# Binbir Gece Masalları

◆

İKİ CİLT

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

# BİNBİR GECE MASALLARI

## II. Cilt

*9.-16. Kitaplar*

Fransızcadan çeviren:
Âlim Şerif Onaran

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 2108
Delta - 5

Binbir Gece Masalları / II. Cilt
Arapça özgün adı: Elf leyle ve leyle
Fransızca çeviri: Mille nuits et une nuit / Joseph Charles Mardrus
Fransızcadan çeviren: Âlim Şerif Onaran

Kitap editörü: Selahattin Özpalabıyıklar
Düzelti: Elif Nur Onbay - Murat Yalçın

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Uygulama: Akgül Yıldız

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Başkent O.S.B. 22. Cad. No: 6 Malıköy / Ankara
Tel: (0312) 640 16 23
Sertifika No: 26886

Fransızca ilk baskı: 1899-1904
Türkçe çevirinin ilk basımı: Afa Yayınları: İstanbul 1992-93
YKY'de önceki basımlar (2001-2003)
Edebiyat dizisinden 13,5 x 21 cm. boyutlarında yapılmıştır.
1. baskı: İstanbul, Ekim 2004
4. baskı: İstanbul, Şubat 2014
ISBN 978-975-08-0860-6
Takım ISBN 978-975-08-0858-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2013
Sertifika No: 12334
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

# İçindekiler

**DOKUZUNCU KİTAP**

*Ebu Kir ile Ebu Sir'in Öyküsü*, ***1659***

*Itırlı Bahçe'den İbret Verici Fıkralar*, ***1694***

Üç Dilek, ***1694***

Genç Çocuk ve Hamam Tellağı, ***1695***

Beyaz Var, Beyazcık Var, ***1700***

*Karadaki Abdullah ile Denizdeki Abdullah'ın Öyküsü*, ***1703***

*Genç Sarı Adamın Öyküsü*, ***1726***

*Gülnar ile Gülen Ay Öyküsü*, ***1748***

*Musullu İshak'ın Kış Gecesi*, ***1795***

*Mısırlı Fellah ve Beyaz Çocukları*, ***1801***

*Halife ile Balıkçı Halife*, ***1808***

**ONUNCU KİTAP**

*Hasan el-Basri'nin Serüvenleri*, ***1863***

*Nezaket Kurallarına Aldırmayan Neşeli Kişiler Divanı*, ***1958***

Tarihsel Yellenme, ***1958***

İki Soytarı, ***1960***

Kadın Hilesi, ***1962***

*Uyanık Uykucu Öyküsü*, ***1970***

*Zeynü'l-Mevasıf'ın Aşkları*, ***2022***

*Tembel Gencin Öyküsü*, ***2047***

**ON BİRİNCİ KİTAP**

*Genç Nur ile Yiğit Frenk Kızının Öyküsü*, ***2063***

*Cömertlik ve Görgü Üstüne Öyküler*, ***2123***

Salahaddin ve Veziri, ***2123***

Âşıkların Mezarı, ***2126***

Hind'in Boşanması, ***2134***

*Bakireler Aynası'nın Harika Öyküsü*, ***2137***

*Alaaddin ve Sihirli Lamba Öyküsü*, ***2165***

**ON İKİNCİ KİTAP**

*Yaşamın Gerçek Bilimi Üstüne Mesel*, ***2271***

*Gül Gülüşlü Perizad*, ***2274***

*Kamer ile İşinin Ustası Halime'nin Öyküsü*, ***2302***

*Koyun Budunun Öyküsü*, ***2336***

*Bahtın Anahtarları*, ***2345***

*Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı*, ***2374***

Eskimeyen Papuçlar, ***2374***

Harun Reşid'in Soytarısı Behlül, ***2378***

Evrensel Barışa Çağrı, ***2381***

Düğümlenmiş Kordonlar, ***2385***

İki Haşhaş Yutucunun Öyküsü, ***2388***

Yellenenlerin Şahı Kadı, ***2393***

Katır Kadı, ***2405***

Kadı ve Sıpa, ***2412***

Uyanık Kadı, ***2419***

Kadınları Anlayan Adamın Dersi, ***2424***

Haşhaş Yutucunun Hükmü, ***2430***

Sultan Nurü'n-Nehar ile Güzel Ecinniye Öyküsü, ***2434***

**ON ÜÇÜNCÜ KİTAP**

*İnci Demeti'nin Öyküsü*, ***2475***

*Sultan Mahmud'un İkili Yaşamı*, ***2494***

*Dipsiz Hazine*, ***2504***
*Canayakın Zina Çocuğunun Karmaşık Öyküsü*, ***2527***
Delikanlı Maymun Öyküsü, ***2549***
Birinci Delinin Öyküsü, ***2562***
İkinci Delinin Öyküsü, ***2574***
Üçüncü Delinin Öyküsü, ***2595***
*Doksan Dokuz Kesilmiş Kafanın Altında Bilgelik Sınavı*, ***2605***
*Karıların İhaneti*, ***2617***
Tatlıcının Anlattığı Öykü, ***2623***
Sebze Yetiştiricisinin Anlattığı Öykü, ***2626***
Kasabın Anlattığı Öykü, ***2630***
Çalgıcıbaşının Anlattığı Öykü, ***2633***
*Ali Baba ve Kırk Haramiler Öyküsü*, ***2636***

**ON DÖRDÜNCÜ KİTAP**
*Harun Reşid'in Bağdat Köprüsü Üzerindeki Rastlantılarının Öyküsü*, ***2677***
Genç Adamın Öyküsü, ***2682***
Atlının Öyküsü, ***2702***
Şeyhin Öyküsü, ***2711***
Okul Hocasının Öyküsü, ***2734***
Körün Öyküsü, ***2739***
*Züleyha Sultan'ın Öyküsü*, ***2749***
*Kaygısız Gençliğin Neşeli Oturumları*, ***2771***
Dikbaşlı Gencin Öyküsü, ***2771***
Halhal, ***2776***
Şah Kızı ile Tekenin Öyküsü, ***2781***
Şahın Oğlu ile Koca Kaplumbağa, ***2792***
Haşlanmış Nohut Satıcısının Kızı, ***2802***
Hülleci, ***2809***
Kollukçubaşının Öyküsü, ***2813***
En Gönlü Yüce Hangisi?, ***2816***

İğdiş Edilen Berber, ***2821***
Firuz ile Karısı, ***2826***
Doğum Yeri ve Ruh, ***2830***
*Sihirli Kitabın Öyküsü*, ***2835***

**ON BEŞİNCİ KİTAP**
*Şehzade Elmas'ın Harika Öyküsü*, ***2881***
*Özdeyişler ve Nükteler Ustasından Bazı Latifeler ve Nükteler*, ***2932***
*Kuşların Başkanı Genç Kızın Öyküsü*, ***2948***
*Baybars'ın ve On İki Kolluk Amirinin Öyküsü*, ***2996***
Birinci Kolluk Amirinin Öyküsü, ***2997***
İkinci Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3011***
Üçüncü Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3015***
Dördüncü Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3024***
Beşinci Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3030***
Altıncı Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3039***
Yedinci Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3051***
Sekizinci Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3053***
Dokuzuncu Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3061***
Onuncu Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3067***
On Birinci Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3070***
On İkinci Kolluk Amirinin Öyküsü, ***3075***

**ON ALTINCI KİTAP**
*Deniz Gülü ile Çinli Genç Kızın Öyküsü*, ***3087***
*Ballı Künefe Öyküsü*, ***3105***
*Bilgiye ve Tarihe Açılan Pencereler*, ***3148***
Şair Durait, ***3149***
Şair Fint, ***3160***
Şair Murakiş, ***3163***
Şah Hucr'un İntikamı, ***3167***
Eşleri Tarafından Değerlendirilen Kocalar, ***3171***
Doğruyu Eğriden Ayırt Edici Ömer, ***3174***

Şarkıcı Mavili Sallame, ***3183***
Tufeyli, ***3187***
Esire Kader'in Öyküsü, ***3189***
Uğursuz Gerdanlık, ***3198***
Musullu İshak ve Yitirilmiş Şarkı, ***3201***
İki Rakkase, ***3205***
Fıstık Yağlı Kaymak, ***3209***
Çeşme Başındaki Genç Arap Kızı, ***3216***
Israrın Sakıncası, ***3220***
*Cafer'in ve Bermekilerin Sonu*, ***3225***
*Şehzade Yasemin ile Badem Sultan'ın Öyküsü*, ***3242***
*Sonuç*, ***3256***

# DOKUZUNCU KİTAP

*(Revue Blanche, 1901)*

*Profesör Hartwig-Derembourg'a:*
*İpek bir tülle demir bir kafes arasındaki farkı bilen*
*seçkin bilginlerden biri.*

J.C.M.

# *Ebu Kir ile Ebu Sir'in Öyküsü*

*Şehrazad demiş ki:*

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, bir zamanlar, İskenderiye kentinde, kuru temizleme ve boyama işleri yapan Ebu Kir adlı biri ile Ebu Sir adında, berberlik yapan bir başkası varmış. Bunlar çarşıda birbirlerinin komşusu imiş; çünkü dükkânları yanyana bulunuyormuş.

Boya işleriyle uğraşan Ebu Kir, tanınmış bir dolandırıcı, nefret uyandıran bir yalancı ve bir sefihmiş! Öylesine ki, şakakları yıpratılamaz granitten oyulmuş ve başı Yahudi havralarının taş merdiven basamaklarından oluşmuş gibiymiş! Yoksa ortaya koyduğu kötülükler ve günahlardaki utanmaz gözüpeklik nasıl açıklanabilirmiş? Çeşitli dolandırıcılıkları arasında, müşterilerinin çoğuna boyaya ihtiyacı olduğunu söyleyerek peşin ödeme yaptırmak da varmış; ayrıca boyanmak üzere kendisine getirilen kumaşları asla geri vermezmiş! Sadece kendisine peşin ödenen paraları keyfince yiyip içerek harcamakla kalmaz, kendisine bırakılan kumaşları da satarak elde ettiği parayı birinci sınıftan her çeşit eğlence ve zevke sarf edermiş. Sonradan müşteriler gelip alacaklarını ya da eşyalarını istediklerinde, kimi vakit şu, kimi vakit de bu bahaneyle onları oyalamanın ve sonsuza dek bekletmenin yollarını bulurmuş. Örneğin onlara "Vallahi efendim, dün karım doğum yaptı; bütün gün sağa sola koşmak zorunda kaldım!" der ya da, örneğin "Dün çağrılılarım vardı; bütün zamanımı onlara konukseverlik göstermekle harcadım; ama iki gün sonra gelirsen, sabahın er saatinde kumaşını hazır durumda bulursun!" diyormuş; ve işleri öylesine sürüncemede

cak şeyimiz yoktur!" demiş ve öylesine kandırıcı bir dille sözünü sürdürmüş ki, sonunda berber Ebu Sir, oradan hemen ayrılmanın gerektiğine inanmış ve yamalı bir bohçaya tasını, usturalarını, makaslarını, bileyi kayışını ve diğer bazı gereçlerini koyarak çabucak hazırlıklarını tamamlamış. Sonra gidip ailesine veda etmiş ve dönüp dükkânda kendisini bekleyen Ebu Kir'i bulmuş. Ve boyacı ona "Şimdi bize Kur'an'ın başında yer alan Fatiha'yı okumaktan başka yapacak şey kalmıyor; böylece artık kardeş olduğumuzu ve bundan böyle kazancımızı ortaklaşa kullanacağımızı ve çekmeceye koyup İskenderiye'ye döndüğümüzde aramızda yan tutmadan paylaşmamızı Tanrı kelamıyla perçinlemiş oluruz! Ve de içimizden herhangi birinin iş bulunca, hiçbir şey kazanamaz durumda olan ötekini destekleyeceğini vaat etmesini de bir esasa bağlayalım!" demiş. Berber Ebu Sir, bu koşulların yasallığını tanımakta hiçbir güçlük çıkarmamış; ve bu durumda ikisi birlikte, karşılıklı anlaşmalarını onaylamak üzere Kur'an'ın başlangıcındaki Fatiha suresini okumuşlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:*

...Ve bu durumda, ikisi birlikte karşılıklı anlaşmalarını onaylamak üzere Kur'an'ın başlangıcındaki Fatiha suresini okumuşlar. Bunu izleyerek, namuslu Ebu Sir, dükkânını kapatmış ve anahtarı mal sahibine teslim etmiş ve tüm kira borcunu ödemiş; sonra ikisi birden limana gitmişler ve hiçbir yiyecek sağlamayı düşünmeksizin, yelken açmak üzere bulunan bir gemiye binmişler.

Yolculuk sırasında talih onlara gülmüş ve içlerinden birinin yüzüsuyu hürmetine yardımlarını esirgememiş. Gerçekten, kaptan hariç sayıları yüz kırka ulaşan gemi yolcularının ve tayfaların arasında Ebu Sir'den başka berber yokmuş; ve dolayısıyla sadece o, tıraşa ihtiyaç duyanları, uygun şekilde tıraş edebilecek durumdaymış. Böylece, gemi yelken açtığı andan başlayarak, berber yol arkadaşına "Kardeşim, biz burada açık denizde bulunuyoruz. Yiyip içecek bir şeyler bulmak zorundayız. Dolayısıyla

benim, birilerinin 'Gel ey berber, başımı tıraş et!' demesi umuduyla yolculara ve gemicilere hizmet sunmayı denemem gerek! Ben de ikimiz için biraz ekmek, biraz para ve de içecek su sağlamak üzere onun başını tıraş ederim!" demiş. Boyacı Ebu Kir "Uygunsuz olan bir şey yok!" diye yanıt vermiş. Ve berber, iş bulmak için hazırlanırken, hiçbir şey yapmaksızın gidip güvertede bir yere uzanıp uyumuş.

Ebu Sir, çalışmak üzere gereçlerini çıkarmış ve tasına su koymuş; omzuna peşkir yerine bir bez parçası koymuş, çünkü fakirmiş; ve yolcular arasında dolaşmaya başlamış. O sırada bunlardan biri onu çağırarak "Gel usta, beni tıraş et!" demiş! Berber de onun başını tıraş etmiş; ve işini bitirince, yolcu ona ufak bir para uzatmışken, kendisine "Kardeşim, ben, burada bu parayla ne yapabilirim? Sen bana biraz kuru ekmek verirsen, şu deniz üzerinde benim için daha yararlı olur ve daha çok makbule geçer! Çünkü yanımda bir yol arkadaşım var; azığımız da pek fazla değil!" demiş. Bunun üzerine yolcu ona, biraz peksimet, biraz peynir vermiş; tasını da suyla doldurmuş. Ebu Sir de bunları almış ve Ebu Kir'in yanına gelip ona "Şu peksimeti al ve şu peynirle yiyiver!" demiş. Ve Ebu Kir bunların hepsini alarak yiyip içmiş. O sırada berber Ebu Sir, gereçlerini almış; omzuna bez parçasını atmış ve boş tası eline alıp geminin içinde oturmuş ya da uzanmış olan yolcular arasında dolaşmaya başlamış; kimini iki dilim ekmek, kimini bir dilim karpuz ya da biraz para karşılığında tıraş etmiş; ve öylesine güzel bir gelir sağlamış ki, o günün sonunda otuz dilim peksimet, otuz yarım dirhem ve epeyce peynir ve zeytin ve hıyar; ve Dimyat'ın harika balıklarından çıkarılmış bolca Mısır havyarı toplamış. Ve dahası, yolcular kendisinden o denli hoşnut kalmışlar ki, onlardan ne istese alabilirimiş. Ve de ustalığının ünü öylesine yayılmış ki, kaptanın da kulağına erişmiş. O da, başını tıraş ettirmek istemiş; Ebu Sir de kaptanın başını kazımış; ve kaptana, bahtının katılığından ve elinde bulunan yiyeceğin azlığından ve içinde bulunduğu yokluktan şikâyet etmekte geri kalmamış. Ve ona, bir yol arkdaşı olduğundan da söz etmiş. Bunu duyan ve oldukça eli açık bir adam olan ve de berberin hoş tavırlarından ve elinin yeğniliğinden etkilenen kaptan "Hoş gelmişsin! Arkadaşınla birlikte gelip her akşam benimle

yemek yemenizi çok isterim. İkinizin de bizimle yolculuk ettiğiniz sürece herhangi bir kaygınız olmasın!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine berber, gidip boyacıyı aramış ve onu âdeti üzre uyurken bulmuş; o da uyandığında, başı ucunda peksimet, peynir, karpuz, zeytin, hıyar ve kuru havyar bolluğunu görünce hayranlıkla "Nerden geldi bunlar?" diye haykırmış. Ebu Sir "Övgüler üzerine olası Tanrı'nın eli açıklığından!" diye cevap vermiş. Bunun üzerine boyacı bir defada hepsini aziz midesine tıkmak istercesine tüm yiyeceklerin üzerine atılmış; ama berber ona "İhtiyaç zamanı bize yararlı olabilecek yiyecekleri yeme kardeşim ve beni dinle! Bil ki, kaptanı tıraş ettiğim sırada kendisine yiyecek sıkıntısı çektiğimizi anlattım; o da bana 'Başımın üzerinde yeriniz var; arkadışınla birlikte her akşam gelin, benimle yemek yiyin!' diye yanıt verdi. Böylece bu akşam gidip onunla ilk yemeğimizi yiyeceğiz!" demiş. Ama Ebu Kir "Kaptanın senin olsun! Beni deniz tutyor; buradan ayrılamam! Bundan dolayı bırak beni bu yiyeceklerle açlığımı bastırayım; sen yalnız başına git, kaptanla yemek ye!" diye yanıt vermiş. Berber de "Peki, öyle olsun!" demiş ve yemek saatini beklerken arkadaşının yemek yemesini seyre koyulmuş.

Boyacı, bir yontucunun taş ocağında mermer blokları yontması gibi, yiyeceklerin üzerine atılarak ısırmaya ve günlerce aç kalmış bir fil gibi homurdanarak çiğnemeye ve gurultular koparark yutmaya başlamış; ve her lokma daha önce yutulanı izleyerek gırtlağından geçmiş; ve daha lokmaların ilki midesine inmeden öbürü ağzında yer almış; boyacının gözleri her lokmayla bir gulyabaninin gözlerine benzer şekilde faltaşı gibi açılıyor; ve sanki gözlerinin şimşeğiyle yakarak onları pişiriyor, ve bir öküzün önündeki bakla ve yulafı böğürerek ve soluyarak yerken, çıkardığı gibi sesler çıkarıyormuş.

Onlar bu durumdayken, bir gemici gelip berbere "Ey işinin ustası, kaptan sana 'Dostunu da al, yemeğe gel!' diyor!" demiş. Bunun üzerine Ebu Sir, Ebu Kir'e "Benimle gelmeye karar verdin mi?" diye sormuş. O da "Benim yürüyecek halim yok!" diye yanıt vermiş. Berber de, tek başına gitmiş ve kaptanı üstünde yirmi, hatta daha fazla çeşit yiyeceğin bulunduğu bir sofra örtüsünü dizine çekmiş yerde oturur ve yemeye başlamak için

kendisini beklerken bulmuş. Ebu Sir onun, kendisi gibi, gemideki daha birçok kişiyi de çağırmış olduğunu görmüş. Onun tek başına geldiğini gören kaptan...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Onun tek başına geldiğini gören kaptan ona "Arkadaşın nerede?" diye sormuş. O da "Efendim, kendisini deniz tutuyor, perişan bir durumda!" diye yanıt vermiş. Kaptan da "Bunun önemi yok. Bu deniz tutması geçer! Hele sen otur benim yanıma, Allah aşkına!" demiş. Ve eline bir tabak alarak içine her tür yemekten, en azından on kişiyi birden doyuracak miktarda bolca doldurmuş. Ve berber bunu yiyip bitirince kaptan ona, ikinci bir tabak daha doldurarak vermiş "Bunu da arkadaşına götür!" demiş. Ve Ebu Sir, çabucak bu içi dolu tabağı alıp arkadaşına götürmüş; onu iri lokmalar birbiri ardından çabucak avurduna gömülürken, kazma dişleriyle onları çiğnerken ve deve gibi geviş getirirken bulmuş. Ve de kendisine "Bu yiyeceklerle iştahını kapatma demedim mi ben sana? Kaptanın sana yolladığı şu harika şeylere bak! Bizim kaptanın sofrasından gelen şu kuzu şişe ne dersin?" demiş. Ebu Kir, homurdanarak "Ver!" demiş. Ve berberin kendisine uzattığı tabağa saldırmış. Ve iki eliyle içindekilerin hepsini bir kurt açgözlülüğü, bir arslan kudurganlığı, güvercinlere saldıran bir akbabanın yırtıcılığı ya da açlıktan gözü dönüp kendini tutamayarak tıkınmak için yiyeceğe yumulan bir domuzun iğrençliğiyle yutmaya başlamış; ve birkaç dakikada temizlemiş, yalamış ve tamamıyla boşaltıp tabağı fırlatmış. Bunun üzerine berber tabağı almış, onu güvertedeki ilgililere götürmüş; sonra kaptanla birlikte bir şeyler içmiş; sonra da dönüp geminin suyu yararken çıkardığı gürültüye benzer sesler koparark horuldayan Ebu Kir'in yanında geceyi geçirmeye gelmiş.

Ertesi gün ve onu izleyen günlerde berber Ebu Sir, yolcuları ve gemicileri tıraş etmeyi ve karşılığında azık ve yiyecek alarak ve akşamları kaptanla yemek yiyerek ve de kendi bakımından uyuklamaktan ve ancak yemek yemek ya da başka ihtiyaçla-

rını gidermek için uyanan arkadaşına tüm cömertliğiyle hizmet etmeyi sürdürmüş; ve bu böylece deniz üzerinde yirmi günlük yolculuk boyunca sürüp gitmiş. Yirmi birinci gün gemi bilinmeyen bir kentin limanına girmiş.

O zaman Ebu Kir ile Ebu Sir karaya çıkmışlar ve bir handa kiraladıkları odaya berber, hasırcılar çarşısından aldığı yeni bir hasır ve iki yün örtü sermiş. Bunu izleyerek hâlâ deniz tutmasından şikâyet eden boyacının tüm ihtiyaçlarını karşılayarak onu handa uyur bırakmış; ve yanında gereçleriyle kente inerek sokak başlarında açık havada, ister hamal, ister eşekçi, ister çöpçü, ister seyyar satıcı, isterse marifetli usturasının çektiği oldukça önemli tacir olsun, müşterilerini tıraş ederek mesleğini icra etmeye başlamış. Ve akşam üzeri, uykuda bulduğu ve ancak kuzu şiş kebabının kokusuyla uyandırabildiği arkadaşının önüne yemekler koymak için hana geri dönmüş; ve her şey bu haliyle: Ebu Kir boyuna deniz tutmasından şikâyet ederek tam kırk gün sürmüş. Ve berber her gün, bir kez öğle vakti, bir kez de gün batarken hana dönerek usturasının marifeti ve bahtının o gün kendisine sağladığı kazançla boyacıya yiyecek getirip onu beslemiş. Boyacı gırtlağına kadar, aziz midesi için zahmete katlanmadan peksimet, hıyar, taze soğan ve şiş kebapla doymuş; berber ona tanımadığı bu kentin güzelliğini överek onu çarşılarda, bahçelerde kendisiyle birlikte gezinti yapmaya çağırmış. Tekrarladığı çağrılara Ebu Kir, hiç değişmeksizin "Deniz tutması hâlâ başımı döndürüyor!" diye yanıt veriyor ve birçok kez geğirdikten ve çeşitli türden birçok yel kopardıktan sonra ağır uykulara dalarak kendini pekiştiriyormuş. Ve o harika namuslu berber de, sefih arkadaşına herhangi bir sitemde bulunmaktan ya da şikâyet ve tartışmalarla onun canını sıkmaktan kaçınıyormuş.

Ama bu kırk günün sonunda, fukara berber hasta olmuş ve işini görmek üzere dışarı çıkamadığından, arkadaşı Ebu Kir'e bakmasını ve ihtiyaç duyabileceği şeyleri almasını hanın kapıcısından rica etmiş. Ama birkaç gün sonra berberin durumu öylesine ağırlaşmış ki; zavallı, duyularının kullanımını yitirmiş ve ölü gibi hareketsiz yatıp kalmış. Ve de boyacıyı besleyecek ya da gereksinme duyduğu şeyleri alacak olanağı kalmadığından arkadaşı, açlığın içini kıymasını olanca acımasızlığıyla

duymuş; ve ağzına bir şeyler koyabilmek için sağı solu aramak üzere ayağa kalkmış. Ama daha önce odada ne varsa temizlemiş olduğu için, kesinlikle yiyecek hiçbir şey bulamamış. O zaman yerde kımıldamadan yatan arkadaşının giysilerini araştırmış ve zavallının deniz yolculuğunda ve kentte kırk gün çalıştığı sırada bakır metelikler olarak biriktirdiği para dolu kesesini bulmuş; bunu kuşağına yerleştirerek sanki hiç orada yokmuşçasına, hasta arkadaşıyla uğraşmaksızın, odalarının kapısına arkadan kol demiri takarak dışarı çıkmış. Ve o sırada hanın kapıcısı orada bulunmadığından onu hiç kimse çıkarken görmemiş; nereye gittiğini de sormamış.

Ebu Kir'in yaptığı ilk iş bir tatlıcıya koşup bir tepsi künefe, bir tepsi de baklava almak ve bunların üzerine bir testi miskle kokulandırılmış şerbet, bir testi de amberli ve çiğdeli şerbet içmek olmuş. Bunu izleyerek...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:*

Bunu izleyerek, tacirler çarşısına doğru yönelmiş ve orada güzel giysiler ve diğer eşyalar satın almış; ve gözalıcı şekilde davranarak ağır adımlarla sokaklarda dolaşmaya başlamış ve kendisine dünyada bir eşi daha bulunmaz gibi gelen bu kentte her adımda keşfettiği yeni şeylerle eğlenip oyalanmaya koyulmuş. Ama, diğer şeyler arasında, özellikle garip bir olay dikkatini çekmiş. Gerçekten hiçbir çeşitleme olmaksızın, o kentte tüm oturanların renk bakımından değişmez aynı giysilere büründüklerini fark etmiş: Ortalıkta sadece mavi ve beyaz görülüyor, başka renk bulunmuyormuş. Hatta tacirlerin dükkânlarında bile beyaz ve mavi kumaşlar bulunuyor, başka renk görülmüyormuş. Koku satıcılarda beyaz ve mavi renkteki kokulardan başkası yokmuş; sürmeler bile açıkça mavi renkteymiş. Şerbet satıcılarının sürahilerinde sadece beyaz renkli şerbetler varmış; kırmızı, pembe ya da menekşe renkli olanlar yokmuş. Bunu görünce çok şaşırmış. Ama bir yerde şaşkınlığı artık son sınırına ulaşmış; bir boyacının kapısında... Boyacının boya teknelerinde, gerçekten,

çivit mavisi boya varmış; başkası görülmüyormuş. Bunun üzerine Ebu Kir, merakını ve şaşkınlığını yenemeyerek dükkâna girmiş ve cebinden beyaz bir mendil çıkararak boyacıya uzatmış ve ona "Ey mesleğin ustası, bana bu mendili kaç paraya boyarsın? Ve de ona hangi rengi vereceksin?" diye sormuş. Boyacı usta "Bu mendili boyamak için senden yirmi dirhem alırım! Rengine gelince çivit mavisi olacak, hiç kuşkusuz!" diyerek yanıt vermiş. Ebu Kir, bu aşırı fiyat önerisinden sinirlenerek "Nasıl! Sen bu mendili boyamak için benden yirmi dirhem istiyorsun ha? Hem de maviden başka renge boyamadan? Ama benim ülkemde yarım dirhemden fazla değeri yoktur bu işin!" diye haykırmış. Boyacı ustası "Öyleyse onu ülkende boyat, babalık! Burada bir metelik eksiltmeden onu yirmi dirheme boyuyoruz!" diyerek yanıt vermiş. Ebu Kir yeniden söze başlayarak "Peki öyle olsun, ama ben onu maviye boyatmak istemiyorum. Kırmızı olsun istiyorum!" demiş; öteki "Sen benimle hangi dilde konuşuyorsun? Kırmızıdan ne anlıyorsun?" diye sormuş. Ebu Kir şaşırarak "Öyleyse yeşile boya!" demiş. Usta da "Yeşil renk de neyin nesi?" diye sormuş. O zaman "Öyleyse sarı olsun!" demiş. Boyacı da "Ben böyle bir renk bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Ebu Kir de ona çeşitli boya renklerini sıralamayı sürdürmüş; boyacı ustası bunların hiçbirinin ne anlama geldiğini bilmiyormuş. Ve Ebu Kir ona öteki boyacıların da kendisi kadar bilgisiz olup olmadıklarını sorunca, usta ona "Biz bu kentte bir lonca kurmuş kırk boyacıyız; mesleğimiz başkalarına kapalıdır! Meslek ancak içimizden biri ölürse babadan oğula geçer; boyacılıkta maviden başka renkler de kullanıldığı konusuna gelince, böyle bir şeyi hiç işitmedik!" yanıtını vermiş.

Boyacının bu sözlerini duyan Ebu Kir "Bil ki, ey mesleğin ustası, ben de bir boyacıyım ve kumaşları sadece mavi değil, sizin bilmediğiniz pek çok renkte boyamasını bilirim. Bu durumda beni belli bir ücret ödeyerek hizmetine al! Ben sana mesleğimin tüm ayrıntılarını öğreteyim; böylece loncada bulunanlar önünde üstünlük kazanırsın!" demiş. O da "Biz loncamıza ve mesleğimize asla yabancı almayız!" diye yanıt vermiş. Ebu Kir "Ya kendi hesabıma bir boyacı dükkânı açsam ne olur?" diye sorunca; öteki "Bunu da yapamazsın!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ebu

Kir, daha fazla ısrar etmemiş; dükkândan çıkıp ikinci bir boyacıya, sonra üçüncü ve sonra dördüncü bir boyacıya, sonra da kentin öteki boyacılarının hepsine gitmiş; hepsi de onu aynı şekilde karşılamış; ve hepsinden aynı yanıtları almış. Ne usta ne de çırak olarak, hiçbiri onu mesleğe kabul etmemiş. O da gidip lonca başkanını bulmuş ve ona şikâyette bulunmuş; o da kendisine "Benim de yapacağım bir şey yok. Bizim âdet ve geleneklerimiz aramıza bir yabancı almayı yasaklar!" diye yanıt vermiş.

Tüm boyacıların oybirliğiyle kendisini dışladıklarını gören Ebu Kir, karaciğerinin âdeta şiştiğini duyumsayarak saraya gitmiş; ülkenin hükümdarının huzuruna çıkmış. Ve ona "Ey zamanın şahı, ben bir yabancıyım, mesleğim boyacılıktır; kumaşları kırk değişik renkte boyamayı bilirim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:*

"...Ve kumaşları kırk değişik renkte boyamayı bilirim! Böyle olduğu halde kentinizde bulunan ve maviden başka renkte boyamayı bilmeyen boyacılarla aramızda şu ve şu konuşmalar geçti. Ben bir kumaşa en hoş renkleri ve tonları vermeyi bilirim. Kırmızıyı çeşitli derecelerde, örneğin: pembe ve hünnap[1] kırmızısı; yeşili çeşitli derecelerde, örneğin: fıstık yeşili, zeytin yeşili, papağan kanadı yeşili; siyahı çeşitli derecelerde, örneğin: kömür karası, kazan karası, sürmenin mavi karası; sarıyı çeşitli derecelerde, örneğin: limon sarısı, portakal sarısı, altın sarısı olarak ve diğer harika renklerde boyarım! Her renkte! Böyle olduğu halde, boyacılar beni, ne usta, hatta ne de ücretli çırak olarak yanlarına almak istediler!" demiş.

Ebu Kir'in bu sözlerini işiten ve renklerin, varlığını bilmediği ayrıntılarının sayılmasını duyan şah, hayran olmuş ve sıçrayarak "Ya Allah, ne harika şey bu!" diye haykırmış. Sonra Ebu Kir'e "Ey boyacı, eğer doğru söylüyorsan ve gerçekten sanatınla bunca harika renkler yaratıp gözlerimizi şenlendirirsen, tüm kaygılarını kovup ruhunu huzura kavuşturabilirsin! Ben hemen senin

1 *Hünnap*: "Çiğde" adıyla da bilinen bir meyve (Â.Ş.O.)

için boyahane açtıracak ve para olarak büyük bir sermaye sağlayacağım; loncadaki esnaftan yana da korkun olmasın; çünkü onlardan kim seni tedirgin etmek isterse, onu dükkânının kapısına astıracağım!" demiş. Ve hemen saray mimarlarını çağırtıp onlara "Bu hayranlık uyandıran ustaya yoldaşlık edin; onunla birlikte tüm kenti dolaşın! İster han olsun, ister dükkân, isterse bir bahçe ya da bir ev, zevkine uygun bir yer bulduğunuzda, sahibini hemen oradan kovun ve çabucak oraya kırk büyük fıçı ve daha küçük boyda bir o kadar başka fıçı yerleştirerek büyük bir boyahane açın! Ve her hususta bu büyük boyacı ustasının görüşlerine uygun biçimde davranın! Emirlerini aynen yerine getirin! Ne olursa olsun ona karşı çıkmaktan sakının!" demiş. Sonra şah, Ebu Kir'e güzel bir hil'at armağan etmiş; ve kendisine "bu parayı yeni boyahane hazırlanıncaya kadar keyfince harca!" diyerek bin dinarlık bir kese vermiş; ve bunlara ek olarak kendisine hizmet etmesi için iki genç oğlan ve mavi kadifeden güzel bir eyerle ve aynı renkten ipek bir örtüyle koşumlanmış harika bir at armağan etmiş. Dahası, emrine, otursun diye, zengin eşyayla donattığı bir büyük ev ve hizmet etsinler diye çok sayıda hizmetkâr bağışlamış.

Artık süslü giysilerle donanmış ve güzel atına binmiş olan Ebu Kir de, sanki babası da emir olan bir emir gibi, parlak ve gösterişli bir görünüm kazanmış! Ve ertesi gün hep atının üstünde ve önünde iki mimar ve halkı dağıtıp kendisine yol açan iki hizmetkâr olduğu halde caddelerde ve çarşılarda dolaşarak boyahanesi için araştırmalara başlamış ve sonunda çarşının ortalık yerinde büyük bir dükkân bularak seçimini yapmış ve "Burası harika bir yer!" demiş. Mimarlar ve köleler binanın sahibini kovmuşlar ve hemen bir yandan binayı yıkarken öbür yandan diğerini inşa etmeye başlamışlar; ve atının üzerinde onlara "Buraya *şunu* ve *şunu*, şuraya *bunu* ve *bunu* yapın!" diyerek buyruk veren Ebu Kir'e uyarak inşaatı bitirmek için büyük bir gayret göstermişler; ve kısa bir sürede yeryüzünde hiçbir yerde eşi bulunmayan bir boyahanenin yapımını tamamlamışlar.

O zaman şah, onu çağırtmış ve "Şimdi boyahaneyi çalıştırmaktan başka yapacak iş kalmadı; ama parasız hiçbir iş yürümez! Bundan dolayı başlangıç sermayesi olarak al sana beş bin altın

dinar! Boyahanende çalışarak ortaya koyacağın sanatın sonuçlarını sabırsızlıkla bekliyorum" demiş. Ebu Kir de, beş bin dinarı almış, evinde bir yerlere iyice gizlemiş; ve eline birkaç dirhem alarak çoktandır satılmadığı için bir kenarda kalmış gerekli bazı eczayı ve torbalarda dokunulmadan duran boyaları bir eczacıdan yok bahasına satın almış; ve bunları boyahanesine taşıtmış, belli hazırlıklardan sonra irili ufaklı fıçılarda ustalıkla eritmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:*

İrili ufaklı fıçılarda ustalıkla eritmiş.

Bu hazırlıklar bitince şah ona beş yüz parça ipek ve yün kumaş göndermiş; Ebu Kir de bunları bazen saf renklerle, bazen de birbirine karıştırarak ürettiği renklerle çeşitli tarzlarda boyamış; öyle ki renkçe biri diğerine benzeyen tek kumaş bile kalmamış; sonra da bunları, kurusunlar diye dükkânın önünde sokakta bir uçtan öbür uca gerdiği iplere, sermiş; ve boyanan kumaşlar kuruyunca, harika bir canlılık göstererek güneşin altında şahane bir görünüm yaratmış.

Kentte oturanlar, kendileri için yepyeni olan bu renk cümbüşünü görünce şaşırıp kalmışlar; ve tacirler koşup daha iyi görmek için dükkânlarını kapatmışlar. Kadınlar ve çocuklar hayranlıkla haykırıyorlar; birileri ve diğerleri Ebu Kir'e "Ey boya ustası, bu rengin adı ne?" diye soruyorlarmış. O da, kendilerine "Bu nar kırmızısıdır! Bu yağ yeşilidir! Bu limon sarısıdır!" diye yanıt veriyor, haykırışlar ve sınırsız bir hayranlığı kanıtlamak için göğe uzanmış kollar ortasında, tüm renkleri adlandırıyormuş.

Ama ansızın, kumaşların boyanıp hazırlanmış bulunduğunu öğrenen şah, atının üzerinde, önünde kendisine yol açan muhafızlar, ardında maiyetiyle çarşının orta yerine çıkagelmiş. Sıcak havada esen meltemle rengârenk dalgalanan parıltılı kumaşları görünce, hayranlığın sınırlarına ulaşırcasına hayran kalmış ve uzun süre soluk bile almadan açılarak beyazı belirginleşmiş gözlerle seyredip hareketsiz kalmış. Atlar bile, bu alışılmadık görünüm karşısında, ürkecek yerde, bu güzel renklere duyarlık

göstermiş, hatta davul ve zurnaların sesine ayak uydurup oynaşarak yürümüşler; ve havayı delip geçen ve rüzgârda çınlayan bütün bu şaşaadan sarhoş olmuş gibi raksetmeye başlamışlar.

Şaha gelince, boyacıyı nasıl onurlandıracağını bilemeyerek, büyük vezirini atından indirip Ebu Kir'i onun yerine bindirmiş; onu sağına alarak ve kumaşları toplatarak sarayın yolunu tutmuş ve orada Ebu Kir'i altınlarla, armağanlarla ve ayrıcalıklarla donatmış. Ve boyalı kumaşlardan, saraydaki kadınlar ve ileri gelenler için giysiler biçtirmiş; ve Ebu Kir'e aynı üstünlükte boyansın diye bin yeni kumaş parçası daha vermiş; ilkin bütün emirler, sonra da tüm saray görevlileri renkli giysilere bürünmüşler. Ve zamanla artık Sultanın Boyacısı olarak adlandırılan Ebu Kir'e başvuranlar o denli çoğalmışki, kentin en zengin adamı olmuş; ve başlarında lonca başkanı olduğu halde tüm öteki boyacılar geçmiş davranışlarından ötürü ondan özür dilemişler; ve kendilerini yanında ücretsiz olarak çalıştırması için ondan ricada bulunmuşlar. Ama, Ebu Kir, onların özürlerini kabul etmeyip onları utanç içinde geri çevirmiş. Artık sokaklar ve çarşılar boyunca, şahın Boyacısı Ebu Kir'in boyadığı çok renkli ve şatafatlı kumaşlarına bürünmüş kimselerden başkası görünmez olmuş. İşte onun durumu böyleymiş! Berber Ebu Sir'e gelince, onunki de şöyleymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Berber Ebu Sir'e gelince, onunki de şöyleymiş:

Bir kez boyacı kendisini odaya kapatıp soyarak yüzüstü bırakınca, üç gün yarı ölü uzanıp yatmış; bu sürenin sonunda hanın kapıcısı onlardan hiçbirinin ortalıkta görünmeyişine şaşmış; ve kendi kendine "Galiba bunlar bana odalarının kirasını ödemeden çekip gittiler! Belki de öldüler! Ya da başlarında bilmediğim başka bir dert var!" diyerek doğru onların odalarına gitmiş ve tahta kalası kapının iki yanındaki yuvalara yerleşmiş olarak bulmuş; ve içerden yeğni bir inilti işitmiş. Bunun üzerine kapıyı açıp içeri girmiş ve hasırın üstüne sapsarı ve tanınmaz halde

uzanmış yatmakta olan berberi görmüş ve ona "Neyin var senin kardeşim böyle inleyip duruyorsun ve arkadaşın ne oldu?" diye sormuş. Zavallı berber titrek bir sesle "Allah bilir! Ben ancak bugün gözlerimi açabildim. Ne zamandır burada yattığımı hatırlamıyorum. Ama pek susuzum, senden rica ediyorum kardeşim, şurada kemerime bağlı olan keseyi çıkar ve beni ayağa kaldıracak bir şeyler satın al!" diye yanıt vermiş. Kapıcı kemerin her yanını evirip çevirmiş; ama, hiçbir para bulamayıp arkadaşının parayı çalmış olduğunu anlayarak berbere "Ey zavallı kişi, hiç kafanı bozma, Allah herkesi yaptıklarına göre gözetir! Ben seninle ilgilenir, sana bakarım!" demiş. Ve sonra hemen gidip ona bir çorba hazırlamış ve bir çanağa doldurarak getirmiş. Ve çorbayı yutması için yardım ederek üstünü yün bir örtüyle örtmüş ve onu iyice terletmiş. Ve berberin tüm masraflarını üzerine alarak iki ay süreyle ona bakmış ve bu sürenin sonunda Tanrı kapıcının aracılığıyla berbere şifa bağışlamış! O zaman Ebu Sir ayağa kalkarak iyi yürekli kapıcıya "Eğer bir gün, Yüceler Yücesi Tanrı, bana güç verirse, benim için yaptığın tüm masrafları ve bu ilginin ve iyiliklerinin karşılığını öderim. Tanrı da elbet senin erdemlerini ödüllendirecektir, ey seçkin kişi!" demiş. Hanın yaşlı kapıcısı, ona "Kardeşim Tanrı'ya şükürler olsun ki, iyileştin! Ben sadece Kerim olan Tanrı'nın yüzü suyu hürmetine seninle ilgilendim!" diye yanıt vermiş. Sonra berber onun elini öpmek istemiş; ama o, karşı çıkarak bunu kabul etmemiş; ve birbirlerine Tanrı'dan hayırlar dileyerek ayrılmışlar.

Berber, her zaman kullandığı gereçleri eline alarak handan çıkmış; çarşıları dolaşmaya başlamış. Oysa bahtı o günü bekliyor ve kendisini doğruca Ebu Kir'in boyahanesi önüne sürüklemiş bulunuyormuş; orada, dükkânın önüne asılan iplere serilmiş renkli kumaşlara hayranlıkla bakan ve gürültülü seslerle düşüncelerini belirten büyük bir kalabalık varmış. Seyircilerden birine "Bu boyahane kime ait? Bu büyük kalabalık da neyin nesi?" diyerek sormuş. Kendisine soru sorulan kişi "Burası Sultan'ın Boyacısı Ebu Kir Hazretleri'nin dükkânıdır! Şurada gördüğün kumaşları olağandışı işlemlerle boyayan kendisidir! Bu zat, boyacılık sanatında bir üstattır!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, Ebu Sir eski arkadaşı için ta içinden

sevinmiş ve "Ona zenginliğin kapılarını açan Tanrı'ya şükürler olsun! Ya Ebu Sir! Eski yoldaşın hakkında kötü düşünmekle hata etmişsin! Seni terk edip unutmuşsa, işiyle gereğinden fazla uğraşmasındandır! Ama şimdi göreceksin, seni tanıyınca, kendisine daha önce yaptığın hizmetleri ve ihtiyaç içindeyken gösterdiğin iyilikleri hatırlayarak nasıl da gönülden karşılayacak! Seni görünce ne çok sevinecek!" diye düşünmüş. Ve halkı aralayarak boyahanenin kapısına ulaşmayı başarmış ve içeriye bakmış; ve Ebu Kir'in yüksek bir divanda bir yığın yastığa yaslanarak kaygısızca uzanmış bulunduğunu görmüş; sağ kolu bir yastıkta, sol kolu başka bir yastıkta duruyor; şah giysilerine benzer bir urbaya bürünmüş bulunuyor ve önünde gösterişli giysiler giyinmiş dört genç köle el pençe divan duruyor; berberin gözlerine bir vezir kadar, hatta bir sultan kadar büyük ve görkemli görünüyormuş! Öte yandan da on kadar işçinin iş üzre bulunduğunu ve onun sadece işaretlerle verdiği buyrukları yerine getirdiğini ayırt etmiş.

Bunun üzerine Ebu Sir bir adım daha öne çıkmış ve "Kendisine selam vermek üzere yüzüme baksın diye bekleyeyim! Belki de ilkin o beni selamlar ve beni öpmek üzere boynuma sarılır, bana geçmiş olsun diyerek gönlümü alır!" diye düşünerek tam da Ebu Kir'in önünde durmuş. Oysa, bakışları karşılaşır karşılaşmaz ve gözleri birbiri üzerine düşer düşmez...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Oysa, bakışları karşılaşır karşılaşmaz ve gözleri birbiri üzerine düşer düşmez, boyacı ayağa fırlamış ve "Ah! Vicdansız hırsız, sana dükkânımın önünde durmayı yasaklamadım mı? Beni mahvetmek ve onurumu kırmak mı istiyorsun? Hey oradakiler! Yakalayın, tutun şunu!" diye haykırmış.

Hemen siyah köleler ile beyaz köleler zavallı berberin üzerine atılmışlar; ve onu yere yıkıp dövmeye başlamışlar; boyacı da ayağa kalkmış ve eline büyük bir sopa alarak "Onu karın üstü yatırın!" demiş; ve sırtına yüz sopa indirmiş. Sonra da "Sırtüstü yatırın!" demiş ve karnına yüz sopa indirmiş. Bunu izleyerek

ona "Ey sefil kopuk, ey hain! Eğer seni bir kez daha dükkânımın önünde görürsem, şahın önüne sürükleyecek ve derini yüzdürecek ve de sarayın kapısında kazığa oturtturacağım! Defol! Allah belanı versin! Ey zift suratlı!" diye haykırmış. O vakit zavallı berber, gördüğü bu davranışlardan dolayı alçalmış ve acı duymuş olarak yüreği incinmiş; ruhu tedirgin, kendisine karşı kışkırtılmış halkın yuhalamaları ve Ebu Kir'in hayranlarının lanetlemeleri onu izlerken, oradan sürünerek ayrılmış ve sessizce ağlayarak hanın yolunu tutmuş.

Odasına ulaşınca, hasırın üzerine boylu boyunca uzanmış ve Ebu Kir'in kendisine yaptıklarını düşünmeye koyulmuş ve tüm geceyi gözünü kırpmaksızın geçirmiş; kendisini son derece bahtsız ve kederli hissediyormuş! Ama sabahleyin darbelerin izleri soğuduğundan ayağa kalkıp dinlenmesini tamamlamak ve bedenini rahatlatmak için hamamda yıkanmak niyetiyle dışarı çıkmış; çünkü hasta yattığı sürece yıkanıp gusül abdesti almamış bulunuyormuş. Bu niyetle yoldan geçen birisine "Kardeşim, hamama hangi yoldan gidilir?" diye sormuş. Adam "Hamam mı? Hamam dediğin de nedir?" diye yanıt vermiş. Ebu Sir "Hamam, yıkanıp kirden arınmak ve bedeni ferahlatmak için çalıştırılan yerdir! Hamam dünyanın en zevk veren yeridir!" demiş. Adam da "Bu iş için neden gidip denize dalmıyorsun? Biz orada yıkanırız!" diye yanıt vermiş. Ebu Sir "Benim istediğim hamamda yıkanmaktır!" demiş. Öbürü de "Bizler hamamla anlatmak istediğin şeyi bilmeyiz! Yıkanmak isteyince denize koşarız; şahın kendisi bile yıkanmak isteyince denize gider!" diye yanıt vermiş.

Ebu Sir, bu konuşma dolayısıyla, kentte oturanların hamamı bilmediklerini öğrenince, sıcak su kullanımını ve ovuşturtup bedeni dinlendirmeyi, keselenmeyi ve tüy aldırmayı da bilmediklerini anlamış; ve şahın sarayına doğru yollanarak huzura kabul edilmesini dilemiş ve bu dileği yerine getirilmiş; ve elleri arasından yeri öperek saygıda bulunduktan ve Tanrı'dan kutsanmasını diledikten sonra, ona "Ey zamanın şahı, ben bir yabancıyım, mesleğim de berberliktir! Bununla birlikte başka işler de görürüm. Özellikle, kendi ülkemde, bu meslekleri tüm yaşamlarında sırf bu işleri gören kimseler icra etmekte iseler de, hamm kızdırmayı, beden ovuşturmayı da bilirim. Bugün senin hükmettiğin

bu kentte hamama gitmek istedim; ama kimse hamamın ne anlama geldiğini bilemedi! Oysa, dünyada zevk duyulacak ve bir kenti süsleyecek hamamdan daha iyi bir yer bulunmadığı halde, bunca güzel bir kentin ondan yoksun olması şaşılacak şeydir! Gerçekten, ey zamanın şahı, hamam yeryüzü cennetidir!" demiş. Bu sözleri duyan şah, son derece şaşırmış; ve ona "Bana sözünü ettiğin bu hamamın ne mene bir şey olduğunu açıklar mısın?" diye sormuş ve "Çünkü ben de böyle bir şeyden söz edildiğini hiç duymadım!" diye eklemiş. Bunun üzerine Ebu Sir "Bil ki, ey şah, hamam, şu ve şu şeylerin yapıldığı binadır!" demiş. Ve orada yapılan işlerin niteliklerini ve iyi düzenlenmiş bir hamamdan alınacak zevkleri ayrıntılarıyla anlatılmış. Sonra da "Ama bir hamam ve onun vereceği zevkler hakkında tam bir fikir vermek için konuşmaya kalkışsam dilimde tüy biter! Anlamak için denemek gerek! Ve bir hamama kavuşacağı güne kadar senin kentin gerçekten mükemmel bir kent olmayacaktır!" diye eklemiş.

Ebu Sir'in bu sözlerini işiten şah, keyiflenerek içi ferahlamış ve "Kentime hoş geldin, ey hayırlı ailenin çocuğu!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:*

...Şah keyiflenerek ferahlamış ve "Kentime hoş geldin ey hayırlı ailenin çocuğu!" diye haykırmış. Ve ona kendi elleriyle eşi bulunmaz bir hil'at giydirmiş; ve "İstediğin her şey fazlasıyla sana verilecektir; ama çabucak bir hamam inşa et! Çünkü onu görüp yararlanmak için sabırsızlanıyorum!" demiş. Ve kendisine şahane bir at, iki zenci, iki beyaz genç, dört genç kız ve göz kamaştıran bir ev bağışlamış. Hatta ona boyacıya gösterdiğinden de fazla cömertlik göstermiş ve "Kendisinin seçeceği yerde hamamı inşa etmeniz gerekir!" diyerek en iyi mimarlarını onun emrine vermiş. Ebu Sir de mimarları yanına alarak onlarla birlikte kentin her yanını dolaşmış ve uygun gördüğü bir yer seçerek araştırmalarını tamamlamış; ve orada hamam yapılması buyruğunu vermiş. Ve onun tanımlamalarına göre mimarlar dünyada eşi bulunmaz bir hamam yapmışlar; ve onu iç içe geçen arabesk süslemelerle

süslemiş, içine çeşitli renkten mermerler döşeyip aklı bulandıran nakışlarla bezemişler; ve bütün bunlar Ebu Sir'in tanımlamalarına göre yapılmış. Hamamın inşası bitince Ebu Sir ortaya saydam kaymaktaşından büyük bir havuz, ayrıca değerli mermerlerden daha küçük iki havuz yaptırmış. Sonra gidip şahı bulmuş ve ona "Hamam hazır; ama hâlâ içinin düzeni noksan" demiş. Şah da ona, içinin düzeni için gerekli pamuklu ve ipekli havlu ve peşkirler, koku veren değerli yağlar ve sular, günlük ve geri kalan şeylerden oluşan eşyayı alsın diye on bin dinar vermiş; o da bunları sağlayıp her şeyi yerli yerine koymuş. Ve hiçbir şeyin israf edilmemesi için elinden gelen gayreti göstermiş. Bunun üzerine şahtan kendisine yardımcı olsun diye gücü yerinde on adam istemiş; şah ona hemen gücü kuvveti yerinde, aylar kadar güzel yirmi delikanlı vermiş; Ebu Sir hemen hamamda yıkama, ovuşturma ve keseleme işlemlerini öğretmek üzere çeşitli hareketleri ilkin onlar üzerinde icra etmiş ve hepsini mesleklerinde ustalaşmış hale getirdikten sonra, hamamın açılış gününü saptayıp bunu şaha duyurmuş.

O gün Ebu Sir, hamamı kızdırmış ve havuzun sularını ısıtmış ve buhurdanlıklarda günlük ve ödler yakmış ve çeşmelerin sularını tüm musikileri değersiz kılan hoş bir gürültü çıkartarak akıtmış! Ortadaki büyük havuzun fıskiyelerine gelince, bu da kıyaslanamaz güzellikte bir manzara yaratıyor ve kuşkusuz seyredenlerin ruhunu hazla dolduruyormuş! Ve hamamın içinde öylesine bir temizlik ve tazelik hüküm sürüyormuş ki, sanki her şey zambak ve yaseminlerin saflığını haykırıyormuş.

Böylece şah, vezirleri ve emirleriyle hamamın büyük kapısının eşiğini aşınca gözleri, burnu ve kulakları duyumsadıkları şeylerden: Büyüleyici dekorlardan, kokulardan, çeşmelerden yalaklara dökülen suyun sesinden çok hoşlanmış ve hayranlıkla "Bu nedir?" diye sorunca, Ebu Sir "İşte, bu hamamdır!" diye yanıt vermiş: ve şahı ilk salona sokmuş; soyunacağı kerevete çıkarmış; ve havluyu başından ayaklarına kadar bürümüş; ayağına yüksek ökçeli nalınlar giydirmiş; ve ikinci salona sokarak onu iyice terletmiş! O zaman genç oğlanların yardımıyla kıl keçelerle bedenini keseletmiş; derisinden yıpranmış kısımları kurt biçiminde sökün ettirmiş ve derisinin hücrelerinde birikmiş kir-

leri temizletmiş. Sonra onu sabunlayarak ve büyük havuzda bol suyla yıkayarak rahatlatmış. Sonra, kokulandırılmış suyla dolu mermer tekneye sokmuş; epeyce bir süre orada bıraktıktan sonra çıkarmış; gülsuyu ve başkaca değerli kokular serpilmiş suyla başını yıkamış. Sonra el ve ayak tırnaklarını kınalayıp şafak rengini vermiş. Ve bütün bu işleri görürken, yörelerinde sarısabır ve kokulu Hint sümbülü yakılıyor ve yayılan kokular yumuşaklıkla içlerine işliyormuş.

Bu iş bitince, şah kendini bir kuş kadar yeğni hissetmiş ve yüreği tüm yelpazelerin serinliğini solumuş; bedeni öylesine düz ve parlak, öylesine güçlü hale gelmiş ki, ona dokunduğu zaman sanki uyumlu bir ses çıkıyormuş. Ama asıl zevki, genç oğlanlar son kertede tatlılık ve uyumla bedenini ovuşturmaya başlayınca, kendini bir uda ya da bir tambura dönüşmüş gibi duyumsayarak almış! Ve kendisinin eşsiz bir güçle canlandığını hissetmiş; öyle ki, neredeyse bir arslan gibi kükreyecekmiş. Ve "Vallahi! Ömrümde kendimi bu kadar güçlü hissetmemiştim! Demek hamam bu, öyle mi, berber ustası?" diye haykırmış. Ebu Sir de "Ta kendisi, ey zamanın şahı!" diye yanıt vermiş. Şah da "Başım üzerine yemin ederim ki! Benim kentim, bu hamam yapıldıktan sonra ancak bir kent oldu!" demiş. İçine misk sindirilmiş havlularla kurulandıktan sonra karla soğutulmuş şerbetler içmek üzere kerevete çıkınca, Ebu Sir'e...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:*

... Karla soğutulmuş şerbetler içmek üzere kerevete çıkınca, Ebu Sir'e "Böyle bir yıkanmanın değeri sence nedir, karşılığında ne gibi bir ücret talep etmek gerekir? Bu konuda sen ne düşünürsün?" diye sormuş. O da "Şahın biçeceği ücret yeterlidir!" yanıtını vermiş. Şah da "Böylesi bir yıkanmaya bin dinar ücret biçiyorum, daha aşağı olamaz!" demiş; ve Ebu Sir'e bin dinar para vermiş ve ona "Ve bundan böyle yıkanmak üzere hamamına gelen her müşteriden bin dinar alacaksın!" demiş. Ama Ebu Sir "Af buyur, ey zamanın şahı! Her kişi eşit durumda değildir!

Kimileri zengindir, kimileri de fakir. Her müşteriden bin dinar alacak olursam hamam artık işe yaramaz ve kapanır; çünkü fakirin yıkanma ücreti olarak bin dinar ödeyecek gücü yoktur!" diyerek yanıtlamış. Şah "Öyleyse ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sorunca; "Ücretin ne olacağını müşterinin mürüvvetine bırakacağım! Böylece herkes imkânına ve ruhunun cömertliğine göre ödeme yapsın! Ve fakir bana ödeyebileceği kadar öder; bin dinarlık ücrete gelince, bu bir şahın armağanıdır!" diye cevap vermiş. Emirler ve vezirler de Ebu Sir'i desteklemiş ve "Gerçeği söyledi, ey zamanın şahı, insaf da bunu gerektirir!" demişler. "Ve sen, sevilen kişi, keşke herkes senin gibi düşünse!" diye eklemişler. Şah "Mümkündür! Ancak bu adam bir yabancıdır ve de fakirdir; ona cömertlik ve eli açıklık göstermek bizim görevimizdir; ayrıca kentimizi yaşantımızda hiç görmediğimiz bu hamamla donatmıştır, onun sayesinde kentimiz önem ve eşsiz bir parlaklık kazanmıştır. Ama siz bana bin dinar ödenemeyeceğini söylediğinize göre; kendisine bu kez yüz dinar ödeyip ayrıca genç bir köle, bir zenci, bir de genç kız vermenizi öneriyorum! Ve gelecekte, o da öyle düşünüyor, olanaklarınız el verdiğince ya da gönlünüzün cömertliğine göre ödeme yaparsınız!" demiş. Onlar da "Kuşkusuz! Biz de bunu isteriz!" demişler. Ve o gün, hamamda yıkandıktan sonra, her biri Ebu Sir'e yüz altın dinar, bir beyaz köle, bir zenci köle ve bir cariye vermişler. Yıkanan emirlerin ve devlet büyüklerinin sayısı kırkı[1] bulduğundan Ebu Sir dört bin dinarla, kırk beyaz, kırk siyahi köle ve kırk cariye edinmiş. Şahtan da on bin dinar,[2] on genç beyaz köle, on genç zenci köle ve aylar kadar güzel on cariye almış.

Ebu Sir bu altın dinarları ve armağanları alınca, şaha doğru ilerlemiş ve onun önünde iki eli arasında yeri öptükten sonra "Ey bahtıgüzel şah, ey yüzü iyilik muştulayan kişi; ey haklı görüşlerin ve tam bir insafın sahibi! Bütün bu beyaz ve siyahi köleler ile bu cariyeler ordusunu ben nerede barındırırım?" diye sormuş. Şah da "Bütün bunları sana, seni iyice zengin etmek

1 Mardrus, Burton ve Littmann, maiyetin dört yüz kişiden oluştuğunu, dolayısıyla kırk bin dinar ve bin iki yüz köle ve cariye edinildiğini bildiriyorlar; biz Mathers'in verdiği sayıları yeğ tuttuk (Â.Ş.O.)

2 Mathers'de bin dinar olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

üzere verdirdim; çünkü düşün ki, bir gün bizim yanımızdan ayrılıp ülkene ve sevgili ailenin yanına dönmeyi düşlersin; o zaman, yakınlarınla her türlü sıkıntıdan uzak yaşaman için yeter zenginliğin olsun istedim!" diye yanıt vermiş. O da "Ey zamanın şahı, Allah refahını daim buyursun! Ama bunca köle ancak şahlara yaraşır! Yoksa benim gibi yakınlarıyla oturup peynir ekmek yiyeceklere değil! Ben bütün bu beyaz, siyahi köleleri ve cariyeleri nasıl yedirir, giydiririm? Vallahi! Bunlar genç dişleriyle benim tüm kazancımı çabucak yer, sonra da beni yutarlar!" diye onu yanıtlamış. Şah gülmeye başlamış ve ona "Yaşamım üzerine yemin ederim ki, doğru söylüyorsun! Kudretli bir orduya dönüştü bunlar; ve nerede olursan ol, sen bunları asla doyuramazsın! Öyleyse bunlardan kurtulmak için her birini yüz dinardan bana satmak ister misin?" demiş. Ebu Sir "Onları bu fiyata satarım!" diye yanıt vermiş. Şah hemen hazinedarını çağırtmış; o da Ebu Sir'e yüz elli kölenin bedelini ödemiş. Ve şah, sırası gelince, bütün köleleri kendi armağanı olarak eski sahiplerine iade etmiş. Ebu Sir de iyiliklerinden ötürü şaha teşekkür etmiş; ve ona "Beni, ancak Tanrı'nın doyurabileceği bu genç ve obur gulyabanilerden kurtararak ruhumu nasıl ferahlattınsa, Tanrı da seni ferahlatsın!" demiş. Şah bu sözleri duyunca yeniden gülmeye başlamış ve Ebu Sir'e karşı daha da cömert davranmış; sonra ülkesinin ileri gelenleriyle hamamdan çıkıp sarayına dönmüş.

Ebu Sir'e gelince, o geceyi evinde topladığı altınları keselere yerleştirerek ve her bir keseyi dikkatle gizleyerek geçirmiş. Ve evinin işini gördürmek üzere yirmi zenci, yirmi genç oğlan ve dört cariyeye sahip olmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:*

...Yirmi zenci, yirmi genç oğlan ve dört cariyeye sahip olmuş.

Ertesi gün Ebu Sir tellallarla kentin her yanında "Ey Tanrı'nın kulları, hepiniz Sultan Hamamı'nda yıkanmaya koşunuz! Üç gün için ücret alınmayacaktır!" diye bağırtmış. Ve müthiş bir kalabalık üç gün içinde, ücretsiz yıkanmak için yığılmış. Ama dördün-

cü günün sabahından başlayarak, Ebu Sir kendisi hamamın kapısındaki kasanın başına otururak hamam ücretlerini, her müşterinin kendi iradesiyle takdir ettiği ve hamamdan çıkarken ödediği bir bedel üzerinden toplamaya başlamış. Akşam olunca, Ebu Sir, övgüler üzerine olası Tanrı'nın yardımıyla müşterilerden her gün kasayı dolduran bir kazanç sağlar olmuş. Ve böylece bahtın kendisine sağladığı çok miktarda altını biriktirmeye başlamış.

İşler böyle sürüp giderken şahın eşi hanım sultan, kocasının bu hamamdan heyecanla söz ettiğini işitince, kendisi de bir kez denemeye karar vermiş ve bu niyetini Ebu Sir'e duyurmuş; o da, kendisini memnun etmek ve kadın müşterileri de elde etmek için, o tarihten başlayarak hamamı sabahları erkeklere, öğleden sonraları da kadınlara açık tutmaya başlamış. Ve sabahları kendisi para toplamak için oturmaya, öğleden sonraları da bu işi bu maksatla atadığı bir kadın vekiline gördürmeye başlamış. Ve de, sultan hanım hamama geldiği ve kendi üzerinde hamamın hoş etkisini denediği vakit, öylesine hoşnut olmuş ki, oraya her cuma öğleden sonraları gelmeye karar vermiş. Ve Ebu Sir'e karşı da, her cuma sabahı hamama gelmeyi âdet edinen şahtan daha az cömert davranmamış; ve her seferinde verdiği armağanlar hesaba katılmaksızın bin altın dinar ödemiş.

Böylece Ebu Sir, varsıllık, onur ve utku vadisinde alabildiğine yol almaya başlamış. Ama bundan dolayı hiçbir zaman alçakgönüllülüğünde ve namuslu halinde değişiklik olmamış; aksine! Eskiden olduğu gibi müşterilere karşı sevecen, güleç yüzlü ve nazik tavırlı kalmış ve fakir kişilerden asla para almak istememiş. Ve onun bu cömertliği, bu öyküde ilerde kanıtlanacağı gibi canını korumasının nedeni olmuş. Şimdiden bilinsin ki, bu koruma, bir gün para sıkıntısı çektiği sırada hamamda en iyi şekilde yıkandıktan sonra, hiçbir ücret ödemeden çıkıp giden bir kaptanın eliyle sağlanmıştır. Hatta bu kaptan yıkandıktan sonra kendisine şerbet içirilerek serinletilmiş ve elinden geldiğince saygıyla bizzat Ebu Sir tarafından kapıya kadar selametlenmiş; ve o günden başlayarak ona minnettarlığını bir armağanla ya da herhangi bir araçla nasıl ödeyeceğini düşünüp durmuş; ama bu fırsat ortaya çıkmakta gecikmemiş! İşte kaptanın durumu da böyleymiş!

Boyacı Ebu Kir'e gelince, sonunda, kentte herkesin "Kuşkusuz, dünya cenneti orası!" diyerek hayranlıkla sözünü ettiği bu olağandışı hamamı o da işitmiş; ve bu cennetin zevkine varmak için sahibini bilmediği halde, gidip denemeye karar vermiş. En iyi giysileriyle donanarak ve zengin koşumlu bir katıra binerek, önünde, ardında uzun sopalarla silahlanmış köleler olduğu halde hamama yönelmiş. Kapıya gelince, sarısabır ağacının ve Hint sümbülünün kokusunu duymuş; ve hamama girip çıkan ya da ister ünlü büyüklerden bir ünlü, ister fakirler içinden bir fakir ya da aşağı sınıfın en aşağısından birisi olsun, kanepelerde oturmuş sıra bekleyen kalabalığın farkına varmış. Ebu Sir'i de kasanın başında temiz, taze ve güleç haliyle otururken görmüş ve tanıyınca, onun eski avurtları çökük suratına yerleşmiş nitelikli yağlanma kadar yüzünün parlaklığı ve çehresinin hoşnut mutluluğu içini burkmuş! Şaşırmış ve alt üst olmuş bulunmasına karşın, büyük bir sevinç duymuş gibi davranmış ve sonsuz bir yüzsüzlükle, onu görünce hemen ayağa kalkmış bulunan Ebu Sir'e doğru ilerlemiş ve dostça bir sitemle dolu sesiyle "Hey sen, ya Ebu Sir! Davranışın bir dost davranışına ve tavrın zarafet ve nezaketi bilen birinin tavrına benziyor mu? Biliyorsun ki, ben, sultandan unvan sağlamış bir boyacıyım ve kentin en zengin ve en önemli adamlarından biriyim. Sen ise, ne beni görmeye geldin ne de arayıp sordun. Hatta soruşturup, 'Benim eski dostum Ebu Kir'e ne oldu acaba?' bile demedin! Bense seni her yanda aradım ve seni bulsunlar diye kölelerimi kentin her yanında hanlarda dükkânlarda dolaştırdım. Kimseler bana senin nerede olduğunu söylemediği gibi, izini bulduracak bilgi de vermedi" demiş. Bu sözleri duyan Ebu Sir, büyük bir kederle başını sallamış ve "Ya Ebu Kir, gelip seni aradığım zaman beni nasıl karşıladığını ve bana indirdiğin darbeleri ve 'Hırsız, hain, sefil!' diyerek herkesin içinde beni utanca uğrattığını unuttun herhalde!" diye yanıt vermiş. Ebu Kir de gücengin bir tavır takınarak "Sen ne diyorsun? Dövdüğüm o adam sen olabilir misin?" diye haykırmış. O da "Elbette, bendim o!" diye yanıt vermiş. O zaman Ebu Kir "Kuşkusuz seni bir başkasına, birçok kez kumaşlarımı çalmaya yeltenen bir hırsıza benzetmiş olacağım! Öylesine zayıf ve sarı yüzlüydün ki, seni tanımam imkânsızdı!" diyerek kendi-

sini tanıyamamış olduğuna dair binlerce yemin vermiş. Sonra, ellerini birbirine çarparak ve "Övülesi ve şanı yüce Tanrı'dan başka sığınılacak varlık ve güç yoktur. Nasıl böyle aldanabildim! Ama, beni tanıyınca adımı söyleyip 'Ben falan kimseyim!' diye kendini tanıtmadığın için, sen de kusurlusun! Zaten o gün çok dalgın ve üzerime yığılan işlerden ötürü yorgundum ve kendimde değildim! Senden Allah rızası için beni bağışlayıp bahtımızda yazılı olan bu olayı unutmanı rica ediyorum!" diyerek pişmanlık gösterileri yapmaya başlamış. Ebu Sir "Tanrı seni bağışlasın, arkadaşım, talihin gizli kararı olmalı bu! Allan ıslah etsin!" diye yanıt vermiş. Boyacı "Beni tümüyle bağışla!" demiş. O da "Ben seni nasıl bağışladıysam, Tanrı da öyle bağışlasın! Biz, ebediliğin derinliklerinde yer almış kararlara karşı ne yapabiliriz?" diye yanıt vermiş. Sonra "Haydi gel hamama gir! Çıkar giysilerini, yıkan ki, sana zevk ve tazelik versin...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek susmuş.*

*Ama dört yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"...Yıkan ki, sana zevk ve tazelik versin!" demiş. Ebu Kir de ona "Sana bu refah nereden geldi?" diye sormuş. O da "Sana refah kapılarını açan talih, bana da aynı şekilde açtı!"diye cevap vermiş. Ve onun emirleriyle sopalandığı günden başlayarak başına gelenleri kendisine anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok! Ebu Kir de ona "Şahın nezdinde kazandığın itibarı öğrenmek beni çok mutlu kıldı. Şaha, benim her zaman dostum olduğunu anlatarak bu itibarın artmasına ben de katkı sağlayacağım!" demiş. Ama eski berber "Talihin kararlılığı karşısında kulların işe karışmasının ne yararı var? Sadece Tanrı, lütufları ve utançları kendi elinde tutar! Sana gelince, çabucak soyun ve hamam suyunun sağlayacağı iyiliklerden ve temizliğinden yararlan!" diye yanıt vermiş. Onu, özel bir odaya sokarak kendi elleriyle ovuşturmuş, keselemiş, sabunlamış ve yardımcılarından herhangi birinin ilgilenmesine fırsat bırakmadan sonuna kadar yıkanma işlerini kendisi tamamlamış. Sonra onu serinleme yerindeki kerevete çıkarmış ve yine kendisi şerbetler ve

güçlendiriciler sunmuş; ve bu işleri görürken öylesine bir saygı göstermiş ki, hamamın her günkü müşterileri Ebu Sir'in daha önce sadece şaha gösterdiği bu hizmet anlayışına ve eşsiz saygıya şaşıp kalmışlar.

Ayrıca zamanı gelince, Ebu Kir, Ebu Sir'e para sunmak isteyince, berber "Bana para teklif etmeye utanmıyor musun, ben senin arkadaşın değil miyim? Ve de aramızda teklif mi var?" diyerek almaktan kaçınmış. Ebu Kir de "Öyle olsun! Ama, bunun karşılığında ben de sana yararı olacak bir nasihat vereceğim. Bu hamam harika bir yer. Ama tam anlamıyla mükemmel olması için hâlâ bir şeyi eksik!" demiş. Ebu Sir "Nedir o?" diye sormuş. O da "Ağda! Gerçekten farkına vardım ki, sen müşterilerin kafalarını kazıdıktan sonra, vücutlarının diğer yanlarındaki tüyler için ustura ya da cımbız kullanıyorsun! Ama benim tarifini bildiğim ve karşılığında sana bir şey ödetmeden sağlayacağım ağdanın yerini hiçbir şey tutamaz!" demiş. Ebu Sir "Kuşkusuz! Hakkın var, arkadaşım! Senden, en iyi ağdanın yapımını tarif etmenden daha iyi bir istekte bulunamam!" diye yanıt vermiş. Ebu Kir de "İşte! Sarı arsenik ve sönmemiş kireç al, bunları birbirine karıştır. İçine biraz zeytinyağ kat, biraz da misk! Nahoş bir koku duyuluncaya kadar hepsini karıştır! Ve böylece elde ettiğin macunu bir çanağa koy ve ihtiyaç anında kullan! Ben bu ağdanın kerametini, özellikle şah, hiçbir acı ve sürtünme olmadan, tüylerinin âdeta büyülenmişçesine alınmasından sonra ve derisi bembeyaz ve tertemiz olduğunu görünce, sana sorarım!" demiş. Ve Ebu Kir, eski dostuna bu tarifi verdikten sonra, hamamdan çıkıp doğru saraya yönelmiş.

Şahın huzuruna çıkınca, elleri arasından yeri öperek saygıda bulunmuş ve ona "Ey zamanın şahı, huzuruna bir tavsiyede bulunmak için geldim" demiş; şah "Nasıl bir tavsiyede bulunacaksın bana?" deyince "Tanrı'ya şükürler olsun ki, seni, hamam sahibi olan Ebu Sir denen bu kötü, bu taht ve din düşmanının kötülük saçan ellerinden kurtardı!" diye yanıt vermiş. Şaşırmış olan şah "Neyin söz konusu olduğunu açıkla!" diye sorunca da, "Bil ki, ey zamanın şahı, aksi bir rastlantıyla hamama bir kez girecek olursan, yakayı sıyıramadan mahvolursun!" demiş. Şah "Bu nasıl olacak?" deyince; Ebu Kir gözleri yalancı bir korkuyla

dolu ve kollarıyla ürküntü anlatan hareketler yaparak "Zehirlenerek! Seni düşünerek sarı arsenik ve sönmemiş kireçle tertip edilmiş bir ağda hazırladı ve bununla ut yerindeki[1] tüyleri alayım derken seni cayır cayır yakacak! 'Ut yerindeki tüyleri rahatlıkla ve canın acımadan almam için bu ağdadan iyisini bulamazsın!' diyerek onu önerecek ve şahımızın kasıklarına ağda yapacak ve bütün yollardan en ıstırap vereni olan bu yolla seni öldürecek! Çünkü Hıristiyanların kralı tarafından kiralanmış bir casustan başka bir şey olmayan bu hamam sahibi, yapacağı ağdayla şahımızın canını alacaktır. Bundan dolayı çabucak gelip sana bilgi vermek istedim. Çünkü senin çok iyiliğini gördüm!" diye soluk soluğa konuşmuş. Boyacı Ebu Kir'in bu sözlerini işiten şah, benliğini yoğun bir korkunun sardığını hissetmiş; öylesine ki, tir tir titremiş ve sanki yakıcı zehir o anda etkisini göstermişçesine kıçının büzüldüğünü duyumsamış. Ve boyacıya "Şimdi hemen senin söylediğini denetlemek için birinci vezirimle hamama gideceğim! Ama sen bu sırrı kimseye açıklamadan dikkatle kendine sakla!" demiş. Ve birinci vezirini çağırtarak birlikte hamama gitmiş.

Orada, her zamanki gibi, Ebu Sir, şahı özel odaya sokup onu ovuşturmak ve yıkamak istemiş; ama şah kendisine "İlkin birinci vezirimle meşgul ol!" demiş. Ve birinci vezire dönerek, ona "Uzan!" demiş. Çok semiz ve yaşlı bir teke gibi kıllı olan birinci vezir de, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve mermer üzerine uzanarak kendisinin berberin marifetli elleriyle ovuşturulmasına, sabunlanmasına ve yıkanmasına izin vermiş. Bunu izleyerek Ebu Sir, şaha "Ey zamanın şahı, alt yandaki kılları almak için tüm usturaları gereksiz bırakan, tüy alıcı erdemleri üstün bir ağda buldum!" demiş. Şah da "Bu ağdayı, birinci vezirimin alt yanındaki kıllar üzerinde dene!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dört yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

1 *Ut yeri:* İnsanın vücudunda örtmek zorunda olduğu yer; edep yeri (Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*)

"Bu ağdayı birinci vezirimin alt yanındaki kıllar üzerinde dene!" demiş. Ebu Sir de, çanağı eline almış; söz konusu ağdadan badem iriliğinde bir parça alarak birinci vezirin göbeğinin hemen altındaki tüylere sırf deney olsun diye sürmüş. Ağdanın kıl sökücü etkisi öyle müthiş olmuş ki, şahın artık onun korkunç bir zehir olduğundan kuşkusu kalmamış; ve yüreği bu görünümün uyandırdığı öfkeyle kabararak hamam oğlanlarına dönüp onlara "Şu sefili tutuklayın!" diye haykırmış. Ve onlara parmağıyla, bu durumun sessiz ve kekeme kıldığı Ebu Sir'i göstermiş. Sonra şah ile vezir çabucak giyinmişler, Ebu Sir'i dışarıdaki muhafızlara teslim edip saraya dönmüşler.

Orada, şah, liman reisi de olan gemilerinin kaptanını çağırtmış ve ona "Sen git, Ebu Sir denen haini tutukla! Ve sönmemiş kireç dolu bir çuval al, onu da içine tık! Ve götürüp sarayımın penceresinden denize at! Böylece bu sefil bir defada iki ölümle birden ölsün: hem boğulsun, hem yansın!" demiş. Kaptan "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş.

Oysa liman reisi ve gemilerin kaptanı aslında, bir zamanlar Ebu Sir'e minnettar kalmış olan aynı kaptanmış. Çabucak koşup zindana giderek Ebu Sir'i bulmuş; onu oradan çıkarıp küçük bir gemiye bindirmiş ve kentten pek uzak olmayan küçük bir adaya götürmüş; orada kendisiyle özgürce konuşmuş; ona "Ey falan kimse! Senin bana gösterdiğin saygıyı hiç unutmadım! Senin yaptığın iyiliği iyilikle karşılamak isterim! Şimdi bana, şahla aranda ne geçtiğini ve onun sana karşı olan itibarını yitirtecek ve seni mahkûm ettiği ölüme itecek ne gibi bir suç işledin, anlat!" demiş. Ebu Sir "Vallahi! Kardeşim, yemin ederim ki, ben her kusurdan arınığım ve böylesine bir cezayı hak edecek hiçbir şey yapmadım!" diye yanıt vermiş. Kaptan "Öyleyse senin, kuşkusuz, şahın zihnini saptıran düşmanların olsa gerek! Çünkü çok belirli bir mutluluğa ermiş olan ve bahtın lütflarına uğrayan herkes, hırslı ve kıskanç kişilerin dikkatini çeker! Ama hiç korkma! Burada, bu adada, güven içindesin! Dolayısıyla hoş gelmişsin ve de rahat ol! Ben seni ülkene selametleyesiye kadar zamanını balık avlayarak geçir! Şimdi şahın yanına gidip senin ölümünü gerçekleştiriyormuş gibi davranacağım!" demiş. Ebu Sir, hemen, sönmemiş kireç dolu büyük bir çuval alıp şahın sarayına, ora-

dan da denize bakan pencerelere doğru gitmek üzere yanından ayrılan deniz kaptanının elini öpmüş.

Şah buyruğunun yerine getirilmesini dirseklerini pencereye dayayarak beklemekteymiş; kaptan pencerelerin altına gelince, şahtan ölüm emrini almak üzere yukarıya bakmış. Şah kolunu pencereden çıkararak eliyle çuvalı denize atmasını bildiren bir işaret yapmış ve bu emri hemen yerine getirilmiş. Ama aynı anda şah, eliyle yaptığı işaretin sertliğinden dolayı parmağındaki canı kadar değerli bir altın yüzüğü suya düşürmüş. Gerçekten, denize düşen bu yüzük, büyülü bir tılsım-yüzükmüş ve şahın otoritesi ve gücü ona bağlıymış; halkın ve ordunun saygısını sağlamakta bu yüzük aracı oluyormuş; çünkü şah bir suçlunun cezasının yerine getirilmesini istediği zaman, bu yüzüğün bulunduğu elini havaya kaldırması yetiyormuş; ve o anda yüzükten çıkan şimşek kafasını gövdesinden koparark suçluyu cansız yere seriyormuş! Bundan dolayı şah parmağındaki yüzüğün böylece denize düştüğünü görünce, bu olaydan kimseye söz etmemiş ve kaybolma olayını derin bir sır gibi saklamış; yoksa uyruklarını uzun süre korku ve itaat içinde tutması olanaksızmış. Şahın durumu işte böyleymiş!

Ebu Sir'e gelince, bir kez daha yalnız kalınca, kaptanın kendisine verdiği balık ağını almış; içini kemiren düşüncelerden kurtulmak ve yiyeceğini sağlamak üzere ağı denize fırlatmış ve balık avlamaya koyulmuş. Ağı denize fırlatıp kısa bir süre geçtikten sonra geri çekmiş ve içinin çeşitli renk ve irilikte balıkla dolu olduğunu görmüş. Kendi kendine "Vallahi! Uzun zaman var ki, hiç balık yemedim! İçlerinden birini seçip kaptanın bana sözünü ettiği mutfaktaki iki çocuğa vereyim! Bana zeytinyağında kızartsınlar!" demiş. Gerçekte liman reisi ve gemilerin kaptanı diğer görevleri arasında her gün şahın mutfağı için taze balık sağlamakla da görevliymiş; ve o gün, balık avlama işiyle kendisi uğraşamadığından bu işi Ebu Sir'e bırakmış ve mutfaktaki iki çocukla tuttuğu balıkları şaha göndermesini kendisine söylemiş bulunuyormuş. Dolayısıyla avladıklarını iki çocuğa teslim etmeden önce ağdaki balıkların en iri ve en güzel olanını seçmiş; sonra da kemerinden büyük bir bıçak çıkarmış ve balığa daldırmış; hâlâ titremekte olan balığı bir yandan öbür yana yarmış. Ebu

Sir, balığın gövdesinden dışarı çıkan bıçağın ucunda kuşkusuz onun yutmuş olacağı bir altın yüzüğün bulunduğunu görünce çok şaşırmış!

Bunu gören ve bu tılsımlı yüzüğün müthiş erdemleri bulunduğunu bilmeyen Ebu Sir...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüzüncü gece olunca, demiş ki:*

Bunu gören ve bu tılsımlı yüzüğün müthiş erdemleri bulunduğunu ve şahın parmağından denize düşmüş olduğunu bilmeyen Ebu Sir yüzüğe pek değer vermemiş alıp kendi parmağına geçirmiş.

Tam o sırada şahın mutfağı için besin sağlayan iki çocuk yanına gelip ona "Ey balıkçı, bize, her gün şah için balık veren kaptana ne olduğunu söyleyebilir misin? Burada uzun süredir onun dönmesini bekliyoruz. Ne yana gitti acaba?" demişler. Ebu Sir, elini onlara doğru uzatarak "Şu yana doğru gitti!" diyerek yanıt vermiş. Ama aynı zamanda iki mutfak yamağının başları omuzlarından fırlayıp sahipleriyle birlikte yere yuvarlanmış! Bu iki görevli çocuğu öldüren, Ebu Sir'in parmağında taşıdığı yüzüğün fırlattığı şimşekmiş!

İki çocuğun böylece canlarından olup yerde yattığını gören Ebu Sir, kendi kendine "Bu iki çocuğun başlarını gövdelerinden kim sıçrattı acaba?" diye sormuş. Ve yöresinde her yana, havaya ve ayak ucuna bakmış. Ve tam kötü niyetli ecinnilerin gizli gücüyle ölmüş olacaklarını düşünerek titremekte iken kaptanın gelmekte olduğunu görmüş; kaptan onun yanına gelince Ebu Sir'in boynuna atılıp "Her kişi boynuna asılı bulunan yazgısını taşır. Seninki şahınkinden de üstün bir yazgı! Ama anlat bana, bu yüzük senin eline nasıl geçti; ben de ondan sonra onun erdemlerini sana anlatayım!" demiş. Ebu Sir de, kaptana burada tekrarlanması yararsız olan tüm öyküyü anlatmış. Ve sırası gelince kaptan da, hayranlıkla, bu korkunç yüzüğün erdemlerini ona anlatmış ve "Şimdi senin hayatın kurtuldu; şahınki tehlikede! Korkmaksızın kente giderken bana yoldaşlık edebilirsin!

Ve yüzük taşıyan parmağının bir işaretiyle düşmanlarının, hatta şahın bile başını uçurur ve omuzlarından aşağı düşürürsün!" demiş. Ve küçük gemiye bindirerek Ebu Sir'i kente götürmüş ve saraya ulaştırarak şahın önüne çıkarmış.

O sırada şah Divan'ını kurmuş; yöresine vezirlerden, emirlerden ve danışmanlarından oluşan bir kalabalığı toplamış bulunuyormuş; ve her ne kadar yüzüğünün kaybolmasından ötürü kaygıyla dolu ve burnuna kadar yükselen bir öfke içinde imişse de, ne sorununun açıklanmasını ne de yüzüğünü denizde arattırarak bulunması için girişimde bulunmayı göze alıyormuş; çünkü tahtın düşmanlarının bu uğursuz olaydan sevinmelerini görmekten korkuyormuş. Ama Ebu Sir'in içeri girdiğini görünce, kaybının bir düzen dolayısıyla ortaya çıktığından kuşkusu kalmamış; ve "Ah! Sefil, sen nasıl oldu da denizin dibinden çıktın ve boğulmaktan ve yanmaktan kurtuldun!" diye haykırmış. Ebu Sir "Ey zamanın şahı, Tanrı Yüceler Yücesidir!" diye yanıt vermiş. Ve şaha, hamamda bir kez parasız yıkanmasının minnettarlığını duyan deniz kaptanı tarafından nasıl kurtarıldığını; gücünü bilmediği yüzüğü nasıl bulduğunu; nasıl bilmeden mutfak görevlisi iki çocuğun ölümüne neden olduğunu anlatmış. Sonra da "Ve şimdi ey şah, bu yüzüğü bana yaptığın iyiliklere karşılık sana geri vermeye geldim; ve de eğer aslında bir suçlu olsaydım, bu yüzüğü düşmanlarımın kökünü kurutmak ve şahlarını öldürmekte kullanacakken, bunu yapmadığımı göstermek istedim! Buna karşılık, senden işlemediğim ve uğrunda beni mahkûm ettiğin cinayeti daha büyük bir dikkatle incelemeni; suçlu bulunursam, beni her türlü işkencelerle öldürmeni diliyorum!" diye eklemiş. Ve bu sözleri söyleyerek, Ebu Sir parmağından yüzüğü çıkararak şaha sunmuş; o da hemen rahatça soluk alarak ve sevinçle yüzüğü parmağına geçirmiş. Ve ruhunun da bedenine döndüğünü duyumsamış. Bunun üzerine ayağa kalkmış ve kollarını Ebu Sir'in boynuna dolayıp ona "Ey saygın kişi, kuşkusuz sen, iyi aileden gelmiş kimseler arasında seçkin bir çiçeksin! Senden beni suçlamamanı, sana yaptığım kötülüğü ve sana verdiğim zararı bağışlamanı rica ediyorum. Gerçekte, senden başka biri olsaydı, bana yüzüğü asla geriye vermezdi!" demiş. Berber "Ey zamanın şahı, sen gerçekten benim vicdanımın rahatlamasını

isityorsan, artık, benim üstüme yıktığın ve senin öfkeni kabartan ve seni hiddetlendiren suçun ne olduğunu bana söyle!" diye yanıt vermiş. Şah, ona "Vallahi! Neye yarar bu? Artık senin yalan yere suçlandığından emin bulunuyorum! Ama madem ki sana yıkılan suçun ne olduğunu öğrenmek isityorsun, işte söylüyorum: Boyacı Ebu Kir, bana, birinci vezirin kasığındaki kıllarda denenmiş olan ağda hakkında senin için *şunu* ve *şunu* söyledi...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz birinci gece olunca, demiş ki:*

"...Birinci vezirin kasığındaki kıllarda denenmiş olan ağda hakkında senin için şunu, şunu ve şunu söyledi!" demiş. Ebu Sir de, gözlerinde yaşlarla "Vallahi! Ey zamanın şahı, ben Nasıralıların kralını hiç tanımadım ve yaşamım boyunca Nasıralıların topraklarına ayak basmadım ki onların casusu olayım! Ama gerçek şudur!" diyerek yanıt vermiş; ve şaha boyacı ile kendisinin Kur'an'ın Fatiha suresini okuyup yeminleşerek nasıl bir sözleşme yaptıklarını; sonra nasıl birlikte yola çıktıklarını ve boyacının kendisine oynadığı bütün oyunları ve düzenbazlıkları, katlandığı sopalanma olayını ve yine onun tanımladığı ağda tertibini de ekleyerek anlatmış. Sonra da "Her durumda, ey şah, deri üzerine uygulanan ve ancak yutulursa zehir etkisi yapan ağda son derece harika bir şeydir. Benim ülkemde, alt takımların üstünde bulunan kılları düşürmek için erkekler de, kadınlar da onu ustura yerine sırf bu maksat için kullanırlar. Onun bana oynadığı oyuna ve kötü davranışa gelince; şah, sadece hanın kapıcısını ve boyahanenin çıraklarını çağırtıp soruşturma yaparak söylediklerimin doğruluğunu denetleyebilir!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Şah da kendisi için kanıta hiç gerek bulunmadığı halde, sırf Ebu Sir'i doyuma kavuşturmak için hanın kapıcısını ve boyahanenin çıraklarını çağırtmış; hepsi sorgulanarak yaptıkları açıklamalarla berberin söylediklerinin doğruluğunu, Ebu Kir'in alçakça davranışının ağırlığını daha da arttırarak, kanıtlamışlar.

Bunun üzerine şah, muhafızlara "Boyacı başı açık, yalın ayak ve elleri ardına bağlanarak getirilsin!" diye haykırmış. Muhafız-

lar da hemen koşup boyahaneyi sarmışlar; ama boyacı o sırada orada değilmiş. O zaman evini aramışlar; ve onu dingin zevklerin tadını çıkarırken ve hiç kuşku duymadığı Ebu Sir'in ölümünü düşlerken bulmuşlar. Ve hemen üzerine atılarak ensesine yumruklarla çökmüşler, kıçını tekmelemişler, karnına ve sırtına vurmuşlar ve üzerinde tepinip giysilerini yırtmışlar; üzerinde sadece gömleğini bırakıp başı açık yalın ayak ve elleri ardına bağlanmış olarak şahın tahtının önüne kadar sürüklemişler. Boyacı, Ebu Sir'i şahın yanında otururken; hanın kapıcısı ile boyahanedeki çırakların da salonda onun yanında ayak üzeri durduklarını görmüş; ve her şeyi anlamış; ve korkudan taht salonunda olduğu halde yapacağını yapmış. Çünkü artık kurtulması olanaksız bir felakete uğradığının farkına varmış imiş. Ama şah ona öfkeyle bakıp "Herhalde şu gördüğün kişinin eski arkadaşın, soyup soğana çevirdiğin, kötü davranıp yüzüstü bıraktığın, dövdüğün, kovduğun, sövdüğün, suçladığın, kısaca mahvettiğin fakir kişi olduğunu inkâr edecek değilsin!" demiş. Hanın kapıcısı ve boyahane çırakları da ellerini kaldırıp "Evet, vallahi! Bunları inkâr edemezsin! Buna Tanrı ve şah önünde tanıklık ederiz!" diye haykırmışlar. Şah da "İster inkâr et, ister kabul et, bahtın belirlediği ceza eksilmeyecektir!" demiş ve muhafızlarına "Alın şunu götürün, ayaklarından tutarak bütün kent boyunca sürükleyin; sonra da sönmemiş kireç dolu bir çuvala sokup denize atın; orada yanıp boğularak çifte bir ölümle ölsün!" diye haykırmış. Bunu duyan berber "Ey zamanın şahı, onun hakkında şefaatte bulunmama izin vermeni rica ediyorum. Çünkü ben onu bana yaptığı her şey için affettim!" diye haykırmış. Ama şah "Sen onu, sana karşı işlediği suçlardan dolayı bağışlasan da, kendisinin bana karşı işlediği suçları ben bağışlamıyorum!" demiş. Ve muhafızlarına, bir kez daha "Alın götürün onu, buyruklarımı yerine getirin!" diye haykırmış.

Bunun üzerine muhafızlar Ebu Kir'in boyahanesini ele geçirmiş ve onun kötülüklerini haykırarak tüm kent boyunca gövdesini sürüklemişler; sonunda sönmemiş kireç dolu bir çuvala sokarak denize fırlatmışlar. O da boğulup yanarak ölmüş; çünkü bahtı böyleymiş.

Ebu Sir'e gelince, şah ona "Ey Ebu Sir, şimdi benden ne diler-

sen dilemeni istiyorum; istediğin o anda yerine getirilecektir!" demiş. Ebu Sir "Şahtan sadece beni vatanıma geri yollamasını diliyorum; çünkü bundan böyle yakınlarımdan uzakta yaşamak benim için azap verici olacaktır; ve artık burada oturma hevesim de kalmadı!" diye cevap vermiş. Şah da, onun ayrılışına çok üzülse de (çünkü onu, şimdiki kıllı ve göbekli birinci vezirinin yerine geçirmek istiyormuş), kendisine büyük bir gemi hazırlatmış; içini kadın, erkek kölelerle ve zengin armağanlarla doldurmuş; ve ona veda ederken "Demek ki benim birinci vezirim olmak istemiyorsun?" demiş. Ebu Sir de "Ülkeme dönmeyi yeğlerim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine şah ısrar etmemiş; ve gemi, Ebu Sir ve köleleriyle birlikte İskenderiye yönünde uzaklaşmış.

Tanrı onlar için güzel bir yolculuk takdir etmiş olduğundan güven içinde İskenderiye'ye ulaşmışlar. Ama daha kıyıya ulaşır ulaşmaz, kölelerden biri, denizin kumsala attığı bir çuval bulmuş; Ebu Sir çuvalı açmış ve içinden, dalgaların oraya kadar sürüklediği Ebu Kir'in cesedini bulmuş! Ebu Sir de, onu, oralardan pek uzakta olmayan deniz kıyısında bir yere gömdürmüş ve üzerine bir anıt diktirmiş. Orayı, vakıf mallarıyla destekleyerek bir ziyaret yeri haline getirmiş; ve türbenin kapısının üzerine ahlaki öğütleri içeren şu dizeleri kazdırdığı bir kitabe koymuş:

> Kötülükten el çek! Ve kötülüğün tasından içip sarhoş olma! Kötü her zaman savrulup yere serilir!
> Okyanus, yüzeyinde çölün iskeletlerinin yüzdüğünü görür: oysa dibinde, deniz dibinin kumları üzerinde, inciler sakince yatar.
> Huzur ve mutluluk dolu bölgelerde, havanın saydam sayfalarında 'İyilik tohumunu serpen iyilik biçer! Çünkü her şey aslına döner!' yazılıdır!

Ve boyacı Ebu Kir'in sonu ile Ebu Sir'in bundan sonra mutlu ve kaygısız geçecek yaşamının başlangıcı böyle olmuş. Ve bundan dolayı boyacının gömüldüğü körfez, o zamandan beri Ebu Kir Körfezi olarak anılmış. Sonsuza Dek Yaşayan'a ve İradesiyle kış ve yaz günlerinin birbirini izlemesini sağlayana şükürler olsun!

*Ve sonra Şehrazad "Ve işte, ey bahtıgüzel şah, bu öyküden bana kadar ulaşanlar bu kadar!" demiş. Şehriyar da "Vallahi! Bu öykü, örnek oluşturacak bir öykü! Bundan dolayı şimdi senden bir, iki ya da üç ibret verici fıkra anlatmanı arzu ederim!" diye haykırmış. Şehrazad da ona "Bu tür öyküler, benim en iyi bildiğim öykülerdir!" demiş.*

*Ve o anda sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz ikinci gece olunca, demiş ki:*

## *Itırlı Bahçe'den İbret Verici Fıkralar*

*"Ey bahtıgüzel şah, bu tür öyküler benim en iyi bildiğim öykülerdir. Sana* Itırlı Bahçe *adlı kitaptan alınmış birkaçını anlatacağım!" demiş. Şah Şehriyar da "Bu durumda hemen anlatmaya başla, çünkü bu akşam ruhumu büyük bir sıkıntının sardığını hissediyorum! Ve artık sabaha kadar başının omuzlarında kalacağından da pek emin değilim!" demiş. Şehrazad da, gülerek "İşte anlatıyorum! Ancak sana, ey bahtıgüzel şah, bu fıkraların kaba ruhlu, dar fikirli kimselerin gözünde açık saçık sayılabileceğini söyleyeyim!" demiş. Şah Şehriyar da "Bu korku, seni sakın alıkoymasın, Şehrazad! Bununla birlikte, eğer bu ibret verici fıkraları, halının üstünde kıvrılmış yatarak seni dinleyen bu küçük kızın işitmesini istemiyorsan ona çabucak uzaklaşmasını söyle! Zaten bu küçük kızın artık burada ne yaptığını da tam olarak anlamıyorum!" demiş. Şahın bu sözlerini işiten küçük Dünyazad, kovulmaktan korkarak ablasının kucağına atılmş; o da onun gözlerinden öperek onu bağrına basmış ve sevgili ruhunu yatıştırmış. Sonra şah Şehriyar'a dönerek, ona "Her şeye karşın onun kalabileceğini sanıyorum! Çünkü belden aşağı şeylerden söz etmenin asla kınanması gerekmez; ve de temiz ve saf olan her şey temiz ve saf kalır!" demiş.*

### *Üç Dilek*

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, çok iyi niyetli birisi, tüm yaşamını Kitap'ın ateşli inanç sahiplerine vaat ettiği, sofu kişinin o gece en olmaz dileğinin bile yerine getirileceğine inandığı ve Tüm Güç Sahibi'nin Olanaklar Sağladığı Gece[1] diye adlandırılan

1 Kadir Gecesi (Â.Ş.O.)

mucizevi gecesini beklemekle geçirmiş. Böylece, o gece, bu kişi, bütün gün sıkı sıkıya oruç tuttuktan sonra, birdenbire içinde ilahi bir lütufa uğrayacağı umudunun uyandığını hissetmiş. Ve karısını çağırarak ona "Dinle beni, kadın! Bu gece, Sonsuz Varlık önünde ruhumu tertemiz hissediyorum, hiç kuşkusuz bu gece benim için Tüm Güç Sahibi'nin Olanaklar Sağladığı Gece olacak! Tüm dileklerim ve isteklerim Nasip Dağıtıcı tarafından hiç kuşkusuz yerine getirileceğine göre, seni, dileyeceğim dilekler konusunda danışmak için çağırdım; çünkü çoğunlukla senin görüşlerin, benim için yararlı olmuştur. Dolayısıyla dileklerimi düzenlerken bana ilham ver!" demiş. Karısı "Yahu, senin kaç dilek dileme hakkın var?" diye sormuş; o da "Üç!" diye yanıt vermiş. Kadın, "Öyleyse üç dileğinden birini Tanrı'ya açarak işe başla! Bilirsin ki, erkeğin üstün niteliği ve zevkleri onun cinsel gücündedir; ve erkek dokunulmadık, hadım ya da güçsüzse, mükemmel sayılmaz. Bunun sonucu olarak erkeğin zebbi ne kadar hatırı sayılır irilikte ise, cinsel gücü de o denli büyük olur ve mükemmellik yolunda ilerler. Sen de Yüceler Yücesi'nin önünde saygıyla eğilerek ona 'Ey Hayırsağlayıcı, ey Cömert Varlık, zebbimi görkemli boyutlara ulaştır!' de!" demiş. Adam secdeye vararak ellerini göğe kaldırmış ve "Ey Hayırsağlayıcı, ey Cömert Varlık, zebbimi görkemli boyutlara ulaştır!" demiş.

Bu dilek açıklanır açıklanmaz, o an, o saatte, ötelerden kabul edilmiş. Ve mübarek adamın zebbi şişip büyümeye başlamış; öylesine ki, iki iri bal kabağı arasındaki bir asma kabağı yerine konacak kadar olmuş ve ağırlığı öylesine artmış ki, sahibini ayaktayken oturmaya, yatarken ayağa kalkmaya zorlamış.

Karısı da onun görünümüyle öylesine dehşete kapılmış ki, kutsal adamın denemek üzere kendisini her çağırışında kaçıp kurtuluyormuş. Ve kadın "Tek bir saldırıyla bir kayayı baştan aşağı delmeye yeterli böyle bir gereçle denenmemi nasıl istersin?" diye haykırıyormuş. Zavallı adam da sonunda "Ey iğrenç kadın, şimdi bu durumda ne yapmam gerek? Bu, senin marifetin, alçak!" demiş. Kadın "Tanrı beni ve yöremi kollasın! Peygambere yalvar, ey aç gözlü! Benim vallahi, böyle şeylere ihtiyacım yok! Senden bu kadarını da istememiştim. Göklere yalvar da küçülüversin! Bu da senin ikinci dileğin olsun!" diye yanıt vermiş.

Mübarek adam gözlerini göğe kaldırmış ve "Ey Tanrım beni bu cansıkıcı maldan kurtar ve beni onun verdiği tedirginlikten azat et!" demiş. Ve hemen, sanki zebbi ve yumurtaları yokmuşçasına adamın karnının altı dümdüz olmuş. Ama, tamamıyla yok olmuş, ne kendisine doyum sağlamış ne de karısına; ve adam karısına sövüp saymaya ve kendisini gereğince dilek dilemekten yoksun bıraktığından dolayı suçlamaya başlamış. Ve mübarek adamın acısı öylesine bir noktaya varmış ki, karısına "Bütün bu durum, senin kusurundan ve anlamsız nasihatlarından ortaya çıktı! Ey akılsız karı, benim Allah nezdinde üç dilek hakkım vardı ve ben bu dünyada olsun, öbür dünyada olsun, bana en çok yarayacak dileklerde bulunacaktım. İşte şimdiden dileklerimin ikisi harcandı; ve hiçbir şey elde edemedim; hatta eskisinden de beter bir durumdayım! Ama hâlâ üçüncü dileğimi dilemek hakkım saklı olduğundan Tanrı'dan başlangıçta sahip olduğum şeyi'in yerine getirilmesini dileyeceğim!" demiş ve Tanrı'sından dileyeceğini dilemiş; o da bunu yerine getirmiş ve kendisine başlangıçta sahip olduğu şeyi iade etmiş.

Bu fıkradan çıkacak ibret: İnsan sahip olduğu şeyle yetinmelidir!

*Sonra Şehrazad demiş ki:*

## *Genç Çocuk ve Hamam Tellağı*

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, hamam tellağının birinin her zamanki müşterileri arasında kentin ileri gelenlerinin ve zenginlerinin oğulları da varmış. Çünkü mesleğini yürüttüğü hamam kentin en göz alan yerindeymiş. Günlerden bir gün yıkanmaya gelenleri beklemekte olduğu salona henüz tüyleri çıkmamış, ama oldukça tombul ve art yuvaları toplu bir oğlan çocuğu girmiş; bu çocuğun yüzü de çok güzelmiş ve de o ülkenin şahının birinciye gelen vezirinin oğluymuş. Tellak da bu hoş delikanlının o denli hoş olan bedenini ovuşturmaktan haz duymuş ve içinden "İşte öyle bir beden ki, yağ kitleleri her yanında ipek gibi yastıklar oluşturmuş. Ne zengin biçimler ve ne hoş bir tombulluk bu böy-

le!" demiş. Ve onu, sıcak hamamdaki göbek taşının ılık mermerine yatırmış ve özel bir itinayla ovmaya başlamış. Ve kalçalarının yakınına ulaşıp buraları ovuştururken; tombul çocuğun zebbinin ancak bir fındık iriliğinde olduğunu görerek çok şaşmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Tombul çocuğun zebbinin ancak bir fındık iriliğinde olduğunu görerek çok şaşırmış. Ve bunu görünce, içinden kederlenmeye ve yapmakta olduğu ovuşturma işini keserek iki elini birbirine çarpmaya başlamış.

Genç çocuk tellağın bu denli üzüntüye kapıldığını ve umutsuzluktan yüzünün karmakarışık olduğunu görünce, ona "Neyin var senin, ey tellak, niçin böyle üzülüyor ve ellerini birbirine çarpıyorsun?" demiş. O da "Ne yazık ki! Efendim, benim düş kırıklığım ve sızlanmalarım senin üstünedir! Çünkü görüyorum ki, sen, bir erkeğin başına gelebilecek en büyük felakete uğramuşsun! Gençsin, güzel ve tombulsun! Yüzün de, bedenin de mükemmel! Ve Nasip Dağıtan ancak seçtiklerine verdiği her şeyi sana bağışlamış. Ama zevkler veren gereçten adamakıllı yoksun kılmış! Onsuz erkek, erkek sayılmaz! Zebbi ve onun sağladığı zevkler olmayınca insanın yaşamı neye yarar?" demiş. Bu sözleri duyan vezirin oğlu başını kederle öne eğmiş ve "Amcam, çok doğru söylüyorsun! Ve tam da benim tek derdimin üzerinde düşünmeme neden oldun! Saygın babamdan kalan miras bu denli küçükse, onu verimli kılmadığımdan ötürü, kusur sadece benimdir. Gerçekten, oğlağın güçlü bir teke haline gelmesini, içini tutuşturan keçilerden uzak kaldıkça, nasıl beklersin! Ya da ağaç sulanmazsa gelişir mi? Ben bugüne kadar kadınlardan uzak durdum. Ve hiçbir arzu beşiğindeki yavruyu uyandırmaya gelmedi! Ama, sanıyorum ki, şimdi, uyuyanları uyandırmanın ve çobanın bastonuna yaslanmasının zamanıdır!" diye yanıt vermiş.

Vezirin oğlunun bu konuşmasını duyan hamam tellağı "Ama, küçük parmağındaki tırnağın kadar bile boyu olmayan sopasına çoban nasıl yaslanacak?" demiş. Çocuk "Bu konuda benim iyi

yürekli amcam, senin verimkâr yardımına güveniyorum. Gidip serinleme odasındaki peykeye bıraktığım giysilerimi bulup kemerimdeki altın kesesini alarak bu girişimi sağlayabileceğim bir genç kız bulup getir de, onunla ilk denememi yapayım!" diye yanıt vermiş. Tellak da "İşittim ve itaat ettim!" diyerek onu yanıtlamış ve kerevete giderek keseyi almış ve hamamdan çıkarak söz konusu genç kızı aramaya başlamış.

Yolda yürürken, kendi kendine "Bu zavallı çocuk, bir zebbin dokunulunca gittikçe büyüyen yumuşak bir şekerleme olduğunu sanıyor! Ve hıyarın bir günden ertesi güne alabildiğine boylanacağını düşünüyor; ya da muzun muz haline gelmeden olgunlaşıverdiğini düşlüyor!" diyormuş. Ve bu serüvene gülerek karısını bulmaya gitmiş; ve ona "Ey Ali'nin anası, bilesin ki, hamamda on dördüncü günündeki ay kadar güzel bir oğlan çocuğunu ovuşturmaktaydım. Kendisi birinci vezirin oğludur; ve mükemmel bir vücudu var. Ama zavallının öbür erkeklerinki gibi bir zebbi yok! Sahip olduğu şey, ancak bir fındık büyüklüğünde! Onun bu durumuna hayıflanınca, bana, dolu olan bu keseyi vererek babasından kalan fukara mirasını bir anda geliştirecek yetenekte bir kız sağlamamı istedi; çünkü saf çocuk, daha ilk denemede zebbinin bir anda dikilip gelişeceğini sanıyor! Ben de bu paranın evde kalmasının daha iyi olacağını düşündüm; gelip seni buldum ve benimle hamama gelip bu zavallı çocuğun sonuç alamayacağı bu sözde deneyde kendisine yardım etmek üzere karar vermeni istedim. Bu konuda uygunsuz hiçbir şey yok! Sen de hiçbir tehlike ve korku duymaksızın gülerek bir saat oyalanırsın! Ben de dışarıdan ikinizi gözetir ve yıkananların meraklı bakışlarından sizi korurum!" demiş.

Kocasının bu sözlerini duyunca genç kadın işitip itaat ettiği cevabını vermiş ve ayağa kalkarak süslenmiş ve en güzel giysileriyle donanmış. Zaten hiçbir süsü ve giysisi olmasa da, herkesi yolda kendine baktıracak ve tüm yürekleri havalandıracak kadar, zamanının kadınları içinde en güzellerinden biriymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:*

... Zaten zamanının kadınları içinde en güzellerinden biriymiş.

Tellak böylece karısını hamama götürmüş ve sıcak hamamın mermeri üzerinde onu bekleyen vezirin genç oğlunun yanına sokmuş; ve onları yalnız bırakarak dışarı çıkıp can sıkıcı kişilerin kapının önünden geçerken başlarını kapıdan yana çevirmelerini engellemek için dikilip durmuş; ve onlara bu kapının içerden kapanmış bulunduğunu söylemiş.

Genç kadın delikanlıyı görünce, onun ay gibi güzelliğiyle büyülenmiş; oğlan da aynı duygulara kapılmış. Ve kadın kendi kendine "Öteki erkeklerin sahip olduğu şeyin onda bulunmaması ne yazık! Çünkü kocamın bana anlattığı, gerçekten doğru: yavrusu ancak bir fındık iriliğinde!" demiş. Ama delikanlının bacakları arasında bulunan uyku halindeki yavru, kadının dokunuşuyla duyarlı hale gelmiş; onun küçük hali sadece görünüşte böyle olduğundan ve yavrunun uyku durumu, babasının kucağındayken tamamıyla içeri çekilen bir türün gereği bulunduğundan, yavaş yavaş uyuşuk halinden silkinmeye başlamış. Ve birdenbire bir eşeğin ya da bir filinkine benzer bir belirginlikte, gerçekten iri ve güçlü bir görünüm kazanmış! Ve tellağın karısı bir hayranlık çığlığı koparmış, delikanlının boynuna atılmış; o da yengin bir horoz gibi kadının üzerinde tünemiş. Ve bir saatlik bir sürede, bir kez, sonra ikinci bir kez, sonra da üçüncü bir kez kadının içine girmiş; ve böylece onuncu kez ona sahip olmuş; o da, fıkırdayan bir mutlulukla onun altında çılgınca kıpırdayarak inleyip duruyormuş.

Hepsi bu kadar! Ve kapının tahtadan kafesi ardında tellak bütün manzarayı görüyor; ama halkın önünde utanılacak duruma düşmekten çekinerek gürültü yapmaya ya da kapıyı kırmaya cesaret edemiyormuş. Ve sadece ona bir türlü yanıt vermeyen karısını yarı kısık bir sesle çağırmakla yetiniyormuş. Ona "Ey Ali'nin anası, dışarı çıkmak için hâlâ ne bekliyorsun? Gün ilerliyor ve beslenmek için göğsünü arayan emzikli çocuğunu unutmuş görünüyorsun!" diyormuş. Ama kadın, delikanlının altında, çabalamalarını sürdürüyor, gülüşler ve soluk soluğa kalmalar arasında "Yok, vallahi! Bundan böyle bu yavrudan başkasına süt ya da başka beslenecek şey vermem!" diyormuş. Vezirin oğlu da

ona "Ama yine bir ara gidip onu emzirmelisin! Sonra hemen geri gelirsin!" demiş. Kadın da "Yeni çocuğunu anasından bir saat bile öksüz bırakmaktansa, canım çıksın daha iyi!" diye yanıt vermiş.

Zavallı tellak, karısını böylece elinden kaçırdığını anlayınca ve kendisine dönmemek için edepsizce direndiğini görünce, öylesine büyük bir umutsuzluğa ve kıskançlık krizine kapılmış ki, hamamın taraçasına çıkmış ve oradan kendini sokağa fırlatarak kafasını patlatmış ve ölmüş.

Böylece bu öykü, aklı başında olan kimselerin görünüşe aldanmamaları gerektiğini kanıtlamak için söylenmiştir.

*"Ama" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad. "Şimdi anlatacağım öykü, görünmekte olanın ne denli aldatıcı olduğunu çok daha iyi gösterecek; ve başkalarının güdümüne girmenin ne tehlikeli olduğunu belirtecektir."*

## *Beyaz Var, Beyazcık Var*

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, adamların içinden bir adam, büyüleyici ve güzel bir genç kadına âşık olmuş; ve zarafetin ve mükemmelliğin örneği olan bu genç kadın, sevdiği ve onun tarafından sevilen bir erkekle evliymiş ve başkaca, saf ve erdemli olduğundan, ona tutkun olan adam, bir türlü onu baştan çıkarmanın yolunu bulamıyormuş. Ve sonuç alamadan çok zaman geçip sabrını yitirdiğinden, ya onun inadını kırmak ya da kendisinden öç almak için bir çare bulmaya karar vermiş.

Bu genç kadının kocasının, güvenli bir hizmetkâr olarak, çocukluğundan beri kendilerinin yetiştirdiği ve efendilerinin bulunmadığı zamanlarda eve göz kulak olan bir genç uşağı varmış. Yüz bulamayan âşık, kendisine çeşitli armağanlar vererek ve gönül okşayıcı tavırlarla davranarak bu genç uşakla dostluk kurmuş ve böylece zamanla bu genç adam kendini tümüyle ona bağlamış ve hiç kısıtlamadan her hususta onun sözünden çıkmaz olmuş.

İşler bu noktaya uluşanca, âşık, bir gün genç uşağa "Ey falan kimse, efendinle eşi bir kez evden çıkınca, gelip orayı görmek isterdim!" demiş. O da "Kuşkusuz!" demiş. Ve efendisi dükkânına

ve hanımı hamama gitmek üzere evden uzaklaşınca, onu elinden tutup eve sokmuş; bütün odaları gezdirmiş ve evde bulunan her şeyi göstermiş. Oysa, genç kadından öç almayı iyice kafasına yerleştiren adam, ona oynayacağı oyunu çoktan hazırlamış imiş. Dolayısıyla, yatak odasına girince, yatağa yaklaşmış ve yumurtanın beyazıyla doldurmuş olduğu bir şişenin içindekileri yatağa dökmüş. Ve bu işi o denli gizlilikle yapmış ki, genç oğlan hiçbir şeyin farkına varmamış. Bunu izleyerek adam evden çıkıp yoluna gitmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz beşinci gece olunca, demiş ki:*

... Evden çıkıp yoluna gitmiş. Ve işte onun durumu böyleymiş!

Kocaya gelince şöyle! Günbatımına doğru, dükkânını kapayınca, evine dönmüş; alışverişle geçen bütün bir günün yorgunluğuyla yatağına girip dinlenmek üzere uzanmak istemiş; ama çarşafları lekeleyen geniş bir benek görmüş; şaşırarak ve güvensizliğin sınırında güvensizlik duyarak irkilmiş. Sonra kendi kendine "Kim benim evime girip de, karımla yapabileceği şeyi yapabilir? Çünkü gördüğüm şey, hiç kuşkusuz erkek tohumu!" demiş. Ve daha da emin olmak için tacir, parmağını sıvının ortasına daldırmış ve "Ta kendisi!" demiş. O zaman öfkeye kapılarak her şeyden önce genç uşağı öldürmek istemiş; sonra düşünce değiştirerek kendi kendine "Böylesine büyük bir boşalma bu genç oğlandan gelemez. Çünkü henüz yumurtalarının şiştiği yaşa ulaşmadı!" diye düşünmüş. Böyle de olsa, onu çağırmış ve sesi öfkeyle titreyerek, ona "sefil hergele, hanımın nerede senin?" diye haykırmış. O da "Hamama gitti!" diyerek yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca, dinsel yasalar her çiftleşmeden sonra kadının da, erkeğin de boy abdesti almalarını gerektirdiğinden, kuşku tacirin kafasında iyice yer etmiş! Ve oğlana "Git söyle, çabucak eve dönsün!" diye haykırmış. Oğlan da buyruğu yerine getirmek üzere çabucak evden çıkmış.

Karısı eve dönünce, söz konusu edilen yatağın bulunduğu odada gözlerini sağdan sola, soldan sağa çevirip durmakta olan koca, onu saçlarından yakalamış ve yere devirip gittikçe şiddetlenen yum-

ruklarla ve tekmelerle dövmeye başlamış. Bunu izleyerek kollarını bağlamış, eline büyük bir bıçak alarak onu boğazlamaya hazırlanmış. Ama bunu görünce kadın alabildiğine çığlıklar atmaya ve uğuldamaya başlamış; öylesine ki, tüm komşu kadınlar ve erkekler yardımına koşuşmuşlar ve onu boğazlanmak üzere iken bulmuşlar. O zaman güç kullanarak kocayı kadından ayırmışlar ve kadına neden böyle bir cezaya layık görüldüğünü sormuşlar. Kadın da "Nedenini bilmiyorum!" diye haykırmış. O zaman hep bir ağızdan adama "Eğer ondan bir şikâyetin varsa ya boşama hakkını kullanır ya da yumuşaklık ve tatlılıkla azarlayarak yola getirirsin!" diye haykırmışlar ve "Ama onu öldüremezsin; çünkü belki de lekesiz ve namusludur. Biz de onu böyle biliriz ve Tanrı önünde de, kadı önünde de buna şahitlik ederiz! Kendisiyle uzun zamandır komşuluk yapıyoruz; davranışlarında suçlanacak hiçbir şey görmedik!" diye eklemişler. Tacir "Bırakın şu namussuzu geberteyim! Ahlaksızlığının kanıtını görmek istiyorsanız, yatağına soktuğu adamın bırakmış olduğu sıvı lekeye bakmanız yeter!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan komşu kadın ve erkekler yatağa yaklaşmışlar ve her biri parmağını lekeye sokarak "Bu erkek tohumudur!" demiş. Ama tam o anda, genç oğlan, yaklaşıp sıvının çarşafın emmediği kısmını bir tavaya toplamış ve içindekileri pişirmek için ocağı koymuş. Sonra da pişirdiklerini almış ve yarısını yemiş, yarısını da orada bulunan ötekilere dağıtmış ve onlara "Tadın şundan! Bu yumurta akıdır!" demiş. Ve hepsi tadarak, gerçekten yumurta akı olduğunu anlamışlar; koca da karısının masum ve haksız olarak suçlanmış ve cezalandırılmış olduğunu anlamış; ve onunla uzlaşmak için acele etmiş ve barışmalarını sağlamlaştırmak için ona yüz dinar ve bir altın gerdanlık armağan etmiş.

Böylece, bu kısa öykü, her çeşitten beyaz olduğunu ve ancak aklı başında kişinin aradaki farkı anlayabileceğini kanıtlamak içindir.

*Şehrazad bu fıkraları Şah Şehriyar'a anlatıp bitirince susmuş. Şah da "Gerçekten, Şehrazad, bu öyküler son derece eğitici! Dahası, ruhumu öylesine dinlendirdiler ki, şimdi artık baştan aşağı olağandışı bir öykünü dinlemeye hazırım!" demiş. Şehrazad da "Kuşkusuz! Şimdi anlatacağım öykü, tam da senin istediğin gibidir!" demiş.*

# *Karadaki Abdullah ile Denizdeki Abdullah'ın Öyküsü*[1]

*Ve Şehrazad, Şah Şehriyar'a şöyle demiş:*

Anlatırlar ki, ama Tanrı en doğrusunu bilendir, bir zamanlar mesleği balıkçılık olan Abdullah adlı bir adam varmış ve bu balıkçının besleyeceği dokuz çocuğu ile bir anası bulunuyormuş ve çok fakirmiş; öylesine ki, mal varlığı olarak sadece ağı varmış. Ve bu ağ onun dükkânı yerine geçiyor ve ekmeğini kazanma aracı oluşturuyor, evi için tek yardım kapısını aralıyormuş. Bu balıkçı, her sabah avlanmak için deniz kıyısına gider ve az miktarda balık avlayarak bunları satar ve kazandığı parayla Nasip Dağıtan'ın saptadığı ölçüye göre çocukları için harcamalar yaparmış; ama o gün çok balık tutmuşsa, kazandığıyla, karısına mükemmel bir yemek hazırlasın diye yiyecekler sağlar, meyve satın alır ve hiçbir kısıtlama ya da arttırma yapmaksızın ve elinde hiçbir şey bırakmaksızın hepsini ailesi için harcar; kendi kendine "Yarının ekmeğini yarın kazanırsın!" dermiş. Ve böylece ertesi günün payını düşünmeden günübirlik yaşarmış.

Durum böyleyken, karısı, bir gün, onuncu oğlunu doğurmuş; zaten Tanrı'nın takdiriyle aynı şekilde öteki dokuz çocuk da oğlanmış; ve tam da o gün, Abdullah'ın fukara evinde hiçbir şey yokmuş. Karısı da kocasına "Efendi, evde bir boğaz daha arttı; ve günün ekmeği de ortada yok! Gidip de şu acılı anımızda bizi ayakta tutacak bir şeyler aramayacak mısın?" demiş. O da "Ben de hemen çıkıp bu yeni doğan çocuğun uğruna, gelecekteki mutluluğunun ölçüsünü anlamak için Tanrı'nın lütfuna güve-

1 Arapça metinde *Abdullah-ı Berri* ve *Abdullah-ı Bahri* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

nip ağımı denize fırlatarak avlanmaya gidiyordum!" diye yanıt vermiş. Karısı ona "Tanrı'ya güven!" demiş. Balıkçı Abdullah da ağını sırtına vurmuş ve deniz kıyısına gitmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altıncı gece olunca, demiş ki:*

Balıkçı Abdullah ağını omzuna vurmuş ve deniz kıyısına gitmiş; ve onu, bu yeni doğan çocuğun uğruna suya atıp denizin dibine yerleştirmiş; ve "Yarabi, oğlumun yaşamını kolay kıl, güçlüğe uğramasın! Her şeyi bol olsun, yoksulluk çekmesin!" demiş. Ve belli bir süre bekledikten sonra, ağı çekmiş ve içini çöplerin, kumların, çakılların ve yosunların doldurduğunu görmüş; ama ne iri ne ufak hiçbir balık yokmuş! Bunu görünce şaşırmış ve içten içe üzülmüş ve "Demek ki Tanrı bu yeni doğan oğlanı nasipsiz ve kısmetsiz yaratmış! Bu böyle olamaz ve de olmamalı! Çünkü insanı çenesiyle ve ağız olarak iki dudak çizerek yaratan Varlık, bunu boşuna yapmış olamaz! İhtiyaçlarını yerine getirme sorumluluğunu da yüklenir; çünkü o Öngörücü'dür, Cömert'tir. Şükürler olsun ona!" demiş. Sonra ağını sırtına vurmuş ve onu denizde bir başka yere atmaya gitmiş. Epeyce bir süre sabırla bekledikten ve oldukça ağır bulduğu için epeyce zahmet harcadıktan sonra onu kıyıya çekmiş. Bakıp içinde şişmiş ve korkunç bir koku saçan ölmüş bir eşek bulmuş ve içi bulanmış; ağından çabucak bu ölmüş eşeği çıkarmış ve hemen yeni bir kıyıya doğru yollanmış ve kendi kendine "Övülesi Yüce Tanrı'dan gayrı başvurulacak güçlü varlık yoktur! Benim bahtsızlık olarak başıma gelen her şey, lanetli karımın kusurundandır! Kendisine kaç kez 'Artık suda benim için bir şey kalmadı. Geçimimizi başka yerde aramalıyız! Artık bu mesleği yapamam! Hayır, gerçekten artık dayanamayacağın! Ey karı bırak da şu balıkçılıktan başka bir meslek tutayım!' demedim mi? Ve bunu o kadar çok söyledim ki, dilimde tüy bitti! Bana, boyna 'Allah kerim! Allah kerim! Tanrının cömertliği sınırsızdır! Umutsuzluğa kapılma, ey çocuklarımın babası!' diye yanıt veriyordu. Oysa, Tanrı'nın cömertliği görülüyor, işte! Bu yeni doğan çocuğun kısmeti ölmüş eşek mi olmalıydı?" demiş. Ve balıkçı Abdullah, derin bir kederin

pençesinde hareketsiz kalakalmış. Sonra Tanrı'dan düşüncesizce ağzından çıkan sözleri için özür dileyerek kendi kendine "Ey kullarına lütuflar ve hayırlarda bulunan ve bahtlarını önceden belirleyen sen, Nasip Dağıtıcı, hayırlı avlar nasip eyle! Ve de bu yeni doğan çocuktan lütfunu esirgeme! Sana onun bir gün benliğini sırf sana bağlayan bir sofu kişi olacağını vaat ederim!" diyerek ağını bir kez daha denize fırlatmaya karar vermiş. Sonra kendi kendine "Tek bir balıktan başkasını istemiyorum; yeter ki onu, kara günlerde dükkânın önünde durup, dışarıdan sıcak ekmek kokusunu solurken, beni görünce eliyle işaret edip yanına çağıran ve dokuz yavrumla analarına yetecek ekmeği cömertçe veren benim koruyucum fırıncıya götüreyim!" diyormuş.

Ağını üçüncü kez denize fırlatan Abdullah, uzun süre beklemiş; sonra da onu çekmeye başlamış. Ama bu kez ağı, ilk iki sefer çektiği zamandakinden daha ağırmış. Ve bu ağırlık öylesine olağandışıymış ki, onu kıyıya çekmek için sonsuz bir gayret harcamış; ve iplere asılan elleri epeyce kanadıktan sonra sudan çıkarabilmiş. Ve o zaman, şaşkınlığın sınırında, ağın ilmiklerine bütün âdemoğullarına benzeyen, tek farkı bedeninin alt bölümü balık kuyruğu gibi uzayan bir Beni Âdem'in takılmış bulunduğunu görmüş. Bu farklılığın dışında, tıpkı yeryüzünde yaşayan insanlar gibi bir başı, bir yüzü, bir sakalı, bir bedeni ve kolları varmış.

Bunu görünce Balıkçı Abdullah, bir an için eski zamanlarda efendimiz Davud oğlu Süleyman'a başkaldıran ve bu yüzden kırmızı bakır kaplara kapatılarak denize atılan ifritlerden bir ifritle karşı karşıya bulunduğunu sanmış. Ve kendi kendine "Hiç kuşkusuz bu, onlardan biri! Suyun ve zamanın yıpratmasıyla kap aşınmış ve ağzı mühürlü kaptan çıkmış ve benim ağıma takılmış olacak!" demiş. Ve korku haykırışları koparark, giysisini dizinin üzerine kadar kaldırarak ve kumsal üzerinde soluk soluğa kalarak "Aman! Aman! Senden bağışlanma dilerim, ey Süleyman'ın ifriti!" diye haykırıp koşmaya başlamış.

Ama âdemoğlu, ağın içinden, ona "Gel ey balıkçı! Benden kaçma! Çünkü ben de senin gibi bir Beni Âdem'im! Bir meret veya bir ifrit değilim! Gel de beni şu ağdan kurtar, hiçbir şeyden korkma! Seni alabildiğine ödüllendiririm! Allah da yaptığın iyiliği Hesap Gününde gözönünde tutar!" diye haykırmış. Bu sözleri duyunca

balıkçı rahatlamış; kaçmaktan vazgeçip geri dönmüş ve bir ayağı ileri giderken öbürü geri gelerek yavaş yavaş ağına doğru ilerlemiş. Ve ağa kapılmış âdemoğluna "Demek sen bir ecinni değilsin, öyle mi?"

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Demek ki sen bir ecinni değilsin, öyle mi?" demiş. O da "Kesinlikle! Ben Tanrı'ya ve onun elçisine inanan bir insanoğluyum!" diyerek yanıtlamış. Abdullah "Öyleyse seni kim denize attı?" diye sormuş. O da "Kimse denize atmadı beni, çünkü ben orda doğdum! Çünkü ben deniz çocuklarından biriyim. Biz, aslında, denizin derinliklerinde yaşayan kalabalık halklarız. Suda yaşar, suda soluklanırız; nasıl siz karada, kuşlarsa havada yaşar ve soluklanırsa! Hepimiz Tanrı'ya ve dua ve barış üzerine olası Peygamberine iman ederiz; ve yeryüzünde oturan kardeşlerimiz insanlara karşı iyi ve yardımseveriz; çünkü Tanrı'nın buyruklarına ve Kitabındaki öğütlere boyun eğeriz!" demiş; ve "Zaten bir ecinni ya da kötü niyetli bir ifrit olsam, senin ekmek kazanma aracın ve evinin tek yardım kapısı olan ağından, ona zarar vermeden, kurtarılmamı rica edecek yerde onu parça parça etmez miydim?" diye eklemiş. Bu tartışma kaldırmaz sözleri duyan Abdullah son kuşkularının ve son korkularının da dağıldığını duyumsamış; ve eğilerek denizde yaşayan âdemin ağlardan kurtulmasına yardım etmiş. O sırada beriki ona "Ey balıkçı, Talih benim yakalanmamı senin iyiliğin için istedi. Gerçekten, ağın bana ulaşıp ilmiklerine takıldığım sırada denizde gezmekteydim. Dolayısıyla sana ve yakınlarına mutluluk sağlamak isterim! İster misin seninle bir anlışma yaparak birbirimizin dostu olalım ve böylece birbirimize armağanlar verelim? Böylece sen her gün beni buraya görmeye gelir ve bana sizin ülkenizde yetişen üzüm, incir, karpuz, kavun, şeftali, erik, nar, muz, hurma ve diğer meyvelerden getirirsin! Ben de bunları senden büyük bir zevk duyarak alırım. Ve karşılığında, her defasında, sana, derinliklerimizde yetişen mercan, inci, zümrüt, bezadi taşı,[1] yakut, gök-

1 *Bezadi taşı:* Fransızca *aquamarin* karşılığı (Â.Ş.O.)

yakut, değerli madenler ve denizde bulunan her türlü değerli taş ve cevahir veririm! Ve her seferinde, sana, meyve getirdiğin sepeti bunlarla doldururum, ister misin?" diye sözünü sürdürmüş.

Bu sözleri işitince, zaten bu göz kamaştıran şeyler sayılırken neşe ve hayranlığa gömülen balıkçı, artık sadece tek bacağı üzerinde durarak "Ya Allah! Kim istemez bunu?" diye haykırmış. Sonra da "Evet! Ama her şeyden önce anlaşmamızı mühürlemiş olmak için Fatiha okuyalım!" demiş. Ve denizde oturan âdem buna uymuş. İkisi birden yüksek sesle Kur'an'ın ilk suresi olan Fatiha'yı okumuşlar. Ve hemen bunu izleyerek balıkçı Abdullah denizde oturan dostunu ağlardan kurtarmış.

Dolayısıyla dostuna "Senin adın ne?" diye sormuş. O da "Benim adım Abdullah'tır. Böylece sabahları buraya geldiğinde, bir gün tesadüfen beni karşında göremezsen 'Ya Abdullah, ey denizde oturan kişi!' diye haykırman yeter! Ben o anda işitirim ve hemen sudan çıktığımı görürsün!" diye yanıt vermiş. Sonra da "Ama sen, ey kardeşim, senin adın nedir?" diye sormuş. Balıkçı "Benim adım da seninki gibi Abdullah'tır!" diye cevap vermiş. Bunu duyan denizle ilgilisi "Sen Kara'daki Abdullah'sın, ben de Deniz'deki Abdullah! Böylece biz iki kez kardeş oluyoruz: adlarımızla ve dostluğumuzla! Beni bir an burada bekle dostum! Hemen dalıp çıkarak sana ilk deniz armağanlarımı getireyim!" demiş. Karadaki Abdullah "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Denizdeki Abdullah da kıyıdan suya atlamış ve balıkçının gözü önünden kaybolmuş.

Bunun üzerine Karadaki Abdullah, belli bir süre geçtiği halde Denizdeki Abdullah'ın ortaya çıkmadığını görerek onu ağdan kurtardığına pişman olmuş; ve kendi kendine "Bilmiyorum bir daha geri döner mi? Hiç kuşkusuz ardımdan bana gülmüş ve bütün söylediklerini onu kurtarmam için anlatmıştır. Ah! Keşke onu yakalayınca bırakmasaydım! Böylece onu kentte oturanlara gösterir ve birçok para kazanırdım! Hatta onu evlerinden çıkmak zahmetine katlanmayan zengin kişilerin konutlarına götürür; onlara da gösterirdim. Bana büyük paralar öderlerdi!" demiş. Ve içinden böylece sızlanmayı sürdürmüş ve kendi kendine "Ey balıkçı, balığın ellerinden kaçıp kurtuldu...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Ey balıkçı, balığın ellerinden kaçıp kurtuldu!" demiş. Ama, tam o anda Denizde Yaşar Abdullah başının üzerinde bir şeyler tutarak suyun dışına çıkmış ve gelip Karada Yaşar Abdullah'ın yanında yer almış. Denizde Yaşar'ın iki eli inciler ve mercanlar, zümrütler, bezadi taşları, yakutlar ve her çeşitten değerli taşla doluymuş. Ve bunların hepsini balıkçıya uzatarak ona "Bunları al, Abdullah kadeşim ve azlığından ötürü beni bağışla! Çünkü bu kez, doldurabilmek için elimde sepet yoktu; ama gelecek kez, bana bir sepet getir, onu bu deniz ürünleriyle doldurayım!" demiş. Bu değerli taşları gören balıkçı, son kertede sevinmiş. Ve onları alıp parmakları arasından akıtarak hayranlıkla seyretmiş; ve onları bağrında gizlemiş. Denizde Yaşar da ona "Anlaşmamızı unutma! Her sabah güneş doğmadan önce buraya gel!" demiş. Ondan izin alıp denize gömülmüş.

Balıkçıya gelince, neşeyle uçar gibi kente geri dönmüş ve önce, kötü günlerinde iyiliklerini gördüğü fırıncının dükkânın önünden geçmekle işe başlamış; ve ona "Kardeşim, bahtın güler yüzü bizim yolumuzda da kendini gösterdi! Dolayısıyla sana ne borcum varsa, bana bildirmeni rica ediyorum!" demiş. Fırıncı "Ne borcu? Ne gereği var, bunun? Aramızda teklif mi var? Hiçbir şeyin yoksa, ailenin beslenmesi için ne kadar ekmeğe ihtiyacın varsa al! Ve ödemek için gerçekten refaha kavuşuncaya kadar bekle!" diye yanıt vermiş. Balıkçı "Ey dostum, yeni çocuğumun uğru ve Tanrı'nın iyiliği ve cömertliğiyle refaha kesinlikle kavuştum. Sefaletin girtlağıma sarıldığı sırada bana yaptığın iyiliklerle karşılaştırılınca, benim sana verebileceğim pek bir değer taşımaz! Ama bunu sağlayıncaya kadar şunları al!" demiş. Ve elini koynuna sokarak oradan biravuç değerli taş çıkarmış; ve kendisine ancak Denizde Yaşar Abdullah'ın verdiklerinin yarısı kalmış. Ve bunları "Senden sadece bu deniz cevherlerinin çarşıda satılmasını beklerken, bana gerekeceği için biraz ödünç para isteyeceğim!" diyerek fırıncıya sunmuş. Fırıncı da gördüğünden şaşırarak cevahiri almış ve çekmecesini açarak içindeki tüm parayı balıkçının

avcuna boşaltmış; ve ailesi için gerekli ekmeği bizzat kendisi, evine kadar götürmek istemiş. Ve ona "Ben senin kölenim ve de hizmetkârınım!" demiş. Ve birçok ısrardan sonra sıcak ekmekleri başında taşıyarak balıkçının ardından evine kadar yürümüş ve seleyi orada bırakıp balıkçının elini öpüp oradan ayrılmış.

Balıkçı Abdullah'a gelince, ekmek selesini çocuklarının anasına teslim etmiş; sonra onlara kuzu eti, piliçler, sebzeler ve meyveler almak üzere çabucak evden çıkmış. Ve akşam karısı ona, olağandışı bir yemek hazırlamış. Çocukları ve karısıyla yeni doğan çocuğun kendilerine getirdiği servet ve mutluluğu, sevincin sınırlarına ulaşırcasına sevinerek kabullenip mükemmel bir yemek yemişler.

Bunu izleyerek Abdullah, karısına olup biteni: avının nasıl Denizdeki Abdullah'ın yakalanışıyla bittiğini ve en ince ayrıntılarına kadar başından geçen serüveni anlatmış. Ve denizde oturan dostunun kendisine verdiği hediyelerden kalanını eline teslim etmiş; karısı da bütün bunlardan çok sevinmiş; ama ona "Bu serüvenin sırrını iyice sakla! Yoksa, hükümette bulunanlarla başın büyük dertlere girer" demiş. Balıkçı da "Kuşkusuz! Durumu, fırıncı dışında, kimseye söylemeyeceğim. Çünkü insanın mutluluğunu, olağan koşullarda saklaması gerekirse de, bana ilk kez iyilik yapan dostumdan onu bir sır gibi saklayamam!" diye yanıt vermiş.

Ertesi gün, er saatte, balıkçı Abdullah her türden ve her renkten bir sepet dolusu meyveyle, gün doğmadan önce, deniz kıyısına ulaşmış. Ve sepetini kıyının kumu üzerine bırakmış; Abdullah'ı görmediğinden, iki ellerini birbirine çarparak "Neredesin sen, ey Denizde Yaşar Abdullah?" diye haykırmış. O anda dalgaların dibinden denizsel bir ses "İşte buradayım, ey Karada Yaşar Abdullah, işte emrine amadeyim!" diye yanıt vermiş. Ve denizdeki, sudan çıkıp kıyıda belirmiş; ve selamlar verilip iyi dileklerde bulunulduktan sonra, balıkçı ona meyve sepetini sunmuş. Denizde oturan da teşekkür ederek onu alıp yeniden denizin dibine dalmış. Ama birkaç dakika sonra, meyveden boşaltılmış, fakat zümrüt, bezadi taşı ve diğer bütün taşlar ve deniz cevherleriyle dolu sepeti elinde tutarak yeniden belirmiş. Balıkçı da dostundan izin aldıktan sonra sepeti başına oturtmuş ve fırıncının fırını önünden geçerek kentin yolunu tutmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Balıkçı da, dostundan izin aldıktan sonra sepeti başına oturtmuş ve fırıncının fırını önünden geçerek kentin yolunu tutmuş. Ve eski koruyucu dostuna "Selam üzerine olsun, ey eliaçıkların babası!" demiş. O da "Senin de barış, Tanrı'nın lütufları ve hayırları üzerine olsun, ey uğurlu yüzlü kişi! Biraz önce evine, sırf senin için özel pişirdiğim ırk çöreklik bir tepsi gönderdim. Hamuruna da arınık sade yağını, tarçını, kakuleyi, küçük hindistan cevizini, zerdeçalı, misk otunu, anasonu ve rezeneyi bol bol koydum!" demiş. Balıkçı da elini, içinden binlerce ışık saçılan sepete daldırmış ve ordan üç avuç dolusu değerli taş çıkarmış ve ona vermiş. Sonra yolunu sürdürmüş ve evine ulaşmış. Orada sepetini yerleştirmiş, içinden her tür ve her renkten en güzel taşları seçmiş ve hepsini ince ipekten bir kumaş parçasına doldurmuş ve cevahirciler çarşısına gitmiş ve cevahirciler şeyhinin dükkânı önünde durmuş ve ona "Bunları satın alır mısın?" diye sormuş. Cevahirciler şeyhi balıkçıya güvensizlik dolu gözlerle bakmış ve ona "Bunlardan sende başka var mı?" diye sormuş. O da "Evde bunlardan bir sepet dolusu var" diye yanıt vermiş. Öteki "Evin nerede senin?" diye sorunca da, balıkçı "Vallahi, benimkine ev falan denemez; çünkü sadece tahtalardan yapılmış, balıkçılar çarşısının yakınında *falan* adlı küçük bir sokakta kurulmuş bir kulübedir!" diye yanıt vermiş. Balıkçının bu sözlerini duyan cevahirci çıraklarına "Tutuklayın şunu! Bu, bize şahın eşi sultan hanımın mücevherlerini çalmış olduğu bildirilen hırsızdır!" diye haykırmış. Ve onu sopalamalarını emretmiş. Ve tüm cevahirciler ve tacirler yöresini çevirip ona sövmeye başlamışlar. Kimileri, Hacı Hasan'ın dükkânını geçen ay soyan da mutlaka budur!" diyor, kimileri de "Falanın evini soyup soğana çeviren sefil de budur!" diyormuş. Ve her biri suçlusu bulunamamış bir hırsızlık öyküsü anlatıyor ve bunu balıkçıya dayatıyormuş. Abdullah da bütün bu sürede sesini çıkarmıyor, hiçbir inkâr yoluna da sapmıyormuş; ve de ilk sopalamalardan sonra, suçlarını itiraf ettirmek ve sarayın kapısında astırmak için onu şahın huzuruna sürüklemişler.

Hep birlikte Divan'a ulaştıklarında cevahirciler şeyhi şaha "Ey zamanın şahı, hanım sultanın gerdanlığı kaybolduğunda bize haber vermiştin; ve suçluyu bulmamızı buyurmuştun. Biz de elimizden geleni yaptık ve Tanrı'nın yardımıyla başarı sağladık! Ve işte şimdi suçlu, üzerinde bulduğumuz ziynetlerle birlikte karşında!" demiş. Şah da baş haremağasına "Bu mücevherleri al, hanıma göster, ve kendisine yitirdiği gerdanlığın mücevherlerinin bunlar olup olmadığını sor!" demiş. Baş haremağası da hanım sultanı bulmaya gitmiş; ve önüne bu şahane taşları sürerek, ona "Ey hanımım, kaybolan gerdanlığın taşları bunlar mı?" diye sormuş.

Bu mücevherleri görünce, hanım sultan hayranlığın sınırına ulaşmış ve haremağasına "Hiç ilgisi yok! Ben gerdanlığımı sonradan çekmecede buldum. Bu mücevherlere gelince, bunlar benimkilerden daha güzel ve eşleri dünyada yoktur! Git, ey Mesrur, şaha söyle de bunları satın alsın ve evlenme çağına gelmiş bulunan kızımız Refah için bir gerdanlık yaptırsın!" demiş.

Şah, haremağasından hanım sultanın cevabını öğrenince, bir masumu böylesine kötü davranarak tutuklamış olan cevahirciler şeyhine karşı sonsuz bir hiddete kapılmış; ve onu Âd ve Semud'un[1] bütün lanetleriyle lanetlemiş! Ve cevahirciler şeyhi de titremeler içinde "Ey zamanın şahı, biz bu adamın fakir bir balıkçı olduğunu bilirdik; bütün bu mücevherleri elde bulundurduğunu ve de evinde bir sepet dolusu daha mücevheri olduğunu öğrenince, bunların bir fakirin yasal yollardan ele geçiremeyeceği kadar büyük bir servet olduğunu düşündük!" diye cevap vermiş. Bu sözleri işiten şahın öfkesi daha da artmış ve cevahirciler şeyhi ile arkadaşlarına "Ey pis soysuzlar, ey imansız sapıklar, ey bayağı yaratıklar! Bilmez misiniz ki hiçbir servet, ne kadar ani ve hayranlık verici de olsa, gerçek iman sahibinin bahtında varsa, imkânsız değildir! Ah! Vicdansızlar! Ve sorgusunu yapmadan, durumunun ne olduğunu anlamadan, bu servetin kendisi için çok büyük olduğu tarzındaki hatalı bir bahaneyle, bu zavallıyı çabucak mahkûm etmişsiniz! Ve ona hırsız işlemi yapmışsınız ve benzerleri arasında onurunu kırmışsınız! Ve bir

1 Söylenceye göre Tanrı'nın yolladığı peygamberi kabul etmediklerinden ötürü lanetlenen ve bu durumları bakımından Kur'an'da da adları anılan İslam-öncesi iki Arap kabilesi (Littmann'ın dipnotu)

an bile Yüce Tanrı'nın lütuflarını dağıtırken, asla, elini dar tutmadığını düşünmemişsiniz! Siz, ey cahil budalalar, çamurdan yaratıkların aşağılık hesaplarıyla, Yüceler Yücesi'nin sonsuz kaynaklarının bereketini biliyor musunuz ki mutlu bir bahtın terazisine koyacağı ağırlığın az veya çok olacağına hükmediyorsunuz? Defolun sefiller! Huzurumdan çıkın! Tanrı hayırlı elini üstünüzden çeksin!" diye haykırmış. Ve onları utanç içinde bırakarak kovmuş. İşte onların durumu böyleymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz onuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve onları utanç içinde bırakarak kovmuş. İşte onların durumu böyleymiş!

Balıkçı Abdullah'a gelince, onunki de şöyle: Şah ona doğru dönmüş ve ona hiçbir soru sormaksızın kendisine "Tanrı verileriyle seni kutsasın! Güvenlik üstüne olsun! Onu ben sana sağlayacağım!" demiş. Sonra da "Şimdi bana gerçeği: dünyada hiçbir hükümdarın eşine sahip olamayacağı kadar güzel olan bu mücevherlerin nasıl eline geçtiğini anlatmak ister misin?" diye eklemiş. Balıkçı "Ey zamanın şahı, evde hâlâ bu mücevherlerden bir balık sepeti dolusu var. Bunlar bana dostum Denizde Yaşar Abdullah'ın bir armağanıdır!" demiş ve hiçbir ayrıntıyı atlamadan tüm serüvenini anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok. Sonra da "Ben, onunla, Kur'an'ın Fatiha suresini okuyarak mühürlediğimiz bir anlaşma yaptım! Bu anlaşmaya göre, ben ona, her sabah şafak vakti, yeryüzü neyveleriyle dolu bir sepet vereceğim; o da aynı sepeti şu gördüğün mücevherleri oluşturan deniz ürünleriyle doldurmayı üstlenecek!" diye eklemiş.

Balıkçının bu sözlerini işitince şah, bu inanç sahibi hakkında Tanrı'nın gösterdiği cömertliğe şaşırıp kalmış; ve "Ey balıkçı, bu, senin bahtında yazılıymış. Yalnız sana şunu söyleyeyim ki, servet korunmak ister; ve zengin, yüksek bir mertebeye sahip olmalıdır! Gelecek için sana güvence veremem; ve ölürsem ya da tahtı yitirirsem beni izleyen hükümdarın senin hakkında nasıl davranacağını bilemem! Belki de servet hırsıyla dünya malına

gönül bağlayacağı için seni öldürtür. Ve bunu önlemenin en iyi yolu, sanırım ki, seni, evlenme çağına gelmiş kızım Refah ile evlendirmek ve seni başvezirim ilan etmektir; böylece öldüğüm zaman yasal olarak tahtıma sen sahip olursun!" demiş. Balıkçı da "İşittim ve itaat ettim!" cevabını vemiş.

Bunun üzerine şah köleleri çağırmış ve onlara "Şurada gördüğünüz efendinizi hamama götürün!" demiş. Köleler de balıkçıyı sarayın hamamına götürmüşler; özenle yıkamışlar ve şahane giysiler giydirmişler; ve onu şahın önüne getirmişler; şah da onu hemen başvezir ilan etmiş. Ve yeni görevi hakkında gerekli bilgileri vermiş. Abdullah da "Senin görüşlerin ey şah, benim davranış kurallarımdır ve hayırseverliğin hoşuma giden gölgeliktir!" diye yanıtlamış.

Bunu izleyerek şah, balıkçının evine haberciler ve çığırtma, zurna, zil, davul ve flavta çalanlarla birlikte birçok muhafız göndermiş.

Ayrıca giysiyle donatmada ve süslemede usta kadınları görevlendirip balıkçının karısıyla çocuklarının donatılarak yirmi zencinin taşıdığı tahtırevana bindirilerek, şahane bir mevkip halinde ve musiki sedaları arasında saraya getirilmesini istemiş. Onun bu buyrukları hemen yerine getirilmiş ve balıkçının karısı, yeni doğan çocuğunu göğsünde taşıyarak, dokuz çocuğuyla birlikte şahane bir tahtırevana yerleştirilmiş; ve merasim muhafızları ve musiki icra edenler alayın önünde yer alarak emrine verilen kadınlarla emirlerin ve ileri gelenlerin eşlerinin refakatinde, kendisini sonsuz saygılarla kabul edecek olan hanım sultanın beklediği saraya götürülmüş. Şah da çocukları yanına çağırtarak her birini sırayla kucağına oturtmuş; ancak kendi çocuklarına gösterebileceği bir sevgiyle onları babaca okşamış. Kendi bakımından hanım sultan da yeni başvezirin karısına sevecenlik göstermiş; ve onu saraydaki dairelerinin büyük veziresi olarak harem kadınlarının hepsinin başına geçirmiş. Bundan sonra, şah, tek kızı olan Refah'ı, vezir Abdullah'a, evlenme yoluyla ikinci eş olarak vermekte gecikmemiş. Ve bu münasebetle halk ve askerler için kenti süsleyip aydınlatarak büyük şenlik düzenlemiş. Abdullah da, o gece, genç etin zevklerini tatmış; ve şahın genç kızının bekâreti ile o güne kadar üzerinde eğleştiği yıpranmış beden arasındaki farkı ayırt etmiş.

Ertesi gün, şafak vakti, şah, kentteki bir gün önceki coşkunun etkisiyle her zamandan erken uyanmış; pencereye oturmuş ve kızı Refah'ın kocası başvezirin, başında meyve dolu bir balıkçı sepeti taşıdığı halde, saraydan çıktığını görmüş. Ve ona seslenip "Ne taşıyorsun öyle, ey damadım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz on birinci gece olunca, demiş ki:*

Ve ona seslenip "Ne taşıyorsun öyle, ey damadım? Ve ne yana gidiyorsun?" diye sormuş. O da "Bu, dostum Denizdeki Abdullah'a taşıdığım meyve sepetidir!" yanıtını vermiş. Şah "Ama bu saat, herkesin evinden çıktığı bir saat değildir. Sonra, benim damadımın başında bir hamal gibi yük taşıması da uygun düşmez!" deyince de "Doğru! Ama buluşma saatini kaçırmaktan ve Denizdeki Abdullah'ın gözünde imansız bir yalancı derecesine düşmekten ve bana 'Dünyanın işleri artık seni görevinden alıkoyuyor ve verdiğin sözleri unutturuyor!' diyerek sitemde bulunmasını duymaktan çekiniyorum!" yanıtını vermiş. Şah da "Hakkın var! Git dostunu bul ve Tanrı seninle birlikte olsun!" demiş. Abdullah da çarşılardan geçerek denizin yolunu tutmuş. Dükkânlarını açan sabahçı tacirler, onu tanıyarak "Bu, mücevherlerle meyveleri değiştirmeye giden şahın damadı başvezir Abdullah'tır!" demişler. Onu tanımayanlarsa geçtiği yolun üstünde durarak ona "Hey meyve satıcısı, kayısının okkası kaça?" diye soruyormuş. O da herkese "Satılık değil! Daha önce ısmarlandı!" diye yanıt veriyormuş. Ve de bunu herkesin hoşuna gidecek bir tarzda, çok nazikçe söylüyormuş. Ve böylece kıyıya ulaşmış ve seslenerek Denizde Yaşar Abdullah'ı dalgalardan dışarı uğratmış. Ve orada her renkten mücevherler karşılığında meyveleri kendisine vermiş. Sonra, dostu fırıncının dükkânının önünden geçerek kentin yolunu tutmuş. Ama dükkânın kapısını kapalı görerek çok şaşırmış. Ve dostunun gelip gelmeyeceğini anlamak için bir süre orada beklemiş. Sonunda durumu komşu dükkâncıya sormaya karar vermiş: "Kardeşim, komşun fırıncıya ne oldu?" diyerek. O da "Tanrı'nın başına ne getirdiğini tam

olarak bilmiyorum. Belki de evinde hasta yatıyor!" diye yanıt vermiş. "Peki, evi nerede?" diye sorunca da; "*Falan* sokakta!" cevabını almış. Bunun üzerine kendisine tanımlanan sokağın yolunu tutmuş; ve kendisine fırıncının evi gösterilince, kapıyı çalıp beklemiş. Biraz geçtikten sonra, yukarıda açılan bir çatı penceresinden fırıncının korku dolu başının belirdiğini görmüş; fırıncı her zamanki gibi mücevher dolu balık sepetini görünce, inip kapıyı açmış. Gözlerinde yaşlarla Abdullah'ın boynuna sarılmış ve ona "Demek şahın buyruklarıyla asmadılar seni? Ama senin hırsız diye tutulduğunu duymuştum ben; ve işbirlikçi diye beni de tutuklayacaklarından korkuyordum; bundan dolayı fırını ve dükkânı acele kapattım ve evimin dip taraflarında saklandım. Ama, ey dostum, açıkla bana, nasıl oluyor da bir vezir gibi giyinmiş bulunuyorsun?" demiş. Bunun üzerine Abdullah, başından sonuna kadar neler geçirdiğini ona anlatmış; "Ve şah beni başvezir ilan etti ve kızıyla everdi; ve şimdi başında eski karın, çocuklarımın anasının bulunduğu bir haremim var!" diye eklemiş. Sonra da "Bu sepeti, içindeki her şeyiyle al! Sana aittir. Çünkü bunun, bugün, böyle olması senin talihinde yazılıdır!" demiş. Sonra onun yanından ayrılıp boş sepetle saraya dönmüş.

Şah onun boş sepetle döndüğünü görünce, gülerek ona "İşte görüyorsun! Denizde yaşayan dostun seni yüzüstü bırakmış!" demiş. O da "Aksine! Bugün sepetime doldurduğu mücevherler, güzellikten yana öncekinden daha üstündü. Ama onların hepsini sefalet içindeyken beni ve çocuklarım ile analarını besleyen fırıncı dostuma verdim. Ben de, sıram gelince, fakirlik günlerimde onun bana karşı merhametli olduğu gibi, refah günlerimde onu asla unutmadım. Çünkü Allah rızası uğruna, ihtiyaç içindeki fakirlere karşı duyarlığımı asla yitirmediğimi kanıtlamak isterim!" diye yanıt vermiş. Şah da, iyice aydınlanmış olarak ona "Arkadaşının adı ne?" diye sormuş. O da "Ona Fırıncı Abdullah derler. Bana Karada Yaşar Abdullah dedikleri gibi!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan şah hayran olmuş ve heyecanlanıp "Benim de Şah Abdullah diye çağırıldığım gibi! Hepimiz de Tanrı'nın kulları olduğumuza göre,[1] Yüceler Yücesi'nin önünde eşit ve inanç ve köken ortaklığıyla kardeşiz! İstiyorum ki, ey Karada

1 Arapçada *Abdullah*, "Tanrı'nın kulu" anlamına gelir (Â.Ş.O.)

Yaşar Abdullah, onu ikinci vezir yapmam için gidip benim adıma Fırıncı Abdullah'ı arayıp bulasın!" diye haykırmış.

Karada Yaşayan Abdullah hemen gidip Fırıncı Abdullah'ı arayıp bulmuş ve şah, onu hemen vezirlik giysileri ve alametleriyle donatmış ve Karada Yaşar Abdullah'ı nasıl sağ kol veziri yapmışsa, onu da sol kol veziri yapmış. Ve eski Balıkçı Abdullah, gidip dostu Denizde Yaşar Abdullah'ı görmeyi ve ona bir sepet mevsim meyvesi götürmeyi ve karşılığında sepet dolusu değerli maden ve taşlar almayı hiçbir gün ihmal etmeden sürdürürken yeni görevlerini de olanca parlaklığıyla yerine getirir olmuş. Gerek bahçelerde, gerekse turfandacı manavlarda meyve bulamayınca sepeti kuru üzüm, badem, fındık, fıstık, ceviz, kuru kayısı ve her tür ve renkten reçellerle doldurmuş. Ve her seferinde de, başında her zamanki gibi, mücevher dolu sepetle geri dönmüş.

Bir gün, Karada Yaşar Abdullah, alışık olduğu gibi, şafak vakti kıyıya gitmiş; dostu Denizde Yaşar Abdullah'ın yanında oturmuş; ve onunla denizde oturanların yaşam tarzı üzerine konuşmaya başlamış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:*

... Dostu Denizde Yaşar Abdullah'ın yanında oturmuş; ve onunla denizde oturanların yaşam tarzı üzerine konuşmaya başlamış; ve ona bir ara "Ey kardeşim Denizde Yaşar, sizin yaşadığınız ülke güzel midir?" diye sormuş. O da "Kuşkusuz! Ve eğer istersen, seni birlikte denize götürür ve orada olanları sana gösteririm; benim kentimi gezdirir, evimde tüm konukseverliğimle konuk ederim!" diye yanıtlamış. Karada Yaşar Abdullah da "Kardeşim, sen suda yaratılmışsın ve su oturduğun yerdir. Bundan dolayı denizde yaşamaktan rahatsızlık duymuyorsun. Ama senin çağrını kabul etmeden önce bana, karada yaşamanın senin için ölümcül olup olmayacağını söyleyebilir misin?" diye sormuş. O da "Gövdem kurur, buruşurdu; ve bana doğru esen kara yelleri beni öldürürdü!" demiş. Karada Yaşar "Benim için de aynı şey söz konusu! Ben yeryüzünde doğmuşum. Bundan dola-

yı yeryüzünün havası beni rahatsız etmez. Ama seninle birlikte denize girersem, içime su dolar, beni boğar ve ölürüm!" demiş. Denizde Yaşar "Bu konuda hiçbir korkun olmasın, çünkü sana bedenine süreceğin bir merhem getireceğim; suyun artık sende zararlı bir gücü kalmayacak; hatta bütün ömrünü orada geçirsen bile! Ve böylece benimle birlikte denize dalar ve denizin her yanını dolaşabilirsin! Nerede olursa olsun asla sana bir zarar gelmeksizin orada uyur, orada uyanırsın!" diyerek yanıtlamış.

Bu sözleri işiten Karada Yaşar, Denizde Yaşar'a "Bu durumda, seninle denize dalmamda hiçbir sakınca kalmıyor! Öyleyse denemem için söz konusu merhemi getir!" demiş. Denizde Yaşar "Ben de öyle yapacağım!" yanıtını vermiş; ve yanında meyve sepetini götürerek denize dalmış; ve birkaç dakika sonra ellerinden birinde içinde içyağına benzer, rengi altın sarısı, kokusu tam anlamıyla güzel bir merhemle dolu bir çömlek tutarak sudan çıkmış. Karada Yaşar Abdullah da ona "Bu merhem neden yapılmıştır?" diye sormuş. O da "Dandan adı verilen bir tür balığın karaciğerindeki yağdan yapılmıştır. Ve dandan denen bu balık, denizdeki balıkların en irisidir. Öylesine büyüktür ki, bir ağız açışta, sizin gibi karada yaşarların fil ve deve dediğiniz yaratıkları hiç zorlanmadan yutabilir!" diye yanıt vermiş. Eski balıkçı da korkarak "Bu belalı hayvan neyle beslenir?" diye sormuş. O da "Derinliklerde doğan daha küçük sıradan yaratıkları yer. Çünkü bilirsin ki, atasözü 'Zayıflar güçlüler tarafından yutulur!' der" diye karşılık vermiş. Karada Yaşar da "Doğru söylüyorsun! Ama sizin denizlerde, bu dandanlar gibi başka balıklar da var mı?" demiş; o da "Binlercesi, sayısını ancak Tanrı bilir!" diye cevap vermiş. Karada Yaşar "Öyleyse beni, sana bu ziyareti yapmaktan bağışla kardeşim; çünkü bu tür bir balıkla karşılaşırsam beni yutar!" diye haykırmış. Denizde Yaşar "Asla böyle bir korkuya kapılma, çünkü bu dandan balığı, korkunç bir yırtıcılığı olmasına karşın, kendisi için eti bir tür zehir olan âdemoğlundan çok korkar!" demiş. Eski balıkçı "Ya Allah! Ama bir kez dandan tarafından yutulduktan sonra, onun için bir zehir olmuşum ya da olmamışım, neye yarar ki?" diye haykırmış. Denizde Yaşar "Bu dandan yüzünden kesinlikle korku duyma, çünkü âdemoğlunu görür görmez kaçar gider; ondan ölesiye nefret eder!

Ve sonra sen onun yağını sürününce, seni kokundan tanıyacak ve kötülük yapmayacaktır!" diye yanıt vermiş. Karada Yaşar da dostundan güvence alınca, ona "Tanrı'ya ve sana güveniyorum!" demiş. Sonra soyunup yokluğu sırasında kimse çalmasın diye giysilerini kumda açtığı bir çukura gömmüş. Bunu izleyerek söz konusu merhemi, hiçbir açık yer bırakmadan, tepeden tırnağa sürünmüş; ve bu işi bitirince Denizde Yaşar'a "İşte hazırım, Denizde Yaşar kardeşim!" demiş. O zaman Denizde Yaşar Abdullah arkadaşını kolundan tutarak...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:*

O zaman Denizde Yaşar Abdullah arkadaşını kolundan tutarak onunla birlikte denizin derinliklerine dalmış. Ve ona "Aç gözlerini!" demiş. Ve o da boğulmadığını ve denizin müthiş ağırlığının altında ezilmediğini duyumsamış; ve denizde göklerin altındakinden bile daha iyi soluk aldığından gerçekten suyun kendisini etkilemediğini anlamış; ve gözlerini açmış. Ve o andan başlayarak deniz dibinin konuğu olmuş.

Ve başının üzerinde denizin zümrüt bir köşk gibi açıldığını görmüş; tıpkı karada göklerin su üzerinde hayranlık verici bir mavilikle görüldüğü gibi... Ve ayaklarına dünyanın yaratılışından beri hiçbir dünyasal gözün görmediği denizaltı bölgeleri uzanmış. Derinliklerdeki dağlar ve ovalarda sakinlik hüküm sürüyormuş; ve suların şaşaası ve sonsuz saydamlığında, varlıkların ve eşyanın yöresinde narin bir ışık ıpıldamaktaymış; ve doğal gökyüzünün tüm büyülemesinin ötesinde huzurlu bir manzara onu büyülüyormuş; ve dal budak sarmış sessizliğinde hareketsiz kızıl mercan ormanları, ak mercan ormanları ve de yakuttan, kaba zümrütten ve zümrütgillerden ve başka taşlardan, gökyakuttan, altın renkli yakuttan, sarı yakuttan sütunları olan elmas mağaraları ve ülkeler gibi geniş bir alana baş sallayan çıldırmış bir bitki topluluğu; ve gümüş kumların ortasında suların saydamlığı içinde parıltılar saçarak yansıyan çeşitli renk ve biçimlerdeki deniz kabukları, ve tüm yöresinde ışıldayan çiçeklere benzer, meyvele-

re benzer, kuşlara benzer, bazıları da kızıl altın ve gümüş pullu büyük kertenkelelere benzer balıklar ve yine daha çok mandalara, ineklere, köpeklere, hatta âdemoğullarına benzer başka balıklar; ve suyun onları söndürmekten uzak, aksine, yeniden canlandırdığı çok renkli binlerce ışık saçan şahane taş yataklarından oluşmuş geniş setler; ve beyaz inci, pembe inci ve yaldızlı inci dolu istiridyelerin açıldığı yataklar ve müthiş irilikte kabarmış ve dipleri ağır ağır oynarken üzerinde ordu birlikleri gibi geniş bakışımlı diziler halinde sıralanmış ve çeşitli denizsel bölgelerin sınırlarını belirtir ve tenha genişliklerin saptanmış bakıcıları gibi görünen süngerler görmüş.

Ama Karada Yaşar Abdullah, daima dostunun kolunda, önündeki, uçurumlar üzerinde önünden hızla akıp geçen bütün bu harika görünümü izlerken; birdenbire aynı yeşil cevherden bir dağın yamaçlarında oyulmuş bir dizi sayısız zümrüt mağarası görmüş; bunların kapılarında oturmuş ya da uzanmış, saçları amber ya da mercan renginde genç kızlar varmış. Bunlar, eğer art yuvarları, kalçaları ve ayakları yerine birer kuyrukları olmasa, yeryüzündeki genç kızlara benzer yaratıklarmış. Bunlar, deniz kızları imiş! Ve bu yeşil mağaralar onların yurtluğu imiş!

Bunu gören Karada Yaşar, Denizde Yaşar'a "Kardeşim, bu genç kızlar evli değiller mi; neden aralarında erkeklerini görmüyorum?" diye sormuş. O da "Bunlar bakire genç kızlardır; ve yurtluklarının kapısında, onları alıp çekecek ve hoşlarına gidecek eşlerinin gelmesini bekliyorlar. Denizin başka yörelerinde erkekler ve dişilerle dolu kentler var; oradan genç kocalar arayan kızlar çıkar, buraya gelirler; çünkü genç kızların eğleştiği ve geniş ülkemizin her yanından gelip koca beklemek için biraraya toplandığı tek yer burasıdır!" diye yanıt vermiş. Ve tam o bu açıklamayı bitirdiği sırada, erkek ve dişilerin oturduğu kentlerden birine ulaşmışlar; ve Karada Yaşar Abdullah "Kardeşim, burada, içinde oturanlarıyla bir kent görüyorum; ama alış veriş yapılan hiçbir dükkân göremiyorum! Ve de sana, hiçbir kentlinin gizlenmesi gereken yerlerini giysilerle örtmemiş bulunduğunu görmekle çok şaşırdığımı söylemeliyim!" demiş. O da "Alışveriş konusunda, yaşam bizim için kolay ve gıdamız sadece elimizin ulaşacağı yerde avlanan balıklar olduğundan

buna ihtiyacımız yok. Vücudumuzun belirli yerlerini gizlemeye gelince, bunu gerekli görmüyoruz; çünkü bizim yaratılışımız, o dediğin yerler bakımından sizinkinden farklı. Dahası, örtünmek istesek de yapamayız; çünkü onları örtecek kumaşımız yok!" diye yanıt vermiş. Karada Yaşar "Haklısın! Peki, sizde evlenmeler nasıl oluyor?" diye sormuş. O da "Bizde hiç evlenme yapılmaz; bizim arzularımızı ve eğilimlerimizi saptayıp düzenleyen yasalarımız yoktur; bir genç kız hoşumuza giderse, onu alırız; hoşumuza gitmez olunca da, onu bırakırız; ondan da bir başkası hoşlanır! Zaten, hepimiz Müslüman değiliz; içimizde pek çok Hıristiyan ve Musevi de var; ve bu kimseler saptanmış evliliğe karşı çıkarlar; çünkü kadınları çok severler. Sadece kâfirlerin giremediği ayrı bir kentte yaşayan biz Müslümanlar, Kitap'ın ilkelerine göre evleniriz; ve Yüceler Yücesi'nin ve barış ve dua üzerine olası Peygamberin iyi gözle izlediği esaslara göre düğün yaparız. Ama, kardeşim, seni artık bir an önce kendi kentimize ulaştırmak istiyorum; çünkü koca ülkemizin ve onu bezeyen kentlerimizin görünümlerini göstermek için bin yıl da geçirsem çabamı sonuçlandıramam; ve sen büyük bir bütünün sadece bir kısmını görerek onun hakkında hüküm veremezsin!"[1] demiş. Ve Karada Yaşar "Evet, kardeşim; ama ben acıktım; yalnız, ne denli acıkmış olsam da senin gibi çiğ balık yiyemem!" demiş. Denizde Yaşayan da, ona "Peki, siz karada yaşayanlar balığı nasıl yiyorsunuz?" diye sormuş. O da "Zeytinyağında ya da susamyağında kızartırız!" diye yanıt vermiş. Denizde Yaşar gülmeye başlamış ve "Peki, biz, suda yaşadığımıza göre, zeytinyağı veya susamyağını nereden bulalım ve söndürmeden ateşin üstünde nasıl balık kızartalım?" demiş. Karada Yaşar "Haklısın kardeşim! Öyleyse beni, bilmediğim kentine götür!" demiş.

O zaman Denizde Yaşar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:*

1 Mardrus, aslında, "Yirmi dört ölçü üzerinden bir ölçü kadar bile fikir edinmiş olmazdın!" şeklinde çevirmiş (Â.Ş.O.)

O zaman Denizde Yaşar Abdullah, görüntülerin gözleri önünden peş peşe geçtiği çeşitli bölgeleri dolaştırdıktan sonra onu, içinde yaşayanların adedine göre irili ufaklı evleri yine mağaralar şeklinde olan ötekilerden daha küçük bir kente ulaştırmış; bu mağaralardan birinin kapısına götürerek "Gir, kardeşim, burası benim evimdir!" demiş. Onu mağaraya sokmuş ve "Hey, kızım, çabuk buraya gel!" diye haykırmış; ve hemen bir pembe mercan kümesinin ardından dalgalı uzun saçları, güzel göğüsleri, harika bir göbeği, zarif bir endamı ve uzun siyah kirpikli yeşil gözleri olan, ama bedeni tüm denizaltı halkı gibi kalça ve bacak yerine kuyrukla sonuçlanan bir genç kız çıkarak yanlarına yaklaşmış ve Karada Yaşar'ı görünce, birdenbire durmuş ve ona engin bir merakla bakmış; sonra da bir kahkaha koparark "Baba, bize getirdiğin bu kuyruksuz kişi de kim?" diye haykırmış. O da "Kızım, her gün getirdiğim ve senin zevk duyarak yediğin meyveleri bana getiren Karada Yaşar dostumdur. Gel de ona nezaketle yaklaş ve hoş gelmeler dile!" diye yanıt vermiş. Kız da yaklaşmış ve ona büyük bir incelikle ve seçkin bir dille barış dilemiş; ve Abdullah da, son kertede etkilenerek onu yanıtlamış; o sırada, bağrına bastığı iki çocuğunu birer kolunda taşıyarak Denizde Yaşar'ın eşi de içeri girmiş. Çocukların elinde sağlam dişlerle çatırdatarak, sanki yeryüzü çocuklarının hıyar yer gibi yedikleri irice iki balık varmış. Ve kadın, Denizde Yaşar'ın yanıbaşındaki Abdullah'ı görerek, eşikte şaşırarak durmuş; ve iki çocuğunu yere bıraktıktan sonra, bütün varlığıyla gülerek "Aman yarabbi! Bu bir kuyruksuz! Nasıl kuyruksuz olunur, acaba?" diye haykırmış. Ve Karada Yaşar'ın yanıbaşına kadar gelmiş; onu tepeden tırnağa kadar seyretmeye koyulmuş; özellikle, tüm yaşamında onunki gibi bir alt takım görmemiş bulunduğundan bedeninin alt yanına şaşakalmış. Çocuklarla genç kız da ilkin bu çıkıntıdan biraz korktukları halde, sonradan, birçok kez elleriyle yoklayacak kadar yüreklenmişler; ve dokundukça da gülüp eğlenmişler. Aralarında gülüşüp "Bu bir kuyruksuz!" diyorlarmış ve neşeyle oynayıp duruyorlarmış. Karada Yaşar Abdullah onların davranışlarından ve kaygısızlıklarından alınarak Denizde Yaşar Abdullah'a "Kardeşim, sen beni buraya çocuklarının ve karının alay konusu olayım diye mi getirdin?" demiş; o da "Senden çok

özür dilerim, kardeşim, ne olur beni bağışla; çünkü bizim ülkemizde kuyruğu olmayan kimseye pek önem vermezler!" demiş. O, tam bu sözleri tamamladığı sırada, iri ve güçlü kuvvetli iki kişi gelmiş ve ev sahibine "Ey Abdullah, deniz padişahı, yeryüzünün kuyruksuzlarından birini evine kabul etmiş bulunduğunu öğrenmiş bulunuyor. Doğru mu, bu?" demişler. O da "Doğrudur! İşte karşınızda gördüğünüz o kimsedir. Benim dostum ve konuğumdur. Ve şu anda onu alıp buraya getirdiğim kumsala geri götürmek istiyorum!" diye yanıt vermiş. Onlar "Sakın bunu yapma! Çünkü padişah bizi, onu aramakla görevlendirdi; onu görmek ve yapısı hakkında bir fikir edinmek istiyor! Anlaşılan onun olağandışı bir bedeni, ön yanında da daha olağandışı bir başka organı varmış. Padişah bunların ne olduğunu görmek ve adlarını öğrenmek istiyor!" demişler.

Bu sözleri duyan Denizde Yaşar Abdullah, konuğuna dönmüş ve ona "Kardeşim, bağışla beni, çünkü özrüm ortada! Biz, padişahımızın buyruklarına uymamazlık edemeyiz!" demiş. Karada Yaşar ona "Ben bu padişahtan korktum; çünkü belki de bende, kendisinde bulunmayan bir şey bulunduğu için canı sıkılacaktır; ve belki de bu yüzden benim öldürülmemi isteyecektir!" demiş. Denizde Yaşar "Seni korumak üzere ben orada olacağım; böylece sana bir zarar gelmemesini sağlayacağım!" demiş. O da "Öyleyse, senin kararına uyacağım; ve Tanrı'ya güvenerek seni izleyeceğim!" demiş. Denizde Yaşar da konuğunu alıp padişahın huzuruna götürmüş.

Padişah Karada Yaşar'ı görünce, öylesine gülmüş ki, tahtından suya düşmüş. Sonra da "Aramıza hoş geldin, ey kuyruksuz!" demiş. Sonra yöresinde bulunan bütün saygın yüksek kişiler, pek çok gülüp parmaklarıyla birbirlerine "Evet vallahi! Bu bir kuyruksuzdur!" diyerek Karada Yaşar'ın arka yanını göstermişler. Padişah da ona "Nasıl oluyor da senin bir kuyruğun olmuyor?" deyince; "Bilmiyorum padişahım! Ama biz yeryüzünde yaşayanlar hepimiz böyleyiz!" demiş. Padişah "Peki, kuyruk yerine ardında kabaran bu şeye ne ad veriyorsunuz?" deyince "Kimimiz buna kıç deriz, kimileri art yan der; kimileri de iki yanlı olduğundan art yuvarlar adını verir" diye yanıt vermiş. Padişah da ona "Peki bu art yanınız ne işe yarar?" deyince "Yorulunca

oturmaya! Ama kadınlarda çok değerli bir organ oluşturur!" diye yanıt vermiş. Padişah "Ya şu önündeki, ona ne ad veriliyor?" diye sorunca "Ona zebb denir!" demiş. "Ne işe yarar, bu zebb?" diye sorunca da "Her türden pek çok kullanımı vardır. Ama padişaha saygımdan açıklayamam! Ama kullanımları öylesine gereklidir ki, bizim dünyamızda, değer bakımından, erkeklerin indinde bundan değerli başka bir şey yoktur; kadınların indinde büyücek art yuvarlar kadar değerli başka bir şey olmadığı gibi!" diye yanıt vermiş. Padişah ile yöresindekiler bu sözlere olanca varlıklarıyla gülmeye başlamışlar. Karada Yaşar Abdullah da ellerini göğe kaldırarak "Bir âlemde art yuvarları şöhret aracı, bir başka âlemde de gülme aracı olarak yaratan Tanrı'ya şükürler olsun!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:*

"Bir âlemde art yuvarları şöhret aracı, bir başka âlemde de gülme aracı olarak yaratan Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırmış. Ve kendini denizde yaşayanların meraklarını doyurma aracı olarak görmenin sıkıntısıyla, art yanını ve geri kalan yerlerini ne yapacağını bilememiş. Ve içinden "Vallahi! Buradan uzaklarda olmak ya da çıplaklığımı örtecek bir şeylere sahip bulunmak isterdim!" demiş. Ama sonunda padişah ona "Ey kuyruksuz, art yanınla beni öylesine eğlendirdin ki, istediğin ne varsa sana bağışlamak isterdim. Ne istiyorsan haydi bana söyle!" demiş. O da "Senden iki şey isterdim, ey padişah! Yeniden karaya dönmek ve yanımda birçok deniz mücevheri götürmek!" diye yanıt vermiş. Ve Denizde Yaşar Abdullah da "Bir şey daha var, padişahım! Dostum burada bulunalı beri hiçbir şey yemedi ve çiğ balık etini de sevmez!" demiş. Bunun üzerine padişah "Kendisine istediği kadar mücevherat verilsin ve geldiği yere götürülsün!" demiş.

Ve hemen tüm denizde yaşarlar büyük boş istridye kabuklarının içlerini her renkten değerli taşlarla doldurup getirmekte ivedilik göstermişler ve Karada Yaşar Abdullah'a "Bunları senin için nereye taşımamız gerek?" diye sormuşlar. O da "Beni ve âdeti gereği mücevheratla dolu sepeti taşıyacak olan kardeşiniz

dostum Abdullah'ı izlemeniz yeter!" diye yanıt vermiş. Sonra padişahtan izin almış, dostu yanında ve mücevherat dolu istridye kabuklarını taşıyan denizde yaşarlar peşinde olduğu halde, deniz ülkelerini aşıp gökyüzünün yükseldiği kıyıya çıkmışlar.

Abdullah, orada, kıyıda oturarak, bir ara, doğduğu yerin havasını solumak üzere dinlenmiş. Bunu izleyerek giysilerini gömdüğü çukurdan çıkararak giyinmiş; ve dostu Denizde Yaşar Abdullah'tan izin alarak ona "Beni bütün bu istridye kabukları ve bu sepetle kıyıda bırak! Gidip bunları taşıyacak hamallar bulayım!" demiş. Ve gidip bütün bu hazineyi saraya taşıyacak hamallar bulmuş ve sonra şahın huzuruna çıkmış. Şah, damadını görünce, büyük sevinç belirtileriyle onu karşılamış; ve kendisine "Senin yokluğundan hepimiz çok kaygılandık!" demiş. Abdullah da ona, başından sonuna tüm serüvenini anlatmış; ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok. Ve onun eline sepetle içi mücevher dolu istridye kabuklarını teslim etmiş. Ve şah damadının anlattığı öyküye ve denizden getirdiği servete çok hayran kalmışsa da, damadının ve genellikle tüm olarak herkesin art yuvarları adına, denizde yaşayanların bu konudaki davranışlarını pek uygun bulmayarak canı sıkılmış ve ona "Ey Abdullah, bir daha gidip kıyıda bu Denizde Yaşar Abdullah'ı bulmanı artık istemiyorum. Çünkü bu kez, onu izlemekle büyük bir zarar görmemişsin ama; gelecekte başına ne geleceğini bilemezsin! Zira 'Yere düşen testinin her zaman sağlam kalması mümkün değildir!' hükmünün yerine gelip gelmeyeceğini bilemezsin! Ve de sen benim damadım ve vezirimsin. Her sabah başında sepetle deniz kıyısına gitmeni görmeleri de pek uygun olamaz; sonra da gidip o az veya çok kuyruklu ya da az veya çok nezaketsiz kişilerin sana gülmelerine vesile olman da doğru değil! Sarayda kal; böylece barış içinde olursun, biz de senin için kaygılanmayız!" demiş.

Bunun üzerine Karada Yaşar Abdullah, kayınbabası Şah Abdullah'a karşı çıkmak istemeyerek dostu fırıncı Abdullah ile birlikte sarayda kalmış; ve duyduğu kızgınlıktan ötürü artık sözünü etmediği Denizde Yaşar Abdullah'ı kıyıda görmeye gitmemiş.

Ve hepsi, Neşeleri Söndürücü ve Dostları Ayırıcı Ölüm gelip onları ziyaret edinceye kadar en mutlu koşullar içinde zevk

duyarak yaşamışlar. Görülen ve Görülmeyen Âlemleri Yöneten, Tüm Güçlerin Sahibi, niyet ve ihtiyaçlarını bildiği tüm kullarını hayırla kollayan, hiç ölmeyen Canlı Varlığa şükürler olsun!

*Ve Şehrazad, bu son sözleri söyleyerek susmuş. O zaman Şah Şehriyar "Ey Şehrazad, bu öykü gerçekten olağandışı!" diye haykırmış. Şehrazad da "Evet, şahım, ama hiç kuşku yok ki, hoşuna gitme talihine mazhar olursa, senden anlatma izni istediğim* Genç Sarı Adamın Öyküsü *kadar hayranlık verici olamaz!" demiş. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz! Anlatabilirsin!" demiş. Bunun üzerine Şehrazad da demiş ki:*

# *Genç Sarı Adamın Öyküsü*

Bana, birçok öykü arasında anlatılmıştır ki, ey bahtıgüzel şah, Halife Harun Reşid, bir gece veziri Cafer, öbür veziri El-Fazl, gözdesi Ebu İshak, şair Ebu Nuvas, celladı Mesrur ve güvenlik yetkilisi Güve Ahmed ile ve de hepsi tacir kılığında, Dicle kıyısına yollanmış ve orda bir kayığa binerek suyun akışına göre kendilerini bir serüvene terk etmişler. Çünkü Cafer, halifenin uykusuzluğa ve zihin bulanıklığına uğramış bulunduğunu görerek, cansıkıntısını dağıtmak için ona, hiçbir şeyin henüz görülmeyeni görmek, henüz işitilmeyeni işitmek ve henüz ziyaret edilmemiş yerleri ziyaret etmek kadar etkili olmadığını söylemiş bulunuyormuş.

Böylece geçen belli bir süre sonunda, kayık nehre bakan bir evin penceresi altına gelmiş; evin içinden güzel ve hüzünlü bir sesin uda eşlik ederek şu dizeleri söylediğini duymuşlar:

> Şarap bardağı şuracıkta ve yakındaki sık ağaçlıktan kuş ötüyor; yüreğime diyorum ki: 'Ne vakte kadar mutluluğu iteceksin? Uyan, yaşam ödenecek kısa süreli bir borçtur!
> İşte bardak ve saki! Güzel ve genç bir sâkidir senin dostun! Ona bak ve elinden sana uzattığı bardağı al!
> Gözleri baygın ve bakışları davetkâr! Bunları küçümseme sakın!
> Yanaklarına taze güller ektim; olgunlaşınca onları toplamak isterken gül yerine narlar buldum!
> Ey yüreğim, bunları küçümseme! Bu an, yanaklarının ayva tüyüne büründüğü andır!'

Halife bu kıtaları işitince, vezirine "Ey Cafer, bu ses ne kadar güzel!" demiş. Cafer de "Efendimiz, kuşkusuz bu kadar güzel ve tatlı bir sesi, kulaklarım bugüne kadar işitmemişti! Ama sultanım, bir duvar ardından duyulan bir ses, yarı işitilmiş sayılır. Bunu sadece bir perde arkasından dinlesek ne iyi olurdu...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:*

"Ama sultanım, bir duvar ardından duyulan bir ses, yarı işitilmiş sayılır. Bunu, sadece bir perdenin arkasından dinlesek ne iyi olurdu!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife "Ey Cafer, bu sesi daha iyi işitmek ümidiyle ev sahibinden konukseverlik dilemek üzere içeri girelim!" demiş. Ve kayığı durdurtarak kıyıya çıkmışlar. Sonra bu evin kapısını çalmışlar ve kapıyı açan haremağasından içeri girmek için izin istemişler. Haremağası da ev sahibine haber vermeye gitmiş; ve çok kısa bir süre sonra, ev sahibi gelerek "Ailecek konuklara huzur ve bereket dileriz! Ev sahibi sayıldığınız bu eve hoş geldiniz!" demiş. Ve onları tezhipli koyu mavi bir zemin üzerine hoş renkli bezeklerle süslenmiş bir tavanı olan ve ortasında harika sesler vererek su fışkırtan kaymak taşından bir havuzun bulunduğu geniş, temiz bir salona sokmuş. Ve onlara "Efendilerim, hepinize birden Bismillah diyorum. İçinizden hanginizin en onurlu ve rütbece ve durum bakımından en yüce olduğunu bilmediğimden, buyurun, uygun bulduğunuz yerlere oturun!" demiş. Sonra salonun dibindeki yüz altın yaldızlı iskemleye oturmuş bulunan yüz genç kıza dönerek bir işaret yapmış. Ve hemen bu yüz genç kız ayağa kalkıp birbiri ardından sessizce dışarı çıkmış. İkinci bir işaret üzerine, etekleri bellerine dolanmış köleler, her renkten ve gökte uçan, yerde yürüyen ya da denizde yüzen tüm eti yenecek yaratıkla donanmış tabaklar ve tatlılar, reçeller, üzerlerine fıstık ve bademle konukları öven yazılar yazılmış pastalar konmuş büyük tepsiler getirmişler.

Bunun üzerine yiyip içmeye başlamışlar; ve ellerini yıkadıktan sonra ev sahibi onlara "Konuklarım, şimdi varlığınızla burayı onurlandırdıktan sonra, bana istediğiniz bir şeyi yerine getirme

zevkini tattırmak istiyorsanız lütfen açıkça bildirin! Çünkü arzularınız başım üzerinedir, gözüm üzerinedir!" diye hitap etmiş. Cafer "Kuşkusuz, ey ev sahibi! Su üzerindeyken yarım yamalak ve örtülü biçimde duyarak hayran olduğumuz bir sesi daha iyi işitmek için evine gelmiş bulunuyoruz!" demiş.

Bu sözleri işiten ev sahibi "Hoş gelmişsiniz!" diye yanıt vermiş ve ellerini çırparak koşuşan kölelere "Hanımınız Sitti Cemile'ye gidip bize bir şarkı söylemesini bildirin!" demiş. Ve birkaç dakika sonra, büyük bir perdenin ardından udun ve tamburların yeğni eşliğiyle eşi bulunmaz bir ses şu şarkıyı okumuş:

> Al kadehi, dudaklarına sunduğum şu şarabı iç; insanın gönlünü hiç bulandırmaz o!
> Ama zaman, boşuna sevdiğine kavuşma düşleri kuran sevilen bir kadından uzaklara kaçar gider!
> Dicle'nin kararan sularına gözlerimi dikerek fırtınanın kararttığı ayın altında ne çok gece geçirdim!
> Batıda kaç kez akşamleyin, ayın gümüş bir bıçak gibi lal rengi sularda yittiğini gördüm!

Kadın şarkıyı okuyup bitirince ses kesilmiş ve sadece telli sazlar gittikçe tükenir bir şekilde uyumlu ve uçucu bir musikiyi sürdürmüşler. Halife, hayran ve kendinden geçmiş, Ebu İshak'a dönmüş ve ona "Vallahi! Ömrümce böyle bir ses duymamıştım!" demiş. Ve ev sahibine de "Bu sesin sahibi mutlaka âşıktır ve de sevgilisinden ayrı düşmüştür!" demiş. O da "Hiç de değil! Hüznün bundan başka bir nedeni var! Örneğin babasından ya da anasından ayrı düşmüş ve onları hatırlayarak böylesine şarkı söylüyor olamaz mı?" diye yanıt vermiş. Harun Reşid "İnsanın ana-babasından ayrılmasının böylesi vurgulamalar uyandırması çok şaşırtıcı doğrusu!" demiş. Ve ilk kez olarak evsahibine dikkatle bakmış; ve onun, çizgileri büyük bir güzellik ortaya koyduğu halde yüzünün safran gibi sarı renkte olduğunu görmüş. Bu görünümden çok şaşırarak ona "Ey ev sahibimiz, senden bir isteğimiz daha olacak!" demiş. Genç sarı adam da "Dileğinizi yerine getirilmiş bilin!" diye yanıtlamış. Halife "Benim dileğim ve birlikte olduğumuz bu kişilerin de dilediği şey, yüzünün bu

safran sarısı renginin yaşamının akışı dolayısıyla edinilen bir şey mi, yoksa doğduğun zaman edindiğin özgün bir şey mi olduğunu bilmektir!" diye sormuş.

Bunun üzerine genç adam "Siz hepiniz, ey konuklarım, bilin ki, tenimin safran sarısı renkte olmasının nedeni öylesine olağandışı bir öykü oluşturur ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılmış olsa, onu sağıyla okuyan için ibret oluştururdu. Pekâlâ, bana kulak verin ve ruhunuzun tüm uyanıklığıyla beni dinleyin!" demiş. Hepsi de "Kulağımız ve ruhumuz sana aittir! İşte seni sabırsızlıkla dinliyoruz!" demişler.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Kulağımız ve ruhumuz sana aittir. İşte seni sabırsızlıkla dinliyoruz!" demişler. O zaman teni sarı renkli genç adam sözü alıp anlatmaya başlamış:

Bilin ki, efendilerim, benim kökenim Umman ülkesidir. Orada babam deniz ticareti yapan tacirlerden biriydi; ve yıllık kazançları otuz bin dinar olan otuz gemiye sahipti. Aydın bir kişi olan babam bana okuyup yazma öğretti ve bilinmesi gerekli her şeyi edindirdi. Bunu izleyerek son saati geldiğinde beni çağırttı ve bana saygıyla dinlediğim vasiyetlerini bildirdi. Sonra tanrı onu elimizden aldı ve rahmetine kavuşturdu. Sizin de ömrünüzü uzatsın efendilerim! Ben, babamın ölümünden bir süre geçtikten sonra, artık bütün servetini üzerime almış, dükkânımda konuklarımın arasında oturmakta iken, kölelerimden biri kapıda deniz kaptanlarından birinin bulunduğunu ve bana turfanda meyvelerle dolu bir sepet getirmiş olduğunu bildirdi. Onu içeri aldırdım; gerçekten bizim toprağımızda bilinmeyen meyvelerden oluşan ve tam anlamıyla harika olan armağanını kabul ettim. Memnunluğumu göstermek için, karşılık olarak, kendisine, yüz altın dinar verdim. Sonra bu meyveleri konuklarıma dağıttım; ve deniz kaptanına "Kaptan, bu meyveler nereden geliyor?" diye sordum. Bana "Basra'dan ve Bağdat'tan!" diye cevap verdi. Bu sözleri duyan konuklarım, Basra ve Bağdat'ın

harika topraklarını anlatmaya ve orada yaşanan hayatı, ikliminin güzelliğini ve halkının uygarlığını övmeye başladılar; ve bu konudaki övgülerini, biri diğerinin söylediğini daha da zenginleştirecek şekilde konuşarak sürdürüp durdular. Ben onların anlattıklarından öylesine etkilendim ki, artık daha fazla bir şey sormaksızın, o saatte ve o anda ayağa kalkarak yolculuğu olanca varlığıyla arzulayan ruhuma karşı koymaksızın; mallarımı, mülklerimi, arazilerimi ve kendi kullanımım için ayırdığım biri dışında gemilerimi, erkek ve dişi kölelerimi açık arttırma yoluyla satarak hepsini paraya çevirdim. Ve böylece kutularda bulunan mücevherat, değerli taşlar, altın külçeler dışında, bin kez bin dinar tutan bir nakit sağladım. Bunu izleyerek, en yeğni derekeye indirgediğim servetimi de yanıma alarak kendime sakladığım gemiyle Bağdat'a gitmek üzere yelken açarak yola koyuldum.

Tanrı bana mutlu bir yolculukla sağ salim Basra'ya ulaşmayı takdir etmişti; oradan da başka bir gemiyle Dicle yolunu tutarak Bağdat'a ulaştım. Orada oturacak en uygun yeri soruşturup bilgi edindim. Bana Karh mahallesinin en çok aranan ve önemli kişilerin oturmak için seçtikleri yer olduğu söylendi. Bu mahalleye gittim ve orada Zaferan Sokağında güzel bir ev kiraladıktan sonra servetimle eşyalarımı taşıttım. Bunu izleyerek abdest aldım ve arzularımın maksadı ve bütün kentlerin incisi ünlü Bağdat'ta bulunmamdan ötürü ruhum neşelendi ve göğsüm ferahladı; en iyi giysilerimle donandım, en kalabalık sokaklardan geçerek rasgele dolaşmaya başladım.

O gün de, günlerden cuma idi ve tüm kent halkı benim gibi dolaşarak ve dışarıdaki temiz havayı soluyarak tatil gününün tadını çıkarıyordu. Ben de kalabalığı izliyor; onların sürüklendiği yöne doğru gidiyordum. Böylece Karnü's-Sirat denilen, Bağdat'ta dolaşanların her zaman ulaşmak istedikleri yere geldim; ve burada son derece güzel binalar arasında ötekilerden daha güzel olan ve yüzü nehre dönük bulunan bir bina gördüm. Ve binanın mermer eşiğinde beyaz giysilere bürünmüş, görünüşü oldukça saygın, ak sakalı iki eşit gümüş tutam halinde kemerine kadar inen yaşlı bir kişinin oturmakta olduğunu gördüm. Yöresini de aylar kadar güzel, kendisi gibi seçkin kokular sürünmüş beş genç çevirmişti.

Bunun üzerine, ak giysili yaşlı adamın nurlu çehresine ve gençlerin güzelliğine kendimi kaptırarak gelip geçenlerden birisine "Bu saygın şeyh kimdir ve adı nedir?" diye sordum. Bana "Bu kişi, gençlerin dostu Abdü'l-Ula'dır. Ve onun evine girenler yiyip içmekten, içeride sürekli olarak oturan delikanlılar ya da genç kızlardan seçtikleriyle eğlenmekten başka bir şey düşünmez.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Ve onun evine girenlerin hepsi yiyip içmekten, içeride sürekli olarak oturan delikanlılar ya da genç kızlardan seçtikleriyle eğlenmekten başka bir şey düşünmez!" dedi. Ben de, bu sözleri işitince, hayran kalmanın sınırlarında bir hayranlıkla kendi kendime "Beni, yüzü uğur saçan bu şeyhin yoluna çıkaran Tanrı'ya şükürler olsun! Ta ülkemden Bağdat'a gelmem, böylesine birini bulmak içinmiş!" diye haykırdım. Ve yaşlı kişiye doğru ilerledim ve kendisine barış diledikten sonra ona "Efendim, sana bir şey sormam gerekiyor!" dedim. Bana bir baba oğluna güler gibi güldü ve "Ne istiyorsun bakalım!" diye sordu. Ona "Bu gece senin konuğun olmayı çok istiyorum!" dedim. Yüzüme bakarak "Dost yüreğim ve gönül yüceliğiyle!" diye yanıtladı. Sonra "Oğlum, bu gece, bir gecelik fiyatları, erdemlerine göre değişen yeni bir genç kız grubu gelecek! Kimilerinin geceliği on dinardır, kimilerinin yirmi, kimilerinin de elli, hatta yüz dinar! Seçimine kalmış!" diye ekledi. "Vallahi! Ben ilkin gecesi ancak on dinar olanlardan başlamak isterdim. Sonrası Allah Kerim!" diye yanıt verdim. Ve de "İşte bir aylık için üç yüz dinar; çünkü iyi bir deney bir ayda edinilir!" diye ekledim. Ve kendisine üç yüz dinarı saydım; ve bunları yanında bulunan terazide tarttırdım. O zaman orada bulunan gençlerden birini çağırdı ve ona "Efendini içeri sok!" dedi. Delikanlı da, elimden tutup beni ilkin evin hamamına soktu; orada beni iyice yıkadı ve büyük bir istek ve titizlikle gerekli bakımı gösterdi. Bunu izleyerek bir köşke götürüp kapılardan birini çaldı.

Kapıyı ferah yüzlü güleç bir genç kız açtı; ve içeri buyur eden

bir işaret yaptı. Delikanlı ona "Konuğumu sana emanet ediyorum!" dedi; ve çekildi. O zaman kız, oğlanın bıraktığı elimden tutarak, beni, eşiğinde özel bir hizmetle görevlendirilmiş iki yıldız gibi güzel iki köle kızın karşıladığı mucizevi süslemelerle bezenmiş bir odaya soktu. Ben hanımları olan genç kadına büyük bir dikkatle baktım; ve böylece onun bir dolunay kadar güzel olduğuna güven getirdim. İlkin, beni oturtup kendisi de yanıma oturdu; sonra iki genç köleye bir işaret çaktı; onlar da bize hemen üzerinde kızarmış piliçler, kızarmış etler, bıldırcın kebabı, güvercin kebabı ve kızartılmış yaban horozu bulunan altın tepsiler getirdiler. Doyuncaya kadar yedik. Yaşamım boyunca ne bunlar kadar lezzetli yemekler yemiş ve yemekler yendikten sonra getirilen içkiler kadar nefis içkiler içmiş ne de hoş kokulu çiçekler koklamış; lezzetli meyveler yemiş ve bunca olağandışı tatlı ile reçeller tatmıştım. Genç kadın da kendini, nezaketle, büyüleyici tavırlarla ve şehvetli okşayışlarla o kadar kanıtladı ki, günlerin nasıl geçtiğinin farkına varamadan onunla bir ay yaşadım.

Ayın sonunda küçük köle kız gelip beni aradı ve hamama götürdü; oradan çıkıp beyazlara bürünmüş şeyhi bulup ona "Efendim, bu kez, akşamı yirmi dinarlık olanlardan isterim!" dedim. O da bana "Altınları say bakalım!" diye yanıt verdi. Evime gidip altın aldım, geldim; gecesi yirmi dinardan bir aylığına bir genç kadın için altı yüz altın saydım. O da delikanlılardan birini çağırıp, ona "Efendini al, götür!" dedi. Delikanlı da beni hamama götürüp ilkinden daha bir itinayla yıkadı; ve beni, kapısı dört küçük zenci kız tarafından gözetlenen bir daireye götürdü; bunlar bizi görünce koşup hanımlarına gelişimizi bildirdi. Kapıda ilkinden de güzel ve zengin giyimli Frenklerin ülkesinden gelmiş genç bir Hıristiyan kadının belirdiğini gördüm. Beni elimden tutup, bezeklerinin ve renklerinin zenginliği şaşırtıcı bir odaya soktu; ve gülümseyerek "Sefa geldin, güzel konuk!" dedi...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Sefa geldin, güzel konuk!" dedi. Ve ilkinden de olağandışı yiyecekler, içecekler yedirdikten sonra, çok güzel bir sesi olduğundan ve uyumlu sazları buna eşlik ettirmeyi bildiğinden eline bir Acem udu alarak, hiç duymadığım bir zevkle başımı döndüren şu şarkıyı okudu:

> Babil'in yükseldiği toprakların hoş kokusu, meltemle gidip sevgilime haber götürün!
> Uzaklarda, büyülü yerlerde oturan, âşıkların ruhuna dert getiren arzuları yatıştıracak veriyi sağlamadan onları tutuşturan o kadına!

Böylece ben, efendilerim, bu Frenk kızıyla bütün bir ayı geçirdim; ve onu ilk sevdiğim kadından çok daha becerikli buldum. Ve ilk gününden son gününe kadar bana verdiği zevkler için gerçekten çok para ödemiş olmadığımı anladım.

Ve delikanlı beni alıp hamama götürmek için geldiğinde beyazlara bürünmüş şeyhi görmekte ve ona genç kızları seçmedeki isabetli kararından dolayı tebriklerimi sunmada kusur etmedim. Ve ona "Vallahi! Ey şeyh, senin bolluk içindeki evinde her daim oturmak isterdim. Burada gözler şenleniyor, duygular zevkleniyor ve seçkin bir topluluğun sihri taşıyor!" dedim. Şeyh de benim övgülerime çok sevindi ve memnunluğunu bana göstermek için bana "Ey konuğum, bizim için olağandışı bir şenlik gecesi olacak! Ve sadece evimin seçkin müşterilerine o gecede bulunma hakkı tanınacak! Biz bu geceye Şahane Görünümler Gecesi deriz! Senin sadece taraçaya çıkman ve gözlerinle bu görünümü görmen gerek!" dedi; ben de yaşlı adama teşekkür ederek taraçaya çıktım.

Bir kez taraçaya çıkınca, ilk gördüğüm şey, taraçayı ikiye bölen büyük bir kadife perde oldu. Ve bu perdenin arkasında güzel bir halı üzerinde, ayın aydınlığı içinde, bir yandan öbür yana uzanmış iki güzel genç, dudak dudağa öpüşen bir genç kız ve âşığı vardı. Ve ben, genç kızı görüp onun eşsiz güzelliğini fark edince, artık nerede bulunduğumu bilemedim; soluk almadan, şaşkın ve hayran uzun uzadıya ona bakarak öylece kaldım; sonunda şaşkınlığımdan kurtuldum; onun kim olduğunu öğrenmeden rahata ulaşamayacağımı anlayarak taraçadan aşağı indim ve bir aydır aşk

hayatı geçirdiğim genç kadını buldum; ve gördüğüm şeyi ona anlattım. O da, içinde bulunduğum durumu görerek bana "Bu genç kızla neden bu kadar meşgulsun?" dedi. Ben de "Vallahi! Benim aklımı, fikrimi aldı, götürdü!" diye yanıt verdim. Gülerek "Öyleyse ona sahip olmak arzusundasın, öyle mi?" dedi. Ben de "Ruhumun dileği budur; çünkü yüreğimde hüküm sürüyor!" diye yanıt verdim. Bana "Öyleyse, bil ki, bu genç kız, efendimiz Şeyh Tahir ebu'l-Ula'nın kendi kızıdır! Ve biz onun emirlerinin kulu kölesiyiz! Onunla bir gece geçirmenin bedeli ne kadardır bilir misin?" dedi. Ben "Nasıl bilebilirim?" dedim. "Beş yüz altın dinar! Şahların ağzına layık bir meyvedir!" diye beni yanıtladı. Kendisine "Vallahi! Ona bir gece bile sahip olmak için tüm servetimi harcamaya hazırım!" diye yanıt verdim. Ve o geceyi gözümü bir an bile kırpmadan geçirdim; çünkü zihnim, tamamıyla onunla meşguldü.

Ertesi gün de, çabucak en iyi giysilerimle donanıp bir şah gibi giyindim ve kızın babası Şeyh Tahir'in yanına gittim; ve ona "Bu kez geceliği beş yüz dinar olanı istiyorum!" dedim. Bana "Altınları ortaya koy!" diye yanıt verdi. Ben de hemen otuz gecenin bedeli olan on beş bin dinarı eline saydım. O da bunları aldı ve genç oğlanlardan birini çağırarak "Efendini al ve hanımın filanın yanına götür!" dedi. Genç oğlan beni alıp güzellikten ve zenginlikten yana yeryüzünde eşi bulunmaz bir daireye soktu. Orada, kaygısızca oturmuş, elinde bir yelpaze tutan genç kızı gördüm. Ve birdenbire, ey saygın konuklarım, ruhumu dolduran hayranlıkla şaşakaldım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yirminci gece olunca, demiş ki:*

Ve birdenbire, ey saygın konuklarım, ruhumu dolduran heyecanla şaşakaldım! Çünkü gerçekten on dördündeki ay gibiydi; ve sadece benim selamıma yanıt verme biçimiyle ve düzeni yapılmış bir uttan daha ahenkli sesiyle aklımı bulandırdı; ve gerçekten öylesine güzel, her yanıyla öyle zarif ve bedensel uyumda idi ki, hiç kuşkusuz şairin şu dizelerde anlattığı kişinin söz konusu olduğunu düşündürüyordu:

Güzeldir o! Kâfirler arasında görülse, onun uğrunda putlarını bırakır, tek ilahi varlık olarak ona tapınırlardı!
Batının herhangi bir keşişi, onu doğuda görseydi; hiç kuşkusuz artık batıyı terk eder ve bakışlarını doğuya çevirirdi!
Ama ben, gözlerinin aydınlattığı karanlıkta onu görerek 'Ey gece, ne görüyorum ben?' diye haykırırım:
'Beni aldatan sevecen bir hayalet mi bu, yoksa dokunulmadık bir bakire çiftleşmek istediği birini mi çağırıyor?'
Ve bu sözleri duyunca bedeninin orta yerindeki çiçeği eliyle sıktığını görür ve bana üzgün ve acılı fısıltılarla şöyle dediğini işitirim:
'Güzelim dişlerin kokulu çubuklarla ovuşturulmadıkça çok güzel görünmediği gibi; zebb de güzel ferçlere genç dişler için kokulu çubuklar gibidir!
Ey Müslümanlar yardım edin! Artık sizin içinizde ayakta kalmayı bilen usta bir zebb kalmadı mı?'
Bunu duyunca bitişke yerinden zebbimin çatırdadığını ve muzaffer bir uçuş yapmak için gömleğimi kaldırdığını hissederim! Ve kendi dilinde o güzele, 'İşte! İşte!' der!
Ve yelkenleri fora ederim! Ama o korkar ve bana, 'Sen de kimsin?' der; ben de, 'Çağrına karşılık veren zebbi ayaklanmış bir yiğit kişi!' diye yanıt veririm.
Ve artık gecikmeksizin saldırırım; zebbim bir kol gibi nazikçe oyluklarında kıpırdar!
Tam da üçüncü çiviyi çakarken, bana 'Daha yakına gel, ey yiğit kişi, daha yakına göm!' der; ben de 'Daha yakına hanımım, daha yakına geliyorum!' diye yanıt veririm![1]

Ben ona barış dileyince, o da bana, dokunaklı baygın bakışlar fırlatarak karşılık verdi; ve bana "Dostluk, rahatlık gönül yüceliği dilerim, konuğumuza!" dedi. Ve beni elimden tutarak, efendilerim, yanına oturttu; ve içeri güzel göğüslü genç kızlar girdiler ve bize tepsilerinde getirdikleri hoş karşılama içkileriyle, lezzetli

1 Mathers'in çevirisinde son dörtlük biraz değişik çevrilmiş: *"So I let him out, but she / Started back in horror; / 'I said twig, but here's tree! / Is there not some error?'"* (Onu çıkardım ama o, dehşetle geri çekildi: 'Ben bir dal demiştim, ama karşıma bir ağaç çıktı! Bunda bir yanlışlık yok mu?') (Â.Ş.O.)

meyvelerle, seçkin reçellerle ve ancak şahların saraylarında içilen şaraplarla hizmet ettiler; bize güller, yasemînler sundular. O sırada yöremizde altın buhurdanlıklarda yanan kokulu bitkiler etrafa narin kokularını saçıyorlardı. Daha sonra esirelerden biri, getirdiği saten kılıfı açıp içinden fildişinden yapılma bir ut çıkardı; kız buna düzen verdikten sonra, şu dizeleri okudu:

> Şarabı ince bir gençten başkasının elinden içme! Çünkü eğer şarap sarhoşluk veriyorsa; genç onun bu niteliğini arttırır! Çünkü o sakinin yanaklarında gülün pembeliği parıldamadıkça; şarap asla içine sinmez!

Ve ben, ey konuklarım, bu girizgâhtan sonra, daha gözüpek oldum, elim daha bir cüretkâr oldu ve gözlerim ve dudaklarım onu yutar gibi bir hal aldı. Onun bilgiden, güzellikten yana niteliklerini öylesine olağandışı buldum ki, onunla sadece parasını zaten ödemiş bulunduğum o ay değil; babası olan, beyazlar giyinmiş yaşlı kişiye bedelini ödeyerek bir ay daha, yeniden bir ay daha, böylece bunca hatırı sayılır bir harcama nedeniyle artık bende vatanım Umman kentinden getirdiğim tüm servetten tek bir dinar kalmayıncaya kadar[1] uzun bir süre birlikte kaldım; ve o zaman ondan zorunlu olarak ayrılacağımı düşünerek gözlerimdeki yaşların yanaklarımdan sel gibi akmasını engelleyemedim ve geceyi gündüzden ayıramaz oldum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:*

Gözlerimdeki yaşların yanaklarımdan sel gibi akmasını engelleyemedim ve geceyi gündüzden ayıramaz oldum! O da beni böyle gözyaşlarına boğulmuş görünce, bana "Neden ağlıyorsun?" dedi; ona "Hanımım, artık param yok ve şairin dediği gibiyim:

1 Öyküyü anlatan kişi, bu evde beş ay kalıp 15.900 altın dinar harcadığı halde en az bin kez bin dinardan oluşan servetinin tükendiğini söylüyor. Masallarda böyle hesap hataları hoş görülür (Â.Ş.O.)

Fakirlik bizi kendi ülkemizde yabancı kılıyor; paraysa yabancı bir ülkede vatan sağlıyor!

İşte bunun içindir ki, ey gözümün nuru, babanın beni senden ayıracağı korkusuyla ağlıyorum!" dedim. O da bana "Öyleyse bil ki, bu evin müşterileri, burada tükenip yıkılırlarsa, babam onlara arzulanan tüm cömertlikle ve alışılagelen yaşantıdan hiçbir yoksunluğa uğramadan üç gün daha konaklama hakkı tanır! Sevgilim, benim yüreğimde de sana karşı büyük bir aşk bulunduğundan bu konuda hiçbir kuşkun olmasın! Çünkü burada istediğin kadar uzun kalman için inşallah bir yol bulacağım! Gerçekte, kendi elim altında sırf bana ait kişisel servetim var ve babam bunun ne denli büyük olduğunu bilmiyor. Ve de her gün sana bir gecenin bedeli olan beş yüz dinarlık bir kese vereceğim; bunu götürüp babama vereceksin; ve ona 'Bundan böyle gecenin bedelini sana gün be gün ödeyeceğim!' diyeceksin! Babam da paranın ödeneceğini bilerek bu koşulu kabul edecektir. Ve âdeti gereğince benim hakkım olan bu parayı getirip bana geri verecektir; ben de bunu sana yeniden, yeni bir gece geçiresin diye vereceğim; ve bu, böylece Tanrı'nın istediği ve senin benden bıkacağın zamana kadar uzun bir zaman sürüp gidecektir!" dedi.

Bunun üzerine, ey konuklarım; ben, kendimi kuşlar kadar yeğni hissettim; ona teşekkür edip elini öptüm; ve sonra, bu duruma uygun olarak onunla bir yıllık bir süre kümeste bir horoz gibi yaşadım.

Bu sürenin sonunda kötü talih, sevgilimin bir gün, bir öfkeye kapılarak köle kızlardan birini şiddetli bir biçimde dövmesini istedi; kız da "Vallahi, sen bana nasıl kıydınsa ben de senin yüreğine öylece kıyacağım!" diye haykırdı; ve hemen koşup sevgilimin babasının yanına gitti ve ona başından sonuna kadar bütün işi anlattı.

Yaşlı Tahir ebu'l-Ula, kölenin anlattıklarını dinleyince, ayağa fırlayıp beni bulmaya geldi; ve ben henüz olup bitenden haberli olmadığımdan sevgilimin yanındaydım ve kendimi çeşitli oynaşmalara kaptırmış bulunmaktaydım; bana "Hey! Falan kişi!" diye haykırdı; kendisine "Emriniz, amca!" diye yanıt verdim. "Buradaki âdetimiz gereğince, bir kimse tükenip yıkılınca, bu müş-

teriyi, hiçbir şeyi esirgemeden, üç gün daha ağırlarız. Ama sen, bir yıldır hile yoluyla, bizim konukseverliğimizi keyfince yiyip içerek ve çiftleşerek kötüye kullandın!" dedi. Sonra kölelerine doğru dönerek, onlara "Bu pezevenk çocuğunu buradan atın!" diye haykırdı. Beni yakalayıp çırılçıplak soyarak ve elime birkaç parça gümüş para koyarak ve üstüme çıplaklığımı örtmek için parçalanarak paçavraya dönüşmüş bir lata giydirerek kapıdan dışarı attılar; ve ak giysilere bürünmüş şeyh, bana "Defol! Seni sopalatmak ve yaralamak istemiyorum! Ama çabuk gözden yok ol! Eğer hâlâ kentimiz Bağdat'ta kalmak felaketine uğrarsan, kanın başından fışkırtılarak dökülecektir!" dedi.

Bunun üzerine ben, on beş aydır içinde yaşadığım halde hiç tanımak fırsatını bulmadığım bu kentte nereye gideceğimi bilemeden burnumun diki doğrultusunda yürüdüm. Ve yüreğimde dünyanın tüm uğursuzluklarını ve ruhumda umutsuzluklar, hüzünler, kaygılar hissettim. Ve kendi kendime "Nasıl oluyor da, ben buraya, otuz gemimi ve mallarımı satarak en az bin kez bin dinarla gelip bir uğursuz yaşlı adamın evinde bütün bu serveti harcıyorum? Sonra da şimdi oradan çırılçıplak, yüreğim kırık ve ruhum alçalmış olarak çıkıyorum? Ama Yüceler Yücesi Muzaffer Tanrı'dan başka başvurulacak güçlü varlık yoktur!" dedim. Ve bu acı veren düşüncelere dalmış olarak Dicle kıyılarına ulaştım; ve orada Basra'ya yol almak üzere bulunan bir gemi gördüm; ve yolculuk bedelini ödemek üzere kaptana öneride bulunarak bu geminin güvertesine çıktım ve böylece Basra'ya ulaştım.

Orada gecikmeksizin çarşıya yöneldim; çünkü açlık içimi eziyordu; ve gördüm ki...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:*

...Gecikmeksizin çarşıya yöneldim; çünkü açlık içimi eziyordu; ve bana süratle yaklaşan bir baharatçı gördüm; beni görünce olanca canlılığıyla boynuma atıldı ve kendisini bana babamın eski bir dostu olarak tanıttı; ve bana durumumu sordu. Ben de, hiçbir ayrıntıyı atlamaksızın ona başıma gelen her şeyi anlattım. O da

bana "Vallahi! Bunlar aklı başında bir adamın yapacağı işler değil! Ama şimdi, geçen geçmiş bulunduğuna göre ne yapmayı düşünüyorsun?" dedi. Kendisine "Bilmiyorum!" diye yanıt verdim. Bana "Bende kalmak ister misin? Yazmayı bildiğine göre, benim mallarımın girdisini çıktısını kaydederek günde bir gümüş dirhem ücretle çalışır mısın? Yiyip içmen de ayrıca benden olacak!" dedi. Ben de teşekkür ederek bu öneriyi kabul ettim. Alınan veya satılan malların girdi çıktısını kaydeden bir kâtip olarak onun yanında kaldım. Ve orada, bir köşede bin dinar biriktirecek kadar bir süre yaşadım.

Bunun üzerine, deniz kıyısında, kendi hesabıma, küçük bir dükkân açtım ve burada uzaklardan mal getiren gemileri gözleyerek, onlardan mal alıp, bir gün sevgilimi bulmayı ümit ettiğim Bağdat'a, bu malları satmak üzere götürmeyi düşlemeye koyuldum.

Böylece talih, bir gün, beklediğim malları yüklenmiş bir gemiye ulaşmamı sağladı; ve ben, öteki tacirlerin arasına katılarak gemiye doğru yöneldim ve güverteye çıktım. Ve orada, geminin ambarından iki adam çıkıp birer iskemleye oturdular ve mallarını önlerine koydular. Hem de ne mallar! Ve de ne çok göz kamaştıran şeyler! Orada mücevherler, inciler, yakutlar, akikler, yemen taşları ve her renkten taşlardan başka bir şey görmedik! O zaman bu iki adamdan biri, kara tacirlerine döndü ve onlara "Ey tacir topluluğu, bütün bu gördükleriniz bugün için satılık değildir! Çünkü hâlâ deniz yorgunuyum! Bunları sadece yarın neleri satın alacağınızı görmeniz için önünüze seriyorum!" dedi. Ama tacirler onu öyle sıkıştırdılar ki, hemen satışa geçildi; ve tellal cinslerine göre mücevherleri bağırarak satmaya başladı. Ve tacirler birbiri ardından fiyat arttırmaya koyuldular. Öyle ki ilk satışa çıkan küçük bir mücevher torbası dört yüz dinara kadar yükseldi. O anda, babamın Umman'da tacirler kâhyası olduğu sırada beni tanımış olan torbanın sahibi, bana "Sen niye bir şey söylemiyor ve öteki tacirler gibi fiyat arttırmıyorsun?" diye sordu. Ben de "Vallahi, efendim, benim elimde servet olarak yüz dinardan fazla para kalmadı!" dedim. Ve bu sözleri söyleyerek üzüntüye kapıldığımdan gözlerimden yaşlar döküldü. Bunu gören torbanın sahibi ellerini birbirine vurarak şaşkınlıkla "Ey Ummani, nasıl oluyor da o büyük servetten elinde yüz dinardan fazla para kal-

mıyor?" diye haykırdı. Sonra bana acıyarak baktı; ve durumumu kavradı; ansızın tacirlere dönüp onlara "Siz de tanık olun ki, bu torbayı içindeki cevahirler, değerli madenler ve diğer şeylerle birlikte, gerçek değerinin bin dinardan fazla olduğunu bildiğim halde, bu gence, yüz dinar karşılığında satıyorum. Dolayısıyla bu, benden ona bir armağandır!" dedi. Ve şaşıp kalan tacirler, görüp işittiklerine tanık oldular; tacir de torbayı tüm içtenliğiyle bana verdi. Hatta bir halı ile üzerinde oturmakta olduğu iskemleyi de armağan etti; ben de cömertliğinden dolayı ona teşekkür ettim; sonra gemiden çıktım ve cevahirciler çarşısına yöneldim.

Orada bir dükkân kiraladım; alış veriş yapmaya ve her gün oldukça hatırı sayılır bir kazanç sağlamaya başladım. Torbadaki eşyalar arasında iki yüzünde karıncanın ayak izleri şeklinde tılsımlı harfleri düşündüren, işaretler bulunan, sanki muska yazma sanatında usta bir el marifetiyle düzenlenmiş koyu kızıl renkte bir kabuk bulunuyordu. Ağırlığı çeyrek kilo ise de, özel kullanımını ve değerini bilmiyordum. Tellalı birkaç kez çarşıda bağırttımsa da kimse ona on ila on beş dirhemden fazla değer biçmemişti. Ve ben, her şeye karşın çok iyi bir fırsatı gözetmeyi yeğ tutarak onu bunca düşük bir fiyata elden çıkarmak istemedim. Bu parçayı dükkânımın bir köşesine attım; orada bir yıl kaldı. Bir gün dükkânımda oturmakta iken içeriye...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Bir gün dükkânımda oturmakta iken içeriye bir yabancı girerek bana barış diledi. Ve bu kırmızı kabuğu, üzerini bürümüş tozlara karşın farkına vararak "Tanrı'ya hamdolsun! Sonunda aradığımı buldum!" diye haykırdı. Ve kabuk parçasını eline aldı; ilkin dudaklarına, sonra alnına götürüp öptü ve bana "Efendim bunu bana satar mısın?" dedi. Ona "Satarım!" dedim. "Fiyatı nedir?" diye sordu; ben de "Sen ne verirsin?" dedim. "Yirmi altın dinar!" diye yanıt verdi. Ben de, bu sözleri duyunca, miktarı epeyce hatırı sayılır bulduğumdan yabancının benimle alay ettiğini sandım; oldukça nahoş bir edayla ona "Sen yoluna gitsene!" dedim. Adam

önerisini düşük bulduğuma inanarak "Elli dinar vereyim!" dedi. Ama ben, gittikçe daha fazla benimle alay ettiğine inanarak, ona, yalnız yanıt vermemekle kalmayıp yüzüne bile bakmadım ve sanki bırakıp gitsin diye o yokmuş gibi davrandım. Bunun üzerine bana "Bin dinar!" dedi.

İşte böyle! Bense, ey konuklarım, ona yanıt vermedim; ve o, benim yoğun öfkemle büyümüş suskunluğumu görünce gülümsedi ve bana "Bana neden yanıt vermiyorsun?" dedi. Bense "Sen işine gitsene!" diyerek hep aynı yanıtı veriyordum. Bunun üzerine bin dinar üzerine biner dinar daha ekleyerek yirmi bin dinar öneresiye kadar fiyatı yükseltti. Bense ona yanıt vermedim.

İşte böyle! Yoldan gelip geçenler ve komşu dükkâncılar da bu garip pazarlığa ilgi duyarak dükkânda ve sokakta yöremize toplandılar; ve bana karşı gittikçe daha fazla seslerini yükselterek mırıldanmaya başladılar ve hakkımda sevimsiz uyarılarda bulunarak "Bu sefil kabuk için daha fazla istemesine izin vermemeliyiz!" dediler. Kimileri de "Vallahi! Dikkafalı ve gözü dönmüş biri bu! Eğer kabuk parçasını ona bırakmazsa, onu kentten kovarız!" diyorlardı.

İşte böyle! Bense hâlâ nasıl davranacağımı bilmiyordum. Ve de, bu işe bir son vermek üzere, yabancıya "Gerçekten bunu satın almak mı istiyorsun, yoksa alay mı ediyorsun?" dedim. "Ya sen gerçekten satmak mı istiyorsun, yoksa alay mı ediyorsun?" diye yanıt verdi. Ben "Satmak!" dedim. O da "O halde, son fiyat olarak, sana, otuz bin dinar öneriyorum ve artık pazarlığı bitirelim!" dedi. O zaman orada bulunanlara dönerek onlara "Bu satış işinde sizi tanık tutuyorum. Ama önceden, müşteriden bu kabuk parçasını ne yapacağını öğrenmek istiyorum!" dedim. O da "İlkin pazarlığı bitirelim, ondan sonra bu şeyin niteliğini ve yararını söylerim!" diyerek cevap verdi. Kendisine "Sana onu sattım!" dedim. O da "Konuşmamıza Tanrı tanıktır!" dedi. Ve kemerinden altın dolu bir kese çıkararak bana verdi: teraziye vurarak eksiksiz bulduğum otuz bin dinarı aldım; karşılığında da muskayı verdim. Onu, büyük bir soluk salıvererek cebine yerleştirdi; ve bana "Satış işi böylece bir sonuca bağlandı, değil mi?" dedi. Onu "Tamam, bitti bu iş!" diye yanıtladım. Adam orada bulunanlara dönerek, onlara "Muskayı bana satmış bulun-

duğuna ve saptanan otuz bin dinarı aldığına tanık olun!" dedi. Bunu söyledikten sonra bir acımayla ve sonsuz bir alayla bana "Ey zavallı, vallahi! Daha da dayatarak, bu alış verişi uzatsaydın ve muskayı elinde tutsaydın, onun için değil otuz bin, yüz bin, hatta, bin kere bin dinar bile öder, daha da ileri giderdim!" dedi.

Bense, konuklarım, bu sözleri işiterek, önsezi noksanlığımla böylesi büyük bir kazançtan yoksun kaldığımı anlayarak, içimde büyük bir yıkılma hissettim; ve birdenbire duyduğum isyanla kanım başımdan çekildi ve o zamandan beri yüzümde, sizin de bu akşam farkına vardığınız bu sarılık peyda oldu.

Bir an için şaşırarak öylece kaldım. Sonra yabancıya "Şimdi bu kabuk parçasının erdemlerini ve yararını bana söyler misin?" dedim. Yabancı da bana "Bil ki, Hint şahının yeryüzünde güzellikten yana hiç eşi olmayan çok sevdiği bir kızı var; ama bu kız şiddetli baş ağrıları çekiyor! Babası olan şah da, onu yatıştıracak ilaç ve imkânların tümünü deneyip sonuç alamadığından ülkesinin en deneyimli kişilerini, bilimadamlarını ve kâhinlerini toplattı; ama içlerinden hiçbiri onun işkence haline gelen başağrılarını dindirmekte başarı sağlayamadılar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"... Ama içlerinden hiçbiri onun işkence haline gelen başağrılarını dindirmekte başarı sağlayamadılar. O sırada, toplananların arasında ben de vardım; şaha 'Ey Şah, Babilli Sadullah adlı bu tür dertlere çare bulmakta yeryüzünde kendinden üstün, hatta eşi olabilecek kimse bulunmayan birisini tanıyorum; uygun görürsen gidip kendisini arayayım!' dedim. Şah da 'Hemen onun yanına git!' diye yanıt verdi. Kendisine 'Öyleyse bana bin kez bin dinar ve koyu kızıl bir kırmızı kabuk ve de fazladan bir armağan ver!' dedim. Ve şah istediğim her şeyi bana verdi; ben de Hindistan'dan ayrılarak Babil'e doğru yollandım. Ve orada Bilge Sadullah'ı sordum; beni alıp ona götürdüler. Huzuruna çıktım ve kendisine yüz bin dinar ile şahın hediyesini sundum; sonra da kabuk parçasını verdim. Ve ona görevimi açıkladıktan

sonra, kendisinden başağrılarını yenecek bir muska yazmasını rica ettim. Babilli Bilge de tam yedi ay yıldızlara danışıp bu sürenin sonunda, uğurlu bir günde, bana sattığın bu muskanın iki yüzünde gördüğün gizem dolu tılsımlı işaretleri kabuk parçasının üzerine çiziktirdi. Ben de bu muskayı aldım ve Hint şahının huzuruna çıkarak kendisine sundum.

"Şah da sevgili kızının odasına gidip onu, ağrıları dayanılmaz hale gelince, kendisini pencereden atmasın diye verilen tavsiyeler doğrultusunda uçları, odanın dört ayrı köşesine raptedilmiş dört ayrı zincire bağlanmış olarak bulmuş. Ve muskayı kızının alnına taktığı andan başlayarak kız o saat ve o anda iyileşmiş. Şah bunu görünce, sevincin sınırına ulaşırcasına sevince kapıldı. Ve beni zengin armağanlarla donattı ve en yakını olan kişilerin arasına kattı. Şahın kızı da, böyle mucizevi bir biçimde iyileşince muskayı gerdanlığına bağlamış ve bir daha boynundan çıkarmamış.

"Ama günün birinde genç sultan, bir denizde, arkadaşlarıyla oynaşarak gezinti yapıyormuş; bunlardan biri talihsiz bir hareketle gerdanlığı koparmış ve muska suya düşmüş. Muska suda kaybolmuş; ve daha o anda gizli güçler sultana egemen olarak bunların etkisiyle başağrısı yeniden ve bu kez öyle bir şiddetle başlamış ki, kızın aklı şaşmış. Bunun haberini alan şahın derdi, tüm sözcüklerin anlatamayacağı bir düzeye çıkmış. O zaman beni çağırttı ve gidip Babilli Sadullah'ı bularak yeni bir muska yaptırmakla görevlendirdi. Ben de gittim; ama Babil'e ulaşınca Şeyh Sadullah'ın öldüğünü öğrendim.

"Ve o zamandan beri bana yardım için yanımda bulunan on kişiyle araştırmalar yapıyor ve herhangi bir tacirde veya bir satıcı ya da gelip geçen bir kişide iyileştirici etkisi ve cinleri def edici erdemi bulunan Şeyh Sadullah'ın elinden çıkmış bu muskalardan birini bulmak üzere dünyanın her yanını dolaşıyorum. Talih de seni benim yoluma çıkardı ve tam bulmaktan artık umudumu yitirdiğim sırada senin dükkânında onu bulmamı ve satın almamı istedi!"

Efendilerim, yabancı, bu öyküyü anlattıktan sonra, kemerini sıkıladı ve ayrılıp gitti. İşte, size daha önce açıkladığım gibi, benim yüzümün sarılığının nedeni budur!

Bana gelince, elimde bulunan her şeyi paraya çevirip dükkâ-

nımı da sattıktan sonra; çabucak Bağdat'a gitmek üzere yola çıktım. Ve oraya ulaştığım anda, sevgilimin babası beyazlar giyinen yaşlı adamın sarayına âdeta uçarak gittim. Çünkü ondan ayrılalı beri gece gündüz düşüncemi dolduruyordu; ve onu görmek arzularımın ve yaşamımın ereği olmuştu. Ve onun yokluğu içimdeki ateşi yeniden tutuşturmaktan ve ruhumu coşturmaktan başka bir işe yaramamıştı.

Giriş kapısını bekleyen genç bir oğlandan onu sordum. Genç oğlan da bana, başını kaldırıp yukarı bakmamı söyledi. Bakıp binanın yıkılmış ve sevgilimin oturmayı âdet edindiği pencerenin sökülmüş bulunduğunu ve hüzünlü bir havanın ve derin bir kederin o yere egemen olduğunu gördüm. O zaman gözlerime yaşlar doldu ve küçük köleye "Kardeşim, Allah Şeyh Tahir'in başına ne getirdi?" dedim. Bana "Ebü'l-Hasan el-Ummani adlı genç Ummanlı bizi terk ettiğinden beri neşe de bu binayı terk etti ve felaket üzerimize çöktü. Bu genç tacir, Şeyh Tahir'in kızıyla bir yıl burada kalmıştı; ama, bu sürenin sonunda artık parası kalmayınca, efendimiz şeyh, onu evden kovmuştu. Ama onu büyük bir aşkla seven genç hanımımız...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:*

"Ama onu büyük bir aşkla seven genç hanımımız bu ayrılıştan o denli sarsıldı ki, onu neredeyse öldürecek olan ağır bir hastalığa yakalandı. O zaman efendimiz Tahir, kızının öldürücü bitkinliğini görünce, yaptığından pişman oldu; her yana ve her ülkeye haberciler yollayarak genç Ebü'l-Hasan'ı arattı; ve onu bulana yüz bin dinar ödül vereceğini vaat etti. Ama bugüne kadar tüm araştırmalar boşa çıktı; çünkü hiç kimse onun izini bulamadı ya da ondan haber getiremedi. Bu yüzden, şeyhin kızı şimdi son nefesini vermek üzere bulunuyor!" dedi.

O zaman ben, içim dertten kanayarak çocuğa "Ya Şeyh Tahir! O nasıl?" diye sordum. Bana "Bütün bunlardan öylesine büyük bir üzüntüye kapıldı ve direnişi öyle bir kırıldı ki, tüm genç kızları ve delikanlıları sattı ve Yüceler Yücesi Tanrı önünde piş-

manlık getirdi!" diye yanıt verdi. O zaman ben genç köleye "İster misin sana, Ebü'l-Hasan el-Ummani'nin nerede bulunduğunu bildireyim! Ne dersin?" dedim. Bana "Allah senden razı olsun, kardeşim, yap bunu! Bir sevgiliye hayat verecek, bir babaya bir evlat bağışlayacak, bir âşığı sevdiğine kavuşturacak; köleni ve kölenin ailesini fakirlikten kurtaracaksın!" diye yanıt verdi. O zaman ona "Öyleyse git efendin Şeyh Tahir'i bul ve kendisine 'İyi haber getirdiğim için bana vaat ettiğin ödülü vermek zorundasın! Çünkü evinin kapısında Ebü'l-Hasan el-Ummani'nin ta kendisi bulunmaktadır!' de!" dedim.

Bu sözleri işitince, genç köle değirmenden kaçan katırın hızıyla uçup gitti; ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede, sevgilimin babası Şeyh Tahir ile birlikte geri geldi. Yarabbi, şeyh ne kadar değişmiş, evvelce yılların geçmesine karşın taze ve genç görünüşlü olan yüzü ne hale gelmişti! Sanki iki yılda yirmi yıl yaşlanmıştı. Öyleyken beni hemen hatırladı ve boynuma atılarak öpmeye başladı; bir yandan da "Ah, efendim, bu kadar uzun zamandır nerelerdeydin? Kızım, senin yüzünden mezarın eşiğine geldi. Gel! Benimle birlikte evine gir!" dedi. Ve beni içeri sokarak dizüstü gelip birleşmemizi sağladığı için Tanrı'ya şükürler etti; ve genç köleye vaat ettiği yüz bin dinarı vermeyi geciktirmedi; genç köle de benim için Tanrı'nın kutsamalarını dileyerek çekildi.

Bunu izleyerek Şeyh Tahir, ilkin tek başına kızının yanına girerek ona, kendisini ürkütmeden, gelişimi bildirdi. Ve "Kızım sana iyi bir haber getirdim! Eğer bir lokma bir şey yemeği kabul edersen ve de gidip hamamda yıkanırsan, sana hemen bugün Ebü'l-Hasan'ı yeniden gösteririm!" demiş. Kız da "Babacığım, söylediğin doğru mu?" diye haykırmış. O da "Yüceler Yücesi Tanrı üzerine yemin ederim ki, doğru söylüyorum!" diye yanıt vermiş. O zaman kız "Vallahi! Eğer onun yüzünü görürsem, zaten yiyip içmeye ihtiyacım kalmaz!" diye haykırmış. Yaşlı adam da, ardında durmakta olduğum kapıya doğru yönelerek bana "İçeri gir, ya Ebü'l-Hasan!" diye haykırdı. Ben de içeri girdim.

Konuklarım, kız beni görüp tanıyınca, kendinden geçip bayıldı; ve yeniden kendine gelinceye kadar epeyce zaman geçti. Sonunda ayağa kalkabildi, sevinç gözyaşları ve gülüşler içinde birbirimizin kollarına atıldık ve uzun süre böylece heyecan ve

mutluluğun doruğunda sarmaş dolaş kaldık. Ve yöremizde olup bitenin farkına varabildiğimizde, kabul salonunun ortasında şeyhin çabucak çağırtmış olduğu kadı ve şahitlerin bulunduğunu ve hemen orada evlilik sözleşmemizi düzenlediklerini gördük. Ve düğünümüz işitilmedik bir şaşaa içinde ve otuz gün otuz gece süren eğlencelerle kutlandı.

O zamandan beri, konuklarım, Şeyh Tahir'in kızı benim sevgili eşimdir. Ve ona ayrılık zamanlarının acılı saatlerini hatırlatan ve bunları, kendisi kadar güzel bir oğlan çocuğu doğurmakla birlikteliğimizin kutsallığı içinde yaşadığımız şu günlerle karşılaştırınca, ona zevk veren işittiğiniz o kederli şarkıları da söyleyen kendisidir. Ve de ey konuklarım, şimdi size o çocuğu tanıtacağım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:*

"Ve de, ey konuklarım, şimdi o çocuğu size tanıtacağım!" demiş. Ve bunu söyleyerek, sarı yüzlü genç Ebü'l-Hasan, bir an için dışarı çıkıp on dördündeki ay kadar güzel bir oğlan çocuğunu elinden tutarak birlikte getirmiş; ve ona "Konuklarımıza barış dile!" demiş. Çocuk da hoş bir zarafetle isteneni yerine getirmiş. Halife ile arkadaşları kimliklerini saklamaya devam ederek, babalarının olağandışı öyküsü kadar çocuğun güzelliğinden, zarifliğinden ve inceliğinden de son derece etkilenmişler. Ve ev sahiplerinden izin isteyerek, görüp işittiklerinden hayranlık duyarak oradan çıkmışlar.

Ve ertesi sabah, bu öyküyü düşünmekten bir türlü kendini alamayan Halife Harun Reşid, Mesrur'u çağırmış ve ona "Ey Mesrur" diye seslenmiş. O da "Emirleriniz efendim!" deyince "Gidip Bağdat'ın altın olarak topladığımız tüm yıllık gelirini, Basra'nın ve Horasan'ın tüm gelirini getirip bu salonda topluca ortaya koy!" demiş. Mesrur da, o saatte, halifenin önüne, hazine dairesinden getirdiği ülkenin üç büyük kentinin sayısını sadece Tanrı'nın bildiği gelirini yığmış. Bunun üzerine halife, Cafer'e, "Cafer!" demiş. O da "Buyur, ey Emirü'l-Müminin!" yanıtını vermiş. Halife "Git bana, çabucak Ebü'l-Hasan el-Ummani'yi bul!"

demiş. O da "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Ve hemen gidip onu aramış ve titremeler içindeki genci halifenin huzuruna getirmiş; genç adam yeri öpüp saygı gösterisinde bulunduktan sonra, nasıl bir suç işlemiş olduğunu ya da neden huzura çağrıldığını bilmeden gözlerini yere dikerek ayakta beklemiş.

O zaman halife kendisine "Ey Ebü'l-Hasan, dün gece sana konuk olan kişilerin adlarını biliyor musun?" demiş; o da "Hayır, vallahi, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, Mesrur'a dönmüş ve ona "Altın yığınını saklayan örtüyü kaldır!" demiş. Ve örtü kaldırılınca, halife genç adama "Hiç değilse, bana, evet ya da hayır diyerek bu servetin aceleyle sattığın kabuk parçasının seni yoksun bıraktığı miktardan daha çok olup olmadığını söyleyebilir misin?" demiş. Ebü'l-Hasan, halifenin öyküsünden haberli oluşuna şaşarak ve gözlerini alabildiğine açarak "Vallahi, sultanım, bu servet ondan çok daha fazladır!" diye mırıldanmış. Halife de ona "Öyleyse bil ki, dün akşamki konukların Beni Abbas'ların beşincisi ile vezirleri ve yoldaşları idi; ve topluca gördüğün bu altınlar, benim tarafımdan armağan olarak, tılsımlı kabuk parçasının satışı dolayısıyla uğradığın zararı karşılamak için sana verilmiştir!" demiş.

Bu sözleri işitince, Ebü'l-Hasan öylesine heyecan duymuş ki, yeni bir değişim içini sarsmış ve yüzünden sarı renk kaybolarak o anda yerini kızıl kan doldurmuş ve kendisine geceleyin dolunay durumundaki ay gibi parlayan ak ve pembe tenini kazandırmış. Halife de bir ayna getirterek onu Ebü'l-Hasan'ın yüzüne tutturmuş. Ebü'l-Hasan da Kurtarıcı'ya şükürde bulunmak üzere dizleri üstüne düşmüş. Ve halife, toparlanan tüm altını Ebü'l-Hasan'ın evine taşıttırarak onu en yakın dostlarıyla yaptığı toplantılara katılmaya çağırmış; ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Değişim üstüne değişim sağlayan, ama kendisi tek değişmez varlık olarak kalana hamdolsun!" diye haykırmış.

*Ve ey bahtıgüzel şah, işte* Sarı Yüzlü Genç Adam *öyküsü böyledir. Ama kesinlikle* Gülnar ile Gülen Ay Öyküsü *ile karşılaştırılamaz!" demiş. Şah Şehriyar da "Ey Şehrazad, sözünden hiç kuşku duymam! Öyleyse bana hemen Gülnar ile Gülen Ay'ın öyküsünü anlat, çünkü bu öyküyü bilmiyorum!" diye haykırmış.*

# *Gülnar ile Gülen Ay*[1] *Öyküsü*

*Ve Şehrazad demiş ki:*

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, çağlar ve yıllar öncesinde, Acemlerin ülkesine bağlı olan Horasan'da Şehriman adlı bir şah yaşarmış.

Bu şahın hepsi de kısırlıkla damgalanmış yüz cariyesi varmış. Çünkü şah, bunların hiçbirinden dişi cinsten bile bir çocuk sahibi olamamış imiş. Bir gün bu şah kabul salonunda vezirlerinin, emirlerinin ve ülkenin ileri gelenlerinin ortasında oturmakta iken, aralarında sadece Devlet'in sıkıcı işlerini değil, şiirden, bilimden, tarihten, tıptan ve genellikle ona çocukları olmaksızın yaşadığı yalnızlığın hüznünü ve babaları ve atalarının kendisine vasiyet ettiği bahtı bırakacak ardılı olmamasının kederini unuturabilecek her şeyden konuşurlarken içeriye bir memluk girmiş ve ona "Sultanım, kapıda bir tacir ile birlikte genç ve gözün daha güzelini görmediği bir esire var!" demiş. Şah da "Taciri ve esireyi yanıma getirin!" demiş. Memluk gidip çabucak taciri ve güzel esireyi getirerek içeri sokmuş.

Onların içeri girdiklerini gören şah, kızı bir fırlatışta yaralar açan ince bir mızrağa benzetmiş; altın çizgili mavi ipekten bir peçeyle başı sarılı ve yüzü örtülü olduğundan tacir bu peçeyi kaldırmış; ve birdenbire salon kızın güzelliğiyle aydınlanmış ve saçları yedi yoğun örgü halinde, tıpkı soylu bir kısrağın sağrısının

1 Mardrus'te *Fleur-de-Grenade* (Nar Çiçeği) ile *Sourire-de-Lune* (Ayın Gülüşü). Mathers, Burton ve Littmann çevirilerinde *Bedr-i Besim* (Gülümseyen Ay) olarak geçiyor. Burton'da öykünün başlığı "Denizde Doğmuş Gülnar ile Oğlu Acem Kralı Bedr-i Besim Öyküsü" olarak görülüyor (Â.Ş.O.)

ardından yere kadar değen kuyruğu gibi, omuzlarına dökülmüş ve ayak bileklerine kadar uzanmış bulunuyormuş. Genç kız şahaneymiş ve bedeni güzel konumluymuş; salınışı beng ağacının narin gövdesinin rakseden narinliğine meydan okuyormuş; siyah ve doğuştan çekik gözleri yürekleri delmeye yönelmiş şimşeklerle yüklü imiş; tek bir bakışı bile hastaları ve sakatları iyileştirirmiş. Arzu ve emellerin amacı olan kutsanmış kalçalarına gelince, gerçekten öylesine gösterişliymiş ki, tacirin kendisi bile onu örtmeye yetecek kadar büyük bir örtü bulamamış imiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:*

... Kutsanmış kalçalarına gelince, gerçekten öylesine gösterişliymiş ki, tacirin kendisi bile onları örtmeye yetecek kadar büyük bir örtü bulamamış imiş.

Bütün bunlardan şah, hayranlığın sınırında hayranlık duymuş ve tacire "Ey şeyh, bu esireyi kaça satıyorsun?" diye sormuş. O da "Sultanım, onu ilk efendisinden iki bin dinara satın almıştım; ama, o zamandan beri, buraya gelinceye kadar onunla birlikte üç yıl yolculuk ettim ve böylece onun uğruna üç bin dinar daha harcadım; ama ben onu, buraya satmayı önermek için değil, benden size bir armağan olsun diye sunmak için getirdim!" diye yanıt vermiş. Şah tacirin konuşmasından öyle etkilenmiş ki, onu harika bir onur giysisiyle donatmış ve kendisine on bin altın dinar verdirmiş. Tacir de şahın elini öpmüş ve ona iyiliğinden ve eli açıklığından dolayı teşekkür etmiş.

Bunu izleyerek şah sarayındaki kâhyalara ve kadınlara "Onu hamama götürün ve yıkayın; sonra da üzerinden yolculuğun izlerini yok edin; Hint sümbülü yağı ve diğer kokuları kullanmayı eksik etmeyin; ve oturacak yer olarak ona, denize bakan bir köşk vermeyi ihmal etmeyin!" demiş. Şahın buyrukları o saat ve o an yerine getirilmiş.

Şahın saltanat sürdüğü başkent, gerçekten deniz kenarında kurulu imiş: adı da Beyaz Kent imiş. Ve böylece saray kadınları, banyodan sonra, yabancı genç kızı denize bakan bir köşke götür-

müşler. Ve bu anı beklemekte olan şah da, onun yanına sokulmuş. Ama kızın, onuruna ayağa kalkmadığını ve sanki kendisi orada değilmişçesine aldırmaz davrandığını görünce pek şaşırmış. Ve içinden "Herhalde bu kız töreleri bilmeyen kişilerce yetiştirilmiş!" diye düşünmüş ve ona daha dikkatlice baktıktan sonra, ay gibi yuvarlak ya da berrak bir semada yükselen güneşe benzeyen yüzünün güzelliğinden o denli etkilenmiş ki, artık onun nezaket noksanlığını düşünmemiş. Ve "Kullarının gözleri için güzelliği yaratan Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Genç kızın yanına oturmuş ve onu incitmeden bağrına basmış. Sonra onu dizlerine oturtmuş ve dudaklarından öpmüş; ve baldan tatlı bulduğu tükürüğünün zevkine varmış. Ama kız, hiçbir sözcük söylememiş ve ne karşı koymayı ne de kendini ona vermede istekli görünmeyi düşünmeksizin istediğini yapmasına ses çıkarmamış. Şah da, odada şahane bir şölen hazırlatmış ve kıza yiyecek şeyler vermeye ve lokmaları ağzına taşımaya başlamış. Ve o arada, ona, tatlı tatlı sorular sorarak adını ve ülkesini öğrenmeye çalışmış. Ama o, tek bir söz söylemeden sessiz kalmış. Kızı çok güzel bulduğundan ona karşı öfkelenmeyi düşünmeyen şaha bakmak için başını da kaldırmamış; şah da "Belki de dilsizdir! Ama Tanrı'nın bunca güzel yarattığı birinden sözü esirgemesi mümkün değil! Yaradan'ın parmaklarına yaraşmayan bir eksiklik olurdu bu!" diye düşünmüş. Sonra elini yıkamak için su döksünler diye hizmetkârları çağırmış; ve ona leğen ve ibriği getirmeleri anından yararlanarak onlara alçak bir sesle "Ona özen gösterirken hiç konuştuğunu işittiniz mi?" diye sormuş. Onlar da "Şahımıza söyleyebileceğimiz, onun yanında hizmetini görmek üzere bulunurken, onu yıkarken, kokular sürerken, saçını tarar ve giydirirken, bize 'Bu iyi! Bu iyi değil!' gibilerden bir şey söylemek için dudaklarının kıpırdattığını asla görmediğimizdir! Ve bunun, bizi küçük gördüğünden mi, yoksa dilimizi bilmediğinden ya da dilsizliğinden mi olduğunu bilemedik; ama onun ağzından tek bir teşekkür ya da kusur bulma sözcüğü çıkartmada başarı sağlayamadık!" diye yanıt vermişler.

Esirelerin ve kâhya kadınların bu sözleri üzerine şah, şaşırmanın sınırına ulaşmış ve bu dilsizliğin içsel bir üzüntüden doğabileceğini düşünerek onu eğlendirmeye çalışmış. Bu maksatla onunla eğlenip oynasınlar diye köşke tüm saray kadınlarını ve

tüm gözdelerini çağırtmış; diğerleri şarkı söyler veya raksederler ya da ikisini birden yaparlarken çalgı çalmayı bilen sazendeler, bu sazları çalıp onu oyalamaya çalışmışlar. Kollarını kavuşturarak ve başını eğerek hareketsiz kalan, konuşmadan ve gülmeden oturan genç kız dışında herkes alabildiğine eğlenmiş. Şah bunu görünce, göğsünün daraldığını hissetmiş ve kadınlara çekilmelerini buyurmuş. Ve genç kızla yalnız kalmış. Orada, yeniden ondan bir yanıt ya da ağzından bir söz almaya boşu boşuna uğraştıktan sonra, yanına yaklaşmış ve yavaş yavaş onu soymaya başlamış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Orada yeniden ondan bir yanıt ya da ağzından bir söz almaya boşu boşuna uğraştıktan sonra, yanına yaklaşmış ve yavaş yavaş onu soymaya başlamış. İlkin onu saran yeğni örtüleri; sonra, birbiri ardından büründüğü çeşitli kumaşlardan renkli yedi giysiyi çıkarmış; en sonra da ince gömleği ve yeşil ipekten püsküllü geniş iç donunu... Giysilerden sıyrılan bedeninin saf gümüş beyaz parıltılar saçtığını görmüş. Ona büyük bir aşkla tutulmuş ve eğilerek bekâretini almış. Ve onun dokunulmamış ve delinmemiş bir inci olduğunu anlamış. Bu, onu pek sevindirmiş ve ona büyük bir şevk vermiş; ve "Vallahi! Bunca güzel ve arzu uyandıran bir genç kızın, çeşitli tacirlerin elinden geçtiği halde bakireliğinin giderilmemiş olması şaşılacak şey!" diye düşünmüş. Ve şah yeni esiresine öylesine bağlanmış ki, onun uğruna saraydaki bütün kadınları ve gözdelerini bıraktığı gibi, ülkenin işlerini de savsaklamış; ve onunla tam bir yıl kendisini bir an bile terk etmeksizin ve onda her gün yeni zevkler bularak kapalı kalmış. Ama, bütün bu duruma karşın, onun ağzından bir tek sözcük ya da herhangi bir onaylama çıkmadığı gibi kendisinin ona yaptıkları ile ya da kendi yöresinde olup bitenle ilgilendiğini de görmemiş. Hepsi o kadar! Ve de artık bu sessizliği ve dilsizliği neye yoracağını bilememiş. Ve de artık dilini çözmekten ve onunla konuşmaktan ümidini kesmiş.

Günlerden bir gün şah, âdeti gereği, güzel ve duyarsız esiresinin yanında oturmuş ve ona karşı duyduğu aşkı her zamankin-

den daha şiddetle içinde yaşatırken, ona "Ey ruhların arzusu, ey yüreğimin özü ve gözlerimin nuru, senin için duyduğum aşkı anlamıyor musun? Senin güzelliğin uğruna gözdelerimi, cariyelerimi ve ülkemin işlerini terk ettiğimi bilmiyor musun? Bunu zevkle yaptım, pişman da değilim! Sen benim tek kısmetim, tek ağız tadımsın; ve de bu dünyadaki tüm varlığımsın! Ve işte bir yıl var ki, senin bu suskunluğunun ve duyarsızlığının nedenini asla bilemeden sabrımı sürdürüp duruyorum! Eğer gerçekten dilsizsen, bunu bana hiç değilse işaretle anlat ki, seni ömrümce işitemeyeceğimi bilerek bütün ümidimi terk edeyim, sevgilim! Değilsen, Tanrı yüreğini yumuşatsın ve hayrını göstererek layık olmadığım bu suskunluğa bir son vermen için sana esin sağlasın! Eğer böylesine bir teselli benden her zaman esigenecekse, hiç değilse Tanrı seni benden hamile bıraksın, bana babamdan ve atalarımdan kalan tahta geçecek değerli bir oğlan versin! Yazık ki tek başıma ve ardıl bırakmadan yaşlanıp gidiyorum, pek yakında yılların ve dertlerin verdiği kırgınlıkla, genç döl yataklarını dölleme ümidim de kalmayacak! Yazık, ne yazık! Sen eğer benim için en küçük bir acıma ve sevecenlik duygusuna sahipsen, bana hiç değilse, hamile misin, değil misin, Allah rızası için, onu söyle! Sana yalvarıyorum, ondan sonra ölsem de gam yemem!" demiş.

Bu sözleri duyunca, gözleri her zaman yere eğik, elleri dizlerinde, kımıldamadan şahı dinleyen güzel esire, saraya gelişinden beri ilk kez hafif bir tebessümle gülmüş. Fazla bir şey olmaksızın, sadece o kadar! Bunu gören şah, öylesine bir heyecana kapılmış ki, sarayın karanlıklar ortasında bir şimşekle ışığa boğulduğunu sanmış. Ve ruhunda kımıldamalar olmuş ve böylesi bir işaretten sonra, artık onun konuşmaya razı olacağından kuşkulanmaksızın coşkuya kapılmış ve kendini genç kadının ayaklarına atmış ve bu anı, kollarını havaya kaldırarak, ağzı yarı açık dua durumunda beklemiş. Ve birdenbire genç kadın başını kaldırmış ve gülerek şöyle konuşmuş: "Ey yüce şah, efendimiz! Ey yiğit arslan! Bil ki...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve birdenbire genç kadın başını kaldırmış ve gülerek şöyle konuşmuş: "Ey yüce şah, efendimiz! Ey yiğit arslan! Bil ki, Allah dualarına yanıt verdi; zira senden hamileyim! Ve doğurma zamanım yakındır! Ama karnımda taşıdığım çocuğun küçük bir oğlan mı, yoksa minik bir kız mı olduğunu bilmem! Bir de, şunu bil ki, senden hamile kalmasaydım, ne sana hitap eder ne de tüm ömrümce sana tek bir söz söylerdim!"

Bu beklenmedik sözleri işitince, şah, öylesine bir sevince kapılmış ki, ilkin söyleyecek tek bir söz bulamamış ve hiçbir şey yapamamış; sonra yüzü aydınlanmış ve hali değişmiş; göğsü ferahlamış, neşesinin patlayışı içinde ayağının yerden kesildiğini duyumsamış. Genç kadının elini, sonra da başını ve alnını öpmüş; ve "Tanrı'ya şükürler olsun ki, dilediğim iki lütfu bana bağışladı: Senin konuştuğunu görmemi ve bana hamileliğini bildirmiş olmanı! Elhamdülillah! Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış.

Sonra şah kalkıp bir an için izin alarak onun yanından ayrılmış ve gidip hükümdarlık koltuğuna büyük bir debdebeyle oturmuş ve gönül ferahlığının ve sevincin sınırına ulaşmış. Ve vezirine, tüm halkına sevincinin nedenini bildirmesini ve yoksullara, dullar ve genellikle ihtiyaç içindeki herkese, Yüceler Yücesi Tanrı'ya bir şükran nişanesi olmak üzere yüz bin dinar dağıtılmasını buyurmuş. Vezir de hemen aldığı buyruğu yerine getirmiş.

Bunu izleyerek şah güzel esireyi yeniden görmeye gelmiş; yanına oturarak onu bağrına basmış ve öpmüş ve de ona "Hanımım, hayatımın ve ruhumun sultanı, şimdi acaba bana ve hepimize karşı, gece gündüz, o sarsılmaz suskunluğu bizim yanımıza geldikten sonra bir yıl geçtiği halde neden sürdürdüğünü ve bana sadece bugün seslenmeye karar verdiğini anlatır mısın?" diye sormuş. Genç kadın "Kendimi burada, anamdan, babamdan ve doğduğum ülkemden sonsuza dek ayrılmış, gönlü kırık zavallı bir yabancı, esirlik durumuna indirgenmiş biri olarak bulup da nasıl suskunluğa düşmem?" diye yanıt vermiş. Şah da "Senin acılarını hissediyor ve anlıyorum! Ama, bu sarayın sahibi ve sultanı olarak buradaki her şey senin elinin altında, ben bile şah olarak senin hizmetinde bir köle iken, nasıl olur da zavallı bir yabancı olduğunu söylersin! Gerçekte, bunlar, yerine oturmayan sözlerdir! Ve eğer anan babandan ayrıldığın için dertli

isen onları buldurup burada seninle buluşturmam için niye bana söylemedin?" karşılığını vermiş.

Bu sözleri duyan güzel esire, şaha "Bil ki ey şah, benim adım Gülnar'dır![1] Bunun benim ülkemin dilindeki anlamı Nar Çiçeği'dir; ve ben babamın padişah olduğu denizaltı ülkesinde doğdum. Babam öldüğü zaman, adı Çekirge olan annemden ve Salih olan kardeşimden bazı sorunlardan dolayı şikâyetçi oldum; ve artık denizaltı ülkesinde, onların yanında yaşamayacağıma ve kıyıya çıkarak karşıma ilk çıkacak hoşuma giden adama kendimi vereceğime yemin ettim. Böylece, bir gece annem ve kardeşim Salih, erkenden uyumuşlarken ve sarayımız sualtının sessizliğine dalmışken; odamdan süzülerek çıktım; su yüzüne çıkarak ay ışığında bir adanın[2] kıyısına uzanmaya gittim. Ve orada, yıldızlardan düşen tatlı serinliğe kapılarak ve karadan esen meltemle okşanarak, kendimi, uykuya kaptırdım. Ve ansızın birilerinin üzerime çullandığını hissederek uyandım. Ve birdenbire beni yakalayıp sırtına vuran bir adamın pençesine düştüğümü anladım. Benim çığırmalarıma karşın, bu adam beni alıp evine götürdü. Orada sırtüstü yatırarak zorla bana sahip olmak istedi. Bense, bu adamın çirkin ve pis kokulu olduğunu görerek asla kendimi ona vermek istemedim ve tüm gücümü toplayarak onun ayaklarıma yuvarlanmasını sağlayan şiddetli bir yumrukla yüzüne vurdum; sonra da üzerine atıldım ve öylesine patakladım ki, artık beni evinde tutmak istemedi ve çabucak çarşıya götürdü. Ve beni tellala verip açık arttırmaya çıkardı; ve beni ey şah, sana getiren tacire sattı. Tacir de vicdanlı ve dürüst bir adam olduğundan, beni bunca genç görünce, bekâretimi gidermek istemedi; beni birlikte yolculuğa çıkararak sana getirdi. Ve benim öyküm işte böyledir! Ve buraya girerken kendimi kimseye teslim etmemeye azmettim; ve senin tarafından ilk önce şiddet görünce, kendimi köşkün penceresinden denize atıp annemi ve kardeşimi bulmaya

1 Çeviri metinlerin çoğunda "Gülnar" olarak geçmekle birlikte, Mardrus kahramana adının "Nar Çiçeği" anlamına gelen *Gül-i Anar* olduğunu olduğunu söyletiyor (Â.Ş.O.)

2 *Ada*: Burada *cezire* karşılığında kullanılmıştır. Arapça *cezire* sözcüğü kimi zaman "yarımada" anlamına da gelmektedir; Ceziretü'l-Arab: Arap Yarımadası gibi (Bkz. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*) (Â.Ş.O.)

karar verdim. Ve gururumdan dolayı bunca zamandır suskunluğa büründüm. Ama yüreğinin beni gerçekten sevdiğini ve benim yüzümden tüm gözdelerini bıraktığını anlayınca, senin kibar davranışlarından etkilenmeye başladım. Ve senden hamile kaldığımı görerek sonunda seni sevdim ve ondan sonra kaçıp kendimi denize atarak ülkeme kavuşma fikrinden vazgeçtim. Ve zaten böyle hamile de kalınca hangi yüz ve hangi yürekle annemin ve kardeşimin yanına dönecektim? Onlar beni bu halde görünce ve bir yeryüzü adamıyla birleştiğimi anlayınca kederlerinden ölür; İran ve Horasan sultanı ve hükümdarların en yücesinin eşi olduğumu söylesem bile bana inanmazlardı! Ve işte sana söylenecek her şey bu kadardır ey Şah Şehriman! Vesselam...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Ve işte sana söylenecek her şey bu kadardır, ey Şah Şehriman, vesselam!" demiş.

Bu konuşmayı duyan şah, karısının iki gözü arasından öpmüş ve ona "Ey büyüleyici Gülnar, ey deniz kızı, ey harika yaratık, ey gözümün nuru sultanım, bana ne harika şeylerden söz ettin, böyle! Kuşkusuz, eğer beni terk edip gitseydin, bu bir an sürse bile, o anda ölürdüm ben!" demiş. sonra da "Ama, ey Gülnar, bana, denizde doğduğunu, annen Çekirge'nin ve kardeşin Salih'in öteki yakınlarınla birlikte deniz içinde yaşadıklarını ve babanın yaşadığı sürece deniz ülkesinin sultanı olduğunu anlattın! Oysa, ben, denizsel varlıkların mevcut bulunduğu konusunu tam anlamıyla kavrayamadım; ve bugüne kadar yaşlı kadınların bu konuda bana anlattıklarını akıl almaz saçmalıklar olarak kabul ettim. Ama seni dinleyince ve senin denizde yaşayanlardan biri olduğunu anlayınca bu gibi olayların gerçekliğinden artık kuşku duymaz oldum. Bundan dolayı senden, kendi ırkın ve yurdunda yaşayan bilinmeyen halkın hakkında beni daha iyi aydınlatmanı rica ediyorum. Özellikle bana suda, boğulup tıkanmadan nasıl yaşanılabilir, açıkla! Çünkü bu, benim tüm yaşamımda işittiğim en inanılmaz şeydir!" diye eklemiş.

Bunun üzerine Gülnar ona demiş ki: "Kuşkusuz, bütün bunları sana tüm dost yüreğimle anlatacağım. Bil ki, ikisinin de dua ve barış üzerlerine olası Davud'un oğlu Süleyman'ın mührü üzerine kazılı isimlerin erdemi hürmetine, bizler denizin dibinde karada yaşar ve yürür gibi yaşayıp yürüyoruz; havada soluklanır gibi nefes alıyoruz; ve boğulacak yerde giysilerimiz bile ıslanmadan yaşamımızı sürdürüyoruz; deniz görmemizi engellemiyor ve hiçbir uygunsuz durum olmaksızın gözlerimizi açık tutuyoruz; ve öylesine seçkin gözlerimiz var ki, suyun uzayıp giden yoğunluğu içinde denizin derinliklerini delebiliyor; bize kadar ulaşan güneşin ışınları ve üstümüzdeki ay ile yıldızların parıltısı kadar denizin içindeki her şeyi ayırt ediyoruz.

"Ülkemize gelince; yeryüzündeki tüm ülkelerden daha geniştir ve çok kalabalık büyük kentleri kapsayan eyaletlere bölünmüştür.

"Ve oradaki halk, tıpkı yeryüzünde olduğu gibi, yaşadıkları bölgelere göre, türlü türlü yaşam ve davranış anlayışlarına ve de çeşitli bedensel oluşumlara sahiptir; kimileri balıktır; kimileri de, bizim gibi, Tanrı'ya ve Peygamberlerine inanan insan yapısındadır; ve Süleyman'ın mühründe kazılı olan dilin tıpkısını konuşur. Oturduğumuz yerlere gelince, yeryüzünde asla düşleyemeyeceğiniz bir mimarlık anlayışıyla gerçekleştirilmiş göz kamaştıran saraylardır! Bunlar, bizde ne denli büyük ve güzel olsalar da pek değer verilmeyen ve ancak fakirlerin ve yoksulların barınaklarını süsleyen inciler söz konusu olmaksızın, billur kayalardan, sedeften, mercandan, yakuttan, altından, gümüşten ve her türlü değerli maden ve taştan yapılmıştır. Dolaşım olanaklarımıza gelince, bedenlerimiz harika bir çeviklik ve kayganlıkla donanmış bulunduğundan, biz, sizler gibi, atlara ve arabalara ihtiyaç duymayız; buna karşılık şenlik günlerinde, toplu eğlentilerde ve uzak yolculuklarda hizmet görmeleri için ahırlarımızda at besler ve araba bulundururuz. Bu arabalar sedeften ve değerli madenlerden yapılmıştır; oturulacak yerleri ve tahtları da değerli taşlardan yontulmuştur. Ve deniz atlarımız, yeryüzünde hiçbir hükümdarın benzerlerine sahip olamayacağı kadar güzeldir! Ama, ey şah, artık sana uzun uzadıya deniz ülkesini anlatmak istemiyorum. Çünkü uzun olacağını umduğum

yaşamımızda, Tanrı isterse, seni ilgilendiren konularda sonsuz ayrıntılarla bilgi sunmam için yeterli zamanım olacaktır. Şimdilik çok önemli ve de doğrudan doğruya seni ilgilendiren bir konuyu çabucak açıklamayı yeğ tutuyorum. Sana doğumdan söz etmek istiyorum. Bil ki, efendim, aslında, deniz kadınlarının doğum yapması, yeryüzündeki kadınların doğum yapmasından tüm olarak farklıdır! Benim doğum zamanım da çok yakın olduğundan, senin ülkenin ebe kadınlarının bana gereğince doğum yaptıramayacaklarından çok korkuyorum! Bundan dolayı senden Çekirge annemi, Salih kardeşimi ve öteki yakınlarımı getirtmeme izin vermeni rica ediyorum; onlarla barışırım ve annemin de yardımıyla yeğenlerim güvenli bir doğum yapmamı sağlarlar ve tahtın mirasçısı olacak bebeğe özen gösterirler..."

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz otuz birinci gece olunca, demiş ki:*

"... Ve annemin de yardımıyla yeğenlerim güvenli bir doğum yapmamı sağlarlar ve tahtının mirasçısı olacak bebeğe özen gösterirler!" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, şah "Ey Gülnar, senin arzuların benim davranış kurallarımdır ve ben hanımının buyruklarına boyun eğen köleyim! Ama, söyle bana ey harika yaratık! Bu kadar az bir zamanda annene, kardeşine ve yeğenlerine nasıl haber ulaştırabilecek, bunca yakın olan doğumunda onların hazır bulunmalarını nasıl sağlayacaksın? Her durumda, bu arzunu daha önce bilmek; böylece gerekli hazırlıkları yaptırarak onları layık oldukları onurların tümüyle karşılamak isterdim!" diyerek onu yanıtlamış. Genç sultan da "Efendim, aramızda merasime gerek yok" diye cevap vermiş. "Ve zaten yakınlarım her an buraya gelebilir! Nasıl buraya ulaşacaklarını bilmek istersen, bu odanın yanındaki odaya girmen ve bir bana, bir de o odadaki pencerelerden denize bakman yeterli olacaktır!" diye sözünü sürdürmüş. Ve hemen Şah Şehriman yandaki odaya girmiş; ve elinden geldiğince dikkatle Gülnar'a ve bunu izleyerek yüzeyinde ne olacağını merak ettiği denize bakmış.

Gülnar da koynundan Komor Takımadaları'nda biten iki parça sarısabır çıkarmış; bunları bir buhurdanlığa koymuş ve tutuşturmuş. Buhurdanlıktan duman tüter tütmez uzun ve keskin bir ıslık çalmış; ve buhurdanlık üzerine anlaşılmaz sözcükler ve sihirli deyimler fısıldamış. Ve o anda, deniz köpürmüş ve kımıldanmaya başlamış; sonra yarılarak içinden ilkin ay kadar güzel ve usul boylu, yüzü ve inceliğiyle Gülnar'a benzer bir delikanlı çıkmış; yanakları pembe beyaz, saçları ve bıyıkları doğuştan deniz yeşili imiş; ve şairin dediği gibi, aydan da göz kamaştırıcı imiş; çünkü ay, göğün sadece bir burcunda yer alırken, bu delikanlı, bütün gönüllerde yer alıyormuş! Onu izleyerek denizden çok yaşlı, saçları bembeyaz bir kadın çıkmış; bu, delikanlının ve Gülnar'ın annesi Çekirge imiş. Onu da, hemen ardından, belli bir ölçüde Gülnar'a benzeyen ve onun yeğenleri olan aylar kadar güzel beş genç kız izlemiş. Delikanlı ile beş genç kız, deniz üzerinde yürüyerek kuru ayaklarla köşkün pencerelerinin altına kadar ilerlemişler ve oradan gerilerek birbiri ardından, bir an için kendilerine göründükten sonra onların girmelerine yol açmak için zamanında çekilen Gülnar'ın bakındığı pencereye yeğnilikle sıçramışlar.

O zaman Şehzade Salih, annesi ve yeğenleri Gülnar'ın boynuna atılmışlar ve onu yeniden bulmanın coşkusuyla, sevinçten gözyaşları dökerek kucaklamışlar; ve ona "Ey Gülnar bizi terk etmeye ve dört yıldır kendinden yana habersiz bırakmaya hatta bulunduğun yeri bile bildirmemeye gönlün nasıl razı oldu? Vallahi! Ayrılığının acısıyla içimiz burkuldukça dünya gözümüze dar geldi! Artık yemeden içmeden zevk almamaya başladık; çünkü yediklerimiz ağzımıza tat vermez olmuştu! Ve artık ayrılığının acısıyla baştan aşağı yanarak gece gündüz ağlayıp inlemekten başka bir şey yapamaz olduk! Ey Gülnar! Bak, yüzümüz ıstıraptan nasıl inceldi ve sarardı!" demişler. Gülnar da bu sözleri duyunca, annesinin ve kardeşi Şehzade Salih'in ellerini öpmüş ve yeniden sevgili yeğenlerini kucaklamış ve hepsine birden "Kuşkusuz! Size önceden haber vermeden ayrılmakla sizin sevecenliğinize karşı büyük bir kusur işledim. Ama bahta karşı durulur mu? Şimdi artık birbirimizi bulmuş olmakla mesut olalım ve Tanrı'nın hayırseverliğine şükredelim!" demiş. Sonra hepsini yöresine oturtmuş ve tüm öyküsünü başından sonuna kadar

onlara anlatmış. Ama onu burada tekrarlamak yararsız! Sonra da "Ve şimdi ben, bu üstün nitelikli ve mükemmelliğin sınırında mükemmel olan ve beni sevip hamile bırakan şahla evli bulunduğum için, aramızı düzeltmek ve çocuk doğurduğum sırada yardımınızı rica etmek için sizi buraya getirdim. Çünkü denizin kızlarını nasıl doğurtacaklarını bilmeyen yeryüzü ebe kadınlarına güvenim yok!" diye eklemiş. O zaman anası Çekirge Sultan, ona "Kızım, seni burada bir yeryüzü hükümdarının sarayında görerek bahtsızlığa düşmüş olmandan çok korkmuştuk! Ve yurdumuza dönmen için seni sıkıştırmaya hazır bulunuyorduk; çünkü seni ne denli sevdiğimizi, sana duyduğumuz sevecenliğe ne çok değer verdiğimizi ve seni mutlu, huzurlu ve kaygısız görmeyi ne kadar arzu ettiğimizi bilirsin! Ama bize mutlu olduğunu bildirdiğine göre artık senin için ne diyebiliriz?..."

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:*

"Ama, bize mutlu olduğunu bildirdiğine göre artık senin için ne diyebiliriz? Ve bahtı zorlayıp seni denizdeki şehzadelerden biriyle evlendirmeye niyetlendirseydik, kuşkusuz bahta karşı çıkmış olacaktık!" demiş. Gülnar da "Evet vallahi! Burada huzurun, zevklerin, onurların, mutluluğun ve tüm arzuladıklarımın doruğundayım!" diye yanıt vermiş.

Hepsi bu kadar! Şah da Gülnar'ın söylediklerini işitmiş; ve yüreğinde memnunluk duymuş ve bu sözlerden ötürü ta içinden ona teşekkür etmiş; ve onu öncekinden bin kez daha çok sevmiş; ve ona karşı duyduğu aşk, yüreğinin çekirdeğinde pekişmiş; ve kendi kendine ona bağlılığının ve tutkusunun mümkün olan her alanda yeni kanıtlarını sunmak için söz vermiş.

Bunu izleyerek, Gülnar, kölelerini çağırmak için el çırpmış ve onlara sofra serip yemek getirmeleri için emir vermiş, sonra da bizzat mutfağa gidip pişirirlerken denetlemede bulunmuş. Köleler kızartılmış etler, börekler ve meyvelerle donanmış büyük tepsiler getirmişler; Gülnar da yakınlarını, kendisiyle birlikte çevresine oturup yemek yemeleri için sofraya çağırmış. Ama

onlar "Yok, vallahi! Gidip kocan olan şaha, bizim geldiğimizi bildirmenden önce hiçbir şey yiyemeyiz! Çünkü onun oturduğu yere izinsiz girdik ve henüz bizi tanımıyor!" diye yanıt vermişler. "Yoksa, sarayında yemek yemek, kendisi bilmeksizin konukseverliğinden yararlanmak büyük bir nezaketsizlik olur! İyisi mi sen git, ona haber ver ve onu görmekle ve böylece aramızda tuz ekmek hakkı doğmasına neden olmasıyla çok mutlu olacağımızı kendisine söyle!" diye eklemişler.

Bunun üzerine Gülnar, yandaki odada saklanmış bulunan şahı bulmaya gitmiş; ve ona "Efendim, hiç kuşkusuz yakınlarıma seni nasıl övdüğümü ve seninle mutlu olduğuma inanmalarını engelleyecek en küçük bir imada bulunsaydım, beni nasıl alıp götürmeye kararlı olduklarını işitmişsindir!" demiş. Şah da "Duydum ve gördüm! Vallahi! Ve işte bu kutsanmış saatte bana olan bağlılığının kanıtını edindim ve artık senin sevginden kuşku duymaz oldum!" diye yanıt vermiş. Gülnar "Ve de, senin için o denli övgüde bulunduktan sonra, sana şunu da söylemeliyim ki, artık annem, kardeşim ve yeğenlerim sana karşı hatırı sayılır bir sevecenlik duydular; ve seni çok sevdiler diyebilirim! Bana da, seni tanımadan ve sana saygılarını ve iyi dileklerini sunmadan ve seninle dostça görüşmeden ülkelerine dönmek istemediklerini söylediler! Ben de senden, onların bu dileklerini yerine getirmeni rica ediyorum. Gelip onları görmeni, onların da seni görmelerini ve aranızda katıksız bir sevecenliğin ve dostluğun doğmasını istiyorum!" demiş. Şah da "İşitmek, itaat etmektir! Zaten benim de arzum budur!" diye yanıt vermiş. Ve hemen ayağa kalkıp yakınlarının bulundukları salona dönerken Gülnar'a eşlik etmiş.

Ve içeri girdiğinde onları en candan şekilde selamlamış; onlar da selamını yanıtlamışlar; ve şah, yaşlı Çekirge Sultan'ın elini öpmüş ve Şehzade Salih'i kucaklamış; ve de hepsini oturmaya davet etmiş. O zaman Şehzade Salih, ona iltifatta bulunmuş; ve Günar'ın bir değerbilmezin eline düşüp ziyan edildikten sonra bir mabeyinci ya da bir aşçıyla evlenecek yerde kendisi gibi büyük bir şahın eşi olduğunu görmekle kapıldıkları sevinci belirtmiş; ve her birinin Gülnar'ı ne çok sevdiklerini ve daha önceleri daha ergenlik yaşına ulaşmadan önce, onu denizdeki şehzadelerden biriyle evermeyi düşündüklerini, ama bahtının itişiyle, kendi keyfince

evlenmek üzere denizaltı ülkesinden nasıl kaçtığını ona anlatmış! Şah da "Evet! Allah onu bana nasip etmiş. Ve sana kayınvaldem Çekirge Sultan ve sana Şehzade Salih ve de size kibar yeğenlerim, iyi dilekleriniz ve övgüleriniz ve evlenmeme bütün gönlünüzle rıza gösterdiğiniz için çok teşekkür ederim!" diye yanıt vermiş. Sonra şah onları birlikte yemek yemek üzere sofra yöresine çağırmış ve onlarla uzun uzadıya tüm samimiyetiyle görüşmüş ve sonra her birine kendi dairelerine çekilirken eşlik etmiş.

Gülnar'ın yakınları, kendi onurlarına düzenlenen şenlikler ve eğlentiler içinde çok gecikmeden gelen Sultan'ın doğum yaptığı güne kadar sarayda kalmışlar. Gerçekten, Gülnar, hamileliğinin süresi dolunca, Çekirge Sultan'ın ve yeğenlerinin elleri arasında dolunay halindeki ay kadar güzel, pembe ve tombul bir oğlan çocuğu doğurmuş; onu şahane kundaklara sararak babası Şah Şehriman'ın kucağına vermişler; o da bebeği, ne bir kalemin ne de bir dilin anlatabileceği denli büyük bir sevinçle alıp dolaştırmış; ve lütuf olarak fakirlere, dullara ve yetimlere büyük sadakalar dağıtmış ve hapishanelerin kapılarını açtırıp mahkûmları salıvermiş; kadın erkek tüm kölelere özgürlük vermek istemiş; fakat onlar emrinde bulunmakla mutlu oldukları böylesi bir efendinin hizmetinden ayrılmak istemediklerinden bu özgürlüğü kabul etmemişler. Tüm mutluluklar ortasında, sürekli eğlencelerle yedi gün geçtikten sonra Sultan Gülnar, kocasının, anasının ve yeğenlerinin onayıyla oğluna Gülen Ay[1] adını koymuş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:*

...Sultan Gülnar, kocasının, annesinin ve yeğenlerinin onayıyla oğluna Gülen Ay adını koymuş.

Bunun üzerine Gülnar'ın kardeşi ve Gülen Ay'ın dayısı Şehzade Salih bebeği kollarına almış ve onu odada kollarında gezdirerek, elleri üzerinde havaya kaldırarak binlerce tarzda öpmeye ve okşamaya koyulmuş; ve birdenbire sıçrayarak sarayın üst katından denize dalarak bebekle birlikte gözden kaybolmuş.

1 Öteki metinlerde aynı anlamda *Bedr-i Besim* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Bunu gören Şah Şehriman heyecan ve kederle dolu, umutsuzluk çığlıkları atmaya başlamış ve başına öylesine şiddetli yumruklar indirmeye koyulmuş ki, neredeyse ölecekmiş. Ama Sultan Gülnar durumdan korkmuş ya da çok üzülmüş olmaktan uzak, güvenli bir sesle, şaha "Ey zamanın şahı, bu kadar küçük bir şey için umutsuzluğa kapılma ve oğlun hakkında hiçbir korku duyma! Çünkü ben hiç kuşkusuz bu çocuğu senden daha fazla sevdiğim halde, onun en küçük bir rahatsızlığa uğraması ya da soğuk alması veya sadece ıslanması halinde yapılması gerekeni derhal yapacak olan kardeşimle bulunduğunu bildiğimden içim rahat. Çocuğun kanının yarısının seninkinden olmasına karşın, denizde herhangi bir tehlikeye uğramayacağına güven duy! Benden gelen kanının öbür yarısının özelliğiyle, hiçbir belaya uğramadan tıpkı buradaki gibi suda da yaşayacaktır. Bundan dolayı kaygılanma ve de kardeşimin en kısa sürede sağlıklı durumdaki çocukla birlikte geri gelmekte gecikmeyeceğinden emin ol!" demiş. Çekirge Sultan ile çocuğun genç teyzeleri de eşinin söylediklerini şaha tekrarlamışlar. Ama şah, denizin yeniden kabardığını ve kıpırdadığını ve bağrı yarılarak küçük çocuğu kollarında yukarı kaldırarak taşıyan Şehzade Salih'in ortaya çıktığını ve bir sıçrayışta daha önce ayrıldığı pencereye ulaştığını görünceye kadar bir türlü yatışmamış; çocuk öylesine huzurlu bir haldeymiş ki, sanki annesinin bağrındaymışçasına ayın on dördü gibi gülümsüyormuş.

Bunu gören şah, tamamıyla sakinleşmiş ve hayran kalmış; Şehzade Salih de ona "Kuşkusuz, ey şah, benim sıçrayıp çocukla birlikte denize daldığımı görünce büyük bir korkuya kapılmışsındır!" demiş. Şah da "Kuşkusuz! Ey amcamın oğlu,[1] gerçekten çok korkmuştum. Hatta onu bir kez daha sağ salim göreceğimden ümidimi kesmiştim!" diye yanıt vermiş. Şehzade Salih de "Bundan böyle onu merak etme, çünkü artık her zaman için suyun tehlikelerine, boğulmaya, su yutmaya, ıslanmaya ve başka benzer şeylere karşı korunmuş durumdadır; ve tüm yaşamı boyunca denize dalabilir ve keyfince orada dolaşabilir. Çünkü denizde doğan kendi çocuklarımızla aynı ayrıcalıkları kazanması için gerekli olanı yaptım; bunu da marifetini bildiğim bir

1 *Amcamın oğlu:* Burada "kayınbiraderim" anlamında (Â.Ş.O.)

sürmeyi gözlerine ve kirpiklerine sürerek ve barış ve dua ikisinin de üzerine olası Davud'un oğlu Süleyman'ın yüzüğünde yazılı olan gizemli sözleri üstüne üfleyerek sağladım!" demiş.

Bu konuşmayı izleyerek Şehzade Salih, küçüğü annesine geri vermiş; sonra kemerinden ağzı mühürlü bir kese çıkarmış; mührü parçalayarak ağzını açmış ve dibinden tutarak içindekileri halının üzerine silkelemiş. Şah güvercin yumurtası iriliğinde elmasların, yarım ayak uzunluğunda zümrüt çubukların, iri inci dizilerinin, olağandışı renkte ve boyutta yakutların ve birbirinden daha harika her türden cevahirin halı üzerinde parıldadığını görmüş. Ve bütün bu mücevherat çok renkli bir alev saçarak, salonu, ancak rüyalarda görülebilecek bir ışık uyumuyla aydınlatmış. Şehzade Salih de, şaha "İlk gelişimde ellerimin boş olmasının özrünü oluştursun diye bunları armağan olarak getirdim. O zaman kız kardeşim Gülnar'ın nerede olduğunu bilmiyordum ve mutlu bahtının onu senin gibi bir şahın yoluna çıkardığını aklıma bile getirmemiştim. Ama bu armağan hâlâ da, gelecek günlerde sana sunmak üzere sakladıklarımla kıyaslanamayacak kadar önemsizdir!" demiş. Şah ona bundan dolayı nasıl teşekkür edeceğini bilememiş ve Gülnar'a doğru dönerek ona "Gerçekten, kardeşinin bana gösterdiği cömertlik ve yeryüzünde bir eşi daha bulunmayan ve taşlarının biri bile bütün ülkeme bedel olan bu armağanın şahaneliği beni son kertede şaşırttı!" demiş. Gülnar da kardeşine akrabalık görevlerini bu denli bir davranışla yerine getirdiği için teşekkür etmiş; Salih de şaha dönerek "Vallahi, ey şah, bunlar, senin şanına uygun düşer armağanlar değildir! Bize gelince, senin iyiliğinin bize yüklediği minnet borcundan asla kurtulamayacağız; yüzümüzü gözümüzü yerlere sürerek bir yıl sana kulluk etsek bile sana olan borcumuzu ödeyemeyiz; çünkü üzerimizdeki hakkınla karşılaştırılırsa her şey çok değersiz kalır!" demiş.

Bu sözleri duyunca şah, Şehzade Salih'i kucaklamış ve ona candan teşekkür etmiş. Sonra da onu, annesi ve yeğenleriyle kırk gün daha şenlikler ve eğlenceler düzenlediği sarayda kalmaya zorlamış. Ama, bu sürenin sonunda Şehzade Salih, şahın huzuruna çıkmış ve elleri arasından yeri öpmüş. Şah da ona "Konuş, ya Salih! Ne istersin?" diye sormuş. O da "Ey zamanın şahı, gerçekten biz senin nimetlerinle boğulduk; ama artık ayrıl-

mak için izin istemeye geldik. Çünkü ruhumuz ülkemize, ailelerimize, evlerimize dönmeyi candan diliyor. Epeydir onlardan uzak kaldık! Ve de yeryüzünde artık bir gün bile fazla kalmak sağlığımıza zarar verir! Çünkü denizaltı iklimine alışmışız bir kez..."

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"... Yeryüzünde artık bir gün bile fazla kalmak sağlığımıza zarar verir. Çünkü denizaltı iklimine alışmışız bir kez!" diye yanıt vermiş. Şah da "Benim için ne büyük üzüntü, ey Salih!" diye yanıt vermiş. O da "Bizim için de öyle! Ama, şahım, sana saygılarımızı sunmak ve Gülnar ile Gülen Ay'ı görmek için zaman zaman yine geliriz!" demiş. Şah da "Evet, vallahi! Bunu sık sık yapın! Bana gelince, sana ve seninle birlikte Çekirge Sultan'a ve yeğenlerine denizaltındaki ülkene giderken eşlik edememekten çok üzgünüm. Çünkü sudan çok korkarım!" demiş. O zaman hepsi birden ondan izin almışlar ve Gülnar ile Gülen Ay'ı kucakladıktan sonra birbiri ardından pencereden atlayarak suya dalmışlar. İşte onların durumu böyleymiş!

Küçük Gülen Ay'a gelince, onun durumu da şöyle! Annesi Gülnar, onu sütanalarının eline bırakmak istemediğinden dört yaşına ulaşıncaya kadar, denizin tüm erdemlerini taşıyan kendi memesinin sütüyle emzirmiş; ve çocuk, aslı denizden gelen annesinin sütüyle bunca uzun süre beslendiğinden, sonunda günden güne daha yakışıklı ve daha iri kıyım olmuş; büyüdükçe gücü ve hoşa giderliği artmış; öylesine ki, on beş yaşına ulaştığında gençlerin en yakışıklısı, en sağlam yapılısı, beden eğitiminde en yeteneklisiymiş; zamanın şehzadeleri arasında en bilgesi ve en bilgilisi o imiş. Ve babasının tüm geniş imparatorluğunda her gün herkesin konuşmaları, sırf onun erdemleri, büyüleyiciliği ve her alandaki başarıları üzerine yürütülür olmuş; gerçekten de güzel bir gençmiş! Ve şair ondan şöyle söz ederken hiç de abartmıyormuş:

Delikanlılığın devetüyü, yüzünde çok hoş iki çizgi çizmiştir, pembe yanaklar üzerine iki siyah çizgi... İnciler üzerindeki gri amberler gibi ya da elmaslar üstünde siyah kehribar gibi! Öldürücü çizgiler baygın göz kapaklarının ardında yer almıştır; ve her bir bakışıyla fırlar ve öldürür!

Sarhoşluğa gelince, sen onu şaraplarda arama! Şaraplar, senin arzunla uğradığı utancın kızarttığı yanakları kadar bunu sana sağlayamaz!

Ey nakışlar, göz kamaştıran yanakları üzerinde çizili bulunan siyah nakışlar,[1] siz karanlıklarda yanan bir lambanın aydınlattığı misk tanelerinden oluşmuş bir tespihe benzersiniz!

Oğlunu büyük bir sevgiyle seven ve onda pek çok şahane nitelikler gören şah da, kendisinde yaşlılık ve bahtın sonuncu çizgiyi çizdiğini duyumsayarak henüz yaşarken onun tahta geçtiğini görmek istemiş. Bu maksatla vezirlerini, ülkenin ileri gelenlerini toplamış; bunlar genç şehzadenin onun yerine almaya her bakımdan layık olduğunu biliyorlarmış; onlara yeni hükümdarlarına itaat yemini ettirmiş; ve onların önünde tahtından inerek tacını başından çıkarıp oğlu Gülen Ay'ın başına kendi elleriyle yerleştirmiş. Bundan sonra tüm otorite ve iktidarını ona devrettiğini göstermiş olmak için oğlunun önünde elleri arasından yeri öpmüş; ayağa kalakarak önce oğlunun elini, sonra şahlık giysisinin eteğini öpmüş ve vezirler ve emirler sol yanında yer alırken, kendisi de tahtın sağ yanında yer almış.

Ve yeni Şah Gülen Ay, hemen hükmetmeye, askıda kalan işleri düzenlemeye, lütuf görmeye layık memurları atamaya ve kusuru görülenleri işten el çektirmeye, güçlülere karşı güçsüzlerin, zenginlere karşı fakirlerin hakkını savunmaya girişmiş; ve öylesine bir bilgelikle, insafla ve derin sevgiyle adalet dağıtmış ki babası, babasının yaşlı vezirleri ve orada bulunanların hepsi hayran kalmış; Şah Gülen Ay ancak öğle vakti Divan'ı dağıtmış.

O zaman, babası olan eski şaha eşlik ederek annesinin, denizde doğmuş olan sultan hanımın yanına girmiş; başında hükümdarlığın altın tacını taşıyor ve gerçekten ay kadar güzel

1 "Nakışlar" sözcüğü ile Gülen Ay'ın yüzüne nakşedilmiş gibi duran ayva tüyü sakallar anlatılmak isteniyor (Â.Ş.O.)

görünüyormuş. Annesi de, onu, başında taçla bu denli yakışıklı görünce, heyecandan ağlayarak ona doğru koşmuş; ve boynuna atılarak ona sevecenlik ve coşkuyla sarılmış; sonra da elini öpmüş ve ona kutlu bir saltanat, uzun ömür ve düşmanları üzerinde zafer dilemiş.

Ve üçü birden böylece mutlulukla ve uyruklarının sevgisiyle bir yıl boyunca yaşamışlar; bu sürenin sonunda yaşlı hükümdar Şehriman yüreğinin hızla çarptığını duyumsamış; eşini ve oğlunu ancak kucaklayacak ve onlara son vasiyetlerini anlatacak zaman bulmuş; büyük bir huzur içinde ölmüş; ve övülesi Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:*

... Büyük bir huzur içinde ölmüş ve övülesi Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş. Ve Gülnar ile Gülen Ay'ın matemleri ve üzüntüleri çok büyük olmuş ve hiç kimseyi görmeksizin bir ay ağlamışlar; ve fakirlerin, dulların ve yetimlerin yararlanması için bir imarethanenin yanıbaşında onun anısına layık bir anıt dikmişler.

Ve bu arada, genel matemde yer almak üzere deniz yerlileri büyükanne Çekirge Sultan ve şahın dayısı Şehzade Salih ve teyzeleri de oraya ulaşmakta gecikmemişler. Zaten yaşlı şah yaşarken de, birçok kez gelerek yakınlarını ziyaret etmiş bulunuyorlarmış; ve onun son anlarında yanında bulunamadıkları için pek çok ağlamışlar; ve hepsi birden genel mateme katılmışlar; ve karşılıklı olarak sırayla birbirlerine başsağlığı dilemişler; ve uzun bir süre geçtikten sonra şaha, babasının ölümünü unutturabilmişler. Ve onu Divan'daki toplantılara katılmaya ve ülkesinin işleriyle uğraşmaya davet etmişler. O da, epeyce dayattıktan sonra, yakınlarını dinlemiş ve yeniden altınla işlenmiş ve değerli taşlarla bezenmiş hükümdarlık giysilerine bürünmeye ve tacını başına koymaya rıza göstermiş. Ve yeniden Devlet gücünü üstlenerek herkesin takdirini ve büyüklerin ve küçüklerin saygısını kazanarak adalet dağıtmış ve bu da böylece bir yıl sürmüş.

Bir gün öğleden sonra, epey zamandır kız kardeşi ile yeğenini

gelip görmemiş olan Şehzade Salih, denizden çıkıp Ana Sultan ile Gülen Ay'ın bulunduğu salona girmiş. Onlara selam verip sonra ikisini de kucaklamış. Gülnar da ona "Kardeşim, nasılsın, annem nasıl, yeğenlerim nasıl?" diye sormuş; o da "Kardeşim, onların hepsi iyi, huzurlu ve mutlu... senin ve yeğenim Gülen Ay'ın yüzünü görmemekten başka yoksunlukları yok!" diye yanıt vermiş. Ve fındık fıstık yiyerek oradan buradan konuşmaya başlamışlar. Ve Şehzade Salih, büyük övgülerle yeğeni Gülen Ay'ın güzelliğini, çekiciliğini, bedeninin oranlarını, hoş tavırlarını, yarışmalardaki becerisini ve bilgeliğini sayıp dökmüş; ve orada bulunan ve bir divana uzanmış ve başı bir yastığa dayalı Gülen Ay, kendi hakkında dayısının ve anasının konuşmalarını duyarak, onları dinler görünmek istemeyerek uyur gibi yapmış; ve bu yoldan rahatça kendi hakkındaki konuşmalarını işitebilmiş.

Gerçekten, Şehzade Salih, yeğeninin uyuduğunu görüp kız kardeşi Gülnar ile daha özgürce görüşerek ona "Unutuyorsun ki, kardeşim, oğlun yakında on yedi yaşına ulaşacak; bu yaşta da çocukları evermek düşünülür! Oysa, ben, onu bunca yakışıklı ve güçlü görerek ve onun yaşında şu ya da bu yoldan doyurulması gerekli ihtiyaçlar bulunduğunu bilerek, başına hoş olmayan şeyler gelmesinden korku duydum. Bundan dolayı onu evermenin zorunlu olduğunu düşündüm ve deniz kızları arasından ona, kendisine eşit güzellikte ve çekicilikte olan bir sultan buldum!" demiş. Gülnar da "Kuşkusuz! Benim de candan arzum budur, çünkü sadece tek bir oğlum var; onun da artık babasından kalan tahta bir mirasçı bırakmasının zamanı geldi! Dolayısıyla, kardeşim, senden, ülkemizin genç kızlarını bana hatırlatmanı rica ediyorum, çünkü denizi terk edeli beri o kadar çok zaman geçti ki, bu kızların hangileri güzel, hangileri çirkindir hatırlayamıyorum!" diye yanıt vermiş. O zaman Salih, kız kardeşine deniz sultanlarının en güzellerini birbiri ardından, nitelikleri üzerinde durarak, onlardan yana ya da onlara karşı olan yararlı ve zararlı yanlarını da belirterek saymaya koyulmuş; ve her birini andıkça, Gülnar da "Ah! Hayır, anası yüzünden onu istemem; ötekini de babası yüzünden düşünemem; diğerini dili çok uzun olan teyzesi dolayısıyla istemem! Ötekini kötü kokan büyükannesi nedeniyle, diğerini de hırsı ve açgözlülüğünden ötürü düşü-

nemiyorum!" diyor ve bu, Salih'in kendisine hatırlattığı bütün sultanlar söz konusu oldukça, böylece sürüp gidiyormuş.

Bunun üzerine Salih, ona "Kardeşim, yeryüzünde de, denizaltında da bir eşi olmayan oğlun için eş seçiminde titiz davranmakta haklısın! Ama, ben sana, elde bulunan tüm genç kızları sayıp döktüm ve sana önerebileceğim sadece bir tek kız kaldı!" demiş. Sonra durup tereddüt ederek "İlkin yeğenimin gerçekten uyumakta olduğuna iyice güven duymam gerek; çünkü sana bu genç kızdan, onun yanındayken söz edemem; ve bu önlemi almakta kendime göre nedenlerim var...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:*

"... Bu genç kızdan onun yanındayken söz edemem; bu önlemi almakta kendime göre nedenlerim var!" demiş.

Bunun üzerine Gülnar, oğlunun yanına yaklaşmış ve onu yoklayıp solumasını dinlemiş; çok ağır bir öğle uykusu getiren bir tabak soğan yemiş olan oğlunun derin bir uykuya dalmış bulunduğunu görerek Salih'e "Uyuyor! Ne diyeceksen söyleyebilirsin!" demiş. O da "Bil ki, kardeşim, bu önlemi alıyorsam, asla kendi bakımından değil, ama babası olan şah yüzünden evlenme yoluyla ele geçirilmesi son derece güç olan bir denizaltı sultanından şimdi sana söz edeceğim içindir! Bizler işin güvenli olduğunu görmedikçe, yeğenimin ondan söz edildiğini işitmesi de asla yararlı olmaz; çünkü, kardeşim, biliyorum ki, aşk; kadınların ve kızların yüzleri bir ar peçesiyle kapalı olduğundan, biz Müslümanlarda, çoğu zaman, gözlerden çok kulaklar yoluyla algılanır!" demiş. Ana Sultan da "Haklısın kardeşim! Aşk ilkin su fışkırtan bir havuzken, çabucak felaket saçan engin bir tuzlu denize dönüşür! Ama lütfen çabuk ol da, bana, bu sultanla şah babasının adlarını söyle!" demiş. Kardeşi, "Denizaltı hükümdarlarından Semender'in kızı Cevahir[1] Sultan!" demiş.

Bu ismi işiten Gülnar "Ah! Şimdi bu Cevahir Sultan'ı hatırladım! Benim denizde yaşadığım sırada, ancak bir yaşında bir

1 Mathers'de ve Littmann'da *Cevhere* (Â.Ş.O.)

bebekti; ama kendi yaşındaki tüm bebekler arasında güzel bir çocuktu. Kim bilir o zamandan bu yana ne kadar harika olmuştur!" diye haykırmış. Salih "Gerçekten bir harika oldu; ne yeryüzündeki ne de sualtındaki ülkelerde böylesi bir güzellik görülmüştür. Oh! Kardeşim, bu kız öylesine tatlı ve ince, öylesine doyumsuz ve büyüleyici ki! O teni, o saçları! O gözleri! Ve boyu bosu! Hele kalçası, öf, öylesine okkalı, beli öylesine ince; yani hem tıkız hem de kaygısız ve ayrıksız; her yanıyla yuvarlak güzelliklerle donanmış bir yaratık! Salınıp yürürken bhank dalını kıskandırır; dönüp bakarsa ceylanlar ve karacalar gizlenirler! Yüzünü gösterirse, güneşi ve ayı utandırır! Kıpırdarsa devirir! Dayanırsa öldürür! Ve oturursa art yuvarlarının izi öylesine derindir ki, kaybolmaz! Bu denli parlak ve mükemmel olur da nasıl Cevahir diye anılmaz?" diye yanıt vermiş. Gülnar da "Kuşkusuz! Ona bu ismi vermek için anasına, tüm bilgilerin Sahibi Tanrı esin vermiştir! İşte gerçekten oğlum Gülen Ay'a eş olmaya layık kız budur!" diye yanıt vermiş. Hepsi o kadar! Ve Gülen Ay uyur gibi yapmayı sürdürmüş; ama ruhunda büyük bir zevk duymuş ve bunca tıkız olduğu kadar, bunca incelikli de olan bu deniz sultanına sahip olmak hayalleri içinde yüreği hızla çarpmış.

Ama Salih, hemen "Yalnız, kardeşim, Sultan Cevahir'in babası Şah Semender hakkında ne demiştim sana? Kaba, vahşi ve nefret uyandırıcı biridir! Evlenmek üzere başvuran birçok şehzadeye kızını vermeyi reddetti. Hatta kemiklerini kırdırdıktan sonra onları utanç içinde bırakarak kovdu! Bundan dolayı kararsızım!" diye eklemiş. Sultan "Oldukça ince bir iş! Bizim de bunu uzun uzadıya düşünmemiz ve meyve olgunlaşmadıkça ağacı sallamamamız gerek!" diye yanıt vermiş; Salih de "Evet! Düşünelim! Sonra ne olur, görürüz!" diye sözü bağlamış. Sonra, o anda Gülen Ay uyanmış gibi davranınca, konuşmayı bıraktıkları yerden daha sonra yeniden ele almak üzere susmuşlar. İşte onların durumu böyleymiş!

Gülen Ay'a gelince, sanki hiçbir şey duymamış gibi yattığı yerden kalkmış; rahatça gerinmiş; ama ta içinde, yüreği aşktan yanıyor ve yakıcı bir ateşle dolu bir mangal üzerindeymiş gibi cızırdıyormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:*

... Ama ta içinde, yüreği aşktan yanıyor ve yakıcı bir ateşle dolu bir mangal üzerindeymiş gibi cızıldıyormuş.

Gülen Ay bu konuda anasına ve dayısına en küçük bir söz söylemekten kaçınarak erkenden odasına çekilmiş ve bütün geceyi kendisi için çok yeni olan bu gönül derdinin pençesinde tek başına geçirmiş; arzularının amacına en kısa zamanda ulaşmak için en iyi çareyi düşünmüş durmuş. Onun gözlerini bir an bile kapayamadan sabaha kadar uyanık kaldığını söylemenin hiç gereği yok!

Şafak söker sökmez de ayağa kalkıp geceyi sarayda geçirmiş olan dayısı Salih'i uyandırmaya gitmiş; ve ona "Dayı, bu sabah deniz kıyısında dolaşmayı arzu ediyorum; çünkü göğsüm daralıyor: Deniz havası herhalde beni ferahlatacaktır. Gezintim sırasında bana eşlik etmeni senden rica ediyorum!" demiş. Şehzade Salih de "İşitmek, itaat etmektir!" yanıtını vermiş. Ve ayağa kalkarak, yeğeni ile birlikte kıyıya gitmek üzere dışarı çıkmış. İkisi birlikte, Gülen Ay dayısına hiçbir söz açmadan uzun süre yürümüşler. Gözlerinin köşesinde biriken yaşlarla solgunmuş Gülen Ay! Sonra birdenbire durarak ve bir kaya üzerine oturup denize bakarak doğaçlamadan şu dizeleri bulup şarkıya dökmüş:

Bana, yangının orta yerinde
Yüreğim tutuşurken;
'Onu görmeyi mi, yoksa
Bir yudum taze ve saf su
İçmeyi mi yeğlerdin?' deseydiler;
Sen nasıl yanıt verirdin?
'Onu görüp ölmeyi yeğlerdim mi derdin,
Ey Semender'in Cevahir'inin adı
Üzerine yazılalıdan beri
Duygunluk kazanan yüreğim!'

Şehzade Salih yeğeni şah tarafından hüzünle söylenen bu şarkıya dökülmüş sözleri işitince ellerini birbirine çarpmış ve umutsuz-

luğun sınırında "Lâ İlâhe ill'Allah! Ve Muhammeden Resûlullah! Muzaffer Tanrı'dan yüce ve güçlü başka varlık yoktur! Evladım, demek ki sen, dün deniz hükümdarı Semender'in kızı Cevahir hakkında annenle konuşmamı duydun! Ne felaket! Çünkü görüyorum ki oğlum, senin aklın ve yüreğin bu konuda şimdiden uğraşıp duruyor; oysa ortada henüz bir şey yok ve konunun ele alınması da oldukça zor!" diye haykırmış, Gülen Ay "Dayı, bana bu Cevahir Sultan gerek, başka hiç kimse değil! Yoksa ölürüm!" diye yanıt vermiş. Dayısı "Öyleyse, çocuğum, senin durumunu kendisine bildirmem için annenin yanına dönelim; ve ondan, seni birlikte deniz ülkesine götürmek ve Semender'in ülkesine gidip senin için evlenmek maksadıyla Cevahir Sultan'ı istemek üzere izin isteyelim!" demiş. Ama Gülen Ay "Hayır dayı, annemden hiç kuşkusuz reddedeceği bir izin istemeyi düşünmüyorum! Çünkü benim için Şah Semender'in kötü huylarını düşünerek korkuya düşecek ve ülkemin şahı olmayınca başsız kalacağını ve taht düşmanlarının yokluğumdan yararlanarak yerimi ele geçireceklerini söyleyecektir! Annemi tanırım, bana söyleyeceklerini önceden biliyorum!" diye haykırmış. Sonra Gülen Ay dayısının önünde epeyce ağlamış ve "Anneme haber vermeden seninle birlikte hemen Şah Semender'in ülkesine gitmek istiyorum! O, benim yokluğumun farkına varmadan çabucak geri döneriz!" diye eklemiş.

Şehzade Salih yeğeninin aldığı kararda direndiğini görünce, ona daha fazla acı çektirmek istememiş ve "Ne olacaksa olsun! Ben Tanrı'ya güvenirim!" demiş. Sonra parmağından, isimler arasından kimi isimlerin üzerine yazılı bulunduğu bir yüzüğü çıkarıp yeğeninin parmağına geçirmiş; ve ona "Bu yüzük seni denizaltında karşılaşacağın tehlikelerden kurtaracaktır ve sana denizsel erdemlerimizi sağlayacaktır!" demiş. Ve de hemen "Benim gibi yap!" diyerek sözünü tamamlamış. Ve yeğnilikle havaya fırlayarak kayalığı terk etmiş. Gülen Ay da onun gibi yaparak ayağını toprağa vurup dayısıyla birlikte havaya yükselmiş. Oradan denize doğru inen bir kavis çizerek ikisi birlikte suya dalmışlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Oradan denize doğru inen bir kavis çizerek ikisi birlikte suya dalmışlar.

Ve Salih, ilkin yeğenine deniz altındaki konutlarını göstermek istemiş; böylece yaşlı sultan Çekirge'nin, kızının oğlunu yanında görmesini ve Gülnar'ın yeğenlerinin sevgili küçük yeğenlerini yeniden görerek sevinmelerini sağlamak istiyormuş. Çok geçmeden oraya ulaşmışlar; Şehzade Salih Gülen Ay'ı hemen büyükannesinin dairesine götürmüş. Tam o sırada Çekirge Sultan, yakını olan genç kızların ortasında oturmakta imiş; ve Gülen Ay'ın içeri girdiğini gördüğü anda onu tanımış ve duyduğu heyecan ve zevkten soluğu kabarmış. Gülen Ay da, yanına yaklaşarak önce onun, sonra da teyzelerinin ellerini öpmüş; hepsi onu heyecanla ve keskin sevinç çığlıkları atarak öpmüş; ve büyükannesi, Gülen Ay'ı kendi yanına oturtmuş ve iki gözünün arasından öperek, ona "Hoş gelmişsin! Ey süt gibi ak yüzlü! Evimizi ışığa boğdun yavrum! Annen Gülnar nasıl?" demiş. O da "Sağlığı mükemmel ve eksiksiz bir mutluluk içinde! Sana ve amcasının kızlarına selamlarını iletmekle görevlendirdi beni!" diye yanıt vermiş. Evet söylediği buymuş; ama gerçek bu değilmiş; çünkü annesinden izin almamış imiş. Ama sarayların tüm harika yanlarını göstermek isteyen teyzeleri tarafından sürüklenmekle, onlarla birlikte uzaklaşınca, Şehzade Salih çabucak, Semender'in kızı Cevahir'in büyüleyici güzelliğinin öyküsünü kulaklarıyla işiten yeğeninin gönlünde taht kuran aşktan annesini haberli kılmış. Ve ona, serüveni başından sonuna kadar anlatmış ve "Buraya benimle birlikte kızı babasından istemek için geldi!" diye eklemiş.

Şah Gülen Ay'ın büyükannesi Salih'in sözlerini işitince, oğluna karşı öfkenin sınırına ulaşırcasına öfkelenmiş ve Cevahir Sultan'ı, Gülen Ay'ın yanında söz ederken gerekli önlemi almamış bulunduğundan ötürü onu şiddetle kınamış; ve oğluna "Sen pekâlâ deniz ülkelerinden birinin şahı olan Semender'in nasıl değerbilmez, küstah ve budala birisi olduğunu; ve kızını sakınarak nasıl bugüne kadar birçok genç şehzadeyi geri çevirdiğini biliyorsun! Ona karşı bizi de aynı alçaltıcı duruma düşürmekten korkmuyor ve hiç kuşkusuz reddedeceği bir öneride bulunmaya sürüklemekten çekinmiyorsun! Bu durumda onurumuza bunca

tutunan bizler mahcup düşecek ve oradan, kuşkusuz, ibiğimiz düşerek geri döneceğiz! Gerçekte, oğlum, hiçbir durumda ve hangi tarzda olursa olsun, özellikle uyku ilacı alıp uyumuş bile olsa, kız kardeşinin oğlunun yanında bu sultanın adını anmamalıydın!" demiş. Salih "Evet! Ama şimdi artık olan olmuştur; ve genç adam, genç kıza öylesine âşık ki, bana, ona sahip olamazsa, öleceğini söyledi! Peki, sonuç olarak ne yapalım? Hiç değilse Gülen Ay, Cevahir Sultan kadar güzel ve ünlü bir hükümdarlar sülalesinin ardılı ve de kendisi bir yeryüzü ülkesinin güçlü hükümdarı! Bu budala Semender ise dünyanın tek şahı değil! Beni, önerime karşı ödeyemeyeceğim ne gibi bir karşı öneride bulunarak mahcup duruma düşürebilir? Bana kızının zengin olduğunu söylerse, ben, bizimkinin daha zengin olduğunu; kızım güzel derse, oğlumuzun daha güzel olduğunu; kızım soyludur derse, oğlumuzun daha da soylu bir sülaleden geldiğini söylerim! Ve böylece anneciğim, bu evlenmeye razı oluncaya kadar dayatırım! Her durumda, kendi boşboğazlığımla olaya neden olduğuma göre, kemiklerimi kırdırmak ve hayatım bahasına da olsa, işi tatlı bir sonuca bağlamak da bana düşer!" diye yanıt vermiş. Ve yaşlı Çekirge Hatun, gerçekte, bu çözümden başka yapacak şey olmadığını görüp içini çekerek "Bu tehlikeli serüvene kapılmamak en iyisi olurdu evladım! Ama bahtımız madem ki böyle çizilmiş, inancıma aykırı olsa da, seni istediğini yapmanda özgür bırakmaya karar verdim. Ama sen dönünceye kadar Gülen Ay'ı yanımda tutacağım. Onun, kesin hiçbir şey bilmeksizin, ortaya çıkmasını istemiyorum! Dolayısıyla onsuz yola çık ve de özellikle konuşmalarına dikkat et, yoksa kulağına hoş gelmeyen bir sözcük uğruna hiçbir şeyi hesaba katmayan ve herkese karşı aynı edepsizlikle davranan bu kaba ve yabani şahın öfkeye kapılmasından korkarım!" demiş. Salih de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş.

Şehzade Salih, bunun üzerine ayağa kalkmış ve yanına Şah Semender'e verilmek üzere içi değerli armağanlarla dolu iki büyük heybe alarak bunları iki kölenin sırtına yüklemiş ve onlarla birlikte kendilerini Semender'in sarayına götürecek olan deniz yolunu tutmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

... Ve onlarla birlikte kendilerini Şah Semender'in sarayına götürecek olan deniz yolunu tutmuş.

Saraya ulaşınca, Şehzade Salih, şahın sarayına gidip konuşma izni istemiş; bu izin kendisine verilmiş. O da deniz ülkesi Şahı Semender'in zümrüt ve Yemen taşından bir taht üzerinde oturmakta olduğu salona girmiş; ve en seçkin bir tarzda ona barış dileklerini sunmuş ve ayakları dibine, kölelerinin sırtlarında getirdikleri şahane armağanlarla dolu iki heybeyi bırakmış. Şah da, bunu görünce, Salih'in barış dileğini yanıtlamış; onu oturmaya davet ederek, kendisine "Hoş geldin Şehzade Salih! Epey zaman var ki, seni görmedim; bundan üzüntü duymaktaydım! Bana çabucak hangi nedenle beni görmek istediğini söyle; çünkü bir armağan sunulunca, daima karşılığında aynı değerde bir şey beklenir! Konuş da, senin için bir şey yapıp yapamayacağımı anlayayım!" demiş. Bunun üzerine Salih, şahın önünde bir kez daha iyice eğilmiş ve ona "Evet! Benim, ancak Tanrı'nın ve huzurunda bulunduğum arslan yürekli, cömert; zaferleri, yüceliği, nezaketi, merhameti ve iyiliği tüm karalar ve denizlerde ünlenmiş ve kervanların geceleyin ateş yöresinde toplandıkları vakit konuşmalarında hayranlıkla kendisinden söz ettiği soylu şahın yerine getirebileceği bir dileğim var!" demiş. Birbirine bitişik müthiş kaşlarının çatılışı bu konuşmayla biraz gevşemiş olan Şah Semender de "Dileğini açıkla ey Salih, duyarlı bir kulağa ve algılamaya hazır bir zekâya ulaşacaktır! Eğer yapabileceğim bir şeyse, bunu gecikmeden yerine getirmek isterim! Ama yapamayacağım bir şeyse; kötü niyetin bununla ilgisi olmayacaktır! Çünkü Tanrı, ey Salih, bir varlıktan yeterliğini aşan bir davranış beklemez!" demiş. Bunun üzerine Salih, şahın önünde ilk iki eğilişinden de daha fazla eğilerek, ona "Ey zamanın şahı, senden dileyeceğim şey, gerçekte, bana bağışlayabileceğin bir şeydir; çünkü senin gücüne bağlı ve tek başına egemen bulunduğun bir alana dahildir; imkânı bulunduğuna önceden güven duymasam kuşkusuz gelip senden istemek densizliğinde bulunmazdım. Bilgeler 'Hoş karşılanmak

dilersen, imkânsızı talep etme!' demişlerdir. Ben de, ey şah Tanrı mutluluğumuz uğruna seni korusun, ne akılsız ne de kibirliyim! Ve bil ki, buraya, ey muzaffer şah, sadece elçi olarak geldim! Ve bu da, ey soylu, ey yüceler yücesi şah, senin biricik incin, değer biçilmez mücevherin, gizli hazinen kızın Cevahir Sultan'ı, yeğenim Şah Şehriman'ın ve kız kardeşim Gülnar'ın oğlu ve Beyaz Kent'in ve İran'dan Horasan sınırlarına kadar uzanan ülkelerin hükümdarı Gülen Ay ile evlenmek üzere istemek içindir" demiş.

Deniz ülkesi şahlarından Semender, Salih'in bu konuşmasını işitince, öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş; ve o durumda da sarsılmayı ve ayağıyla havaya iri tekmeler savurarak çırpınmayı sürdürmüş! Bunu izleyerek ayağa kalkmış ve Salih'e sessizce bakarak ansızın ona "Ho! Ho!" diye haykırmış. Ve yeniden gülmeye ve sarsılmaya başlamış; öylesine şiddetle ve öylesine uzun süreli sarsılmış ki, sonunda gürültülü bir yellenme koparmış. Ve böylece, sakinleşip Salih'e "Gerçekte, ey Salih, ben seni her zaman aklı başında ve ince fikirli birisi olarak tanımışımdır; ama şimdi ne kadar yanıldığımı anlıyorum! Haydi söyle bana, böylesi çılgınca bir öneride bulunmaya cesaret ettiğine göre uz görüşüne ve aklına ne oldu?" demiş. Ama Salih, hiç bozulmadan ve dayanıklılığını yitirmeden "Bilmiyorum! Ama kesin olan bir şey var! Yeğenim olan Gülen Ay, hiç değilse kızın Cevahir Sultan kadar güzel, zengin ve soylu bir aileden gelmektedir! Ve eğer Cevahir Sultan böylesi bir evlenme için yaratılmamışsa, acaba başka ne iş için yaratılmıştır, söyle bana? Çünkü bilgenin biri 'Bir genç kız ya evlenir, ya mezara girer' demiştir. Onun için, biz Müslümanlarda yaşlı kız görülmez! Öyleyse, ey şah, çabucak bu fırsatı yakala ve kızını mezardan kurtar!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan şah Semender, öfkenin doruğuna ulaşmış ve iki ayağı üzerinde dikilerek ve gözlerini kan bürüyerek kaşlarını çatıp Salih'e "Ey insanların köpeği, kızımın adını herkesin içinde anmak için bula bula bu sözleri mi uygun gördün? Öyleyse sen bir köpoğlu köpekten başka nesin? Ve senin Gülen Ay adlı yeğenin de kim oluyor? Babası kimmiş onun? Ya hemşiren kim? Hepiniz köpoğlu köpeksiniz!" diye haykırmış. Sonra muhafızlarına dönmüş ve onlara "Hey, sizler! Tutuklayın şu aracıyı ve kemiklerini kırın!" diye haykırmış.

Muhafızlar hemen Salih'in üzerine atılmışlar ve onu yakalayıp yere devirmek istemişler. Ama Salih bir şimşek gibi hızla, onların elinden kurtulmuş ve kaçmak için dışarı fırlamış. Ama, orada, çok şaşırarak deniz atlarına binmiş, çelik zırhlarına bürünmüş ve baştan aşağı silahlanmış bin atlının bulunduğunu ve bunların kendi yakınları ve yurdunun insanları olduğunu görmüş! Bunlar oraya annesi Çekirge Sultan'ın, Şah Semender'in kötü davranacağını sezinleyerek, her türlü olaya karşı önlem almış olmak için yollamış bulunduğu ve tam o anda oraya ulaşmış olan güçlermiş.

Bunu gören Salih birkaç sözcükle olup biteni anlatarak onlara "Gidip şu çılgın şahı yakalayın!" diye haykırmış. O zaman bin atlı, bineklerinden inip palalarını çekerek Şehzade Salih'in ardında tek bir kitle oluşturup taht salonuna atılmışlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz kırkıncı gece olunca, demiş ki:*

...O zaman bin atlı bineklerinden inip palalarını çekerek Şehzade Salih'in ardında tek bir kitle oluşturup taht salonuna atılmışlar.

Şah Semender'e gelince, düşman askerlerinin bir şelale uğultusuyla salona girip gecenin karanlığı gibi yayıldıklarını görünce, direngenliğini hiç bozmamış ve muhafızlarına "Bu pis tekeye ve ardındaki sürüye saldırın! Kılıçlarınız başlarına, tükürüklerinin dillerine yakınlığından daha yakın olun!" diye haykırmış.

Ve hemen muhafızlar "Semender uğruna!" diye haykırmışlar. Salih'in savaşçıları da "Salih uğruna!" diye haykırmışlar. Ve iki taraf fırtınalı bir deniz gibi birbirine katılmış ve çarpışmışlar. Salih'in savaşçılarının yüreği kayalardan daha sertmiş ve savrulan kılıçları bahtın hükmünü yerine getiriyormuş! Ve kaya gibi sert yürekli, kılıç ve mızrak ustası yiğit Salih boyunları vuruyor, göğüsleri deliyor ve dağları devirecek bir şiddetle bir yerden öbür yere sıçrıyormuş! Oh! Bu ne müthiş bir kargaşa! Ne korkunç bir kıyımmış! Ve siyah kargıların ucunun değdiği boğazlarda ne çok haykırışlar boğulmuş! Ne çok kadın dul ve ne

çok çocuk yetim kalmış! Ve boğuşma şiddetle sürmüş, darbeler çınlayıp durmuş, açılan yaralarla bedenler inildemiş ve denizin dibindeki topraklar düşen gövdelerin ağırlığıyla titremiş! Ama bahtın hükmü karşısında kılıçlar ve bütün bir ordu ne yapabilir? Ve ne zamandan beri yaradılanlar, saptanmış ölümcül saatleri geciktirebilmekte ya da öne alabilmektedir? Böylece, bir saat kadar süren çarpışma sonunda, Semender'in muhafızlarının yürekleri kırılgan testilere benzer hale gelmekte gecikmemiş ve sonuncusuna kadar hepsi şahlarının tahtı yöresindeki toprağa cansız serilmişler. Semender de, bunu görünce, öylesine bir öfkeye kapılmış ki, dizlerine kadar sarkan olağandışı taşakları göbek deliğine kadar geri çekilmiş ve ağzı köpürerek Salih'in üzerine saldırmış. O da kendisini mızrağının ucuyla karşılayarak "Al sana, ey hain ve kaba yaratık! Yok olma denizinin en dibine ulaşarak kahrol!" diye haykırmış ve çınlayan bir darbeyle onu yere yıkmış ve oraya mıhlamış; savaşçıları hemen yetişip onu yakalayarak ellerini ardına bağlamışlar. Ve işte her şey böyle olup bitmiş.

Cevahir Sultan ve Gülen Ay'a gelince, onların durumu da şöyle olmuş: Sarayda girişilen savaşımın ilk gürültülerini duyan Cevahir Sultan, aklını kaçırır gibi olmuş; hizmetçilerinden Mersin adlı biriyle saraydan kaçmış; ve deniz bölgelerini aşarak su yüzüne çıkmış; tenha bir adaya ulaşıncaya kadar kaçışını sürdürmüş; ve orada sık yapraklı bir ağacın üzerine çıkarak saklanmış. Hizmetçisi Mersin de, onun gibi aynı şekilde tırmandığı bir başka ağaçta saklanmış.

Oysa baht, aynı şeylerin yaşlı Çekirge Sultan'ın sarayında da geçmesini takdir etmiş. Gerçekten, Salih'e Semender'in sarayına kadar armağan heybelerini taşıyarak eşlik eden iki köle savaşın başlamasıyla kendilerini kurtarmak için kaçıp hanımları Çekirge Sultan'a tehlike haberini bildirmeye koşmuşlar. Ve genç Şah Gülen Ay, gelir gelmez köleleri sorguya çekerek, pek güvenilmez olsa da, bu haberlerden çok telaşa kapılmış ve ta içinden, dayısının atıldığı büyük tehlikenin ve denizaltı ülkesinin uğradığı felaketin ilk nedeninin kendisi olduğunu düşünmüş. Ve de, büyükannesi Çekirge Sultan'ın önünde büyük bir utanca kapıldığından, kendi yüzünden dayısı Salih'in uğradığı beladan

sonra, onun önüne çıkmak yürekliliğini kendinde bulamamış ve büyükannesinin, kölelerinin getirdiği haberle meşgul olmasından yararlanarak denizin dibinden fırlayıp Beyaz Kent'te bulunan annesi Gülnar'ın yanına ulaşmak üzere suyun yüzüne çıkmış. Fakat izlenecek yolu bilemediğinden yolu şaşırmış; ve Cevahir Sultan'ın sığınarak kendini kurtardığı aynı tenha adaya çıkmış.

Toprağa ayak basar basmaz, yaptığı yorucu koşuşmadan dolayı kendini yorulmuş bularak Cevahir Sultan'ın üzerinde saklandığı ağacın altına gelerek uzanıp yatmış. Her insanın kaderinin, rüzgâr gibi hızlı koşsa da, onu gittiği her yerde izlediğini ve izlenen için hiçbir dinlenme olanağı bulunmadığını bilmiyormuş ve sonsuzluğun dibinde ona ayrılan gizemli nasip hakkında hiçbir fikri yokmuş.

Bir kez ağacın dibine uzanınca, uyumak için başını koluna yaslamış ve birdenbire gözlerini ağacın tepesine dikince, sultanın bakışlarıyla ve yüzüyle karşılaşmış ve ilkin ağacın dalları arasından mehtabı gördüğünü sanmış. "Akşamları ışıklandırmak ve geceleri aydınlatmak için mehtabı yaratan Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırmış. Sonra, daha dikkatli bakınca, bunun insani bir güzellik ve ay kadar güzel bir genç kızın yüzü olduğunu fark etmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:*

... Bunun insani bir güzellik ve ay kadar güzel bir genç kızın yüzü olduğunu fark etmiş. Ve "Vallahi! Hemen çıkıp onu yakalayacak ve adını soracağım! Çünkü bu kızın çehresi, dayım Salih'in bana tanımladığı Cevahir Sultan'ın o harika çehresine garip şekilde benziyor! Bunun, aynı kimse olmadığını kim bilebilir? Kim bilir, belki de savaş başlar başlamaz babasının sarayından kaçmak zorunda kalmıştır!" diye düşünmüş. Ve son kertede heyecanlanarak ayağa fırlamış ve ağacın altında ayakta durarak ve başını genç kıza doğru kaldırarak, ona "Ey tüm arzuların yüce amacı, sen kimsin ve hangi nedenle bu adada, bu ağacın üzerinde bulunuyorsun?" demiş. Bunun üzerine sultan, güzel delikan-

lıya doğru biraz eğilerek ona gülmüş ve su gibi şakıyan bir sesle "Ey güzel delikanlı, ey yakışıklı genç, ben Denizler Ülkesi Şahı Semender'in kızı Cevahir Sultan'ım! Ülkemden, baba evimden, babamdan ve ailemden, yenilenlerin kederli bahtından nasibimi almamak için kaçtığımdan burada bulunuyorum. Çünkü Şehzade Salih, şu anda, bütün muhafızlarını kıyıma uğrattıktan sonra babamı esir almış, sarayın her yanında beni arıyor olmalıdır! Yazık! Ne yazık! Ey yakınlarımdan uzakta katlandığım katı sürgün! Ey şah babamın kötü bahtı! Yazık! Ne yazık!" demiş. Ve güzel gözlerinden dökülen iri gözyaşları Gülen Ay'ın yüzüne düşmüş; o da ellerini gökyüzüne heyecanla kaldırarak, sonunda "Ey Cevahir Sultan, canımın içi, ey uykusuz gecelerimin rüyası, lütfen aşağı in şu ağaçtan! Çünkü ben, senin gibi bu denizlerin yerlisi Gülnar'ın oğlu Şah Gülen Ay'ım! Oh! İn aşağı, çünkü ben gözlerine vurulmuşum! Güzelliğinin tutkulu esiri olmuşum!" diye haykırmış. Ve genç kız, hayran kalarak "Ya Allah! Efendim, demek Salih'in yeğeni Gülnar Sultan'ın oğlu yakışıklı Gülen Ay sensin ha?" diye haykırmış. O da "Benim ya! Sana yalvarıyorum, in aşağı!" demiş. Kız da "Oh! Babam, kızını senin gibi bir kocadan yoksun kılmak isteyecek kadar bilgelikten uzak davranmış. Daha iyisini dileyebilir miydi sanki? Daha güzel ve daha büyüleyici bir şehzade yeryüzünde veya deniz dibinde nerede bulunabilir? Oh sevgilim! Babamı seni düşüncesizce reddetmiş olmasından dolayı artık kınama! Çünkü ben seni seviyorum! Eğer sen beni bir karış seviyorsan, ben seni bir kol uzunluğunca seviyorum! Seni gördüğüm andan beri, benim için duyduğun aşk, çılgın yüreğime aktı ve güzelliğinin kurbanı oldum!" demiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra ağaçtan kayarak Gülen Ay'ın kollarına düşmüş; o da sevincin doruğunda onu bağrına basmış; kız da onun öpmelerini öpmelerle, okşayışlarını okşayışlarla karşılayarak onunla oynaşmış. Ve Gülen Ay, bu zevkli dokunuşlarla ruhunda tüm kuşların öttüğünü duymuş ve "Ey yüreğimin sultanı, ey bunca arzulanan Cevahir Sultan, sen, kesinlikle uğrunda ülkemi, annemi, atalarımın sarayını terk ettiğim kişisin! Dayım Salih, senin güzelliğinin ayrıntılarının dörtte birini bile bana anlatamamış! Geriye kalan üç çeyrek benim meçhulümdü! O benim önümde güzelliğinin bir kıratını tarttı, oysa tepeden

tırnağa altın varlığın yirmi dört kratmış!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyledikten sonra onun her yanını öpücüklerle kaplamayı ve bin bir tarzda okşamayı sürdürmüş. Sonra kalçalarının kutsamasından nasibini almak üzere tutuşarak cüretkâr eli kızın işlemeli uçkuruna uzanmış. Genç kız da, bu girişiminde ona yardımcı olmak ister gibi ayağa kalkarak birkaç adım uzaklaşmış ve birdenbire sağ elini ileri doğru uzatarak, yüzüne tükürmüş ve "Ey yeryüzü yaratığı, insan kılığından çıkarak gagası ve ayakları kızıl bir ak kuş ol!" diye haykırmış. O anda Gülen Ay, şaşkınlığın doruğunda, kanatları ağır, uçması imkânsız, gagası ve ayakları kızıl, ak tüylü bir kuşa dönüştüğünü görmüş; ve gözlerinde yaşlarla genç kızı izlemeye koyulmuş.

Bunun üzerine Cevahir Sultan, hizmetçisi Mersin'e seslenip ona "Babamın en büyük düşmanı bulunan ve onunla boğuşan aracı Şehzade Salih'in yeğeni olan şu kuşu al! Ve onu buradan pek uzakta olmayan Kuru Ada'ya götür! Orada susuzluktan ve açlıktan ölsün!" demiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:*

"... Şu kuşu al ve onu buradan pek uzakta olmayan Kuru Ada'ya götür; orada açlıktan ve susuzluktan ölsün!" demiş.

Hepsi o kadar! Çünkü Cevahir Sultan, Gülen Ay'a, uygunsuz bir durum yaratmadan yaklaşabilmek, bu yoldan tam bir gıda yoksunluğuyla onu öldürmek üzere kuş kılığına sokabilmek için o denli canayakınlık göstermiş bulunuyor ve böylece babasının ve babasının muhafızlarının öcünü almak istiyormuş. Onun durumu da işte böyleymiş!

Akkuşa gelince! Hizmetçi Mersin, hanımı Cevahir'e itaat etmiş olmak için, umutsuzca kanat çırpışlarına ve kaba sesle kopardığı haykırışlara karşın onu tutmuşsa da yüreği, kendisini acımasız bir ölümün beklediği Kuru Ada'ya götürmeye el vermediğinden ona acımış! Ve duyarlı ruhunun isteğine uyarak kendi kendine "Onu, bunca kıyıcı şekilde ölmeyeceği ve bahtını bekleyeceği başka bir yere taşımam daha doğru olur! Çünkü bakarsın, hanı-

mım, bir süre sonra ilk davranışından pişmanlık duyar ve bir kez öfkesi geçtikten sonra, buyruğunu hemen yerine getirdiğim için beni suçlar!" demiş. Ve bu düşünceyle esir kuşu, her tür meyve ağaçlarıyla dolu, saydam bir ırmağın suladığı yeşil bir adaya taşımış ve onu orada bırakarak hanımının yanına dönmüş.

Şimdilik kuşu yeşil adada, Cevahir Sultanı da ilk indiği adada bırakalım ve Semender'i yenen Şehzade Salih'in ne olduğuna bakalım! Bir kez Şah Semender'i zincire vurunca, onu sarayın bir bölmesine kapatmış ve kenidini onun yerine şah ilan etmiş. Sonra da çabucak her yanda Cevahir Sultan'ı aramış; ama, tabii ki bulamamış. Ve bütün araştırmalarının boşuna olduğunu görünce, eski yurtluğuna dönerek başından geçenleri annesi Çekirge Sultan'a anlatmış. Sonra da "Anneciğim, yeğenim Gülen Ay nerede?" diye sormuş. Kadın "Bilmiyorum! Herhalde teyzeleriyle geziyor olmalı! Şimdi hemen onu aratırım!" diye yanıt vermiş. Ve o, tam bu sözleri söylediği sırada yeğenleri içeri girmiş ve Gülen Ay onlarla birlikte değilmiş. Her yana onu aramak için adamlar gönderilmiş; ama, doğallıkla, onu hiçbir yerde bulamamışlar. O zaman Salih'in, büyükannenin ve yeğenlerin duyduğu acı sonsuz olmuş; ve pek çok ağlayıp inlemişler. Sonra Salih, göğsü daralmış olarak, Gülen Ay'ın annesi, kız kardeşi denizden giden Gülnar Sultan'a haber yollamak zorunda kalmış.

Gülnar da neredeyse çıldıracak hale gelerek hemen denize dalmış; annesi Çekirge Sultan'ın sarayına koşmuş. Ve kucaklaşmalardan ve ilk gözyaşlarından sonra "Oğlum Şah Gülen Ay nerede?" diye sormuş. Yaşlı annesi, uzun uzadıya bir girizgâh yaptıktan ve gözyaşlarıyla dolu susmalardan sonra, yöresinde oturan yeğenlerinin hıçkırıkları ortasında kızına, başından sonuna kadar tüm öyküyü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok. Sonra da "Ve Şah Semender'in yerine kendisini hükümdar ilan eden kardeşin Salih, her yerde araştırmalar yaptırmış; ama Gülen Ay'ı da Semender Şah'ın kızı Cevahir Sultan'ı da henüz bulabilmiş değil!" diye eklemiş. Gülnar bu sözleri duyunca, dünya gözünün önünde kararmış; yüreğine keder girmiş ve her yanı umutsuz hıçkırıklarla sarsılmış. Ve uzun bir süre, denizaltı sarayında kadınların matem haykırışlarından ve acı hıçkırıklarından başka ses duyulmamış.

Ama bu denli garip ve üzücü olan bir durumun hemen bir çaresini bulmak gerekiyormuş. Bu nedenle gözyaşlarını ilk kurutan büyükanne olmuş; ve "Kızım, bu serüvene ruhun ölçü ötesinde kederlenmesin; çünkü oğlun Gülen Ay'ı yeniden bulmak için kardeşinin araştırmaları bırakmasının anlamı yok! Sana gelince, oğlunu gerçekten seviyorsan ve onun yararlarını gözetiyorsan, işleri yönetmek ve oğlunun yitmesini iyice gizlemek için ülkene dönsen iyi edersin!" demiş. Gülnar da "Hakkın var anne, geri döneceğim! Ama senden lütfedip oğlumu aklından hiç çıkarmamanı ve kimsenin araştırmayı kesmemesini rica edeceğim! Çünkü onun başına herhangi bir felaket gelirse, hayata ancak onun aracılığıyla baktığım ve onu görmedikçe yaşamdan hiçbir zevk almadığım için, hiç kuşkusuz ölürüm!" diye yanıt vermiş. Çekirge Sultan da "Kuşkusuz kızım, tüm sevecen yüreğimle! Bu konuda hiçbir endişen olmasın ve yüreğin bütünüyle sakinleşsin!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Gülnar, anesinden, kardeşinden ve yeğenlerinden izin almış ve yüreği kaygı dolu, ruhu üzüntü içinde, ülkesine ve kentine geri dönmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Ülkesine ve kentine geri dönmüş.

Şimdi de, duyarlı genç Mersin'in Cevahir Sultan tarafından gagası ve ayakları kızıl, ak tüylü bir kuşa dönüştürdüğü Gülen Ay'ı bıraktığı yeşil adaya dönelim!

Kuş halindeki Gülen Ay, kendini kurtarıcısı Mersin tarafından öylece bırakılmış bulunca, felaketli bahtını ve kuşa dönüştürüldüğünü görmenin verdiği şaşkınlıkla alabildiğine ağlamaya başlamış. Uçmak için kanatlarını zorlamışsa da, havada tutunamamış; çünkü kanatları çok ağır ve iriymiş. O zaman "Zaten ne yana gideceğimi bilemedikçe ve kuş görünüşümle, içimden şah olduğumu bilmeme karşın, kimse beni tanımayacağına göre, bu adadan ayrılmam neye yarar?" diye düşünerek kendini bahtına terk etmiş. Ve oldukça kederli, adada yaşamını sürdürmüş; ve akşamları da, uyumak için bir ağaç üzerinde tünemeyi âdet edinmiş.

Günün birinde kederinden başı önüne eğik, pençelerine basarak dolaşırken, adaya avlanmak için gelmiş ve ağını gererek beklemekte olan bir kuşbazın dikkatini çekmiş. Kuşbaz, kızıl gagası ve ayakları ak tüyleriyle zıt bir güzellik oluşturan bu eşi görülmedik iri kuşun şahane görünüşünden etkilenerek, türü kendisine tam anlamıyla yabancı olan bu kuşa sahip olmak fikriyle keyiflenmiş; ve titiz bir dikkatle ve telaş etmeyen bir ustalıkla arkasından yaklaşmış ve sessiz bir atılımla onu ağına sokup yakalamış. Ve ayaklarından tutarak omzuna vurduğu bu güzel avla zenginleşmiş olarak gelmiş bulunduğu kente geri dönmüş.

Ve kuşbaz, kente ulaşınca, kendi kendine "Vallahi! Tüm yaşamımda ister karadaki, ister denizdeki avlanmalarımda böylesi bir kuş görmedim. Dolayısıyla fiyatını ve değerini bilmeyenlere ve oturup ailesiyle onu afiyetle yiyecek olanlara bunu düşük fiyatla satmaktan kaçınmalı; aksine, gidip onun güzelliğine hayran kalacak olan kentin hükümdarına armağan olarak vermeliyim! O da beni gereğince ödüllendirir!" demiş. Ve saraya gitmiş; kuşu görür görmez son derece etkilenen ve özellikle gagasının ve ayaklarının rengine hayran olan hükümdara sunmuş. Şah kuşu alıp kuşçuya on altın dinar vermiş; o da şahın önünde yeri öpüp oradan ayrılmış.

Bunun üzerine şah, altın işlemeli büyük bir kafes yaptırmış ve güzel kuşu bunun içine kapamış. Önüne de darı ve buğday taneleri koymuş; ama kuş asla gagasını bunlara değdirmemiş; şaşıran şah da kendi kendine "Bunları yemiyor! Ona başka şey getireyim!" demiş. Ve onu kafesten çıkarıp önüne pilicin beyaz yanlarını, et dilimleri ve meyveler koymuş. Ve kuş hemen bunları büyük bir zevkle yemeye koyulmuş. Şah da, bunu görerek sevinçten hoplamış ve kölelerinden birine "Koş çabuk, zamanın mucizeleri içinde görülmedik bir mucize örneği olan harika bir kuş satın aldığımı hanım sultana haber ver; gelip benimle birlikte onu hayranlıkla seyretsin ve kuşların genellikle beslenmediği gıdalarla nasıl beslendiğini görsün!" demiş. Köle de çabucak gidip hanım sultanı çağırmış; o da gelmekte gecikmemiş.

Ama, kuşu görür görmez, telaşla başını örtmüş ve canı sıkılarak kapıya doğru yönelip oradan çıkmak istemiş. Şah ardından koşup peçesinden tutarak onu "Burada kocan olan benden,

haremağalarından ve hizmetçilerden başkası bulunmadığı halde neden yüzünü örttün?" diye sormuş. O da "Ey şah, bil ki bu kuş, kuş değildir; senin gibi bir erkektir! Ve de Şehriman ile deniz kızı Gülnar'ın oğlu Şah Gülen Ay'dan başkası değildir! Ve deniz hükümdarı Semender'in kızı Cevahir Sultan tarafından, babasını yenen Gülen Ay'ın dayısı Salih'ten öç almak için biçimi böylece değiştirilmiştir!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince şah şaşırmanın sınırında şaşırmış ve "Allah bu Cevahir Sultan'ın belasını versin ve elini kessin! Allah rızası için, ey amcamın kızı, bu olayın ayrıntılarını anlat bana!" diye haykırmış. Zamanın en tanınmış sihirbazı olan hanım sultan da, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, ona tüm öyküyü anlatmış. Şah da, son kertede hayranlıkla, kuşa doğru dönüp ona "Bütün bunlar doğru mu?" diye sormuş. Kuş da...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek susmuş.*

*Ama beş yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:*

... Kuşa doğru dönüp ona "Bütün bunlar doğru mu?" diye sormuş. Kuş da doğrulayıcı anlamda başını sallayıp kanatlarını çırpmış. Bunu gören şah, karısına "Allah seni kutsasın, ey amcamın kızı! Benim hatırım için, çabuk bu büyüyü çöz! Onu bu ıstıraptan kurtar!" demiş. Bunun üzerine hanım sultan, yüzünü bütünüyle örterek, kuşa "Ey Gülen Ay, şu büyük dolaba gir!" demiş. Kuş da bu buyruğa uyup gelip hanım sultanın açtığı duvarın içinde saklı bulunan büyük bir dolaba girmiş; kadın da onun ardından elinde içi su dolu bir tasla dolaba girmiş; onun üzerine anlamı bilinmeyen sözcükler fısıldamış; tasın içindeki su hemen kaynamaya başlamış. O zaman kadın eline biraz su alıp "Büyülü isimlerin ve etkili sözlerin yüzü suyu hürmetine ve Tam Gücü elinde bulunduran ve yeri göğü yaratan, ölüleri yeniden dirilten, koşulları saptayan ve bahtları dağıtan Yüce Tanrı adına, senin bu kuş şeklini terk edip Tanrı'nın sana vermiş olduğu eski şekline dönmeni istiyorum!" diyerek üzerine bu suyu serpmiş. Ve kuş hemen titremeler içinde, silkinerek eski şekline dönüşmüş. Ve şah, onun, yeryüzünde eşi bulunmaz güzellikte bir genç

olduğunu görünce şaşıp kalmış. Ve "Vallahi! Gülen Ay adına tam anlamıyla layık bu genç!" diye haykırmış.

Gülen Ay böylece eski haline döner dönmez "Lâ ilâhe ill'Allah ve Muhammeden Resul'ullah!" diye haykırmış. Sonra şahın yanına yaklaşıp elini öpmüş ve ona uzun bir ömür dilemiş. Şah da onun başını öpmüş ve ona "Gülen Ay, bana, doğumundan bugüne kadar tüm öykünü anlatmanı senden rica ediyorum!" demiş. Gülen Ay da, hiçbir ayrıntıyı atlamadan şahın sonsuz hayranlığını uyandıran tüm öyküsünü anlatmış.

Bunun üzerine şah zevkin doruğuna çıkarak büyüden kurtulmuş olan genç hükümdara "Şimdi, ey Gülen Ay, senin için ne yapmamı dilersin?" diye sormuş. O da "Ey zamanın şahı, ülkeme geri dönmeyi isterdim! Çünkü, epey zaman var ki ondan uzakta kaldım; ve korkarım ki tahtın düşmanları benim uzaklaşmamdan yararlanıp saltanatımı ele geçirirler. Sonra annem de benim kaybolmamla meraklanıp duruyordur! Ve kim bilir bu kuşkulu durumda dertlerini, kaygılarını yenip hâlâ yaşıyor mu?" diye yanıt vermiş. Şah da, onun güzelliğinden etkilenerek ve gençliğinden ve merhametli yüreğinden duygulanarak "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ve hemen bir gemi hazırlatıp yol hazırlıklarına girişmiş ve yelkenlerini, halatlarını yenileyip kaptan ve tayfalarını sağlamış; Gülen Ay da veda edip şükranlarını sunduktan sonra, kendini bahtına teslim ederek gemiyle yola çıkmış.

Ama, bu baht, hâlâ ona, görünmezliği içinde, başka serüvenler saklıyormuş! Gerçekten, kıyıdan ayrılmalarından beş gün sonra, korkunç bir fırtına kopmuş ve gemi yönetilemez hale gelip sonra da bir kayaya çarparak parçalanmış; ve sadece Gülen Ay, boğulmazlığı sayesinde kurtulup yüzerek sağlam toprağa ayak basabilmiş. Ve uzaktan iri beyaz bir güvercine benzer dağın tepesine kurulmuş ve denize egemen olan bir kentin belirdiğini görmüş. Ve birdenbire bu dağın tepesinden, bir kasırga ivmesiyle kum taneleri gibi sayılamaz atlardan, katırlardan ve eşeklerden oluşmuş bir sürünün kopup üzerine doğru inerek yaklaştığını görmüş. Bu dört nala gelen yabani sürüdekiler yöresini sararak durmuşlar. Ve tüm eşekler, atlar ve katırlar hep birlikte "Nerden geldinse oraya dön!" anlamında başlarıyla belirli şekilde ona işaretler yapmaya başlamışlar. Ama o, kalmakta ısrar

edince, atlar kişnemeye, katırlar soluk alıp vermeye ve eşekler anırmaya başlamışlar; ama bunlar, acı ve umutsuzluk kişnemeleri, solunumları ve anırmaları imiş. Bazıları da açık seçik olarak burunlarından soluyup ağlamaya başlamışlar. Ve suya dönmemek için direnen Gülen Ay'ı nazikçe başlarıyla itmişler. Sonra onun geri dönecek yerde kente doğru ilerlediğini gören dört ayaklı hayvanlar bazısı önünde, bazısı ardında onunla birlikte ve sanki matem tutar gibi sesler çıkararak yürümeye başlamışlar. Bu halleriyle Gülen Ay'da, Kur'an okuyucularının ölüler için hafif sesle Arap dilinde okudukları Kur'an ve ilahilere benzer bir izlenim bırakıyorlarmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:*

... Gülen Ay'da, Kur'an okuyucularının ölüler için hafif sesle okudukları Kur'an ve ilahilere benzer bir izlenim bırakıyorlarmış.

Gülen Ay da, artık uyumakta mı, yoksa uyanık mı olduğunu, yoksa yorgunluğundan dolayı mı böyle aldatıcı bir sanıya kapıldığını bilemeyerek rüyada yürür gibi yürümeyi sürdürmüş ve böylece tepenin üzerine tünemiş gibi görünen kentin kapısına dayanmış. Ve bir eczacı dükkânının kapısına oturmuş ak sakallı bir şeyh görerek çabucak selam vermiş. Şeyh de kendi bakımından, onu bunca güzellikte görünce, son derece etkilenmiş ve ayağa kalkarak selamını iade etmiş ve eliyle işaretler yaparak dört ayaklı hayvanları uzaklaştırmaya başlamış. Onlar da arada bir başlarını çevirerek üzüntülerinin yoğunluğunu anlatmak ister gibi bakarak uzaklaşmaya başlamışlar; sonra da her yana dağılarak gözden kaybolmuşlar.

O zaman yaşlı şeyh tarafından sorgulanan Gülen Ay, birkaç sözcükle öyküsünü anlatmış; sonra da şeyhe "Ey saygın amca, şimdi sen de bana, bu kentin neresi olduğunu ve sızlanarak bana eşlik eden bu dört ayaklı hayvanların ne olduğunu söyler misin?" demiş. Şeyh de "Oğlum, ilkin dükkânıma gir ve şuraya otur! Çünkü herhalde yiyecek bir şeylere ihtiyacın olmalı! Sonra sana söylemem gerekeni söylerim!" diye yanıt vermiş. Onu dükkâna

sokarak bir divana oturtmuş ve önüne yenecek ve içecek bir şeyler getirmiş. Onu iyice dinlendirip karnını doyurunca, iki gözünün arasından öpmüş ve ona "Buranın hanım sultanı seni görmeden önce, seni benim karşıma çıkaran Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş; "Eğer hâlâ sana bir şey anlatmamışsam, seni korkutup içini üzerek zevk içinde yemek yemeni engellemekten çekindiğim içindi. Bil ki, bu kente Büyülü Kent derler ve burada saltanat süren hanım sultanın adı da Almanak'tır ve tükenmez bir arzu ateşiyle yanar! Ve bu adaya çıkan genç, sağlıklı ve güzel bir yabancıya her rast gelişinde, onu baştan çıkarır ve kırk gün boyunca gece gündüz onu üzerine çekerek birçok kez çiftleşir. Böylece, bu sürenin sonunda, bu genci tüm olarak tüketir ve onu hayvana dönüştürür. Ve bu yeni hayvan şekliyle, bu genç yeni güçler ve nitelikler kazandığından, o da iş tutacağı hayvanın durumuna göre, kimi zaman kısrak, kimi zaman dişi eşek haline dönüşerek, sayısız kez bu hayvanla birleşir. Bundan sonra, yeni âşıklar edinmek ve rastladığı gençler arasından yeni kurbanlar bulmak üzere tekrar insan kılığına dönüşür. Bazen öyle olur ki arzularının son kertede aşırı olduğu bir gece, adadaki tüm dört ayaklılarla ilişki kurar ve bu, sabaha kadar sürer. İşte onun yaşamı böyledir!"

"Bana gelince, sana büyük bir sevgiyle bağlandığım için, yavrum, senin, anlattığım şeyden başkasını gözü görmeyen bu doyumsuz büyücünün pençesine düşmeni istemiyorum! Ve sen bugüne kadar bu adaya düşen gençlerin en yakışıklısı olduğun için, eğer Almanak Ece'nin eline düşersen, kim bilir başına neler gelir?

"Seni dağın tepesinden görüp karşılamaya koşan eşeklere, katırlara ve atlara gelince, bunlar Almanak tarafından biçim değiştirmiş gençlerdir. Seni bunca genç ve güzel görünce, sana acımışlar ve baş işaretleriyle ilkin seni yeniden denize dönme kararı vermeye zorlamışlardır. Sonra da, ikazlarına karşın kalmak için senin inat ettiğini görerek kendi dillerinde, sanki insani yaşama veda eden birinin ölümüne yanar gibi kendi dillerinde mersiyeler söyleyerek sana buraya kadar eşlik ettiler!

"Aslında, oğlum, bu sihirbaz genç ece ile yaşam, eğer âşık olarak bahtın karşısına çıkardığı gence karşı aşırılık göstermese kesinlikle nahoş olmazdı. Bana gelince, benden çekinir ve nefret

eder; çünkü benim büyücülük ve sihirbazlık sanatında ondan daha bilgili olduğumu bilir. Ancak ben, oğlum, Tanrı'ya ve barış üzerine olası Peygamberine inanan birisi olduğumdan, kötülük yapmak için asla büyü sanatını kullanmam! Çünkü kötülük her zaman döner dolaşır, kötülük yapanı vurur!"

Yaşlı şeyh daha bu sözleri söyler söylemez, dükkânın önünde eflatun ve altın yaldızlı giysilere bürünmüş, aylar kadar güzel bin genç kadının iki sıra halinde yer aldığı bir mevkip, değerli taşlar kakılmış koşumları ışıldayan bir Arap atına binmiş olan bu kadınların hepsinden güzel genç bir kadına yer açmış. Bu, sihirbaz Almanak Ece'nin ta kendisiymiş. Dükkânın önünde durarak atının dizginini tutan iki esirenin yardımıyla atından inmiş ve yaşlı şeyhin yanına gelmiş ve onu büyük bir saygıyla selamlamış. Sonra divana oturmuş ve yarı kapalı gözlerle Gülen Ay'a bakmış. Ama nasıl bir bakışmış bu!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:*

Sonra divana oturmuş ve yarı kapalı gözlerle Gülen Ay'a bakmış. Ama nasıl bir bakışmış bu! Uzun, delici, okşayıcı ve ışık saçan! Ve Gülen Ay kendisini bir mızrakla delinmiş ya da tutuşan bir ateşle yanmış gibi duyumsamış. Sonra genç Ece yaşlı şeyhe dönüp ona "Ey Şeyh Abdurrahman, nasıl oldu da böylesi bir gence sahip olabildin?" demiş. O da "Bu, benim kardeşimin oğludur! Bir gezi yaparak yanıma geldi!" demiş. O da "Çok yakışıklı bu genç, ey şeyh! Onu bana sadece bir gece ödünç veremez misin? Onunla başka bir şey yapmaksızın sadece konuşur ve dokunulmamış durumda ertesi sabah iade ederim!" demiş. O da "Bana onu büyülemeyeceğine dair yemin verebilir misin?" demiş. Kadın "Büyücüler Ustası'nın ve senin önünde yemin veririm, ey saygın amca!" diye yanıt vermiş; ve onu birlikte sarayına götürmüş. Böylece Gülen Ay, artık kendini bahtın ellerine terk ettiği için hiçbir sözcük söylememiş ve hiçbir şekilde duygularını belli etmeden kendini götürmelerine katlanmış.

Ve büyücü Almanak, daha önce tanıdığı âşıklarına duymadığı

bir şekilde bu gence karşı içinin yandığını duyumsayarak onu çabucak duvarları sırf altından inşa edilmiş ve firuze bir havuzun fışkırttığı sularla serinlemiş bir salona götürmüş ve onunla birlikte fildişinden büyük bir yatağa yatmış ve genci öylesine olağandışı ve harika bir tarzda okşamaya başlamış ki, oğlan şarkı söyleyip oynamaya koyulmuş. Ve kadın ona hiç de kaba davranmamış. Aksine, gerçekten incelikle davranmış! Horozun bu yorulmak bilmez tavuk üzerindeki saldırıları sayılamayacak kadar çok kez tekrarlamış. Oğlan, kendi kendine "Vallahi! Bu kadın son kertede uzman! Beni hiç sarsmıyor! Kendi geliş zamanını da benimkini de kolluyor! Sanmam ki Cevahir Sultan bu büyücü kadar bu işlerde usta olsun! Burada tüm ömrümce kalıp artık ne Semender'in kızını ne ailemi ne de ülkemi düşünmek istiyorum!" demiş. Gerçekten, orada tüm zamanını genç büyücü ile şenlik kurarak, dans ederek, şarkı söyleyerek ve okşayışlar, saldırılar, çiftleşmeler ve benzeri diğer şeyler yaparak, zevkin ve neşenin doruğunda kırk gün kırk gece kalmış.

Ve zaman zaman gülmek için, Almanak, ona "Gözüm, benimle dükkânda amcanla olduğundan daha iyi bulmuyor musun kendini?" diye soruyormuş. O da "Vallahi! Amcam fakir bir ecza satıcısıdır, ama sen hayat iksirinin ta kendisisin!" diye yanıt veriyormuş.

Böylece kırkıncı günün akşamına ulaştıklarında, büyücü Almanak, Gülen Ay ile birlikte sonsuz sayıdaki çeşitli saldırılardan sonra her zamankinden daha çok yorularak uyumak için uzanmış. Ama gece yarısına doğru, uyuyor gibi yapan Gülen Ay onun yataktan tutuşmuş bir çehreyle kalktığını görmüş. Sonra salonun ortasına kadar giderek orada bakır bir tepsi üzerinden bir avuç arpa alarak bir leğenin içindeki suya atmış. Birkaç saniye sonra arpa filiz vermiş ve yaprakları sudan çıkmış, başakları olgunlaşmış ve sararmış. Bunun üzerine büyücü yeni taneleri koparmış ve bir havana koymuş; dövdükten sonra çeşitli kutulardan çıkardığı tozlarla bunu karıştırarak pastaya benzer yuvarlak bir kitle haline getirmiş. Sonra böylece hazırladığı pastayı, ocağın ateşinde ağır ağır pişirmiş; ocaktan çekip bir havluya sardıktan sonra bir dolaba kapatmış; sonra da gelip Gülen Ay'ın yanında yatağa uzanmış ve uyumuş.

Ertesi sabah, sihirbaz kadının sarayına gireli beri yaşlı şeyh Abdurrahim'i unutmuş olan Gülen Ay onu hatırlamış ve geceleyin Almanak'ın yapmış olduğu şeyleri anlatmak için gidip onu bulmanın gerekli olduğunu düşünmüş. Dükkânında şeyhi bulduğu zaman, yaşlı adam onu görmekle çok sevinmiş ve ona coşkuyla sarılmış; yanına oturtup "Ümit ederim ki, oğlum, inançsız biri olsa da, sihirbaz kadından şikâyet edecek bir şey yoktur!" demiş. O da "Vallahi, benim iyi yürekli amcacığım, bütün bu sürede bana çok incelikle davrandı ve hiçbir hususta beni sıkmadı. Ama, bu gece, onun yataktan kalktığını hissettim ve yüzünü ateşler içinde görerek uyur gibi yaptım ve beni epeyce korkutan şeyler yaptığını gördüm! İşte bunun içindir ki, ey saygın amcacığım, sana danışmaya geldim" diye yanıt vermiş. Gece gördüklerini ona anlatmış.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve büyücünün gördüğü işi ona anlatmış.

Bu sözleri işiten şeyh Abdurrahman büyük bir öfkeye kapılmış ve "Ah, lanet olasıca, hain kadın! Yeminini tutmak istemeyen alçak! Hiçbir şey onu kötülük için büyü yapmaktan alıkoyamaz!" diye haykırmış. Sonra da "Artık onun kötülüklerine bir son vermenin zamanıdır!" diye eklemiş. Sonra da bir dolaba doğru gidip oradan büyücünün hazırladığına her bakımdan benzeyen bir pasta çıkarmış, onu bir mendile sarmış ve Gülen Ay'a vermiş ve ona "Sana verdiğim bu pastayla sana yapmak istediği kötülük kendisine dönecektir. Gerçekten, o hazırladığı pastayı, kırk günün sonunda âşıklarına yedirir ve onları adayı dolduran dört ayaklı hayvanlara dönüştürür. Ama sen, evladım, sana vereceği pastaya dokunmaktan sakın! Aksine, ona, sana verdiğim pastadan bir lokma yedirmeye çalış! Sonra da onun sana yaptırmak istediği şeyleri sen ona yap; büyücülüğü gereği sana söyleyeceği sözleri sen de onun üzerine telaffuz et! Böylece onu istediğin hayvana dönüştürürsün! O zaman üzerine biner ve gelir beni bulursun! Geri kalan şeyleri de burada ben yapa-

rım! demiş. Gülen Ay, şeyhe, kendisine gösterdiği sevecenlik ve ilgiden dolayı teşekkür ettikten sonra onu terk edip büyücünün sarayına dönmüş.

Ve Almanak'ı, kendisini, tam ortasına geceden hazırladığı pastayı koyduğu bir sofra örtüsünü önüne çekmiş bahçede beklerken bulmuş. Sihirbaz saraydan ayrılışı dolayısıyla şikâyette bulununca, Gülen Ay ona "Hanımım, amcamı görmeyeli epeyce bir zaman geçtiği için onu ziyaret etmeye gittim; beni coşkuyla karşıladı ve bana yemek yedirdi; ve diğer harika şeyler arasında, öyle nefis pastalar vardı ki, sana da tadasın diye bir parça getirmekten kendimi alamadım!" demiş. Ve küçük paketi çıkararak pastayı ortaya koymuş; ve ondan bir parçasını yemesini rica etmiş. Almanak da onu kırmamak için, pastadan koparmış ve yutmuş. Sonra, kendisininkini Gülen Ay'a sunmuş; o da kadını kırmamak için bir parça koparmış ve yutar gibi yaparak giysisinin içine kaydırıvermiş.

Onun gerçekten pasta parçasını yuttuğunu sanan sihirbaz, hemen ayağa kalkmış ve leğenden avcunun içine bir parça su alarak bunu "Ey cılız genç, güçlü bir eşek ol!" diye haykırarak onun üzerine serpmiş. Ama büyücü kadın, genç adamın eşeğe dönüşeceği yerde ayağa kalkarak çabucak leğene yaklaşıp avcuna su alıp, bunu "Ey hain, insan kılığından çık, eşek ol!" diye üzerine serptiğini görünce şaşıp kalmış. Ve tam o anda, şaşkınlığından kendine gelmeye zaman bulamadan, büyücü Almanak dişi eşeğe dönüşmüş. Ve Gülen Ay onu mahmuzlayıp gidip Şeyh Abdurrahman'ı bulmuş ve olup biteni ona anlatmış. Sonra da hırçınlık eden eşeği ona bırakmış.

Bunun üzerine şeyh, eşek Almanak'ın boynuna çifte zincir vurmuş ve onu duvardaki bir halkaya bağlamış. Sonra da Gülen Ay'a "Şimdi, oğlum, kentimizin işlerini düzene koymaya çalışacağım; işe de bunca gencin dört ayaklı hayvanlara dönüşmesini sağlayan büyüleri ortadan kaldırmakla başlayacağım. Ama, ilkin, senden ayrılmak bana çok pahalıya mal olacaksa da, seni ülkene göndererek annenin ve uyruklarının tedirginliğine bir son vermek istiyorum! Ve bu maksatla en kestirme yolu bulmanı sağlayacağım!" demiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, iki parmağını dudakları-

nın arasına sokmuş ve uzun ve şiddetli bir ıslık çalmış; hemen önünde dört kanatlı iri bir ecinni belirmiş ve ayaklarının ucunda dinelerek çağrılmasının nedenini sormuş. Şeyh de ona "Ey Şimşek Ecinni! Omuzlarına Şah Gülen Ay'ı alacak ve onu olanca çabuklukla Beyaz Kent'teki sarayına götüreceksin!" demiş. Şimşek Ecinni başını eğerek gerdan kırmış. Gülen Ay da kurtarıcısı şeyhin elini öpüp ona teşekkür ettikten sonra, Şimşek Ecinni'nin omzuna binmiş; ve bacaklarını göğsüne doğru uzatarak boynuna kuvvetle sarılmış. Ecinni de haberci güvercin ivmesiyle ve kanatlarıyla bir yel değirmeninin gürültüsünü koparark havalara yükselmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:*

... Kanatlarıyla bir yel değirmeninin gürültüsünü çıkararak havalara yükselmiş. Ve yorulmak bilmeden bir gün bir gece yol gitmiş böylece altı aylık yol almış. Beyaz Kent'in üzerine ulaşmış ve Gülen Ay'ı sarayının taraçasına bırakmış. Sonra da gözden kaybolmuş.

Gülen Ay da yüreği ülkesinin rüzgârıyla ferahlamış olarak çabucak, ortadan yok olduğundan beri sessizce ağlayarak oğluna ihanet etmemek ve de tahtı ele geçireceklere fırsat vermemek için matemini gizlice ruhunda sürdüren annesi Gülnar'ın oturmakta olduğu daireye inmiş. Salonun perdesini kaydırmış, orada annesini ziyarete gelmiş bulunan büyükannesi Çekirge Sultan ve dayısı Salih ile teyzelerinin bulunduklarını görmüş. İçeri girip orada bulunanlara barış, dilemiş ve kendini annesinin kollarına atmış; o da oğlunu görerek sevinç ve heyecandan baygın düşmüş. Ama yeniden kendine gelmekte gecikmemiş ve oğlunu bağrına basıp hıçkırıklarla sarsılarak ve yeğenleri Gülen Ay'ın ayaklarını öperken ve büyükannesi bir elini, dayısı Salih diğer elini tutarken uzun uzadıya ağlamış. Ve böylece, dönüşünün uyandırdığı sevinç içinde tek bir söz söylemeksizin kalakalmışlar.

Ama sonunda içtenlikle birbirlerine açılacak zaman gelince, karşılıklı olarak çeşitli serüvenlerini anlatmışlar ve hep birlikte

hepsini sağ salim birleştiren hayırlar sahibi Tanrı'ya şükretmişler. Bunu izleyerek, Gülen Ay annesine ve büyükannesine dönerek onlara "Artık bana evlenmekten başka bir sorun kalmıyor. Ve ben, Şah Semender'in kızı Cevahir Sultan'dan başkasıyla da evlenmeyi düşünmem! Çünkü gerçekten adının işaret ettiği gibi bir cevahirdir!" demiş. Yaşlı büyükanne de "Sorun, çocuğum, şimdi kolay çözümlenir. Çünkü babasını, sürekli olarak sarayında hapis tutuyoruz" diye yanıt vermiş. Ve hemen Semender'i bulup getirmeleri için emir vermiş; köleler de onu elleri ayakları bağlı olarak oraya getirmişler. Ama Gülen Ay, zincirleri çözmelerini buyurmuş ve buyruğu o saat yerine getirilmiş.

Bunun üzerine Gülen Ay, Semender'in yanına yaklaşmış; başına gelen felaketten dolayı özürler diledikten sonra elini tutup saygıyla öpmüş ve "Ey Şah Semender, seninle akraba olmak onurunu dileyen artık bir elçi değil; Beyaz Kent'in hükümdarı ve yeryüzü ülkelerinin en büyüğünün şahı olan ve elini öperek kızın Cevahir ile evlenme izni vermeni dileyen Gülen Ay'ın ta kendisidir. Eğer sen, buna rıza göstermek istemezsen, ölürüm. Eğer kabul edersen, yeniden ülkende şah olmakla kalmayacaksın, ben de senin kölen olacağım!" demiş.

Bu sözleri duyan Semender, Gülen Ay'ı kucaklamış ve ona, "Kuşkusuz! Ey Gülen Ay, senden fazla hiç kimse benim kızıma layık değildir! Böylece, kızım benim buyruğuma uyacağına göre, bu arzumu gönül ferahlığıyla kabul edecektir! Şimdi bir haberci gönderip tahtımdan alındığım anda gidip gizlendiği adadan onu getirtmek gerek!" demiş. Ve bu sözleri söyleyerek deniz ülkesinden bir haberci çağırıp hemen sultanı adada bulmak ve birlikte gecikmeden getirmek üzere göndermiş. Haberci gözden kaybolup Cevahir Sultan ve cariyesi Mersin ile birlikte dönmekte gecikmemiş.

O zaman Şah Semender ilkin kızını kucaklamış; sonra onu yaşlı Çekirge Sultan ve Gülnar Sultan ile tanıştırmış; ve ona hayranlıktan ağzı bir karış açık Gülen Ay'ı göstererek "Bil ki, kızım, seni bu soylu genç adamla, deniz kızı Gülnar Sultan'ın oğlu yiğit arslan Gülen Ay ile nişanladım; çünkü o gerçekten erkeklerin en güzelidir, en büyüleyicisidir ve en kudretlisidir! Soyluluk ve rütbede de en yüce mertebededir ve daha da fazlasıdır! Bundan

dolayı onun senin için yaratılmış bulunduğunu, senin de onun için yaratılmış olduğunu düşündüm..."

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Bundan dolayı onun senin için yaratılmış bulunduğunu, senin de onun için yaratılmış olduğunu düşündüm!" demiş.

Babasının bu sözleri üzerine Cevahir Sultan, alçakgönüllülükle başını eğmiş ve "Senin görüşlerin babacığım, benim davranış kurallarım, gözetici sevecenliğin ise hoşlandığım gölgeliktir! Madem ki arzun böyledir; benim için seçtiğin kişinin hayali gözlerimde, adı ağzımda, oturacağı yer de yüreğimde olacaktır!" diye yanıt vermiş.

Gülen Ay'ın teyzeleri ve orada hazır bulunan öteki hatunlar bu sözleri işitince, sarayı sevinç çığlıkları ve keskin lu-lu-lu'larıyla çınlatmışlar. Sonra Şah Salih ve Gülnar, Şah Gülen Ay ile Cevahir Sultan'ın evlilik sözleşmelerini düzenlemeleri için hemen kadıyı ve şahitleri çağırtmışlar; ve düğünleri öylesine büyük bir şaşaa ve zenginlikle kutlanmış ki, giysi merasimi dolayısıyla gelinin giysisi dokuz kez değiştirilmiş. Geriye kalana gelince, bunları gereğince anlatmakta başarı gösteremeden dil tüylenir. Ve de güzel şeyleri uzlaştıran ve onları mutlu kılmak üzere neşeyi hemen sunan Tanrı'ya şükürler olsun!

*Şehrazad bu öyküyü anlatmayı bitirince susmuş. Bunu gören küçük Dünyazad "Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı, kibar ve zevkli! Ve bu öykü ne kadar harika!" diye haykırmış. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz! Ey Şehrazad, sen bana bilmediğim şeyleri öğrettin. Çünkü bu güne kadar suların altında olup bitenleri pek bilmiyordum. Ve Deniz Hükümdarı Abdullah ile Gülnar'ın öyküleri beni çok doyurdu! Ama ey Şehrazad, sen tümüyle şeytansı bir öykü bilmez misin?" demiş. Şehrazad da gülerek "Ey şahım, şimdi bildiğim öyle bir öyküyü hemen anlatacağım!" cevabını vermiş.*

# *Musullu İshak'ın Kış Gecesi*

*Ve Şehrazad demiş ki:*

Harun Reşid'in gözde şarkıcısı Musullu İshak bize aşağıdaki anısını anlattı. Dedi ki: Kışın, bir gece, dışarıda rüzgâr arslanlar gibi kükrerken ve bulutlar su dolu tulumların açılmış geniş ağızlarından boşanırcasına, gürültüyle boşanırken, bakır mangalımın üstünde ellerimi ısıtıyor ve yolların çamuru, yağmur ve karanlıktan ötürü ne dışarı çıkabiliyor ne de bana eşlik edebilecek bir arkadaşımı ziyaret umudu besliyordum. Ve bağrım gittikçe daha fazla daraldığından, köleme "Zaman geçirmek için bana yiyecek bir şeyler getir!" dedim. Kölem bana hizmete koyulurken, bir süre önce sarayda görmüş olduğum bir genç kızın güzelliğini düşünmekten kendimi alıkoyamadım; ama, geçmiş gecelerimi güzelleştiren birçok başka kadınlar varken, bunları değil de neden ısrarla onun yüzünü düşündüğümü bir türlü anlayamıyordum. Ve onu arzulamanın hoşluğuna kendimi öylesine kaptırmıştım ki, önümdeki halının üzerine sofrayı serdikten sonra kollarını göğsünde bağdaştırmış tepsileri getirmem için ayakta sadece işaretimi beklemekte olan kölemi bile unutmuştum. Ve ben, hülyama gömülerek yüksek sesle "Ah! Eğer genç Saide burada olsaydı, o güzel sesini dinlerdim; içim böyle kararmazdı!" diye haykırdım. Genellikle sessiz düşünmeyi âdet edindiğim halde, şimdi bu sözleri yüksek sesle söylediğimi çok iyi hatırlıyorum. Gözlerini şaşkınlıkla iri iri açmış olan kölemin önünde sesimin böyle yükselmiş olmasına da çok şaşırmıştım.

Ve bu dileğimi açıklar açıklamaz, birinin sanki beklemeye dayanamayacakmış gibi kapıyı çaldığını duydum ve genç bir

sesin, iç çekerek "Sevgilisi, dostunun kapısını aşabilir mi?" dediğini duydum. Bunu duyunca içimden "Kuşkusuz karanlıkta yolunu kaybetmiş biri var kapıda! Yoksa arzumun verimsiz ağacında meyveler mi açacak?" dedim. Öyle de, böyle de olsa, hemen ayağa fırladım, koşarak gidip kapıyı kendim açtım; ve eşikte bunca arzuladığım Saide'yi gördüm; ama tuhaf bir halde ve garip bir görünümdeydi! Yeşil ipekten kısa bir urba giyinmişti ve başındaki ipek işlemeli örtü onu yağan yağmurdan ve taraçalardan boşanan sudan koruyamayacak incelikteydi. Ve de, bacaklarının açıkça belirttiği gibi, yol boyunca çamurlara da batmıştı. Ve ben, onu, böyle bir durumda görünce "Hanımım, niye bu kılıkta sokağa çıktın ve de böylesine bir gecede?" diye haykırdım. Bana, tatlı bir sesle "Hey! Bana yolladığın haberciden dileğini işitince başka türlü davranabilir miydim? Bana, senin beni ne çok istediğini ısrarla söyledi; işte ben de bu kötü havaya rağmen karşındayım!" dedi.

Oysa ben, böyle bir buyruk verdiğimi hiç hatırlamadığım gibi, zaten tek kölemin hem yanıbaşımda olup hem de vermiş olsam da böyle bir buyruğu yerine getirmek üzere dışarı çıkması mümkün olmayacağı doğal bulunsa da, bütün bunlardan ruhumun nasıl etkilenmiş olduğunu sevdiğime göstermek istemedim; ve ona "Birleşmemizi sağlayan ve arzunun acılığını bala dönüştüren Tanrı'ya şükürler olsun, hanımım! Gelişin eve nasıl koku saçtı ve ev sahibinin gönlünü tedirginlikten nasıl kurtardı bir bilsen! Gerçekte eğer gelmeseydin, seni ben aramaya çıkacaktım, ruhum seninle öylesine doluydu...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz ellinci gece olunca, demiş ki:*

"... Seni aramaya ben çıkacaktım, ruhum öylesine seninle doluydu ki!" dedim. Sonra köleme doğru döndüm ve ona "Hemen gidip sıcak su ve kokular getir!" dedim. Köle buyruğumu yerine getirince, ben kendim sevgilimin ayaklarını yıkamaya koyuldum ve üzerlerine bir şişe gülsuyu döktüm. Sonra da ona yeşil ipekli muslinden bir urba giydirdim ve onu meyve ve içkilerin bulunduğu sofrada yanı başıma oturttum. Ve benimle epeyce

şarap içtikten sonra ve onun hoşuna gitsin diye, aslında birçok rica ve yalvarmalardan sonra şarkı söylemeyi âdet edindiğim halde, ona, yeni bestelediğim bir şarkıyı okumak istedim. Ama, bana ruhunun beni işitmek arzusu taşımadığını söyledi. Ben de "Öyleyse, hanımım, lütfet de sen bize bir şarkı oku!" dedim. "Onu da istemiyorum! Çünkü içimden gelmiyor!" diye yanıt verdi. "Bununla birlikte ey gözümün nuru, şarkı ve musiki olmadıkça neşe tamamlanmış olmaz! Sen ne dersin?" dedim. Bana "Hakkın var! Ama bu akşam, bilmem nedendir, sadece halktan bir kimsenin ya da bir sokak dilencisinin şarkısını duymaktan başka bir şey istemiyorum. Acaba gidip kapıda bu arzumu doyurabilecek biri geçiyor mu, bakar mısın?" dedi. Ben de onu kırmamak için, böylesine bir gecede sokaktan geçecek biri bulunmayacağından emin olmakla birlikte, gidip sokak kapısını açtım ve aralığından başımı uzattım. Ve çok şaşırarak, karşıki duvara bastonunu dayamış yaşlı bir dilencinin kendi kendine konuşarak "Ne büyük bir gürültü kopanyor bu fırtına böyle! Rüzgâr sesimi dağıtıp halkın beni işitmesini engelliyor! Zavallı köre acıyın! Şarkı söylese kulak verilmez! Söylemese, acından ölür!" diyordu. Bu sözleri söyleyen, yaşlı kör bir yandan da bastonuyla toprağı ve duvarı yokluyor, yolunu sürdürmeye çalışıyordu.

Ben bunu görünce, bu beklenmedik karşılaşmadan hem şaşırmış hem de etkilenmiş olarak, kendisine "Amca, sen şarkı söylemeyi bilir misin?" diye sordum. "Bildiğimi söylerler!" diye yanıt verdi. Ben de ona "Bu durumda, ey şeyh, geceyi bizimle bitirmek ve meclisimizden yararlanmak ister misin?" dedim. Bana "Öyle istiyorsan tut elimi, çünkü iki gözüm de kördür!" diye yanıt verdi. Ben de elini tuttum ve onu eve sokarak ardından dikkatle kapıyı kapadım ve dostuma "Hanımım, sana fazladan kör olan bir şarkıcı getirdim! Bizim yaptıklarımızı görmeden bize zevk verebilecektir! Senin de sıkılmana ve yüzünü örtmene gerek yok!" dedim. Bana "Çabucak onu içeri al!" dedi. Ben de dilenciyi içeri soktum.

İlkin onu karşımıza oturtmakla işe başladım ve bir şeyler yemeye çağırdım. Büyük bir incelikle parmak uçlarını kullanarak yemek yedi. Yeme işini bitirince, ellerini yıkadı ve ona içecek sundum; üç bardak dolusu şarap içti ve sonra bana "Kimin evin-

de bulunuyorum acaba, söyler misin?" diye sordu. Kendisine, "Musullu İbrahim oğlu İshak'ın evinde!" diye yanıt verdim. Adım onu pek şaşırtmadı; bana "Ah! Evet, senden söz edildiğini duydum. Ve senin evinde bulunmaktan dolayı memnunum!" dedi. Sonra şeyh bana "Öyleyse, ey İshak, istersen, çok güzel olduğunu söyledikleri sesini bana duyurur musun? Çünkü çağrılıların hoşuna gitmesi için ilkin ev sahibi şarkıya başlamalıdır!" dedi. Ben de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını verdim. Bu önerisi beni zevklendirdiğinden udumu alıp olanca ustalığımla çalarak ve şarkı söyleyerek onun dileğini yerine getirdim. Büyük bir özenle şarkıyı bitirip son nağmeleri saçarken, yaşlı dilenci alaylı bir gülüşle bana "Gerçekten ya İshak, mükemmel bir musikişinas ve eksiksiz bir şarkıcı olmak için pek noksanın kalmamış!" dedi. Oysa ben, onun, methetmekten çok bir kusur bulma şeklindeki bu konuşmasını duyunca, kendi gözlerimde küçüldüğümü hissettim; kızgınlık ve düş kırıklığıyla udu bir yana fırlattım. Ama, konuğuma saygısızlık da olmasın diye, ona yanıt vermek istemedim ve sustum. O zaman bana "Kimse artık çalıp söylemeyecek mi? Burada başka birileri yok mu?" dedi. Ben de "Sadece bir esire var!" dedim. "Ona şarkı söylemesini buyur da, kendisini dinleyeyim!" dedi. Ben de "Sen dinlediklerinle artık yetinmiş bulunduğuna göre, neden şarkı söylesin?" dedim. "Yine de söylesin!" dedi. O zaman, dostum olan genç kız, isteksizce udu eline aldı, ustaca bir taksim yaptıktan sonra, elinden geldiğince şarkı söyledi. Ama yaşlı dilenci ansızın onun şarkı okumasını kesti ve "Senin daha öğreneceğin çok şey var!" dedi. Ve dostum, kızarak udu elinden fırlattı ve ayağa kalkmak istedi. Onu, dizlerine atılarak binbir güçlükle alıkoydum. Sonra kör dilenciye dönerek ona "Vallahi, ey çağrılım, ruhumuz sana ancak yetkinliğince bir şeyler sunabilir! Bununla birlikte, seni memnun etmek için elimizden geleni yaptık. Şimdi nezaket kurallarına göre, sende olanı bize vermen için, senin sıran geldi!" dedim. Ağzını bir kulağından ötekine kadar yayarak güldü ve bana...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:*

Ağzını bir kulağından ötekine kadar yayarak güldü ve bana "Öyleyse bu güne kadar kimsenin eli değmemiş olan bu udu bana getirmekle işe giriş!" dedi. Ben de gidip bir kutu açtım ve oradan yepyeni bir ut çıkararak eline verdim. Parmakları arasında yontulmuş bir kaz tüyü tuttu. Bunu teller üzerinde uyumla gezdirdi. Ve daha ilk sesleri duyar duymaz, bu dilencinin zamanımızın en iyi musikişinaslarının hepsinden daha usta olduğunu fark ettim. Ama asıl şaştığım şey, sanatın cahili olmadığım bilindiği halde, bugüne kadar hiç duymadığım bir tarzda çalgı çalması oldu. Ve sonra eşi bulunmaz bir sesle şu şarkıyı okudu:

> Düşen gölgeler boyunca, sevgili evinden çıktı ve gecenin koynunda beni bulmaya geldi. Ve bana barış dilemeden önce, kapıyı çalıp bana 'Sevgilisi dostunun kapısını aşabilir mi?' diye sordu.

Yaşlı dilencinin bu şarkısını işitince, ben ve dostum, şaşkınlığın doruğunda birbirimize bakakaldık. Sonra sevgilim hiddetten kıpkırmızı oldu ve bana, sadece benim işitebileceğim bir sesle "Ey hain! Gelip bana kapıyı açtığın sırada, benim ziyaretimi bu yaşlı dilenciye anlatarak bana ihanet etmeye utanmıyor musun? Gerçekte, ey İshak, senin bağrının bir saatçik bile bir sırrı saklayacak kadar güçlü olduğunu sanmıyorum! Sana benzeyen adam kendinden utansın!" dedi. Ama ben kendisine bin kez yemin ederek kimseye gevezelik etmediğimi söyledim; ve de ona "Babam İbrahim'in kabri üzerine sana yemin ederim ki, bundan, şu kör dilenciye hiç söz etmedim!" dedim. Dostum bana inandı ve sonunda kör tarafından görülmekten korkmadan, onu okşamama ve öpmeme izin verdi. Ben de, kimi vakit onu yanaklarından ve dudaklarından öperek, kimi vakit onu gıdıklayarak, kimi vakit de göğüslerini çimdikleyerek ve narin yerlerini ısırarak onunla oynaştım; o da aşırı derecede kıkırdayıp durdu. Sonra yaşlı amcaya döndüm ve ona "Bize bir şarkı daha okumak ister misin efendim?" dedim. "Neden olmasın?" dedi ve udu eline alarak şu şarkıyı okudu:

> Ah! Çoğu zaman sevgilimin büyülemesinin etkisiyle sarhoş dolaşırım ve elimle o güzel çıplak cildini okşarım!

> Bazen fildişinden körpe göğsünün narlarını sıkıştırır, bazen de yanaklarının elmasını ısırırım. Ve sonra yeniden başlarım!

Ben, bu şarkıyı işitince, artık onun körlüğünün sahteliğinden kuşku duymayarak, sevgilime peçesiyle başını örtmesini rica ettim. Dilenci de birdenbire bana "Gidip su dökmek istiyorum. Hela nerede acaba?" diye sordu. O zaman, ayağa kalktım; onun yolunu aydınlatsın diye bir mum aramak üzere bir an için dışarı çıktım; sonra da, ona yol göstermek üzere geri döndüm. Ama döndüğümde, orada hiç kimseye bulamadım; kör, genç kızla birlikte ortadan yok olmuştu! Ve ben, şaşkınlığımdan kurtulunca, onları evin her yanında aradım; ama hiçbir yerde bulamadım. Bununla birlikte evin kapıları ve kapılarının sürgüleri içerden kapanmıştı ve onların tavandan mı, yoksa yer yarılıp kapanırken o arada içine girerek mi odadan çıktıklarını bilemedim! Ama o zamandan beri inandığım bir şey var ki, İblis'in kendisi ilkin bana aracılık etmiş, sonra da sahte bir görünüm ve bir yanılsama oluşturmaktan öte bir şey olmayan genç kızı alıp götürmüştü!

*Şehrazad, bu öyküyü anlatıp bitirdikten sonra, susmuş. Şah Şehriyar da, son kertede etkilenerek "Allah kötülerin belasını versin!" diye haykırmış. Şehrazad, onun kaşlarını çattığını görünce, kendisini yatıştırmak istemiş ve şu öyküyü anlatmış:*

# *Mısırlı Fellah ve Beyaz Çocukları*

Kahire'nin valisi Emir Muhammed, salnamelerinde şunu anlatır. Der ki: Yukarı Mısır'da gezide bulunmaktayken, bir gece yörenin Şeyhü'l-Bilad'ı[1] olan bir Fellahın evinde konukladım. Bu, yaşını başını almış, son derece esmer renkli ve sakalı kırlaşmaya başlamış birisi idi. Ama küçük yaştaki çocuklarının yanakları bembeyaz ve pembe, saçları sarı ve gözleri mavi idi. Bizi hoş karşılayıp büyük sevgi gösterdikten sonra yanımıza gelerek konuşurken, uygun düşecek biçimde kendisine "Ey falan kişi, nasıl oluyor da, senin tenin esmer olduğu halde, çocuklarının teni böylesine açık, cildi pembe beyaz, gözleri ve saçları açık renkli oldu?" diye sordum. Fellah da çocuklarını yanına çağırıp elini saçlarında gezdirerek bana "Efendim, çocuklarımın annesi bir Frenk kızıdır ve ben onu Selahaddin-i Eyyubi zamanında, Hattin Savaşı'nın ardından Kudüs'ü ele geçiren Hıristiyanlardan kurtulduktan sonra savaş esiri olarak satın aldım. Ama bu çok zamanlar önceydi ve o zaman gençlik günlerimi yaşıyordum!" dedi. Ben de, ona "O halde ey şeyh, senden lütfedip bu öyküyü anlatmanı rica ediyoruz!" dedim. Fellah da "Tüm dost yüreğim veev sahipliğinin gerektirdiği saygıyla! Çünkü eşim Frenk kızı ile evliliğim oldukça gariptir!" diye yanıt verdi. Ve bize şu öyküyü anlattı:

Bilmelisiniz ki, benim mesleğim keten yetiştiriciliğidir. Babam ve büyükbabam da benden önce keten ekip biçmişler; ırk ve köken bakımından da bu ülkenin Fellahları içinden bir Fellahım. Bir yıl, öyle oldu ki, ektiğim, biçtiğim ve ayıkladığım keten, Allah'ın hikmetiyle çok iyi ürün oluşturdu; ve değeri beş yüz altın dinarı buldu. Ama onu pazara sürüp istediğim kazancı

1 *Şeyhü'l-Bilad:* Beldeler (bölgeler) amiri (Â.Ş.O.)

sağlayamadım; tacirler de bana "Sen al ürününü, Akra Hisarı'na götür; orada büyük bir değer karşılığında satarsın!" dediler. Ben de onların sözüne değer vererek ketenimi alıp Akra kentine gittim; bu kent o sıralarda Frenklerin elindeydi. Ve gerçekten, orada malımın yarısını simsarlara altı aylık sürede ödenmek üzere iyi fiyatla devrettim; öteki yarısını da yanımda tutarak kentte kaldığım süre parça parça satarak büyük paralar kazandım.

Böylece mallarımı satmaktayken, günün birinde, Frenklerin âdetine uygun olarak yüzü açık ve başı örtüsüz bir Frenk kızı dükkânıma gelip benden mal almak istedi. Oracıkta, önümde, güzel, beyaz ve hoş bir tavırla duruyordu; keyfimce onun güzelliğini ve tazeliğini hayranlıkla izleyebiliyordum. Ve yüzüne baktıkça sevgisi gönlümü sarıyordu. Bu yüzden ona keten satışım epeyce uzun sürdü...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:*

Bu yüzden ona keten satışım epeyce uzun sürdü. Sonunda, malı sardım ve oldukça ucuza sattım. Ayrılıp giderken de onu bakışlarımla izledim.

Birkaç gün sonra, yeniden keten satın almaya geldi; bu kez malı, kendime hiç kâr bırakmadan, ilkinden de ucuz fiyatla sattım. Kız da benim kendisine tutulduğumu anladı; ve ayrılıp gitti. Ama bir süre sonra, bu kez yanında satış sırasında yöremizden ayrılmayan yaşlı bir kadınla birlikte geldi; ve ondan sonra her alışverişe geldiğinde bu kadını da birlikte getirdi.

Ama, artık sevda tümüyle ruhumu sardığından, yaşlı kadını bir gün bir kenara çektim ve ona "Senin ödülünü sağlarsam, onunla bir buluşma için bana yardımcı olur musun?" diye sordum. Yaşlı kadın bana "Onunla buluşmak için sana bir olanak sağlarım ama, bu, sen, ben ve o olmak üzere üçümüz arasında kalmak koşuluyla olur; ve dahası, epey para da harcarsın!" diye yanıt verdi. Ben de onu "Ey yardımsever hala, eğer hayatım ve varlığım onun lütuflarına denk tutulacak olsaydı, ona yaşamımı ve ruhumu verirdim. Para konusuna gelince, hiç de önemli

değil!" diye yanıtladım. Ve kendisiyle aracılık bedeli olarak elli dinar üzerinde anlaştık ve bunu eline saydım. İş böylece sonuçlanınca, kadın genç kızla konuşmak üzere yanımdan ayrıldı ve uygun bir yanıt sağlayarak yanıma döndü. Sonra da bana "Efendim, bu genç kızın benzer buluşmalar için belirli bir yeri yok, çünkü hâlâ bakire bir kızıdır ve böylesine işleri bilmiyor. Böyle olunca senin onu, gidip seni bulacağı ve sabaha kadar kalacağı kendi evinde karşılaman gerekiyor!" dedi. Ben de bunu büyük bir istekle kabul ettim; ve buluşma için gerekli olabilecek her türlü yiyecek, içecek ve hamur işleri sağlayarak çabucak eve gittim. Ve onu beklemeye başladım.

Ve biraz sonra Frenk kızının geldiğini görerek gidip ona kapıyı açtım ve kendisini eve aldım. Mevsim yaz olduğundan her şeyi taraçaya taşımıştım. Onu yanıma oturttum ve onunla birlikte yiyip içmeye başladım. Oturmakta olduğum ev deniz kıyısındaydı; ve taraça, ay ışığında çok güzeldi; gökyüzünü dolduran yıldızlar da suya yansıyordu. Ve ben, bütün bunlara bakarak kendi benliğime dönüp içimden "Yüceler Yücesi Tanrı huzurunda, ona karşı gelerek ne senin ırkından olan ne de seninle aynı yasalara bağlı bulunan bu Frenk kızıyla zina etmeye utanmıyor musun?" diye düşündüm. Ve sevgiyle bana sokulan genç kızın yanında uzanmakta olduğum halde içimden "Yüceliğine kurban olduğum Allah'ım, bu Frenk kızına, bakireliğine duyduğum saygıyla yaklaşmaktan çekindiğime tanık ol!" dedim. Ve böyle düşünerek sırtımı genç kıza döndüm; ona elimi bile dokundurmadım ve göğün iyilik saçan parlaklığı içinde uyudum.

Sabah olunca, genç Frenk kızı uyandı, bana tek bir söz söylemeksizin, canı çok sıkılmış olarak evimden ayrıldı. Ben de, her zamanki gibi keten satmakla uğraşmak üzere dükkânıma döndüm. Ama, öğleye doğru, genç kızı, yanında yaşlı kadın olduğu halde, küskün bir yüzle dükkânımın önünden geçerken gördüm; ben de yeniden tüm varlığımla, ölürcesine onu arzuluyordum. Çünkü, Allah da biliyor ya, ay gibiydi; ve ben de artık içimden gelen ayartıya karşı duramıyordum. Ve içimden heveslenerek "Böylesi bir kız için duyduğum arzuyu frenleyen sen kim oluyorsun? Bir derviş, bir sufi değilsin; bir haremağası ya da Bağdatlı veya İranlı bir inmeli de değilsin! Yukarı Mısır'ın güçlü

Fellahlarının soyundan değil misin sen, yoksa sana anan kendi bağrından süt emzirmedi mi?" dedim. Ve artık daha fazla düşünmeden, yaşlı kadının ardından koştum, onu bir yana çekerek "Senden onunla ikinci bir kez beni buluşturmanı isteyeceğim!" dedim. O da bana "Mesih aşkına, şimdi iş değişti; artık yüz dinar ödemen gerek!" dedi. Ben de, hemen oracıkta, ona yüz altın dinar saydım, alıp gitti. Ve genç Frenk kızı geceleyin bana ikinci kez geldi; ama ben çıplak gecenin güzelliği önünde, aynı kaygılara kapıldım ve bu ikinci buluşmamızdan da yararlanamadım; ve tüm bakireliği karşısında kıza elimi sürmekten çekindim. O da, müthiş bir hiddetle yanımdan kalktı ve çekip gitti.

Oysa ertesi gün, yeniden, dükkânımın önünden geçerlerken, içimde aynı kırpıntıları hissettim ve yüreğim çarparak yaşlı kadını bir kenara çekip kendisine konuyu açtım. Ama kadın yüzüme öfkeyle bakarak bana "Mesih aşkına, ey Müslüman! Senin dininde bakirelere böyle mi davranılıyor? Bu kez ona beş yüz dinar ödemedikçe el süremezsin!" dedi. Sonra çekip gitti. Bense, heyecan ve aşk ateşinden yanarak bütün ketenimin parasını biraraya getirip, gerekirse hayatımı da verip bu beş yüz dinarı feda etmeye karar verdim. Ve bunları bir mendile koyarak yaşlı kadına çabucak ulaştırmak isterken birdenbire...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Yaşlı kadına çabucak ulaştırmak isterken, birdenbire bir tellalın "Ey bu ülkede yaşayan müslümanlar, işleriniz dolayısıyla burada kaldığınız sırada, bizimle sizin aranızdaki barış ve silahları bırakma durumumuz sona erdi. İşlerinizi yoluna koyup buradan ayrılmanız ve ülkenize dönmeniz için size bir hafta süre verildi!" dediğini duydum.

Bu bildiriyi duyunca, keten olarak elimde ne kalmışsa sattım, parasını sonradan almak üzere sattığım malların bedelini topladım; bizim ülkelerde satmaya yarar mallar satın aldım ve içimde, ruhunu ve düşüncemi saran bu Hıristiyan kızı için binlerce acı ve pişmanlık taşıyarak Akra kentini terk ettim.

Oradan, Suriye'ye, Şam'a gittim ve yeniden savaş başladığından gidip gelmeler kesilmiş olduğu için Akra'dan aldığım malları büyük bir kârla sattım. Sonra da çok iyi tecimsel ilişkiler kurup Yüceler Yücesi Tanrı'nın yardımıyla zengin oldum. Bu arada savaş esiri Hıristiyan kızlarını alıp satarak epeyce kâr sağladım. Böylece Akra'daki serüvenden sonra üç yıl geçirdim; ve genç Frenk kızından ansızın ayrılmakla duyduğum acı keder, yüreğimde yumuşamaya yüz tuttu.

Biz Müslümanlar, Frenkler üzerinde gerek Kudüs'te, gerekse Suriye'de zaferler kazanmayı sürdürdük. Ve Tanrı'nın yardımıyla, Sultan Selahaddin-i Eyyübi, çok sayıdaki muzaffer savaşlardan sonra Frenkleri ve tüm kâfirleri yendi; ve tüm ülkelerini ele geçirdi, hükümdarları ile komutanlarını esir ederek Şam'a getirdi ve Tanrı'ya şükürler olsun ki yeniden barış kuruldu.

İşler bu durumda iken, bir gün, Sultan Selahaddin'in ordusunun hâlâ toplu olarak bulunduğu çadırlara, satmak üzere çok güzel bir esire götürdüm. Kendisine bu esireyi gösterdim; beğenip almak istedi. Bu esireyi ona sadece yüz dinara bıraktım. Ama Tanrı kendisinden merhametini esirgemesin! Sultan Selahaddin'in üzerinde sadece doksan dinar bulunuyordu, çünkü hazinesindeki tüm varlığını kâfirlere açtığı savaşta harcamıştı. Bunun üzerine sultan, yöresindeki muhafızlara dönerek onlara "Alın, bu taciri, son girişimimizde tutsak aldığımız kızların bulunduğu çadıra götürün, ona borçlu bulunduğum on dinar yerine içlerinden en çok hoşuna gideni seçsin!" dedi. Sultan Selahaddin, böyle adaletli bir hükümdardı.

Bunun üzerine muhafızın biri beni Frenk tutsaklarının bulunduğu çadıra götürdü. Ve ben bu kızların arasından geçerken, gözüm hemen Akra'da iken o denli tutulduğum genç kıza ilişti. Onu tanıdıktan sonra, kendisi bir Frenk atlı birliğinin komutanının eşi olmuş. Onu tanıyınca, ona sahip olmak üzere kendisini kollarımın arasına aldım ve muhafıza "İstediğim budur!" dedim. Ve kadını yanıma alarak oradan uzaklaştım.

Bundan sonra, onu çadırıma götürerek, kendisine "Ey genç kız, beni tanımadın mı?" dedim. Bana "Hayır, seni tanımıyorum!" diye yanıt verdi. Ben "İlkin elli dinar, sonra da yüz dinar ödeyerek yaşlı kadının aracılığıyla Akra'dayken iki kez evine geldiğin; ama seni

olanca bakireliğin içinde görerek dokunmaktan çekinip çok öfkelenmene karşın, evinden ayrılmasına izin veren dostunum! Tam seni, bu kez beş yüz dinar ödeyerek üçüncü bir kez bir geceliğine sahip olmaya hazırlanmışken, şimdi sultan seni bana on dinara bağışladı" dedim. Başını eğdi ve birdenbire yeniden kaldırarak "Olup bitenler anlaşılan İslam inancının gizemi gereğidir! Böyle olunca ben de parmağımı kaldırarak Tanrı'dan başka Tanrı olmadığına ve Muhammed'in onun elçisi bulunduğuna tanıklık ederim!" dedi. Ve böylece resmen imanını haykırarak İslamlıkla onurlandı!

Ben de o zaman, kendi bakımımdan "Vallahi! Bu kez ona, onu azat edip şeriat düzenine göre onunla evlenmedikçe cinsel bakımdan yaklaşmayacağım!" diye düşündüm. Ve kadı İbni Şeddad'ı bulmaya giderek bütün konuyu kendisine açıkladım. O da şahitleri ile benim çadırıma gelerek evlenme sözleşmesini kaleme aldı.

Ancak ondan sonra onunla birleştim. Ve benden hamile kaldı. Biz de Şam'a yerleştik. Böylece birkaç ay geçtikten sonra, Şam'a hükümdarların kendi aralarında vardıkları bir anlaşmaya göre savaş esirlerinin değiş tokuşunda bulunmak üzere Frenk kralının bir elçisi gelince, tüm erkek ve kadın tutsaklar özenle seçilerek Müslüman tutsaklarla değiştirildi. Ama Frenk elçisi listesine bakıp da bir kişinin hâlâ eksik olduğunu görünce, falan atlı birliğin komutanının eşi diye karımın ilk kocasının adını anmış. Sultan da onun her yanda aranması için adamlar göndermiş. Muhafızlar gelip onu benden istediler. Baştan başa rengim attı ve ağlayarak gidip karımı buldum ve kendisine durumu anlattım. Ama ayağa kalkarak bana "Beni hemen sultanın huzuruna götür! Önünde dize gelerek ona söyleyeceğim şeyi ben bilirim!" dedi. Ben de karımı yanıma alarak, örtünmüş olarak Sultan Selahaddin'in yanına götürdüm; ve Frenk elçisini onun sağ yanında oturur gördüm...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:*

... Frenk elçisini onun sağ yanında oturur gördüm.

O zaman, sultanın önünde yeri iki elimin arasından öptüm ve kendisine "İşte söz konusu olan kadın budur ve de benim karım-

dır!" dedim. O da eşime doğru döndü ve ona "Sen ne diyorsun bakalım! Elçiyle birlikte ülkene mi döneceksin, yoksa burada, kocanla mı kalacaksın?" diye sordu. Kadın "Ben, burada kocamla birlikte kalıyorum, çünkü Müslümanım ve ondan hamileyim ve artık Frenklerin arasında ruhum rahat olamaz!" diye yanıt verdi. Bunu duyan sultan, elçiye dönerek, ona "İşittin mi? Ama istersen onunla sen konuş!" dedi. Frenklerin elçisi, eşime ayıplamalar ve tehditlerle hitap etti ve sonunda "Burada Müslüman kocanla kalmayı mı yeğliyorsun yoksa Atlı Birliği komutanı kocan falana dönmeyi mi?" diye sordu. O da "Ben Mısırlı olan kocamdan ayrılmayacağım, çünkü Müslümanlar arasında olursam ruhum huzurunu sürdürecektir!" diye yanıt verdi. Çok öfkelenen elçi ayağını yere vurarak bana "Öyleyse al bu kadını götür!" dedi. Ben de karımı elinden tutup onunla birlikte Divan'dan çıktım. Ve ansızın elçi bize seslenerek bana "Akra'da oturan ve yaşlı bir Frenk olan karının anası, bana, gördüğün şu paketi verdi!" dedi. Ve paketi bana teslim ederek "Ve bu kadın, kızını sağlıklı olarak görmeyi umut ettiğini söylemek için beni görevlendirdi!" diye ekledi. Bunun üzerine paketi alıp karım ile birlikte eve döndüm. Ve paketi açtığımızda, eşimin Akra'da giymekte bulunduğu urbalarla birlikte ilkin kendisine ödediğim elli dinarla, ikinci buluşmada ödediğim yüz dinarı elimle verdiğim mendillere düğümlenmiş olarak buldum. Böylece ben de bekârete verdiğim değerin sağladığı armağanı aldım ve Tanrı'ya şükürler ettim!

Daha sonra, Frenk iken Müslüman olan karımı birlikte buraya Mısır'a getirdim! Ve işte, ey konuklarım Yaradanın kutsadığı bu çocuklar da bana bu kadının armağanlarıdır! Bugüne kadar ömrümüzü birlikte geçirdik, pişirdiğimiz ekmeği birlikte bölüşerek yedik! Ve benim de öyküm budur! Ama Allah daha iyisini bilir! dedi.

*Ve Şehrazad, bu öyküyü anlatarak susmuş. Şah Şehriyar da "Bu Fellah ne kadar mutluymuş, Şehrazad!" demiş. Şehrazad da "Evet, ey şah; ama, Halife ile Deniz Maymunlarının Sahibi Balıkçı Halife kadar mutlu değil kuşkusuz!" demiş. Şah Şehriyar, "Öyleyse, nedir bu* Halife ile Balıkçı Halife Öyküsü?" *diye sormuş. Şehrazad "Onu hemen size anlatacağım!" diye yanıtlamış.*

# *Halife ile Balıkçı Halife*

*Ve Şehrazad demiş ki:*

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, eski zamanlarda ve geçmiş çağlarda, Bağdat kentinde, meslek bakımından balıkçı ve adı Halife olan bir adam yaşarmış. Bu, öylesine fakir, öylesine bahtsız ve her şeyden yoksun bir adammış ki, evlenmek için gerekli birkaç parça bakır parayı bile asla biraraya getiremezmiş; ve böylece yoksulların yoksulu kişiler bile, bir eşe ve çocuklara sahip olduğu halde, o bekâr kalmış.

Günün birinde, âdeti gereğince, bu adam, ağını omzuna vurmuş, başka balıkçılar gelmeden erken saatte avlanmak için su kenarına gelmiş. Ama, birbiri ardından on kez ağını suya fırlattığı halde hiçbir şey tutamamış. Buna son derece canı sıkılmış; göğsü daralmış, zihni perişan olmuş; ve umutsuzluğun pençesinde nehrin kıyısında oturup kalmış. Ama sonunda kötü düşünceleri başından savmış ve kendi kendine "Tanrı benim davranışımı bağışlamaz! Ondan başka sığınılacak varlık yoktur! Kullarının nafakasını gözetir; ve onun vereceği nafakadan kimse bizi yoksun kılamaz; kısmetimizi kesmişse, kimse de bunu bize sağlayamaz! Böyle olunca iyi günleri de, kötü günleri de geldikleri haliyle kabullenmeli; ve felaketlere karşı sabır dolu bir yürek taşımalıyız! Çünkü kötü baht, sabırlı bakımla patlayan ve iyileşen bir yara gibidir!" demiş.

Balıkçı Halife, ruhunu bu sözlerle yatıştırarak yüreklenip ayağa kalkmış, yenlerini kıvırarak, kemerini sıkarak ve giysisinin uçlarını kaldırarak ağını kolunun atabileceği kadar uzağa fırlatmış ve bir süre beklemiş; ondan sonra iplere sarılmış ve tüm

gücüyle ağı çekmiş; ama ağ öylesine ağırmış ki, ipleri koparmadan avı geri çekmek için sonsuz gayret sarfetmiş. Sonunda başararak, yavaşça kıyıya çıkarmış, yüreği çarparak ağı açmış; ama içinde bir gözü kör, bir ayağı topal iri bir maymundan başka bir şey bulamamış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:*

... Ama içinde bir gözü kör ve bir ayağı topal iri bir maymundan başka bir şey bulamamış.

Bunu görünce, bahtsız Halife "Tanrı'dan başka güç ve kuvvet yoktur! Aslında da Allah'a ait bulunmakta ve sonunda ona dönmekteyiz! Ama bugün beni hangi uğursuzluk izlemektedir? Bu felaket dolu kader ve uğursuz talihin anlamı ne? Bu kutsal günde başıma gelen nedir? Yoksa bütün bunlar Yüce Tanrı'nın çizdiği yol mudur?" diye haykırmış. Ve bunu söyleyerek, maymunu alıp boynuna bir ip bağlayarak nehir kıyısında bitmiş bir ağaca bağlamış; sonra eline bir kamçı alarak, umutsuzluğunun acısını çıkarmak için maymunun üzerine yürüyerek onu dövmek istemiş. Ama birdenbire Tanrı'nın yardımıyla maymunun dili açılmış ve etkili bir konuşmayla Halife'ye "Ey Halife, elini durdur; ve beni dövme! Bırak bu ağaca bağlı kalayım ve git Tanrı'ya güvenerek ağını bir kez daha suya fırlat. O, sana günlük nafakanı verecektir!" demiş.

Halife, bu kör ve topal maymunun konuşmasını işitince, tehdit edici davranışından vazgeçmiş, yeniden su kenarına gidip ağını bulmuş ve ipi elinde kalacak şekilde suya fırlatmış; ağı yeniden kıyıya çekmek isteyince, ilkinden de daha ağır olduğunu görmüş, yine de ağır ağır ve dikkatle çekmiş; bir de görmüş ki, ağın içinde ikinci bir maymun daha var; ama ilki gibi kör ve topal değil; çok güzel ve gözleri sürmeli, pençeleri kınalı, dişleri beyaz ve biçimli aralıklarla birbirinden ayrık imiş. Başka maymunların kıçına benzemeyen pembelikte güzel bir kıçı varmış. Sırtında görülmesi hoş mavi ve kırmızıdan bir giysi, kollarında altın bilezikler, ayaklarında altın halhallar varmış; kulaklarında

da altın küpeler... Ve de balıkçıya bakarken gülüyor, göz kırpıyor ve diliyle gürültülü sesler çıkarıyormuş.

Bunu gören Halife "Bugün anlaşılan maymunların günü! Suyun balıklarını maymuna dönüştüren Tanrı'ya şükürler olsun! Demek ki bugün buraya ancak böylesi bir av için gelmişim! Ey can sıkıcı gün! İşte böyle başladın! Daha ilk sayfası okununca içeriği anlaşılan bir kitap gibisin! Ama bütün bunlar ilk maymunun tavsiyesini tutmamdan ortaya çıktı!" diye haykırmış. Ve bunları söyleyerek ağaca bağlı bulunan maymuna doğru koşmuş; kırbacını kaldırarak üç kez havada dolaştırmış ve "Bak, ey uğursuz suratlı yaratık, bana verdiğin nasihatın sonunda başıma ne geldi! Seni dinlemiş olmam ve günüme senin kör gözün ve topal ayağını görmekle başlamam işte sonunda beni açlıktan ölmeye mahkûm etti!" diye haykırmış. Ve sırtına şiddetle kamçıyı indirmiş ve tam yeniden vuracağı sırada maymun ona "Ey Halife, beni döveceğine, ilkin gidip sudan çıkardığın arkadaşımla konuşsana! Çünkü, ey Halife, bana layık gördüğün işlem seni hiçbir yere götürmez, aksine! Beni dinle, bu senin yararınadır!" diye haykırmış. Halife de çok şaşırarak kör maymunu bırakmış ve bütün dişlerini göstererek gülen ikinci maymunun yanına yaklaşmış. Ve ona "Ey zift suratlı, sen kim olabilirsin ki?" diye haykırmış. Güzel gözlü maymun da "Nasıl, ey Halife, sen yoksa beni tanımadın mı?" diye yanıt vermiş. Balıkçı da "Hayır! Seni tanımıyorum! Çabuk konuş! Yoksa şu kırbaç sırtında şaklar!" demiş. Maymun "Böyle konuşma, ey Halife, uygun değil! Benimle başka türlü konuşsan ve seni zengin edecek yanıtlarımı alsan iyi edersin!" demiş. O zaman Halife, kamçıyı bir yana atmış ve maymuna "İşte seni dinlemeye hazırım, ey tüm maymunların şahı maymun sultan!" demiş. Öteki de "Öyleyse bil ki ey Halife, ben sahibim Yahudi sarraf Ebu Saada'ya aidim! O da, servetini ve işlerindeki başarıyı bana borçludur!" demiş. Halife "Bu nasıl oluyor?" diye sorunca da "Sadece sabahları yüzüne baktığı ilk kimsenin ve geceleri de yatmadan önce gördüğü son kimsenin ben oluşumdan!" yanıtını vermiş. Halife de bu sözleri duyunca "Maymun suratı gibi uğursuz atasözü ne kadar doğruymuş!" diye haykırmış. Sonra kör maymuna doğru dönerek ona "İşittin sen de, değil mi? Bu sabah senin suratın bana yorgunluk ve düş kırıklığından başka bir şey

getirmedi! Sen, şuradaki kardeşin gibi değilsin!" diye haykırmış. Ama güzel gözlü maymun, ona "Ey Halife, kardeşimi rahat bırak ve beni dinle! Sözlerimin doğruluğunu sınamak için, beni ağının ucundaki ipe bağla ve onu bir kez daha suya at! Böylece sana mutluluk getirip getirmediğimi göreceksin...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:*

"Böylece sana mutluluk getirip getirmediğimi göreceksin!" demiş.

O zaman Halife maymunun kendisine tavsiye ettiğini yapmış ve ağını suya atarak bir koyun kadar büyük, gözleri altın dinarlar, pulları elmaslar gibi parlak harika bir balık yakalamış. Sanki yeryüzünün ve bağlısı yerlerin hükümdarı olmuşçasına muzaffer bir edayla bunu, güzel gözlü maymuna göstermiş; o da kendisine "Gördün mü? Şimdi güzel taze otlar bul, bir seleye döşe; balığı üzerine koy, yeniden üzerini otlarla ört; biz maymunları şu ağaca bağlı olarak bırakıp seleyi omzuna al ve onu Bağdat kentine götür! Gelip geçen ne taşıdığını sorarsa, onlara tek bir sözcükle bile yanıt verme! Sarraflar çarşısına ulaşınca, çarşının ortasındaki sarraflar şeyhi Yahudi Ebu Saada'nın dükkânını göreceksin! Onu dükkânındaki divanda arkasındaki yastığa dayanmış bulacaksın! Önünde iki kasa vardır: Biri altın, öteki gümüş için. Orada genç oğlanlar, köleler, hizmetkârlar ve memurlar göreceksin. Onun yanına doğru ilerler ve balık selesini önüne koyar ve ona 'Ey Ebu Saada, işte! Bugün nehir kıyısına balık avlamaya gittim ve ağımı senin uğruna suya fırlattım; Tanrı da şu selede gördüğün balığı gönderdi!' dersin ve balığı özenle seleden çıkarırsın. O zaman balığı eline alacak ve sana bedel olarak bir dinar ödeyecektir. Ama sen bunu ona geri çevirirsin. O zaman iki dinar verecektir; bunları da ona geri çevir! Ve ondan hiçbir şey alma, buna çok dikkat et! O zaman sana 'Öyleyse ne istiyorsun, onu söyle!' diyecektir. Sen de 'Vallahi! Ben bu balıkları sana ancak iki söz karşılığı satarım!' dersin. O da sana 'Neymiş bu iki söz?' diye sorarsa, kendisine 'Ayağa

kalk ve "Ey çarşıda bulunan herkes, tanıklık edin ki, Balıkçı Halife'nin maymununu benim maymunumla değiştirmeye razı oldum. Kendi talihimi onun talihiyle, kendi mutluluk payımı onunkiyle değiştiriyorum!" de!' Ve de Ebu Saada'ya hitap ederek 'Benim balığımın karşılığı budur! Altını ne yapayım ben, ne kokusunu bilirim, ne tadını ne de yararını!' diye eklersin! İşte böyle konuşacaksın ey Halife! Ve eğer Yahudi bu pazarlığa razı olursa, onun malı olmuş bulunan ben, artık senin malın olacağımdan; her sabah sana hayırlar dileyecek, akşamları da 'Gecen hayrolsun!' diyeceğim; böylece sana mutluluk getireceğim ve her gün sana yüz dinar kazandıracağım. Yahudi Ebu Saada'ya gelince, her güne, bu kör ve topal maymunu görmekle başlayacak, akşamları da onu görerek bitirecek; ve Tanrı onu her gün bir yeni haksız vergi ya da bir angarya ya da bir hakaretle karşı karşıya getirecektir. Ve böylece, kısa bir sürenin sonunda, dilencilik derekesine inecektir! Böylece, ey Halife, sana söyleyeceğim şeye dikkatle sarıl, böylece refaha kavuşacak ve mutluluğa doğru uzayan gerçek yolu bulacaksın!" demiş.

Balıkçı Halife, maymunun bu sözlerini duyunca "Senin nasihatını dinleyeceğim ey tüm maymunların şahı! Peki sonra bu felaket saçan kör maymunu ne yapayım? Ağaca bağlı mı bırakayım dersin? Onun hakkında doğrusu çok karasızım! Allah onu hiç kutsamasın!" diye yanıt vermiş. O da "Bırak suya dalsın gitsin! Beni de aynı şekilde bırak suya dalayım! En iyisi budur!" deyince balıkçı da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Kör ve topal maymuna yaklaşarak onu ağaçtan çözmüş ve kendisine nasihatta bulunan maymunu da özgür bırakmış. Maymunlar hemen iki sıçrayışta suya atlayıp içine dalmışlar ve gözden kaybolmuşlar. Bunun üzerine Halife balığı alıp yıkamış ve onu altı otla kaplı bir seleye yerleştirmiş; üstünü de aynı şekilde otla örtmüş; sonra seleyi omzuna alarak olanca gücüyle haykırıp şarkı söyleyerek kente gitmiş.

Çarşılara girince, gelip geçenler onu tanımış ve her zamanki gibi alaya almışlar; ve ona "Ey Halife, o taşıdığın nedir?" diye sormaya başlamışlar. Ama o yanıt vermemiş, hatta yüzlerine bile bakmamış; ve bu böylece tüm yol boyunca sürüp gitmiş. Sonunda sarraflar çarşısına gelmiş; birer birer dükkânları izle-

yerek Yahudinin dükkânına ulaşmış. Ve onu şahane bir tavırla dükkânının içindeki divana kurulmuş; yöresinde hizmete koşan her yaştan ve her renkten birçok hizmetkârın ortasında bulmuş; sanki Horasan hükümdarı gibi bir hali varmış. Halife de kendisiyle iş göreceği Yahudinin yanında bulunduğundan emin olduktan sonra, önüne gelinceye kadar ilerlemiş ve oracıkta durmuş. Yahudi başını kaldırıp onu görünce, kendisini tanımış ve ona "Hoş geldin ey Halife...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Hoş geldin ey Halife! Söyle bana, ne iş üzerindesin ve benden istediğin nedir? Eğer birisi kötü sözlerle seni incitti ya da canını sıktıysa, çabucak bana söyle ki, seninle gidip valiyi bulalım ve sana verilen zararın hesabını soralım!" demiş. O da "Hayır, ey Yahudilerin başı ve de başlarının tacı, inan olsun ki öyle bir şey yok! Kimse bana kötü söz söylemedi, kimse de incitmedi ve canımı sıkmadı; tam aksine! Ama bu sabah evimden çıktım ve nehir kenarına gittim ve rast gelsin diye ve de senin uğruna ağımı suya attım. Çekince içinde şu balığı buldum!" diye yanıt vermiş. Ve böyle konuşarak selesini açmış, oradan otların üstünde yatmakta olan balığı çıkarmış ve güvenerek Yahudi sarrafa göstermiş. O da bu balığı görünce, onu hayranlık verici bulmuş ve "Musa'nın Beş Kitabı ve Tanrı'nın On Emri'ni anarak sana temin ederim ki, ey balıkçı, dün gece rüyamda Bakire Meryem'i gördüm; bana 'Ey Ebu Saada, yarın benden bir armağan alacaksın!' dedi. Hiç kuşku yok ki, sözünü ettiği armağan bu balıktır!" demiş ve de "Dinin hakkı için söyle bana ey Halife, bu balığı daha önce benden başka hiç kimseye gösterdin ya da satmak istedin mi?" diye sormuş. Halife de "Yok, vallahi! Sana Ebu Bekr-i Sıddık adına yemin ederim ki, ey Yahudilerin başı ve de başlarının tacı, senin dışında onu hiç kimse görmedi!" diye cevap vermiş. Bunun üzerine Yahudi genç kölelerden birine dönmüş ve ona "Sen, buraya gel! Bu balığı al, eve götür ve kızım Saada'ya, onu temizlemesini, yarısını kızartmasını, yarısını da ateşte kavurmasını ve ben işle-

rimi bitirip eve gelince hepsini sıcacık önüme koymasını söyle!" demiş. Halife de verilen buyruğu pekiştirmek için "Evet, ey çocuk, hanımına iyice tembih et de onları yakmasın ve de kendisine solungaçlarının güzelim rengini göster!" demiş. Çocuk da "İşittim ve itaat ettim!" diyerek çekip gitmiş.

Yahudiye gelince, parmaklarının ucuyla Balıkçı Halife'ye bir dinar uzatmış ve ona "Ey Halife, bunu kendin için al ve ailen için harca!" demiş. Halife de içgüdüyle onu eline alıp avcunda parıldadığını görünce, hayatında hiç altın görmemiş olduğu ve değerinden de hiç kuşku duymadığı için "Hazinelerin Sahibi ve zenginliklerin ve ülkelerin Hükümdarı olan Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırmış. Sonra da çekip gitmek için birkaç adım atmış; ama birdenbire güzel gözlü maymunun tavsiyesi aklına gelmiş ve yeniden geri dönerek, dinarı Yahudinin önüne atmış ve ona "Al altınını ve balığı geri ver! Sen utanmazca fakirlerle alay edebileceğini mi sanıyorsun?" demiş.

Yahudi bu sözleri işitince, Halife'nin kendisiyle şakalaşmak istediğini sanmış; ve buna kahkahalarla gülerek bir yerine ona üç altın uzatmış! Ama Halife, ona "Yok, vallahi! Bu nahoş oyun yetsin! Sen gerçekten balığımı böyle sefil bir ücrete satacağımı mı sanıyorsun?" demiş. O zaman Yahudi ona üç yerine beş altın vermiş ve kendisine "Balığına karşılık bu beş altını al ve açgözlülüğü bir yana bırak!" demiş. Halife de onları eline almış ve bu altın dinarlara bakarak ve de hayranlık duyarak kendi kendine "Tanrı'ya şükürler olsun, herhalde Bağdat Halifesi'nin elinde bile bugün benim elimde olduğu kadar para yoktur!" demiş. Ve çarşının sonuna gidinceye kadar yolunu sürdürmüş. Ama tam o sırada maymunun sözleri ve kendisine yaptığı tavsiyeleri aklına gelmiş; ve Yahudinin yanına geri dönerek altınları küçümseyerek fırlatmış. Yahudi de "Neyin var, senin ey Halife? Ne istiyorsun? Yoksa altın dinarları gümüş dirhemlerle değiştirmek mi istemektesin?" diye sormuş. O da "Ben senin ne dirhemlerini istiyorum ne de dinarlarını; sadece bencileyin bir fakirin balığını geri vermeni istiyorum!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Yahudi kızmış ve haykırarak "Nasıl ey balıkçı! Sen bana bir dinar bile etmez bir balık getiriyorsun; ben de sana beş dinar veriyorum; yine de doyumsuzlanıyorsun

ha? Sen deli misin? Peki, onu bana bırakmak için ne kadar para istiyorsun söyler misin?" demiş. Halife "Ben onu ne gümüş, ne de altın para karşılığı sana bırakmak istiyorum; sadece iki söz karşılığı satmak isterim!" diye yanıt vermiş. Yahudi iki sözcüğün söz konusu olduğunu işitince, İslam inancına göre söylenmesi gerekli tanıklık sözcüklerinin telaffuz edilmesini ve balıkçının balık karşılığında kendi dininden dönmesini istediğini sanmış; ve hiddet ve nefretinden gözleri tepesinden fırlayacak gibi olmuş; nefesi tıkanmış ve göğsü çökmüş; dişlerini gıcırdatarak "Ey Müslümanların tırnak yiyicisi! Balığına karşılık benden dinimi değiştirmemi mi istiyorsun? Benden önce atalarımın sahip olduğu inancımı ve yasamı çiğnememi mi düşünüyorsun yoksa?" diye hayırmış. Ve hizmetkârlarına seslenip onları yöresine toplamış ve onlara "Allah belasını versin! Şu katran suratlıyı gırtlağından yakalayın ve derisini parça parça edinceye kadar iyice sopalayın! Sakın acımayın!

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Sakın acımayın!" diye haykırmış. Ve hizmetçiler hemen onun üzerine sopalarla yürümüşler ve dükkânın merdivenlerinden yuvarlayıp düşünceye kadar vuruşlarını kesmemişler! Yahudi de onlara "Bırakın şimdi, kalksın gitsin!" demiş. Halife de iki ayağı üzerine dinelmiş. Aldığı darbelere karşın, sanki hiçbir şey duymamış gibiymiş! Yahudi de ona sormuş "Şimdi bana balığına karşılık almak istediğin parayı söyler misin? İşi bitirmek için onu sana ödeyeceğim! Başına gelen pek hoşa gitmeyecek işlemi de hesaba kat!" demiş. Ama Halife gülmeye başlamış ve ona "Benim hakkımda yediğim sopalardan yana hiç kaygılanma, efendim; çünkü, bir defasında on eşeğin yiyebileceği sopaya dayanırım! Kılım bile kıpırdamaz!" diye yanıt vermiş. Yahudi de bu sözler üzerine gülmeye başlamış ve ona "Hay Allah layığını versin! Söyle bakayım ne istiyorsun, ben de inancımın üstüne yemin ederim ki, onu sana bağışlayacağım!" demiş. Bunun üzerine Halife "Sana söyledim istediğim şeyi! Senin Müslümanlık

yolunda tanıklık sözcüklerini telaffuz etmeni falan da istemiyorum! Çünkü, vallahi! Ey Yahudi, sen Müslüman olsan, senin İslamlaşmanın biz Müslümanlara hiçbir yararı; Yahudilere de hiçbir zararı olmaz; ve aksine kafirliğini sürdürür ve inançsızlık hatanda ısrar edersen bunun da Müslümanlara zararı ve Yahudilere yararı olmaz! Ama benim senden dilediğim iki sözcük, bambaşka bir şeydir! İsterim ki iki ayağın üzerine dinelesin ve 'Sözelirme tanık olun ey çarşı ahalisi, ey sağlam inançlı tacirler; kendi irademle, kendi maymunumu Halife'nin maymunu ile değişmeye ve bu dünyadaki bahtımı ve kaderimi, onun bahtı ve kaderi ile ve mutluluğumu onun mutluluğu ile takas etmeye rıza gösteriyorum!' de!" diye yanıt vermiş.

Balıkçının bu konuşmasını duyunca, Yahudi "Eğer istediğin buysa, iş benim için kolay!" demiş. Ve o saat ve o anda, iki ayağı üzerinde dinelerek balıkçı Halife'nin kendisinden dilediği sözleri söylemiş. Sonra ona dönerek "Benden daha başka istediğin bir şey var mı?" diye sormuş. O da "Hayır!" yanıtını vermiş. Yahudi "Öyleyse, haydi Allah selamet versin!" demiş. Ve Halife, daha fazla gecikmeden, ayağa kalkıp boş selesini ve ağını alıp nehir kıyısına dönmüş.

Ve güzel gözlü maymunun vaadine güvenerek ağını suya atmış; sonra onları, epeyce ağırlaştıklarından dolayı büyük güçlüklerle kıyıya çekmiş; ve içinin her türden balıkla dolu olduğunu görmüş. O sırada yanından başındaki tepsiyi denge içinde taşıyarak geçmekte olan bir kadın, kendisinden bir altın dinarlık balık istemiş; o da bunu kendisine satmış. Kölenin biri de gelip ikinci bir dinar ödeyerek kendisinden balık satın almış. Ve bu böyle sürüp giderek, o gün, yüz dinarlık balık satmış! O zaman, zaferin sınırında bir zafer duygusuna kapılarak, yüz dinarı alıp, oturmakta olduğu balıkçılar pazarı yakınındaki sefil barınağına dönmüş.

Ve gece olunca, elde ettiği bunca paradan kaygılanmış ve uyumak için hasırın üzerine kıvrılırken, kendi kendine "Ey Halife, mahallede herkes seni fakir biri olarak bilir! Oysa, şimdi, elinin altında yüz altın dinar var! Herkes yakında bunu öğrenecek, Halife Harun Reşid de öğrenmekte gecikmeyecek; ve günün birinde para sıkıntısı çekince, muhafızlarını sana gönderecek ve

'Şu kadar paraya ihtiyacım var, öğrendim ki sende yüz dinar varmış! Senden ödünç alacağım!' diyecek! O zaman kendisine en acınacak tavrımı takınarak, yüzüme yumruklar indirerek 'Ey Emirü'l-Müminin, ben fakirin biriyim! Ve de bir hiçim! Nasıl olur da bunca düşsel bir servete sahip olabilirim? Vallahi! Sana bunu anlatan kişi, müthiş bir yalancıymış! Böylesine bir servete ne sahip oldum, ne de olacağım!' diyerek yanıt vereceğim. O zaman, kurnazlıkla paramı almak ve sakladığım yeri itiraf ettirmek için beni güvenlik amiri Güve Ahmed'e teslim edecek; o da giysilerimi çıkartıp itiraf edinceye ve kendisine yüz dinarı teslim edinceye kadar sopalatmaya başlayacak! Böyle olunca, benim şimdi yapacağım en iyi şey, bu kötü durumdan kurtulmak için hiç itirafta bulunmamak! İtirafta bulunmamak için de şükür Allah'a ki zaten oldukça dayanıklı olan bedenimi dayağa alıştırmaktır! Ama bunu öylesine tutarlı şekilde yapmalıyım ki, ilerde narin bünyem darbeler altında ezilmesin ve zayıf düşüp içimden gelmeyen şeyi bana asla yaptırmasın!" demiş.

Böyle düşünen Halife hiç tereddüt etmeden ve haşhaş yutucusu olarak kişiliğinin kendisine esinlediğini uygulamaya koymaya karar vermiş. Ve o dakikada yerinden kalkarak soyunmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Böyle düşünen Halife hiç tereddüt etmeden ve haşhaş yutucusu olarak kişiliğinin kendisine esinlediğini uygulamaya koymaya karar vermiş. Ve birdenbire ayağa kalkarak çırılçıplak soyunmuş ve kendisinde bulunan deri bir yastığı alarak duvardaki bir çiviye asmış; sonra, yüz yirmi düğümlü bir kamçıyı eline alarak ve sırayla bir darbeyi kendi derisine bir darbeyi deri yastığa vurarak bağırıyor, aynı zamanda o sırada güvenlik görevlisinin yanında bulunuyormuşçasına ve suçlamalara karşı kendini savunurcasına büyük feryatlar koparıyormuş. Ve "Ay! Eyvah! Vallahi efendim, yalandır bu! Büyük bir yalan! Eyvah! Ay! Beni mahvedecek sözler bunlar! Uf! Uf! Zayıf yapılıyım ben! Hepsi

yalancı bunların! Fakirin biriyim ben! Allah! Allah! Fakir bir balıkçı! Hiçbir şeyim yok! Şu dünyanın boş zenginliklerinden hiçbir şey! Evet, bir şeylerim var! Hayır, hiçbir şeyim yok! Evet, bir şeylerim var! Hayır, hiçbir şeyim yok!" diye haykırıyormuş. Ve böylece, kimi vakit kendi gövdesine, kimi vakit de yastığa darbeler indirerek bulduğu çareyi uygulamayı sürdürüyormuş; ve sonradan fazlaca canı yanınca, kendi sırasını unutuyor ve yastığa bir yerine, iki, bir yerine üç ve bir yerine dört, sonra da beş darbe indiriyormuş!

İşte böyle! Gecenin bağrında çınlayan darbeleri ve haykırışları işiten komşular ve mahalledeki tacirler telaşa düşüp "Bu zavallı çocuğun başına ne geldi de böyle bağırıp duruyor? Ve de yağmur gibi inen bu darbeler de ne oluyor? Sakın hırsızlar evine girip de ona saldırıyor ve öldüresiye dövüyor olmasınlar!" demişler. Artık, çığrışmaların ve uğuldamaların yoğunlukları gittikçe arttığından ve darbeler gittikçe fazlalaştığından, hepsi evlerinden çıkmışlar ve Halife'nin evine koşmuşlar. Ama kapıyı kapalı bulduklarından kendi kendilerine "Hırsızlar eve taraçadan inerek arka yandan girmiş olmalı!" demişler. Ve komşunun taraçasına çıkarak oradan Halife'nin taraçasına sıçramışlar ve çatıdaki açıklıktan geçerek yanına girmişler. Ve orada kendisini çırılçıplak, kamçıyla sırayla bir kendini bir yastığı döverken bulmuşlar! Bir ayağından ötekine sıçrayarak bir ifrit gibi çırpınıp duruyormuş!

Bu durumu gören komşuları, şaşırarak ona "Neyin var senin Halife? Sorun nedir? İşittiğimiz darbeler ve senin uğuldamaların tüm mahalleyi heyecana boğdu ve uyuyamaz olduk! Ve işte yüreğimiz gümbürdeyerek koşup geldik!" diye sormuşlar. Ama Halife onlara "Sizler, benden ne istiyorsunuz? Kendi bedenimin sahibi ben değil miyim? Onu darbelere alıştırarak huzur bulma hakkım yok mu? Geleceğin bana neler sakladığını ben kendim bilmez miyim? Haydi, gidin artık, iyi yürekli kişiler! Siz de benim gibi aynı idmanları yapın! Çünkü siz de haksızlığa ve hakarete uğrayabilirsiniz!" diye haykırmış. Ve artık onların varlığına pek aldırmadan Halife yastığa vurduğu darbelerle ortalığı çınlatmayı ve sanki kendi bedenine darbeler iniyormuşçasına inlemeyi sürdürmüş. Komşuları bu durumu görünce, öylesine gülmüşler ki sırtüstü yere düşmüşler ve geldikleri gibi çekip gitmişler.

Halife'ye gelince, bir süre geçtikten sonra yorulmuş, ama hırsız korkusundan ve yeni edindiği servetin kaygısıyla gözlerini kapamak istememiş. Ve sabahleyin, işine gitmeden önce, hâlâ yüz dinarını düşünüyor ve kendi kendine "Onu barınağımda bırakırsam, kuşkusuz çalarlar; ve bir kuşağa sarıp belime dolasam, herhangi bir hırsız tarafından fark edilir ve tenha bir yerde üzerime atılarak beni öldürür ve soyar. Bunlardan daha iyi bir çare bulmalıyım!" demiş. Bunun üzerine ayağa kalkmış ve sırtındaki latasını iki parçaya ayırmış, bu parçalardan birini torba haline sokmuş ve altınları bunun içine koymuş ve torbayı da bir iple boynuna asmış. Bunu izleyerek, ağını, selesini ve sopasını almış, kıyıya doğru yollanmış. Oraya ulaşınca ağını kolunun tüm gücüyle suya fırlatmış. Ama yaptığı hareket öylesine sert kaçmış ve öylesine ölçüsüz imiş ki, altın torbası boynundan fırlamış ve ağlarla birlikte suyu boylamış; ve akıntının gücü onu uzaklara sürükleyip derinlere gömmüş.

Bunun gören Halife, ağını bırakmış ve giysilerini çabucak çıkarıp kıyıya bıraktıktan sonra suya girip torbayı aramak üzere dalmış; ama onu bulmakta başarı sağlayamamış. O zaman, umutsuz ve gücü tükenmiş, kıyıya çıkıp giyinmek istemiş; ama giysilerinin kaybolduğunu görmüş; sadece ağını, selesini ve sopasını bulabilmiş. O zaman ellerini birbirine çırpıp "Ah! Giysilerimi çalan alçaklar! Ama bütün bunlar 'Deveci devesini düzmedikçe, hac farizasını gereğince yerine getirmiş olmaz!' atasözünün ne denli haklı olduğunu ortaya koyuyor...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:*

"'Deveci devesini düzmedikçe hac farizasını gereğince yerine getirmiş olmaz!' atasözünün ne denli haklı olduğunu ortaya koyuyor!" diye haykırmış. Sonra üstünü örtecek tek sahip olduğu şey olan ağını toplayıp sırtına sarmış, bastonu elinde ve selesi sırtında iri adımlarla nehir kıyısında o yandan bu yana, sağa sola, ileri geriye, kızışık bir deve gibi kudurgan, soluk soluğa ve bu durumuyla Süleyman tarafından kapatıldığı bakır

kaptan kurtulmuş asi bir ifrite birçok noktalardan benzer şekilde dengesiz dolaşmaya başlamış! İşte Balıkçı Halife'nin durumu böyleymiş! Ama bundan böyle söz konusu olacak olan Harun Reşid'in durumu ise şöyleymiş: Bağdat'ta, o sırada, iş adamı ve halifenin cevahircisi olarak, İbnü'l-Kirnas adlı ünlü birisi varmış. Ve bu kişi çarşıda o denli önemli biriymiş ki, Bağdat'ta güzel kumaşlar, mücevherat, değerli eşya, genç oğlanlar ve kızlar, yani satılan her şey onun aracılığıyla veya onun elinden geçtikten ya da onun uzmanlığıyla değerlendirildikten sonra satılırmış. Böylece günlerden bir gün İbnü'l-Kirnas dükkânında otururken, tellal başının, güzellik, zarafet, incelik ve mükemmelliğin sınırında olan, seyredenin eşini asla görmediği güzellikteki genç bir kızla birlikte geldiğini görmüş. Ve bu genç kız, kendindeki bütün bu çekiciliğin dışında, tüm bilimleri, sanatları, şiiri, çalgı çalmayı, şarkı söylemeyi ve raksetmeyi de biliyormuş. İbnü'l-Kirnas da onu hemen orada, beş bin altın dinara satın almakta kararsızlık göstermemiş; ve kızı bin altın dinar değerindeki giysilerle donatarak Emirü'l-Müminin'e sunmaya gitmiş. Ve kız da geceyi halifeyle geçirmiş. Böylece halife, onun yeteneklerini ve çeşitli edintilerini bizzat denemiş. Nitekim onu her bakımdan bilgili ve çağında eşi bulunmaz bulmuş. Kızın adı Kuvvetü'l-Kulûb[1] imiş. Esmermiş ve cildi taptaze imiş.

Emirü'l-Müminin de yeni cariyesinin güzelliğiyle büyülenmiş, ertesi gün İbn ül-Kirnas'a satış bedeli olarak on bin dinar göndermiş. Ve kıza karşı öylesine şiddetli bir tutkuya kapılmış ve yüreği öylesine onun boyunduruğu altına girmiş ki, artık yeğeni ve eşi olan El-Kasım'ın kızı Sitti Zübeyde'yi ihmal etmeye başlamış; öteki gözdelerinin de hepsini bir yana bırakmış; ve onunla sadece cuma namazı için saraydan çıkarak tam bir ay bir odada kapalı kalmış. Ülkenin ileri gelenleri de ilişkinin bunca uzun sürmesi dolayısıyla durumu çok tedirgin edici bulmuşlar; ve gidip şikâyetlerini büyük vezir Cafer el-Bermeki'ye anlatmışlar. Cafer de onlara, bu duruma bir çare bulacağını vaat etmiş; ve halifeyi görebilmek için bir sonraki cuma namazı vaktini beklemiş. Ve camiye girerek onunla konuşma olanağı bulmuş ve

1 *Kuvvetü'l-Kulûb:* "Yüreklerin Gücü" anlamında. Diğer kaynaklarda *Kutü'l-Kulûb* (Yüreklerin Gıdası) olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

kendisine uzun bir süre aşk tutkularından ve bunların sonuçlarından söz etmiş. Halife de, onu, sözünü kesmeden dinledikten sonra, kendisine "Vallahi! Ey Cafer! Bu öyküde ve bu seçimde benim hiçbir takıntım yok; aşkın bağlantılarına kendini kaptıran yürektedir kusur! Ve ben kendimi bu bağlardan nasıl kurtaracağımı bilemiyorum!" diye yanıt vermiş. Vezir Cafer de "Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, gözden Kuvvetü'l-Kulûb, bundan böyle senin ellerinde, senin buyruklarına boyun eğen esirelerden bir esiredir; ve bilirsin ki, elin sahip olduğuna gönül artık hırs duymaz. Böylece, ben, gönlünün gözdenden asla bıkmaması için sana bir çare göstermek istiyorum: Ondan, örneğin ava ya da balık tutmaya giderek zaman zaman uzaklaş. Çünkü, bakarsın, balıkçıların ağları senin yüreğine aşkın ağlarından daha fazlasını sağlar! Ve bu, şu an için, devlet işleriyle uğraşmaktan daha çok değer sağlayabilir!" diye yanıt vermiş. Halife de, bunu "Olağanüstü bir fikir bu! Ey Cafer! Öyleyse geri bırakıp geciktirmeden hemen dolaşmaya çıkalım!" diyerek yanıtlamış. Ve ibadetleri biter bitmez, camiyi terk edip her biri birer katıra binerek, maiyetlerinin başında kent dışına çıkarak kırlarda dolaşmaya gitmişler.

Günün sıcaklığı sürerken, uzun bir süre, o yandan bu yana dolaşarak, konuşmalarının dalgınlığı içinde sonunda maiyetlerinden uzak düşmüşler; Harun Reşid iyice susadığından "Ey Cafer, çok susadığımdan adeta dilim kurudu!" demiş. Ve yörelerindeki her yana, bir ev bulmak umuduyla bakmışlar ve uzaklarda bir tepede kıpırdayan bir şey ayırt ederek, halife, Cafer'e "Benim şurada gördüğüm şeyi, sen de görüyor musun?" diye sormuş. Cafer de "Evet, Emirü'l-Müminin, bir tepede belli belirsiz bir şey görüyorum! Bu, herhalde bir bahçıvan ya da hıyar eken bir çiftçi olacak! Her durumda, onun yöresinde bir yerlerde su bulunabileceğinden, gidip senin için araştıracağım!" demiş. Harun Reşid de "Benim katırım seninkinden daha yolludur! Sen burada kal ve maiyetimizin gelmesini bekle; ben de kendim gidip şu bahçıvanın yanından su içip geri döneyim!" diye yanıt vermiş. Ve bunu söyleyerek Harun Reşid, katırını o yönde mahmuzlamış ve bir fırtına rüzgârı ya da kayalıktan düşen bir şelale hızıyla uzaklaşmış; ve göz açıp kapayasıya kadar geçen zamanda, aslında Balıkçı Halife'den başkası olmayan söz konusu kişi-

nin yanına ulaşmış. Onun, çıplak ve ağına bürünmüş, ter ve toza bulanmış, gözleri kıpkızıl, fırlak ve şaşkın; görülmesi korkunç bir durumda olduğunu görmüş. Böylece sanki tenha yörelerde dolaşan kötü niyetli ifritlere benziyormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:*

Böylece, sanki tenha yerlerde dolaşan kötü niyetli ifritlere benziyormuş. Harun ona selam vermiş. Halife de onun selamını homurdanarak ve ona alevli bir bakış fırlatarak yanıtlamış. Harun ona "Ey kişi, bana verecek bir yudum suyun var mı?" demiş. Halife de, ona "Ey sen, kör müsün yoksa deli mi? Suyun şu tepenin ötesinde akıp gitmekte olduğunu görmüyor musun?" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Harun tepeyi dolanıp Dicle'ye doğru inerek susuzluğunu doyasıya gidermiş ve aynı şekilde katırını da suvarmış. Sonra yeniden Halife'nin yanına gelerek ona "Ey kişi, burada ne yapıyorsun ve de senin mesleğin nedir?" diye sormuş. Halife "Aslında senin bu sorun, su hakkındaki sorundan daha garip ve olağandışı! Omuzlarımda bulunan mesleğimin aracını görmüyor musun?" diyerek yanıt vermiş. Harun da, ona "Kuşkusuz bir balıkçı olmalısın!" demiş. O da "Söylediğin gibi" demiş. Harun da ona "Ama, hırkanı, gömleğini ve heybeni ne yaptın?" diye sormuş. Harun Reşid'in yitirdiği eşyayı adlarıyla olduğu gibi saydığını işitince Halife, nehir kıyısında kendisini soyan hırsızın karşısına gelmiş bulunduğundan kuşku duymamış ve tepenin üstünden Harun Reşid'in üzerine bir şimşek gibi saldırarak katırını dizgininden yakalamış ve "Eşyalarımı bana geri ver ve bu kötü şakaları bırak!" diye haykırmış. Harun "Ben, vallahi, senin giysilerini hiç görmedim; senin de neden söz ettiğini bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid'in bilindiği gibi, şiş ve tombul yanakları ve çok küçük bir ağzı varmış. Ve Halife ona dikkatle bakarak, onun bir zurna çalıcısı olduğuna inanmış ve ona "Eşyalarımı bana geri verecek misin, vermeyecek misin ey zurnacı, yoksa sopalarım altında raksedip giysilerini ıslatmayı mı yeğ tutarsın?" diye haykırmış.

Halife, balıkçının büyük bir sopayı başının üzerine kaldırdığını görünce, kendi kendine "Vallahi! Ben bu sopanın bir vuruşunun yarısına bile dayanamam!" demiş. Ve daha fazla tereddüt etmeden, güzel ipek saten giysisinden soyunmuş ve bunu Halife'ye sunarak, ona "Ey kişi, yitirdiğin giysilerinin yerine al bu urbayı!" demiş. Halife de urbayı alıp her yandan incelemiş ve "Ey zurnacı, benim giysilerim bu süslü bayağı urbadan on kez daha değerliydi!" demiş. Harun Reşid "Olsun! Sen yine de giysilerini bulana kadar onu giy!" demiş. Halife de urbayı alıp giymiş; ama onu çok uzun bularak balıkçı selesinin kulpuna takılı bulunan bıçağını alarak etek kısmından üçte birini keserek bundan kendisine bir sarık oluşturmuş; giysi de ancak dizlerine ulaşacak uzunlukta kalmış; ama o, hareketlerini kısıtlamasın diye onun böyle olmasını yeğliyormuş. Sonra halifeye doğru dönmüş ve ona "Allah senden razı olsun, ey zurnacı, şöyle bana zurnacı olarak aylık kazancın sana yetiyor mu?" diye sormuş. Halife, onun sorusuna karşı çıkmayı göze alamadığından, "Zurnacı olarak kazandığım aylık gelir on dinar kadar tutuyor!" diye yanıt vermiş. Halife de derin bir acıma tavrıyla ona "Vallahi, ey fakir kişi, senin durumun beni çok üzdü! Ben, aslında, bu on dinarı, sadece ağımı suya fırlatıp çekerek bir saatte kazanıyorum; çünkü suyun içinde benim yararıma çalışan bir maymun var; ağı her suya fırlatışımda onu balıkla dolduruyor. Ey şişkin yanak, benden balıkçılık sanatını öğrenmek ve bir gün kazancıma ortak olmak üzere ilkin günde beş dinar kazanarak, yardımcım olarak hizmetime girmek ister misin? Dahası, eski zurnacı ustalara karşı, senden canını sıkacak bir şey istediklerinde kullanacağım ve gerekirse bir vuruşta canlarını çıkarcağım bu sopanın nimetlerinden de yararlanırsın!" demiş. Harun Reşid de "Önerini kabul ediyorum!" diye yanıt vermiş. Halife "Öyleyse katırından in, bu hayvanı bir yerlere bağla ki, gerek duyduğumuzda, pazara balık taşımak üzere bize hizmet etsin! Ve gel hemen balıkçı çıraklığına başla!" demiş.

Bunun üzerine halife, içinden "Ya sabır!" diyerek ve yöresine şaşkın bakışlar fırlatarak katırının sırtından inmiş, onu yakındaki bir ağaca bağlamış ve giysi adına üzerinde ne kaldıysa uçlarını kaldırmış ve gömleğinin eteklerini kemerine sokarak balıkçının yanında yer almaya gelmiş; o da kendisine "Ey zurnacı, şu ağı

bir ucundan tut, şu tarzda onu koluna alarak şöylece suya fırlat!" demiş. Harun Reşid de yüreğinde duyumsadığı tüm cesareti toparlayarak Halife'nin kendisine buyurduğu her şeyi yerine getirmiş; ağı suya fırlatmış; ve bir süre geçtikten sonra onu çekmek istemiş; ama öylesine ağır bulmuş ki, tek başına bu işi yürütememiş ve Halife de ona yardım etmek zorunda kalmış; ve ikisi birlikte onu kıyıya çekmişler; o sırada Halife, yardımcısına "Ey zebbimin zurnacısı, eğer nehrin dibindeki taşlara takılıp ağım yırtılır ve zarar görürse, seni düzerim! Ve sen benim giysilerimi nasıl almışsan, ben de senin katırını elinden alırım!" diyormuş. Ama Harun'un talihi varmış ki, ağ yırtılmadan ve içi en güzel balıklarla dolu olarak ortaya çıkmış! Yoksa Harun hiç kuşkusuz balıkçının zebbinin hışmına uğrayacakmış ve Allah bilir böylesi bir saldırıya artık nasıl dayanırmış! Böylece hiçbir kötülük olmamış! Aksine, balıkçı Harun'a "Ey zurna, sen çok çirkinsin ve yüzün tam anlamıyla kıçıma benziyor, vallahi! Ama yeni mesleğine özen gösterirsen, bir gün olağandışı bir balıkçı olursun...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:*

"Ey zurna, sen çok çirkinsin ve yüzün tam anlamıyla kıçıma benziyor, vallahi! Ama yeni mesleğine özen gösterirsen, bir gün olağandışı bir balıkçı olursun! Bu arada, ben seni burda beklerken ve dönüşüne kadar balıkları gözetirken, senin en iyi yapacağın şey, katırına binerek çarşıya gidip bana bu harika balıkların artanlarını koymak üzere iki büyük sele satın almandır! Ve de sen kafanı başka şeyle yorma, çünkü benim burada balıkları tartacak terazim ve dirhemlerim ve perakende satış için gereken her şeyim var. Balıkçı Çarşısı'na gittiğimizde senin yapacağın bütün iş, terazi tutup müşterilerden para toplamak olacaktır. Ama ilkin koş bana şu iki seleyi satın al, gel! Orada burada oyalanmaktan da kaçın, yoksa sopayı sırtında bulursun!" demiş. Halife de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Sonra da gidip katırı bağlı olduğu yerden çözmüş ve dört nala kaldırmak için mahmuzlamış; ve yüreği çatlayacak gibi gülerek gidip Cafer'i bulmuş. Cafer

onu tuhaf görünüşü içinde görünce, kollarını havaya kaldırarak "Ey Emirü'l-Müminin, hiç kuşkusuz yolunun üzerinde, yatıp çimenlerde yuvarlanmak fırsatı bulduğun bir bahçeye rastlamış olacaksın!" diye haykırmış. Halife de Cafer'in bu sözlerini duyunca gülmeye başlamış. Sonra onları izleyen Cafer'in yakınları öteki Bermekiler yere kapanarak ona saygı göstermişler ve "Ey Emirü'l-Müminin, Tanrı neşeni daim kılsın ve seni tüm kaygılardan azade eylesin! Ama, bir yudum su bulmak üzere bizi terk ettikten sonra, seni bunca uzun süre geciktiren şey nedir?" diye sormuşlar. O da kendilerine "Çok gülünç ve inanılmaz bir olay yaşadım!" diye yanıt vermiş. Ve Balıkçı Halife ile olan serüvenini; nasıl kendisinin çaldığını sandığı giysiler yerine ona kendi işlemeli saten giysilerini verdiğini anlatmış. Bunu duyan Cafer "Aman yarabbi! Ey Emirü'l-Müminin, ben seni üstündeki zengin giysilerle kendi başına uzaklaşırken görünce başına gelecekler içime doğmuştu sanki. Ama, gidip balıkçıdan kendisine verdiğini geri alacağıma göre, pek zarara uğranılmış sayılmaz!" diye haykırmış. Halife daha da çok gülerek "Sen bunu daha önce düşünmeliydin ey Cafer, çünkü bu mübarek adam, onu bedenine uydurmak için eteğinden üçte bir bölümünü kesti; ve kestiğiyle de kendine sarık yaptı! Ama, ey Cafer, gerçekten bir kez balık avlamak bana yetti ve bir kez daha böylesi bir iş tutacak değilim. Ve zaten, bir kez daha denersem, ilk kez sağladığım başarıyı tekrarlayacağımdan da pek emin değilim; çünkü ağımdan çıkan balıklar şaşırtıcı bir bollukta idi. Ve şimdi, efendim Halife, nehir kıyısında balıkları gözetiyor ve benim, avımın ürününü çarşıda satmak üzere içine koyup götüreceğim selelerle geri dönmemi bekliyor!" demiş. Cafer de "Ey Emirü'l-Müminin, gidip sana müşteri bulayım mı?" demiş. Harun, "Ey Cafer! Atalarımın katıksız erdemleri üzerine yemin ederim ki, balıklarımı efendim Halife'den satın alıp bana getirenlere, her balık için bir dinar ödemeyi vaat ediyorum!" diye bağırmış.

Bunun üzerine Cafer, maiyetindeki muhafızlara "Hey! Muhafızlar ve öteki kişiler, nehir kıyısına koşun ve Emirü'l-Müminin'e balık getirmeye gayret edin!" diye buyurmuş. Ve hemen maiyette bulunan herkes, nehre koşarak balıkları gözetmekte olan Halife'yi bulmuşlar; ve atmacaların avlarının üzerine sal-

dırdıkları gibi onun üzerine saldırmışlar ve önünde yığılı duran balıkları, Halife'nin sallayarak onları tehdit ettiği sopaya karşın birbirleriyle çekişip kapışmışlar. Halife de onların sayıca kalabalık olmaları karşısında yenik düşerek "Ne de olsa, bu balıklar cennet balıkları değil!" diye haykırmış. Ve kuvvetle indirdiği sopalar sayesinde bunlardan en güzel iki tanesini yağmadan kurtarmakta başarı sağlamış; ve bunları alarak ve her birini bir elinde tutarak, haydut ve yol kesen sandığı bu kimselerden kurtulmak için suya atlamış. Böylece suda yüzüp uzaklaşarak ve her biri birer balık taşıyan ellerini havaya kaldırarak "Ey Tanrı! Bu mübarek balıkların yüzü suyu hürmetine, ortağım olan zurnacının bir an önce geriye dönmesini sağla!" diye haykırmış.

Ve o tam bu dilekte bulunduğu sırada, maiyetten atı yolda işemek için durduğundan ötekilerden sonra kıyıya gelmiş olan bir zenci, artık balıklardan hiçbir iz bulunmadığını görünce, sağa sola bakınmış ve suda bulunan Halife'yi her bir elinde birer balıkla görerek "Ey balıkçı, buraya gel!" diye haykırmış. Ama Halife, ona "Bas git, ey zebb yutucu!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri işiten zenci, öfkenin sınırına ulaşarak, mızrağını kaldırmış ve Halife'nin doğrultusunda nişan alarak, ona "Buraya gelip o iki balığı bana satacak mısın, yoksa seni mıhlayayım mı?" diye haykırmış. Halife de "Mızrağı bırak ey alçak! Hayatımı yitirmektense balıkları sana vermeyi yeğ tutarım!" diye yanıt vermiş. Ve sudan çıkarak zencinin önüne horgörüyle iki balığı atmış; o da bunları toplayıp kenarı zengin işlemeli ipek bir mendile koymuş; sonra da para çıkarmak için elini cebine sokmuş; ancak boş olduğunu görerek balıkçıya "Vallahi, ey balıkçı, talihin yokmuş; çünkü şimdi cebimde tek bir dirhem bile yok. Ama yarın saraya gelip zenci haremağası Sandal diye beni ararsan, hizmetkârlar seni yanıma getirirler, sana nasıl cömert davrandığımı görürsün; böylece talihin noksanını giderir, sonra da yoluna gidersin!" demiş. Ve Halife, daha fazla terslik göstermekten çekinerek, haremağasına anası ya da kızıyla cinsel ilişki ya da zina etmenin binlerce hakaretini ya da binlerce tehdidini savurmaktan da çok şey anlatan berbat bir bakış fırlatmış; ellerini birbirine çarparak ve acılık ve alay dolu bir sesle "Aslında, yaşamımdaki tüm kutsal günler arasında, başlangıcından beri, kutsanmış olan bir gün

bu, besbelli!" diye söylenerek Bağdat doğrultusunda uzaklaşmış. Böylece kentin duvarlarını aşmış ve çarşıların giriş yerine gelmiş. O sırada gelip geçenler ve dükkâncılar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:*

O sırada gelip geçenler ve dükkâncılar, bir yandan sırtında ağını, selesini ve sopasını taşırken, öbür yandan, ikisi de en az bir dinar değerinde urbaya ve sarığa büründüğünü görünce, bu işin esasını öğrenmek üzere yöresini alıp ardında yürümeye başlamışlar; ve böylece halifenin terzisinin dükkânına ulaşmışlar. Terzi de, Halife'nin üstüne daha ilk bakışta, pek az bir zaman önce Emirü'l-Müminin'e bizzat teslim ettiği giysiyi tanımış. Ve balıkçıya "Ey Halife, sırtındaki urba sana nereden geldi?" diye haykırmış. Halife de, keyfi iyice kaçmış bulunduğundan, onu tepeden tırnağa süzerek "Sen bu işe ne karışıyorsun, suratı boklu terbiyesiz herif ? Yine de, benim saklanacak bir şeyim olmadığı için bil ki, balık tutmayı öğretmek için tuttuğum, sonra da yardımcım olan çırağım bu urbayı, giysilerimi çaldığından ötürü suçlanıp eli kesilmesin diye bana verdi!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince terzi, gezintisi sırasında halifenin bu balıkçıya rastlamış bulunduğunu ve onunla gülüp alay etmek için bu azizliği yaptığını anlamış. Ve rahatça yolunu sürdürüp evine gitmesi için Halife'nin yakasını bırakmış. Biz onun durumuna ertesi gün yeniden döneceğiz.

Ama şimdi Halife Harun Reşid'in bulunmadığı sırada sarayda ne olup bittiğini bilmenin zamanıdır. Ve de, orada gerçekten son derece mühim olaylar geçmiş! Biz, halifenin Cafer ile birlikte sadece biraz hava almak ve Kuvvetü'l-Kulûb'a olan tutkusundan bir süre kurtulmak maksadıyla oyalanmak üzere kırlara açılmak için saraydan ayrıldığını biliyoruz. Oysa, esireye duyulan bu tutkudan içi üzülen tek kişi halife değilmiş. Sitti Zübeyde'nin, bu genç kız saraya gelip Emirü'l-Müminin'in tek gözdesi olalı beri, kadınların rakiplerine karşı doğallıkla duyumsadıkları kıskançlık duygularıyla ruhu öylesine doluymuş ki, ne yiyebiliyor, ne

içebiliyor ne de uyuyabiliyormuş! Gözlerinin ve yöresindekilerin gözlerinin önünde sürüp giden bu alçaltmanın intikamını almak için, ister halifenin beklenmedik yokluğu şeklinde, ister kendisini davranışlarında özgür kılacak bir olanak sağlayan herhangi bir gezisi ya da çabası şeklinde olsun, doğacak bir fırsatı gözlüyormuş. Ve halifenin bir av ya da bir balık tutmak maksadıyla saraydan uzaklaştığını öğrenir öğrenmez, kendi dairelerinde, içkilerin, ve de içi tatlılar ve hamur işleri dolu porselen tabakların eksik olmadığı gösterişli bir şölen hazırlatmış. Ve büyük bir merasimle köleler göndererek "Ey Kuvvetü'l-Kulûb, sultanımız Kasım'ın kızı ve Emirü'l-Müminin'in eşi Sitti Zübeyde, seni, onuruna verdiğin bir şölen için çağırıyor. Çünkü bugün bir ilaç aldı; bundan en iyi sonucu alması için ruhunun neşelenip içinin rahat olması gerek! Kendisi en iyi rahatlama ve en güzel neşenin seni görmek ve halifenin hayranlıkla pek çok övdüğü sesinden şarkılar dinleyebilmek olduğunu düşünüyor! Ve kulaklarıyla bir kez duyarak bunu denemek istiyor!" dedirterek gözde Kuvvetü'l-Kulûb'u çağırtmış. Kuvvetü'l-Kulûb da "İşitip itaat etmek Tanrı'ya ve hanımımız Zübeyde Hatun'a karşı borcumuzdur!" diye yanıt vermiş. Ve o saat ve o anda ayağa kalkmış; ama bahtın kendisi için nasıl gizemli tasarılar sakladığını bilmiyormuş. Yanına gerekli olan musiki gereçlerini alarak baş haremağasına Sitti Zübeyde'nin dairesine kadar eşlik etmiş.

Halife'nin eşinin huzuruna ulaşınca, birkaç kez tekrarlayarak önünde elleri arasından yeri öpmüş, sonra ayağa kalkıp son kertede tatlı bir sesle "Selam, bu haremin yüce perdesi ve yüksek örtüsü üzerine, Peygamberin ardılı ve Abbasilerin erdemli mirasçısının üstüne olsun! Gece ve gündüz birbirini izleyerek uzayıp gittikçe Tanrı da hanımımızın ömrünü uzatsın!" demiş. Ve bu iltifatları yerine getirdikten sonra, öteki kadınların ve nedimelerin arasına katılmış. O zaman kadifeden büyük bir divana uzanmış olan Sitti Zübeyde, yavaş yavaş bakışlarını gözdeye çevirip ısrarla uzun uzadıya bakmış. Ve gördüğüyle gözleri kamaşmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Saçları gece gibi siyah, yanakları gülünç taç yaprakları gibi pembe, göğüsleri yerine narların yer aldığı, parlak gözlü, baygın bakışlı, ışık saçan bir alnı ve ay gibi bir yüzü bulunan bu kusursuz genç kızın güzelliğinden gözleri kamaşmış. Ve kuşkusuz, güneş sabahları onun alnından doğar, gecenin karanlıkları saçlarında koyulaşırmış; tatlı nefesi olmasa misk de olmazmış; ve çiçekler zarafetlerini ve kokularını ona borçluymuşlar; ay, alnından ışığını almadıkça parıldayamazmış; dallar boyunun inceliğini örnek tutarak salınır; ve yıldızlar ışıldamayı gözlerinden öğrenmeseler ışıldayamazlarmış; savaşçıların yayı kaşlarına öykünerek gerilirmiş; ve denizin mercanı dudaklarını görmeden kızarmaz imiş! Hiddetlenirse eğer, âşıklar yaşamlarını yitirip yere devrilirler; yatışırsa, kıpırtısız yatan bedenler yeniden hayata dönerlermiş! Bir bakışla onları büyüler, iki âlemi emrine bağlarmış. Çünkü, bir güzellik mucizesi, zamanın onuru ve onu yaratıp bunca üstün nitelikler veren Yüce Tanrı'nın utkusu imiş.

Sitti Zübeyde onu inceleyip hayran kalınca, ona "Rahatına bak, dost ve aile çevresindesin! Aramıza hoş geldin, ey Kuvvetü'l-Kulûb! Otur ve bizi sesinle, güzelliğinle ve çalgı çalarak eğlendir!" demiş. Genç kız da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Sonra oturmuş ve ilkin eline hoş bir çalgı olan bir tambur alarak ve onun üstüne yaslanarak şairin şu dizelerine hak verdirecek şekilde mızrap vurmuş:

> Ey tambur çalan kız, yüreğim seni işitince uçup gidiyor! Parmakların derin bir uyum sağlayarak saza vurunca, içimdeki aşk musikinin ölçülerini izliyor ve vuruşların bağrımda yansımasını buluyor!
> İster yeğni bir şarkı söyle, ister acı haykırışlar kopar, sen ruhumuza işler ve yaralı bir yürekten başka şey göremezsin artık!
> Ah! Kalk ayağa, ah! Ve de soyun, ah! Örtünü fırlat ve ey güzeller güzeli hafifçe ayaklarını kaldırarak, yeğni zevkleri ve çılgınlığımızı uyandırarak rakset!

Ve çalgının tınısını duyarak ve de çalarken ona eşlik ederek doğaçlamadan şu şarkıyı söylemiş:

> Kuşlar, onun kardeşleri; yaralı bir kuş olan yüreğime: 'Kaç! İnsanlardan ve toplumdan kaç!' dediler;
> Ama ben yüreğime, yaralı yüreğime 'Kalbim, insanlara boyun eğ ve kanatların bir yelpaze gibi titresin! Onlara zevk verdiğinden ötürü sen de keyiflen!' dedim!

Ve bu iki dizeyi öylesine harika bir sesle söylemiş ki, gökteki kuşlar havada uçuşlarını durdurmuşlar ve saray hayranlıktan tüm duvarlarıyla raksetmeye başlamış. O zaman Kuvvetü'l-Kulûb tamburu bırakmış ve kamış flavtayı almış ve dudaklarını ve parmaklarını ona değdirmiş; çalışıyla sanki şairin şu sözlerine hak verdirir gibiymiş:

> Ey duyarsız kamıştan yapılma flavtayı çalan kız, dudaklarınla parmaklarının yumuşacık tuttuğu saz, içinden nefesin geçtikçe yepyeni bir ruh kazanıyor! Yüreğime üfle! Duyarsız kamışın deliklerinden daha iyi ses verir o! Çünkü onda parmaklarının dokunuşuyla iyileşecek yedi yara bulacaksın!

Orada bulunanları flavta çalarak büyüleyince, bu sazı da bir kenara bırakmış ve eline harika bir çalgı olan udu almış; düzen sağlamış ve onu bağrına yaslayarak, yuvarlaklığının üzerine eğilerek öylesine çalmış ki, insan onu duyunca şairin şu dizelerini hatırlıyormuş:

> Ey ut çalan kız, Acem tellerinin üzerindeki parmakların, isteğine uyarak, üstat bir tabibin ihtiyaca göre, kan akıtması ya da kanın damarlarda akmasına yol açması gibi, sükûneti ya da şiddeti uyandırıyor!
> Senin ince parmakların altında Acem telleriyle donanmış udun, dilin anlatamadıklarını söylediğini duymak ve tüm cahillerin onun sözsüz dilini anladığını görmek ne kadar güzel!

Ve o zaman on dört değişik makam üzerine peşrev yaptıktan sonra ona eşlik ederek tümüyle söylediği bir şarkı onu görenleri ve sesini işitenleri zevkten zevke sürüklemiş.

Bunu izleyerek Kuvvetü'l-Kulûb, Sitti Zübeyde'nin önünde çeşitli çalgıları çalıp şarkılar söyledikten sonra, olanca zarafeti ve dalgalı bükülgenliğiyle ayağa kalkmış ve raks etmiş! Bundan sonra oturmuş ve olanca maharetiyle bazı hokkabazlık ve elçabukluğu hünerleri göstermiş; ve bunları öylesine hafif bir el, sanat ve ustalıkla yerine getirmiş ki, Sitti Zübeyde, kıskançlığına, öç alma istek ve duygusuna rağmen, neredeyse ona âşık olacak ve tutkusunun açığa vuracakmış. Ama bu davranışını tam zamanında engelleyerek, ta içinden "Kuşkusuz! Yeğenim Harun Reşid'e ona bu denli âşık olduğu için kusur bulmamalı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:*

"Kuşkusuz! Yeğenim Harun Reşid'e, ona bu denli âşık olduğu için kusur bulmamalı!" demiş. Ve kölelerine şölen kurmalarını buyurmuş; ve öfkesinin ilk duygularının altında kalmasına özen göstermiş. Ama, ona karşı duyduğu sıcak duyguların da yüreğini tümüyle sarmasına izin vermemiş; ilkin kafasına koyduğu rakibini zehirleme ve böylece ondan sonsuza dek kurtulma fikrini bir yana bırakarak sadece Kuvvetü'l-Kulûb'a sunulan hamur işleri arasına uyutucu bengden epeyce karıştırmakla yetinmiş. Ve gözde, bu tatlılardan bir parçayı dudaklarına götürür götürmez, başı arkaya kayarak yere düşmüş ve baygınlığın karanlıklarına dalmış. Sitti Zübeyde de, büyük bir acı duymuş gibi davranarak, köle kızlara onu gizli bir daireye taşımalarını buyurmuş. Sonra da hızlı yemek yerken boğulduğunu söyleyerek kızın ölüm haberini yaydırmış; daha sonra, göstermelik bir cenaze merasimi hazırlatmış ve onu hemen sarayın bahçelerinde hazırlattığı görkemli bir mezara gömdürmüş.

Bütün bunlar halifenin yokluğunda olup bitmiş! Ama, Balıkçı Halife ile geçirdiği serüvenden sonra halife, saraya dönünce, ilk yaptığı iş, haremağalarından sevgilisi Kuvvetü'l-Kulûb hakkında bilgi istemek olmuş. Haremağaları, Zübeyde, sırrı açıkladıkları takdirde kendilerini astıracağını söylediğinden, halifeye matemli

bir edayla "Efendimiz, Allah ömrünü uzatsın ve hanımımız Kuvvetü'l-Kulûb'un kalan ömrünü de sana versin! Senin yokluğun, ey Emirü'l-Müminin, onu öylesine bir umutsuzluğa düşürdü ve öylesine acı duydu ki, buna dayanamadı ve ne yazık ki, ansızın öldü! Şimdi Tanrı'nın rahmetine sığınmış bulunmaktadır!" demişler.

Bu sözleri duyan halife, kulaklarını tıkayarak ve feryatlar koparark ve de her önüne gelene sevgilisini sorarak deli gibi sarayın içinde koşmaya başlamış. Ve yolunun üzerindeki herkes, karınüstü yere kapanmış ya da sütunların ardında gizlenmiş. Ve böylece gözdesinin düzmece mezarınınyükseldiği yere kadar gelmiş; ve alnını mermere dayayarak kollarını uzatmış ve olanca gözyaşını dökmüş ve şu şiiri söylemiş:

> Ey mezar, senin soğuk gölgelerin ve gecenin karanlıkları sevgiliyi nasıl kuşatabilir?
> Ey mezar, Allah aşkına, söyle bana, sevgilimin güzellikleri sonsuza dek soldu mu? Güzelliğinden taşan o görünüm, sonsuza dek silindi mi?
> Ey mezar! Kuşkusuz sen ne Cennet Bahçesi ne de yüce-len göksün; ama, söyle bana, senin içinde nasıl oluyor da, dalın çiçek açtığını ve ayın parladığını görüyorum?

Ve halife böylece hıçkırmaya ve acısını dökmeyi bir saat kadar sürdürmüş. Bundan sonra ayağa kalkmış, hiçbir teselli sözü duymak istemeksizin ve karısını ve yakınlık duyduğu kimseleri kabul etmeksizin dairesine kapanmış. Zübeyde'ye gelince, hilesinin başarı sağladığını görünce, hâlâ bengin uyutucu etkisi altında bulunan Kuvvetü'l-Kulûb'u, giysileri üzerinde olduğu halde, gizlice bir sandığa kapattırmış ve güvendiği iki köleyle saray dışına taşıtmış ve satışın kapak kaldırılmadan yapılmasını şart koşarak rastlanan ilk alıcıya satılmasını buyurmuş.

Ve işte her şey böyle olmuş! Balıkçı Halife'nin durumuna gelince: Balık avının ertesi günü uyanınca, ilk düşüncesi kendisine iki balığın bedelini ödemeyen hadım edilmiş zenciye takılmış ve kendi kendine "Galiba yapacağım en iyi şey saraya gidip Sandal denilen bu haremağasını soruşturmak olacak! Zaten ken-

disi de bana bunu önerdi! Borcunu ödemek istemezse, geçmişini belleyeyim!" demiş; ve saraya doğru yollanmış.

Oraya ulaştığında, herkesi altüst olmuş bir durumda görmüş; sarayın kapısında da rastladığı ilk kişi başka zencilerin ve haremağalarının oluşturduğu saygın bir grubun ortasında el kol hareketleri yaparak tartışan zenci Sandal olmuş. Ve onun yanına yaklaşırken, yolunu genç bir memluk kesmek isteyince onu itip "Yürü, pezevenk çocuğu!" diye haykırmış. Bu haykırışı işiten haremağası Sandal, başını çevirip sesini duyduğu kişinin Balıkçı Halife olduğunu görmüş; gülerek ona, yanına yaklaşmasını söylemiş. Halife yaklaşınca ona "Vallahi! Seni, ey sarışınım, ey küçük lalem, seni bin kişi arasında tanırdım!" demiş. Haremağası da, bu sözleri işitince, gülmekten patlayarak canayakın bir tavırla "Hele biraz dur, ey Halife usta ! Sana borcumu hemen ödeyeceğim!" demiş. Para çıkarmak ve bunu kendisine vermek üzere elini cebine sokmuş; ama tam o sırada bir bağırtı, halifenin yanından çıkan büyük vezir Cafer'in geldiğini bildirmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:*

Para çıkarmak ve bunu kendisine vermek üzere elini cebine sokmuş; ama tam o sırada bir bağırtı, halifenin yanından çıkan büyük vezir Cafer'in geldiğini bildirmiş. Bunu duyan haremağaları, köleler ve genç memluklar iki sıra halinde yer almak üzere ayağa kalkmışlar; ve Sandal, kendisine konuşmak için vezirin yaptığı işareti görerek, balıkçıyı bırakmış ve çabucak Cafer'in buyruklarını almaya koşmuş. Ve ikisi birlikte enine boyuna avluda dolaşarak uzun uzadıya konuşmuşlar.

Halife, haremağasının yanına dönmesinin geciktiğini görünce, zencinin meseleyi tümüyle unutmuş ve sanki varlığından hiç haberi yokmuşçasına artık aldırmaz görünmesinden, bunu, onun bir düzeni olduğuna inanmış. O zaman artık yerinde duramaz olmuş ve uzaktan haremağasına "Artık geri dön!" anlamına gelen işaretler yapmaya başlamış. Ama öteki buna hiçbir ilgi gös-

termediğinden, Halife de alaylı bir edayla, ona "Ey Lale efendim, bana borcunu ver de çekip gideyim!" diye haykırmış. Haremağası da, Cafer'in orada bulunmasından dolayı, bu konuşmadan çok sıkılmış ve yanıt vermek istememiş. Aksine, o yanda olan bitenlerin vezirin ilgisini çekmemesi için daha canlı bir tarzda konuşmaya başlamış; ama bu çabası boşuna olmuş! Çünkü Halife, daha yakına gelmiş ve korkunç bir sesle ve de belirgin el kol hareketleri yaparak "Ey ıslah olmaz alçak, Allah kötü niyetli kişilerin ve fakirlerin nesi varsa soyan herkesin belasını versin!" diye haykırmış. Sonra sesinin edasını değiştirerek yine alaylı "Ey Göçük Karınlı efendim, senin korumana sığınıyorum! Çekip gitmem için bana olan borcunu senden rica ediyorum!" diye haykırmış. Haremağası şaşkınlığın sınırına ulaşmış; çünkü Cafer, bu kez, görüp işitmiş bulunuyormuş; ama hâlâ neyin söz konusu olduğunu kavrayamadığından, haremağasına "Bu zavallı adamın nesi var?" diye sormuş. Haremağası da "Efendim, sen bu adamın kim olduğunu bilmiyor musun?" diye yanıt vermiş. Cafer "Vallahi! Onu ilk kez gördüğüme göre nereden tanıyayım?" demiş. Haremağası "Efendim, bu kişi, halifeye yetiştirmek için balıklarını yağmaladığımız balıkçıdır! Ben de son kalan iki balığını alıp kendisine bugün saraya gelip beni görürse, parasını ödeyeceğime söz vermiştim. Tam ona borcumu ödemek üzere iken, size saygı göstermek üzere yanınıza koştum. İşte bundan dolayı, bu bön herif, sabırsızlanarak, şimdi böyle münasebetsizce işaret edip duruyor!" demiş.

Vezir Cafer, bu sözleri işitince, yavaşça gülmüş ve haremağasına "Ey haremağalarının başı, nasıl oluyor da sen, Emirü'l-Müminin'in ustasına karşı bunca saygı, içtenlik ve ilgi yoksunluğu gösterebilirsin? Zavallı Sandal! Ya halife, ortağı ve ustası olan Balıkçı Halife'ye gerekli saygıyı göstermediğini öğrenirse sana ne der?" demiş. Ve sonra "Ey Sandal, sakın onun gitmesine izin verme; çünkü bundan uygun zamanda gelemezdi! Tam bu sırada halifenin göğsü daralmış ve yüreği üzgündür; gözdesi Kuvvetü'l-Kulûb'un ölümü nedeniyle ruhu yas tutmaktadır ve kedere boğulmuştur; ben onu elimden gelen her çareye baş vurarak boşu boşuna teselli etmeye çalıştım. Ama belki de bu Balıkçı Halife'nin yardımıyla onun yüreğini ferahlatabiliriz. Ben onun hakkında

halifenin düşüncesini yoklamaya giderken, onu burada tutun!" diye eklemiş. Haremağası Sandal da "Efendim, sana ne uygun geliyorsa yap! Allah seni ülkenin ve Emirü'l-Müminin'in saltanatının desteği, direği ve köşetaşı olarak kollayıp korusun! Ve Yüce Tanrı'nın gölgesi senin ve onun üzerinden eksik olmasın! Ve yüzyıllar boyunca dallarınız, gövdeniz ve kökünüz dokunulmadık kalsın!" diye yanıt vermiş. Ve Cafer halifenin yanına ulaşmak üzere ayrılınca, çabucak Balıkçı Halife'nin yanına gitmiş. Ve Halife, sonunda haremağasının yanına geldiğini görerek, ona "İşte sonunda ey Göçük Karın, çıkıp geldin!" demiş. Ve haremağasının memluklara, kendisini tutup gitmesini önlemelerini bildirdiğini görünce "İşte tam da beklediğim şey ortaya çıkıyor! Alacaklı borçlu oluyor, istekte bulunan, kendisinden bir şeyler istenen oluyor! Ah! Zebbimin Lalesi, ben buraya paramı almaya geldim, oysa harcımı ödemediğim ve vergimi vermediğim bahanesiyle tutuklanıyorum!" diye haykırmış. Ve onun durumu böyleymiş!

Halifeye gelince, Cafer onun yanına girince, onu ikiye katlanmış, başı ellerinin arasında, göğsü hıçkırıklarla sarsılırken ve yavaşça şu dizeleri söylerken bulmuş:

> Beni kınayanlar, boyuna bitip tükenmeyen ıstırabımdan dolayı eleştiriyorlar! Ama yürek tüm tesellileri reddederken ben ne yapabilirim? Kendi başıma buyruk muyum, yürek benim iradem altında mı sanki?
>
> Ve ben nasıl, can vermeden, anısı yüreğimi dolduran bir çocuğun yokluğuna katlanabilirim; öylesine sevimli, tatlı ve cana yakın bir çocuğun, ey yüreğim?
>
> Oh! Hayır! Onu asla unutmayacağım! Bardak aramızda dolaşırken onu unutmak ha! O bardak ki, ben, içinden bakışlarının şarabını içerdim, hâlâ sarhoşluğunu duyduğum o şarabı!

Ve Cafer halifenin huzuruna çıktığı zaman ona "Barış üzerine olsun, ey Emirü'l-Müminin! Ey imanımızın onurunun savunucusu ve Peygamberlerin Yücesi'nin amcasının ardılı! Tanrı dua ve barışını üzerinden eksik etmesin!" demiş. Halife de yaş dolu bakışlarını Cafer'den yana çevirmiş ve acılı bir bakışla ona...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:*

Halife de yaş dolu bakışlarını Cafer'den yana çevirmiş ve ona "Ey Cafer, Tanrı'nın selamı, acıması ve kutsaması senin de üzerine olsun!" diye yanıt vermiş. Cafer "Emirü'l-Müminin kulunun konuşmasına izin verir mi, yoksa bunu yasaklar mısın?" diye sormuş. Harun Reşid de "Ne zamandan beri ey Cafer, senin benimle konuşman yasaklanmıştır; sen ki benim tüm vezirlerimin başı ve efendisisin! Ne söylemek istiyorsan söyle bana!" demiş. O zaman Cafer "Efendimiz, evime gitmek için senin yanından çıktığımda, sarayın kapısında dinelmiş, haremağalarının arasında bulunan senin ustan, hocan ve ortağın olan Balıkçı Halife'yi, sana karşı üzüntülerini ifade edip 'Tanrı'ya şükürler olsun! Başıma geleni bir türlü anlayamadım! Ben kendisine balık tutma sanatını öğrettim, o ise bana herhangi bir minnet duymaktan öte, sele bulmak üzere çekip gitti ve bir daha da dönmedi! Böyle ortaklık ve de böyle çıraklık olur mu? yoksa bu onun ustasına borcunu ödemesinin kendi bildiğince bir yolu mudur?' diyerek sızlanıp duruyordu. Ben de, ey Emirü'l-Müminin, koşup gelerek meseleyi sana açmayı uygun buldum; eğer her zaman için onun ortağı kalacaksan, bunu sen bilirsin diye düşünerek... Yok, eğer aranızdaki ortaklığı bozacaksan, o da gitsin bir başka ortak ve arkadaş bulsun!" demiş.

Halife, vezirinin bu sözlerini işitince, onu boğan hıçkırıklarına karşın, gülmekten kendini alıkoyamamış ve birdenbire içinin ferahladığını duyumsayarak Cafer'e "Allah aşkına Cafer, bana doğruyu söyle! Gerçekten Balıkçı Halife şimdi sarayın kapısında mı bulunuyor?" demiş. Cafer de "İnan olsun ki, ey Emirü'l-Müminin, Halife'nin kendisi etiyle kemiğiyle kapıda duruyor!" diye yanıt vermiş. Harun da "Ey Cafer, Allah için, benim ona bugün layık olduğu şekilde adalet göstermem ve borcumu ödemem gerek! Eğer Tanrı benim aracılığımla ona ceza ve azap verecekse, bunu tümüyle yerine getireceğim. Öyle değil de, bahtında servet ve refaha kavuşması takdir edilmişse, ona da sahip olacaktır!" demiş. Bu sözleri söyleyerek, halife, eline

büyük boyda bir kâğıt almış; bunu aynı ölçüde küçük parçalara ayırmış ve "Ey Cafer, ilkin, kendi elinle, bu küçük kağıt parçalarından yirmisine, bir dinardan bin dinara kadar para miktarları ve ülkemin tüm saygıdeğer kişilerinin halifeden emirlere, vezirlere ve mabeyincilere, sonra da sarayın en basit hizmetlerini görenlere kadar herkesin adlarını yaz; daha sonra da, başka küçük kâğıtlara, sopalamadan asılarak öldürülmeye kadar, her türlü ceza ve eziyetleri yaz!" demiş. Cafer de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ve eline bir kalem alarak, kâğıtların üzerine halifenin bildirdiklerine uygun olarak bin dinar, hapis, sopalama ve diğer benzer şeyler yazmış. Sonra da hepsini aynı biçimde katlamış, küçük bir leğene atmış ve hepsini birden halifeye götürmüş; o da kendisine "Ey Cafer, Kutsal atalarımın temiz adları ve erdemleri ve de öncüllerim Hamza ve Âkıl üzerine yemin ederim ki, Balıkçı Halife hemen buruya getirilince içindekileri ancak seninle benim bildiğimiz bu kâğıtlardan birini çekmesini ondan isteyeceğim; ve çekeceği kâğıtta ne yazılı ise kendisine vereceğim! Hatta bu, halifelik görevinin devrini bile gerektirse, o anda haklarımdan vazgeçeceğim! Ve gönlümün tüm cömertliğiyle görevimi kendisine devredeceğim! Ama, eğer, aksine, asılarak ölüm ya da kısırlaştırma veya başka herhangi bir ceza söz konusu olursa, nasibini alacak ve başka bir yola baş vurmasına olanak sağlamadan bunu da yerine getireceğim! Haydi şimdi git, onu al ve gecikmeden buraya getir!" demiş.

Bu sözleri işitince Cafer, içinden "Şanlı ve Çok Güçlü olan Tanrı'dan başka yücelik ve kudret sahibi yoktur! Bu zavallının çekeceği kâğıdın, onun yitmesine neden olacak kötü türden cezaların yazıldığı birisi olması mümkündür! O zaman, böylece, hiç istemeksizin, onun felaketinin ilk nedeni olmuş olacağım! Çünkü halife, bunun üzerine ant içtiğine göre kararını değiştirmesi düşünülemez! Benim, gidip bu zavallıyı bulmaktan başka çarem yok! Allah ona ne nasip etmişse o olacaktır!" demiş. Sonra da çıkıp Balıkçı Halife'yi bulmaya gitmiş; ve elinden tutarak onu sarayın içine doğru sürüklemek istemiş. Ama o, o ana kadar sinirlenip tutuklanmasından şikâyet edip saraya geldiğinden ötürü pişmanlıklarını söyleyip dururken, aklını kaçırır gibi olmuş ve "Ne budalaymışım ki, bu zenci haremağasını, bu

Felaket Lalesini, geniş burun delikleri olan lanetli ırkın bu kalın dudaklı piçini, bu çöküк karınlıyı dinleyip onu burada aramaya geldim!" diyormuş. Ama Cafer ona "Haydi! Beni izle!" demiş; ve Halife'nin hakaretler yağdırdığı köleler ve genç oğlanlar topluluğu kendilerini izlerken, onu, sürükleyip götürmüş. Yedi uzun dehlizden geçirmiş ve yolda "Dikkat et, ey Halife! İnancımızın savunucusu Emirü'l-Müminin'in huzuruna çıkacaksın!" demiş. Ve büyük bir kapı perdesini açarak, onu, yöresinde emirleri ve sarıyının ileri gelenleri bulunduğu halde Harun Reşid'in tahtında oturmakta olduğu kabul salonuna sokmuş. Neyi göreceğinden en küçük bir fikri bile bulunmayan Halife, hiç de tedirgin olmamış; ama, olanca şaşaası içinde oturmakta olan Harun Reşid'e dikkatlice bakarak onu tanıyınca, gülmekten çatlayarak ona yaklaşmış ve ona "Ah! İşte karşımdasın zurna! Balıklarla beni tek başıma bırakıp kaçmakla namuslu kişiler gibi davrandığını mı sanıyorsun; ben ki sana mesleği öğretmiş ve seni gidip iki sele almakla görevlendirmiştim. Beni en azından bir dinara satabileceğim balıkları herkesin gelip kapışması ve akbabalar gibi üşüşüp hepsini alıp götürmeleri sırasında yalnız bıraktın! Buraya sürüklenerek bu kalabalığın ortasına düşmemin nedeni de sensin! Ama sen, zurna, söyle bana, seni kim yakaladı da o iskemleye bağladı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Ama sen, zurna, söyle bana, seni kim yakaladı da, o iskemleye bağladı?" demiş.

Balıkçı Halife'nin bu sözlerini işiten halife gülmüş ve Cafer'in yazdığı pusulaların içinde bulunduğu altın leğeni iki elinin arasında tutarak, ona "Yaklaş, ey Halife ve şu kâğıtlardan bir kâğıt çek!" demiş. Balıkçı da gülmekten katılarak "Nasıl! Ey zurna, yoksa meslek değiştirip musikiyi bıraktın mı? Şimdi de yıldızbilimci oldun ha? Dünse balıkçı çırağı idin! Bana inan ki, zurna, bu seni ileri götürmez! Çünkü ne kadar çok mesleğe girersen, o kadar az kazanç sağlarsın! İyisi mi sen yıldızbilimciliği bir yana

bırak ve de gel benimle çıraklığını sürdür!" diye haykırmış. Böylesine konuşmasını uzatıp gidecekken, Cafer ona doğru yaklaşıp kendisine "Böyle konuşup durman yetsin! Sana Emirü'l-Müminin'in buyurduğu gibi gel de şu kâğıtlardan birini çek!" demiş; ve onu tahta doğru itmiş.

O zaman Halife, Cafer'in iteklemesine karşı çıkmaya çalışmışsa da, homurdanarak altın leğene doğru ilerlemiş ve tüm ağırlığıyla elini içine daldırarak oradan bir sürü kâğıt parçasını birden çıkarmış. Ama onu gözetmekte olan Cafer, bunların hepsini yeniden yerine koymasını ve tek bir kâğıt çekmesini öğütlemiş. Halife de, onu bir yana iterek yeniden elini leğene daldırmış ve bu kez bir tek kâğıt çekmiş ve "Bundan böyle bu şiş yanaklı zurnacıyı, yıldız falına bakmaya özenen bu yıldızbilimciyi hizmete almak benden ırak olsun!" demiş. Bunu söyleyerek kâğıdı açmış ve ona "Ey zurnacı, bana bu kâğıtta yazılı yıldız falını okur musun? Sakın benden hiçbir şey gizleme!" diyerek halifeye uzatmış. Halife de kâğıdı alarak onu, okumaksızın Cafer'e uzatmış ve ona "İçinde yazılı olanı bize yüksek sesle oku!" demiş. Cafer de kâğıdı almış, onu okuyarak ellerini havaya kaldırıp "Yüceler Yücesi ve Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka yücelik ve güç yoktur!" diye haykırmış. Halife, gülerek Cafer'e "Umarım ki, iyi haberler var, Cafer! Nedir, söyle! Yoksa tahttan mı iniyorum? Buraya Halife'yi mi çıkarmak gerekecek? Yoksa asılması mı gerek?" diye sormuş. Cafer de, yüreği acıyarak "Ey Emirü'l-Müminin, bu kâğıdın üzerinde, Balıkçı Halife'ye yüz sopa vurulacak! yazılı" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine halife, balıkçının haykırışları ve itirazlarına karşın "Hüküm yerine getirilsin!" emrini vermiş. Ve Cellat Mesrur çılgınca haykıran balıkçıyı yakalatmış; ve onu karın üzerine yatırarak, ne bir eksik, ne bir fazla, ardına yüz sopa vurmuş! Halife, edindiği dayanıklılık nedeniyle hiçbir acı duymadığı halde, korkunç feryatlar koparıyor ve zurnacıya karşı binlerce ilenme sıralıyormuş. Halife de alabildiğine gülüyormuş! Yüz sopa vurulup bitince, Halife sanki hiçbir şey olmamış gibi ayağa kalkmış ve "Allah şakanın belasını versin, ey şiş yanak! Ne zamandan beri doğru dürüst yaşayan insanlar arasında sopalanmak şaka yerine geçiyor?" diye haykırmış. Acıması bol bir ruha ve merhametli bir

yüreğe sahip olan Cafer de, halifeye doğru dönmüş ve "Ey Emirü'l-Müminin, izin ver de balıkçı bir kâğıt daha çeksin! Belki bu kez bahtı ona güler! Zaten sen de, eski ustanın, senin cömertliğinin ırmağında susuzluğunu gidermeden buradan uzaklaşmasını istemezsin!" demiş. Halife de "Vallahi, ey Cafer, sen çok tedbirsizsin! Bilirsin ki hükümdarlar yeminlerinden ya da vaatlerinden geri dönmek âdetinde değildir! Oysa, sen, önceden, eğer balıkçı ikinci bir kâğıt çeker de, asılması söz konusu olursa, çaresiz asılmasını kabullenebiliyor musun? O zaman ölümüne sen neden olmuş olmaz mısın?" diye yanıt vermiş. Cafer de, bunu "Vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, felakete uğrayanın ölmesi, yaşamasına yeğ tutulur!" diyerek yanıtlamış. Halife "Öyleyse bir kâğıt daha çeksin!" buyurmuş. Ama Balıkçı Halife, halifeye doğru dönerek "Ey felaket zurnacısı, Allah senin cömertliğini ödüllendirsin! Ama, sen koca Bağdat'ta bu gibi deneyleri yaptırmak için benden başka kimse bulamadın mı? Ve tüm Bağdat'ta benden daha elverişli kimseler yok muydu?" diye haykırmış. Ama Cafer ona doğru ilerlemiş ve ona "Bir kâğıt daha çek, Allah rast getirsin!" demiş.

O zaman Halife elini altın leğene sokmuş ve bir anda bir kâğıt çekip Cafer'e vermiş. Cafer de onu açıp okumuş ve konuşmaksızın başını öne eğmiş. Halife de sakince, ona "Ey Yahya'nın oğlu, neden konuşmuyorsun?" diye sormuş. Cafer "Ey Emirü'l-Müminin, bu kâğıdın üzerinde hiçbir şey yazılı değil! Boş bir kâğıt!" diye yanıt vermiş. Halife "Görüyorsun işte, bu balıkçının bahtının gülmesi bizim elimizde değil! Şimdi ona elinden geldiğince çabuk gözümün önünden uzaklaşıp gitmesini söyle! Yüzünü gördüğüm yeter olsun!" demiş. Ama Cafer "Ey Emirü'l-Müminin, senden aziz ve temiz yürekli atalarının kutsal erdemleri üstüne rica ediyorum, bu balıkçıya üçüncü bir kâğıt çekme izni ver! Belki de böylece açlıktan ölmemenin bir yolunu bulabilir!" demiş. Harun Reşid de "Pekâlâ! Üçüncü bir kâğıt çeksin! Başkası da olmasın!" diye yanıt vermiş. Cafer de Halife'ye "Haydi, ey fakir kişi, üçüncü ve sonuncu kâğıdını çek...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Haydi, ey fakir kişi, üçüncü ve sonuncu kâğıdını çek!" demiş. Balıkçı da bir kez daha kâğıt çekmiş ve Cafer, kâğıdı onun elinden alarak yüksek sesle "Balıkçıya bir dinar!" diye okumuş. Bu sözcükleri duyan Balıkçı Halife de "Allah belanı versin, ey felaket zurnası! Yüz sopaya karşı bir dinar ha! Ne büyük cömertlik! Kıyamet gününde Tanrı bunu sana ödetsin!" diye haykırmış. Halife de tüm ruhuyla gülmeye koyulmuş ve Cafer, ne de olsa onu eğlendirmeyi başarmış bulunduğundan, Balıkçı Halife'yi elinden tutmuş ve onu taht salonundan çıkarmış.

Halife sarayın kapısına gelince, orada haremağası Sandal'ı görmüş. Sandal onu çağırıp kendisine "Gel, Halife! Emirü'l-Müminin'in sana cömertçe sağladığı şeyi paylaşalım!" demiş. Halife de ona "Ah! Zift suratlı zenci, paylaşmak istiyorsun ha? Gel öyleyse kara bedenin üzerine yüz sopanın yarısını kabullen! Ve bunu Cehennem'de İblis sana sağlamayı beklerken, efendin zurnacının bana verdiği bir dinar da senin olsun!" demiş. Ve Cafer'in avcuna koyduğu dinarı ona fırlatıp sarayın kapısından çıkmak istemiş. Ama haremağası ardından koşarak cebinden yüz dinarlık bir kese çıkarıp "Ey balıkçı, bu dinarları dün senden satın aldığım balıkların bedeli olarak al! Ve de selametle yoluna git!" diyerek Halife'ye uzatmış. Halife de bunu görünce pek sevinmiş, yüz dinarla birlikte Cafer'in verdiği dinarı da almış; ve kötü talihini ve uğradığı işlemi unutarak haremağasından izin almış ve şükrederek memnunluğun sınırında oradan ayrılıp eve dönmüş.

Şimdi! Tanrı bir kez bir şeye hükmetmişse, onu her zaman yerine getirir ve bu kez de Balıkçı Halife'nin hakkında verdiği hüküm ve iradesi yerini bulmuş. Gerçekten, evine dönmek üzere çarşıdan geçerken Halife, esirler pazarının önünde hatırı sayılır bir kalabalığın aynı noktaya baktıklarını görerek durmuş. Ve kendi kendine "Toplanmış olan bu kalabalık böyle neye bakıyor olabilir acaba?" diye sormuş. Ve merak duyarak, tacir ve simsarları, zengin ve fakirleri itip kakarak kalabalığı yarmış; onu görüp tanıyanlar, gülüp duruyorlar ve birbirlerine "Yer açın! Tüm pazarı satın alacak olan varlıklı yiğide yer açın! Kulamparaların üstadı yüce Halife'ye yer açın!" diyorlarmış. Halife de hiç tedirginlik duymadan ve kemerine bağlı dinarların ağırlığıyla keyiflenerek, ilk sıranın ortalarına kadar ilerlemiş ve

işin ne olduğunu anlamaya çalışmış!. Orada, önünde, üzerine bir kölenin oturduğu bir sandık bulunan yaşlı bir kişi görmüş. Ve bu yaşlı yüksek sesle "Ey tacirler! Ey zengin kişiler! Ve de kentimizin soylu kişileri! İçinde ne olduğu bizce bilinmeyen, Kasım'ın kızı ve Emirü'l-Müminin'in eşi Zübeyde'nin sarayından bize ulaşan bu sandığı satın alarak yüzde yüz sağlam bir iş için kim parasını harcamak ister? Kim fazla para önerirse Tanrı onu kutsasın!" diyormuş. Ama onun çağrısını genel bir sessizlik yanıtlıyormuş; çünkü tacirler, içinde ne olduğunu bilmedikleri bir sandık için yüklü para harcamayı göze alamıyorlarmış. Ve de içineden yutturmaca bir şeylerin çıkmasından çekiniyorlarmış! Ama sonunda, içlerinden biri sesini yükseltmiş ve "Vallahi! Bu alışveriş epeyce tehlikeli! Aldanma olasılığı epeyce yüksek! Yine de, ben, bir öneride bulunacağım, ama bundan dolayı beni ayıplamayın! Bir tek söz edeceğim, kusura bakılmazsa! İşte! Bir tek fazlasını düşünmeden yirmi dinar!" demiş. Ama bir başka tacir hemen bunu arttırarak "Benden elli dinar!" demiş. O zaman tellal "Ey tacirler, aranızda başka arttıracak yok mu? Son öneri yüz dinar! Başka arttıran yok mu?" diye haykırmış. O zaman Halife sesini yükselterek "Benden yüz bir dinar!" demiş.

Halife'nin bu sözlerini duyan tacirler, silkilmiş bir halının üzerinde ne kadar para kalmışsa, onun da o kadar parası olabileceğini düşünerek ve alay ettiğine inanarak gülmeye başlamışlar. Ama Halife kemerini açmış ve yeniden yüksek ve kızgın bir sesle "Yüz bir dinar!" diye haykırmış. Bunun üzerine tellal, tacirlerin gülmesine karşın "Vallahi! Sandık onundur! Ve benim bunu ona satmaktan başka yapacağım şey yoktur!" demiş; ve de "Al! Ey balıkçı, yüz bir altını öde ve içindekiyle birlikte sandığı al götür! Allah alışverişini kutsasın! Aldığının hayrını gör! Ve satın aldığın şey nedeniyle mutluluk senin üzerine olsun!" diye eklemiş. Halife de tam yüz bir dinar içeren kemerini boşaltmış ve içinden çıkanları tellalın eline teslim etmiş; ve satış, iki tarafın karşılıklı anlaşmasıyla son bulmuş. Ve sandık o anda başlayarak Balıkçı Halife'nin malı olmuş.

O zaman çarşının bütün hamalları, satışın tamamlandığını görerek, her biri ücret karşılığında taşımak üzere didişerek sandığın üzerine atılmışlar. Ama, artık tüm parasını bu satış uğru-

na harcamış bulunduğu ve bir soğan alacak kadar bile parası kalmadığı için bu durum, zavallı Halife'nin işine gelmiyormuş! Hamallar da sandığı taşımak üzere itişmeyi, tacirlerin aralarına girip onları ayırıncaya kadar sürdürmüşler; tacirler "İlk gelen hamal Zurayk'tır! Taşımak da onun hakkıdır!" demişler. Ve sandığı kendi taşımak isteyen Halife'nin tüm itirazlarına karşın, öteki hamalların hepsini kovmuşlar ve ona, müşterisi Halife'yi izlemesini bildirmişler. Hamal da, sandık sırtında olduğu halde, Halife'nin ardından yürümeye başlamış.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:*

Hamal da, sandık sırtında olduğu halde, Halife'nin ardından yürümeye başlamış. Halife de bir yandan yürürken, içinden "Artık üzerimde ne bir altın, ne bir gümüş ya da bakır para var, hatta bunların kokusu bile yok! Eve ulaşınca ben nasıl bu lanet olası hamalın parasını ödeyeceğim?" diyormuş. Ve de "Bu Allah'ın belası sandığa ne ihtiyacım vardı, benim? Bunu satın almayı nereden kafama soktum, bilmem ki! Ama yazılmış olan insanın başına gelir! Ben, bu hamala para ödeme işinden yakamı sıyırmak için, onu aşağı yukarı koşturacak, sokaklar boyunca yolunu yitirtecek, yorgunluktan ölünceye kadar onu dolaştıracağım. O zaman, kendi isteğiyle duracak ve daha fazla bu sandığı taşımak istemeyecektir. Ben de onun bu vazgeçişinden yararlanarak kendisine para ödemekten kurtulacağım ve sandığı kendi sırtıma alıp taşıyacağım!" diyormuş.

Ve kafasında bu tasarıyı kurunca, onu hemen yürürlüğe sokmuş. Bir sokaktan öbür sokağa, bir yerden öbür yere koşmaya koyulmuş ve hamalı da tüm kent boyunca kendisiyle birlikte sürüklemiş; bu böylece öğleden akşam güneş batıncaya kadar sürmüş; ve tamamıyla tükenmiş bulunan hamal da mırıldanmaya, sonra da homurdanmaya başlamış ve sonunda Halife'ye "Efendim, senin evin nerede?" diye sormaya karar vermiş. Halife de "Vallahi! Dün onun nerede bulunduğunu biliyordum, ama bugün tümüyle unuttum! Ve seninle birlikte nerede olduğunu

arayıp duruyorum!" diye yanıt vermiş. Hamal da "Sen benim ücretimi ver de, sandığını al, öyleyse!" demiş. Halife "Hele biraz daha bekle, ağır ağır yürü de bana hafızamı toplamam ve evimin nerede bulunduğunu düşünmem için zaman bırak!" demiş. Ve bir süre geçtikten sonra, hamal, ıhlayıp dişleri arasından homurdanmaya başlayınca, ona "Ey Zurayk, benim üzerimde senin ücretini karşılayacak para yok! Aslında paramı da evde bıraktım, evin nerede olduğunu da unuttum!" demiş.

Ve hamalın artık yürüyecek hali kalmayıp yükünü yere indirerek durduğu sırada, Halife'nin yanına bir tanıdığı yaklaşıp omzuna vurarak, ona "Hele hele! Sen misin o, Halife? Mahallenden bunca uzaktaki bu mahallede ne yapıyorsun bakalım? Ve de bu adama ne taşıtıyorsun?" diye sormuş. Ama gücünü yitirmiş bulunan Halife, daha yanıt vermeden, Hamal Zurayk sözü geçen tanıdığa dönmüş ve ona "Amca, Halife'nin evi nerede bulunuyor, acaba?" diye sormuş. Adam da "Vallahi! Tuhaf bir soru sordun! Halife'nin evi Bağdat kentinin öbür yanında, Ravassin mahallesinde, balık pazarı yöresinde bulunan harap hanın içindedir!" diye yanıt vermiş. Ve gülerek uzaklaşmış. Bunun üzerine Hamal Zurayk, Balıkçı Halife'ye "Haydi bakalım, yürü ey alçak! Canlan ve de kıpırda!" demiş. Önünde yürütüp balık pazarı yakınındaki harap hana doğru ona yol aldırmış! Ve oraya ulaşıncaya kadar küfredip davranışından dolayı "Ey sen, kötü yüzlü herif, Allah günlük ekmeğini kessin! Bu Allah'ın belası hanın önünden kaç kez geçtik de, beni durdurmadın! Haydi, yardım et de sırtımdan şu sandığı indirelim! Keşke sen bunun içinde olup da sonsuza dek kapalı kalsaydın!" diye sitemler etmiş. Halife, tek bir söz söylemeden, onun sandığı sırtından indirmesine yardım etmiş; Zurayk da elinin tersiyle alnındaki iri ter damlalarını silerek, ona "Şimdi beni gereksiz yere bunca yorduktan sonra, senin ruhunun yüceliğini ve hak ettiğim ücreti ödemek için elinin ne denli açık olduğunu görelim! Çabuk ol da ben de kendi yolma gideyim!" demiş. Halife de ona "Kuşkusuz, arkadaşım, bol bol hakkını alacaksın! Altın para mı, gümüş para mı istersin? Senin seçimine bağlı!" demiş. Hamal da "Uygun olanı sen benden iyi bilirsin!" demiş.

Bunun üzerine Halife, sandıkla birlikte hamalı kapıda bırakarak odasına girmiş ve oradan elinde sırımında kırk sivri

çivi kakılı, bir vuruşta bir deveyi öldürecek güçte korkunç bir kırbaçla çıkmış. Ve hamalın üzerine atılarak kolunu kaldırıp kırbacı havada sallamış ve hamalın sırtına indirmiş; ve bunu tekrarlayarak hamalın öylesine canının yakmış ki, zavallı sırtını çevirip uğuldayarak ve ellerini havaya kaldırarak kaçıp gitmiş; ve sokağın köşesinde gözden kaybolmuş.

Böylece hamaldan kurtulunca, kendi girişimiyle sandığa yönelip onu odasına kadar sürüklemiş. Ama, bütün bu gürültüyü duyan komşuları toplanıp Halife'nin ipekli satenden giysisini, aynı kumaştan sarığını ve de sürüklediği sandığı görmüşler ve ona "Ey Halife, bu urba ve bunca ağır şu sandık nereden eline geçti?" diye sormuşlar. O da "Asıl mesleği zurnacılık olan Harun Reşid adlı çırağımdan!" diye yanıt vermiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:*

"Asıl mesleği zurnacılık olan Harun Reşid adlı çırağımdan!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Halife'nin handa oturan komşuları korkarak birbirlerine "Dikkat edin de, onun böyle budalaca konuştuğunu kimseler duymasın! Yoksa kollukçular yakalar ve hiç kuşkusuz onu asarlar! Hanımızı da baştan aşağı yıkarlar, onun yüzünden; ölüsünü de ya hanın kapısına asarlar ya da daha müthiş bir cezaya uğrar!" demişler. Ve son kertede dehşete düşerek, onu, dilini ağzında kilitli tutmaya zorlamışlar; ve işini bir an önce tamamlaması için sandığı odasına taşımasına yardım etmişler ve üzerine de kapısını kapamışlar.

Halife'nin odası o kadar darmış ki, sandık sanki sırf onun içine girmek için yapılmış gibi, hemen her yanı kaplamış. Ve Halife, geceyi nerede geçireceğini bir türlü bilemediğinden, boylu boyunca sandığın üzerine uzanmış ve orada bütün gün başına gelenleri düşünmeye koyulmuş. Ve birdenbire kendi kendine "Ama, aslında, sandığı açmak ve içinde ne olduğunu anlamak için daha ne bekliyorum?" diye sormuş. Ve iki ayağı üzerine sıçrayarak elinden geldiğince elleriyle sandığı açmaya çalışmış; ama boşuna! Ve yine kendi kendine "Aklımdan ne zorum vardı

da, açmayı bile beceremediğim bu sandığı satın almaya kalktım?" demiş. Ve kilidini kırarak zincirlerini çözmek için yeni bir hamlede bulunmuş, ama boşuna! O zaman kendi kendine "İşi yeniden ele almak için sabahı bekleyelim!" demiş. Ve yeniden boylu boyunca sandığın üzerine uzanarak çok geçmeden uyuyup horlamaya başlamış.

Böylece bir saat kadar uyuduktan sonra, ansızın ürküp sıçrayarak uyanmış; ve başını odasının tavanına çarpmış. Gerçekten, sandığın içinde bir şeylerin kıpırdandığını hissetmiş. Ve birdenbire uyku, aklıyla birlikte başından uçup gitmiş ve "Hiç kuşku yok ki, bunun içinde ecinniler var. Allah'a şükür ki, bana esin verdi de kapağını açmadım. Sandığı açsaydım, karanlıkta üzerime sıçrayıp kim bilir bana neler yapacaklardı! Kuşkusuz! Herhalde başıma hoş şeyler gelmeyecekti!" diye haykırmış. Ama aynı anda, korku kafasında böylece şekillenirken, sandığın içindeki gürültü iki katıyla duyulmuş ve kulağına sanki bir inildeme gelmiş. Bunu duyan Halife, korkunun sınırında, el yordamıyla ışık oluştursun diye bir lamba aramış; ama fakirliğin bir lamba edinmesine her zaman engel olduğunu unutmuş ve odasının duvarlarını eliyle yoklayarak ve dişleri birbirine vurarak kendi kendine "Bu kez, durum berbat, hem de çok berbat!" diyormuş. Sonra korkusu ikiye katlanarak kapıyı açmış ve gecenin ortasında alabildiğine bağırarak "İmdat! Handaki komşular! Koşun, yardım edin!" diye bağırarak kendini dışarı atmış. Çoğunluğu çoktan uyumuş bulunan komşuları da çok heyecanlanarak uyanmışlar; karıları yarı örtünük evlerinden başlarını çıkarıp bakarken, onun yanına koşuşmuşlar. Ve hepsi de "Ne oldu sana, Halife?" diye sormuşlar. O da "Çabucak, bana bir lamba verin, çünkü ecinniler ziyaretime geldi!" diye yanıt vermiş. Komşuları gülmeye başlamışlar ve sonunda içlerinden biri bir lamba getirmiş. Halife de lambayı alıp kendine daha çok güvenerek evine dönmüş. Ama ansızın, tam sandığın üzerine eğildiği sırada "Ah! Neredeyim ben?" diyen bir ses duymuş. Ve öncekinden de fazla korkuya düşerek, her şeyi bırakıp bir deli gibi yeniden dışarı fırlamış ve "Komşular, yardım edin!" diye haykırmaya başlamış. Komşuları da "Allah kahredesice Halife! Ne belasın sen, be! Bizi yine mi tedirgin ediyorsun?" demişler. O da "İyi yürekli kişiler,

ecinni sandığın içinde! Kıpırdayıp konuşuyor!" diye yanıt vermiş. Onlar da "Yalancı, ne diyormuş bakalım bu ecinni?" diye sormuşlar. O da "Bana 'Neredeyim ben?' dedi" diye yanıt vermiş. Komşular da gülerek "Ama, kuşkusuz, cehennemdedir, ey lanetli! İnşallah ölünceye kadar gözüne uyku girmez! Bütün hanı ve bütün mahalleyi tedirgin ettin! Eğer susmayacak olursan, inip kemiklerini kıracağız!" demişler. Halife, korkudan ölecek gibi olduğu halde, bir kez daha odasına girmeye karar vermiş ve tüm cesaretini toplayarak eline büyük bir kaya alıp sandığın kilidini kırmış ve kapağını ansızın açmış!

Ve sandığın içinde uzanmış baygın ve göz kapakları yarı kapalı, bir huri kadar güzel ve mücevherler kadar parlak bir genç kızın yatmakta olduğunu görmüş. Bu, Kuvvetü'l-Kulûb imiş! Ve kurtulduğunu anlayarak, göğsünü havayla doldurarak derin derin solumuş; orada gerçekten, solgun ve çok güzel ve arzu uyandıracak bir halde duruyormuş. Bunu gören ve hayatında böylesi bir güzellik değil, sade bir kadın bile tanımamış olan balıkçı, önünde dize gelerek ona "Allah aşkına, hanımım, sen kimsin...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:*

...Önünde dize gelerek, ona "Allah aşkına, hanımım, kimsin sen?" diye sormuş. Kız gözlerini, kıvrık kirpikli o güzelim gözlerini açmış ve "Yasemin nerede, Nergis nerede?" demiş. Bunlar sarayda onun hizmetindeki iki genç esirenin adlarıymış. Halife de, kendisinden yasemin ve nergis istendiğini sanarak"Vallahi! Hanımım burada bende, kurutulmuş kına çiçeklerinden başka çiçek yok!" diyerek yanıt vermiş. Genç kız da bu sesi ve bu yanıtı işitince, tüm aklını başına devşirmiş ve gözlerini alabildiğince açarak "Sen kimsin? Ben neredeyim?" diye sormuş. Ve bunu, şekerden de tatlı bir sesle ve elinin zarif bir hareketiyle söylemiş! Ve içinde ince bir ruh taşıyan Halife de, görüp işittiğinden çok duygulanmış ve "Ey gerçekten çok güzel olan hanımım, ben Balıkçı Halife'yim! Ve sen de kesinlikle benim yanımda bulunuyorsun!"

diye yanıt vermiş. Kuvvetü'l-Kulûb da "Öyleyse Halife Harun Reşid'in sarayında değilim, öyle mi?" diye sormuş. O da "Yok, vallahi! Sen, seni kucakladığı için bir saray sayılabilecek benim odamdasın!" diye yanıt vermiş. "Ve alım satım yoluyla benim cariyem oldun! Çünkü bugün sandığınla birlikte seni mezatta yüz bir dinara satın aldım! Ve seni bu sandıkta uyurken evime getirdim! Ve varlığını, ilk farkına vardığımda korkmuş olsam da, kıpırdanışınla kavradım! Daha önce alçakta ve kötü olduğunu bildiğim yıldızımın, şimdi mutlu bir düzeyde parıldadığını görüyorum!" diye yanıt vermiş. Kuvvetü'l-Kulûb da bu sözleri duyunca, gülerek ona "Demek ki beni görmeden çarşıda satın aldın, ey Halife?" demiş. O da "Evet, vallahi! Senin varlığından bile haberim olmayarak!" diye yanıt vermiş. O zaman Kuvvetü'l-Kulûb, Sitti Zübeyde'nin tuzağına düşerek başına ne geldiğinin anlamış; ve olup biteni başından sonuna kadar balıkçıya anlattırmış. Ve böylece onunla sabaha kadar konuşmuş. O zaman kız ona "Ey Halife, sende yiyecek hiçbir şey yok mu? Çok acıktım" demiş. Balıkçı "Ne içecek bir şey var ne de yiyecek! Ve de vallahi, ben de iki gündür ağzıma bir lokma bir şey koymadım!" diye yanıt vermiş. Kız "Hiç değilse, üzerinde biraz para var mı?" diye sorunca "Para mı dedin, hanımım? Son paramı, Tanrı'nın beni meraklandırıp yoluma çıkardığı bu sandığa verdim! Ve elim ayağım kurudu!" demiş. Kız da, bu sözleri işitince, gülmeye başlamış ve ona "Öyle de olsa dışarı çık da komşularından bana yiyecek bir şeyler getir! Herhalde seni reddetmezler! Çünkü komşu komşuya gereklidir!" demiş.

Bunun üzerine Halife, ayağa kalkıp hanın avlusuna çıkmış; sabahın er saatinin sessizliğinde "Ey handa oturanlar, ey komşular! İşte şimdi de sandıktaki ecinni benden yiyecek bir şeyler istiyor! Benim de elimde ona verecek hiçbir şey yok!" diye haykırmış. Onun sesinden ürken ve yoksulluğuna acıyan komşuları da aşağı inip akşamdan kalan yarım ekmeği, ayrıca bir parça peynir, bir hıyarla bir turp vermişler. Ve bunları kaldırdığı eteğinin boşluğuna doldurup kendi odalarına çekilmişler. Halife de toparladığı şeylerden mutlu, odasına dönmüş ve bütün bunları genç kızın önüne koymuş ve ona "Haydi, ye!" demiş. O da gülmeye başlamış ve "Su içmek için küçük bir güğüm ya da bir testi olmaksızın nasıl yerim? Yoksa, lokma boğazıma takılır ve ölü-

rüm!" demiş. Halife de "Kötülükler senden ırak olsun, ey güzeller güzeli! Şimdi hemen gidip sana bir testi değil, bir küp su getireceğim!" diye yanıt vermiş ve hanın avlusuna çıkarak gırtlağının tüm gücüyle "Ey komşular! Ey handa oturanlar!" diye haykırmış; her yandan kızgın başlar uzanarak ona küfretmeye başlamış ve "Ey Allah'ın belası, şimdi de ne var?" diye haykırmışlar. O da "Sandıktaki ecinni şimdi de su istiyor!" diye yanıt vermiş. Komşular aşağı inip kimi bir kulpsuz testide, kimi bir testide, kimi bir güğümde, kimisi de çömlekte ona su getirmişler; o da her birini ellerine alıp kolunun altına kıstırıp ya da tepesine oturtarak dengede tutup çabucak Kuvvetü'l-Kulûb'a getirmiş ve ona "Canının istediklerini sana getirdim!" demiş ve "Başka bir şey arzu ediyor musun?" diye sormuş. Kız da "Hayır! Tanrı'nın verileri yeterince var!" diye yanıt vermiş. O da "Öyleyse, hanımım, sen de kendince tatlı sözler söyle ve bana bilmediğim öykünü anlat!" demiş.

Bunun üzerine Kuvvetü'l-Kulûb, Halife'nin yüzüne bakmış ve ona gülümsemiş ve "Bil ki, ey Halife, benim öyküm iki sözcükle özetlenemez! Rakibim Halife Harun Reşid'in karısı Sitti Zübeyde'nin kıskançlığı yüzünden düştüğüm durumdan beni kurtarman bahtında yazılı olduğu için, ne mutlu ki kurtuldum! Ben, gerçekten, Emirü'l-Müminin'in gözdesi Kuvvetü'l-Kulûb'um! Sana gelince, bundan böyle mutluluğun güvence altındadır!" demiş. Halife de ona "Ama bu Harun benim balık tutmayı öğrettiğim kişi değil midir; ve ben bu bostan korkuluğunu büyük bir iskemlenin üzerinde sarayda otururken görmedim mi?" diye sormuş. Kız da "Kesinlikle ta kendisi!" diye yanıt vermiş. O da "Vallahi, bütün hayatımda onun kadar kötü zurna çalan ve de daha büyük bir namussuz görmedim!" demiş. "Bu soytarı suratlı sefil, beni sadece soymakla kalmadı; yüz sopa karşılığı bir dinar verdirdi! Ve eğer ona bir daha rastlarsam, şu kazıkla karnını yaracağım!" diye eklemiş. Ama Kuvvetü'l-Kulûb, onu susturarak kendisine "Bu uygunsuz konuşmayı bırak, çünkü kendini içinde bulacağın yeni durumda, her şeyden önce gönül gözünü açmak ve nezaketle konuşup incelikle davranmak durumundasın! Ve böylece, ey Halife, üzerine saraylıların urbalarını geçirir ve yüksek rütbeli bir Medineli,[1] kibarlık ve seçkinlikle donanmış bir kişilik olursun!...

1 *Medineli:* Bedevinin karşılığı olarak, kentli, uygar (Â.Ş.O.)

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:*

"... Böylece ey Halife, üzerine saraylıların urbalarını geçirir ve yüksek rütbeli bir Medineli, kibarlık ve seçkinlikle donanmış bir kişilik olursun!" demiş.

Halife, Kuvvetü'l-Kulûb'un bu sözlerini işitince, kendisinde bir değişimin meydana geldiğini ve gönül gözünün açıldığını ve eşyayı algılamasının genişlediğini ve zekâsının parıldadığını hissetmiş.[1]

Ve bütün bunlar onun hayrına olmuş. İnce ruhların kaba ruhları etkilediği ne kadar doğrudur! Böylece, bir dakikadan öbürüne, Kuvvetü'l-Kulûb'un tatlı sözleriyle Balıkçı Halife, o güne kadar budala ve kaba iken, tavırları ince, dili akışkan zarif bir kentli olmuş.

Gerçekten, Kuvvetü'l-Kulûb, böylece, özellikle yeniden çağrılıp Emirü'l-Müminin'in huzuruna çıktığında tutacağı yolu ona anlatınca, Balıkçı Halife "Başım üzerine, gözüm üzerine! Senin görüşlerin, hanımım, benim davranış kurallarım; ve hayırlı gözetimin hoşlanacağım bir gölgelik olacaktır! İşittim ve itaat ettim! Tanrı seni kutsamalarıyla kaplasın! Ve en olmaz arzularını bile yerine getirsin! İşte önünde, boyun eğerek ve erdemlerine saygı duyarak, sana bağlı kölen Balıkçı Halife durmaktadır!" diye cevap vermiş. Sonra da "Konuş, hanımım! Sana hizmet uğrunda ne yapabilirim?" diye eklemiş. O da "Ey Halife, bana sadece bir kalem, bir hokka ve bir yaprak kâğıt gerek!" diye yanıt vermiş. Halife de çabucak bir komşusunun yanına koşarak, bu gereçleri sağlayıp Kuvvetü'l-Kulûb'a getirmiş; o da, halifenin iş yaptığı cevahirci İbnü'l-Kırnas'a uzun bir mektup yazarak olup

1 Sir Richard F. Burton, *The Arabian Nights* adıyla yaptığı Binbir Gece Masalları çevirisinde, bu durumu, bir dipnot ile şöyle açıklıyor: "Bize anlamsız ve abartılı gelen ve ansızın doğan bu ruh değişikliği, birçok Doğu öykülerinde ve seçkin kişilerin yaşamöykülerinde, özellikle öğrencilik yıllarıyla ilgili olarak görülmektedir: Bir genç derslerini kavrayamazken, bir gün, kaygan bir duvara tırmanan bir örümceğin, birçok kaymalardan sonra başarı sağladığını görünce, Tanrı onun gönül gözünü açar; ve çalışmaları artık ona kolay gelir ve sonunda bir allame *(doctissimus)* olur." (Â.Ş.O.)

bitenlerden onu haberli kılmış ve alım satım yoluyla kendisine sahip olan balıkçı Halife'nin yanında kalmakta olduğunu kendisine açıklamış. Ve mektubu katlayıp Halife'ye vermiş ve ona "Bu mektubu al ve Cevahirciler Çarşısı'nda halifenin iş tuttuğu ve dükkânını herkesin bildiği İbnü'l-Kirnas'a ver! Ve sana davranış ve konuşma bakımından yaptığım önerileri de unutma!" demiş. Halife de işitip itaat ettiğini söyledikten sonra mektubu ilkin dudaklarına, sonra alnına götürmüş; sonra da çabucak Cevahirciler Çarşısı'na koşup orada İbnü'l-Kirnas'ın dükkânını sormuş; kendisine göstermişler. Dükkâna yaklaşarak seçkin tavırlarla cevahircinin önünde eğilip ona barış dilemiş. Cevahirci de onun dileğini yanıtlamış; ama dudağının ucundan; ve ona yarım yamalak bakarak "Ne istiyorsun?" diye sormuş, Halife de yanıt olarak ona mektubu uzatmış. Ve cevahirci mektubu parmağının ucuyla tutmuş ve okumadan, hatta açmadan yanındaki halının üzerine bırakmış; çünkü bunun sadaka istemek için bir dilekçe ve Halife'nin de bir dilenci olduğunu düşünüyormuş. Ve hizmetkârlarından birine "Ona bir yarım dirhem verin!" demiş. Ama Halife, bu sadakayı onurlu bir tavırla reddetmiş; ve cevahirciye "Benim sadakayla bir ilgim yok! Sadece mektubu okumanı rica ediyorum!" demiş. O zaman cevahirci mektubu alıp açmış ve okumuş; ve birdenbire onu öpüp saygıyla başına götürmüş; ve Halife'yi yanına oturmaya çağırmış ve ona "Kardeşim, senin evin nerede bulunuyor?" diye sormuş; o da "Falan mahallede, falan sokakta, filan handa!" diye yanıt vermiş. O da "Çok güzel!" diyerek onu yanıtlamış. Ve iki baş yardımcısını çağırarak onlara "Bu saygın kişiyi Sarraf Muhsin'in dükkânına götürün, kendisine bin dinar versin. Sonra onu en kısa zamanda bana, buraya geri getirin!" demiş. İki baş yardımcı Halife'yi Sarraf Muhsin'in dükkânına götürmüş ve ona "Ey Muhsin, bu saygın kişiye bin dinar vereceksin!" demiş. Sarraf da bin dinar altın tartmış ve yeniden iki baş yardımcıyla İbnü'l-Kirnas'ın yanına dönen Halife'ye vermiş. Halife İbn ül-Kirnas'ı şahane koşumlu bir katıra binmiş, yöresi zengin giysilerle donanmış yüz köleyle çevrili vaziyette bulmuş. Cevahirci onun için de güzellikte eşdeğer bir katır hazırlatmış. Ve onu mahmuzlayıp kendisini izlemesini söylemiş. Ama Halife "Vallahi, efendim! Ben ömrüm-

de katıra binmedim, at ve eşeğe binmesini de bilmem!" demiş. Cevahirci ona "Hiç önemi yok! Bugün öğrenirsin! Hepsi bu kadar!" demiş. Halife de "Onun beni yere fırlatıp yanımı yöremi kıracağımdan korkarım!" demiş. O da "Korkma sakın ve bin!" diye yanıt vermiş. Halife "Bismillâhirrahmanirrahim!" demiş ve bir sıçrayışta katırın üzerine atlamış; ancak tersine bindiğinden dizgini tutacağına hayvanın kuyruğunu tutmuş. Ve son derece huylu olan hayvan, titzlenerek olanca gücüyle tekmeler savurmaya başlamış ve onu sırtından yere atması uzun sürmemiş! Acı içinde doğrulan Halife "Ben ayaklarımla yürümekten başka şekilde yola çıkamayacağımı biliyordum!" demiş. Ama bunlar Halife'nin son üzüntüleri olmuş! Bundan böyle bahtı onu refahın yollarında kararlı bir şekilde yürütecekmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Ama bunlar Halife'nin son sıkıntıları olmuş! Bundan böyle bahtı onu refahın yollarında kararlı bir şekilde yürütecekmiş. Gerçekte, cevahirci kölelerinin ikisine "Şurada gördüğünüz efendinizi hamama götürün ve ona birinci sınıf bir banyo yaptırın! Ve onunla yeniden buluşmamız için evime getirin!" demiş. Ve kendi başına, Kuvvetü'l-Kulûb'u bulmak, sonra da kendi evine getirmek üzere Halife'nin barınağına gitmiş.

Halife'ye gelince, iki köle onu ömründe ayak basmadığı hamama götürmüş ve ona en iyisinden bir tellak ve bir natır bulmuşlar; bunlar hemen onu ovuşturup kirlerini kabartarak yıkamaya başlamışlar. Gereğince tüylerini alıp her türlü kirden ve herçeşit bit ve tahtakurusundan arındırmışlar. Özen gösterip dinlendirmişler ve iki kölenin acele gidip aldıkları ipek bir giysiye bürümüşler. Böylece donatarak onu, efendileri İbnü'l-Kirnas'ın daha önce Kuvvetü'l-Kulûb ile gelmiş olduğu evine götürmüşler.

Halife de, evin büyük salonuna girerek, genç kadının güzel bir divanda oturmakta olduğunu görmüş; yöresinde de hizmet için candan ilgi gösteren hizmetçiler ve kölelerden oluşan bir topluluk varmış. Ve daha evin kapısındayken, kapıcı onu görün-

ce hemen ayağa kalkmış ve saygıyla elini öpmüş bulunuyormuş. Ve bütün bunlar Halife'yi büyük bir şaşkınlığa düşürmüş; ama kötü yetiştirilmiş olarak görünme korkusuyla, bunların farkında değilmiş gibi davranmış; hatta yöresindeki herkes ona hizmette kusur etmemek için çırpınıp "Sağlıklar olsun!" dediğinde uygarlık ve samimiyetle yanıt vermeyi bilmiş; ve kendine özgü sözleri kulaklarına erişince, ona hayran olup övgüler yağdırmışlar.

Böylece, Kuvvetü'l-Kulûb'un önüne ulaşınca da, önünde saygıyla eğilmiş ve ilk sözü onun söylemesini beklemiş! Kuvvetü'l-Kulûb da onun onuruna ayağa kalkmış ve elini tutmuş ve onu divanda yanı başına oturtmuş ve kendisine porselen bir bardak içinde gülsuyuyla kokulandırılmış şekerli şerbet sunmuş; o da bunu alıp ağzıyla gürültü çıkarmadan yavaşça içmiş; ve uygarlığını iyice göstermek için, daha önceleri yaptığı gibi, sonuna kadar bitirip parmağını yalamak için bardakta dolaştıracak yerde, yarıya kadar içmiş. Ve hatta onu kırmaksızın yanındaki tepsinin üzerine koymuş. Ve içilsin ya da yenilsin diye bir şey sunulduğunda, iyi yetiştirilmiş kimselerin söylediği nezaket sözlerini de "Bu evin konukseverliği sonsuza dek sürsün!" şeklinde tertipleyerek sözgenlikle ifade etmiş. Kuvvetü'l-Kulûb da buna hayran olarak kendisine "Aynı sonsuzluğu ömrün için de dilerim!" yanıtını vermiş. Ve ona harika bir şölen verdikten sonra, kendisine "Şimdi, ey Halife, işte senin tüm zekânı ve erdemlerini göstereceğin an geldi! Beni iyi dinle ve duyduklarını aklında tut! Buradan Emirü'l-Müminin'in sarayına gidecek ve bir buluşma talep edeceksin! Bu, sana sağlanacak! Halife'ye gerekli saygıları sunduktan sonra, ona 'Ey Emirü'l-Müminin, sana sağladığım öğretilerin anısına, bana bir lütufta bulunmanı rica ediyorum!' diyeceksin! Kendisi bunu hemen kabul edecektir. O zaman 'Bu gece benim çağrılım olmanı arzu ediyorum!' dersin. Hepsi bu kadar! Görelim bakalım kabul edecek mi, etmeyecek mi?" demiş.

Halife hemen ayağa kalkıp emrine verilmiş birçok kölenin eşliğinde ve bin dinar edebilecek bir urbaya bürünmüş olarak dışarı çıkmış. Böylece, doğuşundan gelen güzellik olanca belirginliğiyle ortaya çıkmış; çok şaşırtıcı bir hali varmış! Zaten atasözü de "Bir değneği güzel giysilerle donat, yeni gelin gibi görünür!" dememiş midir?

Saraya ulaştığında, ondaki değişikliği görerek şaşkına dönen baş haremağası Sandal, onu uzaktan fark etmiş; ve taht salonuna alabildiğine hızlı koşup Harun Reşid'e "Ey Emirü'l-Müminin, bilmiyorum nasıl ama Balıkçı Halife şah olmuş. Çünkü sırtında bin dinar değerinde bir urba ve göz kamaştıran bir maiyet eşliğinde buraya gelmekte!" demiş. Halife de "Onu hemen içeri alın!" buyurmuş.

Böylece Halife, orta yerde Harun Reşid'in görkem içinde oturmakta olduğu taht salonuna alınmış. Ve onun önünde ancak emirler içinde en büyüklerinin eğilmeyi bilebilecekleri bir şekilde saygıyla eğilmiş ve "Barış üzerine olsun ey Emirü'l-Müminin, ey üç âlemin sahibi, imanımızın ve sadık kullarının savunucusu! Yüceler Yücesi Tanrı ömrünü uzatsın, saltanatını onurlandırsın, onurunu yüceltsin ve en yüce aşamalara çıkarsın!" demiş.

Halife de, bütün bunları görüp duyarak hayranlığın sınırına ulaşmış. Ve baht yolunun Halife'ye nasıl bu denli hızla açılmış bulunduğunu anlayamamış. Ve Halife'ye "İlkin bana söyler misin ey Halife, bu güzel elbiseyi nasıl sağladın?" diye sormuş. O da "Kendi sarayımdan ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid "Demek senin bir sarayın var?" diye sorunca da "Söylediğin gibi ey Emirü'l-Müminin! Ve zaten varlığınla ışıldatman için seni oraya çağırmak üzere huzuruna geldim! Çağrılımsın benim!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid de gittikçe daha fazla şaşırarak "Senin çağrılın ha? Öyle olsun! Ama beni tek başıma mı, yoksa yanımda bulunacak başkalarıyla birlikte mi çağırıyorsun?" diye sormuş. O da "Seni ve birlikte getirmek isteyeceğin kişileri...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:*

"Seni ve birlikte getirmek isteyeceğin kişileri!" diyeyanıt vermiş. Harun da Cafer'e bakmış; Cafer Halife'ye doğru ilerleyip ona "Bu gece senin konuğun olacağız, ey Halife! Emirü'l-Müminin bunu arzu ediyor!" demiş. Halife de tek bir söz daha eklemeden, halifenin önünde yeri öpmüş ve yeni konutunun adresini

Cafer'e verdikten sonra, Kuvvetü'l-Kulûb'un yanına dönerek ona davranışındaki başarısının hesabını vermiş.

Halifeye gelince, adamakıllı şaşırmış bulunuyormuş; ve de Cafer'e "Sen, Halife'nin, şu dünkü gülünç babacan herifin bunca incelikli ve sözgen uygar bir kişiye, emirler ya da tacirler içinden en zenginleri kadar varlıklı hale dönmesini nasıl açıklayabilirsin?" demiş. Cafer de "Sadece Tanrı, ey Emirü'l-Müminin, bahtın izlediği kestirme yolların sırrını bilebilir!" diye yanıt vermiş.

Ama akşam olunca, yanında Cafer, Mesrur ve yakın arkadaşlarından bazıları olduğu halde, halife, ata binmiş ve çağrıldığı konuta gitmiş. Oraya ulaşınca, giriş kapısından salona kadar tüm yerlerin değerli ve her renkten çiçeklerle donatılmış güzel halılarla döşeli bulunduğunu görmüş. Merdivenler üzerinde Halife'nin, ayakta, gülerek kendisini beklemkte olduğunu ayırt etmiş; halifenin geldiğini görünce hemen koşup inmesini kolaylaştırmak için üzengiyi tutan da o olmuş. Kendisine hoş gelişler diledikten sonra, önünde yere kadar eğilip "Bismillâh!" diyerek onu içeri almış.

Halife de kendisini, tavanı yüksek, görkemli ve zengin; ortasında som altın ve fildişinden yapılma, altın ayaklar üzerine oturtulmuş dört köşe bir tahtın bulunduğu büyük bir salonda bulmuş; ve bu tahta oturması rica edilmiş. Ve hemen içeri, büyük altın ya da porselen tepsiler taşıyan ay kadar güzel genç sakiler girmiş, içlerinde buzlu ve misk kokulu ferahlatıcı ve hoş şerbetler bulunan bardaklar sunmuşlar! Sonra başka genç oğlanlar içeri girerek, içlerinde, içli kazlar, tavuklar, kuzu kebapları, şişte kızartılmış her türden kuş bulunan rengârenk tabaklar sunmuşlar. Sonra da genç ve hoş, belleri ince ve zarif başka beyaz köleler içeri girip sofrayı toplamış, içki ve tatlı tepsileri getirmişler. Şaraplar, billur kaseleri ve değerli taşlar kakılmış maşrapaları renklendiriyormuş! Ve bu şaraplar sakilerin beyaz elleri arasından akarken, benzeri olmayan bir koku saçıyor ve gerçekten, şairin şu dizelerini hatırlatıyormuş:

> Saki, bana o eski şaraptan ver; sevdiğim şu çocuğa da aynısından ver! Ey değerli şarap! Erdemlerine yaraşır hangi adı vereyim sana? Seni 'Yeni evlilerin içkisi' diye adlandıracağım!

Halife de gittikçe daha fazla hayran kalarak Cafer'e "Ey Cafer, başım üzerine yemin ederim ki! Burada neye hayran kalacağımı bilemedim ben: bu kabul tarzının görkemliliğine mi yoksa ev sahibimizin inceliği, hoşluğu ve soyluluğuna mı? Gerçekten bütün bunlar benim kavrayışımı aştı!" demiş. Ama Cafer "Burada gördüğümüz her şey, 'Ol!' deyince eşyaya varlık kazandıran Tanrı'nın yaptıklarının yanında hiçtir! Bütün bunların yanında, ben, ey Emirü'l-Müminin, özellikle konuşmasındaki güven ve eksiksiz bilgeliğiyle Halife'ye şaşıp kaldım! Bu durum bana, onun bahtının güzelliğinin bir işareti gibi görünüyor! Çünkü Tanrı, nimetlerini insanoğullarına dağıtırken, bilgeliği, hepsinin içinde en seçkinlerine bağışlar ve bu dünyanın nimetlerine yeğ tuttuğu bu değeri ancak onlara verir" diye yanıt vermiş.

Bu sırada Halife, bir süre için yok olmuşken, geri dönmüş; ve yeniden hoş gelişler dileyerek halifeye "Acaba Emirü'l-Müminin, gecenin saatlerini güzelleştirmek için kendisine ut çalacak bir şarkıcı kızı getirtmek üzere kölme emir vermeme izin verirler mi? Çünkü şu anda Bağdat'ta ondan daha üstün bir şarkıcı ve daha usta bir musikisever yoktur!" demiş. Halife "Kuşkusuz! İzin verilmiştir" diye yanıt vermiş. Halife de ayağa kalkmış ve Kuvvetü'l-Kulûb'un bulunduğu odaya girip beklenen anın geldiğini söylemiş.

Bunun üzerine daha önce süslenip kokular sürünmüş olan Kuvvetü'l-Kulûb, kendini sunmaya hazır olmak için, büyük çarşafına bürünmekle ve başına ve yüzüne yeğni bir ipek tül örtmekle yetinmiş. Halife de onu elinden tutarak, böylece peçeli olarak, şahane yürüyüşünü görüp de iç çeken salona sokmuş.

Kuvvetü'l-Kulûb, kendisinin kim olduğunu bilemeyen halifenin önünde yeri öptükten sonra, onun pek uzağında olmayan bir yere oturmuş; uduna düzen vermiş ve tüm dinleyenleri hayran bırakan bir peşrev yapmış, sonra da şu şarkıyı okumuş:

> Sevdiklerimize duyduğumuz aşkı zaman hiç alır, götürür mü? Ah, dostların tatlı birlikteliği, seni yine tadacak mıyım? Ey aşk konutunda geçen büyülü geceler! Ey gecelerimin büyüsü! Seni ummaksızın yaşamım sürer gider mi hiç?

Halife, bu eski günlerin sesini, o denli tanıdığı bu sesin vurgulamalarını duyunca...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:*

Bu eski günlerin sesini, o denli tanıdığı bu sesin vurgulamalarını duyunca halife, olağandışı bir yoğunlukla duyduğu heyecan içerisinde, iyice solmuş ve söylenen şarkının daha ilk sözcüklerini duyuca düşüp bayılmış! Ama Kuvvetü'l-Kulûb, Halife'yi çağırmış ve ona "Burada bulunan herkese bir süre için yandaki salona geçmelerini ve bizi yalnız bırakmalarını söyle!" demiş. Halife de, çağrılılardan, Kuvvetü'l-Kulûb'un gerekli özeni özgürce gösterebilmesi için çekilmelerini rica etmiş. Ve bunlar salonu terk edince, Kuvvetü'l-Kulûb, çabucak onu saran üzerindeki geniş çarşafı ve yüzünü örten peçeyi uzağa fırlatmış ve halifenin kendisi ile birlikte iken sarayda giydiğine her bakımdan benzer bir urbaya bürülü olarak görünmüş. Ve kıpırtısız yerde uzanmakta olan Harun Reşid'in yanına yaklaşmış ve onun yanına oturmuş; yüzüne gülsuyu serpmiş ve bir yelpazeyle serinlik sağlamış, sonunda da onu canlandırmış.

Halife gözlerini açınca yanıbaşında Kuvvetü'l-Kulûb'u görünce ikinci bir kez bayılmaktan kendini güçlükle alıkoymuş; ama kız, çabucak, gözleri yaşlıyken gülerek, onun elini öpmüş, halife de heyecanın sınırında "Kıyamet Günü'nde miyiz biz, ölüler mezarlarından dışarı mı uğradı; yoksa gördüğüm bir rüya mıdır?" diye haykırmış. Kuvvetü'l-Kulûb da "Ey Emirü'l-Müminin, bugün Kıyamet Günü değildir, rüya da görmüyorsun! Çünkü ben Kuvvetü'l-Kulûb'um ve yaşıyorum! Ölümüm de, uydurmaydı!" diye yanıt vermiş. Ve birkaç sözcükle, olup biteni başından sonuna kadar ona anlatmış. Sonra da "Ve şimdi başımıza mutlulukla ne gelmişse, bunu Balıkçı Halife'ye borçluyuz!" diye eklemiş. Harun Reşid de, bütün bunları dinleyerek kimi zaman ağlamış, kimi zaman mutluluktan gülmüş. Ve kız konuşmasını bitirince, onu kendine doğru çekmiş ve bağrına basarak uzun uzun dudaklarından öpmüş. Böylece bir saat kadar birlikte kalmışlar.

Bunu izleyerek yeniden bir araya geldiklerinde, Halife ayağa kalkmış ve "Vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, umarım ki bu kez nasibim sopalanmak değildir!" demiş. Halife de, keyfi tam olarak yerine geldiğinden, gülmeye başlamış ve ona "Ey Halife, bundan sonra senin için ne yapsam, hiçbir zaman sana olan borcumu karşılamaz! Sen, hemencecik benim dostum olmak ve ülkemin bir ilini yönetmek ister misin?" demiş. Halife de "Köle, Yüce efendisinin önerilerine karşı çıkabilir mi?" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Harun Reşid de "Pekâlâ, Halife, sadece ayda on bin dinar alarak vilayet idareciliği yapmayacaksın; istiyorum ki, Kuvvetü'l-Kulûb, kendisi, senin için eşin olacak bir genç kızı, kendi zevkine göre, saraydaki haremden ya da emirlerin ve ünlü kişelerin haremlerinden seçsin! Onun çeyiziyle ve babasına ödenecek başlıkla ben kendim uğraşacağım! Ve bundan böyle seni her gün görmek ve törenlerde yanımda bulundurmak istiyorum. Gördüğün görevlere yaraşır bir dizi de evin ve de gönlünün dilediği her şeyin olacak!" demiş.

Halife de, Emirü'l-Müminin'in önünde elleri arasından yeri öpmüş. Ve bütün bu mutluluklar ve de çok daha başka mutluluklar onun olmuş! Ve bekârlıktan da kurtularak Kuvvetü'l-Kulûb'un kendisi için seçtiği ve zamanının en güzel ve en alçakgönüllü kadını olan genç eşiyle uzun yıllar birlikte yaşamış. İşte böyle! Kullarına, dilerse, lütflarını esirgemeden bağışlayan; ve sevinç ve mutlulukları bildiğince dağıtan Tanrı'ya şükürler olsun!

*Sonra Şehrazad "Ama sanma ki, ey bahtıgüzel şah, bu geceyi tamamlamak üzere sana anlatmak üzerek sakladığım öyküye bakınca, bu öykü daha hayranlık verici ve daha olağanüstüdür!" demiş. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz! Ey Şehrazad, senin sözlerinden hiç şüphe etmem! Ama bu gece için ayırdığın şu öykünün çabucak adını bağışla bana! Çünkü Balıkçı Halife'nin öyküsünden güzel olduğuna göre, herhalde olağandışı bir öykü olacak!" diye haykırmış. Şehrazad da gülmüş ve "Evet, ey şah! Bu öykünün adı* Hasan el-Basri'nin Serüvenleri*'dir!" demiş.*

# ONUNCU KİTAP

*(Revue Blanche, 1902)*

*Dr. Lucien de Beurman'a*

J.C.M.

# *Hasan el-Basri'nin Serüvenleri*

*Ve Şehrazad Şehriyar'a demiş ki:*

Bil ki, ey bahtıgüzel şah, sana anlatacağım harika öyküye başlamadan önce, onun sana açıklamam gereken olağandışı bir kökeni vardır; yoksa bana kadar nasıl ulaştığını anlamak hiç de kolay değildir.

Gerçekten, çok eski yıllarda ve çağlarda, İran ve Horasan şahları arasında, hükmü altında Hint, Sint ve Çin ülkeleri ve Amu Derya'nın ötesindeki barbar toplulukların oturduğu ülkeler de bulunan bir şah varmış. Adı Kandemir imiş. Bu şah, mızrak savurmakta usta, yarışma, avlanma ve at üzerinde savaşma tutkunu, zaptolunmaz güçte bir kahraman, yiğitliği yüce bir savaşçı imiş. Ama en çok ve her şeye yeğleyerek, konuşmaları tat veren seçkin kemselerle sohbetten hoşlanır; ve şenliklerde şairleri ve râvileri yanındaki onur yerlerine oturturmuş; ve dahası: Bir yabancı konukseverliğinin, eli açıklığının ve cömertliğinin hayrını gördükten sonra, henüz duymadığı bir masal ya da herhangi güzel bir öykü anlatırsa Şah Kandemir onu lütufları ve atıfetleriyle donatır, onun en olmayacak arzularını bile yerine getirmeden ülkesine geri göndermez ve tüm yolculuğu boyunca atlılar ve kölelerden oluşan bir alayın ona eşlik etmesini sağlarmış! Ve her zaman birlikte olduğu öykücülere ve şairlere gelince, onlara vezirleri ve emirlerine gösterdiği ilgiyle davranırmış.

Ve böylece sarayı, dizeler düzenlemeyi, gazeller tertiplemeyi ya da unutulmuş geçmişi ve ölü şeyleri canlandırmayı bilenlerin aranan bir toplantı yeri olmuş.

Böyle olunca Şah Kandemir'in, belli bir süre sonunda, Arap-

ların, Acemlerin ve Hintlilerin tüm öykülerini işitmiş bulunduğuna ve şairlerin dizelerinin en güzel bölümlerini ve eski halkların incelenmesinde bilgi sahibi çözümlemecilerin öğretilerini belleğinde saklamış bulunduğuna şaşmamak gerekirmiş. O kadar ki bildiği her şeyi özümsedikten sonra, artık kendisine öğreneceği ve dinleyeceği hiçbir şey kalmamış.

Kendisini bu durumda görünce, sonsuz bir hüzne kapılmış ve büyük bir şaşkınlığa düşmüş. O zaman boş zamanlarını nasıl değerlendireceğini bilemeden, baş haremağasına dönmüş ve ona "Git çabuk bana Ebu Ali'yi bul!" demiş. Bu Ebu Ali, Şah Kandemir'in gözde öykü anlatıcısıymış; ve o denli sözgen ve o kadar yetenekliymiş ki, hiç bölmeksizin ve dinleyicilerinin dikkatini dağıtmadan bir öyküyü bütün bir sene anlatabilirmiş. Ama o da, öteki bütün dostları gibi, bildiklerini ve sözgenlik kaynaklarını tüketmiş ve uzun bir zamandan beri yeni öyküler anlatmadan yana sıkıntı çekiyormuş.

Haremağası gidip çabucak onu bulmuş; ve şahın huzuruna yöneltmiş. Şah da ona "İşte, ey sözgenliğin babası, bilgini tükettin ve yeni öyküler bulmakta sıkıntı çekmektesin! Ben de seni, her şeye karşın, benim bilmediğim olağandışı ve benzerini hiç işitmediğim bir öykü bulman kesinlikle gerektiği için çağırttım. Çünkü öyküleri ve serüven anlatılarını çok severim. Dinleteceğin güzel sözlerle beni büyülersen, karşılığında ben de sana geniş topraklar ve korunaklı kaleler ve saraylar ve seni tüm vergi ve rüsumdan kurtaran fermanlar bağışlarım; ayrıca seni büyük vezirim yapar ve sağ yanıma oturturum; ve ülkemin halkını tam yetkiyle ve istediğin gibi yönetirsin. Ve hatta, istersen ölümümden sonra tahtımı da sana terk ederim ve hayattayken benim olan her şey senin olur! Ama bahtın, sana açıkladığım ve içimi tüm dünyaya sahip olmaktan daha çok saran arzuyu doyuramayacak kadar kötüyse; şimdiden yakınlarına veda etmeye git ve onlara kakılacağın kazığın seni beklediğini söyle!" demiş.

Şah Kandemir'in bu sözleri üzerine Ebu Ali, dönüşü olmaksızın mahvolduğunu anlamış ve "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ve çaresiz bir umutsuzluğun pençesinde, yüzü sapsarı, başını eğmiş. Ama bir süre geçtikten sonra başını kaldırıp "Ey zamanın şahı, cahil kölen, ölmeden önce senden bir lütuf bek-

ler!" demiş. Şah ona "Nedir?" diye sorunca "Kendisinden istediğini bulması için, bir yıllık bir süre tanımanı! Ama bu süre geçip söz konusu öykü hâlâ bulunmamışsa ya da insan kulağına erişen en güzel, en harika ve en olağandışı öykü olduğu kabul edilmemişse, ruhumda hiçbir acı duymadan kazık cezasına katlanacağım!" demiş.

Bu sözleri duyan Şah Kandemir, kendi kendine "Bu süre çok uzun! Ve hiç kimse yarına kadar yaşayabileceğini bilemez!" demiş. Yine de, yüksek sesle "Yeni bir öykü işitme arzum o denli büyük ki, sana, bir yıllık bir süre bağışlıyorum; ama bunu ancak bu süre içinde evinden ayrılmaman koşuluyla veriyorum!" demekten kendini alamamış. Ve öykücü Ebu Ali şahın önünde elleri arasında yeri öpmüş ve çabucak evine gitmiş.

Orada, uzun boylu düşündükten sonra okuma yazma bilen ve de çok akıllı, çok yetenekli ve tüm hizmetkârları içinde en seçkin olan genç memluklarından beşini ayırmış; ve onların her birine beş bin altın dinar vermiş. Sonra da onlara "Ben, kendi evimde sizi ancak böylesi bir gün için yetiştirip gözettim ve besledim! Şimdi de şahın pençesinden beni çekip kurtarma sırası sizde!" demiş. Onlar da "Emret, efendim! Canımız senindir, bizler senin kurtarmalıklarınız!" diye yanıt vermişler. O da "İşte şöyle! Her biriniz Tanrı'nın çeşitli yollarına düşerek yabancı ülkelere gideceksiniz! Yeryüzünün tüm hükümranlıklarını ve tüm ülkelerini dolaşın! En ünlü bilginleri, bilgeleri, şairleri ve öykü anlatıcılarını arayıp bulun! Ve onlara, bana bildirmek üzere, Hasan el-Basri'nin Öyküsü'nü bilip bilmediklerini sorun! Ve eğer Yüceler Yücesi'nin lütfuyla bunlardan biri bu öyküyü biliyorsa, efendinizi kazık cezasından kurtarabilmek için onu size anlatmasını ya da yazdırmasını kendisinden rica edin!" demiş. Sonra her birine ayrı ayrı yönelip ilk memluğa "Sen, Hint ve Sint ülkeleriyle bunlara bağlı bulunan eyalet ve vilayetlere gideceksin!"; ikincisine "Sen, İran ve Çin ile sınırdaş ülkelere gideceksin!"; üçüncüsüne "Sen, Horasan ile bağlısı yerleri dolaşacaksın!"; dördüncüsüne "Sen, Magrip'i doğudan batıya gezeceksin!" ve beşinciye "Sana gelince, ey Mübarek, Mısır ve Suriye ülkelerini ziyaret edeceksin!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Sana gelince, ey Mübarek, Mısır ve Suriye ülkelerini ziyaret edeceksin!" demiş.

Kendisine sadakatle bağlı beş memluğuyla işte böyle konuşmuş öykü anlatıcı Ebu Ali ve onlar için yola koyulmak üzere kutsanmış bir günü seçerek kendilerine "Bu kutsal günde yola çıkın! Ve kurtuluşumun bağlı bulunduğu öyküyle bana dönün!" demiş. Onlar da kendisinden izin alıp beş ayrı doğrultuda dağılmışlar.

Bunlardan ilk dördü, on birinci ayın sonunda, burunları iyice uzamış olarak[1] birbiri ardından geri dönmüşler ve efendilerine, her yanını dolaştıkları ülkelerde yaptıkları sıkı araştırmalara karşın hiçbir bilgin ya da öykücünün kendilerine istediklerini sağlayamadığını; mola yerlerinde ve çadırlarda rastladıkları şairler ve masalcıların herkesçe bilinen öykülerden başkasını bilmediklerini; Hasan el-Basri öyküsünü ise hiçbirinin bilmediğini anlatmışlar.

Bu sözleri duyan yaşlı öykücü Ebu Ali'nin yüreği alabildiğine sıkışmış ve dünya gözlerinde kararmış ve "Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka sığınılacak varlık yoktur! Şimdiden, meleklerin yazdığı kitapta bahtımın kazığa kakılmak olduğunun yazıldığını anlıyorum!" diye haykırmış. Ve gerekenleri yapmış ve kazığa oturtulma vakti gelmeden önce vasiyetnamesini hazırlamaya koyulmuş. İşte onun durumu böyleymiş.

Ama adı Mübarek olan beşinci memluk, aradığından hiçbir iz bulamadan Mısır'ın ve Suriye'nin hatırı sayılır bir bölümünü dolaşmış bulunuyormuş. Kahire'nin ünlü öykücüleri bile, bilgileri insan kavrayışını geçtiği halde, onu bu konuda aydınlatamamışlar.

Hatta bu öyküden, kendileri gibi öykücü olan babalarının ve büyükbabalarının bile söz ettiğini işitmediklerini söylemişler! Bunun üzerine genç memluk, başarı sağlayacağından artık umudu keserek Şam'ın yolunu tutmuş.

Şam'a ulaşır ulaşmaz, buranın ikliminin, bahçelerinin, sula-

1 *Burunları uzamış olarak:* İbiği düşmüş olarak, "mahcup" anlamında (Â.Ş.O.)

rının ve üstün niteliklerinin etkisi altında kalmış. Sonuca ulaştıramadığı göreviyle kafası uğraşıp durmasa, gördüklerinden etkilenmesi en ileri sınırlara ulaşacakmış. Ve akşam olup da kentin sokaklarını dolaşarak geceleyeceği bir han aradığı sırada, çarşılardan dönen hamalların, çöpçülerin, eşekçilerin, toprak işçilerinin, tacirlerin ve sakaların aynı doğrultuda bütün hızlarıyla telaş içinde koştuklarını görmüş; ve kendi kendine "Bu kimseler kim bilir nereye gidiyorlar?" demiş. Ve kendisi de onlarla birlikte koşmaya hazırlanırken, yürürken gösterdiği telaş yüzünden ayağıyla entarisinin eteğine basarak düşmek üzere olan genç bir adamın kendisine çarpmasıyla şiddetle sarsılmış. Onun ayağa kalkmasına yardım edip, sırtının tozunu silkeleyerek ona "Böyle nereye koşuyorsun? Seni çok dalgın ve sabırsız görüyorum; ve de senin gibi telaşla koşan bu kalabalığı görünce ne düşüneceğimi bilemiyorum!" demiş. Genç adam "Anlıyorum ki, bizim böyle koşmamızın maksadını bilmediğine göre sen bir yabancısın! Öyleyse bil ki, ben kendi payıma, oraya: dünyanın en harika öykülerini anlatan kentimizin yüe öykücüsü Şeyh İshak el-Münebbi'nin yer aldığı üstü kubbeli salona ilk gidenlerden biri olmak istiyorum. Ve de her zaman gerek içeride, gerekse dışarıda büyük bir dinleyici kalabalığı bulunduğundan, son erişenler anlatılan öyküden gereğince yararlanamazlar. Şimdi çabucak yanından ayrılmamı mazur görmeni rica ediyorum!" demiş. Ama genç memluk bu Şamlının giysilerine yapışmış ve ona "Ey iyi aile çocuğu, Şeyh İshak'ın yanında iyi bir yer bulabilmem için senden beni de birlikte götürmeni rica ediyorum. Çünkü ben de onu dinlemeyi çok istiyorum ve uzaklardaki ülkemden sırf bu maksatla buraya geldim!" demiş. Delikanlı da "Öyleyse beni izle de koşalım!" diye yanıt vermiş. Ve ikisi birden ağır ağır evlerine doğru yürümekte olan kimselere sağlı sollu çarparak Şeyh İshak el-Münebbi'nin öykü saatinde yer aldığı salona doğru koşmuş.

Üstündeki kubbeden tatlı bir serinlik inen bu salona girerken, Mübarek, hamalların, tacirlerin, ünlülerin, sakaların ve diğerlerinin sessizce oluşturduğu kalabalığın orta yerinde oturmuş, yüzünden iyilik akan, alnı nurlu ve sadık dinleyicilerine bir aydan fazla bir zamandan beri anlatmaya başlamış bulunduğu öyküyü kaldığı yerden ağır bir sesle sürdüren saygın bir şey-

hin farkına varmış. Ama şeyhin sesi çok geçmeden, savaşçısının serüvenlerini anlatırken, canlanmaya başlamış; ve birdenbire, oturduğu yerden ayağa kalkmış, kılıcını savurup düşmanlarının kellesini uçurup gövdelerini bin parçaya bölen savaşçıyı tanımlarcasına salonun bir ucundan öbürüne dinleyicilerin arasında koşmaya başlamış. İşte hainler böylesine ölüyorlarmış! Ve lanetlenip cehennemin ateşlerinde yanıyorlarmış, Allah böylesi bir savaşçıyı korusunmuş! Ve de korumuş! Yok, hayır, korumamış! Nerdeymiş bizim kılıçlarımız, nerdeymiş bizim sopalarımız, gidip onun yardımına koşmalıymışız! Sonunda yere serilen düşmanları kahrolmuş ve kahraman savaştan galip çıkmış! Yiğitlerin efendisi olan Tanrı adına zafer kazanılmış! Şimdi savaşçı kendisini çadırında bekleyen sevgilisine gidiyor; ve genç kızın çeşitli güzellikleri, uğrunda koştuğu belaları ona unutturuyormuş! Savaşçının yüreğine merhem olmak ve içini ateşe vermek için kadını yarattığından dolayı Tanrı'ya şükürler olsunmuş!

Şeyhin bu sözlerini izleyerek öykünün o gün anlatılan bölümü bittiğinden, dinleyiciler, hayranlığın sınırında, ayağa kalkmışlar ve öykücünün son sözlerini boyna tekrarlayarak salondan çıkmışlar. Memluk Mübarek de bunca hayranlık uyandıran sanatından etkilenerek Şeyh İshak'a yaklaşmış ve elini öptükten sonra ona "Üstadım, ben bir yabancıyım ve sana bir şey sormak istiyorum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Üstadım, ben bir yabancıyım ve sana bir şey sormak istiyorum!" Şeyh de, onun selamını iade ettikten sonra "Konuş! Yabancı bize asla yabancı değildir. İhtiyacın nedir?" diye sormuş. O da "Çok uzaklardan, sana, efendim öykücü Horasanlı Ebu Ali adına bin altın dinarlık bir sunuda bulunmaya geldim! Çünkü o seni zamanın tüm öykücülerinin üstadı biliyor ve hayranlığını kanıtlamak istiyor!" diye yanıt vermiş. Şeyh İshak "Kuşkusuz! Horasanlı Ebu Ali, kimsenin bilmezlikten gelemeyeceği kadar ünlüdür. Böyle olunca efendinin armağanını tüm dost yüreğimle kabul edi-

yorum; ben de senin aracılığınla, karşılık olarak bir şey yollamak isterdim. Haydi bana onun en çok ne istediğini söyle ki, buna göre yollayacağım armağanı daha fazla hoşuna gitsin!" diye yanıt vermiş. Çoktandır işitmek istediği bu sözleri işitince, memluk Mübarek, kendi kendine "İşte gayeme ulaştım! Ve bu, benim başvuracağım son kaynaktır!" demiş; ve de "Ey üstadım, Tanrı seni kutsamalarıyla örtsün! Ama bu dünyanın malı mülkü Ebu Ali'nin başı üzerine yığılıdır; sadece bir tek şeye sahip olmak istemektedir: Bilmediği bir şeyle ruhunu süslemek! Bundan dolayı beni, sana yollayarak, bir lütuf olsun diye senden, şahımızın kulağını tatlandırabilecek bir öyküyü öğrenmek istediğini bildirdi! Böylece, eğer Hasan el-Basri'nin Öyküsü'nü biliyorsan, senden duymakla alacağı zevki başka hiçbir şeyden almayacağını düşünüyor!" diye yanıt vermiş. Şeyh de onu "Başım üzerine, gözüm üzerine! Dileğin yerine getirilecektir! Çünkü bu öyküyü biliyorum ve yeryüzünde onu benden başka da bilen yoktur. Bu öyküyü aratmakta da efendin Ebu Ali çok haklı! Gerçekten olağandışı bir öyküdür bu! Bunu bana vaktiyle, şimdi ölmüş bulunan bir derviş anlatmıştı. O da, aynı şekilde ölmüş bulunan başka bir dervişten dinlemiş. Ben de efendinin cömertliğine duyduğum minnetle onu sadece sana anlatmakla kalmayacak, başından sonuna kadar tüm ayrıntılarıyla kaleme aldıracağım. Ama, anlattıklarımı kâğıda geçirdikten sonra elde edilen metni, yemin ederek yerine getireceğin bir koşulla alabilirsin!" diyerek yanıtlamış. Memluk da "Canımı tehlikeye soksam bile her koşulu yerine getirmeye hazırım!" diyerek onu yanıtlamış. Şeyh "Pekâlâ, bu öykü, kim olursa olsun, herkese anlatılacaklardan olmadığından, sadece seçkin kimselere anlatılmalıdır; dolayısıyla kendi adına ve efendin adına, bunun tek sözcüğünün bile şu beş tür insana söylenmemesini yeminle temin etmeni istiyorum: Cahillere, çünkü kaba ruhlarıyla değerini anlamayı bilmezler; riyakârlara, çünkü onlar bunu işitmekle gocunurlar; okul hocalarına, çünkü yetersiz ve kaba olduklarından onu anlayamazlar; budalalara, çünkü onlar da okul hocaları gibidirler; ve inançsızlara, çünkü ondan yararlı bir sonuç çıkaramazlar!" demiş. Memluk da "Tanrı huzurunda ve senin huzurunda yemin ederim, ey üstadım!" diye haykırmış. Sonra kuşağını çözmüş ve oradan bin dinarı içeren keseyi çıkararak Şeyh İshak'a vermiş; şeyh de,

kendi sırası gelince, onun eline bir hokka, bir kalem vermiş ve "Yaz!" demiş. Şeyh İshak, Hasan el-Basri'nin Öyküsü'nü sözcüğü sözcüğüne, dervişin kendisine anlattığı şekliyle aktarmaya başlamış; ve bu kaleme aldırma, hiç kesilmeksizin yedi gün, yedi gece sürmüş. Bunu izleyerek, Memluk yazdıklarını şeyhe okumuş; o da çeşitli bölümleri ve yazı hatalarını düzeltmiş. Memluk Mübarek de, sevincin sınırında, şeyhin elini öpmüş ve ona vedada bulunduktan sonra Horasan yolunu tutmakta acele etmiş. Ve mutluluk onu yeğnileştirdiği için, oraya ulaşmak üzere, sıradan kervanlara gereken zamanın yarısı ona yetmiş.

Şahın tanıdığı bir yıllık sürenin bitmesine ve sarayın kapısı önünde Ebu Ali'nin kazığa oturtulma yoluyla cezalandırılmasına ancak on gün kalmış bulunuyormuş. Ve zavallı öykücünün ruhunda umut solmak üzere iken, tüm yakınlarını ve dostlarını, kendisini bekleyen korkunç saatin daha az dehşetle geçmesini desteklesinler diye bir araya getirmiş bulunuyormuş. İşte bu sızlanmaların ortasında memluk, elinde elyazmasını sallayarak içeri girip efendisine doğru ilerlemiş ve elini öptükten sonra ilk sayfasının üstünde Hasan el-Basri'nin Öyküsü yazılı olan değerli yaprakları ona vermiş.

Bunu görünce öykücü Ebu Ali ayağa kalkıp memluğunu öpmüş ve onu sağına oturtmuş ve kendi giysilerini soyunup ona giydirmiş ve onu daha başka onur verici ödüllerle donattıktan sonra, özgürlüğüne kavuşturup kendisine armağan olarak on cins at, beş kısrak, on deve, on katır, üç zenci ve iki genç köle vermiş. Bunu izleyerek hayatını kurtaran elyazmasını almış ve oturup güzel el yazısıyla harika bir kâğıt üzerine sözcükler arasına okumayı kolaylaştırıp zevkli kılacak geniş aralıklar koyarak altın suyuyla yazılmış harflerle yeniden aktarmış; ve bu çabayı, arada bir gözlerini kapayacak ve bir hurmayla nefsini körletecek pek az zaman ayırarak tam dokuz gün sürdürmüş. Ve onuncu gün, kazığa oturtulması için saptanmış bulunan saatte, elyazmasını altın bir mahfazaya koyarak şahın yanına çıkmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve onuncu gün, kazığa oturtulması için saptanmış bulunan saatte, elyazmasını altın bir mahfazaya koyarak şahın yanına çıkmış.

Şah Kandemir hemen vezirlerini, emirlerini ve mabeyincileri ve de şairlerle bilginleri toplamış ve Ebu Ali'ye "Şahların sözü yerine getirilmelidir. Haydi bakalım şu vaat edilen öyküyü oku! Ve ben de sıram gelince, başlangıçta aramızda kararlaştırılan şeyi unutmayacağım!" demiş. Ebu Ali de o harika el yazmasını altın mahfazasından çıkarmış ve ilk yaprağı açarak okumaya başlamış. Sonra ikinci, üçüncü ve daha birçok yaprakları çevirmiş ve orada bulunanların hepsinin hayranlık ve takdirlerini uyandırarak okumasını sürdürmüş. Ve bunun şah üzerindeki etkisi öylesine olağandışı olmuş ki, o gün toplantıyı hiç dağıtmak istememiş! Yenilmiş, içilmiş ve okuma sürdürülmüş; ve bu, böylece, tüm öykü okunup bitinceye kadar sürmüş.

O zaman Şah Kandemir, bundan böyle, elinin altında böylesi bir öykü bulunduğuna göre, bir an bile sıkılmayacağından emin olarak, Ebu Ali'nin onuruna ayağa kalkmış ve onu, eskisini görevden alarak, hemen büyük vezir atamış ve kendi şahane giysisini çıkarıp onun sırtına geçirmiş; ve mirasçılarına kalacak şekilde, illeri, köy ve kaleleriyle tüm bir eyaleti kendisine bağışlamış ve kendisini yanıbaşında candan ve sırdaş olarak alıkoymuş. Sonra içindeki değerli elyazmasıyla birlikte mahfazayı, sonradan öyküyü, can sıkıntısı ruhunun kapılarında her görüldüğü kez okutmak üzere evrak dolabına koydurmuş.

*"Ve işte ey bahtıgüzel şah, bana kadar ulaşan özgün nüshası sayesinde şimdi sana anlatacağım o harika öykü bu elyazmasına geçirilendir" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad.*

Anlatırlar ki, ama Tanrı en iyi bilen, en bilge ve en iyisini yapandır, gelip geçmiş uzun yıllar öncesinde, Basra kentinde, zamanın bütün gençleri arasında zarif mi zarif, yakışıklı mı yakışıklı ince yapılı bir delikanlı varmış. Ve hiçbir âdemoğlunun ismine bu kadar mükemmel yaraşmayacağı şekilde, adı Hasan'mış![1] Hasan'ın babası ile anası, çocuğa, kendilerine büyük yılanlar türünden bir yılanın başı ile kuyruğu arasındaki etin-

1 *Hasan:* Arapça "güzel" anlamına gelen bir erkek adı (Â.Ş.O.)

den, barış ve dua üzerine olası efendimiz Süleyman'ın tanımlamasına uygun olarak parçalar yedirmiş bulunan bir bilginin nasihatlarına uyarak yaşlılık günlerinde sahip olduklarından dolayı onu büyük bir sevgiyle seviyorlarmış. Böylece, saptanan sürede Her Şeyi İşiten, Her Şeyi Gören Tanrı, Hasan'ın babası olan taciri Bağışlayıcılığının bağrına kabul etmeye hükmetmiş ve tacir, her zaman merhametini göresi Tanrı'nın barış alanına adım atmış. Ve böylece genç Hasan kendisini babasının mallarının tek mirasçısı olarak bulmuş. Ama onu şımartan ana babası tarafından kötü yetiştirildiğinden, çabucak kendi yaşıtı gençlerle düşüp kalkmaya başlamış; ve birikmiş servetini onların eşliğinde şenliklerde ve eğlencelerde eritmekte gecikmemiş. Sonunda ellerinde ve avuçlarında hiçbir şey kalmamış. O zaman anası, onu üzgün görmeyi yüreği kaldırmadığından, mirastan kendisine düşen payla oğluna, çarşıda bir kuyumcu dükkânı açmış.

Hasan'ın güzelliği, Allah'ın yardımıyla, yoldan gelip geçenlerin bakışlarını hemen dükkâna doğru çekiyormuş ve yaradanın bu şaheserini, kapısının önünde durup hayranlıkla seyretmeksizin hiç kimse çarşıdan geçip gitmiyormuş. Böylece, Hasan'ın dükkânı tacirlerin, kadınların ve çocukların, kuyumcu çekicinin işleyişini hep birlikte görmek ve keyiflerince ona hayran olmak için sürekli toplanma yeri olmuş.

Günlerden bir gün, Hasan dükkânının içinde otururken ve dışarıdaki her zamanki toplanma yoğunlaşmaya başlamışken, uzun beyaz bir sakalı ve beyaz muslin kumaştan büyük bir sarığı olan bir İranlı oradan geçiyormuş. Görünüşü ve davranışı onun soylu bir kişi ve önemli birisi olduğunu belirtiyormuş. Elinde de eski bir kitap varmış. Dükkânın önünde durmuş ve Hasan'a bir süre dikkatle bakmış. Sonra onun daha da yakınına gelip değerbilir bir tarzda "Ne kadar harika bir kuyumcu!" demiş. Ve sonsuz bir hayranlığın belirli işaretleriyle başını sallamaya koyulmuş. Ve kıpırdamaksızın, gelip geçenler ikindi namazı için dükkânın önünden ayrılıncaya kadar orada kalmış. O zaman dükkâna girmiş ve selam vermiş. Hasan da bu selama yanıt vermiş ve nezaketle ondan oturmasını rica etmiş. İranlı büyük bir incelikle gülümseyerek ona "Çocuğum, gerçekten sen hoş görünüşlü bir gençsin! Ve ben hiç oğlum olmadığından, yeryüzün-

deki tek ustası olduğum, binlerce ve binlerce kişinin nafile yere benden öğrenmek istedikleri mesleğimin sırlarını da aktarmak için seni evlat edinmek isterim. Ve şimdi senin için ruhumda doğan dostluk ve en içten duygular, ölümümden sonra bilgimin emanetçisi olman için, beni, bugüne kadar özenle sakladığım şeyleri sana açıklamaya itiyor. Böylece, oğlum, seninle fakirliğin arasına aşılmaz bir engel koyar; ve seni hoş kişilğine yaraşmayan çekiçle emek vererek yaptığın bu yorucu ve kazancı kıt işten kurtarırım!" demiş. Hasan da "Vallahi! Saygıdeğer amcam, senin oğlun ve bilginin mirasçısı olmak kadar hiçbir şeyi istemem! Peki, bana öğretemeye ne zaman başlamak istersin?" diye yanıt vermiş. O da "Yarın!" diye onu yanıtlamış. Ve hemen ayağa kalkarak Hasan'ın başını iki eli arasına almış ve onu öpmüş. Sonra da tek bir söz daha eklemeden oradan ayrılmış.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:*

... Hasan'ın başını iki eli arasına almış ve onu öpmüş. Sonra da tek bir söz daha eklemeden oradan ayrılmış.

Bunun üzerine Hasan, bütün bunlardan son kertede heyecanlanarak çabucak dükkânını kapatmış ve eve koşup annesine başından geçeni anlatmış. Hasan'ın annesi de kaygılanarak "Sen durmuş bana ne anlatıyorsun ya Hasan? Ve de sapık bir İranlının sözüne nasıl oluyor da inanabiliyorsun?" diye yanıt vermiş. Hasan "Bu saygın bilgin sapık falan değil, çünkü sarığı gerçek Müslümanlarınki gibi beyaz muslinden!" demiş. Kadın "Ah, oğlum! Yanılıyorsun! Bu İranlılar hilekârdır, baştançıkarıcıdır! Bilim dedikleri de simyadır! Ve halkı soymak için çevirdikleri fırıldakların sayısını sadece Tanrı bilir!" diye yanıt vermiş. Ama Hasan gülmeye başlamış ve "Anneciğim, bizler fakir insanlarız ve gerçekte, başkalarının hırsını çekecek servetimiz yok! Bu İranlıya gelince, tüm Basra kentinde onun yüzüne ve tavırlarına sahip, saygı uyandıran başka kimse yok! Ve onda iyiliğin ve erdemin en belirgin çizgilerini gördüm ben! Aslında, benim halimi görüp onun yüreğini acındıran Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Bu

sözleri duyan annesi artık oğluna bir şey söylememiş. Ve Hasan öylesine sabırsızlanmış ki, o gece hiç gözünü kırpmamış.

Ertesi sabah, erkenden, anahtarlarıyla çarşıya varmış; ve tüm öteki tacirlerden önce dükkânını açmış. Hemen, İranlı içeri girmiş. Hasan onun onuruna ayağa kalkmış ve elini öpmek istemiş; ama o bunu reddetmiş ve onu bağrında sıkıp kendisine "Sen evli misin Hasan?" diye sormuş. O da "Yok, çok şükür! Her ne kadar annem beni evlenmeye zorluyorsa da ben bekârım!" diye yanıt vermiş. İranlı "Öyleyse çok iyi! Çünkü evli olsaydın, benim bildiklerimi içtenlikle kavrayamazdın!" demiş. Ve de "Oğlum, senin dükkânında bakır var mı?" diye sormuş. Hasan "Şurada, baştan aşağı işlemeli sarı bakırdan eski bir tepsi var!" demiş. O da "Bana da gerekli olan bu! Haydi hemen fırını ateşle! Potanı ateşe koy ve körüğünü çalıştır! Sonra bu eski bakır tepsiyi al, makasınla onu küçük parçalara ayır!" demiş. Hasan çabucak buyrulanları yerine getirmiş. İranlı da, kendisine "Şimdi bu bakır parçalarını potaya koy ve maden sıvıya dönüşünceye kadar ateşi körükle!" demiş. Hasan bakır parçalarını potaya koymuş, ateşi canlandırmış ve eriyinceye kadar maden üzerine içi delik bir kamışla üflemeye koyulmuş. O zaman İranlı ayağa kalkmış, potaya yaklaşmış ve kaynayan eriyik üzerine açtığı bir kitaptan bilinmeyen bir dilde sihirli sözcükler okumuş; sonra sesini yükselterek "*Hak! Mak! Bak!* Ey kötü maden, güneş erdemlerini sana geçirsin! *Hak! Mak! Bak!* Ey kötü maden, altının erdemi, senin kirliliğini temizlesin! *Hak! Mak! Bak!* Ey bakır, altına dönüş!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyleyerek, elini sarığına doğru kaldırmış; ve muslin sarığın arasından katlanmış bir kâğıt parçası çıkararak açmış; oradan çıkardığı safran gibi sarı bir tozdan bir tutam almış ve çabucak potada bulunan eriyik bakırın üzerine atmış! O anda bakır katılaşmış ve en hasından bir altın külçesine dönmüşmüş!

Bunu gören Hasan, şaşkınlığın sınırında şaşıp kalmış; ve İranlının bir işareti üzerine deney çubuğunu altın külçenin bir kenarına sürtmüş; en hoş ve değerli türden bir altın olduğunu anlamış. Bunun üzerine hayranlıkla kendinden geçmiş, İranlının elini tutup öpmeye davranmış; ama o buna izin vermemiş ve "Ey Hasan, çarşıya git de bu altın külçesini sat! Parasını al

ve kimseye bir şey söylemeksizin evine götürüp sakla!" demiş. Hasan da çarşıya gitmiş külçeyi tellala vermiş; o da ağırlığını ve türünü deneyle anladıktan sonra, haykırarak satışa çıkarmış ve ilkin bin, ikinci haykırışta iki bin dinar öneri almış. Ve altın külçe bu fiyata bir tacire devredilmiş. Hasan da iki bin dinarı alarak ve sevinçten uçarak annesine götürmüş. Hasan'ın annesi, bunca parayı görünce, ilkin şaşkınlıktan tek bir söz söyleyememiş; sonra Hasan gülerek ona bütün bunların İranlının biliminden geldiğini anlatınca, ellerini havaya kaldırıp dehşet içinde "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur; ve güç ve kudret sadece Allah'ındır! Oğlum, simya biliminde bunca bilgili olan bu İranlı ile ne yapmayı düşünüyorsun?" diye haykırmış. Hasan "Anne, bu saygın bilgin bana simya bilimini öğretmekte! Ve kötü bir madenin nasıl en has altına dönüşebileceğini göstermekle işe başladı!" diye yanıt vermiş. Ve artık annesinin kaygılarına kulak asmayarak, Hasan, mutfakta annesinin çörek yapmak için sarmısak ve soğan dövdüğü büyük havanı eline alıp İranlının kendisini beklemekte olduğu dükkâna koşmuş. Ve tunç havanı yere koyup ateşi canlandırmaya koyulmuş. İranlı da ona "Sen onunla ne yapmayı düşünüyorsun ya Hasan?" diye sormuş. O da "Annemin havanını altına dönüştürmek istiyordum!" diye yanıt vermiş. İranlı kahkahadan kırılarak "Sen budalasın Hasan, çünkü çarşıda bir günde iki altın külçeyle görünmenin ve böylece tacirlerde kuşku uyandırıp bizim simya bilimiyle uğraştığımızı anlamalarının başımıza büyük bir bela açacağını düşünemiyorsun!" demiş. Hasan "Hakkın var! Ama senden bilimin gizemini öylesine öğrenmek istiyorum ki!" yanıtını vermiş. Bu kez İranlı ilkinden de çok gülmeye başlamış ve "Bilimin ve bilimin gizlerinin sokak ortasında ve meydanlarda öğrenileceğini ve çıraklığın çarşı ortasında ve kollukçuların gözü önünde yapılacağını düşündüğüne göre, sen gerçekten budalasın Hasan! Ama, ya Hasan, eğer gerçekten ciddi şekilde mesleği öğrenmek için kesin bir niyetin varsa, bütün gereçlerini toplayıp konutuma gelmek üzere beni izlerdin!" demiş. Hasan da, tereddüt etmeden "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve ayağa kalkarak gereçlerini toplayıp dükkânını kapatmış ve İranlıyı izlemiş.

Yolda giderken Hasan annesinin İranlı hakkındaki sözlerini

hatırlamış ve beynini binlerce düşünce sarmış, yürümeyi kesmiş ve yaptığı şeyin doğru olup olmadığını bilemeyerek başını eğip derin derin düşünmeye başlamış. İranlı dönerek onu bu durumda görmüş ve gülmeye başlamış; sonra da kendisine "Sen bir budalasın Hasan! Yoksa nezaketin kadar aklın olsaydı, seni bekleyen güzel bahtın önünde duraksamazdın! Nasıl oluyor da ben senin mutluluğunu istediğim halde kararsızlık gösteriyorsun?" demiş; sonra da "Bununla birlikte, oğlum, niyetlerim hakkında sende en küçük bir kuşku kalmaması için bilimimin gizlerini sana kendi evinde açıklamayı yeğlerim!" diye eklemiş. Hasan'da "Evet, vallahi! Bu, annemin kaygılarını giderirdi!" diye yanıt vermiş. İranlı da "Öyleyse önüme düş de bana yolu göster!" demiş. Ve Hasan önde, İranlı arkada yürümeye başlamışlar; ve böylece Hasan'ların evine gelmişler...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:*

Ve böylece Hasan'ların evine gelmişler. Hasan İranlıdan evin giriş yerinde beklemesini rica etmiş ve baharda çayırlarda sıçrayan bir tay gibi koşarak annesine İranlının konukları olduğunu haber vermeye gitmiş. Ve "Evimizde bizim sunacağımız şeyleri yediği andan başlayarak aramızda ekmek ve tuz hakkı doğacaktır; ve de sen artık bundan böyle benim hakkımda kaygılanmayacaksın!" diye eklemiş. Ama annesi "Tanrı bizi korusun, oğlum! Ekmek ve tuz bağlantısı bizde kutsaldır; ama bu nefret uyandıran İranlılar ateşe tapan sapıklardır; ve buna hiç aldırmazlar. Ah! Oğlum, kim bilir başımıza ne uygunsuz haller gelecek!" diye yanıt vermiş. Hasan "Sen bu saygın bilgini gördüğünde, artık onun bu evden ayrılamasını istemeyeceksin!" demiş. Kadın da "Yo! Babanın kabri üzerine yemin ederim ki, bu sapık evde kaldığı sürece burada bulunmak istemem! Ayrıldığı zaman da evin döşemesini yıkar günlük yakarım, dokunarak kirlenmeyeyim diye; sana da tam bir ay dokunmam!" demiş. Sonra da "Bununla birlikte evimizde bulunduğuna göre ve bize sağladığı para elde olduğuna göre, gidip ikinize yiyecek bir şeyler hazırlayayım! Sonra da gider,

çabucak komşulara geçerim!" diye eklemiş. Ve Hasan'ın gidip İranlıyı bulduğu sırada sofra bezini sermiş; ve epeyce harcamalar yaparak pişirdiği piliç kızartmasını, hıyarları, on tür tatlı ve reçeli önlerine koyduktan sonra komşularına sığınmış.

Bunun üzerine Hasan, dostu İranlıyı yemek salonuna buyur etmiş ve kendisine "Aramızda ekmek ve tuz bağı kurulmalı!" diyerek onu sofrada yer almaya çağırmış. İranlı da "Kuşkusuz! Bu bağ, çözülmez bir bağdır!" diye yanıt vermiş ve Hasan'ın karşısına oturarak, bir yandan da konuşarak onunla birlikte yemek yemeye başlamış. Ve ona "Oğlum Hasan, şimdi aramızda bulunan ekmek ve tuzun kutsal bağı üzerine yemin ederim ki, eğer seni bu denli çok sevmeseydim, uğrunda burada bulunduğumuz gizli şeyleri sana öğretmezdim!" demiş. Ve bunu söyleyerek sarığının kıvrımları arasından, içinde sarı bir toz bulunan küçük bir paket çıkarmış: Ve bunu ona göstererek "Şu tozu görüyorsun değil mi? Pekâlâ, bil ki bundan bir tutam kullanarak on okka bakırı altına çevirebilirsin! Çünkü bu toz, yoğunlaştırılmış, katılaştırılmış ve sonra toz haline getirilmiş bir iksirdir ki, esasını biri diğerinden oldukça farklı bin kök ve bin öğeden çıkardım. Ve bu tertibi senin bir gün bile zahmetini çekmeyeceğin çabalar ve yorgunluklar sonunda elde ettim!" diye eklemiş. Ve küçük paketi Hasan'a vermiş. O da buna, öylesine bir dikkatle bakmaya başlamış ki, İranlının sarığı arasından çabucak bir parça Girit bengi çıkararak tatlılardan birine karıştırdığını fark etmemiş; ve İranlı tatlıyı Hasan'a sunmuş; o da hâlâ toza bakmayı sürdürürken onu yutmuş ve bilinçsizce sırtüstü yere düşmüş.

İranlı, hemen, bir zafer haykırışı koparark iki ayağı üzerine sıçramış ve "Ah! Güzel Hasan! Seni bulmaksızın aramakla kaç yıl geçti! Ama şimdi artık elimdesin! Ve irademin dışına çıkamazsın!" demiş. Ve yenlerini kıvırarak kemerini sıkmış ve Hasan'a yaklaşarak onu, başını dizlerine yaklaştırarak, iki büklüm yapmış ve bu durumda, kollarını bacaklarına, ellerini ayaklarına bağlamış. Sonra bir giysi sandığı almış, boşaltıp simya işlemleriyle ürettiği bütün altınlarla birlikte Hasan'ı içine koymuş. Sonra dışarı çıkıp bir hamal çağırmış; sandığı hamalın sırtına yüklemiş ve onu deniz kıyısında yelken açmaya hazır bir geminin üzerine taşıtmış. İranlının gelmesini beklemekte olan

kaptan da, demir almış. Ve gemi, karadan esen yelle tüm yelkenleri fora ederek kıyıdan uzaklaşmış. Hasan'ı kapattığı sandıkta kaçıran İranlının durumu böyleymiş!

Hasan'ın anasının durumuna gelince: O da şöyle! Oğlunun sandık ve altınlarla birlikte kaybolduğunu, giysilerinin odada saçılmış bulunduğunu ve de evin kapısının açık bırakılmış olduğunu görünce, Hasan'ın kendisi için artık yittiği ve bahtın hükmünün yerine geldiğini anlamış! O zaman umutsuzluğa kapılarak yüzüne şiddetle yumruklar indirmeye, giysilerini yırtmaya, inlemeye, hıçkırmaya, acı feryatlar koparmaya ve "Ne yazık! Ah çocuğum, ah! Ne yazık yüreğimin yaşamsal ürünü, ah!" diyerek şaşkın bir durumda bütün gece çılgınca koşup komşularının her birine oğlunu görüp görmediklerini sormuş; ama boşuna! Ve komşuları onu teselli etmeye çalışmışlar; ama nafile! Ve o zamandan başlayarak gündüzlerini, gecelerini gözyaşları ve yas içinde geçirmiş; evinin ortasında yaptırdığı ve üzerine oğlu Hasan'ın adını ve sevgisinden koparıldığı tarihi yazdırdığı bir mezar yaptırmış. Ve mezar taşına da, boyuna okuyup ağlamak için şu iki dizeyi kazdırmış:

> Ben uyumaktayken, geceleyin aldatıcı bir hayalet göründü ve yatağımın ve yalnızlığımın yöresinde mahzun dolaşmaya başladı.
> Sevgili çocuğumun hayaletiydi bu, onu kollarımda sıkmak istedim; ve ne yazık ki, uyandım! Bomboş evimin ortasında! Ziyaret saati bitivermişti!

Ve işte zavallı anne derdiyle böyle yaşayıp gidiyormuş!

Sandıkla birlikte gemi üzerinde yola çıkmış bulunan İranlıya gelince!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:*

Sandıkla birlikte gemi üzerinde yola çıkmış bulunan İranlıya gelince, aslında korkunç bir büyücü imiş; adı Ateşetapar Beh-

ram, mesleği de simyagerlik imiş; ve her yıl, Müslüman çocuklar arasından güzel bir delikanlı seçer, inançsızlığının, sapıklığının ve lanetli ırkının kendisini yapmaya ittiği şeyleri yaptırmak üzere onu kaçırırmış; ünlü bir atasözünün dediği gibi "Dedesi, babası ve tüm soyu köpek olan köpek; köpekten başka ne olabilir ya da köpekçe işler yapmaktan başka ne yapabilirmiş?" Bundan dolayı denizde yaptıkları yolculuk boyunca, her gün bir kez ambara inip orda sandığı bularak kapağı kaldırıyor ve onu her zaman uyur halde tutacak şekilde içine beng de katarak kendi eliyle gıdaları ağzına koyup yiyecek içecek veriyormuş. Ve gemi yolculuğu sona erince, gemi yeniden enginlere açılmadan önce, sandığı kendisi dışarı çıkarıp kıyıya indirmiş.

O zaman büyücü Behram sandığı açmış, Hasan'ın bağlarını çözmüş, ona sirke koklatarak ve burun deliklerine beng giderici tozlar sokarak bengin etkisini yok etmiş. Hasan da duyularının kullanımını yeniden kazanarak sağa sola bakınmış ve kendisini bir deniz kıyısında, kırmızı, yeşil, beyaz, mavi, sarı ve siyah renklerdeki çakıl taşları ve kumlar üzerinde uzanırken bulmuş; ve buranın artık kendi ülkesinin kıyısı olmadığının farkına varmış; o zaman, tanımadığı bu yerde bulunmaktan şaşırarak ayağa kalkmış ve ardında, bir kaya üzerinde oturmuş, kendisine, bir gözü açık, öteki gözü kapalı olarak bakmakta olan İranlıyı görmüş. Ve sırf bu manzarayı görmekle aldatıldığını ve de artık onun kudreti altına girdiğini sezmiş! Ve anasının kendisine belirttiği felaketleri hatırlayarak kendi kendine "Uğrayacağım felaketlerden Tanrı'ya sığınırım!" diyerek bahtın hükmüne boyun eğmiş! Sonra, yerinden kıpırdamaksızın onun ilerlemesini izleyen İranlıya yaklaşarak heyecanlı bir sesle, ona "Bu ne demek oluyor, baba? Aramızda hiç tuz ekmek hakkı yok mu?" demiş. Ateşetapan Behram da, gülmekten katılarak "Ateş ve ışık üzerine yemin ederim! Bana, Ateş ve Kıvılcım'a, Güneş ve Işık'a tapan Behram'a, tuz ekmek hakkı diyerek sen neden söz ediyorsun? Ve de bilmiyor musun ki, bu tarzda, ben, dokuz yüz doksan dokuz Müslüman genci kaçırarak kendi kudretimin altına soktum. Ama sen, yine Ateş ve Işık üstüne yemin ederim ki, kuşkusuz bunların hepsinin en güzelisin! Ve senin ağıma bu kadar çabuk düşeceğini hiç ummuyordum! Ama, Güneş'e

şükrolsun ki, işte ellerimdesin ve yakında seni ne çok sevdiğimi anlayacaksın!" diye haykırmış. Sonra da "İlkin dinini reddetmekle işe başlayacaksın! Ve benim tapındığıma tapınacaksın!" diye eklemiş. Bu sözleri duyunca, Hasan'ın şaşkınlığı sınırsız bir nefrete dönüşmüş ve büyücüye "Ey Allah'ın belası şeyh, sen bunu bana önermeye nasıl cesaret ediyorsun? Ve bana nasıl bir bayağılık işletmek istiyorsun?" diye haykırmış. İranlı, Hasan'ı böylesine bir öfke içinde görünce, kafasında onun hakkında başka tasarılar olduğundan, o gün için daha fazla üstelemek istememiş; ve ona "Ey Hasan, dinini terk et demekle benim önerdiğim, senin inancını denemek için tarafımdan düzenlenmiş bir aldatmacadan başka bir şey değildi; ve Tanrı'nın önünde bunda büyük bir yeterlik gösterdin!" demiş. Sonra da "Benim seni buraya getirmekte tek maksadım, bir köşeye çekilerek bilimin gizlerini sana öğretmeye başlamaktır! Bak şu denizin üzerinde yükselen yüce dağa! Buna Bulutlu Dağ derler! Maddeyi temelinden değiştirmek için gerekli iksirin esas öğeleri orada bulunmaktadır! Seni tepesine çıkarmama izin verirsen, Ateş ve Işık adına yemin ederim ki, hiç pişman olmayacaksın! Seni arzuna karşın oraya çıkarmak isteseydim, bunu, uyurken yapardım. Ve bir kez tepeye ulaştığımızda, bulutların üzerindeki bölgelerde yetişen bitkilerin filizlerini toplarız. O zaman yapılacak şeyi sana gösteririm!" diye eklemiş. Hasan da, kendine karşın, büyücünün egemenliği altında olduğunu duyumsayarak karşı çıkmayı göze alamamış ve "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Sonra, hüzünlenerek anasını ve vatanını hatırlayıp acı acı ağlamaya başlamış.

Bunun üzerine Behram ona "Ağlama, Hasan! Yakında benim nasihatlarımı tutarak neler kazanacağını göreceksin!" demiş. Hasan da "Ama bir duvar gibi dik, göğe yükselen bu dağın tepesine nasıl çıkacağız?" diye sormuş. Büyücü "Bu güçlük seni yıldırmasın! Bir kuş kadar rahatlıkla oraya ulaşacağız!" diye yanıtlamış.

Bu sözleri söyleyen İranlı, urbasından üzerine gerili horoz derisine tılsımlı harflerin yazılmış bulunduğu bir dümbelek çıkarmış; ve bu küçük dümbeleği parmaklarıyla çalmaya başlamış; ve birdenbire bir toz bulutunun bağrından uzun bir kişneme sesi duyulmuş; ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, önlerinde yeri nallarıyla döven ve burun deliklerinden alev fışkı-

ran iri ve kara yağız bir kanatlı at belirmiş. İranlı da hemen bu ata binmiş ve Hasan'ın arakasına tırmanmasına yardım etmiş. Ve o anda at, kanat çırparak uçmuş; ve göz açıp kapayasıya onları Bulutlu Dağ'ın tepesine indirmiş. Sonra gözden kaybolmuş.

O zaman İranlı, Hasan'a, kıyıda iken baktığı gibi kem gözlerle bakmış ve büyük bir kahkaha koparark...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:*

O zaman İranlı, Hasan'a, kıyıda iken baktığı gibi kem gözlerle bakmış ve büyük bir kahkaha koparark "Şimdi Hasan, sen, kesinlikle benim egemenliğim altındasın; ve hiçbir yaratık sana yardım edemez! Böyle olunca, sen uysal bir yürekle benim arzularımı doyurmaya ve ilkin dinini reddederek tek güç olarak Işığın babası olan Ateş'i tanımaya hazırlan!" diye haykırmış.

Bu sözleri işiterek Hasan "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Ve Muhammed Tanrı'nın elçisidir! Sana gelince, ey kötü İranlı, sen bir dinsiz, bir inançsızdan başka bir şey değilsin! Ve Tüm Güçlerin Sahibi benim aracılığımla seni cezalandıracaktır!" diye haykırarak toparlanmış ve bir şimşek gibi hızlı, büyücünün üzerine atılmış ve ellerinden dümbeleği çekip almış; sonra onu dağın kenarına doğru sürüklemiş ve iki elini birden uzatarak uçurumdan itmiş. Hayın ve inançsız büyücü, kendi yöresinde dönerek deniz kıyısındaki kayalıkların üzerine düşerek parçalanmış ve inançsızlığı içinde can vermiş. Ve İblis cehennem ateşini üflemek için soluğunu toplamış. İşte aldatıcı büyücü ve simya bilimcisi Ateşetapan Behram böyle ölmüş.

Hasan'a gelince, kendisine tüm nefret verici şeyleri yaptırmak isteyen adamdan böylece kurtulunca, ilkin, üzerine horoz derisi gerilmiş sihirli dümbeleğin her yanını incelemiş. Fakat onu ne tarzda kullanacağını bilmediğinden kurcalamaktan çekinerek kemerine asmış. Bunu izeleyerek, gözlerini yöresine çevirmiş ve gerçekten, kendisinin bulunduğu yerin, altında bulutların kümelendiği bir yükseklikte olduğunu görmüş. Ve bu yücelikteki yerde, yer ile gök arasında suyu bulunmayan bir deniz gibi geniş bir

düzlüğün bulunduğunun farkına varmış; ve ta uzaklarda da kıvılcım saçan büyük bir alev parıldıyormuş. Hasan "Ateşin bulunduğu yerde, bir insan varlığı da bulunur" diye düşünmüş. Ve Tanrı'nın varlığından başka varlığın bulunmadığı bu düzlüğe dalarak o doğrultuda yürümeye başlamış ve sonunda amacına ulaşarak kıvılcım saçan alevin, güneş altında parıldayan dört yüksek altın sütun üzerine kurulmuş altın kubbeli bir saray olduğunu görmüş.

Bu görünüm karşısında Hasan, kendi kendine "Böylesi bir yerde acaba hangi şah ya da hangi ecinni oturmaktadır?" diye sormuş. Ve yaşadığı bunca heyecandan ve yaptığı uzun yolculuktan dolayı çok yorgun düştüğünden, içinden "Tanrı'nın yardımıyla bu saraya girerek kapıcıya açlıktan ölmemem için bana biraz su ve biraz yiyecek vermesini isteyeceğim! İyi yürekli bir insansa, bir gece için bir köşede barınmamı da sağlayabilir!" demiş. Ve bahtına güvenerek zümrüt bir kayadan oyulmuş büyük kapıya ulaşarak eşiği aşıp ön avluya geçmiş.

Bu ilk avluda Hasan daha birkaç adım atmışken, mermer bir kanepeye oturmuş satranç oynayan göz kamaştırıcı iki genç kız görmüş; ve bunlar kendilerini iyice oyunlarına kaptırdıklarından ilkin Hasan'ın içeriye girdiğini görmemişler. Ama daha genç olanı adım sesini duyarak başını kaldırmış ve durup kendilerine bakan güzel Hasan'ı görmüş. Ve hemen şiddetle başını kaldırarak kız kardeşine "Bak, kardeşim, şu güzel genç adama! Kuşkusuz bu, büyücü Behram'ın her yıl Bulutlu Dağ'a sürüklediği bahtsız gençlerden biri olmalı! Ama nasıl olmuş da bu şeytanın elinden kurtulmuş acaba?" demiş. Bu sözleri duyunca, Hasan, ilkin, yerinden kıpırdamaya cesaret edememiş; sonra genç kızlara doğru ilerleyerek kendini daha genç görünenin ayaklarına atmış; ve "Evet, ey hanımım, ben işte o bahtsızım!" diye haykırmış. Genç kız da, siyah gözlerinin köşelerinde gözyaşı damlaları toplanmış bu güzel genci, ayaklarına kapanmış görünce, içi yanarak heyecanlanmış; ve acıyan bir bakışla genç Hasan'ı göstererek kız kardeşine "Tanık ol ki, ey kardeşim, şu andan başlayarak, Tanrı önünde ve senin önünde, bu genç adamı kardeşim olarak kabul ediyorum; ve onunla güzel günlerin zevkini ve sevincini ve daha az mutluluk getiren günlerin derdini ve kederini paylaşmak istiyorum!" diye haykırmış; ve Hasan'ın elini tutarak onun ayağa kalkmasına yar-

dım etmiş ve seven bir kız kardeşin, sevgili erkek kardeşini kucaklaması gibi kucaklamış, sonra elini bırakmayarak her şeyden önce onu rahatlatacak bir banyo yaptırmak için hamama götürmek üzere sarayın içine sokmuş. Sonra da onlara kavuşmak üzere hamama gelen kız kardeşinin yardımıyla yolculukta kirlenmiş olan eski giysilerini atarak ona harika urbalar giydirmiş; ve kız kardeşi öteki kolundan tutarken, genç kız da diğer kolunun altından tutarak onu odasına götürmüş. Ve iki genç kız, genç konuklarını biraz bir şeyler yemesi için aralarına oturtmuşlar. Bundan sonra daha genç olanı, ona "Ey sevgili kardeşim, ey değerli varlık, gelişinle sevinçten konutun taşlarını raksettiren sen...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"Ey sevgili kardeşim, ey değerli varlık, gelişinle sevinçten konutun taşlarını raksettiren sen, sana verilen güzel adını ve seni konutumuzun kapısına ulaştıran nedeni bize söylemek ister misin?" demiş. O da "Bilin ki, bana soru soran kız kardeşim ve onun ablası! Benim adım Hasan'dır! Beni bu saraya getiren nedene gelince bu, benim mutlu bahtımdır! Yine de, eğer burada bulunuyorsam, doğrusu çok büyük sıkıntılar geçirdikten sonra buna kavuştum!" diye yanıt vermiş. Ve büyücü Ateşetapan Behram ile aralarında geçenleri başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok! Ve iki kız kardeş, İranlının davranışından nefret duyarak bir ağızdan "Ey alçak köpek! Ölümü ne kadar iyi olmuş ve sen, ey kardeşim, onun, yaşamı sonsuza dek solumasına engel olmakla ne kadar iyi etmişsin!" diye haykırmışlar.

Bunu izleyerek daha yaşlısı kendinden genç olana dönmüş ve ona "Gül Goncası, kardeşimize aklında tutması için bizim öykümüzü anlatma sırası sana geldi!" demiş. Ve güzel Gül Goncası demiş ki:

"Bil ki, ey kardeşim, bizler sultan kızlarıyız! Benim adım Gül Goncası, kız kardeşiminki ise Mersin'dir; ama benim, aynı şekilde, şimdi avda olup neredeyse dönmek üzere bulunan bizden de

güzel beş kız kardeşim daha vardır. Hepimizin en büyüğünün adı Sabah Yıldızı, ikincisinin Akşam Yıldızı, üçüncüsünün Yakut, dördüncüsünün Zümrüt ve beşincisinin Lale'dir. Ama ben yedi kızın en genciyim; ve hepimiz aynı babanın kızlarıyız; ama aynı annenin değil! Ben ve Mersin aynı annenin kızlarıyız. Ecinni ve meretlerin güçlü bir hükümdarı olan babamız öylesine mağrur bir despottur ki, hiç kimseyi kızlarının kocası olmaya layık bulmadığından bizi asla evlendirmemeye yemin etmiştir. Ve iradesinin yerine getirilmesindeki kesinliği sağlamak için vezirlerini çağırtmış ve onlara 'Siz hiçbir âdemoğlunun da, hiçbir ecinninin de uğramadığı ve kızlarım için konut oluşturabilecek bir yer biliyor musunuz?' diye sormuş. Vezirler de 'Bunu sormanın nedeni nedir, sultanımız?' deyince 'Kızlarımın insanoğlu ve ecinnilerin erkek cinsinden korunmaları için!' demiş; onlar da 'Sultanımız, kadınlar ve genç kızların iyiliksever Tanrı tarafından narin bedenleriyle erkeklerle birleşmek için yaratıldıklarını düşünüyoruz biz! Zaten dua ve barış üzerine olası Peygamber de, "İslam'da hiçbir kadın bakire olarak yaşlanmaz!" buyurmuştur. Böyle olunca, kızlarının bakire olarak yaşlanması sultanımızın başında büyük bir vebal olacaktır! Ve sonra, vallahi! Onların gençliklerine de yazık değil mi?' demişler. Ama babamız 'Onları evermektense ölmüş olmalarını yeğ tutarım!' diye yanıt vermiş; ve de 'Eğer sizden dilediğim yeri bana hemen göstermezseniz, kafalarınız boyunlarınızdan uçurulacaktır!' diye eklemiş. O zaman vezirler 'Bu durumda, ey sultan, bil ki kızlarına korunak oluşturacak böyle bir yer vardır; buraya Bulutlu Dağ derler; eski zamanlarda Süleyman'a başkaldıran ifritler buraya sürülürdü. Orada korunak oluştursun diye bu asi ifritlerin yaptığı göğe yükselen altın bir saray vardır. O zamandan bu yana terk eilmiş, bomboş bir saraydır bu. Ve onun kurulu bulunduğu bölge hayranlık verici bir iklimle donatılmıştır; ağaçları, meyveleri bol, hoş suları, buzdan daha serin ve baldan daha tatlıdır!' diye yanıt vermişler. Bu sözleri işitmiş bulunan babamız, bir kez bizi güvenlik altına soktuktan sonra şahlarının ülkesine geri dönen ecinni ve meretlerin oluşturduğu müthiş mevkiple bizi çabucak buraya gönderdi.

Biz de, buraya geldiğimizden beri, Tanrı'nın tüm yaratıklarından soyutlanmış olan bu çiçekli ülkenin göz kamaştıran

çayırlar, zengin ormanlarla kaplı, meyve ve bahçeleri bol ve su kaynakları inci gerdanlıklara ve gümüş külçelere benzer bollukla akan dereler oluşturan; ve kendilerine gülümsediklerini görüp hayran oldukları çiçekleri içlerinde yansıtmak için dere dalgalarının birbirini izlediği; havanın kuş cıvıltıları ve kokuyla dolu olduğu; boyunları gerdanlıklı güvercinlerin ve kumruların bahar dallarında mezamir okuduğu ve yaradanlarını överek ötüştüğü, kuğuların göllerde şahane bir edayla yüzdüğü ve tavuskuşlarının mercan ve binlerce renkli taşlarla süslenmiş gibi duran tüyleri içinde yeni gelinlere benzediği, toprağın tertemiz ve kâfurlu olduğu ve cennetin tüm güzellikleriyle güzel; kısacası kutsanmış bir yer olduğunu gördük.

Ve de kardeşim, böylesine bir yerde ve bir altın sarayın içinde yaşamakla kendimizi hiç de bahtsız bulmadık; ve bizden lütuflarını esirgemeyen Nasip Dağıtıcı'ya şükürler ettik; sadece, sabah uyandığımızda yüzüne bakması hoşumuza gidecek sevgili ve iyiniyetli herhangi bir erkeğin arkadaşlığından yoksun olmanın özlemini duyduk. İşte bundan dolayıdır ki, ey Hasan, gelişinle bizi bunca mutlulanmış görüyorsun!" demiş.

Böylece konuştuktan sonra, Gül Goncası Hasan ile ilgilenerek, kardeşler ve dostlar arasında âdet olduğu üzere ona armağanlar vermiş ve onunla sevgi dolu konuşmasını sürdürmüş. Tam o sırada Gül Goncası ve Mersin'in kız kardeşleri olan diğer beş sultan da çıkagelmiş ve bu kadar güzel bir genci ve hoş bir kardeşi görmekle etkilenip hayran olmuşlar; ve kendisine en zarif ve en sıcak karşılamayı göstermişler. Selamlaşmalar ve ilk hatır sormalardan sonra, ona uzun bir süre yanlarında kalması için yemin ettirmişler. Bunda hiçbir uygunsuzluk görmeyen Hasan da...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:*

Bunda hiçbir uygunsuzluk görmeyen Hasan da, dost bir yürekle yemin etmiş. Ve onların yanında, bu harikalar dolusu sarayda kalmış; ve o andan başlayarak tüm av partilerinde ve gezilerinde onların yanında yer almış; böyle tatlı ve güzel kız

kardeşlere sahip olduğundan memnun ve mutlu olmuş; onlar da böyle yakışıklı ve harika bir erkek kardeşe sahip olmaktan sevinç duymuşlar. Ve günlerini bahçelerde ve ırmak boylarında birlikte oynaşarak geçirmişler; ve akşamları Hasan, onlara, doğduğu ülkenin âdetlerini, genç kızlar da ecinnilerin, meretlerin ve ifritlerin öykülerini anlatarak karşılıklı bilgi edinmişler. Ve bu hoş yaşam onu günden güne daha güzelleştiriyor ve yüzüne tam anlamıyla bir ay görünümü veriyormuş. Ve yedi kızla, özellikle Gül Goncası ile olan kardeşçe dostluğu aynı ana ve aynı babadan doğma kardeşlerinkine eşit olarak pekişiyormuş.

Bir gün, bir ormanlıkta oturmuş şarkı söylerlerken, göğü ve güneşin yüzünü saran büyük bir toz fırtınasının belirdiğini görmüşler. Bu fırtına, bir gök gürültüsüyle birlikte çabucak onlara ulaşmış; yedi sultan, korku dolu Hasan'a "Oh! Koş da çabucak bahçedeki köşke sığın!" demişler. Ve Gül Goncası, onu elinden tutup köşkte saklamış. Ve işte o anda toz dağılmış ve ardından ecinni ve meretelerden oluşmuş bir birlik ortaya çıkmış. Bu, Ecinnistan hükümdarının komşu şahlardan birinin onuruna düzenlemek niyetinde olduğu büyük şenliklerde bulunmak üzere kızlarını getirmeleri için mevkip oluşturarak yolladığı bir birlikmiş. Bu haberi alan Gül Goncası, saklandığı yerde Hasan'ı bulmaya gitmiş; ve onu, gözleri yaşla dolu, göğsü acı hıçkırıklarla sarsılarak kucaklamış ve ona kız kardeşleriyle kendisinin oradan ayrılacaklarını bildirmiş ve "Ama, sevgili kardeşim, sen, tek sahibi kalacağın bu sarayda bizim dönüşümüzü bekle! İşte sana bütün odaların anahtarları!" demiş. Ve senden ve sevgili varlığından, ey Hasan, sadece, üzerine firuze bir işaret kakılmış olan şu anahtarla ilgili odayı açmamanı rica ediyorum!" diyerek anahtarları kendisine vermiş. Ve ona söz konusu anahtarı göstermiş. Hasan da, onun ve kardeşlerinin ayrılışlarından çok üzülerek, onunla ağlaşarak kucaklaşmış ve dönmelerine kadar hiçbir yere ayrılmadan kendilerini bekleyeceğini ve üzeri firuze kakmalı anahtarın ilgili bulunduğu kapıyı açmamayı vaat etmiş. Genç kızla oradan ayrılmadan önce gizlice kardeşlerini görmeye gelen altı kız kardeşi Hasan'a sevgi dolu vedada bulunmuşlar ve hepsi birbiri ardından onu kucaklamışlar ve gelen birliğin eşliğinde, babalarının ülkelerine gitmek üzere yola koyulmuşlar.

Hasan ise, sarayda yalnız kalınca, büyük bir kedere kapılmış; ve yedi kardeşinin sevgili birlikteliğinden sonra duyumsadığı yalnızlıktan dolayı göğsü iyice daralmış; ve üzüntülerini yatıştırıp oyalanmak için, birbiri ardından genç kızların odalarının ziyaret etmeye koyulmuş; onların oturdukları yeri ve kendilerine ait eşyaları yeniden görerek ruhunu hoşnut etmiş ve yüreği heyecanlanarak çarpmış; ve böylece üzeri firuzeyle işaretlenmiş anahtarla açılan kapının önüne gelmiş. Ama onu kullanmayı düşünmemiş ve geri geri çekilmiş. Sonra "Kim bilir kız kardeşim Gül Goncası neden bana ısrarla bu kapıyı açmamamı tembihledi? İçinde gizemli ne olabilir ki böylesine bir yasak koydu? Ama madem ki, kız kardeşimin iradesi böyleydi, ona işitip itaat etme yanıtında bulunmamam çaresizdi!" diye düşünmüş. Ve geri çekilmiş, gece olup yalnızlık başına çökünce, kederini yatıştırmak için yatmaya gitmiş. Ama bu yasak kafasını öylesine kurcalamış ki gözlerini kapayamamış; ve bu düşünce ona öylesine azap vermiş ki kendi kendine "Her şeye karşın gidip açsam mı?" demiş. Ama "En iyisi sabahı beklemeli!" diye düşünmüş. Ama böyle uykusuz daha fazla bekleyemediğinden, ayağa kalkıp kendi kendine "Gidip şu kapıyı hemen açmayı ve ölümüm bahasına da olsa, ardında ne olduğunu görmeyi yeğlerim!" demiş. Ve ayağa kalkıp bir meşale yakmış ve yasak kapıya doğru yollanmış. Anahtarı kilide sokarak güçlük çekmeden çevirmiş; kapı gürültü yapmadan sanki kendiliğinden açılmış, Hasan da odaya girmiş.

Her yana bakmış, ilkin hiçbir şey görememiş; içeride hiçbir mobilya, hiçbir örtü ve halı yokmuş. Ama, odayı dolaşırken, bir köşede, duvara dayanmış, ucu tavandaki bir deliğe uzanan siyah ahşap bir merdiven görmüş. Hasan, kararsızlık duymadan, meşalesini yere bırakmış, merdivenden çıkarak tavana kadar tırmanıp deliğe dalmış. Ve bir kez başı delikten dışarı çıkınca, kendisini açık havada, odanın tavanıyla aynı düzeyde bulunan bir taraçada bulmuş.

O zaman Hasan, bir bahçe gibi bitkiler ve çiçeklerle kaplı bu taraçaya çıkmış ve mucizevi bir mehtabın aydınlattığı sessiz bir çevrede, insan gözünü böylesine büyülediği hiç görülmemiş bir manzaranın uzandığını görmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:*

O zaman Hasan, bir bahçe gibi bitkiler ve çiçeklerle kaplı bu taraçaya çıkmış ve mucizevi bir mehtabın aydınlattığı sessiz bir çevrede insan gözünün böylesine büyülediği hiç görülmemiş bir manzaranın uzandığını görmüş. Ayaklarının altında göğün bütün güzelliğinin yansıdığı sakin bir göl uzanıyor; bu gölün, sudaki mutlu çizgileriyle, defnelerin dengeli yapraklarının, çiçek açmış reyhanların, kar gibi çiçekleriyle badem ağaçlarının, mor salkımların hevenklerinin gülümseyişleriyle zenginleştirdikleri kıyılarında, kuşlar, gırtlaklarının tüm gücüyle gecenin ilahisini okuyorlar; bir ipek örtüye benzeyen yüzü, ulu ağaçlı orman içinde yayılarak, sonunda garip biçimde inşa edilmiş, sisler içindeki kubbesi gökyüzünün parıltısı ve billurunda yiten bir sarayın ayaklarını yıkıyormuş.

Ve bu saraydan gölün kıyısına kadar inen mermer ve mozaikten oluşmuş merdivenler, yakutlar, zümrütler, altınlar ve gümüşler, değişken sıralamalarla taş olarak kullanılıp inşa edilmiş şahane bir seki bulunuyormuş. Ve bu sekinin üzerinde pembe kaymaktaşından dört yeğni direğin tuttuğu büyük, yeşil bir ipek örtünün altında, sarısabır ve altından, hoş bir işçilikle yapılmış bir tahta yer alıyor; tahtın üzerinden çekirdekleri güvercin yumurtaları kadar iri inciler olan asmanın ağır salkımları sarkıyormuş. Ve bunların hepsi, gümüş ve kırmızı altından yapılan ince yaprakların oluşturduğu bir çitle çevrili bulunuyormuş. Ve bu tertemiz şeylerin üzerinde öylesine bir ahenk ve öylesine bir güzellik hükmediyormuş ki, hiçbir insan, Keyhüsrev ve Kayser dahil, benzer şaşaayı ne gerçekleştirebilir ne de düşleyebilirmiş.

Hasan da, gözleri kamaşmış bir durumda bu yerlerin zevkli barışını bozmaktan korkarak kıpırdayamazken, birdenbire gökyüzünden kopan ve göze batar biçimde göle yaklaşan iri kuşların uçuştuğunu görmüş. Bu kuşlar sonunda suyun kenarına konmuşlar; hepsi on taneymiş; ve güzel, beyaz, sık tüyleri çimenler üzerinde sürünüyormuş; yürürken kaygısızca salınıyorlarmış. Ve tüm hareketlerinde, ağır ağır sekiye ulaşıp oradaki tahta oturan

hepsinden iri ve güzel olan bir kuşa itaat ediyor gibi görünüyorlarmış. Ve birdenbire, onu birden, zarif birer hareketle, tüylerinden soyunmuş. Bir kez bu mantoları sırtlarından atınca, içlerinden tam soyunuk on genç kız halinde saf güzellikte on ay doğmuş. Ve gülerek, sıçrayan birer değerli taş gibi suya atlamışlar. Ve suda kendi aralarında oynaşarak yıkanmışlar; ve en güzelleri de onları izlemiş, onları yakalamış ve bin okşayışla sarmış ve kahkahaları göl boyunca çınlayıncaya kadar onları gıdıklayıp ısırmış.

Yıkanmaları bitince gölden çıkmışlar, en güzeli sekiye çıkmış, üzerinde saçlarından başka örtünecek bir şey bulunmadan oradaki tahta oturmuş. Hasan, onların güzelliklerini seyrederken aklı uçuyor sanmış. Ve "Şimdi kız kardeşim Gül Goncası'nın bu kapıyı açmamı neden yasakladığını biliyorum! İşte artık huzurum sonsuza dek yok oldu!" diye düşünmüş. Ve çıplak genç kızın güzelliğinin ayrıntılarını saptamayı sürdürmüş. Ah! Ne harika yanları varmış! Onun o şahane çıplaklığı! Boynunun güzelliği ve siyah gözlerinin parıltısıyla karacaları, endamının inceliğiyle rüzgârda salınan arakları[1] aşıyormuş. Simsiyah saçları bir kış gecesi gibi yoğun ve siyahmış. Güle öykünen ağzı Süleyman'ın mührüymüş; fildişinden dökme genç dişleri bir inci gerdanlık ya da eşit irilikte dolu taneleri gibiymiş; boynu bir gümüş külçeymiş. Karnında köşeler ve gizli köşeler, art yuvarlarının üstünde çukurlar ve katmanlar varmış; göbek deliği bir siyah misk tanesi oturtulacak derinlikteymiş; kalçaları ağır, aynı zamanda devekuşu tüyüyle dolu yastıklar gibi tıkız ve bükülgen imiş. Ve tepesindeki sıcak ve büyüleyici yuvasında kulaksız bir tavşan gibi taraçası ve yöresiyle tam bir zafer öyküsü beliriyor, kara kederleri unutmak için insanın kendini bıraktığı koni halinde küçük koyakları görülüyormuş. Onu her yandan yuvarlak ve sağlam bir temele oturmuş billur bir kubbe olarak da görmek ya da devrilmiş bir gümüş kupaya benzetmek de mümkünmüş. Böyle bir genç kıza şairin şu dizelerinin uygulanması da mümkünmüş:

> Yanıma geldi o genç kız, güllere bürünmüş bir gül fidanı gibi güzelliğine bürünmüş olarak! Ve göğüsleri ileri fırla-

1 *Arak* ya da *araka:* Lahana yapraklı hurma ağacı. Hintlilerin çiğnediği, fındığa benzer meyveleri olan bir cins hurma ağacı (Â.Ş.O.)

mış narlar gibi! İçimden 'İşte gül ve narlar!' diye haykırdım. Aldanmışım! Yanaklarını gülle karşılaştırmak, ey genç kız; ve göğsünü narlara benzetmek, ne büyük hata! Çünkü ne fidanlardaki güller onlarla kaşılaştırılmaya layıktır ne de bahçelerdeki narlar!

Çünkü güller koklanabilir; narlar toplanabilir; ama sen, ey bakire, seni kim koklayabilir, kim toplayabilir?

Ve göl kenarındaki tahta çıkıp oturan genç kız, işte böyleymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:*

Ve göl kenarındaki tahta çıkıp oturan genç kız işte böyleymiş.

Banyosunu alıp dinlendikten sonra, sekide, yanında oturan yoldaşlarına "Bana altlık giysilerimi verin!" demiş. Ve genç kızlar da yaklaşıp onu, tüm giysi olarak omuzları üzerine altın işlemeli bir eşarp, saçları üzerine bir tülbent koymuşlar ve belinin yöresini işlemeli bir kemerle donatmışlar. Ve böylece süslenmiş! Sanki yeni bir gelin gibiymiş ve herhangi bir harikadan da harika imiş. Hasan taraçadaki ağaçların ardına gizlenerek ona bakmış. Ve yaklaşmak için duyduğu tüm arzuya karşın, hayranlıkla eli kolu öylesine bağlanmış ve heyecandan öylesine tükenmiş ki, en küçük bir harekette bile bulunamamış. Genç kız da "Ey sultanlar, işte güneş doğmak üzere, ayrılmayı düşünmenin zamanı geldi; çünkü ülkemiz uzak, epeyce de dinlendik!" demiş. O zaman ona tüy urbasını giydirmişler, kendileri de aynı tarzda giyinmişler. Ve hepsi birlikte sabahın göğünde beyaz bir parlaklık yaratarak uçuşmuşlar.

Hepsi o kadar! Hasan da, şaşkın, onları izlemiş; gözden kaybolmalarından sonra da uzun bir süre yeryüzünün tüm öteki kızlarını görmekle asla ruhunda duyamayacağı şiddetli bir tutkunun pençesinde, gözleri uzaklara takılı kalmış. Arzunun ve aşkın gözyaşları yanakları boyunca akmış ve "Ah Hasan! İşte

bundan böyle artık gönlünü ecinni kızlarına kaptırdın! Oysa ülkende hiçbir güzellik gönlünü etkilemeyi becerememişti!" diye haykırmış. Ve uzun bir düşlemeye dalıp, eli yanağında, doğaçlamadan şu dizeleri söylemiş:

> Ey gözden kaybolan kız, ruhumu azaba sokmak için ışık ve güzellikle donanıyor; sonra da çekip gidiyorsun!
> Aşkın tatlılıkla dolu olduğunu iddia etmek cesaretini gösterirler! Ah! Eğer bu işkence tatlıysa, mürrüsafinin[1] acılığı nedir acaba?

Ve böylece gözünü kırpmaksızın gün doğuncaya kadar iç çekip durmuş. Sonra göl kıyısına inmiş, onların bıraktığı yayıntılar içinde, serin havada soluk alarak orayı burayı dolaşmaya başlamış. Ve bütün günü kuşlar geri döner gelir umudu içinde yeniden taraçaya çıkacağı geceyi bekleyerek harcamış! Ama ne o gece gelen olmuş ne de onu izleyen öteki geceler. Ve Hasan, ümidi kırık, artık ne yemek, ne içmek, ne uyumak istemiş; ve o bilinmeyen kız için kapıldığı tutkuyla gittikçe daha fazla başı dönmekten başka elinden bir şey gelmemiş. Ve bu yolda sararıp solmuş ve gücü onu yavaş yavaş terk etmiş; o da kendi kendine "Ölüm bu ıstırap dolu yaşamdan yeğdir!" diyerek çimenlere uzanmış.

Durumu böyleyken, Ecinnistan hükümdarının kızları, babaları tarafından çağrıldıkları şenlikten geri dönmüşler. Ve en genci, daha yolculuk giysilerini bile değiştirmeden, Hasan'ı bulmaya koşmuş. Ve onu, odasında, yatağında, sapsarı ve epeyce değişmiş olarak bulmuş; göz kapakları örtülü, gözyaşları yanaklarından ağır ağır akıyormuş. Genç kız bunu görünce acı bir haykırış koparmış ve onun üzerine atılarak bir kız kardeşin erkek kardeşine yaptığı gibi ona sarılmış, alnını ve gözlerini öperek ona "Sevgili kardeşim, vallahi seni bu durumda görmekle yüreğim yarılıyor! Ah! Söyle bana çektiğin acının nedenini de çaresini bulayım!" demiş. Hasan da göğsü hıçkırıklarla kabararak, başı ve elleriyle "Hayır!" anlamına gelen bir işaret yapmış; ve ağzından tek bir söz çıkmamış. Genç kız da gözyaşları içinde

1 *Mürrüsafi:* Fransızcada *myrrhe.* Lavanta imalinde kullanılan kokulu bir tür sarısabır (Â.Ş.O.)

ve sesinde sonsuz bir sevecenlikle ona "Lütfen, kardeşim Hasan, canımın canı, gözlerimin zevki, zayıflıktan gözlerinin çukura kaçtığını ve o güzelim gül yanaklarının solduğunu görmekle yaşam benim için renksiz ve çekilmez oldu! Senden, bizi bağlayan kutsal sevecenlik adına, binlerce yaşamı olsa hepsini senin hayatını kurtarmak için feda edecek bir kız kardeşten hiçbir şey saklamamanı yalvararak rica ediyorum!" demiş. Ve çıldırmış gibi, onu, buseleriyle sarmış; iki elini göğsünün üzerinde bağdaştırmış ve o bu durumdayken, yatağının yanında dizüstü çökmüş. Hasan da, epeyce bir zaman geçtikten sonra, göğüs yırtan birkaç soluk salıvererek, söngün bir sesle, şu dizeleri doğaçlamadan okumuş.

> Dikkatle bakarsan, açıklamaya gerek kalmadan, dertlerimin nedenini bulursun. Ama hiç çaresi olmayan bir hastalığın tanınması neye yarar?
> Yüreğim yer değiştirdi ve artık gözlerim uyumayı beceremiyor! Ve aşkın değiştirdiğini, yine ancak aşk yerine getirir!

Sonra Hasan'ın gözyaşları bol bol dökülmüş ve de "Ah kardeşim! Hatası yüzünden ıstırap çekene sen nasıl bir yardımda bulunabilirsin? Ve korkarım ki sen beni, derdimden ve bahtsızlığımdan ölmeye terk etmekten başka bir şey yapamazsın!" diye eklemiş. Ama genç kız "Tanrı'nın adı üstüne ve yörene olsun Hasan! Sen ne diyorsun? Ruhun bedenimi terk etmedikçe sana yardıma koşmaktan başka şey yapamam!" diye haykırmış. Bunun üzerine Hasan, sesinde hıçkırıklarla "Bil ki kardeşim Gül Goncası, on gündür hiçbir şey yemedim; bu da başıma gelen şu ve şu nedenlerden ötürüdür!" demiş. Ve ona, hiçbir ayrıntıyı atlamadan tüm serüvenini anlatmış.

Gül Goncası, öyküyü duyunca, Hasan'ın söz dinlemezliğine kızacak yerde, çektiği ıstıraba çok acımış ve onunla birlikte ağlamaya başlamış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:*

... Çektiği ıstıraba çok acımış ve onunla birlikte ağlamaya başlamış. Sonra ona "Sevgili ruhun sakinleşsin, gözlerini serinlet ve gözyaşlarını kurut! Çünkü, ben, yemin ederim ki, değerli bedenimi ve aziz canımı, başına gelen derdi iyileştirmek ve seni bilinmeyen sevgiline kavuşturarak arzunu doyurmak için feda etmeye hazırım! Ama kardeşim, sana, bu işi gizli tutmanı ve kardeşlerime hiçbir şey söylememeni tavsiye ederim; yoksa kendini de, beni de yok edersin! Eğer, sana yasak kapıdan söz ederler ve bu konuda soru sorarlarsa, onlara 'Bu kapıyı bilmiyorum!' dersin!" demiş. Hasan da "Kuşkusuz, onlarla böyle konuşurum! Çünkü senin fikrin harika!" diye yanıt vermiş. Ve Gül Goncası'na sarılmış ve ruhunun yatıştığını ve yasak kapıyı açtığından dolayı kız kardeşinin ona çok kızacağı düşüncesinin yarattığı korkudan kurtulmasından dolayı göğsünün ferahladığını duyumsamış ve artık güven içinde olduğundan, rahatça soluk almış ve bir şeyler yemek istemiş. Gül Goncası da onu bir kez daha kucaklayıp gözlerinde yaşlarla kız kardeşlerini bulmaya gitmiş ve onlara "Ne yazık ki, kardeşlerim, zavallı kardeşim Hasan hasta! On gündür midesine hiçbir şey girmemiş; bizim yokluğumuzdan dolayı odasına kapanmış ve umutsuzluğa kapılmış! Ona burada, arkadaşlık edecek kimse kalmadığı için zavallı sevgili çocuk, anasını ve yurdunu hatırlamış ve anıları onu kedere boğmuş. Oh! Bahtı ne kadar acınasıymış, kardeşlerim!" demiş.

Gül Goncası'nın konuşması üzerine, çok tatlı ve hemen duyarlanan birer ruha sahip olduklarından sultanlar, çabucak koşup Hasan'a yiyecek içecek bir şeyler getirmişler; ve onu teselli etmeye, varlıkları ve sözleriyle canlandırmaya çalışmışlar; ve onu eğlendirmek için tüm şenliği ve Ecinnistan'da, babalarının sarayında gördüklerini ona anlatmışlar. Ve tam bir ay, en candan ve ince ilgi göstermeyi sürdürerek, tam olarak değilse de, onu epeyce iyileştirmişler.

Bu sürenin sonunda, Hasan'ı artık yalnız bırakmamak için sarayda kalmak isteyen Gül Goncası dışında, sultanlar âdetleri üzre ava gitmişler; ve genç kardeşlerine, konuklarına baksın diye, memnunlukla bu izni vermişler. Onların ayrıldıkları andan başlayarak genç kız, Hasan'ın yataktan kalkmasına yardım etmiş; ve onu göle bakan taraçaya çıkarmış. Ve orada, onu bağrına basarak

başını omzunda dinlendirmiş ve ona "Şimdi söyle bana, kuzucağım, gölün kıyısında sıralanmış hangi köşkte seni bunca tedirgin eden genç kızı gördün?" demiş. Hasan da "Bu köşklerden birinde görmedim ben onu! İlkin gölün suları içinde, sonra da sekideki tahtın üstünde gördüm!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan genç kızın yüzü sararmış ve "Vay başımıza gelen! Ama öyleyse, ey Hasan, bu kız, geniş bir imparatorlukta hüküm süren hükümdarın kızının ta kendisi! Babam, bu hükümdarın vekillerinden biridir. Hükümdarımızın oturduğu ülke aşılmaz mesafeler içinde olup ne insanoğlunun ne de ecinnilerin geçebildiği bir deniz kıyısındadır. Senin gördüğün en genci olan, yedi kızı vardır. Her kızının kendisine bağlı, sırf soylu ailelerden oluşan özel muhafızları vardır. Muhafız birliklerindeki bu genç kızların her birinin de, emri altında beş bin amazondan oluşan orduları vardır. Ve senin gördüğün, kesinlikle hükümdarın tüm kızları içinde en güzel ve en savaşçı olanıdır. Adına Görkem[1] derler! O buraya her yeni ayla birlikte babasının mabeyincilerinin kızlarıyla birlikte dolaşmaya gelir. Onları gökyüzünde uçuran tüyden oluşan mantolarına gelince, ecinnilerin giysilerinden biridir! Ve bu mantolar sayesinde biz, maksadımıza ulaşabileceğiz! Gerçekten, bil ki, ey Hasan, ona sahip olmanın tek yolu, bu büyülü giysileri ele geçirmendir! Bunun için onun dönüşünü burada gizlenerek beklemenden başka yapacak iş yoktur; ve mantoyu, ama sadece mantoyu ele geçirmek için onun göle girip yıkanacağı andan yararlanacaksın! Ve bu yoldan hemen onun kendisine sahip olacaksın! Ama sakın yalvarmalarına kulak asarak mantosunu geri verme! Yoksa dönüşü olmayacak şekilde mahvolursun! Ve bizler de, bizlerle birlikte babamız da aynı şekilde onun intikamının kurbanları oluruz. Daha iyisi, onun saçlarını kavra ve birlikte sürükle; sana boyun eğecek ve itaat edecektir! Ve olan olacaktır...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

1 *Görkem:* Mardrus'te aynı anlamda *Splendeur*, Littmann'da ise *Manar es-Sana* (Şimşek Aydınlığı) olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

"Ve olan olacaktır!" demiş.

Gül Goncası'nın bu konuşmasını duyan Hasan, sevince kapılmış ve içini yeni bir yaşam sevincinin doldurduğunu ve tüm gücünü yeniden kazandığını hissetmiş. Ve ayağa kalkarak kız kardeşinin elinden tutmuş, dostlukla teşekkür ederek yavaşça onu öpmüş. Ve ikisi birlikte saraya dönüp kalan zamanlarını öteki genç kızlarla birlikte sakince şu ya da bu işi görerek geçirmişler.

Kesinlikle yeni ayın ilk günü olan ertesi gün, Hasan, göl kıyısındaki sekinin gerisinde saklanmak için geceyi beklemiş ve oraya ulaştıktan sonra daha birkaç dakika geçmeden, gecenin sessizliğinde, kanat sesleri işitmiş ve mehtapta sabırsızlıkla beklediği kuşlar gelip tüy mantolarını ve altlarındaki ipek iç çamaşırlarını çıkardıktan sonra göle inmişler. Ve ecinni şahlar şahının kızı, o harika Görkem de, ışıldayan çıplak bedeniyle suya dalmış. Bu kez, ilkinden de güzel ve arzu uyandırır durumdaymış. Ve Hasan, içinde bulunduğu hayranlık ve heyecana karşın, görünmeksizin, âdeta kayar gibi kızların giysilerini bıraktıkları yere ulaşmış ve hükümdarın kızının tüyden mantosunu almış ve çabucak güven içinde sekinin ardında saklandığı yere dönmüş.

Güzel Görkem, havuzdan çıkınca, bir bakışta çimenlerin üzerine bıraktıkları giysilerdeki karışıklığı ve yabancı bir elin eşyalarını kurcaladığını anlayıvermiş ve yaklaşıp kendi mantosunun kaybolduğunun farkına varmış; o zaman büyük bir korku ve umutsuzluk çığlığı koparmış; yüzünü ve göğsünü yumruklamış. Oh! Ayışığında bu umutsuz haliyle ne de güzelmiş! Ama yoldaşları onun çığlığını işiterek işin ne olduğunu anlamak için koşup gelmişler ve olup bitenleri öğrenince, çabucak mantolarını almış ve ıslaklıklarını kurulamayı ve ipekli iç çamaşırlarını giymeyi bile düşünmeden, uçuş tüylerine bürünerek ürkmüş karacalar ya da şahinin izlediği güvercinler gibi çılgınca göğe kanat açmışlar; ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, gölün kıyısında hükümdarlarının kızı öfkeli ve mutsuz Görkem'i tek başına bırakarak gözden kaybolmuşlar.

Bunun üzerine Hasan, heyecandan titremekte olduğu halde, gizlendiği yerden çıkarak çıplak kızın üzerine atılmış, kız elinden kaçınca peşine düşmüş; bir yandan da tatlı sözler söylüyor ve hiçbir kötülük yapmayacağına dair güvence veriyormuş. Ama

o, bakire bedenine zarar gelir korkusuyla, ellerini ileri uzatarak, saçları rüzgârda, soluk soluğa tıpkı bir ceylan gibi koşuyormuş. Hasan son bir sıçrayışla onu saçlarından yakalamış ve saçlarını bileğine dolamış; ve onu, kendisini izlemeye zorlamış. O zaman kız, gözlerini kapamış; ve artık karşı koymayarak alıp götürülmesine katlanmış. Hasan da onu, yalvarmaları ve gözyaşlarıyla etkilenmeksizin götürdüğü odasına kapatmış ve gecikmeksizin koşup kız kardeşini bulmuş ve başarısının güzel haberini vermiş.

Gül Goncası, hemen Hasan'ın odasına gelmiş; mutsuzluktan ellerini ısıran ve gözlerinin olanca yaşını dökmekte olan Görkem'i bulmuş. Saygılarını sunmak üzere kızın ayaklarına kapanmış ve yeri öptükten sonra ona "Ey hanımım, Barış, Tanrı'nın lütfu ve kutsaması üzerine olsun! Evimizi aydınlattın ve gelişinle kokuya boğdun!" demiş. Görkem de "Nasıl! Sen misin o, Gül Goncası! Demek ki, âdemoğullarının hükümdarının kızına böyle davranmasına izin veriyorsun, ha! Sen babamın kudretini bilirsin; ve yine bilirsin ki, ecinni şahları hep ona bağlıdır; ve de denizin kumları kadar sayısız ifrit ve meretin yaşadığı bölgelerde hükmü geçer; ve sen, beni kaçırması için bir âdemoğlunu evinde barındırıyor ve hükümdarının kızına ihanet ediyorsun! Yoksa bu âdem, yıkandığım gölün yolunu nasıl bulurdu?" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Hasan'ın kız kardeşi "Efendimizin kızı, sultanı, ey bütün ecinnilerin ve insanların en güzeli, en hayran olunanı! Bil ki, sen yıkanırken ansızın çıkıp gelen kişi, ey parlak yıldız, eşi olmayan bir delikanlıdır. Ve de sana en küçük bir zarar vermeyecek kadar ince ruhludur! Ama baht, bir kez, bir şeyi saptadı mı, onu sonuna ulaştırır! Ve seni kaçıran bu yakışıklı genç adamın bahtı da onu senin güzelliğine tutkulu kılmış; ve âşıkların da kusuruna bakılmaz! Onun sevgisi senin gözünde bir suç olmamalıdır! Ve zaten, Tanrı kadınları erkekler için yaratmamış mıdır? Ve şu gördüğün genç, yeryüzünün en güzel delikanlısı değil midir? Bir bilseydin, hanımım; seni ilk kez gördükten sonra nasıl hasta düştüğünü bir bilseydin! Neredeyse ruhunu teslim etmek üzere idi! İşte böyle!" diye yanıt vermiş. Ve ecinniler sultanına Hasan'ın yüreğini tutuşturan tutkunun şiddetini anlatmayı sürdürmüş ve de "Unutma ki, hanımım, o

seni on yoldaşının arasından, en güzeli ve en harikası olarak seçti. Oysa, onların da, senin gibi, çıplak yıkanırlarken baskına uğramaları kolaydı!" diyerek sözlerini tamamlamış.

Hasan'ın kız kardeşinin bu konuşmasını duyan güzel Görkem kaçmaktan vazgeçmesi gerektiğini anlamış ve derin bir iç çekmiş. Gül Goncası da koşup ona, bürünsün diye, harika bir urba getirmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:*

Gül Goncası da koşup ona, bürünsün diye, harika bir urba getirmiş. Sonra yemesi için yiyecek sunmuş ve kederini dağıtmak için elinden geleni yapmış. Sonunda güzel Görkem biraz teselli bulmuş ve "Anlıyorum ki benim bahtımda babamdan, ailemden ve ülkemin konutlarından ayrılmak yazılı imiş! Ben de bahtın hükmüne boyun eğeceğim!" demiş. Hasan'ın kız kardeşi de onun bu kararını desteklemekte kusur etmemiş ve bunu öylesine yapmış ki, sultanın gözyaşları tümüyle dinmiş ve kaderine boyun eğmiş. Bunun üzerine Hasan'ın kız kardeşi, bir an için kardeşine koşmak üzere onun yanından ayrılmış ve kardeşine "Çabucak sevgilinin yanına koş, çünkü en uygun zamandır. Bir kez odaya girince, ayaklarını öpmekle işe başla, sonra ellerini, sonra başını öpersin! Ve ancak ondan sonra kendisiyle konuş; zannımca bu en inandırıcı ve incelikli yoldur!" demiş. Hasan da, heyecandan titreyerek, kendisini tanıyınca ona dikkatle bakan ve kendine karşın güzelliğiyle son derece etkilenen sultanın yanına girmiş. Ama kız, başını eğmiş ve Hasan da onun ayaklarını, ellerini, sonra da iki gözü arasından alnını öpmüş ve ona "Ey en güzellerin sultanı, ruhların hayatı, bakışların neşesi, zekâ bahçesi, ey ecem, ey hanımım! Lütfen, yüreğini yatıştır, gözlerini kurut! Çünkü bahtın mutluluklarla doludur! Nasıl kız kardeşim senin bir hizmetkârınsa, ben de senin için sadık bir köle olmaktan başka bir şey düşünmüyorum ve niyetim seni kirletmek değildir; ama Tanrı'nın ve Elçisi'nin yasalarına göre seninle evlenmektir! Seni kendi ülkem olan Bağdat'a götürece-

ğim; orada sana iki cinsten köleler ve güzelliğiyle sana yaraşır bir konut satın alacağım! Ah, bilsen Barış Kenti olan Bağdat ne harika bir yerdir! Halkı ne kadar cana yakın, kibar ve sevecendir! Evleri nasıl hoş ve rahattır! Ve sonra, benim, kadınların en iyisi olan bir annem vardır ve seni kızı gibi sevecek ve harika yemekler hazırlayacaktır; çünkü tüm Irak ülkesinde hiç kuşkusuz en iyi aşçı odur!" demiş.

Ve işte Ecinnistan hükümdarının kızı genç Görkem ile böyle konuşmuş Hasan. Sultan da ona herhangi bir sözcük, bir harf ya da bir işaretle yanıt vermemiş! Ve birdenbire, sarayın kapısının çalındığını duymuşlar. Kapıları açmak ve kapamakla görevli olan Hasan da, ona "Beni bağışla, hanımım! Biraz yanından ayrılacağım!" demiş. Ve gidip kapıyı açmış. Kapıyı çalanlar avdan dönen kız kardeşleri imiş. Ve onu yeniden sağlıklı ve yanakları parlamış görünce, sevinmişler ve hayranlığın sınırında hayran olmuşlar. Hasan, onlara sultan Görkem'den söz açmaktan sakınmış; ve karacalar, tilkiler, tavşanlar, mandalar ve her türden öteki vahşi hayvandan oluşan av ürünlerini taşımakta onlara yardımcı olmuş; ve birini diğeri ardından alınlarından öperek onlara aşırı bir sevgi ve tüm okşayışlarını genç kız kardeşleri Gül Goncası'na sakladığını bildiklerinden, onda görmeye alışık olmadıkları bir coşkuyla dostluk göstermiş. Onlar da değişiklikten hoşlanarak şaşırmışlar. Ve genç kızların en büyüğü böylesine bir değişmenin bir nedeni olabileceğinden kuşkulanmış; ve muzip bir bakış fırlatmış ve göz kırparak "Gerçekten Hasan, senden gelen bu aşırı sevgi gösterisi bizi şaşırttı. Sen ki bugüne kadar okşayışlarımızı pek öyle isteyerek yanıtlamazdın! Yoksa av giysilerinin içinde bizi daha güzel mi buldun? Yoksa bizi şimdi daha çok mu seviyorsun? Yoksa bu iki nedenin ikisi de mi geçerli?" demiş. Ama Hasan gözlerini yere eğmiş; ve en katı yürekleri bile eritecek bir soluk koyvermiş. Sultanlar da şaşırarak ona "Neden böyle soluğunu koyverdin, kardeşimiz? Senin sakinliğini kim bozdu? Yoksa, annene, yurduna geri dönmek mi istiyorsun?" diye sorup "Konuş Hasan, yüreğini kardeşlerine aç!" diyerek sözlerini sürdürmüşler. Ama Hasan, tam o sırada yanlarına gelen kız kardeşi Gül Goncası'na dönerek ve son kertede kızararak, ona "Sen konuşsan, daha iyi

olacak! Başımı döndüren nedeni onlara anlatmaktan çok utanıyorum!" demiş. Gül Goncası da "Kardeşlerim, merak edilecek bir şey yok! Kardeşimiz sadece havada güzel bir kuş tutmuş ve onu evcilleştirmek için yardımınızı diliyor!" demiş. Hepsi birden "Kuşkusuz! Bu çok kolay! İyi ama Hasan bundan dolayı neden bu kadar kızarıyor!" diye haykırmışlar. Kız da "İşte şundan! Hasan bu kuşu bilemezsiniz nasıl bir aşkla seviyor!" diye yanıt vermiş. Onlar da "Allah'ın işine bak! Peki, göğün kuşuna sevgini neyle gösteriyorsun, Hasan?" diye sormuşlar. Gül Goncası da, Hasan başını eğip daha da fazla kızarırken "Sözle, davranışla ve bunları izleyen her şeyle!" demiş. Onlar da "Öyleyse, kardeşimizin kuşu büyük olmalı!" demişler. Gül Goncası, "Bizim boyumuzda! Hele beni bir dinleyin!" demiş. Ve de "Bilin ki, kardeşlerim, âdemoğlunun zekâsı çok sınırlı! Bundan dolayı zavallı Hasan'ımızı burada yalnız bıraktığımızda, yüreği pek sıkıldığından oyalanmak için sarayın her yanında dolaşmış. Ama ruhu öylesine bunalım içindeymiş ki, anahtarları karıştırmış ve tesadüfen taraçanın bulunduğu yasak odanın kapısını açmış! Ve başına şu ve şu olaylar gelmiş! Her durumda kardeşimiz mazurdur! Çünkü kız çok güzel! Ah, bir bilseniz kardeşlerim ne kadar güzel!" diye eklemiş.

Gül Goncası'nın bu konuşmasını duyan kız kardeşleri ona "Eğer söylediğin kadar güzelse bu kız, onu bize göstermeden önce, bize yaklaşık olarak tanımla!" demişler. Gül Goncası "Onu size tanımlamak mı? Ya Allah! Bunu kim yapabilir? Yaklaşık olarak bile onun güzelliklerini size anlatmaya kalkışsam dilimde tüyler biterdi. Yine de, onu görünce sırtüstü düşmenizi engellemek için denemek isterim!

"Bismillah, kardeşlerim! Onu, yasemin çıplaklığına olanca göz kamaştırıcılığıyla bürüyen Tanrı'ya şükürler olsun! Gerdanının güzelliği ve siyah gözlerinin parlaklığıyla maralları ve endamının narinliğiyle araka dalını geçer! Saçları yoğun ve siyah bir kış gecesidir; güle öykünen ağzı Süleyman'ın mührünün ta kendisidir; yeni fildişinden oluşmuş dişleri bir inci gerdanlık ya da aynı irilikte dolu taneleridir; boynu bir gümüş külçesidir; karnının köşeleri ve gizli köşeleri; art yuvarlarının çukurları ve katmanları vardır; göbek deliği bir misk tanesi alacak genişliktedir; kalçaları

ağır, aynı zamanda devekuşu tüyüyle doldurulmuş yastıklar gibi tıkız ve esnektir; ve üst yanlarındaki sıcak ve büyüleyici yuvasında kulaksız tavşanlara benzer, kara kederleri unutmak için aranan, taraçası, çukuru, tepesi ve vadisiyle utkulu aşk öyküsü bulunmaktadır. Ve siz onu görünce, sağlam bir temele oturmuş her yanı yuvarlak billur bir kubbeye de, tersine çevrilmiş bir gümüş kupaya da benzetseniz yanılmış olmazsınız kardeşlerim! Şairin şu dizeleri haklı olarak böylesi bir kıza uyarlanabilir:

> Gül fidanının güllerle donandığı gibi, güzelliğine bürünerek ve fırlamış göğüsleri narlara benzer o genç kız yanıma geldi!
> Ben de kendi kendime 'İşte güller ve narlar!' diye haykırdım. Aldanmışım! Ey genç kız, senin yanaklarını güle ve göğüslerini nara benzetmek ne büyük hata! Çünkü ne gül fidanının gülleri ne de bahçenin narları onlarla kıyaslanmaya layıktır.
> Çünkü güller koklanır, narlar derlenir; ama seni, ey bakire, seni koklamayı ya da sana dokunmayı kim umut edebilir?

"İşte, kardeşlerim, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede Ecinnistan şehinşahının kızı Görkem Sultan'dan görebildiklerim bunlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:*

"... İşte kardeşlerim, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede Ecinnistan şehinşahının kızı Görkem Sultan'dan görebildiklerim bunlar!" demiş.

Genç kızlar kız kardeşlerinin bu sözlerini işitince, hayranlıkla "Ey Hasan, böylesine harika bir kıza tutulmkta ne kadar haklısın! Ama, Allah için, bizi hemen onun yanına götür de onu gözlerimizle görelim!" diye haykırmışlar. Hasan da, hemşirelerinden yana güven duyarak onları güzel Görkem'in bulunduğu odaya götürmüş ve kızlar, onun eşsiz güzelliğini görüp önünde elleri

arasından yeri öpmüşler ve selamlar ve hoş geliş dileklerinden sonra, ona "Ey şahımızın kızı, kuşkusuz kardeşimiz delikanlı ile serüvenin inanılmaz bir şey! Ama, burada ellerinde bulunan hepimiz, gelecekte senin mutlu olmanı öngörüyor; ve sana, tavırlarının zarafeti, sevecenliği ve her alandaki uzmanlığından dolayı kardeşimiz olan bu delikanlıya, tüm ömrünce bağlanmakla sadece büyük bir memnunluk duyacağının güvencesini vermek istiyoruz! Başkaca, araya birini sokacak yerde tutkusunu doğrudan doğruya sana açıkladığını ve yasal olmayan hiçbir şey istemediğini de düşün! Ve biz, genç kızların erkeklerden vazgeçemeyeceklerinden emin olmasaydık, şahımızın kızı olan senin nezdinde, bunca gözüpek bir girişimde bulunmazdık! Bırak seni kardeşimizle everelim! Ondan hoşnut kalacaksın; bu konuda sana boynumuz üzerine güvence veririz!" demişler. Ve bu sözleri söyleyerek yanıt beklemişler. Ama güzel Görkem, ne olumlu ne de olumsuz herhangi bir şey söylemediğinden, Gül Goncası ona doğru ilerlemiş ve elini ellerine alarak, ona "İzninle hanımımız!" demiş; sonra Hasan'a dönerek ona "Sen de elini uzat!" demiş. Hasan elini uzatmış; Gül Goncası onu tutarak kendi ellerinin içinde Görkem Sultan'ınkilerle birleştirerek ikisine birden "Allah rızası ve Elçi'sinin yasasına uyarak sizi everiyorum!" demiş. Hasan da, mutluluğun doruğunda, şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Ey hayranlık veren karışımı benliğinde toplayan huriye!
> Güzelliğin suyunda yıkanmış muzaffer yüzünü görünce,
> insan onda parıldayan görkemliliği nasıl unutabilir!
> Gözlerim senin güzelim bedeninin yarısına yakınının
> kesinlikle yakuttan, üçte birinin inciden, beşte birinin
> siyah miskten, altıda birinin amberden ve tümünün altından oluştuğunu görüyor!
> Havva Anamız'dan doğma bakireler arasında ve göklerin
> çeşitli bahçelerinde yaşayan güzeller içinde seninle kıyaslanabilecek bir teki bile yok!
> Bana ölümü vermek ister misin? Öyleyse bağışlama beni!
> Aşkın başka kurbanları da vardır elbette! Beni yaşama mı
> döndürmek istiyorsun? Gözlerini üstüme çevir öyleyse, ey
> dünyanın süsü!

Ve genç kızlar bu dizeleri işitince, Görkem'e doğru dönerek "Ey sultan, duygularını bunca güzel bir tarzda ve dizeler halinde anlatan bir genci sana ulaştırdığımız için hâlâ bizi ayıplayacak mısın?" diye haykırmışlar. Görkem de "Bir şair mi o?" diye sormuş. Ona "Kesinlikle elbet! Hayranlık verici bir kolaylıkla her zaman çok canlı bir duyarlık yaratan şiirler ve binlerce dizeden oluşan gazelleri doğaçlamadan söyler ve düzenler!" demişler. Hasan'ın yeni erdemini açıkça ortaya koyan bu sözler, sonunda, yeni gelini kazanmasını sağlamış; ve uzun kirpiklerinin arasından gülerek Hasan'a bakmış; Onun gözlerinin bir işaretinden başka bir şey beklemeyen Hasan da, onu kollarına almış ve odasına taşımış. Ve orada, kendisinin izniyle onda açılacak şeyi açmış ve kırılacak şeyi kırmış ve mühürlenmiş olanı sökmüş! Ve bütün bunları tatlılaştırmanın sınırında tatlılaştırarak yapmış; o da buna aynı şekilde karşılık vermiş; ve ikisi birlikte, az bir zamanda dünyanın tüm zevklerini tatmışlar. Ve kıza karşı duyduğu aşk, tüm tutkuların ötesinde, Hasan'ın yüreğine iyice yerleşmiş. Ve tüm kuşlarıyla uzun uzadıya ötmüş durmuş! Kendine inananları zevkte birleştiren ve üzerlerine yığdığı verilerin hesabını tutmayan Tanrı'ya şükürler olsun! Sana tapınırız, Rabbim! Senden yardım dileriz! Bizi doğru yola sevk et, iyiliklerinle donattıklarının yoluna! Hiddetini uyandıranların ya da şaşkınlık içinde bulunanların yoluna değil!

Böylece Hasan ve Görkem, aşkın sağladığı her türlü zevkle dolu kırk gün geçirmişler. Yedi sultan, özellikle Gül Goncası da, iki yeni evlinin zevklerini her gün çeşitlendirmek ve sarayda bulunuşlarını en hoş şekilde değerlendirmek için ellerinden geleni yapmışlar. Ama, kırkıncı günün sonunda, Hasan annesini, evde kurduğu mezarı başında gece gündüz ağlayıp durmaktayken ve kendisini unuttuğu için ona sitem ederken rüyasında görmüş. Gözlerinde yaşlarla uyanmış; ve içini parçalayan hıçkırıklar koparmış! Kız kardeşleri yedi sultan, onun ağlamasını duyarak koşuşmuşlar; ve Gül Goncası, ötekilerin hepsinden çok gözyaşlarına boğularak Ecinniler şahının kızına, kocasına ne olduğunu sormuş. Görkem de "Bilmiyorum!" diye yanıt vermiş; Gül Goncası "Derdinin nedenini kendim sorup öğreneyim!" diyerek Hasan'a "Neyin var senin kuzucağızım?" diye sormuş. Hasan, gözünden daha da fazla yaşlar dökmüş ve sonunda, pek çok sızlanarak rüyasını anlatmış.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve sonunda pek çok sızlanarak rüyasını anlatmış. O zaman ağlayıp inleme sırası Gül Goncası'na gelmiş; kız kardeşleri de Hasan'a "Bu durumda, Hasan, seni burada daha fazla tutamayız ve de sevgili anneni yeniden görmek üzere ülkene dönmeni engelleyemeyiz. Yalnız senden bizi unutmamanı ve bizi yılda bir kez gelip görmeyi vaat etmeni rice ediyoruz!" demişler. Küçük kardeşi Gül Goncası da, hıçkırarak Hasan'ın boynuna atılmış ve sonunda kederden baygın düşmüş. Kendine gelince de, kederle ayrılık dizeleri okumuş, her türlü teselliyi reddederek başını dizlerine eğmiş. Hasan da onu kucaklamaya ve okşamaya koyulmuş ve ona, senede bir kez gelip kendisini göreceğini yeminlerle vaat etmiş. Ve bu sırada Hasan'ın ricası üzerine, kız kardeşleri yol hazırlığına başlamışlar. Her şey tamalanınca, kendisine "Basra'ya ne şekilde dönmek istiyorsun?" diye sormuşlar. O da "Bilmiyorum!" demiş. Sonra birdenbire Behram'dan aldığı üzerine horoz derisi gerili sihirli dümbeleği hatırlamış. Ve "Vallahi! İşte buldum. Ama onu nasıl kullanacağımı bilmiyorum!" diye haykırmış. Bunun üzerine ağlamakta olan Gül Goncası, bir an için gözyaşlarını kurutmuş; ayağa kalkarak Hasan'a "Sevgili kardeşim, bu dümbeleği nasıl kullanacağını ben sana öğreteyim!" demiş ve dümbeleği almış ve onu böğrüne dayayarak parmaklarıyla horoz derisi üzerine hafifçe vurur gibi yapmış. Sonra Hasan'a "İşte böyle yapmak gerek!" demiş. Hasan da "Anladım, kardeşim!" demiş. Ve tamburu genç kızdan alıp Gül Goncası'nın kendisine gösterdiği şekilde, ama daha fazla kuvvetle vurmuş. Birdenbire, ufkun her yanından büyük develer, hecin develeri, katırlar ve atlar sökün etmiş. Ve bütün bu sürü, gürültüler koparak uzun bir dizi halinde: ilkin develer, sonra hecin develeri, sonra katırlar ve sonra da atlar sıralanmaya başlamışlar.

Bunun üzerine, yedi sultan en iyi hayvanları seçip öbürlerine yol vermiş, seçtiklerinin üzerine değerli denkleri, armağanları, eşyaları ve yiyecekleri yüklemişler. Ve büyük bir hecin devesinin sırtına yeni evliler için iki kişilik bir tahtırevan yerleştirdikten

sonra birbirlerine veda etmeye başlamışlar. Oh! Bu veda ne kadar acı olmuş! Zavallı Gül Goncası! Sen üzülmüş ve ağlamışsın! Şahın kızıyla birlikte yola çıkmakta olan Hasan'a sarılıp ondan ayrılırken senin kardeş yüreğin nasıl parçalanmıştır kim bilir! Yavrusundan kahrolarak ayrılmış bir kumru gibi inliyormuşsun! Ah! Ey ince ruhlu Gül Goncası, henüz ayrılık bardağını acının nasıl doldurduğunu bilmiyordun, sen! Ve ey merhametle dolu kişi, mutluluğunu hazırladığın sevgili Hasan'ının senin sevecenliğinden bunca erken uzaklaşabileceğini beklemiyordun! Ama onu yine göreceksin, buna güven! Öyleyse, sevgili ruhunu yatıştır! Gözlerini kurut! Ağlamanın etkisiyle gül yanakların, nar çiçeğine döndü! Ağlamayı kes, Gül Goncası! Sevgili ruhunu yatıştır ve gözlerini sil! Hasan'ı yine göreceksin; zaten bu senin bahtında yazılı!

Böylece kervan, vedalaşmaların acı haykırışları arasında ve Gül Goncası baygın düşerken gözden kaybolmuş; ve kuş gibi dağları, vadileri, ovaları, çölleri geçmiş ve ona güvenlik sağlayan Tanrı'nın korumasıyla bir engelle karşılaşmadan Basra'ya ulaşmış.

Evin kapısına geldiklerinde, Hasan, annesinin, çocuğunun kaybolmasından acı acı yakınarak inlediğini duymuş; ve gözlerini yaşlar doldurarak kapıyı çalmış. İçeriden zavallı yaşlı kadın kırık sesiyle "Kapıda kim var?" diye sormuş. Hasan da "Bize kapıyı aç!" demiş. Kadın, zavallı bacakları üzerinde titreyerek gelip kapıyı açmış; ve ağlamaktan gözlerinin görüş gücü azaldığı halde, oğlu Hasan'ı tanımış. O zaman büyük bir soluk koyvermiş ve bayılmış. Hasan, karısının yardımıyla onunla ilgilenmiş; ve onu kendine getirmiş. O zaman kadının boynuna atılmış ve sevinçten ağlayarak kucaklaşmışlar. Hasan annesine "Anne, işte eşim olan kızın! Onu sana hizmet etsin diye buraya getirdim!" demiş. Yaşlı kadın da Görkem'e bakmış ve onu o denli güzel bulmuş ki, neredeyse aklını yitirecek kadar gözleri kamaşmış; ve ona "Kim olursan ol, kızım, ışıldattığın eve hoş geldin!" demiş. Ve Hasan'a "Oğlum, karının adı ne?" diye sormuş; Hasan "Görkem, anneciğim!" diye yanıt vermiş. Kadın "Adına yaraşıyor! Sana bu ismi veren kişi iyi esinlenmiş, ey kutsanmış kız!" demiş; ve onu elinden tutarak evdeki eski halının üzerinde yanına oturtmuş. O zaman Hasan, annesine, hiçbir ayrıntıyı unutmadan, ansızın ayrılışından Basra'ya dönüşüne kadar tüm

öyküsünü anlatmış. Annesi de işittiklerine hayranlığın sınırında hayran kalmış; ve Ecinnistan şehinşahının kızına şanına layık olarak nasıl davranacağını bir türlü bilememiş.

Böylece, bir yandan başlamış olmak için çarşıya gidip birincil nitelikte her türden yiyecek içecek almış; sonra ipekçiler çarşısına gitmiş ve büyük tacirlerden en pahalısından on harika urba satın almış; ve bunları Hasan'ın eşine getirmiş ve onun şanına ve onuruna hiçbir şeyin çok olmadığını belirtmiş olmak için onunu da birbiri ardından sırtına geçirerek onu giyindirmiş. Ve sanki kendi kızıymış gibi kucaklayıp öpmüş. Sonra da ona olağandışı yemekler pişirmiş ve eşi bulunmadık tatlılar hazırlamış. Onu memnun etmek için özenle ve ince bir ilgiyle kendisinden hiçbir şeyi esirgememiş. Bunu izleyerek oğluna dönüp ona "Bilmiyorum ama Hasan, Basra kentinin karının şanına layık olmadığını sanıyorum; ve hepimiz için kalkıp Barış Kenti Bağdat'a giderek Halife Harun Reşid'in koruyucu kanadı altında orada yaşamak her bakımdan daha iyi olacak. Ve sonra, oğlum, işte artık birdenbire çok zengin olduk; korkarım ki, şimdiye dek fakir olarak tanındığımız Basra'da kalırsak, kuşkulu bir dikkati üzerimize çekeceğiz ve simya ilmiyle uğraşmamız nedeniyle zengin olduğumuz söylenecek! Bana kalırsa, en iyisi, Bağdat'a gidip daha ilk günlerden başlayarak uzaklardan gelmiş sultanlar ve emirler gibi bilinelim!" demiş. Hasan da annesine "Mükemmel bir fikir!" diye yanıt vermiş. Ve o saatte ve o anda ayağa kalkıp eşyaları ve evi satmış, bunu izleyerek sihirli dümbeleği eline almış ve horoz derisinin üzerine vurmuş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Bunu izleyerek sihirli dümbeleği eline almış ve horoz derisinin üzerine vurmuş ve hemen havanın derinliklerinden büyük hecin develeri gelip evin önünde sıralanmışlar. Hasan, Hasan'ın annesi ve eşi paraya çevirmedikleri yükte yeğni pahada ağır eşyalarını yanlarına alarak tahtırevana binmişler ve hecin develerini yola çıkarmışlar. Sağ elin sol ele kavuşmasına kadar geçen

zamandan da kısa bir sürede, Dicle üzerindeki Bağdat kapılarına ulaşmışlar ve Hasan onları önüne katarak bir simsar bulmaya gitmiş; bu simsar vezirlerden birinin mülkü olan şahane bir sarayı yüz bin dinar karşılığında onun için satın almış. Annesini ve eşini çabucak oraya götürmüş ve sarayı göz kamaştıran eşyalarla süslemiş ve iki cinsten köleler, genç çocuklar ve haremağaları satın almış. Ve tüm Bağdat kentinde evinin en göze çarpan konutlardan biri olması için hiçbir şey esirgememiş.

Böylece evine yerleşerek Hasan, o tarihten başlayarak karısı Görkem ile birlikte her gün önlerine komşularından öğrendiği ve Basra'dakilere benzemeyen ve Bağdat'ta yeryüzündeki hiçbir yerde görülemeyecek kadar çok olan değişik tanımlamalara uyan çeşitli yemekler ortaya koymaya çalışan saygın annesi ikisini de özenli bir bakımla kuşatmış olduğu halde Barış Kenti'nde ömür sürmeye başlamış. Böylece, bu güzelim yaşam ve üstün beslenmeyle dokuz ay geçince, Hasan'ın karısı aylar kadar güzel iki oğlan çocuğu doğurmuş. İkizlerden birine Nâsır, öbürüne Mansur adını koymuşlar.

Böylece, geçen bir yılın sonunda, kendilerine yemin ederek verdiği sözü düşünerek Hasan, yedi sultanı sık sık hatırına getirir olmuş. Ve de özellikle kız kardeşi Gül Goncası'nı yeniden görmek arzusu tüm canlılığıyla içini sarmış. Dolayısıyla bu yolculuk için hazırlıklara başlamış; ve armağan olarak sunulmaya layık, tüm Irak'ta ancak Bağdat'ta bulunabilecek en güzel kumaşları ve en harika eşyayı satın almış; ve kafasında tasarladığı fikri annesine açarak ona "Yokluğumda senden çok rica ederek sadece bir tek şey diliyorum; o da, evin en gizli yerine saklamış bulunduğum eşim Görkem'in tüyden giysisini büyük bir özenle gözetmendir. Çünkü anneciğim, bil ki, eğer sevgili eşim, büyük bir bahtsızlığımız olur da, bu giysisini yeniden görme fırsatını bulursa, o anda başlangıçtaki kuş olarak uçma içgüdüsünü edinir; ve yüreği istemese de, buradan kaçıp uzaklaşmaktan kendini alıkoyamaz! Bundan ötürü, anneciğim, ona bu giysiyi göstermekten çok sakın! Çünkü, böyle bir felaket olursa, hiç kuşkusuz ya kendimi öldürür ya da kahrımdan ölürüm! Bir de senden, bünyesi narin ve nazlı olduğundan, kendisine neyin uyup uymadığını, neyin incelikli, neyin kaba olduğunu bilmeyen hizmetkârlardan çok bizzat senin

onunla ilgilenmeni istiyorum. Ve özellikle, anneciğim, onun evden dışarı çıkmasına, hatta sarayın taraçasına çıkmasına izin verme; çünkü açık havanın onu çok etkileyeceğinden ve gökyüzünün onu şu ya da bu şekilde aykırı bir davranışa sürükleyeceğinden endişe ederim. İşte bu yüzden bu önerilerde bulundum! Eğer ölümümü istiyorsan, bunları ihmal etmen yeter!" demiş. Hasan'ın annesi de "Allah beni, senin arzuna uymamaktan korusun, çocuğum! Peygambere dua edelim! Bunca tavsiyeyi duymayacak ve en küçük bir dileğine bile kulak asmayacak kadar bunadım mı ben? Sen gönül rahatlığıyla yola çık Hasan; Tanrı'nın lütfuyla döndüğünde Görkem'e sadece her şeyin istediğin gibi gidip gitmediğini sorman yeter!" diye yanıt vermiş. "Ama, ben de kendimce, senden bir şey isteyeceğim çocuğum; yedi sultanın yanında kısa bir süre kaldıktan sonra gidip gelmek için zorunlu olan zamandan daha uzun bir süre yokluğunu uzatma!" diye sözünü sürdürmüş.

Ve Hasan ile Hasan'ın annesi işte böyle konuşmuşlar, ama, bahtın kitabında yazılanın kendilerine ne sakladığını bilmiyorlarmış. Böylece, Hasan da annesine gerekli zamandan fazla süre uzakta kalmamaya söz vermiş; ve gidip eşi Görkem'i ve annelerinin bağrında meme emmekte olan ikiz oğulları Nâsır ile Mansur'u kucaklamış. Bunu izleyerek horoz derisi gerili dümbeleği çalmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Bunu izleyerek horoz derisi gerili dümbeleği çalmış ve ortaya çıkan hecin devesine binmiş ve annesine bir kez daha tüm tavsiyelerini tekrarladıktan sonra, elini öpmüş. Sonra çökmüş olan deveye seslenmiş; o da hemen kalkıp dört ayağı üzerine dinelmiş ve yerde yürümekten çok organlarını havaya bırakarak ve ayaklarının altında mesafeyi yok ederek akıp gitmiş. Ve gökyüzünde sadece bir nokta haline gelmiş.

Aslında, Hasan'ın gelişini gören yedi sultanın onu ne denli yoğun bir sevinçle karşıladığını, özellikle Gül Goncası'nın ne

denli mutlu olduğunu ve sarayı çiçek çelenkleriyle nasıl süsleyip ışıklara boğduğunu söylemeye gerek yokmuş. Bırakalım onu, kız kardeşlerine anlatacağı her şeyi, özellikle Nâsır ve Mansur adlı ikizlerin doğumunu anlatsın! Ve de kendini onlarla birlikte avlanmaya ve eğlenmeye kaptırsın! Ve yöremi çeviren ey saygın ve yüce gönüllü dinleyenlerim, benimle birlikte Bağdat'taki, Hasan'ın yaşlı annesini ve eşi Görkem'i bıraktığı saraya dönün! Bana bu lütfu cömertçe bağışlayın; o zaman saygın kulaklarınız ve hayran gözleriniz yaşamda hiç görüp işitmedikleri, hatta düşlemedikleri şeyleri görüp duyacaklardır. Ve de Kısmet Dağıtıcı'nın kutsamaları ve lütuflarının en seçkinleri üzerimize olsun! Beni iyice dinleyin efendilerim!

Ey değerli dinleyiciler, Hasan ayrılınca, eşi Görkem, Hasan'ın annesini bir an bile terk edip yerinden kıpırdamamış; ve bu böylece iki gün sürmüş. Ama üçüncü günün sabahı, mutluluklar dileyerek yaşlı kadının elini öpmüş ve ona "Anneciğim, hamama gitmeyi çok isterdim; Nâsır ile Mansur'un meme emmeleri dolayısıyla çoktandır yıkanmadım!" demiş. Yaşlı kadın da ona "Ya Allah! Bunlar düşünülmeden söylenmiş sözler kızım! Hamama gitmek mi? Vay başımıza gelen! Sen kendinin ve benim bu kentin hiçbir hamamını tanımayan yabancılar olduğumuzu bilmiyor musun? Ve kocan götürmedikçe ve önden gidip bir oda tutmadıkça ve içeride her şeyin yolunda ve arınık olduğuna, hamamböcekleri ve karafatmaların tavandan düşüp düşmediklerine güven getirmedikçe, biz oraya nasıl gidebiliriz? Oysa kocan burada değil ve böyle önemli bir işte onun yerini tutabilecek bir kimse de tanımıyorum; çok yaşlı ve zayıf bünyeli olduğumdan, ben de sana eşlik edemem! Ama istersen eğer kızım, ben sana burada su ısıttırayım ve başını yıkayıp evimizin hamamında hoş bir banyo yaptırayım! Bunun için ne gerekliyse burada hepsi var; hatta önceki gün bir kutu kokulu Halep sabunu, amber, ağda ve kına aldım! Böylece, kızım, bu konuda kaygılanmamalısın! Pek güzel olur!" demiş. Ama Görkem "Hanımım, ne zamandan beri kadınlara hamama gitme izni verilmiyor? Vallahi, bu söylediklerini bir köleye bile söylesem, dayanamazdı ve evinizde kalmaktansa, çarşıya götürülüp satılmasını dilerdi! Ama, hanımım, erkeklerin bütün kadınların birbirine benzediğini ve yasadışı işler yapmalarını önlemek

için birilerine olduğu kadar öbürlerine karşı da kıyıcı önlemler almak gerektiğini düşünmeleri ne kadar anlamsız! Ama, sen, yine de çok iyi bilirsin ki, eğer bir kadın bir şey yapmayı kafasına koyarsa, tüm engellemelere karşın, her zaman bunun bir yolunu bulur ve maksadına ulaşır ve onu, gerçekleştirilmesi imkânsız da olsa, felaketli sonuçlar doğursa da, niyetlerinden kimse geri çeviremez! Ah! Gençliğime yazıklar olsun! Benden kuşkulanıyorlar, iffetime hiç güvenilmiyor demek! Artık ölsem yeridir!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, gözyaşları döküp hıçkırmaya başlamış ve başına kara uğursuzlukların gelmesini dilemiş!

O zaman Hasan'ın annesi, artık onu niyetinden alıkoyamayacağını anlamış; sonunda döktüğü gözyaşlarından ve inlemelerinden etkilenmiş. O zaman ilerlemiş yaşına ve oğlunun yasaklamalarına karşın ayağa kalkmış ve hamam için gerekli her şeyi, temiz çamaşırlar ve kokularla birlikte her şeyi hazırlamış. Sonra Görkem'e "Haydi, kızım, gel artık üzülme! Ama Tanrı bizi kocanın öfkesinden korusun!" demiş. Ve onunla birlikte saraydan çıkmış ve kentin en ünlü hamamına gitmek üzere ona eşlik etmiş.

Ah! Keşke Hasan'ın annesi Görkem'in sızlanmalarından etkilenerek o hamamın eşiğini hiç aşmasa, ne iyi olurmuş! Ancak bahtın kitabını, Her Şeyi Bilen'in dışında kim okuyabilir? Ve yol üzerinde iki adım arasında ne olacağını önceden kim bilebilir? Ama biz, Müslümanlar, Yüce İrade'ye inanır ve güveniriz! Ve de "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed onun elçisidir!" deriz. Peygambere dua eyleyin ey inananlar, benim saygın dinleyicilerim!

Güzel Görkem, temiz çamaşır bohçasını taşıyan Hasan'ın annesi önünde, hamama ulaşınca, giriş yerindeki büyük salonda uzanmakta olan kadınlar, onun güzelliğinden o denli etkilenmişler ki, hep birden bir hayranlık haykırışı koparmışlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:*

Güzel Görkem, temiz çamaşır bohçasını taşıyan Hasan'ın annesi önünde, hamama girince, giriş yerindeki büyük salonda uzanmakta olan kadınlar, onun güzelliğinden o denli etkilen-

mişler ki, hep birden bir hayranlık haykırışı koparmışlar. Ve ondan gözlerini hiç ayırmamışlar. Genç kadın henüz örtülerine bürülü olduğu halde, gözleri böylesine kamaşmış! Örtülerden soyunup çırçıplak kalınca, hayranlıkları çılgınlığa dönüşmüş! Ey Saul arslanını büyüleyen hükümdar Davud'un harpı; ve sen ey kıvırcık savaşçı Antere'nin sevgilisi olan çöl kızı, ey tüm Arap kabilelerini aşkı uğruna birbiriyle çarpıştıran güzel kalçaları enine boyuna oynayan Bakire Alba; ve sen, El-Buhur ve El-Kusur ülkelerinin hükümdarı Gayyur Şah'ın kızı, ateşli gözleri ecinnilerin alabildiğine akıllarını bulandıran Sitti Budur ve sen kaynakların musikisi ve sen kuşların bahar ötüşü, bu maralın çıplaklığı karşısında siz ne değer taşırsınız? Ey Görkem, seni yaratan ve tüm altın bedeninde yakutun ve miskin, saf amberle incilerin karışımını sağlayan Tanrı'ya övgüler olsun!

Böylece hamamdaki kadınlar onu daha iyi görüp değerlendirmek için yıkanmalarını ve gevşeyip rahatlamalarını terk etmişler ve onu adım adım izlemişler. Kadının sihirli güzelliğinin söylentileri hemen hamamda ve tüm yörede yayılmış ve bir anda bu güzellik harikasını görme merakıyla tutuşan kadınlar, hamamdaki salonları öylesine doldurmuş ki, hiç kimse yerinden kıpırdayıp dolaşamaz olmuş. Ve bu bilinmeyen kadınlar arasında Halife Harun Reşid'in eşi Sitti Zübeyde'nin cariyelerinden biri de varmış. Ve adı Tuhfe olan bu genç cariye bu sihirli ayın güzelliğine öteki kadınlardan da fazla şaşırmış; ve onu havuzda yıkanırken seyreden ilk sıradaki kadınlar arasında yer almış bulunuyormuş. Görkem yıkanmasını tamamlayıp giyininceye, küçük cariye kız onu hamam dışında da, sanki bir mıknatısla çekiliyormuş gibi izlemekten kendini alamamış; ve Görkem ile Hasan'ın annesi konutlarına ulaşıncaya kadar sokaklarda onun ardından yürümeye koyulmuş. O zaman genç cariye Tuhfe saraya giremediğinden, parmaklarını dudaklarına götürerek Görkem'e attığı bir gülle birlikte, çınlayan bir öpücük yollamakla yetinmiş. Ama ne yazık ki, kapıdaki haremağası bu gülü ve bu öpücüğü görüp işitmiş; ve son kertede içerleyerek, ona gözlerinin akını belirterek, korkunç küfürler yağdırmaya koyulmuş; bu durum karşısında Tuhfe içini çekerek oradan uzaklaşmaktan başka çıkar yol bulamayarak Halife'nin sarayına dönmüş; orada hemen hanımı Sitti Zübeyde'nin yanına ulaşmış.

Sitti Zübeyde gözde cariyesini solgun ve soluk soluğa görünce, ona "Sen nerelerdeydin ki, ey ince kız, böyle yanıma solgun ve heyecanlı bir durumda döndün?" diye sormuş. Kız "Hamamdaydım, hanımım!" demiş. Sultan "Hamamda ne gördün, Tuhfe'm, böyle alt üst olarak baygın gözlerle bana dönmeden önce?" diye sorunca "Nasıl olur da hanımım, gözlerim ve ruhum bozguna uğramaz ve aklımı bulandıran o kadın konusunda yüreğim kederlenmez?" diye yanıt vermiş. Sitti Zübeyde gülmeye başlamış ve "Sen neler anlatıyorsun ey Tuhfe ve bana kimden söz ediyorsun?" demiş. Kız "Hangi narin delikanlı ya da genç kız, hangi karaca yavrusu ya da maral, ey hanımım, onun güzelliğine ve çekiciliğine eşit olabilir?" demiş. Sitti Zübeyde "Ey çılgın Tuhfe, artık bana onun adını söylemeye karar verdin mi bari?" demiş. Kız da "Başım üstüne olan iyiliklerinin hatırına yemin ederim ki, hanımım, bilmiyorum! Yeryüzündeki hiçbir yaratık, geçmişte, şimdiki zamanda ve gelecekte, onunla kıyaslanamaz! Onun hakkında bildiğim bütün şey, kendisinin Dicle kıyısında bulunan, kente bakan büyük bir kapısı, nehre bakan bir başka kapısı olan sarayda oturduğudur. Ve dahası, bana hamamda adı Hasan el-Basri olan zengin bir tacirle evli bulunduğunu söylediler! Ah! Hanımım, beni böyle ellerin arasında titreyişler içinde görüyorsan bu, sadece, onun güzelliğiyle heyecana kapılmamdan değil; şayet bir bahtsızlık eseri olarak Halife efendimiz ondan söz edildiğini duyarsa, ortaya çıkabilecek kötü sonuçları düşünmenin bende yarattığı büyük korkudandır. Hiç kuşkusuz, tüm insaflı yasaları çiğneyerek kocasını öldürtür; ve bu olağanüstü genç kadınla evlenir; ve ölümsüz ruhunun paha biçilmez varlığını güzel ama kahredici bir yaratığa geçici olarak sahip olmak için feda ederdi!" demiş.

Aslında ne denli akıllı ve konuşmalarında ölçülü olduğunu bildiği küçük cariyesi Tuhfe'nin bu sözlerini duyunca Sitti Zübeyde pek çok şaşırmış; ve ona "Ama, ey Tuhfe, hiç değilse böylesi harika bir güzelliği sadece rüyada görmediğinden emin misin, sen?" demiş. Kız "Başım üzerine ve bana yaptığın iyiliklerin yüklediği minnet üzerine yemin ederim ki, ey hanımım, onu görerek, ne Araplarda ne Türklerde ne de Acemlerde, hiçbir toprak ve iklimde eşi doğmamış bu genç kadına bir gül ve bir öpücük fırlattım!" diye yanıt vermiş. O zaman Sitti Zübeyde

"Tertemiz olan atalarımın yaşamı üzerine yemin ederim ki, bu eşsiz mücevheri benim de tanımam ve kendi gözlerimle görmem gerek!" diye haykırmış. Ve hemen Cellat Mesrur'u çağırtmış; onun, önünde, elleri arasında yeri öptüğünü gördükten sonra kendisine...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:*

Ve hemen Cellat Mesrur'u çağırtmış; onun, önünde elleri arasından yeri öptüğünü gördükten sonra, kendisine "Ey Mesrur, hemen bir kapısı nehre, öteki kapısı kente açılan iki kapılı saraya git! Orada oturmakta olan genç kadını ara ve onu bana getir, yoksa başın gider!" demiş. Mesrur da "İşitmek itaat etmektir!" yanıtını vermiş ve başı ayaklarından önce fırlayarak gerçekte Hasan'ın mülkü olan söz konusu saraya koşmuş. Kendisini tanıyıp saygı gösteren haremağasının önünde beklediği büyük dış kapıyı açmış ve giriş kapısına ulaşarak çalmış.

Hemen Hasan'ın annesi olan yaşlı kadın gelip kapıyı açmış. Mesrur da içeri girip yaşlı kadına barış dilemiş. Hasan'ın annesi onun bu dileğine yanıt verip kendisine "Ne arzu etmektesin?" diye sormuş. O da "Ben Halife'nin celladı Mesrur'um; buraya El Kasım'ın kızı, Peygamber'in amcası Tanrı'nın barışı ve kutsaması üzerine olası Âl-i Abbas Hanedanı'ndan altıncı halife Harun Reşid'in karısı Es-Saide[1] Zübeyde tarafından yollandım. Ve buraya, bu konutta oturan güzel hanımı birlikte saraya, hanımımın yanına götürmek üzere geldim!" demiş. Bu sözleri işitince, Hasan'ın korkup titremeye başlayan annesi "Ey Mesrur, bizler burada yabancıyız ve söz konusu genç kadının eşi olan oğlum burada olmayıp gezidedir. Ve gitmeden önce, yanında ben ya da bir başkası olsa bile herhangi bir nedenle kendisinin evden çıkmasını yasakladığını bana bildirdi. Ve güzelliği yüzünden başına bir şey gelirse, dönüşünde oğlumun ölümüne neden olmasından çok korkarım! Bu yüzden, ey iyilik sever Mesrur, senden, felaketimize acımanı ve bizim irademizin üstünde ve sana verebilece-

1 *Es-Saide:* Mutlu, uğurlu, mübarek anlamında (Â.Ş.O.)

ğimiz şeylerin dışında olan bir şeyi bizden istememeni yalvarıyoruz!" diye haykırmış. Mesrur da "Hiç korkma, benim iyi yürekli hanımım! Genç hanımın başına herhangi bir üzücü olay gelmeyeceğine güven duy! Hanımım Sitti Zübeyde sadece kendi gözleriyle izleyip anlatılanların onun güzellik ve parlaklığını aşıp aşmadığını anlamak için bu genç hanımı görmek istiyor. Ben zaten böylesi bir görevi ilk kez yerine getiriyor değilim; dolayısıyla senin de gelininin de böyle bir arzuya uymakla kaygılanacağınız hiçbir şey olmadığına güvence veririm! Ve dahası sizi olanca güvenlik içinde Sitti Zübeyde'nin huzuruna nasıl götürmüşsem, sağ salim eve getirmeyi de üzerime alıyorum!" diye yanıt vermiş.

Hasan'ın anası tüm karşı koymaların yararsız, hatta zararlı olabileceğini anlayınca Mesrur'u evin giriş bölümünde bırakarak Görkem'in yanına gidip, onu giydirip süslemiş. İki küçük oğlan, Nâsır ile Mansur'u da aynı şekilde giydirmiş; ve iki küçüğün her birini bir koluna alarak Görkem'e "Sitti Zübeyde'nin buyruğuna boyun eğmemiz gerektiğine göre, hep birlikte oraya gidelim!" demiş. Kapının yanına, onun önünde yürüyerek yaklaşınca Mesrur'a "Biz hazırız!" demiş. Mesrur da dışarı çıkarak, ardında iki küçük çocuğu taşıyan Hasan'ın annesi ve tamamıyla örtülere bürünmüş Görkem olduğu halde, onlara yol göstermiş. Ve böylece onlara, Halife'nin sarayına, yöresinde birçok esirenin ve ilk sırada küçük Tuhfe'nin yer aldığı gözdelerinin bulunduğu geniş bir tahta şahane bir edayla rahatça oturmuş olan Es-Saide Zübeyde'nin önüne gelinceye kadar yol göstermiş.

O zaman Hasan'ın annesi, iki küçük çocuğu, her zaman tümüyle örtülerine bürülü kalmış olan Görkem'e teslim ederek Zübeyde'nin önünde, iki elinin arasından yeri öpmüş; ve selam verip övgüler sunmuş. Sitti Zübeyde de onun selamını iade etmiş ve elini uzatarak kadına öptürmüş; sonra kendisinden ayağa kalkmasını rica etmiş. Sonra da Hasan'ın eşine dönerek ona "Ey hoş gelişler olası, neden örtülerini çıkarmıyorsun? Burada erkek falan yok!" demiş. Ve Tuhfe'ye yaptığı bir işaret üzerine, gözde kızararak Görkem'e yaklaşmış. Ve örtüsünün eteğini tutmuş; ve sonra hafifçe kumaşa dokunan parmaklarını dudaklarına götürüp öperek alnına götürmüş. Sonra da üzerindeki bol örtüyü kaldırmasına yardım edip yüzündeki peçeyi de kendi elleriyle kaldırmış.

Ey Görkem! Ne bir bulutun ardından ortaya çıkan dolunay, ne tüm parıltısıyla güneş, baharın ılıklığı içinde narin salınmalarıyla dallar, ne tan yelleri, ne gülerek akar su ne de insanoğlunun görerek, işiterek, algılayarak etkilendiği herhangi bir şey, senin bir bakışınla yaptığın gibi, görenlerin içinde hayranlık uyandırabilirmiş! Güzelliğinin ışıltısıyla bütün saray ışığa boğulup gözler kamaşmış! Varlığının uyandırdığı sevinç içinde yürekler kuzular gibi sıçrayıp göğüslerde raksediyormuş. Ve başlar üzerinde çılgınlık esiyormuş. Esireler "Ey Görkem!" diye fısıldayarak hayranlıkla seni seyrediyormuş. Ama biz, ey dinleyicilerim, "Kadın bedenini vadilerdeki zambaklar gibi yaratan ve kendine inananlara Cennet'in bir nişanesi olarak sunan Tanrı'ya şükürler olsun!" diyelim!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:*

Ama biz, ey dinleyicilerim, "Kadın bedenini vadilerdeki zambaklar gibi yaratan ve kendine inananlara Cennet'in bir nişanesi olarak sunan Tanrı'ya şükürler olsun!" diyelim!

Sitti Zübeyde, içine girdiği göz kamaşmasından kurtulunca, tahtından kalkmış ve Görkem'e yaklaşmış; onu kollarıyla sararak bağrına basmış ve gözlerinden öpmüş. Sonra, geniş tahtta onu yanına oturtmuş; ve kendisinin Harun Reşid ile evlendiğinden beri taşıdığı on dizi inciden oluşmuş bir gerdanlığı boynundan çıkararak onun boynuna takmış. Sonra da ona "Ey büyülemeler sultanı, gerçekte senin güzelliğini bana anlatan cariyem Tuhfe aldanmış! Çünkü senin güzelliğin tüm sözsel övgülerin üzerinde! Ama, söyle bana, sen şarkı okumayı, raksetmeyi ya da çalgı çalmayı bilir misin? Çünkü, senin gibi olununca, her şeyde başarı sağlanır!" demiş. Görkem "Gerçekte, hanımım, ben şarkı söylemeyi, raksetmeyi ve de ut veya tambur çalmayı bilmem! Ve genç hanımların doğallıkla bildiği hiçbir sanatta becerim yoktur. Bununla birlikte, belki de sana şaşırtıcı gibi görünebilecek bir konuda yeteneğim olduğunu söyleyebilirim. Ben, kuşlar gibi gökte uçabilirim!" diye yanıt vermiş.

Görkem'in bu sözlerini duyunca bütün kadınlar "Ne harika! Ne olmaz şey!" diye haykırmışlar. Sitti Zübeyde de "Son kertede şaşırmış olmama karşın, ey güzel şey, böylesi bir yeteneğe inanmakta nasıl kararsız kalınmaz? Zaten sen bizim gözümüzde bir kuğu kadar uyumlu ve bir kuş kadar yeğni değil misin? Ama ruhumuzu ardından sürüklemek istiyorsan, gözlerimizin önünde kanatsız olarak uçmanın bir tecrübesini yapmayı kabul eder misin?" demiş. O da "Ama hanımım, benim kanatlarım var; ama üzerimde değil şimdi. Ama dileğin buysa onları edinebilirim! Bunun için kocamın annesine benim tüyden giysilerimi getirmesini söylemen yeter!" demiş.

Sitti Zübeyde, hemen Hasan'ın annesine doğru dönerek ona "Ey saygın hatun annemiz; gidip bize bu tüyden giysiyi bulup getirir misin? Böylece güzel kızının onu nasıl kullandığını görürüz!" demiş. Zavallı kadın da "İşte çaresi olmaksızın mahvolduk! Giysisini giymesi onun aklında başlangıçtaki içgüdüyü uyandırabilir; sonra da ne olacağını ancak Allah bilir!" diye düşünmüş. Ve titrek bir sesle "Ey hanımım, kızım Görkem, senin yüceliğin karşısında şaşırdı ve ne söylediğini bilmez hale geldi! Bu tür bir giysi ancak kuşlara özgü olduğuna göre, nasıl olur da tüyden giysi söz konusu olabilir?" diye yanıt vermiş. Ama Görkem araya girerek Sitti Zübeyde'ye "Yaşamım üzerine yemin ederim ki, hanımım, tüyden giysi evimizde bir çekmecede saklıdır!" demiş. Bunun üzerine Zübeyde, kolundan Keyhüsrevin ve Kayserin tüm hazinelerine bedel değerli bir bilezik çıkarmış ve bunu "Ey anamız, başım üzerine senden rica ediyorum, sadece bir kez göreyim diye şu tüy giysiyi almak için eve git! Sonra onu olduğu gibi alıp götürebilirsin!" diyerek Hasan'ın annesine uzatmış. Ama Hasan'ın annesi ne bu giysiyi ne de benzerini asla görmediğine yeminler etmiş. Bunun üzerine Sitti Zübeyde "Ya Mesrur!" diye haykırmış. Ve Halife'nin celladı, hanımının önünde belirmiş: O da kendisine "Mesrur, hemen bu kadının evine git ve gizli bir çekmeceye konmuş olan tüyden giysileri her yerde ara!" diye haykırmış. Mesrur da Hasan'ın annesini evin anahtarlarını kendisine vermeye zorlamış ve gidip yer altında bir çekmecede saklı bulunan tüyden giysiyi buluncaya kadar her yanı araştırmış. Ve bunu Sitti Zübeyde'ye getirmiş; o da bu giysiyi uzun

uzadıya hayranlıkla seyrettikten ve nasıl bir sanatla yapılmış olduğuna şaşıp kaldıktan sonra, güzel Görkem'e vermiş.

Bunun üzerine, Görkem, onun her bir tüyünü gözden geçirerek incelemiş ve Hasan'ın onu kaçırdığı günkü kadar dokunulmadık olduğunu görmüş; ve onu açıp içine girmiş ve üzerinde düzelterek iki ucunu birleştirmiş; ve böylece iri, beyaz bir kuşa benzemiş! Orada bulunanların hepsi buna şaşıp kalmış. O da ilkin odada kayar gibi bir uçtan öbürüne, yere dokunmadan, dolaşmış; sonra tavana kadar yükselmiş. Sonra da, iki çocuğunu alıp her birini bir omzuna oturtarak Sitti Zübeyde'ye ve orada bulunan öteki kadınlara "Görüyorum ki uçuş denemem size zevk verdi; öyleyse şimdi daha da büyük bir zevk duymaya hazırlanın!" diyerek bir atılım yapıp üstteki pencereye ulaşmış ve kenarına konmuş. Ve oradan "Beni son kez dinleyin! Çünkü sizi terk ediyorum!" demiş. Sitti Zübeyde de, son kertede heyecanlanarak "Nasıl, ey Görkem, bizi sonsuza dek güzelliğinden yoksun bırakarak hemen terk mi ediyorsun, ey sultanlar sultanı?" demiş. Görkem de "Ne yazık ki! Hanımım, öyle olacak! Bir kez giden bir daha geri dönmez!" diye yanıt vermiş. Sonra Hasan'ın gözyaşları ve hıçkırıklara boğularak halı üzerine çökmüş bulunan zavallı annesine dönerek, ona "Ey Hasan'ın annesi, kuşkusuz böylece ayrılmam seni çok üzecek. Senin ve kocam olan oğlun Hasan'ın adına üzülüyorum; çünkü ayrılık günleri yüreğinizi parçalayacak ve yaşamınızı karartacak, ne yazık ki! Bense, hava sarhoşluğunun ruhumu sardığını ve boşlukta uçmam gerektiğini hissediyorum. Ama eğer oğlun beni yeniden bulmayı isterse Vak Vak Adası'na gelip aramaktan başka yapacağı şey yoktur. Artık elveda ey eşimin annesi!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, Görkem, gökte yükselmiş ve tüylerini düzlemek üzere bir an için sarayın kubbesine konmuş ve iki çocuğu ile birlikte bulutların arasında gözden kaybolmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Ve bu sözleri söyledikten sonra Görkem, gökte yükselmiş ve tüylerini düzlemek üzere bir an sarayın kubbesine konmuş.

Sonra yeniden uçuşa geçmiş ve iki çocuğu ile birlikte bulutların arasında gözden kaybolmuş.

Hasan'ın zavallı annesine gelince, neredeyse kederden ölmek üzere imiş ve hiç kıpırdamadan göçtüğü yerde kalakalmış. Ve Sitti Zübeyde, onun üzerine eğilmiş, ona gerekli özeni göstermiş; ve onu biraz canlandırdıktan sonra, kendisine "Ah! Anacığım, her şeyi inkâr edecek yerde, sen Görkem'in büyülü giysiyi ne gibi bir maksatla kullanabileceğini bana söyleseydin ya! O zaman onu kendisine vermemeye dikkat gösterirdim! Ben, oğlunun eşinin uçan ecinnilerden olduğunu nasıl bilebilirdim? Bu durumda, ey iyi yürekli anne, senden bilmezliğimi bağışlamanı ve hiç hesaba katmadığım bir eylemden dolayı artık beni pek fazla suçlamamanı dilerim!" demiş. Zavallı yaşlı kadın da "Hanımım, tek suçlu benim! Kölenin de, efendisini bağışlamak gibi bir hakkı yoktur! Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır! Benim ve oğlumun bahtı da kederden ölmekmiş!" demiş. Ve bu sözler üzerine tüm kadınlar gözyaşlarıyla onu izlerken saraydan çıkmış ve evine kadar âdeta sürüklenerek gitmiş. Orada küçük çocukları aramış, ama bulamamış; ve oğlunun eşini aramış, onu da bulamamış! O zaman, yaşamdan çok ölüme yakın olarak gözyaşlarına ve hıçkırıklara boğulmuş. Ve evin içinde biri büyük, ikisi küçük, üç mezar yaptırmış; ve onların başında gece gündüz ağlayıp inlemeye başlamış; ve şu dizelerle bunlara benzer birçoklarını okuyup durmuş:

> Ah, benim zavallı yavrularım! Yaşlı ağaçların dallarına düşen yağmur gibi, gözyaşlarım buruşuk yanaklarım üzerine düşüyor!
> Ayrılışınız, yaşamımıza veda demektir! Kaybolmanız, ruhumuzun yitip gitmesidir ey yavrularım! Ve burada kalan da benim!

İşte onun durumu böyleymiş! Hasan'a gelince, yedi sultanla üç ay geçirdikten sonra, annesini ve karısını tedirginliğe uğratmamak için ayrılmaya karar vermiş. Ve horoz derisi gerili dümbeleği çalmış; hecin develeri belirmiş. Kız kardeşleri bunlardan onunu seçmiş, ötekileri savmışlar. Bunlardan beşine altın külçe-

leri ve paralar, beşine de değerli taşlar yüklemişler! Ve ondan, bir yıl daha geçince yeniden kendilerini gelip görme sözü almışlar. Sonra hepsi, birbiri ardından, onu kucaklayıp öpmüş; ve her biri, onun ayrılışından ne denli üzüldüğünü anlatan ince duygularla yüklü dizelerle ona hitap etmiş. Ve kalçaları üzerinde bu sözlerin uyumuna göre sallanmışlar. Hasan da onlara doğaçlamadan şu dizeleri söyleyerek cevap vermiş:

> Gözyaşlarım bir gerdanlık olarak size sunduğum incilerdir, kardeşlerim! İşte ayrılık gününde üzengilere takılmışım, dizginleri bırakamam!
> Ey kardeşlerim, sevgili kollarınızdan nasıl kopacağım? Bedenim uzaklaşıyor, ama ruhum sizlerle kalıyor. Ne yazık, ne yazık ki, ayağım üzengilerde iken, nasıl dizginleri çeker, geri dönerim?

Sonra Hasan hecin devesinin üzerinde, kervanın başında uzaklaşarak mutlulukla barış kenti Bağdat'a ulaşmış. Ve eve giren Hasan –gözyaşları, açlık ve uykusuzluk bahtsız kadını o denli değiştirmiş bulunuyormuş ki– annesini güçlükle tanımış. Sonra ortalıkta karısını ve çocuklarını göremeyince, annesine "Karım nerede? Çocuklar nerede?" diye sormuş. Annesi bu sorulara sadece hıçkırıklarla cevap vermiş. Hasan da odadan odaya deliler gibi koşmuş durmuş; ve evin salonunda, içini büyülü giysileri koyduğu çekmeceyi açık ve boşalmış olarak görmüş. Sonra dönerek, odanın ortasındaki üç mezarın farkına varmış. O zaman, alnı taş üzerine çarparak boylu boyunca yere düşüp bayılmış! Ve annesinin koşup yardımına gelmesine karşın, sabahtan akşama kadar bu durumunu sürdürmüş. Ama sonunda kendine gelip giysilerini yırtarak başını kül ve tozlarla örtmüş. Sonra birdenbire kılıcına sarılarak onunla karnını yarmak istemiş. Ama annesi üzerine atılıp kılıç tutan elini engellemiş. Sonra oğlunun başını bağrına basarak onu oturtmuşsa da Hasan mutsuzluktan yılan gibi yerde yuvarlanmaya başlamış. Kadın da, Hasan'a, onun yokluğunda olup bitenleri yavaş yavaş anlatmış ve sözünü "Görüyorsun ki, oğlum, bahtsızlığımızın sonsuzluğuna karşın umutsuzluk yüreğine girmemeli; çünkü karını gidip Vak Vak Adası'nda bulabilirsin...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama beş yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Görüyorum ki oğlum, bahtsızlığımızın sonsuzluğuna karşın, umutsuzluk yüreğine girmemeli: Çünkü karını gidip Vak Vak Adası'nda bulabilirsin!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Annesinin bu sözlerini duyunca, Hasan, ani bir ümidin, ruhunun yelpazelerini harekete geçirdiğini hissetmiş. Ve o anda ayağa kalkarak annesine "Ben Vak Vak Adası'na gitmek üzere yola çıkıyorum!" demiş. Sonra "Adı alıcı kuş çığlığına benzeyen bu adalar nerede acaba, Hint ya da Sint, Acem ya da Çin denizlerinde midir bunlar?" diye düşünmüş. Ve ruhunu bu konuda aydınlatmak için, her şey gözlerine kapkara ve maksatsız görünmesine karşın, evden çıkmış; ve Halife sarayının bilginlerini ve okuryazarlarını bulmaya gitmiş; ve onlara, birer birer, Vak Vak Adası'nın bulunduğu deryaları bilip bilmediklerini sormuş. Hepsi birden "Biz bilmiyoruz! Ve tüm ömrümüzce bu adaların varlığından söz edildiğini duymadık!" demişler. O zaman Hasan umutsuzluk duymaya başlamış; ve eve, bağrı ölüm rüzgârlarıyla sıkışmış olarak dönmüş; ve kendini yere atarak annesine "Anneciğim, benim gitmem gereken yer Vak Vak Adası değil; daha çok Akbabaların Anası'nın[1] yükünü bıraktığı çevrelerdir!" demiş. Ve başı halıya düşmüş olarak gözyaşlarına boğulmuş. Ama sonra birdenbire ayağa kalkarak annesine "Tanrı, beni kardeş kabul eden yedi sultanın yanına dönüp bu Vak Vak Adası'nı onlardan sormamı esinliyor!" demiş. Ve artık daha fazla gecikmeden, kendi gözyaşlarını anasınınkilere katarak ona veda etmiş, dönüşünden beri yol vermemiş bulunduğu hecin devesine binmiş ve yedi sultanların Bulutlu Dağ'daki sarayına ulaşmış.

Kız kardeşleri onun geldiğini görünce, büyük bir mutlulukla kendilerinden geçerek onu karşılamışlar. Sevinç çığlıkları atarak ve ona hoş gelişler dileyerek kendisini kucaklayıp öpmüşler. Kardeşini öpme sırası Gül Goncası'na gelince, kız seven yüreğinin gözleriyle Hasan'ın yüzündeki acıyı ve ruhunun derdini

1 *Akbabaların Anası:* Burada, Mathers'in çevirisine göre, "ölüm" anlamına geliyor (Â.Ş.O.)

görmüş. Ona hiçbir şey söylemeden, gözyaşları içindeki başını omzuna dayamış. Hasan da onunla birlikte ağlamış ve ona "Ah! Gül Goncası, kardeşim büyük bir acıyla ısıtırap çekiyorum ve dertlerimi hafifletebilecek tek çareyi senin yanında aramaya geldim!" demiş. Ve de "Ey Görkem'in kokuları, ruhumu serinletmek için rüzgâr artık sizi bana getiremeyecek!" diye eklemiş. Hasan bu sözcükleri söyleyerek büyük bir feryat koparmış ve duygularından yoksun yere düşmüş.

Bunu gören korkuya düşmüş sultanlar, ağlaşarak onun yöresini çevirmişler ve Gül Goncası, yüzüne gülsuyu serpmiş ve onu gözyaşlarına boğmuş. Hasan yedi kez yerinden kalkamaya davranmış ve yedi kez yeniden yere düşmüş. Sonunda öbürlerinden daha uzun süren bir baygınlıktan sonra gözlerini açmış; ve hazin öyküsünü başından sonuna kadar onlara anlatmış. Sonra "Ve şimdi, ey yardımsever kardeşlerim, size, Vak Vak Adası'na giden yolu sormaya geldim. Çünkü eşim Görkem ayrılırken, anneme 'Eğer oğlun beni bulmak istiyorsa, gelip beni Vak Vak Adası'nda arasın' demiş" diye eklemiş.

Hasan'ın kız kardeşleri, bu sözleri işitince, sınırsız bir uyuşukluğun pençesinde, başlarını önlerine eğmişler ve konuşmaksızın uzun süre birbirlerine bakıp durmuşlar. Sonunda bu sessizliği bozmuşlar ve hep bir ağızdan "Ellerini gök boşluğuna kaldır ey Hasan ve ona ulaşmaya ya da dokunmaya çalış! Bu sana, çocuklarınla karının bulundukları Vak Vak Adası'na ulaşmandan daha kolaydır!" diye haykırmışlar.

Bu sözleri duyunca Hasan'ın gözyaşları bir şelale gibi akmış ve giysilerini yaşa boğmuş. Ve yedi sultan, onun acısıyla gittikçe daha fazla duygulanarak onu teselli etmeye çalışmış. Onun boynunu kollarıyla saran ve onu öpen Gül Goncası da, kendisine "Kardeşim benim, ruhunu sakinleştirir ve gözyaşlarını dindir; ve aykırı bahta karşı sabır göster, çünkü atasözü 'Sabır tesellinin anahtarıdır ve sabırla maksada ulaşılır!' demiştir. Ve biliyorsun ki, kardeşim; her baht yerine gelmelidir; ama on sene yaşayacak olan dokuzuncu yılda ölmez! Dolayısıyla cesaretini topla ve gözyaşlarını kurut; ben de, eğer Yüceler Yücesi Tanrı'nın iradesi öyle tecelli edecekse, karının ve çocuklarının yanına ulaşmanı kolaylaştırmak için elimden geleni yapacağım! Ah! Şu lanetli

tüylü giysi! Kaç kez onu yakmanı söylemek fikri aklıma geldi; her defasında da karşı çıkman korkusuyla sustum. Ne de olsa yazılan yazılmıştır! Biz, senin dertlerin arasından en çok çaresi bulunması imkânı olanın çaresini bulmaya çalışacağız!" demiş. Sonra kız kardeşlerine dönüp onların ayaklarına atılmış ve kardeşinin Vak Vak Adası'nın yolunu bulabilmesi için çare sağlama konusunda kendisine katılmalarını rica etmiş. Ve kız kardeşleri de ona tüm dost yürekleriyle bunu vaat etmişler.

Bu yedi sultanın, en büyükleri için özel bir ilgi duyan ve onu her yıl bir kez görmeye gelen bir amcaları varmış. Adı da Abdü'l-Kuddüs imiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüzüncü gece olunca, demiş ki:*

Bu yedi sultanın, en büyükleri için özel bir ilgi duyan ve onu her yıl bir kez görmeye gelen bir amcaları varmış. Adı da Abdü'l-Kuddüs imiş. Ve son ziyaretinde de seçkin yeğeni olan sultanların en büyüğüne içinde hoş kokulu kurutulmuş bitkiler olan küçük bir torba verip yardımına ihtiyaç duyduğu her durumda, bunlardan birazını yakacak olursa, hangi koşullar içinde olursa olsun koşup geleceğini söylemiş bulunuyormuş. Gül Goncası onlardan yardım dileyince, sultanların büyüğü, amcasının, zavallı Hasan'ı belki de bu sıkıntıdan kurtarabileceğini düşünmüş. Ve Gül Goncası'na "Koş bana kokulu bitki torbasını ve altın buhurdanlığı getir!" demiş. Gül Goncası da koşup bu iki şeyi bularak kız kardeşine teslim etmiş; o da torbayı açıp bir tutam kokulu bitki alıp buhurdanlıktaki korun ortasına atmış; ve aklından amcası Abdü'l-Kuddüs'ü geçirip adını anmış.

Buhurdanlıktan dumanlar yayılır yayılmaz, uzakta gittikçe yaklaşan bir toz bulutu belirmiş; ve içinden beyaz bir file binmiş olarak Şeyh Abdü'l-Kuddüs belirmiş. Ve filinden inerek kız kardeşlerin büyüğüne ve kardeşinin kızları sultanlara "İşte geldim! Neden buhur kokusu duyuyorum? Sana hangi konuda yararlı olabilirim, kızım?" demiş. Genç kız onun boynuna atılıp elini öpmüş ve "Sevgili amcacığım, hemen hemen bir yıl geçtiği halde gelip

bizi görmedin; yokluğun bizi tedirgin ediyor ve üzüyordu! Kokulu bitkiyi seni görüp rahatlamak için yaktım!" diye yanıt vermiş. O da "Sen benim kardeşimin yavrularının en sevgilisisin, kızım! Ama bu yıl ziyaretimi geciktirdiysem, bunu seni unuttuğuma bağlama! Ben, tam da yarın seni görmeye geliyordum. Ama benden bir şey gizleme, belli ki benden istiğin bir şey var!" demiş. Kız da "Allah seni korusun ve ömrünü uzatsın, amcacığım! Eğer bana izin verirsen, gerçekten senden istediğim bir şey var!" diye yanıt vermiş. O da "Söyle bakalım! Onu hemen yapıvereyim!" demiş. O zaman genç kız, Hasan'ın tüm öyküsünü anlatmış; ve de şimdi senden, bir lütuf olarak, kardeşimiz Hasan'a, nasıl olup da Vak Vak Adası'na ulaşabileceğini söylemeni rica ediyorum!" diye eklemiş.

Bu sözleri duyunca, Şeyh Abdü'l-Kuddüs, parmağının birini ağzına sokarak bir saat kadar düşünmüş. Sonra parmağını ağzından çıkarıp başını kaldırmış, tek bir söz söylemeden, kumun üstüne çok sayıda şekil çizmeye koyulmuş. Sonra da suskunluğu bozmuş, başını sallayarak sultanlara "Kızlarım, kardeşinize boşuna kendini üzdüğünü söyleyin! Onun Vak Vak Adası'na gidebilmesi imkânsızdır!" demiş. Bunu duyan genç kızlar, gözlerinde yaşlarla Hasan'a dönüp ona "Yazık, ne yazık ki, kardeşimiz!" diye hayıflanmışlar. Ama Gül Goncası, onun elini tutmuş, onu Abdü'l-Kuddüs'e yaklaştırmış ve amcasına "Benim iyi yürekli amcacığım, sen bize söylediğinin kanıtını göster ona ve uysal bir yürekle dinleyeceği bilgece nasihatlar ver!" demiş. Yaşlı adam da öpsün diye elini Hasan'a uzatmış ve ona "Bil ki çocuğum, kendini boşuna üzüyorsun! Senin Vak Vak Adası'na, tüm uçan ecinni atlıları, serseri kuyruklu yıldızlar ve fır dönen gezegenler yardıma gelseler de, ulaşman imkânsızdır! Gerçekten bu Vak Vak Adası, oğlum, bakire amazonların ve karın Görkem'in babası Ecinnistan şehinşahının kesinlikle hükmettiği bilinen adalardır. Ve sen burada, hiç kimsenin gitmediği, gitse de geri dönmediği bu adalardan yedi büyük denizle ve dipsiz bucaksız yedi vadiyle ve tepesi görünmeyen yedi dağla ayrılmış bulunuyorsun. Ve bu adalar dünyanın öbür ucunda, kimsenin bilmediği yerlerin de ötesindedir. Ve burayı senden ayıran çeşitli engelleri hangi araçla olursa olsun aşabileceğini de sanmıyorum. Senin için tutulacak en akıllıca yolun ya dönüp evine gitmen ya da oturup burada bu

güzel hemşirelerinle kalman olduğunu düşünüyorum! Vak Vak Adası'nı da artık aklından çıkar!" demiş.

Şeyh Abdü'l-Kuddüs'ün bu sözlerini duyunca Hasan, safran gibi sararmış, büyük bir haykırış koparmış ve düşüp bayılmış. Sultanlar da hıçkırıklarını tutamamışlar; en küçükleri de giysilerini yırtıp yüzünü paralamış; ve hepsi birden Hasan'ın yöresinde inleyip sızlanmışlar. Ve oğlan bir kez kendine gelince, başını Gül Goncası'nın dizlerine dayayarak ağlamaktan başka bir şey yapamamış. Sonunda yaşlı adam da bu gördüklerinden duygulanarak, bunca kederden yüreği yumuşamış ve kederle uğuldayıp duran sultanlara dönerek kırık bir sesle onlara "Susun artık!" demiş. Sultanlar da, birdenbire gırtlaklarından çıkan haykırışları kesmişler; ve amcalarının kendilerine söyleyeceği şeyi merakla beklemişler. Şeyh Abdü'l-Kuddüs de elini Hasan'ın omzuna dayamış ve ona "Bu iniltileri kes oğlum ve yüreğini bütün tut! Çünkü Tanrı'nın yardımıyla senin sorununa daha iyi bir çözüm bulacağım. Haydi ayağa kalk da, beni izle...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz birinci gece olunca, demiş ki:*

Şeyh Abdü'l-Kuddüs de elini Hasan'ın omzuna dayamış ve ona "Bu iniltileri kes oğlum ve yüreğini bütün tut! Çünkü Tanrı'nın yardımıyla senin sorununa daha iyi bir çözüm bulacağım. Haydi ayağa kalk da, beni izle!" demiş. Birdenbire bu sözlerin canlandırdığı Hasan da ayağa kalkmış; kız kardeşlerine çabucak veda etmiş, Gül Goncası'nı birçok kez kucaklamış ve yaşlı adama "Senin kölenim!" demiş.

Bunun üzerine Abdü'l-Kuddüs Hasan'ı arkasına alarak beyaz file binmiş, koca yaratığa seslenmiş, o da yola koyulmuş. Ve düşen bir dolu, çarpan bir yıldırım, çakan bir şimşek gibi koca fil, bedenini rüzgâra verip uçmuş ve ayaklarının altında mesafeyi yok ederek gökyüzünün derinliklerine dalmış.

Böylece, üç gün üç gece aynı hızla yedi yıllık yol almışlar; ve tüm çevresi mavi olan ve orta yerinde ağzı mavi çelikten bir kapıyla kapanmış bir mağara bulunan mavi bir dağa ulaşmışlar.

Ve Şeyh Abdü'l-Kuddüs bu kapıyı çalmış; içeriden bir elinde mavi bir kılıç, ötekinde mavi madenden bir kalkan bulunan mavi bir zenci çıkmış. Şeyh de, inanılmaz bir çeviklikle zencinin elinden bu silahları almış; o da kendisinin içeri girmesi için hemen ortadan yok olmuş; şeyh de, ardında Hasan olduğu halde, zencinin artlarından kapısını kapattığı mağaraya girmiş.

Böylece, mavi bir ışıkla aydınlanan ve sonunda iki büyük altın kapıyla karşılaştıkları bir dehlizde bir süre yol almışlar. Şeyh Abdü'l-Kuddüs bu kapılardan birini açmış ve Hasan'a kendisi dönünceye kadar orada beklemesini söylemiş; ve içeride kaybolmuş. Aradan bir saat geçince, tüm koşumları ve eyeri de mavi renkte mavi bir atı dizgininden tutarak geri dönmüş; ve Hasan'ı bu ata bindirmiş. Aynı zamanda da ikinci kapıyı açmış ve önlerinde anısızın mavi bir gökyüzü; ve ayaklarının altında ufuksuz bir çayır uzanmış. Şeyh Hasan'a "Oğlum, hâlâ yola koyulmak ve seni bekleyen sayısız tehlikelere göğüs germek kararında mısın? Yoksa, sana nasihat ettiğim gibi, seni eşin Görkem'in yitişiyle teselli edecek olan yeğenlerim yedi sultanın yanına mı dönmek istersin?" diye sormuş. Hasan "Ben, uzun süre yokluğun acısına katlanmaktansa ölüm tehlikelerine göğüs germeyi bin kez yeğlerim!" diye yanıt vermiş. Şeyh yeniden söze başlayarak "Oğlum Hasan, senin, yokluğunun bitip tükenmez gözyaşlarına kaynak oluşturacağı bir annen yok mu? Onun yanına dönüp kendisini teselli etmen daha iyi olmaz mı?" diye sormuş. O da "Eşim ve çocuklarım yanımda olmaksızın annemin yanına asla dönmeyeceğim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şeyh Abdü'l-Kuddüs ona "Pekâlâ Hasan, Tanrı'nın koruması altında yola koyul!" demiş. Ve eline üzerinde: "Çok ünlü ve çok utkulu Şeyhler Şeyhi Üstadımız Sayın Tüylü Baba" adresi yazılı bulunan bir mektup vermiş. Sonra da, ona "Al bu mektubu oğlum; ve atının seni götüreceği yere git! At, tüm yöresi de kara olan kara bir dağa ulaşacak ve kara bir mağaranın önünde duracaktır. O zaman attan in ve dizginleri eyere bağladıktan sonra, bırak at kendi başına mağaraya girsin! Sen kapıda bekle; içeriden karalara bürünmüş ve dizlerine kadar inen beyaz sakalları dışında her yanı karalar içinde yaşlı bir kişinin çıktığını göreceksin! Onu görünce elini öp ve urbasının eteğini başına koy ve seni kabul etmesi için yazdığım bu mektubu

ona ver! Çünkü Tüylü Baba'nın ta kendisidir. O benim üstadım ve başımın tacıdır. Ve yeryüzünde, gözüpek girişiminde sana yardım edebilecek tek kişidir! Ondan yararlanmaya çalış ve sana ne söylerse yap vesselam!" demiş.

O zaman Hasan, Şeyh Abdü'l-Kuddüs'ten izin almış; atına binip böğürlerini mahmuzlamış; at da kişneyip bir ok gibi fırlamış! Abdü'l-Kuddüs de mavi mağaraya geri dönmüş. Böylece Hasan, on gün süreyle, atın, kendi bildiğince, kuş uçuşlarının ve kasırgaların ardında kalmaksızın yol almasına izin vermiş; ve at, böylece on yıllık bir mesafeyi doğru bir çizgide aşmış. Sonunda tepesi görünmeyen ve doğudan batıya uzanan bir karadağlar zincirinin eteğine ulaşmış. Bu dağlara yaklaşırken atı, gidişini ağırlaştırarak kişnemeye başlamış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz ikinci gece olunca, demiş ki:*

Bu dağlara yaklaşırken atı gidişini ağırlaştırarak kişnemeye başlamış. Ve o anda, aynı zamanda her yandan kapkara atlar Hasan'ın atının yanına gelerek onu koklamaya ve ona sürtünmeye başlamışlar. Yağmur damlalarından daha çokmuşlar. Hasan onların çokluğundan irkilmiş ve yoluna engel olabileceklerinden korkuya düşmüş; ama at yolunu sürdürmüş ve gecenin kanatlarından da karanlık kayaların ortasındaki kara mağaranın giriş yerine ulaşmış. Burası, Şeyh Abdü'l-Kuddüs'ün kendisine sözünü ettiği mağaranın ta kendisi imiş. Bunun üzerine attan inmiş ve dizgini eyerin kaşına bağladıktan sonra atı tek başına mağaraya sokmuş; ve şeyhin kendisine bildirdiği şekilde giriş yerinde oturmuş.

Hasan orada henüz bir saat kadar kalmamışken, kemerine kadar uzanan beyaz sakalı dışında tepeden tırnağa karalara bürünmüş saygın bir yaşlı adamın mağaradan çıktığını görmüş. Bu, şeyhler şeyhi, çok utkulu Tanrı'nın barışı ve kutsaması ikisinin de üzerine olası Süleyman'ın eşi Belkıs Ece'nin oğlu Ali Tüylü Baba imiş. Hasan, onu görünce, dizlerine atılmış; ellerini, ayaklarını öpmüş ve urbasının eteğini başına koymuş. Ve böylece kendisini onun korumasına bırakmış; sonra kendisine Abdü'l-Kud-

düs'ün mektubunu vermiş. Ve Şeyh Tüylü Baba mektubu alıp tek bir söz söylemeksizin mağaradan içeri girmiş. Hasan da, artık onu bir daha göremeyince umutsuzluğa kapılmaya başlamışken, ansızın onun, bu kez, baştan aşağı ak giysilere bürünmüş olarak ortaya çıktığını görmüş. Şeyh, Hasan'a, kendisini izlemesini işaret etmiş; ve onun önünden mağarada yürümeye başlamış. Hasan da onu izlemiş; ve onun ardında, yerleri değerli taşlarla döşeli ve her köşesinde bir halı üstüne, önlerinde kokulu bitkiler yanan birer buhurdanlıkla sonsuz sayıda el yazmaları bulunan, kara giysiler giymiş birer yaşlı kişinin oturduğu dört köşe bir salona ulaşmış; ve bu dört bilge kişinin her birinin yöresini el yazmalarını yazan, okuyan ya da üzerinde düşünen yedi çömezi sarmış bulunuyormuş. Ancak Şeyh Ali Tüylü Baba içeri girince, tüm bu saygın kişiler onun onuruna ayağa kalkmış; ve dört esas bilgin köşesini terk edip salonun ortasına, onun yanına oturmaya gelmiş. Ve herkes yerini alınca, Şeyh Ali, Hasan'a dönmüş ve ondan bu bilgeler kurulu önünde öyküsünü anlatmasını istemiş.

Bunun üzerine Hasan, heyecan içinde, ilkin sel gibi yaşlar dökerek, sonra onları kurutarak hıçkırıklarla bölünen bir sesle, Ateşetapar Behram tarafından kaçırılışından yedi sultanın amcası, Şeyh Tüylü Baba'nın çömezi Şeyh Abdü'l-Kuddüs'e rastlayıncaya kadar yaşadığı tüm serüveni anlatmaya başlamış. Ve tüm bu öyküyü anlattığı sırada, bilgeler onun sözünün kesmemişler; ama konuşmasını bitirince, üstatlarına dönerek hep bir ağızdan "Ey saygın üstadımız, ey Belkıs Ece'nin oğlu, bu genç adamın bahtı acınmaya değer. Çünkü hem eş hem de baba olarak acı çekiyor. Ve belki bu gence güzel eşine ve iki güzel yavrusuna kavuşmasında yardımcı olabiliriz!" diye haykırmışlar. Şeyh Ali de "Benim saygın kardeşlerim, bu büyük bir iştir; ve siz de benim kadar Vak Vak Adası'na ulaşmanın ve hele oradan geri dönmenin ne denli zor olduğunu bilirsiniz! Ve tüm engelleri aşıp bir kez bu adalara ulaşınca, ecinnilerin şehinşahı ve kızlarının muhafızları bakire amazonlara yaklaşmanın tüm güçlüklerini de bilirsiniz. Bu koşullar altında, onların güçlü hükümdarlarının kızı olan Görkem Sultan'a Hasan'ın ulaşmasını nasıl beklersiniz?" diye yanıt vermiş. Şeyhler de "Saygıdeğer peder, haklısın! Bunu kim inkâr edebilir? Ama bu genç adam, sana, kardeşimiz saygın ve ünlü Abdü'l-Kuddüs tara-

fından özellikle gönderildi; onun dileklerini uygun şekilde karşılamaktan da asla kaçınamazsın!" diye yanıt vermişler.

Hasan da, kendi bakımından, bu sözleri işiterek kendini şeyhin ayaklarına atmış; başını urbasının eteğiyle örtmüş ve dizlerini kollarıyla kuşatarak karısını ve çocuklarını kendisine geri çevirmesi için ona yalvarıp yakarmış. Aynı şekilde tüm şeyhlerin ellerini öpmüş; onlar da kendi yakarışlarını onunkiyle birleştirerek Şeyh Tüylü Baba'dan bu bahtsız genç adama acıması için yalvarmışlar! Şeyh Ali de "Vallahi! Ben, hayatımda, bu Hasan kadar varlığını önemsemeyen birini görmedim. Ne istediğini bilmediği gibi, kendini neyin beklediğini de bilmiyor bu gözüpek kişi! Ama sonunda, onun için kendi üzerime düşeni yapacağım herhalde!" diye yanıt vermiş.

Böylece konuşarak Şeyh Ali Tüylü Baba, bir saat kadar bir süreyle, yöresindeki yaşlı saygın çömezleriyle birlikte düşünmüş; sonra başını kaldırıp Hasan'a "Her şeyden önce, sana, seni tehlike anında koruyacak bir şey vermek istiyorum!" demiş. Ve sakalından, en uzunlarının bulunduğu yerden, bir tutam kıl koparmış ve bunları Hasan'a vermiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Ve sakalından, en uzunlarının bulunduğu yerden, bir tutam kıl koparmış ve bunları "İşte senin için yapacağım şey! Eğer kendini herhangi büyük bir tehlike içinde bulursan, bu tutamdan bir kıl ayırarak yakman yeter, hemen yardımına gelirim!" diyerek Hasan'a vermiş. Sonra başını salonun kubbesine doğru kaldırmış ve ellerini sanki birini çağırmak ister gibi birbirine sürtmüş. Ve birdenbire, kubbeden inerek, önünde, kanatlı ifritlerden biri belirmiş. Şeyh ona "Ey ifrit, senin adın ne?" diye sormuş. O da "Kölen Dehnaş ibni Faktaş, ey Şeyh Ali Tüylü Baba!" demiş. Şeyh de ona "Yaklaş bakalım!" demiş. Dehnaş İfrit, Şeyh Ali'nin yanına yaklaşınca şeyh, ağzını onun kulağına yaklaştırarak yavaş sesle bir şeyler söylemiş. İfrit de, başıyla "Evet!" anlamına gelen bir işaretle yanıt vermiş. Şeyh, Hasan'a dönerek

ona "Bin oğlum, bin bu ifritin sırtına! O seni bulutlar yöresine götürecek, orada beyaz kâfurdan oluşma bir yere indirecek. Ve işte orası, ey Hasan, ifritin seni bırakacağı yerdir. Çünkü o daha ileri gidemez. Dolayısıyla sen, kendi başına, bu beyaz kâfurdan oluşma arazide ilerlemek zorundasın! Ve bir kez yola koyulunca, sonunda karşına çıkacak Vak Vak Adası'na ulaşırsın! Gerisi Tanrı'nın yardımına kalmıştır!" demiş.

Bunun üzerine Hasan yeniden şeyhin elini öpmüş ve iyiliklerinden dolayı .kendilerine teşekkür ederek diğer şeyhlere de veda etmiş; Dehnaş'ın omuzlarına binip onunla birlikte göklere yükselmiş. İfrit onu bulutlar yöresine götürmüş ve beyaz kâfurdan oluşmuş yere indirmiş; ve kendisini orada bırakarak gözden kaybolmuş.

Böylece, ey Hasan, Basralı Hasan! Doğduğun kentin çarşılarında hayranlık uyandıran, tüm yürekleri havalandıran ve sana bakanları güzelliğinle kendinden geçirten sen ki, sultanlar arasında uzun süre mutlulukla yaşadın ve onların yüreğinde pek çok sevecenlik ve acı uyandırdın; işte şimdi Görkem'in aşkı uğruna, ifritin kanatlarında bu beyaz kâfur arazisine indin ve burada senden önce kimsenin görmediği ve senden sonra da kimsenin görmeyeceği bir tecrübe edineceksin!

Gerçekten, bu yere indirilince, Hasan, parlak ve kokulu bir zemin üzerinde kendi diki doğrusuna ilerlemiş. Ve uzun uzadıya yol alarak, sonunda, uzaklarda bir çayırlığın ortasında çadıra benzer bir şey görmüş. O yana doğru ilerleyip bu çadırın yanına yaklaşmış. Ama tam bu sırada sık bir çimenlik üzerinde yürümekte olduğundan ayağını orada gizlenmiş bulunan bir şeye çarpmış; bakıp bunun gümüş bir kitle gibi beyaz ve İrem kentinin sütunları gibi büyük olduğunu görmüş. Oysa bu uyuyan bir devmiş ve Hasan'ın gördüğü çadır, onu güneşten korumaya yarayan kulağından başka bir şey değilmiş. Ve dev, uykusundan ansızın böğürerek uyanıp kıpırdamaya başlamış; ve öylesine bir öfkeye kapılmış ki, soluğuyla göğsünü şişirmiş ve bunun etkisiyle kıçından müthiş bir yel koparmış; bunu, Hasan'ı gözleri yerinden fırlayarak ilkin yüzüstü yere, sonra da gökyüzüne savuran, birer gökgürültüsü halinde olağandışı başka yeller izlemiş. Ve yeniden yere düşmeden önce, dev onu, havada, ensesinden, yakalamış ve

kolunun gücüyle bir şahinin pençesindeki serçe gibi havada tutmuş. Ve kolunu çevirerek onu yere çarpıp kemiklerini kırmak ve boylu boyunca yere sermek üzere sallamaya başlamış.

Hasan başına ne geleceğini anlayınca, tüm gücüyle çabalamış ve "Ah! kim beni kurtaracak, beni kim kurtaracak? Ey dev, acı bana!" diye haykırmaya başlamış. Hasan'ın bu haykırışlarını duyan dev, kendi kendine "Vallahi! Fena ötmüyor bu kuş! Cıvıltısı pek hoşuma gitti. Onu bizim şahımıza götüreyim!" demiş. Ve korkular içindeki Hasan'ı bir ayağından usulca tutarak sık bir ormana dalmış; ve ağaçların seyreldiği bir yerde, kendisine taht oluşturan bir kayada oturmakta olan beyaz kâfur ülkesindeki devler hükümdarının yanına ulaşmış. Hükümdarın yöresinde her biri elli arış uzunluğunda elli devden oluşmuş muhafızları varmış. Hasan'ı tutup getiren dev, hükümdara yaklaşmış ve ona "Hükümdarımız, işte bacağından tutarak yakaladığım bir kuş; onu güzel sesi olduğu için sana getirdim! Çok hoş cıvıldıyor!" demiş. Ve "Hükümdarın önünde biraz öt!" diyerek Hasan'ın burnuna küçük fiskeler vurmuş. Devin dilinden anlamayan Hasan da son saatinin geldiğine inanmış ve "Ah! Beni kim kurtaracak, kim kurtaracak beni?" diye haykırarak çırpınmaya başlamış. Hükümdar da bu sesi işiterek sevinçten titreyip çırpınmış ve deve "Vallahi! Çok hoş bir yaratık bu! Onu hemen kızıma götüreyim, ona da ötsün!" demiş. Ve deve doğru dönerek "Evet! Onu hemen bir kafese koy! Ve kafesi götür kızımın odasına, yatağının yanına as! Ötüşü ve cıvıltılarıyla onu eğlendirsin!" demiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"Evet! Onu hemen bir kafese koy! Ve kafesi götür, kızımın odasına, yatağının yanına koy! Ötüşü ve cıvıltılarıyla onu eğlendirsin!" demiş.

Bunu duyan dev, Hasan'ı bir kafese sokup kafesin içine birinde yem, ötekinde su olan, iki büyük tas yerleştirmiş; sıçrayıp keyfince ötmesi için iki de tünek koymuş; ve onu hükümdarın kızının odasına götürüp yatağının baş ucuna asmış.

Hükümdarın kızı Hasan'ı görür görmez, onun yüzünden ve güzel bedeninden etkilenmiş ve onu binlerce okşayışla okşayarak, onu kendine alıştırmak için Hasan'ın ne dediğini anlamadığı bir sesle tatlı tatlı konuşmuş. Hasan onun kendisine kötülük etmek istemediğini anlayınca, ağlayıp inleyerek bahtına acımasını sağlamaya çalışmış. Hükümdarın kızı da bu ağlayıp inlemeleri duyduğu her seferinde uyumlu şarkılar dinlediğini sanmış; sonsuz bir keyif duymuş; ve ona gittikçe daha fazla olağandışı bir ilgi duymaya başlamış. Ve artık onu, geceleyin veya gündüzün, hiçbir saat terk etmek istememiş, ona yaklaşınca tüm varlığının onun uğrunda çırpındığını duyumsamış. Bununla birlikte böylesine küçük bir kuş karşısında duyarlığını nasıl doyuracağını bilemiyormuş. Ve çoğu zaman onun karşısında iç geçiriyor ve işaretler yaparak onunla konuşuyormuş. Ama Hasan onu hiç anlamıyormuş ve aslında, bir dev olsa da, hoş bir genç kız olan bu yaratıkla ne yapacağını bilemiyormuş.

Böylece, günün birinde hükümdarın kızı Hasan'ı, temizleyip giysilerini değiştirmek için kafesten çıkarmış; ve onu soyduğu zaman, onun, kıyaslanınca onlarınkine göre son kertede küçük de olsa, babasının erkek devlerinde görülen o harika şeyden yoksun bulunmadığını anlamış; ve "Vallahi! İlk kez böyle bir şeyi olan bir kuş görüyorum!" diye düşünmüş. Ve Hasan'ı yoklamaya ve her yana doğru evirip çevirmeye başlamış; ve her an kendisinde şaşılacak yeni bir şeyler bulmuş. Hasan onun elinde tıpkı bir avcının ellerindeki bir serçe gibiymiş. Genç dev kız, parmaklarının altında onun hıyarının sakız kabağına döndüğünü görerek öylesine gülmüş ki, yan tarafına devrilmiş! Ve kendi kendine "Bu ne şaşırtıcı kuş böyle! Kuşlar gibi cıvıldıyor, ama kadınlara karşı erkek devler gibi nazik davranıyor!" demiş ve ona gittikçe daha fazla ilgi göstererek, sanki bir erkekmiş gibi onu karşısına almış ve bir kuş olduğu için anlayamayacağını düşünerek sözle değil, ama işaretle ve davranışlarıyla bin öneride bulunarak kendisine karşı bir serçenin dişisine davrandığı gibi davranmasını istemiş. Ve o andan başlayarak Hasan, hükümdarın kızının kuşu olmuş!

Oysa Hasan, bir kuş gibi sevilip şımartılarak nazlandırılsa da, hükümdarın kızının ihtişamı ortasında duyduğu zevke ve kıza

duyurduğu zevklere ve dev sultanın onunla oynaşmasını bitirip her seferinde yeniden kapadığı kafesteki rahatlığına karşın; eşi, Ecinniler şehinşahının kızı Görkem'i ve artık pek uzakta olmadığını bildiği gezisinin hedefi olan Vak Vak Adası'nı unutmaktan uzakmış! Ve kendini sıkıntıdan kurtarmak için sihirli dümbeleği ve sakal tellerini memnunlukla kullanmak istermiş; ama onun giysilerini değiştirirken, devler hükümdarının kızı, bu değerli şeyleri ortadan kaldırmış bulunuyormuş, bunları geri istemek için Arapların yaptığı tüm işaret ve hareketleri yapmış; ama kız, onun ne istediğini hiç anlamamış ve her seferinde onun çiftleşme özlemini açıkladığını sanmış ve Hasan, dümbeleği her istediğinde, bir çiftleşme eylemiyle karşılaşmış ve böylece birkaç gün sonra, başka hiçbir şeyle karşılaştırılamaz, eşi bulunamaz, öyle berbat bir duruma düşmüş ki, müthiş dev kızın yeniden eyleme geçerek yanıt vereceği korkusuyla en küçük bir işaret yapmaktan çekinir olmuş.

Hepsi bu kadar! Ve Hasan'ın durumu değişmemiş; artık nasıl bir çözüme ulaşacağını bilemeden, kafesinde tükenip sararmaya başlamışken; günün birinde dev kız, her zamanki okşayışlardan sonra, onu karşısında tutarak dinlenirken uyuyakalıp elinden kaçırmış. Hasan da hemen eski eşyalarının içinde bulunduğu sandığa doğru fırlamış; ve sandıkta kendi eşyalarını bulmuş ve sakal tutamından bir kıl yakarak, fikrince, Şeyh Ali Tüylü Baba'ya seslenmiş. Ve işte...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz beşinci gece olunca, demiş ki:*

Hasan da hemen eski eşyalarının içinde bulunduğu sandığa doğru fırlamış; ve sandıkta eşyalarını bulmuş; ve sakal tutamından bir kıl yakarak fikrince, Şeyh Ali Tüylü Baba'ya seslenmiş. Ve işte, o anda, saray sarsılmış ve yer yarılıp siyahlara bürünmüş olarak Şeyh, Hasan'ın önünde belirmiş; Hasan dizüstü çökmüş. Şeyh de ona "Ne istiyorsun, Hasan?" diye sormuş. Genç adam "Lütfen, gürültü yapma, yoksa şuradaki kız uykudan uyanır! Ben de kuş olarak yeniden onun eline geçerim!" demiş. Ve ona uyuyan dev kızı göstermiş. Bunun üzerine Şeyh onun elini tutmuş

ve gizli gücü sayesinde onu saraydan dışarı çıkarmış. Sonra da kendisine "Başına geleni bana anlat!" demiş. Hasan da ona beyaz kâfur ülkesine ulaştığından beri başına gelenleri anlatmış; ve "Ve şimdi vallahi! Bu dev kızın yanında bir gün daha kalırsam, canım burnumdan çıkacak!" diye eklemiş. Şeyh de ona "Ama ben sana başına gelecekleri söylemiştim! Bu daha başlangıcı! Dahası, sana sonuncu bir kez söylemeliyim ki, geriye dönmen için karar vermezsen, artık Vak Vak Adası'nda benim sakalımın erdeminden de yararlanamaz ve kendi olanaklarınla başbaşa kalırsın!" diye eklemiş. Hasan da "Yine de gidip karımı bulmam gerek! Elimde, tehlike anında kullanabileceğim, beni beladan kurtaracak sihirli bir dümbelek var!" demiş. Şeyh Ali dümbeleğe bakmış ve "Ah! Tanıdım onu! Bu, benim, Tanrı yolunda gitmekten vazgeçen tek kişi olan eski çömezlerimden Ateşetapan Behram'ın dümbeleği! Ama Hasan, bütün büyülerin bozulduğu ve adada oturan ecinnilerin sadece kendi hükümdarlarına itaat ettikleri Vak Vak Adası'nda bu dümbeleğin de sana yararı olmayacaktır!" demiş. Hasan da "On yıl yaşayacak olan dokuz yılda ölemez! Eğer bu adada ölmek bahtımda yazılıysa, aykırı bir durum söz konusu değildir! Dolayısıyla, ey saygın şeyh, senden oraya ulaşmak için hangi yolu tutacağımı göstermeni rica ediyorum!" demiş. Bunun üzerine şeyh de, yanıt olarak, onu elinden tutup kendisine "Gözlerini kapa ve yeniden aç!" demiş. Hasan, gözlerini kapamış; bir saniye sonra açmış. Ve her şey gözünün önünde kaybolmuş; Şeyh Tüylü Baba da, hükümdarın kızının sarayı da, Beyaz Kâfur Ülkesi de... Ve kendisini kıyısında değişik renkte değerli taşlardan oluşan bir kumsalı bulunan bir adada bulmuş; kendisinin o kadar arzuladığı adalara sonunda ulaşmış bulunduğunun farkında değilmiş!

Hasan sağına soluna göz atacak zamanı ancak bulduğu bir sırada, deniz kayalıklarından ve dalgaların köpüğünden koparak hemen kendi üzerine saldıran çok sayıda beyaz kuş sürülerinin yoğun ve koyu bir bulut gibi yöresini kapladığını görmüş. Ve bu düşmanca saldırı, tehdit savuran gaga vuruşları ve çırpınan kanatların sesleriyle bir kasırgaya dönüşmüş; ve havadaki tüm gırtlaklardan aynı zamanda ve binlerce kez tekrarlanarak kaba bir haykırış kopmuş; bu seslerden Hasan, sonunda, Vak Vak

Adası'nın hecelerini anlamış! Ve bu yasak topraklara ulaştığını, bu kuşların da onu bir çağrısız konuk olarak gördüklerini ve onu denize itmenin çabası içinde bulunduklarını anlamış.

Hasan da koşup oradan pek uzakta bulunmayan bir kulübeye sığınmış; ve orada bu konuda düşünmeye koyulmuş.

Ansızın, üzerinde bulunduğu toprağın homurdandığını ve ayaklarının altında sarsıldığını duyumsamış; ve soluğunu tutup kulak vererek, uzaktan başka bir bulutun büyüyerek yanaştığını görmüş; yavaş yavaş bu bulut içinden güneş altında mızrak ve miğfer uçlarının belirdiğini ve zırhların parıldadığını ayırt etmiş. Amazonlarmış bunlar! Nereye kaçsınmış? Düşen dolu gibi ve parıldayan şimşek gibi hızlı, kudurgan nal sesleri, göz açıp kapayasıya kadar geçen zamanda yaklaşmış ve önünde, saf altın gibi vahşi uzun kuyruklu ve bacakları çelikten, dizginleri özgür bırakılmış atlara binmiş savaşçılar fırtınalı denizler üzerinde esen kuzey rüzgârından daha tez davranarak; ve de hareketli müthiş bir dört köşe oluşturarak toplanmış. Savaş için donanmış bu savaşçıların bellerini ağır kılıçlar süslüyor, her biri bir elinde mızrak, öbüründe de aklı bulandıran silahlar taşıyor, kalçalarından da korkunç başları belirgin dörder cirit sarkıtıyormuş.

Bu savaşçılar karşılarında kıpırdamadan kulübenin kapısında ayakta duran Hasan'ı görünce eşinip duran atlarını durdurmuşlar; atların nalları çarparak kıyıdaki çakılları havaya uçurmuş ve ayakları kumun derinliğine gömülmüş ve çırpınan hayvanların alabildiğine açık burun delikleri genç savaşçı kızların burun delikleriyle aynı zamanda titremiş. Yüksek siperli miğferleri altındaki yüzleri aylar gibi güzelmiş; yuvarlak ve ağır kalçaları atların vahşi sağrılarıyla birbirine karışıyor ve birbirini tamamlıyor; ve kestane, sarı, kızıl ve siyah uzun saçları dalgalanarak atların, kuyruk ve yelelerine karışıyormuş. Maden başlıkları ve zümrüt göğüslükleri güneşte tıpkı iri mücevherler gibi parlıyor, tükenmeyen bir alev saçıyorlarmış. Ama o sırada bu ışık dördülünün ortasında ötekilerden daha uzun boylu bir amazon ilerlemiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz altıncı gece olunca, demiş ki:*

Ama o sırada bu ışık dördülünün ortasında ötekilerden daha uzun boylu ve yüzü miğferin altında hiç görünmeyip siperiyle tamamıyla örtülmüş ve iri göğüslü bağrı, bir çekirgenin sıkı kanatlarından daha sık, altın örme bir zırh giysinin korumasında ışıldayan bir amazon ilerlemiş; ve atını Hasan'ın önünde sert bir şekilde durdurmuş. Hasan da, onun dost mu, düşman mı olduğunu bilemeyerek, ilkin alnını toprağa değdirerek önüne atılmakla işe girişmiş; sonra başını kaldırmış ve ona "Ey devletlim, ben bahtın kendisini bu topraklara sürüklediği bir yabancıyım; kendimi Tanrı'nın ve senin korumana terk ediyorum! Beni geri çevirme! Ey devletlim, karısıyla çocuklarını arayan bir bahtsıza acı!" demiş.

Hasan'ın bu sözlerini duyan atlı, atından aşağı atlamış ve savaşçılara dönerek bir işaretle onları uzaklaştırmış. Ve Hasan'a yaklaşmış; o da hemen onun ellerini, ayaklarını öpmüş ve mantosunun eteğini alnına götürmüş. Kız da onu dikkatle incelemiş; sonra siperini kaldırarak kendini ona göstermiş. Hasan onu görünce, büyük bir feryat koparmış ve düşüp bayılmış; çünkü en az gördüğü savaşçı kızlar kadar güzel bir genç kız yerine, oldukça çirkin bir yaşlı kadının yüzüyle karşılaşmış; kadının patlıcan gibi iri bir burnu, tersine dönmüş kaşları, çizgili ve sarkık yanakları, biri diğerine lanet eden gözleri ve dokuz köşesinden her birinde uğursuzluk bulunan bir yüzü varmış. Tam anlamıyla bir yaratığa benzetilecekse, bir domuza benziyormuş. Hasan, uzun uzadıya bu yüze bakmak zorunda kalmamak için giysisinin ucuyla yüzünü kapatmış. Yaşlı kadınsa bu davranışı, büyük bir saygı gösterisi saymış; ve Hasan'ın sadece, onunla yüzyüze bakışarak saygısız görünmekten kaçınmak için böyle yaptığına kendini inandırmış; ve bu aşırı saygı gösterisinden çok duygulanarak ona "Ey yabancı, tedirginliğini yatıştır. Şu andan başlayarak benim korumam altındasın! Ve her ihtiyaç duyduğunda yardımımı göreceğini sana vaat ediyorum!" demiş. Sonra da "Ama, her şeyden önce, kimseler seni bu adada görmemelidir! Bu maksatla, öykünü öğrenmeyi çok istemekle birlikte, seni bir amazon kılığına sokacak gerekli şeyleri gidip getireceğim. Böylece şahın ve şahın kızlarının muhafızları olan bakire genç savaşçılardan bundan böyle ayırt edilmezsin!" diye eklemiş ve gidip, birkaç dakika sonra, elinde bir zırh, bir kılıç, bir miğfer ve amazonların taşıdıklarına her noktadan benzeyen

silahlarla geri dönmüş. Ve bunları Hasan'a vermiş; o da bunlara bürünmüş. Bunun üzerine kadın onu elinden tutarak deniz kıyısında yükselen bir kayanın üzerine çıkarmış; onu oraya oturtarak kendisine "Şimdi, ey yabancı, bana çabucak, hiçbir âdemoğlunun ayak basmaya cesaret edemediği bu adaya seni itenin ne olduğunu anlat!" demiş. Hasan da, iyiliklerinden dolayı ona teşekkür ettikten sonra "Hanımım, benim öyküm sahip olduğu tek varlığı yitiren ve onu yeniden bulmak için yeryüzünü dolaşan bir bahtsızın öyküsüdür!" diye yanıt vermiş. Ve ona, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, serüvenlerini anlatmış. Yaşlı amazon da ona "Eşin genç kadının ve çocuklarının adı nedir?" diye sormuş. O da "Kendi ülkemdeyken çocuklarıma Nâsır ve Mansur, karıma Görkem derlerdi! Ama onları ecinni ülkesinde nasıl çağırıyorlar, bilmiyorum!" demiş. Ve konuşmasını bitirerek bol bol gözyaşı döküp ağlamaya başlamış.

Yaşlı kadın Hasan'ın bu öyküsünü işitince ve derdini anlayınca, baştan aşağı acıma duygusuyla dolmuş ve ona "Ey Hasan, sana yemin ederim ki, bir anne, benim senin bahtınla ilgilenmek istediğim kadar kendi çocuğuyla ilgilenmez. Eşinin benim amazonlarım arasında bulunabileceğini söylediğine göre, yarından tezi yok, sana onları denizde çırçıplak göstereceğim; ve aralarında eşini görrdüğünde bana söylemen için önünden birer birer geçirteceğim!" demiş.

İşte yaşlı Mızraklılar Anası, Hasan el-Basri ile böyle konuşmuş ve bu tertiple, genç Görkem'i bulmakta kusur etmeyeceklerini söyleyerek onu yatıştırmış! O günü onunla birlikte geçirmiş; ve ona, tüm görülesi şeyleri göstererek onunla adayı boydan boya gezmiş. Ve sonunda Hasan'a büyük bir sevgiyle bağlanarak, ona "Sakinleş, çocuğum! Seni gözüme yerleştirdim![1] Ve sırf zevkin için, hepsi bakire olan tüm savaşçıları benden istesen bile, tüm dost yüreğimle sana onları bağışlardım!" demiş. Hasan da "Hanımım, vallahi ben, ruhum beni terk edinceye kadar seni terk etmeyeceğim!" diye yanıt vermiş.

Ertesi gün, Mızraklılar Anası, vaat ettiği gibi davul sesleriyle savaşçılarının başına geçmiş. Hasan da, amazon kılığı içinde, denize bakan kayanın üstüne oturmuş ve böylece, şahın muhafız kızları arasından herhangi birine benziyormuş...

1 Mathers'te "Sen benim gözlerimi fethettin" (Â.Ş.O.)

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yedinci gece olunca, demiş ki:*

Ertesi gün, Mızraklılar Anası, vaat ettiği gibi davul sesleriyle savaşçılarının başına geçmiş. Hasan da, amazon kılığı içinde, denize bakan kayanın üzerine oturmuş ve böylece şahın koruyucu kızları arasından herhangi birine benziyormuş!

Bu sırada genç savaşçı kızlar, komutanları yaşlı Mızraklılar Anası'nın bir işareti üzerine atlarından inmişler; silahlarından ve zırhlarından soyunmuşlar. Böylece, tığ gibi ve parlak, zambaklar ve güller gibi zevkler sunarak ortaya çıkmışlar! Tıpkı yapraklarından soyunan zambaklar ve dikenlerinden arınan güller gibi, beyaz ve yeğni, denize inmişler. Özgür ve kıvırcık ya da omuzları üzerinde kuleler gibi yücelmiş ve tarazlanmış saçları suyun köpüklerine karışmış. Ve kabaran dalgalar bakir art yuvarlarının kabardığı yere ulaşmış. Bu kızlar sular üzerinde taç yapraklarını açan su çiçekleri gibiymişler.

Ama Hasan, iyice izlediği halde, birçok ay yüzlü ve bükülgen boylular, siyah gözlü ve inci dişliler, çeşitli renklerdeki saçlı ve tapılası sağrılılar arasında sevgili Görkem'in güzelliğiyle kıyaslanabilecek hiç kimse görememiş; ve yaşlı kadına "İyi yürekli anacığım, Görkem bunların arasında yok!" demiş. Yaşlı kadın da "Kim bilir, oğlum? Belki de uzakta bulunman sana doğru dürüst görme olanağı sağlayamıyor!" diye yanıt vermiş; ve ellerini çırpmış; tüm genç kızlar sudan çıkmış ve gelip hâlâ üzerlerinde elmas gibi parlayan su damlalarıyla ıslak, kum üzerinde sıralanmışlar. Ve biri diğerinin ardından, Hasan ile mızraklılar Anası'nın bulundukları kayanın önünden bükülgen ve dengeli, üzerlerinde hiçbir şey olmaksızın, zırh olarak da sırf omuzlarına dağılan saçları ve sadece çıplak etlerinin cevahiriyle ağırlaşarak geçmişler.

İşte o zaman Hasan göreceği şeyi görmüş! Ey şahların delikanlı kızlarının kalçaları arasındaki her renkten ve her türden tavşanlar! Sizler verimliydiniz, yuvarlaktınız, besiliydiniz, beyazdınız, kubbe gibiydiniz, iriydiniz, tonozluydunuz, yüksektiniz, bitişiktiniz, kabarıktınız, kapalıydınız, dokunulmadıktınız, tahtlar gibiydiniz, balık gibiydiniz, kalın dudaklıydınız, dilsizdiniz, yuvalar gibiy-

diniz, kulaksızdınız, sıcaktınız, çadırlar gibiydiniz, tüysüzdünüz, fırlaktınız, sağırdınız, sokulgandınız, küçücüktünüz, çatlaktınız, duyarlıydınız, uçurum gibiydiniz, kuruydunuz, harikaydınız, ama kesinlikle! Hiçbiriniz Görkem'in öyküsüyle kıyaslanamazdınız!

Hasan böylece bütün kızlar önünden geçtikten sonra yaşlı Mızraklılar Anası'na "Hanımım, yemin üzerine olsun ki, bu kızların içinde hiçbiri uzaktan ya da yakından Görkem'e benzemiyor!" demiş. Ve yaşlı savaşçı, şaşırarak ona "Öyleyse, ey Hasan, gördüğün bütün bu kızlardan başka şahımızın yedi kızından gayrı kız kalmadı demek! Bana karını tanımam için birkaç ipucu ver; ve özellikle ne gibi nitelikleri bulunduğunu söyle ki, sana onu bulmanda yardımcı olabileyim! Bu durumda, bunları aklımda tutarak ve böylece bilgi sahibi olarak arzuladığın kişiyi bulmakta başarı sağlayacağımı sana vaat ederim!" diye yanıt vermiş. Hasan da "Onu sana tanımlamak, hanımım, yetersizlikten ölmek demektir. Çünkü hiçbir dil onun üstün niteliklerini anlatmayı beceremez. Ama yaklaşık olarak bazı benzetmeler yapabilirim: Onun, hanımım, kutsal bir gün gibi ak bir yüzü vardır; öylesine ince bir endamı vardır ki, güneş üzerine vurunca gölgesi yere düşmez; günün üzerine çöken gece gibi siyah saçları omuzlarına dökülür; en sert kumaşları bile delen göğüsleri vardır; arılarınki gibi bir dili, Selsebil çeşmesinin suyu gibi tatlı bir tükrüğü; Kevser ırmağı gibi gözleri, yasemin dalı esnekliğinde bir boyu, dolu tanesi gibi dişleri, sağ yanağında bir beni ve göbeğinin altında doğuştan bir lekesi, bardağa ve ibriğe ihtiyaç duyurmayan kırmızı akikten bir ağzı, Numan lalesi[1] gibi yanakları, esnek ve göz kamaştıran bir mermer leğen kadar geniş ve beyaz bir karnı; İrem Tapınağı'nın kubbesi kadar sağlam ve iyi inşa edilmiş bir sağrısı, üstün nitelik kalıbına dökülmüş, acı yokluk günlerini izleyerek gelen günler kadar tatlı ve arasına halifenin tahtı kurulmuş, rahatlık ve esnekliğin kutsal sunağı, şairin bulmacasını şöyle tanımladığı uylukları vardır:

> Birçok heyecanlar uyandıran adım, iki ünlü harften oluşmuştur! Dörtle beşi ve altıyla onu çarpın, onu elde edersiniz![2]

1 *Numan lalesi:* Gelincik (Â.Ş.O.)

2 *Bulmaca:* Yirmi yerine geçen *kaf* harfi altı yerine geçen *sin*'le bir araya gelerek *kus* okunur; bu da kadının cinsel organını bayağı olarak anlatan bir sözcüktür (Mathers'in dipnotu)

Ve bu sözleri söyleyerek, Hasan, artık gözyaşlarını tutamamış ve ağlamaya başlamış. Sonra "Ey Görkem, benim derdim, çanağını yitiren dervişin sıkıntısı kadar ya da topuğunda yara bulunan hacının ıstırabı kadar ve bacaklarını ve kollarını ameliyatla yitiren hastanınki kadar acıdır!" diye haykırmış.

Yaşlı amazon bütün bunları işitince bir an başını önüne eğmiş, derin bir düşünceye dalmış; sonra Hasan'a "Ne felakettir ki, ey Hasan! Sen çaresiz yitip gittin! Ben de seninle birlikte yok oldum! Çünkü senin bana tanımlamasını yaptığın genç kadın, kuşkusuz bizim kudretli şahımızın kızlarından biridir! Seninki nasıl bir tuzak böyle! Ve gözüpekliğin ne denli anlamsız! Onunla senin aranda gök ile yer arasındaki kadar mesafe var! İsteğinde ısrar edersen, kendi felaketini kendin hazırlamış olursun! Şimdi beni dinle Hasan! Bu gözüpek tasarıyı terk et de canını tehlikeye sokma...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Şimdi beni dinle Hasan! Bu gözüpek tasarıyı terk et de canını tehlikeye sokma!" demiş. Yaşlı kadının bu sözlerini duyan Hasan, o denli sarsılmış ki, düşüp bayılmış; kendine geldiğinde, öyle acı gözyaşları dökmüş ki, ağlayışından giysileri baştan aşağı ıslanmış. Ve ümitsizliğin sınırında "Böylece, demek ki, ey yardımsever halam, benim, bunca, uzak yerlerden geldikten ve de tam maksadıma ulaşmak üzere iken, ümidimi kırarak geri dönmem gerekiyor, öyle mi? Ama nasıl olur da, bana güven verdikten sonra, girişiminin başarısından ve kendi gücünden kuşku duyarsın? Sen Yedi Adalar birliklerinin komutanı değil misin ve bu tür girişimlerde senin başarısız olman imkânsız değil midir?" diye haykırmış. O da "Kuşkusuz oğlum, birliklerim üzerinde ve onları oluşturan her bir amazon üzerinde çok yetkim vardır! Ve de, seni anlamsız tasarından geri çevirmek için, bütün bu savaşçı kızlardan en çok hoşuna gidenini seçmeni de ister ve onu sana hemen eş kılman için veririm! Onu alır, ülkene döner ve şahımızın öcünden de kurtulursun! Yoksa, benim de senin

de ölümümüz kaçınılmazdır!" diye yanıt vermiş. Ama Hasan yaşlı kadının bu öğütlerine, yeniden gözyaşları döküp hıçkırmaktan başka karşılık vermemiş. Yaşlı kadın da onun çektiği acının aşırılığından etkilenerek kendisine "Allah aşkına, Hasan, senin için ne yapmamı istersin, söyle! Senin adalarımızın sınırını aşmana izin verdiğimi bile öğrenseler başım artık omuzlarım üzerinde olmazdı! Ve de, yıkanırken, bakire olan ve hiçbir erkek gözünün göremeyeceği ve hiçbir erkek elinin dokunamayacağı savaşçı kızlarımı sana çırçıplak gösterdiğimi bilseler, ruhum artık benim olmazdı!" demiş. Hasan da "Vallahi! Hanımım, ben bu kızlara asla yan gözle bakmadım ve çıplaklıklarına hiç de büyük bir ilgi göstermedim!" diye haykırmış. Yaşlı kadın "İşte bu konuda yanılmışsın Hasan! Çünkü tüm yaşamında böylesi bir görünümle bir daha karşılaşmayacaksın! Her durumda, eğer bu bakirelerden hiçbiri ülkene dönmen ve canını kurtarman için senin nefsini uyandıramamışsa, seni adalarımızın zenginlikleri ve değerli ürünleriyle donatayım, öyle servet sahibi ol ki bunlarla ömrünün kalan günlerini mutlu geçir!" demiş. Ama Hasan, yaşlı kadının ayaklarına kapanmış, dizlerini kucaklamış ve ağlayarak "Ey benim iyilik meleğim, ey gözlerimin bebeği, ey sultanım, bunca yorgunluklara dayandıktan ve bunca tehlikelere katlandıktan sonra ülkeme nasıl dönebilirim? Burada aradığım sevgiliyi görmeden bu adayı nasıl terk edebilirim? Ah! Düşün ki, belki de bahtın iradesi, katlandığım tüm acılardan sonra karımı bulmak şeklinde ortaya çıkacaktır!" demiş. Ve bu sözleri söyleyen Hasan artık ruhunun atılımını durduramamış ve doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

> Ey güzeller sultanı, Keyhüsrevin şahlarına boyun eğdirmiş o iki gözünün kölesine acı!
> Ne güller, ne Hint sümbülleri ne de kokulu yağlar, erdemleriyle senin nefesini aşabilir.
> Cennet düzlüklerinden esen yel, soluyanları kokusuyla mutlu kılmak için senin saçlarını yalayıp geçer.
> Akşamları parıldayan ülker yıldızı, ışıltısını gözlerinden alır ve gecenin yıldızları boynuna gerdanlık olmaya layık tek varlıklardır, ey ak tenli genç kadın!

Yaşlı amazon Hasan'ın bu dizelerini işitince, ondan, karısını yeniden görme umudunu sonsuza dek esirgemenin gerçekten çok kıyıcılık olacağını anlamış; ve ıstırabına ortak çıkmış ve ona "Oğlum, düşüncenden kahrolmayı ve umutsuzluğu uzaklaştır! Ben artık seni karına kavuşturmak için her şeyi yapmaya karar verdim!" demiş. Sonra da "Şu anda senin derdinle canımı ortaya koyarak uğraşmaya başlıyorum, ey zavallı! Çünkü artık anladım ki, aşkın gözü, kulağı yoktur! Yedi Vak Vak Adası'ndan biri olan bizim üzerinde yaşadığımız bu adanın ecesinin sarayına gitmek üzre senden ayrılıyorum. Bu adalardan her birinde aynı babanın, ama ayrı anaların çocukları olan şahımızın yedi kızından biri oturur ve hükmeder. Burada bizi yöneten, kız kardeşlerin en büyüğüdür; adı da Nurü'l-Hüda'dır. Ben gidip onu bulacak ve onunla senin hakkında konuşacağım. Artık ruhunu dindir, gözlerinin yaşını sil ve rahat bir yürekle benim dönüşümü bekle!" diye eklemiş. Ve ondan izin alarak Nurü'l-Hüda Sultan'ın sarayına doğru yollanmış.

Bir kez sultanın huzuruna ulaşınca, bilgeliğinden ötürü ve genç sultan hanımlara verdiği eğitim ve onlara gösterdiği özen nedeniyle şahın kendisi kadar kızları tarafından da sayılan ve sevilen yaşlı amazon, Nurü'l-Hüda'nın önünde eğilip yeri öpmüş; sultan da hemen ayağa kalkarak onu kucaklamış ve alıp yanına oturtmuş; sonra da "İnşallah bana getirdiğin haber hayırlıdır! Benden dilediğin bir şey ya da benden beklediğin bir lütuf varsa, söyle! İşte seni can kulağıyla dinliyorum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"... Söyle! İşte seni can kulağıyla dinliyorum!" demiş. Yaşlı Mızraklılar Anası "Ey yüzyılın ve zamanın sultanı, ey kızım, sana olağandışı bir olayı bildirmek üzere geldim; umarım ki bu, senin için bir dinlence ve bir eğlence olur. Bil ki, gerçekte, adamızın kıyısında karaya vurmuş, acı gözyaşları döken harika güzellikte bir genç adam buldum. Durumu hakkında kendisini sorguladım; bana bahtının kendisini bizim kıyılara attığını,

karısını aramakta olduğunu söyledi! Kendisinden karısının kim olduğunu sorduğumda bana yaptığı tanımlama, seni ve kız kardeşlerin olan öteki sultanları düşündürüyor! Ve sana tüm gerçeği vurgulamak için, şunu da söyleyeyim ki sultanım, ne ecinniler ne de ifritler arasında onun kadar güzel bir delikanlıyı gözlerim gördü!" diye yanıt vermiş.

Sultan Nurü'l-Hüda, yaşlı kadının bu sözlerinin işitince, korkunç bir öfkeye kapılmış ve yaşlı amazona "Ey yaşlı bela, ey onursuzluk boynuzlusu, sen nasıl oluyor da bakirelerimizin arasına, bizim mülkümüz olan topraklara bir erkek sokarsın? Ah! Utanç ürünü olan yaratık, kim acaba kanından bir yudum içmem ya da kim acaba etinden bir lokma yemem için bana hizmet sağlayacak?" diye haykırmış. Ve yaşlı savaşçı tıpkı fırtınaya kapılmış bir kamış gibi titremeye başlamış; ve kendisine "Öcümün ve öfkemin sana getireceği cezadan korkmuyor musun? Ecinnilerin büyük şahı olan babamın başı üzerine yemin ederim ki, gelecekte adalarımıza gezginleri sokmak isteyen alçak rehberlere örnek oluşturmak için seni parça parça etmekten beni kim alıkoyuyor, bilmiyorum!" diye haykıran sultanın dizlerine kapanmış. Sonra da "Ama, her şeyden önce çabucak gidip sınırlarımızı zorla geçmeye cesaret eden şu gözüpek âdemoğlunu bularak bana getir!" diye eklemiş. Yaşlı kadın da ayağa kalkarak, korku içinde sol elini sağ elinden ayırt edemeyerek, Hasan'ı bulmak üzere dışarı çıkmış ve kendi kendine "Tanrı'nın bana sultan aracılığıyla yağdırdığı bu korkunç uğursuzluğa tümüyle şu genç Hasan neden oldu! Neden sanki onu adayı terk etmeye ve ardından sırtının genişliğini göstermesine zorlamadım?" diye düşünmüş. Ve böylece Hasan'ın bulunduğu yere gelip onu görür görmez, kendisine "Ayağa kalk, ey sonu yakın olan kişi ve seninle görüşmek isteyen sultanın huzuruna çık!" demiş. Hasan da, kendi kendine "Ya selam![1] Acaba hangi uçuruma atılacağım?" diyerek yaşlı kadını izlemiş. Ve böylece saraya ulaşıp sultanın huzuruna çıkmış. O da tahtına oturmuş, yüzü tamamıyla örtüsüyle kapanmış olarak onu kabul etmiş. Hasan, bu azap verici koşullarda, yapacak daha iyi bir şey bulamayarak tahtın önünde yeri öpmüş ve selam verdikten sonra, sultana koşuklu bir övgüyle hitap etmiş. O

1 *Ya selâm!:* Ey barış! Ey güvenlik! Allah hayırlar versin! anlamına (Â.Ş.O.)

zaman, sultan, yaşlı kadına dönmüş ve "Onu sorgula!" anlamına bir işaret yapmış. Yaşlı kadın da Hasan'a "Kudretli sultanımız selamını iade ediyor ve onu yanıtlaman için sana adını; memleketinin, karının ve çocuklarının adını soruyor!" demiş. Hasan da, talihin yardımına güvenip sultana doğru dönerek "Evrenin sultanı, yüzyılın ve çağın hükümdarı, ey bu çağın ve bütün çağların tek değeri, benim sefil adımı sorarsanız 'Başından felaket eksik olmamış, Basra kenti halkından Hasan'dır!' derim. Eşimin adına gelince, onu bilmiyorum! Çocuklarımın birinin adı Nâsır, ötekinin Mansur'dur!" diye yanıt vermiş. Sultan ona, yaşlı kadın aracılığıyla "Peki, neden karın seni terk etti?" diye sormuş. O da "Vallahi! Bilmiyorum! Ama bunu, kendine karşın yapmış olmalıdır!" demiş. Kadın ona "Nereden kaçtı? Hangi araçla kaçtı!"diye sorunca da "Bağdat'tan kaçtı. Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in sarayından! Bunun için sadece tüyden giysisini kullanıp göklere ağmaktan başka şey yapmadı!" demiş. Kadın "Peki, ayrılırken hiçbir şey söylemedi mi?" diye sormuş. Hasan "Anneme 'Eğer oğlun benim yokluğumdan acı duyarsa, Vak Vak Adası'na gelip beni aramaktan başka çaresi yoktur! Ve şimdi ey Hasan'ın annesi elveda! Kuşkusuz böylece ayrılamam ruhumu hüzne boğuyor; çünkü ayrılık günleri onun yüreğini parçalayacağı gibi yaşamınızı da karartacaktır; ama, ne yazık ki, benim yapacağım bir şey yok! Havanın esrikliği ruhumu sardı, uçmam gerek!' demiş. Ve işte karım böyle konuşmuş! Ve uçup gitmiş! O zamandan bu yana gözlerimin önünde dünya karanlıktır ve bağrımı perişanlık sarmıştır!" diye yanıt vermiş. Nurü'l-Hüda, başını sallayarak "Vallahi! Karın seni yeniden görmek istemeseydi, annene gittiği yeri kesinlikle söylemezdi. Ama öte yandan seni gerçekten sevseydi, asla terk etmezdi!" demiş. Bunu duyan Hasan, en büyük yeminlerle, karısının onu gerçekten sevdiğini onun kendisine, sevecenliği ve bağlılığı üzerine bin kanıt gösterdiğini, ama havanın çekiciliğine ve kuş olarak uçmak şeklindeki içgüdüsüne dayanamayarak ayrılmış olduğu üzerine yeminler etmiş. Sonra da "Ey sultan, ben sana hüzünlü öykümü anlattım! Ve işte senin önünde bu gözüpek girişimimi bağışlama büyüklüğünü göstermeni ve bana eşimi ve çocuklarımı bulmama yardım etmeni rica ediyorum. Allah aşkına, sultanım, beni reddetme!" diye eklemiş.

Sultan Nurü'l-Hüda, Hasan'ın bu sözlerini işitince, bir saat kadar düşünmüş. Sonra başını kaldırarak Hasan'a "Sana layık olduğun cezanın ne olması gerektiğini epeyce düşündüm. Ama gözüpekliğini cezalandırmaya yetecek bir yol bulamadım!" demiş. Bunu duyan yaşlı kadın, korkusunu yenerek sultanın ayaklarına kapanmış, ve giysisinin eteğini başına sararak ona "Ey yüce sultan...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz onuncu gece olunca, demiş ki:*

Bunu duyan yaşlı kadın, korkusunu yenerek Sultan'ın ayaklarına kapanmış; ve giysisinin eteğiyle başını sararak ona "Ey yüce sultan, seni yetiştirmiş olan süt annen sıfatıyla artık kendisinin pek belalara uğramış, tehlikeli serüvenler geçirmiş bir yabancı olduğunu anladığına göre, onu cezalandırmakta pek acele etmemeni rica ediyorum. Talihin ona bağışladığı uzun ömür sayesinde ancak bu belalara katlanabilmiş. Ve ey sultan, senin büyüklüğüne ve soyluluğuna da onu bağışlaman ve konukseverlik hukukunu onun yüzünden çiğnememen yaraşır! Dahası, derim ki, onu bu ölümcül girişime atan da sadece aşktır ve âşıkların mazur tutulmaları gerekir. Ve nihayet, ey sultanım ve başımızın tacı, bu denli güzel bir delikanlıdan gelip sana söz açmışsam, insanoğulları arasında, onun gibi şiirler düzenlemeyi ve doğaçlamadan gazel okumayı hiç kimsenin bilmemesindendir. Bu söylediklerimi denetlemek için yüzünü açıp ona göstermen yetecektir; göreceksin güzelliğini nasıl ululayacaktır!" demiş. Yaşlı kadının bu sözlerini duyan sultan gülümsemiş ve "Gerçekte, işin tamamlanması için zaten bir bu eksikti!" demiş. Ama, Sultan Nur, davranışındaki katılığa karşın ta içinden Hasan'ın güzelliği karşısında gizlice sarsılmış ve onun yeteneklerini denemek için dizelerini dinlemeyi istemesi kadar, bunu genellikle izleyecek şeyleri de görmeyi çok istiyormuş. Bu yüzden sütanasının sözlerine kendini kaptırmış gibi yapıp başındaki örtüyü kaldırmış ve yüzünü açığa çıkarmış.

Bunu gören Hasan, sarayı sarsan büyük bir haykırış kopar-

mış; ve bilinçsiz yere düşmüş. Yaşlı kadın gerekli özeni gösterip onu kendine getirmiş; sonra da kendisine "Neyin var, oğlum? Bu denli alt üst olacak ne gördün ki?" diye sormuş. Hasan da "Ah! Ne mi gördüm? Ya Allah! Sultan ya eşimin ta kendisi ya da ikiye ayrılmış bir baklanın parçalarının benzeştiği gibi eşime benziyor!" diye yanıt vermiş. Sultan da, bu sözleri işitince, öylesine gülmüş ki, yan tarafına düşmüş ve "Bu genç adam delinin biri! Benim karısı olduğumu söylüyor! Vallahi, acaba ne zamandan beri bakireler erkeklerin yardımı olmadan çocuk doğuruyor? Yoksa havadan mı tohum kapıyorlar?" demiş. Sonra Hasan'a dönüp gülerek ona "Söyle bakayım, güzel çocuk, ben ne bakımdan senin karına benziyorum, ne bakımdan benzemiyorum? Çünkü görüyorum ki, sen benim hakkımda büyük bir kararsızlığa düşmüşsün!" demiş. O da "Ey şahların sultanı, büyüklerin küçüklerin sığınağı, beni çıldırtan senin güzelliğindir! Karıma, yıldızlardan da parlak gözlerin, cildinin tazeliği, yanaklarının pembeliği, güzel göğüslerinin dikliği, sesinin tatlılığı, endamının inceliği ve yeğniliği ve örtü altında bulundukları için artık sayamayacağım diğer yanların bakımından çok benziyorsun. Ama güzelliklerine çok büyük bir özenle bakılınca, seninle onun arasında, sadece benim sevdalı gözlerimin seçebileceği bir ayrım görüyorum; bunu da sana sözle anlatamam!" diye yanıt vermiş.

Sultan Nurü'l-Hüda, Hasan'ın bu sözlerini işitince onun yüreğinin kendisine hiç bağlanmayacağını anlamış; ve bundan dolayı ona karşı şiddetli bir öfke duymuş; ve kendi kendine kız kardeşleri olan sultanlardan hangisinin, babaları şahın onayı olmadan, Hasan'ın karısı olduğunu bulmak için yemin etmiş! Ve kendi kendine "Böylece hem Hasan'dan hem de karısından, haklı kızgınlığımı doyurmak için öç alacağım!" diye düşünmüş. Ama bu düşünceleri ruhunun derinliğinde gizlemiş; ve yaşlı kadına dönerek ona "Ey sütanne, git çabucak her birini oturduğu adada görerek altı kız kardeşimi bul! Kendilerini, beni ziyaret etmelerinden bu yana, iki yıldır görmediğimden dolayı özlemlerinin ruhumda biriktiğini söyle ve benim adıma onları görmek istediğimi bildir ve hepsini buraya getir! Ama olup bitenden ya da aramızda karısını aramaya gelmiş genç bir yabancının bulun-

duğundan onlara tek bir söz etmemeye de özen göster! Git ve sakın gecikme!" demiş.

Yaşlı kadın sultanın niyetlerinden hiçbir kuşkuya düşmeksizin şimşek gibi saraydan çıkarak Nurü'l-Hüda'nın kardeşleri olan altı sultanın oturdukları adalara doğru uçup gitmiş ve pek sıkıntı çekmeden, kolayca bunlardan beşinin kendisini izlemesini sağlamış. Ama en genç sultanın babası ecinniler şehinşahı ile oturduğu yedinci adaya ulaşınca Nurü'l-Hüda'nın arzusunu kabul ettirmede epeyce zahmet çekmiş. Gerçekten, en genç sultan, yaşlı kadının bildirisini duyunca, Mızraklılar Anası ile ablasını ziyarete gitmek üzere babasından izin isteyince, şah, bu istekten dolayı heyecanın sınırında heyecanlanmış; ve "Ah! Yüreğimin yeğlediği sevgili kızım, içimde bana, bu saraydan bir kez ayrılırsan, seni bir daha göremeyeceğimi söyleyen bir his var! Ve zaten, bu gece sana anlatmak istediğim bir rüya gördüm. Bil ki, kızım, ey gözlerimin bebeği...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz on birinci gece olunca, demiş ki:*

"Bil ki kızım, ey gözlerimin bebeği, bu gece bir rüya uykumu bastırdı ve yüreğimi sıkıştırdı. Gerçekte, rüyamda, bütün gözlerden gizlenmiş, ama zenginliği benim gözlerime serilen bir hazinede dolaşıyor, gördüğüm her şeyi hayranlıkla izliyordum; ama bakışlarım tüm geri kalanların ortasında harika bir ışıkla parıldayan yedi taş üzerinden ayrılmıyordu. Ama bunların en küçüğü, en güzel ve en çekici olanıydı. Onu daha iyi seyretmek ve bakışlardan korumak için elime aldım; yüreğimin üzerinde tutarak sıktım; ve yanımda taşıyarak hazineden dışarı çıktım. Onu gözümden bile esirgeyerek taşırken, güneş ışığı altında ansızın olağandışı ve bizim adalarımızda görülmeyen türden bir kuş, üzerime saldırdı ve değerli taşı elimden kaparak uçup gitti. Ben şaşkınlık ve en acı kederler içinde orada öylece kalakaldım. Ve uyandığımda, rüya yorumcularını çağırttım ve onlardan uykuda gördüğüm bu rüyanın yorumunu sordum. Bana 'Şahımız, yedi değerli taş senin yedi kızındır. Ve en küçük olan ve elinden bir

kuşun kapıp kaçırdığı değerli taş, senin sevecenliğinden zorla koparılacak olan küçük kızındır!' dediler. Bundan dolayı, kızım, şimdi senin Mızraklılar Anası ve kardeşlerinle birlikte kız kardeşin Nurü'l-Hüda'nın yanına gitmek üzere uzaklaşmana izin vermekten korkuyorum; çünkü, ister giderken, ister dönerken, yolculukta başına can sıkıcı bir olay gelebilir mi, bilmiyorum!" diye haykırmış. Görkem de, çünkü bu kız, Hasan'ın karısının ta kendisi imiş "Ey hükümdarım ve babam büyük şah, herhalde ablam Nurü'l-Hüda'nın benim için bir şölen hazırlamış bulunduğunu ve beni büyük bir sabırsızlıkla beklemekte olduğunu bilmiyor değilsin. Ve işte, iki yıl var ki, istediğim izni almaksızın gidip onu görmeyi düşünüp duruyorum; şimdi kendisinin benim davranışımdan hoşnut olmamak için her türden nedeni olacaktır. Ama ben hiçbir şeyden korkmam, babacığım! Sonra unutma ki, yoldaşlarımla uzaklara yaptığım bir yolculuk sırasında beni sonsuza dek yitirdiğini sanmış ve yasımı tutmuştun. Öyleyken hiçbir güçlükle karşılaşmadan ve sağlık içinde geri döndüm! Aynı şekilde bu kez de, en çok bir ay uzaklaşacak ve bu sürenin sonunda, Tanrı isterse, geri döneceğim! Zaten kendi ülkemizden uzaklaşacak olsam, endişeni anlardım; ama burada, adalarımızda, hangi düşmandan kuşkulanırım? Vak Vak Adası'na Bulutlu Dağ'ı, Mavi Dağları, Kara Dağları, Yedi Vadileri, Yedi Denizleri ve Beyaz Kâfur ülkesini aşıp canını yollarda yitirmeden kim gelebilir? Artık tüm kaygıları yüreğinden kov, babacığım, gözlerini serinlet ve yüreğini bütün tut!" diye yanıt vermiş.

Ecinnilerin şahı kızının bu sözlerini duyunca, içinden gelmese de, ona, kız kardeşinin yanında sadece birkaç gün kalacağı sözünün verdirerek, kızının ayrılmasına rıza göstermiş. Yanına da bin amazonluk bir maiyet birliği katmış ve onu sevecenlikle kucaklayıp öpmüş. Görkem de, ondan izin almış ve varlıklarından kimsenin haberi olmadığı bir yerde güven içinde bulundurduğu çocuklarını görüp kucakladıktan sonra iki sadık kölesine emanet ederek, Nurü'l-Hüda'nın hükmettiği adaya giden yaşlı kadınla kız kardeşlerini izlemiş.

Nurü'l-Hüda kız kardeşlerini kabul etmek üzere gözleri, gagası ve pençeleri yakut ve zümrütten altın kuşlarla süslenmiş kırmızı ipek bir giysiye bürünerek, süs ve taşlarla ağırlaşmış ola-

rak kabul salonundaki tahtına oturmuş bulunuyormuş. Önünde de Hasan ayakta duruyormuş; sağında sıyrılmış kılıçlarıyla genç kızlar sıralanmış imiş; solunda da ucu sivri mızraklar taşıyan genç kızlar varmış.

Tam o sırada Mızraklılar Anası altı sultanla birlikte çıkagelmiş ve buluşma talep etmiş. Sultanın emriyle ilkin içeriye altı kızın Irkın Asaleti[1] adındaki en büyüğü girmiş. O da mavi ipekli bir giysiye bürülüymüş ve Nurü'l-Hüda'dan da güzelmiş. Tahta kadar ilerlemiş, onun uğruna ayağa kalkan ablasının elini öpmüş; o da kendisini yayına oturtmuş. Sonra Hasan'a dönüp ona "Söyle bana ey âdemoğlu, senin karın bu mu?" demiş. Hasan da "Vallahi, hanımım, bu hatun yükselen ay gibi hayranlık uyandırıcı ve güzel; kömürsü saçları, hoş yanakları, gülen ağzı, dimdik göğüsleri, narin eklemleri, ince bilekleri var; onu şiirle ululamak için derim ki:

> Mavilere bürünmüş ilerlerken, göğün maviliğinden kopmuş bir parça sanırlar onu.
> Dudaklarında bir bal kovanı taşır, yanaklarında da gül tarhı! Vücudu yaseminin taç yapraklarından örülmüştür.
> Onun dimdik ince boyunu va anıtsal kalçasını görünce, kıpırdayan bir kum yığını üzerindeki bir kamış sanırsınız!

Onu ben, işte böyle görüyorum, sultanım! Ama onunla karım arasında dilimin anlatmak istemediği bir ayrım var!" demiş.

Bunun üzerine Nurü'l-Hüda, yaşlı sütanaya ikinci kız kardeşini içeri sokması için işareti vermiş. Bu genç kız da, kayısı rengi bir giysiye bürünmüş olarak içeri girmiş. Bu sultan da ilkinden daha güzelmiş; adı da Konutun Serveti[2] imiş. Kız kardeşi onu kucakladıktan sonra, bir öncekinin yanına oturtmuş ve Hasan'a, onun kişiliğinde karısını tanıyıp tanımadığını sormuş. Hasan da...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:*

1 Mathers'de *Şahın Gururu* (Â.Ş.O.)
2 Mathers'de *Akşam Işığı* (Â.Ş.O.)

... Ve Hasan'a onun kişiliğinde karısını tanıyıp tanımadığını sormuş. Hasan da "Hanımım, bu kız kendisine bakanların aklına ziyan verir ve yanına yaklaşanların yüreklerini zincire vurur; ve onun bana esinlediği dizeler şunlardır:

> Bir kış gecesindeki yaz mehtabı, senin gelişin kadar güzel değildir, ey genç kız!
> Topuklarına kadar uzanan saçlarının kara örgüleri ve alnını kuşatan kara alınlıklar sana
> 'Gecenin kanatlarıyla şafağı karartırsın!' demeye zorlar beni; ama sen 'Hiç de değil! Sadece bir bulut ayı örtmektedir!' diye yanıt verirsin!

İşte onu böyle görüyorum, sultanım! Ama onunla karım arasında, dilimi sana tanımlarken beni alıkoyan bir ayrım var!" demiş. O zaman Nurü'l-Hüda Mızraklılar Anası'na üçüncü kız kardeşini çabucak içeri almasını işaret etmiş. Bu sultan içeriye nar çiçeği renginde bir ipek giysiye bürünmüş olarak girmiş; bu da ilk ikisinden daha güzelmiş; ve Gecenin Işığı[1] adını taşıyormuş. Kız kardeşi onu kucakladıktan sonra, bir öncekinin yanına oturtmuş ve Hasan'a onda eşini bulup bulmadığını sormuş. Hasan da "Ey sultanım ve başımın tacı, kuşkusuz bu sultan en bilge kişilerin bile aklını başından alır ve onun hakkındaki hayranlığım bana şu dizeleri doğaçtan söyletiyor:

> Sen salınıp geçersin, ey zarafet dolu kız, ceylan gibi yeğni!
> Ve kirpiklerin her kıpırdanışında ölümcül oklar fırlatır!
> Ey güzellik güneşi, görünüvermen yeri göğü ışığa boğar, gözden kaybolman da evrene karanlık yayar.

"Ey zamanın sultanı, işte onu böyle görüyorum! Ama yine de ruhum, hatları ve yürüyüşü son kertede benzemesine karşın, onda karımı tanımayı reddediyor!" demiş. O zaman yaşlı amazon Nurü'l-Hüda'nın bir işareti üzerine, dördüncü kız kardeşi içeri sokmuş; adı Göğün Temizliği[2] olan genç kız, üzerinde

1 Mathers'de *Parlak Gök* (Â.Ş.O.)
2 Mathers'de *Açık Gökyüzü* (Â.Ş.O.)

enine boyuna süsler olan sarı bir giysiye bürünmüş imiş. Nurü'l-Hüda kız kardeşini kucaklamış ve onu ötekilerin yanına oturtmuş. Hasan da onu görerek şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Mutlu bir gecede dolunay gibi ortaya çıktı; büyülü bakışları yolumuzu aydınlattı.
> Gözlerinin ateşinde ısınmak için yanına yaklaşsam; onu savunan iki nöbetçi olan granit kayalar gibi dik ve sert göğüsleriyle karşılaşınca hemen uzaklaşırım!

"Uzun soluklu bir gazelle tanımlamamı isteseler de onu tümüyle anlatamam. Bununla birlikte, sultanım, birçok noktadan benzerlikler çarpıcı olsa da, onun, benim eşim olmadığını sana söylemeliyim!" demiş. Bunun üzerine Nurü'l-Hüda, adı Akşafak olan beşinci kız kardeşin kalçalarını oyanatarak içeri girdiğini görmüş; kız, bir beng dalı kadar bükülgen ve genç bir karaca kadar yeğniymiş. Ablasını kucakladıktan sonra, kız kardeşlerinin yanında kendisine ayrılan yere oturmuş; ve altın işlemeli yeşil giysisinin kıvrımlarını düzeltmiş. Hasan da onu görerek şu dizeleri doğaçtan söylemiş.

> Kırmızı narçiçeği yeşil yapraklarıyla, senin bu güzelim gömleğine büründüğünden daha iyi örtünemez;
> Eğer sana 'Senin gün gibi parlak yüzüne bunca uyan bu giysi nedir?' diye sorarsam; bana 'Onun adı falan yok, benim gömleğimdir!' diye yanıt verirsin.
> Ben de 'Ey onun bunca ölümcül yaralar açan harika gömleği, sana yürek yarası gömlek adını vereceğim!' diye haykıracağım!
> Ey genç kız, sen kendi başına daha harika değil misin? İnsan gözlerini kamaştırman için ayağa kalkarsan, narin bacakların sana, 'Otur! Otur! Bizi izleyen şey taşımaya gücümüz yetmeyecek kadar ağırdır!' der.
> O zaman kalkıp ilerlersem, sana ateşli sözlerle yalvararak, güzelliğin bana 'Yap yapacağını!' der; oysa tam ben hazırlanırken, utancın 'Sakın ha! Sakın ha' der!

Hasan bu dizeleri okuyup bitirince, orada bulunanların hepsi onun yeteneğine hayran olmuş; ve sultanın kendisi, hıncına karşın, ona hayranlığını göstermekten kendini alıkoyamamış. Hasan'ın koruyucusu yaşlı amazon da, işlerin bu mutlu dönüşümünden yararlanarak, intikamcı sultanın lütuflarını Hasan'a yöneltmek için bir denemede bulunmayı kararlaştırarak, ona "Ey sultanım, sana bu genç adamın şiir söylemedeki hayranlık verici yeteneğinden söz ederken yanılıyor muymuşum? Doğaçtan söylemedeki zarafeti ve ölçülülüğü yerinde değil mi? Dolayısıyla senden girişimindeki gözüpekliği tümden unutmanı ve şenliklerde ve törenler dolayısıyla yeteneğinden yararlanmak üzere şair olarak onu kendine bağlamanı rica ediyorum!" demiş. Ama sultan "Evet! Ama önce deneyi tamamlamak istiyorum! Çabucak en küçük kız kardeşimi içeri sok...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:*

"Evet! Ama önce deneyi tamamlamak istiyorum. Çabucak en küçük kız kardeşimi içeri sok!" demiş. Ve yaşlı kadın dışarı çıkıp kısa bir süre sonra adı Dünya Süsü olan, aslında Görkem'den başkası olmayan en genç kız kardeşi elinden tutarak geri dönmüş!

Ey Görkem, sen öylece, süsleri ve yalancı örtüleri hor görerek ve sırf kendi güzelliğine bürünerek içeri gireceksin! Ama adımlarına kim bilir hangi uğursuz baht eşlik edecek! Bahtın kitabında kendi hakkında neler yazılı olduğunu hiç bilmeden onu görmezliğe geliyorsun!

Salonun ortasında ayakta durmakta olan Hasan, Görkem'in içeri girdiğini görünce, büyük bir çığlık atarak duygudan yoksun, yere düşmüş. Ve Görkem, bu çığlığı duyarak dönüp bakınca Hasan'ı tanımış. Çok uzaklarda sandığı kocasını görmenin etkisiyle boylu boyunca yere devrilmiş.

Bunu gören Sultan Nurü'l-Hüda, Hasan'ın karısı olanın bu kız kardeşi olduğunu anlamış ve artık kıskançlığını ve öfkesini daha fazla saklayamamış. Ve amazonlarına "Alın götürün

bu âdemoğlunu ve onu kentin dışına atın!" diye haykırmış! Muhafızlar da buyruğu yerine getirmişler ve Hasan'ı alıp kent dışına, kıyıya atmaya götürmüşler. Sonra sultan, baygınlığından ayılan kız kardeşine dönmüş ve ona "Ey sefihe! Nasıl oldu da bu âdemoğlunu tanıdın? Ve ne oldu, hangi suçlu ilişkiye girdin onunla? Yalnız babanın ve ailenin rızasını almadan evlenmekle kalmadın; kocanı ve evini de terk ettin! Böylece soyunu ve ırkının asaletini alçalttın. Bu pislik ancak kanla yıkanır!" diye haykırmış. Sonra kadınlarına dönmüş "Bir merdiven getirin, bu suçluyu uzun saçlarından buna bağlayın ve kan çıkıncaya kadar onu değnekle dövün!" diye haykırmış. Sonra kız kardeşleriyle birlikte toplantı salonundan çıkmış ve odasına gidip şah babasına bir mektup yazarak ona, bilinen tüm ayrıntılarıyla Hasan ile Görkem'in öyküsünü anlatmış ve tüm ecinni taifesi üzerine sıçrayan utancı da açıklayarak suçlu kıza vermek istediği cezadan da söz etmiş. Ve babasından kendisine, suçlu kız kardeşi hakkında verilecek kesin ceza hakkında görüşlerini en kısa zamanda bildirmesini dileyerek mektubunu bitirmiş. Ve mektubu ayağına çabuk bir haberciye vermiş, o da çabucak onu şaha götürmeye gitmiş.

Şah, Nurü'l-Hüda'nın mektubunu okuyunca, en küçük kızının davranışından dolayı öfkenin sınırında öfkelenerek, dünya gözünün önünde kararmış ve büyük kızına, işlenen suçla kıyaslanınca verilecek her türlü cezanın hafif olacağını yazmış; hatta suçlunun öldürülmesini bile düşünmüş; ama bu fikri, bilgeliği ve adalete olan inancı yüzünden yürürlüğe sokmaktan kaçınarak terk etmiş.

Böylece kız kardeşinin ellerine terk edilen Görkem, saçlarından bağlandığı merdivende inleyerek cezasını beklerken, kıyıya atılmış olan Hasan, sonunda ayılmış; ama bu, ona, sadece, felaketinin ağırlığını düşündürmeye yaramış. Artık ne umut edebilirmiş? Şimdi artık onu kimse kurtaramazmış, acaba ne yapsınmış ve bu lanetli adadan nasıl kurtulabilirmiş? Umutsuzluğun pençesinde ayağa kalkmış; hâlâ da dertlerine bir çare bulmak ümidiyle deniz kıyısı boyunca koşmaya başlamış. İşte tam o sırada şairin şu dizeleri aklına gelmiş:

> Sen annenin karnında sadece bir tohumken, bahtını adalet anlayışıma göre şekillendirdim ve onu düşlememe göre yönettim.
> Bırak, ey yaratık, olaylar kendi yolunu izlesin: onlara karşı çıkamazsın!
> Eğer ters talih başına çökerse, onu geri çevirmek için bırak bahtın özen göstersin!

Bu bilgelik öğüdü bir parça Hasan'ın cesaretini canlandırmış ve baygınlığı sırasında neler olduğunu ve neden kıyıya bırakılmış olduğunu bulmaya çalışarak kumsalda rasgele dolaşmaya başlamış. Ve böylece düşünüp dururken, kumsalda büyük yumruk vuruşlarıyla dövüşen on iki yaşlarında iki amazon kıza rastlamış. Ve onlardan pek uzakta olmayarak, yere atılmış ve üzerine şekiller ve yazılar çizilmiş bir deri başlık görmüş. Ve bu küçük kızlara yaklaşarak onları ayırmaya çalışmış; ve dövüşmelerinin nedenini sormuş. Onlar da bu başlığa sahip olmak için dövüştüklerini söylemişler. Bunun üzerine Hasan, onlara, kendisini hakem seçmek isteyip istemediklerini ve başlığa kimin sahip olması gerektiği hakkında vereceği karara uyup uymayacaklarını sormuş. Küçük kızlar razı olunca, Hasan başlığı yerden alıp onlara "Pekâlâ! Havaya bir taş atacağım; onu kim bulup getirirse başlık onun olacak...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"Pekâlâ! Havaya bir taş atacağım; onu kim bulup getirirse başlık onun olacak!" demiş. Küçük amazonlar da "Çok güzel bir fikir!" demişler. Bunun üzerine Hasan yerden bir çakıl taşı bulmuş ve onu tüm gücüyle uzağa fırlatmış. Hasan, denemek üzere başlığı kafasına koymuş ve beklemiş. Birkaç dakika sonra küçük kızlar geri gelmişler ve çakılı bulan kız "Sen nerdesin ey âdemoğlu? Kazanan benim!" diye haykırmış; ve Hasan'ın bulunduğu yere kadar gelmiş; her yana bakınmış ama Hasan'ı görememiş. Kız kardeşi de her doğrultuda yöresine bakınmış; ama o da bir şey görememiş. Hasan kendi kendine "Kör falan

değil bu küçük amazonlar! Öyleyse nasıl oluyor da beni göremiyorlar?" diye sormuş. Ve onlara "Ben buradayım, gelsenize!" diye haykırmış. Genç kızlar da sesin geldiği doğrultuda bakınmışlar; ama Hasan'ı görememişler; ve korku duyarak ağlamaya başlamışlar. Hasan onların yanına yaklaşmış ve omuzlarını tutarak onlara "Ben işte buradayım! Neden ağlıyorsunuz yavrularım?" demiş. Kızlar başlarını kaldırmışlar, ama Hasan'ı görememişler. Ve o zaman öylesine korkmuşlar ki, büyük çığlıklar koparark, sanki kötü niyetli ecinniler tarafından izeleniyorlarmış gibi, tüm güçleriyle koşmaya başlamışlar. O zaman Hasan kendi kendine "Artık hiç kuşku yok! Bu başlık büyülü! Onun büyüsü, başında taşıyanı görünmez kılmaktır!" demiş. Ve kendi kendine "Bunu bana Allah gönderdi! Bu başlık kafamda oldukça kimseye görünmeden koşup karımı bulma gücünü elde ederim!" diyerek sevinçten oynamaya başlamış. Ve hemen kente dönmüş ve bu başlığın erdemini daha iyi denemek için, etkisini yaşlı amazonun önünde anlamak istemiş. Ve onu her yanda arayarak sonunda sultanın emriyle sarayın bir odasında zincirlenerek duvardaki bir halkaya bağlanmış olarak bulmuş. O zaman, gerçekten görünmez olup olmadığından güven duymak için üzerinde porselen kapların sıralandığı bir dolaba yaklaşmış ve en büyük kabı yere düşürmüş; kap gidip yaşlı kadının ayakları yöresinde kırılmış. Kadın, bunu, Nurü'l-Hüda'nın buyruğunda olan kimi kötü ruhlu ecinninin bir marifeti sanmış; ve korkunç bir feryat koparmış. Ve büyülü sözler fısıldayarak "Ey ifrit, Süleyman'ın mühründe yazılı olan isimler uğruna, bana adını söylemeni istiyorum!" demiş. Hasan da "Ben ifrit falan değilim, senin koruduğun Hasan el-Basri'yim! Ve seni kurtarmaya geldim!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri söyleyerek ve başından büyülü başlığı çıkararak kendini gösterip tanıtmış. Yaşlı kadın da "Ah! Lanet olsun sana, ey bahtsız Hasan! Bilmiyor musun ki, sultan seni kendi gözleri önünde öldürtmediği için çoktan pişman oldu! Ve seni buldurmak için tüm kölelerini, seni ölü veya diri kim bulup getirirse bir kental[1] altın vereceği vaadiyle her yanda aramakla görevlendirdi. Dolayısıyla bir an bile kaybetme, başını kurtar ve kaç!" diye haykırmış. Sonra da sultanın kardeşini öldürmek için, ecinniler şahının

1 *Kental:* 100 kilo (Â.Ş.O.)

rızasını alarak ne denli müthiş işkenceler hazırladığını Hasan'a anlatmış. Ama Hasan "Tanrı onu ve hepimizi bu zalim sultanın elinden kurtaracaktır! Bak şu başlığa! Sihirli bir başlık! Ve onun sayesinde her yanda görünmeden dolaşabiliyorum!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kadın da "Ölülerin kemiklerine can veren ve bizim kurtuluşumuz için sana bu başlığı gönderen Tanrı'ya şükürler olsun, ey Hasan! Çabucak beni kurtar ki, karının hapsolunduğu zindanı sana göstereyim!" diye haykırmış. Hasan yaşlı kadının bağlarını kesmiş, onu elinden tutup kendi başını da sihirli başlıkla örtmüş. O anda ikisi birden görünmez olmuşlar. Yaşlı kadın onu karısı Görkem'in saçları bir merdivene bağlı olarak ve her an işkence içinde ölümü bekleyerek yattığı zindana götürmüş. Hasan onun şu dizeleri mırıldandığını duymuş:

> Gece karanlık ve hüzünlüdür yalnızlığım! Ey gözlerim, bırak gözyaşlarının pınarı aksın! Sevgilim benden uzakta! Yüreğim ve umudum onunla çekip gittiğine göre, bana umut nereden gelebilir!
>
> Akın gözyaşlarım, akın gözlerimden! Ama ne yazık ki, içimi yakan ateşi asla söndürmeyi başaramazsınız! Ey kaçan âşık, hayalin yüreğimde gömülü ve mezar kurtları da onu oradan sökemezler!

Hasan da, karısında büyük bir heyecan yaratmaktan sakınarak birdenbire ortaya çıkmak istememesine karşın sevgilisi Görkem'i işiterek ve görerek, artık daha fazla yüreğini parçalayan acılara dayanamamış ve başlığını kaldırarak karısına doğru atılıp onu kollarına almış. Karısı onu tanımış ve bağrında bayılmış. Hasan, yaşlı kadının yardımıyla karısının bağlarını kesmiş ve onu yavaşça kendine çekmiş, onu dizlerine oturtmuş ve elleriyle yelpazeleyerek kendine getirmiş. Karısı gözlerini açıp ona, yanağında gözyaşlarıyla "Sen gökten mi indin, yoksa toprağın bağrından mı çıktın, kocacığım? Ama ne yazık, ne yazık ki, talihe karşı gelemeyiz! Yazılan şey başa gelmelidir! Bunun için, seni bulmalarından önce çabucak uzaklaş da, bırak bahtım kendi yolunu sürdürsün; sen de nereden geldinse oraya dön! Seni de kız kardeşimin kıyıcılığına kurban edilmiş görmenin acısını

tatmama neden olmaman için!" demiş. Ama Hasan "Sevgilim, gözlerimin nuru, ben buraya seni kurtarmaya ve benimle birlikte bu kıyıcı ülkeden uzak olan Bağdat'a götürmeye geldim!" diye yanıt vermiş. Ama karısı "Ah Hasan, daha ne kadar ihityatsız davranacaksın? Lütfen çekil artık ve kendi acılarıma seninkileri de ekleme!" diye haykırmış. Ama Hasan "Ey Görkem, ruhum, bil ki ben bu saraydan ancak seninle ve şurada gördüğün koruyucum iyi yürekli halayla birlikte çıkarım. Bana hangi araçla bu işi göreceğimi sorarsan işte bu başlıkla...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:*

"... Hangi araçla bu işi göreceğimi sorarsan, işte bu başlıkla!" diye yanıt vermiş. Ve Hasan ona sihirli başlığı göstermiş; onun önünde deneme yaparak başlığı kafasına geçirir geçirmez ortadan kaybolmuş; sonra ona Tanrı'nın onu, kurtulmaları için nasıl yoluna çıkardığını anlatmış! Görkem de, yanakları sevinç ve pişmanlık gözyaşlarıyla kaplı, Hasan'a "Ah! Çektiğimiz tüm dertler, senden izinsiz Bağdat'taki konutu terk etmemden ortaya çıktı. Sevgilim, lütfen hakettiğim sitemlerden beni bağışla! Çünkü şimdi anlıyorum ki, bir kadın, kocasının değerini bilmelidir! Kusurumu affet! Tanrı önünde ve senin önünde bağışlanmak diliyorum. Tüylü giysiyi yeniden görünce, ruhumun onu dolduran heyecana karşı duramayışı belki biraz özür sayılır, bağışlanmam için!" demiş. Hasan da "Vallahi! Ey Görkem, asıl ben suçluyum; seni Bağdat'ta tek başına bıraktığım için... Oradan her ayrıldığımda seni de yanıma almalıydım! Ama gelecekte bu hep böyle olacak, emin olabilirsin!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyleyerek onu omzuna almış, aynı şekilde yaşlı kadının da elinden tutmuş ve kafasını başlıkla örtmüş. Böylece üçü de görünmez hale gelmişler; saraydan çıkmışlar ve Nâsır ile Mansur'un saklı bulunduğu yedinci adaya doğru yola koyulmuşlar.

Hasan çocuklarını sağ salim görmekle heyecanın sınırına ulaşmış olmakla birlikte sevecenlik taşkınlıklarıyla zaman yitirmek istememiş; iki küçüğü yaşlı kadına teslim etmiş; o

da bunların her birini birer omzuna ata biner gibi oturmuş. Sonra, Görkem kimseye görünmeden hepsine yeni üç tüy giysi almayı başarmış; bunları giyinmişler. Sonra üçü de elele tutuşarak hiç üzülmeden Vak Vak Adası'nı terk edip Bağdat'a doğru uçmuşlar.

Tanrı onlara güvenlik sağladığından küçük konaklamalarla bir sabah Barış Kenti'ne ulaşmış ve konutlarının taraçasında yere inmişler ve oradan kederlerin ve tedirginliklerin epey zamandır hasta ve neredeyse kör ettiği Hasan'ın zavallı annesinin bulunduğu salona inmişler. Hasan bir an için kapıyı dinlemiş; ve içeriden gelen, kadının inleyen ve umutsuzluk saçan sesini duymuş; sonra kapıyı çalmış; yaşlı kadın "Kapıda kim var?" demiş. Hasan "Anneciğim, açtığı yaraları onarmak isteyen talih kapında!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten Hasan'ın annesi, bunun bir düş mü yoksa gerçek mi olduğunu bir türlü anlayamayarak zavallı bacaklarıyla kapıyı açmaya koşmuş; ve karşısında oğlu Hasan ile eşini, torunlarını ve onların ardında sessizce duran yaşlı amazonu görmüş. Duyduğu heyecan ona çok ağır geldiğinden kapıdakilerin kollarına baygın düşmüş. Hasan onu gözyaşlarıyla yıkayarak kendine getirmiş ve yavaşça bağrına basmış. Görkem de ona doğru ilerlemiş; ve kendini uçma içgüdüsüne kaptırdığından dolayı özürler dileyerek onu binlerce okşayışla sarmış. Sonra Mızraklılar Anasını öne sürerek onu, koruyucuları ve kurtuluşlarının nedeni olarak kendisine tanıtmışlar. Ve o sırada Hasan annesine başına gelen harika serüvenlerin tümünü anlatmış. Onları burada tekrarlamanın yararı yor. Ve hepsi birden birleşmelerini sağlayan Yüce Tanrı'ya şükretmişler.

Ve o zamandan sonra en zevkli ve en mutlulukla dolu bir hayat yaşamışlar. Ve her yıl birlikte, kervan halinde, büyülü dümbelek sayesinde Hasan'ın kardeşleri olan yedi sultanı, Bulutlu Dağ üzerindeki yeşil tepecikteki sarayda ziyaret etmişler.

Ve böylece zevk ve sevincin acımasız Yıkıcısı onları ziyaret edinceye kadar birçok yıl geçirmişler! Biz, görünen görünmeyen varlıklara egemen olan, ölümü hiç tanımaksızın Canlı ve Sürekli olana övgüler yağdıralım ve zaferler dileyelim!

*Şehrazad, bu harika öyküyü anlatıp bitirince, küçük Dünyazad, onun boynuna sıçramış ve onu dudaklarından öpmüş. Ve ona "Ablacığım, bu öykü ne kadar harika ve zevkle doluydu. Ve ne kadar hoş ve tatlıydı! Ah! Bilsen Gül Goncası'nı ne çok sevdim ve onu da Hasan'ın, Görkem ile aynı zamanda eş olarak almayışına ne çok üzüldüm!" demiş. Şah Şehriyar da "Şehrazad, bu şaşırtıcı bir öykü!" demiş. Ve bana neredeyse, yarın yerine getirmek istediğim birçok şeyi unutturuyordu!" demiş. Şehrazad ona "Evet, ey şah, ama sana anlatmak istediğim* Tarihsel Yellenme *hakkındaki öyküyle kıyaslanınca hiçbir şey değil!" demiş. Şah Şehriyar da "Sen ne diyorsun, Şehrazad? Benim bilmediğim bu tarihsel yellenme nedir?" deyince, Şehrazad "Eğer hâlâ hayatta kalırsam, ben de şaha onu anlatmak istiyordum!" demiş. Şah Şehriyar kendi kendine "Bu söylediği konuda beni aydınlatmadıkça kuşkusuz onu öldürtmeyeceğim!" demiş.*

*Şehrazad o anda sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:*

*"Bu küçük öykü bize* Nezaket Kurallarına Aldırmayan Neşeli Kişiler Divanı *aracılığıyla ulaştı. Onu sana daha fazla ertelemeden anlatacağım!"*

*Ve Şehrazad şu öyküyü anlatmış:*

# *Nezaket Kurallarına Aldırmayan Neşeli Kişiler Divanı*

## *Tarihsel Yellenme*

Anlatırlar ki, ancak Allah en doğrusunu bilir, Yemen'in Keykeban kentinde Fazli kabilesinden Ebü'l-Hüseyn adlı bir Bedevi varmış. Bu kişi, epey zaman önce Bedevi yaşamını terk etmiş; seçkin bir kentli ve en varlıklı tacirler arasında sayılır olmuş. Gençliğinde bir kez evlenmişse de, Tanrı eşini, bir yıllık evlilik yaşamından sonra rahmetine kavuşturmuş. Bundan dolayı Ebü'l-Hüseyn'in dostları, onu, şairin sözlerini tekrarlayarak, boyuna yeniden evlenmeye zorluyorlarmış:

> Ayağa kalk arkadaş, bahar mevsiminin boşuna geçip gitmesine izin verme!
> Genç kız karşında duruyor! Evin içinde bir kadının, tüm yılı gösteren bir takvim olduğunu bilmez misin?

Sonunda Ebü'l-Hüseyn, dostlarının bütün bu sıkıştırmalarına artık dayanamadığından gidip evlilik için aracılık eden yaşlı kadınlarla görüşmeye karar vermiş; ve sonunda deniz üzerinde parlayan mehtap kadar güzel genç bir kızla evlenmiş; ve düğünleri için büyük şenlikler düzenleyerek ulemalar, fakirler, dervişler ve hocalarla birlikte tüm dostları ve tanıdıkları davet etmiş. Ve evinin kapılarını ardına kadar açmış; ve çağrılılarına öteki şeyler arasında yedi ayrı renkten pirinç pilavı, şerbetler, iç fındık, badem, fıstık ve kuru üzüm doldurmuş kuzu ve kızarmış ve tümüyle ortaya konmuş bir yavru deve bulunan her türden

yemek yedirmiş; herkes neşe içinde yiyip içerek mutlulanmış. Yeni gelin de her seferinde bir öncekinden daha güzel giysiler içinde birbiri ardından yedi kez dolaştırılarak çağrılılara gösterilmiş; sonra da gözleri yeterince doyum sağlamayan çağrılılar için orada bulunanların arasında sekizinci kez dolaştırılmış. Bunu izleyerek yaşlı kadınlar onu gerdek odasına sokmuşlar ve bir taht gibi yüksek bir yatağın üzerine yatırmışlar ve güvey içeri girdiği zaman onu nasıl bulması gerekiyorsa öylesine hazırlamışlar.

O sırada Ebü'l-Hüseyn, geçit alayının ortasında ağır ağır ve saygın bir tavırla yeni gelinin odasına girmiş; kendi kendine durumunu kanıtlamak ve karısıyla geçitteki kadınlara ne denli incelik ve ölçü içinde olduğunu göstermek üzere bir divana oturmuş. Sonra kadınların hayırlı dileklerini kabul etmek ve kendisini utangaç bir görünümle beklemekte olan genç kızın uzandığı yatağa yaklaşmadan önce onlara izin vermek üzere ağırbaşlılıkla ayağa kalkmış; ve tam o sırada, ne felaket yarabbi! Ağır etlerle ve içkiyle dolu karnından alabildiğine gürültülü, müthiş ve kocaman bir yellenme kopmuş! Allah kötülükten ırak eylesin!

Bu gürültüyü duyan her kadın, sanki hiçbir şey olmamış gibi yüksek sesle konuşarak yanındakine dönmüş ve aynı şekilde genç gelin de, gülüp alay edecek yerde bileziklerini şıngırdatmaya başlamış. Ama Ebü'l-Hüseyn utanmanın sınırına ulaşan bir utanca kapılarak, acele bir ihtiyacı ileri sürerek avluya inmiş; kısrağını koşumlandırmış ve sırtına atlayarak evini, düğünü ve karısını terk etmiş; kaçıp gecenin karanlıklarına karışmış. Kentten çıkarak çöle dalmış; buradan deniz kıyısına ulaşmış ve orada Hindistan'a yola çıkmak üzere bulunan bir gemi görmüş. Gemiye binip Malabar kıyılarına ulaşmış.

Orada, Yemen asıllı birçok kişiyle tanışmış; bunlar, kendisini, ülkenin hükümdarına önermişler. Hükümdar da ona tam bir güven göstererek kendisini muhafızlarının başına getirmiş. Bu ülkede on yıl kalmış; saygı ve onur kazanmış; ve zevkli bir yaşamın huzurunu tatmış. Ve yellenmeyi her hatırladığında, onu, kötü kokuları kovarcasına aklından çıkarmış.

Ama on yılın sonunda içi sızlayarak doğduğu yerin özlemini duymuş; ve yavaş yavaş kendini bir çöküntüye kaptırmış; ve evi-

ni ve kentini düşündükçe iç çekmeye başlamış; ve geri dönme arzusuyla neredeyse ölecekmiş. Ve bir gün, ruhunun isteğine artık karşı koyamayarak hükümdardan izin almaya gerek bile görmeden, oradan kaçıp Yemen'in Hadramut kentine ulaşmış. Oradan derviş kılığına bürünerek, Keykeban kentine yürüyerek yol almış; oraya, böylece adını ve durumunu gizleyerek ulaşmış. Oradan eski evinin taraçasını ve yöresindeki taraçaları görmüş ve kendi kendine "İnşallah beni kimse tanımaz! Allah öykümü onlara unutturmuştur!" demiş. Ve böyle düşünerek tepeden inip evine ulaşmak üzere yola koyulmuş yürürken, on yaşındaki küçük bir kızın başından bit ayıklayan yaşlı bir kadın görmüş, küçük kız yaşlı kadına "Anneciğim, ben yaşımı öğrenmek istiyorum! Çünkü arkadaşlarımdan biri benim yıldız falıma bakmak istiyor. Hangi yıl doğduğumu bana söyler misin?" diye sormuş. Yaşlı kadın bir an düşünüp "Sen, kızım, tam Ebü'l-Hüseyn'in yellendiği yıl doğdun!" diye yanıt vermiş.

Bahtsız Ebü'l-Hüseyn onun sözlerini duyunca, yüzgeri edip bacaklarını rüzgâra kaptırarak koşmaya başlamış ve kaçarken kendi kendine "Baksana, senin yellenmen takvimlerde tarih olmuş! Ve hurma ağaçlarında çiçek açtıkça çağlar boyu anılacak!" demiş; ve yeniden Hindistan'a dönünceye kadar koşmasını kesmeden yolculuğunu sürdürmüş. Ve ölünceye kadar acı içinde sürgün yaşamış. Tanrı'nın acıması ve bağışlaması onun üzerine olsun!

*Sonra Şehrazad, aynı gece, şu öyküyü de anlatmış:*

## *İki Soytarı*

Aynı tarzda duydum ki, ey bahtıgüzel şah, Suriye'de Şam kentinde, kaba şakalarıyla ün sağlamış tuhaf biriyle Kahire'de aynı niteliklerinden ötürü daha az ünlü olmayan bir başkası yaşamaktaymış. Kahire'deki benzerinden sık sık söz edildiğini işiten Şamlı soytarı, her zamanki müşterileri boyna ona "Hiç kuşku yok! Mısırlı senden çok daha muzip, daha zeki, daha yetenekli ve de senden daha tuhaf! Ve yöresindeki topluluğu

senden daha iyi eğlendiriyor! Eğer bize inanmak istemiyorsan, Kahire'ye gidip marifetini kendi gözlerinle görmen yeter; üstünlüğünü sen de anlarsın!" dedikçe, onu tanımayı çok istemiş. Müşterileri öyle bastırmışlar ki, sonunda adam "Vallahi! Anlıyorum ki, onun hakkında söylenenlerin gerçekliğini Kahire'ye gidip gözlerimle görmekten başka yapacak şey yok!" demiş. Ve yol hazırlığı yapıp kendi kenti olan Şam'dan ayrılmış; ve Kahire'ye doğru yola koyulup Allah'ın izniyle sağ salim oraya ulaşmış. Ve gecikmeksizin rakibinin evi hakkında bilgi edinmiş ve onu ziyarete gitmiş. Her bakımdan büyük bir konukseverlikle ve en candan hoş gelme dilekleriyle karşılandıktan sonra onurlandırılıp barındırılmış. Bunu izleyerek ikisi birden karşılıklı olarak dünyanın önemli işlerinden konuşup geceyi hoşça geçirmişler.

Ertesi sabah, Şam'dan gelen adam, Kahireliye "Vallahi arkadaş, ben Şam'dan Kahire'ye, kendi gözlerimle, senin durmadan kentte çevirdiğin dolapları ve güldürme yöntemlerini görmek için geldim! Ve konudaki bilgilerle zenginleşerek ülkeme dönmek fikrindeyim. Bunca merakla görmeyi dilediğim şeyleri görüp tanıklık etmeme yardım eder misin?" demiş. Öteki de "Vallahi! Arkadaşım, benim hakkımda böyle konuşanlar kuşkusuz seni kandırmışlar! Ben sağ elimi sol elimden ayırmayı bile beceremiyorum! Nasıl olur da senin gibi soylu bir Şamlıyı incelik ve zekâdan yana eğitmeyi becerebilirim? Ama, benim evsahibi olarak görevim sana kentimizin güzel yerlerini göstermek olduğuna göre çıkıp dolaşalım!" demiş. Sonra da onunla birlikte çıkıp onu önüne katarak, inşasının ve bunun dayandığı bilimin hayranlık veren yanlarını Şam'da oturanlara anlatsın diye onu her yerden önce El-Ezher Camii'ni görmeye götürmüş. Ve yolda, çiçekçiler çarşısından geçerlerken, kokulu otlardan, karanfillerden, güllerden, fesleğenlerden, yaseminlerden, nane dallarından ve mercankköşklerden oluşan bir demet yaptırmış. Ve böylece ikisi birlikte camiye ulaşıp avluya girmişler ve oraya girerken, çeşmeye karşı abdest almak üzere çömelmiş kişilerle hacetlerini görmek üzere su dökmekte olan başka kişileri görmüşler. Ve Kahireli adam Şamlıya "Arkadaş, şu sıra sıra çömelmiş kişilere bir şaka yapman gerekse sen nasıl davranırdın bakalım?" diye sormuş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Arkadaş, şu sıra sıra çömelmiş kişilere bir şaka yapman gerekse, sen nasıl davranırdın, bakalım?" diye sormuş. Öteki "Yapılacak şey besbelli! Bir dikenli süpürgeyle artlarına gelir ve süpürürken farkına varmamış gibi dikenleri kıçlarına batırırdım!" diye yanıt vermiş. Kahireli adam "Bu yapılan arkadaş, epeyce ağır ve kaba bir şaka! Ve böyle şakalar yapmak gerçekten zarif değil! Bense, bak şöyle yapardım!" demiş. Ve bu sözleri izleyerek, tatlı bir tavırla musluk başına çömelmiş bulunan kimselerin yanına yaklaşarak, onlara "İzninizle efendim!" diyerek her birine bir çiçek ya da bir dal uzatmış. Bunların her bir şaşkınlık ve öfkesinin sınırında, ona "Allah evini yıksın! Ey pezevenk çocuğu! Biz burada şölende mi bulunuyoruz?" diye yanıt vermişler. Ve caminin avlusunda toplanmış bulunan herkes, söz konusu olan bu kimselerin kızgınlık ifade eden yüzlerini görünce gülmekten kırılmış.

Ve Şamlı adam, bu durumu gözleriyle görünce, Kahireli adama dönüp ona "Vallahi, sen beni yendin ey alaycıların şeyhi! Ve 'İğnenin deliğinden geçen Mısırlı kadar ince!' atasözüne hak verdirdin!" demiş.

*Sonra Şehrazad, şu öyküyü de anlatmış:*

## *Kadın Hilesi*

Ey bahtıgüzel şah, duydum ki, kentler içinde bir kentte, kocası sık sık uzak ya da yakın yerlere yolculuğa çıkan yüksek aileden bir genç kadın, bedenini isteğine artık dayanamamış ve yatıştırıcı bir merhem olarak, sonunda, zamane gençleri arasında benzeri olmayan bir genci seçmiş. Ve ikisi birlikte olağandışı bir aşk yaşamışlar; ve tam bir zevkle ve rahatlıkla, yemek için ayağa kalkarak, yatmak için yiyerek ve çiftleşmek için yatarak birbirlerini karşılıklı doyurmuşlar; ve böylece uzun bir zaman süresince yaşamışlar.

Günün birinde bu genç, beyaz sakallı, tıpkı bir göleves[1] bıçağı gibi iki yanlı ilişkiden zevk alan sapık bir şeyh tarafından rahatsız edilmiş. Genç, yaşlı adamın beklentilerine yanıt vermek istemediği gibi onunla dövüşmeye başlamış, yüzüne şiddetle yumruklar indirmiş; o arada, sakallarını da yolmuş. Şeyh de gidip kentin valisine, uğradığı kötü işlemden ötürü şikâyette bulunmuş. Vali de delikanlıyı yakalatıp hapse attırmış.

İşler bu durumda iken, genç kadın dostunun başına gelenleri öğrenmiş; hapse atıldığını anlayınca da büyük bir keder duymuş ve dostunu kurtarmak için hemen bir tertip düşünmekte gecikmemiş; ve en süslü giysi ve takılarıyla donanarak valinin konağına gitmiş; huzura kabulünü dilemiş; ve dilek salonuna alınmış ve o bükülgen haliyle, yeryüzünde tüm başvuruları enine boyuna olumlu sonuca erdirecek kadar çekiciymiş; ve böylece selamlar alınıp verildikten sonra, valiye "Ey vali efendimiz, hapse attırdığın falan genç, benim öz kardeşimdir ve bir alçak ve sefih olan şeyh ile şeyhin tanıkları tarafından iftiraya uğramıştır. Ben buraya onsuz evim bir harabeye dönüşeceği, ben de açlıktan öleceğim için özgür bırakılması bakımından ricada bulunmaya geldim!" demiş. Valinin yüreği bu genç kadını gördüğü andan başlayarak onun uğrunda çırpınmaya başlayıp kadına tutulduğundan, ona "Kuşkusuz! Kardeşini özgür bırakmaya hazırım! Ama daha önce sen benim haremime gir; Divan'daki işlerim bitince ben seni görmeye gelirim, seninle bu meseleyi görüşürüz!" demiş. Ama kadın, valinin kendisinden ne istediğini anlayarak kendi kendine "Vallahi! Ey zift sakallı, sen bana ancak balık kavağa çıkınca[2] dokunabilirsin!" demiş. Ama "Vali efendimiz, senin bizzat benim evime gelmen daha doğru olur; orada, bir yabancı olduğum buradan daha rahatlıkla meseleyi görüşürüz!" diye yanıt vermiş. Vali de sevincin sınırında, ona "Senin evin nerede bulunuyor?" diye sormuş; kadın "Falan semtte! Ve seni ben akşam gün batarken orada bekleyeceğim!" demiş. Ve valinin yanından çıkarak gidip kentin kadısını bulmuş.

1 *Göleves: Kolokas* ve *gölegez* yöresel adlarıyla da anılan, Güneydoğu Asya'da ve bizde Anamur ve Mersin yöresinde yetişen bir bitki. Yumruları nişastadan yana zengin olup patates gibi haşlanarak yenir. Latincesi: *Colocasia antiquorum* (Â.Ş.O.)

2 "Balık kavağa çıkınca" deyimi, burada, Arapça metinde "olanaksız" anlamında kullanılmış olan "kayısı zamanı" deyiminin karşılığı olarak çevrilmiştir (Â.Ş.O.)

Yaşlı bir kişi olan kadı'nın yanına girince, ona "Ey kadı efendimiz!" diye hitap etmiş. Kadı "Evet?" deyince "Senden benim davama bakmanı rica ediyorum, Allah da bundan hoşnut olacaktır!" demiş. Kadı "Şikâyetin kimden?" diye sorunca "Yalancı şahitleri sayesinde evimin tek desteği kardeşimi hapsettirmeyi başaran alçak bir şeyhten! Kardeşimi bıraktırması için sizden vali nezdinde girişimde bulunmanızı rica etmeye geldim!" diye eklemiş. Kadı, genç kadını görüp söylediklerini duyunca, ona çılgınca âşık olmuş ve kendisine "Kuşkusuz! Kardeşinin meselesiyle uğraşacağım. Ama ilkin hareme gir de benim gelişimi bekle! O zaman meseleyi görüşürüz. Her şey senin istediğin gibi olur!" demiş. Genç kadın kendi kendine "Ah! Pezevenk çocuğu! Sen bana balık kavağa çıktığı zaman sahip olursun!" demiş. Yüzüne karşı da "Efendimiz, benim gidip seni, bizi kimsenin rahatsız etmeyeceği kendi evimde karşılamam daha doğru olur!" diye yanıt vermiş. Kadı "Evin nerede?" diye sorunca da "Falan yerde! Seni hemen bu akşam güneş battıktan sonra orada bekliyorum!" demiş. Ve kadı'nın yanından çıkarak şahın vezirini bulmaya gitmiş.

Vezirin huzuruna çıkınca, kardeşi olduğunu söylediği delikanlının hapsedildiğini anlatmış ve onun özgür bırakılması için emir verilmesini kendisinden rica etmiş. Vezir de ona "Buna bir terslik görmüyorum! Ama bunu beklerken, hareme gir de, işi görüşmek üzere gelip seni orada bulayım!" demiş. Genç kadın "Başım üzerine yemin ederim ki efendimiz, ben çok utangacım; ve de hareminizin yolunu bile bulacağımdan emin değilim! Ama benim evim bu türden konuşmalar için daha uygundur. Ben, seni orada, hemen bu akşam, gün battıktan bir saat sonra bekleyeyim!" demiş. Ve evinin bulunduğu yerin adresini ona bildirmiş; ve ülkenin hükümdarını bulmak üzere onun yanından ayrılmış.

Taht salonuna girince şah onun güzelliğine hayran olmuş ve kendi kendine "Vallahi! Aç karnına, sıcağı sıcağına yenecek ne güzel parça bu!" diye düşünmüş; ve ona "Şikâyetin kimden?" sorusunu yöneltmiş. Genç kadın "Şahımızın adaleti varoldukça kimseden korkum yok!" demiş. Şah "Tanrı, tek adalet dağıtıcıdır! Ben senin için ne yapabilirim?" diye sormuş. Genç kadın "Haksız yere hapse atılan kardeşimin kurtulması için buyruğu-

nu dilemekteyim!" demiş. Şah da "O iş kolay! Git kızım, beni haremde bekle! Sana ne uygun geliyorsa yaparız!" demiş. Genç kadın "Bu durumda ey şah, benim, seni, evimde beklemem daha uygundur. Çünkü şahımız da bilir ki, bu tür işler için büyük bir hazırlık zorunludur. Hamamı hazırlamak, temizlik yapmak ve benzeri şeyler gibi... Bütün bunları ancak kendi evimde istediğim gibi yapabilirim. Ve de şahımın ayak bastığı yerde kalan iz, saygın ve kutsaldır!" demiş. Şah da "Peki, öyle olsun!" diye yanıt vermiş. Ve ikisi de buluşulacak yer ve saat üzerinde anlaşmışlar. Genç kadın da saraydan çıkıp bir doğramacı bulmaya gitmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yirminci gece olunca, demiş ki:*

Genç kadın saraydan çıkıp doğramacı bulmaya gitmiş; ve ona "Bu akşam evime üst üste dört bölmesi olan büyük bir dolap yollayacaksın! Her bölmenin bir kilitle sıkıca kapatılacak ayrı birer kapağı olacak!" demiş Doğramacı "Vallahi hanımım, istediğin şeyi bu akşama kadar yetiştiremem!" diye yanıt vermiş. Genç kadın "İstediğin ücreti sana öderim!" demiş. Doğramacı "Bu durumda hazır olur! Ancak, ücret olarak, senden ne altın ne de para isterim efendim; sadece bildiğin şeyi isterim. Haydi aşağıdaki odaya in de seninle konuşalım!" demiş. Doğramacının bu sözlerini duyan genç kadın "Ey kutsanası doğramacı, sen ne kadar düşüncesiz bir adamsın! Vallahi! Senin girişmek istediğin türden bir konuşma için dükkânın sefil alt katı hiç uygun düşer mi? İyisi mi sen, bu akşam, dolabı gönderdikten sonra evime gel, beni sabaha kadar seninle görüşmek üzere hazırlanmış göreceksin!" diye yanıt vermiş. Doğramacı da "Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!" diyerek yanıt vermiş. Genç kadın "Evet! Ama sanırım, sen dört bölmeli değil, beş bölmeli bir dolap yapsan daha doğru olur. Çünkü bana, içine koyacağım şeyler için beş bölmeli bir dolap gerek!" demiş ve ona adresini verdikten sonra, kendisini terk edip evine dönmüş. Orada, bir sandıktan beş ayrı biçimde ve renke urba çıkarmış; onları özenle sıralamış; yiyecek, içecek de hazırlamış; çiçekleri düzenlemiş ve buhurdanlıkta

kokular yakmış; ve böylece çağrılılarını beklemeye koyulmuş.

Akşama doğru, doğramacının hamalı dolabı getirmiş; genç kadın da onu misafir odasına koydurmuş; sonra da hamalı savmış; ve ancak bölmelerinin kilitlerini denemek için zaman bulduktan sonra, kapı çalınmış. Ve bunu izleyerek çağrılıların ilki olarak kentin valisi içeri girmiş. Genç kadın onun onuruna ayağa kalkmış ve önünde eğilerek saygı gösterip oturtmuş. Ve kendisine serinletici şerbetler sunmuş; yanıbaşında bir karışlık mesafeden gözlerine uzun uzadıya dalıp ateşli bakışlar fırlatmış; öylesine ki, vali oturduğu yerden kalkmış ve güçlü davranışlar ve titremeler içinde o anda genç kadına sahip olmak istemiş. Ama kadın, kendini ondan kurtararak kendisine "Efendim, ne kadar incelikten yoksunsun! İlkin, davranışlarında özgür olmak için soyunmakla işe başla!" demiş. Vali de ona "Bunda bir aykırılık yok!" demiş. Ve giysilerini çıkarmış; ve hovardalık şölenlerinde âdet olduğu gibi, kadın ona koyu giysiler yerine biçimi olağandışı, sarı renkli bir urba ve aynı renkten bir takke giydirmiş. Vali de, sarı urbayla sarı takkenin gülünçlüğü içinde ona yaklaşmaya çalışırken aynı anda, şiddetle kapı çalınmış. Düş kırıklığına uğrayan vali "Sen bir komşunu ya da bir bakkal çırağını mı bekliyordun?" diye sormuş; o da, dehşete düşerek "Yok vallahi! Ama kocamın tam da bu gece yolculuktan döneceğini unutmuşum! Şu anda kapıyı vuran o olacak!" diyerek yanıt vermiş. Vali de "E, öyleyse ben ne olacağım? Ve ne yapmam gerek?" diye sormuş. Genç kadın "Senin için tek kurtuluş yolu var: şu dolaba girmek!" demiş ve dolabın ilk bölümünü açmış ve valiye "İçine gir!" demiş. O da "Nasıl içine sığarım?" deyince "Çömelerek!" yanıtını vermiş. Vali, ikiye katlanarak dolaba girip çömelmiş. Genç kadın bölmenin kapısını anahtarla kilitlenmiş ve kapıyı çalanı karşılamaya gitmiş.

Gelen kadıymış. Genç kadın onu tıpkı valiyi karşıladığı gibi karşılamış. Ve zamanı gelince olağandışı biçimde kırmızı bir urba ile aynı renkten bir takke giydirerek gülünç hale sokmuş; kadı genç kadının üstüne çökmek isterken, kadın ona "Yo, vallahi! Kardeşimin kurtulması için bir mektup yazmadan olmaz!" demiş. Kadı da söz konusu mektubu yamış ve tam kapının yeniden çalındığının duyulduğu sırada kendisine vermiş. Genç kadın, korkmuş bir tavırla "Bu, benim yolculuktan dönen

kocamdır!" diye haykırmış; ve kadıyı dolabın ikinci bölmesine tırmandırmış. Ve evin kapısını çalana açmak için gitmiş.

Gelen vezirin ta kendisiymiş. Onun başına da ilk ikisinin başına gleneler gelmiş; ve yeşil bir urba ve yeşil bir takkeyle gülünç şekilde donandıktan sonra ülkenin hükümdarı sırası gelip eve ulaştığı sırada dolabın üçüncü gözüne itilmiş. Şah da aynı tarzda, bir mavi urba ve bir mavi takkeyle gülünç bir kılığa sokularak tam uğrunda buraya geldiği şeyi yapmak isterken kapı çalınmış ve kadının duyduğu sahte dehşet karşısında dolabın dördüncü bölümüne tırmanmak zorunda kalmış; ve çok semiz olduğu için oraya zahmetli bir durumda çömelmiş.

Bunun üzerine doğramacı, yutucu gözlerle içeri girmiş; ve dolabın bedeli olarak hemen genç kadının üstüne çökmek istemiş. Ama kadın ona "Ey doğramacı, neden dolabın beşinci bölümünü bu kadar küçük yaptın? Buraya küçük bir sandığın içindekiler bile zor sığar!" demiş. O da "Vallahi! Bu bölüme ben sığdığım gibi, benden iri dört kişi daha sığabilir!" demiş. Kadın "Denemek için, oraya gir de, bir bakalım!" demiş. Doğramacı da, üst üste konan arkalıksız iskemlelere tırmanarak, beşinci bölmenin içine girmiş; kadın da hemen anahtarı çevirip onu oraya kapatmış.

Genç kadın hemen kadı'nın kendisine verdiği mektubu alarak hapishane gardiyanlarını bulmaya gitmiş. Onlar da altında kadı'nın mührü bulunan mektubu görünce delikanlıyı salıvermişler. Bunun üzerine ikisi birden büyük bir aceleyle eve gelmişler ve birlikte olmalarını sevinç içinde kutlamışlar; birçok gürültüler koparark ve soluk soluğa kalarak sıkı sıkıya ve uzun uzadıya çiftleşmişler. Ve dolabın içinde kapalı kalan beş kişi bunları işitmiş; ama kıpırdamaya cesaret ve güç bulamamışlar.

Genç kadınla delikanlı oynaşmalarını bitirince, değerli eşya olarak evde buldukları herşeyi toplayıp ve bunları sandıklara koyup üzerlerini kapamışlar; geri kalanı satmışlar ve kenti, başka bir kente ve başka bir ülkeye göçmek üzere terk etmişler. İşte onların durumu böyleymiş!

Geriye kalan beş kişiye gelince onların durumu da şöyle: Orada iki gün kaldıktan sonra, beşini de işemek ihtiyacı sıkıştırmış. İlk işeyen de doğramacı olmuş. Böylece çiş yapar-

ken, sidik, şahın başına akmış. Şah da, aynı anda, vezirin başı üzerine işemiş. O da, kadı'nın başı üzerine; kadı da valinin başı üzerine... Bunun üzerine doğramacı ve şah dışında hepsi birden seslerini yükselterek, hep bir ağızdan "Bu ne pislik!" diye haykırmış. Kadı vezirin, o da kadı'nın sesini tanımış. Ve birbirlerine "Biz burada tuzağa düşmüşüz! Şükür ki şah kendini kurtardı!" demişler. O anda, onurunu kurtarmak için susmuş olan şah, onlara "Sussanıza siz! Ben de buradayım işte! Ve başıma işeyenin de kim olduğunu bilmiyorum!" diye haykırmış. O zaman doğramacı "Tanrı şahın onurunu yüceltsin! Sanırım ki o işi ben yaptım! Çünkü ben beşinci bölmedeyim!" diye haykırmış. Sonra da "Vallahi! Bütün bunların nedeni benim! Çünkü dolabı ben yaptım!" diye eklemiş.

Tam o sırada genç kadının kocası yolculuktan dönmüş; ve genç kadının ayrılışını görmemiş olan komşuları, onun eve gelip boşu boşuna kapıyı çalıp durduğunu görmüşler. Adam onlara niçin içerden hiç kimsenin cevap vermediğini sorunca, bu konuda ne söyleyeceklerini bilememişler. Bunun üzerine hep birlikte, omuz omuza vererek kapıyı çökertip içeriye girmişler; ama evi bomboş bulmuşlar ve mobilya olarak sadece söz konusu dolabı görmüşler ve dolabın içinden erkek sesleri işitmişler ve dolabı ecinnilerin sardığından kuşkulanmışlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve dolabın içinden erkek sesleri işitmişler; ve dolabı ecinnilerin sardığından kuşkulanmışlar. ve yüksek sesle dolabı ateşe vermeyi ve içindekilerle birlikte yakmayı önermeye başlamışlar. Ve tam tasarılarını yerine getirecekleri sırada, dolabın dibinden kadı'nın sesinin "Durun, iyi yürekli insanlar! Biz ne ecinni ne de hırsızız! Falan falan kişileriz!" diye haykırdığını duymuşlar. Ve kadı, birkaç sözcükle hepsinin ne yolda aldatılarak kurban edildiklerini anlatmış. O zaman komşular başlarında kadının kocası olduğu halde, kilitleri kırıp üzerlerinde genç kadının giydirdiği gülünç elbiselerle kapatılmış bulunan beş kişiyi kurtarmışlar. Ve

bu durumu görünce, başlarına gelenlere alabildiğine gülmekten kendilerini alıkoyamamışlar. Şah da karısı kaçan kocayı avutmak için ona "Seni ikinci vezirim yapıyorum!" demiş. Ve bu öykü de işte böylece bitmiş! Ama Tanrı en iyi bilendir!

*Ve Şehrazad, sözünü böylece tamamlayarak Şah Şehriyar'a "Ama, ey şah, bütün bu anlattığımın* Uyanık Uykucu Öyküsü *ile kıyaslanabilir olacağını sanma!" demiş. Ve Şah Şehriyar kendisinin bilmediği bu öykünün adını duyunca kaşlarını çattığından, Şehrazad daha fazla beklemeksizin demiş ki:*

## *Uyanık Uykucu Öyküsü*

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, vaktiyle Harun Reşid zamanında Bağdat'ta, adı Ebü'l-Hasan olan, garip ve oldukça olağandışı bir yaşam süren bekâr genç bir adam varmış. Gerçekten, komşuları onun, ne Bağdat'taki evine çağırdığı kişilerle birbiri ardından iki gün düşüp kalktığını ne de Bağdat halkından birini evine çağırdığını görmüşler. Evine gelenlerin hepsi yabancı kişilermiş.

Böylece mahallesinde oturanlar onun ne yaptığına akıl erdiremediklerinden kendisini Sefih Ebü'l-Hasan diye adlandırmışlar.

Ebü'l-Hasan her akşam Bağdat Köprüsü'nün başını tutarak geçecek bir yabancıyı kollamak âdetinde imiş; ve böyle birini görür görmez, ister zengin olsun, ister fakir; ister yaşlı olsun, ister genç; ona doğru ilerler, selam ve hoş gelme dileklerini izleyerek Bağdat'taki ilk gecesini evinde geçirmeye davet edermiş; ve onu evine götürür, elinden geldiğince hoş tutarak barındırırmış; kendisi çok neşeli ve hoşa gider bir kişi olduğundan onunla bütün gece arkadaşlık eder ve cömertliği hakkında en iyi fikir verdirecek her şeyi sunarmış. Ama ertesi gün ona "Ey konuğum, bil ki bu kentte Allah'tan başka kimsenin tanımadığı seni evime çağırmışsam, beni bu tarzda davranmaya iten nedenler olduğu içindir. Ama âdemoğulları içinde en hoşu ve en tatlısı da olsa, aynı yabancıyla üst üste iki gün düşüp kalkmamaya yemin etmişimdir. Bundan dolayı şimdi senden ayılmak zorundayım; hatta eğer Bağdat caddelerinde bana yeniden rastlarsan, senden başımı çevirmeye zorlanmamam için, beni tanımaz gibi görünmeni rica ediyorum!" diyormuş. Ve böyle konuştuktan sonra, Ebü'l-Hasan konuğunu kentin herhangi bir hanına götürüyor ve ihtiyacı olan tüm bilgileri veriyor ve sonra ondan izin alarak bir

daha da onu görmüyormuş. Ve eğer, tesadüfen daha sonra, evine kabul ettiği yabancılardan biriyle çarşıda karşılaşırsa, onu ya tanımazlıktan geliyor ya da ona yaklaşmak ve onunla selamlaşmak zorunda kalmamak için başını başka yana çeviriyormş. Ve, evine, hiçbir gece boş kalmayacak şekilde her akşam bir yabancı çağırarak bu yoldaki davranışını sürdürüyormuş.

Bir akşam, güneşin batacağı sırada, âdeti gereğince, Bağdat Köprüsü'nün başında oturmuş bir yabancının gelmesini beklerken, Musul tacirleri tarzında giyinmiş uzun boylu zengin bir tacirin görkemli bir tavırla ve ardında bir köleyle kendisine doğru ilerlemekte olduğunu görmüş. Aslında bu tacir, kılığını değiştirerek Bağdat'ta olup bitenleri gözleriyle görüp anlamak âdetinde olan Harun Reşid'den başkası değilmiş. Ebü'l-Hasan, onu görerek, kim olduğunu bilmekten uzak, oturmakta olduğu yerden kalkmış ve kendisine doğru ilerlemiş; en nazik şekilde onu selamlayıp hoş gelişler diledikten sonra "Efendim, aramıza gelişin kutlu olsun! Bu gece hana gidecek yerde, konukseverliğimi kabul etmek lütfunda bulun! Yarın sabah keyfince kendin için bir barınak bulacak zamanın olacaktır!" demiş.

Ve önerisini kabul ettirmek için, kendisine, birkaç sözcükle, çoktandır köprüden geçtiğini gördüğü ilk yabancıyı konağında sadece bir gece ağırlamak âdetinde olduğunu söylemiş. Sonra da "Allah kerimdir, efendim! Evimde büyük bir konukseverlik, sıcak ekmek ve damıtılmış şarap bulacaksın!" demiş.

Halife, Ebü'l-Hasan'ın bu sözlerini duyunca, geçireceği serüveni öylesine garip bulmuş ki, onu tanımak hevesini doyurmak için bir an bile kararsızlık göstermemiş. Ve sadece şekil bakımından ve kötü yetiştirilmiş biri izlenimini vermemek için bir an düşündükten sonra "Başım gözüm üstüne! Allah hayırlarını üstünüzden eksik etmesin efendim, işte sizi izlemeye hazırım!" diyerek öneriyi kabul etmiş. Ebü'l-Hasan da, konuğuna yol göstermiş ve onu, çok hoş bir şekilde tüm yol boyunca konuşarak evine götürmüş.

O akşam, Hasan'ın annesi, harika yemekler hazırlamış imiş. Onlara ilkin tereyağında pişirilmiş, içine kıyma ve çam fıstığı konmuş poğaçalar, sonra yöresi dört iri piliçle donatılmış besili bir horoz, sonra içine kuru üzüm, fıstık doldurulmuş bir kaz ve

en sonra bir güvercin yahnisi getirmiş. Ve bütün bunlar, gerçekten, tattan yana nefis, görünüm bakımından hoşmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Ve bütün bunlar, gerçekten, tattan yana nefis, görünüm bakımından hoşmuş. İkisi birden tepsilerin önüne oturarak, büyük bir iştahla yemişler ve Ebü'l-Hasan, konuğuna sunmak için en lezzetli parçaları seçmiş. Sonra yemeği bitirdikleri zaman, köle onlara ibrik ve leğen getirmiş; Hasan'ın annesi üzerinde üzüm, hurma, armut dolu meyve tepsileri ile reçel kavanozları, badem ezmesi ve her türlü lezzetli tatlının bulunduğu tepsileri yerlerine koymak için yemek tepsilerini kaldırırken ellerini yıkamışlar ve daha sonra içki içmek üzere doyum sağlayıncaya kadar yemişler.

Bunun üzerine Ebü'l-Hasan şenlik bardağını doldurarak yukarıya kaldırmış ve konuğuna doğru dönerek ona "Ey konuğum, bilirsin ki, horoz, kesik ötüşlerle gelip birlikte içmeleri için tavukları çağırmadıkça, asla su içmez. Ben de, kendi başıma içmek için bu bardağı dudaklarıma götürsem, içki gırtlağımda kalır ve kuşkusuz ölürüm. Bundan dolayı senden, bu gece için, ayıklığı kederli tabiatlı kişilere bırakmanı ve neşeyi bardağın dibinde aramanı rica ediyorum. Çünkü, ben, gerçekte, ey konuğum, senin kadar onurlu bir konuğu evimde ağırladığımdan dolayı mutluluğun en uç sınırına ulaşmış durumdayım!" demiş. Halife de onu kırmayı hiç istemediğinden bardağı reddetmemiş ve onunla birlikte içmeye koyulmuş. Ve şarap ruhlarını yeğnilemeye başlayınca Halife, Ebü'l-Hasan'a "Efendim, şimdi aramızda ekmek ve tuz hakkı doğduğuna göre, tanımadığın yabancılara karşı seni böyle davranmaya yönelten nedeni bana söylemek ve şaşırtıcı olacağı anlaşılan öykünü işitmem için bana anlatmak ister misin?" demiş. Ebü'l-Hasan "Bil ki, ey konuğum, benim öyküm şaşırtıcı değil, sadece eğiticidir. Bana Ebü'l-Hasan derler. Ben, ölürken kentimiz Bağdat'ta rahatça yaşanacak bir servet bırakan bir tacirin oğluyum. Babamın sağlığında çok sıkı bir terbiye görmüş olduğumdan, elimde bulunan tüm olanakları, kısa

bir zamanda, gençliğim adına yitirdiğim vakti çabucak yeniden kazanmak için harcadım. Ama, doğam bakımından düşünceyle donanmış bulunduğumdan, miras yoluyla bana kalan serveti, bir kısmını para, diğer kısmını da mal olarak ikiye ayırdım. Ve paradan oluşan ilk bölümü harcamaya koyuldum; ve keyfimce, bir emirin eliaçıklığı ve cömertliğiyle yaşıtım olan arkadaşlarla şölen kurup eğlenmeye başladım. Ve yaşantımızın zevkli ve hoş geçmesi için hiçbir şey esirgemedim.

Böyle yaşayarak, bir yıl sonunda, çekmecemin dibinde sadece bir dinar kaldığını gördüm; o zaman dostlarıma yöneldim; ama hepsi gözden yok olmuşlardı. Onları aramaya başladım ve içinde bulunduğum üzücü durum dolayısıyla şimdi de onların bana yardım etmelerini istedim. Ama hepsi de, bana yardım etmelerini engelleyen birer bahane uydurdular ve içlerinden hiçbiri, bir gün için bile yaşamımı sağlayacak ihtiyaçlarımı bana bağışlamak istemedi. O zaman kendimi toparladım ve rahmetli babamın beni sıkı terbiye etmesinde ne denli haklı olduğunu anladım. Ve evime döndüm. Bana yapacak ne kaldığını düşünmeye koyuldum. Ve işte o sırada o günden beri sarsılmadan yerine getirdiğim bir karar aldım. Ve gerçekten, Tanrı önünde, bir daha asla ülkemin halkıyla düşüp kalkmayacağıma ve evimde sadece yabancıları ağırlayacağıma yemin ettim; ama, dahası, deneylerim bana, kısa ve sıcak olan dostluğun uzun ve kötü biten dostluktan çok daha yeğlenecek olduğunu öğrettiğinden âdemoğulları arasında en hoş ve en çekici de olsa, hiç kimseyle birbirini izleyen iki gün düşüp kalkmamaya da yemin ettim! Çünkü birbirine bağlanmanın ne denli kıyıcı olduğunu ve dostluğun sevinçlerini tümüyle tatmayı nasıl engellediğini çok iyi anlamıştım. Böylece, ey konuğum, eğer yarın sabah, dostluğun bize en bağlayıcı şekilde göründüğü bu geceden sonra, sana veda etmek zorunda kalırsam sakın şaşırma! Ve yine eğer, daha sonra, bana Bağdat caddelerinde rastlarsan, seni tanımazlığa gelmemi de kötü karşılama!" demiş.

Halife, Ebü'l-Hasan'ın bu sözlerini işitince, ona "Vallahi! Senin davranışın harika bir davranış ve tüm yaşamımda bir sefihin senin gibi akıllıca davrandığını hiç görmemiştim! Ve sana olan hayranlığım son sınırlarına ulaşıyor. Mirastan sana

kalan servetin ikinci bölümünün geliriyle her gece zevklerini ve konuşmalarını çeşitlendirebilecek yeni konuklar ağırlayarak kendine akıllıca bir yaşam sağlamayı bilmişsin!" demiş. Sonra da "Ama efendim, yarın ayrılacağımız konusunda bana söylediğin sözler beni çok üzdü. Çünkü bu gece bana gösterdiğin ikramı ve konukseverliği şu veya bu şekilde ödemek isterdim. Öyleyse şimdiden benden bir dilekte bulun; ben de kutsal Kâbe üzerine yemin ederim ki, onu hemen yerine getireceğim. Bana olanca samimiyetinle konuş ve dileğini abartmaktan da çekinme. Çünkü benim gibi bir tacire Tanrı'nın bağışladığı olanaklar oldukça hatırı sayılıdır; ve Tanrı'nın yardımıyla gerçekleştiremeyeceğim hiçbir şey yoktur...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:*

"... Ve Tanrı'nın yardımıyla gerçekleştiremeyeceğim hiçbir şey yoktur" diye eklemiş.

Tacir kılığına girmiş bulunan Halife'nin bu sözlerini işiten Ebü'l-Hasan, hiç şaşkınlık göstermeden ve tedirginlik duymadan "Vallahi! Ey konuğum, sadece seni görmekle gözlerim doygunluk sağladı. Yapacağın iyilikler fazladan olacaktır. Dolayısıyla hakkımda düşündüklerin için sana teşekkür ederim, ama doyurulacak hiçbir arzum ve yerine getirilecek hiçbir hırsım bulunmadığından, senin önerilerin beni çok şaşırttı. Çünkü benim bahtım bana yetiyor ve yaşadığım gibi yaşamaktan ve kimseye ihtiyaç duymadan yaşamımı sürdürmekten başka bir dileğim yok!" diyerek yanıt vermiş. Ama Halife, yeniden söz alarak "Tanrı'nın iyiliği üzerine olsun efendim! Benim önerimi ne olur reddetme ve ruhunun yerine getireceğim bir dilekte bulunmasına izin ver! Yoksa buradan boynu bükük ve kalbi kırık olarak ayrılacağım! Çünkü yapılan bir iyiliği boynunda taşımak bir günahı taşımaktan zordur efendim! İşte söyleyeceğini duymak için karşında duruyorum. Ve doğuştan iyi olan kişi, bir iyiliği daima iki misliyle karşılar! Dolayısıyla konuş artık ve benim yılacağımdan da korkma!" demiş.

Bunun üzerine Ebü'l-Hasan, başka türlü yapamayacağını anlayarak başını eğmiş ve ne gibi bir şey isteyebileceğini derin derin düşünmeye başlamış. Sonra birdenbire başını kaldırıp "Pekâlâ, buldum işte! Ama hiç kuşkusuz bu bir delinin isteyebileceği bir şeydir. Aslında sende kötü bir anı bırakarak ayrılmamak için bunu sana hiç söylemesem daha iyi olacağı düşüncesindeyim!" diye haykırmış. Halife de "Başım üzerine ant içerim ki, hiç kimse, bir istek ortaya konmadan, onun delice mi, akıllıca mı bir fikirden doğduğunu söyleyemez! Ben, gerçekte, sadece bir tacirim. Ama mesleğimin bana sağlayabileceğinden de fazlasını yapabilirim! Hadi ne istiyorsan çabuk söyle!" demiş. Ebü'l-Hasan "Konuşacağım efendim, ama dua ve barış üzerine olası Peygamberimizin erdemleri üzerine yemin ederim ki, benim dilediğim şeyi yalnız Halife yerine getirebilir! Yahut hiç değilse ben kendim bir gün için efendimiz Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in yerine geçmeliyim ki, dileğimi yerine getirebileyim!" diye yanıt vermiş. Halife "Ama, ya Ebü'l-Hasan, sadece bir gün Halife olmakla ne yapabilirsin ki?" diye sormuş. O da "Şunu!" diye yanıt vermiş ve bir an sustuktan sonra şunları söylemiş:

"Bil ki, efendim, Bağdat mahallelere ayrılmıştır; ve her bir mahallenin başında Şeyhü'l-Beled denilen bir yaşlı kişi vardır. Benim oturmakta olduğum bu talihsiz mahallenin Şeyhü'l-Beled'i öylesine çirkin ve dehşet uyandırıcıdır ki, ister istemez insana, bir sırtlanla bir domuzun çiftleşmesinden yaratıldığını düşündürür. Yaklaşınca pis kokar, çünkü ağzı bildiğimiz bir ağız değil, ayak yolu deliğine benzeyen kirli bir kıç gibidir; gözleri, balık gözü gibi yana bakar ve patlayıp yere ayaklarına düşecekmiş gibi görünür; şiş dudakları kötü doğalı bir yara görünümündedir ve konuşurken salyalar akıtır; kulakları domuz kulağı gibidir; sarkık ve boyalı yanakları yaşlı bir maymunun kıçına benzer; pislik yemekten ağzında dişleri dökülmüştür; bedeninde her türlü hastalık vardır; kıçına gelince hemen hemen yok gibidir; çünkü düşüp kalktığı eşekçiler, lağımcılar ve çöpçüler aletlerini onun çukurunda o denli kullanmıştır ki, çürüyüp dökülmüş ve bağırsakları içinden fırlamasın diye yün parçalarıyla tıkanmıştır.

Ve işte bu nefret uyandıran kişi, sana tanımlayacağım başka rezillerin desteğiyle tüm mahallede bela saçıp durmaktadır.

Gerçekten, işlemeyeceği kötülük ve yapmayacağı iftira yoktur; ve pislik saçan bir ruha sahip olduğundan, namuslu, sessiz ve temiz kişilerin üzerine kocakarılara yaraşır kötülüklerini saçar. Ancak pis kokusunu her yana yaymaya olanak bulamadığından, hizmetinde kendisi kadar namussuz iki yardımcı bulundurur.

Bu namussuzlardan biri yüzü bir zencininki gibi tüysüz, gözleri sarı ve sesi eşeğin kıçından çıkan ses kadar nahoş bir kişidir. Ve bir fahişe ile bir köpekten halkolmuş bu köle, en kötü ve en alçak doğuşlu bir Rumi olduğu halde kendini bir Arap soylusu gibi gösterir. Mesleği gidip vezirlerin ve ülkenin soylularının nezdindeki aşçılara, hizmetkârlara ve haremağalarına arkadaşlık etmek ve onlardan efendilerinin sırlarını öğrenip Şeyhü'l-Beled olan kendi efendisine aktarmak ve meyhanelerde ve kötü şöhretli yerlerde yaymaktır. Hangi iş olursa yapar; yeter ki işin içinde para olsun! Öyle ki yalayacağı kıçta bir altın dinar olduğunu bilirse, o kıçı yalamaktan da kaçınmaz.

Öteki namussuza gelince, bu bir tür iri gözlü soytarıdır ki, çarşılarda cinaslı sözler söyleyerek şaklabanlık yapar; oralarda soyulmuş soğana benzer kel kafası ve her söylediği sözle içindekileri kusacakmış sanısı uyandıran cansıkıcı bir kekemeliği vardır. Zaten hiçbir tacir onu yanına oturtmak için dükkânına çağırmaz; çünkü öylesine ağır ve iridir ki, bir iskemleye otursa iskemle onun ağırlığıyla hemen çöker ve parçalanır! Bu ikincisi ilki kadar sefih değildir ama, daha budaladır!

Eğer efendim, ben sadece bir gün için Emirü'l-Müminin'in yerine geçebilseydim, ne kendimi ne de yakınlarımı zenginleştirmeyi düşünür, ama hemen mahallemizden bu üç korkunç sefihi uzaklaştırır; ilkin her birini alçaklıklarına göre cezalandırır, sonra da onları çöplük çukuruna attırırdım. Ve böylece, mahallemizde oturanları huzura kavuştururdum. İşte istediğim sadece bu...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Ve böylece mahallemizde oturanları huzura kavuştururdum. İşte istediğim sadece bu!" demiş.

Halife, Ebü'l-Hasan'ın bu sözlerini işitince, ona "Gerçekte, ya Ebü'l-Hasan, senin dileğin doğru yolda olan yüreği yüce bir kişinin dileği; çünkü hiçbir doğru adam ve yüreği yüce kişi yoktur ki, ceza görmemenin kötülerin sığınağı olmasından acı duymasın! Ama dileğinin gerçekleşmesinin bana inandırmak istediğin kadar güç olduğunu sanmayasın! Çünkü inanıyorum ki, eğer Emirü'l-Müminin bundan haberli olsa, garip serüvenler yaşamayı pek sevdiğinden, bir günlüğüne ve bir geceliğine yetkilerini çabucak senin eline teslim etmekten kaçınmazdı!" demiş. Ama Ebü'l-Hasan gülmeye başlamış ve "Vallahi! Şimdi çok iyi anlıyorum ki, buradaki tüm konuşmamız bir şakadan öteye geçemez! Ben de, kendimce, eminim ki, Halife benim bu garip arzumu bilse, tutar beni tımarhaneye kapatırdı! Bundan dolayı, senden, ilişkilerin bir gün seni saraylılardan biriyle karşı karşıya getirirse, içkinin etkisiyle burada konuştuklarımızı kesinlikle kendisine söylememeni rica ediyorum" diye yanıt vermiş. Halife de ev sahibini kırmak istemediğinden, ona "Sana yemin ederim ki, bu meseleden kimseye söz etmeyeceğim!" demiş. Ama, her türlü kıyafete bürünerek kenti dolaşmaya başladığından beri bulamadığı bu fırsatı boşuna harcamamayı kendi kendine vaat etmiş. Ve Ebü'l-Hasan'a "Ey konuksever kişi, şimdi içesin diye bardağı doldurmak sırası benim; çünkü şu ana kadar sen bana hizmet etmek zahmetine katlandın!" demiş. Ve şişeyi ve bardağı eline alıp bardağa şarap doldurmuş; ve o sırada bardağın içine en iyi cinsten bir parça Girit bengi atıvermiş; ve bardağı "Bu sana sağlık ve lezzet versin!" diyerek Ebü'l-Hasan'a sunmuş. Ebü'l-Hasan da "Çağrılının elinden gelen içki hiç geri çevrilir mi? Tanrı gölgesini üzerinden eksik etmesin efendim; ama korkarım ki yarın sabah sana evden çıkarken eşlik edebilmek için yatağımdan kalkamazsam, ardından kapıyı iyice kapamadan buradan ayrılmamanı senden rica ediyorum!" diye yanıt vermiş. Halife de ona istediği sözü vermiş. Ebü'l-Hasan, bu yönden güvenliğe kavuşunca bardağı eline almış ve bir dikişte içmiş. Ama beng hemen etkisini göstermiş ve Ebü'l-Hasan, başı ayaklarının arasında öylesine bir hızla yere yuvarlanmış ki, Halife gülmekten kendini alamamış; gülmesi yatışınca emirlerini almak üzere bekleyen kölesine "Bu adamı sırtına yükle ve beni izle!" demiş. Buyruğunu yerine geti-

rerek Ebü'l-Hasan'ı sırtına almış olan köleye "Bu yerin neresi olduğunu kafana iyice yerleştir ki, sana emir verdiğimde dönüp bulasın!" dedikten sonra, kendilerine tavsiye edildiği gibi kapıyı kapamayı tümüyle unutarak birlikte sokağa çıkmışlar.

Saraya ulaştıklarında, içeriye gizli bir kapıdan girmişler ve yatak odasının bulunduğu özel bölmeye sokulmuşlar. Halife kölesine "Bu adamın giysilerini çıkar ve ona geceliklerimi giydir ve benim yatağıma yatır!" demiş. Köle bu emri yerine getirdikten sonra Halife onu, sarayın tüm saygın kişilerini: vezirleri, mabeyincileri ve haremdeki tüm kadınlarla haremağalarını bulmaya yollanmış; ve hepsi huzuruna gelince, onlara "Yarın sabah hepinizin bu odada olmanız gerekiyor; ve yine hepiniz benim giysilerime bürünmüş olarak şurada yatmakta olan bu adamın buyruklarını yerine getirmek için koşuşmalısınız! Ve bana göstereceğiniz saygıyı ondan da esirgememenizi ve onun karşısında, her konuda, karşınızda tıpkı ben varmışım gibi davranmanızı ve hiçbir arzusuna karşı çıkmamak için dikkat etmenizi istiyorum. Yoksa, içinizden biri, size belirttiğim niyetlerde yanılgıya düşecek olursa bu kişi kendi oğlum bile olsa sarayın büyük kapısı önünde o saat ve o anda asılacaktır!" demiş.

Halife'nin bu sözlerini duyan orada bulunan herkes "İşitmek, itaat etmektir!" yanıtını vermiş ve vezirin bir işareti üzerine, onlara bu yolda talimat veren Halife'nin olağandışı bir tarzda eğlenmek niyetinde olduğunu anlayarak sessizce çekilmişler.

Onlar ayrılınca Harun Reşid, odada kalmış olan Cafer'e ve Cellat Mesrur'a dönmüş ve onlara "Sözlerimi işittiniz. Pekâlâ! Yarın şu gördüğünüz benim yerimi alan kişinin emirlerini almak üzere ilk kalkan ve bu odaya ulaşan kişiler siz olmalısınız! Ve onun size söyleyeceği hiçbir söze şaşmayıp karşınızda ben varmışım gibi davranarak buyruklarına uymalısınız! Size bildireceği her türlü harcamayı ülkenin hazinelerini tüketse bile yerine getirin; sözünü ettiği kişileri, yerine göre ödüllendirin, cezalandırın, asın, öldürün ve tıpkı size yapmanızı istediği şekilde atayın ya da işinden alın! Bütün bunlar için gelip peşinen benim görüşümü almanıza hiç gerek yok! Ve ben zaten yakınlarda bir yerde gizlenmiş olacağım ve tüm olup bitenleri görüp işiteceğim! Ve özellikle, başına gelen her şeyin benim emirlerimle oluşmuş

bir eğlence olduğunu bir an bile anlamamasına gayret gösterin! Hepsi bu kadar! İnşallah böyle de olur!" demiş; sonra da "Bir de, sabah ezanında uyandığınızda, gelip beni de uyandırmayı unutmayın!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Bir de sabah ezanında beni de uyandırmayı unutmayın!" diye eklemiş.

Ertesi sabah kararlaştırılan saatte, Cafer ile Mesrur gelip Halife'yi uyandırmayı ihmal etmemişler; o da kalkarak hemen koşup Ebü'l-Hasan'ın yatmakta olduğu odada bulunan bir perdenin arkasına gizlenmiş. Orada, ne Hasan'ın ne de içeride bulunan başkalarının farkına varabileceği şekilde gizlenerek odada olup bitenleri görüp işitebilecekmiş. O sırada Cafer ile Mesrur ve tüm saygın kişilerle saraylı kadınlar ve köleler içeri girmişler; ve herkes rütbesine göre her zamanki yerini almış. Ve sanki Emirü'l-Müminin'in uyanışında söz konusu olduğu gibi odada bir ağırbaşlılık ve sessizlik hüküm sürüyormuş. Ve hepsi böyle düzgün bir sıra oluşturarak beklemekteyken, daha önce görev verilen bir köle boyuna uyumakta olan Ebü'l-Hasan'ın yanına yaklaşarak burnunun altına sirkede ıslatılmış bir bez yaklaştırmış. Hasan ilkin bir kez hapşırımış, sonra bir ikinci kez, bir üçüncü kez hapşırmış ve bengin etkisiyle meydana gelen burnundaki iplik gibi birikimleri atmış. Ve köle yatağın üzerine ya da yere düşmesin diye bunları altın bir tasta toplamış; sonra Ebü'l-Hasan uyuklama halinden çıkmış ve uyanarak gözlerini açmış.

İlkin kendini üzeri inciler, değerli taşlar ve altın tellerle işlenmiş bir yorganı olan şahane bir yatakta görmüş! Ve gözlerini kaydırarak tavanı ve duvarları satenle kaplanmış, kapıları ipekten ve dört bir köşesinde altın ve billur vazolar bulunan bir odada olduğunu görmüş. Sonra gözlerini yöresine çevirerek kendini, önünde eğilen başdöndüren güzellikte genç kadınlar ve genç köleler arasında görmüş; bunların ardında da vezirleri, emirleri, mabeyincileri, kara derili haremağalarını ve bir yükseltiye oturmuş, ellerin-

deki sazların tellerine vurmaya ve şarkı söyleyenlere eşlik etmeye hazır bekleyen çalgıcıları görmüş. Ve onun hemen yanıbaşında bir arkalıksız iskemle üzerinde, renklerinden tanıdığı, Emirü'l-Müminin'in giysisinin, latasının ve sarığının farkına varmış.

Ebü'l-Hasan bütün bunları görünce yeniden uyur gibi gözlerini kapayarak bir rüyada olup olmadığından emin olmak istemiş. Ama aynı anda, Vezir Cafer yanına yaklaşarak, önünde üç kez yeri öptükten sonra, saygın bir edayla ona "Ey Emirü'l-Müminin, kölenin seni uyandırmasına izin ver: çünkü sabah namazı vaktidir!" demiş.

Cafer'in bu sözlerini duyan Ebü'l-Hasan, üst üste birkaç kez gözlerini ovuşturmuş; sonra kolunu öylesine kıyasıya çimdiklemiş ki, acısından haykırmış ve kendi kendine "Yo, vallahi! Rüya falan görmüyorum! İşte pekâlâ halife olmuşum!" demiş. Ama hâlâ da tereddüt ettiğinden bu kez yüksek sesle "Vallahi! Bütün bunlar, dün akşam Musullu tacirle içtiğim onca içkinin kafamı karıştırmasından ve de onunla yaptığım çılgınca konuşmanın etkisinden böyle oluyor!" demiş. Ve yeniden uyumak için duvara doğru dönmüş. Ve artık hiç kıpırdamaz olunca, Cafer yeniden onu yanına yaklaşmış ve ona "Emirü'l-Müminin, kölene, efendisini sabah namazı için kalkmak âdetini ihmal etmiş gördüğünden dolayı şaşırmış olduğunu söylemesine izin ver!" demiş. Ve aynı anda, Cafer'in bir işareti üzerine, çalgıcılar, utları, tamburları ve rübaplarıyla çalgı çalmaya başlamışlar ve hanendelerin sesleri uyumlu biçimde ortalığı çınlatmış. Ebü'l-Hasan da çalgıcılara doğru dönerek yüksek sesle kendi kendine "Ne zamandan beri, ey Ebü'l-Hasan, uykuda olanlar senin duyduklarını duyuyorlar ve senin gördüğünü görüyorlar?" diye haykırmış. Şaşkınlığın ve büyülenmenin sınırında, ama yine de bütün bunların gerçekleştiğinden kuşku duyarak kalkıp kıçüstü oturmuş. Ve "Vallahi! Tuhaf değil mi, şaşırtıcı değil mi? Ey anasının kuzusu Ebü'l-Hasan, neredesin sen? Düş mü görüyorsun, uyanık mısın? Ne zamandan beri halife oldun sen? Ne zamandan beri bu saray, bu yatak, bu soylu kişiler, bu haremağaları, bu güzelim kadınlar, bu çalgıcılar, bu büyüleyici şarkıcılar ve bütün bunlar ve şunlar!" diyerek izlenimlerini daha iyi kanıtlamak ve daha iyi ayırt etmek için elleriyle gözlerini kapamaya koyulmuş.

O sırada, çalgı sesleri durmuş ve Cellat Mesrur ona yaklaşarak önünde üç kez yeri öpmüş, sonra ayağa kalkarak gittikçe daha fazla şaşkınlığa düşen ve ne yapacağını bilemeyen Ebü'l-Hasan'a "Ey Emirü'l-Müminin, kölelerinin en sefilinin, sabah namazı vaktinin artık geçtiğini ve ülkenin işlerini görmek için Divan'a gitme zamanının geldiğini bildirmesine izin ver!" demiş. Ebü'l-Hasan da gittikçe daha fazla şaşkınlığa düşerek ve bu şaşkınlığı içinde artık ne yapacağını bilmeden, Mesrur'a gözlerini dikerek, hiddetle "Sen de kimsin? Ve ben kimim?" diye sormuş. Mesrur saygılı bir edayla "Sen bizim efendimiz, Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberimizin amcasının ardıllarından beşinci Abbasi Halifesi Harun Reşid'sin! Ve sana hitap eden zavallı, kötü ve değersiz; yine de efendimizin iradesiyle cellatlık göreviyle onurlandırılmış kölen Mesrur'dur!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Ve sana hitap eden zavallı, kötü ve değersiz; ama yine de efendimizin iradesiyle cellatlık göreviyle onurlandırılmış kölen Mesrur'dur!" diye yanıt vermiş.

Mesrur'un bu sözlerini işitince, Ebü'l-Hasan, ona "Sen yalan söylüyorsun, bin boynuzlunun oğlu!" diye haykırmış. Ama Mesrur, hiç bozulmadan "Efendim, kuşkusuz! Benden başkası olsa, Halife'nin böyle konuştuğunu duysa derdinden ölürdü! Ama, uzun yıllardan beri hizmetinde bulunan ve senin nimetlerinle ve iyiliklerinle donanmış bulunan ben, senin yaşlı kölen, Peygamberimizin halifesinin sırf benim sadakatimi denemek için böyle davrandığını bilir! Böyle olunca, lütfen efendim, artık bu tecrübeyi uzun boylu sürdürmemeni senden rica ederim! Yok, bu gece kötü bir rüya gördün de, uykun sana haram olmuşsa, kov onu gözlerinden ve titreyip duran köleni rahatlattır!" diye yanıt vermiş.

Mesrur'un bu sözlerini duyan Ebü'l-Hasan, artık kendini daha fazla tutamamış ve müthiş bir kahkaha koparak yatağının üzerine sırtüstü düşmüş. Ve örtülerden sıyrılarak yatakta yuvarlanmış ve bacaklarını başının üstüne fırlatmış. Perdenin

ardından bütün bunları gören ve işiten Halife, içinden gelip onu sarsan kahkahayı engellemek için yanaklarını şişiriyormuş.

Ebü'l-Hasan bir saat kadar bu durumda gülüp durduktan sonra, kendini biraz yatıştırmak için gülmeyi kesmiş ve kıçüstü oturarak küçük bir zenci köleye yanına yaklaşması için işaret etmiş ve ona "Sen, söyle bakayım bana! Beni tanıyor musun? Kim olduğumu bana söyleyebilir misin?" demiş. Küçük zenci saygıyla başını önüne eğmiş ve "Sen, Tanrı kutsayası Peygamberimizin halifesi ve Yeryüzü ve Gökyüzü'nün Hakimi olanın yeryüzündeki vekili efendimiz Harun Reşid'sin!" demiş. Ama Ebü'l-Hasan ona "Ey zift suratlı, ey bin pezevengin oğlu, sen yalan söylüyorsun!" diye haykırmış.

O zaman orada bulunan genç esirelerden birine dönerek yaklaşması için bir işaret yapmış; ve ona parmağını uzatarak "Isır bu parmağı! İyice göreyim bakayım, rüyada mıyım, uyanık mıyım?" demiş. Genç kız bütün olup bitenleri Halife'nin görüp duyduğunu bildiğinden, kendi kendine "İşte Emirü'l-Müminin'e eğlenmesi için ne yapabileceğimi göstermenin fırsatı çıktı!" demiş. Ve dişlerini alabildiğine sıkarak uzatılan parmağı kemiğine dayanıncaya kadar ısırmış. Hasan da duyduğu acıdan bir çığlık koparark "Ay! Ah! İyice anlıyorum ki, uyuyor değilim! Kuşkusuz, uyumuyorum!" diye haykırmış. Ve aynı genç kıza "Sen, bana kim olduğumu ve gerçekten söylenilen kimse olduğumu açıklayabilir misin?" diye sormuş. Esire de, kollarını uzatarak "Tanrı'nın adı Halife'nin ve yöresindekilerin üzerine olsun! Sen, efendimiz, Tanrı'nın Naibi Emirü'l-Müminin Harun Reşid'sin!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten Ebü'l-Hasan "İşte bir gecede, ey anasının kuzusu Ebü'l-Hasan, Tanrı'nın Naibi oluverdin!" diye haykırmış. Sonra düşünce değiştirerek genç kıza "Sen yalan söylüyorsun, ey bayağı yaratık! Sanki ben kendimin kim olduğumu bilmiyor muyum?" diye haykırmış. Ama o sırada baş haremağası ona yaklaşmış ve üç kez yeri öptükten sonra, ayağa kalkıp ikiye katlanarak Ebü'l-Hasan'a seslenip ona "Efendimiz beni bağışlasın! Ama, bu saat, efendimizin ihtiyacı için ayakyoluna gittiği saattir!" demiş. Ve kolunu onun koltuk altından geçirerek yataktan çıkmasına yardım etmiş. Ebü'l-Hasan ayağını yere bastığı andan başlayarak, salon ve saray, kendisini selamlamak üzere orada

bulunanların hep bir ağızdan kopardığı "Tanrı Halife'yi muzaffer kılsın!" haykırışlarıyla çınlamış. Ebü'l-Hasan da "Vallahi! Harika bir şey bu! Dün Hasan'dım, bugün Harun Reşid oldum!" diye düşünmüş. Sonra da kendi kendine "Şu an abdest bozma saati olduğuna göre, gidip abdest bozalım! Ama başka ihtiyaçları da doyurmanın zamanı mıdır, değil midir, ondan pek emin değilim işte!" demiş. Ama bu düşüncelerden, baş haremağasının kendisine inci ve değerli taşlarla süslü üstü açık yüksek topuklu ve ayakyoluna gitmek üzere giyilmek üzere özellikle hazırlanmış bir çift nalın uzatması üzerine ayrılmış. Fakat Ebü'l-Hasan, ömrü boyunca böyle bir şey görmemiş oludğundan bunun kendisine armağan olarak verilen değerli bir şey olduğu sanısına kapılarak bunları giysisinin geniş yenlerinin içine sokmuş.

Bunu gören ve o ana kadar gülüşlerini saklamakta başarı gösteren orada bulunanlar, artık gülmekten kendilerini alamamışlar. Kimileri başlarını çevirirken, kimileri de haşmetli halifenin önünde toprağı öper gibi yaparak titreyişler içinde halının üzerine düşmüşler. Ve perdenin ardından, Halife de kendini öylesine sessiz bir gülüşe kaptırmış ki, yan tarafına düşerek yere serilmiş.

Bütün bu zaman içinde, baş haremağası, Ebü'l-Hasan'ı koltuk altından destekliyor ve onu sarayın geri kalan her yanı zengin halılarla örtülü iken beyaz mermer döşeli olan ayakyoluna götürüyormuş. Bunu izleyerek, onu, yeniden, saygın kişiler ve kadınlar arasından geçirerek yatak odasına getirmiş. Ve hemen giyim kuşam işleriyle özellikle görevli öteki köleler koşuşup üzerinden gece giysilerini çıkartıp abdest alsın diye içi gülsuyu dolu altın ibriği ve leğeni getirmişler. Kokulu suyu zevkle burnuna çekip yıkandıktan sonra, ona hükümdarlık urbasını giydirmişler; başına tacı koyup eline asasını vermişler.

Bunu görünce Ebü'l-Hasan "Görelim bakalım! Ben Ebü'l-Hasan mıyım, değil miyim?" diye düşünmüş. Ve bir an kafa yorduktan sonra, kararlı bir tavırla, orada bulunanların hepsinin işiteceği şekilde, yüksek sesle "Ben Ebü'l-Hasan değilim! Bana kim Ebü'l-Hasan derse, kazığa oturtulacaktır! Ben Harun Reşid'in ta kendisiyim!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyledikten sonra Ebü'l-Hasan, sanki tahtın üzerinde doğduğundan eminmiş gibi buyruk verircesine "Yürüyün!" diye haykırmış. Ve hemen alay

düzülmüş ve Ebü'l-Hasan artlarında yer alarak, kendisini taht salonuna götüren alayı izlemiş. Mesrur onun tahta yerleşmesine yardım etmiş; o da salonda bulunanların haykırışları arasında tahta oturmuş. Asayı bacaklarının arasına alıp yöresine bakınmış. Ve kırk kapılı salonda herkesin düzgün bir şekilde yer aldığını görmüş; ve yine parıldayan palalarıyla muhafızları, vezirleri, emirleri ve ileri gelen kişileri, ülkesinin halklarının temsilcilerini ve sayısız bir kalabalık oluşturan öteki kişileri görmüş. Bu sessiz kitle içinde kimi çok iyi bildiği çehreleri: Vezir Cafer'i, Ebu Nuvas'ı, El-İçli'yi, Er-Rakaşi'yi, İbdan'ı, El-Fraat'ı, El-Levs'i, Es-Sakar'ı, Ömer et-Tartis'i, Ebu İshak'ı, El-Halia ve Hadim'i tanımış.

Böylece her çehre üzerinde bakışlarını gezdirirken, Cafer ardında hepsi göz kamaştıran giysilerle donanmış başlıca ileri gelenler olduğu halde ilerlemiş ve tahtın önüne gelip başını yere kadar eğmiş ve yeniden doğrulması buyurulasıya kadar o durumda kalmış. O zaman Cafer, latasının cebinden büyük bir paket çıkararak açıp ortaya bir yığın kâğıt çıkarmış ve birbiri ardından okumaya başlamış; bunlar her zaman sunulagelen dilekçelermiş. Ebü'l-Hasan böyle şeylerden hiç anlamadığı halde, hiç sıkılmadan okunanları izlemiş; ve her dilekçenin ilgili bulunduğu işler hakkında Halife kadar düşünce inceliği ve insafla görüş bildirmiş; onu taht salonundaki bir perde ardından izlemekte olan Halife de buna şaşmış kalmış.

Cafer elinde bulunan evrakı okuyup bitirince, Ebü'l-Hasan ona "Güvenlik sorumlusu kimdir? diye sormuş. Cafer de parmağıyla güvenlik sorumlusu Güve Ahmed'i göstermiş; ve "İşte şu kişidir ey Emirü'l-Müminin!" demiş. Güvenlik sorumlusu da kendisinin gösterildiğini anlayınca, bulunduğu yerden hemen ileri çıkmış ve ağırbaşlı bir edayla tahta yaklaşmış; ve tahtın önünde yerlere kadar eğilmiş. Ebü'l-Hasan onun doğrulmasına izin verdikten sonra, kendisine "Ey güvenlik amiri, yanına on muhafız al ve hemen falan mahalleye, falan eve git! Orada Şeyhü'l-Beled olan ve kendisinden daha az iğrenç olmayan iki yardımcı arasında oturmuş iğrenç bir domuz bulacaksın! Hemen onları yakala ve görecekleri cezalara alışmaları için her birinin tabanına dört yüzer sopa vur...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:*

"Hemen onları yakala ve görecekleri cezalara alışmaları için her birinin tabanına dört yüzer sopa vur! Bunu izleyerek, onları paçavralara bürüyüp uyuz bir devenin sırtına, yüzleri devenin kuyruğuna dönük olarak bindir ve tellala 'İşte kadınlara iftira edip lekeleyen, komşularının başına dert açan ve namuslu kişilere kara çalanların cezalarının ilki budur!' diye haykırtarak kentin bütün mahallelerini dolaştır! Bunu izleyerek Şeyhü'l-Beled'i ağzından kazığa çak; çünkü bu ağızla suç işlemiştir ve zaten kıçı mevcut değildir! Ve çürümüş bedenini köpeklere at! Sonra kötü maksatlarında Şeyhü'l-Beled'e yardım eden iki kişiden en alçağı olan sarı gözlü, tüysüz yüzlü herifi ele al ve komşusu Ebü'l-Hasan'ın kenef çukurunda boğdur! Sonra sıra ikinci yardımcısına gelsin! Soytarı ve gülünç bir budala olan bu herife sadece şu cezayı vereceksin: Usta bir doğramacıya söz konusu kişi her oturmaya kalkıştığında çökecek şekilde bir iskemle yaptıracaksın; ve bu kişi ömrünce bu iskemleye oturmaya mahkûm olacaktır! Git ve buyruklarımı yerine getir!" demiş.

Bu sözleri işiten ve daha önce Ebü'l-Hasan'ın vereceği her buyruğu yerine getirmesi emrini Vezir Cafer'den almış bulunan güvenlik amiri Güve Ahmed, elini başına götürmüş; böylece aldığı buyrukları aynıyla yerine getirmezse kaybedeceği şeyin ne olduğunu göstermek istemiş ve bir kez daha Ebü'l-Hasan'ın önünde yere kapanarak saygı gösterisinde bulunduktan sonra taht salonundan dışarı çıkmış.

Hepsi bu kadar! Halife de ülkenin ihtiyaçlarını bunca doğruluk ve ağırbaşlılıkla yerine getiren Ebü'l-Hasan'ı gözleyerek sonsuz bir zevk duymuş. Ebü'l-Hasan da, güvenlik yetkilisi dönüp tahtın karşısında beliresiye kadar adalet dağıtmayı, atamayı, işten almayı, askıda kalan işleri tamamlamayı sürdürmüş. O zaman kendisine "Verdiğim buyrukları yerine getirdin mi?" diye sormuş. Güvenlik amiri de, bağrından bir kâğıt çıkarıp Ebü'l-Hasan'a sunmuş; o da bunu açarak baştan aşağı okumuş. Bu kâğıt, iyi kişiler olarak bilinen mahalleliler ile tanıklar tara-

fından imzalanmış, üç kafadarın cezalandırıldığını gösterir bir tutanakmış. Ebü'l-Hasan "Pekâlâ! Bu bana yeter! Bundan böyle iftiracılar, kadınları lekeleyenler ve başkalarının işlerine burnunu sokanlar hep böyle cezalandırılsın!" demiş.

Bunu izleyerek Ebü'l-Hasan, baş hazinedara yaklaşmasını işaret etmiş; ve ona "Şimdi hemen hazineden içinde bin dinar olan bir kese al ve güvenlik yetkilisini gönderdiğim mahalleye git, Sefih diye anılan Ebü'l-Hasan'ın evinin bulunduğu yeri sor! Bu Ebü'l-Hasan, sefih olmaktan çok uzakta, harika ve dost canlısı ve mahallesinde iyi kişi olarak tanınan birisidir. İçeri gir ve saygın annesini bularak ona, selam ve saygılar sunduktan sonra, kendisine 'Ey Ebü'l-Hasan'ın annesi, işte sana halifemizin yolladığı içinde bin altın bulunan bir kese! Senin erdemlerinin yanında bu armağanın pek değeri yoktur. Ama bu sıralar hazine boştur, halife de sana daha fazla bir şey yapamadığından üzgündür!' dersin!" demiş. Baş hazinedar duyup itaat ettiğini söylemiş ve çabucak aldığı buyruğu yerine getirmiş.

Bundan sonra, Ebü'l-Hasan, bir işaret vererek Vezir Cafer'e Divan'ın dağılmasını istediğini bildirmiş. Cafer de bu işaretin gereğini vezirlere, emirlere, mabeyincilere ve orada bulunan diğerlerine aktarmış ve hepsi, tahtın ayak ucunda yerlere kadar eğilerek, içeri girilen düzende salonu terk etmiş. Ebü'l-Hasan'ın yanında sadece Vezir Cafer ile Cellat Mesrur kalmışlar; ona yaklaşarak ve biri sağ, öteki sol kolunun altından tutarak yerinden kalkmasına yardım etmişler. Ve onu, günün şöleninin hazırlandığı kadınların bulunduğu dairenin kapısına kadar götürmüşler.

Birdenbire utların, tamburların, lavtaların ve öteki nefesli sazların seslerinden oluşan uyumlu bir saz takımının musikisine eşlik eden genç kızların taze seslerini duymuş. Bu sesler, öylesine büyüleyici, musiki öylesine uyumlu ve yerinde imiş ki, hayranlığın sınırında hayran kalan Ebü'l-Hasan, artık çözümleyecek bir şey kalmadığını düşünmüş. Ve sonunda kendi kendine "Artık hiç kuşkum kalmadı. Ben gerçekten, Emirü'l-Müminin Harun Reşid'im! Çünkü bütün bunlar rüya olamaz! Yoksa, şimdi yapmakta olduğum gibi işitir, hisseder ve yürür müydüm? Şu üç dalaverecinin cezalandırıldığını gösteren tutanağı elimde tutuyorum; bu şarkıları, bu sesleri işitiyorum; sonra bütün bu onurlar, saygı gösterileri! Evet, ben halifeyim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"... Ben halifeyim!" diyerek kestirip atmış. Sonra sağına bakmış, soluna bakmış; ve gördüğü şey kafasındaki saltanat fikrini daha da pekiştirmiş. Tüm duvarlarında altınların parıldadığı ve en hoş renklerin örtülerde ve halılarda hoş süslemeler yaptığı ve mavi tavana asılan yedi kollu yedi altın avizenin eşsiz bir parıltı saçtığı şahane bir salonda bulunuyormuş. Salonun ortasında, sinilerde, sırf altından yapılmış, üzerindeki yemek tabakları amber ve baharat kokuları yayan harika yemeklerle dolu tepsiler varmış. Ve bu tepsilerin yöresinde, çeşitli renklerde ve biçimlerde giysilere bürünmüş eşsiz güzellikte yedi genç kız işaret bekliyormuş. Bunların her biri elinde bir yelpaze tutuyor ve Ebü'l-Hasan'ın yöresindeki havayı serinletmeye hazır bulunuyormuş.

Bunu gören ve bir gün öncesinden beri hiçbir şey yememiş bulunan Ebü'l-Hasan, tepsilerin önüne oturmuş; ve hemen ellerinde yelpazeler bulunan yedi genç kız yöresini sararak onu serinletmeye koşuşmuş. Ama Ebü'l-Hasan yemek yerken bu kadar çok serinlik duymaya alışık olmadığından, kızların yüzüne birbiri ardından zarif bir gülümsemeyle baktıktan sonra, onlara "Vallahi, ey genç kızlar, bana serinlik sağlamak üzere sanırım bir kişi yeter! Siz gelin de yerken benim yanıma oturun ve bana eşlik edin! Şuradaki zenci kıza da, gelip bizi serinletmesini söyleyin!" demiş. Ve onları gelip sağında, solunda ve önünde, nereye dönse görebileceği şekilde oturtmuş; bu da onun için hoş bir görüntü oluşturmuş.

Sonra da yemek yemeye başlamış; ama, birkaç saniye sonra, genç kızların ona olan saygısından ötürü yemeklere dokunmadıklarını fark etmiş; yine de onları birkaç kez çekinmeden yemek yemeye davet etmiş; ve hatta kendi eliyle seçkin lokmalar sunmak istemiş. Sonra onlara, sırasıyla adlarını sormuş; onlar da "Biz Misk Tanesi, Mermer Sine, Gül Yaprağı, Nar Yüreği, Yüreklerin Gücü, Mercan Ağız, Hindistancevizi ve Şekerkamışı diye adlandırılmışız!"[1] diye yanıt vermişler. Bunca zarif olan bu adları işitince, Ebü'l-Hasan "Vallahi! Bu adlar size yaraşıyor genç kızlar! Çünkü

ne misk, ne mermer, ne nar, ne mercan, ne hindistancevizi ne de şekerkamışı sizin zarafetinizle donandıkça değerlerinden herhangi bir şey yitirir!" diye haykırmış. Ve yemek boyunca, onlara bunca hoş şeyler söylediğini duydukça, bir perdenin arkasında saklı bulunan ve büyük bir dikkatle onu izlemekte olan Halife, böyle bir eğlence düzenlediği için kendini gittikçe daha fazla kutlamış.

Yemek yenip bitince, kızlar haremağalarına haber vermişler; onlar da hemen el yıkamak için gerekli araçları getirmişler. Kızlar, haremağalarının elinden çabucak altın leğeni, ibriği ve kokulu havluları almışlar ve Ebü'l-Hasan'ın önünde diz çökerek ellerine su dökmüşler. Sonra ayağa kalkmasına yardım etmişler; ve haremağaları büyük bir kapıyı açınca, içinde meyveler dolu altın tepsilerin sıralandığı ikinci bir salon ortaya çıkmış. Ve genç kızlar ona bu salonun kapısına kadar eşlik etmişler, sonra da çekilmişler.

Bunun üzerine Ebü'l-Hasan iki haremağası tarafından desteklenerek ilkinden daha güzel ve daha iyi süslenmiş olan bu salonun ortasına kadar ilerlemiş. Ve oturduğu andan başlayarak, bir başka çalgıcı ve şarkıcı topluluğunun oluşturduğu bir grubun verdiği musiki ziyafetiyle hayranlık uyandıran uyumlu sesler duymuş. Ve Ebü'l-Hasan en güç bulunur ve lezzetli meyvelerin sıralandığı her tepside on kat halinde değişik meyveler görmüş; bunlardan yedi tepsi dolusu varmış; her bir tepsi tavana asılmış bir avizenin altında bulunuyormuş; her bir tepsinin önünde ilk gördüklerinden de güzel ve süslü birer genç kız bulunuyormuş; ve her biri aynı şekilde elinde yelpazeler tutuyormuş. Ebü'l-Hasan da onları birbiri ardından gözden geçirmiş ve güzellikleriyle büyülenmiş. Ve onları yöresinde oturmaya davet etmiş; onları yemeye özendirmek için, hizmet etmelerini beklemekten çok kendi elleriyle onlara hizmet etmekte kusur etmemiş. Ve adlarını sorarak aldığı yanıtlara göre, her birine bir salkım üzüm, bir dilim karpuz ya da bir muz sunarak durumlarına uyan iltifatlar savurmuş.

Onu duyan Halife de, son kertede eğlenmiş ve onun her kez daha iyi davranışlar da bulunmasından gittikçe daha fazla keyiflenmiş.

1 Cariyelerin adlarının Arapça asılları sırasıyla şöyledir: *Habbetü'l-Misk*, *Sadrü'l-Mermer*, *Varaku'l-Verd*, *Kalbü'r-Rümmân*, *Kuvvetü'l-Kulûb*, *Femü'l-Mercan*, *Cevzü'l-Hindi* ve *Kasabü's-Sükker* (Â.Ş.O.)

Ebü'l-Hasan tepsilerde bulunan tüm meyveleri tattıktan ve genç kızlara da tattırdıktan sonra, orada bulunan haremağalarının yardımıyla ayağa kalkmış ve bunlar onu, kuşkusuz ilk ikisinden de güzel olan üçüncü salona sokmuşlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:*

... Orada bulunan haremağalarının yardımıyla ayağa kalkmış ve bunlar onu, kuşkusuz ilk ikisinden de güzel olan üçüncü salona sokmuşlar. Burası, tatlı yenen salonmuş. Gerçekten orada, her biri bir avize altında, yedi büyük tepsi varmış ve her bir tepsinin önünde ayakta duran genç bir kız bulunmaktaymış; ve bu tepsilerin üzerinde billur kavanozlarda ve parlak kırmızı renkte kâselerde harika reçeller varmış. Ve bunların her renkten ve her türden olanları mevcutmuş. Sıvı reçeller, katı reçeller, yufkalı çörekler ve her şey varmış. Ebü'l-Hasan da yeni bir ses ve saz cümbüşü arasında bu kokulu tatlıların hepsinden birer parça tatmış. Ve kendisine eşlik etmek üzere davet ettiği kızlara da aynı şekilde tattırmış. Ve onların her birine sorduğu adlarını öğrenerek buna göre hoş birer söz söylemiş.

Bunu izleyerek, içki salonu olan ve hepsinden çok daha şaşırtıcı nitelikteki dördüncü salona alınmış. Burada tavandan sarkan yedi altın avize altında her şekilde ve her büyüklükte sürahilerin bakışımlı olarak dizildiği tepsiler varmış; ve izleyenlerin gözünden ırak bulunan çalgıcı ve şarkıcılar duyuluyormuş; tepsilerin önünde de, öteki salonlardaki kız kardeşleri gibi ağır giysiler giymemiş, sadece birer ipek gömleğe bürünmüş genç kızlar varmış; ilki esmer, ikincisi zenci, üçüncüsü beyaz, dördüncüsü sarışın, beşincisi tombul, altıncısı zayıf, yedincisi kızıl saçlıymış. Ebü'l-Hasan da onları elinden geldiğince zevkle ve dikkatle, şekillerini ve cinsel çekiciliklerini yeğni kumaşların ardından kolayca değerlendirebilecek şekilde inceliyormuş. Onları yanına çağırıp oturtarak içki sunmak, onun için sonsuz bir zevk olmuş. Sonra da sırası gelip kendisine içki sunan her genç kıza adını sormaya başlamış ve her kadehi boşalttığı sırada genç kızlardan

ya bir öpücük, ya bir ısırık almış; ya da kıçlarına bir çimdik kondurmuş. Ve bu şekilde babasından miras kalan yavru haykırmaya başlayasıya kadar onlarla oynaşmayı sürdürmüş. O zaman, onu yatıştırmak için, yedi genç kıza "Bu densiz çocukla içinizden hanginiz ilgilenecek Allah aşkına!" diye sormuş. Yedi genç kız da bu soruya yanıt olarak emzik çocuğunun üzerine hepsi birden atılmış ve onu emzirmek istemiş. Ve her biri onu şu ya da bu yandan gülerek, çığlıklar atarak kendisine çekmiş; öyle ki sonunda yavrunun babası kimi dinleyeceğini ve de kimi kabul edeceğini bilememiş ve "Uyudu!" diyerek onu bağrına bastırmış.

Hepsi bu kadar! Bir perde arkasına saklanarak her yanda Hasan'ı izleyen Halife de, görüp işittiklerinden sessizce zevklenmiş ve böylesi bir kimseyi yoluna çıkardığı için bahtını kutlamış. Ama işler böylece sürüp gitmekte iken, Cafer'den gerekli talimatı almış bulunan genç kızlardan biri, bir bardak alıp içine Halife'nin bir gece önce Hasan'ı uyutmak için kullandığı uyuşturucu tozdan, ustalıkla, bir fiske atıvermiş. Sonra da gülerek bardağı Ebü'l-Hasan'a uzatmış ve ona "Ey Emirü'l-Müminin, bu sevgili çocuğu belki de uyandırabilecek olan şu bardaktan biraz içmeni senden rica ediyorum!" demiş. Ebü'l-Hasan da, gülmekten çatlayarak "He vallahi!" diye yanıt vermiş; ve genç kızın kendisine uzattığı bardağı alarak bir dikişte içmiş. Sonra kendisine şarap sunmuş olan kıza dönmüş; ama ağzını sadece kekelemek için açabilmiş ve başı ayaklarının arasında kendi üzerine devrilmiş.

O zaman eğlencenin sınırlarına ulaşırcasına bütün bunlardan eğlenmiş bulunan ve artık Ebü'l-Hasan'ın uyumasından başka bir şey beklememekte olan Halife, gülmekten ayakta durma gücünü bulamayarak perdenin ardından çıkmış. Ve koşuşan kölelere doğru dönerek onlara, sabahleyin Ebü'l-Hasan'a giydirdikleri şahane giysileri çıkarmalarını ve ona kendi urbalarını giydirmelerini emretmiş. Bu buyruk yerine getirilince, Ebü'l-Hasan'ı getirmiş olan köleye seslenerek onu omuzlarına almasını, evine götürmesini ve kendi yatağına yatırmasını buyurmuş. Çünkü Halife kendi kendine "Eğer bu durum daha fazla sürerse ya ben gülmekten ölürüm ya da o çıldırır!" demiş. Köle de Ebü'l-Hasan'ı sırtına alarak sarayın gizli bir kapısından dışarı çıkarmış

ve koşup götürerek evindeki yatağına yatırmış. Ve bu kez ayrılırken kapıyı kapamayı unutmamış. Ebü'l-Hasan'a gelince...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça* susmuş.

*Ama altı yüz otuz yedinci gece olunca,* demiş ki:

Ebü'l-Hasan'a gelince, ertesi gün öğleye kadar derin bir uykuya dalmış ve bengin etkisi beyninden tümüyle dağılınca uyanmış. Ve gözünü açma gücünü bulmadan önce "Düşününce, bütün kızlar içinde ilkin genç Şeker Kamışı'nı seçmem gerekir; sonra Mercan Ağız'ı, üçüncü olarak da sarışın olan ve dün bana son şarabı sunan İnci Destesi'ni" diye hayalinden geçirmiş. Sonra yüksek sesle "Haydi, gelin kızlar! Şekerkamışı, Mercan Ağız, İnci Demeti, Günün Şafağı, Sabah Yıldızı, Misk Tanesi, Mermer Sine, Ay Yüzlü, Nar Yüreği, Elma Çiçeği,[1] Gül Yaprağı! Haydi koşun! Dün biraz yorgundum! Ama bugün yavrunun keyfi yerinde!" diye haykırmış.

Ve bir an beklemiş. Ama hiç kimsenin yanıt vermediğini ve seslenmesine koşmadığını anlayınca gözlerini açarak kıçüstü oturmuş. O zaman yöresine bakınmış ve artık tüm dünyaya efendi olarak emirler yağdırıp durduğu görkemli sarayda değil, kendi odasında bulunduğunu anlamış. Ve bir rüyanın etkisinde olduğunu düşünmüş ve onu dağıtmak için, tüm gücüyle "Cafer, ey köpoğlu, ve sen Mesrur pezevengi, nerelerdesiniz?" diyerek haykırmaya başlamış.

Onun bu haykırışlarına yaşlı anası koşup gelmiş ve ona "Neyin var senin oğlum? Tanrı'nın adı üzerinde ve yörende olsun! Nasıl bir rüya gördün oğlum, ey Ebü'l-Hasan?" demiş. Ebü'l-Hasan da yaşlı annesini baş ucunda görmekten hoşnut olmayarak ona "Sen kimsin ey yaşlı kadın? Bu Ebü'l-Hasan da kim?" diye haykırmış. Kadın da "Aman Allah'ım! Ben senin annenim! Sen de benim oğlum Ebü'l-Hasan'sın evladım! Senin ağzından ne tuhaf laflar işitiyorum! Sanki beni tanımıyor gibisin!" demiş.

1 İnci Demeti, Günün Şafağı, Sabah Yıldızı, Ay Yüzlü ve Elma Çiçeği adlı cariyelerin Arapça adları sırasıyla şöyledir: *Bukletü'l-Lü'lü'*, *Fecrü'n-Nehar*, *Necmetü's-Sabah*, *Vechü'l-Kamer* ve *Zehretü't-Tuffâh* (Â.Ş.O.)

Ama Ebü'l-Hasan, ona "Geri çekil, ey Allah'ın belası ihtiyar! Senin karşında Emirü'l-Müminin Harun Reşid var! Tanrı'nın yeryüzündeki naibinin karşısından defol!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan zavallı yaşlı kadın "Tanrı'nın adı senin üzerine olsun ey oğlum! Böyle çılgınca şeyler söylemek için lütfen sesini yükseltme! Komşular seni işitirlerse, çaresiz kahroluruz! Güvenlik ve sakinlik aklına egemen olsun!" diye haykırarak elleriyle yüzünü dövmeye başlamış. Ebü'l-Hasan "Sana hemen buradan çıkmanı söylüyorum, iğrenç ihtiyar! Beni oğlunla karıştıracak kadar delisin sen! Ben doğunun, batının efendisi Emirü'l-Müminin Harun Reşid'im!" diye haykırmış. Kadın yüzüne yumruklar indirmiş ve sızlanarak "Allah kötünün belasını versin! Ve Yüceler Yücesi'nin acıması seni şeytansı etkilerden korusun, yavrum! Bu denli anlamsız bir şey nasıl oluyor da senin kafana girebiliyor? İçinde bulunduğun odanın, Halife'nin sarayı olmaktan ne kadar uzak olduğunu görmüyor musun? Ve sen doğduğundan beri bu odada yaşadığını ve başka yerde olmadığını ve seni seven yaşlı annenden başkalarıyla düşüp kalkmadığını anlamıyor musun, yavrum, Ebü'l-Hasan? Beni dinle de, bu gece seni saran bu boş ve tehlikeli rüyayı düşünmekten kaçın ve sakinleşmek için şu çanaktan biraz su iç!" demiş.

Bunun üzerine Ebü'l-Hasan annesinin elinden çanağı almış, bir yudum su içmiş ve biraz yatışmış olarak "Gerçekten Ebü'l-Hasan olmam pekâlâ mümkündür!" demiş. Ve başını eğmiş ve elini çenesine dayamış, bir saat kadar bir süre düşünmüş ve başını kaldırmadan, sanki derin bir uykudan uyanan biri gibi kendi kendine konuşarak "Evet, vallahi! Ebü'l-Hasan olmam elbette mümkündür. Hiç kuşku yok ki, ben Ebü'l-Hasan'ım! Bu oda, benim odam vallahi! Şimdi tanıdım burayı! Sen benim annemsin, ben de senin oğlunum! Evet, ben Ebü'l-Hasan'ım!" demiş. Ve "Ama nasıl bir büyülenme oldu da aklımı bunca delilik sardı?" diye eklemiş.

Bu sözleri işiten zavallı yaşlı kadın sevinçten ağlamış ve artık oğlunun tamamıyla yatıştığından emin olmuş. Ve gözyaşlarını kuruttuktan sonra, ona yiyecek bir şeyler getirmek için acele etmiş ve oğlunun gördüğü garip rüyanın ayrıntıları üzerinde soru sormaya hazırlanırken, başını öne eğmiş düşünen Ebü'l-

Hasan bir deli gibi sıçramış ve yaşlı kadını giysilerinden tutarak onu sarsıp "Ah! Rezil ihtiyar, seni boğmamı istemiyorsan, hemen beni tahtımdan eden düşmanların ve beni bu hapishaneye kapatanların kim olduğunu ve de beni bu sefil hanede tutan kendinin de kim olduğunu açıkla! Ah! Tahta döndüğümde benim öfkemin belasından kendini sakın sen! Kudretli hükümdarın, ben, Halife Harun Reşid'in intikamından titre!" diye haykırmış. Ve onu sarsarak sonunda, yakasını bırakmış. Kadın da gidip bir hasır üzerine çökmüş, ağlayıp sızlamış. Ebü'l-Hasan hiddetin sınırında, yatağından fırlamış, düşüncesinin kargaşasına kapılmış olarak başını elleri arasına almış.

Ama bir süre geçtikten sonra, yaşlı kadın ayağa kalkmış ve yüreği oğlu için çırpınmakta olduğundan, titreye titreye, gülsuyu karıştırılmış bir şurup getirmekte kararsızlık göstermemiş ve onu bundan bir yudumcuk almaya ikna etmiş ve fikrini değiştirmesi için ona "Sana söyleyeceğimi dinle oğlum! Anlatacağım şey eminim ki sana büyük bir sevinç verecek! Bil ki, dün, Halife'nin gönderdiği güvenlik yetkilisi buraya geldi ve Şeyhü'l-Beled ile iki hempasını tutukladı; sonra da her birinin ayak tabanlarına dört yüzer sopa vurdurdu; ve bir uyuz devenin sırtına ters bindirerek, kadınların ve çocukların haykırışları ve tükürük yağmuru altında kentin bütün sokaklarını dolaştırdı. Sonra da Şeyhü'l-Beled'i ağzından kazıkladı, ilk yardımcısını kenef kuburuna attırdı, ikincisine tüm yaşamını oturdukça altında çökecek bir iskemleye mahkûm etmekten ibaret oldukça karışık bir ceza verdi...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"... Tüm yaşamını oturdukça altında çökecek bir iskemleye mahkûm olmaktan ibaret oldukça karışık bir ceza verdi!" demiş.

Ebü'l-Hasan, yaşlı kadının onun zihnini karartan belayı defetmek ümidiyle aktardığı bu anlatıyı dinleyince, artık Emirü'l-Müminliğin şahane ve saygın mirasının sahibi olduğundan kuşku duymaz olmuş. Ve annesine "Ey mutsuzluk saçan ihtiyar, sözlerin beni yatıştırmaktan çok, zaten hiç terk etmediğim,

Harun Reşid olduğum hakkındaki fikrimi perçinledi. Ve bunu sana kanıtlamak için, bil ki, güvenlik görevlim Güve Ahmed'e, bu mahallenin üç sefihini cezalandırmak emrini ben verdim! Artık rüya gördüğümü ve Şeytan'ın soluğuyla tutkunluğa uğradığımı söyleyip durmaktan vazgeç! Ve de utkum önünde eğil, huzurumda yeri öp ve düşünmeden söylediğin ve hakkımda duyduğun kuşkuyu açığa vurduğun sözlerinden dolayı benden özür dile!" demiş.

Oğlunun bu sözlerini duyan kadın artık Ebü'l-Hasan'ın deliliği konusunda hiç kuşku duymaz olmuş ve ona "Acıması bol Tanrı, senin üzerine merhametinin şebnemlerini yağdırsın ey Ebü'l-Hasan! Ama, sana yalvarıyorum oğlum, Halife'nin adını anmaktan vazgeç! Çünkü komşular seni işitebilir ve söylediklerini valiye anlatırlar; o da seni tutuklatır ve sarayın kapısına astırır!" demiş. Sonra artık bunca heyecana dayanamayarak umutsuzluktan sızlanmaya ve elleriyle göğsünü dövmeye başlamış.

Oysa, bu görünüm, Ebü'l-Hasan'ı yatıştıracak yerde, onu daha da öfkelendirmiş; ve iki ayağı üzerinde dinelerek, eline bir sopa alıp annesinin üzerine atılarak, öfkesinden kendini kaybederek, korkunç bir sesle ona "Ey lanetli kadın, beni hâlâ Ebü'l-Hasan diye çağırmaktan seni menederim! Ben Harun Reşid'in ta kendisiyim ve sen hâlâ kuşku duymaktaysan, bunu, kafana sopalar indirerek sokacağım!" diye haykırmış. Yaşlı kadın bu sözleri işitince, korku ve heyecandan baştan aşağı titremekte olduğu halde, Ebü'l-Hasan'ın oğlu olduğunu unutmayarak ve ona bir ananın evladına baktığı gibi baktığından kendisine tatlı bir sesle "Oğlum, Tanrı'nın ve onun Peygamberinin yasasının senin ruhundan silinip bir oğulun, onu dokuz ay karnında taşıyan ve sütüyle ve sevecenliğiyle besleyen anasına duyduğu saygıyı unutturacak noktaya geldiğine inanamıyorum! Bana izin ver de sana son kez aklını bu garip rüyaya takmakla ve kendini bizim efendimiz ve hükümdarımız olan Emirü'l-Müminin'e ait halifelik unvanını üzerine almakla hata ettiğini söyleyeyim! Ve de özellikle daha dün bizi iyilikleriyle donatan Halife'ye karşı da büyük bir nankörlükte bulunuyorsun. Bil ki, gerçekte, sarayın baş hazinedarı dün evimize geldi ve Emirü'l-Müminin tarafından yollandığını söyleyerek, bana onun buyruğuyla verilen paranın pek fazla

olmayışından dolayı özürler dileyerek ve bu cömertlik armağanının arkası geleceğini vaat ederek bin altın dinar verdi!" demiş.

Annesinin bu sözlerini işiten Ebü'l-Hasan onu eski durumunu muhafazaya zorlayan son kaygılarını da yitirmiş ve Ebü'l-Hasan'ın annesine bin dinarı yollayan kendisi olduğuna göre, her zaman Halife olduğu inancına kendini kaptırmış. Ve o zaman zavallı kadına iyice açılmış tehdit dolu gözlerle bakmış ve ona "Bahtsızlığın adına, bu altın kesesini sana benim yolladığımı ve dün onu sana vermek üzere baş hazinedarımın benden emir aldığını da inkâr mı edeceksin, ey uğursuz ihtiyar? Ve bütün bunlardan sonra hâlâ beni oğlum diye çağıracak ve benim sefih Ebü'l-Hasan olduğumu mu söyleyeceksin?" diye haykırmış. Ve annesi kendisini tedirgin eden bütün bu söylenenleri işitmemek için kulaklarını tıkayınca, artık kendini tutamamış ve kadının üzerine atılarak elindeki sopayla onu dövmeye başlamış.

Bunu gören yaşlı kadın, acısını ve onun böyle davranışından dolayı nefretini gizleyemediğinden "Vay başıma gelenler! Koşun gelin ey Müslümanlar!" diye haykırarak komşularını çağırmış. Bu haykırışları kendisini daha da çok kızdırdığı Ebü'l-Hasan da, yaşlı kadına sopa indirmeyi sürdürüyor; bir yandan da "Ben Emirü'l-Müminin miyim, değil miyim?" diye haykırıyormuş. Annesi de sırtına inen sopalara karşın "Sen benim oğlumsun! Sen Sefih Ebü'l-Hasan'sın!" diye yanıt veriyormuş. Bu durumu haber alan komşuları, haykırışlara ve gürültü patırtıya koşup gelmişler...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz kırkıncı gece olunca, demiş ki:*

Bu durumu haber alan komşuları haykırışlara ve gürültü patırtıya koşup gelmişler; odaya girmişler; ve hemen ana ile oğulun arasına girerek onları ayırmış ve Ebü'l-Hasan'ın elinden sopayı almışlar ve bir oğulun böyle davranmasını uygunsuz bularak onu kıpırdamayacak hale getirmişler ve de ona "Sen delirdin mi ki Ebü'l-Hasan, anana, şu zavallı ihtiyara el kaldırıyorsun? Yoksa Kutsal Kitap'ın öğütlerini tümden mi unuttun?"

diye sormuşlar. Ama Ebü'l-Hasan, gözleri hiddetten çakmak çakmak, onlara "Bu Ebü'l-Hasan da kim? Siz bu adla kimi çağırıyorsunuz?" diye haykırmış. Komşular da, bu soruyu duyunca, son derece şaşırarak, sonunda ona "Nasıl? Sen Ebü'l-Hasan değil misin? Ve bu iyi yürekli kadın senin annen değil mi? O ki seni sütüyle ve sevecenliğiyle beslemiştir?" diye sormuşlar. O da "Ah! Köpek oğulları, huzurumdan çıkın gidin! Ben sizin efendiniz Emirü'l-Müminin Halife Harun Reşid'im!" diye haykırmış.

Ebü'l-Hasan'ın bu sözlerini işiten komşuları onun deliliğinden iyice emin olmuşlar; ve davranışlarında özgür bırakmak istemedikleri, hiddetin körlüğündeki bu kişinin ellerini ve ayaklarını bağlamış ve içlerinden birini akıl hastanesinin kapıcısını çağırmaya yollamışlar. Ve aradan bir saat geçince akıl hastanesinin kapıcısı, iki iri kıyım hastabakıcı ile birlikte zincirler ve kelepçelerle ve elinde sığır sinirinden bir kırbaçla gelmiş. Ve Ebü'l-Hasan bunları görünce kurtulmak için büyük bir çaba harcamış ve orada bulunanlara küfürler yağdırmış bulunduğundan kapıcı sırtına bir iki kırbaç darbesi indirmiş. Bunu izleyerek artık itirazlarına ve kendine verdiği unvanlara kulak asmaksızın, onu zincirleyip kimi bir yumruk, kimi bir tekme atan halk topluluğunun arasından geçirerek akıl hastanesine götürmüşler.

Akıl hastanesine getirilince, ilk iş olarak, onu, yırtıcı bir hayvan gibi bir demir kafese kapatmışlar. Ve o günden sonra, her gün bir kez sabahleyin, bir kez de akşamleyin ellişer kırbaç atmışlar; öyle ki, on gün sonra, bir yılan gibi deri değiştirmiş. Sonra kendine gelerek "İşte şimdi bu hallere düştüm! Herkes beni deli yerine koyduğuna göre, herhalde aldanan ben olmalıyım! Yine de sarayda başıma gelen bütün o şeylerin bir rüya olması mümkün değil! Ama bu sorun üzerinde fazla kafa yormamalı ve onu anlamaya çalışmamalıyım; yoksa gerçekten delireceğim! Zaten insan aklının kavrayamadığı tek şey de bu değildir! Onun çözümünü Allah'a bırakıyorum!" diye düşünmüş.

Bu yeni düşüncelere daldığı sırada, gözyaşları içinde onun ne durumda olduğunu ve aklını toplayıp toplamadığını anlamak için annesi oraya gelmiş. Onu öylesine zayıflamış ve solmuş görmüş ki, hıçkırıklarını tutamamış; ama acısının üstesinden gelmeyi başarmış, onu sevecenlikle selamlamış. Ebü'l-Hasan da

onun selamına aklı başında birisi gibi sakince karşılık vermiş ve onu "Tanrı'nın barışı ve acıması senin üzerine olsun, anneciğim!" diye yanıtlamış. Annesi de onun ağzından bu sözleri duymaktan ve ana diye anılmaktan çok mutlulanmış ve ona "Tanrı'nın adı üstüne olsun yavrum! Sana aklını iade eden ve sarsılan beynini yerine getiren Allah'a şükürler olsun!" demiş. Ebü'l-Hasan da, pişmanlık dolu bir edayla "Tanrı'dan ve senden bağışlanma diliyorum anneciğim! Nasıl oldu da söylediğim bunca çılgınca sözleri söyleyebildim! Ve ancak aklını kaçıran birinin yapabileceği taşkınlıkları yaptım! Kuşkusuz beni Şeytan kendine uydurdu ve bu yola itti! Benden başka herhangi bir kimse bundan büyük akıl almaz işler yapmamıştır. Ama artık her şey bitti ve ben iyileştim!" diye cevap vermiş. Bu sözleri duyan annesi keder gözyaşlarının sevinç gözyaşlarına dönüştüğünü duyumsamış; ve "Benim yüreğim de ferahladı evladım, sanki seni ikinci kez dünyaya getirmiş gibiyim! Allah'a sonsuz şükürler olsun!" demiş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:*

"Allah'a sonsuz şükürler olsun!" demiş ve "Kuşkusuz, sende bulunacak hiçbir kusur yoktur çocuğum; çünkü başımıza gelen her türlü kötülük, senin, son gecemizde, birlikte yiyip içmeye çağırdığın, sonra da kapıyı bile kapama zahmetine katlanmayan o yabancı tacirdedir. Çünkü bilirsin ki, gün doğmadan önce bir evin kapısının açık kaldığı her sabah Şeytan o eve girer ve içinde yaşayanların ruhlarını zapteder! Ve işte olanlar bu yüzden oldu! Tanrı'ya başımıza başka belalar getirmediğinden dolayı yine de şükredelim!" diye eklemiş. Ebü'l-Hasan da "Haklısın, anne! Bu, Şeytan'a kapılmanın sonucudur! Bana gelince, ben, Musullu tacire, çıkarken ardından kapıyı kapatmayı unutmamasını iyice tembih etmiştim; ama o ihmal etmiş ve böylece bütün bu hoş olmayan şeyler başımıza geldi!" diye yanıt vermiş. Sonra da "Şimdi artık beynimin altüst olmadığını ve saçmalıkların bittiğini bildiğime göre, sen, güzel anneciğim, git bu hastanenin kapıcısı ile konuş ve beni bu kafesten ve her gün uygulanmakta olan

işkencelerden kurtar!" diye eklemiş. Ebü'l-Hasan'ın annesi de daha fazla beklemeksizin, kapıcıyı bulup oğlunun aklını başına devşirdiğini bildirmiş. Kapıcı da gelip Ebü'l-Hasan'ı muayene etmiş ve sorguya çekmiş. Aldığı yanıtları akıllıca bulunca ve artık Harun Reşid değil de, Ebü'l-Hasan olduğunu kabul ettiğini görünce, onu kafesten çıkarıp zincirlerini çözmüş. Ebü'l-Hasan da güçlükle ayağa kalkıp yavaş yavaş evinin yolunu tutmuş ve annesinin yardımıyla orada, yeniden güç kazanıncaya ve yediği sopaların etkileri iyileşinceye kadar günlerce yatıp dinlenmiş. Ve artık yalnız kalmaktan sıkıldığı bir zaman gelince eski yaşamını sürdürmeye karar vermiş ve gün batarken, bahtının ona göndereceği bir yabancının gelmesini bekleyerek köprünün başındaki yerini almış.

O akşam tam da ayın ilk gününün akşamıymış; Halife Harun Reşid âdetine uyarak tacir kılığına girip her ayın başında gizlice sarayadan çıkar ve serüven arar ve kentte dilediği gibi huzurun sürüp sürmediğini denetlermiş. Böylelikle yürüye yürüye köprüye gelmiş; köprünün başında Ebü'l-Hasan oturmakta imiş. Yabancıların yolunu gözleyen Ebü'l-Hasan, daha önce konuk ettiği ve yanında ilk kez olduğu gibi iri kıyım bir köle bulunan Musullu taciri fark etmekte gecikmemiş.

Bunu gören Ebü'l-Hasan, ister ilk başına gelenlerin nedeni olarak Musullu taciri görmekte olduğundan, ister daha önce evine çağırdıklarını tanımazlıktan gelmek âdetinde bulunduğundan olsun, eski konuğunu selamlamaktan kaçınmış olmak için çabucak başını nehirden yana çevirmiş. Ama Halife, casusları aracılığıyla Ebü'l-Hasan'ın saraydan ayrıldıktan sonra başına gelenleri ve sonunda akıl hastanesine düştüğünü öğrenmiş bulunduğundan, böylesine garip bir adamın aracılığıyla biraz daha fazla eğlenme fırsatını kaçırmak istememiş. Ve zaten Halife, cömert ve yüce bir yüreğe sahip olduğundan, Ebü'l-Hasan'ın uğradığı haksızlığı elinden geldiğince onarmak ve şu ya da bu şekilde kendisiyle geçirdiği eğlendirici saatleri ödüllendirmek fikrinde imiş. Bundan dolayı Ebü'l-Hasan'ı görür görmez, yanına yaklaşmış ve başını omzuna doğru uzatmış; Ebü'l-Hasan'ın inatla başını nehirden yana çevirdiğini görünce, onun gözlerine bakarak, kendisine "Barış üzerine olsun, ey Ebü'l-Hasan! İçimden seni kucaklamak

geliyor!" demiş. Ama Ebü'l-Hasan, ona bakmaksızın ve yerinden kıpırdamaksızın, kendisine "Benden sana selam falan yok! Yürü bakalım! Seni tanımıyorum!" diye yanıt vermiş. Halife de "Nasıl Ebü'l-Hasan? Bütün bir gece evinde misafir ettiğin konuğu tanımıyor musun?" diye haykırmış. O da "Yo, vallahi! Seni tanımıyorum! Yoluna çek git!" diye yanıt vermiş. Ama Harun Reşid ısrar etmiş ve ona "Bununla birlikte ben seni çok iyi tanıyorum; son görüşmemizden ve evinde seninle baş başa geçirdiğimiz o akşamdan beri ancak bir ay zaman geçtiğine göre, senin de beni tümüyle unuttuğuna inanmıyorum!" demiş. Hasan hâlâ yanıt vermemeyi sürdürdüğünden ve başıyla çekip gitmesini işaret edip durduğundan, Halife, kolunu onun boynuna atmış ve onu kucaklamaya koyulmuş ve ona "Kardeşim Ebü'l-Hasan, senin bana böylesi bir şaka yapman hoş değil! Bense, ikinci bir kez beni evine çağırmadıkça ve bana dargınlığının nedenini açıklamadıkça buradan ayrılmamaya kararlıyım. Çünkü beni böyle itişinden anlıyorum ki, bende suçladığın bir kusur var!" demiş. Ebü'l-Hasan öfkeli bir edayla "Ey uğursuz yüzlü herif, ilk gelişinde başıma açtığın bunca dertten sonra, ben mi seni bir kez daha evime konuk edeceğim? Haydi arkanı dön de omuzlarının genişliğini görelim!" diye haykırmış. Ama Halife ona bir kez daha sarılmış ve kendisine "Ah! Dostum Ebü'l-Hasan, bana ne kadar sert davranıyorsun! Eğer benim senin evinde bulunuşum bir felakete yol açmışsa, istemeden neden olduğum bütün zararları gidermeye hazır olduğumdan emin olmalısın! Olup bitenleri haydi bana anlat! Sana verdiğim zararı ortaya koy ki, bir çaresini bulayım!" demiş. Ve Ebü'l-Hasan'ın karşı çıkmalarına karşın, köprü üzerinde onun yanına çömelmiş ve bir kardeşin ötekine yaptığı gibi kolunu boynuna dolayarak cevap beklemiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Ve Ebü'l-Hasan'ın karşı çıkmalarına rağmen, köprü üzerinde yanına oturmuş ve bir kardeşin ötekine yaptığı gibi kolunu boynuna dolayarak yanıt beklemiş.

Bu hoş davranışlara kendini kaptırmış olan Ebü'l-Hasan, sonunda "Peki, sana birlikte geçirdiğimiz geceden sonra başıma gelen garip olayları ve onları izleyen felaketleri anlatacağım. Bütün bunlar senin ayrılırken kapatmayı ihmal ettiğin kapı yüzünden ve o yoldan Şeytan'ın içeri sızmasından dolayı başıma geldi" demiş. Ve gerçek olarak gördüğünü sandığı, ama hiç kuşkusuz Şeytan'a uyarak ortaya çıkan olayları ve akıl hastanesinde başına gelen felaketleri, gördüğü kötülükleri ve bütün bu işlerden dolayı mahalleye kepaze olduklarını anlatmış; ve tüm komşular nezdinde kesinlikle edindiği kötü şöhretten söz etmiş! Hiçbir ayrıntıyı atlamamış ve öyküsünü öylesine bir şiddetle ve savunduğu Şeytan'ın etkisini öylesine bir safdillikle anlatmış ki, Halife büyük bir kahkaha koparmaktan kendini alamamış! Ebü'l-Hasan da, bu gülüşü neye yoracağını tam olarak bilemediğinden, ona "Başıma gelen felakete acımıyorsun da benimle alay mı ediyorsun? Yoksa sana düşsel bir öykü anlatarak seninle alay edenin ben mi olduğumu sanıyorsun?" diye sormuş; ve "Eğer öyleyse, senin kuşkularını gidereyim ve uğradığım felaketin kanıtlarını göstereyim!" diye eklemiş. Ve bunu söyleyerek giysisinin kollarını sıvamış, omuzlarını, sırtını ve art yuvarlarını açmış ve böylece Halife'ye yara izlerini ve sığır sinirleriyle dövülmekten eza görmüş, renk değiştirmiş cildini göstermiş.

Bunu gören Halife, zavallı Ebü'l-Hasan'ın başına gelenlere acımaktan kendini alamamış. Ve artık o andan başlayarak olayı gülünecek bir konu olarak ele almaktan vazgeçmiş; ve bu kez onu gerçek bir sevecenlikle kucaklamış ve ona "Allah'ın acıması üzerine olsun ki Ebü'l-Hasan, beni bu gece de evine götürmeni senden rica ediyorum. Çünkü senin konukseverlik ruhundan yararlanmak istiyorum. Ve göreceksin ki yarın Tanrı, senin iyiliğinin yüz katını sana sağlayacaktır!" demiş.

Ve ona öylesine hoş sözler söylemeyi sürdürmüş ve onu öylesine sevecenlikle kucaklamış ki, aynı kişiyi asla iki kez evine konuk etmemek hakkındaki azmine karşın, Ebü'l-Hasan onu evine çağırmaya karar vermiş. Ama yolda, kendisine "Israrlarına dayanamayarak seni, istemeden de olsa, evime çağırmaya razı oldum! Bunun karşılığında senden sadece bir şey rica edeceğim: yarın sabah evimden çıkarken, bu kez, kapıyı kapatmayı unut-

ma!" demiş. Ve Halife, açık bırakılan kapıdan Şeytan'ın girdiğine dair Ebü'l-Hasan'ın her zamanki budalaca inancına gülmekten kendini zorla alıkoyarak, ona bu kez kapıyı kapamayı ihmal etmeyeceğine dair yemin ederek güvence vermiş. Ve böylece eve gelmişler.

İçeri girdiklerinde, biraz dinlenmişler; zenci köle onlara yiyecek getirmiş; yemekten sonra da içkiler gelmiş. Ve ellerinde bardaklarıyla şundan bundan söz ederek, içki başlarını döndürünceye kadar içip hoş şeyler konuşmuşlar. Bunun üzerine Halife, sözü ustalıkla aşk konularına getirmiş ve evsahibine kadınlara karşı şiddetli bir arzu duyup duymadığını ya da hiç evlenip evlenmediğini veya hep bekâr mı kaldığını sormuş. Ebü'l-Hasan da "Sana şunu söylemeliyim ki, ey efendim, bugüne kadar gerçekten sadece neşeli arkadaşları, güzel yemekleri, içkileri ve kokuları sevdim; ve elde kadeh dostlarla konuşmaktan daha üstün bir zevk tanımadım. Ama bu, Şeytan'ın beni çılgınlığa sürüklediği o acaip rüyada gördüğüm harika kızlardan birine benzeyen bir dişinin değerlerini arada bir tanımayı bilmediğim anlamına gelmez; özellikle çalgı çalan, şarkı söyleyen, rakseden ve babadan miras kalan yavruyu yatıştıran; yaşamını bizim zevklerimize bağlayan ve hoşumuza gitmenin ve bizi eğlendirmenin yollarını arayan ve neşesini hiç yitirmeyen genç kızlardan biri olursa! Hiç kuşkusuz böylesi bir genç kızı bulsam, onu babasından isteyip evlenmekte ve ona büyük bir sevgiyle bağlanmakta ivedilik gösteririm. Ama böylesi türden kızlar, ancak Emirü'l-Müminin'in hareminde ya da hiç değilse Vezir Cafer'in hareminde bulunur. Bundan dolayıdır ki, efendim, bir kadına bağlanıp da onun kötü huyları ve kusurları yüzünden yaşamımı mahvetme tehlikesini göze almaktansa, geçici dostların meclisini ve eski şarapla dolu şişeleri yeğliyorum. Böylece, yaşamım sakin geçiyor ve bir gün yoksullaşırsam, sefaletin kara ekmeğini yalnız başıma yerim, diyorum" diye yanıt vermiş.

Ve bu sözleri söyleyerek, Ebü'l-Hasan Halife'nin kendisine sunduğu bir bardak dolusu şarabı bir dikişte boşaltmış; ve hemen başı ayaklarının arasında halı üzerine yuvarlanmış. Çünkü, Halife, bu kez de, onun şarabına bir parça Girit benginin tozunu karıştırmış bulunuyormuş. Ve hemen kölesi, efendisi-

nin bir işareti üzerine Ebü'l-Hasan'ı sırtına yüklemiş ve bu kez Ebü'l-Hasan'ı yeniden evine yollamak niyeti olmayan Halife ile birlikte kapıyı ardından dikkatle kapayarak evden dışarı çıkmış. Saraya ulaşınca, gürültü çıkarmadan gizli kapıdan içeri süzülmüşler ve Halife'nin özel dairesine girmişler...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Saraya ulaşınca, gürültü çıkarmadan gizli kapıdan içeri süzülmüşler ve Halife'nin özel dairesine girmişler.

O zaman Halife Ebü'l-Hasan'ı ilk kez olduğu gibi, kendi yatağına uzatmış ve aynı tarzda giyindirmiş. Ve ilk kez verdiği buyrukları tekrarlamış ve Mesrur'a, kendisini namaz vaktinden önce er saatte gelip uyandırmasını önermiş; ve gidip yakındaki bir odada yatmış.

Ertesi sabah, belirlenen saatte, Mesrur tarafından uyandırılan Halife, Ebü'l-Hasan'ın hâlâ uyumakta olduğu odaya gelmiş; Hasan'ın o gece dolaştığı tüm salonlarda yer alan genç kızları, çalgıcıları ve şarkıcıları yanına çağırtmış. Ve onları düzenli biçimde sıralamış; ve onlara talimatlarını bildirmiş. Ve sonra Ebü'l-Hasan'a biraz sirke koklatmış, delikanlı aksırırken burnundan bir akıntı sızmış; Halife de bir perde arkasına gizlenerek kararlaştırılan işareti vermiş.

Ve hemen şarkıcı kızlar, arpların, flavtaların, utların sesine kendi seslerini katmışlar ve cennetteki meleklerin verebilecekleri güzellikte bir musiki şöleni vermişler. Ebü'l-Hasan da o anda uykusundan uyanmış ve gözlerini açmadan önce, onun uyanmasını tamamlayan bu güzel, uyum dolu musikiyi işitmiş. O zaman gözlerini açarak yöresinde daha önce dört salonda yedişer yedişer rastladığı yirmi sekiz genç kızı bir arada görmüş. Göz kırpasıya kadar bir zaman geçmeden onları ve onlarla birlikte yatağı, odayı, örtüleri ve süsleri de tanımış. Ve onu ilkin büyüleyen aynı sesleri de hatırlamış. O zaman yatakta doğrularak oturmuş ve gözlerini faltaşı gibi açarak uyanık bulunduğundan emin olmak için birkaç kez ellerini yüzünden geçirmiş.

O anda, daha önce kararlaştırıldığı gibi, çalgı sesleri kesilmiş ve odada büyük bir sessizlik hüküm sürmüş. Ve bütün kadınlar, kendilerini hayranlıkla süzen bakışlar karşısında gözlerini alçakgönüllülükle önlerine indirmişler. Bunun üzerine Ebü'l-Hasan, şaşkınlığın sınırında, parmaklarını ısırmış ve sessizliğin ortasında "Lanet olsun sana, ya Ebü'l-Hasan, ey anasının kuzusu! Şimdi, bu bir hayaldir; ama yarın sığır siniri, hastane kamçısı ve demir kafes nasibin olacak!" diye haykırmış. Sonra da "Ah! Musullu namussuz tacir, sen üstadın Şeytan'ın kollarında cehennemin dibinde boğulursun inşallah! İşte yine, kuşkusuz, kapıyı açık bıraktın ve Şeytan'ı evime sokarak bana sahip olmasını sağladın! Şimdi de o Kötü Yaratık, beynimi sarsıyor ve bana olmayacak şeyler gösteriyor! Allah senin belânı versin ey Şeytan! Ve seninle birlikte kötülük ortaklarının ve Musullu tacirlerin de! Ve tüm Musul kenti içindekilerle birlikte tümüyle çöküp mahvolsun! Ve onları yıkıntıları altında ezsin!" diye yeniden haykırmış. Sonra gözlerini kapatmış, açmış; yeniden kapatıp açmış ve bunu birçok kez tekrarlamış ve de "Ey zavallı Ebü'l-Hasan, senin yapacağın en iyi şey, rahatça yatıp uyumaktır ve Şeytan'ın bedenini terk ettiğini iyice anlamadan ve zihnin her zamanki yerine gelmeden uyanmamaktır! Yoksa yarın başına ne geleceğini sen iyi bilirsin!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyleyerek yeniden yatağına atlamış, yorganı başına çekerek uykuyu düşlemeye koyulmuş ve tıpkı kızgın bir deve gibi ya da sudaki bir manda sürüsü gibi sesler çıkararak horlamaya başlamış. Halife de, perdenin ardında, bütün bunları görerek ve duyarak neredeyse onu boğacak hale getiren bir gülme tutturmuş.

Ebü'l-Hasan'a gelince, bir türlü uyuyamamış, çünkü gözdesi genç Şekerkamışı aldığı buyruklar gereğince, onun, uyumaksızın horlama sesleri çıkardığı yatağın yanına yaklaşıp kenarına oturmuş ve tatlı bir sesle Ebü'l-Hasan'a "Ey Emirü'l-Müminin, şevketmeaba sabah namazı için uyanma zamanının geldiğini hatırlatırım!" demiş. Ama Ebü'l-Hasan duyulur duyulmaz bir sesle, yorganın altından "Allah Kötü'yü kahretsin! Çekil yanımdan Şeytan!" diye haykırmış. Şekerkamışı hiç tedirgin olmadan yeniden konuşup "Hiç kuşkusuz Emirü'l-Müminin kötü bir rüyanın etkisi altında bulunuyor! Seninle konuşan Şeytan değil

efendim, Şekerkamışı'dır! Şeytan buradan ırak olsun! Ben senin küçük Şekerkamışı'nım, ey Emirü'l-Müminin!" demiş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:*

"Ben senin küçük Şekerkamışı'nım, ey Emirü'l-Müminin!" demiş.

Bu sözleri duyan Ebü'l-Hasan yorganı üstünden atmış; gözlerini açarak, gerçekten, karşısında, yatağın kenarına oturmuş gözdesi küçük Şekerkamışı'nı ve üç sıra halinde ayak üzeri dizilmiş tek tek tanıdığı öteki genç kızları, Gül Yaprağı'nı, Mermer Sine'yi, İnci Destesi'ni, Sabah Yıldızı'nı, Misk Tanesi'ni, Nar Yüreği'ni, Mercan Ağız'ı, Hindistancevizi'ni, Yüreklerin Gücü'nü ve ötekileri görmüş. Ve bu görünüş karşısında, sanki onları kafasına yerleştirmek istercesine gözlerini ovuşturmuş ve "Kimsiniz siz? Ve kimim ben?" diye haykırmış. Hepsi birden çeşitli ses perdesinde, ama tek ağızdan çıkmış gibi "Alemin şahı, efendimiz Emirü'l-Müminin Halife Harun Reşid'e utkular olsun!" diye haykırmışlar. Ebü'l-Hasan da, şaşkınlığın sınırında "Yani Sefih Ebü'l-Hasan değilim, öyle mi?" diye sormuş. Hepsi bir ağızdan "Kötülük senden ırak olsun! Sen Ebü'l-Hasan değilsin, Ebü'l-Hüsn'sün![1] Sen bizim hükümdarımızsın, başımızın tacısın!" diye yanıt vermişler. Ebü'l-Hasan da kendi kendine "Bu kez uyuyor muyum, uyanık mıyım, iyice anlamalıyım!" demiş. Ve Şekerkamışı'na dönerek, ona "Küçük, yaklaş bakalım!" demiş. Şekerkamışı başını uzatmış; Ebü'l-Hasan da ona "Kulağımı ısır!" demiş. Şekerkamışı da küçük dişlerini Ebü'l-Hasan'ın kulak memesine daldırmış; ama öylesine kıyasıya ısırmış ki, Ebü'l-Hasan büyük bir dehşetle yerinden sıçramış. Sonra da "Ben kuşkusuz Emirü'l-Müminin'im! Ben Harun Reşid'in ta kendisiyim!" diye haykırmış.

Ve hemen çalgıcılar aynı anda coşkulu bir oyun havası çalmaya ve şarkıcılar hep bir ağızdan neşeli bir şarkı okumaya başlamışlar. Ve tüm genç kızlar, el ele tutuşarak odada büyük bir daire oluşturmuşlar ve ayaklarını yeğnilikle kaldırarak, şarkının

1 *Ebü'l-Hüsn:* "Güzellik Babası" (Â.Ş.O.)

nakaratını esas bölümüne yanıt olarak okuyup yatağın yöresinde raksetmeye başlamışlar. Ve bunu öylesine bir coşku ve çılgınlıkla yapmışlar ki, Ebü'l-Hasan da, birden coşarak heyecana kapılmış ve üzerinden yorganı yastığı atmış ve gecelik takkesini havaya fırlatmış; yataktan sıçrayıp, giysilerini yırtarcasına çıkarıp tümüyle soyunmuş ve zebbi ileride, kıçı çıplak, genç kızların arasına katılmış ve onlarla birlikte binlerce kıvırmalar yaparak; göbeğini, zebbini ve art yuvarlarını hoplatarak, kopan kahkahalar ve artan gürültüler arasında raksetmeye başlamış. Öylesine soytarılıklar yapmış ve öylesine eğlendirici davranışlarda bulunmuş ki, perdenin arkasındaki Halife, artık keyfinin patlamasına engel olamamış ve art ardına öylesine kahkahalar koparmış ki, raksın, şarkının ve vurgulu, telli ve nefesli sazların çıkardığı patırtıyı bastırmış; ve hıçkırık tutarak sırtüstü devrilmiş, neredeyse bayılacakmış. Ama yine de ayağa kalkmayı başarmış ve perdeyi açarak başını ileri uzatmış ve "Ebü'l-Hasan, ya Ebü'l-Hasan, sen beni gülmekten öldürmeye yemin mi ettin?" diye haykırmış.

Halife'yi görüp sesini işitince, raks birdenbire kesilmiş; genç kızların her biri bulundukları yerlerde kımıldamadan donup kalmışlar ve gürültü öylesine kesilmiş ki, yere bir iğne düşse sesi duyulurmuş. Ve Ebü'l-Hasan, şaşkın, ötekiler gibi durmuş ve başını sesin geldiği yana çevirmiş; Halife'yi görmüş ve aynı bakışla onun kişiliğinde Musullu taciri tanımış! O zaman parıldayan şimşek hızıyla, başına gelen her şeyin nedeninin o olduğuna dair kavrayış zihninden geçmiş. Ve birdenbire tüm şakanın farkına varmış. Ve de, tedirgin olmaktan ve şaşkınlığa düşmekten uzak, Halife'nin kişiliğini tanımazlığa yeltenir gibi davranmış; ve o da kendi hesabına eğlenmek için Halife'ye doğru ilerlemiş ve ona "Ha! Ha! Ey kıçımın taciri, işte karşımdasın! Bekle, sana namuslu insanların kapısı nasıl açık bırakılırmış, öğreteyim de gör!" diye haykırmış. Halife, avazı çıktığı kadar kahkaha atarak "Aziz atalarımın onuru üzerine yemin ederim ki, ey Ebü'l-Hasan, kardeşim, sana verdiğimiz sıkıntıların zararını ödemek için canının istediği her şeyi bağışlayacağıma yemin ederim! Ve sen bundan böyle benim sarayımda, kardeşim gibi karşılanacaksın!" diye yanıt vermiş. Ve onu bağrına basarak coşkuyla öpmüş.

Bunu izleyerek genç kızlara dönmüş ve onlara kendi özel dolabından çıkarılacak giysilerin en zenginlerinden ve en görkemlilerinden birini seçerek kardeşi Ebü'l-Hasan'a giydirmelerini emretmiş. Genç kızlar da çabucak bu emri yerine getirmişler. Ebü'l-Hasan tam olarak giyinince, Halife ona "Konuş, Ebü'l-Hasan! Benden isteyeceğin her şey o anda sana bağışlanacaktır!" demiş. Ebü'l-Hasan da Halife'nin önünde elleri arasından yeri öperek "Ben cömert efendimizden sadece bir şey dilemek isterim; o da tüm ömrünce kendi gölgesinde yaşamayı bana lütfetmesidir!" diye yanıt vermiş. Halife, Ebü'l-Hasan'ın duyarlığının inceliğinden son derece etkilenerek ona "Senin çıkarını düşünmeyişini çok beğendim, Ebü'l-Hasan! Ve de, şu andan başlayarak seni sadece içki arkadaşım ve kardeşim olarak seçmekle kalmıyor; günün ve gecenin her saatinde giriş ve çıkışlarında özgür olarak saraya girme hakkı da tanıyorum. Ve dahası! İstiyorum ki, amcamın kızı Zübeyde'nin dairesi bile, başkalarına olduğu gibi, sana yasaklanmasın! Ve gecenin ya da günün hangi saati olursa olsun, ben oraya girdiğimde benimle birlikte olasın!" demiş.

Halife, aynı zamanda Ebü'l-Hasan'a sarayda görkemli bir daire tahsis etmiş ve maaşının ilk bölümü olarak on bin altın dinar vermiş. Ve, hiçbir şeyi noksan olmaması için gerekli ilgiyi göstereceğini vaat etmiş. Bunu izleyerek onu bırakıp ülkenin işlerini görmek üzere Divan'a gitmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:*

Bunu izleyerek, onu bırakıp ülkenin işlerini görmek üzere Divan'a gitmiş.

O zaman Ebü'l-Hasan, gidip annesine başına gelenleri anlatmayı daha fazla ertelemek istememiş. Ve onu bulmaya koşarak kendisine, olup biten garip olayları başından sonuna kadar ayrıntılarıyla anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok! Ve belki de işlerin esasını kavramaya zekâsı yetmeyebilir diye, bütün bu işleri, Halife'nin sırf eğlenmek maksadıyla başına açtığını ona

açıklamayı da savsaklamamış. Ve de "Ama artık her şey benim yararımı oluşturacak şekilde sonuçlandığına göre, Hayırsever Tanrı'ya şükürler olsun!" diye eklemiş. Sonra her gün gelip onu göreceğini vaat ederek çabucak yanından ayrılmış ve sarayın yolunu tutmuş; o sırada onun Halife ile olan serüveninin velvelesi ve yeni durumu bütün mahallede ve oradan da Bağdat'ın her yanında, sonra da uzak yakın bütün eyaletlerde duyulmuş.

Ebü'l-Hasan'a gelince, Halife'nin yanında geçirdiği gözde yaşam, onu küstah ve nahoş kılacağına, sadece güzel doğasını, şakacı kişiliğini ve neşesini arttırmış. Ve günlerini Halife'yi ve saraydaki büyük küçük herkesi zekâsından doğan nüktelerle ve şakalarıyla güldürerek geçirmeye başlamış. Onun meclisinden mahrum olmak istemeyen Halife de, kendisini her yere, hatta özel dairesine ve karısı Sitti Zübeyde'nin yanına götürmüş; bu, Halife'nin, büyük veziri Cafer'e bile tanımadığı bir lütufmuş.

Dolayısıyla Sitti Zübeyde, onun harem dairesinde Halife ile bulunduğu sırada gözlerini cariyelerinden birine, tam da Şekerkamışı diye adlandırılana saplamaktan kaçınmadığını ve küçük cariyenin de Ebü'l-Hasan'ın bakışlarının etkisi altında kızardığının farkına varmış. Bu yüzden bir gün kocasına "Emirü'l-Müminin, kuşku yok ki, sen de benim gibi, Ebü'l-Hasan ile küçük Şekerkamışı arasında geçen kesin aşk belirtilerinin farkına varmışsındır. Onları evermek konusunda ne düşünürsün, acaba?" demiş. Halife "Olabilir! Bunda bir uygunsuzluk görmüyorum! Zaten bunu ben de uzun zamandır düşünmekteydim. Ama devlet işleri gerekli ilgiyi göstermeme engel oldu. Ve de buna çok üzüldüm. Çünkü, onun evinde geçirdiğim ikinci gece Ebü'l-Hasan'a, beğeneceği bir eş bulmayı vaat etmiştim. Şimdi görüyorum ki, bu iş için Şekerkamışı uygundur. Artık bize sadece böyle bir evliliğin onların hoşuna gidip gitmeyeceğini soruşturmaktan başka yapacak şey kalmıyor!" diye yanıt vermiş.

Ve hemen Ebü'l-Hasan ile Şekerkamışı'nı çağırtmışlar ve onlara evlenmek isteyip istemediklerini sormuşlar. Şekerkamışı, yanıt olarak son kertede kızarmakla yetinmiş; ve Sitti Zübeyde'nin ayaklarına kapanarak teşekkür anlamında giysisinin eteğini öpmüş. Ama Ebü'l-Hasan "Kuşkusuz ey Emirü'l-Müminin, kölen Ebü'l-Hasan senin cömertliklerinle boğulmuştur. Ama adı

bile hoş niteliklerini belirleyen bu güzel genç kızı eş olarak evime almadan önce, hanımı Sitti Zübeyde'nin ona, bir soru sormasını isterdim!" diye yanıt vermiş. Sitti Zübeyde de gülerek, ona "Bu nasıl bir soru, ey Ebü'l-Hasan?" demiş. O da "Ey hanımım, eşim acaba benim sevdiğim şeyi sevecek mi, onu öğrenmek isterdim. Çünkü, hanımım, sana itiraf etmeliyim ki, benim değer verdiğim şeyler şarapla keyiflenmek, yiyecekle zevklenmek ve şarkı ve güzel şiirlerle neşelenmektir! Eğer Şekerkamışı bütün bu şeyleri seviyorsa ve dahası, duyarlıysa ve senin de bildiğin o şeye asla 'Hayır!' demeyecekse, hanımım, onu büyük bir aşkla sevmeye boyun eğerim. Yoksa vallahi, bekâr kalırım!" diye yanıt vermiş. Sitti Zübeyde de bu sözleri duyunca, gülerek Şekerkamışı'na dönmüş ve ona, "İşittin, değil mi? Ne cevap vereceksin bakalım?" diye sormuş. Şekerkamışı da, başıyla olumlu bir işaret vermiş.

O zaman Halife, gecikmeksizin, kadı ve şahitleri çağırtmış, onlar da evlilik sözleşmesini yazmışlar. Ve bunu fırsat bilerek sarayda otuz gün otuz gece süreyle büyük şölenler verilmiş, şenlikler yapılmış. Bu sürenin sonunda iki evli genç, tam bir huzur içinde birbirinden zevk alabilmişler. Ve yaşamlarını yiyerek, içerek, kahkahalar atarak ve hesapsız harcamalarla geçirmişler! Yemek, meyve, tatlı tabakları ve içki bardakları evlerinde hiç boş kalmamış; neşe ve zevkler her anlarında vurgulanmış. Böylece, belli bir süre geçtikten sonra, paralarını şenliklerde ve eğlenceler kurarak harcamış bulunduklarından ellerinde avuçlarında hiçbir şey kalmamış; ve onlara yiyecek sağlayan kişilere olan borçlarını ödeyemez olmuşlar. Kendilerini çok bahtsız hissederek ve utangaçlıklarından dolayı Halife'ye ya da Sitti Zübeyde'ye gidip dertlerini açamamışlar! O zaman başlarını eğip durumlarını düşünmeye başlamışlar. İlkin başını kaldıran Ebü'l-Hasan olmuş ve "Kuşkusuz çok savurgan davrandık! Şimdi de gidip bir dilenci gibi kendimi ortaya koymaya utancım engel oluyor. Senin de gidip Sitti Zübeyde'den talepte bulunmanı istemem! Böyle olunca yapılacak tek şeyi düşündüm, ey Şekerkamışı!" demiş. Şekerkamışı da içini çekerek "Söyle! Yapmak istediğinde sana yardım etmeye hazırım! Çünkü gidip yalvar yakar dilenemeyiz ve öte yandan, yaşam tarzımızı değiştirip başkalarının saygısını yitirme pahasına masraflarımızı da kısamayız!" diye

yanıt vermiş. Ebü'l-Hasan "Biliyorum ki, ey Şekerkamışı, bahtın dönüşümleri dolayısıyla içine gireceğimiz çeşitli koşullarda bana yardım etmekten asla kaçınmazsın! Bu durumda bil ki, bu sıkıntıdan kurtulmamız için tek bir çare var, ey Şekerkamışı!" demiş. Kız da "Çabuk söyle, nedir?" deyince; Ebü'l-Hasan "Kendimizi ölüme terk etmek...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Kendimizi ölüme terk etmek!" demiş.

Bu sözleri duyunca, genç Şekerkamışı, korku içinde "Yo, vallahi! Ben ölmek istemiyorum! Ve sen bu çareyi sadece kendin için kullanabilirsin!" diye haykırmış. Ebü'l-Hasan, üzülüp kızmadan "Ah, kadın milleti, bekârlığım sırasında, yalnız yaşamak kadar değerli hiçbir şey olmadığını bilirdim! Senin kararın bunu bana iyice kanıtladı! Eğer, bana bunca kesinlikle yanıt verecek yerde, benden açıklama istemiş olsaydın, sana önerdiğim ve hâlâ da önermekte olduğum bu ölümden nasıl sonsuz derecede sevineceğini anlatırdım. Anlamıyor musun, ömrümüzün geri kalan bölümünde paraya sahip olmak için gerçek bir ölüm değil, ama ölmüş gibi görünmek söz konusu" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Şekerkamışı, gülmeye başlamış ve "Bu nasıl olur?" diye sormuş. O da "Dinle bak! Ve sana önerdiğimi asla aklından çıkarma! İşte şöyle! Bir kez ben ölünce ya da daha doğrusu ölmüş gibi görününce, çünkü ilk ölen ben olacağım, bir kefen alır ve beni içine sararsın! Bu iş bitince, beni, şu içinde bulunduğumuz odada, tanımlanan şekilde: sarığım yüzüme konmuş, yüzüm ve ayaklarım Mekke'ye doğru, Kâbe doğrultusunda çevrilmiş olarak yatırırsın! Sonra yürek paralayan feryatlar koparırsın, korkunç uğultularla uğuldarsın, olağan ve olağandışı gözyaşları dökersin, giysilerini yırtarsın ve saçlarını yolar gibi davranırsın! Ve tam bu havaya girdiğinde, gözyaşları içinde ve saçların darmadağınık gidip hanımın Zübeyde'nin huzuruna çıkarsın ve hıçkırıklarla ve çeşitli bayılmalarla kesilen sözlerle acındırıcı bir şekilde benim ölümümü anlatırsın; sonra da yere

yığılarak orada bir saat kadar, gelip seni ayıltmak için kullanacakları gülsuyu yüzüne serpilmedikçe aklını başına toplamamış görünürsün! Ve o zaman, ey Şekerkamışı, evimize altınların nasıl aktığını göreceksin!" demiş.

Bu sözleri duyan Şekerkamışı "Kuşkusuz! Böylesi bir ölüm mümkündür! Ve bunu yerine getirmen için sana yardım edeceğim!" demiş; sonra da "Peki, benim ne zaman ve ne şekilde ölmem söz konusu?" diye sormuş. O da "Sen ilkin benim sana söylediğim şeyleri yap! Sonrasını Tanrı'ya bırakalım!" demiş. Sonra da "İşte! Ben ölüyorum!" diye eklemiş. Ve odanın ortasına serilerek ölmüş gibi yapmış. O zaman Şekerkamışı, onu soymuş, bir kefene bürümüş; ayaklarını Mekke doğrultusunda uzatmış ve yüzünü sarığıyla örtmüş. Bunu izleyerek, Ebü'l-Hasan'ın kendisine öğrettiği gibi yürek paralayarak feryatlar koparmaya, sıradan ve sıradışı gözyaşları dökerek uğuldamaya başlamış; giysilerini yırtmış, saçlarını yolmuş ve yanaklarını tırmalamış. Ve tanımlanan hale gelince, yüzü safran gibi sarı, saçları darmadağın, Sitti Zübeyde'nin huzuruna çıkmış; ve kayaların bile bağrını yaracak bir inilti koparark hanımının huzurunda boylu boyunca yere yıkılmış.

Zaten kendi dairesinde uzaktan Şekerkamışı'nın kopardığı yürek delici haykırışlarını ve uğultularını duymuş olan Sitti Zübeyde, gözdesini bu durumda görünce, kocası Ebü'l-Hasan'ın öldüğünden kuşku duymamış. Ve acımanın sınırında ona acıyarak, durumunun gerektirdiği her türlü özeni göstermiş ve onu dizlerine oturtarak, yaşama döndürmekte başarı sağlamış. Ama Şekerkamışı, iki gözü iki çeşme, inlemeyi ve yüzünü tırmalamayı ve saçlarını yolmayı, yüzünü ve bağrını dövmeyi, inlemeler arasında Hasan'ın adını anarak, sürdürmüş. Sonra, hıçkırıklarla bölünen sözlerle Ebü'l-Hasan'ın hazımsızlığa uğrayarak o gece öldüğünü anlatmış. Ve bağrına son bir yumruk indirerek "Bana da artık ölmekten başka çare kalmadı. Ama Allah hanımımızın ömrünü uzatsın!" demiş. Ve kendini bir kez daha Sitti Zübeyde'nin ayakları dibine atarak kederden bayılmış.

Bunu gören tüm kadınlar, onun yöresinde ağlaşmaya başlamışlar ve sağlığında kendilerini şakaları ve neşeli doğasıyla pek çok eğlendiren Ebü'l-Hasan'ın ölümüne yanıp yakınmaya

başlamışlar. Ve gözyaşları ve hıçkırıklarıyla, yüzüne gülsuyu serpilerek kendine getirilmiş olan Şekerkamışı'nın matemine ve acısına ne denli katıldıklarını göstermişler.

Sitti Zübeyde'ye gelince, o da cariyeleriyle birlikte Ebü'l-Hasan'ın uğruna gözyaşı döktükten sonra, böylesi bir durumda söylenebilecek tüm başsağlığı sözcüklerini söyleyip hazinedarını çağırarak, ona "Git benim özel çekmecemden, on bin altın dinarlık bir kese al ve onu şu zavallı, şu gözü yaşlı Şekerkamışı'na ver de kocası Ebü'l-Hasan'ın cenazesini şanına uygun şekilde kaldırsın!" demiş. Hazinedar da, çabucak bu emri yerine getirip altın torbasını bir haremağasının sırtına yükleyerek götürüp Ebü'l-Hasan'ın dairesinin kapısına bırakmış. Sonra Sitti Zübeyde gözdesini kucaklamış; ona yeniden, teselli edici tatlı sözler söylemiş ve "Tanrı sana acını unuttursun, ey Şekerkamışı ve yaralarını onarsın ve rahmetlinin yitirdiği ömrünü de sana versin!" diyerek kendisine, salonun çıkış yerine kadar eşlik etmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Tanrı sana acını unuttursun ey Şekerkamışı ve yaralarını onarsın ve rahmetlinin yitirdiği ömrü de sana versin!" diyerek ona, salonun çıkış yerine kadar eşlik etmiş. Ve kederli Şekerkamışı da hanımının elini öpmüş ve gözyaşları içinde tek başına kendi dairesine dönmüş.

Kefene bürünmüş, ölü gibi yerde yatar durumda kendisini bekleyen Ebü'l-Hasan'ın bulunduğu odaya ulaşınca içeri girerek kapıyı kapatmış ve bir sevinç kahkahası patlatmış. Ve Ebü'l-Hasan'a "Ey zekâ kumkuması,[1] ölü gibi yatmaktan artık vazgeç! Ve senin kurnazlığının ürünü olan şu altın torbasını benimle birlikte kaldır! Vallahi! Artık bugün açlıktan ölmekten kurtuluyoruz!" demiş. Ebü'l-Hasan da karısının yardımıyla, çabucak, kefenden sıyrılmış ve iki ayağının üzerine sıçrayarak altın torbasına doğru koşmuş; onu odanın ortasına sürüklemiş; ve tek ayağı üzerinde, yöresinde raks etmeye başlamış.

1 Mardrus, "kurnazlık babası" olarak çevirmiş (Â.Ş.O.)

Bunu izleyerek karısına dönmüş ve işi başardığından ötürü onu kutlamış ve kendisine "Ama hepsi bu kadar değil ey karı; şimdi, benim yaptığım gibi ölmek sırası sende! Torbayı kazanmak sırası da bende! Ve bu yoldan Halife'nin yanında, senin Sitti Zübeyde'nin yanında olduğun kadar ustalıklı davranıp davranamayacağımı göreceğiz! Çünkü, Halife'nin, şakalarında başarılı olan tek kişinin kendisi olmadığını artık öğrenmesi gerek! Ama boş konuşmalarla vakit öldürmenin sırası değil! Haydi! Öl bakalım!" demiş.

Ve Ebü'l-Hasan, karısını, kendi büründüğü kefene sokarak, odanın ortasına, daha önce kendisinin yattığı yere yerleştirmiş; ve ayaklarını Mekke doğrultusunda uzatmış ve ne olursa olsun canlılık alameti göstermemesini ona tavsiye etmiş! Bu işler bitince, doğal durumunun tersine, yarı yarıya sarığını çözmüş, gözlerine soğan sürerek çok ağlamış bir duruma sokmuş; giysilerini yırtarak, sakallarını yolarak, göğsüne şiddetli yumruklar indirerek, o sırada Divan'da büyük veziri Cafer, Mesrur ve birçok mabeyinciyle çevrili bulunan Halife'yi görmeye koşmuş. Halife her zaman o kadar neşeli ve kaygısız yaşayan Hasan'ı bu kederli ve perişan halinde görünce, şaşkınlığın ve acımanın sınırında, hemen Divan'daki oturumu durdurmuş ve yerinden kalkarak Ebü'l-Hasan'ın yanına koşmuş; ondan çabucak kederinin nedenini kendisine anlatmasını istemiş. Ama Ebü'l-Hasan, mendil gözlerinde, gözyaşlarını ve hıçkırıklarını iki katına çıkarmaktan gayrı bir yanıt vermemiş; sonunda, bin iç çekme, bin hıçkırık ve bin sahte bayılma arasında "Ne yazık! Ey zavallı Şekerkamışı! Ne yazık, ey kötü baht! Ben onsuz ne yapacağım?" diyerek sanki istemeden Şekerkamışı'nın adını ağzından kaçırmış.

Bu sözleri ve bu iç çekmeleri duyan Halife, Ebü'l-Hasan'ın, karısı Şekerkamışı'nın ölümünü kendisine bildirmek üzere geldiğini anlamış. Ve bundan son kertede etkilenmiş. Gözlerini yaşlar bürümüş ve elini omzuna koyduğu Ebü'l-Hasan'a "Allah onu rahmetine ulaştırsın! Ve bu güzel ve tatlı cariyeden esirgediği tüm yaşamı senin ömrüne katsın! Biz onu sana bir neşe kaynağı olsun diye vermiştik, oysa şimdi bir keder kaynağı oldu. Zavallı kız!" demiş. Ve Halife sıcak gözyaşları dökmekten kendini alamamış. Ve mendiliyle gözyaşlarını silmiş. Cafer ile orada

bulunan öteki vezirler de aynı şekilde sıcak gözyaşlarıyla ağlamışlar ve Halife'nin yaptığı gibi gözyaşlarını silmişler.

Sonra Halife, Sitti Zübeyde gibi düşünmüş ve hazinedarı çağırtarak ona "Rahmetli karısının cenazesini kaldırmak üzere Ebü'l-Hasan'a hemen on bin altın ver! Ve onu dairesinin kapısına kadar taşıt!" demiş. Hazinedar işitip itaat ettiği cevabını vermiş; ve buyruğu yerine getirmek için acele etmiş. Ebü'l-Hasan da öncekinden daha kederli, Halife'nin elini öpmüş ve hıçkırarak huzurdan çıkmış.

Kendisini, kefenine bürülü olarak bekleyen Şekerkamışı'nın bulunduğu odaya ulaşınca "Pekâlâ! Döktüğü gözyaşı kadar altın toplayanın yalnız kendin olduğunu mu sanıyorsun? Al, torbama bak!" demiş; ve altın torbasını odasının ortasına sürüklemiş; sonra da Şekerkamışı'nın kefenden çıkmasına yardım ederek ona "Evet! Ama hepsi bu kadar değil, karı! Şimdi bir şeyler yapıp hilekârlığımız ortaya çıkınca, Halife ile Sitti Zübeyde'nin öfkelerini üzerimize çekmemeliyiz! İşte yapacağımız şudur!..." demiş. Ve bu konudaki niyetini çabucak Şekerkamışı'na bildirmiş. İşte onların durumu böyleymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz ellinci gece olunca, demiş ki:*

İşte onların durumu böyleymiş!

Halife'ye gelince! Divan'daki, o gün için zaten kısa tuttuğu oturum sonuçlanınca, hemen Mesrur'u yanına alarak Sitti Zübeyde'nin dairesine, gözde cariyesinin ölümü dolayısıyla başsağlığında bulunmaya gitmiş; ve karısının bulunduğu dairenin yöresinde olduğu halde yatağına uzanmış olarak görmüş. Yanına yaklaşarak kendisine "Ey amcamın kızı, zavallı cariyen Şekerkamışı'nın yitirdiği yıllar senin ömrüne katılsın!" demiş. Halife'nin gelişini, Ebü'l-Hasan'ın ölümü dolayısıyla, aynı şekilde başsağlığı dilemek üzere beklemekte olan Sitti Zübeyde, bu başsağlığı dileğini duyunca, Halife'nin yanlış bilgi edinmiş olduğunu düşünerek "Allah benim gözdem Şekerkamışı'nın ömrünü uzun etsin, ey Emirü'l-Müminin! Aslında ben sana başsağlığı dilemeliyim! Allah

sana ömür versin de, rahmetli yoldaşın Ebü'l-Hasan'dan daha uzun yaşa! Sen beni bunca üzgün görüyorsan, nedeni, dostunun ölümüne yanmamdandır; yoksa, Tanrı'ya şükür olsun ki, sağlığı yerinde olan Şekerkamışı için değildir!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan Halife, gerçeği tam anlamıyla bildiğine inanmak için her türlü nedene sahip olduğundan gülmekten kendini alamamış; ve Mesrur'a dönerek ona "Vallahi! Ey Mesrur, hanımının bu sözlerine sen ne dersin? Aslında o denli akıllı ve bilge olan kendisi, işte bugün, tüm öteki kadınlar gibi fikirden yoksun görünüyor. Kısacası, bunların hepsi gerçekten aynı durumdalar! Ben onu teselli etmeye geldim; o ise, bana acı duyurmaya ve yanlış olduğunu bildiği bir haber vererek aldatmaya çalışıyor! Öyleyse, haydi sen konuş! Ve benim gibi görüp işittiğin şeyi ona anlat! Belki o zaman bu tarz konuşmayı değiştirir ve bizi budala yerine koymaktan vazgeçer!" demiş. Mesrur da Halife'ye itaat etmiş olmak için, Sultan'a "Hanımım, efendimiz Halife Emirü'l-Müminin'in hakkı var! Ebü'l-Hasan'ın sağlığı yerinde ve gücü olağandışı! Ama, gelip senin gözden olan karısı Şekerkamışı'nın bu gece hazımsızlıktan öldüğünü ağlayarak bildirdi bize! Ve bil ki, karısının ölümünü bizzat kendisi söyledikten sonra cenazesinin kaldırılması için efendimizin cömertçe verdiği on bin altını alarak biraz önce Divan'dan dışarı çıktı. Ve şimdi üzgün, ama minnettar evine döndü!" demiş.

Mesrur'un bu sözleri, Sitti Zübeyde'yi ikna etmekten uzak, Halife'nin kendisiyle şakalaşmak istediği hakkındaki inancını pekiştirmiş; ve "Vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, her zamanki şakacılığını takınmanın bugün hiç yeri yok! Ben ne dediğimi biliyorum; ve benim hazinedar kadınım sana Ebü'l-Hasan'ın cenazesinin bana neye mal olduğunu söyleyecektir! Biz iyisi mi, cariyem Şekerkamışı'nın matemine katılalım ve şimdi yaptığımız gibi, yakışıksız ve ölçüsüzce gülüp durmayalım!" diye haykırmış. Halife, bu sözleri işitince "Sen ne diyorsun, Allah aşkına, amcamın kızı? Böyle şeyleri bana söyleyecek kadar çılgın olabilir misin? Zaten bu konuda artık uzun boylu konuşmamızın da yararı yok! Şimdi sana söylediğimin kanıtını göstereceğim!" demiş. Ve divana oturarak Mesrur'a doğru dönüp ona "Çabucak Ebü'l-Hasan'ın evine git ve kendi bildiğimden başka kanıta ihti-

yaç olmamakla birlikte, ikisinden hangisinin ölmüş bulunduğunu gör gel! Ve bize durumu bildirmek üzere çabucak geri dön!" demiş. Mesrur onun buyruğunu yerine getirmek üzere ayrıldığı sırada, Halife, Sitti Zübeyde'ye dönüp ona "Ey amcamın kızı, şimdi hangimizin haklı olduğu anlaşılacak! Ama bunca açık olan bir şey üzerinde bu denli ısrar ettiğine göre, ne üzerine iddiaya girmek istersen sana karşı kabullenirim!" demiş. O da "İddiayı ben de kabul ediyorum! Ve benim için dünyada en değerli şey olan Nakışlı Köşk'ü senin ileri süreceğin herhangi bir değer karşılığında ileri sürüyorum!" diye yanıt vermiş. O da "Senin ileri sürdüğün değere karşı, benim için de dünyada en değerli şey olan Zevkler Sarayı'nı ileri sürüyorum! Böylece, sanırın ki, daha az değerli bir şey önermiş olmuyorum! Çünkü benim Zevkler Sarayı, değer ve güzellikte, senin Nakışlı Köşk'ünden daha da üstündür!" demiş. Sitti Zübeyde bundan son kertede alınarak "Şimdi şurada oturup senin sarayının benim köşkümden üstün olup olmadığını tartışarak kavga etmeyelim! Hangisinin daha değerli olduğunu gerçekten anlamak istiyorsan, oradaki yaşantın üstüne halkın ardından neler konuştuğunu işitmen yeter! Ama iddiamızın bir dayanağı olması gerek! Fatiha suresi aramızda olsun!" demiş ve Kutsal Kitap'ın bu ilk suresini iddialarının mühürlenmesi için birlikte okumuşlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve Kutsal Kitap'ın bu ilk suresini iddianın mühürlenmesi için birlikte okumuşlar. Ve düşmanca bir sessizlik içinde Cellat Mesrur'un dönüşünü beklemişler. Onların durumu işte böyleymiş.

Ne olup biteceğini anlamak için kulağı kirişte olan Ebü'l-Hasan'a gelince: uzaktan Mesrur'un yaklaşmakta olduğunu görmüş ve kendisini hangi nedenle bulmak üzere geldiğini anlamış. Ve Şekerkamışı'na "Ey Şekerkamışı, işte Mesrur dosdoğru bizim eve geliyor! Ve hiç kuşku yok ki, buraya ölümümüz dolayısıyla Halife ile Sitti Zübeyde arasında ortaya çıkmış bulunan kargaşa

nedeniyle gönderilmiş olacak! Bize ilkin Sitti Zübeyde'ye karşı Halife'ye hak vermek düşer! Haydi öyleyse bir kez daha çabucak ölür gibin yap da gecikmeden seni kefene sarayım!" demiş. Şekerkamışı hemen ölür gibi yapmış. Ebü'l-Hasan da onu kefene sarmış ve ilkin olduğu gibi sarığı çözülmüş, yüzü uzamış, mendili gözleri üzerinde, yanıbaşına oturmuş.

Tam o anda Mesrur içeri girmiş. Ve Şekerkamışı'nı odanın ortasında kefene sarılmış, Ebü'l-Hasan'ı da dertlere gömülmüş olarak görünce, etkilenmekten kendini alamamış ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Senin için duyduğum keder, ey kız kardeşimiz Şekerkamışı, büyüktür! Ey bir zamanlar o denli güzel ve tatlı olan kız! Senin bahtın hepimizi üzecek kadar acıymış! Sana, Yaradan'a dönüş buyruğu ne kadar da çabuk verildi! İnşallah Tanrı seni yüce rahmetine ulaştırarak ödüllendirir!" demiş. Sonra Ebü'l-Hasan'ı kucaklamış ve adamakıllı üzgün, Halife'ye bilgi vermek için çabucak oradan ayrılmış. Ve Sitti Zübeyde'ye, Halife'ye karşı çıkarak ne denli inatçı ve hatalı olduğunu göstermekten asla üzgün değilmiş.

Böylece Sitti Zübeyde'nin nezdine gelmiş ve önünde yeri öptükten sonra "Tanrı hanımımızın ömrünü uzatsın! Rahmetli kız, kefene sarılı olarak odanın ortasında idi; kefen altında bedeninin şimdiden şiştiği belli oluyordu! Zavallı Hasan'a gelince, artık onun karısının ardından yaşayacağını da pek sanmıyorum!" demiş. Mesrur'un bu sözlerini duyan Halife rahatlamış ve memnunluktan coşkuya kapılmış; sonra da yüzü sapsarı olan Sitti Zübeyde'ye dönerek, ona "Ey amcamın kızı, Nakışlı Köşk'ü benim üzerime geçirmesi için kâtibi çağırtmayı neden erteliyorsun?" demiş. Ama Sitti Zübeyde Mesrur'a hakaret etmeye başlamış ve öfkenin sınırında, Halife'ye "Bu yalancı ve yalancıoğlu yalancı haremağasının sözlerine güveniyorsun, demek? Ben ve buradaki cariyeler benimle birlikte bir saat önce kendi gözlerimizle gözdem Şekerkamışı'nı perişan ve Ebü'l-Hasan'ın ölümüne ağlarken görmedik mi yani?" demiş. Ve kendi sözlerinin etkisi altında, pabucunu çıkarıp Mesrur'un üzerine atmış ve ona "Çık buradan dışarı köpek soyu!" diye haykırmış. Mesrur, Halife'den de çok şaşırarak, hanımını daha fazla öfkelendirmek istemeyerek ikiye katlanarak ve başını sallayarak çabucak çekip gitmiş.

O zaman öfke dolu Sitti Zübeyde, Halife'ye doğru dönüp ona "Ey Emirü'l-Müminin, günün birinde böyle bir haremağasıyla fikir birliği edip bana bu denli acı vereceğini ve olmayanı inandırmaya kalkacağını hiç düşünmemiştim! Çünkü şimdi artık hiç kuşku duymuyorum ki, Mesrur'un getirdiği bu haber, bana acı vermek için daha önceden düzenlenmiştir. Her durumda, sana benim haklı olduğumu kanıtlamak için, ben de kendi adıma birini gönderip iddiayı ikimizden hangimizin yitirdiğini sana göstereceğim. Eğer gerçeği söyleyen sen isen, ben budalanın biri olduğumu ve bütün cariyelerimin de hanımları gibi budala olduklarını kabul edeceğim; eğer tersine, haklı olan bensem, iddianın karşılığını almaktan gayri, bu zift suratlı küstah haremağasının başını da isterim!" demiş. Halife de yeğeninin kızgınlığını tecrübesiyle bildiğinden, onun kendisinden istediği her şeye razı olmuş. Ve Sitti Zübeyde kendisini büyüten ve tam bir güven beslediği yaşlı sütanasını çağırtmış ve ona "Ey sütanne, hiç oyalanmadan hemen efendimiz Halife'nin yoldaşı Ebü'l-Hasan'ın evine git ve bu evde kimin ölmüş olduğunu anla! Ölen Ebü'l-Hasan mıdır, yoksa Şekerkamışı mı? Ve orada görüp öğrendiğini hemen dönerek bana aktar!" demiş. Sütana da işitip itaat ettiğini söyleyerek ve yaşlı bacaklarına karşın, Ebü'l-Hasan'ın evine doğru çabucak yol almaya başlamış.

Dikkatli bir gözle evinin önünden gelip geçenleri gözetlemekte olan Ebü'l-Hasan, yaşlı sütananın uzaktan ağır ağır ilerlemekte olduğunu görünce, onun hangi nedenle yollanmış bulunduğunu anlamış; ve karısına doğru dönerek ona "Ey Şekerkamışı, ben ölüyüm!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:*

"Ey Şeker Kamışı, ben ölüyüm!" diye haykırmış ve kaybedilecek zamanı olmadığından kendini kefene bürümüş ve ayakları Mekke doğrultusunda, yere uzanmış. Şekerkamışı da sarığını yüzünün üstüne koymuş; ve saçları dağınık, göğsünü ve yanaklarını matem haykırışları koparark dövmüş. Tam o sırada, yaşlı

sütana içeri girmiş. Ve göreceği şeyi görmüş! Ve çok üzgün olarak kederli Şekerkamışı'nın yanına yaklaşıp ona "Allah rahmetlinin yitirdiği yılları sana bağışlasın! Ne yazık ki, kızım Şekerkamışı, işte gençliğinin tam ortasında yapayalnız ve dul kaldın! Ebü'l-Hasan olmaksızın sen ne yapacaksın, ey Şekerkamışı?" demiş ve onunla birlikte bir süre ağlamış. Sonra ona "Şimdi, beni çok üzse de seni terk etmeliyim! Şu korkunç yalancı Mesrur'un kocan Ebü'l-Hasan yerine ölümün seni vurduğunu söyleyip onu içine attığı derin kederden kurtarmak için çabucak hanımım Sitti Zübeyde'nin yanına gitmek zorundayım!" demiş. Şekerkamışı da inleyerek "Keşke anacığım, bu haremağası doğru söyleseydi! Şimdi yaptığım gibi onun uğrunda ağlayıp durmazdım! Ama herhalde bu da gecikmeyecek! En geç yarın sabah kederden ölecek olan beni de toprağa gömerler!" demiş. Ve, bunları söyleyerek gözyaşları, iniltilerini ve sızlanmalarını bir kat daha arttırmış. Ve sütana daha da üzülmüş olarak onu bir kez daha kucaklayıp artık daha fazla tedirgin etmeksizin yavaşça dışarı çıkmış ve kapıyı ardından kapatmış; görüp işittiklerini hanımına anlatmaya gitmiş. Konuşmasını bitirince de, ilerlemiş yaşına karşın yaptığı şeyden nefes nefese kalarak bir kenara oturmuş.

Sitti Zübeyde, sütanasının getirdiği haberi işitince, kasılarak Halife'ye dönmüş ve ona "Her şeyden önce, o küstah haremağası, kölen Mesrur'u asmak gerek!" demiş. Halife de şaşkınlığın sınırında, hemen Mesrur'u huzuruna getirtmiş ve ona hiddetle bakarak yalanından dolayı azarlamak istemiş. Ama Sitti Zübeyde ona zaman bırakmamış. Mesrur'un orada bulunuşundan hiddete kapılarak sütanasına doğru dönmüş ve ona "Şu köpeğin önünde, sütanne, bize söylediğini tekrar et!" demiş. Ve ancak soluğunu toparlamış olan sütana da, haberi Mesrur'un önünde tekrarlamak zorunda kalmış. Mesrur, onun sözlerinden hiddetlenerek, Halife'nin ve Sitti Zübeyde'nin huzurunda bulunmasına karşın, ona "Ah! Dişleri dökülmüş kocakarı, bu kadar utanmazca nasıl yalan söylersin ve beyaz saçlarına saygısızlık edersin? Yani beni, gözlerimle gördüğüm Şekerkamışı'nın ölmüş ve kefene bürünmüş halinin hiç olmamış bulunduğuna mı inandıracaksın?" diye haykırmış. Sütana da öfkeyle, ona "Senden başka burada yalan söyleyen yok, ey zenci bozuntusu! Seni asarak öldürmek yetmez; etini

parça parça edip yine sana yedirmeli!" diye haykırmış. Mesrur da ona "Sus sen, yaşlı bunak! Git de öykünü haremdeki kızlara anlat!" diye yanıt vermiş. Ama, Mesrur'un edepsizliğine çok kızan Sitti Zübeyde, onun başına yastıklar, vazolar, ibrikler ve tabureler fırlatarak ve yüzüne tükürerek, birdenbire hıçkırıklar koparmaya başlamış; ve sonunda ağlayarak kendini bitkin yatağına fırlatmış.

Halife bütün bunları görüp işitince, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve ellerini birbirine çarparak "Vallahi! Mesrur tek yalancı değil! Ben de bir yalancıyım, sütana da bir yalancı ve sen de bir yalancısın, ey amcamın kızı!" demiş. Sonra da başını eğmiş ve başka bir şey söylememiş.

Ama, bir saat kadar bir zaman geçtikten sonra, başını kaldırmış ve "Vallahi! Derhal gerçeği anlamamız gerek! Artık bize, Ebü'l-Hasan'ın evine gidip kendi gözlerimizle içimizden hangimizin yalancı olduğunu, hangimizin gerçeği söylediğini görmek kalıyor!" demiş. Sonra ayağa kalkıp Sitti Zübeyde'ye kendisine eşlik etmesini rica etmiş; ve Mesrur, sütana ve bir kadın kalabalığı kendilerini izlerken, Ebü'l-Hasan'ın evine doğru yollanmışlar.

Bu alayın yaklaştığını gören Şekerkamışı, Ebü'l-Hasan bu işin böyle olabileceğini söylediği halde, çok tedirgin olmaktan ve helecan duymaktan kendini alıkoyamamış ve "Vallahi! Testinin her yere düşüşünde ille de kırılmayacağını söylemek mümkün değildir!" diye haykırmış. Ama Ebü'l-Hasan gülmeye başlamış ve "İkimiz birlikte ölelim, ey Şekerkamışı!" demiş. Ve karısını yere uzatarak kefene bürümüş, kendisi de çekmecede bulduğu bir ipek parçasına sarınmış ve onun yanına uzanmış ve merasim âdetlerine uygun olarak sarığıyla da yüzünü örtmeyi unutmamış. Onlar da hazırlıkları ancak bitirmişlerken, alay salona girmiş.

Halife ve Sitti Zübeyde, gözlerine çarpan uğursuz görünümün farkına varınca, hareketsiz ve sessiz kalakalmışlar. Sonra birdenbire, bu kadar kısa sürede bunca olan bitenin tam olarak sarstığı Sitti Zübeyde sararmış, yüzünün şekli değişmiş ve kadınların kollarına baygın düşmüş. Ve yeniden baygınlıktan kurtulup kendine gelince, şelaleler gibi gözyaşı dökmüş ve "Yazık sana ey Şekerkamışı! Kocanın ölümüne dayanamadın demek! Acıdan öldün, öyle mi?" diye haykırmış. Ama işi asla böyle düşünmek istemeyen ve dostu Ebü'l-Hasan'ın ölümüne

ağlamakta olan Halife, Zübeyde'ye doğru dönerek ona "Yo, vallahi! Kederden ölen Şekerkamışı değil, karısı öldükten sonra yaşayamayan zavallı Ebü'l-Hasan'dır! Bu kesin...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... İşi asla böyle düşünmeyen ve dostu Ebü'l-Hasan'ın ölümüne ağlamakta bulunan Halife, Zübeyde'ye doğru dönerek ona "Yo, vallahi! Kederden ölen Şekerkamışı değil, karısı öldükten sonra yaşayamayan zavallı Ebü'l-Hasan'dır! Bu kesin!" demiş. Ve "Evet! Ama sen ağlıyorsun ve bayılıyorsun ve böylece haklı olduğunu düşünüyorsun!" diye eklemiş. Zübeyde de ona "Sen de haklılığını bu alçak kölenin söylediğine dayıyorsun!" diye yanıt vermiş. Ve de "Evet! Ama Ebü'l-Hasan'ın hizmetkârları nerede? Gidip çabucak onlar bulunsun! Efendilerini kefene bürüyen onlar olduğuna göre ilkin hangisinin öldüğünü, sonra da kederden ölenin hangisi olduğunu yine onlar bilirler ve bize anlatırlar!" demiş. Halife de "Hakkın var, ey amcamın kızı! Ve ben, vallahi! Bana bu haberi getirene on bin dinar vermeyi vaat ediyorum!" demiş. Halife'nin ağzından daha bu sözler çıkar çıkmaz, sağdaki kefenin altından "On bin dinar benim avcuma sayılsın! Efendimiz Halife'ye ben, Ebü'l-Hasan'ın kederden ölen ikinci kişi olduğunu kesinlikle bildiririm!" diyen bir ses duyulmuş! Bu sesi duyan Sitti Zübeyde ve kadınlar dehşete kapılmışlar, büyük bir feryat koparark kapıya doğru atılmışlar. Halife'yse aksine, Ebü'l-Hasan'ın oynadığı oyunu anlayarak öylesine bir kahkaha koparmış ki, salonda sırtüstü yere düşmüş ve "Vallahi! Ya Ebü'l-Hasan! Şimdi galiba gülmekten ben öleceğim!" diye haykırmış.

Sonra, Halife gülmesini bitirince ve Sitti Zübeyde içine düştüğü korkudan kurtulunca, Ebü'l-Hasan ile Şekerkamışı kefenlerinden çıkmışlar ve genel bir sevinç içerisinde, onları bu şakayı yapmaya iten nedeni anlatmaya karar vermişler.

Ve Ebü'l-Hasan, Harun Reşid'in ayaklarına kapanarak, Şekerkamışı da hanımının ayaklarını öperek, ikisi birden, duydukları pişmanlıkla onlardan bağışlanma dilemişler.

Ve Ebü'l-Hasan "Ben bekâr kaldıkça, ey Emirü'l-Müminin, paraya karşı hiçbir istek duymadım! Ama varlığını sana borçlu bulunduğum bu Şekerkamışı'nın öyle bir iştahı var ki, deveyi hamuduyla yutar[1] ve de vallahi Halife'nin hazinesini hazinedarıyla birlikte yer bitirir!" diye eklemiş. Halife ile Sitti Zübeyde yeniden kahkahadan kırılmışlar. Ve ikisini de bağışlamışlar ve dahası, oracıkta, Ebü'l-Hasan'ın verdiği yanıtla kazandığı on bin dinardan gayrı, onlara ayrıca ölümden kurtuldukları için on bin dinar daha vermişler.

Bunu izleyerek, bu küçük şaka, Ebü'l-Hasan'ın harcamalarını ve ihtiyaçlarını ortaya çıkardığı için Halife, dostunun o günden sonra düzenli ödenek almasında aksaklık olmamasını sağlamış ve hazinedarına her ay büyük vezirine ödenen miktarın aynısını Ebü'l-Hasan'a da ödenmesini emretmiş. Ve de geçmişte olduğundan çok, Ebü'l-Hasan'ın dostu ve kadeh arkadaşı olmasını istemiş. Ve böylece hepsi, Dostları Ayıran, Sarayları Yıkan ve Mezarları İnşa Eden, Acımasız, Sakınılmaz Güç gelinceye kadar büyük bir mutluluk içinde yaşamışlar.

*Ve Şehrazad, o gece de bu öyküyü anlatıp bitirince, Şah Şehriyar'a "Uyanık Uykucu hakkında bütün bildiğim bu kadar, ey şah! Ama izin verirsen, şimdi işittiğini her bakımdan pek çok aşan bir başka öykü anlatacağım!" demiş. Şah Şehriyar da "İzin vermeden önce, bu öykünün adını bana söylemeni isterdim, Şehrazad!" demiş. O da "Bu,* Zeynü'l-Mevasıf'ın Aşklarının Öyküsü*'dür!" demiş. Şehriyar da "Peki, benim bilmediğim bu öykü neymiş bakalım?" demiş.*

1 Mardrus, "torbayı içindekilerle yutar" şeklinde çevirmiş.

# *Zeynü'l-Mevasıf'ın Aşkları*

Bana kadar ulaştığına göre, ey bahtıgüzel şah, yüzyıllar ve yıllar öncesi, eski zamanlarda, adı Enis[1] olan sözün tam anlamıyla yakışıklı bir delikanlı varmış. Bu genç kuşkusuz zamanın en zengin, en cömert, en ince, en yüce ve sevgili kişisiymiş. Ve dahası yeryüzünde sevilebilecek ne varsa: kadınları, dostlarını, güzel yiyecekleri, şiiri, musikiyi, kokuları, yeşilliği, ışıldayan suyu, gezmeyi ve tüm zevkleri sever ve refah içinde geçen bir yaşamın neşesi içinde ömür sürermiş.

Bir öğle sonrasında, yakışıklı Enis, âdet edindiği üzere, bahçesindeki keçiboynuzu ağacının altında güzelce kestiriyormuş. Ve kendisi rüyasında dört güzel kuşla ve göz kamaştıran beyazlıkta bir güvercinle oynayıp eğlenirken görmüş. Ve içinden onları okşamak, tüylerini karıştırmak ve öpmek için yoğun bir arzu duyarken, birdenbire tehditkâr gagasıyla iri bir karga çıkagelmiş ve güvercinin üzerine saldırarak ve arkadaşı olan dört narin kuştan onu ayırarak havaya kaldırmış. Enis bundan çok etkilenerek uyanmış, yataktan çıkıp bu rüyayı kendisine yorumlayacak birini aramaya başlamış. Ama böyle birini bulmaksızın bir süre avare dolaşmış. Ve tam artık evine dönmeyi düşünürken, çok güzel görünümü olan bir evin önünden geçmekte imiş; eve yaklaşırken içeriden güzel ve hüzünlü bir kadın sesinin yükseldiğini ve şu dizelerden oluşan bir şarkı okuduğunu işitmiş:

> Serin sabahın tatlı kokusu, âşıkların yüreğini duygulandırır. Ama benim tutsak yüreğim âşıkların özgür yüreği gibi midir ki?

1 Littmann ve Yurdatap çevirilerinde *Mesrur (Â.Ş.O.)*

> Ey sabahların tatlı serinliği, bükülgen bir beng dalından daha narin bir yavru karacaya yüreğimin duyduğu gibi bir aşkı hiç yatıştırdın mı?

Enis, içinde, bu sesin vurgulamalarını hissetmiş ve buna sahip olan kişiyi tanıma arzusu duymuş; yarı açık bulunan kapıya yaklaşarak içeriye bakmış; ve orada gözün alabildiğine uzanan bir görüntü içinde uyumlu tarhlardan, çiçek yataklarında ve gül, yasemin, menekşe, nergis ve başkaca bin türlü çiçekten oluşan bir koruluktan ve Tanrı'nın gökleri altında cıvıldayan kuşlardan başka bir şeyin bulunmadığını görmüş. Ve bu yerin saf havası kendisini çekerek Enis, kapıyı açmaktan ve bahçede ilerlemekten kendini alamamış. Ve yeşilliğin ta dibinde üç kemerle taçlandırılmış bir geçidin sonunda özgürce oturan genç kızlardan oluşan bir beyaz topluluk görmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:*

Ve yeşilliğin ta dibinde üç kemerle taçlandırılmış bir geçidin sonunda özgürce oturan genç kızlardan oluşan beyaz bir topluluk görmüş. Ve onlara doğru yönelmiş; ilk kemere ulaşınca üzerinde kırmızı harflerle şu kitabenin yazılı bulunduğunu görmüş:

> Ey konut, kapıların konukseverliğe sonsuza dek açık kalacak kadar dayanıklı olmalı ve asla dostlar seni çok dar bulmamalıdır![1]

Sonra ikinci kemere ulaşmış ve altın harflerle yazılı şu kitabeyi okuyabilmiş:

1 Powys Mathers, bu dizeleri, *"Our house shall have a narrow door / That grief and time may not come in, / But friends and laughter, who were thin, / Shall enter, fatten, leave no more!"* (Evimizin dar bir kapısı olacak / Kederin ve zamanın içine girmediği! / Ama dostların ve kahkahanın, / Ki incedir onlar, / Gireceği ve şişmanlayıp bir daha terk etmeyeceği kadar!) şeklinde çevirmiş (Â.Ş.O.)

> Ey mutluluk evi, sen, koruluktaki kuşların uyumlu ötüşlerinin uzun zaman duyulmasını sağlayacak kadar uzun yaşamalısın! Ve sana sahip olanlar, ağaçlarında meyveler olgunlaştıkça ve gök boşluğunda yeni yıldızlar parladıkça sakince yaşasınlar!

Böylece üçüncü kemerin altına gelmiş ve koyu mavi harflerle şu dizelerin yazılı bulunduğunu görmüş:

> Ey gösterişli ve göz kamaştıran konut, zamana ve değişkenliğe karşın, sıcak ışıkların ve tatlı karanlığın altında güzelliğinle sürekli yaşa!

Bu üçüncü kemeri de geçtikten sonra, bahçe yolunun sonuna ulaşmış ve eve çıkan ve yeni yıkanmış mermer basamakların dibinde on dört yaşını ancak aşmış, ama kuşkusuz on beşine henüz ulaşmamış bir genç kız görmüş. Kız, kadife bir halı üzerine uzanmış ve yastıklara yaslanmış bulunuyormuş. Dört başka genç kız da yöresini sarmış, buyruklarını bekler durumdaymış. Kız, ay kadar güzel ve beyazmış, ince kaşları değerli miskten oluşmuş bir yay kadar narin, kıyım ve öldürücülükle yüklü siyah gözleri, bir Hindistan cevizinin sığacağı kadar küçük mercan gibi bir ağzı, mükemmelliğe meydan okuyan[1] bir çenesi varmış. Ve kuşkusuz bunca güzelliklerle, en soğuk ve katı yürekleri bile yakar tutuştururmuş.

Yakışıklı Enis, güzel genç kıza doğru yaklaşmış; önünde yere kadar eğilmiş; elini yüreğine bastırmış, sonra dudaklarına ve alnına götürmüş ve ona "Ey saflığın sultanı, barış üzerine olsun!" demiş. Ama kız ona "Ey küstah genç, sen nasıl cesaret ediyor da, sana ait olmayan ve yasaklanmış bulunan bir yere giriyorsun?" diye sormuş. O da "Ey hanımım, hata asla benim değildir, sana ve bu bahçeye aittir! Yarı açık kapısından yaseminler, reyhanlar ve menekşelerden oluşmuş çiçek tarhlarıyla bu bahçeyi ve yine şurada senin bulunduğun yerde oturmuş bulunan güzellik mehtabının önünde bahçenin tüm çimlerinin ve çiçeklerinin eğildiğini gördüm. Ve ruhum, buraya gelip çiçekler ve kuşlarla birlik-

1 Mardrus, "İşte buradayım! diyen" şeklinde çevirmiş (Â.Ş.O.)

te eğilerek sana saygıda bulunma arzuma karşı duramadı." diye yanıt vermiş. Genç kız gülmeye başlamış ve ona "Senin adın ne?" diye sormuş. O da "Kölen Enis, sultanım!" demiş. Kız da "Sen benim çok hoşuma gittin, ya Enis! Gel yamacıma otur!" demiş.

Ve onu yanına oturtmuş ve kendisine "Ya Enis, bir parça oyalanmayı çok istiyorum! Satranç oynamayı bilir misin?" demiş. O da "Evet, kuşkusuz!" demiş. Kız da, genç kızlardan birine işaret etmiş; kız hemen abanoz ve fildişinden yapılmış bir satranç tahtası getirmiş; satrancın taşları kırmızı ve beyazmış; kırmızılar yakuttan, beyazlar da billur taşlardan yontulmuş imiş. Kız ona "Kırmızıları mı, beyazları mı istiyorsun?" diye sormuş. Enis "Vallahi! Efendim, beyazları alayım ben, çünkü kırmızılar karacaların rengidir; ve bu koşullar ve her koşul altında sana tam anlamıyla uyar!" diye yanıt vermiş. Kız "Öyle olsun!" demiş. Taşları sıralamış ve oyun başlamış.

Ama Enis, satranç taşlarından çok rakibinin güzelliklerine takılıyormuş ve ellerinin badem ezmesine benzer zarafetine, beyaz kâfur aklığındaki parmaklarının inceliğine ve kibarlığına kendinden geçercesine hayran oluyormuş. Sonunda "Nasıl olur da, ey hanımım, böylesi parmakların hışmına uğramadan oyunu verip ona "Şah mat! Şah mat, ya Enis! Yenildin sen!" diye yanıt vermiş. Sonra Enis'in kendini kesinlikle oyuna kaptırmadığını görerek ona "Enis, senin oyunda daha dikkatli olmanı sağlamak için, her oyun için yüz dinarlık bir bahis koyalım!" demiş. O da "Neden olmasın!" diye yanıt vermiş. Ve taşları sıralamış. Ve kendi bakımından, adı Zeynü'l-Mevasıf[1] olan kız da, o anda saçlarını bürüyen ipek tülü kaldırmış ve göz kamaştıran bir ışık sütunu gibi görünmüş. Rakibinden bir türlü gözlerini alamayan Enis de, ne yaptığını bilmeden oynamayı sürdürmüş; bazen kırmızı taşlar yerine beyazları alıyor, bazen onları aksi yönde sürüyormuş. Böylece sonunda beş oyun için beş yüz dinar ütülmüş. Ve Zeynü'l-Mevasıf ona "Görüyorum ki öncekinden daha dikkatli değilsin! Daha güçlü bir bahis tutalım! Oyun başına bin dinar!" demiş. Ama bahis miktarı arttırıldığı halde, Enis, dikkatini toplayamamış ve yine kaybetmiş. Bunun üzerine kız ona "Şimdi bütün parana karşılık bende ne varsa, onun üzerine oynayalım!"

1 *Zeynü'l-Mevasıf:* "Niteliklerin Bezeği" anlamında Arapça kadın adı (Â.Ş.O.)

demiş. Enis kabul etmiş ve kaybetmiş. O zaman dükkânları, evleri, bahçeleri ve köleleri üzerine oynamış; ve birbiri ardından hepsini yitirmiş. Ve artık elinde avcunda hiçbir şey kalmamış.

O zaman Zeynü'l-Mevasıf ona doğru dönmüş ve kendisine "Enis, sen akılsızın birisin! Ve ben senin bahçeme girmiş olmana ve beni tanımış bulunmana pişman olmanı istemiyorum. Dolayısıyla yitirdiğin her şeyi sana geri vereceğim! Ayağa kalk Enis ve nereden geldinse oraya barış içinde dön!" demiş. Ama Enis "Yo, vallahi, sultanım, yitirdiğim şeyler için hiçbir pişmanlık duymuyorum! Sen benim hayatımı da istesen, hemen sana bağışlarım! Ama lütfen, beni, yanından ayrılmaya zorlama!" diye yanıt vermiş. Kız "Yitirdiklerini geri almak istemediğine göre, hiç değilse git kadıyı ve şahitleri bul, gelip kazandığım malların durumunu belirten bir bağış ilmühaberi düzenlesinler!" demiş. Enis de kalkıp kadıyı ve şahitleri getirmeye gitmiş. Ve kadı, Zeynü'l-Mevasıf'ın güzelliği karşısında her ne kadar kalemi elinden düşürmüşse de, bağış sözleşmesini düzenlemiş ve iki şahide de mühür bastırmış. Sonra kalkıp gitmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:*

Ve kadı, Zeynü'l-Mevasıf'ın güzelliği karşısında kalemi elinden düşürmüşse de, bağış sözleşmesini düzenlemiş ve iki şahide mühür bastırmış. Sonra kalkıp gitmiş.

O zaman Zeynü'l-Mevasıf Enis'e doğru dönmüş ve gülerek ona "Şimdi, Enis, artık gidebilirsin! Artık birbirimizi tanımıyoruz!" demiş. Enis "Ey sultanım, demek ki arzumu doyurmadan beni gönderiyorsun, öyle mi?" demiş. Kız "Senin söylediğin şeyi doyurmayı çok isterim, Enis; ama hâlâ da senden istediğim bazı şeyler var! Bana başkaca dört kese saf misk, dört ons[1] akamber ve en iyi nitelikte dört bin parça altın işleme ve koşumlanmış dört katır getimen gerek!" demiş. Enis de "Başım üstüne, sultanım!" demiş. Kız "Bunları nasıl sağlayacaksın, elinde hiçbir şey kalmadı ki?" diye sorunca; "Allah kerimdir! Benim ihtiyaç

1 *Ons:* 30,56 gr. (Â.Ş.O.)

duyduğum tüm parayı borç verecek dostlarım var!" demiş. Kız "Öyleyse, koş istediklerimi getir!" demiş. Enis, dostlarının yardımına koşacaklarından kuşku duymadan, onları bulmak üzere evden çıkmış.

O zaman Zeynü'l-Mevasıf, adı Hubub olan bir hizmetçisine "Sen de onun ardından çık ey Hubub ve onun yürüyüşünü dikkatle izle! Sözünü ettiği tüm dostlarının onu, şu ya da bu bahaneyle yardım etmeyi reddedip başlarından savdığını görünce, yanına yaklaş ve ona de ki, 'Ey efendim Enis, hanımım Zeynü'l-Mevasıf, beni sana, seni hemen görmek istediğini söylemem için gönderdi!' Ve onu buraya getir; ve kabul salonuna sok! Ve o zaman ne olacaksa, olacak!" demiş. Ve Hubub işitip itaat ettiğini bildirmiş, çabucak Enis'in ardından çıkıp adımlarını izlemiş.

Zeynü'l-Mevasıf'a gelince, evine girmiş ve yıkanmak üzere hamama girmiş. Banyodan sonra, cariyeleri ona olağandışı bir bakım sağlamak için her türlü özeni göstermişler; yolunacak kıllarını yolmuşlar, ovulacak yerlerini ovmuşlar, koku sürülecek yerlerine koku sürmüşler, gerilecek yerlerini germişler, çekilecek yerlerini çekmişler. Sonra üzerine ince altın iplerle işlenmiş bir urba giydirmişler; başına inciyle süslenmiş ince gümüş işi zengin bir taç koymuşlar. Bu tacın gümüş örgüsünün iki ucu, ardında güvercin yumurtası irilğindeki iki yakutla düğümlendikten sonra göz kamaştıran omuzlarına düşüyormuş. Sonra misk ve amberle kokulandırılmış güzel siyah saçlarını, topuklarına kadar uzanan yirmi beş örgü yaparak taramalarını bitirmişler. Ve onu böyle süslemeyi tamamlayıp yeni gelin görünümüne bürüyünce, ayaklarına kapanmışlar ve ona, hayranlıkla titreyen bir sesle "Ey Zeynü'l-Mevasıf hanımımız, Tanrı göz kamaştıran güzelliğini korusun ve seni sonsuza dek kıskanç bakışlardan ve kem gözlerden korusun!" demişler. Ve kız odada salınıp gezerken ona, yüreklerinin ta içinden kopan binlerce övgü yağdırmışlar.

İşler böyle sürüp giderken, genç Hubub, bir kez bütün dostları tarafından yardım görmeksizin geri çevrilmesi tamamlanınca genç Enis'i alıp geri dönmüş. Ve hanımı Zeynü'l-Mevasıf'ın bulunduğu salona getirmiş. Yakışıklı Enis, Zeynü'l-Mevasıf'ı, güzelliğinin tüm parıltısı içinde görünce, gözleri kamaşarak kalakalmış ve kendi kendine "Bu o mu, yoksa ancak cennette

görülen hurilerden biri mi?" demiş. Ama Zeynü'l-Mevasıf, Enis üzerinde bıraktığı etkiden hoşnut, gülerek onun yanına gelmiş ve elini tutup geniş ve alçak bir divanda yanına oturtmuş. Sonra cariyelerine işaret vermiş; onlar da tek parça gümüşten yapılmış ve üzerinde yemek yeme zevkiyle ilgili olarak şu dizelerin yazılı bulunduğu bir sofra tepsisi getirmişler:

> Elinde kaşıkla büyük tabaklara dal, gözlerini ve gönlünü şu çeşitli ve hayranlık verici yiyeceklerle şenlendir:
> Et yahnisi, tavşan yahnisi, kebap ve haşlamalar, reçel ve muhallebiler, kızartmalar ve sıcak ve soğuk kompostolar.
> Ey keklikler, ey piliçler, ey besili horozlar, ey yumuşatılmış etler, sizlere tapıyorum!
> Siz, ey, uzun süre fıstıkla beslenmiş, şimdi de şu tepside içi üzümle dolu yatan harika kuzular!
> Ben, keklikler, piliçler ve horozlar gibi kanatlarınız olmasa da, sizi çok seviyorum!
> Sana gelince, ey ateşte pişmiş kebap, Tanrı seni kutsasın! Senin altın kızarmışlığın hiçbir zaman istemem dedirtmez bana!
> Ve sen, zeytin ağacının ruhunu içen şu çanaktaki semizotu salatası, varlığım sana aittir, ey dostum!
> Göğsümde zevk içinde titre yüreğim, tabağın dibine serilmiş taze nane yaprakları üzerindeki bu bir çift balığı gör de!
> Ve sen, mutlu ağzım, sus, bir daha salnamelerin yazmayacağı bu lezzetli yiyecekleri yemeyi düşle!

Bunun üzerine, cariyeler, onlara koku saçan tabaklar getirmişler. Doyuncaya kadar yemişler ve ağızlarının tatlandırmışlar. Sonra onlara şarap sürahileri getirmişler ve aynı bardaktan içmişler. Zeynü'l-Mevasıf, Enis'in üzerine eğilerek ona "İşte şimdi birlikte tuz ve ekmek yedik; ve böylece benim konuğum oldum! Ve artık, sana ait bulunan en küçük bir şeyi bile elimde tutacağımı düşünme! Artık istesen de istemesen de, senden kazandığım her şeyi sana geri vereceğim!" demiş. Enis de bağış olarak kendine sunulan şeyleri sevinçle karşılamış ve kendini kızın ayaklarına atmış; ve ona teşekkürler etmiş. Ama o, Enis'i

ayağa kaldırmış ve ona "Eğer, Enis, bu ikramdan ötürü bana teşekkür etmek istiyorsan, beni yatağıma kadar izlemen yeter! Ve bana orada, bu kez ciddi olarak, gerçekten iyi bir satranç oyuncusu olduğunu kanıtla!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"... Beni yatağıma kadar izlemen yeter! Ve bana orada, bu kez ciddi olarak, gerçekten iyi bir satranç oyuncusu olduğunu kanıtla!" demiş. Ve Enis, iki ayağı üzerinde sıçrayarak "Vallahi, ey sultanım, yatakta beyaz şahın tüm atlara üstün geleceğini göreceksin!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyleyerek, onu kollarında taşıyıp, bu ay parçasıyla yüklü, cariye Hubub'un kendilerine kapısını açtığı yatak odasına koşmuş. Ve orada genç kızla, yerine getirilen bir sanatın tüm kurallarına uygun olarak, bir satranç partisi oynamış; ve bir ikinci, bir üçüncü ve böylece her seferinde şahı, tüm saldırılara karşı yiğitçe ileri sürerek, on beşinci partiyi tamamlayıncaya kadar oyunu sürdürmüş; ve genç kız sonunda soluk soluğa kalarak yenilgiyi kabullenmiş; ve "Çok başarılı oldun, ey mızrakların ve atların babası!" diyerek "Tanrı seni korusun üstadım, şaha artık dinlenmesini söyle!" diye eklemiş; ve gülerek ayağa kalkıp o akşam için satranç oynamaya son vermiş.

Bunun üzerine, ruhları ve bedenleri zevk okyanusunda yüzerek, biribirinin kollarında dinlenmişler. Ve Zeynü'l-Mevasıf, Enis'e, "Ey yenilmez Enis! Şimdi hakkıyla kazanılmış bir dinlenme saati geçirmenin zamanıdır! Ama, senin değerini daha iyi kavramak için, satranç oyununda olduğu kadar şiir söyleme sanatında da üstün olup olmadığını anlamak istiyorum! Acaba, uyumlu düzende, rastlaşmamızın, oyunlarımızın üstüne bizi anılarda saklı tutacak tarzda şiirsel dizeler söyleyebilir misin?" demiş. Enis de "İstediğin şey, benim için çok kolaydır, sultanım!" diye yanıt vermiş. Ve koku saçan yatağa, Zeynü'l-Mevasıf'ın kolları boynunda olduğu halde oturmuş ve onu tatlı tatlı okşarken, şu yüce gazeli doğaçlamadan okumuş:

On dört yaşını bir çeyrek yıl aşmış, Tanrı'nın göğündeki tüm mehtaplardan daha güzel bir genç kızla cennette buluşmanın öyküsünü dinlemek için ayağa kalkın!

Bir karaca yavrusu gibi bahçede salınıyordu ve ağaçların bükülgen dalları onun üzerine eğiliyor, kuşlar onun için ötüşüyordu.

Ortaya çıktın ve ona 'Selam üzerine olsun, ey yanakları ipekten sultan! Söyle bana bileyim, bakışları beni çıldırtan kişinin adı nedir?' dedim.

Bir bardaktaki incilerin çıkardığı gürültüden de tatlı bir sesle 'Sen kendiliğinden benim adımı çıkartamıyor musun? Yüzümün gözlerine yansıttığı niteliklerim bu denli gizli midirler?' dedi bana.

Yo, kuşkusuz, yo, kuşkusuz! Hiç kuşku yok ki, sen Niteliklerin Bezeği diye adlandırılmışsındır! Bana bir lütufta bulun ey Niteliklerin Bezeği!

Ben de buna karşılık, ey genç kız, işte sana misk, işte sana amber, işte sana inciler, altınlar ve mücevherler, her türden taşlar ve ipekler sunuyorum!

Bunun üzerine anısının şimşekleri genç dişlerinde parıldayarak bana 'İşte öyleyse karşındayım! İşte karşındayım, ey gözümün nuru!' dedi. Ruhum bayılıyor şimdi, ey çözülen kemer, ey gözden kaybolan gömlek, ey çırçıplak ortaya çıkan beden, ey elmaslar! Arzularımın yatışması! Öpüşürken ondan yayılan o güzel koku! En üstün cildin kokusu, çukurun sıcaklığı, ey tazelik, binlerce öpücük!

Ama beni ayıplayan siz denetçiler, ah eğer onu bir tanısaydınız! İşte! Size sözünü edeceğim tüm sarhoşluğumu belki de anlardınız! O yayılan gece rengi saçları omuzlarından yere kadar ihtişamla uzanır. Ama yanan yanaklarındaki güller cehennemi ateşe verir!

İnce kaşları değerli birer yaydır; oklarla yüklü kirpikleri öldürür; ve her bir bakışı birer hançerdir.

Ağzı, yıllanmış sarap dolu sürahidir; tükürüğü kaynak suyudur; dişleri denizden yeni toplanmış incilerden bir gerdanlıktır.

Boynu, karaca boynu gibi zariftir ve hayranlık verici bir

kesimdedir; göğsü, üzerine iki bardak devrilmiş mermer bir masadır.
Karnının en zengin kokular saçan bir deliği vardır; ve altında, umudumun sınırında, kaygan ve tombul, bir hükümdar tahtı gibi yüksek, iki muzaffer sütun arasında, en bilgelerin bile aklını başından alan şey vardır.
Bazen kaygan, bazen tüylü, dokunulduğunda bir katır kadar ürkek ve duyarlıdır.
Gözü kızıl, dudakları etli ve tatlıdır, yüzü taze ve hoştur!
Yiğitçe ona yaklaşırsan, onu sıcak, sert, kararlı ve görkemli; yorgunluktan, saldırıdan, savaştan korkmaz bulursun!
İşte sen böylesin, ey Zeynü'l-Mevasıf, güzellik ve kibarlıktan yana tam kararında! İşte bunun için ne zevk dolu geceleri unutacağım ne de sevişmelerimizin güzelliğini!

Kendi onuruna söylenen bu doğaçlama gazeli duyunca, Zeynü'l-Mevasıf zevkten kendinden geçmiş ve ferahlanmanın sınırında ferahlamış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*
*Ama altı yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

... Onuruna söylenen bu doğaçlama gazeli duyunca, Zeynü'l-Mevasıf, zevkten kendinden geçmiş ve ferahlamanın sınırında ferahlamış. Ve onu öperek Enis'e "Ey Enis, ne harika şeyler söyledin! Vallahi ben artık sadece seninle yaşamak istemekteyim!" demiş. Ve gecenin geri kalan bölümünü çeşitli çabalar, okşayışlar, çiftleşmeler ve benzeri şeylerle sabaha kadar birlikte geçirmişler. Ve gündüzü de birbirinin yanında, kimi vakit dinlenerek, kimi vakit yiyip içerek ve akşama kadar eğlenerek geçirmişler. Ve bir ay böylece sürekli zevk ve şehvet içinde yaşamayı sürdürmüşler.

Bu bir ayın sonunda, aslında evli bir kadın olan genç Zeynü'l-Mevasıf, kocasından yakında döneceğini bildiren bir mektup almış. Bunu okuyunca "Bacakları kırılsın da, gelemesin! Çirkinlik benden ırak olsun! İşte şimdi geçirmekte olduğumuz yaşam, bu

kötülük saçan yüzün görünmesiyle bozulmaya yüz tutuyor!" diye haykırmış. Ve mektubu dostuna göstererek ona "Şimdi ne yapacağız, ey Enis?" demiş. O da "Ben bu konuda tam olarak sana bağlıyım, ey Zeyn! Çünkü, hile ve kurnazlıkta, kadınlar erkekleri aşar!" diye yanıt vermiş. Zeyn de "Evet! Ama benim kocam, çok ters biridir! Kıskançlığının da sınırı yoktur! Onun kıskançlığından sakınmak pek öyle kolay olmayacak!" demiş. Ve bir saat kadar düşünmüş ve "Ben, onun lanetli gelişinden sonra, seni koku ve baharat satan bir tacir olarak göstererek eve sokmaktan başka çare göremiyorum! Bu meslek üzerinde kafa yor ve satış işinde ne olursa olsun, aykırı düşmekten sakın!" demiş. Ve kocayı aldatmak konusunda kullanılacak araçlar üzerinde ikisi de anlaşmışlar.

Bu sırada, koca, yolculuktan geri dönmüş ve karısını, tepeden tırnağa kadar sapsarı görerek çok şaşırmış. Oysa, genç kadın, bedenine safran sürerek kendini bu hale sokmuş imiş. Kocası korkarak ona, hangi hastalığa tutulduğunu sormuş; o da "Beni böyle sapsarı görmenin nedeni, bir hastalık değil, senin yokluğunda duyduğum üzüntü ve tedirginliktir! Lütfen, bundan böyle yanına seni koruyup kollayabilecek bir yoldaş almadan yolculuğa çıkma! Böyle olursa senin için pek kaygılanmam!" diye yanıt vermiş. O da "Tüm yüreğimle, böyle yaparım! Ama yaşamım üzerine ant içerim ki, senin kaygılanman anlamsız! Artık ruhunu yatıştır ve eski parlak tenini yeniden edinmeye bak!" diye yanıt vermiş. Sonra onu kucaklamış ve dükkânına gitmiş. Çünkü bu kimse, aslında Yahudi olan büyük bir tacirmiş; ve eşi genç kadın da, onun gibi, Yahudi imiş.

Enis de üstleneceği yeni mesleği hakkında bütün bilgileri edinerek dükkânının kapısında kocayı beklemeye başlamış. Ve onunla tanışıklık kurmak için, piyasadaki fiyatın çok altında bir fiyatla ona kokular ve baharat satmayı önermiş. Yahudilerin katı ruhuna sahip olan Zeynü'l-Mevasıf'ın kocası, Enis'in tutumundan ve bu önerisinden ve de soylu davranışlarından çok memnun olmuş ve onun devamlı müşterilerinden biri olmuş. Ve birkaç gün sonra, yeter bir sermaye sağladığı takdirde onunla ortak olmayı düşündüğünü açıklamış. Enis, kendisini sevgilisi Zeynü'l-Mevasıf'a yaklaştırabilecek böyle bir öneriyi kabul etmekten kaçınmamış; ve kendisinin de aynı arzuyu duyduğu

ve böylesine saygın bir tacirin ortağı olmayı çok istediği yanıtını vermiş. Ve çok gecikmeden, bir ortaklık sözleşmesi hazırlayıp çarşının saygın kişileri arasından seçilen iki şahitin önünde mühür basarak onaylamışlar.

Aynı akşam, Zeynü'l-Mevasıf'ın kocası, ortaklık sözleşmesini kutlamak için, yeni ortağını evinde yemeğini bölüşmeye çağırmış. Ve kendisi Yahudi olup Yahudiler de eşlerini yabancıların bakışlarından sakınmadıkları ve bundan bir utanç duymadıkları için, onu evine götürüp karısıyla tanıştırmak istemiş. Ve karısına ortağı Enis ile birlikte geleceğini bildirmek üzere eve gitmiş ve kendisine "Bu zengin ve soylu tavırları olan bir genç adamdır. Senin de gelip onunla tanışmanı istiyorum!" demiş. Zeynü'l-Mevasıf, bu haberden neşelenmişse de, duygularının anlaşılmasını istemediğinden, son derecede ilgisiz görünür gibi davranmış ve "Hayret! Ey sakallı baba, sen nasıl oluyor da bir yabancıyı evinin içine sokuyorsun? Ve benim yüzü açık ya da peçeli olarak ona görünmemi istiyorsun? Tanrı'nın adı benim ve çevremin üzerinde olsun! Sen bir ortak buldun diye ben, genç kadınlara uygun düşen alçakgönüllülükten vaz mı geçeyim? Böyle olacağına param parça olsam yeridir!" demiş. Ama kocası "Hey kadın, sen ne düşüncesizce sözler söylüyorsun, böyle! Biz ne zamandan beri karıları erkeklerden sakınma yasasına uyarak Müslüman âdetlerine göre davranır olduk? Bu ne kadar yersiz bir utanç ve yersiz bir alçakgönüllülüktür! Bizler Museviyiz ve senin bu konudaki hassasiyetin bir Musevi için aşırı derecede yersizdir!" diye yanıt vermiş. Böyle konuşmuş ama, içinden şöyle düşünüyormuş: "Böylesine saf ruhlu, böylesine bilge ve ağırbaşlı bir eşe sahip olmam Tanrı'nın evimizi kutsamasındandır!" Sonra ona karşı öyle bir sözsellikle konuşmuş ki, sonunda karısını, ortaya çıkıp yeni ortağına karşı konukseverlik görevlerini yapması için kandırmış.

Enis ile Zeynü'l-Mevasıf birbirilerini görünce, daha önce tanışmış bulunduklarını belirtecek bir davranışta bulunmamışlar. Ve Enis yemek boyunca, gözlerini namusluca önüne indirerek oturmuş; büyük bir ağzı sıkılık göstererek kocadan başkasına bakmamış. Yahudi de, kendi kendine "Bu ne harika bir genç adam!" diye düşünmüş. Böylece yemek bitince, Enis'ten ertesi gün de gelip sofrada aynı şekilde yer almasını istemiş. Enis

ertesi gün de, onu izleyen günlerde de gelmiş; ve her seferinde, dikkatle ve hayranlık uyandırıcı bir çekingenlikle davranmış.

Ama Yahudinin, Enis'in eve her gelişinde olagelen garip bir şey dikkatini çekmiş. Gerçekten, evde, ehlileştirilmiş bir kuş varmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:*

Gerçekten, evde Yahudi tarafından ehlileştirilmiş ve sahibi tarafından çok sevilen bir kuş varmış. Ama Yahudinin yokluğunda bu kuş sevecenliğini Enis'e bağlamış ve gelip onun başına ve omuzlarına konar ve onu binlerce okşayışla sararmış; öyle ki, sahibi Yahudi döndükten sonra da, bir yabancı bilerek onu tanımak istememiş. Ve sadece genç Enis'i gördükçe kuyruk sallayıp sevinç ötüşleri koparmayı ve sevecenlik göstermeyi sürdürmüş. Yahudi de kendi kendine "Musa'nın ve Harun'un[1] üzerine yemin ederim ki, bu kuş beni unutmuş! Oysa onun hakkımdaki duyguları, benim için, yokluğumda acı duyarak hasta düşen karımınkilerden daha değerliydi!" diye düşünmüş. Ama sonra, daha da garip bir şey dikkatini çekmekte gecikmemiş ve kafasına binbir azap verici fikir sokmuş.

Gerçekte, Enis'in yanında o kadar kendine egemen ve alçakgönüllü görünen karısının, uyur uyumaz, olağandışı rüyalar gördüğünün farkına varmış. Kollarını uzatıyor, soluk soluğa kalarak iç çekiyor ve Enis'in adını anarak binlerce kez kıvranıp duruyor; ve en tutkulu âşıklar gibi ondan söz ediyormuş. Ve Yahudi birbirini izleyen geceler boyunca bunu böylece görüp duyunca çok şaşırarak kendi kendine "Beşli Metin[2] üzerine yemin ederim ki! Bu olay bana kadınların hepsinin aynı olduğunu gösteriyor; ve içlerinden biri, benim karım gibi erdemli, saf ve nefsine egemen de olsa, şu ya da bu tarzda, rüyada da olsa, kötü arzularının doyuruyor. Kötülükler bizden ırak olsun! Ne felakettir ki, böylesi yaratıklar cehennemin ateşinden halk edilmişlerdir!" diye

1 *Harun:* Musa'nın ağabeyi ve Musevilerin ilk büyük hahamı (Â.Ş.O.)

2 *Beşli Metin: Pentatök.* Musa'nın kitabı olarak da anılan *Tevrat*'ın ilk beş kitabı (Â.Ş.O.)

düşünmüş. Sonra kendi kendine "Karımı deneyden geçirmem gerek! Ayartıya kapılmayıp saf ve nefsine egemen kalırsa, kuşun davranışı ile rüyaların düşündürdükleri sonuç vermeyen rastlantılar arasından birer rastlantı olarak kalır!" demiş.

Ve her zamanki alışık bulundukları yemek saati gelince, Yahudi, karısına ve ortağına büyük bir mal siparişinde bulunmak üzere vali tarafından çağırıldığını bildirmiş; ve onlardan yemeye başlamak üzere kendisini beklemelerini rica etmiş. Sonra onları terk ederek bahçeye çıkmış. Ama valinin yanına gidecek yerde, çabucak geri dönmüş ve evin yukarı katına saklanmış; orada konuk odasına bakan bir pencereden, olup biteni görebilecekmiş.

Böylece, inanılmaz yoğunluktaki bir tutkuyla öpüşerek, birbirini okşayarak kendilerince sergiledikleri durumu görerek, ulaşmak istediği sonucu elde etmekte gecikmemiş. Varlığını ortaya koymayı ve valinin yanına gitmemiş olduğunu anlamalarını istemediğinden, iki âşığın çılgın sevişmelerini bir saat süreyle izlemek zorunda kalmış. Ama bu acı dolu bekleyiş sonunda, sanki hiçbir şeyden haberi yokmuşçasına güleç bir yüzle onları bulmak üzere salona inmiş. Ve tüm yemek boyunca, duygularını onlardan gizlemek için büyük bir çaba sarf etmiş; ve genç Enis'i büyük bir dikkatle izlemiş ve onun her zamandan daha utangaç ve saygılı olduğunu görmüş.

Ama bir kez yemek bitince ve genç Enis evden ayrılınca, Yahudi kendi kendine "Efendimiz Musa'nın boynuzları[1] üzerine yemin ederim ki, onların yüreklerini ayrılık ateşiyle yakacağım!" demiş. Ve göğsünden bir mektup çıkararak açıp okumuş; sonra "İşte yine uzunca bir yolculuğa çıkma zorunluluğu ortaya çıktı. Çünkü bu mektup bana yabancı ülkelerdeki adamlarımın birinden geliyor; gidip onunla büyük bir ticaret işini ayarlamam gerek!" diye haykırmış. Zeynü'l-Mevasıf da bu haberden duyduğu sevinci tam anlamıyla saklamasını bilmiş ve "Sevgili kocacığım, öyleyse beni yokluğunla öldürmeye gidiyorsun! Hiç değilse ne kadar süreyle benden ayrılacağını söyle!" demiş. O da "Belki üç yıl ya da dört yıl; ama daha az ya da daha fazla değil!" demiş. Zeyn "Ah, zavallı

1 İsrail Peygamberi Musa plastik sanatlarda genellikle sakallı, elinde kanun levhaları, alnında da Sina Ülkesi'nin ışıklarına işaret eden iki boynuz olduğu halde gösterilir (*Meydan Larousse*) (Â.Ş.O.)

Zeynü'l-Mevasıf, kocanın varlığından asla yeterince yaralanamadığın nasıl bir talihin varmış senin! Ruhumun mutsuzluğudur bu!" diye haykırmış. Ama kocası ona "Bu, seni umutsuzluğa düşürmesin! Çünkü, bu kez, seni yalnız bırakmamak ve hastalık ve kedere düşmene yol açmamak için benimle gelmeni istiyorum! Haydi kalk da yola çıkmak üzere bohçaları ve sandıkları hazırlamak için cariyelerin Hubub, Kubub, Sukub ve Rukub'u çağır!" demiş.

Bu sözleri duyan Zeynü'l-Mevasıf'ın yüzü sapsarı olmuş ve gözleri yaşla dolmuş ve tek bir söz söylememiş. Kocası da, içi memnunluktan coşarak ona sevecen bir sesle "Neyin var, Zeyn?" diye sormuş. O da "Hiç, vallahi! Sadece bu hoş haberden, senden artık ayrılmayacağımı düşünerek biraz heyecanlandım!" diye yanıt vermiş.

Sonra ayağa kalkmış ve cariyelerinin yardımıyla kocası Yahudinin gözü önünde yol hazırlıklarına başlamış. Bu kederli haberi Enis'e nasıl duyuracağını bilmiyormuş. Bir aralık fırsat bularak sokak kapısının üzerine dostuna, veda anlamında, şu satırları yazmayı başarmış:

> Üzüntülerimi sana bildiririm Enis! İşte yüreğin kanayarak yalnız kaldın!
> Zorunluluktan çok kıskançlık ayrılmamıza neden oldu. Ve benim acımı ve umutsuzluğumu görerek kıskançların yüreğine sevinç doldu. Ama, Tanrı üzerine yemin ederim ki! Senden başka hiç kimse, Enis, bana sahip olamayacak, bana binlerce aracıyla birlikte de gelse!

Bunu izleyerek, kendisi için hazırlanan deveye binmiş ve artık Enis'i görmemesi gerektiğini düşünerek, tahtırevana gömülerek eve ve bahçeye veda anlamında dizeler okumuş. Ve tüm kervan, Yahudi başta, ardında cariyelerle birlikte Zeynü'l-Mevasıf olmak üzere yola koyulmuş. Ve işte Zeyn ile kocası Yahudinin durumu böyleymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ve işte Zeyn ile kocası Yahudinin durumu böyleymiş!

Genç Enis'in durumu ise şöyle! Ertesi gün, âdetine uygun olarak, ortağı Yahudi tacirin çarşıya gelmediğini görünce, son kertede şaşırmış ve onu akşama kadar beklemiş. Ama bu bekleyişi nafile olmuş. O zaman, böylesi bir olayın nedenini gidip kendi gözleriyle anlamaya karar vermiş. Ve böylece giriş kapısının önüne gelmiş ve burada Zeynü'l-Mevasıf'ın kendi eliyle çiziktirdiği yazıyı görmüş. Ve anlamını kavrayarak sarsılmış ve umutsuzluğun pençesinde yere düşmüş. Sevgilisinin ayrılışı dolayısıyla duyduğu helecanın etkisiyle geçirdiği sarsıntıdan biraz kendine gelince, komşulara başvurarak bilgi edinmiş. Ve kocası Yahudinin, hizmetçileri ve on deve yükü tutan bohça ve sandıkla birlikte, uzun bir yolculuk için gerekli azığı da sağlayarak, onu alıp götürdüğünü öğrenmiş.

Bu haberi alan Enis, bahçenin tenhalığında bir çılgın gibi maksatsız dolaşmaya başlamış; ve doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

> Burada, bahçesinin ağaçlarının sınırladığı, güzel evinin yükseldiği, izlerinin yüreğimdeki gibi, ne kuzey rüzgârları ne de güney rüzgârlarıyla silinebildiği yerde, sevgilimin anısına ağlamak için duralım!
>
> Gitmiş o! Ama develerin yürüyüşünü düzenleyen üvendirenin ucuna bağlı yüreğimi de birlikte alıp götürmüş!
>
> Ah! Gel ey gece, kavrulan yanaklarımı gel de serinlet ve yüreğimi tüketen ateşleri yatıştır!
>
> Ey çöl meltemi! Onun soluğuyla kokulanarak esen sana, gözyaşlarımı kurutmak için hiçbir ilaç, buz tutmuş bedenimi canlandıracak hiçbir çare bırakmadı mı?
>
> Yazık, ne yazık ki! Kervanbaşı, sabah rüzgârı soluğuyla vadiyi canlandırmadan önce, gecenin karanlığında buyruğunu vermiş.
>
> Çökmüş develere yükler yüklenmiş; tahtırevana yerleşip gitmiş o!

Sonra, kendini düşüncelerine ve anılarına kaptırdığı sırada, bahçedeki hurma dallarından birinde yuvası bulunan bir kar-

ganın iç karartıcı sesiyle gagaladığını duymuş. Ve şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş.

> Ey karga! Sen sevgilimin bahçesinde kalmış, ne yapıyorsun? Yoksa iç karartıcı sesinle, aşkımın acılarını inildemeye mi geldin?
> "Yazık, ne yazık!" diye haykırıyorsun kulaklarıma ve sesinin bitip tükenmez yansıması "Yazık, ne yazık!" diye tekrarlayıp duruyor!

Bunu izleyerek, Enis, bunca kedere ve acıya dayanamayarak yere yığılıp uzanmış ve uyku kendisini sarmış. Ve bu durumdayken sevgilisi rüyasında ona görünmüş ve onunla mutlulanmış; onu bağrına basmış, o da kendisini kucaklamış. Ama birdenbire uyanınca, düş dağılıp gitmiş. O zaman avuntu bulmak için şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Selam sana, sevgilinin görüntüsü! Gecenin karanlıkları arasından bana göründün! Ve bir an için aşkımın azabını yatıştırmaya geldin!
> Ah! bahtsızlara kalan tek avuntudur bu rüyalar! Ama tatlı hayallerden ayrılınca uyanışın gözyaşları ne kadar acı!
> Benimle konuşuyor, bana gülüyordu, o beni binlerce kez tatlı okşayışlarla sarıyordu; yeryüzünün tüm mutluluğunu avuçlarımda tutyordum; ama gözyaşlarıyla uyandım birden!

İşte böyle sızlanıp duruyormuş genç Enis ve kendi yaşadığı yere ancak yiyecek bir şeyler almak üzere arada bir gidip sürekli olarak terk edilmiş evin gölgesinde yaşayıp duruyormuş. Ve işte onun da durumu böyleymiş!

Kervana gelince, söz konusu kentten bir aylık uzaklıkta bir yere gelince Yahudi deniz kıyısında kurulmuş bulunan bir kentin pek uzağında olmayan bir yere çadırlar kurdurmuş. Orada karısını zengin giysilerden soymuş ve eline uzun, bükülgen bir değnek alarak ona "Ah! Alçak sefih, senin kirlenmiş bedenin ancak bununla temizlenir! Gelsin bakalım Enis, o genç ibne, seni benim elimden kurtarsın!" demiş. Ve haykırışlarına ve

başkaldırılarına karşın, var gücüyle acı vererek kadını dövmüş. Sonra da onun üzerine sert kıldan yapılan eski bir örtü örterek kente bir demirci aramaya gitmiş ve demirciye...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Kente bir demirci aramaya gitmiş ve demirciye "Bu esirenin ayaklarını, sonra da ellerini sıkı sıkıya zincirleyeceksin! Bana binek olarak hizmet edecek!" demiş. Demirci, şaşırarak yaşlı adama bakmış ve ona "Vallahi! İlk kez bana canlı bir insan varlığını zincirlemem söyleniyor! Bu genç köle, ne yaptı da böyle bir cezayı hak etti?" demiş. Yaşlı adam da "Beşli Metin üzerine yemin ederim ki! Bu ceza, biz Yahudilerin cariyelerinden şikâyetçi oldukları zaman, onlara uyguladıkları bir cezadır!" demiş. Ama, Zeynü'l-Mevasıf'ın güzelliğinden gözleri kamaşmış olan demirci, Yahudiye nefretle, iğrenmeyle bakmış ve yüzüne tükürmüş; genç kadına dokunacak yerde, şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Bu narin ayaklara işkence etmiş olmadan önce, ey katır, senin bedenin zincirlere vurulmalıydı! Eğer aklın olsaydı, zincir yerine bu güzelim ayakları altın halhallarla donatırdın!
> Çünkü emin ol ki, Yüce Yargıç'ın huzuruna çıkarılsa, masum ve saf bulunurdu!

Sonra demirci, kentin valisini bulmaya koşmuş ve gördüğü şeyi: Zeynü'l-Mevasıf'ın harika güzelliğini ve kocası Yahudinin ona uygulamak istediği kıyıcı davranışı valiye anlatmış. Vali de muhafızlara hemen çadırlara gitmelerini ve güzel köleyi, Yahudiyi ve kervandaki öteki kadınları huzuruna getirmelerini buyurmuş. Muhafızlar da buyruğu yerine getirmekte acele etmişler. Ve bir saat sonra geri gelip huzur salonunda bulunan valinin önüne Yahudiyi, Zeynü'l-Mevasıf'ı ve dört hizmetçi: Hubub, Kutub, Sukub ve Rukub'u getirmişler. Zeynü'l-Mevasıf'ın güzelliğiyle gözleri kamaşmış olan vali, ona "Senin adın ne kızım?" diye

sormuş. Kadın, kalçalarını oynatarak "Kölen Zeynü'l-Mevasıf'tır, efendim!" demiş. Sonra da vali "Bunca çirkin olan bu adam kim?" diye sorunca; "Efendim, beni anamdan babamdan kaçıran ve her türlü kötü davranışta bulunarak bana tecavüz eden ve atalarım Müslümanların kutsal yasalarından yüz çevirmem için beni zorlamak isteyen bir Yahudidir! Her gün bana işkence ediyor ve bu yoldan direnişimi kırmaya çalışıyor! İşte söylediklerimin kanıtı olarak beni durmadan dövdüğünün bedenimdeki izleri!" diye yanıt vermiş ve büyük bir utançla omuzlarını açıp oradaki değnek izlerini valiye göstermiş. Sonra da "Ve zaten, efendimiz, şu saygın demirci, bana, bu Yahudinin uygulamak istediği barbarca davranışın tanıklığını yapacaktır! Cariyeler de söylediklerimi onaylayacaklardır! Bana gelince, ben bir Müslüman ve bir inanç sahibiyim; ve Tanrı'dan başka Tanrı olmadığına ve Peygamber'in onun elçisi olduğuna tanıklık ederim!" diye eklemiş.

Bu sözleri duyunca vali, Hubub, Kutub, Sukub ve Rukub adlı hizmetçilere dönmüş ve onlara "Hanımınızın söyledikleri doğru mu?" diye sormuş. Kendisine "Doğrudur!" diye yanıt vermişler. O zaman vali Yahudiye dönmüş ve kıvılcım saçan gözlerle ona "Ey Tanrı düşmanı, lanet olsun sana! Bu genç kadını neden anasından, babasından, evinden, yurdundan kopardın ve ona neden işkence ettin? Senin lanetli inancının korkunç hatalarına düşmesi için bizim aziz dinimizi inkâra zorladın?" diye haykırmış. Yahudi "Efendimiz, Yakub'un, Musa'nın ve Harun'un başları üzerine yemin ederim ki, bu genç kadın benim yasal eşimdir!" demiş. Bunu duyan vali "Onu sopayla dövsünler!" diye haykırmış. Muhafızlar da Yahudiyi yere yatırmışlar ve ayaklarının tabanına yüz sopa, sırtına yüz sopa, kıçına da yüz sopa vurmuşlar. Bağırıp çağırmaya ve Zeynü'l-Mevasıf'ın yasal olarak kendisine ait bulunduğunu söyleyip karşı çıkmayı sürdürmesi üzerine, vali "Suçunu itiraf etmek istemediğine göre, elleri ve ayakları kesilsin ve kırbaçlansın!" demiş.

Bu korkunç hükmü işitince Yahudi "Musa'nın kutsal boynuzları üzerine yemin ederim! Ve eğer bu da beni kurtarmaya yetmeyecekse, bu kadının eşim olmadığını ve onu ailesinden kaçırdığımı itiraf ederim!" diye haykırmış. O zaman vali "Madem ki itiraf ediyor, onu hapse atın! Tüm ömrünce orada kalsın! Kâfir

Yahudiler de böyle cezalandırılsın!" diye hükmetmiş. Yahudiyi sürükleyip hapishaneye götürmüşler. Ve hiç kuşkusuz orada çirkinliği ve inançsızlığı içinde ölmüş. Tanrı ona asla merhamet etmesin! Ve Yahudi ruhu, cehennemin sonuncu katındaki ateşlere atılsın! Ama, bizler, Müslüman olarak Tanrı'dan başka Tanrı olmadığına ve Peygamber'in onun elçisi olduğuna tanıklık ederiz!

Zeynü'l-Mevasıf'a gelince, valinin elini öpmüş ve dört hizmetçisi Hubub, Kutub, Sukub ve Rukub'u yanına alarak yeniden çadırlara dönmüş ve devecilere çadırları bozup sevgilisi Enis'in ülkesine doğru yola koyulmalarını buyurmuş.

Kervan kazasız belasız yol alıp üçüncü günün akşamı, Zeyn, kırk keşişin ve patriklerinin oturmakta olduğu bir Hıristiyan manastırına ulaşmış. Ve Daniş adıyla anılan bir patrik, tam da genç kadın, başını tahtırevandan çıkarmış, deve üzerinde oradan geçerken, temiz hava solumak üzere manastırın kapısında oturmuş bulunuyormuş. Ve patrik, bu ay yüzlü genç kadını görünce, pörsümüş yaşlı bedeninin canlandığını duyumsamış; ve ayaklarında, sırtında, yüreğinde ve başında titremeler olmuş. Ve yerinden kalkıp kervana durması için işaret etmiş ve Zeynü'l-Mevasıf'ın tahtırevanı önünde yere kadar eğilerek genç kadını aşağı inip tüm yoldaşlarıyla birlikte dinlenmeye çağırmış. Ve ona, geceleyin yolların yol kesen eşkiyayla yakılıp yıkıldığını temin ederek geceyi manastırda geçirmelerini ısrarla önermiş. Zeynü'l-Mevasıf da, bir Hıristiyan ve keşiş tarafından da ileri sürülse, bu konukseverlik önerisini reddetmek istememiş, tahtırevanından inmiş, dört yoldaşı tarafından izlenerek manastıra girmiş. Oysa, Zeynü'l-Mevasıf'ın büyüleyici güzelliğiyle yanıp tutuşan Patrik Daniş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:*

Oysa, Zeynü'l-Mevasıf'ın büyüleyici güzelliğiyle yanıp tutuşan patrik Daniş, tutkusunu ona nasıl açıklayacağını bir türlü bilmiyormış. Ve gerçekten, duyduğu aşk pek çetinmiş. Sonunda, manastırın kırk keşişi arasında en ağzı söz yapanını genç kadının yanına yollamakla en iyi yolu bulduğuna inanmış. Bu

keşiş, patriğin yararına konuşmak niyetiyle genç kadının yanına gelmiş. Ama, ondaki bu mehtapsı güzelliği görünce, ağzında dilinin binlerce düğümle bağlanmış olduğunu, onun yerine, giysisinin altında karnının parmağının bir fil hortumu gibi ayağa kalkarak sözsellikle konuştuğunu duyumsamış. Bunu gören Zeynü'l-Mevasıf; Hubup, Kutup, Sukup ve Rukup ile birlikte alabildiğine gülmeye başlamış. Sonra, keşişin, konuşmaksızın, aleti havada kalakaldığını görerek hizmetçilerine bir işaret yapmış; onlar da hemen ayağa kalkıp onu odadan dışarı itmişler.

Patrik Daniş, keşişin acınacak bir halde dışarı çıktığını görünce, kendi kendine "Kuşkusuz kızı ikna edemedi!" demiş. Ve kızın yanına çabucak ikinci bir keşiş göndermiş. İkinci keşiş de Zeynü'l-Mevasıf'ın yanına gitmiş; ama onun da başına tıpkı ilk keşişin başına gelen gelmiş. Ve kovulup, başı yere eğik patriğin yanına dönmüş; o da bir üçüncüyü, sonra bir dördüncüyü ve bir beşinciyi göndermiş; ve böylece kırkıncıya kadar bütün keşişleri görevlendirmiş. Ve her seferinde, görüşmek için yollanan keşiş, patriğin verdiği görevi dile getiremeden, varlığını ancak babadan kalma organının kalkmasıyla ortaya koyarak sonuç alamadan geri dönmüş.

Patrik bütün bunları görünce "İnsan kendi tırnaklarıyla kaşınmalı ve kendi ayaklarıyla yürümelidir" diyen atasözünü hatırlamış; ve kendi başına davranmaya karar vermiş.

O zaman ayağa kalkmış ve ağır ve ölçülü adımlarla Zeynü'l-Mevasıf'ın bulunduğu odaya girmiş. Ve işte! Tıpkı kendi keşişleri gibi, dili bir düğümle düğümlenip organı konuşarak aynı şeyler onun da başına gelmiş. Ve genç kadınla hizmetçilerinin gülüşleri ve alayları arasında, burnu ayaklarına kadar uzayarak, odadan dışarı çıkmış.

Böylece o, odadan çıkar çıkmaz, Zeynü'l-Mevasıf ayağa kalkmış ve yoldaşlarına "Vallahi! Bizim bu manastırdan hemen çekip gitmemiz gerek! Çünkü korkarım ki, bu korkunç keşişler ile bu berbat patrik bu gece gelip bize saldırırlar ve onların çirkin temaslarıyla kirleniriz!" demiş. Ve gecenin karanlığından yararlanarak beşi birden gizlice manastırdan dışarı fırlamış: Develere binerek ülkelerine gitmek üzere yeniden yola çıkmışlar. İşte onların durumu da böyleymiş.

Patrikle kırk keşişe gelince, ertesi sabah uyandıklarında, Zeynü'l-Mevasıf'ın ortadan kaybolduğunun farkına varınca, eşekler gibi anırmak için kiliselerinde toplanmışlar. Ama, ilahiler okuyup her zamanki dualarını yapacakları yerde, işte şunları doğaçlamadan söylemişler:

İlk keşiş şunu okumuş:

> Toplanın kardeşlerim, ruhum sizi terk etmeden önce; çünkü son saatim gelmekte!
> Aşkın ateşi kemiklerini eritiyor, tutku yüreğimi yutuyor ve buralara gelip kirpiklerinin ve kaşlarının fırlattığı öldürücü oklarla vuran bir güzellik için yanıp tutuşuyorum.

İkinci keşiş bu sızlanmaya şu dizelerle yanıt vermiş:

> Benden uzakta yolculuk etmekte olan sen, zavallı yüreğimi alıp götürdün de neden beni birlikte götürmedin?
> Huzurumu da birlikte götürüp ayrıldın! Ah! Keşke dönsen de beni kollarında can verirken görebilsen!

Üçüncü de şöyle şakımış:

> Ey sen, görüntüsü gözlerimde ışıldayan, ruhumu doldur ve yüreğimde yer tut!
> Senin hatıran, çocuğun ağzına tat veren baldan da tatlıdır; ve rüyalarıma gülümseyen dişlerin Azrail'in kılıcından da parlaktır!
> Bir gölge gibi geçip gittin, içime yakıp tüketen bir ateş saçarak!
> Eğer rüyamda yatağıma yaklaşacak olursan, onu gözyaşlarımla baştan aşağı ıslanmış göreceksin!

Dördüncü keşiş de şu yanıtı vermiş:

> Dilimizi tutalım kardeşlerim, acı çeken yüreklerimizi üzecek gereksiz sözlerin ağızımızdan çıkmasına izin vermeyelim!

Ey güzelliğin dolunayı! Senin aşkın parlak ışıklarını karanlık başıma saçtı ve beni sonsuz bir tutkuyla yaktın.

Beşinci keşiş, hıçkırarak, şu dizeleri okumuş:

Tek arzum, sevdiceğimdir! Onun güzelliği ayın parıltısını soldurur; tükürüğü, en değerli üzümlerin suyundan da tatlıdır; kalçalarının genişliği yaradanını över!
İşte yüreğim bana esinlediği aşkın alevleriyle yanıp tükeniyor ve gözyaşlarım gözümden balgam taşı[1] gibi akıyor!

Altıncı keşiş de onu şöyle izlemiş:

Ey gülle yüklü dal, ey göklerin yıldızları, ufkumuzda beliren ve ölümcül etkisi bir tek bakışıyla, silaha gerek kalmadan, erkekleri vurup öldüren o kız nerede?

Ve nihayet yedinci keşiş şu ezgiyi okumuş:

Onu yitiren gözlerim, yaşlarla doluyor; aşk arttıkça sabır tükeniyor! Ey yolumuza çıkan tatlı büyüleyici! Aşk arttıkça sabır tükeniyor!

Ve böylece sürerek, tüm öteki keşişler de, her biri sırası geldikçe, doğaçlamadan bir ezgi söylemiş; sonunda sıra patriklerine gelmiş: o da hıçkırıklı bir sesle şu dizeleri okumuş:

Ruhum dert dolu ve umut beni terk etti.
Hayranlık verici bir güzellik göğümüzden geçti ve benim huzurumu alıp götürdü.
Şimdi uyku kirpiklerimden kaçıp gitti ve büyük kederim onu yutup tüketti.
Tanrım, çektiğim acılardan sana sığınırım! Tanrım, ruhum ayrılıp gittiğine göre, bedenimin de bir gölge gibi silinip gitmesini sağla!

1 *Balgamtaşı:* Hacıbektaştaşı da denen değerli bir taş (Â.Ş.O.)

Şarkılarını söyleyip bitirince, keşişler, yüzlerini kiliselerinin döşeme taşlarına sürmüşler ve uzun uzadıya ağlamışlar!

Bunu izleyerek, belleklerine güvenerek, kaçan kızın resmini yapmaya ve onu inançsızlıklarının mihrabına yerleştirmeye karar vermişler. Ama bu tasarılarını yerine getirmeyi başaramamışlar; çünkü manastırda kendi mezarlarını kendileri kazdıktan sonra, ölüm onları gafil avlamış ve acılarına son vermiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:*

... Çünkü, manastırda kendi mezarlarını kendi elleriyle kazdıktan sonra, ölüm onları gafil avlamış ve acılarına son vermiş. Ve işte kırk keşiş ile patriklerinin durumu böyle olmuş!

Kervana gelince, Tanrı'nın özeniyle sağlanan bir güven içinde, hiçbir terslik olmadan geçen bir yolculuk sonunda, sağlık içinde, doğdukları ülkeye kavuşmuşlar. Ve Zeynü'l-Mevasıf, yoldaşlarının yardımıyla tahtırevanından inerek evinin bahçesinde yere ayak basmış; hizmetçisi Hubup'u dönüşünden sevgilisi Enis'e haber vermeye göndermeden önce, tüm hazırlıkları yaptırmış ve yatağını değerli amberlerle kokulandırmış.

Oysa, tam o sırada günlerini ve gecelerini gözyaşları içinde geçirmeyi sürdüren Enis, yarı uyku halinde, yatağında yatmakta imiş ve rüyasında açık seçik olarak sevgilisinin dönüşünü görüyormuş. Ve rüyalara inancı olduğundan, heyecan içinde uyanmış ve hemen Zeynü'l-Mevasıf'ın evinin doğrultusunda yollanarak rüyasının çıkıp çıkmayacağını görmeye gitmiş. Bahçe kapısını açmış ve hemen havadaki sevgilisine özgü amber ve misk kokusunu duyumsamış. Ve eve doğru uçarak orada hazırlanmış, onu beklemekte olan Zeynü'l-Mevasıf'ın odasına girmiş.

Birbirlerinin kollarına atılmışlar; ve aşklarının tutkulu belirtilerini ortaya koyarak uzun bir süre öylece kalmışlar. Ve helecan ve sevinçten bayılmamak için, içinde şeker, limon ve çiçek suyundan oluşmuş serinletici bir şerbet bulunan bir testiden içmişler. Yokluklarında başlarından geçenleri birbirlerine anlatarak, karşılıklı olarak boşalmışlar ve ancak birbirini sevip okşa-

mak ve öpüşmek için konuşmalarına ara vermişler. Ve o gece onların kaç kez ve hangi yoğunlukla aşklarını kanıtladıklarını ancak Allah bilir. Ertesi gün, genç Hubub'u kadıyı aramaya yollamışlar; o da hemen gelip evlilik sözleşmelerini yazmış. Onlar da, genç delikanlıların ve genç kadınların Orakbiçicisi kendilerine ulaşıncaya kadar mutlu bir yaşam içinde ömür sürmüşler! Ama Adaleti gereğince, güzellik ve zevkleri Dağıtana övgüler ve şükürler olsun! Ve dua ve barış, Elçilerin Sultanı ve inananlara Cennet'in yolunu açacak olan Muhammed üstüne olsun!

*Şehrazad, bu öyküyü bitirince, küçük Dünyazad "Bilsen ablacığım, ne lezzet, ne zevk, ne saflık ve üstünlük var sözlerinde!" diye haykırmış. Şehrazad da "Ama, şah bana izin verirse, bu gece anlatacağım* Tembel Gencin Öyküsü *ile kıyaslanınca bütün bu anlattıklarım nedir ki?" demiş. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz, sana bu gece de izin vereceğim; çünkü sözlerin beni doygunluğa ulaştırıyor ve bu öyküyü bilmiyorum!" demiş.*

## *Tembel Gencin Öyküsü*

Pek çok şey arasında anlatırlar ki, bir gün Halife Harun Reşid, tahtında oturmakta iken, genç haremağası, elinde üzerine inciler, yakutlar ve her türden değer biçilmez mücevher ve taşla işlenmiş kızıl altından bir taç olduğu halde içeri girmiş. Ve bu genç haremağası, Halife'nin önünde yeri öpüp saygı duruşunda bulunduktan sonra, ona "Ey Emirü'l-Müminin, hanımımız Sitti Zübeyde, selamlarını ve saygılarını bildirmek üzere beni sana yolladı. Ve de sizin çok iyi tanıdığınız bu harika tacın iri bir mücevherinin eksik bulunduğunu ve bu boş yeri dolduracak güzellikte bir mücevherin bulunamadığını bildirmemi istedi. Bütün tacirler nezdinde araştırmalar yaptırmış, kendi hazinelerini de taratmış, ama bugüne kadar bu taca takılmaya layık bir taş bulamamış! Bundan dolayı, bu konudaki arzusunu doyurmak için senin araştırmalar yaptırmanı istiyor!" demiş.

Bunun üzerine Halife, vezirlerine, emirlerine, mabeyincilerine ve subaylarına doğru dönmüş ve onlara "Hepiniz, Zübeyde'nin dilediği kadar büyük ve güzel olan bu mücevheri arayın!" demiş.

Böylece, bunların hepsi, eşlerinin ellerinde bulunan taşlar arasında bu taşı aramış; ama Sitti Zübeyde'nin dileğine uygun bir şey bulamamışlar. Ve araştırmalarının sonuçsuz kaldığını Halife'ye bildirmişler. Bunu duyan Halife'nin yüreği daralmış ve onlara "Nasıl? Ben Halife ve şahların şahı olayım da, bir taş kadar değersiz bir şeyi bulmak benim için imkânsız olsun! Lanet olsun sizlere! Gidin, çarşılarda arayın!" demiş. Onlar da gidip tacirler nezdinde araştırma yapmışlar; ve bunların hepsi birden ağızbirliği yaparak "Bunu boşuna araştırıp durmayın! Halife bu

taşı ancak Basralı bir genç olan ve Tembel Ebu Muhammed diye anılan bir gencin dükkânında bulabilir!" demişler.

Bunun üzerine Halife, Veziri Cafer'e emir vererek Basra emirine ulak yollanıp Tembel Ebu Muhammed'i hemen aratıp bulduratarak olanca süratle Bağdat'a, kendi yanına yollamasını istemiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:*

... Tembel Ebu Muhammed'i hemen aratıp bulduratarak olanca süratle Bağdat'a, kendi yanına yollamasını istemiş. Cafer de hemen bir mektup yazarak Cellat Mesrur'u, bunu çabucak Basra'ya, kentin valisi Emir ez-Zübeydi'ye götürmekle görevlendirmiş. Mesrur da, gecikmeksizin, görevini yerine getirmek üzere yola çıkmış.

Basra valisi Emir ez-Zübeydi, Halife'nin mektubunu alınca, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve Halife'nin ulağına, gerekli her türden onurlandırmayı sağlayıp saygı gösterdikten sonra, yanına muhafızlar vererek onu Tembel Ebu Muhammed'in yanına göndermiş. Mesrur da bu adamın oturmakta olduğu saraya çabucak ulaşmış; ve kapıda zengin giyimli bir köle topluluğuna rastlayarak onlara "Efendinize, Emirü'l-Müminin'in onu Bağdat'a çağırdığını haber verin!" demiş. Köleler de içeri girip duyduklarını efendilerine aktarmışlar.

Birkaç dakika sonra, genç Ebu Muhammed konutunun eşiğinde bizzat görünmüş ve Halife'nin ulağını valinin muhafızları ile birlikte görmüş; onun önünde yerlere kadar eğilerek "Emirü'l-Müminin'in buyruklarına uyulacaktır!" demiş. Sonra da "Ama sizden, ey saygın kişiler, biraz içeri girerek evimi onurlandırmanızı rica ediyorum!" diye eklemiş. Mesrur "Burada fazla eğlenemeyiz; çünkü Bağdat'ta senin gelmeni bekleyen Emirü'l-Müminin sıkı emirler verdi" diye yanıt vermiş. O da "Ama ne de olsa yolculuğa hazırlanmam için bana gerekli zamanın tanınması lazım! Böyle olunca, girin biraz istirahat edin!" demiş. Mesrur ile yoldaşları, yüzeysel olarak biraz direnir gibi görünmüşler, ama sonunda genç adamı izleyip içeri girmişler.

Daha evin giriş yerinden başlayarak, ince altın ipliklerle işlenmiş şahane kadife perdeler, değerli mermerler, işlenmiş tahta kısımlar ve daha birçok harika şey ve özellikle, halılar üzerinde de mermer zemin üzerinde de, duvarlarda ve tavanlarda da değerli madenler ve parıldayan taşlar görmüşler. Evsahibi onları, temizlikten yana göz kamaştıran ve bir gül ağacının yüreği gibi kokulu, Halife sarayında bile eşi bulunmayan şahanelikte bir hamama sokmuş. Hamamdan sonra da köleler, hepsini üzerine inciler serpilerek işlenmiş ve de ince altın ipliklerle ve her türden değerli taşla bezenmiş yeşil dibadan görkemli giysilerle donatmışlar. Ve banyodan sonra onlara sağlıklar dileyerek altın yıldızlı porselen tepsilerde bardakla şerbet ve kurabiyeler sunmuşlar. Bunu izleyerek içeriye Harut Melek kadar güzel beş oğlan çocuğu girmiş ve sağlık dileklerinden sonra evin sahibinden her birine armağan olarak beşer bin altın içeren birer kese vermişler. Bundan sonra, onları hamama götüren ilk köleler içeri girmişler ve onlardan kendilerini izlemelerini rica etmişler; ve onları, Ebu Muhammed'in, kendilerini, ipekli bir divana oturmuş, kollarını kenarları inciyle işlenmiş yastıklara dayamış olarak beklediği kabul salonuna götürmüşler. Ev sahibi onları görünce onurlarına ayağa kalkmış, onları yanına oturtmuş ve onlarla her türden harika yemekler yiyip ancak Kayserlerin saraylarında bulunan içkiler içmiş.

Bunu izleyerek genç adam ayağa kalkmış ve "Emirü'l-Müminin'in kölesiyim! Hazırlıklar tamamlandı, Bağdat'a gitmek üzere yola çıkabiliriz!" demiş. Ve onlarla dışarı çıkarak, konuklar develere yerleşirlerken, buyruklarını almak üzere sabırsızlanan köleler onu, lekesiz bir gümüş beyazlığında ve üzerindeki eyer ve koşumları, onları süsleyen altın ve değerli taşlarla parıldayan bir katırın üzengilerine basıp üstüne binmesine yardım etmişler. Mesrur ile genç Ebu Muhammed başlarında olduğu halde, Basra'yı terk edip Bağdat yolunu tutmuşlar. Ve mutlu bir yolculuktan sonra, Barış Kenti'ne ulaşmışlar ve Emirü'l-Müminin'in sarayına girmişler.

Ebu Muhammed, Halife'nin huzuruna alınınca, elleri arasından yeri üç kez öpmüş ve alçak gönüllü ve saygı dolu bir tavır takınmış. Halife onu oturmaya çağırmış. O da tahtın kenarına

saygıyla oturmuş ve seçkin bir dille "Ey Emirü'l-Müminin, itaatkâr kölen, kendisine söylenmediyse de, hükümdarının huzuruna neden çağırıldığını bilmektedir. Bundan dolayı, tek bir mücevher getirmektense, boynu bükük bir köle olarak görevinin Emirü'l-Müminin'e uygun olanı seçmesi için çeşitli boylarda mücevher getirmek olduğuna inanmıştır!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra "Halife efendimiz bana izin verirse, yanımda, sadık bir kulun hükümdarına armağanı olarak getirdiğim çekmeceleri açayım!" demiş. Halife ona "Bunda bir uygunsuzluk görmüyorum!" demiş.

O zaman Ebu Muhammed, çekmeceleri yukarıya, kabul salonuna, getirtmiş. Ve ilk çekmeceyi açmış; ve aklı ziyana uğratan birçok mücevher arasından sakı altın, dalları ve yaprakları zümrüt ve mavi zümrütten, meyveleri portakal, elma ve nar yerine yakut, inci ve sarı yakuttan üç cevahir ağaç çıkarmış. Sonra, Halife bu ağaçların güzelliğine hayranlıkla bakarken, ikinci çekmeceyi açmış ve öteki göz kamaştıran mücevherler arasından...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Sonra, Halife bu ağaçların güzelliğine hayranlıkla bakarken, ikinci çekmeceyi açmış ve öteki göz kamaştıran mücevherler arasından ipek ve altından; üzerine inciler, Yemen taşı, zümrüt, yakut, gökyakut ve adı bilinmeyen daha birçok mücevher takılmış; orta direği Hint sarısabırından; ve tüm etekleri her renkten mücevherlerle teyellenmiş; içi harika bir sanatla vahşi hayvanların zarafetle boğuştuğunu ve kuşların uçuştuğunu gösteren nakışlarla süslü bir çadır çıkarmış. Bütün bu hayvanlar ve kuşlar altın, zebercet, Süleyman taşı, zümrüt ve daha pek çok türde mücevher ve değerli madenlerden imiş.

Genç Ebu Muhammed çekmeceden bu çeşitli eşyayı çıkarıp şöylece halının üzerine dizince, ayağa kalkmış ve başını oynatmadan, kirpiklerini indirip kaldırmış. Ve hemen salonun ortasında, sanki yirmi kişi işe girişmiş gibi çabukluk, düzen ve dengelilik sağlanarak bütünüyle kendiliğinden bir çadır kurul-

muş; ve üç harika ağaç kendiliğinden çadırın kapısına dikilip onu gölgeleriyle korumuşlar.

Bunun üzerine, Ebu Muhammed, çadıra ikinci bir kez bakmış ve çok hafif bir ıslık çalmış; hemen çadırın içindeki mücevher kuşlar ötmeye ve altın hayvanlar da onlara tatlılık ve uyumla yanıt vermeye başlamışlar. Ebu Muhammed, kısa bir süre geçince, ikinci bir ıslık çalmış; bütün bu hep birlikte sesleniş başladıkları notada susmuş.

Halife ile yöresinde bulunanlar bu olağandışı şeyleri görüp işitince, rüya mı gördüklerini, yoksa uyanık mı olduklarını bilememişler. Ebu Muhammed, bir kez daha Harun Reşid'in önünde eğilerek elleri arasından yeri öpmüş; ve ona; "Ey Emirü'l-Müminin, senin hoşuna gitme bahtına erişen bu armağanları, herhangi bir yarar sağlamak amacıyla getirdiğimi sanma! Bunları sadece sadık bir kulun efendisi hükümdarına saygısının bir ifadesi olarak sundum. Ve bunlar, eğer izin verirsen, benim sana asıl sunmayı düşündüğüm şeyler yanında hiçbir şey değildir!" demiş.

Halife eşlerini ömrünce görmediği bu şeylerin daldırdığı şaşkınlıktan biraz kurtulunca, genç adama "Bana söyleyebilir misin ey genç adam, sen benim tebaam arasında sıradan birisi iken, bütün bu şeyler nereden geliyor? Sen, sanırım, Tembel Ebu Muhammed adıyla tanınıyorsun! Ve biliyorum ki, baban sade bir hamam hacamatçısı idi ve sana hiçbir miras bırakamadan öldü! Nasıl oldu da sen, bu kadar kısa bir zamanda ve bu denli genç iken, böyle büyük bir zenginliğe, seçkinliğe ve güce ulaştın?" demiş. Ebu Muhammed de "Sana öykümü anlatayım, ey Emirü'l-Müminin! Bu öykü öylesine akıl almaz olağandışılıklarla doludur ki, bir dövme iğnesiyle gözün iç köşesine yazılsa, ondan yararlanmak isteyenler için zengin bir ders oluştururdu!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid de son kertede kafası karışarak "Haydi öyleyse, bize anlatacağını çabucak anlat, ya Ebu Muhammed!" demiş; genç adam da şu öyküyü anlatmış:

Bil ki, ey Tanrı gücünü ve utkusunu arttırası Emirü'l-Müminin, ben, gerçekte, halk içinde Tembel Ebu Muhammed olarak tanınmışımdır; bana ve anama geçimimizi sağlamaya yeter bir şey bırakmadan ölen fakir bir hamam hacamatçısının oğluyum.

Ve sana bütün bu ayrıntıları anlatanlar doğru söylemişler; ama sana, bu adın bana nasıl ve niçin takıldığını anlatmamışlar! Şimdi ben anlatayım! Ey Emirü'l-Müminin, ben, çocukluğumdan beri, yeryüzünde rastlanabilecek en gevşek ve en tembel oğlandım. Ve gerçekte, benim gevşekliğim ve tembelliğim öyle büyüktü ki, yerde yatarken öğle vakti olur ve güneş tüm ateşlerini kafama yağdırırken, ben bir gölgeye sığınmak için yerimi değiştirmek zahmetine katlanmazdım ve bir kolumu ya da bir bacağımı oynatmaktansa bir göleves gibi kavrulmaya bırakırdım kendimi... Böylece kafatasım çabucak tüm darbelere karşı dayanıklı hale geldi; öyle ki, ey Emirü'l-Müminin, şimdi celladın Mesrur'a kılıcıyla başıma vurmasını emir buyursanız, göreceksiniz ki kılıcı, kafamın kemiklerine çarpınca kırılıp bin parça olacaktır.

Tanrı'nın rahmetine ulaşası babam öldüğünde, on beş yaşında bir oğlandım; ama sanki iki yaşından fazla değil gibiyim; çünkü ne çalışmak istiyor ne de yerimden kıpırdıyordum; ve zavallı anam, beni beslemek için mahalledeki evlerde çalışmak zorunda bulunuyordu; bense bütün günümü yatarak geçiriyor, yüzümün tüm çukur yerlerinde mesken tutmuş olan sinekleri kovmak için bile elimi kaldırmak gücünü harcamıyordum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

... Sinekleri kovmak için bile elimi kaldırmak gücünü harcamıyordum.

Böylece bir gün, rastlantılar arasında en güç bulunur bir rastlantıyla anam, onu çalıştıranların hizmetinde zorlu bir ay geçirdikten sonra, elinde çalışmasının ürünü olan beş parça gümüş parayla yanıma geldi. Ve bana "Yavrum, duydum ki, komşumuz Şeyh Muzaffer, Çin'e gitmek üzere yola çıkıyormuş. Biliyorsun ki oğlum, bu saygın şeyh yüce bir kişidir; bizim gibi fakirleri küçümsemez ve onları başından defetmez. Şu beş gümüş dirhemi al, birlikte gidip şeyhi görelim; beş dirhemi kendisine ver ve ondan Çin'de, burada satman ve Allah merhametini bizden esirgemezse hiç kuşkusuz hatırı sayılır bir kazanç sağlaman için mal satın alma-

sını rica edersin! İşte, oğlum, zengin olmamız için bir fırsat çıktı! Ve Tanrı'nın sağlayacağı ekmeği reddeden, inançsız biridir!" dedi.

Ben de, annemin bu konuşmasını duyunca, gevşekliğimi daha da arttırdım, sanki ölü gibi davrandım. Anam da bana, Tanrı'nın adını ve babamın mezarını anarak her türden rica ve yalvarmalarda bulundu. Ama, bütün bunlar boşuna oldu! Çünkü ben, horlar gibi yapıyordum boyuna! O zaman bana "Ölülerin erdemi üzerine yemin ediyorum ki, ey Tembel Ebu Muhammed, söz dinleyip birlikte Şeyh Muzaffer'in yanına gitmek için bana eşlik etmezsen, sana artık ne yiyecek ne de içecek bir şey veririm. Bırakırım açlıktan ölürsün!" dedi. Ve bu sözleri öylesine kararlı bir edayla söyledi ki, ey Emirü'l-Müminin, bu kez söylediklerini yerine getireceğini iyice anladım; ağzımdan yavaşça "Oturmama yardım et!" diye fısıldadım. O da kolumdan tuttu ve beni kaldırıp oturmama yardım etti. O zaman, yorgunluktan ezgin, ağlamaya koyuldum; ve iniltilerim arasında "Bana pabuçlarımı ver!" diye fısıldadım. Pabuçlarımı getirdi; ona "Ayağıma giydir!" dedim. Beni kaydırıp ayak üzeri getirdi. Can veriyor gibi inleyerek ona "Yürürken bana destek ver!" dedim. Ardıma geçip bana destek verdi ve ilerlemem için yavaşça itti. Ben de ağır ağır her adımda soluk almak için duraksayarak ve sanki can veriyor gibi başımı omuzlarım arasında eğerek ilerlemeye başladım. Ve böylece sonunda deniz kıyısına ulaştım; orada, yöresinde yakınları ve dostları bulunan ve yola çıkmak üzere olan Şeyh Muzaffer'in yanına gittim. Benim oraya gelişim herkes tarafından şaşkınlıkla karşılandı ve bana bakarak "Ne olmaz şey! İlk kez Tembel Ebu Muhammed'in yürüdüğünü görüyoruz! Ve de kendisi ilk kez evinden dışarı çıkıyor!" diye haykırdılar.

Ben de, şeyhin yanına ulaşınca, ona "Amca, sen Şeyh Muzaffer'sin, değil mi?" diye sordum. Bana "Buyur, ey Ebu Muhammed, ey benim eski dostum Tanrı'nın lütfu ve acıması üzerinde olası hacamatçının oğlu!" dedi. Ona, beş gümüş dirhemi vererek "Şu beş dirhemi al, ey şeyh ve bana Çin'den mal alıp getir! Kim bilir belki de, senin aracılığınla, bu, bize zenginlik sağlayacak bir fırsat olur!" dedim. Şeyh Muzaffer de bu beş dirhemi almazlık etmedi ve bunları "Tanrı adına!" deyip kuşağına sıkıştırarak, bana "Allah hayırlar versin!" dedi; ve benden ve annemden izin

aldı ve yolculuk için ona eşlik eden çok sayıda tacirle birlikte Çin'e gitmek için gemiye bindi.

Tanrı, engele uğramadan Şeyh Muzaffer'e Çin'e ulaşmak güvenliğini sağlamış. Orada, kendisi de, birlikte yola çıktığı öteki tacirler de satacaklarını satmışlar ve alacaklarını almışlar ve yapmaları gereken bütün işleri yapmışlar! Bunu izleyerek, yoldaşlarıyla birlikte dönüş için kiraladıkları aynı gemiye binmiş ve yelken açıp Çin'i terk etmişler.

On günlük gemi yolculuğunun sonunda, Şeyh Muzaffer, bir sabah, ansızın ayağa kalkmış ve ellerini umutsuzlukla birbirine çarpmış ve "Yelkenleri indirin!" diye haykırmış. Tacirler şaşkınlığa düşerek "Sorun nedir, ey şeyh Muzaffer?" diye sormuşlar. O da "Çine dönmemiz gerek!" demiş. Onlar da, şaşkınlığın sınırında, kendisine "Hangi nedenle, ey Şeyh Muzaffer?" diye sormuşlar. Şeyh "Bilin ki, Tembel Ebu Muhammed'in bana verdiği beş gümüş dirhem karşılığı mal satın almayı unuttum!" demiş. Tacirler de ona "Tanrı senin yanında olsun, ey şeyhimiz, harcanan bunca gayret ve geçirilen bunca tehlikeden sonra ve zaten uzun süreden beri evimizden uzakta kalmışken, bizi böyle önemsiz bir şey için Çin'e dönmeye zorlama!" demişler. O "Kesinlikle Çin'e dönmemiz gerek! Çünkü benliğim Ebu Muhammed'e ve rahmetli hacamatçının eşi zavallı anasına verdiğim söze bağlı!" demiş. Onlar da "Bu seni yolundan alıkoymasın, ey şeyh! Biz, her birimiz sana, beş dirhemlik gümüşün getireceği kâr yerine, Ebu Muhammed'e teslim etmen için beşer altın dinar vermeye hazırız! Ülkeye ulaştığımızda, hepsini Tembel Ebu Muhammed'e verirsin!" demişler. O da "Kendisi adına önerinizi kabul ediyorum!" demiş. O zaman tacirler, benim adıma, Şeyh Muzaffer'e beşer altın dinar vermişler ve yolculuklarını sürdürmüşler.

Böylece yol almakta iken, gemi, ihtiyaçlarını karşılamak için adalardan bir adada durmuş. Şeyh Muzaffer ile tacirler, karada dolaşmak için gemiden inmişler. Ve Şeyh, dolaşıp bu adanın havasını soluduktan sonra, gemiye binmek üzere dönerken, deniz kenarında, satmak üzere yirmi kadarını yanında bulunduran bir maymun taciri görmüş. Ama bütün bu maymunlar arasında, pek düşkün görünüşlü, tüyü dökülmüş, titreyip duran ve gözleri yaşlı

biri varmış. Öteki maymunlar, sahipleri müşterilerle ilgilenmek üzere her başını çevirişte, bu sefil arkadaşlarının üzerine atılıp onu ısırıp tırmalayarak başına çişlerini yapmaktan geri durmuyorlarmış. Şeyh Muzaffer de, yufka yürekli olduğundan, bu zavallı maymunun durumundan çok duygulanmış ve tacire "Şu maymunu kaça satıyorsun?" diye sormuş. O da "Şu mu efendim? Pek pahalı değil! Ondan kurtulmak için sana sadece beş dirheme satarım!" demiş. Şeyh de kendi kendine "Bu, tam da yetimin bana verdiği para miktarı! Onun için bu hayvanı satın alacağım! Bununla sokaklarda dolaşır ve kendisinin ve anasının ekmeğini kazanır!" demiş. Ve beş dirhemi maymuncuya ödemiş ve geminin tayfalarından biriyle maymunu gemiye aldırmış. Bunu izleyerek yoldaşlarıyla birlikte, yola çıkmakta olan gemiye binmiş.

Ancak yelken açmadan önce, denizin dibine dalarak her seferinde sudan, ellerinde inci dolu istiridyeler çıkaran inci avcılarını görmüşler. Bunu aynı şekilde maymun da görmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:*

Bunu aynı şekilde maymun da görmüş. Ve birdenbire sıçrayarak denize atlamış. Ve suyun dibine dalarak oradan bir süre sonra, ellerinde ve ağzında içi iri ve harika güzellikte inci dolu istiridyelerle çıkmış. Ve gemiye tırmanarak avladıklarını getirip şeyhe vermiş. Sonra, elleriyle "Benim boynuma bir şey bağla!" anlamına gelen işaretler yapmış. Şeyh de onun boynuna bir torba bağlamış. Maymun yeniden denize dalarak torbası daha büyük ve ilkin çıkanlardan daha güzel incilerle dolu olarak geri dönmüş. Sonra, bunu izleyerek birçok kez daha denize dalmış ve her seferinde dönüp şeyhe torba dolusu harika avlar sunmuş.

Hepsi bu kadar! Şeyh de, tüm tacirler de, şaşkınlığının sınırına ulaşmışlar. Ve kendi kendilerine "Gücü sınırsız olan Tanrı'dan daha güçlü ve kudretli varlık yoktur! Bu maymun, bizim bilmediğimiz gizlere sahip! Ama bütün bunlar, hacamatçının oğlu Ebu Muhammed'in bahtında yazılıymış!" demişler. Bunun ardından yelken açarak inci adasından ayrılmışlar. Ve harika bir

deniz yolculuğundan sonra Basra'ya ulaşmışlar.

Karaya ayak basar basmaz, Şeyh Muzaffer gelip kapımızı çaldı. Annem içeriden "Kim o?" diye sordu. O da "Benim! Aç kapıyı, ey Ebu Muhammed'in anası! Çin'den geri döndüm!" dedi. Anam da bana "Ayağa kalk, Tembel! Bak, Şeyh Muzaffer Çin'den dönmüş!" diye haykırdı ve "Git de, ona kapıyı aç, onu selamlayıp hoş gelişler dile! Sonra sana ne getirdiğini, Tanrı'nın onun aracılığıyla bizim ihtiyacımıza yetecek bir şeyler sağlayıp sağlamadığını sorabilirsin!" diye ekledi. Ben de, ona "Kalkmam ve yürümem için bana yardım et!" dedim. O da bunu yaptı. Ayaklarım urbamın eteklerine takılarak sürüklene sürüklene kapıya kadar gittim ve kapıyı açtım. Şeyh Muzaffer de, ardında köleleri olduğu halde, kapıdan içeri girdi ve bana "Selam ve kutluluk yolculuğumuza uğur getiren beş gümüş dirhemin sahibi üzerine olsun! İşte, oğlum, şunları sana getirdim!" dedi. Ve evin giriş bölümüne inci torbalarını, tacirlerin kendisine vermiş oldukları altınları sıraladı ve maymunun bağlı bulunduğu ipi elime verdi. Sonra bana "İşte bütün bunları sana o beş dirhem sağladı! Bu maymuna gelince, oğlum, ona kötü davranma! Çünkü bu hayırlı bir maymundur!" dedi. Sonra, bizden izin isteyerek köleleriyle birlikte çekip gitti.

O zaman ben, ey Emirü'l-Müminin, anama doğru döndüm ve ona "Görüyor musun anacığım, içimizden hangimiz haklıymışız! Bana her gün 'Ayağa kalk tembel ve çalış!' diyerek yaşamı burnumdan getirirdin! Ben de sana 'Beni yaratan kısmetimi de verir!' derdim" dedim. Anam da, bana "Hakkın varmış, oğlum! Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır ve ne yaparsa yapsın, ondan kurtulamaz!" diye yanıt verdi. Sonra incileri saymama ve iriliklerine ve güzelliklerine göre ayırmama yardım etti. Ben de tembelliği ve miskinliği terk ettim ve her gün çarşıya giderek tacirlere incileri satmaya başladım. Ve büyük bir kâr sağlayarak tarlalar, evler, dükkânlar, bahçeler, saraylar; erkek ve dişi köleler ve genç oğlanlar satın aldım.

Maymun da beni her yerde izliyor ve ben ne yersem yiyor, ne içersem içiyor ve beni hiç gözünden ayırmıyordu. Ama bir gün, kendime yaptırdığım sarayda otururken, işaretle bir mürekkep hokkası, bir kalem ve bir kâğıt istediğini anlattı. Bu üç şeyi

kendisine sağladım. O da kâğıdı alıp sol avcuna yerleştirdi ve "Ey Ebu Muhammed, bana git beyaz bir horoz getir! Ve beni bahçede bul!" yazdı. Ben de, bu satırları okuyunca, gidip beyaz bir horoz aradım ve bulup bahçedeki maymuna vermek için koşarak geri döndüm; onu ellerinde bir yılan tutmuş olarak gördüm. Horozu aldı ve yılanın üzerine bıraktı. İki hayvan hemen dövüşe başladılar; sonunda horoz yılanı yendi ve öldürdü. Sonra horozların her zaman yaptıklarına aykırı olarak, bitirinceye kadar yedi.

O zaman maymun horozu aldı, bütün tüylerini yoldu ve bunları birbiri ardından bahçeye dikti. Sonra horozu öldürdü ve bütün tüylerini kanıyla suladı. Ve horozun kursağını alıp temizledi ve bahçenin ortasına koydu. Bunu izleyerek...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yetmiş birinci gece olunca...*

*Küçük Dünyazad, ablasına "Ablacığım, lütfen, Ebu Muhammed maymunu, horozun tüylerini bahçeye diktikten ve onları horozun kanıyla suladıktan sonra, ne yaptı, çabucak anlat!" demiş. Şehrazad da "Tüm dost yüreğimle!" demiş ve sözünü şöyle sürdürmüş:*

Maymun horozun kursağını alıp temizledi ve bahçenin ortasına koydu. Bunu izleyerek, her bir tüyün önüne gidip anlayamadığım haykırışlarla çenesini takırdattı. Sonra da yanıma geldi: akıl almaz bir sıçrayışla yerden havalandı ve göğe ağarak gözlerimin önünde kayboldu. Ve aynı anda horozun bütün tüyleri, bahçemde, dalları ve yaprakları zümrüt ve maviye çalar zümrüt olan ve meyve olarak yakuttan, inciden ve her tür değerli taştan oluşmuş birer altın ağaca; ve horozun kursağı, size bahçemdeki üç ağaçla birlikte sunmak cesaretinde bulunduğum şu çadıra dönüştü!

O zaman ben de, her bir taşı bir hazineye bedel olan bu değeri ölçülmez varlıkla artık zengin olmuş bulunduğumdan, Peygamberimizin ardılı olan Basra Şerifi'nin kızını evlenmek üzere istedim. Şerif de, sarayımı ve bahçemi ziyaret ettikten sonra, bana kızını verdi. Şimdi ben onunla, büyük bir zevk ve mutlu-

luk içinde yaşıyorum! Ve bütün bunlar, gençliğimde, asla ihtiyaç içinde olan inanç sahiplerini bırakmayan, Kısmet Dağıtıcı'nın sınırsız cömertliğine inanmış olmamdan kaynaklandı! demiş.

Halife Harun Reşid, bu öyküyü işitince, hayranlığın sınırında hayranlık duymuş ve "Tanrı'nın lütufları sınırsızdır!" diye haykırmış. Ve Ebu Muhammed'i, bu öyküyü sarayın kâtiplerine yazdırması için yanında alıkoymuş. Onu onurlar ve konuğunun kendisine sunduğu armağanlarla eşit görkemlikte armağanlarla donatmadan Bağdat'tan ayrılmasına izin vermemiş. Ama yine de Tanrı en cömert ve en kudretli varlıktır!

*Şah Şehriyar bu öyküyü işitince, Şehrazad'a "Ey Şehrazad, bu öykü verdiği ibretle beni doyurdu!" demiş. Şehrazad da "Evet ey şah, ama bu öykü, sana bu gece anlatacağım bir başka öyküyle kıyaslanamaz!" demiş.*

# ON BİRİNCİ KİTAP

*(Revue Blanche, 1902)*

*"Versailles Sultanı" Pierre de Nolhac'a*

J.C.M.

# *Genç Nur ile Yiğit Frenk Kızının Öyküsü*

*Ve Şehrazad demiş ki:*

Bana kadar ulaşmıştır ki, ey bahtıgüzel şah, eski zamanlarda, çağlar öncesinde, Mısır ülkesinde, soylular arasında, yaşamını karada ve denizde yolculuklar yaparak adalarda ve cezirelerde, bilinen ya da bilinmeyen ülkelerde geçirmiş ve ne tehlikeden, ne yorgunluktan ne de acı duymaktan çekinmiş, sadece işitilmesi küçük çocukların bile saçlarını bembeyaz edebilecek tehlikelere göğüs germiş bulunan Tac adlı birisi yaşarmış. Ama artık zenginleşmiş, mutlu ve saygın birisi olduğundan Tacir Tac, sarayının orta yerinde, keyfince divana kurularak ve başı tertemiz beyaz muslinden sarığıyla sarılı sakince yaşamak için yolculukları terk etmiş bulunuyormuş. Arzularını doyurmak için hiçbir noksanı yokmuş. Çünkü sarayının odaları, haremi, dolapları ve sandıkları görkemli şeylerle, Mardin giysileri, Baalbek kumaşları, Humus ipeklileri, Şam silahları, Bağdat dibaları, Musul tülleri, Magrip pelerinleri ve Hint gergef işleriyle doluymuş ve bunların eşlerine şahların ve sultanların saraylarında bile rastlanmazmış. Çok sayıda zenci ve beyaz kölelerle Türk memluklara, cariyelere, haremağalarına, cins atlara, katırlara ve Baktria develerine, hecin develerine, Yunanlı ve Suriyeli genç oğlanlara, Kafkasyalı genç kızlara, küçük Habeş hadımlara ve her ülkeden gelmiş genç kadınlara sahipmiş. Böylece, hiç kuşkusuz, zamanının en doygun ve en onurlanmış taciriymiş.

Ama Tacir Tac'ın sahip olduğu en değerli ve en göz kamaştıran varlık, on dördündeki, ayın ondördünden de çok daha güzel olan kendi genç oğluymuş. Ne baharın tazeliği, ne beng ağacının

bükülgen dalları, ne sakındaki gül, ne saydam su mermeri; kısacası hiçbir şey, onun mutlu delikanlılığının narin güzelliğine, yürüyüşünün bükülgenliğine, yüzünün tatlı renklerine ve büyüleyici bedeninin saf beyazlığına denk değilmiş. Ve zaten, onun üstün niteliklerinden esinlenen şair şöyle dizeler döktürerek bir şarkı okurmuş:

> O denli güzel olan genç dostum bana "Ey şair, senin sözselliğin kusurlu!" dedi. Ben de ona şöyle dedim: "Efendim, bizim davamızda sözselliğin yeri yok! Sen güzellik şahısın ve sende her şey aynı eşitlikte mükemmeldir!
> "Ama bana bir üstünlük belirtmek izni verirsen, ne güzeldir derim, yanağının üzerindeki kara ben, beyaz mermer bir masadaki amber damlası gibi! Ve de işte kirpiklerinin hançerleri ilgisizlere savaş açmakta!"

Bir başka şair de demiştir ki:

> Bir savaşın patırtısı içinde, birbirini öldürenlere sorarım: "Neden bunca kan dökülüyor?" diye. Bana "Şu gencin güzel gözleri uğruna!" derler.

Bir üçüncüsü de der ki:

> Kendiliğinden beni görmeye gelir de beni heyecanlar içinde ve duyarlı görünce "Neyin var? Neyin var senin?" diye sorar. Ona "Delikanlı, gözlerinin oklarını uzaklaştır benden!" derim.

Bir diğeri de demiştir ki:

> Kamerler ve ceylanlar çekicilik ve güzellikten yana onunla yarışmaya gelirler; ama ben onlara derim ki "Ey ceylanlar, çabucak kaçıp gidin ve bu tavusla sakın yarışmayın! Ve siz ey kamerler, siz de çekinin bundan! Çünkü bütün çabalarınız boşunadır!"

Bir diğeri de demiştir ki:

> Narin delikanlı! Onun saçının siyahında ve alnının beyazlığında, âlem, kimi zaman gün ışığına, kimi zaman gecenin karanlığına dalar! Oh! Yanağındaki beni sakın küçümsemeyin! İnce yapılı lale, taçyaprağını süsleyen siyah damlanın daha belirgin kıldığı kızıl parlaklığı içinde onun kadar güzel değildir!

Ve bir başkası da demiştir ki:

> Güzellik suyu yüzüne dokunarak saflaşır! Ve kirpikleri, âşıklarının yüreğini delmek için okçulara oklar sağlar! Ama onun asıl üç yetkinliği övülesidir: güzelliği, inceliği ve uğrunda duyduğum aşk! Yeğni giysileri, tıpkı saydam bulutların ayın tatlı görünümünü belirttiği gibi, zarif art yuvarlarının sınırlarını açığa vurur!
>
> Gözbebekleri karadır, karadır yanağını süsleyen küçük ben; aynen, gözyaşlarım da karadır benim! Bu kusursuz siyahlıklar övülesidir!
>
> Alnı, yüzünün ince çizgileri ve aşkı uğruna tükenen bedenim ayın ince hilaline benzerler: onlar parlaklığıyla, tükenen bedenim de şekli bakımından! Övülesidir görkemliği!
>
> Gözbebekleri, kanımla sulanmalarına karşın hiç kanlanmazlar ve kadife gibi yumuşaktırlar. Gözbebekleri üç kez övülesidir!
>
> Birleştiğimiz gün, dudaklarının ve gülüşünün saflığıyla susuzluğumu giderir! Ah! Ben de ona karşılık, yasal olarak kullansın diye, mallarımı, kanımı ve hayatımı veririm! Ve sonsuza dek saf dudaklarını ve gülüşünü överim!

Ve de binlercesi arasından başka bir şair de demiştir ki:

> Gözlerini koruyan tonozlu kaşları, bakışlarıyla büyüleyici ışınlar fırlatan gözleri; narin biçimleri, bakışlarının keskin hançerleri, yürüyüşündeki üstün zarafet, siyah saçlarının rengi; uykuyu kaçıran ve aşk diyarında yasa koyan

gözleri; saçının, akreplere benzer, gönüllere umutsuzluk ışınları fırlatan kıvrımları; yanaklarında çiçek açan güller ve zambaklar; gülüşünün parıldadığı yakut dudakları; göz kamaştıran inci dişleri; saçlarının hoş kokusu; konuşunca ballar ve şarap ırmakları akıtan ağzı; bükülgen bedeninin dalı; yeğni yürüyüşü; yürüse de, otursa da titreyen gösterişli kalçaları; kayısı renkli cildinin ipeği; adımlarına eşlik eden çekiciliği ve zarafeti; tavırlarındaki incelik, sözlerinin tatlılığı, doğuşundaki soyluluk ve bahtının yüceliği; bütün bu zor bulunur Tanrı bağışları üzerine yemin ederim ki, öğleyin güneş, onun yüzünden daha az parlaktır; ve yeni doğan ay tırnağının bir kırpıntısından başka bir şey değildir; ve misk kokusu, soluğu kadar hoş değildir; ve koku yüklü meltem, saçlarının kokusunu çalmıştır!

Günün birinde Tacir Tac'ın oğlu olan bu harika genç babasının dükkânında oturmakta iken dostlarından kimi gençler onunla görüşmeye gelmişler ve ona...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:*

... Günün birinde Tacir Tac'ın oğlu olan bu harika genç babasının dükkânında oturmakta iken, dostlarından kimi gençler onunla görüşmeye gelmişler ve ona, içlerinden birine ait olan bahçede dolaşmayı önermişler ve "Ey nur, bu bahçenin ne denli güzel olduğunu göreceksin!" demişler. Nur da onlara "Çok isterdim sizinle gelmeyi! Ama, ilkin gidip babamdan izin almam gerek!" demiş. Ve gidip babasından bu izni istemiş. Tacir Tac da ona pek güçlük çıkarmamış ve Nur'a izin bağışlamış; ve dahası, arkadaşlarının sırtından geçinmesin diye altın dolu bir de kese vermiş.

Bunun üzerine Nur ve delikanlılar katırlara ve eşeklere binmişler ve gözleri okşayabilecek ve ağzı tatlandırabilecek her şeyi bulunan bir bahçeye ulaşmışlar. Ve Cennet kapısı kadar güzel, çeşitli renkteki mermerlerin sırayla dizilmesinden oluşmuş ve

şairin tanımladığı gibi siyah, beyaz ve altın renkli üzüm salkımlarıyla ağırlaşarak tırmanan asma dallarıyla gölgelenmiş tonozlu bir kapıdan içeri girmişler:

> Ey şarap yüklü, şerbet kadar tatlı ve karga kadar siyah üzüm salkımları, koyu yapraklar arasından sızan parıltınız, yeni kınalanmış kadın parmakları gibi gösterir sizi; ve kütüklerin üzerinde zarafetle sarkarak, her durumda, sarhoş edersiniz bizi ve ruhumuz güzelliğine hayran olur; çiğneme fıçısında öylece durur ve sarhoş eden bala dönüşürsünüz!

Ve içeri girdiklerinde, bu tonozlu kapının yukarısına mavi harflerle şu dizelerin kazılı bulunduğunu görmüşler:

> Gel, dost! Bir bahçenin güzelliğinden yararlanmak istiyorsan, gel beni gör!
> İçimde açılan yollara sadık, avare imbatın serin dokunuşuyla ve beni güzel giysilerle donatan ve yaprak yenleri içinde gülümseyen çiçekleri görerek yüreğin kederlerini unutsun!
> Cömert gökyüzü, meyvelerinin ağırlığıyla sarkan dallarla donanmış ağaçlarımı bol bol sular. Ve sen, meltemin parmaklarıyla dallar raksederek salanırken, Yedi Kandilli Ülker yıldızının hayran, cömert ellerle üzerime sıvı halinde altın döktüğünü ve bulutların incisini serptiğini görürsün!
> Ve eğer dallarla oynamaktan yorulursa meltem; onunla buluşmak üzere koşuşan derenin dalgalarını okşamak için oradan ayrılır; sonra da onun, çiçekleri ağızlarından öpmek için hemen oradan ayrıldığını görürsün!

Bu kapıyı aştıklarında, bahçenin bakıcısını gölgelikte, tırmanan asmaların oluşturduğu beşik şeklindeki çitin önünde otururken görmüşler. Bakıcı onları görünce, onurlarına ayağa kalkmış; ve Cennetin hazinelerini bekleyen Rıdvan kadar iyilik dolu, önlerine gelmiş ve selamlaşmalardan ve hoş gelmeler diledikten sonra, onların bineklerinden inmelerine yardım etmiş; ve

tüm ayrıntılarıyla bahçenin her yanını göstermek üzere onlara kılavuzluk etmiş. Ve böylece çiçekler arasında dolanan ve onları kederlenerek terk eden güzel suları, kokularıyla ağırlaşmış bitkileri, meyvelerinin ağırlığıyla yorgun düşmüş ağaçları, ötücü kuşları, çiçek fidanlarını, baharat çalılarını, bahçeyi Cennet bahçelerinden kopmuş gibi gösteren her şeyi görmüşler. Ve onları sözle tanımlanamaz şekilde hayran bırakan şey, binlercesi arasından bazılarını sunduğumuz birçok şairin gönül bağlayarak şiirlerle övdüğü ve şarkı halinde okuduğu, başka hiçbir yerde eşi bulunmaz meyve ağaçları olmuş:

*Narlar:* Parlak kabuklu, saydam zarlar içindeki yakut taneleriyle yarık, nefis narlar; sizler bekâret kanının donmuş damlalarısınız!
İnce zarlı narlar, siz delikanlı kızların, erkekleri görünce ileri fırlayan bağrındaki dik memelersiniz!
Öylesine kubbelersiniz ki, size bakınca, mimarinizi kavrıyorum ve sizi yersem, tüm dertlerden kurtuluyorum!

*Elmalar:* Hoş çehreli güzel elmalar, tatlı ve mis kokulu elmalar; renklerinizi gösterirken gülersiniz, bazen kızıl, bazen sarı! Bazen mutlu bir âşığın, bazen de mutsuz bir âşığın yüzü gibi; ve iki türden yüzünüzde utancın rengiyle umutsuz bir aşkın rengini birleştirirsiniz!

*Kayısılar:* Çekirdek içleri tatlı kayısılar, sizin yüceliğinizden kim kuşku duyar? Daha tazeyken yıldızlara benzer çiçeklerdiniz; yapraklar arasındaki yuvarlak ve baştan başa altın olgun meyvelerinizle, sizi küçük güneşler yerine koyarlar!

*İncirler:* Ey beyaz, ey siyah incirler, tepsilerim üzre hoş geldiniz! Sizi Yunanistan'ın beyaz bakirelerini sevdiğim kadar seviyorum, Habeşistan'ın sıcak kızlarını sevdiğim kadar seviyorum!
Ey benim yeğ tuttuğum dostlarım, sizi gördüğümde yüreğimin duyduğu fırtınalı arzulardan öylesine eminsiniz ki, olduğunuz gibi kendinizi bırakırsınız, kaygısızca!

Sizi bunca seviyorsam, ey tecrübe dolu meyveler, sizin olgunluğunuzu pek az uzmanın takdir etmeyi bilmesindendir!
Yumuşak dostlar, sizi tüm rüzgârların salladığı dallar üzerinde, düş kırıklığıyla, buruş buruş tatlısınız ve solgun sarı papatya çiçeği gibi kokulusunuz!
Ve sadece siz, tüm hemşireleriniz arasında, ey usareyle dolu meyveler, arzu anlarında, baldan ve güneşten oluşmuş özsuyun damlasını parlatmasına izin vermesini bilirsiniz!

*Armutlar:* Ey henüz bakire ve tadı biraz ekşi, ey Sinalı, İyonyalı, Halepli genç kızlar!
Sizler ki, incecik bir bedene takılı şahane kalçalarınız üzerinde salınarak, hiç kuşku duymadan, sizi yutacak âşıklarınızı beklersiniz!
Ey armutlar! İster sarı olun, ister yeşil; ister yuvarlak olun, ister uzun; ister dallarda ikişer ikişer, ister teker teker yer alın!
Siz bizim zevkimiz için her zaman hoşsunuz ve arzulanırsınız! Ey ağızda eriyen, hoş meyveler, her dokunduğumuzda bizim için yeni, şaşırtıcı zevkler sunarsınız!

*Şeftaliler:* Yanaklarımızı, canlı ya da sıcak hava incitmesin diye tüylerle koruruz! Bakirelerin kanında uzun uzadıya yuvarlanmış olmaktan dolayı yuvarlak ve kızıl olan yüzlerimizin her yanı kadifedendir.
İşte bundan dolayı ayrıntılarımız hoştur ve kabuğumuz incedir. Bizi tadın ve alabildiğine ısırın; ama yüreğimizin çekirdiğine dokunmayın; acıdır, sizi zehirler!

*Bademler:* Bana şöyle derler: "Utangaç bakireler olarak, üç kat yeşil mantoyla, kabuğunun içindeki inciler gibi sarınınız.
"İçimiz tatlı ve direnişimizi kırmayı bilenler için hoş da olsak; erken çağımızı acı ve yüzeyde sert olarak geçirmeyi severiz.
"Ama zaman geçer ve artık sertlik kalmaz. O zaman çatlarız

ve yüreğimiz dokunulmadık ve bayaz tazeliği içinde kendini gelip geçenlere sunar.".
Ben de şöyle derim: "Ey saf yürekli bademler, ey avcumun içinde hep birlikte duran küçük ve kibar şeyler!
"Sizin yeşil tüyleriniz dostumun henüz sakalı bitmemiş yüzüdür ve çekik iri gözleri bedeninizin iki yarısından oluşmuştur ve tırnakları o güzelim şeklini sizden almıştır.
"Sadakatsizlik bile nezdimizde bir nitelik olmuştur; çünkü çoğu zaman ikiz ve yarık olan yürekleriniz, her şeye karşın beyaz kalır, bir yeşim yumurta içine yerleştirilmiş inci gibi."

*Çiğdeler:* Çiçek zincirleriyle, tıpkı kadınların topuklarını öpen altın halhallar gibi, dallara asılmış olan salkım halindeki çiğdelere bak!
Bunlar Tanrı'nın tahtının sağında yükselen Sidre ağacının meyveleridir. Gölgesinde huriler dinlenir. Ağacı, Musa'nın levhalarının yapılmasına yaramıştır; ve ayağının dibinden Cennetin dört harika ırmağı fışkırır.

*Portakallar:* Tepe üstünde, meltem esince, tüm dallarıyla sallanır, çiçeklerinin ve yapraklarının tüm hışırtılarıyla incelikle güler.
Bir şenlik gününde genç bedenlerini kızıl altın işlemeli güzel diba giysilerle süsleyen kadınlar gibi olan, ey portakallar!
Siz kokunuzla çiçek, tadınızla meyvesiniz. Ve ateş kürelerinizde karın serinliğini saklarsınız! Ateşin ortasında erimeyen harika karın! Alevsiz, sıcaklığı olmayan, harika ateşin!
Eğer böylesine parlayan kabuğunu seyre dalarsam, sevgilimi düşünmemek elde midir? O güzel yanaklı, altın art yuvarlı sevgiliyi!

*Ağaçkavunları:* Ağaçkavununun dalları yere kadar eğilir, meyvelerinin zengin ağırlığıyla;
Ve ağaçkavunlarının yapraklarının bağrındaki altın buhurdanlıkları yüreği alıp götüren kokular saçar ve yayıntıları ölenlere canlarını geri getirir!

*Limonlar:* Olgunlaşmaya başlayan şu limonlara bak! Safran renklerine bulanan kardır bu! Altına dönüşmüş gümüştür! Güneşe dönüşen aydır!
Ey limonlar, zebercet toplar; bakire memeleri, saf kâfur limonlar! Ey limonlar!

*Muzlar:* Utanmaz görünümlü, bir pasta gibi tereyağlı muzlar!
Kaygan ve hoş kabuklu, genç kızların gözlerini şenlendiren muzlar!
Boğazımızdan kayıp giderken sizi duyumsayan hoşnut organlarımızı incitmezsiniz, muzlar!
Ananızın gözenekli sakında altın külçeleri gibi asılı kalın!
Ya da ey koku yüklü hevenkler, tavanlarımızda ağır ağır olgunlaşın!
Sizler her zaman bizim duygularımızı hoş tutmayı bildiniz!
Ve sadece siz, tüm meyveler arasında, acıyan ve bir yüreğe sahipsiniz, ey dul ve boşanmış kadınlara teselli vericiler!

*Hurmalar:* Bizler hurma ağaçlarının sağlıklı kızlarıyız, esmer tenli Bedevi kızları! İmbatın saçlarımızda flütlerini çalışını dinleyerek büyürüz.
Babamız güneş, çocukluğumuzdan başlayarak, bizi ışıkla beslemiştir; ve uzun uzadıya anamızın utlu memelerini emmişizdir!
Kentlilerin kapı ardını tanımayan geniş çadırlı özgür halkın yeğlenen meyveleriyiz!
Hızlı atların, arık develerin sahibi; baş döndüren bakireleri, cömetçe konukseverliği olan ve kırılmaz yatağanlar taşıyan halkın! Ve ağaçlarımızın altında kim dinlenme zevkini tadarsa, mezarında bizim dua etmemizi diler!

İşte, meyveler üstüne yazılmış şiirlerin binlercesi arasından seçilmiş bazılarıdır bunlar! Ama bu harika bahçede görülenlere benzer tüm çeşitleriyle; yaseminler, sümbüller, zambaklar, menekşeler, nergisler ve güller gibi çiçekler üstüne düzenlemeleri okumak için ömür yetmez.

Ama zaten bu sırada bahçenin bakıcısı, gençleri, bahçe yollarından geçirip yeşilliklerin ortasında yapraklara gömülmüş bir köşke götürerek onları içeriye girip dinlenmeye davet etmiş bulunuyormuş. Onları orada bir havuz kenarına, diba şilteler üzerine oturtmuş ve genç Nur'dan hepsinin ortasında yer almasını rica etmiş. Ve yüzünü serinletsin diye ona devekuşu tüyünden bir yelpaze vermiş. Yelpazenin üzerinde...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Ve yüzünü serinletsin diye ona devekuşu tüyünden bir yelpaze vermiş. Yelpazenin üzerinde şu dize yazılı imiş:

> Yorulmak bilmez beyaz kanadım, sevdiğimin yüzünü okşayan kokulu solukla Cennet rüzgârlarının muştusunu verir!

Sonra delikanlılar, latalarını ve sarıklarını çıkararak hep birlikte konuşup söyleşmeye başlamışlar; ve bakışlarını güzel arkadaşları Nur'dan bir türlü ayıramamışlar. Bahçenin bakıcısı dallardan koparılmış sepet dolusu meyveler dışında, keklikler-den, piliçlerden, kazlardan, bıldırcınlardan, güvercinlerden ve içi doldurulmuş kuzulardan oluşmuş yemekleri bizzat kendisi onlara taşımış. Ve yemekten sonra delikanlılar, misk karıştırılmış sabunla ellerini yıkayıp altın işlemeli peşkirlerle kurulamışlar. O zaman bakıcı, şahane bir gül buketiyle içeri girmiş ve "Dostlarım, içkiye başlamadan önce, ruhunuzu güllerin renkleri ve kokularıyla şenlendirmeniz uygun düşer!" demiş. Onlar da "Doğru söyledin, ey bakıcı!" diye haykırmışlar. O da "Evet! Ama bu gülleri size, bu harika çiçek üzerine güzel bir şiir söylenmedikçe vermeyeceğim!" demiş.

O zaman bahçenin sahibi olan genç, bakıcının elinden gül sepetini almış ve başını eğerek uzun uzadıya çiçekleri koklamış; sonra eliyle susmalarını isteyen bir işaret yapmış ve doğaçlamadan şu şiiri okumuş:

Koku saçan bakire, çanağının yeşil ipeğinde güzel yüzünün pembeliğini sakladığın gençliğinle ne çok utangaçsın!
Ey hükmeden gül! Sen, tüm çiçekler içinde, kölelerinin ortasındaki sultansın, savaşçılarıyla çevrili emirsin!
Narin ve belsem yüklü taç yapraklarının arasında tüm şişelerin esansını saklarsın.
Ey sevdalı gül, yarı açık taç yaprakların, meltemin soluğu altında dostuna çabucak bir öpücük vermek isteyen genç bir güzelin dudaklarıdır!
Ey gül, tazeliğin içinde, genç bir oğlanın ayva tüyü bürümüş yüzünden daha hoşsun, dokunulmadık bir genç kızın canlı ağzından çok arzu uyandırıcısın! Mutlu cildini renklendiren narin kanın, seni altın damarlı şafakla, eflatun renki şarapla dolu bir bardakla, zümrüt bir dal üstündeki yakut çiçekli bir dalla kıyaslanabilir hale getirir;
Ey şehvetli gül, sen incelikten yoksun kaba âşıkların seni incitmesine karşı çok acımasızca altın sadağındaki oklarla onları cezalandırırsın!
Ey harika, ey iç açıcı, ey nefis çiçek! Seni değerlendiren ince zevklileri de tutmasını bilir; onlar için, türlü renkten zarif giysiler giyerek, onların hiç terk edemediği sevgili olarak kalırsın!

Gülün bu hayranlık verici övülüşünü duyan delikanlılar, heyecanlarını tutamamışlar, binlerce haykırış koparmışlar ve başlarını sallayarak hep bir ağızdan "Ve onların hiç terk edemediği sevgili olarak kalırsın!" diye tekrarlamışlar. Şiiri doğaçlamadan söyleyen de, hemen sepeti boşaltmış ve konuklarını güllerle örtmüş. Sonra büyük bardağı şarapla doldurmuş ve onu elden ele geçirmiş. Genç Nur da, içme sırası kendine gelince, bardağı belirli bir sıkıntıyla eline almış; çünkü o güne kadar yaşamında hiç şarap içmemiş imiş; bedeni kadın dokunuşunu bilmediği gibi damağı da mayalanmış içkilerin tadından habersizmiş. Gerçekte bakirmiş ve genç yaşını göz önünde tutarak ailesi, evlenmeden önce bu gibi konularda bilgi ve deneyim kazanması için ileri gelen ailelerde âdet olduğu üzere, yetişmekte olan oğullarına, bir cariye armağan etmeyi de henüz düşünmemiş imiş. Arkadaşları da Nur'un bekâ-

retinin bu ayrıntısını biliyorlar ve onun bu yanını uyandırmak için bu bahçe toplantısını yapmaya karar vermiş bulunuyorlarmış.

Böylece, onun bardağı elinde tuttuğunu ve yasak bir şey karşısında bulunduğunu düşünerek kararsızlık gösterdiğini görerek delikanlılar kahkahalar atmaya başlamışlar; öylesine ki, Nur, bundan incinerek ve biraz da onuru kırılarak, sonunda kararlılıkla bardağı dudağına götürmüş ve onu bir dikişte son damlasına kadar içmiş. Delikanlılar da, bunu görünce, bir zafer haykırışı koparmışlar; ve bahçenin sahibi elinde yeniden doldurduğu bardakla Nur'a yaklaşarak ona "Ey Nur, bu baş döndüren değerli içkiden kendini daha fazla yoksun kılmamakta bilsen ne denli haklısın! Bu erdemlerin anasıdır, tüm dertleri gideren özgün bir ilaçtır, bedenin ve ruhun hastalıklarının devasıdır. Yoksullara servet sunar, korkaklara cesaret verir, zayıflara güç ve kudret! Ey Nur, benim sevgili dostum, ben ve buradaki herkes, senin kölelerin ve hizmetkârlarınız! Ama lütfen al şu bardağı ve gözlerin kadar sarhoş edici olmayan şu şarabı iç!" demiş. Nur da reddedememiş ve bir dikişte ev sahibinin kendisine uzattığı bardağı başına dikmiş.

O zaman, sarhoşluğun coşkusu kafasında dolanmaya başlamış; ve gençlerden biri, bahçe sahibine seslenerek "Bu çok iyi, cömert dostumuz ama, kadın dudaklarından şarkılar ve musiki duyulmadıkça zevkimiz tamam olmaz ki...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"Bu çok iyi, cömert dostumuz ama, kadın dudaklarından şarkılar ve musiki duyulmadıkça zevkimiz tamam olmaz ki!" diye haykırmış. Ve şairin şu dizelerini hatırlatmış:

> Haydi! Küçük bardaklarla, büyük bardaklarla elden ele dolaştırarak şarap içilsin!
> Ve sen dostum, aya benzer yüzlü bir güzelin elinden içkini al!
> Ama, bardağını boşaltmak için musikiyi bekle; ben atı hep yanıbaşında ıslık çalınırken su içer görmüşümdür!

Bahçenin sahibi genç adam bu dizeleri işitince, buna bir gülüşle yanıt vermiş ve hemen ayağa kalkarak toplantı salonundan dışarı çıkmış; ve bir dakika sonra elinden tuttuğu tümüyle mavi ipeklere bürünmüş bir genç kızla geriye dönmüş. Bu kız, hayran olunası endamıyla elif harfi gibi dimdik, Babilli gözleriyle ve gecenin karanlıkları gibi siyah saçlarıyla yüzü gümüş ya da soyulmuş badem beyazlığında, narin yapılı Mısırlı bir dilber imiş. Koyu renkli giysisinin içinde öylesine güzel, öylesine göz alıcıymış ki, bir kış gecesinin ortasındaki yaz mehtabı sanılır. Böyle olunca, nasıl olurmuş da, fildişi beyazlığında bir gerdanı, uyumlu bir karnı, muzaffer kalçaları ve kuştüyü yastıklar gibi art yuvarları ve bunların altında büyük bir bohçanın içindeki katlanmış bir keseye benzer o kaygan, pembe şeyi olmasınmış! Ve bu, şairin tanımlamasını şöylece yaptığı Mısırlıya tam anlamıyla benziyormuş:

> Kaşlarının yayından sert vuruşlarla yenik düşmüş arslanları ardında sürükleyen bir maral gibi yürür!
> Saçlarının güzel gecesi onu korumak için omuzlarına direksiz bir çadır, mucizevi bir çadır yayar.
> Yanaklarının kızaran güllerini giysisinin yeniyle saklar; ama yürekleri, hoş kokulu cildinin amberiyle sarhoş etmekten alıkoyabilir mi!
> Ve eğer yüzünü gizleyen peçeyi kaldıracak olursa, o zaman göklerin güzelim mavisi, utan! Ve sen billur kaya, değerli taşlara benzer gözleri önünde baş eğ!

Ve bahçenin genç sahibi kıza "Ey yıldızların güzel hükümdarı, bil ki biz, seni bahçemize, konuğumuz ve dostumuz Nur'un hoşuna gidesin diye getirttik. Kendisi işte şurada! Ziyaretiyle ilk kez bugün bizi onurlandırıyor!" demiş.

O zaman genç Mısırlı gelip Nur'un yanına oturmuş ve ona olağandışı bir bakış fırlatmış; sonra örtüsünün altından yeşil satenden bir torba çıkarmış; onu açmış ve sanki erkekleri kadınlarla, kadınları erkeklerle birleştirir gibi ikişer ikişer birleştirdiği otuz iki küçük tahta parçası çıkarmış; ve bunlarla güzel bir Hint udu oluşturmuş. Yenlerini dirseklerine kadar sıvamış ve böylece

bileklerini ve kollarını açıkta bırakmış, udu yavrusunu bağrına basan bir ana gibi bağrına basmış. Ve parmaklarının ucuyla saza dokunmuş. Ve ut, bu dokunuşla, yankılanarak titremiş ve inlemiş; ve o anda kökenini ve bahtını düşlemekten kendini alıkoyamamış: ağaç olarak dikildiği toprağı, ağaç oluşunu, kendisini sulayan suları, üzerinde barınan kuşları, kendisini deviren oduncuları, kendisine biçim veren ustayı, onu parıltıya bürümek için vernikleyen cilacıyı, onu taşıyan gemiyi ve aralarında gelip gittiği tüm güzel elleri hatırlamış. Ve bu anılara dalarak, inleyip uyumla ötmeye başlamış; ve kendi dilince şu uyumlu kıtalarla, kendisini sorguya çeken tırnaklara yanıt vermiş:

> Bir zamanlar üzerinde bülbüller barınan yeşil bir daldım; onlar şarkı söylerken aşkla salınırdım.
> Onlar bana böylece uyum duygusu sağlarlardı; ve onları dikkatle dinlemek için yapraklarımı kıpırdatmaya cesaret edemezdim.
> Ama bir vahşi el, bir gün, beni yere yıktı ve gördüğünüz gibi ben narin bir uta dönüştürdüler. Bununla birlikte, bahtımdan şikâyetçi değilim; çünkü, bana ince parmaklar dokununca, tüm tellerimle titrerim ve güzel bir elin vuruşundan zevk duyarak acı çekerim.
> Köleliğimin ödülü olarak genç kızların göğüslerine yaslanırım ve hurilerin kolları beni sevgiyle sarar.
> Uyumlu seslerimle neşeli toplantıları seven dostları büyülemeyi bilirim; ve eskiden üstümde öten kuşlar gibi şakıyarak, sakinin yardımı olmaksızın sarhoş ederim!

Udun, yalnız bir ruha duyarlıklı bir dilde ifade etmiş bulunduğu bu güftesi olmayan girizgâhtan sonra, güzel Mısırlı bir an için çalmayı bırakmış; sonra bakışlarını genç Nur'a çevirerek udun eşliğinde şu dizeleri okumuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:*

...Güzel Mısırlı bakışlarını genç Nur'a çevirerek ut eşliğinde şu dizeleri okumuş:

> Gece parlak ve saydam ve bülbül, yakınımızdaki sık ağaçlıkta, tutkulu bir âşık gibi coşkularını haykırıyor.
> Ah, uyan! Göğün çıplaklığı ve tazeliği ruhlarımızı zevke davet ediyor ve ay, bu gece, büyülerle dolu! Haydi gel!
> Kıskançlıklardan hiç korkmayalım, denetleyicilerimizin uyumalarından, şehvetin bağrına ihtiyatsız dalmak için yararlanalım! Gece, her zaman yıldızlarla ve kokularla dolu olmaz! Haydi gel!
> Sakin zevkleri tatmak için menekşelerin, güllerin, altın çiçeklerin ve kokuların hiç olmadı mı? En çok özenilen zevk için gerekli dört şey sende yok mu: bir dost, bir sevgili, dolu bir kese ve şarap?
> Mutluluk için daha fazla neye gerek var? Bundan çabucak yararlan! Yarın herşey yitip gidecek! Zevk bardağı işte önünde!

Bu dizeleri işitince genç Nur, şaraptan ve aşktan başı dönmüş, ateşli bakışlarını güzel esireye çevirmiş; o da gence tatlı bir gülüşle yanıt vermiş. Bunun üzerine, arzuyla tutuşarak kızın üzerine eğilmiş Nur; kız da hemen memelerinin ucuyla ona yaslanmış, onu gözleri arasından öpmüş; ve tümüyle kendini onun ellerine terk etmiş. Nur da, duygularının karmaşıklığına ve tutuşan benliğine bağlanarak ona sarılmış ve kokusu gül gibi burnuna dolan genç kızı dudaklarından öpmüş. Ama kız, öteki gençlerin bakışlarının farkına vararak yeniden udu eline alıp şu şarkıyı söylemek üzere delikanlının bu ilk kucaklayışından kendini kurtarmış:

> Yüzünün güzelliği, gül tarhı yanakların, tükürüğünün değerli şarabı üzerine yemin ederim ki; sen benim ruhumun ruhusun, gözlerimin nurusun, kirpiklerimin merhemisin ve sadece seni seviyorum, ey ruhlara can veren!

Bu yakıcı açıklamayı işiten Nur, aşkla sürüklenerek, o da kendince şunları doğaçlamadan söylemiş:

Ey yürüyüşü sularda yüzen bir korsan gemisi gibi görkemli olan sen, şahin bakışlı güzel!
Ey zarafete bürünmüş, ağzı iki inci dizisiyle süslenmiş, ey yanakları girilmesi imkânsız bir çiçek bahçesindeki açılmış güllere benzer genç kız!
Ey tüm uzunluğuyla sağa sola yayılan, açık arttırmaya çıkarılmış bir zencininki kadar kara saçların sahibi kız!
Sen benim ruhumun kıyıcı düşüncesi oldun! Senin güzeliklerini görmekle, aşk doğrudan yüreğime girdi ve onu boyaların en solmazı olan kırmızı böceğinin koyu rengiyle boyadı! Ve ateşi ciğerimi çılgınca yakıp tüketti!
Sana tüm mal varlığımı ve tüm ruhumu vermek isterdim. Ve de bana "Benim için uykularını da feda eder miydin?" diye sorarsan; "Evet, kuşkusuz! Hatta gözlerimi bile, ey büyücü!" yanıtını verirdim.

Bahçenin sahibi genç adam, dostu Nur'un ne durumda olduğunu anlayınca, onun güzel genç Mısırlı kızla aşkın neşelerini paylaşmak üzere başbaşa bırakılma zamanının geldiğine karar vermiş. Ve öteki delikanlılara işaret ederek, onları birer birer şölen salonundan çıkartmış ve Nur ile güzel Mısırlıyı başbaşa bırakmış.

Genç kız kendini yakışıklı Nur ile yapayalnız kalmış görünce, hemen ayağa kalkmış ve süslerinden ve giysilerinden çırılçıplak soyunmuş ve örtü olarak sadece saçlarına bürülü kalmış. Sonra da gelip Nur'un dizlerine oturmuş ve onu gözleri arasından öperek kendisine "Bil ki, ey gözümün nuru, armağan her zaman verenin cömertliğiyle orantılıdır. Ben de, güzelliğin uğruna ve de hoşuma gittiğinden ötürü, bende ne varsa sana sunacağım! Al dudaklarımı, al dilimi, al göğüslerimi, al karnımı ve geri kalan her şeyi!" demiş. Nur da bu şahane armağanı almış ve karşılığında, daha da harika bir başka armağan sunmuş. Genç kız, onun cömertliğinden de, bilgisinden de aynı zamanda büyülenerek, işleri bitince, ona "Oysa, ey Nur, arkadaşların bana senin bakir olduğunu söylemişlerdi!" demiş. Nur "Doğrudur!" demiş. Kız da "Ne kadar şaşırdım! Sen nasıl oluyor da ilk denemende bu denli uzman olabiliyorsun!" demiş. O da gülerek "Çakmaktaşını sürtünce her zaman ateş çıkar!" demiş.

İşte böylece, güller, kahkahalar ve çeşitli zevkler içinde, genç Nur, güzel ve horoz gözü kadar parlak ve soyulmuş badem kadar beyaz Mısırlı güzel bir kızın kollarında aşkı tanımış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:*

İşte böylece, güller, kahkahalar ve çeşitli zevkler içinde, genç Nur, güzel ve horoz gözü kadar parlak ve soyulmuş badem kadar beyaz Mısırlı güzel bir kızın kollarında aşkı tanımış. Ve aşkı tanımasının böylece gerçekleşmesi onu bahtında yazılı imiş. Çünkü böyle olmasa, mutlu yaşamının düz yolunda adımlarını belirleyecek daha da harika şeyler nasıl anlaşılırmış?

Artık bir kez çılgınca oynaşmaları bitince, genç Nur ayağa kalkmış; çünkü yıldızlar gökte belirmeye ve gece rüzgârında Tanrı'nın soluğu yükselmeye başlamış imiş. Nur, genç kıza "İzninle!" demiş; ve onun, kalması için tüm yalvarmalarına karşın, daha fazla orada kalmak istememiş; katırına binerek onu terk etmiş; çabucak kendisini merakla beklemekte olan babası Tac'ın ve anasının yanına, evlerine dönmüş.

Daha eşiği aşar aşmaz, anası oğlunun bu alışılmadık yok oluşundan tedirgin, onu karşılamaya koşmuş ve Nur'u bağrına basarak ona "Evden dışarıda bu denli geç vakte kadar nerelerde kaldın?" demiş. Ama daha Nur ağzını açmadan annesi onun şarap içmiş olduğunu soluğunun kokusundan anlamış. Ve ona "Ah bahtsız Nur, sen ne yaptın? Baban soluğunun kokusunu duyarsa ne felaket olur, kim bilir?" demiş. Çünkü, Mısırlı kızın kollarındayken içkiye dayanmış olan Nur; dışarı çıktığında serin hava yüzüne çarpınca zihni yerinden oynamış ve bir sarhoş gibi sağa sola sendeler olmuş. Anası da acele onu yatağına sürüklemiş ve yatırarak üzerine sıcacık örtmüş.

Ama, tam o sırada, mayalanmış içkileri Müslümanlara yasaklamış olan Tanrı'nın buyruklarına sadakatle bağlı olan Tacir Tac odaya girmiş. Ve oğlunun sapsarı ve yorgun bir yüzle yatmakta olduğunu görerek karısına "Nesi var bunun?" diye sormuş. Kadın "Senin kendisine gidip dolaşması için izin ver-

miş olduğun bahçede, açık havanın neden olduğu şiddetli bir başağrısı çekiyor!" diye yanıt vermiş. Tacir Tac da, karısının bu siteminden ve oğlunun rahatsızlığından pek canı sıkılarak, nasıl olduğunu sormak üzere Nur'un üzerine eğilince, soluğunun kokusunu duymuş ve Nur'un kolunu nefretle iterek ona "Nasıl, sefih çocuk! Sen Tanrı'nın ve Elçisinin yasasına karşı çıktın ve ağzını temizlemeden eve girmek cesaretini gösterdin, ha?" diye haykırmış. Ve onu sertçe azarlamayı sürdürmüş.

O zaman, tam bir sarhoşluk durumunda bulunan Nur, doğruyu yanlıştan ayırmayı bilmeksizin, elini kaldırıp babası Tacir Tac'ın sağ gözüne ulaşan bir yumruk sallamış; ama bu yumruk öylesine şiddetle savrulmuş ki, adamı yere devirmiş. Ve yaşlı Tac, nefretin sınırında, ertesi günden tezi yok, Nur'un sağ elini kestirdikten sonra onu evden kovup üçlü boşanmayla karısından ayrılmaya yemin etmiş. Sonra da odayı terk etmiş.

Nur'un annesi dönüşü ve çaresi mümkün olmayan bu yemini işitince, giysilerini yırtmış ve bütün geceyi sarhoşluktan sızmış olan oğlunun yatağının ayak ucunda ağlayıp sızlayarak geçirmiş. Ama sorun ciddi olduğundan, onu terleterek ve de birçok kez işeterek şarabın dumanını dağıtmaya çalışmış; ve oğlu olup bitenden hiç haberi olmadığından, ona yaptığı hareketi ve babası Tac'ın yeminini anlatmış. Sonra da, ona "Başımıza gelen ne felakettir! Artık senin bahtın, görünen şeylerin yüzeyi değişinceye kadar, babanın evinden mümkün olduğu kadar çabuk uzaklaşmanı gerektiriyor, ey Nur! Buradan ayrılarak İskenderiye kentine git ve işte sana bin altın dinar ve ayrıca yüz dinar içeren bir kese! Bu parayı bitirince, kendinden haberler ulaştırarak benden bir başka kese istetirsin!" demiş. Ve onu kucaklayarak ağlamaya başlamış.

Bunun üzerine Nur, kendisi de bolca gözyaşı döktükten sonra, kesesini kemerine sokmuş, anasından izin almış, Bulak limanına ulaşmak üzere hemen evden çıkmış ve oradan, bir gemiye binip Nil'den aşağı doğru inerek İskenderiye'ye ulaşmış ve sağ salim gemiden çıkmış. Nur, İskenderiye kentini, tümüyle sevimli bir halkın oturduğu, tatlı bir iklimle donatılmış, meyve ve çiçeklerle dolu bahçeleriyle, güzel sokakları ve şahane çarşılarıyla harika bir kent olarak görmüş. Ve bu durumdan öylesine hoşlanmış ki, bir-

biri ardından kentin birçok sokağını ve tüm çarşılarını dolaşmış. Çiçekçi ve meyvecilerin bulunduğu çarşıdan geçerken...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:*

Çiçekçi ve meyvecilerin bulunduğu sokaktan geçerken, tavrı hoş ve beli beş el ayası genişliğinde harika bir genç kızın terkisinde oturduğu bir katıra binmiş bir İranlı görmüş. Kız, kabuğunun içindeki palamut, havuzdaki inci balığı, çöldeki kır faresi kadar beyazmış. Yüzü, günün parlayışından da fazla göz kamaştırıcıymış. Kaşlarının sakınımından, iki iri siyah Babilli gözü parıldıyormuş. Ve onu saran saydam kumaştan, başkalarında eşi görülmeyen bir görkem kendini ortaya koyuyormuş: en güzel satenler kadar parlak ve gül ekilmiş tarhlar gibi yanaklar, iki inci gerdanlık gibi dişler, dik ve tehdit edici memeler, dalgalı kalçalar, Suriye koyunlarının kuyrukları gibi kabarık oyluklar ve onların karlı tepelerine sokulmuş, eşsiz bir hazine ve tümüyle inciler, güller ve yaseminlerin katkılarıyla yoğrulmuş art yuvarlarla!... Yaradanına övgüler olsun!

Genç Nur, görkemlilikten yana bahçedeki Mısırlı kızı geçen bu genç kızı görünce, onu taşıyan mutlu katırı izlemekten kendini alamamış. Ve böylece onun ardından Esir Pazarına ulaşana kadar yürümeyi sürdürmüş.

Orada İranlı katırdan inmiş ve genç kıza da inmesi için yardım ettikten sonra onu elinden tutmuş ve pazarda değerlendirmesi için tellala teslim etmiş. Tellal da, halkı yararak genç kızı meydanın ortasındaki altınla ziynetlendirilmiş fildişi bir sandalyeye oturtmuş. Sonra bakışlarını yöresinde bulunanlara çevirerek "Ey tacirler, ey müşteriler! Ey zengin efendiler! Ey kentliler ve ey Bedeviler! Ey beni yakından uzaktan çevirmiş burada bulunan kişiler, açık arttırmayı başlatın!" diye haykırmış.

O zaman ilk sıradaki kent tacirlerinin kâhyası olan ve ondan önce hiç kimsenin açık arttırma için sesini yükseltemeyeceği yaşlı bir kişi ilerlemiş; ve genç kızın oturmakta olduğu iskemlenin yöresinde çepeçevre dolaşarak onu büyük bir dikkatle

inceledikten sonra "Açık arttırmayı dokuz yüz yirmi beş dinarla açıyorum!" demiş.

Bunun üzerine tellal sesinin tüm gücüyle "Açık arttırma dokuz yüz yirmi beş dinarla açılmıştır. Bu saygın, bu cömert kişi, bu eşsiz inciye dokuz yüz yirmi beş dinar değer biçmiştir!" diye haykırmış. Ve saygın kâhyanın hatırına, hiç kimse arttırmayı yükseltmek istemediğinden tellal genç kıza dönmüş ve ona "Ey ayların sultanı, bizim saygın kâhyamıza ait olmayı kabul ediyor musun?" diye sormuş. Kız da, örtülerinin altından "Ey tellal, sen deli misin, yoksa beni böylesine bir değere satmaya kalkışacak kadar dilinde sakatlık mı var?" diye yanıt vermiş. Tellal da, şaşıp kalarak "Neden böyle söyledin, ey güzeller sultanı?" diye sormuş. Genç kız, bir gülüşle ağzının incilerini ortaya koyarak "Ey tellal, böylesine sarsak ve erdemsiz bir ihtiyarın önüne benim niteliklerimi taşıyan genç kızları bırakmaya Tanrı önünde ve de sakalından ötürü utanmıyor musun? Bunu, hiç kuşkusuz, karısı birçok kez sert ve nefret dolu sözlerle soğukluğundan ötürü reddetmiştir! Ve şairin tam da böylesi bir yaşlı kişi için şu dizeleri söylemiş olduğunu bilmez misin:

> Benim öylesine uğursuz bir zebbim vardır ki! Eriyen balmumundan yapılmıştır, çünkü ona dokunulursa, hemen eriyiverir!
> Ona hiç laf anlatamam! Çünkü uyanması gerektiği vakit, inatla uyumayı sürdürür!
> Ama onunla başbaşa kalınca, hemen başıma gayretli bir savaşçı kesilir! Ah! Ne uğursuz bir zebbdir bu böyle!
> Cömertlik göstereceği sırada pintiliği tutar, tasarruf edeceği zaman da savruktur. Köpoğlusu! Uyursam eğer, hemen uyanır! Uyanırsam eğer, hemen uyur! Uğursuz bir zebbdir bu! Ona acıyıp eline alacak kişiye lanetler olsun!"

Orada bulunanlar bu sözleri ve genç kızın dizelerini işitince, kâhyaya karşı gösterilen saygısızlıktan dolayı son kertede alınganlık göstermişler. Tellal da genç kıza "Vallahi, ey hanımım, sen tacirler önünde yüzümü kararttın! Saygın, akıllı, hatta bilgin biri olan kâhyamız hakkında nasıl olur da böyle sözler söyler-

sin!" diye haykırmış. Ama kız "Ah! Bu bir bilgin öyle mi, pekâlâ daha iyi ya! Aldığı bu ders herhalde onun işine yarar! Zebbsiz bilginler, neye yarar ki? İyisi mi, gidip bir yerlere gizlensin o!" diye yanıt vermiş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Zebbsiz bilginler, neye yarar ki? İyisi mi, gidip bir yerlere gizlensin o!" diye yanıt vermiş.

O zaman tellal, genç kız yaşlı kâhyaya küfretmeyi sürdürmesin diye, sesini iyice yükselterek "Ey tacirler, müşteriler! Açık arttırma sürmektedir! Bu şahlara layık kız en çok arttıranın üzerinde kalacaktır!" diyerek yeniden açık arttırmaya başlamış. Bu kez, daha önce olup bitene tanıklık etmemiş olan bir başka tacir ilerlemiş; ve esirenin güzeliğinden gözleri kamaşarak "Benden dokuz yüz elli dinar!" demiş. Ama genç kız, onu görünce, bir kahkaha koparmış; ve tacir onu daha iyi incelemek için yakınına gelince, kendisine "Ey şeyh, söyle bana, evinde sağlam bir satır var mı?" demiş. O da "Evet vallahi, ey hanımım! Ama ne yapacaksın onunla?" diye yanıtlamış. Kız da "Her şeyden önce, bununla, burun namına taşıdığın patlıcandan hatırı sayılır bir parçanın kesilmesi gerektiğini görmüyor musun? Ve de, herkesten çok, şairin şu dizelerinin sana uygun düşeceğini bilmiyor musun:

> "Yüzünün üstünde iki kapısıyla tüm beşer varlıklarını içine çekecek büyük bir minare yükselir. Ve birdenbire yeryüzü boşalır!"

İri burunlu tacir, genç kızın bu sözlerini işitince, öyle bir hiddete kapılmış ki, büyük bir gürültüyle hapşırmış; sonra tellalı yakasından kavrayarak ensesine bir yığın tokat indirmiş; ve ona "Alçak tellal! Bu edepsiz esireyi bize hakaret etsin ve bizi gülünç hale soksun diye mi buraya getirdin?" diye haykırmış. Tellal da, fena halde canı sıkılarak genç kıza doğru dönmüş ve ona "Vallahi! Mesleğimi uygulamaya başladığımdan beri, bugünkü kadar

kötü bir gün geçirmedim! Dilini tutsan da ekmek parası kazanmamıza mani olmasan, olmaz mı?" demiş. Sonra dedikodulara bir son vermek üzere açık arttırmayı sürdürmüş.

Bunu izleyerek yüzünün her yanı sakalla kaplı bir üçüncü kişi çıkagelmiş; ve güzel esireyi satın almak istemiş. Ama daha önerisini yapmak üzere ağzını açmadan, genç kız gülmeye başlamış ve "Bak, ey tellal! Doğanın düzenini alt üst eden şu adama bak! Bu iri kuyruklu bir koyundur! Ama kuyruğu çenesinde çıkmış! Ve eminim ki, sen beni böylesine uzun sakallı ve dolayısıyla zekâsı kıt birine teslim etmezsin! Çünkü bilirsin ki, zekâ ve akıl sakalın uzunluğuyla ters orantılıdır!" demiş.

Bu sözleri duyan tellal, umutsuzluğun sınırında, artık bu satışı yapmak istememiş. Ve "Yo, vallahi! Ben artık bugün mesleğimi yapmayacağım!" diye haykırmış. Korkulu bir duyguyla genç kızın elinden tutarak eski sahibi İranlıya geri vermiş. Ve ona "Bu kız, bizim için satılamaz niteliktedir! Allah sana başka alışveriş kapısı açsın!" demiş. İranlı da, hiç canı sıkılıp tedirgin olmaksızın, genç kıza dönmüş ve ona "Allah kerimdir! Gel, kızım! Sana uygun gelen müşteriyi elbet sonunda buluruz!" demiş. Bir eliyle kızı elinden tutuyor, öbür eliyle de katırı yediyormuş; o sırada genç kız da ona bakanlara, siyah ve keskin bakışlarının uzun oklarını fırlatıyormuş.

Ve işte tam o sırada, o harika yaratık, genç Nur'u fark etmiş; ve onu görmekle arzu ciğerini dağlamış ve aşk içini alt üst etmiş! Ve birden durup, efendisi İranlıya "İstediğim işte şu kişidir! Beni ona sat!" demiş. İranlı da, dönüp gençliğin ve güzelliğin tüm büyüleyici yanlarıyla donanmış ve erik kurusu renginde bir pelerine bürünmüş olan genci kendi gözleriyle görmüş. Ve genç kıza "Bu genç adam, orada bulunanların arasındaydı ve açık arttırmada hiçbir öneride bulunmadı. Böylesine bir girişimin senin pazardaki değerini son kertede düşüreceğini bilmez misin?" demiş. Kız da "Bunu yapmakta hiç bir uygunsuzluk yoktur. Ben bu güzel genç adamdan başkasına ait olmak istemiyorum. Ve de başka hiç kimse bana sahip olmayacaktır" diye yanıt vermiş. Kararlı bir tavırla ve ayartı yüklü bir bakış fırlatarak genç Nur'a doğru ilerlemiş; ve ona "Efendim, açık arttırmada hiçbir öneride bulunmaya layık görmediğine göre, benim hiç mi güzelliğim yok?" demiş. O da "Sultanım!

Acaba dünyada seninle kıyaslanabilecek bir güzellik var mıdır?" diye yanıt vermiş. O da "Öyleyse açık artırmada neden beni istediğini belirtmedin? Herhalde beni zevkine uygun bulmadın, öyle mi?" diye sormuş. O da "Tanrı seni kutsasın, hanımım! Kuşkusuz, kendi ülkemde olsaydım, tüm zenginliğimi harcayarak ve elimin altında bulunan tüm varlığımı ortaya koyarak seni satın alırdım. Ama burada sadece bir yabancıyım ve tüm varlık olarak bin dinarlık bir keseden başka param yok!" diye yanıt vermiş. Kız "Öyleyse, beni satın almak için onu öner, pişman olmazsın!" demiş. Genç Nur da, üzerine çevrilen bakışların büyüsüne dayanamayarak bin dinarı soktuğu kemerini çözmüş ve İranlının önünde altın liraları sayıp tartmış. Ve ikisi birlikte kadıyı ve şahitleri getirterek alışverişi yasallaştırıp işi bitirmişler. Ve sözleşmeyi onaylamak üzere genç kız "Efendim, İranlıya bin dinar verilmek suretiyle bu güzel delikanlıya satılışımı uygun bulmuyorum!" diyerek fikrini açıklamış. Ve orada bulunanlar birbirlerine "Vallahi! Bunlar birbirleri için yaratılmışlar!" demişler. İranlı da Nur'a "Bu kız senin için bir kutsama nedeni olsun! İkiniz de birbirinizin gençliğinin sefasını sürün! Sizi bekleyen mutluluğa ikiniz de layıksınız, doğrusu...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama altı yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Sizi bekleyen mutluluğa ikiniz de layıksınız, doğrusu!" demiş.

O zaman genç Nur, arkasında dalgalı kalçalı genç kızla, kentin büyük hanına doğru yollanmış ve orada oturmak üzere bir oda kiralamış. Ve daha iyisini bulamadığından dolayı genç kızdan özür dilemiş; ve "Vallahi, efendim, kendi kentim Kahire'de olsaydım, sana yaraşan bir sarayda oturturdum seni! Ama tekrar edeyim ki burada ben bir yabancıdan başka bir şey değilim! Ve üzerimde, ihtiyaçlarımızı karşılamak için ancak bu yerin kirasını ödeyecek kadar para var!" demiş. Kız, gülerek "Bu konuda tedirgin olma!" diye yanıt vermiş. Ve parmağından, üzerine büyük değerde bir yakut kakılmış bir yüzük çıkararak ona "Al bunu ve götür çarşıda sat! Ve ikimize bir şölen kurmak için gerekli her şeyi

almak üzere cömertçe harca; yiyecek ve içeceğin en iyisi olarak ne varsa satın al, çiçekleri, meyveleri ve kokuları da unutma!" demiş. Nur da çabucak aldığı emri yerine getirmek için gitmiş ve her türden yiyecek, içecek ve başka şeyler satın alarak geri dönmüş. Yenlerini ve giysisinin eteklerini kaldırarak sofrayı sermiş ve büyük bir özenle şöleni hazırlamış. Sonra onun yaptıklarını gülerek izleyen genç kızın yanına oturmuş ve ilkin yiyip içmeye koyulmuşlar. Ve iyice doygunluğa erişince ve içki etkisini göstermeye başlayınca, kölesinin parlak gözlerinden biraz yılmış olan genç Nur, genç kızın ülkesi ve kökeni hakkında bilgi sahibi olmadan onları kışkırtan coşkun arzulara kendini kaptırmak istememiş. Ve kızın elini tutarak öpmüş ve ona "Tanrı seni korusun efendim, şimdi acaba bana adını ve ülkeni söyler misin?" demiş. Kız da "Tabii ey Nur, ben zaten kendiliğimden sana anlatacaktım!" diye yanıt vermiş. Ve bir an durakladıktan sonra şöyle demiş:

"Bil ki, ey Nur, bana Meryem derler. Ve Konstantiniye'de hüküm süren Frenk kralının tek kızıyım. Çocukluğumda, en güzel eğitimi aldığımı ve en değerli öğretmenlere sahip olduğumu duymakla sakın şaşırma! Bana iğne ve iğlerle nakış işlemeyi, halı örmeyi, kemer işlemeyi, kumaş üzerinde olduğu kadar, gümüş üstüne altın tellerle, altın üstüne gümüş tellerle işlemeyi de öğrettiler. Ve böylece tüm gözlerden ırak, babamın sarayında büyüdüm. Sarayın kadınları sevgi dolu gözlerle bana bakarak, benim zamanın harikası olduğumu söylerlerdi. böylece, karada ve adalarda yaşayan pek çok prens ve kral, evlenmek üzere beni istemekten geri durmadı; ama kral babam kardeşlerim olan birçok erkek çocuğa karşın canından çok sevdiği tek kızından ayrılmak istemediğinden, tüm başvuruları reddetti.

"İşler bu durumda iken, hasta düştüm ve eğer sağlığımı kazanırsam, Frenkler nezdinde pek saygı duyulan bir manastıra giderek ziyarette bulunmaya kendi kendime yemin ettim. Ve iyileşince, yeminimi yerine getirmek için, nedimelerimden biri olan, babamın krallık sarayının ileri gelenlerinden birinin kızıyla gemiye bindim. Ama, karayı gözden yitirdiğimiz anda, gemimize Müslüman korsanlar saldırdılar ve gemiyi ele geçirdiler; ve ben tüm yanımdakilerle birlikte esir alındım ve Mısır'a getirildim; orada beni birlikte gördüğün İranlıya satıldım. Tanrı'ya şükürler

olsun ki, kendisi benim bakireliğime zarar vermeyecek kadar iktidarsızdı. Yine de talihim varmış ki, onun evine getirildiğim andan başlayarak efendim, uzun ve tehlikeli bir hastalık geçirdi. Bu sırada ona çok büyük bir özenle baktım. O da sağlığını kazanınca, hastalığı boyunca gösterdiğim ilgi dolayısıyla minnetini göstermek istedi. Canım neyi istiyorsa, onu kendisinden dilememi istedi. Ben de ondan, tüm karşılık olarak, benden ne şekilde yararlanmak isterse o şekilde yararlanabilecek, ama ancak benim seçtiğim birine beni satmasını diledim. İranlı bana o anda bunun sözünü verdi ve hemen satmak üzere beni pazara götürdü; ben de orada seçim hakkımı senin için kullandım ey gözümün nuru ve bana göz diken bütün yaşlı ve sakat kişileri reddettim!"

Ve böylece konuşarak genç Frenk kızı, Nur'a, ayartı saçan gözlerle bakmış; ve ona "Böyle olduğuma göre, ben, senden başkasının olur muydum, ey genç adam?" demiş. Ve doğal çıplaklığıyla görünmek için çabuk bir hareketle örtülerini fırlatıp tüm giysilerini çıkarmış. Onu doğuran ana kutsansın! Ve ancak o zaman Nur, nasıl bir mutluluğa sahip olduğunu düşünebilmiş. Ve ecenin tatlı bir güzellikte ve keten bir kumaş kadar beyaz olduğunu görmüş ve her yanından tıpkı özgün kokusunu yayan bir gül gibi hoş bir amber kokusunun yayıldığının farkına varmış. Onu kollarıyla sarmış ve ruhsal zenginliğini keşfederek dokunulmamış bir inci olduğunu anlamış. Bu keşiften, sevincin sınırında sevince boğularak, tutuşmanın sarırından yanıp tutuşmuş. Ve ellerini güzelim bedeni üstünde ve narin boynunda dolaştırmaya başlamış ve saçlarının dalgaları ve kıvrımları arasında rasgele dolaştırırken yanaklarına suda sesler çıkaran çakıllar gibi sesli öpücükler konduruyor; dudaklarını dudaklarından tatlandırıyor; ve art yuvarlarının kabarıklığına hafif şaplaklar indiriyormuş. Gerçekten bütün bunlar olmuş! Ve genç kız, kendi bakımından, malik olduğu verilerin hatırı sayılır bir bölümünü ona göstermekten geri kalmamış; çünkü Rum kızlarının şehvetini Mısırlı kızların aşkla dolu erdemlerine, Arap kızlarının şehvetli hareketlerini Habeş kızlarının sıcaklığına, Frenklerin ürkek saflığını Hintli kızların derin bilgiçliğine katıyor, Çerkez kızlarının tecrübesini Nubya kızlarının tutkulu arzularına, Yemen kadınlarının civelekliğini Yukarı Mısır kadınlarının kas

gücüne, Çinlilerin bedeninin darlığını Hicaz kızlarının ateşine ve Irak kızlarının canlılığını İranlı kızların narinliğine katıyormuş. Böylece kucaklaşmalar öpüşmeleri, öpüşmeler okşayışları, çiftleşmeler bel gelmesini izleyerek sevişmeleri bütün gece kesilmeden, davranışlarından ve çoklu çabalarından iyice yoruluncaya kadar sürmüş; ve sonunda zevkten sarhoş olarak birbirlerinin kollarında uyuyakalmışlar. Şehvetin zevkleriyle sarhoş olduktan sonra, yataklarında, birbirinin kollarında, elleri birleşik, kalpleri uyumla çarparak dinlenen iki mutlu sevgilininki kadar büyüleyici bir görünüm yaratmamış olan Tanrı'ya şükürler olsun...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüzüncü gece olunca, demiş ki:*

Şehvetin zevkleriyle sarhoş olduktan sonra, yataklarında, birbirinin kollarında, elleri birleşik, kalpleri uyumla çarparak dinlenen iki mutlu sevgilininki kadar büyüleyici bir görünüm yaratmamış olan Tanrı'ya şükürler olsun!

Ertesi gün uyandıklarında, çabalarını daha da yoğunlukla, sıcaklıkla, çoğaltıp tekrarlayarak bir gün önce göstermedikleri şiddet ve deneyimle sevişmeyi sürdürmekte kusur etmemişler. Frenk ecesi de, bir Müslüman çocuğunda bunca erdemin toplanmış olduğunu görmekle hayranlığın sınırında hayranlık duymuş; ve kendi kendine "Kuşkusuz, bir din, inananları nezdinde böylesine yiğitlik, kahramanlık ve erdemlilik eylemlerini esinleyip geliştiriyorsa dinlerin en iyisi, en insancılıdır ve tüm dinler arasında tek gerçek olanıdır!" demiş. Ve hemen orada İslamla onurlanmak istemiş. Ve Nur'a doğru dönerek "Ey Nur, gözümün nuru, İslamla onurlanmak için ne yapmam gerekiyor? Çünkü, erdemi, korkunç bir cinsel sakınımda bulan ve iğdiş rahiplerin görüşlerinden başkasına değer vermeyen Frenkler nezdinde ruhum sakinlik sağlayamadığından ötürü ben de senin gibi Müslüman olmak istiyorum. Bu rahipler, yaşamın değer biçilmez kıymetini hiç tanımamış olan sapıklardır! Bunlar, güneşin ışınlarıyla asla ısıtmadığı zavallılardır! Ve de ruhum, tüm güllerinin açtığı ve tüm kuşlarının öttüğü burada kalmak istiyor! Bu durumda bana

Müslüman olmak için ne yapmam gerektiğini söyle!" diye sormuş. Ve Nur, imkânları ölçüsünde, Frenk ecesinin hidayete erişmesine katkıda bulunacağından dolayı mutlulukla dolu, ona "Ey hanımım, bizim dinimiz sadedir ve karmaşıklıklarla hiçbir ilgisi yoktur! Er ya da geç tüm inançsızlar bizim inancımızın üstünlüğünü tanıyacak ve kendiliklerinden karanlıktan ışığa yürürcesine, anlaşılmazdan açıklığa ve imkânsızdan doğala doğru yol alacaklardır! Sana gelince, ey kutsanası ece, Hıristiyanlık kirinden arınmak için, sadece 'Eşhedü en lâ ilâhe ill'Allah ve eşhedü enne Muhammeden Resulûllah!' sözcüklerini söylemen yeter! O anda inanç sahibi ve Müslüman olursun!" demiş. Bu sözleri duyan Frenk kralının kızı Meryem Ece, parmağını kaldırarak "Tanıklık eder ve inanırım ki, Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed Tanrı'nın elçisidir!" demiş. Ve o anda İslamla onurlanmış. Sade yollarla körlerin gözlerini açan, sağırın kulağını duyarlığa kavuşturan, dilsizlerin dilini çözen ve sapıkların yüreklerini yücelten erdemlerin Efendisi, lütufların Dağıtıcısı, kendisine inananlara iyilik saçan Tanrı'ya şükürler olsun! Âmin!

Övülesi Tanrı'nın lütfuyla bu önemli eylem tamamlanınca, ikisi birden ayağa kalkmış, aptes bozduktan sonra, yeniden abdest alıp ibadetlerini yerine getirmişler. Bunu izleyerek yiyip içmişler ve büyük bir sevgiyle konuşup dostça sohbet etmişler. Nur da gittikçe daha fazla, ecenin çeşitli alanlardaki bilgisine, bilgeliğine ve kavrayışına hayran olmuş. Öğleden sonra, ikindi namazı vaktinde genç Nur camiye doğru yollanmış; Meryem Ece de, Mat Sütunu'nun[1] bulunduğu yakaya gezmeye gitmiş. Ve işte onların durumu böyleymiş.

Ama, Meryem'in babası, Konstantiniye Frenklerinin kralına gelince, kızının Müslüman korsanlar tarafından kaçırıldığını öğrenince, derin bir üzüntünün sınırına ulaşırcasına üzülmüş ve ölecek kadar umut kırıklığına uğramış. Her yana gerekli araştırmalar yaptıları, eceyi bulup satın almaları ya da uyumla ya da zorla kaçıranların elinden kurtarmaları için atlılar ve soylular göndermiş. Ama bu araştırmaları yapmakla görevlendirilmiş

1 Mardrus'te *Mat Sütunu*, Mathers'de *Pompei Sütunu* olarak geçen bu tarihsel anıt, İskenderiye'de İmparator Diocletianus onuruna dikilmiş olan Pompeius anıtıdır (Bkz. *Meydan Larousse*, "İskenderiye" maddesi) (Â.Ş.O.)

bulunanların hepsi, belli bir süre sonunda, hiçbir şey öğrenemeden geri dönmüşler. Bunun üzerine kral, güvenlikten sorumlu sağ gözü kör, sol ayağı topal, ama casusluktan yana gerçek bir şeytan olan, ufak tefek yaşlı vezirini çağırtmış; çünkü bu yaşlı kişi, bir örümcek ağını örgüsünü bozmadan çözecek, uyuyan bir kişiyi uyandırmadan dişlerini sökecek, aç bir Bedevinin dudakları arasından lokmayı aşıracak ve adam ardına dönecek vakit bulamadan bir zenciyi üstüste üç kez düzecek kadar yetenekliymiş. Ve ona, tüm Müslüman ülkelerini dolaşmasını ve eceyi bularak alıp gelmeden geri dönmemesini buyurmuş. Ve de dönüşünde, onu her türlü onurla ve ayrıcalıkla kuşatacağını vaat etmiş; ama başarı sağlayamazsa, kazığa oturtulacağını da sezinletmiş. O da, kılık değiştirerek, dost düşman ülkeler boyunca yolculuğa koyulmuş; ama İskenderiye'ye gelinceye kadar hiçbir iz bulamamış.

Ve tam da o gün, kendisini izleyen kölelerle birlikte, Mat Sütunu'nun bulunduğu yerde bulunuyormuş. Talih de, aynı gün, orada öylece soluklandığı sırada, onun, Meryem Ece'ye rastlamasını istemiş. Vezir, onu tanır tanımaz, sevinçten çılgına dönerek sıçrayıp karşısına çıkmış. Ve önüne gelerek yere diz çökmüş ve ellerini öpmek istemiş. Ama ece, tüm Müslüman erdemlerini ve erkekler önünde utanma duyarlılığını edinmiş bulunduğundan, Frenk vezirinin çirkin yüzüne güçlü bir tokat atmış ve "Alçak köpek! Sen Müslüman ülkelerine ne yapmaya geldin? Yoksa beni kendi gücüne boyun eğdireceğini mi sanıyorsun...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz birinci gece olunca, demiş ki:*

Ama ece, tüm Müslüman erdemlerini ve erkekler önünde utanma duyarlılığını edinmiş bulunduğundan, Frenk vezirinin yüzüne güçlü bir tokat atmış ve "Alçak köpek! Sen Müslüman ülkelerine ne yapmaya geldin? Yoksa beni kendi gücüne boyun eğdireceğini mi sanıyorsun?" diye haykırmış. Frenk "Ey ece, bu işte benim bir suçum yok. Bunun günahını seni alıp götürmezsem beni kazığa oturtacak olan babanda ara! Dolayısıyla sen beni bu korkunç cezadan kurtarmak için, istesen de istemesen de,

bizimle gelmek zorundasın. Ve zaten senin Müslüman ülkelerine esir düştüğünü bilen baban umutsuzluktan kahroluyor; annen de, bu ırza geçici haydutlar arasında senin uğrayabileceğin kötü eylemleri düşünerek gözyaşları içinde!" diye yanıtlamış. Ama Meryem Ece "Asla öyle değil! Ruhumun sakinliğini ben burada buldum. Ve bu kutsanası ülkeyi asla terk etmeyeceğim! Bundan dolayı sen geldiğin yere dön! Yoksa ben seni, tam da burada, şu Mat Sütunu tepesinde kazığa kaktırırım!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, topal Frenk, eceyi kendi arzusuyla ülkesine geri dönmeye razı edemeyeceğini anlamış ve ona "İzninle, efendim!" demiş; ve bir işaretle onu kölelerine yakalatmak istemiş; onlar da hemen kızı sararak kendini savunmasına ve onları tırmalamasına karşın ağzını tıkamış ve sırtlarına vurup geceleyin onu Konstantiniye'ye yelken açmak üzere bulunan bir geminin bordasına çıkarmışlar. İşte kör ve topal olan vezir ile Meryem Ece'nin durumu böyleymiş.

Genç Nur'a gelince, dönüşünde handa Meryem Ece'yi göremeyince, bu gecikmeyi neye yoracağını bilememiş. Ve gece ilerlemekte olduğundan tedirginliği artmış ve handan çıkarak boş sokaklarda avare dolaşmaya başlamış; ve sonunda limana gelmiş. Orada, kimi kayıkçılar ona, bir geminin kalkmış bulunduğunu ve bordasına, açıkladığı tanımlamalara tam anlamıyla uyan genç bir kadının taşındığını gördüklerini anlatmışlar.

Sevgilisinin bu tarzdaki ayrılışını öğrenen Nur, hıçkırıklarını ancak "Meryem! Meryem!" diye haykırmak için keserek ağlayıp sızlanmaya başlamış. O sırada, onun böyle yakınıp durduğunu gören bir yaşlı kişi, güzelliğinden ve umutsuzluğundan etkilenerek Nur'un yanına yaklaşmış ve yardım maksadıyla ağlamasının nedeni hakkında sorular sormuş. Nur da ona başına gelen felaketi anlatmış. O zaman yaşlı kişi kendisine "Artık ağlama evladım ve de umudunu kırma! Yola çıkan gemi Konstantiniye'ye doğru yelken açtı. Ve kesinlikle bir kaptan olmakla ben de bu gece gemime binecek yüz Müslüman ile birlikte o kente doğru yelken açacağım. Senin benimle birlikte gemiye binmekten başka yapacağın şey yok; böylece arzuna kavuşursun!" demiş. Ve Nur, gözleri yaş dolu, kaptanın elini öpmüş ve çabucak onunla birlikte pupa yelken denize açılacak olan geminin bordasına çıkmış.

Tanrı onların güvenliğini sağladığından, elli bir günlük bir deniz yolculuğundan sonra, Konstantiniye'ye ulaşmışlar ve kıyıya yanaşmakta gecikmemişler. Ama kralın, kızının Müslüman ülkelerde uğradığı hakaretin intikamını tüm yabancı tacirlerden almak üzere verdiği buyruklara uyarak kıyıyı gözetlemekte olan Frenk askerleri tarafından hemen sarılmış ve soyulup hapse atılmışlar.

Gerçekten, Meryem Ece de, o günün sabahında Konstantiniye'ye gelmiş bulunuyormuş. Ve onun dönüşünün haberi tüm kente yayılmış bulunduğundan, onun onuruna, kentin her yanı süslenmiş ve tüm halk onu karşılamaya çıkmış bulunuyormuş. Kralla kraliçe de ata binerek tüm ileri gelenler ve soylularla birlikte gemiden çıkışında onu karşılamak üzere limana gelmiş bulunuyormuş. Kraliçe, kızını sevecenlikle kucakladıktan sonra, ona tedirginlikle, her şeyden önce, hâlâ bakire olup olmadığını; ve de bahtsızlığı ve adının lekelenmesi pahasına değer biçilmez mührünün bozulup bozulmadığını sormuş. Ama ece, orada herkesin içinde kahkahalarla gülerek "Sen bana neler soruyorsun anne? Müslüman ülkelerde hiç bakire kalınır mı? Müslümanların kitaplarında 'İslam'da hiçbir kadın bakire olarak yaşlanmaz' yazıldığını bilmez misin?..

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz ikinci gece olunca, demiş ki:*

"'İslam'da hiçbir kadın bakire olarak yaşlanmaz' yazıldığını bilmez misin?" demiş.

Herkesin önünde, onun geldiği anda hâlâ bakire olduğunun ve onurunu koruduğunun anlaşılıp haberin aceleyle kente yayılacağını düşündüğü için bu soruyu sormuş olan kraliçe, bu sözleri bu denli beklenmedik şekilde ve tüm saraylıların önünde işitince, rengi sapsarı olmuş ve böylesine müthiş bir rezaleti duyarak heyecanlanmış bulunan nedimelerinin kollarına baygın düşmüş. Kral da, bütün bu serüvenden duyduğu hiddetle ve özellikle kızının başına geleni apaçık ortaya koymasıyla karaciğerinin ortasında öd kesesinin patladığını hissetmiş öfkenin sınırına ulaşırcasına öfkelenerek eceyi alıp üzüntü içindeki halkın, ibikleri düşmüş soyluların ve hafakanlar basmış yaşlı hanımların yanından uzaklaştırarak

çabucak sarayına dönmüş. Orada hemen Devlet meclisini toplayıp vezirlere ve soylulara görüşlerini sormuş. Kendilerine baş vurulan vezirler ve soylular "Biz o fikirdeyiz ki, eceyi Müslümanların pisliğinden temizlemek için, ne bir artık ne bir eksik, bir tek çare vardır: Tüm Müslümanları hapisten çıkarıp boyunlarını vurmak! Ve akan kanları büyük bir leğende toplanarak, içinde, yeni bir vaftiz yaparcasına, ecenin bedenini yıkamak!" diye yanıt vermişler.

Buna uyarak, kral, daha önce açıklandığı gibi, içlerinde genç Nur'un da bulunduğu hapse atılmış bulunan yüz Müslümanı saraya getirmelerini emretmiş. İlkin kaptanın başını kesmekle işe girişmiş; sonra da tüm tacirlerin başı kesilmiş. Ve başsız boyunlarından fışkıran kanlar, büyücek bir leğende toplanmış. Sıra genç Nur'a gelmiş. Onu da idam mahalline götürmüşler, gözlerini bağlamışlar, kanlı halının üzerine yerleştirmişler ve cellat başını omzundan koparmak üzere palasını kaldırmış; ama o sırada yaşlı bir kadın kralın yanına yaklaşmış ve ona "Ey zamanın kralı, daha şimdiden yüz kelle kesilmiş bulunuyor; leğen kanla doldu! Geride kalmış bulunan bu genç Müslümanı esirgemek gerek! Onu bana verin de kilise hizmetlerinde kullanayım!" demiş. Kral da "Mesih adına, doğru söylersin! Yüz kelle vuruldu ve havuz kanla doldu. Peki, sen bunu al ve kilise hizmetinde kullan!" diye haykırmış. Ve kilisenin baş muhafızı olan yaşlı kadın krala teşekkür etmiş; ve kral ecenin kan havuzunda vaftiz merasimini düzenlemek üzere vezirleriyle oradan ayrılırken, o da genç Nur'u birlikte götürmüş. Ve onun güzelliğiyle büyülenerek Nur'u gecikmeksizin kiliseye sokmuş.

Orada, yaşlı kadın Nur'a soyunmasını emretmiş; ve ona uzun siyah bir urba, bir rahip kukuletası ve bu kukletayı gizleyecek büyük bir siyah örtü ve de bir boyun atkısı ve bir kemer vermiş. Ve bunları nasıl kullanacağını göstermiş olmak için kendi elleriyle onu giyindirmiş; üzerine düşen kilise hizmetlerinin neler olduğunu da anlatmış. Ve o günü izleyen yedi gün süreyle çalışmasını izlemiş ve yeterliğini onaylamış; oysa Nur, inançsızların hizmetinde böylesine bir görev alma zorunluluğundan, inanç dolu yüreğinin sızladığını hissediyormuş.

Yedinci günün sonunda yaşlı kadın Nur'a "Bil ki oğlum, birkaç dakika sonra kanda vaftiz edilmiş olan Meryem Ece bütün

gece ibadet etmek ve böylece geçmişindeki eylemlerini bağışlatmak üzere kiliseye gelecek. Onun gelişinden seni haberli kılıyorum; çünkü ben gidip yatacağım; sen de onu kapıda bekleyecek ve senden dilediği hizmeti görecek ve eski günahları nedeniyle vicdan azabından baygın düşmesi halinde beni çağıracaksın. İyice anladın mı?" demiş. Gözleri kıvılcımlar saçan Nur da "Anladım, efendim!" cevabını vermiş.

Tam o sırada, baştan başa siyahlara bürünmüş, yüzü de siyah bir peçeyle örtülmüş Meryem Ece, kilisenin dehlizinde belirmiş; giysilerinden dolayı bir rahip sandığı Nur'un önünde yerlere kadar eğildikten sonra, yaşlı muhafızın kendisine kapısını açtığı kiliseye girmiş ve ağır aksak bir adımla, görünüşü karanlık olan içerlek bir tür dua yerine yönelmiş. O zaman, yaşlı kadın, onu ibadetinde rahatsız etmemek için çabucak oradan çekilmiş; ve Nur'a kapıyı gözetmesini yeniden iyice tembihledikten sonra, odasına uyumaya çıkmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Odasına uyumaya çıkmış.

Nur, yaşlı kadının uyurken bir dev gibi horladığını işitince, kiliseye kayarak girmiş ve ateşlerde kahrolası kâfir suretleri önünde yanan küçük bir lambanın aydınlattığı dua yerinde bulunan Meryem Ece'nin bulunduğu yana doğru yönelmiş. Ve yavaşça bu dua yerine sokulmuş ve titreyen bir sesle "Ben Nur'um, ey Meryem!" demiş. Ece, sevgilisinin sesini tanıyarak ilkin düş gördüğünü sanmış; sonra, onun kollarına atılmış. Ve ikisi birden, heyecanın sınırında, uzun zaman sessizce öpüşmüşler. Ve konuşabilecek hale gelince, karşılıklı olarak, ayrıldıkları günden o zamana kadar başlarına gelenleri birbirlerine anlatmışlar. Ve birleşmelerini sağlayan Tanrı'ya şükürler etmişler. Bunun izleyerek, ece, bu kavuşma anını kutlamak için sonsuza dek yitirdiği bakireliğini hatırlatsın diye annesinin giymeye zorladığı matem giysilerini çıkarmış. Ve tamamıyla soyunup Nur'un dizlerine oturmuş; o da kendi bakımından üzerinden Hıristiyan giysilerini ve alametlerini çıkar-

mış bulunuyormuş. Ve bütün gece, şehvetin her çeşitteki zevklerini hiçbir engel tanımadan tadarak ve azgın aşkın en tartışmasız alametlerini karşılıklı olarak göstererek, birbirlerine bağlılıklarını sürdürmüşler. Ve Nur, o anda, kendisinde öylesine yoğun bir güç hissetmiş ki, birbiri ardından, durmaksızın, patrikleriyle birlikte bin kişiyi öldürebilirmiş! Allah inançsızları kahretsin ve kendisine gerçek bir inançla bağlananlara güç ve cesaret versin!

Şafağa doğru, kilisenin çanları inançsızlara ilk çağrıda bulunurken, Meryem Ece, çabucak matem giysilerine bürünmeye başlamış; ama ne kadar acı gözyaşları pahasına! Nur da inançsızların giysilerine bürünmüş. İnsanın vicdanının derinliğini gören Tanrı bu kıyıcı zorunluluktan sonra, ece, Nur'a "Şimdi sen, ey Nur, burada yedi gün kaldığına göre, bu kilisenin yanını yöresini iyi bilirsin, değil mi?" diye sormuş. Nur da "Evet, sultanım!" yanıtını vermiş. Ece "Öyleyse, sözlerimi iyi dinle ve aklında tut! Gerçekten bir tertip düzenledim kafamda; bu tertiple bu ülkeden sonsuza dek kaçıp uzaklaşacağız. Bunun için yarın, gece olunca, kilisenin denize bakan yanındaki kapıyı açman ve gecikmeksizin sahile inmen yetecek! Orada on tayfası bulunan küçük bir gemi bulacaksın; kaptanı senin geldiğini görünce, çabucak elini uzatacak! Ama ilkin sana adınla seslenmesini bekle; ve de sakın acele etme! Bana gelince, benim hakkımda hiçbir tedirginlik duyma! Ben hiçbir güçlüğe uğramadan gelir, seni bulurum. Tanrı bizi kendi elleriyle kurtaracaktır!" demiş; sonra onu terk etmeden önce "Ve de sakın, bu papazlara harika bir oyun oynayıp onların kiliselerini soyarak, hazinelerinde yükte yeğni pahada ağır ne bulursan boşaltarak alıp götürmeyi ihmal etme! Zaten bu hazinede bulunan altınlar, onların düzmece hizmetlerine karşılık olarak bağış şeklinde inançsızlar tarafından kendilerine sunulmuştur!" diye eklemiş. Ve ece, Nur'a söyediklerini sözcüğü sözcüğüne tekrarlattıktan sonra, üzgün gözlerle saraya, pişmanlık ve kendini tutma yeminleri yaptırmak üzere onu bekleyen annesinin yanına gitmiş! Allah inananları, sağlıklı olmayan kendini tutmalardan ve yakınlarına işleyeceği kötülüklerin pişmanlıklarından korusun! Âmin!

Böylece, ertesi akşam, gece olup da kilisenin yaşlı bakıcısının müthiş horultularını işitince, Nur, alt kattaki hazinenin tüm değerli eşyasına el koymuş ve çekmecelerde bulunan patrikliğin

altın ve gümüşleriyle birlikte papaz giysisinin içine doldurmuş. Ve inançsızların bu ganimetleriyle kendisine tarif edilen kapıdan dışarı çıkıp deniz kıyısına ulaşmış. Ve orada, ecenin kendisine sözünü ettiği gemiyi bulmuş; kaptana da adıyla seslendikten sonra ona elini uzatmış; ve onu yanındaki değerli eşyayla birlikte tüm samimiyetiyle gemiye almış. Ve hemen yola çıkma buyruğu vermiş.

Oysa, tayfalar, kaptanlarının kendilerine verdiği buyruğu dinleyeceklerine ve gemiyi kıyıdaki direğe bağlayan palamarları çözecek yerde, mırıldanmaya başlamışlar ve içlerinden biri sesini yükselterek kaptana "Ey kaptan, sen de biliyorsun ki, biz, efendimiz kralın gemimize yarın sabah binecek vezirini de alarak Meryem Ece'yi kaçıracakları tehdidinde bulunan Müslüman korsanları izlemek üzere değişik bir emir almıştık!" demiş. Ama kaptan, bu direniş karşısında hiddetin sınırında hiddetlenerek "Kim benim emirlerime karşı durmaya cesaret ediyor?" diye haykırmış. Ve kılıcını savurarak, bir vuruşta, konuşanın kellesini uçurmuş. Ve kılıç, gecenin koynunda, kanla kızıllaşmış bir meşale gibi parlamış. Ama bu sertlik eylemi, katı kişiler olan öteki tayfaları mırıldanmaktan alıkoymamış. Bu yüzden, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede, birbirinin ardından onu da, omuzlarından başları fırlayarak yaşamını yitirmiş. Ve kaptan onların leşlerini ayaklarıyla iterek denize atmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Ve kaptan onların leşlerini ayaklarıyla iterek denize atmış.

Bu iş bitince, Nur'a dönmüş ve yanıt gerektirmeyen bir konuşma tonuyla, ona "Yallah! Haydi gidiyoruz! Palamarları çöz, yelkenleri aç ve halatları çevir; ben de dümene geçeyim!" demiş. Nur da korkunç kaptanın etkisinde kalarak ve zaten kendini koruma imkânı da bulunmadığından itaat etmek zorunda kalmış; gemi hizmetlerinin acemisi olduğu halde, elinden geldiğince işleri görmeye çalışmış. Ve küçük gemi, dümendeki kaptanın marifetli elleriyle, tüm yelkenleri fora, denize doğru açılmış ve uygun bir rüzgâra kapılarak İskenderiye burnuna doğrulmuş.

Bütün bu zaman süresince, zavallı Nur, içinden sızlanıp duruyor; kıvılcımlar saçan gözlerle kendine bakan sakallı kaptanın önünde açıkça şikâyet etmeyi göze alamıyor; ve kendi kendine "Sıkıntılarımın bittiğini sandığım bir sırada başıma bu felekat çoktu! Ve her felaket bir öncekinden daha beter oluyor! Bütün bunları keşke daha önceden bilebilseydim! Sonra bu vahşi herifle ben ne olacağım? Kuşkusuz ellerinden sağ salim kurtalamayacağım!" diyormuş. Ve bütün gece, yelkenleri ve palangaları gözeterek bu kederli düşüncelere kendini kaptırmayı sürdürmüş.

Ertesi sabah, yeni tayfalar almak üzere karaya çıkabilecekleri bir kent gördüklerinde, kaptan sanki büyük bir tedirginliğin pençesindeymişçesine erkenden kalkmış ve sarığını yere çalmış! Sonra, şaşa kalan Nur, hiçbir şey anlamadan ona bakmakta olduğu sırada, kahkahalarla gülmüş ve iki eliyle sakallarını ve bıyıklarını yolmuş; ve birdenbire, denizde yükselen ay kadar güzel genç bir kadına dönüşmüş. Ve Nur, Meryem Ece'yi tanımış. Ve bir kez heyecanı yatışınca ayaklarına kapanmış ve hayranlığın ve sevincin sınırında, ona, tayfaların omuzlarından başlarını o denli kolaylıkla uçuran o müthiş kaptandan ne kadar çok korkmuş olduğunu itiraf etmiş. Meryem Ece de, onun bu korkusuna kahkahalarla gülmüş; ve birbirlerini kucakladıktan sonra, kentin limanına girmek için her biri kendine düşen görevleri yapmışlar. Ve bir kez karaya çıkınca, çok sayıda yeni tayfa tutup yeniden denize açılmışlar. Ve gemi yüzdürmekten iyi anlayan ve deniz yollarını ve rüzgârların ve akıntıların dönüşümlerini bilen Meryem Ece, tüm yolculuk boyunca, gündüzün, gerekli bütün emirleri vermeyi sürdürmüş. Ama, geceleyin, sevdiceği Nur'un yanına yatmayı savsaklamamış ve denizin serinliğinde, çıplak göğün altında, aşkın tüm şehvetini tatmaktan geri kalmamış. Tanrı onları koruyup sakınsın ve üzerlerindeki lütuflarını arttırsın!

Tanrı onlara, yolculuğun sonuna kadar, kazasız belasız bir seyir öngördüğünden, İskenderiye'nin Mat Sütunu'nu seçebilmişler. Ve gemi limana demir attıktan ve gemi adamları karaya çıktıktan sonra, Nur, Meryem Ece'ye "İşte sonunda Müslüman topraklarına ulaştık. Beni burada sadece bir dakika bekle, kente uygun şekilde girebilmen için sana her şeyi alıp geleyim; çünkü görüyorum ki, ne giysilerin, ne örtün ne de pabuçların var!"

demiş. Meryem de "Evet, gidip bana bütün bunları satın al, ama sakın gecikme!" demiş. Nur da bu eşyaları satın almak üzere karaya çıkmış. İşte onların durumu böyleymiş.

Ama Konstantiniye Frenklerinin kralına gelince, o da şöyle! Meryem Ece'nin geceleyin yola çıkmasının sabahında, kızının ortadan kaybolduğunu gelip kendisine bildirmişler. Büyük Patrikliğin kilisesine ibadet için gitmiş bulunduğundan başka da bir şey söylememişler. Ama aynı anda yaşlı bakıcı gelip genç kilise hademesinin de kaybolduğunu bildirmiş; ve bunları hemen izleyerek geminin yola çıktığı ve kıyıda, başları uçurulmuş yatan on tayfanın ölümü de öğrenilmiş. Ve Frenklerin kralı, içinde yoğun bir hiddet kaynayarak, bir saat kadar düşünmüş ve "Gemim ortadan kayboldu ise, onu kızımın alıp götürmüş olduğundan kuşku yok!" demiş. Ve hemen orada, liman başkanı ile kör ve topal veziri çağırtmış ve onlara "Ne olup bittiğini öğrendiniz herhalde! Hiç kuşku yok ki, kızım, ırzına geçenleri bulmak üzere Müslüman ülkelerine gitti. Eğer siz onu, ölü ya da diri, alıp geri getirmezseniz, sırası geldiğinde, sizi bekleyen kazıktan asla kurtulamazsınız! Haydi şimdi gidin!" demiş.

O zaman kör ve topal yaşlı vezir ile liman başkanı, çabucak bir gemi donatmışlar ve hiç gecikmeden, İskenderiye'ye yelken açmışlar ve iki kaçağın ulaştığı sırada onlar da limana ulaşmışlar. Ve hemen limana demirlenmiş bulunan küçük gemiyi tanımışlar. Ve hiç bir kuşkuya mahal kalmaksızın, Meryem Ece'nin güvertede bir halat yığını üstünde oturmakta olduğunu görmüşler. Ve hemen gemiden silahlı tayfaları taşıyan bir kayık indirterek ansızın ecenin gemisine saldırtmışlar ve onu yakalatmayı başarmışlar; ve de ağzı tıkaçlı olarak kendi gemilerine taşıtmışlar; sonra da küçük gemiyi ateşe vermişler. Zaman yitirmemek için hemen denize açılmışlar ve burnu dönerek Konstantiniye'ye yönelip hiçbir sıkıntı çekmeksizin oraya ulaşmışlar. Ve gidip çabucak Meryem Ece'yi kral babasına teslim etmişler....

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz beşinci gece olunca, demiş ki:*

Ve gidip çabucak Meryem Ece'yi kral babasına teslim etmişler.

Frenklerin kralı, kızının içeriye girdiğini görünce ve gözleri onun gözleriyle karşılaşınca, duygularının şiddetlenmesini engelleyememiş ve tahtının üzerinden eğilerek yumruğunu ileri fırlatıp ona "Allah belanı versin senin, alçak kız! Sen, hiç kuşkusuz, babanın konutunu terk edip mührünü kıran inançsızları bulmaya gitmek için atalarından kalan inancını terk ettin! Hıristiyanlık adına ve ırkımızın onuruna sürdüğün lekeyi ancak ölümün temizleyebilir! Ah! Alçak! Kendini kilisenin kapısına asılmaya hazırla!" diye haykırmış. Ama Meryem Ece, perişan olmaktan uzak "Sen benim açık kalpliliğimi bilirsin, baba! Ben senin düşündüğün suçu işlemiş değilim! Güneşin ışınlarıyla ısıttığı ve erkekleri yiğit ve erdemli olan bir ülkeye dönmüşsem, bununla hangi suçu işlemiş oluyorum? Burada kalıp da papazlar ve haremağaları arasında ne yapacaktım yani?" diye yanıt vermiş. Bu sözleri işitince kralın hiddeti son sınırına dayanmış ve cellatlarına "Bu iğrenç kızı gözümün önünden götürün ve en korkunç ölümle canını alın!" diye haykırmış.

Cellatlar çabucak ecenin üzerine atılıp onu yakalamak isterlerken, kör ve topal vezir topallayarak tahtın önüne kadar gelmiş; ve kralın önünde yeri öptükten sonra, ona "Ey zamanın kralı, ecenin öldürülmesinden önce, kölenin bir ricada bulunmasına izin ver!" demiş. Kral da "Konuş ey sadık vezir, ey Hıristiyanlığın direği!" demiş. Vezir de "Bil ki, ey kral, sefil kölen çok uzun zamandır senin kızının büyüsüne kendini kaptırmıştır. İşte bunun için onu öldürtmemeni ve tahtına ve Hıristiyanlığın yararlarına bağlılığımın pek çok kanıtının tek ödülü olarak, onu eşim olsun diye bana vermeni senden rica ediyorum. Ve zaten ben o denli çirkinim ki, benim için ödül olan şey, aynı zamanda, ecenin hataları için verilecek ceza olacaktır! Dahası, sarayımın derinliklerinde onu saklamakla da kendimi görevli bileceğim ve bundan böyle kaçmasına ve Müslümanca girişimlerde bulunmasına da engel olacağım!" demiş.

Yaşlı vezirin bu sözlerini işiten kral "Bunda bir uygunsuzluk yok! Ama, ey zavallı, cehennem ateşleriyle tutuşmuş o sönmeyen ocağını ne yapacaksın? Sen bu evlenmenin boynuzlatıcı sonuçlarından korkmuyor musun? Mesih aşkına? Ben, senin yerinde

olsam, böylesine ağır bir sorunu düşünmek için bir saat parmağımı ağzımdan çıkarmazdım!" demiş. Ama vezir "Mesih aşkına! Bu konuda hiç hayale kapılmam ve durumun ağırlığını da hiç görmezlikten gelmem! Ama eşimin aşırı ayıplanacak durumlara düşmemesi için oldukça bilgelikle davranmayı bilirim!" diye yanıt vermiş. Frenklerin kralı, bu sözleri işitince, kahkahadan kırılarak tahtının üzerinde sarsılıp durmuş ve yaşlı vezire "Ey topallayan peder, ben, daha çok, senin başının üzerinde iki fildişinin çıkmasından korkmaktayım! Ama senin, şayet kızım sarayından kaçar da, bizim adımıza leke sürecek bir başka serüven daha yaşarsa, başının omuzlarından sıçrayacağını da bilmeni isterim! Ancak bu tek koşulla sana kızımı vermeye razı olurum!" demiş. Yaşlı vezir de şartı kabul edip kralın ayaklarını öpmüş.

Hemen rahipler, keşişler ve patrikler ve de Hıristiyan kilisesinin öteki saygın kişileri bu evlilikten haberli kılınmış. Ve bu durum fırsat sayılarak sarayda büyük şölenler verilmiş. Merasimler bitince, nefret uyandıran yaşlı vezir ecenin odasına girmiş. Allah görkemliliği çirkinliğin saldırısından esirgesin! Ve bu pis kokulu domuzun, temiz şeyleri kirletmeden önce Allah canını alsın!

Ama onun başına gelenlere yeniden döneceğiz! Ecenin donanması için gerekli şeyleri satın almak üzere karaya çıkan Nur'a gelince, örtüler, giysiler ve limon sarısı bir çift pabuçla geri dönünce, liman üzerinde gidip gelen büyük bir kalabalık görmüş. Bunun nedenini sorunca, ona bir Frenk gemisinin adamlarının gelip ansızın pek uzakta olmayan bir gemiyi ele geçirerek orada bulunan bir genç kadını kaçırdıktan sonra gemiyi yaktığını anlatmışlar. Bu haberi duyan Nur'un rengi atmış ve kendinden geçerek yere devrilmiş.

Bir süre geçip baygınlıktan kurtulunca, orada bulunanlara acıklı serüvenini anlatmış. Ama onu burada anlatmanın yararı yok. Orada bulunanların hepsi, onun davranışını ayıplamış ve ona bin bir sitemde bulunmuş ve kendisine "Sen layığını bulmuşsun! Neden onu yalnız bırakıp da gittin? Ne gereği vardı da, gidip ona bir örtü ve limon sarısı pabuçlar aldın? Sanki eski giysileriyle karaya çıkamaz mıydı? Ve beklerken, yüzünü bir parça yelken beziyle ya da başka bir kumaşla örtemez miydi? Evet, vallahi, sen layığını bulmuşsun!" demişler.

Tam bu sırada, Nur ile ecenin, ilk rastlaşmalarında kaldıkları hanın sahibi olan şeyh çıkagelmiş. Zavallı Nur'u tanımış ve onu budenli acıklı bir durumda görünce, nedenini sormuş. Ve öyküsünü öğrenince, kendisine "Kuşkusuz! Örtü sağlamak tümüyle gereksizdi, yeni giysilerle sarı pabuçlar da öyle! Ama, bundan daha fazla söz etmek de yersiz oluyor. Sen benimle gel, oğlum! Sen gençsin daha! Oturup bir kadın uğruna ağlayıp umutsuzluğa düşeceğine, gençliğinden ve sağlığından yararlanmaya bak! Gel! Güzel kadınların ırkı henüz ülkemizde tükenmedi! Sana işinin ustası güzel bir Mısırlı kız buluruz; hiç kuşkusuz, zararını giderir ve bu Frenk ecesini yitirmen dolayısıyla seni avutur...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altıncı gece olunca, demiş ki:*

"Sana işinin ustası güzel bir Mısırlı kız buluruz; hiç kuşkusuz, zararını giderir ve bu Frenk ecesini yitirmen dolayısıyla seni avutur!" demiş. Ama Nur, ağlamayı sürdürerek "Yo, vallahi, benim iyi yürekli amcam, hiçbir şey yitirdiğim ecenin yerini tutamaz ve acımı unutturamaz!" diye yanıt vermiş. Şeyh "Ama öyleyse şimdi ne yapacaksın? Gemi eceyle birlikte uzaklaştı, gözyaşların neye yarar ki?" diye sormuş. O da "İşte bunun için Frenklerin kralının kentine dönmek ve sevgilimi oradan koparıp gelmek istiyorum!" demiş. Şeyh "Ah, oğlum, atak yüreğinin dediklerine kulak asma! İlk kez onu geri getirmeyi başardınsa da ikinci bir girişimden sakın! Unutma ki, atasözü 'Her düştüğünde testi kırılmaz sanma!' demiştir" demiş. Ama Nur "Sana teşekkür ederim, amca, sakınmam için verdiğin nasihatlardan dolayı! Ama beni hiçbir şey korkutmuyor ve de aziz canımı feda etsem de, sevdiğimi yeniden kazanmak için yola çıkmaktan beni hiçbir şey alıkoyamaz!" diye yanıt vermiş. Ve talihin hükmüyle, o sırada limanda Frenk adalarına doğru yelken açmak üzere olan bir gemi bulunduğundan, genç Nur, ona binmek için acele etmiş; ve gemi hemen demir almış.

Oysa, hanın sahibi şeyh, Nur'a, sonunu düşünmeden kendini tehlikeye atmakta olduğunu söylemekte haklı imiş. Gerçekten,

Frenklerin kralı, kızının son serüveninden beri, karada olsun denizde olsun, Müslüman ırkının kökünü kurutmaya Mesih üzerine ve kâfirlerin kitapları üzerine yemin etmiş imiş; ve Müslüman gemilerinin izlenmesi, kıyıların yağma edilmesi ve her yanın harap edilip kıyım ve ölüm saçılması için yüz savaş gemisi donatmış bulunuyormuş. Nitekim Nur'un içinde bulunduğu gemi Adalar Denizi'ne girdiği sırada bu savaş gemilerinden biriyle karşılaşmış; ve tutsak edilerek, tam da tek gözlü vezirle Meryem Ece'nin evlendikleri ilk gün, şenliklerin yapıldığı sırada Frenk kralının limanına getirilmiş. Kral da bu şenliği daha iyi kutlamak ve öcünü almak için, bütün Müslüman mahpusların kazığa oturtulması buyruğunu vermiş imiş.

Bu dehşetli buyruk yerine getirilmiş ve tüm mahpuslar, birbiri ardından, düğünün yapılmakta olduğu sarayın önünde kazığa oturtulmuş. Ve kazığa oturtulacak sadece genç Nur kalmış; ve tüm saray halkıyla idamların yerine getirilmesi sırasında hazır bulunan kral, ona dikkatle bakarak "Mesih adına! Bilmiyorum ama, bu genç adamın, daha önce, kilisenin başbakıcısı kadına bağışladığım genç adam olduğunu sanıyorum! Nasıl oluyor da ilk kez yakayı sıyırdıktan sonra bu genç yeniden burada bulunuyor?" demiş. Ve de "Ha! Ha! Onu da kaçtığı için kazıklasınlar!" diye eklemiş. Ama, o anda, tek gözlü vezir ilerlemiş ve krala "Ey zamanın kralı, ben de bir dilekte bulunmak istiyorum! Evliliğimin kutsanması için, üç genç Müslümanın sarayımın kapısında kurban edilmesini adamıştım. Senden, gemi mahkûmları arasından bu üç kurbanı seçmeme izin vermeni ve böylece dileğimi yerine getirme imkânını sağlamanı rica ediyorum!" demiş. Kral da "Mesih, aşkına! Senin böyle bir adağın olduğunu bilmiyordum! Yoksa sana üç değil, otuz mahpus bağışlardım. Ama elimde sadece bu kaldı; başkalarının da gelmesini beklerken, al götür bunu!" demiş. Vezir de Nur'u alıp sarayının eşiğini kanıyla sulamak niyetiyle birlikte götürmüş; ama, üç Müslamanın birden kanını akıtmadıkça adağının tam olarak yerine gelmeyeceğini düşünerek Nur'u, her yanına zincir vurdurarak sarayının ahırına attırmış. Ve iki kurban daha gelinceye kadar, onu bekletirken, açlık ve susuzlukla işkence etmeyi de kafasına koymuş.

Tek gözlü vezirin ahırında, Arabistan'ın en soylu ırkından, soy

kütüğü boyunlarındaki firuze ve altından yapılan zincire bağlanmış bir mahfazada bulunan mucizevi güzellikte, birbirinin ikizi iki at bulunuyormuş. Bunlardan biri bir güvercin kadar beyaz olup adı Sabık, diğeri de bir karga kadar siyah olup adı da Lahik imiş.[1] Ve bu iki harika at, Frenkler kadar Araplar nezdinde de ünlü imiş ve de kralların ve sultanların kıskançlığını kışkırtıyormuş. Bununla birlikte, bu atlardan birinin gözünde bir leke varmış; ve en usta baytar bile bunu kaybetmekte başarı gösterememiş imiş. Bilim ve tıptan çok iyi anlayan tek gözlü vezirin kendisi de onu iyileştirmeye çalışmışsa da, hayvanın derdini çoğaltmaktan ve lekenin donukluğunu arttırmaktan başka bir şey yapamamış.

Nur, vezir tarafından getirilip ahıra ulaşınca, atın gözündeki lekeyi fark etmiş ve gülmeye başlamış. Vezir onun böyle güldüğünü görünce, kendisine "Ey Müslüman, bilirim ki senin ırkından olan kişiler atlar üzerinde çok bilgilidir ve onlara bakmayı bizden daha iyi bilirler! Yoksa bundan dolayı mı gülüyorsun?" demiş. Nur da, baytarlık mesleğini üstün düzeyde bildiğinden "Söylediğin gibidir! Tüm Hıristiyan ülkesinde, bu atı iyileştirebilecek birisi yoktur! Ama, ben, bunu yapabilirim! Eğer, yarın atını, gözleri bir karacanın gözleri kadar sağlıklı bulursan, bana ne verirsin?" demiş. Vezir "Sana canını ve özgürlüğünü bağışlarım ve ahırlarımın amiri ve sarayımın baytarı yaparım!" diye yanıt vermiş. Nur "Bu durumda, bağlarımı çöz bakalım!" demiş. Vezir, Nur'un kollarını bağlayan zincirleri çözmüş; ve Nur, hemen, birer parça iç yağı, balmumu, kireç ve sarmısak almış; bunları birbirine karıştırmış ve soğanla yoğurarak yoğun bir sıvı haline getirmiş ve bundan bir yakı yaparak hayvanın hasta gözüne koymuş. Sonra gidip ahırdaki kuru tahtada yatmış ve tedavinin sonucunu Tanrı'ya emanet etmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yedinci gece olunca, demiş ki:*

Sonra gidip ahırdaki kuru tahtada yatmış ve tedavinin sonucunu Tanrı'ya emanet etmiş.

1 *Sabık:* Eski; *lahik:* Yenisi (Â.Ş.O.)

Ertesi sabah tek gözlü vezir, topallayarak gelip kendisi yakıyı hayvanın gözünden kaldırmış. Ve atın gözünün, sabahın ışığı kadar açık ve temiz olduğunu görünce, şaşkınlığı ve sevinci son sınırlarına ulaşmış. Ve taşkınlığı o hale gelmiş ki, Nur'a sırtından çıkardığı latasını giydirmiş ve onu hemen orada ahırlarının amiri ve sarayının baş baytarı yapmış. Ve ona, oturacak yer olarak, ahırlarının üzerinde, kendi dairelerinin bulunduğu sarayın tam karşısında ve arada sadece bir avluyla ayrılan bir daire ayırmış. Ve sonra eceyle olan evlilikleri dolasıyla verilen şenliklere katılmaya gitmiş. Ama insanın asla bahtından kaçamaycağını bilmiyormuş ve gelecek kuşaklara örnek oluştursun diye talihin önceden sakladığı darbelerin neler olacağından haberi yokmuş.

Böylece şenliklerin yedinci günü gelip çatmış ve o gece yaşlı ve çirkin vezir kem gözden korunası eceye sahip olmak üzere gerdeğe girecekmiş. Tam o sırada ece, kollarını pencereye dayayarak, uzaktan, son gürültüleri ve onuruna koparılan haykırışları dinliyormuş. Ve, üzgün, bekâretinin çiçeğini koparan güçlü ve yakışıklı sevgilisi Nur'u düşlüyormuş. Ve de onun anısıyla ruhunda derin bir keder dalgalanıyor ve gözlerinden yaşlar sızıyormuş. Kendi kendine "Kuşkusuz! O nefret verici ihtiyarın yanıma yaklaşmasına hiç izin vermeyeceğim! Böyle olacağına onu öldürür, kendimi de pencereden denize atarım!" diyormuş. Ve bu acı düşünceler içini sardığı sırada, pencerelerinin altında, akşamın alacasında, bir gencin, sevgililerin ayrılığı üzerine Arapça şarkılar okuduğunu duymuş. Bu, o sırada, iki ata günün son bakımlarını yapıp bitiren sonra da kendi dairesine çekilip aynı şekilde pencereye dirseklerini dayayarak sevgilisini hayal eden Nur'un ta kendisiymiş. Ve de şairin şu dizelerini okuyormuş:

> Ey kaybolan mutluluk! Seni, evimizden uzakta, kıyıcı bir ülkede aramaya geldim ya da seni yeniden bulma düşlerine kendimi kaptırdım! Yazık, yazık bana!
> Uzaklarda, bir flavta hıçkırıyor; bir ut da uyumlu sesleriyle ona yanıt veriyor; ikimizi düşünürken gözlerim ıslanıyor! Yazık, yazık bana!

Meryem Ece sevgilisinin sadık aşkının duyarlığını anlatan bu şarkısını işitince, hemen onun sesini tanımış ve heyecanın sınırında heyecanlanmış. Ama bilge ve uyanık olduğundan yöresini çeviren hizmetçilerin önünde sırrını açığa vurmamak için kendini tutmayı bilmiş ve ilkin onları dağıtmakla işe başlamış. Sonra bir kâğıt ve bir kalem almış ve şunları yazmış:

> Yüce ve acıması bol Tanrı adına! Tanrı'nın Barışı, Merhameti ve Kutsaması senin üzerine olsun, ey Nur!
> Sana esiren Meryem'in seni selamladığını ve seninle birleşmek için yanıp tutuştuğunu bildiririm! Bundan dolayı sana söyleyeceğimi iyice dinle ve dilediklerimi yerine getir! Gecenin ilk saatleri âşıkların saatidir; iki yarış atı Sabık ve Lahik'i al ve onları, kent dışına çıkar; Krallık Kapısı'nın ardına götür ve beni orada bekle! Şayet sana atları nereye götürdüğünü sorarlarsa, gezdirmeye götürdüğünü söylersin!

Sonra bu mektubu katlamış, ipek bir mendilin içine sıkıştırmış ve mendili pencerede, Nur'dan yana sallamış. Ve onun mendili gördüğünü ve yaklaştığını anlayınca, onu pencereden dışarı atmış. Nur da onu almış, açmış; ve içinde bulduğu mektubu okumuş; sonra da, okuduklarına uyacağı anlamında, dudaklarına ve alnına götürmüş. Ve çabucak ahıra doğru yollanmış ve orada büyük bir sabırsızlıkla gece olmasını beklemiş. O zaman iki soylu atı eyerlemiş ve onu yolda tedirginliğe uğratacak hiç kimse görmeksizin kentin dışına çıkarmış. Ve Krallık Kapısı'nın ardında iki atı dizginlerinden tutarak eceyi beklemiş.

Tam o sırada şenlikler bitmiş ve onca çirkin ve nefret verici olan yaşlı tek gözlü, yapacağı işi görmek üzere ecenin odasına girmiş bulunuyormuş. Meryem Ece de onun içeri girdiğini, korkudan titreyerek görmüş. Görünüşü o denli iticiymiş ki! Ama uygulanacak bir tertibi olduğundan, başarı sağlamak için duyduğu nefrete egemen olmaya çalışmış ve vezirin onuruna ayağa kalkarak onu divanda yanında oturmaya çağırmış. Yaşlı topal ona "Ey sultanım, sen Batı'nın ve Doğu'nun incisisin! Ben de ayaklarının altına serilmek isterdim!" demiş. Ece de yanıt olarak "Öyle olsun! Ama

şimdi övgüleri bırakalım! Hani yemek nerede? Öyle acıktım ki! Her şeyden önce oturup bir şeyler yemeliyiz!" diye yanıt vermiş.

Yaşlı adam hemen esireleri çağırmış ve bir anda, havada uçan, denizde yüzen, karada koşan ve ağaçlarda biten, tarhlardaki çalılıklarda yetişen ne varsa; hepsinden oluşan nefis ve güç bulunur yiyeceklerle sofra donatılmış. Ve ikisi birden birlikte yemeye koyulmuşlar; ece kendini zorlayarak ona eliyle lokmalar sunmuş; yaşlı adam da onun ilgisinden büyük sevinç duymuş, yüreği ferahlamış ve maksadına düşünemeyeceği kadar kolaylıkla erişeceğinden kendini kutlamış. Ama birdenbire, sırtüstü düşerek, kendini bilmeksizin tepe taklak olmuş. Çünkü ece, onun bardağına gizlice, bir fili, boyunu enine sokarak devirecek kadar etkin bir tutam Fas bengi atmış bulunuyormuş. Saflığın çirkinlikle kirlenmesine izin vermeyen Tanrı'ya şükürler olsun...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:*

... Bardağına gizlice bir fili boyunu enine sokarak devirecek kadar etkin bir tutam Fas bengi atmış bulunuyormuş. Saflığın çirkinlikle kirlenmesine izin vermeyen Tanrı'ya şükürler olsun!

Meryem Ece, vezirin şişmiş bir domuz gibi yuvarlandığını görünce, hemen o saat ve o anda ayağa kalkmış, değerli taşlar ve mücevherle dolu iki torbayı yanına almış, arslanların kanıyla sulanmış bir kılıcı asıldığı yerden indirip onu kemerine takmış, büyük bir örtüye bürünerek, bir urganın yardımıyla pencereden avluya kaymış; fark edilmeksizin saraydan çıkıp Kral Kapısı doğrultusunda koşarak, hiçbir engele uğramadan oraya ulaşmış. Ve Nur'u görür görmez, ona doğru koşarak, onun kendisini öpmesine bile zaman bırakmadan Lahik ata binmiş ve Nur'a "Sen de Sabık'a binip beni izle" diye haykırmış. Nur da, her türlü düşünceyi kafasından çıkararak ikinci atın sırtına atlamış ve çoktan uzaklaşmış bulunan sevgilisine ulaşmak için dört nala kaldırmış. Böyle bütün gece, şafak sökünceye kadar yol almışlar.

Ece, kendileriyle onları izleyebilecek olanlar arasında epeyce büyük bir mesafe bulunduğuna hükmederek biraz dinlenip iki

soylu atı da soluklandırmak için bir ara durmaya razı olmuş. Ulaşmış bulundukları yer, yeşil çayırlı, gölgelik, meyve ağaçları, çiçekleri ve akarsularıyla enfes bir yer olduğundan ve havanın serinliği onları huzurlu zevklere çağırdığından, sonunda bu yerin barışçı havasında yanyana oturmuş olmanın büyüsünü duyumsamışlar ve ayrı bulundukları sırada neler çektiklerini karşılıklı olarak birbirlerine anlatmışlar. Ve aynı ırmağın suyunu içtikten ve aynı ağaçlardan topladıkları meyveleri tadıp doyum sağladıktan sonra, abdestlerini almışlar ve birbirlerinin kollarında, taze, dinlenmiş ve aşkla dolu yatıp uzanmışlar. Ve bir hamlede cinsel sakınımla geçen tüm zamanı kapatacak şekilde sevişmişler. Sonra, havanın ve sessizliğin tatlılığına kapılarak sabah yelinin okşayışları içinde uykuya dalmışlar.

Ve böylece günün ortasına kadar uyuyakalmışlar ve ancak toprağın binlerce at nalıyla sarsıldığını işittiklerinde uyanmışlar. Ve gözlerini açarak, güneşin bir toz bulutuyla karardığını görmüşler. Bu yoğun toz bulutunun ortasında, fırtınalı bir gökte şimşek çakar gibi parıltılar varmış. Sonra hemen at kişnemeleri ve silah çatırtılarını ayırt etmişler. Ve bunun, kendilerini izleyen büyük bir ordu olduğunu anlamışlar.

Gerçekten, o günün sabahında, Frenklerin kralı gidip kızı eceden haber almak ve onun hakkında huzurlanmak üzere çok erken bir saatte kalkmış bulunuyormuş. Çünkü onun, iliği kuşkusuz çoktan kurumuş bulunan ve bir yaşlı kişiyle kurduğu evliliğin sonundan kaygısız bulunmaktan uzakmış. Ama kızını bulamamış; veziri de duygudan yoksun olarak başı bacakları arasında yerde yatmış görünce şaşkınlığı son kerteyi bulmuş. Ve her şeyden önce ecenin başına ne geldiğini öğrenmek istediğinden, vezirin burnuna sirke akıtmış, o da hemen duyarlığını yeniden kazanmış. Kral, korkunç bir sesle, ona "Ey lanetli, karın olan kızım Meryem nerede?" diye haykırmış. O da "Bilmiyorum, kralım!" diye yanıt vermiş. O zaman kral, öfkeden çıldırarak kılıcını çekmiş ve bir vuruşta vezirin kafasını ikiye yarmış; ve silah parıldayarak çene kemiğinden dışarı çıkmış. Tanrı, onun inançsız ruhunu sonsuza dek Cehennemin sonuncu katında tutsun!

Aynı anda, ahır uşakları çıkagelmiş ve titreyerek krala yeni baytar ile Sabık ve Lahik adlı atların gözden kaybolduğunu bil-

dirmişler. Kral da, kızıyla birlikte ahır amirinin kaçmış bulunduğundan artık kuşku duymamış ve hemen birinciye gelen soylularından üçünü çağırarak onların her birinden, üç biner adamdan oluşmuş ordularının başında, kızını aramak üzere kendisine eşlik etmelerini istemiş. Ve bu sefere sarayının öteki büyüklerini de katarak, orduların başına geçmiş ve kaçanları izlemeye başlamış. Sonunda söz konusu çayırlıkta onları bulmuş.

Meryem bu ordunun yaklaşmakta olduğunu görünce, ata atlamış ve Nur'a "İsterim ki Nur, sen geride kalasın: çünkü ben, tek başıma, düşmanlarımıza saldıracağım; ve seni ve kendimi, kum taneleri kadar sayılamayacak çoklukta olsalar bile, onlara karşı savunacağım!" diye haykırmış. Ve kılıcını çekerek şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> İşte bugün, gücümü ve yiğitliğimi göstermek ve biraraya gelmiş düşmanlarımı tek başıma ezmek istiyorum.
> Frenklerin savunma dayanaklarını tümüyle yıkacağım ve keskin kılıcım komutanlarının başlarını yaracak.
> Atımın rengi gece gibi karadır ve yiğitliğim gün gibi göz kamaştırıcıdır.
> Söylediklerimin yerine geldiği bugün görülecektir: Çünkü ben tüm ölümlüler için de tek atlıyım!

Bunu okuyup babasının ordusunun önüne atılmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ece, bu dizeleri doğaçlamadan söyleyerek babasının ordusunun önüne atılmış. Kral da gözlerini parlak gümüş gibi yuvalarında döndürerek, onun yaklaştığını görmüş. Ve "Mesih'e inancım üzerine yemin ederim ki! Bize hücum edecek kadar aklı başından uçmuş!" diye haykırmış. Ve ordularının yürüyüşünü durdurarak kızına tek başına karşı çıkmış ve ona "Ey sapık kız! İşte bana karşı çıkmayı göze alıyor ve Frenk ordusuna saldırır gibi görünüyorsun! Ey akılsız tüm utancından yüz çevirip atalarının dininden dönüyor ve benim bağışlayıcılığıma sığınmazsan kesin bir ölümün

seni beklediğini bilmezlikten mi geliyorsun?" diye haykırmış. Kız da "Geçmiş olanı geri çeviremezsin, işte Müslümanlığın gizi budur! Ben tek Tanrı'ya ve onun elçisi Abdullah'ın oğlu Kutsanmış Muhammed'e inanıyorum! Ve felaket bardağının zehrini içsem de, Mısırlı gence olan bağlılığımdan ve sevgimden asla vazgeçmeyeceğim!" diye cevap vermiş. Bunu söyledikten sonra, ağzından köpük saçan atını, Frenk ordusunun önünde yarım çarklar yaparak oynatmış; ve kıvılcımlar saçan kılıcıyla havayı delerek şu savaşçı kıtaları okumuş:

> Savaş gününde çarpışmak ne kadar hoştur! Cesaretin varsa, gel bakalım, ey kötü sürü! Gelin Hıristiyanlar, sizi ezecek vuruşlarıma karşı çıkın!
> Kesik kafalarınızı toz toprağa daldıracağım ve gücünüzün yüreğine ulaşacağım. Ve konutlarınızın üstünde kargalar ötecek; sizin kahrolduğunuzu bildirecekler! Kılıcımın keskin ağzından acı yudumlar tadacaksınız. Ve kralınıza felaketler bardağını sunacağım; bir daha duru sudan asla zevk almaması için!
> Hey! Gelsin karşıma çıksın, içinizde bir yiğit varsa! Gelin kederimi hafifletin, kanınızı içerek acımı dindireyim!
> Eğer kanınız korkaklıkla yoğrulmamışsa, kılıcımın ucunun sizi nasıl karşılayacağını görmek için ilerleyin!

İşte gözüpek ece böylesine yiğitlik şarkıları okumuş. Ve atının üzerinde eğilerek onu boynundan öpüp eliyle okşamış ve kulağına "İşte ey Lahik, bugün, senin ırkının ve soyluluğunun görüleceği gündür!" demiş. Ve Arap atı irkilip kişnemiş ve burnundan ateşler saçarak kuzey rüzgârından da ivedi sıçramış. Meryem Ece de, korkunç bir çığlık koparark atını dörtnal sürüp kılıcını savurarak on dokuz atlının birden kafalarını uçurmuş. Sonra yeniden meydanın ortasına dönmüş ve büyük haykırışlarla Frenklere meydan okumuş.

Bunu görünce, kral, ordu komutanı üç soylu saraylıdan Barbut[1] adlı birini çağırmış. Bu, ateş gibi kahredici, gerçekten usta

1 Mardrus'te *Barbout* diye anılan soylu döğüşçü, Mathers'te ve Littmann'da *Bartaud* (veya *Bartold*) olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

bir savaşçıymış; ve Frenk kralının tahtının en güçlü desteğiymiş; gücü ve yiğitliğiyle onun sarayının ve krallığının en büyüklerinden birincisiymiş; ve silahşorluk onun ruhuymuş. Soylu Barbut, kralının çağrısı üzerine, ateş üzerindeymiş gibi kaynayarak, soylu bir atın sırtında ilerlemiş; bedenini çekirgenin kanatları gibi sımsıkı saran çelik örgülü bir gömlek ve üzeri işlemeli bir zırhla korunmakta imiş. Silahları da, kahredici keskin bir kılıç, bir gemi direğine benzeyen ve bir vuruşta bir dağı devirebilecek güçte müthiş bir mızrak, dört uzun ve sivri kargı, üstü dik ve sivri çivilerle kaplı korkunç bir topuzdan oluşuyormuş. Ve böylece çelik zırhlı ve saldırı ve savunma silahlarıyla donanmış olarak, bir kuleye benziyormuş.

Kral ona "Ey Barbut, bu doğasından sapmış kızın yaptığı kıyımı görüyorsun! Onu yenip ölü ya da diri getirmek sana düşüyor!" demiş. Sonra onu alacalı bulacalı giysiler giymiş ve başları üzerinde haçlar taşıyan patriklerle kutsatmış; bunlar onun başının üzerine İncil'den dualar okumuşlar ve inançsızlıklarının ve yanılgılarının putlarından başarısı için yardım dilemişler. Ama biz Müslümanlar, sadece güç ve yücelik sahibi Tek Tanrı'ya baş vururuz!

Savaşçı Barbut, haç sancağını kucakladıktan hemen sonra, diliyle inanç sahiplerinin dinine karşı korkunç hakaretler kusarak, kızgın bir fil gibi savaş alanına atılmış. Allah onun belâsını versin! Ama, kendi bakımından ece de onun üzerine gelmekte olduğunu görmüş ve gürleyerek savaş atı Lahik'i rakibine doğru sürmüş. Ve ikisi, hareket halindeki iki dağ gibi çatışmış, şeytanların gücüyle uluyarak öfkeyle birbirine kafa tutmuşlar. Sonra birbirinden ayrılmışlar ve sonra yeni bir saldırı için kudurganlıkla geri dönmüşler ve seyredenlerin gözlerine şaşkınlık doldurarak büyük bir beceri ve harika bir kıvraklıkla, karşılıklı vuruşmalarla birçok kez birbirlerine saldırmışlar. Ve atların nallarıyla havaya kalkan toz içinde bazen görünmez olmuşlar; bunaltıcı sıcak öylesine güçlüymüş ki, taşlar çalılar gibi tutuşuyormuş. Ve savaş her iki tarafın eşit yiğitliğiyle bir saat sürmüş.

Ama, ilkin soluk soluğa kalan Barbut, işi bitirmek istemiş; ve topuzunu sağ elinden sol eline geçirerek sağ eliyle dört kargısından birini kavramış ve gökgürültüsüne benzer bir haykırışla

eceye fırlatmış. Ve silah elinden bakışı kör eden bir şimşek gibi fırlamış. Ama ece, onun gelişini görmüş; yaklaşmasını beklemiş ve kılıcının tersiyle çabucak geri çevirmiş; kargı da ıslık çalarak gidip uzakta bir yerde toprağa gömülmüş. Bütün ordu bunu görmüş ve şaşkınlığa kapılmış.

Bunun üzerine Barbut, ikinci kargıyı almış ve "Vur onu, öldür!" diye haykırarak öfkeyle fırlatmış. Ama, ece, vuruştan sakınmış ve onu da boşa çıkarmış. Üçüncü ve dördüncü kargılar da aynı şekilde boşa çıkmış. Barbut hemen, hiddetten kuduararak ve aşağılanmadan çılgına dönerek, topuzunu sağ eline almış, bir arslan gibi kükremiş ve kolunun tüm gücüyle, düşmanını hedef alarak fırlatmış. Müthiş topuz ağır ağır havayı yarmış ve eğer yiğit kadın onu uçarken yakalamasa ve eliyle tutmasaymış, çaresiz kendisini ezecekmiş. Tanrı onu ustalıkla, düzenle ve güçle donatmış bulunuyormuş. Ve o da karşılık olarak elindeki topuzu geriye fırlatmış. Ve onu izleyenlerin bakışları hayranlıkla kamaşmış. Ve bir dişi kurt gibi savaşçının üzerine saldırarak ve soluğu boynuzlu engereğin ıslığı gibi tıslayarak "Felaket yoldaşın olsun, ey lanetli! Gel de ağır topuz nasıl kullanılırmış öğren...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz onuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve bir dişi kurt gibi savaşçının üstüne saldırarak ve soluğu boynuzlu engereğin ıslığı gibi tıslayarak "Felaket yoldaşın olsun, ey lanetli! Gel de ağır topuz nasıl kullanılırmış öğren!" diye haykırmış.

Silahşor Barbut, rakibinin topuzu havada yakaladığını görünce, gözlerinin önünde yerin ve göğün yittiğini sanmış. Ve çılgına dönerek, artık tüm cesaretini ve tez kavrarlığını unutarak, atını çevirmiş; ve sırtını kalkanıyla koruyarak kaçmış. Ama yiğit ece, onu yakından izlemiş ve onu gözetleyip ağır topuzu başının üzerinde çevirerek sırtına fırlatmış. Ve çınlayan topuz, mancınıkla fırlatılmış bir kayadan da ağırlıkla kalkana çarpmış. Ve savaşçıyı, dört kaburga kemiğini kırarak atından düşürmüş; Barbut yerde yuvarlanarak kanlar içinde çırpınmış, tırnaklarıyla yerleri eşe-

lemiş. Ölümü de can çekişmeden olmuş; çünkü ölüm meleği Azrail, son saatinde ona yaklaşmış ve yanılgılarının ve inançsızlığının hesabını, tüm gizleri bilen ve duyguları kavrayan Tanrı'ya vermesi için canını almış.

Bunun üzerine Meryem Ece, atını dört nala sürerek, atının karnı boyunca çabucak eğilip yerden rakibinin müthiş mızrağını kaldırmış ve uzaklaşıp bir yerde durmuş. Ve orada, mızrağı yere çakarak toprağa daldırmış ve uysal atını sertçe durdurarak sırtını mızrağa dayayıp babasının tüm ordusuna karşı durmuş. Ve böylece başı yukarıda ve meydan okurcasına orada hareketsiz beklemiş. Bu haliyla âdeta atıyla ve yere saplanmış mızrağıyla tek beden haline gelmiş ve bir dağ gibi sarsılmaz ve Talih gibi değişmez kalmış.

Frenklerin kralı, savaşçı Barbut'un böylece öldüğünü görünce, acısı içinde yüzünü yumruklamış, giysilerini yırtmış ve komutanlardan bir diğeri ve Frenkler arasında gözüpekliliği ve teke tek savaşlarda yiğitliğiyle ün salmış olan ve adına Bartus[1] denilen ikinci silahşoru savaşa sürmüş. Ve ona "Ey yiğit Bartus, silah kardeşin Barbut'un intikamını almak sana düşüyor!" demiş. Silahşor Bartus, yerlere kadar eğilerek "işittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ve atını savaş alanına sürerek ecenin üzerine saldırmış.

Ama yiğit kadın, her zaman aynı tavır içinde, yerinden kıpırdamamış; ve binek atı da, bacakları üzerinde, destek kemerle berkitilmiş bir köprü gibi sağlam duruyormuş. O sırada kızgın silahşor, atının dizginini özgür bırakmış, ucu bir akrebin kuyruğuna benzeyen kargısını ileri doğru uzatarak dört nala onun üzerine geliyormuş. Kılıçla kargının çatışması ikili ve çatırtı koparmış. O zaman bütün savaşçılar, gözlerinin bir kez daha tanık olması imkânsız bulunan bir harika mücadelenin dehşetini daha iyi görmek üzere birer adım ileri atılmışlar. Ve bütün safları bir hayranlık titreyişi sarmış.

Ama, koyu bir toz bulutuna bürünmüş olan rakipler hemen vahşi bir çatışmaya girişmişler ve havayı savurdukları vuruşlarla inletmişler. Ve böylece ruhlarında kudurganlıkla çarpışmışlar ve birbirlerine korkunç hakaretler savurmuşlar. Frenk savaşçı rakibinin kendisinden güçlü olduğunu anlamakta gecikmemiş

1 *Bartus:* Littmann'a göre diğer adıyla *Bartolomeus* (Â.Ş.O.)

ve kendi kendine "Mesih adına! Şimdi tüm gücümü gösterme zamanıdır!" diye düşünmüş. Ve ölüm habercisi bir mızrak kavrayarak, bunu kaldırıp rakibini nişanlayarak ve "Al sana!" diye haykırarak fırlatmış. Ama, Meryem Ece'nin Doğu'nun ve Batı'nın eşsiz bir yiğidi olduğunu, karaların ve çöllerin atlısı ve ovaların ve dağların savaşçısı olduğunu bilmiyormuş!

Meryem Ece, Frenk savaşçısının hareketini görerek maksadını kavramış. Ve düşman mızrağı kendine doğru gelirken ve onun bağrına hafifçe dokunmasına ramak kalmışken ve daha uçuş halindeyken yakalamış; ve şaşakalmış silahşora doğru dönerek onu, aynı silahla karnının ortasından vurmuş; mızrağın ucu kıvılcımlar saçarak savaşçının sırtının omurgasından dışarı çıkmış; ve onu çöken bir kule gibi yere devirmiş; ve silahların çıkardığı gürültü yankılar uyandırmış. Ve ruhu, sonsuz olarak, ilk arkadaşınınkine ulaşmak üzere Yüce Yargıç'ın hiddetiyle ateş almış bulunan söndürülemez alevlere karışmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek, yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz on birinci gece olunca, demiş ki:*

...Çöken bir kule gibi yere devirmiş; ve silahlarının çıkardığı gürültü yankılar uyandırmış. Ve ruhu, sonsuz olarak, ilk arkadaşınınkine ulaşmak üzere, Yüce Yargıç'ın hiddetiyle ateş almış bulunan söndürülemez alevlere karışmış.

O zaman Meryem ece, atı Lahik ile ordu önünde yeni bir yarım çark yaparak "Esirler nerede? Atlılar nerede? Yiğitler nerede? Tek gözlü vezir, o köpek nerede. Cesareti varsa içinizden en yiğit olanınız ortaya çıksın! Ey Hıristiyanlar bir kadının kol gücü önünde titremekteyseniz, kendinizden utanın!" diye haykırmış.

Bütün bunları duyup gören Frenklerin kralının son kertede onuru kırılmış. Ve iki değerli savaşçının yitişinden ümidi kırılmış olarak adı Fasyan[1] olan ve yellenmesi kadar oğlancılığıyla da ünlü olan üçüncü savaşçıyı çağırmış; ve ona "Ey Fasyan, sen ki başlıca erdemi oğlancılık olan birisin; şimdi iki arkadaşının

1 *Fasyan:* Mardrus'e göre *Petteur* (Çok Yellenen) olan *Fasyan*, Littmann'da *Kasyan* (ya da *Cassian*) olarak geçmektedir (Â.Ş.O.)

ölümüne neden olan bu sefihe ile boğuşmak ve onların öcünü almak sırası sende!" demiş. Fasyan savaşçı da, duyduğu ve itaat ettiği cevabını vererek, ardında ortalığı çınlatan ve beşikteki bir yavrunun korkudan saçlarını beyazlatmaya ve bir geminin yelkenlerini şişirmeye yetecek güçte yellenmeler savurarak atını dört nala kaldırmış.

Ama Meryem Ece de Lahik'i parlayan şimşekten, düşen doludan daha büyük bir hızla dörtnal sürmüş bulunuyormuş. İkisi birbirlerinin üzerine iki koç gibi saldırmışlar ve öylesine şiddetle çarpışmışlar ki, iki dağ birbirine vurmuş sanılırmış. Frenk savaşçısı, ecenin üstüne atılarak büyük bir haykırışla öfkeli bir saldırıda bulunmuş. Ama Meryem Ece bundan kıvraklıkla sakınmış, düşmanının kargısına ustalıkla vurup onu ikiye bölmüş. Sonra, Fasyan savaşçı atılımının hızıyla yanından geçip giderken, ardından yetişerek kargısının sapıyla rakibinin iki omzunun arasına öyle bir şiddetle vurmuş ki, onu atından düşürmüş. Ve bu hareketi müthiş bir haykırışla eşlendirip, sırtüstü yerde yatarken onun üzerine atılarak bir vuruşta kargısını ağzından sokup silahın ucuyla başını toprağa mıhlamış. Bunu gören tüm savaşçılar ilkin dilsiz ve şaşkın halde kalmışlar. Sonra birdenbire başlarından ürkü titremelerinin geçtiğini duyumsamışlar; çünkü artık bunca yiğitlik gösteren kahramanın bir yaratık mı, yoksa bir şeytan mı olduğunu bilmiyorlarmış. Ve selameti sırtlarını dönüp bacaklarını rüsgâra terk ederek kaçmakta bulmuşlar. Ama Meryem Ece mesafeyi ayaklarının altında yok ederek onların ardından uçmuş. Ve onlara toplu halde ya da teker teker ulaşarak ve fır dönen kılıcıyla vurarak, her birine birer yudumda ölümü tattırıp onları bahtlarının okyanusuna gömmüş. Yüreği öylesine sevinç doluymuş ki, ona dünya, içine sığmaz gibi görünmüş! Ve öldürdüğünü öldürmüş, yaraladığını yaralamış ve toprağın üstü, enine boyuna ölülerle kaplanmış. Frenklerin kralı, ellerini umutsuzluktan gökyüzüne kaldırarak, dağılmış askerlerinin ortasında, tıpkı koyun sürüsünün ortasında fırtınanın izlediği bir çobanın kaçtığı gibi, savaşçıları ve rahipleriyle birlikte kaçmış. Ece de, aynı şekilde izlemeyi sürdürerek, onları, güneş tamamıyla solgun mantosuna bürününceye kadar izlemeyi sürdürerek büyük bir kıyıma uğratmış.

Ve ancak o zaman Meryem Ece muzaffer seferini durdurmayı düşünmüş; geri dönmüş ve onun hakkında tedirginlik duymaya başlamış olan sevgilisi Nur'u bulmaya gitmiş; ve o geceyi, paylaşılan okşayışlar ve aşkın şehveti içinde, onu kurtarmak ve sonsuza dek Hıristiyan kıyımcılığından korumak için harcadığı çabalar ve tehlikeleri unutarak, onun kollarında dinlenerek geçirmiş. Ve ertesi gün, bundan böyle yaşayacakları en hoş yerin neresi olacağını birlikte uzun boylu tartıştıktan sonra Şam'ın iklimini tanıyıp denemeyi kararlaştırmışlar. Ve bu hoş kente gitmek üzere yola koyulmuşlar. İşte onların durumu böyleymiş!

Frenklerin kralına gelince! Burnu iyice uzamış ve midesinin torbası üç soylu silahşoru Barbut, Bartus ve Fasyan'ın ölümü ve ordusunun yenilgisi nedeniyle iyice tersine dönmüş olarak Konstantiniye'deki sarayına dönmüş. Ve Devlet Meclisi'ni toplayarak, ayrıntılarına pek girmeksizin uğradığı bahtsızlığı açıkladıktan sonra, onlara, nasıl bir yol izlemesi gerektiğini sormuş. Ve "Bu bin utanmaz boynuzlunun kızının şimdi nerede bulunduğunu bilmiyorum! Ama bir Müslüman ülkeye gittiğine inanmaya eğilimliyim. Ona, göre güya orada erkekler güçlü ve yorgunluk ne bilmezmiş! Çünkü bu orospunun kızı kaynağını cehennemden alan sönmez bir ateştir! Bitip tükenmez arzularını yatıştırmak için Hıristiyanları yeter derecede iri organlı bulmuyormuş! Şimdi ey soylu kişiler, bu can sıkıcı durumda ne yapmam gerektiğini size soruyorum!" diye eklemiş. Soylular ve keşişler ve krallığın ileri gelenleri de bir saat süreyle düşünüp sonra "Ey zamanın kralı, bize göre, bütün bunlar olup bittikten sonra, senin yapacağın tek iş kalıyor; o da armağanlarla birlikte, iki kaçağın ulaşmış bulunacağı toprakların ve ülkelerin efendisi olana, Müslümanların kudretli halifesi Harun Reşid'e bir mektup göndererek; kendi elinle yazacağın bu mektupta, ona her türlü vaatler ve dostluk yeminleri ederek kaçakları yakalatmasını ve koruma altında sana, Konstantiniye'ye göndermeye rıza göstermesini sağlarsın. Bu mektup seni ve bizi kâfirlerin bu hükümdarına karşı hiçbir bağlantıya sokmaz; çünkü o bize kaçakları sunduğu andan başlayarak yanlarında bulunan Müslümanları kıyıma uğratır ve yeminlerimizi ve bağlantılarımızı, Muhammed'in çömezleri olan bu kâfirlerle yaptığımız her anlaş-

mada göstermek alışkanlığında olduğumuz gibi, unuturuz!" diye yanıt vermişler. Ve Frenk kralının soylu silahşorları ve rahipleri işte böyle konuşmuşlar. İnançsızlıkları ve hainliklerinden ötürü, Tanrı bu dünyada da ötekinde de belalarını versin bunların!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:*

... Frenk kralının soylu silahşorları ve rahipleri işte böyle konuşmuşlar. İnançsızlıklarından ve hainliklerinden ötürü, Tanrı, bu dünyada da ötekinde de belalarını versin bunların!

Kendi silahşorlarınınkinden de alçak bir ruha sahip olan Konstantiniye Frenklerinin kralı bu ihanet dolu görüşü izlemekten geri kalmamış. Ama, ihanetin er veya geç kendi tertipçilerine döndüğünü ve Tanrı'nın her zaman Kendine İnananlara gözettiğini ve onları kokuşmuş düşmanlarının tuzaklarına karşı koruduğunu bilmiyormuş! Bunun üzerine eline bir kalem ve bir kâğıt almış ve Grekçe yazdığı bu mektupta, Halife Harun Reşid'e, en saygılı ve en hayranlık ve dostluk dolu ifadelerden sonra şöyle diyormuş:

> Ey Müsümanların kudretli emiri, kardeşimiz! Benim, Kahire'den Mısırlı bir gencin kendisini baştan çıkarmasına izin veren, sonra da onunla birlikte kaçan, senin ve egemenliğindeki ülkelere götürülen doğası bozuk bir kızım var. Bundan dolayı, senden, ey Müslümanların güçlü emiri, onun bulunması için gerekli araştırmaları yaptırmanı ve güvenli bir gözetim altında kızı bana geri göndermeni rica ediyorum.
> Ben de, bunun karşılığında, kızımla birlikte nezdimize göndereceğin bu gözetimcileri gerekli onur ve saygılarla baştan aşağı donatacağım; ve senin hoşuna gidebilecek her şeyi yapacağım! Böylece, sana minnettarlığımı göstermek ve dostluk duygularımı kanıtlamak için başka şeyler arasında, başkentimizde senin seçeceğin mimarların eliyle bir cami inşa ettirmeyi vaaddediyorum. Ayrıca sana eşini kimsenin görmediği tarifsiz servetler: hurilere benzer

> genç kızlar, sakalı bitmedik ay yüzlü oğlanlar, ateşin imha edemediği hazineler, inciler, değerli taşlar, atlar, kısraklar, taylar, dişi develer ve deve torunları, bizim iklimlerin en iyi ürünleri yüklenmiş katırlar yollayacağım! Ve bütün bunlar sana yeterli görünmüyorsa, senin topraklarını genişletmek için krallığımın sınırlarını daraltacağım! Topraklarını genişletmek için krallığımın sınırlarını daraltacağım! Ve bu vaatleri sana ben, Haça Tapanların kralı Kayzer olarak mühürleyip onaylarım!

Ve Frenklerin kralı, bu mektubu mühürledikten sonra, onu tek gözle ve topal yaşlı vezirinin yerine atadığı yeni vezire vermiş ve ona "Bu Harun ile görüşme ruhsatı alırsan, ona de ki: 'Ey kudretli halife! Senin nezdine eceyi bulman talebiyle geldim: çünkü bize önemli bir işlev olarak verilmiştir bunun emri! İstememiz uygun kabul görürse, sana en zengin armağanlar gönderecek olan efendimiz kralımızın minnettarlığına güvenebilirsin!' de!" demiş. Sonra, böylece elçi olarak göndereceği vezirin gayretini kamçılamak için, Frenklerin kralı, ona da, eğer elçiliği mutlu bir başarıyla sonuçlanırsa, evlilik yoluyla kızını kendisine vereceğini ve onu servet ve ayrıcalıklarla donatacağını vaat etmiş.

Sonra ona izin vermiş ve üstüne basa basa mektubu halifenin kendisine sunmasını önermiş. Vezir de, kralın önünde elleri arasından yeri öptükten sonra, yola koyulmuş.

Uzun bir yolculuktan sonra maiyetiyle birlikte Bağdat'a ulaşmış; orada, üç gün dinlenmekle işe koyulmuş. Sonra halifenin sarayının nerede bulunduğunu sormuş ve kendisine gösterilince, oraya giderek Emirü'l-Müminin'den görüşme isteminde bulunmuş. Ve kabul salonuna alınınca vezir kendini halifenin ayaklarına atarak elleri arasından üç kez yeri öpmüş; ve kendisine verilen görevin konusunu birkaç sözcükle açıklamış ve efendisi, Meryem Ece'nin babası Frenklerin kralının mektubunu sunmuş. Harun Reşid mührü söküp mektubu okumuş; tüm içeriğini kavradıktan sonra, bir inançsız kraldan geldiği halde, istenen şeye karşı uygunluk göstermiş. Ve hemen orada tüm Müslüman eyaletlerdeki valilere mektuplar yazarak, onlara, Meryem Ece ile yoldaşının eşkâlini bildirmiş; ve fazladan, başa-

rısızlık ya da ihmal durumunda da en ağır cezaların verileceğini belirterek, bunların bulunur bulunmaz gecikmeden ve güvenilir bir muhafız takımı ile sarayına yollanmalarını emretmiş. Ve atlı ya da hecin develerine binmiş haberciler her yöne doğru yola çıkmış; ve her biri, eyalet valilerine ayrı ayrı mektuplar götürmüş. Ve halife onları beklerken, Frenk elçisini ve tüm maiyetini, sarayda kendi yanında alıkoymuş. İşte bu iki ayrı hükümdarın tutumu ve konuşmaları böyleymiş.

Ama iki âşığa gelince, onlarınki de şöyle! Ece, tek başına babası Frenk kralının ordusunu bozguna uğratınca; ve boy ölçüştüğü üç soylu dövüşçünün cesetlerini akbabalara yem yapınca, Nur ile birlikte Suriye'ye doğru yola koyulmuş ve mutlulukla Şam kapılarına ulaşmış. Ama, sevdalarının belirtilmesine vesile olacak güzel yörelerde duraksayarak yolculuk yaptıklarından ve düşmanlarının kendilerine hazırlayabilecekleri tuzaklardan kuşkulanmadıklarından, halifenin ayağına çabuk habercilerinin ulaşıp kentin valisine ilgili buyrukları içeren mektubu verdikten birkaç gün sonra Şam'a ulaşmış bulunuyorlarmış. Ve kendilerini herhangi bir kimsenin bekleyeceğini düşünmediklerinden güvenlik güçlerinin casuslarına adlarını sakınmadan vermişler; onlar da kendilerini tanıyıp valinin muhafızlarına yakalatmışlar. Muhafızlar, zaman yitirmeksizin, onları yollarından çevirerek ve kente girmelerine izin vermeksizin tehdit eden silahlarla kuşatarak ve de kendilerine eşlik ederek Bağdat'a gitmeye zorlamışlar. Ve oraya, on günlük zorlu bir yolculuk yapıp çölü geçtikten sonra yorgunluktan bitkin olarak getirilmişler. Ve saray muhafızlarıyla çevrili yargılama divanına sokulmuşlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Saray muhafızlarıyla çevrili yargılama divanına sokulmuşlar. Ve halifenin haşmetli varlığı karşısında iyice boyun kırıp elleri arasından yeri öpmüşler. O sırada görevde bulunan mabeyinci "Ey Emirü'l-Müminin, işte Frenk kralının kızı Meryem ile onu kaçıran Kahire'den Tacir Tac'ın oğlu Nur karşındalar!

Kentin valisinin buyruğu üzerine ikisini de Şam'da tutuklamışlar!" demiş. Bunun üzerine halife gözlerini Meryem'e çevirmiş ve endamının zarafetinden ve hatlarının güzelliğinden hayranlık duymuş; ve ona "Frenk kralının kızı Meryem sen misin?" diye sormuş. O da "Evet, ben Meryem Ece'yim ve İnanç'ın koruyucusu olan Tanrı'nın elçisinin soyundan gelmiş bulunan senin kölenim!" diye yanıt vermiş. Halife, bu yanıttan çok şaşırarak bu kez Nur'a dönmüş, onun da gençliğinden ve tatlı yüzünden büyülenenek, kendisine "Ve sen, Kahireli Tacir Tac'ın oğlu genç Nur musun?" demiş. O da "Evet ve ey saltanatın direği İman'ın savunucusu olan Emirü'l-Müminin, senin kölenim!" diye yanıt vermiş. Halife ona "Yasayı hiçe sayarak bu Frenk ecesini nasıl kaçırmaya cesaret ettin?" demiş. Bunun üzerine Nur, verilen konuşma izninden yararlanarak, tüm serüvenini, en küçük ayrıntılarıyla halifeye anlatmış. O da anlatılanı büyük bir ilgiyle dinlemiş. Ama burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok.

Bunun üzerine Harun Reşid, Meryem Ece'ye doğru dönerek ona "Bil ki, baban Frenklerin kralı, burada gördüğün elçiyi, kendi eliyle bir mektup yazarak bana göndermiş. Bu mektupta, eğer seni kendisine geri gönderirsem, minnettarlığını başkentte bir cami yaptırarak göstereceğini açıklıyor! Sen buna ne diyeceksin?" demiş. Meryem başını kaldırmış; hem tatlı hem de kararlı bir sesle "Ey Emirü'l-Müminin, sen yeryüzünde Tanrı'nın temsilcisisin ve de sonsuza dek barış ve dua üzerine olası Elçisi Muhammed'in yasalarının sürdürücüsüsün! Ben Müslüman oldum ve Tanrı'nın Birliğine ve Muhammed'in onun elçisi olduğuna inanıyorum! Böyle olunca, ey Emirü'l-Müminin, sen beni, Tanrı'ya şirk koşan[1] bir âdemoğlu olan İsa'ya Tanrılık sıfatı veren, putlara tapan, haça saygı gösteren, imansız olarak can veren ve Tanrı'nın gazabıyla ateşlere atılmış olan yaratığa batıl bir tapınçla bağlı olanların ülkesine geri mi göndereceksin? Eğer beni bu Hıristiyanlara teslim edip böyle davranırsan, bütün insanların hata ve doğruluklarının sayılıp dökületeceği ve sadece yüreği saf olanların saygı göreceği Kıyamet Gününde, davranışından ötürü Tanrı önünde ve yeğenin dua ve barış üzerine olası Peygamberimiz önünde senden şikâyetçi olacağım!" diye yanıt vermiş.

1 *Şirk koşan:* Ortaklık iddia eden (Â.Ş.O.)

Halife Meryem'in bu sözlerini ve imanını ikrar ettiğini duyunca, böylesine yiğit bir kızın Müslüman oluşuna ruhunun derinliklerinde hoşnutluk duyarak sevinmiş; ve gözlerinde yaşlarla "Ey Meryem, Allah beni Tanrı'nın birliğine ve Peygamberine inanan bir Müslümanı kâfirlerin eline teslim etmekten sonsuza dek korusun! Seni de gözetip korusun ve inancını arttırsın; merhametini ve hayırlarını üstüne yaysın! Ve şimdi, yiğitliğin ve gözüpekliliğinden ötürü benden ne dilersen dileyebilirsin! Senden hiçbir şeyi esirgemeyeceğime yemin ederim, istediğin ülkemin yarısı bile olsa! Artık yüzün gülsün ve ruhun şenlensin, tüm tedirginlikleri içinden kov! Bana söyle ki, gerekli olanı yapayım! Bizim hizmetkârımız Kahireli Tacir Tac'ın oğlu olan bu genç adamın, senin yasal kocan olmasından memnun değilsen, onu da söyle ki, gereğini yapayım!" diye haykırmış. Meryem "Nasıl olur da onu istemezlik ederim, ey Emirü'l-Müminin? Beni satın almış olan kişi o değil midir? Bendeki koparılacak çiçeği koparan o değil midir? Benim için birçok kez yaşamını tehlikeye sokmadı mı o? Ve de Müslüman inancının temizliğini bana açıklayarak ruhuma huzur veren de o değil midir?" diye yanıt vermiş.

Halife hemen kadı ile şahitleri çağırtmış ve hemen orada onların evlilik sözleşmesini düzenletmiş. Sonra Frenk kralının elçisi olan veziri yanına çağırarak ona "Kendi gözlerinle görüp kulaklarınla işittiğin gibi Meryem Ece Müslüman olup bize ait bulunduğuna göre, efendinin isteğini yerine getiremem. Yoksa, Tanrı'ya, Peygamberine Kıyamet Gününde hesabını veremeyeceğim bir davranışta bulunmuş olurum! Çünkü Tanrı'nın kitabında 'İnananların uhdesinde bulunanlar asla kâfirlere verilemez!' yazılıdır. Böyle olunca efendinin yanına dön ve görüp işittiklerini anlat...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"... 'İnananların uhdesinde bulunanlar asla kâfirlere verilemez!' diye yazılıdır. Böyle olunca efendinin yanına dön ve görüp işittiklerini ona anlat!" demiş.

Elçi, böylece halifenin Frenk kralının kızını kendisine teslim etmek istemediğini anlayınca, küskünlük ve kibirle davranmak küstahlığını göstermiş; çünkü Tanrı sözlerinin sonucunu göremeyecek kadar gözlerini kör etmiş imiş; ve "Mesih aşkına! Yirmi kez Müslüman da olsa, onu efendim olan babasına götürmem gerek! Aksi takdirde, gelir ülkeni işgal eder ve Fırat'tan Yemen'e kadar topraklarını ordularıyla kaplar!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan halife, son kertede öfkelenerek "Nasıl! Bu Hıristiyan köpeği bize tehdit savurmaya mı yelteniyor? Hemen kentin kapısında başı vurulsun ve bu olay bundan böyle kâfirlerin elçilerine örnek oluştursun!" diye haykırmış. Ama Meryem Ece "Ey Emirü'l-Müminin, muzaffer kılıcını bu köpeğin kanıyla kirletme! Ben ona, layık olduğu ilgiyi göstermek isterim!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyleyerek kılıcını çekip bir vuruşta kâfirin başını uçurmuş ve pencereden dışarı fırlatmış. Ve kölelere işaret ederek ayağıyla ittiği bedenini ortadan kaldırtmış.

Bunu gören halife, ecenin bu denli kıvraklıkla ölüm cezasını yerine getirmesine hayran olmuş ve onu kendi urbasıyla giyindirmiş. Nur'u da bir onur giysisine bürümüş ve ikisine de zengin armağanlar vermiş; ve onların kendisine açıkladığı arzuya göre, kendilerini Kahire'ye kadar götürecek şahane bir alay düzmüş ve onlara Mısır valisi ile ulemalar için tavsiye mektupları vermiş. Nur ve Meryem Ece de, böylece Mısır'a yaşlı ana babalarının yanına geri dönmüşler Tacir Tac, oğlunun gelin olarak evlerine bir eceyi getirdiğini görerek gururun doruğuna erişmiş ve Nur'u eski davranışlarından dolayı bağışlamış. Ve onun onuruna, büyük bir şenlik düzenleyerek kentin ileri gelenlerini çağırmış; onlar da, birbirleriyle yarışarak genç evlileri armağanlara boğmuşlar.

Genç Nur ile Meryem Ece, uzun yıllar hiçbir şeyden yoksun olmayarak, ferahlık ve mutluluk içinde yaşamışlar; iyi şeyler yiyip içerek, güçlü, kuru ve uzun süreli çiftleşmelerle sevişmişler. Böylece huzur içinde, sonunda mutlulukların İmha Edicisi, dostların ve toplulukların ayırıcısı, evler ve saraylar yıkan ve mezarların karnını doyuran onları ziyarete gelinceye kadar; onurlu bir yaşam sürdürmüşler. Zafer, ölümü tanımayan ve Görünmeyenin anahtarlarını elinde tutan Tek Canlı'nın olsun! Âmin!

*Şah Şehriyar, bu öyküyü işitince birdenbire doğrularak "Ah, Şehrazad! Bu yiğitlik öyküsü, gerçekten beni coşturdu" diye haykırmış. Ve bunu söyleyerek, yeniden yastıklara dizlerini dayamış ve kendi kendine "Sanırım ki, bu öyküden sonra, bana anlatacak başka öyküsü kalmamıştır! Ben de artık onun kellesiyle ilgili olarak ne yapmam gerektiğini düşünmeliyim!" demiş. Ama Şehrazad "Evet, ey şah, bu yiğitlik öyküsü hayranlık uyandırıcıdır, ama eğer bana izin verirsen, sana anlatmak istediğim bir başka öyküyle karşılaştırılırsa nedir ki?" demiş. Şah da "Ne dedin, Şehrazad? Bundan daha hayranlık uyandırıcı ya da şaşırtıcı olacak acaba nasıl bir öykü anlatmayı düşünüyorsun?" diye sorunca Şehrazad gülmüş ve "Şah karar verecektir! Ama, bu gece, toplantımızı sürdürmek üzere, dinlenmesi yorucu olmayan, kısa öyküler anlatacağım!* Cömertlik ve Görgü Üstüne Öyküler *başlıklı kaynaktan alınmıştır bunlar!" demiş ve hemen anlatmaya başlamış:*

## *Cömertlik ve Görgü Üstüne Öyküler*

### *Salahaddin ve Veziri*

Ey bahtıgüzel şah, anlatırlar ki, muzaffer hükümdar Salahaddin'in vezirinin, kendisine ait pek çok köle içinde son kertede sevdiği genç bir Hıristiyan oğlan varmış. Öyle zarif bir oğlanmış ki bu, insanoğlunun gözü eşine asla rastlamış değilmiş. Günün birinde, bir türlü ayrılamadığı bu oğlanla birlikte dolaşırlarken, çocuk, kendisine yaklaşmasını işaret eden Sultan Salahaddin'in gözüne çarpmış. Ve sultan, ona tatlı bir bakış fırlattıktan sonra, vezirine "Bu genç çocuk sana nereden geldi?" diye sormuş. Vezir biraz da sıkılarak "Tanrı gönderdi, efendim!" diye cevap vermiş. Sultan gülmüş ve yolunu sürdürerek "İşte şimdi, ey vezir, yıldızsı güzelliğiyle bize boyun eğdirtecek ve bir ay büyülemesiyle esir kılacak aracı bulmuşsun!" demiş.

Bu sözler veziri düşünceye zorlamış ve kendi kendine "Gerçekten, sultan fark ettiğine göre artık bu çocuğu saklayamam!" demiş. Ve zengin bir armağan hazırlayarak güzel çocuğu çağırmış ve ona "Vallahi, ey delikanlı, zorunluk olmasaydı, ruhum senden asla ayrılmazdı!" demiş. Ve armağanı ona teslim ederek "Bu armağanı benim tarafımdan efendimiz sultana götürecek ve kendin de bu armağanın bir parçası olacaksın; çünkü şu andan başlayarak seni efendimize terk ediyorum!" demiş. Ve aynı zamanda ona, Sultan Salahaddin'e versin diye, şu iki kıtayı çiziktirdiği bir mektup vermiş:

> İşte, efendim, senin ufkunda parlayacak bir dolunay; çünkü yeryüzünün başka hiçbir ufku bu aya layık değildir!

> Seni hoşnut kılmak için, sana sunulmak üzere, kendi aziz canımdan bile ayrılmakta tereddüt etmem, oysa, ey eşsiz ve az bulunur varlık! Kendi gönlüyle canından ayrılacak kişi örneğini de pek tanımıyorum!

Yaradılışı bakımından cömert ve yüce yürekli olan ve armağandan çok hoşnut olan Sultan Salahaddin, vezirin bu fedakârlığını, onu servetlere ve lütuflara boğarak karşılamış ve her fırsatta ona en iyi dostluğunu ve başkaca lütuflarını göstermiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:*

Yaradılışı bakımından cömert ve yüce yürekli olan ve armağandan çok hoşnut olan Sultan Salahaddin, vezirin bu fedakârlığını, onu servetlere lütuflara boğarak karşılamış ve her fırsatta, ona en iyi dostluğunu ve başkaca lütuflarını göstermiş.

Zamanla vezir, haremindeki genç kadınlara, tüm genç kızlar arasında zamanının en eksiksiz, en hoş bir genç kızını da katmış. Ve bu genç kız, geldiği andan başlayarak vezirin yüreğini kazanmasını bilmiş; ama daha önce genç oğlana bağlandığı gibi ona da bağlanmadan önce, vezir kendi kendine "Bu yeni incinin ününün sultanın kulağına erişmeyeceğini kim bilir? En iyisi ben, yüreğim bu genç esireye bağlanmadan önce, onu da aynı şekilde sultana armağan edeyim! Böylece onu yitirmekle katlanacağım fedakârlık daha az büyük olur ve kaybetmek benim için daha az kıyıcı olur!" demiş. Böylece, genç kızı çağırmış ve sultanı için ilkinden de zengin armağanlar götürmesini sağlayarak ona "Sen bu armağanların bir kısmı olacaksın!" demiş; ve sultana versin diye şu dizeleri yazdığı bir mektup teslim etmiş:

> Ey efendim, ufkunda zaten bir ay doğmuştu; şimdi de işte bir güneş doğuyor!
> Böylece, aynı gökyüzünde, ışık saçan bu iki yıldız, birleşsin ve saltanatına yaraşır en güzel takımı oluştursun!

Bu davranışıyla sultanın ruhunda vezirin değeri iki katına çıkmış ve tüm saraylıların önünde onun için hissettiği değerbilirliği ve dostluğu birçok kereler göstermekten geri durmamış. Ama bu durum bir bakıma vezirin mahvını düşünen ve sultanın kafasında onun hakkında yanılgılar uyandırmayı kararlaştıran birçok düşman ve kıskanç kişinin belirmesine neden olmuş. Ve Salahaddin'e çeşitli anıştırmalar ve tekrarlamalarla, vezirin Hıristiyan oğlanlarına karşı her zaman eğilim duyduğunu ve özellikle serin kuzey rüzgârı onda, birlikte yaptıkları eski gezintilerinin anısını uyandırıp da sultana armağan ettiği oğlanı coşkuyla arzu ettiğinde, tüm ruhuyla onun adını anmaktan vazgeçmediğini anlatmışlar. Ve vermiş olduğu armağandan dolayı kendisini acı acı suçladığını, hatta sıkıntı ve pişmanlık duyarak dişlerini sökercesine parmaklarını ısırdığını söylemişler. Ama vezirine güven bağlamış olan Sultan Salahaddin, ona bu anlatıları nakledenlere, öfkeli bir sesle "Vezirin mahvı için dilinizi devindirip durmanız yeter olsun! Yoksa başınız omuzlarınızı şu anda terk edecektir!" diye haykırmış. Sonra, adil ve aklı başında biri olduğundan, onlara "Yine de yalan ve iftiralarınızın kanıtını belirtmek ve kendi silahlarınızı kendinize döndürmek isterim! Böylece vezirin ruhunun doğruluğunu kanıtlayacağım!" demiş ve söz konusu çocuğu çağırtarak ona "Yazı yazmayı bilir misin?" diye sormuş. Oğlan "Evet, efendim!" diye yanıt vermiş. Sultan "Öyleyse bir kâğıt ve bir kalem al eline ve sana söyleyeceklerimi yaz!" demiş. Ve sanki çocuğun kendine özgü sözleriymiş gibi vezire seslenerek şunları yazdırmış:

> Ey benim sevgili eski efendim! Benim için gösterdiğin onca duyarlıktan etkilenerek sana ne denli muhabbet duyduğumu ve eski günlerin zevklerinin ruhumda hangi anıları bıraktığını bilirsin. Bundan dolayı sana bugün, senin iyiliklerini bir türlü unutamadığım ve özellikle burada sultan hazretlerine duyduğum saygının lütuflarından yararlanmada beni engellediği için saraydaki yaşantımdan şikâyette bulunacağım. Dolayısıyla senden, şu veya bu yoldan, sultanın yanından ayrılmamı sağlayacak bir çare bulmanı rica edeceğim. Zaten, kendisi benimle hiç yalnız kalmamıştır ve sen beni hâlâ eski bıraktığın halde bulacaksın!

Ve yazdırdığı bu mektubu sultan, saraydaki küçük kölelerden biriyle vezire yollamış ve ona "Senin eski kölen, Hıristiyan genci, bu mektubu sana vermek üzere beni yolladı" demesini tembih etmiş. Vezir mektubu almış, ona bir an bakmış ve okumak için mührü bile bozmadan, ardına şu satırları yazmış:

> Ne zamandan beri tecrübeli insanlar, bir çılgın gibi, başlarını arslanların ağzına sokar oldular?
> Ben aklını yitirip aşka düşenlerden ve de gizli düzenler kuran kıskançların gülmelerine hedef olacaklardan değilim! Eğer onu bağışlayarak canımdan fedakârlık etmişsem; pekâlâ bilirim ki, bir kez can çıkınca, terk ettiği bedene yeniden dönüp yerleşemez!

Bu cevabı almakla, sultan çok sevinmiş ve burunları yerlere kadar uzayan kıskançların önünde okumaktan geri kalmamış. Sonra vezirini çağırtmış ve ona dostluğunun yeni belgilerini vererek kendisine "Ey bilgeliğin babası, bize, kendi nefsine bu denli nasıl egemen olduğunu söyleyebilir misin?" diye sormuş. Vezir de "Kesinlikle arzularımın irademin eşiğine gelmesine izin vermem!" diye yanıt vermiş. Ama Tanrı daha da bilgedir!

*Sonra Şehrazad "Ama, ey bahtıgüzel şah, bilgenin iradesiyle tutkularını nasıl alt ettiğini böylece anlattıktan sonra, şimdi de sana tutkulu bir aşkın öyküsünü anlatacağım!" demiş ve şu öyküyü anlatmış:*

## *Âşıkların Mezarı*

El-Kaysi'nin oğlu Abdullah, yazıları arasında, bize şu öyküyü nakleder. Der ki:

Bir yıl, Tanrı'nın kutsal evini ziyaret etmek üzere hacca gitmiştim. Ve tüm hac farizalarını yerine getirdikten sonra, bir kez daha Tanrı'nın barışı ve kutsaması üzerine olası Peygamberin kabrini ziyaret etmek için Medine'ye gittim. Bir gece, kutsal kabrin pek uzağında olmayan bir bahçede otururken, sessizlik

içinde yavaşça duyulan bir sesin söylediği şarkıyı duydum. Âdeta büyülenerek ve tüm dikkatimi verip dinleyerek şu dizelerin okunduğunu işittim:

> Ey tüm şarkılarını sevgilinin anısına adayan ruhumun bülbülü! Ey sesinin kumrusu! İniltilerime ne zaman karşılık vereceksin?
> Ey gece! Sabırsızlığın ateşiyle acı çekenlere, yokluğun kaygısıyla kıvrananlara ne kadar uzamış görünürsün!
> Ey ışıklı görüntü, yolumda bir deniz feneri gibi neden parlamaz ve beni karalıklarda körler gibi serseri dolaşmaya terk edersin?

Sonra ortalık sessizliğe büründü. Ve ben, bu tutkulu dizeleri okuyan kimsenin gelişini görmek üzere her yana bakındım. O sırada sesin sahibi önümde belirdi. Ve geceleyin gökten üzerime düşen ışık altında, onun gözleri yaşlarla ıslanmış hayran olunacak kadar güzel bir genç olduğunu gördüm. Ona doğru dönüp "Ya Allah! Ne güzel genç bir adam bu böyle!" diye haykırmaktan kendimi alamadım. Ve iki kolumu ona doğru uzattım. Bana bakıp "Sen kimsin ve benden ne istiyorsun?" diye sordu. Ben de, güzelliği önünde boyun kırarak "Sana bakarken, Tanrı'dan beni kutsamasından başka ne isteyebilirim ki? Kim olduğuma gelince, ben senin kölen, Muammer el-Kaysi'nin oğlu Abdullah'ım! Ah efendim, bilsen ruhum seni ne çok tanımak istiyor! Şarkın, beni, duyar duymaz, son kertede perişan etti ve görünüşün de coşkumu tamamladı. Ve işte, eğer bir işe yarayacaksa, karşında yaşamımı feda etmeye hazır durmaktaydım!" diye yanıtlamış. O zaman genç bana, nasıl bir bakışla baktı, yarabbi! "Öyleyse yanıma otur!" dedi. Ben de, ruhum titreyerek yanıbaşına oturdum; bana "Madem ki yüreğin benimle ilgilenerek çarpıyor, başıma gelenleri dinle öyleyse!" dedi. Ve şu sözcüklerle sözünü sürdürdü: "Ben Ensarilerden El-Cuma'nın oğlu El-Munzir'in oğlu El-Hubab'ın oğlu Utbe'yim! dün sabah kabilenin camisinde ibadet ederken, beli ve kalçaları üzerinde salınarak, uğurlarında ölünecek kadar güzel birçok kadının çekiciliği tüm yoldaşlarını silecek nitelikte bir genç kıza eşlik ederek içeriye girdiğini

gördü. Ve belirli bir anda, bu ay parçası, kendisine bağlı olan kalabalığın ortasında bana doğru ilerledi; ve kimse farkına varmadan, bana 'Utbe! Uzun zaman var ki, seninle konuşmak için bu fırsatı kolluyordum! Ey Utbe! Seni sevenle ve eşin olmayı arzu edenle yaşamını birleştirmeye ne dersin?' dedi. Ve ben ona cevap vermek için ağzımı açmaya zaman bulamadan beni terk edip arkadaşlarının arasına karıştı. Sonra hep birlikte camiden çıktılar ve kalabalığın arasında kayboldular.

Onu bulmak için harcadığım tüm çabalara karşın o andan sonra kendisini bir daha göremedim. Ruhum ve yüreğim onda kaldı. Onu yeniden görünceye kadar cennet zevklerini yaşasam da hiçbir mutluluktan zevk alamayacağım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Ruhum ve yüreğim onda kaldı. Onu yeniden görünceye kadar, cennet zevklerini yaşasam da hiçbir mutluluktan zevk alamayacağım!" dedi.

İşte böylesine konuştu ve üzerinde ayva tüyleri bitmiş yanağı kızardı, benim ona olan aşkım da o denli yoğunlaştı. Ve sustuğu zaman ona "Ey Utbe, yeğenim! Allah'a umut bağla ve hatalarından ötürü ondan bağışlanma dile! Bana gelince, tüm gücümle, tüm araçlarımla sana yardım etmek üzere işte buradayım! Çünkü seni görerek düşüncelerinin konusu sevdiğin genç kızı bulman için ruhumun kendiliğinden büyülü kişiliğine doğru akıp gittiğini hissettim ve bundan böyle senin için ne yaparsam sadece gözlerinin memnunlukla bana yönelmesi içindir!" dedim. Ve böylece konuşarak onu bir kardeş, kendi kardeşini kucaklar gibi kucaklayıp sevecenlikle bağrıma bastım; ve bütün gece, sevgili ruhunu yatıştırmaktan geri durmadım. Ve kuşkusuz! Onun yanında dostça geçirdiğim o tatlı ve doyumsuz anları yaşamımda unutmayacağım.

Ertesi gün, onunla söz konusu camiye gittim ve ona saygımdan ötürü ilkin onu içeri soktum. Orada sabahtan, kadınların camiye genellikle geldiği öğle vaktine kadar birlikte kaldık.

Ama, tüm kadınlar camiye geldiği halde, genç kızın onların arasında bulunmadığını gördük. Ve ben, bundan dolayı genç dostumun yüzündeki acıyı görünce, ona "Bu seni hiç tedirgin etmesin! Dün onlarla birlikte olduğuna göre, bu kadınlara gidip senin sevgilin hakkında soruşturma yapacağım!" dedim.

Ve hemen bu kadınlara doğru süzüldüm ve onlardan, kızın, yüksek bir aileden, bakire bir genç kız olduğunu ve Beni Suleym kabilesinin reisi El-Gitrif'in kızı olup adının da Raiye olduğunu öğrendim. Ve onlara "Ey iyi yürekli hanımlar, acaba bugün sizinle birlikte kendisi neden camiye gelmedi?" diye sordum. Bana "Nasıl gelsindi? Irak'tan Medine'ye kadar hacılara çölden geçerken koruma sağlayan babası, atlılarıyla birlikte Fırat kıyılarındaki kabilesine döndü ve kızı Raiye'yi birlikte götürdü!" diye yanıt verdiler. Ben de verdikleri bu bilgiden dolayı onlara teşekkür ettim ve Utbe'nin yanına döndüm; ve ona "Sana vereceğim haberler, ne yazık ki, istediğin gibi değil!" dedim. Ve Raiye'nin babasıyla birlikte kabilesine dönmüş bulunduğunu açıkladım. Sonra da ona "Ama ruhunu rahatlat ey Utbe, ey yeğenim! Çünkü Tanrı bana sayısız servet bağışlamıştır; ve bunu senin maksatlarına ulaşman uğrunda harcamaya hazırım. Ve bu andan başlayarak senin meselenle uğraşacağım ve Tanrı'nın yardımıyla başarı sağlayacağım!" dedi. Ve de "Sadece benimle birlikte gelmek zahmetine katlan!" diye ekledim. Ayağa kalktı; ataları Ensarilerin camisine kadar benimle birlikte geldi.

Orada, halkın toplanmasını bekledik; topluluğu selamladım ve onlara "Ey inanç sahibi Ensariler, gelin şurada toplanın! Utbe ile Utbe'nin babası hakkındaki görüşleriniz nedir?" dedim. Hepsi bir ağızdan bana "Hepimiz onların ünlü bir aileden ve soylu bir kabileden Araplar olduğunu biliriz!" dediler. Ben de onlara "Öyleyse bilin ki El-Hubab'ın oğlu Utbe, şiddetli bir arzuyla tükenmektedir. Hepinizden benim gayretlerime sizinkileri de ekleyerek ona mutluluk sağlamanızı rica ediyorum!" dedim. "Tüm dost yüreğimizle!" diyerek yanıtladılar. "Bu durumda, bana, kızı Raiye'yi El-Hubab'ın oğlu yeğeniniz Utbe'ye vermesi için reisleri El-Gitrif'in yanına gitmek üzere Beni-Suleym kabilesinin çadırlarına kadar eşlik etmeniz gerekecek!" dedim. Hepsi birden işitip itaat ettikleri yanıtını verdiler. Bunun üzerine ata

bindim; Utbe de, orada bulunanlar da aynı şeyi yaptılar. Ve atlarımızı, durdurmaksızın dörtnal sürdük. Ve böylece Medine'den altı gün uzaklıktaki Şeyh El-Gitrif'in atlılarının çadırlarına ulaşmayı başardık.

Şeyh El-Gitrif geldiğimizi görünce, bizi karşılamak üzere çadırının kapısına çıktı; selamlaşmalardan sonra, kendisine "Ey Arapların babası, senden konukluk dilemek üzere buraya geldik!" dedik. "Çadırlarımıza hoş gelmişsiniz, ey soylu konuklar!" diyerek yanıtladı. Ve bunu söyledikten sonra kölelerine, bizi ağırlamaları için gerekli buyruğu verdi. Köleler de bizim onurumuza örtüler ve halılar serdiler; ve bize şahane bir şölen vermek üzere koyunlar ve develer kesildi...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve bize şahane bir şölen vermek üzere koyunlar ve develer kesildi. Ama şölen için sofraya oturma zamanı gelince, hiçbirimiz bunu kabul etmedik; ve ben, tüm topluluk adına, Şeyh El-Gitrif'e "Ekmeğin ve tuzun hatırına ve Arapların inancı uğruna! Senden istediğimizi bize bağışlamazsan, yiyeceklerine el sürmeyiz!" dedim. El-Gitrif de "Nedir dileğiniz?" diye sordu. Kendisine "Ensarilerden El-Cuma'nın oğlu El Munzir'in oğlu El-Hubab'ın oğlu yiğit, iyi, ünlü, utkulu ve yüce Utbe ile soylu kızın Raiye'nin evlendirilmelerini dilemek için geldik!" diye yanıt verdim. Raiye'nin babasının birdenbire teninin rengi ve gözlerinin şekli değişti; yine de sakin bir sesle bize "Ey Arap kardeşler, kızımın El-Hubap'ın oğlu ünlü Utbe ile evlenmesi isteğiyle bana onur verdiniz; ancak kızım, buna yanıt verecek tek kişidir. Asla onun iradesine karşı çıkmam! Söz verecek kişi odur! Şimdi gidip fikrini almak üzere onu göreceğim!" dedi. Ve, duygularını ve sözlerini yalanlayan ve burnuna kadar çıkmış öfkesini belirleyen bir yüzle ve sapsarı bir suratla yanımızdan ayrıldı.

Ve gidip çadırında kızı Raiye'yi bulmuş; yüzündeki öfkeden korkmuş olan kız ona "Baba, neden içinden böyle öfke taşıyor?"

diye sormuş; o da kızının yanında sessizce oturmuş. Sonradan öğrendiğimize göre, sonunda ona "Bil ki ey Raiye, kızım, içlerinden biri için seni istemeye gelmiş bulunan Ensarilere konukluk gösterdiğim çadırdan geliyorum!" demiş. Kız da "Baba, Ensari Ailesi, Araplar arasında en ünlülerinden biridir! Kuşkusuz onlara konukseverlik göstermen yerinde olmuş! Ama, söylesene bana, içlerinden kim için beni istemeye gelmişler?" demiş. O da "Hubab oğlu Utbe için!" diye yanıt vermiş. Kız "O tanınmış bir delikanlıdır! Senin ırkınla ilişki kurmaya layıktır!" demiş. Ama, o, öfke dolu "Sen ne biçim konuşuyorsun böyle? Yoksa onunla daha önce bir bağlantı mı kurdun? Ben, Tanrı da biliyor ya, daha önce kardeşime, seni oğluyla evlendirmek için söz verdim; ve amcanın oğlundan başka hiç kimse, benim soyuma katılmaya layık değildir!" diye haykırmış. Kız da "Baba, peki Ensarilere ne yanıt vereceksin? Bunlar soylu Araplardır ve onurlarına ve öncelik haklarına çok düşkündürler! Eğer onlardan biriyle evlenmemi reddedersen, üzerine ve kabileye onların kızgınlığını çeker, öç almalarına neden olursun! Çünkü senin tarafından hakarete uğradıklarını düşünecekler ve seni bağışlamayacaklardır!" demiş. O da "Doğru söylüyorsun! Ama ben, reddetme nedenini çok ölçüsüz bir başlık isteyerek kapatacağım! Çünkü atasözü 'Kızını evlendirmek istemiyorsan, başlık talebini arttır!' demiştir" demiş.

Bunun üzerine kızının yanından ayrılarak bizim yanımıza geldi ve bize "Kabilenin kızı evlilik isteminize karşı çıkmadı konuklarım; ama erdemlerine layık bir başlık istemektedir. İçinizden hanginiz bana bu eşsiz incinin değerini sağlayacaktır?" dedi. Bu sözleri duyunca, Utbe ileri çıktı ve "Ben!" dedi. O da "Pekâlâ! Kızım bin kırmızı altın bilezik, beş bin Hacar[1] altın sikkesi, beş bin inciden oluşmuş bir gerdanlık, Hint ipeğinden bin parça kumaş, on iki çift sarı deriden pabuç, on çuval Irak hurması, bin kocabaş hayvan, Anazi kabilesinden bir kısrak, beş kutu misk, beş şişe gülyağı, beş kutu akamber istiyor!" dedi. Utbe de "Ey Arapların babası, bundan kuşku mu duyuyorsun? Ben sadece istenen başlığı ödemekle kalmayacak, daha da eklemeler yapacağım!" diye yanıt verdi.

1 *Hacar:* Arabistan'ın kuzeyindeki eski bir kent (Â.Ş.O.)

O zaman ben, dostum Utbe ile birlikte Medine'ye döndüm. Kuşkusuz birçok araştırma ve zahmetten sonra istenen şeyleri sağlamayı başardık. Ben de paramı, ara vermeksizin, büyük bir zevkle, tüm alımları kendim yaparak harcadım. Ve tüm satın aldıklarımızla Beni- Suleym çadırlarına geri döndük; ve bunları acele Şeyh El-Gitrif'e verdik. Ve şeyh, artık hiçbir şekilde sözünü çiğnemeyeceğinden konuk olarak Ensarileri kabul etmeye zorlandı ve onlar da kızının evlenmesi dolayısıyla tebriklerde bulunmak üzere toplandılar. Ve şenlikler başlayıp kırk gün sürdü. Birçok koyun ve deve boğazlandı ve her türden yemek kazanları kaynadı; ve kabilenin her üyesi alabildiğine yedi.

Bu sürenin sonunda, gösterişli bir tahtırevan hazırladık ve yanyana iki devenin sırtına yerleştirdik ve yeni evlileri buraya yerleştirdik. Ve hepimiz birden, sevincin sınırında, armağanlarla yüklü bütün bir deve kervanını izleyerek yola koyulduk. Dostum Utbe de, sevgilisi ile başbaşa kalacağı günün gelişini bekleyerek neşeyle doldu. Ve yolculuk sırasında, onu bir an bile terk etmedi ve tahtırevanından, sadece beni görüp teşekkür etmek maksadıyla tüm dost yüreğiyle güven ve minnet dolu bir konuşma yapmak için bir kez inmekten öte ayrılmayıp ona eşlik etti...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve yolculuk sırasında, onu bir an bile terk etmedi ve tahtırevanından, sadece beni görüp teşekkür etmek maksadıyla tüm dost yüreğiyle güven ve minnet dolu bir konuşma yapmak için bir kez inmekten öte ayrılmayıp ona eşlik etti. Ben de içimden sevinç duyarak kendi kendime "Ve işte Abdullah, artık Utbe'nin sonsuza dek dostu oldun! Çünkü sen, kendi duygularını unutarak onu Raiye ile birleştirip gönlünü kazandın! Bir gün, hiş kuşkulanma, özverin ödülünü alacaktır, hem de fazlasıyla! Utbe'nin sevgisini sen de en arzulanan ve en hoş şekliyle tanıyacaksın!" diyordum.

Medine'ye yürüyüşümüz sonunda kente ulaşmaya bir gün kalmışken, akşam bastırınca, dinlenmek üzere küçük bir vahada durduk. Yöremiz tam bir sakinlik içindeydi ve mehtabın ışığı

bize gülümsüyor gibiydi ve başlarımızın üzerinde, genç kızlar gibi tatlı tatlı salınan on iki hurma ağacı, gece rüzgârlarının şarkılarına dallarının hışırtılarıyla eşlik ediyorlardı. Biz, eski günlerde dünyayı kuranlar gibi, huzur dolu zamandan, suyun tazeliğinden, çimenin ve tatlı havanın serinliğinden keyif alıyorduk. Ama, ne yazık ki, kanat takınılsa bile talihten kaçılmıyor. Dostum Utbe de, derin acılara boğlurcasına onun sakınılmaz acı bardağını bir yudumda içecekti! Gerçekten birdenbire, dinlenmemizden, haykırışlar ve uğultular koparak üzerimize çöken silahlı atlıların müthiş bir saldırısına uğrayarak alıkonduk. Bunlar, Şeyh El-Gitrif tarafından kızının kaçırılması için gönderilen Beni-Suleym kabilesinin silahlı atlılarıydı. Çünkü şeyh, çadırların olduğu yerde, konukseverlik yasalarını çiğnemeye cesaret edemediğinden, çöl yasalarını ayak altına almadan üzerimize saldırı düzenlemek için bizim uzaklaşmamızı beklemişti. Ama buna, Utbe'nin ve atlılarımızın yürek pekliğini hesaplamadan girişmişti; bunlar Beni-Suleym'in saldırısına karşı durdular ve onların büyük bir bölümünü öldürdükten sonra hepsini kaçırarak bozguna uğrattılar. Ama, kargaşa sırasında, dostum Utbe de bir mızrak darbesi aldı; ve dinlenme yerine döndüğü zaman, kollarımda öldü.

Bunu görünce genç Raiye, büyük bir çığlık kopardı ve sevgilisinin cesedi üzerin kapandı. Ve bütün geceyi onun matemini tutarak geçirdi. Sabah olunca, onun da umutsuzluktan ölmüş bulunduğunu gördük. Tanrı ikisinden de merhametini esirgemesin! Onlar için kumda iki mezar kazdık ve onları birbirinin yanına gömdük ve ruhumuz yas içinde Medine'ye döndük. Ben de, orada görülecek işlerimi gördükten sonra, kendi ülkeme döndüm.

Ama, yedi yıl sonra, içimi kutsal yerleri yeniden ziyaret etme arzusu kapladı. Ruhum da, Utbe ile Raiye'nin kabirlerini ziyareti diledi. Orayı, Ensari kabilesi üyelerinin saygıyla dikmiş olduğu cinsi bilinmeyen güzel bir ağacın gölgesine bürünmüş gördüm. Ve ağacın gölgesinde mezar taşına oturup ruhum keder içinde ağladım. Benimle oraya gelenlere "Dostlarım, benimle birlikte Utbe ile Raiye'nin ölümüne ağlayan bu ağacın adı nedir, söyleyin bana!" dedim. Bana "Ona Âşıklar Ağacı derler!" diye yanıt verdiler. Tanrı'nın barışı üzerinde olarak, mezarının üstünde ağlayıp duran ağacın gölgesinde sonsuza dek yatasın, ey Utbe!

*"İşte Âşıkların Mezarı üstüne bildiğimin hepsi bu, ey bahtıgüzel şah!" demiş Şehrazad. Sonra, Şah Şehriyar'ın bu öyküyle ruhunun kararduğını görerek, aynı gece, çabucak, Hind'in öyküsünü, onun boşanmasını ve yeniden evlenmesini anlatmış.*

## *Hind'in Boşanması*

Anlatırlar ki, En-Neman'ın kızı genç Hind, zamanının genç kızları içinde en güzeli imiş; gözleri, inceliği ve çekiciliği bir karacanınki gibi imiş. Dolayısıyla güzelliğinin ünü, Irak valisi El-Haccac'ın[1] kulağına kadar ulaşmış; ve vali onunla evlenmek istemiş. Hind'in babası, evlenmeden önce kendisine iki yüz bin gümüş dirhem, boşanma halinde de bir diğer iki yüz bin gümüş dirhem mehr ödenmesi koşuluyla valiye olumlu yanıt vermiş. El-Haccac da tüm koşulları kabul edip Hind'i evine getirtmiş.

Oysa, El-Haccac, tüm acılığını ve felaketini duyarak, cinsel güçsüzlük çekmekte imiş. Ve dünyaya kıçı tıkanık ve zebbi biçimsiz olarak gelmiş bulunuyormuş. Ve yapısı böyle olduğundan, çocuk yaşamayı reddetmek üzere iken, Şeytan, anasına, insan şekline bürünerek görünmüş ve çocuğunun yaşamasını istiyorsa, ona, süt yerine iki kara keçinin, bir kara tekenin ve bir kara yılanın kanını içirmesini önermiş. Ana da bu öneriyi kabul ederek istediği etkiyi sağlamış ama kesinlikle, Tanrı'nın değil, Şeytan'ın verisi olarak, yine de, cinsel güçlük ve biçimsizlik çocuğa özgü kalmış ve bu halde ergenlik çağına erişmiş.

Böylece El-Haccac, bir kez Hind'i evine getirdikten sonra, içini arzu kavurduğu halde, sadece gündüzleri, yine de ona dokunmaya cesaret etmeksizin, onu görerek, uzun bir süre geçirmiş. Hind onun bu davranışının nedenini çok geçmeden anlamış ve esire kızların önünde bu durumda şikâyette bulunmuş.

Günün birinde El-Haccac âdet ettiği gibi gözlerinin güzeliğinden zevk almak üzere onu görmeye gelmiş. Hind, sırtı kapıya dönük ve bir aynaya bakmakla uğraşarak şu dizeleri okuyormuş:

1 *Haccac bin Yusuf:* 661-714 yılları arasında yaşamış, bir ara Irak valiliği de yapmış ünlü Arap komutan (Bkz. *Meydan Larousse*) (Â.Ş.O.)

Hind! Soylu Arap kanından doğmuş kısrak olsan da, sefil bir katırla yaşamaya hükümlüsün işte!
Oh! Beni bu lal rengi kumaştan kurtarın, deve tüyünden kaba giysilerimi geri verin!
Kabilenin kara çadırlarının çölümün yelleriyle çatırdadığı yerlere dönmek için bu nefret verici saraydan uzaklaşacağım.
Orada flavta ve meltem, çadırın delikleri arasından tekdüze birbirini yanıtlar ve bu bana utların ve tamburların musikisinden daha tatlı gelir.
Ve kabilenin arslan kanıyla beslenmiş gençleri güçlüdür ve arslanlar kadar yakışıklıdır!
Buradaysa, Hind ardında ürün bırakmaksızın sefil bir katırın yanında ölüp gidecek!

El-Haccac Hind'in kendisini bir katıra benzettiği şarkısını duyunca, düş kırıklığıyla dolu, karısı varlığının ve dışarı çıkışının farkına varmaksızın, odadan ayrılmış ve hemen Tahir'in oğlu kadı Abdullah'ı boşanma sağlamak üzere yanına çağırtmış. Abdullah da, Hind'in yanına girmiş ve ona "Ey En-Neman'ın kızı, işte El-Haccac ebu Muhammed sana iki yüz bin dirhem göndererek, beni, aynı zamanda, senden boşanmak için gerekli işlemleri yapmakla görevlendirdi!" demiş. Hind "Tanrı'ya şükürler olsun! İşte dileğim yerine geldi ve babamın yanına dönmek üzere özgür kaldım! Ey Tahir'in oğlu, sen bana, bu can sıkıcı köpekten kurtulduğumu bildirmekten daha iyi bir haber veremezdin! Bu iki yüz bin dirhemi, bana getirdiğin mutlu haberin armağanı olarak kendine sakla..

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yirminci gece olunca, demiş ki:*

"Bu iki yüz bin dirhemi, bana getirdiğin mutlu haberin armağanı olarak kendine sakla!" demiş.

Hal böyle iken, Halife Abdülmelik bin Mervan, Hind'in eşsiz güzelliğini ve zekâsını işiterek onu arzulamış ve onunla evlenmek için haber göndermiş. Ama kız, kendisine bir mektup göndererek, Tanrı'ya övgüler ve halifeye saygı sözcükleri sıraladıktan sonra,

ona "Bil ki, ey Emir-ül Müminin, koklamak için burnuyla dokunarak köpek testiyi kirletmiştir!" diye yazmış. Bu mektubu alan halife, kahkahalarla gülerek ona şu yanıtı vermiş: "Ey Hind, eğer köpek burnuyla dokunarak testiyi kirletmişse, onu yedi kez yıkarız ve kullanım sağlayarak temizleriz!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Hind, kendisinin karşı çıkmalarına karşın, halifenin onu büyük bir arzuyla istediğini görerek boyun eğmekten başka bir şey yapamamış. Önerisini araya bir koşul sokarak kabul etmiş; ve bunu ikinci bir mektupta, övgüler ve saygı sözcükleri sunduktan sonra "Bil ki ey Emirü'l-Müminin, tek bir koşulla sana gelmek üzere yola çıkarım; o da: El-Haccac'ın yolculuk boyunca devemi, dizginini tutarak sarayına kadar götürmesidir!" şeklinde açıklamış.

Bu mektup, halifeyi ilkinden de fazla güldürmüş. Ve hemen El-Haccac'a haber göndererek Hind'in devesini saraya kadar götürmesini buyurmuş. El-Haccac, tüm can sıkıntısına karşın, halifenin buyruklarına boyun eğmekten başka bir şey yapılamayacağını biliyormuş, Dolayısıyla, yalın ayak, Hind'in konutuna kadar gitmiş. Hind de tahtırevana binmiş ve yol boyunca, tüm ruhuyla El-Haccac ile eğlenip durmuş. Ve sütanasına seslenerek ona "Ey Sütanne, tahtırevanın perdelerini hele biraz arala!" demiş. Sütana da perdeleri aralayınca, Hind başını aradan çıkarıp yere çamurun ortasına bir altın dinar fırlatmış. Ve eski kocasına doğru dönerek ona "Ey Asaletli, bana şu gümüş parçasını veriver" demiş. El-Haccac da yerden parayı alarak onu "Bu bir gümüş parçası değil, bir altın dinar!" diyerek Hind'e uzatmış. Hind de, gülmekten katılarak "Çamurun kirine karşın gümüşü altına çeviren Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış Ve Haccac bu sözlerle Hind'in onu küçültmek için bir başka imada bulunduğunu anlayarak öfke ve utançtan kıpkırmızı olmuş. Ama başını eğmiş, artık halifenin eşi olmuş bulunan Hind'e karşı hissettiklerini saklamak zorunda kalmış.

*Şehrazad, bu öyküyü anlatıktan sonra susmuş. Şah Şehriyar da ona "Bu öykü, Şehrazad, hoşuma gitti. Ama şimdi harika bir öykü duymak isterim. Eğer böylesini bulamayacaksan, söyle de bileyim!" demiş. Şehrazad "Eğer izin verirsen, sana şimdi anlatacağım öyküden daha harikası var mıdır, acaba!" diye haykırmış. Şah da "anlat bakalım!" demiş.*

# *Bakireler Aynası'nın Harika Öyküsü*

*Ve Şehrazad şaha demiş ki:*

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, ey yüce fikirlerle donanmış kişi; eski zamanlarda ve çağlar ve yaşanmış anlar içinde, Basra kentinde, hoş, cömertlik ve yiğitlikle, soyluluk ve kudretle dolu ve adı Sultan Zeyn olan hayran olunacak genç bir hükümdar varmış. Ama bu genç ve hoş sultan, onu, enine boyuna dünyada eşi bulunmaz kılan yüce niteliklerine ve her çeşitten Tanrı verilerine karşın, müthiş bir servet savurganı; ne engel, ne kural tanıyan tutumsuz biri imiş. Öyle ki, açık elinin cömertliği içinde son kertede hırslı gözdelerine verdiği görkemli bağışlarla ve sarayında barındırdığı her renkten ve her boydan sayısız kadına yaptığı harcamalarla ve her gün, aşırı ödemelerle kendisine tadına baksın diye sağlanan bakire yeni esirelerin boyna satın alınışlarıyla sonunda, yüzyıllardan beri ataları sultanların ve fatihlerin biriktirdiği geniş hazineleri tümüyle tüketmiş. Ve veziri bir gün yanına gelip elleri arasından yeri öptükten sonra, ona altın sandıklarının kuruduğunu ve ertesi gün saray müteahhitlerine ödeme yapılamayacağını bildirmiş; ve bu kötü haberi verdikten sonra, kazığa oturtulurum kokusuyla geldiği gibi gitmekte acele etmiş.

Genç Sultan Zeyn, böylece tüm servetinin tükendiğini öğrenince, bahtın kara günleri için servetinden bir kısmını saklamayı düşünemediğine pişman olmuş; ve ruhunda kederin sınırlarına ulaşırcasına keder duymuş. Ve kendi kendine "Ey Sultan Zeyn, sana, sevdiğin gözdelerini, genç cariyelerini, karılarını kendi bahtlarına terkederek, devlet işlerini yüzüstü bırakarak

ve yoksun kaldığın ata yadigârı tahtını elde etmek isteyenlere bağışlayarak buradan gizlice kaçmaktan başka çare kalmıyor. Çünkü servetsiz ve onursuz bir şah olmaktansa, Tanrı yolunda bir dilenci olmak yeğdir; ve sen 'Fakir olmaktansa kabre girmek daha iyidir!' diyen atasözünü de iyi bilirsin!" demiş. Ve böyle düşünerek kılık değiştirip fark edilmeksizin sarayının gizli bir kapısından çıkıp gitmek için akşamın olmasını beklemiş. Eline bir baston alıp yola koyulmak üzere iken, Her Şeyi Gören, Her Şeyi İşiten Tanrı, babasının son sözlerini ve önerilerini aklına getirtmiş. Çünkü babası, ölmeden önce, onu çağırtarak birçok başka şeyler arasında, ona "Ve özellikle oğlum, unutma ki, eğer bir gün baht sana sırt çevirirse, evrakların bulunduğu çekmecede bahtın her darbesine karşı seni koruyacak bir hazine bulacaksın!" demiş bulunuyormuş.

Zeyn, belleğinden tümüyle silinmiş olan bu sözleri yeniden hatırlayınca, gecikmeksizin, evrak çekmecesine koşmuş ve onu açmış. Ama iyice kurcalayarak baktığı, kâğıtları alt üst ettiği ve devletin salnamelerini arayıp taradığı halde o çekmecede ne altın, ne altın kokusu, ne gümüş, ne gümüş kokusu, ne mücevher, ne değerli taş ne de uzaktan yakından bu şeylere benzeyen herhangi bir şey bulmuş. Ve öylesine düş kırıklığına uğramış ki, yüreği sıkıntıdan sıkışmış; ve beklentisinde yanıldığı için iyice kızarak her şeyi altüst edip devletin evrakını her yana savurmaya ve ayakları altına alıp öfkeyle çiğnemeye başlamış. Ama o sırada ansızın, kahredici elleri, madenimsi bir şeye dokunmuş; onu çekip çıkarınca, kızıl bakırdan ağır bir çekmece olduğunu görmüş. Çabucak açmış; ve içinde babasının mührüyle mühürlenmiş bir kâğıt parçasından başka bir şey bulamamış. Epeyce düş kırıklığına uğramışsa da, mührü kırmış ve bizzat babasının eliyle: "Oğlum, sarayın *filan* yerine git, eline bir kazma alarak ve Allah'ın adını anarak toprağı kaz!" yazılı bulunduğunu görmüş.

Bu kâğıdı okuyunca, Zeyn kendi kendine "Anlaşılan şimdi bana işçilerin ağır çalışmasını yerine getirmek düşüyor! Ama madem ki babamın son arzusu buymuş, asla itaatsizlik etmek istemem!" demiş. Ve sarayın bahçesine inerek bahçıvanın kulübesinin duvarına dayalı bir kazmayı eline alarak mektupta tanımlanan ve sarayın altında bir yeraltı dehlizi olan yere gitmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yirmi birinci gece olunca...*

*Şehrazad'ın kız kardeşi olan küçük Dünyazad, sokulmuş bulunduğu halının üzerinde ayağa kalkmış ve "Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı, zarif ve tazeliği içinde zevk verici!" diye haykırmış. Ve Şehrazad, küçük kız kardeşini gözlerinden öperek "Evet! Ama bu yüce ve güzel davranışlarla donanmış şah, izin verirse, bu gece anlatacağım bölümüyle kıyaslanırsa ne değeri var ki?" demiş. Şah Şehriyar da "Anlatabilirsin!" diyerek izin vermiş. O zaman Şehrazad sözünü şöyle sürdürmüş:*

... Genç Sultan Zeyn, kazmayı alarak sarayın alt tarafında bulunan dehlize inmiş. Ve bir meşale yakarak, onun aydınlığında, kazmasının sapıyla döşemeye vurup yoklamaya başlamış; ve sonunda altı boş bir yerden gelme derin bir ses duymuş. Kendi kendine "İşte burada çalışmak gerek!" demiş. Ve sert vuruşlarla çalışmaya koyulmuş; ve döşemenin dört köşe taşlarının yarısını kaldırdığı halde hazinenin en küçük bir parçasını bile ortaya çıkaramamış. Ve dinlenmek üzere işi bırakmış ve duvara sırtını dayayarak "Vallahi! Sen ne zamandan beri Sultan Zeyn, bahtının ardından koşmak zorunda kaldın; ve onu kaygısızca, sıkıntı çekmeden ve çalışıp yorulmadan elde edecekken, yerin altında arıyorsun? Bilmez misin ki, geçmiş geçmiştir ve yazılan yazılmış ve de yerine gelecektir?" demiş. Bununla birlikte, biraz dinlendikten sonra, çalışmasını sürdürmüş; ve birdenbire ortaya beyaz bir taşın çıktığını görmüş; bunun altında, üzerinde çelik bir asma kilit bulunan bir kapı bulmuş. Bu kilidi kazma vuruşlarıyla kırmış ve kapıyı açmış.

O zaman bu kapının beyaz mermerden şahane bir merdivene açıldığını ve bunun da tümü Çin fayansı ve billurdan yapılmış tavanı ve tabanı ve gök mavisi renkte taşlardan oluşmuş dayanak sütunlarıyla dört köşe bir salona indiğini görmüş. Bu salonda dört sedef seki bulunup her birinin üstünde de kaymaktaşı ve kızıl somakiden almaşık olarak birbirini izleyen on büyük küp varmış. Bunu görünce Zeyn, kendi kendine "Şuradaki güzel küpler, kim bilir içlerinde ne güzel şeyler saklıyorlar!

Belki de rahmetli babam bunların içine eski şaraplar koymuştur; bugün için bunun sonsuz değeri vardır!" demiş. Ve böylece düşünerek dört sekiden birinin üzerine çıkmış ve küplerden birine yaklaşmış ve kapağını kaldırmış. O da nesi? Vay canına, işe bak! Görmüş ki, küpün içi ağzına kadar altın tozuyla dolu! Ve bundan iyice güven duymak için, elini, pek dibini bulmadan içine daldırmış; geriye çekince de tümüyle yaldızlandığını ve parmaklarının ucundan günışığı gibi altın tozları döküldüğünü görmüş. Hemen çabucak ikinci bir küpün daha kapağını açmış ve onun içinin de altın dinarlar ve her boydan altın sikkelerle dolu olduğunu anlamış. Ve birbirinin ardından kırk küpü de açarak, kaymaktaşından olanların altın tozuyla, kızıl somakiden olanların da altınla ve altın sikkelerle dolu olduğunu görmüş.

Bunu görünce, genç Zeyn'in yüreği ferahlamış, içi genişlemiş, titreyip kasılmış; ve sevinçten haykırmaya başlamış; sonra elindeki meşaleyi billur duvar bölmelerinden birine asarak kaymaktaşı küplerden birini kendine çekmiş; başından ve omuzlarından aşağı karnının üzerine ve her yanına altın tozlarını akıtmış; o güne kadar hiç bir zevk dolu hamamda yıkanırken duymadığı bir şehvetle altın tozuyla yıkanmış. Ve kendi kendine "Ha! Ha! Sultan Zeyn, biraz önce derviş asasını eline almış, dilenerek Allah'ın yollarında gezmeye hazırlanıyordun! Şimdi Tanrı'nın kutsaması başına yağdı; çünkü Bağışlayıcı Tanrı'nın cömertliğinden hiç kuşku duymadan, sana vermiş olduğu ilk varlığını olanca eli açıklıkla harcadın! Gözlerin artık kederlenmesin ve tatlı canını sıkma! Kendi yeteneğine ve de seni yaratan Tanrı'nın hiç kesilmeyen verilerine güvenerek, yeniden tükenmekten de korkma!" demiş. Aynı anda, bütün öteki kızıl somaki küplere eğilmiş ve içindekileri fayans taşlı salona dökmüş. Aynı şeyi kaymaktaşı küpler bakımından da yapmış; ve altınlar ve altın sikkeler sesli düşüşlerle ve tıkırtılarla yere dökülmüş ve sesleri porselen zeminde ve uyumlu billur duvarlarda yankılar yapmış. Zeyn de kendini, âdeta aşkla, bu altın yığını üzerine atmış; o sarıda, meşalenin altında, beyaz ve mavi salon, mucizevi bölmelerinin parıltısını, bu soğuk yangının bağrından kopan şimşek gibi çakışlara ve utkulu alev demetlerine katıyormuş.

Genç sultan böylece altın içinde yıkanırken ve yaşamını tehdit eden sefaletin ve neredeyse atalarının sarayını bu yüzden terk etmek zorunda kalışının anısını unutmak için, kendini bunun coşkunluğuna kaptırdıktan sonra, üzerinden akan altın tozlarıyla ayağa kalkmış ve artık sakinleşerek, babası şahın, böyle yeraltını kazıp hiçbir sarayda bulunduğunu işitmediği bu salonu gizlice inşa ettirmesine şaşarak, üstün bir merakla her şeyi incelemeye koyulmuş. Dikkatli gözleri sonunda, bir köşecikte, iki billur sütun arasında, evrak dolabındakine her bakımdan benzeyen, ama daha da küçük bir çekmece bulmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve dikkatli gözleri, sonunda, bir köşecikte, iki billur sütun arasında, evrak dolabındakine her bakımdan benzeyen, ama daha küçük bir çekmece bulmuş. İçinde değerli taşlar kakılmış altın bir anahtar varmış. Zeyn kendi kendine "Vallahi! Bu anahtar herhalde benim kırdığım kilidi açan anahtardır!" demiş. Sonra düşünüp "Ama öyle ise nasıl oluyor da kilit dışarıda iken burada saklı oluyor? Bu anahtar herhalde başka bir maksada yarıyordur!" demiş. Anahtarın hangi maksada yararlı olabileceğini bulmak için her yanı araştırmaya koyulmuş. Ve salonun her bölmesini büyük bir dikkatle incelemiş. Sonunda tahta bölmeler arasında bir kilit bulmuş. Bunun elindeki anahtarla açılabileceğini düşünerek hemen orada denemeye koyulmuş. Ve derhal bir kapı bel vererek ardına kadar açılmış. Bu kapıdan, ilkinden de harika bir ikinci salona giriliyormuş. Gerçekten, bu salon tabanından tavanına kadar tamamıyla altın nakşedilmiş parlak yeşil çiniden yapılmış bulunuyor ve burada insan kendini deniz mavsine kaçan zümrütten yontulmuş bir ortamda sanıyormuş; ve gerçekten öylesine güzelmiş ki, tüm süslerden soyunmuş haliyle bile hiçbir kimse, asla eşini düşleyemezmiş. Bu salonun ortasında, kubbe altında, ay parçası gibi altı kız duruyor ve öylesine bir parlaklık saçıyorlarmış ki onlardan yayılan ışık tüm salonu aydınlatıyormuş. Bunlar som altın ayaklıklar üzerinde dineliyor ve hiç konuşmuyorlar-

mış. Zeyn, hem büyülenmiş hem de şaşırmış, onları görmek ve selamlamak için daha yakına gelmiş; ama canlı olmadıklarını ve her birinin tek parça halinde elmastan yapıldıklarını fark etmiş.

Bunu görünce Zeyn, şaşırmanın sınırında "Ya Allah! Benim rahmetli babam, nasıl olmuş da bunca harika şeye sahip olmuş!" diye haykırmış. Ve bunları daha da büyük bir dikkatle inceleyince bunların böylece ayaklıkların üzerinde, ortada bulunan ama üstünde başkaca elmas genç kız olmayan sadece şu sözcüklerin ipekli bir kumaş üzerine işlenerek asıldığı yedinci bir ayaklığa dönük bulunduklarını anlamış:

> Bil ki oğlum, bu elmas genç kızları elde etmek için çok uğraş verdim. Ama onlar güzellikten yana harika olsalar da, yeryüzünde en hayran olunacak varlıklar olduklarını sanma! Gerçekten, bunları aşan ve gördüklerinin değerce tek başına bin katı olan daha parlak ve çok daha güzel yedinci bir genç kız vardır. Eğer onu görmeyi ve ele geçirip onu bekleyen yedinci ayaklığa oturtmaya dilemekteysen; ölümün bana tamamlamak fırsatını vermediği şeyi yapman yeterlidir. Kahire kentine git! Orada bulmakta pek güçlük çekmeyeceğin benim eski sadık kölelerimden Mübarek'i bul! Ve selamlaşmalardan sonra, tüm başına gelenleri kenisine anlat! Seni benim oğlum olarak tanıyacak ve seni bu eşsiz genç kızın yanına götürecektir. Ona sahip olacaksın. O da geri kalan ömründe senin gözlerini şenlendirecektir. Vesselam, ya Zeyn!

Genç Zeyn, bu sözleri okuyunca, kendi kendine "Kuşkusuz, Kahire'ye yapacağım yolculuğu geciktirmekten sakınmalıyım! Gerçekten, bu yedinci kız, babam bana değerinin, tek başına, bütün bunlara ve bin benzerine bedel olduğunu söylediğine göre, harika bir şey olmalı!" demiş. Ve böylece yola çıkmayı kararlaştırarak o anda yeraltı dehlizinden, oraya yanında içine altın ve altın sikkeler dolduracağı bir küfe bulundurarak dönmek üzere bir an için ayrılmış. Ve gecenin bir bölümünü, hiç kimse gidiş gelişini görmeden dehlizdeki bu altınların bir kısmını kendi dairesine taşımakla harcamış. Sonra da yeraltı dehlizinin kapısını kapatıp biraz dinlenmek üzere yatmak için yukarı çıkmış.

Ertesi gün, vezirlerini, emirlerini ve ülkenin ileri gelenlerini toplamış; ve onlara hava değişimi için Mısır'a gitmek istediğini bildirmiş. Ve tam da getirdiği kötü haberle kazığa oturtulacağından korkmuş olan vezire yokluğunda ülkeyi yönetme yetkisi vermiş. Yolculukta kendisine eşlik edecek alay, özenle ayrılmış az miktardaki seçkin kölelerden oluşuyor imiş. Böylece merasimden uzak bir sadelikle yola koyulmuş. Tanrı ona güvenlik sağladığından kazasız belasız Kahire'ye ulaşmış.

Orada çabucak Mübarek'ten haber sormuş; ona, bu ad altında sadece çarşı kâhyası olan zengin bir tacirin bulunduğunu; ve son kertede cömert ve eliaçık olarak, kapısı fakirlere ve yabancılara açık olan bir sarayda yaşamakta bulunduğunu anlatmışlar. Ve Zeyn'i bu Mübarek'in sarayına götürmüşler; sarayın kapısında, onun gelişini haber verdikten sonra, kendisine hoş gelişler dileyen birçok köle ve haremağası görmüş; onu, büyük bir avludan ve şahane tarzda süslenmiş bir salondan geçirdikten sonra, ipek bir divanda oturmuş kendisini bekleyen efendilerinin yanına götürmüşler. Ve sonra da çekilmişler.

Bunun üzerine, Zeyn, ona onur verdiğini göstermek için ayağa kalkmış olan ev sahibine doğru ilerlemiş; selamlaşmalardan sonra, Mübarek "Efendim, senin adımlarınla birlikte evim kutsandı!" diyerek ondan, yanına oturmasını rica etmiş. Ve konukseverlik görevlerinde, konuğunun adını ve hangi nedenle kendisini ziyaret ettiğini sorarak noksanlık göstermek istemediğinden, büyük bir içtenlikle şuradan buradan konuşmaya başlamış. "Efendim, ben, gördüğünüz gibi memleketim olan Basra'dan buraya, rahmetli şahın kölelerinden olan Mübarek adlı birisini aramak üzere geldim. Ben şahın oğluyum. Adımı soracak olursan, Zeyn'dir. Ve şimdiki Basra sultanı da benim!" diyerek ilkin ev sahibini sorgulayan Zeyn olmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:*

"Adımı soracak olursan Zeyn'dir! Ve şimdiki Basra sultanı da benim!" diyerek ilkin ev sahibini sorgulayan Zeyn olmuş.

Bu sözleri duyunca, Tacir Mübarek, heyecanın sınırında, divandan ayağa kalkmış ve Zeyn'in dizlerine kapanarak önünde elleri arasından yeri öpmüş ve "Kölesini efendisine kavuşturan Tanrı'ya övgüler olsun, efendim! Emret, ben de sana işitip itaat ettiğim yanıtını vereyim! Zira sözünü ettiğin, rahmetli babanın kölesi o Mübarek, benim! Soyunu sürdüren asla ölmez! Ey efendimin oğlu, bu saray senin sarayındır, ben de senin kölenim!" diye haykırmış. Bunun üzerine Zeyn, Mübarek'i ayağa kaldırarak ona başına gelen her şeyi başından sonuna kadar hiçbir ayrıntıyı atlamadan anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok. Ve "Ben Mısır'a, bu harika elmas genç kızı bulmak için yardımını istemek üzere geldim!" diye eklemiş. Mübarek de "Yüreğimin tüm bağlılığı ve borçlu olduğum saygıyla! Ben henüz bağışlanmamış bir köleyim! Ve yaşamım ve mallarım hukukça sana aittir. Ama efendim, bu elmas kızı aramaya çıkmadan önce, yolculuğun yorgunluğunu gidermen ve onuruna bir şölen kurmam için izin vermen iyi olacaktır!" diye yanıt vermiş. Ama Zeyn de, bunu "Bil ki, ey Mübarek, sen, köle olarak, artık kendini azat edilmiş sayabilirsin! Çünkü seni azat edip mal varlığımdan ve sahipliğimden çıkarmış bulunuyorum. Elmastan yapılma genç kıza gelince, hemen onu aramaya çıkmamız gerek! Çünkü yolculuk beni yormamıştır ve içimde duyduğum sabırsızlık en küçük bir dinlenmeden bile beni alıkoyuyor!" diye yanıtlamış. O zaman Mübarek, Sultan Zeyn'in kararının kesin olduğunu anlayarak ona karşı çıkmak istememiş; ve kendisine özgürlüğünü bağışlamış bulunduğundan ötürü ikinci kez önünde yeri ve giysisinin eteğini öpüp başına koyduktan sonra, ayağa kalkmış ve Zeyn'e "Efendim, bu arayış sırasında başına gelebilecek tehlikeleri hiç düşündün mü? Gerçekten, elmas genç kız, Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'nin sarayında bulunmaktadır! Ve Üç Adalar da, eşiğini sıradan adamların aşamayacağı bir ülkede bulunmaktadır. Bununla birlikte seni oraya götürebilirim; çünkü oraya girmenin yollarını biliyorum" demiş. Sultan Zeyn de "Ben bu harika elmas genç kızı elde etmek için tüm tehlikeleri karşılamaya hazırım. Ve işte Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ni bulmak için bağrımı şişirerek tüm yürekliliğimle karşındayım!" diyerek yanıt vermiş.

O zaman Mübarek, kölelerine, hazırlık için her şeyi yapmalarını buyurmuş. Ve abdestlerini aldıktan ve namazlarını kıldıktan sonra, atlarına binip yola koyulmuşlar. Günler ve geceler boyunca yol almışlar; çöllerden, düzlüklerden ve Tanrı'dan başka varlığın bulunmadığı ıssız yerlerden geçmişler. Ve bu yolculuk boyunca, gözlerine çarpan ve yaşamlarında ilk kez gördükleri gitikçe daha garip şeylerle karşılaşmışlar. Sonunda hoş bir çayırlığa ulaşmışlar; ve orada attan inmişler; Mübarek de, kendilerini izleyen kölelere dönerek onlara "Sizler, biz dönünceye kadar atları ve azıkları korumak üzere bu çayırlıkta kalacaksınız!" demiş. Ve Zeyn'den kendisini izlemesini rica etmiş; ve ona "Efendim, Tüm Güçleri kendinde toplayan Tanrı'dan başka baş vurulacak güç yoktur! İşte şu anda elmas genç kızın içinde olduğu yasak toprakların eşiğinde bulunuyoruz. Buradan başlayarak, hiç tereddüt etmeden, tek başımıza ilerlememiz gerekiyor! Ve asıl şimdi sarsılmazlığımızı ve yürekliliğimizi göstermemiz gerek!" demiş. Sultan Zeyn de onu izlemiş; ve durmaksızın, birlikte, dik yamaçlarıyla tüm ufku kaplayan yüce bir dağın eteğine ulaşasıya kadar ilerlemişler.

O zaman Sultan Zeyn, Mübarek'e dönüp ona "Ey Mübarek, bu çıkılmaz dağa çıkabilmemiz için şimdi güveneceğimiz güç nedir? Tepesine çıkabilmemiz için bize kim kanat sağlayacak?" demiş. Mübarek de "Onu aşmak ya da tepesine tırmanmak için bizim hiç de kanada ihtiyacımız yok!" diye yanıt vermiş. Ve cebinden, üzerinde karınca bacaklarına benzer bilinmeyen harflerin tersten yazıldığı eski bir kitap çıkarmış; ve başını sallayarak anlaşılmadık bir dildeki ibareleri yüksek sesle okumaya başlamış. Ve birdenbire dağ, aynı zamanda iki yanına yarılarak ikiye bölünmüş; ve arada ancak ve sadece tek kişinin geçebileceği bir aralık bırakmış. Buradan sultanı elinden tutarak ilkin Mübarek geçmiş; ve bu dar geçit içinde kararlılıkla yürümüş. Böylece, biri diğerinin ardında, bir saat kadar yol alarak geçidin diğer yanına ulaşmışlar. Ve geçitten çıkar çıkmaz, dağın iki yanı yeniden birleşmiş ve bir iğnenin ucunun bile giremeyeceği kadar aralık bırakmaksızın eksiksiz şekilde kapanmış.

Ve buradan çıkınca kendilerini, bir deniz kadar büyük bir gölün kıyısında bulmuşlar; bu gölün bağrından, uzaklarda, bit-

kiyle kaplı üç adanın yüze çıktığını görmüşler. Ve kuşlar çeşitli tarzda ruhu okşayan ve yüreği kapıp götüren tekdüze cıvıltılarla öterken; ağaçlar, çalılar ve suda birbirine bakışan çiçeklerin görüntüleri ve havayı dolduran hoş kokularla içleri ferahlamış ve gönülleri şenlenmiş.

Mübarek, gölün kenarına oturmuş ve Zeyn'e "Efendim, benim gibi sen de, uzaktan bu adaları görüyorsun. İşte ilkin bizim, kesinlikle buraya gitmemiz gerek!" demiş. Zeyn de, şaşırmış olarak "Peki, adalara ulaşmak için bu deniz kadar geniş gölü nasıl geçeceğiz?" diye sormuş. Mübarek "Bu konuda tedirginlik duyma! Gerçekten, bir kaç dakika sonra bir kayık gelip bizi alır, Tanrı'nın İnananlara vaat ettiği topraklar kadar güzel olan bu adalara götürür! Çünkü elmas genç kızın sahibi yaşlı Kişi, orada bulunur. Yalnız, efendim, ne olursa olsun ve ne görürsen gör, en küçük bir tepki gösterme! Ve özellikle, efendim, kayıkçının yüzünde sana garip gelebilecek ne görürsen gör ve onda olağandışı bulacağın ne olursa olsun yerinden kıpırdamamaya dikkat et! Çünkü, bir kez kayığa binince, ağzından tek bir sözcük bile çıkarma bahtsızlığını gösterirsen, kayık hepimizi suyun altına çekerek batar!" demiş. Ve Zeyn, son kertede etkilenerek "Dilimi dişlerim arasında tutacağım, düşüncelerimi de içimde saklayacağım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"Dilimi dişlerim arasında tutacağım, düşüncelerimi de içimde saklayacağım!" demiş.

Onlar böyle konuşurlarken, birdenbire gölün üzerinde kayıkçısıyla birlikte bir kayığın belirdiğini görmüşler; ve kayık o denli yanlarında belirmiş ki, onun suyun bağrından mı çıktığını, yoksa göğün derinliklerinden mi indiğini bilememiş. Bu kayık, ortasında en ince amberden bir direği ve ipekten halatları olan kızıl sandal ağacından yapılmış imiş. Kayıkçıya gelince, bedeni âdemoğlu gibi insanmış; ama başı bir filinkine benziyormuş ve yere kadar uzanan ve Hacer'in etekleri gibi yerde sürünen iki kulağı varmış.

Kayık kıyıya beş dirsek boyu yaklaşınca durmuş; ve fil başlı balıkçı, hortumunu havada uzatarak birbiri ardından iki yoldaşı tutmuş ve sanki iki tüy kadar yeğni imişlercesine kolaylıkla kayığa taşımış ve yavaşça yerlerine oturtmuş. Ve hemen hortumunu suya sokarak ve onu hem kürek hem de dümen gibi kullanarak kıyıdan uzaklaşmış. Ve sürünen müthiş kulaklarını kaldırarak; onları başının üzerinde rüzgârda açmış ve yelken gibi gürültüyle şişirmiş; ve kulaklarını rüzgârın estiği yöne göre çevirerek, bir kaptanın gemisinin donanımını yönetmesinden de büyük bir güvenle kayığı yüzdürmüş. Ve kayık böylece hız kazanarak büyük bir kuş gibi göl üzerinde yol almış.

Bu adalardan birinin kıyısına yaklaştıklarında, kayıkçı onları hortumuyla tek tek alıp incitmeden kumsala çıkarmış; sonra da hemen kayığı ile birlikte gözden yok olmuş. O zaman Mübarek, sultanı elinden tutmuş ve onunla birlikte, çakıl taşları yerine her renkten değerli taşla döşeli bir kır yolunda yürüyerek adadan içeri dalmış. Böylece, kıyılarında yer yer tüm sarayı gölgeye boğan yükseklikte ağaçlar dikilmiş derin bir hendekle çevrili, tümüyle zümrüt taşlarla yapılmış bir saraya rastlayıncaya kadar yürümüşler. Som altından yapılmış büyük giriş kapısının önünde, en az altı kulaç boyunda, üç kulaç eninde bir köprü varmış. Mübarek, bu köprüyü aşmayı göze alamadığından durup sultana "Daha ileriye gidemeyiz. Ama Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ni görmek istiyorsak, sihirli bir dua okumalıyız!" demiş. Ve böyle konuşarak urbasının içinde saklamış bulunduğu bir torbadan sarı ipekten dört sargı çıkarmış. Birini beline, bir diğerini sırtına sarmış. Geri kalan iki sargıyı sultana vermiş; o da bunları aynı şekilde bedenine sarmış. Bunu izleyerek Mübarek torbasından iki yeğni namazlık halı çıkarmış, bunları yere sermiş ve üzerlerine büyülü sözler mırıldanarak bir miktar misk ve amber tohumu serpmiş. Sonra bu halılardan birinin üzerine diz çöküp oturmuş ve sultana "Sen de ikinci halının üzerine otur!" demiş. Zeyn de kendine söyleneni yapmış; ve Mübarek ona "Şimdi, ben, bu sarayda oturan Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne efsun yapacağım. Umarım ki Tanrı onun öfkelenmeden yanımıza gelmesini sağlar! Çünkü, efendim, sana itiraf edeyim ki, ben, onun ne bizi nasıl karşılayacağından ne de girişimimizin sonunun ne olacağından

haberdarım. Gerçekten, eğer bu adaya gelişimiz onun hoşuna gitmemişse, gözümüze korkunç bir canavar şeklinde görünür; ama gelişimizden tedirgin olmamışsa, iyi nitelikli bir âdemoğlu olarak belirir. Ama sen, o önümüze çıkar çıkmaz, onuruna ayağa kalkmalı, halının ortasından ayrılmaksızın, en saygılı şekilde onu selamlamalısın ve ona 'Ey kudretli efendim, ey şahların şahı, işte koruman altındaki kapılardan geçmiş, senin vereceğin hükmü beklemek üzere karşındayız! Ben, senin hizmetkârın, ölüm meleğinin alıp götürmüş olduğu rahmetli şahın oğlu Basra sultanı Zeyn'im' dersin! Sana kendisinden ne gibi bir hizmet beklediğini sorarsa, ona 'Ey devletlim, senin kereminden yedinci elmas kızı dilemeye geldim!' diye yanıt verirsin!" demiş. Zeyn de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş.

Mübarek Sultan Zeyn'i böylece bilgili kıldıktan sonra ödler yakarak, Zeyn için anlam taşımayan sihirli sözler söyleyerek ve okuyup üfleyerek büyü yapmaya başlamış. Bunu hemen izleyerek güneş bir kara bulut yığını altına girmiş; ve tüm ada yoğun bir karanlığa bürünmüş; ve uzun bir şimşek çakarak bunu bir gökgürültüsü izlemiş. Ve öfkeli bir rüzgâr eserek onlara doğru gelmiş; ve havayı sarsan korkunç bir haykırış işitmişler; ve toprak, İsrafil meleğin kıyamet gününde neden olabileceğine benzer şekilde sarsılmış.

Zeyn bütün bunları görüp işittikten sonra, büyük bir heyecana kapılmış; yine de bunu belirtmemeye özen göstermiş; ve kendi kendine "Vallahi! Bu oldukça kötü bir alamet!" demiş. Ama Mübarek, onun ne duyumsadığını anlayarak gülmeye başlamış ve ona "Korkma, efendim! Bu alametler, aksine, bize güven vermelidir! Tanrı'nın yardımıyla her şey yolunda olacaktır!" demiş. Gerçekten, o, bu sözleri söylediği anda...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:*

Gerçekten o, bu sözleri söylediği anda, Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi önlerinde saygın görünüşlü bir âdemoğlu olarak belirmiş; öylesine güzel bir görünümü varmış ki, onu kusursuzlukta sade-

ce tüm güzelliklerin ve utkuların övülesi sahibi geçebilirmiş! Ve Zeyn'e, çocuğunun yanına yaklaşan bir babanın gülüşüyle gülerek yaklaşmış. Zeyn de onun onuruna çabucak, ama halının ortasından ayrılmayarak ayağa kalkmış; sonra da önünde eğilip elleri arasından yeri öpmüş. Ve selam verip Mübarek'in kendisine öğretmiş olduğu gibi övgüler sıralamakta kusur etmemiş. Ve ancak bundan sonra adaya geliş nedenini ona açıklamış.

Adalar'ın Yaşlı Kişisi, Zeyn'in sözlerini işitip anlamını tümüyle kavrayınca, daha da candan bir gülüşle gülmüş; ve Zeyn'e "Ey Zeyn, babanı gerçekten büyük bir sevgiyle severdim; ve gelip beni her görüşünde, ona bir elmas kız armağan ederdim; ve deveciler zarar verir kaygısıyla onları Basra'ya kendim taşımaya özen gösterirdim. Ama sana daha az sevgi duyacağımı sanma, Zeyn! Bil ki, gerçekte, ben kendim, kendi isteğimle, babana seni korumama alacağımı vaat ettim; iki mektup yazıp birini evrak dolabında, ötekini yeraltındaki çekmecede saklamasını salık verdim. Ve işte şimdi sana, tek başına öbürlerinin hepsinden ve de benzeri bin tanesinden daha değerli olan elmas kızı vermeye hazırım. Yalnız, ey Zeyn, bu harika armağanı, senden isteyeceğim bir başka armağanla değiştirmeden vermeyeceğim!" demiş. Zeyn de "Vallahi, efendim, bana ait olan her şey senindir! Ve buna ben kendim de dahilim!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kişi gülümseyerek ona "Evet, ey Zeyn, ama benim dileğim yerine getirilmesi güç bir dilektir! Senin de yerine getirip getiremeyeceğini bilemiyorum!" diye cevap vermiş. "Peki, nedir bu?" diye soran Zeyn'e "Bana bu adaya alıp getireceğin, on beş yaşında, aynı zamanda hem dokunulmadık bakire hem de eşsiz güzellikte bir genç kız bulman gerek!" demiş. Zeyn de "Eğer efendim, benden dilediğin sadece buysa, vallahi, seni doygunluğa ulaştırmak benim için kolaydır! Benim ülkemde, hem dokunulmadık bakire hem de güzel, on beş yaşında pek çok kız vardır!" diyerek haykırmış.

Bu sözleri duyan Yaşlı Kişi, Zeyn'e "Senden istediğimi bulmak o denli kolay mıdır, ey Zeyn?" diye sormuş. Zeyn de "Efendim, sana sadece bir değil, istediğin gibi on genç kız bulurum! Bana gelince, sarayımda hatırı sayılır adette bu türden genç kız var; ve hiçbirine dokunulmuş değildir; ve ben onların bekâretlerini gidererek büyük zevk almadayım!" diye yanıt vermiş. Yaşlı

Kişi, bu sözleri işitince, ikinci kez kahkahalar patlatmaktan kendini alamamış. Sonra acıma dolu bir sesle "Bil ki, oğlum, senden dilediğim şey öylesine ender bulunur bir şeydir ki, bugüne kadar kimse bunu sağlayamadı. Eğer sen sahip olduğun genç kızların bakire olduklarını sanıyorsan, aldanıyor ve düş kuruyorsun! Çünkü kadınların bakire olduklarına inandırmak için bin türlü çare bulacaklarını ve saldırıda en deneyimli erkekleri bile aldatmakta başarı gösterdiklerini bilmiyorsun. Ama, söylediklerini dinleyince, bu konuda bir şey bilmediğini anladığımdan, sana onların, parmakla dokunmadan, onları soymadan ve onlar kuşkulanmadan açık mı, kapalı mı olduklarını denetlemenin yolunu göstermek isterim! Çünkü senden istediğim bakire kıza, hiçbir erkeğin dokunmamış ve gözleriyle narin bedenini görmemiş olmaları esastır!" demiş.

Genç Zeyn, Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'nin bu sözlerini işitince, kendi kendine "Vallahi! Bu adam deli olmalı! Eğer, söylediği gibi bir genç kızın dokunulmadık olduğunu anlamak o denli güçse, onu görmeden ve kendisine dokunmadan bunu anlayabilmemi benden nasıl isteyebilir?" demiş. Ve bir an düşündükten sonra birdenbire "Vallahi! Şimdi anladım: onun kokusu bana bunu bulduracaktır!" diye haykırmış. Yaşlı Adam gülmüş ve "Bekâretin kokusu yoktur!" demiş. "Öyleyse gözlerine dikkatle bakarak anlarım!" deyince de; "Bekâret gözlerden okunmaz!" diye yanıt vermiş. O zaman Zeyn "Peki, öyleyse, ne yapmalıyım, efendim?" diye sormuş. O da "İşte ben de sana onu öğreteceğim!" demiş.

Ve ansızın gözden kaybolmuş; ama bu, ancak bir an sürmüş. Döndüğünde elinde bir ayna tutuyormuş. Zeyn'e doğru dönmüş ve ona "Sana şunu söylemeliyim ki, ey Zeyn, bir âdemoğlu için, bir genç kızın bakire mi, yoksa delinmiş mi olduğunu söylemek mümkün değildir! Bu sadece Tanrı'ya ve Tanrı'nın seçtiklerine özgü bir ayırt etme kabiliyetidir. Bu konudaki becerimi ben sana aktaramayacağımdan, sana vermek üzere, insanların tüm gizli yanlarını ortaya koymakta güvenilecek bir araç olarak şu aynayı getirdim. Senin, on beş yaşında çok güzel bir genç kız görüp de bakire olduğunu sandığın ya da sana böyle söylendiği durumlarda bu aynaya bakmaktan başka yapacağın şey yoktur. Birdenbire aynada söz konusu genç kızın görüntüsü belirecektir. Ve sen,

bu görüntüyü iyice incelemekten çekinme; çünkü bir aynada bir görüntünün görülmesi bir bedenin bekâretine zarar vermez; tıpkı yöneltilen bir bakışın zarar vermeyeceği gibi. Ama, genç kız bakire değilse, öyküsünü aynada inceleyince, sana şişkin ve bir uçurum gibi açık görünecektir! Ve aynı şekilde ayna da donuklaşacaktır. Ama, tersine, Tanrı genç kızın bakire kalmasını sağlamışsa, soyulmuş bir bademden daha büyük olmayan bir öykünün ortaya çıktığını görürsün! Ayna da parlak, saf ve tüm kirlerden arınık olarak kalır...

*Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:*

"Ama, tersine, Tanrı genç kızın bakire kalmasını sağlamışsa, soyulmuş bir bademden daha büyük olmayan bir öykünün ortaya çıktığını görürsün! Ayna da parlak, saf ve tüm kirlerden arınık kalır!" demiş.

Ve böylece konuşarak, Adalar'ın Yaşlı Kişisi "Dilerim ki, ey Zeyn, talih, benim dilediğim on beş yaşındaki bakireyi, tez vakitte karşına çıkarır! Ve de onun tam anlamıyla güzel olması gerektiğini de aklından çıkarma! Çünkü güzel olmaksızın bakireliğin ne yararı var? Ve de bu aynaya çok özenle bak, çünkü onu yitirmen senin için onarılmaz bir kayıp olur!" diye ekleyerek sihirli aynayı Zeyn'e vermiş. Zeyn de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş ve Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'nden izin alarak Mübarek ile birlikte gölün yolunu tutmuş. Fil kafalı kayıkçı da kayığı ile birlikte yanlarına gelerek ve aynı tarzda onları kayığa alarak karşıya geçirmiş. Ve dağ yeniden açılarak onlara geçit sağlamış. Onlar da çabucak gidip atlara bakan köleleri bulmuşlar. Ve hep birlikte Kahire'ye dönmüşler.

Sultan Zeyn, yorgunluğunu gidermek ve yolculuk heyecanını bastırmak için Mübarek'in sarayında birkaç gün dinlenmeye razı olmuş. Ve "Ya Allah! İnsansı bir bakire karşılığında elmas kızların en değerlisini vermekte kararsızlık göstermeyen bu Adalar'ın Yaşlı Kişisi ne kadar saf böyle! Ve de bakirelerin ırkının yeryüzünden kalkmış bulunduğunu sanıyor!" diye düşünmüş. Sonra,

gerekli dinlemeyi sağladığına karar verince, Mübarek'i çağırmış ve ona "Ey Mübarek, kalkalım Bağdat'a ve Basra'ya gidelim; oralarda bakire kızlar çekirgeler kadar çoktur. Hepsinin içinden en güzelini seçelim! Elmas kızla değiştirmek üzere, dönüp Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne sunalım!" demiş. Ama Mübarek "Burada, elimizin altında bunlardan varken, niçin gidip uzaklarda arayalım, efendim? Biz kentler kenti Kahire'de, zevk sahiplerinin eyleştiği ve yeryüzünün tüm güzellerinin buluştuğu yerde değil miyiz? Sen araştırmayla kafanı yorma, bırak konuyla ben uğraşayım!" demiş. O da "Peki, bunu nasıl yapacaksın?" diye sormuş. Mübarek "Birçok kişi arasında, genç kızlardan anlamaktan yana çok becerikli, düzenbaz bir yaşlı kadın tanıyorum; o bize istediğimizden fazlasını da bulur. Onu sadece Kahire'nin değil, tüm Mısır'ın on beş yaşındaki kızlarını bulup buraya getirmekle görevlendireceğim. Ve ona, işimizi kolaylaştırması için, kendisinin ilk seçimi yapmasını ve şahlara ve sultanlara armağan olarak sunulmaya layık gördüklerini buraya, bize getirmesini önereceğim. Uğraşını kamçılamak için de, ona, göz kamaştıran bir bahşiş vaat edeceğim. Böylece, Mısır'da, ailelerinin rızası olsun olmasın, bize getirmedik işe yarar genç kız kalmaz. Ve biz de Mısırlı kızlar arasında en güzel görüneni seçer; ve onu satın alırız ya da eğer ünlü bir ailenin kızıysa, seninle evlendirmek için isteriz; kendisine dokunmaman gerektiğinden, sen de onunla sadece şeklen evlenirsin. Sonra kalkar Şam'a, sonra Bağdat'a ve Basra'ya gideriz; ve oralarda da aynı araştırmayı yaparız. Ve her kentte, ayna aracılığıyla bekâreti denetlendikten sonra, güzelliğiyle bizi en çok etkileyeni satın alır ya da evleniyor gibi görünerek sağlarız. Her kentten bu yoldan toplayacağımız tüm kızları birleştirir, onların arasından en harika görüneni seçeriz. Ve böylece, efendim, Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne verdiğin sözü tutmuş olursun! O da, kendi bakımından, on beşindeki harika bakire karşılığında, kendi elmas kızını vererek sözünü tutar!" demiş. Zeyn "Senin fikrin ey Mübarek, tam anlamıyla harika! Dilin de bilgeliğin ve sözgenliğin sözcüklerini salgılıyor!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Mübarek, her türden çare ve düzenler için eşi bulunmaz; kurnazlık, hile ve desisede Şeytanın kendisine bile ders verebilecek olan söz konusu düzenbaz yaşlı kadını bulma-

ya gitmiş. Ve eline, başlangıç için, önemli bir bahşişi sıkıştırarak onu evinde aramaya gelmesinin nedenini açıklamış ve "Çünkü, Mısır'da bulunacak on beş yaşındaki tüm genç kızlar arasından seçmeni senden dilediğim bu eşsiz güzelikteki ve tam olarak bakire kız, benim efendimin oğlunun eşi olmaya adaydır. Bundan dolayı araştırmalarının en iyi şekilde ödüllendirileceğinden kuşku duyma! Sana cömertiliğimi övmekten başka yapacak iş kalmayacak!" demiş. Yaşlı kadın da "Efendim, ruhunu sakin tut ve gözlerini serin! Çünkü ben, evelallah, senin dilediğini, benden istediğinden öte yerine getirmek için işe başlayacağım. Bil ki, gerçekte elimin altında, hepsi saygın ve seçkin kişilerin kızları olan, güzellik ve zarafetten yana eşsiz değerde on beşinde genç kızlar var. Sana birbiri ardından hepsini getireceğim; ve sen, biri diğerinden harika tüm bu ay parçaları arasından bir seçim yaparken şaşkınlığa düşeceksin!" diye cevap vermiş.

Kurnaz yaşlı kadın işte böyle konuşmuş. Ama, tüm kurnazlığına ve bilgiçliğine karşın, ayna konusunda hiçbir şey bilmiyormuş. Böylece her zamanki kendine güveniyle, çok iyi bildiği kentin yollarında ve caddelerinde genç kızlar aramak üzere dolanmaya çıkmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:*

Böylece, her zamanki kendine güveniyle, çok iyi bildiği kentin yollarında ve caddelerinde genç kızlar aramak üzere dolanmaya çıkmış. Ve gerçekten, Mübarek'in sarayına, çoğu on beşinden küçük, ama hiçbiri on beşinden büyük olmayan, hepsi bekâretten yana dokunulmadık, seçtiği oldukça hatırı sayılır miktardaki ilk grubu getirmekte gecikmemiş. Tacir Mübarek bunları, birer birer, örtülerine bürünmüş olarak, elinde aynasıyla oturup onları beklemekte olan Sultan Zeyn'in bulunduğu salona sokmuş. Ve gerçekten, bu göz kapakları eğik, saf yüzlü ve utangaç tavırlı kızları görenler, yaşlı kadının içeri aldığı genç kızların bakireliğinden kuşku duymazmış. Ama işte! Ortada bir ayna varmış ve hiçbir şey bu aynayı kandıramazmış! Ne eğik göz kapakları, ne saf yüzler ne de utangaç tavırlar! Gerçekten içeri

her genç kız girdiğinde, Sultan Zeyn, tek bir söz söylemeden, incelenecek genç kıza doğru aynayı çeviriyor ve bakıyormuş. Kız orada kendini saran pek çok giysilere karşın tüm olarak çıplak görünüyor; ve bedeninin görülmedik yeri kalmıyormuş; ve öyküsü de en küçük ayrıntılarıyla, saydam bir billur çekmeceye yerleştirilmiş gibi, yansıyormuş.

Ve Sultan Zeyn, içeri giren genç kızları aynada her inceleyişinde, bunların soyulmadık bademe benzer minik öyküsü olmaktan uzak bulmuş; ve sihirli ayna olmasaymış kendisini ya da Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ni bilmeden atabileceği ne kadar dipsiz uçurum bulunduğuna son kertede şaşmış. Ve incelemelerden sonra, çekincesinin gerçek nedenini yaşlı kadına açıklamadan, tüm içeri girenleri geri çevirmiş; çünkü onun bulduğu genç kızlara, Tanrı'nın örttüğünü açarak ve her zaman gizli olanı açıklayarak, zarar vermek istemiyormuş. Ve her seferinde, yeninin tersiyle, görüntü belirdikten sonra, aynayı donuklaştıran buğuyu silmekle yetiniyormuş. Yaşlı kadın da cesareti kırılmadan ve ödüllendirilmek umuduyla, ilkinden de önemli ikinci bir grup getirmiş; ama sonuç alamamış. Ve böylece, ey Zeyn, sen, Mısırlıların, Kıptilerin, Nubyalıların, Habeşiler, Sudanlılar, Magripliler, Araplar ve Bedevilerin öykülerini gördün! Ve bunlar içinde, kuşkusuz, eşsiz güzellik ve nefaset sahibi kızların oldukça üstün nitelikte olanları vardı. Ama bir kez olsun, bütün bu öyküler içinde, gerektiği gibi, tüm dokunmalardan kurtulmuş, soyulmuş bademe benzer bir öykü görmedin!

İşte bunun içindir ki, sultan ve Mübarek, Mısır'da, büyüklerin kızları arasında da, halktan kızlar arasında da, gerekli koşulları karşılayan bir kız bulamayarak bu ülkeyi terk edip önce Suriye'ye giderek araştırmalarını orada sürdürmekten başka çare bulunmadığına karar vermişler. Ve Şam'a doğru yola çıkmışlar ve kentin en güzel semtinde bir konak kiralamışlar. Mübarek de çöpçatan ve arabulucu yaşlı kadınlarla ilişkiye girmiş ve onlara açıklanacak hususları açıklamış. Hepsi de işitip itaat ettikleri cevabını vermişler. Ve bunlar genç kızlarla, büyük ve küçük ailelerin kızlarıyla; Müslümanlarla olduğu kadar Yahudi ve Hıristiyanlarla da görüşmelere girişmişler. O güne kadar varlığından haberli olmadıkları sihirli aynanın erdeminin farkına

varmaksızın, bunları, sırayla denetleme salonuna sokmuşlar. Ama Suriyelilerin de başına, Mısırlıların ve öteki ülke kızlarının başına gelenler gelmiş; çünkü, alçakgönüllü davranışlarına, bakışlarının temizliğine ve utançtan kızaran yanaklarına ve on beş yaşlarına karşın; öyküleri bakımından hepsi de delinmiş olarak bulunmuş. Ve bu koşullarda, hiçbiri kabul görmemiş. Ve aracılarla öteki kadınlar, burunları ayaklarına kadar uzamış olarak dönüp gitmişler. İşte onların durumu böyleymiş!

Ama sultan ile Mübarek'e gelince şöyle! Suriye'nin de Mısır'da olduğu gibi, öyküleri henüz mühürlü genç kızlardan tümüyle yoksun olduğunu gözlediklerinde, çok şaşırmışlar ve Zeyn "Bu müthiş bir şey!" diye düşünmüş. Ve Mübarek'e "Ey Mübarek, bu ülkelerde ortaklaşa hiçbir şeyimiz kalmadı artık; istediğimiz şeyi gidip başka ülkelerde aramalıyız! Çünkü yüreğim ve aklım yedinci elmas kızla çok uğraşıyor; ve her zaman armağanına karşılık Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne verilecek olan on beşindeki bakireyi bulmak üzere araştırmaları sürdürmeye hazırım!" demiş. Mübarek de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş; ve "Benim görüşüm odur ki, Irak'tan başka yerde bir şey elde edilemez! Çünkü sadece orada aradığımız şeyi bulma şansımız var! Bu durumda kervanı hazırlayalım ve barış kenti Bağdat'a gidelim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:*

".. Kervanı hazırlayalım ve barış kenti Bağdat'a gidelim!" diye eklemiş.

Mübarek yol hazırlıkları yapmış; ve kervan tamamlanınca, Sultan Zeyn ile birlikte çölü aşarak Bağdat'a ulaşan yolu tutmuş. Tanrı onlara güven sağladığından hiçbir yol kesen Bedeviye rastlamaksızın, sağlık içinde barış kentine ulaşmışlar.

Orada da, Şam'da yaptıkları gibi Dicle üzerine kurulmuş, harika bir manzarası ve halifenin Zevkler Bahçesi'ne benzer bir bahçesi olan bir saray kiralamışlar. Ve orada, en iyi şekilde yiyip içerek, eşi görülmedik şölenler kurarak olağandışı bir yaşam sürdürmüşler. Ve çağrılıları bir kez doyasıya yiyip içtikten sonra,

yemeklerden artanları fakirlere ve dervişlere dağıtmışlar. Bu dervişlerin arasında Ebu-Bekr adında, sefih, rezil ve nefret uyandıran ve sırf kendisi yoksulken zengin oldukları için varlıklı kişilere diş bileyen biri varmış. Çünkü sefalet, yüce ruhla donatılmış birini soylulaştırırken, alçak ruhla yaratılmış birinin yüreğini katılaştırır. Bu kişi, kente yeni gelenlerin konutunda Tanrı verilerinin bolluğunu görünce, bunu, ev sahiplerine karşı nefret duyması için yeterli bulmuş. Böylece, günlerden bir gün ikindi namazı için camiye gelmiş; ve toplanan halkın ortasında yer alarak "Ey inanç sahipleri bilesiniz ki, mahallemize, her gün korkunç servetler harcayan ve sırf bizim gibi yoksulların gözlerini incitmek için zenginlikeriyle gösteriş yapan iki yabancı yerleşmiştir. Bu yabancıların kimler olduğunu bilmiyoruz ve bunların, kendi ülkelerinden hatırı sayılır mal çalıp çalıntılarının ürünlerini, dul ve yetimlerin parasını harcamak için Bağdat'a gelip gelmediklerinin cahiliyiz! Size Tanrı adına ve dua ve barış üzerine olası Peygamber efendimizin onuru adına rica ediyorum: Bu bilinmeyen kişilerden kendinizi koruyun ve onların sahte cömertliklerinden hiç bir şey kabullenmeyin! Zaten, halife efendimiz, mahallemizde böylesi kimselerin bulunduğunu haber alsa, onların kötülüklerinden bizi sorumlu tutar ve kendisine haber verilmediği için bizi cezalandırır. Ama, ben kendimden yana, bu işten el ayak çektiğimi, bu yabancılarla ve çağrılarını kabul edip evlerine girenlerle ortaklaşa hiçbir şeyim olmadığını size bildiririm!" diye haykırmış. Ve orada bulunanların hepsi tek bir sesle "Çok doğru! Senin hakkın var, ey Şeyh Ebu-Bekr! Bu konuda halifeye onların durumunu inceletmesi için bir şikâyet dilekçesi yazmakla seni görevlendiriyoruz!" demiş. Sonra camide toplananlar dağılmışlar.

Derviş Ebu-Bekr de iki yabancıya zarar vermek için çare bulmak üzere evine gitmiş.

Bu sırada, Mübarek, talihin bir lütfu olarak, camide ne olup bittiğini öğrenmekte gecikmemiş; ve dervişin düzenleri konusunda büyük korku duymuş; ve haber kulaktan kulağa yayılırsa, artık arabuluculara ve çöpçatanlara güven veremeyeceklerini düşünmüş. Böylece, zaman yitirmeksizin, bir torbaya beş yüz dinar koymuş ve dervişin evine koşmuş. Kapıyı çalmış; derviş ona kapı açmaya gelmiş; ve kendisini tanıyarak öfkeli bir tavırla

"Sen kimsin? Ve ne istiyorsun?" diye sormuş. O da "Ben senin kölen Mübarek'im, imam Ebu-Bekr efendimiz! Ve senin biliminde geniş çevrenden ve kentteki etkinden konuşulduğunu duyan Emir Zeyn adına seni görmeye geldim; kendisi beni, sana saygılarını sunmak ve kendisini tüm olarak hizmetinde bilmeni söylemek için yolladı. Ve sana iyiniyetini belirtmek için, bir sadık kulun efendisine saygısı olarak ve senin değerinin sonsuzluğuna kıyasla bu armağanın pek bir şey olmadığını bilmekten dolayı senden özür dileyerek, beş yüz dinar içeren şu keseyi gönderdi. Ama, Allah isterse, gelecek günlerde, senin sonsuz iyiniyetinin çölünde yitip gitmemek için sana olan minnettarlığını daha iyi kanıtlayacaktır!" diye yanıt vermiş.

Derviş Ebu-Bekr altın kesesini görünce ve içindeki miktarı kestirince, gözlerinde bir tatlılık, niyetlerinde bir yumuşama görülmüş. Ve "Efendim, kendisi hakkında düşüncesizce sözler eden dilimden dolayı efendin emirden tüm yüreğimle özür dilerim; ve kendisi hakkında görev vermekte gevşeklik gösterdiğim için pişmanlığın sınırında pişmanım! Senden, kendisine geçmişteki davranışımdan dolayı pişmanlığımı ve gelecekte hizmete hazır olduğumu bildirmek için vekilim olmanı rica ediyorum. Çünkü bugünden başlayarak, eğer Allah isterse, düşüncesizce yaptığım hatayı halkın önünde onarmak istiyorum!" diye yanıt vermiş. Mübarek de, bunu "Tanrı'ya şükürler olsun ki, yüreğini iyiniyetlerle doldurdu, ey Ebu-Bekr efendim! Ama senden, namazdan sonra varlığınla eşiğimizi onurlandırmak ve birlikteliğinle ruhlarımızı şenlendirmek için bize gelmeni de rica ediyorum! Çünkü biliyoruz ki, sen aziz varlığınla adımını atar atmaz konutumuz da kutsanmış olacaktır!" diyerek yanıtlamış. Böyle konuşarak dervişin elini öpmüş ve eve dönmüş.

Ebu-Bekr'e gelince, namaz vakti camiye gitmekte kusur etmemiş; ve orada, sadık cemaat ortasında ayağa kalkarak "Ey inanç sahipleri, kardeşlerim, sizler düşmanı olmayan kimse bulunmadığını bilirsiniz; yine bilirsiniz ki, kıskançlık, özellikle Tanrı'nın lütufları ve kutsamaları üzerinde olanların başına çöker. Ben de, bugün, dün haklarında düşüncesizce sözler ettiğim iki yabancının saygın kişiler olduğunu, incelik ve erdemle ve değer biçilmez niteliklerle donanmış bulunduğunu öğrendiğimi söy-

leyerek vicdanımı özgür kılmak istiyorum. Dahası, haklarında edindiğim bilgilerden, onlardan birinin yüksek rütbeli bir emir ve büyük değer sahibi bir kimse olduğunu ve varlığının mahallemize ancak iyilik getirdiğini öğrendim. Böylece sizlerin onları her gördüğünüz yerde saygı göstermeniz ve niteliklerine karşı gerekli onurla davranmanız gerekir, vesselam!" diye haykırmış.

Derviş Ebu-Bekr sözleriyle dinleyicilerinin zihninde bir gün önce uyandırdığı etkiyi gidermiş. Ve giysilerini değiştirip etekleri yerlerde sürünen ve geniş kolları dizlerine kadar inen yepyeni bir urba giymek üzere evine dönmüş. Ve Sultan Zeyn'i ziyaret ederek ziyaretçilere ayrılan salona girmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve Sultan Zeyn'i ziyaret ederek ziyaretçilere ayrılan salona girmiş. Ve sultanın huzurunda yerlere kadar eğilerek selam vermiş ve sultan da onun selamına karşılık vererek kendisini samimiyetle karşılayıp divanda yanına oturmaya çağırmış. Sonra yiyecek içecek şeyler getirtmiş, onunla ve Mübarek ile yemeği paylaşarak ona yakınlık göstermiş. İkisiyle de eski ve yüce dostlarımışçasına konuşmuş. Ve sultanın davranışına tümüyle kendini kaptırmış olan derviş, ona "Ey Zeyn efendimiz, varlığınla uzun süre kentimizi aydınlatmayı düşünüyor musun?" diye sormuş. Zeyn de, genç yaşına karşın talihin kendisine sağlayacağı fırsatları yakalayıp yararlanmayı bilen birisi olarak ona "Evet, imam efendi! Niyetim Bağdat'ta, amacıma ulaşıncaya kadar kalmaktır!" diye yanıt vermiş. Ebu-Bekr de "Emir hazretleri, elde etmek istediğin soylu amaç nedir? Kölen herhangi bir şekilde sana yardımda bulunmakla sevinecektir; ve senin için tüm varlığını adayacaktır!" demiş. Sultan Zeyn de "Öyleyse bil ki, ey saygın Şeyh Ebu-Bekr, benim niyetim evlenmektir. Eş olarak edinmek üzere, on beş yaşında ve çok güzel olduğu kadar tam olarak bakire bir kız bulmaktır. Öyle güzel olmalıdır ki bu kız, zamanın genç kızları arasında eşi bulunmamalı, bekâreti de içeriden olduğu kadar dışarıdan da makbul bulunmalıdır. İşte peşinde olduğum ve

Mısır'da ve Suriye'de bulunduktan sonra, beni Bağdat'a getiren maksat budur!" diye yanıt vermiş. Derviş de "Kuşkusuz, efendim! Bu çok nadir ve bulunması çok zor birşeydir. Ve eğer Allah beni senin yoluna çıkarmasaydı, Bağdat'taki eyleşmen sona ermez ve tüm çöpçatanlar boşu boşuna araştırmalarla vakitlerini harcarlardı. Oysa, ben, bu biricik inciyi nerede bulabileceğini bilirim; eğer bana izin verirsen, sana söylerim!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan Zeyn ve Mübarek, gülmekten kendilerini alamamışlar. Ve Zeyn ona "Ey aziz derviş, sözünü ettiğin bakirelikten iyice emin misin? Ve bu durumda, bu güveni nereden buluyorsun? Gizli bulunan bu genç kızı sen kendin görmüşsen, nasıl bir bekârettir, bu böyle? Çünkü bekâret, mührün bozulmaması kadar, onun görülmezliğinin saklanmasında da yerini bulur!" demiş. Ebu-Bekr de "Kuşkusuz! Ben onu hiç düşünmemiştim! Ama, eğer onu size gösterdiğim gibi çıkmazsa, ben sağ elimi keserim! Ve zaten efendim, düğün gecesinden önce, bu konuda bir kesinlik saptamak için ne yapılabilir ki?" diye yanıt vermiş. Zeyn de, bu soruyu "Bu, çok kolay olacaktır: onu sadece bir an tamamıyla giyinik ve tüm örtülerine bürünmüş olarak görmem yeter!" diye yanıtlamış. Derviş de, ev sahibine duyduğu saygıyla gülmek istememiş; ve "Emir efendimiz, sadece peçenin ardındaki gözlere bakarak hiç tanımadığı bir genç kızın bekâret durumunu saptayabilecek kadar çehre okuma konusunda kendine güveniyor olmalı!" demekle yetinmiş. Zeyn "Evet öyle! Bu işin mümkün olduğunu düşünüyorsan, bana genç kızı göstermen yeter! Hizmetlerini fazlasıyla değerlendireceğime de güven!" demiş. Derviş de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş ve söz konusu genç kızı aramak üzere dışarı çıkmış.

Ebu-Bekr gerçekten istenen koşullarda ve Bağdat'taki dervişler loncası şeyhinin kızı olan bir genç kız tanıyormuş. Ve babası onu, Kutsal Kitap'ın yüce ilkelerine uygun olarak sade ve gizli bir yaşam içinde, tüm bakışlardan uzakta yetiştirmiş bulunuyormuş. Ve kız, kendi konutlarında, çirkinlikleri tanımadan ve bir çiçek gibi açarak büyümüş imiş. Beyazmış, zarifmiş ve güzellik kalıbından hatasız olarak çıkmış hoş bir görünümü varmış. Oranları hayran olunacak kertede, gözleri siyah ve narin örgenleri ay parçaları gibi parlakmış. Bir yanıyla yusyuvarlak, öteki yanıyla ince

ve dümdüzmüş. Ama sütunları arasında bulunan şeyine gelince, kimse onu görmediği için tanımlayamazmış. İşte bu yüzden ancak sihirli ayna, ilk kez yansımasıyla, bunu söyleyecek ve Tanrı'nın onamasıyla tanımlanması mümkün olacakmış!

Derviş Ebu-Bekr, böylece, lonca şeyhinin evine gitmiş ve selamlaşmalardan ve karşılıklı hatır sormalardan sonra, onunla Kutsal Kitap'ın çeşitli ayetlerine dayanarak, ergenlik çağına ulaşmış genç kızların evlendirilmesi zorunluğu üstüne uzun bir konuşma yapmış; ve durumu tüm ayrıntılarıyla kendisine açıklamış; ve de "Bu emir, öylesine soylu, öylesine zengin ve cömert ki, kızın isteyeceği başlık ne olursa olsun verecektir; ama karşılığında, tek koşul olarak tamamen giyinik ve örtülerine bürünmüş olduğu halde, kıza bir göz atmayı ileri sürmektedir!" diye eklemiş. Genç kızın babası, dervişler şeyhi, bir saat süreyle düşünmüş; ve "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt vermiş. Sonra kızının anası olan karısına gidip ona "Ey Latife'nin anası, kalk ve kızımız Latife'yi al, sizi kızının bahtının onu bugün beklediği bir saraya götürecek olan oğlumuz Derviş Ebu-Bekr'in ardına düş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Ey Latife'nin anası, kalk ve kızımız Latife'yi al, sizi kızının bahtının onu bugün beklediği bir saraya götürecek olan oğlumuz Derviş Ebu-Bekr'in ardına düş!" demiş. Ve şeyhin karısı hemen ona itaat etmiş; örtülerine bürünerek kızının odasına gidip ona "Kızım Latife, baban bugün, ilk kez, benimle evden çıkmanı arzu ediyor!" demiş. Ve onu tarayıp giyindirdikten sonra, onunla birlikte sokağa çıkıp, on adım gerisinden, kendilerini oturma odasında divanda oturup beklemekte olan Zeyn ile Mübarek'in sarayına götüren Derviş Ebu-Bekr'i izlemişler.

Ve sen Latife, yüzünü örten küçük peçenin ardında şaşırmış iri, siyah gözlerinle içeri girmişsin! Çünkü yaşamında saygın dervişler şeyhi babanın yüzünden başkasını görmemişsin ve gözlerini asla önüne indirmemişsin; çünkü ne sahte alçakgönüllülüğü, ne sahte utancı; genç kızların yürekleri kazanmak için

öğrendikleri bütün bu sıradan şeyleri bilmiyormuşsun! Ama her şeye bir ceylanın titreyen ürkek ve büyülü güzel siyah gözlerinin tatlılığıyla bakmışsın! Sultan Zeyn de, onu görünce, aklını kaçırır gibi olmuş; çünkü Basra'da sarayındaki tüm kadınlara ve Mısır ve Suriye'nin tüm genç kızları arasında, uzaktan ya da yakından güzellikten yana ona eş olabilecek hiç kimse görmemiş imiş. Ve sen aynada ona, tüm çıplaklığınla yansımışsın! Ve böylece, Zeyn, onun, sütunlarının arasına sıkışmış küçücük bir güvercine benzeyen ve barış ve dua üzerine olası Süleyman'ın mührüyle mühürlenmiş mucizevi bir öyküsü olduğunu görebilmiş. Senin öykünün ey Latife, her bakımdan soyulmuş badem içine benzediğini görmüş. Hazineleri gizleyen ve İnananlarına saklayan Tanrı'ya şükürler olsun!

Sultan Zeyn, sihirli ayna sayesinde, aradığı genç kızı bulduğunu anlayınca, Mübarek'i hemen gidip kızı evlenmek üzere babasından istemekle görevlendirmiş. Mübarek de, Derviş Ebu-Bekr'in eşliğinde, hemen dervişler şeyhine gitmiş, ona sultanın istemini açıklamış ve onayını almış. Ve onu saraya getirmiş; kadı ve şahitler aranmış; ve evlilik sözleşmesi yapılmış. Ve olağandışı bir görkemle düğün yapılmış; Zeyn de büyük şölenler vermiş ve mahallenin yoksullarına büyük sadakalar dağıtmış. Tüm çağrılılar ayrıldıktan sonra, Zeyn yanına Derviş Ebu-Bekr'i çağırmış ve ona "Bil ki, ey Ebu-Bekr, bu akşam memleketim Basra'ya gidiyoruz. İşte sana, gördüğün hayırlı işi ödüllendirmiş olmak için on bin altın dinar. Ama Tanrı en yücedir! Ve bir gün minnettarlığımı daha iyi kanıtlarım!" demiş. Ve ülkesine dönünce, onu bir gün mabeyinci yapmayı tasarlayarak kendisine on bin dinarı vermiş. Ve derviş onun ellerini öptükten sonra, hareket emri vermiş. Bakire genç kız bir deve sırtındaki tahtırevana yerleştirilmiş. Mübarek yolu açmış. Zeyn de arkadan gelmiş. Ve maiyetleri kendilerini izlediği halde, Üç Adalar yolunu tutmuşlar.

Üç Adalar Bağdat'tan epeyce uzakta olduğundan, yolculuk üç ay sürmüş; bu sürede Sultan Zeyn her geçen günle, yasal eşi olmuş bulunan o harika bakire kız çocuğunun büyüsüne kapıldığını duyumsuyormuş. Ondaki tatlılık, çekicilik, incelik ve doğal erdemlerden ötürü, yüreğinde onun sevgisi kökleşiyormuş. İlk kez olarak, içinde, o güne kadar yaşamadığı gerçek

bir aşkın doğduğunu duymuş. Ve bu duygu, onu Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne teslim edeceği anın geldiğini görmekle yüreğinde büyük bir acıya dönüşmüş. Ve birçok kez, yoldan ters geri edip kızla birlikte Basra'ya dönme ayartısına kapılmış. Ama Üç Adalar'ın Yaşlı Kişisi'ne ettiği yeminin onu alıkoyduğunu duyumsamış; bu yemini tutmak zorunda olduğundan aklından geçeni yapamamış.

Bu sırada, yasak bölgeye girmişler ve aynı yollardan, aynı eski araçlarla Yaşlı Kişi'nin oturduğu adaya ulaşmışlar. Selam ve hatır sormalardan sonra, Zeyn, tümüyle örtülü olan genç kızı ve de aynayı ona vermiş. Adalar'ın Yaşlı Kişisi kıza aynayı kullanmadan dikkatle bakmış; gözleri sanki iki aynaya benziyormuş. Ve birkaç saniye geçtikten sonra, Zeyn'e yaklaşmış; onu büyük bir coşkuyla öpmüş ve kendisine "Sultan Zeyn, gerçekte, bana doyum sağlamak için gösterdiğin genç kız tam da benim dilediğim gibi! Harika bir güzelliği var ve çekicilikte ve kusursuzlukta yeryüzünün tüm genç kızlarını geçmekte! Dahası, dua ve barış ikisinin de üzerine olası efendilerimiz Davud'un oğlu Süleyman'ın mührüyle mühürlenmiş olduğu anlaşılmakla lekesiz bir bekâretle bakire! Sana gelince, sen artık kendi ülkene dön! Ve altı yontunun bulunduğu ikinci çini donanımlı salona girince, sana vaat ettiğim, tek başına ötekilerin bininden daha değerli olan yedinci yontuyu orada bulacaksın!" demiş. Ve de "Şimdi kıza, onu bana bırakacağını ve artık aranızda ortaklaşa hiçbir şey kalmadığını anlat!" diye eklemiş. Bu sözleri duyan ve kendisi de yakışıklı Sultan Zeyn'e iyice tutulmuş olan güzel Latife de, derin bir iç çekiş koparmış ve ağlamaya başlamış. Zeyn de aynı şeklide ağlamaya koyulmuş Üzüntü İçinde, Adalar'ın Yaşlı Kişisi ile aralarında kararlaştırılan her şeyi ona açıklamış; ve kendisine "Boşsun!" demiş. Ve Latife, hıçkırıklar içinde kederden baygın düşerken, Adalar'ın Yaşlı Kişisi'nin elini öptükten sonra, mübarek ile birlikte onun yanından ayrılarak Basra yolunu tutmuş. Tüm yolculuk boyunca, o güzelim ve tatlı Latife'yi düşünmekten bir an geri kalmamış; ve onu karısı olacağına inandırarak aldatmış bulunduğu için acı acı kendini suçlamış; ve ikisinin felaketlerinin nedeni olarak kendisini görmüş. Ve bu konuda kendini avutamamış.

İşte bu perişanlık içinde, sonunda, büyük küçük herkesin, onun dönüşüyle çok sevinerek büyük şenlikler yaptığı Basra'ya ulaşmış. Ama Sultan Zeyn, çok kederli olduğundan, bu şenliklere katılmamış; ve sadık dostu Mübarek'in üstelemelerine karşın, çoktandır beklenen elmas kızı bulabileceği yeraltı dehlizine inmeyi de reddetmiş. Sonunda, Mübarek'in ısrarına boyun eğerek, yeraltına inmeye razı olmuş. Ve altın tozu ve dinarlarla pırıl pırıl parlayan fayans ve billur salonu geçerek altın nakşedilmiş yeşil çini döşeli salona girmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz otuz birinci gece olunca, demiş ki:*

... Altın tozu ve dinarlarla pırıl pırıl parlayan fayans ve billur salonu geçerek altın nakşedilmiş yeşil çini döşeli salona girmiş. Ve öteki altı elmas kız yontusunu bakışımlı olarak yerlerinde görmüş; ve yedinci altın ayaklığa bir bakış fırlatmış. Ve orada! Ayakta, gülen, çıplak, elmastan da parlak bir genç kız görmüş. Sultan Zeyn, heyecanın sınırında, onda, Üç Adalar'a götürdüğü kızı tanımış. Ve kımıltısız kalarak bir tek sözcük bile söyleyemeden ağzı açık kalmış Latife de ona "Evet! Ben, burada bulmayı beklemediğin Latife'yim! Ama ne yazık ki, sen buraya, benden daha değerli bir şeye sahip olmak umuduyla gelmişsin!" demiş. Zeyn de sonunda konuşabilmiş ve "Yo, vallahi, hanımım! Ben buraya ancak senin için çarpan yüreğime karşın geldim! Ama birleşmemizi isteyen Tanrı'ya şükürler olsun ki seni buldum!" diye haykırmış.

Ve bu son sözleri söylerken, yeraltı dehlizini sarsan bir gökgürültüsü duyulmuş; ve aynı anda Adalar'ın Yaşlı Kişisi belirmiş; ve iyilik dolu bir gülümsemeyle Zeyn'e yaklaşmış; ve onun elini tutup genç kızın eliyle birleştirmiş; ve ona "Ey Zeyn, bil ki doğuşundan başlayarak seni korumam altına aldım. Bundan dolayı senin mutluluğunu sağlamak zorundayım. Böyle olunca, değer biçilmez olan tek hazineyi sana vermekten daha iyi bir şey yapamazdım. Ve bu hazine, bu bakire genç kızdır. Çünkü bekâret, beden güzelliği ile ruh yüceliğini birleştirir; ve tüm çarelerden

öte ve tüm zenginliklerin yerini tutacak bir tiryaktı!"[1] demiş ve kaybolmuş.

Sultan Zeyn ve eşi Latife de, mutluluğun sınırında, büyük bir aşkla birbirlerini sevmişler ve en zevkli bir en seçkin bir yaşam içinde, sonunda, kaçınılmaz şekilde dostları ayıran, meclisleri bozan Ölüm Meleği gelip onları ziyaret edinceye kadar uzun yıllar yaşamışlar. Ölümü tanımayan Tek Canlı Varlığa övgüler olsun!

*Şehrazad bu öyküyü anlatmayı bitirince, susmuş. Şah Şehriyar ona "Bu* Bakireler Aynası'nın Öyküsü, *ey Şehrazad, son kertede şaşırtıcı!" demiş. Şehrazad da gülmüş ve "Evet, ey Şah! Ama* Sihirli Lamba *ile karşılaştırılınca nedir ki?" demiş. Şah Şehriyar da "Benim bilmediğim bu sihirli lamba da nedir?" diye sormuş, Şehrazad da "Bu Alaaddin'in Lambası'dır! Ve tam da bu gece ben sana ondan söz edeceğim!" demiş. Ve öyküyü anlatmaya başlamış:*

1 *Tiryak:* Panzehir (Â.Ş.O.)

# *Alaaddin ve Sihirli Lamba Öyküsü*

Öyküsü dönüp dolaşıp bana kadar geldi ki, ey bahtıgüzel şah, ey iyi davranışla yaratılmış kişi; Allah daha iyisini bilir ya, eski zamanlarda ve çağlar ve yaşanmış anlar içinde, Çin'in kentlerinden şimdi adını hatırlayamadığım birinde, mesleği terzilik olan yoksul bir adam yaşarmış. Ve bu adamın eğitim bakımından geri ve çocukluğundan beri can sıkıcı, haylazın biri olan Alaaddin adlı bir oğlu varmış. Çocuk on yaşına girdiğinde, babası ilkin onu saygın bir meslek sahibi yapmak istemiş; ama çok yoksul olduğundan, eğitim masraflarının üstesinden gelememiş; ve üzerinde iğneyle çalışılan kendi mesleğini öğretmek üzere çocuğu dükkânına almakla yetinmek zorunda kalmış. Ama Alaaddin, doğru yolu bulamamış bir çocuk olduğundan mahalledeki oğlan çocuklarıyla oynama alışkanlığından vazgeçip bir gün bile dükkânda bulunma zorunluluğuna katlanmamış. Aksine kendini işe bağlayacak yerde, babasının bir iş dolayısıyla dükkânda bulunmadığı sırada ya da bir müşteriyle ilgilenmek üzere sırtını çevirmesini fırsat bilerek çabucak kaçıyor ve sokaklardaki, bahçelerdeki kendine benzer genç haytaların yanına koşuyormuş; ve işte ne ana babasına itaat etmek ne de dükkânda çalışmak isteyen bu haylazın durumu böyleymiş. Babası da tüm kötülüklere yatkın böylesine bir oğlu olduğundan dolayı üzgün ve ümidi kırık, sonunda onu bu kötü yaşamına terk etmiş; ve kederinden hastalanarak ölmüş. Ama bu, Alaaddin'i kesinlikle bu tür yaşamdan alıkoymamış.

Bunun üzerine Alaaddin'in anası, kocasının öldüğünü, oğlunun da hiçbir işe yaramaz bir hayta olduğunu görerek, bir süre için yaşamlarını sürdürmek bakımından satışın gelirinden yararlanmak üzere, dükkânı ve içindeki tüm aletleri satmış.

Ama bu para, çabucak tükendiğinden, günlerini ve gecelerini, beslenmek ve haylaz çocuğunu beslemek için yün ve pamuk eğirmekle geçirmek âdetini edinmiş.

Alaaddin'e gelince, babasının korkusundan kurtulduğunu, artık kendisini alıkoyacak hiç kimsenin olmadığını anlayınca, eskisinden de fazla haylazlığa ve sapıklığa dalmış. Ve böylece bütün günlerini evin dışında geçirmeye ve eve ancak yemek saatlerinde dönmeye başlamış. Zavallı anası, bu bahtsız kadın da, kendisine yapılan haksızlıklara ve yüzüstü bırakılmalara karşın, acı gözyaşları döküp tek başına ağlayarak, ellerinin emeği ve uykusuz gecelerinin ürünüyle ona bakıyormuş.

Bu böylece Alaaddin on beş yaşına ulaşıncaya kadar sürmüş. Aslında Alaaddin, iki harika siyah göz, yasemin renkli bir ten ve tamamıyla ayartıcı bir görünüme sahip, gösterişli ve çok yakışıklı bir gençmiş.

Günlerden bir gün, mahallede, çarşı girişindeki meydanda, haylaz gençlerle ve kendi türünden serserilerle oynamakla meşgul bulunduğu sırada, Magripli bir derviş oradan geçiyorken durup çocuklara ısrarla bakmaya başlamış. Sonunda gözlerini özellikle Alaaddin'e dikerek, arkadaşları olan öteki çocuklarla ilgilenmez olmuş. Ve Magrip'in uzak ve içerlek yerlerinden gelen bu derviş, yıldız bilimde derinliği olan önemli bir sihirbazmış; sihir yoluyla, en yüksek dağları bile hareketlendirip birbirine çarptırırmış. Alaaddin'e büyük bir ısrarla bakmış ve "İşte sonunda, uzun zamandır aradığım ve ülkem Magrip'ten uğrunda yola çıktığım, bana gerekli oğlanı buldum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:*

"İşte sonunda, uzun zamandır aradığım ve ülkem Magrip'ten uğrunda yola çıktığım, bana gerekli oğlanı buldum!" diye düşünmüş. Ve Alaaddin'i gözden yitirmeksizin, yavaşça çocuklardan birine yaklaşmış, kimse farkına varmadan onu bir kenara çekmiş ve ondan inceden inceye Alaaddin'in anası, babası ve de adı ve durumu hakkında bilgi edinmiş. Ve bu bilgileri edindik-

ten sonra gülerek Alaaddin'e yaklaşmış ve onu bir kenara çekmekte başarı sağlayarak kendisine "Oğlum sen, terzi falanın oğlu Alaaddin değil misin?" diye sormuş. Alaaddin de "Evet, ben Alaaddin'im. Babama gelince, epey zaman var ki öldü" diyerek yanıt vermiş. Bu sözleri işiten Magripli derviş, Alaaddin'in boynuna atılmış ve heyecanın sınırında heyecanlanıp ağlayarak ve onu kollarına alarak uzun uzun yanaklarından öpmeye koyulmuş. Alaaddin de, son kertede şaşarak ona "Ağlamanın nedeni nedir, efendim? Ve rahmetli babamı nereden tanıyorsun?" diye sormuş. Magripli de, üzgün ve kırık bir sesle "Ah yavrum, nasıl olur da matem ve acıdan ağlamam? Ben senin amcanım ve sen bana, hiç beklemediğim bir tarzda zavallı kardeşim babanın ölümünü açıklıyorsun! Ey kardeşimin oğlu, bil ki, gerçekten, vatanımı terk edip uzun bir yolculuğun zahmetlerine katlandıktan sonra, sırf babanı görmenin mutluluğunu ve onunla görüşmenin sevincini paylaşmak ve birleşmek ümidiyle bu ülkeye geldim! Ama şimdi, senden onun ölmüş bulunduğunu öğreniyorum!" diye yanıt vermiş. Ve bir an sanki heyecandan boğuluyormuş gibi susmuş; sonra da "Zaten sana söylemeliyim ki, ey kardeşimin oğlu, seni arkadaşlarının arasında görür görmez, kanın kanıma katıştı ve hiç tereddüt etmeden seni bana tanıdık kıldı! Ve babandan ayrıldığım zaman, o evli bulunmadığı için sen henüz doğmamış olsan da, sende onun çizgilerinin ve benzerliğinin farkına vardım. Ve bu, kesinlikle, onun kaybıyla duyduğum kederi biraz avuttu! Ah! Başıma gelenler! Sen nerdesin şimdi kardeşim; bunca uzun zaman birbirimizi göremedikten sonra seni bir kez daha kucaklamak, ölüm bizi ayırmaya gelmeden önce sarılmak umudundaydım! Ama başına geleceği engellemekle kim övünebilmiş ve Yüceler Yücesi Tanrı'nın kendisi için öngördüğü talihten kim kaçınabilmiştir?" diye eklemiş. Sonra kısa bir süre susarak Alaaddin'i yeniden kollarına almış, onu bağrına basıp ona "Bununla birlikte, oğlum, beni sana rastlatan Tanrı'yı ululurım! Bundan böyle sen benim tesellim olacaksın ve onun kanından ve sulbünden olduğuna göre, yüreğimde babanın yerini tutacaksın; çünkü atasözü 'Ardında bir oğul bırakan ölmemiştir!' der" demiş.

Sonra Magripli kemerinden on altın dinar çıkarmış ve bunu

Alaaddin'in eline vererek "Oğlum Alaaddin, kardeşimin karısı, anan, nerede oturuyor?" diye sormuş. Alaaddin de Magripli'nin cömertliğinden ve güleryüzünden iyice etkilenerek onun elinden tutmuş ve onu meydanın ucuna götürerek parmağıyla evinin yolunu göstermiş ve "İşte şu tarafta oturuyor!" demiş. Magripli de ona "Sana verdiğim bu on dinarı, kendisine selamlarımı söyleyerek kardeşimin karısına ver. Ve ona amcanın yabancı ülkelerde uzun süre kaldıktan sonra, yoldan gelip buraya ulaştığını ve yarın gündüzün eğer Allah isterse, kardeşinin eşine baş sağlığında bulunmak üzere evde ziyaret edebileceğini ve rahmetli kardeşinin yaşadığı yeri görmek ve mezarını ziyaret etmek istediğini söyle!" demiş.

Alaaddin Magripli'nin bu sözlerini işitince, dilediklerini yerine getirmekte acele etmek istemiş ve elini öptükten sonra, sevinç içinde, alışkanlığının tersine, yemek saati olmayan bir vakitte evine koşmuş; ve içeri girerek "Ana, amcam yabancı ülkelerde uzun süre kaldıktan sonra, yolculuktan döndü ve sana selamlarını yolladı!" demiş. Alaaddin'in anası, onun bu tarzda konuşmasına ve bu alışılmadık saatte eve dönüşüne çok şaşarak "Seni duyan da, ananla alay etmek istediğini sanır! Sözünü ettiğin bu amca da nedir? Nerde ve ne zamandan beri senin yaşayan bir amcan var?" diye yanıt vermiş. Alaaddin de "Sözü edilen adam benim rahmetli babamın kardeşi iken ve kanıt olarak bağrına basıp ağlayarak beni gelişini sana bildirmek ve haberli kılmakla görevlendirdiği halde, nasıl oluyor da sen benim yaşayan hiçbir yakınım olmadığını söylüyorsun?" demiş. Alaaddin'in anası da "Evet evladım, senin bir amcan olduğunu biliyorum, ama öleli çok yıllar geçti. O zamandan bu yana bir ikincisine sahip olduğunu hiç bilmiyordum!" demiş. Ve bir başka konuyla ilgilenmeye başlamış olan oğluna şaşkın gözlerle bakmış. Ve artık ona, o gün, bu konuda başka bir şey söylememiş. Alaaddin de, kendi bakımından, ona, Magripli'nin verdiği paradan söz etmemiş.

Ertesi sabah, er saatte, Alaaddin evden çıkmış; ve hemen onu aramaya başlamış bulunan Magripli, kendisini bir gün önceki aynı yerde, âdeti gereğince, yaşıtı haytalarla eğlenmeye koyulmuş olarak bulmuş. Çabucak yanına yaklaşarak elini tutmuş ve onu bağrına basmış ve sevecenlikle kucaklamış. Sonra keme-

rinden iki dinar çıkarmış ve "Git anamı gör ve ona bu iki dinarı vererek 'Amcam bu akşam gelip bizde yemek yemek istiyor; bundan dolayı harika yemekler hazırlayasın diye bu parayı sana yolladı!' de! demiş. Sonra yüzüne doğru eğilerek "Ve şimdi, ya Alaaddin, evinin yolunu bana bir kez daha göster!" demiş. Alaaddin de "Başım gözüm üstüne amcacığım!" diyerek yanıt vermiş. Ve onun önünden yürüyerek evlerinin yolunu göstermiş. Magripli onu bırakıp kendi yoluna gitmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Magripli onu bırakıp kendi yoluna gitmiş. Alaaddin de eve girmiş, meseleyi anasına anlatmış, eline iki dinarı vererek "Amcam bu akşam gelip yemeği bizimle yiyecek!" demiş.

O zaman Alaaddin'in anası, iki dinarı görerek, kendi kendine "Belki de ben rahmetlinin bütün kardeşlerini tanımıyordum!" demiş. Ve ayağa kalkarak çabucak çarşıya gidip iyi bir akşam yemeği için gerekli azığı satın almış ve hemen yemek hazırlığına girişmiş. Ama bu yoksul kadın, hiçbir yemek pişirme aracına sahip olmadığından, tencere, tabak ve sofra takımını komşularından sağlamış. Ve bütün gün yemek pişirmekle uğraşmış ve akşama doğru Alâaddin'e "Oğlum, işte yemek hazır; belki de amcan bizim evin yolunu pek iyi bilmez. Gidip onu karşılasan ya da sokakta beklesen iyi edersin!" demiş. Alaaddin de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Tam dışarı çıkmak üzere iken, kapı çalınmış. Koşup açmış. Gelen Magripli imiş. Yanında, başında meyve, tatlı ve içecek dolu bir sepet taşıyan bir de hamal varmış. Alaaddin ikisini de içeri almış. Ve hamal, yükünü eve boşalttıktan sonra, parasını alıp işine gitmiş. Alaaddin Magripli'yi anasının bulunduğu odaya almış. Magripli heyecanlı bir sesle eğilerek ona "Ey kardeşimin eşi, barış üzerine olsun!" demiş. Alaaddin'in anası da ona selamını iade etmiş. Bunun üzerine Magripli, sessizce ağlamaya koyulmuş. Sonra "Rahmetlinin oturmayı âdet ettiği yer neresiydi?" diye sormuş. Alaaddin'in anası söz konusu yeri ona göstermiş; ve Magripli hemen yere

atılmış ve bu yeri öpmeye koyulmuş ve gözlerinde yaşlarla içine çekerek "Ah! Ne kötü bir talihim varmış! Ah! Ey gözümün damarı kardeşim, seni yitirmek ne acıklı bir bahttır!" demiş. Ve ağlayıp inlemeyi o denli sürdürmüş ki, sonunda alt üst olmuş bir yüzle ve bir iç kabarmasıyla neredeyse düşüp bayılacakmış; Alaaddin'in anası da, artık bir an için bile rahmetli kocasının öz kardeşi ile karşı karşıya bulunduğundan kuşkuya düşmemiş. Ve ona yaklaşarak kendisini yerden kaldırmış ve ona "Ey kocamın kardeşi, boşuna ağlayarak kendini kahrediyorsun! Ne yazık ki, yazılı olan yerine gelir!" demiş. Ve yatışması için bir parça su içmeye, yemek yemek için sofraya oturtmaya razı oluncaya kadar onu güzel sözlerle teselli etmeyi sürdürmüş.

Sofra örtüsü serildiği zaman, Magripli, Alaaddin'in anasıyla konuşmaya başlamış ve ona şunları anlatmış: "Ey kardeşimin karısı, beni görme fırsatını bulamamış ve rahmetli kardeşim zamanında beni tanımamış olmanı olağandışı bulma! Gerçekte, otuz yıl var ki, bu ülkeyi terk ettim ve vatanımı bırakıp yabancı ülkelere gittim. O zamandan bu yana Hint ve Sint ülkelerini de gezdim. Mısır'da da bulundum; ve dünyanın en harika kenti Kahire'de oturdum! Ve orada uzun bir süre kaldıktan sonra, Magrip'in içerlek ülkelerine gitmek üzere oradan ayrıldım ve yirmi yıl Magrip'te kaldım."

"Bu sırada, ey kardeşimin karısı, günlerden bir gün, evimde otururken, doğduğum yeri ve kardeşimi düşünmeye başladım. Ve yeniden kendi kanımdan olan kişileri görmek duygusu içimde çoğaldı ve ağlamaya ve yabancı ülkelerde oturmamdan dolayı sızlanmaya başladım. Sonunda, ayrılışımdan ve sevdiklerimden uzakta bulunmamdan dolayı duyduğum pişmanlık öylesine yoğunlaştı ki, doğduğum sırada başımın belirdiğini görmüş olan ülkeye doğru yolculuğa girişmeye karar verdim. İçimden 'Ey kişi! Ülkeden ayrıldığın günden ve dünyada malik olduğun tek kardeşinin oturduğu kenti ve konutu yüzüstü bıraktığından beri ne kadar çok yıl geçti! Kalk artık ve ölmeden önce onu görmek için yola koyul! Bahtın felaketlerini günlerin getirdiği kazaları ve zamanın değişmesini kim bilebilir? Şimdi özellikle övülesi Tanrı sana servet vermişken, kardeşinse her zaman yoksulluk ve sıkıntı içinde yaşıyorsa, ölmeden önce onu görüp gözlerini

şenlendirmemekten daha büyük acı olur mu? Unutma ki oraya giderek, iki üstün eylemi birden yapacaksın; kardeşini görecek ve ona yardım edeceksin!' diyordum.

"Bu düşüncelerden etkilenerek, ey kardeşimin karısı, o saatte ayağa kalktım ve yola çıkmak için hazırlandım. Ve cuma namazını kıldıktan sonra, ata bindim ve Fatiha suresini okuyarak vatanıma doğru yola koyuldum. Ve birçok tehlikeden ve yol yorgunluğundan sonra utku ve nur üzerine olası Tanrı'nın yardımıyla buraya, doğduğum kente ulaştım. Ve hemen sokakları ve mahalleleri dolaşarak kardeşimin evini aramaya başladım. Ve Tanrı bu yolda, arkadaşlarıyla oynamakta olan bu çocuğa rastlamamı nasip etti. Ben de, Güçlüler Güçlüsü Tanrı sayesinde, ey kardeşimin karısı, onu görür görmez, yüreğimin heyecandan yarıldığını hissettim; ve kan kanı çektiği için, onda kardeşimin oğlunu görmekte hiç tereddüt etmedim. Ve aynı anda, yorgunluğumu ve kaygılarımı unuttum; neredeyse sevinçten uçacak gibi oldum...

*Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"Ve aynı anda, yorgunluklarımı ve kaygılarımı unuttum ve neredeyse sevinçten uçacak gibi oldum. Aman yarabbi, bu çocuğun ağzından kardeşimin Yüceler Yücesi Tanrı'nın rahmetine kavuştuğunu öğrenecek ne vardı! Bu kötü haberi duyunca, o anda tutulduğum heyecandan ve acıdan neredeyse sırtüstü düşüp ölecektim! Ama, ey kardeşimin karısı, çocuk belki de sana, görünümü ve rahmetliye benzemesiyle 'Ardında bir oğul bırakan kimse ölmez!' atasözünü hatırlatarak beni nasıl biraz teselli ettiğini anlatmıştır."

İşte Magripli böyle konuşmuş. Ve Alaaddin'in anasının, kocasının uyandırdığı bu anılara kapılarak acı acı ağladığını görmüş. Ona kederini unutturmak ve kara düşüncelerini dağıtmak için, Alaaddin'e doğru dönmüş ve onunla söze girişerek "Oğlum Alaaddin, sen hangi mesleği öğrendin de, çalışmanla ananın, bu zavallı kadının yardımına koşup ikinizin de geçimini sağladın?" diye sormuş.

Bunu duyan Alaaddin, yaşamında ilk kez utanç duymuş, yere bakarak başını eğmiş. O bir tek söz söylemeyince, onun yerine anası "Bir meslek mi dedin, kocamın kardeşi! Alaaddin için mi soruyorsun bunu? Vallahi, o hiçbir şey bilmez! Ben hiç bu kadar ters bir çocuk görmedim. Bütün gün babalarıyla dükkânlarda kalan iyi çocuklar gibi olacak yerde mahalledeki serserilerle, haytalarla ve kendisi gibi edepsizlerle koşar durur! Yüreği yaralı babası sırf onun yüzünden öldü! Şimdi benim de sağlığım son kertede kötüledi! İkimizi ancak besleyecek iki mısır ekmeği alabilmek için durup dinlenmeden çalışmaktan ve gecemi gündüzümü pamuk bükmekle geçirmek yüzünden gözyaşları ve uykusuzluktan üzgün gözlerimle de ancak bir süre daha görebileceğim! Benim durumum da böyle! Yaşamın üzerine yemin ederim ki, ey kocamın kardeşi, eve ancak akşamları yemek zamanı geliyor! Hepsi bu kadar! Bazen anası olarak bıkıyorum da zorunluk duyar gider yaşamını sağlayacak bir iş bulur umuduyla evin kapısını kapayıp ona hiç açmamayı düşünüyorum! Sonra kendimde bunu yapma gücünü bulamıyorum, çünkü ana yüreği merhametli ve bağışlayıcıdır! Ama yaş ilerliyor ve iyice yaşlanıyorum, ey kocamın kardeşi! Ve omuzlarım eskisi gibi yorgunluk kaldırmıyor! Ve şimdi parmaklarım güçlükle iğ çeviriyor! Şurada karşında duran oğlum Alaaddin'in yüzüstü bırakması dolayısıyla yaşamın nankörlüğünü görmeden daha ne zamana kadar böyle bir uğraşı verebileceğimi bilmiyorum, ey kocamın kardeşi!" diye yanıt vermiş.

Ve hıçkırmaya başlamış. O zaman Magripli, Alaaddin'e dönmüş ve ona "Ah! Ey kardeşimin oğlu, senin hakkında doğrusu bunları hiç bilmiyordum! Neden bu serserilik yollarında koşup duruyorsun? Ne kadar ayıp Alaaddin! Bu, senin gibi birisi için hiç de uygun değil! Allah sana akıl vermiş oğlum, sen bir iyi aile çocuğusun! Senin için yaşlı bir kadın olan zavallı ananı; yaşını başını almış bir erkek gibi ikinizi de geçindirecek bir iş tutacak yerde; yaşamınızı sağlamak için çalıştırman doğru mu? Ve sonra, çocuğum, bak! Tanrı'ya şükürler olsun ki, kentimiz usta sanatçılarla dolu! Sana en çok hoşuna gidecek mesleği seçmekten gayrı yapacak iş kalmıyor, oraya seni ben yerleştireceğim! Ve böylece, büyüdüğün zaman, oğlum, bahtın darbelerine karşı elinde seni koruyacak bir mesleğin olacak! Haydi, konuş! Eğer iğnesiyle

çalışan babanın mesleği hoşuna gitmiyorsa, başka bir meslek ara ve bana bildir! Ben de tüm gücümle sana yardım edeyim, çocuğum!" demiş.

Ama Alaaddin yanıt verecek yerde serserilik yapmaktan başka meslek düşünmediğini belirtmek için başını eğip susmayı sürdürmüş. Magripli de onun el sanatlarından nefret ettiğini anlamış ve meseleyi başka bir yandan ele almayı düşünerek ona "Ey kardeşimin oğlu, benim ısrarlarım seni gücendirmesin ve canını sıkmasın! Şunu da eklememe izin ver ki, el sanatları gözünü yıldırıyorsa, yine de namuslu bir kişi olmak hoşuna gidecekse, büyük çarşıda sana güzel bir ipekçi dükkânı açmaya hazırım! Ve bu dükkânı senin için en pahalı kumaşlarla ve en ince cinsten dibalarla donatırım. Böylece büyük tacirlerin dünyasıyla güzel ilişkiler kurarsın! Ve alıp satma ve para kazanma alışkanlığı edinirsin! Ve kentte üstün düzeyde ün kazanırsın. Böylece merhum babanın anısına da onur sağlarsın! Buna ne dersin, oğlum Alaaddin?" demiş.

Alaaddin amcasının bu önerisini duyunca ve çarşıda ipek sarık sarınan ve türlü renkten hoş bir kuşak sarınıp güzel giysiler giyinen önemli bir kişi, büyük bir tacir olabileceğini anlayınca, son kertede sevinmiş. Ve Magripli'ye gülerek ve başını yana eğerek bakmış; âdeta hal diliyle "Kabul ediyorum!" demek istemiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:*

Ve Magripli'ye gülerek ve başını yana eğerek bakmış; âdeta hal diliyle "Kabul ediyorum!" demek istemiş. Magripli de böylece önerisinin kabul gördüğünü anlamış ve Alaaddin'e "Önemli bir kişilik ve bir dükkânda tacir olmayı istediğine göre, bundan böyle yeni durumuna yaraşır görünmeye gayret et. Şu andan başlayarak, ey kardeşimin oğlu, adam ol! Ben, yarın, Tanrı isterse, seni çarşıya götürecek ve zengin tacirlerin taşıdığı gibi sana güzel ve bir urba ve ona uygun düşen diğer eşyayı satın almakla işe başlayacağım. Bundan sonra, yerleşebileceğin güzel bir dükkân ararız!" demiş.

Hepsi bu kadar! Alaaddin'in anası da, bu yüreklendirmeyi duyup bu cömertliği görerek, kendilerini sefaletten kurtaracak ve oğlu Alaaddin'i doğru yola yöneltecek bir yakınını en beklenmedik tarzla gönderen İyiliksever Tanrı'ya şükretmiş. Ve sanki yirmi yaş gençleşmiş gibi yeğni bir yürekle sofrayı hazırlamış. Ve hepsini çok ilgilendiren aynı konu üzerinde konuşmalar sürdürülerek yenilmiş içilmiş! Ve Magripli, Alaaddin'e tacirlerin yaşamı ve davranışları üstüne açıklamalarda bulunmuş; ve yeni koşullarına büyük ölçüde ilgi duymasını sağlamış. Sonra, o sırada gece yarısını aşmış olduklarını görünce, ayağa kalkmış ve Alaaddin'in anasından izin isteyip Alâaddin'i de kucaklamış. Ve ertesi gün döneceğini söyleyerek evden çıkmış. O gece Alaaddin, duyduğu sevinçten uyuyamamış ve kendisini bekleyen tatlı yaşamı hayal etmekten başka bir şey yapmamış.

Ertesi gün, er saatlerde, kapı çalınmış. Alaadin'in anası, gidip kendisi kapıyı açmış ve gelenin kocasının kardeşi, Magripli'nin ta kendisi olduğunu görmüş. Ama o, Alaaddin'in anasının üstelemelerine karşın, zamanın ziyaret saati olmadığını ileri sürerek sadece Alaaddin'i, birlikte çarşıya gitmek üzere almaya geldiğini söylemiş. Alaaddin de, zaten kalkıp giyinmiş bulunduğundan, çabucak amcasının yanına koşmuş; ve ona hayırlı sabahlar dileyip elini öpmüş. Magripli, onun elinden tutup birlikte çarşıya götürmüş. Ve beraberce en büyük tacirin dükkânına girmişler; ve ondan Alaaddin'in bedenine uyacak urbalar arasından en güzeli ve en zengin olanını istemişler. Tacir de onlara birbirinden güzel birçok giysi göstermiş. Magripli Alaaddin'e "Haydi, hoşuna gideni kendin seç oğlum!" demiş. Alaaddin, amcasının cömertliğinden son kertede hoşnut, bunlardan çizgili ve parlak saf ipekten bir urba seçmiş. Aynı şekilde ipek ve altınla işlenecek zenginleştirilmiş muslin bir sarık, kaşmir bir kuşak ve kızıl parlak meşinden yapılan pabuçlar seçmiş. Magripli de pazarlık etmeden bedellerini ödemiş ve "Haydi şimdi hamama gidelim; çünkü yeni şeyler giymeden önce iyice temizlenmiş olman gerek!" diyerek paketi Alaaddin'e vermiş. Ve onu hamama götürmüş ve onunla birlikte aynı bölmeye girmiş ve onu kendi elleriyle yıkamış; kendi de aynı şekilde yıkanmış; banyodan sonra da serinletici şerbetler getirtmiş; ikisi birden zevkle

içip memnun olmuşlar. O zaman Alaaddin söz konusu çizgili ve parlak ipekten görkemli urbayı giymiş, başına o güzel sarığı koymuş ve Hint kumaşından kuşağı sarınıp kırmızı pabuçları ayağına geçirmiş. Böylece ay kadar güzel bir şah ya da sultan oğluna benzemiş. Ve kendini bu denli değişmiş görmekten son derece memnun, amcasına doğru ilerleyip elini öpmüş ve cömertliğinden dolayı pek çok teşekkür etmiş. Magripli de onu kucaklayıp kendisine "Bütün bunlar başlangıçtan başka bir şey değil!" demiş. Ve onunla birlikte hamamdan çıkmış ve onu en çok uğranan çarşılara götürmüş; ve büyük tacirlerin dükkânlarını ziyaret ettirmiş. Onların ortaya çıkardıkları en güzel kumaşları ve pahalı eşyayı her bir parçanın adını özellikle belirleyerek söylemiş; ve ona "Sen kendin de bir tacir olacağına göre, alışverişin ayrıntılarını bilmen gerek!" demiş. Sonra onu kentin başlıca camilerini ve kervanların indiği büyük hanları ziyaret ettirmiş. Bu gezintiyi sultanın sarayını ve onu çevreleyen bahçeleri göstererek tamamlamış. Sonra onu kendi indiği büyük hana götürerek bildiği tacirlere, tanıdıklara gösterip "Bu benim kardeşimin oğludur!" demiş. Ve hepsini Alaaddin'in onuruna verdiği bir şölene çağırmış; ve hepsine en seçkin yiyecekler sunmuş ve onlarla ve Alaaddin ile birlikte akşama kadar kalmış.

O zaman ayağa kalkmış ve Alaaddin'i evine götüreceğini söyleyerek onlardan izin almış. Ve gerçekten, Alaaddin'i eve tek başına dönmeye bırakmak istemediğinden, elinden tutmuş ve onunla birlikte anasının yanına ulaşıncaya kadar yol almış. Alaaddin'in zavallı anası, oğlunu böylesine şahane giysiler içinde görünce, neredeyse sevinçten aklını yitirecekmiş. Kayınbiraderini "Ey kocamın kardeşi, tüm yaşamım boyunca sana teşekkür etsem de, iyiliklerini yeterince değerlendirmiş olamam!" diyerek bin kez kutsamış. Magripli de "Ey kardeşimin karısı, ona rahmetlinin yerine babalık etmek görevimdir! Onun hakkında artık hiçbir kaygı duyma ve mutlu ol!" diye yanıt vermiş. Alaaddin'in anası da, ellerini göğe kaldırarak "Ey kocamın kardeşi, bu öksüz çocuğa her zaman gölgesinde korunacağı bir kanat olasın diye, eski ve yeni azizlerin hatırı için, bizim uğrumuza yaşamını uzatması için Tanrı'ya yalvarırım! Emin olasın ki, o da, kendi bakımından, her zaman senin buyruklarına uyacak ve sadece

kendisinden isteyeceklerini yerine getirecektir!" demiş. Magripli de "Ey kardeşimin karısı, Alaaddin artık aklı başında bir kişi oldu, çünkü aslında iyi aileden harika bir çocuktur. Onun babasına yaraşır bir evlat olacağına ve senin yorgun gözlerine sevinç saçacağına tam olarak umut besliyorum!" demiş. Sonra da "Ey kardeşimin karısı, yarın cuma olduğundan ona vaat ettiğim dükkânı açamayacağım için beni mazur gör; çünkü bilirsin ki cumaları çarşı kapalıdır; ve iş görülmez. Ama, yarından sonra cumartesi günü, Allah isterse, işi görürüz! Bu durumda yarın Alaaddin'i, eğitmeyi sürdürmek için almaya geleceğim ve dünyanın parlak ve şık yanlarını tanıması için, zengin tacirlerin uğradığı yerleri ve kent dışında dolaştığı bahçeleri ziyaret ettireceğim. Çünkü bugüne kadar sadece çocuklarla düşüp kalkmış; artık sayılı kişileri tanıması, onların da kendisini bilmeleri gerek!" diye eklemiş; ve Alaaddin'in anasından izin alıp Alaaddin'i de kucakladıktan sonra oradan ayrılmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:*

.. Ve Alaaddin'in anasından izin alıp Alaaddin'i de kucakladıktan sonra oradan ayrılmış. Alaaddin bütün gece o gün gördüğü güzel şeyleri ve tattığı sevinci düşünmüş; ve kendi kendine, ertesi gün için yeni zevkler vaat etmiş. Ve de gözlerini kapamaksızın sabaha ulaşarak şafak söktüğü sırada kalkmış ve güzel giysilerine bürünmüş; ve alışık olmadığı uzun giysi içinde enine boyuna dolaşmaya başlamış. Sonra, sabırsızlık içinde, gelmekte geciktiğini düşünerek, kapının önünde amcasını beklemeye çıkmış; onun geldiğini görerek rahatlamış. Ona doğru genç bir küheylan gibi koşmuş ve elini öpmüş. Magripli de onu kucaklamış ve birçok kez okşamış ve gidip anasına onu alıp götüreceğini bildirmiş. Sonra onu elinden tutmuş, alıp götürmüş. İkisi birlikte şuradan buradan konuşarak yürümüşler ve Alaaddin'in o güne kadar hiç çıkmadığı kentin kapılarını aşmışlar. Gözlerinin önünde güzel zengin evleri ve bahçelerle çevrili saraylar belirmeye başlamış; Alaaddin bunlara hayranlıkla bakmış; bir

sonrakini bir öncekinden daha güzel bulmuş. Ve Magripli'nin kafasında tasarladığı maksada gittikçe daha fazla yaklaşarak kırlara doğru ilerlemişler. Ama, bir an gelmiş, Alaaddin yorulmaya başlamış ve Magripli'ye "Amca, daha uzun süre yürüyecek miyiz? İşte artık bahçeleri geçtik; önümüzde dağlardan başka bir şey kalmadı! Ben de çok yoruldum ve bir parça bir şeyler yemek isterim" demiş. Magripli de, kuşağının arasında içinde meyveler ve peksimetler bulunan bir yağlık çıkarmış ve Alaaddin'e "İşte oğlum, yiyip içeceğin şeyler! Ama sana göstermek istediğim, dünyada bir eşi daha bulunmayan harika bir yere ulaşmamız için biraz daha yürümemiz gerek! Gücünü toparla ve yüreklen Alaaddin, sen artık bir erkeksin!" demiş. Ve gelecekteki davranışları üzerine nasihatlar vererek ve artık haylaz oğlanlarla düşüp kalkmaktan yüz çevirip daha çok aklı başında ve önemli kişilere yaklaşması için onu yüreklendirmeyi sürdürmüş. Ve onu böylece oyalayarak yürütüp sonunda birlikte boş bir vadinin sonundaki Tanrı'dan başka kimsenin bulunmadığı bir dağın eteğine ulaşmışlar.

İşte burası tam da Magripli'nin yolculuğunun maksadı ve onun Magrip'in içerlek bölgelerinden Çin'in en ucuna kadar gelmesinin nedeni olan yermiş. O zaman yorgunluktan bitkin Alaaddin'e doğru dönmüş ve gülerek "Oğlum Alaaddin maksadımıza ulaştık!" demiş. Ve bir kayanın üstüne oturarak onu da yanına oturtmuş ve büyük bir sevecenlikle kollarıyla onu sarmış ve ona "Biraz dinlen Alaaddin. Çünkü biraz sonra sana, hiçbir insan gözünün asla görmediği bir şey gösterebileceğim. Evet, Alaaddin, biraz sonra, burada, yeryüzünün tüm bahçelerinin en güzelini göreceksin! Ve ancak bu bahçenin harika yanlarını gördükten sonra bana teşekkür edecek ve yürüyüşünün verdiği yorgunluğu unutup bana ilk kez rastladığın günü kutsayacaksın" demiş; Ve onu bir an sadece kayaların ve çalıların bulunduğu bir yerde nasıl bir bahçe görmek imkânı bulunduğu düşüncesine şaşkınlıkla açılmış gözlerle daldığı sırada terk etmiş. Sonra ona "Şimdi kalk bakalım Alaaddin, şu çalılıklardan bulabileceğin en kuru sapları ve odun parçalarını topla ve onları bana getir! O zaman seni görmeye getirdiğim bedava temaşayı izlersin!" demiş. Alaaddin de ayağa kalkıp çalılardan epeyce sap ve odun parçası

toplamış ve Magripli'ye getirmiş; o da kendisine "İşte ihtiyacım buydu! Şimdi oradan çekil ve gel arkama sokul!" demiş. Alaaddin de amcasına itaat etmiş ve arkasında belli bir mesafede yer almış.

Bunun üzerine Magripli, kuşağından bir çakmak çıkarmış; kuru dal ve sap yığınlarını ateşe vermiş; bunlar çatırdayarak alazlanmış. O zaman hemen cebinden bağadan yapılma bir kutu çıkarmış, onu açıp içinden bir tutam günlük alıp ateşin ortasına atmış. Birdenbire yoğun bir duman yükselmiş; Magripli bunu elleriyle her yana dağıtmış; o sırada Alaaddin'in bilmediği bir dilde sihirli sözler mırıldanıyormuş. Ve aynı anda, yer sarsılmış ve kayalar yerinden oynamış, toprağın üzerinde on arış kadar genişlikte bir çukur açılmış. Ve bu deliğin ta dibinde beş karış kadar genişlikte yatay durumda ortasında tunç bir halka bulunan mermer bir kapak belirmiş.

Bunu gören Alaaddin korkuyla bir haykırış koparmış ve urbasının eteğini dişleri arasına alarak sırtını çevirip bacaklarını rüzgâra terk ederek kaçmaya başlamış. Ama, Magripli, bir sıçrayışta üzerine atılıp onu yakalamış. Çocuğa korkunç gözlerle bakmış ve bir kulağından tutarak onu sarsmış ve elini kaldırıp öylesine müthiş bir tokat aşk etmiş ki, neredeyse dişleri sökülecekmiş; çocuk şaşırıp yerde yığılı kalmış.

Magripli, ne olursa olsun ona egemen olmak için böyle davranmış bulunuyormuş; çünkü onsuz, uğrunda buralara kadar geldiği girişimi yerine getiremeyeceğinden, yapacağı iş için Alaaddin'in kendisi gerekliymiş. Böylece, onu sersemlemiş yerde yatarken görünce, onu doğrultmuş ve sesini iyice tatlılaştırmaya çalışarak "Bil ki Alaaddin, sana böyle davrandıysam, bir erkek olmayı öğretmek içindir! Çünkü ben senin amcan, babanın kardeşiyim ve bana itaat etmen gerek!" demiş. Sonra da tam olarak tatlılaştırdığı bir sesle "Haydi Alaaddin, şimdi sana ne diyeceğimi tek bir sözcüğünü kaçırmadan iyi dinle! Çünkü bunu yaparak hatırı sayılır yararlar sağlarsın ve başına gelen çeşitli sıkıntıları çabucak unutursun!" demiş. Ve onu kucaklayarak büsbütün yatıştırıp kendine bağlamayı becermiş; ve ona "Benim tütsülememin ve okuduğum sözlerin erdemiyle yerin nasıl yarıldığını gördün! Bunu sadece senin iyiliğin için yaptığımı bilmelisin; çünkü çukurun dibinde gördüğün, üstünde tunç bir

halka bulunan bu kapağın altında senin adına yazılmış ve ancak senin varlığınla açılabilecek bir hazine var! Ve sana adanmış olan bu hazine, seni tüm şahlardan daha zengin kılacaktır! Ve bu hazine, başkasına değil, yalnızca sana adanmış olduğundan bu mermer kapağa senden başkasının dokunmasının ve onu yerinden oynatmasının imkânsız olduğunu da sana söylemeliyim! Çünkü ben bile, bunca büyük olan kudretime karşın, ne tunç halkaya elimi sürebilir ne de şimdikinden bin kat daha güçlü ve kuvvetli de olsam, kapağı kaldırabilirim! Ve bir kez kapak kalkarsa, hazineye girmem ve aşağıya doğru tek bir basamak bile inmem mümkün değildir! Benim yapamadığım şeyi yapmak, ancak senin için mümkündür! Bundan dolayı, sana söyleyeceğim sözleri harfi harfine tekrar etmen yetecektir! Böylece hazinenin sahibi olursun, onu iki eşit parça olarak biri sana biri bana düşecek şekilde, kardeşçe bölüşürüz!" demiş.

Magripli'nin bu sözlerini duyan zavallı Alaaddin, duyduğu yorgunluğu ve yediği tokadı unutmuş ve...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Magripli'nin bu sözlerini duyan zavallı Alaaddin, duyduğu yorgunluğu ve yediği tokadı unutmuş ve "Amcacığım, istediğin neyse hepsini buyur, itaat edeceğim!" diye yanıt vermiş. Magripli de onu kollarına almış ve birçok kez yanaklarından öpmüş ve ona "Ey Alaaddin, sen benim için bir oğul gibisin, hatta daha da değerlisin! Çünkü yeryüzünde senden başka yakınım yok; ve benim tek varisim ve ardılım sadece sen olacaksın, çocuğum! Sonuç olarak, senin için bunca uzaktan gelmiş bulunuyor ve şu anda da sırf senin için çalışıyorum. Bir parça sert davrandıysam, bu harika talihini boşu boşuna beklentiye bırakmaman içindir; bunu şimdi herhalde anlamışsındır. İşte şimdi yapacağın şudur: İlkin benimle birlikte çukurun dibine kadar ineceksin, orada tunç halkayı tutup mermer kapağı kaldıracaksın!" demiş. Böyle konuşarak ilkin çukura kendi atlamış ve inmesine yardım etmek üzere Alaaddin'e el uzatmış. Alaaddin de, bir kez aşağı inince ona "Ama

amcacığım, bunca ağır olan bir kapağı, sadece genç bir oğlan olduğum halde nasıl kaldırabilirim? Hiç değilse bana yardım etseydin, bu işe seve seve girişebilirdim!" demiş. Magripli "Hayır, hayır! Şayet yanılır da elimi sürersem, artık senin yapacak şeyin kalmaz ve adın hazineni üzerinden sonsuza dek silinir! Kendi başına dene, göreceksin ki kapak yerden bir kuş tüyü kaldırırmışçasına kolaylıkla kalkacaktır! Halkayı tutarak adını, babanın adını ve büyükbabanın adını söylemen yeter!" diye yanıt vermiş.

O zaman Alaaddin eğilmiş ve halkayı kavrayıp "Ben Alaaddin'im, terzi Ali oğlu terzi Mustafa'nın oğlu!" diyerek çekmiş. Ve mermer kapak büyük bir kolaylıkla yerinden kalkmış ve onu hemen yana koymuş. Aşağıda, on iki basamaklık bir mermer merdivenle inilen, üzerinde iri çiviler kakılı iki kanatlı bir kapıyla sonuçlanan bir mahzen görünmüş. Magripli ona "Oğlum Alaaddin, şimdi bu mahzene in! On ikinci basamağa inince, kendiliğinden sana açılacak olan bu bakır kapıdan içeri gir; oradan birbirine bağlı üç kısma bölünmüş kubbeli bir salona ulaşacaksın. İlk bölümde eriyik altınla dolu dört tunç fıçı, ikinci bölmede altın dinarla dolu dört gümüş fıçı bulacaksın. Ama, sen orada durmadan geç ve giysini iyice yukarı kaldırarak beline dola ki fıçılara değmesin; çünkü elinle ya da giysilerinle fıçıların içine ya da üstüne hafifçe dokunsan bile, kara bir taş yığınına dönüşürsün. Dolayısıyla ilk bölmeye girip çabucak ikincisine geçersin; orada da bir an bile durmaksızın üçüncü bölmeye geç! Orada, giriş kapısına benzer, üstüne iri çiviler kakılı bir kapı hemen önünde açılacaktır. İçine girince ansızın önüne çıkan meyvelerinin ağırlığı altında eğilen ağaçların dikili bulunduğu bir bahçe göreceksin! Ama orada da sakın eğleşme! Önüne doğru yürüyerek otuz basamaklık sütunlu bir merdivene ulaşacaksın; oradan bir taraçaya ulaşmak için bunu tırmanırsın. Bu taraçaya ulaştığında çok dikkatli ol Alaaddin! Çünkü, tam karşısında, üstü açık bir duvar oyuğunda tunç bir ayaklık üzerinde bakır bir lamba göreceksin! Bu lamba yanar durumdadır. Sen, Alaaddin, dikkatle bu lambayı alacak, onu söndürecek ve içindeki yağı yere dökecek ve onu çabucak göğsünde saklayacaksın! Sakın giysin kirlenir diye korkma! Çünkü dökeceğin bu yağ, yağ değildir, giysiler üzerinde hiçbir leke bırakmayan bir

sıvıdır ve izlediğin aynı yoldan bana geri döneceksin! Ve dönüşte, istersen, bahçede biraz kalabilirsin ve bahçenin meyvelerinden istediğin kadar koparabilirsin. Ve bir kez yanıma dönünce, yolculuğumuz nedeni ve amacı ve gelecekteki zenginliğimizin kaynağı olacak olan lambayı bana verirsin, çocuğum!" demiş.

Magripli böylece konuştuktan sonra, parmağındaki bir yüzüğü çıkarmış ve onu Alaaddin'in başparmağına takmış ve ona "Bu yüzük, oğlum, seni bütün tehlikelerden ve kötülüklerden koruyacaktır! Yüreğini bütün tut, bağrını cesaretle doldur; çünkü artık sen bir çocuk değil, bir erkeksin! Ve Tanrı'nın yardımıyla iyilikten başka bir şey görmeyeceksin! Ve biz, lamba sayesinde servete gömülecek ve tüm yaşamımızda onunla kuşatılacağız!" demiş. Sonra da "Yalnız, bir kez daha söylüyorum Alaaddin, eteğini iyice yukarı kaldırıp beline sarman gerek! Yoksa, mahvolursun; hazine de seninle birlikte yok olur!" diye eklemiş. Sonra onu kucaklamış ve yanaklarını birçok kez okşamış ve de ona "Selametle git!" demiş.

Bunun üzerine Alaaddin yüreklenip koşarak mermer basamakları inmiş ve eteğini kuşağının üstüne kadar kaldırarak bedenine iyice sarmış; onun yaklaşmasıyla iki kanadıyla birden açılan bakır kapıyı geçmiş. Ve Magripli'nin tavsiyelerini unutmaksızın, bir sakınımla salonun ilk ikinci ve üçüncü bölümlerini, altın dolu fıçıların çevresinden dolanarak geçmiş ve sonuncu kapıya ulaşmış; onu da aşıp durmaksızın bahçeden geçerek sütunlu merdivenin otuz basamağını çıkarak taraçaya ulaşmış; ve tam karşısında bulunan duvar oyuğuna doğrulmuş. Orada tunç bir ayaklık üstünde yanmakta olan lambayı görmüş. Ve elini uzatmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

... Tunç bir ayaklık üstünde yanmakta olan lambayı görmüş. Ve elini uzatarak onu almış. İçindekini yere dökmüş, üzerinin hemen kuruduğunu görerek, onu çabucak giysisini lekelemekten çekinmeyerek koynunda gizlemiş. Ve taraçadan inerek yeniden bahçeye ulaşmış.

Artık, kaygılarından kurtulduğu için, merdivenin sonuncu basamağında bir an durarak ilk geçişinde meyvelerine bakma zamanını bulamadığı ağaçları incelemeye başlamış. Ve gerçekten bu bahçenin ağaçlarının biçim, renk ve irilik bakımından olağandışı olan meyvelerinin ağırlığıyla eğilmiş olduklarını görmüş. Ve meyve bahçelerindeki ağaçların tam tersine, her bir dalının ayrı renkte meyveler taşıdığını farketmiş. İçlerinde bir billur gibi saydam beyazlıkta olanlar; ya da kâfur gibi bulanık beyazlıkta olanlar; ya da saf bir mum donukluğundaki beyazlıkta olanlar varmış. Kızıl olanlar da nar tanesi gibi, kan partakalı gibi çeşitlerdeymiş. Yeşil olanlar arasında, koyu yeşiller kadar yumuşak yeşiller varmış; ötekiler de mavi, menekşe ve sarı imiş; başkaları da sonsuz çeşitte başka renklerde imiş. Ve zavallı Alaaddin, beyaz meyvelerin elmas, inci, sedef ve aytaşından olduğunu; kırmızı meyvelerin yakut, kızıl yakut, yemen taşı, mercan ve akik; yeşillerin zümrüt, bezadi, yeşim, lacivert taşı ve mavimsi zümrüt; mavilerin yakut ve süleymani taş; sarıların sarı yakut, amber ve sarı akik; ve renkleri karmaşık olan ötekilerin panzehir taşı, yıldıztaşı, zebercet, simofen, hematit, turmalin, nefrit, kara kehribar ve gökboncuk taşı olduğunu bilmiyormuş! Ve güneş tüm ışınlarıyla bahçenin üzerine düşüyormuş. Ağaçlar da, tüm meyveleriyle büyülü bir ateşle yanmaksızın tutuşuyormuş.

O zaman Alaaddin, zevkin sınırında, bu ağaçlardan birine yaklaşmış ve yemek için birkaç meyve koparmak istemiş. O zaman dişler altına konmaya asla yaramadıklarını ve sadece şekil bakımından portakallara, incirlere, üzümlere, karpuzlara, elmalara ve Çin'in tüm öteki meyvelerine benzediklerini anlamış. Ve onlara dokunarak düş kırıklığına uğramış; ve kesinlikle zevkine uygun bulmamış. Ve bunların rekkli cam topaklardan başka bir şey olmadığını düşünmüş; çünkü yaşamında değerli taşlar görme fırsatını bulmamış imiş. Yine de, çok kızmış olduğu halde, eski yoldaşları genç arkadaşlarına ve de o zavallı anasına armağan etmek üzere bazılarını koparmayı düşünmüş! Ve her renkten birçoğunu almış; bunları kuşağına, ceplerine sokmuş; urbasının içine, urbasıyla gömleğinin arasına, gömleğiyle teninin arasına doldurmuş; ve bunlardan o kadar çok miktarda yüklenmiş ki, iki yanıyla yüklü bir eşeğe benziyormuş. Ve böylesine ağır bir halde,

özenle eteğini kaldırmış, onu sıkı sıkıya beline dolamış ve itinayla fıçıların bulunduğu üç salonu geçmiş ve Magripli'nin baş tarafında merakla beklemekte olduğu mahzenin merdivenine ulaşmış.

Alaaddin bakır kapıyı aşıp merdivenin birinci basamağına çıktığında, mahzene açılan üst yanda giriş yerinde bulunan Magripli, mahzenden tamamıyla çıkışını sağlayacak üst basamaklara gelinceye kadar onu beklemeye sabredemeden, ona "Pekâlâ Alaaddin, lamba nerede?" demiş. Alaaddin de "Onu şurada, bağrımda tutuyorum!" diye yanıt vermiş. O da "Çabucak oradan çıkar da onu bana ver!" demiş. Ama Alaaddin, kendisine "Nasıl olur da onu benden hemen istersin, amca? Görmüyor musun ki, giysilerimin her yanına doldurduğum bütün o cam topaklar içinde nasıl sıkışmışım! İzin ver de ilkin şu merdivenleri çıkayım, delikten çıkmak için bana yardım et; o zaman bütün bu yuvarlak camlardan kurtulur, onları merdivenlerden yuvarlanıp kırılmadan, güvenli bir yere yerleştirir; ve böylece bu dayanılmaz sıkıntıdan kurtularak bağrımdan lambayı çıkarır ve sana veririm! Zaten daha şimdiden sırtımın gerilerine kaydı ve tenimi fena halde incitiyor! Ondan kurtulsam da ferahlasam diyorum!" diye yanıt vermiş. Ama Magripli, Alaaddin'in bu karşı çıkmasına kızarak ve de lambayı sırf kendisi için saklamak istediğinden güçlük çıkarmakta olduğuna inandığından; ona, Şeytanınki kadar korkunç bir sesle "Ey köpoğlu köpek! Bana lambayı hemen verir misin, yoksa gebermek mi istersin?" diye haykırmış. Alaaddin de, amcasındaki bu değişikliği neye bağlayacağını bilmeden onu bu denli öfke içinde görmekten korkmuş ve ilkinden de şiddetli bir tokat yiyeceğinden ödü patlayarak kendi kendine "Vallahi, bundan sakınsam iyi olur! İyisi mi mahzene ineyim de onun öfkesinin geçmesini bekleyeyim!" demiş. Ve sırtını çevirerek ve eteğini kaldırarak dikkatle yeraltına dönmüş.

Bunu gören Magripli, bir öfke çığlığı koparmış ve hiddetin sınırında umutsuzluğundan ve bu mahzende Alaaddin'in ardından koşması, sihrin gücüyle kendine yasaklanmış bulunduğundan tepinmiş ve çırpınmış. Ve "Ah, lanet olası Alaaddin, seni layık olduğun şekilde cezalandıracağım!" diye haykırmış. Ve henüz sönmemiş olan ateşe doğru koşarak üzerinde bulunan günlükten bir tutamını, büyülü sözler fısıldayarak, üzerine atmış. Ve hemen

mahzene kapak oluşturan mermer kendiliğinden yerinden kalkıp merdivenin ağzını tümüyle kapayacak şekilde ilk yerine yerleşmiş. Alaaddin de böylece yeraltında kapalı kalmış.

Magripli, daha önce söylendiği gibi, Magrip'in içerlerinden gelmiş önemli bir sihirbazmış; ve genç Alaaddin'in uzaktan yakından hısmı falan değilmiş. Gerçekte, en berbat türden sihirbaz ve büyücülerin kaynağı olan Afrika'da doğmuş imiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz kırkıncı gece olunca, demiş ki:*

Gerçekte, en berbat türden sihirbaz ve büyücülerin kaynağı olan Afrika'da doğmuş imiş. Ve gençliğinden beri, kendini inatla tümüyle büyücülük ve sihirbazlık denemelerine ve kum falı, kimya, yıldızbilimi, tütsüleme ve efsunlama sanatına bağlamış bulunuyormuş. Ve otuz yıl büyü uygulandıktan sonra, büyücülüğün gücüyle, yeryüzünün bilinmeyen bir yerinde olağandışı sihir gücü olan ve ona sahip olacak mutlu kişiyi tüm şahlardan ve sultanlardan da kudretli kılma erdemi bulunan bir lambanın varlığını keşfetmiş. O zaman tütsüleme ve büyüleme işini iki katına çıkarmış ve söz konusu lambanın Çin ülkesinin Kolo-ka-çe kentinde bir yeraltı mahzeninde bulunduğunu öğrenebilmiş. Bu yer de, bizim tüm ayrıntılarıyla görmekte olduğumuz yerin ta kendisi imiş. Ve büyücü gecikmeksizin yola koyulmuş ve uzun bir yolculuktan sonra Kolo-ka-çe'ye gelerek hemen çevreyi araştırmış ve sonunda yeraltı mahzeninin bulunduğu yerin tam olarak sınırlarını saptamış. Ve bulgu tahtası yoluyla hazinenin ve sihirli lambanın yeraltı güçleri tarafından Terzi Mustafa'nın oğlu Alaaddin'in üzerine yazılı bulunduğunu ve mahzeni sadece onun açabileceğini, başkasının orada en küçük girişimde bulunduğu takdirde, kesin olarak yaşamını yitireceğini öğrenmiş. Ve işte bunun için Alaaddin'i aramaya koyulmuş ve bir kez onu bulduktan sonra, anasının ve kendisinin kuşkularını uyandırmadan, onu kendine ve bu yere çekmek için her türlü dolambaç ve çareyi kullanmış bulunuyormuş. Bu girişimde bir kez Alaaddin başarı sağlayınca, ondan bunca çabuklukla lambayı istemesinin nedeni, onu hemen elinden

almak ve çocuğu sonsuza dek yeraltında gömülü bırakmakmış. Ama Alaaddin'in ikinci bir tokattan korktuğu için büyücünün giremeyeceği bu yeraltı mahzeninin içine nasıl kaçtığını; büyücünün de öç almak için, onu nasıl içerde açlıktan ve susuzluktan ölsün diye hapsettiğini gördük. Bu eylemi tamamladıktan sonra sihirbaz, köpükler saçarak ve çırpınarak, olasılıkla ülkesi Afrika'ya doğru yola koyulmuş. İşte onun durumu böyleymiş! Ama ona yeniden döneceğimiz kesin!

Alaaddin'e gelince, onun durumu şöyle! Yeraltına döndükten sonra, Magripli'nin büyüsünün neden olduğu yer sarsıntısını duymuş; ve dehşete düşerek kubbenin başına çökmesinden korkmuş; ve yeniden giriş yerine koşmuş. Ama merdivene geldiğinde, ağır mermer kapağın çıkış yerinin ağzını kapatmış bulunduğunu görmüş; ve heyecanın ve korkunun son sınırına ulaşmış; çünkü, bir yandan, amcası olduğuna inandığı, kendisini o kadar okşayıp şımartan adamın kötülüğünü anlayamıyor; diğer yandan da erişemediği mermer kapağı yerinden oynatabileceğini düşünemiyormuş. Bu koşullar altında, umutsuz Alaaddin, amcasına seslenerek ve ona her türlü yeminler ederek ve hemen lambayı vereceğini vaat ederek büyük haykırışlar koparmaya başlamış. Ama besbelli ki, onun haykırışlarını ve hıçkırıklarını oradan ayrılıp çoktan uzaklaşmış bulunan büyücü işitmemiş. Alaaddin de, amcasının kendisine yanıt vermediğini görünce, özellikle kendisine köpoğlu diye haykırışını duyduktan sonra onun hakkında bazı kuşkular duymaya başlamış; çünkü gerçek bir amca, kardeşinin oğluna asla böyle küfretmezmiş. Artık ne olursa olsun, ışık bulunan bahçeye gitmeye, bu karanlık yerlerden kendini kurtararak bir çıkış aramaya karar vermiş.. Ama bahçeye açılan kapının önüne gelince, kapalı olduğunu ve artık önünde kendiliğinden açılmadığını görmüş. O zaman, korkudan çılgına dönmüş, yeniden mahzenin kapısına koşmuş ve kendini ağlayarak merdivenin basamaklarına atmış. Ve artık kendini, içinde bulunan tüm altına karşın karanlık ve dehşet dolu, kapkaranlık mahzenin dört duvarı arasında canlı olarak gömülü görmüş. Ve kederine gömülüp uzun uzadıya hıçkırmış. Yaşamında ilk kez, zavallı anasının tüm iyiliklerini ve tüm değerbilmezliğine karşın bitip tükenmez özverisini düşünmeye koyulmuş. Ve bu mahzende ölüm, ona, artık yaşamında, doğasında

düzeltmeler yaparak ve minnettarlık duygularıyla anasının yüreğini ferahlatma imkânından yoksun bulunduğunu anladığından, daha acı görünmüş. Ve bu düşünceyle içini çekerek ağlamış ve umutsuzların genellikle "Tanrı'dan başka baş vurulacak güç sahibi yoktur!" diyerek bunaldığı zaman yaptıkları gibi, kollarını büküp ellerini ovuşturmaya başlamış. Oysa, bu hareketle, Alaaddin, istemeksizin, başparmağında bulunan büyücünün kendisine yeraltı tehlikelerinden korunması için verdiği yüzüğü de ovuşturmuş bulunuyormuş. Ve bu lanetli Magripli, verdiği bu yüzüğün Alaaddin'in yaşamını kurtaracağını bilmiyormuş; zaten bilseymiş, kuşkusuz ya hiç vermez ya da onu yeraltındaki mahzene kapamadan önce elinden çabucak çeker alırmış. Ama, tüm büyücüler, esasları bakımından, kardeşleri bu Magripli gibidirler: büyücülük, güçlerine ve lanetli bilimlerine karşın en basit davranışlarının sonuçlarını kestirmeyi asla düşünmezler. Çünkü, kibirleri ve kendilerine güvenleri ile asla tüm insanların efendisine başvurmazlar ve tütsülerindeki dumanlardan daha yoğun bir dumanla ruhları her zaman kararmıştır ve gözleri bir bağla örtülüdür ve karanlıkta el yordamıyla dolaşırlar!

Bundan dolayı, umutsuz Alaaddin, başparmağının birinde erdemlerinden haberli olmadığı yüzük bulunan ellerini bilmeksizin birbirine sürtünce...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:*

Bundan dolayı umutsuz Alaaddin, başparmağının birinde erdemlerinden haberli olmadığı yüzük bulunan ellerini bilmeksizin birbirine sürtünce, ansızın önünde yerin altından çıkarcasına çok büyük, dev gibi bir ifrit belirmiş; kazana benzeyen başı, korkunç yüzü ve kızıl gözleriyle onun önünde eğilmiş ve gökgürültüsü gibi yankılar uyandıran bir sesle ona "İşte kölen önünde saygıyla eğilmekte! Ne istiyorsan söyle! Ben yeryüzünde, gökyüzünde ve sular üzerinde yüzüğün hizmetkârıyım!" demiş.

Bu görünüm karşısında, zaten yürekli olmayan Alaaddin çok korkmuş; başka bir yerde ya da başka koşullarda düşüp bayılır ya da bacaklarını rüzgâra vererek kaçarmış. Ama kendini zaten

açlıktan ve susuzluktan ölmüş bildiği bu mahzende, bu korkunç ifritin araya girmesi, özellikle de sorusunu işitmiş olması kendisine büyük bir yardım gibi görünmüş. Ve dilini oynatıp "Ey hava, kara ve su ifritlerinin büyük şeyhi, beni hemen bu mahzenden çıkar!" yanıtını verebilmiş.

Bu sözler daha Alaaddin'in ağzından çıkar çıkmaz yer kıpırdamış ve başının üstünde açılmış; ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede mahzenden dışarı Magripli'nin ateş yaktığı aynı yere taşınmış. İfrite gelince, gözden yok olmuş. O zaman Alaaddin, hâlâ heyecandan titreyerek, ama özgür kaldığından mutlu, Hayır Sahibi Tanrı'ya, onu mutlak bir ölümden ve Magripli'nin tuzaklarından kurtardığı için şükretmiş. Ve yöresine bakınıp uzakta, bahçelerinin ortasındaki kenti görmüş. Çabucak başını bir kez bile ardına, vadiye doğru çevirmeden büyücünün kendisini getirmiş olduğu yolu tutmuş. Ve gecenin ortasında, tükenmiş, soluk soluğa, gecikmesinden pek çok kaygı duymakta olan anasının ağlayarak kendisini beklediği eve ulaşmış. Kadın koşup ona kapıyı açmış; ve tam onu kollarına aldığı sırada Alaaddin, duyduğu heyecana artık dayanamayarak düşüp bayılmış.

Alaaddin gördüğü bakım sayesinde, baygınlıktan kurtulunca, anası ona, yeniden içsin diye biraz gülsuyu vermiş. Sonra, oldukça tedirgin, neler olduğunu sormuş. Alaaddin de "Anacığım, karnım çok aç! Senden bana bir şeyler vermeni rica ediyorum; çünkü sabahtan beri hiçbir şey yemedim" demiş. Alaaddin'in anası da koşup ona yiyecek ne varsa getirmiş. Ve Alaaddin öylesine bir aceleyle yemeye koyulmuş ki, anası boğulacağından korkarak ona "Acele etme, oğlum! Gırtlağın patlayacak! Anlatacaklarını bir an önce bana anlatmak için acele ediyorsan, bil ki bol vaktimiz var! Seni gördüğüm anda, rahatladım! Ama sen dönmeksizin gecenin ilerlediğini gördükçe Tanrı bilir ne denli kederlendiğimi!" demiş.

Sonra, ona "Ah, oğlum! Lütfen biraz ağır ol! Daha küçük lokmalar yut!" demek için konuşmasını kesmiş. Alaaddin de, önünde olan her şeyi çabucak yutup içecek su istemiş ve su testisini alıp içindekini durmaksızın boğazına boşaltmış. Ondan sonra memnun olup anasına "Şimdi, anacığım, sana, amcam olduğunu sandığın ve gözlerimin iki parmak önüne kadar ölümü getiren

adamla başıma gelenleri anlatabilirim. Ah! Sen, beni o denli okşayışlarla saran, sevecenlikle öpen bu lanetli Magripli'nin, bu büyücü, bu yalancı, bu hilebaz, bu sinsi, ikiyüzlü, bu köpek, bu pis, yeryüzünde şeytanlar arasında eşi bulunmayan bu şeytanın, hiç de benim babamın kardeşi, amcam olmadığını bilmiyorsun! Kötü bizden ırak olsun!" demiş. Sonra "Bak dinle ana, bana neler yaptı!" diye eklemiş; ve "Ah! Onun elinden kurtulduğum için ne kadar memnunum!" diyerek sözünü sürdürmüş. Sonra bir an durup, birkaç kez soluk alıp ve birdenbire bir boşalışta, tokat, küfür ve gerisi dahil, hiçbir ayrıntıyı atlamadan başından sonuna kadar olup biten her şeyi anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok.

Ve öyküsünü anlatıp bitirince, kuşağını açmış ve yere serilmiş şiltenin üzerine bahçedeki ağaçlardan topladığı saydam ve renkli meyvelerden oluşan göz kamaştıran bir yığın şey dökmüş. Yığının içinde, taş yuvarların arasında lamba da varmış. Sözünü bitirmek için "İşte ana, bu lanetli sihirbazla geçirdiğim serüven böyledir! Ve yeraltındaki yolculuğumdan getirdiğim de bunlar!" demiş. Böylece konuşarak "Ama bu cam bilyelerle oynayacak bir çocuk değilim artık!" anlamına gelen bir yüz buruşturmayla, anasına o harika yuvarları göstermiş.

Oğlunun konuştuğu sürede, kadın, öykünün en şaşırtıcı ve en dokunaklı yerlerinde, sihirbaza karşı öfke haykırışları ya da Alaaddin için acıma feryatları koparark onu dinlemiş. Ve bu garip serüveni anlatıp bitirince, artık kendini tutamamış ve Magripli'ye, onun bu davranışı için öfke ve nefretin söyletebileceği her türlü adlandırmayı sayarak hakaretler yağdırmış. Ve biraz boşaldıktan sonra, oğlu Alaaddin'i bağrına basmış ve ağlayarak onu öperken "Bu Magripli sihribazın elinden seni sağ salim kurtaran Tanrı'ya şükredelim! Ah hain! Ah alçak! Yarım dirhem bile etmez bu sefil lambayı elde etmek için, hiç kuşku yok ki, senin ölümünü istemiş! Ondan nasıl nefret ediyorum, nasıl iğreniyorum bilsen! Benim zavallı yavrum, Alaaddin'im, sana yeniden kavuştum! Ama benim hatam yüzünden ne tehlikeler atlatmışsın. Ben ki, bu Magripli'nin şaşı gözlerine bakıp onun ne amcan ne de başka bir yakınım olabileceğini, tam tersine alçak ve inançsız bir büyücü olduğunu anlamalıydım!" demiş.

Ve böylece konuşarak, anası oğlu Alaaddin'i alıp yanına, şiltenin üstüne oturtmuş; onu öperek tatlı tatlı kollarında sallamış. Magripli ile geçirdiği serüvenle uğraşırken, üç gündür uyumamış olan Alaaddin de, böylece sallanırken, gözlerini kapamakta ve anasının dizlerinde uyumakta gecikmemiş. Kadın onu bin bir özenle şilteye yatırmış ve kendisi de, ondan sonra yatıp uyumakta gecikmemiş. Ertesi gün uyandıklarında...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ertesi gün uyandıklarında, yeniden kucaklaşmaya başlamışlar ve Alaaddin, anasına geçirdiği serüvenin onu sonsuza dek haytalıktan ve serserilikten kurtardığını ve bundan böyle babası gibi çalışmak üzere gidip iş arayacağını söylemiş. Sonra, hâlâ aç olduğundan, yiyecek bir şeyler istemiş; anası da ona "Ne yazık ki, oğlum, evde ne varsa, dün akşam sana yedirdim; ve şimdi bir lokma ekmek bile yok! Ama biraz sabret, son günlerde eğirdiğim biraz pamuğu gidip satayım ve satıştan elde ettiğim parayla bir şeyler alayım!" demiş. Ama Alaaddin "Pamuğu bir başka sefere bırak, ana; mahzenden getirdiğim şu eski lambayı al götür ve bakırcılar çarşısında sat! Olasılıkla elde ettiğin parayla bize, bütün bir gün yetecek her şeyi alırsın!" diye yanıt vermiş. Alaaddin'in anası da "Doğru söylüyorsun oğlum! Yarın da o lanetli yerden getirdiğin şu cam yuvarları alır götürür ve onları da sıradan tacirlerin ödeyeceğinden daha fazla fiyatla satın alacak olan zenciler mahallesinde satarım!" diyerek yanıtlamış.

Alaaddin'in anası böylece satmak için lambayı alıp gidecekken, onu pek kirli bulmuş ve Alaaddin'e "Oğlum, pek kirli olan bu lambayı önce bir temizleyeyim; böylece daha parlak olur, daha da fazla para getirir!" demiş. Ve mutfağa gidip eline biraz kül alarak suyla karıştırmış ve lambayı temizlemeye koyulmuş. Ama daha ovuşturmaya henüz başlamışken, önünde, nereden çıktığı belli olmayan, dehlizde görünenden de çirkin, korkunç bir ifrit belirmiş; öylesine iriymiş ki bu ifrit, başı tavana değiyormuş. Kadının önünde eğilerek, sağır edici bir sesle "Önünde

saygıyla eğilen kölen, işte karşında! Söyle, ne diliyorsun? Ben lambanın hizmetkârıyım! Havada uçar, karada sürünür, buyruğunu yerine getiririm!" demiş.[1]

Alaaddin'in anası, hiç tahmin etmediği bu görüntüyü görünce; böylesi konuşmaları duymaya alışkın olmadığından, dehşet içinde olduğu yerde çivilenmiş; dili bağlanmış, ağzı açık kalmış; korku ve yılgınlıktan çılgın, gözlerine bu kadar iğrenç ve korkunç bir çehre yansımasına daha fazla dayanamadığından, düşüp bayılmış.

O zaman kendisi de mutfakta bulunan Alaaddin, bu kez gördüğü surat mahzende gördüğünden daha çirkin ve daha korkunç da olsa, evvelce böylesi suratları görmeye alışmış bulunduğu için, anası kadar heyecanlanmamış. Ve ifritin ortaya çıkma nedeninin lamba olduğunu anlamış ve çabucak onu hâlâ baygın yatan anasının ellerinden almış; ve on parmağının arasında sıkı sıkıya tutarak ifrite "Ey lambanın hizmetkârı, çok açım ve yemem için son kertede harika şeyler getirmeni istiyorum!" demiş. Ecinni de hemen ortadan kaybolup biraz sonra, som gümüşten büyük bir tepsiyi başında taşıyarak geri dönmüş; tepside içi güzel kokulu, tadı ve görünümü leziz yemeklerle dolu on iki altın tabak, kar gibi beyaz ve kabuğu altın gibi sarı sımsıcak altı ekmek, iki büyük sürahi harika şarap ve iki gümüş kupa varmış. Tepsiyi taburenin üzerine koymuş; sıralanacak şeyleri çabucak sıralamış ve yavaşça kaybolmuş.

O zaman Alaaddin, anasının hep öyle baygın yattığını görerek yüzüne gülsuyu serpmiş; onun sağladığı serinlik, dumanı tüten nefis yemeklerin kokusuyla karışarak zavallı kadının dağılmış bulunan benliğini toparlamasına ve kendine gelmesine yetmiş. Alaaddin de ona çabucak "Haydi ana, bir şey yok! Ayağa kalk da yemek yiyelim! Tanrı'ya şükürler olsun ki, işte yüreğini tümüyle güçlendirecek ve de açlığını giderecek her şey var! Lütfen, bu harika yemekleri soğutmayalım!" demiş.

Alaaddin'in anası, taburedeki bu güzel tepsi üzerine konmuş, nefis yemeklerle dolu on iki altın tabağı, altı harika ekmeği, iki

1 Lambanın ifritinin kendisini tanıtması her metinde ayrı şekilde olup, en tutarlısı Mathers'in çevirisidir: *"I am master of earth and air and wave, / But slave of the lamb, and the bearer's slave. / What will you have, mistress, what willl you have?"* (Ben toprağın, havanın ve dalgaların efendisiyim!/ Ama lambanın ve lambayı taşıyanın kölesiyim. / Neye sahip olmak istersin hanımım, neye sahip olmak istersin?) (Â.Ş.O.)

sürahiyi ve kupaları görünce ve bütün bu güzel şeylerden tüten kokularla etkilenince, bayılmasının koşullarını unutarak Alaaddin'e "Oğlum, Tanrı sultanımızın yaşamını korusun! Herhalde yoksulluğumuzu duymuş ve bize bu tepsiyi aşçılarından biriyle göndermiş olacak!" demiş. Ama Alaaddin "Anacığım, şimdi varsayımlar ve sorularla vakit harcamayalım! İlkin yemeye başlayalım, sonra ben ne olup bittiğini sana anlatırım!" diye yanıt vermiş.

Alaaddin'in annesi bu böylesine harika yenilikler karşısında gözlerini şaşkınlık ve hayranlıkla açarak onun yanına oturmuş; ve ikisi birlikte büyük bir iştahla yemek yemeye koyulmuşlar. Öyle bir zevk duyuyorlarmış ki çok güzel hazırlanmış yemeklerin tadına bakmaktan bıkmadan tepsinin başında uzun süre kalmışlar, o kadar ki öğle ve akşam yemeklerini birleştirmişler. Sonunda bitirdiklerinde, yemekten artanı bir sonraki gün için bir kenara koymuşlar. Alaaddin'in annesi, bu özel hediye üzerine anlatacaklarını dinlemek üzere hemen oğlunun yanına dönmek için, tabakları ve tabakların içindekileri mutfak dolabına yerleştirmiş. Alaaddin ona neler olduğunu ve lambanın hizmetkârı cinin hiç tereddüt etmeksizin buyruğunu nasıl yerine getirdiğini anlatmış.

Oğlunun öyküsünü gitgide büyüyen bir korkuyla dinleyen Alaaddin'in annesi öfkelenerek bağırmış: "Ah oğlum, sana emzirdiğim süt adına, bu büyülü lambayı uzağa atman ve lanetli ifritlerin hediyesi olan bu yüzükten kurtulman için sana yalvarıyorum! Çünkü ben bu çirkin ve korkutucu yaratıkların bir daha görünmelerine dayanamam, kesinlikle ölürüm. Biraz evvel yediğim yemeğin boğazıma geldiğini ve nefesimin tıkandığını hissediyorum zaten. Hem sonra peygamberimiz esenlik üzerine olası Muhammed de cinlerden ve ifritlerden uzak durmamızı ve onlarla senli benli olmamamızı buyurmuştur."

"Anacığım, sözlerin başım gözüm üstüne! Ama gerçekten ne lambadan ne de yüzükten kurtulabilirim!" diye yanıtlamış Alaaddin. "Çünkü yüzük beni mahzende kesin bir ölümden kurtardı ve işte bu lambanın bize verdiği hizmete sen de tanık oldun, bu lamba öyle değerli ki o lanet Magripli çok uzaklardan onu aramaya geldi. Ama yine de anacığım, seni mutlu etmek için ve seni düşünerek, görüntüsü seni rahatsız etmesin, sana gelecekte sıkıntı vermesin diye lambayı saklayacağım."

"İstediğini yap oğlum. Ama ben kendi adıma şunu söylerim ki ifritlerle, ne yüzüğün ne de lambanın hizmetkârıyla işim olsun istemiyorum! Ve senin de ne olursa olsun bana bir şey anlatmamanı istiyorum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Ve senin de ne olursa olsun bana bir şey anlatmamanı istiyorum...

Ertesi gün o harika yemekler tükenince, Alaaddin, anasının yeni korkulara düşmemesi için, hemen lambaya baş vurmaktan kaçınmış ve altın tabaklardan birini alarak ve onu urbasının altında saklayarak çarşıda satmak ve satıştan sağladığı parayla gerekli azığı satın almak niyetiyle evden çıkmış. Ve Şeytan'dan da hilebaz bir Yahudinin dükkânına gitmiş. Urbasından altın tabağı çıkarmış ve onu Yahudiye göstermiş; Yahudi de onu eline alıp incelemiş, tırnak vurmuş ve ilgisiz bir tavırla Alaaddin'e "Buna ne kadar istiyorsun?" diye sormuş. Alaaddin, ömründe altın tabak görmemiş olduğu için böylesi bir malın değerini bilmekten uzak olduğundan, "Vallahi, efendim, bu tabağın değerini sen benden daha iyi bilirsin; onu senin değerlendirmene ve insafına bırakıyorum!" diye yanıt vermiş. Yahudi de tabağın som altından olduğunu çok iyi bildiğinden, kendi kendine "İşte elindekinin değerini bilmeyen bir oğlan! İbrahim'in kutsamasıyla, bana bugün böyle büyük bir fırsat çıktı!" demiş. Ve dükkânının duvarında gizli bir çekmece açarak tek bir altın dinar çıkarmış ve tabağın değerinin binde biri bile olmayan bu parayı Alaaddin'e uzatmış; ve ona "Al, oğlum, işte tabağının karşılığı! Musa ve Harun adına yemin ederim ki, senden başkasına böylesi bir miktarı hiç ödemedim! Bu da gelecekte müşteri olarak seni kazanmak içindir!" demiş. Alaaddin altın dinarı büyük bir sabırsızlıkla almış; öylesine memnunmuş ki, geri dönmeyi bile düşünmeden, çabucak bacaklarını rüzgâra teslim etmiş. Ve Yahudi, Alaaddin'in sevincini görünce, ona daha düşük bedel ödemediğine çok pişman olmuş; ve hemen ardından koşup ver-

diği altının bir kısmını koparmak istemişse de, onu yakalama imkânı olmadığından bu düşüncesinden vazgeçmiş.

Alaaddin'e gelince, zaman yitirmeden, fırıncıya koşmuş, altın dinarı bozdurarak ondan ekmek satın almış; eve dönerek anasına ekmeği ve paranın üstünü vermiş. Ve ona "Ana, şimdi git de, bu parayla gerekli azığı al; çünkü, ben bu işi bilmem!" demiş. Anası da ayağa kalkıp, ihtiyaçları olan her şeyi satın almak üzere çarşıya gitmiş: o gün yiyip içmişler ve yaşamlarından hoşnut olmuşlar. Ve, Alaaddin o günden sonra, parasız kaldıklarında, aynı Yahudiye satmak üzere bir altın tabak götürmüş; o da kendisine her zaman bir altın dinar vermiş; ilk kez bu parayı ödediğinden, daha az verirse, malını götürüp kendi yerine, işten büyük yarar sağlayabilecek başka Yahudilere satar korkusuyla da daha az vermeye cesaret edememiş. Elindeki malın değerini hiç bilmeyen Alaaddin de ona aynı şekilde on iki altın tabağı satmış. O zaman elinde bulunan som gümüşten büyük tepsiyi satmayı düşünmüş; ama onu pek ağır bulduğundan, gelip tepsiyi evde görsün diye Yahudiyi aramaya gitmiş; o da değerli tepsiyi inceleyip Alaaddin'e "Bu, iki altın dinara bedeldir!" demiş. Alaaddin, sevinerek, satışa rıza göstermiş; Yahudi bu parayı ona, iki gümüş kupayı da pazarlığa dahil etmeden vermemiş.

Böylece, Alaaddin ve anası, birkaç gün daha geçimlerini sağlayacak para edinmişler. Bu süre içinde Alaaddin çarşıya gidiyor ve tacirler ve seçkin kişilerle ağırbaşlılıkla konuşuyormuş; çünkü, döndüğünden beri, eski arkadaşları olan mahalledeki gençlerle düşüp kalkmaktan özenle çekiniyormuş; ve yaşlı başlı kimselerle konuşmasından edindiği bilgilerden yararlanıyormuş. Böylece, çok kavrayışlı olduğundan, kısa zamanda kendi yaşındaki çocukların çoğunun kavrayamayacağı birçok değerli fikirler edinmiş.

Bu sırada evde yeniden para ihtiyacı duyulmuş. Alaaddin başka bir şey yapamayacağından, anasının duyduğu tüm dehşete karşın, sihirli lambaya başvurmak zorunda kalmış. Bununla birlikte Alaaddin'in niyetinden haberli olan anası, ifritin belirmesi anında orada bulunmaya katlanamayacağından çabucak evden çıkmış. Ve Alaaddin, böylece keyfince davranmakta özgür kalınca lambayı eline almış; dokunması gereken kesin yer olarak aradığı, külle ilk kez temizliğin yapıldığı belirgin yeri bularak

çabucak hafifçe ovalamış. Ecinni derhal ortaya çıkarak, dokunuşun hafifliği nedeniyle, sakin bir sesle, Alaaddin'e "Önünde saygıyla eğilen kölen işte karşında! Söyle, ne dilersin? Ben lambanın hizmetkârıyım! Havada uçar, karada sürünür, buyruğunu yerine getiririm!" demiş. Alaaddin de çabucak "Ey lambanın hizmetkârı, çok açım; bana ilk kez getirdiğinin benzeri bir tepsi yemek istiyorum!" diye yanıt vermiş. Ecinni gözden kaybolmuş; ama göz açıp kapayasıya kadar geçen zamandan da kısa sürede yeniden belirmiş ve söz konusu tepsiyi taburenin üzerine koymuş; ve bilinmez bir yere çekilmiş.

Az bir zaman sonra, Alaaddin'in anası geri dönmüş ve tepsiyle içindeki koku saçan nefis yemekleri görmüş; ve ilk defasından daha az şaşırmamış. Oğlunun yanına oturarak tattığı yemekleri ilk getirilen tepsidekilerden de lezzetli bulmuş. Lambanın hizmetkârı olan ecinninin kendisininde uyandırdığı dehşete karşın, büyük bir iştahla yemiş. O da, Alaaddin de, tam olarak doymadıkça sofradan kalkmamışlar; ama bu yemekler, nitelikleri kadar nicelikleriyle de iştahını kabarttığından, kadın bunları sabah kahvaltısını, öğle ve akşam yemekleriyle birleştirerek yemeyi sürdürüp akşam oluncaya kadar sofradan kalkmamış; Alaaddin de öyle! Tepsideki azıklar tükenince....

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Tepsideki azıklar, ilk kez olduğu gibi, tükenince, Alaaddin altın tabaklardan birini almaktan geri durmayarak, âdeti gereğince, satmak üzere öteki tabakları sattığı Yahudiye götürüyormuş. Tam o sırada, namusluluğu ve inancıyla tanınmış değerli bir kuyumcu ve gerçek bir Müslüman olan saygın bir şeyhin dükkânını önünden geçiyorken, kendi adıyla çağırıldığını duyunca durmuş. Ve saygın kuyumcu eliyle ona işaret etmiş ve birazcık dükkânına uğramasını istemiş. Ve ona "Oğlum, birçok kez seni çarşıdan geçerken görüyor ve urbanın altında gizlemeye çalıştığın bir şey taşıdığını farkına varıyorum; ve komşum Yahudinin dükkânına giriyor, sonra da oradan sakladığın şey yanında olma-

dan çıkıyorsun. Sana belki de genç yaşın dolayısıyla bilemeyeceğin bir şey bildirmeliyim, oğlum! Bil ki, gerçekten, Yahudiler Müslümanların düşmanlarıdır; onlar bizim mallarımızı mümkün olan her aracı kullanarak soymayı yasal hakları sayarlar. Ve tüm Yahudiler içinde, bu kişi, kuşkusuz en nefret verici, en kurnaz, en aldatıcı ve biz Tek Tanrı'ya inananlara karşı en fazla kin besleyendir. Eğer, çocuğum, satacak bir şeyin varsa, ilkin bana göstererek işe giriş; ben de Yüceler Yücesi Tanrı adına, onun gerçek değerini biçerim; böylece sen de birine satarken ne isteyeceğini bilirsin! Haydi korkmadan ve güven duyarak urbanın altında sakladığın şeyi bana göster! Allah da dolandırcıları lanetlesin ve kötüyü kahretsin de bizden sonsuza dek ırak olsun!" demiş.

Yaşlı kuyumcunun bu sözlerini duyan Alaaddin, ona güven duymuş; ve urbasının altından altın tabağı çıkarmakta ve ona göstermekte tereddüt etmemiş. Ve şeyh, daha ilk bakışta eşyanın değerini takdir etmiş ve Alaaddin'e "Şimdi bana, bunun gibi kaç tabak sattın o Yahudiye ve ne kadara bıraktın söyleyebilir misin?" diye sormuş. Alaaddin de "Vallahi, amca, buna benzer on iki tabak götürdüm ve her biri için bir altın dinar aldım!" diye yanıt vermiş Yaşlı kuyumcu, bu sözleri duyunca, öfkenin sınırına ulaşmış ve "Ah, lanet olası Yahudi, köpoğlu köpek! Şeytan soyu!" diye haykırmış. Ve aynı zamanda tabağı teraziye koyarak tartmış ve "Bil ki, oğlum, bunun değeri bir dinar değil, tas tamamına iki yüz dinardır! Yahudi senden bir günde, tek başına, çarşının tüm Yahudilerinin bizi bir haftada uğrattığı zarara bedel para çalmış" demiş. Sonra "Ne yazık ki, oğlum! Artık olan olmuştur; ve biz tanık olmaksızın, bu alçak Yahudiyi kazığa oturtamayız! Her durumda, gelecek bakımından, artık yapacağını biliyorsun! Ve eğer istiyorsan, ben sana, şuracıkta tabağın için iki yüz dinar öderim! Yine de, onu satmadan önce, götürüp başkalarına göstermeni ve değerini biçtirmeni yeğlerim; eğer daha fazla önerirlerse, fazlasını da öderim; hatta pazar fiyatının biraz üstünde de ödeme yaparım!" diye eklemiş. Ama Alaaddin, yaşlı kuyumcunun çok bilinen dürüstlüğünden kuşku duymak için bir neden olmadığından, bu kadar iyi bir bedelle tabağını bırakmaktan memnunluk duymuş. Ve iki yüz dinar almış. Ondan sonra, diğer on bir tabakla tepsiyi satmak için de, aynı namuslu Müslüman kuyumcuya baş vurmakta kusur etmemiş.

Ve böylece zengin olan Alaaddin ve anası, Ödüllendirici'nin iyiliklerini asla kötüye kullanmamışlar. Yoksullara ve ihtiyacı olanlara kendi ihtiyaçları dışında kalan yiyeceklerini dağıtarak alçakgönüllü bir yaşam sürdürmeye başlamışlar. Alaaddin de, bu zaman süresince, çarşının ileri gelenleriyle, seçkin tacirlerle ve çarşıya her zaman gelen nitelikli kimselerle ilişki kurarak, eğitimini tamamlamak ve ruhunu inceltmek için hiçbir fırsatı kaçırmamış. Ve böylece, az bir zamanda, zarif insanların tavırlarını öğrenmiş ve kuyumcular ve cevahircilerle ilişkiler kurarak onların iş gördüğü titiz bir müşteri olmuş. Ve böylece, cevahir ve değerli taşları görünce, birlikte getirdiği bahçenin meyvelerinin ve renkli camdan topakların değer biçilmez taşlar olduğunu ve en kudretli ve en çok servet sahibi şahlar ve sultanlarda bile eşlerinin bulunmadığını öğrenmiş. Çok aklı başında ve zeki olduğundan, hiç kimseye, hatta anasına bile, bunlardan söz etmeme sağduyusunu göstermiş. Yalnız, bu değerli taşlardan oluşmuş meyveleri ve paraları divanın şiltesi altında öylece saklamaktansa, özenle toplamış ve sırf bunları saklamak üzere bir kasa satın almış.

Ve aklı başında oluşunun sonuçlarını, en parlak ve en göz kamaştırıcı şekilde almış.

Gerçekten, günlerden bir gün, bir dükkânın önünde dostu olan birkaç tacirle görüşürken...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:*

Gerçekten, günlerden bir gün, bir dükkânın önünde, dostu olan birkaç tacirle görüşürken, çarşıda sultanın iki tellalının uzun sopalarla dolaştıklarını, birlikte ve yüksek sesle "Ey sizler, tacirler ve bu şehirde oturanlar! Zamanın şahı ve şu anın egemeni olan büyük hükümdarımızın buyruğuyla şu anda dükkânlarınızı kapatıp tüm kapıları içeriden ve dışarıdan kilitleyerek evinize kapanmalısınız! Çünkü, haşmetli sultanımızın kızı, biricik inci, harika, iyiliksever genç hanımımız Bedrü'l-Büdur[1] yıkanmak üzere hamama gitmek için buralardan geçecek! Yıkanmak ona yarasın! Bu buyruğa karşı gelip de kapılardan pencerelerden

bakan bulunursa, kılıçla asılarak ya da kazığa vurularak öldürülecektir! Kanlarını boyunlarında saklamak isteyenlerin haberi olsun!" diye bağırdıklarını duymuş.

Tellalların bu haykırışını duyunca Alaaddin, sultanın kızının, ay parçası gibi güzelliği ve eksiksizliği tüm kentte konuşulan ve övülen bu harika Bedrü'l-Büdur'un geçişini görmek için dayanılmaz bir arzu duymuş. Ve herkes gibi yapıp evine kapanacak yerde, çabucak hamama gitmek ve görülmeden aralıktan bakacak ve hamama girdiği sırada sultanın kızını keyfince seyredecek şekilde büyük kapının ardına saklanmak fikrini kafasına koymuş.

Ve saklanalı daha birkaç dakika geçmeden, kendisine yol açan haremağası topluluğunun ardından sultanın mevkibinin geldiğini görmüş; bizzat kendisini de, ipek örtülerine bürünmüş, yıldızların ortasındaki ay gibi nedimelerinin ortasında görmüş. Ama, sultan, hamamın eşiğine ulaştığı andan başlayarak, yüzünü açmakta gecikmemiş; ve söylenebilecek her şeyi aşan bir güzelliğin güneşsi parlaklığı içinde belirmiş. Gerçekten elif harfi gibi dimdik, beng ağacının genç dalına meydan okuyan endamı, Ramazan ayındaki hilal benzeri parlak alnı ve ince ve harika çizilmiş kaşları, susamış bir ceylanın gözleri gibi iri ve baygın siyah gözleri, alçakgönüllülükle eğilmiş iki gül taçyaprağı gibi gözkapakları, seçkin bir kılıç gibi kusursuz burnu, iki koyu pembe dudakla bezenmiş küçücük ağzı, Selsebil Çeşmesinin[2] suyuyla yıkanmış gibi beyaz teni, gülümseyen çenesi, aynı irilikteki dolu taneleri gibi dişleri, güvercininkine benzer boynu ve geri kalanıyla, on beş yaşında belki de daha küçük bir genç kızmış. Ve kuşkusuz şair şu dizeleri onun için söylemiş:

> Siyah sürmeyle canlandırılmış büyücü gözleri keskin oklarıyla yürekleri deler;
> Demet gülleri, onun yanağının pembeliğinden renklerini ödünç alırlar!
> Ve saçları, alnının ışıldamasıyla aydınlanan, karanlık bir gecedir.

1 *Bedrü'l-Büdur*: "Dolunayların Dolunayı" anlamında bir kadın adı (Â.Ş.O.)
2 *Selsebil Çeşmesi*: Cennette bir çeşmenin adı (Â.Ş.O.)

Sultan, hamamın kapısına gelince ve saygısız bakışlardan çekinecek bir şeyi kalmayınca, yüzündeki küçük peçeyi kaldırmış ve böylece yüzü tüm güzelliğiyle belirmiş. Onu gören Alaaddin kanının başında üç kez hızla dolandığını duyumsamış. Ve ömründe hiçbir vakit yüzü açık kadın görmemiş olduğundan ilk kez güzel kadın ne, çirkin kadın ne anlamış ve bütün kadınların anası gibi yaşlı ve çirkin olmadıklarını fark etmiş. Sultanın eşsiz güzelliğiyle ilgili bu bulgusu onu şaşırtmış ve kapının ardında coşku içinde kıpırtısız bırakmış. Sultan hamama gireli epeyce bir zaman geçtiğinden, oraya öylece yasaklı ve korkudan titreyerek kalmış. Sonra bir parça kendini toplayınca, gizlendiği yerden çıkmaya ve evine dönmeye karar vermiş; ama bilseniz nasıl bir değişme ve sarsıntı içindeymiş! Kendi kendine "Vallahi! Yeryüzünde bu denli güzel bir yaratık olabileceğini kim düşleyebilirdi!" demiş. Sonra başı karmakarışık düşüncelerle dolu, anasının yanına dönmüş ve beli heyecanla bükük, yüreğini tümüyle aşka kaptırmış, divanın üzerine yıkılmış ve yerinden kıpırdamamış.

Anası onun bu olağandışı durumunu görmekte gecikmemiş ve yanına yaklaşarak onu merakla sorguya çekmiş. Ama oğlu ona en küçük yanıt bile vermemiş. O zaman öğle yemeği için oğluna yemek dolu bir tepsi getirmiş; ama oğlan yemek istememiş. Kadın da ona "Senin neyin var, oğlum? Bir yerin mi ağrıyor? Söyle bana! Neyin var?" diye sormuş. Alaaddin "Beni kendi halime bırak!" cevabını vererek kestirip atmış. Kadın yemek yemesinde ısrar etmiş ve onu öylesine sıkıştırmış ki, yemeklere biraz dokunmak zorunda kalmış; ama her zamankinden son derece az yemiş; ve anasının tedirginlik duyarak sorduğu sorulara yanıt vermeyip susarak gözlerini önüne eğmiş. Ve bu dalgın durumda, solgun ve bitkin ertesi güne erişmiş.

O zaman Aladdin'in anası, tedirginliğin sınırında, gözlerinde yaşlarla ona yaklaşmaya ve kendisine "Oğlum, Tanrı seni gözetsin! Neyin var, bana söyle ve susmanla yüreğimi daha fazla üzme! Bir hastalığın varsa, benden saklama! Gidip hemen bir hekim arayayım! Ve tam da bugün kentimizde sultanımızın kendisine danışmak üzere getirttiği Arap ülkelerinden bir tabip gelmiş bulunuyormuş. Boyuna onun bilgisinden ve harika ilaçlarından söz ediliyor. Gidip onu aramamı ister misin?...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:*

"Boyuna onun bilgisinden ve harika ilaçlarından söz ediliyor. Gidip onu aramamı ister misin?" demiş. O zaman Alaaddin başını kaldırmış ve hüzünlü bir sesle "Bil ki anacığım, benim sağlığım iyidir ve hastalık çektiğim falan da yok! Beni böyle değişmiş durumda görüyorsan, şimdiye kadar tüm kadınların sana benzediğini sanmamdandır! Ve ancak dün, işin bambaşka olduğunun farkına vardım!" yanıtını vermiş. Alaaddin'in anası da ellerini kaldırarak "Kötülük ırak olsun! Sen ne dedin, Alaaddin?" diye haykırmış. O da "Sen ne dediğimi çok iyi biliyorsun, ama kaygılanma! Gerçekte ben şahın kızı Bedrü'l-Büdur sultanı hamama girerken gördüm! Sırf onu görmekle güzelliğin ne demek olduğunu anladım! Ve artık elim ayağım kesildi! İşte bunun için huzursuzum ve babası sultandan evlilik sözü almadıkça kendime gelemem!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Alaaddin'in anası, oğlunun aklını kaçırdığını sanmış ve ona "Tanrı'nın adı üstüne olsun, oğlum! Aklını başına topla! Ah! Zavallı Alaaddin, kendi durumunu düşün de, bu çılgınlığı bırak!" demiş. Alaaddin "Ana, kesinlikle aklımı başıma toplamayacağım; çünkü, ben deli falan değilim. Ve senin sözlerin beni, şahın güzel kızı Sitti Bedrü'l-Büdur ile evlenmek fikrinden asla vazgeçiremez! Ve niyetim kesinlikle onu babasından istemektir!" diye yanıt vermiş. Kadın "Oğlum, kurbanın olayım! Böyle sözler söyleme, komşuların işitmemesi için de çok dikkat et! Yoksa gider, sözlerini sultanlara anlatırlar da çaresiz asılırsın! Ve zaten, sen gerçekten böylesine delice bir karar aldınsa, bunu yerine getirecek birini bulabileceğini düşünüyor musun?" demiş. O da "Böyle nazik bir görev için sen burada iken, başka kimi bulabilirim, anacağım? Ve de senden fazla kime güvenebilirim? Evet, kuşkusuz! Sultana gidip benim için bu evlenme istemini sen yapacaksın!" diye cevap vermiş. Kadın "Allah beni böylesine bir girişimden korusun, oğlum! Ben, senin gibi çılgınlığın sınırında değilim! Ah! Şimdi görüyorum ki, sen en yoksulundan bir terzinin oğlu ve kentin en cahili olduğunu,

senin anan olan benim de, asla pek soylu ya da tanınmış bir aileden olmadığımı unutmuşsun! Sen, babasının en güçlü şahların ve sultanların oğullarına bile vermediği kızını nasıl bir cesaretle evlenmek için düşünüyorsun?" diye haykırmış. Alaaddin bir an için sessiz kalmış; sonra "Bil ki, ana, ben çok düşündüm ve senin bana söylediklerini aklımdan geçirdim; ama bu, sana açıkladığım kararı almaktan beni alıkoymadı; aksine! Bundan dolayı senden, eğer ben senin gerçekten oğlunsam ve beni seviyorsan, senden istediğim hizmeti bana sağlarsın! Yoksa, ölümü yaşamaya yeğlerim! Ve hiç kuşkun olmasın ki, beni yakında yitirirsin! Bir kez daha, güzel anacığım, hatırla ki, ben senin oğlun Alaaddin'im!" diye yanıt vermiş.

Oğlunun bu sözlerini işiten ana, hıçkırıklar koparmış ve gözyaşları arasında "Oğlum, evet, kuşkusuz! Ben senin ananım, sen de benim canımın çekirdeği, biricik evladımsın! Ve benim en candan arzum, her zaman, seni bir gün evlenmiş ve ölmeden önce mutlu olduğunu görerek sevinmektir! Sen de eğer evlenmek istiyorsan, hemen gidip bizim koşullarımızdaki kimseler arasından bir eş bulurum! Yine de eğer sana senin hakkında bilgi edinmek üzere, yaptığın meslek, elde ettiğin kazanç ve maliki bulunduğun mal ve topraklar hakkında soru sorarlarsa ne diyebileceğimi bilmeliyim! Bu da beni çok tedirgin ediyor! Ama eğer, bizim gibi basit koşullu kimseleri değil de, hükümdarın biricik kızı Bedrü'l-Büdur'u istemek söz konusu ise, bu iş nasıl olacak? Haydi, oğlum! Bir an için alçak gönülle düşün! Sultanımızın iyi yürekli olduğunu ve hiçbir uyruğunu davasında gerekli adaleti göstermeden yanından uzaklaştırmadığını bilirim! Yine de bilirim ki, aşırı cömerttir. Göze çarpan herhangi bir eylemle, bir yiğitlik gösterisiyle ve yapılmış büyük ya da küçük bir hizmetle lütuflarına layık olandan hiçbir zaman ödüllerini esirgemez! Ama, sen, bana söyleyebilir misin, bugüne kadar göze batar ne gibi bir şey yaptın, sana bağışlanmasını istediğin bu eşsiz lütfa layık olabilmek için hangi unvanları edindin? Ve dahası, tüm lütuf dileyenlerin, sadık bir kul olarak hükümdarına saygı anlamında sunacağı armağanlar nerede?" demiş. Alaaddin "Doğru! Eğer ruhumun bunca istediği şeyi elde etmek için armağan söz konusu ise, pekâlâ! Sanırım ki dünyada hiç kimse bu konuda

benimle boy ölçüşemez! Gerçekten bil ki anacağım, yeraltı bahçesinden getirdiğim ve sadece hiç bir değeri olmayan ve küçük çocukların oynamalarına yarar cam toparlaklar sandığım türlü renklerden meyveler, dünyada hiçbir hükümdarın benzerlerine sahip olmadığı değer biçilmez taşlardır. Sen kendin bile, bu tür şeyler konusunda pek tecrüben olmadığı halde, bunu anlayabilirsin! Bunun için bana mutfaktan onları içine alacak kadar büyük bir porselen tepsi getirmen yetecektir; o zaman onların harika etkisini göreceksin...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Bunun için bana mutfaktan onları içine alacak kadar büyük bir porselen tepsi getirmen yetecektir; o zaman onların harika etkisini göreceksin!" diye yanıt vermiş.

Alaaddin'in anası da, bütün bu işittiklerinden çok şaşırmış olmakla birlikte, mutfaktan tertemiz büyük bir porselen tepsi getirip oğluna vermiş. Söz konusu meyveleri zaten getirmiş bulunan Alaaddin de, çeşitli renklerini, şekillerini ve türlerini hesaba katarak, bunları büyük bir sanatla porselen tepsinin içine dizmiş. Ve bu işi bitirince, anasının bakışlarına sunmuş; onların güzelliği kadar parlaklığıyla da kadının gözleri tümüyle kamaşmış; ve parlak taşlar görmeye alışkın olmadığı halde "Ya Allah! Bu ne harika!" diye haykırmaktan kendini alıkoyamamış. Ve bir an için, kamaşan gözlerini kapamak zorunda kalmış. Ve sonunda "Şimdi anlıyorum ki, oğlum, armağan, sultanın hoşuna gidecektir! Gerçekten öyle! Ama güçlük burada değil! Benim yapacağım girişimde! Çünkü hissediyorum ki, sultanın huzuruna çıkınca, yüceliği karşısında dayanamayacağım; ve dilim bağlanmış gibi hareketsiz kalacak; belki de heyecandan ve zihin karmaşasından düşüp bayılacağım! Senin arzu dolu ruhuna doyum sağlamak için kendime işkence etmeye dayansam ve sultandan kızı Bedrü'l-Büdur ile ilgili istemde bulunsam bile, ne olacak? Evet, ne olacak dersin? Sanırım ki oğlum, ya beni deli yerine koyacak ve saraydan kovacak ya da böylesi bir

istemden dolayı kızarak ikimizi de korkunç biçimde cezalandıracak! Bunun tersini ve sultanın dileğini hoş karşılayacağını düşünüyorsan, yine de bana senin durumunu ve koşullarını soracaktır. Ve bana 'Evet! Bu armağan gerçekten güzel, hatun! Ama sen kimsin? Ve oğlun Alaaddin kimdir? Ve ne iş görür? Babası kimdir? Ve kazancı nedir? Ve *şu soru ve bu soru!*' derse, o zaman ben de senin hiçbir meslek tutmadığını ve babanın çarşı terzilerinden yoksul biri olduğunu söylemek zorunda kalacağım!" diye haykırmış. Ama Alaaddin "Ana, kaygılanma! Porselen tepside meyveler gibi sıralanmış bu harika taşları görünce sultanın böylesi soruları sorması imkânsızdır! Dolayısıyla korkma ve olmayacak şeyler için kafanı yorma! Aksine, sadece ayağa kalk ve içindekilerle birlikte tepsiyi kendisine sun ve benim için evlenmek üzere kızı Bedrü'l-Büdur'u kendisinden iste! Ve bunca kolay ve basit bir iş üzerinde fikirlerini yoğunlaştırma! Eğer başarıdan yana hâlâ kuşkuluysan, gerçekte, elimde benim için her tür mesleğin ve kazanç sağlamanın yerini tutacak sihirli bir lamba bulunduğunu da unutma!" diye yanıt vermiş.

Ve anasına karşı öylesine ateşli ve öylesine güvenli bir şekilde konuşmayı sürdürmüş ki, sonunda onu tam anlamıyla inandırmış; ve en güzel giysilerini giymesi için onu sıkıştırmış; porselen tepsiyi de eline vermiş; kadın da onu dört köşesinden katlayarak bir bohçaya sarmış. Ve evden çıkıp sultanın sarayına doğru yönelmiş. Ve diğer dilek sahipleriyle birlikte kabul salonuna alınmış. Ve hemen ilk sırada yer almış; kollarını kavuşturmuş ve en derin bir saygıyla gözlerini yere indirmiş bulunanlar arasında alçakgönüllü bir tavır takınarak yer almış. Sultan, kendisini izleyen vezirleri, emirleri ve muhafızlarıyla birlikte içeri girince, Divan'ın oturumu açılmış. Ve sultanın Reisü'l-Küttab'ı[1] dilek sahiplerini başvuru sıralarına göre, birbirinin ardında adlarıyla çağırmaya başlamış. Ve oturum sürdükçe, işler üzerinde hüküm verilmiş. Dilekçiler ayrılmışlar, zamanın tükenmesinden dolayı ötekiler dinlenememişler. Alaaddin'in anası da bu sonuncular arasındaymış.

O da oturumun bittiğini ve vezirleri kendisini izleyerek sultanın da çekildiğini görünce, kendisinin de çekip gitmekten başka

1 *Reisü'l-Küttab*: Yazmanların (kâtiplerin) başı (Â.Ş.O.)

yapacak işi olmadığını anlamış. Saraydan çıkıp evine dönmüş. Sabırsızlığından dolayı kapıda beklemekte olan Alaaddin de, porselen tepsiyi hâlâ elinde taşıyarak onun geri döndüğünü görmüş; çok heyecanlanmış ve çok şaşırmış; bir felaketten ya da uğursuz bir haber alacağından korkarak ona sokakta herhangi bir soru sormak istememiş; ve hemen kadını içeri çekerek sapsarı bir yüzle heyecandan ağzını açamadığı için gözleriyle ve işaretle ne olduğunu sormuş. Zavallı kadın da, olup biteni ona anlatmış ve "Bu defalık anamı bağışlaman gerek, oğlum, çünkü ben saraylara hiç alışkın değilim; ve sultanın görünümü öylesine zihnimi karıştırdı ki, dileğimi bildirmek üzere ileri çıkamadım. Ama yarın, Tanrı isterse, saraya döneceğim ve bu kez gerektiğinden çok cesaretim olacak!" diye eklemiş. Alaaddin yine de tüm sabırsızlığına karşın, anasının ellerindeki porselen tepsinin geri dönmesinde daha ağır bir nedenin bulunmadığını öğrenmekle mutlulanmış. Ve hatta bu güç girişimin kazasız belasız ve anası ve kendisi için kötü sonuçlara ulaşmadan atlatılmış olmasına sevinmiş. Ve gecikmenin onarılabileceği düşüncesiyle teselli bulmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Gerçekten, ertesi gün anası, taşlardan oluşan armağanları içeren bohçanın dört köşesinden tutarak saraya gitmiş. Ve utangaçlığı yenerek istemde bulunmaya karar vermiş. Divan'a girmiş ve sultanın önünde ilk sırada yer almış. Ama, ilk kez olduğu gibi, bir adım daha ileri geçememiş ve de yazmanların başının dikkatini çekememiş. Ve sonuç alamadan oturum kapanmış; o da, başı eğik, Alaaddin'e girişiminin başarısızlığını anlatmak üzere eve dönmüş; ama ona bir dahaki sefere başarı sağlayacağını vaaddetmiş. Ve Alaaddin, anasını cesaret noksanlığından ve direngenlikten yoksun bulunmasından dolayı paylayarak biraz daha sabretmek zorunda kalmış. Ama bu, pek o kadar işe yaramamış; çünkü zavallı kadın art arda altı gün porselen tepsi ile sarayda bulunmuş ve sultanın karşısında yer almışsa da, ilk

kezinde olduğundan fazla cesaret gösterememiş ve başarı sağlayamamış. Ve eğer sultanın kendisi, sonunda, Divan'ın her oturumunda, onun hep ön sırada yer aldığının farkına varıp gelişinin nedeni üstüne bilgi almak istemeseymiş, kuşkusuz, belki de yüz kez daha gidip aynı şekilde sonuç alamadan geri dönecek; Alaaddin de umutsuzluk ve sabırsızlıktan ölüp gidecekmiş Gerçekten, yedinci gün, Divan'dan sonra, sultan vezirine dönüp ona "Elinde bohçaya sarılmış bir şey tutan şu kadına bak! Günlerden beri düzenli şekilde Divan'a geliyor ve hiçbir şey dilemeden kımıltısız öylece duruyor. Bana onun burada ne yaptığını ve de ne arzu ettiğini söyleyebilir misin?" demiş. Alaaddin'in anasını hiç tanımayan büyük vezir de soruyu yanıtsız bırakmamak için, sultana "Efendim, bu yaşlı kadın, öteki yaşlı kadınlar gibi Divan'a sadece önemsiz şeyler istemek için gelenlerdendir. Hiç kuşku yok ki, bu da kendisine, örneğin çürük arpa satıldığından ya da kendisine hakaret etmiş olan komşusundan veya kocasının kendisini dövdüğünden şikâyete gelmiştir!" demiş. Ama sultan bu açıklamayla asla yetinmek istemediğinden vezire "Yine de bu zavallı kadını sorgulamak istiyorum. Ötekilerle birlikte çekilip gitmeden, söyle de gelsin!" demiş. Vezir de elini alnına götürerek işitip itaat ettiğini söylemiş. Ve Alaaddin'in anasına doğru birkaç adım atıp eliyle gelmesi için işaret etmiş. Zavallı kadın da titremeler içinde, tahtın ayak ucuna kadar ilerlemiş; daha çok saygı göstermek için, öteki dilek sahiplerini yaparken gördüğü gibi eğilmek isterken düşüp sultanın önünde yeri öpmüş. Ve büyük vezir yaklaşıp omzuna dokunup ayağa kalkmasına yardım edesiye kadar bu durumda kalmış. Ve heyecan içinde ayağa kalkmış. Sultan ona "Ey hatun, görüyorum ki, günlerdir Divan'a geliyorsun ve hiçbir şey istemeden öylece dikilip duruyorsun. Şimdi buraya seni getiren nedeni ve ne istediğini söyle de sana adalet sağlayayım!" demiş. Alaaddin'in anası, sultanın iyilik dolu sesinden yüreklenerek "Tanrı kutsamasını sultanımız efendimizin başından eksik etmesin! Hizmetçine gelince, ey zamanın şahı, sana dileğini bildirmeden önce, kendisine güvenlik sözü bağışlanmasını diler; yoksa, dileğimin kendisine garip ya da tuhaf gelerek sultanın kulağını incitmekten korkarım!" demiş. İyi ve yüce ruhlu bin insan olan sultan, ona çabucak güven sözü vermiş. Hatta kadının

kendisiyle özgürce konuşabilmesi için Divan'ın tümüyle boşaltılması için emir vermiş. Ve yanında büyük vezirinden başka kimse bırakmamış. Sonra ona dönüp "Tanrı'nın güvenliği üstüne olsun, şimdi konuşabilirsin, ey hatun!" demiş. Sultanın sevecen davranışı karşısında tüm korkusu dağılmış bulunan Alaaddin'in anası "Sultanımızdan aynı şekilde istemimi uygunsuz ve sözlerimi olağandışı gözüpek bulacak olursa, peşinen bağışlanma dilerim!" diye yanıt vermiş. Sultan da, gittikçe daha fazla kafası karışarak "Çabucak ve çekinmeden konuş ey hatun! Tanrı'nın bağışlaması senin üzerine olsun ve söyleyip dileyebileceğin her şeyi lütfuyla karşılasın!" demiş.

O zaman Alaaddin'in anası, tahtın önünde bir kez daha saygı duruşunda bulunduktan ve sultan için Yüceler Yücesinden tüm kutsamaları ve lütufları diledikten sonra, tellalların Sitti Bedrü'l-Büdur'un mevkibine yol açmak üzere çarşıda bulunanların evlerine çekilmesi için buyruk tebliğ etiklerini duyduğu andan başlayarak oğlunun başına gelenleri anlatmaya koyulmuş. Ve oğlu Alaaddin'in, eğer sultanla evlenmezse, kendini öldüreceğinden söz ettiğini de ekleyerek içinde bulunduğu durumu anlatmakta kusur etmemiş. Ve öyküyü bütün ayrıntılarıyla, başından sonuna kadar ona anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok. Sonra da, konuşmasını bitirerek başını eğmiş ve büyük bir şaşkınlığın pençesinde "Ey zamanın şahı, oğlumun çılgınlığından ötürü yüce kişiliğinden bana da kızmamanı ve ana yüreğinin dayanmazlığıyla böyle garip bir dileği sana aktarmak için gelişiminden dolayı beni mazur tutmanı yalvarmaktan yapacak başka şey kalmadı!" diye eklemiş.

Sultan, onun bu söylediklerini büyük bir dikkatle dinledikten sonra adil ve iyi niyetli olduğundan Alaaddin'in anasını sustuğunu görünce, dileğinden dolayı onu küçümsemekten uzak, iyilikle dolu gülmeye başlamış ve ona "Ey zavallı, peki, dört ucundan tuttuğun şu bohçada ne taşıyorsun?...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

... İyilikle dolu, gülmeye başlamış ve "Ey zavallı, peki, dört ucundan tuttuğun şu torbada ne taşıyorsun?" demiş.

O zaman Alaaddin'in anası, torbayı açmış ve tek bir sözcük söylemeksizin, içinde meyve şeklinde değerli taşların bulunduğu porselen tepsiyi sultana sunmuş. Ve birdenbire tüm Divan, sanki meşaleler ve avizelerle aydınlanmışçasına, onların ışıltısıyla aydınlanmış. Parıltılarından sultanın da gözleri kamaşmış ve güzllikleriyle şaşırıp kalmış. Sonra porselen tepsiyi yaşlı kadının elinden almış; ve birbiri ardından, parmaklarının arasına alarak, bu harika mücevherleri incelemiş. Ve onlara hayranlık içinde bakarak ve onları yoklayarak uzun süre oyalanmş. Sonra, büyük vezirine dönerek "Başımın selameti adına, vezirim, bunlar ne güzel şeyler böyle! Ve bu meyveler ne harika! Bunlar gibisini yaşamında hiç gördün ya da yeryüzünde böyle hayranlık verici şeylerin varlığından söz edildiğini hiç duydun mu? Söyle bana!" diye haykırarak sözünü tamamlamış. Vezir de "Gerçekten, ey zamanın şahı, böylesine harika şeyleri ne gördüm ne de sözünün edildiğini duydum! Kuşkusuz, bu taşlar kendi türünde eşsizdir! Ve şahımızın hazinesindeki en değerli mücevherler bir araya gelse, bu meyvelerin en küçüğünün değerini karşılamaz, bence!" diye yanıt vermiş. Şah da "Ey vezirim, genç Alaaddin anasıyla bana bu denli güzel bir armağan gönderdiğine göre, hiç kuşkusuz, herhangi bir şahın oğlundan çok, kızım Bedrü'l-Büdur ile evlenmek isteminin kabul edildiğini görmeye layıktır, öyle değil mi?" demiş.

Şahın bu beklemediği sorusunu duyunca vezirin birdenbire rengi solmuş ve dili tutulup kederlenmiş! Çünkü sultan ona, kızını, küçük yaştan beri sevdasıyla yanıp tutuşan oğlundan başkasına vermeyeceğine çoktan söz vermiş bulunuyormuş. Ve de uzun bir şaşkınlık, heyecan ve suskunluk geçirdikten sonra, çok hüzünlü bir sesle "Evet, ey zamanın şahı! Ama yüce şahım, sultanı kölesinin oğluna vermeyi vaat ettiğini galiba unutuyor! Bu durumda, bilinmez birinin sana sunduğu bu armağan gerçekten hoşuna gittiyse, bana sadece üç aylık bir süre tanımanı; bu sürede benim de oğlum adına başlık olarak bundan güzel bir armağan bulmaya çalışmama olanak sağlamanı diliyorum şahımız!" demiş.

Değerli taşlar ve mücevherler hakkındaki bilgisine dayanarak, yeryüzündeki hiç kimsenin, yakından uzaktan, kendi türlerinden eşsiz olan bu taşlar gibi bir armağan bulamayacağını çok iyi bilen şah, ne kadar yersiz de olsa, istediği lütfu reddederek vezirini kırmak istemediğinden, ona, "Kuşkusuz, ey vezirim! İstediğin süreyi sana tanıyorum. Ama bil ki, bu üç ay bittiğinde, oğlun adına, kızımın başlığı olarak, bundan daha değerli ya da sadece bu iyi yürekli kadının oğlu Alaaddin adına bana önerdiği armağana eşit bir sunuda bulunursan, senin hayırla ve sadakatle verdiğin hizmetlerden ötürü, oğlun için elimden geleni yaparım!" diye yanıt vermiş. Sonra Alaaddin'in anasına dönerek ona, son derece sevecenlikle "Ey Alaaddin'in anası, oğlunun yanına tüm neşenle ve gönül rahatlığıyla dönebilirsin; ve ona isteminin kabul edildiğini ve kızımın bundan böyle onun sözlüsü olduğunu söyleyebilirsin! Ama yine de ona, evlenmenin sadece üç ay geçtikten sonra yapılabileceğini, böylece bana ve kızıma çeyiz hazırlamak ve bir sultan kızına yaraşır eşyaları sağlamak için zaman gerektiğini söyle!" demiş.

Alaaddin'in anası da, son kertede heyecanlı, kollarını gökyüzüne kaldırmış ve sultanın refahı ve ömrünün uzun olması için duada bulunmuş ve hemen izin alarak, saraydan çıkınca, seviçten uçar gibi evine gitmiş. Ve daha içeri girer girmez, Alaaddin onun yüzünün mutluluktan aydınlanmış bulunduğunu görmüş ve ona doğru koşarak heyecanla "Pekâlâ, anacığım, yaşamam mı, yoksa ölmem mi gerek?" diye sormuş. Zavallı kadın da yorgunluktan tükenmiş, ilkin divana oturmakla ve yüzünden peçesini çıkarmakla işe girişmiş ve "Sana iyi haberler getirdim Alaaddin! Sultanın kızı bundan böyle senin sözlündür! Ve armağanın, senin düşündüğün gibi, neşe ve memnunlukla karşılandı! Yalnız, Bedrü'l-Büdur ile evlenmen ancak üç ay sonra mümkün olacak! Ve bu gecikmeye büyük vezir neden oldu; sakallı uğursuz, şahla gizlice konuşup, hangi nedenlerle olduğunu bilmiyorum ama, düğünün geri bırakılmasını sağladı. Ama inşallah! Sonu iyi gelecektir! Ve senin arzun, tüm öngörülerin ötesinde yerine gelecektir, oğlum!" demiş. Sonra da "Bu büyük vezire gelince, oğlum, Allah onu kahretsin ve daha da kötü etsin! Çünkü şahın kulağına söyleyebileceği şeyler kafamı çok kurcalıyor! O olmasa,

besbelli ki düğün bugün ya da yarın olabilirdi; çünkü şah, porselen tepside sunduğum mücevher halindeki meyvelerden çok hoşlanmıştı!" diye eklemiş.

Sonra, durmaksızın ve soluk almaksızın, oğluna, Divan'a girmesinden başlayarak oradan çıkıncaya kadar tüm olup bitenleri anlatmış ve "Allah muzaffer sultanımızın yaşamını esirgesin ve seni bekleyen mutluluğu korusun, oğlum Alaaddin...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz ellinci gece olunca, demiş ki:*

"Allah muzaffer sultanımızın yaşamını esirgesin ve seni bekleyen mutluluğu korusun, oğlum Alaaddin!" diyerek sözünü tamamlamış.

Ve Alaaddin, anasının kendisine anlattıklarını işiterek rahatlık ve memnunluktan sıçramış durmuş ve "Evimize lütuflarını yağdırdığı ve büyük şahların ardılı soylu bir sultanı senin kızın yaptığı için Tanrı'ya övgüler olsun, anacığım!" diye haykırmış. Anası da onu sevecenlikle kucaklamış ve her türlü mutluluk dilemiş ve babası olan terzi kocasının yaşayıp bu talihi ve bir zamanların haytası oğlunun bahtındaki bu açılışı görmek için orada bulunamadığını düşünerek ağlamış.

Ve o günden başlayarak, üç ay sonra vaat edilen mutluluktan onları ayıran saattleri büyük bir sabırsızlıkla saymaya koyulmuşlar. Kendi aralarında tasarladıklarını, şenlikleri ve daha dün kendileri sefalet içinde başkalarına muhtaç iken, şimdi yoksullara dağıtacakları sadakaları ve Kısmet Dağıtıcı'nın gözünde hiç kuşkusuz en geçerli şeyin cömertlik olduğunu düşünerek konuşmalarını sürdürmüşler.

Ve iki ay böylece geçmiş. Düğünden önce gerekli alışverişi yapmak için her gün evden çıkan Alaaddin'in anası, bir sabah yine çarşıya gitmiş; irili ufaklı binbir alışveriş yaparak dükkândan dükkâna girmiş; ve oraya ulaştığı sırada daha önce gözüne çarpmayan bir şey görmüş. Gerçekten, bütün dükkânların süslenmiş ve yapraklarla, fenerlerle, çok renkli kurdelelerle caddenin bir başından öbürüne donanmış olduğunu fark etmiş. Ve

tüm dükkâncıların, müşterilerin ve çarşı halkının, zenginler gibi yoksullar da dahil büyük sevinç gösterilerinde bulunduklarını ve bütün yolların, merasim giysilerini giymiş, harika şekilde koşumlanmış atlarına binmiş saray görevlileriyle dolup taştığını ve herkesin alışılmadık bir süratle gidip geldiğini görmüş. O da acele edip azık sağladığı yağ tacirine halkın hangi şenliği böyle sevinçle kutlamakta olduğunu ve bütün bu gösterilerin ne olduğunu sormuş. Yağ taciri de, böylesi bir sorudan çok alınarak ona ters ters bakmış; ve "Vallahi, sen galiba benimle alay ediyorsun! Yoksa vezirin büyük oğlunun şahın kızı Bedrü'l-Budur ile evlenmekte olduğunu bilmemek için yabancı olman gerek! Şu saat tam da sultanın hamamdan çıktığı saattir! Ve bütün bu yaldızlara bürünmüş atlılar, onu saraya götürmek için gelerek alay oluşturacak muhafızlardır!" diye yanıt vermiş.

Alaaddin'in anası, yağ tacirinin bu sözlerini işitince, daha fazla bir şey öğrenmek istememiş; şaşkın ve ağlamaklı, dükkânlardan yapacağı alışverişi unutarak çarşılar boyunca koşmaya koyulmuş ve eve gelince, soluk soluğa kendini divanın üzerine atmış; tek bir söz bile söylemeksizin bir süre orada kalmış. Konuşabilecek bir duruma gelince de koşup gelen Alaaddin'e "Ah, çocuğum, talih sana doğru kitabının kötü sayfasını çevirdi! Ve işte her şey mahvoldu; ve üzerine doğru yürüdüğün mutluluk, daha gerçekleşmeden yitip gitti!" demiş. Alaaddin de, anasını içinde gördüğü durumdan ve duyduğu sözlerden çok korkarak, ona "Bunca kötü olacak ne oldu ki, ana? Çabucak bana söyle!" diye sormuş. O da "Ne yazık ki, oğlum, sultan bize verdiği sözü unuttu! Ve tam da bugün kızı Bedrü'l-Budur'u korktuğum gibi vezirin oğlu olan şu katran suratlı uğursuzla evlendiriyormuş! Ve tüm kent, bütün şenliklerde olduğu gibi bu akşamki düğün için süslenmiş!" demiş. Alaaddin, bu haberi işiterek ateşinin tepesine çıktığını ve kanının hızla akmaya başladığını duyumsamış. Bir an sanki düşmüş de ansızın ölmüş gibi, şaşıp ağzı açık kalmış. Ama sahip olduğu ve kendisi için şimdi her zamandan fazla büyük yararı dokunacak sihirli lambayı düşünerek kendine gelmekte gecikmemiş. Ve anasına doğru dönerek, çok sakin bir sesle, ona "Yaşamın üzerine yemin ederim ki ana, vezirin oğlu bu gece benim yerime kendine vaat ettiği tüm zevkleri tadamayacak! Bu

konuda hiç kaygılanma ve daha fazla gecikmeksizin, ayağa kalk ve yiyecek bir şeyler hazırla! Sonra Yüceler Yücesi Tanrı'nın yardımıyla bize yapacak ne kaldığına bakarız!" demiş.

Alaaddin'in anası, bunu duyunca ayağa kalkmış ve Alaaddin'in büyük bir iştahla yediği yemeği hazırlamış. Yemekten hemen sonra odasına çekilirken Alaaddin "Yalnız kalmak ve rahatsız edilmemek istiyorum!" demiş. Ve odasının kapısını anahtarla kilitleyerek sakladığı yerden sihirli lambayı çıkarmış. Eline alıp bildik yerden sürtmeye başlamış. Ve o anda, lambanın kölesi olan ifrit önünde belirmiş ve ona "Önünde saygıyla eğilen kölen işte karşında! Söyle ne dilersin? Ben lambanın hizmetkârıyım! Havada uçar, karada sürünür, buyruğunu yerine getiririm!" demiş. Alaaddin de ona "Beni iyi dinle, ey lambanın hizmetkârı! Çünkü şimdi bana yiyecek içecek getirmen söz konusu değil; çok başka önemli bir iş için hizmet etmen gerekiyor! Bil ki sultan aslında mücevher meyveleri armağan olarak aldıktan sonra kızı, şu harika Bedrü'l-Büdur'u benimle evlendirmeye söz vermişti. Düğün yapmak için de üç aylık bir süre istemişti. Şimdi sözünü unuttu ve kendisine sunduğum armağanı geri vermeyi düşünmeden, kızını vezirin oğluyla evlendiriyor! Oysa, işlerin böyle olmaması gerek! Senden tasarımda bana yardımcı olmanı diliyorum!" demiş. İfrit "Söyle efendim Alaaddin! Bana bunca açıklama yapmana da gerek yok! Emir buyur, itaat edeyim!" demiş. Alaaddin "Öyleyse bu akşam, iki yeni evli düğün yatağına girdiklerinde, sadece birbirlerine dokunacak kadar bile zaman kalmadan, onları yataklarıyla birlikte kaldırıp buraya getireceksin; ondan sonra yapılacak iş bana kalıyor!" diye yanıt vermiş. Ve lambanın ifriti elini alnına götürmüş ve "İşittim ve itaat ettim!" demiş ve gözden kaybolmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:*

Ve lambanın ifriti elini alnına götürmüş ve "İşittim ve itaat ettim!" demiş ve gözden kaybolmuş. Alaaddin de gidip anasını bulmuş ve onun yanına oturmuş ve sanki sultanın kızının evlenmesi hiç olmamış gibi bununla zihin yormayarak birlikte

şu ya da bu şeylerden konuşmaya koyulmuşlar. Ve akşam olunca, anasını gidip yatsın diye özgür bırakmış, kendisi de odasına çekilip kapıyı anahtarlarla kapamış; ve ifritin gelmesini beklemeye başlamış. Ve işte onun durumu böyle imiş.

Büyük vezirin oğlunun düğününe gelince, o da şöyle! Şenlik, düğün ve şölenler; tebrikler ve eğlenceler sona erince, yeni evliler, baş haremağasının ardına düşerek gerdek odasına girmişler. Ve baş haremağası çekilmekte ve ardından kapıyı kapamakta ivedilik göstermiş. Ve yeni damat, soyunup perdeleri çekerek uzanmak üzere yatağa girmiş; sultanın kızının gelmesini beklemeye başlamış. O da annesi ve nedimeleriyle birlikte gelmekte gecikmemiş. Onu soymuşlar ve sadece ipek gömleğiyle bırakmışlar ve saçlarını çözmüşler; sonra bu koşullarda âdet olduğu gibi, yeni gelin pek çok direnir gibi görünüp ellerinden kurtulmak istercesine kıvranıp dururken, kızı zorla gerdek yatağına yatırmaya götürmüşler. Sonunda onu yatağa yatırınca, daha önce orada yatıp uzanmış olan vezirin oğluna bakmamaya gayret ederek, işin hayırla görülmesini dileyip hep birlikte çekilmişler. En sonra dışarı çıkan ana da, âdet gereğince, derinden derine iç çekerek ardından kapıyı kapatmış.

İki yeni evli yalnız kalır kalmaz, en küçük bir okşayışla birbirlerine dokunmaya zaman bulmadan önce, başlarına ne geldiğini anlayamadan, yataklarıyla birlikte havaya kaldırıldıklarını duyumsamışlar. Ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen zamanda, saraydan dışarıya taşınıldıklarını ve aslında Alaaddin'in odasından başka bir yer olmayan tanımadıkları bir yere götürüldüklerini görmüşler. Ve korkuya kapıldıkları sırada, ifrit gelip Alaaddin'in önünde eğilmiş ve ona "Efendim, buyruğun yerine geldi! Ve başka yapılacak işler için buyruğunu yerine getirmek üzere bekliyorum!" demiş. Alaaddin de ona "Sadece genç pezevengi alıp sabaha kadar aptesanede kapalı tutmanı istiyorum! Ve yarın sabah, gel de emirlerimi al!" diye yanıt vermiş. Ecinni de duyup itaat ettiğini söyleyerek vezirin oğlunu şiddetle yerinden kaldırıp başını deliğe sokarak onu aptesaneye kapamış; ve üzerine soğuk bir soluk üfleyip bulunduğu durumda bir odun parçası gibi kıpırtısız bırakarak emri yerine getirmiş. Onun durumu böyleymiş.

Alaaddin'e gelince, Bedrü'l-Büdur ile yalnız başına kalınca, ona duyduğu büyük aşka karşın, durumu kötüye kullanmayı bir an bile düşünmemiş. Önünde eğilerek elini kalbine bastırmış ve utkulu bir sesle "Ey sultan, bil ki, burada, babanın sarayında olduğundan daha fazla güven içindesin! Tanımadığın bu yerde bulunuyorsan, bunun nedeni sadece babanın vezirinin oğlu olan şu genç sersemin okşayışlarıyla karşı karşıya kalmaman içindir! Ve ben, seninle evlenmek için kendisine söz verilen kimse olduğum halde, zamanı gelmeden ve Kitap'ın ve Sünnet'in kavlince benim yasal eşim olmadan önce sana dokunmaktan sakınacağım!" demiş.

Alaaddin'in bu sözlerine sultan ilkin hiç yanıt verememiş; çünkü çok heyecanlı imiş, ayrıca babasının verdiği sözden ve işin tüm özelliklerinden haberi yokmuş. Ve ne diyeceğini bilmeden, birçok gözyaşı dökmekle yetinmiş. Alaaddin de, onun hakkında hiçbir kötü niyeti olmadığını kanıtlamak ve onu yatıştırmak için tüm giysileriyle yatağa, daha önce vezirin oğlunu işgal ettiği yere uzanıp çıplak kılıcını kızla kendi arasına yatırmış; bununla, parmağının ucuyla bile ona dokunmaktansa ölmeyi yeğlediğini kıza göstermek istemiş. Hatta, gözü herhangi bir yerine değip kız sıkılmasın diye, arkasını sultana dönerek yatmış. Ve artık o kadar arzuladığı Bedrü'l-Büdur'un varlığıyla kafasını yormadan, sakince sanki bekâr yatağında yalnız yatıyormuşçasına uyumuş.

Sultanın kızına gelince, bunca garip olan bu serüvenin verdiği heyecan ve kendini içinde bulunduğu durum ve ruhunu tedirgin eden karmakarışık düşüncelerle öylesine korkmuş ve şaşırmış ki bütün gece uyuyamamış. Ama kuşkusuz, başı deliğe dönük olarak aptesanede bulunan, üzerine kıpırdanmaması için ecininin üflediği soluk yüzünden hiç kıpırdayamayan vezirin oğlu için, pek kaygı duymamış. Ne olursa olsun gerdeğe girilen ilk gece için, iki yeni evlinin bahtının çok üzücü ve çok uğursuz olduğu kesinmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş*

*Ama yedi yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:*

...iki yeni evlinin bahtının gerdeğe girilen ilk gece için, çok üzücü ve çok uğursuz olduğu kesinmiş.

Ertesi sabah, Alaaddin'in, lambayı yeniden ovuşturmasına gerek kalmadan, ifrit, kendisine verilmiş olan buyruğa göre, kendiliğinden lambanın sahibini uyandırmaya gelmiş. Ve Alaaddin uyanmakta gecikince, onu görme yetisi olmayan sultanı korkutan haykırışlar koparmış. Alaaddin gözlerini açmış; ve ifriti tanır tanımaz, sultanın yanında yatmakta olduğu yerden kalkmış ve sesini ifritten başkası duymasın diye biraz uzaklaşarak ona "Çabuk git, vezirin oğlunu aptesaneden çıkar; ve onu getirip daha önce uzandığı yere yatır! Sonra ikisini birden sultanın sarayına, onları alıp getirdiğin yere götür. Ve özellikle, birbirlerini okşamalarını, hatta dokunmalarını engellemek için onları gözden uzak tutma!" demiş. Lambanın ifriti de, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş. Ve ilkin giderek dondurduğu genç adamı apteshaneden çekip almış ve yatağa, sultanın yanına yatırmış ve hemen göz açıp kapayacak kadar bir zaman geçmemişken, başlarına geleni görüp anlayamadan ve nasıl bu kadar çabuklukla konut değiştirdiklerini bilemeden ikisini de sultanın sarayındaki gerdek odasına taşımış. Ve zaten bunun böyle olması da daha iyiymiş. Çünkü hiç kuşkusuz, lambanın hizmetkârı ürkütücü ecinninin görülmesi bile, onları korkutmuş imiş.

İfrit iki yeni evliyi saraydaki odalarına getirir getirmez, sultanla eşi, sultan kızlarının bu ilk geceyi nasıl geçirdiğini öğrenmek için merak etmekte olduklarından ve ona mutluluk ve zevkli ömür geçirme dileklerini bildirmek için sabah ziyaretlerini yapmışlar. Ve heyecan içinde, kızlarının yatağına yaklaşmışlar ve onu iki kaşının arasından öperek kendisine "Birleşmeniz kutlu olsun ey ciğer köşesi kızımız! Ve doğurganlığının bereketiyle ırkının utkusunu ve soyluluğunu devam ettirerek güzel ve ünlü ardılların sürüp gitsin! Ah! Söyle bize, bu ilk geceyi nasıl geçirdin? Ve kocan sana nasıl davrandı?" demişler. Ve böylece konuştuktan sonra, onun yanıtını bekleyerek susmuşlar! Ve birdenbire onun kendilerine taze ve gülen bir yüz gösterecek yerde yaşlarla dolu iri gözlerle baktığını görmüşler.

Bunun üzerine kocasını sorgulamak istemişler ve onun yatakta yatmakta olduğunu sandıkları yana bakmışlarsa da ken-

disini görememişler; çünkü içeri girdikleri sırada damat yüzüne bulaşmış olan tüm pislikleri temizlemek için tam da o sırada odadan çıkmış bulunuyormuş. Oysa onlar, onun çiftleşmeden sonra yapılması âdet olan gusül abdestini almak için sarayın hamamına gittiğini sanmışlar. Yeniden kızlarından yana dönmüşler ve işaretle, bakışla ve de seslenerek, gözyaşlarının ve üzüntüsünün nedenini sormuşlar. Kız susmayı sürdürdüğünden, sadece ilk gecenin utangaçlığının onun konuşmasını engellediğini ve gözyaşlarının da koşullardan doğan yaşlar olduğunu sanmışlar ve sonradan konuya yeniden dönmek üzere bir süre için susmuşlar. Ama bu durum epeyce uzun sürüp genç kızın gözyaşlarının da arttığını görünce, sultan hanım artık daha fazla dayanamamış ve dargın bir sesle, kızına "Bak, kızım, bana ve babana artık cevap verir misin? Yoksa zaten epeyce uzamış olan bu durumu sürdürerek bizi uzun uzadıya merakta mı bırakacaksın? Ben de kızım, senin gibi ve senden önce yeni gelindim! Ama senin gibi şaşkın tavuk tavırlarını pek uzatmadan akıllıca durumu açıklamanın yolunu bulmuştum. Ve de fazladan, sen, bize borçlu olduğun saygıda, sorularımızı yanıtlamamayı sürdürerek, kusur etmektesin!" demiş.

Anasının bu sözlerinden canı sıkılan zavallı kız, aynı zamanda her yandan kuşatıldığından, sürdürdüğü sessizliğinden vazgeçmek zorunda kalmış; ve derin ve kederli bir soluk koyvererek "Babama ve anneme saygı göstermekte kusur ettimse Tanrı beni bağışlasın! Ama benim özrüm odur ki, bu gece başıma gelenlerle son derece tedirgin oldum, heyecanlandım ve çok şaşırdım!" demiş; ve sonra bir gece önce başına gelenlerin hepsini, olup bitenleri gerçekten olduğu gibi değil, ama sadece görüp kendi değerlendirdiği gibi anlatmaya başlamış. Ve nasıl daha kocası, vezirin oğlunun yanına uzanmak üzere yatağa girer girmez, altında yatağın sarsıldığını, nasıl göz açıp kapayasıya kadar gerdek odasından alınıp daha önce hiç görmediği bir eve götürüldüğünü, nasıl olduğunu bilemediği şekilde kocasının yanından ayrıldığını; sonra da yeniden yanına getirildiğini; ve sonra tüm gece boyunca onun yerini son derece saygılı, güzel ve çok nazik genç bir delkanlının aldığını ve ondan kesinlikle kötülüğe yol açacak bir davranış görmediğini ve kılıcını ikisinin

arasına koyarak ve yüzünü duvara çevirerek uyuduğunu; ve sonunda sabahleyin kocasının nasıl yatağa döndüğünü ve onunla birlikte yeniden saraydaki gerdeğe girdiği odaya taşındığını ve kocasının yüzünü kaplayan o bir dolu korkunç pislikten kurtulmak için nasıl oradan çabucak hamama koştuğunu anlatmış. "İşte tam o sırada sizin ikinizin bana günaydın demek ve benden haber almak üzere odaya girdiğinizi gördüm! Yazıklar olsun bana! Artık ölsem yeridir!" diye eklemiş. Ve böyle konuşarak ve kederli hıçkırıklar koparark başını yastıkların altına saklamış.

Sultanla eşi, kızları Bedrü'l-Büdur'un bu sözlerini duyunca, şaşırmış ve birbirine bakmışlar; ve kızlarının ilk kez bekâretinin giderilmek üzere incindiği bu gece yüzünden aklını kaçırmış olduğundan kuşku duymuşlar. Ve hiçbir sözüne inanmak istememişler; annesi de fısıldayan bir sesle ona...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Ve hiçbir sözüne inanmak istememişler; annesi de fısıldayan bir sesle ona "Kızım, bu işler her zaman böyle olur! Ama sen bunları kimseye söylememeye dikkat et; çünkü böyle şeylerin asla sözü edilmez! Çünkü bunları dinleyenler seni deli sanırlar! Haydi kalk ve artık kafanı bu konuyla yorma ve böylece bu kötü suratınla bugün sarayda senin onuruna verilecek ve yalnız kentimizde değil, ülkenin her yanında kırk gün, kırk gece sürecek şenlikleri berbat etme! Haydi kızım, memnun ol ve bu gecenin çeşitli olaylarını unut!" demiş.

Sonra hanım sultan nedimelerini çağırmış ve onları sultan kızının süslenmesiyle uğraşmakla görevlendirmiş; ve çok şaşırmış olan sultanla birlikte vezirin oğlu olan damatlarını aramaya çıkmışlar. Sonunda hamamdan dönerken ona rastlamışlar. Hanım sultan kızının anlattıklarını saptamış olmak için, perişan durumdaki genç adama geceleyin neler olup bittiğini sormaya başlamış. Ama o, başına gelenlerden hiç söz etmek istememiş ve karısının ana babası tarafından alaya alınıp reddedilirim korkusuyla tüm serüveni gizleyerek, sadece "Vallahi! Böyle garip tarzda

beni sorgulamanıza yol açacak ne geçebilir ki?" demekle yetinmiş. Sultan hanım, o zaman, gittikçe daha fazla, kızlarının kendilerine anlattığı her şeyin bir kâbusun etkisiyle olduğuna inanmış ve damadını fazla sıkıştırmamanın doğru olacağına inanmış ve ona "Her şeyin incinmeden ve acısız geçmiş olması dolayısıyla Tanrı'ya övgüler olsun! Senden karına çok sevecen olmanı dilerim oğlum, çünkü çok narindir o!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra onun yanından ayrılıp günün eğlence düzenlemelerini gözden geçirmek ve denetlemek üzere kendi dairesine geçmiş.

Sarayda olup bitenleri tasarlayabilen Alaaddin'e gelince, vezirin oğluna oynadığı harika oyunu düşünerek büyük zevk almış. Ama doyum sağlamak için bunu yeter bulmayıp rakibinin alçalmasından dolayı duyduğu zevkin sonuna kadar ulaşmak istemiş. Ve ona bu arada soluk alacak bir an bile bırakmamaya karar vermiş; ve gece olunca, lambasını eline almış ve onu sürtmüş. Ecinni karşısında belirince, daha önce söylediği sözleri aynen tekrarlamış. Alaadin de ona "Ey lambanın hizmetkârı, sultanın sarayına git! Yeni evlileri birlikte yatar gördüğün andan başlayarak yataklarıyla birlikte kaldır, bir gece önce yaptığın gibi buraya, benim yanıma getir!" demiş. Ecinni de, hemen buyruğu yerine getirmeye gitmiş. Ve Alaaddin'in odasına bırakmak üzere yüküyle birlikte geri dönmekte gecikmemiş; sonra da hemen vezirin oğlunu alıp başı çukura gelecek şekilde aptesaneye tıkmış. Alaaddin de çabucak boşalan yeri almış ve sultanın yanına uzanmış; ama ilk kez olduğu gibi aynı incelikle.. Va aralarına kılıcı koyduktan sonra, duvar tarafına dönmüş ve sakince uyumuş. Ertesi gün, olaylar tıpkı bir önceki gün gibi geçmiş; ifrit, Alaaddin'in buyruklarına uyarak soğuktan büzülmüş damadı, Bedrü'l-Büdur'un yanına yatırarak ikisini de yatakla birlikte sultanın sarayındaki gerdek odasına taşımış.

Sultan, her zamandan daha sabırsız, ikinci geceden sonra kızından haber almak üzere, tam o anda, bu kez tek başına, gerdek odasına ulaşmış; çünkü her şeyin üstünde, eşi hanım sultanın kötü davranacağından korkarak kızını kendi sorgulamayı yeğliyormuş. Ve vezirin oğlu, onuru kırılmanın sınırında, sultanın ayak seslerini duyunca, yataktan fırlamış ve elini yüzünü yıkamak için hamama koşmuş. Sultan da ilerleyip kızının

yatağına yaklaşmış; cibinliği açmış; ve kızını öptükten sonra, ona "Söyle bana, kızım! Umarım ki, bu gece, dün bize anlattığın o korkunç kâbusu, o ipe sapa gelmez olayları yaşamamışsındır! Haydi bakalım, bana bu geceyi nasıl geçirdiğini anlatabilecek misin görelim!" demiş. Ama sultanın kızı, yanıt verecek yerde, hıçkırıklar koparmış ve bütün bunlardan hiçbir şey anlamayan babasının öfkeli gözlerini görmemek için yüzünü elleriyle kapatmış. Babası, yatışması için ona zaman kazandırmak üzere, bir süre beklemiş; ama kız ağlamayı ve hıçkırmayı sürdürdüğünden, sonunda kendini hiddete kaptırmış ve kılıcını çekerek "Yaşamım üzerine yemin ederim ki eğer bana hemen gerçeği söylemezsen, başını omuzundan uçururum!" diye haykırmış.

O zaman sultanın zavallı kızı, iki kat korkarak gözyaşlarını dindirmek zorunda kalmış; ve kırık bir sesle "Sevgili babacığım, lütfen bana kızma! Şimdi beni sana karşı kışkırtan annem burada olmadığına göre, eğer beni dinlemek istersen, hiç kuşkusuz bağışlarsın ve bana acır ve tedirginlik ve korkudan ölmekten beni kurtarmak için önlem alırsın! Çünkü, hiç kuşkusuz, bu son gece olup biten korkunç şeyleri bir kez daha yaşarsam, yarın sabah beni yatağımda ölmüş bulursun! Ne olur bana acı babacığım, kulağın ve yüreğin acılarımı ve heyecanımı duysun...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"Ne olur bana acı babacığım, kulağın ve yüreğin acılarımı ve heyecanımı duysun!" demiş. Yüreği yufka olan sultan da, artık karısının kışkırtıcı varlığından da uzakta bulunduğu için, kızına doğru eğilmiş; ve onu öpüp okşayarak sevgili ruhunu yatıştırmış. Sonra da "Ve şimdi kızım, ruhunu ferah tut, gözyaşlarını da sil! Ve tüm güveninle babana olanca ayrıntılarıyla bu gece seni, bunca heyecan ve korkuya düşüren olayları anlat!" demiş. Kız da, başı babasının bağrında, hiçbir şeyi unutmadan, iki gecedir geçirmekte olduğu tüm can sıkıcı olayları ona anlatmış ve öyküsünü "Ve sonra sevgili babacığım, benim sözlerimi doğrulaması için vezirin oğlunu da sorgulasan iyi edersin!" diyerek tamamlamış.

Bu garip serüvenin öyküsünü işiten sultan da, şaşırmanın en ucuna ulaşmış ve kızının acısını paylaşmış; ve onu çok sevdiğinden gözlerinin yaşlarla ıslandığını duyumsamış. Ve ona "Kuşkusuz kızım, bu can sıkıcı olayların ortaya çıkmasına sadece ben neden oldum! Çünkü seni savunmaktan ve bu garip serüvenleri yaşamanı sakınmaktan aciz bir zavallıyla seni evlendirdim. Zira, gerçekte, bu evlenmeyle senin mutluluğunu istemiştim; yoksa mutsuzluğunu ve çöküp gitmeni değil! Şimdi hemen vezirin oğlunu, şu alık herifi çağırtacak ve ondan bütün bu şeylerin açıklanmasını isteyeceğim! Ama, ne olursa olsun sen tümüyle rahat ol kızım! Çünkü bunlar bir daha olmayacak, sana başım üzerine yemin ederim!" demiş. Sonra onun yanından ayrılıp kızı cariyelerin bakımına terk etmiş ve öfkeden köpürerek kendi dairesine çekilmiş.

Ve hemen büyük vezirini çağırtmış; ve yanına gelir gelmez ona "Senin şu pezevenk oğlun nerede? Ve şu son iki gecede olup bitenler hakkında sana ne söyledi?" diye haykırmış. Büyük vezir şaşırarak "Ey zamanın şahı neyin söz konusu olduğunu bilmiyorum! Oğlum, şahımızın öfkesini açıklayabilecek hiçbir şey söylemedi bana! Ama izin verirsen, gidip onu bulur ve sorguya çekerim!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Git! Ve verdiği yanıtı alarak çabucak yanıma geri dön!" demiş. Ve büyük vezir, burnu iyice uzamış, sırtı kamburlaşmış olarak huzurdan çıkmış ve gidip oğlunu aramış; onu üzerindeki pisliklerden arınmakta iken hamamda bulmuş. Ve ona "Ey köpoğlu köpek! Benden gerçeği neden sakladın? Eğer, şu son iki gecede olup bitenleri bana hemen anlatmazsan, bugün senin son günün olacaktır!" diye haykırmış. Oğlu da başını eğip, ona "Ne yazık ki, babacığım! Sadece utanç, bu iki gecenin olaylarını ve kendimi savunma olanağım bulunmaksızın ve de hangi düşman güçlerin etkisiyle yatağımızdayken başımıza gelenlerin nedenini bilmeksizin katlandığım tarif edilmez işlemleri sana açıklamaktan beni alıkoydu!" diye yanıt vermiş.

Ve hiçbir şeyi unutmaksızın, tüm öyküyü ayrıntılarıyla babasına anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok. Ve "Bana gelince, babacığım, böylesine yaşamaktansa ölümü yeğlerim! Ve senin önünde üçlü boşamayla sultanın kızından boşan-

ma dilerim! Senden hemen gidip sultanı bulmanı ve ona kızı Bedrü'l-Büdur ile olan evliliğimin geçersizliğini bildirmeni rica ediyorum. Çünkü, bu kötü işlemlerin son bulmasının ve rahatlığa kavuşmamın tek çaresi budur! O zaman, gecelerimi aptesanede geçirecek yerde yatağımda geçirebilirim!" diye eklemiş.

Oğlunun bu sözlerini işiten büyük vezir, çok kederlenmiş. Çünkü yaşamının amacı, oğlunu sultanın kızıyla evlenmiş görmekmiş. Ama, bu koşullar altında boşanmanın zorunlu olduğuna inanmış; ve oğluna "Kuşkusuz, oğlum! Böylesi durumlara daha fazla dayanmak mümkün değil! Ama bu boşanmayla yitireceğin şeyleri bir düşün! Acaba bir gece daha dayanman ve bu arada bizim de, gerdek odasının yöresinde palalı ve sopalı haremağalarıyla birlikte gözetimde bulunmamız daha doğru olmaz mı? Ne dersin oğlum?" demiş. O da "Nasıl hoşuna giderse öyle yap, ey babam büyük vezir! Bana gelince, ben o katran kazanı odaya bir daha girmemeye kararlıyım!" diye yanıt vermiş.

O zaman büyük vezir oğlunun yanından ayrılarak şaha gitmiş. Ve elleri önünde bağlı, başını eğip ayakta durmuş. Şah ona "Bana söyleyecek neyin var?" diye sormuş. O da "Efendimizin yaşamı üzerine yemin ederek bildiririm ki, Sultan Bedrü'l-Büdur'un anlattıkları gerçekten doğru! Ama kabahat kesinlikle oğlumda değil! Her durumda, ey zamanın şahı, oğlum nedeniyle sultan kızınızın başına yeni sıkıntıların gelmesi söz konusu olmamalıdır! Eğer izin verirsen, iki yeni evli, boşanma yoluyla birbirinden ayrılsın!" diye yanıt vermiş. Şah da "Vallahi! Haklın var. Ama eğer kızımın kocası senin oğlun olmasaydı, kızımı ancak onu öldürerek ayırırdım!" demiş. Ve sultan hemen sarayda olsun, kentte olsun, Çin'in her yerinde olsun şenliklerin sona erdirilmesi buyruğunu vermiş; ve kızı Bedrü'l-Büdur'un, aralarında hiçbir şey geçmemiş olduğunun ve incinin dokunulmadık ve delinmedik bulunduğunun bilinmesi kaydıyla vezirin oğlundan boşandığını ilan ettirmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:*

... Kızı Bedrü'l-Büdur'un, aralarında hiçbir şey geçmemiş olduğunun ve incinin dokunulmadık ve delinmedik bulunduğunun bilinmesi kaydıyla, vezirin oğlundan boşandığını ilan ettirmiş. Büyük vezirin oğluna gelince, sultan, babasına olan saygıyla, Çin'in uzak bir eyaletine vali atamış. Ve ona, beklemeksizin yola çıkmasını buyurmuş. Bu buyruk yerine gelmiş.

Alaaddin, kentte oturanlarla birlikte, tellalların bağırmalarından, sultanın kızının evliliğin gerekleri yerine getirilmeden boşandığını ve biçare damadın kentten uzaklaştığını öğrenince, ferahlamanın sınırında yüreği ferahlamış ve kendi kendine "Benim tüm mutluluklarımın kaynağı olan şu sihirli lambadan Allah razı olsun! Yine de, boşanma, lamba ecinnisinin daha kesin bir girişimiyle hiç kuşkusuz şu budalanın ölümüne neden olmasından yeğdir!" demiş. Ve ne şah ne de büyük vezir, hatta anası dahil hiç kimse, işin oluşmasında tümüyle onun payı olduğunu bilmeksizin, öcünün alınmasından da aynı şekilde sevinç duymuş. Böylece sakinlik içinde, sultanın istediği üç aylık sürenin geçmesini beklemiş; sonuncu günün ertesinde, en güzel giysilerine bürünmüş olarak, anasını saraya yollayacak ve sultana vaadini hatırlatacakmış.

Böylece, Alaaddin'in anası o gün gelip de Divan'a girince, âdeti gereği ülkenin işlerini düzenlemekte olan sultan, gözlerini ondan yana çevirmiş ve onu hemen tanımış. Kadının konuşmasına gerek kalmamış; çünkü sultan kadına verdiği sözü ve saptadığı süreyi hatırlamış. Ve büyük vezirine dönerek ona "İşte, ey vezir, Alaaddin'in anası! Üç ay önce bize, mücevherle dolu harika bir porselen tepsi getirmişti. Ve sanırım ki, şimdi de, sürenin bitmesiyle, kızım hakkında kendisine verdiğim sözün gerçekleştirilmesini benden istemek üzere gelmiş bulunuyor! Senin yüzünden bağlantılarımı unutup verdiğim sözleri çiğnediğimi hatırlatmak üzere, oğlunun kızımla evlenmesine izin vermeyen Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Ruhunda, olup bitenlerden bir öfke tortusu kalan vezir de "Kuşkusuz, efendim, şahlar vaatlerini unutmamalıdırlar! Ama gerçekte, kız evlendirilecekse, damat hakkında bilgi edinilmelidir! Ve şah efendimiz, bu Alaaddin'in ailesinin durumu hakkında hiçbir bilgiye sahip değildir! Oysa, ben, onun kötü koşullar içinde ölmüş yoksul

bir terzinin oğlu olduğunu biliyorum! Peki bir terzinin oğlunun edindiği bu servet nereden geliyor?" diye cevap vermiş. Şah da "Servet Tanrı'dan gelir, ey vezir!" demiş. O da, "Evet, şahım! Ama bu Alaaddin gerçekten armağanının bize düşündürdüğü kadar zengin midir acaba? Bundan emin olmak için, sultan kızının bedeli olarak, kendisinden öylesi bir başlık istemelisin ki, bunu ancak bir şahın ya da bir sultanın oğlu sağlayabilsin! Ve böylece, şah, kızını, bilinçli olarak ve de bir kez daha, ona yakışmayan bir kocayla evlendirme tehlikesinden uzak olur!" demiş. Şah da "Dilin sözgenlik akıtıyor, ey vezir! Öyleyse kadını buraya getir de, kendisiyle konuşayım!" demiş. Vezir de, muhafızların komutanına işaret ederek Alaaddin'in anasını tahtın ayak ucuna kadar getirtmiş.

O zaman Alaaddin'in anası, şahın huzurunda üç kez yeri öpmüş; şah da ona "Bil ki, ey hala, ben sözümü unutmuş değilim! Ama bugüne kadar erdemleri çok büyük olan kızımın bedeli olarak gerekli başlıktan sana henüz söz etmedim! Oğluna, kızım Sitti Bedrü'l-Büdur ile evlenmesinin, daha önce porselen tepside getirdiğin meyve şeklindeki aynı türlerden her renkten ve her boydan cevahirle tıka basa dolu kırk som altın tepsi; ve bunları saraya kadar taşıyacak aylar kadar güzel kırk genç kız köle bulursa; ve bunların mevkip halinde, harika urbalara bürünmüş olarak yürümesini sağlarsa mümkün olacağını söyle! Ve tüm istediğim budur benim, iyi yürekli halacığım! Çünkü bana daha önce gönderdiği armağanı da hesaba katarak oğlundan daha fazla bir şey istemeyi düşünmüyorum!" demiş.

Alaaddin'in anası da, bu aşırı istemden yıldırımla vurulmuş olarak, tahtın önünde bir kez daha eğilmekle yetinmiş; ve girişiminden oğluna hesap vermek üzere oradan uzaklaşmış. Ve oğluna "Ah, oğlum! Ben sana baştan beri, bu Bedrü'l-Büdur Sultan ile evlenmeyi düşünmemeni söylemiştim!" demiş. Ve güçlü iç çekişlerle, şahın onu nasıl yumuşak başlılıkla kabul ettiğini ve evliliğe tümüyle rıza göstermeden önce ileri sürdüğü koşulları anlatmış! Ve de "Seninki nasıl bir deliliktir, oğlum! Altın tepsileri ve istenen mücevheratı bir yana bırak; çünkü senin yeraltına inip tüm ağaçların büyülü meyvelerini koparacak kadar akılsız olduğunu düşlüyorum! Ama kırk genç kız köle ve kırk deli-

kanlı zenciye gelince, bunları nasıl bulacaksın, söyle bakayım bana! Ah, oğlum! Eğer bu istem bunca abartılı ise, bu yine o alçak vezirin yüzünden! Çünkü, onu, içeri girdiğimde, şahın kulağına eğilmiş, onunla gizlice konuşurken gördüm! İnan bana Alaaddin, muhakkak senin mahvına neden olacak bu tasarıdan vazgeç!" diye eklemiş. Ama Alaaddin gülmekle yetinmiş ve anasına "Vallahi, anacığım, senin içeri böyle asık suratla girdiğini görünce, bana yine kötü bir haber vereceğini düşünmüştüm! Ama şimdi görüyorum ki, her zaman gerçekten kaygılanmaya değmez şeylerle kafanı yoruyorsun! Bil ki, gerçekten, kızının değeri olarak şahın benden istediği bütün bu şeyler, ona verebileceklerimle kıyaslanırsa, hiçbir şey değildir! Dolayısıyla gözyaşlarını kurut, ruhunu ferah tut! Ve ben, çok aç olduğum için, yemek hazırlamaktan başka bir şey düşünme! Ve de şaha doygunluk sağlama işini bana bırak...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:*

"Ve ben, çok aç olduğum için, yemek hazırlamaktan başka şey düşünme! Ve de şaha doygunluk sağlama işini bana bırak!" diye yanıt vermiş.

Ve anası gerekli azığı almak üzere çarşıya gitmek için evden çıkınca, Alaaddin çabucak odasına kapanmış. Lambayı eline alıp bildiği yerini ovuşturmuş. Hemen ecinni karşısına çıkmış ve onun önünde eğildikten sonra "Önünde saygıyla eğilen kölen işte karşında! Söyle ne dilersin? Ben lambanın hizmetkârıyım! Havada uçar, karada sürünür, buyruğunu yerine getiririm!" demiş. Alaaddin de ona "Bil ki, ey ifrit, sultan kızını, tanıdığın o harika Bedrü'l-Büdur'u bana vermeyi kabul etti; ama ona fazladan, kenarlarına kadar senin hizmetkârı olduğun lambayı bulduğum aynı yerde, bahçedeki ağaçlardan topladığım meyvelerle dolu porselen tepsidekilere benzer saf nitelikte kırk som altın tepsi göndermemi şart koşuyor. Ama hepsi de bu kadar değil! Benden, fazla olarak bu mücevherlerle dolu tepsileri taşımak için, aylar kadar güzel kırk genç kız köle ve bunları izleyen

güzel, güçlü ve harika giysilerle donanmış kırk delikanlı zenci de istiyor. Ve işte ben de bütün bunları senden istiyorum! Ve lambanın sahibi olduğumu ve senin üzerindeki gücümü düşünerek bunları çabucak bul, bana getir!" demiş. Ecinni de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve gözden kaybolmuş; ama kısa bir süre sonra geri dönmüş.

Ve yanında getirdiği söz konusu olan kadın ve erkek seksen köle, avluda, evin duvarı boyunca sıralanmış bulunuyormuş. Ve genç kız kölelerin her biri, başları üzerinde som altından birer tepside bunları kenarlarına kadar dolduran inciler, elmaslar, yakutlar, zümrütler, firuzeler ve daha bin türlü, her renkten ve her boydan mücevherler taşıyorlarmış. Ve her tepsi, üzerine altın çiçekler işlenmiş ipek bir tülle örtülüymüş. Gerçekten bu mücevherat, sultana porselen tepside sunulanlardan daha harika, daha güzelmiş. Ve ecinni, bir kez seksen köleyi duvarın önüne dizdikten sonra, gelip Alaaddin'in önünde eğilmiş ve ona "Efendim, lambanın kölesinden başkaca istediğin bir şey var mı?" diye sormuş. Alaaddin de "Hayır, şimdilik başka bir şey yok!" demiş. İfrit de hemen gözden yok olmuş.

Tam o anda Alaaddin'in anası, çarşıdan satın aldığı azıkla yüklü olarak eve girmiş ve evinin bunca kalabalıkla dolmuş olmasına şaşıp kalmış; ve ilk anda bunları, sultanın Alaaddin'i, istemine kızarak, cezalandırmak için yakalatmak üzere gönderdiği kişiler sanmış. Ama Alaaddin onun bu kaygısını dağıtmakta gecikmemiş; çünkü daha yüzünden peçesini çıkarmaya vakit kalmadan, ona "Peçeni kaldırmakla zaman yitirme ana, çünkü pek gecikmeden avlumuzda gördüğün şu köleleri saraya götürmek üzere onu yeniden takmak zorunda kalacaksın! Senin onlara göstereceğin şekilde kırk dişi köle, kızının bedeli olarak sultanın istediği başlığı taşıyacak! Dolayısıyla senden, yemeği bile hazırlamadan önce onları sultana sunmak üzere oluşacak alaya eşlik etme hizmetini rica ediyorum!" demiş.

Alaaddin'in anası, bir genç kız kölenin hemen önünde bir zenci köle olmak üzere ve böylece gruplar tamamlanıncaya kadar birbiri ardına yerleştirerek iki grup halinde ve çabucak seksen köleyi iyi bir düzen içinde evden çıkarmış; arkadaki grup öndekini on ayaklık bir arayla izliyormuş. Sonuncu grup kapıyı

aşınca Alaaddin'in anası alayın ardından yürümüş. Alaaddin de, sonuçtan çok emin, kapıyı kapatıp odasına çekilerek anasının dönüşünü beklemiş.

İlk grup sokağa ulaştığı andan başlayarak gelip geçenler toplanmaya başlamışlar ve mevkip tamamlanınca, sokak, gürültü edip haykırışlar koparan büyük bir kalabalıkla dolmuş. Ve tüm çarşı koşup böylesine harika ve olağandışı bir görünümü hayranlıkla izlemek için gelmiş. Çünkü her grup, kendi başına, son derece harika imiş; çünkü zevkli ve gösterişli konumu, güzelliği; vakur tavırlı, eşit aralıklarla ağır ve ölçülü yürüyüşlü bir beyaz genç kız güzelliği ile bir siyah zenci güzelliğinin bir araya getirilmesinden oluşan görünümü ve her genç kızın başında taşıdığı tepsilerdeki taşların parıltısı, zencilerin bellerindeki kemerlere kakılmış cevahirlerin yansıttığı ateş, ziba kumaştan başlıklarının saçtığı kıvılcımlar ve tepelerinde sallanan sorguçlar... Bütün bunlar, eşi bulunmaz bir manzara oluşturuyor ve halkta, hiç kuşkusuz, saraya bir şah ya da sultan oğlunun gitmekte olduğu izlenimi yaratıyormuş.

Ve mevkip, tüm halkın şaşkınlığı ortasında, sonunda saraya ulaşmış. Muhafızlar ve kapıcılar ilk grubu gördükleri andan başlayarak, öylesine etki altında kalmışlar ki, saygı ve hayranlığa kapılmaktan kendilerini alamamışlar ve geçişleri sırasında hemen kenara çekilip bir sıra oluşturmuşlar. Ve komutanları, ilk zenciyi görünce, zencilerin sultanının bizzat şahı ziyarete geldiğini sanmış ve ona doğru ilerleyerek eğilip giysisinin etek ucunu öpmek istemiş; ama sonra onu izleyen harika kuyruğu görmüş. Ve aynı zamanda, ifritten gerekli yönergeyi almış olan ilk zenci gülmüş ve "Ben ve biz hepimiz, zamanı gelince burayı onurlandıracak olan kişinin kölelerinden başka kimseler değiliz!" demiş. Ve böyle konuşarak, ilk altın tepsiyi taşıyan genç kız, uyumlu gruplardan oluşan tüm mevkip ardında olduğu halde kapıyı aşmış. Ve seksen köle ilk avluyu geçip kabul salonuyla aynı düzeyde olan ikinci avluda iyi bir düzen içinde sıralanmış.

Bu sırada ülkenin işlerini görmekte olan ve Divan'a başkanlık eden şah, kendisinin sarayda malik olduğu her şeyin parlaklığını görkemiyle silen bu şahane mevkibi görünce, hemen Divan'ı dağıtmış ve yeni gelenlerin kabul edilmesi buyruğunu vermiş.

Ve bunlar ikişer ikişer ve ağır ağır içeri girmişler ve sultanın tahtının önünde büyük bir hilal oluşturarak yavaş yavaş sıralanmışlar. Genç kız kölelerin her biri, zenci arkadaşlarının yardımıyla, taşıdıkları tepsileri halı üzerine koymuşlar. Sonra sekseni birden, hep birlikte, sultanın önünde yerlere kadar eğilip elleri arasında yeri öpmüşler; sonra ayağa kalkıp hep birlikte, harika meyvelerin kenarlarından taştığı tepsileri becerikli elleriyle açmışlar. Ve kolları göğüslerine kavuşmuş olarak, en derin saygı duruşuyla ayak üzeri kalmışlar.

O zaman sadece arkadan gelen Alaaddin'in anası, almaşık kırklı grubun oluşturduğu hilalin ortasına doğru yürümüş ve âdet olmuş saygı gösterileri ve selamlaşmalardan sonra bu eşsiz görünüm karşısında tüm olarak dili tutulmuş olan şaha "Ey zamanın şahı, senin kölen, oğlum Alaaddin, saygın kızın Sitti Bedrü'l-Büdur için dilediğin başlıkla birlikte beni yolladı! Ve benden, sultan kızının değerlendirilmesinde yanılmış olduğunu ve bütün bunların onun erdemlerinin çok altında kaldığını söylememi istedi! Ama onu bu kadar az bir şey için mazur tutacağını ve gelecekte sunacağı armağanları beklerken, bu yeğni katkıyı hoş karşılayacağını umarım!" demiş.

Alaaddin'in anası işte böyle konuşmuş. Ama onun ne dediğini kavrayacak durumda olmayan şah, şaşırmış ve gözüne serilen görünüm karşısında gözleri faltaşı gibi açık kalmış. Ve almaşık olarak kırk tepsiye, tepsileri taşıyan kırk genç kıza ve tepsi taşıyıcılara eşlik eden kırk zenci gence bakmış. Ve en çok hangisine: dünyada eşi görülmedik bu olağandışı mücevherlere mi, ay kadar güzel genç köle kızlara mı, yoksa şahlar kadar vakur bakan zenci kölelere mi hayran olunması gerektiğini bilememiş!

Bu durumda bir tek söz söylemeden ve de gözlerinin önündeki harika şeylerden bakışlarını ayırmadan, bir saat kadar kalmış. Sonunda, Alaaddin'in anasına, getirmiş olduğu şeyler konusunda duygularını açıklamak üzere seslenecek yerde, büyük vezirine dönmüş; ve ona "Yaşamım üzerine yemin ederek söylüyorum: böylesine bir harika önünde, benim elimde bulunan servetin ve böyle bir görkem karşısında benim sarayımın ne hükmü olur? Ve biz, bunları dilemek için gerekli olan zamandan bile kısa bir sürede böylesine harika şeyleri gerçek-

leştiren ve bize yollayan adam hakkında ne düşünebiliriz? Ve benim kızımın erdemleri, bunca güzellik bolluğu karşısında ne hüküm ifade eder?" demiş. Vezir de, oğlunun başına gelenlerden ötürü tüm küskünlüğüne ve kızgınlığına karşın, "Evet, vallahi! Bunların hepsi güzel; ama yine de, Sultan Bedrü'l-Büdur denen biricik hazine değerinde değil!" demiş. Şah da "Vallahi! Ona değer ve değerce de onu geçer! Ve bundan dolayı, kızımı bunca zengin, bunca cömert ve görkemli oğlumuz Alaaddin adlı soylu kişiye vermekle hiç de yanıldığımı sanmıyorum!" demiş. Ve kendisini çevreleyen öteki vezirlere ve emirlere ve diğer ileri gelenlere dönerek, bakışlarıyla onlara sorular yöneltmiş. Hepsi şahlarının sözlerini uygun karşıladıklarını iyice belirtmek için yerlere kadar üç kez eğilerek yanıt vermişler. O zaman şah artık kararsızlık göstermemiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve hepsi şahlarının sözlerini uygun karşıladıklarını iyice belirtmek için yerlere kadar üç kez eğilerek yanıt vermişler.

O zaman şah, artık kararsızlık göstermemiş. Ve Alaaddin'in bir şah kızına koca olmaya yönelik gerekli tüm nitelikleri üzerinde bulundurup bulundurmadığıyla artık kafasını yormaksızın, Alaaddin'in anasına doğru dönmüş ve ona "Ey Alaaddin'in saygın anası, senden gidip oğluna, bu andan başlayarak benim ırkıma karıştığını ve ardılım olacağını ve benim de bir babanın oğlunu kucakladığı gibi kucaklamak için ve Kitap'ın Sünnet'in öngördüğü şekilde onu kızımla birleştirmek üzere onu görmekten başka dileğim bulunmadığını bildirmeni rica ediyorum!" demiş.

Alaaddin'in anası da, karşılıklı selamlaşmalardan sonra, rüzgârın hızına meydan okuyarak, hemen, uçar gibi olup biteni kendisini büyük bir sabırsızlıkla beklemekte olan oğluna anlatmak üzere, eve koşmuş. Ve onu şahın huzurunda bulunmak üzere acele etmesi için sıkıştırmış. Alaaddin de bunca uzun bir bekleyişten sonra aldığı bu haber, tüm isteklerini doyurduğundan, sevinçten nasıl başının döndüğünü göstermek istememiş.

Ve çok sakin bir edayla ve ölçülü bir konuşmayla "Bütün bu mutluluk bana Tanrı'dan ve senin hayır duandan ve bitip tükenmez gayretinden geldi, ana!" diye yanıt vermiş. Ve onun ellerini öpüp teşekkür ederek kendisinden sultanın huzurunda bulunmak için hazırlık yapmak üzere odasına çekilme izni istemiş.

Ve yalnız kaldığı andan başlayarak, Alaaddin, o güne kadar pek çok yardımını gördüğü sihirli lambayı eline almış ve her zamanki gibi ovuşturmuş. Ve hemen ifrit ortaya çıkmış; önünde eğilerek, söylemeyi âdet edindiği sözleri tekrarlayarak, ona ne gibi bir hizmette bulunabileceğini sormuş. Alaaddin de "Ey lambanın ifriti, bir hamama gitmek istiyorum. Yıkandıktan sonra da, bana, görkemlilikten yana yeryüzünün en büyük sultanlarında bile eşi bulunmayacak, değer biçmeyi bilenlerin en az bin kez bin altın dinarla değerlendirebileceği güzel bir giysi getirmeni istiyorum! Şimdilik bu kadar!" diye yanıt vermiş.

O zaman lambanın ifriti, buyruğa uyduğunu göstermek üzere yerlere kadar eğilmiş ve Alaaddin'e "Ey lambanın sahibi, omuzlarıma bin!" demiş. O zaman Alaaddin de, bacaklarını göğsüne sarkıtarak ifritin omzuna binmiş; ifrit de onu, kendisi gibi görünmez kılarak havaya uçurmuş ve şahların ve kayzerlerin saraylarında bile eşi bulunmaz güzellikte bir hamama götürmüş. Bu hamam, yeşimden ve saydam kaymaktaşından, havuzları pembe akik ve beyaz mercandan yapılmış ve büyüleyen güzellikte zümrütlerle süslenmiş bulunuyormuş. Ve gözlerle duygular gerçekten keyiflerince zevk alıyorlarmış; çünkü gerek bütünüyle, gerekse ayrıntılarıyla orada gözü incitecek hiçbir şey yokmuş! Tatlı serinliği çok hoş ve ılıklığı da buna bedelmiş, sıcaklığı ise ölçülü ve uyumlu imiş. Ve orada varlığıyla tedirgin edebilecek ve beyaz kubbelerin huzurunu bozacak başka tek bir yıkanan yokmuş. Ama ifritin Alaaddin'i giriş yerinin peykesine bıraktığı andan başlayarak, genç bir kıza benzeyen, ama daha da baştan çıkarıcı, çok güzel, genç bir erkek ifrit önünde belirmiş ve soyunmasına yardım etmiş; sonra omzuna kokulu büyük bir havlu atarak onu büyük bir özen ve tatlılıkla, tüm zemini çeşitli renkten taşlarla kaplı en güzel salonlardan birine götürmüş. Ve hemen daha az güzel ve baştan çıkarıcı olmayan başka genç ifritler, onu keselemeye, çeşitli türden kokulu sularla yıkamaya

koyulmuşlar; ve hayran olunacak bir sanatla ovup bir kez de misk kokulu gül suyuyla yıkamışlar. Ve ustaca gösterdikleri özen, ona, pembe, beyaz ve al renkli güllerin taçyapraklarının özlenen tazeliğini vermiş. Ve kendisini kuşlar gibi uçacak kadar yeğni bulmuş. Onu karşılamaya gelmiş olan genç ve güzel ifrit, yeniden gelerek onu tekrar kerevete götürmüş ve serinlesin diye kendisine akamberli leziz şerbetler sunmuş. Ve Alaaddin orada ellerinde eşsiz görkemde bir giysiyle ifriti kendisini bekler bulmuş. Yumuşacak elleri olan genç ifritin yardımıyla bu görkemli urbayı giymiş; ve büyük şahlardan birinin oğlu gibi, hatta onlardan da görkemli bir oturaklılık kazanmış! İfrit de onu omuzlarına almış ve sarsmadan evindeki odasına taşımış.

O zaman Alaaddin lambanın ifritine dönmüş ve ona "Ve şimdi, yapacak ne kaldı, biliyor musun?" demiş. o da "Hayır, ey lambanın efendisi! Ama emir buyur itaat edeyim; gökte uçayım, yerde sürüneyim!" diye yanıt vermiş. Alaaddin de "Güzellikte eşi olmayan ve sultanların, hatta dünyanın en kudretli hükümdarlarının ahırlarında da dengi bulunmayan safkan bir at getirmeni arzu ediyorum! Koşumu da, tek başına, bin kez bin altın dinar değerinde olsun. Aynı zamanda, bana, uygun endamlı, zarif, tertemiz, ince zevkli ve zengin giyimli ve de güzel görünümlü kırk sekiz genç köle getir; bunlardan yirmi dördü on iki kişilik iki sıra oluştursun ve atımın önünde bana yol açsın; ardımda da aynı şekilde on ikişer kişilik iki sıra oluşturan köleler beni izlesin! Başkaca, anamın hizmetinde bulunmak üzere, her biri kollarında herhangi bir şah kızının giyebileceği ayrı renkten ve kumaştan birer urba taşıyan ay parçası kadar güzel, kendi türlerinde biricik, zevkle ve görkemle donanmış on iki genç kız bulmayı da unutma! Ve de, benim kırk sekiz kölemin her birine, istediğime dağıtabilmem için, boyunlarına geçirsinler diye beş bin altın dinar içeren torbalar veresin! İşte senden, bugünlük istediğim şeylerin hepsi bu kadar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"... Ve işte, senden, bugünlük istediğim şeylerin hepsi bu kadar!" demiş.

Alaaddin sözünü tamamlar tamamlamaz, ecinni, işitip itaat ettiği yanıtın verdikten sonra çabucak gözden kaybolmuş; ama birkaç saniye sonra bir at, her biri beş bin dinar içeren torbalar taşıyan kırk sekiz genç köle, her biri ayrı renk ve kumaştan on iki urba taşıyan on iki genç kızla geri dönmüş. Ve bütün bunların hepsi istenilen nitelikteymiş, hatta daha da güzelmiş. Alaaddin bunların hepsine sahip çıkarak ifrite "Yeniden ihtiyaç duyduğumda seni çağırırım!" diyerek yol vermiş. Ve zaman yitirmeksizin, bir kez daha ellerinden öpüp on iki genç kızı da hizmetine vererek ve onlara hanımlarını hoşnut etmek için hiçbir şey esirgememelerini ve getirdikleri urbaların nasıl kullanılacağını ona öğretmelerini tembihleyerek anasından izin almış.

Bunun ardından, Alaaddin atına binmiş ve evinin avlusundan çıkmış. Ve ilk kez bir at sırtında bulunmasına karşın, öylesine bir zarafet ve sarsılmazlıkla ilerliyormuş ki, en iyi yetişmiş atlıları bile kıskandırırmış. Ve düşlediği maiyet alayı ile, on ikişer kişilik iki sıra halinde iki yanda yürüyen yirmi dört köle önünde ona yol gösterirken, dört köle de atının dizgininden tutuyor, geri kalanlar da ardından geliyorlarmış.

Alay sokaklarda görülür görülmez, çarşılardan gelenler kadar pencere ve taraçalardan bakanlarla birlikte müthiş bir kalabalık toplanarak hatırı sayılır bir seyirci kitlesi oluşturmuş. Kırk sekiz köle de, kendilerine Alaaddin'in verdiği buyruğa uyarak, onlar geçerken itişip kakışan kalabalığın üstüne boyunlarındaki keselerden bazen sağ yana, bazen sol yana avuç dolusu altın savurmuş. Ve kentin her yanında gerek atlının, gerekse kölelerinin güzelliklerine duyulan hayranlık kadar göz kamaştıran cömertliklerinden dolayı da haykırışlar kopmuş. Çünkü Alaaddin, atının üzerinde, sihirli lambanın erdemiyle daha da etkileyici olmuş olan yüzü, şahane tavrı ve sarığının tepesinde sallanan elmas sorgucuyla gerçekten görülecek kadar güzelmiş. Ve işte böylece, tüm halkın haykırışları ve hayranlığı içinde, daha kendisi gelmeden önce habercilerinin geldiği ve Sultan Bedrü'l-Büdur'un kocası olarak gerekli tüm onurlarla onu karşılamaya hazırlanmış bulunan saraya ulaşmış.

Sultan da, ikinci avluya inen onur merdiveninin tam da baş tarafında onu bekliyormuş. Alaaddin bizzat üzengiyi tutan büyük vezirin yardımıyla yere ayak bastığı anda sultan onun onuruna merdivenlerden birkaç basamak aşağı inmiş. Alaaddin de merdivenlerden ona doğru çıkarak önünde saygıyla eğilmek istemiş; ama, şah, onun tavrından, bıraktığı güzel etkiden ve giyiminin zenginliğinden ötürü, bunu engellemiş ve onu kollarına alarak sanki kendi oğlunu öpermiş gibi öpmüş. Ve aynı anda, hava, tüm emirlerin, vezirlerin ve muhafızların haykırışlarıyla ve de davul, zurna, trompet ve borulardan çıkan seslerle çınlamış. Sultan da, kolu Alaaddin'in boynunda, onu büyük kabul salonuna götürmüş ve tahttan şiltenin üzerine yanı başına oturtmuş; ve ikinci bir kez kucaklayarak ona "Vallahi, oğlum Alaaddin, bahtımın beni bugünden önce seninle karşılaştırmadığına ve senin kölen olan kızım Bedrü'l-Büdur ile olan evliliğini üç ay ertelediğine çok üzülüyorum!" demiş. Alaaddin de onun bu sözlerine öylesine hoş bir tarzda yanıt vermeyi bilmiş ki, sultan ona karşı bir sevginin içinde kabardığını hissetmiş ve "Kuşkusuz, Alaaddin, hangi şah koca olarak kızına senin gibi birini bulmayı dilemez!" demiş. Ve onunla konuşmaya ve ona sevecenlikle sorular sormaya koyulmuş; ve yanıtlarının bilgece oluşuna ve konuşmalarında inceliğe ve sözgenliğe hayran olmuş. Ve hemen orada, taht salonunda, harika bir şölen hazırlatmış; ve can sıkıntısıyla burnu yerlere değen vezire, emirlere ve öteki soylulara hizmet ettirerek, Alaaddin ile birlikte yemek yemiş.

Yemek yenip bitince, artık verdiği sözün gerçekleşmesini daha fazla ertelemek istemeyen sultan, kadıyı ve şahitleri çağırtmış ve onlara hemen orada, Alaaddin ile kızı Sultan Bedrü'l-Büdur'un evlenme sözleşmelerini yazmalarını buyurmuş. Kadı da, şahitlerin önünde buyruğu yerine getirmekte gecikmemiş; ve Kitap'ın ve Sünnet'in gerektirdiği tüm koşulları gözeterek kaleme almış. Bu işi bitirince, sultan Alaaddin'i kucaklamış ve ona "Oğlum, görevini yerine getirmek üzere hemen bu gece mi gerdeğe girmek istiyorsun?" demiş. Alaaddin de "Ey zamanın şahı, kuşkusuz, sadece eşime olan sevgime kulak verseydim, bu gece gerdeğe girer ve görevimi yapardım. Ama ben görevimin özellikle sultan kızınıza ve bana yaraşır bir sarayda görülmesini arzu

etmekteyim. Bana, mutluluğumun tam olarak gerçekleşmesi için, kendisine yaptıracağım sarayın yapımının bitmesine kadar bu konuda erteleme izni ver! Ve de, bu maksatla, sarayının tam karşısında bu sarayı inşa ettireceğim bir arsa bağışlamanı rica ediyorum! Böylece eşim babasından uzaklaşmamış, ben de hizmette bulunmak için her zaman yakınında bulunmuş olurum! Ben de, kendimce, bu sarayı en kısa sürede yaptırmakla uğraşacağım!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Ah, oğlum, bu izni benden istemeye hiç ihtiyacın yok! Sarayımın karşısında sana yarayacak ne kadar arazi istiyorsan al! Ama senden, bu sarayı bir an önce tamamlamanı rica ediyorum; çünkü, ölmeden önce kendimden olma ardıllarımı görüp sevinmek istiyorum!" demiş. Alaaddin de gülmüş ve "Şah bu konuda yüreğini ferah tutsun! Saray kendi düşündüğünden de büyük bir gayretle inşa edilmiş olacaktır!" demiş. Ve onu sevecenlikle öpen sultandan izin alarak kendisine eşlik etmiş olan alayla, halkın haykırışları ve mutluluk ve refah dilekleri içinde evine dönmüş.

Eve döndüğü anda anasına, olup bitenleri anlatmış ve çabucak tek başına odasına çekilmiş. Sihirli lambayı eline alarak her zamanki gibi sürtmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:*

.... Ve sihirli lambayı eline alarak her zamanki gibi sürtmüş. İfrit de hemen belirmekte gecikmemiş ve onun buyruklarını almak istemiş. Alaaddin de ona "Ey lambanın ifriti, ilkin, hizmetinde gösterdiğin gayretlerden dolayı seni övmek isterim. Sonra da senden, elimde bulunan ve sana hükmeden şu lambanın senin üzerindeki etkileri sayesinde bugüne kadar benim için gerçekleştirdiklerinden çok daha güç bir şey isteyeceğim. Şöyle! İsterim ki, en kısa sürede, sultanın sarayının tam karşısında, bana, eşim Sitti Bedrü'l-Büdur'a yaraşır bir saray inşa edesin! Ve bunun için, bugüne kadar kanıtlamış olduğun özenle, tüm süsleme ayrıntılarına ve yeşim, kızıl somaki, kaymak taşı, akik, lacivert taşı, alacalı akik, mermer ve granit gibi malzeme seçimine

kadar her şeyi senin zevkine ve uzmanlığına bırakıyorum! Yalnız sarayın ortasında almaşık olarak dikilecek som altın ve gümüş direkler üstüne billurdan bir kubbe oturtmaya ve bunun altında çepeçevre elmas, yakut, zümrüt ve öteki taşlardan yapılmış doksan dokuz pencere açmaya özen göster; ama bu pencerelerin birini, inşası bakımından değil de, süslemeleri bakımından noksan bırakmaya da dikkat et! Çünkü benim bu konuda bir düşündüğüm var. Havuzları, fıskiyeleri ve geniş avlularıyla bir de güzel bahçe oluşturmayı unutma! Ve özellikle ey ifrit, yeraltında bana yerini göstereceğin altın dinarlarla dolu bir hazine sağla! Mutfaklar, ahırlar, hizmetkârlar gibi geri kalan şeylerin sağlanmasını senin anlayış ve iyiniyetine güvenerek tümüyle sana bırakıyorum!" demiş. Ve "Her şey hazır olur olmaz, gelir bana haber verirsin!" diye eklemiş. Ecinni de "İşittim ve itaat etim!" yanıtını vermiş ve gözden kaybolmuş.

Ertesi gün, güneş doğarken, Alaaddin'in hâlâ yatmakta bulunduğu bir sırada lambanın ifritinin önünde belirdiğini görmüş; ifrit her zamanki selamlaşmalardan sonra, ona "Ey lambanın efendisi, emirlerin yerine getirildi. Nasıl gerçekleştirilmiş olduğunu denetlemen için benimle birlikte gelmeni rica ediyorum!" demiş. Alaaddin de bunu uygun görmüş; ifrit onu hemen önceden belirlenmiş olan yere götürmüş ve ona sultanın sarayının tam karşısında, hayran olunacak bir bahçenin ortasındaki, önünde iki mermer avlu bulunan, onun beklediğinden de güzel bir saray göstermiş; ve ecinni, mimarlığına ve genel görünümüne hayran olmasını sağladıktan sonra, binanın her yerini ayrıntılı olarak ona göstermiş. Alaaddin her şeyin düşlenemez bir debdebe, görkem ve yücelikle gerçekleştirilmiş olduğunu görmüş; ve geniş bir yeraltı mahzeninde, tavana kadar birbiri üzerine konarak dizilmiş altın dinarlarla dolu torbalardan oluşmuş bir hazine görmüş. Aynı şekilde mutfakları, kilerleri ve ahırları ziyaret etmiş ve herşeyi büyük bir ferahlık içinde ve tam da kendi zevkine uygun olarak bulmuş; ve seyislerin özen gösterdiği ya da tımar ettiği, gümüş yemliklerde yem yiyen atlara ve kısraklara hayran olmuş. Ve her iki cinsiyetten köleleri ve haremağalarını, görevlerinin önemine göre önünden düzenli olarak sıra halinde geçirtmiş. Ve her şeyi görüp denetledikten

sonra, sadece kendisine görünen ve kendisine eşlik etmekte olan lambanın ifritine dönmüş ve onu gerçekleştirdiği bu mükemmel eserle kanıtladığı gayretten, selim zevkinden ve zekâsından dolayı tebrik etmiş. Sonra da "Ey ifrit, sadece, benim sarayımla sultanınkinin arasına, yolu geçerken eşimin yorulmaması için, büyük bir halı sermeyi unutmuşsun!" diye eklemiş. Ecinni de "Ey lambanın efendisi, hakkın var! Ama bu da anında yapılacaktır!" diye yanıt vermiş ve gerçekten göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir zamanda, çimenlikle ve tarhlardaki çiçeklerin renkleriyle uyuşan görkemli, kadife bir halı iki sarayı birbirinden ayıran aralıkta serili görülmüş.

Bunun üzerine Alaaddin, doygunluğun sınırında, ifrite "Şimdi her şey mükemmel! Beni yeniden eve götür!" demiş. İfrit de onu alıp odasına taşımış; o sırada sultanın sarayındaki görevliler, kendi işleriyle uğraşmak için kapıları açmışlar.

Daha kapıları açar açmaz, köleler ve kapıcılar, daha dün yarışların ve at gezintilerinin yapıldığı geniş bir meydan olarak gördükleri karşı yakadaki alanın görünümünün tümüyle kapanmış olduğunu görerek şaşkınlığın sınırına ulaşmışlar. İlkin taze çimenlerin üzerinde uzanan ve renkleri bahçedeki ağaçların ve çiçeklerin rengiyle uyuşan görkemli kadife halıyı görmüşler. Sonra da bakışlarıyla bu halıyı, mucizevi bahçenin çimenleri boyunca izleyerek değerli taşlardan yapılan ve billur kubbesi güneş gibi parlayan sarayı görmüşler; ne düşüneceklerini bilemeden gidip gördüklerini büyük vezire bildirmeyi yeğlemişler; o da, kendi bakımından, yeni saraydan yana bir süre baktıktan sonra, durumu "Hiç kuşku yok ki, ey zamanın sultanı, Sitti Bedrü'l-Büdur'un kocası, büyük bir sihirbazdır!" diyerek sultana bildirmiş. Ama sultan "Sözünü ettiğin sarayın büyüyle oluştuğunu anıştırarak, beni çok şaşırtıyorsun, ey vezir! Oysa pekâlâ biliyorsun ki, bana daha önce bunca değerli armağanlar veren kişi, elinde bulunan servet aracılığıyla, bu serveti kullanarak, pek çok işçi çalıştırıp bir günde pekâlâ bir saray yaptırabilir! Öyleyse, sen neden, onun bu sonucu doğal gücüyle elde ettiğine inanmakta kararsızlık gösteriyorsun? Herhalde kıskançlık gözünü kör ediyor, olayları sana yanlış değerlendirtiyor ve damadım Alaaddin'i kötülemeye itiyor!" diye yanıt vermiş. Vezir de, bu sözlerden

sultanın Alaaddin'i sevdiğini anlamış ve kendine zarar getirir düşüncesiyle ısrar etme yürekliliğini gösteremeyip susmuş. Ve işte onun durumu böyleymiş! Alaaddin'e gelince....

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:*

Alaaddin'e gelince, bir kez lambanın ifriti onu eski evine taşıyınca, on iki genç kız köleden birine, gidip anasını uyandırmasını ve ona getirdikleri en güzel urbalardan birini vermelerini ve ellerinden geldiğince onu süslemelerini söylemiş. Ve anası, onun istediği gibi donatılınca, yeni gelini alıp kendisi için yaptırdığı saraya götürmek üzere sultanın sarayına gitmesinin zamanı geldiğini söylemiş. Alaaddin'in anası da, bu konudaki tüm talimatı aldıktan sonra, on iki genç kız kendisine eşlik ederken evden çıkmış ve hemen ardından da Alaaddin, maiyet alayının ortasında atıyla onu izlemiş. Ama saraydan belli uzaklıkta bir yere gelininca, Alaaddin yeni sarayına gitmek, anası da sultanın huzuruna çıkmak üzere birbirlerinden ayrılmışlar.

Sultanın muhafızları Alaaddin'in anasını, ona eşlik eden iki genç kızın ortasında görür görmez, koşup sultana haber vermişler; o da acele kadını karşılamaya koşmuş. Ve onu saygı gösterileriyle ve yeni durumuna uygun ilgiyle kabul etmiş. Ve baş haremağasına onu hareme, Sitti Bedrü'l-Büdur'un yanına götürmesini buyurmuş. Sultanın kızı da onu görüp kocası Alaaddin'in anası olduğunu anlayınca, onuruna ayağa kalkmış ve onu kucaklamış. Sonra da yanına oturtup kendisine çeşitli şekerlemeler ve reçeller sunmuş; ve kadınlarının kendisini giydirip kocası Alaaddin'in armağan ettiği en değerli mücevherlerle donatmaları da tamamlanmış. Ve bundan biraz sonra sultan da içeri girmiş ve ilk kez olarak, yeni akrabalık bağı dolayısıyla Alaaddin'in anasının yüzünü açık olarak görmüş. Ve yüz çizgilerinin narinliğinden, gençliğinde epeyce hoş bir kadın olduğunu anlamış; şimdi bile güzel bir urba giyinmiş olarak ve kendine yaraşan bir süslemeyle saraydaki birçok sultandan ve vezir ve emir eşlerinden daha soylu bir havası varmış. Ona bu konu-

da pek çok iltifatlar etmiş ve rahmetli terzi Mustafa'nın uzun zamandır bahtsızlık çekmiş zavallı karısının gönlünü alıp onu derinden derine coşturmuş ve gözlerini yaşla doldurmuş.

Bunu izleyerek üçü birden tüm samimiyetleriyle konuşmuşlar ve böylece Bedrü'l-Büdur'un sultan annesi gelinceye kadar birbirlerini daha iyi tanımışlar. Yaşlı anne sultan, kızının tanınmamış kimselerin oğluyla evlenmesine hoş gözle bakmaktan uzakmış; ve gizlice, kendi aleyhine olarak işlerin dönüşümünden son kertede üzülmekte olan büyük vezirin tarafını tutuyormuş. Bununla birlikte içinden gelen arzuya karşın, Alaaddin'in anasına karşı surat asmaya cesaret edemiyormuş; ve iki yanın selamlaşmalarından sonra, konuşmalara katılmasa da ötekilerle birlikte oturmuş.

Yeni saraya gitmek üzere ayrılma sırasında selamlaşma anı gelince, Sultan Bedrü'l-Büdur ayağa kalkıp anası ve babasını, durum dolayısıyla öpücüklerine gözyaşlarını karıştırarak sevgiyle öpmüş. Sonra Alaaddin'in anası onun sol yanına gelerek destek vermekle, merasim giysilerine bürünmüş on haremağası yol gösterirken ve yüz genç kız köle, kızböcekleri[1] inceliğiyle giyinik onları izlerken, iki saray arasında almaşık olarak sıralanmış her biri elinde, içinde amber ve beyaz kâfur yanan altın birer meşale tutan dört yüz beyaz genç kız ve zenci köle arasından yeni saraya doğru ilerlemişler. Ve sultanın kızı, kadife halı üzerinde ağır ağır ilerleyerek bu mevkibin ortasında yer alıyor; o geçerken bahçe yollarında olduğu kadar Alaaddin'in sarayının yüksek taraçalarındaki musiki aygıtlarından hayran olunacak bir musiki duyuluyormuş. Ve uzaklarda, iki sarayın yöresine gelip toplanmış olan halkın çınlayan haykırışları, tüm bu utku karşısında duyulan sevinç uğultularına karışıyormuş. Sonunda sultanın kızı, kendisini Alaaddin'in beklemekte olduğu yeni sarayın giriş yerine ulaşmış. Alaaddin gülerek kızı karşılamaya gelmiş; kız da onu bunca güzel ve parlak görerek büyülenmiş. Alaaddin onunla birlikte büyük kubbeli ve taşlarla süslü pencereleri olan şenlik salonuna girmiş. Ve üçü birden lambanın ifritinin özenle hazırladığı tepsinin yöresinde; Alaaddin ortada, karısı sağında, anası solunda oturmuşlar. Ve göze görünmeyen

1 Kızböceği ya da yusufçuk (Â.Ş.O.)

iki cinsten ifritlerin hep bir ağızdan söylediği şarkıları dinleyerek yemek yemişler. Tüm görüp işittiklerinden çok etkilenmiş olan Bedrü'l-Büdur, kendi kendine "Yaşamımda bunca harika şeyi hiç düşlememiştim!" diyormuş. Ve hatta, ifritlerin konserini ve şarkılarını daha iyi duyabilmek için yemek yemeyi bile bırakmış. Alaaddin ile anası da ona hizmet etmeyi ve zaten gördüğü harika şeylerden sarhoş olup kendinden geçmiş bulunduğu halde içecek içkiler sunmayı hiç kesmemişler. Ve o gün, onlar için, benzeri İskender ve Süleyman zamanında da görülmemiş göz kamaştıran bir gün olmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ve o gün, onlar için, benzeri İskender ve Süleyman zamanında da görülmemiş göz kamaştıran bir gün olmuş.

Gece olunca sofra toplanmış ve hemen bir rakkase topluluğu kubbeli salona girmiş. Bu topluluk çiçekler gibi giyinmiş ve kuşlar gibi yeğni dört yüz meret ve ifrit genç kızdan oluşmuş imiş. Bunlar havai bir müziğin sesine uyarak çeşitli örnekler veren bir raks yapmaya koyulmuşlar; ve ancak cennet yörelerinde görülebilecek olan raks adımlarıyla oynamışlar. İşte o sırada Alaaddin ayağa kalkmış ve karısını elinden tutarak onunla birlikte, uyumlu adımlarla, gerdek odasına doğru yol almış. Ve Alaaddin'in anasının önünde yürüyen genç köle kızlar, onları düzenli yürüyüşleriyle izlemişler. Bedrü'l-Büdur soyundurulmuş ve bedeni ancak gece için gerekli olacak giysilere büründürülmüş. Böylece çeneği üzerinde yücelen bir zambak gibi olmuş. Ve onlara zevk ve neşe diledikten sonra genç köle kızlar gerdek odasından ayrılmışlar. Alaaddin de, mutluluğun sınırında, sonunda, şahın kızı Bedrü'l-Büdur ile birleşmiş. Geceleri, geçirdikleri güne benzeyen, İskender ve Süleyman zamanlarında bile görülmemiş bir değer kazanmış.

Tüm bir zevk gecesi geçtikten sonra, ertesi gün, Alaaddin, eşi Bedrü'l-Büdur'un kollarından sıyrılarak, hemen, bir gün öncekinden de görkemli bir giysiye bürünerek sultanın nezdine git-

mek üzere hazırlanmış. Kendisine ahırlardan lambanın ifritinin sağladığı şahane bir at getirmişler; buna binip bir onur alayının eşliğinde karısının babasının sarayına yollanmış. Sultan da onu en candan sevinç belirtileri göstererek karşılamış; ve onu öpüp büyük bir ilgiyle, Bedrü'l-Büdur'dan haber sormuş. Alaaddin de ona, bu konuda gerekli yanıtı vermiş; ve kendisine "Ey zamanın hükümdarı, ben, varlığınla konutumu onurlandırman ve bizimle düğünden sonraki ilk yemeği paylaşman için gecikmeksizin seni davet etmeye geldim. Ve senden kızının sarayını ziyaret etmek üzere büyük vezirinin ve emirlerinin de sana eşlik etmelerini sağlamanı rica ediyorum!" demiş. Sultan da, ona verdiği değeri ve kendisine duyduğu sevecenliği belirtmek için çağrıyı hiçbir zorluk çıkarmadan kabul etmiş ve o saat ve o anda ayağa kalkarak, büyük veziri ve emirleri kendisini izlerken, Alaaddin ile sarayından çıkmış.

Kızının sarayına yaklaştıkça, sultanın hayranlığı hatırı sayılır derecede artmış ve bunu anlatan sözleri gittikçe daha canlı, daha vurgulamalı ve daha övücü olmuş. Ve bütün bunları henüz sarayın dışını görmekle yapmış. İçeri girdiği zaman da asıl hayranlığını belirtmiş! Her yanda görkem, şatafat, uyum ve yücelikten başka bir şey görülmüyormuş! Ve sonunda onun gözünü kamaştıran asıl görkem de, havai mimarlığına ve süslemelerine kendini kaptırmaktan alıkoyamadığı billur kubbeli salon olmuş. Değerli taşlarla zenginleştirilmiş pencereleri saymak istemiş; ve bunların ne bir eksik ne bir fazla, tam doksan dokuz adet olduğunu görmüş. Ve bu, onu müthiş bir şaşkınlığa düşürmüş. Ama doksan dokuzuncu pencerenin bitirilmediğini ve hiçbir süsü olmadığını görünce daha da çok şaşırarak Alaaddin'e dönüp ona "Oğlum, Alaaddin, hiç kuşkusuz burası yeryüzünde benzeri olmayan en harika saraydır! Gördüğüm her şeye hayran oldum! Ama bana, tamamlanmayarak öteki kız kardeşlerinin güzelliğinden yoksun kalmış şu pencerenin işinin tamamlanmasından seni alıkoyan şeyin ne olduğunu söyler misin?" demiş. Alaaddin gülmüş ve "Ey zamanın şahı, bu pencereyi gördüğün şekilde tamamlamadan bırakmamın nedeninin unutkanlık, iktisat yapmak ya da sadece savsaklamak olduğunu sanmamanı senden rica ediyorum; çok başka bir maksatla bunun böyle olmasını

istedim. Bunun nedeni Yüce Varlığı'nın, bu saraya bir taş koyup onurlu adının ve saltanatının anısıyla damgalamak üzere senin tamamlamana bırakmak arzusudur. Zaten, ne denli uygun görünse, yine de eşim olan kızına layık olmayan bu sarayı inşa ettirmek için rızanı rica edişim de bundan dolayıdır!" diye yanıt vermiş. Ve şah, Alaaddin'in bu ince ilgisinden son derece gönlü okşanarak ona teşekkür etmiş ve bu inşaatın hemen tamamlanmasını buyurmuş. Bu maksatla, muhafızlarına pencerenin inşasının tamamlanması için, en usta cevahircilerin ve elinde en çok değerli taş bulunanların saptanıp hemen saraya getirilmelerini buyurmuş. Ve onların gelişini beklerken, ilk gecenin haberlerini sormak üzere kızını görmeye gitmiş. Kızı da ona sadece gülümseyip memnun haliyle yanıt vermiş; o zaman ısrarla sormanın gereksizliğini anlamış; ve kucaklayıp öptüğü Alaaddin'i tebrik etmiş ve onunla birlikte uygun düşen tüm görkemlilikle hazırlanmış olan yemeğin yenileceği salona gitmiş. Her şeyden yemiş ve yediği yemekleri ömründe hiç tatmadığı kadar lezzetli bulmuş; ve verilen hizmetin kendi sarayındakinden de üstün olduğunu görmüş.

Bu sırada cevahirciler ve kuyumcular gelmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Bu sırada, tüm başkentte muhafızların arayıp bulduğu cevahirciler ve kuyumcular gelmiş; ve durum şaha bildirilmiş; o da hemen doksan dokuz pencereli kubbeli salona gelmiş. Eksik bırakılmış pencereyi kuyumculara "En kısa sürede, inci ve her renkten değerli taş kakmalar yaparak bu pencere için gerekli çalışmayı bitirin!" diyerek göstermiş. Kuyumcu ve cevahirciler de, işittiklerini ve itaat ettiklerini söyleyerek büyük bir özenle öteki pencerelerin yapımını ve kakmalarını incelemeye koyulmuşlar; gözlerini şaşkınlıktan açarak birbirlerine bakmışlar. Ve aralarında başbaşa verip düşündükten sonra, sultanın yanına gelmişler; önünde eğilip saygı gösterdikten sonra "Ey zamanın şahı, dükkânlarımızda bulunan tüm değerli taşlara karşın bu

pencerenin yüzde birini bile süsleyecek malımız yok!" demişler. Şah da "Size ihtiyaç duyduğunuz her şeyi sağlayacağım!" demiş. Ve Alaaddin'in kendisine armağan olarak verdiği meyve şeklindeki değerli taşları getirtmiş; ve onlara "Gerekli gördüğünüz kadarını kullanın; gerisini bana iade edin!" demiş. Cevahirciler de ölçüleri almışlar, birçok kez tekrarlayarak hesaplar yapmışlar ve "Ey zamanın şahı, bize verdiğin tüm mücevherler ve de bizde olan tüm değerli taşlar, pencerenin onda birini bile süslemeye yetmez!" diye yanıt vermişler.

Şah da muhafızlarına dönmüş ve onlara "Gidip büyük küçük vezirlerimin, emirlerimin ve de ülkemin tüm zengin kişilerin evlerine uğrayın; ve gönül rızasıyla ya da zorla ellerinde bulunan tüm değerli taşları alın!" demiş. Muhafızlar da gidip çabucak buyruğu yerine getirmişler. Alaaddin onların dönüşünü bekleyen şahın giriştiği işin sonuçlarından tedirgin olmaya başladığını görmüş ve bundan dolayı ruhunda büyük bir sevinç duymuş ve bir musiki ziyafetiyle onu oyalamak istemiş. Ve köleleri olan genç ifritlerden birine işaret ederek, içeriye, her biri aya "Sen doğma, ben doğayım!" dedirtecek kadar güzelikte ve bülbüle "Sen sus, ben söyleyeyim!" dedirtecek kadar büyüleyici seslerle donanmış çalgıcılardan oluşmuş bir takım getirtmiş. Ve bunlar, gerçekten, sağladıkları uyumla, şahın biraz sabır göstermesini sağlamışlar.

Ama muhafızlar gelir gelmez, sultan onların söz konusu zengin kişileri soyarak getirdikleri taşları hemen kuyumculara vermiş ve onlara, "Pekâlâ! Şimdi ne diyorsunuz, bakalım?" demiş. Onlar da "Vallahi, efendimiz, hâlâ gerekli miktarı sağlamış olmaktan uzakta bulunuyoruz! Bize, şimdi elimizde bulunandan sekiz kat daha fazla malzeme gerek! Dahası, bu işi yürütmek için, bize, işi gece gündüz izlemek kaydıyla, hiç değilse, üç aylık bir süre gerek!" diye yanıt vermişler.

Bu sözleri işitince şah, umut kırıklığının ve şaşkınlığın sınırına ulaşmış; ve onuru için bu denli ağır koşullarda yetersiz kaldığından dolayı utançtan burnunun yere kadar uzadığını hissetmiş. O zaman Alaaddin onu sınamayı daha fazla uzatmak istememiş ve bundan doyum sağlayarak kuyumcu ve cevahircilere dönmüş ve onlara "Size ait olan ne varsa alın gidin!" demiş.

Muhafızlara da "Değerli taşları sahiplerine geri verin!" demiş. Ve şaha "Ey zamanın şahı, bir kez sana armağan etmiş bulunduğum şeyleri geri almam yakışık almaz! Bu mücevher meyveleri sana geri verirsem, beni hoş karşılamanı rica ederim! Ve bu pencereyi süsleyerek geri kalan işi senin adına bitirmem için iznini dilerim! Yalnız senden beni, eşim Bedrü'l-Büdur'un dairesinde beklemeni rica ediyorum; çünkü bana bakarlarken çalışmayı ya da herhangi bir emir vermeyi beceremem!" demiş. Şah da Alaaddin'i sıkmamak için kızının odasına çekilmiş.

O zaman Alaaddin, eski evinden saraya taşınırken unutmamaya özen gösterdiği ve sedef kakmalı bir çekmecenin dip tarafında sakladığı sihirli lambayı çıkarmış ve her zaman yapmayı âdet edindiği gibi onu ovuşturmuş. İfrit o anda belirmiş ve Alaaddin'in önünde eğilerek buyruklarını beklemiş. Alaaddin de ona "Ey lambanın ifriti, seni, doksan dokuzuncu pencereyi her bakımdan kız kardeşlerine benzer tarzda yapıp bitirmen için çağırdım!" demiş. Ve daha ağzından bu sözler çıkar çıkmaz ifrit ortadan yok olmuş. Alaaddin de söz konusu pencere üzerinde sonsuz çekiç vuruşları ve törpü gürültüleri işitmiş; ve bir bardak soğuk su içilecek kadar kısa bir sürede, taşlarla mucizevi süslenmesi tamamlanan pencerenin ortaya çıktığını görmüş. Ve onu, öteki pencerelerden asla ayırt edememiş, ve sultanı bulmaya giderek kendisine kubbeli salona kadar eşlik etmesini rica etmiş.

Sultan daha birkaç dakika önce tamamlanmamış gördüğü pencerenin karşısına gelince, onu tanıyamayarak yanlış pencereye yöneldiğini sanmış. Ama, kubbenin altında birçok kez dolaştıktan sonra, bütün cevahircilerin ve kuyum ustalarının bir araya gelip bitirmek için üç ay süre istedikleri pencerenin az bir zamanda yapılmış olduğunu anlamış ve şaşkınlığın sınırına ulaşmış; Alaaddin'i iki gözünün arasından öpmüş ve ona "Ah, oğlum Alaaddin, seni tanıdıkça sana karşı daha çok hayranlık duyuyorum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:*

... Ve Alaaddin'i iki gözünün arasından öpmüş ve ona "Ah, oğlum Alaaddin, seni tanıdıkça sana karşı daha çok hayranlık duyuyorum!" demiş. Ve büyük veziri çağırtmak üzere adamlar göndermiş ve başını döndüren harika oluşumu parmağıyla ona göstererek alaylı bir sesle "Pekâlâ, vezir, bunu gördükten sonra ne düşünüyorsun, bakalım?" diye sormuş. Eski kinini hiç unutmayan vezir de, bu durumu görerek gittikçe daha çok Alaaddin'in bir büyücü, bir sapık ve simya felsefecisi olduğuna inanır olmuş. Yeni damadına çok bağlı olduğunu bildiği sultana, düşündüklerini belli edecek hiçbir şey göstermemeye dikkat etmiş; ve onunla tartışmaya girmeden, onu daldığı hayranlık içinde bırakmış ve "Allah en yücedir!" demekle yetinmiş.

O günü izleyerek, sultan divan dağıldıktan sonra, her akşam, her seferinde onu şaşırtan ve kendinden geçiren, bir öncekinden daha hayranlık verici yeni yeni şeyler görmek için, damadı Alaaddin ve kızı Bedrü'l-Büdur ile birkaç saat geçirmek üzere saraya gelmekte kusur etmemiş.

Alaaddin'e gelince, yeni yaşamından şişinmek ve gevşemekten uzak, vaktini eşi Bedrü'l-Büdur ile geçirmediği saatlerde, yöresine iyilik yapmakla geçirmiş. Çünkü eski koşullarını ve anasıyla birlikte çocukluk yıllarında yaşadığı sefaleti unutmuyormuş. Ve dahası, at üzerinden her dışarı çıkışta, kendisine eşlik ettirdiği köleleri onun buyruklarına göre, her geçtikleri yerde, toplanan halka altın dinarlar saçmaktan geri durmuyorlarmış. Ve her gün, öğle ve akşam yemeklerinden sonra, sofrasından geriye kalan beş binden fazla kişiyi doyurmaya yeter yiyicekleri yoksullara dağıttırıyormuş. Böyle, bu denli cömert davranışı, iyiliği ve alçakgönüllülüğüyle kendisine tüm halkın sevecenliğini ve tüm kentte oturanların duasını kazandırıyormuş. Ve tek bir kişi yokmuş ki, onun adı ve yaşamı üzerine yemin etmez olsun! Ama ona gönülleri bağlatan ve ününü ikiye katlatan asıl olay, sultana karşı ayaklanan kabilelere karşı açılan savaşta kazandığı seferlermiş; bu savaşlarda, en ünlü kahramanların yaptıklarını çok gerilerde bırakan harika bir cesaretin ve savaşçı niteliklerin kanıtını vermiş. Bedrü'l-Büdur da, bundan dolayı onu daha fazla sevilemeyecek kadar sevmiş ve gerçekten kendisine layık olan tek adamı koca olarak ona sağlamış

olan mutlu bahtına her gün daha çok şükretmiş. Alaaddin de, karısıyla anası arasında büyüklerin ve küçüklerin sevecenliği ve bağlılığıyla sarılmış; ona çok değer veren ve kendisi için sınırsız bir hayranlık duyan sultandan da daha çok sevilmiş ve sayılmış. İşte Alaaddin'in durumu böyleymiş!

Bütün bu olayların kökeninde bulunan ve istemeksizin Alaaddin'in bahtının açılmasının da nedeni olan Magripli sihirbaza gelince, onunki de şöyleymiş! Alaaddin'i, açlıktan ve susuzluktan ölmek üzere yeraltında bıraktıktan sonra, oradan Magrip'in uzak köşelerinden birinde bulunan ülkesine dönmüş. Ve tüm zamanlarını yaptığı seferin kötü dönüşümünden kahırlanmakla ve sihirli lambayı elde etmek için harcadığı emek ve zahmetlere hayıflanmakla geçirmiş. Kotarmak için o kadar özen gösterdiği lokmanın dudakları arasından alınmasına neden olan kötü bahtı düşünmüş. Bütün bu şeylerin acılarla dolu anısını hatırlamadığı hiçbir gün olmuyor ve bu, onun, Alaaddin'e ve ona rastlamış olduğu ana lanetler yağdırmasına neden oluyormuş. Sonunda, bu inatçı kinin her zamandan fazla içini doldurduğu bir gün, Alaaddin'in ölümünün ayrıntılarını öğrenme merakına kapılmış. Ve bu maksatla, kum falında çok bilgili olduğundan, bir dolabın dibinden çıkardığı kum dolu tablasını önüne almış; çizdiği kırmızı bir dairenin ortasında dört köşe bir hasırın üstüne oturmuş; kumu düzlemiş, dişi ve erkek noktaları, anaları ve çocukları saptamış; ve kum falıyla ilgili sözler mırıldanmış ve "Bakalım, ey kum, bakalım! Sihirli lamba ne olmuş? Ve de Alaaddin denen namussuz, pezevenk çocuğu nasıl ölmüş?" demiş. Ve bu sözleri söyleyerek falın kurallarına göre kumları silkelemiş. Ve hemen kum üzerinde şekiller belirmeye ve kum falı oluşmaya başlamış. Magripli de, kumdaki şekillerin ayrıntılı bir incelemesini yaptıktan sonra, şaşkınlığın sınırında, bir an bile kuşku vermeyecek biçimde, Alaaddin'in ölmediğini, dipdiri olduğunu ve sihirli lambayı elinde bulundurduğunu; görkemler, zenginlikler, onurlar içinde sevdiği ve onun tarafından sevilen Çin hükümdarının kızı Bedrü'l-Büdur ile evlenmiş olduğunu ve Çin imparatorluğunun her yanında ve dünyanın sınırlarına dayanan ülkelerde bile Emir Alaaddin olarak tanındığını keşfetmiş.

Sihirbaz kum falından bu beklemediği şeyleri öğrenince,

öfkeden köpürmüş ve "Suratına tüküreyim, ey soysuz, ey orospu çocuğu; başına pisleyeyim ey Alaaddin denen deyyus, köpek, köpoğlu köpek, ey darağacı kuşu, ey katran ve zift suratlı!" diyerek yere göğe tükürmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:*

"Suratına tüküreyim ey soysuz, ey orospu çocuğu! Başına pisleyeyim ey Alaaddin denen deyyus, köpek, köpoğlu köpek, ey darağacı kuşu, ey katran ve zift suratlı!" diyerek yere göğe tükürmüş; düşsel bir Alaaddin'i ayaklarının altında çiğnemiş ve bir parça yatışıncaya kadar onu en berbat küfürlerle ve her türden hakaretlerle donatmış. O zaman da, ne olursa olsun, Alaaddin'den öç almaya ve büyücü olarak kendisi bu kadar uğraşmasına karşılık sefalet içinde yaşarken, sihirli lambayı ele geçirerek sefasını sürdüğü bu mutluluğu, Alaaddin'in burnundan getirmeye karar vermiş. Ve bir an bile tereddüt etmeden, Çin'e gitmek üzere yola koyulmuş. Öfke ve öç alma arzusu ona kanat sağladığından, Alaaddin'in işini bitirmek için nasıl bir araçla en iyi sonucu alabileceğini uzun uzadıya düşünerek hiç durmaksızın yolunu sürdürmüş; ve sonunda Çin'in başkentine ulaşmakta gecikmemiş. Bir hana inip bir oda kiralamış. Ve gelişinin ertesi gününden başlayarak halkın en çok uğradığı yerlerde ve toplandığı meydanlarda dolaşmaya başlamış; ve her yanda, Emir Alaaddin'den, onun güzelliğinden, cömertliğinden ve yüceliğinden başka şey konuşulmadığını işitmiş. Ve kendi kendine "Ateş ve ışık üzerine yemin ederim ki, yakında, bu adı ancak ölüm hükmüyle birlikte anacaklar!" demiş. Ve böylece Alaaddin'in sarayının önüne ulaşmış; ve onun büyüklüğü karşısında "Ah! Ah! Demek ki, terzi Mustafa'nın oğlu, hani bir zamanlar günün sonunda açlıktan ölmemek için ekmeğe muhtaç olan kişi, burada oturuyor ha! Ah! Ah! Alaaddin, çok yakında, benim bahtımın seninkini yenip yenmediğini, yakında ananı açlıktan ölmemek için yeniden iplik eğirmeye zorlayıp zorlamayacağını ve senin başında ağlamaya geleceği çukuru, kendi elimle kazıp kazama-

yacağımı göreceksin!" diye haykırmış. Bunu izleyerek sarayın büyük kapısına yaklaşarak kapıcı ile bir görüşme yaptıktan sonra, ondan Alaaddin'in bir kaç gün için avlanmak üzere kentten ayrılmış bulunduğunu öğrenmeyi başarmış. Ve "İşte daha şimdiden Alaaddin'in düşmesi başladı! Onun burada bulunmadığı sırada ben daha özgürce hareket edebilirim! Ama her şeyden önce, Alaaddin'in ava giderken lambayı birlikte mi götürdüğünü, yoksa sarayda mı bıraktığını öğrenmem gerek!" diye düşünmüş. Ve hemen handaki odasına geri dönmüş ve eline kum falına baktığı tablayı almış ve ondan soruşturmuş. Kum falı, ona, Alaaddin'in lambayı sarayda bırakmış olduğunu açıklamış.

O zaman Magripli, sevinçten sarhoş, kazancılar çarşısına gitmiş ve bakır fenerler ve lambalar satan bir tacirin dükkânına girerek ona "Efendim, benim yepyeni ve parlak bir düzine bakır lambaya ihtiyacım var!" demiş. Tacir de "İstediğin herşey burada var!" yanıtını vermiş. Ve önüne çok parlak on iki lamba sıralamış; bedel olarak tacirin istediği parayı, sihirbaz, pazarlık etmeden hemen ödemiş. Ve sepetçiden aldığı bir sepete bunları doldurmuş; ve çarşıdan çıkmış. Lamba sepeti elinde "Yeni lambalar! Yeni lambalar! Eski lambalar yenilerini değiştiriyorum. Kim böyle bir değiş tokuşu istiyorsa, gelip yenisini alsın!" diye haykırarak sokakları dolaşmaya başlamış.

Sokaktaki küçük haylazlar bu alışılmadık haykırışı duyunca ve Magriplinin büyük sarığını görünce, oyun oynamayı bırakıp toplu halde onun ardından koşmaya ve Magripliyi yuhalayarak hep bir ağızdan "He, he! Deliye bakın, deliye bakın!" diye haykırmaya başlamışlar. Ama o, onların bu haylazlıklarına hiç kulak asmadan, yuhalamalarını bastırarak "Yeni lambalar! Yeni lambalar! Yeni lambaları eskisiyle değiştiriyorum! Kim böyle bir değiş tokuş istiyorsa gelip yenisini alsın!" diye haykırışlarını sürdürmüş.

Ve böylece, ardından yuhalayan küçük oğlanlarla birlikte, saray kapısının açıldığı meydana gelmiş ve bıkıp usanmadan haykırışlarını gittikçe daha fazla arttırarak ve dönüp dolaşmalarını tekrarlayarak meydanı bir ucundan öbür ucuna dolaşmaya başlamış. Ve bunu öylesine yapmış ki, o sırada doksan dokuz pencereli salonda oturmakta olan Sultan Bedrü'l-Büdur, bu

alışılmadık sesi duymuş ve pencerelerden birini açıp meydana bakmış. Atlayıp zıplayan ve yuhayalayan küçük haylaz güruhunu görmüş ve Magriplinin garip haykırışlarını işitmiş. Ve gülmeye başlamış. Yöresindeki kadınlar da haykırışları işitmişler. İçlerinden biri ona "Hanımım, ben tam da bugün, efendim Alaaddin'in odasını temizlerken, bir taburenin üzerinde eski bir lamba gördüm! İzin verirsen gidip onu alayım ve gerçekten haykırışının belirttiği kadar deli olup olmadığını anlamak, bizimki ile yeni bir lambayı değiştirmeye razı olup olmayacağını görmek için bu yaşlı Magripliye göstereyim!" demiş. Bu esirenin sözünü ettiği eski lamba, tam da Alaaddin'in sihirli lambası imiş. Ve bahtın öngördüğü bir felaket dolayısıyla, Alaaddin, saraydan ayrılmadan önce, onu, her zaman saklamakta olduğu sedef kakmalı çekmeceye kapatmayı unutmuş ve tabure üzerinde bırakmış imiş! Ama bahtın hükümlerine karşı çıkılabilir mi?

Sultan Bedrü'l-Büdur da, bu lambanın varlığından ve akıl durduran erdemlerinden habersizmiş. Ve de, esirenin sözünü ettiği bu değişimde hiçbir uygunsuzluk görmemiş; ve "Çok doğru! Bu lambayı al ve baş haremağasına ver de götürüp yeni bir lambayla değiştirsin; biz de bu deliye gülüp eğlenelim!" diye yanıt vermiş.

O zaman genç esire, Alaaddin'in odasına gitmiş, taburenin üzerindeki sihirli lambayı almış ve götürüp baş haremağasına vermiş. Ağa da hemen meydana inip Magripliyi çağırarak elindeki lambayı gösterip kendisine "Hanımım bu lambayı, senin sepetinde bulunan yeni lambalardan biriyle değiştirmek istiyor!" demiş. Sihirbaz lambayı görünce, daha ilk bakışta tanımış ve heyecandan titremeye başlamış. Haremağası da ona "Neyin var? Galiba bu lambayı değiştirmeye değmeyecek kadar eski buldun!" demiş. Ama çabucak heyecanını yatıştırmış bulunan sihirbaz, kumrunun üzerine saldıran bir akbaba çabukluğuyla elini uzatmış ve haremağasının kendisine uzattığı lambayı kavramış ve onu bağrında gizleyivermiş. Sonra sepeti haremağasına uzatmış ve ona "Hangisi en hoşuna giderse al!" demiş. Haremağası da, çok parlak ve yepyeni bir lamba seçerek ve kahkahalar patlatıp Magriplinin çılgınlığıyla alay ederek bunu hanımına götürmek üzere oradan ayrılmış.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:*

Haremağası da, çok parlak ve yepyeni bir lamba seçerek ve kahkahalar patlatıp Magriplinin çılgınlığıyla alay ederek bunu hanımına götürmek üzere oradan ayrılmış. Ve işte Alaaddin'in yokluğu sırasında baş haremağasının ve sihirli lambanın durumu böyleymiş!

Sihirbaza gelince, kendisini izlemelerini engellemek için elindeki sepeti içindekilerle birlikte kendisini izleyen haylazların başına fırlatarak hemen koşmaya koyulmuş. Böylece onlardan kurtularak sarayın ve bahçelerin sınırlarını aşmış ve kentin sokaklarına dalmış. Onu izlemek isteyebileceklerden izini kaybettirmek için gözden yitmek üzere binlerce dönüşüm yapmış. Ve tam tenha bir mahalleye gelince, bağrından lambayı çıkarmış ve onu ovmuş. Lambanın ifriti hemen bu çağrıya yanıt vermiş ve önünde belirerek "Önünde saygıyla eğilen kölen işte karşında! Söyle ne dilersin? Ben lambanın hizmetkârıyım! Havada uçar, karada sürünür, buyruğunu yerine getiririm!" demiş. Çünkü ifrit, hiç karşı çıkmadan, onu kötülük ve felaket yolunda kullanacak büyücü gibi biri de olsa, lambayı kim elinde bulundurursa ona itaat edermiş.

Bunun üzerine Magripli "Ey lambanın ifriti, Alaaddin için inşa etmiş bulunduğun sarayı kaldırıp içinde bulunan tüm kişiler ve eşyalarla, Magrip'in içerlek yerlerinde bahçeler içindeki bildiğin ülkeme taşı! Beni de sarayla birlikte oraya götür!" demiş. Ve lambanın kölesi meret de "İşittim ve itaat ettim! Gözünü bir kapa, bir aç! Kendini Alaaddin'in sarayıyla birlikte ülkende bulacaksın!" diye yanıt vermiş. Ve gerçekten, göz açıp kapanasıya kadar geçen bir sürede böyle olmuş. Magripli de Afrika'nın Magrip yakalarında bulunan ülkesinin ortasında Alaaddin'in sarayı ile birlikte kendini taşınmış bulmuş. Ve işte onun da durumu böyle imiş.

Bedrü'l-Büdur Sultan'ın babası olan hükümdara gelince, ertesi gün, uyandığında âdeti gereğince, sevgili kızını ziyaret etmek üzere sarayından çıkmış. Harika sarayın yükseldiği alan yerinde

boş temel çukurlarıyla bölünmüş bomboş bir meydan görmüş. Ve şaşkınlığın sınırında, aklını kaçırıp kaçırmadığını bilememiş; ve gördüğünün ne olduğunu daha iyi anlayabilmek için gözlerini ovuşturmaya başlamış. Ve doğan güneşin parlaklığında ve sabahın duru havasında aldanmanın mümkün olmadığını, sarayın pekâlâ ortadan yok olmuş bulunduğunu anlamış! Ama bu akla ziyan gerçeği daha iyi kavramak istediğinden, üst kata çıkmış ve kızının dairesine bakan pencereyi açmış. Ve ne saray, ne saraydan bir iz; ne bahçe ne de bahçeden bir iz görmüş. Sadece, atlıların, çukurlar olmasaymış, keyiflerince cirit oynayabilecekleri geniş bir meydan görmüş.

O zaman zavallı baba, kederden yüreği parçalanarak felaketinin doğasını ve genişliğini pek iyi anlayamasa da, ellerini birbirine çırpmaya ve ağlayarak sakallarını yolmaya koyulmuş. Ve böylece divan üzerine çökmüş otururken, büyük veziri, âdet gereğince mahkeme duruşmalarının açıldığını bildirmek üzere içeri girmiş. Ve onun halini görünce, ne düşüneceğini bilememiş. Sultan ona "Buraya gel!" demiş; vezir yaklaşmış; sultan da ona "Kızımın sarayı ne oldu?" demiş. Vezir "Tanrı sultanımı korusun! Ama ne demek istediğinizi anlamıyorum!" demiş. Hükümdar da "Ey vezir, senin o kederli işten haberin yok galiba?" deyince, o da "Kesinlikle efendim! Vallahi, ben, hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Hükümdar "Öyleyse, sen Alaaddin'in sarayından yana bakmamışsın demektir!" demiş. Vezir "Ben, dün, onu çevreleyen bahçede gezintiye çıkmıştım; özellikle garip olan bir şey sezinlemedim! Emir Alaaddin'in yokluğu dolayısıyla kapalı bulunan büyük kapıdan başka bir şey de görmedim" demiş. Hükümdar "Bu durumda, ey vezir, şu pencereden bak ve dün büyük kapısını kapalı görmüş olduğun bu sarayda özellikle garip olan bir şey görüyor musun, söyle bana!" demiş. Vezir de, başını pencereye çevirip dışarı bakmış; ama bunu yapmasıyla ellerini havaya kaldırarak "Şeytan buradan ırak olsun! Saray yok olmuş!" diye haykırmış. Sonra sultana doğru dönerek ona "Ve şimdi, efendim, mimarlığını ve süslemelerini o denli beğendiğin bu sarayın, en hayran olunacak bir sihirbazlık eserinden başka birşey olmadığına inanmakta kararsızlık duyuyor musun?" demiş.

Sultan başını eğmiş ve bir saat kadar düşünmüş; yüzü hiddetten kıpkırmızıymış. Ve "Nerede bu vicdansız, bu serüvenci, bu büyücü, bu sahteci ve bin köpeğin ardılı Alaaddin denen herif?" diye haykırmış. Vezir de, yüreği utkudan iyice ferahlamış olarak "Burada yok, ava gitti! Ama bugün öğle namazından önce döneceği söyleniyor! Eğer istersen, gidip ondan sarayın içindekilerle birlikte ne olduğunu öğrenmeyi görev edineyim!" diye yanıt vermiş. Hükümdar da "Yo, vallahi! Ona hırsızlar ve dolandırıcılara yapıldığı gibi işlem yapmak gerek! Muhafızlar gitsin, onu zincire vururak huzuruma getirsinler...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:*

"... Ona hırsızlar ve dolandırıcılara yapıldığı gibi işlem yapmak gerek! Muhafızlar gitsin, onu zincire vurarak huzuruma getirsinler!" diye haykırmış.

Büyük vezir hemen dışarı çıkıp, Alaaddin'in ellerinden kaçıp kurtulmaması için ne yolda davranmaları gerektiğini de bildirerek, muhafızların komutanına sultanın buyruğunu bildirmeye gitmiş. Muhafızların komutanı da, yüz atlı kendisine eşlik ettiği halde, Alaaddin'in dönebileceği yol üzerine çıkmak için kentten ayrılmış ve kapılardan beş fersah mesafede ona rastlamış. Ve derhal onu atlılarla çevirmiş ve kendisine "Efendimiz Emir Alaaddin, lütfen bizi bağışla! Ama, kölesi olduğumuz sultan, seni tutuklayıp caniler gibi zincire vurarak huzuruna çıkarmamızı istedi! Böylesi bir devlet buyruğunu yerine getirmezlik edemeyiz! Ama, bir kez daha, hepimiz cömertliğinle boğulmuş bulunduktan sonra, sana böyle davrandığımızdan dolayı bizi bağışla!" demiş.

Muhafızların komutanının bu sözlerini duyunca Alaaddin'in dili, şaşkınlıkla ve heyecanla bağlanmış. Ama sonunda konuşabilmiş ve "Ey yiğit kişiler, kendisine ve Devlet'e karşı her türlü suçtan uzak bulunduğuma göre, sultanın size niçin böyle bir buyruk verdiğini biliyor musunuz?" demiş. Muhafızların komutanı "Vallahi, bilmiyoruz!" yanıtını vermiş. O zaman Alaaddin

atından inerek "Sultanın hakkımda verdiği buyruğun gereğini yapın! Çünkü sultanın buyruğu baş üzerinedir, göz üzerinedir!" demiş. Muhafızlar da çok üzülerek Alaaddin'i yakalamışlar, kollarını bağlayıp boynuna gövdesine de doladıkları ağır bir zincir geçirmişler ve bu zincirin ucundan tutarak, hepsi ata binmeyi sürdürürken, onu peşleri sıra kente doğru sürüklemişler.

Muhafızlar kentin ilk mahallelerine ulaştıklarında, Alaaddin'in bu tarzda tutuklandığını gören gelip geçenler, sultanın, bilmedikleri bir nedenle, onun başını kestirmeye hazırlanmakta olduğundan kuşku duymamışlar. Alaaddin, cömertliği ve gönül almayı bilmesiyle, Devlet'in tüm uyruklarının sevgisini kazanmış olduğundan, kimileri kılıç kuşanarak, kimileri de sopa, taş ve bastonlarla donanarak onun ardından yürümüşler. Ve saraya yaklaştıkça, onu korumak üzere yoldaşlık edenlerin sayısı artmış; öyle ki, meydana ulaştıklarında, binlerce ve binlerce kişiyi bulmuş. Hepsi, silahlarını sallayarak ve onları tutmak ve kötülük görmeden saraya girmelerini önlemek için büyük zahmetlere katlanan muhafızları tehdit ederek bağırıp karşı durmaya başlamışlar. Ve onlar böyle meydanda bağırıp çağırmayı ve uğuldamayı sürdürürken ve efendileri Alaaddin'in sağ salim kendilerine teslim edilmesini isterlerken, muhafızlar Alaaddin'i, hep böyle zincire vurulmuş haliyle, sultanın öfke ve tedirginlik içinde oturmakta olduğu salona sokmuşlar.

Alaaddin huzura getirilir getirilmez, sultanı öylesine düşlenemez bir öfke sarmış ki, içinde kızı Bedrü'l-Büdur'un bulunduğu sarayın ne olduğunu ona sormaya vakit bile ayırmadan, cellada "Bu lanetli sahtekârın hemen kafasını vur!" diye haykırmış. Ve artık onu bir an bile görüp işitmek istememiş. Cellat da onu alıp gürültüler koparan halkın toplandığı meydana bakan taraçanın üzerine çıkarmış. Alaaddin'i, boynunu ve bedenini saran zincirleri çıkardıktan ve gözlerini bağladıktan sonra, üzerinde idamların yapıldığı kızıl meşinin üstüne diz çöktürmüş; ve ona "Ölmeden önce imanını tazele!" demiş. Ve yöresinde üç kez dolanarak ve kılıcını havada üç kez yalazlandırarak ölüm darbesini vurmaya hazırlanmış. Ama tam o anda, celladın Alaaddin'i idam etmek üzere olduğunu gören halk, korkunç haykırışlar koparark sarayın duvarlarına tırmanmaya ve kapı-

ları zorlamaya başlamış. Sultan bunu görünce, kötü bir olayın çıkmasından çekinerek büyük bir korkuya kapılmış. Ve cellada doğru dönerek ona "Şimdilik bu caninin başını vurmayı ertele!" demiş. Muhafızların komutanına da "Bu alçağın kanını bağışladığımı halka duyur!" demiş. Ve hemen taraçanın üstünden halka duyurulan bu buyruk, kalabalığın gürültüsünü ve öfkesini yatıştırmış; ve duvarlara tırmananları ve kapıları zorlayanları niyetlerinden vazgeçirmiş.

O zaman, gözlerindeki bağ iyice kaldırılan, ellerini ardında bağlayan ipler çözülen Alaaddin, çömeldiği kızıl meşin idam örtüsünün üzerinden ayağa kalkmış ve başını sultana çevirmiş, gözleri yaşla dolu, ona "Ey zamanın şahı, yüce kişiliğinden sadece öfkeni uyandıran ve beni gözden düşüren ne gibi bir suç işlediğimi bana açıklaman için yalvarıyorum!" demiş. Sultan da, yüzü sapsarı ve zorla tutulmuş bir öfkeyle dolu "Suçun ne, öyle mi sefil? Demek bilmezlikten geliyorsun? Ama sana gözlerinle görmen için gösterdiğimde bilmezlikten gelemeyeceksin!" demiş. Ve ona "Beni izle!" diye haykırmış. Ve önünden yürüyürek onu sarayın öbür ucuna, artık Bedrü'l-Büdur'un bahçelerle çevrili sarayının yükselmediği ikinci meydana bakan yanına götürmüş; ve ona "Bak bakalım şu pencereden, madem ki nedenini öğrenmek istiyorsun, öyleyse içinde kızım bulunan sarayın ne olduğunu bana söyle!" demiş. Alaaddin de başını pencereye çevirip dışarı bakmış. Ama ne sarayı, ne bahçeyi ne de sarayın ve bahçenin izlerini görmüş; sadece lambanın ifritine, harika bir konut yapmak üzere emir verdiği günkü haliyle geniş boş bir meydan görmüş. Ve öylesine bir şaşkınlığa, öylesine bir kedere ve birdenbire gelen heyecana kapılmış ki, neredeyse düşüp bayılacakmış. Ve de ağzından tek bir sözcük çıkaramamış. Sultan da ona "Pekâlâ, alçak sahtekâr, saray nerede; yüreğimin çekirdeği kızım, biricik yavrum nerede?" diye haykırmış. Alaaddin büyük bir hıçkırık koparmış ve göz yaşlarına boğulmuş. sonra da "Ey zamanın şahı, bilmiyorum!" demiş. Sultan da ona "Beni iyi dinle! Senden lanetli sarayını yerine getirmeni istemiyorum, ama sana, kızımı geri vermeni emrediyorum. Bunu hemen yapmazsan, ya da bana onun ne olduğunu söylemezsen, başım üzerine yemin ediyorum ki, kafanı kestireceğim!" demiş. Alaaddin de, heyecanın sınırında,

gözlerini önüne indirmiş ve bir saat kadar düşünmüş. Sonra başını kaldırıp "Ey zamanın şahı, kimse bahtından kaçıp kurtulamaz. Bahtımda, işlemediğim bir suçtan ötürü kafamın kesileceği yazılı ise, hiçbir güç beni kurtaramaz! Senden, sadece, ölmeden önce, ben avda iken, sarayla birlikte kaybolan sevgili karım konusunda gerekli araştırmaları yapmak için kırk günlük bir süre istiyorum. Ben burada olsaydım, dua ve barış üzerine olası peygamber efendimiz üzerine yemin ederim ki, bu felaket herhangi bir şekilde başımıza gelmezdi!" demiş. Sultan da "Öyle olsun! Sana benden istediğin süreyi bağışlıyorum. Ama bil ki, bu süre bitince, eğer kızımı geriye getiremezsen, seni benim ellerimden hiç kimse kurtaramaz! Çünkü, dünyanın neresine saklanırsan saklan, seni bulup cezalandırmayı sağlarım!" diye yanıt vermiş. Alaaddin de, bu sözleri dinleyip sultanın huzurundan ayrılmış; ve başı önüne eğik, heyecan ve kederden ansızın değiştiğinden ötürü, onu tanımakta güçlük çeken saygın kişilerin arasından geçip saraydan dışarı çıkmış. Halkın arasına katılınca afallamış gözlerle, kendi kendine "Sarayım nerede benim? Karım nerede?" diye sormaya koyulmuş. Ona bakıp onu dinleyenlerin hepsi "Zavallı! Aklını yitirdi! Sultanın gözünden düşmesi ve ölümle karşılaşması onu çıldırttı!" demişler. Alaaddin de, âlemin gözünde artık acınacak bir şey olmaktan öte değeri olmadığını anlayınca, hiç kimse de kendisini izleyecek cesareti göstermediğinden, çabucak oradan uzaklaşmış ve kentten çıkmış. Artık ne yapacağını bilmeden, kırlar boyunca başıboş dolaşmaya başlamış.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Kentten çıkmış, artık ne yapacağını bilmeden, kırlar boyunca başıboş dolaşmaya başlamış. Ve böylece, umutsuzluğun pençesinde, büyük bir ırmağın kenarına ulaşmış. Kendi kendine "Alaaddin, ey zavallı, sen sarayını ve karın Bedrü'l-Büdur'u nerede arayacaksın? Hangi bilinmeyen ülkeye gidecek de, eğer hâlâ yaşıyorsa, onu bulacaksın? Sadece nasıl kaybolduğunu biliyor musun acaba?" diyormuş. Ve ruhu bu düşüncelerle kararmış ve

gözlerinin önünde karanlıklar ve kederden başka bir şey görmeksizin, kendini suya atmak ve böylece yaşamını ve acısını gömmek istemiş. Ama tam o sırada, kendisinin bir Müslüman, inanç sahibi ve saf ruhlu bir olduğunu hatırlamış! Ve Tanrı'nın birliğine ve Elçi'sinin işlevine tanıklık etmiş. Ve inançını yenileyerek ve Yüceler Yücesi'nin iradesine kendini terk ederek güçlenmiş ve suya atılacak yerde, abdest alıp akşam namazına hazırlanarak işe koyulmuş. Ve ırmağın kıyısına çömelerek avuç çukurlarını suyla doldurmuş ve parmaklarını uçlarına doğru ovuşturmaya başlamış. Bu hareketleri yaparken, mağarada Magriplinin kendisine vermiş olduğu yüzüğü de ovuşturmuş. Ve o anda yüzüğün ifriti belirip yerlere kadar eğilmiş ve ona "İşte kölen saygıyla önünde duruyor! Söyle, ne dilersin? Ben, yeryüzünde, havalarda ve suda yüzüğün hizmetkârıyım!" demiş. Alaaddin de, nefret verici görünümünden ve korkunç sesinden onu yeraltından kurtaran ifriti tam olarak tanımış. Ve içinde bulunduğu sefil durumda hiç beklemediği bu görünümle hoş bir şaşkınlığa uğramış; ve abdest almayı keserek iki ayağı üzerine dinelmiş ve ifrite "Ey yüzüğün ifriti, ey kurtarıcı, ey eşsiz yaratık! Tanrı seni kutsasın ve lütuflarını senden esirgemesin! Bana sarayımı ve eşim Bedrü'l-Büdur'u geri getir!" demiş. Ama yüzüğün ifriti ona "Ey yüzüğün sahibi, senin benden istediğin şeye benim gücüm yetmez; çünkü, karada, göklerde ve suda ben ancak yüzüğün hizmetkârıyım! Lambanın hizmetkârının yetki alanına giren bu hususta seni memnun edemediğime üzgünüm! Bunun için o ifrite başvurman gerekir; o seni memnun eder!" diye yanıt vermiş. O zaman Alaaddin, iyece şaşırarak ona "Bu durumda, ey yüzüğün ifriti, eşimin sarayını buraya taşıma işine burnunu sokmak istemediğine göre, kullandığın yüzüğün erdemleriyle sarayımın bulunduğu yere beni taşımanı ve beni sarsmadan eşim Sultan Bedrü'l-Büdur'un penceresinin altına bırakmanı emrediyorum!" demiş.

Alaaddin'in ağzından bu sözler çıkar çıkmaz, yüzüğün ifriti ona işitip itaat ettiğini söylemiş ve sadece göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, onu, Magrip'in dip taraflarında, görkemli bir bahçenin ortasında, tüm mimari güzelliğiyle yükselen Bedrü'l-Büdur'un sarayının bulunduğu yere taşımış. Ve sultanın

pencerelerinin altına yavaşça bırakıp gözden kaybolmuş.

Alaaddin kendini sarayın karşısında bulunca, yüreğinin ferahladığını, ruhunun sakinleştiğini ve gözlerinden kederin silindiğini duyumsamış. Ve umut, sevinçle birlikte yeniden yüreğine girmiş. Ve dahası, fırında pişmiş bir kelleyi kelle satıcısına veren biri nasıl kafasını yorar ve uyuyamazsa,[1] Alaaddin de yorgunluklarına ve kederlerine karşın, hiçbir dinlenme sağlamayı düşünmemiş. Sadece ruhunu, iyiliklerinden ötürü şükretmek için ve sınırlı yaratıkların nüfuz edemediği niyetlerine saygı duyduğundan ötürü Yaradan'a yöneltmiş. Ondan sonra ayağa kalkmış ve karısı Bedrü'l-Büdur'un penceresinin altına gitmiş.

Sultan, sarayla birlikte Magripli sihirbaz tarafından kaçırıldığından beri, babasından ve sevgili kocasından ayrılmış bulunduğundan ötürü ve de alçak Magriplinin gösterdiği her türlü baskı yüzünden, günlerini hüzünlü düşüncelerle dolu ağlayarak ve gecelerini uyumadan geçirmeyi âdet edinmiş bulunuyormuş. Ne uyuyor, ne yiyip içiyormuş. O akşam da, bahtın bir yazgısı olarak, hizmetçisi onu oyalamak üzere yanına girmiş. Ve billur pencerelerden birini açarak dışarıya bakmış. Ve "Hanımım, gel bak bu akşam ağaçlar ne kadar güzel ve hava ne kadar hoş!" demiş. Sonra, birdenbire, büyük bir feryat koparark "Ya sitti![2] Ya sitti! İşte efendim Alaaddin, işte efendim Alaaddin! Sarayın penceresinin altında duruyor...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Ya sitti! Ya sitti! İşte efendim Alaaddin, işte efendim Alaaddin! Sarayın pencereleri altında duruyor!" diye haykırmış.

Hizmetçisinin bu sözlerini duyan Bedrü'l-Büdur da hemen pencereye atılmış ve Alaaddin'i görmüş; o da karısını görmüş. İkisi de neredeyse sevinçten uçacaklarmış. İlkin ağzını açabi-

1 Mathers, bu ibareyi, "bir kuzu kellesini pişirmesi için fırıncıya veren kimse, kellenin fırından yanmadan çıktığını görünceye kadar nasıl yatıp uyuyamazsa" şeklinde çevirmiş (Â.Ş.O.)

2 *Ya sitti*: "Ey hanımım!" (Â.Ş.O.)

len Bedrü'l-Büdur olmuş ve Alaaddin'e "Oh sevgilim, çabuk gel, çabuk gel! Hizmetçim sana gizli kapıyı açacak! Korkmadan buraya çıkabilirsin! Şu anda lanet olası sihirbaz burada değil!" diye haykırmış. Ve hizmetçi ona gizli kapıyı açmış; Alaaddin de karısının dairesine çıkmış ve onu bağrına basmış; gülerek, ağlayarak, neşeden sarhoş kucaklaşmışlar. Ve biraz yatışınca, yan yana oturmuşlar; Alaaddin de karısına "Ey Bedrü'l-Büdur, her şeyden önce sana, ava gitmeden önce odamda bir taburenin üstünde bıraktığım bakır lambanın ne olduğunu sormak isterim!" demiş. Sultan da "Ah! Sevgilim, bahtsızlığımızın nedeni kesinlikle bu lambadır! Ama, benim, sırf benim kusurumla, bunlar başımıza geldi!" diye haykırmış. Ve Alaaddin'e, sarayda onun yokluğunda olup biten her şeyi; lamba satıcısının budalalığına gülmek maksadıyla nasıl taburedeki lambayı yeni bir lambayla değiştirdiğini ve ondan sonra olanları, hiçbir ayrıntıyı atlamadan anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok. Ve "Ve beni sarayla birlikte buraya taşıdıktan sonra, alçak Magripli, bana gelip lambanın erdemleri ve kendi sihirli gücüyle, beni nasıl senin sevginden yoksun bıraktığını anlattı ve bana sahip olmak istedi. Ve de bana kendisinin Magripli olduğunu, bizim de ülkesi olan Magrip'te bulunduğumuzu söyledi!" diyerek sözünü tamamlamış. O zaman Alaaddin, ona en küçük bir sitemde bulunmaksızın "Bu lanet olası senden ne istiyor?" diye sormuş. Sultan da "Her gün sadece bir kere beni ziyaret etmeye geliyor ve beni baştan çıkarmak için her çareye baş vuruyor. Ve hainlikle dolu olduğundan, benim direnmemi kırmak için, sultanın sahtekâr olarak senin başını vurdurduğunu, sonra da zaten senin yoksul kişilerin, Mustafa adlı sefil bir terzinin çocuğu olduğunu ve elde ettiğin servet ve onurları sırf kendisine borçlu bulunduğunu durmadan söyleyip tekrarlıyor! Ama, bugüne kadar, benden yanıt olarak, yalnızca sessizlik, küçümseme ve yüz çevirmeden başka şey alamadı; ve her seferinde, kulakları düşmüş ve burnu uzamış olarak çekilmek zorunda kaldı! Ve ben her seferinde, şiddete baş vuracak diye korktum! Ama Tanrı'ya övgüler olsun ki sen geldin!" demiş. Alaaddin de ona "Şimdi, ey Bedrü'l-Büdur, bu alçak Magripliden geri almakta başarı sağlamam için lambanın sarayın hangi köşesinde saklı bulunduğunu bana söyle" demiş. Sultan da "Onu asla

sarayda bırakmıyor; sürekli olarak koynunda taşıyor. Onu bir ganimet olarak sakladığını, oradan birçok kez yanımda çıkararak bana gösterdi" demiş. Bunun üzerine Alaaddin, ona "Pekâlâ! Ama yaşamım üzerine yemin ederim ki, artık uzun uzadıya gösteremeyecek!" demiş. Sonra da "Hain düşmanımızı cezalandırmanın yolunu biliyorum! Bu maksatla senden beni bir an için bu odada yalnız bırakmanı istiyorum! Zamanı gelince seni çağırırım!" diye eklemiş. O zaman Bedrü'l-Büdur salondan çıkmış, gidip nedimelerine ulaşmış.

Bunun üzerine Alaaddin parmağındaki sihirli yüzüğü ovuşturmuş ve ortaya çıkan ifrite "Ey yüzüğün ifriti, sen uyku verici tozların çeşitli türlerini bilir misin?" diye sormuş. O da "Bunlar benim en iyi bildiğim şeylerdir!" diye yanıt vermiş. Alaaddin "Öyleyse, bir koklayışta bir fili devirecek güçteki Girit benginden bana biraz getirmeni emrediyorum!" demiş. İfrit gözden kaybolmuş, ama bir anlık süre sonunda, parmaklarının arasında tuttuğu küçük bir kutuyu Alaaddin'e vererek "İşte, ey yüzüğün sahibi, en has nitelikli Girit bengi!" demiş. Ve gözden kaybolmuş. Alaaddin de karısı Bedrü'l-Büdur'u çağırmış ve ona "Sevgili Bedrü'l-Büdur, bu alçak Magripliden kurtulmamızı istiyorsan, şimdi sana vereceğim nasihatı izlemekten başka şeye ihtiyacımız yok! Zaman da çok dar! Çünkü bana, seni baştan çıkarmak üzere Magriplinin neredeyse buraya gelmek üzere olduğunu söyledin! İşte yapmak zorunda bulunduğun şey şu!" demiş. Ve ona "*Şunları şunları* yapacaksın! Ve *şunları şunları* söyleyeceksin!" demiş. Ve sihirbazla yüz yüze gelince nasıl davranacağını ona uzun uzadıya anlatmış. Sonra da "Bana gelince, ben şu dolaba saklanacağım. Ve zamanı gelince oradan çıkacağım!" diye eklemiş. Ve beng kutusunu ona vermiş; kendisine "Sana anlattığım şeyleri unutma!" demiş. Sonra da dolaba kapanmak üzere onun yanından ayrılmış.

O zaman Sultan Bedrü'l-Büdur, söz konusu edilen oyunu oynamaktan nefret ettiği halde sihirbazdan intikam alma fırsatını kaçırmak istememiş ve kocası Alaaddin'in verdiği talimatı izlemeye koyulmuş. İlkin ayağa kalkıp kadınlara saçını taratmış ve ay parçası yüzüne yaraşır bir saç yaptırmış; ve dolabındaki en güzel urbaları giymiş. Sonra belini elmas kakmalı bir kemerle sıkmış ve boynunu, ortasındaki ceviz iriliğinden olan dışında

hepsi aynı irilikteki incilerden oluşmuş bir gerdanlıkla donatmış; el ve ayak bileklerine, üzerine kakılan taşların renkleri öteki takılarınkiyle uyuşan altın bilezikler ve halhallar geçirmiş. Kokular sürünmüş ve seçkin bir cennet hurisine benzer haliyle, sultanlar ve ecelerden de daha parlak bir ışıltı içinde, yanındaki kadınlar onun güzelliğini övüp hayranlık çığlıkları atarken, hüzünle aynaya bakmış. Ve sihirbazın gelişini beklemek üzere kaygısızca şiltelere uzanmış....

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:*

... Sihirbazın gelişini beklemek üzere kaygısızca şiltelere uzanmış.

O da bildirilen saatte gelmekte gecikmemiş. Sultan, her zamanki tutumunun tersine, onun onuruna ayağa kalkmış ve onu bir gülümsemeyle, divanda yanına oturmaya çağırmış. Magripli, bu kabulden çok heyecanlanarak ve kendisine bakan güzel gözlerin ışıltısından ve çok arzuladığı bu genç sultanın hayranlık verici güzelliğinden gözleri kamaşarak, nezaket ölçülerine ve saygıya sığınarak sadece divanın kenarına ilişmiş. Ve boyuna güleryüz gösteren sultan, ona "Efendim, bugün beni bu tavır değişikliği içinde görmekle sakın şaşırmayın! Çünkü benim mizacım, kederlenmeye çok aykırı olan doğam dolayısıyla, üzüntümü ve tedirginliğimi yendi. Ve zaten, kocam Alaaddin hakkında söylediklerini düşündüm ve babamın müthiş öfkesinin sonucu olarak öldüğüne artık inandım. Zaten insanın alnına yazılan çekilmelidir! Ve ne gözyaşlarım ne de pişmanlıklarım ölüye can verecektir. Bundan dolayı kederlenmeyi ve matem tutmayı terk ettim ve senin girişimlerini ve iyiliklerini karşılıksız bırakmamaya karar verdim. İşte davranış değişikliğimin nedeni budur!" demiş. Sonra da "Ama hâlâ sana dostluk şerbeti sunmuş değilim!" demiş ve güzelliğinin parıltısı içinde ayağa kalkarak üzerinde şarap ve şerbet tepsilerinin bulunduğu büyük tabureye doğru ilerlemiş; ve maiyetinden birine tepsi üzerinden hizmet etmesi için seslenirken, tepsideki altın

bardaklardan birine bir tutam Girit bengi atmış. Magripli de ona lütuflarından dolayı nasıl teşekkür edeceğini bilememiş. Ve genç cariye elinde şerbet tepsisiyle ilerleyince, bardağı eline almış ve Bedrü'l-Büdur'a "Ey sultan, bu şerbet, ne kadar lezzetli olursa olsun, gözlerinin gülüşü kadar içimi serinletemez!" demiş. Ve bunları söyleyerek, bardağı dudaklarına yaklaştırmış ve soluk almadan bir dikişte boşaltmış. Ama, bu onun, o anda halı üzerinde yuvarlanıp başı bacaklarının arasında Bedrü'l-Büdur'un ayaklarının dibine yuvarlanmasına neden olmuş!

Onun yere düşmesinin çıkardığı gürültüyü duyunca, Alaaddin bir zafer çılığı koparmış ve düşmanının hareketsiz bedenine doğru koşmak için dolaptan çıkmış. Hemen üzerine atılarak giysisinin üst yanını açmış ve göğsünde saklı bulunan lambayı çekip çıkarmış. Ve sevincin sınırında, onu kucaklamak için koşup gelen Bedrü'l-Büdur'a dönerek ona "Beni bir kez daha yalnız bırakmanı senden rica edeceğim! Çünkü her şeyin bugün bitmesi gerekiyor!" demiş. Ve Bedrü'l-Büdur uzaklaşınca, pek iyi bildiği yerinden lambayı ovuşturmuş ve hemen lambanın ifritinin ortaya çıktığını görmüş; ifrit her zamanki sözleri tekrarladıktan sonra onun buyruğunu beklemiş. Alaaddin de ona "Ey lambanın ifriti, senden bu lambanın erdemleri uğruna, bu sarayı içinde bulunan her şeyle birlikte Çin'in başkentinden kaldırıp buraya getirdiğin kesinlikle aynı yere taşımanı istiyorum. Bunu öyle yap ki, taşıma sırasında hiçbir incinme olmasın, hiçbir engelle karşılaşılmasın ve hiçbir sarsıntı duyulmasın!" demiş. Ecinni de "İşitmek itaat etmektir!" yanıtını vermiş ve gözden kaybolmuş. Ve aynı anda, ancak göz açıp kapayacak kadar bir zaman geçtikten sonra, daha kimse daha farkına varmadan taşıma gerçekleşmiş. Sadece, biri kalkışta biri de varışta olmak üzere iki yeğni sarsıntı duyulmuş.

O zaman Alaaddin, sarayın gerçekten de geri gelip sultanın sarayının tam karşısındaki alanda yeniden eski yerine konduğunu görünce, karısı Bedrü'l-Büdur'u bulmaya gitmiş; ve ona "İşte babanın kentine geldik! Ama şimdi çoktan akşam olmuş bulunduğundan, sultana döndüğümüzü bildirmeye gitmek için yarını bekleyelim. Şimdi zaferimizden ve birlikte olmanın keyfinden başka bir şey düşünmeyelim, ey Bedrü'l-Büdur!" demiş.

Ve Alaaddin bir gün önceden beri hiçbir şey yememiş olduğundan, ikisi birlikte oturmuşlar ve doksan dokuz pencereli salonda kölelerin getirdiği lezzetli bir yemek yemişler. Ve sonra o geceyi zevk ve mutluluk içinde geçirmişler.

Ertesi gün, sultan, âdeti gereğince kızı için gözyaşı dökmek üzere, temel çukurlarından başka bir şey bulamayacağını sandığı yere gitmek üzere saraydan çıkmış. Ve çok kederli ve dertli olarak, gözlerini karşı yakaya çevirmiş; ve artık düşündüğü gibi boş olmayıp meydanın yeniden o göz kamaştıran sarayla işgal edilmiş olduğunu görünce şaşıp kalmış. İlkin, bunun, bir serap ya da tedirgin ruhunun bir düşlemesi olduğunu sanmış ve gözlerini birçok kez ovuşturmuş. Ama görüntü hep orada kaldığından, onun gerçekliğinden kuşku duymaz olmuş ve sultan olarak ağırbaşlı olması gerektiğine aldırmadan kollarını sallayıp hareket ettirerek ve sevinçten haykırarak koşmaya ve muhafız ve kapıcıları itip kakarak, mermer merdivenleri, ilerlemiş yaşına karşın, soluk almadan çıkarak, onun gelişini kesinlikle bekleyen Alaaddin ile Bedrü'l-Büdur'un gülerek oturmakta oldukları doksan dokuz pencereli, billur kubbeli salona girmiş. Onu görünce ikisi birden ayağa kalkmışlar ve onu karşılamaya koşmuşlar. Şah duygulanmanın sınırında duygulanarak kızını gözyaşlarıyla kucaklayıp öpmüş; aynı şekilde...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:*

Şah duygulanmanın sınırında duygulanarak kızını gözyaşlarıyla kucaklayıp öpmüş; aynı şekilde o da babasını öpmüş. Ve ağzını açıp söz söyleyecek duruma gelince, şah "Kızım, şaşırarak görüyorum ki, seni son kez gördüğümden bu yana yüzün, başına gelenlere karşın, hiç değişmemiş ve de sararıp solmamış. Bununla birlikte ey yüreğimin kızı, uzaklaşmakla çok ıstırap çekmiş olmalısın; kendini tüm sarayla birlikte bir yerden başka yere taşınmış görmekle, kuşkusuz, büyük korkular ve korkunç acılar çekmişsindir! Çünkü ben, kendim, bunu düşünmekten başka bir şey yapamıyor, her yanımın korku titremeleriyle sarsıldığını

hissediyordum! Bana, ey kızım, çabucak yüzündeki bu denli az değişmenin nedenini söyle ve hiçbir şey saklamadan, başından sonuna kadar neler geçirdiğini anlat!" demiş. Bedrü'l-Büdur da "Babacığım, bil ki, eğer yüzüm pek az değişmiş ve tenim pek az sararmışsa, senden ve kocam Alaaddin'den uzak kalmakla yitirdiğim şeylere yeniden kavuşmamdandır. Çünkü ikinizi de yeniden bulmanın sevinci bana güç verdi ve beni eski yüz rengime kavuşturdu. Ama senin ve sevgili kocamın sevecenliğinden uzakta, olup bitenlerin nedeni olan ve beni kaçırdıktan sonra, baştan çıkarmak için hoşuma gitmeyen nutuklar çeken alçak bir Magripli sihirbazın ellerine düşünce, çok acı çektim, çok ağladım. Ama bütün bunlar, beni, bana ait olmayan bir şeyi başkasına aktarmaya iten şaşkınlığım yüzünden oldu" diye yanıt vermiş. Ve durup dinlenmeden babasına, tüm ayrıntılarıyla ve hiçbir şey unutmadan bütün öyküyü anlatmış. Ama onu tekrarlamanın hiç yararı yok. Ve konuşmasını bitirince, o zamana kadar ağzını açmayan Alaaddin, şaşırmanın sınırında şaşırmış olan sultana dönüp ona, bir perdenin gerisinde, bengin şiddetli etkisiyle yüzü kapkara olmuş sihirbazın hareketsiz gövdesini göstermiş ve "Bizim geçmiş felaketimize ve benim gözden düşmeme neden olan sahtekâr bu işte! Ama Tanrı ona cezasını verdi!" demiş.

Bunu gören sultan, Alaaddin'in suçsuzluğuna tümüyle inanmış ve onu bağrına basarak sevecenlikle öpmüş ve ona "Oğlum Alaaddin, hakkındaki davranışımdan dolayı beni ayıplama ve sana karşı gösterdiğim kötü davranışlardan ötürü beni bağışla! Beni bağışlamana biricik kızım Bedrü'l-Büdur'a duyduğum sevgi dolayısıyla bir parça hak kazandım sanıyorum; çünkü sen bir babanın yüreğinin sevecenlikle dolu olduğunu bilirsin ve ben özellikle, sevgili kızımın saçının tek bir telini yitirmektense tüm ülkemi yitirmeyi yeğ tutarım!" demiş. Alaaddin de "Doğru, ey Bedrü'l-Büdur'un babası, sen gerçekten bağışlanmaya layıksın! Sadece benim yüzümden yitirdiğini sandığın kızına duyduğun sevgi, benim hakkımdaki o ivedi işlemleri sana yaptırttı. Ve ne olursa olsun, sana sitem etmeye hakkım yok. Bu alçak sihirbazın haince davranışlarını öngörmek ve ona karşı her türlü önlemi almak bana düşerdi! Ve sen onu, bir kez zaman bularak sana onunla olan ilişkilerimi anlatınca gerçekten öğreneceğin kötü-

lüklerini bilemezdin!" diye yanıt vermiş. Sultan da Alaaddin'i bir kez daha kucaklayarak, ona "Kuşkusuz, ey Alaaddin, bütün bunları bana anlatmak için uygun bir zamanı kesinlikle bulmalısın! Ama şimdi hemen ayaklarımızın altında cansız yatan bu belalı cesedin görünümünden kurtulmamız ve senin kazandığın zaferden dolayı birlikte sevinç duymamız gerek!" demiş. Alaaddin, delikanlı ifritlerine Magriplinin cesedini kaldırmalarını ve bir gübre yığını üzerinde yakmalarını, küllerini de çöp kuyusuna atmalarını buyurmuş. Bu buyruk noktası noktasına, toplanmış bulunan, bu yerinde cezalandırmadan memnun ve Emir Alaaddin'in sultanın affına uğramış olmasından dolayı sevinç içinde olan kent halkının önünde yerine getirilmiş.

Bunu izleyerek, sultan tellallarla zurna, davul ve nakkare sesleri arasında, herkesin duyduğu büyük sevinç uğruna, hükümlüleri bağışladığını ilan ettirmiş; ve yoksul ve ihtiyaç içinde olanlara büyük sadakalar dağıtmış. Ve geceleyin, kendi sarayı ve Alaaddin ile Bedrü'l-Büdur'un sarayı gibi tüm kent ışıklandırılmış. Ve işte Alaaddin, Tanrı'nın kendisini kutsaması sayesinde, ikinci kez ölüm tehlikesinden böyle kurtulmuş. Ve yine aynı kutsama, biraz sonra dinleyeceğiniz gibi onu üçüncü kez de ölümden kurtaracak ey dinleyicilerim!

Gerçekten, Alaaddin'in dönüşünden henüz birkaç ay geçmişken ve şimdi saygın ve hatırı sayılır, ama kibir ve küstahlıktan uzak bir hanım olan anasının duygulu ve özenli gözetimi altında karısıyla çok hoş bir ömür sürmekteler iken, karısı bir gün, yüzü biraz hüzünlü ve kederli olarak her zaman bahçenin görünümünden zevklenmek için geldiği billur kubbeli salona girmiş ve yanına yaklaşarak ona "Ey efendim Alaaddin, ikimizi de lütuflarıyla donatan Allah, bugüne kadar benden bir çocuk sahibi olma lütfunu esirgedi. Çünkü evleneli oldukça uzun bir zaman geçtiği halde, rahmimde bir yaşamın döllendiğini hissetmiyorum. Senden, birkaç gün önce kentimize gelmiş bulunan ve sadece elleriyle yoklayarak, kısır kadınlara sağladığı doğurganlık ve yaptığı harika sağaltım ve bakımdan dolayı herkeste saygı uyandırmış Fatıma adlı yaşlı kadını saraya getirmeme izin vermeni rica ediyorum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahı belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:*

"... Senden, birkaç gün önce kentimize gelmiş bulunan ve sadece elleriyle yoklayarak kısır kadınlara sağladığı doğurganlık ve yaptığı harika sağaltım ve bakımdan dolayı herkeste saygı uyandırmış Fatıma adlı yaşlı kadını saraya getirmem için izin vermeni rica ediyorum!" demiş. Karısı Bedrü'l-Büdur'a karşı çıkmak istemeyen Alaaddin de, onun bu istemine karşı hiçbir güçlük göstermemiş ve dört haremağasına, gidip yaşlı azizeyi bularak saraya getirmeleri için emir vermiş. Haremağaları da emri yerine getirmişler ve yüzü oldukça koyu bir peçeyle örtülü olan ve boynu göğsünün altına kadar inen büyük bir tespihle üç kez dolanmış bulunan kadınla birlikte geri dönmekte gecikmemişler. Kadın elinde büyük bir baston tutuyor; ve yaşlılığından ve dinsel görevleri yerine getirmekten aciz düşmüş bedenini bu bastona dayanarak sürüklüyormuş. Sultanın kızı onu görür görmez, hemen sıcak bir ilgiyle onu karşılamaya koşmuş; elini tutkuyla öpmüş ve kutsamasını dilemiş. Ve azize yaşlı kadın, insanın içine işleyen bir sesle, onun üzerine Tanrı'nın kutsamalarını ve lütuflarını dilemiş; refah ve mutluluğunu sürdürüp arttırması ve de en küçük arzusunu bile karşılaması için uzun uzadıya dualar etmiş. Bedrü'l-Büdur da ondan onur yerine oturmasını rica etmiş ve ona "Ey Tanrı'nın azize kulu, iyi dileklerin ve dualarn için sana teşekkür ederim! Ve senin istediğin hiçbir şeyden Tanrı'nın yüz çevirmeyeceğini bildiğimden, onun hayrını senin aracılığınla sağlayarak ruhumun en candan dileğini elde etmeyi umuyorum!" demiş. Azize de "Ben tanrı yaratıklarının en alçakgönüllü olanlarındanım! Kesin Güçlü, Yüceler Yücesi olan O'dur! Bundan dolayı ey Bedrü'l-Büdur hanımım, ruhunun dileğini anlatmaktan çekinme!" diye yanıt vermiş. Bedrü'l-Büdur da, yüzünün rengi kıpkırmızı, sesini alçaltmış ve tutkulu bir vurgulamayla "Ey Tanrı'nın azize kulu, Tanrı'nın kereminden, bir çocuk dilemekteyim! Bunun için ne yapmam gerektiğini bana söyle! Böylesine bir lütfa erişmek için ne gibi hayırlar işleyeyim, ne gibi eylemlerde bulunayım? Bana bildir! Benim için yaşamımdan daha çok değer taşıyan bu lütfa erişmek için her eyi yapmaya hazırım!

Ve ben, bunun karşılığında, minettarlığımı göstermek için, sana güçsüz kişilerin ihtiyaçlarından, Tanrı'nın korumasıyla, uzak olan kendin için değil, ey hepimizin anası, Tanrı'nın yoksul kullarının ihtiyaçlarını gidermek için bunu yapmak isterim!" demiş.

Sultan Bedrü'l-Büdur'un bu sözlerini işiten azizenin o zamana kadar önüne eğik olan gözleri açılmış ve peçenin altında olağandışı bir parıltıyla aydınlanmış ve yüzü sanki içsel bir ateşle ışıldamış ve tüm çizgileri bir sevinç coşkusuyla anlam kazanmış. Ve sultana, bir an için, tek bir sözcük söylemeden bakmış; sonra, kollarını öne doğru uzatmış ve ellerini başıma koymuş, içinden okuduğu bir duayla dudakları kıpırdamış ve sonunda ona "Ey kızım, ey Bedrü'l-Büdur sultanım, Tanrı'nın azizleri, rahminde doğurganlığı bulman için yararlanabileceğin kesin çareyi bana bildirdiler! Ama kızım, sanırım ki bu çarenin kullanımı imkânsız değilse de, oldukça güç! Çünkü güç olan ve yiğitlik isteyen bu çareyi gerçekleştirmek için insanüstü araçlar gerekli" demiş. Sultan Bedrü'l-Büdur da, bu sözleri işitince azizenin dizlerine kapanış ve kollarıyla sararak kadına "Lütfen anamız, ne olursa olsun, bu çareyi bana göster! Çünkü sevgili kocam Emir Alaaddin için hiçbir şey imkânsız değildir. Ah! Konuş, yoksa şurada ayaklarının dibinde ulaşamayacağım arzuyla düşüp öleceğim!" demiş. O zaman azize parmağını havaya kaldırmış ve "Kızım, doğurganlığın sende yer etmesi için, bu salonun billur kubbesinin altına Kaf dağlarının en yüksek tepesinde yaşayan Ruh adlı kuşun yumurtasını asmalısın! Ve gündüzleri elinden geldiğince uzun zaman bakacağın bu yumurtanın görünümü senin içsel doğanı değiştirecek ve analığının ölgün temelini kıpırdatacaktır! İşte sana söyleyeceğimin hepsi bu kadar, kızım!" demiş. Bedrü'l-Büdur "Yaşamım üzerine yemin ederim ki, ey ana, Ruh adlı bu kuşun ne olduğunu bilmiyorum ve onun yumurtalarını hiç görmedim; ama kuşkum yok ki, Alaaddin, yuvası Kaf dağının en yüce tepesinde de olsa, bu döl getirici yumurtalardan birini bana bir anda sağlar!" diye haykırmış. Sonra da, gitmeye hazırlanmakta olan azizeyi alıkoymak istemiş; ama o, sultana "Hayır, kızım, şimdi beni bırak başka bahtsızları yatıştırmaya ve seninkinden büyük olan acıları gidermeye gideyim! Ama yarın, inşallah, ben seni ziyaret eder ve benim için değerli olan haberlerini almaya gelerim!" demiş. Ve ona birçok gerdanlık

ve paha biçilmez mücevher vermek isteyen minnet dolu Bedrü'l-Büdur'un tüm gayretleri ve yalvarmalarına karşın, sarayda bir an daha kalmak istememiş ve geldiği gibi ayrılıp gitmiş.

Azizenin ayrılışından birkaç dakika sonra Alaaddin, karısının yanına dönmüş ve her sefer yaptığı gibi, onu sevecenlikle kucaklamış; ama kendisinde onun dalgın ve kafaca çok meşgul olduğu izlenimi uyanmış; ve ona, canı sıkılarak, bunun nedenini sormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Ama kendisinde onun dalgın ve kafaca çok meşgul olduğu izlenimi uyanmış ve ona, canı sıkılarak, bunun nedenini sormuş. Bunun üzerine Sitti Bedrü'l-Büdur, tek bir solukta, ona "Hiç kuşkusuz, eğer Kaf dağının en yüce tepesinde yaşayan Ruh kuşunun yumurtasına en kısa sürede sahip olmazsam, öleceğim!" demiş. Alaaddin, bu sözeri işitince, gülmeye başlamış ve "Vallahi, ey Bedrü'l-Büdur sultanım, seni ölmekten kurtarmak için yumurtadan başka şey söz konusu değilse, sil gözünün yaşını! Ama, bilmek istiyorum, söyle bakayım bana, bu kuşun yumurtasını ne yapacaksın sen?" demiş. Bedrü'l-Büdur da "Buraya gelen bir azize kısırlıktan kurtulmada son derece etkili olduğu için onu seyredilmesini bana salık verdi. Ben de ona, doksan dokuz pencereli salonun billur kubbesinin ortasına asmak için sahip olmak istiyorum!" diye yanıt vermiş. Alaaddin de "Başım üzerine, gözüm üzerine, Bedrü'l-Büdur sultanım! Bu Ruh yumurtasına hemen sahip olacaksın!" demiş.

Ve çabucak eşinin yanından ayrılıp odasına kapanmaya gitmiş. İhmali yüzünden o müthiş tehlikeyi geçirdiğinden beri her zaman üstünde taşıdığı sihirli lambayı bağrından çıkarmış ve ovuşturmuş. Aynı anda, önünde, buyruklarını yerine getirmek üzere, lambanın ifriti belirmiş. Alaaddin de ona "Lambanın erdemleri sayesinde itaat gösteren ey eşsiz ifrit, bana, billur kubbenin üstüne asmak üzere, şu anda, Kaf dağlarının en yüce tepesinde yuva kuran dev Ruh kuşunun yumurtasını getir!" demiş.

Daha Alaaddin'in ağzından bu sözler çıkar çıkmaz, ifrit korkunç biçimde titremeye başlamış ve gözleri alev saçarak öylesine müthiş bir haykırış koparmış ki, saray temelinden sarsılmış ve Alaaddin bir sapan taşı gibi salonun duvarına öylesine bir şiddetle fırlatılmış ki, neredeyse boyu enine gömülecekmiş. Ve ifrit, gök gürültüsü dolu sesiyle ona "Sefil Âdemoğlu, bunu benden hangi cesaretle istersin? Ey düşük koşullardaki kişilerin en nankörü, tüm işitip itaat etme vaatleriyle sana sağladığım bunca hizmetlere karşın, sen, benden yüce efendim Ruh'un oğlunu, sarayının kubbesine asmak üzere, gidip aramam buyruğunu hangi yüzle verirsin? Bilmiyor musun ki, ey akılsız, ben ve lamba, yumurtaların babası olan büyük Ruh'un köleleriyiz! Ah! Senin, sahibi olarak lambanın koruması altında bulunmak ve parmağında sağlık erdemleriyle dolu o yüzüğü taşımak gibi bir talihin var! Yoksa çoktan boyun enine karışmış olurdu!" diye haykırmış. Alaaddin, şaşkın ve duvara hareketsiz yaslanmış olarak "Ey lambanın ifriti, vallahi! Bu istem kesinlikle benden gelmiyor; eşim Bedrü'l-Büdur'a dölleme anası ve kısırlığı tedavi eden yaşlı azize salık vermiş!" demiş. Bunun üzerine ifrit ansızın sakinleşmiş ve Alaaddin ile her zamanki sesiyle konuşarak, ona "Ah! Bilmiyordum bunu! Ah! Demek ki saldırı, bu yaratıktan geliyor! Bu işin içinde olmadığın için çok mutlusun Alaaddin! Bil ki, gerçekte, bu, senin, eşinin ve bu araçla sağladığın sarayın mahvolması demektir! Senin saygın bir yaşlı kişi bildiğin şahıs, kadın kılığına girmiş bir erkektir. Ve bu kişi, senin can düşmanın Magriplinin öz be öz kardeşinden başkası değildir. Ve kardeşine bir bakla içinin iki yarısının birbirine benzediği gibi benzer. Ve de 'Köpeğin küçük kardeşi büyüğünden daha da iğrençtir; çünkü bir köpeğin ardılı gittikçe daha da çok yozlaşır!' diyen atasözü doğrudur. Ve senin tanımadığın bu yeni düşman,büyücülük ve hainlikte büyük kardeşinden de ileridir. Çünkü, kum falıyla, kardeşinin senin tarafından öldürüldüğünü ve karın Bedrü'l-Büdur'un babası olan sultan tarafından yaktırıldığını öğrenince, hepinizden bunun öcünü almaya karar verdi ve bu saraya ulaşmak üzere, kadın kılığına bürünerek Magrip'ten buraya geldi. Şimdi de kendini saraya kabul ettirip, eşine, yüce efendim Ruh'a karşı büyük bir saldırı olan bu tehlikeli istemde bulunmasını telkin etmiş! Sana bundan sakınasın

diye onun hainçe tasarılarını bildiriyorum! Vesselam!" demiş. Ve ifrit, Alaaddin ile böylece konuştuktan sonra gözden kaybolmuş.

Bunun üzerine Alaaddin, öfkesinin sınırında, çabucak doksan dokuz pencereli salona giderek eşi Bedrü'l-Büdur'u bulmuş. Ve ifritin kendisine bildirdiklerini açıklamaksızın, ona "Ey Bedrü'l-Büdur, gözümün nuru! Ruh kuşunun yumurtasını sana getirmeden önce, benim, kesinlikle, sana bu çareyi bildiren yaşlı azizeyi kendi kulaklarımla dinlemem gerek! Senden onu bütün gayretinle arayıp buldurmanı ve ben perdenin ardında gizlenmişken, bulduğu çareyi, tam içeriğini iyice anlayamadığı bahanesiyle tekrarlamasını sağlamanı rica ediyorum!" demiş. Bedrü'l-Büdur da "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diye yanıt vermiş ve hemen yaşlı azizeyi aratmak için adamlar göndermiş.

Ve kadın, yüzü yoğun bir peçeyle örtülü olarak billur kubbeli salona girer girmez, Bedrü'l-Büdur'un yanına götürülmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Ve kadın, yüzü yoğun bir peçeyle örtülü olarak, billur kubbeli salona girer girmez, Bedrü'l-Büdur'un yanına götürülmüş. Alaaddin, saklandığı yerden, elinde kılıçla kadının üzerine sıçramış ve o daha "Hık!" diyemeden, bir vuruşta başını omzundan uçurmuş!

Bunu gören Bedrü'l-Büdur, dehşete düşerek "Oh, efendim Alaaddin, bu nasıl saldırı böyle!" diye haykırmış. Ama Alaaddin gülmekle yetinmiş ve kesilen başı, ortasındaki perçemden yakalayarak onu Bedrü'l-Büdur'a göstermiş. O da, şaşırmanın ve korkunun sınırında, bu başın sadece ortasında bir perçem bırakılarak erkeklerinki gibi kazınmış olduğunu ve yüzün alabildiğine sakallı olduğunu görmüş. Alaaddin de onu uzun boylu korkutmak istemediğinden, kendini sahte azize ve sahte yaşlı kadın Fatıma olarak tanıtan kişi hakkındaki gerçeği anlatmış ve "Ey Bedrü'l-Büdur, bizi düşmanlarımızdan sonsuza dek kurtarmış olan Tanrı'ya şükredelim!" demiş. Ve ikisi de, Tanrı'ya lütuflarından dolayı teşekkür ederek birbirinin kollarına atılmışlar.

Ve o zamandan sonra, Alaaddin'in anası, iyi yürekli yaşlı kadınla birlikte, mutlu bir yaşam sürdürmüşler. Ve ay parçası kadar güzel çocukları olmuş. Alaaddin de sultanın ölümü üzerine, Çin ülkesinin hükümdarı olmuş. Zevklerin Yokedicisi'nin ve Dostların Ayırıcısı'nın kaçınılmaz gelişine kadar mutluluklarının hiçbir noksanı olmamış.

*Ve Şehrazad, bu öyküyü anlattıktan sonra "Ve işte, ey bahtıgüzel şah, Alaaddin ve sihirli lamba üzerine bildiğimin hepsi bu kadar! Ama Allah daha iyisini bilir!" demiş. Şah Şehriyar da "Bu öykü, Şehrazad, hayranlık verici! Ama ağzı sıkılıktan yana oluşuyla beni çok şaşırttı!" demiş. Şehrazad da "O halde, ey şah, bana izin ver de,* Kamer ile Uzman Halime'*nin öyküsünü anlatayım!" demiş. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz, Şehrazad!" diye haykırmış. Ama Şehrazad gülmüş ve "Evet, ey şah! Ama daha önce, sarın şaşılası erdeminin değerini açıklayacak ve hizmetkârına karşı öfke duymaksızın, hiçbir ardılın yokken, benim araya girmemle Tanrı'nın ırkına bağışlayacağı mutluluk dolu bahtı sana bekletecek olan eski çağlardan bu yana babalarımızdan bize kalan* Yaşamın Gerçek Bilimi'*ni elde etmenin yollarını sana anlatmak isterdim" diye yanıt vermiş. Şah da "Ey vezirimin kızı, çabucak bana bunu elde etmenin yolunu göster! Ama ey Şehrazad, benim hiç ardılım olmadığı halde Tanrı'nın senin aracılığınla benim ırkıma bağışladığı baht nedir?" demiş. Şehrazad da "Ey şah, hizmetkârın Şehrazad'a, iyilikseverliğini, bir rahatsızlığı dolayısıyla, dinlenmesi amacıyla bağışlamış bulunduğu yirmi gecelik suskunluğu sırasında geçmiş olan gizlerden ve o sırada hizmetkârına bahtın açıkladığı görkemden henüz söz etmemesi için izin ver!" demiş. Ve artık bu konuda başka hiçbir şey eklemeksizin, vezirin kızı Şehrazad demiş ki:*

# ON İKİNCİ KİTAP

*(Charpentier et Fasquelle, 1903)*

*Sylvain Lévy'ye:*
*Om! Ne zaman ki Brahman Sylvain Lévy'nin sihriyle Sanskritçe yeniden doğacak, dostane duygularımla bu tarihi buraya düşmek için elimden gelen tek şey şu saf hecelere başvurmak: Om! İm! Um! Rim!*

J.C.M.

## *Yaşamın Gerçek Bilimi Üstüne Mesel*

Anlatırlar ki, tüm bilimlerin özgürce öğrenildiği kentlerin içinde bir kentte, güzel ve çalışkan bir genç varmış. Yaşamında mutluluğunu oluşturan hiçbir şeyi noksan olmadığı halde, her zaman daha da fazlasını öğrenmek arzusuyla yanıp tutuşuyormuş. Günün birinde, gezgin bir tacirin anlattığı bir öykü sayesinde, epeyce uzak bir ülkede, İslam'ın en saygın azizlerinden bir bilginin yaşadığını ve bu bilginin yüzyılın tüm bilim adamlarının bütün bilgi, bilgelik ve erdemine tek başına sahip olduğunu öğrenmiş. Ve de öğrenmiş ki, bu bilgin, ününe karşın, daha önce babasının ve dedesinin zanaatı olan demircilikle uğraşmakla yetinirmiş. Bu öyküyü işiten genç evine dönmüş. Pabucunu, heybesini ve bastonunu eline alarak hemen orada kentini ve dostlarını terk edip yola çıkmış. Ve kendini onun yönetimine sokmak ve biraz bilgi ve bilgelik öğrenmek üzere ermiş demirci ustasının yaşadığı ülkeye yönelmiş. Böylece kırk gün, kırk gece yürümüş, birçok zahmet ve yorgunluktan sonra, Tanrı'nın ona takdir ettiği güvenlik sayesinde demircinin kentine ulaşmış. Ve hemen demirciler çarşısına gitmiş ve gelip geçenlerin kendisine dükkânını gösterdiği kişinin önüne çıkmış. Ve urbasının eteğini öptükten sonra, saygılı birtavırla önünde ayakta durmuş. Yüzü saygınlıkla vurgulanmış yaşlı bir kişi olan demirci, ona "Ne istersin, evlat?" diye sormuş. O da "Bilim öğrenmek!" yanıtını vermiş. Demirci, yanıt olarak demirci körüğünün ipini gencin ellerine vermiş ve ona çekmesini söylemiş. Yeni öğrenci işitip itaat ettiği yanıtını vererek, hemen, oraya geldiği andan güneş batıncaya kadar hiç durmadan körüğün ipini çekip bırakmaya koyulmuş. Ve ertesi günlerde de aynı işi görmüş; ve böylece

günler günleri, haftalar haftaları, aylar ayları kovalamış; ve bir yıl böyle geçmiş. Bu arada, demirci dükkânında yalnız ustası değil, her birinin kendisi kadar zorlu işi olan birçok çırak da ona bir tek sözcükle bile seslenmemiş; hiç kimse de bu sessiz, ağır işten şikâyetçi olmamış; hatta tek bir mırıldanma bile duyulmamış. Böylece beş yıl geçmiş. Ve bu çırak, bir gün, çok utangaç bir tavırla ağzını açmış ve "Usta!" diyecek olmuş. Demirci yapmakta olduğu işi bırakmış. Ve bütün çıraklar, korku içinde, aynı şeyi yapmışlar. Ve demirci dükkânının sessizliği içinde, ustası genç adama doğru dönmüş ve ona "Ne istiyorsun?" diye sormuş. O da " Bilim!" demiş. Demirci de "İpi çek!" demiş. Ve başkaca bir şey söylemeden, yeniden demir işlemeye koyulmuş. Diğer bir beş yıl daha geçmiş; bu sırada öğrenci, sabahtan akşama kadar durmaksızın ve hiçbir kimse ona tek bir söz söylemeksizin ipi çekip durmuş. Çıraklardan biri eğer, hangi alanda olursa olsun, herhangi bir hususta aydınlanma ihtiyacı duyarsa; kendisine, istediğini yazma ve sabahleyin dükkâna girince ustasına verme olanağı sağlanıyormuş. Usta da, yazılanı hiç okumadan, ya demirci ocağına atıyor ya da sarığının arasında sokuyormuş. Eğer ateşe atmışsa, sorunu yanıtlanmaya değer olmadığı anlaşılıyormuş. Ama kâğıt sarığa yerleştirilmişse, bunu hazırlayan öğrenci, akşamleyin, hücrenin duvarında yanıtı altın harflerle yazılı buluyormuş.

On yıl tamamlanınca, yaşlı demirci genç adama yaklaşmış ve omzuna dokunmuş. Genç adam da, on yıldan sonra ilk kez, demirci ocağının körüğünün ipini bırakmış. Ve üzerine büyük bir sevinç gelmiş. Demirci de onunla konuşarak "Oğlum! Yüreğin dünyanın ve yaşamın tüm bilgisiyle ülkene ve konutuna dönebilirsin! Çünkü bütün bunları, sabretmenin erdemini elde ederek kazanmış bulunuyorsun!" demiş. Ve onunla öpüşerek vedalaşmış. Öğrenci de arkadaşlarından ayrılmış, hayatı öğrenmiş biri olarak ülkesine dönmüş.

*Şah Şehriyar da "Ey Şehrazad, bu mesel ne kadar harika! Ve bana düşünecek ne çok şey verdi!" diye haykırmış. Ve bir süre düşüncelere dalmış. Sonra da "Şimdi, bana, çabucak,* Kamer ile İşinin Ustası Halime'nin Öyküsü'*nü anlat!" diye eklemiş. Ama*

*Şehrazad, ona "Ey şah, bu öykünün anlatımını erteleme izni ver bana; çünkü bu gece ruhum, buna göre değil; izin ver de, bildiğim daha sevimli, daha temiz ve daha saf bir öyküyü anlatayım sana!" demiş. Şah da "Kuşkusuz! Ey Şehrazad, seni dinlemeye hazırım; çünkü benim de ruhum bu akşam hoş şeyler dinlemeye yönelik! Sonra da, bu bekleyiş bana sabır hakkındaki meselden yararlanma imkânı sağlayacaktır!" demiş.*

*Bunun üzerine Şehrazad söze başlamış:*

# *Gül Gülüşlü Perizad*[1]

Bana anlatıldı ki, ey zarif davranışlarla donanmış bahtıgüzel şah, eski zamanlarda, bugünden çok önceleri, ama tek bilen yine de Tanrı'dır, adı Hüsrev Şah olan bir hükümdar varmış. Nasip dağıtan onu güçle, gençlikle ve güzellikle donattığı gibi, yüreğine öylesine bir adalet duygusu yerleştirmiş ki, yönetimi altında kaplan ile oğlak yan yana yürür ve aynı ırmaktan su içermiş. Ve bu şah, tahtını kurduğu kentte olup bitenleri her zaman kendi gözleriyle görmeyi yeğlediğinden; geceleyin, yanında veziri ve sarayın ileri gelenlerinden biri olduğu halde, yabancı bir derviş kılığında dolaşmak âdetindeymiş.

Böylece, bir gece, bir sokakçıktan geçerken, sokağın dibinden gelen genç insanların seslerini işitmiş; ve yoldaşlarıyla birlikte seslerin geldiği gösterişsiz eve yaklaşmış; gözünü kapı aralığına uydurarak içeriye bakmış. Orada, bir ışığın yöresinde, bir hasıra oturmuş, sofra başında sohbet eden üç genç kız görmüş. Birbirlerine kız kardeşler gibi benzeyen bu üç genç kız çok güzelmiş. En gençleri de en güzelleriymiş.

İlki "Kardeşlerim, bir dilek dilemek söz konusu olursa, sultanın tatlıcıbaşısının eşi olmak isterdim. Siz benim, özellikle 'Sultan Tatlısı' denen ve kat kat yufkadan yapılan o harika, o nefis ve lezzetli hamur tatlısını ne çok sevdiğimi bilirsiniz. Bunu gereğince yapabilecek kimse sultanın tatlıcıbaşısından başkası olmaz. Ah kardeşlerim, o zaman siz, bu tatlıları yiyerek bedenimin nasıl beyaz yağlarla yuvarlaklaştığını görerek ta içinizden kim bilir beni nasıl kıskanırdınız!" diyormuş.

1 Bu isim, Mardrus'te *Farizade* (Ferizad) biçimindedir (Â.Ş.O.)

İkincisi de "Kardeşlerim ben o denli hırslı değilim. Sadece sultanın aşçıbaşısının eşi olmakla yetinirdim. Ah! Bunu ne çok istiyorum! Bu bana, ancak sultanın sarayında yenen o güzelim yemekleri tatmak arzusu duyduğum zamandan bu yana, bastırılmış arzularımı doyurma imkânı sağlardı! Özellikle, başka şeyler arasında, sultanın sağladığı şölen günlerinde, taşıyıcıların başlarında taşıyarak geçtiklerini gördüğüm o içi doldurulmuş ve fırında pişirilmiş hıyarları gördükçe yüreğim nasıl heyecanla kabarıyor! Oh! Onu bir yesem! Yine de, zaman zaman, kocam aşçıbaşı izin verirse, sizi davet etmeyi de unutmazdım! Ama sanırım ki izin vermezdi!" diyormuş.

Ve böylece iki kız kardeş, dileklerini açıklarken, sessizce oturmakta olan en küçük kardeşlerine dönmüş ve ona alaylı bir tavırla "Ya sen küçük, sen ne dilemektesin? Öyle gözlerini yere dikmiş, hiçbir şey söylemeden duruyorsun. Ama merak etme, seçtiğimiz kocalara kavuşursak, seninde, her zaman yanımızda olman için ya sultanın ahır uşaklarından biriyle ya da aynı seviyede bir başkasıyla evlenmeni sağlayacağımıza söz veririz. Söyle bakalım, ne dersin buna?" diye sormuşlar.

Ve küçük kız, kafası karmakarışık ve yüzü kızararak, bir kaynak suyunun tatlılığındaki sesiyle "Oh kardeşlerim!" diyebilmiş; başka bir şey de söylememiş. Ve kardeşlerinin utangaçlığına gülen iki kız kardeşi, sorularla, latifelerle onu sıkıştırarak konuşturuncaya kadar uğraşmışlar. O da gözlerini yerden kaldırmadan, onlara "Kardeşlerim, ben sultan efendimizin eşi olmayı dilerdim! Ve ona hayırlı evlatlar doğururdum. Birleşmemizden doğacak erkek çocuklar, babalarına layık olurlardı. Gözlerimi şenlendirmesini umut ettiğim kızım, gökyüzü kadar aydın gülümserdi! Saçları bir yanıyla gümüş, öbür yanıyla altın gibi olurdu; eğer gülerse gülüşleri dudaklarında açan goncalara, ağlarsa gözyaşları dökülen incilere benzerdi!" demiş.

Hepsi bu kadar! Ve Sultan Hüsrev Şah ve veziri bunları görüp işitmişler. Ama, kendilerini ortaya koymaktan çekinerek, daha fazla bir şey öğrenmeden uzaklaşmaya karar vermişler. Ve Hüsrev Şah, son derece keyiflenerek, ruhunda onların bu üç dileğini yerine getirme arzusunun doğduğunu duyumsamış; ve düşüncesini yoldaına açıklamaksızın, ona, ertesi gün buraya gelinip

üç kızın saraya aldırılması için evin yerinin iyice saptanmasını buyurmuş. Vezir de işitip itaat ettiği cevabını vermiş; ve ertesi gün, çabucak sultanın emrini yerine getirerek üç kızı da onun huzuruna çıkarmış.

Tahtına kurulmuş bulunan sultan da, başı ve gözleriyle onlara "Yaklaşın!" anlamında işarette bulunmuş. Kızlar titreyerek ve ince basma entarileri içinde sendeleyerek yaklaşmışlar; sultan da onlara, iyiliksever bir gülüşle "Barış üzerinize olsun, kızlar! Bugün, bahtın sizin dileklerinizi yerine getireceği gündür! Ve ben bu dilekleri biliyorum; çünkü hiçbir şey, şahlardan gizli kalamaz! İlkin sen, en büyük kız, senin dileğin yerine gelecek ve tatlıcıbaşı, hemen bugün kocan olacak! Ve sen, ikinci kız, sen de kocan olarak aşçıbaşına sahip olacaksın!" demiş. Ve böylece konuştuktan sonra, son derece duygulanarak, yüreği durmak, kendisi de yerdeki halı üzerine çökmek üzere olan en genç kıza dönmüş. İki ayağı üzerinde dinelerek onu elinden tutmuş ve ona "Sen hanım sultan olacaksın! Bu saray senin sarayın, ben de senin kocan olacağım!" demiş.

Ve gerçekten üç kızın düğünleri aynı gün yapılmış: sultanınki görülmedik bir şaşaa içinde; aşçı ile tatlıcının eşlerininki ise bilinen sıradan evlilik şenlikleriyle! Böylece kıskançlık ve can sıkıntısı iki büyük kızın yüreğine yerleşmiş; ve o andan başlayarak küçük kız kardeşlerinin mahvını tasarlamaya başlamışlar. Bununla birlikte duygularından hiçbir şey belli etmemiş ve kız kardeşleri sultan hanımın, saray âdetlerini hiçe sayıp seviyelerine karşın onları içtenlikle yanından ayırmayarak kendilerine gösterdiği sevecenliği, yapmacık bir minnetle karşılar görünüp gerçek duygularını belirtmekten sakınmışlar. Ve Tanrı'nın onlara bağışladığı mutlulukla yetinmekten uzak, küçük kardeşlerinin mutluluğu konusuda kin ve kıskançlığın en berbat işkencelerini ruhlarında yaşamışlar.

Böylece dokuz ay geçmiş; bu sürenin sonunda hanım sultan Tanrı'nın yardımıyla, yeni ayın hilali kadar güzel bir şehzade doğurmuş. Hanım sultanın istemesi üzerine doğum sırasında onun yanında bulunan ve ebe kadınlık görevini üstlenen iki büyük kız kardeş, kendilerine gösterilen yakınlıktan ve yeni doğan bebeğin güzelliğinden etkilenmekten uzak, genç annenin yüreğini burkmak için aradıkları fırsatı sonunda bulmuşlar.

Ana henüz doğum sancıları çekmekte iken, çocuğu almış, onu, sorgun ağacından yapılma bir sepete koyup saklamış, yerine de ölmüş bir köpek yavrusu koymuşlar; bunu, tüm saraylı kadınların önüne, hanım sultanın doğum ürünü olarak ortaya çıkarmışlar. Sultan Hüsrev Şah da, bu haberi alınca, dünyanın gözleri önünde kararduğını görmüş, kederin sınırında, gidip kendi dairesine kapanmış ve devlet işleriyle uğraşmak istememiş. Hanım sultan da derde boğulmuş; ruhu alçalmış ve yüreği ezilmiş.

Yeni doğan çocuğa gelince, teyzeleri tarafından, sepet içinde, sarayın yanı başından geçen dereye bırakılmış. Ve talih o sırada dere boyunda dolaşan sultanın bahçelerine bakan korucunun, su üzerinde yüzmekte olan sepeti görmesini istemiş; o da bir bel kullanarak sepeti kenara çekip sudan çıkarmış; içine bakarak, güzel çocuğu görmüş; ve Musa'yı sazlar arasında gören firavun kızının uğradığı şaşkınlığı duymuş.

Bahçelerin bakıcısı yıllardır evliymiş ve Yaradan'ın kendisine iki, üç ya da hiç değilse tek bir çocuk vermesini dilemekteymiş. Ama gerek onun, gerek karısının bu dileklerine Yüceler Yücesi pek önem vermemiş. İkisi de yaşadıkları kısır yalnızlıktan acı duyuyormuş. Böylece bahçelerin bakıcısı bu harika çocuğu sudan çıkarınca onu sepetiyle birlikte taşıyarak sevinç içinde bahçenin sonuna kadar koşup evine girerek, karısının yanına gelmiş ve heyecanlı bir sesle, ona "Barış üzerine olsun, ey amcamın kızı! İşe bu kutsanmış günde Keremi Bol Tanrı'nın bize bağışı! Bahtın sunduğu bir armağan olarak sana getirdiğim bu çocuk bizim çocuğumuz olsun!" demiş. Ve ona, çocuğu, dere üzerinde yüzen bir sepet içinde nasıl bulduğunu anlatmış; ve bunu kendilerine, sürekli olarak yaptıkları duaları yerine getirmek üzere Tanrı'nın gönderdiğini söylemiş. Ve bahçelerin bakıcısının karısı da çocuğu kucağına almış ve onu sevmiş. Bahtsız tavuklarda, yumurtaları olmayınca çakılların üzerinde kuluçkaya yatma arzusu uyandırdığı gibi, kısır kadınların yüreğinde de analık duygusu uyandıran Tanrı'ya şükürler olsun!..

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:*

Bahtsız tavuklarda, yumurtaları olmayınca çakılların üzerinde kuluçkaya yatma arzusu uyandırdığı gibi, kısır kadınların yüreğinde de analık duygusu uyandıran Tanrıya şükürler olsun!

Böylece, ertesi yıl, doğurganlığının ürününden bunca acımasızlıkla yoksun bırakılan zavallı anne, Kısmet Sağlayıcı'nın izniyle, ilkinden de güzel bir oğlan çocuğu doğurmuş. Ama, dışarıdan ilgi, içeriden kin taşıyan iki kız kardeş doğumu gözetmekteymiş; ve kız kardeşlerine ve yeni doğan bebeğe acımaksızın ilki gibi bir sepet alıp bebeği gizlice buna yerleştirmişler; ve ondan önce doğan çocuğa yaptıkları gibi bunu da dereye salıvermişler. Ve saray kadınlarının önüne, sultanın doğurduğunu bildirerek bir kedi yavrusu çıkarmışlar. Ve tüm yürekleri keder kaplamış; kendisinde büyük bir adalet duygusunun yarattığı alçakgönüllülük erdemi olmasa hiç kuşkusuz kendini hınca ve hiddete kaptıracak olan sultan da utancın sınırına ulaşmış ve yüreği kan ağlayarak acıyla dolmuş.

Çocuğa gelince, küçüklerin bahtını gözeten Tanrı, onu da dere kenarında gezinmekte olan bahçe korucusunun bakışlarına rastlatmış. Ve ilkin olduğu gibi bahçıvan onu da sulardan kurtarmış ve çocuğu kendi yavrusu gibi severek ilkine gösterdiği aynı ilgiyle yetiştirecek olan karısına götürmüş.

Dilekleri asla yerne getirmezlik etmeyen Tanrı, hanım sultanın rahmine doğurganlığı yeniden sağlamış ve o da üçüncü kez doğum yapmış. Ama bu kez doğan bir kızmış. Ve kinleri bir türlü yatışmak bilmeyen iki kız kardeş bu çocuğu da aynı işleme tabi tutarak küçük kız kardeşlerini yine onulmaz bir kayba uğratmışlar. Ama bu çocuk da yüreği acımayla dolu bakıcı tarafından kardeşleri olan iki şehzade gibi sepetten alınmış, bakılmış, beslenmiş ve çok sevilmiş.

Ama, iki kız kardeş yapacaklarını yaptıktan sonra, bu kez, yeni doğmuş bebeğin yerine kör bir fare yavrusu koymuşlar; sultan da tüm ruh yüceliğine karşın, artık kendini tutamamış ve "Allah evlendiğim şu kadın yüzünden benim ırkımı lanetledi. Bana evlat versin diye evlendiğim bu kadın bir canavarmış! Sarayımı bu beladan kurtarabilmek için onu öldürmekten başka çare yok!" diye haykırmış. Ve hanım sultan hakkında ölüm fermanı çıkartarak cellada fermanı yerine getirme buyruğu vermiş. Ama

yüreğinin sevdiği bu kadını, karşısında gözyaşlarına boğulmuş ve sınırsız bir keder içinde görünce, içini büyük bir acıma duygusunun kapladığını hissetmiş. Ve başını çevirerek onu önünden uzaklaştırmalarını ve geri kalan günlerini, sarayın ta dibindeki bir odaya kapatarak geçirmesini buyurmuş. O andan itibaren, onu gözyaşlarına terk ederek bir daha onun yanına varmamış. Zavallı anne de dünyanın tüm acılarını tadarak orada yaşamış. İki kız kardeş de, doygunluk sağladıkları kinin sevincini tatmış ve artık bir daha tedirginlik duymadan, kocalarının kendilerine hazırladıkları yemeklerin ve tatlıların zevkine varmışlar.

Günler ve yıllar aynı hızla, birilerine ve ötekilere bahtlarının ihtiyaçlarını taşıyarak, masumların da, suçluların da başlarından böylece akıp gitmiş. O sırada bakıcının evlat edindiği çocuklar da gözler için bir parıltı oluşturarak ergenlik yaşına ulaşmışlar ve çocukların en büyüğüne Ferid, ikincisine Firuz ve kıza Perizad[1] adları verilmiş.

Perizad, tıpkı gökyüzünün gülümseyişi gibiymiş. Saçları bir yandan gümüş, öte yandan altınmış; ağladığı zaman gözyaşları dökülen incilermiş; güldüğü zaman gülüşleri, çınlayan altın dinarlarmış; tebessümü al dudaklarda açılmış goncalar gibiymiş. İşte bundan ötürü, anası, babası, kardeşleri de dahil, her yanına yaklaşan ona "Perizad" derken "Gül Gülüşlü" diye eklemekten de kendini alamaz, çoğu zaman da sadece "Gül Gülüşlü" diye seslenirmiş.

Herkes güzelliğine, bilgeliğine, tatlılığına, kardeşlerine ava giderken eşlik ederkenki ata biniş ustalığına, ok fırlatışına, cirit ya da mızrak atışına, tavırlarındaki inceliğine, şiir ve gizli bilimlerdeki bilgisine; bir yandan gümüş, öbür yandan altın görünümündeki saçlarına hayran olurmuş. Onu, hem bunca güzel hem de bunca eksiksiz görmekle annesinin dostlarının heyecandan gözlerine yaş gelirmiş.

İşte şahın bahçelerinin bakıcısının yetiştirdiği çocuklar böylece büyümüşler. Bakıcı da, onların sevecenliği ve saygısıyla sarılı olarak ve gözleri güzellikleriyle dinlenerek, ileri yaşlılık çağına ulaşmakta gecikmemiş. Eşi de, yaşamaktan nasibini alarak ondan önce Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş. Bu ölüm hepsi

1 Littmann'da oğlanların adları *Behman* ve *Perviz* olarak geçmektedir (Â.Ş.O.)

için öylesine bir keder ve hüzne neden olmuş ki, mutluluklarına sakin bir kaynak oluşturmuş bulunan rahmetli kadının ölümü üzerine bakıcı artık uzun uzadıya o evde oturamaz olmuş, gidip kendini sultanın ayaklarına atarak ondan, uzun yıllardan beri gördüğü görevden bağışlanmasını dilemiş. Sultan da, bu denli sadık bir kulunun görevden ayrılmak istemesine çok üzülerek, istemeyerek de olsa, onun dileğini yerine getirmiş. Ve ona yanından ayrılmadan önce kentin yakınında ormanlık ve çayırlık olarak işlenebilir toprakları ve zengin donanımlı bir konağı bulunan ve bakıcının kendi eliyle mükemmel bir zanaatla düzenlediği yöresi yüksek duvarlarla çevrili ve her türden ve renkten kuşun, vahşi ya da evcilleştirilmiş hayvanın barındığı bir bahçesi olan şahane bir malikâne bağışlamış.

İşte bu iyi yürekli adam emekliye ayrıldığında, burada, evlat edindiği çocuklarla birlikte yaşamaya başlamış. Onların sevecen ilgileriyle çevrili olarak, Tanrısı'nın rahmetine kavuşuncaya kadar ömür sürmüş. Tanrı ondan rahmetini esergemesin! Ve evlat edindiği çocuklar, asla gerçek bir babaya ağlanamayacak kadar onun uğrunda gözyaşı dökmüşler. Bakıcı da üzerinden kalkmayacak taşın altına, zaten yaşarken tam anlamıyla bilemediği çocukların doğumuna dair sırrı da kendisiyle birlikte götürmüş.

İşte bu şahane malikânede, onun evlat edindiği iki çocuk, genç kız kardeşlerinin eşliğinde yaşamlarını sürdürmüşler. Bilgelikle ve sade bir şekilde yetiştirildiklerinden, tüm yaşamları boyunca, bu mükemmel beraberlikte ve sakin bir mutluluk içinde yaşamaktan başka düşleri ve hırsları olmamış.

Ferid ile Firuz çoğunlukla malikânelerini çevreleyen ormanlarda ve çayırlarda avlanmaya giderlermiş. Gül Gülüşlü Perizad da bahçelerde dolaşmayı severmiş. Günün birinde, âdet edindiği gibi, bahçede gezmeye giderken, köleleri gelip ona, yüzü iyilikle dolu yaşlı bir kadının, bu güzel bahçelerde bir iki saat dinlenmek üzere izin lütfedilmesini dilediğini söylemeye gelmiş. Yüzünün güzelliği kadar ruhu da güzel olan ve yüreği yardım etmeyi seven Perizad da, iyi yürekli yaşlı kadını bizzat kabul etmek istemiş. Ona yiyecek içecek ve üzeri güzel meyvelerle, tatlılarla, şekerlemeler ve şurubunda dinlenen reçellerle donan-

mış bir porselen tepsi sunmuş. Sonra onu, her zaman tecrübeli kişilerin eşliğinde bulunmanın ve bilgelerin sözlerini işitmenin yararlarını bilerek, bahçelerine götürmüş.

Birlikte bahçelerde gezinmişler. Ve Gül Gülüşlü Perizad, iyi yürekli yaşlı kadının koluna girerek yürüyüşünü kolaylaştırmış. Sonra da onu, bahçedeki en güzel ağacın gölgesine oturtmuş. Kendisi de yanına ilişmiş. Oradan buradan konuşa konuşa sonunda Perizad, yaşlı kadının bu yeri nasıl bulduğunu ve burasının hoşuna gidip gitmediğini sormuş.

O zaman yaşlı kadın, bir saat kadar düşündükten sonra, başını kaldırıp "Emin olun ki, efendim, ben yaşamımı Tanrı'nın topraklarında enine boyuna dolaşmakla geçirdim; ömrümde böylesine bir yer görmedim. Ama, hanımım, gökyüzünde ay ve güneşin tek olduğu gibi, senin de yeryüzünde eşi bulunmaz, aynı şekilde bu bahçenin de kendi türünde tek olmasına karşın, burada yine de üç kıyas kabul etmez şeyin noksan olduğunu görüyorum!" demiş. Gül Gülüşlü Perizad da bahçesinde üç eşi bulunmaz şeyin eksik olduğunu öğrenmekle son derece şaşırmış ve yaşlı kadına "Lütfen, iyi yürekli ana, bana çabucak söyle ki ben de bilmediğim bu eşsiz şeylerin ne olduğunu öğreneyim!" demiş. Yaşlı kadın da "Hanımım, merhametli bir yürekle tanımadığın bir yaşlı kadına gösterdiğin konukseverliğin karşılığı olarak ben de sana bu üç şeyin ne olduğunu söyleyeceğim!" diye yanıt vermiş. Sonra bir an susarak sözünü sürdürmüş:

"Bu üç eşsiz şeyden ilki, hanımım, burada olsa bütün kulların gelip ona bakmak isteyeceği; onu görünce de, hep bir ağızdan şarkı söyleyeceği bir yaratıktır. Çünkü hanımım, bülbüller ve ispinozlar, kırlangıçlar ve çalı bülbülleri, saka kuşları ve kumrular ve de sonsuz kuş türleri, onun güzelliğinin üstünlüğünü tanırlar. Bu da hanımım, Bülbülü'l-Hazar denen Konuşan Kuş'tur!

"Bu eşsiz şeylerden ikincisi, hanımım, bu bahçede bulunsa, bu bahçenin ağaçlarına şarkı söyleten meltem, onu dinlemek üzere dururdu; ve bu malikânenin utlar, arplar ve tamburları tellerinin kırıldığına tanıklık ederlerdi. Çünkü bu bahçenin ağaçlarına şarkı söyleten meltem, utlar, arplar ve tamburlar hanımım, onun güzelliğinin üstünlüğünü tanırlardı. Bu da Şarkı Söyleyen Ağaç'tır! Çünkü ne ağaçların dallarındaki meltem, ne

utlar, ne arplar ne de tamburlar Şarkı Söyleyen Ağaç'ın yaprakları olan görünmez binlerce ağzının uyumlu musikisine benzer bir uyum sağlayabilirler.

"Bu bulunmaz şeylerin üçüncüsü, hanımım, bu bahçede bulunsaydı, bu bahçenin tüm akarsuları, şırıltılı akışlarını kesip ona bakardı. Çünkü, karalardaki olsun, denizlerdeki olsun; kaynaklardaki olsun, ırmaklardaki olsun; kentlerdeki olsun, bahçelerdeki olsun, bütün sular, onun güzelliğinin üstünlüğünü tanırlardı. Bu, Altın Renkli Su'dur! Çünkü, hanımım, bu suyun sadece bir damlası boş bir havuza aksa, kabarır ve altın demetler halinde yükselir; havuzu hiç taşırmadan fışkırıp düşmeyi kesmez. İşte baştan aşağı altın ve sarı yakut kadar saydam olan bu su, Konuşan Kuş Bülbülü'l-Hazar'ın susuzluğunu giderir; sarı yakutun tazeliği kadar taze oluşuyla yaprakları Şarkı Söyleyen Ağaç'ın görünmeyen binlerce ağzına su sağlar..."

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:*

"... Yaprakları şarkı söyleyen ağacın görünmeyen binlerce ağzına su sağlar!"

Ve böylece konuştuktan sonra yaşlı kadın "Hanımım, sultanım, bütün bu harika şeylere senin bahçende olsaydı, güzelliğin bunlarla büyülenirdi, ey şahane ağaçların sahibi!" diye eklemiş.

Gül Gülüşlü Perizad, yaşlı kadının bu sözlerini işitince "Ey yüzü kutsanmış kadın, annem; bütün bunlar ne harika şeyler! Ama bu eşsiz şeylerin nerede bulunacağını bana söyler misin, sen!" demiş. Yaşlı kadın da gitmek üzere ayağa kalkarak "Hanımım, gözlerine layık bu üç harika şey Hint sınırlarında bir yerlerde bulunmaktadır. Oraya giden yol, senin şu oturduğun sarayın hemen ardından geçer. Eğer onları senin için aramak üzere birini göndereceksen, kendisine, bu yolu yirmi gün izlemesini ve yirminci gün, rastladığı ilk yolcuya Konuşan Kuş, Şarkı Söyleyen Ağaç ve Altın Renkli Su'yun nerede bulunduğunu sorması yetecektir. Ve bu yolcu ona bu konuda bilgi vermekte kusur etmeyecektir, vesselam! Ey iyiliksever, ey kutsanmış kişi!" diye

haykırmış. Ve bunları söyledikten sonra, yaşlı kadın, örtüsünü bedenine sarıp hayırlı dualar mırıldanarak oradan ayrılmış.

Daha o gözden henüz kaybolmuşken, Perizad, böylesi şeylerin tanımlanmasının daldırdığı rüyadan sıyrılınca, ona seslenmek ya da ardından koşarak o mahallin tam olarak nerede bulunduğunu ve oraya ulaşmak için hangi yolları tutmak gerektiğini ayrıntılarıyla sormak istemiş. Ama, bunun için artık çok geç kaldığının farkına vararak işittiği bazı tanımlamaları sözcüğü sözcüğüne bellemeye koyulmuş. Böylece bunları unutmamaya gayret etmiş. Ve de ruhunda bu harikalara sahip olmak ya da sadece görmek için dayanılmaz bir arzunun çoğalmaya başladığını duyumsamış. O zaman bahçesindeki yollarda ve kendisi için onca değerli olan tanıdık köşelerde dolaşmaya başlamış; ama artık bu yerler ona güzellikten yoksun ve can sıkıcı görünmüş; o geçerken ötüşen kuşların sesini rahatsız edici bulmuş. Ve Gül Gülüşlü Perizad baştan aşağı hüzne kapılmış ve bahçe yollarında ağlayıp durmuş. Böylece yaşlar dökerek yürürken, gözlerinden akan damlalar inci halinde donarak ardından toprağa dökülmüş.

İşler bu durumda iken kardeşleri Ferid ile Firuz avdan geri dönmüşler; kız kardeşleri Perizad'ı evden dönüşlerine her zaman kendilerini beklediği yaseminli kameriyede bulamayınca, onun bu ihmalinden dolayı üzülüp onu aramaya başlamışlar. Bahçe yolunun kumları üzerinde Perizad'ın donan gözyaşlarını görüp kendi kendilerine "Oh, kız kardeşimiz ne kadar kederli! Onu böyle ağlatacak acaba nasıl bir derdi var?" demişler. Ve bahçe yolundaki incileri takip ederek onu ormanın dip taraflarında ağlarken bulmuşlar. Ona doğru koşup sevgili ruhunu yatıştırmak için kardeşlerini kucaklamış, onu okşayı sevmişler. Ve ona "Ey Perizad, kardeşimiz, senin yanaklarının gülleri ve neşenin altını nerede? Ey Perizad, cevap ver bize!" demişler. Perizad da onlara gülmüş; çünkü onları çok seviyormuş, ansızın dudaklarında küçük kırmızı bir gül goncası açılmış; onlara "Kardeşlerim!" demiş. Ama utancından onlara daha fazla birşey söyleyememiş. Kardeşleri de yeniden "Ey Gül Gülüşlü Perizad, kardeşimiz, hangi bilinmeyen heyecanlar senin ruhunu böyle tedirgin ediyor? Anlat bize dertlerini, bizim sevgimizden kuşkun yoksa eğer! demişler.

Ve Perizad, sonunda, konuşmaya karar vererek onlara "Kardeşlerim, artık bahçemi sevmiyorum ben!" demiş. Ve gözyaşlarına boğulmuş ve gözlerinden inciler akmış. Ve onlar tedirgin ve duydukları bunca ağır haberden hüzünlü susarken, onlara "Oh! Artık bahçemi sevmiyorum. Orada Konuşan Kuş, Şarkı Söyleyen Ağaç ve Altın Renkli Su yok!" demiş. Ve Perizad, ansızın kendisini arzusunun yoğunluğuna kaptırarak bir solukta kardeşlerine, iyi yürekli yaşlı kadını ziyaretini ve, son kertede heyecanlı bir edayla, Konuşan Kuş'un, Şarkı Söyleyen Ağaç'ın ve Altın Renkli Su'yun yüce niteliklerinin ne olduğunu anlatmış.

Kardeşleri de onu dinleyerek şaşırmanın sınırına ulaşmışlar ve ona "Ey sevgili kardeşimiz, ruhun sükûnet bulsun ve gözlerini kurut. Çünkü bu şeyler senin uğruna gidip fethedeceğimiz Kaf Dağı'nın ulaşılmaz doruğunda bulunmaktadır. Ama, araştırmalarımızı kolaylaştırmak için, sadece, onu gidip Kaf Dağı'nın neresinde bulacağımızı bize söyler misin?" demişler. Perizad da, ilk arzusunu böylece anlatmış olmaktan yüzü kızararak bu şeylerin bulunabileceği yer hakkında bildiklerini onlara açıklamış. Sonra da "Benim bu konuda bildiklerim hepsi bu kadar, başka da bir şey bilmiyorum!" demiş. İki kardeşi birden "Kardeşimiz, gidip onu arayacağız!" diye haykırmışlar. Ama, kız şaşkın bir şekilde, "Oh, hayır! Oh, hayır! Gitmeyin sakın!" diye haykırmış. Büyük ağabeyi Ferid "Senin arzun başımız üzerinedir, gözümüz üzerinedir ey Perizad! Ama onu yerine getirmek büyük ağabey olarak bana düşer. Atım hâlâ koşumludur ve güçten düşmeksizin, beni Hint sınırlarına kadar götürür; orada, bu üç harika şeyin bulunduğu yere gidip Tanrı isterse, onları sana getiririm!" demiş. Sonra kardeşi Firuz'a dönerek, ona "Sen kardeşim, benim yokluğumda kız kardeşimizi gözetmek üzere burada kal. Çünkü onu kendi başına, yapayalnız evde bırakmamız doğru olmaz!" demiş. O anda hemen atına doğru yönelmiş, sırtına atlayıp eğilerek kardeşi Firuz'u ve kız kardeşi Perizad'ı öpmüş; kız da ona gözyaşları içinde "Ey ağabeyimiz, lütfen bu tehlike dolu yolculuktan vazgeç ve atından aşağı in! Senin yokluğundan acı duymaktansa, Konuşan Kuş'u, Şarkı Söyleyen Ağaç'ı ve Altın Renkli Su'yu elde etmekten, hatta görmekten bile vazgeçmeyi yeğlerim!" demiş. Ama Ferid de onu yeniden öperek "Benim küçük kız kardeşim, korkularını

bir yana bırak; çünkü benim yokluğum pek uzun sürmeyecek ve Tanrı'nın yardımıyla bu yolculuk sırasında hiçbir kaza ve hiçbir can sıkıcı olay olmayacaktır. Ve zaten, yokluğumda seni tedirginlikten kurtarmak üzere işte sana bir bıçak veriyorum!" demiş. Ve kemerinden, sapına, daha küçük bir kız iken Perizad'ın döktüğü ilk gözyaşlarından oluşmuş inciler kakılmış bir bıçak çıkararak "Bu bıçak, ey Perizad, sana benim durumum üstüne bilgi verecektir. Zaman zaman onu kılıfından çıkar ve ağzını incele! Şu andaki gibi temiz ve parlak görürsen, bunun, benim hayatta olduğumun ve sağlıklı bulunduğumun işareti olduğunu bil; ama onu donuk ve paslanmış görürsen, bil ki başıma büyük bir kaza gelmiştir ya da tutsak düşmüşümdür; eğer onu kan damlatırken görürsen, kesinlikle artık yaşamadığımı anlarsın! Bu durumda sen ve kardeşim, benim için Yüce Tanrı'dan günahlarımın bağışlanmasını dilersiniz!" diyerek ona vermiş. Ve artık başka bir şey işitmek istemeden, atını Hindistan'a doğru dört nala sürerek oradan ayrılmış.

Tüm varlık olarak, sadece yeşil otların ve Tanrı'nın bulunduğu bir ıssız yörede yirmi gün yirmi gece boyunca yolculuk etmiş. Yolculuğunun yirminci gününde bir dağın eteğindeki çayırlığa ulaşmış. Bu çayırlıkta bir ağaç varmış. Bu ağacın altında çok yaşlı bir şeyh oturmakta imiş. Bu çok yaşlı şeyhin yüzü, uzun saçlarıyla, kaşlarıyla ve çok uzun ve yeni tarazlanmış yün gibi beyaz bir sakalın kıllarıyla tümüyle kapanmış bulunuyormuş. Kolları ve bacakları son kertede zayıfmış. Elleri ve ayakları da şaşılası uzunluktaki tırnaklarla sonuçlanıyormuş. Âdet olduğu üzere ve Yüce Tanrı'nın tekliğini kanıtlamak için işaret parmağını belirterek sağ elini alnı hizasında tutarken, sol eliyle de tespih çekiyormuş. Hiç kuşkusuz, bu kişi, kim bilir ne zamandan beri dünyadan elini eteğini çekmiş yaşlı bir çilekeş imiş.

Bu kişi, yirmi günlük yolculuğu sırasında kesinlikle rastladığı ilk adam olduğundan, Şehzade Ferid atından aşağı inmiş; onu dizgininden tutarak şeyhe doğru ilerlemiş ve kendisine "Selam üzerine olsun ey kutsal kişi!" demiş. Yaşlı adam da onun selamını, bıyıklarının ve sakallarının yoğun kitlesi içinde boğulmuş bir sesle iade etmiş; öyle ki Şehzade Ferid, onun ağzından sadece anlaşılmaz bazı sözcükler duyabilmiş.

O zaman, sırf uzaktaki ülkesinden aramak üzere geldiği şeyler konusunda aydınlanmak için duraksamış olan Şehzade Ferid, kendi kendine "Bunun ağzından çıkan sözleri anlaşılır kılmak gerek!" diyerek, heybesinden bir makas çıkarmış ve şeyhe "Ey saygın amca, hiç durmadan kutsal düşüncelere dalmış bulunduğundan, kendinle meşgul olmaya vakit bulamadığın için, izin ver de seninle biraz ilgileneyim!" demiş. Ve yaşlı şeyh, ne reddetmiş ne de kabul etmiş olduğundan, Ferid, sakalı da, bıyıkları da, kaşları, saçları ve tırnakları da kesip budamaya başlamış; öyle ki sonunda adam en azından yirmi yıl daha gençleşmiş. Ve yaşlı adama bu hizmeti sağladıktan sonra, tıpkı berberlerin tıraştan sonra müşterilerine söylemeyi âdet ettikleri şekilde "Sağlık ve afiyet olsun!" demiş.

Yaşlı şeyh bedenine gelen ferahlıktan hoşnut olarak, büyük bir memnunluk göstermiş ve yolcuya gülümsemiş. Sonra ona, bir çocuğunkinden de seçik hale gelmiş bir sesle "Oğlum, benim gibi yaşlı bir kişiye yaptıklarından ötürü Allah senden razı olsun! Ben de, ey iyi yürekli yolcu, nasihatlarım ve tecrübemle sana yardım etmeye hazırım!" demiş. Ferid de ona "Çok uzaklardan Konuşan Kuş'u, Şarkı Söyleyen Ağaç'ı ve Altın Renkli Su'yu aramaya geldim. Bana bunları nerede bulacağımı ya da bu konuda birşeyler bilip bilmediğini söyleyebilir misin?" diye çabucak yanıt vermiş.

Genç yolcunun bu sözlerini işitince şeyh, o denli heyecanlanmış ki, tespih çekmeyi durdurmuş ve yanıt vermemiş. Ferid de ona "İyi yürekli amca, neden konuşmuyorsun? Sana sorduğum hususu bilip bilmediğini bana çabuk söyle ki atımın teri üstünde kurumadan önce yola çıkayım!" demiş. Sonunda şeyh ona "Kuşkusuz ki, oğlum bu üç şeyin nerede bulunduğunu biliyorum. Ama senin bana gördüğün hizmet gözümde o kadar değerlidir ki karşılığında, seni böyle bir girişimin korkunç tehlikelerine maruz kılacak şekilde tariflerde bulunmayı içime sindiremiyorum!" demiş. Sonra da "Ah! Oğlum, sen iyisi mi atına bin de ülkene geri dön! Bilsen senden önce ne kadar çok genç buradan geçip gitti! Ama ben hiçbirinin geri geldiğini görmedim!" diye eklemiş. Ferid de cesaret dolu bir yürekle "Benim iyi yürekli amcam, sen bana sadece izleyeceğim yolu göster, gerisiyle kafanı yorma!

Çünkü Allah beni, sahibini koruyacak güçte kollarla donatmıştır!" demiş. Şeyh de, ağır ağır "Ama gövdeni görünmeyene karşı, özellikle de bu görünmeyen binlerce ve binlerce kişi olursa, nasıl savunursun?" diye sormuş. Ferid başını silkeleyip "Yüce Tanrı'dan başka güç ve kudret yoktur, ey saygın şeyh! Bahtım boynuma asılıdır, ondan kaçacak olsam, beni izler, bulur! Mademki yolu ve yeri biliyorsun, bana anlat ki, ne yapacağımı bileyim! Böylece beni sonsuza dek minnettar kılarsın!" diye yanıt vermiş.

Ağacın Yaşlı Kişisi genç yolcuyu girişiminden vazgeçiremeyeceğini anlayınca, elini, beline bağlı bulunan bir torbaya sokmuş ve oradan kızıl granitten bir top çıkarmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:*

Ağacın Yaşlı Kişisi, genç yolcuyu girişiminden vazgeçiremeyeceğini anlayınca, elini, beline bağlı bulunan bir torbaya sokup oradan kızıl granitten bir top çıkarmış ve topu yolcuya uzatıp ona "Bu, seni gitmen gereken yere yöneltecektir. Sen atına bin ve bunu önüne at! O yuvarlanacak sen de onu durduğu yere kadar izleyeceksin! O zaman atından in ve atının dizginine bu taşı bağla, orada aynı yerde senin dönüşünü bekleyerek kalacaktır. Sen buradan zirvesini gördüğün şu dağa tırmanacaksın. Adım attığın her yanda, iri kara taşlar göreceksin ve yörende, ne şelale sesi ne de uçurumlardaki rüzgârın uğultusuna benzeyen garip sesler duyacaksın; işte bu, Görünmeyenlerin sesleridir. Sana insanın kanını donduran sözler haykıracaklardır. Ama sen onlara kulak asma. Çünkü, onlar bazen yakından, bazen de uzaktan sana seslendikleri sırada korkar da ardına bakarsan o anda, dağdaki kara taşlara benzeyen kara bir taşa dönüşürsün! Ama eğer bu çığrışmalara karşı koyarsan, zirveye ulaşır ve orada bir kafes bulursun, bu kafeste Konuşan Kuş vardır. Ona 'Selam üzerine olsun, ey Bülbülü'l-Hazar! Şarkı Söyleyen Ağaç nerede? Altın Renkli Su nerede?' dersin! Konuşan Kuş da sana çevap verir, vesselam!" demiş. Ve yaşlı şeyh, böyle konuştuktan sonra, derinden derine içini çekmiş. Başka da bir şey söylememiş.

O zaman Ferid çabucak ata atlamış ve tüm gücüyle topu önüne fırlatmış. Ve kızıl granitten top da yuvarlanmış, yuvarlanmış, yuvarlanmış. Koşu atları içinde bir şimşek olan Ferid'in atı da, atladığı çalılıklar, sıçradığı çukurlar ve aştığı engeller boyunca onu izlemiş. Top da, hiç eksilmeyen bir hızla, dağın ilk taşlarına çarpıncaya kadar böylece yuvarlanmayı sürdürmüş. O zaman durmuş.

Şehzade Ferid de attan inmiş ve dizgini granit taşa sarmış. At da dört ayağı üzerinde hareketsiz kalmış; sanki toprağa çivilenmiş gibi artık sallanmamış. Şehzade Ferid hemen dağa tırmanmaya başlamış. İlkin hiçbir şey işitmemiş. Ama tırmanmayı sürdürdükçe, toprağın kara bazalta dönüştüğünü ve taşlaşmış insan şekillerinin belirmeye başladığını görmüş. Bunların, bu vahşi yerlere kendisinden önce gelen genç soyluların bedenleri olduğunu bilmiyormuş. Ansızın, kayalar arasından, ömründe hiç işitmediği bir haykırış kopmuş ve bunu hemen sağdan soldan yükselen, hiç de insan sesine benzemeyen haykırışlar izlemiş. Bunlar ne ıssız yerlerde esen vahşi rüzgârların uğultusu, ne şelale sularının çağıltısı ne de uçurumlarda boğulan çağlayanların gürültüsüymüş; çünkü bunlar, Görünmeyenlerin sesiymiş. Kimileri "Sen ne istiyorsun? Sen ne istiyorsun?" diyormuş; kimileri ise "Durdurun onu! Öldürün onu!" Başkaları da "Kovun onu! Fırlatın onu!" derken, kimileri de "Ho! Ho! Nonoş! Nonoş! Ho, ho! Gel! Gel!" diye alay ediyormuş.

Ama Şehzade Ferid bu seslere kapılıp geri dönmeksizin, sebat ve kararlılıkla dağa çıkmayı sürdürüyormuş. Sesler birdenbire öylesine çoğalmış ve öyle dehşet salmaya başlamış ki ve de bazen yüzüne çarparcasına yakınından geçmiş ve bazen sağında, bazen solunda, bazen de arkasında ve önünde duyduğu gürültüsü öyle korkutucu olmuş ki, Şehzade Ferid, kendine karşın, Ağacın Yaşlı Kişisi'nin söylediklerini unutarak titremekten kendini alamamış; ve seslerden birini hepsinden baskın olarak duyulduğu bir sırada başını çevirmiş. Hemen o anda, binlerce sesin haykırdığı çığlığı büyük bir sessizlik izlemiş. Ve Şehzade Ferid bir kara bazalt taşa dönüşmüş. Ve aynı şey dağın eteğinde eğleşen atının da başına gelmiş: O da şekilsiz bir taş parçasına dönüşmüş. Ve kızıl granitten top yuvarlanarak Ağacın Yaşlı Kişisi'nin yanına doğru yol almış.

Tam o gün, Perizad Sultan, âdet edindiği gibi her zaman kemerinde taşıdığı bıçağı kınından çıkarmış. Bir gün önce tertemiz ve parlak olan bıçağın, şimdi tüm olarak donuk ve küflü olduğunu görmüş. Ve onun haykırışına koşan Şehzade Firuz'un kollarına sığınarak ona "Ah! Kardeşim, neredesin sen? Neden senin gitmene izin verdim sanki? O yaban ülkelerde ne oldun sen? Ne kadar bahtsızım ben! Ey suçlu Perizad, artık seni sevmiyorum!" diye haykırmış. Hıçkırıklar onu boğmuş ve yüreği kabarmış. Şehzade Firuz da, kız kardeşinden daha az üzgün olmamakla birlikte, onu teselli etmeye koyulmuş; sonra da "Ey Perizad, olan olmuştur. Çünkü yazılan başa gelir. Ama şimdi gidip kardeşimizi bulmak, aynı zamanda onun şu anda içine düştüğü esirliğe neden olan üç şeyi de gidip aramak bana düşüyor!" demiş. Perizad da haykırarak "Hayır, hayır! Eğer gidişin benim doyumsuz ruhumun dilediğini aramak içinse, lütfen gitme! Kardeşim, başına bir kaza gelirse, ölürüm ben!" diye yalvarmış. Ama yalvarışları ve gözyaşları Şehzade Firuz'un kararlılığını sarsmamış. Ve Firuz, kız kardeşine veda ettikten sonra atına atlayarak Perizad'a, onun çocukken döktüğü ikinci gözyaşlarının incilerinden oluşmuş bir tespih uzatmış ve ona "Ey kardeşim, eğer bu tespih taneleri birbiri ardından sanki zamkla yapışmışlar gibi parmakların arasından geçmeyi durdururlarsa; bu, benim ağabeyimle aynı talihi paylaştığımın işaretidir!" demiş. Perizad da, onu öperek çok üzgün bir sesle "Ey sevgili kardeşim, inşallah hiçbir şey olmayacaktır! Ve de ağabeyimizle birlikte eve dönersin!" demiş. Böylece, Şehzade Firuz da onu Hindistan'a götürecek yolu tutmuş.

Ve yolculuğunun yirminci gününde, Şehzade Ferid'in bulduğu yerde, sağ elinin işaret parmağını alnının yüksekliğinde tutan Ağacın Yaşlı Kişisi'ni o da bulmuş. Ve selamlaşmalardan sonra, yaşlı kişi, sorulunca şehzadeye kardeşinin bahtına dair bilgi vermiş; ve onu da girişiminden vazgeçirmek için olanca gayretini harcamış. Ama onun ısrar etmekte olduğunu görünce kızıl granitten topu kendisine vermiş. Ve top onu, uğursuz dağın eşiğine getirmiş.

Şehzade Firuz da, dağa kararlı bir şekilde tırmanmaya koyulmuş. Yukarı çıktıkça sesler duyulmaya ve gittikçe artmaya başla-

mış. Ama, Şehzade bunlara kulak asmıyor; küfürlere, tehditlere de karşılık vermiyormuş. Ve çabucak çıkış mesafesinin ortasına ulaşmışken, birdenbire ardından bir sesin "Kardeşim! Kardeşim! Önümden kaçıp gitme!" diye haykırdığını işitmiş. Firuz da tedbiri elden bırakıp bu sese doğru dönmüş ve o anda kara bir bazalt taşa dönüşmüş.

Ve sarayında, Perizad, gece gündüz elinden düşürmediği ve durmaksızın çekmekte olduğu tespihin sanki taneleri birbirine yapışmış gibi parmaklarında dönmez olduğunu fark etmiş. Ve "Benim heveslerime kendilerini feda eden zavallı kardeşlerim, ben de size katılacağım!" diye haykırmış. Ve tüm derdini içine gömerek boşuna sızlanmalarla vakit yitirmeksizin, süvari kılığına bürünmüş; silahlanmış, teçhizat takınmış ve atının üzerinde kardeşlerinin tuttuğu aynı yolu tutmuş.

Ve yirminci gün, yolun kenarında, ağacın altında oturmakta olan yaşlı şeyhi görmüş; onu saygıyla selamlamış ve kendisine "Ey kutsal ihtiyar, babam! Birbirinden yirmi gün arayla, buradan Konuşan Kuş, Şarkı Söyleyen Ağaç ve Altın Renkli Su'yu arayan genç ve yakışıklı iki soylu kişinin geçtiğini gördün mü?" diye sormuş. Yaşlı kişi de "Ey Gül Gülüşlü Perizad Sultan, onları gördüm ve kendilerini aydınlattım. Fakat ne yazık ki, kendilerinden önceki birçok soylu genç gibi onlar da Görünmeyenler tarafından girişimlerinden alıkonuldular!" diye yanıt vermiş. Perizad da, yaşlı kişinin kendisine adıyla seslendiğini işiterek şaşırmanın sınırına ulaşmış; yaşlı kişi de ona "Ey göz kamaştıran sultanım, onları bulmak için buraya gelip bunca şehzade ve soylunun uğrunda can verdiği üç eşsiz şeyden sana söz edenler seni yanıltmamışlar. Ama, sana, bu denli garip bir serüvenine girişeceklerin uğrayacağı tehlikeleri de söylememişler!" demiş. Kardeşlerini ve üç harika şeyi aramaya çıkarsa, başına gelecekleri Perizad'a anlatmış. Perizad da ona "Ey kutsal kişi, seven bir kız kardeşin yalvarmalarını işit ve onları uğradıkları büyüden kurtarmanın yollarını bana göster!" demiş. Yaşlı şeyh de "Ey Perizad, şahın kızı, seni onların izine ulaştıracak granit top işte burada. Ama üç harika eşyayı edinmedikçe onları kurtaramazsın. Madem ki canını sadece kardeşlerinin sevgisi uğruna tehlikeye atıyor ve imkânsızı elde etme arzusuyla hareket etmi-

yorsun, imkânsız senin esirin olacaktır. Bil ki, âdemoğullarından hiçbiri Görünmezlerin çağrısına karşı koyamamıştır. Bundan dolayı, Görünmezi yenmek için, ona karşı hile yapmak gerek; o zaman güçleri aşılır!" diye yanıtlamış.

Ve böylece konuşarak, Ağacın Yaşlı Kişisi, kızıl granit topu Perizad'a vermiş; sonra da kemerinden bir tutam yün çıkarmış ve ona "Bu yeğni yün tutamıyla tüm Görünmezleri yenersin!" demiş. Ve "Bana doğru o güzelim başını eğ, ey Perizad!" demiş. O da bir yanıyla altın, bir yanıyla gümüş olan başını yaşlı kişiye doğru eğmiş. Yaşlı kişi de "Bu yeğni yün tutamıyla havada yer tutanların gücünü ve Görünmezlerin tuzaklarını aşarsın!" demiş. Ve yumağı ikiye ayırarak her birini Perizad'ın birer kulağına tıkamış ve eliyle yola çıkması için işaret vermiş. Perizad da, yaşlı adamın yanından ayrılmış ve topu dağ doğrultusunda fırlatmış.

Kız ilk kayalara rastlayınca ve yere ayak basıp yücelere doğru tırmanmaya başlayınca ayaklarının altından, kara bazalt kayalar arasından, korkunç bir gürültüyle sesler yükselmiş. Ama o ancak belirsiz bir uğultu işitiyor, hiçbir sözü anlamıyor ve hiçbir çağrının farkına varmıyormuş; dolayısıyla da hiçbir korku duymamış. Narin yapılı olmasına ve ayakları ancak bahçesinin ince kumlarını çiğnemeye alışık bulunmasına rağmen, durmaksızın, zirveye tırmanmış ve eli ayağı kesilmeden dağın zirvesine ulaşmış. Bu zirvenin düzlüğün ortasında, önünde altın bir kaide üzerinde bir altın kafesin belirdiğini görmüş; kafesin içinde de konuşan kuş varmış. Perizad ilerlemiş, elini kafesin üzerine koymuş ve "Kuş! Kuş! Seni tuttum! Seni tuttum! Benden kaçamazsın!" diye haykırmış. Aynı anda, kendisini Görünmezlerin çağrılarına ve tehditlerine karşı sağır kılan, ama artık gereksiz olan pamuk tutamlarını kulağından çıkarıp atmış. Çünkü artık Görünmezlerin tüm sesleri dinmiş bulunuyormuş ve dağ büyük sessizlik içinde âdeta uyuklamakta imiş. Ve bu büyük sessizliğin bağrında, saydam çınlamalarla Konuşan Kuş'un sesi yükselmekteymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Ve bu büyük sessizliğin bağrında, saydam çınlamalarla Konuşan Kuş'un sesi yükselmekteymiş. Ve uyum içinde kendi kuş dilinde şu şarkıyı söylüyormuş:

Nasıl, nasıl,
Ey Perizad, Perizad,
Gül Gülüşlü Perizad,
Ah! Ah! – Ah, ah!
Nasıl hevesini
Taşıyabilirim,
Ey gece! Ey gözler![1]
Hevesini taşırım
Senden kaçmanın?
Ah, ah! – Ey gece!
Ah, ah! Gözler!
Biliyorum, biliyorum,
Senden de ileri,
Senden de ileri,
Kim olduğunu senin,
Senin kim olduğunu!
Perizad, Perizad!
Ah, ah! – Ah, ah!
Gözler! Ey gece! Gözler!
Senden daha iyi, biliyorum,
Kim olduğunu senin,
Senin kim olduğunu,
Perizad, Perizad!
Gözler! Gözler! Gözler!
Perizad, Perizad!
Senin esirinim ben,
Hem de sadık esirin,
Perizad, Perizad!

İşte böyle şakımış, ey utlar, Konuşan Kuş! Perizad, hayranlığın sınırında hayran olmuş; dertlerini, yorgunluklarını

1 Burada da görüldüğü gibi Arapça şarkı ve şiirlerde "leyl" (gece) ve "ayn" (göz) sözcükleri *leitmotif* olarak tekrarlanır durur (Â.Ş.O.)

unutmuş; ve esiri olduğunu açıklayan kuşun ve bu sözüne takılarak çabucak "Ey Bülbülü'l-Hazar, ey hayvanların harikası, sen benim eserimsin, kanıtla bunu, kanıtla bunu!" demiş. Bülbül de, yanıt olarak şöyle şakımış:

Perizad, Perizad,
Emret, emret!
Emret, Perizad!
Çünkü seni duymak,
Çünkü seni duymak,
Benim için itaat etmektir!

O zaman Perizad, ona, isteyecek birçok şeyi olduğunu söylemiş; ama ilkin kendisine Şarkı Söyleyen Ağaç'ı nerede bulacağını göstermesini istemiş. Bülbül de, şarkısıyla, dağın öteki yamacına yönelmesini söylemiş ona. Ve Perizad, tırmandığı yanın öteki tarafında bulunan dağ yamacına yönelmiş ve orada, bu yamacın ortasında, bir ağaç görmüş. Bu ağaç öyle büyükmüş ki, gölgesinde bir ordu barınabilirmiş. İçinden şaşırıp kalmış ve böylesi bir ağacı kökünden söküp nasıl taşıyacağını bilememiş. Bülbül de onun bu şaşkınlığını görerek, şakıyarak ona, yaşlı ağacı kökünden sökmeye hiç de gerek bulunmadığını; sadece küçük bir dalını koparmanın, sonra da bunu istediği yere dikmesinin yeterli olacağını; bu durumda hemen kök salacağını ve gördüğü kadar güzel bir ağaç haline geleceğini anlatmış. Perizad ağaca doğru yönelmiş ve içini saran şarkısını işitmiş. Ve hemen Şarkı Söyleyen Ağaç'ın önünde bulunduğunu anlamış! Çünkü ne İran'ın bahçelerindeki meltem, ne Hint utları, ne Suriye'nin arpları, ne Mısır'ın tamburları, bu musikisever ağacın dallarında bulunan binlerce görünmez ağzın konseriyle kıyaslanacak uyumu sağlarmış.

O zaman Perizad, bu musikinin onu daldırdığı hayranlıktan kendini kurtararak Şarkı Söyleyen Ağaç'ın bir dalını koparmış ve Bülbül'ün yanına dönmüş ve ondan Altın Renkli Su'yun nerede bulunduğunu kendisine bildirmesini rica etmiş. Konuşan Kuş, ona, batıya doğru dönmesini ve orada göreceği mavi kayanın ardına bakmasını söylemiş. Perizad, da batıya doğru

yönelerek narin firuze bir kayanın ardında sanki erimiş altın gibi akan ince bir derenin belirdiğini görmüş. Ve bu dereceğin sırf altın suyu, firuz kayaların yansımasıyla sarı yakuttan oluşmuş bir sıvı gibi saydam ve taze görünümüyle daha da hayranlık uyandırıyormuş.

Ve kayaların üstünde, bir billur testi varmış. Perizad bunu alıp içini o harika suyla doldurmuş. Sonra da bu testi omzunda ve Şarkı Söyleyen Ağacın dalı elinde olduğu halde bülbülün yanına dönmüş.

Ve işte böylece Gül Gülüşlü Perizad, üç eşsiz eşyaya sahip olmuş. Ve Bülbül'e "Ey güzeller güzeli kuş, senden hâlâ yerine getirilmesini istediğim bir dileğim var. Zaten, o denli uzaklardan bu dileğin yerine getirilmesini görmek için geldim!" demiş. Ve kuş onu konuşmaya davet ettiğinde, titrek bir sesle "Kardeşlerim! Ey Bülbül, kardeşlerim!" demiş.

Bülbül bu sözleri işitince, çok sıkıntılı görünmüş. Çünkü Görülmezle ve onların büyüleriyle çatışmanın kendi gücünü aşacağını biliyormuş. Ve her zaman için onlara itaat etmeyi sürdürüp duruyormuş. Ama hemen kendi kendine, talih şimdi sultandan yana olduğuna göre, bundan böyle korkmaksızın, eski efendilerini boşlayıp ona çalışabileceğini düşünmüş. Ve yanıt olarak şunları şakımış:

Billur testinin suyundan
Damlalar, damlalar, damlalarla,
Ey Perizad, ey Perizad!
Sula ey gül, ey gül
Dağların taşlarını.
Damlalar, damlalar, damlalarla
Ey Perizad, ey Perizad!

Perizad da bir yandan billur testiyi eline almış, öbürüyle de Bülbülün altın kafesini ve Şarkı Söyleyen Ağaç'ın dalını tutarak yeniden dağ yolundan aşağı inmeye başlamış. Ve kara bazalttan bir taş gördüğü her kez, üzerlerine Altın Renkli Su'dan damlalar serpmiş. Ve taşlar da canlanarak insana dönüşmüş. Perizad, da, her birini gözden geçirerek kardeşlerini bulmuş.

Ferid ve Firuz da, böylece kurtulunca koşup kız kardeşlerini kucaklamışlar. Ve sultanın kayalıklardaki derin uykularından uyandırdığı tüm soylu kişiler, gelip onun elini öpmüş. Ve kendilerini onun köleleri bilmişler. Hepsi birden ovaya doğru inmiş ve Perizad'ın aynı şekilde büyüden kurtardığı atlarına binmiş. Ve Yaşlı Kişi'nin altında oturduğu ağaca doğru yol almışlar.

Ama Yaşlı Kişi, artık çayırda değilmiş; ağaç da ortalıkta görünmüyormuş. Perizad'ın soru yönelttiği Bülbül de, birdenbire ciddileşen bir sesle ona "Ey Perizad, neden Yaşlı Kişi'yi yeniden görmek istiyorsun, ey Perizad? O bir insan kızına kötü seslerden, uygunsuz sedalardan ve insanın ruhunu tedirgin eden ve zirveye ulaşmasını engelleyen seslerden kurtulması için yün topağını kullanmayı öğretti. Ve tıpkı çırağına marifetlerini aktardıktan sonra ortada görülmek istemeyen bir usta gibi, sana bilgeliğini aktardıktan sonra Ağacın Yaşlı Kişisi de ortadan kayboldu, ey Perizad! Bundan böyle insanoğlunun pek çoğunu tedirgin eden kötülükler asla senin ruhunu üzmeyecektir! Çünkü artık ruhunu dış olayların akışına kaptırmayacaksın! Zaten bu olaylar sadece kendini bunlara kaptıranlar için vardır. Sen artık tüm mutlulukların anası olan sakin yaşamı tanımayı öğrendin!" demiş.

İşte, artık Yaşlı Adam'ın ağacının görülmediği o yerde, Konuşan Kuş bunları söylemiş. Ve herkes onun dilinin güzelliğine, düşüncelerinin derinliğine şaşıp kalmış.

Perizad'a mevkip oluşturan soylular topluluğu da yolunu sürdürmüş. Ama yolda gittikçe azalmışlar. Çünkü Perizad'ın büyüden kurtardığı soylular, birbiri ardından, gelmiş bulundukları yerlere ulaştıkça, minnettarlıklarını ifade edip elini öptükten sonra ondan ve kardeşlerinden ayrılmaktaymışlar. Yirminci günün akşamında, Perizad Sultan ile Ferid ve Firuz şehzadeler güven içinde evlerine ulaşmışlar.

Atlarından inip yere ayak basar basmaz, Perizad çabucak kafesi, bahçesindeki kameriyeye asmış. Bülbül de hemen sesinin ilk notalarını duyurmuş; ona bakıp kendisini gören tüm kuşlar da hep bir ağızdan onu selamlamışlar. Çünkü bülbüller ve ispinozlar, kırlangıçlar ve çalı bülbülleri, saka kuşları ve kumrular ve bahçede yaşayan sonsuz kuş türleri onun güzelliğinin üstünlüğünü hemen kabul etmişler. Ve yüksek sesle ya da alçak sesle,

hanendeler gibi onun tek başına şakımalarına hep bir ağızdan cıvıldayarak eşlik ediyorlarmış. O sesini ustaca titreterek her öttüğünde, hayranlıklarını kuşların dilindeki uyum dolu haykırışlarla açıklıyorlarmış.

Perizad da bir yanıyla altın, öbür yanıyla gümüş olan saçlarını seyretmek âdetinde olduğu büyük mermer havuza yaklaşmış ve içine billur testide bulunan sudan bir damla akıtmış. Altın damlası yayılmış ve yükselmiş ve bol bol kıvılcımlı huzmeler saçmış ve güneş balkıyan havaya, bir deniz mağarasının serinliğini getirerek fışkırıp yeniden düşme halini sürdürüp durmuş.

Sonra Perizad, kendi elleriyle Şarkı Söyleyen Ağaç'ın dalını bahçeye dikmiş. Dal da hemen kök salarak birkaç saniye içinde, koparıldığı ağaç kadar güzel bir ağaç haline gelmiş. Ve ondan yayılan şarkı öylesine güzlemiş ki, ne İran bahçelerindeki meltem, ne Hint utları, ne Suriye arpları ne de Mısır tamburları ondaki göksel uyumu sağlarmış. Musikisever yaprakların binlerce ağzından çıkan şarkıyı dinlemek için ırmaklar çağıltılı akışlarını durdurur, kuşlar bile seslerini kısar ve bahçe yollarında esen serseri imbat, ipek kanatlarını toplarmış.

Sonunda konakta yaşam, mutlu tekdüzeliğiyle yeniden başlamış. Perizad da gezilerine Konuşan Kuş ile uzun uzadıya konuşmalara girişerek, Şarkı Söyleyen Ağaç'ı dinleyerek ve Altın Renkli Su'ya bakarak, yeniden koyulmuş. Ferid ile Firuz da kendilerini av partilerine ve at gezintilerine bağlamışlar.

Günün birinde kenara çekilemeyecekleri kadar dar olan ormanın keçiyollarından birinde, avlanmakta olan hükümdara rastlamışlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Günün birinde, kenara çekilemeyecekleri kadar dar olan ormanın keçi yollarından birinde, avlanmakta olan hükümdara rastlamışlar. Çabucak attan inerek başlarını toprağa değdirip ona saygı göstermişler. Hükümdar da, sanki maiyetinden birileri gibiymişçesine zengin giysiler giymiş olan kendisini tanımadığı

bu iki atlıyı ormanda görünce çok şaşırmış ve yüzlerini görmek isteyerek ayağa kalkmalarını buyurmuş. İki kardeş ayağa kalkmış ve saygın görünümleriyle uyuşan soylu bir edayla sultanın önünde saygı duruşunda bulunmuşlar. Sultan da onların güzellikleriyle çarpılmış ve konuşmaksızın tepeden tırnağa kadar süzerek bir süre onları hayranlıkla seyretmiş. Sonra onlara kim olduklarını ve nerede oturduklarını sormuş. Çünkü yüreği onlara doğru akmış ve heyecanla dolmuş bulunuyormuş. Onlar da "Ey zamanın şahı, biz senin bahçelerinin eski koruyucusu rahmetli kölenin oğluyuz. Buradan pek uzakta bulunmayan, senin cömertliğine borçlu bulunduğumuz bir konakta oturmaktayız!" diye cevap vermişler. Sultan da sadık hizmetkârının oğullarını tanımakla çok sevinmiş; ama onların maiyetine katılmak üzere o güne kadar sarayda görünmemelerine çok şaşırmış ve çekinmelerinin nedenini onlara sormuş. Onlar da "Ey zamanın şahı, bugüne kadar seni cömert ellerine kendimizi teslim etmekte çekingen davrandıysak bizi bağışla; ama babamızın son vesiyetiyle bize emanet ettiği küçük bir kız kardeşimiz var; ona kendisini terk etmeyi düşünemeyecek kadar büyük bir sevgiyle göz kulak oluyoruz" diye yanıtlamışlar. Sultan bu kardeşçe bağlılıktan son kertede duygulanmış ve kendi kendine "Tüm ülkemde bu kadar nitelikli oldukları halde, aynı zamanda hırslarından bunca sıyrılmış gençler bulunduğunu asla düşünmemiştim" diyerek bu rastlantıdan dolayı gittikçe daha fazla memnunluk duymuş. Ve dayanılmaz şekilde onların görünümüyle gözleri daha çok şenlensin diye kendilerini konutlarında ziyaret etmek fikri aklına gelmiş. Bu fikrini hemen oracıkta iki gence açıklamış; onlar da işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve hemen onun maiyetine katılmışlar. Şehzade Ferid kız kardeşi Perizad'a sultanın gelişini haber vermek üzere hemen yanlarından ayrılıp önceden eve ulaşmış.

Perizad, konaklarında hiç konuk ağırlamadıkları için sultana, onuruna yaraşır şekilde nasıl davranılacağını bilemediğinden şaşırıp kalmış ve gidip dostu Şarkıcı Kuş Bülbül'e danışmaktan daha iyi bir çare düşünememiş. Ve ona "Ey Bülbül, sultan evimizi görmek üzere bize onur veriyor; biz de onu ağırlayacağız. Bana çabucak onu nasıl ağırlayalım da evimizden memnun ayrılsın, söyler misin?" demiş. Bülbül "Hanımım, aşçıya tabaklar

dolusu yemek hazırlatmanın yararı yok. Çünkü bugün sultanın hoşuna gidecek ancak bir tek yemek vardır ve ona bunu yedirmek gerek! İçine inciler doldurulmuş bir tabak hıyar!" diye yanıt vermiş. Perizad çok şaşırmış ve Kuş'un dilinin sürçtüğünü düşünerek, ona "Kuş! Kuş Herhalde içine inci doldurulmuş hıyar demek istemedin! Bu işitilmedik bir yemek pişirme tarzı olurdu! Şah bize gelip yemek yeme onurunu bağışlayacaksa, herhalde yemek yiyecektir; inci yutmayacaktır! Sen hiç kuşkusuz içine pirinç doldurulmuş hıyar demek istemiş olacaksın, ey Bülbül!" diye haykırmış. Ama Konuşan Kuş, sabırsızlıkla "Asla, asla, asla böyle değil! İçine inci, evet inci doldurulmuş dedim. Hiç de pirinç, pirinç, pirinç değil!" diye haykırmış.

Ve mucizeler söyleyen kuşa tüm güvenini bağlamış olan Perizad, çabucak gidip yaşlı aşçı kadına, inci doldurulmuş hıyar yemeği hazırlaması buyruğunu vermiş. Ve konakta inci hiç eksik olmadığından, yemeği hazırlamak için yeterli miktarda inci bulmakta sıkıntı çekilmemiş.

Durum böyleyken, sultan, maiyetinde Firuz olduğu halde, bahçeye girmiş. Eşikte onu beklemekte olan Ferid de, atının dizginini tutmuş ve onun yere inmesine yardım etmiş. Gül Gülüşlü Perizad, da ilk kez peçeye bürünerek, çünkü Bülbül ona bunu önermiş imiş, gelip şahın elini öpmüş, Sultan da onun zarafetinden ve ondan yayılan yasemin saflığından çok duygulanmış; ve kendisi ardında hiçbir evlat bırakmaksızın yaşlandığını düşünerek ağlamış. Sonra onu kutsayarak "Ardında evlat bırakan kişi ölmez! Ey bunca güzel çocukların babası olmuş kişi, Tanrı sana sağ yanındaki bahtlı kişiler arasında seçkin bir yer sağlamıştır herhalde!" demiş. Sonra yeniden önünde eğilen Perizad'a bakarak "Ama sen, ey hizmetkârımın kızı, ey koku saçan fidan! Haydi bizi sıcaktan sığınabileceğimiz bahçenin hoş bir yerine götür!" demiş. Ve sultan, önünde titreyerek yürüyen Perizad'ın ardındaki iki kardeşiyle izlerken, bu serinliğe doğru ilerlemiş.

Sultan Hüsrev Şah'a gelince, gözüne ilk çarpan şey, Altın Renkli Su'yun fışkırması olmuş. Ona hayranlıkla bakmak üzere bir an orada kalmış ve "Görülmesi büyük zevk veren ne harika bir su bu böyle!" demiş. Onu daha yakından görmek üzere ilerlerken, ansızın Şarkı Söyleyen Ağaç'ın konserini duymuş.

Gökten düşen bu musikiyi kulak kabartarak hayranlıkla uzun uzadıya dinlemiş. Sonra da "Oh, Hiç işitmediğim bir musiki bu!" diye haykırmış. Ve onu daha iyi işitmek üzere sesin geldiğini sandığı yana doğru lierlerken, ses kesilmiş ve tüm bahçeyi büyük bir sessizlik sarmış. Ve bu sessizliğin bağrından Konuşan Kuş'un, tek bir şarkı halinde patlayan çılgın sesi duyulmuş: "Hoş geldin, Sultan Hüsrev Şah! Hoş geldin! Hoş geldin! Hoş geldin! Hoş geldin!" diyen. Ve havayı büyüleyen bu sesin son notaları duyulmakla, tüm kuşlar hep bir ağızdan, kendi dillerinde "Hoş geldin! Hoş geldin! Hoş geldin!" diyerek onu yanıtlamışlar.

Sultan Hüsrev Şah, tüm bunlardan hayran kalarak ve bunca kısa bir sürede yaşadığı heyecanla ruhu titreyerek son kertede duygulanmış. Ve "işte burası mutluluk evi! Oh! Ben kudretimi ve tahtımı burada sizinle yaşamak için feda ederdim, ey bakıcımın çocukları!" diye haykırmış. Sonra, kendisine Şarkı Söyleyen Ağaç ile Konuşan Kuş'tan söz ettiklerinde, tam anlamıyla kavrayamadığı bu harika şeylerin nasıl elde edildikleri hakkında Perizad ile kardeşlerine sorular sormakta acele etmiş. Perizad da ona "Bu harika şeylerin kaynağı, istirahat buyurduktan sonra efendimize anlatacağım uzun bir öyküdür!" demiş.

Ve sultanı, Bülbül'ün kafesinin asılı bulunduğu kameriyede oturmaya çağırmış ve buraya büyük bir sini içinde yenecek şeyler getirilmiş. Sultan da, kameriyenin altındaki onur yerine oturmuş. Kendisine, altın bir tabak içinde incili hıyar sunulmuş. Ve gerçekten hıyar dolmasını çok seven sultan, Perizad'ın bizzat hizmette bulunarak kendisine sunduğu hıyar dolmasını görünce, bu ikramdan çok memnun olmuş. Ama her zaman pirinç ve fıstıkla doldurulan hıyarlar yerine bunların incilerle doldurulmuş bulunduğunu görünce çok şaşırmış. Perizad ve kardeşlerine "Hayret! Hıyar dolması yapmakta yepyeni bir düzenleme bu! Acaba ne zamandan beri inciler, pirinçlerle fıstıkların yerini almış bulunuyor?" demiş. Perizad tam tabağı bırakıp kaçmak üzere iken Konuşan Kuş, sesini yükselterek sultanı adıyla çağırmış ve "Ey Hüsrev Şah efendimiz!" demiş. Sultan da başını kuşa doğru kaldırmış ve kuşun ciddi bir edayla "Ey Hüsrev Şah efendimiz! Acaba ne zamandan beri bir Acem sultanının çocukları, doğduklarında hayvanlara dönüştürülebiliyor? Şayet öyleyse, ey

zamanın şahı, sen böylesine inanılmaz bir şeye inandığına göre bugün önüne getirilen çok daha basit bir şey için şaşırmaya hiç de hakkın yok!" diye sözünü sürdürmüş. Sonra da "Yirmi yıl önce gösterişsiz bir evde söylenen sözleri hatırlasana ey efendim! Bunları unuttunsa, Perizad'ın kölesinin sana bunları hatırlatmasına izin ver!" diye eklemiş.

Ve kuş, bakirelerin konuşmalarındaki tatlılıktaki bir sesle "Kardeşlerim! Ben sultanın karısı olunca, ona kutsanmış oğullar doğuracağım! Çünkü bizim birleşmemizden doğan erkek çocuklar her bakımdan babalarına layık, ve gözlerimizi dinlendirecek kız, gökyüzünün gülümseyişine bedel olacaktır. Saçları bir yandan altın, öteki yandan gümüş; eğer ağlarsa gözyaşları inci; eğer gülerse gülüşleri altın dinar, gülümserse tebesümleri gül goncası olacaktır!" demiş. Sultan da bu sözleri duyunca başını elleri arasına gizleyip hıçkırmış. Eski kederi, geçmişin acılı günlerinkinden de fazla artarak canlanmış. Ve umutsuz ruhunun derinliğinde baskı altında tuttuğu tüm düşünceler, yüreğinde birdenbire kabarmış ve boğazını parçalamış.

Ama Bülbül'ün sesi neşeden şakıyarak hemencecik yeniden duyulmuş. Bu ses "Ey Perizad, babanın huzurunda peçeleri yüzünden kaldır!" diyormuş. Perizad da, dostunun sesine karşı duramayarak peçelerini kaldırmış. Onlarla birlikte, saçlarını tutan bağ da yere düşmüş. Sultan bunu görmüş ve kollarını uzatarak ve büyük bir çığlık koparark ayağa kalkmış. Bülbül'ün sesi de, ona "Senin kızındır o, ey şah!" diye haykırmış. Çünkü genç kızın saçı bir yanıyla altın, öte yanıyla gümüşmüş; ve kirpiklerinde iki inci tanesi halinde gözyaşları varmış ve de ağzında gül goncası!

Şah aynı anda, yakışıklı iki erkek kardeşe bakmış. Ve onlarda kendini tanımış. Bülbülün sesi de ona "Bunlar da oğulların, ey şah!" diye haykırmış.

Sultan Hüsrev Şah, heyecandan hâlâ hareketsiz durmakta iken, Konuşan Kuş, çabucak ona, başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, çocuklarının öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok. Ve daha öykünün tamamını anlatıp bitirmeden sultanla çocukları, öpüşlerini gözyaşlarıyla birleştirerek birbirlerinin kollarına atılmışlar. Ayrılanları birleştiren Yüceler Yücesi, Sırrına Akıl Ermez Tanrı'ya şükürler olsun!

Heyecanlarını yenip bir parça kendilerine geldiklerinde, sultan "Çocuklarım, şimdi hemen gidip annenizi bulalım!" demiş. Ama, ey dinleyenlerim, çekildiği yerde yapayalnız yaşayan zavallı kadının, kocası sultanı görünce ve Gül Gülüşlü Perizad ile iki harika delikanlı olan oğulları analarına kavuşunca yaşadıkları duyguları anlatmaktan vazgeçelim! Ve iyilikleri sonsuz olan ve bu utku gününde iki kıskanç kız kardeşi kudurtarak öldüren Tanrı'nın şaşmaz Adaletinden; ve Hüsrev Şah ile eşi sultan hanımın ve yakışıklı Ferid ve Firuz şehzadelerin ve güzelim Perizad Sultan'ın, dostların Ayırcısı ve toplulukların Kahredicisi onlara ulaşıncaya kadar hep birlikte uzun ve zevkli bir ömür sürdüklerini söyleyelim! Değişikliğe uğramadan, sonsuz yaşamını sürdüren tek Varlık, Tanrı'ya şükürler olsun!

İşte Gül Gülüşlü Perizad'ın harika öyküsü böyledir. Ama Allah en iyisini bilir!

*Şehrazad, bu öyküyü anlatıp bitirince, Dünyazad "Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı ve büyüleyici ve de taze ve hoş! Ve bu öykü ne kadar hayranlık uyandırıcı!" diye haykırmış. Şah Şehriyar da "Çok doğru!" demiş. Ve Dünyazad şahın gözlerinin yaşardığını sezinlemiş ve yavaşça Şehrazad'a "Ablacığım, şahın sol gözünde bir damla yaş gördüm, sağ gözünde de bir başka damla belirdi!" demiş. Şehrazad da, şaha kaçamak bir bakış fırlatıp gülmüş ve küçük kardeşini kucaklayarak "İnşallah şahın,* Kamer ile İşinin Ustası Halime'nin Öyküsü'*nü işitince duyacağı zevk daha az olmaz!" demiş. Şah Şehriyar da "Ben bu öyküyü bilmiyorum Şehrazad; onu arzuyla dinlemek istediğimi biliyorsun!" demiş. Şehrazad da "Allah isterse ve şahım bana izin verirse, onu yarın anlatmaya başlarım!" demiş. Yaşamın Gerçek Bilimi Üzerine Mesel'i hatırlayan Şah Şehriyar da "Bu öyküyü işitmek için pekâlâ yarına kadar bekleyebilirim! "demiş.*

*Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz sekseninci gece olunca...*

*Küçük Dünyazad "Şehrazad ablam, Tanrı senden yana olsun! Bize çabucak Kamer ile İşinin Ustası Halime'nin öyküsünü anlatır mısın?" diye haykırmış.*

*Şehrazat da demiş ki:*

# *Kamer ile İşinin Ustası Halime'nin Öyküsü*

Anlatırlar ki, eski zamanlarda, Allah daha iyisini bilir ya, Cömert Tanrı'nın bir kız, bir erkek evlâtla onurlandırdığı Abdurrahman adlı çok saygın bir tacir varmış. Eksiksiz güzelliğinden ötürü kızına Sabah Yıldızı[1], oğluna da tam anlamıyla aya benzediği için Kamer adını vermiş. Ama bu çocuklar büyüyünce, Tacir Abdurrahman, güzellikten ve mükemmellikten yana Tanrı'nın onlara ne denli cömert davrandığını görerek, kıskançların kötü gözünden ve ahlakı bozukların hilelerinden son kertede korkarak, on dört yaşına ulaşmalarına kadar onları evde saklı tutmuş; ve çocukluklarından beri onları yetiştiren yaşlı köle kadından başka hiç kimsenin onları görmesine izin vermemiş. Ama bir gün, âdetinin aksine, Tacir Abdurrahman, keyifli bir durumda iken, çocuklarının annesi olan karısı, ona "Ey Kamer'in babası, işte oğlumuz Kamer ergenlik çağına ulaştı, artık bundan böyle erkek gibi davranabilir. Ama, sen buna ne dersin? O bir erkek midir, yoksa kız çocuğu mu?" demiş. Tacir Abdurrahman da, çok şaşırarak "Erkektir!" diye yanıt vermiş. Kadın "Bu durumda, sen onu hâlâ neden bir kız çocuğu gibi bütün dünyanın gözünden saklamakta inat ediyorsun; ve de birlikte çarşıya götürüp dükkânda yanına oturtmuyorsun? Niçin gidip herkesle tanışmıyor ve herkes onu neden tanımıyor? Hiç değilse böylece ilerde senin yerini tutacak bir erkek evlada sahip olduğunu arkadaşların öğrenir; o da alışverişle ilgili işleri kavrar. Böylece, uzun ömrünü yaşayıp, Tanrı sana gerçekten uzun bir ömür bağışlasın, öldükten sonra, hiç kimse senin ardında bir evlat bıraktığından kuşku duymaz; o da, herkese 'Ben Tacir Abdurrahman'ın oğluyum!'

1 Littmann'da aynı anlamda Arapça *Kevkebü's-Sabah* (Â.Ş.O.)

diyebilir; o zaman hiç kimse inanmaz bir tavır takınıp haklı olarak 'Biz seni hiç görmedik! Biz Tacir Abdurrahman'ın bir oğlu ya da uzaktan yakından oğula benzer bir şeyi olduğunu hiç işitmedik!' diyemez. Böyle olsaydı, başımıza ne felaketler yağardı! Hükümet gelip mallarına el koyar ve oğlunu hakkından yoksun bırakırdı'" demiş. Ve oldukça heyecanla bunları söyledikten sonra, aynı edayla "Ve kızımız Sabah Yıldızı için de aynı şekilde düşünüyorum! Onu da akrabalara tanıtmak istiyorum. Böylece bizim koşullarımıza uygun bir gencin annesinin onu oğluyla evermek üzere istemesi ümidi doğar. Biz de kendimizce, onların evlilikleriyle mutlanırız. Çünkü, dünya, ey Kamer'in babası, yaşamdan ve ölümden oluşmuştur; bahtımızın hangi gün doğacağını biz bilemeyiz!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Karısının bu sözlerini işitince, Tacir Abdurrahman, bir saatlik bir süre düşünmüş; sonra başını kaldırarak "Ey amcamın kızı, kuşkusuz, hiç kimse boynuna asılı bulunan kaderden kaçamaz. Ama sen de çok iyi bilirsin ki, ben çocukları evde böylesine kapatıyorsam bu sırf onları kem gözden esirgediğim içindir! Öyleyse önlem almamdan dolayı neden sitem ediyor ve kaygılanmayı unutmamı istiyorsun?" diye yanıt vermiş. Kadın da "kötülük ve uğursuzluk bizden ırak olsun! Peygambere duada bulun, ey şeyh!" demiş. O da "Tanrı'nın kutsaması onun ve yakınlarının üzerine olsun!" demiş. Karısı yeniden söze girişerek "Ve şimdi, çocuklarımızı kötü etkilerden ve kem gözden sakınacak olan Tanrı'ya güven! Zaten ben, Kamer için beyaz Musul ipeğinden bir sarık hazırladım ve kendisini tüm kötülüklerden korumak için onu, üzerine gümüşle kutsal ayetler işlediğim bir bohçaya yerleştirdim! Dolayısıyla, sen bugün, güvenlik içinde Kamer'i, çarşıyı ziyaret etmesi ve babasının dükkânını görmesi için birlikte alıp götürebilirsin!" demiş. Ve artık kocasının rızasını beklemeden genç çocuğu aramaya ve onu en iyi giysilerle donatmaya gitmiş; ve kendisini görünce içi ferahlayan babasının ellerine teslim etmiş; o da "Maşallah! Tanrı'nın adı üzerine ve yörene olsun, ya Kamer!" diye mırıldanmış. Sonra, karısının söylediklerine inanmış olarak ayağa kalkmış, oğlunu elinden tutup...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:*

... Ayağa kalkmış, oğlunu elinden tutup onunla birlikte sokağa çıkmış.

Daha evlerinin eşiğinden ayrılır ayrılmaz, sokakta birkaç adım atmışlarken, yoldan geçenlerin delikanlıya ve onun akıllara ziyan veren güzelliğine takılıp şaşkınlığın sınırında şaşırarak durup yörelerini sardığını görmüşler. Çarşının kapısına ulaştıklarında ise bambaşka bir şey olmuş. Orada, gelip geçenler onları çevrelemeyi tümüyle bırakmışlar; kimi kişiler babasıyla selamlaştıktan sonra Kamer'in elini öpmek üzere yaklaşmış, kimileri de "Ya Allah! Bu sabah güneş ikinci kez doğdu! Ramazan'ın yeni hilali Tanrı yaratıklarının üzerinde parıldadı! Yeni ay bugün çarşı üzerinde görüldü!" demişler. Ve böylece her yandan hayranlıkla hoşnut haykırışlar duyulmuş ve yöresinde toplanan halk, genç çocuk için hayırlı dileklerde bulunmuş. İçi hiddetle dolan ve zihni bulanan babası onları azarlayıp haşladığı halde, buna aldırmamışlar; ve mübarek günde çarşıya inerek mucize kabilinden bir giriş yapan olağandışı güzellikteki genç çocuğu seyredip durmuşlar. Ve böylece, şu sözleri sanki onun için yazmış olan şaire hak vermişler:

> Tanrım, Sen, güzelliği bizim aklımızı almak için yaratmışsın ve de bize 'Gazabımdan korkun!' diyorsun! Tanrım, Sen, tüm güzelliklerin kaynağısın ve güzel olanı seversin! Nasıl olur da yarattıkların güzeli sevmekten kendilerini alıkoyarlar ya da güzel olan karşısında arzularına gem vururlar?

Tacir Abdurrahman, böylece, oğlunu ayak üzeri seyretmek için yöresinde kadın ve erkeklerin çevrelenip hareketsiz, saygılı bir hayranlıkla saflar oluşturduklarını görünce, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve içinden karısına lanetler yağdırmaya ve bu densizlere savurmak istediği tüm hakaretleri ona savurmaya başlamış. Ve kendisine açıkça aykırı gelen bu durumdan onu sorumlu tutmuş.

Sonra, bağırıp çağırarak, oğlunun yöresini çevirenleri itmiş ve çabucak dükkânına ulaşmış, dükkânı açıp Kamer'i içeri sokmuş; böylece gelip geçenlerin densizliklerinin ancak uzaktan uzağa yer almasını sağlamış. Ve dükkân tüm çarşının odak noktası haline gelmiş; büyük küçük gruplar halinde toplananların sayısı saatten saate artmış; çünkü onu bir kez gören bir daha görmek istiyor, hiç görmemiş olanlar ise tüm güçleriyle bir şeyler görebilmek için çırpınıyorlarmış.

Durum böyleyken, dükkânın önünden gözleri gaiplere dalmış olarak bir derviş geçiyormuş; o da güzel Kamer'i babasının yanında olanca güzelliğiyle otururken görmüş, son kertede heyecanla iç çekerek dükkânın önünde durmuş, heyecanlı bir sesle şu kıtayı okumuş:

> Beng ağacının salınan dalları üzerinde, sanki safran sarısı Ramazan ayının ışıldadığını görüyorum.[1]
> Ve ona 'Senin adın ne?' diye soruyorum. 'Senin adın ne?' Bana 'Lü-lü!' diye yanıt veriyor; bense 'Li-li' olarak yazıyorum. Ama o 'La-la!' diyor bana.[2]

Bunu izleyerek yaşlı derviş, uzun beyaz sakalını habire okşayarak dükkândan içeri girmiş, yaşına saygı duyarak ayağa kalkan çırakların arasından ilerleyerek tezgâha yaklaşmış.

Yaş dolu gözlerle genç çocuğa bakmış ve ona bir tutam fesleğen vermiş. Sonra genç çocuğa en yakın yerdeki tezgâhın önünde bulunan iskemleye oturmuş. Ve ta içinden, şairin şu dizelerinin ona ne kadar yaraştığını düşünmüş.

> Güzel çocuk belirince, güzel siması Ramazan'da oruç tutanlar için bir ay gibidir.
> Ve orada, bakınız! Saygın ve kutsal görünümlü bir şeyh ağır ağır yürümektedir!

1 Mathers'in çevirisinden tamamlanmıştır (Â.Ş.O.)

2 Arapçada *La, la* "hayır, hayır!" demektir; *lü'lü'* ise "inci" anlamına gelir. Mathers, bu dizeleri, *"Adın ne senin?" dedim. 'Lu lu' dedi. 'Lu lu adlı bir inci!' Ben yeniden 'Li li mi, ey inci ve de benim misin?" O ise, 'La, la! La, la! Hayır, hayır! dedi"* olarak çevirmiş (Â.Ş.O.)

Aşkı iyice incelemiş, gece gündüz onun uğrunda çabalamıştır; yasal olanla olmayan hakkında benzersiz bilgiler edinmiştir.
Genç oğlanlar ve genç kızlar arasında uğraşı verirken, bedeni çubuk gibi incelmiştir. Yaşlı kemikleri, pörsümüş derisinin altında!
Bir Magripli gibi oğlancı olan şeyhi daima nonoşu izler;
Ama kadınlara gelince, söylendiği gibi her ne kadar ekşi cinsle tatlı cinsin tatlarını bilirse de, onlarla ilişkisi yüzeyseldir; yine de herhangi bir anda, genç Zeyn ile genç Zeyneb arasında hiçbir ayrım görmez.
Yüreği yumuşak, geri kalanı granit gibi serttir; ne kerametse! Teke için de, keçi için de, sakalsız için de, sakallı için de, her zaman ayaktadır.[1]
Oğlancıdır şeyh, tıpkı bir Magripli gibi!

Hayranlıkla dükkânın önüne toplanmış olan halk, dervişin kendinden geçmiş halini görünce "Vallahi! Bütün dervişler birbirine benzer! Kölekez satıcısının bıçağı gibidirler; erkeği dişiden ayırmazlar!" diyerek birbirlerine fikirlerini açıklamaya başlamışlar. Ötekiler de "Kötülük bizden ırak olsun! Derviş güzel çocuk için yanıp tutuşuyor! Allah onun türünden dervişleri kahretsin!" demişler.

Genç Kamer'in babası Tacir Abdurrahman'a gelince, bütün bunları görerek kendi kendine "Bizim için yapılacak en akıllıca şey, her zaman olduğundan erken eve dönmektir" demiş. Ve dervişin uzaklaşmasını sağlamak için kemerinden bir miktar para çıkararak ona sunmuş ve "Bugünlük bu kadarla yetin, ey derviş!" demiş. Sonra, aynı anda oğlu Kamer'e doğru dönerek ona "Ah, oğlum! Bugün bunca can sıkıntısına uğramamızın nedeni olan anneni Allah nasıl bilirse öyle etsin!" demiş. Ama derviş yerinden kıpırdamadığından ve sunulan parayı da elini uzatıp almadığından, ona da "Kalk bakalım amca, dükkânı

1 Mathers bu dizeyi şöyle çevirmiş: *"Ama, size doğrusunu söyleyeyim / İki türlü ilişkiye de kendini kaptırmıştır / Sakallısında da memelisinde de / Gerçeğin ilkelerini arar. / Ve genç içbükeyli ile genç dışbükeyli arasında / Cinsel organını dengeler!"* (Â.Ş.O.)

kapayıp yolumuza gidiyoruz" demiş. Ve böylece konuşarak iki ayağı üzerine dinelmiş ve dükkânın kapısının iki kanadını kapatmaya koyulmuş. O zaman derviş üzerine çivilenmiş olduğu iskemleden kalkmış, ama bir an bile gözlerini Kamer'den ayırmamış. Ve tacirle oğlu dükkânı kapatarak halkı yarıp çarşının çıkışına doğru yönelince de onlarla birlikte çarşının dışına çıkmış; ayakları onların ayaklarının ardında ve bastonunu ayaklarıyla uyum içinde sallayarak, onları evlerinin kapısına ulaşıncaya kadar izlemiş. Tacir de dervişin yapışkanlığını görerek, kendisini de, dine saygısından ve kendilerine bakan kalabalıktan dolayı incitmek istemediğinden, ona doğru dönmüş ve ona "Ne istemektesin, ey derviş?" diye sormuş. O da "Efendim, bu gece, sizin tarafınızdan davet edilmeyi çok istiyorum; bilirsin ki çağrılı, Yüceler Yücesi Tanrı'nın misafiridir" diye yanıt vermiş. Kamer'in babası da "Tanrı misafiri hoş gelmiştir! Gir öyleyse içeri, ey derviş!" demiş. Ama içinden "Vallahi Bu işin içinde ne olduğunu anlayacağım. Eğer bu derviş çocuğum hakkında kötü niyet taşıyorsa ve kötü talihi onu, davranışla ya da sözle fena bir şey yapmaya iterse, kuşkusuz onu öldürür, mezarına tükürerek bahçeye gömerim! Her ne olursa olsun, ilkin ona yiyecek bir şeyler vererek işe başlayayım, bu zaten Tanrı yolunda olan tüm konukların hakkıdır!" demiş. Ve dervişi eve sokmuş; zenci köle kıza, dervişe abdest alması için ibrik ve leğen ve yiyip içilecek şeyler getirmesini buyurmuş. Derviş de, Tanrı'nın adını anarak bir kez abdest almayı tamamlayınca hemen namaza koyulmuş; ve tüm Bakara Suresi'ni, ardından Tövbe Suresini ve Maide Suresi'ni[1] okumadan namazı bitirmemiş. Sonra besmele çekerek tabaklarda getirilen yemeklere ağırbaşlılık ve saygınlıkla yanaşmış. Ve iyiliklerinden dolayı Tanrı'ya şükürler etmiş.

Tacir Abdurrahman, zenci köleden dervişin yemeğini bitirdiğini öğrenince, kendi kendine "Şimdi işi aydınlığa kavuşturmanın zamanıdır" demiş. Ve oğluna doğru dönerek ona "Ey Kamer, git konuğumuz dervişi bul ve ona ihtiyaç duyduğu her şeyi elde edip etmediğini sor; ve onunla bir süre eyleş! Çünkü dünyayı enine boyuna dolaşmış olan dervişlerin sözleri çoğu zaman dinlenmesi hoş şeylerdir ve öyküleri dinleyenlerin zihnine yarar sağlar. Bun-

1 Kur'an'ın en uzun üç suresi (Â.Ş.O.)

dan dolayı onun yanıbaşına otur, eğer elini tutarsa, sakın çekme; çünkü öğretimde bulunan, öğrenimin daha iyi edinilmesine yarar sağlayacak şekilde, kendisi ile öğrencisi arasında bir dokunuş olmasını yeğler. Ve her konuda, ona karşı, konuk olma niteliğinin ve yaşlı kişiliğinin seni zorladığı saygıyı göster!" demiş. Böylece oğluna nasihat verdikten sonra, onu hemen dervişin yanına yollamış; kendisi de üst kata çıkıp dervişin bulunduğu salonda geçen her şeyi duyup görebileceği bir mahalde yer tutmuş.

Derviş, güzel delikanlı eşikte görünür görünmez, öylesine bir heyecanın pencesine düşmüş ki, gözlerinden yaşlar fışkırmış ve çocuğunu kaybedip yeniden bulan bir ana gibi iç geçirmeye başlamış.

Kamer de onun yanına yaklaşarak mürrüsafinin[1] acılığını bala çeviren tatlı bir sesle, ona, herhangi bir eksiği bulunup bulunmadığını ve Tanrı'nın yarattıkları üzerine saçtığı nimetlerden nasibini alıp almadığını sormuş. Sonra da gelip kibar ve zarif bir edayla onun yanına oturmuş. Otururken farkına varmadan, bademezmesi kadar beyaz ve yumuşak kalçasını ortaya koymuş. Böyle bir durumda şair, yalancı çıkarılmaktan korkmadan, şu dizeleri söyleyebilirmiş:

> Ey inananlar, tüm incilerden ve bademlerden oluşmuş bir kalça! Eğer bugün Ba'sü ba'del-Mevt[2] günüdür dense, şaşmayın! Çünkü bu kalçaların açığa çıkıvermesinden daha iyi kanıtı olamaz bunun!

Ama derviş, kendini genç çocukla baş başa görünce, onunla her hangi aşırı bir senli benliliğe kapılmaktan uzak, onun bulunduğu yerden birkaç adım öteye çekilmiş ve gidip hasırın uzak bir köşesine hiç kuşkusuz edeple ve kendine saygılı tavrıyla oturmuş. Gözleri yaşla dolu, dükkândaki iskemle üzerinde kendisini kıpırtısız bırakan aynı heyecanın pençesinde, ona sessizce bakmayı sürdürmüş. Kamer dervişin bu davranışına çok şaşırmış; ve ona, kendisinden neden kaçındığını, bir kusurunu mu gördüğünü ya da evlerinde konukseverliğe aykırı bir durumla

1 *Mürrüsafi:* Belsem (beyaz günlük) ağacından çıkarılan reçine (Â.Ş.O.)
2 *Ba'sü ba'del-Mevt:* Öldükten sonra dirilme (Â.Ş.O.)

mı karşılaştığını sormuş. Derviş de, yanıt verecek yerde, çok duygulanmış bir tarzda, şairin şu güzel sözlerini okumakla yetinmiş:

> Yüreğim güzellikle vurulmuş; çünkü güzelliğin aşkıyla mükemmelliğin zirvesine ulaşılır.
> Ama aşkım arzudan ırak, duyarlıkla ilgili her şeyden özgürdür. Ve ben başka türlü sevenlerin hepsinden nefret ederim.

Hepsi bu kadar! Ve Kamer'in babası bunları görüp işitmiş ve şaşkınlığın sınırına ulaşmış. Ve kendi kendine "Bu bilge dervişin sapık niyetlerinden kuşkulanarak Tanrı'ya karşı suç işledim ve mahcup oldum! Âdemoğluna benzerleri hakkında böylesi düşüncelere yönelten Ayartıcıyı[1] Allah kahretsin!" demiş. Ve derviş hakkında fikir edinmiş olmakla çabucak aşağı inip salona girmiş. Selam verip Tanrı misafirine iyi dileklerini sunmuş ve sonra "Tanrı'nın huzuru üzerine olsun ey kardeşim, senden heyecana kapılmanın ve döktüğün gözyaşlarının nedenini ve oğlumu görmekle neden o kadar derin iç çektiğini bana anlatmanı rica ediyorum. Çünkü böylesine bir etkinin kesinlikle bir nedeni olmalıdır!" demiş. Derviş de "Doğru söyledin, ey konukseverliğin babası!" demiş. O da "Bu durumda, beni fazla bekletmeden anlat da bunun nedenini öğreneyim!" demiş. Derviş de "Efendim, neden beni kapanmış bir yarayı yeniden açmaya, bıçağı etime çevirmeye zorluyorsun?" demiş. O da "Konukseverliğin sağladığı hakla, ey kardeşim, senden merakımı gidermeni rica ediyorum!" demiş. O zaman derviş, şunları söylemiş: "Bil ki, öyleyse efendim...

*Ama anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:*

O zaman derviş, şunları söylemiş: "Bil ki, öyleyse efendim, ben, Yaradan'ın eserine gece gündüz hayran olarak Tanrı'nın toprakları ve ülkelerinde sürekli gezip dolaşan fakir bir dervişim.

1 "Ayartıcı" sözcüğüyle Şeytan kastediliyor (Â.Ş.O.).

Böylece bir cuma günü, sabahleyin, bahtım beni Basra kentine yöneltti. Kente girerken, çarşıların, dükkânların ve mağazaların açık olduğunu, camekân ve tablalarda tüm malların ve yiyecek maddelerinin, tüm yenen içilen şeylerin sergilenmiş bulunduğunu gördüm; ama aynı zamanda ne çarşılarda ne de dükkânlarda, tacirden de, müşteriden de, kadın ve kızdan da, gelip geçenden de, avare dolaşandan da kimseler bulunmadığını da gözledim; her şey öylesine terk edilmiş, öylesine boşluğa bırakılmıştı ki, herhangi bir sokakta bir köpeğe, bir kediye ya da oyun oynayan çocuklara bile rastlanmıyordu; her yanda ıssızlık ve sessizlik vardı ve de sadece Tanrı'nın tek Varlığı... Ve bütün bunlardan şaşıp kalmış olan ben, kendi kendime 'Bu kentte oturanların, kedileriyle köpekleriyle, böylesine tablalarda tüm bu eşyayı terk ederek nereye çekip gittiklerini kim bilir!' dedim. Ama büyük bir açlık içimi kemirdiğinden, bu düşüncelere uzun süre gömülü kalmadım; ve bir tatlıcının en güzel camekânını gözüme kestirerek, talihin bana sunduğu şeyleri yedim ve o dükkânda ihtiyacımı sağladım. Bunu izleyerek, bir kebapçının tezgâhına doğruldum ve iki, üç ya da dört yağlı kuzu şişi, henüz fırından çıkmış iki piliç kızartması ve birkaç puf böreği yedim; tüm gezgin dervişlik yaşamımda, dilim, böylesine hoş tat, burnum böylesine güzel koku almamıştı. Tanrı'ya fukara kullarının başına bunca nimeti yığdığından dolayı şükürler ettim. Sonra bir şerbetçi esnafının dükkânına girdim ve orada bir ya da iki gerger Hint sümbülü ve asilbentle kokulandırılmış şerbet içtim; böylece sadece, uzun zamandır zengin kentlilerin içkilerinden mahrum kalan gırtlağımın ilk isterlerini yatıştırmış oldum. Ve hayırlar sağlayan Tanrı'ya iman edenlere Selsebil Çeşmesi'ni yeryüzünde tatma zevki uyandırdığından ötürü şükürler ettim.

Böylelikle içime sükûnet sağladıktan sonra, içinde oturanların ancak birkaç saniye önce terk etmiş bulunduklarından kuşku bulunmayan bu kentin garip durumu üzerine düşünmeye koyuldum; ve bu ıssızlıkta adımlarımın sesinden büyük bir korku duymaya başlamışken; bir çalgı sesinin çınlayışını duydum; bunu iyice izleyince, tam da bana doğru yaklaşmakta olan saz çalanlardan geldiğinin farkına vardım.

O zaman tek tanığı olduğum bunca şaşırtıcı şeylerle zihnim bulanarak artık bu kentin büyülenmiş bulunduğuna ve duyduğum çalgı sesinin Tanrı kahredesi kötü niyetli ifritler ve ecinnilerden başkasının marifeti olmadığına inanç getirdim. Ve büyük bir korkuya kapılarak bir tahılcı dükkânına hızla girdim ve dip tarafındaki bir kuru bakla çuvalının ardına saklandım. Ama, efendim, doğam gereği, Tanrı beni bağışlasın, meraklı olma kusurunun etkisi altında bulunduğumdan, çuvalın ardına, görülmeyecek ama yine de sokağı görebilecek bir şekilde yerleşmiştim. Ve kendimi en az rahatsızlık duyacak biçimde bir duruma soktuktan sonra, sokaktan, ecinni ya da ifritlerin değil, kuşkusuz cennet hurilerinden oluşmuş bir mevkibin geçmekte olduğunu gördüm. Bu mevkipte ay yüzlü kırk genç kız, örtüsüz güzellikleri içinde iki sıra halinde kendiliğinden bir musiki oluşturan adımlarla ilerliyorlardı. Bunların başında da kuşsu hareketlerini müziğin verilerine uyduran bir çalgıcı ve rakkase topluluğu bulunuyordu. Gerçekte de, bunlar hiç kuşkusuz, güvercinlerden de beyaz ve yengi kuşlar idi. Yoksa Âdem kızları bunca uyumlu ve havai olabilirler miydi? Ve herhalde Sütunlu İrem sarayından ya da Cennet bahçelerinden gelip varlıklarıyla yeryüzünü büyülemiş olmalıydılar.

Ne olursa olsun, efendim, son çift henüz içerdeki bakla çuvalının ardında gizlendiğim dükkânın önünden geçmekte iken, dizginini iki genç zenci kızın çektiği alnı yıldızlı bir kısrak üzerinde geçen öylesine bir gençlik ve güzellikle bezenmiş bir kadın gördüm ki, aklım yerinden oynadı, nefesim kesildi ve neredeyse bakla çuvalının ardında sırtüstü yere düşecektim, efendim! Giysilerine serpilmiş değerli taşlardan da göz kamaştırıcı olan bu kadının saçları, boynu, bilekleri ve topukları elmasların parıltısı ve inci ve değerli mücevherlerden yapılmış gerdanlıklar ve bileziklerin ışıltısında gözden yitiyordu. Sağında da, elinde, kabzası tek parça bir zümrütten oluşmuş bir kılıç tutan bir köle yürüyordu. Ve onu taşıyan kısrak, başında taşıdığı taçla gururlanan bir sultan gibi ilerliyordu. Bu göz kamaştıran görünüm, yavaş yavaş, bana da tutkuyla hançerlenmiş bir yürek, sonsuza dek köleliğe dönüşmüş bir ruh ve tüm güzellikleri hatırlayıp bunlara 'Onunla kıyaslanınca siz nesiniz ki!" diyen gözler bırakarak uzaklaştı.

Bu mevkip tümüyle gözden yittiği zaman ve çalgıcıların sazlarının musikisi bana ancak uzaklardan ulaştığında artık bakla çuvalının ardından ayrılmaya ve dükkândan sokağa çıkmaya karar verdim. Ve bunu yapınca, aynı anda müthiş bir şaşkınlığa kapıldım; çünkü, çarşının yeniden canlandığını ve tüm tacirlerin sanki yeraltından ortaya çıkmışlarcasına, tezgâhlarının başındaki kendilerine ait yerlerini aldıklarını ve benim gizlendiğim dükkânın sahibi olan tahılcının da, nereden çıktığını anlamadan ortaya çıkıp kümes hayvanı besleyenlere ve diğer müşterilere tohum satmaya başladığını gördüm. Ben de, gittikçe daha fazla şaşkınlığa düşerek, yoldan geçen birine yaklaşıp tanıklık ettiğim seyirlik görünümün ne anlama geldğini ve alnı yıldızlı kısrağa binmiş olan harika kadının adını sormaya karar verdim. Ama, büyük bir telaşa kapılarak bu adam bana şaşırmış bir bakış fırlattı, yüzü sapsarı oldu ve urbasının eteğini kaldırarak, sanki bahtının uğursuz saati kendisini izliyormuş da bundan kaçıyormuşçasına hızla, sırtını çevirip bacaklarını rüzgâra teslim ederek yanımdan kaçtı. O zaman ben, yoldan geçen ikinci bir kişiyi durdurarak kendisine aynı soruyu sordum. Ama o da bana yanıt verecek yerde öteki yakaya bakarak yolunu sürdürdü. Böylece daha birçok kişiye soru sordum; ama hiçbiri benim sorularıma yanıt vermek istemedi; ve herkes sanki bir dışkı çukurundan çıkmışım ya da baş kesen bir kılıç çekmişim gibi benden kaçtı. O zaman kendi kendime 'Ey derviş *falan*, bu işi aydınlatmak için sana bir berberin dükkânına girip başını tıraş ettirmekten ve o sırada berbere soru yöneltmekten başka yapacak iş kalmıyor. Çünkü, bilirsin ki, bu mesleği yerine getirenlerin gıdıklanmış dilleri vardır ve her zaman söz dillerinin ucundadır. Ve ancak böyle bir berber sana öğrenmeyi istediğin şeyleri söyleyebilir!' dedim. Böyle düşünerek bir berber dükkânına girdim ve üzerimde bulunan paradan cömert bir ödeme yaptıktan sonra, ona bunca yürekten öğrenmek istediğim şeyden söz ettim ve doğaüstü güzelliği olan o kadının kim olduğunu sordum. Berber, oldukça dehşete düşerek ve gözünü sağa sola çevirerek, sonunda 'Vallahi, derviş amca, eğer başını boynunun üzerinde tutmak, boynunu da sağ salim görmek istiyorsan, görmek bahtsızlığına uğradığın neyse, ondan, kim olursa olsun asla söz etmemeye

dikkat et! Hatta daha iyisi, tamamıyla güven içinde olman için, kentimizi hemen terk et, yoksa, çaresiz kahrolursun! Bu konuda söyleyebileceğimin hepsi bu kadardır! Çünkü, insanların çekirgeler gibi öldüğü tüm Basra'da, mevkip gelmeden önce saklanamamak felaketine uğradıkları takdirde halkı belaya uğratacak bir sırdır bu! Gerçekten elinde yalın kılıç tutan köle, mevkibin geçişini seyretmek merakında olan ya da geçit sırasında saklanmayan densizlerin kellelerini uçurur. İşte sana bu konuda söyleyebileceğimin tümü bu kadardır!" diyerek yanıtladı.

O zaman ben, efendim, berberin başımı kazıması işi biter bitmez, dükkândan ayrıldım ve kentten çıktım ve ancak duvarların dışına çıktıktan sonra huzura kavuştum. Ve çöller ve ülkeler aşarak sizin kentinize gelinceye kadar yolculuğumu sürdürdüm. Burada çoğu zaman yemeyi içmeyi de unutarak, gece gündüz, ruhum kaçamak olarak gördüğüm o güzellikle dolu olarak yaşadım. İşte yine bu durumda siz, efendimizin bulunduğu dükkânın önüne geldim ve bana, bir kardeşin ötekine benzediği kesinlikle bu doğaüstü genç kızı hatırlatan oğlun Kamer'i orada gördüm. Bu benzeyişten öylesine etkilendim ki, bir akılsıza yaraşır şekilde gözyaşlarımı dökmekten kendimi alamadım! İşte, efendim, benim iç çekmelerimin ve heyecanımın nedeni budur!" demiş.

Derviş, böylece öyküsünü anlatıp bitirince, genç Kamer'e bakarak yeniden gözyaşlarına gömülmüş; ve hıçkırıklar arasında "Tanrı üzerine olsun efendim, sana anlatacak şeyi anlattığıma göre, bir Tanrı hizmetkârına gösterdiğin konukseverliği de kötüye kullanmak istemediğimden, bana çıkış kapısını aç ve yola koyulmamı sağla! Ve eğer bana iyilik gösterenlerin başı üzre açıklayacağım bir dileğim varsa, oğlun ve Basralı genç kız gibi iki aynı kertede mükemmel yaratık yaratan Tanrı'nın, eserini, onları birleştirerek tamamlaması dileği olacaktır, bu!" diye eklemiş. Ve bunları söyledikten sonra, kalması için çok sıkıştıran Kamer'in babasına karşın, ev sahipleri için bir kez daha Tanrı'nın kutsamasını diledikten sonra, iç çekerek, geldiği gibi, uzaklaşmış. Ve işte onun hakkında bilinen her şey bu kadarmış!

Genç Kamer'e gelince, o gece hiç gözlerini yumamamış; çünkü zihni dervişin anlattıklarıyla meşgulmüş. Ertesi gün şafak söker sökmez, annesinin yanına girmiş ve onu uyandırarak ken-

disine "Anne, bana giyecek ve yiyecekler hazırla; hemen şimdi bahtımın beklediği Basra'ya gitmek üzere yola çıkmam gerek!" demiş. Annesi, onun bu sözlerini duyunca, ağlayarak kocasını çağırmış ve bu denli şaşırtıcı ve beklenmedik olan bu haberi ona aktarmış. Kamer'in babası, mantıklı hiçbir şeyi dinlemek istemeyen oğlunu alıkoymaya çalışmış; oğlan sonunda "Hemen Basra'ya gitmek üzere yola çıkmazsam, kuşkusuz ölürüm!" diye sözünü bağlamış. Kamer'in babası da, bu kesin konuşma ve bükülmez karar karşısında, bahtın takdir ettiği bu durumu, içini çekerek kabul etmekten başka bir şey yapamamış. Ve Kamer'in babası, onun lafını dinleyip Kamer'i çarşıya götürdüğünden beri olup biten aykırı şeylerin tümünden karısını sorumlu tutmaktan kendini alamamış. Kendi kendine "İşte gösterdiğin onca itina ve tedbirliliğin sonu nereye vardı görüyorsun, ya Abdurrahman! Sığınılacak ve gücünden yararlanılacak Yüceler Yücesi Tanrı'dan başkası yoktur! Yazılan çekilir, kimse de bahtın hükmüne karşı çıkamaz!" demiş. Kamer'in annesi, kocasının sitemleriyle karşı karşıya bulunmaktan ve oğlu hakkında davranışlarını etkilediğinden ötürü iki kat kederlenerek onun yola çıkması için hazırlıklar yapmak zorunda kalmış. Ona, içinde yakutlar, elmaslar, zümrütlerden oluşan kırk iri değerli taşın bulunduğu bir kese vermiş ve kendisine "Bu küçük keseyi üzerinde dikkatle sakla oğlum. Eğer paran tükenirse sana yarar sağlayacaktır!" demiş. Babası da ona, yolculuk masraflarını ve yabancı ülkelerde oturma harcamalarını karşılamak üzere doksan bin altın dinar vermiş. Ve ikisi de ağlaşarak kucaklaşmışlar ve vedada bulunmuşlar. Babası da oğlunu, Irak doğrultusunda yola çıkmakta olan bir kervanbaşına emanet etmiş. Kamer, babasının ve annesinin ellerini öptükten sonra, onların iyi dilekleriyle birlikte Basra'ya doğru yola çıkmış. Tanrı ona güven sağlamış; ve hiçbir güçlükle karşılaşmadan bu kente gelmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Ve hiçbir güçlükle karşılaşmadan bu kente gelmiş.

Onun kente gelişi, tam da bir cuma sabahına rastlamış ve Kamer dervişin kendisine anlattığı her şeyin gerçeğin kendisi olduğunu anlamış; ve gerçekten, çarşıların boşalmış, sokakların bomboş, dükkânların açık, ama alıcı ve satıcılardan yoksun bulunduğunu görmüş. Karnı aç olduğundan, doyuncaya kadar kendine uygun gelen her şeyi yiyip içmiş. Tam da yemeğini bitirdiği sırada musikiyi işitip dervişin yaptığı gibi çabucak koşup saklanmış. Biraz sonra kırk cariyesi ile genç kadının belirdiğini görmüş. Onun güzelliğini görünce, öylesine güçlü bir heyecana kapılmış ki, gizlendiği köşede düşüp bayılmış.

Yeniden kendine geldiği zaman, çarşının canlandığını ve sanki işler hiç kesintiye uğramamış gibi gelip geçenler ve rastgele dolaşanlarla dolduğunu görmüş. Kafasından genç kadının doğaüstü güzelliklerinin ayrıntılarını geçirerek gidip kendisine belli başlı tacirler nezdinde bulabildiği en zengin ve en gösterişlilerinden şahane giysiler satın almış. Sonra da, hamama gidip orada uzun ve özenli bir yıkanmadan sonra, genç bir şah gibi parlamış olarak çıkmış. O zaman, daha önce dervişin başını kazıyan berberin dükkânını bulmaya gitmiş; ve de bulmakta gecikmemiş. Dükkâna girmiş; ve selam verip aldıktan sonra, berbere "Ey eli yeğnilerin babası, seninle gizlice görüşmek istiyorum. Her zaman kabul ettiğin müşterilere dükkânın kapalı tutmanı senden rica ediyor ve zaman kaybıyla yitirdiğin kazancı da buyur, işte sana ödüyorum!" demiş. Ve ona, berberin, elinin hafif bir hareketiyle tarttıktan sonra alıp çabucak kemerine soktuğu altın dinarla dolu bir kese uzatmış. İkisi dükkânda başbaşa kaldıkları zaman, ona "Ey eli yeğnilerin babası, ben bu kentte bir yabancıyım. Senden sadece, bu cuma gününde, sabah sabah herkesin çarşıyı terk etmesinin nedenini öğrenmek istiyorum!" demiş. Berber de genç adamın cömertliğinden ve emirlere yaraşır tavrından etkilenerek, ona "Efendim bu, herkes gibi benim de merak ettiğim ve her cuma sabahı saklanmaya özen göstermekle birlikte asla sırrına eremediğim bir gizdir. Ama madem ki, bu iş senin yüreğini böylesine etkilemiştir; ben kardeşime bile yapmayacağım bir şeyi senin için yapacağım. Seni kentte olup biten her şeyden haberi olan karımla tanıştıracağım; çünkü o, büyüklerin ve sultanın sarayları dahil, Basra'nın tüm haremle-

rine koku satmak üzere girer. Ben de, senin halinden anladığıma göre, sorunu çözmek için sabırsızlık gösterdiğine ve öte yandan sana yardım vaat ettiğime göre, gidip hemen amcamın kızını bulayım ve meseleyi ona açayım! Ben dönünceye kadar, sen burada, dükkânda beni bekle!" demiş.

Ve berber, Kamer'i dükkânında bırakarak karısını bulmaya gitmiş ve ona eve gelişinin nedenini açıklamış; ve altın dinar dolu keseyi de kendisine vermiş. Doğurgan bir zekâsı ve hizmete yatkın bir yüreği olan berberin karısı "Kentimize bu gencin hoş gelişleri olsun! Ben başımla gözümle ona hizmet etmeye hazırım! Git onu bul ve buraya getir ki, neyi bilmek istediğini iyice öğreneyim!" diye yanıt vermiş. Berber de dükkânına dönüp orada oturmuş, kendisini bekleyen Kamer'i bulmuş ve ona "Oğlum, kalk da benimle birlikte 'Bu iş kolay!" diyerek sana bildirmemi isteyen amcamın kızı, analığının yanına gel!" demiş. Ve onu elinden tutarak evine götürmüş; orada karısı bunları tatlı ve candan bir ilgiyle ve hoş gelişlerle karşılamış. Kamer'i divana, onur mevkiine oturtarak kendisine "Sevgili konuğumuza hayırlar dileriz! Evimiz evindir ve bu evin sahipleri senin kölelerindir! Başımız üzerine, gözümüz üzerine gelmişsin! Emret! İşitmek itaat etmektir!" demiş. Ve ona, çabucak bakır bir tepside konukseverlik şerbetleri ve reçelleri sunmuş; her tür reçelden birer kaşık almaya zorlamış; ve her kaşıkta "Konuğumuzun yüreğine zevk ve güç versin!" dileğinde bulunmuş.

O zaman Kamer, büyük bir avuç dolusu altın dinar almış ve "Bu kadar az sunduğumdan dolayı beni bağışla!" diyerek berberin eşinin kucağına bırakmış. Sonra da ona "Şimdi, anacığım, sözü geçen konuda bildiğin her şeyi bana anlat!" demiş. Bunun üzerine berberin eşi anlatmaya başlamış:

Bil ki, oğlum, ey gözümün nuru ve başımın tacı, Basra sultanı bir gün Hint sultanından armağan olarak, denizin mucize yaratan doğurgan varlıklarından biri üzerine yansıyan gün ışığından yaratılmışçasına güzel bir inci aldı. Bakış şekline göre, bu inci, aynı zamanda hem beyaz hem de yaldızlı görünüyormuş; ve bağrında, sanki sütün içinde yangın çıkmışçasına bir hareket varmış. Şah, onu bütün gün göz önünde tutuyor ve ondan hiç ayrılmak istemediğinden, boynuna ipek bir kordonla asılı

bulundurmak istiyormuş. Ama saf ve delinmemiş olduğundan, Basra'nın tüm cevahircilerini getirtmiş ve onlara "Bu harika inciyi ustaca delmenizi istiyorum! Harika cevherini zedelemeden kim bunu yapmayı başarırsa, benden istediğini dileyebilir! Dileği hemen yerine getirilecek, fazlası da yapılacaktır! Ama, gereğince başarı sağlayamazsa ya da kötü talihi inciye en küçük zara verdirirse, ölümlerin en kötüsüyle cezalandırılacaktır! Çünkü lanetli beceriksizliğinden ötürü her türlü işkenceyi yaptırdıktan sonra onun başını kestiririm! Ne dersiniz, cevahirciler?" demiş.

Sultanın bu sözlerini duyan ve bunun canlarına mal olacağını anlayan cevahirciler, büyük bir korkuya kapılmışlar ve "Ey zamanın şahı, böylesine bir inciyi delmek oldukça ince bir iştir! Biz, sıradan bir inciyi delmenin bile çok ustalık ve el becerisi istediğini ve kaçınılmaz bir olay çıkmaksızın iyi sonuç almanın pek az ustaya nasip olduğunu biliriz! Bundan dolayı bizim güçsüz araçlarımızın baş edemeyeceği böyle bir şeyi yapmak için bizi zorlamamanı senden rica ederiz. Çünkü böylesine bir iş için gereken ustalık karşısında bizim ellerimiz mahkûmdur. Yine de, böylesine ince bir görevi yerine getirebilecek kişinin şeyhimiz olduğunu sana söyleyebiliriz!" demişler. Şah da, onlara "Sizin şeyhiniz de kimdir?" diye sormuş. Onlar da "Cevahircibaşı Ubeyd'dir! O bizle kıyaslanınca son kertede ustadır; sanki her parmağında bir gözü, her gözünde de ince bir titizlik vardır!" yanıtını vermişler. Şah da, onlara "Gidip gecikmeden onu bulup bana getirin!" demiş. Cevahirciler bu buyruğu çabucak yerine getirip şeyhleri Ubeyd Usta ile birlikte geriye dönmüşler. O da şahın önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra, buyruklarını almak üzere karşısında beklemiş. Şah ondan ne gibi bir hizmet beklediğini ve sağlanacak başarı ya da başarısızlığa göre ne gibi ödüller ve cezalar verileceğini anlatmış. Ve aynı zamanda ona inciyi göstermiş. Cevahirci Ubeyd, harika inciyi eline almış, bir saat süreyle onu incelemiş. Sonra da "Eğer bunu delemezsem ölmeyi göze alıyorum!" demiş; ve oturum kapandığından, şahın izniyle yere çömelmiş ve kemerinden bazı gereçler çıkararak inciyi iki ayağının başparmakları arasına sıkıştırmış ve inanılmaz bir ustalık ve yeğnilikle, sanki bir çocuk topaç çevirir gibi gereçlerini hareket ettirmiş ve kendisi için bir yumurtayı delmek

bakımından gerekli olan en kısa zaman içinde herhangi bir kusur işlemeden ve kopukluk yapmadan iki eşit ve bakışımlı delik oluşturarak bir yandan öbür yana delmiş. Sonra yeniyle silerek inciyi şaha uzatmış; şah da içi ferahlamış, keyif ve memnunluk duyarak sıçrayıp durmuş. Ve inciyi ipek bir kordonla boynuna geçirerek gidip tahtına oturmuş; ve inci boynunda bir güneş gibi asılı dururken, neşeden parıldayan gözlerle yöresine bakınmış.

Bunu izleyerek, Cevahirci Ubeyd'e dönmüş ve ona "Ey Ubeyd Usta, şimdi dilemek sırası sende!" demiş. Cevahirci de bir saat kadar düşündükten sonra "Tanrı şahımızın ömrünü arttırsın! Ama, tutuk parmaklarıyla harika inciyi büyük bir onurla eline almış ve arzusuna uygun olarak şahına sunmuş olan kölenin, yaşlı olup ömrünün dönüşümünde bulunan bütün kocaların, karılarının kendilerinden hoşnut olması için yaptıkları gibi, incelikle davranması gerektiği ve ondan hiçbir ilgiyi esirgemediği ve kendisine danışmadan hiçbir şey yapmadığı gencecik bir eşi vardır. Ve kölenin durumu kesinlikle böyledir, ey zamanın şahı! Bundan dolayı yüce efendimizin kendisine ileri sürmesini önerdiği dilek için gidip eşimin fikrini almak ve benim düşünebileceğim dileği onun da yeğ tutup tutmadığını anlamak isterdim. Çünkü Tanrı ona sadece gençlik ve güzellik vermemiş; ama verimli ve kavrayışlı bir zekâ ve sınanmış bir karar verme yeteneği de vermiştir!" diye yanıt vermiş. Şah da "Acele git de Ubeyd Usta, karına danış ve bana onun cevabını getir! Çünkü vaadimi yerine getirmedikçe huzur bulmam!" demiş. Cevahirci saraydan çıkmış; gidip karısını bulmuş ve ona durumu anlatmış. Genç kadın "Ömrüm sona ermeden bana dilediğim günü gösteren Tanrı'ya şükürler olsun! Gerçekte, benim, anlatılması ve yerine getirilmesi oldukça garip bir dileğim vardı! Biz şimdi bile Tanrı'nın inayetiyle ve işlerinin sağladığı refahla zengin ve ömrümüzün geri kalan bölümünde muhtaçlıktan uzağız. Bu bakımdan yerine getirilmesini istediğimiz bir dileğimiz yok. Benim yerine getirilmesini istediğim dilek ise, hükümetin hazinesine bir dirhemlik bile ağırlık vermeyecektir. İşte böyle! Git şahtan, her cuma günü, şah kızlarınınkine benzer bir mevkiple bana Basra sokaklarında, başını yitirme korkusuyla herkes ortadan çekilmişken, dolaşabilme izni vermesini iste. Ve işte, deli-

nen inci konusundaki çalışmanın ödülü olarak şahtan dilediğim sadece bundan ibarettir!" demiş.

Genç karısının bu sözlerini işiten cevahirci, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve kendi kendine "Allah kerimdir! Doğrusu bir kadının beyninden ne geçtiğini bilmekle övünebilecek kişi var mıdır acaba?" demiş. Ama karısını çok sevdiğinden, kendisi de çok yaşlı ve de çirkin olduğundan, ona karşı çıkmak istememiş; ve "Ey amcamın kızı, arzun baş üstünedir, göz üstünedir. Ama çarşı tacirleri mevkip geçerken gizlenmek üzere dükkânlarını terk ettiklerinde, kediler ve köpekler tezgâhlarını kırıp geçirir ve vicdanlarımıza ağır gelen zararlar verirlerse ne olacak?" diye yanıt vermekle yetinmiş. Kadın da "O gün için çarşılarda dükkânı bulunan herkesin ve bekçilerin tüm kedileri ve köpekleri kapatmaları buyruğu verilerek bu önlenebilir! Çünkü benim geçişim sırasında dükkânların açık bulunmasını istiyorum! Ve büyük küçük herkes, kapıları kapatılacak olan camilere gizlenirler, kimse de ben geçerken başını çevirip bakmaz!" demiş.

O zaman Cevahirci Ubeyd, gidip şahı bulmuş ve kafası son kertede karışık, ona, karısının dileğini bildirmiş. Şah da "Bunda uygunsuzluk görmüyorum!" demiş. Ve hemen tellalları aracılığıyla tüm kente, her cuma günü ezan okunmadan iki saat önce tüm halkın dükkânlarını bırakmalarını ve camilere saklanıp başlarının omuzları üzerinden uçurulmasını istemiyorlarsa, sokaklarda görünmekten sakınmalarını buyurmuş. Ve de kedileri ile köpeklerini de, eşekleri ile develerini de, kısacası sokaklarda gezebilecek tüm hayvanlarını da kapalı tutmalarını bildirmiş. O zamandan beri, cevahircinin karısı, böylece her cuma günü, öğle ezanından iki saat önce, hiçbir insan, köpek, kedi sokaklarda bulunmak cesareti göstermeksizin dolaşır olmuş. Ve işte ey Sidi Kamer, senin, bu sabah, gerçekten, geçerlerken, bakmak cesaretini gösterecek olanın başını uçurmak üzere yalın kılıcıyla genç bir kölenin başında bulunduğu genç kızlardan oluşan mevkibin ortasında gördüğün olağanüstü güzellikteki kadın, bu cevahircinin eşidir!" demiş.

Ve berberin karısı, Kamer'e, bilmek istediği şeyi böylece anlattıktan sonra bir an susmuş; onu gülerek gözettikten sonra "Ama çok iyi anlıyorum ki, ey güzel yüzlü, kutsanmış efendim,

bu öykü sana yeterli görünmedi; ve benden, örneğin yaşlı cevahircinin eşi bu harika genç kadını yeniden görmek için bir çare bulmamı da istemektesin!" diye eklemiş. Kamer de "Ey anacığım, gerçekten, yüreğimin en içten dileği budur! Çünkü ben, yokluğumun gözyaşlarına boğduğu, beni çok seven anamı, babamı terk ederek sırf onu görmek için memleketimden çıkıp buraya geldim" diye yanıt vermiş. Berberin karısı da "Bu durumda, oğlum, söyle bakayım bana, gerçekte değerli eşya olarak neyin var, senin?" demiş. O da "Anacığım, yanımda, diğer güzel şeyler arasında, her biri beş yüz altın dinar eden ilk türden değerli taşlar, her biri yedi yüz altın dinar eden ikinci türden değerli taşlar, her biri sekiz yüz elli dinar eden üçüncü türden değerli taşlar, ve her biri bin dinar eden dördüncü türden değerli taşlar olmak üzere dört tür mücevher var!" demiş. Kadın "Ve yüreğin bu türlerin her birinden dört mücevherin elinden çıkmasına razı olmaya hazır mı?" diye sormuş. O da "Yüreğim rahatlıkla elimde bulunan tüm mücevherlerin ve elimin altında bulunan başka her şeyin devredilmesine razıdır!" diye yanıtlamış. Kadın "Öyleyse, ayağa kalk, oğlum! Ey tüm cömertlerin başına taç olacak kişi, git cevahirciler çarşısında Cevahirci Ubeyd Usta'yı bul ve onu görünce aynen sana söyleyeceğim şeyleri yerine getir!" demiş.

Ve arzuladığı amaca ulaşmak için, yapması gereken her şeyi ona anlatmış; ve "Her durumda, tedbiri ve sabrı elde bulundurmak gerek! Ama sen, sana bildiklerimi yaptıktan sonra, gelip her şeyi bana anlatmayı ve yanında, fakir bir kişi olan berber kocam için yüz dinar getirmeyi unutma...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"... Ve yanında, fakir bir kişi olan berber kocam için yüz dinar getirmeyi unutma!" demiş. Kamer de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve berberin karısı olan koku satıcının talimatını, iyice belleğine yerleştirmek üzere tekrarlayarak berberin evinden çıkmış. Ve bu iyiliksever kadını bir işaret taşı gibi yoluna çıkaran Tanrı'ya şükürler etmiş.

Ve böylece cevahirciler şeyhi Ubeyd Usta'nın bulunduğu çarşıya gelmiş. Dükkâna girerek, çıraklarının ortasında cevahirciyi görüp, elini yüreğine basıp sonra da dudaklarına ve başına götürerek ve "Barış üzerine olsun!" diyerek selamlamış. Ubeyd Usta da ona selamını iade etmiş ve onu özenle kabul edip oturmasını rica etmiş. O zaman Kamer kesesinden seçkin, ama elinde bulunan dört türden daha az güzel olan bir taş çıkarmış; ve ona "Ey usta, senden bu taş için değerine yaraşır, ama en sade tarzda ve ağırlığı bir miskalden fazla olmamak kaydıyla bir yüzük yapmanı çok arzu etmekteyim!" demiş. Aynı zamanda kendisine yirmi parça altın vermiş ve "Bu, ey usta, bana göreceğin işi ödüllendirmek için düşündüğüm paranın sadece küçük bir peşinatıdır!" demiş. Aynı şekilde oradaki pek çok çırağa bahşiş olarak ve zengin giyimli genç yabancının dükkâna girdiğini gördükleri andan başlayarak sokakta birikmiş olan birçok dilenciye de sadaka olarak birer altın vermiş. Ve bu tarzda davranarak, bütün bu kişileri, cömertliğine, güzelliğine ve seçkin tavırlarına hayran bırakarak oradan çekilip gitmiş.

Ubeyd Usta'ya gelince, taşın üstüne takılacağı yüzüğün yapımında en küçük bir gecikme yapmamış; ve olağanüstü bir beceriyle donanmış bulunduğundan ve dünyada başka hiçbir cevahircinin sahip bulunmadığı araçları elinde bulundurduğu için, titizlikle çalışarak, günün sonuna doğru işi bitirmiş. Genç Kamer ertesi günden önce gelip kendisini aramayacağından, harika bulduğu ve ağzı sulandıracak kadar berrak bir suyu olduğunu gördüğü taşı üzerine taktığı yüzüğü götürüp sözü edilen genç karısına göstermek üzere yanına almış.

Ubeyd Usta'nın eşi olan genç kadın yüzüğü görünce, onu çok güzel bulmuş ve kocasına "Kimin için yapıldı bu?" diye sormuş. O da "Bu harika mücevherden de daha göz kamaştırıcı olan genç bir yabancı için. Bil ki, gerçekten, bana peşinat olarak yirmi altın ödemiş bulunan bu yüzüğün sahibi, yürekte yara açan gözleri, yasemin ekili bir çiçekliğe düşen lale taç yapraklarına benzer yanakları, Süleyman'ın mührü gibi ağzı, kırmızı akik kanında ıslanmış dudakları, bir sakanınki gibi zarif başını taşıyan ve bir karacanın boynuna benzer boynuyla güzel ve sevimlidir. Her türlü övgünün üzerinde olan niteliklerini özetlemek için, gerçekten güzel, güzel

olduğu kadar da sevimli olduğunu ve bunların, sadece üstün nitelikleri bakımından değil, genç yaşı ve yüzünün çizgileri bakımından da onu sana bentzettiğini söyleyebilirim!" demiş.

Cevahircinin genç karısı da bu sözleri duymuş ve onları ruhunun derinliklerinde saklamış; ama onu etkileyen duygulardan hiçbirini belirtmemiş. Kocasına ilgisiz bir tavırla "Şu yüzüğü göster bana!" demiş. Ubeyd Usta da, yüzüğü ona vermiş; kadın yüzüğe şöyle bir bakmış sonra kaygısızca parmağına geçirmiş. Sonra da "Sanki benim parmağım için yapılmış! Bak ne kadar yakıştı!" demiş. Cevahirci de "Yaşasın o huri parmakları! Vallahi, hanımım, bu yüzüğün sahibi cömertlik ve incelik sahibidir, yarından tezi yok, hangi fiyatta olursa olsun yüzüğü bana satmasını ondan rica edecek ve onu sana geri getireceğim!" diye yanıt vermiş.

O süre içinde Kamer, neler yaptığına dair bilgi vermek üzere berberin karısının yanına gitmiş; ve ona fakir berber için armağan olarak yüz parça altın vermiş! Sonra da koruyucusuna, yapacak başka ne olduğunu sormuş. O da "Cevahirciyi gördüğün zaman sana yaptığı yüzüğü alma! Parmağına dar gelmiş gibi yap ve onu cevahirciye armağan et; ve kendisine ilkinden çok daha güzel, her biri yedi yüz dinar değerinde olan taşlardan bir başka mücevher ver; ve ona, bunu özenli bir şekilde bir yüzüğe takmasını söyle. Aynı zamanda, kendisine de altmış altın peşinat, her bir işiçiye de ikişer altın bahşiş ver. Kapıdaki dilencileri de gözetmeyi unutma! Böyle yapınca, her şey senin yararına dönüşecektir. Ve de oğlum, dönüp bana işler hakkında bilgi vermeyi ve gelirken benim fakir kocam için de bir şeyler getirmeyi unutma!" demiş. Kamer de "işittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Kamer, berberin karısının yanından ayrılmış ve ertesi gün, Cevahirci Ubeyd Usta'yı gidip çarşıda görmekte kusur etmemiş; o da kendisini görünce, Kamer'in onuruna ayağa kalkmış; selam ve hatır sormalardan sonra ona yüzüğü vermiş. Kamer de yüzüğü parmağında dener gibi yapmış; sonra da "Vallahi, ey Ubeyd Usta, yüzüğü çok güzel yapmışsın, ama parmağıma biraz dar geldi. Al sen bunu, hareminde bulunan sayısız kölelerinden herhangi birine armağan et! Şimdi sana ötekinden üstün tuttuğum ve de yüzük üzerinde kuşkusuz daha güzel

görünecek bir başka mücevher veriyorum" demiş. Ve böyle konuşarak kendisine yedi yüz dinar edecek bir taş vermiş; aynı zamanda, kendisine altmış, çıraklarının her birine de "Şerbet içip serinleyin!" diyerek ikişer altın dinar vermiş; ve de, ustaya "Umarım ki iş çabucak sonuçlanır da, seni hoşnut kılacak şekilde ödüllendiririm!" demiş. Ve dükkânın kapısı önünde biriken, sağındaki, solundaki dilencilere de altın parçacıkları dağıtmış.

Cevahirci genç müşterisinin bunca cömertliğini görünce, çok şaşırmış. Akşam olup da evine dönünce "Vallahi! Kimsenin olamayacağı kadar güzel olmakla yetinmiyor bu genç, şehzadeler gibi eli de açık!" diyerek karısına, onu nasıl öveceğini bilememiş. O konuştukça, karısının yüreğine de genç Kamer için duyduğu aşk derinden derine kazılıyormuş! Kocası yüzüğü eline verince, ağır ağır parmağına geçirmiş ve "Sana bir ikinci yüzük sipariş vermedi mi?" diye sormuş. O da "Verdi tabii! Bütün gün üzerinde çalıştım ve işte bak, bitirdim! demiş. O da "Kim bilir? Öteki gibi, pekâlâ onu da bana bırakabilir!" demiş.

O sırada Kamer, olup bitenleri anlatmak ve bundan sonra ne yapması gerektiğini öğrenmek üzere berberin karısının yanına gitmiş; ve ona, fakir berber kocası için dört yüz dinar vermiş. Kadın da ona "Oğlum, senin işin yoluna girmiş bulunuyor. Cevahirciyi gördüğünde, asla sipariş verdiğin yüzüğü alma; parmağına bol gelmiş gibi yap ve onu kendisine armağan olarak bırak. Ve kendisine, bu kez, değeri dokuz yüz dinara yakın olan bir başka mücevher ver; ve işin tamamlanmasına kadar, ustaya yüz, çırakların her birine üçer dinar ver. Oradan ayrıldıktan sonra da gelip bana işlerin gidişinden haber vermeyi ve fakir kocam berberin bir parça ekmek alması için bir şeyler getirmeyi de unutma! Tanrı seni korusun ve ömrünü uzatsın, ey cömert oğlum!" demiş.

Kamer koku satıcısının söylediklerini aynen yapmış. Cevahirci de, güzel yabancının cömertliğini karısına anlatabilmek için artık başka söz ve deyim bulamaz olmuş. Kadın da, parmağında yeni yüzüğü deneyerek kocasına "Ey amcamın oğlu, sana karşı bunca cömertlik gösteren bir adamı hâlâ evine davet etmemiş olmaktan utanmıyor musun? Oysa, sen Tanrı'nın yardımı sayesinde, ne cimrisin ne de bir cimrinin soyundan gelmektesin! Ama öyle anlaşılıyor ki, bazen nasıl davranılacağını bilmiyorsun.

Doğrusu, senin, bu yabancı yarın yanına gelince, konukseverliğinin tuzunu tatması için kendisini yemeğe çağırman boynunun borcudur!" demiş.

Kendi bakımından, Kamer, berberin karısına danıştıktan ve minnettarlık duyduğu fakir kocası uğruna sadece bir parça ekmek sağlamak üzere sekiz yüz dinar verdikten sonra, üçüncü yüzüğü denemek için cevahircinin dükkânında bulunmakta kusur etmemiş. Aynı şekilde, bunu da parmağında denedikten sonra, çıkarmış ve ona küçümseyerek bakıp "Bu, oldukça uydu; ama bu taş benim hiç de hoşuma gitmedi. Sen onu yine kölelerinden biri için sakla ve şu taşı al da bunu yerleştir yüzüğe! Ve de al sana peşinat olarak iki yüz dinar; çıraklarının her biri için de dörder dinar! Ve sana verdiğim bunca zahmet için beni bağışla!" demiş. Bunları söyledikten sonra, bin altın dinar değerinde beyaz ve harika bir mücevheri şaşkınlığın sınırında olan cevahircinin eline vermiş. Cevahirci de, ona "Efendim, evimi onurlandırıp bu gece benimle yemek yer miydin acaba? Çünkü senin iyiliklerinin ağırlığını üzerimde, cömert elinin uzanışını yüreğimde hissediyorum!" demiş. Kamer de ona "Başım, üstüne, gözüm üstüne!" diye yanıt vermiş; ve kendisine kaldığı hanın adresini vermiş.

Akşam olunca, cevahirci konuğunu almak üzere söz konusu hana gelmiş. Ve onu alıp evine götürmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:*

Ve onu alıp evine götürmüş; orada göz kamaştıran bir ziyafet vererek onu harika bir sofrada ağırlamış. Yemek tabakları ve bardaklar kaldırıldıktan sonra, bir köle genç ev sahibesinin kendi elleriyle hazırladığı şerbetler getirmiş. Kendisi, duyduğu arzuya karşın, kadınların böylesi kabullerde asla yer almaması âdetine aykırı düşmemek için, haremde kalmış. Ve zaten orada hilesinin yaratacağı etkiyi görmek üzere beklemesi gerekiyormuş.

Böylece, Kamer ile ev sahibi bu lezzetli şerbeti içer içmez, ikisi birden derin bir uykuya gömülmüş; çünkü genç kadın, bar-

dakların içine uyuşturucu bir toz atmış bulunuyormuş. Şerbet sunan köle kız, onların yerde uzanıp kıpırtısız kaldıklarını görür görmez, hemen oradan çekilmiş.

O zaman genç kadın, üzerinde, sanki gerdeğin ilk gecesine hazırlanmış gibi, sadece gömleği bulunduğu halde, perdeyi kaldırıp ziyafet salonuna girmiş. Öldürücü gözleriyle, güzelliği içinde bu genç kadını kim görse, yüreğinin parçalandığını ve aklının uçup gittiğini duyumsarmış. O da, o zamana kadar, ancak eve girerken, yarı açık pencereden gördüğü Kamer'in yanına kadar gelmiş ve onu seyretmeye başlamış ve tam da istediği gibi birisi olduğunu anlamış. İlkin onun karşısına oturmakla ve elleriyle yavaş yavaş yüzünü okşamakla işe başlamış. Ve birdenbire bu aç piliç, delikanlının üzerine hırsla atılmış ve yanaklarını ve dudaklarını öylesine bir şiddetle gagalamaya başlamış ki kan fışkırmış. Bu kıyıcı gagalamalar, epeyce bir zaman sürmüş, sonra da bunların yerini, uyuyan genç horozun üzerinde ata binmiş gibi oturan pilicin öylesine davranışları yer almış ki, o durumda artık ne olup bittiğini ancak Allah bilebilirmiş.

Ve bütün bir gece bu oyun sürüp gitmiş. Ama sabah olunca, bu sıcacık genç kadın ayağa kalkmaya karar vermiş ve koynundan dört aşık kemiği çıkararak bunları Kamer'in cebine koymuş. Bunun yaptıktan sonra, onu terk edip hareme çekilmiş. Her zaman buyruklarını yerine getiren, Basra sokaklarından mevkiple geçerken yalın kılıç yanında yürüyen köleyi çağırmış. Köle de, genç Kamer'in ve yaşlı cevahircinin uykusunu dağıtmak için burun deliklerine etkileyici bir panzehir olan bir toz üflemiş. Gerçekten bu tozun etkisinin görülmesi gecikmemiş; çünkü iki uyuyan kişi aksırarak uyanmış. Genç cariye cevahirciye "Efendim, hanımım Halime, beni seni uyandırmam ve sana 'Sabah namazı zamanıdır, işte müezzin minareden inanç sahiplerine seslendi!' demem için yolladı. Abdest almak için ibrik de hazır!" demiş. Hâlâ şaşkın durumda bulunan yaşlı cevahirci de "Vallahi! Bu odada amma da ağır uyunuyor ha! Ne zaman burada yatsam, öğle saatinde uyanıyorum!" diye haykırmış. Kamer de ne yanıt vereceğini bilememiş. Ama, abdest almak üzere ayağa kalkınca, ne olduğunu bilemeden, görünmeyen yerlerini hesaba katmadan, dudaklarının ve yüzünün ateş gibi yanmakta olduğunu

hissetmiş. Buna son kertede şaşırmış ve cevahirciye "Bilmiyorum ama, dudaklarım ve yüzüm ateş gibi yanıyor; kalçalarım da ateş almış kömür gibi! Bu ne olabilir ki?" demiş. Yaşlı adam "Oh! Hiçbir şey değil! Bildiğimiz sivrisinek ısırığı! Çünkü cibinlik sermeden uyumak tedbirsizliğinde bulunduk" diye yanıt vermiş. Kamer de "Evet, ama senin yüzünde neden sivrisinek ısırığı izi görmüyorum, oysa sen de benim yanımda yatmaktaydın?" demiş. O da "Vallahi! Doğru söylüyorsun! Yalnız, ey güzel yüzlü delikanlı, bilmen gerekir ki, sivrisinekler sakalsız genç yüzleri severler ve sakallı suratlardan nefret ederler. Pekâlâ görüyorsun ki tatlı bir kan senin güzel yüzünde dolaşmakta, benimse epeyce uzun sakallarla iki yanağım da örtülü!" diye yanıt vermiş. Bunu söyledikten sonra, abdestlerini almışlar, namazlarını kılmışlar ve birlikte kahvaltıya oturmuşlar. Bunu izleyerek Kamer, ev sahibinden izin almış ve berberin karısını bulmaya gitmiş.

Ve onu, kendisini bekler bulmuş. Kadın onu gülerek karşılamış ve ona "Haydi, oğlum, yüzünde binlerce basit işaretini görüyorsam da, yine de bana dün gecenin öyküsünü anlat!" demiş. O da "Bu işaretleri soruyorsan, anacağım, bunlar bildiğimiz sivrisinek ısırıkları, başka bir şey değil!" demiş. Berberin karısı, bu sözleri duyunca daha da çok gülerek "Gerçekten, sivrisinek ısırıkları, öyle mi? Peki sevdiğin kadının evine ziyaretinin başka sonuçları olmadı mı?" demiş. O da "'Cebimde bulduğum, çocukların, oynadıkları şu dört aşığı hesaba katmazsak hayır, vallahi!" diye yanıt vermiş. Kadın "Göster bakayım onları bana!" demiş. Ve onları eline alarak bir süre gözden geçirmiş ve sonra "Yüzünde, hâlâ, sivrisinek ısırığı değil de, sevdiğin kadının ateşli buselerinin izini taşımakta olduğunu anlamadığına göre, sen, çok safsın oğlum! Onun, cebine koyduğu anlaşılan bu aşıklara gelince, onunla oynaşabileceğin yerde zamanını uyuyarak geçirdiğin hatırlatmak için bir sitemdir. Bununla 'Sen zamanını uyumakla geçiren bir çocuksun. Başka oyunlar bilmeyen çocuklara uygun gelecek şu aşıkları al öyleyse!' demek istemiş. Bu aşıkların varlığının açıklaması bu, oğlum. İlk ikaz için oldukça açık bir anlatma yolu bu. Sana da, bu gece bunu anladığının kanıtını göstermek düşüyor. Hiç kuşku duymadan biliyorum ki, cevahirci seni bu gece de yemeğe çağıracak; sen de, bundan yaralanarak, umarım

ki, kendine ve ona doyum sağlayacak ve de seni seven anamı mutlu edecek tarzda davranmayı unutmazsın!" demiş. Kamer de "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diye yanıt vermiş ve oturmakta olduğu hana geri dönmüş. İşte onun durumu böyleymiş.

Genç Halime'ye gelince, onu haremde aramaya gelen yaşlı kocasına "Konuğun genç yabancıya nasıl davrandın?" diye sormuş o da "Saygıyla ağırlamanın tüm koşullarına uyarak şöyle şöyle davrandım! Ama sivrisineklerin azgın saldırıları yüzünden oldukça kötü bir gece geçirmiş!" diye yanıt vermiş. Kadın da "Ama, onu cibinlik altında uyutmadığın için bu kusur senindir! Bu gece, kuşkusuz daha rahat uyur. Çünkü, onu bir kez daha çağıracağını umuyorum. Zaten sana yaptığı bunca iyiliği karşılamak için bu bile fazla bir şey olmaz!" demiş. Cevahirci de, delikanlıya karşı içinde büyük bir sevgi duyduğundan, aynı memnunlukla, buna, işitip itaat ettiği cevabını vermiş.

Böylece, Kamer dükkâna geldiğinde, onu eve çağırmakta kusur etmemiş; ve her şey sivrisineklere karşın bir gece önceki gibi olup bitmiş. Çünkü, bütün gece, uyutan içki bir kez etkisini gösterince, genç Halime, her zamankinden ateşli, uyuyan genç horozun üzerine ata biner gibi oturarak ve ilk defakinden de daha olağandışı davranarak, azgınlığını sürdürüp durmuş. Ertesi sabah, Kamer burun deliklerine üflenen toz sayesinde ağır uykusundan uyanınca, yüzünün yanmakta olduğunu ve bedeninin emmelerle, ısırıklarla ve ateşli sevginin diğer benzeri davranışlarıyla tükenmiş olduğunu duyumsamış. Ama, kendisine geceyi nasıl geçirdiğini soran cevahirciye hiç bir şey belli etmemiş; ve ondan izin alarak olup bitenden berberin karısını haberli kılmak için evden dışarı çıkmış. Ve cebine baktığında, kadının oraya bıraktığı bir bıçak bulmuş. Fakir kocası berbere verilmek üzere beş yüz altın bağışta bulunduktan sonra, bıçağı koruyucusuna göstermiş. Kadın da, bıçağı görünce, onun elini öperek "Tanrı seni felaketten korusun çocuğum. Sevdiğin kadın sana kızmış ve bir daha seni uyur bulursa öldüreceğini böylece açıklamış. Çünkü bu bıçağın cebine konmasının anlamı budur!" diye haykırmış. Kamer de, çok şaşırarak "Ama uyumamanın yolunu nasıl bulabilirim?" diye sormuş ve de "Dün gece uyanık kalmak için elimden geleni yaptım, ama başarı sağlayamadım!" diye sözünü

sürdürmüş. Kadın "Bunun için bardağı ardına boşalttığın halde içip boşaltmış gibi görünerek cevahircinin kendi başına şerbeti içmesine seyirci kalman ve de kölenin önünde uyumuş gibi görünmen gerekir! Böylece arzuladığın maksada ulaşırsın!" diye yanıtlamış. Kamer de işitip itaat ettiği yanıtın vermiş ve bu harika görüşü aynen yürürlüğe koymakta kusur etmemiş.

Böylece, her şey yaşlı kadının öngördüğü tarzda olup bitmiş. Çünkü, cevahirci, karısının önerisi üzerine, çağrılının üst üste üç kez çağrılması âdetine uyarak Kamer'i üçüncü kez yemeğe davet etmiş. Ve şerbetleri getiren köle, iki erkeğin de uyuduğunu görüp çekilince, hanımına istenen etkinin sağlandığını bildirmiş.

Bu haberi alan ateşli Halime, genç adamın uyarılarından hiçbir şey anlamadığını düşündüğünden kızgın, saygısız gencin yüreğine daldırmak üzere elinde bıçakla ziyafet salonuna girmiş. Ama birdenbire, Kamer, gülerek ayağa kalkmış ve kendisine "Ah! Sana böylesi bir hileyi kim öğretti!" diye soran kadının önünde yerlere kadar eğilmiş. Kamer de artık ondan berberin karısının görüşlerine göre davrandığını saklamamış. Kadın da gülmüş ve "Çok akıllıymış bu yaşlı kadın! Ama artık bundan böyle senin sadece benimle iş tutman gerek! Bundan böyle hiç şikâyetin olmayacaktır!" demiş. Ve bunu söyleyerek delikanlının tüm kadın dokunuşlarından korunmuş bakir etini kendisine çekmiş ve ona öylesine ustaca dokunuşlarda bulunmuş ki...

*Alatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:*

... Ve ona öylesine ustaca dokunuşlarda bulunmuş ki, oğlan, kararsızlık göstermeden, her duruma boyun eğmiş; edilgin durumları etkinliğe çevirmeyi, doğrusal ve kalkınmış durumu etkin davranış içinde değerlendirmeyi bilmiş. Ve kalçaların ve bacakların bu savaşımı içinde, büyük bir yiğitlik ve darbeleri gidip gelmelerle yerli yerine yerleştirme bakımından eşsiz bir beceri göstermiş. O gece horozluk görevini harika şekilde başarmış! Kuşların ilk uçuşlarında kanatlarına güç veren, doğar doğmaz karacayı oynamaya yönelten, genç arslanın boynunu dik

tutturan, kayalar arasından çıkan suyu sıçratan ve inananların yüreklerine baş edilmez ve şafakta öten horozun şarkısı kadar güzel bir içgüdü yerleştiren Tanrı'ya şükürler olsun!

İşinin ustası Halime, yumurtayı yeni çatlatmış bu yiğit savaşçı aracılığıyla kendisini yiyip bitiren ateşini yatıştırınca, ona, binbir okşayış arasında "Bil ki, ey yüreğimin meyvesi, artık senden nasıl vazgeçebilirim bilmiyorum. Bundan dolayı bir ya da iki gece, bir ya da iki hafta, bir ya da iki ay, hatta bir ya da iki sene bana yetmez! Ben, yaşlı çirkin kocamı terk ederek ve ülkene giderken seni izleyerek tüm ömrümü seninle birlikte geçirmek istiyorum. Eğer beni seviyorsan ve bu gecenin tecrübesi seni sarmışsa, beni iyi dinle! Ve sana söyleyeceklerimi yap! Yaşlı kocam seni bir kez daha çağırırsa, ona 'Vallahi, amca, Âdemoğlu, doğası gereği çok ağır canlıdır, kanı da ağır akar! Başkalarının nezdindeki ziyaretlerini tekrarlayıp durursa, kendinden zenginleri de, fakirleri de bıktırır! Bundan dolayı, beni bu zarif önerini kabul etmekten bağışla; çünkü seni üç ya da dört gece hareminden uzakta tutmakla bir densizlik yapmış olmaktan korkarım!' de! Ve böyle konuşarak, ondan, birbirinizi rahatça görebilmek ve gecenin bir bölümünü hiç kimse diğerine rahatsızlık vermeden birlikte geçirmek bahanesiyle kendin için, bizim evin yakınında bir ev kiralaması bakımından ricada bulun! O zaman, iyice biliyorum ki, kocam, bu konuyu danışmak üzere bana gelecek, ben de bu tasarıyı destekleyeceğim. Bir kez bu iş tamamlanınca, gerisi için Allah kerim!" demiş. Genç Kamer de "İşitmek itaat etmektir!" yanıtını vermiş. Ve ona tüm arzularını yerine getirmeye söz vermiş; yeminini mühürlemek için, ilkinden de ayrıntılı bir uyarmanın tekrarını sağlamış. Kuşkusuz o gece, hacının bastonu, atlının ilk geçişiyle zaten düzlenmiş olan yol üzerinde ateşli bir çabayla işini görmüş.

Bu iş bitince, Kamer, sevgilisinin görüşüne uyarak, sanki hiç bir şey olmamış gibi, gidip cevahircinin yanına uzanmış. Ve sabahleyin, cevahirci uyku giderici tozla uyandırılınca, Kamer âdet gereğince ondan izin almak istemiş. Ama o, zorla onu tutarak, akşam yemeğini birlikte yemek için çağrıda bulunmuş. Sevgilisinin tavsiyelerini unutmayan Kamer de cevahircinin çağrısını asla kabul etmek istememiş; ve anlaştığı tasarının bir

bölümünü ona açıklamış ve bunun, bundan böyle birbirlerini tedirgin etmemeleri için tek geçerli yol olduğunu söylemiş. Yaşlı cevahirci de "Bundan bir uygunsuzluk yok!" yanıtını vermiş. Ve gecikmeksizin evinin bitişiğindeki evi kiralamış, onu zengin bir tarzda donatmış ve içine genç dostunu yerleştirmiş. Kendi bakımından da, işinin ustası Halime, büyük bir gizlilikle aradaki duvarda bir geçiş kapısı açtırmış ve gözden kaybetmek için bunu bir dolapla örtmeye özen göstermiş.

Böylece, ertesi gün, Kamer, birdenbire sevgilisinin odasında beliriverdiğini görerek son kertede şaşırmış. Ama kadın, onu okşayışlara boğduktan sonra, dolabın gizemini ona açıklamış ve sırası geldiğinde ondan horozluk görevini yerine getirmesini işaretle anlatmış. Kamer de, çabucak ve gayretle hacı bastonunu yedi kez yola koşmuş. Bunu izleyerek, genç Halime, doyurulmuş arzusuyla ıslak, bağrından kocası cevahirciye ait olan ve onun büyük emekler vererek kabzasını değerli taşlarla süslediği bir hançer çıkarmış ve "Bu hançeri kemerine sok ve kocam Ubeyd Usta'nın dükkânına git; ona hançeri göster ve beğenip beğenmediğini ve değerinin ne olduğunu kendisine sor. Sana bunu nereden aldığını soracaktır; sen de ona silahçılar çarşısından geçerken, birbiriyle konuşan iki kişiye rastladığını ve birinin diğerine 'Bana yaşlı kocaların en çirkini ve nefret uyandıranı olan kocasına ait eşyalar veren sevgilimin bana verdiği armağana bak!' derken duyduğunu söylersin! Konuşan kişinin yanına yaklaşarak hançeri ondan satın aldığını ekle! Sonra dükkândan ayrıl ve çabucak eve benim yanıma dön! Hançeri senden almak üzere beklemekte olduğum dolapta beni bul!" demiş. Kamer de, hançeri alarak cevahircinin dükkânına gitmiş ve orada sevgilisinin kendisine anlattığı oyunu oynamış.

Cevahirci hançeri görüp Kamer'in sözlerini dinleyince, büyük bir şaşkınlığa düşmüş ve sanki aklını yitirmiş birisi gibi, kesik kesik sözcüklerle yanıt vermiş. Kamer de, cevahircinin durumunu görerek dükkândan çıkmış ve koşarak gidip dolapta kendisini bekleyen sevgilisine hançeri vermiş. Ve ona kocası cevahirciyi nasıl bir şaşkınlık ve acınası durumda bıraktığını tanımlamış.

Zavallı Ubeyd Usta'ya gelince, o da, kendince, kıskançlık acılarının pençesinde ve hiddetten bir yılan gibi tıslayarak evine

koşmuş. Gözleri başından fırlamış bir halde Halime'nin yanına girmiş ve "Benim hançerim nerede?" diye haykırmış. Halime de, en masum tavrıyla ve afallamış iri gözleriyle "Çekmecede, kendi yerinde. Ama, aman yarabbi! Ey amcamın oğlu, seni çıldırmış gibi görmekle onu sana vermekten sakınırım! Korkarım ki, onunla birini vurur öldürürsün!" diye haykırmış. Ama cevahirci ısrar ettiğinden ve kimseyi öldürmeyeceğine yeminle güvence verdiğinden gidip çekmeceyi açarak hançeri ona getirmiş. O da "Aman Allahım!" diye haykırmış. Kadın "Bu şaşkınlığın nedeni nedir?" diye sorunca; "Biraz önce bu hançeri genç dostumun kemerinde görmüş olduğumu sanıyordum!" demiş. Kadın "Başıma gelen! Yoksa sen karın hakkında yersiz kuşkulara mı düştün, ey insanların en iğrenci herif?" demiş. Cevahirci de ondan bağışlanma dilemiş ve hiddetini yatıştırmak için tüm gayretini ortaya koymuş.

Ertesi gün, Halime, sevgilisiyle yatakta yedi bölümlük bir satranç oynadıktan sonra, yaşlı cevahircinin kendisini boşaması için çareler düşünmüş ve Kamer'e "Görüyorsun ki, ilk yol bizi bir yere götürmedi. Bu kez ben köle kılığına gireceğim, sen de beni kocamın dükkânına götüreceksin. Benim yüzümü açıp kendisine, beni pazarda satın aldığını söyleyeceksin. Bakalım bu onun gözünü açacak mı, göreceğiz!" demiş. Ve kalkıp gerçekten bir köle kılığına bürünmüş, ve âşığını gittiği kocasının dükkânına kadar izlemiş. Kamer, cevahirciye "Şu esireyi pazardan bin altın dinara aldım. Bak bakalım hoşuna gidecek mi?" demiş. Ve böylece konuşarak kadının yüzündeki peçeyi kaldırmış. Cevahirci hemen, kendi eliyle yaptığı şahane mücevherleri takınmış ve Kamer'in kendisine armağan ettiği yüzükleri de parmağına takmış olan karısını tanıyarak neredeyse bayılacakmış. Ve "Bu kölenin adı ne?" diye haykırmış. Kamer de "Halime!" diye yanıt vermiş. Cevahirci de bu sözleri duyunca, boğazının kuruduğunu duyumsamış ve sırtüstü düşmüş. Kamer ile genç kadın da çekilmek için onun bayılmasından yararlanmışlar.

Ubeyd Usta, baygınlıktan kurtulunca, tüm gücüyle evine koşmuş, bu kez de karısını biraz önce takınmış tüm süsleri içinde bulunca, şaşkınlık ve dehşetten bayılacak gibi olmuş ve "Her şeyi bilen Tanrı'dan başka güçlü ve koruyucu varlık yoktur!"

diye haykırmış. Kadın ona "Pekâlâ, ey amcamın oğlu, sen neye şaşırdın bakalım." demiş. O da "Allah kötünün belasını versin! Biraz önce genç dostumun satın aldığı tıpkı sana benzeyen, âdeta senin ikinci bir nüshan olan bir köle gördüm!" demiş. Halime de, nefretten âdeta boğulurcasına "Ey beyaz sakallı felaket! Sen nasıl olur da böylesi utanç verici kuşkulara kapılarak bana hakaret edersin? Kendi gözlerinin yanıldığını görmek istiyorsan git bak bakalım komşunun evinde böyle bir köle var mı?" diye haykırmış. O da "Hakkın var! Böyle bir kanıt karşısında hiçbir kuşku kalmaz!" demiş. Merdivenden inip dostu Kamer'in evine ulaşmak üzere evden çıkmış.

Halime de, dolaptan geçerek, kocası içeri girdiği sırada çoktan öteki evde bulunuyormuş. Böylesine büyük bir benzerlik karşısında zavallı adamın aklı karışmış. "Tanrı yücedir! Yarattıklarına istediği şekli verir!" diye mırıldanmış. Ve tedirginlik ve şaşkınlığın sınırında evine dönmüş; karısını bıraktığı halde bularak ona övgüler yağdırmaktan ve bağışlanma dilemekten başka bir şey yapamamış. Sonra da dükkânına dönmüş.

Halime'ye gelince, dolaptan geçerek Kamer'i bulmaya gelmiş ve ona "Görüyorsun ki, bu sakalından utanmaz babanın gözlerini açmanın çaresi yok! Bize buradan gecikmeden kaçmaktan başka çare kalmadı. Ben çoktan önlemlerimi aldım, atlar da yüklü, develer de hazır! Kervan da yola çıkmak için sadece bizi bekliyor!" demiş. Ayağa kalkıp örtülerine bürünmüş ve kervanın bulunduğu yere onu götürmüş. İkisi birden onları bekleyen atlara binip yola çıkmışlar. Tanrı onlara güvenlik sağladığından hiçbir nahoş olayla karşılaşmadan Mısır'a ulaşmışlar.

Kamer'in babasının evine ulaştıklarında ve saygın tacir oğlunun döndüğünü öğrenince, neşe tüm yürekleri ferahlatmış; Kamer mutluluk gözyaşlarıyla karşılanmış. Halime de eve girince, tüm gözler onun güzelliğiyle kamaşmış. Ve Kamer'in babası oğluna "Oğlum, bu bir sultan mıdır?" diye sormuş. O da "Bir sultan değildir, ama uğrunda yolculuğu göze aldığım kişidir. Çünkü dervişin bize sözünü ettiği kişi odur. Ben de şimdi Sünnet'in ve Şeriat'ın gereklerine göre onunla evlenmek istiyorum!" diye yanıt vermiş. Ve babasına başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok.

Oğlunun bu serüvenini öğrenen saygın Tacir Abdurrahman "Oğlum, eğer cehennemden çıkmış olan bu kadınla evenmekte ısrar edersen, bu dünyada da, öteki dünyada da lanetim senin üzerine olsun! Ah! Bir gün, ilk kocasına karşı takındığı utanmazca tavrı, sana da takınmasından kork! İyisi mi, evlenmen için, bırak buradaki iyi ailelerin genç kızlarından birini bulayım sana!" diye haykırmış. Ve onu öylesine uzun uzadıya paylamış ve akla yakın konuşmuş ki, Kamer "Senin dilediğini yapacağım, baba!" diye yanıt vermiş. Saygın tacir de, onun bu sözlerini duyunca, oğlunu kucaklamış ve hakkında daha sonra bir karar almak üzere Halime'yi, evden uzakta bir köşke kapatmış.

Bunu izleyerek, tüm kentte oğluna uygun düşecek bir eş aramaya koyulmuş. Kamer'in annesinin ileri gelenlerin ve zengin tacirlerin eşlerinin nezdinde yaptığı birçok araştırmadan sonra, Kahire'nin hiç kuşkusuz en güzel kızı olan kadı'nın kızıyla Kamer'in nişanı kutlanmış. Bu münasebetle, tam kırk gün, hiçbir şölenden rakstan ve oyundan geri kalınmamış. Sonuncu gün de fakirlere özellikle ayrılmış bir şenlik günü olmuş ve onların, sinilerinin çevresinde tüm cömertlik içinde yer almaları için çağrılmalarına özen gösterilmiş.

Bu şölenler dolayısıyla hizmetçilerine göz kulak olan Kamer, fakirler arasında çok kötü giyinmiş, güneşten yanmış yüzünde uzun sürmüş yorgunlukların ve yürekler acısı dertlerin izleri bulunan çok fakir bir adam görmüş. Ona dikkatle bakmak için önünde durunca, Cevahirci Ubeyd Usta olduğunu görmüş. Babasına koşup gördüğü kişiyi ona bildirmiş; o da kendisine "İşte şimdi elimizden geldiğince kapalı tuttuğum bu sefih kadını ayartmış olmakla işlediğin kötülüğü onarmanın zamanıdır!" demiş. Kamer uzaklaşmak üzere olan yaşlı cevahircinin yanına yaklaşarak adıyla çağırıp onu sevecenlikle karşılamış ve kendisini bunca fakirliğe sürükleyen neden üzerine sorgulamış. Ubeyd Usta da, serüveni duyulup düşmanlarının alay konusu olmaması için Basra'dan ayrılmış bulunduğunu, ama çölde yağmacı Arapların eline düştüğünü ve elinde avcunda ne varsa aldıklarını anlatmış. Saygın Abdurrahman da, onu hamama göndermiş ve yıkandıktan sonra zengin giysilerle donatmış; sonra da ona "Sen benim konuğumsun, gerçeği sana anlatmak boynumun borcu-

dur! Bilesin ki, karın Halime buradadır, benim emrimle uzak bir köşke kapatılmıştır. Onu gözetim altında Basra'ya göndermek istiyordum; ama madem ki Tanrı seni buraya sevketmiş, bu kadının bahtı önceden belirlenmiş demektir. Seni onun yanına göndereceğim; ister onu bağışlarsın, ister layık olduğu gibi işlem yaparsın. Doğrusu, tek suçlusunun karın olduğu o acıklı serüveni bildiğimi senden saklamayacağım. Bil ki bir kadının baştan çıkardığı erkeğe sitem edilemez; çünkü Tanrı'nın kendisine verdiği içgüdüyü yenmesi kolay değildir; ama kadın, aynı yapıda yaratılmamıştır; eğer erkeklerin yanına yaklaşıp kendisine saldırmalarını önlememişse, her zaman suçludur. Ah, kardeşim! Bir kadına sahip olan erkeğin büyük bir bilgelik birikimi ve sabrı olmalıdır!" demiş. Cevahirci de "Hakkın var, kardeşim! Bu meselede karım tek suçludur. Ama kendisi nerede?" demiş. Kamer'in babası "Şu karşında bulunan köşkte! Anahtarları da şunlar!" demiş. Cevahirci anahtarları büyük bir sevinçle eline almış; bunlarla kapıları açmış ve karısının yanına girmiş. Kendisine hiçbir şey söylemeksizin ona doğru ilerlemiş ve birdenbire iki elini uzatarak boynunu sıkıp "Senin türünden sefiheler işte böyle ölür!" diye haykırarak onu öldürmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Senin türünden sefihler işte böyle ölür!" diye haykırarak onu öldürmüş.

Tacir Abdurrahman da, oğlu Kamer'in cevahirciyi uğrattığı zararı onarma işini tamamlamak üzere, Yüce Tanrı huzurunda insaflı ve makbul olacağı düşüncesiyle, kızı Sabah Yıldızı'nı Ubeyd Usta ile evlendirmiş. Ama, asıl Tanrı, en yüce ve en cömert olandır!

*Ve Şehrazad, bu öyküyü anlatıp bitirince susmuş. Şah Şehriyar da "Ey Şehrazad, Allah tüm sefih kadınların, kadınların, cevahircinin utanmaz karısına benzer şekilde belasını versin! Bana anlattıkların arasındaki pek çok öykü hep böyle bitmelidir. Çoğu zaman gerçekten,*

*kimi kadınların, benim düşüncelerime ve eğilimlerime aykırı olan akıbetleri ruhumu isyana sevkediyor. Çünkü, kendimce, Tanrı'nın merhametini esirgeyesi utanmaz ve kötü yaradılışlı karımla tüm sadakatsiz kölelerine benim nasıl davrandığımı biliyorsun!" diye haykırmış. Ama Şehrazad, şahın böylesi düşüncelerle uzun uzadıya vakit geçirmesini istemediğinden, bu konuda yanıt vermekten sakınmış ve çabucak, izleneceği gibi,* Koyun Budunun Öyküsü'*nü anlatmaya başlamış.*

# *Koyun Budunun Öyküsü*

Anlatırlar ki, Ama Tanrı daha iyisini bilir, bir zamanlar Kahire'de bu ülkenin şahlarının arasında bir şah zamanında; hile ve desisede çok yetenekli bir kadın yaşıyormuş. Bu kadın o denli hilebaz ve kurnazmış ki, bir yudum su içmek ya da iğnenin yurdundan geçmek, onun için aynı kertede kolay, önemsiz şeylermiş. Nitelikleri de, kusurları da bildiğince dağıtan Yüce Tanrı, bu kadını öylesine ateşli bir doğayla yaratmış ki, bir inanç sahibinin dört karısından biri olsaymış ve geceleri hakkaniyet üzre dört kişiden biri gibi kendisine düşen geceyi bekleyerek yaşasaymış, arzularının gecikerek tatmin edilmesi onu öldürürmüş. Ama, işlerini öylesine düzenlemiş ki, sadece tek bir erkeğin karısı olmakla yetinmemiş; Yukarı Mısır'ın birbiri ardından yirmi tavuğu hoşnut edebilen horozları türünden iki erkekle aynı zamanda evlenmiş bulunuyormuş. Ve yine öylesine bir incelik kullanıp önlem almış ki, ikisinden hiçbiri, Kitap'a ve gerçek İnanç sahiplerinin âdetlerine bunca aykırı böylesi bir paylaşmadan kuşku duymamış. Ve zaten, bu davranışına, biri gece hırsızı, öteki gündüz dolandırıcısı olarak mesleklerini sürdüren kocaları da istemeden yardımcı oluyorlarmış. Birisi işi bitip akşam eve döndüğünde, öteki, durumuna uygun bir iş aramak üzere dışarı çıkmış bulunuyormuş. Bunların adlarına gelince, hırsız Haram, yankesici ise Akil diye çağırılırmış.

Günler ve aylar geçiyor, hırsız Haram ile yankesici Akil, evin içindeki görevlerini horoz olarak, evin dışındaki görevlerini de tilki olarak pekâlâ yürütüyorlarmış.

Günlerden bir gün, hırsız Haram babasının miras bıraktığı zebble amcasının kızına doyum sağladıktan sonra ona "Büyük

önemi olan bir iş beni bir süre evden uzak tutacak. Tanrı başarmamı sağlarsa, er geç senin yanına dönerim!" demiş. Kadın da "Tanrı'nın adı üzerine olsun, ey erkeklerin şahı! Ama bahtsız karın yiğit kocası olmaksızın ne yapar!" demiş. Ve bundan pek çok kahırlanarak binlerce sitemli söz etmiş ve onun kendisine bağlılığını en ateşli şekilde kanıtladığını görmeden ayrılmasına izin vermemiş. Sonra hırsız Haram, genç kadının kendisine yol azığı olarak hazırladığı torbayı yüklenerek keyfi yerinde ve zevkten dilini şaklatarak yola koyulmuş.

O daha yola çıkalı bir saat olmamışken, yankesici Akil eve dönmüş. Tanrı onun için de bir neden sağlamış bulunduğundan, o da gelip karısına kenti terk etmek zorunda olduğunu söylemiş. Genç kadın, ikinci kocasına da, onun uzaklaşmasının neden olacağı kederi ortaya koymakta kusur etmemiş ve olağandışı bir tutkunun türlü kanıtını tattıktan sonra, ona da yolda yenecek azıklarla dolu bir torba hazırlamış; ona da vedada bulunup övülesi Tanrı'nın hayrının başı üzerine olmasını dilemiş! Dolandırıcı Akil, böylesine sıcacık ve özen gösteren bir karıya sahip olduğundan dolayı Tanrı'ya şükrederek ve o da öteki gibi hoşnutlukla dilini şaklatarak evinden ayrılmış.

Ve her yaratığın talihinin, yolun dönemecinde kendisini beklemesi doğal olduğundan, iki koca, hiç beklemedikleri bir anda birbirleriyle buluşmuşlar. Gerçekten, o günkü yolculuğunun sonunda, yankesici Akil, geceyi geçirme düşüncesiyle yolda rastladığı bir hana girmiş, girince da orada bulunan tek yolcuyu görmüş. Karşılıklı selamlaşmışlar ve hal hatır sormalardan sonra, aralarında görüşmeye başlamışlar. Hırsız Haram'ın gideceği yol, tanımadığı ortağının da tutacağı aynı yolmuş. İlki, İkinciye "Yoldaşım, sen oldukça yorgun görünüyorsun!" demiş. Öteki de "Vallahi! Bugün, Kahire'den buraya durmadan yürüyerek geldim! Peki yoldaşım, sen nereden geldin?" demiş. O da "Kahire'den geldim ben de! Ama Tanrı'ya şükürler ederim ki, yolculuğu birlikte yapmak üzere yoluma senin gibi bir yoldaş çıkardı. Çünkü dua ve barış üzerine olası Peygamber 'Bir yoldaş, en iyi yol azığıdır!' demiştir. Ama dostluğumuzu mühürlemek üzere beklerken, aynı ekmeği kıralım, aynı tuzdan tadalım! İşte, yoldaşım, sana sunmak üzere taze hurma ve sarmısaklı kebap-

tan oluşma azık torbası!" demiş. Öteki de "Allah malını arttırsın, ey yoldaş! Teklifini tüm dost yüreğimle kabul ediyorum. Ama, izin ver, ben de katkıda bulunayım!" diye yanıt vermiş. O sırada birincisi kendi azığını torbadan çıkarıp oturduğu sofra bezi üzerine seriyormuş.

İkisi de örtü üzerine sunulacak neleri varsa koyarken, tıpkısı tıpkısına aynı azıklara sahip olduklarını fark etmişler. Susamlı ekmek dilimleri, hurmalar ve bir koyun budunun yarısı. Ve ikisi de koyun budunun iki parçası tam bir kesinlikle birbirini tamamlayınca şaşkınlığın sınırında şaşkınlığa düşmüşler. Ve "Allahu ekber! Parçalanıp fırına konularak çeşnilendirilmesine karşın, bu koyun budunun iki parçasının biraraya gelmesi mukaddermiş!" diye haykırmışlar. Sonra yankesici hırsıza "Tanrı'nın adı üzerine olsun ey yoldaş, acaba bu koyun budu parçasının nereden geldiğini öğrenebilir miyim?" diye sormuş. Hırsız da "Evden ayrılmadan önce amcamın kızı bana bunu verdi. Ama, Tanrı'nın adı senin de üzerinde olsun, ey yoldaş, ben de kendimce bu budun yarısını nereden aldığını öğrenebilir miyim?" diye sormuş. Yankesici de "Aynı şekilde amcamın kızı onu torbaya soktu! Ama sen bana saygın evinin hangi mahallede bulunduğunu söyleyebilir misin?" demiş. O da "Zafer Kapısı'nın yakınında!" demiş. Öbürü de "Benimki de!" diye haykırmış. Ve hemen, soru soruyu izleyerek, iki hırsız, evlendikleri günden beri, bilmeksizin, aynı yatağın ve aynı ocağın ortağı olduklarını anlamışlar.

Ve "Kötülük bizden ırak olsun! İkimiz de bir alçağın oyuncağı olmuşuz!" diye haykırmışlar. Sonra her ne kadar bunu öğrenmek onları ilkin olaya şiddetle yaklaşma yoluna itmişse de sonunda, aklı selim sahibi ve bilge kişiler olduklarından, tutulacak en iyi yolun, geri dönüp hilekâr kadınla hesaplaşmak olduğunda karar kılmışlar. Ve bu konuda görüş birliğine vararak ikisi birlikte Kahire'nin yolunu tutmuş ve ortaklaşa oturdukları eve ulaşmışlar.

Onlara kapı açıp iki kocasını birlikte gören genç kadın kuşku duymaksızın hilesinin ortaya çıktığını anlamış; bilge ve ileriyi görür olduğundan gerçeği, bir bahane bulup bu kez artık onlardan uzun boylu saklamanın boşuna olacağını düşünmüş. Ve "En taş yürekli erkek bile sevdiği kadının gözyaşlarına dayanamaz!"

diye aklından geçirmiş. Ansızın, gözyaşlarına boğulup saçını başını yolarak, kocalarının ayaklarına kapanmış ve onların merhametine sığınmış.

İkisi de onu seviyor, ikisinin de yüreği onun güzelliklerine bağlı bulunuyormuş. Bundan dolayı apaçık ihanetine karşın, ona olan bağlılıklarının hiç de azalmadığını duyumsamışlar; gözlerini açarak uyarıda bulunduktan sonra, bunu, ona açıklayıp kendisini bağışlamışlar. Sonra, kadın, çok pişman bir tavır takınıp sesini çıkarmadığından, kendisine her şeyin bu kadarla da kalmayacağını söylemişler; hemen vakit geçirmeden İnanç sahiplerinin âdetlerine ve ahlak anlayışlarına sığmayan bu durumu terk etmesini söylemişler. Ve "Hemen şu anda, senin, ikimizden hangisiyle yaşamını sürdürmek istediğini de söylemen gerek!" diye eklemişler.

Kocalarının bu sözlerini duyunca, genç kadın, başını eğmiş derin derin düşünmüş. Onlarsa, kendisini, gecikmeksizin bir karar alması için zorluyorlarmış; ama bir türlü onun kimi üstün tuttuğunu bildirmesini sağlayamamışlar. Çünkü kadın ikisini de yiğitlik, güç ve dayanıklılık bakımından eşit görüyormuş. Ama, onu suskunluğundan sabırsızlık duymaya başlamış olduklarından, kendisine, tehdit dolu bir sesle, seçimini yapmasını haykırmışlar; o da sonunda başını kaldırıp "Yüceler Yücesi ve Kesin Güç Sahibi Tanrı'dan başka baş vurulacak varlık yoktur! Ey erkekler, siz beni aranızdan birini seçmeye ve ikinize karşı eşit olarak duyduğum sevgiyi hiçe sayıp taraf tutmaya zorluyorsunuz ama düşünüp sonuçlarını tartınca, birinizi diğerine üstün tutacak bir neden bulamıyorum ben; bundan dolayı da şunu öneriyorum: İkiniz de kendi becerilerinizle yaşıyorsunuz; kazancınızı da içinize sindiriyorsunuz. Tanrı yarattıklarının eylemlerini de, yüreklerine yerleştirdiği yetkinliklerine göre ölçüp biçtiğinden sizi merhametli sinesinden uzaklaştırmayacaktır! Sen Akil, gündüzün yankesicilik yapacaksın, sen de Haram, geceleyin hırsızlık! Bu durumda, Tanrı önünde, içinizden becerisinin en iyi kanıtını getirip en ustaca eylemde bulunanı seçip ömrümü onunla geçireceğim" demiş. Bunun üzerine ikisi de öneriyi hemen kabul edip işitip itaat ettikleri yanıtını vermiş ve hemen beceri yarışına girmeye hazırlanmışlar.

İşe ilk girişen, ortağı Haram ile birlikte sarraflar çarşısına giden yankesici Akil olmuş. Ve orada, ona, parmağıyla bir dükkândan öbürüne ağır ağır gidip gelmekte olan bir Yahudiyi göstermiş. Ve "Haram, bu köp'oğlusunu görüyorsun! Alışverişini tamamlayıp dükkânına dönmeden önce, altın dolu sarraf torbasını bana vermek zorunda kalacaktır!" demiş. Ve böyle konuşarak, bir tüy kadar hafif, dükkânına dönmekte olan Yahudiye yaklaşmış; cebinden altın kesesini aşırıp arkadaşının yanına dönmüş; önceleri suçortağı olarak onunla birlikte yakalanmaktan çekinip korkan arkadaşı sonradan, böylesine kurnazca yerine getirilen bir eylemden hayranlık duyarak, kanıtını verdiği beceriden ötürü onu kutlamış; ve ona "Vallahi! Ben kendimden yana, asla böylesine parlak bir beceri gösteremem! Sanırım ki, bir Yahudiyi soymak, İnanç sahiplerinin kudretlerinin üstünde bir şeydir!" demiş. Ama yankesici gülmeye başamış ve "Ey zavallı! Bu daha başlangıç; çünkü bu yoldan Yahudinin kesesine sahip olduğumu iddia edemem! Çünkü yarın olmazsa ertesi gün Adalet yoluma çıkar ve keseyi elimden alır. Ama ben, öyle hareket edeceğim ki, kadı bile kesenin bu gırtlağına kadar altına gömülmüş Yahudiye değil, bana ait olduğuna karar verecektir!" demiş. Ve bunu söyleyerek çarşının tenha bir köşesine çekilmiş; keseyi açmış, içindeki altınları saymış, oradan on dinar çıkarıp yerlerine kendisine ait bulunan bir bakır yüzüğü koymuş. Sonra özenle keseyi kapatmış ve soyduğu Museviye yaklaşmış; keseyi, sanki oradan hiç alınmamış gibi, kaftanının cebine ustaca kaydırmış. Marifet bir Allah vergisidir, ey İnananlar!

Böylece Yahudi henüz birkaç adım uzaklaşmadan yeniden ona doğru yaklaşmış. Ve bu kez gizlemeye gerek kalmadan "Ey Harun'un oğlu sefil, senin belan yakındır! Bana kesemi geri ver, yoksa ikimiz de kadı'nın yanına çıkarız!" diye haykırmış. Yahudi ise, tanımadığı, anasını, babasını da hiç görmediği bir adamın kendisini bir davaya sürüklemek istemesinden duyduğu şaşkınlıkla ilkin, darbelerden korunmak için, İbrahim, İshak ve Yakup üzerine yeminler ederek, kendisini itham edenin yanlış adam seçtiğini ve kendi bakımından, onun kesesini çalmayı aklından bile geçirmediğini söyleyerek yakayı sıyırmak istemiş. Ama Akil, onun karşı çıkmalarına kulak asmadan, çarşıyı ona karşı ayak-

landırmak için kaftanından tutmuş ve "Sen de, ben de kadı'nın huzuruna çıkacağız!" diye haykırmış. Yahudi karşı koyduğundan, onu sakalından yakalayarak, yuhalamalar arasında kadı'nın önüne sürüklemiş.

Kadı "Mesele nedir?" diye sormuş. Akil hemen "Ey kadı, senin adalet dağıtıcı ellerine sürüklediğim Beni İsrail'den olan bu Yahudi, adalet dağıttığın bu salona girmiş bulunan en gözüpek hırsızdır, hiç kuşkusuz! Benim altın dolu kesemi çaldıktan sonra, kusur bulunamaz bir Müslüman gibi çarşı pazarda rahatça dolaşmaktan çekinmiyor!" diye yanıt vermiş. Sakalı yarı yarıya yolunmuş olan Yahudi de "Kadı efendimiz, itiraz ediyorum! Beni perişan eden bu çarşıyı bana karşı ayaklandırdıktan sonra, beni şu gördüğünüz duruma sokan bu adamı ne gördüm ne de bilirim!" diye inlemiş. Ama Akil "Ey lanetli İsrailoğlu, senin ırkından bir köpeğin sözü, ne zamandan beri İnançlınınkinden üstün tutuluyor? Kadı efendimiz, bu hilebaz, eğer bilmiyorsanız öyküsünü size anlatabileceğim Hintli tacirin küstahlığıyla hırsızlığını reddediyor!" diye haykırmış. Kadı da "Hintli tacirin öyküsünü bilmiyorum ben! Ne olmuş ona? Kısaca bana anlat!" diye yanıt vermiş. Akil de "Başım üstüne, gözüm üstüne! Kısaca anlatmak gerekirse, efendim, bu Hintli tacir, çarşı halkında o denli büyük bir güven duygusu yaratmış ki, günün birinde kendisine, makbuz istemeksizin, büyük miktarda para emanet edilmiş. Paranın sahibi, günü gelip parasını geri almak isteyince, koşullardan yararlanan tacir, kendisine emanet para bırakıldığını inkâr etmiş. Ve, kendisine karşı ileri sürülebilecek tanık ya da belge bulunmadığından, eğer kentin kadısı, ince bir yöntemle gerçeği kendisine itiraf ettirmede başarı sağlamasa, kuşkusuz olanca rahatlığıyla başkasının parasını yiyecekmiş. Bu itiraf alınınca, kadı ayaklarının tabanına iki yüz sopa vurdurmuş ve onu kentten kovdurmuş!" demiş. Sonra da Akil "Şimdi de, ey kadı efendimiz, kavrayış ve incelikle senin bu Yahudinin ikiyüzlülüğünü kolayca ortaya çıkarmanı Tanrı'dan dilemekteyim! Ve ilkin, muhafızlara, hırsızlığının kanıtlanması için üzerini arama buyruğunu vermeni senden diliyorum!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Kadı, Akil'in bu konuşmasını duyunca, muhafızlara Yahudinin üstünün aranması buyruğunu vermiş. Onlar da çok geçme-

den söz konusu keseyi bulmuşlar. İtham edilen inleyerek kesenin yasal sahibi olduğunu savunmuş. Akil de kendi bakımından, büyük yeminler edip inançsız Yahudiye küfürler savurarak kendisinden çalınan keseyi çok iyi tanıdığını söylüyormuş. Kadı da, uyanık bir yargıç olarak, dava konusu kesenin içinde ne bulunduğu üstüne tarafların görüşlerini açıklamasını istemiş. Yahudi "Kesemde, efendimiz, içine bu sabah yerleştirdiğim beş yüz altın dinar var; ne bir eksik, ne bir fazla!" diyerek açıklama yapmış Akil de "Yalan söylüyorsun, Yahudi köpeği! Eğer ırkından olanların âdetine aykırı olarak, sana ödünç verileni fazlasıyla iade ediyor değilsen, yalan söylüyorsun! Oysa ben, açıklıyorum ki, kesede dört yüz doksan dinar vardır; ne bir eksik, ne bir fazla! Ve başkaca, eğer şimdiye kadar çıkarıp atmadıysan, üzerinde mührüm bulunan bir de bakır yüzük bulunmaktadır!" diye haykırmış. Kadı, şahitlerin önünde keseyi açtırmış ve içinde bulunanlar, yankesiciye hak verdirmiş. Kadı da hemen keseyi Akil'e vermiş ve oracıkta şaşkınlığın dilsiz kıldığı Yahudinin sopayla dövülmesini emretmiş!

Hırsız Haram, ortağı Akil'in becerisindeki başarıyı görünce onu kutlamış ve ona, kendisini geçmenin çok güç olduğunu söylemiş. Ama yine de onunla sultanın sarayının yakınında hemen o akşam buluşmayı uygun görmüş; böylece o da, kendince, tanığı olduğu harika gösteriye layık olmaktan yana pek düşük sayılmayacak birkaç marifet göstermek istemiş.

Gece olunca da, iki ortak saptanan yerde buluşmuş. Haram, Akil'e "Arkadaş, sen bir Yahudinin ve bir kadı'nın sakalına sığınarak marifetini gösterdin. Ben de, bir sultana yöneleceğim. İşte gördüğün şu ip merdivenle sultanın dairesine gireceğim! Ama senin de olup bitene tanıklık etmek için bana eşlik etmen gerek!" demiş. Hırsızlığa değil, ama sadece yankesicilik etmeye alışkın olan Akil, ilkin bu girişimde bulunmaktan epeyce korkmuş; ama sonra ortağının yanında çekingen davranmaktan utanmış ve sarayın duvarlarının ötesine ip merdiveni atmasında ona yardımcı olmuş. İkisi birlikte merdiveni tırmanmış, öbür yakaya inmişler; bahçeleri geçerek ve karanlığa sığınarak sarayın içine girmişler.

Ve geçitlerden kayar gibi geçerek sultanın dairesine ulaşmışlar; ve Haram, bir perde kaldırarak arkadaşına, yanında bulunan

genç bir oğlan ayak tabanını gıdıklarken, uyuklamakta olan sultanı göstermiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:*

... Yanında bulunan genç bir oğlan ayak tabanını gıdıklarken, uyuklamakta olan sultanı göstermiş. Bu davranışıyla sultanın uyumasını sağlayan genç oğlan da, kendini uykuya kaptırmış görünüyor; bundan kurtulmak için bir sakız parçası çiğniyormuş.

Bunu gören Akil, korkuya kapılmış ve neredeyse sırtüstü düşecekmiş. Haram da onun kulağına "Niye böylesine korktun, arkadaş? Sen kadıyla konuştun, şimdi ben de sultanla konuşacağım!" demiş. Ve onu perde arkasında bırakarak harika bir kıvraklıkla genç çocuğa yaklaşmış; ağzına tıkaç sokup bağlayarak bir paket halinde duvara dayamış. Sonra kendisi onun yerini almış ve bir hamam tellakının becerisiyle sultanın tabanını kaşımaya başlamış. Bir süre sonra, öyle davranmış ki sultan uyanıp esnemeye başlamış. Haram da, genç bir oğlanın sesini taklit ederek sultana "Ey zamanın şahı, yüce sultanım, uyumadığına göre kendisine bir şeyler anlatmamı ister mi?" demiş. Sultan da, ona "Anlatabilirsin!" deyince; Haram "Ey zamanın şahı, bir zamanlar kentler içinde bir kentte, Haram adlı bir hırsız ile Akil adlı bir yankesici yaşarmış. Bunlar gözüpeklik ve beceride birbirleriyle yarışa girmişler. Ve günün birinde her biri kendi becerisini kanıtlamaya girişmiş!" demiş. Ve sultana, tüm ayrıntılarıyla Akil'in çevirdiği oyunu; ve sadece sultanın adını ve olayın geçtiği sahneyi değiştirerek ona kendi sarayında geçmekte olan şeyleri anlatmış. Öyküsünü bitirince "Şimdi, ey zamanın şahı, bu iki arkadaştan hangisi daha beceriklidir?" diye sormuş. Sultan da "Hiç kuşkusuz, şahın sarayına girmiş olan!" diye yanıt vermiş. Bu yanıtı işiten Haram, sıkıştığından söz ederek su dökmek üzere apteshaneye gidecekmiş gibi dışarı çıkmış. Tüm bu konuşmaların geçtiği sırada, korkudan canının burnundan çıkacağını duyumsamakta olan arkadaşıyla buluşmaya gitmiş. Ve birlikte daha önce geçtikleri yollardan geçerek oraya girdikleri zamanki kadar mutlu, saraydan çıkmışlar.

Ertesi gün, sultan, apteshanede sandığı gözdesinin görünmeyişinden meraka düşerek onun kendisine anlatılan öyküdeki gibi bağlanarak duvara dayatılmış olduğunu görünce, şaşkınlığının sınırına ulaşmış. Ve hemen gözüpek hırsızın hilesinin kurbanının kendisi olduğunu kesinlikle anlamış. Ama, kendisine böyle bir oyun oynanmasından kızgınlık duyacak yerde, onu tanımak istemiş; ve bu maksatla, tellallar aracılığıyla, geceleyin sarayına giren kişiyi bağışlayacağını ve huzuruna gelirse büyük bir ödül vereceğini ilan etirmiş. Haram da, bu vaade güvenerek saraya gelmiş ve sultanın önünde saygı duruşunda bulunmuş; o da, kendisinin cesaretini övmüş ve bunca becerisini ödüllendirmek için onu hemen ülkenin güvenlik güçlerinin başına getirmiş. Ve kendi bakımından da, genç kadın, bütün bunları öğrenerek Haram'ı koca olarak seçmekten geri durmamış ve zevk ve neşe içinde bir yaşam sürmüşler. Ama Allah daha iyisini bilir!

*Şehrazad da, o gece, şahın bu öykünün etkisi altında kalmasını istemediğinden, hemen aşağıdaki şaşılası öyküyü anlatmaya başlamış. Demiş ki:*

# *Bahtın Anahtarları*

Ey bahtıgüzel şah, anlatırlar ki, Halife Muhammed bin Teylun, babası ne denli kıyıcı ve zorba ise, aynı kertede bilge ve iyi bir hükümdar imiş. Çünkü, aynı vergiyi üç hatta dört kez ödetmek ve tahsildarlardan korkarak sakladıkları birkaç dirhemi ortaya çıkarmaya zorlamak için halkı sopalatan babası gibi davranmaktansa, yeniden yurdunda huzur ve halkı arasında adalet sağlamış. Babasının şiddet yoluyla sağladığı hazineleri kullanarak şairleri ve bilginleri korumuş, yiğitleri ödüllendirmiş ve fakirlere bahtsızların yardımına koşmuş. Böylece Tanrı onun yönetimini kutsamış; Nil'in kabarması hiç onun zamanındaki denli düzenli ve verimli olmamış, ürünler asla o denli zengin ve bol üretmemiş, bakla ve yonca tarlaları o kadar yeşillenmemiş ve dükkânlara o kadar çok altının aktığı görülmemiş.

Günlerden bir gün, Sultan Muhammed, her birine, sırayla, görevleri, geçmiş hizmetleri ve hazineden aldıkları ücretler hakkında sorular sormak üzere sarayının ileri gelenlerini huzuruna çağırtmış. Çünkü, böylece, kendince onların durumlarını ve yaşam koşullarını öğrenmek istiyormuş; kendi kendine "Eğer ağır bir iş görmekte iken yeterli para almayanlar varsa, yükünü azaltır, ücretini yükseltirim; ama hatırı sayılır bir ücret aldığı halde kolay bir iş görmekte olanlar varsa, parasını keser, işini artırırım!" diyormuş.

Huzuruna ilk gelenler vezirleri olmuş; bunlar, hepsi de uzun beyaz sakallı, yüzlerinde bilgeliğin belirgin alametleri bulunan yaşlı, saygın kırk kişiymiş. Başlarında değerli taşlarla zenginleştirilmiş, sarık dolanmış kavutlar taşıyorlar, kudretlerinin nişanesi olarak amber başlıklı bastonlara yaslanıyorlarmış. Bunları eyalet

valileri, ordu erkânı ve uzaktan yakından adaleti sağlamakla ve düzeni sürdürmekle görevli bütün yetkililer izliyormuş. Ve bunlar, birbiri ardından, halifenin önünde diz çöküp toprağı öpmüşler; o da bunları uzun uzadıya sorguya çekmiş ve kendisinin değerlendirdiği meziyetlerine göre atıfetler dağıtmış ya da kusurlulara işten el çektirmiş.

En son huzuruna çıkan da, cezaları yerine getiren zenci cellat olmuş. Yapacak hiçbir şeyi olmayan bir kişi gibi yağ bağlamış bulunduğundan, bu celladın görünümü pek acıklıymış; ve omzunda palasıyla gururla yürüyecek yerde, başı önüne eğik, palasını da kılıfının içinde tutuyormuş. Ve Muhammed bin Teylun'un huzuruna çıkınca, yeri öpmüş ve "Ey efendimiz, başımızın tacı, işte sonunda hükümlerini yerine getiren kölen için adaletin ışıldayacağı gün geldi! Efendim, ey zamanın şahı, baban Tanrı'dan rahmet dilediğim Teylun öldüğünden beri, benim uğraşacağım işlerin gittikçe azaldığını ve bundan sağlayacağım yararların yok olduğunu görüyorum. Bir zamanlar mutlu olan yaşamım, sıkıntılı ve yararsız geçiyor. Mısır, böylece sükûnet ve bolluk içinde kaldıkça, Tanrı efendimizin yaşamını uzatsın ama ben, açlıktan ölmek gibi büyük bir tehlikeyle karşı karşıyayım ve bu gidişle içinde ölecek bir tabut bile satın alamayacağım!" demiş.

Sultan Muhammed bin Teylun, celladının bu sözlerini duyunca, bir süre düşünmüş ve sızlanmalarının yerinde olduğunu anlamış; çünkü, yükün ağırı onun üzerinde olduğu halde, kendisine karşılığında pek önemli olmayan bir meblağ ödeniyormuş; onun asıl geliri de, boynunu vurdurduklarından bağış ya da miras yoluyla çektiği paralarmış. Ve "Tanrı'dan geliyoruz ve yine Tanrı'ya döneceğiz! Öyleyse herkesin mutlu olduğunun hayal olduğu bir gerçekmiş ve birini mutlu kılan şey başkasının gözyaşlarına mal olurmuş! Ey cellat, ruhunu yatıştır ve gözlerini serinlet; çünkü bundan sonra, şimdi gördüğün görevin karşılığını almadığına göre, yaşamını sağlamak için, her yıl iki yüz dinar ücret alacaksın! Ve inşallah benim tüm saltanatım süresince, senin palan, şu anda olduğu gibi hep gereksiz olur ve işlemezliğin barışçı pasıyla paslanır!" diye haykırmış. Cellat da halifenin urbasının eteğini öpmüş ve sıradaki yerine çekilmiş.

Bütün bunlar Sultan Muhammed'in ne denli adil ve gönlü yüce bir hükümdar olduğunu kanıtlıyormuş.

Toplantı bitince, sultan ulu kişilerin sıralarının ardında, henüz sorgulamadığı, yüzü kırışıklıklarla dolu ve sırtı kamburlaşmış bir yaşlı kişinin farkına varmış. Ve ona, yaklaşmasını işaret edip, kendisine sarayda ne gibi bir görev olduğunu sormuş. Şeyh de "Ey zamanın şahı, benim görevim, sadece, baban rahmetli sultanın beni bakmakla görevlendirdiği bir kasayı gözetmektir. Bu görev için, bana hazineden, her ay on dinar ödenir!" diye yanıt vermiş. Sultan Muhammed, buna şaşırarak "Ey şeyh, bunca kolay bir iş için büyük bir ödeme bu! Peki, ne var bu kasanın içinde?" demiş. O da "Vallahi, efendimiz, ben bu kasayı gözeteli kırk yıl oldu, içinde ne olduğunu bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Git onu çabucak bana getir!" demiş. Şeyh de bu buyruğu hemen yerine getirmiş.

Şeyhin sultanın önüne getirdiği kasa, som altından mış ve üzeri zengin süslerle işlenmiş bulunuyormuş. Şeyh sultanın buyruğu üzerine, bu kasayı açmış. Kasanın içinde sadece erguvan renkli ceylan derisi üzerine parıldayan harflerle yazılmış bir elyazması varmış. Bir de ta dibinde birazcık kızıl toprak bulunuyormuş. Sultan ceylan derisi üzerine parlak harflerle kaleme alınmış elyazmasını eline alıp ne yazılı olduğunu okumak istemiş. Ama, yazı işlerinden ve bilimlerden yana çok bilgili olduğu halde, niteliği bilinmeyen harflerle yazılmış bulunan sözcüklerden birini bile sökememiş. Orada bulunan vezirler de, bilginler de daha fazla bir şey yapamamışlar. Sultan, birbiri ardından Mısır'da, Suriye'de, İran'da ve Hindistan'da ün salmış bütün bilginleri getirtmiş; ama bunlardan hiçbiri elyazmasının hangi dilde yazılmış olduğunu bile bilememişler. Çünkü bu bilginler, gülünç büyük sarıklara sahip zavallı cahillerden başka bir şey değillermiş. O zaman Sultan Muhammed, kendisine bu bilinmeyen harfleri çözecek kadar bilgili adamı gösterebilecek olanlara büyük ödüller ödeyeceğini tüm ülkesinde ilan etirmiş.

Bu bildirinin yayınlanmasından sonra pek fazla zaman geçmeden beyaz sarıklı bir yaşlı kişi sultanın huzuruna çıkmış, kendisine konuşma izni verilince "Allah sultanımız efendimizin ömrünü uzatsın! Huzurunda bulunan köle, rahmetli babanız

Teylun Sultan'ın eski bir hizmetkârıdır; ve mahkûm edildiği sürgünden tam da bugün geri dönmüştür! Tanrı beni bu sürgüne mahkûm eden rahmetliyi esirgesin! Ey hükümdarımız efendimiz! Ben, bu ceylan derisi üzerine yazılı elyazmasını okuyabilecek tek adamı size bildirmek üzere huzurunuzdayım! O da, rahmetli sultanın buyruğuyla kırk yıl önce zindana atılmış bulunan, yasal hocası El-Aşar oğlu Şeyh Hasan Abdullah'tır. Ve orada hâlâ inleyip durmakta mıdır, yoksa ölmüş müdür, Tanrı bilir!" demiş. Sultan "Acaba hangi nedenle Şeyh Hasan Abdullah zindana kapatıldı?" diye sormuş. O da "Çünkü rahmetli sultan elyazmasını onun elinden aldıktan sonra zorla okutmak istemişti!" diye yanıt vermiş.

Sultan Muhammed, bu sözleri duyunca, hemen muhafızların komutanlarını, Hasan Abdullah'ı hâlâ canlı olarak bulup dışarı çıkarmak ümidiyle bütün zindanları araştırmaya yollamış. Talih şeyhin hâlâ yaşamasını istiyormuş. Muhafızların komutanları, sultanın buyruğu üzerine, ona bir onur giysisi giydirerek efendilerinin huzuruna çıkarmışlar. Sultan Muhammed onun, yüzü acılarla yıpranmış, saygın görünüşlü biri olduğunu görmüş. Onuruna ayağa kalkarak babası Halife Teylun'un ona çektirmiş olduğu haksız işlemi bağışlamasını kendisinden rica etmiş. Sonra da onu yanı başına oturtmuş ve ceylan derisi üzerindeki elyazmasını ona vermiş ve ona "Ey saygın şeyh, dünyanın tüm hazinelerini sağlasa da, bana ait olmayan bu şeyi daha fazla saklamak istemiyorum!" demiş.

Sultanın bu sözlerini işitince Şeyh Hasan Abdullah, pek çok gözyaşı dökmüş ve ellerini gökyüzüne kaldırarak "Tanrım, sen tüm bilgeliğin kaynağısın! Aynı toprakta zehirli bitkiyi de, panzehir oluşturanı da bitiren sensin! İşte kırk yıllık yaşamımı zindanda geçirdikten sonra, bana zulmedenin oğlu şimdi güneş altında ölme olanağını sağlıyor! Hikmetine akıl sır ermeyen Tanrım, övgüler ve utkular sanadır!" diye haykırmış. Sonra, sultana doğru dönerek "Ey hükümdar efendimiz, şiddet karşısında reddettiğim şeyi, iyilik uğrunda sunuyorum! Elimde bulunduğundan ötürü birkaç kez yaşamımı tehlikeye sokan bu elyazması, yasal sahiplenmeyle bundan böyle senindir! Bu, tüm bilimlerin başlangıcı ve sonucudur ve benim Çok Sütunlu İrem

yöresindeki hiçbir insanoğlunun içine giremediği Şeddad bin Ad kentinden getirdiğim tek varlıktır!" demiş.

Halife, yaşlı şeyhi kucaklamış ve ona "Ey pederim, lütfen bana, çabucak ceylan derisi üzerindeki bu elyazması ve Çok Sütunlu İrem yöresindeki Şeddad bin Ad kenti hakkında bildiklerini söyle!" demiş. Şeyh Hasan bin Abdullah "Ey şah, bu elyazmasının öyküsü benim tüm yaşamımın öyküsüdür. Ve gözün iç köşesine iğneyle yazılsa, onu saygıyla okuyan için ders oluştururdu!" demiş ve sözünü şöyle sürdürmüş:

Bil ki, ey zamanın şahı, benim babam Kahire'nin en zengin ve en saygın tacirlerinden biriydi. Ve ben onun tek çocuğuydum. Babam benim eğitimim için hiçbir şey esirgemiyor ve bana Mısır'ın en iyi hocalarını tutuyordu. Böylece, yirmi yaşına geldiğimde, ulema arasında bilgim ve eski kitaplar hakkında edindiklerimle çoktan ün kazanmış bulunuyordum. Babam ve annem, evliliğimi görüp mutlanmak için beni gözleri ışık dolu, ince bükülgen endamlı ve zariflik ve yeğnilikten yana ceylan gibi genç bir bakireyle evlendirdiler. Şahane bir düğün yapıldı. Ve eşimle birlikte ferahlık dolu günler, mutlu geceler yaşadım. Böylece, ilk düğün günündeki mutlulukla on yıl geçirdim.

Ama, efendim, yarının bahtının kendisine ne sakladığını kim bilebilir? Ben de, sakin bir gecenin rüyası gibi geçen bu on yılın sonunda, bahtın kurbanı oldum ve tüm felaketler hep birden evimin mutluluğu üzerine çöktü. Böylece, birkaç gün içinde, veba babamın canını aldı, yangın evimi yakıp kül etti ve bana kazanç sağlamak için uzaklarda seyreden gemilerimi denizin suları yuttu. Fakir ve anasından yeni doğmuş bir çocuk kadar çıplak, tüm kaynak olarak, sadece Tanrı'nın merhameti ve İnanç sahiplerinin acımalarına muhtaç olarak kalakaldım. Ve Tanrı'nın dilencileriyle birlikte camileri dolaşmaya ve dilleri tatlı aziz kişilerin arkadaşlığında yaşamaya başladım. Çok kötü günlerde, sık sık bir ekmek parçası bile bulamadan barınağıma döndüğüm oluyordu; ve bütün gün aç kaldıktan sonra geceleyin yiyecek bir şeyim de olmuyordu. Kendimin ve annemin, eşimin ve çocuklarımın sefaletinden son kertede ıstırap çekiyordum.

Tanrı'nın bu dilencisine hiçbir sadaka yollamadığı bir gün, eşim sırtından sonuncu giysisini çıkardı ve ağlayarak bana verdi

ve "Götür bunu, çarşıda satmaya çalış, böylece çocuklarımıza bir parça ekmek alırsın!" dedi. Ben de karımın giysisini alıp çocuklarımın talihine güvenerek onu satmak üzere evden çıktım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

... Karımın giysisini aldım ve çocuklarımın talihine güvenerek onu satmak üzere evden çıktım. Ve çarşıya doğru ilerlerken, kızıl bir deveye binmiş bir Bedeviye rastladım. Bedevi beni görünce, birdenbire devesini durdurup diz çöktürdü ve bana "Selam üzerine olsun, kardeşim! Bana El-Aşar oğlu zengin tacir Hasan Abdullah'ın evini gösterebilir misin?" diye sordu. Ben de, efendim, zenginlik gibi fakirlik de Allah'tan gelse de, fakirliğimden utanç duyarak başımı eğip "Tanrı'nın selameti ve kutsaması senin üzerine olsun, ey Arapların babası! Ama bildiğime göre, Kahire'de adını andığın gibi birisi yoktur!" diye yanıt verdim. Ve yolumu sürdürmek istedim. Ama Bedevi, devesinin sırtından atladı ve ellerimi kendi ellerinin içine alarak sitemli bir sesle "Allah büyük bir kerimdir, kardeşim! Ama El–Aşar'ın oğlu Hasan Abdullah sen değil misin? Ve nasıl oluyor da, adını saklayarak Tanrı'nın konuğunu geri çeviriyorsun?" dedi. O zaman, şaşkınlığın sınırında, artık gözyaşlarımı tutamadım ve kendisinden özürler dileyerek öpmek için ellerine sarıldım; ama bunu yapmama izin vermek istemedi ve tıpkı bir kardeşin diğerine yaptığı gibi beni bağrına bastı. Ben de onu evime götürdüm.

Böylece yularını tutarak devesini güden Bedevi ile yürürken, yüreğim ve ruhum evde konuk ağırlamak için hiçbir şeyin bulunmadığı düşüncesiyle işkence içindeydi. Eve ulaşınca, amcamın kızına çabucak bu rastlantıdan söz ettim; bana "Yabancı Tanrı konuğudur, çocukların ekmeği bile ona aittir! Sana verdiğim giysiyi al da, çarşıya dön! Karşılığında alacağın parayla konuğumuzu ağırlayacak bir şeyler satın al! Geriye yenecek bir şeyler kalırsa, onunla geçinir, gideriz!" dedi. Dışarı çıkmak üzere Bedeviyi önünde bıraktığım kapıdan geçmek zorundaydım. Giysiyi sakladığımdan, bana "Kardeşim, urbanın içinde ne

var?" dedi. Ben de sıkılarak başımı eğdim ve "Bir şey yok!" diye yanıt verdim. Ama "Tanrı'nın gölgesi üzerine olsun, kardeşim, urbanın altında ne sakladığını bana söylemeni senden rica ediyorum!" diye tekrarladı. Ben de, iyice sıkılarak "Zanaatı urbaları onarmak olan komşumuza götürdüğüm amcamın kızının giysisi!" diye cevap verdim. Bedevi hâlâ ısrar ederek bana "Göster bana şu giysiyi, kardeşim!" dedi. Ben de kızararak ona giysiyi gösterdim; bunu görünce "Allah yücedir, kerimdir kardeşim! Görüyorum ki sen, çocuklarının anası olan karının giysisini mezada verip yabancı birine karşı konukseverlik görevini yerine getirmek istiyorsun!" diye haykırdı. Sonra da beni kucaklayıp "Ya Hasan Abdullah, bak, işte sana on altın dinar! Git bunu harca ve ihtiyacımız ne ise, eve ne lazımsa satın al!" dedi. Ben de konuğun sunusunu reddedemedim, altın paraları aldım; ve evim bolluk ve refaha yeniden kavuştu.

Böylece, konuğum Bedevi, aynı miktar parayı bana her gün verdi ve onun buyruklarına göre, bu parayı aynı tarzda harcadım. Bu böylece on beş gün sürdü. Ben de kerem sahibi Tanrı'ya, ettiği hayırlardan dolayı şükürler ettim.

On altıncı günün sabahında, Bedevi, selâmlaşmalardan sonra bana "Ya Hasan Abdullah, kendini bana satmak ister misin?" diye sordu. Ben de "Efendim, ben senin kölenim ve minnet duygularıyla sana bağlıyım!" diye yanıt verdim. Ama o bana "Hayır, Hasan Abdullah, bunu böylece duymak istemiyorum! Senden kendini bana satmanı istiyorsam, seni gerçekten satın almak istiyorum demektir. Senin üzerinde pazarlık yapmayı da düşünmüyorum, hangi fiyata satılmak istiyorsan, bunu saptamayı da sana bırakıyorum!" dedi. Ben, onun bunu şaka olsun diye söylediğinden bir an bile kuşku duymadım. Ve güler gibi bir tavır takınarak "Özgür bir insanın bedeli, efendim, eğer bir vuruşta öldürülecekse Kitap'ın kavlince bin altın dinardır; ama birkaç girişimde bulunduktan sonra bir ya da iki, üç veya dört yara açarak veya çeşitli yerleri kesilerek öldürülecekse bu miktar bin beş yüz dinara kadar çıkar!" diye cevap verdim. Bedevi de bana "Bunda hiçbir uyuşmazlık yok, Hasan Abdullah! Satılmaya razı olursan, sana, bu son önerin üzerinden bedel ödeyeceğim!" dedi. Ben de, o zaman konuğumun şaka etmediğini, aksine beni

satın almaya karar verdiğini anlayarak içimden "Senin çocuklarını açlıktan ve sefaletten kurtarmak için Tanrı bu Bedeviyi göndermiş olacak ya Şeyh Hasan! Bahtın parça parça edilerek kesilmekse, bundan kaçamazsın!" diye düşündüm. Ve "Ey Arap kardeş, satılmama rıza gösteriyorum! Ama bana bu konuda karıma danışmam için izin ver!" dedim. O da "Pekâlâ!" diye yanıtladı. Ve yanımdan ayrılıp kendi işleriyle uğraşmaya gitti.

Ben de, ey zamanın şahı, gidip anamı, karımı ve çocuklarımı buldum ve onlara "Tanrı sizi sefaletten kurtarıyor!" dedim. Ve onlara Bedevinin teklifini anlattım. Sözlerimi duyunca, anam ve karım "Başımıza gelen felakete bak! Bu Bedevi sana ne yapmak istiyor?" diye haykırarak yüzlerini, göğüslerini dövmeye başladılar. Çocuklar da bana doğru koşup giysilerimin eteklerine yapıştılar. Hepsi birden ağlamaya başladı. Karım, aklı başında ve bilge bir kadın olup yeniden söze girişerek "Eğer satışa karşı durursan, bu zencinin, bu alçak Bedevinin, burada yaptığı harcamaları senden istemeyeceğini kim bilebilir! Eli boş olmamak için, senin çabucak gidip bu değersiz evi satın almak isteyen birini bulman gerek; elinde kalan son şey olsa da, bunu sana getireceği parayla bu Bedeviye karşı borçlarından kurtulursun! Böylece ona hiçbir borcun kalmaz ve kişilik bakımından özgür kalırsın!" dedi. Ve çocuklarımızın yuvasız, sokaklarda kalacağını düşünerek hıçkırıklar kopardı. Ben de durum üzerinde yeniden düşünmeye koyularak şaşırmanın sınırına ulaştım. Ve durmaksızın "Ey Hasan Abdullah, Tanrı'nın sana sağladığı bu fırsatı küçümseme! Bedevinin satış bedeli olarak senin için ödeyeceği parayla evinin ekmeğini sağlarsın!" diye; sonra da "Kuşkusuz! Kuşkusuz! Ama seni neden satın almak istiyor? Senden ne yapmayı düşünüyor? Genç ve henüz sakalı çıkmamış biri olsaydın, anlardım! Ama senin sakalın Hacer'in eteği gibidir! Ve Yukarı Mısır'ın bir yerlisini bile baştan çıkaramazsın! İkinci koşul üzerinden sana ödeme yapacağına göre, seni birçok girişimden sonra öldürecek herhalde!" diye düşünüyordum.

Bununla birlikte, akşama doğru, Bedevi eve döndüğünde, bence mesele bitmiş ve kararımı almıştım. Onu güleç bir yüzle karşıladım; ve selamlaşmalardan sonra, ona "Sana aitim!" dedim. O zaman kemerini açtı, oradan bin beş yüz altın dinar çıkardı

ve "Ya Hasan Abdullah, Peygamber'e duada bulun!" diyerek onları elime saydı. Ben de "Dua, Barış ve Tanrı'nın kutsamaları onun üzerine olsun!" diye yanıt verdim. Bana "Pekâlâ, kardeşim, şimdi satılmış olduğuna göre, korkun kalmasın; çünkü yaşamın ve tüm özgürlüğün dokunulmaz kalacaktır. Seni satın almakla, ben, sadece, girişmek istediğim uzun yolculuklar için hoş ve sadık bir yoldaşa sahip olmak istedim. Çünkü bilirsin ki, Tanrı'nın lütfunu kendisinden esirgemeyesi Peygamber 'Bir arkadaş, yol için en iyi azıktır!' buyurmuştur" dedi.

O zaman, ben, iyice neşelenerek, anamın, eşimin bulunduğu odaya girdim; ve onların önüne, hasırın üzerine, satış bedelim olan bin beş yüz dinarı koydum. Onlar da, bunu görünce, benim açıklamalarımı dinlemek istemeksizin, saçlarını yolarak ve ölülerin tabutu başında yapıldığı gibi yanıp yakılarak büyük haykırışlar koparmaya başladılar. Ve de "Bu, kanın bedelidir! Ey bahtsız! Ey bahtsız ki, senin kanının bedeline biz asla dokunmayız! Çocuklarla birlikte ölürüz, daha iyi!" diye haykırdılar. Ben, onları yatıştırmak için harcayacağım çabaların boşuna olduğunu anlayarak acılarının yatışması için onları bir süre kendi hallerine bıraktım. Sonra onları, Bedevinin harika niyetleri olan çok iyi bir adam olduğuna yeminler ederek akla davet ettim; ve sonunda ağlayıp sızlamalarını biraz azalttım. Bu yatışmadan yararlanarak onları ve çocukları kucakladım ve hepsiyle vedalaştım. Yürekler burkulu, perişanlık içinde gözyaşları dökerlerken onlardan ayrıldım. Ve efendim Bedevinin eşliğinde evi terk ettim.

Hayvancılar pazarına ulaşır ulaşmaz, onun önerileri üzerine, hızlı yol almasıyla ünlü bir deve satın aldım. Ve efendimin buyruğu üzerine, uzun bir yolculuk için gerekli azıkla çuvalları doldurdum. Tüm hazırlıklarımız bitince, efendime devesine binmesi için yardım ettim, ben de kendi deveme bindim; ve Tanrı'nın adını anarak yola koyulduk.

Hiç durup dinlenmeden yol alarak, üzerinde Tanrı'dan başka varlığın bulunmadığı ve kıpırdayan kumda hiçbir yolcu izinin görülmediği çöle daldık. Efendim Bedevi, bu uçsuz bucaksız çölde, sadece kendisine ve bindiği deveye malum olan belirtilere göre yol alıyordu. Böylece, yakan bir güneş altında, her biri bana bir kâbus gecesinden uzun gelen on gün yol aldık.

Ve on birinci günün sabahına ulaştığımızda parlak toprağı gümüş pullarla oluşmuş gibi görünen sonsuz bir ovanın başlangıç yerine ulaştık....

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:*

Ve on birinci günün sabahına ulaştığımızda, parlak toprağı gümüş pullarla oluşmuş gibi görünen, sonsuz bir ovanın başlangıç yerine ulaştık. Bu ovanın ortasında büyük bir granit sütun yükseliyordu. Sütunun tepesinde de, kırmızı bakırdan dökümü yapılmış genç bir adam ayakta dikiliyor; sağ elinde açılmış uzanan parmaklarının her birinde birer anahtar bulunuyordu. İlk anahtar altından, ikincisi gümüşten, üçüncüsü Çin bakırından, dördüncüsü demirden ve beşincisi de kurşundandı bu anahtarların. Ve bunların her biri birer tılsımdı. Bu anahtarların birine sahip olabilecek kimse, ona bağlı olan bahta tabi olmak zorundaydı. Çünkü bunlar bahtın anahtarları idi: altın anahtar, sefaletin anahtarı idi, gümüş anahtar ıstırabın, Çin bakırı anahtar ölümün, demir anahtar zaferin ve kurşun anahtar bilgeliğin ve mutluluğun anahtarı idi.

Ama ben, efendim, o sırada, sadece efendimin bildiği bu şeylerin bilincinde değildim. Benim bu bilmezliğim tüm felaketlerimin nedeni oldu. Ama felaketler, mutluluklar gibi bize Yüce Tanrı'dan gelir. Ve kullar onları boyun eğerek kabullenirler.

Böylece, ey zamanın şahı, sütunun dibine geldiğimizde, efendim Bedevi, devesini çökertip yere indi. Ben de onun gibi yaptım. Orada efendim kılıfından garip şekilli bir yay çıkarıp buna bir ok yerleştirdi. Yayı gerdi ve oku kırmızı bakırdan yapılma genç adama fırlattı. Ama, ister gerçek bir beceriksizlikten, ister yapma bir beceriksizlikten olsun, ok, hedeflenen yüksekliğe erişmedi. O zaman Bedevi bana "Ya Abdullah, işte şimdi senin bana borucunu ödeyeceğin zaman geldi; ve eğer istersen özgürlüğünü geri alabilirsin. Biliyorum ki gerçekte sen güçlü ve beceriklisin, bu hedefe de ancak sen ulaşabilirsin. Şu yayı al, oradaki anahtarları vurarak düşür" dedi.

O zaman ben de, borcumu ödeyeceğimden ve bu bedel karşılığında özgürlüğümü geri alacağımdan mutlu, efendime itaat etmekten çekinmedim. Yayı elime alıp denedikten sonra, Hint yapımı olduğunu ve usta ellerden çıktığını anladım. Ve efendime bilgimi ve ustalığımı göstermek arzusuyla, yayı bütün gücümle gerdim ve sütundaki genç adamın elini hedefledim. Ve daha ilk attığım okla bir anahtarı düşürdüm; bu altın anahtardı. Oldukça mağrur ve neşeli onu yerden aldım ve efendime sundum. Ama kendisi bunu asla eline almak istemedi; bana "Sen onu kendine sakla, ey zavallı! Bu senin ustalığının bedelidir!" dedi. Ben de ona teşekkür ettim ve altın anahtarı kemerime soktum. Bunun sefalet anahtarı olduğunu bilmiyordum.

Bunu izleyerek, ikinci vuruşta bir anahtar daha düşürdüm; bu da gümüş anahtardı. Bedevi buna da dokunmak istemedi; onu da kemerime, ilkinin yanına koydum. Bunun da ıstırap anahtarı olduğunu bilmiyordum. Sonra da öteki iki okla iki anahtar daha düşürdüm: demir anahtar ile kurşun anahtarı. Bunlardan biri zaferin, öteki de bilgeliğin ve mutluluğun anahtarı idi. Ama ben bunları bilmiyordum. Efendim, bana, toplamak için zaman bırakmaksızın, sevinç çığlıkları atarak hemen onları eline aldı ve "Seni doğuran ana cennetlik olsun, Ey Hasan Abdullah! Koluna güç veren ve gözlerini keskin kılan Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırdı. Ve beni kollarında sıkarak "Bundan böyle asıl sen benim efendimsin!" dedi. Ben de onun elini öptüm, ona yeniden altın ve gümüş anahtarları vermek istedim. Ama o "onlar senindir!" diyerek almayı reddetti.

O zaman ben, sadağımdan beşinci bir ok çıkardım ve onun ölüm anahtarı olduğunu bilmeden, sonuncu anahtarı da düşürmeye hazırlandım. Ama o, benim tasarıma şiddetle karşı durarak "Sen ne yapıyorsun, bahtsız?" diye haykırdı. Onun gösterdiği hiddetten irkildim ve farkında olmadan oku yere düşürdüm. Ok, tam da benim sağ ayağıma düştü; ve ağrılı bir yara açarak ayağımı deldi. Ve bu, bir dizi felaketimin başlangıcı oldu!

Efendim uğradığım kazadan üzülürken, elinden geldiğince yaramı tımar etti ve deveye binmeme yardımcı oldu. Sonra yolumuzu sürdürdük. Böylece üç gün üç gece yaralı ayağım için çok ıstıraplı bir yolculuktan sonra, bir çayırlığa ulaştık; geceyi bura-

da geçirmeyi kararlaştırdık. Bu çayırlıkta benim ömrümde görmediğim türden ağaçlar vardı. Ve bu ağaçlar, taze ve çekici olan görünümleriyle insanda koparma isteği doğuran güzel ve olgun meyveler taşıyorlardı. Ben, sussuzluktan yanarak bu ağaçlardan birine doğru sürüklendim ve çabucak bu meyvelerden birini kopardım. Yaldızlı kızıl renkteydi bu meyve, kokusu da çok hoştu. Onu ağzıma götürdüm ve ısırdım. Ama o da ne! Dişlerim meyvenin etenine öylesine şiddetle girdi ki, çenelerim artık açılmaz oldu. Haykırmak istedin, ama ağzımdan ancak boğuk ve hırıltılı bir ses çıktı. Müthiş bir boğuntuya kapıldım. Topal bacağımla ve kapalı çenelerim arasındaki meyveyle oradan oraya koşup duruyor ve çılgınlar gibi işaretler yapıyordum. Sonra yere düşüp başım gözlerimden fırlamış, yuvarlanmaya başladım.

Efendim Bedevi, beni bu durumda görünce, ilkin büyük bir korkuya kapıldı. Bana azap veren şeyin ne olduğunu anlayınca, yanıma yaklaştı ve çenelerimi kurtarmaya çalıştı. Ama onun çabaları benim acılarımı arttırmaktan başka işe yaramadı. Bunu görünce, beni bırakıp giderek oraya düşmüş olan meyvelerin kimilerini toplamaya ağacın altına gitti. Onları dikkatle inceleyip sonunda birini seçti, öbürlerini attı. Bana doğru gelerek "Bak şu meyveye Hasan Abdullah! Onu kemiren ve tüketen böcekleri görüyor musun? Pekâlâ! İşte senin derdine bu böcekler çare bulacak. Ama sakin olman ve sabırla beklemen gerek!" dedi. Sonra da "Gerçekte, düşünüyorum ki, ağzını kapatan meyvelerin üstüne bu böceklerin birkaçını koysam, onu kemirmeye başlarlar ve en fazla iki ya da üç günde, kurtulursun!" diye ekledi. Ve tecrübeli bir kişi olduğumdan, bunu yapmasına razı oldum; ama bir yandan da, "Ya Allah! Üç gün, üç gece böylesi bir işkenceye katlanmak! Oh! Ölsem daha iyi olur!" diye düşünüyordum. Efendim de, gölgede, benim yanıma oturarak belalı meyvenin üzerine kurtarıcı böcekleri koyarak dediğini yaptı.

Ve kemirgen böcekler çalışmaya koyuldukları sırada, efendim torbasından hurma ve kuru ekmekten oluşan azığını çıkarıp yemeye koyuldu. Zaman zaman buna ara veriyor ve beni yüreklendirmek için "Görüyorsun ya Hasan Abdullah, senin oburluğun beni nasıl yoldan etti ve tasarılarımı yerine getirmekten alıkoydu! Ama ben aklı başında biriyim ve böylesine küçük bir

olaya pek kafamı takmam! Sen de benim gibi yap!" diyordu. Sonra uyumak için hazırlandı; bana da aynı şeyi yapmamı öğütledi.

Ama ben, ne yazık ki o geceyi de, onu izleyen gündüzü de işkence içinde geçirdim. Çenelerimdeki ve ağzımdaki acılardan başka susuzluk ve açlığın da acısını çekiyordum. Bedevi de, beni avutmak için; böceklerin çabalarının ilerlediğini söylüyordu. Böylece üçüncü güne kadar sabır göstermemi sağladı. Üçünü günün sabahı, sonunda çenelerimin açıldığını hissettim. Ve Tanrı'nın adını anarak ve kutsayarak, kurtarıcı böceklerle birlikte lanetli meyveyi ağzımdan çıkarıp atım.

Böylece dertten kurtulunca, ilk yaptığım iş, azık torbasını araştırmak ve içinde su bulunan tulumu yoklamak oldu. Ama, gördüm ki, efendim üç gün süren acılı günlerimde bunların içindekilerin tümünü tüketmiş. Çektiğim acılardan dolayı onu sorumlu tutarak ağlamaya başladım. Ama o, telaşa düşmeden, tatlı bir sesle bana "Haklı mısın acaba, Hasan Abdullah? Ben de senin gibi açlıktan ve sussuzluktan ölmeli miydim yani? Sen iyisi mi, Tanrı'ya ve Peygamberine güven ve ayağa kalkıp sussuzluğunu giderecek bir kaynak aramaya başla!" dedi.

Bunun üzerine ayağa kalktım ve su ya da bildiğim bazı meyveleri aramaya başladım. Ama, meyve olarak, etkilerini daha önce denemiş olduklarımdan başkası yoktu. Araştırmalarımın sonunda, bir kaya oyuğunda, saydam ve serin suyu, susuzluğu gidermeye çağıran küçük bir kaynak buldum. Diz üstü çökerek bundan içtim, içtim, içtim! Bir an durdum, sonra yeniden içtim.

Bunu izleyerek biraz yatışmış olarak, yola koyulmaya rıza gösterdim ve çoktan kızıl tüylü devesi üstünde yola koyulmuş olan efendimin peşine düştüm. Bineğim daha yüz adım atmış atmamıştı ki, içimde müthiş bir karın ağrısı duydum ve bağırsaklarımda cehennemin tüm ateşleri yanıyor sandım. Ve "Aman anacığım!" diye bağırmaya başladım. Ve bacaklarını alabildiğine açarak, hızla yol alan öteki devenin ardından alabildiğine çabuklukla koşan devemin gidişini, boşu boşuna ağırlaştırmaya çalıştım. Yaptığı sıçrayışlar ve yarattığı sarsıntıyla, acılarım o denli çoğaldı ki, korkunç uğultular koparıp deveme, kendime ve her şeye öylesine küfürler savurdum ki, sonunda Bedevi beni

işitti ve bana doğru geri dönerek devemi durdurmama ve yere inmeme yardım etti. Kumun üzerine çöktüm ve –ey zamanın şahı, kölenin kusuruna bakma!– içimde ne varsa alabildiğine boşalttım. Sanki tüm bağırsaklarım patlıyor sandım ve zavallı karnımda doğanın tüm gök gürlemeleriyle büyük bir fırtına koptu; o sırada Bedevi bana "Ya Hasan Abdullah, sabret!" diyordu. Sonunda, bütün bunların etkisiyle yere düşüp bayıldım.

Baygınlığımın ne kadar sürdüğünü bilmiyorum. Ama ayıldığımda, kendimi yeniden yoldaşını izleyen devemin sırtında buldum. Akşam olmuştu. Ve güneş eteğine ulaştığımız bir dağın tepesinde batıyordu. Dinlenmek üzere orada durduk. Efendim bana "Bugün aç kalmamıza izin vermeyen Tanrı'ya şükürler olsun! Sen kaygılanma, rahat ol! Çölde ve yolculuklarda edindiğim tecrübeyle, senin zehirden başka bir şey sağlayamadığın yerde, ben sağlıklı ve dirlik sağlayıcı besinler bulacağım!" dedi. Böyle konuşarak, sık yapraklı, etli ve dikenle kaplı bitkilerden oluşmuş bir çalılığa doğru gitti ve kılıcıyla bunlardan bir miktarını kesmeye koyuldu. Ve bunların kabuklarını soydu; içinden tadı bakımından incire benzer sarı bir eten çıkardı. Bunlardan bana istediğim kadar verdi; ben de doyuncaya ve içime sininceye kadar yedim.

O zaman çektiklerimi biraz unutmaya başladım; ve geceyi, çoktandır tadını unuttuğum bir uyku içinde sükûnetle geçirmeyi umdum. Ay yükseldiği zaman, deve tüyünden latamı yere serdim; tam uyumaya hazırlanıyordum ki, efendim Bedevi bana "Ya Hasan Abdullah, bana karşı gerçekten bir minnettarlık duyuyorsan, bunu kanıtlamanın zamanı geldi...

*Anatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:*

"... Hasan Abdullah, bana karşı gerçekten bir minnettarlık duyuyorsan, bunu kanıtlamanın zamanı geldi! Senden, bu gece bu dağa çıkmanı ve doğruğuna ulaşınca orada güneşin doğmasını beklemeni istiyorum. O zaman, doğuya doğru ayağa kalkarak sabah namazını kılacaksın; sonra aşağı ineceksin. Senden istediğim hizmet işte budur! Ama, ey El-Aşar'ın oğlu, kendini

uykuya kaptırmaktan sakın! Çünkü bu toprağın saçtığı koku, son kertede kötü etkilidir. Sağlığın çaresi bulunmayacak şekilde bozulur!" dedi.

O zaman ben, efendim, aşırı yorgun halime ve her türlü acılarıma karşın, işitip itaat ettiğim yanıtını verdim; çünkü Bedevinin çocuklarıma, karıma ve anama ekmek sağladığını unutmamıştım. Ve belki de, bu garip hizmeti yerine getirmeyi reddedersem, bu vahşi yerlerde beni yalnız bırakacağını düşünmüştüm.

Artık Tanrı'ya güvenerek dağa tırmandım ve ayağımın ve karnımın durumuna karşın, gece yarısına doğru doruğa ulaştım. Orada toprak, herhangi bir çalılık, bir tutam ot bile bitmeksizin, beyaz ve çıplaktı. Ve bu tepenin üzerinde şiddetle esen buz gibi rüzgâr ve tüm felaketli günlerin yorgunluğu beni öylesine bir gevşekliğe atmıştı ki, yere düşmekten ve tüm gücümle uğraştığım halde, sabaha kadar uyumaktan kendimi alıkoyamadım. Uyandığımda, güneş ufukta belirmekteydi. Hemen Bedevinin söylediklerini yerine getirmek istedim. Ve iki ayağım üzerine sıçramak için gayret sarfettim; ama, yeniden, toprağa düştüm; çünkü fil bacakları gibi şişmiş olan bacaklarım güçsüz ve ağrılı idi ve bedenimi ve bir tulum gibi şişmiş olan karnımı kaldırmayı reddediyordum. Başım da, sanki tüm olarak kurşuna dönüşmüş gibi omuzlarımdan sarkıyordu; ve de kollarım tutulmuştu. O zaman, Bedevinin canını sıkmak korkusuyla bedenimi irademin çabalarına uymaya zorladım ve duymakta olduğum müthiş acılara karşın, ayağa kalkmakta başarı sağladım. Ve doğuya dönerek sabah namazını kıldım. Yükselen güneş zavallı bedenimi aydınlatıyor ve ölçüsüz boyutlara ulaşan gölgemi batıya doğru yayıyordu.

Görevimi yapınca, dağdan aşağı inmeyi düşündüm. Ama amaç öylesine sarp ve ben de öylesine güçsüzdüm ki, daha attığım ilk adımda bacaklarım ağırlığım altında büküldü ve bir top gibi düşüp korkunç bir ivmeyle yuvarlandım. Umutsuzca takılmaya çalıştığım taşlar ve dikenler de, düşüşümü durduracak yerde, etimden ve giysilerimden parçalar koparıyordu. Böylece, toprağı kanımla sulayarak efendim Bedevinin bulunduğu dağın ta dibine kadar inişim kesilmedi.

O da orada, toprağa doğru eğilmiş, öylesine büyük bir istekle kumun üzerine çizgiler çizmekteydi ki, benim varlığımın ve

oraya nasıl ulaştığımın farkına varmadı. Birbirini izleyen iniltilerim onu daldığı işten ayırdığı zaman, benden yana dönmeyerek ve bana bakmaksızın "Elhamdülillah! Mutlu bir yıldız altında doğduğumuzdan dolayı tümüyle başarı sağladık! İşte, ya Hasan Abdullah, senin dağın yücesinden yansıyan başının gölgesini ölçerek, sayende, uzun yıllardan beri aradığım şeyi sonunda buldum!" diye haykırdı.

Sonra başını hiç çevirmeden "Çabuk gel de, şurada, mızrağımı sapladığım yerde toprağı kazmam için bana yardım et!" diye ekledi. Ama ben, ancak hazin iniltilerle yer yer kesilen bir susmayla yanıt verdiğimden, sonunda başını kaldırdı ve benden yana döndü. Ve yerde hareketsiz ve bir top gibi kendi üzerime toparlanmış durumda olduğumu gördü. Bana doğru ilerleyerek "Tedbirsiz Hasan Abdullah, sözümü dinlemediğin anlaşılıyor, dağda uyumuş olduğun besbelli! Kötü etkili buharlar kanına geçmiş ve seni zehirlemiş!" diye haykırdı. Ve benim, dişlerim birbirine vurarak, acınası bir durumda olduğumu görünce yatıştı ve bana "Evet! Ama buna bir çare bulacağımdan umudunu kesme! Seni iyileştireceğim!" dedi. Bu tarzda konuşarak kemerinden ağzı ince ve keskin bir bıçak çıkardı ve daha onun düşündüklerine karşı koymaya kalkışamadan, bedenimin birçok yerini, karnımı, kollarımı, kalçalarımı ve bacaklarımı yardı. Ve hemen her yanımdan bol bol su akmaya başladı; boşaltılmış bir tulum gibi şişim indi. Derim, kemiklerim üzerinde, açık arttırmadan satın alınmış çok bol bir giysi gibi sallandı. Acılarımın yatışması da çok zaman almadı; o zaman, tüm güçsüzlüğüme karşın, ayağa kalkıp efendime benden istediği çalışmayı yapabildim.

Tam da Bedevinin mızrağının saplanmış bulunduğu yerde toprağı kazmaya koyulduk. Ve beyaz mermerden bir tabut bulmakta gecikmedik. Bedevi tabutun kapağını kaldırdı ve orada insan kemikleri ve ey zamanın şahı, şimdi elinde tutmakta olduğun, üzeri parıldayan altın harflerle yazılı eflatuna boyanmış ceylan derisi bir elyazması buldu. Efendim, titreyerek elyazmasını aldı ve dikkatle okumaya koyuldu. Ve okumasını sürdürdükçe, solgun alnı zevkten renklendi ve gözleri sevinçten kıvılcım saçtı. Sonunda "Şimdi gizemli kentin yolunu biliyorum, ey Hasan Abdullah! Sen de neşelen! Biraz sonra hiçbir âdemoğ-

lunun asla girmemiş olduğu Çok Sütunlu İrem'e gireceğiz. Ve orada, tüm değerli madenlerin özü ve yeryüzü zenginliklerinin ana öğesi olan Kızıl Kükürt'ü bulacağız! diye haykırdı.

Oysa, ben bu sözleri duyunca, yolculuğun daha da süreceği fikriyle endişenin sınırında endişe duyarak "Ah! Efendim, köleni bağışla! Çünkü, senin sevincini paylaşsa da, hazineleri kendisi için pek yararlı bulmamakta ve sağlık içinde Kahire'de yaşamayı, Çok Sütunlu İrem'de tüm mutsuzlukları tadarak yaşamaya yeğ tutmaktadır!" diye haykırdım. Efendim, bu sözleri duyunca, acıyarak bana bakıp "Hey zavallı! Ben kendimin olduğu kadar senin mutluluğun içinde çabalıyorum! Şimdiye kadar da hep böyle yaptım!" dedi. Ben de " Allah için doğru söylüyorsun! Ama ne yazık ki, kötülüğe uğrayan hep ben oluyorum! Ve talih sanki bana zincirden boşanmış gibi davranıyor!" diye haykırdım.

Efendim, artık sızlanmalarıma ve suçlamalarıma aldırmayarak, tat bakımından eteni incir etenine benzer bitkilerden epeyce topladı. Sonra devesine bindi. Ben de onun gibi yapmak zorunda kaldım. Dağın eteklerinden dolanarak doğuya doğru yolculuğumuzu sürdürdük.

Ve üç gün üç gece daha yolculuk ettik. Dördüncü gün, sabahleyin, karşımızda, ufukta güneşi yansıtan geniş bir aynaya benzer bir şey seçtik. Yaklaşarak, bunun yolumuzu kapatan bir cıva ırmağı olduğunu gördük. Üzerinden, korkuluksuz billur bir köprü aşılarak geçiliyordu. Ama bu köprü, öylesine dar, öylesine dik ve kaygandı ki, aklı başında bir insan buradan geçmeyi denemezdi.

Ama efendim Bedevi, hiç tereddüt etmeden, yere indi ve bana da aynı şeyi yapmamı ve özgürce otlasınlar diye develerin hamutunu çözmemi istedi. Sonra, heybesinden yün pabuçlarını çıkardı ve giyindi; bana da bir çift pabuç vererek giymemi istedi; ve sağa sola bakınmadan kendisini izlememi söyledi. Ve sağlam adımlar atarak billur köprüyü geçti. Ben de tüm titreyişler içinde, onu izlemek zorunda kaldım. Ve Tanrı, bu kez, beni cıvada boğulup ölmekten esirgedi. Ve bir tarafıma bir şey olmaksızın karşı yakaya geçtim.

Orada, sessizce birkaç saat yürüdükten sonra, her yanından kara kayalarla çevrili ve üzerinde sadece kara ağaçların bittiği kara

bir vadinin ağzına ulaştık. Ve kara yaprakların arasından, kara pullarla örtülü korkunç kara yılanların kaydığını gördüm. Korkuya kapılarak bu korkunç yerden kaçmak için sırtımı çevirdim. Ama buraya hangi yandan girdiğimizi bulamadım, çünkü yöremde her yerde bir kuyunun duvarları gibi kara kayalar yükseliyordu.

Bunu görünce, kendimi ağlayarak yere attım ve efendime "Ey iyilik ecinnilerinin oğlu! Beni neden ıstırap ve sefalet yollarına düşürerek ölüme sürükledin? Yazıklar olsun bana! Artık çocuklarımı, karımı ve anamı göremeyeceğim! Ah! Neden beni fakir ama çok sakin olan yaşamımdan ayırdın? Tanrı 'nın yollarında bir dilenciden başka bir şey olmadığım doğrudur; ama camileri ziyaret ediyor ve dervişlerin güzel sözlerini dinliyordum!

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:*

"... Ve dervişlerin güzel sözlerini dinliyordum!" diye haykırdım. Efendim, kızmaksızın, bana "Bir erkek gibi davran ve cesaretini topla, Hasan Abdullah! Çünkü sen burada ölmeyecek ve Kahire'ye, fakirler içinden bir fakir gibi değil, şahlardan daha zengin bir zengin olarak döneceksin!" dedi.

Ve bu tarzda konuşarak, ceylan derisine yazılmış elyazmasını açtı ve başparmağını tükürükleyerek yapraklarını çevirmeye ve sanki kendi hareminde bulunuyormuşçasına sükûnetle okumaya başladı. Bir saatlik bir süre geçtikten sonra yanına çağırarak bana "Ya Hasan Abdullah, sen buradan mümkün olduğu kadar çabuk çıkıp yolculuğu bitirmemizi ister misin?" diye sordu. Ben de "Ya Allah! İster miymişim? Kuşkusuz bütün varlığımla!" diye haykırdım; ve "Bana sadece lütfen, bunun için ne yapmam gerektiğini söyle! Kur'an'ın tüm surelerini okumamı mı? Yoksa Tanrı'nın tüm adlarını ve kutsal sıfatlarını tekrarlamamı mı? Yoksa Mekke ve Medine'ye gidip Hac farizesini on yıl içinde yerine getireceğime dair yemin etmem mi gerek? Söyle, efendim, hepsini ve daha da fazlasını yapmaya hazırım!" diye haykırdım.

O zaman efendim bana iyilikle bakarak "Hayır, Hasan Abdullah, hayır! Benim senden istediğim, bütün bunlardan çok kolay

bir şey! Sadece şu yayı ve okları eline alacak ve siyah boynuzlu bir yılan görünceye kadar bu vadiyi baştan başa dolaşacaksın! Ve becerikli birisi olduğun için onu bir vuruşta öldürüp bana başıyla yüreğini getireceksin! Eğer bu vahşi yerden kurtulmak istiyorsan, yapman gerekenin hepsi bu kadar!" dedi. Ben de, bu sözleri duyunca "Vay vay! Bu söylediğini yapmak o kadar kolay mı? Öyleyse, efendim, bunu sen kendin neden yapmıyorsun? Bana sorarsan, ben, bu sefil yaşamımı sürdürmektense, şuracıkta ölmek isterim!" diye haykırdım. Ama Bedevi beni omzumdan tuttu ve bana "Ey Hasan Abdullah, karının giysisini ve evinin nafakasını hatırlasana!" dedi. Ben de, bunu hatırlayarak gözyaşlarına boğuldum ve evimi ve evimde yaşayanları kurtaran bu adamdan hiçbir şey esirgeyemeyeceğimi anladım. Titreyerek yayı ve okları elime aldım ve korkunç sürüngenlerin yuvarlandıklarını gördüğüm kara kayalara doğru yol aldım. Aradığım yaratığı çok geçmeden buldum ve kara ve iğrenç başının üzerindeki boynuzların farkına vardım. Ve Tanrı'nın adını anarak oku ona doğru gerip fırlattım. Yaralanan hayvan sıçradı ve korkunç bir şekilde kıvranarak dolandı; ve sonra cansız, toprağa düşmek üzere gevşedi. Onun öldüğünü kesinlikle anlayınca, bıçağımla başını kestim ve karnını yararak yüreğini çıkardım. Ve bu iki parçayı efendim Bedeviye getirdim.

Efendim de beni gönül okşayan bir tavırla karşıladı, yılanın iki parçasını aldı ve bana "Şimdi ateş yakmama yardım et!" dedi. Ben de, kuru otlar ve ufak tefek dallar topladım ve bunları ona götürdüm. Bunlardan büyük bir yığın yaptı. Sonra göğsünden bir elmas çıkardı ve bunu göğün en yüce noktasında bulunan güneşe tuttu; ve bundan, hemen, kuru odun yığınını ateşe veren bir ışık demeti fışkırdı.

Böylece, ateş yanınca, Bedevi, urbasının içinden küçük bir demir kap ve tek bir yakut taştan yontulmuş olup içinde kızıl bir sıvı bulunan küçük bir şişe çıkardı. Bana da "Bu yakut şişeyi görüyorsun, değil mi, Hasan Abdullah? Ama içinde ne olduğunu bilmiyorsun!" dedi; sonra da bir an durarak "Bu, Anka Kuşu'nun kanıdır!" diye ekledi. Ve böylece konuşarak şişenin tıpasını çıkardı ve içindekini demir kabın içine boşalttı. Bunu üzerine de boynuzlu yılanın yüreğinin ve beynini ekledi. Kabı da ateşin

üzerine koydu ve ceylan derisi elyazmasını açarak benim anlayışımla kavranması imkânsız sözcükler okudu.

Ve birdenbire iki ayağı üzerinde dinelerek, Mekke'den ayrılan hacıların yaptığı gibi sırtından giysisini çıkardı ve kuşağının bir ucunu yılanın beyni ve yüreğiyle karıştırılmış Anka kanında ıslatarak bununla, sırtını ve omuzlarını ovuşturmamı istedi. Ben de buyruğunu yerine getirmeye koyuldum. Ben bu karışımla bedenini ovdukça, sırtının ve omuzlarının derisinin şişip kabardığını ve omuzlarından gözümün önünde ağır ağır belirerek hemen yere kadar uzanan kanatların çıktığını gördüm. Bedevi bunları kuvvetle kıpırdattı ve tabanları üzerinde yaylanarak birdenbire hızını alıp göklere doğru yükseldi. Ben de bu uğursuz yerde kalmaktansa, bin kez ölmeyi yeğleyerek kendimde güç ve yüreklilik adına ne kalmışsa toparladım ve ucu mutlu bir rastlantıyla sallanmakta olan efendimin kuşağına iyice tutundum. Ve onunla birlikte, içinden çıkmaktan başka bir şey düşünmediğim bu kara vadiden ayrıldım. Böylece bulutlar bölgesine ulaştık.

Bu hava yolculuğu, ey efendim, ne kadar zaman sürdü, sana pek söyleyemeyeceğim. Ama, kısa sürede, kendimizi ufku mavi billurdan bir surla çevrili geniş bir ovanın üstünde bulduğumuzu biliyorum. Bu ovanın toprağı altın tozundan, taşları da değerli taşlardan oluşmuşa benziyorudu. Ve bu ovanın ortasında saray ve bahçelerle dolu bir kent yükseliyordu.

Efendim "İşte Çok Sütunlu İrem!" diye haykırdı. Ve kanatlarını oynatmayı terk ederek ve onları genişlemesine hareketsiz yayarak kendini ve kendisiyle birlikte beni inişe geçirdi. Ve Ad'ın oğlu Şeddat'ın kentinin duvarları önünde ayaklarımız yere dokundu. Ve efendimin kanatları, yavaş yavaş kısaldı, sonra da gözden kayboldu.

Bu duvarlar, almaşık olarak altın ve gümüş tuğlalardan yapılmıştı ve içlerinden Cennet kapılarına benzer yedi kapı açılmıştı. Birinci kapı yakuttandı, ikincisi zümrütten, üçüncüsü akikten, dördüncüsü mercandan, beşincisi alacalı akikten, altıncısı gümüşten, yedincisi de altından. Biz kente altın kapıdan girdik. Ve Tanrı'nın adını anarak ilerledik. Ve sütunları kaymak taşından sarayların sıralandığı sokaklardan ve havası süt kokan, içinde hoş kokulu ırmakların aktığı bahçelerden geçtik. Kente

egemen olan ve düşlenemez bir üstünlükte ve sanatla inşa edilmiş ev taraçaları bin altın sütuna dayanan, tırabzanları renkli billurlardan oluşmuş ve duvarlarına zümrüt ve yakut kakılmış bir saraya ulaştık. Sarayın ortalık yerinde toprağı misk gibi koku saçan, sırf şarap, gülsuyu ve bal akıtan üç ırmakla sulanan büyülü bir bahçe bulunuyordu. Bahçenin ortasında da, tek bir zümrütten oluşmuş, tavanı altında yakut ve inciler kakılmış kızıl altından bir taht barındıran bir yapı vardı. Tahtın üzerinde de, üstüne yakut ve inciler kakılmış küçük bir çekmece vardı. İşte bu çekmece, ey zamanı şahı, şimdi senin ellerinin arasındadır.

Efendim Bedevi çekmeceyi alıp açtı. İçinde kırmızı bir toz buldu ve "işte Kızıl Kükürt, ya Hasan Abdullah! İşte, onu bulmaksızın ölmüş bulunan bilgin ve feylesofların Kimya'sı budur!" diye haykırdı. Ben de "Bu pis tozu at, efendimiz; biz bu çekmeceyi daha çok sarayda dolup taşan değerli taşlarla dolduralım!" dedim. Efendim bana acıyarak baktı ve "Ey zavallı! Şurada gördüğün toz, yeryüzünün tüm zenginliklerinin kaynağının ta kendisidir! Bu tozun bir tutamı bile, en kötü madenleri altına dönüştürmeye yeter. Kimya'dır bu! Kızıl Kükürt'tür, ey zavallı cahil! Bu tozla, eğer istersem, bu saraydan da güzel saraylar inşa ederim, bu kentten daha şahane kentler kurarım, insanların yaşamını ve saf kişilerin vicdanlarını satın alırım, hatta erdemin kendisini bile baştan çıkarırım ve kendimi şahların şahı yaparım!" dedi. Ben de ona "Bu tozla, efendim, yaşamını bir gün daha uzatabilir ya da geçmişteki varlığının bir saatini silebilir misin?" dedim. O da bana "Tek yüce varlık Tanrı'dır" diye yanıt verdi.

Ben de, doğrusu, Kızıl Kükürt'ün erdemlerinin etkinliğine pek inanmadığımdan, değerli taşları ve incileri toplamayı yeğledim. Kuşağımın arasını, ceplerimi ve sarığımı bunlarla henüz doldurmuştum ki, efendim bana "Kaba ruhlu adam Allah seni kahretsin! Ne yapıyorsun orada? Bilmiyor musun ki, bu sarayın tek bir taşını çalarsak, o anda ölümle cezalandırılırız!" diye haykırdı. Ve çekmece elinde, büyük adımlarla saraydan çıktı. Ben de, istemeyerek de olsa, ceplerimi, kuşağımı ve sarığımı boşaltım ve elimde olmadan bu hesaba gelmez zenginliklere dönüp dönüp birçok kez bakarak efendimi izledim. Ve bahçede yanına gelince, efendim kentin içinden geçmek üzere, gözüme çarpan

ve parmaklarımın değdiği şeylerin ayartısına kapılmamdan korkarak, beni elimden tutarak sürükledi. Böylece yakut kapıdan geçerek kentten çıktık.

Ve önüne yaklaşınca, mavi billurdan ufuk, geçmek üzere bize yol verdi. Onu geçince, mucize dolu ovaya ve İrem Kenti'ne dönüp bir kez daha baktık; ama ova ve kent yok olmuştu. Kendimizi cıva ırmağının yanında bulduk ve ilk kez olduğu gibi billur köprüden geçtik. Öte yakada otlayan develerimize kavuştuk. Ben kendiminkine eski bir dosta yaklaşırcasına yaklaştım. Ve kolanları sıkıştırdıktan sonra, hayvanlarımıza bindik; efendim bana "Mısır'a dönüyoruz!" dedi. Ellerimi kaldırıp bu iyi haberden dolayı Tanrı'ya şükürler ettim.

Ama, efendim, altın anahtar ile gümüş anahtar hep kuşağımın arasında kalmıştı; ve ben onların sefaletin ve ıstırabın anahtarları olduğunu bilmiyordum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Ve ben, bunların sefaletin ve ıstırabın anahtarları olduğunu bilmiyordum.

Böylece tüm yolculuk boyunca, Kahire'ye ulaşıncaya kadar, bir çok sefalete ve yoksulluğa katlandım ve sağlığımı yitirmeme neden olan tüm kötülüklerden acı duydum. Ama hiçbir zaman nedenini bilemediğim bir alınyazısıyla, efendim sakin, ferahlık içinde ve keyifle, beni sarsan tüm felaketlerden yararlanır görünürken, sadece ben, yol boyunca kazalara uğradım. O ise, tehlike ve felaketlere gülüyor; yaşamını ipek bir halı üzerinde yürür gibi geçiriyordu.

Böylece Kahire kentine ulaştık ve benim ilk yaptığım iş evime koşmak oldu. Kapıyı kırılmış ve açık buldum; evimi serseri köpekler barınak yapmışlardı. Orada beni karşılayan hiç kimse yoktu. Ne anamdan, ne karımdan ne de çocuklarımdan bir iz görülüyordu. İçeri girdiğimi gören ve umutsuzluk feryatları kopardığımı duyan bir komşum kapısını açtı ve bana "Ya Hasan Abdullah, senin ömrün onların kaybettikleri ömür kadar uza-

sın! Evindeki herkes öldü!" dedi. Ben de bunu duyunca, bayılıp yere düştüm.

Baygınlıktan kurtulunca, yanıbaşımda, bana özenle bakan ve yüzüme gülsuyu serpen efendim Bedeviyi gördüm. Ve gözyaşlarım ve hıçkırıklarımla boğularak, bu kez, ona karşı ilenmelerde bulunmaktan ve onu tüm felaketlerimin nedeni olarak suçlamaktan kendimi alamadım. Ağırlığını duyduğum beni kahreden kederlerden kendisini sorumlu tutarak ona uzun uzadıya küfürler yağdırdım. Ama, o hiç istifini bozmadan ve sakin halini sürdürerek beni omzumdan tuttu ve bana "Bize her şey Allah'tan gelir ve Allah'a gider!" dedi; ve beni elimden tutarak evden dışarı sürükledi.

Ve beni Nil nehri kıyısındaki şahane bir saraya götürdü ve orada birlikte oturmaya zorladı. Ve ruhumun kederlenmesinden ve acı çekmekten beni hiçbir şeyin alıkoyamayacağını anlayarak teselli olsun diye, malik olduğu her şeyi benimle paylaşmak istedi. Ve cömertliği son sınırına kadar zorlayarak bana gizli bilimleri öğretmeye, kimya kitaplarını okuyarak belletmeye ve gizemli elyazmalarını çözmenin yollarını göstermeye koyuldu. Çoğu zaman önüme eriterek kitle haline soktuğu kentallerce kurşun getirtir ve bunun üzerine çekmeceden br tutam Kızıl Kükürt atarak kötü madeni en katıksız altına dönüştürürdü.

Ama ben, hazineler ortasında, efendimin her gün verdiği şenlik ve şölenlerle çevrili olduğum halde, bedenim kederle ve ruhum felaketle yaralı, öylece otururdum. Beni giymeye zorladığı zengin giysilerin değerli kumaşlarının ağırlığına ve dokunuşuna da artık katlanamaz olmuştum. En lezzetli yemekler ve en nefis içkiler önüme getirildiği halde, bütün bunları boş buluyordum; çünkü her şeye karşı bir tat noksanlığı ve nefret duyuyordum. Nice zengin donanımlı dairelerim, kokulu ağaçtan yataklarım, eflatun ipekten divanlarım vardı; ama uyku bir türlü gözlerime girmiyordu. Sarayımızın Nil'den esen rüzgârla serin bahçelerine, büyük masraflarla Hindistan'dan, İran'dan, Çin'den ve Adalar'dan getirilmiş ender ağaçlar dikiliydi; ve büyük bir marifetle kurulmuş dolaplar Nil'in suyunu bahçemize çıkarıyor ve onu serinlik veren huzmeler halinde mermerden ve kızıl somakiden havuzlara serpiyordu; ama ben bütün bu şeyle-

rin güzelliklerinden hiçbir zevk almıyordum; çünkü, panzehiri olmayan bir zehir etimi ve ruhumu kaplamıştı.

Efendim Bedeviye gelince, günleri zevk ve şehvet içinde geçiyor; geceleri Cennet zevklerinin muştusunu veriyordu. Kendisi, benimkinden uzak olmayan, altın işlemeli ipek kumaşlar asılı, şavkıyan ışıkların ayışığı kadar tatlı olduğu bir köşkte yaşıyordu. Bu köşk, portakal ve limon korularının arasında; bunların saçtığı kokulara yasemin ve güllerin kokularının karıştığı bir yerde bulunuyordu. İşte burada, her akşam çağırdığı yeni davetlilere şahane ziyafetler veriyordu. Bunların yürekleri ve duyguları, nefis şaraplar, musiki ve şarkılarla şehvete hazır hale gelince, gözlerinin önünden, Mısır, İran ve Suriye pazarlarından ağırlıklarınca altın ödenerek satın alınmış huri gibi güzel kızları geçiriyordu. Konuklardan biri, bunlardan birine arzulu bir bakış fırlatınca, efendim kızı elinden tutuyor ve "Efendim, bu esireyi evine götürerek beni minnettar kıl!" diyerek onu arzulayana sunuyordu. Böylece, onun yanına yaklaşanlar dostu oluyorlardı. Ve artık onu sadece Şahane Emir olarak çağırıyorlardı.

Günün birinde, dertlerimin beni yalnız yaşamaya zorladığı köşkte, beni sık sık ziyaret eden efendim, yanında yeni genç bir kız olduğu halde ansızın çıkageldi. Yüzü, sarhoşluk ve zevkle aydınlanmıştı ve baygın gözleri de olağandışı bir ateşle parıldıyordu. İyice yakınıma gelerek oturdu ve genç kızı dizlerine alarak bana "Ya Hasan Abdullah, sana şarkı söyleyeceğim! Sen henüz benim sesimi duymadın. Dinle!" dedi. Ve elimi tutarak esrik bir sesle, başını sallayarak şu dizeleri okudu:

> Gel, genç kız! Bilge o kişidir ki, sadece neşenin yaşamını kaplamasına izin verir.
> Genç dindar, suyu, ibadet etmek için saklasın!
> Sen, bardağıma yanaklarının kızıllığını daha hoş kılan o şaraptan dök!
> Ama ilkin sen iç, korkusuzca; ve dudaklarının kokulandırdığı bardağı bana ver.
> Tanık olarak kokularını rüzgâra salan portakal ağaçlarından, kaçıp giderken gülen ırmaklardan başkası yok.

Sesin tutkulu şeylerden söz etsin bana, kıskanç bülbüller dilsiz kalsın!
Ama ilkin iç, korkusuzca; ve dudaklarının kokulandırdığı bardağı bana ver.
Açan güllerin ve de kalbimin sesinden başka gürültü işitmeyeceksin.
Seni tek başıma dinleyeceğim, tek başıma göreceğim, oh! Bırak peçen düşsün.
Zevklerimizin tanığı olarak aydan ve yöresindeki yıldızlardan başkası olmayacak.
Ve eğil biraz, bırak alnını öpeyim! Bırak ağzını öpeyim ve gözlerini ve kar gibi beyaz göğsünü.
Ah! Eğil biraz korkusuzca, tanık olarak yaseminlerden, güllerden başkası yok.
Kollarıma gel, aşk kor gibi yakıyor, artık dayanamıyorum!
Ama her şeyden önce, indir peçeni; çünkü Tanrı, bizi görürse, kıskanır.

Ve böylece şarkı söyleyerek, efendim Bedevi, büyük bir mutluluk soluğu koyverdi, başını göğsüne eğerek uyur gibi bir hal aldı. Kucağındaki genç kız da onu tedirgin etmemek için kollarından sıyrılarak yavaşça oradan ayrıldı. Ben de, kendisine yaklaşarak üstünü örtüp başının altına bir yastık koydum; ve soluğunun kesildiğinin farkına vardım; üzerine eğildiğimde yaşama gülümseyerek ve yazgısına uyarak göçüp gittiğini anladım. Tanrı rahmet eylesin!

O zaman, ben, tüm felaketlerin ona rastgeldiğim günden sonra başıma geldiğini unutarak benim için her şeye karşın, sükûnetle iyi şeyler düşünen efendimin göçüp gitmesiyle kalbim sıkışmış olarak kendisine şahane bir cenaze merasimi hazırlanmasını emrettim. Bedenini ben kendim kokulu sularla yıkadım ve tüm doğal deliklerini kokulu pamuklarla özenle kapattım. Tüylerini ağdaladım, özenle sakalını taradım, kaşlarını boyadım, kirpiklerine sürme çektim ve başını usturayla kazıdım. Sonra naşını, vaktiyle bir İran şahı için dokunmuş şahane bir örtüye bürüdüm ve altın kakmalı sarısabırdan yapılma bir tabutun içine yatırdım.

Sonra efendimin cömertliğiyle edindiği birçok dostunu çağırdım; ve tümü koşullara uygun şekilde giysilere bürünmüş elli köleye sırayla tabutu omuzlarında taşıma buyruğu verdim. Cenaze alayı oluşunca, mezarlığa doğru yola koyulduk. Bu maksatla ücret ödeyerek peylediğim hatırı sayılır miktarda yas tutucu, cenaze alayını izliyor; ve Kur'an okuyucular kutsal ayetleri okuyarak yol açıyor; topluluk da "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Ve Muhammed Tanrı'nın elçisidir!" şeklindeki tanıklık sözlerini tekrarlayarak, iniltili haykırışlar koparırak ve mendillerini başlarının üzerinde sallayarak onları izliyordu. Yoldan geçen tüm Müslümanlar, sadece elleriyle dokunmakla yetinseler bile, tabutu taşıyanlara yardıma koşuyordu. Böylece kalabalık bir topluluğun matemli hıçkırıkları arasında onu gömdük. Ve kabrinin üstünde tam bir sürü koyun ve genç devenin boynunu vurdurdum.

Böylece rahmetli efendime karşı görevimi tamamladıktan ve cenaze merasimine başkanlık ettikten sonra, onun mirasla ilgili işlerini düzene sokmak için çalışmalara başlamak üzere saraya kapandım. İlk çabam, içinde hâlâ Kızıl Kükürt kalıp kalmadığını anlamak için altın çekmeceyi açmak oldu. Ama orada bundan pek az kaldığını gördüm; bu da şimdi gözlerinizin önünde bulunmaktadır, ey zamanın şahı! Çünkü, efendim, işitilmedik savurganlığı dolayısıyla, kentallerce kurşunu altına çevirmek için Kızıl Kükürt'ün hemen hepsini tüketmiş bulunuyordu. Ama hâlâ çekmecede bulunan azıcık şey, sahibini şahların en güçlülerinden daha çok zengin etmeye yeterlidir. Ama, benim bu konuda hiçbir kaygım yoktu. Zaten, artık zengin olma isteği duymadığım gibi içinde bulunduğum acılı durum dolayısıyla zenginlikle hiç kafamı yormuyordum. Bununla birlikte rahmetli efendimin tılsımlı harfleri çözümlemem için beni eğittiği halde, okumama asla izin vermediği ceylan derisi üzerindeki elyazmasının gizemli içeriğinin ne olduğunu bilmek istiyordum. Onu açtım ve gözden geçirdim. Ve ancak o zaman, bahtın beş anahtarının hayırlı ya da kötü niteliklerinin neler olduğunu öğrendim. Ve Bedevinin beni satın alıp birlikte götürmesinin nedeninin, kötü niteliklerini üzerime çekerek altın ve gümüş anahtarların kederli sahibi kılmak için olduğunu anladım. Bedeviyi lanetleyerek mezarının üstüne tükürmemek için, dua ve barış üzerine

olası Peygamber'in tüm güzel düşüncelerini yardımıma çağırmak zorunda kaldım.

Çabucak kuşağımdan, iki uğursuz anahtarı çıkardım ve onlardan sonsuza dek kurtulmak üzere, bunları bir eritme kabına koydum ve eritip buhar haline getirmek için ateşi tutuşturdum. Aynı zamanda, utkunun, bilgeliğin ve mutluluğun simgesi olan öteki iki anahtarı aradım. Fakat, sarayın en olmayacak köşelerini bile aradığım halde bulamadım. Ben bu işle uğraşırken...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Ben bu işle uğraşırken ve iki kötü etkili anahtarın kötü bahtımdan sonsuza dek uzaklaşacağı umuduyla, istediğim gibi tutuşmayan ateşi, bu ortadan kaldırma işinde yardımcı olsun diye canlandırmakta iken, birdenbire sarayın, halifenin muhafızlarıyla kuşatıldığını ve bunların üzerime atılarak beni yakalayıp efendilerinin huzuruna sürüklediklerini gördüm.

Baban Halife Teylun, şiddetli bir edayla bana, kimyanın sırrını elimde bulundurduğumu bildiğini ve hemen bunu ona açıklayarak bundan yarar sağlamasına yardımcı olmamı istedi. Ama ben, ne yazık ki, Halife Teylun'un halka baskı yaptığını, bu bilgiyi adalete karşı ve kötülük yapmak için kullanacağını bildiğimden konuşmayı reddettim. Halife de öfkenin sınırında, beni zincire vurdurdu ve zindanların en karanlık yerine attırdı. Aynı zamanda, sarayımı yağma ettirip yıktırdı; ve ceylan derisi elyazmasını ve Kızıl Kükürt'ün kalan kısımını içeren altın çekemeceyi eline geçirdi. Ve çekmecenin gözetilmesi için, ey zamanın şahı, huzurunuza getirilen şeyhi görevlendirdi. Ve bana her gün işkence yaptırdı; böylece etimin zayıflığından yararlanarak sırrımı ağzımdan almayı umuyordu. Ama Tanrı bana sabretme erdemini vermiş. Böylece yaşadığım yıllar ve yıllar boyunca kurtulmam için ölümü bekledim durdum. Ve şimdi efendim, bana işkence edenin eylemleri için Tanrı'ya hesap vereceğine ve bugün şahların en adaletlisi ve en büyüğüne yaklaşabildiğine

göre, avunmuş olarak ölebilirim!

Sultan Muhammed bin Teylun, saygın Hasan Abdullah'ın bu öyküsünü işitince, tahtından ayağa kalkmış ve yaşlı kişiyi kucaklamış ve ona "Kuluna, adaletsizliği onarmak ve kötülükleri yatıştırmak imkânı veren Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırmış. Hasan Abdullah'ı hemen orada büyük veziri yapmış ve ona kendi sırtından çıkardığı saltanat kaftanını giydirmiş. Ve onu, iyileşmesine yardım etsinler diye ülkesinin en uzman tabiplerinin bakımına emanet etmiş. Ve sarayın en marifetli yazmanlarına, altın haflerle, bu olağandışı öyküyü özenle kaleme alıp sultanlık hazinesinin dolaplarında saklamaları buyruğunu vermiş.

Bunu izleyerek, halife, Kızıl Kükürt'ün erdemlerinden kuşku duymayarak, gecikmeksizin etkisini denemek istemiş. Bütün toprak kazanlarda bir kental kurşun erittirmiş; ve çekmecenin dibinde kalmış olan birkaç tutam Kızıl Kükürt'ü, saygın Hasan Abdullah'ın kendisine öğrettiği büyülü sözcükleri telaffuz ederek, bununla karıştırmış. Ve tüm kurşun kitlesi hemen en hasından altına dönüşmüş.

O zaman sultan, bu hazinenin yararsız maksatlar uğrunda kullanılmasını istemediğinden, onu Yüce Tanrı'nın hoşuna gidecek bir eser için kullanma kararı almış. Ve hiçbir Müslüman ülkesinde benzeri bulunmayan bir cami inşa edilmesi için emir vermiş. Ve ülkesinin en tanınmış mimarlarını çağırtmış. Onlara, açıklamalarına göre, bu camiin yapım güçlükleri üzerinde durulmaksızın ve uğrunda harcanacak paranın miktarı için kafa yormaksızın planlarını çizmelerini buyurmuş. Mimarlar da, kente egemen olan tepenin ayak ucunda, her bir yanı göğün dört başlıca noktasına dönük, sonsuz büyüklükte dört köşe bir binanın planlarını hazırlamışlar. Binanın her bir köşesine hayranlık verici oranlarda, tepeleri bir balkonla süslenmiş ve altın yaldızlı bir kubbeyle taçlandırılmış birer kule yerleştirmişler. Ve camiin her yanını, zarif ve sağlam kemerleri destekleyen bin kadar direkle donatmış ve yan tarafına trabzanları altından harika kafes oymalı bir merdivenle çıkılan bir taraça yerleştirmişler. Binanın ortasına da yapımı, sanki gökle yer arasında desteksiz duruyor izlenimini veren bir yeğnilik ve havailikle gerçekleştirilmiş muazzam bir kubbe yapmışlar. Kubbenin tavanı da, üze-

rine altın yıldızlar serpiştirilmiş mavi renkli mineyle kaplanmış. Tabanına da nadir mermerler döşenmiş. Duvarlardaki mozaikler alacalı donuk akikten, kızıl somakiden, akik ve incili sedeften ve diğer değerli taşlardan yapılmış. Direkler ve kemerler her biri iç içe girmiş harflerle taş üzerine yazılmış, sonra da saf boyayla boyanmış Kur'an ayetleriyle kaplanmış. Ve bu harika binanın yangından korunması için inşasında hiç ahşap malzeme kullanılmamış. Ve yedi yıl boyunca yedi bin adam ve yedi bin kental altın dinar bu camiin bitirilmesi için harcanmış. Camiye Sultan Muhammed bin Teylun'un adı konmuş Bu ad altında, namı günümüze kadar sürmüş.

Saygın Hasan Abdullah'a gelince, sağlığını ve gücünü kazanmakta gecikmemiş. Sayılan ve onur verilen bir kişi olarak bahtın ona biçtiği ömür olan yüz yirmi yaşına gelinceye kadar yaşamış. Ama Allah daha bilgilidir! Ölmeyecek tek varlık O'dur.

*Ve Şehrazad, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra, susmuş. Şah Şehriyar da ona "Kuşkusuz, kimse bahtından kaçamaz! Ama, ey Şehrazad, bu öykü bilsen beni nasıl hüzünlendirdi!" demiş. Şehrazad da "Şah beni bağışlasın, ama bu nedenledir ki, kendisine hemen, Tanrı rahmet eyleyesi ve hakkında lütuflarını esirgemeyesi Şeyh Macidedin Ebu Tahir Muhammed'in* Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı*'ndan alınmış* Eskimeyen Pabuçlar *adlı öyküyü anlatmak istiyorum!" demiş.*

*Ve Şehrazad demiş ki:*

## *Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı*

### *Eskimeyen Pabuçlar*

Anlatırlar ki, Kahire'de Ebu Kasım et-Tamburi adlı cimriliğiyle ünlü bir eczacı varmış, bu eczacı, Tanrı ona zenginlik ve alım satım işlerinden dolayı refah sağladığı halde, sanki dilencilerin en fakiriymişçesine giyinir ve yaşarmış; üzerine giydiği urbalar paramparçaymış; sarığı o kadar eski ve kirliymiş ki, artık rengi anlaşılmaz olmuş; ama onun tüm giysileri içinde cimriliğini en iyi vurgulayan pabuçlarıymış; çünkü bunlar yalnız iri çivilerle güçlendirilmekle ve bin kez onarılarak bir su aygırının başı gibi kalın tabanlı ve bir savaş makinesi gibi dayanıklı olmakla kalmamış; yüzleri öylesine parçalanmış ki, pabuçlar pabuç olalı yirmi sene geçmiş ve Kahire'nin en usta tamirci ve deri işçileri onun dökün tülerini biraraya getirilebilmek için artık zanaatlarıyla yarar sağlayamaz olmuşlar. Bütün bunlardan ötürü Ebu Kasım'ın pabuçları öylesine ağırlaşmış ki, tüm Mısır'da çoktan beri atasözü olarak anılmaya başlamış; çünkü ne zaman ağır bir şeyden söz etmek istenirse, her zaman kıyaslama konusu olmuş. Örneğin, çağrıldığı yerde bir konuk fazla otururşa, onun hakkında "Bunun, Ebu Kasım'ın pabuçları gibi kanı ağır!" derlermiş. Ve eğer ukalalığıyla tanınmış bir okul hocası, nükte yapmaya kalksa, onun hakkında "Nükte yeteneği Ebu Kasım'ın pabuçları kadar kaba!" derlermiş Ve yine bir hamal yükünün ağırlığı altında ezilmişse, kendi kendine "Allah bu yükün sahibinin belasını versin! Bu yük, Ebu Kasım'ın pabuçları kadar ağır!" diyerek içini çekermiş. Bir haremdeki yaşlı, asık suratlı, netameli bir kalfa kadın, efendisinin genç eşlerinin aralarında

eğlenmelerini engellemek isterse, onun hakkında "Allah kahretsin bu uğursuzu! Ebu Kasım'ın pabuçları gibi çekilmez!" dermiş. Ve eğer biri, hazmı güç bir yemek yer de, yemek bağırsaklarını bozar ve karnının içinde fırtınalar koparsa "Allah beni kurtarsın! Bu kahrolası yemek Ebu Kasım'ın pabuçları kadar ağırmış!" denirmiş. Böylece, ağırlığın etkisini gösterdiği her durumda bu pabuçlar söz konusu olurmuş.

Günün birinde, Ebu Kasım her zamankinden çok daha kârlı bir alışveriş yaparak çok keyiflenmiş. Bu münasebetle Tanrı'nın hayırlı bir iş tutarak başarılı kıldığı tacirlerin âdetine göre küçük ya da büyük bir şölen verecek yerde, gidip o güne kadar hiç kimsenin ayak bastığını görmediği bir hamamda yıkanmayı daha uygun bulmuş. Ve dükkânını kapatarak ve ayağına giyecek yerde pabuçlarını sırtına vurarak hamama doğru yönelmiş; çünkü, uzun bir süreden beri onların kullanımında tasarrufta bulunmak üzere böyle davranıyormuş. Hamama gelince, pabuçlarını, âdet gereğince orada sıralanmış bulunan tüm ayakkabılarla birlikte eşikte bırakmış. Ve yıkanmak üzere hamama girmiş.

Ebu Kasım'ın içine öylesine kir işlemiş bir cildi varmış ki, hamam tellakları görevlerini yapmakta büyük zahmet çekmişler; ve ancak tüm yıkananlar çoktan hamamdan ayrıldıkları bir sırada, günün sonuna doğru, işlerini bitirebilmişler. Ebu Kasım da sonunda hamamdan çıkabilmiş ve pabuçlarını aramış; ama bıraktığı yerde bulamamış; onların yerinde limon sarısı renkte bir çift güzel ayakkabı varmış. Ebu Kasım, kendi kendine "Kuşkusuz, çoktan beri benzeri bir şey satın almak istediğimi bilen Tanrı bunları bana yollamıştır! Belki de birisi, bunları bırakıp farkında olmadan, benimkileri alarak götürmüştür!" demiş. Ve yenisini satın almak zahmetinden kurtulduğu için neşe dolu, onları alıp yoluna gitmiş.

Oysa limon sarısı renkli pabuçlar, kendisi de o gün hamamda bulunan kadıya aitmiş. Ebu Kasım'ın pabuçlarına gelince, hamam da ayakkabıları gözetmekle görevli hizmetkâr, görünüşü ve kokusuyla hamamın giriş yerinin temizliğini bozduğu için bunları çabucak alıp bir köşeye saklamış; sonra gün dönüp de, hizmet saati tamamlanınca, bunları yerlerine koymayı düşünmeksizin hamamdan ayrılmış bulunuyormuş.

Kadı, yıkanmasını bitirince, hamam hizmetkârları, onun buyruklarına göre, boşu boşuna her yanda ayakkabıları aramışlar, sonunda, bir köşede, hemen Ebu Kasım'a ait bulunduklarını anladıkları dillere destan pabuçları bulmuşlar. Hemen kendisini araştırmaya koşuşmuşlar ve omzunda suçunun kanıtı ayakkabılarla birlikte onu hamama getirmişler. Kadı da kendine ait olanı aldıktan sonra, ona pabuçlarını geri verdirmiş; kendini de, karşı çıkmalarına rağmen, hapse attırmış. Ebu Kasım, hapishanede ölmemek için, ister istemez, gardiyanlara ve muhafızlara büyük bahşişler vermek zorunda kalmış; çünkü, cimri olduğu kadar, oldukça büyük para sahibi olarak da bilindiğinden, pek öyle ucuz bir şekilde, kendisinden yararlanılmadan özgür bırakılmamış. Ebu Hasan da bu yolu tutarak hapisten kurtulmuş; ama kayıplarından dolayı son kertede üzgün ve kızgınmış. Felaketinin nedenini pabuçlarına yükleyerek onlardan kurtulmak için, gidip Nil nehrine atmış.

Birkaç gün sonra, balıkçılar, büyük ağlarını her zamankinden de güçlükle sudan çıkarınca, Ebu Kasım'a ait olduğunu hemen anladıkları pabuçları ağın içinde bulmuşlar. Ve öfke içinde, pabuca çakılı çivilerin ağlarının örgülerini parçalamış olduğunu görmüşler. Ebu Kasım'ın dükkânına koşarak ve sahibine küfürler savurarak pabuçları dükkânın içine fırlatmışlar. Şiddetle fırlatılan pabuçlar, raflarda bulunan gülsuyu şişeleriyle öbür koku şişelerine çarparak onları devirip yerde bin parçaya bölünmelerine neden olmuş.

Bu durumu gören Ebu Kasım'ın acısı son kerteye ulaşmış ve "Ah! Lanet olası pabuçlar! Kıçımın artıkları, bana bundan büyük zarar veremezdiniz!" diye haykırmış. Ve onları yerden alıp bahçesine gitmiş ve onları gömmek için bir çukur kazmaya başlamış. Ama vaktiyle şikâyetçi olduğu komşularından biri, bununla öç alma fırsatını yakalamış; ve hemen gidip valiye başvurarak Ebu Kasım'ın bahçesinde bir hazine bulmak üzere kazıya başladığını haber vermiş. Vali de, eczacının zenginliğini ve cimriliğini bildiğinden, Ebu Kasım'ın hemen yakalayıp huzuruna getirmeleri için muhafızlara emir vermiş. Zavallı Ebu Kasım, hazine falan bulmadığını, sadece pabuçlarını toprağa gömmek istediğini yeminlerle anlatmışsa da, vali böylesine garip ve sanığın ünlenmiş cimri-

liğine bu denli aykırı bir savı dinlemek istememiş; ve parasına göz dikerek ve kafasında her türlü hesabı ne yolda olursa olsun yaparak kederli Ebu Kasım'ı özgürlüğüne kavuşması için, büyük miktarda para ödemeye zorlamış. Ebu Kasım da bu acı veren işlemi yerine getirdikten sonra özgürlüğüne kavuşmuş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve Ebu Kasım, bu acı veren işlemi yerine getirdikten sonra özgürlüğüne kavuşmuş. Umutsuzluktan sakallarını yolarak ve pabuçlarını eline alarak, ne pahasına olursa olsun onlardan kurtulmaya karar vermiş. Uzun boylu dolaştıktan sonra ve başarı için en iyi yolu düşünerek sonunda, onları kırlarda, uzak bir yerdeki bir kanala atmaya karar vermiş. Bu kez artık ondan bir daha söz edilmeyeceğini umuyormuş. Ama, talih, pabuçların kanalın sularıyla çarkları dönen bir değirmenin giriş yerine kadar sürüklenmesine hükmetmiş bulunuyormuş. Pabuçlar çarklara takılmış, onların işleyişlerini engellemiş. Değirmenin sahibi aksaklığı onarmak üzere koşup gelmiş ve hasarın çarklara takılı bulduğu koca pabuçlar yüzünden olduğunu anlamış ve hemen bunların Ebu Kasım'a ait olduğunun farkına varmış. Zavallı eczacı da yeniden hapse atılmış ve bu kez neden olduğu hasar dolayısıyla değirmenciye oldukça büyük bir tazminat ödemek zorunda kalmış. Dahası, özgürlüğüne kavuşmak için bu büyük büyük bahşişler de ödemesi gerekmiş. Ama, aynı zamanda ona pabuçlarını da geri vermişler.

O zaman şaşkınlığın sınırında, evine dönmüş ve taraçasına çıkarak elini çenesine dayamış ve yapacak ne kaldığını düşünmeye başlamış. Ve pabuçları taraçada, kendinden pek ayırmamış; ama onları görmemek için sırtını pabuçlara çevirmiş. Tam da o sırada, bir komşunun köpeği pabuçları görmüş ve efendisinin taraçasından Ebu Kasım'ın evinin taraçasına atlamış, pabuçlardan birini ağzına almış ve onunla oynamaya başlamış. Ve köpeğin oynamakta olduğu pabuç, ansızın uzağa fırlamış ve kötü talih onu taraçadan düşürerek sokaktan geçmekte olan

yaşlı bir kişinin başına düşürmüş. Topuğuna takılmış demirle ağırlaşmış olan pabucun akıl almaz ağırlığı yaşlı kişiyi ezmiş ve onun enini boyuna katmış. Yaşlı kişinin yakınları Ebu Kasım'ın pabucunu tanımışlar ve onu kadı'nın huzuruna çıkararak yakınlarının kanının bedelinin ödetilmesi ya da Ebu Kasım'ın başının vurulmasını istemişler. Zavallı da, yasaya göre, ölenin kanının bedelini ödemek zorunda kalmış. Ve dahası, zindana girmemek için, muhafızlara ve güvenlik görevlilerine de bahşişler ödemek zorunda kalmış.

Ama, bu kez, kararı kesinmiş. Evine dönünce, iki uğursuz pabucu almış ve kadı'nın yanına dönerek pabuçları başının üzerine kaldırmış; ve kadıyı, şahitleri ve tüm orada bulunanları güldüren bir öfkeyle "Ey kadı efendimiz, işte benim sıkıntılarımın nedeni! Neredeyse yakında cami avlusunda dilenir hale geleceğim! Senden, Ebu Kasım'ın artık onların sahibi bulunmadığını, bunları kim almak isterse onlara devredebileceğini ve gelecekte onların neden olabileceği felaketlerden sorumlu tutulamayacağını açıklayan bir fetva vermeni rica ediyorum!" diye haykırmış. Ve böyle konuşarak, pabuçları mahkeme salonunun ortasına fırlatmış ve tüm orada bulunanlar, gülmenin etkisiyle, sırtüstü düştükleri sırada oradan yalınayak kaçmış.

Ama Allah daha iyisini bilir!

*Ve Şehrazad, durmaksızın, şu öyküyü de anlatmış:*

## *Harun Reşid'in Soytarısı Behlül*

Anlatırlar ki, Halife Harun Reşid'in kendisiyle birlikte sarayda yaşayan, kederli saatlerinin sıkıntısını dağıtarak onu eğlendirmek üzere görevli, Bilge Behlül diye anılan bir soytarısı varmış. Halife, ona, bir gün "Ya Behlül, Bağdat'ta kaç budala bulunduğunu biliyor musun?" diye sormuş. Behlül de "Sultanım, bunun listesi biraz uzun tutar!" diye yanıt vermiş. Harun "Seni bunu yapmakla görevlendiriyorum! Tam bir liste olmasını da beklerim!" demiş. Behlül de uzun bir kahkaha atmış. Halife, ona "Neyin var, Behlül?" diye sorunca; Behlül "Efendimiz, ben,

her türlü yorucu çalışmanın düşmanıyım. Bundan dolayı, seni hoşnut kılmak için, iyisi mi, ben, Bağdat'ta bulunan bilgelerin listesini çıkarayım sana! Çünkü böylesi bir iş beni ancak bir yudumluk su içecek süre kadar uğraştırır. Ve pek kısa olacak bu listeyle, Tanrı tanıktır ki, saltanatının başkentindeki budalaların da sayısını öğrenmiş olursun!" demiş.

İşte bu Behlül, bir gün, halifenin tahtı üzerine oturarak, bu gözüpek davranışından dolayı, kapı kullarından epeyce sopa yemiş. Bu olay dolayısıyla kopardığı çığlıklar tüm sarayı heyecan içinde bırakmış, bizzat halifenin de dikkatini çekmiş. Ve Harun, soytarısının sıcak gözyaşları döktüğünü görerek onu teselli etmeye girişmiş. Ama Behlül, ona "Ne yazık ki, ey Emirü'l-Müminin, benim acılarım teselli kabul etmez, çünkü ben kendime ağlamıyorum, efendim halifeye ağlıyorum! 'Eğer, gerçekte, onun tahtını bir an işgal ettiğim için bunca dayak yiyorsam, yıllar ve yıllar boyunca onu işgal edeni, ne büyük bir tehdit beklemektedir kim bilir!' diyorum!" demiş.

Her durumda yine bu Behlül, dehşet duyduğu evlenmeden kaçınacak kadar bilge imiş; bu yüzden Harun bir gün ona kızarak kötü bir oyun oynamak istemiş ve onu esireleri arasından seçtiği bir genç kızla zor kullanarak evermiş. Ve kendisine kızın onu mutlu kılacağını ve buna kendisinin güvence verdiğini söylemiş. Ve Behlül, buna uymak zorunda kalmış ve seçkin bir güzelliği olan genç eşinin beklemekte olduğu gerdek odasına girmiş. Ama daha onun yanına uzanır uzanmaz, birdebire dehşetle ayağa kalkarak sanki görünmez düşmanlarca izleniyormuş gibi odadan çıkıp kaçmış; ve sarayın içinden bir deli gibi koşarak geçmiş. Halife olup biteni haber alınca, Behlül'ü huzuruna çağırtmış ve ona, öfkeli bir sesle "Neden ey lanet olası, karına bu hakareti yaptın?" diye sormuş. Behlül de "Sultanım, korku çaresiz bir derttir! Oysa ben, hiç kuşkusuz, senin kerem edip bana eş olarak verdiğin cariyede en küçük kusur bulamam! Çünkü güzel ve alçakgönüllüdür. Ama, sultanım, evlilik yatağına girer girmez, aynı anda eşimin bağrından kopan birçok sesi açık seçik işittim. Sesin biri benden giysiler istiyor, öteki ipek bir yeldirme talep ediyordu; bir diğeri pabuçlar, bir başkası işlenmiş bir kemer ve başkaları da daha başka şeyler. O zaman ben, korku-

mu yenemeyerek, senin buyruklarına ve genç kızın güzelliğine karşın, öncekinden de daha budala ve daha bahtsız olmaktan korkarak, tam gücümle kaçtım!" diyerek yanıtlamış.

Yine bu Behlül'dür ki, halifenin kendisine iki kez önerdiği bin dinarlık ve armağanı almayı reddetmiş. Ve halife, son kertede şaşırarak, bunun nedenini ona sorunca, bir ayağını altına alarak, öbür ayağını uzatmış oturan Behlül, yanıt olarak, Halife'nin gözü önünde iki ayağını birden uzatmakla yetinmiş. Bu aşırı terbiyesizliği ve halifeye karşı saygı noksanlığını gören haremağası ona şiddetle davranılmasını ve ceza verilmesini istemiş; ama Harun Reşid, bir işaretle onu engellemiş ve Behlül'e görgü kurallarını bu denli unutmasının nedenini sormuş. Behlül de "Sultanım, armağanını almak için elimi uzatsaydım, bacaklarımı uzatma hakkını sonsuza dek yitirmiş olurdum!" yanıtını vermiş.

Yine bu Behlül, bir gün bir savaş harekâtından geri dönen Harun Reşid'in çadırına girmiş ve onu susamış ve bir bardak su istemek için haykırırken bulmuş. Ve Behlül hemen koşup ona bir bardak taze su getirmiş ve kendisine uzatırken "Ey Emirü'l-Müminin, bu suyu içmeden önce, rica etsem, bana, faraza bulunmaz ya da sağlanması güç bir şey durumunda olsaydı, bu bir bardak suyu hangi bedelle satın alırdın, söyler misin?" demiş. Harun Reşid de "Hiç kuşkusuz, onu elde etmek için, ülkemin yarısını verirdim!" demiş. Behlül de "Onu iç, şimdi! Tanrı da içine ferahlık versin!" demiş. Halife suyu içip bitirince, Behlül ona "Ve eğer Emirü'l-Müminin, şimdi suyu içtiğine göre, bu bir bardak su, onurlu sidik torbandaki bir idrar tutulması sonucu bedeninden dışarı çıkmayı reddetseydi, bunun dışarı çıkmasını sağlamak için, ne gibi bir bedel öderdin?" demiş. Harun Reşid "Vallahi! Bu durumda baştan başa tüm ülkemi verirdim!" diye yanıt vermiş. Birdenbire kederlenen Behlül "Efendim, bir bardak suyla ya da bir atımlık idrarla dengelenen kantarda ağır basmayan bir ülke, sana vereceği bunca kaygıya ve uğrunda girişilen savaşlara değer mi?" demiş. Harun da bunu işiterek ağlamaya başlamış.

*Ve Şehrazad, o gece şunu da anlatmış:*

## *Evrensel Barışa Çağrı*

Anlatırlar ki, saygın bir köy şeyhinin, çiftliğinde, tüm özenini harcadığı, karşılığında kendisine güzel yumurtalar ve yenecek harika piliçler üreten erkek ve dişi kümes hayvanlarının bulunduğu bir kümesi varmış. Erkek kümes hayvanları arasında da, sesi seçik, tüyleri parlak ve yaldızlı ve bütün bu dış güzellikleri ile birlikte, uyanıklık, bilgiçlik ve dünya işlerinden, zamanın değişiminden ve yaşamın tersliklerinden yana tecrübeli, iri ve harika bir horozu varmış. Bu horoz, dişilerine karşı adil ve gözetici imiş; ve onlara karşı görevini yüreklerine kıskançlık ve bakışlarına öfke girmesin diye tarafsızlıkla yerine getirirmiş. Ve tüm kümes uyrukları tarafından güçlü ve iyilikten yana örnek koca olarak anılırmış. Efendisi de onu Şafağın Sesi olarak adlandırırmış.

Günün birinde, Şafağın Sesi, eşleri ve yavrularıyla uğraşır ve tüylerini düzeltirlerken çiftliğin topraklarını gezmeye çıkmış. Ve gördüklerine hayran olarak geçtiği yerlerde buğday, arpa, mısır ya da darı ve kara buğday tanelerine rastladıkça, bunları gagalayıp yutuyormuş. Böylece, araştırmalarına ve bulgularına kapılarak tasarladığından da uzak yerlere kadar gitmiş ve birdenbire kendini o güne kadar hiç görmediği yabanıl bir yerde bulmuş. Sağına soluna iyice baktığı halde, ne bir dost yüzü ne de tanıdık bir çehre görmüş. Şaşırmaya ve kısa tedirginlik haykırışları koparmaya başlamış. Ve tam ardına dönüp oradan uzaklaşmaya hazırlandığı sırada...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Ve tam ardına dönüp oradan uzaklaşmaya hazırlandığı sırada, bakışları uzakta, büyük sıçrayışlarla engelleri aşarak kendisine doğru gelen bir tilkiye ilişmiş. Bunu görünce, yaşamını yitirmekten korkmuş ve sırtını düşmanına çevirerek kaçıp kanatlarının tüm gücüyle yıkık bir duvarın tepesine sıçramış; burası tilkinin hiçbir şekilde kendisine ulaşamayacağı ve tam bir güven içinde tüneyebileceği en uygun yermiş.

Tilki de nefes nefese duvarın dibine gelmiş ve burnunu çekip ulumaya başlamış. Ama arzuladığı kümes hayvanının yanına kadar sıçrama imkânı bulunmadığını görünce başını ona doğru kaldırarak ona "Barış üzerine olsun, ey güleç yüzlü kardeş, ey sevgili arkadaş!" demiş. Ama Şafağın Sesi ona selamını iade etmemiş, yüzüne bakmak bile istememiş. Bunu gören tilki, ona "Dostum, ey ince, güzel şey; ben sana önemli bir haber vermeye gelmişken, sen benden selamını neden esirgiyor, hatta yüzüme bile bakmıyorsun?" demiş. Fakat horoz bütün bu girişimlere ve bunca nazik dil döküşlere sesini çıkarmayarak hepsini kulak ardı etmiş; tilki de yeniden söz alarak "Ah, kardeşim! Sana bildirmekle görevli olduğum şeyi bir bilseydin, hemen oradan iner ve gelip beni kucaklar ve ağzımdan öperdin!" demiş. Ama horoz ilgisiz ve dalgın görünmeyi sürdürmüş; ve hiçbir yanıt vermeksizin, yuvarlak ve sabit gözlerle ona uzaktan bakıp durmuş. Tilki de yeniden söz alarak "Bil ki kardeşim, hayvanların padişahı arslan ile kuşların sultanı soylu kartal, çiçekler ve akarsularla bezenmiş yeşil bir çayırda buluştular ve yörelerinde Tanrı'nın yarattığı tüm hayvanların temsilcileri: kaplanlar, sırtlanlar, parslar, vaşaklar, panterler, çakallar, karacalar, kurtlar, tavşanlar, evcil hayvanlar, akbabalar, atmacalar, kargalar, güvercinler, kumrular, bıldırcınlar, keklikler, kümes hayvanları ve tüm kuşlar toplandılar. Ve iki hükümdar, tüm uyruklarının temsilcilerini karşılarında görünce, yüce bildirileriyle, bundan böyle barınılabilir tüm topraklarda güvenlik, kardeşlik ve barışın egemen olacağını; vahşi hayvanlar, evcil hayvanlar ve kuşlar arasında sadece kanı sıcaklık, sevecenlik, dostluk ve sevginin geçerli olacağını; unutmanın eski düşmanlıkları ve kinleri silip atacağını ve tüm gayretlerin toplumsal ve bireysel mutluluğu elde etme gayesi için harcanacağını bildirdiler. Ve kim bu durumu çiğnerse, hemen yüce bir mahkeme karşısına çıkarılacağını ve temyiz olmaksızın yargılanıp cezalandırılacağını kararlaştırdılar. Ve aynı kararla beni de haberci tayin ettiler ve gidip tüm yeryüzünde, topluluğun aldığı kararı bildirmem ve suçluların adlarını da kendilerine duyurmam için görevlendirdiler; böylece suçlarının ağırlığına göre onları cezalandıracaklar. İşte, bundan dolayıdır ki, horoz kardeşim, tünediğin duvarın altında

bulunduğumu görüyorsun; gerçekte, ben, sadece ben, temsilci, emanetçi, haberci olarak, efendilerim ve hükümdarlarımın yetki verdiği kişiyim, başkası değil! Ve işte, şu anda, sana bu yüzden barış dilemek ve dostça sözler söylemek için yaklaşmış bulunuyorum, kardeşim!" demiş.

Hepsi o kadar! Ama horoz, bütün bu övgülere aldırış etmeksizin, sanki işitmemiş gibi, ilgisiz bir tavırla başını sallayarak zaman zaman kapadığı yuvarlak ve dalgın gözlerle uzaklara bakmayı sürdürüyormuş. Yüreği, bu avı leziz bir şekilde yutup öğütmek arzusuyla yanan tilki de yeniden söz alarak "Kardeşim, niye bir yanıt ya da alçakgönüllü bir seslenişle ya da sadece bakışlarını bana doğru çevirerek, hayvanların padişahı sultanımı Arslan'ın ve kuşların hükümdarı Kartal'ın aracısını onurlandırmıyorsun? Benim hakkımda böylece suskunluğunu sürdürürsen, bu durumu kurula götürmek zorunda kalacağım; bu durumda, yaşayanların yarısını boğazlanmasını da göze alarak evrensel barışı yerleştirme arzusunda olan yeni yasanın hışmına uğramandan korkarım! Senden son bir kez, ey sevgili kardeş, sadece bana neden yanıt vermediğini söylemeni rica ediyorum!" demiş.

O zamana kadar mağrur bir ilgisizlik sürdürmüş olan horoz, boynunu uzatıp başını çevirerek sağ gözünü tilkiye doğru indirip ona "Gerçekte, kardeşim, senin sözlerin gözüm üzerinedir, başım üzerinedir; ve yüreğimin içinde sana, sultanımız Kartal'ın ulağı, görevlisi, habercisi ve yetkiyle donanmış elçisi olarak saygı duymaktayım. Eğer sana yanıt veremiyorsam, bunun, küstahlığımdan veya başkaldırıdan ya da kınanması gereken başka bir duygudan doğduğunu sanma! Hayır! Başın üzerine yemin ederim ki, hayır! Sedece uzaklarda, karşımda gördüğüm ve de görmekte olduğum ve kafamı karıştıran bir şeyden ötürüdür!" demiş. Tilki de "Tanrı senin başından eksik olmasın kardeşim, sen orada ne görüyor ve de görmeyi sürdürüyorsun böylesine? Kötülük bizden ırak olsun! Umarım ki, ağır bir şey, felaket getiren bir şey değildir!" diye sormuş. Horoz da boynunu daha da güçlü olarak uzatmış ve "Nasıl! Sen benim gördüğümü görmüyor musun, kardeşim; oysa Tanrı, hakaret kastım olmaksızın söylemek gerekirse, saygın burnunun üstüne, biraz şaşı da olsa, iki keskin göz kondurmuş!" demiş. Tilki de tedirginlikle "Peki

ama, sen ne gördün yani, lütfen söyle bana! Çünkü, karşı çıkmak gibi olmasın ama, herhangi bir şaşılığım olmasa da, bugün biraz gözlerim ağrıyor!" diye sormuş. Ve Şafağın Sesi horoz "Gerçekte, yükselen bir duman görüyorum; havada da bir sürü av şahini var, daire şeklinde dönüp duruyorlar!" demiş. Bu sözleri duyan tilki, tedirginliğin sınırına ulaşarak "Ey yüzünden hayır taşan, tüm gördüğün bu mu? Toprakta koşan hiçbir şey görmüyor musun?" diye sormuş. Horoz da gözünü uzun uzadıya ufka dikerek başını sağa sola çevirip sonunda "Evet! Toprak üzerinde, dört ayağıyla koşan yüksek, uzun, ince bedenli; ve yine ince ve sivri bir başı, sarkık, uzun kulakları bulunan bir yaratık görüyorum. Ve bu yaratık büyük bir süratle bizden yana geliyor!" diye sözünü bitirmiş. Tilki, her yanı baştan ayağa titreyerek "Gördüğün bir tazı olmasın, kardeşim? Allah bizi korusun!" diye sormuş. Horoz da "Bunun bir tazı olup olmadığını bilmiyorum, çünkü henüz bu türde bir köpek görmedim ve bunu sadece Tanrı bilir! Ama, ey güzel yüzlü kardeşim, her durumda bunun bir köpek olduğunu çok iyi biliyorum!" demiş.

Tilki bu sözleri işitince "Kardeşim, ben şimdi senden izin almak zorundayım!" demiş. Ve bunu söyleyerek sırtını çevirip Tanrı'dan güvenlik dileyerek bacaklarını rüzgâra teslim etmiş. Horoz da "Hey baksana, hey baksana! İniyorum kardeşim, iniyorum! Beni neden beklemiyorsun?" diye haykırmş. Tilki de "Benim ne dostum ne de yakınlarım olan tazılara karşı büyük bir nefretim vardır!" demiş. Horoz yeniden söze başlayarak "Ama, ey yüzü hayır saçan, sen, kabilelerimizin temsilcilerinin tümüyle yapılan toplantıda alınmış olan evrensel barış kararını yaymak için efendilerimiz tarafından haberci ve görevli olarak atanarak geldiğini biraz önce söylememiş miydin?" demiş. Tilki de, epeyce uzaklardan "Evet, kuşkusuz! Kuşkusuz evet, şey, horoz kardeş! Ama bu, Allah kahredesi tazı pezevengi, toplantıya gelmekten çekindi, ırkının da orada bir temsilcisi bulunmadı, adı da evrensel barışla ilgili kabilelerin duyurusunda anılmadı. İşte bundan dolayı, ey körpe horoz, dönüşüme kadar, Tanrı seni sağlıcakla korusun!" diye yanıt vermiş.

Böyle konuştuktan sonra tilki, uzaklarda gözden kaybolmuş. Horoz da, ince fikirliliği ve kavrayışı sayesinde, böylece, düşma-

nının dişlerinden kurtulmuş. Ve çabucak duvardan aşağı inerek kendisini sağ salim kümesine kavuşturan Tanrı'ya şükürler ederek çiftliğe dönmüş. Ve eşlerine ve komşularına, doğuştan düşmanları olan tilkiye nasıl bir oyun oynadığını anlatmakta ivedilik göstermiş. Kümesin tüm horozları, Şafağın Sesi'nin zaferini kutlamak üzere havayı sevinç ötüşleriyle çınlatmışlar.

*Ve Şehrazad, aynı gece şu öyküyü de anlatmış:*

## *Düğümlenmiş Kordonlar*

Anlatırlar ki, şahların içinde bir şah, Divan'ının ortasında tahtına oturmuş, halkın dertlerini dinlerken içeriye, başında mevsimin turfandası güzel meyveler ve çeşitli sebzelerin bulunduğu bir sepet taşıdığı halde mesleğinin üreticisi olan bir şeyh girmiş. Ve şahın önünde saygı duruşunda bulunmuş, ona hayır dualar etmiş ve turfanda sepetini armağan olarak sunmuş. Şah da, onun selamını iade ettikten sonra, kendisine "Yaprakla kaplı bu sepetin içinde ne var, ey şeyh?" diye sormuş. Ekinci "Ey zamanın şahı, bunlar benim toprağımda biten ve mevsimin turfandası olarak sana getirdiğim taze meyve ve sebzelerdir!" demiş. Şah da "Dost yüreğimle onları alıp kabul ettim!" yanıtını vermiş. Ve şah sepetin içindekileri kötü gözden koruyan yaprakları kaldırmış ve orada harika turfanda acurlar, çok taze bamyalar, muzlar, patlıcanlar, limonlar ve başkaca çeşitli meyve ve sebzeler bulunduğunu görmüş. Ve "Maşallah!" diye haykırmış. Ve bir acur alarak büyük bir zevkle hatur hutur yemiş. Sonra haremağalarına geri kalanları hareme götürmelerini söylemiş. Haremağaları da buyruğu hemen yerine getirmişler. Kadınlar da bu turfandaları yiyerek büyük keyif almışlar. Her biri, istediğini alarak "Gelecek yılın turfandaları da bize sağlık getirsin ve bizi hayatta ve güzel bulsun!" diyerek birbirini kutlamışlar. Sonra da sepette kalanları kölelere dağıtmışlar. Ve ortaklaşa bir uyumla "Vallahi! Bu turfandalar nefis şeylermiş! Bunları getiren babacan adama bahşiş olarak bir şeyler vermek gerek!" demişler. Ve Fellaha, haremağaları aracılığıyla yüz altın dinar göndermişler. Ve şah da, aynı

şekilde, yediği acurdan son kertede hoşnut, kadınların verdiğine iki yüz dinar daha eklemiş. Ama bu kadarla da kalmamış. Çünkü sultan, ona tarımla ilgili konularda başka sorular da sorarak aldığı yanıtların hepsini keyfine yatkın bulmuş ve yanıtlardan hoşlanmış; çünkü Fellahın konuşması hoş, dili rahat, yanıtları dudağının ucunda, zekâsı verimli, el kol hareketleri uyumlu ve dili temiz ve seçkinmiş. Sultan onu hemen sofra arkadaşı yapmak istemiş ve ona "Ey şeyh, şahlarla nasıl arkadaşlık edilir bilir misin?" diye sormuş. Fellah da "Bilirim" diye yanıt vermiş. Sultan "Pekâlâ, ey şeyh! Çabucak köyüne dön ve ailene bahtın bugün sana bağışladıklarını onlara götür; sonra da bundan böyle benim sofra arkadaşım olmak üzere geri dön!" demiş. Fellah işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve ailesine Tanrı'nın kendisine bağışladığı bu üç yüz dinarı götürdükten sonra, dönüp o sırada akşam yemeğini yemekte olan şahı bulmaya gelmiş. Şah onu sofrada yanına oturtmuş ve yiyebildiğince yedirip içirmiş. Ve onu ilk kez dinlediğinden de daha hoş bulmuş. Çok sevmiş ve kendisine "Sen kuşkusuz anlatması ve dinlenmesi hoş güzel öyküler bilirsin, ey şeyh, değil mi?" diye sormuş. Fellah da "Evet, vallahi! Bu gece şahıma anlatırım!" diye yanıt vermiş. Şah da, bu haberi duyunca, neşenin sınırına ulaşmış ve sevinçten sıçrayıp durmuş. Sofra arkadaşına verdiği önemin ve duyduğu dostluğun bir nişanesini göstermek üzere, hareminden sultan hanımın en genç ve en güzel nedimelerinden bakire ve mührü bozulmamış bir genç kız getirtmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:*

... Hareminden, sultan hanımın en genç ve en güzel nedimelerinden bakire ve mührü bozulmamış bir genç kız getirtmiş ve satın aldığı günden beri seçkin ve bir parça olarak kendisi için saklamakta olduğu halde, onu, Fellaha armağan olarak vermiş. Ve yeni evlilere, sarayda, kendisininkine yakın harika döşenmiş bir daire tahsis etmiş. Ve kendilerine o gece için tüm zevkleri dileyerek onları kendi başlarına bırakıp haremine girmiş.

Genç kız giysilerini çıkararak yatağa girmiş ve yeni efendisinin yanına gelmesini beklemiş. Tüm yaşamında beyaz eti ne görmüş ne de tadını almış olan ekinci şeyh de, gördüğü şeyden hayranlık duymuş ve beyaz eti yaratana tüm yüreğiyle şükretmiş. Ve genç kıza yaklaşarak, onunla böyle bir durumda yerine getirilebilecek bilinen tüm oynaşmalarla oynamış. Sonunda, nasıl ve niçin olduğunu bilmeksizin, babasının çocuğu başını kaldırmak istemediğinden, yaşamsız bir gözle uyuşuk kalmış ve aşağı sarkmış. Meyve üreticisi onu azarlayarak ya da yüreklendirerek elinden geleni yapmışsa da işitmek istememiş ve boyun eğmez kalmış; tüm çağrılara açıklanamaz bir uyuşukluk ve inatçılıkla karşı durmuş. Zavallı meyve üreticisi de bunalımın sınırına ulaşmış ve "Gerçekte, görülmedik bir şey bu!" diye haykırmış. Genç kız da, çocuğun arzularını uyandırmak maksadıyla onunla şakalaşmaya ve sıcacık eliyle oynamaya ve tüm okşayıp sevme şekilleriyle okşamaya başlamış; ve bazen hafifçe dokunarak, bazen de sert davranışlarla onu yola getirmeye çalışmış; ama onu bir türlü uyandıramamış. Sonunda "Efendim, artık işimiz Allah'a kaldı!" diye haykırmış. Ve ne yapsa çaresiz olduğunu anlayınca "Efendim, çok iyi biliyorum ki, sen, babasının çocuğunun neden uyanmak istemediğini biliyorsun!" demiş. O da "Yo, vallahi, bilmiyorum!" demiş. Kız "Çünkü kesinlikle babası kordonlarını düğümlemiş!" demiş. O da "Peki, ey kavrayışlı kız, bu kordonların düğümünü çözmenin yolu nedir?" diye sormuş. Kız da "Kafanı yorma. Ben ne yapacağımı biliyorum!" demiş. Ve o anda ve o saatte ayağa kalkmış ve eline bir tutam erkek tütsüsü alarak bunu bir buhurdanlığa atmış ve kocasını "Allah ölüleri uyandırsın! Allah uyuyanları uyandırsın!" diyerek ölülerin bedenine yapıldığı gibi tütsülemiş. Bunu yaptıktan sonra da, su dolu bir testi almış ve tabuta konmadan önce ölü bedenlere yapıldığı gibi babasının oğlunu sulamaya başlamış. Ve onu böylece yıkadıktan sonra, muslin bir atkı almış ve bununla ölülerin tabutta sarıldığı gibi uyuyan çocuğu sarmış. Ve öykünme yoluyla tüm bu kefenlemeye hazırlık çalışmalarını bitirdikten sonra, sultanın kendisinin ve kocasının hizmetine verdiği birçok köleyi çağırmış ve onlara tütsü dumanları arasında kımıltısız duran zavallı meyve üreticisinin atkıyla yarı örtünmüş yavrusunu göstermiş.

Bunu gören kadınlar, neşe çığlıkları atarak ve kahkahadan kırılarak, görmemiş olanlara gördükleri şeyi anlatarak saray boyunca koşuşmuşlar.

Sabahleyin, sultan, âdet edindiği saatten de erken uyanarak sofra arkadaşı meyve üreticisini çağırtmış ve ona hayırlı sabahlar dilemiş ve kendisine "Gecen nasıl geçti, ey şeyh?" diye sormuş. Şeyh de, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, sultana, başından geçen her şeyi anlatmış. Sultan da, bunu işitince öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş; sonra da "Vallahi! Kordon bağlarını böyle akıllıca işleme tabi tutan genç kız, bilgiden nasibi olan ince ve zeki bir kızmış! Kişisel kullanımım için onu geri alacağım!" demiş. Ve kızı çağırtıp olup biteni kendisine anlatmasını istemiş. Kız da olup biteni yeniden anlatmış. Şah da keyiflenmenin sınırında Fellaha dönmüş ve ona "Bu söyledikleri doğru mu?" diye sormuş. Fellah başıyla doğrulayıcı bir işaret yapmış ve gözlerini önüne indirmiş Şah, sesinin tüm gücüyle gülerek ona "Yaşamım senin üzerine olsun ki, ey şeyh, ne olup bittiğini bana yeniden iyice anlatmalısın!" demiş. Ve zavallı şeyh öyküsünü yeniden anlatınca, sultanın gülmekten gözlerini yaş bürümüş; ve "Vallahi! Bu görülmedik bir şey!" diye haykırmış. Sonra, müezzinin minareden sabah ezanını okuduğunu duyunca sultanla meyve üreticisi Yaradan'a karşı görevlerini yapmışlar. Sultan "Şimdi, ey hoş adamların şeyhi, benim neşemi tamamlamak için, çabucak bana vaat ettiğin öyküleri anlat!" demiş. Meyve üreticisi de "Tüm dost yüreğim ve cömert efendimize karşı saygımla!" demiş. Ve şahın karşısında bacaklarını bükmüş otururken şu öyküyü anlatmış:

## İki Haşhaş Yutucunun Öyküsü

Bil ki, efendim ve başımın tacı, bir zamanlar, kentler içinde bir kentte, mesleği balıkçılık ve işi gücü haşhaş yutmak olan bir adam varmış. Bir günün işini bitirdikten sonra, kazancının bir bölümünü kızının ihtiyacı için; geri kalanı haşhaştan çıkarılan keyif verici ot için ayırırmış. Ve günde üç öğün haşhaş yutarmış: birini aç karnıyla sabahleyin, birini öğle, birini de güneş

batarken. Böylece yaşamını neşe içinde ve saçma sapan şeylerle geçirirmiş. Bu da onun balıkçılık olan uğraşını etkilemezmiş; ama yine de biraz garip bir tarzda işini görürmüş. Şöyle ki! Bir akşam, her zamankinden fazla miktarda haşhaş alarak içyağından yapılma bir mum yakmakla işe başlamış; sonra onun önüne oturup kendi kendine konuşmaya girişmiş; kendi kendine sorular sorup yanıtlar veriyor, düşlemenin ve sakin bir zevkin tüm keyfini sürüyormuş. Böylece uzun süre oturtmuş ve bu harika düşlemesinden gecenin serinliği ve dolunayın parıltısıyla ayrılmış. O zaman, kendi kendine konuşarak "Hey, oradaki *falan kişi*, baksana! Sokak sessiz, rüzgâr serince, ayışığı bizi dolaşmaya çağırıyor. Çıkıp hava alsan ve ortalıkta kimseler dolaşmazken ve senin keyfini ve tek başına yaşadığın saltanatı kimse bozmadan dünyanın yüzüne bakarsın!" demiş. Ve böyle düşünerek balıkçı evinden çıkmış ve gezisini nehirden yana sürdürmüş. O gece ayın on dördüymüş ve sokaklar geceleyin apaydınlıkmış. Balıkçı, kaldırımda, gümüşsü yuvarlağın yanımasını görmüş ve ayın parıltısını su sanmış ve dengesiz düşlemesi ona "Vallahi, ey balıkçı *falan kişi*, işte nehrin kenarına ulaştın ve kıyıda senden başka balıkçı yok. İyisi mi git oltanı al, bu gece kaderinin sana sağlayacağı kısmeti avlamak için geri dön!" demiş. Çılgınlığı içinde böyle düşünmüş ve böyle yapmış. Oltasını getirerek bir kaldırım taşına oturmuş ve ucunda yem olan oltasını ay ışığında parlayan kaldırımlara atarak balık avlamaya başlamış.

O sırada iri yarı bir köpek, yem yerine kullanılan et parçasının kokusunu alarak oltanın üstüne atılmış ve onu yutmuş; oltanın iğnesi boğazına öylesine bir sıkıntı vermiş ki, yuttuğu oltadan kurtulmak için umutsuz sarsıntılar koparmaya başlamış. Balıkçı da, korkunç bir balık tuttuğuna inanarak, elinden geldiğince oltayı çekiyor; ıstırabı dayanılmaz olan köpek de, acı haykırışlar koparıyor, oltayı kendinden yana çekiyormuş. Balıkçı, avını kaçırmak istemediğinden, sonunda sürüklenip yerde yuvarlanmış. O zaman, haşhaşın kendisine nehir gibi gösterdiği yerde boğulacağını sanarak korkunç çığlıklar koparıp yardım çağırmaya başlamış. Bu gürültüyü işiten o mahallenin muhafızları koşuşmuşlar; onları gören balıkçı "Yardım

edin, ey Müslümanlar! Beni sürükleyen nehir dibinin canavar balığından kurtarın beni! Yallah, yallah! Yardıma gelin yiğitlerim! Boğuluyorum!" diye haykırmış. Muhafızlar, çok şaşırarak ona "Neyin var senin, ey balıkçı? Hangi nehirden söz ediyorsun? Ve de hangi balık söz konusu?"' diye sormuşlar. O da kendilerine "Allah belanızı versin, ey köpek oğulları! Şimdi alay etmenizin mi, yoksa gelip boğulmamdan kurtulmama ve balığı sudan çıkarmama yardım etmenizin mi zamanıdır?" demiş. Muhafızlar, ilkin onu bu saçmalıklarına gülmüşlerse de, sonradan ona öfkelenmişler ve üzerine atılıp sopayla iyice döverek onu kadı'nın huzuruna çıkarmışlar. Oysa kadı da aynı şekilde, Allah'ın takdiriyle, kendini haşhaşa iyice kaptırmış biriymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Oysa kadı da aynı şekilde Allah'ın takdiriyle, kendini haşhaşa iyice kaptırmış biriymiş. Ve balıkçıya fırlattığı bir bakışla, muhafızların mahallenin huzurunu bozmakla suçladıkları adamın, kendinin de epeyce aldığı neşe verici haşhaşın etkisi altında olduğunu anlayınca, çabucak muhafızları paylamış ve yanından kovmuş. Kölelerine balıkçıya büyük özen göstermeleri ve geceyi tam bir sükûnetle geçirmesi için bir yatak hazırlamalarını buyurmuş. Ve kendi kendine, ertesi günden başlayarak onu kendine zevk arkadaşı yapmayı kararlaştırmış.

Gerçekte, bütün geceyi sükûnet ve dinlenme içinde geçirdikten, ertesi günü de güzel yemeklerle beslendikten sonra, balıkçı, akşam üstü kadı'nın yanına çağrılmış; kadı onu tüm içtenliğiyle karşılamış ve kendisine bir kardeşe davranır gibi davranmış. Ve onunla yemek yedikten sonra, kendisini yanı başına, yanan kandillerin karşısına oturtmuş ve onunla birlikte bu uyuşturucudan almış. Ve ikisi birlikte, yüz yaşında bir fili sırtüstü devirecek miktarda haşhaş yutmuşlar. Haşhaş zihinlerini iyice bulandırınca, çırçıplak soyunarak raksetmeye, şarkı söylemeye ve binlerce çılgınlık yapmaya başlamışlar.

O sırada, sultanla veziri, tacir kılığında, kentte geziniyorlarmış. Ve kadı'nın evinden yükselen tüm gürültüyü işitmişler; kapılar kapalı olmadığından içeri girip kadıyla balıkçıyı neşeden kendilerinden geçmiş halde bulmuşlar. Kadı ve arkadaşı da, talihin kendilerine yolladığı konukları görünce, raksetmeyi bırakmışlar, onlara hoş gelişler dilemiş ve varlıklarından hiç de sıkılmış görünmeksizin samimiyetle oturmalarını sağlamışlar. Sultan da, kentin kadısının, karşısındaki, zebbininin de akıl almaz bir uzunlukta, kara ve hareketli olduğunu fark ettiği adam gibi çırçıplak dans etmekte bulunduğunu görünce, gözlerini fal taşı gibi açmış ve vezirin kulağına eğilerek ona "Vallahi! Kadımız Fellah arkadaşı kadar donanmış yaratılmamış!" demiş. Balıkçı da ona doğru dönmüş ve "Sen, öyle arkadaşının kulağına ne söylemektesin? Oturun bakayım ikiniz de size emrediyorum; ben, kentin sultanı olan efendiniz! Yoksa, rakseden vezirim aracılığıyla şu anda kafanızı uçurturum! Çünkü, sanırım ki, siz benim kentin sultanı, şu gördüğünüzün de vezirim olduğunu ve de tüm dünyayı bir balık gibi sağ avcumun içinde tuttuğumu bilmiyorsunuz!" demiş. Sultanla vezir, bu sözleri duyunca, en olağandışı çeşidinden iki haşhaş yutucusunun karşısında bulunduklarını anlamışlar. Vezir de, sultanı eğlendirmek için, balıkçıya "Sen, efendim, ne zamanda beri kentin sultanı oldun. Ve de senden önceki, bizim eski efendimize ne olduğunu söyleyebilir misin?" demiş. Balıkçı "Gerçekte, kendisine 'Defol!' diyerek onu yerinden attım! O da çekip gitti. Yerini ben aldım!" demiş. Vezir "Peki sultan karşı çıkmadı mı?" diye sormuş. Balıkçı "Kesinlikle! Hatta saltanatın ağır yükünden kendisini kurtardığım için çok sevindi. Ben de onun incelikle tahttan ayrılmasını hoşça karşılamak üzere, hizmet etsin diye kendisini yanımda alıkoydum. Görevi bıraktığına pişman olursa, burnundan getirmeyi de bilirim!" diye yanıt vermiş.

Ve böylece konuşarak balıkçı "Şimdi işemek istiyorum!" diye sözünü sürdürmüş. Ve ucu bucağı görünmez aletini kaldırarak sultanın yanına gelmiş ve yükünü onun üzerine boşaltmak ister gibi görünmüş. Kendi bakımından kadı da "Benim de çişim geldi!" demiş. O da vezire yaklaşıp balıkçı gibi yapmak istemiş. Bunu gören sultanla vezir, kahkahadan kırılarak ayak üzeri sıç-

rayıp kalkmışlar ve "Allah sizin gibi haşhaş yutucuların belasını versin!" diyerek kapıya yönelmişler. Ve iki çılgın arkadaşın elinden kaçıp kurtulmak için epeyce sıkıntı çekmişler.

Ertesi gün, sultan, bir gece önceki eğlencesini tamamlamak isteyerek muhafızlara, kentin kadısına, evindeki konuğuyla birlikte huzura çağrıldığını bildirmelerini buyurmuş. Kadı da yanında balıkçı olduğu halde, sultanın huzuruna gelmekte gecikmemiş; sultan ona "Ey yasanın temsilcisi, seni, arkadaşınla birlikte, işemenin en rahat şeklinin hangisi olduğunu bana öğretmeniz için çağırttım! Gerçekten, âdet olduğu gibi özenle urbayı ve giysileri kaldırıp yere mi çömelmeli, yoksa, pasaklı inançsızlar gibi ayakta mı işemeli? Yoksa benim tanıdığım iki haşhaş yutucunun yaptığı gibi çırılçıplak soyunup eşin dostun üstüne mi çövdürmeli?" demiş.

Kadı sultanın bu sözlerini işitince, öte yandan sultanın geceleyin tebdil gezme âdetinde olduğunu da bildiğinden, bir gece önceki çılgınlığına ve saçmalığına sultanın bizzat tanık olduğunu anlamış; ve sultanla vezire gerekli saygıyı göstermekte kusur etmiş olduğunu düşünerek korkunun sınırına ulaşmış. Ve "Aman, efendim! Beni kabalığa ve nezaketsizliğe iten haşhaştır!" diye haykırarak, dizüstü gelmiş. Ama haşhaştan gündelik nasibini almış bulunan balıkçı, hâlâ başı döner durumda olduğundan, sultana "Ne olmuş yani! Şimdi sen kendi sarayında isen, biz de dün akşam kendi sarayımızdaydık!" demiş. Balıkçının davranışından son kertede neşelenen sultan, ona "Ey ülkenin en hoş zırzobu! Eğer sen bir sultansan ve ben de öylesine aynı şekilde bir sultansam, bundan böyle bana sarayımda eşlik etmeni rica ederim. Ve madem ki öyküler anlatmasını biliyorsun, umarım ki bunlardan birini anlatarak kulaklarımızı tatlandırırsın!" demiş. Balıkçı da "Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla! Ama, önünde dize gelmiş bulunan vezirimi bağışladıktan sonra!" diye yanıt vermiş. Sultan da kadıya hemen ayağa kalkmasını buyurmuş ve bir gün önceki çılgınlığını bağışlayarak, evine ve görevinin başına dönmesini söylemiş. Yanında sadece balıkçıyı alıkoymuş; o da daha fazla beklemeksizin, aşağıdaki gibi Yellenenlerin Şahı Kadı öyküsünü anlatmış.

## *Yellenenlerin Şahı Kadı*

Anlatırlar ki, Suriye'nin Trablus[1] kentinde, Harun Reşid zamanında, görevini büyük bir sertlikle ve sonsuz bir şeddetle yerine getiren bir kadı varmış. Onun bu durumu herkes tarafından bilinirmiş.

Bu Allah'ın belası kadı'nın hizmetinde, derisi Nil'de yaşayan bir mandanınki kadar kaba ve kalın olan yaşlı bir zenci kadın bulunuyormuş. Ve hareminde kadın olarak sahip olduğu tek dişi buymuş. Tanrı ondan acımasını esirgesin! Çünkü bu kadı'nın ancak verdiği hükümlerindeki şiddetle ölçülebilecek, ileri derecede bir cimriliği varmış. Tanrı belasını versin! Ve zengin olduğu halde, bayat ekmek ve soğan yiyerek yaşarmış. Bununla birlikte, utanç verici cimriliğini, gösterişçi davranışıyla örtmeye çalışırmış; çünkü her zaman azığı bitmek üzere olan bir devecinin aşırı cimriliğiyle davrandığı halde, görkemlilik ve cömertliğini kanıtlamak istermiş. Evinde hiç görülmedik bir zenginlik olduğuna herkesi inandırmak için yemek masasını püsküllleri altın tellerle işlemeli bir örtüyle örtme âdetindeymiş. Böylece, tesadüfen, yemek saatinde bir iş için evine uğrayanlar olursa, kadı, zenci hizmetçisini çağırıp ona yüksek sesle "Altın püsküllü örtüyü masaya ser!" dermiş. Böylece herkesi sofrasının şatafatlı ve yemeklerinin miktar ve nitelik bakımından bu altın saçaklı örtü kadar güzel olduğuna inandıracağını sanırmış. Ama bu şahane örtü üzerine serilmiş sofradaki şölenlerden birine hiç kimse asla çağrılmamış; buna karşılık herkes kadı'nın iğrenç cimriliği hakkındaki gerçeği pekâlâ biliyormuş.

Öyle ki, toplum içinde, bir şölende iyi ağırlanılmayınca "Kadı'nın sofra örtüsü üzerinde yemek sunuldu!" denir olmuş. Böylece, Tanrı'nın zenginlik ve onurla donattığı bu adam, sokaktaki köpekleri bile hoşnut edemeyecek bir yaşam sürüyormuş. Allah onu sonsuza dek kahretsin!

Günün birinde, bir dava dolayısıyla haklarında olumlu karar aldırmak isteyen birileri, ona "Kadı efendimiz, sen niye evlenmiyorsun? Çünkü evindeki yaşlı zenci kadın senin saygınlığına

1 Arapçada Tarabulus. Bugün Lübnan'ın sınırları içinde bulunan kent. Trablus-şam olarak da anılır (*Meydan Larousse*) (Â.Ş.O.)

layık değildir!" demişler. O da "İçinizde bana kadın bulmak isteyen biri var mı?" diye sormuş. Orada bulunanlardan biri "Efendimiz, benim çok güzel bir kızım var, onunla evlenmek istersen, köleni onurlandırırsın!" diye yanıt vermiş. Kadı da bu sunuyu kabul etmiş; ve hemen evlilik kutlanmış; ve kız hemen o akşam, kocasının evine getirilmiş. Genç kız, evde kendisine bir şölen hazırlanmamış, hatta bunun söz konusu bile edilmemiş olduğunu görünce çok şaşırmış; ama, çok ağırbaşlı ve tutumlu olduğundan, hiçbir dilekte bulunmamış; ve kocasının tutumuna uymak isteyerek sesini çıkarmamaya çalışmış. Evlilik şahitleri ve çağrılılarına gelince, bu birleşmenin kadıyı bir şölen vermeye zorlayacağını ya da hiç değilse, bir yemek verileceğini düşünüyorlarmış; ama bekleyişleri ve umutları boşa çıkmış ve kadı kendilerine bir çağrıda bulunmaksızın saatler geçmiş. Ve her biri cimriye lanetler kusarak çekip gitmiş.

Genç eşe gelince, son kertede şiddetle ve oldukça uzun bir açlığa epeyce dayandıktan sonra, kocasının manda derili zenci hizmetçiyi çağırıp, altın saçaklı örtüyü yayması ve yemek masasını en iyi şekilde bezeyerek hazırlaması buyruğunu verdiğini duymuş. Babasının evinde her zaman bolluk, şatafat ve refah içide yaşamış bulunan zavallı kız da, mahkûm edilmiş bulunduğu çekilmez açlıktan sonunda kurtulabileceğini ummuş. Ama, zenci kadının yemek olarak üzerinde üç parça kara kuru ekmek ve üç soğan bulunan bir tepsi getirdiğini görünce ne diyeceğini bilememiş. Kız, herhangi bir ters davranışta bulunma cesareti göstermeksizin ve durumdan hiçbir şey anlamaksızın sofraya oturunca, kadı, ciddiyetle bir parça ekmek ve bir soğan almış, bunun gibi bir bölüm gıdayı da zenci hizmetçiye vermiş ve genç karısını da "Tanrı'nın verdiği nimeti israf ederim diye korkma!" diyerek şölene onur vermeye çağırmış. Ve bu harika yemekten ne denli zevk duymakta olduğunu gösteren bir çabuklukla yemeye başlamış. Zenci kadın da aynı şekilde, bunun o günkü tek yemek olduğunu bilerek sadece bir lokma soğan yemiş. Kandırılan zavallı eş de onlar gibi yapmak istemiş; ama, en lezzetli yemekleri yemeye alışkın olduğundan, bir lokma bile yutamamış. Sonunda, içinden bahtının karalığına lanetler ederek aç acına sofradan kalkmış; böylece her yemek saati geldiğinde, aynı

çağrı, masa üzerinde de altın saçaklı örtü ve aynı süslü takımlar ve kara kuru ekmek ve hüzün verici soğanlar olduğu halde üç gün geçmiş. Ama dördüncü gün, kadı, haremden gelen korkuç haykırışlar duymuş...

*Anlatısının burasına Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama yedi yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ama dördüncü gün, kadı, haremden gelen korkunç haykırışlar duymuş. Ve zenci kadın gelip kollarını göğe kaldırarak hanımının, evdeki herkese karşı ayaklandığını ve babasını çağırttığını bildirmiş. Buna çok kızan kadı, gözleri şimşekler çakarak karısının yanına girmiş ve ona her türden hakaretler yağdırarak ve kendisini her çeşitten ahlaksızlıkla itham ederek ve de güç kullanarak saçlarını kesmiş ve üç kez "Seni boşadım!" diye tekrarlayarak onu boşamış ve şiddetle evden kovmuş ve ardından kapıyı kapatmış. Allah onun belasını versin! Çünkü lanetle anılmaya hak etmiş.

Bu boşanmadan birkaç gün sonra, bu cimri oğlu cimri, birçok kişi için kaçınılmaz olan görevi dolayısıyla, kendisine kızını öneren bir başkasıyla karşılaşmış. Ve genç kızla evleniş; ona da aynı şekilde davranılmış; ve o da üç günden fazla soğanlı sıkı besime dayanamadığından baş kaldırınca reddedilmiş. Ama bütün bunlar başkalarına ders oluşturmamış; ve kadı evlenmek üzere daha pek çok genç kız bulmuş; ama bunlar da ekmek ve soğan sıkı besimine ayaklandıkları için iki ya da üç gün sonra boş düşürülmek üzere evden kovulmuş. Ama bu boşanmalar bu denli abartıyla çoğalınca, kadı'nın cimriliği bunu o güne kadar duymayanların da kulağına erişmiş ve kadınlara karşı tavrı, haremlerdeki tüm konuşmaların konusunu oluşturmuş. Ve kadı, aracılar nezdinde tüm saygınlığını yitirmiş; ve evlenebilirlik durumu ortadan kalkmış.

Bir akşam kadı, babasından kalan mirası yüzünden tedirginliğe kapılmış; hiçbir kadının da artık kendisini istemediğini görerek kent dışında dolaşırken, sığırcık kuşu renginde bir katıra binmiş bir kadının gelmekte olduğunu görmüş. Ve onun

zarif görünümünden ve zengin giysilerinden etkilenmiş. Bıyıklarının ucunu burarak çapkınca bir edayla ona doğru yaklaşmış ve önünde derin bir saygıyla eğilmiş ve selamlaşmalardan sonra, ona "Sen ey soylu kadın, nereden geliyorsun?" demiş. Kadın "Ardımda bulunan yoldan!" yanıtını vermiş. Kadı gülmüş ve "Evet, kesinlikle! Bunu biliyorum ama, hangi kentten?" demiş. Kadın "Musul'dan!" diye yanıt vermiş. Kadı "Evli misin, bekâr mı?" diye sormuş. Kadın "Hâlâ bakireyim!" demiş. O da "Bu durumda, bundan böyle bana eş olur musun, karşılığında ben de senin erkeğin olurum!" diye sormuş. Kadın "Bana nerde oturduğunu söyle, cevabını sana yarın veririm!" diye yanıtlamış. Kadı da ona kim olduğunu ve nerede oturduğunu açıklamış. Ama kadın onun kim olduğunu zaten biliyormuş! Kendisine gözünün ucuyla bakarak ve en alımlı gülüşüyle gülerek yanından uzaklaşmış.

Ertesi sabah, genç kadın, kadıya bir haber yollayarak onunla elli dinar başlık karşılığı evlenmeye razı olduğunu bildirmiş. Cimri de, genç kız için duyduğu tutku yüzünden, cimriliğini iyice zorlayarak ve bir bir sayarak bu elli dinarı hazırlamış. Ve zenci kadını gidip onu bulmakla görevlendirmiş. Genç kız da, verdiği sözü yerine getirmekte kusur etmemiş ve gerçekten, kadı'nın evine gelmiş; ve nikâh gerekli şekilde şahitler önünde yerine getirilmiş; sonra da bunlar, ağırlanmaksızın hemen orayı terk etmişler.

Sıkı besim tutumuna bağlı kadı, zenci hizmetçiye, tumturaklı bir edayla "Altın saçaklı örtüyü ser!" demiş. Ve her zamanki gibi, görkemli biçimde süslenmiş sofra üzerine yemek olarak üç kuru ekmek parçasıyla üç soğan getirilmiş. Genç evli kadın, çok mutlu bir edayla üçüncü parçayı almış ve yiyip bitirince "Elhamdü l'illâh! Tanrı'ya şükürler olsun! Harika bir yemek yedim!" demiş. Ve bu açıklamayı sonsuz doyum sağlamış olmaktan gelen bir gülüşle desteklemiş. Bunu gören kadı "Yüceler yücesine, bana sonunda cömertçe, tüm yetenekleri kendinde toplayan ve bulduğuyla yetinen, az şey için de çok şey için de Tanrı'ya şükreden bir eş verdiğinden dolayı övgüler olsun!" diye haykırmış. Ama kör cimri, Allah'ın belasını veresi domuz, genç karısının muzip kafasında kurduklarıyla bahtın kendisi için neler hazırladığını bilmiyormuş.

Ertesi sabah, kadı mahkemeye gitmiş; karısı, onun yokluğunda, birer birer evin bütün odalarını dolaşmış. Böylece kapısı özenle kapalı ve üç büyük kilitle kilitlenmiş ve üç demir çubukla berkitilmiş bir odaya rastlamış ve büyük bir meraka kapılmış; ve yöresinde uzun süre dönüp dolandıktan ve inceledikten sonra, pervazlardan birinde hemen hemen bir parmak genişliğinde bir yarık bulunduğunun farkına varmış. Bu yarıktan bakmış ve içinde kadı'nın hazinesinin, altın ve gümüş olarak, zemine oturtulmuş büyük küpler içinde toplanmış bulunduğunu görünce çok şaşırmış. Ve birdenbire aklına bu beklenmedik durumdan gecikmeden yararlanmak fikri gelmiş; ve uzun, ince bir hurma dalı bulmaya koşmuş ve bunun ucunu yapışkan bir macuna bulayarak pervazdaki yarıktan içeri sokmuş. Uzun çubuğu döndüre döndüre küplerden birinin ağzına yaklaştırmış ve ucuna birkaç parça yapışınca hemen geriye çekmiş. Ve kendi dairesine gidip, zenciyi çağırarak altın parçalarını "Hemen çarşıya git ve bize fırından çıkmış susam serpilmiş ekmekler, safranlı pirinç, taze kuzu eti, meyve ve hamurişi; daha da bulabileceğin en iyi şeyleri al getir!" demiş. Şaşırıp kalmış olan zenci kadın, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve hanımının buyruklarını yerine getirmekte ivedilik göstermiş; çarşıdan dönünce de sofrayı kurmuş ve birlikte, getirdiği nefis yiyecekleri yemişler. Ve ömründe ilk kez bu denli harika bir yemek yemiş olan zenci kadın "Tanrı ömrünü arttırsın, hanımım; bize sağladığın güzel ve lezzetli şeylerle bedenin yağ bağlasın! Başın üzerine yemin ederim ki, senin cömertliğinle tattığım bu tek bir yemekle, kadı'nın yanında tüm yaşamım boyunca tatmadığım lezzette bir yemek tatmış oldum!" diye haykırmış. Genç kadın da ona "Pekâlâ, eğer her gün böylesi, hatta bundan da nefis bir yemek yemek istiyorsan, sana söyleyeceğim her şeyi yerine getir! Ve kadı'nın huzurunda ağzını sıkı tut!" demiş. Zenci kadın da ona dualar okuyarak teşekkürlerle itaat ve bağlılık vaat edip elini öpmüş. Çünkü bir an için bile bir yandaki eli açıklık ve iyi beslenmeyi, öteki yandaki cimrilik ve yoksunluğa yeğlemekte kararsızlık göstermemiş.

Ve öğleye doğru, kadı eve dönünce, zenciye "Ey köle, altın saçaklı örtüyü ser!" diye haykırmış. Sofraya oturunca, karısı ayağa kalkmış ve o harika yemeğin geri kalanını kendisine sunmuş.

O da büyük bir iştahla bu yemeği yemiş ve bu güzel yemekten çok keyiflenerek "Bu yiyecekler nereden geldi?" diye sormuş. Karısı da "Efendim, benim bu kentte pek çok yakınım vardır; onlardan biri bugün, sırf efendimle paylaşmak fikrine kapılarak kabul ettiğim bu yiyecekleri göndermiş!" diye yanıt vermiş. Kadı da, içinden, böylesine değerli yakınları olan bir kadına sahip olduğundan ötürü, kendi kendini övmüş.

Ertesi gün, uzun hurma dalı, ilkinde olduğu gibi iş görmüş ve gizli hazineden, kadı'nın karısının, aralarında fıstık doldurulmuş bir kuzu da bulunan harika yiyecekler satın aldırmasına yarayacak birkaç altın parçası daha sağlamış; o da bu nefis yemeği kendisiyle paylaşmaları için birkaç komşusunu çağırmış. Ve kadı'nın dönme vaktine kadar bunlar, kendi aralarında, en hoş şekilde vakit geçirmişler. Kadınlar o zaman, bu kutsal günün bütün gönül okşayıcılığıyla tekrarlanacağı vaadini alarak ayrılmışlar. Kadı da, içeri girer girmez zenci hizmetçiye "Altın saçaklı örtüyü ser!" diye haykırmış. Ve yemek hazırlandığında Allah'ın gazabı cimri, tepsi üzerinde bir gün öncekinden de hoş ve en aranılan etler ve yiyecekler bulunduğunu görerek çok şaşırmış. Ve tedirginlikle dolu "Başın için söyle! Bunca pahalı olan bu yiyecekler nereden geliyor?" diye sormuş. Ve ona bizzat hizmet eden genç kadın "Efendim, ruhunu yatıştır ve gözlerini serin tut! Ve Tanrı'nın bize yolladığı gıda hakkında kafa yorma; sadece yemeye bak ve gövdeni şenlendir! Çünkü halalarımdan biri bu yiyecek tepsisini bana yollamış; eğer efendim doyum sağladıysa, ben de çok sevindim!" diye yanıt vermiş. Kadı da, böylesine iyi yürekli, sevimli ve ilgili yakınları olan bir kadına sahip olduğu için sevincin sınırına ulaşmış; ve artık bedavadan sağlanan bunca mutluluktan alabildiğine yararlanmaktan başka bir şey düşünmemiş. Böylece, bu beslenme şekliyle bir yıl geçince, öylesine yağ bağlamış ve karnı öylesine belirli şekilde şişmiş ki, kentte oturanlar, büyük bir şeyle kıyaslama yapacakları zaman "Kadı'nın karnı kadardır!" diyorlarmış. Ama, kötülük başımızdan ırak olsun, kendisini neyin beklediğini ve karısının, nerdeyse açlıktan öldüreceği ve saçlarını kestikten sonra üçlü boşamayla kesin olarak yol verdiği tüm zavallı kadınların öcünü almak üzere yemin ettiğini bilmiyormuş. Ve genç kadın, maksadına ulaşmak için kendince şöyle bir oyun oynamış:

Her gün beslediği komşular içinde beş çocuk sahibi, kocası evin en lüzumlu ihtiyaçlarını sağlayacağı parayı güçlükle kazanan bir hamal olan zavallı bir gebe kadın varmış. Kadı'nın karısı bir gün ona "Komşum, Tanrı sana kalabalık bir aile ve onları besleme imkânı olmayan bir adam bağışlamış. Ve Yüceler Yücesi'nin iradesiyle işte yine hamilesin! Yeni çocuğunu doğurur doğurmaz, Tanrı benden üretkenliği esirgediğine göre, onu kendi çocuğum gibi besleyip büyütmek üzere bana ver! Karşılığında seni hiçbir şeyden mahrum etmemeyi ve evini refahla donatmayı vaat ederim! Senden sadece mahallede kimsenin gerçeği bilmemesi için bundan hiç kimseye söz etmemeni ve çocuğu gizlice doğurmanı istiyorum!" demiş. Hamalın karısı öneriyi kabul etmiş ve gizlilik vaadi vermiş; ve gizlice gerçekleşen doğumu yaptığı gün, iki çocuğa bedel irilikte bir oğlan olan yeni doğanı kadı'nın karısına teslim etmiş.

O gün, genç kadın yemek vakti, kendi eliyle bakla, bezelye, kuru fasulye, lahana, mercimek, sarmısak çiyeleri ve her çeşit ağır taneler ve havanda dövülmüş baharat karışımından oluşmuş bir yemek hazırlamış ve kadı, tamamıyla boş, iri karnından dolayı iyice acıkmış olarak eve döndüğünde, iyice çeşnilendirilmiş olan bu yemeği ona sunmuş; kadı yemeği çok lezzetli bulmuş ve açgözlülükle yemiş. Yemekten kendini birkaç kez alarak ve "Asla bu kadar kolay boğazdan kayan bir yemek yememiştim! Ey kadın, senden, her gün bu yemekten, bundan da büyük bir sahan hazırlamanı isterim. Ve de yakınlarının cömertliklerini kesmemelerini de umarım!" deyerek bütün sahanı temizlemiş. Genç kadın da "Afiyet olsun ve de hazmı kolay olsun!" diye yanıt vermiş. Kadı da bu dileğinden ötürü ona teşekkür etmiş ve bunca eksiksiz ve zevklerine özen gösteren bir kadına sahip olduğu için bir kez daha kendini övmüş.

Ama, yemekten sonra henüz bir saat geçmişken, kadı'nın karnı şişmeye ve gözle görünür biçimde büyümeye başlamış; içinde, bir fırtına gürültüsü gibi gürültüler kopmaya başlamış; tehdit edici bir gökgürültüsünü andıran ağır gurultular, midesinin zarını sarsmış: ve bunları hemen müthiş karın ağrıları, titremeler ve sancılar izlemiş. Yüzü sapsarı olmuş ve inlemeye ve bir küp gibi yerlerde yuvarlanmaya başlamış ve iki eliyle

karnını tutarak "Ya Allah! Karnımda fırtına var sanki! Beni kim kurtaracak?" diye haykırmış. Ve sancının etkisiyle uğultular ve haykırışlar koparmaktan kendini alıkoyamamış. Kopardığı haykırışlara, karısı koşup gelmiş ve onu yatıştırmanın çarelerini arayarak ona bir avuç anason ve rezene tozu yutturmuş; bu da hemen etkisini göstermiş. Onu teselli etmek ve yüreklendirmek için, hasta bir çocuğu okşar gibi, her yanını okşamış ve elini düzenli bir şekilde oynatarak ağrılı yerlerini tatlı tatlı ovuşturmuş. Ve birdenbire ovuşturmalarını kesmiş; sürekli şaşkınlık haykırışlarını izleyerek keskin bir feryat koparmış ve "Yuh! Yuh! Mucize bu! İnanılmaz bir şey efendim! İnanılmaz bir şey!" demiş. Kendisini bitip tüketen şiddetli sancılara karşın, kadı "Neyin var senin? Nasıl bir mucizeymiş o?" diye sormuş. Kadın da "Yuh! Yuh! Efendim, efendim!" demiş. Kadı ve "Neyin var senin? Söyle bana!" diye sormuş. Kadın da "Tanrı'nın adı üstüne ve yörene olsun!" diye yanıt vermiş. Ve elini bir kez daha kocasının fırtınalar kopan karnı üzerinde gezdirmiş ve "Övülesi, Yüceler Yücesi Tanrı! Dilediğini hükmeder ve istediği her şeyi yapar! Onun sırlarını kim bilebilir, efendim?" diye eklemiş. Kadı iki uğultu arasında ona "Senin neyin var, kadın? Konuş! Bana böylesine işkence çektirdiğin için Allah senin belanı versin!" demiş. Kadın da "Efendim, efendim, onun iradesine kim karşı koyabilir? Hamilesin sen! Ve kurtulman yakındır!" demiş.

Karısının bu sözlerini işitince duyduğu karın ağrılarına ve titremelere karşın kadı ayağa kalkmış ve "Sen deli misin karı? Ne zamandan beri erkekler hamile kalıyorlar?" diye haykırmış. Kadın da "Vallahi, bilmiyorum! Ama, karnında bebek kıpırdıyor. Ve ayak vuruşlarını işitiyorum ve ellerimle başını tutuyorum!" demiş. Sonra da "Övülesi Tanrı istediği bedene üretkenlik tohumlarını serper! İstediği her şeyi yapar! Sırrına erilir mi? Peygamber'den şefaat dile, ey âdem!" diye eklemiş. Kadı da, kıvranmaların tuzağına düşmüş, bir yandan da uğuldayarak yeniden yerde yuvarlanmaya başlamış; karnındaki savaş öylesine şiddetliymiş ki, ellerini ısırıyor, soluk alamıyormuş. Ve içinden kopan korkunç bir yellenme uzun uzadıya yankılanarak tüm evi sarsmış ve ansızın rahatlığa kavuşmuş! Kadı da bunun

yarattığı sarsıntının etkisiyle bayılmış. Ve bunu izleyen bir dizi başka yellenmeler, gittikçe sesi yavaşlayarak evin havasında yuvarlanıp durmuş. Sonra, gök gürültüsüne benzer bir gürültü daha koparak sessizlik eve geri dönmüş. Ve kadı yavaş yavaş kendine geldiğinde önünde küçük bir şilteye uzanmış, kundak bezlerine sarılı yeni doğan bir bebeğin çığrışmakta olduğunun farkına varmış. Karısı da, kendisine "Bu mutlu doğumu sağladıklarından ötürü Tanrı'ya ve Elçi'sine övgüler olsun! Elhamdülillâh, ey âdem!" diyormuş. Kadın, küçüğün kundağı ve kocanın başı üzerine tüm kutsal adları sıralayıp mırıldanıyormuş. Kadı da uyuyor mu, uyanık mı; yoksa duyduğu sancılar zihinsel yeteneklerini zedeledi mi, bilemiyormuş. Bununla birlikte, duygularının tanıklığını da yalanlayamıyormuş; ve bu yeni doğmuş çocuğun görünümü ve karnında kopan fırtınanın dinmesi şaşırtıcı bir doğum yaptığına onu inandırıyormuş. Sonunda analık duygusu baskın çıkmış ve ona çocuğu kabul ettirmiş ve de "Tanrı, istediği yere tohumu atar ve istediğini yaratır! Erkekler bile, bahtlarında yazılı ise, hamile kalır ve zamanı gelince doğum yapar!" demiş. Sonra karısına doğru dönerek ona "Ey kadın, senin bu çocuğa bir sütana bulman gerekiyor! Çünkü ben ona süt veremem!" demiş. Kadın da "Ben bunu çoktan düşündüm. Sütana içerde, haremde bekliyor! Ama sen, göğüslerin gelişmediği için, bu çocuğu besleyemeyeceğinden emin misin? Çünkü çok iyi bilirsin ki sütlerin en iyisi ana sütüdür!" diye sormuş. Kadı da, gittikçe daha fazla şaşkınlığa uğrayarak tedirginlikle göğüslerini yoklamış ve "Yo, vallahi! Önceleri nasılsa öyleler! İçlerinde hiçbir şey yok!" diye yanıt vermiş.

Hepsi bu kadar! Ve kurnaz genç kadın, kurduğu düzenin başarı sağlamasından dolayı ruhunda sevinç duymuş. Sonra, hilesini sonuna kadar götürmek istediğinden kadıyı yatağa girmeye zorlamış ve oradan kırk gün kırk gece çıkartmamaya karar vermiş. Ve ona lohusalara içirilmesi âdet olan şerbetler ezmiş ve her bakımdan ona bakıp kendisini şımartmış. Kadı da duyduğu karın ağrılarından ve içindeki tüm karmaşadan alabildiğine yorgun, ancak uzun süre uyuduktan sonra uyanmak üzere bedeni sağlıklı, ama ruhu hasta, derin bir uykuya dalmakta gecikmemiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüzüncü gece olunca, demiş ki:*

... Ancak uzun süre uyuduktan sonra uyanmak üzere, bedeni sağlıklı, ama ruhu hasta, derin bir uykuya dalmakta gecikmemiş. Ve ilk yaptığı şey, karısından bu serüvenin gizini, özenle saklamasını istemek olmuş ve ona "Eğer halk, kadı'nın yaşamakta olan bir çocuk doğurduğunu öğrenirse, ne felaket!" demiş. Ve kurnaz kadın, onu bu konuda yatıştırmaktan uzak, ona "Efendim, bu harika ve kutlu serüveni bilen sadece biz ikimiz değiliz! Çünkü tüm komşular, benim tavsiyelerime karşın, sütana bu mucizeyi açıklamaya ve sağda solda gevezelik etmeye başlayınca durumu öğrendiler; ve şimdi kente yayılan bu haberi durdurmak kadar, geveze bir sütanayı da engellemek zordur!" demiş.

Ve kadı, tüm konuşmaların konusu ve az ya da çok sevimsiz yorumların hedefi olacağını bilmekten son kertede onuru kırılmış halde, kanama ve başka hastalıklara yakalanmaktan korkarak ve bu hazin durum karşısında kaşlarını çatarak yatakta hareket etmeksizin kırk gün yatmış. Ve kendi kendine "Kuşkusuz, pek çok olan düşmanlarımın kötülüğü, az yada çok gülünç olan, örneğin olağandışı bir tarzda kendimi oğlancılara teslim ettiğim gibi gülünç şeylerle beni itham edecekler! Ve 'Kadı bir cinsel sapıkmış! Sonunda heriflerle düşüp kalkarak hamile kalacak olduktan sonra o denli hükümlerinde şiddet gösterecek ne vardı? Vallahi! Kadımız garip bir cinsel sapıkmış!' diyecekler. Oysa vallahi, böylesi şeylerle uğraşmayalı ne çok yıl geçti, artık acemilerle uğraşabilecek yaşta da değilim!" demiş.

Böyle düşünüyormuş kadı; ama işlerin dönüşümünde cimriliğinin tek neden olduğunu bilmiyormuş. Ve düşündükçe, dünya gözünün önünde daha çok kararıyor ve durumu kendisine daha gülünç ve acıklı görünüyormuş. Karısı, artık doğum sonrasında hiçbir tehlike olmadan yataktan çıkıp ayağa kalkabileceğine hükmedince, çabucak yataktan kalkmış; ancak hamama gitmek için evden çıkmayı göze alamadığından evde yıkanmış. Ve eğer kentte yaşamını sürdürürse, artık bundan böyle işitmekten kurtulamayacağı alaylardan ve imalardan kaçınmak için

Trablus'u terk etmeye karar vermiş ve bu tasarısından karısına söz açmış; o da kendisini, evinden uzaklaşmış ve kadılık görevini terk etmiş görmenin acısına katlanamayacakmış gibi durmakla birlikte "Kuşkusuz efendim, kötü konuşanların yaşadığı bu lanetli kenti terk etmekte haklısın, ama bu sadece bu serüven unutuluncaya kadar geçecek bir süre için olmalı! Sonra da geri dönüp hem anası hem de babası olduğun bu çocuğu yetiştirmelisin; ve eğer istersen, olağanüstü doğuşunu hatırlatmak için de adını Tansıklar Kaynağı koyarız!" diyerek onu kenti terk etmeye yüreklendirmiş. Kadı da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" yanıtını vermiş. Ve geceleyin, evinden gizlice çıkmış. Tansıklar Kaynağı ve evdeki eşya ve mobilyalarla ilgilenmeyi karısına bırakarak ve kalabalık sokaklardan sakınarak kentten dışarı çıkıp Şam doğrultusunda yola koyulmuş.

Ve yorucu bir yolculuktan sonra Şam'a ulaşmış; ve bu kentte kendisini ve de öyküsünü bilen olmadığı düşüncesiyle teselli bulmuş. Ama, halkın toplandığı her yerde, kentin öykücülerinin, oraya ulaşanların kulağına öyküsünü anlattıklarını görmek talihsizliğine uğramış. Ve korktuğu gibi, kentin öykücüleri, öyküyü her anlatışlarında ona yeni bir ayrıntı eklemekte ve dinleyecilerini güldürmek için kadıya olağandışı organlar yakıştırmakta ve onun Trablus'un tüm katırcılarının oyuncağı olduğunu söylemekte ve kendisine "keçi" "ibnetor", "götlek"[1] gibi telaffuz etmekten bile çekineceği bazı adlar takmakta kusur etmiyorlarmış. Ama onun için kimsenin yüzünü tanımadığı ve böylece fark edilmeden herkesin arasında dolaşabileceğini bilmek de bir mutlulukmuş. Yine de akşam olunca, öykücülerin yer aldığı yörelerden geçerken, ağızlarında akıl almaz boyutlara erişen öyküsünü dinlemek üzere eyleşmekten kendini alamıyormuş; çünkü artık bir tek çocuğun değil, ama birbiri ardından gelen bir dizi çocuğun sahibi olduğu söyleniyormuş. Orada bulunanların keyiflenmesinin o denli coşkulu olduğunu görerek kendisi de sonunda, tanınmamaktan mutlu, kendi öyküsüne başkalarıyla birlikte güler olmuş; ve kendi kendine "Vallahi! Hakkımda istediklerini söylesinler, yeter ki beni tanımış olmasınlar!" diyormuş. Böylece,

1 Aslında Mardrus, "oğlan", "oğlancık" ve "toruncuk" anlamına Fransızca deyimler kullanıyor (Â.Ş.O.)

bir kenara çekilmiş, geçmiştekinden de ileri derecede cimrilik içinde yaşamış; ve her şeye rağmen, birlikte getirdiği para yedeğini tüketmiş; sonunda yaşamak için giysilerini satmak zorunda kalmış; çünkü hazinesinin nerede bulunduğunun anlaşılmasını istemediğinden, bir haberci aracılığıyla karısından para istetmeyi göze alamıyormuş. Zavallı adam bu hazinenin çoktan keşfedilmiş olduğunu bilmiyormuş. Ve karısının kendisine inandırdığı gibi geçimini yakınlarının ve komşularının sırtından sağladığını sanıyormuş. Ama sefaleti o duruma gelmiş ki, kendisi, eski bir kadı olduğu halde, bir duvarcının yanında harç hamalı olarak iş bulmak zorunda kalmış.

Böylece birkaç yıl geçmiş. Hakkında hüküm verdiği kişilerin ve cimriliğinin kurbanlarının savurdukları lanetlerin ağırlığını taşıyan bu zavallı, bir ambarda unutulan bir kedi kadar cılız kalmış. O zaman, yılların, serüveninin izlerini sildiğini umarak Trablus'a dönmeyi düşünmüş. Şam'dan ayrılıp bitkin bedeni için oldukça zorlu bir yolculuktan sonra, kendi kenti Trablus'un giriş yerine ulaşmış. Kentin kapısını aşmak üzere olduğu sırada, kendi aralarında oynaşan çocukları görmüş ve içlerinden birinin diğerine "Oyunda nasıl olur da kazanmak istersin sanki Yellenmeler Babası Kadı'nın uğursuz yılında doğmuşsun!" dediğini duymuş. Bahtsız adam "Vallahi! Senin serüvenin unutulmuş, çünkü şimdi çocuklara atasözü sağlayan bir başka kadı söz konusu!" diye düşünerek sevinmiş. Ve Yellenmeler Babası Kadı'dan söz eden çocuğa yaklaşarak, ona "Sözünü ettiğin bu kadı kimdir ve neden onu Yellenmeler Babası olarak anıyorsun!" diye sormuş. Çocuk da, kadı'nın karısının muziplik öyküsünü, başından sonuna kadar tüm ayrıntılarıyla anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok.

Yaşlı cimri, çocuğun öyküsünü dinleyince, artık felaketinden kuşka duymamış ve karısının hilesinin oyuncağı ve gülme konusu olmuş bulunduğunu anlamış. Ve oyunlarını sürdüren çocukların yanından ayrılarak kendisiyle bu denli alay etmiş olan küstah kadını cezalandırmak üzere, öfke içinde, evinin yolunu tutmuş. Ama evine ulaşınca, kapıların tüm rüzgârlara açık bulunduğunu, tavanın çöktüğünü, duvarların yarı yarıya göçtüğünü ve baştan aşağıya yıkıldığını görmüş; hazinesine

koşmuş; ama artık ortada ne bir hazine ne de hazinenin bir izi, bir kokusu varmış; hiçbir şey yokmuş. Onun geldiğini gören komşuları, hepsi birden onu alaya almış, kendisini öldü bilerek karısının çoktan oradan ayrılmış bulunduğunu ve evde ne bulduysa yanına alıp bilinmeyen uzak bir ülkeye götürdüğünü ona anlatmışlar. Kendini halkın kahkahalarıyla sarılmış gören eski cimri, başını bile çevirmeden kenti terk etmiş. Ve bir daha ondan söz edildiğini işitmemişler. Ve işte, ey zamanın şahı, bana kadar ulaşan, Yellenmeler Babası Kadı'nın öyküsü böyledir. Ama Tanrı daha iyisini bilir!

Balıkçı öyküyü tamamladıktan sonra, Sultan da, bu öyküyü işiterek, keyiften ve memnunluktan kahkahalar atıp durmuş ve balıkçıya bir hilat verip kendisine "Tanrı'nın gölgesi üzerine olsun ey şeker ağızlı, sen bana bildiğin öykülerden bir başkasını daha anlat!" demiş. Haşhaş yutucu da "İşitip itaat ettim!" demiş ve şu öyküyü anlatmış:

## *Katır Kadı*

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, Mısır ülkesinin bir kentinde, mesleği bakımından vergi tahsildarı olan bir adam, bunun sonucu olarak, evinden sık sık uzakta kalmak zorunda imiş. Bir kadın gözüyle sağlıklı ne demekse, öylesine sağlıklı olmadığından, karısı, ay kadar güzel bir delikanlı olan ve her an arzularını doyurmaya hazır bulunan âşığını eve kabul etmek için onun yokluğundan yararlanıyormuş. Delikanlı da kadını seviyor ve kadın, kendisine verdiği zevklere karşılık, bahçesinde güzel olan ne varsa, bunları ona tattırmakla kalmıyor, delikanlı zengin olmadığından ve alış veriş işleriyle para kazanmayı henüz bilmediğinden, ihtiyaç duyduğu her şey için harcamalar yapıyormuş. Ve tıka basa yiyerek ve ellerinden geldiğince birbirleriyle sevişerek, ikisi, zevkli bir yaşamı sürdürüyorlarmış.

Birilerine güç, öbürlerine de güçsüzlük acısı veren Tanrı'ya şükürler olsun! Gizlerine akıl ermez.

Günün birinde genç kadının kocası olan vergi tahsildarı, hizmet için yola koyulmadan önce katırını hazırlamış; heybesinin bir gözüne işiyle ilgili evrakı ve giysilerini koymuş; öbürüne de

yol azığı koymasını karısına tembihlemiş. Genç kadın da, ondan kurtulacağından ötürü mutlu, çabucak istediği her şeyi heybeye koymuş; ancak ekmek bulamamış, çünkü haftalık ekmek yedekleri tükenmiş bulunuyor ve zenci hizmetkâr, yeni haftanın ekmeğini tam o sırada yoğuruyormuş. Bunu gören vergi tahsildarı, evdeki ekmeğin pişmesini beklemeksizin, ekmek sağlamak üzere çarşıya gitmiş. Ve o an için, katırını ahırda, yemliğin önünde, semeri vurulmuş bir halde bırakmış.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz birinci gece olunca, demiş ki:*

Ve o an için, katırını ahırda, yemliğin önünde, semeri vurulmuş bir halde bırakmış. Karısı da, onun dönüşünü beklemek üzere avluda bulunuyormuş; o sırada vergi tahsildarının gitmiş olduğunu sanan âşığının çıkageldiğini görmüş. Delikanlı genç kadına "Benim acele paraya ihtiyacım var. Bana hemen üç yüz gümüş dirhem vermen gerek!" demiş. Kadın "Peygamber aşkına! Bugün bende bu para yok, nereden bulabileceğimi de bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Delikanlı da kadına "Katır var ya hemşire! Şurada yemliğin önünde semerlenmiş olarak gördüğüm kocanın katırını bana verebilirsin, ben de onu satarım! Hiç kuşkusuz üç yüz dirhem eder!" demiş. Genç kadın, çok şaşırarak "Peygamber aşkına! Sen ne dediğini bilmiyorsun! Kocam döner de katırını bulamazsa, ne olur? Bunu da düşünmedin herhalde! Hiç kuşku yok ki, beni katırı yitirmekle suçlar. Çünkü beni burada beklemekle görevlendirdi. Ve de beni döver!" diye haykırmış. Ama delikanlı öylesine bahtsız bir tavır takınmış ve ona o kadar inandırıcı bir dille katırı kendisine vermesi için yalvarmış ki, kadın onun yalvarmalarına dayanamamış ve katırı üzerinden koşumlarını aldıktan sonra götürmesine ses çıkarmamış.

Bundan birkaç dakika sonra, kolunun altında ekmek somunuyla kocası çıkagelmiş. Ve ahıra girip bunu heybeye koymak ve katırı da alıp götürmek istemiş. Ama katırın başlığını bir çiviye asılmış ve semeri ve heybesini samanların üzerinde görmüş; ama ortada katır da, katırın izi de, kokusu da yokmuş. Son kertede

şaşırarak karısının yanına geri dönmüş ve ona "Ey kadın, katıra ne oldu." demiş. Karısı, hiç şaşkınlık göstermeden sakin bir sesle "Ey amcamın oğlu, katır biraz önce çıkıp gitti ve kapının önünde bana dönüp kentin Adalet Divanı'nda Adalet dağıtacağını söyledi!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca, tahsildar, öfke içinde, yumruğunu karısına doğru kaldırıp ona "Hey utanmaz, sen benimle nasıl alay edersin? Tek bir vuruşla senin enini boyuna katabileceğimi bilmez misin? diye haykırmış. Kadın da, sükûnetini hiç yitirmeden "Tanrı'nın adı senin ve benim üzerimde; senin ve benim yöremde olsun! Ben seninle neden alay edeyim, ey amcamın oğlu? Herhangi bir hususta ne zamandan beri seni aldattım ki? Zaten bunu göze alsaydım, senin kavrayış ve ruh inceliğin karşısında benim kaba ve ağır niyetlerim hemen bozguna uğrardı. Ama, izninle, ey amcamın oğlu, bu güne kadar, açıklanırsa, üzerimize çaresiz bir felaket gelir korkusuyla, sana söylemeye cesaret edemediğim bir şeyi söylemem gerekiyor! Bil ki, gerçekte, senin katırın büyülüdür ve zaman zaman, kadı şekline dönüşür!" demiş. Bunu duyan tahsildar "Ya Allah!" diye haykırmış. Ama genç kadın, onun başkaca hayret ünlemleri haykırmasına ve de düşünmesine ve konuşmasına vakit bırakmadan, aynı kendine güvenli tavırla şunları anlatmış: "Gerçekte birdenbire ilk ahırdan, oraya girdiğini hiç görmediğim ve de daha önce de rastlamadığım bilinmeyen bir adamın çıktığını görünce, dehşetli bir korkuya kapıldım. Ona sırtımı çevirip giysimin eteğini kaldırarak yüzümü örttüm; çünkü o sırada başımda örtü yoktu; ve bacaklarımı rüzgâra verip kaçmakta selamet aradım; çünkü evde yoktun. Ama adam bana yaklaştı ve ağırbaşlı ve iyiliksever bir sesle, utanç duygumu incitmek korkusuyla, başını çevirip bana bakmadan 'Ruhunu yatıştır kızım, gözlerini de serin tut! Ben senin için bir yabancı değilim, çünkü amca oğlunun katırıyım ben! Büyü ve sihirde marifeti olan düşmanlarımın elinde katıra dönüştüm. Onların gizli bilimlerine aşina olmadığımdan, kendilerine karşı çaresiz ve silahsız kalmıştım. Ama onlar yine de inanç sahibi olduklarından arada bir bana, adalet dağıtma günlerinde katırlıktan ayrılıp insan şeklini almama ve Divan'a gidip görev yapmama izin veriyorlar. Ve ben de böylece, kimi vakit katır, kimi vakit de kadı olarak yaşıyorum; Yüceler Yücesi Tanrı, beni

düşmanlarımın büyüsünden kurtarmak isteyinceye ve talihimde yazılı olan büyüyü bozuncaya kadar, böyle yaşamak zorundayım! Ama lütfen senden, babanın, annenin ve tüm yakınlarının başı için, benim durumumdan kimseye söz etmemeni rica ediyorum; hatta efendim olan vergi tahsildarı kocana da! Çünkü eğer sırrımı bilirse, evinin içinde büyücülerin etkisi altında bulunan birini artık görmemek için aydın ruhlu ve de dininin kaidelerini şiddetle gözeten bir kişi olarak benden kurtulmak isteyecek; ve bana sabah akşam kötü davranacak, burada her bakımdan o denli iyi durumdayken, bana çürük bakla yetirecek ve beni rastgele bir Fellaha satmak isteyecektir!' dedi. Sonra da 'Senden isteyeceğim bir şey daha var, ey iyi yürekli, yardım sever hanımım! Amcanın oğlu olan tahsildar efendime, acelesi olduğu zaman kıçımı çok fazla mahmuzlamamasını rica ettiğimi söyle! Çünkü, uğradığım felaket yüzünden zavallı varlığımın bu yanı, aşırı duyarlık ve düşlenemez bir naziklik kazandı' diye ekledi.

Kadın, "Ve böylece konuşarak, katırımız, beni büyük bir şaşkınlık içerisinde bırakarak kadı oldu ve Divan'a başkanlık etmek üzere ayrıldı. İstersen, gidip onu mahkemede bulursun. Bense, ey amcamın oğlu, artık bu ağır sırrı daha fazla saklayamazdım; özellikle şimdi kendimin ve senin öfkenin ve gözünden düşmemin söz konusu olduğu durumda! Böylece, kimseye katırlık durumunu söylemeyeceğime dair zavallı kadıya verdiğim sözde duramadığım için de Tanrı'dan beni bağışlamasını dilerim! Şu anda artık herşey açığa çıktığına göre, bana izin ver de efendim, sana bir öğütte bulunayım! Bu da, senin için gayretli, ciddi, hiç yellenmeyen nezaket dolu, ona bakarlarken aletini pek ender ortaya çıkaran ve gerektiğinde, ince hukuksal sorunlar üzerinde ve şu yada bu işlemin yasallığı üzerinde tutarlı görüşler bildirebilecek olan bu katırı bırakma!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Vergi tahsildarı gittikçe daha fazla şaşarak karısının bu sözlerini işitince, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve "Evet, vallahi! Bu iş şaşılacak bir iş! Ama ben elimin altında bir katır olmayınca şimdi ne yapabilirim? Oysa gidip yöredeki *falan falan* köylerden vergileri toplamam gerek! Hiç değilse, hangi saatte geri döneceğini biliyor musun; yoksa bu konuda bir şey söylemedi mi?" demiş. Genç kadın "Hayır, kesin bir saat belirlemedi. Sadece Divan'da

oturuma katılacağını söyledi! Senin yerinde olsaydım, ne yapacağımı bilirdim! Ama pek zeki ve hiç tartışılmaz biçimde benden ince fikirli ve kavrayışlı olan sana görüş bildirmeye hiç ihtiyaç duymuyorum!" diye yanıt vermiş. Saf adam da "Sen yine de söyleyeceğini söyle! Sırıl sıklam budala olmadığını iyice anlamış olurum!" demiş. Kadın "Peki öyleyse! Ben senin yerinde olsaydım, kadı'nın mekân tuttuğu Divan'a giderdim; elime bir avuç dolusu bakla alırdım ve Divan'a başkanlık eden zavallı büyülenmiş kişinin huzurunda olunca, elimde bulunan baklaları uzaktan ona gösterirdim ve işaret yoluyla, katır olarak kendisine ihtiyaç duyduğumu ona anlatırdım. Beni anlardı ve görev duygusu güçlü olduğundan, Divan'dan çıkar, gözde besini baklayı görünce beni izlerdi ve ardımdan gelmemezlik etmezdi!" demiş.

Vergi tahsildarı, bu sözleri işitince, karısının görüşünü çok akla yatkın bulmuş ve "Sanırım ki, benim yapacağım en iyi şey de budur. Hiç kuşkusuz sen güzel görüşleri olan bir kadınsın!" demiş. Ve katırı ikna yoluyla ardından sürükleyemezse, hiç değilse başlıca kusuru olan oburluğunu çekerek ona egemen olmak için eline bir avuç bakla aldıktan sonra evden çıkmış. O evden uzaklaşırken, karısı hâlâ "Ve özellikle ey amcamın oğlu, her durumda, ona öfkelenip kötü davranmaya kalkışma; çünkü bilirsin ki, duyarlıdır ve dahası, katır ve kadı kaldıkça, iki katlı inatçı ve intikamcıdır!" diye haykırıyormuş. Karısının bu sonuncu öğüdünü de aldıktan sonra vergi tahsildarı, Divan doğrultusunda uzaklaşmış ve kadı'nın makamında oturmakta olduğu salonuna girmiş.

Orada bulunanların ardında salonun en ucunda durmuş ve avuç dolusu bakla tuttuğu elini kaldırarak, öteki eliyle, açıkça "Çabuk gel! Seninle konuşmam gerek! Gel!" anlamında ivedi çağrı işaretleri yapmış. Sonunda kadı onun yaptığı işaretlerin farkına varmış, adamın kişiliğinde vergi talsildarını tanıyarak, kendisine özel şekilde önemli şeylerden söz edeceğini ya da valinin gönderdiği ivedi bir haberi aktaracağını düşünmüş. Hemen duruşmayı erteleyerek yerinden kalkmış; onu daha iyi tavlamak için kendisine baklaları gösteren ve katırlara yapıldığı gibi hareket ve sözlerle onu yüreklendirerek önden yürüyen tahsildarı izleyerek kapının yanına kadar gelmiş.

Ve ikisi kapının yanında baş başa kalınca, tahsildar kadı'nın kulağına eğilmiş ve ona "Vallahi dostum, seni bu hale sokan büyüden dolayı çok canım sıkıldı, üzüldüm ve sinirlendim. Kuşkusuz, buraya seni sıkmak için aramaya gelmedim; ama kesinlikle hemen yola çıkmam gerek! Burada oturup senin gününü tamamlamanı bekleyemem. Bundan dolayı gecikmeksizin katır kılığına girmeni ve sırtına binmeme imkân sağlamanı rica ediyorum!" demiş. Ve, kadı'nın kendisini dinledikçe, dehşetle irkildiğini görünce, sesine büyük bir acıma edası vererek "Dua ve barış üzerine olası Peygamber üstüne sana yemin ederim ki, beni hemen izlersen, arkanı mahmuzla incitmeyeceğim; çünkü biliyorum ki, sen, kişiliğinin o yanıyla çok duyarlı ve narinsin. Haydi, gel sevgili katırım, benim iyi yürekli dostum! Bu akşam sana bakla ve taze yonca yemini iki kat vereceğim!" diye eklemiş.

Hepsi bu kadar! Kadı, tımarhaneden boşanmış bir deli ile karşı karşıya bulunduğuna inanarak şaşkınlık ve dehşetin doruğunda ve rengi safrandan da sarı, gittikçe daha fazla salonun içine doğru çekilmeye başlamış. Ama tahsildar, onun kaçıp kurtulmak istediğini görünce, ani bir çevirme hareketi yaparak onunla Divan'ın kapısı arasına girmiş ve böylece geçidi kapatmış. Kadı da, yardımına koşacak ne bir muhafız ne de başka bir kimse bulunmadığını görerek, tatlılık, öngörürlük ve ihtiyatla davranma yolunu seçmiş ve tahsildara "Sen katırını yitirmiş olacaksın herhalde efendim; ve de onu bulmak arzusundasın. Benim görüşüme göre, bundan daha haklı bir şey olamaz! İşte sana, benden yana, üç yüz dirhem! Bunları sana gidip bir başka katır alman için veriyorum. Bugün de tam hayvan pazarının açık bulunduğu gün olduğundan, bu fiyata katırların en güzelini seçmen kolay olacaktır, vesselam!" demiş. Ve bunu söyleyerek kemerinden üç yüz dirhem çıkarmış, bunu tahsildara vermiş; o da parayı almış; kadı da çok önemli bir haber almışçasına ağır ve düşünceli bir tavırla duruşma salonuna geri dönmüş. Ve kendi kendine "Vallahi! Bu tarz da üç yüz dirhemi yitirdimse, bu kendi hatamdandır! Ama yargılananların önünde bir rezalet çıkarmamdan yeğdir! Zaten, paramı, davacılardan geri almayı bilirim ben!" demiş. Ve yerine oturarak, mahkeme duruşmasını sürdürmüş. İşte onun durumu böyleymiş.

Tahsildara gelince, onunki de şöyle! Bir katır almak üzere hayvan pazarına ulaşınca, tüm hayvanları, birbiri ardından dikkatle incelemeye koyulmuş. Sonunda, istenen tüm koşulları karşılayacak çok iyi bir katır bulmuş; onu daha yakından incelemek için yanına yaklaşınca, kendi katırı olduğunun farkına varmış. Katır da onu aynı şekilde tanımış ve kulaklarını geriye doğru dikip burnunu çekerek sevinçten anırmaya başlamış. Ama tahsildar, onun, bunca olup bitenden sonra gösterdiği yüzsüzlükten çok öfkelenerek ellerini sallayıp geri çekilmiş ve "Yo vallahi! Eğer sadık bir katır alacaksam, bu sen olmayacaksın! Öyle, bir katır, bir kadı olarak benim işlerimi göremezsin!" diye haykırmış; ve kendisini satın alıp götürmesi için çağrıda bulunmaktan utanmayan katırının küstahlığına çok kızarak yanından uzaklaşmış. Ve gidip bir başka katır satın almış. Sonra, başına gelen her şeyi karısına anlatmak üzere katır ile birlikte acele evinin yolunu tutmuş.

Böylece tahsildarın eşi olan genç kadının zengin buluşlu zekâsı sayesinde, herkes memnun olmuş ve hiç kimse zarar görmemiş. Çünkü, âşık ihtiyaç duyduğu parayı sağlamış, koca cebinden tek dirhem harcamaksızın en iyi katırı bulmuş; kadı da, minnettar davacılardan namuslu yoldan sağladığı gelirle tahsildara vermiş olduğu paranın iki katını geriye almakta gecikmemiş.

Ve işte, ey bahtıgüzel şah, benim Katır Kadı hakkında bildiklerimin hepsi bu kadar! Ama Tanrı daha iyisini bilir!

Sultan bu öyküyü işitince "Ey şeker ağızlı, ey arkadaşların en tatlısı, seni büyük mabeyincim olarak atıyorum!" diyerek haykırmış. Ve onu hemen yeni görevinin simgeleriyle donatmış; ve daha yakınına oturtarak ona "Ey büyük mabeyinci, kuşkusuz başka öyküler de biliyorsundur, değil mi? Bana anlatırsan çok sevinirim!" demiş. Talihin takdiriyle saraya mabeyinci olmuş bulunan haşhaş yutucu balıkçı "Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!" diye yanıt vermiş. Ve kafasını sallayarak şu öyküyü anlatmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz ikinci gece olunca, demiş ki:*

Talihin takdiriyle saraya mabeyinci olan haşhaş yutucu balıkçı "Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!" diye yanıt vermiş. Ve kafasını sallayarak şu öyküyü anlatmaya başlamış:

## *Kadı ve Sıpa*

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, kentler içinde bir kentte, fukara kimselerden, gezgin mısır kızartıcısı olarak iş gören ve evlenecek çağda ay kadar güzel bir kızı bulunan birisiyle karısı yaşarmış. Tanrı'nın dileğiyle kadı bu kızla evlenmek istemiş ve babasından çabucak olumlu yanıt almış; oysa bu kadı, kirpi dikenleri gibi sert sakalları olan, bir gözü şaşı ve pekâlâ genç kızın babası sayılacak kadar yaşlı ve son derece çirkin biriymiş. Ama zenginmiş ve büyük bir saygınlığı varmış. Genç kızın ana babası, bu evliliğin kendi durum ve koşullarına getireceği iyileştirmelerden başka şey gözetmemişler ve zenginliğin mutluluğa katkısı olsa da, onun temelini oluşturamayacağını düşünmemişler. Ama aslında tehlikeyi göze alarak başına gelenleri kendi hesabına, kısa zamanda ödeyecek olan kadı olmuş.

Kişiliğine bağlı yaşlılığının ve çirkinliğinin yarattığı elverişsizliklere rağmen, kendini beğenilir kılmak için, her gün genç karısına yeni armağanlar sunmakla ve en olmaz istek ve heveslerini doyurmakla işe başlamış. Ama, ne armağanların ne de istekleri doyurmanın, arzuları tutuşturan genç bir sevgilinin yerini tutamayacağını unutmuş. Ve karısından beklediğini bulamamanın üzüntüsünü içinde duymuş; zaten tecrübesiz olan kız da bilmediği şeyleri ona verememiş.

Kadı'nın maiyetinde çok sevdiği ve karısına ondan söz etmekten kendini alıkoyamadığı genç bir kâtibi varmış. Ve âdetlere aykırı olsa da, delikanlıya da karısının güzelliğinden ve ona karşı duyduğu aşktan olduğu kadar, onun için göze aldığı her şeye karşın, karısının kendisine soğuk davrandığından söz etmekten de kendini alamamış. Çünkü yitip gitmeye layık olanın, Allah, işte böylece gözünü kör edermiş. Dahası da var! Allah'ın takdirinin yerine gelmesi için, kadı çılgınlığını ve körlüğünü, bir gün delikanlı pencere önünden geçerken, onu, genç karısına, göstermeye kadar vardırmış. Kâtip de yakışıklı ve

sevimli olduğundan, genç kadın delikanlıya vurulmuş. Ve birbirini seven iki yürek, her zaman, sonunda birbirini bulup birleştiğinden, tüm engellere karşın, iki genç varlık kadı'nın dikkatini çelmişler ve uyanık kıskançlığını uyutmuşlar. Genç kadın delikanlıyı gözlerinin bebeğinden de çok sevmiş ve ona ruhunu vermiş; ve tüm bedenini kendisine terk etmiş. Doğrusu genç kâtip de bunun karşılığını ödemiş ve yaşlı kadı'nın asla becermeyi başaramayacağı bir sınamadan geçmiş. İkisi böylece birbirlerini sık sık görerek mutluluğun sınırında bir mutluluk yaşamışlar; ve her geçen gün birbirlerini daha çok sevmişler. Kadı da, karısının gençlik, sağlık ve tazelikle her gün daha da güzelleştiğini görerek mutluluk duymuş. Ve herkes kendince mutlu olmuş. Genç kadın, âşığıyla tam bir güvenlik içinde buluşabilmek için, onunla, bahçeye bakan pencereye asılı mendil eğer beyazsa, kendisiyle buluşmak üzere içeri girebileceğini, ama mendil kırmızıysa, çekilip uzaklaşması hususunda anlaşmışlar; çünkü kırmızı işaret kadı'nın evde bulunduğunu gösterecekmiş.

Ama talih bu ya! Bir gün, kadın kadı'nın Divan'a gitmek üzere ayrılışından sonra, beyaz mendil sergileme işini bitirdiği sırada kapının hızlı hızlı çalındığını ve haykırışlar koparıldığını duymuş; bunu izleyerek de kocasının, zenci hadımların kollarına dayanmış olarak, yüzü sapsarı ve rengi ve görünümü tümüyle değişmiş olarak içeri girdiğini görmüş. Haremağaları, kadı'nın Divan'da ansızın bir fenalık geçirdiğini ve bakılsın ve dinlensin diye çabucak eve getirdiklerini açıklamışlar. Ve gerçekten, zavallı yaşlı adam, öyle acınacak bir haldeymiş ki, eşi olan genç kadın, kocasının yarattığı tüm tersliklere ve kendisinde uyanan şaşkınlığa rağmen; yüzüne gülsuları serpmeye ve kendisine gerekli özeni göstermeye koyulmuş. Soyunmasına yardım ederek onu kendi eliyle hazırladığı yatağa yatırmış; karısının bakımıyla yatışmış olan kadı, uyumakta gecikmemiş. Genç kadın da, kocasının ansızın gelip uyumasını izleyen boş zamandan hamama gidip yıkanmak üzere yararlanmak istemiş. Ve içinde bulunduğu şaşkınlık yüzünden, buluşmaya yol gösteren beyaz mendili yerinden alıp kaçınılmayı anlatan kırmızı mendili onun yerine koymayı unutmuş. Ve bir bohça dolusu kokulu çamaşır alarak evden çıkıp hamama doğru yol almış.

Genç kâtipse, pencerede beyaz mendili görünce, âdeti gereğince, uçar gibi komşu evin damına çıkmış ve oradan kadı'nın evine atlamış; ve her zaman yatak örtülerinin altında sevgilisini çırılçıplak bulduğu odaya girmiş. Odanın pencereleri tümüyle kapalı olduğundan ve odada kadı'nın rahat uyumasını sağlasın diye alabildiğine karanlık hüküm sürmekte olduğundan; ve çoğu zaman genç kadın oyun olsun diye onu sesizce kabul edip varlığını belirtmez olduğundan, gülerek yatağa yaklaşmış; ve örtüleri kaldırarak onu gıdıklamak üzere, elini anlaşılacak öykünün üzerine şiddetle daldırmış. O da nesi! Eli, Tanrı Şeytan'ın kötülüğünden ırak etsin, kadı'nın pörsümüş zebbinden başka bir şey olmayan çalılıklar arasındaki yumuşak ve sarkık bir şeye değmiş. Ve dokunur dokunmaz da korku ve dehşetle elini geri çekmiş. Ama gereğince çabuk davranamayarak sıçrayıp uyanan ve geçirdiği fenalığı yenip kendine gelmiş olan kadı'nın, karnını yoklayan bu eli tutmasına ve sahibinin üzerine şiddetle saldırmasına engel olamamış. Şaşkınlık elin sahibini kıpırdayamaz hale getirdiğinden, kadıya da öfke ve güç kazandırdığından onu bir çelmeyle odanın ortasına devirerek yakalayıp yarı belinden tutarak kaldırıp karanlıkta, gündüzün döşeklerin konduğu, ama o sırada içinden döşekler çıkarıldığı için boş bulunan büyük bir sandığa atmış ve kapağını şiddetle kapatarak kapattığı kişinin yüzünü tanımaya vakit kalmaksızın, sandığı kilitlemiş. Bunu izleyerek damarlarındaki kanı hızla dolaştıran bu heyecan, onda sağlıklı bir tepki uyandırdığından, yeniden tüm gücünü kazanmış ve giyinerek, haremağasından karısının gittiği yeri öğrenmiş ve hamamın eşiğinde onun çıkışını beklemeye koyulmuş. Çünkü kendi kendine "Çağrısız konuğu öldürmeden önce, karımla herhangi bir suçortaklığı olup olmadığını bilmem gerek! Onun için burada onun dışarı çıkmasını bekliyorum; eve götürüp şahitler önünde, kapattığım kişiyle yüzleştireyim diye! Çünkü, ben kadı olduğuma göre, işi yasalara uygun olarak yapmam gerek! O zaman, sadece tek bir suçlu mu, yoksa iki ortak mı bulunduğunu anlarım. İlk durumda, kapattığım kişiyi şahitlerin önünde kendi elimle cezalandırırım; ikinci durumda ise, ikisini de on parmağımla boğarım!" diyormuş.

Böyle düşünerek ve kafasında bu intikam tasarılarını tekrarlayarak, hamama yıkanmaya gelenleri sırasıyla durdurarak, her birine "Allah rızası için, karım *falan kişi*'ye hemen hamamdan çıkmasını, çünkü onunla konuşmam gereken bir şey bulunduğunu söyler misin?" diyormuş. Ama onlara bu sözleri öylesine bir kabalık ve heyecanla söylüyormuş ve gözleri öylesine alevler saçıyormuş, yüzü öylesine sarı ve hareketleri öylesine düzensizmiş, sesi öylesine titrek ve tavrı öylesine öfke saçıyormuş ki, korkan kadınlar, onu deli sanarak ve çığlıklar koparark elinden kaçıp kurtuluyorlarmış. Ve bunlardan ilki hamamın ortasında yüksek sesle kendisine söyleneni haykırınca kadı'nın eşi olan genç kadın, birdenbire pencereye bıraktığı beyaz mendili kaldırmayı unuttuğunu hatırlamış. Kendi kendine "Hiç kuşku yok ki, dönüşü olmaksızın mahvoldum. Âşığımın başına da neler geldiğini sadece Allah bilir!" demiş. Ve hamama gelenlerin birbiri ardından üst üste aynı şeyi haykırdıkları ve kocası olan kadı'nın, şaşkınlığa uğrattığı kadınların konuşma konusu edildiği sırada çabucak yıkanma işini bitirmiş. Ama, ne mutlu ki, bunların hiçbiri genç kadını tanımıyormuş; zaten o da konu sanki kendisini hiç ilgilendirmiyormuş gibi onların dediklerine aldırmaz görünüyormuş. Ve giyininçe, hamamın giriş bölümüne gitmiş ve orada yıkanmaya gelenlere haşlanmış nohut satan fakir bir satıcı kadın görmüş. Onu çağırıp kendisine "Benim iyi yürekli halam, eğer bana bir saat için mavi örtünü ve şurada yanında duran boş sepeti borç verirsen, işte sana bir altın dinar!" demiş. Yaşlı kadın da, bu beklenmedik öneriden mutlu, sorgun dalından yapılma sepeti ve kaba kumaştan fakir örtüsünü ona vermiş. Genç kadın örtüye bürünerek sepeti eline almış ve böylece kılık değiştirerek hamamdan çıkmış.

Sokakta, hamam kapısının önünde, eliyle koluyla hareketler yaparak gidip gelen ve yüksek sesle hamama, hamama gidenlere, hamam sahiplerine ve hamam yapanlara küfreden kocasının farkına varmış. Gözleri kafasından fırlamış, ağzı köpükler saçıyormuş. Yanına yaklaşmış ve sesini değiştirerek ve gezgin satıcının sesine öykünerek ona haşlanmış nohut almak isteyip istemediğini sormuş. Bunu duyan kadı, bu kez, haşlanmış nohutlara, haşlanmış nohut satanlara ve nohut yetiştirenlere ve

haşlanmış nohut yiyenlere küfretmeye başlamış. Genç kadın da onun budalalığına gülerek değişen kılığının altında tanınmaksızın evinin yolu doğrultusunda uzaklaşmış. İçeri girip hemen odasına dalmış ve inilti sesleri işitmiş. Çabucak pencere kanatlarını açtığı odada kimseyi göremediğinden, korkuya kapılmış ve tam kendisini yatıştırsın diye haremağasını çağıracağı sırada inilti seslerinin açık seçik olarak döşek sandığından geldiğinin farkına varmış. Ve anahtarı üzerinden alınmamış olan bu sandığa doğru koşmuş ve "Esirgeyici, Bağışlayıcı Tanrım!" diye haykırarak sandığı açmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Ve anahtarı üzerinden alınmamış olan bu sandığa doğru koşmuş ve "Esirgeyici, Bağışlayıcı Tanrım!" diye haykırarak sandığı açmış; ve orada havasızlıktan boğulmak üzere olan âşığını görmüş. Ve hissettiği tüm heyecana karşın, onu böyle korkan gözlerle ikiye katlanmış görünce, gülmekten kendini alamamış. Yine de çabucak yüzüne gülsuyu serpmiş ve onu canlandırmış. Sonunda iyice düzeldiğini ve rahatladığını görünce, olan biten her şeyi âşığına anlatmış! Ve hemen her şeyi düzene koymak için bir tasarı hazırlamış.

Gerçekte, ahırlarında, bir dişi eşek, bir gün önce küçük bir sıpa yavrulamış bulunuyormuş. Genç kadın ahıra koşmuş, narin küçük sıpayı kollarına almış ve onu odasına taşıyarak âşığının kapatıldığı sandığa yerleştirmiş ve kapağı kapayıp kilitlemiş. Âşığını öpüp kucakladıktan sonra, beyaz mendili görmedikçe geri dönmemesini söyleyerek onu evden uzaklaştırmış. Kendisi de, çabucak hamama dönmüş ve kocasının hâlâ sokağı enine boyuna dolaşmayı sürdürdüğünü, hamamlar ve hamamlarla ilgili her şey üstüne lanetler savurmakta olduğunu görmüş. Kadı, onun içeri girdiğini görünce, kendisini durdurmuş ve ona "Ey haşlanmış nohut satıcı, karım *falana* git söyle: Dışarı çıkmakta daha fazla gecikirse, Tanrı üzerine yemin ederim ki, onun akşam olmadan önce öldürecek ve hamamı başına yıkacağım!" demiş. Genç

kadın da, içinden gülerek hamamın giriş yerine sokulmuş; örtüsünü ve sepeti haşlanmış nohut satıcısına geri vermiş ve hemen, bohçası kolunda kalçalarını oynatarak dışarı çıkmış.

Kocası kadı, karısını görür görmez, ona doğru ilerleyerek "Sen nerdesin, nerdesin sen? Şurada iki saattir seni bekliyorum! Haydi, ardıma düş! Gel bakalım, ey kötü, ey sapık kadın! Gel bakalım!" diye haykırmış. Genç kadın da yürümeyi keserek "Neyin var senin, Allah aşkına! Tanrı beni esirgesin! Neyin var, adam? Birdenbire aklını mı kaçırdın da böyle sokakta rezalet çıkarıyorsun? Sen ki bu kentin kadı'sısın! Yoksa hastalığın sokakta, halkın önünde amcanın kızına saygısızlığı göze aldıracak kadar aklını mı tıkadı, zihnini mi bulandırdı?" diye yanıt vermiş. Kadı da "Boş sözleri bırak! Ne söyleyeceksen evde söylersin! Beni izle!" diyerek onu yanıtlamış. Ve elleriyle hareketler yaparak, haykırarak, böylece, doğrudan doğruya, kendisini on adım geriden sessizce izleyen karısına hitap etmeksizin, öfkesini dışarı vurarak onun önünde yürümeyi sürdürmüş. Evlerine geldiklerinde, kadı karısını yukarıdaki odaya kapatmış ve mahalle muhtarını ve yasal dört şahitle komşulardan rastlayabildiklerini bulmaya gitmiş. Ve bunların hepsini sandığın ve karısının kapalı bulunduğu odaya sokmuş; ve olup biteceklere oradakilerin şahit olmalarını istemiş.

Kadı ve ona eşlik edenlerin hepsi odaya girince, genç kadını, hâlâ örtülerine bürülü olarak, uzakta bir köşeye büzülmüş halde görmüşler; kadın kendi kendine, ama hepsinin işitebileceği bir şeklide konuşuyormuş. Ve "Vay başıma gelenler! Yazık, ne yazık! Zavallı kocam! Bu rahatsızlık onu deli etti! Beni bu denli hakaretlere boğması ve hareme yabancı erkekleri sokması için deli olması gerek! Vay başımıza gelenler! Haremimizde, bana bakıp duran erkeklerin olması! Yazık, ne yazık! Delirdi o, tüm olarak aklını yitirdi!" diyormuş.

Gerçekten, bu öfkeli, bu sapsarı ve son kertede heyecanlı haliyle ve buna eşlik eden titreyen sakalı, alev saçan gözeriyle yüksek ateşi olan ve saçma sapan şeyler sayıklayan birini görünümündeymiş kadı. Onu izleyenlerin kimisi kendisini yatıştırmaya ve kendine gelmesini tavsiye etmeye çalışmışlar; fakat onların sözleri, kadıyı daha fazla öfkelendirmekten başka işe yaramamış; ve onlara

"İçeri girin! İçeri girin! Siz bu namussuzu dinlemeyin! Göreceksiniz! Kendi gözlerinizle göreceksiniz! Bugün, onun son günüdür! Adalet günüdür, bugün! Girin, içeri girin!" diye haykırıyormuş.

Herkesin içeri girmesi tamamlanınca, kadı kapıyı kapatmış ve döşek sandığına doğru ilerlemiş ve kapağını açıp kaldırmış! Küçük sıpa hemen başını dışarı çıkarmış, tatlı bakışlı kara ve iri gözleriyle herkese bakmış; gürültüyle solumuş, kuyruğunu kaldırıp dimdik tutarak ve gün ışığını gördüğünden kıvanç duyarak anasını çağırmak için anırmaya başlamış. Bunu gören kadı, öfkenin ve hiddetin sınırına ulaşmış ve titreyişler ve kasılmalar içinde kalmış; ve birdebire karısının üzerine atlayarak onu boğmayla çalışmışl. Kadın da oda boyunca koşarak "Peygamber aşkına! Beni boğacak bu! Deliyi tutun, ey Müslümanlar! İmdadıma gelin!" diye haykırmaya başlamış.

Orada bulunanlar, kadı'nın ağzının öfkeden köpürmüş olduğunu görerek artık onun delirdiğinden kuşku duymamışlar ve karısı ile onun arasına girerek kadıyı kollarıyla sarmışlar; ve kadı anlaşılmaz sözler söyler ve karısını öldürmek üzere ellerinden kurtulmaya çalışırken, onu güç kullanarak halının üzerine yıkmışlar. Mahallenin muhtarı, kentin kadısını böyle bir durumda görmekten son kertede üzgün, onun hiddetli çılgınlığını orada bulunanlara "Ne yazık ki, onu, Tanrı sükûnete kavuşturasıya ve aklını başına toplayasıya kadar, göz önünde bulunduracağız!" demek zorunda kalmış. Hepsi de "Tanrı şifasını versin! Böylesine saygın bir kişi! Ne berbat bir hastalıkmış bu böyle!" diye haykırmışlar. Kimileri de "Bir sıpa kıskanılabilir mi?" derken; kimileri de "Bu sıpa bu döşek sandığına nasıl girmiş?" diye soruyormuş. Kimileri de "Ne yazık ki, bu sıpayı, onu erkek sanarak sandığa kapayan kendisidir!" diyormuş. Mahallenin muhtarı da sözü bitirmek üzere "Kötülük bizden ırak olsun!" diye ekliyormuş. Hepsi de "Kötülük bizden ırak olsun!" diyerek onu yanıtlıyormuş. Bunu izleyerek, kadıyı halının üzerinde tutmakla görevli olanlar dışında, herkes oradan ayrılmış. Ama onlar da orada pek fazla kalmamışlar; çünkü kadı birdenbire öylesine bir bunalıma kapılmış ki, alabildiğine anlaşılmaz sözler haykırmaya ve kudurmuşçasına çırpınmaya başlamış; ve uzaktan ona gizlice alay ederek yüz buruşturan ve işaretler yapan karısının

üzerine her fırsatta atılmaya çalışırken boynundaki damar kopmuş, kanlar ortalığa saçılmış ve ölmüş. Tanrı rahmetini ondan esirgemesin! Çünkü aslında sadece dört başı bayındır bir kadı değilmiş; söz konusu olan genç karısına da keyfince yaşayabilecek ve sevdiği ve tarafından sevildiği genç kâtiple evlenmesini sağlayacak yeterince servet bırakmış.!

Ve bu öyküyü anlattıktan sonra, haşhaş yutucu balıkçı, kendini şahın büyük bir zevkle dinlediğini görerek, içinden "Ona bir başka öykü daha anlatayım!" demiş; ve şu öyküyü anlatmış:

## *Uyanık Kadı*

Anlatırlar ki, Kahire'de, çok rüşvet almış, karşılığında da o denli taraflı kararlar vermiş ve de bu yüzden görevinden alınmış; ve açlıktan ölmemek ve geçimini sağlamak için her yola başvurmak zorunda kalmış bir kadı varmış. Günün birinde, kafasını yorduğu halde yaşamının kaynakları gibi zekâsının tüm kaynaklarını da tüketmiş bulunduğundan bir parça para kazanmak için hiçbir yol bulamamış. Kendini bu denli uç noktaya itilmiş görünce, elinde kalan tek köleyi çağırmış ve ona "Ey *falan kişi,* bugün ben çok hastayım! Evden çıkamayacağım; ama sen git, yiyecek bir şeyler ya da hukuksal danışmaya ihtiyacı olan birilerini bul getir! Ben onlara zahmetimin karşılığını ödetirim!" demiş. Hile ve düzenbazlıkta efendisi kadar yolsuz bir hayta ve tasarının başarısından kendisi de yararlanacak olan köle de, kendi kendine "Birbiri ardından yoldan geçenleri tutup onlarla hır çıkarmaya başlarım. Efendimin işten atıldığını herkes bilmediğinden, onları, aramızdaki anlaşmazlığı çözmek üzere kadı'nın huzuruna götürürüm ve onun önünde ceplerini boşalttırırım!" diyormuş. Ve böyle düşünerek, önünde iki eliyle bastonunun sapına yapışmış, gezinen birini gözüne kestirmiş ve ustaca bir çelmeyle onu çamurlara yuvarlamış. Zavallı adam, giysileri kirlenmiş ve pabuçlarının yüzleri sıyrılmış olarak saldırganını cezalandırmak üzere hiddetle ayağa kalkmış. Fakat onun, kadı'nın kölesi olduğunu anlayınca, onunla boy ölçüşmek istememiş ve süklüm püklüm, olanca hızıyla bu işten sıyrılmak üzere "Allah Kötü'nün belasını versin!" demekle yetinmiş.

Düzenbaz köle de, ilk girişiminin başarı sağlayamadığını görünce, kendi kendine "Bu yol geçerli değil. Bir başkasını bulalım. Çünkü herkes benim efendimi ve beni tanıyor!" diyerek yolunu sürdürmüş. Ne yapması gerektiğini düşünürken bir tepsi içinde yöresi domates, enginar ve patlıcanla ustaca süslenmiş olarak kızartılacak bir kaz taşımakta olan bir hizmetkâr görmüş. Ve bunu pişirtmek üzere fırına doğru yollanan bu hizmetkârı izlemiş; ve onun fırına girerek ve tepsiyi "Gelip bir saat sonra bunu alacağım!" diyerek fırın ustasına teslim ettiğini görmüş.

O zaman kadı'nın kölesi "İşte tam aradığım işi buldum!" demiş. Ve kısa bir süre geçtikten sonra, fırına girmiş ve "Barış üzerine olsun ya Hacı Mustafa!" demiş. Fırın ustası, artık evinde fırına gönderilecek yiyecek bulunmadığından dolayı çoktandır görmediği kadı'nın kölesini tanımış; ve "Senin de barış üzerine olsun kardeşim Mübarek! Böyle nereden geliyorsun? Bugün sana ne gibi bir hizmette bulunabilirim? Ve de ne getirdin?" diye yanıt vermiş. Köle de "Daha önce getirilenden başka bir şey yok; ben fırında bulunan içli kazı almaya geldim!" diye yanıt vermiş. Fırıncı "Ama bu kaz, senin değil!" diye onu yanıtlamış. O da "Böyle konuşma ey şeyh! Bu kaz benim değil miymiş dedin? Ama onun yumurtadan çıktığını ben kendi gözlerimle gördüm ve onu besledim, sonra da boğazlayıp doldurdum ve pişmeye hazırladım!" demiş. Fırıncı "Vallahi, ben de öyle olmasını isterdim. Ama, onu bana getiren, döner gelirse, kendisine ne derim?" demiş. Köle de "Onun geri geleceğini sanmıyorum. Her durumda, sen gülmeyi seven hoş bir adam olduğundan ona şaka yollu sadece 'Vallahi kardeşim, tepsiyi fırına süreceğim sırada, kaz birdenbire keskin bir haykırış kopardı ve uçup gitti!' dersin....

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"... 'Vallahi, kardeşim, tepsiyi fırına süreceğim sırada, kaz birdenbire keskin bir haykırış kopardı ve uçup gitti' dersin!" diye yanıt vermiş. Sonra da "Şimdi artık yeterince pişmiş olan

kazı bana ver!" diye eklemiş. Fırıncı da işittiği bu sözlere gülerek fırından çektiği kazı tam bir güvenle kadı'nın kölesine vermiş; o da bunu alıp çabucak efendisine götürmüş ve onunla birlikte, parmaklarını yalayarak kazı yemiş.

O sırada, kazı fırına getiren hizmetkâr dönmüş ve "Kaz herhalde pişmiştir, değil mi usta?" diyerek tepsisini istemiş. Fırıncı "Vallahi! Onu tam fırına koyduğum sırada, keskin bir çığlık kopararak uçtu gitti!" diye yanıt vermiş. Ve aslında hoş bir âdem olmaktan çok uzak bulunan adam, fırıncının kendisiyle alay ettiğine iyice inanarak hiddete kapılmış ve "Sen nasıl benim yüzüme karşı böyle gülersin, ey kendini bilmez?" diye haykırmış. Ve laftan lafa, küfürden küfre geçerek iki adam, sonunda, yumruk yumruğa gelmişler. Ve haykırışları işiten halk da dışarıda toplanmakta gecikmemiş; sonra da fırını doldurmuş. Birileri diğerlerine "Hacı Mustafa öldükten sonra dirilen bir kaz dolması yüzünden birisiyle kavga ediyor!" diyorlarmış. Halkın çoğu iyilikseverliği ve namusluluğu kendilerince uzun zamandır bilinen Hacı Mustafa'yı tutuyormuş; ancak sadece birkaç kişi bu dirilme olayından kuşku duymaktaymış.

Birbiriyle dövüşen bu iki adamın yöresinde itiş kakış sırasında toplanan halkın içinde merakın kendisini ilk sıraya sürüklediği hamile bir kadın varmış. Bu, onun için talihsizlik olmuş, çünkü tam fırıncının rakibini iyice haklamak üzere saldırdığı sırada, hizmetkârın yana kaçmasıyla, onun için hedeflenmiş müthiş yumruk kadının karnının ortasına inmiş. Ve kadın, saldırıya uğramış bir tavuk gibi feryat ederek yere düşmüş ve hemen oracıkta çocuğunu düşürmüş.

Sözü geçen kadının yakındaki bir manav dükkânında iş tutan kocasına hemen haber verilmiş, o da "Fırıncıyı da, babasını da, büyükbabasını da düzeceğim! Ve varlığını yeryüzünden kazıyacağım!" diye haykırarak elinde kocaman bir sopayla çıkagelmiş. Zaten ilk çarpışmada tükenmiş olan fırıncı da, elinde iri bir sopayla üzerine gelen bu öfkeli adamı görünce, artık orada kalamamış ve bacaklarını rüzgâra teslim etmiş ve kaçarak kurtulmak istemiş. Ama, izlendiğini görerek yıkık bir duvara tırmanıp yakındaki bir dama çıkmış; oradan da kendini yere atmış. Baht da onun, oradaki evin duvarının dibinde örtülerine bürünmüş

uyumakta olan bir Magriplinin üzerine düşmesini istemiş. Yüksekten düşen ve gövdesi ağır olan fırıncı, Magriplinin tüm kaburga kemiklerini kırmış. Ve Magripli bu darbe dolayısıyla kuşkuya mahal kalmayacak şekilde oracıkta can vermiş. Onun yakınları olan çarşıdaki diğer bütün Magripliler koşuşup fırıncıyı tutuklamış ve yumruklar savura savura onu kadı'nın huzuruna sürüklemişler. Kendi bakımından, kazı getiren hizmetkâr da, fırıncının tutuklandığını görerek çabucak Magriplilere katılmış. Herkes bağırıp çağrışmalar arasında Adalet Divanı'nın yolunu tutmuş.

O sırada neler olup bittiğini görmeye gelen, kazı gövdeye indirmiş kadı'nın kölesi de kalabalığa karışmış, tüm şikayetçilere "Beni izleyin, namuslu kişiler! Size yolu göstereyim!" diyormuş. Böylece onları kendi efedisinin huzuruna çıkarmış. Kadı da, ciddi bir edayla, bütün şikâyetçilere çifte tazminat ödetmekle işe başlamış. Sonra da hepsinin parmaklarıyla gösterdiği suçlanan kişiye dönerek ona "Sen bu kaz konusunda ne söyleyeceksin bakalın, fırıncı?" demiş. Kadı'nın kölesinin işin içinde olmasından dolayı bu davada arkalanacağını anlayan saf adam, ilk söylediğini tekrarlayarak "Vallahi, kadı efendimiz, hayvan keskin bir çığlık kopardı ve içi dopdolu, tepsideki bezeklerden sıyrılarak uçup gitti!" diye yanıt vermiş. Bunu işiten hizmetkâr "Ah! Köp'oğlu, sen kadı efendinin önünde bile hâlâ bunu iddia etmeye yelteniyorsun ha?" diye haykırmış. Kadı da kızgın bir tavırla hizmetkâra "Ve sen, imansız ve acımasız herif, Kıyamet Günü'nde yeryüzüne yayılmış bütün kemikleri bir araya getirerek tüm yaratıkları ayağa kaldıracak olan Yüce Varlık, tüm kemikleri yerinde olan, sadece tüyleri eksik bir kazı yaşama döndüremez demeye mi cüret ediyorsun?" demiş. Halk, bu sözleri işitince "Ölüleri dirilten Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış. Ve inanç noksanlığından dolayı pişmanlık içinde uzaklaşmakta olan kaz taşıyıcı hizmetkârı yuhalamaya başlamışlar.

Bunu izleyerek kadı, çocuk düşüren kadının kocasına dönerek ona "Ve sen, bu adamın aleyhinde ne söyleyeceksin bakalım?" demiş. Şikâyeti işitince "Mesele anlaşılmıştır; kuşkuya mahal yok. Fırıncı çocuğun düşmesinden sorumludur. Ve kısasa kısas yasası, hakkında tıpkı tıpkısına uygulanacaktır!" demiş. Sonra kocaya doğru dönüp ona "Yasa sana hak veriyor, karını

suçlunun evine götürme hakkını sana veriyorum. Böylece onu hamile bırakır. Ve madem ki, çocuk altı aylıkken düşmüştür; sen de hamileliğinin ilk altı ayı için masrafları fırıncı görmek üzere karını onun evinde bırakırsın!" demiş. Kadının kocası bu hükmü işitince "Vallahi kadı efendi, ben şikâyetimi geri alıyorum. Tanrı da davalımı bağışlasın!" diye haykırmış. Ve çekip gitmiş.

Bunu izleyerek kadı, ölen Magriplinin yakınlarına "Ve siz ey Magripliler, mesleği fırıncılık olan bu adam hakkında sizin şikâyetiniz nedir?" demiş. Onlar da, abartılı el kol hareketleri yapıp seller gibi dil dökerek şikâyetlerini açıklamışlar ve yakınlarının ölü bedenini göstererek kanının bedelini istemişler. Kadı, onlara da "Hiç kuşkum yok, ey Magripliler, kanın bedelini almak hakkınızdır! Çünkü kanıtlar tümüyle fırıncının aleyhinedir. Bu durumda, siz bana, kana kan isteğinizin, gerçekten kan akıtarak mı, yoksa tazminat ödenerek mi yerine getirilmesini düşündüğünüzü söyleyin!" demiş. Ve Magripliler, yırtıcı bir ırkın oğulları olduklarından, hep bir ağızdan "Kan akıtarak, efendim!" diye haykırmışlar. Kadı da, kendilerine "Peki öyle olsun! Alın bu fırıncıyı, onu ölen yakınınızın örtülerine bürüyün ve kendisini Sultan Hasan Camii'nin minaresinin altına koyun!" demiş.

Bu iş bitince, kurbanın kardeşi minareye çıksın ve kendisini tepeden fırıncının üzerine fırlatarak onu kardeşini ezdiği gibi ezsin!" demiş. Ve de "Ey ölenin kardeşi, sen neredesin?" diye haykırmış. Bu sözleri işiten Magriplilerin arasından bir Magripli ileri çıkarak "Vallahi kadı efendimiz, ben bu adamdan şikâyetimi geri alıyorum! Tanrı da onu bağışlasın!" diye haykırmış. Ve ardında öteki Magripliler olduğu halde çekip gitmiş.

Bütün bu durumları izleyen halk da, kadı'nın hukuksal bilgisine, hakseverlik ruhuna, yeteneğine ve inceliğine hayran olarak ayrılmışlar. Bu öykü sultanın kulağına kadar ulaşmış olduğundan, kadı affa uğramış ve görevlerin kendisine geri verilmiş; yerine geçtiği kimse de, hiçbir neden olmaksızın, sırf kazı yutanın ince ruhluluğundan yoksun olduğu için görevinden alınmış!

Ve haşhaş yutucu balıkçı, şahın onu boyuna izlediğini görerek kendini ta içinden son kertede iltifat görmüş sayarak şu öyküyü de anlatmış:

## *Kadınları Anlayan Adamın Dersi*

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, Kahire'de, biri evli, öteki bekâr olan ve birbirine dostlukla bağlı iki delikanlı varmış. Evli olanın adı Ahmed, olmayanın ki de Mahmud imiş. Mahmud'dan iki yıl daha yaşlı olan Ahmed, bu yaş farkından, dostunun, özellikle kadınları tanımaktan yana olan bilgisi önde gelmek üzere, her konuda eğiticilik ve öğreticilik yapmak için yararlanmış. Ve kendisine sürekli olarak bu konuda bilgi verir ve kendi tecrübesinden bin örnek gösterir ve sonunda sözü "Şimdi ey Mahmud, yaşamında bu kötü niyetli yaratıkları iyice tanıyan birine rastladığını söyleyebilirsin! Sana onların bütün kurnazlıklarını bildirmek için yaşamında benim gibi bir dostun olmasından mutluluk duymalısın!" diyerek sözünü bitirmiş.

Mahmud da, gün geçtikçe, dostunun bilgisine daha fazla hayranlık duyarak, asla bir kadının, ne kadar hilebaz olursa olsun, onu aldatamayacağına ya da uyanıklığını gideremeyeceğine inanmış bulunuyormuş. Ve çoğu zaman, ona "Ey Ahmed, sen ne harikasın!" diyormuş. Ahmed de, göğsünü kabartarak ev koruyucu bir tavırla dostunun omzunu okşayarak ona "Sana benim gibi olmayı öğreteceğim!" diyormuş.

Günün birinde, Ahmed ona "Sana benim gibi olmayı öğreteceğim! Çünkü bir şeyi, deneyle öğrenmiş bulunan kişiden öğrenmeli, yoksa denemiş olmaksızın öğretenden değil!" diye her zamanki sözlerini tekrarlayınca, genç Mahmud "Valahi! Kadının düzenbazlığını bozmada başarı kazanmayı öğrenmeden önce, onlardan biriyle nasıl ilişki kurabileceğimi bana öğretemez misin, dostum?" demiş....

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz beşinci gece olunca, demiş ki:*

"... Onlardan biriyle nasıl ilişki kurabileceğimi bana öğretemez misin, dostum?" demiş. Ahmed de, okul öğretmeni edasıyla "Vallahi, bu çok basit bir şey! Bunun için yarın, çadırlar altında

kutlanan Mevlidü'n-Nebi şenliğine[1] gitmen ve orada bol bol bulunan kadınları iyice gözetmen yetecektir! Bunlardan yanında küçük bir çocuk olan, aynı zamanda da yürüyüşü kıvrak ve peçesinin altından güzel gözleri parlayan birini seçersin. Böylece seçimin yapınca, hurmalar ve şekere bulanmış nohut alırsın; ve bundan çocuğa verirsin ve anasına bakmaktan sakınarak onunla oynarsın; ve onu tatlı tatlı okşayıp öpersin. Çocuk sana alışınca, ancak o zaman, yine de yüzüne bakmaksızın, anasından çocuğu evine götürme lütfunu kendisinden esirgememesini istersin. Ve yol boyunca, çocuğun yüzündeki sinekleri kovalarsın ve ona binlerce tuhaf şeyler söyleyerek kendi diliyle konuşursun. Sonunda anası seninle konuşacaktır! Bunu yapınca da artık horoz olmuş bulunmaktan güven duyabilirsin!" demiş. Ve böyle konuştuktan sonra onun yanından ayrılmış.

Mahmud da, arkadaşına büyük bir hayranlık duyarak bütün o geceyi, aldığı dersi ezberleyerek geçirmiş.

Ertesi gün erkenden, Mevlid Şenliği'nin yapıldığı Mulet'e gitmekte acele etmiş; orada, arkadaşının tecrübesine ne denli güven duyduğunu gösteren bir iataatle, bir gün önce edindiği nasihatı eyleme sokmuş. Ve büyük bir hayranlıkla, sonucun, beklentisini de geçtiğini görmüş. Bahtının isteğince, evine kadar izlediği ve çocuğunu omuzlarında taşıdığı kadın, tam da dostu Ahmed'in eşi olan kadınmış. Ve onun yaşadığı eve gidince, dostuna ihanet etmeyi düşünmekten uzakta bulunuyormuş; çünkü, bir yandan onu asla evinde görmediği gibi, öte yandan yüzünü ne açık ne de kapalı olarak hiç görmediği bu kadının Ahmed'in karısı olduğunu da bilmiyormuş. Genç kadına gelince, sonunda, kadınlar hakkındaki bilgiçliği ve onların kötülükleri karşısında kül yutmazlığı iddialarıyla kendisini de taciz etmekte olan kocasının marifetinin derecesini deneyle anlayacağını düşünerek sevinç içindeymiş.

Genç Mahmud ile Ahmed'in karısı arasındaki bu ilk buluşma, her ikisi için de pek hoş geçmiş. Henüz bakir ve deneysiz olan delikanlı işinin ustası bir Mısırlı kadının kolları ve bacakları arasında bulunmuş olmak zevkini tam anlamıyla tatmış. Ve

1 *Mevlidü'n-Nebi* (ya da *Mevlidü'n-Nebiyyü'ş-Şerif*): Müslüman ülkelerinde kameri takvime göre Peygamber'in doğum günü ve o gün yapılan törenler (Â.Ş.O.)

birbirlerinden o denli memnun olmuşlar ki, onu izleyen günlerde de birçok kez aynı oyunu tekrarlamışlar. Kadın, kasıntı kocasını, kendisi farkında olmadan, böylece küçük düşürdüğü için memnunluk duyarken, kocası da, ona rastlamak âdetinde olduğu saatlerde dostu Mahmud'u artık görememekten dolayı şaşıp duruyor ve kendi kendine "Benim verdiğim derslerden ve nasihatlardan yararlanarak bir kadın bulmuş olmalı!" diyormuş.

Bununla birlikte, bir süre geçtikten sonra, bir cuma günü camiye girmekte iken, avluda abdest alınan musluklara yakın bir yerde, dostu Mahmud'u görmüş. Yanına yaklaşıp selam kelamdan sonra, anlayışlı bir tavırla kendisine araştırmalarında başarı sağlayıp sağlamadığını ve bulduğu kadının güzel olup olmadığını sormuş. Mahmud da, fikrini arkadaşına açıklamaktan son kertede mutlu "Ya Allah! Güzel mi diye soruyorsun ha? Kaymakla tereyağ gibi! Tombul ve beyaz! Misk ve yasemin kokuyor! Hele zekâsı! Ve bana her buluşmamızda ziyafet çekmek için pişirdiği o güzel yemekleri! Ama, kocası, dostum Ahmed, uslanmaz bir budala ve bir pezevenk olsa gerek!" diye haykırmış. Ahmed de gülmeye başlamış ve "Vallahi! Kocaların büyük çoğunluğu böyledir! Haydi bakalım! Anlaşılan sen benim nasihatlarımdan iyice yararlanıyorsun! Ateşe devam, Mahmud!" demiş. Ve birlikte namaz kılmak için camiye girmişler; sonra da birbirlerini yitirmişler.

Ahmed, o cuma günü, camiden çıkınca, dükkânlar kapalı olduğundan zamanı nasıl geçireceğini bilemediğinden, kapıları yan yana olan bir komşusunu ziyarete gitmiş; ve onunla birlikte sokağa bakan pencerenin önüne oturmuş. Ahmed, birdenbire Mahmud'un da, kapıyı çalmaya bile gerek duymadan çabucak evine girdiğini görmüş. Bu da onu içeride bir suçortağı olduğunu ve gelişinin beklendiğinin su götürmez kanıtı imiş. Ve Ahmed, gördüğünden şaşkına dönerek, ilkin doğrudan doğruya eve dalmayı ve dostunu karısıyla bastırmayı ve ikisini de cezalandırmayı düşünmüş. Ama kapıyı çalarak yapacağı gürültüyle, alçak karısının genç adamı saklayabileceğini ya da damdan kaçırabileceğini düşünmüş; ve evine dikkati çekmeden başka bir şekilde girmeyi kararlaştırmış.

Gerçekten, evinin avlusunda, ikiye ayrılmış bir sarnıç varmış. Bunun yarısı kendisine, yarısı da şimdi konuğu bulunduğu eve

aitmiş; ve onun avlusuna açılıyormuş. Ahmed, kendi kendine "İşte buradan içeri girip onları bastırırım!" demiş. Ve komşusuna "Vallahi, komşu, şimdi, bu sabah kesemi kuyuya düşürdüğüm aklıma geldi. Senden inip onu aramak için izin istiyorum. Oradan da kuyunun benim evde olan bölümünden dışarı çıkarım!" demiş. Komşusu da "Bunda bir uygunsuzluk yok! Sana ışık getireyim, kardeşim!" diye yanıt vermiş. Ama Ahmed onun bu hizmetini kabul etmek istemediğinden, kuyuya karanlıkta inmeyi yeğlemiş. Çünkü kuyudan belirecek ışığın evdekilerin dikkatini çekmeksini istemiyormuş. Ve dostundan izin aldıktan sonra, kuyuya inmiş.

Kuyuya inerken her şey çok yolunda gitmiş, ama öbür yandan yukarı çıkarken, talih çok garip bir şekilde hareketini engellemiş. Gerçekten, Ahmed, kollarının, bacaklarının yardımıyla tam tırmanmayı yarıya kadar getirdiği sırada, kuyudan kovayla su çekmeye gelen zenci hizmetçi kadın, delikte bir gürültü duymuş ve eğilip içeri bakmış. Ve yarı karanlıkta kıpırdayan bu kara şekli görünce efendisini tanımaktan uzak, dehşete kapılmış; ve elinden kovanın ipini bırakarak çılgınca "İfrit! İfrit kuyudan çıkmakta ey Müslümanlar! Yardım edin!" diye haykırarak kaçmaya başlamış. Böylece bırakılan kovadan da tüm ağırlığıyla Ahmed'in başına düşmüş ve onu yarı yarıya tepelemiş.

Zenci kadının haykırışıyla dikkati çekilen Ahmed'in karısı, çabucak âşığını kaçırmış; ve avluya inerek kuyunun üzerine eğilip "Kuyuda kim var?" diye sormuş. Ve geçirdiği kazaya karşın, kuyuya ve kuyusu olanlara, kuyuya inenlere ve kuyudan su çekenlere binlerce korkunç küfür yağdırma gücünü bulan kocasının sesini tanımış. Ve ona "Allah ve Peygamber aşkına, kuyunun dibinde ne işin var senin?" diye sormuş. O da "Sus ulan alçak! Bu sabah düşürdüğüm para kesesini arıyordum işte! Bana soru sorup duracak yerde, şuradan çıkmama yardım etsene!" diye yanıt vermiş. Kocasının hangi maksatla kuyuya inmiş bulunduğunu anlayan genç kadın da içinden gülerek gidip komşuları çağırmış; onlar da gelip iplerle kafasına düşen kovanın verdiği ağrıyla kıpırdayamayan zavallı Ahmed'i çekmişler. Onu yatağına götürmüşler; o da böyle koşullarda, daha ihtiyatlı olduğunu bildiğinden, hiç sesini çıkarmamış. Ama, sadece gururu zedelendiğinden dolayı

değil, özellikle kadınları deneyimle tanıdığından ve onların kötülüklerini bildiği halde bu duruma düşmüş olmasından dolayı da kendini çok aşağılanmış hissediyormuş. Ve bir dahaki sefer, daha dikkatli olmayı karar vermiş; ve alçak kadını bastırmak için ne gibi bir yol tutacağı üzerinde düşünmeye başlamış.

Böylece belirli bir süre geçtikten sonra, ayağa kalkabilmiş; intikamını almak için nasıl bir tuzak kuracağını düşünmekten başka kaygısı olmamış. Ve bir gün, sokağın bir köşesinde saklı bulunduğu sırada, dostu Mahmud'un gelip kapısı yarı açık olan evine kayıverdiğinin ve ardından kapıyı kapattığının farkına varmış. Ve hemen koşarak kapıya yumruklar yağdırmaya başlamış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altıncı gece olunca, demiş ki:*

Ve hemen koşarak kapıyı yumruklamaya başlamış. Karısı, hiç kuşku duymadan, Mahmud'a "Ayağa kalk da, beni izle!" demiş. Ve onunla birlikte aşağı inmiş ve onu sokak kapısının ardındaki kovuğa yerleştirdikten sonra "Vallahi Böyle kapı çalacak ne var ki!" diyerek kapıyı açmış. Ama Ahmed, onu elinden tutarak heyecanla içeriye doğru sürüklemiş. Bağırıp çağırarak Mahmud'u yakalamak üzere yukarıdaki odaya koşmuş. Oysa Mahmud o sırada, ardında saklanmış bulunduğu kapıyı rahatça açmış ve kaçmış. Ahmed de, aramalarının ne denli boşuna olduğunu görerek öfkeden ölecek gibi olmuş ve oracıkta karısını boşamaya karar vermiş. Ama bir süre daha beklemenin daha yerinde olacağın düşünerek kızgınlığını susarak geçiştirmiş.

Beklediği fırsat çok geçmeden kendiliğinden ortaya çıkmakta gecikmemiş. Gerçekten, karısının babası olan Ahmed'in amcası, yaşlılığında sahip olduğu bir çocuğun sünneti dolayısıyla bir şölen veriyormuş. Ahmed ile karısı da, o gün ve geceyi gidip orada kalmak üzere şölene çağrılmışlar. O zaman Ahmed, kafasında tasarladığı bir fikri uygulamaya koymayı düşünmüş. Dostunu aldattığından haberi bulunmayan tek kişi olan arkadaşı Mahmud'u bulmaya gitmiş; ve bularak onu amcasının sünnet şöleninde bulunmak üzere kendilerine eşlik etmeye çağırmış. Herkes,

ışıklandırılarak halilar serilmiş ve şeritler ve bayraklarla süslenmiş olan avluda kurulan, üstü yiyeceklerle dolu tepsilerin yöresine oturmuş. Böylece kadınlar kendilerini göstermeden haremin penceresinden, avluda olup bitenleri görebiliyor ve konuşulanları işitebiliyormuş. Ahmed de yemek sırasında, konuşmaları, karısının babasının özellikle hoşuna giden açık saçık öyküler üzerine çekmiş. Ve herkes bu neşeli konuda bildiklerini anlattıktan sonra, arkadaşı Mahmud'u göstererek "Vallahi Şurada gördüğünüz kardeşim Mahmud, bana, bizzat kendisinin kahramanı olduğu ve herkesin anlatıp dinletmekte olduklarından daha eğlenceli olan gerçek bir öykü anlattı" demiş. Amcası da "Ey sevgili Mahmud, onu bize de anlat!" diye haykırmış. Ve orada bulunanların hepsi "Evet, Tanrı üzerine olsun, anlat onu bize!" diye eklemişler. Ahmed de, ona "Evet, şu bildiğin tereyağ kadar yumuşak ve beyaz olan genç kadının öyküsünü!" demiş. Mahmud da, buna isteğin kendisine yöneltilmesinden gururlu, çocuğu yanında olduğu halde, Mevlid Şenliği'nde, çadır içinde gördüğü kadınla ilk buluşmalarında başından geçenleri anlatmaya başlamış. Ve genç kadın ve evi hakkında öylesine kesin ayrıntılar ve vermeye başlamış ki, Ahmed'in amcası kendi kızının söz konusu, olduğunu anlamakta gecikmemiş. Ahmed de, sonunda, tanıklar önünde karısının sadakatsizliği üstüne kanıt sağlayabileceğinden ve de evlilik mehrinden yoksun bırakarak onu boşayabileceğinden güvenli, kendini kutlamış. Amcası da kaşlarını çatarak, ne yapacağını kimsenin anlamadığı bir maksatla ayağa kalktığı sırada, sanki çimdirilmiş bir çocuğun sesi gibi, keskin ve acı bir çığlık duyulmuş; ve Mahmud, bu haykırışla ansızın gerçeğe dönüp öykünün akışını değiştirerek "Böylece, ben, genç kadının çocuğunu omuzlarımda taşıyarak bir kez avluya girince, çocukla birlikte hareme çıkmak istedim. Ama, kötülük bizden ırak olsun! Bahtsızlığımdan dolayı, namuslu bir kadına düşmüşüm; benim gözüpekliliğimi anlayınca, kadın çocuğu kollarımdan sökerek aldı ve yüzüme hâlâ izlerini taşıdığım bir yumruk aşketti. Ve beni, komşuları çağırmakla tehdit ederek oradan kovdu! Allah belasını versin!" diyerek sözünü tamamlamış.

Genç kadının babası olan amca, öykünün böyle bittiğini görünce, orada bulunanlarla birlikte kahkahalarla gülmeye baş-

lamış. Ama sadece Ahmed, gülme hevesi duymamış, nedenini anlayamadan, Mahmud'un öyküsünün sonunu niçin değiştirmiş oluğunu kendi kendine sormuş. Ve yemek bitince, yanına yaklaşarak ona "Allah aşkına her şeyi neden olup bittiği gibi anlatmadın?" diye sormuş. Mahmud da "Dinle! Herkesin işittiği bu çocuk haykırışından, bu çocukla anasının haremde bulunduğunu ve de dolayısıyla kocasının da çağrılılar arasında olabileceğini anladım. Ve ikimizin de başına kötü bir olay gelmemesi için, kadını aklamakta ivedilik gösterdim! Ama, kardeşim, öykümü bu şekilde düzenleyince, amcan çok keyiflenmedi mi?" diye yanıt vermiş. Ama Ahmed, sapsarı kesilerek sorusuna cevap vermeden dostunun yanından ayrılmış. Ve ertesi gün, karısını boşamış ve hacılarla birlikte kutsanmak için Mekke'nin yolunu tutmuş. Ve böylece, Mahmud, yasal süre geçtikten sonra, sevgilisiyle evlenmiş ve onunla birlikte, mutluluk içinde yaşamış; çünkü kadınları tanımak ve hilelerini bozmak ve kurnazlıklarını engellemek hususunda hiçbir iddiası yokmuş. Ama tek bilgi sahibi Tanrı'dır!

Ve bu öyküyü böylece anlattıktan sonra, mabeyinci olan haşhaş yutucu balıkçı, susmuş. Sultan da, keyfin sınırında "Ey mabeyinci, ey dili ballım, seni büyük vezirim atıyorum" diye haykırmış. Ve tam da o sırada mahkeme salonuna sultanın nezdine adalet dilemek üzere iki davacı girmiş. Balıkçı da görevi gereği yeni donandığı giysileri içinde büyük vezir olarak onları şikâyetlerini dinlemek ve anlaşmazlıklarını çözmek üzere iki şikâyetçiye "Yaklaşın ve sizi sultanımız efendimizin huzuruna sürükleyen konuyu anlatın!" demiş. Bunların öyküleri şöyleymiş:

## *Haşhaş Yutucunun Hükmü*

Yeni büyük vezir iki şikâyetçiye konuşmalarını buyurduktan sonra, bunlardan ilki "Efendim, benim bu adamdan bir şikâyetim var!" demiş. Vezir de "Nedir şikâyetin?" diye sormuş. Adam anlatmaya başlamış: "Efendim, şurada, Divan'ın giriş yerinde danasıyla birlikte bir ineğim var. Bu sabah, onları otlamaları için yonca tarlama götürdüm; ineğim önümde yürüyordu, danası da atlayıp zıplayarak onu izliyordu; tam o sırada bu gördüğünüz

adamın, zavallı eciş bücüş ve kavruk dişi tayı yanında olan bir kısrağa binmiş olarak bize doğru geldiğini gördüm.

"Benim küçük danam, bu tayı görünce, onunla tanışmak için yanına koştu; ve yöresinde sıçrayıp burnuyla karnının altına dokunmaya başladı; böylece, onu kokluyor, bazen ona kibarca dokunmak için yaklaşıyor, bazen de küçük toynaklarıyla yoldaki taşları havaya kaldırarak binbir oyun çıkarıyordu.

"Ve birdenbire, efendim, kısrağın sahibi olan şu gördüğünüz kaba adam, hayvanından indi ve tatlı tatlı oynamakta olan güzel danamın yanına yaklaşarak boynuna bir ip geçirdi; bana da 'Onu götürüyorum! Çünkü onun, senin ineğinin ürünü olan bu sefil danayla oynayarak baştan çıkmasını istemiyorum!" dedi. Sonra danama doğru döndü ve ona 'Gel benim kısrağımın oğlu ve ürünü!' dedi. Ve benim şaşkınlık içinde haykırışlarıma ve karşı çıkmalarıma aldırmadan, bana şurada anasının yanında gördüğünüz şu sefil tayı bırakarak ve beni, bizi gören Tanrı'nın ve insanların önünde malım olan şeyi almaya kalkışırsam öldürmekle tehdit ederek danamı alıp götürdü!"

Bunu duyan, eski haşhaş yutucu yeni büyük vezir, öteki davacıya dönmüş ve ona "Ve sen, ey davacı, işittiğin sözler üzerine ne diyeceksin, bakalım?" demiş. Adam da "Efendim, gerçekte, danamın benim kısrağın ürünü olduğu apaçık ortadadır. Tay da, bu adamın şurada gördüğünüz ineğinin ürünüdür!" diye yanıt vermiş. Vezir de "Demek ki sen şimdi, ineklerin tay doğurabildiği gibi, kısrakların da dana doğurabileceğinden eminsin, öyle mi? Çünkü, bugüne kadar aklı başında olan bir adamın hiç kabul edemeyeceği, hiç görülmemiş bir şeydir bu!" demiş. Adam da "Efendim, bilmez misin ki istediğini yaratan, istediği yere tohum serpen Tanrı için hiçbir şey imkânsız değildir; ve yaratılanların da onun önünde eğilip onu övmekten ve yüceltmekten başka yapacak şeyi yoktur!" diye yanıt vermiş. Vezir "Kuşkusuz! Kuşkusuz! Doğruyu söyledin, evet! Yüceler Yücesi'nin kesin kudreti karşısında hiçbir şey imkânsız değildir! Kısraklardan dana, ineklerden de tay doğurtabilir!" demiş. Sonra da "Ama senin kısrağının yavrusu olan danayı sana teslim etmeden ve davalına da ona ait olanı geri vermeden önce, sizin Yüceler Yücesi Tanrı'nın bir başka uygulamasına daha tanık olmanızı istiyorum!" diye eklemiş.

Sonra da vezir, kendisine bir fare ile buğday dolu iri bir çuval getirilmesini emretmiş. Ve iki davacıya 'Şimdi olacaklara dikkatle bakın ve ağzınızdan hiçbir söz çıkmasın!" demiş. Sonra ikinci davacıya dönmüş ve ona "Sen ey kısrağın yavrusu olan buzağının sahibi, şu buğday çuvalını al ve şu farenin sırtına yükle!" demiş. Adam "Aman efendim, ben bu çuvalı fareyi ezmeksizin onu sırtına nasıl yüklerim?" diye haykırmış. Vezir de ona "Ey inancı kıt herif, sen nasıl oluyor da kısrağa buzağı doğurtan Yüceler Yücesi'nin kesin gücünden kuşku duyuyorsun?" demiş. Ve muhafızlara inançsızlığı ve cehaleti nedeniyle adamı yakalayıp sopayla dövmelerini emretmiş.

Ve ilk davacıya buzağıyı anasıyla birlikte iade ettiği gibi, tayı da anasıyla birlikte vermiş.

"Ve işte, ey zamanın şahı!" diye meyve sepetini getiren üretici, "Sonradan büyük vezir olan balıkçının tüm öyküsü bu kadar!" deyip sözünü sürdürmüş:

"Ve bu sonuncu nükte, onun bilgeliğinin ne denli yüce olduğunu, ortaya nasıl yeni bir gerçeklik koyabildiğini ve sultanın onu vezir yapmakta, sofra arkadaşı olarak kabul etmekte ve onurlarla kuşatıp ayrıcalıklarla donatmakta ne denli haklı olduğunu kanıtlamaya yetmiş!" demiş.

Sultan meyve yetiştiricinin ağzından bu bir dizi öyküyü işitince, iki ayağı üzerine dinelmiş ve neşenin sınırında "Ey zevk verici kişilerin şeyhi, ağzından ballar ve şekerler akıtan kişi, büyük vezir olmak üzere kim senden daha liyakatlıdır? Sen ki, doğru düşünmeyi bilirsin, uyumlu konuşur ve zevkle, tatla ve mükemmel bir incelikle meramını anlatırsın!" diye haykırmış. Ve onu hemen oracıkta büyük vezir atamış ve en yakın sofra arkadaşı yapmış ve de dostların Ayırıcısı ve toplulukları İmha eden gelinceye kadar onu yanından ayırmamış.

*"Ve işte, ey bahtıgüzel şah" diyerek Şah Şehriyar'a hitap eden Şehrazad sözünü sürdürerek* "Kolay Şakalar ve Neşeli Bilgelikler Divanı*'ndan tüm okuduklarım bunlardır" demiş. Kız kardeşi Dünyazad da "Kardeşim sözlerin ne kadar tatlı, zevkli, hoş, eğlendirici ve tazelikleri içinde nefis!" diye haykırmış. Şehrazad da "Ama bunlar, eğer hayatta kalır da efendimiz şah izin verirse* Güzel Nurü'n-Ne-

har Sultan *hakkında yarın anlatacaklarımla kıyaslanınca nedir ki!" demiş. Şah Şehriyar da kendi kendine "Kuşkusuz, bilmediğim bu öyküyü işitmek isterim!" demiş.*

*Ama sekiz yüz yedinci gece olunca...*

*Küçük Dünyazad, kız kardeşine "Kardeşim, lütfen! Nezaketle donanmış şahımız efendimiz sana izin verdiğine göre, hemen vaat ettiğin öyküyü anlatmaya başla!" demiş. Şehrazad da "Tüm dost yüreğimle ve bu yüce şaha karşı duyduğum saygıyla!" demiş. Ve şu öyküyü anlatmış:*

# *Sultan Nurü'n-Nehar ile Güzel Ecinniye Öyküsü*

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, geçmiş zamanlarda ve çağlar öncesinde, Tanrı'nın büyüğünün adı Ali, ikincisinin Hasan ve en küçüklerinin de Hüseyin olan aylar kadar güzel üç erkek çocukla donattığı yiğit ve kudretli bir şah varmış. Bu üç şehzade, babalarının sarayında amcalarının kızı olup, ana ve babadan yetim kalmış ve güzellikten, zekâdan, etkileyicilikten ve öteki niteliklerinden yana eşi bulunmaz bir varlık olan Sultan Nurü'n-Nehar ile birlikte yetişmiş bulunuyorlarmış. Nurü'n-Nehar'ın gözleri ürkek ceylanınkine, ağzı güllerin taç yapraklarına ve incilere, yanakları nergis ve lalelere, boynu beng ağacının bükülgen dallarına benzermiş. Ve bu sultan, tüm neşe ve mutluluklar içinde, onlarla oynayarak, onlarla yiyip içerek ve onlarla uyuyarak amcasının oğulları olan üç şehzade ile birlikte büyümüş.

Nurü'n-Nehar'ın amcası olan sultan, her zaman, içinden, kız ergenlik yaşına ulaşınca, komşuları olan hükümdarlardan birinin oğluyla onu evlendirmeyi düşünürmüş. Ama ergenlik yaşına ulaşıp da yüzünü örtünce, oğulları olan üç şehzadenin, aynı eşitlikte birer aşkla kızı sevdiklerini ve yüreklerinde onu fethedip sahip olma arzusunun yanıp tutuştuğunu anlamış. Bu, onun yüreğinin bulanmasına ve şaşkınlığa düşmesine neden olmuş; ve kendi kendine "Sultan Nurü'n-Nehar'ı ötekilere üstün tutarak şehzadelerimden biriyle everirsem, evlenme dışı tutulanlar memnun olmayacak ve kararıma karşı homurdanacaklardır; yüreğim de onların üzüldüğünü ve yaralandığını görmeye dayanamayacaktır; kızı yabancı bir şehzadeyle verirsem, üç oğlum da kederin ve yıkımın sınırına ulaşırlar; ve bu yüzden ruhları kararır ve kahro-

lurlar. Bu durumda, kim bilir belki de, umutsuzluktan kendilerini öldürmeseler bile, uzak bir ülkede savaşa katılmak üzere yurtlarından uzaklaşırlar. Gerçekten bu iş, karmakarışıktır ve belalarla doludur; çözülmesi de kolay olmaktan uzaktır!" diyormuş. Sultan bu meseleyi uzun uzadıya düşünmüş ve birdenbire başını kaldırarak "Vallahi, bu işi çözümledim ben!" diye haykırmış. Ve hemen üç şehzade Ali, Hasan ve Hüseyin'i çağırmış; ve onlara "Oğullarım, sizin benim gözümde değerleriniz aynı eşitliktedir. Hiç birinizi diğerlerinin aleyhine olarak Sultan Nurü'n-Nehar ile evlendirerek ötekilere yeğ tutmam! Doğallıkla onu üçünüzle birden de everemem! Böyle olunca üçünüzü de eşit olarak doyuracak ve hiçbirinizi zarara sokmayacak ve aranızdaki anlaşma ve sevecenliği bozmayacak bir çare buldum. Şimdi beni dikkatle dinleyin ve söyleyeceklerimi yerine getirin! Tasarladığım öneri şudur: Her biriniz ayrı birer ülkeye gidin; ve oralardan bana, en bulunmaz ve en olağanüstü bulduğunuz birer şey getirin. Ben, amcanızın kızı olan sultanı, en şaşırtıcı harika eşyayı bulup getirene vereceğim! Size açıkladığım bu tasarıyı kabul ediyorsanız, yolculuğunuz ve seçtiğiniz şeyi almak için gerekli olan parayı size sağlayacağım!" demiş.

Her zaman söz dinler ve saygılı olan bu üç şehzade, her biri en bulunmaz şeyi bulup getireceğine ve böylece yeğenleri Nurü'n-Nehar ile evleneceğine güvenerek babalarının önerisine hep birlikte olumlu yanıt vermişler. Sultan da, onları bu eğilim içinde görerek kendilerini hazineye götürmüş ve onlara diledikleri kadar altın keseleri bağışlamış. Ve yabancı ülkelerde uzun süre oturmaları tavsiyesinde bulunarak ve onları öpüp kucaklayarak ve haklarında hayır dualar ederek kendileriyle vedalaşmış. Onlar da, artlarında sadece bir köle olduğu halde, tacir kılığına girerek Tanrı'nın barışı içinde evlerinden ayrılmış ve soylu atlarına binmişler.

Yolculuklarına birlikte başlamış ve üçe ayrılan bir yolun başında bulunan bir hana kadar sürdürmüşler. Orada kölelerinin kendilerine hazırladıkları bir şölende bulunduktan sonra, yolculuklarının ne bir gün fazla, ne bir gün eksik, sadece bir yıl sürmesi konusunda anlaşmışlar. Ve dönüş için, aynı handa, ilk gelenin kardeşlerini beklemeleri kaydıyla buluşmalarını, son-

ra da yine hep birlikte babaları sultanın huzuruna çıkmalarını kararlaştırmışlar. Şölen bitince, ellerini yıkamışlar; bunu izleyerek birbirlerine hayırlı dönüşler diledikten sonra atlarına binmişler ve her biri ayrı bir yol tutmuş.

Üç kardeşin en büyüğü olan Şehzade Ali, ovalar, dağlar, çayırlar, çöller boyunca üç ay dolaşmış ve Hindistan'ın deniz kıyısındaki Bişangar Racalığı denilen bir ülkesine ulaşmış. Orada tacirlerin indiği büyük hana konuk olmuş; kendisi ve kölesi için, en geniş ve en temiz odaları kiralamış. Yolculuğunun yorgunluğunu çıkarır çıkarmaz, üç yanı duvarlarla çevrili ve her yanından iki fersah genişliğinde olan kenti görmek için dışarı çıkmış. Ve gecikmeksizin çarşıya yönelmiş; orayı, ortasında güzel bir havuzu olan bir meydana açılan birçok büyük sokaktan oluşmuş hayranlık verici bir güzellikte bulmuş. Bütün bu sokaklar, tonozlu ve serinmiş; ve üzerlerindeki açılmış deliklerden ışık alıyormuş. Her sokak ayrı türden esnaf tarafından işgal edilmiş bulunuyormuş. Ama bunların her biri aynı lonca içinde birleşiyorlarmış. Çünkü birinde sadece Hint'in ince tülleri; hayvanları, manzaraları, ormanları, bahçeleri ve çiçekleri yansıtan desenleriyle canlı ve temiz kumaşları; İran'ın işlemeli kumaşları ve Çin ipeklileri bulunurken; bir başkasında, güzel porselenler, parlak fayanslar, güzel şekilli vazolar, işlemeli tepsiler ve her boydan fincanlar; bir diğerinde de, geniş ama bir kez katlanınca avcunun boşluğuna sığacak kadar ince Kaşmir şalları, seccadeler ve her boydan başka halılar bulunuyormuş. Bu çarşının bitiminin sol yakasında iki kanatlı bir çelik kapıyla örtülü Cevahirciler Çarşısı bulunuyormuş. Burada mücevherler, kıvılcım saçan değerli taşlar, elmaslar ve altın ve gümüşle işlenmiş ziynetler şaşırtıcı bir bollukla görülüyormuş. Bu göz kamaştıran çarşıyı boylu boyunca dolaşarak, kalabalıklar oluşturan erkek ve dişi Hintlilerin dükkânların camekânları önüne yığıldığını; bunların hemen hepsinin kollarında ve ayak bileklerinde bilezikler, boyunlarında gerdanlıklar, kulaklarında ve burunlarında küpeler taşıdığına tanık olmuş; ve tenleri ne denli beyazsa, soyluluklarının da o denli yüksek olduğunu ve taşıdıkları mücevherlerin de, o denli değerli ve göz kamaştırıcı olduğunu fark etmiş; öte yandan derileri esmer olanların da mücevherlerinin parlaklığını ve incilerin beyazlığını daha iyi yansıttığına tanıklık etmiş.

Şehzade Ali'yi en çok büyüleyen, gül ve yasemin satan çok sayıda genç çocuğun bu çiçekleri sunuşundaki alımlı tavırları ve sokakları her zaman tıklım tıklım dolduran kalabalığı büyük bir kaygınlıkla sıyırıp geçmelerini görmesi olmuş. Hintlilerin çiçeklere duyduğu garip düşkünlüğe hayran olmuş; öyle ki, her yana başlarında ya da ellerinde çiçeklerle gitmekle yetinmiyor, düşkünlüğü, çiçekleri kulaklarına ve burunlarına takacak kadar ileri götürüyorlarmış. Zaten bütün dükkânlar da, gül ve yasemin dolu saksılarla donanmış bulunuyor; ve bunlar çarşıyı kokuya boğuyormuş; insan buralarda dolaşırken kendini asma bahçelerde dolaşır sanıyormuş.

Şehzade Ali, gözlerini bütün bu güzel şeylerle şenlendirirken, bir süre dinlenme arzusu duymuş; ve dükkânının önünde oturmakta olan, tavrı ve gülüşüyle onu etkileyen bir tacirin oturması için içeri girmesiyle ilgili çağrısını kabul etmiş. İçeri girer girmez, tacir onu onur yerine oturtmuş; ona serinletici içecekler sunmuş ve rastgele ya da münasebetsiz sorular sormaktan kaçınmış ve herhangi bir satış imasında da bulunmamış; öylesine uygar ve ince fikirliymiş. Şehzade Ali de, bütün bunları son kertede takdir etmiş ve kendi kendine "Bu ne güzel ülke böyle! İnsanları da ne hoş!" demekten kendini alamamış.

Ve tacirin inceliğinden ve nezaketinden öylesine etkilenmiş ki, oracıkta, dükkânında ne varsa hepsini satın almak istemiş. Sonra aldığı bunca eşyayı ne yapacağını düşünerek sadece tacirle daha yakın bir tanışıklık kurmakla yetinmiş.

Böylece, onunla konuşurken, Hintlilerin âdetleri ve edep anlayışları hakkında ona sorular sormakta iken, dükkânın önünden kollarında altı ayak karelik küçük bir halı tutan bir tellalın geçmekte olduğunu görmüş. Tellal, ansızın önlerinde durup başını sağa sola çevirdikten sonra "Ey çarşı halkı, ey müşteriler! Bunu kim satın alırsa, asla kaybetmez! Otuz bin altın dinara bu halı! Ey müşteriler otuz bin altına bu seccade! Kim satın alırsa, asla kaybetmez!" diye haykırmış.

Bu haykırışı işiten Şehzade Ali, kendi kendine "Bu ne inanılmaz bir ülke böyle! Bir seccadeye otuz bin altın isteniyor! Böyle bir şeyi ömrümde duymamıştım! Herhalde bu tellal alay ediyor olmalı!" demiş. Ama tellalın ciddi bir tavırla kendisinden yana

dönerek haykırışını bir kez daha tekrarladığını duyunca, ona, yaklaşmasını işaret etmiş; ve kendisinden halıyı daha yakından göstermesini istemiş. Tellal hiçbir şey söylemeksizin halıyı yere sermiş; Şehzade Ali, onu uzun uzadıya incelemiş ve sonunda "Ey tellal, vallahi ben, bu seccadede senin haykırdığın aşırı fiyata değer bir özellik göremiyorum!" demiş. Tellal gülmüş ve ona "Efendim, aslında halının gerçek değerinin altında olan bu fiyatı, yadırgama! Zaten, bu bir başlangıç fiyatıdır. Çünkü bana, peşin para sayarak alacak olanlar için bu seccadeyi kırk bin dinardan aşağı satmamam için talimat verilmiştir" demiş. Şehzade Ali de "Kuşkusuz, ey tellal, Tanrı bilir ya, bu halı böylesine bir fiyatla satıldığına göre, bilmediğim ya da farkına varmadığım bir yanıyla harika olmalı..

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Kuşkusuz, ey tellal, Tanrı bilir ya, bu halı böylesine bir fiyatla satıldığına göre, bilmediğim ya da farkına varmadığım bir yanıyla harika olmalı!" diye haykırmış. Tellal da "Aynen söylediğiniz gibi efendim! Gerçekten, bilin ki, bu halının üzerine oturunca insanı gözünü açıp kapayıncaya kadar bir süre bile geçmeden istediği yere götürme gibi bir erdemi vardır! Ve hiçbir engel onun gidişini durduramaz! Çünkü, onun yanından fırtına uzaklaşır, kasırga kaçar; önünde dağlar ve duvarlar açılır; en güçlü kilitler bile onun karşısında yararsız ve nafile kalır. Ve işte, efendim, bu seccadenin gözle görülmez erdemi budur!" demiş.

Ve tellal, daha fazla bir sözcük sarf etmeksizin halıyı katlayıp gitmeye hazırlanmış. Oysa Ali, sevincin sınırına ulaşmış olarak "Ey Tanrı'nın hayrına uğrayası tellal, eğer bu halı senin sözlerinin bana anlatmak istediği şekilde erdemli ise, onun uğruna sadece kırk bin altın dinar ödemekle kalmam, senin için de, simsarlık ücreti olarak fazladan bin altın dinar öderim! Yalnız bunun için ona elimle dokunmam ve erdemini gözümle görmem gerek!" diye haykırmış. Tellal da, hiç telaşlanmadan "Nerede şu kırk bin dinar, efendim? Ve de cömertlikle bana vermek

istediğin bin dinarı da görelim!" diye yanıt vermiş. Şehzade Ali "Kölemle birlikte kaldığım büyük tacirler hanında!" diye onu yanıtlamış. Ve de "Bir kez halıyı görüp dokunduktan sonra, sana paraları saymak üzere oraya gideriz!" diye eklemiş Tellal da "Başım üzerine, gözüm üzerine! Ama tacirlerin uğrağı büyük han buradan epeyce uzakta! Halıya binip de oraya gitsek daha çabuk ulaşırız!" diye yanıt vermiş. Ve dükkânın art yanına gidip oraya halıyı sermiş ve şehzadeye "Efendim, içinden hana, kendi odana taşınmak dileğini geçir!" demiş. Şehzade Ali de içinden bu dileği geçirmiş. Ve kendisini o denli incelikle karşılayan dükkân sahibine veda etmeye vakit kalmadan ve hiçbir sarsıntı ve rahatsızlık duymadan, halının üzerinde yer aldığı haliyle, havada mı taşındığının, yoksa yer altında mı seyrettiğinin farkına varmaksızın, kendi dairesine ulaşmış. Tellal da gülümseyerek ve halinden memnun, daima onun yanında bulunuyormuş. Kölesi onu görünce önünde saygı duruşunda bulunmak ve buyruğunu almak üzere hemen koşup gelmiş. Halının hayranlık uyandıran erdemini kesinlikle öğrenen Şehzade Ali, kölesine "Şu anda bu mübarek adama, bin dinarlık kırk kese altın say, öteki eline de, bin dinarlık bir kese koy!" demiş. Köle de bu buyruğu yerine getirmiş. Tellal, halıyı Şehzade Ali'ye bırakarak ona "İyi bir alışveriş yaptın efendim!" demiş ve kendi yoluna gitmiş.

Şehzade Ali, Bişangar ülkesinin bu kentine gelir gelmez böylesine güç elde edilir bir şeyi bulduğundan dolayı memnunluğun ve sevincin doruğuna ulaşmış. Ve "Maşallah! Elhamdülillah! İşte fazla zahmet çekmeksizin yolculuğumun maksadına ulaştım; ve şimdi kardeşlerimden üstün bir şey bulduğumdan kuşkum yok! Amcamın kızı Nurü'n-Nehar Sultan'ın kocası ben olacağım! Ve sonra, bu erdemli halının marifetini onlara gösterdiğimde kim bilir babam ne kadar sevinecek, kardeşlerim ne kadar şaşıracak! Çünkü, kardeşlerimin, bahtları ne kadar yüzlerine gülse de, uzaktan yakından bununla kıyaslanabilir bir şey bulmakta başarı sağlamaları mümkün değildir!" diye haykırmış. Ve böylece düşünerek kendi kendine "Ama aslında, şimdi benim için mesafelerin önemi kalmadığı bu durumda, hemencecik ülkeme dönmem, bilmem doğru olur mu?" demiş. Sonra biraz daha düşünerek, kardeşleriyle buluşmak üzere kararlaştırdıkları

bir yıllık süreyi de hatırlayarak, hemen yola çıkarsa, buluşma yeri olan üç yol ağzındaki handa uzun süre beklemek zorunda kalacağını anlamış. Ve kendi kendine "Onları orada, o tenha han köşesinde beklemektense, burada kalır, bu harika ülkede hoşça vakit geçirir ve bilmediğim birçok şey öğrenirim!" demiş. Ve ertesi günden başlayarak çarşıları ziyaret etmeye ve Bişangar kenti içinde gezintiler yapmaya başlamış.

Ve böylece Hindistan'ın bu ülkesinin gerçekten garip olan merak uyandırıcı şeylerini hayranlıkla izlemiş. Göze çarpan diğer şeyler arasında gerçekten, tümüyle tunçtan yapılmış, elli arşınlık bir mesafede yükselen son kertede canlı ve ince bir zevkle üç ayrı kuşak halinde oyulmuş ve renklendirilmiş kubbesi ile bir putperest mabedi görmüş; hoş bir çalışma ürünü kabartmalarla ve birbirinin içine girmiş şekillerle süslenmiş olan bu mabet, güller ve koklanması ve görülmesi hoş öteki çiçeklerle donanmış geniş bir bahçenin ortasında bulunuyormuş. Ama bu, yıkılıp kahrolası mabedin asıl çekici varlığı, som altından insan boyunda bir heykelmiş. Bu heykelin gözleri oynak iki yakuttan imiş. Ve bu gözler öylesine bir sanatla yapılmış bulunuyormuş ki, âdeta canlı ve önünde bulunan kişilere bakar ve hareketlerini izler gibiymiş. Sabahları ve akşamları, putatapanların rahipleri, inançsız mezheplerinin merasimlerini burada yaparlarmış. Bunu da oyunlar düzenleyerek, çalgılar çalarak, meydan soytarılarını dolaştırarak, kadınlara şarkı söyletip oynatarak ve şölenler kurarak kutlarlarmış. Bu rahiplerin, en uzak ülkelerden gelen hacı topluluklarının sürekli olarak sundukları bağışlardan başka geçim yolları yokmuş.

Şehzade Ali de, Bişangar'daki ikameti sırasında, bu ülkede her yıl tekrarlanan ve tüm eyaletlerin valilerinin, ordu komutanlarının, putların rahibi olan Brahmanların ve kâfir mezhebinin reislerinin ve sayılamayacak kadar kalabalık bir halkın izlediği büyük bir şenliğin takipçisi de olabilmiş. Bütün bu topluluk, büyük bir ovada, yirmi dört sütuna desteklenmiş, dışına manzaralar, hayvanlar, kuşlar ve böcekler, hatta sinekler ve tatarcıklar resmedilmiş ve hepsi doğal bir etki bırakan ve ülkenin hükümdarının ve maiyetinin yer aldığı akıl almaz yükseklikte bir kulenin yöresinde bir araya geliyormuş. Bu yüksek binanın yanında,

sıradan kişilerin yer aldığı hatın sayılır genişlikte üç dört peyke varmış. Ve bunlar her doğrultuda bulunacak ve dekorları saatten saate şekil değiştirecek tarzda inşa edilmiş imiş. Burada izlenen temaşa ilkin hokkabazların görülmemiş ustalıkla icra ettikleri gösterilerle başlarmış; sonra da iki ayrı hokkabaz hüner gösterir ve Hint fakirleri dans edermiş. Sonra, aralarında biraz mesafe bırakarak, savaş düzeninde, görkemli biçimde koşumlandırılmış ve üzerlerine yaldızlı tahtadan birer tahtırevan yerleştirilmiş bin kadar filin soytarıları ve çalgıcıları taşıyarak ilerlediği görülürmüş. Bu fillerin hortumları ve kulakları erguvan ve ateş kırmızısı renkteki boyalarla boyanmış, dişleri tam olarak yaldızlanmış ve bedenleri üzerine canlı renklerle birbirine dolanmış bacaklar ve kolların oluşturduğu kaba ve buruk resimler çizilmiş bulunuyormuş. Bu müthiş topluluk, seyircilerin önüne gelince, üzerlerinde tahtırevan bulunmayan ve ötekilerin hepsinden iri olan iki fil, sıradan ayrılır ve peykelerin çevrelediği meydanın ortasına kadar ilerlermiş. Ve bunlardan biri, çalgıların sesine uyarak, bazen iki art ayağının, bazen de iki ön ayağının üzerinde dinelerek, dans edermiş. Sonra da ustalıkla, eğik bir direğin tepesine kadar tırmanırmış. Ve orada ayaklarını biraraya getirerek hortumuyla havayı dövmeye ve ikinci fil ortasından desteklenen yatay bir direkte tünerken ve direğin öte yanına konmuş görülmedik irilikteki bir kayayla gövdesini bazen indirip bazen kaldırarak denge sağlarken ve başıyla musikinin ahengini belirlerken çalgı seslerine uyarak kulaklarını ve başını her yana sallarmış.

Şehzade Ali, bütün bunlara ve benzeri başka şeylere artan bir hayranlıkla hayran kalmış. Böylece, büyük bir ilgiyle Hintlilerin âdetlerini incelemeye koyulmuş; ve gezintilerini ve ünlü tacirlerle ülkenin tanınmış kişilerini ziyaret etmeyi sürdürmüş. Ama, amca kızı Nurü'n-Nehar'ın aşkıyla sürekli olarak yanıp tutuştuğu ve yıl bir türlü dolmak bilmediği için, bir süre sonra, ülkesinden uzun boylu ayrı kalmayı göze alamamış ve ondan bu denli uzakta bulunmanın acısını duymadıkça daha mutlu olacağına inanarak düşüncelerindeki varlığa ulaşmak üzere Hindistan'ı terk etmeye karar vermiş. Ve kölesi, hanın kapıcısına kira bedelini ödedikten sonra, onunla birlikte sihirli halının üzerine oturmuş; içsel bir düşünceye dalmış ve üç yol ağzındaki hana

ulaşma dileğinde bulunmuş. Düşünmek üzere bir an için kapattığı gözlerini açınca, söz konusu hana ulaştığının farkına varmış. Halının üzerinden kalkıp tacir giysileri içinde, hana girmiş ve kardeşlerini beklemek üzere oraya yerleşmiş.

Üç kardeşin ikincisi olan Şehzade Hasan'a gelince, onun durumu da şöyleymiş! Yola koyulduğu sırada İran'a gitmekte olan bir kervana rastlayıp bu kervana katılmış, ovalardan, dağlardan yaylalardan, çöllerden geçerek uzun bir yolculuk yaptıktan sonra, onunla birlikte İran'ın başkenti[1] olan Şiraz'a ulaşmış. Dostluk kurduğu kervandaki tacirlerin tavsiyesi üzerine kentin en büyük hanına inmiş. Ve gelişinin ertesi gününden başlayarak eski yol arkadaşları balyalarını çözüp eşyalarını yerleştirdikleri sırada, bu kentte görülecek ne varsa görmek üzere çabucak dışarı çıkmış. Kentte Bedesten olarak anılan çarşıya doğru yol almış. Orada mücevherler, değerli taşlar, işlemeli kumaşlar, güzel ipekli kumaşlar, ince tüller ve diğer tüm değerli eşyalar satılıyormuş. Dükkânlarda keşfettiği güzel şeylerin şaşılacak bolluğuna hayran olarak Bedesten'i boydan boya dolaşmış. Ve her yerde güzel kumaş parçalarını, değerli halıları ve diğer güzel şeyleri sergileyerek açık arttırmaya koyup haykıran ve her yana doğru gidip gelen simsarlar ve tellallar görmüş.

İşi başından aşkın bunca adamın arasında, Şehzade Hasan elinde, yaklaşık bir ayak boyunda, fildişinden bir boru taşıyan birini görmüş. Bu kişi, öteki simsarlar ve tellallar gibi açgözlü ve telaşlı bir tavra sahip olmaktan öte, elindeki fildişi boruyu bir şahın hükümdarlık asasını taşıdığı gibi, hatta daha da şahane bir tarzda tutarak ciddi bir edayla ağır ağır dolaşıyormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Bu kişi, öteki simsarlar ve tellallar gibi açgözlü ve telaşlı bir tavra sahip olmaktan öte, elindeki fildişi boruyu, bir şahın hükümdarlık asasını taşıdığı gibi, hatta daha da şahane bir tarzda ciddi bir edayla ağır ağır dolaşıyormuş. Şehzade Hasan

1 Doğrusu "Fars eyaletinin merkezi" olacak (Â.Ş.O.)

kendi kendine "İşte bana güven esinleyen bir simsar!" demiş. Ve hemen onun yanına yönelerek bunca saygınlıkla taşıdığı boruyu kendisine göstermesini rica edecekken onun büyük bir gurur izlerini taşıyan bir sesle ve tumturaklı bir edayla şöyle haykırdığını işitmiş: "Ey müşteriler! Bunu kim satın alırsa, kaybetmez! Otuz bin altın dinara bu fildişi boru! Onu yapan kişi ölmüştür, yerini tutacak kimse de yoktur! İşte fildişi boru burada! Gelin, bakın, görün! İşte fildişi boru burada!" diye haykırdığını işitmiş.

Bu haykırışı işitince, zaten simsarın yanına kadar gelmiş bulunan Şehzade Hasan, şaşkınlıkla irkilmiş; ve ardında bulunan dükkânın sahibine doğru dönerek ona "Tanrı senden yana olsun! Efendim, bu küçük fildişi boruyu bunca aşırı bir fiyata satan şu adamın aklı yerinde mi, yoksa fikrini tümden yitirmiş mi bulunuyor? Galiba sırf şaka olsun diye böyle haykırıyor!" demiş. Dükkânın sahibi de ona "Vallahi, efendim, bu adamın bizim tellallarımız içinde en namuslu ve en aklı başında birisi olduğuna seni temin ederim. Kendilerine güven verdiği ya da mesleğin en eskisi olduğu için, tacirler onunla çok sık iş görürler! Eğer aklını bu sabah yitirmemişse, ki sanmıyorum, onun sağ duyusuna da tanıklık ederim! Tellal bu fiyat üzerinden satışa arz ediyorsa, bu fildişi borunun, erdemi açıkça belli olmasa da, otuz bin dinar, hatta daha da fazla etmesi gerek! Zaten, eğer arzu edersen, tellalı çağırırım; kendin onu sorguya çekersin! Dolayısıyla senden dükkânıma girip oturmanı ve bir an istirahat etmeni rica edeyim!" demiş.

Şehzade Hasan da tacirin bu nazik davetini kabul etmiş ve oturur oturmaz tellal, henüz adı çağrılmadan dükkâna yaklaşmış. Tacir ona "Ey tellal *falan kişi,* şurada gördüğün sayın tacir, senin küçük bir fildişi boru için otuz bin altın dinar isteyerek haykırdığını duymuş; doğrusu ben de, senin tam bir dürüstlükle donanmış olduğunu bilmesem, buna çok şaşardım. Bu durumda, senin hakkında yanlış bir fikir edinmemesi için bu saygın kişiye yanıt ver!" demiş. Tellal da Şehzade Hasan'a doğru dönerek ona "Gerçekte, efendim, göze görünmeyen şey için kuşku duyulması doğrudur! Ama göreceğini gördüğün zaman, artık kuşkuyu terk edersin! Borunun fiyatına gelince, biçilen otuz bin altın dinar satışa sunuluş fiyatıdır; aslında malın değeri kırk bin

dinardır. Bana da daha düşük bir fiyatla satmam ve ancak bunu peşin ödeyene teslim etmem için talimat verilmiştir!" demiş. Şehzade Hasan "Senin sözüne güvenmek isterim, tellal; ama yine de bu borunun bu denli değerli olması için ne gibi bir erdemi olduğunu ve hangi özelliğiyle dikkati çektiğini bilmem gerekir!" demiş. Tellal da "Bil ki, efendim, bu borunun ucuna takılmış billurdan, neyi görmek niyetinde olduğunu içinden geçirerek bakarsan, o anda bu niyetin gerçekleşir ve göreceğini görürsün!" demiş. Şehzade Hasan "Gerçeği söylüyorsan, ey kutsanası tellal, sana, istediğin bedeli ödemekle kalmayacak, tellallık hakkı olarak da bin altın dinar ödeyeceğim!" demiş. Ve "Bana çabucak borunun gözüme uydurmam gereken ucunu göster!" diye sözünü sürdürmüş. Tellal da ona bu yeri göstermiş.

Şehzade, Nurü'n-Nehar'ı görmek dileğiyle billurdan bakmış. Ve onu ansızın, hamamın kurnasının başında oturmuş, yıkanmasına yardım eden kölelerinin arasında iken görmüş. Kız, suyla oynayarak ve aynasında kendisini seyrederek gülüyormuş. Onu bu denli güzel ve bu denli yanıbaşındaymış gibi görünce, Şehzade Hasan, heyecanının sınırına ulaşarak büyük bir haykırış koparmaktan kendini alıkoyamamış ve nerdeyse boruyu elinden düşürüyormuş.

Böylece bu borunun dünyada var olabilecek en harika şey olduğunun kanıtını edinince, bu yolculuk on yıl sürse ve tüm dünyayı dolaşsa da, buna eşit değerde başka bir şey bulmasının mümkün olmadığını anlayarak onu hemen satın almakta kararsızlık göstermemiş. Ve tellala kendisini izlemesini işaret etmiş; kalmakta olduğu hana gitmiş ve kölesi aracılığıyla tellala kırk kese altın ödemiş ve buna simsarlık bedeli olarak da bir kese daha eklemiş. Ve fildişi boruya sahip olmuş.

Şehzade Hasan bu değerli eşyaya sahip olunca, kardeşlerinin bundan daha iyisini bulamayacağından ve onlar üzerinde üstünlük sağladığından güven duyarak yeğeni Nurü'n-Nehar'a kendisinin sahip olacağından kuşku duymamış. Ve sevinç dolu, önünde daha uzun bir süre bulunduğunu düşünerek. İranlıların âdetleri ve adabı üzerine bilgi edinmeyi ve Şiraz kentinin görülmeye değer yerlerini gezmeyi düşünmüş. Ve dolaşarak, seyrederek ve rastladıklarını dinleyerek günlerini geçirmeye baş-

lamış. Ve zekâdan nasibi olduğundan ve duyarlı bir ruha sahip bulunduğundan, bilgili kişilerle ve şairlerle düşüp kalkmış ve en güzel İran şiirlerini ezbere öğrenmiş. Ve ancak o zaman yeniden ülkesine dönmeye karar vermiş; ve aynı kervanın dönüşünden yararlanarak onu oluşturan tacirlerin arasına katılıp yola koyulmuş. Tanrı ona güvenlik sağladığından, başına hiç bir kötülük gelmeksizin buluşma yeri olan üç yol ağzındaki hana ulaşmış. Ve orada kardeşi Şehzade Ali'yi bulmuş. Ve orada kendisiyle birlikte üçüncü kardeşlerinin dönmesini beklemeye başlamışlar. Onların durumu işte böyleymiş!

Üç şehzadenin en genci olan Şehzade Hüseyin'in durumuna gelince, ey bahtıgüzel şah, işitmen için bana kulak vermeni senden rica ediyorum, şöyleymiş:

Gerçekten olağandışı bir şey görmeksizin uzun bir yolculuk yaptıktan sonra, kendisine Semerkand olduğu söylenen bir kente gelmiş. Burası, gerçekte, şimdi sizin şanlı kardeşiniz Şahzaman'ın hüküm sürmekte olduğu Semerkandü'l-Acem imiş. Ve geldiğinin ertesi gününden başlayarak, Şehzade Hüseyin, o ülkenin dilinde pazar diye anılan çarşıya gitmiş. Ve pazarı çok güzel bulmuş. Ve iki gözünü açarak ve her yana bakarak yürümekteyken, ansızın, iki adım önünde, elinde bir elma tutan bir tellalın bulunduğunu görmüş. Bu elmanın bir yanı kızıl, öteki yanı altın sarısı olup karpuz kadar iriymiş ve hayranlık verici bir görünüşü varmış. Şehzade Hasan onu satın alma arzusu duymuş ve onu taşımakta olan kişiye sormuş: "Bu elma kaçadır, ey tellal?" Tellal da ona "Sunuluş fiyatı otuz bin altın dinardır, efendim. Ama, bana, parayı peşin sayana kırk bine bırakmam için talimat verildi!" demiş. Şehzade Hüseyin "Allah için, ey tellal, bu elma çok güzel ve hayatımda asla bu kadar güzelini görmedim! Ama, bu denli yüksek bir fiyat isteyerek şaka yapıyor olmalısın!" diye haykırmış. Tellal "Yo, vallahi, efendim! İstediğim bu fiyat, elmanın gerçek değeriyle kıyaslanınca, hiç bir şey değildir. Çünkü görünüşü her ne kadar güzel ve hayranlık verici ise de, kokusuyla karşılaştırılınca pek bir şey ifade etmez; kokusu da, efendim, her ne kadar hoş ve zevk verici olsa da, erdemleriyle karşılaştırılınca hiçbir değer taşımaz! Erdemlerine gelince, ey başımın tacı, ey soylu efendim, ne denli harika

olsa da, insanların sağlıklarını elde etmeleri bakımından kullanım ve etkileri ile kıyaslanınca pek bir şey değildir!" diye yanıt vermiş. Şehzade Hüseyin "Ey tellal, madem öyledir, bana ilkin onun kokusunu duyur. Ondan sonra da erdemleri, kullanımı ve etkilerinin ne olduğunu açıklarsın!" demiş. Tellal, elini uzatarak elmayı şehzadenin burnunun ucuna götürmüş, o da elmayı koklamış. Ve kokusunu öylesine içe işleyici ve hoş bulmuş ki, kendini tutamayarak "Ya Allah! Yolculuğumun tüm yorgunluğunu unuttum, sanki anamın karnından yeni doğmuş gibi oldum! Bu ne tarifi imkânsız bir koku böyle!" diye haykırmış. Tellal da "Pekâlâ, efendim, ben şimdi senin üzerinde, bu elmayı koklayarak nasıl beklenmedik etkiler yaptığını denemek istiyorum. Bil ki, bu elma doğal değil, insan eliyle yapılmıştır; ve kör ve duygusuz bir ağacın ürünü değildir, ama tüm yaşamını bitkilerin ve madenlerin erdemleri üzerinde deney ve araştırmalarla geçirmiş büyük bir bilginin, ünlü bir feylesofun incelemeleri ve özenli çalışmasının ürünüdür. Sonunda özünü tüm yararlı bitkilerin ve iyileştirici madenlerin oluşturduğu bu elmayı meydana getirmiş. Gerçekten, en korkunç hastalıklara kapılmış bir hasta bile, bu hastalık veba, kızıl ya da cüzam da olsa, hatta hasta ölüm halinde de bulunsa, sadece onu koklayarak yeniden sağlığına kavuşur. Zaten, biraz önce sen, koklayarak onun etkisine tanıklık etin; çünkü koklar koklamaz tüm yolculuk yorgunluklarından kurtuldun! Ama ben isterim ki, onun erdemlerini senin de anlaman ve özelliklerini kavraman için bu kente herkesin bildiği, şifa bulmaz bir hastalığa uğramış bir kişi, senin gözlerinin önünde iyileşsin! Bunu anlaman için, burada toplanmış bulunan ve birçokları hâlâ yaşamakta ise, bunun, şu gördüğün elma sayesinde olduğunu bilen tacirlere bunu sorman yeter!" demiş.

Ve tellal böylece konuşurken, oraya gelip yörelerini saran birçok kişi "Evet, vallahi! Bu söyledikleri tümüyle gerçek! Bu elma, elmaların sultanıdır! Ölümün kapısındaki en umutsuz hastaları bile iyileştirir!" demişler. Ve söylediklerinin kanıtını sağlamak üzere oradan geçen kör ve inmeli bir zavallı adamın bir hamalın sırtındaki küfe içinde taşınmakta olduğunu görünce, tellal çabucak onun yanına yaklaşıp elmayı burnuna tutmuş. O sakat birdenbire küfeden başını kaldırmış ve hamalın tepesinden fırlayarak çevik

bir kedi gibi ve gözlerini fıldır fıldır oynatarak bacaklarını yele kaptırıp uzaklaşmış. Herkes bunu görmüş ve tanıklık etmiş.

O zaman Şehzade Hüseyin, bu harika elmanın etkinliğine inanarak, tellala "Ey yüzü iyiliğe delalet eden kişi, senden beni hana kadar izlemeni rica ediyorum" demiş. Ve onu kalmakta bulunduğu hana götürmüş; orada kendisine kırk bin altın dinar ödemiş ve bin dinar içeren bir keseyi de simsarlık bedeli ve ödül olarak vermiş. Böylece harika elmanın sahibi olmuş ve ülkesine dönmek üzere sabırla bir kervanın yola çıkmasını beklemiş. Çünkü, bu elmayla iki kardeşinin bulacaklarına üstün geleceğine ve Sultan Nurü'n-Nehar'ın kocası olacağına inanmış bulunuyormuş. Ve kervan hazır olunca, Semerkant'tan ayrılmış ve uzun yolculuğun yorgunluklarına karşın, Tanrı'nın izniyle güven içinde üç yol ağzındaki hana ve orada kendisini bekleyen kardeşlerine ulaşmış. Üç şehzade büyük bir sevecenlikle birbirlerini kucaklayıp öptükten ve sağ salim dönüşleri dolayısıyla karşılıklı olarak birbirlerini kutladıktan sonra...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz onuncu gece olunca, demiş ki:*

Üç şehzade büyük bir sevecenlikle birbirini kucaklayıp öptükten ve sağ salim dönüşleri dolayısıyla karşılıklı olarak birbirlerini kutladıktan sonra ortaklaşa yemek yemek üzere sofraya oturmuşlar. Yemekten sonra, en büyükleri olan Şehzade Ali, söz alarak "Kardeşlerim, yolculuklarımızın ayrıntılarını anlatmak üzere önümüzde yaşanacak bütün bir ömür var! Şimdiyse birbirimize girişimimizin amacı ve ürünü olan getirdiğimiz nadir şeyleri, önceden adaletli bir karara varmak ve sultan babamızın, yeğenimiz Nurü'n-Nehar Sultan konusunda karar alması için, hangisini üstün bulacağını anlamak üzere, birbirimize göstermemiz gerek" demiş. Sonra bir an susup sözünü "Hepinizin büyüğü olduğum için, ilk kez ben açıklıyorum. Bilin ki Hindistan'a yaptığım yolculuk sonunda derya kenarındaki Bişangar ülkesine ulaştım. Ve oradan tek getirdiğim şey, burada üzerinde oturmakta olduğum seccadedir. Görünüşte bildiğimiz yünden örülmüş ve

gösterişsiz bir hali vardır. Ama ben bu halı sayesinde yeğenimizi kazanmayı umuyorum" diye sürdürmüş. Ve kardeşlerine uçan halının tüm öyküsünü ve erdemini ve de onu kullanarak Bişangar ülkesinden göz açıp kapayasıya kadar geçen bir süre de nasıl döndüğünü anlatmış. Ve sözlerine daha da fazla değer kazandırmak için, kardeşlerine yanıbaşında halının üzerinde oturmalarını rica etmş ve onlara havada, başka araçlarla birkaç ayda yapabilecekleri bir yolculuğu göz kapayıp açıncaya kadar geçen bir süre de yaptırmış. Sonra da "Şimdi, getirdiklerinizin benim halımla kıyaslanabilir şeyler olup olmadığı konusunda bana bilgi vermenizi bekliyorum!" diye eklemiş. Ve böylece elinde bulundurduğu şeyin yüceliğine güvenip gururlanarak susmuş.

Sırası gelen Şehzade Hasan, söz alarak "Gerçekte, kardeşim, bu halı akla durgunluk veren bir şey; ve hayatım boyunca böylesine bir şey görmedim ben. Ama, nedenli harika olursa olsun, siz ikiniz de benimle birlikte dünyada dikkati çekmeye değer başka şeylerin de bulunabileceğini anlayacakınız; ve size bunun kanıtını vermek üzere, işte ilk görüşte size pek öyle olağandışı bir özelliği olduğu anlaşılmayan fildişinden bir boru! Ama bana inanın ki ödediğim bedele değer; ve alçakgönüllü görünüşüne karşın harika bir şeydir bu! Şu billurun bulunduğu ucuna gözünüzü uydurarak bakarsanız, bana inanmakta hiçbir kuşku duymayacaksınız. Alın elinize! Benim size gösterdiğim gibi yapın!" demiş.

Ve fildişi boruyu sağ gözüne uydurmuş ve sol gözünü kapatmış; sonra da "Ey fildişi boru, bana hemen Sultan Nurü'n-Nehar'ı göster!" demiş. Ve billuru araya sokarak bakmış. Ondan gözünü ayırmayan iki kardeşi de, birdenbire onun çehresinin değşitiğini görerek şaşırmışlar ve daha ona ne olduğunu sormaya vakit kalmadan Şehzade Hasan "Tanrı'dan başka güç sahibi ve baş vurulacak varlık yoktur! Kardeşlerim, biz üçümüz de mutluluğu bulmak için boşu boşuna zorlu yolculuklara çıkmışız! Ne yazık ki birkaç dakika içinde yeğenimiz artık hayatta olmayacak; çünkü onun yatağında uzanıp yatmış bulunduğunu, yöresini gözyaşı döken kadınların ve umutsuzca çırpınan haremağalarının çevirmiş bulunduğunu görüyorum. Siz artık onun içinde bulunduğu acıklı hali kendiniz düşünebilirsiniz, ah yarabbi ne felaket!" diye haykırmış. Ve böylece konuşarak fildişi boruyu,

sultanı görmesini dileyerek Şehzade Ali'ye uzatmış. Şehzade Ali de, billurun içinden bakarak irkilmiş ve kardeşi kadar perişan olmuş. Sonra da Şehzade Hüseyin boruyu ellerine almış ve aynı keder verici görüntüyü görmüş. Ama, kardeşleri kadar üzgün görünecek yerde gülmeye başlamış ve "Kardeşlerim, gözlerinizi silin ve ruhunuzu yatıştırın; çünkü yeğinimizin hastalığı bize göründüğü haliyle oldukça ağır olsa da, şurada gördüğünüz elmanın erdemine karşı duramaz; onun bir kez koklanması bile ölüleri mezarından uğratır!" demiş. Ve birkaç sözcükle onlara elmanın erdemlerini etkilerini anlatmış; ve bununla hiç başarısızlığa uğramaksızın yeğenlerinin iyileşeceğini onlara açıklamış.

Bu sözleri duyunca, Şehzade Ali "Bu durumda, kardeşim, benim seccadem aracılığıyla hemen tüm gayretimizle sarayımıza ulaşmaktan başka yapacak şey yok. Sen de şu elmanın kurtarıcı erdemini sevgili yeğenimiz üzerinde denersin!" diye haykırmış.

Ve şehzadeler, kendilerine kavuşmak üzere kölelerini ata bindirip yola çıkardıktan sonra, Sultan Nurü'n-Nehar'ın odasına taşınmak dileklerini üçü birden açıklayarak halının üzerine binmişler; ve göz kırpıncaya kadar geçen bir sürede, halıya oturmuş halleriyle kendilerini sultanın odasında bulmuşlar.

Nurü'n-Nehar'ın nedimeleri ve haremağaları, oraya nasıl ulaştılarını anlamadan, üç şehzadenin birdenbire ortaya çıktığını görünce, korkuya ve şaşkınlığına kapılmışlar. Ve haremağaları ilkin onları tanıyamayıp yabancı kişiler sanarak üzerlerine atılmak üzereyken hemen yanıldıklarını anlamışlar. Üç şehzade de hemen halının üzerinden kalkmış; Şehzade Hüseyin, Nurü'n-Nehar'ın can çekişmekte olduğu yatağa çabucak yaklaşmış ve burnunun ucuna harika elmayı uzatmış. Sultan gözlerini açmış, şaşkın gözlerle yöresindekilere bakarak başını sağa sola oynatmış ve yatağında doğrulmuş. Yeğenleri şehzadelere gülmüş ve öpsünler diye elini onlara uzatmış; onlara hoş gelişler dileyerek yolculuklarının nasıl geçtiğini sormuş. Onlar da Tanrı'nın yardımıyla onun sağlığına kavuşması için tam zamanında yetiştiklerinden dolayı mutluluklarını bildirmişler. Nedimeleri de Şehzade Hüseyin'e teşekkürler etmişler. Sonra da giyinmek arzusu gösterdiğinden, yeğenleri, yaşamının uzun olmasını dileyerek izin alıp yanından ayrılmışlar.

Ve yeğenlerini nedimelerinin bakımına terk ederek üç kardeş gidip babaları sultanın ayaklarına kapanıp ona saygılarını belirtmişler. Sultan da, daha önce haremağalarından onların geri döndüklerini ve sultan kızının iyileştiğini öğrenmiş bulunmakla, onları ayağa kaldırıp kucaklamış ve hepsinin sağlıkla geri dönmüş bulunmalarını görmekten dolayı onlarla birlikte sevinç duymuş. Böylece birbirlerine karşılıklı sevgilerini sunduktan sonra, üç şehzade her biri birlikte getirdikleri nadir eşyayı sultana sunmuş. Ve bu konuda açıklanması gereken her şeyi ona açıkladıktan sonra, fikrini ve hangisini üstün bulduğunu açıklamasını kendisinden rica etmişler.

Sultan, getirilmiş olan şeyler ve yararları ile ilgili açıklamaları dinledikten sonra, bir süre derin derin düşünerek sessiz kalmış. Sonra, başını kaldırarak onlara "Oğullarım, mesele oldukça çetin; çözümü de yola çıkmadan önceki kadar, hatta ondan da fazla güç! Çünkü getirdiğiniz nadir eşya kendi başlarına çok değerli olsalar da öte yandan adaletli hükmetmek gerekirse, her biri yeğeninizin iyileşmesinde kendi bakımından aynı ölçüde katkıda bulunmuştur. Gerçekten, ilkin fildişi boru, sultanın durumunu size açıklamış; halı da büyük bir hızla sizi onun yanına götürmüş; elma da onu iyileştirmiştir. Ama Tanrı'nın onayıyla, bu harika sonuç, eğer bulduğunuz nadir şeylerin biri eksik olsa ortaya çıkmazdı. Dolayısıyla, siz babanızın, seçimini belirtmekten yana öncekinden de sıkışık durumda bulunduğunu görmektesiniz. Ve her birinizin adalet duygusuyla donanmış olduğunuzu bilerek siz de benim kadar sıkışmış ve şaşırmış olmalısınız!" demiş.

Ve böylece bilgelik ve tarafsızlıkla konuşarak sultan, durum üzerinde yeniden düşünmeye koyulmuş. Ve bir saatlik bir süre geçtikten sonra "Oğullarım bu dar boğazdan çıkmak için bana tek bir çare var gibi görünüyor. Şimdi onu size açıklayacağım. İşte şöyle çocuklarım: Daha geceye ulaşıncaya kadar zamanınız olduğundan, her birinizi birer yay ve ok alın elinize ve kent dışına çıkın, at binenlerin cirit oynadığı meydana gidin; ben de sizinle oraya geleceğim. Size bildiriyorum ki, okunu kim daha ileriye fırlatabilirse, Sultan Nurü'n-Nehar'ı onunla evlendireceğim!" diye haykırmış. Üçü birden işitip itaat ettikleri yanıtını

vermişler. Ve hep birlikte, sarayın birçok görevlisi kendilerini izlerken, meydana gitmişler.

Şehzade Ali, büyükleri olarak, eline okunu ve yayını alarak ilk atışı yapmış; Şehzade Hasan da ikinci atışı; ve oku ağabeyinin okunun ulaştığı yerden de uzağa düşmüş. Üçüncü atışı da Şehzade Hüseyin yapmış; ama oldukça uzun bir güzergâhta postalar halinde yerleştirilmiş görevlilerin hiçbiri, havayı düz bir çizgi doğrultusunda delerek geçen ve uzaklarda kaybolan okun düştüğü yeri görmemiş. Koşuşup araştırmışlar ama, harcanan onca çabaya karşın onu bulamamışlar.

O zaman sultan, oraya toplanmış tüm görevlilerin önünde, üç şehzadeye "Oğullarım, gördüğünüz gibi talih hükmünü yürütüyor! Görünüşe göre, ey Hüseyin, senin çektiğin ok en uzağa düşmüş olabilecekken yengin sayılamıyorsun! Çünkü zaferi belirgin ve kesin kılacak okun bulunması gerekli! Bu durumda, ey Hasan oğlum, tartışmasız olarak, amcanın kızı Nurü'n-Nehar'ın kocası sen olacaksın, çünkü talih böyle tecelli etti!" demiş.

Ve böylece hükmederek oğlu Hasan ile Sultan Nurü'n-Nehar'ın düğünlerinin hazırlıklarının yapılması ve kutlanması için buyruklar vermiş. Ve bundan birkaç gün sonra, büyük bir görkemle düğünleri kutlanmış. İşte Şehzade Hasan'ın ve karısı Sultan Nurü'n-Nehar'ın durumu böyleymiş!

Büyük oğul Şehzade Ali'ye gelince, evlenme merasimlerinde bulunmak istememiş; ve yeğenine karşı duyduğu tutkunluk çok canlı olduğundan ve artık sonuçsuz kaldığından, sarayda daha fazla kalamamış ve halkın önünde kendi iradesiyle babasının tahtından feragat ettiğini açıklayıp derviş donuna bürünmüş ve kutsallığı, bilgisi ve örnek tutulası yaşamıyla ünlenmiş bir şeyhin manevi yönetimine girmiş ve derin bir itikâfa çekilmiş. Onun durumu da işte böyleymiş! Oku uzaklarda yitip giden Şehzade Hüseyin'in durumuna gelince, şöyle..

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz on birinci gece olunca, demiş ki:*

Oku uzaklarda kaybolan Şehzade Hüseyin'in durumuna gelince, o da şöyle:

Nasıl kardeşi Ali, Şehzade Hasan'la Nurü'n-Nehar Sultan'ın düğünlerinde hazır bulunmak istememişse, o da aynı şekilde bu düğüne katılmaktan çekinmiş. Ama kesinlikle onun gibi derviş donuna bürünmeksizin, dünya yaşamından vazgeçmekten uzak, layık olduğu şeyden mahrum edilmiş olduğunu kanıtlamak için, onulmaz şekilde yitip gittiğine inanmadığı oku aramaya koyulmuş. Ve gecikmeksizin, düğün dolayısıyla, sarayda şenlikler sürüp giderken, yakınlarında kaçarak yarışmaların yapıldığı meydanın bulunduğu yöreye gelmiş. Ve her adımda sağa sola dikkatle bakarak okun izlediği doğrultuda yürümeye koyulmuş. Böylece hiçbir şey bulmaksızın epeyce uzaklara gitmiş. Ama, umudu kırılmaktan uzak, daima doğru bir çizgi izleyerek, daha da, daha da yürüyerek, ufku tümüyle örten bir kaya topluluğunun bulunduğu yere kadar gelmiş. Kendi kendine, eğer ok herhangi bir yerde bulunabilecekse, bu kaya yığınını delip geçemeyeceğine göre, bu yerin, buradan başkası olamayacağını düşünmüş. Ve tam kafasında bu düşünce canlandığı sırada, ucu ileriye doğru ve toprağa gömülmüş olarak, adını taşıyan ve kendi eliyle fırlatmış olduğu aynı okun yerde yatmakta olduğunu görmüş. Ve kendi kendine "Aman, yarabbi! Vallahi! Ne ben ne de dünyada başka bir kişi, kendi gücümüzle bir oku bu kadar uzağa fırlatabiliriz! İşte ok sadece bu işitilmedik mesafeye ulaşmakla kalmamış, direnciyle böylesine geri düştüğüne göre kayalıklara da şiddetle çarpmış anlaşılan. Harika bir şey bu! Kim bilir bütün bunlarda ne gibi bir gizem var!" demiş.

Ve oku yerden alarak, kimi vakit oka, kimi vakit çarptığı kayaya bakarak sonunda, bu kayada kapı şeklinde içeriye doğru açılmış bir çöküntü bulunduğunun görmüş. Oraya yaklaşıp bakınca, gerçekten anahtarsız, kilitsiz, doğrudan doğruya kaya içinde açılmış ve ancak çevresinin hafif bir yarık halinde ayrılma uğradığı maskelenmiş bir kapı bulunduğunun farkına varmış. Ve açılabileceğini pek de ümit etmeden böylesi bir durumda oldukça doğal sayılabilecek bir hareketle kapıyı itmiş. Oysa kapının dokunuşuyla yerinden oynadığını görerek şaşakalmış. Ve yaptığı hareket üzerine pek kafa yormadan, ok elinde olduğu

halde, bu kapının açıldığı hafifçe aşağı doğru eğik geçide dalmış. Ama daha henüz eşiği aşmışken, kapı, sanki kendi gücüyle hareket edercesine üzerine kapanmış ve geçidin ağzını tümüyle kapatmış. Şehzade de kendini koyu bir karanlık içinde bulmuş. Kapıyı yeniden açmak için epeyce uğraştığı halde, ancak ellerini incitmiş ve tırnaklarını kırmış.

O zaman, artık dışarı çıkma düşüncesini terk ederek, büyük bir cesaretle yaratılmış bulunduğundan, geçidin hafifçe aşağıya doğru inen yolunu izleyerek karanlıklarda yol almakta kararsızlık göstermemiş. Ve hemen bir ışığın sökün ettiğini görerek çabucak ona doğru yönelmiş; ve kendini geçidin çıkış yerinde bulmuş. Ve ansızın çıplak göğün altında, ortasında şahane bir sarayın yükseldiği yemyeşil bir ovanın karşısında bulunduğunu görmüş. Daha bu sarayın yapılışını hayranlıkla izlemeye vakit bulmadan, oradan, sadece harika güzelliği ve saltanatlı edasıyla hiç kuşku bırakmadan hanımları olduğunu düşündüren, yöresi başka kadınlarla çevrili bir kadın, saraydan çıkarak kendisine doğru ilerlemiş. Bu kadın, kumaşı gerçek olduğu hissini vermeyen bir giysiye bürünmüş bulunuyor; çözük saçları ayaklarına kadar dalgalanarak iniyormuş. Hafif bir yürüyüşle geçidin giriş yerine kadar ilerlemiş ve sevecenlikle dolu bir edayla elini uzatarak "Buraya hoş geldin, ey Şehzade Hüseyin!" demiş.

Onu görünce derin bir saygıyla önünde eğilen genç şehzade, hayatında hiç görmediği ve ülkesinin başkentine bu denli yakın olsa da asla sözü edildiğini duymadığı bir ülkede yaşayan bir kadının kendi adını böylesine anmasıyla şaşırmanın sınırına ulaşmış! Tam ağzını açıp buna ne kadar şaşırdığını ifade etmek isterken, harika genç kadın, ona "Bana soru sorma! Sarayıma gittiğimiz zaman haklı merakını ben kendim doyuracağım!" demiş. Ve gülerek onun elini tutmuş ve onu geçitler boyunca yürüterek bahçeye açılan mermer sütunlu bir giriş yerinden merasim salonuna doğru götürmüş. Orada şehzadeyi bu şahane salonun ortasındaki divanda yanıbaşına oturtmuş. Ellerini kendi iki elinin arasına alarak şehzadeye "Ey büyüleyici Emir Hüseyin, şaşkınlığın, seni doğduğundan beri tanıdığımı ve beşiğinin üzerine eğilerek sana gülümsemiş bulunduğumu öğrenince geçecektir. Gerçekte ben, bir ecinni sultanıyım. Ve bahtım senin üzerine

yazılmıştır. Ve senin Semerkand'da satın aldığın o harika elmayı satışa sunan, Kardeşin Ali'nin Bişangar'dan edindiği seccadeyi de, kardeşin Hasan'ın Şiraz'da bulduğu fildişi boruyu da sağlayan benim! Bütün bunlar, seni ilgilendiren her şeyden haberli bulunduğumu sana anlatmak için kâfi olmalıdır. Ben, bahtım seninkine bağlı olduğuna göre, senin, yeğenin Nurü'n-Nehar'ın kocası olmaktan da daha büyük bir mutluluğa layık olduğunu düşündüm. İşte bundan dolayı senin okunu gözden kaybettim ve buraya kadar ulaştırdım; böylece onu aramak için buralara kadar gelmeni istedim. Ve artık senin de şimdi ellerinin arasından mutluluğu kaçırmaman gerekir!" demiş.

Büyük bir incelikle vurgulanan bu son sözleri söyledikten sonra, güzel ecinni sultan, epeyce kızararak başını önüne eğmiş. Bundan dolayı güzelliği dayanılmaz bir hal almış. Artık yeğeni Nurü'n-Nehar'ın kendisine ait olamayacağını anlamış olan ve ecinni sultanının güzellikten, göz alıcılıktan, hoşluktan, zekâdan ve zenginlikten yana onu ne denli aşmış bulunduğunu görerek ve de gördüğü şeylerden ve içinde bulunduğu saraydan etkilenerek Şehzade Hüseyin de, bahtına, elinden tutarcasına onu bu yere getirmesinden dolayı şükretmekten başka bir şey yapamamış; ve güzel ecinniyenin önünde eğilerek ona "Ey ecinniler ecesi, ey güzellik sultanı, ey yüce varlık! Senin arzularına esir olmak, layık olmadığım bir nimet olarak kavuşmuş bulunduğum sanki benim gibi bir âdemoğlunu hayran kılmak için yaratılmış üstünlüklerine zincirlenmiş bulunmak ne büyük mutluluktur! Ah! Nasıl oluyor da, senin gibi bir ecinni kızı, bakışlarını aşağı tabakadan bir âdemoğluna fırlatabilir ve onu hava ülkelerini ve yeraltı diyarlarını yöneten göze görünmez hükümdarlara yeğ tutar? Ama belki de, ey sultan, anan babanla dargınsın ve onlara darılarak, baban ecinniler şahının ve annen ecinniler sultanının ve de tüm öteki yakınlarının rızası olmaksızın beni kabul ettiğin bu sarayda oturmaktasın! Ve belki de, bu durumda, ben senin için bir tedirginlik, bir sıkıntı ve bir usanç kaynağı olmaktayım!" demiş. Ve böylece konuşarak Şehzade Hüseyin, yerlere kadar eğilip ecinni sultanın giysisinin eteğini öpmüş; o da kendisini yerden kaldırarak ve ona elini uzatarak "Bil ki, ey Şehzade Hüseyin, bil ki ben, kendi kendimin efendisiyim ve

yaptıklarıma hiçbir ecinninin karışmasına asla izin ve kimseye hesap vermeden her zaman keyfimce hareket ederim. Dolayısıyla bu konuda için rahat olsun; başımıza da mutlu olmaktan başka birşey gelmez!" demiş. Sonra da "Benimle evlenmek ve bana sevgiyle bağlanmak ister misin?" diye eklemiş. Şehzade Hüseyin de "Ya Allah! İster miymişim? Ama ben seni kocan olarak değil, kölelerinin en düşkünü olarak seninle birlikte sadece bir gün geçirmek için hayatımı veririm!" diye haykırmış. Ve böylece konuşarak yeniden güzel ecinniyenin ayaklarına atılmış, o da kendisini kaldırıp ona "Madem ki böyledir, ben de seni kocam olarak kabulleniyorum, bundan böyle de senin eşinim!" demiş. Ve de "Şimdi, herhalde acıkmış olacağından, birlikte gidip ilk yemeğimizi yiyelim!" diye eklemiş.

Ve onu ilkinden de görkemli ve görülmesi zevk veren bir düzenle sıralanmış amber kokulu sayısız mumun aydınlattığı ikinci bir salona götürmüş. Ve onunla birlikte, yüreği kıvançlandıran yemeklerle donanmış altın bir tepsinin önüne oturmuş. Ve oturmalarıyla birlikte, uyumlu sazların musikisine ayak uyduran kadınlar, sanki gökten inmişçesine ilahi bir sesle hep bir ağızdan şarkı söylemeye başlamışlar. Ve güzel ecinniye adlarını anarak sofranın en lezzetli yemeklerinden lokmalar sunarak yeni evlendiği kocasına, kendi elleriyle hizmette bulunmuş. Ve Şehzade Hüseyin, daha önce adlarını hiç işitmediği bu lezzetli yemekleri, şaraplar, meyveler, hamur işleri ve reçeller ve daha önce benzerlerini âdemoğlularının düğün ve şenliklerinde hiç tatmadığı birçok şeylerle birlikte yiyerek çok lezzetli bulmuş.

Yemek bittiğinde, güzel ecinniye ve kocası, kubbe şeklinde oyulmuş ve ilk ikisinden çok daha güzel olan üçüncü bir salona gidip oturmuşlar; ve sırtlarını, harika bir incelikle iğneyle işlenmiş çeşitli renkteki büyük çiçeksi süslerle donanmış ipekten yastıklara yaslamışlar. Ve birdenbire ecinni kızlarından oluşmuş büyük bir rakkase topluluğu salona girmiş ve kuşların yeğniliğiyle hayran olunacak adımlarla raksetmişler. Çalanları göze görünmeyen ama yukarıda bir yerlerden gelen bir musiki de aynı zamanda duyulmuş. Ve bu raks güzel ecinniye ve kocası ayağa kalkıncaya kadar sürüp gitmiş. Ve rakkaseler, uyumlu ayak hareketleriyle, uçuşan tüller gibi salondan dışarı çıkmışlar

ve yeni evlilerin önünde, zifaf yatağının hazırlanmış bulunduğu odanın kapısına kadar yürümüşler. Onlar odaya girerken, sıra oluşturmuşlar. Sonra da onları yatmaları ya da uyumaları için özgür bırakarak çekilmişler. İki genç evli de kokulu yatağın içine uzanmış; ve bunu uyumak için değil, birbirinin zevkine varmak için yapmışlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:*

İki genç evli de yatağın içine uzanmış; ve bunu uyumak için değil, birbirinin zevkine varmak için yapmışlar. Şehzade Hüseyin de böylece ecinniyenin zevkine varmış ve bu zevki başka zevklerle kıyaslamış. Ve bu bakire ecinniyede, insan ırkından genç kızlarda ne yakından ne de uzaktan asla bulamayacağı bir üstünlük bulmuş. Ve onun kıyas kabul etmez çekiciliklerini yeniden tatmak isteyince, o yeri sanki daha önce hiç dokunmamışçasına bozulmadık bulmuş. O zaman ecinni kızlarında bekâretin, bozuldukça yeniden oluştuğunu anlamış. Ve kendisini elinden tutarak bu beklenmedik sonuca ulaştıran talihe gittikçe daha fazla övgüler yağdırmış. O geceyi ve onu izleyen daha pek çok geceyi ve gündüzü, yazgısının sağladığı zevkler içinde geçirmiş. Bedenine sahip oldukça eskimekten uzak, yenilenen, bedensel üstünlüğünün yanında ruhsal güzeliklerini de durmadan yeniden keşfettiği güzel ecinni sultanına karşı duyduğu aşk durmadan artıyormuş.

Bu mutlu yaşam içinde altı ay geçtikten sonra, babasına karşı her zaman büyük bir oğul sevecenliği göstermiş olan Şehzade Hüseyin, nedenini bilemedikçe onun bu uzayıp gitmiş olan yokluğunun babasını sınırsız bir kedere atmış olabileceğini düşünmüş; ve onu görmek için ateşli bir arzu duymaya başlamış. Bunu kem küm etmeden karısı ecinniyeye açmış; o da ilkin onun bu kararından çok sarsılmış; çünkü bunun, kendisini terk etmek için bulduğu bir bahane olmasından korkuyormuş. Ama Şehzade Hüseyin, ona, kendisine olan bağlılığı ve şiddetli tutkusu üstüne öylesine kanıtlar vermiş ve bunları vermeyi sürdürmüş ve de

yaşlı babasını öylesine bir sevecenlikle ve sözsellikle anlatmış ki, karısı artık onun isteğine karşı durmak istememiş. Ve onu kucaklayarak "Kuşkusuz, sevgilim! Eğer sadece kalbimin sesine kulak verseydim birlikte yaşadığımız yerlerden tek bir gün için, hatta daha kısa bir süre için bile uzaklaştığını görmeye razı olmazdım. Ama şimdi senin bana karşı olan bağlılığına ve sözlerinin gerçekliğine ve aşkının sağlamlığına büyük bir güven duydum; artık gidip sultan babanı görme iznini sana vermemezlik etmek istemiyorum. Ama şu şartla ki, yokluğun uzun sürmemeli ve bu konuda, yemin vermelisin!" demiş. Şehzade Hüseyin de, kendisine karşı anlayış gösterdiğinden ötürü duyduğu minnetle ecinniye eşinin ayaklarına kapanmış ve ona "Ey başımın tacı, ey güzellik sultanı, bana bağışladığın lütfun değerini bütünüyle biliyorum ve sana bu konuda ne kadar teşekkür etsem, emin ol ki, azdır. Ve de sana başım üzerine yemin ederim ki, yokluğum çok kısa sürecek. Zaten insan, seni, benim gibi sevince, babamın yanına gidip gelmek için yeterli olan zamanın ötesinde bir uzatma yapabilir mi? Böyle olunca ruhunu sakinleştir ve gözlerinin yaşını kurut; çünkü her zaman seni düşünür olacağım; ve inşallah başıma kötü bir şey de gelmeyecektir!" demiş.

Şehzade Hüseyin'in bu sözleri, güzel ecinniyenin heyecanını yatıştırmış; ve kocasını yeniden kucaklayarak ona "Tanrı'nın korumasına güvenerek git öyleyse, sevgilim; ve sağlıkla bana geri dön. Ama, daha önce, yokluğun süresince babanın sarayında nasıl davranman gerektiğine dair sana söyleyeceğim bazı görüşlerimi kesinlikle kötü bulmamanı senden rica ederim. İlkin, düşünüyorum ki, evlenmemizden ve benim ecinnilerin kızı olduğuma dair niteliğimden ve de oturduğumuz yerden ve seni buraya ulaştıran yoldan babana ya da kardeşlerinden herhangi birine söz etmekten sakın. Onların hepsine sadece bütün varlığınla mutlu olduğunu, tüm arzularının yerine geldiğini ve yaşadığın mutluluğu sürdürmekten başka bir dileğin bulunmadığını ve onların yanına dönmekteki tek nedeninin kendilerini bahtınla ilgilenmekten gelen kaygılarını gidermek olduğunu bildirmekle yetinmelerini sağla" diye yanıt vermiş. Ve böylece konuşarak güzel ecinniye, kocasının yanına gereğince silahlandırılmış yirmi atlı ecinni katmış ve ona binmesi için öylesine güzel bir at getirmiş ki, babasının ne sara-

yında ne de ülkesinde eşi benzeri varmış. Ve Şehzade Hüseyin, her şey hazır olunca, onu kucaklayarak ve durup dinlenmeden kendisine vaadini tekrarlayarak ecinniye sultanı olan karısından izin almış. Sonra heyecanla titremekte olan güzel atına yaklaşmış, onu eliyle okşamış, kulağına seslenmiş ve onu öpmüş, sonra da zarif bir hareketle sırtına atlamış; karısı da onu izlemiş ve ona hayran olmuş. Ve son vedaları yerine getirdikten sonra, şehzade atlıların başına geçerek yola koyulmuş.

Onu babasının başkentine götüren yol uzun olmadığından, Şehzade Hüseyin, kentin giriş yerine ulaşmakta gecikmemiş. Onu tanıyan halk da, yeniden kendisini görerek mutlulanmış ve onu haykırışlarla karşılamış ve sevinç çığlıkları koparark sultanın sarayına kadar ona eşlik etmiş. Babası da, onu görünce mutlulanmış ve onu kollarına alarak ve kendisini baba sevecenliğine ve uzun ve nedeni bilinmez bir yokluğun içine attığı keder ve üzüntüye kaptırırak ağlayıp sızlanmış. Ve ona "Ah oğlum! Artık seni yeniden görme ümidini tümüyle yitirmiştim. Gerçekte, bahtın kardeşin Hasan'ın yararına aldığı kararı izleyerek umutsuzca bir davranışta bulunmuş olmandan korkmakta idim!" demiş. Şehzade Hüseyin de "'Kuşkusuz, babacığım, bana, onu ele geçirmek tek dileğim olduğu için yeğenim Nurü'n-Nehar'ı yitirmek çok acı geldi. Aşk da öyle pek istendiği zaman terk edilebilecek bir tutku değil; özellikle size egemen olan, sizi sahiplenen ve aklın görüşlerine başvurmak için size zaman bırakmayan bir duygu olunca. Ama, babacığım, meydanda kardeşlerimle birlikte yarışırken, herkesin önünde okumu çekince, onu belli bir doğrultuda fırlattığım halde ok olağandışı ve izah edilemez tarzda, tüm araştırmalara karşın, bulunamayışla, başıma gelen olayı kuşkusuz unutmamışsındır. Oysa, ben aykırı bahtım yüzünden böylece yenik düşünce, anlayamadığım bu serüven dolayısıyla tedirgin ruhumu tam anlamıyla doyurmadan asla sızlanarak vakit geçirmek istemedim. Ve kardeşimin düğün merasimi sırasında kimseye fark ettirmeden uzaklaştım ve okumu bulmaya gayret etmek üzere tek başıma meydana döndüm. Ve okun izleyeceği farzolunan doğru bir çizgide yürüyerek ve her yana bakınarak ve de gözümü daima o yandan bu yana sakınarak ve uzaktan yakından bir oka benzeyebilecek her bir şeyi

görüp incelemek zahmetine katlanarak ileriye doğru yürüyüşümü sürdürdüm. Böylece epeyce uzak bir mesafe içinde yol aldım ve sonunda benimkinden bin kez daha güçlü bir kolun bile bu denli uzaklara ok fırlatmasının mümkün olmadığını düşünerek okumla birlikte tüm sağduyumu da yitirip yitirmediğimi kendi kendime sordum. Artık, özellikle ufku tam anlamıyla kapatan bir kaya silsilesine ulaştığımı görerek girişimimi terk etmeye hazırlanırken; birdenbire, bu kayaların birinin dibinde kendi okumu gördüm, ucuyla toprağa gömülmemiş, ama çarpmış olacağı yerin biraz uzağındaki bir mesafede yatmaktaydı. Bu buluş beni sevindireceğine büyük bir şaşkınlığa düşürdü. Çünkü, oku bu denli uzağa atmamın imkânı bulunmadığını düşünüyordum. Ve işte, o sırada, babacığım, bu gizin ve Semerkant'a yaptığım yolculukta başıma gelen her şeyin açıklamasını buldum. Ama bu öylesine bir sır ki, yeminimi bozmadan sana açıklayamam. Bu konuda söyleyebileceğim tek şey, babacığım, o andan başlayarak, yeğenimi de, yenilgimi de, bütün sıkıntılarımı da unuttum ve mutluluğun güzel sade yoluna girdim. Ve benim için, sadece, sevgisini dünyada her şeyin üstünde tuttuğum bir babanın bulunduğu yerden uzakta olduğum düşüncesiyle ve onun benim için kaygılanmakta olduğu hakkında hissettiğim tedirginlikle bulunan, zevkli bir yaşam başladı. O zaman, seni gelip görmemin ve seni yatıştırmanın görevim olduğu inancına kapıldı. Ve işte babacığım, buraya gelmemin tek nedeni budur!" demiş.

Sultan, oğlunun bu sözlerini işitince ve böylece onun mutluluğa kavuştuğunu anlayınca, artık bir şey öğrenmek istememiş ve ona "Oğlum, sevecen bir baba, çocuğu için daha fazla ne dileyebilir? Kuşkusuz ki, şu yaşlılık günlerimde, seni, bu mutluluğu yaşarken, durumunu, hatta var olup olmadığını bile bilmediğim bir yerden çok, yanımda görmek isterdim. Ama hiç değilse, oğlum, bundan böyle senden sık sık haber almak ve yokluğunda daldığım tedirgin durumdan kurtulmak için nereye başvurmam gerektiğini bana söylemez misin?" diye sormuş. Şehzade Hüseyin de "Bil ki, babacığım, senin tedirginliğini gidermek için öylesine sık sık yanına geleceğim ki, korkarım sonunda kendimden bıktıracağım. Sana, benden haber almak üzere nereye başvurman gerektiği konusuna gelince, bunu sana açıklamaktan

beni bağışlamanı rica edeceğim; çünkü bunu gizleyeceğime dair yemin ettim, yeminimi de tutacağım" diye yanıt vermiş. Sultan, bu konuda daha fazla ısrar etmek istememiş ve Şehzade Hüseyin'e "Oğlum, Tanrı sana karşın, sırrını anlamak üzere daha ileri gitmekten beni alıkoysun. İstediğin zaman, oturmakta olduğun o zevk dolu yere dönebilirsin. Yalnız, aynı şekilde ben, babana, bir vaatte bulunmanı senden dilemek istiyorum; bu da, her ay bir kez, söylediğin gibi, gelip beni, sıkmayacağından ve rahatsız etmeyeceğinden emin olarak görmendir. Çünkü, çocuklarının yaklaşmasıyla yüreği ısınan ve varlıklarıyla ruhu serinleyen ve onları görünce gözleri ışıldayan sevgi dolu bir babanın bundan daha değerli bir uğraşı olabilir mi?" demiş. Şehzade Hüseyin de, duyup itaat ettiği yanıtını vermiş ve istenen yemini vererek tam üç gün sarayda kalmış; ve bu sürenin sonunda, babasından izin alarak dördüncü günün sabahı şafak vakti, ecinni taifesi atlılarının başına geçerek geldiği gibi oradan ayrılmış..

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Şehzade Hüseyin de, duyup itaat ettiği yanıtını vermiş ve istenen yemini vererek üç bütün gün sarayda kalmış; ve bu sürenin sonunda, babasından izin alarak, dördüncü günün sabahı, şafak vakti, ecinni taifesi atlılarının başına geçerek geldiği gibi oradan ayrılmış.

Onun gelişini, karısı güzel ecinniye, sonsuz bir sevinçle ve onun bu denli çabuk dönmesini göreceğini beklemediği için aynı oranda büyük bir zevkle karşılamış. Ve bu mutlu dönüşü, en hoş ve en çeşitli tarzlarda uygulayarak sevişerek kutlamışlar. Güzel ecinniye, o günden sonra, sihirli konutta kocasının günlerini elinden geldiğince çekici kılmak için hiçbir şeyi esirgememiş. Havayı soluyuşlarında, gezinmelerinde, yemek yemelerinde, içmelerinde, eğlenmelerinde, rakkaselerin rakslarını izlemelerinde, Mısırlı şarkıcıların seslerini duymakta, uyumlu sazların dinlenmesinde, güllerin kokusunu koklamakta, bahçenin çiçekleriyle donanmakta, güzel olgun meyveleri dallarıyla birlikte der-

lemekte ve âşıkların yatak satrancı diyebileceğimiz eşsiz oyunu, bu ince oyun için elverişli tüm marifetleri hesaba katarak oynamakta sürekli değişiklikler yapmasında bu çabası görülüyormuş.

Bu zevkli yaşam içinde bir ay geçtikten sonra, babası sultana vermiş olduğu sözden daha önce karısını haberli kılmış olan Şehzade Hüseyin, zevklerine ara vermek zorunda kalmış; ve kederli ecinniyeden izin istemiş. Ve ilk kez olduğundan daha da görkemli donanmış ve şahane giysilere bürünmüş olarak güzel atına binmiş ve atlı ecinni taifesinin başında, babası sultanı ziyaret etmek üzere yola koyulmuş.

Oysa, onun, babasının sarayından ilk kez ayrılmasından sonraki yokluğu sırasında, sultanın gözde danışmanları, kendisinin sarayda kaldığı üç gün içinde şehzadenin kudretini ve örneklerini sergileyerek, kendilerine gösterdiği kaynağı bilinmeyen zenginliğine göz önünde tutarak, sultanın onlara tanıdığı özgürlüğü ve zihni üzerindeki etkilemelerini kötüye kullanarak, kendisinde oğluna karşı kuşkular uyandırmaya ve şehzadenin kendisini gölgeye düşürmek gibi bir niyet beslediğine onu inandırmaya çalışmışlar. Hiç değilse oğlunun nereye çekilmiş bulunduğunu ve sarayda kaldığı sırada yaptığı masraflara benzer harcamalar için gerekli parayı nereden bulduğunu anlamak üzere ondan bilgi almanın, tedbirliliğin en basit öğelerinde olduğu konusunda onu uyarmışlar. Sergilemekten hoşlandığı şatafatın, babasına meydan okumak ve ona, sırf şahane şekilde yaşamak için kendisinden harçlık almaya ve vesayetine ihtiyacı bulunmadığını göstermek maksadına dayandığını söylemişler. Ve de o an, kendini halka tanıtmak ve onu tahtından edip kendini oraya yerleştirmek için sadık uyruklarını ayaklandıracağını söylemişler.

Ama sultan, bu sözler onu her ne kadar biraz heyecanlandırmışsa da ötekilere üstün tuttuğu oğlu Hüseyin'in bu denli alçakça bir tertiple kendisine tuzak kuracağına inanmak istememiş. Ve gözde danışmanlarına "Ey dili kuşku ve güvensizlik saçan sizler, oğlum Hüseyin'in beni sevdiğini bilmezlikten geliyorsunuz; onun hoşnutsuzluğunu uyandıracak en küçük bir davranışım olmadığına ne denli inanıyorsam, onun sevecenliğinden ve bağlılığından da o denli güven duymaktayım" diyerek yanıt vermiş. Ama sözüne çok güvendiği danışmanlarından biri yeniden

söz alarak "Ey zamanın şahı, Allah sana uzun ömür versin! Ama, Şehzade Hüseyin'in haksız bulduğu, Sultan Nurü'n-Nehar hakkında aldığın kararı bu kadar çabuk unutacağını mı sanıyorsun? Ve Şehzade Hüseyin'in bahtın kararını, sana karşı gelmektense, derviş donuna girerek kendisini Kur'an'ı tanımaktan yana derin bir bilgisi olan saygın bir şeyhin manevi yönetimine sokan ağabeyinin gösterdiği yolu tutacağına, aykırılığı açıkça belli olan bu tavrı benimsememesini böyle mi değerlendiriyorsun? Ve sonra, efendimiz, sen, bizden önce, Şehzade Hüseyin'in saraya geldiğinde kendisinin ve adamlarının giysilerinin ve atlarının sağrı örtülerinin ve süslerinin işçilerin ellerinden henüz çıkmış bir yepyeni ve aynı parlaklıkta olduğunu görmedin mi? Hatta atlarının bile kuru ve parıltılı kuyrukları olduğunu ve sanki basit bir gezintiden gelmişçesine koşumlarının parlak ve ışıklı olduğunun farkına varmadın mı? Böylece bütün bunlar, ey zamanın şahı, Şehzade Hüseyin'in, zararlı tasarılarını yerine getirmek, halk arasında kargaşa çıkarmak ve kendini sapık entrikalarına hasretmek için gizli konutunu başkentin çok yakınında seçmiş olmasının nedenini kanıtlamaktadır. Ey yüce şah, önemli ve ağır olduğu kadar nazik de olan bir mesele üzerine senin dikkatini çekerek kendi varlığını ve sadık kullarının iyiliğini gözetmeye karar vermene yol açacak acımasız bir ödevi üzerimize almasaydık, görevimizi yapmakta noksanlık göstermiş olurduk!" demiş.

Gözde danışman, kötülük ve kuşku dolu olan bu konuşmayı tamamlayınca, sultan ona "Gerçekten, bu şaşırtıcı şeylerin hangisine inanıp hangisine inanmayacağımı bilmiyorum. Her durumda, bildirdiğiniz tüm görüşlerden dolayı size minnettarım; ve gelecekte gözlerimi daha iyi açacağım!" demiş. Ve onların sözlerinin ruhunda nasıl bir etki ve korku uyandırdığını pek göstermeksizin, oradan ayrılmaları için kendilerine izin vermiş. Bir gün onları ya utandırmak ya da iyiniyetle açıkladıkları düşünceleri dolayısıyla ödüllendirmek üzere, bir kez daha geldiğinde, oğlunun söz ve hareketlerini denetlemeye karar vermiş.

Şehzade Hüseyin, vaadini tutarak yeniden gelmekte gecikmemiş. Babası sultan da yitirecekleriyle ilgilenen vezirlerin kendisinde uyandırdığı kuşkuları ona belli etmeksizin, onu, ilk kez olduğu gibi aynı güleryüzle ve sevinçle karşılamış. Ama,

ertesi gün, sarayda yaşayan, bir örümcek ağını tellerini bozmaksızın açacak kadar yetenekli, büyücülük ve kötülükte ün salmış yaşlı bir kadını çağırtmış. Ve kadın huzuruna gelince, ona "Ey kutsanası yaşlı kadın, işte şahının yararlarını korumaktaki bağlılığını kanıtlayabileceğin gün geldi. Bilesin ki, oğlum Hüseyin'i yeniden bulduğum günden beri kendisinin nerede oturduğunu öğrenmek, bana nasip olmadı. Onu sıkmamak için, kendine karşın, sırrını açıklasın diye baskıda bulunmaktan da çekindim. Bu yüzden seni çağırttım, ey büyücüler ecesi; çünkü senin, ne oğlum ne de saraydaki herhangi bir kimse olup bitenlerden kuşkulanmadan bir yolunu bulup benim merakımı tatmin edecek kadar becerikli olduğuna inanıyorum. Dolayısıyla senden o eşi bulunmayan tüm inceliğini ve zekânı kullanarak, yarın sabah şafak vakti buradan ayrılacağı andan başlayarak onu gözaltında tutmanı istiyorum. Ya da vakit kaybetmeksizin daha bugün den doğuya açılan ovanın önünde set çeken kayalıklar dizisinin önündeki onun okunu yeniden bulduğu yere gitsen daha iyi dersin. Çünkü orada yalnız okunu değil, aynı zamanda bahtını da bulmuştu!" demiş. Yaşlı büyücü de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş ve kayalıkların yakınında bulunmak üzere huzurdan çıkmış ve orada görünmeksizin her yeri görebileceği bir yere saklanmış.

Ertesi gün Şehzade Hüseyin, daha gün doğarken, saraylıların ve yoldan geçenlerin dikkatini çekmemek için, henüz güneş doğmakta iken saraydan ayrılmış. Ve kayalıktaki oyuk kapının önüne ulaşmış ve kendisini izleyenlerle birlikte gözden kaybolmuş. Ve yaşlı büyücü bütün bunları görüp şaşkınlığın sınırında şaşırıp kalmış. Ve bu durumdan kurtulunca, gizlendiği yerden çıkmış ve doğruca binicilerin ve atların gözden kaybolduğu oyuk kapının önüne gelmiş. Ama, tüm gayretine karşın döne dolana gidip geldiği ve her yanı iyice gözden geçirdiği halde, hiçbir açıklık ve hiçbir giriş yeri bulamamış. Çünkü, taştan kapı, sadece varlığı güzel ecinniyeye hoş gelen erkeklere görünüyor; ama hiçbir durumda kadınlara, özellikle görünümü çirkin ve iğrenç olan yaşlı kadınlara görünmüyormuş. O da, araştırmalarını daha ileri götürmemiş olmaktan gelen bir öfkeyle, başka türlü yatışamadığından, taş parçalarını sıçratan ve bir toz bulutu kaldıran bir yellenme koyuvermiş. Ve burnu yerlere kadar uza-

narak sultanın huzuruna çıkmış ve ona gördüklerini anlattıktan sonra "Ey zamanın şahı, gelecek defa daha çok başarı sağlayacağımdan ümitliyim. Senden sadece biraz sabır göstererek bana güvenmeni ve kullanmayı tasarladığım araçlar hakkında benden bilgi istememeni talep ediyorum!" diye eklemiş. Bu ilk girişimden bile oldukça doygunluk sağlamış olan sultan da, yaşlı kadına "İstediğin gibi davranmakta özgürsün! Tanrı'nın koruması altında git, ben seni burada vaat ettiklerinin sonucunu görmek üzere sabırla bekleyeceğim!" diye yanıt vermiş. Ve onu iyice yüreklendirmek üzere kendisine harika bir elma vermiş ve de "Bunu benim memnunluğumun bir nişanesi olarak kabul et! Ama bil ki, bu ödül, eğer başarı sağlarsan, seni ödülendirmek üzere vereceklerimle kıyas kabul etmez!" diye eklemiş. Yaşlı kadın da, şahın önünde yeri öperek kendi yoluna gitmiş.

Bu olaydan bir ay geçtikten sonra, Şehzade Hüseyin, üstün tarzda donanmış yirmi atlısı peşinde olduğu halde, kayalıktaki kapıdan son seferki gibi çıkmış. Ve kayalıklar boyunca ilerlerken toprağa çömelmiş ve şiddetli bir sancısı olan birisi gibi üzgün bir şekilde inleyip duran yaşlı bir kadın görmüş. Bu kadın paçavralara bürünmüş olarak ağlayıp duruyormuş. Şehzade Hüseyin, atını durdurup onu yatıştırabilmek için bir şeyler yapmak umuduyla yaşlı kadına yumuşak bir sesle derdinin ne olduğunu sormuş. Oraya sırf tasarladığı gayeye ulaşmış olmak için gelmiş olan düzenbaz yaşlı kadın da, başını kaldırmaksızın, iniltiler koparark ve soluk almak üzere kesintiler yaparak, acıklı bir sesle "Ey yardımsever efendim, mezarımı kazmak üzere seni bana Allah gönderdi, çünkü ölüyorum! Ah, bedenim canımdan çıkmak üzere! Efendim, kente inmek üzere köyümden yola çıkmıştım; yolda, beni, tüm insan varlıklarından uzakta ve kurtulma ümidim olmaksızın, gücümü tüketen yüksek ateşli sıtmaya tutuldum!" demiş. Yüreği merhametle dolu olan Şehzade Hüseyin de "Benim iyi yürekli halacığım, izin ver de iki adamım seni yerden kaldırsın ve bakılsın diye benim döneceğim yere götürsünler!" demiş. Ve yaşlı kadını yerden kaldırmaları için iki adamına işaret etmiş. Öyle yapmışlar; ve onlardan biri, onu kendi atının terkisine almış. Şehzade yolundan dönerek atlılarıyla birlikte, açılan ve onları içine alan kapıya ulaşmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Şehzade yolundan dönerek atlılarıyla birlikte, açılan ve onları içine alan kapıya ulaşmış.

Ecinniye sultan, yola çıkanların böylece geriye dönmüş olduklarını görerek ve onları buna zorlayan nedeni anlayamayarak, kocası Hüseyin'i çabucak karşılamaya çıkmış; o da atından inmeden, parmağıyla, işkence çeker halde görünen ve iki atlının kollarını altından tutarak yere indirmekte oldukları yaşlı kadını işaret etmiş; ve ona "Ey sultanım, bu zavallı yaşlı kadını şu gördüğün durumda Tanrı yolumuza çıkardı ve ona yardım etmek zorunda kaldık. Senden, kendisine gerekli gördüğün her türlü yardımı göstermeni rica ederek onu senin merhametine terk ediyorum!" demiş. Ve ecinniye sultan, yaşlı kadını bakışlarıyla süzerek kadınlarına onu atlıların elinden alarak ayrı bir daireye götürmelerini ve ona kendisine gösterdikleri sevgi ve ilginin aynısıyla davranmalarını emretmiş. Ve kadınlar yaşlı kadınla birlikte oradan uzaklaşınca, güzel ecinniye, sesini alçaltarak kocasına "Böylesine merhametli bir yüreğin olduğu için Tanrı da seni merhametiyle sarsın! Ama şu andan başlayarak sen, bu kadın konusunda yüreğini bütün tut, çünkü benim gözüm ne kadar sağlıksızsa, o da o kadar sağlıksızdır; ve ben onu buraya getiren nedeni, kimlerin onu buna ittiğini ve senin yoluna ne gibi bir maksatla çıkardıklarını biliyorum. Ama bu konuda kaygılanma sen ve sana karşı, seni üzmek ve sana kötülük etmek üzere, nasıl bir tuzak kurarlarsa kursunlar, senin için hazırladıkları bu tuzakları boşa çıkararak seni savunmanın yolunu bulacağıma güven!" demiş. Ve onu yeniden kucaklayarak kendisine "Tanrının koruması altında yola koyul!" demiş. Şehzade Hüseyin de, eşi ecinniyeye pek fazla soru sormamaya artık alışmış bulunduğundan, ondan izin alıp babasının kentine doğru yola çıkmış ve yanındakilerle birlikte oraya ulaşmakta gecikmemiş. Sultan babası da onu, içini saran duygulardan hiçbir şey belli etmeden, kendi nezdinde ve danışmanları önünde kabul etmiş.

Yaşlı büyücüye gelince, güzel ecinniyenin iki nedimesi onu kendisine ayrılmış bir daireye taşımışlar ve işlemeli saten bir yatağa, üstüne ince ipek bir örtü, onun üzerine de altın işlemeli bir yorgan örterek yatırmışlar. Bunlardan biri, kendisine "İşte en inatçı hastalıkları bile iyi eden ve can çekişmekte olanlara bile şifa sağlayan Arslanlar Çeşmesinin suyuyla dolu bir tas!" diyerek bu çeşmenin suyuyla doldurulmuş bir tas sunmuş. Yaşlı kadın da tastaki suyu içmiş ve birkaç saniye sonra "Bu ne harika bir su böyle! Sanki ağrım kerpetenle sökülmüş gibi iyileşti birdenbire! Lütfen beni çabucak hanımınızın yanına götürün ki, ona iyiliğinden dolayı teşekkür edeyim ve minnetimi belirteyim" diye haykırmış.

Ve aslında hiç derdini çekmediği bir hastalıktan kurtulmuş gibi yaparak kalkıp yatağın üzerine oturmuş. İki nedime de, her biri diğerinden şahane birçok daireden geçirerek onu hanımlarının bulunduğu salona götürmüşler.

Güzel ecinniye, hepsi çok güzel ve hanımlarınınki kadar gösterişli giysilere bürünmüş büyük bir nedime topluluğu yöresini çevirmiş olarak, değerli taşlarla zenginleştirilmiş som altından bir tahtta oturmuş bulunuyormuş. Gördükleriyle gözleri kamaşmış bulunan yaşlı büyücü de teşekkürler ederek tahtın eşiğine kadar eğilmiş. Ecinniye de ona "Ey iyi yürekli hatun, senin iyileştiğini görmekle çok rahatladım. Şimdi benim sarayımda istediğin kadar kalmakta özgürsün; ve nedimelerim sana sarayımı göstermek üzere emrinde olacaklardır" demiş. Yaşlı kadın da bir kez daha yeri öptükten sonra ayağa kalkmış ve kendisini tüm harika ayrıntılarını göstermek üzere sarayı gezdirecek olan iki genç kadının ardına düşmüş. Ve dolaşmalarını bitirince, kendi kendine, görmek istediklerini gördüğüne göre artık çekip gitmesinin doğru olacağını düşünmüş; ve bu arzusunu zahmetlerinden dolayı kendilerine teşekkür ettikten sonra iki genç kadına açıklamış. Onlar da mutlu bir yolculuk dileyerek kendisini taş kapıdan dışarı çıkarmışlar. Kendini kayaların ortasında bulur bulmaz, yaşlı kadın kapının yerini iyice belirlemek ve onu saptayabilmek üzere geri dönmüş; ama kapı, onun türünden kadınlar için görünmez olduğundan, onu boşu boşuna aramış; ve giriş yerini bulmakta başarı sağlayamadan oradan ayrılmak zorunda kalmış.

Ve sultanın huzuruna çıktığı zaman, yaptığı ve gördüğü her şeyi ve de sarayın giriş yerini yeniden aradığında bulamadığını anlatmış. Sultan da, onun açıklamalarından yeterince doyum sağlayarak vezirlerini ve gözdelerini çağırıp onları durumdan haberli kılmış ve görüşlerini öğrenmek istemiş. Kimileri ona, saltanatına karşı komplo kurulmuş olduğu konusunda uyararak genç Hüseyin'i öldürmesini, kimileri de, onun ömrünün sonuna kadar bir yere kapatılmasının daha doğru olacağını ileri sürmüş. Sultan da yaşlı kadına dönerek ona "Ya sen, bu konuda ne düşünürsün?" diye sormuş. O da "Ey zamanın şahı, oğlunun bu ecinniye ile olan ilişkisini, ondan sarayında bulunan harika şeyleri isteyip elde etmek üzere kullanman daha doğru olur. Eğer o veya ecinniye bunu reddederlerse, ancak o zaman vezirlerinin sana bildirdikleri şiddet yollarını düşünmen gerek!" demiş. Şah da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" demiş. Ve oğlunu getirterek ona "Oğlum, madem ki şimdi babandan daha zengin ve daha güçlü oldun, bu durumda, gelecek ziyaretinde, bana, hoşuma gidecek, örneğin avda ya da savaşta işime yarayabilecek güzel bir çadır getiremez misin?" demiş. Şehzade Hüseyin de, babasını, bu isteğini yerine getirmekten duyacağı mutluluğa inandırmış.

Ve karısı ecinniyenin yanına döndüğünde, ona, babasının arzusundan söz etmiş; o da "Vallahi! Sultanın bizden istediği bu şey, değersiz bir metadır!" diye yanıt vermiş. Ve hazinedarını çağırarak ona "Git, hazinemde bulunan en büyük çadırı bul ve muhafızım Şaibar'a onu alıp bana getirmesini söyle" demiş. Hazinedar da buyruğu çabucak yerine getirmiş. Ve birkaç dakika sonra, çok değişik özellikteki bir tür ecinni olan hazinenin muhafızı yanında olduğu halde, dönüp gelmiş. Gerçekten, bu ecinni, bir buçuk ayak boyunda, sakalı otuz ayak, kulaklarına kadar kalkık yoğun bir bıyığı olan, domuz gözüne benzeyen gözleri ancak bedeni büyüklüğündeki başına derin derin gömülmüş biriymiş; omzunda da kendisinden beş kez daha ağır olan demir bir çubuk, öbür elinde de katlanmış bir kumaş içeren bir paket taşıyormuş. Ecinniye ona "Ey Şaibar, sen hemen kocam Hüseyin'e, babası sultanın yanına giderken eşlik edeceksin! Ve yapman gerekeni yapacaksın!" demiş. Şaibar da, işitip itaat etiğini söylemiş ve "Elimde tuttuğum çadırı da oraya götürmem

gerekiyor mu, sultanım?" diye sormuş. O da "Kuşkusuz! Ama onu ilkin şurada aç da, Şehzade Hüseyin görsün!" demiş. Şaibar da bahçeye gidip elinde tuttuğu paketi açmış. Ve oradan tam anlamıyla yayılırsa, bütün bir orduyu içinde barındırabilecek ve ihtayaca göre büyüyüp küçülebilme özelliğine sahip bir çadır çıkmış. Onu böylece açıp gösterdikten sonra yeniden katlamış ve Şehzade Hüseyin'e "Haydi buyur, sultan babanın yanına gidelim!" demiş.

Şehzade Hüseyin, yaya olarak önünde yürüyen Şaibar'ı izleyerek babasının başkentine ulaşmış; yoldan gelip geçenler, cüce bir ecinninin, omzunda demir çubuğuyla ilerlediğini görerek korkuya kapılmışlar ve çabucak kapılarını kapattıkları evlerine ve dükkânlarına koşup gizlenmişler. Onlar da saraya ulaşınca, kapıcılar, haremağaları ve muhafızlar korku çığlıkları koparara kendilerini kurtarmaya bakmışlar. Bunlar da böylece saraya girmişler ve vezirleri ve gözdeleriyle çevrilmiş olarak tahtında oturmakta ve yaşlı büyücü ile konuşmakta olan sultanın huzuruna çıkmışlar. Ve Şaibar, tahtın ayak ucuna kadar ilerleyerek Şehzade Hüseyin'in babasını selamlamasını beklemiş; sonra "Ey zamanın şahı, sana çadır getirdim!" demiş. Ve belli bir mesafede geriye çekilerek ve onu salonun ortasına yayarak uzatıp kısaltmaya koyulmuş. Sonra ansızın elindeki demir çubuğu savurarak büyük vezirin kafasına fırlatmış ve onu oracıkta öldürmüş. Sonra da aynı tarzda, korkudan donup kalarak kendilerini savunmak için kollarını kaldıracak güçleri kalmayan öteki vezir ve gözdeleri de öldürmüş. Sonra da "Bu sana, can çekişir aldatmacası yapmanın ne demek olduğunu öğretecektir!" diyerek yaşlı büyücüyü de haklamış. Böylece herkesi öldürdükten sonra, demir çubuğunu yeniden omzuna yerleştirmiş ve şaha "Onları kötü görüşler bildirdiklerinden ötürü öldürdüm! Sana gelince, ey şah, aklın biraz kıt olduğundan, bu kimselerin sözlerine kanıp Şehzade Hüseyin'i öldürmek ya da hapsetmekten başka bir şey düşünmediğin halde, seni bağışlıyorum. Ancak seni tahtından alıyorum. Şayet kentte herhangi bir kişi, buna karşı gelmeyi düşünürse onu da öldüreceğim! Ve hatta Şehzade Hüseyin'i şahları olarak tanımak istemezlerse, bütün kent halkını da öldüreceğim! Ve şimdi, tahtından in ve defol, yoksa

seni de öldürürüm!" demiş. Şah da buna hemen boyun eğmiş; ve tahtından inerek ve sarayından çıkarak, oğlu Ali'nin yanında mübarek şeyhin müridi olarak itikâf halinde yaşamaya gitmiş.

Şehzade Hasan'a ve eşi Nurü'n-Nehar'a gelince, bu fesat tertibiyle onların hiçbir ilgisi olmadığından, Şehzade Hüseyin, şah olunca, bir eyaletindeki en güzel toprakları has olarak onlara bağışlamış; ve onlarla en iyi ilişkiler içinde bulunmayı sürdürmüş. Şah Şehzade Hüseyin de karısı güzel ecinniye ile zevk ve refah içinde yaşamış. Ve ikisinin de kalabalık bir sülalesi olmuş ve bunlar, kendileri öldükten sonra da, yıllarca ve yıllarca saltanatlarını sürdürmüşler. Ama Tanrı en iyisini bilendir!

*Ve Şehrazad, bu öyküyü de böylece anlatarak susmuş. Kız kardeşi Dünyazad da, ona "Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı, hoş ve iç açıcı!" demiş. Şehrazad da gülüp "Ama eğer soylu şahımız izin verirse size anlatacağım bir başka öyküyle karşılaştırılırsa, nedir ki!" demiş. Şah Şehriyar da kendi kendine "Bu kadın, bana, hâlâ bilmediğim hangi öyküyü anlatabilecek acaba?" demiş. Şehrazad'a da "İzin verilmiştir!" demiş.*

*Şehrazad da demiş ki:*

# ON ÜÇÜNCÜ KİTAP

*(Charpentier et Fasquelle, 1903)*

*Rémy de Gourmont'a sunulur.*

J.C.M.

# *İnci Demeti'nin*[1] *Öyküsü*

*Ve Şehrazad Şah Şehriyar'a demiş ki:*

Bilginlerin salnamelerinde ve geçmişin kitaplarında anlatılır ki, Abbasi hanedanından El-Mütevekkil ile Harun Reşid'in torunlarından altıncı halife Emirü'l-Müminin El-Mutezit Billah yüksek bir ruha sahip olup güzelliklerle, zarafetle, soylulukla, incelikle, yiğitlik, görkemlilik ve de zekâyla donanmış; güçten ve gözüpeklikten yana arslanlara denk olduğu gibi deha derecesine ulaşan ince düşüncesiyle de zamanın en yüce şairlerinden biri sayılırmış. Büyük imparatorluğunun işlerini görmesine yardımcı olması için hükümet merkezi olan Bağdat'ta halkın yararlarını korumak üzere efendileri kadar büyük çaba gösteren yorulmak bilmez bir gayretle donanmış altmış veziri varmış. Böylece görünürde en önemsiz olay bile, saltanatı altında bulunan Şam'ın çöllerinden Magrip'in sınırlarına ve Horasan dağlarından ve Batı Denizi'nden Hindistan ve Afganistan'ın derinliklerindeki sınırlara ulaşan ülkelerde olup biten hiçbir şey ondan gizli kalmazmış.

Bir gün ravilerinden, samimi dostlarından ve içki arkadaşlarından biri olan ve cetlerimizin yadigârı birçok güzel öyküsü ve harika şiirleri ağızdan ağıza dolaşan Ahmed ibni Haldun ile gezerken görkemli ve zarif bir bahçenin orta yerinde uyumlu yapısıyla sahibinin zevkinin inceliğini ortaya koyan bir bina görmüşler. Halife gibi duyarlı gözleri ve uyanık ruhu olanlar için bu bina sözselliğin ta kendisi imiş.

1 Littmann'da aynı anlamda Arapça *Şatşaratü'd-Dür* (Ā.Ş.O.)

Ve ikisi birlikte evin önündeki mermer sırada oturup gezintilerinin yorgunluğunu, onlara kadar ulaşan ve içlerini zambak ve yasemin kokusuyla dolduran serin yeli soluyarak giderirlerken, birdenbire bahçenin gölgeliklerinden çıkarak önlerinde beliren ayın on dördü kadar güzel iki delikanlı görmüşler. Bunlar, mermer sıraya oturmuş iki yabancının farkına varmaksızın aralarında konuşuyorlarmış. Biri arkadaşına "Dostum, gökler bize, bu harika günün yüzü suyu hürmetine, gelip evimizi ziyaret edecek konuklar sağlasın! Her zaman zevkle ziyafetler verilen ve şahane bir tarzda barındırılan yabancıların ve dostların varlığı söz konusu iken bu yemek saatinde hiçbir kimsenin bulunmayışını görmek çok can sıkıcı!" diyormuş. Öteki de "Kuşkusuz! İlk kez böyle bir şey oluyor; ve efendimiz şölen salonunda tek başına oturuyor; böylesine tatlı bir bahar günü olmasına ve her zaman eyaletlerden ziyaret etmek üzere güzel bahçelerimize gelen bunca kişiye karşın, gezinen hiçbir yabancının dinlenme maksadıyla burayı seçmemesi ne garip!" diye yanıt veriyormuş.

İlk delikanlının bu sözlerini işiten El-Mutezit, sadece, başkentinde konağı bilinmeyen yüksek tabakadan bir kişinin varlığından habersiz olması bir yana, bu kişinin yemek saatlerinde yalnız kalmaktan hoşlanmayacak kadar garip bir yaşam sürdüğünü öğrenmiş olmasından çok şaşırmış ve kendi kendine "Vallahi! Ben halife olarak çoğu zaman kendi başıma kalmaktan hoşlanır ve yanıbaşımda sürekli olarak yabancı bir varlığın kalmasını görmekle en kısa sürede ölecekmiş gibi olurum! Çünkü yalnız kalmanın bazen en değerli şey olduğunu bilirim!" diye düşünmüş.

Sonra sadık sofra arkadaşına dönerek "Ey İbni Haldun, ey bal dilli öykücü, sen ki geçmişin tüm öykülerini bilirsin ve çağımızdaki olaylardan hiçbiri gözünden kaçmaz; bu sarayın sahibinin kim olduğunu bilir misin?" diye sormuş. "Ve de yaşamı tüm öteki kişilerden değişik olan ve görkemli bir yalnızlığa gömülmüş uyruklarımdan biriyle hemencecik tanışmamızın doğru olacağını; ve bunun sana, benim soylu uyruklarımdan birine, onun konuklarına sunduğundan daha da şahane bir cömertlik gösterme fırsatı sağlayacağını düşünmez misin?" diye eklemiş. Öykücü İbni Haldun "Emirü'l-Müminin herhalde bizim de

tanımadığımız bu soylu kişiyi ziyaret etmekten pişman olmayacaktır. Madem ki efendimizin arzusu budur; izninizle şu iki delikanlıyı çağırayım ve bu sarayın sahibini ziyaret etmek istediğimizi kendilerine bildireyim!" diye yanıt vermiş. Mermer sıradan kalkmışlar; El-Mutezit âdetine uygun olarak tacir kılığına bürünmüş bulunuyormuş; iki güzel çocuğun önüne çıkmışlar ve İbni Haldun onlara "Tanrı sizinle olsun, ey gençler, haydi gidin de efendinize, iki yabancı tacirin, konutunu ziyaret etme ve kendisine saygılarını sunma dileğinde bulunduğunu söyleyin!" demiş. İki delikanlı da bu sözleri işitir işitmez, konuta doğru sevinerek koşmuşlar; ve biraz sonra, o yerin sahibinin ta kendisi kapının önünde belirmekte gecikmemiş.

Bu, aydınlık yüzlü, yüz çizgileri ince ve narin, görünüşü zarif ve davranışları iyilikle dolu biriymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:*

Bu, aydınlık yüzlü, yüz çizgileri ince ve narin, görünüşü zarif ve davranışları iyilikle dolu biriymiş. Sırtına Nişabur ipeğinden bir entari giymiş, omuzlarına kenarı altın simle işlenmiş kadife bir lata koymuş bulunuyormuş ve parmağında yakut bir yüzük taşıyormuş. Ev sahibi onlara yüzünde iyilik dolu bir gülüşle yaklaşmış; sağ elini yüreğine bastırarak hoş gelişler dilemiş; ve onlara "Gelişleriyle bize yüce bir lütuf bağışlamış bulunan efendilere selam ve saygılar sunarım!" demiş. Onunla birlikte konuta girmişler. Kendilerini sanki cennetin bir köşesinde sanmışlar; çünkü binanın içi, kuşkuya hiç yer bırakmayacak şekilde, dış güzelliğini fazlasıyla aşıyor ve kuşkusuz yüreği yaralı âşığa sevgilisinin anısını unutturacakmış gibi görünüyormuş.

Toplantı salonunda, elmas fıskiyeli bir havuza küçük bir bahçe yansıyor; bu havuz küçücük varlığıyla hoş bir serinlik ve güzellik saçıyormuş. Çünkü koskoca bahçe nasıl tüm çiçekleri ve yapraklarıyla Tanrı'nın toprağını süslüyor ve bitki çılgınlığı içinde binayı çepeçevre kuşatıyorsa, bu küçük bahçe de, açıkça çiçek açmanın hikmetini sunuyormuş; ve onu oluşturan bitkiler,

gerçekte, sadece dört çiçekten ibaretmiş; ama insanoğlunun gözü yeryüzünün yaratılışının ilk günlerinden bu yana böylesi çiçekleri görmüş değilmiş.

Birinci çiçek, sakında eğilmiş ve güllüklerde görüldüğünün aksine tek başına bir gülmüş; ama bu gülün kökeni, ancak eşi, bir meleğin öfkeli eliyle kesilmeden önce cennette bulunan gül kadar nadirmiş. Ve bu gül, kendiliğinden, altın kızıllığında bir alev saçıyor, sanki içinden tutuşuyormuşçasına coşkulu bir ateşle, kıpkırmızı, kadifemsi, taze, bakir, lekesiz ve göz kamaştırıcı, nurlu bir zenginlik ve canlı bir ışık saçıyormuş. Ve taçyapraklarının içinde, şahların giysileri için gerekli lal rengini gizliyormuş. Kokusuna gelince, yüreğin yelpazelerine dalgalı bir hava sağlıyor ve ruha "Sarhoş ol!" diyor ve bedene "Uçsana!" diyorcasına kanat takıyormuş.

İkinci çiçek, şahane bir tarhtaki lale yığını değil, sakında dimdik ve tek başına bir laleymiş; hani o ejderhaların kanıyla sulanmış, artık nesli tükenmiş, Çok Sütunlu İrem'de çiçek açan ve rengi yıllanmış bir şarapla dolu bardağa "Dudaklar bana dokunmaksızın adamı sarhoş ederim!" ve alevli ocağa "Ben yanarım ama tükenmem!" diyen o eski laleymiş.

Üçüncü çiçek, bahçelerde görülenlerden değil, sakında dimdik duran, tek başına bir sümbülmüş; ama sümbüllerin anası; saf bir beyazlığa bürünmüş, narin, koku saçan, sudan çıkan kuğuya "Ben senden daha beyazım!" diyen temiz yürekli sümbülmüş.

Dördüncü çiçek, genç kızların akşamları taraçalarında suladığı karanfiller gibi değil, tek başına; ama akkor halinde toparlak, batı ufkunda sönen güneşin bir parçası gibi, biberlerin uçucu ruhunu hapseden bir koku şişesi gibi, ecinnilerinin şahının, uzun ömür sağlayan iksir, ruhsal belsem, şahane kalevi ve tiryaktan oluşturup Belkıs'ın saçlarını süslesin diye Süleyman'a sunduğu karanfilin kardeşi bir karanfilmiş.

Havuzun suyu bile musikisini durdurmuş; elmas fışkırtan fıskiyesini kesmiş; ve titreyişler içinde sadece bu dört çiçeğin bağrında yansımasını sürdürüyor gibiymiş. Ve dört çiçek, kendi güzelliklerinin bilincinde, saklarında gülümseyerek eğilip dikkatle birbirini süzüyormuş.

Beyaz mermerlerden, serinlikten oluşmuş bu salonu, havuz yöresindeki bu dört çiçekten başka bir şey süslemiyormuş. Bakışlar hayran, daha fazlasını istemeksizin, bunlara dalıyormuş.

Halife ile yoldaşı, üzerine Horasan halısı serilmiş divana oturunca, ev sahibi yeniden hoş gelişler dileyerek onları, hizmetkârların Hint kamışı taburelerden alıp altın tabaklarda taşıdığı hoş şeylerden oluşan yemeği kendisiyle paylaşmaya çağırmış. Yemek, dostların dostlara gösterdiği içtenlikle yenilmiş ve ev sahibinin bir işaretiyle ilki ut çalıcısı, ikincisi zil çalıcısı, üçüncüsü şarkıcı ve dördüncüsü rakkase olan dört ayyüzlü genç kızın içeri girmesiyle şenlenmiş. Musikiyle, şarkıyla ve davranışlarının zarafetiyle bunlar, salonun uyumunu ve havanın büyülenmesini sağlarken, ev sahibi de, iki konuğuyla bardaklardaki şarabı tadıyor ve Cennet ağaçlarından toplanmadıkça bu denli güzel olamayacak olan meyvalarla ağızlarını tatlandırıyorlarmış.

Ve öykücü İbni Haldun, efendisi tarafından her zaman görkemli şekilde ağırlanmaya alışık olduğu halde, cömertçe sunulan şaraptan ve biraraya getirilmiş bunca güzel şeylerden ruhunu öylesine coşkulu hissetmiş ki, esinlenmiş gözlerle halifeye dönerek ve bardağını elinde tutarak, birlikte yaşadığı genç bir dostunun canlı anısının o anda kendisine ilham ettiği bir şiiri okumuş; ve uyumlu, güzel sesiyle şunları söylemiş:

> Yanağı yaban gülünden örnek alınarak oluşmuş ve Çin putlarından biri gibi dökümlenmiş sen!
> Huri biçimli, gözleri siyah kehribar genç, tembel davranışını terk et, kalçalarını kıvır ve bardaktaki yeni açmış lale rengindeki şarabı güldür!
> Çünkü bilgeliğin de, çılgınlığın da saatleri vardır. Bugün bu şaraptan bardağıma doldur. Çünkü benim, yüreğin gibi saf olan bu testiden dökülen kan rengi şarabı sevdiğimi bilirsin.
> Ve bana bu içkinin nankör olduğunu söyleme. Sarhoş doğmuş olana içkinin verdiği sarhoşluğun ne önemi olur?
> Bugünkü dileklerim, saçının kıvrımları kadar karmaşıktır.
> Ve de bana şarabın şairlere bela getirdiğini söyleme. Çünkü, bugünkü gibi, göklerin giysisi mavi ve yeryüzünün giysisi yeşil kaldıkça, ölesiye içmek isterim.

> Ta ki, güzel yüzlü genç oğlanlar, mezarımı ziyarete geldiklerinde, küllerimin saçtığı ve toprağı delerek dışarı sızan şarap kokusunu soluyunca; sadece bu kokunun etkisiyle kendilerini sarhoş hissedebilsinler!

Bu şiiri doğaçlamadan söyleyip bitirince, öykü anlatıcı İbni Haldun, gözlerini halifeye doğru kaldırarak bu dizelerin onda bıraktığı izlenimi yüzünden anlamaya çalışmış. Ama bu yüzde beklediği memnunluğu görecek yerde, öyle aykırı bir ifade ve yoğun kızgınlık görmüş ki, elindeki şarap dolu bardağı düşürmüş. Ruhunda bir titreyiş hissetmiş ve halifenin okunan dizeleri duymuş gibi görünmediğini ve çözülmesi güç bir sorunu çözmeye çalışır halde, şaşkın gözlerle kendisine bakmakta olduğunu görmeseymiş, çaresiz bir belayla yiteceğini düşünmekten kendini alamayacakmış. Kendi kendine "Vallahi! Bir an yüzü parlamıştı; oysa şimdi hiç bu denli fırtınalı görmediğim şekilde terslenerek karardı. Ben onun yüz çizgilerinden düşüncelerini anlamaya ve duygularını sezmeye alışık olduğum halde, ondaki bu anlık değişimi neye yoracağımı bilemiyorum! Allah kötüyü bizden ırak eylesin ve bizi belalardan korusun!" demiş. O böylece bu öfkenin nedenlerini anlamaya çalışarak ruhuna işkence edip dururken, halife ansızın ev sahibine güvensizlikle dolu bir bakış fırlatmış; ve tüm konukluk kaidelerine aykırı olarak ve ev sahibi ile konuğun adları ve nitelikleri üzerine birbirine soru sormamalarını gerektiren âdete karşın patlamaktan kendini zor alıkoyan bir sesle "Sen kimsin be adam?" diye sormuş. Ev sahibi de yanıtlamayı geciktirmeyip "Bana herkes El-Horasani'nin oğlu Ebü'l-Hasan Ali der" demiş. Halife de yeniden "Peki benim kim olduğumu biliyor musun?" diye sormuş. Ev sahibi de, gittikçe daha fazla sararak "Yo vallahi, bu onura hiç layık olmadım, efendim!" diye yanıt vermiş.

O zaman İbni Haldun, durumun ne denli çekilmez olduğunu hissederek ayağa kalkmış ve genç adama "Ev sahibimiz, sen, El-Mütevekkil al'Allah'ın torunu Halife Emirü'l-Müminin El-Mutezit Billah'ın huzurunda bulunuyorsun!" demiş.

Bu sözleri duyan ev sahibi de hemen ayağa kalkmış ve heyecanın sınırında, halifenin önünde saygı duruşunda bulunmuş ve

titreyerek ona "Ey Emirü'l-Müminin, onurlu cetlerinin erdemleri üzerine, senden, ben köleni, senin yüce kişilğine karşı işlemiş olacağı saygıda ve ikramda noksanlık gösterme gibi kusurlarından ya da kendisini kusurlu kılabilecek nezaket yoksunu hareketlerinden ötürü bağışlamanı dilerim!" demiş. Halife de "Sana bu tarz noksanlardan dolayı sitemde bulunmuyorum be adam! Aksine, sen, bize karşı, şahların arasında en eliaçık olanları bile kıskandıracak büyük bir cömertlik gösterdin! Ama şu anda, beni harekete geçiren ve evinde gördüğüm bütün güzel davranışlara teşekkür etmemi engelleyen çok daha ağır bir sorun ansızın aklıma geldi" diye yanıt vermiş. Ev sahibi de, yıkılmış bir halde "Ey hükümdarım efendimiz, lütfen, suçunun ne olduğunu anlamadıkça, öfkenle köleni ezme!" demiş. Halife de ona "Bir bakışta, ey âdem, evinin her yanında, eşyalardan giysilere kadar her şeyin üzerinde büyük babam El-Mütevekkil al'Allah'ın adının yazılı bulunduğunun farkına vardım. Şimdi, sen bana bunca garip olan bir olayın nedenini açıklayabilir misin? Yoksa bunların aziz cetlerimin sarayından gizlice çalınmış şeyler olduğunu düşünmekten kendimi alamayacağım! Hiç çekinmeden konuş, yoksa şu anda ölüm seni beklemektedir!" demiş. Ev sahibi de, şaşkınlığa uğrayacak yerde, yeniden o sevecen halini ve güleç yüzünü takınmış ve son kertede yumuşak bir sesle "Gücü kesin olan Tanrı'nın lütufları ve koruması senin üzerine olsun, efendim! Kuşkusuz, sana karşı hiç çekinmeden konuşacağım; çünkü gerçek senin ruhundur; samimiyet de urban; senin huzurunda hiç kimse doğruyu açıklamaktan başka türlü davranamaz...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:*

"Kuşkusuz, sana karşı hiç çekinmeden konuşacağım; çünkü gerçek, ruhundur; samimiyet de urban; ve senin huzurunda hiç kimse doğruyu açıklamaktan başka türlü davranamaz!" demiş. Halife de ona "Bu durumda, otur ve konuş!" demiş. Ebü'l-Hasan, halifenin bir işareti üzerine yerine oturmuş ve "Bil ki ey Emirü'l-Müminin, Tanrı seni zaferle ve lütufla donatmayı sür-

dürsün, ben sanıldığı gibi, ne bir şehzadeyim, ne bir şerif ne de vezir oğluyum; ne de uzaktan ya da yakından, doğuştan gelme soylulukla ilgili bir durumum vardır. Ama benim öyküm öylesine garip bir öyküdür ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, onu saygıyla ve ilgiyle okuyanlar için öğreti sağlardı. Zira ben soylu olmasam da, bir soylunun oğlu olmasam da ve de soylu bir aileden gelmesem de, bana kulağını verecek olursa, efendim, anlatacağı öyküyle kendisine hitap eden kölesini bağışlayacak doyumu sağlayacak ve kabaran öfkesini yatıştıracaktır!" demiş.

Ebü'l-Hasan bir an konuşmasını kesmiş, anılarını toplar gibi görünmüş ve düşüncesinde kesinliğe ulaşarak sözünü şöylece sürdürmüş:

Ey Emirü'l-Müminin, ben Bağdat'ta, benden başka ardılları bulunmayan bir ana ve babadan doğdum. Babam çarşıda basit bir tacirdi. Bununla birlikte tacirler arasında en zengini ve sayılanı olduğu da doğrudur. O sadece çarşının bir esnafı değil, ama sarraflar çarşısında olsun, aktarlar çarşısında olsun, bezzazlar çarşısında olsun, her çarşıda, en iyi dükkânlara sahip bir tacirdi. Her bir dükkânında alışveriş işlerinde maharet sahibi birer adamı vardı ve de her dükkânın ardında gelip gidenler kendisini tedirgin etmeksizin, mevsimin sıcak olduğu günlerde rahatlamak ve uyurken ona serinlik sağlamak üzere yelpazesiyle, özellikle taşaklarını yelpazeleyen bir kölenin bulunduğu özel bir bölüm bulunuyormuş. Çünkü babamın sıcağa karşı duyarlı taşakları varmış ve onlara yelpazenin sağladığı rüzgâr kadar hiçbir şey yarar sağlamazmış.

Ben de babamın tek oğlu olduğumdan, beni çok severdi; beni hiçbir şeyden yoksun bırakmaz ve eğitimim için hiçbir masraftan kaçınmazdı. Zaten serveti Tanrı'nın yardımıyla yıllar geçtikçe artıyor ve onu saymak gittikçe daha fazla güçleşiyordu. Günün birinde bahtının saati çalınca, bu durumdayken öldü; Tanrı onu merhametiyle kuşatsın, barış dolu huzuruna kavuştursun ve rahmetlinin eksik kalan ömrünü Emirü'l-Müminin'in yaşamına katsın! Bana gelince, babamın sonsuz servetinin mirasçısı olunca, onun sağlığındaki gibi ticaretle uğraşmayı ve çarşı işlerini görmeyi sürdürdüm. Zaten hiçbir şeyim eksik olmadığından, yiyip içerek ve kendi seçtiğim dostlarımla eğlenerek vakit geçirmeye

başladım. Yaşamı harika buldum; başkalarına da bana hoş gelen zevkleri tattırmaya gayret ettim. İşte bundan dolayı mutluluğum kusursuz ve kederden arınmış idi. Yaşamımı yaşamaktan başka bir şey dilemiyordum. Çünkü insanoğlunun hırs dediği ve kendini beğenmişlerin zafer dediği, ruhtan yoksun olanların ün, onur ve kendinden söz ettirme diye bellediği bütün bu şeyler bende katlanılmaz bir duygu uyandırıyordu. Kendimi bütün bunların dışında tutuyor ve maddi doyumların yerine varlığımın sükûnetini, sahte şaşaaların yerine güzel yüzlü dostlarımın yöresinde tattığım basit mutluluğu yeğliyordum.

Ama, efendim, ne denli basit ve saydam da olsa, bir yaşam, karmaşıklıklardan arınmış değildir. Ben de, benzerlerimin verdiği örnekler gibi bunun tecrübesini yaşayacaktım. Nitekim, benim yaşamıma da bu karmaşıklık en büyüleyici görünümüyle girdi. Allah için söyleyin, yeryüzünde güzellikten, hele bu güzellik on dört yaşındaki bir genç kızın yüzü ve bedeniyle ortaya çıkarsa, daha büyüleyici bir olay var mıdır? Ve yine, efendim, beklenmez şekilde, yürüklerimizi tutuşturmak için, on dört yaşındaki bir oğlan çocuğunun yüzü ve bedenini edinmiş bir genç kızdan daha baştan çıkarıcı bir varlık bulunabilir mi? Ve işte, ey Emirü'l-Müminin, aklımı saltanatının mührüyle mühürlenmiş olan kişi, başka şekilde değil, böylesine bir görünüm içinde belirdi.

Gerçekten bir gün dükkânımın önünde oturmuş, her zamanki dostlarımla şuradan buradan konuşurken, birdenbire karşımda Babillilere özgü gözlerle donanmış, raks edip gülen genç bir kız gördüm. Bana bir bakış, tek bir bakış fırlattı, fazla değil! Ve ben, ucu sivri bir okla vurulmuş gibi, içim sarsılarak sandalyemin üzerinde titredim. Mutluluğumun böylece önüme çıkmasıyla tüm varlığımın heyecana boğulduğunu hissettim. Genç kız da, biraz sonra yaklaştı ve bana "Burası Ebü'l-Hasan Ali ibni Ahmed el-Horasani'nin dükkânı mıdır?" diye sordu. Ve bunu, efendim, bir kaynak suyunun sesiyle sordu; önümde, zarafeti içinde, narin ve bükülgen bir tavır takınarak; bir çocuğunki kadar bakir ağzı, muslin örtüsünün içinde, iki dizi ıslak dolu tanesini belirten lal renkli bir taçyaprağı gibiydi. Ben de onun onuruna ayağa kalkarak kendisine "Evet, hanımım, burası kölenin dükkânıdır" diye yanıt verdim. Ve dostlarım, sessizce ayağa kalktılar ve orayı terk ettiler.

O zaman genç kız, ey Emirü'l-Müminin, güzelliğinin ardından varlığımı da sürükleyerek dükkâna girdi. Ve divanın üzerine bir sultan gibi kuruldu; ve bana "Peki kendisi nerede?" diye sordu. Ona, dilim heyecandan çatallaştığı için, kekeleyerek "O benim, ya Sitti!" diye yanıt verdim. Ağzının olanca güzelliğiyle gülerek bana "Öyleyse, yanında çalışanlara, sayarak bana üç yüz altın dinar vermelerini söyle!" dedi. Ben de, o anda, kasada oturan ilk çocuğa döndüm ve ona, üç yüz altın dinar tartmasını ve bunları bu olağanüstü hanıma vermesini buyurdum. O da, adamımın kendisine sunduğu altın kesesini aldı; ve ayağa kalkarak hiçbir teşekkür sözü söylemeksizin ve de veda etmeden çekip gitti. Ve ey Emirü'l-Müminin, aklım ayaklarına takılı kalarak gözlerimle onu izlemekten başka bir şey yapamadım. Kız gözden kaybolunca, adamım bana saygılı bir edayla "Efendim, bu parayı kimin adına borç kaydedeyim?" diye sordu. Ben de "Ben ne bilirim, ey *falan* kişi! Hem ne zamandan beri insanoğulları hesap defterlerine hurilerin adını yazar oldular? Ama sen istiyorsan 'Üç yüz dinar borç, Yürekleri Altüst Eden adına kaydedilmiştir' diye yaz!" dedim.

Benim baş kasadarım, bu sözleri işitince, kendi kendine "Vallahi! Benim bildiğim her zamanki ölçülü efendim, bu saçma sapan sözleri benim kavrayışımı ve bilgimi denemek için söylemiştir!" demiş olmalı! Artık bu konuda bana danışmaksızın, gayret dolu bir edayla dükkânın dışına çıktı ve çoktan gözden kaybolmuş olan genç kızın peşine düştü. Belli bir zaman geçtikten sonra, eli sol gözünün üstüne kapalı ve yüzü gözyaşlarıyla yıkanmış olarak dükkâna döndü. Kendisine "Neyin var?" diye sordum. Bana "Kötülük senden ırak olsun efendim, buradaki genç hanımı, adını öğrenmek niyetiyle izlememin doğru olacağını düşündüm. Ama izlendiğini anlar anlamaz, sert bir şekilde benden yana döndü ve sol gözümün üstüne neredeyse kafamı parçalayacak şiddette bir yumruk savurdu. İşte bir demircininkinden de güçlü bir elin darbesiyle çökmüş olan gözümle karşındayım!" dedi. Hepsi bu kadar! Ceylanların eline bunca gücü veren ve hareketlerine bunca çeviklik sağlayan Tanrı'ya övgüler olsun, efendim!

Ve ben, orada bütün gün, o öldürücü gözlerin anısıyla ruhum zincire vurulmuş olarak kalakaldım ve aklımı başımdan

alan o kızın gelişiyle ruhum aynı zamanda hem işkence duymakta hem de serinlemekteydi.

Ertesi gün, aynı saatte, ben onun aşkıyla şaşkın oturmaktayken, o büyüleyici kızın dükkânımın önünde durduğunu ve gülerek bana baktığını gördüm. Onu görünce, zaten geride kalan birazcık aklım da neredeyse sevinçten uçacaktı. Tam ona hoş geldin demek için ağzımı açacağım sırada, bana "Ya Ebü'l-Hasan, beni düşünerek içinden 'Ne biçim kız bu böyle, alacağını aldı da kaçıverdi!' diye düşünmüş olmalısın, değil mi?" diye sordu. Ama ben, kendisine "Tanrı'nın adı üzerine ve yörene olsun sultanım! Sen, kendine ait olanı almaktan başka bir şey yapmadın ki! Çünkü burada gördüğün her şey senindir, dükkân da içindekiler de! Kölene gelince, ruhu, senin gelişinden beri, artık ona ait değildir ve bu dükkândaki tüm değersiz eşya yığınına dahil bulunmaktadır!" diye yanıt verdim. Genç kız, bu sözleri işitince, yüzündeki küçük örtüyü açtı ve zambak sakındaki bir gül gibi eğilip ipeklileri ışıldayarak, bilezikleri şıngırdayarak ve gülerek bir iskemleye oturdu. Onunla birlikte, dükkâna, tüm bahçelerin koku saçan rüzgârı da girmişti. Sonra bana dönüp "madem ki öyledir, ya Ebü'l-Hasan, bana beş yüz dinar daha say!" dedi. Ben de kendisine "İşittim ve itaat ettim!" cevabını verdim. Ve beş yüz altın dinar saydırdıktan sonra, bunları ona verdim. Paraları aldı ve çekip gitti. Ve hepsi bu kadarla kaldı. Ben de bir gün önceki gibi kendimi onun sihirli varlığının mahpusu ve güzelliğinin esiri olarak hissetmeyi sürdürdüm. Hangi büyünün beni böylesine tüm varlığımla düşünce ve akıldan yoksun bıraktığını anlamaksızın, kendimi daldığım şaşkınlıktan çekip çıkaramıyor ve bir karar almaya sevkedecek bir yol bulamıyordum.

Ama, onu izleyen gün de, her zamankinden solgun ve hareketsiz otururken, alevli ve karanlık çekik gözleri ve çıldırtıcı gülüşüyle kız yeniden karşımda belirdi. Ama bu kez, hiçbir söz seylemeksizin, parmağıyla değer biçilmez bir ziynetin takılı bulunduğu dört köşe bir kadife parçasını işaret etti ve sadece gülüşünü daha belirgin kıldı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:*

... Hiçbir söz söylemeksizin parmağıyla değer biçilmez bir ziynetin takılı bulunduğu dört köşe bir kadife parçasını gösterdi ve sadece gülüşünü daha belirgin kıldı. Ve ben o anda, ey Emirü'l-Müminin, o dört köşe kadifeyi yerinden kopardım ve üzerinde bulunan ziynetle birlikte katlayıp bunu o büyüleyici kıza verdim. O da bunu alıp hiçbir şey söylemeksizin gitti. Bu kez, onun gözden kaybolduğunu görünce, artık, hareketsiz kalmaya gönlüm razı olmadı ve hesabıma bakan adamın uğradığı aynı hakarete uğrama korkusunu yenerek ayağa kalkıp onu izlemeye koyuldum. Ve böylece, onun ardından yürüdüm; Dicle kıyısında bulunan küçük bir kayığa bindiğini ve kayığın da hızlı kürek darbeleriyle Emirü'l-Müminin'in büyükbabası el-Mütevekkil'in mermer sarayına doğru gidip saraya girdiğini gördüm, efendim! Ben de, bu durumu görünce, tedirginliğin sınırına ulaştım ve içimden "İşte şimdi, ya Ebü'l-Hasan, geçirdiğin serüven seni bir karışıklık değirmenine taşıdı!" dedim. Ve kendime rağmen, şairin şu sözlerini hatırladım:

> Sevgilinin sana kuğuların tüylerinden de yumuşak görünen ve alnını dayamayı düşündüğün beyaz kolları işte karşında! Onu iyice incele ve kendini koru!

Orada uzun uzadıya, onu görmeksizin, düşünceye gömülerek, sürtüşme olmaksızın tatlı bir yeknesaklıkla geçen yaşantımı gözümün önünden geçirerek, nehrin suları üzerindeki hepsi birbirine benzeyen ve suyun akıntısına kapılarak geçip giden kayıklara baktım. Ve birdenbire, gözlerimin önünde, içine genç kızın binerek uzaklaştığı ve kürekçilerinin terkettiği kayık sarayın mermer merdivenlerinin altına bağlanmış olarak yeniden belirdi. Ben de kendi kendime dedim ki "Allah aşkına, böyle uyuşuk bir yaşamdan utanç duymuyor musun, ya Ebü'l-Hasan? Şairin şu sözlerini de hatırlamıyor musun?

> Ayağa kalk dostum ve silkin uyuşukluğundan! Mutluluğun gülü uykuda çiçek açmaz. Bu yaşam anlarının yanmaksızın geçip gitmelerine izin verme! Senin yüzyıllarca uyumak için zamanın olacak nasıl olsa!

Ve bu dizeleri okuyarak ve heyecan verici genç kızın anısıyla rahatlamış olarak, nerede oturduğunu öğrendiğimden, ona kadar ulaşabilmek için hiçbir şeyi ihmal etmemeye karar verdim. Kafam bu tasarıyla dopdolu, eve dönüp beni tüm sevecenliğiyle seven annemin dairesine girdim; ve ondan hiçbir şeyi gizlemeden yaşantımda ansızın ortaya çıkan olayı anlattım. Annem de, büyük bir korku içinde beni bağrına bastı ve bana "Tanrı seni korusun oğlum ve ruhunu tedirginliklerden kurtarsın! Ah oğlum Ebü'l-Hasan, yaşamımın tek bağı, sen, hem kendi huzurunu hem de benim huzurumu tehlikeye sokarak nereye gidiyorsun? Bu genç kız Halife Emirü'l-Müminin'in sarayında oturuyorsa, onu görmekten kendini alıkoymalısın! Yoksa halife efendimizin oturduğu yerin yakınına düşüncende bile yönelmek cesaretini gösterecek olursan, içine yuvarlanacağın uçurumu görmüyor musun? Oğlum, sana, seni karnımda taşıdığım dokuz ayın yüzü suyu hürmetine, bu meçhul kızı yeniden görme tasarından vazgeçmen ve yüreğinde böylesine uğursuz bir tutkunun yer almasına izin vermemen için yalvarırım!" dedi. Ben de onu yatıştırmaya çalışarak "Anacığım, aziz canını sıkma ve gözlerini kurut. Olması gerekenden fazla bir şey olmayacaktır. Ve alna yazılı olan yerini bulur. Ve Tanrı en yüce varlıktır!" diye yanıt verdim.

Ertesi gün, cevahirci dükkânına giderek, aktarlar çarşısındaki temsilcimin ziyaretini orada kabul ettim. Bu zat, yaşını başını almış birisiydi; rahmetli babam kendisine büyük bir güven duyardı ve tüm zorlu ya da karmaşık sorunların çözümünde kendisine danışırdı. Selamlaşmalardan ve âdet olmuş hatır sormalardan sonra, bana "Ya seydi, yüzünde gördüğüm bu değişikliğin nedeni nedir? Cildindeki bu solgunluk ve bu kaygılı tavır nedendir? Tanrı bizi kötülerden ve kötü niyetli müşterilerden korusun! Ama gelebilecek olan felaket ne olursa olsun, sağlığın yerinde oldukça çaresi imkânsız değildir!" dedi. Ben de kendisine "Yo, vallahi, ey saygıdeğer amcam, başıma kötü işler gelmedi ve de başkalarının kötü niyetlerine de asla alet olmadım. Sadece yaşantım şekil değiştirdi. Yaşamıma on dört yaşında bir genç kızın girmesiyle bazı karmaşıklıklar oldu!" dedim.

Ve başıma gelenleri hiçbir ayrıntıyı unutmaksızın kendisine anlattım. Ve sanki kendisi oradaymışçasına, kalbimi çalıp kaçan kızı gözünde canlandırdım.

Saygıdeğer şeyh, bir an düşündükten sonra, bana "Kuşkusuz! Bu iş karışık! Ama yaşlı kölenin altından kalkamayacağı kadar karmaşık değil, efendim! Gerçekte, tanıdıklarım içinde Halife El-Mütevekkil'in sarayında yaşayıp haremağalarının giysilerini diken bir terzi var. Ben seni götürüp onunla tanıştıracağım; cömertçe ödüllendirerek kendisinden herhangi bir hizmet isteyebilirsin. Bu durumda sana büyük yarar sağlar!" dedi. Ve gecikmeksizin beni saraya götürüp benimle birlikte terzinin odasına girdi. Terzi bizi nezaketle karşıladı. Ben de onunla işe girişmenin yolunu açmak için, yolda gelirken, dikkatle söktüğüm ceplerimden birini ona gösterip bunu acele olarak dikmesini kendisinden rica ettim. Ve çalışmasını ödüllendirmek için, az oluşundan dolayı özür dileyerek ve ikinci bir ricam olduğu zaman telafi etmeyi vaat ederek eline on altın dinar sıkıştırdım. Terzi benim bu davranışıma karşı ne diyeceğini bilemedi ve bana "Efendim, sen bir tacir gibi giyinmişsin ama, onların davranışlarını edinememişsin. Genellikle bir tacir harcamaktan kaçınır. Sen ise, önemsiz bir iş için bana bir emir giysisinin bedelini ödüyorsun!" dedi. Sonra da "Bu denli şahane davranmak ancak âşıkların işidir! Tanrı üzerine kanat gersin, efendim ama, yoksa sen âşık mısın?" diye ekledi. Ve bana "Seni böyle üzüntülere sevkeden kimdir? Genç bir geyik mi, yoksa bir ceylan mı?" diye sordu. Ben de "Bir ceylan!" diye yanıt verdim. Bana "Bunda bir uygunsuzluk yok. Sözünü ettiğin kız bu sarayda oturuyorsa, işte karşında, sana rehberlik etmeye hazır bulunuyorum. Bu bir ceylan olduğuna göre, burada bu türün en güzel çeşitleri bulunur!" dedi. Kendisine "Evet, burada oturuyor!" dedim. O da "Adı ne bakayım?" diye sordu ona "Sadece Allah biliyor ve belki de sen bileceksin!" dedim. "Öyleyse onu bana tanımla!" dedi. Ben de elimden geldiğince kızı tanımladım; terzi "He, vallahi! Bu efendimiz Emirü'l-Müminin Mütevekkil al'Allah'ın ut çalıcısı İnci Demeti hanımımızın ta kendisi!" diye haykırdı. Ve de "İşte bak, onun küçük haremağası bize doğru geliyor. Sen, efendim, hanımı İnci Demeti'nin yanına girebil-

mene aracı olmasını sağlamak istiyorsan, durma, işte sana onu kandırmak için bir farsat!" diye ekledi.

Ve gerçekten, ey Emirü'l-Müminin, yüzü Ramazan'daki kamer kadar güzel gepegenç beyaz bir haremağasının içeri girdiğini gördüm. Bizi nezaketle selamladıktan sonra, terziye, işlemeli küçük bir ceket göstererek "Bu işlemeli ceket kaça, ey şeyh Ali? Hanımım İnci Demeti'ne gezerken eşlik etmek için böylesi bir cekete ihtiyacım var!" dedi. Ben hemen atılarak ceketi asılı olduğu yerden indirdim. Ve "Bunun parası ödenmiştir, ceket sana aittir!" diyerek kendisine verdim. Çocuk tıpkı hanımı gibi yandan yana bakarak bana gülümsedi ve tutup oradan benimle birlikte uzaklaşarak "Sen kuşkusuz Ebü'l-Hasan Ali ibni Ahmed el-Horasani'sin!" dedi. Ben de daha bu kadar çocukken, bunca anlayışlı olmasından ve beni adımla anmasından şaşkınlığın sınırına ulaşarak, parmağına kendi parmağımdan çıkarttığım değerli bir yüzüğü taktım ve "Doğru söyledin, ey sevgili genç adam!" diye yanıt verdim; ve "Ama sana benim adımı kim söyledi?" diye sordum. Bana "Aman Allah'ım, hanımım harika genç Ebü'l-Hasan'a âşık olduktan sonra önümde her gün birçok kez onu andığı halde nasıl olur da adını bilmem? Tanrı'nın lütfu ve kutsaması üzerinde olası Peygamber'in onuru adına, eğer sen de hanımımın sana duyduğu aşkı duyuyorsan, ben, onun yanına ulaşmak üzere yol göstermek için sana eşlik etmeye hazırım!" dedi. O zaman ben, ey Emirü'l-Müminin, en kutsal yeminlerle yemin ederek çocuğa, hanımına çılgınca âşık olduğumu ve onu hemen görmezsem, hiç kuşkusuz ölüp gideceğimi söyledim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:*

O zaman ben, ey Emirü'l-Müminin, en kutsal yeminlerle yemin ederek, çocuğa, hanımına çılgınca âşık olduğumu ve onu görmezsem, hiç kuşkusuz ölüp gideceğimi söyledim. Ve çocuk haremağası bana "Madem ki öyledir, ey Ebü'l-Hasan efendim, senin kölenim ben! Ve hanımımla hemen buluşman için sana yardım etmek üzere daha fazla gecikmek istemiyorum!" dedi. Ve

bana "Biraz sonra dönüp geleceğim!" diyerek yanımdan ayrıldı. Ve elinde getirdiği bohçayı açarak, içinden, altın tellerle işlenmiş bir gömlekle bir urba çıkardı. Urbanın üzerindeki işlemelerin belirttiği işaretleri ve yakasındaki El-Mütevekkil al'Allah adını görünce, bu giysinin bizzat halifeye ait giysilerden biri olduğunu anladım. Küçük haremağası "Sana, Ebü'l-Hasan efendim, halifenin hareme geldiği zaman üzerine giydiği urbayı getirdim" dedi. Bunu giymeye beni zorladı ve bana "Bir kez içerideki gözdelerin özel dairelerinin bulunduğu yere açılan uzun dehlize uzanınca; oradan geçerken, misk taneleri içeren şu şişeyi yanında bulundurmaya ve geçtiğin her kapının eşiğine bir misk tanesi bırakmaya özen göster; çünkü, her gece halife, hareme ulaşan dehlizi geçerken bunu yapmak âdetindedir. Ve bir kez eşiği mavi mermerden kapının önüne ulaşınca, kapıyı çalmadan aç, kendini hanımımın kollarında bulacaksın!" dedi. Ve "Görüşmeniz bitip oradan çıktığında da, Tanrı yardımcın olacaktır!" diye ekledi. Bana bu talimatı vererek başarı dileyip yanımdan ayrıldı ve gözden kayboldu.

O zaman ben, efendim, bu tür serüvenlere alışık olmadığım ve de karışık bir işteki ilk adımım olduğu halde, halifenin urbasını sırtıma giymekte tereddüt etmedim. Ve sanki tüm hayatımı sarayda yaşamış ve orada doğmuşçasına, avludan ve sütunlar arasından çekinmeden ilerledim; ve hareme ayrılmış odalara açılan dehlize ulaştım. Hemen cebimden misk tanelerini taşıyan şişeyi çıkararak ve küçük haremağasının talimatına uyarak, her gözdenin kapısı önünden geçerken, bu maksatla konulmuş olan küçük çini tepsilere birer misk tanesi bıraktım. Böylece eşiği mavi mermer olan odanın kapısına ulaştım. Ve bunca arzuladığım sevgilinin yanına girmek için, oraya ulaşıncaya kadar kimseye görünmediğimden dolayı kendi kendimi tebrik ederek kapıyı itmeye hazırlanırken, birdenbire büyük bir uğultu işittim ve aynı anda, birçok meşalenin sağladığı bir parlaklığın farkına vardım. Gelen, yöresini saraylılarının ve her zamanki maiyetinin sardığı Halife El-Mütevekkil idi. Ve ben, geriye dönmeye fırsat bulamadan, yüreğimin heyecanla kabardığını hissettim. Ve dehlizler boyunca kaçışım sırasında içerden seslerini duyduğum gözdeler "Vallahi, ne şaşırtıcı şey bu böyle! İşte Emirü'l-Mü-

minin, ikinci kez dehlizden geçiyor. Oysa daha araya pek bir zaman girmeden her birimizin kapısına her zamanki gibi misk taneleri bırakarak geçen de kendisi idi. Ve biz onu giysilerinin kokusundan hemencecik tanımıştık!" diyorlardı.

Ben çılgınca kaçmayı sürdürüyorken, birdenbire durmaya mecbur oldum; çünkü dikkati çekmeksizin dehlizde daha fazla koşamayacağımı anlamıştım; ve de boyna halifenin maiyetinin uğultusunu işitiyor ve meşalelerin yaklaştığını görüyordum. Bunun üzerine, ölüm pahasına da olsa bu durumda ve bu tarzda kılık değiştirmiş olarak yakalanmak istemediğimden, halifenin giysisine büründüğümü unutarak, elimin değdiği ilk kapıyı ittim ve içeriye daldım. Ve kendimi iri çekik gözleri korkuyla dolu ve beni görerek bir dehşet ve şaşkınlık feryadı koparıp uzandığı divandan ayağa kalkan ve hızlı bir hareketle elbisesinin ucuyla yüzünü ve saçlarını örten genç bir kadının karşısında buldum.

Ben de orada, onun karşısında, ağzım apaçık ve içimden, ayağımın altındaki toprağın açılıp beni içine almasını dileyerek bu durumdan bütün ruhumla kurtulmak istiyor ve hiç kuşkusuz boğazlanarak ya da kazığa oturtularak ölümüme neden olacak olan lanet olası haremağasına anlamsızca güvendiğimden ötürü kendi kendime ilenip duruyordum. Soluğumu tutarak bu ürkmüş genç kadının ağzından beni acınacak bir hale sokacak ve çözümlenmesi güç durumların acemilerine uygulanacak cezaların bir kurbanı haline sokacak imdat haykırışının kopuşunu duymayı bekliyordum. Tam o sırada muslin eteğinin altından genç dudaklar kıpırdadı ve genç kadın tatlı bir sesle bana "Sen, kız kardeşim İnci Demeti'nin sevdiği ve de onu seven kişi olduğuna göre, daireme hoş geldin, ey Ebü'l-Hasan!" dedi. Ben de, efendim, bu umulmadık sözleri işittikten sonra genç kadının önünde dize gelip yüzümü yere sürdüm ve giysisinin eteğini öptüm ve başımı onun koruyucu örtüsüyle kapadım. O da bana "Cömert bir kişi olarak hoş geldin ve de ömrün uzun olsun, ya Ebü'l-Hasan! Sen kız kardeşim İnci Demeti'ne karşı davranışlarında ne kadar harikaydın! Ve seni denemek üzere içine soktuğu olaylardan nasıl da başarıyla sıyrıldın! O da, boyna, bana senden ve kendisine esinlediğin tutkudan söz ediyordu. Bundan dolayı, seni benim yanıma getiren bahtı kut-

lamalısın; yoksa böylece halifenin giysileri altında kılık değiştirip buraya gelmen seni felakete sürükleyecekti. Artık bu konuda güvenli olmalısın; çünkü geleceği mutlulukla damgalanmış birinin başına kötülük gelmemesi için her şeyi düzenleyeceğim!" dedi. Ben de, ona nasıl teşekkür edeceğimi bilemeyerek sessizce urbasının eteğini öpmeyi sürdürüyordum. Kız "Yalnız, ya Ebü'l-Hasan, senin yararın uğruna araya girmeden önce, kız kardeşim hakkındaki niyetlerini iyice bilmek isterim. Çünkü bu konuda hiçbir yanlış anlama olsun istemem!" diye ekledi. Ben de kollarımı kaldırarak "Allah seni korusun ve doğruluk yolundan ayırmasın ey yardımsever hanımım! Yaşamım üzerine yemin ederim ki, benim niyetlerim saftır ve çıkarcılıktan uzak olmaktan başka türlü değildir. Gerçekte sadece bir şey istiyorum: O da gözlerim onu görmekle şenlensin ve baygın yüreğim yaşama dönsün diye o mutlu kız kardeşin İnci Demeti'ni görmek. Sadece bu kadar, başka hiçbir şey değil! Ve her şeyi görüp bilen Tanrı, sözlerimin tanığıdır ve düşüncelerimin tümünü bilir!" diyerek onu yanıtladım. Bunu duyunca kız bana "Bu durumda, ya Ebü'l-Hasan, niyetlerinin meşru gayesine ulaşması için elimden geleni esirgemeyeceğim!" dedi.

Böyle konuşarak ellerini çırptı ve bu işarete koşan küçük köle kıza "Git hanımın İnci Demeti'ni bul ve ona 'Hemşiren Badem Ezmesi[1] sana selamlarını yolluyor ve hemen kendisini görmeni diliyor; çünkü bu gece kendisini göğsü daralmış hissediyor ve sadece senin varlığınla bunun giderileceğine inanıyor. Ve de bil ki, bu, seninle onun arasında bir sırdır!' de!" dedi. Köle kız da hemen verilen buyruğu yerine getirmeye koştu. Ve biraz sonra, efendim, onun tüm güzelliğiyle, tüm zerafetiyle içeri girdiğini gördüm. Giysi olarak sadece mavi ipekten büyücek bir tüle bürünmüştü; ayakları çıplaktı ve saçları darmadağınıktı.

İlkin beni pek fark edemedi ve kız kardeşi Badem Ezmesi'ne "İşte geldim, yavrum. Hamamdan çıkmıştım ve de henüz giyinmemiştim. Haydi, seninle benim aramda sır olan şeyin ne olduğunu bana söyle!" dedi. Yanıt olarak koruyucum sadece parmağıyla beni gösterdi ve bana da yaklaşmam için işaret etti. Çekildiğim gölgelikten dışarı çıktım.

1 Littmann'da bir tür tatlı anlamında *Fatir* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Beni görünce, sevgilim, ne utanç ne de sıkılganlık gösterdi; ama yanıma geldi ve bembeyaz ve heyecan içinde, anasının kollarına sığınan bir çocuk gibi kollarımın arasına atıldı. Ben sanki yüreğime cennetin tüm hurilerini bastırmış olduğumu sandım. Ve efendim, ben onun her yanıyla, sanki bir tereyağ ya da bir badem ezmesiymişçesine bu kadar narin ve bu denli eriyik olduğunu bilmiyordum. Onu böylece yaratan Tanrı'ya şükürler olsun! Kollarım o çocuksu bedeni sıkmaktan çekiniyordu; ve onun öpüşüyle sanki ömrüme yeni bir yüzyıl katıldı. Ve öylece birbirimizin kollarında ne kadar kaldık, bilmiyorum. Çünkü kendimden geçtiğimi ya da benzeri bir şeye kapılmış olduğumu sanıyorum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve öylece birbirimizin kollarında ne kadar kaldık, bilmiyorum. Çünkü kendimden geçtiğimi ya da benzeri bir şeye kapılmış olduğumu sanıyorum. Ama yeniden gerçeğe dönünce, onun için çektiğim her şeyi kendisine anlatmak istedim; ama o sırada dehlizlerde gittikçe büyüyen bir uğultu işittik. Bu, İnci Demeti'nin kardeşi Badem Ezmesi'ni görmeye gelen halifenin ta kendisiydi. Ben, ancak ayağa kalkıp sanki içinde bir şey yokmuşçasına üzerime kapağını kapattıkları büyücek bir sandığa girecek zaman buldum. Efendim, büyük baban Halife El-Mütevekkil gözdesinin dairesine girdi ve orada İnci Demeti'ni görünce, ona "Aman yarabbi, İnci Demeti, seni bugün kardeşin Badem Ezmesi'nin yanında bulmakla çok sevindim. Sen şu son günlerde nerelerdeydin? Sarayda seni hiçbir yerde göremedim. Ve de çok hoşuma giden sesini duyamadım!" dedi; sonra, yanıt beklemeden "Yüzüstü bıraktığın udu eline al bakayım ve ona eşlik ederek bana tutkulu bir şarkı söyle!" diye ekledi. İnci Demeti de halifenin Benga[1] adlı genç bir cariyeye sonsuz bir aşkla bağlı olduğunu bildiğinden gereken şarkıyı bulmakta hiç sıkıntı çekmedi; çünkü kendisi de âşık olduğundan sadece duy-

1 Littmann'da *El-Benca* (Â.Ş.O.)

gularının akışına kendini kaptırması yetiyordu; ve uduna uyum sağlayarak halifeye doğru dönüp şu şarkıyı okudu:

Sevdiğim o sevgilinin – Ah! Ah!
Deve tüylü yanağı – Ey gece!
Tatlılıkla geçer – Ey gözler!
Şebnemle ıslanmış gülleri – Ey gece!
Sevdiğim o sevgili – Ah! Ah!
Tazecik bir genç kızdır – Ey gece!
Aşkla dolu bakışları – Ah! Ah!
Büyülemiştir – Ey gözler!
Babil hükümdarlarını – Ey gece!
İşte böyledir, – Ah! Ah!
Sevdiğim o sevgili!

Halife El-Mütevekkil, bu şarkıyı işitince son kertede duygulandı. Ve İnci Demeti'ne doğru dönerek ona "Ey kutsanası genç kız, ey bülbül ağızlı, sana, memnunluğumun bir nişanesi olsun diye benden yerine getireceğim bir dilek dilemeni istiyorum. Ve muzaffer atalarımın şanına uyan bir cömertlikle, ülkemin yarısını da istesen sana bağışlayacağım!" dedi. İnci Demeti de, başını yere eğerek "Tanrı ömrünü uzun etsin, efendimiz! Ben sadece Emirü'l-Müminin'in benim ve kız kardeşim Badem Ezmesi'nin başı üzre lütuflarının devamını dilerim!" diyerek yanıt verdi. Halife de "Ama, senin benden kesinlikle bir şey dilemen gerek, İnci Demeti!" dedi. O zaman kız "Madem ki efendimiz emir buyuruyorlar, kendisinden beni özgür bırakmasını ve bu dairede eşya olarak ne varsa tümüyle bana bağışlamasını kendisinden talep ediyorum!" dedi. Halife de, ona "Burası artık senin ey İnci Demeti! Kardeşin Badem Ezmesi de bundan böyle bir başka daireye, sarayın en güzel dairesine sahip olacak! Ve artık özgür olduğuna göre, istersen burada kalabilir, istersen gidebilirsin!" dedi. Ve ayağa kalkarak, yeni gözdesi genç Benga'yı bulmak üzere, gözdesinin yanından ayrıldı.

O gider gitmez, sevgilim, hamalları ve nakliyecileri bulmak üzere haremağasını yolladı; ve dairede eşya namına; perde, sandık ve halı olarak ne varsa, hepsini benim konutuma taşıttı. Ve

içinde bulunduğum sandık, ilk ağızda hamalların sırtında dışarı çıkarıldı ve Tanrı'nın sağladığı güvenlikle kazasız belasız evime getirildi. Aynı gün, ey Emirü'l-Müminin, kadı'nın ve şahitlerin huzurunda Tanrı önünde İnci Demeti ile evlendim. Geri yanı İslam inancının gizemidir! İşte, ey Emirü'l-Müminin, bu eşyaların, bu perdelerin ve bu giysilerin üzerinde şanlı büyükbaban El-Mütevekkil al'Allah'ın adının işlenmiş bulunmasının öyküsü de böyledir. Ve başım üzerine yemin ederim ki, bu öyküye ben kendiliğimden bir tek hece eklemediğim gibi, ondan bir tek hece de çıkarmadım. Ve Emirü'l-Müminin, tüm bu cömertliğin kaynağı ve tüm iyiliklerin maden ocağıdır!

Ve böylece konuşarak Ebü'l-Hasan susmuş. Halife El-Mutezit Billah da "Dilin sözgenlik saçıyor, ey ev sahibimiz ve öykün harika bir öykü! Ben de bundan duyduğum hazzı belirtmek için senden bana bir kalemle bir tabaka kâğıt getirmeni rica ediyorum!" demiş. Ebü'l-Hasan da kalemi ve kâğıdı getirmiş; halife bunları öykücü İbni Haldun'a teslim etmiş ve ona "Söylediklerimi aynen yaz!" demiş ve ona şunları yazdırmış: "Esirgeyici, Bağışlayıcı Tanrı adına! Elimizle imzalanmış ve mührümüzle mühürlenmiş bu fermanla, tüm ömrü boyunca, sadık uyruğumuz Ebü'l-Hasan Ali ibni Ahmed el-Horasani'yi vergiden bağışık kılıyoruz!" Ve imzalayıp mühürledikten sonra fermanı kendisine vermiş. Ve de "Seni sarayımda sadık sofra arkadaşım ve dostum olarak görmek istiyorum!" diye eklemiş. Ve o zamandan sonra Ebü'l-Hasan Halife El-Mutezit Billah'ın yanından ayrılmaz arkadaşı olmuş. Ve birlikte, en güzel saraylarda yaşayanları bile mezara sığınmaya zorlayan sakınılmaz ayrılık gelinceye kadar her türlü zevk içinde yaşamışlar. Şan ve şeref, tüm kademelerin üstünde bir sarayda oturan Yüceler Yücesi'nin olsun!

*Ve Şehrazad öyküsünü böylece anlatıp bitirince, bu gecenin,* Sultan Mahmud'un İkili Yaşamının Öyküsü*'nü anlatmaya başlamadan önce geçip gitmesini istememiş.*

# *Sultan Mahmud'un İkili Yaşamı*

*Ve demiş ki:*

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, Mısır sultanları arasında en bilgelerinden ve muzafferlerinden biri olan Sultan Mahmud, çoğu zaman, kapıldığı sırada tüm dünyayı gözü önünde karartan nedensiz bir hüznün pençesinde, sarayında tek başına otururmuş. Bu anlarda, yaşam ona, sıkıntıyla dolu ve tüm anlamlardan yoksun görünürmüş; bununla birlikte yaratılanların mutluluklarını oluşturan şeylerin hiçbirinden de yoksun değilmiş. Çünkü Tanrı ona, cömertçesine sağlık, gençlik, kudret ve utku bağışlamış ve devletinin başkenti olarak evrenin en harika kentini vermiş bulunuyormuş; orada ruhunu ve duygularını şenlendirmek için toprağın güzelliği, göğün güzelliği ve Nil Nehri'nin suları gibi parıldayan kadınların güzelliği gözlerine şölen oluşturuyormuş. Ama bütün bunlar, büyük hüznünün önünde gözlerinden siliniyor ve o zaman toprak üzerinde saban izlerine eğilen Fellahlara ve susuz çöllerde kaybolmuş yolcuların bahtına bile imreniyormuş.

Günün birinde gözleri düşlerinin siyahlığında boğulmuş, her zamankinden daha belirgin bir bitkinlik içinde; yemekten, içmekten ve devlet işlerini görmekten el çekerek sadece ölmeyi düşündüğü bir sırada, başı elleri arasında, uzanmakta olduğu odaya büyük veziri girmiş; ve saygılarını sunduktan sonra, ona "Sultanımız efendim, şurada kapınızda, uzak Magrip ülkelerinin iç taraflarından gelmiş ve sizden konuşma talep eden yaşlı bir şeyh var. Kendisiyle konuşmalarımdan ve ağzından dökülen bazı sözlerden, hiç kuşku duymadan, kendisinin olağanüstü bir bilge

ve hayranlık uyandıran bir tabip olduğunu anladım. Hükümdarımın hüznün ve kahrın pençesinde bulunduğunu bildiğimden, gözlerine çöken düşünceleri kovmaya katkısı olur diye bu şeyhin içeri girmesine izin verilmesini dilemekteyim!" demiş. Sultan Mahmud da başıyla uygun gördüğünü belirten bir işaret yapmış; ve büyük vezir yabancı şeyhi taht salonuna sokmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yirminci gece olunca, demiş ki:*

... Ve büyük vezir yabancı şeyhi taht salonuna sokmuş. İçeri giren kişi, kesinlikle, yaratıklar arasında canlı bir yaratık olmaktan çok, bir erkeğin gölgesi gibiymiş. Ve ona bir yaş tayin etmek gerekirse, yüzlerce yıl üzerinden hesap tutmak icap edermiş. Üstünde de giysi olarak, yoğun çıplaklığı üzerinde dalgalanan olağanüstü bir sakalla, yaşlı pörsümüş bedenini çepeçevre saran bükülgen bakırdan geniş bir kemer taşıyormuş. Yüzünde, müthiş kirpiklerinin altında zekâ saçan iki parlak göz bulunmasa, onu, Mısır'daki işçilerin granit mezarlardan çıkardıklarına benzer, çok eskilerden kalmış bir ceset saymak mümkünmüş.

Bu saf ihtiyar, sultanın önünde eğilmeksizin, yeryüzünde yaşayanlarınkine hiç benzemeyen fısıltı halindeki bir sesle "Barış üzerine olsun, Sultan Mahmud! Ben, Uzak Batı'daki aziz kardeşlerim tarafından sana yollandım. Kısmet Dağıtıcı'nın başına yağdırdığı nimetlerin bilincine ermen için geldim!" demiş. Ve başkaca hiçbir hareket yapmaksızın, ciddi adımlarla hükümdara doğru ilerleyerek, onun elini kendi eline almış ve onu ayağa kalkmaya ve taht salonunun pencerelerine kadar kendisine eşlik ederek yürümeye zorlamış.

Bu taht salonunda dört pencere varmış; bunların her biri çok yüksek bir düzeydeymiş. Yaşlı şeyh sultana "Pencereyi aç!" demiş. Sultan da bir çocuk gibi itaat edip ilk pencereyi açmış. Yaşlı şeyh de ona sadece "Bak!" demiş. Sultan Mahmud başını pencereye çevirmiş ve kılıçlarını çekmiş, dolu dizgin Makattan Tepesi'nin yüksekliklerinden aşağı at süren büyük bir süvari ordusu görmüş. Bu ordunun neredeyse kentin önlerine kadar

gelen birinci kolu attan inmiş ve duvarlara merdiven dayayarak içeri girmeye çalışıyor ve savaş ve ölüm naraları atıyormuş. Sultan da, bunu görünce, ordularının ayaklandığını ve kendisini tahttan indirmek üzere geldiklerini anlamış. Ve birdenbire rengi değişerek "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! İşte bahtımın dönüşüm saati geldi!" diye haykırmış. Şeyh bunu izleyerek pencereyi kapatmış; ama bu kez bizzat kendisi hemen yeniden açmış; tüm ordunun gözden kaybolduğu görülmüş. Sadece, uzakta, öğle semasını delen minareleriyle barış içindeki kent görülmekte imiş.

Bunun üzerine şeyh, hükümdarı, yeniden duygu seline kapılmasına vakit bırakmaksızın, büyük kentin üzerine açılan ikinci pencereye yöneltmiş ve ona "Aç şunu ve bak!" demiş. Sultan Mahmud da pencereyi açmış ve gördüğü manzara onu korkuyla geri çekilmeye zorlamış. Camilere egemen olan dört yüz minare, camilerin ve sarayların kubbeleri ve ufka kadar uzanan binaların binlerce taraçası, o anda, duman ve alev saçan birer mangaldan başka bir şey değilmiş; rüzgârın uğuldamalarıyla bunlardan tüten kara dumanlar göğün ortalarına kadar dalga dalga yükseliyor ve güneşin gözünü kör ediyormuş. Ve hırçın bir rüzgâr alevleri ve külleri saraya doğru iteliyormuş; kısa bir süre sonra saray bir ateş deniziyle sarılmış ve arada sadece bahçelerinin taze örtüsü kalmış bulunuyormuş. Sultan da, güzel kentinin yok oluşunu görmekle kahrolmanın sınırlarına ulaşmış ve kollarını yanına sarkıtarak "Tek Yüce olan varlık Tanrı'dır! Eşyalar da tüm yaratıklar gibi bahtlarına tabidirler! Yarın, bir zamanlar kentler içinde en ünlüsü olan bu kentin oluştuğu isimsiz topraklarda uzanan ova aracılığıyla çöl çöle kavuşacak! Tek canlı Varlığa utkular olsun!" diye haykırmış. Kentine ve kendine ağlamış. Ama şeyh hemencecik pencereyi kapatmış, onu bir an sonra yeniden açmış. Ve tüm yangın izleri ortadan kalkmış. Ve Kahire kenti, tüm meyva bahçeleri ve hurmalıklarıyla, müezzinler dört yüz minareden inananlara namaz saatini haykırıyor ve bu sesler evrenin Yüce Sahibi'ne karşı aynı yüce duygu içinde birbirine karışıp dokunulmadık şaşaası içinde görülüyormuş.

Ve şeyh, hükümdarı oradan alarak, Nil Nehri'ne bakan üçüncü pencereye doğru götürmüş ve ona bu pencereyi açtırmış. Sultan Mahmud nehrin yatağından taşarak dalga dalga sularıyla

kenti bastığını ve suyun en yüksek taraçalara kadar yükseldiğini ve öfkeyle sarayın duvarlarını dövdüğünü görmüş. Öncekilerden daha güçlü bir dalga, önündeki tüm engelleri aşarak sarayın alt katını yutmaya başlamış. Bina, sudaki bir şeker parçası gibi eriyerek bir yanıyla çökmüş ve neredeyse tümüyle çökmek üzere iken şeyh ansızın pencereyi kapatmış ve yeniden açmış. Dışarıda sanki su baskını hiç olmamış gibi bir görünüm varmış. Ve güzelim nehir, geçmişte olduğu gibi, sonsuz yonca tarlaları arasında şahane bir tarzda dolaşımını sürdürüyor ve yatağında uyukluyormuş. Bunu izleyerek şeyh hükümdara, duyduğu sarsıntıdan kurtulmasına fırsat vermeden dördüncü pencereyi de açtırmış. Bu pencere, kentin kapılarına kadar ulaşan hayranlık verici yemyeşil ovalara açılıyor; bu ovalarda Ömer zamanından beri şairlerin uğrunda dizeler düzdükleri bol bol akar sular ve mutlu sürüler görülüyor; güller, fesleğenler, nergisler ve yaseminler biten bahçeleri, dallarında kumruların ve sevgiden şikâyet ederek öterken kendinden geçen bülbüllerin yuva kurdukları portakal bahçeleri izliyor; ve burada toprak Çok Sütunlu İrem'in eski bahçelerindeki gibi zengin ve süslü görünüyor; ve Cennet çimenlikleri kadar da kokular saçıyormuş. Ama, çimenler ve meyva ağaçlarının oluşturduğu koruluklar yerine, Sultan Mahmud, sadece acımasız güneşin yaktığı, sırtlanlar ve çakallara sığınak oluşturan, yılanların ve vahşi hayvanların yarış alanı olan kızıl ve ak bir çöl görüyormuş. Ve bu uğursuz görünüm de daha öncekiler gibi silinmekte gecikmemiş ve şeyh, kendi eliyle kapattığı pencereyi yeniden açmış. Ova da yeniden önceki şahane görünüme bürünmüş ve tüm bahçelerindeki çiçeklerle gökyüzüne gülümsemiş. Tüm bunlar olup biterken, Sultan Mahmud, uyuyor mu, uyanık mı, yoksa herhangi bir büyünün ya da sanrının etkisi altında mı bulunduğunun farkına varamamış.

Ama şeyh, onu, tanıklık ettiği bütün bu şiddetli duyarlanmalarından huzurlanmasına izin vermeksizin, yeniden elinden tutup karşı durmak için en küçük bir düşünceye kapılmadan mırıldayan suyuyla salonu serinleten küçük havuzun yanına götürmüş. Ve ona "Havuza eğil ve bak!" demiş. Sultan Mahmud havuza eğilmiş, bakmaya hazırlanırken, şeyh, onun kafasını tutup tümüyle suya daldırmış. Ve Sultan Mahmud, kendini,

denize egemen olan bir dağın eteğinde boğulmaktan kurtulmuş olarak görmüş. Ama hâlâ, görkemli zamanlarında olduğu gibi başında tacı ve üzerinde hükümdarlık giysileri varmış. Oradan pek uzak olmayan bir yerde, Fellahlar ona görülmedik bir şeymiş gibi bakıyorlar ve kendi aralarında gülerek karşılıklı olarak onun hakkında işaretleşiyorlarmış. Sultan Mahmud, bunu görünce, Fellahlardan da çok şeyhe karşı sınırsız bir öfkeye kapılmış; ve "Ah! Lanetli büyücü, denizde kazaya uğramamın nedeni sensin; Tanrı beni ülkeme ulaştırsa da sana işlediğin suça uygun bir ceza versem! Niçin bana bu denli alçakça ihanet ettin? Ben bu yabancı ülkede ne olacağım şimdi?" diye haykırmış. Sonra, düşünce değiştirerek Fellahlara yaklaşmış ve onlara ciddi bir edayla "Ben Sultan Mahmud'um! Defolun buradan!" demiş. Ama onlar ağızlarını kulaklarına kadar yayarak gülmeyi sürdürmüşler. Ah! Ne ağızlarmış bunlar ama! Mağara ağzı, mağara ağzı gibiymişler! Sultan bu ağızlarla canlı canlı yutulmaktan sakınmak üzere, başını alıp kaçmak istemiş. O sırada Fellahların başı gibi görünen birisi ona yaklaşmış ve başından tacını ve üzerindeki şahlık giysilerini çıkarmış; ve bunları "Hey zavallı! Bütün bu demir parçaları ve giysiler nedir ki! Bunlarla donanmaktan kaçınacak kadar hava sıcak! Al, ey zavallı! İşte sana bizimkilere benzer giysiler!" diyerek giysileri denize fırlatmış. Ve onu çırılçıplak bırakarak, sonra da sıntına mavi pamukludan bir urba, ayaklarına da tabanı su aygırı köselesinden, eski, bir çift sarı pabuç giydirmiş; başına da sığırcık kuşunun tüyü renginde keçe bir külah geçirmiş ve ona "Haydi ey zavallı, eğer açlıktan ölmek istemiyorsan, herkesin çalıştığı burada gel, sen de bizimle çalış!" demiş. Ama Sultan Mahmud "Ben çalışma bilmem!" diye yanıt vermiş. Fellah da "Bu durumda, sen bize aynı zamanda hamallık ve eşeklik edeceksin...

*Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:*

"... Sen bize aynı zamanda hamallık ve eşeklik edeceksin!" demiş. Ve zaten o günkü işlerini bitirmiş bulundukları için iş aygıtlarının yükünü onlarla paylaşacak diğer bir sırt bulduk la-

rından memnun olmuşlar. Sultan Mahmud, bellerin, sabanların, kazmaların, tırmıkların yükü altında bükülerek ve güçlükle sürüklenerek Fellahları izlemek zorunda kalmış. Onlarla birlikte, bitkin ve güçlükle soluk alarak kendisine binlerce hakaret yağdıran çırçıplak küçük çocukların koşuşarak ardına takıldığı bir köye ulaşmış. Onu geceyi geçirmesi için terk edilmiş bir ahıra kapayıp yesin diye önüne, küflü bir ekmekle bir soğan koymuşlar. Ve ertesi gün, kendisini kuyruğu, nalları ve uzun kulaklarıyla tam bir eşek olarak bulmuş. Boynuna bir ip geçirerek sırtına bir semer koymuşlar ve saban sürmesi için tarlaya götürmüşler. Ama o, buna sertçe karşı çıkınca, onu köyün değirmencisine teslim etmişler; o da gözlerini bağladıktan sonra değirmenin taşını döndürterek aklını başına getirmiş. Ve böylece, bakla tayınını yiyeceği ve bir kovadan su içeceği zamanın dışında durup dinlenmeden beş yıl değirmenin taşını çevirmiş. Yediği sopalar, batırılan üvendireler, alçaltıcı hakaretler ve mahrumiyetlerle beş yıl geçmiş. Değirmeni çevirirken uğradığı hakaretlere yanıt olsun diye tüm avuntu ve tüm rahatlık olarak kendisine ancak sabahtan akşama kadar savurduğu yellenmeler kalmış. Ve bir gün birdenbire değirmen çökmüş; o da kendisini eşeklikten kurtulup ilkinki gibi adam kılığında ve tanımadığı bir kentin çarşılarında nereye gideceğini bilmeden dolaşırken bulmuş. Yürümekten iyice yorulunca, gidip dinlenecek bir yer ararken, durumundan onun yabancı olduğunu anlayan yaşlı bir tacir, kendisini nezaketle dükkânına davet etmiş ve onun iyice yorulmuş olduğunu görünce, onu bir peykeye oturtmuş ve kendisine "Ey yabancı, sen madem ki gençsin, kentimizde mutsuzluk çekmezsin; çünkü burada genç kişiler çok geçerlidir ve de çok aranılır; özellikle senin gibi sağlam yapılı ve yiğit olunca! Şimdi söyle bakayım bana, sen, geleneklerin buraya yerleşmek isteyen yabancılar için çok elverişli olduğu bu kente yerleşmeye niyetli misin?" demiş. Sultan Mahmud da "Vallahi, burada kalmaktan daha iyi ne isterim? Yeter ki, beş yıldır beslendiğim bakladan başka yiyecek şey bulayım!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kişi de ona "Bakla ne demek oluyor, ey zavallı! Burada sen verilecek görevin üstesinden gelmek için çok lezzetli ve güç sağlayıcı gıdalarla besleneceksin! Şimdi beni dikkatle dinle ve sana vereceğim nasihatı tut!" demiş. Sonra da "Şimdi çabucak gidip

sokağı dönünce göreceğin kentin hamamının kapısının önünde dur ve orada bekle! Hamamdan çıkacak her kadının yanına yaklaşarak bir kocası olup olmadığını sor. Sana kocası bulunmadığını söyleyecek kadın, ülkenin âdetlerine göre hemen orada eşin olacaktır! Ama soruyu hiçbirini ihmal etmeden hamamdan çıkan bütün kadınlara sormaya özen göster! Yoksa kentimizden kovulmak gibi büyük bir tehlike geçirirsin!" diye eklemiş. Sultan Mahmud da gidip hamamın kapısında dinelmiş ve orada henüz pek fazla beklemeden on altı yaşında göz kamaştırıcı bir genç kadının hamamdan dışarı çıktığını görmüş. Onu görünce içinden "Vallahi, bu genç kızla evlenirsem, uğradığım bütün felaketlerin tesellisini bulurum!" demiş. Ve onu durdurarak kendisine "Hanımım, sen evli misin, yoksa bekâr mı?" demiş. Genç kadın da "Ben geçen yıl evlendim!" diye yanıt vermiş ve yoluna devam etmiş. Bu kez hamamdan korkunç şekilde çirkin olan bir yaşlı kadın çıkmış. Sultan Mahmud onu görünce, dehşetle titremiş ve "Hiç kuşkusuz bu yaşlı yıkıntıyla evleneceğime, açlıktan ölmeye ve yeniden eşek ya da hamal olmaya razıyım! Ama yaşlı tacir bana tüm kadınlara soru sormamı söylediğine göre, bu uğursuz karıya da sorsam iyi olur! diye düşünmüş. Ve kadının yanına yaklaşarak ve başını başka tarafa çevirerek "Sen evli misin, bekâr mısın?" diye sormuş. Nefret uyandırıcı yaşlı kadın da, ağzından salyalar akarak "Ben evliyim, yavrucuğum!" demiş. Aman buna ne kadar sevinmiş! Ve de "Memnun oldum halacığım!" demiş. Yaşlı kadın da yoluna devam etmiş. Ve bu kez hamamdan ilkinden de nefret uyandırıcı ve daha korkunç bir kocakarı çıkmış. Sultan Mahmud titreyerek onun yanına yaklaşmış ve kendisine "Evli misin, bekâr mı?" diye sormuş. Yaşlı kadın parmaklarıyla sümkürerek "Bekâr, ey gözümün nuru!" diye yanıt vermiş. Sultan Mahmud "A, i! A, i! Ben bir eşeğim halacığım, ben bir eşeğim! Kulaklarıma bak, kuyruğuma bak! Ve de zebbime! Bunlar bir eşeğin kulakları, kuyruğu ve zebbidir! Eşeklerle evlenilmez!" diye haykırmış. Ama korkunç yaşlı kadın yanına yaklaşıp onu öpmek istemiş. Sultan Mahmud da nefretin ve dehşetin sınırında "A i! A i! Ben bir eşeğim, ya Sitti, bir eşeğim ben! Lütfen benimle evlenme! Ben zavallı bir değirmen eşeğiyim! A i! A i!" diye haykırmaya başlamış. Ve insanüstü bir gayret sarfederek başını havuzdan çıkarmış.

Ve Sultan Mahmud kendini sağında büyük veziri, solunda yabancı şeyh olduğu halde sarayının taht salonunun ortasında bulmuş. Ve önünde gözde cariyelerinden birinin bir altın tepside, şeyhin içeri girmesinden önce istediği şerbeti getirmiş olduğunu görmüş. A i! A i! Demek hâlâ sultanmış, hâlâ sultanmış demek! Ve bütün bu uğursuz serüven, başı havuza girip çıkıncaya kadar geçen süre içinde olup bitmiş! Böylesine olmayacak bir şeye inanmaya bir türlü yanaşmıyormuş! O zaman gözlerini açıp kapayarak ve de ovalayarak yöresine bakınmaya başlamış. A i! A i! İşte pekâlâ sultanmış, Sultan Mahmud'un ta kendisi! Ve kesinlikle zavallı gemisi batmış denizci de, hamal da, değirmen eşeği de, çöküntü kocakarının kocası da değilmiş! Vallahi! Bütün bu sıkıntılardan sonra kendini yeniden sultan olarak bulmak ne kadar iyi bir şeymiş! Ve tam, bunca garip olayın kendisine açıklanmasını sormak için ağzını açmak üzere iken, tepeden tırnağa yaşlı kişi ona doğru yönelttiği boğuk sesiyle "Sultan Mahmud, beni buraya Uzak Batı'daki aziz kardeşlerim, Kısmet Dağıtıcı'nın senin başına yığdığı nimetlerin bilincine varasın diye gönderdiler!" demiş. Ve böylece konuşarak Magripli şeyh, kapıdan mı çıkıp gittiği, pencereden mi uçtuğu belli olmaksızın gözden kaybolmuş.

Sultan Mahmud da heyecanı yatışınca, Tanrısının kendisine verdiği dersi kavramış. Ve yaşamının güzel olduğunu, oysa pekâlâ insanların en bahtsızı da olabileceğini anlamış. Yaşlı adamın egemen bakışı altında bir ara gördüğü tüm felaketlerin, baht istese kendisi için pekâlâ gerçek yaşamın felaketleri olabileceğini düşünmüş. Gözyaşlarına boğularak dizüstü gelmiş. Ve o andan başlayarak tüm kederini yüreğinden kovmuş. Kendisi mutluluk içinde yaşadığı gibi, yöresine de mutluluk saçmış. İşte Sultan Mahmud'un gerçek hayatı ile bahtının basit bir dönüşümüyle yaşayabileceği hayat da böyleymiş. Çünkü Tanrı, Tüm Güç kendinde bulunan Efendimizdir!

*Ve Şehrazad, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra susmuş.*

*Şah Şehriyar "Benim için ne kadar öğretici oldu bu öykü bilsen Şehrazad?" diye haykırmış. Vezirin kızı da gülmüş ve "Ama bu öğreti, ey şah,* Dipsiz Hazine'*deki ile karşılaştırılacak olursa, hiçbir şey değildir!" demiş. Şehriyar da "Ben bu hazineyi bilmiyorum, Şehrazad!" demiş.*

# *Dipsiz Hazine*

*Ve Şehrazad demiş ki:*

Bana kadar ulaştı ki, ey güzel davranışlarla donanmış bahtıgüzel şah, devrinin en cömert ve en muhteşem emiri olan Harun Reşid'in, bazen, konuşurken, cömertlik ve eliaçıklıkta yeryüzünde yaşayanlar arasında kendine denk düşecek kimse bulunmadığını söylemek gibi zayıf bir yanı varmış. Zaten sadece Tanrı'nın zayıf yanı yoktur!

Günün birinde, Nasip Dağıtıcı'nın ona sadece cömertlik göstersin diye bağışladığı verileri, yeniden övünç konusu yapınca, büyük veziri Cafer, efendisinin Tanrı huzurunda alçakgönüllü davranma görevinde kusurlu olmayı uzun uzadıya sürdürdüğünü görerek zarif ruhunda tedirginlik duymuş. Ve onun gözünü açmak için özgürce konuşmaya karar vermiş. Yerlere kadar eğilerek iki elinin arasından üç kez yeri öptükten sonra, ona "Ey Emirü'l-Müminin, ey başlarımızın tacı, inananların başlıca erdeminin Tanrı önünde alçakgönüllü olmak ve bunun yaratılanlar için gururlanılacak tek şey olduğunu açıklamak için huzurunda ağzını açtığı için köleni bağışla! Çünkü yeryüzünün tüm serveti, zihnin tüm verileri ve ruhun bütün nitelikleri insanoğlu için, övülesi Yüceler Yücesi Tanrı'nın birer verisidir. İnsanoğlunun bu verileri tıpkı ağacın meyvayla donatılması ya da denizlerin gökyüzünden düşen yağmuru kabullenmesi gibi doğal sayıp bunlarla övünmemesi gerekir. Senin cömertliğinin övülmesine gelince bırak bunu senin ülkende doğmuş olmaktan dolayı durup dinlenmeden Tanrı'ya şükreden ve adını minnetle anmaktan başka zevkleri bulunmayan uyrukların yapsın!" demiş. Sonra da "Zaten, ey sul-

tanım, Tanrı'nın değer biçilmez verileriyle donattığı tek kişinin de sen olduğunu sanmıyorum! Bil ki, gerçekte, Basra kentinde basit bir kişi, böyle olmasına karşın, en kudretli şahlardan daha şatafatlı ve şahane biçimde yaşamaktadır. Adı Ebü'l-Kasım'dır ve dünyada hiçbir emir, buna bizzat Emirü'l-Müminin de dahildir, eliaçıklıktan ve de cömertlikten yana onun dengi değildir...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:*

"Adı Ebü'l-Kasım'dır ve dünyada hiçbir emir, buna bizzat Emirü'l-Müminin de dahildir, eliaçıklıktan ve cömertlikten yana onun dengi değildir!" diye eklemiş. Halife, vezirinin bu sözlerini işitince, son kertede kızmış; yüzü iyice kızarmış, gözleri alevlenmiş; ve Cafer'e tepeden bakarak kendisine "Allah belanı versin, ey vezir köpeği! Sen sultanın önünde, davranışının seni çaresiz bir ölüme sevkedeceğini unutarak, nasıl böylesine yalan söylemeye cesaret ediyorsun?" demiş. Cafer de "Başım üzerine yemin ederim ki, ey Emirü'l-Müminin, huzurunda sarfetmek cesaretinde bulunduğum sözler gerçeği ifade eden sözlerdir. Eğer senin düşüncende tüm itibarım yok olmuşsa, sen bunu kendin denetleyebilir ve eğer söylediklerim doğru değilse, beni dilediğince cezalandırabilirsin! Bana gelince, efendim, sana, Basra'ya yaptığım son gezi sırasında genç Ebü'l-Kasım'ın gözü kamaşmış konuğu olmuş bulunduğumu korkmadan tekrarlamak isterim. Gözlerim gördüklerini, kulaklarım işittiklerini ve ruhum onu büyüleyen şeyleri hâlâ unutmadı. İşte bundan dolayı, efendimin gözünden düşme pahasına da olsa, Ebü'l-Kasım'ın zamanının en harika insanı olduğunu söylemekten kendimi alamıyorum" diye yanıt vermiş.

Ve Cafer, böylece konuştuktan sonra susmuş. Halife de, öfkenin sınırında, Cafer'in tutuklanması için muhafızların başına işaret etmiş. Alınan emir hemen yerine getirilmiş. Bunu izleyerek Harun Reşid salondan çıkmış ve öfkesini nasıl yatıştıracağını bilmeden karısı Sitti Zübeyde'nin dairesine gitmiş; eşi onda kara günlerin simasını görerek korkudan sararmış.

Ve Harun Reşid, kaşları çatık ve gözleri hiddet saçarak hiçbir şey konuşmadan gidip divana uzanmış. Ona bu gibi durumlarda nasıl davranılacağını çok iyi bilen Sitti Zübeyde de kendisine can sıkıcı sorular sormaktan kaçınmış ama son kertede tedirgin bir havaya girerek, kendisine, gülsuyuyla kokulandırılmış bir bardak su vermiş; ve bunu sunarken, ona "Tanrı'nın adı üzerinde olsun, ey amcamın oğlu, bu içtiğin su seni serinletsin ve yatıştırsın! Yaşam ak ve kara olarak iki renkten oluşmuştur. İnşallah sadece ak günler uzun ömrünü damgalasın!" demiş. Harun Reşid de "Bizim muzaffer cetlerimizin şanını anarak söylüyorum ki, ey amcamın kızı, sözlerimi eleştirmekten, hareketlerimi yorumlamaktan ve uyruklarım arasındaki kimi karanlık nitelikli kişileri bana üstün tutmaktan hoşlanan Bermekilerin oğlu şu Cafer belası gözlerimin önünde bulundukça, kara günler yaşamımı vurgulayacak!" demiş. Ve olup biteni karısına anlatmış; ve ona, vezirinden öylesine bir ifadeyle söz etmiş ki, kadın, bu kez Cafer'in kellesini yitirmek gibi büyük bir tehlike içinde bulunduğunu anlamış. Ve vezirin, hükümdarı hakkında bu denli özgürce söz etmesinin yakışıksızlığını kabul ederek halifenin fikrine uyduğunu belirtmekte gecikmemiş. Sonra çok kurnazca, kendisine, sadece meselenin gerçeğini anlamak üzere Basra'ya birisini gönderip onun dönmesine kadar cezayı ertelemesinin daha doğru olacağını belirtmiş. Ve de "Ve o zaman Cafer'in sana anlattığının doğru mu, yanlış mı olduğunu anlar ve sonuca göre gereğini yaparsın!" diye eklemiş. Harun da, karısının bilgelikle dolu konuşmasıyla yarı yarıya yatışmış olarak "Doğru söyledin, ey Zübeyde! Kuşkusuz, benim hizmetkârım olmuş bulunan Yahya'nın oğluna bu adaleti göstermek zorundayım. Ve dahi Basra'ya göndereceğim kişinin vereceği bilgiye tam bir güven duyamayacağımdan dolayı, ben kendim bu kente gideceğim. Ve bu Ebü'l-Kasım ile tanışıklık kuracağım. Ve yemin ederim ki, eğer Cafer bu zatın cömertliğini abartmış ya da bana yalan söylemişse, bunun bedeli kendi kellesi olacaktır!" diye yanıt vermiş.

Tasarısını uygulamak için daha fazla gecikmeden ve Zübeyde'nin bu seyahati tek başına yapmaması için yaptığı uyarıya kulak asmadan, Iraklı tacir kılığına bürünmüş ve eşine yokluğu sırasında ülkenin işleriyle ilgilenmesini tembih ederek sarayın

gizli kapısından çıkıp Bağdat'ı terk etmiş. Tanrı ona güvenlik bağışladığından, başına hiçbir şey gelmeksizin Basra'ya ulaşmış; ve tacirlerin indiği büyük hana girmiş. Ve orada dinlenip bir şeyler yemek için zaman ayırmadan önce, selam verip aldıktan sonra hanın kapıcısına ilgi duyduğu konuyu "Ey şeyh, bu kentte cömertliğiyle, eliaçıklığıyla ve yaşamıyla şahları geçen ve adı Ebü'l-Kasım olan birinin bulunduğu doğru mudur?" diyerek sormuş. Yaşlı kapıcı da, konuyu bilen birinin edasıyla "Tanrı kutsamalarını onun üzerine indirsin! Onun cömertliğinden nasibini almamış kimse var mıdır, acaba? Ben kendi payıma, ya seydi, eğer yüzümde yüz ağzım ve her bir ağzımda yüz dilim olsa ve bunların her biri üzerinde de bir övgü hazinesi bulunsaydı, soylu Ebü'l-Kasım'ın hayranlık verici cömertliğini yine de gereğince anlatamazdım!" diye yanıt vermiş. Sonra yükleriyle birlikte başka tacirler de hana inince, hanın kapıcısı onunla uzun uzadıya konuşacak boş zaman bulamamış; Harun da oradan uzaklaşarak o gece biraz dinlenmek ve istirahat etmek için yukarıya çıkmış.

Ama ertesi gün, er saatte handan çıkmış ve çarşılarda dolaşmaya gitmiş. Ve tacirler dükkânlarını açtıkları zaman, bunlardan önemli olduğu izlenimini veren birinin yanına yaklaşmış; ve kendisinden Ebü'l-Kasım'ın konutuna giden yolu sormuş. Tacir, çok şaşırarak, ona "Ebü'l-Kasım'ın konutunu bilmediğine göre acaba hangi uzak ülkeden geldin sen? Bu zat, burada öylesine tanınmıştır ki, kendi ülkesinin içinde bir hükümdar bile bu denli tanınmaz!" demiş. Harun gerçekten çok uzaktan geldiğini; seyahat maksadının da Ebü'l-Kasım denen soylu kişiyle tanışmak olduğunu itiraf etmiş. Bunun üzerine tacir, çıraklarından birine, ona rehberlik etmesi için emir vermiş ve kendisine "Bu saygın yabancıyı soylu efendimizin sarayına götür!" demiş.

Bu saray hayranlık uyandırıcı bir saraymış. Kapıları yeşil yeşim taşından, binası alacalı donuk mermerlerden yapılma imiş. Harun, yapısının uyumluluğuna hayranlık duymuş; ve avluya girerken, zarafetle giyinmiş ve efendilerinin buyruklarını beklerken aralarında oynaşan siyah ve beyaz birçok genç köle görmüş. Bunlardan birinin yanına yaklaşarak ona "Ey genç adam, soylu Ebü'l-Kasım'a gidip "Efendim, avluda sırf senin kutsanan yüzünü görmek üzere Bağdat'tan Basra'ya gelmiş bulu-

nan bir yabancı var' de!" demiş. Genç köle de, hemen kendisine hitap eden kişinin konuşmasını ve görünümünü değerlendirerek sıradan birisi olmadığını anlamış. Ve durumu efendisine bildirmeye koşmuş; o da yabancı konuğu karşılamak üzere avluya gelmiş. Selamlaşmalardan ve hoş geliş dilemelerinden sonra, ev sahibi onu elinden tutup kendine özgü güzelliği ve harika mimarisiyle seçkin bir salona götürmüş.

Salonu çepeçevre saran kenarı altın tellerle işlenmiş ipek örtülü geniş divanın üzerine oturduklarında akik ve kaya billûrundan yapılmış testiler taşıyan çok güzel on iki genç beyaz kölenin içeri girdiği görülmüş. Mücevherat ve yakutla süslenmiş olan bu testilerin içi nefis içkilerle dolu imiş. Sonra da içeriye, kimileri çiçek ve meyvalarla dolu çini kaplar, kimileri de içi karla soğutulmuş tadı harika şerbet dolu büyük altın kupalar taşıyan aylar kadar güzel on iki kız daha girmiş. Bu genç köleler ile bu genç kızlar, ev sahibiyle konuğuna sunmadan önce içkileri, şerbetleri ve diğer serinletici meşrubatı ilkin denemeden geçirmişler. Harun da çeşitli içkilerden tatmış ve tüm Doğu'daki en lezzetli şeyleri tatmış olmasına karşın, bunlarla kıyaslanabilecek bir şeyi ömründe hiç içmemiş olduğunu kendi kendine itiraf etmiş. Bunu izleyerek, Ebü'l-Kasım çağrılısını som altından tabaklara konmuş yemeklerle kaplı bir masanın bulunduğu başka bir salona götürmüş. Ve kendi eliyle seçkin lokmalar sunmuş. Harun da bu yemeklerin tertibini olağandışı bulmuş.

Yemek bittikten sonra, genç adam Harun'u elinden tutarak diğer ikisinden daha da zengin döşenmiş üçüncü bir salona götürmüş. Ve öncekilerden de güzel köleler, üzerlerine değerli taşlar işlenmiş, her türden şarapla dolu akıl almaz çoklukta testiler ve kuru yemişlerle dolu büyük taslar ve narin hamur işleriyle örtülü tepsiler getirmişler. Ebü'l-Kasım konuğuna hizmet ederken, içeriye şarkıcılar ve çalgıcılar girmiş ve taşlara bile duyarlık sağlayan bir fasıla başlamışlar. Harun, hayranlığın sınırında, kendi kendine "Kuşkusuz, benim sarayımda da harika sesli şarkıcılar ve de sanatın kaynaklarından devşirmediği bir şey kalmamış İshak gibi üstün nitelikli bir okuyucu var; ama hiçbiri bunlarla yarışmaya kalkamaz vallahi! Nasıl olur da Basra'da oturan sıradan bir kişi, bunca mükemmel şeyi bir araya getirebilir?" diyormuş.

Ve Harun, bir Mısır çengisinin kendisini büyüleyen sesine özel bir ilgi gösterirken, Ebü'l-Kasım salondan dışarı çıkmış ve biraz sonra bir elinde amber çubukları, ötekinde sanki gümüşten dalları ve yaprakları zümrüt ve yakuttan küçük bir ağaçla geri dönmüş. Bu ağacın tepesinde onu ihmal edene övgüler yağdırırcasına güzel bir tavus tünüyormuş. Ve Ebü'l-Kasım, bu ağacı halifenin uyak ucuna kaydırarak elindeki çubukla tavusun başına dokunmuş. Güzel kuş hemen kanatlarını gererek kuyruğunun şaşaasını ortaya koymuş ve çabucak kendi yöresinde dönmeye başlamış. Ve o döndükçe, saçtığı amber, sarısabır kokuları ve de başka kokular her yanı sarmış ve tüm salonu doldurmuş.

Ama birdenbire, Harun ağacı ve tavusu seyredip hayranlık duyarken, Ebü'l-Kasım ikisini de alıp götürmüş. Harun da bu beklenmedik eylemden dolayı incindiğini duyumsamış ve kendi kendine, içinden "Vallahi, ne garip iş bu böyle! Ve de bunun anlamı ne? Ev sahipleri konuklarına karşı böyle mi davranır? Bu genç adam, bana öyle geliyor ki, Cafer'in bana düşündürmek istediğinin tam tersine, konuk ağırlama işini bilmiyor. Tam benim onları dikkatle izlediğimi gördüğü sırada, ağaçla tavusu ortadan kaldırıyor. Hiç kuşku yok ki, onları hediye etmesini istememden korkmuş olacak. Ah! Vezirime göre dünyada eşi bulunmayan bu ünlü cömertliği kendim denemek istediğimden dolayı doğrusu üzgün değilim!" demiş. Tam da kafasından bu düşünceler geçerken, Ebü'l-Kasım salona geri dönmüş. Yanında da güneş kadar güzel küçük bir köle varmış. Ve bu sevimli çocuğun sırtında her yanı inci ve elmaslarla donanmış altın işlemeli bir giysi varmış; elinde de tek bir yakuttan oyulmuş ve içinde lal renkli şarap bulunan bir kupa bulunuyormuş. Çocuk Harun'a yaklaşmış ve önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra, kupayı ona sunmuş. Harun da onu alıp dudaklarına götürmüş. Ama içindekini içip bitirdikten sonra, onu küçük köleye geri verirken, kupanın yine de ağzına kadar dolu olduğunu fark ederek çok şaşırmış. Çocuktan kupayı yeniden alıp son damlasına kadar içip boşaltmış. Ve çocuğa geri verirken, hiç kimse içine bir şey koymadığı halde kupanın yine dolu olduğunu görmüş. Bunu gören Harun şaşırmanın sınırına ulaşmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Bunu gören Harun, şaşırmanın sınırına ulaşmış ve bunun nasıl olabileceğini sormaktan kendini alamamış. Ebü'l-Kasım da "Efendim, bunda şaşacak bir şey yok! Bu kupa, yeryüzünün tüm sınırlarını bilen yaşlı bir bilginin eseridir!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra çocuğu elinden tutmuş ve çabucak salondan dışarı çıkmış. Ve taşkın mizaçlı Harun bu kez çok kızmış. Ve "Başım üzerine yemin ederim ki! Bu genç adam aklını kaçırmış ya da ev sahiplerine düşen görevleri ve görgü kurallarını bilmiyor. Bütün bu ilgi çeken şeyleri, ben talep etmeden getirip gözlerimin zevkine sunuyor ve tam da onları görmekle ne denli haz duyduğumu anlayınca, önümden kaldırıyor. Vallahi, ben hiç böylesine namussuzluk ve kabalık görmedim! Alçak Cafer! Eğer Tanrı isterse, yakında, sana insanları daha iyi değerlendirmenin ve konuşmadan önce dili ağzında dolaştırmanın ne demek olduğunu öğreteceğim!" diye düşünmüş.

Harun Reşid ev sahibinin doğası hakkında bunları kafasından geçirirken, onun üçüncü kez salona döndüğünü görmüş. Bu kez yanında ancak Cennet bahçelerinde bulunabilecek kadar güzel bir kız varmış. Kızın her yanı inciler ve değerli taşlarla örtülü imiş; güzelliği de üzerindeki süslerden daha göz kamaştırıcıymış. Harun onu görür görmez, ağacı da tavusu da içkisi bitip tükenmez kupayı da unutmuş ve ruhuna büyük bir hayranlığın dolduğunu hissetmiş. Genç kız da, ona büyük bir saygı gösterisinde bulunduktan sonra, önünde oturmuş ve sarısabır, fildişi, sandal ve abanoz ağaçlarından yapılma bir udu yirmi dört çeşit makam üzre çalmaya başlamış; ve bunu öylesine bir sanatla yapmış ki, Harun Reşid hayranlığını gizleyememiş ve "Ey genç adam, senin bahtın ne çok kıskanılmaya değer!" diye haykırmış. Ama Ebü'l-Kasım, konuğunun genç kızdan çok hoşlandığını anlar anlamaz, hemen onu elinden tutarak çabucak salondan çıkarmış.

Halife ev sahibinin bu davranışını görünce, son kertede onuru kırılmış; ve hiddetinin patlamasından korkarak, böylesine garip bir tarzda ağırlandığı bir konutta daha fazla kalmak istememiş.

Ve genç adamın yeniden salona döndüğünü görür görmez ayağa kalkarak ona "Ey cömert Ebü'l-Kasım, doğrusu, senin bana rütbemi ve niteliklerimi bilmeksizin davranış biçiminden kafam karmakarışık oldu. Bu durumda senin eliaçıklığını daha fazla kötüye kullanmadan çekilmeme ve seni kendi rahatına terk etmeme izin ver!" demiş. Genç adam da, onu sıkmaktan korkarak bu niyetine karşı çıkmak istememiş ve zarif edayla önünde eğildikten sonra, kendisine layık ihtişamla onu ağırlayamadığı için özürler dileyerek onu sarayının kapısına kadar selametlemiş.

Harun da hanının yolunu tutmuş ve içinden acı acı "Bu Ebü'l-Kasım ne kadar gösterişçi birisi! Gururunu ve kibrini doyurmak için, yabancıların gözlerine zenginliklerini sunmaktan zevk alıyor. Eliaçıklık bu demekse, ben bir budaladan ve körden başka bir şey değilim. Ama hayır! Aslında, bu adam, bir cimriden başka bir şey değil; hem de en nefret edilen türden bir cimri! Cafer de yakında en bayağı yalanlarla hükümdarını aldatmanın ne demek olduğunu görecektir!" demiş. Ve boyuna bu türden fikirler yürüten Harun Reşid hanın kapısının önüne gelmiş. Ve avlunun girişinde, siyahlar bir yanda, beyazlar bir yanda olmak üzere genç siyah ve beyaz kölelerden oluşmuş hilal şeklinde bir merasim topluluğu görmüş. Hilalin ortasında elinde uduyla Ebü'l-Kasım'ın konutunda kendisini büyüleyen güzel genç kız varmış; onun sağında yakut kupayı elinde tutan sevimli çocuk; solunda da, ondan daha az güzel ve sevimli olmayan zümrüt ağacı ve tavusu elinde tutan başka bir çocuk bulunuyormuş.

Kendisi hanın kapısını aşar aşmaz, tüm köleler yerlere eğilmişler ve enfes genç kız, önüne kadar saygıyla ilerlemiş ve işlemeli bir yastık üzerinde bir ipek kâğıt tomarı sunmuş. Harun Reşid, bütün bunlardan çok şaşırmış olduğu halde, onu açmış ve şu satırları içerdiğini görmüş:

> Gelişiyle konutumuzu onurlandıran ve kokuyla dolduran sevgili konuğumuza barış ve dualar dilerim. Ve dahi, ey çağrılıların babası, olanakları dar elimizden çıkarak sana ulaşan şu birkaç naçiz eşyaya tenezzül ederek bakışlarını çevirir ve bunları çatımızı nurlandıran kişiye karşı sadakatimizin bir nişanı olarak kabul eder misin? Gördük ki, bu

mevkibi oluşturan çeşitli köleler ve iki oğlanla genç kız; ağaç, kupa ve tavusla birlikte konuğumuzun özel ilgisini çekmiş ve zevklerine aykırı düşmemiştir. Bundan dolayı bunların her daim ona ait olmasını uygun gördük. Zaten her şey Tanrı'dan gelir, Tanrı'ya gider. Vesselam!

Harun Reşid bu mektubu okuyup bitirince ve tüm anlamını ve kapsamını öğrenince bu denli eliaçıklığa son kertede şaşırıp kalmış ve "Allah'ın yüzlerini onurlandırası cetlerimin anısı üzerine yemin ederim ki, ben bu genç Ebü'l-Kasım'ı yanlış değerlendirmişim! Böyle bir eliaçıklığın yanında Harun Reşid'in eliaçıklığı nedir ki? Yüce Tanrı'nın kutsamaları senin başın üzre olsun ey vezirim Cafer; sen benim sahte gururumdan ve kendimi beğenmişliğimden kurtulmama neden oldun! İşte gerçekten sıradan bir kişi ki, hiçbir kaygı ve pişmanlık duymaksızın, yeryüzünün en zengin hükümdarını cömertlikte ve eliaçıklıkta aşıp gidiyor!" diye haykırmış. Sonra ansızın, kendini toparlayarak "Evet, Allah için böyle ama, nasıl oluyor da basit bir birey, böylesine hediyeler verebiliyor ve bunca zenginliği nereden buluyor, nasıl sağlıyor? Ve nasıl oluyor da, uyruklarımdan biri olarak benim bilgim dışında bir şahtan daha görkemli yaşıyor ve bu denli zengin olabiliyor? Hiç kuşkusuz, gecikmeksizin, hatta biraz münasebetsiz görünme pahasına da olsa, nasıl böyle akıl almaz bir servetin sahibi olabildiğini ondan öğrenmeliyim!" diye düşünmüş.

Ve Harun Reşid merakını doyurmanın sabırsızlığı içinde, hemen, yeni köleleriyle bunların kendisine getirdiklerini handa bırakarak Ebü'l-Kasım'ın sarayına dönmüş. Ve genç adamın yanına ulaşınca, selamlaşmalardan sonra ona "Ey benim cömert efendim, Tanrı lütuflarını senden yana arttırsın ve sana sağladığı nimetleri çoğaltsın! Ama senin kutsanası elinle bana verdiğin hediyeler öylesine büyük ki, onları kabul etmekle, konuk sıfatımı ve senin eşsiz cömertliğini kötüye kullanmış olmaktan korkarım. Bu durumda, seni incitmekten korkmaksızın, konukseverliğine hayran olarak, Bağdat'a, kendi kentime dönünce senin harika tutumunu anlatacaksam da, onları sana iade etmekte muhtar olmak isterim!" demiş. Ama Ebü'l-Kasım, üzgün bir

tavırla "Efendim, sen hiç kuşkusuz böyle konuşmuş olmak için, benim karşılamamdan hoşlanmamış bulunmalı ve de hediyelerimi belki de pek önemli olmadıkları için beğenmemiş olmalısın! Yoksa, bana bu hakareti yapmak için hanından çıkıp buraya gelmezdin!" diye yanıt vermiş. Harun da, hep tacir kılığında olarak "Tanrı beni, gösterdiğin konukseverliğe böylesine bir davranışla karşı koymaktan korusun, ey çok cömert Ebü'l-Kasım! Benim buraya geliş nedenim, sadece seni ilk kez tanıdığım yabancılara bu denli değerli eşyayı saçıp savurur görmekten ve layık olduğun memnunluğu sağlayamadan, ne kadar tükenmez görünse de, bir dibi olması gereken hazineni tüketeceğini bilmekten duyduğum kaygıdır" diye yanıt vermiş.

Harun Reşid'in bu sözlerini duyan Ebü'l-Kasım gülmekten kendini alamamış ve "Senin geri gelişini görmenin zevkini eğer gerçekten böylesine bir nedene borçluysam, kaygılarını yatıştır, efendim! Bil ki, gerçekte, Allah'ın her günü, tutkuyla ve coşkuyla övülesi Yaradan nezdindeki borçlarımdan, kapımı her çalan kişiye senin elindekilere benzer birkaç hediye sunarak kurtuluyorum. Çünkü Servet Dağıtıcı'nın bana bahşettiği hazine, dipsiz bir hazinedir" diye yanıt vermiş. Ve konuğunun yüzünde büyük bir şaşkınlığın belirdiğini görerek "Görüyorum ki, efendim, yaşamımdaki bazı serüvenleri ve de bu dipsiz hazinenin öyküsünü sana açıklamam gerekecek! Gerçekten bu öykü, öylesine şaşkınlık verici ve duyulmadık bir öyküdür ki, gözün iç köşesine iğneyle yazılsa, onu ilgiyle okuyanlar için bir ders oluştururdu!" diye eklemiş. Bunları söyledikten sonra, genç Ebü'l-Kasım konuğunu elinden tutmuş ve onu birçok buhurdanın havasına tatlı kokular saçtığı ve ayak ucunda değerli halılar bulunan bir tahtın görüldüğü serin bir salona sokmuş. Genç adam Harun'u tahta oturtmuş, kendisi de onun yanına oturmuş ve aşağıdaki tarzda açıklanan öyküyü anlatmaya başlamış:

Bil ki efendim, Tanrı hepimizin efendisidir, ben, kökeni Kahireli ve adı Abdülaziz olan büyük bir cevahircinin oğluyum. Ama babam, tıpkı babası ve büyük babası gibi Kahire'de doğmuş olmasına karşın tüm yaşamını doğduğu yerde geçirmemiş. Çünkü o kadar büyük bir serveti varmış ki, üzerine çare bulunmaz bir müstebit olan Mısır sultanının kıskançlığını çekmemek

için, kendi ülkesini terk edip Tanrı'nın kutsaması üzerlerine olası Abbas Oğulları'nın koruyucu kanadı altında bulunan bu Basra kentine yerleşmeye gelmiş. Ve babam kentin en zengin tacirinin biricik kızıyla evlenmekte gecikmemiş. Ben, bu kutsal evlilikten doğmuşum. Benden önce de, benden sonra da, soy ağacımıza bir meyve eklenmemiş. Böylece, Tanrı rahmet eylesin ve onlardan hoşnut olsun! Ölümlerinden sonra babamın ve annemin tüm mallarından yararlanarak daha çok genç yaştayken, her türden varlığa ve büyük bir servete sahip oldum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:*

... Daha çok genç yaştayken, her türden varlığa ve büyük bir servete sahip oldum. Ama, masraf yapmayı ve savurganlığı sevdiğimden bol bol harcamalar yaparak yaşamaya koyuldum; böylece iki yıl bitmeden mal varlığım dağılmış bulunuyordu. Çünkü, efendim, her şey bize Tanrı'dan gelir ve yine ona döner! Kendimi böylece tam bir çöküntü içinde bulunca, geçmiş günlerimdeki davranışlarım üstüne düşünmeye başladım. Ve Basra'da yaşadığım hayat ve bıraktığım izlenim dolayısıyla, sefil yaşantımı başka yerlerde sürdürmek üzere doğduğum kenti terk ettim; çünkü fakirliğe yabancıların bakışları önünde daha çok dayanılır. O zaman elimdeki tek varlık olan evimi sattım ve bir tüccar kervanına katılarak onlarla birlikte ilkin Musul'a, sonra da Şam'a gittim. Bunu izleyerek, Mekke'de hac eda etmek üzere çölü geçtim; ve oradan ırkımızın ve ailemizin beşiği yüce Kahire'ye geldim.

Güzel evlerle ve sayısız camilerle donanmış bu kente gelince, buranın büyük cevahirci Abdülaziz'in doğmuş olduğu yer olduğunu yeniden hatırlayarak; bu anı dolayısıyla iç çekip ağlamaktan kendimi alamadım. Ve tek oğlu ve mirasçısı olan oğlunun bu acınacak durumunu görseydi babamın ne denli acı çekeceğini aklımdan geçirdim. Beni kahreden bu düşüncelerle zihnimi yorarak, dolaşa dolaşa Nil üzerindeki sultanın sarayının ardına ulaştım. Ve oracıkta bir pencereden bir genç kız ya da bir kadı-

nın hayran olunacak güzellikteki başının belirdiğini gördüm ve nasıl olduğunu bilemeden gözlerim ona takılı kaldı. Ama ansızın genç kız pencereden çekildi ve onu göremez oldum. Ben, orada sonsuz bir mutluluk içinde genç kız yeniden gözükür ümidiyle akşam oluncaya kadar kaldım. Sonunda oradan istemeye istemeye ayrıldım ve indiğim handa geceyi geçirmeye gittim.

Ama ertesi gün, genç kızın yüz hatları durmaksızın ruhumda yer aldığından, söz konusu pencerenin altında bulunmakta kusur etmedim. Ama ümidim ve bekleyişim boşuna çıktı; çünkü her ne kadar perdenin birkaç kez kıpırdadığını gördüm ve kafeslerin ardından bir çift Babilli gözü sezer gibi oldumsa da, o güzelim yüz hiç görünmedi. Bu çekingenlik gözümü yıldırmasa da bana çok acı verdi ve de aynı yere ertesi gün de dönüp gelmekte kusur etmedim. Kafes biraz aralanıp perde onun yüzünün dolunayını ortaya koyacak şekilde açılınca nasıl heyecan içinde kaldığımı bilemezsiniz! Çabucak başımı yere eğdim; sonra doğrulup "Ey sultanım, ben az bir zaman önce Kahire'ye gelmiş ve bu kente gelişimi senin güzel yüzünü görmekle başlatan bir yabancıyım. Belki de talih, kölenin dileğine göre yapacağını tamamlamak üzere beni elimden tutup buraya getirmiştir!" dedim. Ve yanıtını bekleyerek sustum. Genç kadın, bana yanıt verecek yerde, öylesine ürkmüş bir tavır takındı ki, orada kalmam mı, yoksa bacaklarımı rüzgâra teslim etmem mi gerektiğine bir türlü karar veremedim. Sonunda içine düşebileceğim tüm belalara karşı duyarsız, orada kalmaya karar verdim. İyi ki böyle yapmışım, çünkü genç kız ansızın pencerenin kenarından eğildi ve bana titreyen bir sesle "Gece yarısına doğru yeniden gel. Ama şimdi çabucak kaç, git!" dedi. Bu sözleri söyledikten sonra, çabucak gözden kaybolarak beni şaşkınlık, aşk ve sevincin sınırına ulaştırdı. O anda tüm felaketlerimi ve çöküşümü unuttum ve çabucak hana döndüm; gezgin berberi çağırdım ve başımı, koltuk altımı ve kasıklarımı tıraş ettirdim; süslenip yakışıklı hale geldim. Sonra fakirler hamamına gittim ve orada az bir para karşılığı mükemmel şekilde yıkandım, kokular süründüm ve oradan bedenim bir tüy gibi hafif, tam bir dinlenmeye çıktım.

Belirtilen saat gelince, karanlık sayesinde, sarayın penceresinin altına sokuldum. Ve pencereden yere kadar uzanmış ipek-

ten bir merdiven buldum. Zaten hiçbir bağı ve hiçbir anlamı kalmamış bulunan bir yaşamdan başka bir şeyim kalmadığından, hiç tereddüt etmeden, merdiveni tırmandım ve dairenin penceresinden içeri girdim. Çabucak iki odayı aşıp bir üçüncüsüne girdiğimde, gümüş bir yatak üzerinde ümitle kavuşmayı beklediğim genç kızın gülerek uzandığını gördüm. Ah! Tacir efendi, konuğum; Yaradan'ın ne büyük bir harikasıydı o, öyle! Ne güzel gözleri, nasıl bir ağzı vardı! Onu görünce, aklımı kaçırır gibi oldum, ağzımdan tek bir sözcük bile çıkmadı. Ama o yarı yarıya doğruldu ve tatlı bir sesle bana, gümüş yatağın üzerinde, yanında yer almamı söyledi. Sonra, ilgiyle, bana kim olduğumu sordu. Ve ben, ona, bütün içtenliğimle, hiçbir ayrıntıyı atlamadan tüm öykümü anlattım.

Beni dikkatle dinlemiş bulunan genç kadın, bahtın beni içine düşürdüğü durumdan gerçekten üzülmüş görünüyordu. Ben bunu anlayınca "Sultanım, ne bahtsız biriyim ben, sızlanıp durmayı bırakmalıyım artık, çünkü sen felaketlerime dayanamayacak kadar merhametlisin!" diye haykırdım. O da buna gereken yanıtı verdi ve çılgıncasına birbirimizin kollarına atıldık ve gittikçe daha candan ve sevecen birbirimize sarıldık. O da, kendi bakımından bana, beni görerek bir eğilim duyduğunu anlattı. Bunu duyunca içimden "Yürekleri duygulandıran ve ceylan gözleri tatlılaştıran Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırdım. O da buna, aynı şekilde, gereken yanıtı verdi; ve "Madem ki sen bana kim olduğunu söyledin ey Ebü'l-Kasım, ben de artık benim kim olduğumu bilmeni isterim!" diye ekledi.

Ve bir an sessiz kaldıktan sonra, bana "Bil ki ey Ebü'l-Kasım, ben sultanın gözde eşiyim; adıma Sitti Lebibe derler. Burada bunca ihtişam içinde yaşar görünsem de, mutlu değilim. Çünkü, yöremin kıskanç ve beni helak etmeye hazır rakiplerle çevrili olmasından başka, horozlara güç veren Allah, dağıtım sırasında onu unuttuğundan dolayı, beni seven sultan da bana doyum sağlayamıyor. İşte bundan dolayı, seni penceremin altında cesaretle dolu, tehlikelere meydan okur halde görünce, senin güçlü birisi olduğuna karar verdim. Ve denemek üzere seni çağırdım. Şimdi seçimimde aldanmadığımı ve yiğitliğinin gözüpekliğine denk olduğunu kanıtlamak sana düşüyor!" dedi.

O zaman ben, efendim, orada sırf harekete geçmek üzere bulunduğumu anlayarak başkaca bir itici güç aramadan, bu gibi durumlarda âdet olduğu gibi, şiirler okuyarak değerli zamanları harcamaksızın, saldırıya geçtim. Ama tam biz, birbirimizin kollarında sarmaş dolaşken, odanın kapısı sert sert vuruldu. Ve çok korkan güzel Lebibe, bana "Sultandan başka hiç kimse böyle kapı çalmaz. Bize ihanet ettiler ve çaresiz mahvolduk!" dedi. Ben hemen, kurtulup kaçmak için penceredeki merdiveni düşündüm. Ama baht, sultanın tam da o yandaki kapıdan gelmesini istiyormuş olacak ki kaçacak hiçbir fırsatım kalmadı. Ve bana kalan tek yolu tutarak, sultanın gözdesi kapıyı açmaya giderken, gümüş yatağın altına saklandım. Kapı açılır açılmaz, ardında haremağaları olduğu halde sultan içeri girdi; ve ben daha ne olup bittiğinin farkına varmadan yirmi kadar siyah ve korkunç el tarafından yatağın altından bir paket gibi çekilip çıkarıldım ve yerden kaldırıldım. Ve bu haremağaları da beni yüklenerek pencereye kadar götürdüler. O sırada başka zenci haremağaları gözdeyi yüklenerek başka bir pencereye doğru yollandılar. Ve tüm eller, aynı zamanda, ikimizi birden Nil nehrine fırlattılar.

Bahtıma yazılmış olacak ki, boğularak ölmekten kurtuldum. Çünkü, her ne kadar düşerken şaşkınlık içinde bulunuyorsam da, nehir yatağının dibini bulduktan sonra, yeniden suyun yüzüne çıkmayı başardım ve karanlık sayesinde sarayın karşı yakasındaki kıyıya çıkabildim; ve böylesine büyük bir tehlikeden kurtulunca, tedbirsizliğimin mahvolmasına neden olduğu genç kadını bulup sudan çıkarmayı denemeksizin çekilip gitmek istemedim; ve suya yeniden, çıkarkenki gayretimden de büyük bir gayretle daldım; ve onu bulmak üzere birkaç kez dalıp çıktım, dalıp çıktım. Ama bütün çabaların boşa çıktı ve artık gücüm tükendiğinden, canımı kurtarmak için kıyıya çıkmak zorunluğunu duydum. Ve çok üzgün bir şekilde kendi kendime, kötü bahtımın etkisinde olduğumdan ve de kötü baht bulaşıcı olduğundan, ona yaklaşamadığımı söyleyerek, bu güzel gözdenin ölümüne yakındım. Böylece, içim dertle dolu ve pişmanlık duyarak Kahire'den ve Mısır'dan çabucak kaçtım ve barış kenti Bağdat'a gelmek üzere yola koyuldum. Yazgımda güvenlik varmış ki, başıma hiçbir kötülük gelmeden Bağdat'a ulaştım;

ama, parasız pulsuz ve tüm geçmişteki servetimden kemerimin dibinde sadece bir altın dinar kalmış olduğundan perişan bir durumdaydım. Ve sarraflar çarşısına ulaşır ulaşamaz dinarımı bozdurdum ve hayatımı kazanmak için sorgun dalından yapılma bir sele aldım; içine şekerlemeler, kokulu elmalar, kokulu bitkiler, kuru yemişler ve güller koydum. Ve mallarımı dükkân kapılarında gün boyunca dolaştırarak, o günün nafakasını çıkarmak üzere satmaya koyuldum.

Bu küçük esnaflık işinde başarı sağladım, çünkü güzel bir sesim vardı ve mallarımı Bağdat'taki satıcılar gibi haykırarak değil, şarkı söyleyerek satıyordum. Günün birinde her zamankinden de parlak bir sesle şarkı söylerken, çarşının en güzel dükkânına sahip olan yaşlı bir şeyh, beni çağırdı ve selemden kokulu bir elma seçerek ve bana dikkatle bakarak, onu birkaç kez ardı ardına kokladıktan sonra, beni yanında oturmaya davet etti. Ben de oturdum ve bana birçok sorular, bu arada kim olduğumu ve adımın ne olduğunu sordu. Ama ben, bütün bu sorulardan çok sıkılarak, kendisine "Efendim, zamanın kapatmaya başladığı yaraları canlandırmadan hatırlayamadığım şeylerden söz etmekten beni bağışla! Çünkü sadece bu isimleri telaffuz etmek bile beni kedere boğuyor!" diye yanıt verdim. Bu sözleri, içimi çekerek öylesine kederli bir tarzda söylemiştim ki, yaşlı kişi, beni bu konuda sıkıştırmaktan vazgeçti. Konuşma tarzını değiştirerek ve sattığım şeyler hakkında sorular sorarak konuşmanın akışını değiştirdi; sonra, bana ruhsat vererek, kesesinden on altın dinar çıkardı ve büyük bir nezaketle avcuma koydu ve bir baba oğlunu öper gibi beni öptü...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:*

... Kesesinden on altın dinar çıkardı ve büyük bir nezaketle avcuma koydu ve bir baba oğlunu öpercesine beni öptü.

Ben de, ta içimden, bu çöküntü halimde, eliaçıklığı bana her şeyden değerli gelen saygın şeyhi övdüm; çünkü selemdeki şeyleri sunma alışkanlığında olduğum zengin müşterilerimin hiçbi-

ri, minnet ve saygıyla öptüğüm bu elden kabul ettiğim paranın yüzde birini bile bana vermemişti. Ertesi gün, yaşlı velinimetimin niyetleri üzerinde pek fazla durmayarak çarşıya çıkmakta kusur etmedim. O da beni görür görmez, yaklaşmamı işaret etti; selemden günlük satın aldı. Sonra beni yanı başına oturttu ve bazı sorular sorup yanıtlar aldıktan sonra, büyük bir ilgiyle öykümü öğrenmek istedi. Bu kez, onu gücendirmeden, bundan kaçamayacağımı anladım. Ve dolayısıyla başıma gelen her şeyi, ondan hiçbir şey gizlemeksizin, kendisine anlattım. Böylece ona sırlarımı döktükten sonra, sesinde büyük bir heyecanla, bana "Oğlum, sen bende, Tanrı kendisinden hoşnut olası Abdülaziz'den de zengin ve sana karşı ondan daha az sevecen olmayan bir baba bulacaksın. Benim hiç çocuğum olmadığından, olması ihtimali de bulunmadığından, seni evlat edineceğim. Böylece, oğlum, ruhunu yatıştır ve gözlerini kurut; çünkü, Tanrı dilerse, sen benim yanımda geçmişteki tüm kederini unutacaksın!" dedi.

Ve böyle konuştuktan sonra beni öpüp bağrına bastı; sonra da beni, içindekilerle birlikte selemi bir yana atmaya zorladı ve dükkânını kapatarak elimden tutup evine götürdü; orada bana "Yarın birlikte benim de doğduğum kent olan Basra'ya gitmek üzere yola çıkacağız ve bundan böyle orada birlikte yaşayacağız, oğlum!" dedi. Ve gerçekten, ertesi gün, birlikte, doğduğum kent olan Basra'nın yoluna koyulduk; ve Tanrı'nın sağladığı güvenlikle kazasız belasız oraya ulaştık. Bana rastlayan ve beni tanıyan herkes, çok zengin bir tacirin edindiği evlat olarak karşılarına çıkmamdan dolayı memnunluk duydular.

Bana gelince, sana söylememe bilmem gerek var mı, efendim, zekâm ve tüm bilgimle yaşlı velinimetime bağlandım. O da kendi bakımımdan benim gösterdiğim bağlılıktan hoşnut, çoğu zaman bana "Ebü'l-Kasım, Bağdat'ta seninle buluştuğumuz gün, ne mübarek gündür! Seni yoluma çıkaran talih ne güzeldir! Ve sen benim sevecenliğime, güvenime, senin için yaptıklarıma ve gelecekte yapmayı düşündüklerime ne kadar layıksın!" diyordu. Ben de, aramızdaki yaş farkına karşın, bana gösterdiği duyarlıktan o denli etkileniyordum ki, onu gerçekten seviyor ve ona zevk verebilecek her şeyi yerine getiriyordum. Örneğin, gidip kendi yaşımdaki gençlerle eğlenecek yerde, kendisine yöneltil-

memiş olan en küçük şeyden ya da en küçük bir tavırdan ne denli kırıldığını bilerek, onunla arkadaşlık yapıyordum.

Böylece geçen bir yıl sonunda, koruyucum, Tanrı'nın iradesiyle, onu tüketen bir hastalığa tutuldu ve tüm tabipler onu iyileştirmekten umutlarını kestiler. Bunun üzerine beni çabucak yanına çağırdı; ve bana "Ey oğlum Ebü'l-Kasım, Tanrı'nın kutsaması üzerine olsun! Geçen bir yıllık sürede bana mutluluk verdin; oysa insanların çoğu tüm yaşamları boyunca mutlu geçen bir günü zor bulurlar. Artık, Ayırıcı Güç gelip başucumda eyleşmeden önce, sana karşı olan büyük borçlarımdan arınmanın zamanıdır. Bil ki, oğlum, şimdi sana açıklayacağım sırrı öğrenmek, seni yeryüzünün en zengin şahlarından daha zengin kılacaktır. Eğer, gerçekten, mal varlığı olarak, içerdiği zengin eşya ile bu evden başka şeyim olmasaydı, sana çok küçük bir servet bırakmış olurdum; ama yaşantım boyunca topladığım şeyler, bir tacir için hatırı sayılır miktarda görülse de, sana sırrını açıklayacağım hazineyle kıyaslanınca hiçbir şey değildir. Sana, ne zamandan beri, kimin tarafından ve ne şekilde bu hazinenin evimizde bulunduğunu söyleyemeyeceğim; çünkü bilmiyorum. Bildiğim tek şey, çok eskiden kalmış olduğudur. Büyük babam ölürken, onu babama açıklamış; o da bana ölmeden birkaç gün önce bu sırrı açıkladı!" dedi.

Ve bunları söyledikten sonra, yaşlı adam kulağıma eğildi; ve ben yaşamın ondan uçup gittiğini görerek ağlarken, hazinenin konutun neresinde bulunduğunu açıkladı. Sonra bana onun içerdiği zenginlikler hakkında ne denli fikirler oluştursam da, onların yine de tasarladıklarımdan çok daha fazla olduğu hakkında güvence verdi. Ve de "Ve işte oğlum, bütün bunların sahibi sen olacaksın. Elin alabildiğine açık olsun, çünkü bu hazinenin dibi yoktur. Mutlu ol! Vesselam!" diye ekledi. Bu son sözleri telaffuz ettikten sonra, barış âlemine göçtü; Tanrı rahmet eylesin ve kutsamalarını üzerine yaysın!

Ben, onun tek varisi olarak, kendisine son görevleri yerine getirdikten sonra, bütün mallarını üzerime aldım ve gecikmeksizin, hazineyi görmeye gittim. Ve gözlerim kamaşarak babalığımın onun önemini belirtirken abartıda bulunmadığını anlayabildim; ve onu elimden geldiğince iyi kullandım. Tanı-

dıklarıma ve ilk felaketimi hazırlayanlara gelince, beni bir kez daha çökerteceklerini sandılar. Ve kendi aralarında birbirlerine "Savurgan Ebü'l-Kasım, Emirü'l-Müminin'in hazinelerine de sahip olsa, hiç kuşkusuz bunları da tüketirdi!" diyorlardı. Oysa, işlerimde en küçük bir düzensizlik görecek yerde, servetimin günden güne gittikçe daha fazla arttığının farkına vardılar. Ve gittikçe daha çok olağandışı harcamalar yaparak Basra'dan geçen tüm yabancıları ağırlayıp onları bir şah gibi konuk ettiğim halde, mal varlığımı nasıl arttırabildiğimi bir türlü kavrayamadılar.

Dahası, kentte bir hazine bulduğum söylentileri yayıldı; ve bu da yetkililerin hırsını üzerime çekmekte gecikmedi. Gerçekten güvenlik yetkililerinin başı bir gün beni bulmaya geldi ve şuradan buradan birçok şey konuştuktan sonra, bana "Ebü'l-Kasım Efendi, gözlerim görüp kulağım işitiyor! Ama, başkaları görev vermek üzere yaşıyorlarsa, ben de yaşamımı sağlamak için görevlerimi yerine getirmek zorunda olmakla birlikte, sürdüğün şatafatlı yaşamın hesabını ve saklamakta yararın olan hazine hakkında seni sorgulamayacağım. Ben buraya sadece sana eğer uyanık bir adamsan, bunu Tanrı'ya borçlu bulunduğumu ve bununla gururlandığımı söylemeye geldim. Yalnız ekmek pahalıdır, ineğimiz de artık süt vermiyor" dedi. Ben de, böyle davranmasının nedenini anladığımdan, kendisine "Ey zekâ sahiplerinin babası, ailen için ekmek ve de artık süt vermeyen ineğinin sağlayamadığı sütü satın almak üzere senin ne kadar paraya ihtiyacın var?" dedi. "Günde sadece on dinar efendim!" diye yanıt verdi. Ona "Bu yetmez. Ben sana günde yüz dinar vereceğim. Ve bunun için, her ayın başında buraya gelmen yeter! Hazinedarım sana, yaşamın için gerekli üç bin dinarı sayıp verecektir!" dedim. Bunu duyunca eğilip elimi öpmek istedi, ama ben tüm verilerin Tanrı adına bir ödeme olduğunu unutmayarak buna izin vermedim. O da, hakkımda Tanrı'dan kutsamalar dileyerek yanımdan ayrıldı.

Güvenlik başyetkilisinin yaptığı ziyaretin ertesi günü, kadı beni nezdine çağırdı ve bana "Ey genç adam, Tanrı hazinelerin sahibidir; ve onun beşte biri hukuken ona geri döner. Böyle olduğuna göre hazinenin beşte birini Tanrı'ya öde; geri kalan dört bölümüne rahatça sahip ol!" dedi. Kendisine "Kadı efendimizin kölesine ne söylemek istediğini pek anlamadım!" diye

yanıt verdim. Yine de "Her gün, fakirlere dağıtılmak üzere bin altın dinar verme yükümlülüğünü üstlenirim; yeter ki rahatım bozulmasın!" diye devam ettim. Kadı benim sözlerimi onayladı ve önerimi kabul etti.

Ama birkaç gün sonra Basra valisi tarafından gönderilen bir muhafız beni valinin huzuruna götürdüğü zaman, beni hoş bir tavırla karşılayan vali "Bana gösterdiğin takdirde, senden hazineni alacak kadar beni adaletsiz bulmazsın inşallah?" dedi. Kendisine "Tanrı, vali efendimizin ömrünü bin yıl uzatsın! Ama etimi kızgın kerpetenle koparsalar da, gerçekten benim tasarrufumda olan hazineyi ortaya çıkarmam. Bununla birlikte, tanıdığı yoksullara dağıtmak üzere vali efendimize her gün bin altın dinar öderim" diye yanıt verdim. Vali de kendisine oldukça hatırı sayılır gibi görünen bu miktarı duyunca, önerimi kabul etmekte kararsızlık göstermedi, beni epeyce ağırladıktan sonra yanından ayrılmama izin verdi.

Ve o zamandan beri, bu üç görevliye, kendilerine vaat ettiğim günlük ödentiyi sadakatle ödüyorum. Ve karşılığında, Tanrı'nın bağışladığı ferahlık ve cömertlik içinde yaşamımı sürdürme imkânı sağlıyorlar. İşte, efendim, seni şaşırttığını anladığım ve senden başka hiç kimsenin enginliğini bilmediği servetimin kökeni budur!

Genç Ebü'l-Kasım konuşmasını bitirince, halife, harika hazineyi görme arzusunun sınırında, ev sahibine "Ey cömert Ebü'l-Kasım, gerçekten, dünyada senin eliaçıklığının en kısa zamanda tüketemeyeceği bir hazinenin bulunması mümkün müdür? Vallahi, buna inanamıyorum; ve eğer senden çok şey istiyor sayılmazsam, sana konukluğun kutsal hukukuna dayanarak kendi üzerime ve bir yemini çiğnenmez kılabilecek her şey üzerine yemin ederek ve güvenini kötüye kullanmayacağıma söz vererek bana onu göstermeni rica ediyorum!" demiş.

Halifenin bu sözleri üzerine, Ebü'l-Kasım'ın yüzünün rengi de, çizgileri de değişmiş ve üzgün bir sesle "Senin bu kadar meraklı olmandan ve bu arzunun ancak hiç de hoş olmayan bazı koşullarda yerine getirebileceğimden dolayı çok üzgünüm, efendim! Doğrusu seni evimden bir arzusu geri çevrilmiş ve bir dileği yerine getirilmemiş olarak göndermek içime sinmiyor.

Bu durumda, gözlerini bağlamam ve silahsız ve başı açık olarak seni oraya götürmem gerekecek; ben de konukluk yasalarını çiğnediğin takdirde başına indirmek üzere elimde palayla seni izleyeceğim. Yine de, böylesine hareket etsem de, büyük bir tedbirsizlik yaptığımı ve aslında senin arzuna boyun eğmemem gerektiğini biliyorum. Ama, sonunda, bu mübarek günde bizim için ne yazılmışsa o olsun diyorum! Koşullarımı kabul etmeye hazır mısın?" diye sormuş. O da "Seni izlemeye hazırım ve bu koşulları ve benzeri binlercesini kabul ediyorum. Ve yerlerin ve göklerin Yaradanı üzerine yemin ediyorum ki, benim merakımı doyurduğundan ötürü pişmanlık duymayacaksın. Zaten, senin önlemlerini onaylıyor ve bunlara karşı hiçbir kötü niyet beslemiyorum!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Ebü'l-Kasım, onun gözlerini bağlamış ve elinden tutarak geniş bir yaygınlığı olan bir bahçe içindeki gizli bir merdivenden indirmiş. Ve orada, birbiriyle çatışan birçok geçitlerden geçildikten sonra, giriş yerini toprak seviyesinde büyük bir kayanın örttüğü derin ve geniş bir yeraltına sokmuş. İlkin aşağı doğru inen bir dehlizden yürümüşler, sonra da bunun açıldığı, seslerin çınladığı bir salona girmişler. Ebü'l-Kasım gözlerindeki bağı burada çıkarınca halife, hayranlıkla bu salonun tüm bölme duvarlarının ve tavanın sadece üzerlerine kakılmış kızıl yakutlarla aydınlandığını görmüş. Ve bu salonun ortasında beyaz kaymak taşından çevresi yüz ayak tutan ve içi altın parçaları ve en coşkulu kafanın düşleyebileceği bütün değerli taşlarla dolu bir havuz bulunuyormuş. Ve bu havuzun çevresinde mucizevi bir topraktan fışkırırcasına on iki altın sütun bulunuyormuş.

Ebü'l-Kasım halifeyi havuzun kenarına götürmüş ve ona "Bütün bu altın dinarları ve her renk ve şekildeki mücevherleri görüyorsun. Derinliği iki parmak kadar görülmekte ise de, aslında havuzun dibi bucağı yoktur! Ama göreceklerin henüz bitmedi!" demiş. Ve onu ikinci bir salona götürmüş; bölme duvarının aydınlanması bakımından bu da ilk salona benziyormuş; ama ortasında yontulmuş taşlarla ve damla taşlarla dolu bulunan ve kendisine hediye edilmiş olana benzer iki sıra ağaçla kenarları gölgelenmiş bulunan bir havuz varmış. Bu salonun kubbesinin ortasında çok parlak harflerle "Bu hazinenin sahibi, onun tüke-

neceğinden korkmasın; sonu gelmez bunun! Ve de onu, hoş bir yaşam geçirmek ve dost edinmek için kullansın; çünkü hayat bir kez yaşanır, bir daha geri gelmez; ve dostsuz geçen yaşam da yaşam değildir!" yazıtı bulunuyormuş.

Bunu izleyerek Ebü'l-Kasım, konuğunu bunlardan aşağı kalmayan daha birçok salonda gezdirmiş; sonra da, onun bunca göz kamaştıran şeyleri görmekten yorulduğunu anlayınca, gözlerini yeniden bağladıktan sonra yer altından dışarı çıkarmış. Bir kez saraya ulaştıklarında halife rehberine "Efendim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:*

Bir kez saraya ulaştıklarında, halife rehberine "Efendim, gördüklerimi gördükten ve bana verdiğin genç esir kızla iki sevimli çocuğa bakıp düşündükten sonra, senin sadece yeryüzünün en zengin adamı değil, hiç kuskusuz en mutlu adamı olduğuna da karar verdim. Çünkü sarayında Doğu'nun en güzel kızlarına ve deniz adalarının en güzel yeni yetmelerine de sahip olmalısın!" demiş. Genç adam da hüzünle "Kuşkusuz, efendim, konutumda büyük miktarda görülmedik güzellikte kölem var; ama anısı düşlerimi dolduran o güzel, o tatlı sevgili, benim yüzümden atıldığı Nil'in sularında kaybolduktan sonra, bunları nasıl sevebilirim? Ben, onsuz, bütün bu hazinelerle ve bu haremle yaşayacağıma, servet olarak Basralı bir hamalın kemerinde bulunan parayla yetinmeyi ve de gözde Sultan Lebibe'ye sahip olmayı yeğlerdim!" diye yanıt vermiş. Halife de Abdülaziz'in oğlunun duygularının sürekliliğine hayran olmuş; ama o, üzüntülerini gidermek için halifenin giriştiği tüm gayretleri boşa çıkarmış. Halife de kendisine gösterilen şahane kabulden dolayı teşekkür ederek kendi hanına dönmek üzere ondan izin istemiş; ve böylece kendi gözleriyle görerek, bir zindana attırdığı veziri Cafer'in iddiasının doğruluğundan emin olmuş. Ve ertesi gün, tüm hizmetçileri, genç kız ve genç oğlanlarla Ebü'l-Kasım'ın eşsiz cömertliğine borçlu olduğu bütün hediyeleri alarak Bağdat'ın yolunu tutmuş.

Harun Reşid saraya döner dönmez, çabucak büyük vezirinin özgürlüğünü sağlamış; ve onu önleyici bir tedbir olmak üzere cezalandırmış bulunduğundan dolayı ne kadar pişman olduğunu anlatmak için, iki genç oğlanı kendisine armağan etmiş ve ona tüm güvenirliğini geri vermiş. Ve sonra, ona, seyahatinin sonucunu anlatarak kendisine "Ve şimdi, ey Cafer, Ebü'l-Kasım'ın güzel davranışını karşılayabilmem için ne yapmam gerektiğini söyle bana! Bilirsin ki şahların minnettarlığı onlara verilen zevki aşmalıdır. Bu eliaçık Ebü'l-Kasım'a hazinemdeki en nadir ve en değerli şeyleri göndermekle doyum sağlasam bile, bu, onun için pek bir şey ifade etmeyecektir. Böyle olunca ne yapayım da cömertlikte onu aşayım?" diye sormuş. Cafer de "Ey Emirü'l-Müminin, minnet borcunu ödemek için bulacağın tek yol, Ebü'l-Kasım'ı Basra sultanı yapmandır!" diye yanıt vermiş, Harun Reşid "Doğruyu söylersin, vezirim, Ebü'l-Kasım ile ödeşmenin en iyi yolu budur. Sen şimdi doğruca Basra'ya git ve ona tayinine dair fermanı götür, teslim et; sonra da onu buraya getir ki, bunu sarayımızda kutlayalım!" diye yanıt vermiş. Cafer de işitip itaat ettiği cevabını vermiş; ve vakit geçirmeksizin Basra'ya doğru yola çıkmış. Harun Reşid de Sitti Zübeyde'yi dairesinde bulmaya gitmiş ve sadece kupayı kendisine alıkoyarak genç kızı, ağacı ve tavusu ona armağan etmiş; Zübeyde genç kızı öylesine harika bulmuş ki, gülerek kocasına, onu, öteki armağanlardan daha büyük bir zevkle kabul ettiğini söylemiş. Sonra ona, bu şaşırtıcı gezinin ayrıntılarını anlattırmış.

Cafer'e gelince, olup biteni ve konutunda misafir etmiş bulunduğu kişinin aslında kim olduğunu kendisine anlatmakta özen göstererek, Ebü'l-Kasım ile birlikte Basra'dan geri dönmekte gecikmemiş. Genç adam taht salonuna girince, halife onun onuruna ayağa kalkmış ve onu bir oğul gibi kucaklamış. Ve bizzat kendisi onunla birlikte hamama gitmek istemiş; bu, onun tahta geçtiğinden beri kimseye bağışlamadığı bir onurmuş. Ve yıkanmalarından sonra, kendilerine şerbet, kurabiye ve meyvalar sunulduğu sırada, saraya yeni alınmış olan bir esire şarkı söylemiş. Ama Ebü'l-Kasım genç esirenin yüzüne bakar bakmaz bir feryat koparıp bayılmış. Harun Reşid de, derhal yardımına koşarak onu kolları arasına almış ve yavaş yavaş kendine getirmiş.

Genç şarkıcı, bir balıkçının Nil'in sularından kurtararak bir esir tacirine satmış bulunduğu Kahire sultanının eski gözdesinden başkası değilmiş. Bu tacir de, onu hareminde uzun uzadıya tuttuktan sonra Bağdat'a getirmiş ve Emirü'l-Müminin'in eşine satmış bulunuyormuş.

Ve böylece Ebü'l-Kasım, Basra sultanı olduğu gibi, sevgilisini de yeniden bulmuş; ve onunla birlikte zevklerin İmha Edicisi, mezarların acımasız İnşacısı kendilerine ulaşıncaya kadar, mutluluk içinde yaşamışlar!

*"Ama ey bahtıgüzel şah, bu öykünün, uzaktan yakından* Canayakın Zina Çocuğunun Karmaşık Öyküsü *kadar şaşırtıcı ve ahlaksal yararla dolu olduğunu sanma!" diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazad. Şah Şehriyar da, kaşlarını çatarak "Sen hangi zina çocuğundan söz ediyorsun, Şehrazad?" diye sormuş. Vezirin kızı da "Kesinlikle şimdi sana hareketli yaşamını anlatacağım kişinin!" diye yanıt vermiş.*

*Ve demiş ki:*

## *Canayakın Zina Çocuğunun Karmaşık Öyküsü*

Anlatırlar ki, ama en iyisini Tanrı bilir, bir zamanlar, Arap cetlerimizin yaşadığı kentlerden bir kentte, meslek bakımından soykütükleri uzmanı olan üç dost yaşarmış. Tanrı dilerse, bunun anlamı daha sonra açıklanacaktır. Bu üç dost, aynı zamanda yiğitler içinde seçkin yiğitler oldukları gibi kurnazların içinde de en kurnazlardan imişler. Öylesine kurnazmışlar ki, sırf alay olsun diye, kendisine fark ettirmeden bir cimrinin kesesini soyabilirlermiş. Ve her Allah'ın günü, kendi maksatlarına ulaşma uğruna, tenha bir handa kiraladıkları bir odada toplanırlar ve burada kimse kendilerini rahatsız etmeksizin kentte oturanlara oynayacakları oyunlar ya da günlerini neşeyle geçirmek için yapacakları şeyler hakkında keyiflerince tartışırlarmış. Ama şunu da söylemek gerekir ki, yüzleri hoş ve seçkin olduğu gibi davranışları da kötülükten uzak ve tutumları yerindeymiş. Ve tam bir kardeş topluluğu içinde birbirine bağlı bulunduklarından, kazançlarını az olsun çok olsun bir araya getirir ve onu tam bir eşitlikte bölüşürlermiş. Ve de daima bu kazançlarının yarısını azık alma, öbür yarısını da dolu bir günden sonra gelen geceleyin kafayı bulmak üzere haşhaş almak için harcarlarmış. Ve yanan mumların önünde onların kafayı bulmaları, daima uygun biçimde olur; ve asla kavga ya da kötü sözlerle tartışmaya dönüşmez, tam da tersi olurmuş! Çünkü haşhaş onların temelindeki niteliklerini yüceltir ve zekâlarını canlandırırmış. Ve bu anlarda, onları dinleyenler için zevk oluşturan gerçekten harika tuhaflıklar bulurlarmış.

Günün birinde, haşhaş beyinlerinde tahammür ettiğinden, onlara daha önce hiç duymadıkları bir cesaret esinlemiş. Çün-

kü, bu kez birlikte tasarladıkları tertip gereği erkenden şahın sarayını çevreleyen bahçenin önünde bulunmuşlar. Ve orada, âdetlerine aykırı olarak birbirlerine sövüp saymaya, en şiddetli şekilde lanetler savurmaya, sert hareketler ve iri iri açılan gözlerle birbirlerini öldürmekle ya da en azından düzmekle tehdit ederek göz göre göre kavga etmeye başlamışlar. Bahçesinde dolaşmakta olan sultan, onların haykırışlarını ve yükselen gürültüyü işitince "Bu gürültüyü yapan herifler bana getirilsin!" demiş. Ve hemen mabeyincilerle haremağaları onları yakalamaya koşmuşlar ve adamakıllı sopalayarak sultanın önüne getirmişler.

Bunlar huzura gelir gelmez, vakitsiz bağırıp çağırmalarıyla sabah gezintisi sırasında tedirgin olan sultan, onlara öfkeyle "Siz kimsiniz, pis herifler? Ve neden utanmadan hükümdarınızın sarayının duvarları altında dövüşüp duruyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Ey zamanın şahı, biz, sanatımızın ustalarıyız. Ve her birimiz ayrı bir sanat icra eder. Ağız dalaşı etmemizin nedenine gelince, efendimiz bizi bağışlasın, kesinlikle sanatımız yüzündendir! Çünkü biz, mesleklerimize en mükemmel şekilde egemen olmakla, bunların yüceliği üzerine tartışıyorduk ve her birimiz meslek bakımından diğer ikisinden daha üstün olduğunu iddia ediyordu. Bir sözden ötekine atlayarak, kendimizi öfkeye kaptırdık. Sonra da aralardaki mesafe çok yakın olduğundan sövüp saymaktan kaba davranışlarda bulunmaya geçtik. Ve böylece, efendimiz sultanın varlığını unutarak birbirimize karşılıklı olarak ibneler, orospu çocukları ve zebb yutucular gibi hakaretler savurduk! Şeytanın Allah belasını versin! Öfke kötü bir danışmandır efendim! En iyi yetişmiş kişilere bile saygıyı kaybettirir. Bilseniz ne kadar utanıyoruz! Hiç kuşkusuz, sultan efendimizin bize merhametsizce davranmasını hak ettik!" demişler. Sultan da onlara "Peki, sizin meslekleriniz nedir?" diye sormuş. Üç dosttan ilki sultanın önünde kapanıp yeri öptükten sonra ayağa kalkıp "Ben, ey sultanım, değerli taşların kıymetlerini ölçerim ve beni hemen hemen genellikle taşbiliminde en seçkin yetenekle donanmış bir bilgin olarak tanırlar!" demiş. Sultan da çok şaşarak, ona "Vallahi! Hayırsız suratına bakılırsa, sende bir bilgiden çok bir kopuk hali var! Ben ilk kez aynı adamda bilim ile hergeleliğin birleştiğini görü-

yorum! Ama ne olursan ol, sen bana taşın künyesini okuma biliminin ne olduğu izah edebilir misin?...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Ama ne olursan ol, sen bana, taşın künyesini okuma biliminin ne olduğunu izah edebilir misin?" demiş. O da "Bu, değerli taşların kökenini ve cinsini anlama bilimidir; ve de onların, gözün bir bakışıyla sahte olup olmadıklarını anlama ve birilerini diğerlerinden, bakarak, dokunarak ayırma sanatıdır" diye yanıt vermiş. Sultan, kendi kendine "Ne garip iş bu böyle! Ama ben onun bilimini denetlemeyi ve yeteneğini ölçmeyi bilirim!" demiş. Sonra da ikinci haşhaş yutucuya yönelmiş ve ona "Ya sen, senin mesleğin nedir?" diye sormuş. İkinci kişi de sultanın önünde yeri öpüp saygı duruşunda bulunduktan sonra, ayağa kalkmış ve "Bana gelince, ey zamanın şahı, ben atların soykütüğü bilimcisiyim; ve beni atların soylarını ve kökenlerini tanımada Araplar arasında en bilgili adam olarak tanırlar. Çünkü, daha ilk bakışta, aldanmaksızın, bir atın Anaze kabilesinden mi, Müteyr kabilesinden mi, Beni-Halit kabilesinden mi, yoksa Zafir ya da Cebel-Şemmar kabilesinden mi geldiğine hükmederim. Ve kesinlikle, Necet'in yüksek yaylalarında mı, yoksa Nefut otlaklarında mı otladığını; Küheylan el-Ayuz ırkından mı ya da Seclavi-Cedran veya Seclavi-Şeyfi ya da Hamdani-Simri veya Küheylan el-Kruş ırkından mı olduğunu bulabilirim. Şöylece uzaktan, ayak üzeri, bakarak bir atın dört nal olarak, rahvan olarak, tırıs olarak, verilen sürede koşup koşmayacağını söyleyebilirim. Hayvanın görülmeyen hastalıklarını, ilerde meydana çıkabilecek hastalıklarını ortaya koyabilirim; ve de babasının, anasının ve beşinci kuşağa kadar önceki cetlerinin hangi hastalıktan öldüklerini söyleyebilirim. Ve iyi edilmez diye adı çıkmış at hastalıklarını iyi eder, can çekişmekte olan bir atı ayak üzerine kaldırabilirim. İşte, ey zamanın şahı, bunlar benim bildiklerimin sadece bir bölümüdür; çünkü yeteneklerimi abartma korkusuyla bilgimin öteki ayrıntılarını saymayı göze alamıyorum. Ama

Allah en iyisini bilir!" demiş. Ve bunları söyledikten sonra, utanarak başını eğmiş.

Sultan da bunları duyup işiterek, kendi kendine "Vallahi! Aynı zamanda hem bilgin hem de kopuk olmak şaşırtıcı şey! Ama söylediklerini denetleyip soybilimci olarak niteliğini kanıtlamayı bilirim ben!" demiş. Sonra üçüncü kütükbilimciye dönerek ona da "Ya sen, ey üçüncü kişi, senin mesleğin nedir?" diye sormuş. Hepsinden daha ince zekâlı olan üçüncü haşhaş yutucu, gerekli saygıyı gösterdikten sonra "Ey zamanın şahı, benim mesleğim, hiç tartışmasız, en güç olanıdır. Çünkü arkadaşlarım şu iki bilimadamı, taşların ve atların soybilimcileridirler; bense insan cinsinin soykütüğünün bilimcisiyim. Ve eğer arkadaşlarım en seçkin bilimadamlarından birileri iseler, ben, hiç tartışmasız, onların başına taç olacak değerdeyim. Çünkü, başımın tacı efendim, ben genellikle çocuğun anasının zorlukla bilebildiği, babasının da cahili olduğu benzerlerimin gerçek kökenini, dolaylı kökenlerini değil, dolaysız kökenlerini tanıma kudretiyle donanmışımdır. Bil ki, gerçekte, bir adama tek bir bakışta ya da sesinin tınlamasını bir kez işitmekle, hiç tereddüt etmeden, ona, meşru bir çocuk mu, yoksa zina ürünü mü olduklarını ve de fazladan analarının ve babalarının da meşru ya da meşru olmayan çiftleşme ürünü mü olduklarını söyleyebilir ve kendilerine aile üyelerinin doğuşlarının meşru mu, gayri meşru mu olduğunu açıklayabilirim; ve bunu, Tanrı'nın lütfu ve en seçkin dualarının üzerlerine olası ceddimiz İbrahim oğlu İsmail'e kadar sürdürebilirim! Ve aynı şekilde Yüceler Yücesi Nasip Dağıtıcı'nın bana nasip ettiği bilim sayesinde birçok soylunun doğuştan asaletlerinin yerinde olup olmadığını ve en kesin şekilde bulduğum kanıtlarla onların, analarının bir deveciyle mi, bir eşekçiyle mi, kimi zaman bir aşçı ya da sahte haremağasıyla mı, kimi zaman da bir zenci köleyle mi ya da benzer biriyle çiftleşerek mi peydahladıklarını ortaya çıkarırım. Ve eğer, efendim, incelediğim kimse bir kadınsa, aynı şekilde peçesinin ardından yüzüne bakarak ırkını, kökenini, hatta ana ve babasının mesleğini söyleyebilirim! Ve işte ey zamanın şahı, tüm bildiklerimin sadece bir bölümüdür bunlar! Çünkü insanın soykütüğü hakkındaki bilim öylesine engindir ki, sadece birkaç dalını sana sayabilmem için

efendimiz sultanın gözlerine sakil varlığımı sunarak bütün bir günü burada geçirmem gerekir! Böylece, sultanım, gördüğünüz gibi benim bilgim şurada gördüğünüz bilgin arkadaşlarımınkinden daha hayranlık verici ve daha derindir; çünkü yeryüzünde benden başka hiçbir kimse bu bilgilere sahip değildir; benden önce de hiç kimse sahip değildi. Ama bilim bize Allah'tan gelir ve tüm bilgiler onun verileridir ve onun verilerinin en iyisi de alçakgönüllü olma erdemidir!" diye yanıt vermiş.

Ve böylece konuştuktan sonra, üçüncü soykütüğü bilimci de başını tevazuyla eğerek yeniden saygı duruşunda bulunmuş ve şahın huzurunda el pençe divan duran arkadaşlarının yanına çekilmiş. Şah da şaşırmanın sınırında, kendi kendine "Vallahi, bu ne müthiş şey böyle! Eğer bu üçüncü kişinin söyledikleri doğru çıkarsa, hiç kuşku yok ki, bu devrin ve tüm devirlerin en olağandışı bilimadamıdır bu! Dolayısıyla ben bu üç kütükbilimciyi, şaşırtıcı bilimlerini denemeye yarayacak bir fırsat çıkıncaya kadar sarayımda tutayım. Ve iddiaları temelsiz çıkarsa, onları kazığa oturtayım!" demiş.

Kendi kendine böylece konuşarak sultan büyük vezirine dönüp ona "Bu üç bilgin, kendilerine sarayda bir oda ve her gün bir ekmek, bir parça et ve canlarının istediği kadar su verilerek göz önünde tutulsun!" demiş. Bu emir hemen o an o saatte yerine getirilmiş; ve üç dost, birbirlerine bakarak sanki gözleriyle "Aman ne cömertlik ha! Biz asla böylesine eliaçık ve de kavrayışlı bir şahtan söz edildiğini duymamıştık! Ama, vallahi! Biz boşu boşuna soykütüğü bilimcisi olmadık. Ve er ya da geç bizim de marifet göstereceğimiz saat gelecek!" der gibiymişler.

Sultana gelince, onun beklediği fırsat çok geçmeden belirmiş. Gerçekten, komşu şahlardan biri ona, aralarında harika güzellikteki beyaz ve saydam, suyu horoz gözünden daha saf, değerli bir taş da bulunan pek çok nadir armağan göndermiş. Sultan da, değerli taşlar üzerinde bilgi sahibi bilimciyi hatırlayarak onu çağırtmış; ve taşı gösterdikten sonra, bunu inceleyip hakkında ne düşündüğünü kendisine söylemesini istemiş. Ama o "Efendimiz şahımız başı için, parıltısıyla saydam görünse de, bu taşı öyle uzun boylu incelemek için elime alıp bakmama hiç gerek yok. Çünkü, onun değerine ve güzelliğine hükmetmek için, göz-

lerimi kapayıp sol elimin küçük parmağıyla dokunmam yeter!" diye yanıt vermiş. Şah da, ilk defakinden de daha fazla şaşırarak kendi kendine "İşte şimdi, onun iddialarını ölçebilmenin zamanı geldi!" demiş. Ve taşı, taşbilimcisine uzatmış; o da gözleri kapalı, sadece küçük parmağını uzatarak hafifçe taşa dokunmuş. Ve birdenbire canlı bir hareketle irkilmiş ve elini, sanki ısırılmış ya da yanmış gibi sallamış ve "Efendim, bu taşın hiçbir değeri yoktur; çünkü, değerli taşların nadir cinsinden olmadığı gibi, göbeğinde de bir kurt var!" demiş.

Sultan da, bu sözleri duyunca öfkenin burnuna kadar yükseldiğini duyumsamış ve "Sen ne diyorsun, ey pezevenk çocuğu! Bu taşın harika bir suyu olduğunu ve şahlardan biri tarafından gönderildiğini bilmiyor musun?" diye haykırmış. Öfkesinden başka şeye kulak asmayarak kazıkçıbaşısını çağırtmış ve ona "Bu alçak yalancının dibini del!" buyruğunu vermiş. Olağandışı bir dev olan kazık celladı, taşbilimciyi bir kuş gibi havaya kaldırmış, onu delinecek yerini delmek üzere kazığa geçirmeye hazırlanmış; ama o sırada tedbirli, ılımlı ve sağduyu sahibi yaşlı bir kişi olan büyük vezir, sultana "Ey zamanın şahı, kuşkusuz bu adam yeteneklerini zorluyor olmalı ve abartı da cezalandırılmalıdır. Ama belki de ileri sürdüğü sav, tam anlamıyla gerçekdışı değildir; bu durumda onun ölümü, Evrenin Hâkimi'nin katında yeterince haklı görülmeyebilir. Oysa, sultanım, bir insanın hayatı, ne denli değerli de olsa, en değerli mücevherden daha değersiz değildir; ve Kutsal Tartıcı'nın elindeki terazide daha da ağır çeker! Bundan dolayı, bu kişinin cezalandırılmasını, suçu iyice kanıtlanasıya kadar erteleyin! Bu kanıt da mücevheri ikiye parçalamadan elde edilemez. Bu taşın göbeğinde kurt bulunursa, adam haklı çıkacaktır; ama taş lekesiz ve içi çürüklükten arınık ise, bu adamın cezası, kazıkçıbaşı tarafından yerine getirilir!" demiş.

Sultan da büyük vezirinin sözlerinin haklılığına inanarak "Bu taş ikiye ayrılsın!" demiş. Ve o anda taşı kırmışlar. Şahla orada bulunanların hepsi, aynı taşın göbeğinden beyaz bir kurdun çıktığını görmekle şaşkınlığın sınırında şaşakalmışlar. Ve bu kurt, havayla temas ettiği anda kendiliğinden yanıp tutuşarak varlığından tek bir iz bırakmaksızın bir anda tükenmiş.

Sultan heyecanını yenince, taşbilimciye "Sen hangi araçla, taşın göbeğinde hiçbirimizin göremediği bir kurt bulunduğunu fark edebildin?" diye sormuş. Taşbilimci, alçakgönüllülükle "Küçük parmağımın ucunda bulunan gözün görüşünün duyarlılığı ve bu parmağın taştaki soğuk ve sıcaklığı hissetmesinin keskinliği sayesinde!" diye yanıt vermiş.

Sultan da onun bu bilgisine ve ustalığına hayranlık duyarak kazıkçıbaşıya "Onu bırak!" demiş. "Ona bugün ekmek ve et olarak çift tayın ve canının istediği kadar su verilsin!" diye eklemiş.

Ve işte taş soybilimcisinin durumu böyleymiş.

At soybilimcisinin durumuna gelince, onunki de şöyle:

Bu mücevher olayından bir süre sonra, sultan, Arabistan'ın içerlek yerlerinden bir yerdeki bir kabile reisinden onun sadakatinin bir nişanesi olarak doru renkli, harika güzellikte bir at almış. Aldığı bu armağanla büyülenmiş olan şah, bütün günlerini ahırda onu hayranlıkla seyrederek geçirmiş. Sonra da sarayda atların şeceresinden anlayan bir soybilimci olduğunu hatırlayarak kendisinin huzuruna getirilmesi için buyruk vermiş. Ve önüne getirilince, ona "Ey kişi, daha çok bir zaman geçmedi, bir gün bize, kendine özgü yollarla atları değerlendirdiğini iddia edip durmuştun. Şimdi bize atların kökeni ve soy sopu üzerindeki bilgini göstermeye hazır mısın?" demiş. İkinci kütükbilimci de "Hiç kuşkunuz olmasın, ey zamanın şahı!" diye yanıt vermiş. Sultan "Beni kullarının üzerine hükümdar tayin eden ve varlıklara ve eşyaya 'Ol!' demekle vücut veren Tanrı'nın gerçekliği üzerine yemin ederim ki, şayet beyanında en küçük hata, yanlışlık ya da karmaşıklık olursa, seni en berbat ölümle öldürtürüm!" diye haykırmış. O da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Sultan da, o zaman "At şu soybilimcinin önüne getirilsin!" demiş. Ve soylu hayvan önüne getirilince, soybilimci, ona şöylece bir tek göz atmış, sonra yüzünü ekşitip gülmüş ve sultana dönerek "Gördüm ve anladım!" demiş. Sultan da "Neyi gördün ve neyi anladın, be adam?" diye sormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:*

...Soybilimci, ona şöylece bir tek göz atmış, sonra yüzünü ekşitip gülmüş ve sultana dönerek "Gördüm ve anladım!" demiş. Sultan da "Neyi gördün ve neyi anladın, be adam?" diye sormuş. Soykütüğü bilimcisi de "Ey zamanın şahı, bu atın gerçekten nadir bir güzelliği, yüce bir soyu var; ve de ölçüleri uyumlu, revişi gururlu; aynı zamanda gücü büyük, hareketleri de istendiği gibi; omzu ipince, boynu şahane, eyeri yüksek, bacakları çelik gibi, kuyruğu kalkık ve de mükemmel kıvrımlı; yeleleri ağır ve yeri süpürüyor; başına gelince, Arap atlarının başlarına özgü tüm belirgin özellikleri taşıyor, küçük değil büyücek ve kulakları gözlerinden epeyce uzak mesafede, bir gözü de öbürüne epeyce büyücek mesafede ve bir kulağından öbürüne azıcık bir mesafesi olarak üst bölümleri gelişmiş; alnı kabarık; gözleri pırıl pırıl ve başında tam yerinde ve ceylan gözleri gibi güzel; gözlerinin yöresindeki derisi tüysüz ve parlak siyah; yanak kemikleri büyük ve zayıf, çene kemiği ise belirgin; yüzü aşağıya doğru hemen daralıyor ve sonlarına doğru neredeyse noktaya dönüşüyor; burun delikleri istirahat halindeyken ince bir yarık gibi yüzle aynı düzeyde kalıyor; ağzında alt dudağı üst dudağından daha yüksek; kulakları geniş, uzun, ince ve karaca kulakları gibi narin kesimli; ve nihayet her bakımdan harika bir hayvan bu. Ve doru rengi, renklerin sultanıdır. Hiç kuşkusuz bu at, şayet gözüme takılan bir tek kusuru olmasa, yeryüzündeki atların şahı olur ve eşi hiçbir yerde bulunmazdı" demiş.

Sultan sevdiği atın, soy uzmanının hayvana baştan savma basit bir bakış fırlattıktan sonra yaptığı bu tanımlamasını işitince, ilkin hayran kalmış; daha sonra, bir kusuru bulunduğunu işitince, gözleri alev saçmış ve göğsü daralmış; ve öfkenin titrettiği bir sesle, soybilimciye "Sen ne diyorsun, ey hilebaz alçak? Ve bunca mükemmel ve soylu Arap ırkının sonuncu dölü olan bu atta nasıl bir kusur bulursun?" diye sormuş. Ve soybilimci de, heyecanlanmadan "Sultanı, kölesinin sözleriyle bu denli öfkelenirse, kölesi artık başka şey söyleyemez!" diye yanıt vermiş. Sultan "Ne söyleyeceksen söyle!" diye haykırmış. Adam da yeniden söz alarak "Şahım, özgürce konuşma fırsatı vermedikçe konuşmak istemem!" demiş. Şah da "Peki, hadi söyle bakayım, hiçbir şey gizleme!" demiş. O zaman adam "Bil ki, ey şahım, bu at babasın-

dan yana saf kan ve gerçekten değerli bir attır, ama sadece babasından yana! Anasına gelince, bundan söz etmekten çekinirim!" demiş. Şah da, yüzü karmakarışık, öfke içinde "Kimmiş anası, çabucak bize söyle!" diye haykırmış. Soybilimcisi de "Vallahi efendim, bu harika atın anası, çok değişik türden bir hayvandır. Çünkü bu bir kısrak değil, ama bir dişi mandadır!" demiş.

Soybilimcinin bu sözlerini duyan sultan, öfkenin sınırına ulaşırcasına öfkelenmiş ve ilkin şişinmiş, sonra da şişkinliği inmiş ve ilkin tek bir söz söyleyememiş; daha sonra "Ey soybilimci köpeği, senin yaşamandansa ölmen yeğdir!" diye haykırmış. Sonra da kazıkçıbaşına işaret ederek, ona "Bu soybilimcinin dibini del!" demiş; kazıkçıbaşı denen dev de, kollarıyla sarıp soybilimcisini yerden kaldırmış ve kıçını söz konusu edilen delici kazığın üzerine gelecek şekilde ayarlamış; ve daha sonra kollu delgiyi işleterek onu kazıklamak üzere tüm ağırlığıyla aletin üst tarafına yerleştirmişken, adalet ve sağduyuyla donanmış büyük vezir "Hükümdarım efendim, soybilimcisi böylesine safkan bir atın dişi bir mandadan doğduğunu iddia edecek kadar tedbirsiz ve akılsız biri! Ama, yine de cezaya layık olduğunun kanıtlanması için, önce onu Arap kabilesinin reisi adına buraya getiren seyisi çağırıp dinlemek gerek! Sultanım efendimiz, onu, bu soy uzmanının yanında sorgulasın ve bu atın şeceresini gösteren ve ırkını ve kökenini saptayan belgeyi bize vermesini kendisinden istesin! Çünkü biliyoruz ki, safkan atların boyunlarında asılı olması gereken, kılıf içinde bir şahadetnamesi vardır ve orada özellikleri ve şeceresi bulunur!" diyerek şahtan cezayı birkaç dakika geciktirmesini rica etmiş.

Seyis sultanın huzuruna getirilince ve kendisine sorulanı işitip anlayınca "İşittim ve itaat ettim! İşte şahadetname burada!" diye yanıt vermiş. Ve bağrından, işlenmiş ve üzeri firuze taşlarla süslenmiş deriden küçük bir kese çıkarıp bunu sultana vermiş; o da acele iplerini çözerek oradan, üzerine atın doğduğu kabilenin tüm ileri gelenlerinin mühürlerini taşıyan ve tayın doğumu sırasında ana ve babanın kimliğine tanıklık eden bir kâğıt çıkarmış. Bu belge, kesin bir şekilde, söz konusu yavru tayın baba olarak Seglavi-Cedran soyundan safkan bir aygır, ana olarak, aygırın deniz kenarında geçerken rastladığı ve üç kez aştığı ve üzerin-

deyken belirgin bir coşkuyla kişnediği dişi bir manda olduğunu gösteriyormuş. Ve de zamanı gelince bu dişi mandanın atlılar tarafından yakalanarak doru bir tay doğurduğu ve buna bir yıl süreyle, kabilenin ortalık yerinde kendisinin süt verdiği yine bu belgede belirtilmiş bulunuyormuş.

Ve de kâğıtta yazılanın içeriği özetle buymuş.

Sultan, büyük vezirin bizzat kendisine okuttuğu bu kâğıdın belirttiği kabile şeyhlerinin ve tanıkların adlarını taşıyan mühürleri görünce, bunca garip bir olayla karşılaşmaktan son kertede şaşırıp kalmış; ve aynı zamanda, soybilimcisinin de kâhinlere yaraşır bilimine ve atın şeceresini bilmekteki sarsılmaz uzmanlığına hayran olmuş. Ve kazıkçıbaşıya dönerek, ona "Onu, delici aygıtın tahtası üzerinden indir!" demiş. Ve kazıktan kurtulup önünde saygı duruşunda bulunan adama "Sadece bir kez göz atmakla, bu tayın soyunu, kökenini, niteliklerini ve doğumunu nasıl anlayabildin? Çünkü iddian doğru çıktı, vallahi! Ve reddedilemez şekilde kanıtlandı. Bana çabucak bu şahane hayvanın kusurunu hangi işaretlere göre anladığını açıkla!" demiş. Soy uzmanı da "Bunun açıklanması çok kolay! Bunun için sadece atın toynaklarına bakmam yetti! Efendimizin de benim gibi onlara bakması meseleyi anlaması için kâfi gelecektir!" diye yanıt vermiş. Şah da hayvanın ayaklarına bakmış ve toynaklarının atlarınki gibi bütün, hafif ve yuvarlak olacak yerde, tıpkı mandalarda olduğu gibi çatallı, kalın ve uzun olduğunu görmüş. Ve sultan bunu görünce "Tanrı Güçlülerin en Güçlüsü'dür!" diye haykırmış. Ve hizmetkârlarına dönerek onlara "Bu soybilimcisine bugün çift et öğünü, iki ekmek somunu ve canının istediği kadar su verin!" demiş.

Ve işte onun durumu da böyleymiş! İnsan türü üzerine soykütüğü bilimcisine gelince, onun durumu da bir başka türlü olmuş.

Gerçekten, sultan, taş değerlemesi yapanın mücevherde bulunan kurdu, diğerinin de safkan bir aygırla bir dişi mandadan doğmuş bulunan tayı saptadığını görüp ortaya çıkan bu olayların oluşumuna tanıklık edince ve iki adamın akıl durduran bilgilerini kendisi denetleyince; içinden "Vallahi bilmiyorum ama, tasavvur ediyorum ki, üçüncü kopuk, herhalde, bunlardan

da harika bir bilgin olmalı! Ve kim bilir bizim bilmediğimiz ne cevahirler yumurtlayacak!" diye düşünmüş. Ve onu hemencecik yanına çağırtmış ve ona "Kuşkusuz, benim önümde, insan cinsi konusunda soykütüğü bilimi uzmanı olarak, genellikle çocuğun anası pek bir şey bilmez, babasıysa konunun cahiliyken, insanın doğrusal kökenini saptayabileceğin hakkında ileri sürdüğün savlarını unutmamışsındır. Ve yine de, benzer bir savı kadınlar konusunda da ileri sürmüştün. Şimdi, senin hâlâ aynı fikirde ısrar edip etmediğini anlamak ve eğer böyleyse bunu gözümüzün önünde kanıtlamanı görmek istiyorum!" demiş. İnsan soykütüğü uzmanı olan üçüncü haşhaş yutucu "Ben böyle konuştum, ey zamanın şahı ve bunu tekrarda ısrar ediyorum. Ve Tanrı en Yücedir!" diye yanıt vermiş.

O zaman sultan tahtından ayağa kalkmış ve adama "Gel benim ardımdan!" demiş. Adam da âdete aykırı olarak, ama daha önce haremağalarıyla haber yollayıp örtülerine bürünmelerini ve yüzlerini örtmelerini bildirdikten sonra onu haremine götüren sultanın ardında yürümüş. Ve tam o sırada ikisi birden sultanın gözdesi olan kadına ait dairenin önüne gelince, sultan, soykütüğü bilimcisine dönmüş ve ona "Hanımının önünde saygı duruşunda bulun, sonra ona bak ve bana dönüp ne gördüğünü anlat!" demiş. Haşhaş yutucu da, gözdenin önünde saygı duruşunda bulunup ona bakarak geri döndükten sonra, sultana "Onu inceledim, ey zamanın şahı!" demiş. Oysa onun yüzüne sadece bir kez bakmış bulunuyormuş. Sultan da ona "Bu durumda, ardımdan gel bakalım!" demiş. Haremden çıkmış ve soykütüğü bilimcisi de taht salonuna ulaşıncaya kadar onun ardından yürümüş. Sultan salonu boşalttıktan sonra, büyük veziri ve soykütüğü bilimcisiyle yalnız başına kalmış ve ona "Hanımında ne buldun bakalım?" diye sormuş. O da "Efendim, kendisinde zarafet, güzellik, şıklık, tazelik, alçakgönüllülük ve güzelliğin tüm niteliklerini ve mükemmelliğini taşıyan bir kişi gördüm. Ve kuşkusuz! Kendisinde eksik olan hiçbir şey görmedim; çünkü onda yüreği büyüleyecek ve gözleri şenlendirecek her şey var; bir başka deyişle, orantı ve uyumla dolu! Ve kuşkusuz, dış görünüşüne ve bakışına ruh veren zekâsına bakarak bir karar verecek olursam, iç dünyasında incelik ve anlayışın arzu

edilen tüm niteliklerini bulunduruyor. Ve işte sultan hanımda gördüğüm şeyler bunlar, efendim! Ama en iyisini Tanrı bilir!" diye yanıt vermiş. Ama sultan "Bütün bunlar yeterli değil, ey soykütüğü bilimcisi; benim saygın gözden olan hanımının kökeni hakkında ne bulduğunu söyle bana!" diyerek haykırmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

...Soykütüğü bilimcisi, sultana "Ve işte sultan hanımda gördüğüm şeyler bunlar, efendimiz! Ama en iyisini Tanrı bilir!" diye yanıt vermiş. Ama sultan "Bütün bunlar yeterli değil, ey soykütüğü bilimcisi; benim saygın gözdem olan hanımının kökeni hakkında ne bulduğunu söyle sen bana!" diyerek haykırmış. Soykütüğü bilimcisi de, hemen itinalı ve ölçülü bir tavır takınarak "Bu biraz ince bir mesele, ey zamanın şahı, konuşmam mı gerek, yoksa susmam mı, bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Bu ne demek Allah aşkına! Ben seni buraya konuşasın diye getirttim! Haydi, ne biliyorsan ortaya dök ve sözlerini iyi tart ey kopuk!" diye haykırmış. Soykütüğü bilimcisi de, heyecanlanmadan "Efendimizin yaşamı üzerine yemin ederim ki, eğer güzelliğine gölge düşüren doğuştan gelme bir kusuru olmasaydı, bu hanım, Tanrı'nın yaratıkları arasında en mükemmeli olabilirdi!" demiş.

Bu son sözleri işitip bu kusur sözcüğünü duyunca, sultan kaşlarını çatmış ve hiddete kapılarak kılıcını çekmiş ve "Ulan köpek, köpoğlu köpek, sen kuşkusuz bana gözdemin herhalde bir dişi mandadan doğduğunu ya da gözünde bir kurt bulunduğunu ya da bir başka tatsız şey söyleyeceksin! Ah, binlerce utanmaz boynuzlunun çocuğu, bu kılıç senin boyunu enine katacaktır!" diyerek başını uçurmak üzere soykütüğü bilimcisinin üzerine saldırmış. Ve tedbirli ve haksever büyük vezir elini tutmasa ve ona "Efendim, bu adamın hayatına son vermeden önce suçundan emin olman daha iyi olur!" demeseymiş ona bir yudumda kesin olarak ölümü içirtecekmiş. Sultan da devirip ayağının altına aldığı adama "Peki, konuş bakalım! Gözdemde

bulduğun bu kusur neymiş?" diye sormuş. İnsan türünün soykütüğü bilimcisi de, aynı sakin sesle "Ey zamanın şahı, senin bir güzellik ve mükemmellik harikası saygın gözden olan hanımım, Gaziye aşiretinden serbest bir kadının, bir çenginin, bir fahişenin kızıdır!" demiş.

Bu sözleri duyunca sultanın öfkesi öylesine yoğunlaşmış ki, haykırışlar boğazında düğümlenmiş. Ancak bu durum birkaç saniye sonra geçince, büyük vezirine dönerek, ona "Hemen git ve bana, sarayımın yönetim görevlisi olan gözdemin babasını çağır!" diyebilmiş. Ve üçüncü haşhaş yutucu olan soykütüğü bilimcisini dizlerinin altında tutmayı sürdürmüş. Ve gözdesinin babası gelince de, ona "Şu kazığı görüyorsun, değil mi? Pekâlâ, kendini bunun tepesinde görmek istemiyorsan, bana, çabucak gözdem olan kızının doğumu hakkında gerçeği söyle!" diye haykırmış. Gözdenin babası olan saray yöneticisi de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ve "Bil ki, ey sultanım efendim, sana gerçeği söylüyorum, çünkü tek kurtuluş yolum budur. Gençliğimde, çölde özgür bir yaşamım vardı ve kabilemin toprakları üzerinden geçen kervanlara ücret karşılığında eşlik ederdim. Bir gün, Tanrı'nın lütfu ve merhameti üzerine olası Zübeyde'nin Kuyuları yakınında konup dinlenirken, avare gezen bir kadın topluluğunun önümüzden geçtiğini gördüm. Bunlar, kızları bir kez ergenlik yaşına ulaşınca, bir kabileden öbürüne, bir konak yerinden bir başkasına, zarafetlerini ve sevişmedeki marifetlerini çölde gezen atlılara sunarak para kazanmalarıyla tanınmış Gaziye kabilesi kadınlarıydı. Bu topluluk aramızda birkaç gün kaldı; sonra da yakınımızdaki kabilede erkek aramak üzere oradan ayrıldı. Onların henüz gözden uzaklaştığı sırada, bir ağacın altında büzülmüş beş yaşlarında küçük bir kız çocuğu gördüm; ve onu bir Gaziyeli olan anasının yitirmiş ve çölde Zübeyde Kuyuları yöresinde unutmuş olduğunu anladım. Gerçekte, ey hükümdar efendimiz, olgun bir hurma gibi esmer olan bu kızcağız, öylesine hoş ve güzeldi ki, ben oracıkta, onu himayeme aldığımı herkese açıkladım. Ormandan ilk çıktığı zaman bir yavru ceylan gibi ürkek olmasına karşın, onu evcilleştirmeyi başardım; ve onu kendi çocuklarımın anasına teslim ettim; o da kızı kendi yavrusuymuş gibi yetiştirdi. Kız, aramızda büyüdü ve öylesi-

ne bir güzellikle serpildi ki, ergenlik yaşındaki hiçbir çöl kızı, onunla kıyaslanacak kadar güzel olamazdı. Ve ben, efendim, yüreğimin ona kapıldığını hissettim ve ona meşru olmayan bir yoldan sahip olamayacağımdan, aşağılık kökenine karşın, kendisiyle evlenerek yasal eşim yaptım; ve Tanrı'nın kutsamasıyla, o da bana, ey zamanın şahı, senin gözde olarak seçmeyi uygun gördüğün kızı verdi! İşte kızımın anasının ırkı ve kökeni hakkındaki gerçek budur. Ve Peygamberimiz ışık ve barış üzerine olası Muhammed'in kutsallığı üzerine yemin ederim ki, gerçeğe ne bir hece ekledim ne de gerçekten tek bir hece çıkardım. Ama Tanrı en gerçekçi ve yanılmaz olandır!" demiş.

Sultan düzmece yanı olmayan bu itirafı işitince, azap veren kaygısının ve acı dolu tedirginliğinin yatıştığını duyumsamış. Çünkü karısının Gaziye kızları arasından bir fahişenin kızı olduğunu tasarlıyormuş; ve Gaziyeli olsa da, anası saray yöneticisi ile evlenesiye kadar bakire kaldığına göre, kesinlikle bunun aksinin söz konusu olduğunu öğrenmiş bulunuyormuş. O zaman, varlığını, marifetli soykütüğü bilimcisinin kendisinde uyandırdığı şaşkınlığa kaptırmış; ve ona "Ey bilgin, sen nasıl oldu da, benim gözdemin bir Gaziyelinin, bir çenginin, daha doğrusu bir fahişenin kızı olduğunu anlayabildin?" diye sormuş. Haşhaş yutucu olan soykütüğü bilimcisi de "İşte şöyle! İlkin bilgim, aslında Tanrı en iyisini bilendir, beni bu buluş yoluna soktu. Sonra bilinir ki Gaziye soyundan gelen kadınların hepsinin gözdende olduğu gibi, burnu üstünde birleşen çok kalın kaşları vardır. Ve de gözleri Arabistan'ın en koyu siyah gözleridir!" diye yanıt vermiş. Şah da, işittiklerinden hayranlık duyarak ve memnunluğunu kanıtlayan bir belirti göstermeden soykütüğü bilimcisinin yanından ayrılmasını istememiş. Dolayısıyla içeri giren hizmetkârlarına doğru dönmüş ve onlara "Bugün bu seçkin bilgine, iki tayınlık et ve iki somun ekmekle canının çektiği kadar su verin!" demiş.

Ve işte insan türü üzerinde soykütüğü bilimcisinin de durumu böyleymiş. Ama hepsi bu kadar değilmiş, çünkü iş bu kadarla bitmemiş.

Gerçekten, ertesi gün, sultan, gecesini üç arkadaşın yaptıkları ve soykütüğü biliminin çeşitli alanlarındaki bilgilerinin derinliği üzerinde düşünerek geçirdikten sonra; kendi kendine "Vallahi!

İnsan türü üzerinde soykütüğü bilgini olan bu kişi, bana gözdemin soyunun kökeni hakkındaki görüşünü bildirdikten sonra, onu ülkemin en bilgili adamı olarak ilan etmem gerekiyor! Ama daha önce bunca şahın gerçek ardılı bir sultan olarak benim kökenim hakkında ne bildiğini öğrenmek isterdim!" demiş. Ve bu düşüncesini hemen eyleme sokmak istemiş; ve yeniden insan türü üzerindeki soykütüğü bilimcisini huzuruna getirtmiş ve ona "Şimdi, ey bilimin babası, senin sözlerinden kuşku duymak için artık hiçbir neden kalmadığına göre, senden benim kökenim ve şahane ırkımın kökeni hakkında söz etmeni de istemekteyim!" demiş. O da "Başım üzerine, gözüm üzerine, ey zamanın şahı, ama ilkin bana güvenliğimi sağlayacağına dair söz vermelisin! Çünkü bir atasözü 'Sultanın öfkesi ile kendi boynun arasına mesafe koy ve ortadan yok olarak boynunu kurtar!' der. Ben, efendim, duyarlı ve narin bir kişiyim ve senin soy sopunu öğrenmen dolayısıyla kafayı bozup beni kazığa oturtmandan çok, canımı kurtarmak isterim!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Başım üzerine yemin ederim ki, sana güvenlik sağlıyorum ve ne söyleyebilirsen söyle, önceden bağışlanmış olacaksın!" demiş. Ve ona güvenlik mendilini fırlatmış; soykütüğü bilimcisi yerden mendili almış ve "Bu durumda, ey zamanın şahı, bu salonda ikimizden başka hiç kimsenin bulunmamasını da sağla!" demiş. Şah da "Niçin be adam?" diye sormuş. Adam "Çünkü efendim, Güçlüler Güçlüsü Tanrı, kutsal isimleri arasında 'Örtücü' sıfatını da taşır; çünkü yayılması zararlı olan şeyleri sır örtüleriyle örtmeyi sever!" demiş. Sultan da, büyük veziri dahil, herkesin dışarı çıkmasını buyurmuş. Soykütüğü bilimcisi kendini sultanla başbaşa bulunca, ona doğru ilerlemiş ve "Ey zamanın şahı, sen kötü türden bir zina çocuğundan başka bir şey değilsin!" demiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Soykütüğü bilimcisi, kendini sultanla başbaşa bulunca, ona doğru ilerlemiş ve kulağına eğilerek "Ey zamanın şahı, sen kötü nitelikli bir zina çocuğundan başka bir şey değilsin!" demiş.

İşitilmedik bir küstahlıkla söylenen bu müthiş sözleri duyunca sultanın rengi sapsarı olmuş ve tavrı değişmiş; ve tüm uzuvları çözülmüş; işitme ve görme duyumunu yitirmiş; ve şarapsız kalmış bir ayyaşa dönmüş; ve ağzında köpüklerle ayakları üzerinde sallanmış; ve sonunda gücü tükenerek yere yuvarlanmış; soykütüğü bilimcisi, sultan tam olarak mı, yoksa yarı ölü müdür ya da hâlâ canlı mıdır fark edemeden, orada öylece kalmış. Ama sultan sonunda kendine gelmiş ve ayağa kalkarak ve tam anlamıyla kendine gelerek, soykütüğü bilimcisine dönmüş ve ona "Şimdi, ey âdem, beni kullarının boynu üstüne hükümdar kılan Tanrı'nın hakkaniyeti üzerine yemin ederim ki, eğer söylediklerin gerçek çıkarsa ve bu, olumlu kanıtlarla kesinlik kazanırsa, bir daha geri dönmeyi kesinlikle göze almaksızın, layık olmadığımı düşünerek tahttan feragat edecek ve tüm hükümdarlık haklarımı sana devredeceğim. Çünkü buna en layık olan sensin ve hiç kimse bu makama senin kadar yaraşmaz. Ama sözlerin, son kesimde, yalan çıkarsa, seni boğazlarım!" demiş. Soykütüğü bilimcisi de "İşittim ve itaat ettim! Bunda bir uygunsuzluk yok!" demiş.

Bunun üzerine sultan iki ayağı üzerinde doğrularak gecikip oyalanmadan, elinde kılıçla, ana sultanın dairesine yollanmış; ve yanına girerek ona "Göğü yücelten ve onu sudan ayıran Tanrı'ya yemin ederim ki, şimdi sana soracağım şeye doğru yanıt vermezsen, seni bununla parça parça edeceğim!" demiş. Ve alev alev yanan gözlerini döndürerek ve öfkeden salyaları akarak elindeki kılıcı savurmuş. Ana sultan, şaşırıp aynı zamanda pek öyle alışık olmadığı bir dille konuşulmasından soluğu kesilerek "Tanrı'nın adı senin ve yörenin üzerine olsun! Sakinleş çocuğum ve bilmek istediğin ne varsa bana sor, sana dinin gereklerine uyarak doğru yanıt vereceğim!" diye haykırmış. Sultan da ona "Öyleyse, hiçbir girizgâh yapmadan ve de sözü döndürüp dolaştırmadan ben sultan babamın oğlu muyum ve de cetlerimin şanlı soyundan mı gelmekteyim? Çabucak bana söyle! Çünkü bunu ancak sen bana açıklayabilirsin!" demiş. Kadın da "Öyleyse ben de sana girizgâh yapmadan, senin gerçekte bir aşçının oğlu olduğunu söylerim. Bunun nasıl olduğunu da öğrenmek istiyorsan, anlatayım:

"Senden önceki, bugüne kadar baban sandığın sultan, beni eş edinince, âdet gereğince birlikte yaşadık. Ama Tanrı onu dölleme

kudretiyle donatmamıştı, ben de bu yüzden ona, kendisini sevindirecek ve tahtını kendi soyuna bağlayacak bir evlat veremedim. Çocuğu olamayacağını anlayınca, kendini, tüm iştahını, uykusunu ve sağlığını yitirten bir hüzne kaptırdı. Ve anası tarafından benim üzerime ikinci bir kadınla evlenmesi için sıkıştırıldı; o da ikinci kez evlendi. Ama Tanrı bir kez ondan döllenme gücünü esirgemişti. Anası tarafından bir kez daha yeniden evlenmesi için zorlandı. O zaman ben, son sıraya düşeceğimi anlayarak ve bu evliliğin de sultanı bir yere götürmeyeceğini bildiğimden, kendi etkinliğimi korumaya, aynı zamanda bu atılımla, tahta da bir ardıl kazandırmaya karar verdim. Ve bu harika niyeti yerine getirmek üzere uygun bir fırsat çıkmasını bekledim.

"Günün birinde, sultan, hiç iştahı olmadığından zayıflamayı sürdürürken, içi doldurulmuş tavuk yemek için büyük bir arzu duydu. Aşçıya sarayın pencereleri altında bulunan kümeslerden bir tavuk boğazlaması emrini verdi. O zaman ben, bu aşçıyı iyice inceleyerek kendisini, kafamda kurduğum iş için tam anlamıyla uygun gördüm. Çünkü bu aşçı, genç ve iriyarı bir yiğitti. Pencereden sarkarak, ona, gizli kapıdan yukarı çıkmasını işaret ettim. Onunla benim aramda geçen şey çok kısa bir zamanda oldu bitti; çünkü, işini bitirir bitirmez, bağrına bir bıçak sapladım. Başı ayakları arasında ölerek sırt üstü yere yuvarlandı. Onu sadık hizmetkârlarımla oradan kaldırttım ve gizlice bahçede onların kazdığı bir çukura gömdürdüm. Sultan, o gün, aşçısının izah edilmez şekilde ortadan yok olmasından dolayı öfkeye kapılarak içi doldurulmuş tavuğu yemedi. Ama, günü gününe, dokuz ay sonra sağlıklı olarak doğan ve ondan sonra da sağlıklı olmayı sürdüren seni doğurdum. Senin doğuşun sultan için sevinç nedeni oldu; sağlığını ve iştahını kazandı; ve vezirlerini, gözdelerini ve tüm sarayda oturanları lütuflara boğdu ve kırk gün kırk gece süren büyük şenlikler ve halk eğlenceleri düzenledi. Ve Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamber adına yemin ederim ki, ne biliyorsam sana onu söyledim. Allah da her şeyi bilir!"

Bu öyküyü dinledikten sonra ayağa kalkıp anasının yanından ağlayarak ayrılan sultan, taht salonuna girmiş ve yüzü üçüncü soykütüğü bilimcisine dönük, hiçbir şey söylemeksizin yere oturmuş. Yaşlar gözünden durmaksızın akıyor ve çok uzun olan

sakallarının arasından kayıyormuş. Bir saat kadar bir zaman geçince başını kaldırmış ve soykütüğü bilimcisine "Tanrı üzerine olsun, ey gerçeği söyleyen ağız, söyle bakalım sen benim kötü nitelikli bir zina çocuğu olduğumu nereden anladın?" demiş. Soykütüğü bilimcisi de "Efendim, her birimiz haiz olduğumuz yetenekleri kanıtladıkça ve sana son kertede doyum sağladıkça, mükâfat olarak çift tayın et ve ekmek ve de canımızın çektiği kadar su verilmesini emrediyordun. Ben de böylesine bayağı bir eliaçıklığı ve bu tür cömertliğin doğasını göz önünde tutarak, senin bir aşçının ya da bir aşçının ardılının oğlu veya bir aşçının kanını taşıyan biri olduğuna hükmettim. Çünkü şahlardan olma şah çocukları yetenekleri ödüllendirmek için et ya da benzeri bir şey dağıtmak âdetinde değillerdir; liyakat sahiplerini onur giysileriyle, hesapsız zenginliklerle ödüllendirirler. Ben de bu yanıt beklemeyen kanıtla senin alçak kökenini keşfetmekten başka şey yapabilmiş değilim. Ve bu keşfi ortaya koymak için hiç de öyle büyük bir yetenek gerekmedi!" diye yanıt vermiş.

Soykütüğü bilimcisi konuşmayı kesince, sultan ayağa kalkıp ona, "Çıkar elbiselerini!" demiş. Soykütüğü bilimcisi itaat etmiş, sultan da giysilerinden ve saltanat alametlerinden soyunarak kendi elleriyle bunları onun sırtına geçirmiş. Ve onu tahta çıkararak bir sultana gösterilen saygıları sunmuş. O saat ve o anda, büyük vezirini ve ülkenin tüm ileri gelenlerini çağırtarak, onların yeni yasal hükümdarlarını tanımalarını sağlamış. Yeni sultan da hemen dostu olan öteki iki haşhaş yutucu soykütüğü bilimcisini çağırtmış ve birini sağ yanını, diğerini sol yanını koruyan muhafızlar olarak atamış. Eski büyük veziri de sahip olduğu adalet duygusu nedeniyle yerinde alıkoymuş. Ve büyük bir şah olmuş.

Ve işte üç soykütüğü bilimcisinin durumu böyleymiş!

Ama, eski sultana gelince, onun öyküsü ancak şimdi başlıyormuş. Ve de şöyleymiş:

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Günler ve geceler geçtikçe, daha güzellişmiş, daha gelişmiş ve daha ilgili ve sessiz olmuş bulunan küçük Dünyazad, üstüne büzül-*

*düğü halıdan yarı yarıya ayağa kalkmış ve ona "Ablacığım, sözlerin ne tatlı, ne hoş ve ne kadar eğlendirici ve de güzel!" demiş. Şehrazad da ona gülümsemiş ve onu öperek "Evet, ama eğer efendimiz şah bana izin verirse, önümüzdeki gece anlatacağımla karşılaştırılacak olursa, nedir ki!" demiş. Sultan Şehriyar da "Ey Şehrazad, hiç şüphen olmasın! Kesinlikle, yarın bize, başlamak zahmetine katlanacağın bu öykünün devamını anlatabilirsin! Doğrusu ben de, eski sultan zina çocuğunun başına ne geldiğini merak ediyorum! Allah böylesi iğrenç kadınların belasını versin! Bununla birlikte burada zina çocuğunun annesi olan sultan karısının aşçıyla içinden gelen bir isteği doyurmak için değil, ancak harika bir maksat uğruna zina işlemiş olduğunu itiraf etmeliyim. Tanrı onun üstüne merhametini yaysın! Ama Zenci Mesud ile yapacağını yapan o köpeğin kızı, lanetli ve utanmaz kadına gelince, o Allah belasını veresicenin ardıllarına tahtı sağlamak için değildi yaptıkları! Tanrı asla onu bağışlamasın!" demiş. Ve Sultan Şehriyar bunları söyledikten sonra kaşlarını müthiş şekilde çatarak ve beyazı belirmiş gözlerle yandan yana bakarak "Sana gelince Şehrazad, senin, gitgide kafalarını kestirdiğim bütün o yüzsüz kadınlara benzemediğine inanmaya başlıyorum!" diye eklemiş. Şehrazad da, acımasız şahın önünde eğilerek "Tanrı efendimizin yaşamını uzatsın ve bu canayakın zina çocuğunun başına gelenleri anlatabilmek için bana da yarına kadar ömür bağışlasın!" demiş. Ve böylece konuştuktan sonra susmuş.*

*Ama sekiz yüz otuz birinci gece olunca...*

*Küçük Dünyazad, Şehrazad'a "Tanrı üzerine olsun, ablacığım, eğer uykun yoksa, lütfen, aşçıdan olma zina çocuğu eski şaha ne olduğunu çabucak anlat!" demiş. Şehrazad da "Tüm yüreğim ve de efendimiz bu yüce şaha borçlu olduğum saygıyla!" demiş. Ve öyküyü şöylece anlatmış:*

Eski sultana gelince, onun öyküsü ancak şimdi başlıyormuş. Ve de şöyleymiş:

Bir kez tahtından feragat etmiş bulununca ve kudretini üçüncü soykütüğü bilimcisine devredince, eski sultan hac yolundaki dervişlerin donuna bürünmüş; kendisi için iyice savsaklanır hale gelen vedalaşmalardan kaçınarak, gecikmeksizin ve yanına da hiçbir şey almaksızın, bahtı üzerine düşünerek, unutulma

ve yalnızlık içinde yaşamayı kurduğu Mısır ülkesine doğru yola koyulmuş. Tanrı da alnına güvenlikte olmasını yazdığından, yorgunluk ve tehlikelerle dolu bir yolculuktan sonra, o harika Kahire kentine, kendi ülkesindeki kentlerden çok farklı olan ve yürüyerek çevresini dolaşması üç buçuk gün alan bu büyük kente ulaşmış. Saniye Köprüsü'nü ve İskenderiye Feneri'ni ve Şam'daki Emevi Camisi'ni hesaba katarak, onun, gerçekten dünyanın dördüncü harikası olduğunu görmüş. Bu kentin ve bu ülkenin güzelliklerini anlatan şairin şu sözlerinin hiç de abartılı olmadığını anlamış: "Mısır! Tozu altın, nehri bir Tanrı kutsaması, içinde yaşayanları seçkin olan harika kent, sen, seni fetheden yengin kişilere aitsin!"

Ve bıkmadan kentte gezinirken, bakınırken ve hayranlık duyarken, eski sultan, fakir derviş giysilerinin altında sıkıntılarından sıyrılmış ve hükümdarlık mükellefiyetlerinden kurtulmuş olarak keyfince etrafı seyredebilmekten çok mutlulanmış. Kendi kendine "Nasip Dağıtan Tanrı'ya şükürler olsun! Kimilerine yükünü ve kaygılarını taşıtarak kudret bağışlar; kimilerine de, kaygısızlık ve yürek yeğniliğiyle fakirlik! Ve bu kutsanası ikinci kesim, onun en sevdikleridir!" diyormuş. Böylece gördüğü güzelliklerle donanmış; o sırada hükümdarı Sultan Mahmud olan Kahire sultanlık sarayının önüne gelmiş. Sarayın pencerelerinin altında duraksamış ve derviş asasına dayanarak bu gösterişli konutun içinde ülkenin sultanının sürebileceği yaşam ve şahların eylemlerini gören ve yargılayan Yüce Tanrı önündeki sorumlulukları dışında, içine dalmış bulunduğu zihinsel çabalar, tedirginlikler ve çeşitli sıkıntılardan oluşan bir mevkip üzerinde düşünmeye koyulmuş. Ve ruhunda, doğumundaki sırrın açıklığa kavuşması sayesinde, o denli ağır ve karmaşık bir yaşamdan kurtulmuş olduğundan ve bu yaşamı, tüm varlığı olarak gömleğinden, yün latasından ve bastonundan başka şeyi olmaksızın, açık havada ve özgürlük içinde geçen bir yaşamla değiştirmiş bulunmasından ötürü bir ferahlık ve ruhunu serinleten ve geçmişindeki heyecanlarını unutturan büyük bir sükûnet duymuş.

Tam da o sırada, avdan dönen Sultan Mahmud, sarayına giriyormuş. Ve bastonuna dayanarak yöresinde olanların farkına varmayan ve yitik bakışları uzakta kalan şeyleri düşleyen der-

vişi görmüş. Bu dervişin soylu görünümü ve seçkin tavrı ve de dünyadan kopuk hali dikkatini çekmiş. Kendi kendine "Vallahi, işte zengin soyluların yoldan geçtiklerini görüp de elini uzatmayan ilk derviş! Hiç kuşku yok ki, onun öyküsü garip bir öykü olmalıdır!" demiş. Ve kendisiyle konuşma arzusu duyduğundan maiyetindeki soylulardan birini onu saraya davet etmeye göndermiş. Derviş de sultanın ricasını yerine getirmekten başka bir şey yapamamış. Bu da onun için bahtının ikinci dönüşümü olmuş. Ve Sultan Mahmud av yorgunluğunu biraz giderdikten sonra, dervişi huzuruna çağırtmış ve onu nezaketle kabul etmiş; ve de kendisine "Hoş gelmişsin, ey Tanrı'nın saygın dervişi! Senin durumuna bakıp hükmedilirse, Hicaz veya Yemen soylularından biri olduğun anlaşılıyor!" diyerek, durumu hakkında iyilikle dolu sorular sorup onu sorguya çekmiş. Derviş de "Soylu olan sadece Tanrı'dır, efendim! Ben fakir bir adamdan, bir dilenciden başka bir şey değilim!" diye yanıt vermiş. Sultan Mahmud da yeniden söz alarak "Bunda bir uygunsuzluk yok! Ama senin bu ülkeye gelişinin, sarayın duvarları dibinde bulunuşunun nedeni nedir, ey derviş? Hiç kuşkusuz, bunun ilginç bir öyküsü olmalı!" demiş. Ve de "Tanrı senin üzerine olsun, ey kutsanmış derviş, hiçbir şeyi gizlemeden bana öykünü anlat!" diye eklemiş. Derviş de, sultanın bu sözlerini duyunca, gözlerinden bir damla yaşın akmasını engelleyememiş; ve büyük bir heyecan yüreğini sarmış. Ve "Benim için acılıklarla ve tatlılıklarla dolu bir hatıra da olsa, efendim, senden öykümün hiçbir yanını gizlemeyeceğim. Ama izin ver de bunu sana herkesin içinde anlatmayayım!" diye yanıt vermiş. Sultan Mahmud da, tahtından kalkmış, dervişin yanına inmiş; ve elinden tutarak, onu tenha bir salona götürerek oraya onunla birlikte kapanmış. Sonra da "Şimdi çekinmeksizin konuşabilirsin, ey derviş!" demiş.

O zaman eski sultan, Sultan Mahmud'un karşısında halıya oturarak "Tanrı yüceler yücesidir! Benim öyküm şöyledir!" demiş. Ve başına gelenleri, hiçbir ayrıntıyı unutmaksızın, nasıl tahtından feragat ettiğini ve seyahat etme ve felaketlerini unutmak için nasıl derviş donuna büründüğünü de ekleyerek başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada tekrar etmenin bir yararı yok.

Sultan Mahmud derviş sandığı kişinin serüvenlerini işitince, boynuna atılmış ve onu sevgiyle öpmüş ve kendisine "Bilgeliğinin buyruğuyla ve Tüm Gücüyle, mevkilerden indirip yeniden yücelten, alçaltan ve onur veren varlığa utkular olsun!" demiş. Sonra da "Gerçekte, kardeşim, senin öykün büyük bir öyküdür ve onun verdiği ders büyük bir derstir! Onu anlatarak kulaklarımı onurlandırdığın ve işitmekle ruhumu zenginleştirdiğin için sana teşekkür ederim! Keder, kardeşim, arıtan bir ateştir; ve zamanın dönüşümü doğuştan kör olan gözleri iyileştirir!" diye eklemiş. Sonra da "Ve şimdi bilgelik mesken olarak senin yüreğini seçtiğine göre ve Tanrı önünde boyun eğme erdemi, sana, bin yıl saltanat sürmüş şahların oğullarına nasip etmediği bir soyluluk verdiğine göre, bana, bir dilekte bulunmak üzere izin verir misin, ey yüceler yücesi kişi?" demiş. Eski sultan da "Başım üzerine ve de gözüm üzerine, ey gönlü yüce hükümdar!" demiş. Sultan Mahmud da "Ben, senin dostun olmak isterdim!" demiş. Ve bunu söyledikten sonra, dervişe dönüşmüş eski sultanı yeniden kucaklamış ve ona "Bundan sonra birlikte geçireceğimiz hayat, ne harika bir hayat olacaktır, kardeşim! Gündüzün birlikte çıkacağız, yeniden birlikte döneceğiz ve geceleyin, kılık değiştirerek, bu gezintilerin sağlayacağı manevi yararı sağlamak üzere, kentin çeşitli mahallelerini birlikte dolaşacağız. Ve bu sarayda, tüm yüreğimle bağışlayacağım her şey yarı yarıya sana ait olacak. Lütfen, lütfen beni reddetme! Çünkü reddetmek bir tür cimriliktir!" demiş.

Ve derviş sultan, bu dostane öneriyi duyarlı bir yürekle kabul edince, Sultan Mahmud "Ey kardeşim ve dostum, sen de kendi bakımından bil ki, benim de yaşamımda bir öykü vardır. Ve bu öykü öylesine şaşırtıcıdır ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, saygıyla okuyanlar için bir ders oluştururdu. Ben onu sana, benim kim olduğumu ve vaktiyle kim olmuş bulunduğumu öğrenmen için daha dostluğumuzun başlangıcında gecikmeden anlatmak istiyorum" diye eklemiş.

Ve Sultan Mahmud, dostu olmuş bulunan derviş sultana, anılarını toplayarak şu öyküyü anlatmış:

## *Delikanlı Maymun Öyküsü*

Bil ki ey kardeşim, yaşamımın başlangıcı, senin mesleğinin sonuna çok benziyor; çünkü sen sonunda derviş donuna bürünmek için sultan olmakla işe başlamışsın; bense tam tersini yaptım. Çünkü ben başlangıçta dervişti̇m, hem de fakir bir derviş; sonradan sultan oldum ve Mısır tahtına oturdum. Gerçekte, ben, sokaklarda suculuk yapan ve mesleği sokak sulayıcılık olan çok fakir bir babanın oğlu olarak dünyaya geldim. O her gün sırtında keçi derisinden yapılma tulumunu taşır ve onun ağırlığı altında eğilerek evlerin ve dükkânların önünü sular ve karşılığında sefil bir ücret alırdı. Ben de çalışacak yaşa gelince, çalışmasında ona yardımcı oldum ve sırtımda gücümle orantılı, bazen de daha fazla, ağır bir su tulumu taşıdım. Babam Tanrı'nın rahmetine kavuştuğu zaman, mirasçısı olarak bana sulama işine yarayan keçi derisinden koca bir tulumdan başka bir şey bırakmadı. Varlığımı sürdürmek için, dükkânlarının önünü suladığım tacirlerin ve zengin soyluların kapıcılarının pek değer verdiği babamın mesleğini üstlenmek zorunda kaldım.

Ama, kardeşim, çocukların sırtları her zaman babalarınınki kadar güçlü olmuyor; ben de babamın iri tulumunun ağırlığına dayanamadığımdan, kısa bir süre sonra, kemiklerimi baştan aşağı kırmamak ya da onarılamayacak biçimde kambur kalmamak için bu ağır sulama işini terk etmek zorunda kaldım. Hiçbir malım mülküm olmadığından ve de bu gibi şeylerin kokusunu bile tanımadığımdan, dilenci derviş olmak ve cami avlularında ve halkın kalabalık olduğu yerlerde gelip geçene avuç açmak zorunda kaldım. Gece gelince de, boyumca uzanarak mahallenin camiinin kapısında yatıyordum ve o günün kısır kazancıyla edindiğim şeyleri yedikten sonra, kendi kendime, benim türümden tüm bahtsızlar gibi "Tanrı isterse, yarın, bugünden daha kısmetli olur!" diyerek uyuyordum. Ve şu yeryüzünde herkesin talihinin canlanacağı bir zaman olduğunu, benimkinin de er veya geç, istesem de istemesem de, bir gün canlanacağını umup duruyordum. Ama önemli olan bu canlanma sırasında dalgın ya da uykuda olmamaktı. Bundan dolayı, bunu düşünmekten hiç geri durmuyor ve onu avını gözeten bir köpek gibi gözetip duruyordum.

Ama, beklerken, yoksulluk ve yokluk içinde yaşıyordum ve varlıklı olmanın zevklerinden hiçbirini tanımıyordum. Böylece, bu düğün gününde kapısında dilenmekte olduğum cömert bir zenginin beklenmedik sadakası olan beş dirhem elime ilk kez geçinceye kadar sürdü. Bu miktardaki paranın sahibi olduğumu görünce, kendi kendime, bununla güzel yemekler yemeyi düşünüp kendime narin bir zevk sağlamayı vaat ettim. Avcumun içinde mutluluk veren bu beş dirhemi sıkarak, çarşıya uçarcasına yollandım; ve satın alabileceğim şeyleri saptamak üzere gözlerimle yöreme bakarak ve her yanı koklayarak dolaşmaya başladım. Ve birdenbire çarşıda kahkaha seslerinin çınladığını duydum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ve birdenbire çarşıda, kahkaha seslerinin çınladığını duydum ve kıçı kıpkırmızı genç irisi bir maymunu bir zincirin ucunda sürükleyen bir adamın yöresinde ağzı açık ve yüzleri ışıl ışıl kişilerden oluşmuş bir kalabalık gördüm. Caddeyi bir yandan öbür yana geçen bu maymun, gözleri, yüzü ve elleriyle kendi bakımlarından açıkça eğlenmek üzere yöresini çevreleyenlere fıstık, haşlanmış nohut ve fındık vermeleri için boyuna işaretler yapıyordu.

Ben de bu maymunu görünce, kendi kendime "Ya Mahmud, senin bahtının bu maymunun boynuna asılı olmadığını kim bilir? İşte elinde beş gümüş dirhem gibi bir servet var; bu parayla bir kez, iki kez ve nihayet üç kez karnını doyuracak yerde şu maymunu sahibinden satın alsan ve hayatını cami kapısında dilencilik ederek sürdürecek yerde, maymun göstericisi olarak, günlük ekmeğini sağlasan daha iyi olmaz mı?" dedim. Böyle düşünerek kalabalığın aralandığı bir andan yararlanarak maymunun sahibinin yanına sokuldum ve ona "Bu maymunu bana zinciriyle birlikte üç gümüş dirheme satar mısın?" dedim. O da bana "O bana en azından çınlayan on dirheme mal oldu, ama senin için sekiz dirheme bırakırım!" diye yanıt verdi. Ben de "Dört olsun!" dedim. Maymuncu "Yedi!" dedi; ben "Dört buçuk

olsun!" dedim; o da "Son fiyat beş! Ve peygambere dua et!" dedi. Ben de "Tanrı'nın duası, barışı ve kutsamaları onun üzerine olsun! Pazarlığı kabul ediyorum. İşte beş dirhem!" dedim. Ve avcumun içinde bir çelik kasadan daha sıkı tutmakta olduğum beş dirhemi, tüm varlığım ve tüm sermayem olan bu parayı parmaklarımı açarak ona verdim ve genç irisi maymunu, zincirinin ucunda sürükledim.

Ama o zaman ne konutum ne de sığınacak bir kovuğum bulunduğundan, onu benimle birlikte açık havada barındığım cami avlusuna götüremeyeceğimi, çünkü bu durumda cami hademesi tarafından benim de maymunun da her türlü hakareti gördükten sonra kovulacağımı düşündüm. O zaman, sadece üç duvarı ayakta kalmış, harabe halindeki eski bir eve doğru yollandım. Ve maymunumla birlikte geceyi geçirmek üzere oraya yerleştim. O sırada açlık içimi ezmeye başladı; bu açlığa çarşıdan satın alacağım yiyeceklerle gideremediğim bastırılmış arzular eklendi; ve artık bunları yatıştırmanın da mümkün olmadığını, çünkü maymuna sahip olmanın elimde avcumda hiçbir şey bırakmadığını düşündüm. Zaten başından aşan derdim, arkadaşım, benim gelecekteki ekmek teknem maymunu beslemek kaygısıyla iki kat oldu. Tam da bu alışverişten pişman olmaya başladığım sırada, ansızın maymunumun çok garip hareketler yaparak silkindiğini gördüm. Aynı anda, işin farkına varmaya zaman bulmaksızın, kıçı parlayan çirkin yaratığın yerinde, ayın on dördündeki parmaklığıyla bir delikanlının önümde belirdiğini gördüm. Tüm yaşamımda güzellikten, zarafetten ve incelikten yana bu denli donanmış bir yaratık görmemiştim. Hoş bir tavırla karşımda duran bu delikanlı, şeker gibi tatlı bir sesle "Mahmud, beni satın almak için tüm sermayen, tüm servetin olan beş dirhemi harcamış bulunuyorsun; ve şu anda, beni ve kendini doyuracak birazcık yiyeceği nasıl sağlayacağını bilmiyorsun, değil mi?" dedi. Ben de "Vallahi, doğru söyledin delikanlı! Ama bu nasıl oluyor? Sen de kimsin? Ve nereden geldin? Ve de ne istiyorsun?" dedim. O da gülerek "Mahmud, bana sorular sorma! İyisi mi şu altın dinarı al, kendimize ziyafet çekmek için ne gerekiyorsa satın al! Ve bil ki, Mahmud, senin bahtın, gerçekten, düşündüğün gibi, benim boynumda asılıdır ve sana servet ve

mutluluğun taşıyıcısı olarak geliyorum!" dedi. Sonra da "Ama, bize yenecek şeyler almak için acele et, Mahmud; çünkü, ikimiz de olabildiğince açız!" diye ekledi. Hemen onun buyruklarını yerine getirdim. Birlikte, doğduğumdan beri bu türden ilkini gördüğüm harika bir yemek yemekte gecikmedik. Sonra, gece o sırada epeyce ilerlemiş olduğundan onunla yan yana yattık. Ve onun kuşkusuz benden narin olduğunu görerek, eski deve yünü latamla üstünü örttüm. O da, sanki ömründe böylesi rahatlığı bulmamış gibi yanı başımda uyudu. Ben, onu ürkütürüm diye ya da benim *şu* ya da *bu* niyetlerim bulunduğunu sanmaması için ve de bu durumda yeniden eskisi gibi kıçı soyulmuş iri maymun biçimini aldığını görürüm korkusuyla, en küçük bir hareket yapmaktan çekiniyordum. Yaşamım üzerine yemin ederim ki, bu delikanlının bedeninin hoş dokunuşuyla beşikten beri bana yastık oluşturan keçi derisinden tulum arasında gerçekten büyük bir fark bulunduğunu gördüm! Ben de kendi tarafımda, bahtımın yanında uyuduğum hissine kapılarak uyudum. Ve Tanrı'yı onu bana, bunca güzel ve baştan çıkarıcı bir görünüm altında verdiği için şükrettim.

Ertesi gün, delikanlı, benden daha önce uyandı, beni de uyandırdı ve bana "Mahmud! Bu zorlu geceyi dışarıda geçirdikten sonra, artık gidip bize barınmak için bu kentin sarayları arasında en güzelini kiralamanın tam zamanıdır; para kıtlığı çekeceğinden ve mobilya ve halı olarak pazarda bulacağın en pahalı ve değerli şeyleri alamayacağından korkun olmasın!" dedi. Ona, işitip itaat ettiğimi söyledim; ve hiç vakit kaybetmeksizin buyruklarını yerine getirdim. Ve Kahire'nin en şahane binası olan ve sahibinden bin dinarlık on torba karşılığı kiralanan yeni konutumuza yerleştiğimizde, delikanlı bana "Mahmud, nasıl oluyor da, böyle paçavralara bürünmüş olmaktan ve bedenini her türlü bit ve pirenin sığınağı haline sokmaktan ve yanıma bu durumda yaklaşıp benimle birlikte yaşamaktan utanmıyorsun? Ve hamama gidip temizlenerek durumunu değiştirmek için ne bekliyorsun? Parayı düşünüyorsan, sende koskoca ülkelere hükmeden sultanlara gerektiğinden fazlası var. Giysiler edinmeye gelince, sadece seçme sıkıntısı çekeceksin!" dedi. Ben de işitip itaat ettiğim yanıtını vererek hayranlık verici sularla temizlen-

meye gittim; ve hamamdan hafiflemiş, kokular sürünmüş ve süslenmiş olarak çıktım.

Genç beni karşısında değişmiş ve en zengin urbalara bürünmüş olarak görünce, uzun uzadıya süzdü; ve durumumdan memnun göründü. Sonra da bana "Mahmud! Senin tam da böyle olmanı istiyordum. Gel şimdi yanıma otur!" dedi. Ben de onun yanına oturarak kendi kendime "Evet! Sanırım ki, talihi yakalamanın zamanıdır!" dedim. Hiçbir şekilde fırsatı kaçırmamak ve nerede olursa olsun onu yakalamak için hazırlandım.

Kısa bir süre sonra, delikanlı omzuma dostça vurarak bana "Mahmud!" dedi; ben de "Evet, ya Seydi!" diye yanıt verdim. Bana "Bir şahın genç ve bir Ramazan ayı mehtabından da güzel kızının senin eşin olmasına ne dersin?" dedi. Ben de "Vallahi efendim, herhalde 'Hoş geldi, safa geldi' derim!" dedim. O da "O halde ayağa kalk, Mahmud, şu gördüğün bohçayı al ve Kahire sultanına gidip büyük kızını evlenmek üzere iste! Çünkü bu senin bahtında yazılıdır! Babası da, seni görünce, senin, kızının kocası olacak kişi olduğunu anlayacaktır. Ama sen, içeri girerken, selamlaşmalardan hemen sonra, sultana, şu gördüğün bohçayı sunmayı unutma!" dedi. Ben de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını verdim. Bir an bile kararsızlık göstermeden, mademki bahtım böyleymiş diyerek, sultanın sarayına gittim.

Sarayın muhafızları ve haremağaları, oldukça görkemli bir giysiyle donanmış olduğumu görünce bana saygıyla, ne arzu etmekte olduğumu sordular. Sultanla görüşmek istediğimi ve ona kendi ellerimle vermek istediğim bir armağan getirdiğimi öğrenince, benim adıma bir görüşme talep etmekte hiçbir zorluk çıkarmayıp beni hemen şahın huzuruna çıkardılar. Ben de, sanki tüm yaşamım şahların sofra arkadaşlığı yapmakla geçmişçesine tavrımı hiç bozmadan ve bayağılıkla ilgisi olmaksızın şahı saygıyla selamladım; o da selamımı zarif ve hoş bir edayla iade etti. Ben de bohçayı kölenin elinden alarak ve "Senin erdemlerinin yüce yoluna çıkmaya asla layık olmasa da, benim güçsüzlüğümün mütevazı patikasında yol alan bu alçakgönüllü armağanı lütfen kabul buyur!" diyerek kendisine sundum. Sultan da büyük veziri aracılığıyla bohçayı aldırdı, açtırdı ve de içine baktı. İçinde öylesine inanılmaz değerde mücevherler, ziynetler ve süs eşyaları

gördü ki, yaşamında bunlar gibisini hiç görmemiş bulunuyordu. Bu armağanların güzelliğine duyduğu hayranlığı içinde gizleyerek bana "Kabul olunmuştur! Ama bana çabucak ne arzu ettiğini ve karşılığında sana ne verebileceğimi söyle! Çünkü şahlar, eliaçıklığın ve görgünün gereklerini yerine getirmekte asla gecikmemelidirler!" dedi. Ben de daha fazla beklemeksizin "Ey zamanın şahı, benim dileğim, senin büyük kızın olan şu gizli inci, su çeneğindeki çiçek, şu mühürlü bakire ve şu örtülerine bürünmüş hanımı alarak yakının ve hısmın olmaktır" diye yanıt verdim.

Sultan benim sözlerimi duyunca ve dileğimi öğrenince, bana bir saat öylece baktı ve sonunda "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt verdi. Sonra vezirine doğru dönerek ona "Sen bu yüce soylu kişinin talebi karşısında ne düşünüyorsun? Ben uygun olduğunu düşünüyorum. Çünkü yüzünde gördüğüm belirli çizgilerden benim damadım olmak üzere bahtın onu buraya sevkettiğini anlıyorum" dedi. Kendisine soru yöneltilen vezir de "Şahımızın sözleri başımız üzerinedir! Bu soylu kişinin de efendimize yakın olmasını engelleyecek bir hali bulunmadığı ve kabul edilemez bir aileden olmadığı anlaşılıyor. Orası öyle! Ama yine de ondan, bu armağandan başka gücünün ve yeteneğinin kanıtını göstermesinin istenmesi daha doğru olacaktır!" diye yanıt verdi. Sultan da ona "Bu durumda nasıl davranmam gerek dersin? Bana görüşünü bildir, ey vezir!" dedi. O da "Benim görüşüm, ey zamanın şahı, hazinenin en güzel elmasını ona göstermen ve kızın sultanla evlenme istemine uygun yanıt vermek için, evlilik armağanı olarak, aynı değerde bir elmas getirmesini şart koşmandır" dedi. O zaman ben, içimden bütün bunları duyarak çok heyecanlandımsa da, sultana "Bu elmasın bir eşini ve her bakımdan denk olan bir benzerini getirirsem, sultanı bana verecek misin?" diye sordum. Bana "Eğer eşi ve her noktadan benzeri olan bir elmas getirirsen kızım senin eşin olacaktır!" diye yanıt verdi. Ben de gösterilen elması inceleyip elimde çevirerek her yanını gördükten sonra onu gözüme nakşettim. Sonra sultana geri verdim; ve ertesi gün yeniden geleceğimi söyleyerek kendisinden izin aldım.

Sarayımıza gelince, delikanlı bana "İş ne oldu?" dedi. Sanki elimde bulunuyormuşçasına taşı ona tanımlayarak ne olup bittiğini kendisine anlattım. Bana "Bu iş çok kolay! Bununla birlikte

bugün artık çok geç! Ama yarın, inşallah! Sana, tanımladığının tıpkısı on tane elmas vereceğim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:*

"Bununla birlikte, bugün, artık çok geç! Ama yarın, inşallah! Sana, tanımladığının tıpkısı on tane elmas vereceğim" dedi. Ve gerçekten, ertesi sabah, delikanlı sarayın bahçesine çıktı; bir saatlik bir süre geçtikten sonra, tümü sultanın gösterdiğine eşit güzellikte, güvercin yumurtası büyüklüğünde yontulmuş ve güneşin gözü gibi saf, on elmas getirdi. Ve ben "Efendim, beni bunca az şey getirdiğimden dolayı bağışlayın! Ama gösterdiğin örneğe tam olarak uyan tek elmasım yoktu; ben de elimdeki on elması birden getirmek zorunda kaldım. Sen hoşuna gitmeyeni sonradan atmak üzere istediğini kendin seç!" diyerek bunları sultana sundum. O da büyük veziri ile birlikte bunları içeren mineden yapılma küçük çekmeceyi açtı ve onların parıltısına ve güzelliğine hayran kaldı. Ve gerçekten, bunların, onun elinde bulunana tam anlamıyla benzemesine şaştığı gibi, on adet oluşuna da çok şaştı.

Ve bu şaşkınlığından kurtulup kendine gelince, vezirine doğru döndü ve hiçbir söz söylemeksizin, ona "Ne yapmalıyım?" anlamına gelen bir el hareketi yaptı. Vezir de aynı tarzda "Ona kızı vermek gerek!" anlamına gelen bir işaret yaptı. Ve hemen, evlenmemiz için gerekli her türlü hazırlığın yapılması için emirler verildi. Hemen oracıkta kadı ve şahitler getirtilerek evlilik sözleşmesi yapıldı. Bu yasal sözleşme yapılır yapılmaz, alışılagelen usul gereğince onu bana verdiler. Merasime katılan delikanlıyı sultana benim yakın akrabam olarak tanıttıktan sonra, okuma yazma bilmediğimden bu belgeyi benim yerime gözden geçirmesi için ona verdim. Kâğıdı baştan aşağı gözden geçirdikten sonra "Kaidelere ve âdetlere uygun olarak yazılmış. İşte şimdi sultanın kızıyla yasal olarak evlenmiş bulunuyorsun!" diyerek onu bana iade etti. Sonra, beni bir kenara çekip bana "Bütün bunların hepsi çok iyi Mahmud, ama şimdi senden bana

bir şey vaat etmeni istiyorum!" dedi. Ben de "He, vallahi! Zaten sana bağışlamış bulunduğum hayatımdan da büyük ne gibi bir vaat beklemektesin, benden?" diye yanıt verdim. Güldü ve bana "Mahmud! Sana onun içine girmene ben izin vermedikçe bu evliliğin gereğini yerine getirmemeni istiyorum. Çünkü daha önce yapmam gereken bir şey var!" dedi. Ben de "İşitmek itaat etmektir!" diye yanıt verdim.

Böylece zifaf gecesi gelince, sultanın kızının yanına gittim. Ama, bu gibi durumlarda kocanın yapması gereken şeyi yapacağıma, duyduğum arzuya karşın, bir köşede, ondan uzakta oturdum. Güzelliklerinin ayrıntılarına sadece uzaktan bakmakla yetindim. İkinci gece de yine böyle davrandım, üçüncü gece de!

Bu arada karımın anası âdet gereğince her sabah geliyor ve "İnşallah bir engel çıkmamış ve bakireliğin kanıtlanmıştır!" diyerek kızına geçirdiği geceden haber soruyordu. Karım da "Henüz hiçbir şey olmuş değil!" diyerek yanıt veriyordu. Bundan dolayı üçüncü gecenin sabahında, karımın anası, üzüntünün sınırında üzüntü duyarak "Vay başımıza gelenler! Niçin kocan bize böyle alçaltıcı tarzda davranıyor ve seninle birleşmekten çekiniyor? Bu aşağılayıcı davranış hakkında yakınlarımız ve kölelerimiz ne düşünecekler? Bu çekinmenin itiraf edilmesi güç bir nedene ya da üzücü bir sebebe dayandığına inananlar haklı olmaz mı?" diye haykırmış. Ve tedirginlikle dolu, bu üçüncü günün sabahında, meseleyi anlatmak üzere şahın yanına gitmiş; sultan da "Eğer bu gece de kızlığını bozmazsa, onu boğazlayacağım!" demiş. Bu haber, karım olan genç kızın kulağına ulaşınca gelip bana bildirdi.

O zaman delikanlıya gidip durumu anlattım. O da bana "Mahmud, artık zamanı geldi! Ama sen onun kızlığını gidermeden önce, yine de bir koşul gerek, bu da, eşinle yalnız kalınca, sağ kolunda taşımakta olduğu bir bileziği sana vermesini ondan istemektir. Onu alır ve hemen bana getirirsin. Ondan sonra yapılması gerekeni yapmak ve kızın anasına ve babasına doyum sağlamak mümkündür!" dedi. Ben de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını verdim.

Gece gelip de karımla buluşunca, kendisine "Tanrı üzerine olsun; sen bu gece gerçekten sana zevk ve neşe vermemi istiyor

musun?" dedim. Bana "Gerçekten, bunu arzuluyorum!" diye yanıt verdi. Yeniden söz alarak "Öyleyse bana sağ kolundaki bileziği ver!" dedim. Kız "Onu sana vermek isterdim; ama, henüz bir bebekken, dadımın bana verdiği bu muska bileziği çıkarıp sana verirsem, başıma ne geleceğini bilmiyorum!" diye haykırdı. Ve bunu söyleyerek kolundan bileziğini çıkardı ve bana verdi. Ben de o anda dışarı çıkıp onu delikanlı dostuma vermeye gittim. Bana "Benim de beklediğim buydu! Şimdi karının kızlığını bozabilirsin!" dedi. Ben de, karıma sahip olarak kızlığını alıp böylece herkesi mutlu edecek vaadimi yerine getirmek üzere zifaf odasına girdim. Yatağında bütün varlığıyla beni beklemekte olan eşimin yanına ulaştığımda, bilmiyorum kardeşim, bana ne oldu. Bütün bildiğim şey, odamın ve sarayımın bir rüyaymış gibi eridiği ve kendimi maymuna sahip olduğumda onunla gittiğim yıkık evin içinde açık havada yatar bulduğum. Ve sırtımdaki zengin giysiler yok olmuş; eski sefil paçavralar içinde yarı çıplak durumdaydım. Ve her renkten kumaş parçalarıyla yamanmış eski gömleğimi, derviş sopamı ve bir tahılcının kalburundaki delik sayısı kadar bitle dolu sarığımı tanıdım.

Bunu görünce, kardeşim, olup bitenin anlamını hiç kavrayamadım ve kendi kendime "Ya Mahmud, sen uyanık mısın, uyur durumda mısın? Rüya mı görüyorsun, yoksa gerçekten dilenci derviş Mahmud musun?" diye sordum. Aklımı başıma tümüyle devşirince, bir zamanlar, maymunu yaparken gördüğüm gibi ayağa kalkıp silkindim. Ama, evvelce nasılsam öyle, başka bir şey olmaksızın, fakir oğlu fakir olarak kaldım.

O zaman ruhum üzüntü içinde ve zihnim berbat halde, nereye gittiğimi bilmeksizin, beni bu duruma sokan anlaşılmaz bahtı düşünerek avare avare dolaştım. Böyle dolaşırken, pek kalabalık olmayan bir sokakta, küçük bir halı üzerinde yere oturmuş, önündeki küçük bir hasırda çeşitli sihirli eşyanın ve yazıların bulunduğu Berberi bir Magripli gördüm. Ve ben, bu karşılaşmadan mutlu, bahtımı okuması ve yıldızımı belirlemesi maksadıyla Magriplinin yanına yaklaştım. Kendisine selam verdim, o da selamımı iade etti. Bağdaş kurarak onun karşısında yere oturdum ve benim için Görünmeyenlere danışmasını ondan rica ettim.

Bunun üzerine Magripli, içinden keskin bıçakların geçtiği sezilen gözlerle bana bir süre baktıktan sonra "Ey derviş, kötü bir talihle eşinden ayrılmaya kurban edilmiş olan kişi sen misin?" diye sordu. Ben de "He, vallahi! He, vallahi! Ta kendisi!" diye haykırdım. Bana "Ey zavallı, senin beş gümüş dirheme satın aldığın ve bir anda zarafet ve güzellik sahibi bir delikanlıya dönüşen maymun, âdemoğulları arasından bir âdem değildi; ama kötü doğalı bir ecinniydi. Seni sadece kendi gayelerine ulaşmak için kullandı. Bil ki, gerçekte, epey zamandan beri, senin evlenmiş bulunduğun sultanın kızına âşıktı. Ama, tüm gücüne karşın, kızın üzerinde bir tılsımlı bilezik bulunduğu için, ona yaklaşamıyordu. Bu bileziği elde etmek ve zarara uğramaksızın sultanın kızına sahip olmak için seni kullandı. Ama benim, efendimiz, Tanrı'nın dua ve barışı üzerine olası Süleyman'ın yasalarına karşı gelmiş bulunup zina ürünü ecinnilerden biri olan bu kötü kişinin tehlikeli gücünü kırmak için bir ümidim var" dedi.

Ve böylece konuşarak, Magripli eline bir kâğıt aldı ve bunun üzerine karmaşık harfler çizdi; ve "Ey derviş, bahtının yüceliğinden endişe etme ve sana işaret edeceğim yere git. Orada birtakım kimselerin geçmesini dikkatle gözet. Sana onların başı gibi görünen birine rastlarsan, bu mektubu kendisine ver; o senin arzularını yerine getirecektir!" diyerek onu bana verdi. Sonra da bana sözü edilen yere gitmem için gerekli bilgileri verdi; ve de "Bana ödeyeceğin ücrete gelince, bunu bahtın tamamlandığı zaman bana ödersin!" diye ekledi.

O zaman ben, Magripliye teşekkür ettikten sonra, mektubu aldım, bana işaret etmiş olduğu yöne doğru yola çıktım. Bu maksatla bütün bir gece ve bütün bir gün yürüdüm. Sonunda, tüm varlık olarak gözün görmediği Tanrı'nın ve vahşi otların bulunduğu tenha bir yere ulaştım. Orada oturup sabırsızlıkla başıma gelecekleri bekledim. Yöremde, gözümün göremediği gece kuşlarının uçuşunu andırır kanat sesleri duydum. Ve yalnızlık korkusu yüreğimi titretmeye başladı; gecenin ürküntüsü ruhumu doldurdu. Tam o sırada, birdenbire, belli bir uzaklıkta, kendiliklerinden bana doğru yönelmiş gibi görünen büyük miktarda meşaleler gördüm. Hemen sonra onları taşıyan elleri fark ettim; ama bu ellere sahip olan kişiler gecenin karanlığında kal-

mışlardı ve gözlerim onları göremiyordu. Sahipsiz ellerin taşıdığı sonsuz miktardaki meşaleler, ikişer ikişer böylece önümden geçti. Sonunda, büyük miktarda ışıkla çevrili, tahtında oturan ve görkemli bir giysiye bürünmüş bir şah gördüm. Bu şah, önüme gelince bana baktı; ve dizlerim korkudan bükülürken beni inceledi ve "Dostum Berberi Magriplinin mektubu nerede?" dedi. Ben de, yüreğimi berkittim, ilerleyerek mektubu kendisine verdim. Mektubu açtı ve mevkip durduğu bir sırada okudu. Ve göremediğim birisine "Ya Atraş, buraya gel!" diye bağırdı. Ve baştan aşağı donanmış bir ulak hemen gölgeden çıkarak ilerleyip şahın önünde yeri öptü. Şah da ona "Hemen Kahire'ye gidip *falan* ecinniyi zincirle ve gecikmeksizin bana getir!" dedi. Ulak buyruğa uydu ve o anda gözden kayboldu.

Bir saat sonra, göze korkunç görünen ve yüzü nefret saçan zincirlenmiş delikanlı ile birlikte geri döndü. Şah ona "Ey alçak, bu âdemoğlunu lokmasından neden mahrum ettin? Ve lokmayı neden kendin yuttun?" diye haykırdı. O da "Lokmaya henüz dokunulmamıştır ve onu hazırlayan da benim!" diye yanıt verdi. Şah "Senin hemen tılsım bileziği bu âdemoğluna geri vermen gerekiyor. Yoksa benimle ne işin var!" dedi. Ama, inatçı bir domuz olan ecinni, kibirle "Bilezik benimdir; benden başka hiç kimse ona sahip olamaz!" diye yanıt verdi. Bunu söylerken ağzını fırın gibi açıp bileziği yuttu.

Bunu gören gecelerin şahı, kolunu uzatıp ecinninin gırtlağını sıktı; ve onu bir sapan gibi fır döndürerek ve "Bu sana dersini verecektir!" diye haykırarak yere fırlattı; ecinninin enini boyuna kattı. Sonra meşale taşıyan ellerden birine, bu cansız bedenden bilezik muskayı çıkarıp bana vermesini buyurdu. Bu buyruk hemen orada yerine getirildi. Ve kardeşim, bu bilezik elime geçer geçmez, derhal şah ve bütün maiyeti...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Ve kardeşim, bu bilezik elime geçer geçmez, derhal şah ve bütün maiyeti gözden kayboldu ve kendimi zengin giysileri-

me bürünmüş, sarayımın ortasında, tam da eşimin bulunduğu odada gördüm. Ve onu derin bir uykuya dalmış buldum. Ama bileziğini koluna takar takmaz uyandı ve beni görerek bir sevinç çığlığı kopardı. Ve ben hiçbir şey olmamış gibi, onun yanına uzandım. Geri kalanı, ey kardeşim, Müslüman inancının sırrıdır. Ertesi sabah, anası ile babası benim ortadan yok olduktan sonra dönüşümü öğrenmekle sevincin sınırına ulaştılar ve sevinçleri öylesine büyüktü ki, kızlarının bekâretinin giderilip giderilmediğini öğrenmek üzere bana soru sormayı unuttular. O zamandan sonra, hepimiz barış, uyum ve dirlik içinde yaşadık.

Evlenmemden bir süre sonra, amcam olan karımın babası sultan, erkek çocuk bırakmadan öldü; ben onun büyük kızıyla evli bulunduğumdan, tahtını bana bıraktı. Ben de şimdi ne isem o oldum, kardeşim. Ve Tanrı Yüceler Yücesi'dir. Biz ondan geliyoruz, ona gideceğiz!

Sultan Mahmud, yeni dostu derviş sultana öyküsünü böylece anlattıktan sonra, onu, bu denli garip bir serüveni duymuş olmakla çok şaşırmış görünce, kendisine "Şaşma kardeşim, çünkü yazılan başa gelir ve hiçbir şey her şeyi yaratan Tanrı'nın iradesi için imkânsız değildir! Ve şimdi, senin gözlerinde küçülmekten korkmaksızın yaşamımı sırf bir teselli olsun diye ve rütbe ve değer itibarıyla benden aşağı olmadığına inanman için mütevazı kökenimi ve tüm gerçeği sana açıkladığıma göre, tam bir rahatlıkla benim dostum olabilirsin; çünkü, bu anlattıklarımdan sonra, senin karşında kibirlenmeye hakkım olmadığını sanıyorum, kardeşim!" demiş. Sonra da "Ve senin durumun benimkinden de düzgün olsun diye seni büyük vezirim olarak atıyorum. Böylece sen benim sağ kolum ve eylemlerimin danışmanı olacaksın; senin haberin olmadıkça ve ön onayın bulunmadıkça hiçbir karar alınmayacaktır" diye eklemiş. Sultan Mahmud gecikmeksizin ülkesinin emirlerini ve ileri gelenlerini çağırtmış ve onlara derviş sultanı büyük veziri olarak tanıtmış ve kendi eliyle ona bir onur urbası giydirmiş ve ona saltanat mührünü emanet etmiş.

Yeni büyük vezir hemen o gün Divan'ı toplamış ve böylece, bunu izleyen günlerde, görevlerini ve yükümlülüğünü öylesine bir adalet ve tarafsızlıkla yerine getirmiş ki, işlerin bu yeni durumundan haberli olan kimseler, ülkenin en uzak köşelerinden

onun yargısını sağlamaya ve kendisini yüksek bir yargıç bularak, anlaşmazlık hallerinde karar ve hükümlerini almaya gelmişler. O da kararlarında öylesine bir bilgelik ve ılımlılık göstermiş ki, haklarında aykırı karar aldıklarının bile minnet ve tasvibini kazanmış. Boş zamanlarına gelince, bunları, kendisinin ayrılmaz arkadaşı ve her bakımdan denenmiş dostu olduğu sultanla samimiyet içinde geçirir olmuş.

Böylece, günün birinde, Sultan Mahmud, karamsarlığa kapılarak dostunu bulmaya gitmiş ve ona "Kardeşim ve vezirim, bugün yüreğim daralıyor ve ruhum çöküyor" demiş. Arabistan'ın eski hükümdarı olan vezir de "Ey zamanın şahı, sevinçler de kederler de bizdedir, onları salgılayan da kendi yüreğimizdir. Ama çoğu zaman eşyanın dış görünüşleri mizacımızı etkiler. Sen bugün, yoksa gözlerini eşyanın dış görünüşüne mi kaptırdın?" diye sormuş. Sultan da "Ey vezirim, bugün gözlerimi hazinemdeki mücevherlere daldırdım ve yakutların, zümrütlerin ve gökyakutların ve her renkten değerli taşların her birini ayrı ayrı ellerime aldım; ama artık onlar bana zevk vermez oldular ve ruhum kederlendi ve yüreğim daraldı. Sonra haremime girdim ve beyaz, esmer, sarışın, kızıl saçlı, tombul, zayıf tüm kadınlarımı gözden geçirdim; ama hiçbiri kederimi dağıtmada başarı sağlayamadı. Sonra ahırlarımı gezdim; atlarıma, kısraklarıma, taylarıma baktım, ama onların tüm güzellikleri gözümün önünde kararan dünyanın tüllerini ortadan kaldıramadı. Şimdi ey bilge vezirim, durumuma bir çare bulasın ya da onu iyileştiren sözleri söyleyesin diye seni bulmaya geldim" demiş. Vezir de "Sözünü edip de bir türlü birlikte gidip göremediğimiz delilerin sığınağı olan maristana bir ziyarette bulunmaya ne dersin? Gerçekten, düşünüyorum ki, deliler bizimkinden değişik algılaması olan kişilerdir; ve eşyalar arasındaki ilişkileri deli olmayanların asla ayırt edemediği şekilde görürler ve garip düşlemeleri vardır. Belki de bu ziyaretimizle ruhuna ağırlık veren hüzün kalkacak ve göğsün ferahlayacaktır!" demiş. Sultan da "Pekâlâ vezirim, haydi gidip maristan delilerini ziyaret edelim!" diye yanıt vermiş.

O zaman sultan ve veziri olan eski derviş sultan, yanlarına hiçbir maiyet almaksızın, saraydan çıkmışlar ve durmaksızın delilerin barındığı maristana kadar yürümüşler. İçeri girip orayı

tümüyle ziyaret etmişler; ama, içerde gardiyanlarla anahtarcıbaşından başka kimse bulamayıp çok şaşırmışlar; delilere gelince, onların ne gölgeleri ne de kokuları varmış. O zaman sultan, anahtarcıbaşıya "Nerede bu deliler?" diye sormuş. O da "Vallahi, efendim, epey bir zamandan beri onları biz de görmüyoruz ve bu yokluğun nedeni bu Allah'ın yaratıklarında genel olarak düşünme yeteneğinin zayıflamış bulunmasıdır, kuşkusuz!" diye yanıt vermiş. Sonra da "Bununla birlikte ey zamanın şahı, sana, epey bir zamandır burada bulunan ve bize, yüksek rütbeli kimseler tarafından art arda yollanan ve küçük büyük kim olursa olsun, hiç kimseyle görüştürülmemeleri istenen üç deliyi gösterebiliriz" demiş. Ve de "Bunlar, hiç kuşkusuz, büyük bilginlerdir; çünkü, boyuna kitap okur dururlar!" diye eklemiş. Sultanla veziri, ayrılmış bulunan bir hücreye götürmüş, onları oraya sokarak saygıyla yanlarından ayrılmış.

Sultan Mahmud ve veziri de duvara zincirle bağlanmış üç genç adam görmüşler; bunlardan biri okurken, diğer ikisi dikkatle onu dinliyormuş. Üçü de yakışıklı ve gösterişli imiş ve hiçbiri akıl kaçıklığı ya da delilik belirtileri taşımıyormuş. Sultan arkadaşına dönmüş ve ona "Vallahi, ey vezirim, bu üç gencin başına gelenler, şaşırtıcı birer olay, öyküleri de garip birer öykü olmalı!" demiş. Sonra onlara dönerek "Gerçekten delilik nedeniyle mi bu maristana kapatıldınız?" diye sormuş. Onlar da "Yo, vallahi! Biz ne deli ne de kaçığız, ey zamanın şahı; budala ve sersem de değiliz. Ama bizim serüvenlerimiz öylesine garip ve öykülerimiz öylesine olağandışıdır ki, eğer iğneyle gözün iç köşesine yazılmış olsa, onu çözmeye yeteneği olanlar için sağlıklı bir ders oluştururdu!" diye yanıt vermişler. Sultan da, vezir de bu sözleri duyunca, zincirlenmiş üç genç adamın karşısında yere oturmuş ve onlara "Kulaklarımız açık ve sizi dinlemeye hazırdır!" demişler. Kitap okumakta olan ilki demiş ki:

## *Birinci Delinin Öyküsü*

Meslek bakımından, ey efendilerim ve başımın taçları, ben, ipekçiler çarşısında, daha önce babam ve büyükbabamın olduğu

gibi bir tacirdim. Mal olarak da, her türden ve her renkten ama fiyatı daima yüksek Hint kumaşlarından başkasını satmazdım. Bunları büyük tacirlerin âdetlerine uygun olarak aşırı bir kâr ve menfaat sağlayarak alır satardım.

Günün birinde, her zamanki gibi dükkânımda otururken, hayırlı sabahlar dileyip beni selamlayan yaşlı bir soylu kadın çıkageldi. Ben de onun selamlarını ve iltifatlarını iade ederken gelip tezgâhımın yanına oturdu ve "Efendim, Hint kökenli özgün kumaşların var mı?" diye sorarak söze girişti. Kendisine "Evet hanımım, dükkânımda sizi tatmin edecek kumaşlar var" diye yanıtladım. O da "Bu kumaşlardan birini çıkarıp bana gösterin de fikir edineyim!" dedi. Ayağa kalktım ve onun arzusuna uyarak kumaş dolabından yüksek fiyatlı bir Hint kumaşı parçası çıkarıp önüne koydum. Onu eline aldı ve inceledikten sonra, güzel bulup çok beğendi. Ve bana "Efendim, bu kumaş kaça?" dedi. Kendisine "Beş yüz dinar!" diye yanıt verdim. Hemen kesesini çıkardı ve avcuma beş yüz altın dinar saydı. Sonra kumaş parçasını alıp yoluna gitti. Ben de, ey sultan efendimiz, ona bu para karşılığında bana yüz elli dinara mal olmuş bulunan bir kumaş satmış oldum.

Tanrı'ya da sağladığı hayırlar için şükrettim.

Ertesi gün yaşlı kadın yeniden geldi; benden bir diğer kumaş parçasını istedi ve aynı şekilde beş yüz dinar ödeyip satın aldığı şeyle birlikte çekip gitti. Daha ertesi gün de benden bir Hint kumaşı almak için geri geldi. Ve parasını sayıp gitti; ve sultan efendimiz, birbirini izleyen on beş gün aynı şekilde mal alıp para saydı. On altıncı gün de onun her zamanki gibi çıkıp geldiğini ve yeni bir parça seçtiğini gördüm. Tam bana ödeme yapacakken, kesesini yanına almamış olduğunun farkına vardı ve bana "Ya hâce,[1] kesemi evde unutmuş olmalıyım!" dedi. Ben de "Ya Sitti, acelesi yok. Sen bana bu parayı yarın ödesen de olur; ödemesen de başımla beraber!" diye yanıt verdim. Ama o, parasını ödemediği malı alamayacağını söyleyerek itiraz etti; ben de kendi bakımımdan, kendisine birkaç kez tekrarlayarak "Dostluk adına ve şahsına duyduğum saygı nedeniyle alıp götürebilirsin!" dedim. Ve karşılıklı olarak aramızda bir nezaket yarışı başladı;

1 *Hâce:* Hoca sözcüğünün Farsça aslı (Â.Ş.O.)

o reddediyor, ben vermek istiyordum. Çünkü efendim, onun sırtından bunca kazanç sağladığımdan, böyle davranmam uygun düşüyor; ve ona gerekirse bir ya da iki parçayı borç olarak vermeye hazır bulunuyordum. Sonunda, kadın bana "Ya hâce, görüyorum ki, biz böyle sürdürürsek asla anlaşamayacağız. Oysa sen, malının bedelini almak üzere benimle birlikte eve gelmek lütfunda bulunsan, anlaşmamız çok kolay olurdu" dedi. O zaman buna karşı çıkmak istemeyerek ayağa kalktım, dükkânımı kapayıp onu izledim.

Ve o bana öncülük ederek, ben de onu on adım geriden izleyerek, evinin bulunduğu sokağın başına kadar yürüdük geldik. Kadın o zaman durdu ve göğsünden bir mendil çıkararak bana "Bu mendille gözlerini bağlamama izin vermen gerek!" dedi. Ben de bu garip öneriye çok şaşarak bunun nedenini sordum. Bana "Çünkü içinden geçeceğimiz bu sokakta, kapıları ardına kadar açık olan evler, kapı artlarında da yüzü açık oturan kadınlar vardır; böyle olunca, belki de bakışların evli ya da genç kız olan bu hatunların üzerine düşer; yüreğin de bir aşk serüvenine kapılabilir; sonra hayatın zehir olur; çünkü kentin bu mahallesinde, en dindar bir sofuyu bile baştan çıkarabilecek kadar güzel çehreli pek çok kadın ve kız vardır. Ben de senin yürek selametin için çok korkarım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:*

"... Çünkü, kentin bu mahallesinde, en dindar bir sofuyu bile baştan çıkarabilecek kadar güzel çehreli pek çok kadın ve kız vardır. Ben de senin yürek selametin için çok korkarım" dedi. Bunu duyunca "Vallahi, bu yaşlı kadın beni gereğince uyarıyor" diye düşündüm. Ve benden istediği şeyi yapmasına razı oldum. O zaman gözlerimi mendille bağladı ve böylece görmemi engelledi. Sonra beni elimden tuttu ve benimle birlikte bir evin önüne gelinceye kadar yürüyüp demir halkasını vurarak evin kapısını çaldı. Kapıyı bize içeriden hemen açtılar. İçeri girer girmez yaşlı rehberim gözümdeki bağı kaldırdı ve şaşarak kendimi hüküm-

dar saraylarının olanca şatafatıyla süslenip donanmış bir konutun içinde buldum. Ve vallahi, sultanım efendimiz, tüm yaşamımda bu denli harika bir yeri ne görmüş ne de düşlemiştim.

Yaşlı hatuna gelince, benden, içinde bulunduğum çok güzel bir hole açılan odada beklememi rica etti. Ve beni öte yanda ne olduğunu görebileceğim bu odada yalnız bırakarak oradan ayrıldı. İşte bu ikinci salona girince, yaşlı kadına satmış bulunduğum değerli kumaşların bir köşeye bir yığın halinde atılmış olduğunu gördüm. Ve biraz sonra, her biri ellerinde, içlerinde gülsuyu bulunan kovalar taşıyan ay kadar güzel iki genç kız içeri girdi. Ellerindeki kovaları beyaz mermer döşeme taşları üzerine bıraktılar ve değerli kumaşlardan oluşan yığına yaklaşarak rasgele birini seçtiler ve onu sanki bulaşık beziymiş gibi ortadan ikiye ayırdılar, sonra her biri kovalarına doğru yönelip yenlerini dirseklerine kadar sıvayarak ellerindeki değerli kumaş parçalarını kovalara daldırdılar ve gülsuyuyla ıslatarak döşemeleri silmeye ve sonra da bunları her biri beş yüz dinara alınmış başka kumaş parçalarıyla sürtüp parlatmaya koyuldular. Genç kızlar bu işi bitirince, mermerler gümüş gibi parladı ve aralarındaki en değersizini bile dükkânımın tümüyle satılmasından elde edilen parayla edinemeyeceğim kadar değerli kilimler serdiler ve onların üzerine de miskle kokulandırılmış oğlak yününden yapılma bir halı serip kuş tüyleri doldurulmuş yastıklar yerleştirdiler. Bunu izleyerek elli adet işlemeli dört köşe şilte getirip düzenli bir şekilde ortadaki halının yöresine serdiler; sonra da çekildiler.

Ve işte! O anda ikişer ikişer el ele tutuşmuş genç kızlar içeri girip her biri işlemeli dört köşe şiltenin birine oturdu; bu elli kişi, böylece her birinin yüzü ötekilere dönük olarak çepeçevre sıralanmış bulunuyorlardı. İşte o sırada, aylar gibi güzel on genç kızın taşıdığı perdeli bir koltukta, beyazlığıyla ve siyah gözlerinin parıltısıyla gözlerimin kendiliğinden kapanmasına neden olacak kadar göz kamaştırıcı bir genç kız salonun girişinde belirdi. Gözlerimi yeniden açtığımda, yakınımda, bana rehberlik eden ve işlemeli dört köşe şiltelerin üstünde ayakta duran elli genç kızın ortasında, halının üzerinde kaygısızca yatmakta olan genç kızı tanıtmak üzere beni buraya davet etmiş bulunduğu anlaşılan yaşlı hatunu gördüm. Ama, bu elli bir çift siyah

gözün bakışlarıyla karşı karşıya bulunan ben büyük bir korkuya kapılmaktan kendimi alamadım; ve kendi kendime "Yüceler Yücesi, Utkulu Tanrı'dan başka güçlü varlık ve sığınak yoktur! Hiç kuşku yok ki, bunlar benim ölümümü istemekteler!" dedim.

Böylece, onların huzurunda bulunurken, şahane genç kız bana güldü ve beni yanında bulunan halının üzerinde oturmaya çağırdı. İyice şaşırmış ve elim ayağım kesik, emrine uyarak yanına oturdum. Bana "Ey genç adam, ben ve güzelliğim hakkında ne dersin? Ve de eşim olabilme hususunda ne düşünürsün?" dedi. Ben de bu sözleri işitince şaşkınlığın sınırında şaşırarak "Sultanım, böylesine bir lutfa layık olmayı nasıl düşünebilirim? Gerçekte ben senin huzurunda bir esir ya da daha düşkün bir varlık olabilmek için bile kendime değer vermeye cesaret edemem!" diye yanıtladım. Ama o yeniden söze başlayarak "Yo, vallahi! Benim sözlerimde hiçbir aldatmaca, samimiyetli olan dilimde de kaçamaklı bir eda yok! O halde sen de bana aynı içtenlikle yanıt ver; ve ruhundan tüm korkuları kov, çünkü yüreğim ağzına kadar senin sevginle dolu!" dedi.

Bu sözleri işitince, sultanım efendimiz, hiç kararsızlık göstermeksizin, genç kızın benimle gerçekten evlenmek istediğini anladım; ama binlerce genç arasından hangi nedenle beni seçmiş olduğunu ve beni nasıl olup da tanıdığını bilemiyordum. Sonunda, kendi kendime "Ey *falan* kişi, anlaşılmayanın azap veren düşünceleri bıraktırmak gibi bir yararı vardır. Anlamadığın şeyler için kafanı yorma! Bırak her şeyi kendi yolunda gitsin!" dedim. Kendisine de "Sultanım, eğer gerçekten bu saygın genç kızların önünde benimle alay etmiyorsan 'Demir kızdığı zaman çekiç için olgunlaşmıştır!' atasözünü hatırla! Ben de yüreğimin senin arzunla ateşlenmiş olduğunu hissederek birleşmemizi gerçekleştirmenin zamanı olduğunu düşünüyorum. Öyleyse, başın üzerine bana söyle, mehr olarak sana ne ödemeliyim?" diye sordum. Gülerek "Mehr ödenmiştir, bununla kafanı yorma!" diye yanıtladı ve de "Madem ki öyle arzu ediyorsun, gecikmeden birleşmemizi sağlamaları için hemen kadıyı ve şahitleri çağırtıyorum" diye ekledi.

Ve gerçekten, efendim, kadı ve şahitler gelmekte gecikmediler. Ve yasal yönden nikâhı bağladılar. Biz de gecikmeksizin

evlenmiş olduk. Merasimden sonra herkes çekip gitti. Ben de kendi kendime "Ey *falan* kişi, uyanık mısın, düş mü görüyorsun?" diye sordum. Ve genç kızlar beni Hint sarısabrıyla kokulandırılmış yıkanma odasına soktular ve beni soyan, ovuşturan ve kuşlardan da hafif hale getiren natırlara tevdi ettiler. Sonra her yanıma en hoş kokulardan sürdüler ve beni zengin giysilerle donatıp süsleyerek serinleticiler ve her türlü şerbet sundular. sonra beni hamamdan çıkarıp sadece güzelliğinin süsüne bürünmüş olarak beni bekleyen yeni eşimin yanına götürdüler.

O da hemen yanıma gelip beni aldı, kendini benim üstüme atarak şaşırtıcı bir tutkuyla beni ovuşturdu. Ben de efendim, ruhumun, nerede olduğunu bildiğin yerde tümüyle yer aldığını hissederek, benden istenen işi gördüm; ve buyruğunu aldığım görevi tamamladım; ve giderilecek şeyi giderilebilme noktasına kadar giderdim, devrilecek şeyi devirdim, kapıp kaçırılacak olanı kaçırdım ve alabildiğimi aldım ve gerekeni sundum; ayağa kalktım, uzandım, deldim, yeniden gömdüm ve soktum ve zorladım, dolduruş yaptım, çekip çıkardım, berkittim, tırmaladım, diş gıcırdattım, devirdim, ileri sürdüm ve yeniden işe başladım; öyle ki, efendimiz sultanım, o gece, gerçekten yiğit olan ve koç, demirci, çekiç sallayıcı, netameli, uzun, demir, ağlayıcı, işçi, boynuz vurucu, kertici, dayanılmaz, derviş bastonu, harika gereç, aydınlatıcı, tek gözlü saldırgan, savaşçının kılıcı, yorulmak bilmez yüzücü, şakıyan bülbül, kalın boyunlu baba, kalın sinirli baba, büyük yumurtalı baba, sarıklı baba, kel kafalı baba, sarsak baba, zevkli baba, dehşet saçan baba, ibiksiz sessiz horoz, babasının yavrusu, fakirin mirası, iştahlı kas ve reçelli koca sinir sıfatlarıyla adlandırılan şeyi iyice kullandım. Ve sanıyorum ki, ey efendimiz sultanım, ona verilen her türlü ad açıklanarak vurgulandı; her erdem kendini kanıtladı, her nitelik kendini ortaya koydu. Ve çabalarımızı, gece bitince ayağa kalkıp sabah namazını kılacağımızdan sabaha kadar sürdürdük.

Ve böylece birlikte yaşamayı mutluluk ve esrimenin sınırında birbirini izleyen yirmi gece sürdürdük. Bu sürenin sonunda annemin hatırası aklıma geldi ve eşim olan genç kadına "Ya Sitti, epey bir zaman var ki evimden ayrıyım; benden haber alamamış olan annem de, hakkımda büyük bir tedirginlik duymuş olma-

lıdır. Dahası, geçen bütün bu günler esnasında, dükkânımın kapalı olması dolayısıyla işlerim zarar görmüştür!" dedim. O da bana "Bunun önemi yok! Ama tüm yüreğimle gidip anneni görmeni ve onu yatıştırmanı isterim. Hatta bundan böyle sen her gün gidebilir ve hoşuna gidecekse, işinle uğraşabilirsin; ama yaşlı hatunun her seferinde seni oraya götürüp geri getirmesi gerekir!" diye yanıt verdi. Ben de kendisine "Bunda bir uygunsuzluk yok!" dedim. Bunun üzerine yaşlı hatun yanıma geldi, gözlerime mendil bağladı ve gözlerime ilk mendil bağladığı günkü yere kadar götürerek bana "Bu akşam namaz vakti buraya gel, seni eşinin yanına götürmek üzere beni burada bekler bulacaksın!" dedi. Bu sözleri söyledikten sonra, gözlerimden bağı çıkararak yanımdan ayrıldı.

Ben de hemen evime koştum ve orada büyük bir üzüntü içinde umutsuzluk yaşları döken ve matem giysileri dikmekte olan annemi buldum. Beni görür görmez üzerime atıldı ve sevinçten ağlayarak beni bağrına bastı; ona "Ağlama anneciğim ve gözlerini kurut; çünkü bu ayrılış hiç ümit etmediğim bir mutluluğa ulaştırdı beni!" dedim. Ve ona mutlu serüvenimi anlattım; o da coşkunlukla "Tanrı seni korusun ve gözünden ırak etmesin oğlum! Ama bana, beni her gün ziyarete geleceğine söz ver, çünkü duyduğum sevecenlik senin sevginle ödenmeye muhtaçtır!" dedi. Karım bana her gün dışarı çıkma özgürlüğünü bağışladığı için ona bu sözü vermek benim için zor olmadı. Bunu izleyerek günün geri kalan bölümünü, çarşıdaki alıp satma işlerinde kullandım; zaman gelince de belirtilen yere gittim; yaşlı hatun her zamanki gibi gözlerimi bağlayıp "Senin için böyle olması doğrudur, çünkü sana söylediğim gibi, bu mahallede açık kapıların ardında oturarak havayı koklar ve akar suyu içine çeker gibi erkekleri elde etmekten başka arzuları olmayan evli kadınlar ve genç kızlar vardır! Senin yüreğin onların ağlarına düşerse ne olur acaba?" diyerek gözlerimi bağladı ve beni eşimin sarayına götürdü.

Böylece, oturmakta olduğum saraya ulaşınca, eşim beni anlatılmaz bir coşkuyla karşıladı; ben de ona çekice yanıt veren örs gibi yanıt verdim. Ve benim ibiksiz sessiz horozum, bu istek uyandırıcı piliçle ilişki kurmakta gecikmedi; ve benim yiğit boy-

nuz vurucum ününe hiç zarar vermedi; çünkü, vallahi, efendim, koçum o gece, bu kavgacı kuzuya en azından otuz boynuz darbesi indirdi ve rakibi, aman dileyerek barış haykırışı koparasıya kadar savaşmayı kesmedi.

Böylece bir ay süreyle gece savaşları, sabah muharebeleri ve gündüz saldırışlarıyla bu etkin yaşamı sürdürdüm. Ve kendi kendime "Bu ateşli genç kıza rastlamış ve onun kocası olmuş bulunmam ne büyük şans! Ve aynı zamanda bu taze tereyağ topağını ve şahların bile sahip olamadığı bu zenginliği ve sarayı bana bağışlayan ne şaşılası talihtir!" diyerek her Allah'ın günü hayran olup duruyordum. Ve kölelerden, tanımaksızın ve de kimin kızı ve akrabası olduğunu bilmeksizin evlenmiş olduğum kimsenin adını ve niteliğini öğrenme girişiminde bulunmadığım gün olmuyordu.

Ama, günlerden bir gün, bir kenarda karımın zenci kölelerinden genç bir zenci kızla yalnızken, ona "Tanrı üzerine olsun, ey kutsanası genç kız, ey içi bembeyaz, bana hanımın hakkında bildiklerini söyle; sözlerin belleğimin en karanlık köşesinde derinden derine saklanacaktır!" diye bu konuda soru sordum. Genç kız da korkudan titreyerek bana "Efendim, hanımımın öyküsü baştan aşağı olağandışı bir öyküdür; ama onu sana açıklarsam, hiç kurtuluş olmaksızın öldürüleceğimden korkarım! Sana tek söyleyebileceğim, bir gün çarşıda rastlayarak saf bir aşkla sana bağlanmış olduğudur" diye yanıt verdi. Israr ettimse de, söylenmeyecek şeyleri kendisine söyletmek üzere ısrar edişimi gidip hanımına haber vereceği tehdidini savurdu. O zaman onu, çekip yoluna gitmesi için bıraktım; ve önemsiz bir çarpışma yapmak üzere karımın yanına gittim.

Hayatım böylece, şiddetli zevkler ve aşk yarışları içinde geçiyordu ki, bir öğle sonrası, karımın izniyle dükkânımda otururken ve gözlerimi yola doğrultmuşken, yüzü peçeli genç bir kızın geldiğini gördüm...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:*

... Ve hayatım böylece, şiddetli zevkler ve aşk yarışları içinde geçiyordu ki, bir öğle sonrası, karımın izniyle dükkânda otururken ve gözlerimi yola doğrultmuşken, yüzü peçeli genç bir kızın besbelli bana doğru geldiğini gördüm. Dükkânımın önüne gelince, bana en zarifinden bir selam gönderdi ve "Efendim, çarşının tacirlerinin hepsine bana malolan fiyata satmak üzere boşuna başvurduğum, elmaslarla ve değerli taşlarla süslenmiş altın bir horozum var. Ama bunlar zevksiz ve değerlendirme yapma inceliğinden yoksun kişiler, çünkü bana böylesi bir cevahirin satışının kolay olmadığını ve bundan bir kâr sağlamalarının mümkün bulunmadığını söylediler. İşte bundan dolayı, zevk sahibi bir insan olarak senin takdir edeceğin bedelle onu sunmak üzere sana başvuruyorum!" dedi. Ben de "Benim bu cevahire hiç ihtiyacım yok. Ama seni kırmamak için, ne eksik ne fazla, yüz dinar veririm!" diye yanıt verdim. Genç kız da "Peki al! Senin için hayırlı olsun!" diye yanıt verdi. Kendimce, her ne kadar bu altın horozu edinmek için hiçbir arzum olmadığı halde, yine de bu parçanın, benim temeldeki niteliğimi hatırlatacağı fikriyle karımın hoşuna gideceğini düşünüyordum. Kasama doğru gidip yüz altın dinar çıkardım. Ama parayı kendisine sunmak istediğimde, genç kız "Aslında, bunlara hiç gerek yok. Bana yanağının üzerine bir buse kondurma hakkı tanımaktan öte ödeme yapmanı istemiyorum. Ve benim tek istediğim budur, ey genç adam!" diyerek parayı reddetti. Ben de kendi kendime "Vallahi, bin altın dinar edebilecek bir cevahir için yanağıma sadece tek bir öpücük kondurularak yetinilmesi, garip olduğu kadar da kârlı bir iş" diye düşündüm; ve razı olduğumu bildirmekte kararsızlık göstermedim.

O zaman, efendim, genç kız, bana doğru ilerledi ve yüzündeki küçük peçeyi kaldırarak, herhalde çok hoşlanmış olacağı yanağımdan bir öpücük aldı; ama, dudaklarının yanağıma dokunmasıyla epeyce iştahı artmış olacak ki, aynı zamanda, genç dişi kaplan dişlerini etime batırdı ve hâlâ yüzümde izlerini taşıdığım bir ısırık kopardı. Sonra da, ben yanağımdan akan kanı kurularken, doyum sağladığını belirten bir gülüşle gülerek uzaklaştı. Kendi kendime "senin başına gelen çok şaşırtıcı bir olay! Yakında çarşıya gelen bütün kadınların, kimi yanağından, kimi çenenden, kimisi de neresi olduğunu bildiğin yerinden birer numune sağlarlarsa,

dükkândaki mallarını elden çıkararak sadece kendinden parçalar satar ve daha kârlı iş görmüş olursun!" diye düşündüm.

Akşam olunca, yarı gülerek, yarı canım sıkılarak, her zamanki gibi yaşlı kadınla buluşmak üzere, sokaktaki köşe başına gittim. Yolda, sokak boyunca onun tehdide pek benzer homurtular kopardığını duydum; ama kendi kendime "Yaşlı kadınlar, homurdanmayı pek severler ve tiritlerinin çıktığı yaşlılık günlerini her şeye homurdanarak ve saçma sapan konuşarak geçirirler!" dedim.

Eşimin yanına girdiğimde, onun, kabul salonunda, kaşları çatık olarak oturduğunu ve şahların gazaplandıkları zaman büründükleri gibi, baştan aşağı kıpkırmızı bir giysiye bürünmüş olduğunu gördüm. Tavrı saldırgan ve yüzü sapsarı idi. Bunu görünce, kendi kendime "Ey koruyucu Tanrım, koru beni!" dedim. Ve âdetine aykırı olarak beni karşılamak için ayağa kalkmayan ve başını yüzümden başka yöne çeviren karımın bu düşmanca tavrını neye yoracağımı bilmeden yanına yaklaştım; ve ona edindiğim altın horozu sunarak kendisine "Sultanım, gerçekten hayranlık verici bir eşya olan ve de bakması merak uyandıran bu değerli horozu kabul et; zira onu sana zevk vermesi için satın aldım!" dedim. Ama bu sözleri duyunca, karımın alnı kardı, gözleri zindana çevrildi; ve kendimi sakınmama zaman bulamadan beni topaç gibi döndüren ve neredeyse çenemin sol yanını kıracak olan bir tokat aşketti. Ve bana "Ey köpoğlu köpek, sen bu horozu gerçekten para verip aldınsa, yanağının üzerindeki bu ısırık ne oluyor?" diye haykırdı.

Ve ben, zaten o şiddetli tokatın sarsıntısıyla bitkin haldeyken, mahvolmak üzere bulunduğumu anladım ve boylu boyunca yere düşmemek için büyük bir çaba harcadım. Ama bu, ne yazık ki, efendim, sadece bir başlangıçtı. Çünkü karımın bir işaretiyle perdenin aralandığını ve yaşlı kadının yönettiği dört kölenin içeri girdiğini gördüm. Beraberlerinde başı kesilip bedeninin ortasına konmuş genç bir kızın cesedini taşıyorlardı. Ben hemen bu başın bana bir ısırık karşılığında cevahiri veren genç kıza ait olduğunu anladım. Bu görünüş beni çöküntüye uğratmaya yetti; ve kendimi bilmeden yerlerde yuvarlanmaya başladım. Kendime geldiğimde, sultanımız efendim, bu maristanda zincirlenmiş

haldeydim. Muhafızlardan deli olduğumu öğrendim. Daha da fazla bir şey söylemediler.

İşte benim sözde deliliğimin ve bu deliler evine hapsedilmemin öyküsü budur. Ve ey sultanım efendim ve de bilge ve adaletsever vezirim, siz ikinizi, beni buradan kurtarmak için Allah gönderdi. Siz ikiniz, sözlerimin mantıklı mı yoksa tutarsız mı olduğunu ölçüp aklı başında mı olduğuna, yoksa sadece zırvaladığıma ya da zekâ yeteneğinden yoksun mu bulunduğuma karar verebilirsiniz!

Sultanla zina çocuğu eski derviş sultan olan veziri, genç adamın bu öyküsünü işitince, derin düşüncelere dalmışlar; bir saatlik bir süreyle düşünceli, alınları eğik ve gözlerini toprağa dikerek kalmışlar. Bunu izleyerek ilkin sultan ayağa kalkmış ve yoldaşına "Vezirim, bu ülkenin üzerine beni hükümdar kılan Tanrı'nın gerçekliği üzerine yemin ederim ki, bu genç adamla evlenmiş bulunan genç kızı bulmadıkça, ne rahat yüzü göreceğim ne de yiyip içeceğim. Bu durumda ne yapabileceğimizi çabucak bana söyle!" demiş. Vezir de "Ey zamanın şahı, bu genç adamı, şimdilik, zincirlenmiş öteki iki genç adamdan ayırarak, gecikmeksizin, buradan götürelim! Ve onunla birlikte kentin sokaklarını, doğudan batıya ve sağdan sola, yaşlı kadının onun gözlerini bağlamayı âdet ettiği köşeyi buluncaya kadar dolaşalım. Ve orada gözlerini kapatalım, o da yaşlı kadınla birlikte attığı adımların sayısını hatırlayarak, bizi gözlerindeki bağın çözüldüğü evin kapısının önüne ulaştırsın. Orada, Tanrı bize, bu nazik meselede tutacağımız yolu gösterecektir!" diye yanıt vermiş. Sultan da "Senin dediğin gibi olsun, ey bilgelik dolu vezirim!" demiş. Ve o anda ikisi birlikte ayağa kalkarak genç adamın zincirlerini çözdürmüşler ve onu maristanın dışına çıkarmışlar.

Her şey vezirin öngördüğü şekilde olmuş. Ve de değişik mahallelerde çeşitli sokakları dolaştıktan sonra, genç adamın güçlük çekmeden tanıdığı söz konusu sokağın girişine ulaşmışlar. Gözlerini eskisi gibi bağladıkları genç adam adımlarını sayarak onları, görünüşü sultanı büyük üzüntüye sokan bir sarayın önünde durdurmuş. Hükümdar "Kötülük bizden ırak olsun, ey vezir! Bu saray, erkek çocuktan yoksun olduğu için tahtını bana bırakan eski Kahire sultanının karılarından birinin sahibi bulun-

duğu saraydır. Eşimin babası olan eski sultanın bu eşi, burada, herhalde bu delikanlıyla evlenmiş bulunan kızıyla oturur! Tanrı yüceler yücesidir, ey vezir! Demek ki bu şahın kızlarının hepsinin bahtında bizler gibi sıradan insanlarla evlenmek yazılı imiş. Nasip Dağıtan'ın kararlarının her zaman bir nedeni vardır, ama biz bu nedeni bilmeyiz!" diye haykırmış. Ve de "Bu işin sonunu görmek üzere çabucak içeri girelim!" diye eklemiş. Kapının demir halkasını vurarak kapıyı çalmış. Genç adam "Halka işte böyle ses veriyordu!" demiş. Kapı hemen haremağaları tarafından açılmış; ve bunlar, şahı, büyük veziri ve hanımlarının kocası olan genç adamı tanıyarak şaşırıp kalmışlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:*

Kapının demir halkasını vurarak kapıyı çalmış; kapı hemen haremağaları tarafından açılmış; ve bunlar şahı, büyük veziri ve hanımlarının kocası genç adamı tanıyarak şaşırıp kalmışlar. İçlerinden biri koşarak hükümdarın ve iki yoldaşının gelişlerini hanımına haber vermeye gitmiş. O zaman genç kadın, süslenip bezenerek haremden çıkmış ve aynı babadan olma, ama ayrı anadan doğmuş kız kardeşinin sultan eşine saygılarını sunmak üzere kabul salonuna gelmiş ve sultanının elini öpmüş. Sultan onu hemen tanımış ve vezirine bunu belirleyen bir işaret çakmış. Sonra genç sultana "Ey amcamın kızı, Tanrı beni, davranışlarından ötürü sana sitemler etmekten korusun; çünkü geçmiş Göklerin Sahibi'nindir ve sadece şimdiki hal bize aittir. Bundan dolayıdır ki, şimdi kocan olan ve aslında değerli nitelikleri bulunan ve sana karşı hiçbir kin duymayıp sadece senin affına sığınan bu genç adamla barışman en büyük dileğimdir. Senin baban olan rahmetli amcamın erdemleri üzerine sana yemin ederim ki, kendisi, evlilik sadakatine karşı ağır bir suç da işlememiştir. Zaten bir anlık gevşekliğin cezasını da oldukça ağır şekilde çekmiştir. Bu durumda umarım ki benim dileğimi reddetmezsin!" demiş. Genç kadın da "Efendimiz sultanın dilekleri bizim için emirdir ve bizim gözümüz üzerinedir; başımız üzerinedir!" diye

yanıt vermiş. Sultan da bu çözümden çok mutlulanmış ve "Madem ki öyledir, ey amcamın kızı, ben de senin kocanı birinci mabeyincim tayin ediyorum. Bundan sonra da benim sofra ve kadeh arkadaşım olacaktır. Ve hemen bu akşam, sıkıcı tanıklar olmaksızın, ikinizin bir uzlaşmaya varması için onu sana yollayacağım. Ama, şimdilik, onu buradan götürmeme izin ver; çünkü kendisiyle birlikte zincir arkadaşlarının öykülerini dinleyeceğiz!" demiş. Ve "Herhalde bundan böyle, gözleri bağlanmaksızın ve yanında hiç kimse bulunmaksızın çarşıya gidip gelecektir! O da artık bundan böyle hiçbir bahaneyle, evli ya da genç kız, hiçbir kadının kendisini öpmesine izin vermeyeceğine söz verecektir!

Ve işte, ey bahtıgüzel şah, maristanda kitap okumakta olan birinci genç adamın sultana ve vezirine anlattığı öykünün sonu böyle olmuş. Ama, onu kitap okurken dinleyen iki kişiden biri olan ikinci genç adama gelince, onunki de şöyle!

Sultan, vezir ve yeni mabeyinciyle maristana dönünce, ikinci genç adamın karşısında yere oturmuş ve ona "Şimdi sıra sende!" demiş. İkinci genç adam da demiş ki:

## *İkinci Delinin Öyküsü*

"Ey sultanımız efendim, ey adaletsever vezir ve sen, eski zincir arkadaşım! Bilin ki, benim bu maristanda hapsedilmemin öyküsü, sizin şimdi öğrenmiş bulunduğunuz dostumun öyküsünden de şaşırtıcıdır. Çünkü, eğer arkadaşım deli olarak deliğe tıkılmışsa, kendi hatasından ve saflığından ve de kendine olan güveninden böyle olmuştur. Ama, ben, günah işlemişsem, şimdi düzenli biçimde anlatmama izin verirseniz açıklayacağım gibi, kesinlikle tam tersi bir aşırılık yüzündendir!" demiş. Sultan, veziri ve eski deli olan yeni mabeyincisi hep bir ağızdan "İzin senindir!" demişler. Vezir de "Zaten, öykünü ne denli düzene sokarsan, senin de deliler ve aklını yitirmişler arasına katılmış olmanın o denli haksız olduğunu düşünürüz" diye eklemiş. Genç adam da öyküsünü şöylece anlatmaya başlamış:

Bilin ki, efendilerim ve başımın tacı sultanım, ben de bir tacirin oğlu bir tacirdim; ve bu maristana atılmadan önce, çarşıda,

zengin beylerin hanımları için her türden bilezikler ve süs eşyaları sattığım bir dükkânım vardı. Bu öykünün başladığı sırada, ancak on altı yaşındaydım; ve daha o yaşta, çarşıda, ağırbaşlılığım, dürüstlüğüm ve işlerdeki ciddi tutumumla ün sağlamıştım. Asla kadın müşterilerle konuşmaya girişmek istemez ve işin bitirilmesi için gerekli olan sözlerden fazlasını söylemezdim. Kitap'ın kavlince iş tutar ve Müslüman kız ve kadınlara başımı kaldırıp bakmazdım. Bu yüzden tacirler ilk kez çarşıya getirdikleri oğlanlarına beni örnek gösterirler ve birçok anne, benim için artık onurlu bir evlenmenin zamanı geldiğini söyleyerek kızlarından söz açmak isterlerse de, annem yanıtını daha uygun bir zamana saklar, benim genç yaşımı ve tek çocuk oluşumu ve de narin bünyemi bahane ederek sorunu konuşmaktan kaçınırdı.

Böylece, günün birinde, hesap defterimin önünde oturmuş, içeriğini gözden geçirirken henüz küçük yaşta bir zenci kızın içeri girdiğini gördüm; kız beni saygıyla selamladıktan sonra, bana "Burası *falan* tacirin dükkânı mıdır?" dedi. Ben de "Evet, burası!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine koynundan, son derece itina göstererek ve zenci gözleriyle sağa sola dikkatle baktıktan sonra bir mektup çıkardı ve bana verip bir kenara çekilerek beni kendi halime bıraktı. Ben de mektubu açıp okudum; ve içeriğinin, beni öven ve onurlandıran dizeler halinde yazılmış bir gazel olduğunu gördüm. Mektubun son dizelerinde, bana âşık olduğunu bildiren kızın adını taşıyan bir düzen bulunuyordu.

O zaman ben, ey sultanımız efendim, bu tarz davranıştan son kertede kırıldım ve bunu, namuslu hayatıma bir saldırı ya da beni tehlikeli ya da karmaşık bir serüvene sürüklemek için bir girişim saydım. Ve bu aşk ilanını alıp yırttım ve ayağımın altında çiğnedim. Sonra küçük zenciye doğru yönelerek tüm komşularım görsünler ve benim bilgeliğimden ve erdemimden kuşku duymasınlar diye bir kulağını tuttum ve yüzüne birkaç şiddetli sille ve şamar indirdim; ve ona "Ah! Binlerce ahlaksız boynuzlunun kızı, git bütün bunları hanımım dediğin pezevengin kızına anlat!" diye haykırdım. Ve tüm komşularım, bunu görerek aralarında hayranlıkla fısıldaştılar; ve bunlardan biri "Tanrı'nın kutsaması bu erdemli gencin üzerine olsun! Sen acaba, çocuğum, onun yaşındaki yakışıklı gençlerin bayıldığı böyle-

si kötü ve sapık önerileri reddedebilecek misin?" diyerek eliyle, beni oğluna gösterdi.

Ve işte efendilerim, on altı yaşındayken ben böyle yapmıştım. Ama, aslında, bugün, davranışımın ne denli kaba, değerlendirmeden yoksun, budalaca bir gurur, yersiz özsaygı, riyakârlık, alçaklık ve kıyıcıkla dolu olduğunu açıkça görüyorum. Sonradan bunun oldukça sıkıntısını çekecektim; nitekim bu budalaca davranışımı izleyerek, sanırım ki daha fazlasına da layık olduğum bu boynuma zincir takılma cezası, çok başka bir nedenle biçilmiş olsa da, bana, biraz da bu anlamsız gösteri dolayısıyla verilmiştir. Ama, ne olursa olsun, ben Şaban ayını Ramazan ayıyla karıştırmak istemiyorum ve öykümü anlatmayı belli bir düzende sürdürmek istiyorum.

Böylece, efendilerim, bu olaydan sonra günler, haftalar ve yıllar geçti ve ben tam anlamıyla bir erkek oldum. Ve hâlâ bekâr olmakla birlikte, kadınları, dolayısıyla bunu izleyen zevkleri tanımış bulunuyordum; ve artık gerçekten Tanrı önünde eşim ve çocuklarımın annesi olmak üzere bir genç kızı seçmemin zamanı geldiğini düşünüyordum. Ve bu dileğimi, şimdi işiteceğiniz şekilde yerine getirecektim. Ama hiçbir şeyi öne almadan sözümü düzenli olarak sürdürmeliyim! Gerçekten bir öğle sonrası, kendisine eşlik eden beş veya altı esirenin ortasında, en değerli mücevherlerle donanmış, ellleri kınalı, saç örgüleri omuzlarında dalgalanan sevgi dolu bir genç kızın tüm zarafeti içinde soyluluk ve işveyle salınarak dükkânıma yaklaşmakta olduğunu gördüm...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:*

... En değerli mücevherlerle donanmış, elleri kınalı, saç örgüleri omuzlarında dalgalanan sevgi dolu bir genç kızın, tüm zarafeti içinde, soyluluk ve işveyle salınarak dükkânıma yaklaşmakta olduğunu gördüm. Bir sultan gibi, köleleri kendini izleyerek dükkânıma girdi ve zarif bir selam lütfettikten sonra, bana "Ey genç adam, sende altın ve gümüşle işlenmiş seçkin bir bezek var mı?" dedi. Kendisine "Mümkün olan her türden, hat-

ta daha da fazlası var, hanımım!" diye yanıt verdim. O zaman "Ayak bilekleri için altın halhalları görmek isterdim!" dedi. Ben de ona dükkânımda bulunan ayak bileklerine özgü en ağır ve en güzel altın halhalları gösterdim. Onlara önemsemez bir bakış fırlattıktan sonra, bana "Bunları üzerimde dene!" dedi. Ve kölelerinden biri eğilerek ipek urbasının eteklerini kaldırdı ve gözlerimin önünde Tanrı'nın elinden çıkmış en ince ve en beyaz ayak bileğini sergiledi. Ben bu bilek üzerinde halhalları denedim; ama dükkânımda mükemmellik kalıbına dökülerek ortaya çıkmış incelikteki bu güzel bacaklara uygun gelecek halhalları bulamadım. O, benim bu yüzden uğradığım sıkıntıyı görerek güldü ve "Canını sıkma, genç adam! Senden başka bir şey dileyeyim! Ama, daha önce söyle bakayım bana! Gerçekte bizim evde, benim fil bacağı gibi kalın bacaklarım olduğunu söylerler. Doğru mu dedikleri!" dedi. Ben de "Tanrı'nın adı senin ve yörenin ve de bacaklarının mükemmelliği üzere olsun, hanımım! Ceylan onları görerek kıskançlıktan ölürdü!" diye haykırdım. O zaman bana "Bununla birlikte ben bunun aksini düşünüyorum!" dedi. Sonra da "Bana bileziklerini göster!" dedi. Ben de, gözlerim hâlâ bu tapılası bileklerin ve öldüresi bacakların görünümüyle dolu, altın ve mine bilezik olarak bende olan en ince ve en küçük ne varsa ortaya çıkardım. O da bana "Kendin dene! Bugün ben çok yorgunum!" dedi. Ve hemen kölelerden biri ileri atıldı, hanımının yenlerini sıyırdı. Ve gözlerimin önünde, ay! ay! Billurdan da daha beyaz ve kaygan bir kol, bir kuğu boynu belirdi! Ucunda öylesine bir bilek, bir el ve ay! ay! efendim, şekerden hurma ezmesinden, ruh için sevinç ve yüce bir zevk oluşturan parmaklar vardı ki! Ve ben eğilerek, bu mucizevi kollar üzerinde bileziklerimi denedim. Ama çocuk kolları için hazırlanmış en küçük bilezikler bile bu saydam ince bilekler üzerinde alabildiğine gevşek sallandılar; ben de, bu saf deriyi dokunuşlarıyla incitmesinler diye onları hemen kolundan çıkardım. O da, benim bozulduğumu görerek yeniden güldü ve bana "Hayrola, ne oldu, ey genç adam? Ben çolak mıyım ve de ördek parmaklı mı yoksa su aygırınınki gibi kollarım mı var?" dedi. Ben de "Tanrı'nın adı üzerine ve yörene ve de beyaz kollarının tombulluğu, çocuksu bileklerinin ve huri parmaklarının inceliği üzerine olsun, hanı-

mım!" diye haykırdım. O da bana "Peki öyle değilse, nedir? Yine de, bizim evde, sık sık bunun tersini söylerler" dedi. Sonra da "Şimdi bana, kolyeleri ve gerdanlıkları göster!" diye ekledi. Ve ben şarap içmemiş olduğum halde ayaklarının dolaşarak dükkânımda altın kolye ve gerdanlık olarak ne varsa en değerli ve en zarif olanlarından acele çıkarıp önüne koydum. Hemen kölelerinden biri, bir din adamının saygısıyla boynunu ve gerdanının bir bölümünü açtı. Ve amanın da amanın, göz kamaştıran kar gibi bir göğsün üzerinde fırlamış yusyuvarlak ve de iki pembe fildişi memenin ikisi de birarada, ortaya çıkmasına neden oldu; bunlar, anasının boynuna sarılmış güzel ikiz çocuklara benziyorlardı. Ben de, bunu görünce, başımı çevirerek "Örtt, örtt, örtt Allah aşkına onları!"[1] diye haykırmaktan kendimi alamadım. O da bana "Ne oluyor yani? Kolyeleri ve gerdanlıkları üzerimde denemeyecek misin yoksa? Peki öyleyse! Senden başka şey isteyeyim! Ama yine de hiç değilse, bana, göğüslerim biçimsiz mi, yoksa dişi mandanın memesi gibi büyük ve siyah mı ve de kıllı mı, yoksa etten yoksun mu, tuzlu bir balık kadar kuru ve marangozun tezgâhı gibi dümdüz mü, söyle!" dedi. Ben de "Tanrı'nın adı üzerine, yörene ve de gizli büyüleyici yanlarının, gizli meyvelerinin ve tüm gizli güzelliklerinin üzerine olsun, hanımım!" diye haykırdım. O da bana "Öyleyse, sık sık bana gizli şekillerim kadar çirkin şey bulunmadığını söyleyenler yalan mı söylüyorlar?" dedi. Ve de "Öyle olsun! Madem ki, bu kolyeleri ve gerdanlıkları benim üzerimde denemeye cesaretin yok genç adam, öyleyse kemerleri dener misin?" diye ekledi. Ben de, dükkânımda kemer olarak bulunan en yumuşak, en hafif telkâri altın işlemeli eşyayı çıkarıp ayaklarının ucuna koydum. Ama o bana "Hayır! Hayır! Vallahi olmaz, onları benim üzerimde denemelisin!" dedi. Ben de, sultanımız efendim, ona, işitip itaat ettiğimi bildirmekten başka bir şey yapamadım ve bu ceylanın narinliğini önceden bildiğimden kemerlerin en küçüğünü seçip giysilerinin ve örtülerinin üstünden bedenine uygunluğunu ölçtüm. Ama, saraydaki küçük bir sultanın ölçüleri üzerine yapılmış olan bu kemer, onun toprakta gölge bile oluşturmayacak incelikteki beli ve bir kâtibi umutsuzluğa düşürecek incelikteki

1 Tam çevirisi: "Tanrı örtülerini üzerlerine yaysın!" şeklindedir (Â.Ş.O.)

elif kadar dik ve kıskançlıktan beng ağacını küstürerek kurutan esneklikteki ve bir topak tereyağını eritecek kadar yumuşak olan ve genç bir karaca yavrusunu utandırarak kaçıracak kıvraklıktaki ve de bir Hint kamışının sakını kahredecek kadar dalgalı bedeni için çok geniş geldi. Ve ben, gereken kemeri asla bulamayacağımı anlayarak şaşırdım kaldım ve nasıl özür dileyeceğimi bilemedim. Ama o, bana "Besbelli ki sırtımdaki çifte kamburla önümdeki çifte kambur ve iğrenç biçimli bir karınla ve hecin devesi gibi bir sırtla, biçimsiz biri olmalıyım!" dedi. Ben de "Tanrı'nın adı üstüne ve yörene; ve de boyuna bosuna ve onun önüne gelen bölüm ve de arkadan eşlik eden bölümü üstüne olsun, ey hanımım!" diye haykırdım. O da bana "Şaşıp kaldım, ey genç adam! Çünkü, bizim evde, benim hakkımda hiç de bu tutarlı görüşleri doğrulamazlar! Ne olursa olsun, madem ki sen bana bu kemeri bulamadın, küpeler ve saçlarımı tutması için bir altın alınlık bulmanın da imkânsız olmamasını umarım!" dedi.

Ve bunları söyleyerek yüzündeki küçük örtüyü kaldırdı ve gözlerimin önünde on dördüncü gecesine doğru ilerleyen bir dolunay gibi yüzü belirdi. Ve ben, onun Babilli gözleri olan bu iki değerli mücevheri, lale renkli yanakları, bir inci bilezik halindeki dişlerle onları örten mercan kılıfı, küçük ağzını ve bütün bu heyecan verici çehreyi görünce, soluğum kesildi ve benden isteneni aramak için hiçbir hareket yapamadım. O da güldü ve bana "Anlıyorum ki, ey genç adam, sen benim çirkinliğimi görüp heyecanlandın; gerçekten, bana birçok kez tekrarladığı için biliyorum ki, sol gözü elden çıkmış, çiçek hastalığının açtığı gözelerle delik deşik, korkunç çirkinlikte bir yüzüm, kemerli berbat bir burnum, etleri dökülmüş sallanan dişlerle kaplı iğrenç bir ağzım var; kulaklarım da kesik ve yaralı! Uyuz olan cildimden, tiftik tiftik ve de kolay dökülür saçlarımdan ve de içimdeki tüm görünmez iğrenç şeylerden söz etmiyorum!" dedi. Ben de "Tanrı'nın adı senin ve yörenin; ve de tüm göze batan güzelliklerinin ve de görünmeyen güzelliklerinin, ey sultanım; ey şaşaayla örtünmüş olan, ey saflığın, ey zambağın kızı; ve kokun, ey gül; ve göz kamaştırıcılığın ve beyazlığın, ey yasemin; ve özellikle sende görülebilecek, koklanabilecek her şey üzerine olsun! Ve de seni gören, koklayan ve de dokunan kişi ne kadar mutludur!" diye haykırdım.

Ve heyecandan öldürücü bir sarhoşlukla bitkin kaldım.

O zaman sevilesi genç kız, çekik iri gözlerinin bir gülüşüyle bana baktı ve bana "Ne yazık ki! Babam, sana saydığım, bende gördüğü bütün bu çirkinliklerden bilsen ne kadar nefret eder! Çünkü babamın ta kendisi, başkası değil, kişiliğimin bütün bu sözde çirkinliklerine beni inandırdı. Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki, senin araya girmen bana bunun aksinin doğruluğunu gösterdi! Çünkü şimdi, inandım ki, babam beni asla aldatmadı; ama yöresindeki tüm çirkinlikleri bende gösteren bir sanrıya kapılmış. Benimle ilgili olarak görmesi ona ağır gelen çirkinliğimden kurtulmak için beni ıskarta fiyatına bir esir tacirine satmaya bile hazırdı" dedi. Ben de "Efendim, senin baban kim, ey güzeller sultanı?" diye haykırdım. Bana "Şeyhülislamın ta kendisi!" diye yanıt verdi. Ben de kafam fena halde kızarak "He, vallahi! Seni esirciye satacağına, benimle evlenmene izin vermez mi?" diye haykırdım. Kız "Babam doğruluktan ayrılmaz ve vicdanlı bir adamdır. Kızını nefret uyandıran bir ucube olarak gördüğünden, beni senin gibi genç adamla evlendirmeyi vicdanına sığdıramaz! Ama, her şeye karşın, sen yine de ondan bir kez beni istemeyi dene! Bu maksatla, ben de sana, onu ikna etmek için elverişli çareleri gösteririm!" dedi.

Ve böylece konuştuktan sonra, bu çok sevilesi genç kız, bir an düşündü ve bana "İşte böyle! Şeyhülislam olan babamın huzuruna çıkınca ve ondan istemde bulununca, sana kuşkusuz 'Oğlum, senin gözlerini açman gerek! Bil ki benim kızım bir kötürümdür, bir sakat, bir kambur, bir...' diyecektir! Ama sen 'Ben razıyım, razıyım ben!' demek için onun sözünü keseceksin. O yine 'Benim kızım bir sokurdur, bir kulağı kesiktir; pis kokulu, topal, salyalı, sidikli bir...' diye sayarken, sen yine sözünü keserek 'Ben razıyım, razıyım ben!' diyeceksin. O yine 'Benim kızım, nefret verici, kokuşmuş, osuruklu, sümüklü bir...' diyecek; yine onun sözünü keserek 'Olsun, razıyım ben!' diyeceksin. O yine 'Ama sen bilmiyorsun, ey zavallı! Benim kızım bıyıklı, şiş göbekli, koca memeli, çolak, topal, sol gözü şaşı, kemerli ve iri burunlu, yüzü çiçek bozuğu, ağzı pis kokulu, diş etleri dökülmüş ve dişleri sallanan, içi çürümüş, kel ve korkunç şekilde uyuz, baştan aşağı dehşet verici ve iğrenç bir

beladır!' diyerek sözünü sürdürecek. Ve sen bu korkunç küpü üzerime boşaltıp tüketmesine izin vererek ona 'He, vallahi! Ben razıyım, razıyım ben!'...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"... Ve sen, bu korkunç küpü üzerime boşaltıp tüketmesine izin vererek ona 'He, vallahi! Ben razıyım, razıyım ben!' diyeceksin!" dedi.

Ve ben, sultanım, bu sözleri duyunca ve bu çok sevilesi genç kıza bir baba tarafından yakıştırılabilecek bu adlandırmalara kafam iyice takılarak; kanımın nefret ve öfkeyle tepeme fırladığını hissettim; ve sonunda, bu ceylan yapılı ile evlenebilmeyi sağlamak için bu deneyi geçirmem gerektiğinden, ona "Bu deney güç, hanımım; ve babanın bana böyle davrandığını işitmekle de ölebilirim! Ama Tanrı bana gerekli gücü verecektir!" dedim. Sonra da, ona "Seni istemek için saygın baban şeyhülislamın huzuruna ne zaman çıkabilirim?" diye sordum. Bana "Yarın kuşluk vakti!" yanıtını verdi ve bu sözleri söyledikten sonra ayağa kalktı; köleleri genç kızlar kendisini izlerken, bir gülüşle bana veda ederek yanımdan ayrıldı. Ben dükkânımda, bekleyişin ve tutkunun boğucu sıkıntılarının pençesinde kalırken, ruhum da onun ayak izlerini takip ederek adımlarına bağlandı.

Böylece, ertesi gün, belirtilen saatte, şeyhülislamın konutuna uçarak gitmekte kusur etmedim; orada, konuşacağım meselenin acele ve son derece önemli olduğunu bildirerek kendisinden konuşma diledim. Beni gecikmeksizin kabul etti; ve selamımı istekle iade etti; ve de benden oturmamı rica etti. Onun, sakalları bembeyaz, tavrı soyluluk ve yücelik dolu; ama yüzünde ve gözlerinde umutsuz bir keder ve çaresiz bir ıstırap taşıyan saygın bir ihtiyar olduğunu gördüm. Yaşına ve yüce varlığına duyduğum saygı ve hürmetten ötürü ikinci davetten sonra oturarak yeniden ona selam ve saygılarımı sundum; ve her defasında ayağa kalkarak saygılarımı üçüncü kez tekrarladım ve böylece nezaket ve görgümü kanıtladıktan sonra, iskemlenin sadece

kenarına ilişerek oturdum. Ve ilkin onun konuşmayı açmasını ve bana işin esası hakkında sorular sormasını bekledim.

Ve gerçekten, hizmet ağası bize âdet olunan şerbetleri sunduktan ve de şeyhülislam havanın sıcaklığı ve kuruluğu üstüne benimle önemsiz şeylerden birkaç cümle konuştuktan sonra, bana "Ey *falanca* tacir; hangi konuda sana yardımcı olabilirim?" diye sordu. Ben de "Efendim, huzurunda, senden saygın konutunun iffet perdesi ardında gizlenmiş, koruma mührüyle mühürlü ince ve de alçakgönüllülük çeneğinde saklanmış çiçeğin, soylu ve bakireliği saygın kızınla ben naçiz kulunu geçerli bağlarla ve de yasal sözleşmeyle birleştirmeni diliyorum!" diye yanıt verdim.

Bu sözleri duyunca saygın ihtiyarın yüzünün ilkin karardığını, sonra sarardığını ve başını kederle yere eğdiğini gördüm. Bir dakika için, hiç kuşku yok, kızının durumu üzerine azap verici düşüncelere daldı. Sonra ağır ağır başını kaldırdı ve bana sonsuz bir hüzün dolu sesiyle "Tanrı senin gençliğini korusun ve seni her zaman lütuflarıyla donatsın, oğlum! Ama benim evimde iffet perdesi altında bulunan kız, umutsuz bir haldedir! Ve de ne yapılsa çaresi yok, bu durumdan kurtulamaz! Çünkü..." dedi. Ama ben, sultanımız efendim, onun ansızın sözünü keserek "Ben razıyım, razıyım ben!" diye haykırdım. Saygın ihtiyar da bana "Tanrı seni lütuflarıyla örtsün oğlum! Ama kızım senin gibi yakışıklı, hoş niteliklerle, sağlıkla ve güçlülükle donanmış yakışıklı bir gence layık değildir. Çünkü anasının bir yangın sırasında korkarak zamansız doğurduğu zavallı bir sakattır. Ve sen ne kadar güzel ve yakışıklı isen, o da o kadar çirkin ve çarpıktır. İsteğini reddetmeme neden olan sebepleri, yüreğimde Allah korkusu olduğundan, sana açıklamam gerek! Bunun için, istersen, onu sana olduğu gibi tarif edebilir ve senin hataya düşmeni önleyebilirim!" dedi. Ama ben "Ben onu bütün kusurlarıyla kabul ediyorum; ben memnun, hem de çok memnunum!" diye haykırdım. Ama o bana "Ah oğlum, içinde saygı duygusu olan bir babayı, kızından acı veren deyimlerle söz etmeye zorlama! Ama senin ısrarın, beni, kızımla evlenirsen zamanımızın en korkunç ucubesiyle evlenmiş olacağını söylemeye zorluyor. Çünkü bu öyle bir yaratıktır ki, ona tek bir bakışla..." derken; ben, onun o korkunç tanımlamaları ortaya koyarak kulaklarımı incitme-

sinden korkarak, tüm ruhumu ve tüm isteğini belirttiğim bir vurgulamayla "Ben razıyım! Razıyım ben!" diye haykırarak onun sözünü kestim. Ve de "Tanrı senin üzerine olsun, babacığım! Sen saygın kızın hakkında azap verici deyimlerle konuşma zahmetine katlanma; çünkü bana ne söylesen, hatta en nefret verici tanımlamaları yapsan da, onunla evlenme isteğimi sürdüreceğim; çünkü ben kızının uğramış olduğu dertler türünden iğrençliklere karşı özel bir zevk duymaktayım; ve sana onu olduğu gibi kabul ettiğimi tekrar ediyorum; razıyım ben, razıyım ben, razı!" diye ekledim.

Şeyhülislam, benim bu tarzda konuştuğumu işitince, benim kararımın sarsılmaz ve arzumun değişmez olduğunu anlamış oldu; ve ellerini şaşkınlık ve hayretle birbirine vurarak bana "Tanrı önünde ve senin önünde vicdanımı kurtardım, oğlum, bu çılgınlık eyleminden artık kendin sorumlusun! Öte yandan, ilahi ilkeler, yasal bir isteği yerine getirmeyi engellemekten beni men ediyor; dolayısıyla sana rıza göstermekten başka bir şey yapamam!" dedi. Ben de, mutluluğun sınırında, onun elini öptüm ve evlenmenin hemen o gün yapılmasını diledim. O da gülerek, bana "Bunda bir uygunsuzluk yok!" dedi. Sözleşme şahitler tarafından yazılıp gerçekleştirildi; ve karımı kusurları, biçimsizlikleri, sakatlıkları, doğuştan kusurları, hastalıkları, çirkinliği ve diğer benzer yanlarıyla kabul ettiğim koşulu da sözleşmeye sokuldu. Ve yine, *şu* veya *bu* nedenle ondan boşanacak olursam, kendisine boşanma tazminatı ve mehr olarak yirmi bin altın dinar ödemem de şart koşuldu. Ben, hiç kuşkusuz, tüm koşulları bütün yüreğimle kabul ettim. Zaten başka koşulları da kabul etmeye çoktan razıydım.

Böylece, sözleşme kaleme alındıktan sonra, karımın babası, amcam, bana "Ey *falan* kişi, evliliğin gereklerini evimde yerine getirmen ve evlilik konutu olarak oraya yerleşmen daha iyi olacaktır. Çünkü, buradan uzaklardaki evine kadar sakat karını taşımanın çok uygunsuz yanları vardır" dedi. Ben de ona "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt verdim. Kendim de bekleyişle tutuşuyor ve içimden "Tanrı aşkına, gerçekten şimdi, adsız bir tacir olarak ben, saygın şeyhülislamın kızına, tam bir aşkla tutulduğum bu genç kıza sahip mi olacağım? Ve gizli güzellikle-

rini tadıp ruhuma gıda sağlayacak ve aşkın şerbetini doyuncaya kadar içecek miyim?" diyordum.

Sonunda, ortalık kararınca, akşam namazını kılarak zifaf odasına daldım; ve yüreğim heyecanla çarparak karıma yaklaştım ve duvağını başının üzerine kaldırıp yüzünü açtım. Ve ona ruhumla ve gözlerimle baktım.

Ve, Tanrı kötünün belasını versin, ey sultanım efendim, gözlerime yansıyana benzer bir manzaraya ömrümce tanık olmamıştım; onda, en dehşet verici kâbuslarda bile görülemeyecek kadar en biçimsiz, en nefret uyandıran, en itici, en berbat, en tiksindirici ve kusturucu yaratığı gördüm. Ve kuşkusuz, genç kızın bana tanımlandığından da korkunç bir çirkinlik nesnesi, bir biçimsizlik ucubesi ve yüreğim kabararak ayak ucuna baygın düşmeden, ey efendim, sana tanımlamasını yapmam imkânsız, dehşet dolu bir yıkıntı idi, bu. Sadece sana şunu söylemem yetecektir ki, tüm yasak kötülükler ve lanetlenmişlerin insan varlığına verebileceği tüm yasadışı iğrençlikler, tüm pislikler, tüm tiksinçlikler, tüm tüyler ürperticilikler, tüm çirkinlikler ve bütün berbatlıklar, kendi rızamla benim eşim olmuş bulunan bu kadının kusturucu kişiliğinde toplanmış bulunuyordu. Ve ben burnumu tıkayarak, başımı çevirerek, duvağını yeniden yüzüne indirdim; ve onun yanından ayrılarak odanın en uzak köşesine çekildim; çünkü timsah etini midesi kaldıran bir Tebaili de olsam, asla Yaradan'ın yüzünü bunca inciten bir yaratıkla cinsel yaklaşımda bulunamazdım.

Böylece köşemde, başım duvara dönük otururken, tüm kaygıların içime doluştuğunu ve dünyanın tüm kederlerinin yüreğimi kapladığını hissediyor ve yüreğimin çekirdeğinin ta içinde inleyip duruyordum. Ama benim tek bir söz söylemeye ya da en küçük bir şikâyette bulunmaya hakkım yoktu; çünkü kendi irademle onu eş olarak seçmiştim. Çünkü ben kendim, kendi dilimle, konuşmakta olan babasının sözünü boyuna "Ben razıyım, razıyım ben!" diye haykırarak kesmiş; ve şimdi de kendi kendime, "Pekâlâ işte, o tapılası kızı gördün! Geber, geber, geber! Ah salak, ah budala, öküz; ah, koca domuz!" diyordum. Ve parmaklarımı ısırıyor, sessizce kollarımı çimdikliyordum. Ve kendime yönelik bir öfke saat be saat içimde mayalanıp duruyordu. Böylece bah-

tıma hükmeden o geceyi, Mede ya da Deylamit hapishanelerinde işkencelere uğruyor gibi berbat bir şekilde geçirdim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz kırkıncı gece olunca, demiş ki:*

... Ve bahtıma hükmeden o geceyi, Mede ya da Deylem hapishanelerinde işkencelere uğruyor gibi berbat bir şekilde geçirdim.

Şafak söker sökmez, zifaf odasından çabucak kaçtım ve korkunç dokunmayla bulaştığım pislikten temizlenmek üzere hamama koştum. Kirlilik hallerindeki gusul merasimlerine uygun olarak abdest aldıktan sonra bir parça yatıp uyudum. Bunu izleyerek dükkânıma döndüm ve orada şarap içmeksizin sarhoş, baş dönmelerine kapılarak oturdum.

Hemen beni tanıyan dost ve tacirler ve çarşının en seçkin kişileri, kimisi tek başına, kimisi ikişer, kimisi üçer üçer ya da bir defa da birçoğu birden yanıma gelmeye başladılar; ve beni görüp tebriklerini ve iyi dileklerini sundular. Bana da boyna "Hayırlı olsun, hayırlı olsun, hayırlı olsun! Neşe seninle olsun! Neşe seninle olsun!" diyorlardı. Kimileri de "Hey komşu, biz seni bu kadar cimri bilmezdik! Hani şenlik, hani ağız tadı, nerde şerbetler, nerde hamur tatlıları, nerde helva tepsisi, nerde *falan* şey, nerede *filan* şey? Vallahi biz, eşin olan genç hanımın güzelliklerinin başını döndürdüğünü ve sana dostlarını unutturduğunu ve belleğini yitirttiğini ve de en temel görevlerini yerine getirmeyi engellediğini düşünüyoruz! Ama zarar yok! Neşen bol olsun senin! Neşen bol olsun!" deyip duruyorlardı.

Ben de, efendim, onların benimle alay mı ettiklerini, yoksa gerçekten beni tebrik mi ettiklerini anlayamadığımdan, nasıl tavır alacağımı bilemiyor, kaçamak bir iki hareketle ve önemsiz sözlerle yanıt vermekle yetiniyordum. Ve burnumun alabildiğine öfkeyle dolduğunu ve gözlerimin umutsuzluk gözyaşlarıyla erimeye hazır olduğunu hissediyordum.

Çektiğim bu işkence, sabahtan öğle namazına kadar sürdü ve tacirlerin çoğu camiye ya da öğle dinlenmesine gittikleri sırada, birkaç adım önümde o güzeller güzeli, benim kötü serüvenimin

ve de çektiğim işkencelerin nedeni olan kızın ta kendisi belirdi. Ve ipek giysileri yerde sürünerek ve baştan çıkarıcı bir yürüyüşle sağa sola kokulu bir bahçenin ortasındaki bir beng dalı gibi salınarak ve beş kölesinin ortasında gülümseyerek bana doğru ilerledi. Bir gün öncekinden daha da fazla süslenmiş ve öylesine tahrik edici bir tarzda yürüyerek yanıma geldi ki, çarşıda bulunanlar, onu daha iyi görmek için geçtiği yol üzerinde sıraya girdiler. Çocuksu bir edayla, dükkânıma girip beni zarif bir tavırla selamladı; ve oturarak bana "Bugün senin için hayırlı bir gün olsun, ey Alaaddin efendimiz ve Tanrı refahını ve mutluluğunu sağlasın ve de mutluluğunu arttırsın! Ve neşen bol olsun, neşen bol olsun!" dedi.

Ve ben, sultanım, onu gördüğüm andan başlayarak hemen kaşlarımı çatmış ve yürekten ilenmelerle homurdanıp duruyordum. Ama bana yapacağını yaptıktan sonra, ne denli bir cesaretle benimle oynadığını ve beni tahrik etmeye gelmiş bulunduğunu anlayınca, artık kendimi daha fazla tutamadım; ve erdemli zamanlarımda yeni yetmelikteki tüm kabadayılığım dudaklarımın ucuna geldi; ve ona "Ey zift dolu kazan, ey katran tenceresi, ey hayınlık kuyusu! Bana bunca kötülükle davranman ve beni dipsiz bir uçuruma fırlatman için ben sana ne yaptım? Tanrı senin ve sana rastladığım anın belasını versin ve yüzünü sonsuza dek karartsın, ey sefihe!" diyerek hakaretler yağdırdım. Ama o, hiçbir heyecanlanma göstermeksizin gülerek "Hey dümbelek, bana yaptığın kötülükleri, yazdığım gazeli nasıl küçümsediğini ve haberci küçük zenciye ne denli kötü davrandığını ve de onun aracılığıyla savurduğun hakaretleri unuttum mu?" diye yanıt verdi. Ve böyle konuşarak genç kız örtülerini toparladı ve ayrılmak üzere ayağa kalktı.

Ama ben, sultanım, ancak o zaman ektiğimi biçmiş olduğumu anladım ve geçmişteki tüm kabalığımın ağırlığını hissettim ve iç karartıcı erdemlerimin ne denli nefret verici bir şey olduğunu anladım. Ve daha fazla gecikmeksizin, kendimi bu harika genç kızın ayaklarına attım ve ona "Pişmanım, pişmanım, gerçekten pişmanım!" diyerek çok tatlı ve yakıcı bir çöldeki yağmur damlaları kadar etkileyici sözler söyledim. Sonunda kalmaya karar verdi ve beni bağışlama lütfunda bulundu ve bana "Bu kez

seni bağışlıyorum; ama bir daha yapma!" dedi. Ben de urbasının ucunu öperek ve onunla alnımı örterek "Ey hanımım, ben senin koruman altında, ne olduğunu bildiğin durumdan, senin girişiminle kurtulmayı bekleyen esirinim!" dedim. O da bana gülümseyerek "ben bunu zaten düşündüm. Hatta seni ağıma düşürdüğüm anda, buradan nasıl kurtacağımı da biliyordum" dedi. Ben de "Yallah! Yallah! Acele et öyleyse, acele et!" diye haykırdım.

O zaman bana "Sözlerimi iyi dinle ve anlatacaklarımı yerine getir! O zaman sıkıntı çekmeden karından kurtulursun!" dedi. Ben de önünde "Ey şebnem, ey ferahlık!" diyerek boyun eğdim. O "İşte şöyle! Ayağa kalk ve kalenin dibine; orada cambazları, hokkabazları, şarlatanları, soytarıları, köçekleri, davulcuları, zurnacıları, fifrecileri, dümbelekçileri ve öteki maskaraları bulmaya git! Ve onlardan, gecikmeksizin, karının babası şeyhülislamın sarayında seni bulmaya gelmelerini söyle! Sen de, onlar gelince, onlarla birlikte sarayın merdiven sekisinde serinletici içkiler almak üzere otur. Ve onlar, oraya geldikleri andan başlayarak 'Ey amcamızın oğlu, ey kan hısmımız, ey gözümüzün damarı; düğününün bu kutlanası gününde senin sevincini paylaşıyor ve ulaştığın mertebeden dolayı senin adına seviniyoruz! Gerçekte ey amcamızın oğlu, sen bizden utansan bile biz seninle onur duyuyoruz ve yakınlığımızı unutup bizi başından savsan da, seni terk etmeyiz; çünkü sen bizim amcamızın oğlu, kendi kanımız ve gözümüzün damarısın!' diyerek seni tebrik etsinler ve mutluluklar dilesinler! O zaman sen de bunlarla yakınlığın anlaşılmasından sıkılmış gibi yapar, onlardan kurtulmak için, onların üzerine avuç dolusu dirhemler ve dinarlar saçmaya başlarsın! Bunu gören şeyhülislam, hiç kuşku yok ki, seni sorguya çekecek; sen de, başını eğerek 'Madem ki buraya kadar gelip bana ihanet ettiler; sana gerçeği söylemem gerek! Gerçekten benim babam meydan soytarısı, bir ayı ve maymun oynatıcı idi; benim ailemin de, kökenlerinin de mesleği buydu. Ama sonradan, Kısmet Dağıtıcı, önümüzde talih yolunu açtı ve çarşıdaki tacirlerin ve onların kâhyalarının saygınlığını kazandık' diye yanıt verirsin! Karının babası da sana 'Demek ki sen ip cambazları ve maymun oynatıcılarının soyundansın ve de bir meydan soytarısının oğlusun!' diyecektir. Sen de 'Kızının aşkı ve

senin onurun uğruna kökenimi ve ailemi reddetmemin anlamı yok! Çünkü, dere kaynağını inkâr etmediği gibi, kan da aslını inkâr etmez!' diye yanıt verirsin. Bu durumda, hiç kuşkusuz, sana 'Böyleyse delikanlı sen bizden kendi kökenini ve aileni gizlediğin için, bu evlenme sözleşmesi gerekli sayılmaz. Ve de kadıların en üst düzeyinde bulunan ve yasa postu üzerinde oturan soy kökeni Tanrı'nın elçisine kadar dayanan ve bir şerif ve sait olan şeyhülislamın kızının kocası olarak kalamaz! Ve onun kızı, Kısmet Dağıtıcı'nın hayrından ne denli uzak olsa da, bir soytarının keyfine bağlı olamaz!' diyecektir. Sen de 'La! La! Ya efendi![1] Senin kızın benim yasal eşimdir ve saçının bir teli bin cana bedeldir. Ve ben, vallahi! Sen bana dünyanın ülkelerini de bağışlasan, ondan vazgeçemem!' diye yanıt verirsin. Ama yavaş yavaş kendisine, seni kandırmasına izin verirsin ve sonunda ayrılık sözcüğü ağzından çıkınca, yavaşça kızından ayrılmaya razı olduğunu söylersin! Ve şeyhülislamın ve iki şahidin yanında üç kez onu boşadığını telaffuz edersin. Ve böylece ondan bağın çözülünce, beni burada bulmaya gelirsin. Geride düzenlenecek ne kalmışsa, Allah düzenleyecektir!" dedi.

O güzeller güzeli genç kızın bu konuşması üzerine yüreğimin yelpazelerinin açıldığını hissettim ve içimden "Ey zekâ ve güzellik sultanı, buyruğun başım üzerinedir, gözüm üzerinedir!" diye haykırdım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:*

O güzeller güzeli genç kızın bu konuşması üzerine, yüreğimin yelpazelerinin açıldığını hissettim ve içimden "Ey zekâ ve güzellik sultanı, buyruğun başım üzerinedir, gözüm üzerinedir!" diye haykırdım. Ve ondan izin alıp kendisini dükkânda bırakarak kalenin dibinde bulunan yere gittim; ve cambazların, şaklabanların, şarlatanların, soytarıların, köçeklerin, ip cambazlarının, maymun ve ayı oynatanların, dümbelekçi, zurnacı,

1 *"La! La! Ya efendi!":* "Hayır! Hayır! Ey efendi!" anlamındaki bu Arapça ibare, Fransızca metinde olduğu gibi kullanılmıştır (Â.Ş.O.)

davulcu, fifreci ve hokkabazların ve tüm öteki maskaraların lonca başkanını buldum ve bu başkanla hatırı sayılır bir ödül karşılığında beni tasarımda desteklemesi konusunda anlaşmaya vardım. Böylece ondan destek vaadi alarak ve önüne geçerek onu şeyhülislamın sarayına götürdüm; ve onunla birlikte avluya bakan merdiven üstüne oturmaya çıktım.

Ve orada onunla şerbetler içerek bir saat kadar yarenlik ettik. O sırada birdenbire açık bırakılan cümle kapısından tepetaklak yürüyen dört panayır cambazının, ayak parmaklarının uçları üzerinde yürüyen ve olağanüstü bir patırtı ortasında davul çalan, dümbelek çalan, bağırıp köçeklik eden, kale dibini mesken tutmuş büyük bir dangalak taifesi sökün etti. Maymuncular hayvanlarıyla, ayıcılar en büyük ayılarıyla, soytarılar gülünç giysileri ve yüksek keçe külahlarıyla, çalgıcılar muazzam bir patırtı koparan çalgılarıyla, hepsi orada idi. Ve çalgılarını her biri kendi bildiğince çalarak, bunların hepsi gelip maymunlar ve ayılar ortalarında olduğu halde avluda düzen içinde sıralandılar. Ama, birdenbire çalınan şiddetli bir davul sesini izleyerek, tüm gürültü patırtı kesildi. Ve kabilenin başkanı, merdivenlerin ayak ucuna kadar ilerledi; ve oraya toplanmış olan bütün yakınlarım adına bana refah ve uzun bir yaşam dileyen, kendisine daha önce öğretmiş olduğum, bir söylev çekti.

Gerçekten, efendim, her şey genç kızın öngürdüğü şekilde olup bitti. Çünkü şeyhülislam, kabilenin başkanının ağzından, bütün bu patırtının açıklamasını işitince, benden bunun onaylanmasını istedi. Ben de ona, gerçekte, ana ve babadan yana orada bulunanların yeğeni olduğumu, kendimin de bir maymun oynatıcı, bir ortalık soytarısının oğlu olduğumu anlattım; ve genç kızın bana öğrettiği şekilde, bu oyunun gerektirdiği ve daha önce size açıkladığım tüm sözleri tekrarladım. Rengi atan ve çok kızan şeyhülislam, bana "Sen artık şeyhülislamın evinde ve ailesi içinde kalamazsın, yoksa korkarım ki yüzüne tükürürler ve de sana bir Hıristiyan köpeği ya da bir Yahudi domuzundan daha da kötü davranırlar" dedi. Ben de ona "Vallahi, bana tüm Irak ülkesi verilse bile ben karımdan boşanmam!" diyerek yanıt vermeye kalkıştım. Zorla boşanmanın şeriatça yasaklanmış bulunduğunu bilen şeyhülislam da, beni bir kenara çekti ve tüm

uzlaşıcı sözlerle benden bu boşanmaya razı olmamı rica etti ve "Sen benim onurumu koru, Tanrı da seninkini korur!" dedi. Ben de sonunda alçakgönüllülük göstererek boşanmayı kabul ettim; ve şahitler önünde şeyhülislamın kızı hakkında "Bir kez, iki kez, üç kez onu boşuyorum!" diyerek beyanda bulundum. Böylece dönülmez şekilde onu boşamış oldum. Bu sonucu kızın babası istemiş olduğu için de, aynı anda, birdenbire, tazminat ve mehr ödemekten de kurtulmuş olarak özgür kaldım.

Bir gece için kayınpederim olmuş bulunan kişiye selam bile verecek zaman bulmaksızın ve ardıma bakmaksızın, bacaklarımı rüzgâra teslim ettim. Ve nefes nefese güzeller güzeli genç kızın beni beklemekte olduğu dükkânıma ulaştım. O da, en tatlı sesiyle, bana, hoş gelişler diledi ve tüm görgülü haliyle, başarımdan dolayı beni tebrik etti; ve bana "Şimdi bizim birleşmemizin zamanı geldi. Sen ne dersin, efendim?" diye sordu. Ben de "Bu, benim dükkânımda mı, yoksa senin evinde mi olsun?" diye sordum. Kız gülerek "Ey zavallı! Sen, her şeyin yolunda yapılması için bir kadının ne denli dikkat etmesi gerektiğini bilmiyorsun, herhalde!" diye yanıt verdi. Ben de "Vallahi, sultanım, ne zamandan beri zambak hamama ve gül yıkanmaya gidiyor? Benim dükkânım, ister gül ol ister zambak, seni içine alacak kadar büyüktür. Ve dükkânım yanarsa, onun yerini tutacak yüreğim vardır" diye yanıt verdim. O da gülerek, bana "Gerçekten güzel konuşuyorsun! Nerede kaldı senin o denli bayağı, o eski tavırların? Şimdi iltifatı çok iyi kıvırıyorsun, doğrusu!" diye yanıt verdi. ve de "Şimdi, ayağa kalk, dükkânını kapa ve beni izle!" diye ekledi.

Esasen bu sözleri beklemekte olan ben de, çabucak "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını verdim. Ve dükkânın art yanından çıkarak kapıyı anahtarla kapattım ve on adımlık mesafeden, genç kızla kölelerinin oluşturduğu topluluğu izledim. Böylece yaklaşmamızla kapısı açılan bir saraya ulaştık. Girdiğimiz andan başlayarak iki haremağası yanıma geldi ve kendileriyle birlikte hamama girmemi rica ettiler. Ben de her şeyi açıklama istemeden yapmaya kararlı, haremağaları tarafından hamama götürülmeme ses çıkarmadım, orada beni yıkayarak iyice temizleyip dinlendirdiler ve güzel giysilerle donattıktan, Çin amberiyle kokulandırdıktan sonra arzularımın hedefi ve bulunmaz bir

aşkla sevdiğim genç kızın, işlemeli bir yatak üzerinde kaygısızca uzanarak beni beklediği odaya götürdüler.

Orada, yalnız kalır kalmaz, bana "Gel, buraya gel, ey dümbelek! Vallahi, sen herhalde böylesine bir geceyi daha önce reddetmekle budalaların içinde birinci sınıf bir budala olmalısın! Ama, seni tedirgin etmemek için sana geçmişi hatırlatmayacağım" dedi. Ben de sultanım, genç kızı olanca çıplaklığı içinde bembeyaz ve incecik ve narin kısımlarının zenginliği ve tombul gerisinin iriliği ve çeşitli yanlarının üstün niteliklerini görünce, önceki tüm gecikmelerimi onarma arzusunu duyarak üzerine sıçramak için toparlandım. Ama o beni bir işaret ve bir gülüşle durdurdu ve bana "Savaşıma girmeden önce, ey şeyh, rakibinin adını öğrenmen gerektiğini biliyor musun bakayım! Adı ne onun?" dedi. Ben de "Zarafetler Kaynağı!" diye yanıt verdim. O "Hayır!" dedi; ben "Beyazlığın Babası!" dedim. "Hayır!" dedi. Ben "Soyulmuş Susam!" dedim; o "Hayır!" dedi. Ben "Köprü Canavarı!" dedim; o "Hayır!" dedi. Ben "Huysuz Katır!" dedim; o "Hayır!" dedi. Ben "He, vallahi, benim bildiğim sadece bir tek isim kaldı: Mansur Baba'nın Hanı!" dedim; o "Hayır!" dedi. Ve "Ey sersem, ilahiyat bilginleri ve sarf ve nahiv hocaları sana sanki ne öğrettiler?" dedi; ben de "Hiçbir şey!" dedim. "Öyleyse dinle! İşte onun adlarından bazıları: Dilsiz sığırcık, besili koyun, sessiz dil, konuşmayan uzdilli, ayarlanabilen mengene, ölçülü kenet, kudurgan ısırıcı, yorulmaz silkici, mıknatıslı uçurum, Yakub'un kuyusu, çocuk beşiği, yumurtasız yuva, tüysüz kuş, lekesiz güvercin, bıyıksız kedi, sessiz piliç ve kulaksız tavşan" dedi. Ve böylece benim anlama yeteneğimi donattıktan ve düşünme yetimi aydınlattıktan sonra, beni ansızın bacakları ve kolları arasına aldı ve bana "Yallah! Yallah! Ey sersem! Saldırında hızlı davran, inişte ağır ol, hafif it, derin yüz, dar yerde sert, sıkışık tıpa ol ve durmaksızın sıçra dur! Çünkü bir kez, iki kez kalkıp, sonra yatandan; başını kaldırıp düşüverenden, yeniden düşmek için ayağa kalkandan nefret edilir. Öyleyse, gözüpeklikle, yiğitçe saldır!" dedi. Ben de, efendim, ona "He, başın için, hanımım, düzenle iş tutalım! Düzenle iş tutalım!" diye yanıt verdim. Ve de "Hangisinden başlamak gerek?" diye ekledim. O da "Sen seç, aptal!" diye yanıt verdi. Ben de "Öyleyse, ilkin dilsiz sığırcığa yemini verelim!" dedim. O da "Bekliyor! Bekliyor!" dedi.

O zaman ben, ey sultanımız efendim, yavruma "Sığırcığı doyur!" dedim. Yavru da işitip itaat edeceği yanıtını verdi ve dilsiz sığırcığı yemlemek için eliaçık ve cömert davrandı; o da, sığırcık diliyle, sanki "Allah malını arttırsın, Allah malını arttırsın!" der gibiydi.

Ben de, yavruya "Şimdi de seni bekleyen besili koyuna selam ver!" dedim. Yavru sözü edilen koyuna derin bir selam verdi. Koyun da kendi hal diliyle "Allah malını arttırsın! Allah malını arttırsın!" dedi.

Ben de yavruya "Şimdi de sessiz dille konuş!" dedim. Yavru da parmağını sessiz dil üzerine sürttü; o da hemen uyumlu bir sesle "Tanrı malını arttırsın! Tanrı malını arttırsın!" dedi.

Ben de yavruya "Kudurmuş ısırganı yatıştır!" dedim. O da, büyük bir özenle, sözü edilen kudurmuş ısırganı okşamaya koyuldu ve bunu öylesine başarıyla yaptı ki, kudurgan, kudurup zarar vermeden ağzını açıp gösterdiği cesaret ve çaba dolayısıyla "Sana saygılar sunuyorum, ey derde deva!" dedi.

Ben de yavruya "Yakub'un kuyusunu doldur, ey Eyyüb'den de güçlü!" dedim. Yavru da bana hemen "Dolduruyorum! Dolduruyorum!" diye yanıt verdi.

Ve söz konusu kuyu rahatça ve itiraz olmaksızın doldu ve ara verilmeden boşluğu giderildi.

Ben de yavruya "Tüysüz kuşu ısıt!" dedim. Yavru, örsün üstündeki çekiç gibi, yanıt verdi; ısınan kuş da, onu "Duman tütüyorum! Duman tütüyorum!" diye yanıtladı.

Ben de yavruya "Çok iyi, bu kez de sessiz pilice yem ver!" dedim.

Harika yavru, hayır demedi ve sözü edilen pilice bol bol yem verdi; o da "Kutsanasın! Kutsanasın!" diyerek ötmeye koyuldu.

Ve her zaman uyanık olan yavru, kulakları olmasa da tavşana seslendi. Ve ona o denli güzel öğütler verdi ki, tavşan "Ne harika! Ne harika!" diye haykırdı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ve her zaman uyanık olan yavru, kulağı olmasa da tavşana seslendi; ve ona o denli güzel öğütler verdi ki, tavşan, "Ne harika! Ne harika!" diye haykırdı.

Ve sultanım, ben, yavruyu bu tarzda, konuşma alanını boyna değiştirerek ve her durumda sorduğum soruya gerekli yanıtları alarak rakibiyle konuşturmayı sürdürdüm. Bu arada bıyıksız kediyi, lekesiz güvercini de ihmal etmeyerek, beşiği ısıtarak ve yumurtasız yuvayı yumurtayla doldurarak, ölçülü kenete yarık bırakmadan saldırarak, mıknatıslı uçuruma edepli kalabilmek için dolambaçlı dalarak, mal sahibini de "Tamam, tamam, pes ediyorum! Bu ne güç böyle!" dedirterek ve sonunda bir fırın kadar sıcak olan Baba Mansur'un hanını da ziyaret edip oradan yerelmasından daha büyük ve ağır çıktım.

Ve sultanımız efendim, bu savaşımı ancak sabahın belirmesiyle kalkıp hamama girip namaz kılmak üzere kestik. Hamamdan çıktığımızda ve sabah kahvaltımız için bir araya geldiğimizde, güzeller güzeli genç kız, bana "Vallahi, ey budala, gerçekten hayranlık verici idin! Ve baht seni nasibim üzere fırlatarak bana lütufta bulundu. Şimdi de ilişkimizi yasal hale getirmemiz söz konusu. Ne dersin? Benim yanımda Tanrı'nın yasalarına göre mi kalmak istersin, yoksa beni bir daha hiç görmemeyi mi istersin?" dedi. Ben de "Senin o gül yüzünü görüp sevinç duymamaktansa, kanlı bir ölüme uğramayı yeğlerim!" diye yanıt verdim. O da bana "Öyleyse kadı ve şahitler gelsin!" dedi. Ve hemen kadı ile şahitleri çağırttı ve gecikmeksizin evlilik sözleşmemizi yazdırdı. Bunu izleyerek ilk yemeğimizi yedik ve her tür karın ağrısı tehlikesinden sakınmak için hazmımızın tamamlanmasını bekleyerek yeniden savaşıma giriştik ve geceyi gündüze kavuşturduk.

Ben güzeller güzeli genç kadınla, efendim, bu yaşantıyı, otuz gece ve otuz gün, sıyrılacak yeri sıyırarak, törpülenecek yeri törpüleyerek, doldurulacak yeri doldurarak sürdürdüm. Ve o gün, bir tür baş dönmesine uğrayarak, rakibime, ağzımdan kaçırarak "Bilmiyorum ama, vallahi, mızrağımı on ikinci kez fırlatamayacağım!" deyiverdim. O da "Nasıl? Nasıl? Ama bu on ikinci, en zorlu olanı! Öbürleri sayılmaz bile!" diye haykırdı. Ben de ona "İmkânsız! İmkânsız!" dedim. Bunu duyunca gülmeye başladı ve bana "Senin dinlenmen gerek! Bunu sana sağlayalım!" dedi.

Ama ben onu daha fazla dinleyemiyordum. Çünkü güç beni terk etmişti, ya seydi, yularsız bir eşek gibi yere yuvarlandım.

Ve baygınlığımdan ayılınca, kendimi, bu maristanda arkadaşlarım bu iki saygın gencin yanında zincirlenmiş buldum. Ve sorduğumda, muhafızlar, bana "Bu, senin dinlenmen içindir! Dinlenmen için!" dediler. Oysa ben, efendim, yaşamım üzerine yemin ederim ki, şimdi kendini iyice dinlenmiş ve canlı buluyorum; ve senin kereminden, güzeller güzeli genç kadınla beni yeniden birleştirmeni bekliyorum. Adını ve niteliğini sana bildirmeye gelince, bu benim bilgimi aşar. Sana bildiğim her şeyi anlattım. Kendi sırası içinde, başıma gelenler aynen böyledir. Ama Allah en iyi bilendir!

Sultan Mahmud ve veziri olan eski derviş sultan ikinci gencin bu öyküsünü ve bunu onlara nasıl bir sırayla ve açıklıkla anlattığını işitince şaşırmanın sınırında şaşırmışlar. Sultan da genç adama "Hayatım üzerine yemin ederim ki, senin hapsedilmenin nedeni yasadışı olsaydı bile, öykünü işittikten sonra, seni kurtarırdım!" demiş; ve "Sen bizi genç kadının sarayına götürebilir misin?" diye sormuş. O da "Gözlerim kapalı olsa da onu bulurum!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine sultan, vezir ve daha önce birinci deli olan mabeyinci ayağa kalkmışlar ve zincirlerini çözdükten sonra, sultan, genç adama "Bizi karının yanına götürecek yolu göster!" demiş. Ve dördü birden oradan çıkmaya hazırlanmışlar; tam o sırada zincirleri hâlâ boynunda bulunan üçüncü genç adam "Efendilerim, Tanrı'nın inayeti üçünüzün de üzerine olsun! Gitmeden önce benim öykümü de dinleyin! Çünkü bu öykü diğer iki arkadaşımın öykülerinden de olağandışıdır!" diye haykırmış. Sultan da ona "Yüreğini ve ruhunu serin tut, çünkü geri gelmekte gecikmeyeceğiz!" demiş.

Ve önlerinde genç adam olduğu halde, bir sarayın önüne ulaşıncaya kadar yürümüşler; sultan burayı görünce "Allahu ekber! Allah baştan çıkarıcı İblis'in belasını versin! Bu saray dostlarım, rahmetli sultan olan amcamın ikinci kızının sarayıdır. Bizim bahtımız da akıl almaz bir bahtmış. Ayrılmış bulunanları birleştiren ve yıkılmış olanı yeniden inşa eden Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış. Ve arkadaşları kendisini izlerken saraya girmiş ve oraya geldiğini amcasının kızına duyurmuş; o da çabucak huzura gelmiş.

Bu genç kız, çok sevilesi genç kızın ta kendisiymiş. Kız kardeşinin kocası sultanın elini öpmüş; ve emirlerine itaat edeceğini bildirmiş. Sultan da ona "Ey amcamın kızı, sana kocanı, şu anda ikinci mabeyincim olduğunu ve bundan böyle sofra ve kadeh arkadaşım olacağını bildirmekte olduğum o harika yiğit kişiyi getirdim. Çünkü öyküsünü ve aranızda çıkan yanlış anlaşılma olayını biliyorum. Ama bundan böyle o şey bir daha tekrarlanmayacak; çünkü şimdi dinlenmiş ve canlanmıştır" demiş. Genç kız da "İşittim ve itaat ettim! Ve senin koruman ve güvencen altına girdiğine ve de bana onun eski gücünün yerine geldiğini temin ettiğine göre, yeniden onunla birlikte yaşamayı kabul ediyorum!" diye yanıt vermiş. Sultan da ona "Lütuflar sana bağışlansın, ey amcamın kızı! Yüreğimin üzerinden büyük bir ağırlığı kaldırdın!" demiş. Ve de "Ama onu bir saat sonra geri getirmemize izin ver. Çünkü hep birlikte olağandışı olması gereken bir öyküyü dinlemeye gideceğiz!" diye eklemiş. Ve ondan izin alarak artık ikinci mabeyincisi olmuş bulunan genç adam, vezir ve birinci mabeyincisi ile birlikte dışarı çıkmış.

Maristana geldiklerinde, onları ateş üzerinde ve boynunda zincirlerle bekleyen üçüncü genç adamın karşısında yerlerini almışlar; o da hemen öyküsünü şöylece anlatmış:

## *Üçüncü Delinin Öyküsü*

Bil ki, ey sultanım efendim ve sen yüce görüşlü vezir ve siz benim eski zincir arkadaşlarım olan saygın mabeyinciler! Bilin ki, benim öykümün anlatılmış olanlarla hiçbir ilgisi yoktur; çünkü iki arkadaşıma karşı genç kızlar girişimde bulunmuşlarsa da bu, bende bambaşka tecelli etmiştir. Kaldı ki, siz, benim söylediklerimi kendi görüşünüzle denetlersiniz!

Dolayısıyla, efendilerim, babamla annem Kısmet Dağıtıcı'nın rahmetine ulaştıklarında ben henüz çocuktum. Ve bizim gibi fakir olan ve geçimleri için gerekli olanakları bulunmayan hayırsever komşular tarafından bakıldım; ama öğrenimimi sağlayacak paraları olmadığından, başım ve ayaklarım çıplak, sırtımda da yarım yamalak mavi pamukludan bir gömlekle yüzüne bakıl-

ması hoş bir oğlan olmalıyım ki, gelip geçenler beni güneşte yanarken görünce, çoğu zaman durarak "Tanrı bu çocuğu kem gözden korusun! Ay parçası kadar güzel!" diye haykırıyorlardı. Çoğu zaman, içlerinden biri bana helva, haşlanmış nohut ya da sarı ve bükülgen, bir iplik gibi uzayan macun satın alıyorlardı; ve bunları bana vererek yanağımı ya da başımı okşuyorlar ya da kazınmış başımın tepesinde bırakılan perçemi çekiştiriyorlardı. Ben de, koca iri ağzımı açarak bir yutuşta tüm tatlıları yuvarlıyordum. Bu durumum, bana bakanları hayranlıkla haykırtıyor ve benimle birlikte oynayan küçük yumurcakları kıskandırıyordu. Böylece on iki yaşıma ulaştım.

Günlerden bir gün, her zamanki arkadaşlarımla birlikte yıkık evlerin tepesindeki atmaca ve karga yuvalarını aramaya gitmiştik; o sırada terk edilmiş bir avlunun dibindeki hurma dallarıyla örtülü bir kulübede belirsiz ve hareketsiz bir şekilde uzanmış yaşayan bir insan varlığına rastladım. Terk edilmiş evleri ecinni ve meretlerin zaptettiğini bildiğimden "Bu, herhalde bir meret olmalı!" diye düşündüm; ve korkuya kapılarak yıkığın tepesinden aşağı indim; ve bacaklarımı rüzgâra teslim ederek oradan hemen uzaklaşmak istedim. Ama kulübeden gelen çok tatlı bir ses "Güzel çocuk, neden kaçıyorsun? Gel de bilgeliği tat! Korkmadan yanıma gel; ben ne ecinniyim ne ifrit; sadece yalnız kalmak ve düş ve düşüncelere dalmak isteyen bir insanım. Gel, çocuğum, gel de sana bilgeliği öğreteyim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:*

"Gel çocuğum, gel de sana bilgeliği öğreteyim" dedi. Ben de karşı konulmaz bir güçle ansızın kaçışımdan alıkonarak geriye döndüm ve kulübeye yöneldim; o sırada o çok tatlı ses, bana "Gel güzel çocuk, gel!" demeyi sürdürüyordu. Kulübeye girdim ve hareketsiz varlığın, yaşadığı yıllar sayılamayacak kadar çok, yaşlı bir ihtiyar olduğunu gördüm. Ama, yüzü, bunca yaşlı olmasına karşın, güneş gibi idi. Bana "Benim bilgimi miras edinmeye gelen yetim çocuk, hoş geldin!" dedi. Ve yine bana "Ben senin

anan, baban olacağım!" dedi. Ve elimi tutup "Sen benim öğrencim olacaksın. Ve bir gün gelecek, başka öğrencilerin hocası olacaksın!" diye ekledi. Ve böylece konuştuktan sonra, bana barış öpücüğü verdi; beni yanına oturttu; ve bana hemen öğretimde bulunmaya başladı. Ben de, onun sözleri ve öğretisinin güzelliğiyle büyülendim; ve onun uğrunda oyunlarımdan ve arkadaşlarımdan yüz çevirdim. O da benim babam ve anam oldu. Ona derin bir saygı, sonsuz bir sevecenlik ve sınırsız bir itaat gösterdim. Böylece beş yıl geçti; bu süre içinde hayranlık verici bir öğrenim gördüm. Ve varlığım bilgeliğin ekmeğiyle beslendi.

Ama, sultanım, doğası kendiliğinden güzel olan bir toprağa ekilmemişse, tüm bilgelik boşunadır. Yoksa, deliliğin tırpanı, ilk darbede üzerindeki verimli toprağı sıyırır ve altında sadece kuru ve verimsiz toprak kalır. Ben de, kısa zamanda, üzerimde öğretilerin etkin esinlemelerinin gücünü deneyecektim.

Bir gün, gerçekte hocam olan yaşlı bilge, ekmeğimizi çıkarmak üzere beni cami avlusuna dilenmeye göndererek öğrencilikten ayırdı; ve inananların cömertliğiyle epeyce sadaka topladıktan sonra, cami avlusundan ayrıldım ve sakin yaşadığımız yerin yolunu tuttum. Ama, yolda, efendim, bir haremağası topluluğunun ortasında salınarak yürüyen yüzü örtülü, ama peçesinin arasından gözleri tüm göğü kucaklamış gibi görünen bir genç kıza rastladım. Haremağaları gelip geçenlerin omuzlarına hanımlarının geçtiği yoldan onları uzaklaştırmak üzere dokundukları uzun sopalarla donanmışlardı. Her yandan halkın "Sultanın kızı bu, sultanın kızı!" diye fısıldadığını duyuyordum. Ben de, ey sultanım, oradan, yüreğim heyecanlı ve beynim karmakarışık, hocamın yanına döndüm. Birdenbire, hocamın özdeyişlerini ve dünya nimetlerine sırt çevirme öğütlerini ve de bilgelik kazanmak için harcadığım beş yılı unutmuştum.

Hocam da ağlayıp dururken bana kederle baktı. Bütün bir geceyi hiç konuşmaksızın yanyana geçirdik. Sabahleyin, âdetim üzere onun elini öptükten sonra, kendisine "Ey anam ve babam! Liyakatsiz öğrencini bağışla! Ama yüreğim, yüzüne tek bir bakış fırlatmış olsam da, sultanın kızını yeniden görmek için çırpınıyor" dedim. Hocam da bana "Ey anasının babasının çocuğu, madem ki gönlün sultanın kızını arzu ediyor, onu göreceksin!

Ama, bir kez yalnız geçen yaşam ile yeryüzü şahlarının yaşamları arasındaki mesafeyi düşün! Ey anasının babasının çocuğu, ey benim sevecenliğimin ürünü, sen bilgeliğin, düşüp kalkma ile, özellikle bunlar şah kızları olunca, ne denli uyuşmaz olduğunu unutuyor musun? Ve artık yüreğin de barıştan el etek mi çekiyor? Ve de benim, uzlet öğütlemelerimi edinen son öğrencimin, ölümümle ortadan yok olacağına inanarak ölmemi mi istiyorsun? Oğlum, hiçbir şey bu el etek çekme keyfiyetinden daha zenginlikle dolu ve hiçbir şey uzlet kadar doyurucu değildir!" dedi. Ama ben, yine de "Ey babam ve anam, eğer ben sultanın kızını göremezsem, hatta ona hiç değilse bir tek bakış fırlatamazsam, ölürüm!" dedim.

O zaman beni seven hocam, üzüntümü ve ıstırabımı görerek bana "Yavrum, sultanın kızına bir kez göz atmak senin arzularını doyuracak mı?" dedi. Ben de "Hiç kuşkusuz!" diye yanıt verdim. O zaman hocam iç çekerek yanıma yaklaştı, gözlerimin üstüne bir tür merhem sürdü ve aynı anda bedenimin bir bölümü gözden kayboldu ve bende görünür olarak bir bedenin alt yarısı, bacakları hareket eden bir gövde kaldı. Hocam da bana "Şimdi bu yarım gövdeni kentin orta yerine taşı. Orada dilediğin arzuya kavuşacaksın" dedi. Ben de işitip itaat ettiğimi bildirdim; ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede, kendimi halkın toplandığı meydana taşıdım; ve oraya ulaştığım andan başlayarak sayısız bir kalabalığın toplandığını gördüm. Her biri bana hayretle bakıyordu. Her yandan, bu ancak yarısı insan ve de çok hareketli garip varlığı seyretmek için koşup geldiler. Ve bu garip olayın haberi kentin her yanında duyuldu ve sultanın kızının anasıyla birlikte oturduğu saraya kadar ulaştı. Bunların ikisi de beni görerek meraklarını yatıştırmak istediler ve beni alıp huzurlarına götürmek üzere haremağalarını gönderdiler. Ben de saraya ve sultanın kızıyla anasının bulunduğu hareme götürüldüm; ben onlara bakarken onlar da beni görüp meraklarını giderdiler. Sonra beni haremağalarıyla ilk aldırdıkları yere gönderdiler. Ben de, ruhum öncekinden çok daha tedirgin ve kafam karmakarışık, kulübeye, hocamın yanına döndüm. Ve onu, hasır üzerine oturmuş, bağrı daralmış, benzi can çekişircesine sararmış olarak gördüm. Ama kafam onun durumuyla ilgilenemeyecek kadar

meşguldü. Zayıf bir sesle bana "Sultanın kızını gördün mü, çocuğum?" diye sordu. Ona "Evet, ama keşke görmeseydim! Bundan böyle ruhum, onun yanında oturmayı sağlayamazsam ve gözlerimi ona bakma zevkiyle doldurmazsam rahat yüzü görmez artık!" diye yanıt verdim. O da derin bir iç çekişle, bana "Ey benim sevgili öğrencim, gönlünün sükûna kavuşması uğruna korku duymaktayım! Ah! Biz yalnız yaşayanlar ile kudret içinde yaşayanların arasında ne ilişki olabilir ki?" dedi. Ben de "Babacığım, ben başımı onunkine dayayamaz ve elimle o güzel boynunu okşayıp tutamazsam, bahtsızlığın son sınırına ulaşacağıma ve umutsuzluktan öleceğime inanıyorum" diye yanıt verdim.

O zaman beni seven hocam, benim hem aklım hem de yüreğim için kaygılanarak, hıçkırıklar onu acıyla sarsarken bana "Ey ananın ve babanın çocuğu, ey kendince bir yaşam sürdüren ama kadının ne denli bir bela ve ahlak bozucu olduğunu unutan yavru, git bütün arzularını doyur! Ama, son bir lütuf olarak benim hemen şuracıkta mezarımı kazmanı ve yattığım yere hiçbir işaret taşı koymaksızın beni gömmeni senden rica ediyorum. Eğil de oğlum, sana maksatlarına ulaşmak için gerekli aracı vereyim!" dedi.

Ben de, sultanım, hocama doğru eğildim; o da göz kapaklarını çok ince bir toz halindeki bir tür sürmeyle sürmeledi ve bana "Ey benim eski öğrencim, bu sürme sayesinde, şimdi insanların gözü için tüm olarak görünmez oldun. Ve şimdi, hiç çekinmeden, tüm arzularını doyur! Ve de Tanrı'nın inayeti üzerine olsun ve Tanrı seni mümkün olduğu kadar uzleti seçmiş olanlar arasında kargaşa çıkaran kötülerin tuzaklarından korusun!" dedi. Bunları söyledikten sonra, benim saygın hocam sanki hiç olmamış gibi oldu. Ve ben onu hemen yaşadığı kulübenin altına açtığım bir çukura gömdüm; Tanrı ondan merhametini esirgemesin! Ona ahrette seçkin bir yer sağlasın! Ondan sonra çabucak sultanın kızının sarayına koştum.

Ben, tüm gözler için görünmez olduğumdan, görülmeksizin yolumu izleyerek hareme sokuldum ve doğruca sultanın kızının odasına yöneldim. Ve onu, yatağında uzanmış uyuklarken gördüm: giysi namına üzerinde sadece Musul işi ince bir gömlek vardı. Ben de, sultanım, ömrümde henüz bir kadını çıplak halde görme fırsatı bulamadığımdan, bana tüm bilgeliği ve öğütleri unutturan

bir heyecana kapıldım ve "Allah! Allah!" diye haykırdım. Ve bunu o denli yüksek bir sesle söyledim ki, genç kız gözlerini yarı açarak bir uyanma iniltisi kopardı ve yatağında bir yandan öbür yana döndü. Ama, çok şükür ki, hepsi bu kadarla kaldı. Ve ben, ey sultanım, o zaman tarif olunmazı yaşadım! Bu denli ince ve narin bir genç kızın böylesine iri bir art yanı olmasına şaşakaldım. Ve çok şaşırmış olarak, daha yakınına geldim ve yüreğimi bu konuda doyurdum. Ve onun dolgun, yuvarlak, tereyağ gibi ve pütürsüz olduğunu hissettim. Ama, onun iriliğinin gizini bu yoldan çözemediğimden, kendi kendime "Neden bu denli iri? Neden iri bu kadar?" diye sordum. Ve doyum sağlayacak bir yanıt bulamadan bu konuda düşünerek genç kızla daha yakından temas kurmak için acele ettim. Bunu, onu uyandırmamak için sonsuz önlemler alarak yaptım. Bir kez ilk tehlikenin geçtiğine karar verince yeni bir hareketi göze aldım. Ve yavaş yavaş, kim olduğunu bildiğin yavru, kendi bakımından oyuna katıldı. Ama kaba davranmaktan ya da hangi tarzda olursa olsun, kınanması gereken girişimlerden sakındı; ve o da, sadece tanımadığını tanımakla yetindi. Ve de, sultanım, başka bir şey yapmadı. Ve ikimiz birden, bu ilk kez için, fikir edinmekle yetinmenin doğru olduğunu düşündük.

Ama işte! Baştan çıkarıcı şeytan, tam oradan ayrılacağım sırada, beni iriliğine şaşakaldığım bu yuvarların birinin tam orta yerini çimdiklemeye itti ve ben bu dürtüye dayanamadım ve işte! Genç kızın bu art yuvarının orta yerini çimdikleyiverdim. Ve kötülük ırak olsun! Kızın bundan edindiği etkilenme o denli canlı oldu ki, bu kez adamakıllı uyandı ve yatağından fırlayarak bir korku çığlığı atıp haykırışlarla annesini çağırdı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Kızın bundan edindiği etkilenme o denli canlı oldu ki, bu kez, adamakıllı uyandı ve yatağından fırlayarak bir korku çığlığı atıp haykırışlarla annesini çağırdı.

Kızının kopardığı korku çığlıklarıyla yardım çağrılarını duyan annesi ayakları eteklerine dolaşarak ve yanında genç

kızın sütanası olduğu ve haremağaları kendisini izlediği halde koşup geldi. Genç kız da elini çimdiklenen yere götürerek çığlık atmayı sürdürüyordu. "Taşlanası Şeytan'dan Tanrı'ya sığınırım!" diyerek! Annesiyle yaşlı sütanası da ona aynı zamanda "Ne var? Ne var?" diye soruyorlardı. Ve sütana haremağalarına dönerek "Çekilin bakayım buradan biraz!" diye haykırdı. Haremağaları da kendi aralarında uğursuz yaşlı kadına lanetler ederek oradan uzaklaştılar.

Hepsi bu kadar! Ve ben, Allah'ın lütfunu esirgemeyesi benim rahmetli hocamın sürmesi sayesinde, görünmeksizin bunları görebiliyordum.

Böylece, annesi ve sütanası, onu sorularla sıkıştırır ve işin ne olduğunu anlamak için boyunlarını uzatarak art yanına bakarlarken, kızaran ve acı çeken genç kız "İşte şurası! İşte şurası! Çimdik! Çimdik!" diyebildi. İki kadın da bakarak kızın saygın yerinde baş parmağımla işaret parmağım arasında ezilmiş ve kızararak şişmiş olan yeri gördüler; ve "Bunu sana kim yaptı? Kim yaptı bunu sana?" diye haykırdılar. Genç kız da "Bilmiyorum! Bilmiyorum!" diyerek ağlamaya başladı. Ve de "Uyurken, rüyamda iri bir hıyar yediğimi gördüğüm sırada, işte böyle ısırıldım!" diye ekledi. İki kadın, bu sözleri işitince, aynı zamanda eğildiler ve perdelerin, giysilerin, cibinliğin altına baktılar ve kuşkulu bir şey bulamayarak genç kıza "Sen, uyurken kendi kendini çimdiklemediğinden emin misin?" diye sordular. O da "Kendimi bu denli acımasız çimdiklemektense ölmeyi yeğlerdim!" diye yanıt verdi. O zaman yaşlı sütana "yüceler yücesi ve de Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka sığınacak kimse yoktur. Kızımızı çimdikleyen, havada yer tutan adsızlar arasında adsız bir varlıktır! Ve buraya şu açık pencereden girmiş ve kızımızın saygın yeri açık olarak uyurken görünce, tam orasından çimdikleme arzusuna karşı koyamamıştır. Kuşkusuz olup biten bundan ibarettir!" diyerek fikir yürüttü. Böylece konuştuktan sonra gidip pencereyi ve kapıyı kapattı ve de "Kızımızın çimdiklenen yerine soğuk su ve sirkeyle ıslatarak bez koymadan önce çabucak Kötü'yü kovmamız gerek! Bu konuda da etkili bir yol vardır; bu da, odada deve dışkısı yakmaktır. Çünkü deve dışkısının kokusu, ecinnilerin, meretlerin ve tüm adsızların kokusuyla

bağdaşmaz. Ve bu tütsülemeyi yaparken, hangi sözlerin söyleneceğini de bilirim!" diye ekledi. Ve hemen haremağalarına "Haydi koşun da bir sepet deve dışkısı getirin!" diye bağırdı.

Haremağaları buyruğu yerine getirmeye gidince, anası kızına yaklaştı ve ona "kızım, sana daha fazla kötülük yapmadığından emin misin?" diye sordu; "Ve sana söylemek istediğim şey hakkında hiçbir şey hissetmedin mi?" diyerek sözünü sürdürdü. Kız "Bilmiyorum!" dedi. O zaman annesiyle sütanası başlarını eğdiler ve genç kızı gözden geçirdiler. Ve efendim, sana söylemiş olduğum gibi; her şeyin yerli yerinde olduğunu ve ne ters tarafında ne de önünde hiçbir şiddet izi bulunmadığını gördüler. Ama kavrayışlı olan lanetli sütananın burnu, ona "Kızımız üzerinde erkek bir ecinninin kokusunu duyuyorum!" dedirtti; ve haremağalarına "Ey Allah'ın belaları; dışkı nerede?" diye bağırdı. Ve o anda, haremağaları sepetle çıkageldiler; ve onu acele, bir ara açılan kapıdan sütanaya teslim ettiler.

Bunun üzerine yaşlı sütana, zemini kaplayan halıyı kaldırıktan sonra deve dışkısını mermer döşeme üzerine döktü ve bunları ateşe verdi. Dumanlar yükselmeye başlar başlamaz, havaya sihirli çizgiler çizerek ateşin üzerine bilinmez sözler mırıldanmaya başladı. Ve İşte! Yanan deve dışkıların dumanı, hemen daireyi doldurarak dayanılmaz bir şekilde gözlerimi etkiledi ve yaşa boğdu; ben de onları birçok kez giysimin ucuyla ovmak zorunda kaldım. Ve de efendim, bu hareketimle, şu ya da bu şekilde, erdemi kişiyi görünmez kılan ve öngörüsüzlüğüm dolayısıyla hocamın ölümünden önce yanıma bolca almayı unutmuş bulunduğum sürmeyi sileceğimi düşünemedim.

Ve gerçekten, birdenbire üç kadın, parmaklarını bana doğru çevirerek, aynı anda "İşte İfrit! İşte İfrit! İşte İfrit!" diye haykırarak üç korku çığlığı attılar; ve haremağalarını yardımlarına çağırdılar; onlar da hemen odayı doldurup üzerime atılarak beni öldürmek istediler. Ama ben onlara en dehşet verici sesimle "Eğer bana en küçük bir fenalık yaparsanız, yardımıma tüm ecinni kardeşlerimi çağırırım; onlar da hepinizi mahveder ve bu sarayı da içinde oturanların başına yıkarlar!" diye haykırdım. O zaman korktular ve beni sıkı sıkı bağlamakla yetindiler. Yaşlı kadın da, bana "Sol elimin beş parmağı sağ gözüne, öteki beş

parmağım da sol gözüne olsun!" diye haykırdı. Ben de kendisine "Sus ey lanetli büyücü, yoksa ecinni kardeşlerimi çağırır, senin boyunu enine soktururum!" dedim. O zaman korkup sustu. Ama bu ancak bir an sürdü ve sonra "Madem ki bu ifrittir, onu öldüremeyiz. Ama bundan sonraki yılları boyunca onu zincire vurabiliriz!" diye haykırdı. Ve haremağalarına "Onu tutun ve maristana götürün ve boynuna zincir vurarak zinciri de duvara perçinleyin. Muhafızlara da, eğer onu kaçırırlarsa, kurtuluşu olmamak üzere öleceklerini söyle!" diye haykırdı.

Ve haremağaları, efendilerim, burnum yere kadar uzamışken, beni alıp götürdüler ve bu maristana attılar; burada şimdi saygın mabeyinciler olan iki eski arkadaşıma rastladım. İşte sultanım efendim, benim bu deliler hapishanesinde hapsedilmemin ve boynumdaki zincirin öyküsü budur. Ve onu sana, bir ucundan öbür ucuna kadar anlattım ve bunun için Tanrı'dan ve senden suçumun bağışlanmasını diliyor; ve senin inayetinden, beni bu zincirlerden kurtarıp bu deliğin dışında, nereye olursa olsun, bir yere taşıtmanı bekliyorum. En iyisi uğrunda çıldırdığım sultanın kocası olmaktır; ve de Yüceler Yücesi Tanrı her şeyi yapacak güçtedir!

Sultan Mahmud bu öyküyü işitince, eski derviş sultan olan vezirine dönmüş ve ona "Demek ki Tanrı ailemizin bahtını böyle yazmış! Çünkü bu gencin âşık olduğu sultan, karımın babası rahmetli hükümdarın üçüncü kızıdır! Ve şimdi bize, bu olayı layık olduğu sonuca ulaştırmaktan başka yapacak şey kalmıyor!" demiş. Sonra genç adama doğru dönüp ona "Gerçekte, senin öykün şaşırtıcı bir öyküdür; ve zaten sen amcamın kızını evlenmek üzere benden istememiş olsaydın, senin sözlerinden duyduğum memnunluğu belirtmek üzere ben onu sana verecektim!" demiş. Ve hemen zincirleri çözdürüp kendisine "Bundan böyle sen benim üçüncü mabeyincim olacaksın; ve daha şimdiden elverişli yanlarını zaten bildiğin sultanla düğünlerinizin kutlanması için emirler vereceğim!" demiş.

Genç adam da kerem sahibi sultanın elini öpmüş. Ve hepsi birden maristandan çıkıp saraya gitmişler. Orada daha önceki uzlaşmalar ve sultanın kızıyla genç adamın evlenmeleri dolayısıyla büyük şenlikler yapılmış. Kentte oturan büyük küçük

herkes, sultanın kızının bilgenin öğrencisi ile evlenmeleri ve bahtın ayırdığı sevgililerin birleşmesi onuruna verilecek ve kırk gün kırk gece sürecek şenliklerde yer almış. Ve bunlar kaçınılmaz ayrılık saati gelip çatıncaya kadar tüm gönülden zevkler ve dostça neşeler içinde yaşamışlar.

*Ve Şehrazad "Ey bahtıgüzel şah, ilkin sultan, sonra gezgin derviş iken, sonradan vezir olan ve Sultan Mahmud tarafından seçilen Canayakın Zina Çocuğu ile sonradan onlara katılan maristana deli olarak kapatılmış üç gencin öyküleri işte böyledir!" diyerek sözünü sürdürmüş. Sonra hiç beklemeksizin "Ama sanma ki, bu öykü,* Doksan Dokuz Kesilmiş Kafanın Altında Bilgelik Sınavı *öyküsü kadar hayranlık uyandırıcı ve öğreticidir!" diye eklemiş. Şah Şehriyar da "Benim bilmediğim bu bilgelik sınavı ve bu kesilmiş doksan dokuz kafa nedir, Şehrazad?" diye haykırmış. Şehzarat da demiş ki:*

## *Doksan Dokuz Kesilmiş Kafanın Altında Bilgelik Sınavı*

Anlatırlar ki, ama ancak Tanrı gerçekte olmayanı seçer ve yanılmaksızın ayırt eder, eski zamanlarda eski Rum ülkelerinin kentlerinden birinde, yüce ve belirgin nitelikleri olan bir şah, güç ve kudret sahibi, muzaffer orduların komutanı bir hükümdar varmış. Bu hükümdar tüm hazinelerinden de değerli, son derece yakışıklı bir erkek çocuğa sahipmiş. Şahın oğlu olan bu delikanlı da, sadece mükemmellik derecesinde yakışıklı değil, herkesi şaşırtan bir bilgelik sahibiymiş. Zaten bu öykü de onun bu harika bilgeliğinin ve güzelliğinin bir kanıtıdır.

Bu niteliklerini deneye sokmak için Yüceler Yücesi Tanrı, delikanlının ana ve babası olan şahla karısının günlerini karartmış. Servet ve kudretle donanmış olan bu şahla karısı, bir sabah bomboş saraylarında uyandıklarında, kendilerini başkalarının sadakasına muhtaç dilencilerden de fakir ve sefil halde bulmuşlar. Çünkü Yüceler Yücesi Tanrı için, en güçlü tahtları bile çökertmekten ve sarayları yırtıcı hayvanların ve gece kuşlarının barınağı yapmaktan daha kolay hiçbir şey yoktur...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:*

... Başkalarının sadakasına muhtaç dilencilerden de fakir ve sefil halde bulmuşlar. Çünkü Yüceler Yücesi Tanrı için, en güçlü tahtları bile çökertmekten ve sarayları yırtıcı hayvanların ve

gece kuşlarının barınağı yapmaktan daha kolay bir şey yoktur. Böylece, zamanın bu saldırgan dönüşümü ve bu beklenmeyen darbe karşısında, delikanlı, ateşli yüreğinin, demircinin örsünde dövüldükten sonra suya sokulunca duman tüttüren bir kılıca döndüğünü hissetmiş ve üzerine ailesini içinde bulunduğu durumdan kurtarma sorumluluğunu almış. Ve fakirleşen şah babasına "Babacığım, Tanrı aşkına, oğluna kulak verir ve sana söylemek istediğini dinlemek ister misin?" demiş. Şah da, başını kaldırarak "Oğlum, sen zekâyla donatılmışsındır; söyle, sana itaat edelim!" diye yanıt vermiş. Delikanlı da "Ayağa kalk, hükümdarım, buradan kalkıp adımızın bilinmediği yerlere gidelim! Çünkü, bizler hâlâ zamanın hakimi iken, onarılamazın önünde sızlanmanın ne yararı var? Başka yerde yeni bir hayat, yeni neşeler buluruz!" demiş. Yaşlı şah da "Ey hayran olunacak, saygı ve sevgi dolu oğlum, öğüdün Bilgelik Sahibi Tanrı'nın bir ilhamıdır. Bu işin hayrı da Tanrı'nın inayetiyle senin üzerine olsun!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine delikanlı ayağa kalkmış ve seyahat için her şeyi hazırladıktan sonra, ana ve bababasının ellerinden tutarak onlarla birlikte bahtın yoluna koyulmuş. Ovalar ve çöller boyunca yolculuk etmişler. Bu yolculuklarını karşılarına iyi inşa edilmiş büyük bir kent çıkıncaya kadar sürdürmüşler. Ve delikanlı ana ve babasını bir duvarın gölgesinde dinlendirirken, tek başına kente girmiş. Soruşturduğu gelip geçenler ona, bu kentin, şahların ve sultanların onuru, adeletli ve büyük bir sultanın başkenti olduğunu söylemişler. Şehzade o zaman yapmak istediğini kararlaştırmış; ve hemen yakınlarının yanına dönerek, onlara "Ben, sizi, büyük bir hükümdar olan bu kentin sultanına satmak niyetindeyim. Ne dersiniz buna siz?" demiş. Onlar da "Çocuğumuz, neyin uygun olduğunu, neyin olmadığını sen bizden iyi bilirsin! Çünkü Yüceler Yücesi senin yüreğine sevecenlik ve kafana akıl sokmuştur. Ve biz Tanrı'ya ve sana umut bağlayarak, sana güven ve itimatla itaat etmekten başka bir şey yapamayız! Ve senin iyi olarak düşündüğün şeye biz uyacağız!" diye yanıt vermişler. Delikanlı da yeniden ana babasının ellerinden tutarak onlarla birlikte sultanın sarayına doğru yollanmış. Ve onları sarayın avlusunda bırakarak şahla konuşmak üzere taht salonuna götürülmesini talep etmiş.

Soylu ve güzel bir görünüşü olduğundan, hemen kabul salonuna sokulmuş; ve sultana saygılarını sunmuş; o da delikanlıya bakınca, onun kuşku duyulmayacak şekilde yeryüzü soylularından birinin oğlu olduğunu görmüş ve ona "Ne dilemektesin, ey aydın yüzlü genç adam?" demiş. Delikanlı da, ikinci kez şahın önünde yeri öptükten sonra "Sultanım, benim yanımda sofu ve Allah'tan korkan ve bir namusluluk ve onur örneği olan bir esirle hoş yaratılışlı, tatlı tavırlı ve konuşması zarif ve de tüm istenen nitelikleri taşıyan bir esire var. İkisi de eskiden çok güzel günler görmüşler, ama şimdi talihin sillesini yemiş kimselerdir. İşte bundan dolayı onları, üçümüz birden taşınır malların olmakla, ayaklarının dibinde hizmet etsinler ve emrine amade köleler olarak kullanılsınlar diye sana satmak arzusundayım!"

Şah, delikanlının ağzından tatlı bir ifadeyle söylenmiş bu sözleri duyunca "Belki de bize göklerden gönderilmiş olan ey eşsiz delikanlı, madem ki, bana sözünü ettiğin iki esir sana aittir, benim hoşuma gidecekleri kesindir. Acele onları bana getir, görüp senden satın alayım!" demiş. Delikanlı da, fakir bir şah olan babasının ve fakir bir sultan olan anasının yanına dönmüş ve kendisine boyun eğdiklerinden ikisini de ellerinden tutarak şahın huzuruna götürmüş.

Şah delikanlının ana ve babasına fırlattığı ilk bakışta, hayranlığın sınırında hayran olmuş ve "Bunlar esir iseler, şahlar nasıl olur acaba?" demiş. Ve onlara "Siz ikiniz de esir ve bu delikanlının malı mısınız?" diye sormuş. Onlar da "Bizler, gerçekte, tüm bağlılığımızla onun esiriyiz!" diye yanıt vermişler. O zaman şah genç adama dönmüş ve ona "Şahların konutlarında eşleri bulunmayan bu iki esirin satışı dolayısıyla sana uygun gelen fiyatı sen kendin sapta!" demiş. Genç adam da "Sultanım, bu iki esirin yitirilmesi dolayısıyla uğradığım zararı karşılayacak hiçbir hazine yoktur. Bu yüzden onları sana, altın ya da gümüşle tartarak terk etmeyeceğim; ama bahtın saptadığı güne kadar onları sana emanet olarak bırakacağım. Araya giren zaman için senden bedel olarak, onların ikisi yaratılmışlar arasında ne denli değerliyse, ben de senden sadece o değerde bir şey talep edeceğim. Gerçekte, senden, esirin burada kalması karşılığında eyerlenmiş, dizginlenmiş ve koşumu takılmış olarak ahırlarında bulunan

en güzel atı; esirenin burada kalması karşılığında da, senden, bir şah oğlunun taşıdığına benzer bir donanım istiyorum. Bu donanımı ve atı bir gün geri getirdiğimde, senin için ve ülken için bir kutsama olan iki esiri bana geri vermeni şart koşuyorum" demiş. Sultan da "senin istediğin gibi olsun!" diye yanıt vermiş. Ve o saat ve o anda, ahırlarından güneşin gözü altında hiç kişnememiş, titreyen burun delikleri tutuşan, havayı soluyan ve yeri eşeleyen, gözleri başında bir çiçek gibi duran, koşup uçmaya hazırmış gibi en güzel bir al at çıkartmış ve genç adama vermiş. Ve ambardan bir vuruşma yarışması sırasında hiçbir atlının giymediği kadar güzel giysiler çıkartarak onu hemen orada donattırmış. Atlı delikanlı o kadar güzel görünmüş ki, şah "Eğer benim yanımda kalmak istersen ey atlı, seni nimetlere boğarım!" diye haykırmış. Delikanlı da "Tanrı kalan günlerini uzatsın, ey zamanın şahı! Ama benim bahtım burada eğleşmiyor. Gidip onu beni beklediği yerde bulmam gerek!" demiş. Böyle konuştuktan sonra, ana babasına veda etmiş, şahtan izin almış ve al atının üzerinde dört nala uzaklaşmış. Ovalar, çöller, dereler, çağlayanlar geçmiş ve karşısına, ilkinden de büyük ve ondan da iyi inşa edilmiş başka bir kent çıkıncaya kadar yolculuğunu sürdürmüş.

Bu kente girer girmez, onun geçtiği yollar üzerinde garip bir fısıltı yükselmiş, sonra da her adım atışıyla bir şaşkınlık ve acıma feryadı yükselmiş. Kimilerinin "Gençliğine yazık! Niçin böylesine yakışıklı bir atlı, boşu boşuna ölsün?" dediklerini duyuyor; kimileri de "Yüzüncü olacak bu, yüzüncü olacak! Ve de hepsinden yakışıklı! Bir şehzade olmalı!" diyorlarmış. Kimileri ise "Bu kadar tatlı bir delikanlı, diğer bütün bilginlerin başarısızlığa uğradığı yerde asla başarı sağlayamaz!" diyorlarmış. Fısıltı ve haykırışlar, o kentin sokaklarında ilerledikçe artarak sürüp gidiyormuş. Yöresindeki ve önündeki toplanmalar, sonunda öylesine yoğun olmuş ki, halktan herhangi birini ezme tehlikesini göze almaksızın atı süremez olmuş. Çok şaşırarak durmak zorunda kalmış; ve yolunu tıkayanlara "Niye, ey iyi yürekli kişiler, bir yabancıya ve atına yorgunluklarını dinlendirme izni vermiyorsunuz? Ve neden böylece hep birlikte benden konukseverliğinizi esirgiyorsunuz?" diye sormuş.

O zaman, kalabalığın arasından yaşlı bir kişi çıkıp genç ada-

ma doğru ilerlemiş; ve atı dizgininden tutarak ona "Ey güzel delikanlı, Tanrı seni beladan korusun! Talih boynumuza asılı bulunduğundan kimse talihinden kaçamaz; aklı başında olan bir adam da asla ona karşı koymaz; ama, çiçek açmış bir gençliğin ortasında birinin kendisini gözü kapalı ölüme atması da delilik alametidir. Bunun için senden, ey yüce soylu yabancı, burada oturan herkes adına, geriye dönmeni ve canını dönüşü olmayacak şekilde yitirmemeni rica ediyoruz!" demiş. Delikanlı da "Ey saygın şeyh, ben bu kente hiç de ölmek niyetiyle girmedim. Bu durumda beni tehdit eder gibi görünen olay nedir ki! Ve de karşılaşacağım bu ölüm tehlikesi nedir?" diye sormuş. Yaşlı adam da "İşittiğimiz sözlerine göre, bu yolu izlersen başına gelecek felaketi bilmediğin anlaşılıyor; peki öyleyse, ben onu sana açıklayayım!" diye yanıt vermiş.

Ve halkın suskunluğu ortasında "Bil ki ey şahların oğlu, ey dünyada eşi olmayan güzel delikanlı! Şahımızın kızı bu zamanın kadınları arasında en güzeli olduğuna kuşku bulunmayan genç bir sultandır; ve de ancak kendisine soracağı bütün sorulara doyurucu yanıtlar verecek kimseyle evlenmeye kararlıdır. Ama, böyle olmayıp da düşüncesini kavrayamayan ya da sorduğu bir soruyu cevapsız bırakan kişinin cezası da ölümdür. Böylece, bugüne kadar, hepsi de şahların, emirlerin ve büyük kişilerin oğulları olan, aralarında beşeri bilimlerin her dalında bilgi sahibi kimi gençlerin de bulunduğu doksan dokuz gencin başını kestirdi. Şahımızın bu kızı, gündüzün, kente hakim olan ve tepesinde, sultanın yanıtlamak üzere orada bulunan gençlere sorular yönelttiği bir kulede oturur. Böylece uyarılmış oldun! Ve Tanrı yardımcın olsun da gençliğine acı ve çabucak seni seven ananı babanı bulmaya git; yoksa sultanın kızının senin geldiğini duymasından ve seni huzuruna çağırtmasından korkarız! Tanrı seni felaketten korusun, ey güzel genç!" demiş.

Yaşlı adamın bu sözlerini duyan şahın genç oğlu "İşte bu sultanın yanında bahtım beni bekliyor. Sizler hepiniz bana yolu gösterin!" diye yanıt vermiş. O zaman bütün bu kalabalık içini çekerek iniltiler, sızlanmalar koparmış ve yanıp yakınmış. Ve gencin yöresinde "Ölüme gidiyor bu, ölüme! Yüzüncü bu, yüzüncü!" diyen haykırışlar duyulmuş. Ve orada bulunan bütün

kitle onunla birlikte yürümüş. Binlerce kişi, onu izlemek için dükkânlarını kapatıp ellerindeki işi bırakarak kendisine eşlik etmişler; ve böylece o da bahtına giden yolda ilerlemiş; ve bu kulenin taraçasında tahtına oturmuş, şahane erguvani giysilere bürünmüş ve yine kendisi gibi erguvani renkteki giysilerle donanmış genç esirelerle çevrili sultanın farkına varmış. Aynı şekilde lal renkli bir peçeyle örtülü olup içinden aydınlanan iki siyah göle benzer gözlerinin koyu cevahirinin dışında sultanın yüzü seçilmiyormuş. Ve kulede şahın kızının oturduğu yerin hemen altında taraçanın yöresini çepeçevre kaplayan aynı aralıklarla dizilmiş doksan dokuz kesik kelle sallanıyormuş.

Bunun üzerine genç şehzade, atını, kulenin biraz ötesinde, sultanı görecek ve onun tarafından görülecek, onu işitecek ve onun tarafından işitilecek bir yerde durdurmuş. Bunun üzerine halkın uğultusu dinmiş. Ve bu sessizliğin ortasında "Madem ki sen yüzüncüsün, ey gözüpek genç adam, hiç kuşkusuz benim sorularıma yanıt vermeye hazır olmalısın!" diyen sultanın sesi duyulmuş. Delikanlı da, atının üzerinde gururla dikilerek "Hazırım, sultanım!" diye cevap vermiş.

Sessizlik daha da büyümüş ve sultan "Öyleyse, ey genç adam gözlerini benim üstüme ve yöremdekilerin üstüne diktikten sonra, söyle bakalım, bu kulenin tepesine oturmuş olarak ben kime benziyorum, onlar kime benziyor?" diye sormuş.

Delikanlı da, bakışlarını sultanın ve onu çevreleyenlerin üzerinde gezdirdikten sonra kararsızlık göstermeden "Sultanım, sen bir puta benziyorsun; yöreni saranlar da putun hizmetkârlarına benziyor. Ve yine sen güneşe benziyorsun, seni çevreleyen genç kızlar da, güneşin ışınlarına! Ve yine sen, aya benziyorsun, bu genç kızlar da, aya mevkip oluşturan yıldızlara! Ve de seni, çiçek ayı olan Nisan ayıyla kıyaslarım ve bütün bu genç kızları da soluğunla canlanan çiçeklere!" yanıtını vermiş.

Sultan kalabalığın hayranlık uğultusuyla kabullendiği bu yanıtı işitince doyum sağladığını belirtmiş ve "Başardın delikanlı, ilk yanıtınla ölümden yakanı sıyırdın. Madem ki beni ilkin puta, bu genç kızları da putun hizmetkârlarına benzeterek, sonra beni güneşe, onları güneşin ışınlarına, en sonunda da beni Nisan ayına, onları da Nisanda açan çiçeklere benzeterek

ilk sorumu yanıtladın; bundan sonra daha karmaşık ve bilinmesi daha zor sorular sormayacağım sana! Ve ilkin harfi harfine şu sözlerin ne anlama geldiğini soracağım: 'Evlenmek üzere Batı'nın kızını Doğu'nun şahının oğluna ver! Onlardan doğacak çocuk güzel yüzlülerin sultanı olsun!'" demiş.

Delikanlı da bir an bile tereddüt etmeden "Sultanım, bu sözcükler bünyesinde felsefe taşının tüm gizini saklar ve gizemcilik açısından, Doğu'dan gelen sağlıklı erkek toprağı, Batı'dan gelen nemle karıştır; bu karışımdan doğanın en güçlü madeni olan ve güneşi dölleyen felsefe cıvası doğar; bundan da güneş ve güneşin oğlu altın ve ayın oğlu gümüş hasıl olur ve de çakıl, elmasa dönüşür...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:*

"... Güneş ve güneşin oğlu altın ve ayın oğlu gümüş hasıl olur; ve çakıllar, elmasa dönüşür; anlamına gelir!" diye yanıt vermiş. Bu yanıtı duyan sultan, bir onaylama işareti yapmış ve "Ey genç adam, Doğu'nun oğlunun Batı'nın kızıyla evlenmesinin gizli anlamını bildiğine göre bu kez de başının üzerinde asılı bulunan ölümden yakanı sıyırdın. Ama acaba şimdi bana tılsımlara erdemlerini veren şeyin ne olduğunu söyleyebilir misin?" demiş.

Atının üzerinde bulunan delikanlı "Sultanım, tılsımlar yüce erdemlerini ve harika etkilerini kendilerini oluşturan harflere borçludurlar, çünkü harflerin ruhlarla ilişkisi vardır. Ve dildeki hiçbir harf yoktur ki, bir ruh tarafından yönetilmesin! Bir ruhun ne olduğunu bana soracak olursan, bu Güçlüler Güçlüsü'nün erdemlerinin ve Yüceler Yücesi'nin verilerinin bir ışını ya da bir belirtisidir, derim. Ve anlamsal evrende yer alan ruhlar, semavi alanda yer alanlara, semavi alanda yer alanlar da dünyasal alanda yer alanlara komuta ederler. Ve harfler sözcükleri, sözcükler de duaları oluşturur; ve ancak harfler ve bunların bir araya gelmesinden oluşan tılsımlar üzerindeki yazılı dualar, sıradan adamları şaşırtan, ama sözcüklerin kudretine inanan ve sözcüklerin dün-

yayı idare ettiğinin ve yazıyla ya da sözle ifade edilen sözcüklerin şahları ve yönettikleri ülkeleri sarstığının farkında olan bilgelerin kafasını hiç bulandırmayan mucizeleri taşırlar" diye yanıt vermiş.

Delikanlının kalabalığın neşe ve şaşkınlık haykırışlarıyla karşıladığı bu yanıtını işiten sultan "Genç adam, evreni yöneten ve şahlardan daha güçlü olan sözcüklerin ve sözlerin kudretini bana açıklamakta başarı gösterdin. Ama bilmem şimdi soracağım soruya yanıt verebilecek misin? Gerçekten, sen bana, iki ezeli düşmanın hangileri olduğunu söyleyebilir misin?" demiş.

Delikanlı da atının üzerinden "Sultanım, sana iki ezeli düşmanın gök ile yer olduğunu söyleyemeyeceğim; çünkü onları ayıran mesafe hiç de gerçek bir mesafe değildir ve aralarında bulunan aralık da gerçek bir aralık değildir. Çünkü bir uçurum gibi görünen bu mesafe ve aralık bir anda doldurulabilir ve göz kırpmasından daha kısa bir sürede gök yerle birleşebilir; çünkü, bu birleşmeyi sağlamak için, ne ecinni ordularına, ne beşer varlığına ne de binlerce kanada gerek vardır; sadece tüm ecinniler ve insandan daha güçlü, kartalın ve güvercinin kanatlarından daha hafif ve daha çok erdemle donanmış bir şey yeterlidir; bu da duadır! Ve sana bu iki ezeli düşmanın gece ile gündüz olduğunu da söylemeyeceğim, çünkü sırayla, sabah onları birleştirir, alacakaranlık ayırır. Ezeli iki düşmanın güneş ile ay olduğunu da söyleyemeyeceğim, çünkü onlar toprağı aydınlatır ve aynı hayrı işleyerek birleşirler. Sana bu iki ezeli düşmanın beden ile ruh olduğunu da söyleyemeyeceğim; çünkü birini biliyorsak da, öbürünün kesinlikle cahiliyiz; ve bilinmeyen bir şey üzerinde de fikir yürütülmez. Ama sana kesinlikle bildiririm ki, sultanım, iki ezeli düşman ölüm ile hayattır, çünkü ikisi de birbirine zarar verir, çünkü yaratılanların varlığı üzerinde dövüşür dururlar ve onu bir oyuncak gibi kullanırlar. Ve aslında bu dövüşte onlar büyür ve gelişirken, bu oyuncak onların gerçek kurbanı olur. Gerçekte, işte ezeli iki düşman bunlardır, hem birbirinin hem de yaratıkların düşmanı olarak!" diye yanıt vermiş.

Delikanlının bu yanıtını işiten tüm halk tek bir ağızdan "sana bunca bilgelik bağışlayan ve varlığını bunca zekâ ve bilgiyle donatan Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmışlar. Ve şahane erguvani giysilerine bürünmüş, kulede, genç kızların arasında

oturmakta olan sultan "Ey genç adam, iki ezeli düşmanı, hem birbirinin hem de yaratıkların düşmanı olan varlıkları bilmekte başarı sağladın. Ama şimdi sana soracağım sorunun yanıtını verebileceğinden o kadar emin değilim. Gerçekten, bana, her biri otuz beyaz ve otuz siyah meyva taşıyan on iki dalı bulunan ağaç hangisidir, söyleyebilir misin?" demiş.

Delikanlı da hiç kararsızlık göstermeden, bu soruya "Sultanım, bir çocuk bile buna yanıt verebilir. Çünkü bu ağaç seneden başka bir şey değildir; üstündeki on iki dal on iki aydır; her biri dalın üzerindeki otuzar beyaz ve otuzar siyah meyva salkımı da otuz gece ve otuz gündüzden oluşan her ayın otuz günüdür!" diye yanıt vermiş.

Bu yanıt da öncekiler gibi hayranlıkla karşılanmış ve sultan "Başardın, genç adam! Peki, bana ancak bir kez güneş gören toprağın hangisi olduğunu söyler misin?" demiş.

O da "Bu, dua ve barış üzerine olası Musa'nın buyruğu altında İsrail oğullarının geçtiği sıradaki Kızıl Deniz'in dibidir" diye yanıtlamış.

Sultan "Evet, doğru! Peki, bana gongu kim bulmuştur, söyler misin?" demiş.

Delikanlı "Gongu bulan, gemisinin üzerindeyken onu kullanan Nuh'tan başkası değildir!" diye yanıt vermiş.

Sultan "Evet! Peki, bana yapılabilen ya da yapılamayan yasadışı eylem nedir, söyleyebilir misin?" demiş.

Delikanlı "Bu sarhoş bir erkeğin yaptığı duadır!" diye yanıt vermiş.

Sultan "Göğe en yakın toprağın bulunduğu mevki neresidir? Ve bu bir dağ mıdır, bir ova mıdır?" diye sormuş.

Delikanlı "Bu, Mekke'deki Kâbe'dir!" demiş.

Sultan "Başardın! Peki, gizlenmesi gereken acı şey nedir, bana açıklayabilir misin?" demiş.

Delikanlı "Fakirliktir bu sultanım! Çünkü daha gencecikken, fakirliği tattım ben; bir şahın oğluyken acılığından nasibimi aldım; ve onun mürrüsafiden de, pelinden de acı olduğunu anladım. Onu tüm gözlerden saklamak gerekir. Çünkü dostlar ve komşular, ona gülenlerin en başında gelirler; sızlanmalar da horgörüden başka bir şey getirmez!" diye yanıt vermiş.

Sultan "Doğru olarak ve benim düşünceme yatkın olarak konuştun! Peki, bana, sağlıktan sonra en değerli şey nedir, söyler misin?" demiş.

Delikanlı "Sevecenlikle doluysa, dostluktur! Ama sevecenlik gösterecek dostu bulmak için, ilkin onu denemek ve seçmek gerek! Ve bir kez bu dost seçilince, artık onu hiç bırakmamak gerek; çünkü bir ikincisi uzun boylu muhafaza edilemez. Bundan dolayı, onu seçmeden önce, bilge midir, cahil midir anlamak üzere iyice incelemek gerek! Çünkü, cahil bilgeliği anlayasıya kadar karga beyaz olur; çünkü bilgenin sözleri, bize bir sopayla vuralarak söylenmiş olsa da, cahilin övgüleri ve çiçeklerine yeğdir; çünkü bilge, ilkin yüreğine danışmadan ağzından tek bir söz çıkarmaz!" diye yanıt vermiş.

Sultan "Dikilmesi en güç olan ağaç hangisidir?" diye sormuş.

Delikanlı da, kararsızlık göstermeden "Doğası kötü olandır! Bir zamanlar, su kıyısına, uygun bir yere dikilmiş bir ağaç olduğunu ve bunun hiçbir meyva vermediğini anlatırlar. Sahibi de, hiçbir sonuç almaksızın buna pek çok emek sarf ettikten sonra, onu kesmek istemiş; ağaç ona 'Beni bir başka yere taşı da, sana meyva vereyim!" demiş. Sahibi de ona 'Sen burada suyun kenarında olduğun halde, hiçbir şey üretmiyorsun! Seni başka yere taşırsam, nasıl meyva verirsin?' demiş ve onu kesmiş!" diye yanıt vermiş. Ve biraz durakladıktan sonra "Yine anlatırlar ki, günün birinde, okuma öğrenmek üzere bir kurt, bir okula girmiş. Hoca, dilin öğelerini öğretmek için, ona 'Elif, be, te...' diyormuş; ama kurt 'Koyun, keçi, kuzu...' diye cevap veriyormuş; çünkü bütün bunlar onun düşüncesinde ve doğasındaymış. Ve yine aynı şekilde anlatırlar ki, bir eşek temizliğe alıştırılmak istenmiş ve ona ince zevkler ilham edilmeye çalışılmış. Bu maksatla onu hamama sokmuşlar, bir güzel yıkayıp kokular sürmüş ve şahane bir salona yerleştirmişler; ve de zengin bir halının üzerine oturtmuşlar. O da hemen, görgü kurallarına aykırı olarak, çimenlikte özgür olan bir eşeğin tutumuyla en uygunsuz sesler çıkarmaktan en kaba yerlerini göstermeye kadar büyütün münasebetsizlikleri yapmış; sonra da kül dolu bakır mangalı halının üzerine devirmiş ve küllerin içinde ayaklarını havaya dikerek, kulakları gevşek, sırtını sürterek ve keyfince kendini kirlere bulayarak yuvarlanmaya

başlamış. Efendisi de, onu engellemeye koşan kölelerine 'Bırakın yuvarlansın, sonra onu ahıra götürün, kendi haline bırakın! Çünkü biz onun doğasını değiştiremeyiz!' demiş. Ve nihayet yine anlatırlar ki, bir gün bir kediye 'Çalmaktan vazgeç, sana bir altın kolye takacak ve her gün ciğer, böbrek, küçük piliç kemikleri ve fare vereceğiz!' demişler. Kedi de, namusluca 'Çalmak, benim babamın ve büyükbabamın mesleğidir, size keyif vermek için ondan vazgeçmemi nasıl istersiniz?' yanıtını vermiş."

Hepsi bu kadar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:*

Hepsi bu kadar!

Ve delikanlı şehzade, insanın kişiliği ve doğası üzerinde konuştuktan sonra "Sultanım, eklenecek başka söz yok!" demiş.

O zaman, kulenin yöresine toplanmış bunca insanın ağzından binlerce hayranlık haykırışı göklere yükselmiş. Sultan da "Kuşkusuz, ey genç adam, zafer sağladın! Ama sorular henüz tükenmedi, koşulların yerine gelmesi için, akşam ezanı vaktine kadar sorularımı sürdürmem gerek!" demiş. Delikanlı da "Sultanım, sana yanıtlanmaz gibi görünen daha pek çok soruyu bana sorabilirsin ve Yüce Tanrı'nın yardımıyla, ben bunları yanıtlarım. Bundan dolayı beni sorgulayacağım diye kendini böyle zorlama ve izin verirsen benim sana bir soru sormam buna yeğ tutulsun! Eğer sen buna yanıt verirsen, başım, benden öncekiler gibi kesilsin! Ama eğer sen buna yanıt veremezsen, gecikmeksizin evlenmemiz kutlansın!" demiş. Sultan da "Sor sorunu, koşulunu kabul ediyorum!" demiş.

Delikanlı da "Bana söyleyebilir misin, sultanım, kölen olan ben, boyna bu soylu atın üstünde kaldığım halde, aynı zamanda nasıl kendi babamın atı üzerinde olabilirim ve nasıl olur da hepinizin gözü önünde böylece giyinik olarak görülmekteyken, anamın giysilerinin altında saklanabilirim?" diye sormuş.

Sultan da bir saat kadar düşünmüş, ama hiçbir yanıt bulamamış. Ve "Sen bunu kendin açıkla!" demiş.

Bunun üzerine delikanlı, orada toplanmış bulunan halkın önünde, bütün öyküsünü hiçbir ayrıntıyı unutmadan, başından sonuna kadar sultana anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok. Ve "İşte, böylece şah olan babamı, bu ata karşılık ve sultan anamı bu giysilerle değişerek babamın atı üzerinde bulunuyor ve anamın giysileri altında saklanmış oluyorum!" diye eklemiş.

Hepsi bu kadar!

Ve böylece, fakir şahla fakir ana sultanın oğlu delikanlı, bulmacalar sormaya meraklı sultanın kocası olmuş. Ve yine böylece karısının babasının ölümüyle de şah olmuş ve kentin padişahının kendisine ödünç verdiği atı ve giysileri geri verebilmiş ve anasını ve babasını yanına getirtebilmiş ve onlarla ve karısıyla birlikte zevk ve mutluluk içinde yaşamış. Ve işte doksan dokuz kesilmiş kafanın altında bilgelik sınavı geçirmiş ve başarı sağlamış olan gencin öyküsü böyledir. Ama Allah daha iyisini bilir!

*Ve Şehrazad, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra susmuş. Şah Şehriyar da "Bu gencin konuşmalarını sevdim Şehrazad! Ama çok vakit var ki, sen bana kısa ve hoş öyküler anlatmadın! Ve senin bu konuda bilginin tükenmiş olmasından korkmaktayım!" demiş. Şehrazad da çabucak "Kısa öyküler benim en iyi bildiğim öykülerdir, ey bahtıgüzel şah! Kaldı ki, bunu sana kanıtlamak için fazla da gecikmeyeceğim!" diye yanıt vermiş.*

*Ve demiş ki:*

# *Karıların İhaneti*

Bana kadar intikal etti ki, ey bahtıgüzel şah, bir zamanlar, şahın birinin sarayında, mesleği soytarılık ve medeni durumu bakımından bekâr olan birisi yaşarmış. Günlerden bir gün, efendisi ona "Ey bilgeliğin babası, sen bekârsın, oysa seni evlenmiş görmeyi çok istiyorum" demiş. Soytarı da "Ey zamanın şahı, başın üzerine, beni bu büyük mutluluktan esirge! Ben bekârın biriyim ve söz konusu cinsi latiften korkuyorum. Evet, gerçekte, kötü türden bir sefiheye, bir zina çocuğuna ya da bir zina işleyene rastlamaktan çok korkuyorum. O zaman ne olurum ben? Lütfen ey zamanın şahı, benim bütün kötülüklerime ve de değmezliğime karşın, mutlu olmaya beni zorlama!" diye yanıt vermiş. Şah da, onun bu sözlerini duyunca, öyle gülmeye başlamış ki, sırtüstü devrilmiş. Ve de "Olmaz! Senin hemen bugün evlenmen gerek!" demiş. Soytarı da boynu eğik bir tavır takınmış, başını eğmiş, ellerini göğsünün üzerinde kavuşturmuş ve içini çekerek "Tayyib![1] Pekâlâ! Pek güzel!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine şah büyük vezirini getirtmiş ve ona "Şurada gördüğün sadık hizmetkârımız için davranışı kusursuz, incelik ve alçakgönüllülükle donanmış güzel bir eş bulmak gerekiyor" demiş. Vezir de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve hemen saraydaki yaşlı bir çöpçatanı bulmaya gitmiş ve ona, sultanın soytarısı için hemen sözü edilen niteliklerle donanmış bir eş bulmasını boyurmuş. Yaşlı kadın da hazırlıklı bulunduğundan, hemen ayağa kalkmış ve soytarı için eş olarak şu ve şu nitelikleri olan genç bir kadın sağlamış; ve evlilik hemen o gün kutlanmış. Şah

1 *Tayyib:* Arapça: İyi, güzel, hoş (Â.Ş.O.)

memnun olmuş ve soytarıya düğünü dolayısıyla armağanlar vermiş ve onu lütuflarla donatmış.

Böylece soytarı karısıyla altı yedi ay kadar barış içinde yaşamış, bunu izleyerek başına gelecek olanlar gelmiş; çünkü hiç kimse bahtından kaçamaz. Gerçekten şahın onunla evlendirdiği kadın, keyfi uğruna, kocası üzerine dört erkekle ilişki kurmuş. Sevdiği erkeklerden ilki meslek bakımından hamur işiyle uğraşır bir tatlıcı; ikincisi sebze yetiştirici, üçüncüsü koyun eti satan kasap, dördüncüsü de en seçkinleri olarak önemli bir kişilik, sultanın çalgıcıbaşısı ve de klarnet çalıcıların şeyhi imiş.

Günün birinde, eski bekâr, yeni boynuzlular babası soytarı, sabahın er saatinde şahın yanına çağrıldığından karısını hâlâ yatakta yatarken bırakmış ve çabucak saraya gitmiş. Rastlantı bu ya, tatlıcının canı da o gün çiftleşmek istemiş ve kocanın evden çıkmasından yararlanarak gelip genç kadının kapısını çalmış. Kadın kapıyı açmış ona "Sen bugün her zamandan daha erken geldin!" demiş; o da "He, vallahi, hakkın var. Ama, bu sabah, baklava tepsileri için hamuru hazırlamış ve hemen onu inceltip yufka haline getirmiş, aralarına fıstık ve badem serperek yufkaları sıralamıştım ki, saatin henüz erken olduğunu gördüm ve müşterilerin de bu saatte gelmelerinin mümkün olmadığını anladım. O zaman kendi kendime '*Falan* kişi, kalk üzerindeki unları silkele. Sabahın bu saatinde *falan* kişinin yanına git ve onunla keyfini sür, çünkü keyfi sürülecek kadındır!' dedim" demiş. Genç kadın da "İyi düşünmüşsün, vallahi!" diye yanıt vermiş. Ve oracıkta, kadın onun için oklava altındaki hamur, erkek de yufka arasında badem ve fıstık gibi olmuş. Daha henüz işleri bitmemişken, kapının çalındığını duymuşlar. Baklavacı kadına "Kim olabilir acaba?" diye sormuş. O da "Bilmiyorum ama, ben ona bakarken, sen git ayakyoluna saklan!" diye yanıt vermiş. Baklavacı da, çabucak gidip kadının kendisine gösterdiği aptesaneye saklanmış.

Kadın kapıyı açmış ve karşısında, kendisine hediye olarak bir sepet turfanda sebze getirmiş olan ikinci âşığı sebze yetiştiricisini görmüş. Ve ona "Biraz erken geldin; bu saat senin saatin değil!" demiş. O da "Vallahi, hakkın var! Ama bu sabah bostana giderken, kendi kendime 'Ey *falan* kişi, çarşı için gerçekten henüz erken; sen iyisi mi şu turfanda sebze sepetini *falan* kişiye götür; o

da senin yüreğini şenlendirsin, çünkü nazik biridir!' dedim" demiş. Kadın da "Hoş geldin, öyleyse!" demiş ve onun yüreğini şenlendirmiş; adam da ona en çok sevdiği şeyleri, iri kıyım bir hıyar ve değerli bir kabak sunmuş ve henüz sebzeyle ilgili işlerini bitirmeden kapının çalındığını duymuşlar; sebze yetiştirici "Bu kim?" diye sormuş. Kadın da "Bilmiyorum, ama sen git, ben kapıya bakarken, ayakyoluna saklan!" demiş. O da çabucak ayakyoluna girmiş ve orada daha önce yer almış olan tatlıcıyı görmüş ve ona "Sen de kimsin ve burada ne yapıyorsun?" demiş. Diğeri "Sen orada kimsen, ben de oyum ve ne yapıyorsan, ben de onu yapıyorum!" diye yanıt vermiş. Ve sebze yetiştiricisi, yanında, genç kadının, evdeki varlığı belli olmasın diye eline tutuşturduğu sebze sepeti olduğu halde, tatlıcıyla birlikte yanyana ayakyoluna yerleşmiş.

Bu sırada, genç kadın, gidip kapıyı açmış. Ve karşısına, hediye olarak elinde üzerinde boynuzları da bulunan güzel bir kıvırcık koyun pöstekisiyle üçüncü âşığı kasap çıkmış. Kadın ona "Biraz erken geldin, erken geldin biraz!" demiş. Kasap da "Evet, doğru vallahi! Sabahleyin satışa çıkacak koyunları henüz kesmiş ve dükkâna asmıştım ki, kendi kendime 'Ey *falan* kişi, çarşılar henüz bomboş, sen hediye olarak *falan* kişiye boynuzlarıyla birlikte hazırlanmış şu güzel pöstekiyi götürsen, yumuşacık bir halı gibi kullanır. Hoş bir kadın olduğundan, bu sabahı senin için her zamankinden de beyaz kılar!' dedim" demiş. Kadın da "Gir öyleyse!" diye yanıt vermiş. Ve onun için yağlı cinsinden bir koyunun kuyruğundan da daha yumuşak olmuş; ve kasap da ona bir koçun bir koyuna vereceği şeyi vermiş; ve daha alışverişi bitirmeden kapının çalındığını duymuşlar. Kadın, âşığına "Haydi, çabuk, boynuzlu pöstekini al da, ayakyoluna saklan!" demiş. O da kadının dediğini yapmış; ve daha önce oraya girmiş olan tatlıcı ve sebze yetiştiricisini görmüş; onlara selam vermiş; onlar da selamını iade etmişler. Onlara "Sizin burada bulunmanızın sebebi nedir?" diye sorunca, onlar da "senin sebebinin aynı!" diye yanıt vermişler. O zaman üçü birden ayakyolunda yanyana sıralanmışlar.

Bu sırada kadın kapıyı açarak, karşısında, sultanın çalgıcısıbaşısı olan dördüncü âşığını görmüş; ve "Doğrusu bu sabah her zamankinden daha erken geldin!" diyerek onu içeri sokmuş. O da "Vallahi! Bunun nedeni sensin! Bu sabah, sultanın çalgıcıla-

rını eğitmek üzere evden çıkınca, sabahın henüz erken bir saati olduğunu gördüm; ve kendi kendime 'Ey *falan* kişi, sen eğitim saatini gidip o güzelin yanında bekleyerek geçirsen, o da sana en tatlı anları yaşatsa, daha iyi olur' dedim" diye yanıt vermiş. Kadın da "İyi hesaplamışsın!" diye yanıt vermiş; ve birlikte klarnet çalmışlar; ama daha şarkının ilk kısmını bitirmeden kapının acele acele çalındığını duymuşlar. Klarnetçibaşı sevgilisine "Kim acaba, bu?" demiş. O da "Her şeyi bilen ancak Tanrı'dır; belki de kocamdır. Sen klarneti eline alıp ayakyoluna saklansan iyi olur!" diye yanıt vermiş. O da çabucak itaat etmiş; ve söz konusu ayakyolunda tatlıcıyı, sebze satıcısını ve kasabı bulmuş. Ve onlara "Barış üzerinize olsun, arkadaşlar! Bu garip yerde böyle sıralanmış, ne yapıyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Tanrı'nın barışı, acıması ve kutsaması senin de üzerinde olsun! Sen gelip ne yapıyorsan, biz de tıpkısını yapıyoruz!" diye yanıt vermişler. O da, onların yanında dördüncü olarak yer almış.

Ve de kapıyı çalan beşinci kişi, gerçekten, kadının kocası olan sultanın soytarısı imiş. İki elini karnının üzerinde tutarak "Kötülüğün belası bizden ırak olsun! Bana çabucak anason ve rezeneyle kaynatılmış suyu getir kadın! Karnım ağrıyor! Karnım ağrıyor! bunun için sultanın yanında fazla kalamadım, hemen dönüp yatmaya geldim. Anason ve rezeneyle kaynatılmış su diyorum, kadın!" diyormuş. Ve karısının korkulu telaşının farkına varmaksızın doğruca ayakyoluna koşmuş; kapıyı açarak orada her biri bir delik üzerinde biri diğerinin yanında taşlara düzenli şekilde çömelmiş dört adam görmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Ve karısının korkulu telaşının farkına varmaksızın doğruca ayakyoluna koşmuş; kapıyı açarak orada, her biri bir delik üzerinde biri diğerinin yanında taşlara düzenli bir şekilde çömelmiş dört adam görmüş.

Bunu görünce, sultanın soytarısı, gerçek bir felakete uğradığını anlamış. Ama, tedbirli ve kavrayışlı olduğundan, kendi

kendine "Eğer onları tehdit eder bir tavır takınırsam, çaresiz beni öldürürler. İyisi mi ben işi aptallığa vurayım!" demiş. Ve böylece düşünerek ayakyolunun kapısında dizüstü gelmiş; ve çömelmiş oturan dört kabadayıya "Ey Tanrı'nın kutsal kulları, sizi tanıyorum! Üstü beyaz cüzam lekeleriyle kaplı gibi görünen ve izansızlar tarafından görülerek bir tatlıcı yerine konabilecek olan sen, hiç kuşkusuz, yüzü yara bereyle kaplı Cüzamlı Eyyüp'sün! Ve sırtında harika sebzelerle dolu bir sepet getiren kutsal kişi, sen de, hiç kuşkusuz, ağaçları yeşil taçlarla donatan, akarsuları akıtan, çayırlara yeşil halılar seren, akşam vakti hafif renklerle gökleri boyayan, mavi mantosuyla geceyi örten, meyvalıkların ve bostanların koruyucusu büyük Hızır'sın! Ve ey omzunda arslan postunu taşıyan, başında iki koç boynuzu bulunan sen de, hiç kuşkusuz, İki Boynuzlu İskender'sin! Ve nihayet, elinde şu şanlı klarneti bulunduran mutluluk meleği, sen de kuşkusuz Kıyamet Günü'nde suru üfleyecek olan İsrafil Melek'sin!" diye haykırmış.

Sultanın soytarısının bu söylevini duyunca, dört kabadayı karşılıklı olarak birbirlerinin kalçalarını çimdiklemişler ve biraz önlerinde soytarı yeri öpmeyi sürdürürken, birbirlerine alçak sesle "Talih bize gülüyor! Madem ki bizi, gerçekten kutsal kişiler olarak biliyor, biz de onun bu inancını destekleyelim! Çünkü bu, bizim için tek kurtuluş yoludur!" demişler. Ve hemen o anda ayağa kalkıp "Evet, vallahi! Yanılmıyorsun sen, ey falan kişi! Biz gerçekten, adını andığın kişileriz. Ve evin gökyüzüne açık tek yeri olan ayakyolundan içeri girerek seni ziyarete geldik!" demişler. Ve soytarı da, daima yerlere kadar eğilerek onlara "Ey aziz ve ünlü kişiler, Cüzamlı Eyyüp, mevsimlerin babası Hızır, İki Boynuzlu İskender ve Kıyamet Günü'nün haberci meleği, madem ki beni ziyaret etmekle büyük bir onur bağışladınız, izin verin de sizden önünüzde diz çökerek bir dilekte bulunayım!" demiş. Onlar da "Konuş! Konuş!" diye yanıt vermişler. O da "Bana, benim efendim olan bu kentin sultanının sarayına yapacağım ziyaret sırasında eşlik edin de, sizleri ona tanıtayım; bana karşı minnettar olur ve lütuflarını benden esirgemez!" demiş. Onlar da kararsız oldukları halde "Sana bu lütfu bağışlayacağız!" diye yanıt vermişler.

Bunun üzerine soytarı onları sultanın huzuruna götürmüş ve "Ey sultanım efendim, kuluna şurada gördüğün dört aziz kişiyi sana tanıtma izni ver! Üstü başı un içinde olan bu ilki, efendimiz Cüzamlı Eyyüp'tür; sırtında sebze sepeti taşıyan şu kimse, kaynakların bekçisi, yeşillikler babası Hızır'dır; omuzlarında iki boynuzlu bir hayvan postu taşıyan şu kimse, büyük savaşçı İki Boynuzlu İskender'dir; ve nihayet elinde bir klarnet tutan da Kıyamet Günü'nün habercisi İsrafil Efendimiz'dir" demiş. Ve sultan şaşkınlığın sınırına ulaşmışken "Böylece, ey sultanım efendim, bu çok değerli ve soylu kişilerin ziyaretini, bana kerem edip sağladığınız eşime borçluyum. Gerçekte, onları, birbirinin yanı sıra düzenli olarak evimin haremimdeki ayakyolunda çömelmiş olarak buldum; ilk çömelmiş bulunan dua ve barış üzerine olası Eyyüp Peygamber'di; son çömelmiş oturan da Yüceler Yücesi'nin barışı ve lütufları üzerine olası İsrafil Melek'ti!" diye eklemiş.

Soytarısının bu sözlerini işiten sultan, söz konusu olan dört kişiye dikkatle bakmış; ve birdenbire müthiş bir kahkaha koparmış, çırpınarak titremiş ve sırtüstü devrilerek bacaklarıyla havayı dövmüş. Sonra da "Ey hain, sen beni öldürmek mi istiyorsun? Yoksa sahiden çıldırdın mı?" diye haykırmış. Soytarı da "Vallahi, efendim, benim sana anlattıklarım gördüklerimdir! Ve gördüklerim de sana anlattıklarımdır!" demiş. Şah da, gülerek "Ama, senin Peygamber Hızır dediğin bir sebze tacirinden, Peygamber Eyyüp dediğin bir tatlıcıdan, Büyük İskender dediğin bir kasaptan ve İsrafil Melek dediğin de benim çalgıcıbaşımdan başkası değil, görmüyor musun?" diye haykırmış. Soytarı da "Vallahi, sultanım, benim sana anlattıklarım gördüklerimdir ve de gördüklerimi anlatıyorum!" demiş.

O zaman şah, soytarısının bahtsızlığını tüm boyutlarıyla anlamış; ve sefihe kadının dört suçortağına dönerek onlara "Ey bin boynuzlunun oğulları, bu meselenin doğrusunu bana anlatın; yoksa taşaklarınızı söktürürüm!" demiş. O zaman dörtler, titreyerek, babalarından miras kalan mallarını yitireceklerinden korkup şaha, yalan katmaksızın gerçeği anlatmışlar. Şah da, şaşırıp kalarak "Tanrı vefasız kadınları, zina yapanları ve hainleri kahretsin!" diye haykırmış. Ve soytarısına dönerek ona "Sana karını boşama izni veriyorum ey bilgeliğin babası, böylece yeni-

den bekâr olursun!" demiş. Ve onu şahane bir hil'atla donatmış. Sonra dört arkadaşa dönerek onlara da "Size gelince, suçunuz çok büyük ve de sizi bekleyen cezadan kurtulamazsınız!" demiş. Ve calladına yaklaşması için işaret etmiş ve ona "Taşaklarını sök bunların, böylece bizim sadık hizmetkârlarımız, şu saygın bekârın haremağaları olsunlar!" demiş.

O zaman, çiftleşme fiilinin ilk suçlusu tatlıcı, namıdiğer Cüzamlı Eyyüp ilerlemiş ve şahın önünde yeri öperek ona "Ey büyük şah, ey sultanların içinde en muhteşemi, bu saygın bekârın eski eşi ile olan öykümüzden daha şaşırtıcı bir öykü anlatırsam, beni taşakları sökülme cezasından bağışlar mısın?" demiş. Şah da soytarısına dönüp işaretlerle tatlıcının teklifi hakkında ne düşündüğünü sormuş. Soytarı da başıyla "Evet" işareti verdikten sonra, şah, tatlıcıya "Evet, kuşkusuz, ey tatlıcı! Söz konusu öyküyü bana anlatabilirsin! Ve bunu olağandışı ya da harika bulursam seni bağışlarım!" demiş. Tatlıcı da demiş ki:

## *Tatlıcının Anlattığı Öykü*

Bana kadar ulaştı ki, ey bahtıgüzel şah, vaktiyle doğası bakımından şaşkınlık verici bir zina işleyici ve felaket saçıcı olan bir kadın varmış. Ve Tanrı böyle hükmettiği için bu kadın, sultan adına bir kenti idare eden namuslu bir kaymakamla evliymiş. Bu namuslu memurun, yine bahtı böyle emrettiği için, kadınların ihanetleri üzerine hiçbir fikri, ama gerçekten hiçbir fikri yokmuş. Ve karısıyla o biçim ilişkiye girmek için artık hiçbir gücü, gerçekten hiçbir gücü de kalmamış bulunuyormuş. Kadın da bu yüzden "Ekmeği nerede bulursam oradan, eti nerede asılı ise oradan alırım" diyerek sefahat ve zina etmek için kendisine mazeret buluyormuş.

Uğrunda yanıp tutuşanlar arasında en çok sevdiği kimse, kocası kaymakamın ahır uşağı genç bir seyismiş. Ama belirli bir zamandan beri, kaymakam, gittikçe daha fazla evde kaldığından, iki âşığın buluşması da, aynı oranda, seyrek ve güç oluyormuş. Bu yüzden kadın, daha fazla özgür kalmak için bir bahane bulmakta gecikmemiş; bunun üzerine kocasına "Efendim, anne-

min komşusunun öldüğünü öğrendim; görgü gereğini ve hayırlı komşuluk görevlerini yerine getirmek bakımından, başsağlığı dilemek ve yardımda bulunmak üzere gidip annemin evinde üç gün kalmak istiyorum" demiş. Kaymakam da "Tanrı rahmetlinin kalan ömrünü sana versin! Ölüm dolayısıyla gidip annenin evinde üç gün kalabilirsin!" diye yanıt vermiş. Ama kadın "Evet ama, efendim, ben genç ve mahçup bir kadınım, uzakta olan annemin evine gitmek üzere sokaklarda tek başıma yürümekten çekinirim!" demiş. Kaymakam da "Neden tek başına gidecekmişsin? Evimizde, böylesi gezilerde sana eşlik etmek için gayretli ve iyi niyetli bir seyisimiz yok mu? Çağırt onu, maksadını açıkla, eşeğe kırmızı meşinden eyerini koysun ve yanıbaşında dizgini tutarak eşlik etsin! Ve de ona, eşeği, söverek ya da sopayla dürterek çifte attıracak ve seni yere düşürecek şekilde tahrik etmemesini tembih et!" demiş. Kadın da "Peki, efendim, ama bu tavsiyelerde bulunmak üzere onu sen kendin çağırt! Ben söylemeye utanırım!" diye yanıt vermiş. Ve namuslu kaymakam, güçlü kuvvetli genç bir kabadayı olan seyisi çağırtmış; ve ona bu talimatı kendi vermiş. Seyis de efendisinin bu sözlerini işitince çok sevinmiş.

Böylece, kaymakamın eşi olan hanımını kırmızı meşinden eyerle donattığı eşeğe bindirmiş ve onunla birlikte yola koyulmuş. Ama sözünü ettiği cenaze dolayısıyla kadının annesinin evine gidecek yerde, bu ikisi, bildikleri bir bahçeye gitmişler ve oraya yanlarında azıklar ve nefis şaraplar götürmüşler. Ve orada ağaçların gölgesi ve suyun serinliğinde keyflerine bakmışlar; ve seyis hacimli bir baba mirasına sahip bulunduğundan, malını tüm cömertliğiyle ortaya çıkarmış ve onu eline alan ve niteliğini incelemek için evirip çeviren genç kadının hayran gözlerine sunmuş. Ve kadın onu birincil nitelikte bularak sahibinin rızası üzerine rahatlıkla kendine mal etmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve kadın onu birincil nitelikte bularak sahibinin rızası üzerine rahatlıkla kendine mal etmiş. Ve sanki ısmarlama yapılmış

gibi, mal eniyle boyuyla üzerine uymuş. Bundan dolayı kadın, malın sahibini alabildiğine övmüş. Bu da, kendisinin, bir an bile bıkkınlık göstermeden onu ele alıp akşama kadar üzerinde işlemesinin ve gözü görmeyinceye kadar iğneyi ipliğe geçirmek gayretinden vazgeçmemesinin nedenini açıklar.

O zaman ikisi de ayağa kalkmış; ve seyis genç kadını eşeğe bindirmiş; birlikte seyisin evine gitmişler; orada eşeğin günlük yemini verdikten sonra, kendi tayınlarını da almak üzere çabucak hazırlanmışlar. Ve karşılıklı olarak, doyuma ulaşıncaya kadar, birbirlerinin tayınını vermişler ve sonra bir saat kadar uyumuşlar. Sonra, yeniden açlıklarını yatıştırmak üzere uyanmışlar ve sabaha kadar durup dinlenmemişler. O zaman da kalkıp birlikte bahçeye gitmişler ve bir gün önceki elle yapılan işlemlere yeniden girişmişler ve aynı oyunları sürdürmüşler.

Ve üç gün boyunca dur dinlen demeksizin böylece hareket etmişler. Tekerleği suyla döndürerek ve delikanlılığının iği durmaksızın harıl harıl işleyerek, kuzucuğu anasından emzirerek, parmağı yüzüğe sokarak ve yavruyu beşiğinde dinlendirerek, ikizleri birbiriyle kucaklaştırarak, çiviyi mengeneye kıstırarak, dişi serçeyi erkek serçeye gagalatarak ve güzel kuşu yuvasında öttürerek, güvercin palasını tıka basa yemle, tavşan yavrusunu havuçla besleyerek, danaya geviş getirterek, keçi yavrusunu zıplatarak ve merciməği fırına vererek[1] saldırılar babasının, hiç kusur işlemeden, kendiliğinden kaval çalmaktan usanmasına kadar bu durumu sürdürmüşler. Dördüncü günün sabahında, seyis, kaymakamın eşi olan genç kadına "Üç günlük izin bitti. Kalkıp kocanın evine gidelim!" demiş. Ama kadın "Yok canım! Üç gün izin almak demek, üç gün daha izinli kalmayı hak etmek demektir! Ve dahası! Biz hâlâ hakkıyla keyiflenecek zamanı da yaşayamadık; ne ben sana doydum ne de sen bana doydun! Bu budala pezevenge gelince, bırakalım yalnız başına sıkıntıdan patlayıp dursun ve köpeklerin yaptığı gibi başı iki bacağının arasında kendi üzerine katlayıp zıbarsın!" diye yanıt vermiş. Kadın böyle deyince böyle yapmışlar. Ve zina işleyerek, çiftleşerek, çabalar ve neşeler içinde birlikte üç gün daha geçirmişler. Ve yedinci günün sabahında, oradan, karşısına yaşlı

1 Mardrus, "s'appliquer da peau sur la peau" (bedeni bedene yaslamak) deyimini kullanıyor (Â.Ş.O.)

bir zenci kadını almış konuşmakta olan ve kaygılar içinde bulunan kaymakamın evine gitmişler. Ve kasırının ihanetine kuşkulanmaktan uzak, bu bahtsız iyi yürekli adam, onu içtenlikle ve sevecenlikle karşılamış ve kendisine "Seni bana sağ salim kavuşturan Tanrı'ya şükürler olsun! Neden böyle geç kaldın, ey amcamın kızı? Bizi çok merak ettirdin!" demiş. Kadın da "Efendim, ölen kimsenin evinde bana, oyalayayım ve sütten kesilmesi dolayısıyla avutayım diye evin çocuğunu emanet ettiler. İşte bu çocuğa gösterdiğim ilgi dolayısıyla üç gün geciktim" diye yanıt vermiş. Kaymakam da "Nedenin geçerli, ben de inandım. Seni yeniden görmekle mutluyum" demiş. İşte benim öyküm budur, ey ünlü şah!

Şah, tatlıcının bu öyküsünü işitince, öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere devrilmiş. Ama soytarı "Kaymakamın başına gelen, benim öykümden daha az olağandışı!" demiş. O zaman şah tatlıcıya dönmüş ve ona "Madem ki kendisine karşı suç işlediğin kimse böyle hükmetti, ey alçak, sana sadece tek taşağını bırakacak kadar lütufta bulunacağım!" demiş. Böylece üstün gelen ve intikamını almış bulunan soytarı da, kasılarak "Kıçını doyurmak için kaygısızca orasını burasını açan bir katıra yüklenip onunla çiftleşen ahlaksızı cezalandırıp ona dersini vermenin en doğru yolu budur!" demiş; sonra da "Ey zamanın şahı, bununla birlikte ona ikinci taşağını da bağışlasan iyi olur!" diye eklemiş.

Tam o anda, zina işleyen ikinci kişi olan sebze taciri ilerlemiş ve sultanın önünde yeri öperek "Ey büyük şah, ey şahların en merhametlisi, benim öykümü çok beğenirsen, bildiğin olaydan dolayı beni bağışlar mısın?" demiş. Şah da soytarıya doğru dönmüş; o da kendisine işaretle onayını vermiş. Şah, sebze satıcısına "Anlatacağın öykü harika ise, dileğini yerine getireceğim!" demiş. O zaman yeşilliğin peygamberi Hızır yerine konan sebze yetiştirici demiş ki:

## *Sebze Yetiştiricisinin Anlattığı Öykü*

Anlatırlar ki, ey zamanın şahı, bir zamanlar, mesleği yıldızbilimcilik ve yüzlere bakıp çehreden düşünceleri okumak olan birisi varmış. Bu yıldızbilimcinin de göze çarpan bir güzelliği

ve garip şekilde etkilenmesi olan bir karısı varmış. Bu kadın, her zaman ve her yerde onun ardında bulunur ve kendine özgü erdemlerini ona "Ey âdem, kadın cinsi içinde temizlikten, duyguların soyluluğundan ve iffetten yana asla benim eşim yoktur" diyerek över ve yeteneklerini sıralar dururmuş. Yıldızbilimci de, büyük bir çehre okuyucu olduğundan, yüzüne yansıyan safiyet ve masumluğa bakarak sözlerinden hiç kuşku duymazmış. Ve kendi kendine "Vallahi, dünyada benimkiyle kıyaslanabilen karısı olan hiçbir erkek yoktur. Tüm erdemleri içeren kapalı bir şişedir o!" dermiş. Ve her yanda, kendisi bakımından gerçek edep, yabancılar önünde hareminden hiç söz etmemek olduğu halde, karısının davranışlarındaki edep ve nezahata duyduğu hayranlığa değinerek ve övgüler şakıyarak, onun yeteneklerini açıklar dururmuş. Ama, efendim, bilginler, özellikle de yıldızbilimciler herkesin âdetlerine uygun hareket etmezler. Bundan dolayı da başlarına gelen serüvenler, herkesin başına gelenler gibi değildir.

Böylece, günün birinde, âdeti gereğince, yabancı kişilerden oluşmuş bir topluluk önünde karısının erdemlerini över dururken, birisi ayağa kalkıp ona "Ey *falan* kişi, sen bir yalancıdan başka bir şey değilsin!" demiş. Yıldızbilimcinin yüzü sapsarı olmuş ve huzursuz ve öfkeli bir sesle "Benim yalan söylediğimin kanıtı nedir?" diye sormuş. Adam da "Sen ya bir yalancısın ya da bir budala. Çünkü, karın bir orospudan başka bir şey değildir!" demiş. Bu büyük hakareti işiten yıldızbilimci, onu boğmak ve kanını emmek için adamın üzerine atılmış. Fakat orada bulunanlar onları ayırmış ve yıldızbilimciye "Eğer bu adam söylediğini kanıtlamazsa, kanını emmen için onu sana teslim edeceğiz!" demişler. Hakarette bulunan da "Ey âdem, öyleyse ayağa kalk ve gidip karına dört gün için kentten uzakta bulunacağını bildir. Onunla vedalaş, evinden çık ve kimse seni görmeksizin, her şeyi görebileceğin bir yere saklan. O zaman göreceğini görürsün, vesselam!" demiş.

Orada bulunanlar da "Evet, vallahi! Böylece onun sözlerini denetle! Eğer hatalı ise kanını emersin!" demişler.

O zaman yıldızbilimci, sakalı heyecan ve hiddetten titreyerek erdemli karısını bulmaya koşmuş ve ona "Ey kadın, ayağa kalk da bana çıkacağım yolculuk için yol azığı hazırla; belki dört belki

altı gün burada olmayacağım!" demiş. Karısı da "Efendim, demek ki ruhumu kedere boğmak istiyorsun; beni de hasretten öldüreceksin! Peki neden beni de birlikte götürmüyorsun? Seninle yolculuk eder, hizmetinde bulunur ve yorulduğun ya da rahatsız olduğun zaman yolda bakardım! Neden beni burada senin yokluğunun yıkan acısıyla tek başıma bırakıyorsun" diye haykırmış. Yıldızbilimci de, bu sözleri işitince, kendi kendine "Vallahi! Karımın kadın cinsinin seçkinleri arasında eşi yoktur!" demiş. Ve karısına "Ey gözümün nuru, dört ya da altı gün sürecek bu yokluğum dolayısıyla kederlenme! Kendine bakıp rahatını sağlamaktan başka bir şey de düşünme!" diye yanıt vermiş. Karısı da "Ah, ne çok acı çekiyorum! Ne denli bahtsız, terk edilmiş haldeyim ve ne kadar da az seviliyorum!" diyerek ağlamaya ve inlemeye başlamış. Yıldızbilimci "Ruhunu yatıştır, gözlerini kurut! Dönüşümde sana güzel yol armağanları getireceğim!" diyerek onu elinden geldiğince yatıştırmaya çalışmış. Ve onu, gözyaşları ve ümitsizlik içinde, zenci kadınların kollarında baygın bırakarak yoluna koyulmuş.

Ama iki saat sonra, yolundan geri dönmüş ve bahçenin ardındaki küçük kapıdan yavaşça içeri girerek görülmeksizin evin içinde her şeyi görebileceği, kendi bildiği bir yere gizlenmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz ellinci gece olunca, demiş ki:*

... Görülmeksizin evin içinde her şeyi görebileceği, kendi bildiği bir yere gizlenmiş. Ve gizlendiği yerde beklerken, daha bir saat geçmeden, evinin karşısında dükkânı bulunan, şeker kamışı satıcısı olduğunu hemen tanıdığı bir erkeğin içeri girdiğini görmüş. Adamın elinde de seçkin bir şekerkamışı varmış. Ve de aynı anda, karısının salınarak onun karşısına çıktığını ve gülerek ona "Şekerkamışı olarak bana getirdiğin sadece bu mu, ey şekerkamışçılarının babası?" demiş. Adam da "Hanımım, gördüğün bu şekerkamışı görmediğinle kıyaslanınca, hiçbir şey değildir!" demiş. Kadın ona "Ver onu bana! Ver onu bana!" demiş. Erkek de "Al bakalım, al!" demiş. Sonra da "İyi ama, nerede senin kıçımın pezevengi

yıldızbilimci kocan?" diye eklemiş. Kadın "Allah onun kolunu, bacağını kırsın! Dört günlüğüne, belki de altı günlüğüne bir yolculuğa çıkmak üzere ayrıldı! İnşallah bir minareden düşer de geberir!" demiş. Bunu izleyerek ikisi birden gülmeye başlamışlar. Erkek kendi şekerkamışını çıkarmış ve onu nasıl soyacağını ve bu gibi durumlarda bütün bu tür şekerkamışlarının gerekli yere bastırılarak nasıl kullanılacağını bilen kadına sunmuş. Erkek onu öpmüş, kadın da onu! Ve erkek ağır ve acımasız bir saldırıda bulunmuş. Kadının güzelliklerinin doyuncaya kadar zevkine varmış. Sonra da onu bırakıp kendi yoluna gitmiş.

Hepsi bu kadar! Yıldızbilimci de her şeyi görüp duymuş. Aradan birkaç dakika geçmiş geçmemiş, mahallenin tavukçusu olarak tanıdığı başka bir erkeğin içeri girdiğini; genç kadının da kalçalarını sallayarak ve ona "Selam üzerine olsun, ey tavukçuların babası, bu gün bana ne getirdin, bakalım?" diyerek onun önüne çıktığını görmüş. O da "Bir yavru horoz! Minicik ve yağlı bir horoz, sultanım! Gepegenç, dipdiri, ayakları çelik gibi sağlam, üstünde güzel bir ibik bulunan kırmızı bir takkeyle donanmış, eşi bulunmayan bir horoz getirdim izninle!" diye yanıt vermiş. Genç kadın da "İzin verdim, gitti!" demiş. Adam "Dur öyleyse kümesine koyayım!" demiş. Ve efendim, şekerkamışı satıcısı ile ne yapılmışsa, tavukçuyla da aynı şeyler yapılmış. Bunu izleyerek adam ayağa kalkmış, silkinmiş ve çekip gitmiş.

Hepsi bu kadar! Yıldızbilimci de olup biteni görüp işitmiş. Ve henüz birkaç dakika geçmemişken, bu kez de mahallenin eşekçibaşısı olduğunu bildiği bir erkek eve girmiş. Genç kadın da ona doğru koşup "Bugün bana ne getirdin bakayım, eşekçilerin babası?" diyerek boynuna sarılmış. "Bir muz, hanımım, bir muz getirdim!" demiş. Genç kadın da gülerek "Allah seni kahretsin, ey koca kafalı! Nerdeymiş bakayım o muz?" demiş. Eşekçi de "Ey narin ve yarı saydam bir tenle donanmış kişi, kervanın yöneticisi olan babamdan aldım bu muzu! Ve kulübemle beraber bana babamdan kalan tek mirastır!" demiş. Kadın "Nerede bu muz, onu elinde göremiyorum domuz! Nerede bu muz?" demiş. O da "Bu bir meyvedir, sultanım, dini imanı olmayanlardan korkar, solup sararmamak için gizlenir. Ama işte şimdi ortaya çıkıyor! Şimdi ortaya çıkıyor!" demiş.

Hepsi bu kadar! Ama henüz muz yenip tükenmeden, efendim, her şeyi görüp işiten yıldızbilimci, büyük bir feryat koparak cansız yere düşmüş! Tanrı'nın rahmeti onun üstüne olsun! Genç kadın da, muzu; şekerkamışı ve pilice yeğleyerek, yasal süre geçtikten sonra, mahallenin eşekçibaşısıyla evlenmiş.

Ve işte benim öyküm böyledir, ey haşmetli şahım!

Sebze satıcısının bu öyküsünü işiten şah, keyfinden titremiş ve memnunlukla kasılmış. Ve de soytarısına "Bu öykü, ey bilgeliğin babası, senin öykünden daha müthiş! Bizim bu sebze satıcısına iki taşağını da bağışlamamız gerek!" demiş. Ve de babacan adama "Sen şimdi çekil bakalım!" demiş. Sebze satıcısı da arkadaşlarının yanına çekilmiş ve kasap olan üçüncü zina işleyici ilerlemiş. Ve aynı lütfu dilemiş; sultan da, daima aynı şartları ileri sürüp onun bu dileğini adalet göstererek reddetmemiş.

Bunun üzerine İki Boynuzlu İskender yerine konan kasap demiş ki:

## *Kasabın Anlattığı Öykü*

Kahire'de vaktiyle bir adam varmış; ve bu adamın kibarlığı, iyi kişiliği, kanının yeğniliği, yumuşak başlılığı ve Tanrı'dan korkmasıyla iyice ünlenen bir karısı varmış.

Evinde, leziz yağlarla donanmış iki tombul kazı olan bu kadının, kurnazlıkla gizleyerek büyük bir tutkuyla sevdiği bir de âşığı varmış.

Ve dolayısıyla, bu âşık bir gün onu gizlice ziyaret etmeye gelmiş ve iki harika kazın önüne çıktığını görmüş; ve birdenbire onları yeme arzusu içini yakmış; ve kadına "Ey falan kişi, bu iki kazı, içini en iyi şekilde doldurarak pişirsen de midemiz bayram etse! Çünkü canım müthiş şekilde kaz eti istiyor!" demiş. kadın da "Bu, gerçekten kolaydır! Ve senin arzularını doyurmak benim için zevktir. Ve başın üzerine yemin ederim ki, ey falan kimse, şimdi kazları boğazlayacak, içlerini doldurarak pişireceğim ve ikisini de sana vereceğim! Sen de onları alır evine götürüp afiyetle yer, yüreğini ferahlatırsın! Ve böylece, kocam olacak alçak pezevenk, onların tadını da kokusunu da alamaz!" diye yanıt vermiş. Adam

"Bunu nasıl yapacaksın?" diye sorunca "Öyle bir tarzda davranacağım ki, kafasına bu kazları kesme fikri girecek! Ben de onları pişirip sana vereciğim; çünkü senden değerli hiçbir şey olamaz, ey gözlerimin nuru! Ve böylece bu pezevenk kazların ne tadını, ne kokusunu duyacak!" diye yanıt vermiş. Ve oracıkta karşılıklı olarak birbirlerinin boynuna sarılmışlar. Ve kazları ele geçirmeyi bekleyerek delikanlı yoluna gitmiş. İşte onun durumu böyleymiş!

Genç kadına gelince, akşam kocası işten dönünce, ona "Gerçekten, ey âdem, bu ada layık olacak şekilde cömertlik göstermek erdeminden yoksun olduğuna göre, insan adını nasıl taşıyorsun? Benim bildiğim, son günlerde bir gün bile, evine kimseyi davet etmedin! Ve hiçbir gün bana 'Ey karı, bugün eve misafir getireceğim!' demedin! Kendi kendine de 'Eğer ben böyle eli sıkılıkla yaşamayı sürdürürsem, herkes sonunda konukseverlik yollarını bilmeyen bir sefil olduğumu söyleyecek' diye asla düşünmedin!" demiş. Adam da "Ey kadın, benim bu gecikmemi onarmaktan kolay bir şey yok! Yarın, inşallah, sana kuzu eti ve pirinç alırım, sen de öğle ya da akşam yemeği için keyfince nefis bir şeyler hazırlarsın; ben de böylece samimi arkadaşlarımdan birini yemeğe çağırırım!" diye yanıt vermiş. Kadın da "Yo, vallahi, ey âdem! Sözünü ettiğin etten çok, kıyma almanı; böylece dolma içi yapmayı ve bununla, keseceğin iki kazı doldurmayı yeğlerim. Onları kızartırım. Çünkü hiçbir şey içi doldurulmuş ve kızartılmış kazlar kadar lezzetli olamaz! Ve hiçbir şey kazlar kadar konuğunun yanında ev sahibinin yüzünü ağartamaz!" demiş. O da "Başım üzerine, gözüm üzerine! Öyleyse olsun!" diye yanıt vermiş. Ertesi sabah erkenden adam, iki tombul kazı kesmiş ve bir miktar et kıyması, birazcık baharat ve çeşni verecek başka şeyler almaya gitmiş. Ve hepsini eve getirip karısına vermiş; ve "Kaz kızartmasını öğleye hazır etmeye çalış, çünkü o saatte konuklarımı getireceğim!" demiş ve çekip yoluna gitmiş.

O zaman, kadın, davranarak kazları yolup temizlemiş; ve içlerini harika bir tarzda et kıyması, pirinç, fıstık, badem, üzüm, çamfıstığı, toz halinde baharatla doldurmuş ve tam anlamıyla pişinceye kadar pişirme işini denetlemiş. Ve küçük zenci kızını delikanlı sevgilisini çağırmaya göndermiş; o da hemen koşup gelmiş. Onu kucaklamış; o da kadını kucaklamış, birbirlerinin

gönlünü alıp karşılıklı doyum sağladıktan sonra, kadın, iki lezzetli kazı, içi dışı dahil, bütünüyle ona vermiş. O da onları alıp yoluna gitmiş. Ve işte onun durumu kesinlikle böyleymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:*

... İki lezzetli kazı, içi dışı dahil, bütünüyle ona vermiş. Ve işte onun durumu kesinlikle böyleymiş.

Genç kadının kocasına gelince, öğleyin tam saatinde, yanında bir dostu olduğu halde, gelmekte kusur etmemiş ve kapıyı çalmış. Kadın ayağa kalkıp onlara kapıyı açmaya gitmiş; onları içeri davet etmiş ve kendilerini içtenlikle karşılamış. Sonra kocasını bir kenara çekip, ona "İki kazın ikisini de bir defada kestik; sense yanında sadece bir adamla çıkıp geldin! Ama benim mutfağıma onur vermek için dört çağrılı daha gelebilirdi! Haydi şimdi git, iki, hatta üç arkadaşını daha çağır, kazları yemek için!" demiş. Adam da, yumuşak başlılıkla karısının kendisine söylediğini yapmak üzere dışarı çıkmış.

O zaman kadın, çağrılıyı gidip bulmuş ve asık bir suratla onun yanına yaklaşmış ve ona, heyecanla titreyen bir sesle "Yazık sana! Sen çaresiz bir şekilde mahvoldun, vallahi! Kendini böyle başını eğmiş, kesin bir ölüme atacağına göre çoluk çocuğun, ailen yok herhalde?" demiş. Çağrılı da bu sözleri işitince korkunun kendisine hâkim olduğunu ve derinden derine yüreğine çökmüş bulunduğunu hissetmiş. Ve de "Yani ne demek istiyorsun, ey mübarek kadın? Ve evinde beni tehdit eder gibi sözünü ettiğin bu müthiş felaket de neymiş?" diye sormuş. Kadın da "Vallahi! Artık sırrı saklayamayacağım! Bil ki kocam, senin kendisi hakkındaki davranışlarından alabildiğine şikâyet ediyor ve seni husyeleri alınmış haremağası haline getirmek istiyor. Ve bunu izleyerek, artık ölür müsün, kalır mısın bilmem ama; sana Allah acısın!" demiş. Ve "Şimdi de seni hadım ederken yardım etsin diye iki arkadaşını aramaya gitti" diye eklemiş.

Genç kadının bu açıklamasını duyan çağrılı, hemen ayağa

kalkmış ve o anda sokağa fırlamış ve bacaklarını rüzgâra vermiş. Aynı anda, bu kez iki arkadaşını daha getirerek kocası içeri girmiş. Genç kadın da onları "Aman yarabbi, yüreğime inecek! Dertli başım! Kazlar! Kazlar!" demiş. kocası "E, kazlara ne oldu? Allah aşkına sus ve sesini kes ve de söyle bana, kazlar nerede? Nerede kazlar bakayım!" diye sormuş. Kadın "Kazlar dedin, öyle mi? konuğun onu yağmaladı ve pencereden kaçtı, gitti!" demiş. Sonra da "Ve şimdi, avcunu yala, avcunu yala!" diye eklemiş.

Karısının bu sözlerini duyunca, adam çabucak sokağa koşmuş ve ilk konuğunu tüm gücüyle kaçarken görmüş. Ve ona "Dön, Allah aşkına dön! İkisini birden almayacağım! Birini sana bırakacağım!" diye bağırmış. Yani böylece, ey zamanın şahı, kazın sadece birini kendisinden geri alacağını, ötekini kendisine bırakacağını anlatmak istiyormuş. Ama, onun böyle bağırdığını duyan kaçak, onun taşağının iki yumurtası yerine sadece birini alacağını söylemek istediğini düşünerek "Bir yumurtamı mı alacaksın? Koş öyleyse ardımdan, bakalım yumurtalarımdan birini nasıl alacakmışsın, görelim!" diye bağırarak kaçmasını sürdürmüş.

Ve işte benim öyküm böyledir, ey muhteşem şah!

Şah da kasabın bu öyküsünü işitince, neredeyse gülmekten bayılıyormuş. Bunu izleyerek soytarısına doğru dönmüş ve ona "Bu kişinin yumurtalarından birini mi, yoksa ikisini mi alalım?" diye sormuş. Soytarı da "Yumurtalarını ona bırakalım! Çünkü onları almak pek bir şey ifade etmeyecek! Benim istediğim de zaten bu değil!" demiş. Sultan da adama "Çekil gözümün önünden!" demiş.

Adam da arkadaşlarının arasına katılınca, dördüncü zina işleyen, ileri çıkmış ve aynı koşullarla kendisine de aynı lütfun bağışlanmasını rica etmiş. Sultan da onayını verince, İsrafil Melek yerine sayılmış kişinin ta kendisi olan dördüncü zina işleyici çalgıcıbaşı demiş ki:

## *Çalgıcıbaşının Anlattığı Öykü*

Anlatırlar ki, Mısır'ın kentlerinden bir kentte, epeyce yaşlanmış bulunan birinin ergenlik çağına ulaşmış, içten pazarlıklı ve

sabahtan akşama kadar babasının mirasçısını verimli kılmaktan başka bir şey düşünmeyen tembel bir oğlu varmış. Bu kabadayı gencin babası olan yaşlı adamın evinde, kendisinin gecikmiş yaşına karşın, güzellikten yana harika, on beş yaşında genç bir karısı varmış. Ve oğul, çelikle yumuşak balmumu arasındaki dayanıklılık farkını öğretmek niyetiyle babasının karısının yöresinde dolaşmayı sürdürmekten vazgeçmezmiş. Babası da, oğlunun en kötüsünden haytanın biri olduğunu bildiğinden genç karısını onun girişimlerinden korumak için düşünür dururmuş. En sonunda, kendisi için bu işin en güvenceli çaresinin ilkinin üzerine bir kadın daha alması ve bunları yanyana bulundurarak, bu yoldan birbirlerini gözetmelerini ve oğlunun tuzaklarından karşılıklı olarak birbirlerini uyarmalarını sağlaması olduğunu bulmuş. Ve ilkinden de genç ve güzel bir eş daha seçerek ikincinin yanına getirmiş ve sırayla ikisiyle de düşüp kalkmış.

Genç haylaz, babasının bulduğu çareyi anlamış olduğundan, kendi kendine "He, vallahi! Şimdi iki ziyafete birden konacağım" demiş. Ama tasarladığını gerçekleştirmesi pek zormuş; çünkü babası, dışarı çıkmak zorunda kaldığı her seferinde, iki genç karısına "Oğlum olan şu haylazın girişimlerinden kendinizi sakının. Çünkü hayatımı sıkıntıya sokan ve şimdiye kadar sizden önce üç karı boşamama neden olan çok sefih biridir. Dikkat edin! Dikkat edin!" der dururmuş. İki genç kadın da "Vallahi, bize karşı en küçük bir harekette bulunup en küçük bir uygunsuz söz söylemeye kalkışacak olursa, suratına pabuçlarımızla vururuz!" diyorlarmış. Yaşlı adam da "Dikkat edin! Dikkat edin!" diyerek ısrar eder dururmuş. Onlar da "Biz yapacağımızı biliriz! Yapacağımızı biliriz biz!" diye yanıt verirlermiş. Haylar oğlan da, kendi kendine "Vallahi pabuçları yüzüme çarpacaklar mı, görürüz elbet, elbet görürüz!" dermiş.

Günün birinde, evin buğday azığı tükenmiş bulunmakla, yaşlı adam oğluna "Haydi zahire pazarına gidelim de bir iki çuval buğday alalım!" demiş; ve babası oğlunun önünden yürüyerek evden çıkmışlar. İki kadın da, onların evden çıktıklarını görmek için evin damına çıkmış.

Yaşlı adam, yolda giderken elinde bulundurmak ya da boynuna asmak âdetinde olduğu pabuçlarını yanına almadığının farkına varmış ve oğluna "Çabucak eve dön de onları al, gel!" demiş.

Haylaz oğlan da, bir solukta eve dönmüş ve damda oturmuş olan babasının eşleri iki genç kadını görerek aşağıdan onlara "Babam bir görev vererek beni size gönderdi!" diye bağırmış. Onlar da "Hangi görevi?" diye sormuşlar. Oğlan "Buraya dönüp yukarı çıkarak, ikinize de istediğim kadar sarılıp öpmek görevini!" demiş. Kadınlar "Sen ne söylüyorsun, ey köpek, baban sana asla böyle bir görev vermez, yalan söylüyorsun sen, kötünün kötüsü hayta, domuz!" diye yanıt vermişler. O da "Vallahi yalan söylemiyorum!" demiş; ve "Yalan söylemediğimi de size kanıtlayacağım!" diye eklemiş. Ve olanca sesiyle uzakta olan babasına "Hey baba! Baba, baksana! Sadece tekini mi, yoksa ikisini birden mi?" diye haykırmış. Babası da alabildiğine bağırarak "İkisini de, ey sefih, ikisini de birden! Allah belanı versin senin!" diye yanıt vermiş. Oysa, sultanım efendim, yaşlı adam bu yanıtla onun iki pabucunu birden getirmesini anlatmak istiyormuş; yoksa iki karısını öpüp okşamasını değil! Kocalarının bu yanıtını duyunca, iki genç kadın birbirlerine "Haylaz yalan söylemiyormuş. Öyleyse bırakalım, babasının istediği şeyi bize yapsın!" demiş.

Ve böylece, sultanım efendim, bu pabuç hilesiyle hayta oğlan, yukarı çıkıp iki sineği ağına düşürmüş ve onlarla birlikte olağanüstü bir çarpışmaya girişmiş. Bunu izleyerek, babasına pabuçlarını götürmüş. İki genç kadın da, o andan başlayarak "Bizimle yat, yat bizimle!" diyerek onunla sarılıp yatmaktan geri durmamışlar. Yaşlı adam da sanki gözleri körmüşçesine hiçbir şeyin farkına varmamış.

Ve işte benim öyküm de böyledir, ey muhteşem sultanım!

Şah, çalgıcıbaşının bu öyküsünü işitince, keyfinin sınırına ulaşmış ve ona taşaklarını tümüyle bağışlamış. Sonra da dört zina işleyiciye "İlkin aldatmış olduğunuz benim sadık hizmetkârımın elini öpün ve ondan af dileyin!" diyerek oradan ayrılmalarına izin vermiş. Onlar da işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve soytarıyla barışmışlar ve o zamandan sonra onunla en iyi koşullarda yaşamışlar. O da öylece yaşamış.

*"Ama, kadınların ihaneti üzerine öyküler bitip tükenmez olduğundan, ben sana* Ali Baba ve Kırk Haramiler Öyküsü*'nü anlatmayı yeğlerim!" diyerek Şehrazad sözünü sürdürmüş.*

# *Ali Baba ve Kırk Haramiler Öyküsü*

*Ve Şehrazad, Şah Şehriyar'a demiş ki:*

Bana kadar intikal etti ki, ey bahtıgüzel şah, çok eski zamanlarda, geçmişin unutulmuş günlerinde, İran'ın kentlerinden bir kentinde, birinin adı Kasım, diğerinin Ali Baba olan iki kardeş yaşarmış. Önünde tüm adların, lakapların ve mahlasların silindiği ve ruhları tüm çıplaklığıyla, vicdanları tüm derinliğiyle gören Yüceler Yücesi ve Bahtların Sultanı Tanrı'ya övgüler olsun!

Kasım'ın ve Ali Baba'nın çok fakir, sıradan bir adam olan babaları, Tanrı'nın rahmetine sığınarak göçüp gidince iki kardeş mirastan kendilerine düşen pek az şeyi tam bir denklikle paylaşmışlar; ama, ellerindeki avuçlarındaki bu pek az varlığı yiyip bitirmekte gecikmemişler ve bir günden ötekine, kendilerini ekmeksiz katıksız bularak, burunları iyice uzamış ve yüzleri asık kalakalmışlar. İşte genç yaşlarda budalalık edip aklı başında kimselerin sözlerini unutanların sonu budur!

Ama bir süre sonra, büyük oğul olan Kasım, açlıkla gövdesinin eriyip tükenmekte olduğunu görerek, kazançlı bir yaşama kavuşmanın yollarını aramış. Hırslı ve düzenbazlıkla iş tutan birisi olduğundan tanıştığı, Allah kötüyü ırak eylesin, bir muhabbet tellalı kadına, binici yeteneklerini, atlayıcı horoz olarak erdemlerini ve çiftleşmedeki gücünü kanıtladıktan sonra, onun aracılığıyla iyi bir yuva sahibi, güzel yemek yapan ve harika bir vücuda sahip bulunan ve baştan aşağı mükemmel bir şey olan genç bir kızla evlenmiş. Kısmet Dağıtıcı'ya şükürler olsun! Ve böylece, karısının keyfini sürmekten öte, tacirler çarşısının ortalık yerinde donanmış bir dükkânın da sahibi olmuş. Çün-

kü onun doğduğundan beri alnına yazılı bahtı buymuş. Ve işte onun durumu böyleymiş!

Ali Baba adlı ikinci oğula gelince, onunki de şöyleymiş: Doğası gereği, hırstan uzak olduğundan alçakgönüllü zevkleri varmış; azla yetiniyormuş ve hiçbir açgözlülüğü yokmuş. Böylece, odunculuk yapıyor; çalışarak ekmeğini kazandığı fakir bir yaşam sürüyormuş. Ama, her şeye karşın, katı deneylerin verdiği dersler sayesinde, kıt kanaat geçinmiş; bir kenarda bir eşek, sonra ikinci bir eşek, sonra da üçüncü bir eşek alacak kadar para biriktirmiş. Ve bunları her gün, kendisiyle birlikte ormana götürerek üzerlerine daha önceleri sırtında taşımak zorunda kaldığı odun ve çalıları yüklermiş. Ve böylece üç eşeğin sahibi olan Ali Baba, ait olduğu loncadaki fakir oduncular üzerinde öylesine bir güven uyandırmış ki, içlerinden biri kızını onunla evlendirmeyi onur saymış. Kadı'nın ve şahitlerin önünde, kızın fakir aileden geldiği ve kocasının evine çeyiz ya da benzeri olarak hiçbir şey getiremediği göz önünde tutularak, Ali Baba'nın üç eşeği mehr olarak evlilik sözleşmesine yazılmış. Ama övülesi Tanrı sonsuza dek var olsa da, fakirlik ve zenginlik uzun süreli değildir.

Ali Baba'nın da, Tanrı'ya şükürler olsun ki, oduncuların kızı olan karısı ve Tanrı'larına şükreden aya benzer güzellikte çocukları varmış. Kentte odun ve çalı çırpı satarak elde ettikleriyle tüm ailesini dürüstlük içinde geçindirir, Tanrısından sakin bir mutluluktan başka hiçbir şey dilemezmiş.

Günlerden bir gün, ormanda, üç eşeği biraz ötesinde, sırtlarına her zamanki yüklerinin sarılmasını bekleyerek sere serpe yayılmış, otlayıp yellenirlerken, balta vuruşlarıyla sık ağaçlarla kaplı bakir bir yörede odun kesmeye uğraşan Ali Baba için talih, varlığını duyurmuş. Ama Ali Baba, yıllardan beri talihinin akışını sürdürdüğüne inanmaktan kuşku duyan birisi değilmiş. İlkin uzaktan boğuk bir gürültü duymuş; bunun gittikçe süratle yaklaşan ve çoğalıp büyüyen, sonradan kulağını yere dayayıp dinleyince, at nallarının sesi olduğunu anlamış; ve bu tenha yerde yanında yoldaş olarak sadece üç eşek bulunmasından ötürü büyük bir korkuya kapılmış. Tedbirliliği ona, hiç beklemeksizin bir tepeciğin üstünde yükselen ve bütün ormana egemen olan

yüksek bir ağaca çıkmasını esinlemiş. Böylece dalların arasına yerleşip saklanarak olup bitenleri anlama imkânı bulmuş.

Böyle yaptığı da iyi olmuş! Çünkü, daha ağaca yeni tırmanmışken, müthiş surette silahlanmış bir atlı topluluğunun, tırıs bir gidişle, kendi bulunduğu tarafa doğru geldiğinin farkına varmış. Ve kara yüzlerine, taze bakır renkli gözlerine, iki karga kanadı gibi ortasından yana açılmış kara sakallarına bakınca, bunların haydut taifesinden ve yol kesenlerin en nefret uyandırıcı türünden kişiler olduğundan kuşku duymamış.

Bunlar, Ali Baba'nın eğilip görünmeksizin yöreyi gördüğü kayalık tepeciğin iyice yanına yaklaşınca, dev yapılı reislerinin bir işareti üzerine yere atlayıp dizginlerini çözerek, her biri, atlarının boyunlarına, eyerlerinin ardında bulunan yem torbalarını geçirmiş ve onları yularlarından yöredeki ağaçlara bağlamışlar. Sonra heybelerini çözmüş ve bunları kendi omuzlarına yüklemişler. Bu heybeler çok ağır olduğundan, haydutlar onların ağırlığı altında eğilerek yürüyorlarmış.

Ve bunların hepsi bulunduğu ağacın altından düzen içinde geçerlerken, Ali Baba onları sayarak, ne bir eksik ne bir fazla tam kırk kişi olduklarını saptamış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:*

... Ne bir eksik ne bir fazla tam kırk kişi olduklarını saptamış. Bunlar, böylece sırtları yüklü tepeciğin dibinde bulunan büyük bir kayanın önüne gelip düzgün bir sıra halinde orada durmuşlar. Sıranın başında bulunan reisleri de, bir an için ağır heybesini yere koymuş, tüm gövdesiyle kayanın karşısında dikilmiş ve yankı uyandıran bir sesle, bakışlar için görünmez olan birine ya da bir şeye seslenerek "Açıl susam açıl!" diye haykırmış. Ve hemen kaya ağır ağır açılmış.

O zaman, haramilerin reisi, ilkin önünden geçip adamları içeri girsin diye kayadan biraz uzaklaşmış. Hepsi tümüyle içeri girince, heybesini yeniden yüklenmiş ve sonuncu olarak içeri girmiş. Sonra, yanıt almaksızın komut veren bir sesle "Kapan susam

kapan!" demiş. Kaya da, haydudun büyülemesi onu hiç bölmemiş gibi, sihirli ibarenin söylenmesiyle sıkı sıkıya kapanmış.

Bunu gören Ali Baba, içinden, buna çok şaşırmış ve kendi kendine "İnşallah, büyücülük bilimleriyle beni çekildiğim yerde bulmasınlar ve de bulunca boyumu enime katmasınlar!" demiş. Ve çalılıkta özgürce oynaşıp duran eşeklerinin verdiği tedirginliğe karşın, en küçük bir hareket yapmaktan kaçınmış.

Kırk haramiye gelince, Ali Baba'nın içine girip kaybolduklarını gördüğü mağarada epeyce uzun bir süre kaldıktan sonra, sanki uzaktan duyulan gökgürültüsüne benzer yeraltından gelen seslerle ortaya çıkacaklarının belirtisini vermişler. Sonunda kaya açılmış ve başlarında reisleri ve ellerinde boş heybeleri olduğu halde kırkı da dışarı çıkmış. Bunların her biri kendi atının yanına dönmüş ve yem torbalarını eyerlerinin ardına astıktan sonra üzerlerine atlamışlar. O zaman reisleri mağaranın ağzına doğru dönmüş ve yüksek sesle "Kapan susam kapan!" ibaresini yüksek sesle haykırmış. Kayanın iki yarısı yeniden birleşmiş ve hiçbir aralık bırakmaksızın kaynaşmış. Hepsi birden zift suratları ve domuz sakallarıyla, yeniden geldikleri yolu tutmuşlar. İşte bunların durumu böyleymiş.

Ali Baba'nın durumuna gelince, Tanrı kısmetleri dağıtırken onun payına düşen tedbirlilikle, tüm arzusu bir an önce eşeklerinin yanına dönmek olduğu halde, bir süre daha gizlendiği yerde kalmış. Çünkü kendi kendine "Bu korkunç haramiler, mağaralarında bir şey unutmuş olup da ansızın geriye dönerlerse, pekâlâ buracıkta beni bulabilirler! İşte o zaman, ya Ali Baba, böylesine güçlü kişilerin yollarına çıkmanın, senin gibi zavallı bir fakir için neye malolacağını görürsün!" demiş. Böyle düşünerek Ali Baba korkunç atlılar ufukta kaybolduncaya kadar onları gözleriyle izlemekle yetinmiş. Ve onlar gözden kaybolduktan sonra ve tüm orman yeniden güvenli bir sessizliğe bürününce, ağaçtan inmeye karar vermiş; yine de binbir ihtiyatla sağa sola bakınarak ve bir daldan bir aşağıdaki dala atlayarak yere inmiş. Yere inince, Ali Baba, söz konusu edilen kayaya doğru yavaş yavaş, parmaklarının ucuna basarak ve soluğunu tutarak ilerlemiş. İlk önce tüm serveti olan ve çocuklarının ekmeğini kazandıran eşeklerini görmek ve onlar hakkında güven duymak isti-

yormuş. Ama ağacın üzerinden bütün o görüp işittikleri yüreğinde görülmedik bir merak tutuşturmuş bulunuyormuş. Zaten, onu dayanılmaz biçimde bu serüvene iten de onun bahtıymış.

Böylece, kayanın önüne gelen Ali Baba, onu yukarıdan aşağı gözden geçirmiş ve yüzeyinin dümdüz ve bir iğnenin ucunun girebileceği kadar bile aralıktan yoksun bulunduğunu görmüş. Ve kendi kendine "Bununla birlikte kırk harami buradan içeri girdi; ve kendi gözlerimle onların içerde kaybolduklarını gördüm! Ya Allah! Ne şaşılacak şey! Benim bilmediğim türlü türlü tılsımlarla korunan bu mağaraya ne yapmaya girdiklerini kim bilir!" demiş. Sonra "Vallahi! Ben yine de açılış ve kapanışta söylenen ibareyi iyice aklımda tuttum! Sırf anlamak için, deneyeyim bakayım, acaba o korkunç dev kılıklı haydudun ağzından çıkmakla gösterdiği erdemi, aynı sözler, benim ağzımdan çıkınca da gösterecek mi?" diye düşünmüş. Ve eski ödlekliğini unutarak; ve de talihinin sesine kapılarak, oduncu Ali Baba, kayaya doğru dönmüş ve "Açıl susam açıl!" demiş. Ve pek güvenle söylenmemiş olan bu iki tılsımlı sözcük ağzından çıkar çıkmaz, kaya yarılarak geniş biçimde açılmış. Ama Ali Baba da, müthiş bir korkuyla, sırtını bütün bunlara çevirip bacaklarını rüzgâra vermek istemiş; ama bahtının kudreti onu, açılan yerin önünde mıhlamış ve içeri bakmaya zorlamış. İçeride karanlık ve korkunç bir mağara görecek yerde, önünde, aynı taştan yapılmış üstü kubbe şeklinde oyulmuş aynı düzeyde ve ışığını tavanına açılmış köşeli yarıklardan geniş biçimde sağlayan bir salona açılan bir dehlizin belirdiğini görerek şaşkınlığın sınırına ulaşmış. Bunun üzerine bir ayağını ileri atıp öbürünü atıp atmamak için düşündükten sonra, ilk bakışta korkunç bir yanı görülmeyen bu yere girmeye karar vermiş. Ve Tanrı'nın rızasını sağlamak için kullanılan "Bağışlayan, Esirgeyen Tanrı'nın adıyla!" sözcüklerini telaffuz ederek yüreklenmeyi tamamlamış; ve artık titremeksizin kubbeli salona kadar ilerlemiş. Oraya ulaşır ulaşmaz, kayanın iki parçasının gürültü çıkarmaksızın birleştiğini ve giriş yerini tümüyle kapadığını görmüş; bununla birlikte ve cesarette sebat onun gücünü oluşturmadığı halde bu, onu tedirginliğe uğratmamış. Ve de, artık sihirli ibare sayesinde, önünde bütün kapıların kendiliğinden açılacağını düşünmüş. Ve kendini, tüm rahatlığıyla, gözünün önünde beliren şeylere bakmaya terk etmiş.

Tüm duvarlar boyunca, kubbeye kadar yığılı, bir dolu değerli malın, ipek ve işlemeli kumaş balyalarının, erzak çuvallarının, gümüş para ya da gümüş külçelerle doldurulmuş ve yine altın dinarlar ve altın külçeleriyle dolu sandıkların birbirini izleyerek ve almaşık olarak sıralandığını görmüş. Sanki bütün bu sandık ve çuvallar toplanmış serveti içermeyi yetmiyormuş gibi, yerlerde de altınlar, mücevherler, kuyum işleri görülüyormuş; öyle ki insan herhangi bir cevahire çarpmadan ya da gıcır gıcır altın dinarlara değmeden ayağını nereye basacağını bilemiyormuş. Yaşamı boyunca altının gerçek rengini bilmemiş ve de sesini bile duymamış olan Ali Baba da, bütün bunları görerek şaşkınlığın sınırında şaşırmış. Orada rasgele yığılmış hazineyi ve pek az kısmıyla bile bir şahın sarayının harika şekilde donatılabileceği sayısız süs eşyasını görünce, kendi kendine, bu mağaranın yıllardır değil, yüzyıllardır, Babil yağmacılarının ardılı hırsızlara ve de hırsız kuşaklarına depo ve aynı zamanda sığınak oluşturduğunu düşünmüş.

Ali Baba bu şaşkınlığından kurtulup bir parça kendisine gelince, kendi kendine "Vallahi, ya Ali Baba, işte bahtın sana ak yüzüyle görünüyor ve eşeklerinin ve odun yığınının yanından alıp Süleyman'ın ve İki Boynuzlu İskender'in bile görmediği şekilde bir altın deryasına atıyor! Birdenbire sihirli ibareleri öğretiyor ve onların erdeminden yararlandırıyor ve de kayanın ve efsanevi mağaranın kapılarını açtırıyor, ey kutsanmış oduncu! Bu, Nasip Dağıtan'ın, haydut ve harami kuşaklarının suç işleyerek topladığı servetin hakimi yapmak için sana sağladığı büyük bir lütuftur. Bütün bunlar olmuşsa, bundan böyle ailenle birlikte güvenlikte olasın, hırsızlık ve soygunla ele geçirilmiş altını hayırlı maksatlar için kullanasın diye olmuştur!" demiş.

Bu şekilde düşünerek vicdanıyla barış sağladıktan sonra, fakir Ali Baba, erzak torbalarından birine doğru eğilmiş. İçerisini boşaltmış ve onu, gümüşe ve diğer değerli eşyaya bağlanmaksızın, sadece altın dinarlarla ve paraya dönüştürülmesi kolay diğer altın parçalarıyla doldurmuş. Torbayı omuzlarına almış ve dehlizin ucuna kadar taşımış. Sonra yeniden kubbeli salona dönmüş, aynı tarzda ikinci bir torbayı, üçüncü bir torbayı ve de üç eşeğinin güçten düşmeden taşıyabileceğini düşündüğü kadar daha birçok torbayı doldurmuş. Bu iş bitince, mağaranın girişi-

ne doğru dönmüş ve "Açıl susam açıl!" demiş. O anda kayalık kapının iki kanadı tüm genişliğiyle açılmış. O da torbaları, üstlerini dallarla örtüp içindekileri ustaca gizlemeye özen göstererek eşeklere yüklemiş. Bu işi bitirince de kapanış ibaresini söylemiş ve kayanın iki yarım parçası hemen birleşmiş.

Bunun üzerine Ali Baba, altın yüklü eşeklerini, saygı dolu bir sesle onları yüreklendirerek ve kesinlikle her zaman ayaklarını sürüdüklerinde onlara yönelttiği gibi lanetler ve yankı uyandıran küfürler savurmayarak sürmüş. Çünkü Ali Baba, tüm eşek sürücüler gibi hayvanlarını "Dinini bellediğimin!" ya da "Kız kardeşinin örekesi" veya "İbnenin oğlu" ya da "Orospu çocuğu" gibi tanımlamalarla donatıyorsa da, bunları kesinlikle onlara hakaret olsun diye değil –çünkü onları çocukları gibi severmiş– sadece onları yola getirmek için söylermiş. Ama bu kez, üzerlerinde bir sultanın hazinesinde bulunamayacak kadar çok altın taşırlarken, doğrusu, onlara böylesi tanımlamalar uygulamanın yakışık almayacağını sanıyormuş. Böylece hayvanları aceleye getirmeksizin, birlikte, kentin yolunu tutmuşlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Böylece hayvanları aceleye getirmeksizin, birlikte, kentin yolunu tutmuşlar. Evlerinin önüne gelince, Ali Baba, kapıyı ardındaki iri tahta kolla kapalı bulmuş; ve kendi kendine "Acaba sihirli ibarenin erdemini bunun üzerinde de denesem mi?" diye düşünmüş; ve "Açıl susam açıl!" demiş. Hemen kapı, ardındaki kol kalkarak, sonuna kadar açılmış. Ali Baba da, gelişini başka türlü bildirmeksizin, eşekleriyle evinin küçük avlusuna girmiş. Kapıya doğru dönerek "Kapan susam kapan!" demiş. Kapı kendi üzerinde dönerek ve gürültü çıkarmadan kolu düşerek kapanmış. Ali Baba, böylece, kendisine, kırk haraminin ürkütücü yüzlerinden ve reislerinin vahşi görünümünden kaynaklanan geçici bir heyecandan başka bir sıkıntıya mal olmayan gizemli bir güce bağlı eşsiz bir sırrın, bundan böyle kendi elinde bulunduğuna inanmış.

Ali Baba'nın karısı, eşekleri avluda, Ali Baba'yı da onların yükünü indirirken görünce, şaşarak ve avuçlarını birbirine çarparak koşup gelmiş ve "Ey âdem, kendi elimle kolunu indirerek kapattığım kapıyı nasıl açabildin? Tanrı'nın adı cümlemizin üstüne olsun! Ve şu Allah'ın gününde, bu kocaman torbalarla, evde hiç görmediğin kadar ağırlıkta neler yükleyip getirdin?" diye haykırmış. Ali Baba da, ilk soruya yanıt vermeksizin "Bu torbalar size Tanrı'dan geliyor, ey karı. Ama sen, beni, kapıyla, kapının kolu üzerine sorularla sıkıştırıp duracağına, gel de torbaları eve taşımama yardım et!" demiş. Ali Baba'nın karısı da, merakını yatıştırarak eşeklerin sırtındaki torbaları birer birer evin içine taşımak ve boşaltmak için ona yardıma koşmuş. Ve bunları her yoklayışında, içlerinde para olduğunu ve bunların eski bakır paralar ya da bunlara benzer bir şeyler olduğunu düşünmüş. Bunu düşünmesi, her ne kadar eksik ve gerçeğin epeyce altında da olsa, ruhunu büyük bir tedirginliğe sokmuş. Sonunda kocasının haramilerle ya da benzerleriyle ortaklık kurduğuna inanmış; yoksa, parayla bunca ağırlaşmış torbaların varlığı nasıl açıklanabilirmiş? Böylece tüm torbalar içeriye taşınınca, iki eliyle yanaklarını dövmüş ve "Vay başımıza gelenler! Çocuklarımız çaresiz mahvolacak! İdam sehpası paklar bizi!" diye haykırmaya başlamış.

Karısının haykırışları ve sızlanmalarını işiten Ali Baba, öfkenin sınırına ulaşmış ve ona "Allah belanı versin, lanet olası! Niye böyle baykuş gibi ötüp duruyorsun? Ve de neden haydutlara verilecek cezaları üstümüze çekmek istiyorsun?" diye haykırmış. O da "Ey amcamın oğlu, felaket evimize bu torbalarla giriyor. Yaşamım senin üzerine olsun! Yeter ki, çabucak bunları eşeklere yükleyerek buradan taşı! Çünkü yüreğim onların evde bulunmasıyla huzursuz oluyor!" demiş. O da "Allah beyinsiz kadınların belasını versin! Görüyorum ki, ey amcamın kızı, benim bütün bu torbaları çaldığımı düşünüyorsun sen! Pekâlâ, aldanıyorsun işte! Haydi gözlerini kurut, çünkü bunlar bize, bugün ormanda beni bahtımla karşılaştıran Kısmet Dağıtıcı'dan gelmektedir. Zaten bu rastlaşmanın nasıl olduğunu torbaları boşaltıp içindekileri gösterdikten sonra sana anlatacaktım!" diye yanıt vermiş.

Ali Baba da, torbaları ucundan tutarak birer birer hasırın üstüne boşaltmış. Ve altın kitleleri, binlerce ışık saçarak odun-

cunun fakir odasında çınlamalarla yığılmış. Ali Baba da, karısının gözlerinin bu görünümle kamaştığını görmekle mağrur, altın yığınlarının üstüne oturmuş ve bacaklarını altına kıvırarak ona "Şimdi iyi dinle, kadın!" demiş; ve serüvenini başından sonuna kadar hiçbir ayrıntıyı atlamadan ona anlatmış.

Ali Baba'nın karısı bu serüvenin öyküsünü işitince, yüreğindeki korkunun yerini büyük bir sevincin aldığını hissetmiş; yüreği ferahlamış ve içi ışıldamış ve "Ey süt beyazı gün, ey beyazın beyazı gün! Bu yol kesen kırk haydudun kötü yoldan elde ettikleri malları evimize yollayan ve böylece yasal olmayanı yasal hale koyan Tanrı'ya şükürler olsun! Kısmet Dağıtıcı cömerttir!" demiş.

Ve o an ve o saatte ayağa kalkmış ve altın yığını karşısında topukları üzerine oturarak sayısız dinarları birer birer saymaya koyulmuş. Ama Ali Baba gülerek ona "Sen ne yapıyorsun, ey zavallı? Bütün bunları saymayı nasıl düşünebilirsin? İyisi mi sen kalk, bütün bu altını mümkün olduğu kadar çabuk gömebilmek ve böylece izleri ortadan yok etmek için, mutfağımıza bir çukur kazmama yardım et. Yoksa üzerimize komşuların ve kolluk görevlilerinin açgözlülüğünü çekeriz!" demiş. Ama Ali Baba'nın karısı her şeyin düzenli olmasını sevdiğinden ve de o kutsal günde kendilerine bağışlanan zenginliğin miktarı üzerinde tam bir fikir edinmek istediğinden "Yo, vallahi! Bu altını sayma işini daha fazla geciktirmek istemiyorum. Onları gömmeden önce hiç değilse tartıp ölçmeliyiz! Bundan dolayı senden, ey amcamın oğlu, komşulardan tahtadan yapılma bir ölçü aramam için zaman bağışlamanı diliyorum. Sen çukuru kazarken ben de onları ölçerim. Ve böylece onları bilinçli olarak gereğince harcayabilir ve gerisini çocuklarımıza bırakırız!" diye yanıt vermiş.

Ali Baba da, böylesine bir önlem kendisine tam anlamıyla gereksiz görünse de, ikisi için de bunca mutlulukla dolu olan bir sırada, karısına karşı çıkmak istememiş ve ona "Öyle olsun! Ama çabuk git ve geri dön, özellikle de sırrımızı saklamaya ve kimseye en küçük bir şey söylememeye dikkat et!" demiş.

Bunun üzerine, Ali Baba'nın karısı sözü edilen ölçüyü bulmaya gitmiş ve bunun en kısa yolunun evleri oradan pek uzakta bulunmayan Ali Baba'nın kardeşi Kasım'ın karısına başvurmak olacağını düşünmüş. Ve evlerine parasız, çevresiz oldukları için

ne fukara Ali Baba'yı ne de karısını yemek yemeye çağıracak kadar değerli bulmuş; hatta onlar için fakirden bile fakirlerin çocuklarına satın aldıkları bir avuç haşlanmış nohutu da çok görmüş olan Ali Baba'nın zengin ve kibirli kardeşi Kasım'ın karısının yanına gitmiş. Nezaket icabı selam verilip alındıktan sonra, kadın, ondan, bir süre için kendisine tahta ölçüyü ödünç vermesini rica etmiş.

Kasım'ın karısı bu ölçü sözcüğünü işitince, son kertede şaşırmış; çünkü Ali Baba ile karısının çok fakir olduklarını biliyormuş ve başkaları, günlük ya da haftalık tahıllarını tahılcıdan almakla yetinirken, tahıl erzakını ancak büyük miktarlarda edinenlerin kullanmaya yöneldikleri bu aleti, yakınlarının ne yolda kullanacağını anlayamamış. Böylece, başka koşullarda, herhangi bir neden bularak hiç tereddüt etmeden talebi reddedecekken; bu kez, kendi merakını doyurmak için, bu fırsatı kaçırmak istememiş. Ve ona "Tanrı başınızda lütuflarını arttırsın! Ama, ey Ahmed'in anası, ölçünün büyüğünü mü, küçüğünü mü istiyorsun?" demiş. Kadın da "Küçüğü olsa daha iyi olur, hanımım!" diye yanıt vermiş. Kasım'ın karısı da söz konusu ölçüyü bulmaya gitmiş.

Oysa bu kadın boşu boşuna, bir orospu dölyatağının ürünü olarak dünyaya gelmemiş imiş; Allah, bu türden ürünlere lütuflarını esirgesin ve her türlü düzenbazı kahretsin! Çünkü, ne pahasına olursa olsun, fakir yakınlarının hangi türden bir tahılı ölçmek istediklerini anlamak isteyerek, orospu çocuklarının her zaman parmakları arasında bulunan hilelerden birine baş vurmuş; ve gerçekten, bir parça içyağı alarak, ustalıkla bu avadanlığın alt yanına sürmüş. Sonra akrabasının yanına dönmüş ve ondan, beklettiği için özür dileyerek ölçüyü kendisine teslim etmiş. Ali Baba'nın karısı da nasıl teşekkür edeceğini bilmeyerek çabucak evine dönmüş. Ölçüyü altın yığınının ortasına koyarak işe başlamış. Ölçüyü doldurup boşaltıyor ve her boşaltmadan sonra, bir kömür parçasıyla duvara bir çizik çekiyormuş. İşini bitirdiğinde; Ali Baba da, kendi bakımından, mutfaktaki çukur kazma işini bitirerek içeri girmiş. Karısı ona, sevinçten coşarak, duvardaki kömür çiziklerini göstermiş ve altınları gömme işini ona bırakarak, ölçüyü çabucak Kasım'ın sabırsız karısına geri vermeye gitmiş. Ama zavallı, hayınlıkla sürülen içyağı sayesinde ölçünün altına bir altın dinarın

yapıştığını bilmiyormuş. Ölçüyü orospu çocuğu zengin eltisine geri vermiş ve de çok teşekkürler ederek ona "Ölçüyü hemen geri getirdim; çünkü bir kez daha başvurduğumda hakkımdaki iyi düşüncelerini yitmiş görmek istemem!" demiş. Ve çekip yoluna gitmiş. İşte Ali Baba'nın karısının durumu böyleymiş!

Kasım'ın hilebaz karısına gelince, tahta ölçüyü geri getiren akrabasının sırtını çevirdiğini görür görmez, hemen ölçünün altına bakmış. Ve orada herhangi bir bakla, arpa ya da yulaf tanesi yerine bir altın dinar görünce şaşırıp kalmış. Yüzünün cildi safran, gözlerinin rengi zift gibi olmuş. Kıskançlık ve kemiren bir hırs yüreğini bürümüş. Ve "Evleri başlarına yıkılsın! Ne zamandan beri bu sefiller altını böyle ölçüyle, teraziyle tartıyor olmuşlar?" diye haykırmış. İçindeki tarifsiz öfkeye kapılarak kocasının dükkândan dönüşünü bekleyememiş; ve çabucak eve gelmesi için hizmetçisini onu bulmaya yollamış. Kasım, nefes nefese evin eşiğini aşar aşmaz, onu, yaramaz bir çocuğu bir şeyler yaparken yakalamış gibi öfkeli haykırışlarla karşılamış.

Sonra, bu fırtına altında kendisini toplamaya fırsat vermeksizin, söz konusu dinarı burnuna sokmuş ve ona "Bunu görüyorsun, değil mi? O sefillerin kalıntısı bu! Ah, sen kendini zengin say daha! Kardeşinin sadece üç eşeği varken, sen 'Dükkânım var, müşterilerim var' diye övün dur! Aldanıyorsun, ey şeyh! Ali Baba dediğin çalı çırpı toplayıcısı, şu çökük karınlı, şu beş para etmez herif, senin gibi parayı saymakla yetinmiyor, ölçüyor parayı! Vallahi de ölçüyor, tıpkı tahılcı tahılını ölçer gibi!" diye haykırmış.

Ve bir söz, haykırış ve bağırıp çağırma kasırgası içinde meseleyi ona açmış; ve Ali Baba'nın şaşkınlık verici servetini keşfetmek için kullanmış olduğu düzeni açıklamış. Ve "Hepsi bu kadar değil, ey şeyh! Şimdi senin fakirmiş gibi görünen, aslında ölçülerle değerlendirdiği kucak dolusu altına sahip olan o sefil, o ikiyüzlü alçak kardeşinin servetinin kaynağını bulmak sana düşüyor!" diye eklemiş.

Karısının bu sözlerini duyan Kasım, kardeşinin servetinin gerçekliğinden kuşku duymamış. Ve ana baba bir kardeşinin artık hiçbir ihtiyacı bulunmadığını öğrenerek kıvanç duyacak ve mutluluğuna sevinecek yerde, ani bir kıskançlık hissetmiş ve hasetten safra kesesinin patladığını sanmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:*

... Ani bir kıskançlık hissetmiş ve hasetten safra kesesinin patladığını sanmış. Hemen o saat ve o anda ayağa kalkmış ve kardeşinin evine koşup görülecek şeyi kendi gözleriyle görmek istemiş.

Ali Baba'yı, altınlarını gömme işini bitirmiş, kazma hâlâ elinde olduğu halde bulmuş. Yanına selamsız sabahsız, adını ve sanını bile anmaksızın, hatta zengin orospu kızıyla evleneli beri bu yakınını unutmuş olduğundan, ona kardeşçe bile davranmaksızın, kendisine "Demek, ey eşekçilerin babası, altınları toplar da bizden gizlersin ha? Peki, öyleyse fakir ve sefil gibi davranmaya ve halkın önünde dilenci gibi görünmeye devam et; sonra da, bitli ve tahtakurulu evinde tahılcı tahılını ölçer gibi altın ölç!" demiş.

Bu sözleri duyunca Ali Baba, cimri ya da çıkarcı olduğundan değil; ama kardeşinin ve kardeşinin karısının kötülük ve açgözlülüğünden dolayı sıkıntı ve şaşkınlığın sınırına ulaşmış; ve "Tanrı senin üzerine olsun! Senin neyi kastettiğini pek anlayamadım. İyisi mi ne demek istediğini çabucak açıkla; ben de yıllardan beri aramızdaki kan bağını unutup yüzünü benden ve çocuklarımdan çevirmiş olmana karşın senin hakkında iyiniyetimi göstermekte kusur etmeyeyim!" demiş.

Bunun üzerine buyurgan Kasım "Bütün bunlar söz konusu değil, Ali Baba! Söz konusu olan, benden gizlediğin bir servetin olduğu halde bana karşı bilmezlikten gelmendir!" demiş. Ve ona, üzerinde hâlâ içyağı izi bulunan altını göstererek ve yandan yana bakarak "Ey hilebaz! Ambarında buna benzer kaç ölçek dinarın var? Ve de, ey ailemizin utancı, bunca altını nereden çaldın, söyle!" demiş. Sonra birkaç sözcükle, karısının kendilerine ödünç verdiği ölçeğin altına nasıl içyağı sürdüğünü ve bu altın paranın oraya yapışmış olarak nasıl bulunduğunu açıklamış.

Ali Baba, kardeşinin bu sözlerini işitince, ne denli bir hata yapılmış olduğunu ve bunun artık onarılamayacağını anlamış. Ve de ona uzun boylu soruşturma yaptırmaksızın ve sırrını keşfettiğini anlamasından ötürü kardeşine karşı en küçük bir

şaşırma ve üzüntü alameti göstermeksizin "Tanrı cömerttir, kardeşim! Nimetlerini daha arzumuzu belirtmeden bize gönderir! Övgüler olsun ona!" demiş. Ve kendisine, tüm ayrıntılarıyla, sihirli ibareyi zikretmeksizin, ormanda geçirdiği serüveni anlatmış. Ve "Bizler, kardeşim, aynı ana babanın çocuklarıyız! Bundan dolayı bana ait olan, sana ait demektir. Ve eğer kabul etmek lütfunu benden esirgemezsen, mağaradan getirdiğin altının yarısını sana vereyim!" diye eklemiş.

Ama açgözlülüğü yüreğini saran karanlık kadar koyu olan kötü Kasım "Tamam! Tamam! Senin dediğin gibi olsun! Ama aynı zamanda, canım çekerse, kayalıktan içeriye de nasıl gireceğimi bana söylemeni istiyorum. Ve de bu konuda sakın beni kandırmaya kalkma! Yoksa, gider seni hırsızların suç ortağı olarak kollukçulara ihbar ederim! Bu durumda da kaybeden sadece sen olursun!" diye yanıt vermiş.

O zaman iyi yürekli Ali Baba, böyle bir ihbar söz konusu olursa, karısının ve çocuklarının başına gelebilecekleri düşünerek kaba ruhlu bir kardeşin tehditlerinden korkmaktan çok, uysal doğasının itişiyle kapıların açılması için de, kapanması için de geçerli olan üç sihirli sözcüğü ona açıklamış. Ve Kasım, tek bir teşekkür sözcüğü bile etmeden, hazinenin altınlarına sırf kendisi sahip olmak kararıyla onu birdenbire terk etmiş.

Ertesi sabah, şafaktan önce, ilk seferinde elde edecekleriyle doldurmayı niyet ederek, büyük sandıklar yüklü on katırı önüne katıp ormana doğru yola çıkmış. O sırada bile, bir kez mağarada biriktirilmiş erzak ve zenginlikleri iyice belirledikten sonra, daha fazla katırla, hatta gerekiyorsa bir deve kafilesiyle, ikinci bir sefer yapmaya kararlıymış. Ve Ali Baba'nın iyiniyetle yaptığı rehberlik önerisini, kendisi ve kahpelik ürünü karısı iki çift kuşkulu bakışla sertçe reddetmiş; ama onun dediklerine her noktada uymuş.

Hemen, üzerinde büyük bir ağacın bulunduğu tepeye göre mevkiini saptadığı ve dümdüz görünümüyle öteki kayalar arasından ayırt ettiği kayanın ayak ucuna gitmiş. Ve iki kolunu kayaya doğru kaldırarak "Açıl susam açıl!" demiş. Ve birdenbire kaya ortasından ikiye ayrılmış. Katırlarını ağaçlara bağlamış bulunan Kasım da, giriş yeri hemen üzerine açılan mağaraya

dalmış ve gerekli sözlerle kayanın kapanmasını sağlamış. Oysa, orada kendisini neyin beklediğini bilmiyormuş.

İlkin, orada bunca zenginliğin, yığınla altının ve biraraya getirilmiş mücevherin bulunduğunu görerek gözleri kamaşmış. Bu efsanevi hazinenin sahibi olma arzusu onu sarmış. Bütün bunları taşımak için sadece bir deve kervanı değil, Çin sınırından İran'a kadar yolculuk eden tüm develerin getirilmesi gerektiğini anlamış. Ve kendi kendine, bir sonraki gelişinde, gerçek bir ganimet seferi düzenlemek için gerekli önlemleri alacağını tekrarlayarak, bu defa, sadece on katırla taşınabilecek kadar altın sağlamakla yetinmiş. Ve bu iş bitince, kapı oluşturan kayanın yanına götüren dehlize yeniden dalmış ve "Açıl arpa açıl!" diye haykırmış.

Çünkü şaşkın Kasım, zihnini bu hazinenin bulunuşuna kaptırdığından, söylenmesi gereken sözcüğü tümüyle unutmuş. Bu da onun çaresiz felaketi olmuş. Birçok kez "Açıl arpa açıl!" demiş. Ama kaya kapalı kalmış. Bu kez "Açıl yulaf açıl!" demiş. Kaya yerinden kıpırdamamış.

O zaman "Açıl bakla açıl!" demiş. Ama hiçbir yarık ortaya çıkmamış.

Ve sabrı tükenen Kasım, tek bir solukta "Açıl çavdar açıl! Açıl darı açıl! Açıl nohut açıl! Açıl mısır açıl! Açıl kara buğday açıl! Açıl buğday açıl! Açıl pirinç açıl! Açıl burçak açıl!" diye haykırmış. Ama granit kaya kapalı kalmış. Kasım da duygusuz kayanın önünde, ibareyi unutup orada kapalı kaldığından, korkunun sınırına ulaşmış ve dünya kurulalı beri Tanrı'nın bereketli elinin tarlalara serptiği bütün tahıl türlerinin ve bütün tanelerin isimlerini sıralamış. Ama kaya yerinden oynamamış. Çünkü Ali Baba'nın alçak kardeşi, bütün bu tahıllar içinde bir tekini, tılsımın erdemlerinin bağlı bulunduğu gizemli susamın adını unutmuş bulunuyormuş.

İşte, böylece, er ya da geç, çoğu zaman daha sonra olmaktansa daha önce, talih, gücü sınırsız Tanrı'nın buyruğuyla kötünün belleğini kör eder, tüm zihin açıklığını ve görme ve işitme yeteneklerini ondan alır. Çünkü, kutsamalar ve en seçkin selamlar üzerine olası Peygamber, kötülerden söz ederken "Tanrı onlardan görme verisini geri alır, onu karanlıklarda el yordamıyla yürümeye terk eder; ve artık kör, sağır ve dilsiz olarak adımları

üzerinde geri dönemez olurlar!" demiştir. Ve Tanrı'nın elçisi, Allah en iyi lütuflarını ona bağışlasın, şunları da söylemiştir: "Onların kalpleri ve kulakları Tanrı'nın mührüyle mühürlenmiştir, gözleri de bir bağla sarılmıştır. Onlar için büyük bir ceza saklı tutulmuştur!"

Böylesine kötü bir olayın başına geleceğini beklemeyen kötü yürekli Kasım, erdemli ibarenin aklına gelmediğini görerek, onu bulmak için, başını her yana doğru, boşu boşuna silkelemeye başlamış; çünkü tılsımlı ibareyi bir türlü belleği ortaya çıkaramıyormuş. O zaman korkunun ve kudurmanın pençesinde, altın dolu torbaları orada bırakmış; bir çıkış yolu arayarak mağarada her doğrultuda koşmaya başlamış. Ama, her yanda düzgün granit kaya bölmelerinden başka şey bulamayarak umutsuzluğa kapılmış. Ve bir vahşi hayvan ya da kudurmuş bir deve gibi, salya ve kandan oluşmuş bir köpükle köpürmüş. Ve umutsuzluktan parmaklarını ısırmış. Ama onun bütün cezası bu olmamış; çıkacak kanı hâlâ duruyormuş. Onun da çıkması pek gecikmemiş.

Gerçekten, öğle saatinde, kırk haramiler, her günkü âdetleri gereğince, mağaralarına geri dönmüşler.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:*

Gerçekten, öğle saatinde, kırk haramiler, her günkü âdetleri gereğince, mağaralarına geri gelmişler. Orada, ağaçlara bağlanmış olan büyük sandıklar yüklü on katırı görmüşler. Reislerinin bir işareti üzerine hemen şiddetle kılıçlarını kınlarından çıkararak atlarını dolu dizgin mağaranın girişine doğru sürmüşler. Toprağa ayak basarak katırların sahibi olabilecek kişiyi kayaların yöresinde aramaya başlamışlar. Ama araştırmaları bir sonuca ulaşmadığından, reisleri mağaranın içine girmeye karar vermiş. O zaman kılıcını görünmez kapıya doğru kaldırarak tılsımlı sözleri söylemiş. Kaya da ters yönlere doğru kayarak ikiye ayrılmış.

Bu sırada, atların kişnemesini ve haramilerin şaşkınlık ve kızgınlık haykırışlarını işitmiş bulunan içerdeki Kasım, artık çaresiz bir ölümle karşılaşacağını anlamış. Yine de, canı kendi-

si için değerli olduğundan, onlardan korunmaya çalışmış. Ve ilk fırsatta dışarıya sıçramak için bir köşeye sokulmuş. Ve de "Susam" sözcüğü söylenir söylenmez işitip belleğinin nankörlüğüne lanetler savurmuş ve kapının açıldığını görür görmez, başı önünde, bir koç gibi dışarı atılmış. Bunu öylesine bir şiddetle ve hiçbir şeyi ayırt etmeden yapmış ki, tam da kırk haramilerin reisine çarpmış ve onu boylu boyunca yere devirmiş. Ama, yere düşerken, korkunç dev, Kasım'ı da birlikte düşürmüş; ve bir elini ağzına, ötekini de karnına daldırmış. Aynı anda, öteki haramiler yardıma koşarak tüm güçleriyle saldırganı yakalamışlar ve kılıçlarıyla rasgele vurmuşlar. Böylece, göz açıp kapayasıya kadar geçen zamandan da az bir zamanda, Kasım'ın kolları, bacakları, kafası ve gövdesi birbirinden ayrılmış ve kelime-i şahadet getiremeden ruhunu teslim etmiş. Çünkü onun bahtı böyleymiş. Sonu da böyle olmuş.

Haramilere gelince, kılıçlarının kanını sildikten sonra, mağaralarına girmişler ve orada, çıkış yerinin yakınında Kasım'ın hazırladığı torbaları görmüşler. Değerli eşyayı çabucak doldurduldukları torbalardan boşaltmışlar ve eksilen ve Ali Baba'nın taşımış olduğu miktarların farkına varmamışlar. Sonra danışmada bulunmak üzere çepeçevre oturmuşlar. Olay üzerinde uzun boylu tartışmışlar. Fakat Ali Baba'nın onları nereden gözetlemiş olduğunu bilmediklerinden, mağaralarına nasıl girildiğini anlayamamışlar ve nedenini bulamayacakları bir sorun üzerinde uzun boylu düşünmeyi terk etmişler. Yeni edindikleri malları oraya bıraktıktan ve biraz dinlendikten sonra, yolları kesmek ve kervanları yağmalamak üzere mağaralarından çıkıp atlarına binmişler. Çünkü bunlar, uzun boylu nutuklar çekmeyi ve laflamayı sevmeyen eylem adamlarıymış. Ama zamanı gelince yine onlara döneceğiz!

Bütün bunların sonunda ne olduğuna gelince, o da şöyle! İlkin Kasım'ın karısı! Ah bu alçak kadın! Zaten başına gelene layık olsa da, kocasının ölümüne neden olan o olmuş. Çünkü yapıştırıcı içyağını bulan bu kadının hayınlığı, sonuçtaki boğazlanmanın başlangıcı olmuş. Böylece, kocasının kısa bir süre sonra döneceğinden kuşku duymayan kadın, bunu kutlamak için bir şölen hazırlamış. Ama gece geçip de, ne Kasım'ın,

ne Kasım'ın gölgesinin ne de Kasım'ın kokusunun belirdiğini görünce, son derece korkmuş; onu ölçüsüz sevdiğinden falan değil, ama kendi yaşamı ve açgözlülüğü için kocası gerekli olduğundan! Böylece, tedirginliği son sınırına ulaşınca, o güne kadar alçakgönüllülük gösterip eşiğini aşmadığı Ali Baba'nın evine gidip onu bulmaya karar vermiş. Orospu çocuğu! Asık bir suratla eve girmiş ve Ali Baba'ya "Selam üzerine olsun, ey kocamın seçkin kardeşi! Kardeşler kardeşlere, dostlar da dostlara borçludurlar! Ben de, bildiğin gibi ormana gitmiş bulunan ve gecenin ilerlemiş saatine karşın henüz dönmemiş olan kardeşinin bahtı hakkında beni sakinliğe kavuşturmanı senden rica ediyorum. Allah aşkına! Ey kutsanmış yüzlü, git de, bu ormanda onun başına ne geldiğini öğren!" demiş.

Herkesin bildiği gibi, merhametli bir yüreği bulunan Ali Baba da, Kasım'ın karısının korkusunu paylaşmış ve ona "Allah kocanın başından kötülüğü ırak eylesin, kardeşim! Keşke Kasım benim öğüdümü dinleyip beni yanına rehber alsaydı! Ama onun geriye dönmeyişinden pek fazla kaygılanma! Çünkü, hiç kuşkusuz, yoldan gelip geçenlerin dikkatini çekmemek için, gece olmadan kente dönmek istememiştir, herhalde!" demiş.

Bu akla yakın bir görüşmüş; ama temelsizmiş. Çünkü Kasım, gerçekte artık Kasım değil, iki kolu, iki bacağı, başı ve gövdesi birbirinden ayrılmış altı parçadan ibaret bir mevtaymış. Ve bu parçalar, haramiler tarafından dehlizin içinde, kaya kapının ardına konarak, cesaret edip yasak eşiği geçmek isteyenler, görünümü ve kokusuyla korksunlar ve geri çekilsinler diye öylece bırakılmış bulunuyormuş.

Ali Baba, elinden geldiğince kardeşinin karısını yatıştırmış ve onu karanlık gecede yapılacak araştırmaların bir yere varamayacağına inandırmış ve tüm içtenliğiyle geceyi birlikte geçirmek üzere onu evine davet etmiş. Ertesi gün şafakta ormana gideceği güvencesini vererek onu kendi yatağında yatırmış. Ve gerçekten, daha şafak söker sökmez, sözünün eri olan Ali Baba, evinin avlusunda üç eşeğinin yanında imiş. Kasım'ın karısına kederini yatıştırması tavsiyesinde; kendi karısına da, ona göz kulak olması ve hiçbir şeyini eksik etmemesi için tembihte bulunduktan sonra, eşeklerle birlikte yola çıkmış. Kayalığa yaklaşırken Kasım'ın katır-

larını ortalıkta göremediğinden, kendi kendine, ormanda herhangi bir şeye rastlamadığına göre, tehlikeli bir şeylerin geçmiş olabileceğini tahmin etmiş. Tedirginliği, kayanın eşiğinde kan izleri görmekle daha da artmış. Ve de büyük bir heyecanla, açılışı sağlayacak üç tılsımlı sözcüğü söylemiş; ve mağaraya girmiş.

Kasım'ın altı parçaya ayrılmış cesedinin görünüşü başkalarına dehşet saçmış ve dizlerini titretmiş. Neredeyse bayılıp toprağa düşecekmiş. Ama kardeşi için hissettikleri, heyecanını yatıştırmaya neden olmuş ve ne de olsa bir Müslüman ve aynı ana babanın oğlu olan Kasım'a karşı son görevini yerine getirmeyi elinden geldiğince yapmakta kararsızlık göstermemiş; ve çabucak mağaradan iki çuval almış ve birine kardeşinin gövdesini, ötekine başıyla diğer dört organını koymuş. Bunları eşeklerinden birine yükleyerek üzerlerini kestiği odunlarla ve dallarla özenle örtmüş. Sonra kendi kendine, orada bulunduğuna göre fırsattan yararlanarak öteki iki eşeğin semerleri bomboş dönmemesi için birkaç torba altın almayı düşünmüş. Böylece öteki iki eşeğe de altın dolu torbalar yüklemiş ve ilki gibi bunların üstünü de çalı çırpı ve yapraklarla örtmüş. Ve kaya kapıya kapanmasını buyurduktan sonra, kardeşinin sonu için ruhunda kederlerle kentin yolunu tutmuş.

Evinin avlusuna ulaşır ulaşmaz, Ali Baba eşeklerin yükünü çözerken yardım etmesi için esire Mercane'yi çağırmış. Mercane, Ali Baba ile karısının çocukken edindikleri ve sanki ana babasıymış gibi aynı özen ve ilgiyle yetiştirdikleri bir genç kızmış. Analığına ev işlerinde yardım ederek ve on kişinin yapacağı işi yaparak evde büyümüş bulunuyormuş. Bunun yanında, hoş, tatlı, dürüst, anlayışlı, ayrıca en zorlu sorunları çözme ve en güç olayların üstesinden gelme bakımından buluşlarıyla verimliymiş.

Böylece, avluya inince, her eve dönüşünde yapmayı âdet edindiği şekilde, ilkin babalığının elini öpmüş; ona hoş gelişler dilemiş. Ali Baba da, ona "Ey Mercane, kızım, bugün bana kurnazlığının, bağlılığının ve sır saklama niteliğinin kanıtını göstereceksin!" demiş. Ve ona kardeşinin mutsuz sonunu anlatarak "Şimdi, kendisi, şurada altı parça halinde üçüncü eşeğin sırtındadır. Ben şimdi gidip zavallı dul karısına acı haberi verirken, sen, onun, kimse gerçeği bilmeden, doğal ölümle ölmüş

gibi toprağa gömülmesinin çaresini düşün!" diye eklemiş. O da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ali Baba da, durumu düşünmeyi terk ederek Kasım'ın dul karısının yanına çıkmış. Yüzü öylesine kederli imiş ki; Kasım'ın karısı o içeri girer girmez çığlıklar koparmaya başlamış; yanaklarını tırmalamaya, saçlarını yolmaya, giysilerini yırtmaya koyulmuş. Ama Ali Baba, ona, olayı, haykırış ve sızlanmalarının komşuları ayağa kaldırmaması ve bütün mahallede heyecan uyandırmaması için usulca anlatmış. Ve ona haykırması mı, susması mı gerekli olduğunu düşünecek zaman bırakmaksızın "Allah kerimdir! Bana ihtiyacımdan fazla servet bağışladı. Başına gelen bu çaresiz felaket içinde, seni yine de teselli edebilecekse, Tanrı'nın bana bağışladığı serveti seninkine katmayı; böylece seni ikinci karım olarak evime almayı öneririm. Sen de, çocuklarımın anasında sevgili ve ilgili bir kız kardeş bulursun. Böylece rahmetlinin erdemlerinden söz ederek birlikte sükûnetle yaşar gideriz!" diye eklemiş. Ve bunları söyleyerek Ali Baba, yanıt bekleyerek susmuş. Tanrı da, o anda, eski orospu dölünün yüreğini aydınlatmış; ve onu kusurlarından kurtarmış. Çünkü o, gücü kesin olandır! O da Ali Baba'nın iyiliğini ve önerisinin cömertliğini anlamış ve ikinci karısı olmayı kabul etmiş. Ve gerçekten, bu kutsanası adamla evlendikten sonra iyi yürekli bir kadın olmuş. İşte onun da durumu böyleymiş!

Bu yolla, yırtıcı çığlıkları ve sırrın yayılmasını önleyen Ali Baba'ya gelince, yeni karısını, eski karısının ellerine terk etmiş ve genç Mercane'ye ulaşmak üzere aşağı inmiş. Ve onu, orada, dışarı çıkıp işini gördükten sonra geri gelmiş olarak bulmuş. Çünkü Mercane zamanını boş geçirmemiş; bu zor koşullarda, bir davranış düzeni sağlamış bulunuyormuş. Gerçekten, evin karşısında oturan bir aktara giderek tacirden, ölümcül hastalıkların iyileştirilmesi için, bir çeşit tiryak istemiş. Tacir de, önce efendisinin evinde kimin hasta olduğunu sorduktan sonra, kızın sunduğu para karşılığında ilacı vermiş. Mercane de iç çekerek "Ah, sorma! Ali Baba'nın kardeşini ateşli bir illet sardı, daha iyi bakılsın diye bizim eve getirdik. Ama kimse onun hastalığını bilemedi. Hareketsiz, yüzü safran gibi, dilsiz, kör ve de sağır! Ey şeyh, acaba bu tiryak, onu kötü durumundan kurtarır mı?" diye yanıt vermiş. Ve böylece konuşarak aslında Kasım'ın artık asla

kullanamayacağı söz konusu tiryakı alıp oradan uzaklaşmış; ve gelip efendisi Ali Baba'ya ulaşmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:*

... Aslında Kasım'ın asla kullanamayacağı tiryakı alıp oradan ayrılmış ve efendisi Ali Baba'ya gelmiş. Ve birkaç sözcükle, ne yapmayı düşündüğünü ona anlatmış. O da, kızın düzenini onaylamış; ve becerikliliği konusunda duyduğu tüm hayranlığını açıklamış.

Gerçekten, ertesi gün, gayretli Mercane, aynı aktarın dükkânına gitmiş ve birçok iç çekmeler ve duraklamalar arasında, ondan, genellikle ölmek üzere olan umutsuz hastalara uygulanan bir merhem istemiş. Ve "Yazıklar olsun bize! Eğer bu ilaç da iyi gelmezse, her şey mahvolacak!" diyerek oradan ayrılmış. Ve aynı zamanda, tüm mahalle halkına, Ali Baba'nın kardeşi Kasım'ın güya umutsuz durumunu duyurmuş.

Böylece, ertesi gün, şafak vakti, mahalle halkı, yürek delici ve şikâyetçi haykırışlarla sarsılarak uyanmışlar. Ve bu haykırışların Kasım'ın karısı ile Kasım'ın kardeşinin karısı ve de genç Mercane ile tüm Kasım'ın akrabası kadınlar tarafından Kasım'ın ölümünü bildirmek üzere koparıldığından kuşku duymamışlar. Bu sırada Mercane, düzenini uygulamayı sürdürüyormuş. Gerçekten, kendi kendine "Kızım, şiddetli bir ölümün doğal bir ölüm haline getirilmesi için bu kadarla yetinmemeli; çünkü ortada kaldırılması gerekli daha büyük bir tehlike var! Bu da, Rahmetli'nin altı parçaya bölünmüş olduğunun herkes tarafından anlaşılmasının engellenmesidir! Yoksa, testinin çatlağı onarılmış olmaz!" demiş.

Gecikmeksizin, mahalledeki, kendisini tanımayan, yaşlı bir eskiciye koşmuş ve ona selamlar sarkıtarak eline bir altın dinar sokuşturmuş ve "Ey Şeyh Mustafa, bugün senin eline muhtacız!" demiş. Neşeli ve keyif dolu birisi olan yaşlı eskici de "Ey ak gelişlerle günü mutlu kılan, ey ay yüzlü! Söyle, hanımım ve buyruğunu başım üzere, gözüm üzere kılayım!" diye yanıt vermiş. Mercane de "Mustafa amcam, sadece ayağa kalk ve benimle birlikte

gel! Ama, istersen, yanına deri dikmek için sana ne gerekiyorsa, al!" demiş. O da kendisinden istenen ne varsa yapınca, Mercane eline bir mendil almış ve ansızın gözlerini bağlayarak ona "Gerekli bir koşul bu!" demiş. Ama eskici "Ey genç kız, bir dinar karşılığında benim, babalarımdan kalma inancımı inkâr etmemi ya da bir soygun veya olağanüstü bir cinayet işlememi mi istiyorsun?" diye haykırmış. Ama kız ona "Kötülük bizden ırak olsun, ey şeyh! Vicdanın da rahat olsun! Böyle şeylerden yana korkma! Çünkü sadece küçük bir dikiş işi söz konusu!" demiş. Ve bunu söyledikten sonra, kendisini izlemeye razı etmek üzere, eskicinin eline ikinci bir altın dinar kaydırmış.

Ve Mercane elinden tutarak gözleri bağlı olan eskiciyi Ali Baba'nın evinin mahzenine götürmüş ve orada gözlerindeki bağı çözerek ve daha önce altı parçasını yerli yerinde uygun biçimde bir araya getirdiği rahmetlinin gövdesini göstererek, ona "Şimdi görüyorsun ki, karşındaki şu altı parçayı bir araya getirerek dikmen için elinden tutup seni buraya getirme zahmetine katlandım!" demiş. Şeyh de korkup irkilince, uyanık Mercane, eline yeni bir altın dinar daha sıkıştırmış ve eğer işini çabuk bitirirse, bir altın daha vermeyi vaat etmiş. Böylece eskici de, hemen işe koyulmaya karar vermiş. İşini bitirince Mercane onun gözlerini yeniden bağlamış; ve vaat ettiği ödülünü de verdikten sonra, mahzenden çıkartmış ve onu, dükkânının kapısına kadar geri götürmüş; gözlerindeki bağı çıkardıktan sonra yanından ayrılmış. Ve eskicinin kendisini gözleyip gözlemediğini anlamak için zaman zaman ardına bakarak çabucak eve dönmüş.

Oraya ulaştığı andan başlayarak, Kasım'ın yeniden oluşturulmuş mevtasını, günlük kokularıyla, kokulu bitkilerle karıştırılmış sularla yıkamış; ve Ali Baba'nın yardımıyla onu tabuta koymuş. Ismarlanan sedyeyi getiren adamlar hiçbir şeyden kuşkulanmasın diye, sedyeyi gidip kendisi almış ve ücretlerini bol bol ödemiş. Sonra da, daima Ali Baba'nın yardımıyla, bu münasebetle satın alınan şallarla ve kumaşlarla her yanını bürüyerek cenazeyi musalla taşına götürmüş.

Bu işler bitince, imamla caminin öteki ileri gelenleri gelmişler; ve biraraya gelen dört komşu, tabutu omuzlarına almış. İmam da mevkibin başında yol alarak, Kur'an okuyucular

peşlerinde olduğu halde ilerlemişler. Mercane de, gözyaşlarına gömülmüş, bağrına güçlü yumruklar vurarak, saçlarını yolarak, tabutu taşıyanları izliyormuş. Bu sırada Ali Baba da, zaman zaman, öteki taşıyıcıların yerini alarak yorgunluklarını dinlendirmek üzere yanından kopan komşularıyla birlikte en arkadan geliyormuş. Ve bu böylece, Ali Baba'nın evinde biraraya gelmiş kadınlar cenaze merasimi uğrunda haykırışlarını birbirine katar ve bütün mahalleyi korkunç çığlıklarla doldururken, onlar mezarlığa ulaşıncaya kadar sürmüş.

Bu şekilde, hiç kimse korkunç serüven hakkında en küçük bir kuşku duymaksızın, bu ölümle ilgili gerçek, özenle, tüm yayılmaların dışında tutulmuş.

Ve işte işler böyle olup bitmiş.

Çürüsün diye Kasım'ın altı parçasını mağarada bırakan kırk haramiye gelince, oradan ayrılışlarından tam bir ay sonra dönüp gelmişler; orada ne Kasım'ın parçalarını, ne çürümüş mevtasını ne de uzaktan yakından buna benzer bir şey bulmuşlar. Bu kez durum üzerinde ciddiyetle düşünmüşler; ve kırkının reisi "Ey âdemler, bizi keşfettiler, artık bundan kuşku duymaya yer yok; sırrımız bilindi. Buna hemen bir çare bulamazsak, bizim ve tüm cetlerimizin bunca zahmet ve yorgunlukla topladığı tüm servetimiz, yakında cezasını verdiğimiz hırsızın suçortakları tarafından yağmalanır. Dolayısıyla, hiç vakit yitirmeksizin, birbiri ardından sırayla hepsinin de canlarını almalıyız! Bir kez bunu kararlaştırınca, gayeye ulaşmak için tek bir çare kalıyor; bu da içimizden gözüpek ve kurnaz birinin, yabancı bir derviş kılığında kente inmesi ve altı parçaya böldüğümüz kişiyi bilen ve bu adamın evini bize gösterecek birinin bulunup bulunmadığını araştırmak için bütün hünerini göstermesidir! Ama bütün bu araştırmalar, çok büyük bir ihtiyatla yapılmalıdır, çünkü gereksiz bir söz, işi tehlikeye sokar ve maksadımızı çaresi bulunmayacak şekilde ortadan kaldırır. Bir de bu işi üstlenen görevinde başarı sağlamakta gevşeklik gösterirse, ölümle cezalandırılacağını bilmelidir!" demiş. Ve hemen haramilerden biri "Koşulları kabul ederek bu işe girişmek için kendimi aday gösteriyorum!" diye haykırmış. Reis ve arkadaşları onu kutlayıp övgüler yağdırmışlar. O da derviş kılığına girerek oradan ayrılmış.

Böylece kente girmiş; sabahın er saati olduğu için bütün evler ve dükkânlar kapalı, yalnız eskici Şeyh Mustafa'nın dükkânı açıkmış. Ve Şeyh Mustafa, bizi elinde, safran renkli bir pabucu dikmek üzere bulunuyormuş. Başını kaldırınca hayranlıkla çalışmasını seyreden ve de çabucak selam veren dervişi görmüş. Şeyh Mustafa da onun selamını iade etmiş; derviş, onun bu yaşta bu kadar iyi durumda gözleri ve bunca usta parmakları olduğunu görerek hayran kaldığını açıklamış. Yaşlı adam da bundan gururlanarak kasılmış ve "Vallahi, ey derviş, ben hâlâ bir defada ipliği iğneye geçiririm ve bir mevtanın altı parçasını ışıksız bir mahzende dikebilirim!" diye öğünmüş. Harami derviş, bu sözleri işitince, neredeyse sevinçten bayılacakmış ve dilediği hedefe bu kadar kısa yoldan onu ulaştıran bahtı kutsamış. Bu fırsatı kaçırmak istememiş ve şaşkın bir tavır takınarak "Ey yüzü hayır dolu kişi, bir mevtanın altı parçası mı dedin? Bu sözlerle ne demek istedin yani? Yoksa bu ülkede mevtayı altı parçaya ayırıp sonra diktirmek âdeti mi var? Böylece mevtanın içinde ne olduğunu mu anlıyorlar?" diye haykırmış. Şeyh Mustafa, bu sözleri duyunca, gülmeye başlamış ve "Yo, vallahi! Burada böyle bir âdet yok. Ama ben bildiğimi biliyor ve bildiğimi de kimsenin bilmeyeceğini biliyorum! Bunun için hepsi birbirinden geçerli birçok neden var! Ve zaten bu sabah dilim kısa benim ve belleğimin oyunlarına da kendini kaptırmıyor!" diye yanıt vermiş. Harami derviş de, hem eskici şeyhin bu söyleyiş tarzından etkilenerek hem de bu babacan adamı kendi maksadı için kullanabileceğini anladığından epeyce gülmüş. Sonra onun elini sıkıyor gibi davranarak avcuna bir altın parçası kaydırmış ve "Ey güzel konuşan amca, Tanrı beni kendimi ilgilendirmeyen şeylere burnumu sokmaktan korusun! Ama, yabancı biri olarak öğrenmek istediğim şeyler var. Sen de lütfedip bana, mahzeninde bir mevtanın altı parçasını görüp diktiğin evin nerede bulunduğunu gösterebilir misin?" diye eklemiş. Yaşlı eskici de "Ey dervişlerin reisi, ben kendim bilmediğim bu yeri sana nasıl gösterebilirim? Bil ki, ben oraya gözlerim sarılı olarak, büyüleyici güzellikte ve işleri görülmedik bir çabuklukla yürüten bir genç kız tarafından götürüldüm. Bununla birlikte, oğlum, yeniden gözlerim bağlansa, yürürken yaptığım bazı işaretlere göre yol alarak ve

yolumda rastladığım şeylere elle dokunarak evi bulabilirim sanıyorum. Çünkü sen de bilirsin herhalde, ey bilgili derviş, insan parmaklarıyla da gözleri kadar iyi görebilir; yeter ki, derisi bir timsahınki kadar kalın olmasın! Bana kalırsa, saygın ayaklarını pabuçla donattığım müşteriler arasında, parmaklarının ucunda bulunan gözleri sayesinde, her cuma başımı tıraş ederken derimi fena halde kesen, Allah canını alasıca alçak berberden çok daha iyi gören birçok kör vardır..."

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:*

"... Bana kalırsa, saygın ayaklarını pabuçla donattığım müşteriler arasında, parmaklarının ucunda bulunan gözler sayesinde, her cuma başımı tıraş ederken derimi fena halde kesen, Allah canını alasıca alçak berberden çok daha iyi gören birçok kör vardır!" diye yanıt vermiş. Harami derviş de "Tanrı seni bağrında emziren anayı kutsasın, sen de daha uzun süre ipliği iğneden geçirerek saygın ayaklar için pabuç yapasın, ey yüzü hayırlı şeyh! Kuşkusuz, mahzeninde bunca inanılmaz şeylerin geçtiği evi yeniden bulmaya gayret ederken, bana düşen bir görev varsa söyle yapayım!" diye haykırmış. O zaman Şeyh Mustafa, ayağa kalkmaya karar vermiş, derviş de onun gözlerini bağlamış ve yollarda elinden tutmuş. Ve yanı başında yürüyüp kimi vakit ona kılavuzluk ederek, kimi vakit de, el yordamıyla yürürken onun tarafından sevkedilerek, Ali Baba'nın evine ulaşıncaya kadar gitmiş. Şeyh Mustafa da "Hiç kuşkusuz, işte burası! Başka yer değil! Evi, yayılan eşek gübresi kokusundan ve ilk gelişimde ayağıma takılan şu eşikten tanıdım!" demiş. Harami, sevincin sınırında, eskicinin gözünden bağı kaldırmadan önce, evin kapısının üstüne, yanında bulunan bir tebeşir parçasıyla çabucak bir işaret koymuş. Sonra yoldaşının gözlerini açmış ve yeni bir altın parçası vererek onu ödüllendirmiş ve kendisine teşekkür ettikten ve ömrünün geri kalan bölümünde bundan böyle pabuçlarını kendisinden satın almakta kusur etmeyeceğini vaat ettikten sonra onu dükkânına göndermiş. Kendisi de, kırkların reisine

keşfini bildirmek üzere çabucak ormanın yolunu tutmuş. Ama ilerde görüleceği gibi, aslında doğruca başının omuzlarından uçtuğunu görmeye gittiğini bilmiyormuş.

Gerçekten, becerikli Mercane, çarşıdan erzak tedarik etmek üzere evden çıkıp da çarşıdan döndüğünde kapının üzerinde harami dervişin yaptığı beyaz işareti görmüş. Ve onu dikkatle inceleyince, uyanık ruhuyla "Bu kapının üzerine bu işaret kendiliğinden yapılmış değildir. Bunu yapan kişinin eli de ancak bir düşman eli olabilir. Bu durumda kötülüğü, darbeyi saptırarak ortadan kaldırmak gerek!" diye düşünmüş. Ve koşup bir parça tebeşir bulmuş ve tam tamamına aynı işareti o sokakta bulunan bütün evlerin kapısına yapmış. İşareti her çizdiğinde, içinden, ilk işareti yapana hitap ederek "Beş parmağım sol gözüne, öteki beş parmağım da sağ gözüne!" diyormuş. Çünkü, görünmeyen güçlerin büyüsünü bozmak, kötülükten korunmak ve başa gelmiş ya da gelecek uğursuzlukların belasını, bunu dileyen kötünün kendisine geri çevirmek için daha güçlü bir çözüm yolu bilmiyormuş.

Böylece, ertesi gün, haramiler, arkadaşlarından aldıkları bilgiye göre, üstünde işaret bulunan evi sarmak üzere ikişer ikişer kente girince, mahalledeki bütün evlerin hepsinin birbirinin aynı işaretle donanmış olduğunu görerek, kendilerini şaşkınlık ve sıkıntının sınırında bulmuşlar. Reislerinin bir işareti üzerine, gelip geçenlerin dikkatini çekmemek için ormandaki mağaralarına dönmüşler. Yeniden bir araya geldiklerinde, topluluklarının oluşturduğu çemberin ortasına, tedbirlerini bu denli kötü almış olan rehber haramiyi sürüklemişler; ve hemen oracıkta onu ölüme mahkûm ederek reislerinin bir işareti üzerine başını uçurmuşlar.

Bütün bu işlerin ilk failinden öç alınması işi her zamankinden fazla çabukluk gerektirdiğinden, ikinci bir hırsız gidip bilgi toplamak üzere kendini ileri atmış. Ve dileği, reis tarafından kabul edilerek, bu harami de kente gidip Eskici Mustafa ile tanışıklık kurmuş ve mevtanın altı parçasının dikildiği varsayılan evin önüne kadar götürülmüş; ve bu kez, kapının pek görülmeyen bir yerine kırmızı bir işaret koymuş. Sonra da mağaraya dönmüş.

Ama, bir baş, bir kez uğursuz bir darbeyle uçurulmak üzere belirlenmişse, artık bir başkasınınkinin değil, yine bu başın uçurulacağını bilmiyormuş.

Gerçekten, haramiler, arkadaşlarının kılavuzluğuyla Ali Baba'nın sokağına geldiklerinde, aynı yerdeki tüm kapıların tıpkı tıpkısına aynı kırmızı işaretle işaretlenmiş bulunduğunu görmüşler. Çünkü kurnaz Mercane, bir şeylerden kuşkulanarak ilk kez olduğu gibi önlemlerini almış bulunuyormuş. Ve mağaraya döndüklerinde kılavuz harami kafasından yana kendinden öncekinin bahtını paylaşmak zorunda kalmış. Ama, bu, haramilerin meseleyi çözmesi için hiçbir aydınlanma sağlamamış ve ancak topluluktaki en yürekli iki yiğidin eksilmesine neden olmuş. Bu yüzden, reisleri epeyce uzun bir süre durum üzerinde düşündükten sonra, başını kaldırmış ve kendi kendine "Bundan böyle işi ben kendim ele acağım!" demiş. Ve tek başına kente gitmiş.

Ama öbürleri gibi yapmamış. Çünkü, Şeyh Mustafa'nın yardımıyla Ali Baba'nın evini saptayınca, kapıyı beyaz, kırmızı ya da mavi tebeşirlerle işaretlemek için zaman harcamaksızın ilk bakışta görünüş bakımından tüm komşu evlerin kapılarının tüm görünümünü taşıyan evin kapısını belleğine iyice yerleştirmek için uzun uzun incelemiş. Ve bir kez incelemesi bitince, ormana dönmüş ve geriye kalan otuz yedi haramiyi toplamış ve onlara "Bize karşı işlenen zararların faili bulundu sayılır; çünkü şimdi onun evini iyice biliyorum. Ve vallahi! Cezası müthiş bir ceza olacaktır! Şimdi, bana çabucak içi sırlanmış[1] otuz sekiz küp getirin, yiğitlerim! Boyunları geniş, karınları yuvarlak olsun! Ve de bu otuz sekiz küp boş olsun! Sadece biri zeytinyağıyla doldurulsun! Özellikle de bunların çatlak olmamasına dikkat edin! Ve gecikmeksizin geri gelin!" demiş. Haramiler de, reislerinin buyruklarını hiç düşünmeden yerine getirmeye alışık olduklarından, işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler; ve çabucak Çömlekçiler Çarşısı'ndan sözü edilen otuz sekiz küpü satın almışlar ve bunları reislerine getirmişler.

Bunun üzerine haramilerin reisi, adamlarına "Giysilerinizden soyunun ve her biriniz, üzerlerinde sadece silahları, sarığı ve pabuçları olduğu halde bu küplere girsin!" demiş. Otuz yedi harami de, tek bir söz söylemeksizin soyunmuş. Her at, biri sağda biri solda ikişer küp taşıdığından, her bir harami, içine

1 *İçi sırlanmış:* İçi acı sakız ve balmumuyla sıvanarak içindekini dışarı sızdırması önlenmiş (Â.Ş.O.)

tam olarak gömüldükleri birer küpe kayarak girmiş. Böylece kendi üstlerine kıvrılmış, bacakları kalçalarına değerek ve dizleri çenelerine dayanarak oraya yerleşmiş bulunuyorlarmış. Bu tarz yerleşimle bir ellerinde birer pala, öbürlerinde birer sopa tutuyorlarmış; pabuçları da özenle kıçlarının altında yer alıyormuş. Otuz yedinci harami de, tek başına zeytinyağı dolu bir küpün karşısında ve eşit ağırlık oluşturmak üzere bulunuyormuş.

Haramiler böylece küplerin içinde mümkün olduğu kadar az sıkıcı şekilde yer alınca, reisleri ileri çıkıp onları birer birer denetlemiş ve küplerin ağzını hurma yapraklarıyla örtmüş; böylece hem içindekileri gizliyor hem de adamlarının rahatça soluklanmalarını sağlıyormuş. Ve gelip geçenlerin aklına içinde bulunanlar hakkında hiçbir kuşku düşmemesi için, ağzına kadar zeytinyağıyla dolu küpten yağ alarak bunu yeni küplerin dış yüzlerine özenle sürmüş. Her şey böylece yoluna konunca, haramilerin reisi, yağ taciri kılığına bürünmüş ve uydurma mallarla yüklü atları önüne katarak bu kafilenin sürücülüğünü yapmış. Ve Tanrı onun için güvenliği öngördüğünden, başına hiçbir şey gelmeksizin, akşama doğru Ali Baba'nın evinin önüne gelmiş; ve sanki tüm güçlükler kendiliğinden ortadan kalkmışçasına, onu buraya getiren maksat uğruna kapıyı çalmak zahmetine bile gerek kalmamış; çünkü Ali Baba'nın kendisi akşam namazından önce rahatça temiz hava solumak üzere kapının eşiğinde oturmuş bulunuyormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:*

... Çünkü Ali Baba'nın kendisi, akşam namazından önce rahatça temiz hava solumak üzere kapının önünde oturmuş bulunuyormuş. Haramilerin reisi, atları çabucak durdurmuş ve Ali Baba'nın önüne kadar gelip selam ve saygılarını sunduktan sonra, ona "Efendim, köleniz bir yağ taciridir ve bu gece, kimseyi tanımadığı bu kentte nerede konaklayacağını bilmemektedir. Bu yüzden yarın sabaha kadar, Allah rızası için, kendisine ve hayvanlarına evinin avlusunda konaklama sağlamanı senin kereminden beklemektedir!" demiş.

Bu isteği işiten Ali Baba, fakir olduğu ve zamanın acımasızlığından ıstırap çektiği günleri hatırlamış ve yüreği hemen üzüntüye kapılmış. Daha önce ormanda görüp işittiği haramilerin reisini tanımaktan uzak, onun onuruna ayağa kalkmış ve ona "Ey yağ taciri kardeşim, evim sana rahatlık sağlasın; burada ferahlık ve bir aile sıcaklığı bulasın! Hoş geldin!" demiş. Bunu söyledikten sonra, onu elinden tutmuş ve atlarıyla birlikte içeriye, avluya sokmuş. Mercane ile bir diğer köleyi çağırmış ve onlara Tanrı misafirinin küplerini indirip atlarına yem sağlamaları buyruğunu vermiş. Ve küpler avlunun dibine düzenli olarak sıralandıktan ve atların her birinin boynuna arpa ve yulaf dolu birer torba takıldıktan sonra, Ali Baba, her zaman sabırsızlık ve sevecenlikle dolu olduğundan, konuğunun elinden tutmuş ve onu evinin içine götürmüş; ve orada onur yerine oturtmuş, kendisi de akşam yemeği yemek üzere onun yanına oturmuş. İkisi de yemek yiyip Tanrı'ya verdiği nimetlerden ötürü şükranlarını sunduktan sonra, Ali Baba, konuğunu sıkmak istemediğinden, kendisine "Efendim, evim evindir ve içinde ne bulunuyorsa sana aittir!" diyerek çekilmek istemiş.

Böylece çekilip giderken, haramilerin reisi olan yağ taciri "Tanrı üzerine olsun, ey ev sahibim! Bana bir zahmet saygın evinin, bağırsaklarımı rahata kavuşturabileceğim ve de çözdürebileceğim yerlerinin nerede olduğunu göster!" diyerek ona seslenmiş. Ali Baba, ona evin dış köşesinde avluda küplerin sıralandığı yerin yanında bulunan ayakyolunu göstermiş; ve "İşte şurası!" diye yanıt vermiş. Ve yağ tacirinin hazımla ilgili eylemlerini sıkıntıya sokmamak için çabucak oradan ayrılmış.

Gerçekten, haramilerin reisi de yapması gereken şeyi yapmakta gecikmemiş. Ve bir kez işini bitirince, küplerin yanına yaklaşarak her birinin üzerine eğilmiş ve alçak sesle "Hey, sen, *falan* kişi, yerleştiğim yerden fırlatacağım taşın küpe çarptığını duyar duymaz, dışarı çıkmakta kusur etme ve hemen yanıma koş!" demiş. Ve böylece adamlarına ne yapmaları gerektiği hakkında buyruklar verdikten sonra, evin içine geri dönmüş. Mutfağın kapısında onu beklemekte olan Mercane, elinde bir yağ lambasıyla, onu, hazırlamış bulunduğu odaya götürmüş ve çekilmiş. O da, tasarısını yerine getirirken iyice dinlenmiş bulunmak için çabucak,

gece yarısına kadar uyumayı hesapladığı yatağın üzerine uzanmış. Hemen bir çamaşır kazanı gibi horlamaya başlamış. İşte o zaman olacaklar olmuş. Gerçekten, Mercane, mutfakta tabak ve tencereleri yıkarken, birdenbire yağı tükenen lamba sönmüş. Evde de yağ yedeği tükenmiş olduğundan ve Mercane de o gün yağ sağlamayı unuttuğundan, bu beklenmedik terslikten çok üzülmüş; ve Ali Baba'nın yeni kölesi Abdullah'ı çağırmış, onu durumu ve üzüntüsünü anlatmış. Ama, Abdullah kahkahalar koparark ona "Tanrı üzerine olsun, Mercane, kardeşim! Avluda duvarın önüne sıralanmış otuz sekiz küp dolusu en üstün nitelikli olduğu kenarına sızmış kısmının kokusundan anlaşılan zeytinyağ varken, sen nasıl olur da evde yağ yok dersin? Ah, kardeşim, bu akşam çareler bulan dikkatli, bilgiç Mercane'yi gözlerim göremiyor!" demiş. Sonra da "Ben, yarın sabah efendim Ali Baba ile birlikte hamama gitmek için şafakta kalkmak üzere yatıyorum" diye eklemiş. Ve bir bataklık mandası gibi horuldayan yağ tacirinin odasının uzağında olmayan odasına gitmek üzere onu terk etmiş.

O zaman Mercane, Abdullah'ın sözleriyle zihni karışmış, yağ çömleğini almış ve onu küplerden birinden yağla doldurmak üzere avluya gitmiş. Ve ilk küpün yanına yaklaşarak ağzını açmış ve çömleği açılan yere daldırmış. Ve gözleri açılarak, boğazı kuruyarak ve bağırsakları guruldayarak, çömleğin yağa dalacak yerde, dayanıklı bir yere şiddetle çarptığını anlamış. Ve bu şey kıpırdayarak "Vallahi, reisin attığı taş, en azından bir kayaymış! Haydi, zamanıdır!" demiş. Ve tam küpten çıkmak üzereymiş! İçinde yağ bulacağı yerde, küpte canlı bir varlık bulan hangi kişi, bahtın uğursuz saatinin geldiğine inanmaz? Genç Mercane de, ilk anda "Öldüm ben! Evde bulunan herkes de çaresiz öldü!" diye düşünmekten kendini alamamış. Ama birdenbire heyecanının şiddeti ona cesaretini ve aklını kullanma yeteneğini geri getirmiş. Ve korkunç feryatlar koparacak ve gürültü patırtı edecek yerde, küpün açık yerine doğru eğilip "Daha değil, daha değil yiğit! Efendin hâlâ uyuyor! Uyanmasını bekle!" demiş. Çünkü Mercane, kavrayışlı birisi olduğundan her şeyi anlayıvermiş. Ve durumun ağırlığından emin olmak için, girişimi ne denli tehlikeli de olsa bütün öteki küpleri incelemek istemiş ve her birine yaklaşarak kapak kaldırılır kaldırılmaz beliren başları yoklamış ve her birine "Sabret

ve bekle!" demiş. Böylece otuz yedi sakallı harami başı saymış. Ve sadece otuz sekizinci küpün yağ dolu olduğunu anlamış. O zaman çömleğini rahatça bundan doldurarak yakın tehlikenin kafasında uyandırdığı kurtulma tasarısını yürürlüğe koymak için geri dönmek üzere lambasını yakmaya koşmuş.

Böylece, bir kez avluya ulaşınca, çamaşır yıkamaya yarayan kazanın altında büyük bir ateş yakmış; ve kazanın içine çömlek aracılığıyla küpün içini boşaltarak zeytinyağı doldurmuş. Ateş epeyce gür olduğundan, yağ kısa zamanda kaynamakta gecikmemiş. O zaman, Mercane, ahırdaki en büyük kovayı bu kaynar yağla doldurmuş ve küplerden birine yaklaşarak çabucak kapağını kaldırmış ve öldürücü sıvıyı çıkan başın üzerine dökmüş. Ve başın sahibi haydut, çaresi bulunmaz şekilde haylanarak boğazından çıkamayan çığlığı yutarak ölmüş. Mercane de güvenli bir elle, küplere gizlenmiş olanların hepsine aynı işlemi uygulamış; hepsi de boğulup yanarak ölmüş; çünkü hiç kimse, iç içe yedi katlı bir küpün içine saklanmış da olsa, boynuna asılı bahtından kaçamaz.

İş tamamlanınca, Mercane, kazanın altındaki ateşi söndürmüş ve küplerin ağzını hurma lifleriyle örtmüş ve mutfağa dönerek lambayı söndürmüş ve orada karanlıkta işin sonunu gözetlemek üzere beklemeye karar vermiş. Ve orada fırsat kollamak üzere yer almış; ve de uzun süre beklemiş. Gerçekten, gece yarısına doğru, yağ taciri uyanmış ve avluya bakan pencereden başını çıkarmış ve hiçbir yerde hiçbir ışık görmediğinden ve hiçbir gürültü işitmediğinden bütün evin uykuya dalmış bulunduğunu düşünmüş. O zaman, adamlarına söylemiş olduğu gibi üzerinde bulunan küçük taşları eline almış ve bunları küplere fırlatmış. Gözü keskin ve eli becerikli olduğundan her atışı hedefine ulaştırmış; bunu, taşın değdiği küpten gelen sesleri duyarak anlamış. Sonra, yiğitlerinin silahlarını savurarak dışarı çıkacaklarını göreceğinden güvenli, beklemiş. Ama hiçbir kıpırtı olmamış. Haramilerin reisi, uykuya dalmış olduklarını sandığı adamlarına karşı son derece öfke duymuş; ve "Köpoğlu köpekler! Hiçbir şeye yaramaz bunlar!" diye düşünerek onların yanına inmiş. Ve küplere doğru atılmış, ama birdenbire geri çekilmesine neden olmuş bu davranışı! Yakıcı zeytinyağından ve yanan etlerden

yayılan koku o denli berbatmış! Bununla birlikte yeniden küplere yaklaşmış ve eliyle yoklayarak küplerin dışının bir fırın kadar sıcak olduğunu anlamış. O zaman bir saman sapı yakıp küplerin içine bakmış ve adamlarının, birbiri ardından haşlanarak yanmış ve canı çıkmış bedenlerinden duman tütmekte olduğunu görmüş. Bunu görünce, haramilerin reisi, otuz yedi arkadaşının ne gibi bir ölümle ölmüş olduklarını anlamış ve avlunun duvarının üst yanına ulaşacak kadar yükseğe sıçramış ve duvardan atlayarak bacaklarını rüzgâra vermiş. Ve ayaklarının altında mesafeleri yok ederek ve uçarak karanlığa gömülmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve ayaklarının altında mesafeleri yok ederek ve uçarak karanlığa gömülmüş. Mağarasına ulaşınca, intikamı alınacak ne varsa, bunların öcünü almak için yapacak ne kaldığı konusunda daldığı kara düşünceler içinde kendini yitirmiş.

Efendisinin evini ve orada yaşayanların hayatını kurtarmış olan Mercane'ye gelince, düzmece yağ tacirinin kaçışıyla tehlikenin önlendiğini bir kez anlayınca, gidip efendisi Ali Baba'yı uyandırmak için sükûnetle günün doğmasını beklemiş. Ali Baba hamama gitmesi için hiç bu kadar erken uyandırılmadığını düşünerek kalkıp bir kez giyinince, Mercane onu küplerin önüne götürmüş ve ona "Efendim, ilk kapağı kaldır ve bak!" demiş. Ali Baba da bakarak korkunun ve dehşetin sınırına ulaşmış. Mercane olup biten her şeyi ona anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiç yararı yok. Kız, kendisine, aynı şekilde, daha önce anlatmayı düşünmediği kapılardaki beyaz ve kırmızı işaretlerin öyküsünü de anlatmış.

Ali Baba, esiresi Mercane'nin anlattıklarını dinleyince, heyecanlanarak ağlamış ve genç kızı sevecenlikle bağrına basarak ona "Ey kutsanası kız, seni taşıyan karından Allah razı olsun! Kuşkusuz, evimizde yediğin ekmek boşuna yenmemiştir! Sen, benim kızımsın ve de çocuklarımın anasının kızısın! Ve bundan böyle evimin başında ve çocuklarımın ablası olacaksın!" demiş.

Ve ona gönül alıcı sözler söylemeyi ve gözüpekliliğinden, keskin görüşlülüğünden ve bağlılığından ötürü, teşekkürler etmeyi sürdürmüş. Bunu izleyerek, Ali Baba, Mercane'nin ve köle Abdullah'ın yardımıyla haramilerin gömülmesi işine girişmiş; ve biraz düşündükten sonra, bahçeye büyük bir çukur kazıp onları merasim yapmadan ve komşuların dikkatini çekmeden, oldukları gibi bu çukura atarak işi bitirmenin uygun olacağına karar vermiş. Böylece bu alçak haydutlardan kurtulma işi tamamlanmış ve iyi de yapılmış.

Ali Baba'nın evinde, kıvançlar ve kutlamalar içinde birçok gün geçmiş. Ve Tanrı'ya kurtuluşlarından dolayı şükürler edip Mercane'nin davranışı hakkında yorumlar yaparak bu akıl almaz serüvenin ayrıntılarını birbirlerine anlatmaktan bıkıp usanmamışlar. Mercane de, her zamandan fazla sevilmiş; Ali Baba, iki karısı ve çocuklarıyla ona karşı minnetini ve dostluğunu göstermek için çaba harcamış.

Böylece, günün birinde, Kasım'ın eski dükkânında alışveriş işlerini yöneten Ali Baba'nın oğlu, babasına "Babacığım, çarşımızda son zamanlarda dükkân açan tacir Hüseyin'in bana karşı bıkmadan gösterdiği hayırlı davranışlara nasıl karşılık vereceğimi bilmiyorum. Hemen hemen beş kez, karşılığını ödemeksizin, öğle yemeğini onunla paylaşmayı kabul ettim. Oysa, babacığım, ben, hiç değilse bir kez, ama en gösterişli bir şölenle, yaptığı tüm harcamaları karşılamak isterim. Sen de herhalde, onun, hakkımda gösterdiği inceliği karşılamayı daha fazla ihmal etmemin doğru olmayacağı konusunda benim gibi düşünüyorsundur!" demiş. Ali Baba da "Kuşkusuz oğlum, bu âdet olmuş bir görevdir. Keşke bana daha önce hatırlatsaydın! Şu halde, kesinlikle yarınki cuma günü, tatil günü olmakla, bundan, komşun Hacı Hüseyin'i akşamleyin ekmek ve tuzumuzu paylaşmaya çağırmak için yararlanırsın. Eğer, kibarlık gösterip bundan kaçma eğiliminde bulunursa, ısrar etmekten ve onu herhalde cömertliğine yakışacak bir şölen bulacağını umduğum evimize getirmekten çekinme!" diye yanıt vermiş.

Gerçekten, ertesi gün, Ali Baba'nın oğlu, namazdan sonra, çarşıya yeni yerleşmiş olan tacir Hacı Hüseyin'i bir gezinti yapmak üzere kendisine eşlik etmeye çağırmış. Ve komşusuyla bir-

likte gezintilerini, tam da evlerinin bulunduğu mahalleye doğru yöneltmiş. Kapının eşiğinde onları bekleyen Ali Baba da, güleç bir çehreyle kendilerine doğru ilerlemiş; ve karşılıklı selamlar ve iyi dilekler sunulduktan sonra, Hacı Hüseyin'e, oğluna karşı gösterdiği aşırı ilgiden dolayı minnetlerini ifade etmiş ve evine girip dinlenmesi ve kendisi ve oğluyla birlikte akşam yemeğini paylaşması için onu ısrarla evine davet etmiş. Ve "Biliyorum ki, ne yaparsam yapayım, senin oğlum için yaptığın iyilikleri karşılamış olamam! Ama, yine de bizim konukseverliğimizin ekmek ve tuzunu paylaşmayı kabul edeceğini umuyorum!" diye eklemiş. Ama Hacı Hüseyin "Vallahi, efendim, senin konukseverliğin kuşkusuz büyük bir konukseverliktir; ama ben çok zaman önce, tuzla çeşnilendirilmiş gıdalara elimi dokundurmamaya ve bu tür çeşnilendirilen şeyleri ağzına koymamaya yemin etmişken, davetini nasıl kabul edebilirim?" diye yanıt vermiş. Ali Baba da "Fark etmez ey kutsanası Hacı, mutfağa bir çift söz ederim, yemekler tuzsuz ve benzeri bir şey eklenmeden pişirilir!" demiş ve taciri öylesine sıkıştırmış ki, o da eve girmek zorunda kalmış. Ali Baba koşup Mercane'ye yiyeceklere tuz koymamasını ve o akşam yemekleri, dolmaları ve börekleri her zaman bunlara katılan tuzu kullanmaksızın hazırlamasını özellikle tembih etmiş. Mercane de, yeni konuğun, tuza karşı korkusunu büyük bir şaşkınlıkla karşılamış ve bu denli olağanüstü bir zevki neye yoracağını bilememiş ve işin üzerinde düşünmeye başlamış. Bununla birlikte zenci aşçı kadına, efendileri Ali Baba'nın garip buyruğuna uygun şekilde davranmasını bildirmekten de geri kalmamış.

Yemek hazır olunca, Mercane tepsileri hazırlamış ve bunları toplantı salonuna taşırken köle Abdullah da kendisine yardım etmiş. Ve doğası gereği çok meraklı olduğundan, zaman zaman, tuz sevmeyen konuğa göz atmaktan kendini alamamış. Ve yemek bitince, efendisi Ali Baba'yı davet ettiği misafirle keyfince sohbet etsin diye kendi başına bırakarak dışarı çıkmış. Ama, aradan bir saat geçince, Ali Baba'nın alabildiğine şaşkınlığını çekecek şekilde rakkase gibi giyinmiş, alnında altın sikkelerle donatılmış bir alınlık, boynunu süsleyen sarı amberden bir gerdanlık ve belinde altın halkalardan oluşmuş bir kemer olduğu halde genç kız salondan içeri girmiş. Ayrıca belinde, meslekten rak-

kaselerin âdetlerine uygun olarak, kemerinden aşağıya doğru, kulpu yeşim taşından ve rakstaki çalımları vurgulamaya yarayan uzun ağızlı ucu keskin bir hançer sarkıyormuş. Kendiliğinden zaten iri olan, derin ışıltılarla parlayan, aşka düşürücü ceylan gözleri, şakaklarına kadar uzayan siyah sürmelerle koyulaştırılmış bulunuyormuş. Gergin kaşları da tehdit savuran bir yay gibiymiş. Böylece süslenmiş ve giyinmiş olarak ölçülü adımlarla dimdik ve memeleri ilerde yürümüş. Ardından da, sol elinde, yüzünün seviyesinde madeni zilleri olan bir tef tutarak genç köle Abdullah içeri girmiş; bu tefe ölçülü vuruşlarla, ama ağır ağır dokunuyor ve sanki arkadaşının adımlarına uyum sağlıyormuş. Mercane, efendisinin önüne gelince, zarafetle eğilmiş ve ona, bu beklenmedik gelişiyle dalmış olduğu şaşkınlıktan kurtulmaya vakit bırakmaksızın, genç Abdullah'a doğru dönmüş ve ona kaşlarıyla hafif bir işaret yapmış. Ve birdenbire tefin vuruşları gittikçe artan bir ölçüde hızlanmaya başlamış ve Mercane, bir kuş gibi süzülerek raksetmiş.

Yorulmak bilmeksizin her türlü ayak hareketleriyle raksetmiş; öyle ki, şah saraylarında meslekten rakkaseler bile böylesini yapamazmış. Belki de sadece kara kederlere boğulmuş Saul'ün önünde çoban Davud böyle raksetmiş bulunuyormuş. Şallarla raksetmiş, mendillerle raksetmiş; çubukla raksetmiş; Yahudilerin, Greklerin, Habeşilerin, Acemlerin ve Bedevilerin rakslarını öylesine bir yeğnilikle yapmış ki, belki de sadece Süleyman'a âşık Melike Belkıs benzeri şekilde raksedebilirmiş.

Ve böylece bütün bu raksları yaptıktan sonra, efendisinin ve oğlunun yürekleri ve de efendisinin çağrılısı tacirin yüreği, ayaklarına takılıp gözleri vücudunun kıvraklığına perçinlenince, bu kez beden kıvrılarak yapılan hançerli raksa girişmiş. Gerçekten, parıldayan hançeri, gümüş kınından ansızın çekerek, tefin gittikçe sıklayan vuruşlarına uyarak ve âdeta kıvraklığı ve canlı davranışıyla korkutarak, elinde tehditler savuran hançeriyle hafifçe eğilerek, bükülgen, ateşli, sert ve vahşi, gözleri şimşekler saçarak, görülmeyen kanatlarla uçuruluyormuş gibi ileri atılmış. Ve silahın tehdidi bazen gökte görünmeyen bir düşmana doğru; bazen de kendinden geçmiş gibi görünen genç kızın güzel göğüslerine doğru yöneliyormuş. Ve orada bulunanlar, genç

kızın yüreği hançerin sivri ucuna iyice yaklaşmış görüldüğü anlarda, uzun bir korku haykırışı koparıyormuş. Sonra yavaş yavaş Abdullah'ın tefe vuruşları ağırlaşmaya ve düzenliliği dinmeye ve ses veren deri üzerinde yok olmaya başlamış. Mercane de, bir deniz dalgası gibi göğsü kabararak raksetmeyi bırakmış.

Ve köle Abdullah'a dönerek yeni bir kaş işaretiyle, bulunduğu yerden, kendisine tefi fırlatmasını sağlamış. Ve tefi havada uçarken yakalamış, elinde çevirerek sanki üç seyirciye doğru çanak gibi uzatmış ve çengi ve rakkaselerin âdeti olduğu üzere onlardan bahşiş dilemiş. Esiresinin bu beklenmedik eyleminden bir parça alınmış olan Ali Baba da, bunca büyüleyiciliğe ve bunca sanata kendini kaptırarak tefin içine bir altın dinar atmış. Mercane ona, önünde derin bir saygıyla eğilerek ve bir gülüşle teşekkür etmiş; sonra tefi Ali Baba'nın oğluna uzatmış. O da cömertlikte babasından aşağı kalmamış.

O zaman Mercane tefi daima sol elinde tutarak, tuz sevmeyen konuğa uzatmış. Hacı Hüseyin de, kesesini çıkarmış ve içinden bunca arzu uyandıran rakkaseye vermek üzere para çıkarırken, iki adım geriye çekilen Mercane, ansızın vahşi bir kedi gibi sıçramış ve sağ elindeki hançeri sapına kadar adamın yüreğine saplamış. Hacı Hüseyin de gözleri ansızın yuvalarından fırlamış olarak ağzını açıp yeniden kapamış ve ancak yarım bir feryat koparak başı bacaklarının arasında, cansız bir mevta olarak halının üzerine yuvarlanmış. Ali Baba ile oğlu da, korku ve öfkenin sınırında, heyecandan titrerken hançerinin kanını ipek mendiline silen Mercane'nin üzerine atılmışlar. Onun çıldırdığına ve kudurduğuna inandıklarından silahı almak üzere ellerini tutarlarken, kız, onlara, sakin bir sesle "Efendilerim, Tanrı'ya şükürler olsun ki, düşmanlarımızın reisinden intikam almak için benim gibi güçsüz bir genç kızın koluna güç verdi! Bakın ve de görün bakalım, ölen ve konukseverliğin kutsal tuzunu tatmak istemeyen kişi, aslında haramilerin reisinin kendisi mi, değil mi? Kendi gözlerinizle görün!" demiş. Ve böylece konuşarak, kıpırtısız ceketin giysilerini soymuş ve uzun sakalının ve koşullar uğruna büründüğü gülünç kılığın altından onların mahvına yemin etmiş olan düşmanı ortaya çıkarmış.

Ali Baba böylece, yağ taciri ve küplerin sahibi olan Hacı

Hüseyin'in kıpırtısız cesedinde haramilerin reisini tanıyınca, ikinci kez olarak kendisinin ve ailesinin yaşamının genç Mercane'nin dikkatli özverisine ve cesaretine bağlı olduğunu anlayıp onu bağrına basmış, iki gözünün arasından öpmüş; ve gözlerinde yaşlarla ona "Ey Mercane, kızım, beni mutluluğun sınırına ulaştırmak için, kesin olarak aileme katılmak ve şurada gördüğün güzel genç adamla, yani oğlumla evlenmek ister misin?" demiş. Mercane de Ali Baba'nın elini öpmüş ve "Başım üzerine, gözüm üzerine!" diyerek yanıt vermiş.

Ve Mercane ile Ali Baba'nın oğlunun evlenmeleri, gecikmeksizin kadı ve şahitler önünde ve şenlikler ve eğlentiler içinde kutlanmış ve haramilerin reisinin lanet olasıca cesedi de, gizlice, eski yoldaşlarına kabir oluşturmuş bulunan çukura gömülmüş. Ve oğlunun evlenmesinden sonra...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:*

Ve oğlunun evlenmesinden sonra tedbirliliği öğrenmiş ve ondan sonra Mercane'nin öğütlerini izlemiş ve görüşlerini dikkatle dinlemiş olan Ali Baba, bahtlarından haberli bulunmadığı, aslında, ey bahtıgüzel şah, senin de bildiğin gibi, reislerinin buyruğuyla öldürülmüş bulunan iki haramiye rastlamaktan korktuğu için, bir süre daha mağaraya dönmekten sakınmış. Ve böylece ancak bir yıl geçtikten sonra bu yönde güvenlik duymuş. Oğlu ve uyanık Mercane yanında olduğu halde oraya gidip mağarayı ziyaret etmeye karar vermiş. Yolda giderken her şeye dikkat eden Mercane de, kayalığa ulaştıran keçi yolunu ağaççıkların ve uzun otların bürüdüğünü ve yerde ne bir insan ne de bir at izinin bulunduğunu görmüş. Bundan, oraya uzun süredir kimselerin yanaşmadığını anlamış ve Ali Baba'ya "Amca, uygunsuz bir durum yok. Hiçbir tehlikeye uğramaksızın içeri girebiliriz!" demiş.

O zaman Ali Baba, elini taş kapıya doğru uzatarak "Açıl susam açıl!" diyerek sihirli sözcükleri telaffuz etmiş; ve önceleri olduğu gibi, kapı bu üç sözcüğe uygun olarak ve sanki göze

görünmez hizmetkârlar tarafından kıpırdatılmış gibi kaya üzerinde açılmış ve Ali Baba'ya, oğluna ve genç Mercane'ye özgürce giriş sağlamış. Ali Baba, hazineyi son ziyaretinden o ana kadar içeride hiçbir şeyin değişmemiş bulunduğunu gözlemlemiş ve Mercane ile kocasına bundan böyle tek sahibi olacağı hazineyi göstermekten gurur duymuş.

Mağarada bulunan her şeyi inceledikten sonra üç büyük torbayı altın ve değerli taşlarla doldurmuşlar ve kapatma sözlerini telaffuz ettikten sonra evlerine dönmüşler. Ve o zamandan sonra, Tek Büyük ve Kerim Varlık ve Kısmetler Sunucusu olan Tanrı'nın kendilerine ihsan ettiği zenginlikleri ılımlılık ve ihtiyatla harcayarak barış ve mutluluk içinde yaşamışlar. Ve böylece, tüm servet olarak sadece üç eşeğe sahip olan oduncu Ali Baba, bahtı ve kutsanması sayesinde doğduğu kentin en zengin ve en onurlu adamı olmuş. Yeryüzünün en sade insanına, sayısız servet bağışlayan Tanrı'ya şükürler olsun!

*"Ve işte ey bahtıgüzel şah!" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad;* "Ali Baba ve Kırk Haramiler Öyküsü *üstüne bildiklerimin hepsi bu kadar! Ama en iyisini Tanrı bilir!"*

*Şah Şehriyar da "Kuşkusuz, Şehrazad, bu öykü şaşırtıcı bir öykü! Ve genç Mercane'nin şimdiki kadınlar arasında bir eşi yok! Ve bunu, sarayımdaki utanma bilmez kırk kadının başını kestirmiş bulunmakla ben çok iyi bilirim!" demiş.*

*Ama, şahın, bu anıyla hemen kaşlarının çatıldığını ve geçmiş olaylarla acı çekerek heyecanlandığını gören Şehrazad, bir an önce* Harun Reşid'in Bağdat Köprüsü Üzerindeki Rastlantılarının Öyküsü*'nü anlatmaya başlamış.*

# ON DÖRDÜNCÜ KİTAP

*(Charpentier et Fasquelle, 1903)*

*Sidi Robert de Montesquiou, bin Artagnan el Fezenzaki'ye*

J.C.M.

# *Harun Reşid'in Bağdat Köprüsü Üzerindeki Rastlantılarının Öyküsü*

*Ve şahın bu anıyla kaşlarının hemen çatıldığını ve geçmiş olaylarla acı çekerek heyecanlandığını gören Şehrazad, bir an önce bu yeni öyküyü anlatmaya başlamış; ve demiş ki:*

Bana kadar ulaştı ki, ey zamanın şahı ve başımın tacı, Tanrı'nın lütuflarını esirgemeyesi Harun Reşid, günlerden bir gün, kendisi gibi kentin soylu tacirlerinin kılığına bürünmüş olan Vezir Cafer ile Cellat Mesrur yanında olduğu halde sarayından çıkmış. Dicle'nin iki yakasını birbirine bağlayan taş köprüye henüz ulaşmışlarken, iki ayağını altına alarak yere oturmuş çok yaşlı bir körün gelip geçen hayır sahiplerinden sadaka dilendiğini görmüş. Ve halife, bu yaşlı sakatın önünde durmak üzere gezmesini kesmiş ve uzanan eline bir altın dinar koymuş. Dilenci şiddetle halifenin elini yakalamış; ve ona "Ey cömert hayır sahibi, Allah merhametli yüreğinin bu verisini en seçkin kutsamalarıyla karşılasın! Ama çekip gitmeden önce senden isteyeceğim bir başka lütfu da benden esirgeme! Kolunu kaldırıp kulak tözüme bir yumruk ya da bir tokat indir!" demiş. Ve böylece konuşarak halifenin tokadı vurabilmesi için tuttuğu eli bırakıvermiş. Ama yine de, onun, kendisine bu doyumu sağlamaksızın çekip gideceğinden korktuğu için uzun giysisinin eteğini yakalamış.

Bunu görüp duyan Halife, çok şaşırmış; ve köre "Amca, Tanrı beni böyle bir isteği yerine getirmekten korusun! Çünkü Allah rızası için bir sadaka vermiş bulunan kişi, bu sadakadan yararlanan kimseye kötü davranarak bunun erdemini yok etmemelidir! Ve beni yerine getirmeye zorladığın kötü davranış da bir inanç

sahibine yaraşmaz!" demiş. Ve böylece konuşarak körden eteğini kurtarmak üzere çaba harcamış. Ama, halifenin böyle davranacağını kestirerek, onu bırakmamak için körün de daha büyük bir çaba göstereceğini hesaplayamamış. Ve de kör "Benim cömert efendim, uygunsuz ve kaba davranışımdan ötürü beni bağışla ve kulak tözüme bir tokat indirmen için yalvarışımı yerine getir. Yoksa, sadakanı geri almanı yeğlerim. Çünkü Tanrı önünde andımı bozmamak ve seni ve beni gören Rabb'imin huzurunda günaha girmemek için ancak bu koşulla sadakanı kabul edebilirim" demiş. Ve sonra "Yeminimin nedenini bilseydin, efendim, bana hak verirdin!" diye eklemiş.

Halife de kendi kendine "Bu kör adamın uygunsuzluğuna karşı Güçlüler Güçlüsü Tanrı'ya sığınmaktan başka çare yok!" demiş. Ve gelip geçenlerin uzun boylu meraklarını çekmemek için körün kendisinden istediği şeyi çabucak yapmış; o da tokadı yiyince kendisine teşekkür ederek onu bırakmış ve iki elini göğe kaldırarak başı üzerine Tanrı'nın kutsamasını dilemiş. Harun Reşid böylece yakayı kurtarınca, iki arkadaşıyla oradan uzaklaşmış ve Cafer'e "Vallahi! Bu körün öyküsü herhalde şaşırtıcı bir öykü olmalı; başına gelen de garip bir olay olsa gerek! Şimdi, onun yanına dön, Emirü'l-Müminin adına kendisine geldiğini ve yarın ikindi namazı saatinde, benim kendisini sarayda görmeyi buyurduğumu söyle!" demiş. Cafer de körün yanına gitmiş ve efendisinin buyruğunu ona aktarmış. Daha birkaç adım atmışlarken, köprünün sol yakasında, hemen hemen körün karşısına gelen yerde, iki bacağı sakat ve dudağı yarık ikinci bir dilenci görmüşler. Cellat Mesrur, efendisinin bir işareti üzerine, iki ayağı sakat ve dudağı yarık adama yaklaşmış ve ona, o gün için talihinde yazılı olan sadakayı vermiş. Adam da başını kaldırmış ve "He, vallahi! Ben tüm okul hocalığı yaşamımda, senin cömert elinden aldığım sadaka kadar kazanmamıştım, efendim!" diyerek gülmeye başlamış. Bu yanıtı işiten Harun Reşid de, Cafer'e doğru dönmüş ve ona "Başım üzerine yemin ederim! Bu adam eğer bir okul hocası ise ve de sonradan sokaklarda dilenecek derekeye düşmüşse, kuşkusuz, öyküsü çok garip olmalı! Hemen onun yanına git de yarın körün geleceği saatte, sarayın kapısında bulunmasını söyle!" demiş. Ve buyruk yerine getirilmiş. Onlar da gezilerini sürdürmüşler.

Ama henüz topalın yanından ayrılalı çok olmaksızın, onun kendilerinden sonra yanına yaklaşmış bulunan bir şeyhe, yüksek haykırışlarla Tanrı'dan kutsamalar dilediğini duymuşlar. Ne olduğunu anlamak için ondan yana bakmışlar. Ve şeyhin duymakta olduğu kutsamalar ve övgülerden tümden şaşırmış, kaçmanın yollarını aradığını görmüşler. Ve topalın sözlerine kulak verince, şeyhin ona verdiği sadakanın Mesrur'un verdiğinden çok daha fazla ve zavallı adamın benzerini hiç almadığı kadar büyük olduğunu anlamışlar. Ve Harun, Cafer'e, basit bir kişinin kendisininkinden daha büyük bir cömertlik göstermesinden dolayı şaşkınlığını belirtmiş ve "Bu şeyhi tanımak ve bu cömertliğinin nedeni üzerinde derinlemesine bilgi edinmek isterdim. Haydi git de Cafer, ona, yarın öğleden sonra kör ile topalın geldiği saatte, onun da huzurumda bulunmasını istediğimi kendisine bildir!" diye eklemiş. Ve buyruk yerine getirilmiş.

Ve yollarına devam ederlerken, köprü üzerinde, ancak şahların ve sultanların sergileyebileceği şahane bir mevkibin ilerlediğini görmüşler. Mevkibin önünde giden atlı bağırıcılar "Kudretli Çin hükümdarının kızının ve Sint ve Hint hükümdarının kızının kocası efendimize yer açın!" diye haykırıyorlarmış. Mevkibin başında da gidişinden soylu olduğu belli olan bir atın üzerinde, görünümü parlak ve soyluluk belirten bir emir ya da şah oğlu, kasılarak atını sürüyormuş. Onun hemen ardında da, mavi ipekten bir dizgini tutan iki seyis, harika koşumlanmış ve üzerinde işlemeli al bir sayvan altında bir tahtırevan yüklü deveyi yediyorlarmış. Tahtırevanda, öndeki atlının eşleri olan, turuncu renkte peçeyle örtülmüş iki sultan, biri sağda, biri solda olmak üzere oturuyormuş. Mevkibin ardından da, türü bilinmedik çalgılarla Hint ve Çin havaları çalan bir çalgıcı takımı geliyormuş.

Harun, hayran olarak ve de şaşırarak, yoldaşlarına "İşte benim başkentime pek seyrek olarak gelen türden soylu bir yabancı! Ben kendi ülkemde, dünyanın en mağrur şahlarını, sultanlarını ve emirlerini ve deniz aşırı ülkelerden gelen kâfirleri, Frenkleri ve uzak Batı bölgelerindeki hükümdarların bana yolladığı elçi ve temsilcilerini kabul ettim. Ama bütün bu kişilerin hiçbiri, şatafat ve görkemde bununla karşılaştırılacak durumda değildi" demiş. Sonra celladı Mesrur'a dönüp ona "Çabucak,

ey Mesrur, şu mevkibi izle; ne görülmesi gerekiyorsa gör ve bu soylu yabancıyı körün, topalın ve cömert şeyhin geldiği sırada huzurumda bulunmaya davet ettikten sonra gecikmeksizin, saraya gelerek bana bilgi ver" demiş.

Mesrur da buyruğu yerine getirmek üzere yanlarından ayrılınca, Halife ile Cafer nihayet köprüyü aşmışlar. Ama tam sonuna geldikleri sırada, önlerine açılan cirit oynanan ve yarışmalar yapılan meydanı, büyük bir seyirci topluluğunun, durup dinlenmeksizin dolu dizgin oraya buraya sürdüğü ve büyük kamçı darbeleri ve mahmuz vuruşlarıyla kötü davranarak baştan aşağı kan ve köpük içinde bıraktığı ve bacakları ve bedeni yaprak gibi titreyen beyaz bir kısrağa binmiş bir genç adama baktıklarını görmüşler.

Atları çok seven ve onlara kötü davranılmasından acı duyan Halife, bunu görünce, öfkenin sınırına ulaşmış ve seyircilere "Acaba bu genç adam bunca uysal ve güzel bir kısrağa neden bu kadar kaba davranıyor?" diye sormuş. Onlar da "Bilmiyoruz, bunu sadece Allah bilir! Ama her gün, aynı saatte, bu genç adamın kısrağıyla buraya geldiğini görüyor ve bu insanlığa yakışmaz davranışını izliyoruz!" diye yanıt vermişler. Sonra da "Ne de olsa, kısrağın yasal sahibidir ve ona keyfince davranabilir!" diye eklemişler. Harun, Cafer'e dönmüş ve ona "Ey Cafer, bu genç adamın kısrağına neden böyle kötü davrandığını kendisinden öğrenme işini sana bırakıyorum. Eğer bunu sana açıklamayı reddederse, kim olduğunu kendisine söyler ve yarın, öğleden sonra, körün, topalın, cömert şeyhin ve yabancı atlının geleceği saatte huzurumda bulunması buyruğunu verirsin!" demiş. Cafer de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve o gün, Halife, onu meydanda bırakarak tek başına sarayına dönmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:*

Cafer de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve o gün, Halife, onu meydanda bırakarak tek başına sarayına dönmüş.

Ertesi gün, ikindi namazından sonra, Halife duruşma divanına girmiş ve büyük vezir Cafer de, hemencecik, bir gün önce

Bağdat Köprüsü üzerinde ve meydanda gördükleri kendini tokatlatan kör, okul hocası topal, cömert şeyh, ardında Hint ve Çin havaları çalınan soylu atlı ve beyaz kısrağın sahibi genç adamı huzura sokmuş. Ve bunların hepsi, huzurunda yerlere kadar eğilip saygı sunup elleri arasından yeri öperlerken, Halife başıyla onlara ayağa kalkmaları için işaret vermiş; Cafer de onları, düzgün bir şekilde tahtın ayak ucundaki halıya yerleştirmiş.

O zaman Harun Reşid, ilkin beyaz kısrağın sahibi genç adama dönmüş ve ona "Ey genç adam, dün binmiş olduğun çok uysal görünen bir beyaz kısrağa insanlığa yaraşmaz tarzda kötü davranmaya ve sana yanıt veremeyecek dilsiz bir hayvana bu denli acımasızca küfürler ve kamçı darbeleri yağdırmaya seni iten nedeni bana söyler misin? Çünkü ben de, birçok aygır ve kısrağı terbiye ettim, yola getirdim. Ama bindiğim atlara asla senin yaptığın gibi kötü davranma ihtiyacını duymadım. Sakın bana, kısrağını seyredenleri eğlendirmek için hırpaladığını söyleme; çünkü bu insanlığa yaraşmaz görünüm onları eğlendirmediği gibi, onları ve onlarla birlikte beni de çok incitmiştir. Vallahi, nerdeyse halkın içinde kendimi ortaya koyup layık olduğun şekilde seni cezalandıracak ve çok nefret uyandıran bu görünüme son verecektim. Şimdi sen bana, yalansız dolansız ve davranışının nedeniyle ilgili hiçbir şeyi gizlemeden konuş; benim hiddetimden kurtulmanın ve bağışlanmayı sağlamanın tek yolu budur. Ben, eğer anlattıkların beni tatmin eder ve sözlerin davranışının özrünü oluşturursa, seni bağışlamaya ve hareket tarzındaki rahatsız ediciliği unutmaya hazırım" demiş.

Beyaz kısrağın sahibi genç adam, halifenin sözlerini işitince, benzi sapsarı olmuş ve açıkça çok büyük bir sıkıntıya ve sonsuz bir kedere düştüğü görülerek sesini kesip başını eğmiş. Ve böylece, gözlerinden akan yaşlar göğsüne düşerken ve tek bir söz söylemeksizin öylece ayakta durmayı sürdürürken, Halife ona karşı tavrını değiştirmiş ve çok daha sevecenlikle ve tatlı bir sesle "Ey genç adam, Emirü'l-Müminin'in huzurunda olduğunu unut ve burada sanki dostlarının arasındaymışsın gibi alabildiğine özgürce konuş; çünkü anlıyorum ki, senin öykün, oldukça garip bir öykü ve davranışının nedeni oldukça garip bir neden olmalı. Ve ben, utkulu cetlerimin erdemleri üzerine sana her-

hangi bir kötülük yapılmayacağına yemin ederim!" demiş. Ve yanıbaşındaki Cafer de, genç adama başı ve gözleriyle açıkça "Olanca güvenle konuş. Hiçbir tedirginliğin olmasın!" anlamına gelen işaretler yapmaya koyulmuş.

Bunun üzerine genç adam, yitip gitmiş olan soluğunu yeniden kazanmış ve başını kaldırıp bir kez daha halifenin önünde eğilip saygı duruşunda bulunduktan sonra demiş ki:

## *Genç Adamın Öyküsü*

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, adım Seydi Neman'dır ve mahallemde tanınmış biriyim. Benim öyküm, senin buyruğunla anlatacağım öykü, İslam inancının bir gizidir. Ve eğer iğnenin ucuyla gözün iç köşesine yazılsa, uyanık bir ruhla okuyacak olan için ders oluştururdu.

Babam ölünce, miras olarak Tanrı'nın alnıma yazdığı şeyi bıraktı. Ve Tanrı'nın başıma yığdığı lütuflarının pek çok ve ruhumun asla dileyemeyeceği kadar seçkin olduğunu gördüm. Ve yine bir günden ertesi güne mahallemin en zengin ve en hatırı sayılır adamı olduğumu anladım. Ama yeni yaşantım bana doyum ve gurur sağlayacağına, benim sükûnet ve yalnızlığa yönelik zevklerimi çok belirgin olarak geliştirdi. Hiçbir aile kaygısı ve sorumluluğu olmaksızın, bekâr hayatımı sürdürerek her sabah Tanrıya şükürler ettim. Her akşam kendi kendime "Ya Seydi Neman, yaşamın ne kadar alçakgönüllü ve sakin! Ve bekârlığın yalnızlığı ne kadar hoş!" diyordum.

Ama günlerden bir gün, efendim, şiddetli ve anlaşılmaz şekilde yaşamımı değiştirmek arzuyla uyandım. Bu arzu ruhuma evlenme şekli altında girdi. O saat ve o anda ayağa kalktım; yüreğimde hissettiğim heyecanla, kendi kendime "Böyle evinde tek başına, inindeki bir çakal gibi, yanı başında hiçbir tatlı varlık, gözlerini ferahlatacak bir kadının her zaman taze bedeni ve Yaradan'ın soluğunu sana gerçekten hissettirecek bir sevecenlik olmaksızın yaşamaktan utanmıyor musun ya Seydi Neman? Bizim genç kızlarımızdan yararlanmak için, yılların seni güçsüz ve iktidarsız kılmasını mı bekliyorsun?" dedim.

Çok doğal olan ve ilk kez içime dolan bu düşüncelerle, artık canın değerli olduğunu ve onun tüm isteklerinin doyurulması gerektiğini düşünerek ruhumun isterlerini yerine getirmekte kararsızlık göstermedim. Ama mahallemin ünlü ailelerinden ya da çarşıdaki zengin tacirlerden birinin kızı ile evlenmemi sağlayacak hiçbir evli kadın tanımadığım için ve zaten kendi gözlerimle görmedikçe, yani gözlerimle görüp karım olacak kimsenin güzelliklerini ve meziyetlerini anlamadıkça evlenmemeye de azmetmiş bulunduğumdan, ayrıca ancak evlilik sözleşmesi yapıldıktan sonra eşim olacak kadının yüzünü görmek âdetine uymak istemediğimden kendi kendime karımı, esir pazarında alınıp satılan güzel esirelerden seçmeye karar verdim. Hemen evimden çıkıp kendi kendime "Ya Seydi Neman, tanınmış birilerinin kızıyla evlenecek yerde gidip esire genç kızlardan eş seçme kararın harika! Çünkü böylece birçok sıkıntıdan ve tedirginlikten uzak kalmış olacak; sadece karının yeni edineceğin ailesinin yükünü sırtında; kuşkusuz uğursuz bir ihtiyar olacak anasının bakışlarının ağırlığını midende; ve karının sıkıcı yakınlarının: büyük, küçük kardeşlerinin, babasının, amcasının ağırlıklarını omuzlarında duymaktan sakınmış olmakla kalmayacak, aynı zamanda, her vesileyle kendisinin ünlü bir ailenin kızı olduğunu hatırlatarak gelecekte sende kusurlar bulacak ve kendisi üzerinde bir hak talep edemeyeceğin; seni, yalnızca görevlerle karşı karşıya bırakacak durumlar, ilgi ve mükellefiyetlerle donatmaktan başka bir şey düşünmeyen karından da kurtulacaksın! Yoksa, bekâr hayatını terk ettiğinden dolayı pişmanlık duyar ve kan çıkarasıya kadar parmaklarını ısırır dursun! Ama sen kendin, ellerin ve gözlerinle denetleyerek kendine bir eş seçersen; akraba bağıntılarından uzak, güzelliğiyle tek başına yaşamını sadeleştirir bu eş; karmaşıklıklardan kaçınır, uygunsuzluğu olmayan bir evliliğin yararlarından fayda sağlarsın!" diyordum.

Bu yeni fikirlerle donanmış olarak, o sabah, ey Emirü'l-Müminin, her türlü tatlılık içinde, karşılıklı sevgi ve kutsamalarla birlikte yaşayacağım hoş bir eş seçmek üzere esir kadın pazarına gittim. Çünkü, doğam gereği sevecenlikle yüklü olduğumdan, henüz en küçük parçasını bile hiçbir canlı varlığa harcamamış bulunduğum bende birikmiş bir sevecenliğin tümünü kendisine

vereceğim ve ruh ve bedenini gönlümce değerlendireceğim genç bir kız bulmayı bütün gücümle arzu ediyordum.

Tam da o gün, esir kadın pazarının kurulduğu gündü ve Çerkezistan'dan, İyonya'dan, Uzak Kuzey Adaları'ndan, Habeşistan'dan, İran'dan, Horasan'dan, Urum Elleri'nden, Anadolu Kıyıları'ndan, Serendip'ten, Hint ve Çin'den derlenmiş genç kızları içeren yeni bir kafile Bağdat'a gelmişti. Pazarın ortasına ulaştığımda, simsarlar ve tellallar, bu çeşitli ırkların neden olacağı kargaşayı önlemek için ayrı ayrı çeşitli gruplar oluşturmuşlardı. Bu grupların her birinde, her yanlarıyla incelesinler ve her pazarlık bilinçli olarak ve hile karışmaksızın sonuçlansın diye, her genç kız değerlerine göre yerleştirilmişti.

Baht öyle istemiş olacak ki, zaten kimse bahtından kaçamaz, adımlarım beni tam da Uzak Kuzey Adaları'ndan gelmiş genç kızların bulunduğu topluluğa doğru sürükledi. Zaten ayaklarım gözlerimin takılı kaldığı o yana sürüklenmekten kendilerini alıkoyamazlardı; çünkü bu grup, yöresindeki esmer kızların oluşturduğu topluluklardan, kızlarının parlaklığı ve saf gümüş beyazlığındaki vücutları üzerine altın gibi sarı ve gür saçlarının dökülüşüyle ayrılıyordu. Ve bu grubu oluşturan ayakta dinelmiş genç kızlar, çok şaşılacak şekilde aynı analar ve babaların çocukları olan kız kardeşlermişçesine birbirlerine benziyorlardı. Ve hepsinin de henüz ıslak kayalar halindeki İran firuzeleri gibi mavi gözleri vardı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ve hepsinin de henüz ıslak kayalar halindeki İran firuzeleri gibi mavi gözleri vardı. Ve ben, sultanım, ömrümce böylesine garip güzellikte genç kızları hiç görmemiş olduğumdan, hayranlık içinde kalmıştım ve ruhumun, bağrımdan koparak bu heyecan verici görünüme doğru atıldığını hissediyordum. Bir saatlik bir sürede, hepsi aynı eşitlikte güzel olduklarından dolayı içlerinden herhangi birini saptamayı sağlayamadığımdan sonunda bana en genci gibi görünenin elinden tuttum ve onu pazarlık

etmeksizin ve parayı kıskanmaksızın çabucak satın aldım. Çünkü her yanından zarafet taşıyor ve madendeki gümüş ve soyulmuş badem gibi görünüyor; sarı ipekten gür saçlarıyla, hançer ağzı gibi kıvrık koyu kirpikleri gerisindeki deniz tatlılığındaki bir bakışı barındıran büyüleyici iri mavi gözleriyle, aşırı derecede açık ve solgun bir güzelliği yansıtıyor, bana şairin şu dizelerini hatırlatıyordu:

> Sen ey, değerli Çin gülünün teni gibi amber görünüşlü ve küçük ağızlı iki dolu tanesi dizisi üzerinde çiçek açmış eflatun papatya gibi olan!
> Sümbül taçyaprağıyla gölgelendirilmiş, kadim bir firavunun eşininkilerden de uzun ve çekik iki akik gözün sahibi!
> Ey şahane varlık! Seni sevdiğimiz en güzel şeylerle kıyaslamakla aldanmış olurum, çünkü sen kıyaslanamaz güzelliktesin!
> Birleşme yerinin sevgili çukurundaki benin değil midir, insanı çılgınlığa itip ayaklarını dolaştıran!
> Göz kamaştıran parlaklığının uyumuna yatkın boyun, beng ağacının taze dallarını kıskandırmaz mı?
> Tavrın, deniz üstündeki bir korsan gemisininkinden de alımlı değil midir ve de tüm yürekler gözlerinin denizinde bunun için boğulmuyorlar mı?

Ve ben, bu ışık saçan genç kızı elinden tuttum ve çıplaklığını harmanimle örttükten sonra onu evime götürdüm. Tatlılığı, sessizliği ve alçakgönüllülüğüyle beni sardı. Yabancı güzelliği, solgunluğu, erimiş altın gibi sarı saçları ve kuşkusuz utançtan her zaman önüne eğik ve benimkilerle karşılaşmaktan her zaman kaçınan mavi gözleriyle beni ne kadar çektiğini anlatamam! Bizim dilimizi hiç konuşamadığından, yanıtsız kalmaya mecbur sorularla onu yormaktan kaçınıyor ve Yüce Bağışlayıcı'ya, görünümü bile kendiliğinden bir büyülenme sağlayan bu kadını evime yolladığı için şükürler ediyordum.

Ama daha onun eve geldiğinin ilk akşamında, davranışlarının ne denli garip olduğunu fark etmekten kendimi alamadım. Çünkü gece olur olmaz, mavi gözleri daha da koyulaştı ve bakışı

gündüzki tatlılığını yitirdi ve içlerinde ateş yanıyor gibi kıvılcımlar saçmaya başladı. Bir tür etkileşmeyle, yüzünde daha büyük bir solgunluk, dudaklarında hafif bir titreyiş belirdi. Ve sanki çıkıp hava almak arzuları yaşıyormuşçasına zaman zaman kapıdan yana bakmaya başladı. Ama gece vakti, gezinti için uygun olmadığından ve zaten akşam yemeği vakti geldiğinden, sofraya oturdum ve onu da yanıma oturttum.

Yemeğin getirilmesini beklerken, başbaşa kalışımızdan yararlanarak ona, gelişinin benim için nasıl bir kutsama olduğunu ve onu görmekle yüreğimde ne tür ince duyguların filizlendiğini anlattım. Onu tatlı tatlı okşuyor ve yatıştırmaya ve vahşi ruhunu evcilleştirmeye çalışıyordum. Sonunda yavaşça elini tutup dudaklarıma ve yüreğime götürdüm. Sanki en hafif dokunuşla parçalanabilecek eski bir kumaşa dokunur gibi ona özenle dokunup saçlarının ipek çekiciliği üzerinden parmaklarımı hafifçe geçirdim. Bu dokunuşla hissettiklerimi, ey sultanım, hiç unutmayacağım. Canlı saçlarının sıcaklığını duyacak yerde, bu saçların sarı yeleleri buz gibi bir madenden yapılmış ya da elim eriyen buzda ıslanmış bir ipeğin ağırlığını taşıyor gibiydi. Artık onun doğal olarak baştan aşağı telkâri altınla örülmüş olduğundan kuşku duymuyordum.

İçimden, Yaratıkların Efendisi'nin sonsuz gücüyle, bizim iklimimizde yaşayan genç kızlara gecenin kanadı gibi siyah ve sıcak saçlar bağışlarken, Kuzey'in açık tenli kızlarının alınlarını bu buzlu alevle taçlandırmasının kerametini düşünüyordum. Ve ey sultanım, bizim iklimimizdeki kadınlardan bu denli farklı ve değişik bir yaratığın kocası olarak, şaşkınlıkla karışık bir zevkin heyecanıyla titremekten kendimi alamıyor, yüzüne hayranlık ve şaşkınlıkla bakıyordum.

Biraz sonra başlarında tepsilerle köleler içeri girip yemek tabaklarını önlerimize koydular. Ben de derhal bu yiyecekleri gören karımın belirgin bir sıkıntıya uğradığını ve mat saten renkli yanağında ilkin bir kızıllığın sonra da bir solgunluğun belirdiğinin farkına vardım; o sırada görmeksizin yiyeceklere bakan gözleri iri iri açılmıştı.

Ben de bütün bunları onun mahçupluğuna ve bizim âdetlerimizi bilmezliğine vererek getirilen yemeklerden alması için onu teşvik ederken, kendim de tereyağlı pilavı, her zaman yaptığımız

gibi avuçlayarak yemeye başlamıştım. Ama bu görünüm, karının iştahını arttıracak yerde, hiç kuşku yok, iğrenme değilse de nefrete yakın bir duyguyla sarsılmasına neden oldu. Benim verdiğim örneği izleyecek yerde, başını çevirdi ve bir şey arıyormuş gibi yöresine bakınmaya başladı. Uzun bir kararsızlık anından sonra, bakışlarımın ona yemesi için yalvardığını görerek bağrından çektiği çocuk kemiğinden oyulmuş ince bir kürdan, kulak karıştırmak için kullandığımız çöpe benzer bir ayrıkotu çıkardı. Bu ince çubuğu iki parmağı arasında tutarak, ağır ağır pilavın pirincine batırarak bunu daha da ağır ağır ve tane tane dudaklarına götürdü. Bu mini mini lokmaların her biri arasına uzun zaman aralıkları girmesini bekledi. Böylece, ben yemeğimi çoktan yediğim halde o, bu tarzda ancak on iki pirinç tanesinden fazlasını almamış bulunuyordu. O akşam için bütün yediği yemek bu oldu. Yaptığı belirsiz bir hareketten onun doyum sağlamış olduğunu anladım. Ben de başka bir şey yemesi için onu sıkıştırıp sıkıntısını arttırmak, canını sıkmak ya da ürkütmek istemedim.

Bu da yabancı karının, ülkemizde oturanlardan değişik bir varlık olduğu hakkındaki inancımı pekiştirdi. Kendi kendime "Bu genç kız, beslenmek için, küçük bir kuşun yemlenmesinden daha az bir gıdayla yetindiğine göre nasıl buranın kadınlarından başka türlü olmaz? Bedeninin ihtiyacı böyle olursa, ruhunun ihtiyacı nasıl olmalı acaba?" dedim. Ve içine girilmez gibi görünen ruhunu keşfetmek için, gayret gösterme kararı aldım.

O akşam, kendi kendime onun davranış tarzının akla uygun bir açıklamasını yapmaya gayret ederek erkeklerle, hatta kocası ile yemek yemekten sakınması ve de bunu ağırbaşlılık icabı yapması gerektiğinin kendisine öğretildiğini düşündüm. Ve içimden "Evet, böyle olmalı! Ama mahçup ve saf olduğundan bunu biraz abartılı yapıyor. Kim bilir, belki de daha önce bir şeyler yemiştir! Ya da henüz yememişse, tek başına ve de özgürce yemek için kendini tutmaktadır" dedim. Ve hemen ayağa kalktım ve sonsuz bir itinayla onu elinden tutup onun için hazırlatmış bulunduğum odaya götürdüm.

Onu orada, keyfince hareket etmekte özgür kalsın diye rahat bıraktım. Ve oradan yavaşça çekildim.

O gece için, onu incitirim korkusuyla ya da ona münasebetsiz görünmemek için, düğün gecelerinde erkeklerin her zaman yaptığı gibi karımın odasına girmek istemedim; bu ölçülü davranışımla, karımın takdirini kazanacağımı ve bununla ona, ülkemin erkeklerinin vahşi varlıklar ve görgüden yoksun kimseler olmadığını, gerektiğinde ince ve ihtiyatlı olmayı bildiklerini kanıtlayacağımı düşündüm. Bununla birlikte, başın üzerine yemin ederim ki, ey Emirü'l-Müminin, o gece gözüme hoş görünen Kuzeylilerin kızı olup vücudu garip bir zarafet ve gizemlilikle hareket eden açık tenli, gencecik karımın içine işlemek arzusu bende yok değildi. Ama zevkim, eşyayı zorlayarak saygınlığımı tehlikeye atamayacağım kadar değerliydi. Zemini hazırlayarak meyvanın ekşiliğini gidermesi ve uygun tazelikte bir olgunluğa kavuşması için beklemeyi yeğliyordum. Bununla birlikte, o geceyi evime koku saçan genç yabancının sarışın güzelliğini ve üzerinde şebnemler varken toplanmış ve onun kadar ince tüylü ve arzulanır, kayısıya benzer parlak bedenini düşünerek uykusuz geçirdim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... O geceyi evime koku saçan genç yabancının sarışın güzelliğini ve üzerinde şebnemler varken toplanmış ve onun kadar ince tüylü ve arzulanır, kayısıya benzer parlak bedenini düşünerek uykusuz geçirdim.

Ertesi gün, yemek zamanı bir araya gelince, onu güler yüzle karşıladım. Daha önceleri buraya gelmiş ya da Frenk kralları tarafından yollanmış Batılı prenslerin yaptığı gibi, önünde eğildim. Ve onu, aralarında bir gün önceki gibi tereyağında kabarmış ve taneleri birbirinden ayrılan harika pişmiş ve tarçınla çeşnilendirilmiş pilav da bulunan yemeklerle dolu tepsilerin önünde yanıma oturttum. Ama karım tıpkı bir gün önceki gibi davrandı; öteki yemeklerin hiçbirine dokunmaksızın sadece pilav tabağına ilgi göstererek taneleri birer birer ve ağır ağır çubukla alıp ağzına götürerek yedi.

Ben de, bu yemek yeme tarzına bir gün öncekinden de çok şaşarak, kendi kendime "Acayip! Bu tarzda yemek yemeyi nerede öğrenmiş bu kız? Belki de, ülkesinde, ailesinin içinde öğrenmiştir. Yoksa çok az yiyen biri olarak mı böyle yapıyor? Ve de daha sonra bir öncekinden fazla yememek için taneleri mi sayıyor? Ama tasarruf etmek düşüncesiyle ve bana perhiz yapmayı ve müsrif olmamayı öğretmek için böyle yapıyorsa, vallahi aldanıyor; çünkü buralarda bundan korkmayız ve de tasarruf yapmazsak asla çöküp gitmeyiz. Çünkü Kısmet Dağıtıcı'ya şükürler olsun ki, büyük bir rahatlıkla ve gerektiği kadardan, hatta çok daha fazlasından kendimizi yoksun kılmadan yiyip içecek şeyimiz var!" dedim.

Ama karım, benim düşüncelerimi ve şaşkınlığımı anlamış olsa da olmasa da, sanki bana daha çok acı vermek istiyormuşçasına, her gün bu anlaşılmaz tarzda yemek yemeyi sürdürdü; uzun uzadıya pirinç tanelerinden başka şeye dokunmuyor ve yemekten sonra da bana tek bir söz söylemeksizin ve yüzüme bakmaksızın, küçük sivri çubuğu silerek kemikten kutusuna sıkıştırıyordu. Ve o sabah, onun yaptığını gördüğüm şey sadece bu oldu. O akşam yemekte de aynı şeyler oldu, ertesi gün de, onu izleyen günlerde de, sofra kurulup birlikte yemeye oturulduğunda da hep böyle oldu.

Bir kadının, o denli az yiyecekle daha fazla yaşamasının mümkün olmadığını anlayınca, bunun altında karımın varlığından da daha garip bir giz yattığından artık kuşku duymaz oldum. Bu da beni, zamanla benimle birlikte ruhumun dilediği gibi yaşamaya alışabileceği umudu içinde biraz daha sabretmekten yana yöneltti. Ama çok geçmeden umudumun boş olduğunu ve ne pahasına olursa olsun, bizimkine hiç benzemeyen bu yaşamasındaki sırrın açığa çıkarılması gerektiğini anladım. Bunun fırsatı da, hiç beklemediğim bir sırada kendiliğinden ortaya çıktı.

Gerçekten, kendimce on beş günlük bir sabır ve tahammül süresi geçirdikten sonra, ilk kez olarak zifaf odasına bir ziyaret girişiminde bulunmaya karar verdim. Bir gece, karımın çoktan uyumuş bulunduğuna inanarak benimkinin karşısında bulunan daireye doğru yöneldim; ve uykusunda onu tedirgin etmemek için adımlarımı sakınarak odasının kapısına ulaştım. Çünkü

onu, katı bir şekilde uyandırmaksızın, gözümün önünde canlandırdığım gibi, göz kapakları örtülü ve kıvrık uzun kirpikleriyle bir cennet hurisi gibi uyurken seyretmek istiyordum.

İşte bu kapıya ulaştığımda, içeriden karımın ayak seslerini duydum. Gecenin bu geç saatinde onu uyanık tutan maksadı anlayamadığımdan, merak duyarak işin ne olduğunu anlayabilmek için kapının ardındaki perdenin gerisine saklandım.

Birdenbire kapı açıldı ve dışarı çıktığı zamanlar büründüğü giysileri üzerinde olduğu halde karım belirdi ve en küçük bir gürültü yapmaksızın mermer döşeme taşları üzerinde kayarak yürüdü. Karanlıkta önümden geçerken ona baktım ve şaşkınlıktan kanım yüreğimde dondu. Karanlıkta yanan ve öldürmek ve parçalamak üzere, izlediği yolu aydınlatan bir kaplanın gözlerine benzeyen ve iki küçük meşale haline gelmiş olan gözleri, geceleyin yüzünü tamamıyla aydınlatıyordu. Bu yüz, bize karşı gizlice girişecekleri felaketleri önceden sezdirmek üzere uykularımıza sızan kötü niyetli ecinnilerin korkulu yüzlerine benzer gibiydi. Ama aynı zamanda bende, solgun yüzü, yanan gözleri ve başının üzerinde dehşet saçarcasına diken diken olmuş sarı saçlarıyla, en kıyıcı türünden bir ecinniye ait olduğu izlenimini de bırakıyordu.

Ve ben, sultanım, çenelerimin kırılacakmış gibi sıkıldığını ve ağzımda tükürüğümün kuruduğunu ve soluğumun kesildiğini hissettim. Zaten ayaklarım tutulmuş ve bana ait olmayan bu yerde, bu perdenin arkasındaki varlığımdan en küçük bir işaret vermemek için donmuş kalmıştım. O zaman gizlendiğim yerden, yiten soluğumu gevşeterek ayrılmak için onun uzaklaşmasını bekledim. Evin avlusuna bakan pencereye doğruldum ve kafesin ardından baktım. Oradan, onun sokak kapısını açtığını ve çıplak ayaklarıyla toprağı çiğneyerek dışarı çıktığını fark edecek zaman buldum. Biraz uzaklaşmasını bekledim; sonra da yarı açık bıraktığı kapıya koştum ve pabuçlarımı elime alarak onu uzaktan izledim.

Dışarısı soluk ay tarafından aydınlanıyor ve gök, tüm öteki gecelerde olduğu gibi yıldızların titrek ışığı altında, tüm varlığıyla ululuğunu yayıyordu. Duyduğum heyecana karşın ruhumu Yaratıkların Sahibi'ne doğru yükselttim ve içimden "Ey Tanrım, ey Yüce Övülesi Tanrı, benim için her şeyiyle bilinmez olmasına ve belki de senin yüzünü inciten kâfir bir ırka mensup bulun-

masına karşın, yabanın kızı olan karım bakımından sabırla ve dürüstlükle davrandığım senin malumundur! Şimdi, senin göklerinin hayırlı parıltısı altında, bu gece, onun ne yapacağını bilmiyorum. Ama, uzaktan yakından onun davranışlarının suçortağı değilim; ve senin yasana ve senin, barış ve dua üzerine olası Elçi'nin öğretilerine aykırı iseler onları önceden reddediyorum!" dedim. Böylece kaygılarımı yatıştırarak karımı gideceği yere kadar izlemekte kararsızlık göstermedim.

Böylece o, sanki aramızda doğmuş ve mahallemizde büyümüş gibi dikkat çeken bir güvenlilikle kentin bütün sokaklarını geçti. Ben de, geceleyin ardında uğursuzca uçuşan saçının savruluşuna bakarak onu uzaktan izledim. Kentin son evlerine ulaştı ve yüzlerce yıldan beri ölülerin barınmasına yarayan tenha alanlara uzandı. Taşları son kertede eskimiş ilk mezarlığı ardında bırakarak yeni ölüleri gömmeyi sürdürdükleri yere doğru çabucak seyirtti. Ben de "Herhalde onun burada gömülü ve kendisiyle birlikte yabancı ülkelerden gelerek vefat etmiş bir dostu ya da kız kardeşi olmalı! Ve tenhalık ve sessizlik dolayısıyla ona karşı görevlerini geceleyin yerine getirmek istiyor" diye düşündüm. Ama birdenbire dehşet saçan halini ve alevli gözlerini hatırlayarak kanım yeniden yüreğimde dondu.

O sırada mezarlar arasında, türünü anlayamadığım bir şekil yükseldi ve karımın karşısına çıktı. Görünümünün uyandırdığı dehşet ve avlanma halindeki sırtlan başına bakarak bunun mezarsal şekil içinde beliren bir gulyabani olduğunu anladım.

Bir mezar taşının ardında, bacaklarım titreyerek altımda kıvrılırken yere kadar eğilerek gizlendim. Böylece, bu koşullar sayesinde, içinde bulunduğum korkunç şaşkınlığa karşın, beni görmesinden sakınarak, gulyabaninin karıma yaklaştığını, elini tuttuğunu ve kendisiyle birlikte onu bir çukurun kenarına sürüklediğini gördüm. İkisi, çukurun kıyısında birbirinin yüzüne bakarak başbaşa oturdular. Gulyabani toprağa doğru eğildi ve elinde yuvarlak bir şey tutarak onu sessizce karıma teslim etti. Bu şeyin yaşamını yitirmiş bir bedenden yeni koparılmış bir insan kafası olduğunu fark ettim. Karım, vahşi bir hayvan feryadı koparırak dişlerini bu ölü kafanın etine batırdı ve korkunç şekilde kemirmeye başladı.

O zaman ben, sultanım, bu manzarayı görerek göğün tüm ağırlığıyla başıma çöktüğünü hissettim. Bu korkulu durumda, varlığımı belli eden bir dehşet çığlığı kopardım. Çünkü karımın ansızın ardında tünemekte olduğum taşın üzerinde dineldiğini görmüştüm. Yüzüme bir dişi kaplanın avının üzerine atılacağı sıradaki acıkmış gözleriyle baktı. Ben de artık kurtuluş olmaksızın yitip gittiğimden kuşku duymadım. Kendimi savunmak için en ufak bir hareket yapma zamanı bulmadan ve kötülüklere karşı beni koruyacak yardımcı bir deyim söyleyemeden önce, kolunu başımın üzerine uzattığını gördüm ve vurgulanışı çöllerde işitilen kükremelere benzer bilmediğim bir dilde birkaç hecelik haykırışlarını işittim. Üzerime bu şeytansı heceleri kusar kusmaz birdenbire bir köpeğe dönüştüm...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Üzerime bu şeytansı heceleri kusar kusmaz birdenbire bir köpeğe dönüştüm. Karım da ardında o korkunç gulyabani olduğu halde üzerime atıldı. İkisi birden beni öylesine şiddetle tekmelemeye başladılar ki, oracıkta nasıl ölüp kalmadığımı bilmiyorum. Bununla birlikte, içinde bulunduğum büyük tehlike ve canın yaşama bağlılığı bana iki ayağımın üzerine dinelip kuyruğum apış aramda kaçma gücünü ve cesaretini verdi; ardımdan da öfkeyle karım ve gulyabani beni izliyorlardı. Bu, onların beni mezarlıktan epeyce uzaklaştırmalarına kadar böylece sürdü. O zaman, acıdan inleyerek havlayan ve her on adımda bir sırtüstü yuvarlanan bana kötü davranmaktan ve ardımı kovalamaktan vazgeçtiler. Ben de yitik ve bahtsız bir köpek olarak kentin kapılarını aşmakta acele ettim. Bütün bir geceyi, kent boyunca topallayarak, dolanıp durarak ve aralarında bulunmamı yadırgayan mahalle köpeklerinin ısırmalarından sakınarak geçirdikten sonra, onların kıyıcı saldırılarından kurtulmak üzere aklıma kendime bir sığınak bulma fikri geldi; ve sabahın o er saatinde açılmış bulunan ilk dükkânın içine kendimi can havliyle fırlattım ve gizlenmek üzere gidip bir

köşeye sokuldum. Oysa burası, koyun başı ve ayakları satan bir sakatatçı dükkânı imiş. Dükkân sahibi ilkin beni izlemek üzere dükkâna girmek isteyen saldırganlara karşı benden yana çıktı ve onları kaçırıp uzaklaştırmada başarı sağladı; ama bunu, sonradan apaçık bir şekilde uzaklaştırmak üzere benim yanıma gelmek için yapmıştı. Dolayısıyla artık ümit ettiğim sığınma ve korunmayı orada bulamayacağımı anladım. Çünkü bu sakatatçı, aşırı derecede şekilci ve boş inançlara kapılarak köpeklerin iğrenç yaratıklar olduğuna ve bir köpek rastlantısal olarak yanlarından geçerken ona sürtünse, temizlenmek için yeterince su ve sabun bulunmayacağına inanan biriydi. Yanıma yaklaştı, işaretleri ve konuşmasıyla dükkânından beni çabucak uzaklaştırmaya çalıştı. Ama ben, acıklı bir sesle inleyerek iyice büzülmüş ve tostoparlak olmuştum ve ona bağışlanma dileyen gözlerle bakıyordum. O zaman, biraz acıyarak beni tehdit için elinde salladığı bastonu bir yana bıraktı; dükkânını kesinlikle benim varlığımdan kurtarmayı kafasına koymuş olacak ki bu kez eline pişmiş ayaklardan, kokulu nefis bir parça aldı ve onu bana göstermeye açıkça özen göstererek parmaklarının ucunda tuttu ve böylece sokağa çıktı. Ben de, sultanım, bu güzel parçadan çıkan hoş kokuya kapılarak köşemden kalktım ve sakatatçıyı izledim; o da benim dükkândan dışarı çıktığımı görür görmez, parçayı bana fırlattı ve dükkânına girdi. Ben de bu nefis eti yutar yutmaz, çabucak köşeme çekilmek istedim. Ama bunu, elinde o korkunç budaklı değnekle eşikte durmuş benim hareketimi gözeten kelle satıcısını hesaba katmadan düşünmüştüm. Ben de, bana bu sığınağı sağlaması için yalvaran bir tavır takınarak ve kuyruğumu sallayarak ona bakıp duruyordum. Ama o boyun eğmez tavrını sürdürdü ve bana niyetleri hakkında artık hiçbir kuşku bırakmayacak şekilde "Defol, pezevenk!" diye haykırıp değneğini de sallamaya başladı.

O zaman ben, bir yandan epeyce hakaret görmüş olarak, öte yandan hemen o sırada bile çarşının her yanından kopup gelerek bana çemkirmeye başlamış olan mahalle köpeklerinin saldırısından korkarak, bacaklarımı rüzgâra verdim ve olanca çabuklukla, sakatatçının hemen yanında bulunan bir fırıncının açık dükkânına kaçtım.

Oysa, daha ilk bakışta, kuruntularla kendini yiyip bitiren ve boş inançlara kapılmış koyun başı satıcısının tersine, bu fırıncı bana hoş ve hayırlı yüzlü biri olarak göründü. Gerçekten de öyleydi. Kendisine aç olduğum hakkında hiçbir belirti göstermediğim halde, merhametli yüreği onu hemen bana domates salçasına batırılmış iri bir ekmek parçası atmaya zorlardı ve bana, tatlı bir sesle "Al, ey zavallı, ağız tadıyla ye!" dedi; ben, öbür köpeklerin yaptığı gibi Tanrı'nın nimeti üzerine açgözlülükle atılmaktan ve oburluk göstermekten uzak, cömert fırıncıya başımla bir işaret yaparak ve kuyruk sallayarak minnettarlığımı gösterdim. O da benim bu uygarca davranışımdan etkilenmiş olacak ki, bunu bana göstermek istedi; çünkü bana iyi yürekle güldüğünü gördüm. Ben de, sanki aç değilmişim ve yemek ihtiyacım yokmuş da, sırf ona zevk vermiş olmak için ekmek parçasını dişlerimle aldım, ona saygı duyduğum ve de ona onur vermiş olmak için bunu yaptığımı anlaması için ekmeği ağır ağır yemeye başladım. O, bütün bunların farkına varıp beni çağırdı ve dükkânının yanında oturmamı istediğini belirten bir işaret yaptı. Ben de küçük zevk iniltileri koparırarak gidip yanına oturdum ve ona, o an için kendisinden beni korumasından başka bir şey istemediğimi göstermek üzere başımı sokaktan yana çevirdim. Tanrı'nın ona bağışladığı zekâ sayesinde, benim bütün niyetlerimi anladı ve yüreklendirircesine okşayıp bana güvence verdi. O zaman beni dükkânına sokmasını düşünmek cüretini duydum. Ama bunu ancak onun izniyle yapabileceğimi ona hissettirecek bir ustalıkla anlattım. O da benim içeri girmeme karşı koymaktan uzak, tersine sevecenlikle dolu, kendisini rahatsız etmeksizin dükkânın içinde kalabileceğim bir yer gösterdi. Bu yere sahip oldum ve o andan başlayarak dükkânında kaldığım sürece orada barındım.

Efendim de o andan başlayarak bana büyük bir bağlılık gösterdi ve bana karşı son kertede iyilikle davrandı ve ben yanında bulunmadıkça ve beni iyice doyurmadıkça kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği yiyemez oldu. Ben de kendimden yana, ona, en güzel köpek yüreğinin sağlayabileceği eksiksiz bir sadakat ve bağlılık gösterdim. Onun iyiliklerine duyduğum minnetle gözümü ondan hiç ayırmıyor ve gösterdiğim özenin onun hoşuna

gittiğini anladığım için ardında bağlılıkla onu izlemeksizin ne dükkânın içinde ne de sokakta bensiz bir adım atmasına bile izin vermiyor; o da eğer rastlantısal olarak herhangi bir işaretini görüp dışarı çıkmak zorunda olduğunu daha önce anlamamışsam, ıslık çalarak bana dostça sesleniyordu. O zaman hemen yerimden kalkıp kendimi sokağa fırlatıyordum ve kapının önünde bir anda bin kez koşuşarak ve bin kez gidip gelerek sıçrayıp duruyordum. Sonra da, kâh ardından kâh önünden koşarak ve zaman zaman ona sevincimi ve memnunluğumu göstermek için dönüp yüzüne bakarak, tam anlamıyla ona eşlik ediyordum.

Efendim fırıncının dükkânında belli bir süre böylece yaşadıktan sonra, günlerden bir gün, ekmekçi dükkânına fırından iyice kabarmış olarak yeni çıkmış bir ekmek somunu almak üzere bir kadın girdi. Kadın, efendime parasını ödeyerek bir ekmek aldı ve kapıya doğru yöneldi. Ama efendim, kadından aldığı paranın sahte olduğunun farkına vararak kendisine seslendi ve ona "Hala, Tanrı ömrünü uzatsın! Ama, senin için mahzur yoksa, bu paranın yerine bir başkasını vermeni yeğlerdim!" dedi. Aynı zamanda söz konusu parayı kadına uzattı. Kaşarlanmış bir ihtiyar olan kadın, şiddetli itirazlar yaparak ve sağlam olduğunu iddia ederek "Onu yapan ben değilim ve zaten para alırken karpuz ya da hıyar alır gibi seçim yapılmaz ki!" diyerek parayı geri almayı reddetti. Efendim de bu kadının dayanaksız iddialarına kanmış olmaktan uzakta, sakin bir sesle ve herhangi bir aşağılama göstermeden "Senin paran o denli belirgin şekilde sahte ki, şurada gördüğün ayrımda bulunmaktan aciz dilsiz bir hayvan olan köpeğim bile bunu aldanmaksızın belirler!" dedi; ve yapacağı hareketin sonucuna asla inanmaksızın, beni adımla çağırarak "Baht! Baht! Gel, gel buraya!" diye bağırdı. Ben de, onun sesini duyunca, kuyruğumu oynatarak ona doğru koştum. O da içine para koyduğu tahta çekmeceyi yere devirdi; içindeki bütün paraları önüme saçtı. Ve de bana "Bak, bak! Bütün bu paralara bak! Bunların hepsini iyice gör! Hepsini iyice seyret! İçlerinde sahtesi var mı bana söyle!" dedi. Ben de bütün madeni paraları birbiri ardından pençelerimle hafifçe ayırarak dikkatle inceledim ve sahte parayı bulmakta gecikmedim. Onu, yığından ayırarak bir yana koydum. Ve onu

bulmuş olduğumu gösterecek şekilde pençemi üzerine bastırdım ve küçük haykırışlar koparıp kıpırdayıp durarak yüzüne baktım.

Bunu gören ve benim türümden bir hayvanda bunca kavrayış beklemekten uzak olan efendim son kertede şaşkınlık ve hayranlık duydu. Ve "Tanrı en yücedir! Tanrı'dan daha güçlü varlık yoktur!" diye haykırdı. Yaşlı kadın da, bu kez, gözlerinin tanıklığına karşı çıkamayarak ve zaten gördüğü şeyden dehşete düşerek; çabucak sahte parayı geri aldı ve karşılık olarak sağlam para verdi; ve sendeleyerek çıkıp gitti. Efendime gelince, gösterdiğim kavrayışa şaşırmış, hâlâ heyecan içinde, komşularını ve çarşıdaki bütün esnafı çağırdı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:*

Efendime gelince, gösterdiğim kavrayışa şaşırmış, hâlâ heyecan içinde, komşularını ve çarşıdaki bütün esnafı çağırdı. Hayranlıkla, olup biteni, kendisini zaten yeterince şaşırtmış bulunan yeteneğimi abartmaksızın, onlara anlattı.

Efendimin anlattıklarını duyan, orada bulunan herkes, hiç böyle harika bir köpek görmediklerini söyleyerek zekâm üzerine fikir yürüttüler. Efendimin söylediklerini kendileri denetlemek için, onun iyi niyetinden asla kuşku duyduklarından değil, ama sadece beni daha çok övmek gayesiyle kavrayışımın kanıtını bulmak istediler. Dükkânlarında bulunan bütün sahte paraları getirdiler ve bunları iyi durumdaki paralarla karıştırarak bana gösterdiler. Ben de, bunu görerek "Ya Allah! Bu kişilerin bunca sahte para bulması şaşılacak şey!" diye düşündüm.

Bununla birlikte, çekingenlik göstererek efendimin yüzünü komşularının yanında kara çıkarmamak için önüme koydukları bütün paraları dikkatle inceledim. Ve diğerlerinden ayırarak pençemin altına almadığım bir tek sahte para bile kalmadı.

Ünüm kentin bütün çarşılarına yayıldı, hatta efendimin karısının çenesinin düşüklüğü yüzünden haremlerde bile anılır oldu. Sabahtan akşama kadar, ekmekçi dükkânının içi, sahte paraları ayırt etmedeki becerimi denetlemek isteyen meraklı kalaba-

lıklarla dolup taştı. Ben de bütün gün, efendimin huzurunda, günden güne artan ve kentin en uzak semtlerinden bile gelen müşterilerin arzularını doyurmaktan geri kalmadım. Böylece, şöhretim, efendime kentin bütün fırıncıları bir araya gelse bile edinemeyecekleri kadar çok müşteri kazandırdı. Efendim benim ortaya çıkışımı, kendisi için bir hazineden de değerli olduğumdan dolayı, kutsamaktan hiç geri durmadı. Ve serveti, acı duygulara kapılan komşusu sakatatçının karnını o kadar ağrıttı ki, düşkırıklığından parmaklarını kemirdi. Kıskançlığından, kimi vakit beni kaçırtmak için, kimi vakit de dışarı çıktığımda mahallenin köpeklerini üzerime saldırtarak bana sıkıntı yaratmak için tuzaklar hazırlamaktan geri durmadı. Ama, artık korkacak bir şey kalmamıştı; çünkü, artık, benim küçük marifetimin hayranı diğer dükkâncılar tarafından da tutarlı şekilde korunuyordum.

Böylece uzun bir süre genel bir ilgiyle çevrili olarak aynı şekilde yaşamayı sürdürdüm; ve eğer insan şeklinde yaratılmış eski halim hiç durmadan aklıma gelip durmasa, gerçekten bu yaşamımdan memnun olacaktım. Bana en çok acı veren de, köpekler içinde bir köpek oluşum değil, konuşma alışkanlığından yoksun oluşum ve kendimi anlatmayı sadece bakışlarıma ya da ayaklarımı oynatmaya veya açıkça anlam ifade etmeyen bağırmalara indirgemiş bulunmam idi. Ve birçok kez, mezarlıkta geçirdiğim o korkunç geceyi hatırladığımda, sırtımda tüyler diken diken oluyor ve tir tir titriyordum.

Böylece, günlerden bir gün ünümü merak eden saygın görünüşlü yaşlı bir kadın, herkes gibi fırına ekmek almaya geldi. Ve yine herkes gibi, bir kez ekmek aldıktan sonra, beni denemek için, önüme, aralarında sahte bir paranın da bulunduğu birkaç madeni para attı. Ben de hemen kötü nitelikli parayı diğerlerinden ayırıp kadının yüzüne gelip denetlesin gibilerden bakarak üstüne pençemi koydum. Bana "Harikasın! Evet sahte olan bu!" diyerek parayı geri çekti. Beni büyük bir hayranlıkla inceledi; efendime aldığı ekmeğin parasını ödedi ve çekip giderken bana, açıkça "Beni izle!" anlamına gelen bir işaret yaptı.

Ben de, ey Emirü'l-Müminin, bu kadının benimle çok özel bir nedenle ilgilendiğini anladım; çünkü beni dikkatle incelemesi, başkalarının bana bakışlarından çok farklı bir tarzda olmuştu.

Bununla birlikte, sakınımla davranıp, sadece ardından bakmakla yetinip onun çekip gitmesine ilgisiz kaldım. Ama, o, birkaç adım attıktan sonra benden yana dönerek, yerimden kıpırdamaksızın, sadece ona bakmakla yetindiğimi görünce, ilkinden daha ısrarlı bir işaret yaptı. O zaman, ben, sakınımdan daha da güçlü bir merakla, efendim dükkânın dibinde ekmek pişirmekle uğraşırken, bu durumdan sokağa atılıp kadını izlemek için yararlandım. Ve kararsızlık içinde kuyruğumu oynatıp zaman zaman duraksayarak onun ardından yürüdüm. Ama kendisi tarafından yüreklendirilerek, sonunda, kararsızlığımı yendim ve onunla birlikte evinin önüne ulaştım.

Kadın evinin kapısını açıp ilkin kendisi içeri girdi ve çok tatlı bir sesle "Gir, gir içeri, ey zavallı! Pişman olmayacaksın!" diyerek beni kendisi gibi yapmaya davet etti. Ben de onun ardından eve girdim. O zaman kapıyı kapatarak beni içerdeki daireye götürdü ve bir odanın kapısını açarak beni içeri soktu. Orada, bir divanın üzerine oturmuş, nakış işleyen ay kadar güzel bir genç kız gördüm. Bu genç kız beni görür görmez başını örttü; yaşlı kadın da ona "Kızım, sana, fırıncının ünlü köpeğini, hani şu sahte paraları geçerli paralardan ayırmayı bilen köpeği getirdim. Sen, bu köpek hakkında ilk söylentilerin ortaya çıktığını duyunca, kuşkularımı sana açıkladığımı biliyorsun! Bugün efendisi fırıncının dükkânına ekmek satın almaya gittim; ve olayların gerçekliğinin tanığı oldum; ve Bağdat'ı hayran bırakan bu bulunmaz köpeği ardıma takarak getirdim. Tahminimde yanılıp yanılmadığımı bilmem için bana ne düşündüğünü söyle kızım!" dedi. Genç kız da hemen "Vallahi, anacığım, aldanmış değilsin! Sana bunun kanıtını göstereceğim!" diye yanıt verdi.

Ve genç kız o saat ve o anda ayağa kalktı ve eline su dolu kızıl bakırdan bir leğen aldı; üzerine benim işitmediğim birkaç sözcük fısıldadı ve bu sudan üzerime birkaç damla serperek "Eğer köpek olarak doğmuşsan, köpek kal! Ama bir insan olarak doğmuşsan, bu suyun erdemiyle silkin ve insan şekline dön!" dedi. O anda silkindim ve büyü bozuldu, yeniden doğduğum zamanki gibi insan olmak üzere köpek şeklimi yitirdim.

O zaman içim minnetle dolu, böylesine bir lütufta bulunduğu için teşekkür etmek üzere kurtarıcımın ayaklarına atıldım ve

urbasının eteğini öptüm; ve kendisine "Ey kutsanmış genç kız, Tanrı seni verilerinin en iyileriyle donatarak sana borçlu bulunduğum iyiliği karşılasın! Sen ki, tanımadığın, evinde bir yabancı olarak bulunan beni, iyiliklerinden yararlandırmakta tereddüt etmedin! Sana teşekkür etmek ve layık olduğun şekilde kutsamak için gerekli sözleri nasıl bulsam acaba? Bil ki, ben artık kendime ait değilim ve sen beni değerimi fazlasıyla geçen bir bedel karşılığı satın almış oldun! Ve de şimdi senin malın olmuş, sahiplenmiş bulunduğun kölenin kim olduğunu iyice anlaman için, kulağına ağırlık getirmeden ve anlayışını yormadan birkaç sözcükle öykümü anlatacağım" dedim.

O zaman kendisine kim olduğumu ve bekâr durumdayken birdenbire bir kadın edinmeye nasıl karar verdiğimi ve nasıl kentimiz Bağdat'ın tanınmış ailelerinden birinin kızını değil de, alınıp satılan yabancı esirelerden biriyle evlenmek istediğimi anlattım. Kurtarıcımla anası beni dikkatle dinlerlerken, Kuzeyli kızın garip güzelliğine nasıl kapıldığımı ve onunla evlenmemi ve ona karşın nasıl dostluk ve anlayış gösterdiğimi, olup bitenler karşısında inceliğimi ve olağanüstü davranışlara karşı nasıl sabırla dayanıklılık gösterdiğimi de anlattım. Sonra da o korkunç gecede gördüklerimi ve o olayı izleyen her şeyi, başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı atlamadan onlara öyküledim. Ama onu burada tekrarlamanın hiç yararı yok.

Kurtarıcım ve anası benim öykümü duyunca, Kuzeyli bir genç kız olan karıma nefretin sınırına ulaşırcasına nefret duydular. Ve kurtarıcımın anası, bana "Oğlum, sen ne garip bir yanılmaya kapılmışsın! Nasıl oluyor da kentimiz her renkten genç kızla bu kadar zenginleşmişken ve Tanrı'nın lütfu genç kızlarımızın başı üzerinde bunca seçkinlik ve bollukla yığılmaktayken, senin ruhun yabancıların kızı üzerine sarkıyor? Kuşkusuz, böylece ayırt etmeksizin bir seçim yapmış olmandan ötürü ve senden, kan, ırk, dil ve köken bakımlarından ayrı olan bir kişiye bahtını teslim etmiş olmandan dolayı böyle büyülenmen gerekliymiş! Ve bütün bunlar, çok iyi anlıyorum ki, Şeytan'ın, o Taşlanası Melunun marifetidir. Ama, artık, kızımın aracılığıyla seni yabancının kötülüklerinden kurtarıp yeniden eski insan haline getirmiş bulunan Tanrı'ya şükürler edelim!" dedi. Ben de, onun ellerinden öptük-

ten sonra "Ey kutsanası ana, Tanrı'nın ve senin saygın yüzünün karşısında, düşüncesizce davranışımdan dolayı pişmanlık gösteriyorum. Ve de nasıl senin merhametine sığınmışsam, öylece ailene de katılmaktan başka bir şey istemiyorum. Bu durumda, beni asil ruhlu kızının yasal kocası olarak kabul etmek istersen, sadece kabul ettiğini söylemen yeter!" diye yanıt verdim. O da "Benden yana, bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt verdi. Sonra da kızına "Ama sen kızım, ne dersin? Tanrı'nın yolumuza çıkardığı bu harika genç adam sana uygun geliyor mu?" diye sordu. Kurtarıcım da "Evet, vallahi! Bana da uygun geliyor, anacığım! Ama mesele bununla bitmiyor! İlkin onu, bundan böyle de eski karısının fenalıklarından ve kötü darbelerinden korunacak hale getirmemiz gerek! Çünkü, onun insan varlıklarını toplumdışı eden sihrinin bozulması yetmez! Onu her zaman için zarar veremeyecek hale koymamız gerek!" diye yanıt verdi. Böyle konuştuktan sonra, içinde bulunduğumuz odadan dışarı çıktı, ama biraz sonra parmakları arasında tuttuğu bir şişeyle geri döndü. Bana içi su dolu olan bu şişeyi verdi ve "Seydi Neman, başvurduğum benim eski kitaplarım, şimdilik senin evine yabancı kötülük girmediğini, ama girmekte de gecikmeyeceğini öğretti. Ve yine öğretti ki, ikiyüzlü karın, hizmetçilerin önünde, senin yokluğundan dolayı büyük bir tedirginliğe kapılmış gibi görünüyor. Sen de, o şimdi dışarıda iken, çabucak ellerine teslim ettiğim bu şişeyle evine dön ve onu avluda bekle! Öyle davran ki, eve döndüğünde seninle birdenbire karşı karşıya gelsin! Seni beklentisinin tersine, yeniden görmenin şaşkınlığı içinde iken, sırtını çevirip kaçmak isteyecektir. Sen de derhal 'İnsan şeklini terk et ve bir kısrak ol!' diyerek onun üzerine bu şişenin içindeki sudan serpersin! O da hemen silkinip insan biçimden, kısrakların içinde bir kısrağa dönecektir! Hemen sırtına atla, yelelerine yapış ve karşı durmasına bakmaksızın, ağzına çabucak dayanıklılığı denenmiş çifte gem geçir ve layık olduğu şekilde onu cezalandırmak için, şiddetli kamçı darbeleriyle döv! Her Allah'ın günü, ona bu tarzda davranmayı sürdür! Yoksa kötülüğü depreşir ve bundan sen acı çekersin!" dedi.

Ben de, ey Emirü'l-Müminin, duyup itaat ettiğim yanıtını verdim. Acele evime giderek onun uzaktan geldiğini görecek şekilde ve birdenbire karşısına çıkabilecek tarzda kendimi gizleyerek eski

karımın gelişini beklemeye başladım. O da ortaya çıkmakta gecikmedi. Onu görünce beni saran tutkuya ve heyecanlandıran güzelliğine karşın, oraya gelişimle ilgili görevi yerine getirmekte kusur etmeyerek onu tam olarak bir kısrağa dönüştürmekte başarı sağladım. O zamandan beri benim kanımdan ve ırkımdan olan kurtarıcımla yasal bağlarla birleşmiş bulunduğumdan, ey Emirü'l-Müminin, meydanda gördüğün kısrağa, kuşkusuz bakışlarını incitmiş olan, ama yabancının bunca tehlikeli olan kötülüğünü düşününce haklı göreceğin tarzda kötü davranmaktan geri durmuyorum!

Halife, Seydi Neman'ın bu öyküsünü işitince, ruhunda büyük bir şaşırma duymuş ve genç adama "Kuşkusuz, öykün garip ve senin bu beyaz kısrağa karşı davranışın haklıdır. Yine de senin karın nezdinde girişimde bulunarak bu kısrağı yine de kısrak şeklinde tutsan da, o denli şiddetle her gün cezalandırmaksızın işlem görmesini sağlayacak bir yol bulsan! Ama bunun yerine getirilmesi mümkün değilse, ne yapacağını Tanrı bilir!" demiş.

Ve böylece konuşarak, Harun Reşid, ikinci kişiye, yürüyüşüyle soyunun asaletini belirten bir ata binmiş ve ardında tahtırevana oturmuş iki soylu genç kadın ve Hint ve Çin havaları çalan çalgıcılar olduğu halde, bu atı çalımla süren yakışıklı biniciye dönmüş ve ona...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altmış altıncı gece olunca...*

*Küçük Dünyazad "Ablacığım, lütfen, Halife ardında Hint ve Çin havaları çalınan genç atlıya dönünce neler olduğunu çabucak bize söyle!" diye haykırmış. Şehrazad da "Tüm dost yüreğimle!" diye yanıt vermiş. Ve sözünü şöylece sürdürmüş.*

... Halife, huzurunda bulunan ve yürüyüşüyle soyluluğunu belirten atın üzerinde çalımla yol aldığı sırada kendisine rastladığı gence dönmüş ve ona "Ey genç adam, yüzüne bakarak senin soylu bir yabancı olduğunu anladım; ve kolayca sarayıma girmen için, seni görmekle gözümüz kulağımız şenlensin diye huzuruma getirttim. Böylece, eğer bizden istediğin bir şey ya da bize anlatacağın duyulmaya değer bir öykün varsa, daha fazla bekleme!"

demiş. Genç adam da, halifenin önünde yeri öptükten sonra "Ey Emirü'l-Müminin! Benim Bağdat'a geliş nedenim, bir elçilik ya da temsilcilik görevine dayanmıyor; merak nedeniyle de gelmiş değilim, sadece doğmuş bulunduğum yeri göreyim ve artık ölünceye kadar orada yaşayayım diye geldim. Ama benim öyküm o denli şaşırtıcıdır ki, efendimiz Emirü'l-Müminin'e anlatmakta hiç kararsızlık göstermek istemem!" diye yanıt vermiş. Ve de şu öyküyü anlatmış:

## *Atlının Öyküsü*

Bil ki, ey sultanım ve başımızın tacı, benim eski mesleğim, aynı zamanda babamın da, babamın babasının da mesleği olan, odunculuktu; ve Bağdat'ın oduncuları içinde en fakir olanıydım. Sefaletim büyüktü ve geçimsiz, cimri, kavgacı, açgözlü ve aşağılık yaratılışlı olan kendi karımın varlığıyla her gün ağırlaşıyordu. Bütün bu niteliklerine karşılık karım, hiçbir işe yaramıyordu ve incelik ve kıvraklıkta mutfağımızın süpürgesi pekâlâ onunla kıyaslanabilirdi. Bir at sineğinden daha yapışkan ve tedirgin olmuş bir tavuktan daha yaygaracı olduğundan, birçok tartışmadan ve ağız dalaşından sonra onunla hiç konuşmamaya ve hiç tartışmadan tüm arzularını yerine getirmeye karar verdim; böylece günün yorucu çalışmalarından sonra eve geldiğimde bir parça kafa dinlendirebilecektim. Bu alçak kadın, Nasip Dağıtıcı'nın çektiğim zahmetlere karşılık sağladığı birkaç gümüş dirhemi de, daha eşiği aşar aşmaz elimden almak için koşmakta asla kusur etmiyordu. İşte böylece hayatım akıp gidiyordu, ey Emirü'l-Müminin!

Günlerden bir gün, çalı çırpıyı bağladığım urganlar pek tarazlandığı için yeni urgan satın almak ihtiyacını duyarak, karıma söz yöneltme fikri beni dehşete düşürmekle birlikte, bu yeni urganı satın almak için ne denli ihtiyaç içinde bulunduğumu kendisine açıklamaya karar verdim. Ve daha satın alma sözü ağzımdan çıkar çıkmaz, ey Emirü'l-Müminin, göğün bütün fırtınalarının başımda estiğini duyduğumu sandım. Şimdi efendimizin huzurunda tekrarlanması gerekmeyen hakaret ve suçlamalarla dolu bir kasırga esti sanki. Ve bütün bunları sonuçlandırmak için

bana "Ah, haytaların ve rezillerin en kötüsü! Benden bu parayı Bağdat'ın orospu karılarına harcamak için istiyorsun. Ama canını sıkma, senin davranışını dört gözle izliyorum. Gerçekten bir urgan almak üzere bu parayı istiyorsan, pekâlâ; seninle birlikte gelecek ve onu benim yanımda satın aldığını göreceğim. Zaten, bundan böyle, ben yanında olmadan evden çıkmayacaksın!" dedi. Bunu söyleyerek hiddet içinde beni çarşıya sürükledi, ekmek parası çıkarmak için gerekli urganı sağladığım tacire parayı kendi ödedi. Ama birçok pazarlıkla ve karımın bir bana, bir ürkmüş tacire çevirdiği kuşku dolu bakışları altında gerçekleşen bu olaylı satın almanın nasıl sonuçlandığını ancak Tanrı bilir!

Ama, sultanım, bu olay, benim o günkü bahtsızlığımın sadece başlangıcıydı. Çarşıdan çıkınca, işime gitmek üzere karımdan izin isteyince, bana "Nereye? Nereye? Ben seninle birlikteyim, yanından ayrılmaya da hiç niyetim yok!" dedi. Lafı daha fazla uzatmadan, eşeğimin sırtına atladı ve "Bundan böyle çalı çırpı toplamaya gittiğini iddia ettiğin dağa giderken yanında olacağım ve yaptığın işi izleyeceğim!" diye ekledi.

Bunu işitince, sultanım, gözümün önünde tüm dünyanın kardığını gördüm ve benim için ölmekten başka çare kalmadığını anladım. Kendi kendime "İşte, ey zavallı, bu uğursuz kadın Tanrı'nın sana bağışladığı birazcık soluğu da aldırmayacak! Daha önce, hiç değilse, ormanda yalnız kalarak biraz sükûnet bulabiliyordun. Artık o da bitti! Sefalet ve umutsuzluk içinde öl artık! Başvuracak yer ve güç olarak sadece Tanrı vardır. Biz ondan gelir, yine ona döneriz!" dedim. Bir kez ormana ulaşınca, karın üzeri yatıp kendimi kara ölümün bağrına terk etmeyi kararlaştırdım.

Böyle düşünerek, tek bir söze yanıt vermeksizin, üzerinde canım ve yaşamım üstünde ağırlığını duyuran varlığı taşıyan eşeğin ardından yürüdüm. Böylece, insanın canı değerli olduğu için, ölümden sakınmak üzere, yolda, o güne kadar düşünmediğim bir fikir aklıma geldi. Ve onu hemen uygulamakta kusur etmedim.

Gerçekten, dağın eteğine gelir gelmez ve karım eşeğin sırtından iner inmez, ona "Dinle, ey kadın! Madem ki senden hiçbir şey saklama ihtimali yok, sana, urganı, çalı çırpıyı bağlamak için değil, bizi sonsuza dek zengin kılacak bir maksat için satın aldığımı itiraf edeceğim!" dedim. Karım bu beklenmedik açık-

lamanın onu içine attığı şaşkınlıktan henüz kurtulamamışken, onu yıllardan beri kurumuş bulunan eski bir kuyunun ağzına doğru götürdüm ve ona "Bu kuyuyu görüyorsun! İşte bahtımız bunun içindedir! Urganı sarkıtıp gidip onu alacağım" dedim. Amcamın kızı gittikçe daha fazla şaşkınlığa kapılırken "Evet, vallahi! Epeyce bir zaman var ki, sana bahtımda yazılı olan bir kuyudan söz etmiştim. İşte bugün bu kuyuya inip onu aramam gereken gündür! Bundan dolayı sana o urganı alman için rica etmeyi kararlaştırmıştım!" diye ekledim.

Ben daha bu defineden ve kuyuya inmekten söz eder etmez, açıkça gerçekleşeceğini umduğum şey oldu. Çünkü karım "Yo, vallahi! Kuyunun içine ben gireceğim! Çünkü sen defineyi nasıl açacağını ve de nasıl dışarı çıkaracağını bilemezsin. Sonra senin dürüstlüğüne de hiç güvenmem!" dedi. Ve hemen başından örtüsünü çıkararak bana "Haydi şu urganla çabucak beni bağla ve bu kuyuya sarkıt!" dedi. Ben de, sultanım, sadece laf olsun diye biraz güçlük çıkardıktan ve kararsızlık göstermem karşısında savurduğu küfürleri yuttuktan sonra, içimi çekerek "Tanrı'nın iradesi ve de senin dediğin neyse, o olsun! Ey iyi kişilerin kızı!" dedim. Urganı sıkı sıkıya kollarının altından geçirerek onu bağladım ve kuyu boyunca aşağı sarkıttım. Dibe ulaştığını hissedince de, urganı kuyuya atarak tümüyle koyuverdim. Ve anamın bağrından kopalıdan beri ilk kez bir ferahlık soluğu alıverdim. Uğursuz karıya "Ey hayırlı kimselerin kızı, orada, gelip seni çıkarasıya kadar gönül hoşluğuyla kal!" diye haykırdım. Verdiği yanıttan kaygılanmadan, rahatça işime döndüm. Mutluluk içinde, çoktan beridir bu denli keyiflenmediğimden, sanki kanatlanmışçasına, kendimi kuşlar kadar hafif hissettim.

Böylece sıkıntılarımın nedeninden kurtulunca, sonunda sakin ve barış içinde yaşamın tadını tadabildim. Ama, iki gün geçince, içimden "Ya Ahmed, Tanrı'nın ve dua ve barış üzerine olası Elçisi'nin yasası, bir yaratığın kendi türünden başka bir yaratığın canını almasına izin vermez! Sen ise, amcanın kızını bir kuyunun dibine saldın ve onu boğulma tehlikesiyle başbaşa bıraktın. Peki, onun ölümü senin vicdanını tedirgin etmeyecek mi, git çıkar onu kuyudan! Zaten bu ders onun kötü huylarını artık sonsuza dek silip atmıştır!" dedim.

Vicdanımın bu tarzda yol göstermesine karşı duramayarak kuyuya doğru yöneldim ve ona yeni bir urgan uzatarak amcamın kızına "Haydi, çabucak şuna sarıl da, seni yukarı çekeyim. Umarım ki, bu ders seni yola getirmiştir" diye haykırdım. Urganın kuyunun dibine ulaştığını hissettiğimde, karıma, sıkı sıkıya kendisini onunla bağlaması için biraz bekledim. Bunu izleyerek, kendisinin hazır olduğunu urganı silkeleyerek haber vermesi üzerine urganın ucundaki ağırlığı fazla olduğundan, büyük zahmetlere katlanarak onu yukarı çektim. Ve bu urgana bağlı olanın amcamın kızı değil de, görünümü pek güven verici olmayan bir ecinni olduğunu görünce, ey Emirü'l-Müminin, ne denli şaşırdığımı görmeliydiniz...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:*

... Bu urgana bağlı olanın, amcamın kızı değil de, görünümü pek güven verici olmayan bir ecinni olduğunu görünce, ey Emirü'l-Müminin, ne denli şaşırdığımı görmeliydiniz. Bu ecinni toprağa ayak basar basmaz, önümde eğilerek bana "Gördüğün hizmet için, ey Seydi Ahmed, sana pek çok teşekkürler ederim. Bil ki, gerçekten, ben, göklerde uçma yeteneği olmayan ve ancak yeryüzünde sürünen, ama böyle de olsa ivmesi çok büyük olan ve bu yolda havai ecinnilerden de büyük bir süratle hareket edebilen ecinnilerden biriyim. Dolayısıyla, bir yeryüzü ecinnisi olan ben, ikâmet yeri olarak yıllardan beri eski kuyuların dibini seçtim. Orada, iki gün önce evrenin en kötü kadını yanıma gelinceye kadar barış içinde yaşıyordum. Arkadaş olarak kendisini orada gördüğümden beri bana işkence etmeyi sürdürdü ve bütün bu zaman içinde, durup dinlenmeden, çiftleşme âdetini yitirmiş ve bekâr yaşamakta olan beni, kendi üzerinde çalışıp durmaya zorladı. Ya Allah! Beni, bu felaket saçan kadından kurtardığın için sana çok şey borçlu olduğumu biliyorum. Hiç kuşkusuz, bu denli önemli olan bir hizmet ödülsüz kalamaz ve de bu ödül, değerbilir bir ruhun verisi olacaktır! Dileyeceğini dile ki, onu hemen yerine getirebileyim!" dedi.

Ve bir an, soluk almak üzere sustu; ben de kendi bakımımdan onun iyiniyetlerinden emin olarak "Vallahi! Bu kadın, ecinnileri ve onların en belalılarını bile ürkütecek kadar korkunç bir yaratıktır; ben, nasıl olmuş da bunca uzun zaman onun kötülüklerine katlanmışım!" diye düşündüm. Kendim için ve felakette benim paydaşım olan için acımayla dolu, o, sözünü şöyle sürdürürken, kendisini dinledim: "Evet, ya Seydi Ahmed, sen bir oduncu olduğun halde, seni şahlardan da kudretli bir kişi yapmak istiyorum. Bunun nasıl olacağını da sana söyleyeyim: Biliyorum ki Hint sultanının ayın on dördündeki haline benzer güzellikte bir genç olan biricik bir kızı var. Kesinlikle ergenlik çağına ulaşmış olan kız, on dört yaşını henüz üç ay geçirmiş; ve sedefteki inci gibi bakire. Ve ben, onu, hayatından da çok seven babası eliyle seninle evlendirmek istiyorum. Bu tasarıda başarı sağlamak için büyük bir süratle Hint ülkelerindeki sultanın sarayına koşup gideceğim ve bu şahane genç kızın bedenine girecek ve geçici olarak ruhuna egemen olacağım; kız, yöresindekilere çıldırmış gibi görünecek ve sen, sultanın kızının iyileştiricisi olacaksın! Bunun çarelerini de ben sana göstereceğim!" diye sözünü sürdürdü. Böylece konuştuktan sonra, ecinni bağrından bilinmeyen bir ağacın yapraklarını çıkararak ve "Bir kez hasta sultanın yanına götürülünce, senin kesinlikle bilmediğin bir hastalığa uğramış olduğu görünümünü takınarak onu muayene edeceksin; sonra yörendekileri buna inandırmak için başını eğip düşünür gibi bir hal alacaksın. Sonra bu yapraklardan birini alarak suda ıslatacak, sonra da bunu genç kızın yüzüne sürteceksin! Ben, hemen, onun bedeninden çıkmak zorunda kalacağım; ve o saat ve o anda kız, aklını başına toplayacak ve ilk haline dönecek. O zaman, sağladığın şifadan ötürü ödüllendirilmek üzere hükümdarın genç kızının kocası olacaksın. İşte, ya Seydi Ahmed, seni, içine çekilerek günlerimi geçirmeyi umduğum bu sakin yerde, bu harika kuyuda oturmakta iken, yanıma gelerek bunu imkânsız kılan kadından beni kurtarmakla ettiğin büyük hizmeti böylece ödüllendirmiş olacağım. Allah o uğursuz kadının belasını versin!" diye sözünü sürdürerek yaprakları bana verdi.

Böylece konuşarak ecinni benden ruhsat aldı ve hemen Hint ülkelerine doğru yola çıkmamda ısrar ederek bana iyi yolcu-

luklar diledi ve fırtınanın sürüklediği bir gemi hızıyla toprağın üstünde koşarak gözden kayboldu.

O zaman ben, sultanım, bahtımın beni Hint diyarında beklediğini bilerek ecinninin verdiği yönergeyi izlemekte tereddüt etmedim ve bu uzak ülkeye ulaşmak üzere yola koyuldum. Tanrı alnıma güvenlik içinde seferi tamamlamayı yazdığından, efendimize anlatmakta hiçbir yarar görmediğim yoksunluk, yorgunluk ve tehlikeler içinde geçen uzun bir yolculuktan sonra, kazasız belasız, gelecekte eşim olacak sultanın babası olan hükümdarın yönettiği Hint ülkelerine ulaştım. Böylece yolculuğumu sona erdirerek, gerçekten epey zamandır sultanın kızının çılgınlığının ortaya çıktığını ve gerek sarayı, gerekse bütün ülkeyi büyük bir üzüntüye uğrattığını ve en büyük hekimlerin boşu boşuna bilgilerini harcadıklarını ve sultanın, onu iyileştirecek olana kızını vermeyi vaat ettiğini öğrendim.

O zaman ben, ey Emirü'l-Müminin, ecinninin bana öğrettikleriyle güçlü, başarı sağlamakta hiçbir kararsızlık göstermeden, sultanın kızının ruhunu tedavi etmek isteyenler için günde bir kez düzenlediği kabul saatinde huzura çıkarak kendimi tanıttım. Tam bir güvenle hastanın yattığı odaya alındım. Ciddiyetime inanmaları için her türlü önemseyen tavırları takınarak ecinninin bana verdiği dersi uygulamada noksanlık göstermedim. Bir kez yöredekilere iyice egemen olduktan sonra, hasta hakkında hiçbir soru sormaksızın elimdeki yapraklardan birini suda ıslattım ve bunu sultanın kızının yüzüne sürdüm.

O anda, genç kız, titremelerle sarsıldı ve büyük bir çığlık koparak bayıldı. Oysa, ecinninin genç kızın bedeninden şiddetle fırlamasıyla, benden başka herkesi korkutan bu durum ortaya çıkmıştı. Ama ben, heyecanlanmaktan uzak, genç kızın yüzüne gülsuyu serptim ve onu kendine getirdim. Uyandığında tamamıyla aklını başına toplamış ve yöresindeki herkesi tanıyarak ve her birini adlarıyla anarak bilgelikle, tatlılıkla ve dengelilikle konuşmaya koyulmuştu.

Sarayda ve kentte büyük bir sevinç duyuldu. Hint sultanı, yerine getirilen hizmetten minnettar, vaadini inkâr etmeyerek beni kızıyla evlendirdi. Düğünümüz hemen o gün, büyük bir görkem içinde kutlandı. İşte böylece Hint şahının kızının kocası oldum.

Tahtırevanın sol yanında oturan ikinci sultan kızına gelince, ey Emirü'l-Müminin, o da şöyle oldu:

Dev ecinni aramızda yaptığımız anlaşma gereğince Hintli sultanın bedenini terk edince, başka oturacak yeri olmadığından, kuyu da artık amcamın kızı olan o lanetli kadın tarafından sürekli olarak işgal edilmiş bulunduğundan, gidip nerede oturacağını bulmak için kafasında bir yol aramış. Genç kızın bedenine yerleşmiş bulunduğu sürece, bu tür barınmanın zevkine ulaştığından kendi kendine orayı terk edince seçeceği başka bir kızın bedenine girmeyi kararlaştırmış. Bir an bu konuda düşündükten sonra, atılımını yapıp sanki fırtınayla sürüklenen bir gemi gibi son süratle Çin ülkesine doğru yollanmış.

Ve orada, on dört yaşını üç ay geçmiş, ayın on dördü kadar güzel ve sedef içindeki inci kadar bakire bir genç kız olan Çin sultanının kızının bedenine yerleşmekten daha iyi bir yol bulamamış. Birdenbire, ecinninin bedenini sardığı sultanın kızı, birçok kıvrılıp bükülmelerden sonra, yöresini deliliğine inandıracak dengesiz hareketler yapmaya ve birbirini tutmaz sözler söylemeye başlamış. Bahtsız Çin hükümdarı, kızının yanına en usta Çin tabiplerini sokmuş ama bunların hiçbiri kızını eski haline getirememiş. Biricik kızının durumu dolayısıyla tesellisi olmayan bir umutsuzluğa kapılmış. Ama sonunda Tanrı ona acımış ve benim sayemde, sonradan eşim olan Hint sultanının kızının harika tedavisinin söylentisi onun kulaklarına da erişmiş. Hemen karımın babasına Çin sultanı olan kızının tedavi etmesi için ricacı sıfatıyla ve başarı halinde kızını benimle evlendireceğini vaat ederek bir elçi göndermiş. O zaman ben, genç karım Hint sultanının kızını bulmaya gittim ve bu istemden onu haberli kıldım. Tedavi sağladığım takdirde eşim olacak Çin sultanının kızını kardeş bileceğini ona kabul ettirmede başarı sağladım. Ve Çin'e gitmek üzere yola koyuldum.

Böylece, ey Emirü'l-Müminin, sana, Çin sultanının kızının ecinni tarafından zaptedildiği hakkında bütün bu anlattıklarımı, ben, ancak Çin'e gelince ve söz konusu ecinninin ağzından daha sonra öğrendim. Dolayısıyla, o zamana kadar Çin sultanının kızının hastalığının doğasını kesinlikle bilmiyordum; ve kendi kendime, derdi ne olursa olsun, yapraklarımın onu iyi edeceğine inanıyordum. Bunun için, eski dostum dev ecinninin sultanın

kızının bedenini mesken seçerek oraya yerleşmiş ve hastalığın nedeni olmuş bulunduğundan kuşku duymayarak kendime tam bir güvenle kızın yanına girdim.

Bir kez Çinli sultanın yanına girip hastayla yalnız bırakılmamı istediğimde, dostum dev ecinniye ait olduğunu tanıdığım bir sesin sultan kızının ağzından bana "Nasıl, sen misin o, ya Seydi Ahmed! Demek iyiliklerle donattığım sen gelip yaşlanmaya yüz tuttuğum dönemde mesken seçtiğim yerden beni kovuyorsun, öyle mi? İyiliği kötülükle karşılamaktan utanmıyor musun? Beni buradan çıkmaya zorlarsan, doğruca Hint'e gidip, senin yokluğun sırasında Hintli karınla üst düzeyde çeşitli çiftleşmelere girişip sonra da onu öldürmemden korkmuyor musun?" dediğini işittim.

Benim, onun bu tehdidinden birazcık çekindiğimi anlayınca, bundan Hintli karının bedeninden çıktığı günden başlayarak öyküsünü anlatmak için yararlandı; ve iyiliğim için, seçmiş olduğu yeni meskeninde sakin bir hayat sürmesi bakımından onu rahat bırakmamı benden rica etti. O zaman çok şaşırdım; aslında tüm servetimin nedeni olan bu harika ecinniye olan minnetimde kusur etmemek için hastalığından kurtarmam bakımından bilgimin yeterli olmadığını ve dolayısıyla başarı sağlayamayacağımı söyleyip Çin hükümdarının kızının yanından ayrılmaya karar verdiğim sırada, Allah kafama bir düzen kurma fikrini esinledi. O zaman ecinniye dönüp ona "Ey ecinnilerin başı ve başlarının tacı, ey harika ecinni, ben Çinli sultanı iyi etmek için buraya gelmiş değilim; aksine bütün bu yolculuğu senden yardım dilemek için yaptım. Kendisiyle kuyuda çok kötü zamanlar geçirdiğin o kadını kuşkusuz hatırlarsın. İşte, o kadın, benim amcamın kızı, yani karımdı. Ve başım selamette olsun diye onu bu kuyuya atan da bendim. Ama uğursuzluk yakamı bırakmadı. Çünkü bu köpeğin kızını kuyudan kim çekip çıkardı, bilmiyorum ama, şimdi özgür ve peşimi bırakmıyor. Şimdiden sarayın avlusundan gelen dehşet saçan haykırışını duyuyorum. Lütfen dostum, bana yardım et! Yardım diliyorum senden...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Şimdiden, sarayın avlusundan gelen dehşet saçan haykırışını duyuyorum. Lütfen dostum, bana yardım et! Yardım diliyorum senden!" dedim. Ecinni benim bu sözlerimi işitince, izah edilemez bir korkunun pençesine düştü ve "Yardım mı diliyorsun? Ya Allah! Yardım diliyorsun, ha? Ecinni kardeşlerim kesinlikle beni bu kadınla yüzyüze gelmekten korusun! Dostum Ahmed, sen ondan nasıl kurtulursan kurtul! Bana gelince, yapacak hiçbir şeyim yok. Çünkü ben şu anda çekip gidiyorum" diye haykırdı.

Bunu söyleyip paldır küldür sultan kızın bedeninden çıktı, bacaklarını rüzgâra verip adımları altında mesafeleri eriterek tıpkı fırtına tarafından sürüklenen deniz üzerindeki bir gemi gibi kaçıp gitti.

Çinli sultanın da aklı başına geldi. Ve benim ikinci eşim oldu. O zamandan beri de, iki soylu sultanla birlikte her türlü güzellikler içinde ve narin zevklerin tadına vararak yaşıyorum. Bu durumda bir gün Hint sultanı ya da Çin sultanı olmadan ve seyahat olanaklarım kısıtlanmadan önce, doğduğum ve oduncu olarak yaşadığım barış kenti Bağdat'ı yeniden görmeyi düşledim. İşte, ey Emirü'l-Müminin, Bağdat Köprüsü üzerinde, Hint ve Çin sultanlarının kızları olan iki eşimi taşıyan tahtırevan ve onların onuruna Hint ve Çin havaları çalan çalgıcılar ardımda olduğu halde bana rastlamanın nedeni budur. Benim öyküm de budur. Ancak Allah en iyisini bilendir!

Halife soylu atlının öyküsünü işitince, onun onuruna ayağa kalkmış ve onu yanına, tahtın şiltesi üzerine oturmaya davet etmiş. Ve onu, Güçlüler Güçlüsü'nün iradesiyle, fakir bir oduncuyken, Hint ve Çin tahtlarının varisi olarak seçilmiş bulunmasından dolayı tebrik etmiş. Ve "Allah dostluğumuzu onaylasın ve senin için gelecekteki hükümdarlığını saklayıp korusun!" diye eklemiş.

Bunu izleyerek Harun Reşid, eliaçık saygın bir şeyh olan üçüncü kişiye dönmüş ve "Ey şeyh, sana dün Bağdat Köprüsü üzerinde rastladım ve sende gördüğüm cömertlik, alçakgönüllülük ve Tanrı önünde boyun eğmişlik, bende, seni daha yakından tanıma arzusu uyandırdı. Tanrı'nın seni zenginleştirmek için hoşnutlukla seçtiği yolların olağanüstü olduklarına inandım. Bunları senin ağzından dinlemek merakına kapıldım; ve işte

bana bu memnunluğu sağlaman için seni buraya getirttim. Bana samimice konuş ki senin mutluluğuna daha da bilgili olarak katılarak sevinç duyayım! Ve emin ol ki, ne anlatırsan anlat, peşinen benim mendilimle örtünerek korumam ve himayem altında olacaksın!" demiş.

Eliaçık şeyh, halifenin önünde yeri öptükten sonra, ona "Ey Emirü'l-Müminin, sana hayatımda anlatmaya değer ne varsa anlatacağım. Benim öyküm şaşırtıcı ise de, Tanrı'nın gücü ve eliaçıklığı daha şaşırtıcıdır!" diye yanıt vermiş.

Ve öyküsünü aşağıdaki gibi anlatmış:

## *Şeyhin Öyküsü*

Bil ki, ey sultanım ve tüm hayırlı işlerin sultanı, ben bütün yaşamımı, daha önce babamın ve babamın babasının çalıştığı gibi, kenevir üzerinde çalışarak, fakir bir urgancı olarak kazandım. Bu meslekten kazandığım, karımla çocuklarımı yaşatmaya ancak yetiyordu. Ama başka bir meslek tutmak için yetenek yoksunluğumdan, fazla sesimi çıkarmadan, Nasip Dağıtıcı'nın bize verdikleriyle yetiniyordum; ve sefaletimi, bilgi noksanlığıma ve zekâmın ağır işleyişine yüklüyordum. Bunda da yanılmıyordum, bunu bütün rahatlığımla zekânın sahibi Tanrı önünde itiraf etmeliyim. Ama, ey sultanım, zekâ, kenevir üzerinde çalışan urgancının hiçbir zaman erdemlerinden biri olmamıştır ve onun seçkin yeri, kenevir üzerinde çalışan bir urgancının sarığının altı değildir. Bundan dolayı, her durumda, Tanrı'nın sağladığı ekmeği yerken, gerçekleşmez dileklerde bulunmaktan ve bir sıçrayışta Kaf Dağı'nın tepesine sıçramayı düşünmekten uzak durdum.

Böylece, günlerden bir gün, dükkânımda, ayak parmağıma takılı ve yapımını bitirmek üzere bulunduğum bir kenevirden urganı işleyip dururken; her zaman dükkânımın önünde oturarak şuradan buradan konuşmayı âdet edinmiş bulunan mahallemin zengin kesiminden iki kişinin geldiklerini gördüm. Mahallemin bu iki tanınmış kişisi, birbirine dostlukla bağlıydı ve amber tespihlerini çekerek aralarında bazen bir noktayı, bazen de başka bir noktayı tartışmayı severlerdi. Ama birbir-

leriyle konuşurlarken, bir sözcüğü bir diğer sözcükten daha yüksek sesle telaffuz etmez ve yaşam ilişkilerinde dostun dosta göstermek zorunda olduğu tatlılıktan ayrılmazlardı. Biri konuşurken, öbürü dinler ve bu karşılıklı olarak böylece devam ederdi. konuşmaları o denli akla yakın olurdu ki, ben bile, kıt zekâmla, onların güzel sözlerinden nasibimi alırdım.

O gün de, bir kez bana selam verdikten ve ben de gereğince onları yanıtladıktan sonra, dükkânımın önündeki her zamanki yerlerini aldılar; ve gezintileri sırasında başlamış oldukları konuşmalarını sürdürdüler. İkisinden Si[1] Saad adında olanı, adı Si Saadi olan ötekine "Dostum Saadi, sana karşı çıkmak için değil, ama vallahi! Bu dünyada bir insan, herhangi bir kimseye muhtaç olmadan mutlu yaşamak için kendine özgü malları ve büyük bir serveti olmalıdır. Fakirler, babadan oğula fakir doğduklarından ötürü fakirdirler; ya da zengin doğmuşlardır da, savurganlıklarıyla, sefahatla ya da başlarına kötü bir iş geldiğinden veya yaratılanın karşı çıkamadığı bir talihsizlikle servetlerini yitirdiklerinden ötürü fakir düşmüşlerdir. Her durumda, ey Saadi, benim fikrim odur ki, fakirler, uygun zamanda girişikleri bir ticari işle kendilerine kesin bir zenginlik sağlayacak yeterince bir para toplamanın üstesinden gelememiş kişilerdir. Ve benim fikrim odur ki, bu yoldan zengin olanlar, servetlerini uygun yolda kullanırlarsa, sadece zengin olmakla kalmayıp zamanla büyük servet sahibi olurlar!" dedi.

Buna Si Saadi "Ey dostum Saad, sana karşı çıkmak için söylemiyorum ama, vallahi! Senin görüşünde olmadığım için üzgünüm. İlkin şurasını belirtmek gerekir ki, genellikle fakir yaşamaktansa refah içinde yaşamak daha iyidir. Ama, kendiliğinden zenginlik, hırsı olmayan birisini teşvik edebilecek bir değer taşımaz. Daha çok yöremizdekilere cömertçe davranmaya yarar. Ve bunun uygunsuz yanları vardır. Gündelik yaşamın bunca hay huyu ve sıkıntıları içinde kendimiz bundan bir şeyler çıkaramaz mıyız? Ve şurada gördüğümüz dostumuz urgancı Hasan'ın[2] yaşamı, sonuç bakımından bizimkine yeğlenir değil midir? Ve sonra, ey Saad, bir fakiri zengin etmek için senin gös-

1 *Si*: "Efendi" anlamındaki *Seydi* sözcüğünün kısaltılmış şekli (Â.Ş.O.)

2 Littmann'da ve Galland'da aynı anlamda *Hasan el-Habbal* (Â.Ş.O.)

terdiğin yol, bana senin düşündüğün kadar kesin görünmüyor. Gerçekten, bu yolun çok rastlantısal olduğunu düşünüyorum; çünkü birçok koşula bağlıdır ve de kendisi kadar rastlantısal fırsatları gerektirir; ama bunları tartışmak uzun sürer. Ben, önceden gerekli paradan yoksun olan bir fakirin en azından bir yana biraz para koymuş olan bir fakir kadar zengin olma fırsatına sahip olduğunu sanıyorum. Yani demek istiyorum ki, bir kenarda birikmiş parası olmasa da, bir günden öbürüne, hiçbir zahmet duymaksızın, sadece bahtında yazılı olduğu için, sınırsız bir servet sahibi olabilir. Bundan dolayı, kötü günlerini düşünerek tasarrufta bulunmayı pek yararsız sayarım; çünkü kötü günler de tıpkı iyi günler gibi bize Allah'tan gelir; ve Kısmet Dağıtıcı'nın bize her gün verdiği nasipten tasarruf edip artanı bir kenara koymaya çalışmak yanlış hesap tutmaktır. Artan kısım, ey Saad, eğer varsa, Tanrı'nın fukaralarına dağıtılmalıdır; onu kendine saklamak demek Nasip Dağıtıcı'nın cömertliğine güven duymamaktır. Bana gelince, dostum, kendi kendime 'Memnun ol, ya Saadi, yüce Tanrı'nın sana bir gün bağışlayacaklarının neler olacağını kim bilir?" diyerek uyanmadığım gün yoktur. Ve Kısmet Dağıtıcı'nın asla inancımda beni yanılttığına tanıklık etmedim. İşte bundan dolayı, hayatımda, ne ertesi gün için çalıştım ne de ertesi gün için kafa yordum" diye yanıt verdi. Dostunun bu sözlerini işiten saygıdeğer Si Saad "Ey Saadi, görüyorum ki bugün, seninkine karşı kendi düşüncemi savunmam gerçekten boş olacaktır. Bundan dolayı, umutsuzca tartışmak yerine, seni benim yaşamı düşünme tarzımın yüceliğine inandırmak için bir deneye girişmeyi yeğ tutuyorum. Gerçekten, istiyorum ki, gidip gerçekten fakir ve kendisi kadar yoksul olan bir babadan doğmuş bir adam arayalım, ben ona bağış olarak ilk sermayesini oluşturacak bir meblağ vereyim! Seçeceğim adam, dürüstlüğü kanıtlanmış birisi olacağından, deney hangimizin daha haklı olduğunu ortaya koyacaktır. Her şeyi talihten bekleyen sen mi haklı çıkacaksın; yoksa, insanın kendi evini kendisinin inşa etmesi gerekeceğini düşünen ben mi?" diye yanıt verdi.

Ve Si Saadi "Peki, öyle olsun dostum! Sözünü ettiğin fakir ve dürüst adamı bulmak için uzağa gitmeye gerek yok! İşte dostumuz urgancı Hasan, istenen nitelikleri taşıyarak karşımızda

duruyor. Ve senin cömert davranışına ondan fazla layık olan bulunmaz...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"İşte dostumuz urgancı Hasan, istenen nitelikleri taşıyarak karşımızda duruyor. Ve senin cömert davranışına ondan daha layık olan bulunmaz!" diye yanıt verdi. Si Saad da "Vallahi, doğru söyledin! Elimizin altında bulunanı başka yerde aramak fikri, sırf benim unutkanlığımın eseridir!" diye yanıt verdi.

Sonra bana doğru dönüp "Ya Hasan, biliyorum ki senin kendiliğinden kalabalık ağızlara ve kalabalık dişlere malik kalabalık bir ailen var. Ve Bağışlayıcı'nın sana verdiği beş çocuğundan bir teki bile, en küçük bir şekilde sana yardım edecek yaşta değil! Öte yandan yine biliyorum ki, bugünkü fiyatıyla kaba kenevir pek pahalı olmasa da, onu satın almak için biraz paralı olmak gerekli! Paralı olmak için de tasarruf etmek gerek! Oysa, geliri harcamalara yetmeyen seninki gibi bir iş tutulunca tasarruf hiçbir şekilde mümkün değildir. Böyle olunca ya Hasan, senin sefaletten kurtulmana yardım olsun diye sana iki yüz altın dinarlık bir bağışta bulunmak istiyorum; böylece urgancılık işini genişletmek için sermaye sağlamış olursun. Bu durumda söyle bana bakayım, bu iki yüz altın dinarla beceri ve öngörüyle paranı arttıracak tarzda iş tutabilir misin?" diye sordu.

Ben de, ey Emirü'l-Müminin "Efendim, Tanrı ömrünü uzatsın ve eliaçıklığınla bana verdiğini sana yüz katıyla iade etsin! Madem ki alçakgönüllülük gösterip bana sordun, sana açık kalplilikle tohumun benim toprağımda verimli bir yatağa düşeceğini ve imkânlarımı pek fazla arttırmaksızın mesleğimin belli başlı urgancılarının hepsinden daha fazla zengin olmak için, elimde çok daha az para bulunmasının yeteceğini söyleyeyim. Bununla tek başıma, bunca büyük bir kalabalık olan Bağdat kentinde, bütün urgancılar bir araya gelip bir topluluk oluştursa, Tanrı'nın lütfuyla ben, hepsinden daha zengin olurdum!" diye yanıt verdim. Ve Si Saad, yanıtımdan çok memnun olarak,

bana "Sen bende büyük güven uyandırıyorsun, ya Hasan!" dedi. Ve koynundan bir kese çıkarıp ellerimin arasına bırakarak "Al bu keseyi! İçinde söz konusu edilen iki yüz dinarı bulacaksın! Onu mutlu ve haklı işler için kullan ve onda zenginliğin için kaynak bul! Ve iyi bil ki, ben ve dostum Si Saadi, bir gün, senin yoksulluk içinde bulunduğun zamandan daha zengin ve refah içinde bulunmanı görmekle pek çok sevineceğiz!" dedi.

Bunun üzerine, ben, sultanım, çok sevinerek keseyi aldım. Duyduğum sevinç öylesine büyüktü ki, dilim böylesi koşullarda açıklanması uygun olan minnettarlık sözlerini söyleyemez oldu ve ancak yere kadar eğilip bana yardımda bulunanın urbasının eteğini tutarak onu dudaklarıma ve alnıma götürme zihin çevikliğini gösterebildim. Ama, o, çabucak alçakgönüllülükle eteğini çekti ve bana veda edip arkadaşı Saadi yanında olduğu halde, ara verdikleri gezintilerini sürdürmek üzere ayağa kalktı.

Bana gelince, onlar uzaklaşınca, doğallıkla aklıma gelen ilk düşünce, tam olarak güvenlikte olması için bu iki yüz dinar içeren keseyi nereye koyabileceğimi araştırmak oldu. Benim küçük fakir evim tek bir odadan ibaret bulunduğu için, saklanacak bir şeyi içine koyacağım hiçbir dolap, hatta dolabın gölgesi, hiçbir çekmece, hiçbir kese ya da benzeri şey bulunmadığından, son kertede şaşırdım ve bir an için bu parayı onu arttırmak yolunu bulmak üzere beklerken gidip kentin dışında boş bir arazide toprağa gömmeyi düşündüm. Ama, saklama yerinin, talihsizlikle keşfedilebilmesi ya da herhangi bir çiftçinin beni fark etmesi ihtimalini düşünerek bundan vazgeçtim. Birdenbire yapacağım en iyi şeyin, bu keseyi sarığımın kıvrımları arasına saklamak olacağı fikri aklıma geldi. O saat ve o anda, ayağa kalkarak dükkânımın kapısını kapattım ve sarığımı açıp boylu boyunca yere serdim. Ve keseden harcamalar için on parça altın ayırarak geri kalanını kesesiyle birlikte elime aldım. Sarık bezinin içine sarmaladım. Bu ucu, kese üzerinde altta kalan uçla düğümleyerek, dört kat halinde iyice düzenlenmiş olan sarığı takkemin üzerine yerleştirdim. Ve ancak o zaman rahat bir soluk alabildim.

Bu iş bitince, dükkânımın kapısını açtım ve ihtiyaç duyduğum her şeyi sağlayabilmek için çarşıya doğru yöneldim. İlkin oldukça büyük miktarda kenevir satın almakla işe başladım ve

bunu dükkânıma taşıdım. Bunu izleyerek, evimde çoktandır et yüzü görülmemiş olduğundan kasaba gittim ve bir kuzu kolu satın aldım. Bu kolu domatesli et olarak hazırlasın diye karıma götürmek üzere evin yolunu tuttum. Ve bu lezzetli yemeğin görünümüyle çocukların ne kadar sevineceğini düşünüp peşinen keyiflendim.

Ama, sultanım, benim bu sanım, cezasız kalmayacak kadar anlamsızdı. Çünkü, başıma bu kolu yerleştirip ruhum servet rüyalarına gömülmüş, kollarımı sallayarak yol alırken, birdenbire bir aç atmaca kuzunun koluna saldırdı ve ben daha kolumu kaldıramadan ya da en küçük bir hareket yapamadan, onu ve içindekilerle birlikte sarığımı kaparak ve eti gagasında, sarığı da pençelerinde tutarak havalandı.

Ben, bunu görünce öyle korkunç feryatlar koparmaya başladım ki, yöremde bulunan erkekler, kadınlar ve çocuklar heyecanlandı ve hırsız kuşu korkutmak ve alıp götürdüklerini bıraktırmak için haykırışlarını benimkilere kattı. Ama çığrışmalarımız, bu etkiyi yapacağına, atmacanın kanat vuruşlarını hızlandırmasına neden oldu. Ve malımı ve kısmetimi götürerek hemen gökyüzünde kayboldu.

Ben de, iyice kızgın ve üzgün, şimdi bütün varlığım olan keseyi dikkatle çıkararak on altını daha da azaltmak pahasına, kendime yeni bir sarık edinmeye karar verdim. Oysa, daha şimdiden kenevir ihtiyacım için bunun önemli bir kısmını harcamış bulunduğumdan geride kalan para, gelecekteki servetime kaynaklık edeceği hakkındaki sağlam umutlarıma destek olmaktan artık uzaktı. Ama, kuşkusuz, bana en çok acı veren ve gözlerimde dünyayı karartan şey, koruyucum Si Saad'ın parasını bağışlayacağı adamı ne denli yanlış seçmiş olduğunu ve tasarladığı deneyin başarısızlığını görerek nasıl memnuniyetsizlik göstereceğiydi. Ve de kendi kendime "Bu bahtsız serüveni öğrenince, bunun belki de benim tarafımdan düzenlenmiş bir tertip olduğuna inanacak ve beni nefretle karşılayacaktır" diyordum.

Ne de olsa, sultanım, atmacanın kapmış olduğu paradan elimde kalan birkaç dinar mevcut oldukça evde şikâyet edecek pek bir şey yok sayılırdı. Ama bu paradan kalan son kırıntılar da tükenince, önceki sefalete yeniden düştük ve kendimi için-

de bulunduğum durumdan kurtulmaya olanak vermeyen aynı güçsüzlüğe kapıldım. Yine de Yüceler Yücesi'nin kararlarına karşı gelmekten kendimi sakınıyor ve "Ey zavallı, Nasip Dağıtıcı sana, çok daha azını beklerken, varlık verdi; sonra da böylesinden hoşlandığı için senden, zaten kendisinin olan o varlığı geri aldı. Kararlarına boyun eğ ve iradesine razı ol!" diye düşündüm. Ben bu duygularla dalıp gitmişken yitirdiğim serveti ve bunun nereden kaynaklandığını ona açmaktan kendimi alamadığım karım, teselli kabul etmez haldeydi. Bu bahtsızlığım yetmiyormuş gibi, aynı şekilde, içinde bulunduğum şaşkınlıkla, çoktan beri fakirliğimin tanığı olan komşularıma sarığımı kaybetmekle yüz doksan dinarlık bir serveti de yitirdiğimi söyleyerek onlara, sarığımı yitirmekle aklımı da yitirdiğim izlenimini verdiğimden bu konuyu açtıkça onların alay konusu oldum. Yoldan geçerken kadınlar bana bakıp gülerek "İşte sarığıyla birlikte aklını da yitiren adam geçiyor!" diye bağırmaya başladılar.

Böylece, ey Emirü'l-Müminin, atmacanın neden olduğu bu felaket üzerinden altı ay geçtikten sonra, iki soylu dost Si Saad ile Si Saadi, iki yüz dinarlık keseyi ne yolda kullandığımın haberini almak üzere yanıma gelmeyi düşlemişler. Yanıma geldikleri zaman, Si Saad, Si Saadi'ye "Birkaç gün önce, deneyimizin başarısının tanığı olarak kendisini görüp büyük bir memnunluk duymak üzere dostumuz Hasan'ı bulmak arzusuna kapıldım. Şimdi sen de, onda, büyük bir değişiklik bulacaksın; belki de onu tanımakta zorluk çekeceğiz!" diyordu. Ve zaten nerdeyse dükkâna yaklaşmış bulunduklarından, Si Saadi gülerek ona "Vallahi, bana öyle geliyor ki, ey dostum Saad, sen hıyarı olgunlaşmadan önce yiyorsun. Ben, kendi gözlerimle, Hasan'ın, ayak parmağına geçirdiği kenevirle, eskisi gibi oturduğunu görüyorsam da, kişiliğinde beni şaşırtan hiçbir değişiklik görmüyorum. İşte eskiden olduğu gibi aynı fakir giysilere bürünmüş! Kendisinde gördüğüm tek değişiklik, sarığı altı ay öncekinden biraz daha az nefret uyandırıcı ve biraz daha az pasaklı! Kendin bakınsan söylediğimin karşı çıkılamaz olduğunu göreceksin!" dedi.

Bunun üzerine, zaten dükkânın önüne gelmiş bulunan Si Saad, beni inceleyip kendisi de durumumun değişmediğini ve görünümümün iyileşmemiş olduğunu gördü. Ve iki dost içeri

girip âdet olmuş selamlaşmalardan sonra, Si Saadi bana "Pekâlâ Hasan, bu bozuk surat ve ters çehre neden? Hiç kuşkusuz, işlerin sana sıkıntı vermiş ve de yaşam değişikliğin seni biraz kederlendirmiş!" dedi. Ben de yüzüm önüme eğik, onlara "Efendilerim, Tanrı ömrünüzü uzatsın, ama talih benim her zaman düşmanım! Şimdiki sıkıntılarım, geçmiştekilerden de beter! Si Saad'ın gösterdiği güven de, kesinlikle kölenin kusuru yüzünden değil, ama talihin tersliğinden, yerini bulmadı!" diye yanıt verdim. Ve onlara serüvenimi tüm ayrıntılarıyla, tıpkı sana anlattığım gibi, anlattım, ey Emirü'l-Müminin! Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok.

Öykümü anlatıp bitirince, Si Saadi'nin, düşkırıklığına uğramış Si Saad'a bakarak muziplikle güldüğünü gördüm. Bir anlık suskunluktan sonra Si Saad bana "Kuşkusuz, benim beklediğim tarzda bir başarı olmamış. Ama, bu atmaca öyküsü biraz garip kaçıyor ve sana başka türlü bir kullanım için verdiğim parayı kendine güzel bir ziyafet çekmek için kullanmandan şüphelenip karşı çıkmak hakkım olduğu halde, sana hiçbir serzenişte bulunmayı düşünmüyorum. Ne olursa olsun, bir kez daha, ilkine eşit miktarda bir para vererek seninle deneyi sürdürmek istiyorum. Çünkü dostum Saadi'nin benim tek bir girişimimle sonuç alınmadığından ötürü davayı kazanmasına boyun eğmek istemiyorum!" dedi. Ve bunları söyledikten sonra bana "Umarım ki, bu kez de parayı sarığının içinde saklamazsın!" diyerek iki yüz dinarı elime saydı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:*

"Umarım ki, bu kez de parayı sarığının içinde saklamazsın!" diyerek iki yüz dinarı elime saydı. Ve dudaklarıma götürmek üzere eline sarıldığım sırada beni terk edip dostu ile birlikte dükkândan ayrıldı.

Onlar ayrıldıktan sonra yeniden işi ele aldım ve çabucak dükkânımı kapatarak o saatte karıma ve çocuklarıma rastlama tehlikesi olmadığını bilerek eve döndüm. İki yüz altın dinardan

onunu bir yana ayırıp yüz doksanını bir çaputa sararak düğümledim. Artık iş, bu emaneti koyacak güvenli bir yer bulmaya kalmıştı. Uzun uzadıya düşündükten sonra, kimsenin içinde onu aramayı düşünemeyeceğini iyice tasarlayarak kepek dolu bir küpün dibine koymayı kararlaştırdım. Küpü de köşesine yeniden yerleştirerek karım yemeği hazırlamak üzere geri döndüğü sırada, dışarı çıktım. Evi terk ederken de ona, kenevir satın almaya gideceğimi, ama yemek saatinde döneceğimi söyledim.

Bu alışverişi yapmak üzere sokaktayken, kadınların hamamda saç temizlemek için kullandıkları killi toprak satan birisi sokaktan haykırarak geçmekte olduğunu bildiriyormuş. Karım da, çoktandır saçlarını temizlemediği için satıcıyı çağırmış. Ama üzerinde para bulunmadığı için, ona nasıl ödeme yapacağını bilememiş ve kendi kendine "Çoktandır şu köşede duran kepek küpü, bugün için kendisine hiç ihtiyaç duymadığım bir şey! Saç temizleyen killi toprak karşılığında satıcıya bunu vereyim!" diyerek aklından geçirmiş. Ve öyle de yapmış. Satıcı da, bu değiş tokuşa razı olduğundan, alışveriş tamamlanmış. Satıcı küpü alarak içindekilerle birlikte götürmüş.

Bana gelince, yemek saatinde, taşıyabileceğim kadar keneviri yüklenerek eve döndüm; ve evde bu maksatla bulundurduğum askıya astım. Sonra hiç soluk almadan, çabucak gidip içinde kısmetim bulunan küpe bir göz atmak istedim. Ve göreceğimi gördüm. Karıma hemen küpü neden her zamanki yerinden kaldırmış olduğunu sordum. O da bana yaptığı değiş tokuştan söz ederek rahatça yanıt verdi. Birdenbire kızıl ölüm yüreğime girdi. Ve başı dönmüş bir adam gibi yere yığıldım. Ve "Taşlanası şeytan ırak olsun, ey kadın! Senin saçlarını temizlemek için bir avuç killi toprak sağlamak uğruna, benim bahtımı, kendi bahtını ve çocukların bahtını değiş tokuş ettin sen! Bu kez, dönüşü olmaksızın hepimiz mahvolduk!" diye haykırdım. Ve birkaç sözcükle ona olup biteni anlattım. O da umutsuzluk içinde bağrını döverek, saçlarını yolarak ve giysilerini yırtarak sızlanmaya başladı. "Vay saçlarım yüzünden başımıza gelenler! Şu temizlik toprağını satan tanımadığım adama çocukların nasibini sattım. Bizim sokağımızdan ilk kez geçiyordu. Özellikle keseyi bulduktan sonra, bir daha onu hiç göremem!" diye haykırıyordu. Sonra düşünerek,

böyle önemli bir konuda ona güven duymamamdan dolayı bana sitemler etti; ve "Sırrını benimle paylaşmış olsaydın, kuşkusuz bu felaketten kaçınmış olurduk!" dedi. Kadınların, çektiği acı dillerine vurunca nasıl kötü konuştuklarını bildiğin için sana onun söylediklerini uzun uzadıya anlatmayacağım. Onu yatıştırmak için artık ne yapacağımı bilemiyordum. Kendisine "Ey amcamın kızı, lütfen sakinleş artık! Bağırıp çağırmalarınla bütün komşuları başımıza toplayacağını anlamıyor musun? Atmaca yüzünden bizimle alay edip yaptıkları zevzeklikler ve attıkları kahkahalar yetmiyormuş gibi bir de bu ikinci yüzkarasını öğrenmelerine hiç gerek yok! Bu kez, budalalığımızdan dolayı bizimle alay etmek keyiflerini iki kat arttıracaktır. Onların alaylarına hedef olacak yerde, bu kaybı göze alarak, buna sabırla katlansak ve Yüceler Yücesi'nin buyruklarına boyun eğsek daha iyi olmaz mı? Zaten Bağışlarından yüz doksan parçasını çekip bize on parçasını bıraktığına göre, bunun kullanımıyla biraz teselli bulmamız da bir nimet değil midir?" dedim. Ama benim düşünce tarzım ne kadar elverişli olursa olsun, o, kendini kaptırdığı kederden sıyrılamıyordu. Ona "Biz fakiriz, evet doğru! Ama, sonunda, zenginlerin hayatta bizden fazla nesi var? Aynı havayı solumuyor muyuz? Aynı göğü ve aynı ışığı paylaşmıyor muyuz? Sonunda onlar da bizim gibi ölmüyorlar mı?" diyerek yavaş yavaş onu yatıştırmakta başarı sağladım. Böyle konuşarak, sultanım, sonunda yalnız onu değil, kendimi de buna inandırdım. Ve işime, sanki bu iki kahredici serüveni hiç yaşamamış gibi, özgür bir yürekle sarıldım.

Ama yine de beni üzen tek bir şey kalmıştı: kendi kendime, koruyucum Si Saad gelip de bana iki yüz altın dinarı ne yolda kullandığımı sorunca, ona nasıl yanıt vereceğimi düşünüp duruyordum. Bu düşünce gözümün önünde dünyayı ve yaşamı karartıyordu. Sonunda, beni, iki dostun karşısına çıkaran o denli korktuğum gün gelip çattı. Benden haber almak için oldukça gecikmiş bulunan Si Saad, kuşkusuz, Si Saadi'ye "Gidip urgancı Hasan'ı bulmak için acele etmeliyim! Çünkü ziyaretimizi ne kadar ertelersek, o da o kadar zengin olur ve benim de duyacağım zevk aynı oranda artar!" diyor olmalıydı. Si Saad de, sanırım, ona, gülerek "Vallahi! Seninle aynı fikirde olmaktan başka bir şey dilemezdim. Yalnız kuvvetle tahmin ediyorum ki, zavallı

Hasan, servetin onu beklediği mahale ulaşmadan önce gideceği daha pek çok yol var! Ama işte geldik. Ve şimdi kendisi bize işlerin ne merkezde olduğunu anlatır!" diyordu herhalde!

Ben de, ey Emirü'l-Müminin, öylesine mahçuptum ki, artık tek bir arzum kalmıştı: gidip onların bakışlarından uzakta bir yere saklanmak! Ve yer yarılsın da içine gireyim diye bütün gücümle dua edip duruyordum. Böylece, onlar dükkânın önüne gelince, sanki onları hiç görmemiş gibi yaptım; ve urgan yapım işine kendime alabildiğine daldırmış gibi bir tavır takındım. Başımı ancak selamlarını alıp da onlara yanıt vermek zorunda kaldığım zaman kaldırdım. Ve çektiğim işkence ve sıkıntı uzun sürmesin diye onların bana soru sormasını beklemek istemediğimden, kararlı bir şekilde Si Saad'a döndüm ve bir solukta, başıma gelen ikinci felaketi anlattım ve ona, keseyi içine sakladığım kepek küpünü karımın nasıl saç temizlemek için kullanacağı birazcık killi toprakla değiş tokuş ettiğini açıkladım. Böylece biraz yatışınca, başımı önüme eğdim, yerime oturdum ve kenevir çilesini sol ayağımın baş parmağına geçirerek yeniden işe koyuldum. Kendi kendime "Söylenecek ne varsa söyledim. Ne olacağını ancak Tanrı bilir artık!" dedim.

Oysa beni yalancı ve imanı bozuk biri yerine koyup kızacak ve sövüp sayacak yerde, Si Saad, böyle ısrarda bulunduğundan ötürü bahtın bana zarar verdiğini görerek güvenikliğe kapılmaksızın kendini tutmasını bildi. Ve bana "Herhalde, Hasan, bana bütün söylediklerin doğrudur ve gerçekten ikinci kese de öbür kese gibi elden çıkmıştır. Bununla birlikte, gerçekten, o denli dikkatle gizlediğin şeyi alıp götürmek için atmacanın ve killi toprağı satan kişinin tam da senin dalgın olduğun ya da evde bulunmadığın zamanı seçmiş olmaları biraz şaşkınlık verici! Ne olursa olsun, ben artık yeni bir deneye girmekten vazgeçiyorum!" demekle yetindi. Sonra da Si Saadi'ye doğru dönerek, ona "Ama, ey Saadi, ben yine de, parasız hiçbir şeyin mümkün olmadığında ve bir fakirin sırf işine sarılıp bahtın kendisine gülmesini beklemekle fakirlikten kurtulamayacağında ısrar ediyorum" dedi.

Ama Si Saadi "Nasıl bir hatadır seninki, ey eliaçık Saad! Fikrinin üstünlük kazanması için yarısını bir atmacanın, yarısını da saç

temizleyen killi toprak satıcısının önüne dört yüz dinarını atmakta kararsızlık geçirmedin! Pekâlâ! Ben kendi bakımımdan, senin gösterdiğin cömertliği göstermeyeceğim. Ama sadece, bahtın oyununun yaşamımızda tek kural ve üzerinde düşünmemiz gereken talihin ya da talihsizliğin tek temelinin bahtın kararları olduğunu kanıtlamak istiyorum" diye yanıt verdi. Sonra bana doğru döndü ve yerden kaldırmış olduğu büyük bir kurşun parçasını bana göstererek "Ey Hasan, bugüne kadar fırsatlar elinden kaçıp gittiğinden, ben, tıpkı cömert dostum Si Saad gibi sana yardım etmek istiyorum. Ama Tanrı bana o kadar büyük bir servet lütfetmedi; ve benim sana verebileceğim ancak kuşkusuz bir balıkçının ağlarını yerde sürüklerken yitirmiş olacağı şu kurşun parçasıdır" dedi.

Si Saadi'nin bu sözlerini duyunca, dostu Si Saad, onun benimle şakalaşmak istediğine inanarak kahkahalarla gülmeye başladı. Ama Si Saadi buna pek kulak asmadı ve ciddi bir tavırla, bana "Al şunu ve bırak Si Saad gülsün! Çünkü bir gün gelecek ki, bu kurşun parçası, eğer talihin hükmü öyleyse, senin için, bir gümüş madeninden daha yararlı olacaktır!" diyerek bana kurşun parçasını verdi.

Ben de, Si Saadi'nin ne kadar iyi bir insan ve ne kadar bilge bir kişi olduğunu bildiğimden, küçük bir karşı çıkmayla bile onu kırmak istemedim. Bana uzattığı kurşun parçasını aldım ve içinde hiç para bulunmayan kemerime sıkıştırdım. Kendisine iyi niyetleri ve güzel dilekleri için teşekkür etmeyi de unutmadım. Bunun üzerine iki dost, ben yeniden işe koyulurken, gezintilerini sürdürmek üzere yanımdan ayrıldılar.

Akşamleyin eve dönünce, yemek yiyip de yatma zamanı gelince soyunurken, ansızın yere bir şeyin yuvarlandığını gördüm. Onu arayıp bulunca, kemerimden kayıp düşen kurşun parçası olduğunu gördüm. Hiç önemsemeyerek gözümün çarptığı ilk yere koydum ve yatağa uzanıp kısa bir süre sonra uyudum...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek, yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:*

... Yatağa uzanıp kısa bir süre sonra uyudum.

O gecenin sabahına doğru, komşularımdan bir balıkçı âdeti gereğince sırtına vurmadan önce ağlarını gözden geçirirken, ekmeğini kazanmak için uğraşırken gereğince işe yaramasını epeyce aksatacak şekilde ağda bulunması gerekli yerinde bir kurşun parçasının mevcut olmadığını görmüş. Elinde de bunun yerini tutacak başka parça olmadığından ve bütün dükkânların kapalı bulunduğu o saatte gidip çarşıdan bunu sağlama olanağı da bulunmadığından, o saati bekleyip sağlayacak olsa, ancak gün doğduktan iki saat sonra balık avlamaya çıkabileceğini, böylece ertesi gün için ailesinin nafakasını çıkaramayacağını düşünerek büyük bir şaşkınlığa düşmüş. Karısına, uygun bir saat olmamasına karşın, en yakın komşusuna gidip ona durumu açıklayarak ağında noksan olan bir kurşun parçası bulmalarını onlardan rica etmesini söylemiş.

Biz de balıkçının en yakın komşusu olduğumuzdan, kadın gelip bizim kapımızı çaldı ve herhalde kendi kendine "Tecrübemle, evine ancak hiçbir şeye ihtiyaç duyulmadığı zaman gidileceğini bildiğim halde, urgancı Hasan'lara kurşun parçası istemek üzere bir başvurayım hele!" diyerek kapımızı çalmaya geldi. Beni uyandırıncaya kadar kapıyı çalmayı sürdürdü. Ben de "Kim var kapıda?" diye haykırdım. Kapıdaki "Benim, komşun *falan* balıkçının amcasının kızı! Ey Hasan, seni böylece uykunda rahatsız ettiğim için yüzüm karadır; ama çocuklarımın babasının ekmek parası kazanması söz konusu, onun için bu nezaketsiz davranışta bulunmak zorunda kaldım. Lütfen beni bağışla! Seni uzun süre yatağından uzakta tutmamak için, bana, ağını elverişli hale getirmek için kocama ödünç verecek bir kurşun parçan var mı, söyle?" diye yanıt verdi.

Hemen aklıma Si Saadi'nin bana verdiği kurşun parçası geldi, ve "Vallahi! Onu bunca çocuğun babası olan komşuma vermekten daha iyi şekilde nasıl kullanırdım, bilmem!" diye düşündüm. Komşu kadına, işlerine yarayacak bir kurşun parçam olduğunu söyledim; ve gidip el yordamıyla söz konusu kurşun parçasını arayıp buldum; ve karıma teslim edip kendi elleriyle komşusuna vermesini sağladım. Zavallı kadın da, boşuna bize gelmediğine ve evlerine eli boş dönmeyeceğine

sevinerek karıma "Komşum, bu gece Şeyh Hasan bize gerçekten büyük bir yardımda bulundu. Bunun karşılığında, kocam, ilk ağı sizin uğrunuza denize fırlatacak ve böylece eline geçireceği bütün balıkları yarın başımız üzerinde size getireceğiz!" dedi. Komşumuz çabucak gidip kurşun parçasını balıkçı kocasına verdi; o da ağını işe yarar hale koydu ve âdeti gereğince sabah olmadan balık avlamaya gitti.

Bizim uğurumuza ağı ilk fırlatışında, sadece bir balık tutmuş. Ama bu balık bir arıştan daha büyükmüş ve oldukça iriymiş. Onu bizim için bir seleye koyup ayırarak balık avlamayı sürdürmüş. Ama tuttuğu balıkların hiçbiri onun kadar güzel ve iri değilmiş. Balık avlamayı tamamlayınca, o günün avını götürüp çarşıda satmadan önce, bizim için tuttuğu balığı kokulu yapraklarla örtülü bir seleye koyarak evimize getirdi ve "Tanrı onu sizin için lezzetli ve keyifle yenir kılsın!" diyerek bize verdi; ve "Her ne kadar yeterli ve uygun değilse de, sizden bu armağanımı kabul etmenizi rica ediyorum. Bu denli az oluşundan dolayı beni bağışlayın! Çünkü kısmetinize çıkan bu kadar! İlk attığım ağdan bu çıktı!" diye ekledi. Ben de kendisine "Ama bu pazarlıkta biz seni aldatmış oluyoruz, ey komşu! Çünkü küçük bir bakır parayla alınabilecek bir kurşun parçası karşılığında bu kadar güzel ve iri bir balığın sağlanması ilk kez görülen bir olaydır! Ama biz bunu incinmeyesin diye ve de dost ve cömert bir yürekle önerdiğinden ötürü senin tarafından bir armağan olarak kabul ediyoruz" diye yanıt verdim. Böylece birkaç nezaket sözü daha söylendikten sonra, balıkçı yanımızdan ayrıldı.

Ben de, karıma "Görüyorsun ya karı, bir kurşun parçasının, yeri gelince, Sudan'ın bütün altınlarından daha çok yarar sağlayabileceğini söyleyen Si Saadi yanılmamış. İşte, emirlerin ve şahların bile sofralarında görmedikleri bir balık sana!" diyerek balıkçının getirdiği balığı ona verdim. Karım, bu balığı görmekle çok sevindi ama, yine de, bana "Doğru söylüyorsun, vallahi! Peki ama onu nasıl pişireceğiz? Ne bir ızgaramız ne de içine koyup bütünüyle pişirebileceğimiz yeterince büyük çömleğimiz var!" diye yanıt verdi. Ben de "Bunun hiçbir önemi yok! Onu, ister bütün olarak, ister parçalayarak yiyebiliriz, pekâlâ! Dış görünüşü bozulacak diye kaygılanma! Onu yahni olarak pişi-

rebilmek için kesip parçalamaktan çekinme!" diyerek kendisini rahatlattım. Karım da, balığı karnından yararak bağırsaklarını çıkardı. Bu bağırsakların orta yerinde canlı bir parıltıyla ışık saçan bir şey vardı. Onu çekip çıkardı ve kovada yıkadı. Bunun, bir güvercin yumurtası iriliğinde ve kaynak suyu kadar saydam bir cam parçası olduğunu gördük. Ve bir süre seyrettikten sonra, onu oynasınlar ve o güzelim balığı hazırlarken analarını rahatsız etmesinler diye çocuklarımıza verdik.

Akşam olunca, yemek saatinde, karın henüz yağ lambasını yakmadığı halde, kendisinin üretmediği bir ışığın odayı aydınlattığının farkına varmış. Bu ışığın nereden geldiğini anlamak için her yana bakınmış ve çocukların yere bıraktıkları cam yumurtadan yayıldığını anlamış. Bu yumurtayı alıp lambanın her zamanki yeri olan rafın kenarına koydu. Ondan yayılan ışığın canlılığına bakarak şaşırmanın sınırında şaşıp kaldık. Ben de "Vallahi! Ey amcamın kızı, işte Si Saadi'nin kurşun parçası bizi sadece beslemekle kalmadı, aydınlattı da! Bundan böyle ışık sağlamak için yağ almaktan da bizi kurtardı" diye haykırdım. Bu cam yumurtanın yaydığı harika parıltı altında, o lezzetli balığı yedik. O kutsanası gün, bu iki nimetten de yararlanarak iyiliklerinden dolayı Kısmet Dağıtıcı'ya şükürler ettik. O gece, bahtımızla mutlu, her şeyin böylece sürmesinden başka bir şey istemeyerek yatıp uyuduk.

Ertesi gün, amcamın kızının uzun dili sayesinde, iri balığın karnından çıkan bu ışıklı camı bulmamızın haberi çabucak bütün mahallede duyuldu. Karım komşularımızdan kendisini görmek isteyen ve kocası çarşıda cevahirci olan bir Yahudi karısının ziyaretini kabul etmiş. Karşılıklı selam kelamdan sonra, Yahudi karısı, camdan yumurtayı iyice inceleyip karıma "Komşum Ayşe, bugün beni yanına sevkeden Tanrı'ya şükürler olsun! Çünkü, bu cam parçası hoşuma gittiğinden ve bende de bazen süslenmek üzere kullandığım aşağı yukarı buna benzer bir cam parçası bulunduğundan, onunla eş oluştursun diye senden bunu satın almak istiyorum ve de pazarlık etmeksizin sana bunun için gıcır gıcır on altın dinar gibi büyük bir para teklif ediyorum!" demiş. Ama, oyuncaklarının satın alınmak istendiğini işitince, çocuklar, onu satmaması için analarına rica

ederek ağlamaya başlamışlar. Karım, onları yatıştırmak için ve bu cam parçası bizim için lamba yerini tuttuğundan, Yahudi karısının yaptığı öneriyi reddederek onun çileden çıkıp oradan ayrılmasına neden olmuş.

İşler bu durumda iken ben işten döndüm. Karım da bana olup biteni anlattı. Ben de ona "Hiç kuşku yok ki, amcamın kızı, bu cam yumurtanın herhangi bir değeri olmasaydı, bu Yahudi karısı on dinar gibi bir parayı bize teklif etmezdi. Sanırım ki, önerisini arttırmak üzere yeniden bize gelecektir. Ama, teklifi gereğince fiyatı yükseltmemiz için bana danışmadan hiçbir şey yapma!" diye yanıt verdim. Bu durum, bana hemen Si Saadi'nin daha önce söylediği bir adamın talihinde yazılı ise bir kurşun parçasının bile ona büyük bir servet kazandıracak değerde olduğu sözünü aklıma getirdi. Benden uzun zamandır kaçan talihimin sonunda bana güleceğine tam bir güven bağladım.

Böylece, öngördüğüm gibi o akşam, cevahirci Yahudinin karısı, karıma ikinci bir ziyaret yapmaya geldi. Ve her zamanki selam ve hatır sormalardan sonra, karıma "Komşum Ayşe, sen, Tanrı'nın verilerini nasıl bu denli küçümsersin? Benim sana bir cam parçası için önerdiğim, çocuklarının kısmeti olan parayı reddetmekle bunu yapmış olmuyor musun? Ama, çocuklarının iyiliği söz konusu olduğundan, kocama bu cam yumurtadan söz ettiğimde, hamile de olduğumdan ve hamile kadınların arzularını kırmamak gerektiğinden, onun karşılığında sana gıcır gıcır yirmi altın dinar ödememe rıza gösterdi!" dedi. Ama karım, bu konuda talimat aldığından "Vallahi, komşum, beni utandırıyorsun! Ama bu evde söz sahibi ben değilim, evin ve içinde bulunanların sahibi amcamın oğludur; dolayısıyla ona danışmak gerek. Teklifini kendisine bildirmek üzere onun dönüşünü bekle, olmaz mı?" diye yanıt vermiş.

Ben eve döndüğümde, Yahudi karısı, karıma söylemiş olduğu şeyi bana da tekrarladı ve "Bir cam parçası karşılığında çocuklarının nafakasını sana getirdim evladım! Ama hamile bir kadın olarak benim arzum da doyurulmalıdır ve kocam hamile bir kadının arzusunu geri çevirerek vicdanına ağırlık yüklemek istemiyor. İşte bundan dolayı, kendisi için büyük bir kayba uğrama pahasına bu değiş tokuşu yapmama razı oldu!" dedi.

Ben de, sultanım, Yahudi karısını sürebileceği kadar pey sürmesinde özgür bırakarak o sırada ona ne gibi bir yanıt verebileceğimi düşündüm ve sonunda yanıt olarak, sadece başımı olumsuz anlamda sallayarak hiçbir söz söylemeksizin yüzüne bakmakla yetindim. Bunu görünce Yahudi karısının yüzü sapsarı oldu ve güvensizlikle dolu gözlerle bana bakarak "Peygamberin üstüne dua eyle, ey Müslüman!" dedi. Ben de "Dua ve barış onun üzerine olsun ey kâfire ve tek varlık olan Tanrı'nın en seçkin kutsamaları da!" diye yanıt verdim. Kadın yeniden söze başlayarak "Nedir bu boş bakış; ve bizim aracılığımızla Nasip Dağıtıcı'nın evinize yağdırdığı nimetler karşısında bu olumsuz baş sallayış ne demek oluyor, ey çocuklarının babası!" dedi. Kendisine "Tanrı'nın İnananlar üzerine yağdırdığı nimetler sayısızdır, ey kâfirlerin kızı! Hem de yolunu şaşırmışların aracılığı olmadan!" diye yanıt verdim. O da bana "Yani, bu yirmi altın dinarı reddediyorsun, öyle mi?" dedi. Benim yeniden olumsuz işaret verdiğimi görünce de "Pekâlâ komşu, senin camına elli altın dinar teklif ediyorum, oldu mu?" dedi. Ben de yeniden en ilgisiz tavrımla başımı olumsuz anlamda salladım; ve başka yere baktım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ben de yeniden en ilgisiz tavrımla başımı olumsuz anlamda salladım; ve başka yere baktım.

O zaman cevahircinin karısı gidecekmiş gibi örtülerini toparladı ve kapıya doğru yöneldi; kapıyı açıyor gibi yaptı; sonra da bir anda fikir değiştirerek bana doğru döndü ve "Son teklif! Yüz altın dinar! Ve kocamın bu akıl almaz miktarı bana verip vermeyeceğini de bilmiyorum!" dedi.

Ben de o zaman yanıt vermek için alçakgönüllülük gösterdim. Ama, yeni de, derin bir ilgisizlik havasını terk etmeksizin, ona "Senin böyle küskün bırakıp gitmeni istemem komşu, ama senin hesap kitaptan uzak bir halin var. Senin bana yüz dinar gibi gülünç bir bedel ödemek istediğin bu camdan yumurta harika bir şeydir; öyküsü de kendisi kadar harikadır. Bundan

dolayı ve sırf seni bir komşu olarak hoşnut kılmak için ve de hamile bir kadının arzusunu kursağına tıkamamak için, bu ışık saçan yumurta karşılığında senden ne bir eksik ne bir fazla tam yüz bin dinar istemekle yetineceğim; ister alır, ister bırakırsın; çünkü güzel ve yekta olan şeylerin değerinin kocandan da çok farkında olan başka cevahirciler bana daha fazlasını da önerirler! Bana gelince, her şeyi bilen Tanrı önünde yemin ederim ki, ne fazlasını isteyerek ne de azaltarak bu değerlendirmenin dışına çıkacağım, vesselam!" dedim.

Yahudinin karısı bu sözleri işitip anlamını kavrayınca, bunları yanıtlayacak sözcük bulamadı ve ayrılıp giderken "Alıp satıcı olan ben değilim. Bu işin başı kocamdır. Önerin ona uygun gelirse, gelip seni bulur. Ama, sadece başkalarıyla konuşmadan önce bu camdan yumurtayı onun görmesini bekleyeceğini vaat et bana!" dedi. Ben de ona bunu vaat ettim. Kadın da çekip gitti.

Benim de, ey Emirü'l-Müminin, bu tartışmadan sonra, camdan olduğunu sandığım bu yumurtanın, bir deniz ülkesi hükümdarının tahtından düşmüş derya mücevherlerinden biri olduğundan hiç kuşkum kalmadı. Zaten ben de, herkes gibi, derinliklerde, deniz kızlarının ve deniz ecelerinin donandığı ne gibi defineler yattığını bilirdim. Bu bulgu, benim bu inancımı kanıtlamış oldu. Bir balık avcısının aracılığıyla denizdeki genç kızların donandığı böylesine harika bir süs parçasını ellerime bırakan Kısmet Dağıtıcı'yı ululadım. Ve değerlendirmemi saptamadan önce, Yahudi cevahirciden de fazlasını ödeyecek kimseleri arayıp bulsaydım, daha fazla kâr edebilmiş olacağımı düşünmekle birlikte, Yahudi karısına önermiş olduğum yüz bin altın dinardan da hiçbir şekilde vazgeçmemeye karar verdim. Bu rakamı ciddiyetle önermiş olduğuma göre, bundan asla dönmeyi düşünmüyor ve belirtmiş olduğum rakamda ısrar etmeyi kendime vaat etip duruyordum.

Tıpkı öngördüğüm gibi Yahudi cevahircinin kendisi evimde belirtmekte gecikmedi. Bana gerçekten hiç de iyi şeyler düşündürmeyen buruk bir hali vardı ve bu domuzun oğlu, daha çok, benden mücevheri koparmak için sanki onun pek değeri yokmuşçasına davranarak her türlü kurnazlığı yapacak gibi görünüyordu. Kendi hesabıma, hep güleryüzlü ve uysal bir tavır

takınarak tedbiri elden bırakmamaya karar verdim; ve ondan hasıra oturmasını rica ettim. Alışılagelen selam ve hatır sormalardan sonra, bana "Umarım ki komşu, kenevir pek pahalanmamıştır, dükkânındaki işler de yolundadır!" dedi. Ben de aynı tarzda, kendisine "Tanrı'nın kutsaması asla İnananların üzerinden eksik olmaz! Umarım ki, cevahirciler çarşısındaki işler de senin yüzünü güldürüyordur!" diye yanıt verdim. Bana "İbrahim ve Yakub'un başları üzerine yemin ederim ki, komşum, kötüye gidiyor! Kötüye gidiyor! Ancak peynir ekmek yiyecek kadar para kazanıyoruz!" dedi. Epeyce bir süre böylece, bizi asıl ilgilendiren konuya yanaşmaksızın konuşmayı sürdürdük. Sonunda Yahudi bu tarzda davranarak benden bir şey elde edemeyeceğini anlayınca, ilk olarak bana "Komşum, amcamın kızı bana, çocuklarının oynadığı pek de değer taşımayan cam bir yumurtadan söz etti. Bilirsin ki, benim karımın durumunda olduğu gibi, kadın hamile olunca içlerinde, yerine getirilmesi imkânsız olsalar da, garip ve tuhaf arzular doğar. Ama ne yazık ki, biz, bu arzuları doyurmak zorundayız; çünkü bunu yapmazsak, zararı bebeğin bedeni ve ruhuna yansır ve çarpıklıklarla doğar. Şimdiki durumda, karımın arzusu da bu camdan yumurtaya sahip olmak şeklinde tecelli ettiğinden, onu yerine getirmezsem, bu yumurtayı, tüm iriliğiyle, doğan çocuğun burnunda ya da terbiyemin adını anmama izin vermediği daha nazik bir yerinde asılı görmekten korkmaktayım. Bundan dolayı, komşum, senden ilkin bu cam yumurtayı bana göstermeni ve eğer çarşıdan benzerini bulmak imkânı olmazsa, bana, durumdan yararlanmaya çalışmayarak bildireceğin uygun bir fiyat karşılığında, onu bana bırakmanı rica edeceğim!" dedi.

Ben de Yahudinin bu sözlerini duyunca "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt verdim. Ve ayağa kalkıp bahçede söz konusu yumurtayla oynamakta olan çocuklarımın yanına gittim ve haykırışlarına ve karşı çıkmalarına karşın onu ellerinden aldım. Sonra, hasırın üzerinde oturmuş beni beklemekte olan Yahudinin bulunduğu odaya döndüm; ve yaptığım işten ötürü özür dileyerek odanın kapı ve pencerelerini tam bir karanlıkta kalacağımız şekilde kapattım. Bunu yaptıktan sonra da yumurtayı koynumdan çıkardım ve onu Yahudinin önünde göze batar şekilde bir taburenin üstüne koydum.

Birdenbire oda, içinde kırk meşale yakılmış gibi ışığa boğuldu. Yahudi de bunu görünce "Bu Davud'un oğlu Süleyman'ın başını süsleyen taçtaki mücevherlerden biridir!" diye haykırmaktan kendini alamadı. Böylece haykırdıktan sonra, ağzından gereğinden fazla şey kaçırdığının farkına vararak kendini tuttu ve "Ellerimde bunlardan epeyce vardı. Ama bugün için piyasayı olmadığından, onları zararına çabucak elden çıkardım. Amcamın kızının sanki şimdi hamile olmasının sırası mıydı ki, ben piyasayı olmayan bir malı satın almak zorunda kalıyorum?" diye ekledi. Sonra da bana "Sen bu deniz yumurtası için ne istiyorsun bakalım, komşu?" diye sordu. Ben de "Satılık değil komşum! Ama amcanın kızının arzusu içine sinsin diye onu sana verebilirim! Zaten bu satışın fiyatı da saptanmıştır. Sözümden dönmeyeceğim, Allah da tanığımdır!" diye yanıt verdim. Bana "Biraz makul ol, ey hayırlı kimselerin evladı, evimi başıma çökertme benim! Dükkânımı da, evimi de satsam, hatta kendimi, karımı ve çocuklarımı da mezada verip çarşıda satsam, senin, herhalde şaka olsun diye saptadığın aşırı bedeli ödeyemem! Yüz bin altın dinar ha, ey şeyh? Ne biraz fazla, ne biraz eksik! Sen benim ölümümü istiyorsun!" dedi. Ben de kapıyı ve pencereleri açarak sakin bir sesle "Yüz bin dinar, fazlasını değil! Zaten bedeli arttırmam yasal olmazdı. Ama eksiğini de düşünmem! İster al, ister alma!" diye yanıt verdim. Ve "Dahası! Eğer bu harika yumurtanın, dua ve barış üzerine olası Davut'un oğlu Süleyman'ın tacındaki deniz mücevherlerinden biri olduğunu daha önce bilseydim, senden istemiş olacağım miktar yüz bin değil, on katı olurdu ve de bunu bulduğumuzu kulaktan kulağa yayarak satışa neden olan karım için dükkânından armağan olarak birkaç gerdanlık ve mücevher de isterdim. Onu sana böyle gülünç bir fiyata bıraktığım için kendini bahtlı say ve git paraları getir!" diye ekledim.

Ve Yahudi cevahirci de, yapacak başka şey olmadığını görerek, burnu iyice uzamış, bir an toparlandı, sonra bana kararlılıkla baktı ve büyük bir soluk koyvererek "Para hazır! Sen bana mücevheri ver!" dedi. Ve bunu söyleyerek başını pencereden uzatıp sokakta duran ve sırtında torbalar bulunan bir katırın dizginini tutmakta olan bir zenci köleyi "Hey, Mübarek! Torbaları ve teraziyi buraya getir!" diye haykırdı.

Zenci de, içi altın dinarlarla dolu torbaları eve getirdi; Yahudi onları birer birer boşalttı ve benim için, ne bir eksik ne bir fazla tam da kendisinden istediğim gibi yüz bin dinar olarak tarttı. Amcamın kızı da sahip olduğumuz tek tahtadan yapılma büyük sandığın içinde ne varsa boşalttı ve Yahudiden aldığımız altınları buna doldurduk. Ancak o zaman güvenle bağrımdan Süleyman'ın mücevherini çıkardım ve "İnşallah onu aldığın fiyatın on katına satarsın!" diyerek Yahudiye verdim. Bana "Vallahi! Ey şeyh, onu satmayacağım. Karımın arzusunu yerine getirmiş olmak için, ona vereceğim!" diyerek, ağzı kulaklarına varasıya kadar gülmeye başladı. Benden ruhsat alıp bana omuzlarının genişliğini gösterdi. İşte onun durumu böyle idi!

Ama Si Saad ile Si Saadi'nin ilgisi ve balık aracılığıyla gerçekleşen benim alınyazıma gelince, o da şöyle...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Ama, Si Saad ile Si Saadi'nin ilgisi ve balık aracılığıyla gerçekleşen benim alınyazıma gelince, o da şöyle!

Böylece kendimi, bir günden öbür güne, ruhumun dilemediği kadar zengin olmuş ve altına ve servete boğulmuş görünce, aslımın bir urgancı oğlu urgancı, eski bir fukara olduğumu unutmayarak ettiği hayırlardan dolayı Kısmet Dağıtıcı'ya şükranlarımı sundum; ve bundan böyle servetimi ne yolda kullananmam gerektiğini düşündüm. Ama ilkin gidip Si Saadi'nin önünde yeri öpmek ve ona minnettarlığımı göstermek istiyordum; ve aynı şeyi, Si Saadi gibi bana gösterdiği iyiniyetlerinde başarı sağlayamamış, yine de bugünkü durumda katkısı bulunduğunu düşünerek Si Saad'a da uygulamak üzere yanlarına gitmek istedim. Ama mahçupluk bunu yapmamı engelledi; ve zaten bunların ikisinin de nerede olduklarını bilmiyordum. Bundan dolayı, kendi arzularıyla, şimdi artık ölmüş sayılan ve de gençliği sıkıntı içinde geçmiş bulunan, Tanrı'nın rahmetini üzerinden eksik etmeyesi fakir urgancı Hasan'dan haber almak üzere dükkânıma gelmelerini beklemeyi yeğ tuttum.

Beklerken, bahtımda yazılı olan serveti nasıl en iyi şekilde kullanabileceğime karar verdim. İlk davranışım, kendime zengin giysiler alacak ya da keyifli bir yaşam sürecek yerde gidip benim uzun süre yaşamış olduğum aynı sefil durum içinde yaşayan Bağdat'ın tüm fakir urgancılarını buldum ve onları biraraya toplayarak "İşte Kısmet Dağıtan bana zenginlik verdi ve fakirlerin en düşkünü iken hayırlarını bağışladı. Bundan ötürü, ey Müslüman kardeşlerim, Yüceler Yücesi'nin nimetlerinin sırf kendi başımda toplanmasını istemedim ve sizin de ihtiyaçlarınıza göre ondan yararlanmanızı düşündüm. Böylece bugünden başlayarak hepinizi hizmetime bağlıyor ve her günkü işinize ve becerilerinize göre bol bol ücret almanızı güvence altına alıyorum. Böylece, ailenizin ekmeğini ferahlıkla ve ertesi günün kaygısını duymadan kazanacaksınız. İşte, sizi buraya bu maksatla çağırdım. Ve de size söyleyeceğim bunlardır. Ama en cömert ve en büyük olan Tanrı'nın kendisidir!" dedim. Urgancılar bana teşekkür edip kendi haklarındaki iyiniyetlerim için beni övdüler ve kendilerine önerdiklerimi kabullendiler. O zamandan beri benim hesabıma sükûnetle ve kendilerinin ve çocuklarının nafakasını güvencede görmekten mutlu, çalışmaya devam ettiler. Ben de, kurduğum bu örgüt sayesinde, gelirimi arttırmaktan ve durumumu güçlendirmekten geri durmadım.

Epeyce bir zamandır eski fakirhanemi terk etmiş ve büyük harcamalarla yaptırdığım bahçe ortasında bulunan başka bir binaya yerleşmiştim. O sırada Si Saad ile Si Saadi, gelip tanıdıkları zavallı Urgancı Hasan'dan haber almak istemişler. Eski dükkânımı kapalı bulunca, beni öldü sanmışlar; dükkân komşularım kendilerine, yalnız yaşamakta olduğum değil, Bağdat'ın en zengin tacirlerinden biri de sayıldığımı ve bahçeler ortasındaki bir sarayda yaşamakta bulunduğumu ve artık bana Urgancı Hasan değil, Şahane Si Hasan dendiğini anlatmışlar.

O zaman, sarayımın nerede bulunduğu hakkında kesin bilgiler edinerek oraya doğrulmuşlar ve gecikmeden bahçelere açılan büyük kapının önüne ulaşmışlar. Kapıcı onları, kaynağını nehirden alan bir arkta sürekli olarak akan canlı bir suda kökleri serinleyen meyva yüklü bir portakal ve limon koruluğundan geçirmiş. Kabul salonuna geldiklerinde, hâlâ bu

serinliğin, gölgeliğin, suyun mırıltısının ve kuşların cıvıltısının etkisi altında idiler.

Ben de, kölelerimden biri onların gelişini haber verir vermez, çabucak onları karşılamaya ve öpmek için urbalarının uçlarını tutmaya koştum. Ama onlar beni engellediler ve sanki kardeşleriymişim gibi beni kucakladılar; ben de onları bahçedeki küçük kameriyede yer almaya davet ettim ve layık oldukları onur mevkiine oturmalarını rica ettim. Ben de, öyle gerektiği için, biraz ayrı oturdum. Ve onlara şerbetler ve başka serinleticiler sunduktan sonra, başıma gelenleri, noktası noktasına, hiçbir ayrıntıyı unutmadan kendilerine anlattım. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yarırı yok. Ve Si Saadi, memnunluğun sınırında, dostuna dönerek ona "Gördün mü, ya Si Saad!" dedi. Ve de başka bir şey söylemedi.

Onlar benim öykümün hayranlığından henüz kurtulamamışlarken, bahçede eğlenmekte olan iki çocuğum, ellerinde, onların isteği üzerine oyunlarını gözetmekte olan köle tarafından bir hurma ağacının üzerinden alınıp kendilerine verilen büyücek bir kuş yuvası olduğu halde yanımıza geldiler. Biz, bu yuvanın içinde birkaç atmaca yavrusunu barındıran bir sarık olduğunu görerek çok şaşırdık. Ben, sarığı daha yakından inceleyince, bunun hiç kuşku duymaksızın, hırsız atmacanın başımdan kaldırmış bulunduğu sarık olduğunu gördüm. Ve konuklarıma doğru dönerek onlara "Efendilerim, Si Saad'ın bana ilk iki yüz altın dinarı verdiği gün başımda taşımakta olduğum sarığı hâlâ hatırlıyor musunuz?" dedim. Onlar da "Hayır, vallahi! Tam anlamıyla hatırlayamıyoruz!" diye yanıt verdiler. Ve Si Saad "Ama, yüz doksan dinar hâlâ içinde ise, elbette hatırlarız!" diye ekledi. Ben de "Efendilerim bundan hiç kuşkulanmayın!" diye yanıt verdim. Ve kuş yavrularını kaldırıp çocuklara verdim ve yuvayı açıp sarığı boylu boyunca yere serdim. Sarığın ta ucunda dokunulmamış ve benim düğümlediğim gibi düğümlenmiş olarak içindeki dinarlarla birlikte Si Saad'ın kesesi görüldü.

Benim iki konuğum şaşkınlıklarından henüz kurtulmamışlarken, seyislerimden biri elinde bir kepek küpüyle çıkageldi; bunun, karımın, karşılığında saçlarını temizlemeye yararlı küllü toprak almak üzere tacire verdiği küp olduğunu gördüm. Köle

bana "Efendim, bindiğim atın yemini yanıma almayı unuttuğum için bu küpü bugün çarşıdan satın aldım. İçinde bulduğum ağzı düğümlü çaputu sana getirdim!" dedi. Çaputu açınca, hep birlikte, içinden çıkan Saad'ın ikinci kesesini tanıdık. Ve o zamandan beri, ey Emirü'l-Müminin, üçümüz birlikte talihin kudretine inanarak ve yazgılarının yerine gelmesi bakımından kullandığı yollara hayranlık duyarak dostça yaşadık.

Ve Tanrı'nın verilerinin fakirlerine geri dönmesi gerektiği için, ödemek zorunluluğunu duyduğum sadaka ve bağışları yerine getirmekte kusur etmiyorum. İşte sen beni, Bağdat köprüsü üzerindeki dilenciye o sadakayı verdiğimi bu nedenle gördün. Benim öyküm de budur!

Halife, eliaçık şeyhin bu anlatısını işitince, ona "Kuşkusuz, ey Şeyh Hasan, bahtın yolları hayranlık vericidir ve bu anlatmış olduğun öyküyü desteklemiş olmanın kanıtını vermek üzere sana bir şey göstereceğim!" demiş. Hazine vezirine dönerek kulağına birkaç sözcük fısıldamış. Vezir de çıkıp birkaç dakika sonra, elinde küçük bir kutu tuttuğu halde geri dönmüş. Halife, kutuyu alıp açmış ve içindekini şeyhe göstermiş; o da hemen Yahudi cevahirciye terk etmiş olduğu Süleymani mücevheri tanımış. Harun Reşid de ona "Bu mücevher, onu Yahudiye sattığın gün benim hazineme girdi" demiş.

Sonra, dördüncü kişiye, dudağı yarık sakat okul hocasına dönerek, ona "Sen de bize anlatacağını anlat bakalım!" demiş. Adam da halifenin önünde yeri öptükten sonra demiş ki:

## *Okul Hocasının Öyküsü*

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, ben hayata bir okul hocası olarak başladım ve elimin altında seksen kadar genç çocuk vardı. Benim bu çocuklarla geçen öyküm işitilmedik bir öyküdür.

İlkin sana, sultanım, onlara karşı sertliğin sınırında sert davrandığımı söylemekle söze başlamalıyım; hem de öylesine sıkı ve sert ki, dinlenme saatlerinde bile, çalışmalarını sürdürmelerini istiyor ve evlerine ancak güneşin batışından bir saat sonra gönderiyordum. Hatta o zaman da, çarşılar ve mahalleler boyunca yürür-

lerken, kendilerini kötü yola sürükleyebilecek hayta gençlerle oynamalarını önlemek için onları izlemekten geri durmuyordum. İşte benim bu sert davranışım, anlatınca göreceğiniz gibi, başıma bunca felaketin gelmesine neden oldu, ey Emirü'l-Müminin!

Gerçekten, günlerden bir gün bütün bu öğrencilerimin toplanmış olduğu sınıfa ders vermek üzere girince, birdenbire hepsinin iki ayak üzerine dinelerek hep bir ağızdan "Hocamız, yüzün bugün neden bu kadar sarı!" diye bağırdıklarını duydum. Bunu duyunca çok şaşırdım; ama yüzümü öylesine sarartacak içimde hiçbir rahatsızlık duymadığım için, bunu söylemelerinden öyle pek fazla etkilenmedim ve her zaman olduğu gibi "İşe girişin bakalım, haylazlar! Şimdi çalışma vaktidir!" diyerek dersi başlattım. Ama sınıfbaşı olan öğrenci, kaygılı bir tavırla bana doğru ilerleyerek, bana "Vallahi hocam, bugün yüzün gerçekten sapsarı, Allah kötülükten korusun! Eğer hastaysan, bugün senin yerine sınıfı yöneteyim!" dedi. Aynı zamanda tüm öğrenciler, büyük bir tedirginliğe kapılmış gibi ifadeler takınıp sanki neredeyse ölecekmiş gibi acıyarak yüzüme baktılar. Sonunda ben de bundan çok etkilendim ve kendi kendime "Ey *falan* kişi, belki de farkında olmaksızın çok kötü durumda olmalısın! En kötü hastalıklar, varlıkları çok belirgin tedirginlikler ortaya koymadan bedene gizlice girenlerdir" dedim. O saat ve o anda ayağa kalkarak, dersin yönetimini kıdemli öğrenciye bırakarak evime döndüm ve kanıma "Sarılığa karşı korunmam için ne hazırlamak gerekirse, onu hazırla!" diyerek boylu boyunca yatağa uzandım. Bunu söylerken soluk soluğa kaldım ve sanki tüm vebaların ve ateşli hastalıkların etkisi altında bulunuyormuşçasına inlemeye başladım.

İşler bu durumda iken sınıfbaşı öğrenci kapıyı çaldı ve içeri girme izni istedi. Ve bana "Hocam, senin hayırlı öğrencilerin, hanımınız, masrafı düşünmeksizin sana rahatça baksın diye aralarında yardım olarak yirmi dört dirhem topladılar" diyerek bana yirmi dört dirhem tutarında bir para verdi. Ben de öğrencilerimin bu tutumundan çok etkilenerek, yaptıklarının aslında başka bir maksada yönelik bulunmuş olacağını aklıma getirmeksizin, memnunluğumu göstermek üzere onlara bir günlük izin verdim. Ama öğrencilerin çocuk yüreklerinde saklı olan kötülükleri kim tam anlamıyla bilebilir?

Bana gelince, hiç beklenmedik bir paranın ortaya çıkışı bana epeyce zevk verdiyse de, bütün günü büyük kaygılarla geçirdim. Ve ertesi gün, sınıfbaşı öğrenci beni yeniden görmeye geldi ve beni görür görmez "Tanrı seni tüm kötülüklerden ırak eylesin, hocamız! Ama senin yüzün bugün dünkünden de sarı! Dinlen sen, dinlen! Geri kalanını düşünme..."

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"Tanrı seni tüm kötülüklerden ırak eylesin! Ama senin yüzün bugün, dünkünden de sarı! Dinlen sen, dinlen! Geri kalanı düşünme!" diye haykırdı Ben de kurnaz çocuğun sözlerinden etkilenerek kendi kendine "Kendine iyi bak, hoca; nasıl olsa masrafları öğrenciler ödüyor!" dedim. Böyle düşünerek sınıfbaşı öğrenciye de "Sen sanki ben oradaymışım gibi sınıfı yönet!" dedim. Sonra kendimi düşünerek inleyip sızlanmaya başladım. Çocuk beni bu durumda bırakarak, durumu onlara bildirmek üzere öteki öğrencilerin yanına döndü. Bu durum böylece bir hafta sürdü. Bu sürenin sonunda sınıfbaşı öğrenci bana yirmi dört gümüş dirhem daha getirdi ve bana "Hanımın sana gereğince baksın diye hayırlı öğrencilerinin kendi aralarında topladığı bir para bu!" diyerek bana verdi. Ben de, bu kez, ilkinden de çok duygulanarak kendi kendime "Ey falan kişi, senin hastalığın kutsanmış bir hastalık olacak ki, sana hiç zahmet çekmeksizin ve gayret göstermeksizin iyi olman için bunca para getiriyor. Senin alabildiğine iyi olman için bu böyle uzun süre devam eder mi acaba?" dedim. Ve o anda, içimde herhangi bir dert bulunmadığına iyice inanmış olmakla birlikte hastaymış gibi görünmeye karar verdim ve kendi kendime "Senin verdiğin derslerin ücreti, hiçbir zaman hastayken gördüğün yardım kadar olmamıştır" diyordum. O andan başlayarak ortada olmayan şeye başkalarını inandırma sırası bana gelmiş oldu. Sınıfbaşı öğrencinin beni görmeye geldiği her sefer, ona "Besinsizlikten öleceğim galiba, çünkü midem hiçbir şey kabul etmiyor!" diyordum. Oysa gerçek değildi bu; çünkü hiçbir zaman o zamanki kadar

iştahlı yemek yememiş ve bu kadar iyi olmamıştım. Böyle yaşamayı epeyce bir zaman sürdürdüm. Nihayet günün birinde bir yumurta yemeye kalkıştığım sırada içeri bir öğrenci girdi. Onu görür görmez, yaptığım ilk hareket, beni yerken görerek kuşkulanacağı ve ikiyüzlülüğümün anlaşılacağı korkusuyla yumurtayı ağzımda saklamak oldu. Çok sıcak olan yumurta bana dayanılmaz acılar verdi. Hain kerata, hiç kuşku yok ki, durumun ne olduğunu anlayarak, çekip gideceğine, yüzüme acımış bir tavırla bakmayı sürdürdü ve bana "Hocamız, yanakların ne kadar şişmiş, kim bilir ne kadar acı çekiyorsundur! Bu herhalde kötü bir çıban olmalı!" dedi. Sonra, çektiğim işkenceden gözlerim başımdan fırlayacak gibi olmuşken ve yanıt veremeyecek bir durumda iken, bana "Onu patlatmak gerek!" dedi. Çabucak yanıma yaklaşarak yanağıma büyük bir iğne batırmak istedi. Ama bunu anlayınca ben de çabucak iki ayağım üzerine dineldim ve mutfağa koştum ve orada zaten o zamana kadar yanağımı iyice yakmış bulunan yumurtayı tükürdüm. İşte bu yanmayı izleyerek, ey Emirü'l-Müminin, yanağımda gerçek bir yara açıldı ve gözümde kızıl ölümü uyandırdı. O zaman berberi çağırdık. O da yarayı deşmek için yardı. Bu işlem sonunda ağzım yarık ve biçimsiz kaldı. Ve de işte ağzımın yarıklığı ve şekilsizliğinin nedeni budur. Sakatlığımın nedeni de şöyle:

Yanmadan ötürü bir süre istirahat ettikten sonra, okula döndüm; ve orada gürültülerini cezalandırmak üzere her zamankinden de fazla, öğrencilere karşı sert ve sıkı davrandım. İçlerinden biri işi çığrından çıkarırsa, sopa darbeleriyle onu yola getirmekten kaçınmıyordum. Sonunda onları bana saygı göstermeye öylesine zorladım ki, hapşıracak olsam, hemen kitaplarını defterlerini bırakıp iki ayak üzerine kalkarak kolları birbirine kavuşmuş, hep bir ağızdan "Çok yaşa! Çok yaşa!" diye haykırıyorlardı. Ben de yerli yerince "Siz de görün! Siz de görün!" diye yanıt veriyordum. Ve böylece onlara hepsi birbirinden yararlı ve eğitici olan bin türlü şey öğrettim. Çünkü ana babaların onları eğitmem için bana verdikleri paralar boşa gitmesin istiyordum. Ve böylece, onları, üstün vatandaşlar ve saygın tacirler yapmayı umuyordum.

Bir gün öğrencileri bir geziye çıkarmıştım; gezindiğimiz sırada her zamankinden daha uzağa gitmiş bulunduğumuzdan

uzun bir yürüyüş yapmamız dolayısıyla hepimiz çok susamıştık. Bir kuyunun yanına ulaştığımızda, kuyunun içine inip serin suyla susuzluğumu gidermeye ve kabil olursa içine kaçmış bulunan kovayı da öğrenciler için çıkarmaya karar verdim. Ortada ip falan bulunmadığından, tüm öğrencilerin sarıklarını birbirine bağlayarak uzunca bir ip yaptım ve bunu belime bağlayarak öğrencilerime beni kuyuya sarkıtmalarını emrettim. Onlar da hemen itaat ettiler. Kuyunun kenarına çıktım. Çocuklar beni kafam kayalara çarpmasın diye sonsuz bir dikkatle kuyuya indirmeye başladılar. Birden sıcaklığın serinliğe ve ışığın karanlığa dönüşmesi bende hapşırma arzusu uyandırdı. Ve de hapşırığımı tutamadım. Öğrencilerim de, ister ellerinde olmayarak, ister alışkanlıklarından ötürü, ister kötülüklerinden dolayı, aynı anda urganı bırakarak tıpkı okulda olduğu gibi, kollarını kavuşturup hep bir ağızdan "Çok yaşa! Çok yaşa!" diye bağırmaya başladılar. Ama ben onlara aynı anda yanıt veremedim. Çünkü olanca ağırlığımla kuyunun dibine düşmüştüm. Su derin olmadığından boğulmadım ama, iki bacağımı ve omuz kemiğimi kırdım. O sırada öğrenciler, kötülükleri ya da şaşkınlıklarından ötürü, hangisidir bilmiyorum; bacaklarını rüzgâra teslim ederek kaçtılar. Öylesine feryatlar kopardım ki, oradan geçenler bunları duyunca beni kuyudan çıkardılar ve acıklı bir durumda olduğumdan beni bir eşeğe bindirip eve getirdiler; orada epeyce bir zaman baygın olarak uyumuşum. Ama geçirdiğim kazadan bir türlü şifa bulamadım; bu yüzden okul hocalığı olan mesleğimi de yapamadım.

İşte bunun içindir ki, ey Emirü'l-Müminin, karımın ve çocuklarımın geçimini sağlamak için dilenmek zorunda kaldım. Ve de böylece Bağdat Köprüsü'nde beni görebildin ve yardımıma cömertçe koştun. Benim öyküm de budur!

Ağzı yarık ve sakat okul hocası, sakatlığının ve ağzının durumunun öyküsünü böylece anlatıp bitirince, Cellat Mesrur, onu da sıraya sokmuş. Ve köprüde kendini tokatlatan kör, el yordamıyla ilerleyip, halifenin önünde saygı duruşunda bulunmuş ve halifenin verdiği buyrukla anlatacağını şu yolda anlatmış. Demiş ki:

## *Körün Öyküsü*

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, genç olduğum zamanlarda ben, deve sürücüsü idim. Çalışkanlığım ve gayretimle, sonunda hepsi benim olan seksen devenin sahibi oldum. Onları ülkeler arasında ticaretle uğraşan ya da hac seferi yapan kervanlara kiraladım; bu da bana büyük kâr sağladı; yıldan yıla sermayemi ve kârımı arttırdım. Gün be gün, kârımla birlikte zengin olma arzum da artıyordu. Ve Irak'ın en zengin deve sürücüsü oluncaya kadar başka bir şey düşünmedim.

Günlerden bir gün, Bağdat'tan yola çıkıp Hint'e gönderilecek mallar yükleyerek gittiğim Basra'da develeri boşaltıp bu kentten seksen devemle yüksüz olarak geri dönerken, bir vahada, onlara su içirdikten sonra, yemlensinler diye çayıra salıverdiğim sırada bana doğru bir dervişin ilerlediğini gördüm. Bu derviş samimi bir tavırla yanıma yaklaştı; karşılıklı selam verip aldıktan sonra, yanıma oturdu. Çöl âdetlerine göre yiyeceklerimizi ortaklaşa ortaya koyduk ve birlikte yemeye koyulduk. Bunu izleyerek şuradan buradan konuşmaya başladık; ve karşılıklı olarak yolculuğumuzdan ve gideceğimiz yerlerden söz ettik. O bana, Basra'ya doğru yol aldığını söyledi, ben de Bağdat'a döneceğimi söyledim. Ve aramızda bir içtenlik sürmekte olduğundan ben ona işlerimden ve kazançlarımdan söz ettim ve zenginlik ve servet tasarılarımı anlattım.

Derviş de, sonuna kadar sözümü kesmeden beni dinledikten sonra, gülerek yüzüme baktı ve "Ey Baba Abdullah efendim, gayretine oranla ne kadar az kâr sağlamışsın; oysa birkaç yol dönemecinden sonra talih, göz açıp kapayasıya kadar seni yalnız Irak'ın en zengin deve sürücüsü yapmaz, bütün dünyanın şahları bir araya gelse bile hepsinden güçlü bir kişi de yapardı!" dedi. Sonra da "Ey Baba Abdullah, sen hiç gizli definelerden ve yer altında gömülü servetlerden söz edildiğini duydun mu?" diye ekledi. Kendisine "Kuşkusuz ey derviş, gizli definelerden söz edildiğini sık sık duydum; ve biliriz ki, her birimiz günün birinde, talihin hükmü öyleyse, bütün şahlardan da varlıklı olarak uyanabiliriz. Ve hiçbir çiftçi yoktur ki, çiftini sürerken harika bir definenin yoluna çıkacağını ya da mühürlü taşına rastla-

yacağını düşlemiş olmasın! Ve hiçbir balıkçı yoktur ki, ağlarını suya atarken, bir gün gelip onu servetin sınırına ulaştıracak bir inci ya da deniz mücevheri çekeceğine inanmasın! Dolayısıyla, ey derviş, ben cahil değilim ve her zaman inanırım ki, senin tarikatından olan kişiler, büyük bir güce sahip olmayı sağlayacak sırları ve sözleri bilirsiniz!" diye yanıt verdim.

Derviş de, bu sözleri duyunca, elindeki değnekle kumları karıştırmayı kesip yüzüme yeniden baktı ve bana "Ey Baba Abdullah efendim, bugün bana rastlamakla hiç de fena bir buluşma yapmamış olduğunu düşünüyorum; ve inanıyorum ki, bugün, senin için talihinle karşılaşacağın yol dönemecinde olduğun gündür" dedi. Ben de ona "Vallahi, ey derviş, talih bana ne getirebilecekse ona dört elle ve gözümü açarak sarılacak ve minnettar bir yürekle kabulleneceğim!" dedim. O da, bana "Öyleyse ayağa kalk ey zavallı ve beni izle!" dedi. kendisi de ayağa kalkıp benim önümde yürümeye başladı. Ben de "Kuşkusuz bugün, benim çoktandır beklediğim talih günümdür!" diye düşünerek onu izledim. Bir saatlik bir yürüyüşten sonra, develerimin ancak birer birer geçebileceği dar bir geçitten geçerek oldukça geniş bir vadiye ulaştık. Ama arazi birdenbire vadiyle birlikte genişliyor ve biz öylesine dik bir dağın eteğine ulaşmış bulunuyorduk ki, hiçbir insan varlığının buralara gelip bize kadar ulaşmasından korkmaya mahal yoktu. Derviş bana "İşte ulaşılması gereken yere geldik. Sen şimdi develerini durdur ve onları karın üzeri yatır; bulacağın şeylerle gelip yük saracağın zaman hazır olsunlar; biz de onları çökertmek zahmetinden kurtulalım!" dedi. Ben de, duyup itaat ettiğim yanıtını verdim; ve bütün develerimi birbiri ardından karın üzeri, bu dağın eteğindeki geniş açıklıkta yere çöktürdüm.

Sonra dönüp dervişe ulaştım; sonra ona kuru bir dal yığınını ateşe vereceği bir çakmak buldum. Bu kuru dal yığınından alevler yükselince derviş ateşin üzerine anlamını hiç kavrayamadığım sözler telaffuz ederek bir avuç tütsü fırlattı. Hemen göklere bir duman sütunu yükseldi; derviş de bunu değneğiyle ikiye ayırdı. Ve birdenbire karşısında bulunduğumuz bir büyük kaya ikiye ayrıldı; ve önümüzde, biraz önce kaygan ve dik bir duvar halinde olan kayada geniş bir yarık belirdi...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:*

Ve birdenbire, karşısında bulunduğumuz büyük bir kaya ikiye ayrıldı; ve önümüzde, biraz önce kaygan ve dik bir duvar olan kayada geniş bir yarık belirdi. Ve içerden altın para ve mücevher yığınları, tıpkı deniz kenarında görülen tuz yığınları gibi uzanırken göründü. Ve ben, bu defineyi görünce, kendimi ilk altın yığınının üzerine, bir şahinin güvercin üzerine atıldığı gibi fırlattım. Hemen, birlikte getirdiğim bir çuvalı doldurmaya başladım. Ama derviş gülmeye koyuldu ve bana "Ey zavallı, sen pek kârlı olmayan bir iş yapıyorsun! Görmüyor musun ki, altınla doldurunca onları develerin yanına taşıyamayacak kadar ağır kılıyorsun! Sen onları daha çok biraz ilerde gördüğün şu değerli taşlarla doldur. Bunların bir teki bile şu altın yığınlarından daha değerlidir; üstelik bu maden parçalarından da yüz kat daha hafiftir" dedi.

Ben de "Doğru buyurdun, ey derviş!" diye yanıt verdim. Çünkü sözlerinin ne denli doğru olduğunu anlamıştım. Torbalarımı birer birer bu taşlarla doldurdum ve bunları ikişer ikişer develerin sırtına yükledim. Böylece seksen deveme yük sardıktan sonra, bu işi görürken, yerinden kıpırdamaksızın, gülerek beni izleyen derviş, ayağa kalktı ve bana "Artık defineyi kapatarak buradan ayrılmaktan başka yapacak işimiz yok!" dedi. Böyle konuşarak kayalığa girdi; onun sandal ağacından bir kaide üzerine oturtulmuş altın işlemeli büyük bir küpün yanına gittiğini gördüm. Ben de kendi kendime "Vallahi! Elimin altında olan seksen deve yerine bütün bu değerli taşları, paraları ve kuyum işlerini yüklemek üzere seksen bin deve olmaması ne büyük kayıp!" diyordum.

O sırada dervişin sözünü ettiğim değerli küpe yaklaştığını ve kapağını kaldırdığını gördüm. Oradan küçük bir altın kavanoz çıkardı ve koynuna yerleştirdi. Kendisine soran gözlerle baktığımı görünce bana "Bu aldığım bir şey değil! Sadece gözler için bir merhem!" dedi. Ve bana daha fazla bir şey söylemedi. Ben de, kendimce, meraka kapılarak küpe yaklaşıp gözler için yararlı

olan bu merhemden almak isteyince "Bugün için bu kadar yeter! Artık buradan çıkmanın zamanıdır!" diyerek bana engel oldu. Ve beni çıkış yoluna doğru itip anlamını kavrayamadığım bazı sözler telaffuz etti; hemen kayanın iki parçası kapandı ve açık giriş yeri, dağı oluşturan kayalar türünden, ama üzeri düz ve parlak olarak yontulmuş bir duvara dönüştü. O zaman derviş bana doğru dönüp "Ey Baba Abdullah, şimdi bu vadiden çıkacağız. İlk kez buluştuğumuz yere geldiğimizde, ganimetimizi iki eşit parçaya böleceğiz ve onu dostça paylaşacağız!" dedi.

Orada, develerimi ayağa kaldırdım ve düzgün bir sıra halinde onları vadiden çıkıncaya kadar sevkettim; ve sonra da birlikte kervanların yoluna ulaşıncaya kadar yürüdük; orada ayrılıp her birimiz kendi yoluna koyulacaktı; ben Bağdat'a, o da Basra'ya doğru! Ama yolda gitmekte iken, sözünü ettiğim bölüşme hakkında, kendi kendime "Vallahi! Bu derviş yaptığı iş karşılığında fazla şey talep etti. Defineyi onun bana açıkladığı ve Kutsal Kitap'ın kınadığı büyücülük bilimine dayanarak kapısını açtığı doğrudur. Ama benim develerim olmasaydı ne yapabilirdi? Kim bilir belki de ben olmasaydım bu işte başarı sağlamazdı; çünkü besbelli ki define benim adıma, benim kaderime ve bahtıma yazılı idi! Bu değerli taşlarla yüklenmiş kırk deveyi ona vereceğimi düşününce, kazancımdan yoksun kalacağımı anlıyorum. Oysa kendisi oturmuş gülerken, keseleri taşıyarak yorulan da bendim; ne de olsa, develerin sahibi de benim! Dolayısıyla onu paylaşma sırasında keyfince hareket etmesine razı olmam gerekmez! Ona haklı olduğumu anlatmasını bilirim!" diye düşündüm.

Ve paylaşma anı geldiği zaman, dervişe "Ey kutsal kişi, sen ki, kendi tarikatının ilkelerine göre, dünya malı uğruna pek kaygılanmazsın. Bu durumda, benden haksız olarak istediğin kırk deve ile yüklerini ne yapacaksın!" dedim. Derviş de, benim söylediklerime, beklediğim gibi kızmak ya da gücenmekten uzak, sakin bir sesle, bana "Baba Abdullah, benim dünya malı için pek kaygı duymayan biri olduğumu söylemekle doğruyu ortaya koydun. Haklı bir bölüşmeyle bana düşecek olanları da kendim için değil, yeryüzünde dolaştıkça, fakirlere ve yoksullara dağıtmak için istiyordum. Haksız dediğin şeye gelince, düşün

ya Baba Abdullah, sana sağladığımın yüzde biriyle bile Bağdat'ın en zengin adamı olurdun. Ve de unutma ki, hiçbir şey beni, bu defineyi sana açıklamaya zorlayamazdı ve sırrı pekâlâ kendime saklayabilirdim. Bundan dolayı açgözlülüğü bir yana bırak ve anlaşmamızı çiğnemeye kalkışmaksızın, Tanrı'nın sana bağışladığıyla yetin!" diye yanıt verdi.

O zaman ben, iddialarımın kötü nitelikli olduğunu ve taleplerimin insafa sığmadığını anlamakla birlikte, meseleyi yüzeysel ve şekilsel olarak değiştererek "Ey derviş, beni haksız olduğuma inandırdın. Ama izin ver de sana, senin harika bir derviş olmakla birlikte, deve sürme mesleğini bilmediğini ve sadece Yüceler Yücesi'ne ibadetten başka bir şeyden anlamadığını hatırlatayım! Dolayısıyla, sahibinin sesine alışık olan bunca deveyi sürmek istersen ne kadar sıkıntıya uğrayacağını unutuyorsun! Benim sözümü dinleyecek olursan, sen mümkün olduğu kadar az deve al, sonra defineyi bu develerle yeniden dönerek mağaranın kapısını istediğin gibi açıp kapatacak durumda olduğuna göre, yeniden cevahir yükleyebilirsin! Benim söylediklerimi dinle de, ruhunu alışık olmadığı sıkıntılara ve tedirginliklere açık tutma!" diye yanıt verdim. Derviş de, kendisini söylediklerimi reddedebilecek durumda görmediğinden "İtiraf ederim ki, ey Baba Abdullah, bana anlattığın şeyi daha önce hiç düşünmemiştim; doğrusu bu develerle tek başıma geçecek bu yolculuğun devamı hakkında şimdi kendimi çok tedirgin hissediyorum. İyisi mi sen, bana düşen kırk deveden gönlünün çektiği yirmisini daha al; geriye kalan yirmisini bana bırak! Sonra Tanrı'nın koruması altında yoluna koyul!" diye beni yanıtladı.

Ben de dervişin bunca kolay ikna edilmeye yatkın olmasından çok şaşırarak, yine de, ilkin kendi payıma düşen kırk deveyi ayırdıktan sonra, dervişin seçimini bana bıraktığı yirmi deveyi de ayırdım. Ve gördüğü hayırlı işlerden dolayı kendisine teşekkür ederek ondan izin aldım ve Bağdat'a doğru yola koyuldum; o da yirmi devesini Basra'ya doğru sürüp gitti.

Ben Bağdat yolunda henüz pek fazla ilerlememişken, Şeytan yüreğime hırs ve nankörlük soludu. Ve yirmi devemi ve de asıl, üzerine yüklü zenginlikleri yitirdiğim için üzülmeye başladım. Kendi kendime "Bu alçak derviş defenin sahibi olduğu ve

isterse oradaki tüm zenginlikleri alabileceği halde, beni neden yirmi devemden yoksun bıraktı?" diyordum. Birdenbire, hayvanlarımı durdurdum ve bütün sesimle haykırarak ve hayvanlarını durdurup beni beklemesini işaretlerle bildirerek dervişin ardından koştum. O da sesimi duydu ve durdu. Yanına ulaştığımda, kendisine "Ey derviş kardeşim! Senin durumunu, huzurunu hesaba katarak duyduğum ilgiden ötürü uzun uzadıya düşünmeden yanından ayrılmak istemedim. Özellikle, ey derviş kardeşim, senden, yirmi yüklü deveyi böylesi bir mesleğe ve bu tür uğraşılara alışık bulunmayan birisi olunca, sevketmenin ne kadar güç olacağını bir kez daha düşünmeni senden rica etmeksizin çekip gitmeye gönlüm bir türlü razı olmadı. İnan bana, sen yanında en çok on deve tutarak geri kalan onunu da benim gibi yüz deve gütmekle bir deve gütmek arasında fark gözetmeyen bir adama vererek yükünü hafifletirsen çok daha fazla rahat edersin!" dedim. Ve bu sözlerim onda beklediğim etkiyi yaptı; çünkü derviş, hiç karşı durmaksızın, kendisine sadece on deve alarak üzerindeki, yeryüzünün tüm padişahlarının biraraya geldiklerinde ellerinde birikecek servetleri aşan değerdeki yükleriyle birlikte on deveyi daha bana bıraktı.

Bütün bunlardan sonra, ey Emirü'l-Müminin, doyum sağlamış olmam gerekirdi, değil mi? Kesinlikle böyle olmadı! Gözüm daha önce olduğu gibi, hatta daha da fazla doyumsuz kaldı. Açgözlülüğüm elde ettiklerimle daha da fazla arttı. Ve dervişi alçakgönüllülük ederek kendisinde kalan on deveyi de bana bırakması için isteklerimi, ricalarımı ve bıktırıcılığımı cömertlik göstermesi için kullanmaya koyuldum. Onu kucaklayıp ellerini öperek öylesine ve de öylesine davrandım ki, beni reddetmek gücünü kendinde bulamadı ve "Kardeşim Baba Abdullah, Kısmet Dağıtıcı'nın sana bağışladığı serveti iyi kullan ve bahtının dönemecinde rastlamış olduğun dervişi de unutma!" diyerek onları da bana verdiğini açıkladı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:*

"Kardeşim Baba Abdullah, Kısmet Dağıtıcı'nın sana bağışladığı serveti iyi kullan ve bahtının dönemecinde rastlamış olduğun dervişi de unutma!" diyerek onları da bana verdiğini açıkladı.

Böylece, ben, sultanım, tüm değerli taş yüküne sahip olmaktan ötürü doyum sağlamanın sınırında olacağıma, açgözlülüğümün itişiyle bir başka şey daha talep ettim. İşte bu talep benim felaketim olacaktı. Gerçekten aklıma dervişin mağaradan ayrılmadan önce değerli küpten çıkardığı içinde merhem bulunan küçük altın kavanozun da ötekiler gibi benim olması gerektiği geldi. Çünkü kendi kendine "Kim bilir bu merhemin ne gibi erdemleri vardır! Ve sonra, derviş mağaradan benzerlerini istediği zaman sağlayabileceğine göre, bu kavanozu da almak benim hakkımdır" diyordum. Bu düşünce bana ondan söz açma kararını verdirdi. Derviş benden izin almak üzere yanıma yaklaşıp bana sarılırken, kendisine "Tanrı senin üzerine olsun! Ey derviş kardeşim, bağrında sakladığın o küçük merhem kavanozunu ne yapacaksın? Her zaman ne merhemle ne merhemin kokusuyla ne de gölgesiyle hiçbir ilişiği olmayan bir derviş, bu merhemle ne yapabilir? Sen, iyisi mi, şu merhem kavanozunu bana ver de, öbürleriyle birlikte götüreyim ve senden bir anı olarak saklayayım!" dedim.

Bu kez dervişin öfkelenerek söz konusu kavanozu bana vermeyi reddetmesini bekliyordum. Bu reddetmeye dayanarak, ondan kavanozu zorla almayı kafama koymuştum; çünkü ondan fazlasıyla güçlüydüm ve direndiği takdirde, onu bu tenha yerde, hemen oracıkta, kafasına bir şeyle vurup öldürmeyi de düşündüm. Ama, beklediğimin tam tersine, derviş bana iyilikle bakarak gülümsedi, bağrından kavanozu çıkardı ve bana "Al, işte kavanoz, kardeşim Baba Abdullah; inşallah bu senin son dileğini karşılar! Ama yine de senin için benim yapabileceğim başka bir şey varsa, sadece söylemen yeter, hemen yerine getiririm!" diyerek zarafetle uzattı.

Ben, kavanozu elime geçirince, onu açtım ve içindekini gözden geçirerek, dervişe "Tanrı senin üzerine olsun, derviş kardeş, bana bilemediğim bu merhemin erdemini ve kullanılış şeklini söyleyerek iyiliklerini tamamla!" dedim. Derviş de "Tüm dost

yüreğimle!" diye yanıt verdi. Ve "Madem ki öğrenmek istedin, o halde bil ki, bu merhem yeraltı cinlerinin parmaklarıyla hazırlanmıştır; bundan dolayı harika bir etkisi vardır. Gerçekten, bundan biraz sol gözün yöresine ve göz kapağının üzerine sürülürse, kullanan kimsenin önünde yeraltı definelerinin bulunduğu yer belirir. Ama, talihsizlikle sağ göze sürülürse, iki göz birden kör olur. İşte, ey Baba Abdullah kardeş, bu merhemin erdemi ve kullanış şekli böyledir, vesselam!" diye ekledi.

Ve böylece konuşarak yeniden benden izin almak istedi. Ama ben giysisinin yeninden tutup ona "Allah aşkına! Bu merhemi sol gözüme sürerek bana son bir hizmette bulun! Çünkü sen bunu benden iyi yaparsın. Çünkü sahibi bulunduğum bu merhemin erdemini denemek için sabırsızlığın sınırında bulunmaktayım!" dedim. Her zaman uysal ve sakin olan derviş, kendisine daha fazla ricada bulunulmasını istemedi ve merhemden parmak ucuna birazcık alarak sol gözümün yöresine ve sol göz kapağımın üstüne sürdü ve bana "Şimdi sol gözünü aç ve sağ gözünü kapa!" dedi.

Ben de, merhem sürülmüş sol gözümü açtım ey Emirü'l-Müminin ve sağ gözümü kapadım. Hemen gözüme her zaman yansıyan şeyler ortadan kayboldu ve üst üste gelmiş düzlemlerde yeraltı ve deniz mağaraları, temellerinden delinmiş dev ağaçların gövdeleri, kayalara oyulmuş odalar ve her türden gizli defineler onların yerini aldı. Bütün bu yerler her renk ve şekilde değerli taşlar, kuyum işleri, mücevherler, gümüş takımlarından oluşan definelerle doluydu. Yataklarındaki değerli madenleri, saf gümüşü ve doğal altını, kayalar içinde damarlar halinde billurlaşmış taşları ve toprağın gebe olduğu başkaca değerli damarları gördüm. Bunlara bakmayı ve hayran olmayı sürdürürken, kapalı tutmak zorunda bulunduğum sağ gözüm yoruldu ve açılmak istedi. O zaman ben de onu açtım ve yöremdeki doğal görünüm kendiliğinden gözlerimde eski yerlerini aldı ve sihirli merhemin etkisine bağlı olan bütün öteki görüntüler gözden kaybolup uzaklaştılar.

Böylece, bu merhemin sol göze sürüldüğü hallerde gerçek etkisi konusunda tam bir güven sağlayarak sağ göze sürüldüğü takdirde yapacağı etkiden kuşku duymaya başladım. Kendi kendime "Çok iyi biliyorum ki, bu derviş kurnazlık ve ikiyüzlülükle

dolu! Sonunda beni aldatmak için o denli hoşgörülü ve sevecen davrandı. Çünkü aynı merhemin, aynı koşullar içinde, ama sadece farklı yerlere sürülmekle bu kadar birbirine zıt iki ayrı etki yaratması mümkün değil!" dedim. Ve de gülerek dervişe "He vallahi! Ey kurnazların babası, inanıyorum ki, şimdi sen bana içinden gülüp duruyorsun! Çünkü aynı merhemin birbirine bu kadar zıt etkiler yaratması mümkün değil! Ben daha çok, sen kendi üzerinde denemediğine göre, bu merhem sağ göze sürülürse, bana sol gözümün gösterdiği defineleri nasıl elde edeceğimi belirtecektir diye düşünüyorum. Ne dersin? Hiç çekinmeden konuşabilirsin! Zaten sen haklı bulsan da bulmasan da, ben kendi sağ gözümde, kararsızlıktan kurtulmak için, onu denemek istiyorum; çünkü gün batmadan önce yola çıkmalıyım!" dedim.

Ama, rastlamamızdan beri ilk kez derviş bir sabırsızlık hareketi yaptı ve bana "Baba Abdullah, senin talebin akıldışı ve de zararlı ve de ben sana o kadar iyilik yaptıktan sonra zarar vermek istemem. Dolayısıyla inat ederek, bütün yaşamın boyunca pişman olacağın bir şey için beni itaat etmeye zorlama!" dedi. Ve "Haydi, iki kardeş gibi ayrılalım da, herkes kendi yoluna gitsin!" diye ekledi. Ama ben, sultanım, onu bırakmadım; ve tümüyle sahip olmak üzere, sol gözümle görebildiğim defineleri elime geçmesine engel olmak için zorluk çıkardığına kesinlikle inandım. Ve ona "Vallahi, ey derviş! Senden yüreği burkulu olarak ayrılmamı istemiyorsan, bana o kadar önemli şeyler bağışladıktan sonra senin için çok önemsiz olan, ama benim nasıl uygulayacağımı bilmediğim şu merhemi sağ gözüme sür! Ve zaten senin ancak bu koşulla yakanı bırakırım!" dedim.

O zaman derviş sapsarı oldu ve yüzü onda hiç görmediğim bir sertliğe büründü ve bana "Sen kendini kendi ellerinle kör ediyorsun!" dedi. Ve parmağıyla bir parça merhem alarak sağ gözümün yöresine ve sağ göz kapağımın üzerine sürdü. Ben de o anda iki gözümle artık karanlıktan başka şey göremez olup şimdi gördüğün şekilde kör oldum, ey Emirü'l-Müminin! Ve bu korkunç duruma düşünce, hemen kendime geldim ve kollarımı dervişe doğru uzatarak ona "Beni körlükten kurtar, ey kardeşim!" diye haykırdım. Ama ondan hiçbir yanıt alamadım. Yalvarmalarıma ve haykırışlarıma karşı sağır kesildi. Onun deve-

leri yola koşup benim malım ve kısmetim olan her şeyi alarak uzaklaştığını işittim.

O zaman kendimi yere attım; uzun bir süre bitkin, öylece kaldım. Ertesi gün Basra'dan geri dönen bir kervan beni bulup Bağdat'a getirmezse, orada hiç kuşkusuz zihin karışıklığı ve acılar içinde ölecektim.

O zamandan beri, servetin ve kudretin elime geçmekte olduğunu gördükten sonra, bu kez, eliaçıkların yolları üzerinde dilenme derekesine düştüğümü gördüm. Açgözlülüğüm ve Kısmet Dağıtıcı'nın iyiliklerini kötüye kullanmam yüreğime işte böyle çöktü ve o gün bugün kendi kendimi cezalandırmak için, bana sadaka veren herkesin beni tokatlamasını kendime reva görüyorum.

İşte benim öyküm de budur, ey Emirü'l-Müminin! Ve onu sana, kendi acımasızlığımdan ve duygularımın alçaklığından hiçbir şey saklamaksızın anlattım. Şimdi de burada bulunan saygın kişilerin her birinin, yeterli bir ceza olmasa da, kendi elleriyle bana birer tokat atmalarını rica ediyorum. Ama Tanrı'nın acıması sonsuzdur!

Halife körün bu öyküsünü işitince, ona "Ey Baba Abdullah, kuşkusuz, senin suçun büyük bir suç ve gözünün açlığı bağışlanamaz bir açgözlülük! Ama sanıyorum ki, pişmanlığın ve bağışlayıcı Tanrı önünde boyun eğişin, sana bağışlanma hakkı kazandırmıştır. Bundan dolayı kendine halkın içinde reva gördüğün bu işlemden kurtarılmanı ve yaşamının hazinemin güvencesi altında olmasını istiyorum. Ve bu maksatla hazine veziri sana her gün benim paramdan, yaşamını sürdürmen için on gümüş dirhem verecektir. Tanrı da seni bağışlasın!" demiş.

Ve bu miktar paranın dudağı yarık ve sakat olan okul hocasına da verilmesini buyurmuş. Âdeti olan tüm şahane davranışıyla rütbelerine göre muamele etmek üzere, beyaz kısrağın sahibi genç adamı, Şeyh Hasan'ı ve ardında Hint ve Çin havaları çalınan atlıyı yanında alıkoymuş.

*"Ama, ey bahtıgüzel şah" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad. "Bu öykünün uzaktan ve de yakından* Züleyha Sultan'ın Öyküsü *ile kıyaslanabilir olduğunu sanma!" diye sözünü sürdürmüş. Ve, Şah Şehriyar bu öyküyü bilmediğinden, Şehrazad demiş ki:*

# *Züleyha Sultan'ın Öyküsü*

Bana kadar ulaştı ki, ey zamanın şahı, Şam'da, halifelerin tahtında Emevilerden biri olan ve bilgelikle, bilimle ve sözgenlikle donanmış, eski kitapları ve salnameleri ve şairlerin eserlerini okumuş ve okuyup öğrendiklerini gerektiği zaman öyküler halinde efendisine anlatan ve onun yaşamını hoş ve zamanını enfes kılan bir vezire sahip bir hükümdar varmış. Günlerden bir gün, efendisi hükümdarın sıkılmakta olduğunu gören bu vezir, onu oyalamaya karar vererek "Sultanım, sen bana sık sık yaşamımda geçen olayları ve senin kölen ve kudretinin temsilcisi vezirin olmadan önce başıma gelenleri sorar dururdun. Bugüne kadar her zaman, uygun görülmez ya da kendini beğenmiş bulunurum diye bunları anlatmaktan çekinmiş ve başkalarının öykülerini anlatmıştım. Ama bugün, her ne kadar görgü kuralları bizi kendimizden söz etmekten alıkoyuyorsa da, yine de tüm yaşamıma damgasını vuran ve onun sayesinde senin yüce eşiğine kadar ulaşmış bulunduğum garip bir serüveni anlatmak istiyorum" demiş. Ve efendisinin çoktan kulak kesilmiş bulunduğunu görerek öyküsünü şöylece anlatmış:

Sultanım ve başımın tacı efendim, ben, şu mutlu Şam kentinde, kentin en saygın tacirlerinden biri olan Abdullah adlı bir babanın oğlu olarak doğdum. Benim eğitilmem için hiçbir harcamadan kaçınılmadı; böylece ilahiyat, şeriat, cebir, şiir, yıldızbilim, hüsnü hat, riyaziye ve inancımızın gelenekleri üzerinde derin bilgi sahibi hocalardan ders aldım. Aynı şekilde, bir gün gezme duygusuna kapılıp da dünyayı dolaşırken rastladığım insanlarla konuşmam sırasında işime yarasın diye, bana, bir denizden öbürüne senin hükmün altında bulunan bütün

ülkelerin dilleri de öğretildi. Böylece, bizim dilimizin çeşitli lehçelerinden gayri, Farisice, Yunanca, Tatarca, Kürtçe, Hint ve Çin dillerinde konuşmayı öğrendim. Ve hocalar bana bu dilleri öylesine bir tarzda öğretmeyi sağladılar ve ben de öğrendiğim her şeyi öylesine sahip çıktım ki, hocalar, haylaz öğrencilere beni örnek gösterir oldular...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yetmiş yedinci gece olunca...*

*Küçük Dünyazad, büzülüp kaldığı halının üzerinden ayağa kalkmış ve kız kardeşini öperek ona "Ey Şehrazad, lütfen sözünü etmiş olduğun öyküyü bize çabucak anlat! Bu Züleyha Sultan kimdir?" demiş. Şehrazad da "Tüm dost yüreğim ve bu soylu davranışlı şaha yaraşan saygıyla!" demiş. Ve anlatmaya devam etmiş:*

Şam hükümdarının veziri, efendisine anlatmakta olduğu öyküsünü şöyle sürdürmüş: "Hocalarım sayesinde, sultanım, zamanın tüm bilimlerini ve de dilimizin bütün lehçelerini ve de Farisi, Yunanca, Tatarca, Kürtçe, Hint ve Çin dillerinde konuşmayı öğrenince ve hocalarımın harika yöntemleri sayesinde bütün öğrendiklerime sahip olunca; babam, bahtımdan yana artık içi rahatlayarak tüm yaratıkların yaşamının bir süresi olduğu gibi, kendi yaşamının da takdir olunmuş sonunun geldiğini acı duyarak anlamış. Tanrı'nın rahmetine kavuşmadan önce beni yanına çağırdı ve bana "Oğlum, işte Ayırıcı Güç, yaşamla bağımı koparıyor, sen de yaşamını yöneten biri olmadan olayların denizinde yol alacaksın. Ama seni yalnız bırakıp giderken, edindiğin eğitim sayesinde uygun talihin gelişini çabuklaştırmayı bileceğin için teselli buluyorum. Bununla birlikte, çocuğum, âdemoğulları içinde hiç kimse bahtın kendisi için ne saklamakta olduğunu bilemez. Ve Talih Kitabı'nın hükümlerine karşı hiçbir önlem kâr etmez. Böyle olunca, çocuğum, zamanın sana karşı dönüşüm göstereceği bir gün gelebilir ve yaşamın kararabilir; o zaman yapacağın tek şey, bu evin bahçesine gelerek bildiğin koca ağacın ana dalına kendini asmaktır. Seni bu kurtarır!" dedi.

Babam, bu garip sözleri söyledikten sonra bana daha fazla bir şeyler söyleyecek ya da aynı nasihatı tekrarlayacak zaman bulmaksızın Tanrı'nın rahmetine kavuştu. Ben, tüm cenaze merasimi ve matemli günler boyunca, bütün yaşamı süresince bilge bir kişi olarak tanınan ve Allah korkusuyla dolu olan babamın bu garip sözlerini düşündüm durdum. Hiç durmadan kendi kendime "Nasıl oluyor da babam, Kutsal Kitap'ın hükümlerine aykırı olarak, bana, işler ters giderse, yaratılanların Efendisi'nin sevecenliğine sığınacağıma, kendimi asarak öldürmemi nasihat ediyor? Bu anlaşılmaz bir şey!" deyip duruyordum.

Sonra, yavaş yavaş, bu sözlerin anısı kafamdan silindi ve zevk içinde yaşamayı ve hovardaca harcamayı sevdiğimden, bana düşen hatırı sayılır miras elime geçer geçmez, kendimi bütün varlığımla doğal eğilimlerime kaptırdım. Yıllarca çılgınlığın ve savurganlığın bağrında yaşadım; ve sonunda bana kalan tüm serveti yiyip bitirdim; ve bir gün anamın karnından yeni doğmuşçasına çırılçıplak uyandım. Parmaklarımı ısırarak, kendi kendime "Ey Abdullah'ın oğlu Hasan, işte kesinlikle zamanın hayınlığından değil, kendi hatan yüzünden sefalete düştün! Ve sana emlak olarak sadece bu ev ile bu bahçe kaldı. Bir süre daha yaşamını sürdürmek için bunları satmak zorundasın. Bunu izleyerek dilencilik derekesine düşeceksin; çünkü arkadaşların seni terk edecekler, hiç kimse de kendi elleriyle evini göçüren kişiye yardım etmez!" dedim. O zaman, babamın son sözleri aklıma geldi; ve bu kez "Kuşkusuz! Yollarda sadaka dilenmektense, insanın gidip kendini asması daha doğrudur!" diyerek o sözleri haklı buldum.

Böyle düşünerek uzun bir urgan alıp bahçeye indim. Kendimi asmaya kararlı, söz konusu ağaca doğru yöneldim ve koca dalı buldum ve eski ağacın ayak ucuna üst üste iki kaya koyarak üzerine çıktım. İpin bir ucunu ona bağladım. Öbür ucuyla da, çabuk sıkışan bir düğüm yaptım ve boynuma geçirdim; yaptığım işten dolayı Tanrı'dan bağışlanma dileyerek iki kayanın üzerinden kendimi yere fırlattım. Böyle boynum sıkışmış olarak ağaçtan sallanıp dururken, benim ağırlığıma dayanamayan dal, çatırdadı ve gövdeden koptu. Ben de onunla birlikte, yaşam beni terk etmeden, baygın yere düştüm.

İçinde bulunduğum baygınlıktan kendime gelince ve de ölmemiş bulunduğumu anlayınca, onca gayret harcamama karşın, bu başarısız sonuç çok onurumu kırdı. Aynı şeyi tekrarlamak için ayağa kalktığım sırada ağaçtan bir taşın düştüğünü gördüm ve bu taşın toprak üzerinde yanan bir kömür gibi parlamakta ve üzerine düştüğü toprağın bu parlak taşlarla dolu olduğunu ve bunların, tam da dalın kırıldığı yerden hâlâ düşmekte olduğunu gördüm. O zaman iki iri kayanın üzerine çıktım ve dalın koptuğu yere yakından baktım. Ve gördüm ki, burada, kopan dalın geri kalan kısmı değil; elmas, zümrüt ve diğer her renkten değerli taşların içinden düştükleri bir oyuk vardı. Bunu görünce, sultanım, babamın sözlerinin gerçek anlamını kavradım. Sahici bir değerlendirmeyle babamın benim kendimi asıp öldürmemi istediğinden değil, sadece dalın benim ağırlığıma dayanamayarak kırılacağını ve kötü günleri tasarlayarak benim için yaşlı ağacın gövdesine yerleştirdiği definenin ortaya çıkacağını bildiğinden dolayı kendimi asmamı nasihat ettiğini anladım.

Yüreğim sevinçle ferahlamış, evde bir balta aramaya koştum ve dalın kırılan yerini genişlettim. Yaşlı ağacın tüm gövdesinin oyuk ve dibine kadar yakut, elmas, firuze, inci, zümrütle ve her türden kara ve deniz cevheriyle dolu olduğunu gördüm.

O zaman, Tanrı'ya hayırlarından dolayı şükrederek ve yüreğimde, benim çılgınlıklarımı tasarlayarak bu beklenmedik mutluluğu hatırlayan babamın anısını kutsayarak durdum ve saygınlık ve ağırbaşlılık donanmış bir adam olmaya karar verdim. Başlangıç için, artık benim çılgınlıklarıma tanıklık etmiş bulunan bu kentte uzun uzadıya yaşamak istemedim ve Acem ülkesine, benim için karşı durulmaz bir çekicilik taşıyan ve babamın, ruhun bütün zarafetlerinin ve yaşamın tüm tatlılıklarının kendisinde toplandığından sık sık söz ettiği ünlü Şiraz kentine gitmeye karar verdim. Kendi kendime "Ey Hasan, bu Şiraz kentinde, bir cevahir taciri gibi yerleş ve orada dünyanın en hoş adamlarıyla tanış. Acemce konuşmayı da bildiğinden, bu senin için hiç de güç olmayacaktır!" diyordum.

Hemen yapmayı kararlaştırdığım şeyi yerine getirdim. Tanrı da bana güvenlik bağışladığından, uzun bir yolculuktan sonra, kazasız belasız, o zaman büyük hükümdar Sabur Şah'ın hük-

metmekte olduğu Şiraz kentine ulaştım. Kentin en çok tutulan hanına inip orada güzel bir oda kiraladım. Ve dinlenmek için vakit yitirmeksizin, yeni ve çok güzel urbalar giyerek yolculuk urbalarımı değiştirdim.

Güzelliğiyle ruhumu heyecanlandıran ve kendimi ibadetin esrimesine kaptırdığım büyük çinili camiden çıkmakta olduğum sırada, Sabur Şah'ın vezirlerinden bir vezirin bana doğru gelmekte olduğunu gördüm. O da beni gördü ve sanki bir melekmişim gibi beni seyre koyuldu. Sonra yanıma yaklaşıp bana "Ey gençlerin en güzeli, sen nerelisin? Çünkü urbalarından anlıyorum ki, kentimizin yabancısı bulunuyorsun!" dedi. Önünde eğilerek "Ben Şamlıyım, efendim, ve Şiraz'a, burada oturanlardan feyzalmaya geldim!" dedim. Vezir de, benim sözlerimi işiterek hatırı sayılır kertede sevindi ve beni kollarında sıkarak bana "Ağzından ne güzel sözler dökülüyor, oğlum! Sen kaç yaşındasın?" diye sordu. Ben de "Kölen on altı yaşındadır!" diye yanıt verdim. O, Lut oğullarından gelme olduğu için, daha da memnun olarak, bana "Güzel yaştır bu, evladım! Güzel yaştır! Yapacağın daha iyi bir şey yoksa, benimle birlikte saraya gel, seni cemal âşığı[1] olan şahımıza tanıtayım da mabeyincilerinin arasına katıl! Kuşkusuz, sen, tüm mabeyincilerin gururu ve başlarının tacı olursun!" dedi. Ben de kendisine "Başım üzerine, gözüm üzerine! İşittim ve itaat ettim!" dedim.

O zaman beni elimden tuttu. Şuradan buradan konuşarak birlikte yol aldık. O da, benim kendi dilim olmayan Farsçayı kolaylıkla ve tertemiz bir lehçeyle konuştuğumu görmekle çok şaşırıyor ve yüzümün güzelliğine ve inceliğine hayran oluyordu. Ve de bana "Vallahi! Eğer Şam'ın bütün gençleri senin gibi ise, bu kent cennetin bir bölgesidir ve Şam'ın üzerinde görülen gök parçası, cennetin kendisidir!" diyordu. Böylece Sabur Şah'ın sarayına geldik; beni orada şaha tanıttı; o da, yüzüme gülerek bana "Şam'ın güzel yüzlüsü benim sarayıma hoş gelmiştir!" dedi. Ve de bana "Senin adın ne, ey güzel delikanlı?" dedi. Ben de "Kölen Hasan'dır, ey zamanın şahı!" diye yanıt verdim. Hükümdar, beni böyle konuşurken işitince, gönlü açılıp ferahladı ve bana "Hiçbir ad, bir yüze bu denli yaraşmaz, ey Hasan!" dedi ve

1 *Cemal âşığı*: "Güzel yüzleri seven" anlamında (Â.Ş.O.)

"Gözlerim seni her gün görerek şenlensin diye seni mabeyinci yapıyorum" diye ekledi. Şahın elini öpüp bana gösterdiği iyiliğe teşekkür ettim. Vezir beni alıp götürdü, giysilerimi değiştirdi ve bana kendi eliyle saray görevlisi urbası giydirdi. Sonra bana mabeyincilik görevimle ilgili ilk davranış dersini verdi ve de beni koruması altına aldı. Ben de onun dostu oldum. Kendi bakımlarından hepsi de genç ve çok güzel olan öteki mabeyinciler de benim dostum oldu. Ve yaşantım, daha ilk anlardan başlayarak bana bunca neşe veren bu sarayda ince zevkler içinde geçmeyi vaat ediyordu.

O zamana kadar, sultanım, yaşamımda kadın hiç yer almamıştı; ama kısa bir süre sonra bir kadın ortaya çıkmakta gecikmeyecek ve onunla birlikte yaşamımda da karmaşıklıklar başlayacaktı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:*

O zamana kadar, sultanım, yaşamımda kadın hiç yer almamıştı. Ama kısa bir süre sonra bir kadın ortaya çıkmakta gecikmeyecek ve onunla birlikte yaşamımda da karmaşıklıklar başlayacaktı.

Gerçekten, hemen size söylemeliyim ki, sultanım, daha ilk günden başlayarak koruyucum bana "Bil ki, sevgili çocuk, on iki odada yaşayan tüm mabeyincilere, tıpkı saraydaki tüm ileri gelenler, subaylar ve muhafızlar gibi, sarayın bahçelerinde, belli bir saatten sonra dolaşmaları yasaklanmıştır. Çünkü, o saatten başlayarak, gelip hava alsınlar ve aralarında konuşsunlar diye, bahçeler, haremdeki kadınlara ayrılmıştır. Ve eğer herhangi bir kimse, talihsizlik eseri, bu saatlerde bahçede görülürse, başını tehlikeye sokar" dedi. Ben de, kendimi bu tehlikeye atmayacağıma dair ona söz verdim.

Bir akşam, bahçenin serinliği ve havanın tatlılığı dolayısıyla bahçedeki peykelerden birinde uyuyakalmışım. Orada öylece ne kadar uyuyakaldığımı bilmiyorum. Uykumda "Oh, bu bir melek! Bir melek bu! Ve de ne kadar güzel! Ne kadar güzel!"

diyen kadın sesleri duydum. Ansızın uyandım. Ve de karanlıktan başka bir şey görmedim. Bir rüya gördüğümü düşündüm. Bu saatte bahçelerde görülürsem, şahta ve vezirinde uyandırdığım ilgiye karşın başımı kaybedeceğimi anlayarak çok korktum. Bu fikirle şaşkınlığa düşerek bu yasak yerlerde görülmemek için iki ayağım üzerine dinelip saraya doğru koşmak için can havliyle yerimden fırladım. Ama, gölgelik ve sessiz bir yerden birdenbire ve sesinin olanca alaycı edasıyla "Nereye? Nereye ey uykudan uyanmış güzel?" diyen bir kadın sesi duydum. O zaman, sanki haremdeki bütün muhafızlar peşime düşmüş gibi alabildiğine heyecanlanarak ve saraya dönmekten başka hiçbir şey düşünmeyerek bacaklarımı rüzgâra vermek istedim. Ama henüz birkaç adım atmış, bir bahçe yoluna saparken, bir bulutun altından çıkan ayın ışığında beliren güzel ve beyaz yüzlü bir kadın gördüm; ayakta durmuş, iki iri âşık ceylan gözüyle önümde duruyor ve bana gülüyordu. Tavrı görkemliydi; duruşu da şahane! Ve Tanrı'nın göğünde parlayan ay, onun yüzü kadar parlak değildi.

Ben de kuşkusuz cennetten inmiş bulunan bu görünüm karşısında, durmaktan başka bir şey yapamadım. Kafam karmakarışık, başımı önüme eğdim ve saygı duruşuna geçtim. Bana incelik dolu sesiyle "Böyle koşarcasına nereye gidiyorsun, gözümün nuru? Kim seni böyle kaçmaya zorluyor?" dedi. Ona "Sultanım, böyle çabucak uzaklaşmak istememin nedenlerini bilmezlikten gelemezsin. Gerçekten, günün belli bir saatinden sonra erkeklerin bahçelerde eyleşmesinin yasaklanmış olduğunu ve bu yasağa uymayanların başlarını yitireceklerini bilmen gerek! Bundan dolayı lütfen bana izin ver de, muhafızlar beni görmeden önce çekip gideyim!" diye yanıt verdim. Genç soylu kadın, gülmesini sürdürerek bana "Ey yürek meltemi, çekilmek için biraz geç kalmışsın! Senin sözünü ettiğin vakit çoktan geçti. Sen kendini kurtarmayı arayacak yerde, senin için kutsanası bir gece, bembeyaz bir gece olacak bu geceyi burada geçirsen daha iyi edersin!" dedi. Ama ben, artık iyice heyecanlanmış ve baştan aşağı titreyerek kaçmaktan başka bir şey düşünmüyor ve "Çaresiz mahvoldum! Ey iyi yüreklilerin kızı, ey sultanım, kim olursan ol, güzelliğinin çekiciliğiyle ölümüme neden olma!" diyerek sızlandım. Ve kaçmak istedim. Ama o, sol kolunu uzatarak beni engelledi ve

gülmesini keserek "Öyleyse bana bak, genç budala ve söyle bana bakayım, acaba, geceler boyu, benden daha güzel ve daha genç bir kadına rastladın mı? Ben ancak on sekiz yaşındayım; ve daha hiçbir erkek eli bana dokunmadı. Yüzüme gelince, hiç de bakılmayacak kadar çirkin değil ve sana rastlayasıya kadar hiç kimse onu görmüş olmakla övünemez! Eğer hâlâ kaçmak istiyorsan, bana müthiş hakaret etmiş olursun!" dedi. Ben de ona "Ey sultanım, kuşku yok ki, sen güzelliğin dolunayısın ve her ne kadar kıskanç gece, güzelliğinin bir bölümünü gözlerimden çalıyorsa da, görebildiğim kadarı beni büyülemeye yeter. Ama, yalvarırım sana, kendini bir an için benim yerime koy, o zaman durumun ne kadar hazin ve de tehlikeli olduğunu anlarsın!" dedim. Bana "Ey yüreğimin çekirdeği, durumunun gerçekten çok nazik olduğunu kabul ediyorum; ama onun nezaketi, kaçtığın tehlikeden değil, ona neden olan şeyden dolayıdır. Çünkü sen benim kim olduğumu ve saraydaki durumumun ne olduğunu bilmiyorsun! Seni kaçıran tehlikeye gelince, seni korumam ve himayem altına aldığıma göre, gerçekten, senden başkası için söz konusudur" diye yanıt verdi. Ve "Haydi bana adını söyle, kimsin sen ve saraydaki görevlerin nedir?" diye sordu. Ben de "Sultanım, ben Sabur Şah'ın yeni mabeyincisi ve Sabur Şah'ın vezirinin gözdesi Şamlı Hasan'ım!" diye yanıt verdim. Kız "Ha! Demek ki sen, Lut'ların evladının beynini sarsan şu güzel Hasan'sın, öyle mi? Bu gece, tek başıma sana sahip olmak ne büyük mutluluk, sevgili çocuk! Gel, hayatım, gel! Ve bu tatlı ve hoş anları azap veren düşüncelerle acıya boğma!" diye haykırdı.

Böyle konuşarak beni zorla kendine çekti ve yüzünü benim yüzüme sürttü; ve dudaklarını ihtirasla dudaklarıma bastırdı. Ben de, sultanım, başıma böylesi bir serüven ilk kez gelmesine karşın, bu dokunuşla babasının yavrusunun dehşetle canlandığını hissettim. Kendinden geçen genç kızı taşkınlıkla kucaklayarak yavruyu çıkardım ve onu yuvaya doğru yönelttim. Ama, onu görünce, genç kız, heyecanlanacak ve tutuşacak yerde, birden kendini kollarımdan kurtardı ve bir korku çığlığı atarak beni kabalıkla itti. Yavruyu yerine yerleştirecek zamanı ancak bulmuştum ki, birdenbire bir gül fidanının ardından bize doğru koşan ve kahkahadan kırılan on genç kızın ortaya çıktığını gördüm.

Onları görünce, sultanım, her şeyi gördüklerini ve işittiklerini ve söz konusu genç kızın benimle eğlendiğini; ve hiç kuşkusuz beni arkadaşlarını güldürmek üzere sadece alay olsun diye kullandığını anladım. Ve zaten, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede bütün genç kızlar yöremi çevirmiş ve evcilleştirilmiş dişi geyikler gibi gülerek sıçramaya başlamışlardı. Kopardıkları kahkahalarla, bana muziplik ve merakla ışıldayan gözlerle bakıyorlar ve beni bu hale getirene "Ey kardeşimiz Hayriye, ne harikasın, sen! Ne harika! Yavru ne kadar güzel ve canlıydı!" diyorlardı. Bir diğeri de "Ve de hızlı!" diyor, bir başkası "Ve de kızgın!", bir diğeri "Ve de çapkın!", bir başkası da "Ve de büyüleyici!", bir başka kız da "Ve de iri!", bir diğeri "Ve de sağlıklı!" Ve bir diğeri "Ve de müthiş!" Bir başkası "Ve de şaşırtıcı!" Ve bir başkası da "Bir sultan gibi!" diyorlardı.

Oracıkta ben, sıkıntı ve zihin karışıklığının sınırına ulaşmışken, bitip tükenmez kahkahalar atıyorlardı. Sıkılıyordum, sultanım, çünkü tüm yaşamımda hiçbir kadın yüzüne bakmamış ve de kadınlar topluluğu içinde bulunmamıştım. Ve onlar orada, hiçbir edepsizlik salnamesinde[1] örneği görülmemiş bir utanmazlık ve küstahlık içinde bulunuyorlardı. Ve ben orada, onların çılgınlıklarının ortasında burnum ayaklarıma kadar uzamış, bir budala gibi duruyordum.

Ama birdenbire, gül fidanlarının ardından, yeni doğan bir ay gibi görüşünüşü hemen tüm gülmeleri ve tüm alayları durduran on ikinci bir genç kız ortaya çıktı. Güzelliği her şeye egemen oluyor ve geçerken çiçekler saklarında eğiliyorlardı. Topluluğumuza doğru ilerledi ve yaklaşmasıyla ona yer açtılar; uzun uzadıya yüzüme baktıktan sonra, bana "Hiç kuşku yok ki, Şamlı Hasan, senin gözüpekliğin büyük bir gözüpeklik ve şuradaki genç hanıma saldırışın cezalandırılmanı gerektiriyor. Oysa, gençliğine ve güzelliğine yazık değil mi?" dedi.

O zaman bütün bu serüvenden sorumlu olan Hayriye adındaki genç kız ileri çıkıp bu konuşmayı yapanın elini öptü ve ona "Ey Züleyha Sultanımız, senin değerli yaşamın üzerine yalvarırım! Onun biraz önceki davranışı azgınlığının kanıtı değildir. Bahtı da senin ellerindedir. Biz bu güzel saldırgana, bakire genç

1 *Edepsizlik salnamesi:* "Bahname" anlamında kullanılmış (Â.Ş.O.)

kızlara karşı nahoş davranışından dolayı bu defalık yardım edelim!" dedi. Züleyha diye adlandırılan kız da, bir an düşündükten sonra "Pekâlâ, madem ki saldırısına hedef olan sen, onun için araya giriyorsun, bu defalık kendisini bağışlayalım! Başı kurtulsun ve içinde bulunduğu tehlikeden yakayı sıyırsın! Ve onu kurtaran genç kızları unutmaması için de, bu gece yaşadığı serüveni onun için biraz daha hoş kılmanın yollarını arayalım! Haydi onu alıp bugüne kadar hiçbir erkeğin varlığıyla kirletmediği kendi özel dairelerimize götürelim!" diye yanıt verdi. Böyle konuştuktan sonra, arkadaşları olan genç kızlardan birine işarette bulundu; o da hemen hafifçe serviler arasında kayboldu; ama biraz sonra da kollarında birçok ipekliler taşıyarak geri döndü; ve çok hoş kadın giysileri oluşturan bu ipeklileri ayaklarımın ucuna yaydı; ve hepsi birden giysilerimin üzerine bunları geçirmeme yardım etti. Bu şekilde kılık değiştirince, onların topluluğuna katıldım. Ve ağaçlar arasından geçerek özel dairelerine ulaştık.

Böylece, her yanı oymalı, inci ve firuzeler kakılmış, mermerle donanmış hareme özgü kabul salonuna girince, genç kızlar, kulağıma, bu salonun şahın tek kızının ziyaretçi ve dostlarını kabul ettiği salon olduğunu söylediler. Aynı şekilde şahın kızının da Sultan Züleyha'dan başkası olmadığını açıkladılar.

Bunca güzel ve çıplak olan bu salonda, büyük halının üzerine çepeçevre yerleştirilmiş yirmi altın işlemeli şilte dizilmiş olduğunu fark ettim. Ve kaçamak olarak cilveler yapmaktan ve ateş saçan gözlerle bakmaktan geri kalmamış olan tüm genç kızlar düzenli bir şekilde gidip bu işlemeli şilteler üzerine oturdular; beni de ortalarında, ruhumu delen gözlerle bana bakan Züleyha Sultan'ın tam karşısına oturmaya zorladılar.

O zaman Züleyha içecek şeyler getirilmesini buyurdu. Öbürlerinden daha az güzel olmayan zengin giyimli altı yeni köle kız, hemencecik ortaya çıktı; ve bize, altın tepsiler üzerinde ipek peçeteler sundular. O sırada on başka köle, sadece görünüşleri bile insanın içini serinleten büyük çini bardaklar taşıyarak onları izliyordu...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

O sırada on başka köle, sadece görünüşleri bile insanın içini serinleten büyük çini bardaklar taşıyarak onları izliyordu. Ve bize buzlu şerbetler içeren çini bardaklar, yoğurt, ağaçkavunu reçeli, hıyar ve limon dilimleri sundular. İlkin Züleyha Sultan'a hizmet edildi; dudaklarına götürdüğü aynı altın kaşıkla bana biraz ağaçkavunu reçeli, sonra da bir kaşık yoğurt sundu. Sonra aynı kaşık, birçok kez, elden ele dolaştı; öyle ki, tüm genç kızlar, bu harika şeylerden birkaç kez alıp sonunda, çini tabaklardan hiçbir şey bırakmadılar. O zaman köleler bize su dolu billur bardaklar sundular.

Ve eğlencemiz, sanki hepimiz mayalanmış şarap içmişçesine canlı olarak sürdü. Görünüşü, ölçüsüz derecede zihinleri uğraştıran babasının yavrusu üzerine herhangi birinin ısrarlı ve güçlü bir şaka yaptığı her kez, kahkahalarla gülen genç kızların dudaklarındaki edepsizce sözgenliğe şaşıp kalmıştım. Kendisine saldırıda bulunmuş olduğum büyüleyici Hayriye, bu davranışımdan dolayı bana hiçbir kin duymuyor ve karşımda oturuyordu. Bana gülerek bakıyor ve gözlerin diliyle bahçedeki coşkun davranışımdan dolayı beni bağışladığını anlatıyordu. Ben, kendimce, zaman zaman gözlerimi ona yöneltiyor, sonra onun bakışını üzerimde hissedince hemen önüme bakıyordum; çünkü, yüzümde bir rahatlama belirtisi yansıtmaya çalışmakla birlikte, bu olağanüstü genç kızlar arasında çok sıkılmış bir görünüm sergileyip duruyordum. Züleyha Sultan ve nedimeleri, bunun farkına vararak kendi bakımlarından, her çareyi kullanarak beni yüreklendirmeye çalışıyorlardı. Sonunda Züleyha, bana "Ey dostumuz Hasan, ey Şamlı, sen ne zaman özgür ve rahat bir havaya gireceksin? Herhalde bu masum genç kızların insan eti yiyen yamyamlar olduğunu sanmıyorsun, değil mi? Sonra, şahın kızının haremağalarının asla izinsiz giremeyeceği dairelerinde, hiçbir tehlikeye uğramayacağını bilmiyor musun? Öyleyse, bir an için, Züleyha Sultan ile konuşmakta olduğunu unut ve Şiraz'ın küçük tacirlerinin basit kızlarıyla konuşmakta olduğunu düşün! Kaldır başını Hasan ve bütün bu genç ve güzel kızların yüzüne bak! Ve onları çok büyük bir dikkatle inceledikten sonra, bize çabucak, olanca içtenliğinle ve bizi incitmekten korkmaksızın, içimizden hangimizin en çok hoşuna gittiğini söyle!" dedi.

Oysa Züleyha Sultan'ın bu sözleri, ey zamanın şahı, bana cesaret ve güven verecek yerde, sıkıntımı ve huzursuzluğumu arttırdı; heyecanımın şiddetinin yüzüme yansıdığını hissederek tutarsız sözler kekelemekten başka bir şey yapamadım. O anda, yer yarılıp da beni yutsa, daha ne isterdim! Züleyha da, benim şaşkınlığımı görünce, bana "Görüyorum ki ey Hasan, seni sıkıntıya sokan bir şey istemişim senden! Çünkü, kuşkusuz, içimizden birini yeğ tuttuğunu açıklarsan, ötekilerin sana kırılacaklarından ve sana sitemde bulunacaklarından korkuyorsun! Eğer, böylesine bir korku zihnini karartıyorsa, haksızsın! Bil ki, gerçekten, ben ve nedimelerim birbirimize öylesine bağlıyız ve aramızda öylesine sevecenlik ilişkileri vardır ki, bir erkek içimizden birine ne yaparsa yapsın, karşılıklı duygularımızda hiçbir değişiklik olmaz. Bundan dolayı yüreğinden, onu bunca sıkıntılı kılan korkuları at ve bizi keyfince incele, hatta önünde çırılçıplak olmamızı istiyorsan, çekinmeden bunu da söyle, bu dileğini de gözümüz ve başımız üstünde tutarak hemen yerine getiririz. Yeter ki bize çabucak seçtiğin kişinin kim olduğunu bildir" dedi.

O zaman ben, bütün bu yüreklendirmeler karşısında tüm cesaretimi toplayarak Züleyha'nın nedimelerinin hepsi tam anlamıyla güzel oldukları ve en uzman gözün bile aralarında ayırım yapmasının çok güç olduğunu, öte yandan Züleyha Sultan'ın kendisi, güzellikten yana hiç de yanındaki kızlardan aşağı olmadığı halde, yüreğimin, onu bahçede büyük bir şiddetle çarptıran, babasının yavrusunun sevdiceği, şen şakrak ve nefis Hayriye'yi coşkuyla arzu ettiğini söylemeyi kararlaştırdım. Ama, duyduğum tüm arzuya ve Züleyha'nın güvence sağlayan sözlerine karşın, bu duygularımı, bütün bu bakirelerin öfkesini başım üzre çekmekten korktuğum için, açıklamaktan çekindim. Hepsini büyük bir dikkatle inceledikten sonra, Züleyha Sultan'a doğru dönüp ona "Sultanım, sana, senin güzelliklerini nedimelerinkiyle nasıl kıyaslayacağımı bilmediğimi söylemekle söze girişmeliyim; çünkü ayın parıltısı yıldızların ışıltısıyla asla kıyaslanamaz. İşte senin güzelliğin de, gözlerin bir türlü bakışlarını üzerinden alamayacağı böyle bir güzelliktir!" dedim. Bu sözleri söylerken, o çok tatlı Hayriye'ye anlamlı bir bakış fırlatarak sırf görgü kurallarının sultan hakkında bu iltifatları yapmaya beni zorladığını anlatmaktan da kendimi alamadım.

Benim bu yanıtımı işitince Züleyha Sultan, gülerek "Sözlerinin iltifat olduğu açıkça belli oluyorsa da, yakayı kurtardın Hasan! Şimdi de, konuşmakta bu denli özgür bulunduğuna göre, yüreğinin derinliğini göster de, bize, bütün bu genç kızlar içinde, hangisini en çok canının çektiğini söyle!" dedi. Genç kızlar, sultanın isteğiyle kendi dileklerini birleştirerek hep bir ağızdan kimi üstün tuttuğumu açıklamam için beni sıkıştırıyorlardı. Ve içlerinden en çok Hayriye, gizli düşüncelerimi keşfetmiş bulunduğu halde, beni söyletmek için ateşli görünüyordu. O zaman ben, sultanım, utangaçlığımın geri kalanını da kovarak, genç kızların ve hanımlarının tekrarlayıp durdukları dileklerine boyun eğerek, Züleyha'ya doğru döndüm ve ona, elimin işaretiyle genç Hayriye'yi göstererek "Ey sultanım, istediğim kişi, işte şudur! Evet vallahi! En büyük arzum sevgili Hayriye'ye duyduğum arzudur!" dedim.

Ve daha ağzımdan bu sözler çıkar çıkmaz, bütün genç kızlar, ışıldayan gözlerinde en küçük bir güceniklik olmaksızın, hep birlikte, büyük kahkahalar kopardılar. Onlara bakıp birbirlerini dürterek gülmekten katıldıklarını görünce, içimden "Bu iş, ne inanılmaz bir iştir! Bunlar gerçekten kadınlar içinde kadın, genç kızlar içinde genç kız mı? Ne zamandan beridir bu cinsten yaratıklar, kıskançlık duymaksızın ve hemcinslerinden birinin başarısı karşısında yüzlerini yırtmaksızın, bunca bigânelik ve de erdemlilik gösteriyorlar! Vallahi! Kız kardeşler bile kendi kız kardeşlerine karşı bu denli canayakınlık ve çıkar gütmezlik gösteremezler. Akıl alacak gibi değil!" diyordum.

Ama Züleyha Sultan, beni uzun süre şaşkınlık içinde bırakmadı ve bana "Tebrikler, tebrikler ey Şamlı Hasan! Yaşamın üzerine yemin ederim ki, senin ülkenin delikanlılarının ince zevki, ince görüşü ve kavrayışları varmış! Ben de, ey Hasan, gözdem Hayriye'yi yeğlediğinden ötürü çok memnun oldum. Benim yüreğimin de seçtiği ve de çok sevdiğim kız odur. Ve seçiminden dolayı da pişman olmayacaksın, ey çapkın! Ama sen, seçtiğin kişinin tüm değerini ve pahasını bilmekten uzaksın! Çünkü biz hepimiz, olduğumuz gibi, uzaktan yakından, büyülemekten, mükemmellikten, vücut güzelliğinden ve ruhsal çekicilikten yana, onunla kıyaslanmayı göze alamayız. Ve gerçekten, görünüm aldatıcı da olsa, aslında, bizler onun köleleriyiz!" dedi.

Sonra her biri art arda, güzelim Hayriye'yi kutlamaya ve kazandığı başarı üstüne şakalar yapmaya başladı. O da, benim şaşkınlığım sürerken, yanıt vermekte noksanlık göstermekten uzak, her bir arkadaşına gereken karşılığı verdi. Bunu izleyerek Züleyha, yanındaki bir udu eline aldı ve onu "Ruhumun ruhu, şimdi senin âşığına senin erdemlerini överken abartılı davrandığımızı sanmaması için, bildiklerinin birazını göstermen uygun olacaktır!" diyerek gözdesi Hayriye'ye verdi. Ve o nefeslerin seçkini Hayriye, saza düzen verip hayran edici bir girizgâhtan sonra, hafif bir sesle ona eşlik ederek şu şarkıyı söyledi:

> Ben aşkın öğrencisiyim, bana güzel davranışları o öğretti.
> Ruhuma, yüreğimi delen o genç karacaya sakladığım hazineler koydu.
> Güzel şakaklarında siyah akrepler olan,
> Yaşamım boyunca yüreğimin seçtiği delikanlıyı seveceğim.
> Çünkü aşkımın nesnesine sadakatle bağlıyım, ben!
> Ey sevdiğim, sen sevilecek bir varlık bulduğunda, onu çok sev ve ondan ayrılma. Yitirilen şey bir daha hiç bulunmaz.
> Ben de, kendimce, bir kılıcın keskin ağzından da yaralayıcı olan bakışlarıyla yüreğimi delen zarif oluşumlu genç karacayı geçiriyorum.
> Güzellik genç alnına veciz anlamlı sihirli çizgiler çizmiştir.
> Sihir dolu bakışları öylesine büyüleyicidir ki, siyah oklarının parıldadığı gergin yayla bütün yürekleri kahreder.
> Ve sen ki, kendisinden bir türlü vazgeçemediğim ve de yitirirsem yerini dolduramayacağını bildiğim!
> Benimle birlikte hamama gel! Hint sümbülü yanacak, dumanları salonu dolduracak.
> Ve ben yüreğin üzre aşkımızı terennüm edeceğim!

Kız şarkı söylemeyi bitirince, gözlerini bana doğru öylesine tatlı bir bakışla çevirdi ki, birdenbire tüm utangaçlığımı ve şahın kızının ve muzip nedimelerinin huzurunda bulunduğumu unutarak, aşkla ve sonsuz bir zevkle sürüklenerek kendimi Hayriye'nin ayaklarına attım. İnce giysilerinden yayılan kokuyu ve etinin sıcaklığını üzerimde hissettim ve öylesine bir sarhoşluğa

kapıldım ki birdenbire onu kollarıma aldım ve o bir kumru gibi kendinden geçerken, ulaşabildiğim her yerini şiddetle öpmeye koyuldum. Ve ancak, beni erinlik yaşına ulaşmış genç bir koç gibi zincirlerinden boşanmış bir halde görerek müthiş kahkahalar koparan genç kızları işitince kendime geldim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:*

Ve ancak, beni, erinlik yaşına ulaşmış genç bir koç gibi zincirden boşanmış halde görerek müthiş kahkahalarla ortalığı çınlatan genç kızları işitince kendime geldim.

Bundan sonra yenildi, içildi, yaşlı bir kadın gelip topluluğa günün doğmak üzere olduğunu söyleyerek ikaz edinceye kadar çılgınca şeyler anlatıldı ve okşayıp sevmelerle vakit geçirildi. Hepsi birden, buna "Ey hanımımızın süt anası, senin yol göstericiliğin başımız üzerine, gözümüz üzerinedir!" diye yanıt verdiler. Züleyha da bana "Gidip dinlenmenin zamanıdır, Hasan! Sevgilinle birleşmek için benim korumama güvenebilirsin. Çünkü, arzularına ulaşman için hiçbir şeyi sakınmayacağım. Ama şu an için, gürültü yapmaksızın haremden çıkmalıyız!" diyerek ayağa kalktı. Ve yaşlı sütanasının kulağına bir şey fısıldadı, o da bir an yüzüme bakıp beni elimden tuttu ve kendisini izlememi istedi. Ben de, bu güvercin topluluğunun önünde eğilerek seçkin güzellikteki Hayriye'ye tutkulu bir bakış fırlattıktan sonra, beni birçok dehlizden geçirerek, birçok dönemeçlerden döndürerek alıp götüren sütanayı izledim. Sonra da anahtarı kendisinde olan küçük bir kapıya ulaştık. Buradan beni dışarı salıverdi, böylece sarayın duvarının dışına çıktığımı fark ettim.

Gün henüz doğmuş bulunduğundan, büyük kapıdan çabucak, gelişimi muhafızlara açıkça belli edecek şekilde saraya geri döndüm. Ve odama koştum. Orada eşiği aşar aşmaz koruyucum Lut evlatlarından gelme veziri sabırsızlığın ve tedirginliğin sınırında beni beklerken buldum. Benim içeri girdiğimi görünce şiddetle ayağa kalktı, beni kollarında sıktı ve beni sevecenlikle öptü ve bana "Ey Hasan, yüreğim hep seninle beraberdi; senin için büyük bir kaygı duyuyordum. Şiraz'da yabancı olduğun

için, sokakları dolduran haytalar tarafından geceleyin tehlikeye uğrarsın diye bütün gece gözümü kapayamadım. Ah, sevgili çocuğum, benden uzaklarda neredeydin sen?" dedi. Ben de, ona serüvenimi anlatmaktan ya da geceyi kadınlarla geçirmiş olduğumu söylemekten kaçındım ve Bağdat'a yerleşmişken şimdi de ailesiyle birlikte Basra'ya gitmek üzere bulunan Şamlı bir tacire rastladığımı ve onun, beni, yanında bütün bir gece alıkoyduğunu anlattım. Koruyucum bana inanmak zorunda kaldı ve birkaç kez içini çektikten sonra beni dostça azarlamakla yetindi. İşte onun durumu böyleydi!

Bana gelince, yüreğimin ve ruhumun o seçkin, güzel Hayriye'ye bağlanmış olduğunu hissediyordum. Bütün o günü ve o geceyi en küçük ayrıntılarına varıncaya kadar buluşmamızı hatırlayarak geçirdim. Ertesi gün, yine anılarıma dalmışken, bir haremağası gelip kapımı çaldı ve bana "Efendimiz Sabur Şah'ın mabeyincisi Şamlı Hasan burada mı oturuyor?" diye sordu. Kendisine "Onun dairesinde bulunuyorsun!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine önümde yeri öptü ve ayağa kalkıp koynundan katlanmış bir kâğıt çıkarıp bana verdi. Ve geldiği gibi çekip gitti.

Ben de, hemen kâğıdı açtım ve içinde karmaşık bir yazıyla şu satırların bulunduğunu gördüm:

> Şam ülkesinin karacası, bu gece ay ışığında bahçede dallar arasında salınırsa, orada aşka kapılmış, gelişini görmekle baygın düşecek ve ona kendi dilinde, ormandaki marallar arasından kendisi seçilmiş olmakla, yüreğinin nasıl heyecanlandığını anlatacak bir maral bulacaktır.

Ve sultanım, bu mektubu okuyunca, kendimi şarap içmeden esrikleşmiş buldum. Çünkü, her ne kadar ilk gece o nefis Hayriye'nin bana bir eğilimi olduğunu anlamış olsam da, onun bağlılığının böylesi bir kanıtını görmeyi beklemiyordum. Dolayısıyla, heyecanımı bastırır bastırmaz, koruyucu vezirimin huzuruna çıktım ve elini öptüm. Ve onu böylece istediğimi yaptırmak yatkınlığına sokunca, kendisinden gidip Mekke'den yeni gelmiş olan ve benimle buluşarak geceyi birlikte geçirmek isteyen memleketlim bir dervişi görmek için izin istedim. Bu

izni aldıktan sonra, odama çekilip cevahirlerim içinden en güzel zümrütleri, en temiz yakutları, en parlak elmasları, en iri incileri, en narin firuzeleri, en mükemmel gökyakutları seçerek bunları bir altın tele geçirdim. Bahçeye gece indiği zaman, saf misk kokusu sürüdüm ve gürültü çıkarmaksızın koruluğa indim; orada gözden yitirilmiş, yolunu bildiğim ve benim için açık bırakıldığı anlaşılan küçük bir kapıdan içeri girdim. Ve selvinin altına ulaştım ve soluk soluğa sevgilinin gelmesini bekledim. Bu bekleyiş ruhumu tutuşturuyor ve buluşacağımız saat sanki hiç gelmeyecekmişe benziyordu. Birdenbire, ay ışığı altında, selviler arasında, hafif bir beyazlık kımıldadı ve o nefis Hayriye hayran gözlerimin önünde belirdi. Yüzüm yere doğru eğik, hiçbir şey söylemeksizin ayaklarına kapandım ve bu durumda, su gibi akan sesi, bana "Ey sevdamın Hasan'ı, ayağa kalk, sevecen ve tutkulu bir sessizlik yerine, bana olan eğiliminin gerçek kanıtlarını göster! Beni, tüm arkadaşlarım, o güzel genç kızlar, o delinmemiş inciler arasında, hatta Züleyha Sultan'dan da güzel ve arzulanır bulduğun doğru mu, gerçekten? Kulaklarıma inanabilmek için bunu ikinci bir kez daha senin ağzından duymak gerek!" demesini işitinceye kadar o durumda kaldım. Böylece konuşarak bana doğru eğildi ve ayağa kalkmama yardım etti. Ben de elini tutup tutkulu dudaklarıma götürdüm ve ona "Ey sultanlar sultanı, ilkin ülkemden getirdiğim şu tespihi al! Mutlu yaşam günlerinde bunu sana sunan köleni hatırlayarak tanelerini çekersin! Ve bir fakirin düşkün verisi olan bu tespihi yakında kadı ve şahitler huzurunda yasal kılmaya hazır bulunduğum bir aşkın açıklanması olarak kabul et!" dedim. O da bana "Ey bu akşam uğrunda kendimi tehlikeye attığım Hasan, sana böylesi bir aşk esinlediğim için çok hoşnudum! Ama ne yazık ki, yüreğimin bu zaferinden utkulansam mı, yoksa buluşmamızı yaşamımın belaları ve felaketlerinin başlangıcı mı saymalıyım, bilmiyorum!" diye yanıt verdi. Ve böyle konuştuktan sonra, hıçkırıklar göğsünde kabarırken başını omzuma koydu. Ben de ona "Hanımım, neden bu aydınlık gecede, gözünün önünde dünyayı bunca karanlık görüyorsun?" dedim. O da bana "Umarın ki, Tanrı bu önsezileri hatalı kılar! Ama, bunca arzuladığımız bu buluşma anında duyduğum korkunun anlamsız olduğunu sanma! Ne yazık ki,

korkularımın derin temelleri var" dedi. Sonra bir an susup bana "Bil ki, gerçekten, ey sevgililerin en sevileni, Züleyha Sultan seni gizlice sevmektedir. Ve bir andan ötekine sana aşkını itiraf etmek durumundadır. Peki sen böylesi bir itirafı nasıl karşılayacaksın? Ve bana duyduğunu söylediğin aşk, şah kızlarının en güzeli ve en güçlüsünün göz kamaştırıcılığı karşısında tutunabilir mi?" dedi. Ama ben onun sözünü kestim ve "Evet! Hayatım üzerine yemin ederim ki, ey güzel Hayriye! Sen, onu, Züleyha Sultan'ınkinden de üst düzeyde her zaman yüreğimde bulacaksın! Ondan da korkulu bir rakibin olsa bile güzelliklerine tutulan yüreğimin sadakatine dokunmaya kimsenin gücünün yetmeyeceğini görürdün! Hatta Züleyha'nın babası Sabur Şah, kendisini izleyecek oğlu bulunmasa ve kızının kocası olan kişiye İran tahtını bıraksa bile, seni böylesine bir baht için feda etmezdim" dedim. Hayriye de "Ey bahtsız Hasan, ne biçim bir körlük bu seninki! Sen benim Züleyha Sultan'ın hizmetinde bir köle olduğumu unutuyor musun? Sen onun itiraf ettiği aşkını kabul etmezsen, öfkesini hem kendi başına, hem de benim başıma çekmiş olursun ve ikimiz de çaresiz mahvoluruz. Bundan dolayı, kendi yararlarımız gereği, güçlü karşısında boyun eğmelisin! Tek kurtuluş yolu budur. Tanrı da yüreği yaralı olanlardan merhemini esirgemez!" diyerek haykırdı. Ben de kendimi onun görüşüne kaptırmaktan uzak, sırf böylesi hesaplara boyun eğecek kadar korkak sanılmaktan duyduğum öfkenin sınırında, güzelim Hayriye'yi kollarımda sıkarak "Ey Yaradan'ın en güzel verilerinin özü, bu denli acı konuşmalarla ruhuma azap verme! Ve madem ki tehlike güzel başını tehdit ediyor, seninle birlikte benim ülkeme kaçalım! Orada, hiç kimsenin izimizi bulamayacağı çöller vardır. Benim, Nasip Dağıtıcı sayesinde, seni ölünceye kadar görkemlilik içinde yaşatacak zenginliğim var" diye haykırdım.

Bu sözleri duyunca, sevgilim, rahatlayarak kendisini kollarıma bıraktı ve bana "Pekâlâ Hasan, artık senin sevginden kuşku duymuyorum ve duygularını denetlemek için kanıt bulmak gayesiyle seni bilerek içine soktuğum korkulardan da kurtarmak istiyorum. Bil ki, ben senin sandığın kişi değilim. Ben hiç de Züleyha Sultan'ın gözdesi Hayriye değil, Züleyha Sultan'ın ta kendisiyim. Senin Züleyha Sultan sandığın da, benim gözdem

Hayriye'nin ta kendisidir. Bütün bu düzeni sırf senin aşkına güven duymak için kurdum. Zaten, sen de sözlerimin doğruluğunu hemen anlayacaksın!" dedi.

Ve bu sözleri söyledikten sonra yaptığı bir işaretle, selvilerin gölgeleri arasından benim Züleyha Sultan diye bellediğim, ama aslında gözde Hayriye olan kız çıktı. Ve gelip hanımının elini öptü; benim önümde de saygıyla eğildi. O güzelim sultan da bana "Şimdi, ey Hasan, adımın Hayriye değil, Züleyha olduğunu bildiğine göre, bir sultanın basit bir gözdesi için duyduğun sevgiyi ve aynı ince duyguları bir sultanın kendisi için de duyabilecek misin, acaba?" dedi. Ben de sultanım, gerekli yanıtı vermekten geri kalmadım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça sustu.*

*Ama sekiz yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:*

Ben de sultanım, Züleyha'ya, bakışlarını benim gibi bir köleye çevirip onu en yüce şahların oğullarını bile kıskandıracak bir bahta ulaştıran bir sultanın sağladığı bu büyük mutluluğu nasıl kavrayacağımı bilemediğimden söz ederek, gerekli yanıtı vermekten geri kalmadım.

Bunun üzerine ve sevgili Hayriye, bahçenin yöresini gözlemek için bizden pek uzakta kalmaksızın gezintiye çıktığı sırada, kendimizi ateşli duygularımızın akışına özgürce kaptırdık, bununla birlikte aramızda yasal olmayan hiçbir şey geçmedi. Geceyi, gözde gelip de ayrılma zamanının geldiğini bize bildirinceye kadar birbirimizi öperek ve birbirimize tatlı tatlı sarılarak geçirdik. Ama ayrılmamızdan önce Züleyha bana "Ey Hasan, anılarım seninle olsun! Senin, benim için ne kadar değerli olduğunu hemen kanıtlamayı sana vaat ediyorum" dedi. Ben de tüm lütuflarından ötürü minnettarlığımı göstermek üzere kendimi ayaklarının dibine fırlattım. Gözlerimizde tutkunun gözyaşlarıyla birbirimizden ayrıldık. Ben de, ilk kez olduğu gibi, aynı dönemeçleri kullanarak bahçeden çıktım.

Böylece, ertesi gün, bütün ruhumla, bende, bahçeden yeni bir buluşma düzenleyeceği umudunu uyandıran sevgilimden bir

işaret bekledim. Ama o gün, benim bu en değerli umudumun gerçekleşmesini sağlayacak hiçbir şey olmaksızın geçti. Bu sessizliğin nedeni üzerinde bir karar verememenin üzüntüsüyle o gece hiç uyuyamadım. Ertesi gün de, koruyucumun zihinsel kaygılarımın nedenini bulmaya çalışan varlığına ve beni oyalamak için söylediği sözlere karşın, gözlerimin önünde her şeyi kapkaranlık görüyor ve hiçbir yiyeceğe dokunmak istemiyordum. Akşam olunca, henüz çekilme saatinin gelmediği bir sırada, bahçeye indim ve büyük bir şaşkınlıkla tüm bahçenin muhafızlar tarafından işgal edildiğini gördüm. Herhangi bir olayın söz konusu olmasından kuşkulanarak çabucak kendi daireme çekildim. Oraya ulaşınca, Züleyha Sultan'ın haremağasını beni bekler buldum. Titreyip duruyordu ve sanki her köşede, onu parçalayacak silahlı adamlar bulunuyormuşçasına kendisini benim odamda güvenli görmediğini belli ediyordu. Bana çabucak, daha önce verdiğine benzer katlanmış bir kâğıt teslim etti ve acele sıvışıp gitti. Söz konusu katlanmış mektubu açtım ve şunları okudum:

> Bil ki, ey tatlılığın özü, genç maral zarif karacasından ayrıldığı sırada, avcılar tarafından tuzağa düşürüldü. Ve şimdi tüm ormanı işgal eden avcılar tarafından göz altına alınmıştır. Sakın maralını bulmak için geceleyin ay ışığında oraya gitmeye kalkışma! Aksine çok dikkat et ve kendini bizi izleyenlerin tuzaklarından koru! Ve de sakın, bugünlerde ne görürsen gör, ne işitirsen işit, ama gene de umutsuzluğa kapılma! Hatta ölümüm bile sana tedbiri elden bırakmayı unutturmasın! Vesselam!

Bu mektubu okuyunca, ey zamanın şahı, korkum ve önsezilerim son sınırına ulaştı ve kendimi fırtınalı düşüncelerimin seline terk ettim. Ertesi gün, tıpkı bir baykuşun kanat çırpışı gibi, Züleyha Sultan'ın ansızın olduğu kadar nedeni anlaşılmadık ölüm haberi sarayda yayılınca, kederim doruğuna ulaştı ve sükûnetle, başım bacaklarımın arasında, koruyucumun kollarına baygın düştüm.

Yedi gün ve yedi gece boyunca, ölüme yakın bir durumda kalmışım; bu sürenin sonunda, koruyucumun benden esirge-

mediği özenli bakım sayesinde, ruhum matemle dolu, yüreğim kesinlikle yaşama şevkini yitirmiş olsa da, hayata döndüm. Sevgilimin ölümüyle gözümde kararan bu sarayda artık daha fazla kalmak istemediğimden, sadece Tanrı'nın varlığıyla yabani otların bulunduğu sessiz yerlerde gömülüp kalmak için ilk fırsatta oradan kaçmayı kararlaştırdım. Gecenin karanlıkları inmeye başladığı sırada, elmas ve değerli taş türünden elimde kıymetli şey olarak neyim kalmışsa toparlandım ve "Acı kederler ve matemlerle dolu bir yaşam sürecek yerde, keşke babamın Şam'daki bahçesinde bulunan yaşlı ağacın dalında asılıp ölseydim daha iyi olurdu!" diye düşündüm. Koruyucumun bir an yanımdan ayrılmasından, yalnızlığın ve insanların yaşadığı ülkelerden uzakta olmanın özlemiyle sarayın ve Şiraz kentinin dışına kaçmak için yararlandım.

Durmaksızın bütün gece ve bütün ertesi gün boyunca yürüdüm ve o günün akşamına doğru, yolun kenarındaki bir kaynağın başında dinlenirken, ardımda dört nal koşan bir atın ayak seslerini duydum. Biraz ötede, batan güneşin kızıl ışıklarıyla aydınlanmış ve bana Melek Rıdvan'ın yüzünden de güzel görünen genç bir atlının durduğunu gördüm. Üzerinde, ancak emirlerin ve şehzadelerin taşıdıkları kadar şahane giysiler vardı. Bana, sadece eliyle işaret ederek görgü icabı ve Müslümanlar arasında selamlaşma sırasında söylenmesi âdet olan sözleri telaffuz etmeksizin bir selam verdi. Ben de aynı tarzda selamını iade ederek "Bu harika genç adamın bir kâfir olması ne kadar yazık!" diye düşündüm. Ve her şeye karşın, ona "Ey soylu kişi, akşamın serinliği seni dinlendirsin ve soylu atın da kaynağın suyunu içerek yorgunluk gidersin!" diyerek onu dinlenmeye ve atını sulamaya davet ettim. Bu sözleri duyunca gülümsedi; atından inerek ve atının dizginini bir ağaca bağlayarak yanıma yaklaştı. Ansızın beni kollarıyla sardı ve garip bir şiddetle öptü. Ben de, aynı zamanda hem şaşırmış hem de büyülenmiş olarak ona daha dikkatle baktım ve bu gençte mezar taşları altında sandığım sevgilim Züleyha'yı tanıyarak büyük bir feryat kopardım.

Şimdi, ey sultanım, Züleyha'yı yeniden bulmanın ruhuma doldurduğu mutluluğu sana nasıl anlatayım? Bu mutlu anlarda, yüreklerimizi dolduran sevincin yoğunluğu hakkında bir fikir

vermek üzere konuşmaya başlasam dilimde tüy biterdi. Yalnızca, uzun bir süre birbirimizin kollarında kaldıktan sonra, Züleyha'nın başından benim acı duyduğum günlerde neler geçtiğini oracıkta anlattığını sana bildirmem herhalde yeterli olacaktır. O zaman anladım ki, durum babası şaha bildirilince büyük bir gözaltında bulundurulmak zorunda kalmış ve kendisine layık görülen bu türlü yaşamı sürdürecek yerde, gözdesinin yardımıyla ölü taklidi yaparak saraydan kaçmış ve tüm davranışlarımı gözleyerek beni uzaktan izlemiş ve böylece, artık aşkımdan tam anlamıyla güven duyarak, şaşaadan uzak ve kendini tamamıyla benim mutluluğuma adayarak, benimle birlikte yaşamak istemiş. O zaman, göğün gözleri altında o geceyi paylaşılan zevkler içinde geçirdik. Tanrı da alnımıza güvenlik yazdığından sağlık içinde Şam'a ulaştık. Burada baht beni senin karşına çıkardı ve güçlü Devlet'inin veziri yaptı. İşte benim öyküm budur! Ve Tanrı en iyisini bilendir!

*"Ama, ey bahtıgüzel şah, Züleyha Sultan'ın bu öyküsünün,* Kaygısız Gençliğin Neşeli Oturumları*'ndan alınmış öykülerle kıyaslanınca daha üstün olduğunu sanma!" diyerek Şehrazad sözünü sürdürmüş.*

*Ve Şah Şehriyar'a, Züleyha Sultan Öyküsü hakkında görüşünü bildirmek için zaman bırakmayarak, demiş ki:*

## *Kaygısız Gençliğin Neşeli Oturumları*

### *Dikbaşlı Gencin Öyküsü*

Anlatırlar ki, ama Tanrı daha iyisini bilir, ülkeler içinde bir ülkede, köyler içindeki bir köyde, Güçlüler Güçlüsü'nden korkan ve Tanrı'nın kutsaması sayesinde kocasına biri erkek öbürü kız iki çocuk vermiş harika bir karısı olan namuslu Yüceler Yücesi'nin iradesine boyun eğmiş bir adam varmış. Oğlan kendi bildiğince hareket eden ve dikbaşlı olarak, kız yumuşak huylu ve zarif küçük ayaklara sahip olarak doğmuş. Bu iki çocuk belli bir yaşa ulaşınca, babaları ölmüş. Ama öleceği zaman, karısını çağırmış ve ona "Ey *falan* kişi, senden gözümüzün bebeği olan oğlumuza, ne yaparsa homurdanmayarak, ne söylese karşı çıkmayarak, nasıl yaşamak istiyorsa öyle yaşamasında özgür kalmasını sağlayacak şekilde, özel bir özen gösterilmesini vasiyet ederim" demiş. Karısı da ağlayarak ona vaatte bulunduktan sonra, mutlu olarak ölmüş ve başkaca bir şey de istememiş.

Ve ana, rahmetli kocasının vasiyetine uygun olarak davranmakta kusur göstermemiş. Belli bir sürenin sonunda, tek sonsuza dek yaşayan sadece Tanrı'dır, yatağında ölmek üzereyken, kızını yanına çağırmış ve ona "Kızım, bil ki Tanrı'nın acıması üzerine olası rahmetli baban ölürken, bana, kardeşinin arzularına hiç karşı çıkmamamı vasiyet etmişti. Şimdi sen de bana, rahatça ölmem için, bu öneriye uygun hareket edeceğine dair söz ver!" demiş. Genç kız da anasına bu sözü verdikten sonra, kadın Tanrı'nın sağladığı barış içinde memnun ölmüş.

Öte yandan, daha anası toprağa gömülür gömülmez, genç oğlan kız kardeşini bulmaya gitmiş ve ona "Dinle, ey anamın

ve babamın kızı! Şu saat ve şu anda, elimizin altında bulunan ne varsa evin içinde toplamak, mobilyaları, ürünleri, mandaları, keçileri ve tek bir sözcükle babamız bize ne bıraktıysa hepsini biraraya getirip evi de içindekilerle birlikte yakmak istiyorum!" demiş. Genç kız da şaşkınlık içinde, gözlerini iri iri açmış ve verdiği sözü unutarak "Sevgili kardeşim, sen bunu yaparsan sonra halimiz ne olur?" diye haykırmış. O da "Öyle işte!" diye yanıt vermiş. Ve dediğini de yapmış. Her şeyi evin içinde toplayarak ateşe vermiş. Her şey tutuşup ev temeline kadar yanmış. Genç oğlan da kız kardeşinin, kendilerini felaketten korumak için bazı eşyaları komşularda saklamakta başarı sağlamış olduğunun farkına vararak bu evleri aramaya gitmiş. Hemşiresinin küçük ayaklarının izini gözeterek bunları bulmuş. Bulunca, bu evleri de birbiri ardından içindekilerle birlikte ateşe vermiş. Ama ev sahipleri, gözleri dönmüş olarak, öldürmek üzere oğlanla kızın peşine düşmüşler. Genç kız, korkudan titreyerek "Görüyorsun işte ne yaptığını kardeşim! Kaçıp kurtulalım, kaçıp kurtulalım!" demiş. Ve ikisi birden, bacaklarını rüzgâra teslim ederek kaçmaya başlamışlar.

Bir gün bir gece kaçmışlar ve onları öldürmek isteyenlerin ellerinden kurtulmuşlar. İçinde yanaşmaların harman yapmakta oldukları güzel bir çiftliğe ulaşmış ve yaşamlarını kazanmak için orada yanaşma ve yardımcı olarak hizmet almak istemişler; güzel yüzlerine bakıp onları işe almışlar.

Böylece, birkaç gün sonra, genç oğlan çiftlik sahibinin üç çocuğu ile birlikte evde yalnızken, onları kendine alıştırmak için binlerce kez okşamış ve onlara "Haydi gidip sizinle harman yerinde tohum dövme oyunu oynayalım!" demiş. Dördü birden, elele tutuşarak sözü edilen harman yerine gitmişler. Genç oğlan, oyuna başlamak için, ilkin kendini tohum yerine koyup çocukları üzerine çıkararak kendini dövdürmüş; çocuklar bundan hoşlanmışlar ve sadece oyunu sürdürecek fakat ona zarar vermeyecek şekilde üzerinde tepinmişler. Sonra onlar tohum yerine geçmişler, genç oğlan da tıpkı tane çıkarır gibi onları dövmüş. Üzerinde öylesine tepinmiş ki, onları bir yal[1] haline getirmiş. Ve de harman yerinde ölmüşler. Onların durumu böyleymiş.

1 *Yal:* Hamur haline getirilmiş hayvan yemi (Â.Ş.O.)

Oğlanın kız kardeşi genç kıza gelince, kardeşinin ortadan yok olduğunun farkına varınca, onun kötü bir eyleme geçmiş olabileceğini düşünmüş. Onu aramaya başlamış ve onu çiftlik sahibinin oğulları olan çocukları ezme işini bitirirken bulmuş. Bunu görünce ona "Çabuk kurtaralım kendimizi kardeşim! Çabuk kurtaralım kendimizi! Bak yine ne yapmışsın! Oysa bu çiftlikte rahatımız ne kadar iyiydi! Çabuk kurtaralım kendimizi!" demiş. Ve onu, elinden tutarak kendisiyle birlikte kaçmaya zorlamış. Onun da fikrinde bu düşünce olduğu için, kendini sürüklenmeye terk etmiş. Çekip gitmişler. Çocukların babası eve döndüğü zaman yavrularını arayınca, harman yerinde onları yal haline gelmiş olarak bulmuş. Oğlanla kız kardeşinin ortadan yok olduklarını öğrenince, adamlarına doğru dönerek "Bizden iyilik ve konukseverlik görmelerine karşın üç yavrumu birden öldüren bu iki kötü çocuğun ardından koşmamız gerek!" diye haykırmış. Ve bunlar, sopalar ve oklarla korkunç bir şekilde silahlanarak çocukların tuttuğu aynı yola koyulup iki kardeşi izlemişler. Tam akşam olurken, büyük ve çok yüksek bir ağacın bulunduğu bir yere gelmişler ve gün doğmasını bekleyerek onun altında yatmışlar.

Oysa oğlanla kız kardeşi, tam da bu ağacın tepesindeki dallar arasında saklanmış bulunuyorlarmış. Şafak vakti uyandıklarında, ağacın dibinde kendilerini izleyenlerin hâlâ uyumakta olduklarını fark etmişler. Genç çocuk kız kardeşine, üç çocuğun babası çiftçiyi göstererek "Şurada uyuyan şu iri kıyım adamı görüyor musun? Ben şimdi ihtiyaçlarımı onun başına yapacağım!" demiş. Kız kardeşi korkuya kapılarak ona "Çaresiz yok oluruz, bunu yaparsan! Sakın yapma yavrum! Henüz bizim tepelerinde saklı olduğumuzu bilmiyorlar, sesini çıkarmazsan çekip giderler, biz de kurtuluruz!" demiş. Ama oğlan "Hayır!" demiş ve de "İhtiyaçlarımı bu koca herifin tepesine yapmam gerek!" diye eklemiş. En yüksek dala çömelerek ilkin çövdürmüş, sonra da dışkısını çiftçinin başının üzerine bırakarak onu âdeta boğmuş.

Adam da, bütün bunların etkisiyle sıçrayarak uyanmış ve ağacın tepesinde yaprakla rahatça silinen çocuğu görmüş. Öfkenin alabildiğine sınırında, yayını eline almış ve oklarını oğlanla kızın

üzerine fırlatmış. Ama ağaç çok yüksek olduğundan oklar, dallar arasında kalarak onlara kadar ulaşamamış. O zaman adamlarını uyandırmış ve onlara "Yıkın şu ağacı! demiş. Genç kız da bu sözleri işitince, kardeşi genç oğlana "Görüyorsun işte! mahvolduk!" demiş. Oğlan da "Kim söyledi bunu sana?" diye sormuş. Kız "Yaptıklarından ötürü, öldük biz!" diye yanıt vermiş. Oğlan "Henüz bizi ele geçiremediler ki!" demiş. Aynı anda, oradan geçmekte olan büyük bir Anka kuşu onların farkına varmış. Üzerlerine dalarak ikisini de pençelerine alarak götürmüş. Ağaç balta darbeleriyle yere yıkılırken, onlarla birlikte uzaklaşmış. Aldatılmış olan çiftçi de, yoğunlaşan hiddet ve öfkesiyle kudurmuş.

Anka kuşuna gelince, iki çocuğu pençelerinde tutarak havalarda yükseltmeyi sürdürmüş. Sağlam bir toprak üzerine onları bırakmak niyetiyle o sırada üzerinde uçmakta olduğu dar bir körfez üzerinde süzülürken, küçük oğlan kız kardeşi olan genç kıza "Kardeşim, bu kuşun kıçını gıdıklayacağım ben!" demiş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:*

... Küçük oğlan, kız kardeşi olan genç kıza "Kardeşim, bu kuşun kıçını gıdıklayacağım ben!" demiş. Genç kız da, yüreği korkuyla çarparak titrek bir sesle "Oh, lütfen, yavrum, yapma bunu, yapma bunu! Bizi bırakır, düşeriz!" diye haykırmış. Oğlan da "Bu kuşun kıçı kaşınmak için yaratılmış, çok istiyorum bunu!" demiş. Kız "Ölürüz!" demiş. Oğlan "Gerekli! Ve de şöyle!" demiş. Bunu söyler söylemez de kuşun kıçını gıdıklamış. Gıdıklanan kuş da ansızın irkilmiş, bu davranış ona o kadar nahoş gelmiş ki, pençesinde tuttuğu varlıkları, yani kızla kardeşini bırakıvermiş.

Onlar da denize düşmüşler. Ve son derecede derin olan denizin dibine kadar batmışlar. Ama, yüzme bildiklerinden yeniden suyun yüzüne çıkıp kıyıya kadar yüzebilmişler. Bununla birlikte, ortalıkta hiçbir kimse göremeyip hiçbir şey seçememişler, sanki tamamıyla karanlık bir gecenin ortasında imişler. Genç çocuk, tereddüt etmeden, el yordamıyla taşlar bulmuş ve bun-

ları öylesine birbirine sürtmüş ki, kıvılcımlar çıkmış. Çok miktarda çalı çırpı toplayarak ve iki taşı kullanarak bunları yakmış. Bütün yığın ateş alınca, ortalık aydınlanmış. Ama, aynı anda, sanki bin vahşi mandanın sesi bir ağızdan çıkıyormuşçasına korkunç bir böğürme işitmişler. Ateşin aydınlığında, dehşet saçan kara ve devasa bir gulyabaninin bir fırın gibi açık ağzıyla "Karanlıklara boğduğum ülkede ışık yakan küstah kim?" diye bağırarak kendilerine doğru ilerlediğini görmüşler.

Bunu gören kız kardeşi çok korkmuş. Fısıltılı bir sesle, kardeşine "Ey anamın ve babamın oğlu, bu kez hiç kuşkusuz öleceğiz. Oh! Ben bu gulyabaniden çok korktum!" demiş. Ve kardeşine sokulup yarı baygın, ölecek gibi olmuş. Ama oğlan, bir an bile tavrını bozmadan iki ayağı üzerine kalkmış, gulyabaniyi karşılamış ve çalılar arasından büyük korlaşmış parçalar çekerek birer birer gulyabaninin açık ağzından içeri atmış. Böylece, sonuncu büyük kor parçasını atınca, korkunç gulyabani ortasından patlamış ve güneş karanlığa boğulmuş bulunan bu ülkeyi yeniden aydınlatmış. Çünkü, devasa kıçını güneşe doğru çevirerek bu toprağı aydınlatmasını engelleyen bu gulyabani imiş.

Bu ülkenin hükümdarına gelince, onun da durumu şöyleymiş: Ülkede hükmeden şah, simsiyah karanlıklar içinde bunca yıl geçtikten sonra güneşin yeniden ortaya çıktığını görünce, korkunç gulyabaninin öldüğünü anlamış. Zulüm ve karanlık içinde bulunan ülkesini kurtarmış bulunan yiğidi aramak üzere, ardında muhafızlar olduğu halde sarayından çıkmış. Deniz kıyısına yaklaşırken, uzaktan hâlâ dumanı tütmekte olan çalı yığınını görmüş. Adımlarını o yana yöneltmiş. Kız kardeş, başında göze çarpan şahları olduğu halde, bu silahlı birliğin ilerlediğini görünce, büyük bir korkuya kapılmış ve kardeşine "Ey anamın ve babamın oğlu, kaçalım! Ne olursun kaçalım!" demiş. O da sormuş "Neden kaçıyormuşuz? Bizi kim tehdit ediyor?" demiş. Kız "Tanrı senin üzerine olsun! Bize doğru ilerleyen şu silahlı kişiler yanımıza ulaşmadan buradan gidelim!" demiş. Ama oğlan "Olmaz!" demiş ve yerinden kıpırdamamış.

Şah da yanındaki birlikle, duman tüten çalı yığınına yaklaşmış ve orada bin parçaya bölünmüş gulyabaniyi görmüş. Onun yanında da, genç kızın küçücük sandallarından birini bulmuş.

Bu, genç kızın, biraz dinlenmek için bir kaya yığını arkasında yatmaya giden kardeşinin yanına sığınmak için koşarken küçük ayaklarından fırlayan sandallardan biriymiş. Şah da adamlarına "Bu, kuşkusuz gulyabaniyi öldüren ve bizi karanlıktan kurtaran kimsenin sandalıdır! İyice arayıp onu bulun!" demiş. Genç kız da bu sözleri işitince, tepeciğin ardından çıkmak için yüreklenmiş ve şaha yaklaşmış. Ayaklarına kapanarak, sığınma dilenmiş. Şah, bulduğu sandalın tekini kızın ayağında görmüş. Genç kızı ayağa kaldırarak öpmüş ve ona "Ey kutsanmış genç kız, herhalde bu korkunç gulyabaniyi öldüren sensin!" diye sormuş. Kız "Ona kimse kötülük yapmayacak değil mi?" demiş. Şah da "Aksine!" demiş. O zaman kız kayalığın ardına gitmiş ve kendisini ona teslim eden kardeşinin elinden tutmuş. Ve onu şahın önüne getirmiş. Şah da ona "Ey yiğitlerin başı ve de başlarının tacı, sana evlenmek üzere biricik kızımı vereceğim, ben de eş olarak sandalını bulduğum bu küçük ayaklı genç kızı alacağım" demiş. Çocuk da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" demiş. Ve hepsi bir arada zevkler, mutluluklar ve refah içinde yaşamışlar.

*Sonra Şehrazad demiş ki:*

## *Halhal*

Anlatılanlar arasında anlatılmıştır ki, bir kentte, aynı babadan olan, ama aynı anadan olmayan ve bir arada yaşayan ve yaşamlarını kazanmak için yün eğiren üç genç kız kardeş varmış. Bunların üçü de ay gibi güzelmiş. Ama en küçük kız en tatlı, en hoş ve elleri en becerikli olanıymış. Çünkü kendi başına, bir araya gelmiş iki kız kardeşinden de fazla iş çıkarırmış. Ve eğirdiği yün en iyi eğirilmiş ve çoğunlukla kusursuz olanıymış. Bu durumda aynı anadan olmayan iki kız kardeşini kıskandırırmış.

Bir gün küçük kız, yün satarak biriktirmiş olduğu parayla çarşıya gitmiş. Yün eğirdiği sırada içine çiçek dikip önünde bulundurmak üzere, zevkine uygun bulduğu küçük bir saksı satın almış. Ama küçük saksısı elinde eve döndüğü zaman, iki kız kardeşi onu, düşüncesiz ve yersiz harcama yapan biri yeri-

ne koyarak kardeşleriyle alay etmişler. O da iyice heyecanlanıp; utanarak ne diyeceğini bilememiş ve kendini avutmak için bir gül alıp küçük saksıya dikmiş. Saksının ve de gülünün önünde yününü eğirmeye koyulmuş.

Oysa, küçük kızın satın almış olduğu saksı sihirliymiş. Sahibesi yemek istediği zaman ona nefis yemekler sağlıyor, giyinmek istediği zaman harika urbalar temin ediyor ve en küçük bir arzusu olsa, onu da yerine getiriyormuş. Ama genç kız, aynı anadan olmayan kardeşlerini daha da fazla kıskandırmamak için kaymaktaşından yapılma saksının erdemlerini onlara açıklamaktan çekinir ve onların önünde, onlar gibi giyinir, hatta daha da gösterişsiz yaşarmışçasına davranırmış. Ama kız kardeşleri evden çıkınca, tek başına odasına kapanır, küçük kaymaktaşı saksısını önüne koyar, onu tatlı tatlı okşar ve ona "Benim küçük saksım! Küçük saksım benim! Bugün şu ve şu şeyleri istiyorum!" dermiş. Ve hemen kaymaktaşı saksı, güzel urbalar, şekerlemeler gibi ne isterse hemen yerine getirirmiş. Onunla başbaşa, genç kız ipekli ya da altın işlemeli giysilerle donanır, mücevherler takınır, tüm parmaklarına yüzükler takar, bileklerine ve de ayak bileklerine bilezikler geçirir ve nefis şekerlemeler yermiş. Daha sonra küçük kaymaktaşı saksı hepsini yok edermiş. Onu tekrar alır, içindeki gülle birlikte önüne koyar ve kız kardeşlerinin yanında yününü eğirmeye gidermiş. Böylece, kız kardeşlerinin yanında yoksul, kendi başına varlıklı olarak epeyce bir zaman yaşamış.

Günlerden bir gün, kentin şahı, uğruna yapılan şenlikler dolayısıyla sarayında büyük eğlenceler düzenlemiş ve oraya kentte bütün oturanlar çağrılmış. Bu üç genç kız da aynı şekilde çağrılmış. İki büyük kız ellerindeki en iyi şeylerle donanmışlar ve küçük kız kardeşlerine "Sen, burada kalıp evi gözeteceksin!" demişler.

Ama onlar gider gitmez, genç kız odasına girmiş ve kaymaktaşı saksısına "Benim küçük saksım, bu akşam senden hepsi de elindeki en zengin ve en güzelinden olan yeşil ipekten bir giysi, kırmızı ipekten bir ceket, beyaz ipekten bir harmaniye ve parmaklarım için güzel yüzükler, bileklerim için firuze bilezikler ve ayak bileklerim için elmastan halhallar istiyorum. Ayrıca bana, sarayda en güzel olmam için daha da ne gerekli ise onları da ver

bu akşam!" demiş. Ve dilediği her şeye sahip olmuş. Bunlarla donanmış ve şahın sarayına gitmiş ve orada sırf kadınlar için düzenlenen eğlencelere katılmak üzere hareme gitmiş. Haremde sanki yıldızların ortasındaki ay gibi görünmüş. Büründüğü görkemli şeyler doğal güzelliğini öyle belirgin hale getirmiş ki, onu kardeşleri dahil, hiç kimse tanıyamamış. Tüm kadınlar yanına gelip onu hayranlıkla seyretmişler ve ona yaşlı gözlerle bakmışlar. Kız da onların saygı sunuşlarını bir sultanmışçasına tatlılık ve incelikle kabullenmiş ve tüm yürekleri fethetmiş ve bütün kadınları kendine âşık etmiş.

Ama şenlik sonuna yaklaşırken, kız kardeşlerinin kendinden önce evde bulunmalarını istemediğinden, şarkıcıların tüm dikkatleri çektiği bir andan yararlanarak, haremden gizlice kaybolarak saraydan çıkmış. Ama kaçarken acelesinden ayak bileklerindeki halhallardan birini, şahın atlarının sulandığı yalak olarak hizmet gören toprağa kazılmış su yoluna düşürmüş. Bunun farkına varmaksızın eve dönmüş ve kız kardeşlerinden önce oraya ulaşmış.

Ertesi gün...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Ertesi gün, seyisler, şahın oğlunun atlarını sulamak üzere yalağa getirmiş, ama şehzadenin atlarından hiçbiri yalağa yanaşmak istememiş. Hepsi birden irkilip burun delikleri genişlemiş ve şiddetle soluyarak geri çekilmiş. Çünkü suyun dibinde parıldayan ve ışıltılar saçan bir şey görmüş bulunuyorlarmış. Seyisler yeniden onları suya yanaştırmışlar ve ısrarla ıslık çalarak su içirmek istemişler ama onları ikna edememişler, atlar şaha kalkıp çifte atarak dizginlerini zorluyorlarmış. O zaman seyisler, yalağın yanına gitmiş ve orada genç kızın ayak bileğinden düşürmüş olduğu halhalı görmüşler.

Şahın oğlu, atlarının bakım ve tımarı sağlanırken âdeti gereğince yanlarında bulunmakta iken, seyislerin kendisine getirdiği elmaslı halhalı incelemiş ve onun sarabileceği ayak bileğinin

inceliğine şaşakalmış ve kendi kendine "Başım üzerine yemin ederim ki! Böylesi bir halhalın kavrayacağı hiçbir ayak bileği yoktur!" diye düşünmüş. Ve onu elinde her yana evirip çevirerek taşların en küçüğünün bile, Şah babasının tacındaki bütün mücevherlerden daha değerli olduğunu kabul etmiş. Kendi kendine "Vallahi! Benim bu denli büyüleyici ayak bileğinin ve bu halhalın sahibi olan kişiyi eşim olarak almam gerek!" demiş. O saat ve o anda gidip babasını uyandırmış ve halhalı ona göstererek "Ben bunca büyüleyici olan bu ayak bileğinin ve bu halhalın sahibini eşim olarak almak isterdim" demiş. Şah da ona "Oğlum, bunda hiçbir uygunsuzluk yok. Ama bu işe annen karışır, senin gidip onunla konuşman gerek! Çünkü bu işi ben bilmem, o bilir!" diye yanıt vermiş.

Şahın oğlu da gidip annesini bulmuş ve ona halhalı göstererek ve işi anlatarak "Yüreğimin bağlandığı bunca büyüleyici bir ayak bileğinin sahibiyle beni sen evlendirirsin. Çünkü babam, bu işi kendisinin değil, senin bildiğini söyledi!" demiş. Annesi de ona "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Ve iki ayağı üzerinde dinelerek nedimelerini çağırmış ve onlarla birlikte halhalın sahibini aramaya çıkmış.

Bütün kadınların ve bütün genç kızların ayaklarında halhalı deneyerek kentin tüm evlerini dolaşmışlar ve tüm haremlere girmişler. Ama tüm ayaklar, halhalın darlığına göre çok büyük bulunmuş. On beş günlük nafile bir arayıştan ve denemeden sonra, üç kız kardeşin evine ulaşmışlar. Ana sultan, kendi elleriyle, elmas bileziği üç kızın ayağında deneyip küçük kızın ayağına harika şekilde uyduğunu görerek bir sevinç feryadı koparmış. Ana sultan genç kızı öpmüş, öteki kadınlar da aynı şekilde kızı öpmekte sultanlarını izlemişler. Ve kızı elinden tutup saraya götürmüşler, orada şahın oğlu ile evlilikleri hemen kararlaştırılmış. Hemen kırk gün kırk gece sürecek düğün hazırlıklarına başlanmış.

Böylece, sonuncu gün, genç kız hamama götürüldükten sonra, kızın sevincini paylaşanlar ve nedime olarak görev versinler diye saraya çağırtılan kız kardeşleri, kendisini giydirip saçını taramışlar. Kendisine gösterdikleri sevecenliğe güvenerek kız, küçük kaymaktaşı saksısının sırrını ve erdemlerini onlara anlat-

mış. Onların da, sihirli saksı aracılığıyla, hiçbir şah yada sultan kızının süslenemeyeceği şekilde, yeni gelini süslemek için gerekli tüm giysileri, tüm süs eşyalarını ve mücevherleri sağlamak güç olmamış. Kızın tuvaletini bitirince, güzel saçlarının üstüne sorguç şeklinde, büyük elmas iğneler yerleştirmişler.

Oysa, sonuncu iğne daha yerine yerleştirilir yerleştirilmez, genç gelin, tepelikli bir kumru haline dönüşmüş ve kanat çırparak sarayın penceresinden uçup gitmiş. Çünkü kız kardeşlerinin saçlarının arasına soktukları iğneler, genç kızları kumrulara dönüştüren güçle donanmış bulunuyormuş. İki kız kardeşin kıskançlığı, büyük kaymaktaşı saksıdan onlara bu iğneleri istetmiş bulunuyormuş.

İki kız kardeş de şahın oğluna gerçeği anlatmaktan sakınmışlar. Ve ona, sadece kız kardeşlerinin bir an için dışarı çıktığını ve bir daha da geri dönmediğini söylemişler. Şahın oğlu da onun yeniden ortaya çıkmadığını görerek tüm kentte ve tüm ülkede onu arattırmış. Ama bu aramalar bir sonuca ulaşmamış. Kızın ortadan yok oluşu onu acılara boğmuş, eritip tüketmiş. İşte, aşkın eritip tükettiği kederli şehzadenin durumu böyleymiş.

Kumruya gelince, her sabah ve her akşam gelip genç kocasının penceresinin üzerine konar ve uzun uzadıya kederli bir sesle dem çeker dururmuş. Şahın oğlu da onun kuğuldamalarının kendi hüznüne yanıt verir gibi olduğunu anlamış ve onu büyük bir aşkla sevmiş. Bir gün, kuşun kaçmadığını görerek elini uzatıp onu yakalamış. Kuş da ellerinde çırpınmaya ve hazin kuğultusunu sürdürerek silkinmeye başlamış. Şehzade onu tatlı tatlı okşamaya, tüylerini sıvazlamaya ve başını kaşımaya başlamış. İşte böylece başını kaşıyıp dururken parmaklarının altında iğne başları gibi bazı küçük sert cisimler hissetmiş. Onları birbiri ardından yavaşça çekmiş. Sonuncu iğneyi de çekince, kumru silkinmiş ve yeniden genç kız olmuş. İkisi birlikte zevkler, mutluluklar ve refah içinde yaşamış. İki kötü kız kardeş de kıskançlıklarından ve kan boğmasından ölmüş. Tanrı da sevgililere kendi ana babaları kadar güzel birçok çocuk vermiş.

*Şehrazad aynı gece şu öyküyü de anlatmış:*

## *Şah Kızı ile Tekenin Öyküsü*

Anlatılanlar arasında anlatılır ki, Hint'in bir kentinde, Tanrı'nın keremi sayesinde aylar kadar güzel, her yanıyla mükemmel ve seyreden gözler için bir zevk oluşturan üç kızı olan bir sultan varmış. Onları son derece seven sultan babaları, ergenlik çağına ulaştıklarında, onların değerlerini bilecek ve onları mutlu kılacak kocalar bulmak istemiş. Bu maksatla, eşi, ana sultanı çağırmış ve ona "İşte babalarının sevgilileri olan üç kızımız, ergenlik çağına ulaştı. Ağaç baharındayken kurumayı haketmeden, güzel meyvaların habercisi çiçeklerle donanmalıdır. Bundan dolayı kızlarımız için, bizi mutlu kılacak kocalar bulmalıyız!" demiş. Hanımım sultan da ona "Fikrin çok mükemmel!" demiş. Aralarında bu maksada ulaşmak için en iyi çareleri tartıştıktan sonra, tellallarla ülkenin her yanında, üç sultanın evlenme yaşına geldiğini ve tüm emirlerin ve soylu kişilerin oğullarının olsun, sıradan sade yurttaşların olsun, belli bir günde, sarayın pencerelerinin altında bulunmasının duyurulmasına karar vermişler. Çünkü ana sultan kocasına "Evlilikte mutluluk ne zenginliğe ne de doğuştan soyluluğa bağlıdır; sadece Güçlüler Güçlüsü'nün hükmüne bağlıdır. Böyle olunca kızlarımızın kocaları olarak seçilecek kimseleri bahtın hükmüne bırakalım! Bundan dolayı, kızlar, seçme günü gelince, onlarla evlenmek isteyenlerin oluşturduğu kalabalık üzerine mendillerini atsınlar. Üç mendilin üzerlerine düşeceği kişiler üç kızımızın kocaları olsunlar!" demiş. Şah da "Harika bir fikir!" diyerek bunu yanıtlamış ve de öyle olmuş.

Böylece, tellalların ilan ettiği gün gelip de sarayın ayak ucunda uzayan meydan kızlarla evlenmek isteyenlerle dolunca, pencere açılmış, bir ay kadar güzel olan şahın büyük kızı elinde mendiliyle ilk beliren olmuş. Kız mendili havaya atmış. Rüzgâr onu alıp götürmüş, parlak ve yakışıklı bir emirin başına düşürmüş.

Bunu izleyerek şahın yine bir ay kadar güzel ikinci kızı pencerede görülmüş ve attığı mendil, ilki kadar güzel ve hoş olan bir şehzadenin başına düşmüş.

Hint sultanının üçüncü kızı da mendili kalabalığa fırlatmış. Mendil havada dönüp dolaşmış ve bir an hareketsiz kalmış,

sonra da gidip taliplerin arasında bulunan bir tekenin boynuzlarına takılmış. Ama şah, mendilin başına düşeceği herhangi bir seyirciye kızını vereceğini vaat ettiği halde, bu ilk deneyi hiç olmamış gibi saymış ve yeniden başlatmış. Genç sultan da mendilini yeniden havaya fırlatmış, mendil de, bir dolanıp bir de durduktan sonra, doğruca aynı tekenin boynuzlarına inip orada takılı kalmış. Sultan da, öfkenin sınırına ulaşarak talihin bu ikinci seçimini de olmamış saymış ve kızına deneyi tekrarını buyurmuş. Mendil de, havada birkaç kez dönüp dolaştıktan sonra üçüncü kez doğruca tekenin boynuzlarına düşmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Mendil de, havada birkaç kez dönüp dolandıktan sonra, üçüncü kez, doğruca tekenin boynuzlarına düşmüş.

Bunu görünce, genç kızın babası sultanın son kertede canı sıkılmış ve "Yo, vallahi! Onun, iğrenç bir tekenin karısı olduğunu göreceğime, sarayda yaşlandığını görmeyi yeğlerim!" diye haykırmış. Ama babasının bu sözlerini duyan genç kız ağlamaya başlamış ve gözyaşları alabildiğine yanaklarını ıslatmış, sonra iki hıçkırık arasında "Madem ki benim bahtım budur, niye onun yerine gelmesini istemiyorsun, babacığım? Niye benimle bahtım arasına giriyorsun? Bilmez misin ki, her yaratık bahtını boynuna asılmış olarak taşır? Eğer benim bahtım da bu tekeye bağlıysa, neden onun eşi olmamı engelliyorsun?" diye sözünü bağlamış. Öte yandan iki kız kardeşi de, kendi bakımlarından, en güzelleri ve en gençleri olduğu için gizlice onu çok kıskandıklarından, babasına karşı çıkmalarında onunla birleşmişler. Çünkü onun tekeyle evlenmesinin yerine gelmesi, dileklerinin ötesinde onlara intikam sağlayacakmış. Üçü birden birleşerek öylesine ısrar etmişler ki, sultan babaları, sonunda bu garip ve olağanüstü evliliğe rıza göstermiş.

Hemen üç sultanın düğünlerinin istenen bütün görkemlilikle ve âdet olunmuş merasime göre yapılması buyruğu verilmiş. Bütün kent, kırk gün kırk gece boyunca ışıklandırılıp bayraklar-

la donatılmış. Bu süre içinde büyük şenlikler yapılmış ve güzel şölenler verilmiş, raks edilmiş, şarkı söylenmiş ve hokkabazlık oyunları yapılmış. Tüm yüreklerde neşenin hükmetmesi için şenlikler hiç kesilmemiş ve eğer çağrılılardan her biri, bir sultanın kızı ile görünümü tekeler içinde en korkuncu olan bir tekenin birleşmesinin sonucu konusunda zihnini yormasa, keyifler noksansız olacakmış. Gerdek gecesine yol açan bu günlerde, sultanla karısı ve de vezirle öteki saygın kişilerin eşleri, genç kızı, nefret veren kokusu, alevli gözleri ve korkunç aletiyle bu hayvanla gerdeğe girmemesi için, düşüncesinden caydırmak üzere çok çene yormuşlar. Ama kız onların hepsine, her seferinde "Herkes boynuna asılı talihini taşır, eğer benimki de bir tekenin karısı olmaksa, kimse buna karşı koyamaz!" diyerek yanıt vermiş.

Böylece, gerdeğe girecekleri gece gelince, küçük sultanı, ablalarıyla birlikte hamama götürmüşler. Sonra sultanların hepsini süslemişler püslemişler ve her birinin saçlarını yapmışlar. Ve de her birini kendilerine ayrılmış gerdek odalarına götürmüşler. Bahtın yazgısına göre, her bir sultanın yanına nasipleri olan kocalarını sokmuşlar. Ve iki büyük kız kardeşler için olan olmuş!

Ama, küçük sultanla kocası tekeye gelince şöyle olmuş! Teke, genç kızın odasına sokulunca ve kapı ikisinin üzerlerine kapanınca, karısının önünde yeri öperek saygı duruşunda bulunmuş, sonra birdenbire silkinerek teke derisini sırtından atmış ve Harut Melek gibi güzel bir delikanlıya dönmüş. Genç kıza yaklaşarak iki gözünün arasından, sonra çenesinden, sonra boynundan, sonra da hemen her yanından öpmüş ve ona "Ey ruhların hayatı, benim kim olduğumu hiç sormaya kalkma! Sadece bil ki, ben senin sultan babandan da, kız kardeşlerinin kocaları olan amca oğullarından da daha güçlü ve zengin bir kişiyim. Çok zaman var ki aşkın yüreğimde yer etmişti, şimdi de yanına gelmekten kendimi alamadım. Beni kendi beğenine uygun görürsen ve beni koca olarak tanımak istersen, bana tek bir vaatte bulunman yeterlidir!" demiş. Genç kız da delikanlıyı tam anlamıyla kendine uygun ve zevkine denk bularak "Sana yapmamı zorunlu gördüğün bu vaat nedir! Onu bana söyle, ne denli güç olursa olsun, gözlerinin uğruna, yerine getireyim!" diye yanıt vermiş. O da "Mesele basit, ya Sitti! Sadece bana, istediğim şekle girmek için

sahip olduğum güçten hiç kimseye söz etmemeyi vaat etmeni istiyorum senden! Çünkü hiç kimsenin asla benim, bazen teke, bazen insan kılığına dönüştüğümü, bazen de ortadan yok olup izimin bulunmasında zorluk çekilecek bir durumum olduğunun bilinmesini istemiyorum!" demiş. Genç kız da ona kesinlikle, istediği şeyi vaat etmiş ve "Senin gibi yakışıklı bir kocayı yitirmektense ölmeyi yeğlerim!" diye eklemiş.

O zaman, kuşkuda kalmak için hiçbir ciddi neden kalmadığını görerek, kendilerini, doğal eğilimlerinin akışına bırakmışlar. Ve büyük bir aşkla sevişmişler ve o geceyi, dudak dudak üstünde, bacak bacak üstünde, en saf zevkler ve büyüleyici değiş tokuşlarla, kutsanmış bir gece yapmışlar. Uğraşıları ve çabalarını, sabah oluncaya kadar kesmemişler. O zaman delikanlı genç kızın beyaz bedeni ve ak yatağından ayrılarak ilk kez olduğu gibi boynuzları, çatal ayakları, müthiş maytanbalı ve geri kalan yanıyla sakallı teke halini almış. Bütün olup bitenlerden sadece onur mendilinin üzerindeki kan lekeleri kalmış.

Böylece, sultanın anası, âdet gereğince kızından haber sormak ve kendi gözleriyle onur mendilini görmek üzere içeri girince, genç kızın onurunun kanıtlarını mendil üzerinde görerek işin bitmiş olduğunu kesinlikle anlayınca, şaşkınlığının sınırına ulaşmış. Kızının taptaze ve mutlu olduğunu, tekenin de halı üzerinde oturmuş akıllı uslu geviş getirdiğini görmüş. Bunu görünce, koşup kızının babası olan kocasını aramış, o da göreceğini görmüş ve şaşkınlığı karısından aşağı olmamış. Ve de kızına "Kızım, doğru mu bu?" demiş. Kız "Doğrudur, babacığım!" diye yanıt vermiş. Babası "Utançtan ve acıdan ölmedin mi?" diye sorunca da "Vallahi, kocam bunca içtenlikle ve sevimli davranmış olduğuna göre, neden ölecek mişim?" demiş. Kızın annesi "Öyleyse bir şikâyetin yok, öyle mi?" diye sormuş. Kız da "Kesinlikle!" demiş. O zaman şah da "Madem ki kocasından bir şikâyeti yoktur, demek ki onunla mutlu! Zaten bizim de kızımız için bütün istediğimiz şey bu değil mi?" demiş. Ve onu kocası tekeyle birlikte barış içinde yaşamaya terk etmişler.

Böylece, belli bir süre geçtikten sonra, tahta geçiş gününü kutlamak üzere, sultan sarayın pencerelerinin altındaki meydanda büyük bir yarışma tertiplemiş. Bu yarışmaya, iki kızının

kocaları da dahil, bütün soyluları davet etmiş. Tekeye gelince sultan onu çağırmamış. Ve yarışma başlamış. Havayı soluyan atların üstünde yarışmacılar, ciritlerini atarak büyük haykırışlar koparmışlar. Hepsinin içinde sivrilenler de iki kızın kocaları olmuş. Seyirciler bunları heyecanla alkışlamakta iken, meydana, sırf görünüşüyle bile savaşçıların alınlarını buruşturtan gösterişli bir atlı girmiş. Zafer kazanmış iki emiri art arda cirit oynamaya davet etmiş ve ciridinin ilk vuruşuyla onları silahtan soyutlamış. Ve günün galibi olarak halk tarafından alkışlanmış. Ve de, genç atlı sarayın pencerelerinin altından ciridiyle sultanı selamlayarak geçerken, iki genç sultan ona kin dolu bakışlarını fırlatmışlar. Ama en genç olanı, onun kişiliğinde, kendi kocasını tanımış; sırrını açığa vurmamak için yüzünde buna dair hiçbir şey belli etmemişse de saçlarının arasındaki bir gülü alarak ona fırlatmış. Şahla ana sultan ve iki kız kardeşi bunu görmüşler ve onun bu hareketinden son kertede alınmışlar.

İkinci gün de meydanda cirit oynanmış. Yine bilinmeyen yakışıklı genç günün galibi olmuş. Yine sarayın pencerelerinin altından geçerken, sultanların en genci, herkesin gözü önünde, saçlarından aldığı bir yasemini ona fırlatmış. Şah, ana sultan ve iki kız kardeşi bunu görüp âdeta boğulur gibi olmuşlar. Şah, kendi kendine "Bak şu utanmaz kıza! Allah'ın belası bir tekeyle evlenip dünyamızı kararttığı yetmiyormuş gibi, şimdi de bir yabancıya herkesin içinde duygularını belirtiyor!" diye düşünüyor, ana sultan da ona yandan yana bakışlar fırlatıyormuş. İki kız kardeşi de ona bakarak dehşetle yaka silkiyorlarmış.

Üçüncü gün de, son cirit oyununun aynı yakışıklı atlı olan galibi, sarayın pencerelerinin altından geçerken, tekenin karısı, bu kez, saçlarından bir demirhindi çiçeği alarak ona fırlatmış. Çünkü kocasının bu denli parlak bir zafer kazanması dolayısıyla kendini tutamamış. Bunu görünce, sultanın öfkesi, ana sultanın nefreti ve iki kız kardeşinin hiddeti şiddetle patlamış. Ve sultanın gözleri kıpkırmızı olmuş, kulakları titremiş ve burun delikleri kabarmış. Ve ona "Ah, utanmaz alçak, sülaleme bir tekeyi sokmakla yetinmedin, şimdi de herkesin önünde yabancıları tahrik ediyor ve onların şehvetlerini üzerine çekiyorsun! Geber öyleyse ve bizi namussuz varlığından kurtar!" diye haykırmış.

Ve kafasını mermer döşemeler üzerine çarpıp parçalamaya hazırlanmış. Zavallı küçük sultan da, gözlerinin önünde ölümü görerek, can çok değerli ve sevgili olduğundan "Sana gerçeği söyleyeceğim! Beni bağışla, sana gerçeği söyleyeceğim!" diye babasına haykırmış ve soluk almaksızın, ona annesine ve kız kardeşlerine, tekeyle başından geçenleri ve tekenin kim olduğunu ve nasıl bazen teke, bazen insan olabildiğini anlatmış. Ve cirit oyunlarının galibi olan atlının kendi kocası olduğunu açıklamış.

Sultan da, sultanın eşi de, sultanın kızları olan genç kızın kardeşleri de, buna çok şaşırmışlar ve kızın bahtına hayran olmuşlar. İşte onların durumu böyleymiş.

Tekeye gelince, kaybolmuş. Artık ortada ne teke, ne tekenin kokusu duyulmuş ve ne yakışıklı genç ne de yakışıklı gencin gölgesi görülmüş. Genç sultan, birçok gece ve gündüz boşu boşuna bekledikten sonra, artık onun bir daha görünmeyeceğini anlamış ve mahzun, kederli ve umutsuz hıçkırıklarla inlemiş.

Epeyce bir zaman sürekli gözyaşları döküp eriyip biterek, tüm tesellileri reddederek böylece yaşamış. Felaketini unutturmaya çalışan herkese "Boşuna uğraşmayın! Ben yaratıkların içinde en bahtsızıyım ve de kuşkusuz öleceğim!" diye yanıt veriyormuş. Ama ölmeden önce Tanrı'nın uzayıp giden toprakları üzerinde kendisi kadar bahtın terk ettiği ve kendisi kadar mutsuz bir kadın bulunup bulunmadığını öğrenmek istemiş. İlkin yolculuğa çıkmaya ve geçtiği her kentte bulunan kadınları sorguya çekmeye karar vermiş. Sonra bu ilk düşünceyi terk ederek büyük harcamalarla Hint ülkesinde bir eşi daha olmayan bir hamam yaptırmaya karar vermiş. Ve tellallarla, tüm yurda, buraya gelip yıkanmak isteyen kadınlardan ücret alınmayacağını duyurmuş, ama hamamdan yararlanan herkesin şahın kızına, hayatlarında uğradıkları en büyük felaketi veya en büyük kederi anlatmalarını şart koşmuş. Anlatılacak bir şeyi olmayanların da hamama girmelerine izin verilmemiş.

Böylece küçük sultanın yaptırdığı hamama ülkenin tüm dertlileri, bahtın bütünüyle kendilerini terk ettikleri, her çeşitten felaket geçirenler, her türden sefalete düşenler, dullar, boşanmışlar, tüm gönülden yaralılar ve şu veya bu tarzda zamanın kötülüklerinden ve yaşamın ihanetinden zarar görmüş olanlar

üşüşmüşler. Bunların her biri, yıkanmadan önce, şahın kızına, yaşamlarında kendilerine en hüzün veren şeyin ne olduğunu anlatmış. İçlerinde kocalarından yedikleri dayakları anlatanlar varmış, dulluklarının öyküsünü anlatarak gözyaşı dökenler varmış. Kimileri de kocalarının çirkin ve yaşlı bir rakibeyi kendisine üstün tutmasının acısını anlatıyorlar ya da biricik oğlunun ya da çok sevdiği eşinin ölümünü anlatmak üzere dokunaklı sözler buluyorlarmış. İnsanın içini karartan ve acıklı bu öykülerle bir yıl böylece geçmiş. Ama küçük sultan, gördüğü binlerce kadın içinde, felaketi, yoğunluk ve derinlik bakımından kendisininkine eşit olan tek bir kadın bulamamış. Ve gittikçe daha fazla keder ve umutsuzluğa gömülmüş.

İşte tam o sırada, ölümün soluğunu ensesinde hissederek titreyen ve yürümek için bir bastona dayanan zavallı yaşlı bir kadın hamama gelmiş. Şahın kızına yaklaşarak elini öpmüş ve ona "Benim çektiğim dertler, ya Sitti, geçirdiğim yılların adedinden de fazladır ve sana onları anlatmayı bitiremeden dilim kurur. Bundan dolayı ben sana sadece başıma gelen ve zaten hepsinden büyük olan son felaketi anlatmakla yetineceğim. Çünkü ne anlamını ne de nedenini kavradığım tek felaket budur. Bu felaket başıma daha dün yoldayken geldi. Huzurunda böyle titreyip duruyorsam, ya Sitti, felaketi görmüş olmamdandır! Olay şöyledir: Bil ki ya Sitti, tüm varlığım, şu sırtımda gördüğün mavi pamuklu gömleğimdir. Ve cömert yüreğinle hizmete açtığın hamamında yıkanıp sırtıma geçirmek üzere ilkin onu yıkamam gerektiğinden, nehrin kenarına giderek, kimse görmeden soyunup gömlek yıkayacak tenha bir yer bulmaya karar verdim" demiş ve şöyle devam etmiş:

"Bu işi, uygunsuz bir durumda karşılaşmadan tamamlamış, gömleğimi yıkamış, güneşte kurusun diye çalılıkların üzerine henüz sermiştim ki, başında bir sürücüsü olmayan bir katırın benden yana doğru su dolu iki tulumla yaklaştığını gördüm. Biraz sonra katırcının da ortaya çıkabileceğini düşünerek henüz yarı kurumuş olan gömleğimi sırtıma geçirdim ve katırın geçip gitmesini bekledim. Ama ne katırcı ne de katırcının gölgesi vardı. Bu sahipsiz katırın başını sallayarak, yolundan ve gideceği yerden emin olarak nehir boyunca yürümesine şaşırıp kaldım.

Ve merak ederek, iki ayağım üzerine dineldim ve onu uzaktan izledim. Katır biraz sonra suyun kenarından uzak olmayan bir kaya yığınının önüne geldi ve toynaklarını yere çarparak durdu. Ve sağ ayağının toynağıyla bu şekilde yere üç kez vurdu. Üçüncü vuruşunda kaya açıldı ve katır tatlı bir inişten aşağı doğru yol alıp mağaraya girdi. Ben de, çok şaşırmama karşın, bu katırı izlemek için içimden gelen arzuya engel olamadım ve onun ardından yeraltındaki mağaraya girdim.

"Böylece, hiç kuşkusuz, yeraltındaki bir sarayın mutfağı olduğu anlaşılan bir yere ulaştım ve ocakların üzerine düzenli bir sırayla dizilmiş güzel kırmızı tencereler gördüm, bu tencerelerden yüreğimin yelpazelerini açan ve burnumun zarlarını canlandıran nefis bir koku yayılıyordu. Büyük bir açlık içimi kazımaya başladı ve canım bu harika mutfağın yemeklerini tatmak istedi. Ama ortalıkta ne aşçı, ne aşçı yamağı, ne de Allah rızası için bir şey isteyebileceğim kimse bulunduğundan, en hoş kokuyu yayan tencereye yaklaştım ve kapağını kaydırdım. Kokulu büyük bir duman beni sardı ve tencerenin dibinden ansızın bir ses bana 'Hey oradaki, hey oradaki! Bu yemek bizim hanımımız içindir! Dokunma ona, yoksa ölürsün!' diye haykırdı. Ben de, korkuya kapılarak kapağı yeniden tencerenin üstüne kapattım ve mutfaktan kaçtım. Oradan, biraz daha küçük olan ikinci bir salona ulaştım; burada tepsiler üzerinde çeşitli hamur işleri, güzel kokan poğaçalar ve yenilmesi hoş, en iyisinden birçok şey sıralanmıştı, ben de canımın isterlerine karşı duramayarak elimi tepsilerden birine doğru uzattım ve henüz nemli ve yumuşak olan bir poğaça aldım. Tam o sırada elimin üzerine vuruldu ve bana poğaça bıraktırıldı. Ve tepsinin ortasından yükselen bir ses 'Hey sen, baksana! Bunlar bizim hanımımız içindir! Dokunma, yoksa ölürsün!' diye bağırdı. Korkularım da son kertesine ulaştı ve bacaklarım titreyerek ve altımda kıvrılarak önüme doğru koştum. Ve birdenbire kendimi, dehlizler içinde ve dehlizlerden geçerek güzelliği ve zenginliği şahların sarayındakilerle bile karşılaştırılamayacak kubbeli büyük bir salonda buldum. Bu salonun ortasında büyük bir havuz vardı. Bu havuzun yöresinde, içlerinden biri, daha yüksekçe ve öbürlerinden görkemli kırk taht vardı.

"Serinlik ve uyumdan başka bir şeyin bulunmadığı bu salon-

da kimsecikler yoktu. Ve orada bütün bu güzelliğe hayran olarak bir süre kalmıştım ki, o sırada, sessizliğin ortasında kulaklarıma taşlar üzerinde sürüler halinde yürüyen keçilerin toynak seslerine benzer bir gürültü geldi. İşin ne olduğunu anlayamadan, duvara yaslanmış olan bir divanın altına, görülmeksizin görebilecek şekilde sokuldum. Ve toynak sesleri toprağı sarsarak salona yaklaştı ve hemen içeriye uzun sakallı kırk tekenin girdiğini gördüm. Sonuncusu da, sondan bir öncekinin sırtına binmişti. Ve bunların hepsi düzgün bir şekilde gidip her biri havuzun yöresindeki tahtların biri önünde durdu. Arkadaşının sırtında yol alan, taşıyıcısının sırtından inerek görkemli tahta kuruldu. Sonra tüm öteki tekeler, başları toprağa dönük, onun önünde eğildiler ve bir süre öylece kımıldamadan durdular. Sonra başlarındaki ile birlikte hepsi birden ayağa kalkıp üç kez silkindi, aynı anda teke postları üzerlerinden yere düştü. O zaman, başlarındakinin en güzelleri olan, ay gibi parlak kırk delikanlının ortaya çıktığını gördüm. Efendileri başta, havuza indiler ve suda yıkandılar. Ve Yaradan'larına şükrederek yasemin gibi bedenleriyle oradan çıktılar. Tüm güzellikleriyle çırçıplak tahtlarına oturdular.

"Büyük tahta oturan delikanlıyı gözden geçirdim ve onu görmekle yüreğimin hayran kaldığını hissettim ve birdenbire gözlerinden iri damlaların aktığını gördüm. Öteki gençlerin gözlerinden de aynı şekilde yaşlar dökülüyordu, ama onunki kadar değil! Hepsi birden 'Ey hanımımız! Ey hanımımız!" diye hıçkırmaya başladılar. Ve başlarında bulunan genç, iç çekerek 'Ey zarafet ve güzellik sultanı!' diyerek hıçkırdı. Sonra yerden çıkan, tavandan inen ve duvarlardan, kapılardan ve eşyalardan sızan ve pişmanlık ve kederle vurgulanan seslerin 'Ey hanımımız! Ey zarafet ve güzellik sultanı!' diyerek bu sözleri tekrarladıklarını işittim.

"Böylece bir saat kadar ağlayıp iç çekerek inledikten sonra, delikanlı ayağa kalktı ve 'Ne zaman geleceksin? Ben artık çıkamıyorum! Ey sultanım, ben çıkamadığıma göre, ne zaman geleceksin?' dedi. Sonra tahtından indi ve teke postuna büründü. Aynı şekilde diğerleri de tahtlarından inip teke postlarına büründüler. Ve geldikleri gibi gittiler. Ben de, onların toynaklarının sesini toprakta duymaz olunca gizlendiğim yerden kalktım

ve geldiğim gibi oradan dışarı çıktım. Ancak yeraltı mağarasından dışarı çıkınca rahat soluk alabildim.

"Ve ey sultanım, işte benim öyküm ve yaşamımdaki en büyük felaket de budur. Çünkü sadece açlığıma tencerelerden, tepsilerden doyum sağlayamamakla kalmadım, bu yeraltı mağarasında gördüğüm harika şeylerden de bir şey anlamadım. Ve işte kesinlikle yaşamımın en büyük felaketi budur!"

Yaşlı kadın böylece öyküsünü anlatınca, onu yüreği çarparak dinleyen şahın kızı, arkadaşının sırtına binen tekenin kendi sevgilisi olduğundan hiçbir kuşku duymamış ve neredeyse heyecandan ölecekmiş. Ve sonunda konuşabildiğine, yaşlı kadına "Anacığım, acıması bol Tanrı, seni buraya, benim aracılığımla yaşlılığında mutlulandırmak için göndermiş. Çünkü bundan böyle benim anam gibi olacaksın ve benim elimin altında olan her şey senin olacaktır. Ama lütfen, Tanrı'nın başına yağdırdığı hayırlar için biraz minnet duymaktaysan, şu anda ve şu saatte ayağa kalk ve katırın tulumlarla içine girdiği yeri bana göster. Senden benimle birlikte içeri gelmeni değil, ama o yeri bana göstermeni istiyorum" demiş. Yaşlı kadın da işitip itaat ettiğini söylemiş. Ay hamamın damında yükseldiği zaman, ikisi birlikte yola çıkıp ırmak kenarına gitmişler. Katırın içi su dolu iki tulum yüklenmiş olduğu halde kendilerinden yana gelmekte olduğunu görmüşler. Onu uzaktan izlemişler ve kaya yığınının olduğu yerde toynaklarıyla yeri dövdüğünü, sonra da önünde açılan yarıktan yeraltına indiğini görmüşler. Şahın kızı yaşlı kadına "Sen, beni burada bekle!" demiş. Ama yaşlı kadın onu yeraltına yalnız inmeye bırakmamış, heyecanlanmasına karşın onu izlemiş.

Yeraltı mağarasına girmişler ve mutfağa ulaşmışlar. Ocakların üzerine düzenli şekilde dizilmiş bütün kırmızı tencereler uyumla ses veriyor ve yüreğin yelpazelerini açtıran ve burun deliklerini canlandıran ve kaygılı ruhların kederini dağıtan güzel kokular saçıyorlarmış. Onlar geçerlerken tencerelerin kapakları kendiliğinden açılmış ve onlardan yükselen sesler "Hoş geldin, sultanımız, hoş geldin!" diyorlarmış. İkinci salonda da, içlerinde hamurişi tatlılar ve böreklerle, seyredenin bakışını doyuran birçok güzel ve nefis yiyeceğin bulunduğu tepsiler diziliymiş ve bütün bu tepsiler ve içinde taze ekmeğin yer aldığı tekneler,

onlar geçerken neşeli seslerle "Hoş geldin! Hoş geldin!" diyorlarmış. Yörelerindeki hava bile mutlulukla titrer ve sevinç haykırışlarıyla çınlar gibiymiş.

Yaşlı kadın da, bütün bunları görüp işiterek, şahın kızına, kubbeli salona giden dehlizin giriş yerini göstererek "Hanımım, işte buradan girmek gerek! Ben seni burada bekleyeyim! Çünkü hizmetçilerin yeri mutfaktır, taht salonları değil!" demiş. Küçük sultan da, geçtiği yerlerde mutlu seslerin kopardığı "Hoş geldin!" haykırışlarının duyulduğu dehlizler boyunca yürüyerek yaşlı kadının kendisine tanımladığı büyük salona tek başına sokulmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:*

Küçük sultan da, geçtiği yerlerde mutlu seslerin kopardığı "Hoş geldin!" haykırışlarının duyulduğu dehlizler boyunca yürüyerek yaşlı kadının kendisine tanımladığı büyük salona tek başına sokulmuş. Yaşlı kadının yaptığı gibi divanın altına saklanmaktan uzak, gidip havuzun kıyısındaki onur mevkiinde yükselen büyük tahtın üzerine oturmuş. Tüm önlem olarak da küçük peçesini yüzüne indirmiş.

Ve, bir hanım sultan gibi, tahtın üstüne henüz yerleşmiş olduğu sırada, çok hafif bir gürültü işitilmiş; bu gürültü hiç de yeri bölen toynakların sesi değil, sahibinin geldiğini bildiren yumuşak bir ayak sesiymiş. Ve delikanlı, bir elmas gibi parlak, içeri girmiş. Ve olacaklar olmuş.

Ve iki sevgilinin yüreğinde kederlerin yerini neşe almış. Ve kubbeden, duvarlardan ve salonun her köşesinden şarkıların ahengi işitilir ve sultanın kızının onuruna hizmetkârların övgü dolu sesleri yükselirken bir sevgili sevdiceğiyle birleşir gibi birleşmişler.

Âşıklar burada hazlar ve hoş zevkler içinde bir süre eyleştikten sonra, sultanın sarayına geri dönmüşler ve oraya ulaşmaları yalnız yakınları tarafından değil, küçük büyük bütün halk tarafından da sevinçle ve şarkılar söylenerek karşılanmış

ve tüm kent, içinde oturanlar tarafından bayraklarla süslenmiş. Ve o zamandan sonra, memnun ve refah içinde yaşamışlar. Ama Tanrı en yücedir!

*Ve Şehrazad, o gece, kendini yorgun hissetmeyerek şu öyküyü de anlatmış:*

## *Şahın Oğlu ile Koca Kaplumbağa*

Anlatılanlar arasında anlatırlar ki, geçmiş zamanlarda ve yüzyıllar öncesinde, Nasip Dağıtıcı'nın üç evlat bağışladığı kudretli bir şah varmış. Baş eğmez ve yiğit savaşçılar olan bu üç oğuldan büyüğü Şatır Ali, ortancası Şatır Hüseyin ve en küçükleri de Şatır Muhammed adlarını taşırlarmış. Bu küçük oğul, üç kardeşin en yakışıklısı, en yiğidi ve en eliaçık olanıymış. Babaları onları eşit bir sevgiyle severmiş, öyle ki, ölümünden sonra, her birine servetinin ve ülkesinin eşit birer parçasını bırakmaya karar vermiş bulunuyormuş. Çünkü dürüst ve adilmiş. Çünkü hiçbirini, öbürlerinin aleyhine kayırmak ya da öbürlerinden çok mülkünden yararlandırmak istemiyormuş.

Evlenme çağına geldiklerinde, babaları şah şaşırmış ve tereddüt etmiş. Görüşünü almak üzere bilge, doğruluktan ayrılmayan ve ihtiyatlı bir adam olan vezirini çağırmış ve ona "Vezirim, evlenecek yaşa gelmiş olan üç oğlumu evlendirmeyi çok istiyorum. Seni, bu konudaki görüşünü almak üzere çağırdım" demiş. Vezir de bir saat kadar bir süre düşünmüş, sonra başını kaldırıp "Ey zamanın şahı, bu ince bir iştir!" demiş. Sonra da "Talih de, talihsizlik de gaiptedir ve bahtın hükümlerinin ne olduğunu hiç kimse bilmez. Bundan dolayıdır ki, fikrim, efendimiz şahın üç oğlunu kendi eşlerini seçmek üzere özgür bırakmasıdır. Ve bunun için üç şehzadenin yapacağı şey, sarayın taraçasına okları ve yaylarıyla çıkmalarıdır. Orada gözleri bağlanır ve kendi yörelerinde birçok kez döndürülürler. Bunu izleyerek her biri durduruldukları yöne doğru oklarını fırlatırlar. Okların düştüğü evler ziyaret edilir. Sultan efendimiz her bir evin sahibini çağırtır ve ondan evinin üzerine düşen okun sahibiyle evlendirmek

üzere kızını ister. Böylece her biri bahtının altına yazdığı genç kıza kavuşur" diye eklemiş.

Sultan, vezirinin sözlerini işitince, ona "Vezirim, senin verdiğin öğüt, harika bir öğüt, görüşün kabul edilmiştir" demiş. Ve hemen, avdan dönmüş olan oğullarını yanına çağırtıp vezirle kendi arasında haklarında aldıkları kararı onlara anlatmış ve onlarla birlikte veziri ve sarayın tüm ileri gelenleri olduğu halde taraçaya çıkmış. Yayları ve sadaklarıyla donanarak taraçaya çıkmış olan üç şehzadenin her biri birer ok seçerek yaylarını germişler. Gözleri de bağlanmış.

İlki, şahın büyük oğlu, kendi yöresinde epeyce döndürüldükten sonra, çevrilmiş bulunduğu yöne doğru okunu fırlatmış. Ok, iyice gerilmiş yaydan kurtularak büyük bir soylunun evinin üstüne düşmüş.

Sırası gelen şahın ikinci oğlunun çektiği ok da, ülke ordularının komutanının evinin üzerine düşmüş.

Şahın üçüncü oğlu olan Şehzade Şatır Muhammed, çevrilmiş bulunduğu yöne doğru okunu fırlatmış ve ok, sahibi bilinmeyen bir evin üzerine düşmüş.

Söz konusu üç eve ziyarete gidilmiş. Soylu kişi ile ordu komutanının kızları aylar kadar güzel iki genç kızmış. Ana babaları, kızlarının şahın oğullarıyla evlendirileceğinden dolayı alabildiğine hoşnut olmuşlar. Ama Şatır Muhammed'in okunun üzerine düştüğü üçüncü eve ziyaret için gidildiğinde, burasının yalnız başına yaşayan iri bir kaplumbağanın evi olduğu görülmüş.

Şatır Muhammed'in sultan babası, vezirler ve emirler ve de mabeyinciler, bu evde tek başına yaşayan koca kaplumbağayı görüp çok şaşırmışlar. Ama bir an bile onu eş olarak Şehzade Şatır Muhammed'e almayı düşünmeyen sultan, deneyin tekrarlanmasına karar vermiş. Bunun üzerine, genç şehzade, omzunda yay ve sadağını taşıyarak yeniden taraçaya çıkmış ve orada bulunanların gözü önünde şansına güvenerek ikinci bir ok fırlatmış. Ok da, bahtın eliyle sevkolunarak yeniden gidip tam da tek başına yaşayan koca kaplumbağanın evinin üzerine düşmüş.

Bunu görünce son kertede canı sıkılmış olan şah, şehzadeye "Vallahi, oğlum, bugün elinin hiç de uğru yok! Peygambere sığın!" demiş. Genç şehzade de "Selam ve kutsamalar Onun, Yol-

daşlarının ve Sadık Kullarının üzerine olsun!" diye yanıt vermiş. Sultan da yeniden söz alarak "Tanrı'nın adını anarak üçüncü bir deneme için okunu fırlat!" demiş. Genç şehzade de "Merhameti sınırsız olan Gönlü Yüce Tanrı adına!" demiş ve okunu fırlatmış. Ok üçüncü kez, bahtın yöneltmesiyle gidip yeniden içinde tek başına koca kaplumbağanın yaşadığı evin üzerine düşmüş.

Sultan artık hiç kuşku duymaksızın deneyin olanca belirginliğiyle ve kesinlikle koca kaplumbağadan yana olduğunu görerek küçük oğlu Şehzade Şatır Muhammed'in bekâr kalmasına karar vermiş. Ve ona "Oğlum, bu kaplumbağa ne bizim soyumuzdan, ne bizim türümüzden ne de bizim dinimizden olduğu için, onunla kesinlikle evlenmeyip Tanrı bize lütuflarını sağlayasıya kadar bekâr kalman daha iyi olur!" demiş. Ama Şatır Muhammed "Dua ve barış üzerine olası Peygamber'in erdemleri üzerine yemin ederim ki, benim bekârlık zamanım geçmiştir ve koca kaplumbağa talih tarafından alnıma yazıldığına göre, ben onunla evlenmeye razıyım!" diyerek haykırmış. Sultan da şaşırmanın sınırında "Kuşkusuz oğlum, kaplumbağa baht tarafından senin alnına yazılmış, ama ne zamandan beri âdemoğulları kaplumbağalarla evleniyorlar? Bu, akıl almayacak bir şey!" diye yanıt vermiş. Ama şehzade ona "Ben eş olarak bu kaplumbağayı istiyorum, bir başkasını değil!" demiş. Oğlunu seven sultan da, ne ona karşı gelmek ne de ona acı çektirmek istemiş ve bu garip evliliğe razı olmuş.

Sultanın iki büyük oğlu Şatır Ali ve Şatır Hüseyin'in düğünleri onuruna oyunlar oynanarak, şarkılar söylenerek ve çalgılar çalınarak büyük şenlikler ve eğlenceler yapılmış. Her bir düğün için kırk gün kırk gece süren şenlikler bitince, iki şehzade gerdeğe girmek üzere karılarının yanına girmişler ve evliliklerinin gereğini tüm mutluluk ve yiğitlikle yerine getirmişler.

Ama düğün sırası genç Şehzade Şatır Muhammed ile tek başına yaşayan koca kaplumbağaya gelince, iki büyük kardeşle bunların eşleri, ana babaları, tüm emir ve soylular merasimde bulunmayı reddetmişler; ve düğünü hüzünlü yapmak için ellerinden geleni esirgememişler. Böylece genç şehzade de ruhunda eziklik duymuş ve bakışlar, gülüşler ve çevrilen omuzlarla her türlü hakarete maruz kalmış. Ama gerdek gecesi, şehzade, karısının yanına girince, ne olduğunu kimse öğrenememiş. Çünkü

her şey, ancak Tanrı'nın gözlerinin nüfuz edebileceği bir örtü altında geçmiş. Ve ertesi günlerde de aynı şeyler olmuş. Herkes böylesine bir birleşmenin olabilmesine şaşıp kalmış! Hiç kimse, bir âdemoğlunun, bir su küpü kadar büyük bir kaplumbağa ile nasıl birarada yaşadığına akıl sır erdirememiş. İşte Şehzade Şatır Muhammed'in eşi kaplumbağa ile evlilikleri de böyle olmuş!

Ama sultana gelince, yıllar, saltanatının uğraşıları ve genç küçük oğlunun evliliğinin neden olduğu keder hesaba katılmaksızın her türden kaygılar, sırtını kamburlaştırmış ve kemiklerini inceltmiş. Zayıflamış, sararıp solmuş, iştahını yitirmiş. Güçsüz düştükçe görüşü de zayıflamış ve neredeyse kör olmuş.

Kendisinin onları sevdiği gibi babalarını seven üç oğlu, onun içinde bulunduğu durumu görünce, sağlığıyla uğraşmayı haremdeki cahil ve boş inançlı kadınlara bırakmamaya karar vermişler ve babalarına sağlığını kazandırmanın en iyi yolları üzerinde anlaşmışlar. Ve onu görmeye gelerek, ellerini öptükten sonra, kendisine "Baba, işte benzin sarardı, iştahın kesildi, görüşün de zayıfladı! Her şey böyle giderse, biz, sana destek verip çare aramadığımızdan dolayı seni yitirerek kederimizden giysilerimizi yırtmaktan başka yapacak şey bulamayacağız. Dolayısıyla bizim görüşlerimizi dinlemen gerek! Çünkü biz senin oğullarınız ve sen bizim babamızsın! Biz bundan sonra haremdeki kadınların değil, eşlerimizin sana yiyecek hazırlamasını uygun görmekteyiz. Çünkü bizim eşlerimiz mutfakta daha uzmandırlar ve senin için, sana iştah verecek yemekler hazırlarlar; iştah gücü, güç sağlığı, sağlık da görüş üstünlüğünü ve hasta gözlerinin iyileşmesini temin eder!" demişler. Sultan da oğullarının gösterdiği bu ilgiden dolayı çok duygulanmış ve onlara "Tanrı sizi lütuflarına boğsun! Ey babasının oğulları! Ama bu, eşleriniz için büyük bir tedirginlik olur...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Tanrı sizi lütuflarına boğsun! Ey babasının oğulları! Ama bu, eşleriniz için büyük bir tedirginlik olur!" demiş. Ama onlar "Bir

tedirginlik mi? Onlar senin kölelerin değil mi? Onların, senin iyileşmen için yemek hazırlamaktan daha önemli yapacakları hangi iş olur? Karılarımızın her biri her gün ayrı birer yemek hazırlar. Böylece canın, kokusu ve tadı bakımından hangisini çekerse sana hoş gelecek olan yemeği bunların arasından seçerek yersin diye düşündük. Böylece sağlığın geri gelir ve gözlerin iyileşir!" demişler. Sultan da onları kucaklamış ve kendilerine "Bana neyin uygun olduğunu siz benden daha iyi bilirsiniz!" demiş.

Kendilerini sevincin sınırına ulaştıran bu düzenlemeyi izleyerek üç şehzade, karılarını bulmaya gitmiş ve onlara, her birinin, görünüşü ve kokusu hayranlık verici olan bir tepsi dolusu yemek hazırlamalarını söylemişler. Ve onlara "Babamın, benim evimde pişirilecek yemekleri diğer kardeşlerimin evinde pişirilecek yemeklere yeğlemesi gerek!" diyerek her biri kendi karısını yarışa kışkırtmış. Bu arada, iki büyük kardeş, küçük kardeşlerine, onunla alay ederek, karısı koca kaplumbağanın babalarının iştahını uyandırmak ve damağını tatlandırmak için ne göndereceğini sormuşlar. Ama o, kardeşlerinin sorup öğrenmek istediklerine tebessümle yanıt vermiş.

Şatır Muhammed'in tek başına yaşayan koca kaplumbağa olan karısına gelince, neler becerebileceğini göstermek için zaten böyle bir fırsat gözetiyormuş. O saat ve o anda işe koyulmuş. İlkin güvendiği bir hizmetçisini şahın büyük oğlunun karısının yanına yollamış ve ona, hanımının pişireceği dolma ve diğer yiyecekler için başka çeşnilik kullanmadığından dolayı evlerindeki sıçan ve fare pisliklerine acele ihtiyaç duyduğunu söyleyip bunları toplaması için ricada bulanma görevini vermiş. Şatır Ali'nin karısı bunu işitince, kendi kendine "Yo, vallahi! Ben bu sefil kaplumbağanın istediği sıçan ve fare pisliklerini ona vereceğime kendime saklarım. Çünkü çeşnilik olarak bunları, ben ondan daha iyi kullanmayı bilirim" demiş. Ve hizmetçiye de "Hanımının dileğini geri çevirdiğimden dolayı üzgünüm. Ama vallahi! Benim ayırdığım sıçan pisliği ancak kişisel kullanımıma yetecek!" diye yanıt vermiş. Ve hizmetçi de bu yanıtı hanımı kaplumbağaya taşımak üzere geri dönmüş.

Bunu duyan kaplumbağa gülmeye başlamış ve de gülmekten katılmış. Ve aynı güvenli hizmetçisini, sultana hazırlayacağı

yemeklerin üzerine serpmek üzere acele ihtiyaç duyduğu, elinde bulunan tavuk ve güvercin pisliklerini kendisinden istemek üzere şahın ikinci oğlunun karısına göndermiş. Ama hizmetçi eli boş ve istemin Şatır Hüseyin'in karısı tarafından kaba sözlerle reddedildiğini söylemek üzere geri dönmüş. Kaplumbağa da, hizmetçisinin elinde hiçbir şey bulunmadığını görerek ve şahın ikinci oğlunun karısının söylediği sözleri onun ağzından dinleyerek, keyfinden ve memnunluğundan titremiş ve öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş.

Bunu izleyerek yemekleri hazırlamış, tepsinin üzerini de sorgun dalından yapılma bir örtüyle örtmüş, hepsinin de üstünü gülsuyuyla kokulandırılmış ince bir peçeteyle kapatmış. Ve güvenilir hizmetçisini şaha göndermiş, o sırada kendi bakımlarından öteki şehzadelerin eşleri de kendi yaptıkları yemekleri köleleriyle saraya taşıtmışlar. Böylece yemek saati gelince, sultan üç tepsinin önüne oturmuş, ama daha birinci gelinin hazırladığı yemeğin kapağını açar açmaz, pis ve mide bulandıran ve de bir fili bile boğmaya yeterli bir fare pisliği kokusu ortalığa yayılmış. Sultan daha kokusunu duymakla bundan öylesine etkilenmiş ki, başı dönmüş ve boylu boyunca düşerek bayılmış ve çocukları çabucak yöresinde toplanmış ve yüzüne gülsuları serperek yelpazeyle yelleyerek onu kendine getirmeyi başarmışlar. O zaman şah, rahatsızlanmasının nedenini hatırlayıp öfkesini gelinine yöneltmekten ve ona lanetler yağdırmaktan kendini alamamış.

Biraz zaman geçtikten sonra onu yatıştırmış, diller dökerek onu ikinci tepsiden bir şeyler yemeye ikna edebilmişler. Ama tepsinin üstü açılır açılmaz, sanki kentin bütün kümes hayvanlarının pisliği getirilip orada yakılmış gibi ekşi ve pis bir koku salonu doldurmuş. Ve bu koku bahtsız sultanın boğazına, burnuna ve hasta gözlerine dolmuş ve bu kez tam anlamıyla kör olup öldüğünü sanmış. Ama çabucak pencereler açılmış ve kötülüğün nedeni olan tepsi ortadan kaldırılmış; havayı temizlemek ve kötü kokuları ortadan kaldırmak için günlükler ve aselbent yakılmış.

Keyfi kaçmış olan sultan biraz iyi hava soluyup konuşabilecek hale gelince "Ben sizin karılarınıza ne kötülük ettim de çocuklarım, benim gibi bir ihtiyara böyle kötü davranıyorlar

ve ölmeden mezarımı kazıyorlar? Allah indinde cezasız kalmayacak bir cürümdür bunların yaptığı!" diye haykırmış. Yemekleri hazırlayan kadınların kocaları olan iki şehzade de mahçup olarak bunun, onların anlayışını aşan bir olay olduğu yanıtını vermişler. İşler böyleyken, genç şehzade Şatır Muhammed gelip babasının elini öpmüş ve ondan daha önceki düşkırıklıklarını unutup kendisine sunacağı zevkten başka bir şey düşünmemesini rica etmiş. Sultan da, bunu işitince öfke ve nefretin sınırına ulaşarak "Sen ne diyorsun, ey Şatır Muhammed? Yaşlı babanla alay mı ediyorsun yoksa? Yani ben şimdi, kadınların elinden çıkmış bunca korkunç ve berbat şeyleri gördükten sonra, senin kaplumbağa karının hazırladıklarını mı yiyeceğim. Ben çok iyi anlıyorum ki, siz üçünüz, benim karaciğerimi patlatmaya ve bana bir yudumda ölümü tattırmaya yemin etmiştiniz!" diye haykırmış. Ama, genç şehzade, babasının ayaklarına atılarak ve yaşamı ve imanın kutsal gerçekleri üzerine yemin ederek, üçüncü tepsideki yemeğin ona sıkıntılarını unutturacağını ve Şatır Muhammed olarak, babasının hoşuna gitmezse, tüm yemekleri kendisinin yutmaya razı olduğunu söylemiş. Yalvarıp rica ederek öylesine ısrar etmiş ve yemeği o kadar övmüş ve alçakgönüllülükle yenmesini dilemiş ki, artık şah düşünmeyi bırakıp "Koruyucu Tanrı'ya sığınırım!" deyimini telaffuz ederek üçüncü tepsinin kapağını açması için kölelerinden birine işaret etmiş.

Ama, kapak kaldırılır kaldırılmaz, kaplumbağanın tepsisinden, en hoş mutfak kokularından oluşmuş bir duman yükselmiş ve Şahın içine öylesine hoş ve nefis bir şekilde sinmiş ki, o anda, sultanın yüreğinin yelpazeleri açılmış, ciğerlerinin yelpazeleri genişlemiş ve burun deliklerinin yelpazeleri titremiş ve çoktandır yitirdiği iştahı yerine gelmiş ve gözleri açılıp görüşü saydamlaşmış. Yanaklarının rengi pembeleşmiş ve yüzüne dinlenmiş bir hal gelmiş. Sonra da miskle kokulandırılmış ve içine kar doğranmış şerbet içmiş ve duyduğu zekle doymuş midesinin dibinden gelen geğirtilerle birkaç kez geğirmiş. Ve rahatlığın ve huzurun doruğuna ulaşmış. Ve "El-hamdül'illâh!" diyerek Nasip Dağıtıcı'ya iyiliklerinden dolayı şükretmiş.

Küçük oğluna, karısı koca kaplumbağanın yaptığı yemeklerden dolayı duyduğu memnunluğu nasıl anlatacağını bilememiş.

Şatır Muhammed de onun tebriklerini kardeşlerini kıskandırmamak ve darıltmamak için alçakgönüllülükle kabul etmiş. Babasına "Babacığım, bu, sadece karımın becerilerinin bir kısmıdır. Ama, eğer Allah isterse, kendisi sana, övgülerine daha çok layık olacak başka şeyler de sunacaktır!" demiş. Ve ondan, memnun bulunduğuna göre, kaplumbağanın tek başına, her gün, kendisine yemek hazırlaması için izin vermesini rica etmiş. Sultan da "Tüm sevecen baba yüreğimle, yavrum!" diye yanıt vermiş. Ve bu sıkı besi sayesinde tamamıyla iyileşmiş. Gözleri de aynı şekilde iyileşmiş.

İyileşmesini ve gözlerinin yeniden görmesini kutlamak için, sultan, sarayda, üç oğlunu da karıyla birlikte çağırdığı şahane bir şölen vermiş. Ve şehzadelerin eşleri, kocalarına onur verecek ve babalarının önünde yüzlerini ağartacak şekilde sultanın önüne çıkmak üzere en iyi şekilde hazırlanıp donanmışlar.

Koca kaplumbağa da, aynı şekilde, halkın içinde kocasının yüzünü ağartmak üzere tavrındaki güzellik ve giysilerindeki zarafeti belirtecek tarzda kendini hazırlamış. İstediği gibi süslenince, sır tutan hizmetçisini büyük eltisine göndererek, kaplumbağa olarak, saraya giderken binek hayvanı olarak kullanmak üzere iri kıyım kazını göndermesini rica etmiş. Ama elti sultan, ona hizmetçinin ağzıyla, böyle güzel bir kazı olsa kendisinin binek hayvanı olarak kullanacağı yanıtını yollamış. Kaplumbağa da bu yanıta gülmekten sırtüstü yere devrilmiş, sonra, bu kez hizmetçisini, iri tekeyi bir günlüğüne kendisine ödünç vermesi ricasıyla ikinci eltisine göndermiş. Ama hizmetçi, ağzında acı sözler ve nahoş yorumlarla donanmış olumsuz bir yanıt getirerek hanımının yanına dönmüş. Kaplumbağa da duyduğu neşeyle sarsılıp titreyerek ferahlık ve keyiflenmenin sınırına ulaşmış.

Şölen vakti gelince, hanım sultanın nedimeleri, hanımlarının buyruğu üzerine, şahın oğullarının üç eşini karşılamak için haremin dış kapısında sıralanmış dururlarken, ansızın kendilerine doğru süratle yaklaşan bir toz bulutunun yükseldiğini görmüşler. Bu bulutun ortasında hemencecik önde koşan kocaman bir kazın belirdiğini ve toprak düzeyinde, ayaklarını çılgınca fırlatan, boynu ilerde, kanat çırpan kazın sırtında korkudan yüzü alt üst olmuş şekilde tüneyen ilk şehzadenin karısının bulundu-

ğunu anlamışlar. Ve onun da hemen arkasında meleyen ve yeri döven bir koçun üzerine at biner gibi binmiş ve baştan aşağı toza bulanmış ikinci şehzadenin karısı görünmüş.

Bunu gören sultanla eşi, son kertede alınmışlar ve utanç ve öfkeden suratları kararmış. Ve sultan, onlara "Zehirleyip boğarak benim ölümümü istemiş olmanız yetmiyormuş gibi, şimdi de beni halkın önünde gülünç duruma düşürmek ve halk arasında saygınlığımı giderip onurumu kırmak istiyorsunuz!" diye azarlayıp sitemler etmiş ve hanım sultan da, onları, aynı şekilde, öfkeli sözlerle ve gözlerini döndürerek karşılamış. Ve eğer üçüncü şehzadenin karısının mevkibiyle gelişi haber verilmemiş olsaymış kim bilir ne olurmuş. Sultanın ve karısının yüreği korku doluymuş, çünkü kendi kendilerine "Bizim gibi insan türünden olan iki gelinimizin gelişi böyle olunca, kaplumbağa türünden olan üçüncününki kim bilir nasıl olur?" diyorlarmış. Ve de "Büyük ve Kudretli olan Tanrı'dan başka güvenilecek ve sığınılacak varlık yoktur!" diyerek Allah'ın adını anıyorlar ve soluklarını tutarak felaketin gelmesini bekliyorlarmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve soluklarını tutarak felaketin gelmesini bekliyorlarmış.

Tam o sırada, meydan üzerinde, ilk haberci kafilesi görülerek Şehzade Şatır Muhammed'in eşinin gelişini bildirmiş. Hemen işlemeli giysiler ve yenleri sarkan görkemli ceketler giymiş dört yakışıklı seyisin ilerlediği görülmüş, ellerinde uzun değnekler olan bu seyisler "Şahların kızına yol verin!" diye haykırıyorlarmış. Sonra güzel renkli kumaşlarla kaplı ve dört zencinin sırtında taşıdığı bir tahtırevan gelip giriş yerinin merdivenlerinin dibinde durmuş. Ve içinden kimsenin tanımadığı görkemle ve güzellikle donanmış bir sultan çıkmış. Aynı şekilde kaplumbağanın da ortaya çıkacağı beklendiğinden bu sultanın onun nedimesi olduğu sanılmış. Ama merdiveni kendi başına çıktığı ve tahtırevanın da uzaklaştığı görülünce, onun kişiliğinde Şatır Muhammed'ın eşini tanımak zorunda kalmışlar ve onun güzel-

liğini, zarafetini, davranış inceliğini, güzel tavırlarını ve hareketlerinden yayılan tüm sihri görerek sultanın yüreği ferahlamış. Şölene katılma zamanı gelince, sultan, oğullarını ve oğullarının karılarını kendisinin ve sultan hanımın yöresinde yer almaya çağırmış. Ve yemek yenmeye başlanmış.

Tepsi üzerinde getirilen ilk yemek, âdet gereğince kabartılıp tereyağında pişirilen pilav olmuş. Ama, henüz kimse sunumunu sunmadan önce, güzel sultan, onu kaldırmış ve tümüyle saçının üzerine dökmüş. Ve aynı anda, tüm pirinç taneleri incilere dönüşmüş ve sultanın güzel saçları boyunca dökülmüşler ve yöresinde dağılarak, harika bir gürültüyle yere düşmüşler.

Orada bulunanlar bu denli şaşılası bir olay önünde şaşkınlıktan kendilerine henüz gelmemişken, bir kaşık dolusu yoğun yeşil mercimek çorbası[1] alarak onu da aynı şekilde başından aşağı dökmüş. Yeşil mercimek çorbası da en saydam, en lekesiz birçok zümrüde dönüşmüş ve saçlarından ve giysilerinden dökülerek yöresine saçılmış ve yerde güzelim yeşil renkleriyle incilerin beyazlığı birbirine katılmış. Bu mucizeleri görerek sultan ve karısı ile çağrılılar hayran olmuşlar. Ve hizmetçiler koşuşarak sofraya başka pirinç pilavı ve mercimek çorbası getirmişler. Diğer iki genç sultan da, kıskançlıktan sapsarı olmuş ve eltilerinin başarısıyla silinmek istemediklerinden, onlar da sırayla yemek tabaklarını ellerine almışlar. Büyüğü pirinç tabağını, küçüğü de mercimek çorbasının kâsesini! Ve her biri bunları kendi başları üzerine dökmüş. Birinin başında pilavın pirinci yine pirinç olarak kalmış, başı yağlanmış, pirinçler de berbat bir şekilde yapışmışlar. Yeşil mercimek çorbası da çorba olarak kalmış ve başından aşağı saçlarından ve yüzünden sığır pisliği gibi son kertede müthiş bir yapışkanlıkla süzülerek ikinci gelinin giysilerini yemyeşil bir örtü gibi tümüyle kaplamış.

Sultan da, bunları görünce, tiksinmenin sınırındaki bir tiksinme duymuş ve iki büyük gelinin yerlerinden kalkıp gözlerinden uzak kalmak üzere salondan dışarı çıkmalarını haykırmış ve bundan böyle, onları bir daha yeniden görmek değil, kokularını bile duymak istemediğini bildirmiş, onlar da o saat ve o anda kalkmışlar, kocalarıyla birlikte utanç duymuş, alçalmış ve berbat bir halde onun huzurundan ayrılmışlar.

1 Bu çorba, Mardrus'ta *mulûkiyye* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

O hayranlık uyandıran sultana ve kocası Şehzade Şatır Muhammed'e gelince, onları öpen ve yüreğine bastıran sultanla salonda başbaşa kalmışlar, sultan onlara "Siz sadece, benim evladımsınız!" demiş. Ve hemen oracıkta tahtı küçük oğluna miras bıraktığını yazdırmak istemiş ve emirlerini, vezirlerini biraraya getirmiş, onların önünde tahtını Şatır Muhammed'e bıraktığını kaleme aldırmış. Sonra dönüp oğluyla eşine "Sizin, bundan böyle sarayda, benimle birlikte oturmanızı istiyorum, çünkü siz olmadan kuşkusuz ölürüm!" demiş. Onlar da "İşitmek itaat etmektir! Ve senin buyruğun başımız üstünedir, gözümüz üstünedir!" diye yanıt vermişler.

O hayranlık verici sultan da, artık bir daha yaşlı sultanda nahoş duygular uyandıran kaplumbağa şekline girmemek üzere, hizmetçisine, evinde bırakmış olduğu bağasını kendisine getirmesini buyurmuş. Ve bağa eline geçince onu yakıp ortadan kaldırmış. Ve ondan sonra hep sultan şeklinde kalmış. Onu kusursuz, gözler için hayranlık uyandırıcı bir bedenle donatan Tanrı'ya şükürler olsun! Kısmet Dağıtıcı da onları lütuflarıyla kaplamış ve onlara pek çok çocuk bağışlamış. Ve memnun ve refah içinde yaşamışlar.

*Ve Şehrazad, şahın kendisini zevkle dinlediğini görerek ona şu öyküyü de anlatmış:*

## *Haşlanmış Nohut Satıcısının Kızı*

Bana kadar ulaşan öykülerden birine göre, vaktiyle Kahire'de, Bağışlayan Tanrı'nın tüm varlık olarak üç kız bağışladığı namuslu ve saygın bir haşlanmış nohut satıcısı varmış. Genellikle kız çocukları dünyaya gelmekle, birlikte kutsanmışlık getirmese de, nohut satıcısı, Yaradan'ın verisine boyun eğerek karşılamış ve üç kızını büyük bir sevgiyle sevmiş. Kızlar da aylar gibi güzelmiş ve en küçükleri de güzellikte, sevimlilikte, zarafette, kavrayışta, zekâda ve mükemmelikte öteki iki kız kardeşini geçiyormuş. Ve bu küçük kızın adı Zeyna imiş.

Her sabah, üç genç kız, kendilerine, ipek ve kadife üzerine nakış işlemeyi öğreten hocalarına giderlermiş. Çünkü babaları

olan haşlanmış nohut satıcısı, evlenirlerken talih, yollarına kendisi gibi herhangi bir satıcı değil, tacir oğulları çıkarsın diye, onların çok iyi bir eğitim görmelerini istiyormuş. Ve her sabah nakış öğretmenlerine giderlerken, genç kızlar, kıvrak yürüyüşleri, sanki sultanın kızlarıymış gibi havaları ve yüzlerindeki ince peçelerden tüm güzelliğiyle beliren üç çift Babilli gözleriyle sultanın oğlunun penceresinin altından geçerlermiş.

Sultanın oğlu da, onların gelişini görünce, onlara, pencereden, kışkırtıcı bir sesle "Haşlanmış nohut satıcısının kızlarına selam olsun! Üç elif boyluya selam olsun!" diye bağırırmış. Kızların büyüğü ile ortancası, her zaman, gözlerinin hafif bir gülüşüyle, sultanın oğlunun selamını yanıtlar, küçük ise hiç yanıt vermez ve başını bile kaldırmaksızın yolunu sürdürürmüş. Ama sultanın oğlu, örneğin haşlanmış nohuttan haber sorar ve de haşlanmış nohutun o günkü fiyatını veya satışının yolunda olup olmadığını öğrenmek ya da haşlanmış nohutun yararı veya zararı üzerine bilgi edinmek ister ya da haşlanmış nohut satıcısının sağlığı hakkında soru açarsa, sadece küçük kız, ondan yana yüzünü çevirmeksizin "Senin nohutla ne ilgin var, ey zift suratlı!"[1] diye yanıt verirmiş.

Ve üçü de kahkahadan kırılır ve yollarını sürdürürlermiş.

Haşlanmış nohut satıcısının kızları arasından en genci olan küçük Zeyna'ya tutkuyla bağlı olan sultanın oğlu, onun alaylı küçümsemesine, arzularına yanıt vermede isteksizliğine üzülmekten kendini alamazmış. Ve bir gün, şehzadeyle her zamankinden fazla alay edince, çapkınlıkla ondan bir şey elde edemeyeceğini iyice anlamış ve onu babasının kişiliği dolayısıyla alçatarak ve cezalandırarak intikam almaya karar vermiş. Çünkü genç Zeyna'nın sevecenliğin sınırında babasını sevdiğini biliyormuş. Ve kendi kendine "Böylece ona kudretimi göstermiş olurum!" diyormuş.

Kendisi sultanın oğlu olmakla tüm canlar üzerinde güç sahibi bulunduğundan haşlanmış nohut satıcısını huzuruna çağırtmış ve ona "Sen şu üç kızın babası değil misin?" diye sormuş. Satıcı da titreyerek "Evet vallahi, ya seydi!" diye yanıt vermiş. Sultanın

1 Burada Mardrus, kızın aynı şekilde okunan "*pois*" (nohut) ve "*poix*" (zift) sözcükleri arasında cinas yaptığını ima ediyor (Â.Ş.O.)

oğlu da ona "Pekâlâ, ey âdem, yarın namaz vakti, benim huzuruma, aynı anda giyinik ve çıplak, aynı anda gülen ve ağlayan, aynı anda at üzerinde ve yürüyerek, bana olduğun gibi gel! Eğer şartlarımı yerine getirmezsen ya ikisini yerine getirip de birini getiremezsen, çaresiz öleceksin! Başın da omuzlarından uçup gidecek!" demiş. Zavallı haşlanmış nohut satıcısı da yeri öpmüş ve "Bu istedikleri, gerçekte, müthiş şeyler! Ve benim çaresiz mahvolduğum da besbelli!" diye düşünerek oradan ayrılmış.

Ve yüzü sapsarı, midesinin torbası tersine dönmüş ve burnu ayaklarına kadar uzamış olarak kızlarının yanına ulaşmış. Kızları onun tedirginliğini ve perişanlığını görmüş ve en küçükleri olan genç Zeyna, ona "Neden babacığım, yüzünü sararmış ve dünyanı gözünde kararmış görüyorum?" diye sormuş. O da kendisine "Kızım, içimde bir felaket sezintisi var, göğsümde de bir katılık!" diye yanıt vermiş. Kız "Anlat bana bunun nedenini, babacığım, belki de böylece içindeki daralma geçer ve göğsün ferahlar!" demiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

... Haşlanmış nohut satıcısının kızı, babasına "Anlat bana bunun nedenini, babacığım; belki de, böylece içindeki daralma geçer ve göğsün ferahlar!" demiş. Babası da ona, başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı unutmaksızın, meseleyi anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok.

Genç Zeyna babasının serüveninin öyküsünü işitince; kederinin, yüzünün renginin değişmesinin ve göğsünün daralmasının nedenini öğrenmiş ve öylesine çok, öylesine çok gülmüş ki, neredeyse bayılacakmış. Sonra ona doğru dönüp "Mesele bundan ibaret mi, babacığım? Öyleyse, Allah aşkına tedirginliği ve kaygılanmayı bırak da, bu işte benim söyleyeceklerime göre davran! Sonunda, bu beş para etmez sultanın oğlu, parmaklarını yiyecek ve kahrından patlayacak! İşte şöyle!" demiş. Ve bir an düşündükten sonra "İlk koşulunu yerine getirmek için, komşumuz balıkçıya gitmekten ve ondan ağlarından birini sana satma-

sını rica etmekten başka yapacağın şey yok! Sonra bu ağı bana getir, bundan sana bir giysi yapacak ve bütün urbalarını çıkardıktan sonra bunu sana giydiriceğim! Böylece sen hem giyinmiş, hem de çıplak olacaksın! İkinci koşula gelince, sultanın sarayına gitmeden önce yanına bir soğan alman yetişir! Eşiğe geldiğinde bunu gözüne sürersin! Böylece aynı anda hem güler, hem de ağlar durumda olursun! Ve nihayet üçüncü koşula gelince, komşumuz eşekçiye git, ondan geçen yıl doğan sıpasını ödünç iste! Onu yanına alır ve sultanın oğlu olan o haytanın yanına varınca, sıpaya binersin; ayakların yere değeceği için, sıpa yol alırken, ayaklarını sürekle! Böylece hayvan üzerinde iken, aynı zamanda yürümekte olursun! Benim görüşüm budur! Aslında Tanrı en yüce ve en iyi bilendir!" demiş.

Akıllı Zeyna'nın babası haşlanmış nohut satıcısı, kızının bu sözlerini duyunca, onu iki gözünün arasından öpmüş ve kendisine "Ey anasının babasının kızı, ey Zeyna, senin gibi kızı olanlar ölmez! Kafana bunca aklı ve zekâna bunca kavrayışı koyan Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Ve o saat ve o anda, yüzünde dünya ağarmış, yüreğinden kaygılar uçup gitmiş ve bağrı ferahlamış. Bir lokma ekmek ve bir yudum su içmiş ve kızının kendisine öğütlediği her şeyi yapmak üzere evden çıkmış.

Ertesi gün her şey gerektiği gibi hazır olunca, haşlanmış nohut satıcısı, gerekli görünümü sağlayarak, yani hem giyinik hem çıplak, hem gülen hem de ağlayan, hem yaya hem de sürücü olarak ve de sıpanın kabul salonunda anırıp yellendiği bir sırada, saraya gidip sultanın oğlunun huzuruna çıkmış. Bunu gören sultanın oğlu öfke ve düşkırıklığının sınırına ulaşmış ve istenen koşulları yerine getirdiği için haşlanmış nohut satıcısına savurduğu tehditlerin hiçbirini yerine getirememiş ve sanki karaciğerindeki safra kesesi patlar gibi olmuş. Kendi kendine bu kez genç kızı tuzağa düşüreceğine ve kurtuluşu olmayan bir batağa saplayacağına yemin etmiş. Ve haşlanmış nohut satıcısını yanından kovarak genç kıza yapacağı kötülükleri düşünmeye başlamış. İşte onun durumu böyleymiş!

Genç Zeyna'ya gelince, dehşetli öngörülü olduğundan, gözü uzağı gördüğü ve burnu olacakların kokusunu aldığı için, babası kendisine sultanın oğlunun öfkesini anlatınca genç haytanın

kendisine tehlikeli bir tarzda saldıracağından kuşku duymamış. Kendi kendine "O bize saldırmadan önce biz ona saldıralım!" demiş. Hemen iki ayağı üzerine fırlayarak işinin ustası bir silahçıya gitmiş ve ona "Ey becerikli ellerin ustası, bana boyumun ölçüsüne göre tümüyle çelikten bir zırh ve aynı madenden ayaklıklar, kolluklar ve bir de miğfer yapmanı istiyorum. Ama bütün bunlar, yürümek için küçük bir hareket yapıldığında ya da ufacık bir dokunuşta, sağır edici bir gürültü çıkarsınlar ve korkunç bir patırtı yapsınlar!" demiş. Silahçı da, işitip itaat ettiği ve söz konusu olan bu eşyayı buyurduğu gibi yapacağı yanıtını vermiş.

Gece olunca, genç Zeyna, demir zırhlara bürünerek dehşetli bir kılık değişimine uğradıktan sonra, cebine bir makas, bir de ustura koymuş, eline de sivri bir diren almış ve bu donanımla saraya doğru yola çıkmış.

Daha uzaktan böylesine korkunç bir savaşçının yaklaşmakta olduğunu gören sarayın kapıcı ve muhafızları, her doğrultuda kaçışmışlar. Sarayın içindeki köleler, demirden giysinin çeşitli yanlarının çıkardığı sağır edici patırtıdan ve bunları taşıyan kişinin ürkünç görünümünden ve de savurduğu mızrağın akıbetinden dehşete düşerek kapıcı ve muhafızların örneğini izlemiş ve çabucak iyice saklanabilecekleri birer köşe aramışlar. Böylece, haşlanmış nohut satıcısının kızı, hiçbir engel ve en küçük bir direnme isteğiyle bile karşılaşmaksızın, hiçbir güçlük görmeden sultanın oğlu olan genç haytanın her zaman eyleştiği odaya ulaşmış.

Sultanın oğlu da, bütün bu müthiş gürültüyü işiterek ve onu koparanın içeri girdiğini görerek büyük bir korkuya kapılmış ve can alan bir ifritin ortaya çıktığını sanmış. Ve sapsarı olmuş, titremeye ve dişleri çatırdamaya başlamış ve "Ey can alan kudretli ifrit, bana acı, Allah da sana acısın!" diyerek yere kapanmış. Ama genç kız, sesine korkunç bir eda vererek "Dudaklarını kilitle, ağzını kapat ey pezevenk, yoksa şu direni gözüne sokarım!" diye yanıt vermiş. Ve korku içinde kalan çocuk, dudaklarını ve ağzını kapatmış, ne bir söz ne bir hareket yapmayı göze almış. Haşlanmış nohut satıcısının kızı da, o, yerde hareketsiz ve baygın yatarken, yanına yaklaşmış ve makasla usturayı çıkararak sol tarafındaki sakalın ve sağ yanındaki saçların yarısını ve yeni terlemiş bıyıklarının yarısını ve kaşlarının ikisini birden kazımış.

Ondan sonra yüzünü eşek dışkısıyla sıvamış ve bir parçasını da ağzına tıkmış. Bunları yaptıktan sonra, hiç kimse yolunu engellemeyi göze almadığından, geldiği gibi çekip gitmiş. Ve kazasız belasız evine dönmüş, orada hemen sırtındaki zırhları çıkarmış ve ertesi sabaha kadar güzel bir uyku çekmek üzere kız kardeşlerinin yanına yatmış.

O gün de, her zamanki gibi, üç kız kardeş, yıkanıp süslendikten sonra, nakış hocasının yanına gitmek üzere evden çıkmışlar. Ve her sabah olduğu gibi, sultanın oğlunun penceresinin altından geçmişler. Ve onu, âdeti gereğince, pencerede, ama yüzü ve başı, sadece gözleri ortada kalacak şekilde bir başörtüsüyle sarılı olarak otururken görmüşler. Üçü de, onun yüzüne her zamanki gibi kaçamak bakacak yerde, bu kez ısrarla ve fingirdeyerek bakmışlar. Sultanın oğlu da, kendi kendine "Bilmiyorum ama, galiba artık bana alışıyorlar! Belki de yüzümü ve başımı saran başörtüsü, gözlerimi daha iyi belirtiyor da ondan!" demiş. Ve onlara "Ey üç elifler, ey yüreğimin kızları, üçünüze de selam olsun! Bu sabah haşlanmış nohutlar ne âlemde?" diye haykırmış. Üç kız kardeşin en genci olan Zeyna, başını ona doğru kaldırarak kız kardeşleri adına "He, vallahi! Senin de selam üzerine olsun ey yüzü gözü sarılı! Bu sabah sakalının ve bıyığının yarısı ne âlemde ve de tependeki saçın yarısıyla o güzelim kaşların ne yapıyor? Ya eşek dışkısının tadını nasıl buldun yavrum? İnşallah iyice hazmedersin!" diye yanıt vermiş. Ve bunu söyledikten sonra, kız kardeşleriyle birlikte kahkahalar koparark ve uzaktan sultanın oğluna alaylı ve kışkırtıcı işaretler yaparak koşmaya başlamış. Hepsi o kadar!

Bütün bunları işitip gören sultanın oğlu, hiç kuşku duymadan, gece gelen ifritin haşlanmış nohut satıcısının küçük kızından başkası olmadığını anlamış. Ve öfkenin sınırında, safra kesesinin burnuna kadar yükseldiğini hissetmiş. Ya genç kızın üstesinden gelmeye ya da ölmeye yemin etmiş. Tasarısını hazırlayarak sakalının, bıyıklarının, kaşlarının ve saçlarının büyümesini beklemiş. Genç düşmanın babası haşlanmış nohut satıcısını huzuruna getirtmiş ve adam saraya doğru yaklaşırken, kendi kendine "Kim bilir bu kez bu pezevengin bana hazırladığı nasıl bir felaketle karşılaşacağım?" diyormuş. Haşlanmış nohut satıcısı oldukça güvensiz olarak sultanın oğlunun huzuruna çıkmış; şehzade de ona "Ey âdem, senden

çılgıncasına âşık olduğum üçüncü kızını bana vermeni istiyorum! Eğer bana karşı durmayı göze alırsan, başın omuzlarından uçacaktır!" demiş. Ve haşlanmış nohut satıcısı "Bunda bir uygunsuzluk yok! Ama sultanımızın oğlu, evlilikten önce, kızıma danışmam için bana bir süre bağışlasın!" diye yanıt vermiş. O da "Git ona danış! Ama şunu iyi bil ki, eğer kabul etmezse, o da senin gibi kara ölümü tadacaktır!" diye yanıt vermiş.

Ve haşlanmış nohut satıcısı zihni karmakarışık, kızını bulmaya gidip durumu ona açıklamış ve "Kızım, bu kaçınılmaz bir felakettir!" demiş. Ama kız gülmeye başlamış ve ona "Vallahi babacığım! Ortada ne felaket ne de felaketin kokusu var! Çünkü bu evlilik, benim için de, senin için de, kız kardeşlerim için de Tanrı'nın bir lütfudur! Olumlu yanıtımı veriyorum" demiş. Haşlanmış nohut satıcısı da gidip kızının yanıtını, şahın oğluna bildirmiş; o da rahatlamış ve sevinçten sıçrayıp durmuş. Ve hemen evlilik hazırlıklarına başlanması için buyruk vermiş ve de hazırlıklar hemen başlamış. Onun durumu böyleymiş!

Genç kızın durumuna gelince, şekerden bebek yapma sanatında usta bir şekerci bulmaya gitmiş ve ona "Senden tıpkı benim boyumda, görünümümde ve de rengimde, saçları şekerden teller halinde, güzel siyah gözleri, küçücük hoş bir burnu, uzun ince kaşları ve diğer her yanı yerli yerinde tümüyle şekerden bir bebek yapmanı istiyorum!" demiş. Parmakları pek becerikli olan şekerci, sadece bir âdem kızı gibi konuşması noksan, tıpkı kızın boyuna göre ve kendisine benzer şekerden bir bebek yapmış.

Gerdeğe girecekleri düğün gecesi gelince, genç kız, nedimeleri olan kız kardeşlerinin yardımıyla kendi giysisini şekerden bebeğe giydirmiş ve onu kendi yerine yatağa yatırmış; üzerine de cibinliği çekmiş. Kız kardeşlerine gerekli yönergeyi vererek gidip odada yatağın gerisinde saklanmış.

Gerdeğe girme zamanı gelince, Zeyna'nın kardeşleri iki genç kız, damadı karşılamış ve onu gerdek odasına sokmuşlar ve ona "Narin bir kızdır o, kendisini sana teslim ediyoruz! Kibar ve tatlıdır göreceksin zaten!" demişler. Sonra da ondan izin alıp kendisini odada yalnız bırakmışlar.

Sultanın oğlu da, haşlanmış nohut satıcısının kızının kendisine yaptığı tüm hakaretleri ve ona karşı birikmiş tüm öfke-

lerini ve de tüm alçaltmaları ve uğramış olduğu horgörmeleri hatırlayarak cibinlik altında uzanmakta ve kendisine bakmakta olduğunu sandığı genç kıza yaklaşmış. Birdenbire büyük kılıcını kınından çıkarmış ve tüm gücüyle ona bir darbe indirmiş ve kafasını, parçaları her yana saçılarak uçurmuş. Bu parçalardan biri kurbanına küfür savurmak üzere açtığı ağzına girince "Vallahi! Sağlığında bana eşek dışkısı yediren kız, ölümünden sonra, bedeninin hoş tadını tattırıyor!" diye haykırmış. Ve böylesine tadına doyulmaz bir yaratığın başını uçurmuş bulunmaktan dolayı pişmanlık duyarak bebeği parçaladığı kılıçla kendi karnını delmek istemiş.

Ama birdenbire gerçek genç kız saklandığı yerden çıkmış ve ardından kolunu tutup ona "Birbirimizi bağışlarsak, Tanrı da bizi bağışlar!" diyerek ona sarılmış. Sultanın oğlu da bunca arzuladığı genç kızın tatlı gülüşünü görerek tüm sıkıntılarını unutmuş. Ve onu bağışlamış ve sevmiş. Artlarında pek çok çocuk bırakarak refah ve mutluluk içinde yaşamışlar.

*Şehrazad da, o gece hiçbir yorgunluk duymaksızın, Şah Şehriyar'a* Hülleci *diye adlandırılan aşağıdaki öyküyü anlatmış.*

## *Hülleci*

Anlatırlar ki, Şam kentinde dükkân sahibi genç bir tacir, ayın on dördü gibi güzelmiş ve çarşıdaki kadın müşterilerden bir teki bile onun harika güzelliğinin çekiciliğinden kendini kurtarabilmiş değilmiş. Çünkü, gerçekte, ona bakan gözler için bir neşe ve seyredenin ruhu için bir cehennem azabı imiş. Ve tıpkı şairin hakkında şöyle söylediği genç gibiymiş:

> Sultanım güzelliğin şahıdır ve Yaradan'ın eseri olan vücudunda, özensiz tek bir yer bile yoktur; çünkü her yanı eşit mükemmeliyettedir.
> Yüreği ne denli katıysa şekilleri de o denli narindir; uzun çekik gözleri ilgisizlere savaş açar; ve en soğuk yüreklerde yangınlar çıkarır.

Saçları kıvır kıvırdır ve akrepler gibi siyahtır; endamı beng ağacının dalları gibi bükülgendir ve Hint kamışının sapı gibi incedir.
Ama iri kalçaları, yürürken, Bedevinin çanağındaki yoğurt gibi titrer.

Günlerden bir gün, delikanlı her zamanki gibi, dükkânındaki vitrinin ardında, iri siyah gözleri ve yüzünün baştan çıkarıcılığıyla otururken; alışveriş yapmak üzre içeriye bir hanım girmiş. Dükkân sahibi onu saygıyla karşılamış ve aralarında alışveriş üzerine bir konuşma başlamış. Ama bir an gelmiş ki kadın, onun güzelliğine kesinlikle kapılıp kendisine "Ey ay yüzlü, yarın seni görmek için yeniden geleceğim. Benden memnun olacaksın!" demiş. Ve pazarlık etmeksizin dükkândan bir şeyler satın aldıktan sonra onun yanından ayrılmış ve kendi yoluna gitmiş.

Vaat ettiği gibi, ertesi gün aynı saatte dükkâna geri gelmiş. Yanında elinden tutarak getirdiği kendinden de genç, güzel, çekici ve arzu uyandıran bir genç kız varmış. Genç adam da, yeni geleni görünce, sadece onunla meşgul olmuş ve ikincisi sanki orada değilmişçesine artık ona ilgi göstermemiş. O da gencin kulağına eğilerek "Ey kutsanmış yüzlü, vallahi, hiç de fena seçim yapmadın! Eğer istiyorsan, seninle, benim kendi kızım olan bu genç kız için aracılık yaparım" demiş. Genç adam da "Ey seçkin hatun, bana gelecek hayır senin elindedir! Kuşkusuz, dua ve barış üzerine olası Peygamber üzerine yemin ederim ki, kızın olan bu gence karşı arzum sonsuzdur. Ama, ne yazık ki, arzu etmek demek, elde etmek demek değildir. Çünkü gördüğüme göre, senin kızın benden çok daha zengindir" demiş. Ama kadın "Peygamber aşkına! Oğlum, bunun ne önemi var? Biz seni, evli kadın için sözleşmeye yazılması gerekli mehrden azat ederiz ve bütün düğün masraflarını ve öteki harcamaları üzerimize alırız. Senin yapacağın hiçbir şey kalmaz ve temiz bir yuva, sıcak ekmek, diri bir ten ve refah bulursun! Çünkü, senin kadar yakışıklı birisi bulununca, bildiğin o iş dolayısıyla yiğitçe, kuru, sert ve uzun süreli davranmadan başka şey istenmez!" diyerek haykırmış. Delikanlı da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt vermiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:*

"... Kuru, sert ve uzun süreli davranmadan başka şey istenmez!" diyerek haykırmış. Delikanlı da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt vermiş.

Hemen oracıkta, tüm sorunlar üzerinde anlaşmaya varılmış ve düğünün en kısa sürede, merasimsiz, çağrısız, ne çalgıcı, ne oyuncu ne de şarkıcı bulunmaksızın ve de gezinti ve mevkip tertiplenmeksizin kutlanması kararlaştırılmış.

Ve saptanan günde kadı ile şahitler getirtilmiş. Dinsel yasanın gereklerine göre sözleşme yazılmış. Anne, kadı ile şahitlerin huzurunda genç adamı gerdek odasına götürmüş ve kendisine "Bahtınızın sefasını sürün evlatlarım!" diyerek onları başbaşa bırakmış. O gece, Şam kentinde, bu birbirini kucaklayan ve bir bademin iki yarısı gibi birbirine uyan iki genç kadar güzel çift yokmuş.

Zevk içinde bir gece geçirdikten sonra, ertesi gün, delikanlı ayağa kalkıp hamamda gusül abdesti almaya gitmiş. Sonra da her zamanki gibi dükkânına yollanmış ve orada çarşının kapanmasına kadar kalmış. O zaman ayağa kalkmış ve karısını bulmak üzere yeni evine dünmüş.

Hareme girip doğruca bir gün önce birçok harika zevkler tattığı gerdek odasına girmiş. Ve orada cibinliğin altında karısının, saçları karmakarışık, yanakları sakaldan yoksun ve kadını aşkla bağrına basmış genç bir oğlanla yanyana uyumakta olduğunu görmüş. Bunun üzerine, gencin gözünde dünya kararmış ve odadan dışarı fırlayarak kaynanasını aramış ve ona görülecek şeyi göstermek istemiş. Tam da kapının eşiğinde rastladığı kadın onu yüzü sapsarı ve heyecan içinde görünce "Neyin var evladım, Muhammed aşkına!" demiş. O da "Dua ve barış onun üzerine olsun! Nedir bu, ey hala? Yatakta gördüğüm bu çocuk da kimdir? Taşlanası Şeytan'dan Tanrı'ya sığınırım!" diye yanıt vermiş. Ve sanki ayaklarının dibinde birisi varmış gibi yere tükürmüş. Anne ona "Bu öfke ve heyecan nedendir oğlum? Karın bir başkasıyla birlikte diye mi? Ama, Peygamber'in saygınlığı aşkına! Sen,

havayı soluyarak mı besleneceğini sanıyorsun? Senden çeyiz ve mehr olarak hiçbir şey istemeksizin kızımı eş olarak sana vermişsem; şimdi, davranışından dolayı ona kusur bulma ve heveslerinden dolayı terslenme hakkın mı var sanıyorsun? Doğrusu, senden yana büyük bir hak iddiası olurdu bu, oğlum! O zaman, iki kadının davranışlarında özgür olmadıkça nasıl yaşamlarını sürdürebileceklerinin de yanıtını vermen gerekirdi! Anladın mı şimdi?" demiş. Delikanlı da, bütün bu işittiklerinden dolayı şaşırıp kalarak "Tanrı'ya sığınırım! Acıması boldur onun!" diye mırıldanmaktan başka bir şey söyleyememiş. Anne de "Ne! Hâlâ şikâyet mi ediyorsun? Ama, oğlum, eğer bu yaşama tarzımız senin hoşuna gitmiyorsa, bize sırtının genişliğini göstermekten başka yapacağın şey yok!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten genç adam, öfkenin sınırında, kızın anasının da işiteceği bir tarzda "Boşuyorum onu, Tanrı da Peygamberi de tanığım olsun ki boşuyorum!" diye haykırmış. Ve o anda, genç kadın cibinliğin altından gerinerek kalkmış ve usulüne uygun boşanma sözü edildiğini duyarak, artık kendisi için yabancı olmuş saydığı delikanlının yanına başını örterek gelmiş. Onunla birlikte, kendisine büyük bir aşkla sarılan kişi de cibinliğin altından dışarı çıkmış. Uzaktan köse bir gence benzeyen bu kişi, şimdi çözülmüş olan saçları omuzlarından aşağı dökülüp topuklarını döven genç bir kız çıkmış.

Bahtsız genç adamın şaşkınlıkla hareketsiz kaldığı bir sırada, ananın bir perde arkasına gizlemiş olduğu iki şahit ortaya çıkmışlar ve ona "Senin usulüne uygun olarak söylediğin boşanma sözlerini duyduk ve eşinle boşanmış bulunduğuna tanık olduk!" demişler. Ana gülerek ona "Pekâlâ oğlum, artık senin buradan çekip gitmekten başka yapacak işin kalmadı! Kötü bir izlenimle buradan ayrılmak istemiyorsan, bil ki, karınla yatarken gördüğüne inandığın şey, vicdanın üzerine çökmüş bir günahtır! Ama yine de bil ki, karın daha önce sevdiği ve onun tarafından sevildiği genç bir adamla evliydi. Ama bir gün tartışıyorlar ve tartışmanın verdiği kızgınlıkla, damadım kızıma "Talâk-ı selâse ile boşsun" dedi. Oysa, sen de bilirsin ki, bu, en ağır boşama sözleridir ve de en ciddisi! Ve bunu telaffuz eden, kadın ikinci bir kişiyle yeni bir evlenme yapmaksızın ve ondan da boş düş-

meksizin eski karısıyla evlenemez. Bize bir hülleci gerekiyordu evladım! Ve sonunda sana rastladım. Ve seni görünce, mükemmel bir hülleci olacağını anladım. Olan oldu, vesselam!" demiş. Oracıkta, onu evden dışarı çıkarmış ve ardından kapıyı kapamış. O sırada iki koca, kadı ve şahitler önünde, boşadığı karısıyla ikinci bir evlilik sözleşmesi yapmış.

Ve işte ey bahtıgüzel şah, hüllecinin öyküsü böyledir. Ama Kollukçubaşının Öyküsü kadar hoş olmaktan uzaktır.

## *Kollukçubaşının Öyküsü*

Bir zamanlar Kahire'de Tanrı'nın lütuflarını esirgemeyesi muzaffer hükümdar Salahaddin'in saltanatı sırasında Mısır'a gelmiş olan bir Kürt yaşarmış. Ve bu Kürt, koca bıyıklı, gözlerine kadar büyümüş sakallı, gözlerine kadar düşen kaşlı, burnuna ve kulaklarına kadar ulaşan gür kıllı, iri kıyım korkunç bir herifmiş. Ve tavrı öylesine ürkütücü imiş ki, onu hemen kollukçubaşı yapmışlar. Mahallenin yumurcakları, onu sadece uzaktan görmekle, bacaklarını rüzgâra vererek sanki önlerinde bir gulyabani belirmişçesine kaçışırlarmış. Analar da çocuklarını yaramazlıkları dayanılmaz hale gelince, Kürt kollukçubaşıyı çağırmakla tehdit ederlermiş. Tek sözcükle, kentin mahallelerinin korkuluğu imiş.

Günlerden bir gün, yalnızlığın üzerine çöktüğünü hissetmiş ve akşamları eve döndüğünde, dişlerinin altında taze et bulmanın iyi olacağını düşünmüş. Ve gidip bir çöpçatan bulmuş ve ona "Bir karı almak istiyorum. Ama çok tecrübem var benim ve kadınların kendileriyle birlikte ne gibi sıkıntılar getireceğini bilirim. Bundan dolayı, mümkün mertebe az sıkıntı çekmek için senin bana, anasının eteğinin dibinden hiç ayrılmamış ve benimle tek gözden oluşmuş bir evde yaşamaya razı olacak bir bakire bulmanı istiyorum. Koşul olarak da onun bu evden hiç dışarı çıkmamasını ileri sürüyorum. Böyle bir kızı bulup bulamayacağın artık senin bileceğin iştir!" demiş. Çöpçatan da "Bulabilirim! Hele sen pey akçesini ver!" diye yanıt vermiş. Kollukçubaşı da, pey akçesi olarak ona bir altın dinar verip yoluna gitmiş. Çöpçatan da iki ayağı üzerine dinelmiş ve söz konusu genç kızı aramaya başlamış.

Birkaç gün arayıp girişimlerde bulunduktan, sorular sorup yanıtlar aldıktan sonra, tek bir odadan oluşmuş evden dışarı çıkmamak koşulunu kabul ederek Kürtle evlenmeye razı olan bir genç kız bulmuş. Çöpçatan da girişimlerinin başarıyla sonuçlandığını bildirmek üzere kollukçubaşıya haber vermeye gitmiş ve ona "Sana bulduğum genç kız anasının yanından hiç ayrılmamış bir bakiredir ve kendisine koşulu açıkladığım zaman 'Ya yiğit kollukçubaşıyla evleneceğim ya da anamla birlikte evde kapanıp kalacağım, hepsi aynı şey!' dedi" demiş. Kürt de bu yanıttan çok doyum sağlayarak çöpçatana "Nasıl biri bu?" diye sormuş. Kadın da "Şişman, tombul ve beyaz!" diye yanıt vermiş. Kollukçubaşı "Ben de böylesini sevirim!" demiş.

Genç kızın anası babası verimkâr, kız razı, Kürt de razı olunca, düğün şenlikleri gecikmeksizin kutlanmış. Ve koca bıyıklı Kürt şişko, tombul ve beyaz olan genç kızı, bir odadan oluşmuş evine götürmüş; ve onunla ve bahtıyla eve kapanmış. Artık o gece neler olup bittiğini Allah bilirmiş.

Ertesi gün, Kürt, güvenlik işleriyle uğraşmak üzere evden çıkıp gitmiş ve bunu yaparken kendi kendine "Bu genç kızla talihim güvenliktedir" diyormuş. Akşamüstü evine dönerken evinde her şeyin yolunda olduğunu görmek için bir bakışı yetmiş. Her gün kendi kendine "Benim yiyeceğime burnunu sokacak olan henüz doğmamıştır" diyormuş. Sakin yaşamı mükemmel, güvenliği tammış. Ama tüm deneylerine karşın, kadının kurnaz yaradılışlı olduğunu ve bir şey yapmak isteyince, onu kimsenin durduramayacağını bilmiyormuş. Nitekim bunun da kısa zamanda kanıtını görecekmiş.

Gerçekten de, o sokakta, evin penceresinin karşısında koyun eti satan bir kasap varmış. Bu kasabın da tam anlamıyla gözüpek, doğası bakımından coşkulu ve şakrak bir oğlu varmış; bu oğlan sabahtan akşama kadar çok güzel bir sesle, ara vermeksizin şarkı söyler dururmuş. Kürt kollukçubaşının genç karısı, kasabın oğlunun güzelliğinin ve sesinin tatlılığının etkisinde kalmış ve aralarında olacak şey olmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:*

Kürt kollukçubaşının genç karısı, kasabın oğlunun güzelliğinin ve sesinin tatlılığının etkisinde kalmış ve aralarında olacak şey olmuş.

Günün birinde Kürt kollukçubaşı, âdeti olduğundan daha erken saatte eve dönmüş ve kapıyı açmak için anahtarı kilide sokmuş. Âşığı ile birlikte olan karısı, tam da çiftleşmenin heyecanına kapıldığı bir sırada, âşığını çabucak odanın bir köşesine, gerili bir ipe asılmış kocasının ve kendisinin tüm giysilerinin arkasına gizlemiş. Sonra her zaman büründüğü büyük örtüsünü almış ve kocasını karşılamak üzere küçük merdivenden aşağı inmiş. Ama kocası, daha merdivenin ortasındayken, evinde, daha önce sıradan günlerde geçmemiş olan bir olayın geçmiş olmasından kuşkulanmış. Ve karısına "Ne var? Niçin bu örtüye büründün?" demiş. O da "Bu örtünün öyküsü, efendim, iğnenin ucuyla gözün iç köşesine yazılsa, saygıyla okuyacak olanlar için ders oluştururdu! Ama ilkin gel divana otur da, sana onu anlatayım!" diye yanıt vermiş. Ve onu divana sürükleyip oturmasını rica ederek sözünü şöyle sürdürmüş: "Bil ki, gerçekte, Kahire kentinde, korkunç görünümlü ve kıskanç ve de karısını boyuna gözaltında tutan bir kollukçubaşı varmış. Sadakatinden güven duymak için, onu, bunun gibi küçük tek bir odadan oluşmuş evinde kapalı tutarmış. Ama aldığı tüm önlemlere karşın, karısı onu bütün yüreğiyle boynuzluyormuş; ve duyarsız boynuzlarının üstünde komşusu kasabın oğluyla çiftleşiyormuş; öyle olmuş ki, bir gün, kollukçubaşı âdet edindiği saatten önce dönmüş ve de evde bir şeyler döndüğünü işitince, hemen âşığını saklamış ve tıpkı benim sana yaptığım gibi kocasını da bir divana sürüklemiş. O zaman elinde bulunan bir kumaşı başı üzerine örtmüş, ve uçlarını işte aynen şöyle sıkı sıkıya bağlamış!" Ve bunu söyleyerek genç kadın, elindeki örtüyü Kürdün başına sarıp gülerek öyküsünü sürdürmüş: "Ve köpoğlunun başı ve boynu örtünün iyice altında kaldığı bir sırada, genç kadın kocasının giysilerinin arkasında saklanmış olan âşığına 'Hey sevgilim, çabuk! Kaç ken-

dini kurtar!' diye bağırmış. Genç kasap da, saklandığı yerden çıkmış ve merdivenlerden çabucak inerek kendini sokağa atmış. Ve işte elimde tuttuğum örtünün öyküsü böyledir, ya seydi!" demiş.

Böylece öyküyü anlattıktan sonra, âşığının da kaçıp artık güvenliğe kavuştuğunu anlayınca, genç kadın, Kürt kocasının boynuna iyice sardığı örtüyü çözmüş ve öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş.

Kürt kollukçubaşıya gelince, böylece boğulmaktan kurtulunca, genç karısının öyküsüne ve şakasına gülse mi, ağlasa mı bilememiş. Zaten Kürtmüş, yine Kürt kalmış. Ve işte bundan dolayı bu olaydan hiçbir şey anlamamış.

*Ve Şehrazad, o gece, ayrı türden üç kişi, yeni bir koca, bir âşık ve bir hırsız arasında bir civanmertlik yarışması oluşturan şu öyküyü de anlatmış:*

## *En Gönlü Yüce Hangisi?*

Anlatırlar ki, bir zamanlar Bağdat'ta çocuklarından biri birbirlerini sonsuz bir aşkla seven iki kardeş varmış. Ana babaları her zaman "Habib büyüdüğü zaman onu Habibe ile evlendireceğiz!" diyerek bahtlarını birbirine bağlamış imişler. Bu çocuklar birlikte yaşayıp birlikte büyümüşler. Onlarla birlikte karşılıklı sevecenlikleri de büyümüş. Ama, evlenme yaşına geldiklerinde, baht onların evlenmelerine izin vermemiş. Çünkü ana babaları zamanın dönüşümüne uğrayıp çok fakir düşmüşler; ve Habibe'nin ana babası kızları için Bağdat'ın zengin tacirlerinden olup kızlarını evlenmek üzere isteyen saygın bir şeyhin talebini yerine getirmeyi uygun görmüş.

Böylece kızın şeyhle evlenmesi kararlaştırılınca, genç Habibe, son kez olarak yeğeni Habib'i görmek istemiş. Ve ağlayarak ona "Ey amcamın oğlu, ey sevgilim, ne olup bittiğini biliyorsun, anam babam beni, hiç görmediğim ve de beni hiç görmemiş olan bir şeyhe vermek istiyorlar. Böylece, sonsuza dek birbirimizden yoksun kalacağız! Belki de ölmemiz yaşamamızdan yeğdir!" demiş. Habib de hıçkırarak "Ey sevgili yeğenim! Bahtımız

acıymış, artık yaşamımız da anlamını yitirdi! Nasıl birbirimizden ayrı yaşar da, hâlâ hayatın tadına varabilir, yeryüzünün güzelliklerinden zevk alabiliriz? Yazık, yazık yeğenim! Bahtımızın yükünü acaba nasıl taşırız?" diye yanıt vermiş. Başbaşa verip ağlamışlar; neredeyse kederden bayılacaklarmış. Sonra, gelinin kocasının evine gitmesi için beklendiğini söyleyerek onları ayırmışlar.

Ve üzgün Habibe'yi mevkip halinde şeyhin evine götürmüşler. Âdet olunan merasimlerden sonra iyi dilekler ve kutlamalarla düğün son bulmuş; ve genç gelini kocasının evinde bırakarak herkes çekip gitmiş. Gerdeğe girme zamanı gelince, şeyh zifaf odasına girmiş ve karısının yatakta ağladığını ve göğsünün hıçkırıklarla dolarak kabardığını görmüş. Kendi kendine "Hiç kuşkusuz, bu da, analarından ayrılan tüm genç kızlar neden ağlıyorlarsa, o yüzden ağlıyor. Ama genellikle bu pek öyle uzun sürmez. Yağ sürülünce bütün gıcırdayan kilitler sesini keser, tatlılıkla arslan yavruları bile evcilleştirilir!" demiş. Ve ağlamakta iken onun yanına yaklaşıp kendisine "Ya Sitti Habibe, ey ruhumun ışığı, neden böyle gözlerinin güzelliğini bozuyorsun? Yanında bulunan yeni bir varlığı unutturduğuna göre nasıl bir dert bu seninki?" demiş. Ama, kocasının sesini duyan genç kız gözyaşları ve hıçkırıklarını iki katına çıkarmış ve başını daha fazla yastıklara gömmüş. Şeyh de şaşırıp kalarak, ona "Ya Sitti Habibe, eğer uğrunda ağladığın kişi annense, ondan ayrıldığın için ağlıyorsan, söyle bana, gidip onu hemen getireyim!" demiş. Genç kız da, yanıt olarak yastıktaki başını olumsuz anlamda sallayarak daha da fazla ağlamış; başka da yanıt vermemiş. Kocası ona "Baban, kız kardeşlerinden biri ya da dadınsa ya da alışık olduğun horoz, kedi ya da ceylan gibi bir hayvansa uğrunda bunca üzülerek ağladığın, söyle bana Allah aşkına! Gidip getireyim!" demiş. Ama yastıktaki başın olumsuz anlamdaki bir işareti buna yanıt olmuş. Şeyh de bir an düşünüp "Belki de bütün çocukluğunu ve genç kızlığını geçirdiğin ana babanın evidir seni ağlatan, ey Habibe! Eğer böyleyse söyle bana, elinden tutup seni oraya götüreyim!" demiş. Genç kız, kocasının tatlı sözleriyle belli ölçüde yatışarak başını biraz kaldırmış; gözleri yaşla doluymuş, güzel yüzü alev gibi parlakmış. Hıçkırıkla titreyen bir

sesle "Ya seydi, uğrunda ağladığım annem değildir; babam, kardeşlerim, dadım ve alışık olduğum hayvanlar da değildir! Senden, gözyaşlarımın ve kederimin nedenini açıklamaktan beni bağışlamanı rica ediyorum" diye yanıt vermiş. Yüce yürekli şeyh de, karısının yüzünü ilk kez açık olarak görerek her yanından saçılan çocuksu çekicilikten ve konuşmasındaki tatlılıktan etkilenmiş. Ve ona "Ya Sitti Habibe, ey genç kızların en güzeli ve de başlarının tacı, eğer ailenden ve evinden uzaklaşmak sana bunca acıyı vermemişse, bir başka neden var demektir. Üstesinden gelebilmek için bunu bana açıklamanı rica ediyorum" demiş.

Kız da "Lütfen! Bunu sana anlatmaktan beni bağışla!" diye yanıt vermiş. Şeyh "Demek ki, bana karşı duyduğun nefret ve tiksintiden başka bir nedeni yok bunun, öyle mi? Vallahi, eğer annen aracılığıyla eşim olmak istemediğini daha önce bana bildirseydin, seni kendine karşın, evime sokmak zorunda kalmazdım!" demiş. Kız da "Yo, vallahi! Benim kederimin nedeni nefret ya da tiksinti değildir! Hiç görmediğim birisi için nasıl böyle duygular besleyebilirim? Ama bu, sana açıklamak istemediğim başka bir nedene bağlıdır!" demiş. Ama adam, kendisini öylesine ısrarla ve iyimserlikle sıkıştırmış ki, genç kız, gözlerini yere eğerek ve sonunda "Benim gözyaşlarımın ve kederimin nedeni, evde kalmış olan bir başka varlık içindir; bu da birlikte büyüdüğüm ve beni seven ve çocukluğumdan beri kendisini sevdiğim amcamın oğludur! Ve aşk, efendim, kökleri yüreklerde yer alan bir bitkidir; onu koparmak için, yüreği de birlikte koparmak gerekir!" diyerek yeğenine olan sevgisini açıklamak zorunda kalmış.

Karısının bu açıklaması üzerine, şeyh, hiçbir söz söylemeksizin başını eğmiş. Bir saat kadar düşündükten sonra, başını kaldırıp genç kıza bakmış ve "Efendim, Tanrı'nın yasası ve dua ve barış üzerine olası Peygamber'in kavli, inanç sahiplerine öteki inanç sahiplerine ait olan şeyi zorla almaktan engeller. Bir lokma ekmeğin bile inanç sahiplerinin ağzından zorla alınmaması gerekirken, yüreğinin koparılması söz konusu olabilir mi? Böyle olunca, artık yüreğini ferahlat ve gözlerinin yaşını dindir! Bahtında yazılı olan ne varsa, o olur!" demiş. Ve de "Haydi ayağa kalk, bir anlık karıcığım! Ve benim rızam ve tam irademle, senin üzerindeki hakları benimkinden üstün olan kişiyi bul ve kendini özgürce ona ver.

Yarın sabah hizmetçiler uyanmadan ve onlara görünmeksizin buraya dönersin! Çünkü şu andan başlayarak sen artık benim kendi etimden ve kanımdan olma kızım gibisin! Babası da kızına dokunmaz. Ben ölünce de, mirasçım olursun!" diye eklemiş. Sonra da yine "Tereddüt etmeden ayağa kalk kızım ve ölülere ağlar gibi ağlamakta olan yeğenini teselli et!" diye eklemiş.

Ayağa kalkmasına yardım etmiş ve onu kendi eliyle gelinlikleri ve düğün takılarıyla donatmış ve onu kapıya kadar selametlemiş. Kız da güzel urbaları ve takılarıyla, kâfirlerin bir şenlik gününde dolaştırdıkları bir put gibi sokağa çıkmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:*

Kız da, güzel urbaları ve takılarıyla, kâfirlerin bir şenlik gününde dolaştırdıkları bir put gibi sokağa çıkmış.

Ama gecenin bu saatinde kimsenin geçmediği sokakta henüz yirmi adım atmamışken, simsiyah bir şekil gölgeler arasından fırlamış ve ona doğru ilerlemiş. Bu, geceleyin bir kurban aramak peşinde olan ve kızın parıldayan takılarını görerek kendi kendine "İşte beni bütün yaşamımda zengin kılacak kısmet!" diye düşünmüş olan bir hırsızmış. Onu kabaca durdurmuş ve boğuk ve korkunç bir sesle kıza "Bağırmak için ağzını açarsan, boyun enine katılır!" diyerek onu soymaya hazırlanmış. Henüz elini gerdanlıklarının üzerine koymuşken, bakışları kızın yüzünün güzelliğine takılmış ve tam bir şaşkınlığa uğrayarak içinden "Vallahi! Ben aslında onu her şeyiyle birlikte kaldırmalıyım; çünkü o, tüm hazinelerden daha değerlidir!" diye düşünmüş. Ve ona "Hanımım, sana hiçbir kötülük yapılmayacaktır! Ama karşı çıkma ve kendi rızanla benimle birlikte gel! Gecemiz kutsanmış bir gece olacaktır!" demiş. Çünkü içinden "Bu bir çengidir! Çünkü bunca süsle donanarak ancak çengiler geceleyin sokağa çıkar! Herhalde bir soylunun evindeki düğünden dönüyor olmalı!" diye düşünüyormuş.

Genç kız yanıt olarak ağlamaya başlamış. Hırsız da ona "Allah aşkına! Neden ağlıyorsun sen? Eğer kendini özgürce bana verirsen, sana kötü davranmayacağıma ve seni soymayacağıma yemin

ederim!" demiş. Ve aynı zamanda, onu elinden tutarak götürmek istemiş. O zaman, kız, gözyaşları dökerken, ona kim olduğunu ve kocası şeyhin gönül yüceliğini anlatmış ve öyküsünün hiçbir yanını saklamamış. Ve de "Ve şimdi, senin eline düştüm. Bana ne istersen yap!" diye eklemiş.

Bağdat hırsızlar loncasının en usta soyguncusu olan hırsız, genç kızın bu garip öyküsünü işitince ve şeyhin civanmertçe davranışının tüm kapsamını işitince, bir an için başını eğmiş ve derin derin düşünmüş. Sonra başını kaldırıp genç kıza "Peki senin sevdiğin şu amcanın oğlu nerede oturuyor?" diye sormuş. O da "*Falan* mahalle, *falan* sokak, *falan* evin bahçesinde bulunan odada oturur!" demiş. Hırsız da "Hanımım, hiç kimse bir hırsız yüzünden iki sevgilinin aşklarından yoksun kaldıklarını söyleyemeyecektir! Tanrı, yeğeninle geçireceğin bu gece için sana en seçkin lütuflarını bağışlasın! Bana gelince, benim gibi bir başka soyguncunun cansıkıcı varlığından korumak için sana eşlik edip oraya kadar götüreceğim!" demiş. Sonra da "Hanımım, rüzgâr herkesin ise de, flavta benim değil!" diye eklemiş. Ve böylece konuşarak hırsız genç kızın elinden tutmuş ve bir sultana gösterilen tüm saygıyla, ona âşığının evine kadar eşlik etmiş. Sonra, urbasının eteğini öperek ondan izin alıp kendi yoluna gitmiş.

Genç kız da bahçenin kapısını itmiş ve doğruca yeğeninin odasına gitmiş. Ve onun, kendisini düşünerek tek başına, hıçkırmakta olduğunu işitmiş. Kapıyı çalmış; yeğeninin hıçkırıklarla dolu sesi "Kapıda kim var?" diye sormuş. Kız da "Habibe!" demiş. İçeriden oğlan "Bu, Habibe'nin sesi!" diye haykırmış. Ve de "Habibe öldü! Onun sesiyle bana seslenen, sen kimsin?" demiş. Kız "Ben, senin amcanın kızı Habibe'yim!" demiş.

Kapı açılmış ve Habib, yeğeninin kollarına baygın düşmüş. Ve Habibe'nin gösterdiği özen sayesinde baygınlıktan kurtulmuş. Habibe onu yanına oturtmuş, başını dizlerine yatırmış ve kocası şeyhle ve civanmert hırsızla başına gelenleri anlatmış. Habib de bunu işitince, o kadar heyecanlanmış ki, ilkin ağzından tek bir sözcük bile çıkarmamış. Sonra ansızın ayağa kalkarak yeğenine "Gel, sevgili yeğenim!" demiş. Ve onu elinden tutarak ve artık onu kazanmayı düşünmeyerek, birlikte sokağa çıkmış ve tek bir sözcük söylemeden, kızı götürüp kocası şeyhin evine bırakmış.

Şeyh karısının genç Habib ile birlikte geri döndüğünü görünce, onların ikisini birden evine sevkeden nedeni anlamış ve onları odasına sokarak bir baba çocuklarını kucaklar gibi kucaklamış ve ağırbaşlılık yüklü bir sesle "İnanç sahibi karısına 'Sen benim etimden, kanımdan olma kızımsın!' dediği zaman, hiçbir kudret artık onu sözlerinden caydıramaz! Böyle olunca, çocuklarım, bana hiçbir şey borçlu değilsiniz! Çünkü ben kendi sözlerimle bağlıyım!" demiş. Ve böylece konuşarak evini ve mallarını onlar adına yazdırmış ve bir başka kente yaşamaya gitmiş.

*Ve Şehrazad bu konuda ona hiçbir şey sormaksızın, öykünün bittiğinin takdirini Şah Şehriyar'a bırakmış ve o gece şu öyküyü de anlatmış:*

## *İğdiş Edilen Berber*

Anlatırlar ki, bir zamanlar Kahire'de, güzellikten ve değerden yana eşsiz genç bir adam varmış. Bu genç adamın da, kocası yiğit ve kabadayı olan ve bir parmağıyla bile bu delikanlıyı ezecek kadar güçlü elleri bulunan yüz güvenlik görevlisinin amiri, yani bir yüzbaşı[1] olan ve genci çok seven, onun da kendisinin de çok sevdiği genç bir kadın dostu varmış. Bu yüzbaşı, haremine doyum sağlamaya yetecek tüm üstün nitelikleri taşıyormuş; ama delikanlının sakalı bile yokmuş. Kadın kuzu etini üstün tutanlardan ve de gezintilerde üzerine gençlerin binmesini yeğleyen kısraklardan biriymiş.

Günlerden bir gün, yüzbaşı evine dönmüş ve genç karısına "Ey *falan* kişi, bu akşam ben, dostlarımla birlikte temiz hava solumak için *falan* yerdeki bahçelere çağrılıyım. Şayet, şu ya da bu, bir iş çıkar da bana ihtiyaç duyulursa, beni nerede aratacağını bilesin!" demiş. Karısı da ona "Kimse senden zevk ve memnunluk içinde olmanı dilemekten başka bir şey istemez! Git bahçelerde eğlenmene bak, efendim, ruhun ferahlasın, için açılsın! Bu, bizi de sevindirir!" demiş. Yüzbaşı da bir kez daha, bu denli üzerinde titreyen, itaatkâr ve terbiyeli bir karısı olduğu

1 Mardrus, Türkçe "yüzbaşı" sözcüğünü Fransızca yazmış: "youzbaschi" (Ç.N.)

için kendi kendini kutlayarak yoluna gitmiş.

O daha sırtını çevirir çevirmez, karısı "Bu öğle sonrasında şu yabandomuzunu bizden uzaklaştıran Tanrı'ya şükürler olsun! Şimdi hemen gönlümün takılı bulunduğunu çağırtayım!" diye içinden haykırmış. Ve hizmetinde bulunan küçük haremağasını çağırarak ona "Oğlan, git de, *falanı* benim için bul! Onu evinde bulamazsan, kendisine rastlayasıya kadar aramanı sürdür ve kendisine 'Hanımım selam yolladı ve şu anda gidip kendisini evinde bulmanı istedi!' de!" demiş. Küçük haremağası da hamınının yanından çıkmış, delikanlıyı evinde bulamadığından, onu aramak için her yanı dolaşarak, çarşıda gidip oturmayı âdet edindiği dükkânları yoklamış. Sonunda onu başını kazıtmak üzere gittiği bir berberin dükkânında bulmuş. Berberin, tam da boynuna temiz bir peçete sarıp tıraşa girişeceği ve ona "Tanrı sağlıklar versin!" dediği sırada onu bulmuş. Küçük haremağası delikanlının yanına yaklaşarak ona doğru eğilmiş ve kulağına "Hanımım *falan* kişi sana en seçkin selamlarını yolluyor; beni de bugün kıyının yaklaşmaya müsait olduğunu ve yüzbaşının bahçelerde bulunduğunu sana bildirmekle görevlendirdi. Eğer konuşmayı diliyorsan, durup gecikmeden gelmen yetişir!" demiş. Genç adam da, bunu işitince, berbere "Başımı çabuk kurut da gideyim; buraya bir başka sefer gelirim!" diye haykırmış. Bu sözleri söyleyerek sanki başının kazınması berber tarafından sağlanmış gibi avcuna bir gümüş dirhem koymuş. Berber de, bu cömertliği görünce, kendi kendine "Başını hiç kazımadığım halde, bana bir dirhem veriyor; ya kazımış olsaydım acaba ne verirdi! Vallahi, işte gözönünde tutulacak bir müşteri! Hiç kuşku yok ki, başını kazıdığımda, bana bunun gibi bir avuç gümüş dirhem verir!" demiş.

İşler bu durumda iken, delikanlı çabucak ayağa kalkmış ve sokağa çıkmış. Berber de ona dükkânının eşiğine kadar eşlik ederek "Uğurlar olsun efendim! Benim dileğim odur ki, işlerini düzene koyup bu dükkâna döndüğünde, girişindekinden daha da yakışıklı olarak çıkarsın! Uğurlar olsun!" demiş. Delikanlı da "Tamam, Talib! Geri döneceğim!" diye yanıt vermiş. Çabucak uzaklaşarak sokağın köşesinde gözden kaybolmuş.

Ve yüzbaşının karısı olan dostunun evine ulaşmış. Gidip kapıyı çaldığı sırada, çok şaşırarak, sokağın öbür yanından

berberin kendisine doğru yaklaşmakta olduğunu görmüş. Kendisine uzaktan işaretler eden bu berberi, ardından böylesine koşturtan şeyin ne olduğunu bilemeyerek, kapıyı çalmaktan vazgeçmiş. Berber de ona "Efendim, Tanrı seninle olsun! Senin gelişinin ışık ve kokuyla dolan dükkânımı unutmamanı senden rica ediyorum. Bir bilge kişi 'Bir yer hoşuna gitmişse, başka yer arama!' demiştir. Ve Arapların büyük hekimi Yüce Tanrı'nın lütufları üzerine olası Ebu Hüseyn ibni Sina 'Hiçbir süt, çocuk için, ana sütüyle kıyaslanamaz! Ve hiçbir şey de usta bir berberin eli kadar hafif değildir!' demiştir. Dolayısıyla, efendim, senden, benim dükkânımı çarşının bütün öteki berber dükkânlarından ayırmanı umarım!" demiş. Delikanlı da "He vallahi! Kuşkusuz, ayırırım, ey berber!" demiş. Zaten içerden açılmış bulunan kapıyı itmiş ve çabucak ardından kapamış. Ve sevgilisine kavuşmak ve onunla her zaman yaptığı şeyi yapmak için yukarı çıkmış.

Berbere gelince, dükkânına dönecek yerde, sokakta kapının karşısında dikili kalmış ve kendi kendine "Eğer bu bulunmaz müşteriyi burada bekleyip onu kendim dükkâna götürmezsem, kendi başına benim dükkânımı meslektaşlarımınkinden ayırt edemez!" diyormuş. Ve kapıyı bir an bile gözlerinden uzat tutmayarak orada kesin olarak çakılı kalmış.

Yüzbaşıya gelince, buluşma yerine gittiğinde, kendisini çağırmış olan dostu ona "Ya Seydi, sana karşı işlemiş bulunduğum kabalıktan dolayı lütfen beni bağışla! Ama annem öldü ve gidip onun gömülme işleriyle uğraşmak zorundayım. Bugün oturup seninle keyif çatamadığımdan dolayı beni affet! İnşallah yakında yeniden bir araya geliriz!" demiş. Ve tekrar tekrar özürler dileyerek ondan izin istemiş ve çekip gitmiş. Yüzbaşı da, burnu iyice uzamış, kendi kendine "Allah, eğlence gününü bu denli berbat şekilde karartan uğursuz yaşlıların belasını versin! Şeytan, onları beşinci cehennemin en derin çukuruna tıksın!" demiş. Bunu söyleyerek öfkeyle havaya tükürmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Ve yüzbaşı burnu iyice uzamış, kendi kendine "Allah eğlence gününü bu denli berbat şekilde karartan uğursuz yaşlıların belasını versin! Şeytan, onları beşinci cehennemin en derin çukuruna tıksın!" demiş. Bunu söyleyerek sakalları arasından "Sana ve seni içine alan toprağa tüküreyim, ey uğursuzluk anası!" diyerek öfkeyle havaya tükürmüş. Yeniden evinin yolunu tutmuş ve gözleri öfkeden dönerek kendi sokağına ulaşmış. Başını evin pencerelerine dikerek önüne atılacak kemiği bekleyen bir köpek gibi orada kazık kakmış olan berberi görmüş. Onun yanına yaklaşarak kendisine "Sen kimsin be âdem? Ve seninle bu ev arasında ne gibi bir ilişki var?" demiş. Berber de onun önünde yere kadar eğilerek "Ey seydi yüzbaşı, burada dükkânımın en iyi müşterisini bekliyorum! Çünkü ekmeğim onun ellerindedir!" diye yanıt vermiş. Yüzbaşı da çok şaşırarak, ona "Ne diyorsun sen, ey ifritlerin kötülük ortağı? Şimdi benim evim senin türünden berberlerin müşterileri için buluşma yeri mi oldu, yani?" diye sormuş; sonra da "Yürü ulan pezevenk, yoksa tokadımın ağırlığını suratında duyacaksın!" demiş. Berber de "Tanrı'nın adı senin ve namusluluğun ve tüm erdemlerin buluşma yeri olan evinin ve evinde oturan saygın kişilerin üzerine olsun, yüzbaşı efendim! Ama senin değerli yaşamının üzerine yemin ederim ki, benim en iyi müşterim içerdedir! Ve içeri girdiğinden beri epeyce bir zaman oldu; oysa benim dükkânım ve işim burada daha fazla beklememe imkân vermiyor! Senden rica ediyorum, onu görürsen, daha fazla gecikmemesini söyle!" demiş. Genç kadının kocası da, ona "Bu senin müşterin ne biçim bir adam, ey pezevengin oğlu ve deyyusların peydahladığı herif!" demiş. O da "Gözleri *şöyle*, boyu da *şöyle* olan, geri yanı da alımlı, güzel bir delikanlı! Tam bir şalabi, mükemmel bir züppe, tavır ve haraketleri ince, kendisi de cömert! Nefis! Bir şekerpare, bir arı kovanı vallahi!" yanıtını vermiş.

Yüz güvenlik muhafızının komutanı olan yüzbaşı, bu övgüyü ve evine girenin bu şekilde tanımlanmasını işittikten sonra, berberin gırtlağına sarılmış ve onu birkaç kez sarstıktan sonra, kendisine "Ey, pezevenk çocuğu ve soytarıların oğlu ve ey orospuların piçi!" demiş. Ve sarsıla sarsıla hışırı çıkmış olan berber "Tamam, kabul!" diye haykırmış. Yüzbaşı da "Sen hâlâ benim

evim hakkında bu tür sözler söylemeye cesaret mi ediyorsun?" diye sözünü sürdürmüş. Berber de "Efendim, müşterim, kendisine 'Eli uz berber seni dışarıda bekliyor!' deyince bak bakalım ne söyleyecek?" demiş. Ağzından köpükler saçan yüzbaşı da ona "Peki, sen burada kal, gidip sözünün doğru olup olmadığını denetleyeyim!" diye haykırmış ve çabucak evine girmiş.

Oysa, bütün bu konuşmalar olurken, genç kadın, sokakta neler olup bittiğini pencerenin ardından görüp işitmiş ve âşığını evin sarnıcında gizleyecek zaman bulmuş. Yüzbaşı, odalara girince, ortada ne genç bir adam, ne genç bir adamın kokusu, ne de ona uzaktan yakından benzeyen herhangi bir şey bulunuyormuş. Ve de karısına "He vallahi! Ey karı herhangi bir adamın bizim evimize girmiş olması ihtimali var mı?" diye sormuş. Karısı da, bu varsayımdan son kertede alınarak "Bu, bizim evimize ve bana karşı nasıl bir utanç verici şeydir! Nasıl oluyor da, efendim, herhangi bir adam buraya girebilir? Kötülük bizden ırak olsun!" diye haykırmış. Yüzbaşı da "Şurada, evimizden bir müşterisinin çıkmasını beklediğini söyleyen bir berber var!" demiş. Kadın "Onu duvara sıkıştırıp ezmedin mi?" demiş. O da "Şimdi oraya gidiyorum!" demiş. Ve aşağı inip berberi gırtlağından yakalamış ve ona, kendisini fır fır döndürerek "Ey anasının ve karısının pezevengi! Sen nasıl oluyor da bir İnanç sahibinin haremi hakkında böyle sözler söylüyorsun?" diye haykırmış. Ve neredeyse, bir vuruşta enini boyuna katacakken, berber "Peygamberimizin bize açıkladığı gerçek üzerine yemin ederim ki, ey yüzbaşı, delikanlının evine girdiğini şu gözlerimle gördüm! Ama çıktığını görmedim!" diye haykırmış. Öteki de evirip çevirmeyi bırakmış ve ölüm karşısında bile bu adamın söylediklerine dört elle sarılmasına şaşkınlığın sınırında şaşıp kalmış. Ve ona "Sana yalan söylediğini kanıtlamadan seni öldürmek istemiyorum, ey köpek! Gel benimle birlikte!" demiş. Ve onu eve sürüklemiş ve onunla birlikte aşağıdaki, yukarıdaki bütün odaları araştırmaya başlamış. Her yer aranıp ziyaret edildikten sonra, yeniden avluya inmişler ve her köşeyi araştırıp hiçbir şey bulamamışlar. Yüzbaşı berbere dönüp ona "Hiçbir şey yok!" demiş. Öbürü de "Doğru, ama şurada bir sarnıç var, orayı henüz ziyaret etmedik!" demiş.

Hepsi bu kadar! Delikanlı da onların geliş gidişlerini işitiyormuş. Ve bu sarnıç ve sarnıcı ziyaret laflarını duyunca "Ah! Alçak, orospu çocuğu! Beni yakalatacak!" diye düşünerek içinden berbere lanetler savurmuş. Kendi bakımından da kadın, berberin sarnıcı ziyaret etmekten söz ettiğini duymuş ve çabucak aşağı inerek kocasına "Ne zamana kadar ey âdem, bu binlerce utanmaz boynuzlunun ürününe evi ve haremi dolaştıracaksın? Ve sen bunun türünden bir yabancıyı evinin mahremiyeti içinde bu şekilde dolaştırmaktan utanmıyor musun? Onu suçuna göre cezalandırmak için neyi bekliyorsun?" diye haykırmış. Yüzbaşı da "Doğru söyledin, ey kadın, onu cezalandırmak gerek! Ama hakaret gören sensin, onu cezalandırmak da sana düşer! Yüklenen suçun niteliği ve ağırlığına göre onun cezasını ver!" demiş.

O zaman genç kadın, yukarıya çıkıp mutfaktan bir bıçak almış ve demirini akkor haline gelinceye kadar kızdırmış ve yüzbaşının çoktan bir vuruşta yıktığı berberin yanına yaklaşmış. Ve kızgın bıçakla, yüzbaşı onu yerde tutarken, zekerini ve taşaklarını dibine kadar yakmış. Sonra onu, ardından "Bu sana namuslu insanların haremi hakkında kötü konuşmanın ne demek olduğunu öğretir!" diye haykırarak sokağa atmışlar. Ve bahtsız berber, gelip geçen yufka yürekli insanlar onu kaldırıp dükkânına götüresiye kadar orada kalmış. Onun durumu işte böyleymiş!

Sarnıca kapatılmış olan delikanlıya gelince, evde tüm gürültü kesilir kesilmez, çabucak gizlendiği yerden çıkmış ve bacaklarını rüzgâra teslim etmiş. Ve örtülecek şeyi Tanrı örter.

*Ve Şehrazad, o gecenin, Şah Şehriyar'a,* Firuz ile Karısının Öyküsü*'nü anlatmadan geçip gitmesini istememiş.*

## *Firuz ile Karısı*

Anlatırlar ki, şahın biri, bir gün sarayının taraçasında oturmuş hava alıyor; başının üzerindeki gökyüzünü, ayağının altındaki bahçeleri seyrederek gözlerini şenlendiriyormuş. Birdenbire sarayın karşısında bulunan bir evin taraçasında, güzellikte eşine rastlamadığı bir kadın görmüş. Yöresinde bulunanlara

dönmüş ve onlara "Bu ev kime ait?" diye sormuş. Ona "Hizmetkârın Firuz'a! Bu da onun karısıdır!" diye yanıt vermişler. O zaman taraçadan inmiş ve tutku onu içmeden sarhoş etmiş ve de aşk yüreğini sarmış. Hizmetkârı Firuz'u çağırtmış ve ona "Al şu mektubu *falan* kente git ve yanıtıyla birlikte geri dön!" demiş. Firuz da mektubu almış ve evine gitmiş; mektubu başının altına koymuş ve o geceyi böylece geçirmiş. Sabah olunca kalkmış ve hükümdarının kendisine karşı kurduğu düzeni bilmeden söz konusu olan kente doğru yola çıkmış.

Şaha gelince, koca yola çıkar çıkmaz, çabucak ayağa kalkmış ve kılığını değiştirerek Firuz'un evine doğru yönelmiş ve kapıyı çalmış. Firuz'un karısı "Kapıda kim var?" diye sormuş. O da "Ben kocanın efendisi olan Şah'ım!" diye yanıt vermiş. Kadın da kapıyı açmış. Şah içeri girmiş ve "Seni ziyarete geldik!" diyerek oturmuş. Kadın gülmüş ve "Ben bu ziyaretten Tanrı'ya sığınırım. Çünkü gerçekte, bundan hayırlı bir şey beklemiyorum!" diye yanıt vermiş. Ama şah "Ey yüreklerin arzusu, ben kocanın efendisiyim ve senin de beni tanımadığını sanmıyorum!" demiş. Kadın da "Kuşkusuz, seni tanıyorum sultanım efendim! Senin tasarını da, ne istediğini de biliyorum. Ve kocamın efendisi olduğunu da! Sana, senin meramını çok iyi anladığımı kanıtlamak için, ey hükümdarım, şairin şu sözlerini kendi durumuna uyarlamak için yüce bir ruhla davranmanı da öğütlerim:

> Eğer yoldaki başkaları, benim susuzluğumu gideren ıslak taşa dudaklarını değdirebiliyorlarsa, çeşmeye giden yola koyulmam.
> İğrenç sinek topluluğu vızıldayarak tepsinin üzerine konarsa, içimi üzen açlığım ne kadar çok olursa olsun, zevkim için hazırlanmış yemeklerden hemen elimi çekerim.
> Arslanlar, köpeklerin aynı yörede dillerini şaplatarak su içmekte özgür oldukları zaman, su kenarına giden yoldan kaçınmazlar mı?

Ve bu dizeleri okuyarak Firuz'un karısı "Ve sen, ey şah, başkalarının senden önce dudaklarını değdirdiği çeşmeden su içer misin?" diye eklemiş. Şah, bu sözleri işitince, ona şaşırarak bak-

mış. Öylesine etkilenmiş ki, yanıt oluşturacak tek bir söz bulmaksızın sırtını çevirip gitmiş; ve acele kaçışı sırasında, pabuçlarından birini evde unutmuş ve onun durumu işte böyleymiş.

Firuz'un durumuna gelince şöyle! Şahın onu yolladığı yere gitmek üzere, evinden çıktığı zaman, mektubu cebinde aramış ama bulamamış. Ve onu yastığının altında unuttuğunu hatırlamış. Hemen eve dönmüş ve tam şah evden çıkmış bulunduğu sırada oraya ulaşmış. Ve eşikte şahın pabucunu görmüş. O anda, kentin dışında uzak bir ülkeye gönderilmesinin nedenini anlamış. Kendi kendine "Efendim şah, beni oraya dile getirilemez bir tutkuya özgürce yol bulmak için göndermiş demek!" demiş. Bununla birlikte sesini çıkarmamış ve odasına gürültü yapmaksızın girerek daha önce unutmuş olduğu mektubu almış ve karısı gelişinin farkına varmadan dışarı çıkmış. Ve çabucak kenti terk etmiş ve efendisi şahın kendisine yüklediği görevi yerine getirmek üzere yola koyulmuş. Tanrı ona güvenlik sağladığı için, mektubu varacağı yere ulaştırmış ve istenen yanıtla birlikte şahın kentine geri dönmüş. Evine gidip dinlenmeden önce, gösterdiği gayretten dolayı ödüllendirilmek umuduyla çabucak şahın huzuruna çıkmış, o da kendisine yüz dinar ödül vermiş. Bilinen mesele hakkında da hiçbir şey konuşulmamış.

Firuz da, yüz dinarı alarak cevahirciler ve kuyumcular çarşısına gitmiş, elindeki bütün parayla, kadınlara özgü süslerden oluşan harika şeyler satın almış. Ve aldığı şeyleri karısına götürerek ona "Bunlar benim dönüşümü kutlamak içindir!" demiş. Ve "Bunları ve burada sana ait ne varsa al ve babanın evine dön!" diye eklemiş. Kadın ona "Sebebi ne bunun?" diye sorunca; o da "Efendim şah, beni iyiliklerine boğdu. Ben de bunu herkesin bilmesini, babanın da, sana gitmeni söylediğim yerde, bütün bunları üzerinde görerek sevinmesini istiyorum!" demiş. Kadın da "Sevgiyle ve tüm neşeli yüreğimle!" diye yanıt vermiş.

Kocasının kendisine getirdiği bütün süsleri ve daha önce elinde olan diğer bütün ziynetleri donanmış ve babasının evine gitmiş. Babası da onun gelişiyle ve üzerinde gördüğü güzel şeylere bakarak çok sevinmiş. Kadın babasının evinde, kocası Firuz'un aklından gelip onu aramak fikri geçmeksizin, hatta ondan haber almak üzere hiç kimseyi de göndermeksizin bir ay kalmış.

Böylece bir ay kaldıktan sonra, genç kadının kardeşi Firuz'u bulmaya gelmiş ve ona "Ey Firuz, eğer karına karşı beslediğin öfkenin ve onu terk edişinin nedenini açıklamak istemiyorsan, gel meseleyi, efendimiz şahın önünde çözümleyelim!" demiş. Firuz da "Sizler bunu bir dava konusu yapabilirsiniz, ama ben razı değilim!" diye onu yanıtlamış. Genç kadının kardeşi "Yine de gel, benim açtığım davayı dinle!" demiş. Ve onunla birlikte şahın huzuruna çıkmış.

Şahı toplantı salonunda bulmuşlar, kadı da onun yanında oturuyormuş. Genç kadının kardeşi şahın önünde yeri öptükten sonra "Efendimiz, size bir mesele için davada bulunmaya geldim!" demiş. Şah da ona "Davayla ilgili konulara kadı efendi bakar. Senin de ona başvurman gerek!" demiş. Genç kadının kardeşi de kadıya doğru dönmüş ve "Tanrı kadı efendimizin yardımcısı olsun! Bizim meselemiz ve davamız şudur: Biz, bu adama, yüksek duvarlarla çevrili ve korunaklı, harika şekilde bakımlı, çiçekler ve meyva ağaçları dikilmiş bir bahçe kiraladık; ama o, çiçekleri koparıp tüm meyvaları yedikten sonra duvarları yıktı ve bahçeyi dört yandan esen rüzgârlara terk etti. Şimdi de kira sözleşmesini bozmak ve bahçemizi bize o haliyle geri vermek istiyor! İşte bizim meselemiz ve davamız budur, ya Seydi kadı!" demiş.

Kadı da Firuz'a dönüp ona "Ve sen, buna ne diyeceksin, ey genç adam?" demiş. O da "Gerçekte, bahçeyi onlara öncekinden çok daha iyi durumda iade ettim!" diye yanıt vermiş. Kadı, kardeşe "Açıkladığı gibi bahçeyi size, çok iyi durumda iade ettiği doğru mu?" demiş. Kardeş de "Hayır! Ama yine de bize onu geri vermeye iten nedeni öğrenmek isterim!" demiş. Kadı da, Firuz'a dönerek "Ne dersin buna, genç adam?" diye sormuş. Firuz da "Onu kendilerine isteyerek, ama yine de istemeden iade ettim. Ve bu geri verişin nedeni, madem ki bilmek istiyor, bir gün sözü edilen bahçeye girdiğimde yerde oradan geçen arslanın ayak izlerini görmemdir. Bunu görünce, kendimi tehlikeye atarak bir daha oraya girersem, arslanın beni yutacağından korktum. İşte bundan dolayı bahçeyi sahiplerine geri verdim. Bunu da arslana saygı duyduğum ve kendi canımdan korktuğum için yaptım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"İşte bundan dolayı bahçeyi sahiplerine geri verdim. Bunu da arslana saygı duyduğum ve kendi canımdan korktuğum için yaptım!" diye yanıt vermiş.

Yastıklara dayanarak oturan ve belli etmeden onları dinleyen şah, hizmetkârı Firuz'un sözlerini duyunca ve bunların neyi hedeflediğini ve anlamını kavrayınca, oturduğu yerden kalkmış ve genç adama "Ey Firuz, yüreğini ferah tut, kaygılarını yatıştır ve bahçene dön! Çünkü, sana İslamın gerçekliği ve kutsallığı üstüne yemin ederim ki, bahçen iyi savunulmuştur. Ve hayatımda hiç görmediğim kadar iyi korunmaktadır; duvarları her türlü saldırıdan masundur; ağaçları, meyvaları ve çiçekleri de benim hiç görmediğim şekilde en sağlıklı ve en güzel olan varlıklardır!" demiş.

Firuz da onun ne demek istediğini anlamış. Karısının yanına dönmüş ve onu sevmiş. Böylece, kadı da salonda bulunanlar da, Şah ile Firuz'un ve karısının kardeşinin aralarında sır olarak kalan bu meseleden herhangi bir şey anlamamışlar. Ama Tanrı her şeyi bilir!

*Ve Şehrazad şunu da söylemiş:*

## *Doğum Yeri ve Ruh*

Vaktiyle, doğum yeri bakımından Suriyeli olan ve Tanrı'nın tüm Şamlılara doğuştan nasip ettiği gibi bir ağırkanlılık ve kaba ruhlulukla donanmış bulunan bir adam varmış. Şurası çok iyi bilinen bir şeydir ki, Tanrı insanlara verilerini dağıtırken her toprağa orada yetişecek ürünlere yansıyacak nitelikleri ve kusurları dağıtmıştır. Bundan dolayı Kahire'de oturanlara zekâ ve incelik, Yukarı Mısır'da oturanlara cinsel güç, Arap cetlerimize şiir sevgisi, merkezin[1] atlılarına yiğitlik, Irak'ta oturanlara uygar ahlak,

1 *Merkez:* Mathers'de *Middle Kingdom* (Orta Krallık): Arabistan'ın ortasında, eski devletlerden birini bulunduran yöre (Â.Ş.O.)

gezgin göçebelere konukseverlik ve birçok ülkenin insanlarına daha başka verilerde bulunmuştur; ama Suriyelilere kazanç hırsı ve ticaret ruhu vermiştir de, güzel verileri dağıtırken onları tümüyle unutmuştur. Bundan dolayı ne olursa olsun Suriye'den bir Şamlı, daima ağır kanlı birisi olup zekâsı ancak ticaret ve kazanç yolunda kaba tuzaklar kurmaya açık bir niteliktedir.

İşte böylece söz konusu Suriyeli de günlerden bir gün, Kahire'ye gidip alışverişte bulunmak arzusu duymuş. Hiç kuşku yok ki, gidip dünyanın en tatlı, en şakayı sever insanları arasında yaşamak fikrini, onun kötü talihi kendisine esinlemiş bulunuyormuş. Ama, ülkesinden olan herkes gibi, kendine güveni tammış ve yanında götürdüğü güzel şeylerle orada bulunanların gözlerini kamaştıracağını düşünüyormuş. Gerçekten, sandıklara elindeki en gösterişli mallardan ipekliler, değerli kumaşlar, işlemeli silahlar ve benzeri şeyleri yerleştirmiş ve korunaklı Mısrü'l-Kahire kentine gelmiş.

İlkin malları ve kendisi için bir yer bulmak üzere çarşıların ortasındaki bir handa oda kiralamakla işe başlamış. Ve her gün müşteri ve tacirlerin yanına gitmeye ve onları mallarını göstermek üzere hana çağırmaya koyulmuş. Belli bir süre böylece çalışmalarını sürdürmüş; günlerden bir gün, gezmeye çıkıp sağa sola bakınırken, salınarak yürüyen ve kendi aralarında şuradan buradan söz ederek gülüşen üç genç kadına rastlamış. Bunlardan her biri diğerlerinden daha güzel, daha çekici, daha hoşmuş. Tacir bunları görünce, bıyıkları dikleşmiş ve oynamış; ve göz işaretlerine kapılarak onlara yaklaşmış ve kendilerine "Bu gece hep birlikte eğlenmek üzere, kaldığım hana gelip hoşça bir arkadaşlık sağlamanız mümkün mü?" demiş. Onlar da gülerek "İsteriz doğrusu ve seni eğlendirmek için ne söylersen yaparız!" diye yanıt vermişler. O da "Benim yerimde mi, sizin evinizde mi, hanımlarım?" diye sormuş. Kadınlar "He vallahi, senin yerinde! Kocalarımızın yabancıları evimize sokmaya izin vereceklerini sanmıyorsun herhalde!" demişler. Sonra da "Bizler bu gece senin yanına geliriz. Hangi handa kaldığını söyle bize!" diye eklemişler. Adam da "*Falan* sokaktaki hanın bir odasında kalıyorum" demiş. Kadınlar "Bu durumda bize bir yemek hazırlarsın ve yemekleri sıcak tutarsın! Biz gelir seni yatsı namazından sonra

ziyaret ederiz" demişler. O da "Çok güzel söylediniz!" demiş. Kadınlar yollarını sürdürmek üzere onun yanından ayrılmışlar. O da kendi bakımından azık sağlamaya gitmiş ve balık, hıyar, istiridye, şarap ve kokular satın almış ve hepsini odasına taşımış. Pirinç ve sebzelerle yapılanların dışında beş çeşit etli yemek hazırlamış; ve bunları kendi başına pişirmiş.

Yemek saati geldiği vakit, üç kadın, vaat ettikleri gibi, onları tanınmaz kılan mavi bezden yeldirmelerine bürünerek gelmişler. Ama, içeri girerlerken, bu örtülerini, omuzlarının üzerine fırlatmışlar ve aylar gibi ışık saçarak gidip birer köşeye oturmuşlar. Suriyeli de ayağa kalkıp yemek dolu sahanları önlerine koyduktan sonra, bir testi gibi onların karşısında yer almış. Kadınlar canları çektiği kadar yemek yemişler. Sonra onlara üzerinde şarap bulunan bir tabure getirmiş ve aralarında bardak dolaşmaya başlamış. Suriyeli de onların ısrarlı davetlerine uyarak hiçbir kadeh dolaşımını geri çevirmemiş; ve öylesine içmiş ki, başı her doğrultuda dönmeye başlamış. Ve o zaman biraz yüreklenerek arkadaşlarının yüzlerine uzun uzun bakmaya koyulmuş; güzelliklerine hayran olmuş ve mükemmellikleriyle büyülenmiş. Zihni şaşkınlıkla aptallaşma arasında gidip gelmiş; zirzoplukla yanılgıya düşme arasında sallanıp durmuş. Artık erkeği dişiden ayıramaz olmuş. Durumu unutulmayacak, ama bahtı ağlanacak hale gelmiş. Görmeksizin bakmış ve içmeksizin yemiş. Sümkürmüş, aksırmış. Gülmüş ağlamış. Bundan sonra üç kadından birine dönerek ona "Tanrı üzerine olsun! Ya Sitti, acaba senin adın nedir?" diye sormuş. Kadın "Adım, 'Benim Gibisini Gördün mü'dür!" diye yanıt vermiş. Bunu duyunca aklı daha da fazla uçmuş ve "Yo vallahi, asla senin gibisini görmedim!" diye haykırmış. Sonra da yere uzanarak dirsekleri üzerine dayanmış ve ikinci kadına "Ya sen, ya Sitti, ey yüreğimin hayat kanı, senin adın nedir?" diye sormuş. Kadın da " 'Asla Benzer Birini Görmedin'dir!" diye yanıt vermiş. O da "Maşallah, 'Asla Benzer Birini Görmedin' hanımım!" diye haykırmış. Sonra da üçüncüye dönüp ona "Ve sen, ya Sitti, ey yüreğimin yangını, senin saygın adın nedir acep?" diye sormuş. Kadın " 'Yüzüme Bak Beni Tanırsın'dır!" diye yanıt vermiş. Bu üçüncü yanıtı da işitince Suriyeli yerlerde yuvarlanmış ve olanca sesiyle "Uygunsuzluk yok, ey 'Yüzüme Bak Beni Tanırsın' hanımım!" diye haykırmış.

Ve yeniden bardağı dolaştırmaya başlamışlar ve tacir sıra kendine gelince onu dibine kadar boşaltmış; ve bardak dolaştırılması bitince başı ayaklarının arasında yere yıkılmış. Onu bu halde görünce, kadınlar ayağa kalkmışlar, onun sarığını kaldırıp başına bir deli takkesi giydirmişler. Sonra yörelerine bakmışlar ve para ya da değerli eşya olarak bahtlarına ne düşmüşse alıp kendilerine mal etmişler. Ganimetleri yüklenerek, yürekleri yeğni, onu hanında, bir manda gibi horlarken terk etmişler. Ve han odasını sahibine bırakmışlar.

Ve ayıplarını örten de örtülmesi gerekeni örtmüş.

Ertesi gün Suriyeli içine düştüğü pis çukurdan çıkınca, kendisini odasında yapayalnız bulmuş ve orada nesi varsa silinip süpürüldüğünün farkına varmış. Hemen aklı başına gelmiş ve "Övülesi Yüce Tanrı'dan daha yüce ve daha güçlü varlık yoktur!" diye haykırmış. Başında deli takkesi olduğu halde handan dışarı fırlamış; ve her gelip geçene, adı *falan*, *falan* ve *falan* olan kadınlara rastlayıp rastlamadıklarını sorup durmuş. Ve kadınların kendi isimleri olarak kendisine söylediklerini sayıp dökmüş. Onu böyle gülünç bir kılıkla gören halk, kendisinin maristandan kaçtığını sanmış ve kimileri ona "Yo, vallahi, senin gibisini görmedik!" derken; kimileri de "Asla sana benzeyen birini görmedik!" diyorlar; kimileri de "Sana bakıyoruz, gerçekten; fakat seni tanımıyoruz!" diye yanıt veriyorlarmış.

Böylece, sorup soruşturmaları bitince, artık kime başvuracağını ve kime şikâyet edeceğini bilememiş; sonunda yoldan geçen merhametli ve aklı başında biri, ona "Dinle beni, Suriyeli! Bu şartlar altında senin yapacağın en iyi şey, durup gecikmeden Suriye'ye dönmendir; çünkü Kahire'de, halk, sert beyinleri yeğni beyinlere döndürmeyi ve taşlarla ne denli iyi oynarlarsa, yumurtalarla da o denli iyi oynamayı bilir" demiş.

Suriyeli de, burnu ayaklarına kadar uzamış olarak, kendi ülkesi olan Suriye'ye geri dönmüş ve bir daha da oradan ayrılmamış.

Ve böylesi olaylar sık sık başına geldiği için, Suriye'nin safdilleri, Mısırlılar hakkında ağızlarını açıp her kötü şeyi söylerler.

*Şehrazad, bu öyküyü anlatıp bitirince susmuş. Şah Şehriyar da ona "Ey Şehrazad, bu nükteli fıkralar benim çok hoşuma gitti ve*

*bunları dinledikten sonra, daha çok bilgi edindim ve aydınlandım!" demiş. Şehrazad da gülerek "Tek eğitici ve aydınlatıcı Tanrı'dır!" demiş. Sonra da "Ama* Sihirli Kitabın Öyküsü *ile karşılaştırılınca bu nükteli fıkraların ne değeri olur?" diye eklemiş. Şah Şehriyar da "Nedir bu Sihirli Kitap, ey Şehrazad ve onun öyküsü nasıldır?" demiş. O da "Ey şahım, Tanrı isterse ve seni memnun edecekse, sana onu anlatmayı yarına saklıyorum!" demiş. Şah da "Kuşkusuz! Yarın gece, bu bilmediğim öyküyü dinlemek isterim!" demiş.*

*Ve sekiz yüz doksan beşinci gece olunca...*

*Küçük Dünyazad, sokulduğu halı üzerinden ayağa kalkmış ve "Ablacığım, bize* Sihirli Kitabın Öyküsü'nü *ne zaman anlatmaya başlayacaksın?" demiş. Şehrazad da "Şahımız efendimizin dileği olduğuna göre, gecikip geri bırakmaksızın, hemen!" diye yanıt vermiş. Ve demiş ki:*

# *Sihirli Kitabın Öyküsü*

Halkların salnamelerinde ve eski devirlerin kitaplarında anlatırlar ki, ama ancak Tanrı geçmişi bilir ve geleceği görür! Gecelerden bir gece, Bağdat'ta hükmetmekte olan Abbasoğulları'ndan Halife Harun Reşid, uyanarak yatağında doğrulmuş ve sıkıntının pençesinde ve geceliğine bürünmüş olarak, yanına celladı çağırtmış; o da hemen huzuruna gelmiş. Ona "Ey Mesrur, bu gece göğsümde bir ağırlık ve sıkıntı var, senin, huzursuzluğumu dağıtmanı istiyorum!" demiş. Mesrur da "Ey Emirü'l-Müminin, kalk da gözlerin tavanına çakılmış yıldızları ve ayın dolanıp durduğunu görmek için taraçaya çıkalım, bu sırada suların çağıldayan musikisi ve şairin aşağıdaki gibi tanımladığı bostan dolabının ahenkli iniltileri bize kadar yükselsin!

> Bostan dolabı ki, her gözünden inleyerek gözyaşları akıtır, yüreğini dolduran sihre karşın, günlerini tekdüze bir inlemeyle geçiren âşığa benzer!

Ve aynı şair, ey Emirü'l-Müminin, akarsudan söz ederken demiştir ki:

> Benim yeğlediğim bir genç kızdır. O beni içmekten alıkoyar, eğlendirir beni!
> Güzel bir bahçedir o: gözleri kaynaklar gibi, sesi akan suyun sesidir.

Harun Reşid de, celladını dinlemiş ve başını olumsuzlukla silkerek ona "Bu gece böyle bir şey yapmaya hiç hevesim yok!"

demiş. Mesrur da "Emirü'l-Müminin, senin sarayında, her renkten, aylara marallara benzer, çiçekler gibi güzel, giysilere bürünmüş yüz altmış genç kız var. Ayağa kalk ve kendileri bizleri görmeksizin, hepsini sırayla kendi dairelerinde birer birer görelim! Onların şarkılarını işitir, oyunlarını seyreder ve onları birbirleriyle oynaşırken görürsün. Belki de o sırada ruhun, onlardan birinin çekimine kapıldığını hisseder. Ve onu meclisine alırsın bu gece; o da oyunlarını seninle paylaşır. Bakalım sıkıntıdan bir şey kalır mı?" demiş. Ama Harun "Ey Mesrur, git hemen Cafer'i bana bul!" demiş. O da işitip itaat ettiği yanıtını vermiş. Sonra da gidip Cafer'i evinde bulmuş ve ona "Emirü'l-Müminin'in yanına gel!" demiş. O da "İşittim ve itaat ettim!" demiş. O saat ve o anda ayağa kalkıp giyinerek saraya dönen Mesrur'u izlemiş. Ve daima yatağında bulunan halifenin huzuruna çıkmış; ve elleri arasından yeri öperek ona "İnşallah kötü bir şey yoktur!" demiş. Harun da "İyi bir şey de yok, ey Cafer! Yorgun, bıkkın ve sıkıntılıyım bu gece! Mesrur'u, seni buraya getirip beni oyalayasın ve sıkıntımı dağıtasın diye sana yolladım" demiş. Cafer de bir an düşünüp "Emirü'l-Müminin! Ruhumuz ne göğün güzelliğiyle, ne bahçelerle, ne meltemin tatlı esintisiyle, ne çiçekleri seyrederek neşelenemiyorsa, bir çare kalıyor demektir; o da kitaplardır. Zira ey Emirü'l-Müminin, bahçelerin en güzeli hâlâ da kitap dolu bir dolaptır. Onun rafları boyunca gözlerle bir gezinti yapmak gezintilerin en hoş olanıdır! Bu durumda kalk kitap dolabındaki raflardan rasgele bir kitap çekelim!" diye yanıt vermiş. Harun da bunu "Doğru söylersin Cafer! Bu, cansıkıntısının en iyi ilacıdır. Bunu hiç düşünmemiştim" diyerek yanıtlamış. Ayağa kalkmış ve Cafer ile Mesrur yanında olduğu halde, kitap dolaplarının bulunduğu salona gitmiş.

Cafer ile Mesrur, her biri ellerinde meşaleler tutuyor, Halife de harika dolaplarda ve kokulu ağaçtan yapılmış raflarda dizili bulunan kitapları eline alıyor ve açıp kapıyormuş. Böylece birçok rafı gözden geçirmiş ve sonunda eline çok eski bir kitap almış ve rasgele bir yerini açmış. İlgisini çekmesi gereken bir şey görmüş olacak ki, kitabı bir müddet sonra bırakacağı yerde, oturup sayfa açmaya ve okumaya başlamış. Ve birdenbire öylesine gülmeye başlamış ki, sırtüstü devrilmiş. Sonra kitabı yeniden

eline almış ve okumayı sürdürmüş. Bu sefer de gözlerinden yaşlar akmaya başlamış ve bu yaşlar sakallarının arasından süzülerek dizlerinin üzerinde tuttuğu kitabın üstüne damlamış. Sonra kitabı kapamış, onu yeninin içine sokmuş ve oradan ayrılmak üzere ayağa kalkmış.

Cafer halifenin böyle gülüp ağladığını görünce, efendisine "Emirü'l-Müminin ve İki Âlem'in hükümdarı, hemen hemen aynı zaman içinde seni güldürüp ağlatan sebep ne olabilir acaba?" demekten kendini alamamış. Halife de, bunu işiterek ve öfkenin sınırında öfkelenerek, Cafer'e, hiddetli bir sesle "Ey Bermeki köpeklerinden biri olan köpek! Nedir senin yaptığın bu edepsizlik? Sen ne diye araya giriyorsun? Rahatsız edici ve kendini beğenmiş hallerinle haddini aşıyor ve bulunduğun mevkiin sınırlarını zorluyorsun! Madem ki artık seni ilgilendirmeyen bu işe karıştın, öyleyse, bu işin doğuracağı tüm sonuçların ortaya konmasını istiyorum. Ve sana gidip bu kitabı okuyunca neden gülüp ağladığımı söyleyebilecek ve bu kitabın başından sonuna kadar içeriğini keşfedebilecek birini bulmamı emrediyorum. Eğer bu adamı bulup getirmezsen, boynunu vurduracak ve beni neyin güldürüp ağlattığını sana göstereceğim!" diye haykırmış.

Cafer bu sözleri işitip bu öfkeyi görünce "Ey Emirü'l-Müminin, ben bir hata işledim. Hata, bana benzer kişilerin aczini gösterir; ama bağışlamak da senin gibi Yüce ruhlu olanlara yaraşır" demiş. Harun da "Hayır! Söz bir kez ağzımdan çıktı! Sen gidip bana, bu kitabın bütün içeriğini bana açıklayabilecek birini bulacaksın! Yoksa kafanı o saat ve o anda kestireceğim" diye yanıt vermiş. Cafer de "Emirü'l-Müminin, Tanrı gökleri ve dünyayı altı günde yarattı, istese bir saatte de yaratabilirdi. Bunu yapmamışsa, yarattıklarına, her şeyde, hatta iyilik yapmada bile, sabırla ve ılımlılıkla hareket etmelerini öğretmek için yapmamıştır. İyiliğin tam tersini yapmak söz konusu olunca, ey Emirü'l-Müminin, sabır ve ılımlılık zorunlu olur. Bununla birlikte, benim, seni neyin güldürüp ağlattığını bulacak kişiyi mutlaka bulmamı istiyorsan, kölene sadece üç günlük bir ruhsat ver!" demiş. Halife de "Söz konusu kişiyi derhal bulup bana getirmezsen, ölümlerin en korkuncuyla öleceksin!" demiş. Cafer de buna "Hemen bu görevi üstleniyorum" diye yanıt ver-

miş. Ve oradan rengi dönmüş ve ruhu bulanık, yüreği acı ve kederle dolu dışarı çıkmış.

Acı dolu yüreğiyle evine gelince babası Yahya'ya ve kardeşi El-Fazl'a veda etmiş ve gözleri yaşla dolmuş. Onlar kendisine "Ey Cafer, neden seni bunca keder ve sıkıntı içinde görüyoruz?" diye sormuşlar. O da, kendilerine, Halife ile aralarında neler geçtiğini anlatmış ve kendisine zorlanan koşulu açıklamış. Ve "Sivri uçlu bir aletle oynayan, onu eline batırır; arslanla dövüşen ölür. Bana gelince, artık benim, halifenin yanında hiçbir yerim yok; çünkü bundan böyle, onun yanında bulunmak benim için en büyük tehlikedir. Hatta senin için de baba, senin için de kardeşim! En iyisi onun gözünden ırak olayım! Çünkü hayatın korunması, değeri biçilmez bir şeydir ve üzerinde asla gereğince düşünülmez! Uzaklaşmak boyunlarımızın güvenliği için en iyi korunma yoludur. Zaten şair de 'Hayatını tehdit eden tehlikelerden korun ve bırak evin onu inşa edenden yakınsın!' demiştir" demiş.

Bunu duyan babasıyla kardeşi "Gitme Cafer, belki de Halife seni bağışlar!" diye yanıt vermişler. Ama Cafer "Şartını koştu! Ben, ilk bakışta halifenin neden gülüp ağladığını ne bilir ve bu Allah'ın belâsı kitabın baştan aşağı okunmasıyla içeriğini bulmaya yetenekli birini nasıl bulurum?" demiş. O zaman Yahya "Doğru dersin Cafer! Başlarımızı korumak için buradan ayrılmaktan başka çare yok! En iyisi sen Şam'a git ve talihin tersliği geçinceye ve mutlu günlerin gelesiye kadar orada otur!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Peki, benim yokluğumda karım ve haremim ne olacak?" diye sormuş. Yahya da "Sen git ve gerisiyle hiç zihnini yorma! Çünkü senin açmak için zaman bulamadığın kim bilir ne kapılar vardır! Şam'a git, çünkü senin için bahtın hükmü budur" demiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:*

"Çünkü senin açmak için zaman bulamadığın kim bilir ne kapılar vardır! Şam'a git, çünkü senin için bahtın hükmü budur!" demiş. Ve "Senden sonra olacaklara gelince, Allah kerimdir!" diye eklemiş. Sonunda, Vezir Cafer, babasının dedik-

lerine kulak vermiş ve durup beklemeden, yanına içinde bin dinar bulunan bir torba alarak kemerini ve kılıcını takmış, babası ve kardeşinden ruhsat almış, bir katıra binmiş ve yanına hiçbir köle ya da hizmetkâr almaksızın, Şam yoluna koyulmuş. Doğru bir çizgi izleyerek ve çölü geçip sürdürdüğü yolculuğu on günde bitirerek, gözlerin şenliği Şam'ın kapısı olan yeşil ovalar içindeki El-Marec'e gelmiş.

Ve yöresindeki yeşilliğin ortasında sivrilen ve dibinden tepesine kadar yaldızlı kiremitlerle kaplı Gelin Camisi'nin minarelerini ve çiçeklerle şenlik içinde, akarsuların beslediği bahçeleri; mersin tarlalarını, menekşeyle örtülü tepeleri ve gül bahçelerini görmüş. Ve durup bütün bu güzellikleri seyretmiş ve ağaçlarda şakıyan kuşları dinlemiş. Yine görmüş ki, burası, eşi menendi yeryüzünde yaratılmamış bir kenttir. Sağa bakmış, sola bakmış; sonunda bir âdem görmüş. Onun yanına yaklaşıp kendisine "Kardeşim, bu kentin adı nedir?" diye sormuş. O da "Efendim, bu kente eski zamanlarda Cullak derlerdi. Şairin dizelerinde şöylece sözünü ettiği şehir burasıdır" demiş:

> Adıma Cullak derler, yürekleri kendime bağlarım; güzel sular bağrımda akar, bende ve benden dışarı!
> Yeryüzünde Cennet bahçesi; ve tüm görkemler kenti, ey Şam!
> Senin güzelliklerini hiç unutmayacağım ve de senin kadar hiçbir şeyi sevmeyeceğim.
> Kutlu olsun taraçaların, ne canlı harikalar parıldar senin taraçalarında!

Ve bu dizeleri okuyan adam "Ona Şam da derler, yani 'Ben'; çünkü o Tanrı'nın yeryüzündeki benidir!" diye eklemiş.

Cafer de bu açıklamaları işitince, büyük bir zevk duymuş ve adama teşekkür etmiş ve katırından inmiş ve onunla birlikte evler ve camiler boyunca yol almak üzere dizginlerinden tutmuş. Ertesi gün de, önünden geçtiği güzel evleri birbiri ardından gözden geçirerek ağır ağır dolaşmış. Böylece bakınırken, iyice sürürülüp sulanmış bir sokağın dibinde, büyük bir bahçenin ortasında görkemli bir evin farkına varmış. Bahçede de içine

güzel Horasan halıları serilmiş ve zengin kumaşlar asılmış, ipek yastıklarla ve şiltelerle iyice donatılmış işlemeli ipekten bir çadır görmüş. Çadırın ortasında, on dördüncü günündeki ay gibi güzel bir genç adam oturmaktaymış. Başında bir atkıdan ve üzerinde pembe renkli bir gömlekten başka bir şey olmaksızın üstün körü giyinmiş bulunuyormuş. Önünde de, onu dikkatle izleyen bir topluluk ve en değerli türden çeşitli içkiler bulunuyormuş. Cafer bir an için bu görünümü gözden geçirmek üzere orada durmuş; ve ona daha da dikkatle bakınca, genç adamın yanında duru bir gökteki güneş kadar parlak bir genç kızın bulunduğunu fark etmiş. Bu kızın kucağında anasının kucağındaki bir yavru gibi bir ut varmış. Ve kız şu dizeleri okuyarak bu udu çalıyormuş:

> Eyvahlar olsun o kimselere ki, yüreği sevdiklerinin ellerindedir. Onu yeniden elde etmeye kalkışırlarsa, öldürülmüş bulurlar!
> Kendilerini aşka düşmüş bulurlarsa, onu sevdiklerine emanet ederler.
> Ve de âşık olunca onu terk etmek zorunda kalırlar.
> Süt bebeğiyken daha, onu ta içlerinden koparırlar. Ey kuş tekrarla:
> 'Süt bebeğiyken onu kopardılar!' diyerek.
> Haksızlıkla öldürüldü o! Sevgili, alçakgönüllü âşığına cilveler yapayım derken!
> Ben aşkın etkilerini araştıran kişiyim, ben aşkın kendisiyim!
> Kardeşiyim aşkın ve iç çekerek derim ki:
> Bakın aşkın yaşlandırdığı kişiye! Yüreği yaşlanmamış olsa da, onu toprağa gömdüler!

Cafer de, bu dizeleri ve bu şarkıyı işitince, sonsuz bir zevk duymuş; ve bu sesin vurgulamalarıyla uzuvları heyecanla sarsılmış ve 'Yarabbi, ne güzel ses!" demiş. Ama o sırada genç kız başka bir makam üzre bir taksim yapmış; ve udu dizlerine yaslayarak şu dizeleri okumuş:

> İçin duygu yüklü, âşıksın sen! eğer ben de seni seversem hiç de şaşırtıcı olmaz!

Elimi sana doğru kaldırıyorum, alçakgönüllülükle merhamet ve bağışlanma diliyorum. Bana merhamet eder misin? Ömrüm senin rızanı almak için yalvarmakla geçti; ama içimde seni, acıması olan biri gibi hissettim.
Ve aşkın pençesine düştüğüm için bir köle oldum ve yüreğim zehirlendi; gözyaşlarım akıyor!

Bu şiirin oluşturduğu şarkı bittiği sırada Cafer duyduğu zevke kendini kaptırdığından, şarkıyı söyleyen genç kızı daha iyi işitmek ya da görmek arzusuyla gittikçe daha fazla çadıra yaklaşmış bulunuyormuş. Birdenbire çadır altında yatmakta olan genç adam, onu fark etmiş ve yarı yarıya ayağa kalkarak genç kölelerinden birini çağırmış ve ona "Şurada karşımda, çadırın kapısında duran adamı görüyor musun?" demiş. Genç köle de "Evet!" demiş. Ve genç adam "Bu bir yabancı olmalı! Çünkü üzerinde yolculuk alametleri görüyorum; git onu al, bana getir! Ve de incitmekten sakın!" demiş. Oğlan da "Zevk ve sevinçle!" diye yanıt vermiş. Ve çabucak, yaklaşmakta olduğunu gördüğü Cafer'i görmeye gitmiş ve ona "Tanrı adına! Efendim, lütfedin de yüce yüreklilikle efendimizi görmeye gelin!" demiş. Cafer de, genç köleyle birlikte kapıyı açmış ve çadırın giriş yerinin önünde katırını saygıyla beklemekte olan kölelere teslim etmiş ve çadırın eşiğini aşmış. Onun onuruna hemen ayağa kalkmış olan genç adam, ona doğru ilerlemiş ve iki elini alabildiğine uzatarak sanki evvelden beri onu tanıyormuşçasına kendisini selamlamış; ve onu yolladığı için Tanrı'ya şükürler ederek şu şarkıyı söylemiş:

Ey ziyaretçim, hoş gelmişsin! Bizi varlığınla neşelendirdin!
Ve bu buluşmayla bize hayat verdin!
Çehren üzerine yemin ederim ki, sen görününce yaşarın,
sen gözden yok olunca ölürüm!

Ve bu dizeleri Cafer'in onuruna okuduktan sonra, ona "Oturmak lütfunda bulunmaz mısın, ey canım efendim? Mutlu gelişin dolayısıyla Tanrı'ya övgüler olsun!" demiş. Bunu izleyerek Kur'an'daki konuklarla ilgili sureyi okuduktan sonra, şarkısını şöyle sürdürmüş:

Eğer geleceğinden daha önce haberli olsaydık,
Ayaklarına halı olsun diye yüreklerimizin saf kanını akıtır;
ve gözlerimizin kadifesini sererdik!
Çünkü senin yerin gözkapaklarımızın üzerindedir!

Ve bu şarkıyı bitirdiği zaman Cafer'e yaklaşmış, onun göğsünü öpmüş, erdemlerini övmüş ve ona "Efendim, bugün mutlu bir gündür ve zaten bir şenlik günü olmasaydı; Tanrı'ya şükretmek için onu, o hale getirirdim!" demiş. Ve hemen köleler, önlerinde saygıyla dolanmaya başlamışlar. Genç adam da onlara "Bize hazır olan ne varsa, getirin!" demiş. Onlar da etler ve daha pek çok harika şeyler içeren yemek tepsilerini getirmişler; genç adam da Cafer'e "Efendim, bilgeler 'Çağrılı isen, ruhunu önünde bulunanlarla doyur!' derler. Biz, eğer gelişinle bizi onurlandıracağını bilseydik, vücudumuzun etini sana sunardık. Ve küçük çocuklarımızı kurban ederdik!" demiş. Cafer de "Öyleyse elimi uzatıyorum ve doyuncaya kadar yiyeceğim!" diye yanıt vermiş. Genç adam da ona, kendi eliyle en güzel lokmaları sunarak hizmet etmeye koyulmuş; ve tüm samimetiyle zevk içinde onunla konuşmaya başlamış. Sonra ibrik ve leğen getirilmiş; el yıkanmış. Sonra genç adam onu içki salonuna geçirmiş. Orada, genç kızdan şarkı söylemesini rica etmiş. Kız da udu alıp düzen tutturmuş; onu göğsüne dayamış; bir an mırıldandıktan sonra, şu şarkıyı söylemiş:

Bu öyle bir ziyaretçidir ki, hepimiz gelişini saygıyla karşıladık; aynı anda ruhtan da umuttan da daha tatlı!
Saçının karanlıklarını şafağa yayar; ve şafak utançtan ortaya çıkamaz olur.
Ve bahtım beni öldürmek isteyince, ondan korunma dilerim; ve onun gelişi ölümün çağırdığı bir ruhu yeniden canlandırır.
Ben Âşıklar Emiri'nin kölesi oldum ve aşkın egemenliği altında olmanın gönüllüsüyüm!

Cafer de, ev sahibi genç adamınkine eşit, aşırı bir neşeyle duygulanmış. Bununla birlikte, Halife ile aralarında geçen olay konusundaki tedirginliği de hiç eksilmemiş. Bu kaygı, yüzün-

den ve davranışından açıkça anlaşılıyormuş. Onun tedirgin, korkmuş, düşünceli ve kararsızlık içinde oluşu genç adamın gözünden kaçmamış. Ve kendi bakımından, Cafer, onun kendi durumunun farkına vardığını, ama kibarlığından dolayı derdinin nedeni hakkında soru sormaktan çekindiğini anlamış. Ama genç adam, sonunda "Efendim, dinle bak, bilgeler ne demiştir:

> Gelebilecek olaylardan korkma, vereceği acıya da aldırma!
> İyisi mi, kaygı ve sıkıntıdan uzaklaştıran şu ağyu, şu şarap bardağını kaldır.
> Görmez misin ki eller, içki kadehlerine çiçekler işlemiştir.
> Bağ bozumu üzümünü, zambakları, nergisleri, menekşeleri ve Neman'ın çizgili çiçeğini!
> Eğer sıkıntılar içini bunaltıyorsa, uyusunlar diye içkiler, çiçekler ve gözdeler arasında salla onları!"

Sonra Cafer'e "Göğsünü daraltma, ferah tut, efendim!" demiş. Genç kız da "Şarkı söyle!" demiş. O da söylemiş. Onun şarkılarıyla içi ferahlayan ve hayranlık duyan Cafer, sonunda "Bazen şarkı söyleyerek, bazen sohbet ederek, gün bitip gece karanlıklarla gelinceye kadar eğlenceyi kesmeyelim!" demiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Bazen şarkı söyleyerek, bazen sohbet ederek, gün bitip gece karanlıklara gelinceye kadar eğlenceyi kesmeyelim!" demiş.

Genç adam da kölelerine atları getirmelerini buyurmuş; onlar da hemen itaat etmişler. Ve efendilerinin konuğuna, şahlara layık bir kısrak sunmuşlar. İkisi birden bineklerinin üzerine atlamışlar; ve çarşı ve sokakları seyrederek, bir binanın fenerlerle donatılmış ve parlak şekilde aydınlatılmış ön cephesine ulaşıncaya kadar Şam'ı dolaşmaya başlamışlar; binanın kapısının üstünde altın zincirle asılı bulunan büyük bir bakır lamba bulunuyormuş. Konutun içinde, harika yontularla donanmış her türlü kuş ve çiçeği eyleştiren kameriyeler varmış; ve bütün bu kameriyelerin

orta yerinde gümüş pencereli, kubbeli bir salon bulunmaktaymış. Salon kuş sesleriyle, çiçek kokularıyla ve ırmak çağıltılarıyla canlanan bir cennet bahçesi gibi ortaya çıkmış; konut tümüyle bu kuşların çeşitli dillerdeki ötüşleriyle çınlıyor ve zemini ipek halılarla kaplanmış, bunların yöresinde işlemeli ve içi devekuşu tüyüyle doldurulmuş şilteler serili bulunuyormuş. Yine bu salonda her türden sayısız görkemli eşya ve değerli mallar görülüyor; çiçek ve meyvelerin kokuları duyuluyor; ve ayrıca gümüş tabaklar, gümüş sofra takımları, değerli bardaklar, buhurdanlar, akamber, sarısabır tozu ve kuru yemişler bulunuyormuş. Özet olarak, burası, şairin şu dizelerle tanımladığı konut gibiymiş:

> Ev tam bir şaşaa içindeydi
> ve tüm harikasını yansıtarak parıldıyordu.

Cafer oturunca, genç adam ona "Senin gelişinle efendim ve çağrılım, başımıza gökten binlerce kutsama indi!" demiş. Ve daha pek çok hoş şeyler söylemiş; sonunda da "Senin kentimize gelişini acaba hangi nedene borçluyuz?" diye sormuş. Ve "Sen burada tam içtenliğiyle bir aile ve huzur bulacaksın!" diye eklemiş.

Cafer de "Efendim, ben, meslekten askerim; ve bir bölük askerin komutanıyım; Basra kenti halkındanım ve şimdi oradan geliyorum. Buraya gelişimin nedeni de, halifeye borçlu bulunduğum haracı ödemediğimden dolayı yaşamımı yitirmekten korkarak başımı eğip kaçmamdır. Ve baht beni senin yoluna ulaştırıncaya kadar ovalar çöller boyunca koşup durdum" diye yanıt vermiş. Genç adam da "Ey hoş gelişli kişi! Adın ne senin?" demiş. Cafer "Adım seninki gibidir, efendim!" diye yanıt vermiş. Genç adam bunu işitince gülümsemiş ve "Öyleyse efendim, senin adın da Ebü'l-Hasan! Ama, senden artık hiçbir göğüs daralması ve yürek sıkıntısı çekmemeni rica ediyorum" demiş. Ve kendilerine hizmet edilmesi buyruğunu vermiş. Ve önlerine her türden lezzetli ve hoş şeylerle dolu tabaklar getirmişler; onlar da doyuncaya kadar yemişler. Sonra sofrayı kaldırmışlar ve ibrik ve leğen getirmişler; ellerini yıkamışlar ve kalkıp içi çiçek ve meyvalarla mükemmel şekilde dolu içki salonuna

geçmişler. Genç adam da, genç kıza, musiki ve şarkı söyleme konusundan söz açmış; kız da çalıp söylediği şarkılarla ikisini de büyülemiş ve sanatının üstünlüğüyle gönüllerini ferahlatmış; ve bizzat konut, duvarlarıyla heyecanlanıp sarsılmış. Cafer de, heyecanının fazlalığıyla giysilerini çıkarmış ve onları parçalayarak uzağa fırlatmış. Genç adam ona "Vallahi! Umarım ki giysilerini keder ve acıdan değil de, bir zevk yansıması olarak yırtmış olasın! Tanrı, düşmanın verdiği acıdan bizi ırak eylesin!" demiş. Sonra kölelerinden birine işaret etmiş; o da Cafer'e hemen yüz dinar değerinde yeni giysiler getirmiş ve giyinmesine yardım etmiş. Genç adam, genç kıza "Udun düzenini değiştir!" demiş. O da düzen değiştirip şu dizeleri okumuş:

> Kıskanç bakışım ona bağlandı. O başkasına bakınca ıstırap duydum. Dileklerimi ve şarkımı 'Sana olan dostluğum, ölüm yüreğime girinceye kadar sürecek!' diye haykırarak bitirdim.

Bu şarkı bitince, Cafer yeniden haykırarak giysilerini yırtmış; genç adam da ona "Tanrı yaşamını iyileştirsin; başlangıcını sonu gibi yapsın ve sonunu da başladığı gibi bitirsin!" demiş. Köleler Cafer'i ilk getirdiklerinden de güzel giysilerle donatmışlar. Ve genç kız bir saatlik bir süre, kendi aralarında görüşürlerken, hiçbir şey söylememiş. Sonra genç adam Cafer'e "Dinle, efendim, şair, bu kutsal günde mutlulanmamız için, seni sevkettiği kent hakkında ne söylemiş" demiş. Ve genç kıza "Bizim vadimiz üzerine şairin söylediği dizeleri oku! Hani şu eski Rabvat Vadisi üzerine söylediklerini!" demiş. Genç kız da şöyle şarkı söylemiş:

> Ey Rabvat Vadisi'nde narin meltemin kokular getirdiği gecemizin cömertliği!
> Bu bir vadidir ki, güzelliği bir gerdanlık gidibir: onu ağaçlar ve çiçekler çevreler.
> Kırlar her çeşitten çiçeklerle kaplanmıştır; kuşlarının üzerlerinden uçup durduğu.
> Ağaçları bizi altlarında otururken görünce, kendiliklerinden meyvalarını fırlatırlar.

Biz de kenarda oturup konuşma ve şiirle dolup taşan bardaklar sunarız birbirimize.
Vadi bize cömert davranır, meltemi de çiçeklerin bize yolladıklarını getirir.

Genç kız şarkısını bitirince, Cafer, üçüncü kez giysilerini yırtıp atmış. Genç adam da ayağa kalkarak onu başından öpmüş ve ona bir başka giysi giydirmiş. Çünkü bu genç adam, ileride görüleceği gibi, zamanının en cömert ve en savurgan adamı imiş; ve eliaçıklığı ve ruh yüceliği en azından Tay kabilesinin reisi Hatem'inki kadarmış. Sonra da aralarında günün olayları üzerinde konuşmuşlar ve öyküler ve fıkralar anlatmışlar ve güzel şiirlerden söz etmişler. Genç adam Cafer'e "Efendim, ruhunu kaygı ve kederle doldurma!" demiş. O da, kendisine "Efendim, ben yurdumu ansızın terk ettim. Bunu da eğlenmek ve dünyayı görmek niyetiyle yaptım. Ama Tanrı eğer bana yeniden yurduma dönmeyi bağışlarsa ve ailem, dostlarım ve komşularım beni sorgu suale çekerlerse ve nerelerde olduğumu ve neler gördüğümü öğrenmek isterlerse, bana bu ülkenin Şam kentinde lütfettiğin iyilikleri ve başıma yığdığın nimetleri ve burada gördüklerimi ve yaptığımız güzel konuşmaları onlara anlatacağım; ve senin kentinde, senin yanında zihnimi zenginleştiren bütün o eğitici konuşmalarımızı aktaracağım" demiş. Genç adam da "Kibirli düşüncelere karşı Tanrı'ya sığınırım! Tek keremkâr olan odur!" diye yanıt vermiş. Ve de "Sen benimle istediğin kadar, bir ay, bir yıl, hatta keyfin diliyorsa daha fazla kalabilirsin! Çünkü bu ev, sahibiyle ve içindekilerle birlikte senin evindir" diye eklemiş.

Durum böyleyken, gece ilerlediğinden haremağaları gelip Cafer için salonun baş köşesindeki onur yerinde rahat bir yatak hazırlamışlar; ve Cafer'inkinin yanıbaşına ikinci bir yatak sermişler. Sonra her şeyi düzenleyip yerli yerine koyarak oradan ayrılmışlar. Vezir Cafer, bunu görünce, kendi kendine "Herhalde ev sahibim bekârdır! Herhalde bunun için yatağını benim yatağımın yanına koydurdu. Sanırım ki, ona, bunu sormayı göze almalıyım!" demiş. Ve bunun sonucu olarak, ev sahibine "Efendim, sen evli misin, bekâr mı?" diye sormak cesaretini göstermiş. Genç adam da "Evliyim, efendim!" yanıtını vermiş. Bunu duyan

Cafer "Evliysen, haremine gidip evli kimseler gibi orada yatacak yerde, niçin benim yanımda yatıyorsun?" diye sormuş. Genç adam da "Vallahi efendim, harem içinde bulunanlarla uçup gitmez; sonradan gidip orada yatacak bol bol vaktim olur. Ama şimdi, senin gibi bir ziyaretçi, bir Tanrı konuğu burada bulunurken, gidip haremde yatmam ve seni yalnız bırakmam nezaketsiz bir davranış olur! Hiç de zarif ve şık bir davranış olmaz. Böylesi bir davranış, kibarlığa ve konukseverlik görevlerine aykırı olur. Ve gerçekte, efendim, bu evde varlığın saygıyla baştacı edildikçe, başımı haremde dinlendirmeyecek ve orada yatmayacağım; ve bu, senin uygun gördüğün, senin seçtiğin gün, kendi ülkene ve kentine dönmek istemene kadar aramızda böylece sürüp gidecek!" diye yanıt vermiş. Ve o gece, aynı odada uyumuşlar.

Ertesi gün, sabahın erken saatinde kalkıp hamama gitmişler. Oraya aslında adı Yüce Gönüllü Attaf olan genç adam, konuğunun kullanımı için daha önce bir bohça görkemli giysi yollamış bulunuyormuş. Zevkli bir banyo aldıktan sonra, hamamın kapısında koşumlanmış olarak buldukları harika atlara binmişler. Ve Hanım Sultan'ın kabrini ziyaret etmek üzere mezarlıklar yakasına doğru yol almışlar. Bütün günü ünlü kişilerin yaşamlarını ve ölümlerini anlamakla geçirmişler. Ve ondan sonraki günleri de bazen şu yeri, bazen bu yeri ziyaret ederek, geceleri de bildiğimiz tarzda yan yana uyuyarak geçirmişler; bu, böylece dört ay kadar sürmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Ve ondan sonraki günleri de bazen şu yeri, bazen bu yeri ziyaret ederek, geceleri de bildiğimiz tarzda yan yana uyuyarak geçirmişler; bu, böylece dört ay kadar sürmüş.

Bu sürenin sonunda, Cafer'in ruhu sıkılmış ve hüzünlenmiş; ve günlerden bir gün, oturup ağlamış. Gönlü Yüce Attaf da, onu gözyaşları içinde görünce "Tanrı derdi ve kederi senden ırak eylesin, efendim! Seni neden böyle ağlar görüyorum? Kim senin derdine sebep oluyor? Niçin ruhunu bunca ağırlaştıran

nedeni bana açıklamıyorsun?" diyerek ona soru sormuş. Cafer de "Kardeşim, göğsümü aşırı derecede sıkışmış hissediyorum; şöyle rasgele Şam sokaklarını gezmeye çıksam ve Emevilerin camisini ziyaret ederek ruhumu yatıştırsam diyorum!" diye yanıt vermiş. Gönlü Yüce Attaf da "Seni kim engelliyor, kardeşim? İstediğin yere gidip gezmekte ve ruhunu dilediğin gibi ferahlatmakta ve böylece göğsünün genişlemesini ve zihninin açılıp şenlenmesini sağlamakta özgür değil misin? Gerçekte, kardeşim, dileğin kolayca ve zahmetsizce yerine getirilir!" diye yanıt vermiş. Cafer de dışarı çıkmak üzere iken, ev sahibi "Efendim, yalnız bir parça sabretmek lütfunu göster ki, adamlarım altına rahvan bir kısrak çeksinler!" demek için onu durdurmuş. Ama Cafer "Dostum, ben yürüyerek gitmeyi yeğlerim; çünkü at üstündeki adam, yöresine bakıp gözlemler yaparak asla hoşça vakit geçiremez. Daha ziyade onu at üzerinde gören halk ona bakar ve onu gözlemleyerek keyiflenirler" diye yanıt vermiş. Gönlü Yüce Attaf da, ona "Öyle olsun! Ama izin ver de, sana, hiç değilse, şu bir kese dinarı vereyim! Böylece, yolunda, eliaçık davranır ve kalabalığa avuç dolusu para dağıtabilirsin!" demiş. Ve de "Şimdi, gezmeye gidebilirsin! İnşallah bu senin ruhunu yatıştırır, seni sakinleştirir ve seni bize neşe ve memnunluk içinde geri getirir!" diye eklemiş.

Sonuç olarak, Cafer, Gönlü Yüce Attaf'tan üç yüz dinar içeren bir kese almış; ve evsahibinin hayırlı dilekleriyle konuttan çıkmış. Ve halifenin kendisine koştuğu şart konusundaki düşünceleriyle ve buna hiçbir çözüm yolu bulmaksızın ve kendisine meseleyi çözümlemesine yarayacak hiçbir şey ya da bir kimseyi bulduğu hiçbir serüven yaşamaksızın ağır ağır yürümüş; ve böylece görkemli caminin önüne gelmiş; ve ana kapısına ulaştıran kırk basamak merdiveni çıkmış; ve her yanı çinilerle, yaldızla ve değerli taşlarla ve harika mermerlerle donanmış duvarlarını ve zeminini ve içine dökülen saydam suyu insanın havadan ayırt edemediği güzel havuzları seyretmiş; ibadetini yapmış; vaaz dinlemiş ve orada, ruhuna büyük bir ferahlığın indiğini ve yüreğinin tazelendiğini hissederek öğleye kadar kalmış. Sonra da camiden çıkmış, kapıdaki dilencilere sadakalar vermiş ve şu dizeleri okumuş.

Cullak camisinde güzellikleri bir arada gördüm. Duvarlarında güzelliğin anlamı açığa vurmuş.
Eğer camilere gelenler olursa onlara, giriş kapılarının her zaman ardına kadar açık olduğunu söyleyin!

Bu güzel camiden ayrılınca, mahalleler ve sokaklar boyunca bakınıp gözlemde bulunarak gezintisini sürdürmüş; sonunda akla durgunluk veren gümüş pencerelerinin kenarı altınla donanmış ve her penceresinde ipek perdeler asılmış bulunan görünüşü şahane bir evin önüne ulaşmış. Kapısının karşısında üzerine halı serilmiş mermer bir kanepe varmış. Cafer kendini gezinti dolayısıyla yorgun hissettiğinden bu kanepenin üzerine oturmuş; ve kendi başına, özel durumunu, son zamanların olaylarını ve kendi yokluğu sırasında Bağdat'ta neler olabileceğini düşünmüş. Ve birdenbire pencere perdelerinden biri aralanmış ve altın bir süzgeç tutan bembeyaz bir el, ardından da bu elin sahibi genç bir kadın belirmiş. Bu genç kadın, akla ziyan veren bakışları ve eşi bulunmaz yüzüyle dolunay gibiymiş. Bir an pencerenin kenarına sıralanmış fesleğen, katmerli yasemin, menekşe ve şebboy gibi çiçekleri kendi elleriyle sularken, yaptığı hareketlerle denge, bakışım ve uyum dolu bir zarafet sergilemiş. Cafer de, onu görünce, yüreğinin aşkla yaralandığını duyumsamış; ve iki ayağı üzerinde kalkarak onun önünde saygıyla yere kadar eğilmiş. Genç kız da, bitkilerini sulamayı bitirerek sokağa bakmış ve yere kadar eğilmiş bulunan Cafer'i görmüş. İlkin pencereyi kapatmak ve gözden yok olmak istemiş. Sonra, düşünce değiştirmiş ve pencerenin pervazından eğilerek Cafer'e "Bu ev, senin evin midir?" diye sormuş. O da "Yo, vallahi! Hanımım, ev benim evim değil, ama kapısındaki köle, senin kölendir. Ve de buyruklarını beklemektedir!" diye yanıt vermiş. Genç kadın da "Madem ki, bu ev senin evin değildir; burada ne yapıyor ve neden ayrılıp gitmiyorsun?" demiş. Cafer "Senin onuruna birkaç dize şiir düzenlemek için ya Sitti!" diye yanıt vermiş. Genç kadın "Sen dizelerinde benim için ne söyleyebilirsin ki, ey âdem?" diye sormuş. Cafer, hemen doğaçlamadan şu şiiri okumuş:

> Bakışları ve göz kapaklarıyla ağaran hayranlık uyandırıcı bir giysi içinde göründü;
> Ona 'Gel bir tanem, gözlerinin selamından başka selam vermeksizin gel! Seninle mutlulanırım, yüreğim mutlulukla dopdolu!
> Yanaklarını güllerle donatan Rabbime şükürler olsun! İstediğini, hiçbir şey esirgemeden istediği gibi yaratır.
> Beyazdır giysin, ellerin gibi, bahtın gibi; ve beyaz üstüne beyaz, ak üstüne aktır!' dedim.

Sonra, Cafer, genç kadın bu dizelere karşın çekilmek isteyince "Bekle lütfen, hanımım! Senin yüzün ve görünümün üzerine düzenlediklerimi de dinle!" diye haykırmış;

Genç kadın da "Sen bu konuda ne söyleyebilirsin?" demiş. O da şu dizeleri okumuş:

> Yüzünün, başındaki peçeye karşın, ufuktaki ay gibi ışıldadığını görmüyor musun?
> Görkemi tapılası şakaklarındaki gölgeleri aydınlatır; ve güneş onun yürüşünü görünce karanlıklara girer.
> Alnı gülü gölgede bırakır, yanağı elmayı! Anlamlı bakışı halkı duygulandırır ve büyüler.
> Ve bundan dolayı bir ölümlü onu görürse aşkın kurbanı olur ve arzu ateşlerinde yanar.

Genç hanım doğaçlamadan söylenen bu şiiri duyunca, Cafer'e "Harika söyledin! Ama bunlar senin boyutundan büyük sözler!" demiş. Ve ona bağrını delip geçen bir bakış fırlatmış; ve pencereyi kapayarak çabucak gözden kaybolmuş. Vezir Cafer, pencere ikinci bir kez daha açılır da, o harika varlığı yeniden görürüm umuduyla oturduğu mermer kanepenin üstünde sabırla beklemiş. Ve oradan ayrılmak üzere her ayağa kalkışında, içinden bir ses ona "Otur yerine!" diyormuş. Akşam oluncaya kadar bu tür davranmayı bırakmamış. Bunun üzerine, yüreği tutkulu ayağa kalkmış ve Gönlü Yüce Attaf'ın evine dönmüş. Ve bizzat Attaf'ı evinin giriş yerinde, eşikte, kendisini beklerken bulmuş. Attaf, onu görünce "Efendim, yokluğunla bugün beni son derecede üzdün! Uzun

uzadıya beklemekten ve dönüşünün gecikmesinden dolayı aklım fikrim sendeydi" diye haykırmış. Ve bağrına atılarak onu gözleri arasından öpmüş. Ama Cafer hiçbir yanıt vermemiş. Ve anlaşılmaz bir tavır takınmış. Attaf da, ona bakmış ve onu rengi değişmiş, sarı ve tedirgin görünce yüzünden pek çok şey okumuş. Ona "Efendim, yüzünü karmakarışık ve ruhunu kırgın görüyorum" demiş. Cafer de "Efendim, senin yanından ayrılışımdan şu ana kadar, şiddetli bir baş ağrısından ve sinir bozukluğundan ıstırap çekmekteyim; çünkü bu gece kulağımın üzerine yatmışım. Camide de, inanç sahiplerinin okudukları dualardan bir şey duymadım! Durumum acınası ve koşullarım berbat!" diye yanıt vermiş.

O zaman Gönlü Yüce Attaf, konuğunu elinden tutup onu her zaman içinde konuşmaktan hoşlandıkları salona götürmüş; ve köleler akşam yemeği için yemek tepsilerini getirmişler. Ama Cafer hiçbir şey yememiş ve sofrayı kaldırmaları için eliyle işaret etmiş. Genç adam da ona "Neden yemek yemekten uzaklaşıyor ve sofranın kaldırılmasını istiyorsun?" diye sormuş. O da "Çünkü bu sabah yaptığım kahvaltı bana çok ağır geldi ve akşam yemeği yememi engelliyor! Ama bunda hiçbir uygunsuzluk yok! Çünkü bir saatlik bir uyku bu ağırlığı geçirir ve yarın midemle hiçbir derdim kalmaz!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Attaf, Cafer'in yatağını her zamankinden erken hazırlatmış; Cafer de, içi epeyce çökük, buraya uzanmış. Üzerine örtüyü çeken Cafer, genç kadını, onun güzelliğini, zarafetini, davranışını, mutlu orantılarını ve Şanı Yüce Bağışlayan'ın ona bağışladığı tüm güzelliği, görkemi ve parlaklığı düşünmeye koyulmuş ve geçmiş günlerinde başına gelen her şeyi, Halife ile olan meselesini, konulan koşulu, ailesini, dostlarını ve ülkesini unutmuş. Ve düşüncelerinin uğultusu öyle bir hale gelmiş ki, baş dönmesine kapılmış ve bedeni harap olmuş. Ateş içinde kalarak sabaha kadar yatağında bir o yana, bir bu yana dönüp durmuş. Ve sanki aşk denizinde yitip gidecek gibi olan birine dönmüş.

Yataktan kalkmayı âdet edindikleri saat gelince, ilkin Attaf ayağa kalmış ve dostunun yatağı üzerine eğilerek ona "Sağlığın nasıl? Bu gece tüm düşüncem senin durumun üzerineydi. Ve çok iyi gördüm ki, bütün gece uykuyu tatmadın!" demiş. Cafer de "Kardeşim, pek iyi değilim, keyifsizim!" diye yanıt vermiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama sekiz yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Kardeşim, pek iyi değilim, keyifsizim!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, Gönlü Yüce Eşsiz Attaf, heyecanın sınırında heyecanlanmış ve hemen bir beyaz köle gönderip bir tabip aratmış. Köle de, olanca hızıyla görevi yerine getirmeye seğirtmiş; ve Şam'ın en iyi tabibi, zamanının en usta hekimiyle geri dönmüş.

Büyük bir bilge olan tabip de, yatağında, gözleri yitik bir şekilde uzanmakta olan Cafer'e yaklaşmış, yüzüne bakıp ona "Beni görmekle heyecana kapılma, iyiliğin verileri üzerine olsun! Elini bana ver!" demiş. Ve onun elini tutmuş, bileğini yoklamış; hiçbir rahatsızlık olmaksızın, her şeyin yerli yerinde olduğunu görmüş; ne bir acı, ne bir ıstırap varmış; nabız atışları düzenli ve doğalmış. Bütün bunları gözlemleyerek hastalığın nedenini bulmuş; dert, aşk derdiymiş. Ve Attaf'ın önünde bulgusunu hastaya açıklamak istememiş. Ve her şeyi zarafet ve gizlilik içinde yapmış olmak için eline bir kâğıt alıp reçetesini oraya yazmış. Bu reçeteyi yavaşça Cafer'in başının altına koymuş ve ona "Çare senin başının altındadır. Sana bir müshil yazdım. Bunu alırsan iyileşirsin!" demiş. Böylece konuştuktan sonra, hekim, pek çok olan öteki hastalarını ziyaret etmek üzere Cafer'den izin almış. Attaf da, ona kapıya kadar eşlik etmiş; ve kendisine "Ey hekim, nesi var hastanın?" diye sormuş. O da "Bulgum kâğıt üzerinde yazılıdır" diye yanıt vermiş; ve oradan ayrılmış.

Attaf da konuğun yanına dönerek onu şu şiiri okumayı bitirirken bulmuş:

> Bir tabip geldi bana bir gün; elimi ve nabzımı tuttu. Ama ona "Elimi bırak, ateş yüreğimdedir!" dedim.
> O da bana "Gül şurubu iç, dil suyuyla iyice karıştırdıktan sonra; ve kimseye söyleme!" dedi. Ona "Gül şerbetini iyi tanırım ben; benim yüreğimi uçuruma atan yanakların suyudur!" diye yanıt verdim;

"Ama nasıl ey hekim dil suyunu bulabilirim ben? Ve ta içimde oturmakta olan yakıcı ateşi nasıl soğutabilirim?" dedim. Hekim de bana "Aşka düşmüşsün sen!" dedi; ben de ona "Evet" dedim. O da yanıt verdi: "Tek çare şurada yazılıdır!"

Şiiri işitmemiş, ama anlamını kavramadan sadece son dizeyi yakalamış olan Attaf da, yatağın baş ucuna oturmuş; ve Cafer'e, hekimin ne söyleyip ne gibi bir çare gösterdiğini sormuş. Cafer de "Kardeşim, bana bir kâğıt yazdı ve şuraya yastığımın altına koydu" diye yanıt vermiş. Attaf da kâğıdı yastığın altından çekmiş ve okumuş. Ve hekimin eliyle şu satırların çiziktirilmiş olduğunu görmüş:

> Şifalar sunucu, tedavilerin ve sağlam sıkı besinin üstadı Tanrı'nın adıyla! Tanrı'nın yardımı ve kutsamasıyla alınacak ilacı şöyle saptadım: Üç ölçü sevgilinin safi varlığı, bir parça önlemle kıskançlar tarafından gözlenmiş olma korkusu; ve dahi, iki ölçü ayrılık otuyla karıştırılmaksızın saf sevecenlikle ağzı sıkılık; bunları bir parça alt ve üst dudaklardan alınmış buse tütsüsü özü ile her birinden iki ölçü alıp sonra bilinen iki güzel nardan yüz buse alınıp bunların ellisi dudaklardan geçirilerek güvercin tarzı, yirmisi küçük kuşların tarzı izlenerek tatlandırılmalı; sonra iki eşit ölçü Halep inceliği ve Irak iç çekişleri alınmalı; sonra iki okka, ağzın içindeyken ve dışındayken dil ucu alınıp ufalanıp karıştırılmalı; sonra bir fırına üç dirhem Mısır tanesi koyup buna iyi cinsten yağ eklenerek aşk suyunda ve arzu şurubunda bir zevk odunu ateşi üzerinde ateş sönünceye kadar kaynamaya bırakılmalı; sonra hepsini yumuşak bir kumaş üzerine yay! Sonra buna iki okka tükürük şurubu ekle ve üç gün süreyle iç! Dördüncü gün, bir dilim arzu kavununu, badem sütüyle ve limon suyuyla ve nihayet üç ölçü kalça kıvırmasıyla karıştırarak ye! En sonunda da, sağlığının sefasını sürmek üzere hamamda yıkan! Vesselam!

Gönlü Yüce Attaf bu reçetenin okumasını bitirince, gülmekten kendini alamamış ve ellerini birbirine çırpmış. Sonra Cafer'e

bakıp ona "Kardeşim, bu tabip büyük bir tabipmiş, buluşu da büyük bir buluş! İşte pekâlâ senin aşk hastası olduğunu bilmiş!" demiş. Ve "Haydi söyle bana bakayım, sen kime âşık oldun? Ve de kimin tarafından sevildin?" diye eklemiş. Ama Cafer başını eğerek hiçbir yanıt vermek ve tek bir sözcük söylemek istememiş. Attaf da, onun sürdürdüğü sessizlikten, sırrını saklamasından ve kendisine güvensizlik duymasından çok üzülmüş; ve ona "Kardeşim, sen artık benim dostum ve benim evimde bedendeki ruh gibi değil misin? Ve ikimizin arasında dört aydır sevecenlik, arkadaşlık, muhabbet ve saf bir dostluk yok muydu? Öyleyse neden durumunu benden gizliyorsun? Bana gelince, çok üzgünüm ve seni, bu denli nazik bir sorunla yalnız başına, rehbersiz görmek beni korkutuyor! Gerçekten, sen bir yabancısın, bu kentin halkından değilsin; oysa ben bu kentin çocuğuyum; ve sana yardım edebilirim; ve senin derdini ve tedirginliğini yok edebilirim! Sana ait olan yaşamım ve aramızdaki ekmek ve tuz hakkı uğruna, senden sırrını bana açıklamanı rica ediyorum!" demiş. Ve onunla bu tarzda konuşmayı sürdürerek sonunda onu konuşmaya razı edebilmiş. Cafer başını kaldırarak ona "Derdimin nedenini senden daha fazla saklayamayacağım, kardeşim! Ve bundan böyle, tedirginlik ve sabırsızlık hastası olan âşıkları ayıplamayacağım! Çünkü işte, başıma, asla ve hiç gelemeyeceğini sandığım bir iş geldi! Ve bundan böyle de neler geleceğini bilmiyorum. Çünkü benim başıma gelen can sıkıcı bir olaydır; ve ölesiye yaralıyım!" demiş.

Ve başına geleni; nasıl mermer kanepe üzerine oturmuşken karşısında bir pencerenin açıldığını ve çağının en güzel genç bir kadınının göründüğünü; ve penceredeki çiçekleri suladığını ona anlatmış. Ve "Şimdi fırtınalı yüreğim onun için bir aşkla tutuşuyor! Benim bulunduğum tarafa doğru bir tek bakış fırlattıktan sonra çabucak pencereyi kapattı; ve bunu bir yabancı tarafından görülüp keşfedilmek istemiyormuşçasına telaşla yaptı. Ve şimdi ben, ona duyduğum aşırı çarpıntı ve aşk ateşiyle hiçbir şey yapamıyor; yiyip içmekten kesilmiş bulunuyorum; ve yüreğimde yer tutmuş olan kişiye karşı duyduğum arzunun şiddetiyle uykularım da yok oldu!" diye eklemiş; ve "İşte benim durumum budur, kardeşim Attaf; ve senden hiçbir şey gizlemeksizin başıma gelen her şeyi anlattım!" demiş.

Gönlü Yüce Attaf, konuğunun bu sözlerini işitince ve derdinin ne denli büyük olduğunu anlayınca başını eğmiş ve bir saat süreyle düşünmüş. Çünkü, edindiği tüm bilgi ve belirtilerden ve sokağın, evin ve pencerenin tanımlanmasından, söz konusu genç kadının, kendisine özgü köleleri ve hizmetçileriyle ayrı bir evde oturan kendisinin sevdiği ve onun tarafından sevildiği kendi amcasının kızı, yani karısı olduğunu anlamış bulunuyormuş. Kendi kendine "Ey Attaf, Yüceler Yücesi Tanrı'dan başka başvuru ve güç kaynağı yoktur! Biz Tanrı'dan geliyoruz ve yine ona dönüyoruz!" demiş. Ve gönül yüceliği ve ruh büyüklüğü hemen üstün gelmiş ve "Ben dostluğunu kum ve su üzerine kuranlara benzemeyeceğim; ve Bağışlayıcı Tanrı üzerine yemin ederim ki, konuğuma ruhum ve varlığımla hizmette bulunacağım!" diye düşünmüş.

Böyle düşünerek, gülen ve sakin bir yüzle, konuğuna doğru dönmüş ve ona "Kardeşim, yüreğini ferah tut ve gözlerini kurut; çünkü senin meseleni dilediğin doğrultuda sonuçlandırmayı başım üzerine alıyorum. Gerçekte bana sözünü ettiğin genç hanımın ailesini tanıyorum; bu, birkaç gün önce kocasından boşanmış bir kadındır. Şu saat ve şu anda meseleyle uğraşmak üzere gidiyorum. Sana gelince, kardeşim, tam bir sükûnetle benim dönüşümü bekle ve memnun ol!" demiş. Ve onu yatıştırmak için başka sözler de söylemiş ve evden çıkmış.

Cafer'in görmüş olduğu genç kadının, yani karısının yaşamakta olduğu eve gitmiş ve giysi değiştirmeksizin ve kimseye haber vermeksizin selamlığa girmiş; ve genç haremağalarından birini çağırarak ona "Amcamın, yani karımın babasının evine git! Ve ona buraya gelmesini söyle!" demiş. Genç haremağası da, kayınpederin evine gitmiş ve onu efendisine getirmiş.

Attaf da onun onuruna ayağa kalkmış, ona sarılmış ve onu oturtmuş ve kendisine "Amcacığım, merak etme, iyilikten başka şey söz konusu değil! Bil ki, Tanrı iyiliklerini kullarına yollayacağı vakit, izleyecekleri yolu da onlara gösterir. Benim yolum da belli olmuştur. Çünkü yüreğim Mekke'ye yöneliktir ve Tanrı'nın evini ve kutsamalar üzerine olası Peygamber'in kabrini ziyareti dilemektedir! Ve bu kutsal yerleri bu yıl ziyareti ve hac yapmayı; sonra da tam bir hacı olarak geri dönmeyi kararlaştırdım. Bun-

dan dolayı ardımda bağlantılar, borçlar ya da vecibeler ve de fikrimi yoracak şeyler bırakmak istemiyorum. Çünkü hiç kimse ertesi gün bahtının kendisine yar olup olmayacağına güven duyamaz. Bundan dolayıdır ki, amca, sana kızının, yani karımın yazılı boşanma belgesini vermek üzere seni çağırdım!" demiş.

Gönlü Yüce Attaf'ın amcası onun bu sözlerini ve boşanmak istediğini işitince, son derecede heyecanlanmış ve kafasında meselenin ağırlığını abartarak "Ey Attaf, oğlum, seni böyle bir işleme başvurmaya zorlayan sebep nedir? Eğer eşini burada bırakarak yola çıkacaksan; yokluğun ne kadar uzun sürerse sürsün ve kendine ne kadar süre tanırsan tanı; karın olarak yaşamını sürdürmekten geri kalmayacak ve sana bağlı ve senin mülküne dahil olacaktır! Hiçbir şey seni, onu boşamaya zorlamamalıdır oğlum!" demiş. Attaf da, gözlerinden yaşlar akarken "Amcacığım, yemin ettim ve yazılı olan yerine gelmelidir!" diye yanıt vermiş.

Genç kadının babası da, Attaf'ın bu sözleri üzerine üzülmüş ve üzüntünün yüreğine işlediğini duyumsamış. Attaf'ın genç eşi de, bu haberle, ölü gibi olmuş; durumu acınacak hale gelmiş; ve ruhu gece içinde, acılar içinde, kederler içinde yüzmüş. Çünkü çocukluğundan beri amcasının oğlu olan kocası Attaf'ı seviyormuş; ve ona karşı sevecenliği üst düzeydeymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüzüncü gece olunca, demiş ki:*

Çünkü çocukluğundan beri amcasının oğlu olan kocası Attaf'ı seviyormuş ve ona karşı sevecenliği üst düzeyde imiş.

Attaf'a gelince, amcasına bu haberi verdikten sonra hemen konuğunu bulmaya gitmiş ve ona "Kardeşim, boşanmış genç kadın işiyle ilgilendim; Tanrı da benim aracılığımı başarıya ulaştırmayı nasip etti. Artık sevin, çünkü onunla birleşmen şimdi kolaylaşma yoluna giriyor. Ayağa kalk, üzerindeki hüznü ve rahatsızlığı silkerek at!"demiş.

Cafer de hemen ayağa kalkmış ve rahatsızlığı kaybolmuş; ve iştahla yiyip içmiş; ve Yaradan'ına şükretmiş. O zaman Attaf da

ona "Şimdi bil ki, kardeşim, daha da etkili şekilde aracı olmam ve kendisiyle senin evlenmen için, kadının babasıyla yeniden görüşmem gerek; çünkü senin bir yabancı olduğunu anlayarak bana 'Ey Attaf, ne zamandan beri babalar, tanımadıkları yabancı erkeklerle kızlarını evlendiriyorlar?' diyebilir. Bundan dolayı, benim fikrim odur ki, kızın babasıyla tanışarak daha fazla yarar sağlarsın! Bu maksatla, senin kullanımın için kentin dışında çadır kurdurarak içine güzel halılar, şilteler, yastıklar ve göz kamaştıran şeylerle donatacak ve de bunları sağlayacağım. Ve sen, hiç kimse buradan çıktığını bilmeksizin, bu güzel çadırlarda oturmaya gideceksin; bunlar bir yolculuk sonunda kurulmuş çadırlar olacak; ve oradan kente görkemli şekilde girmiş olacaksın. Ben de kendi bakımımdan, senin Bağdat'tan gelen önemli bir kişi, hatta Cafer el-Bermeki'nin ta kendisi olduğunu ve kentimizi ziyaret için Emirü'l-Müminin tarafından yollandığını yayacağım! Şam Naibi ve kadı da gidip kendilerine Vezir Cafer'in geldiğini bizzat bildirmem üzerine, kendiliklerinden gelip seni karşılarlar ve selam verip önünde eğilerek elleri arasından yeri öperler. Ve sen, o zaman, her birine gerekli sözleri söyler ve onlara rütbelerine uygun olarak davranırsın. Ben de gelir, çadırda seni ziyaret ederim; ve sen hepimize birden 'Kentinize hava değişimi ve zevkime uygun bir eş bulmak için geldim. Ve Emir Amr'ın kızının güzelliğinden söz edildiğini duyduğumdan, eş olarak onu almayı isterdim!' dersin! Ve o zaman kardeşim, tam da istediğin olur!" demiş.

Gönlü Yüce Attaf, adını ve durumunu bilmediği, ama aslında gerçekten Cafer el-Bermeki'nin ta kendisi olan konuğuyla böyle konuşmuş. Ve ona karşı, böyle davranmasının nedeni, onun konuğu olması ve onunla konukseverliğinin ekmeğini ve tuzunu tatmış bulunmasıymış. Çünkü Gönlü Yüce Attaf, cömert bir yüreğe ve üstün bir duyarlığa sahipmiş. Ve yeryüzünde, ondan önce onunla kıyaslanabilecek kimse bulunmadığı gibi, ondan sonra da asla olmayacakmış.

Cafer'e gelince, dostunun bu sözlerini işitince iki ayağı üzerine kalkmış ve Attaf'ın elini tutarak öpmek istemiş; ama Attaf onu engellemiş ve çabucak elini geri çekmiş. Cafer, adını gizlemeyi ve Bermeki'lerin başı ve başlarının tacı ve de büyük vezir

olarak durumunu ortaya koymamayı sürdürmüş; ve evsahibine heyecanla teşekkür etmiş ve geceyi onunla birlikte geçirmiş ve onunla aynı yatakta yatmış. Ertesi gün de, günün belirdiği saatte, ikisi birlikte ayağa kalkmış, abdest alıp sabah namazı kılmışlar. Sonra birlikte dışarı çıkmışlar ve Attaf dostuna kentin dışına çıkarken eşlik etmiş.

Bunu izleyerek, kente dönüp çadırlar ve atlar, develer, katırlar, köleler, Memluklar, dağıtılacak birçok armağan içeren küçük sandıklar, altın ve gümüş torbalarını içeren büyük kasalar gibi gerekli her şeyi hazırlatmış. Bütün bunları gizlice kent dışına yollamış; sonra gidip dostunu bulmuş ve onu tam anlamıyla ihtişamlı ve yüksek değerde bir vezir urbasıyla donatmış. Sonra da baş çadırda onu büyük bir vezir tahtına çıkarmış ve oraya oturtmuş. Ve o andan başlayarak büyük vezir Cafer olarak çağıracağı kişinin aslında Yahya el-Bermeki'nin oğlu Cafer'in ta kendisi olduğunu bilmiyormuş. Bu iş böylece düzenlenip bitirilince, Şam Naibi'ne haberci köleler göndermiş ve ona halifenin görevli olarak gönderdiği büyük vezir Cafer'in gelişini bildirmiş.

Şam naibi de bu olayı haber alır almaz, yanında kentin ileri gelenleri ve kendi yetki ve yönetimi altındaki yakın maiyeti olduğu halde kentten dışarı çıkmış; ve veziri karşılamaya gitmiş; elleri arasından yeri öpmüş ve ona "Efendim, kutsal gelişini niçin önceden bize bildirmedin? Biz de elimizden geldiğince sana layık bir karşılama yapardık!" demiş. Cafer de "Bunun kesinlikle gereği yok! Tanrı seni kollasın ve yüce sağlığını arttırsın! Ben buraya hava değişimi ve kentinizi görmek için geldim. Zaten, burada çok az bir süre, sadece evlenebilecek kadar kısa bir zaman kalacağım. Gerçekte de, Emir Amr'ın soylu bir kızı olduğunu öğrendim; sizin bu meseleyi kızın babasıyla konuşmanızı ve onu eş olarak bana sağlamanızı diliyorum" diye yanıt vermiş. Şam Naibi de "İşittim ve itaat ettim! Tam da şu sırada kocası, hac için Hicaz'a gideceğinden onu boşamış bulunuyor. Ve ayrılık için iddet süresi geçer geçmez zat-ı devletinle söz kesilmesi için hiçbir engel kalmayacaktır" diye yanıt vermiş. Ve Cafer'den izin alıp o saat ve o anda Gönlü Yüce Attaf'ın boşadığı genç kadının babasını bulmaya gitmiş ve onu çadırlarına getirtip büyük vezir Cafer'in soylu kızıyla evlenmek dileğinde bulundu-

ğunu bildirmiş. Emir Amr da işitip itaat ettiği yanıtını vermekten başka bir şey yapamamış.

O zaman Cafer onun urbalarının ve altın torbalarının getirilmesini buyurmuş ve bunları dağıtmış. Sonra kadı ve şahitler getirtilmiş. Ve genç kadının mehri olarak on torba altın ve değerli armağanlar taşıyan on sandık sözleşmeye kaydedilmiş. İrili ufaklı armağanlar çıkarılarak Bermeki'lerin cömertliğine yaraşır şekilde herkesi sevindirmek üzere orada bulunan zengin ve yoksullara dağıttırılmış. Bir saten kumaş üzerine sözleşme yazıldıktan sonra, şekerli şerbetler getirilmiş ve çağrılıların önüne yemekle ve harika şeylerle donanmış sofralar serilmiş. Herkes yemek yemiş ve ellerini yıkamış. Sonra, tatlılar, meyvalar ve soğuk meşrubat sunulmuş. Her şey bittikten ve sözleşme geçerlik kazandıktan sonra, Şam Naibi, Vezir Cafer'e "Oturman ve eşini kabul etmen için sana bir ev hazırlatacağım!" demiş. Cafer de "Bu olmamalı! Ben burada Emirü'l-Müminin'in yüklediği resmi görevle bulunmaktayım; eşimi de alıp birlikte Bağdat'a götürmem gerek! Ancak oraya döndüğümüzde düğün merasimleri düzenlenecektir!" diye yanıt vermiş. Evlenen kadının babası da "Evlenme sözleşmesi yapıldığına göre, canın ne zaman isterse buradan ayrılırsın!" demiş. Cafer de "Bu da olamaz! Çünkü ilkin gidip kızının çeyizini hazırlatmam gerek! Ve ancak bu hazırlık bitince yola çıkarız!" diye yanıt vermiş. Kadının babası da "Bunda en küçük bir uygunsuzluk yok!" demiş.

Çeyiz hazır olunca ve her şey gerektiği gibi tamamlanınca, evlenen kadının babası tahtırevanı hazırlatmış ve kızını içine yerleştirmiş; çadır bozulup büyük bir kalabalığın izlediği kervan yola koyulmuş. Ve iki taraftan da vedalaşmalar yerine getirildikten sonra Tiniyad ül-İkab denen bir yere ulaşmışlar; o sırada Cafer geriye bakıp uzaktan Şam'dan o yana doğru dört nal at süren bir atlının geldiğinin farkına varmış. Ve hemen işin ne olduğunu anlamak üzere kervanı durdurmuş. Atlı iyice yanlarına yaklaşınca, Cafer ona bakıp atlının, arkalarından gelerek "Eğlen biraz kardeşim!" diye haykıran Gönlü Yüce Attaf olduğunu anlamış. Attaf, Cafer'e yaklaşıp onu öptükten sonra, kendisine "Efendim, senden uzakta hiçbir huzurum kalmadı. Ey Ebü'l-Hasan kardeşim, keşke seni hiç görüp tanımasaydım; çünkü şimdi

senin yokluğuna katlanamıyorum" demiş. Cafer de teşekkür edip ona "Senin bana ettiğin iyilikleri karşılayacak gücüm yok. Ama Tanrı'ya yakın zamanda birleşmemizi kolaylaştırması ve bir daha bizi birbirimizden ayırmaması için dua etmekteyim. O, Güçlüler Güçlüsü'dür ve istediğini yapabilir!" demiş. Sonra Cafer atından inip yere ipek bir halı serdirmiş ve Attaf'ın yanına oturmuş. Önlerine kızartılmış bir horoz, piliçler ve tatlılarla başkaca hoş şeyler getirmişler. Onlar da yemişler. Sonra da kuruyemişler, şekerlemeler ve olgun hurmalar getirilmiş. Bir saat süreyle içki içmişler; ve atlarına binmişler. Cafer, Attaf'a "Kardeşim, her yolcu, ayrıldığı yere dönmelidir" demiş. Attaf da onu bağrına basmış, iki gözünün arasından öperek ona "Kardeşim Ebü'l-Hasan, bize mektup göndermeye ara verme ve yüreğimiz üzerine çöken ayrılığını unutma! Ve başına gelenlerden bana haber ver ki, sanki senin yanındaymış gibi olayım!" demiş. Sonra karşılıklı olarak veda sözcükleri sarf etmişler ve birbirinden izin almışlar. Ve her biri yoluna gitmiş. İşte Vezir Cafer ile dostunun aynı Cafer olduğunu hiç bilmeyen Gönlü Yüce Attaf'ın durumu böyleymiş.

Boşanmış olan ve Cafer'in yeni eşi olmuş bulunan genç kadının durumuna gelince onunki de şöyle...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz birinci gece olunca, demiş ki:*

Boşanmış olan ve Cafer'in yeni eşi olmuş bulunan genç kadının durumuna gelince; onunki de şöyle: Develerin ve kervanın yol aldığı sırada durduklarını görünce, başını tahtırevandan çıkarmış ve yeğeni Attaf'ın yerdeki halı üzerinde Cafer ile karşı karşıya oturduklarını ve ikisinin birlikte yiyip içtikten sonra vedalaştıklarını görmüş; ve kendi kendine "Vallahi! Şurada oturan yeğenim Attaf, şuradaki de penceredeki çiçekleri sularken üzerine su sıçrattığımı sandığım ve beni pencerede gören kişi! Ve hiç kuşku yok ki, bu adam benim yeğenimin dostu! Adam bana âşık olmuş ve gidip derdini yeğenim Attaf'a dökmüş; ve beni ve evimi ona tanımlamış olacak! O zaman da yeğenimin yüce yürekliliği ve ruh büyüklüğü ona civanmertlik göstermek zorunluluğu-

nu yüklemiş ve dostu benimle evlensin diye beni boşamış olacak!" demiş. Ve böylece düşünerek kendi kendine başına gelenleri: sevdiği yeğeninden, ana babasından ve kentinden ayrılışını hatırlayarak tahtırevanda ağlamaya başlamış; ve gözlerinden yakıcı gözyaşları akmış ve bu sırada şu dizeleri okumuş.

> Sevdiğim yerlerin, yitirdiğim güzelliklerin anısıyla ağlıyorum. Bir gün çıldırırsa eğer âşığı ayıplamayın!
> Çünkü bu yerlerde, bu evlerde o çok sevilenler oturur, övgüler olsun Tanrı'ya! Onun sağladığı yerler ne hoştur!
> Tanrı, aramızda geçen günleri korusun, ey değerli dostlarım ve aynı evde mutluluk bizi birleştirsin!

Bu şiiri okuyup bitirince, ağlayıp inlemiş ve şu dizeleri de söylemiş:

> Hâlâ sensiz ve bizi bitiren tüm kaygılar arasında yaşadığıma şaşıyorum.
> Sizleri düşünerek, ey gözümden ırak olan sevgililer, yaralı yüreğimin hâlâ sizlerle olmasını arzuluyorum.

Bunu izleyerek yine ağlamış ve hıçkırmış ve şu dizeleri de hatırlamaktan kendini alamamış:

> Canımı verdiğim sizler, geri dönün. Onu sizden koparmak istedim, ama başaramadım.
> Ve ölüm gelmeden önce, son bakışımı fırlattığım sen, uğrunda feda ettiğim yaşamdan geri kalana acı!
> Eğer hepiniz yitip gittiyseniz, şaşırmam; ama onun bahtı bir başkasına ait olsaydı, şaşırırdım doğrusu!

İşte onun durumu böyleymiş! Büyük Vezir Cafer'e gelince şöyleymiş: Kervan yola koyulduğu anda tahtırevana yaklaşmış ve yeni evlendiği eşine "Ey tahtırevandaki hanım, sen bizi öldürdün!" demiş. Ama bu sözleri duyan kadın, ona tatlılıkla ve alçakgönüllülükle bakmış ve "Seninle konuşmamalıyım; çünkü ben senin dostun ve yoldaşın olan gönlü yüceliğin ve özverinin sultanı Attaf'ın

yeğeni ve karısıyım. Sende insani duygunun zerresi varsa, özverisi içinde onun sana yaptığını sen de ona yap!" diye yanıt vermiş.

Cafer bu sözleri işittiği zaman ta içinden sarsılmış; ama durumun yüceliğini kavrayarak genç kadına "Sen gerçekten onun yeğeni ve eşi misin?" demiş. Kadın da "Evet! *Falan falan* şeylerin olduğu ve yüreğinin bana bağlandığı gün, pencerede gördüğün bendim. Ve sen ona gidip olup biteni anlattın. O da beni boşadı. Ve iddet süresini beklerken, şimdi bana bunca acıya mal olan bütün bu şeyleri hazırladı. Şimdi sana durumu anlattığıma göre, artık senin için bir erkek gibi davranmaktan başka şey kalmadı" demiş.

Cafer, bu sözleri işitince "Tanrı'dan geliriz biz, Tanrı'ya döneriz. Ve sen, artık bana haramsın! Özlemle gitmek istediğin yere geri dönesiye kadar benim ellerimde kutsal bir emanetsin!" diyerek yüksek sesle haykırmaya başlamış.

Hizmetkârlarından birine de "Seni hanıma bakmakla görevlendiriyorum" demiş. Ve böylece gece ve gündüz yolculuklarını sürdürmüşler. Onların durumu da böyleymiş.

Harun Reşid'e gelince, onunki de şöyle: Cafer'in ayrılışından sonra, onun yokluğuyla keyfi kaçmış ve üzüntüye kapılmış. Büyük bir sabırsızlık içinde onu yeniden görmek arzusuyla kıvranmış. Ona dayattığı gerçekleşmesi imkânsız koşullarla vezirini bir serseri gibi çöllerde ve ıssız yerlerde dolaşmaya, doğduğu ülkeyi terk etmeye zorlaması yüzünden pişmanlık duymuş. Onu aratmak üzere her yana haberciler yollamış. Ama ondan hiçbir haber alamamış. Ve artık onu yanında bulmamaktan ötürü büyük sıkıntılar duymuş. Bu yüzden pişmanlıkla onu bekler olmuş.

Böylece, Cafer kervanıyla Bağdat'a yaklaşınca, halifeye haber verilmiş ve onun da ruhu şenlenmiş; yüreğinin hafiflediğini ve göğsünün ferahladığını duymuş. Ve onu karşılamaya gitmiş; ve onun yanına ulaşır ulaşmaz onu öpüp bağrına basmış. Birlikte saraya dönmüşler ve Emirü'l-Müminin vezirini yanı başına oturtmuş ve ona "Şimdi, bu sarayı terk etmenden başlayarak tüm öykünü ve yokluğunda başına gelen her şeyi bana anlat!" demiş. Cafer de, oradan ayrıldığı günden başlayarak dönünceye kadar başına gelen her şeyi ona anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok. Halife çok şaşırmış ve ona "Vallahi! Yokluğunla bana büyük acı duyurdun. Ama şimdi senin dostunu

tanımak için büyük bir merak duyuyorum! Tahtırevandaki genç kadına gelince, benim fikrim odur ki, onu hemen boşamalısın ve onu hemen güvenilir bir hizmetkârla dönüş yoluna sokmalısın! Çünkü yoldaşın sende bir düşman bulursa, bizim de düşmanımız olur. Onu da kendi ortamımıza çekeriz, onu görürüz; onu işitmekten zevk duyarız ve birlikte hoşça zaman geçiririz. Böylesine birisi ihmal edilemez; ve onun yüce yürekliliğinden büyük dersler alırız ve başka yararlı şeyler de ediniriz!" demiş. Cafer de "İşitmek itaat etmektir" diye yanıt vermiş. Ve söz konusu genç kadın için, çok hoş bir bahçe ortasında çok güzel bir ev hazırlatmış ve buyruğuna köleler ve hizmetkârlar vermiş; ve halılar, çiniler ve ihtiyaç duyabileceği pek çok şey göndermiş. Ama kesinlikle evine gitmemiş ve onu görme yollarını aramamış. Ve her gün ona selamlar ve dönüşüne ve yeğeniyle birleşmesine güvenle bakmasına dair haberler yollamış. Ve varlığını sürdürmek için aylık bin dinar harçlık ayırmış. İşte Cafer ile halifenin ve tahtırevandaki genç kadının durumu böyleymiş.

Attaf'a gelince, her şey çok başka türlü olmuş! Gerçekten Cafer'e veda edip kendi yoluna dönünce, onu kıskanan kimler varsa, kendisini Şam Naibi'nin gözünden düşürmek için olayların gelişiminden yararlanmışlar. Ve Naip'e "Efendimiz, nasıl oluyor da gözlerini çevirip bir kez Attaf'a bakmıyorsun? Vezir Cafer'in onun dostu olduğunu bilmiyor musun? Ve Attaf'ın biz hepimiz geri döndüğümüz halde, ona veda etmek üzere ardından koştuğunu ve ona Katifa'ya kadar eşlik ettiğini bilmiyor musun? Ve Cafer'in ona 'Senin için yapabileceğim bir şey var mı, Attaf?' dediğini; onun da 'Evet, bir şey var. Benim için Şam Naibi'ni yerinden edecek bir buyrultu çıkar!' diye yanıt verdiğini bilmiyor musun? Aralarında bütün bunlar konuşuldu. Yapılacak en güvenli iş, o seni akşam yemeğine çağırmadan önce senin onu sabah kahvaltısı için yanına çağırmandır. Çünkü başarı, fırsatı kullanmaya bağlıdır. Ve saldırı, ancak onu vaktinde yapana yarar sağlar" demişler. Şam Naibi de onlara "Güzel konuştunuz. Öyleyse onu hemen benim yanıma getirin!" demiş. Onlar da, Attaf'ın, kendisine karşı kimsenin bir düzen hazırlayabileceğini düşünmeksizin sükûnetle dinlenmekte olduğu evine gitmişler ve kılıç ve sopalarla donanmış olarak onun üzerine atılmışlar; ve her yanı kanla kaplanasıya

kadar onu dövmüşler. Ve Naip'in huzuruna getirmişler. Naip de evinin yağmalanmasını buyurmuş. Köleleri, serveti ve tüm ailesi kudurmuş kimselerin eline geçmiş; ve Attaf "Benim suçum ne?" diye sorunca "Ey katran suratlı! Sen, övülesi Tanrı'nın adaletinden o denli habersiz misin ki, sultanımız ve babamız olan Şam Naibi'ne saldırırsın ve sonra da evinde barış içinde uyumanın mümkün olduğunu sanırsın?" diye yanıt vermişler. Ve o saat ve o anda başını kesmesi için cellada emir verilmiş. Cellat da giysisinden bir parça koparark gözlerini bağlamış. Ve tam boynunu vurmak üzere elini kaldırdığı sırada, cezanın verildiği yerde hazır bulunan emirlerden biri ayağa kalkıp "Ey naip, bu adamın başını vurdurmak üzere bu denli acele etme! Çünkü acele etmek Şeytan'ın buyruklarından biridir; ve de atasözü 'Yüreğinde sabır taşıyanlar maksadına ulaşır, acele eden de hatadan yakasını kurtaramaz!' der. Dolayısıyla bu adamın boynunu vurdurmak için acele etmekten vazgeç; çünkü belki de seni ona karşı kışkırtanlar yalan söylemektedir. Ve hiçbir kimse kıskançlıktan bağışık değildir. Böyle olunca, sabret; çünkü belki daha sonra onun hayatına haksızca son verdiğinden dolayı pişman olursun! Ve Vezir Cafer, dostu ve arkadaşı olan kişiye karşı davranışını öğrenirse başına ne geleceğini kim bilebilir? O zaman senin başın da artık omuzların üzerinde pek güven içinde olmaz!" demiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz ikinci gece olunca, demiş ki:*

"O zaman senin başın da artık omuzların üzerinde pek güven içinde olmaz!" demiş.

Şam Naibi bu sözleri işitince uykusundan uyanmış ve elini kaldırarak Attaf'ın yaşamını tehdit etmekte olan celladı tam sırasında durdurmuş. Ve Attaf'ın sadece hapse atılmasını ve boynundan zincire vurulmasını buyurmuş. Ve onu, bağırıp yalvarmalarına karşın, emrolunduğu gibi boynundan zincire vurmuşlar. Bütün geceleri ve bütün gündüzleri Attaf ağlayarak, Tanrı'ya onu ve bu dert ve felaketlerden kurtarması için dua ederek geçirmeye başlamış. Ve bu tarzda üç ay yaşam sürdürmüş.

Gecelerden bir gece uyanmış ve Tanrı önünde boyun eğip zincirlerinin uzunluğunun izin verdiğince mahbesinde yürümeye başlamış. Hapishanede yalnız olduğunu ve bir gün önce ekmek ve suyunu getiren gardiyanın üzerine kapıyı kapatmayı unuttuğunu görmüş. Attaf da, bunu görünce, kaslarının birdenbire olağanüstü güçlendiğini duyumsamış ve gözlerini Tanrı'nın göklerine doğru çevirerek ve büyük bir güç harcayarak, bir darbede onu bağlayan zinciri kırmış. Ve el yordamıyla, bin ihtiyatla, uyuyan hapishanenin karmaşık dehlizlerinden geçerek, dışarı çıkış sağlayan kapının önüne ulaşmış. Onu bir köşede asılı olan anahtarıyla açmak zor olmamış ve hiç gürültü yapmaksızın sokağa çıkmış ve gece boyunca kaçmış ve Tanrı'nın karanlıkları onu sabaha kadar korumuş. Kentin kapıları açılır açılmaz halkın arasına katılarak dışarı çıkmış ve Halep doğrultusunda çabucak yol almaya başlamış. Uzun yürüyüşlerden sonra, başına hiçbir şey gelmeksizin Halep kentine ulaşmış ve büyük camiye girmiş. Orada, açıkça yola koyulacakları belli olan bir grup yabancı görmüş. Onlara nereye gideceklerini sormuş. Onlar da "Bağdat'a!" diye yanıt vermişler. Attaf da hemen "Ben de sizinle geleyim!" diye haykırmış. Onlar kendisine "Bedenlerimiz toprağa aittir, ama geçimimiz sadece Allah'tandır!" demişler. Ve aralarına Attaf'ı da alarak yola çıkmışlar. Yirmi günlük bir yürüyüşten sonra, Kûfe kentine ulaşılmış; ve böylece yolculukları Bağdat'a ulaşıncaya kadar sürmüş. Attaf da, buranın, sağlam yapılı, zarif, göğe yükselen sarayları ve hoş bahçeleriyle güzel bir kent olduğunu görmüş; bu kentte aynı şekilde bilginler de, cahiller de; yoksullar da zenginler de, iyiler ve kötüler de varmış. Ve yoksul giysileriyle, başında kirli ve yırtık bir sarıkla kente girmiş. Bakımsız bir sakalla ve uzayarak gözlerini kapatmış olan saçlarıyla, durumu, acınasıymış. Böylece rastladığı ilk caminin kapısını açmış. İki günden beri ağzına bir lokma bile girmemiş imiş. Bir köşeye oturup dinlenmeye koyulmuş. O sırada cami kapılarında dilenen serseri dilencilerden biri gelip tam karşısına oturmuş. Omuzuna asmış olduğu eski bir torbayı ortaya koyup açarak içinden ekmek, bir piliç; sonra bir ekmek daha, sonra da reçeller, sonra bir portakal, sonra zeytinler, sonra hurma ezmesi, sonra hıyar çıkarmış. Serseri, yemek yemeye

koyulmuş. Attaf da onu, sanki Allah'ın kutsaması ikisinin de üzerine olası Meryem'in oğlu İsa'nın sofrasındaymış gibi bu yemeği sükûnetle yuttuğu sırada seyrediyormuş. Attaf, sadece iki gündür yemek yememiş değil, dört aydır doygunluk da sağlamamış bulunmakla kendi kendine "Vallahi, şu nefis piliçten bir parça, şu ekmekten bir lokma, hiç değilse şu hıyardan bir dilim yesem!" deyip duruyormuş. Ve ekmek, piliç ve hıyar üstündeki arzusu gözlerinde o denli kuvvetli ışıldıyormuş ki, sonunda serseri bunun farkına varmış; Attaf da çok aç olduğundan gözyaşlarını tutamamış. Serseri onu seyrederken başını sallamış ve güzel şeyleri ağzına tıkıştırdıktan sonra, konuşmaya başlayıp "Ey kirli sakallıların babası, yabancılar gibi ve gözleriyle efendisinin yediği ekmekten lokma dilenen aç köpekler gibi davranıyorsun! Tanrı'nın korumasıyla Cakarta, Baktra[1] Dicle ve Fırat'ı besleyecek kadar, hatta Basra'nın, Asi Irmağı'nın ve Mısır'ın Nil'inin sularını oluşturacak ve Tuz Denizi'ni ve tüm okyanusların derinliklerini dolduracak kadar gözyaşı döksen, yediklerimden bir lokmasını bile sana koklatmam! Ama beyaz piliç eti, sıcak ekmek ve yumuşacık kuzu eti yemek istiyorsan; Yahya el-Bermeki'nin oğlu Vezir Cafer'in konutunun kapısını çalman yeter! Çünkü, Şam'da, Attaf adlı birinden konukseverlik görmüş olduğundan, o da, onun anısı ve onuruna hayırda bulunuyor ve yatıp kalkıp ondan söz ediyor!" demiş.

Torbası bu denli güzel yiyeceklerle dolu olan serserinin bu sözlerini işitince Attaf, yüzünü göğe kaldırmış ve "Ey maksatları hiç anlaşılmaz Yüce Tanrı, işte yeniden hayırlarını gösteriyorsun kölene!" demiş. Ve şu dizeleri okumuş:

> İşlerini Yaradan'a emanet et, karmakarışık oldukları zaman!
> Sonra, kederlerini dışlayarak düşüncelerini uzaklaştır!

Sonra bir kırtasiyeciye gitmiş ve ondan sadaka olarak bir yaprak kâğıt istemiş; ve sadece birkaç satır yazı yazmak için bir kalem ödünç almış. Tacir de ona istediklerini severek vermiş. Attaf da kâğıt üzerine şu satırları yazmış:

1 *Cakarta:* Eski adı Batavya olan Endonezya'nın başkenti; *Baktra:* Afganistan'da eski bir kent (Â.Ş.O.)

> Tanrı'nın halini bildiği kardeşin Attaf tarafından! Dünyaya sahip olan hiç gururlanmasın! Çünkü bir gün sarsıntı geçirir ve acı bahtıyla tozların içinde tek başına kalır! Şimdi beni görsen, yoksulluk ve sefilliğimden dolayı tanıyamazsın! Çünkü zamanın dönüşümü, açlık, susuzluk ve uzun bir yolculuk bedenimi ve ruhumu bitkin hale getirdi. Ve buraya ulaşarak işte seni yeniden buldum. Barış seninle birlikte olsun!

Sonra kâğıdı katlamış, kalemi, çok teşekkür ederek sahibine geri vermiş. Ve ona Cafer'in evinin nerede olduğunu sormuş; ve ev kendisine gösterilince, gidip evin karşısında, kapının önünde, belli bir mesafede ayakta durmuş. Evin muhafızları onu öylece ayakta durmuş hiçbir şey söylemeksizin beklerken görmüşler. Onlar da, onunla hiç konuşmamışlar. Ama tüm bu durumdayken sıkılmaya başladığı bir sırada, görkemli bir urbayla ve altın bir kemerle donanmış bir haremağası yanından geçmiş. Attaf da ona yaklaşıp elini öpmüş ve kendine "Efendim, dua ve barış üzerine olası Tanrı'nın Elçisi 'İyi bir işin aracısı, iyi bir iş yapan kişi gibidir; ve bu işi yapan Cennette Allah'tan mükâfat görür!' demiştir" demiş. Haremağası da "Senin isteğin nedir?" diye sormuş. O da "Senden şu kâğıdı 'Kardeşin Attaf kapı önünde!' diyerek bu evin sahibine götürmeni rica ediyorum" demiş.

Haremağası bu sözleri işitince, büyük bir öfkeye kapılmış gözleri başından fırlayarak "Ey yüzsüz yalancı! Vezir Cafer'in kardeşi olduğunu nasıl iddia edebiliyorsun?" diye haykırmış. Ve elinde tuttuğu sapı altın kaplı bir bastonla Attaf'ın suratına vurmuş. Attaf'ın kanı yüzünden fışkırmış; ve boylu boyunca yere devrilmiş. Çünkü açlığı ve döktüğü gözyaşları onu iyice takatten düşürmüş bulunuyormuş. Ama Kutsal Kitap'ta söylendiği gibi "Tanrı kimi kölelerin yüreğine iyilik eğilimi yerleştirir, kimilerinin yüreğine de kötülük eğilimi koyar!" Bundan dolayı olup biteni uzaktan gören ikinci bir haremağası, davranışından dolayı kendisine karşı öfke ve hoşnutsuzlukla dolu olarak ve Attaf'a acıyarak ilkinin yanına gelmiş. İlk haremağası ona "Sen onu Vezir Cafer'in kardeşi olduğunu iddia ederken duymadın mı?" demiş. İkinci haremağası da "Ey kötü herif, kötülüğün oğlu

ve kötülüğün kölesi! Ey melun! Ey domuz! Cafer bizim peygamberlerimizden biri midir? O da bizim gibi yeryüzünün bir köpeği değil midir? Babası ile anası Âdem ile Havva olduğuna göre, bütün insanlar kardeş değil midir? Ve de şair şöyle dememiş midir?

> İnsanların, kıyas yoluyla, hepsi kardeştir. Babaları Âdem'dir, anaları da Havva!
> Aralarındaki fark, sadece yüreklerinde iyiliğin az veya çok olmasından doğar!"

Ve böylece konuşarak Attaf'ın üzerine eğilmiş; onu kaldırıp oturtmuş; yüzünden akan kanı silmiş; ve de ona "Kardeşim! Senin arzu ettiğin şey nedir?" diye sormuş. Attaf da "Ben sadece şu kâğıdın Cafer'e götürülmesini ve kendi eline verilmesini dilemekteyim!" diyerek yanıt vermiş. Yüreği merhametli hizmetkâr da kâğıdı Attaf'ın elinden almış ve büyük Vezir Cafer el-Bermeki'nin, kimisi sağında kimisi solunda görevlileri, yakınları ve dostlarıyla çevrili olarak oturmakta bulunduğu salona girmiş. Hepsi içmekte, şiir okumakta, ut musukisi ve nefis şarkılar dinleyerek keyif içinde bulunmakta imişler. Vezir Cafer de, bardağı elinde, yöresindekilere "Ey burada toplanmış bulunan sizler, gözden ırak olmak, gönülde var olmayı engelleyemez! Ve hiçbir şey beni kardeşim Attaf'ı düşünmekten ve ondan söz etmekten alıkoyamaz. O, çağının ve zamanının en harika adamıdır. Bana atlar, beyaz ve siyah genç köleler, genç cariyeler, güzel kumaşlar, göz kamaştıran şeyler armağan etti. Hem de, karımın çeyizini ve mehrini oluşturabilecek bollukta! Böyle davranmasaydı, kuşkusuz mahvolacak ve çaresiz yitip gidecektim. Benim kim olduğumu bilmeden ve bir çıkar ve karşılık beklemeden bana iyilik eden kimsedir, o!" diyormuş.

İyi yürekli hizmetkâr, efendisinin bu sözlerini işitince, yüreğinde bir sevinç duymuş; ilerleyip önünde boyun ve baş eğmiş; ve ona kâğıdı sunmuş. Cafer de kâğıdı almış; okuyarak öylesine sarsılmış ki, zehir içmiş biri gibi görünmüş. Artık ne yapacağını ve ne söyleyeceğini bilememiş. Ve elinde billur bardak ve kâğıt olduğu halde boylu boyunca yüzüstü yere yıkılmış. Bardak bin parçaya bölünmüş ve alnında derin bir yara açmış. Kanı akmış ve kâğıt elinden düşmüş.

Hizmetkâr bunu görünce, doğacak sonuçtan korkarak çabucak bacaklarını rüzgâra vermiş. Vezir Cafer'in dostları, efendilerini ayağa kaldırmışlar; yüzünün kanını silmişler. Ve "Yüceler Yücesi ve Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka sığınacak yer ve güçlü varlık yoktur! Bu lanetli hizmetkârların hepsi aynı maldır: zevk içindeyken şahların yaşamlarını alt üst ederler; ve keyifliyken ağızlarının tadını kaçırırlar. Vallahi! Bu kâğıdı kim yazdıysa valinin huzuruna sürüklenerek beş yüz sopa atıldıktan sonra zindana konulmaya layıktır!" diye haykırmışlar.

Sonuç olarak da, vezirin köleleri, mektubu yazmış olanı araştırmak üzere dışarı çıkmışlar. Attaf da "O benim, efendilerim!" diyerek tüm araştırmaları önlemiş; onlar da Attaf'ı yakalamış valinin huzuruna çıkarmışlar; ve ona, beş yüz sopa vurulmasını istemişler. Vali de dileklerini yerine getirmiş. Ve de fazladan, mahpus zincirlerinin üzerine "Müebbet" yazdırarak hapse atmış. İşte Gönlü Yüce Attaf'ın durumu böyleymiş. Ve onu böylece yeniden zindana atmışlar; orada iki ay kalmış ve yine izleri silinip yok olmuş.

Bu iki ayın sonunda, Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in bir oğlu doğmuş; ve bu münasebetle sadaka dağıtılmasını, herkese bahşişler verilmesini ve hapishane ve zindanlardan mahpusların salıverilmesini buyurmuş. Böylece bırakılanların arasında Gönlü Yüce Attaf da bulunuyormuş.

Attaf kendini zayıflamış, aç, harap ve çıplak olarak kodesden kurtulmuş görünce, bakışlarını göğe çevirerek "Her durumda sana şükürler olsun Tanrım!" diye haykırmış. Ve hıçkırarak "Herhalde bütün bu belalar geçmişte işlediğim bir hata yüzündendir! Çünkü Tanrı beni hayırlarıyla donatmıştı; bense ona karşı çıkarak ve itaatsizlik göstererek yanıt verdim. Ama sefahatta ve nefret uyandıran davranışlar içinde bulunmakta çok ileri gittiğim için ondan beni bağışlamasını dilerim!" demiş. Sonra da şu dizeleri okumuş:

> Ey Tanrı! Kulun yapmaması gerekeni yapar; yoksuldur ve sana dayanır!
> Yaşamın zevkleri içinde, kendini unutur; cahilliğimizden ötürü bağışla bizlerin kusurlarını!

Ve sonra yine ağlayıp kendi kendine "Şimdi ben ne yapacağım? Ülkeme döneyim diyerek yola çıksam, böyle zayıf düştüğümden oraya ulaşmadan ölürüm; ulaşsam da naip yüzünden talihten yana benim için hiçbir güvenlik söz konusu değil! Burada kalsam, dilenciler içinde, kendim de bir dilenci olmakla birlikte, hiç kimse beni tanımadığı için, loncalarına almazlar; ve kendime hiçbir yararım ve hayrım dokunmaz. Bundan dolayı kaderimi Bahtların Sahibi'nin ellerine bırakayım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:*

"Bundan dolayı kaderimi Bahtların Sahibi'nin ellerine bırakayım! İşte her şey benim aleyhime döndü; ve her şey beklediğimin tersine oldu. Ve şair şöyle dediği zaman ne kadar haklıymış:

> Ey dost! Dünyayı doğudan batıya baştan aşağı dolaştım.
> Tüm rastladığım zahmet ve yorgunluktur.
> Zamanın insanlarıyla düşüp kalktım. Ne hoş bir dost buldum, ne de dengimi!"

Ve yeniden ağlayıp "Tanrım! Bana sabretmek erdemini ver!" diye haykırmış. Bunu izleyerek ayağa kalkıp bir camiye yönelmiş ve içine girmiş. Ve orada ikindiye kadar kalmış. Açlığı iyice arttığından "Senin büyüklüğün ve Haşmet'in üzerine yemin ederim ki Tanrım, Sen'den gayrı hiç kimseden bir şey dilemeyeceğim!" diye haykırmış ve hiçbir İnanç sahibine el açmaksızın, gün batıncaya kadar camiden ayrılmamış. O zaman, "Tanrı'nın kutsaması ve barışı üzerine olası Peygamber'in 'Tanrı kutsal yerde uyumana izin verir; ama, sen, orayı Tapınanlara bırak; çünkü ibadet yeri dua etmek içindir, uyumak için değil?' sözünü hatırlıyorum" diyerek camiden çıkmış. Ve bir süre sokaklarda yürümüş ve sonunda harabe halindeki bir yapıya ulaşmış; ve geceyi geçirip uyumak üzere içine girmiş. Karanlıkta, sendeleyerek yüzüstü yere düşmüş. Onu sendeleten engelin üstüne düştüğünü hissetmiş. Ve bunun yeni öldürülmüş bir insan cesedi olduğunu görmüş; ve katilin bıçağı da yerde, cesedin yanı başındaymış.

Attaf da, bunu görünce, üstündeki paçavralar kana bulanmış olarak şiddetle ayağa kalkmış. Ve orada, hareketsiz, şaşkın kalmış. Bu durumda iken, vali ve güvenlikle ilgili adamları harabenin kapısı önünden geçiyorlarmış; Attaf da onlara "Buraya gelin!" diye haykırmış. Meşaleleriyle içeri girmişler. Ve orada öldürülmüş olan kişinin cesedini ve yanı başında bıçağı ve başucunda dinelen üstü başı kan içindeki Attaf'ı bulmuşlar. Ve ona "Ey sefil, demek onu sen öldürdün!" diye haykırmışlar. Attaf da hiçbir yanıt vermemiş. O zaman kendisini yakalamışlar ve vali "Elini kolunu bağlayın ve durumu yazılı olarak Büyük Vezir Cafer'e bildiresiye kadar onu hücreye tıkın! Cafer ölümüne hükmederse, onu asarız!" demiş. Onlar da valinin dediğini yapmışlar.

Gerçekten, ertesi gün, yazı işleriyle görevli kişi, Cafer'e hitaben, sonu şöyle biten bir yazanak kaleme almış: "Bir yıkıklığa girdik ve orada birini öldürmüş olan bir adama rastladık. Soru sorduk; susarak cinayeti işleyenin kendisi olduğunu kabul etti. Buyruklarınız nedir?" Vezir de onlara suçluyu öldürmelerini buyurmuş. Sonuç olarak, Attaf'ı hapisten çıkarmışlar ve asmak, baş kesmek cezalarını yerine getirmek üzere kullanılan meydana getirmişler. Paçavralarından bir parça yırtmışlar ve gözlerini bağlamışlar. Ve onu cellada teslim etmişler. Cellat da valiye "Başını keseyim mi, efendim?" diye sormuş. Vali "Kes!" diye yanıt vermiş. Cellat da havada parlayıp kıvılcımlar saçan palasını kaldırmış; başının üstünde döndürmüş; ve başı uçurmak üzere tam önüne getirmişken, ardından "Elini tut!" diye bir ses duymuş. Bu, bir gezintiden dönerken oraya uğrayan Vezir Cafer'in sesiymiş.

Vali onu karşılamaya koşmuş ve elleri arasından yeri öpmüş. Cafer de ona "Buraya niçin bir kalabalık toplanmış?" diye sormuş. Vali de "Şamlı bir genç adamın idamı için! Dün yıkıklıkta bulduğumuz ve üç kez tekrarladığımız halde, öldürülen soylu kişi konusunda tüm sorunlarımızı susarak yanıtlamaktan kaçan kişidir, bu!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Oh! Şam'dan buraya kadar birisi geliyor da, kendini bunca kötü bir duruma sokuyor, ha! Vallahi böyle bir şey olamaz!" demiş. Ve adamı huzuruna getirmelerini buyurmuş. Ve adam huzuruna getirilince, Cafer onu tanıyamamış; çünkü Attaf'ın çehresi değişmiş; ve güzel yüzü ve hoş davranışları yitip gitmiş bulunuyormuş. Cafer ona "Sen

nerelisin, ey genç adam?" diye sormuş. O da "Ben Şamlıyım!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Kentin içinden mi, yöresindeki köylerden mi?" diye sormuş. Attaf da "Vallahi efendim, doğduğum Şam kentinin içinden!" diye yanıt vermiş. Cafer "Acaba, rastlantısal olarak orada yüce yürekliliği ve eliaçıklığıyla ünlü Attaf adlı birini tanıyor musun?" diye sormuş. Ölümüne hükmolunan kişi de "Ben onu, sen onun dostuyken ve onun konuğu olduğun *falan* mahallenin, *falan* sokağındaki *falan* evde oturduğun sırada ve onunla bahçelerde ikiniz birlikte dolaştığınız günlerde tanıyordum! Onun yeğeni ve karısı olan kişiyle evlendiğiniz zaman tanıyordum! Onunla Bağdat yolu üzerinde, aynı bardaktan içip vedada bulunduğunuz gün tanıyordum!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Evet! Attaf hakkında söylediğin her şey doğrudur! Peki beni terk ettikten sonra ona ne oldu?" diye sormuş. O da "Efendim, talih peşine düştü; ve başına şu ve şu ve şu olaylar geldi!" deyip Bağdat yolu üzerinde ayrıldıkları günden celladın boynunu kesmek üzere olduğu o ana kadar başına gelen her şeyi anlatmış. Ve şu dizeleri okumuş:

> Zaman beni kurban etti ve sen görkem içinde yaşadın!
> Kurtlar beni yutmak için peşime düştü; ve sen, arslan olarak orada idin!
> Sana gelen her susamışın susuzluğunu giderdin! Her zaman sığınacağımız sen oldukça benim susuz kalmam mümkün müdür?

Ve bu dizeleri okuyup bitirince "Ey efendim Cafer, seni tanıdım! Ve de ben, Attaf'ım!" diye haykırmış. Cafer de kendi bakımından iki ayağı üzerine kalkmış ve büyük bir feryat koparark Attaf'ın kollarına atılmış. Heyecanları öylesine büyük olmuş ki, bir süre kendilerini yitirerek öylece kalmışlar. Kendilerine geldikleri zaman, öpüşerek başlangıcından sonuna kadar başlarına gelenleri karşılıklı olarak birbirlerine sorup anlatmışlar. Daha birbirlerine her şeyi açıklamayı bitirmeden, birdenbire büyük bir feryat duymuşlar; dönüp baktıkları zaman bu feryadı koparanın "Burada olup biten şeyler insanlığa sığmaz!" diyerek onlara doğru yaklaşan bir şeyh olduğunu görmüşler.

Ona bakınca, bu şeyhin sakalına kına yakmış, çıplak başını da mavi bir mendille bağlamış yaşlı bir kişi olduğunu anlamışlar. Cafer de, onu görerek yaklaşmasına izin vermiş ve ona ne demek istediğini sormuş. Sakalı kınalı şeyh "Âdemoğulları, masumu celladın baltasından uzaklaştırın! Çünkü suç, onun suçu değildir! O, kimseyi öldürmedi. Cesedi bulunan genç adamın öldürülmesi, onun işi değildir! Onun bu işle ilgisi yoktur! Çünkü katil olan kişi benim!" diye haykırmış. Vezir Cafer de ona "Demek ki onu sen öldürdün, öyle mi?" diye sormuş. O da "Evet! demiş. Cafer "Peki neden öldürdün? Haşimiler'den soylu bir genci böyle öldürmüş olmak için yüreğinde Allah korkusu yok muydu?" diye sormuş. Şeyh de "Ölü olarak bulduğunuz bu genç adam, benim yakın adamımdı ve onu ben yetiştirdim. Her gün harcamaları için benden para alırdı. Ama bana sadık kalacak yerde, gidip kimi vakit Şumuşak denen biriyle, kimi vakit Nagiş, Gasis, Gubar ve Guçir adlı birileriyle ya da benzeri rezillerle eğlenmeye gidiyordu; ve beni yüzüstü bırakıp günlerini bunlarla geçiriyordu. Ve bunların hepsi, hatta çöpçü Odis ile eskici Ebu Butran bile onu kazandıklarından ötürü yüzüme karşı övünüyorlardı.

Ve kıskançlığım da her geçen gün artıyordu. Ona, böyle davranmaktan vazgeçmesi için çok öğütler verdim; ama hiçbir öğüt ve azar yarar sağlamadı; sonunda, dün akşam, onu, işkembeci Şumuşak ile bastırdım; o manzarayı görünce, dünya gözümde karardı; ve onları bastırdığım yıkıklıkta onu öldürdüm; ve onun bana neden olduğu tüm işkencelerden böylece kurtuldum. İşte benim öyküm budur!" diye yanıt vermiş.

Sonra da "Bugüne kadar sesimi çıkarmadım. Ama suçlu yerine bir masumun idam edileceğini öğrenince, artık sırrımı saklayamadım ve buraya masumu celladın baltasından kurtarmak üzere geldim. Ve işte karşınızdayım. Benim boynumu vurun ve yaşama karşı yaşam alın! Ama ilkin bu işle hiçbir ilişkisi olmayan bu genç adamı serbest bırakın!" diye eklemiş. Cafer, şeyhin bu sözlerini işitince, bir an düşünmüş ve "Bu olay kuşkulu! Kuşku olunca da, el dokundurmamak gerek! Ey şeyh, Tanrı'nın barışı içinde uzaklaş buradan! Seni Tanrı bağışlasın!" demiş ve onu uzaklaştırmış.

Ondan sonra Attaf'ın elinden tutarak onu yeniden bağrına basmış ve hamama götürmüş. Ve perişan durumdaki Attaf ancak o zaman dinlenip tazelenmiş; ve onunla birlikte halifenin sarayına gitmiş; Cafer halifenin huzurunda yer öpmüş ve "Gönlü Yüce Attaf burada, ey Emirü'l-Müminin! Şam'da beni ağırlayan ve bana o denli saygı, iyilik ve cömertlikle davranan ve beni kendi canından aziz bilen kişi odur!" demiş. Harun Reşid de "Onu hemen bana getir!" demiş. Cafer de onu, olduğu gibi, bitkin çökmüş ve heyecanla titrer halde, huzura çıkarmış. Bununla birlikte Attaf, en zarif bir tarzda ve en sözgen bir dille halifeye saygılarını sunmaktan geri kalmamış. Harun Reşid de, onu bu durumda görerek içini çekmiş ve "Seni nasıl bir durumda görmekteyim, ey zavallı!" demiş. Attaf da ağlamış; ve Harun Reşid'in çağrısı üzerine başlangıcından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış. Ve o, bunları anlatırken Harun Reşid, üzgün Cafer ile birlikte ağlayıp acı duymuş.

İşte tam o sırada Cafer tarafından bağışlanan sakalı kınalı şeyh içeri girmiş. Halife onu görünce gülmeye başlamış. Sonra Gönlü Yüce Attaf'a oturmasını ve yeniden öyküsünü anlatmasını rica etmiş. Ve Attaf konuşmasını bitirince Halife Cafer'e bakıp ona "Anlat bakayım bana ey Cafer! Kardeşin Attaf için ne yapmayı düşünüyorsun?" demiş. O da "İlkin kanım ona aittir ve ben onun kölesiyim! Sonra, üç milyon altın dinar içeren bir sandığı ve bir o kadar milyon değerindeki safkan atı, genç oğlanı, siyah ve beyaz köleyi ve her ülkeden genç kızı ve her türden görkemli eşyayı da onun buyruğu için hazır tutuyorum ve onunla muhabbeti saldırmamız için istediği kadar bizimle kalmasını diliyorum!" demiş. Ve "Yeğeni ve eşi olan hatuna gelince, bu benimle kendisi arasında bir şeydir!" diye eklemiş. Halife de artık iki dostu kendi başlarına bırakmanın zamanı geldiğini anlamış; ve yanından ayrılmalarına izin vermiş. Cafer, Attaf'ı evine götürmüş ve ona "Ey kardeşim Attaf, bil ki, seni seven amcanın kızına hiç dokunulmamıştır ve ayrıldığımız günden bu yana onu yüzü açık görmedim.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"Ey kardeşim Attaf, bil ki, seni seven amcanın kızına hiç dokunulmamıştır ve ayrıldığımız günden bu yana, onu yüzü açık görmedim. Ve işte ondan bağımı koparıyorum: Ellerime teslim ettiğin o değerli emaneti, önceki durumuyla aynen sana geri veriyorum!" demiş. Ve gerçekten de öyle yapmış. Attaf ile yeğeni de aynı sevecenlik ve aynı tatlılıkla birbirine kavuşmuşlar.

Attaf'ın tüm çektiklerinin nedeni olan Şam Naibi'ne gelince; Cafer, onu tutuklasınlar, zincire vursunlar ve zindana atsınlar diye görevliler göndermiş. O da yeni bir emre kadar bu durumda kalmış.

Attaf da, yeğeniyle birlikte, dostu Cafer'in yanında ve Harun Reşid'in samimiyeti içinde birkaç ay Bağdat'ta kalmış. Hatta tüm yaşamını Bağdat'ta geçirebilirmiş; ama Şam'dan, ailesinden ve dostlarından kendisine pek çok mektup gelerek, ondan, ülkesine dönmesini rica ettiklerinden oraya dönmenin görevi olduğunu düşünmüş. Ve halifenin gönlünü yaparak kendisinden, dostça üzüntüler ve sitemler pahasına da olsa, izin koparmış. Bununla birlikte Halife, hakkındaki iyi düşüncelerinin sağlam bir kanıtını oluşturmak üzere onu Şam valisi tayin etmiş; ve görevin bütün nişanlarını kendisine tevdi etmiş. Değerli armağanlar, yüklü katırlar ve develerle birlikte maiyetine de atlılar vermiş. Ve bu atlılar ona Şam'a kadar eşlik etmişler.

Tüm Şam kenti, kentin en gönlü yüce evladı Attaf'ın dönüşü nedeniyle ışıklandırılmış ve bayraklarla donatılmış. Çünkü Attaf kentin her kesiminden halk, özellikle de onun yokluğu dolayısıyla her zaman gözyaşı dökmüş olan yoksullar tarafından sevilip sayılıyormuş.

Naibe gelince, onun durumuyla ilgili olarak Halife, ikinci bir ferman yollayarak yaptığı haksızlıklardan dolayı ölümüne hükmetmiş. Ama Gönlü Yüce Attaf, onun adına Harun Reşid nezdinde şefaatte bulunmuş; o da ölüm cezasını müebbet sürgüne çevirmiş.

Halifenin içinden birçok yerleri okuyarak gülüp ağladığı Sihirli Kitap'a gelince, artık söz konusu olmamış. Çünkü Harun Reşid, veziri Cafer'i görmekle çok sevinmiş ve artık geçmişin olaylarını unutmuş bulunuyormuş. Cafer de, kendi bakımından,

bu kitabın neler içerdiğini öğrenemediği gibi, onu açıklayabilecek kişiyi de bulamamış; ve konuşmaları bu vadiye sürüklemekten özellikle kaçınmış. Zaten bunu bilmenin hiç yararı da yokmuş; çünkü o günden sonra hepsi mutluluk, sükûnet ve katıksız bir dostluk içinde ve yaşamın tüm zevklerini tadarak, kendisine inananları merhametle saran, tek sonsuza dek Yaşayan'ın emrinde olan Neşeleri Bozan, Mezarları Kuran gelinceye kadar yaşamışlar.

*"Ve işte ey bahtıgüzel şah, Şam'da oturan Gönlü Yüce Attaf hakkında öykücülerin bana anlattıkları bunlar! Ama onun öyküsü, uzaktan yakından, eğer sözlerim ruhunu sıkmazsa, sana anlatmak için sakladığım öyküyle mukayese kabul etmez!" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad. Şehriyar da "Sen ne diyorsun, ey Şehrazad? Bu öykü bana çok şey öğretti ve beni çok düşündürdü. Ve de şimdi, ilk günkü gibi, seni dinlemeye hazırım!" diye yanıt vermiş. O zaman Şehrazad demiş ki:*

# ON BEŞİNCİ KİTAP

*(Charpentier et Fasquelle, 1904)*

*Bilgi'nin ve Büyüler'in büyük Şeyh'i, dostum Marcel Schwob'a*

J.C.M.

# *Şehzade Elmas'ın Harika Öyküsü*

Göğün boşluğuna şanlı evinin lambası olarak güneşi, kıyısına güzelliğinin dehlizlerinin meşalesi olarak şafağı yerleştirdiği gibi, yeryüzünde insanların kimilerini yüce niteliklerle donatan; gökleri nemli bir saten mantoyla, yeryüzünü parlak bir yeşillikle örten; bahçeleri ağaçlarıyla, ağaçları yeşil giysileriyle donatan; susayanlara tatlı su kaynaklarını, sarhoşlara bağların gölgesini, kadınlara güzelliği, baharlara güllerini, güllere gülümsemeyi ve gülleri yüceltmek için bülbülün nağmeler koparan gırtlağını veren; kadını erkeğin gözü önüne koyan, taşın ortasına cevahir yerleştirir gibi insanoğlunun yüreğine arzuyu yerleştiren Tanrı'ya pek çok ve seçkin şükürler olsun! Yoksulluk içinde el yordamıyla yol alanlara zekâlarının saraylarını açan kusursuz kişilerden, bilginlerden ve şairlerden söz eden kitaplarda anlatılmıştır ki:

Bir zamanlar, büyük ülkeler arasındaki bir ülkede, attığı her adım bir mutluluk oluşturan; servet ve saadet kapısına köle olmuş; adaletten yana Keyhüsrev Anuşirevan'ı, cömertlikten yana Hatem Tay'ı geçen muhteşem bir şah varmış.

Bu temiz alınlı hükümdarın adı Şems Şah'mış ve hoş tavırları ve büyüleyici güzellikleri olan ve güzellikten yana deniz üzerinde parladığı zamanlardaki Süheyl yıldızına[1] benzeyen bir oğlu varmış.

Adı Elmas olan bu delikanlı, bir gün babasını görmeye gelmiş ve ona "Babacığım, bugün ruhum kent yaşamından hüzün

1 *Süheyl yıldızı:* Göğün güney yarıküresinde bulunan Nuh'un Gemisi (Argo) burcundaki parlak ve büyük bir yıldızın adı; Yemen'den daha iyi görüldüğü için Süheyl-i Yemani de denir (Bkz. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*) (Â.Ş.O.)

duymakta; oyalanmak için gidip avlanmak ve dolaşmak arzusundayım. Yoksa, bu sıkıntıyla giysilerimi baştan aşağıya yırtacağım" demiş.

Şems Şah oğlunun bu sözlerini işitince, ona duyduğu büyük sevgi uğruna hemen söz konusu gezintiye hazırlanılması için gerekli buyrukları vermiş. Av yöneticileri ve kuşbazlar şahinleri hazırlamış, ata bakanlar dağa çıkacak atları koşumlandırmışlar. Şehzade Elmas da, yiğit görünümlü gençlerden oluşan parlak bir topluluğun başında yola koyulmuş ve sıkıntısını dağıtmak için onlarla birlikte avlanmak istediği yörelere doğru yönelmiş.

Yiğitçe patırtılar koparıp at sürerek, sonunda, zirvesiyle göğe ulaşan bir dağın eteğine gelmişler. Bu dağın eteğinde büyük bir ağaç varmış; ve bu ağacın yanıbaşından bir pınar akıyormuş; ve bu pınardan, başı pınara eğilmiş bir alageyik su içiyormuş. Elmas bu görünüme hayran olarak adamlarına atlarını durdurmalarını ve bu avı tek başına izleyip yakalamak için kendisini yalnız bırakmalarını buyurmuş; ve atını güzel yabani hayvanın üzerine hırsla sürerek ileri atılmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz beşinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve atını güzel yabani hayvanın üzerine hırsla sürerek ileri atılmış; hayvan da yaşamının o anda tükeneceğini anlayarak büyük bir sıçrayışla dönmüş; dört bacağının gücüyle ulaşılmaz bir hız kazanarak ve mesafeleri kaçışıyla yok ederek ovada koşmaya başlamış. Elmas da, kendini avın rüzgârına kaptırarak, silahlı topluluğundan uzakta, alageyiği çölde izlemiş. Kumlar ve taşlıklar arasındaki bu izlemeyi, atı köpükler içinde soluksuz kalasıya ve kuru dilini sarkıtasıya, âdemoğlundan ne bir iz, ne bir koku bulunasıya kadar Göze Görünmeyen'in varlığından başka varlığa rastlanmayan bu çölde sürdürmüş.

Tam o sırada, ardında alageyiğin gözden yok olduğu, görüşü engelleyen bir kum tepesine ulaşmış bulunuyormuş. Umutsuz Elmas, bu tepenin üstüne çıkmış ve öteki yamaca ulaşınca, ansızın bakışlarının önünde uzanan değişik bir görünümle karşılaş-

mış. Çünkü çölün amansız kuraklığı yerine, önünde, arkasından derelerin aktığı ve sabahın şafağındaki ve akşamın gurubundaki renklere benzer kızıl ve beyaz çiçeklerle bezenmiş, yeşilliğiyle hayat saçan bir vaha uzanıyormuş. Elmas, sanki kanatlı bekçi Rıdvan'ın bahçesine girmiş gibi[1] ruhunun genişlediğini ve yüreğinin ferahladığını duyumsamış.

Şehzade Elmas Yaradan'ın hayranlık uyandıran bu eserini görüp de avuç içine vahanın hoş suyunu doldurarak kendisinin ve atının susuzluğunu giderince, ayağa kalkıp her şeyi ayrıntılarıyla kavramak için bakışlarını yöresinde dolaştırmış ve orada kökleri toprağın derinliklerine uzanan yaşlı bir ağacın gölgesinde tek başına duran bir taht, bu tahtın üstünde de başında tacı olan, ama ayakları çıplak, yaşlı bir şahın oturmakta ve düşünmekte olduğunu görmüş. Elmas, saygılı bir tavırla selam vererek ona yaklaşmış. Yaşlı şah da onun selamını iade edip kendisine "Ey şahların oğlu, ne türlü bir nedenle, kuşların bile kanat çırpmadığı, avla beslenen hayvanların kanının safraya dönüştüğü bu çölü geçtin?" demiş. Elmas da ona serüvenini anlatmış ve "Ama sen, ey saygın şah, yöresi ıpıssız olan bu yerde bulunuşunun nedenini bana söyler misin? Senin öykün çok garip bir öykü olmalı!" diye eklemiş. Yaşlı şah da "Kuşkusuz, benim öyküm garip ve şaşkınlık uyandırıcıdır! Bu öylesine bir öyküdür ki, sen onu benim ağzımdan işitmesen daha iyi olur. Yoksa senin gözyaşları dökmene neden olur" diye yanıt vermiş. Ama Şehzade Elmas "Konuşabilirsin, ey saygın kişi, çünkü ben helal süt emmiş ve babasının kanına sahip çıkan biriyim" demiş. Ve işitmek istediği öyküyü ona anlattırmak için pek çok ısrar etmiş.

O zaman tahtında oturmakta olan hükümdar, ona "Öyleyse, yüreğimin kabuğundan dökülecek olan sözleri dinle, onları topla ve giysinin eteğine koy!" demiş. Ve bir an için başını eğmiş ve sonra kaldırmış; ve şöyle konuşmuş: "Bil ki, ey delikanlı, çölün ortasındaki bu vahaya gelmeden önce, sarayımın zenginlik ve parlaklığı içinde yaşardım; muhteşem bir orduya sahip olduğum Babil topraklarında hüküm sürüyordum. Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükürler olsun ki, bana, ardılım olarak yaradanlarına hamdeyleyen yedi evlat nasip etti; onlar benim gönlümün

1 "Cennete girmiş gibi" anlamında (Â.Ş.O.)

şenliği idi; ve saltanat sürdüğüm ülkede herkes, barış ve refah içinde yaşıyordu. Günün birinde büyük oğlum, bir kervancının ağzından, Çin-i Maçin'de, Şah Kâmus ibni Temmuz'un Mühre adlı bir kızı bulunduğunu ve bu kızın eşi emsalinin yeryüzünde görülmediğini; güzelliğinin erişilmezliğinin yeni doğan ayın yüzünü kararttığını; ve onun yanında Yusuf ile Züleyha'nın kölelik küpesi takmak için kulakları delinmiş kişilere dönüştüğünü işitmiş. Tek bir sözcükle bu kız, şairin şu dizelerle belirttiği gibiymiş:

> Bu, yürekleri çalan, her yanıyla harika bir güzelliktir.
> Saçlarının kıvrımı eşsiz bahçelerin Hint sümbülüdür, yanağı açılmış güller gibidir.
> Dudakları aynı zamanda hem yakut hem de nöbet şekeridir;
> Şaşkınlık verici kertede arınık olan dişleri hiddet halinde bile ışıldar.
> Bu, yürekleri çalan, her yanıyla harika bir güzelliktir.

"Ve kervancı büyük oğluma, aynı zamanda, Şah Kâmus'un bu güzelim yaratıktan başka çocuğu olmadığını; ve güzellik bahçelerinin bu büyüleyici filizinin henüz baharına yeni ulaşmış bulunduğunu ve arıların her ülkeden gelerek bu çiçek açan gövdenin yöresinde toplanmaya başladığını; yani âdet gereğince bir koca seçilmesi için her ülkeden evlenecek yaştaki şehzadelerin orada toplanmış bulunduğunu da anlatmış. Ama, evlenme koşulu olarak sultanın kızının onlara soracağı bir tek soruya yanıt vermeleri kararlaştırılmış bulunuyormuş; bu soru da şu sözcüklerden oluşuyormuş: 'Çam kozalağı ile servi kozalağı arasında nasıl bir ilişki vardır?' İşte, genç sultan için mehr olarak adaylardan istenen şey sadece buymuş; ama bu soruya yerli yerinde yanıt veremeyenlerin de başları kesilecek ve sarayın en yüksek yerine asılacakmış.

"Büyük oğlum, kervancının ağzından bu ayrıntıları işitince, yüreği ateş üzerindeki et gibi yanmış; bir fırtına bulutu gibi gözyaşları dökerek ve inleyerek Çin-i Maçin ülkelerinin genç sultanına sahip olmayı denemek üzere ülkeden ayrılmak için yanıma,

izin istemeye geldi. Ben de, bu çılgınlık girişiminden son kertede kaygılanarak böylesi bir durum için çare aramaya ve tabiplere danışmaya başladım; ama bu tabiplerin hiçbiri aşk derdinin şiddetine karşı etkili bir çare bulamadı. O zaman oğluma 'Ey gözlerimin nuru, kederden ölmeksizin, Sultan Mühre'nin babası Kâmus bin Temmuz'un saltanat sürdüğü Çin-i Maçin ülkelerine doğru gitmekten kendini alıkoyamıyorsan, sana ordularımın başında bulunarak eşlik edeyim! Ve Sultan Kâmus, senin arzuna uyarak bize kızını iyilikle verirse, ne âlâ; yoksa ülkesini rüzgârlara savururum. Ve genç kız da böylece senin kölen ve malın olur' dedim. Ama büyük oğlum bu tasarımı kendi kafasına uygun bulmadı ve bana 'Babacığım, bu yolda davranıp koşulları yerine getirme yoluyla bize bağışlanacak olanı zorla almak, saygınlığımıza yaraşmaz. Gerekli yanıtı vermek üzere kendi başıma oraya gitmeliyim; ve şahın kızını bu yoldan kazanmalıyım' diye yanıt verdi.

"O zaman hiçbir yaratığın, meleklerin kaleme aldığı bahtlar kitabındaki yazgısını, hatta yazgısındaki sözlerin bir harfini bile silemeyeceğini iyice anladım. Ve çocuğumun bahtının böyle kararlaştırılmış olduğunu görerek, içim ezilerek de olsa ona yola çıkma izni verdim. O da bahtını aramak üzere yola koyuldu. Şah Kâmus'un saltanat sürdüğü uzak ülkelere gitti. Orada Sultan Mühre'nin oturmakta olduğu sarayda bulundu; ve ey yabancı, sana sözünü ettiğim soruyu yanıtlayamadı; ve genç sultan acımaksızın onun başını kestirip sarayın en yüksek yerine astırdı. Ben, bu haberi alınca, baştan aşağı umutsuzluk gözyaşlarına boğuldum. Matem giysileriyle donanarak kırk gün bir odaya kapandım. Ve yakınlarım başlarını tozlarla örttüler. Ve sabır giysilerini yırttık; sarayımın her yanı matem haykırışlarıyla ve öldükten sonra dirilme günündekine benzer gürültülerle çınladı.

"O zaman ikinci oğlum da kardeşi gibi ölüm şerbetini içerek elleriyle yüreğimde ikinci keder yarasını açtı. Çünkü, ağabeyi gibi o da aynı deneye girişmek istemişti. Sonra geriye kalan beş çocuğum da sıraya girdiler ve aynı tarzda ölüm yoluna koyuldular. Ben de kara bahtın iyileşmez vurgunu olarak ve umutsuz bir acıyla kolum kanadım kırılarak ülkemi ve saltanatımı terk ettim. Ve kendimi bahtın yoluna salıverdim. Tıpkı bir uyurgezer gibi çölleri, ovaları aştım ve gördüğün gibi tacım başımda

ama yalınayak, bulunduğum köşede, bu tahtın üzerinde ölümü bekliyorum."

Şehzade Elmas yaşlı şahın anlattığı bu öyküyü işitince, öldürücü duyguların okuyla yaralanmış ve kıvılcımlar saçan aşk iniltileri koparmış. Çünkü şairin dediği gibi olmuş:

> Aşk, varlığını sezdirmeden kulağımdan geçerek içime sızdı;
> Ve bilinmeyen sevgili ile yüreğim arasında ne olup bittiğini anlayamadım.

Ve işte vahadaki tahtında oturmuş eski Babil hükümdarı ve acıklı öyküsü böyle! Elmas'ın av arkadaşlarının durumuna gelince: Bunlar, şehzadenin ortadan yok oluşundan çok kaygılanmış ve aradan bir süre geçince, onun kendisini izlemelerini yasaklamış olmasına karşın onu aramaya koyulmuşlar ve tam vahadan çıkarken onu bularak arayışlarını bitirmişler. Şehzade başını hüzünle göğsüne eğmiş bulunuyormuş, yüzü de sapsarıymış. Gülün yöresindeki kelebekler gibi onun yöresini almışlar ve ona yürük, meltem gibi yeğni, düşten de ivedi yol alan yeni bir binek sağlamışlar. Elmas da ilk atını maiyetine teslim etmiş ve kendisine sunulan yaldızlı bir eyeri ve incilerle zenginleştirilmiş bir dizgini bulunan ata binmiş. Böylece hep birlikte, kazasız belasız, Elmas'ın babası Şems Şah'ın sarayına ulaşmışlar. Şah da oğlunu gezinti dönüşünde ışıltılı bir çehreyle ve ferahlamış bir yürekle bulacak yerde, yüzünü tüm olarak değişmiş ve kara kederin okyanusuna dalmış olarak görmüş. Çünkü aşk şehzadenin kemiklerine kadar işlemiş bulunuyormuş; yüreğini ve karaciğerini yiyip tüketmekte imiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altıncı gece olunca, demiş ki:*

Çünkü aşk şehzadenin kemiklerine kadar işlemiş bulunuyormuş; yüreğini ve karaciğerini yiyip tüketmekte imiş.

Ve şah, rica ve yalvarmalarla, sonunda, oğlunu acıklı halinin nedenini anlatmaya razı etmiş; ve bu yoldaki örtü kalkıp

gizlilik ortaya çıkınca şah oğlunu kucaklayıp onu bağrına basarak "Bu durum seni üzmesin! Gözlerini kurut ve aziz ruhunu yatıştır; çünkü Çin-i Maçin'de saltanat süren Temmuz'un oğlu Şah Kâmus'a, kızı Mühre ile arzuna uygun olarak evlenmen için bir mektupla birlikte elçilerimi yollayacağım. Ve ona, develere yükleyerek, şahlara yaraşır değerli giysilerle yüklü denkler, paha biçilmez mücevherler ve her renkten armağanlar göndereceğim. Mühre'nin babasının bahtında felaket yazılı olup istemimizi geri çevirirse ve böylece bizim için bir alçalma ve keder sermayesi oluşturursa, onun üzerine kahredici bir ordu yollayarak tahtını kana bulayıp çökertecek ve tacını rüzgâra savuracağım. Böylece hoş davranışlı Mühre'yi saygıyla ülkemize getiririz!" demiş.

Başlarıyla onun bu şahane sözlerini onaylayan vezirlerin, amirlerin ve ulemanın önünde yaldızlı tahtına oturmuş bulunan Şems Şah, oğlu Elmas ile işte böyle konuşmuş. Ama Şehzade Elmas "Ey herkesin korunağı, bu böyle olmamalı! İyisi mi ben tek başıma gideyim! Ve gerekli yanıtı kendim vereyim! Ve kendi yeteneğimle o harika sultanı alıp getireyim!" diye yanıt vermiş.

Şems Şah, oğlunun bu yanıtını işitince acı iniltiler koparmaya başlamış ve "Ey babasının ruhu, gözlerimin parlaklığı ve alnımın tek dayanağı! Bu durumda çaresiz bir ölüme koşmak üzere beni nasıl terk edebilirsin?" demiş. Ve oğlunun yüreğini yumuşatmak için böylece konuşmayı sürdürmüş. Ama gayreti boşuna olmuş ve kederli gözlerinin önünde onun öldüğünü görmektense, kendisinin özgürce ayrılmasına izin vermek zorunda kalmış.

Şehzade Elmas, pericelik bir hayvana benzeyen atına binmiş ve Kâmus'un ülkesine götüren yolu tutmuş. Babasıyla anası ve tüm yakınları umutsuzluktan ellerini ovuşturmuşlar ve büyük bir üzüntünün dipsiz kuyusuna dalmışlar. Şehzade Elmas, merhaleler aşarak ilerlemiş ve yazgısında güvenlik olduğu için, Kâmus'un ülkesinin içerlek yerlerindeki başkentine ulaşmış ve bir dağdan daha yüksek bir sarayın önüne gelmiş. Bu sarayın kapısının yüksek bir yerinde, kimisi taçlarıyla, kimisi çıplak başlı ve saçlı olarak binlerce şehzade ve şahın kellesi asılıymış. Ve meydan yerinde, önlerinde yaldızlı muslinler giyinmiş kapıcı kadınların bekleştiği, altın tellerle dokunmuş kumaşlardan veya Çin ipeğinden çadırlar dikili imiş.

Şehzade bütün bunları gözlemledikten sonra sarayın cümle kapısının üzerinde, üstü tokmağı gibi değerli taşlarla süslü bir davul asılı bulunduğunu görmüş. Bu davulun üzerinde altın harflerle "Şah kanından gelme her kim Sultan Mühre'yi görmek isterse, bu tokmak aracılığıyla şu davulu çalsın!" yazılı imiş. Elmas, kararsızlık göstermeden atından inmiş ve kararlı bir tavırla söz konusu kapıya doğru yönelmiş. Ve değerli taşlarla zenginleşmiş tokmağı eline alarak davula öylesine bir şiddetle vurmuş ki, tüm kenti tir tir titretmiş.

Hemen sarayın adamları ortaya çıkıp şehzadeyi Şah Kâmus'un yanına götürmüşler. Ve şah, onun güzelliğini görünce, içinden ayartıya kapılmış ve onu ölümden kurtarmak istemiş. Bunun üzerine ona "Gençliğine yazık değil mi, oğlum? Kızımın sorularına yanıt veremeyen bütün bu kimseler gibi neden ölmek istersin? Bu girişimden vazgeç, kendine acı ve benim mabeyincim ol. Çünkü, her şeyi bilen tanrı dışında hiç kimse sırları bilemez ve değişken huylu genç bir kızın fikirlerini açıklayamaz" demiş. Şehzade Elmas, niyetinde ısrar edince, Şah Kâmus, yine de ona "Dinle oğlum! Senin gibi Doğu ülkelerinin güzel bir çocuğunun kendini bu onursuz ölüme kaptırdığını görmek benim için büyük bir acıdır. Bundan dolayı, bu felaket saçan deneyle karşılaşmadan önce, üç gün düşün, sonra gelip şahane başını bedeninden ayırabilecek konuşmayı talep etmek üzere geri dönersin!" demiş.

Şehzade Elmas da, o gün saraydan ayrılmak zorunda kalmış. Zaman geçirmek üzere çarşılar ve dükkânlar boyunca avare avare dolaşmaya başlamış. Ve Çin-i Maçin denen bu ülkenin insanlarının incelik ve zekâyla donanmış olduğunu görmüş. Ama, mıknatısın iğneyi çektiği gibi, uzak ülkelerden etkilemeyle onu buralara getirmiş olan kızın yaşadığı konuta doğru dayanılmaz şekilde çekildiğini duyumsuyormuş. Sonunda sarayın bahçesinin önüne ulaşmış; bu bahçeye girmeyi başarabilirse, sultanın kızını görebileceğini ve onu görmekle ruhunu doyurabileceğini düşünmüş. Ama kapıyı bekleyenler tarafından durdurulmaksızın nasıl içeri girebileceğini tasarlarken, duvarın altında bulunan ve içinde su aktaran bir kanalın farkına varmış. Aklından, kendini bu suya kaptırarak bahçeye girebileceğini geçirmiş. Bundan dolayı ansızın kanala dalarak, bu yoldan, sıkıntı çekmeksizin

bahçeye girmiş. Ve giysilerini güneşte kurumaya terketmek üzere, tenha bir yerde bir süre oturmuş.

Sonra ayağa kalkmış ve ağır ağır yüksek duvarlar boyunca dolaşmaya başlamış. Derelerle sulanan toprağa düğün günündeki bir zengin gibi süslü, beyaz gülün al güle gülümsediği, âşık bülbüllerin sevdiceği güllere döktüğü dilin, incelikli dizeler üzerine bestelenmiş tatlı bir musiki gibi dokunaklı olduğu, çiçek yataklarının birçok güzellik sunduğu, kızıl güller üzerinde şebnem damlalarının ufak bir sitem edilince bile ağlayıveren iffetli bir genç kızın gözyaşlarına benzediği; meyva bahçesinde neşeden sarhoş kuşların gırtlaklarının olanca gücüyle şarkılar söylediği; bu sırada su kenarında dimdik yükselen servilerin dalları arasında boynu itaat gerdanlığıyla süslü kumruların uğuldadığı bu yemyeşil bahçeye hayran olmuş; sonuç olarak her şey o denli kusursuz imiş ki, İrem bahçeleri onunla kıyaslanınca dikenli bir çalılık gibi kalırmış.

Böylece ağır ağır ve çekinerek bahçede dolaşan Şehzade Elmas, birdenbire kendini bir yol dönemecinde bulmuş; karşısında kenarına ipek bir halı serilmiş mermer bir havuz varmış. Halının üzerinde de, kaygısızca, dinlenme halindeki bir pars gibi, güzelliğinin ışıltısı bahçeyi aydınlatan çok güzel bir kız oturuyormuş. Saç kıvrımlarının kokusu öylesine içe işleyici imiş ki, hurilerin beynini amberle kokulandırmak için göklere yükseliyormuş.

Şehzade Elmas da, çok susuz birinin Fırat'ın suyunu içmeye doyamadığı gibi, bu güzelim görüntüden gözlerini ayıramamış ve böylesine bir güzelliğin ancak binlerce kişinin uğrunda aleve kapılmış kelebekler gibi can verdiği Mühre'ye ait olacağını anlamış. Böylece kendinden geçmiş genç kızı seyrederken, Mühre'nin nedimelerinden biri onun gizlendiği yere yaklaşmış ve dereden elinde tuttuğu bir altın tası doldurmak istemiş. Ama birdenbire bir korku çığlığı koparmış ve elindeki altın tası suya düşürmüş. Titreyerek ve elini yüreğine bastırarak koşup arkadaşlarının yanına dönmüş. Onlar da kendisini, şaşkınlığının ve tası suya düşürmesinin nedenini anlatması için hanımları Mühre'nin yanına götürmüşler. Adı Mercan Dalı olan bu genç kız da yüreğinin çarpmalarını biraz yatıştırarak sultana "Ey başımın

tacı, ey hanımım, dereye eğildiğim sırada ansızın suya, bir ecinni oğluna mı, yoksa bir âdemoğluna mı ait olduğunu bilemediğim çok güzel bir delikanlı yüzünün yansıdığını gördüm. Ve heyecana kapılarak altın tası suya düşürdüm...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yedinci gece olunca, demiş ki:*

"... Suya, bir ecinni oğluna mı, yoksa bir âdemoğluna mı ait olduğunu bilemediğim çok güzel bir delikanlı yüzünün yansıdığını gördüm. Ve heyecana kapılarak altın tası suya düşürdüm" demiş.

Mercan Dalı'nın bu sözlerini duyan Mühre Sultan söylediklerinin gerçek olup olmadığının anlaşılması için ikinci bir nedimesine hemen gidip suya bakmasını buyurmuş. Bu nedime de dereye koşup oraya yansıyan güzel yüzü görünce, inleyerek kaçıp geri dönmüş. Ve hanımına "Mühre Sultan'ım, bilmiyorum ama, sanırım ki, suya yansıyan suret, herhalde bir meleğin ya da bir ecinni oğlunun sureti olsa gerek! Hatta ayın suya indiği de söylenebilir!" demiş.

Nedimesinin bu sözlerini duyan Mühre Sultan, ruhunda merak ateşinin tutuşarak kıvılcımlar saçtığını duyumsamış. Ve yüreğinde delikanlıyı kendi gözleriyle görme arzusu uyanmış. Güzelim ayakları üzerinde dinelmiş ve bir tavuskuşu kadar gururlu, dereye doğru yollanmış. Ve Elmas'ın sudaki yansımasını görmüş. Sapsarı kesilen Mühre Sultan aşkın kurbanı olmuş; ve sendelemiş, ama nedimeleri tarafından tutulmuş. Çabucak sütanasını çağırmış ve ona "Git sütana, yüzü suya yansıyan kişiyi bana getir! Yoksa öleceğim!" demiş. Sütana da işitip itaat ettiği yanıtını vermiş ve gidip her yana bakınmış ve kısa bir süre sonra bakışları; hoş bedenli şehzadenin, yıldızların kıskandığı güneş yüzlü delikanlının gizlendiği köşeye düşmüş. Kendi bakımından Şehzade Elmas da, keşfedildiğini anlayınca, yaşamını kurtarmak için, birdenbire, deli taklidi yapma fikrine kapılmış.

Böylece, sütana, bir kelebeğin kanadına dokunulurken gösterilen itinayla elini tutmak için yaklaşıp onu, eşsiz hanımının

yanına götürünce, bu güneş yüzlü delikanlı, bu hoş bedenli şehzade de gülerek ona "Ben açlıktan ölüyorum, ama tokum!" demiş; ve de "Sinek öküze dönüştü"; ve yine "Bir pamuk dağı, suyun etkisiyle kile dönüştü!" demiş; sonra da, gözlerinin akını belerterek "Balmumu karın etkilemesiyle eridi; deve kömürü yedi; fare de kediyi!" diye eklemiş. Sonra da "Başkası değil, tüm dünyayı ben bitireceğim!" demiş. Ve soluk almadan sultan onun deliliğine inanıncaya kadar saçma sapan ve anlamsız sözler üretmiş.

O zaman, gencin güzelliğine hayran olacak yeter zaman bulan sultan, yüreğinin titrediğini duyumsamış ve içi kederle dolu, nedimelerine doğru dönerek "Ne yazık ve ne kadar acı!" demiş. Ve bu sözleri söyleyerek sarsılıp boynu yarısına kadar kesilmiş bir piliç gibi titremiş. Çünkü aşk, ilk kez olarak, bağrına girmiş ve her zamanki etkilerini göstermeye başlamış bulunuyormuş.

Böylece, belli bir süre sonra, kendini genç adamı izlemekten kurtararak kadınlara, hüzünle "Bu genç adam ruhuna yerleşen ecinniler yüzünden delirmiş. Ve bilirsiniz ki, Tanrı'nın delileri büyük azizlerdir ve bu azizlere saygıda noksanlık göstermek Tanrı'nın varlığına veya Kuran'ın kutsal kaynağına kuşku duymak kadar ağır bir kusurdur. Bundan dolayı onu burada, kendi başına, özgür bırakarak keyfince yaşamasını ve ne isterse yapmasını sağlamak gerek! Hiç kimse ona karşı çıkmasın ve ne diler ve isterse yerine getirsin!" demiş. Sonra, ermiş yerine koyduğu delikanlıya doğru dönüp dinsel bir saygıyla elini öperek ona "Ey saygın aziz, bu bahçeyi ve bu bahçede gördüğün köşkü konut seçerek bize lütufta bulun! Burada ihtiyacın olan her şeyi bulacaksın!" demiş. Aslında Elmas'ın ta kendisi olan genç ermiş gözlerini açarak "Gerekli, gerekli, gerekli!" diye yanıt vermiş; sonra da "Gereksiz ama, gereksiz, gereksiz!" diye eklemiş.

O zaman Mühre Sultan, onun önünde son bir kez eğildikten sonra, nedimeleri ve sütanası kendisini izlerken ayakları suya ermiş ve üzgün, oradan ayrılmış. Ve gerçekten genç ermiş, o andan başlayarak her türden saygı ve özenli davranışla sarılmış. Oturması için ona ayrılmış olan köşkte Mühre'nin esirelerinin en dindarları ona hizmet etmiş ve sabahtan akşama kadar oraya her

türden yemek ve her türden reçelle dolu tepsiler taşıyıp durmuşlar. Genç adamın ermişliği tüm sarayda oturanlarca kabul edilmiş bulunuyor, üzerinde yürüdüğü bahçe yolları, ardından gayretle süpürülüyor, yemeğinden artanlar veya tırnaklarının kırpıntıları ya da benzeri şeyler, muska yapmak üzere toplanıyormuş.

Günlerden bir gün, adı Mercan Dalı olan Mühre Sultan'ın gözdesi genç kız, yalnız başına oturmakta olan genç ermişin yanına gelmiş ve heyecandan sapsarı titreyerek ona yaklaşmış ve başını ayaklarının ucuna alçakgönüllülükle koymuş ve iç çekmeler ve iniltiler koparark ona "Ey başımın tacı, ey kusursuzluğun efendisi, seni seçkin kılan güzelliğin yaratıcısı Yüceler Yücesi Tanrı, eğer razı olursan, benim aracılığımla sana daha fazla nimetler sağlayacaktır. Senin için titreyen yüreğim kederlidir ve aşkınla mum gibi eriyor; çünkü bakışlarının oku onu delip geçti; ve aşkının mızrağı ona saplandı. Lütfen bana söyle! Kimsin sen ve bu bahçeye nasıl ulaştın? Böylece seni daha iyi tanıyarak, daha da etkili olarak sana hizmet edebileceğim!" demiş. Ama, Mühre Sultan'ın herhangi bir hilebazlığından korkan Elmas, genç kızın yakaran sözlerine ve tutkulu bakışlarına kendini kaptırarak yumuşamamış ve ruhu, gerçekten ecinnilerin gücüne bağlı olanlar gibi davranmayı sürdürmüş. Mercan Dalı da, iç çekip inleyerek genç adamın yöresinde, geceleyin alevin yöresinde dönen pervaneler gibi dolanarak yalvarmalarını sürdürmüş. Ama o, çarpık yanıtlar vererek sürekli yan çizmiş. Kız da sonunda "Tanrı ve Peygamber seninle birlikte ve senin yörende olsun! Bana yüreğinin yelpazelerini aç ve sırrını açıkla! Çünkü senin gizli bir sırrın olduğu besbelli. Benim yüreğim de, kapandıktan sonra anahtarı yok olmuş bir çekmece gibidir. Bu çekmecede senin için duyduğum aşk adına, bana çabucak, söylemen gereken şeyi tam bir güven duyarak söyle!" demiş.

Şehzade Elmas, güzel Mercan Dalı'nın bu sözlerini işitince, onun sözlerinden aşkın kokusunu duyduğuna inanmış ve bu hoş kıza durumunu açıklamayı uygun görmüş. Bir an için kızın yüzüne konuşmaksızın bakmış ve kaçamak bir gülüşle ruhunun yelpazelerini açarak kıza "Ey güzel yaratık, ben buraya binlerce acıya katlandıktan ve büyük tehlikelere göğüs gerdikten sonra ulaştım; ve bu yolculuğu sırf Sultan Mühre'nin 'Çam kozalağı

ile servi kozalağı arasında nasıl bir ilişki vardır?' sorusuna yanıt bulmak umuduyla göze aldım. Eğer, ey yüreği merhametli kız, bu karmaşık sorunun gerçek yanıtını biliyorsan, bana söyle de yüreğimin duyarlığı senden yana işlesin...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"... Yüreğimin duyarlığı senden yana işlesin!" demiş. Sonra da "Bundan da hiç kuşkun olmasın!" diye eklemiş. Mercan Dalı da "Ey değerli genç, senin yüreğinin alageyiğinin duyarlığından kuşku duymam; ama bu karmaşık sorunun yanıtını benden öğrenmek istiyorsan, inancımızın gerçekliği üstüne bana, benimle evleneceğine ve beni kendi ülkende babanın sarayında tüm kadınların başına geçireceğine yemin et!" diye yanıt vermiş. Şehzade Elmas da, genç kızın elini tutmuş ve ona evlenmeyi ve kendisine istediği mevkii sağlayacağını vaat ederek bu eli öpüp yüreğine bastırmış.

Genç Mercan Dalı, Şehzade Elmas'tan bu vaadi ve bu güvenceyi alınca rahatlayıp memnun olarak yerinden kalkmış ve ona "Ey yaşamımın sermayesi, Mühre Sultan'ın fildişi yatağının altında siyah bir zenci vardır. Bu zenci Vâkâk Kenti'ndeki ülkesinden kaçtıktan sonra, sultanın kızı hariç, kimse varlığını bilmeksizin orayı mekân tutmuştur. Sultanımıza padişah oğullarına bu karmaşık soruyu sordurtan işte bu Allah'ın belası zencidir. Meselenin gerçek çözümünü öğrenmek istersen, bu zencinin ülkesi olan Vâkâk Kenti'ne gitmen gerek. Ancak bu şekilde sırrın örtüleri açılabilir. Çam kozalağı ile servi kozalağı arasında nasıl bir ilişki bulunduğu konusunda benim bütün bildiğim bundan ibarettir! Ama Tanrı en iyisini bilir!" demiş.

Şehzade Elmas, Mercan Dalı'nın ağzından bu sözleri işitince, kendi kendine "Ey yüreğim, esrar perdesinin ardında bize hangi parıltının görüneceğini anlamak için biraz sabırlı olmak gerek! Çünkü, şimdiki halde, ey yüreğim, Vâkâk Kenti denen bu zenciler kentinde, sana ıstırap verecek birçok can sıkıcı şey göreceğin anlaşılıyor!" demiş. Sonra genç kıza dönüp ona "Ey yardımsever

kız, kuşkusuz, bir zenci kenti olduğu anlaşılan Vâkâk Kenti'ne gitmedikçe ve söz konusu esrarı çözmedikçe huzur bana haram olsun! Ama tanrı bana güvenlik sağlar ve dilediğim sonucu elde edersem, senin dileğini yerine getiririm. Yoksa, ba'sü-bad'el-mevt gününe kadar başım önümde eğik kalsın!" demiş.

Ve sözünü böylece tamamladıktan sonra, Şehzade Elmas, iç çekmekte, inlemekte, hıçkırmakta olan Mercan Dalı'ndan izin almış ve yüreği kırık, görülmeksizin bahçeden dışarı çıkıp yolculuk eşyalarını bıraktığı hana yönelmiş, orada pericelik bir hayvan gibi güzel atına binip Tanrı'nın yoluna koyulmuş. Ama Vâkâk Kenti'nin hangi yanda bulunduğunu ve oraya ulaşmak için tutacağı yolu ve bu yolun nerelerden geçtiğini bilmediğinden kendisini aydınlatabilecek bir işaret aramak üzere başını yöresinde çevirip durmuş; o sırada yeşil giysilere bürünmüş, ayağında limon sarısı meşinden pabuçlar ve bir elinde baston bulunan bir derviş görmüş. Bu derviş, ışık saçan yüzü ve eşyayı aydınlatan ruhuyla kendisine doğru geliyormuş. Elmas da bu saygın dervişe doğru yönelmiş ve selam vererek atından inip yanına yaklaşmış. Derviş de selamını iade edince, ona "Ey saygın kişi, Vâkâk Kenti nerede kuruludur ve buradan ne kadar mesafede bulunur?" diye sormuş. Derviş de, şehzadenin yüzüne bir saat dikkatle baktıktan sonra, ona "Ey şahların oğlu, kendini çıkmaz ve korkulu bir yola düşmekten koru! Bir çılgınlık tasarısını yerine getirmekten sakın ve kendini başka uğraşlara ver! Çünkü bütün ömrünce buralarda kalıp bu yolu arasan da, izini bulamayacaksın! Fazladan Vâkâk Kenti'ni bulmak isterken varlığını ve değerli yaşamını ölümün rüzgârına kaptıracaksın!" demiş. Ama Şehzade Elmas da ona "Ey saygın ve kutsal şeyh, benim meselem büyük bir meseledir; ve gayem öylesine yüce bir gayedir ki, ondan yüz çevirmektense benimki gibi bir hayatı feda ederim. Böyle olunca, sen eğer bu yol hakkında bir şey biliyorsan, tıpkı tüm yeşilliklerin koruyucusu Hızır gibi benim rehberim ol!" demiş. Derviş, kendisine vermeyi sürdüreceği her türlü öğüde karşın, Elmas'ın hiçbir şekilde fikrinden vazgeçmeyeceğini anlayınca ona "Ey kutsanmış genç adam, Vâkâk Kenti Kaf Dağı'nın orta yerine kurulmuştur; orada kentin içinde de dışında da ecinniler, meretler, ifritler oturur. Ve oraya ulaşmak için üç yol vardır: sağdaki yol, soldaki yol ve ortadaki yol. Ama sağ

yolu izlemek gerek, soldakini değil; ortadakini denemeye de gidilmemelidir. Zaten bir gün bir gecelik yol alınca, tam da güneşin doğduğu sırada, üzerine kûfi harflerle yazılar yazılmış mermer bir levha konmuş bir minare göreceksin. İşte bu kitabenin dikkatle okunması gerek! Bu yazılı taşa göre davranışını ayarlarsın!" demiş.

Şehzade Elmas da yaşlı adama teşekkür edip elini öpmüş. Sonra yeniden atına binip onu Vâkâk Kenti'ne götürecek olan sağdaki yolu tutmuş. Bir gün bir gece ilerlemiş ve dervişin tanımladığı minareye ulaşmış; ve bu minarenin mavi göklere kadar yükseldiğini görmüş; üzerinde de gerçekten kûfi harflerle yazılı bir mermer levha yerleşmiş bulunuyormuş. Ve bu harfler şu yazıyı oluşturuyormuş: "Ey yolcu, şurada önünde uzanan üç yolun hepsi seni Vâkâk Kenti'ne götürür. Eğer soldaki yola koyulursan, çok belalara uğrarsın; sağdaki yola koyulursan çok pişmanlık duyarsın. Eğer ortadaki yola koyulursan korkunç şeyler görürsün!"

Bu yazıtı çözünce ve tüm anlamını kavrayınca, Şehzade Elmas, eline bir avuç toprak almış ve bunu giyisisinin açık bıraktığı göğsüne fırlatarak "Ya böylece toza dönüşeyim ya da maksadıma ulaşayım!" demiş. Ve yeniden eyere oturarak, kararsızlık göstermeksizin bu yolların en belalısı olan orta yola koyulmuş. Ve kararlı bir şekilde bir gün bir gece gitmiş. Sabahleyin gözlerinin önünde dalları göğe kadar uzanan ağaçlarla örtülü büyük bir alan belirmiş. Bu ağaçlar, yemyeşil bir bahçeyi sert rüzgârlardan korumaya ve ona çit oluşturmaya yarıyor; ve bu bahçenin kapısı büyük bir granit kayayla kapatılmış bulunuyormuş. Orada bu kapıyı ve bu bahçeyi gözetlemek üzere kara yüzü tüm bahçeye karamsar bir hava getiren bir zenci varmış. Bu katrandan oluşmuş zenci dev gibiymiş. Üst dudağı patlıcan şeklinde burun deliklerine kadar uzanıyor ve alt dudağı boynuna kadar düşüyormuş. Göğsünde kalkan görevi gören bir değirmen taşı varmış; ve halkalarından her birinde bir savaş filinin rahatça geçebileceği demirden bir zincir olan kemerine Çin çeliğinden bir kılıç takılı imiş. Ve bu zenci o anda hayvan postlarından oluşmuş bir örtü üstüne boylu boyunca uzanmış, uyuyor ve açık bulunan ağzından gök gürültüsü gibi horultular çıkıyormuş.

Şehzade Elmas da, telaşa düşmeden atının dizginini zencinin başının yakınında bir yere bağlamış; ve granit kapıyı aşarak bah-

çeye girmiş. Bu bahçenin havası o denli harika imiş ki, ağaçların dalları sanki bundan etkilenerek sarhoşlarda görüldüğü gibi sallanıyormuş. Ve ağaçların altından boyunlarına dibadan yapılma değerli mendiller bağlı, sırtları nakışlı giysilerle örtülü, boynuzlarına değerli taşlarla donanmış altın süsler takılı iri alageyikler geçiyormuş. Ve bütün bu alageyikler ön ve art ayaklarıyla, gözleri ve kaşlarıyla, sanki açıkça Şehzade Elmas'a içeri girmemesi için işarette bulunuyorlarmış. Ama Elmas, onların uyarılarına hiç aldırmamış ve daha çok bu alageyiklerin gözleri, kaşları ve uzuvlarıyla yaptıkları işaretlerle onu kabullenmekle ne denli zevk duyduklarını iyice belirtmek için bu bahçenin geçitlerinde dolanmakta olduklarını düşünmüş.

Ve böylece dolaşarak sonunda Keyhüsrev'in ve Kayzer'in bile eşine sahip olmadıkları bir saraya ulaşmış. Bu sarayın kapısı bir âşığın gözü gibi yarı açıkmış. Bu kapının aralığından yeni ayı kıskançlıktan kıvrandıracak pericelik bir genç kızın güzelim başı görünmüş. Ve gözleri nergisin gözlerini utandıran bu küçük baş, bir yandan öbür yana gülerek bakınmış. Elmas'ı görünce hem şaşırmış hem de kendini onun güzelleğine kaptırmış. Ve birkaç saniye o durumda kalmış; sonra selam verip ona "Kuşların bile kanat çırpmayı göze alamadığı bu bahçeye girmeyi sana sağlayan cesaretle yüklü adam, sen kimsin?" demiş. Adı Latife olan, gözleri fitne koparacak kadar güzel genç kız Elmas'a işte böyle seslenmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Adı Latife olan, gözleri fitne koparacak kadar güzel genç kız Elmas'a işte böyle seslenmiş. Elmas da elleri arasından yerlere kadar eğildikten sonra ayağa kalkarak "Ey kusursuzluk bahçesinin sürgün dalı, ey hanımım, ben *falan* kişinin oğlu *falanım*; ve burada *şu* ve *şu* maksatla bulunuyorum!" diye yanıt vermiş. Ve ona, başından sonuna kadar tüm öyküsünü, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok.

Latife de, onun öyküsünü işitince, elinden tutmuş ve giriş yerinde tırmanan asmanın altına serilmiş halıda yanı başına oturtmuş. Sonra tatlı sözcükler kullanarak ona "Ey güzellik bahçesinin salınan servisi, gençliğine yazık senin!" demiş; sonra da "Ey üzücü fikir! Ey yerine geçirilmesi güç tasarı! Ey tehlikeler!" demiş. Sonra da "Canına değer veriyorsan, bu fikirden vazgeçmen gerek! Sen iyisi mi burada benimle kal da, kutsanmış elinle arzumun boynuna dokun! Çünkü benimki gibi güzel bir peri suretle birleşmek, bilinmeyeni aramaktan çok daha fazla istenen bir şeydir" diye eklemiş. Ama Elmas "Ben Vâkâk Kenti'ne gitmedikçe ve 'Çam kozalağı ile servi kozalağı arasındaki ilişki nedir?' sorusunun yanıtını öğrenip sorunu çözmedikçe; zevkler ve mutluluklar bana haramdır. Ama, ey güzeller güzeli! Hedefime ulaşır ulaşmaz, seninle evlenerek birleşme gerdanlığını senin arzunun boynuna takacağım" diye yanıt vermiş. Latife de "Ey terk edilmiş yüreğim!" diyerek içini çekmiş. Sonra gül yanaklı sakiyelerin yanaşmaları için işaret vermiş ve görünüşleri ayı ve güneşi şaşırtan ve dalgalı saçları âşıkların yüreğini iradeleri dışında burkutan genç kızlar ortaya çıkmış. Yakışıklı konuğun gelişini kutlamak için musiki ve şarkılar duyulurken, hoş geldin bardakları da elden ele dolaşmış. Ve musikinin baştan çıkaran nağmelerine açıkça ya da gizlice belirtilen kadın işveleri katılarak yürekleri havalandırmış.

Bardakları boşalınca Şehzade Elmas, genç kızdan izin istemek için ayağa kalkmış. Kendisine iyi dileklerini ve teşekkürlerini sunduktan sonra, ona "Ey evrenin sultanı, şimdi senden izin dilemekteyim; çünkü çıkacağım yolun uzun olduğunu bilirsin; burada bir an daha eyleşirsem, aşkının ateşi yüreğimin ekinini tutuşturacak. Ama, Tanrı dilerse, başarıya ulaştıktan sonra, buraya arzu gülleriyle geri dönüp susayan ruhumun susuzluğunu gidereceğim" demiş.

Genç kız uğrunda yanıp tutuştuğu Şehzade Elmas'ın kendisini terk etmek kararında ısrarlı olduğunu görünce, iki ayağı üzerinde dinelmiş ve yılan şeklinde bir bastonu kavrayarak onun üzerine anlaşılmaz bir dille sözcükler mırıldanmış. Ve onu ansızın savurarak Şehzadenin omzuna öylesine bir şiddetle vurmuş ki, oğlan kendi yöresinde üç kez dönmüş ve hemencecik insan kılığını yitirmiş ve alageyikler arasında bir alageyiğe dönüşmüş.

Ve Latife hemen onun boynuzlarına da öteki alageyiklerin taşıdığı türden süsler bağlamış, boynuna ipek işlemeli mendiller takmış. Ve "Madem ki peri suretli bir güzeli yeğlemedin, öyleyse git, benzerlerin arasına katıl!" diye haykırarak onu bahçeye salmış. Alageyik Elmas da, hayvan şekliyle, ama iç nitelikleri ve duyguları bakımından âdemoğlu kalarak dört ayağı üzerinde koşup gitmiş.

Böylece kendisi gibi şekil değiştirmiş öteki hayvanlara uyarak geçitlerden dört ayağı üzerinde yürüyerek geçerken, alageyik Elmas, dönüştürüldüğü yeni durumunu ve bu büyücünün ellerinden nasıl kurtulacağını ve özgürlüğünü yeniden nasıl kazanacağını düşünmüş. Böylece aylak aylak dolaşarak, bahçe duvarının öte yanlardaki bölümlerinden daha alçak olduğu anlaşılan bir yanına ulaşmış. Ve yüreğini bahtların efendisine doğru yücelterek ve gerilerek, bir sıçrayışta duvarı aşmış. Ama, sanki hiç duvarı aşmamış gibi aynı bahçede bulunduğunun farkına varmakta gecikmemiş; bu deneyi duvardan yedi kez atlayarak tekrarlamış; ama hiçbir sonuç alamamış; çünkü hep aynı yerde bulunduğunu görmüş; ve o zaman bunun, büyülenme etkisinin bir süreci olduğuna iyice inanmış. Ve şaşkınlığı son sınırına dayanmış ve toynaklarından sabırsızlık terleri süzülmüş. Ve duvar boyunca, kafese konmuş bir arslan gibi, pencere şeklinde duvara oyulmuş, ancak o ana kadar gözüne çarpmamış olan bir açıklık buluncaya kadar dolanıp durmuş. Binbir güçlükle bu açıklıktan kayarak bu kez kendisini bahçenin duvarlarının dışında bulmuş.

Güzel kokusu beynini saran ikinci bir bahçede bulunduğunu görmüş. Bu bahçenin geçitlerinin ucunda beliren bir saray gözüne çarpmış. Ve bu sarayın bir penceresinde genç ve bir lalenin narin rengine ve Çin ceylanlarını kıskandıran gözbebeklerine sahip güzel bir çehre görmüş. Amber rengindeki saçları güneşin tüm ışınlarını içinde toplamış, cildi İran yaseminlerini yansıtır gibiymiş. Kız başını kaldırarak Elmas'a bakıp gülümsemiş.

O sırada alageyik Elmas, pencereye iyice yaklaşmış bulunuyormuş; kız çabucak ayağa kalkıp bahçeye inmiş. Birkaç tutam ot koparmış ve onu kendine alıştırmak ve yaklaşınca kaçmasını önlemek üzere ona uzaktan nezaketle ve dilini şaklatarak bu ot

tutamını uzatmış. Alageyik Elmas, bu ikinci olaydan ne çıkabileceğini görmekten başka bir şey dilemediğinden, aç hayvanların belirttiği tarzda koşarak genç kıza yaklaşmış. Ve Latife'nin aynı babadan, ama ayrı anadan doğma, adı da Cemile olan kardeşi de alageyik şehzadenin boynuna asılı bulunan ipek kordonu yakalamış ve onu tasma gibi kullanarak oğlanı sarayının içine sürüklemiş. Ve orada kendisine hemen meyvalar ve ferahlatıcı hoş şerbetler sunmuş.

Bunları yiyip içtikten sonra, şehzade, başını eğmiş ve genç kızın omzuna dayanıp ağlamaya başlamış. Cemile de, bu alageyiğin gözlerinden süzülen yaşları görüp çok etkilenerek yumuşacık elleriyle onu okşamış. Üzerinde bu merhamet dokunuşlarını duyan alageyik, başını genç kızın ayakları üzerine yerleştirmiş ve daha da fazla ağlamaya başlamış. Kız da ona "Benim sevgili alageyiğim, neden ağlıyorsun? Ben seni kendimden de çok seviyorum" demiş. Ama o, gözyaşlarını ve sızlanmalarını iki katına çıkarmış ve başını tatlı ve merhametli Cemile'nin ayaklarına sürtmüş; o da, bu kez, hiç tereddüt etmeden onun, insan şekline dönüştürülmesi için kendisine yalvarmakta olduğunu anlamış.

O zaman, büyük kız kardeşi büyücü Latife'den çok korkmasına karşın, ayağa kalkmış ve duvarın içinde bulunan bir gedikten değerli taşlarla süslenmiş bir kutu çıkarmış; ve oracıkta, merasim abdesti almış, yeni yıkanmış yedi beyaz temiz giysiye bürünmüş ve küçük bir kutuda bulunan macundan biraz almış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz onuncu gece olunca, demiş ki:*

... Ve oracıkta, merasim abdesti almış, yeni yıkanmış yedi beyaz temiz giysiye bürünmüş ve küçük bir kutuda bulunan macundan biraz almış; ve yesin diye alageyiğe uzatmış; ve o anda şiddetle boynunda bulunan şihirli kordonu çekmiş. Alageyik hemen silkinerek, hayvan şeklinden sıyrılmış ve yeniden âdemoğlu kılığına dönmüş.

Sonra genç Cemile'nin önünde toprağı öpmüş; ona duyduğu

şükranı gösteren hareketler yapmış; ve ona "İşte, ey sultan, beni felaketin pençesinden kurtardın. İnsanoğlu olarak yaşamımı bana iade ettin. Bedenimdeki tüylerin her biri senin iyiliklerini ve zarafetini övüyorsa da, değerine layık olacak şekilde şu dilimle acaba sana nasıl teşekkür etsem, ey mutlu varlık?" demiş. Ama Cemile onu ayağa kaldırmış ve şahane giysilerle donattıktan sonra "Ey güzelliği bahçemizi ve konutumuzu aydınlatan, bedeni bembeyaz şehzade, senin adın nedir? Hangi nedenle gelip bizi onurlandırdın ve nasıl oldu da kız kardeşim Latife'nin ağına düştün?" demiş.

Şehzade Elmas kurtarıcısına tüm öyküsünü anlatmış; ve sözünü bitirdiği zaman kız ona "Ey Elmas, ey gözümün gönlümün nuru, seni saran tehlikeli ve verimsiz fikri kafandan at ve büyüleyici gençliğini ve değerli yaşamını bilinmez güçlere karşı tehlikeye atma! Çünkü nedensiz yere insanın kendini tehlikeye atması aklın alacağı şey değildir. İyisi mi sen burada kal ve yaşamının bardağını şehvetin şarabıyla doldur. İşte ben arzuna uyarak sana hizmet etmek üzere karşında duruyor ve anasının sözünü dinleyen bir çocuk gibi sana itaat ediyor ve senin mutluluğunu kendi mutluluğuma yeğ tutuyorum" demiş. Elmas da "Ey sultan, sana karşı duyduğum minnet ruhumda öylesine bir ağırlık oluşturuyor ki, hiç gecikmeksizin derimden pabuçlar yaparak onları küçük ayaklarına giydirsem yeridir. Çünkü sen beni, alageyik derimden sıyırarak büyücü kız kardeşinin düzenlerinden kurtarıp insan şekline büründürdün. Ama, bugün için bana hoşgörüde bulunursan, dileğimi gerçekleştirebilmek için gecikmeksizin bana birkaç gün izin vermeni rica edeceğim. Ve yüceler Yücesi Tanrı'nın sağlayacağını umduğum güvenlikte Vâkâk Kenti'nden döndüğümde yeniden uğurlu ayaklarına kapanacak ve sırf senin arzuların doğrultusunda hareket edeceğim. Ve o zaman, sadece minnet dolu yüreğimin görevlerini yerine getirmiş olacağım" diye yanıt vermiş.

Genç kız, onu düşünmeye zorlamak için ısrar etmeyi sürdürmüşse de; Elmas'ın söylediklerine pek kulak asmadığını ve kendi umutsuz fikrine bağlandığını anlayarak onun gitmesine izin vermekten başka bir şey yapmamış. Bu yüzden, şikâyetler, iç çekmeler ve iniltiler koparark ona "Ey gözümün nuru, madem ki

hiç kimse boynuna asılı talihinden kaçamıyor ve senin bahtında da daha ilk karşılaşmamızda beni terk etmek varmış; girişiminde yardımcı olması, dönüşünü sağlaması ve değerli canını koruması için miras yoluyla benim hisseme düşen üç şeyi sana vermek istiyorum!" demiş. Ve duvarın bir başka kovuğundan büyük bir kutu çıkarmış ve onu açarak oklarıyla birlikte bir altın yay, Çin çeliğinden bir kılıç ve sapı yeşim taşından bir hançer çıkarmış ve "Bu yay ve bu oklar, barış ve dua üzerine olası Peygamber Salih'e aittir. Süleyman'ın Akrebi olarak tanınan bu kılıç, öylesine harikadır ki, bir dağa çalınsa, onu sabun gibi ikiye böler. Ve nihayet, eski zamanlarda Temmuz tarafından imal edilmiş bulunan bu hançer, onu elinde bulunduran için paha biçimez değerdedir; çünkü ağzında saklı bir erdemle, onu, her türlü saldırıdan korur" diyerek bunları Elmas'a vermiş. Sonra da "Böyle olmakla birlikte, ey Elmas, bizden yedi okyanusla ayrılmış bulunan Vâkâk Kenti'ne amcam Es-Simurg'un yardımı olmadan giremezsin. Bundan dolayı kulağını dudaklarıma iyice yaklaştır ve senin uğruna onlardan çıkacak talimatı iyice dinle!" diye eklemiş. Ve bir an sustuktan sonra "Bil ki, gerçekte, ey dostum Elmas, buradan bir günlük uzaklıkta bir çeşme vardır; ve bu çeşmenin hemen yanı başında Tak-Tak adlı bir genç şahın sarayı bulunmaktadır. Ve Tak-Tak'ın bu sarayı dört gözlü kanlı Habeşi tarafından korunmaktadır ki bunların her biri yırtıcı beş bin zenciden oluşan birer orduya hükmeder. Bu tak-Tak sana verdiğim eşyanın hatırına sana iyi davranacaktır; hatta büyük dostluk gösterecektir; oysa kendisi, aslında, yoldan geçenleri yakalatıp ateşte kızartmayı ve sonra da tuz ve baharat serpmeden yemeyi âdet edinmiştir. Ve sen, onun yanında iki gün kalacaksın. Bunu izleyerek o sana, yardımıyla belki Vâkâk Kenti'ne ulaşabileceğin ve çam kozalağı ile servi kozalağı arasındaki ilişki sorununu çözebileceğin amcam Es-Simurg'un sarayına giderken eşlik edecektir" demiş. Ve sözüne son vermek üzere "Özellikle, ey Elmas, sana söylediklerimden bir saç teli kadar farkla bile ayrılmamaya çok dikkat et!" demiş. Sonra onu ağlayarak kucaklamış ve kendisine "Sen yokken yaşamak yüreğim için bir felaket olacak; ve dönüşüne kadar gülmek nedir, konuşmak nedir bilmeyeceğim ve artık ruhumu kedere hep açık tutacağım. Sürekli olarak yüreğimden iniltiler kopacak,

bedenimden haberim bile olmayacak. Çünkü güçsüz ve içsel destekten yoksun kalınca bedenim ancak ruhumun serabı olacaktır" demiş. Sonra da şu dizeleri okumaya başlamış:

> Nergislerin tutkunu olduğu gözlerinden uzağa atma yüreğimi.
> Ey çekingen, sarhoşların şikâyetlerini görmezden geleceğin yerde, onları meyhaneye götürmen gerek.
> Yüreğim yeniyetme bıyıklarının ordusundan kendini kurtaramayacak ve yaralı bir gül gibi, giysimin yırtık yanı dikiş tutmayacak.
> Ey kıyıcı güzellik, ey güzel, esmer ve hoş varlık! İşte yüreğim yasemin ayaklarının önünde yatmakta.
> Benim saf genç kız yüreğim, delikanlılığın en tatlı çağında yürekler hırsızının ayaklarına kurban olmuş.

Sonra genç kız, kendisini kutsayarak ve güvenlik dileyerek yüzünü kaplayan gözyaşlarını göstermemek için çabucak sarayına girmiş.

Elmas'a gelince, bir ecinnioğlu kadar yakışıklı, atının üzerinde yola koyulmuş ve Vâkâk Kenti'ni hedef tutarak aşama aşama yol almayı sürdürmüş. Ve böylece at sürerek kazasız belasız çeşmeye ulaşmış. Burası kuşkusuz genç kızın tanımladığı çeşmeymiş; çünkü yanı başında zencilerin şahı müthiş Tak-Tak'ın kasrı yükseliyormuş. Elmas da, bu kasrın yöresinin on arış boyunda korkunç yüzlü Habeşiler tarafından korunmakta olduğunu görmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz on birinci gece olunca, demiş ki:*

... Zencilerin şahı müthiş Tak-Tak'ın kasrı yükseliyormuş. Elmas da, bu kasrın yöresinin on arış boyunda korkunç yüzlü Habeşiler tarafından korunmakta olduğunu görmüş. Ve bağrını korkunun sarmasına izin vermeksizin atını çeşmenin yanındaki ağaca bağlamış ve dinlenmek üzere ağacın gölgesine oturmuş. O sırada zencilerin kendi aralarında "İşte epeyce bir zaman geçtikten sonra, sonunda bize taze et sağlayacak bir insan varlığı çıka-

geldi. Şahımız Tak-Tak dilini damağını tatlandırsın diye bu fırsattan yararlanalım!" diye konuştuklarını duymuş. Ve bunu izleyerek, içlerinden en belalı on-on iki Habeşi, onu yakalayıp, şişe geçirip şahlarına sunmak niyetiyle Elmas'ın yanına yaklaşmışlar.

Elmas gerçekten yaşamının dönemecinde olduğunu anlayınca, kemerinden Süleymani kılıcını çekmiş; ve üzerlerine doğru atılarak birçoğunu çabucak ölüm vadisine yollamış. Ve cehennemin oğulları, gidecekleri yere ulaşınca, haberleri Şah Tak-Tak'a ulaştırılmış; o da kızıl bir öfkeye kapılarak bu küstahı yakalatmak üzere hemen zenci komutanlarından tanınmış bir belalı olan katran renkli Mak-Mak'ı göndermiş. Mak-Mak da, katran renklilerden oluşan ordusunun başında, bir eşek arısı topluluğunun saldırısına benzer şekilde saldırarak çeşme başına ulaşmış. Kurban arayan gözlerinden kara ölüm fışkırıyormuş. Onu görünce Şehzade Elmas, ayağa kalkmış ve dizlerini germiş. Allah'ın belası Mak-Mak da, boynuzlu bir engerek gibi ıslık çalarak ve geniş burun deliklerinden böğürtüler koparak Elmas'ın tam karşısına çıkmış ve başlar ezen gürzünü savurup onu öylesine çevirmiş ki hava titremiş. Ama aynı anda sevgili Elmas da, Temmuz'un hançeriyle donanmış elini uzatmış ve şimşeksi bir hızla hançeri dev Habeşinin böğrüne saplamış. Ve bu bin boynuzlunun oğluna bir yudumda ölümü içirmiş. Hemen ölüm meleği, son saatini çalarak bu lanetliye yaklaşmış.

Mak-Mak'ın maiyeti olan zencilere gelince, komutanlarının eni boyuna katılmış, yere devrildiğini görünce, bacaklarını rüzgâra vererek serçelerin, iri gagaların babasının[1] önünden kaçtıkları gibi kaçıp gitmişler. Elmas da, onları izleyerek öldürebildiği kadarını öldürmüş; kaçabilenler de kaçıp kurtulmuş.

Şah Tak-Tak, Mak-Mak'ın bozguna uğradığını öğrenince, burun deliklerini öfke öylesine şiddetle sarmış ki, artık sağ elini sol elinden ayırt edemez olmuş. Ve budalalığı onu, boğazların vadilerin silahşörü, yiğit dövüşçülerinin başının tacı Elmas'a bizzat saldırmaya doğru itmiş. Ama homurdanan yiğidi görünce, iri burunlu utanmaz, kaslarının gevşediğini ve mide torbasının bulandığını ve ölüm rüzgârının tepesinde estiğini duyumsamış. Elmas da onu hedef almış ve ona barış ve dua üzerine olası

1 *İri gagaların babası:* "Alıcı kuşların en yırtıcısı" anlamında (Â.Ş.O.)

Salih'in oklarından birini savurarak topuklarının tozunu yutturmuş; ve ansızın ruhunu, akbabaların süt anasının yüklerini bıraktığı karanlık yörelerde barınmaya yollamış.

Bunu izleyerek ölü şahlarını çevreleyen zencilerin gövdelerini yal[1] haline getirmiş ve ruhsuz gövdelerinin arasından atıyla dosdoğru yol almış. Ve böylece Tak-Tak'ın hüküm sürdüğü sarayın kapısına ulaşmış ve sanki bir efendi kendi evinin kapısını çalarcasına kapıyı çalmış. Kapıyı açmaya gelen bu bahtsız Tak-Tak tarafından tahtı ve mirası yağmalanan birisiymiş. Bu da, ürkmüş ceylanlara benzer; âşıkların yürek yarasına tuz serpercesine etkili olan güzel yüzlü bir genç kızmış. Ve şayet Elmas'ı karşılamak üzere daha fazla yakına gelmemişse, gerçekte, bunun nedeni, narin beline asılı bulunan kalçalarının ağırlığıymış, üstü iki çukurla süslenmiş belirgin ve kutsanmış art yuvarlarını, kendi doğaları bakımından, Bedevinin çanağındaki yoğurt ve aselbentle kokulandırılmış tepsi ortasındaki ayva peltesi gibi titrediklerinden dolayı istediği gibi oynatamıyor olmasıymış.

Elmas'ı, esirin kurtarıcısına gösterdiği coşkuyla karşılamış. Ve onu ölen şahın tahtına oturtmak istemiş; ama Elmas bunu reddetmiş; ve kızı elinden tutarak onu Tak-Tak'ın babasından yağmaladığı tahta oturmaya davet etmiş. Ve bunca iyiliğe karşı da ondan hiçbir şey istememiş. O zaman, adı Azize olan kız, bu cömertçe davranışı karşısında, ona "Ey yakışıklı genç, hiçbir karşılık beklemeden iyilik yaptığına göre, sen hangi dine bağlısın?" demiş. Elmas da "Ey sultan, benim dinim, İslam dinidir; ve onun inancı, benim inancımdır!" demiş. Kız ona "Peki efendim, bu din ve inanç neye dayanır?" diye sormuş. O da "Dinimiz sadece, barış ve dua üzerine olası Peygamberimizin bize açıkladığı şekilde Tanrı'nın birliğini dille ikrar etmeye dayanmaktadır" diye yanıt vermiş. Kız "Lütfedip de bana, kendi bakımından, insanları bunca mükemmel kılan bu ikrarın ne olduğunu açıklar mısın?" diye sormuş. Şehzade Elmas da "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed onun elçisidir' demekten ibarettir" diyerek bunu yanıtlamış; ve "Kim bu sözleri inanarak telaffuz ederse, o anda İslam ile onurlanır. Vaktiyle inançsızların en sonuncusu bile olmuş olsa, artık en soylu Müslümanla bir tutulur" diye

1 *Yal:* Hamur haline getirilmiş hayvan yemi (Â.Ş.O.)

eklemiş. Sultan Azize de bu sözleri işitince, yüreğinin gerçek inanca doğru yöneldiğini duyumsamış. Ve birdenbire elini kaldırıp işaret parmağını gözünün hizasına kaldırarak şahadet sözcüklerini telaffuz etmiş. Böylece İslam ile onurlanmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmakta olduğunu görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ve birdenbire elini kaldırıp işaret parmağını gözünün hizasına kaldırarak şahadet sözlerini telaffuz etmiş. Böylece İslam ile onurlanmış.

Sonra da dönüp Şehzade Elmas'a "Efendim, şimdi beni sultanlığa getirdiğine ve iman sahibi olduğuma göre; önünde, gözlerimi üzerinden ayırmaksızın, sana hizmet etmeye ve haremindeki kölelerden biri olmaya hazırım; lütfedip de bu ülkenin sultanını eşin yapar ve güzelliğinin halesiyle kuşatarak dilediğin yerde onunla birlikte yaşar mısın?" demiş. Elmas da "Sultanım, sen benim için kendi yaşamım kadar değerlisin. Ama şu anda çok önemli bir sorunu çözmem gerekiyor. Bu sorun o denli önemlidir ki, uğrunda anamı, babamı ve ülkemi terk ettim. Şu anda bile, babam Şems Şah, belki de beni ölmüş bilerek ağlamaktadır. Buna karşın, bahtımın beni beklediği Vâkâk Kenti'ne gitmem gerek! Ama inşallah oradan dönersem, seninle evlenir ve seni ülkeme götürürüm. Ve sonsuza dek güzelliğinin zevkiyle yaşarım. Ama şimdi, eğer biliyorsan, senden Cemile Sultan'ın amcası Es-Simurg'un nerede bulunduğunu öğrenmek istiyorum. Çünkü, beni ancak o, Vâkâk Kenti'ne götürebilir; onun nerede oturduğunu ve ne tür biri, bir insan mı, yoksa bir ecinni mi olduğu hakkında herhangi bir şey biliyorsan, çabucak bana açıkla da gidip onu arayayım! Benim hoşuma gitmeyi arzuladığına göre, şimdilik senden istediğimin hepsi bu kadar!" diye yanıt vermiş.

Azize Sultan, Elmas'ın maksadını öğrenince, yüreğinde büyük bir acı duymuş ve son kertede kahırlanmış. Ama, gözyaşlarının ve sızlanmalarının şehzadeyi kararından döndüremeyeceğini anlayarak tahtından kalkmış ve onu elinden tutarak sarayın dehlizlerinden geçirmiş ve onunla birlikte bahçeye çık-

mış. Burası sanki Rıdvan'ın kanatlı gözeticisi olduğu bahçeler gibiymiş ve yollarının kenarı bitip tükenmez güllerle donanmış imiş. Ve sanki rüzgâr onların kokularını yayarak dolaşırmışçasına yürekleri Cennet'e sürüklüyormuş. Kendi kanıyla sarhoş olmuşçasına lale yarı yarıya açılıyor ve servi tüm yaprakları arasından sanki, kendi tarzında, bülbülün ahenkli ötüşünün övgüsünü mırıldanıyormuş. Dereler, goncalarıyla salınarak ona uyan gül fidanlarının arasında, gülen çocuklar gibi çağıldıyormuş.

Azize Sultan, hatırı sayılır bir yük altında bükülen narin bedenine karşın, ardındaki şahane ağırlığını güçlükle taşıyarak Elmas'ı, öylece, cömert yaprakları uyuyan bir deve gölge oluşturan bir ağacın dibine kadar götürmüş. Dudaklarını şehzadenin kulağının yakınına getirerek yavaşça "Bu, senin aradığın Cemile'nin amcası Uçan Simurg'dur. Uyandığında şansın yardım eder de ilkin sağ gözünü açarsa, yeğeninin yolladığı silahların farkına vararak seni görmekten hoşlanacak ve isteyebileceğin her şeyi yapacaktır. Ama, eğer kötü bahtın yönetmesiyle sol gözünü ışığa açarsa, yitip gittin demektir; çünkü çok yiğit bir kişi olmana karşın, bir şahinin pençesindeki bir serçe gibi kollarının gücüyle seni havaya kaldırmaktan ve sevgilim, seni, yere çarparak değerli kemiklerini kırmaktan onu hiçbir şey engelleyemez. Ve şimdi tatlım, Tanrı seni korusun ve yokluğunda hıçkırıklarla sarsılarak dönmeni bekleyene kavuşursun!" diye fısıldamış. Sonra onu, gözleri yaşla dolu, yanakları ansızın nar çiçeğine dönmüş olarak çabucak terk etmiş.

Elmas Uçan Simurg'un uyanması için bir saat beklemiş ve içinden "Bu deve neden acaba Uçan Simurg adını vermişler? Bu denli büyük olan bir dev, kanadı olmadan, yerde bile ancak yürüyebilecekken nasıl havalanabilir?" demiş. Sonunda ucubenin genç fillerden oluşmuş bir sürünün çıkardığı ayak seslerine benzeyen horultusuna dayanamamış ve üzerine eğilerek ayağının tabanını gıdıklamaya başlamış. Dev bu dokunuşla, ansızın seğirmiş, ayağıyla havayı dövüp müthiş bir yellenme koparmış ve aynı anda iki gözünü birden açmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Bu dokunuşla seğirmiş; ayağıyla havayı dövüp müthiş bir yellenme koparmış. Ve uyanınca iki gözünü birden açmış. Şehzadeyi görüp ayağını gıdıklayarak tedirgin olmasına onun neden olduğunu anlayınca, ayağının birini kaldırmış ve yüzüne karşı bir saat kadar süreyle bir seri yellenme salıvermiş; ve herhalde dört fersahlık bir yöredeki tüm canlı varlıkları zehirlemiş. Gerçekten Elmas da, bu cehennemi fırtınadan sadece taşıdığı silahların erdemiyle kurtulmuş.

Dev Es-Simurg birikimini tüketince kıçüstü oturmuş ve şaşırarak şehzadeye bakmış. Ve "O da ne, ey âdemoğlu? Sen benim kıçımın gümbürtüsünden gebermedin mi?" diye haykırmış. Bunu söyledikten sonra gence daha yakından bakmış ve silahlarını görerek çabucak ayağa kalkmış. Ve ona "Benim davranışımı bağışla efendim!" diyerek önünde saygıyla eğilmiş. Ve "Gelişini bana bir köle aracılığıyla bildirseydin bedenimin bütün tüylerini yoluna sererdim. Benim tüm olarak irademe dışında seni bu tarz selamlayışımı unutacağını umarım. Ve yine seni hangi önemli işin hiçbir insan veya hayvanın ulaşamayacağı buraya gelmeye zorladığını lütfen söyle ki girişiminde başarı sağlamak üzere sana yardımcı olayım!" demiş.

Şehzade Elmas içtenliği hakkında Es-Simurg'a güvence verdikten sonra, hiçbir ayrıntıyı atlamadan tüm öyküsünü ona anlatmış. Sonra da "Ey Uçanların Babası, ben buraya yardımını sağlayarak okyanusları aşıp Vâkâk Kenti'ne ulaşmak için geldim!" demiş.

Es-Simurg Elmas'ın öyküsünü işitince, elini ilkin yüreğine, sonra da dudaklarına ve alnına götürmüş ve "Başım üzerine, gözüm üzerine!" demiş. Sonra da "Azıklarımızı hazırladıktan sonra, gecikmeksizin Vâkâk Kenti'ne gidelim! Bunun için, buradaki ormanda yaşayan yaban eşeklerini avlamaya çıkacağım ve bunların etlerinden kavurma, derilerinden de tulum yapacağım. Ve ikimiz için gerekli her şeyi sağlayacağım; sen benim sırtıma ata biner gibi bineceksin; seninle birlikte uçacağız. Böylece seni yedi okyanustan geçireceğim. Yorgunluktan gücüm tükenince, Vâkâk Kenti'ne ulaşıncaya kadar bana kavurma ve su vereceksin!" diye eklemiş.

Ve bu konuşmaya uygun olarak hemen ava gitmiş. Ve her biri bir okyanus geçerken yenmek üzere yaban eşeği yakalamış; ve

bunlardan söz konusu kavurma ve tulumları hazırlamış. Sonra Elmas'ın yanına geri dönmüş; boynuna astığı bir heybeye yaban eşeği kavurmalarını koyduktan ve yedi tulumu kaynak suyuyla doldurduktan sonra, onları da omzuna yerleştirmiş. Şehzade Elmas, kendini böylece Dev Es-Simurg'un omuzlarında tünemiş görünce, kendi kendine "İşte bir filden daha iri bir dev ve kanatları olmadığı halde benimle birlikte uçmaya hazırlanıyor. Vallahi, daha önce hiç görmediğim şaşılacak bir şey bu!" demiş. Böylece düşündüğü sırada, ansızın bir kapının aralığından esen rüzgâr gürültüsüne benzer bir ses işitmiş. Ve devin karnının göze çarpar biçimde şişmeye başladığını ve çabucak bir kubbenin boyutlarına ulaştığını görmüş. Ve bu rüzgâr gürültüsü biraz sonra, devin karnının şiştiği ölçüde bir demirci körüğünün seslerine dönüşmüş. Birdenbire Es-Simurg ayağını yere vurmuş ve bir anda, tüm yüküyle birlikte, bahçenin üzerinde havalanmış. Sonra, suyun içindeki yengeç gibi ayaklarını oynatarak göğe yükselmeyi sürdürmüş. Uygun bir yüksekliğe ulaşınca, Batı doğrultusunda düz bir çizgide yol almaya başlamış. Ve kendine karşın, rüzgârla, istemediği bir yüksekliğe sürüklendiğini duyumsayınca, şiddet ve süre bakımından değişik bir, iki, üç ya da dört yellenme koparark durumu düzeltmiş ve aksine, yitirdiği hava karnını boşaltınca başının açık menfezleriyle, yani ağzı, burnu ve kulaklarının tüm gücüyle içine hava dolduruyormuş. O zaman hemen mavi göğe yükseliyor ve kuş hızıyla doğru çizgide yol alıyormuş.

Böylece, kuşlar gibi, suların üzerinden süzülerek birbiri ardından okyanusları geçmişler ve yedi denizden her birini geçtikçe sağlam toprak üzerine inerek bir süre dinlenmişler ve yaban eşeği kavurması yemişler ve tulumlardan su içmişler. Bu sırada dev, yol yorgunluğunu üzerinden atmak için birkaç saat uyuyor ve yeniden uçma gücü kazanıyormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Bu sırada dev, gezi yorgunluğunu üzerinden atmak için birkaç saat yatıp uyuyor ve yeniden güç kazanıyormuş. Ve hava

aşılarak geçirilen yedi günün sonunda, bahçelerin ortasında uyuklayan bembeyaz bir kentin üstüne ulaşmışlar. Ve Uçan Simurg, Elmas'a "Bundan böyle seni oğlum yerine koyuyorum ve seni buraya kadar taşımak için katlandığım yorgunluktan pişman değilim. Şimdi seni kesinlikle Vâkâk Kenti olan ve aradığın 'Çam kozalağı ile servi kozalağı arasındaki ilişkiler nelerdir?' sorununa kuşkusuz çözüm bulacağın bu kentin en yüksek taraçasına bırakacağım" demiş. Sonra da "Evet, Mühre Sultan'ın fildişi yatağının altında bulunan kara zencinin kenti burasıdır. Ve sen burada bütün bu karmaşık işin yaratıcısı olan zencinin neyi kastettiğini öğrenebilirsin" diye eklemiş. Ve bunları söyleyerek yavaş yavaş içindeki havayı boşaltarak Şehzade Elmas'ı incitmeden söz konusu taraçaya indirmiş. Ve ondan izin alarak kendisine sakalından bir tutam kıl vermiş ve "Sakalımın bu tüylerini üstünde özenle sakla ve onlardan hiç ayrılma! Başına kötü bir iş gelirse ve de bana her ihtiyaç duyduğunda, ister seni o kötülükten kurtarmak için olsun, ister seni bulunduğum yere geri götürmek için olsun, bu tüylerden birini yakman yeter; beni gecikmeksizin karşında bulursun" demiş. Ve oracıkta, yeniden şişinmiş ve rahatlık ve ivedilikle konutuna doğru uçarak yol almış.

Elmas da, bu taraçada otururak ne yapacağını düşünmeye başlamış; kendi kendine evde oturanlara görünmeksizin bu taraçadan nasıl aşağı ineceğini sorarken, merdivenden, kesinlikle bu konutun sahibi olduğu anlaşılan eşsiz güzellikte bir delikanlının çıktığını ve kendisine doğru ilerlediğini fark etmiş. Delikanlı selam vererek onun yanına yaklaşmış ve yüzüne gülerek "Taraçama gelişinle bana ışıklı bir sabah bağışladın, ey insanoğullarının en güzeli!" deyip ona hoş gelişler dilemiş. Elmas da "Ey sevgili genç, ben, senin hoş görünüşünle güne başlamış olmakla mutlu bir âdemoğluyum. Bahtım yönelttiği için burada bulunuyorum. Ve işte kutsanmış konutunun üzerinde bulunuşum hakkında sana söyleyebileceğim bu kadardır" diye yanıt vermiş. Böylece konuşarak delikanlıyı bağrına basmış. Ve ikisi de birbirine dostluk yemini vermiş. Ve birlikte, konuk odasına inmişler ve yine birlikte yiyip içmişler. İki güzel varlığı birleştiren ve yolları üzerindeki güçlükleri gideren ve karmaşıklıkları çözen Tanrı'ya övgüler olsun!

Elmas ile Vâkâk Kenti'nin sultanının gözdesi ve adı Ferah olan delikanlı arasındaki dostluk bu yoldan kesinlikle pekişince, Elmas, ona "Dostum Ferah, sen sultanın gözdesi ve yakın dostu olduğun ve bu durumda da bu ülkenin işleri hakkında hiçbir şey senden gizli kalamayacağına göre, acaba bana, dostluk hatırına, sana bir külfet yüklemeyecek olan bir hizmette bulunur musun?" demiş. Genç Ferah da "Başım üstüne, gözüm üstüne dostum Elmas! Söyle ne istediğini, eğer sana pabuç yapmak için derimi satmam gerekiyorsa, sevinç ve memnunlukla bunu da yaparım!" diye yanıt vermiş. O zaman Elmas da ona "Bana, sadece, çam kozalağı ile servi kozalağı arasındaki ilişkilerin ve aynı münasebetle Çin-i Maçin hükümdarı Şah Kâmus bin Temmuz'un kızı Mühre'nin fildişi yatağının altında yatan zencinin bu konuda üstlendiği rolün ne olduğunu açıklayabilir misin?" demiş.

Elmas'ın bu sorusunu işiten genç Ferah'ın yüzü birdenbire değişmiş; benzi sapsarı olmuş ve bakışı bulanmış. Sanki ölüm meleği Azrail'in karşısında bulunuyormuş gibi titremeye başlamış. Elmas da onu bu durumda görünce ruhunu yatıştırmak ve korkusunu sindirmek için en tatlı sözleri harcamış. Genç Ferah da onu "Ey Elmas, bil ki, şah, tüm kentte oturanlara ve gelip geçen yolculara çam kozalağı ile servi kozalağından söz etmeyi ölüm tehdidiyle yasakladı. Çünkü Servi kesinlikle bizim şahımızın adıdır; Çam Kozalağı da sultan hanımımızın! İşte bu korkunç mesele hakkında bütün bildiğim bu kadardır. Şah Servi ile Sultan Çam Kozalağı arasındaki ilişkiye gelince, bunu bilemem; aynı şekilde bu belalı işte sözü edilen zencinin rolü hakkında da bir şey söyleyemeyeceğim. Seni memnun etmek için bütün söyleyebileceğim, ey Elmas, ancak Şah Servi'nin kendisinin bu sırrı bilebileceğidir. Ben, sana, seni saraya, şahın önüne götürmeyi öneriyorum. Sen, onun teveccühünü kazanmakta noksanlık göstermezsen, belki de o zaman, bu güç sorunu doğrudan doğruya kendin çözüme ulaştırırsın" diyerek sözünü bitirmiş.

Elmas da, bu girişiminden dolayı dostuna teşekkür etmiş ve onunla Şah Servi'yi ziyaret etmek üzere gün saptanmış. Ve beklenilen an gelince, el ele tutuşarak iki melek gibi, birlikte saraya gitmişler. Şah Servi, Elmas'ın içeri girdiğini görünce içi ferahlamış ve ışımış. Bir saat süreyle hayran bakakalmış ve ona yaklaş-

masını buyurmuş. Elmas da şahın huzuruna gelmiş ve saygı ve hayırlı dilek sunmalardan sonra Elmas ona, hediye olarak ucunda bir inci asılı sarı amberden bir tespih sunmuş. Servi, bundan çok memnun olmuş ve "Bu hediye yüreğimizi hoşnut etti" diyerek onu kabul etmiş. Sonra "Ey zarafetle donanmış genç, buna karşılık benden ne dilersen dileyebilirsin; dileğin hemen yerine gitirilecektir" demiş. Elmas, duymayı ümit ettiği bu sözleri işitince "Ey zamanın şahı, Tanrı beni, senden, kölen olmaktan başka bir lütuf istemekten korusun! Bununla birlikte, eğer bana izin verirsen ve yaşamımı bana bağışlayacaksan, yüreğimde olanı sana söyleyeceğim!" diye yanıt vermiş. Sultan Servi de ona...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:*

"... Yüreğimde olanı sana söyleyeceğim!" diye yanıt vermiş. Sultan Servi de ona konuşma izni ve güvence verince, Elmas "Efendim, sağırlar ve körler, bizim gözlerimiz ve kulaklarımızla algıladığımız şeyleri algılayamadıklarından dolayı felaketlere uğramazlar. Çünkü, beni şimdiki hale koyan kulaklarımla işittiğim şeylerdir. Zira, ey evrenin sığınağı, şimdi sana anlatacaklarımı duyduğum o kötü günden beri ne mutluluk ne de uyku yüzü gördüm!" diyerek onu yanıtlamış. Ve kendisine, en küçük ayrıntıları bile atlamadan bütün öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok. Sonra da "Ve baht, şimdi beni senin ışıklı varlığın karşısına çıkarmak lütfunu esirgemeyince, ey zamanın şahı; ve sen bana önemli bir vaat olarak istediğimi yerine getireceğini söylediğine göre; senden, şahımız ile hanımımız Sultan Çam Kozalağı arasındaki ilişkinin ne olduğunu ve aynı zamanda Çin-i Maçin hükümdarı Şah Kâmus bin Temmuz'un kızı Mühre Sultan'ın fildişi yatağı altındaki kara zencinin bu işte ne gibi bir rolü bulunduğunu açıklamanı duymak isterdim!" diye eklemiş.

İşte Elmas, Vâkâk Kenti'nin sultanı Şah Servi'ye bunları söylemiş ve Şah Servi'nin, Elmas konuştukça, göze batar şekilde yüzü kadar tavrı da değişmiş. Elmas konuşmasını tamamlayın-

ca, Servi bir ateşe dönüşmüş; ve gözlerinde alevler tutuşmuş ve içindeki ateş göğsünde fokurdamaya başlamış; ve her bakımdan mangal üzerindeki öfkeli bir kazan gibiymiş; ve hiçbir ses çıkarmadan bir an öylece kalmış. Ve ansızın "Felaket üzerine olsun ey yabancı! Başım üzerine yemin ederim ki, sana canını bağışlayacağıma söz verdiğimden ötürü benim için kutsal olmasaydın, şu anda başını gövdenden ayırtırdım!" diyerek patlamış. Elmas da, ona "Ey zamanın şahı, münasebetsizliğinden dolayı köleni bağışla! Ben bunu sadece izin verdiğin için söyledim. Şimdiyse, böyle söylesen bile, bana verdiğin sözden dolayı dileğim karşısında boyun eğmekten başka türlü davranamazsın! Çünkü huzurunda bulunurken bir dilekte bulunmamı sen istemiştin; ve bildiğin o şey de, beni ilgilendiren tek şeydir!" demiş.

Şah Servi, Elmas'ın bu sözlerini duyunca, şaşkınlık ve umutsuzluğun sınırına ulaşmış. Ruhu bazen Elmas'ın ölümünü arzulamaya yönelmiş, bazen de verdiği sözü yerine getirmeye! Ama onda ağırlık kazanan, daha çok, ilk düşündüğü olmuş. Bununla birlikte, geçici olarak bu niyetine egemen olmuş ve Elmas'a "Ey Şems Şah'ın oğlu, neden beni boşu boşuna yaşamını rüzgâra kaptırtmaya zorluyorsun? Kafanı işgal eden tehlikeli fikri terk edip ülkemin yarısı da olsa benden başka bir şey istesen daha iyi olmaz mı?" demiş. Ama Elmas "Ey Servi Şah, başka şey dilemek içimden gelmiyor" diyerek ısrar etmiş. O zaman şah, ona "Bunda hiçbir uygunsuzluk yok. Bununla birlikte bil ki, öğrenmek istediğin şeyi sana açıklarsam, çaresiz başını vurduracağım!" demiş. Elmas da ona "Başım üstüne, gözüm üstüne, ey zamanın şahı! Bilmek istediğim şeyi, yani efendimiz Şah Servi ile hanımımız Sultan Çam Kozalağı arasındaki ilişkilerin ve zenci ile Sultan Mühre işinin ne olduğunu öğrenince, abdestimi alacak ve başı kesilerek öldürülmeye hazırlanacağım!" demiş.

Bunu duyan Servi'nin, içinde saklamayı yeğlediği bir sırrı açıklamak zorunda kalacağından ve Elmas'ın kesin ölümüne de neden olacağından epeyce canı sıkılmış. Bundan dolayı bir saat kadar bir süreyle başı eğik ve burnu uzamış halde kalmış. Bunu izleyerek taht salonunu muhafızlara boşalttırmış ve onlara, işaretle bazı buyruklar vermiş. Muhafızlar dışarı çıkmışlar ve biraz sonra bir muhafız, elinde değerli taşlarla süslenmiş, kızıl meşin-

den yapılma tasmasından tutarak sığırcık renkli tazı cinsinden güzel bir köpek getirmiş. Sonra da, merasimle, murabba[1] şeklinde büyük bir goblen halıyı yere sermişler. Ve tazı gelip halının köşelerinden birine oturmuş. Bunu izleyerek salona, on iki kanlı Habeşinin dikkatli bakışları altında bulunan, ortalarında, narin bedenli, elleri arkasına bağlanmış, harika bir kadın bulunan esireler girmiş; ve bu esireler kadını, halının karşı köşesine oturtmuşlar ve önüne içinde zenci kellesi bulunan bir tabak koymuşlar. Bu kelle, yeni kesilmiş ve tuz ve hoş kokulu bitkilerle korunmuş gibi görünüyormuş. Sonra şah yeni bir işaret yapmış. Ve hemen sarayın aşçısı, görünümü ve tadı hoş çeşitli yemek tabakları taşıyan yamakları ardında, çıkagelmiş. Hizmetkârlar bütün bu tabakları bir örtü üstünde tazının önüne koymuşlar. Hayvan bütün bunları yiyip doyunca, geri kalanı kötü nitelikli pis bir tabağa doldurarak elleri bağlı olan güzel kadının önüne koymuşlar. O da ilkin ağlamaya başlamış, sonra gülmüş; ve gözlerinden akan yaşlar incilere ve dudaklarındaki tebessümler güllere dönüşmüş. Habeşiler de bu incileri ve gülleri yavaşça toplayıp şaha sunmuşlar.

Bu iş bitince, Şah Servi Elmas'a "Şimdi sıra, senin ya palayla ya da iple ölümüne geldi!" demiş. Ama Elmas "Evet, kuşkusuz, ey şah! Bununla birlikte, bundan önce, gördüğüm şeyin açıklanmasını isterim senden! Ondan sonra ölürüm!" demiş. Bunun üzerine şah, giysisinin eteğini sol ayağının üzerine kaldırmış ve çenesini sağ elinin avuç içine dayayarak şöyle konuşmuş: "Bil ki, ey Şems Şah'ın oğlu, şurada elleri ardına bağlanmış olarak gördüğün ve gözyaşları ve gülüşü incilere, güllere dönüşen genç kadının adı Çam Kozalağı'dır ve benim eşimdir. Ve ben Şah Servi, Vâkâk Kenti denilen bu ülkenin hükümdarıyım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:*

Bil ki, ey Şems Şah'ın oğlu, şurada elleri ardına bağlanmış olarak gördüğün ve gözyaşları ve gülüşü incilere güllere dönü-

1 *Murabba:* Eşkenar dörtgen (Â.Ş.O.)

şen genç kadının adı Çam Kozalağı'dır ve benim eşimdir; ve ben Şah Servi, Vâkâk Kenti denen bu ülkenin hükümdarıyım.

Tanrı'nın günlerinden bir gün, avlanmak üzere kentin dışına çıkmıştım. Orada içimi yakan bir susuzluğa kapıldım. Çölde yitip gidenler gibi su aramak için her yanda dönüp dolandım. Birçok zahmet ve üzüntüden sonra, eski zamanlarda kazılmış karanlık bir sarnıç buldum ve sarnıcı bulmamdan dolayı, artık yerimden kıpırdayacak halim kalmadığı halde, Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükürler ettim. Bununla birlikte, Tanrı'nın adını anarak, yıkık ve göçükler dolayısıyla yaklaşım sağlanması güç olduğu halde bu sarnıcın kenarına kadar ulaşmak başarısını sağladım. Sonra, külahımı bir kova gibi kullanarak ve sarığımı bir ip gibi belime bağlayarak sarnıca indim. Külahımın suya çarpmasından duyduğum sesten bile yüreğime ferahlık doldu. Ama ne yazık ki, ipi birdenbire çekince elime bir şey geçmedi. Çünkü, külah sanki içine bütün musibetler dolmuşçasına ağırlaşmıştı. Onu yerinden kıpırdatmak için büyük gayret sarf ettim; ama başarı sağlayamadım. Ve umutsuzluğun sınırına ulaşarak ve ağzımı dilimi kurutan susuzluğa da artık dayanamayarak "Tanrı'dan başka başvurulacak güç yoktur! Ey bu sarnıçta konutunu kurmuş bulunan varlıklar, ister ecinni olun, ister âdemoğlu, Tanrı'nın bir garibine acıyın, bırakın da kovamı yukarı çekeyim. Ey bu kuyunun ünlü sakinleri, nefesim tükendi ve soluğum ağzımdan çıkmaz oldu" diye haykırdım.

Ve böylece çektiğim işkenceyi haykırıp epeyce inildemeye koyuldum; sonunda kuyudan şu sözleri vurgulayan bir ses duydum: "Yaşam ölümden değerlidir. Ey Tanrı'nın kulu, eğer sen bizi bu kuyudan çeker çıkarırsan, seni ödüllendiririz!" Bunun üzerine, bir an için susuzluğumu unutarak gücümden ne kaldıysa toparlandım ve çırpınarak ağırlığıyla birlikte kovamı çekip kuyudan çıkardım. Bir de bakıp gördüm ki, bedenleri yay gibi eğrilmiş ve bir çuvaldızın yurdundan geçebilecek kadar zayıf, çok yaşlı iki kör kadın, parmaklarıyla kovama sımsıkı sarılmış duruyorlar. Gözleri göz yuvalarına gömülmüş, çeneleri dişsiz saçları tarazlanmış pamuk gibi... Merhamet duyarak ve sonunda susuzluğumu unutarak onlara bu eski sarnıçta yaşamalarının nedenini sorunca, bana "Ey yardımsever genç adam, bir

zamanlar efendimiz olan Birinci Katmandan Ecinnilerin şahının gazabına uğradık. Bizi gözümüzden etti ve bu kuyuya attı. İşte şimdi biz sana duyduğumuz minnetle ne isteyeceksen yerine getirmeye hazırız. Bununla birlikte, biz ilkin sana bizi körlükten nasıl kurtaracağını anlatacağız. Bir kez iyileşince dile bizden ne dilersen!" dediler. Ve de "Buradan pek uzak olmayan bir yerde, falan mevkide, bir ırmak var; onun kıyılarında falan yerde bir inek her zaman otlamaya gelir. Gidip bu ineğin taze mayısından al getir ve bizim gözlerimize sür. O anda gözlerimiz açılacaktır. Ama bu inek ortaya çıkınca ondan saklanman gerek. Çünkü seni görünce dışkılamaz" diyerek sözlerini sürdürdüler.

O zaman ben, verilen talimata uyarak, söz konusu edilen ve daha önce dolaştığım sırada hiç görmemiş olduğum bu ırmağın kıyısına doğru yöneldim, tanımlanan yere ulaştım ve sazlıkların arkasına gizlendim. Pek gecikmeden sudan gümüş gibi beyaz bir ineğin çıktığını fark ettim. İnek havayı solur solumaz, bolca dışkıladı; sonra otlamaya başladı. Bunu izleyerek yeniden ırmağa girip gözden kayboldu. Hemen yerimden kalktım ve beyaz ineğin mayısını topladım ve sarnıca döndüm ve bu mayısı yaşlı kadınların gözlerine sürdüm; hemen gözleri açıldı ve dört yana bakmaya başladılar. O zaman ellerimi öptüler ve bana "Efendimiz, servet mi istersin, sağlık mı, yoksa bir parça güzellik mi?" dediler. Ben de hiç kararsızlık duymadan "Halalarım, Cömert Tanrı, bana zenginlik de verdi, sağlık da! Güzelliğe gelince, hiç kimse yüreğimi doyuracak ölçüde ona sahip değildir. Siz bana sözünü ettiğiniz güzelliği verin!" diye yanıt verdim. Bana "Başımız üzerine, gözümüz üzerine! Biz sana onu sağlayacağız. Bu güzel şey bizim şahımızın kızıdır. O tıpkı bahçenin gülen gül yaprağı gibidir, hayır gülün ta kendisidir; bahçede yetişen bir gül ya da yaban gülü! Gözleri bir sarhoşun gözleri gibi baygındır; bir tek öpüşü en karasından bin hüznü yatıştırır. Genel görünümündeki güzelliğe gelince, güneş onun karşısında yenik düşer, ay yanar tutuşur; ve tüm gönüller tükenir. Onu çok seven anası babası da her an kendisini bağırlarına basar ve günlerine onun güzelliğine hayran olarak başlarlar. İşte o, olduğu gibi, tüm gizli güzellikleriyle senin olacak ve onun keyfini süreceksin; o da senden alacağını alacak...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:*

"... Onu çok seven anası babası da her an kendisini bağırlarına basar ve günlerine onun güzelliğine hayran olarak başlarlar. İşte o, olduğu gibi, tüm gizli güzellikleriyle senin olacak ve onun keyfini süreceksin. O da senden alacağını alacak. Şimdi seni onun yanına götüreceğiz; ve ikiniz birlikte, ne yapacaksanız yapacaksınız. Ama dikkat et ana babası seni görmesin, özellikle sarmaştığınız zaman; yoksa seni diri diri ateşe atarlar. Ama bu derdin çaresi yok değildir; çünkü seni gözetmek ve seni ölümden kurtarmak üzere orada olacağız. Ve de başına iyilikten başka bir şey gelmeyecek; biz gizlice gelip seni bulacağız ve vücudunu firavun yılanın yağıyla ovuşturacağız; böylece yanan bir odun yığınında ya da fırında bin yıl kalsan da bedenin hiçbir zarar görmeyecek ve ateş senin için İrem bahçesindeki kaynaklar gibi serin olacaktır" dediler.

Ve böylece başıma gelebilecek her şeyi gözönünde tutarak ve daha serüvenin başında yatıştırarak iki yaşlı kadın beni, şaşırtıcı bir hızla, Birinci Katman ecinnilerinin şahının sarayına taşıdı. Ansızın kendimi cennetteyim sandım. Ve içine sokulduğum tenha bir salonda bahtın bana nasip ettiği kendi güzelliğiyle aydınlanmış, başı bir yastığa dayalı, yatağında yatmakta olan genç kızı gördüm. Hiç kuşkusuz! Yanağının parıltısı güneşi bile utandırıyor, ona uzun süre bakmak insana, aklını ve yaşamını yitireceği duygusunu veriyordu. Onun karşısında ağzım apaçık kaldım; babamdan miras kalan yavru da hatırı sayılır kertede harekete geçti ve çıkıp hava almaktan daha iyi bir şey düşünmez oldu.

Bunu gören ay yüzlü genç kız, muziplikle dolu bakışı rızasını bildiriyor olmasa da, bir utanç duygusunun etkisi altındaymış gibi kaşlarını çattı; öfkelenmiş görünümü altında "Ey âdemoğlu, sen nereden geldin, ne tür bir gözüpekliktir, seninki? Yoksa kendi yaşamından ellerini yıkamak mı istiyorsun?" dedi. Ben de, kendimce, onun gerçek duygularını anlayarak "Ey nefis hatun, seni görmekle ruhumun tadını çıkardığı şu andaki yaşamıma hangi yaşam üstün tutulur ki! Vallahi, sen benim bahtımda yazı-

lısın; ben de buraya bahtıma itaat etmek için geldim. Bundan dolayı senden, elmas gözlerinin adına, yararlanılarak kullanılabilecek bir zamanı gereksiz sözlerle yitirmemeni rica ediyorum" diye yanıt verdim.

O zaman genç kız o ilgisiz tavrını terk etti ve dayanılmaz bir arzuyla hareket ediyormuş gibi bana doğru koştu ve beni kollarıyla sardı; ve beni tüm sıcaklığıyla bağrına bastı ve sapsarı kesilerek ve kendinden geçerek kollarıma düştü. Ve kıpırdamaya, solumaya ve kıvranmaya başladı; bunu öylesine ve durmaksızın yaptı ki, çocuk bağırıp acı çekmeden, tıpkı sudaki balık gibi beşiğine girdi. Ve heyecanlanan ruhum, rakiplerin sakıncalarından özgür, saf ve kusursuz bir keyfin tadını çıkarmaktan başka bir şey düşünmedi. Ve bacakların ve böğürlerin birbirine karışıp sürtündüğü ve bunları hareketler ve karşı hareketlerin izlediği bütün bir gün ve geceyi konuşmadan, hiçbir şey yemeden içmeden birlikte geçirdik ve boynuzu güçlü koç, bu savaşçı kuzuya insaf etmedi ve sarsmaları gerçekten kalın boyunlu gerçek bir babanınkiler gibiydi ve sunduğu reçel büyük sinirin reçeli idi. Ve beyazlık babası, akıl almaz bir gereçten daha aşağı düzeyde kalmadı ve tatlı et, tek gözlü saldırganın payı oldu; ve huysuz katır dervişin sopasıyla yola geldi ve dilsiz sığırcık dil döken bülbülle uyum sağladı; ve kulaksız tavşan sesi çıkmayan horozla yanyana yürüdü ve heveskâr kas, sessiz dili oynattı; tek bir sözle kapıp kaçırılacak şey kapıp kaçırıldı. İndirgenecek olan indirgendi; ve namaz kılıp hamama gitmek üzre sabahın belirmesine kadar çabalarımızı kesmedik.

Böylece, kimse benim saraydaki varlığımın ve geçirdiğimiz baştan başa sessiz çiftleşmeler ve diğer benzeri şeylerle dolu harika yaşamın farkına varmaksızın bir ay geçirdik. Ve şayet, anası ve babası sırrımızı öğrenecekler diye sevgilim büyük bir korku duyarak boyna üzülmese ve gerçekten yüreğini benimkinden koparacak kadar kahredici olan bu üzüntüyü duymasaydı, neşem tam olacaktı. O kadar korkulan o gün gelmekte gecikmedi. Nitekim bir sabah, genç kızın babası uyanınca kızının odasına gitmiş. Ve o ay gibi güzelliğinin ve tazeliğinin solmuş olduğunu, bir tür derin yorgunluğun çizgilerini değiştirdiğini ve onları solgunlukla örttüğünü görmüş ve o anda kızın

anasını çağırtmış ve ona "Kızımızın yüzü neden değişmiş acaba? Uğursuz sonbahar rüzgârlarının yanaklarının güllerini nasıl soldurduğunu görmüyor musun?" demiş. Anası da ona sessizce ve kuşkulu bir tavırla uzun uzadıya bakarak derin uykulara dalmış olan kızına hiçbir söz söylemeksizin yanına yaklaşmış; sonra da sert bir hareketle gömleğinin eteğini kaldırmış ve sol elinin iki parmağıyla kızının alt yanındaki varlığının sevimli kanadını aralamış ve gözleriyle göreceğini görmüş. Ve bu yasemin renkli tavşanın uçurulmuş bekâretinin kesin kanıtını kavramış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Göreceğini görmüş ve bu yasemin renkli tavşanın uçurulmuş bekâretinin kesin kanıtını kavramış. Ve bu kavrayışla neredeyse bayılacak gibi olmuş ve "Ey kızımın yağmaya uğramış utancı ve onuru! Ey sefih ve bunca rahat kız! Ey iffetinin giysisi üzerinde bulunan silinmez lekeler!" diye haykırmış. Sonra kudurganlıkla onu sarsmaş ve "Eğer gerçeği söylemezsen, ey dişi köpek, sana kızıl ölümü tattıracağım!" diye haykırarak onu uyandırmış.

Genç kız da sıçrayarak uyanınca ve anasının burnu kara öfkeyle dolu kendisine bakmakta olduğunu görünce, olup bitenden kuşkulanmış ve kafası karışarak o ağır anın gelip çattığını anlamış. Böylece, ne inkâr etmeye ne de itiraf edilmez olanı itiraf etmeye çalışmış; sadece başını eğmiş ve gözlerini kapayıp sessiz kalmış. Ve zaman zaman anasının savurduğu fırtınalı sözlerin dalgası altında, bir an için başını kaldırmakla yetinip ürkmüş gözlerinin üzerine yeniden göz kapaklarını kapatıyor; şu veya bu yoldan yanıt vermeye gelince, bundan kaçınıyormuş. Ve sorular, tehditler ve fırtına gürültüleri sonunda, ana, sesinin kısılmış olduğunu görmüş; boğazı da ses çıkarmayı reddetmiş; kızını orada bırakıp dışarı çıkarken tüm sarayda araştırmalar yapılarak hasar vereni bulmalarını buyurmuş. Ve oldukça kısa bir süre sonra, kendilerininkinden farklı olan insanoğluna has kokumu izleyerek beni bulmakta gecikmediler.

Böylece beni yakalayıp haremden ve saraydan çıkardılar ve koca bir odun yığını oluşturarak beni soydular ve bu yığının üzerine atmaya hazırlandılar. Tam o anda, sarnıcın iki yaşlı kadını yanıma yaklaştı ve muhafızlara "Biz bu alçak âdemoğlunun üzerine kolayca tutuşan yağla dolu şu küpün içindekileri boşaltacağız; böylece kızgın yağ tüm uzuvlarını yakar ve felaket saçan varlığından bir an önce kurtuluruz!" dediler. Muhafızlar bunda hiçbir uygunsuzluk görmediler, aksine yarar buldular. Bunun üzerine iki yaşlı kadın ellerindeki küpten üzerime bana erdemini anlatmış bulundukları Süleymani yağdan boşalttı ve bedenimde değmedik yer bırakmayarak bütün uzuvlarımı bununla ovdular. Bunu izleyerek muhafızlar beni o koskoca odun yığınının üzerine yerleştirip yığını ateşe verdiler. Çok zaman geçmeden, korkunç alevlerle sarıldım. Ama beni yalayan kızgın diller İrem bahçelerindeki suyun okyaşıyından tatlı ve daha serindiler. Ben sabahtan akşama kadar bu fırının ortasında, anamın karnından çıktığım günkü gibi dokunulmadık kaldım.

Böylece, boyuna ateşi canlandıran ecinniler, orada beni kararmış bir kemik yığınına dönüşmüş bulacaklarını düşündüklerinden, efendilerine, külleri ne yapmaları gerektiğini sordular. Şah da onlara, külleri toplayıp yeniden ateşe atmalarını buyurdu. Sultan da "Ama daha önce üzerine baştan aşağı işeyin!" diye ekledi. Ve, bu emre uygun olarak ecinni hizmetkârlar küllerimi toplamak ve üzerlerine işemek için ateşi söndürdüler. Ama beni, sözünü ettiğim şekilde, gülümser ve dokunulmadık buldular.

Bunu gören Birinci Katmandan ecinnilerin şahı ve hanım sultanı, benim kudretimden kuşku duyınaz oldular. İçlerinden düşünerek böylesine yüce yetenekleri olan bir kişiliğe karşı saygılı davranmaya karar verdiler. Ve kızlarını benimle evlendirmelerinin uygun olacağını düşündüler. Gelip elimden tutarak beni kaldırdılar ve hakkımda reva gördükleri işlemden ötürü benden özür dilediler ve bana karşı büyük bir saygıyla ve içtenlikle davrandılar. Ben de onlara Vâkâk Şahı'nın oğlu olduğumu açıklayınca, kızlarını âdemoğullarının en soylusu ile evlendirmiş bulunduklarından dolayı bahtlarına şükrederek memnunluğun sınırında memnun oldular. Ve bu gül bedenliyle evlenmemi parlak gösterilerle kutladılar. Ben aradan birkaç gün geçtikten

sonra ülkeme dönme arzuları duydum ve karımın babası olan amcamdan izin istedim. Bu istemim onları kızlarından ayıracağı için kendilerine acı geldiyse de, benim bu arzuma karşı durmak istemediler. Ve bize, altı çift uçan ecinninin çekeceği bir altın araba hazırladılar ve bana armağan olarak hatırı sayılır miktarda cevahir ve değerli taş verdiler. Vedalaşmalardan ve hayırlı dilekler dilemelerden sonra, göz açıp kapanacak kadar bir sürede, benim kentim olan Vâkâk Kenti'ne geldik.

Ve böylece, bil ki genç adam, önünde, elleri sırtına bağlı olarak gördüğün kadın, Birinci Katmandan ecinnilerin şahı olan amcamın kızıdır. O kesinlikle benim eşim olmuş bulunan kadındır ve adı Çam Kozalağı'dır. Ve bugüne kadar belli davranışlar içinde bulunan ve şimdi sana anlatacağım şeyin nedeni olan da kendisidir. Gerçekten, benim ülkeme dönüşümden bir süre sonra, bir gece, eşim Çam Kozalağı'nın yanında yatmakta idim. Aşırı sıcaktan ötürü, alışkanlığımın tersine, uyuyamamıştım; ve o boğucu gecenin sıcaklığına karşın, Çam Kozalağı'nın elleri ve ayaklarının buz gibi olduğunu fark ettim. Bu garip soğukluğu hissedip karımın kötü bir hastalığa kapılmış olduğuna inanarak onu yavaşça uyandırdım ve kendisine "Güzelim, bedenin buz gibi! Bunun farkında mısın, yoksa hiçbir şey duymuyor musun?" dedim. Kaygısız bir tavırla bana "Bunun önemi yok. Biraz önce gidip bir hacetimi gördüm; bunu izleyerek aldığım abdestten ötürü ellerim ve ayakların böyle soğudu" diye yanıt verdi. Onun bu inandırıcı konuşmasını kabullendim ve hiçbir şey söylemeyerek yeniden yatıp uyudum.

Birkaç gün sonra aynı şey oldu ve karım, kendisine soru yöneltince, bana aynı açıklamayı yaptı. Ama bu kez doyum sağlayamadım ve belli belirsiz kuşkular benliğimi kapladı. O andan başlayarak tedirgin oldum. Bununla birlikte, bu kuşkuları yüreğimin çekmecesinde sakladım ve suskunun kilidini dilimin kapısına taktım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Bununla birlikte, bu kuşkuları yüreğimin çekmecesinde sakladım ve dilimin kapısına suskunun kilidini taktım. Ve tedirginliğimi oyalamak amacıyla güzelim atlarıma bakmak için ahırlarıma yöneldim. Ve gördüm ki, rüzgârı geçen ivmeleri yüzünden benim kişisel kullanımım için saklamakta olduğum atlar öylesine zayıflamış ve bitkin hale gelmişler ki, kemikleri neredeyse derilerini delip dışarı fırlayacak gibiydi ve sırtları birçok yerinden berelenmiş haldeydi. Ben, ne yapacağımı bilemeden, ata bakanları yanıma çağırdım ve onlara "Ey köpoğlular, nedir bu böyle? Ve nasıl oldu, bu?" dedim. Öfkelenmemi görünce önümde yüz üstü yere kapandılar ve içlerinden biri başını kaldırarak titremeler içinde, bana "Efendimiz, bana yaşamımı bağışlarsan, sana gizlice bir şey söylemek istiyorum" dedi. Üstüne güvenlik mendilimi attım ve ona "Bana gerçeği anlat ve hiçbir şeyi gizleme, yoksa kazığı göze al!" dedim. O zaman "Bil ki, efendim, her gece, bir gün bile sektirmeden, hanım sultanımız, şahane giysileri ve süs ve mücevherleriyle donanmış olarak ve bu süsler içinde Belkıs'a benzer haliyle geliyor ve efendimizin gözde atlarından birini seçiyor ve onun üzerine binerek gezmeye gidiyor. Ve gece biterken geri dönünce at artık hiçbir işe yaramaz halde baygın yere kapaklanıyor. Ve işte çoktan beridir işler böylesine sürüp gidiyor ve bizler gelip efendimiz sultana durumu bildirmeyi göze alamıyoruz" dedi.

Ben, bu garip ayrıntıları öğrenerek yüreğimin bulandığını hissettim ve tedirginliğim dayanılmaz hale geldi; kuşkular beynimin derinlerinde kök saldı. Ve o gün, devlet işlerini görmek için sakin bir an bulmaksızın geçti. Gece olmasını, kendime karşın, bacaklarım ve kollarım sabırsızlıkla gevşeyerek bekledim. Ve geceleyin karımı görme saati gelince, gidip kendisini buldum; onu soyunmuş ve kollarıyla gerinirken buldum. Bana "Çok yorgunum ve hemen yatmak istiyorum. Şimdiden uyku gözlerimi kapatmaya başladı. Haydi uyuyalım!" dedi. Ben de, kendi bakımımdan, içsel kırpıntılarımı yatıştırmayı başardım; ve iyice uyanık olduğum halde, ondan da yorgunmuş gibi görünerek ve meyhanede uyuyanlar gibi homurdayarak uyumaya koyuldum.

O zaman, bu kötü bahtlı kadın küçük bir kedi gibi ayağa kalktı, dudaklarıma bir tas yaklaştırarak içindekini ağzıma akıt-

tı. Ben de hiç belli etmedim; ama biraz duvardan yana dönerek ağzıma döktüğü sıvı haldeki bengi yastığın üzerine tükürdüm. O bengin etkisinden hiç kuşku duymaksızın, odanın içinde rahatça gidip gelmeye başladı, yıkanıp gözlerine sürme çekip saçlarına Hint sümbülü kokusu, kirpiklerine Hint sürmesi ve dişlerine Hint misfağı sürerek ve uçucu gülyağı kokularıyla kokulanıp mücevherlerine bürünerek kendine düzen verdi ve bir sarhoş gibi sendeleyerek yürümeye koyuldu.

Onun dışarı çıktığını işiterek ben de yatağımdan kalktım ve kukuletalı bir abaya bürünerek çıplak ayaklarla gizlice onu izledim. Ve onun ahırlara doğru yöneldiğini ve Şirin'inki kadar yeğni ve güzel bir at seçtiğini gördüm. Ata binip yola çıktı. Ben de bir ata binip onu izlemeyi düşündüm; ama atın toynaklarından çıkacak sesin bu utanmaz kadının kulağına ulaşabileceğini ve kendisinden gizli tutulması gerekeni böylece anlayacağını hesapladım. Bundan dolayı, kemerini belime, seyislerin ve hancilerin yaptığı gibi dolayarak ve karımın sürdüğü atın peşinden bacaklarımı rüzgâra terk ederek, gürültü yapmaksızın koşmaya başladım. Sendelediğim zamanlar toparlanıyor; düşünce, cesaretimi yitirmeden yeniden ayağa kalkıyordum. Böylece, ayaklarımı yoldaki taşların insafsızlığına terk ederek koşmayı sürdürdüm.

Bil ki, ey genç adam, beni izlemesini istemeyi aklımdan geçirmediğim, şurada, boynunda atın tasmasıyla önünde durduğunu gördüğün tazı, beni izlemiş ve kendisini görmeme olanak sağlamaksızın sadakatle ardımdan koşmuş durmuş. Soluk almaksızın birçok saat boyunca süren bir koşuşma sonunda karım çıplak bir ovada tek başına yer alan zencilerin oturmakta olduğu alçak ve çamurdan yapılma bir evin kapısına ulaştı. Burada atından indi ve zencilerin evine girdi. Ben de, onun ardından içeri girmek istedim; ama ben daha eşiğe ulaşmadan kapı kapandı; ben de duvardaki bir gedikten işin ne olduğunu anlayabilmek için bakmakla yetindim.

Yedi kişiden oluşan ve mandalara benzer zencilerin korkunç küfürlerle karımı karşıladıklarını ve onu yakalayıp yere devirdiklerini ve üzerinde sanki kemiklerini kırıp canını çıkarasıya tepindiklerini gördüm. Ama o, bugüne kadar omuzlarında, karnında ve sırtında izlerini taşıdığı bu vahşi davranıştan acı duymaktan

uzak, zencilere "Sevgili varlıklar sizlere duyduğum aşk uğruna yemin ederim ki, bu gece şah denen şu uyuz, şu kıçı boklu, her zamanki vaktinden daha sonraya kadar uyanık kaldı da ondan geciktim. Yoksa buraya gelmenin ve birlikte içmenin zevkinden kendimi mahrum eder miydim?" demekle yetiniyordu.

Ben de, bunu görerek, artık ne nerede olduğumu ne de korkunç bir rüyanın pençesinde mi bulunduğumu biliyordum. İçimden "Ya Allah! Ben çam kozalağı'na bir gülle bile vurmadım! Nasıl oluyor da, can vermeksizin bunca darbelere katlanıyor?" diyordum. Böyle düşünmekteyken, zencilerin onun şahane giysilerini yırttığını ve karımın özür dilemeleriyle yatışmış olarak ve onu baştan aşağı soyarak süs ve mücevherlerini kopardıklarını ve sanki tek bir kişiymişçesine, ona aynı zamanda saldırmak üzere kendisini her yandan sararak üzerine atıldıklarını gördüm. O da, bu saldırılara, baygın gözlerle soluyarak memnun feryatlarla yanıt veriyordu.

O zaman, ben, artık bu görünüme daha fazla dayanamayarak gedikten odanın ortasına atıldım ve orada bulunan sopalardan birini kaparak aralarına bir ecinni katıldığını sanan zencilerin şaşkınlığından da yararlanarak, üzerlerine atıldım ve kafalarına indirdiğim müthiş darbelerle onları tepeledim. Ve böylece, karıma saldıranlardan beşini öldürdüm ve canlarını doğruca cehenneme yolladım. Bunu gören diğer ikisi kendilerini karımdan koparak selameti kaçmakta buldu. Ama bunlardan birini yakalamayı başardım ve bir vuruşta ayaklarımın dibine serdim; ve sadece şaşkınlığa düşmüş olduğundan elime bir ip alıp ayaklarını ve bileklerini bağlamak istedim. Tam eğilip bu işi gördüğüm sırada karım arkamdan yaklaşarak beni öylesine bir şiddetle itti ki yere serildim. Zenci bu durumda ayağa kalkmak için fırsat buldu ve göğsümün üzerine tünedi. Ve bir vuruşta işimi bitirmek üzere sopasını kaldırdığı sırada sadık köpeğim, şu sığırcık rengindeki tazı, gırtlağına atıldı, kendisini devirerek onunla birlikte yerde yuvarlandı. Ben hemen bu uygun durumdan yararlanarak rakibimin üzerine atıldım ve elimin bir hareketiyle kollarını ve bacaklarını sımsıkı bağladım. Sonra sıra Çam Kozalağı'na geldi, tek bir söz söylemeksizin, gözlerim kıvımcımlar saçarken, onu da tutup bağladım.

Bu iş bitince, zenciyi evden dışarı sürükledim ve onu atımın kuyruğuna bağladım. Sonra karımı alıp bir bohça gibi eyerin önüne yatırdım. Ve hayatımı kurtaran köpeğim beni izlerken, sarayıma döndüm ve orada kendi ellerimle, yol boyunca sürüklenerek sesi soluğu kesilmiş ve bir enkaza dönmüş olan zencinin başını kestim ve yesin diye bedenini köpeğimin önüne fırlattım. Ve şurada Çam Kozalağı'nın önündeki tepsinin üzerinde gördüğün gibi başını tuzlattım. Ve tüm ceza olarak karım denen bu utanmazın önüne her gün âşığı zencinin bu kesik başını getirmekle yetindim. İşte o ikisini sen burada karşında görüyorsun şimdi! Kaçmayı başarmış olan yedinci zenciye gelince, Kâmus bin Temmuz'un hükmettiği Çin-i Maçin ülkelerine ulaşıncaya kadar koşup kaçmayı kesmemiş ve bir seri zenci hilesiyle Kâmus'un kızı Mühre Sultan'ın fildişi yatağının altına saklanmayı başarmış; ve şimdi de onun candan danışmanı olmuş. Sarayda hiç kimsenin onun sultanın yatağı altında bulunduğundan haberi yok.

Ve işte ey genç adam, Çam Kozalağı ile başımdan geçen tüm öykü bu! Ve şu anda bunca genç şehzadenin kanını döken Çin-i Maçin şahının kızı Mühre'nin fildişi yatağının altında bulunan kara zencinin oynadığı rol de budur.

İşte Vâkâk Kenti'nin hükümdarı, Şah Servi, genç şehzade Elmas'a bunları söylemiş ve sonra da şunları eklemiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yirminci gece olunca, demiş ki:*

İşte Vâkâk Kenti'nin hükümdarı Şah Servi, genç şehzade Elmas'a bunları söylemiş ve sonra da şunları eklemiş: "Ve şimdi hiçbir insan varlığının bilmediği bu öyküyü öğrendiğine göre, artık sana ait olmayan başını uzat ve yaşamdan ellerini yıka!"

Ama Elmas "Ey zamanın şahı, artık kellemin ellerine teslim edilmiş bulunduğunu ve hiçbir pişmanlık duymadan ondan ayrılmaya hazır olduğumu biliyorum. Bununla birlikte, bugüne kadar, bu öykünün en can alacak noktası, zihnimde açıklık kazanmış değil: Yedinci zenci nasıl oluyor da, yeryüzünde başka bir yere değil de, tam da Sultan Mühre'nin yatağının altına sığın-

mış bulunuyor? Bu sultan, onun orada barınmasına neden izin veriyor? Sen bunun nasıl mümkün olduğunu bana açıkla; bir kez bunu bilince, abdest alır ve ölüme hazırlanırım" demiş.

Servi Şah, Elmas'ın bu sözlerini işitince çok şaşırmış. Çünkü böyle bir soruyu beklemiyormuş ve Elmas'ın öğrenmek istediği ayrıntıları öğrenmek merakına kendisi hiç kapılmamış bulunuyormuş. Bundan dolayı, böylesine önemli bir soruyu bilmezlikten gelmiş görünmek istemediğinden, genç adama "Ey yolcu, senin bana sorduğun bu soru, devlet sırları alanına girer ve eğer onu sana açıklarsam, başımın ve ülkemin üzerine en kötü uğursuzlukları çekmiş olurum. Bundan dolayı, senin bu konuyu kurcalamaman için başını kesmekten vazgeçip yaşamını bağışlamayı yeğlerim! Dolayısıyla seni özgür bırakma kararımı yeniden gözden geçirmeden önce saraydan çabucak çık git!" demiş.

Elmas da, bunca ucuz kurtulmayı ummadığından, Servi Şah'ın önünde toprağı öpmüş ve o denli öğrenmeyi istediği bilgiyi edinerek ve Tanrı'ya kendisine güvenlik sağladığı için şükürler ederek saraydan çıkmış. Ve genç dostu güzel delikanlı Ferah'tan, onun ayrılışı dolayısıyla döktüğü gözyaşları pahasına, izin almış. Sonra taraçaya çıkmış ve Simurg'un sakal tellerinden birini yakmış. Ve Uçan Simurg, bir fırtınanın soluğunu kendinden önce duyarak önünde belirmiş. Ve onun arzusunu anlayarak kendisini omuzları üzerine almış, onu yedi okyanustan geçirmiş, içtenlikle iyi dilekler dileyerek evine götürmüş. Kendisi de orada birkaç gün dinlenmiş. Bunu izleyerek onu, tomurcuklarıyla uyum sağladığı güller arasında yaşayan o çok hoş sultan Azize'nin yanına götürmüş. Orada Sultan Azize'yi yokluğundan kahrolarak ağlar ve dönüşünü beklerken, yanakları nar çiçeğine dönüp göğüs geçirdiği sırada bulmuş. Sultan, onun Uçan Simurg ile geri döndüğünü görünce, yüreğinin eridiğini duyumsamış ve ünlenen bir maral gibi titremiş. Uçan Simurg da, onları sıkmamak için salondan çıkıp keyiflerince birbirlerini karşılamaları için orayı terk etmiş. Bir saatlik bir süre geçip de döndüğü zaman, onları hâlâ kucaklaşmış bir halde bulmuş.

Tasarısını gerçekleştirmede kararlı Elmas da, Es-Simurg'a "Ey bizim için hayırlar düşünen, ey devlerin babası ve de başlarının tacı, şimdi senden, bizi, beni arzunun kızıl aleviyle beklemekte olan güzel yeğenin Cemile'min yanına götür!" demiş.

Ve o yüce Simurg, her birini birer omzuna bindirerek, ikisini de göz açıp kapayasıya kadar geçen bir zamanda Cemile'nin yanına getirmiş, yanına ulaştıklarında, onun varlığından haber alamadığından hüzünlere gömülmüş, ince ruhlu Cemile'yi şu dizeleri okurken bulmuşlar:

> Nergisin tutkunu olduğu o gözlerden uzağa atma yüreğimi.
> Ey çekingen, sarhoşların şikâyetlerine kulak tıkamamalı, ama onları meyhaneye götürmeli.
> Yüreğim yeni biten bıyıklarının ordusundan yakasını kurtaramaz; ve yaralı gül gibi, giysimin açık yakası yeniden dikilemez.
> Ey kıyıcı güzellik, ey yakışıklı, esmer ve büyüleyici varlık, yüreğim yasemin ayaklarının dibinde barınır.
> Benim saf genç kız yüreğim, delikanlılığın en narin çağında, yürekleri çalanın ayakları dibinde barınır.

Kendisini donattığı büyülü silahların verisini hesaba katmayarak varlığını geyik derisinden çekip çıkaran ve kız kardeşi Latife'nin düzenlerinden kurtaran bu yardımsever Cemile'ye ne gibi minnetler duyduğunu hiç unutmamış olan Elmas da, minnet duygularını olanca sıcaklığıyla ona göstermekten geri kalmamış. Ve onu yeniden bulmanın sevincini aktardıktan sonra, Azize Sultan'a, kendisini tanıklar olmaksızın, bir saat için Cemile ile başbaşa bırakmasını rica etmiş. Azize de bu isteği ve eşit bölüşümü haklı görerek Es-Simurg ile birlikte dışarı çıkmış. Bir saatlik zaman geçip de geri döndüğünde, Cemile'yi Elmas'ın kollarında baygın düşmüş halde görmüş.

O zaman her şeyi kendi saatinde yapmayı seven Elmas, iki karısına ve Simurg'a doğru dönerek onlara "Sanırım ki şimdi, ya Cemile, kız kardeşin olan ve ey Uçanların Babası, senin de kardeşinin kızı olan büyücü Latife ile işleri düzene koymak gerek!" demiş. Hepsi birden "Bunda hiçbir uygunsuzluk yok!" diyerek yanıt vermişler. Sonra Es-Simurg, Elmas'ın ricası üzerine, yeğeni büyücü Latife'nin yanına uçmuş ve elinin bir hareketiyle onu omzuna atarak Elmas'ın huzuruna getirmiş. Genç şehzade de, bunu görerek "Onu yargılamak için, hepimiz çepeçevre oturalım

ve cezasını düşünelim!" demiş. Ve her biri diğerinin karşısında yer alınca, Es-Simurg "Hiç kararsızlık göstermeden, insan ırkını bu kötü yaratıktan kurtarmak gerek. Ben o fikirdeyim ki, gecikmeksizin onu başaşağı asmalıyız; sonra da kazığa oturtmalıyız! Ya da asılması gerçekleştikten sonra gücümüzde olduğuna göre, etini akbabalara ve öteki alıcı kuşlara yedirmeliyiz!" demiş. Elmas da Azize Sultan'a dönmüş ve ona fikrini sormuş. Azize de "Ben onun kocamız Elmas'a karşı işlediği kusurların unutulması ve birleştiğimiz bu kutsal günde onun bağışlanmasının daha doğru olacağı fikrindeyim!" demiş. Kendi sırası gelince Cemile de, kardeşinin suçunun bağışlanması ve bunun karşılığında ondan geyiğe dönüştürmüş bulunduğu bütün delikanlıları yeniden insan şekline sokmasını istemeleri fikrini ileri sürmüş. O zaman Elmas "Şimdi onu benimle bir saatlik bir süre yalnız bırakmalısınız!" demiş. Onlar da hemen bu arzusuna boyun eğmişler. Ve salona geri döndüklerinde Latife'nin bağışlanmış ve delikanlının kollarında mutlu olduğunu görmüşler.

Ve Latife büyü yoluyla geyiğe dönüştürdüğü şehzadelerle öteki kişileri ilk hallerine çevirdikten ve onlara yiyecek ve giyecekler vererek kendilerini başından savdıktan sonra, Es-Simurg da Elmas'ı ve üç eşini omzuna almış ve onları kısa bir sürede, Mühre'nin babası Kâmus bin Temmuz'un kentine taşımış. Ve onların yararlanması için kentin dışına çadırlar kurmuş ve orada biraz dinlenmelerini sağlamış; kendisi de Elmas'ın ricası üzerine cariye Mercan Dalı'nın bulunduğu hareme girmiş ve genç kıza, iç çekmeler ve yürek acılarıyla beklediği Elmas'ın geldiğini bildirmiş. O da, Simurg aracılığı ile âşığının yanına götürülmesine karar vermekte zahmet çekmemiş. Simurg da onu Elmas'ın barındığı çadıra taşımış ve öteki üç eşini alıp götürerek onu şehzadeyle başbaşa bırakmış. Elmas da, vaadini unutmayarak, Mercan Dalı dönüşü dolayısıyla sevinçlerini dile getirdikten sonra, ona, oracıkta, uygun dille hitap etmiş. Kız, memnunluk ve rahatlıkla parıldamış; ve Elmas'ın üç eşi tarafından takdirle karşılanmış.

Elmas ile dört eşi arasındaki yakın ilişki böylece kurulunca, esas tasarının yerine getirilmesi düşünülmüş. Ve Elmas, çadırların yöresinden ayrılarak kente doğru yol almış ve Mühre'nin sarayının önündeki binlerce şehzadenin ve şahın kellelerinin,

kimi taçlı, kimi taçsız ve saçlı olarak dizili bulunduğu meydanlık yere gelmiş. Ve davula doğru yönelerek, Mühre'ye, kendisiyle evlenmek üzere dilekte bulunanlara sorduklarına yanıt vermek üzere hazır bulunduğunu bildirmek üzere bu davulu çalmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:*

... Sultan Mühre'ye, kendisiyle evlenmek üzere dilekte bulunanlara sorduklarına yanıt vermek üzere hazır bulunduğunu bildirmek üzere bu davulu çalmış. Ve muhafızlar onu hemen Şah Kâmus bin Temmuz'un huzuruna götürmüşler; o da güzelliği kendisini baştan çıkaran ve ilk karşılaşmalarında "Üç gün düşün, sonra zarif başını bedeninin ülkesinden ayırabilecek oturumu talep etmeye gel!" dediği genci tanımış.

Bu kez, ona, ilerlemesini söylemiş ve kendisine "Oğlum, Tanrı seni kollasın! Hâlâ sırları bilmek ve bir genç kızın garip fikirlerini açıklamasını duymak istiyor musun?" demiş. Elmas da "Bilim ve uzgörü bize Tanrı'dan gelir. Ve Tanrı'nın bize verdikleriyle övünmeliyiz! Kızının, yüreğinin çekmecesinde sakladığı ve açıklanmasını dilediği bu sırrı hiç kimse bilmez; ama bende onun anahtarı var" demiş. Şah da ona "Yazık gençliğine! İşte sonunda yaşamından el yıkamak üzere geri dönüp geldin!" demiş. Genç adamı uğursuz tasarısından geri döndürmeyi ummadığından kölelerine, hanımları Mühre'ye, onun tarafından kabul edilmek ve olağanüstü sorularını yanıtlamak üzere bir yabancının gelmiş bulunduğunu bildirmeleri için buyruk vermiş.

Biraz sonra, kokulu saç kıvrımlarının rayihası gelişini muştulayan hoş tavırlı genç sultan; istiska illetine[1] tutulmuş birinin Fırat'ın sularını içmekten kendisini alıkoyamaması gibi, gözlerin de üzerinden ayrılamadığı ve uğrunda binlerce canın alevde can veren pervaneler gibi kurban edildiği, birçok hayata kıyan güzeller güzeli Mühre salona girmiş. Bir bakışta, Elmas'ta, bahçedeki güneş yüzlü, hoş bedenli, görünümü yüreğini yakıp yıkan, bir günden öbürüne kendinden hiçbir iz bırakmaksızın ortadan yok

1 *İstiska illeti:* Vücutta su toplanması hastalığı (Â.Ş.O.)

olan genç ermişi tanımış. Bu durumda, şaşırmanın sınırında şaşırmış; ama çok geçmeden bu ermişin hilesine kendini kaptırmış olduğunu anlamış ve ta içinden öfkeye kapılmış. Kendi kendine "Bu kez benden kaçamayacak" demiş. Ve tahtın şiltesine, babasının yanına oturarak karanlık gözlerle genç adamın yüzüne bakmış ve ona "Soru herkesin malumudur! Yanıt ver bakalım! Çam kozalağı ile servi arasındaki ilişkiler nelerdir?" demiş. Elmas da "Yanıt, ey sultanım, herkesin malumudur ve de şöyledir: Çam Kozalağı ile Servi'nin arasındaki ilişki kötü türdendir. Çünkü Vâkâk Kenti'nin şahı, Servi'nin eşi olan Çam Kozalağı, yaptığının haklı karşılığını görmüş bulunuyor. Ve bu işte zenciler var!" demiş.

Elmas'ın bu sözlerini duyunca Mühre Sultan'ın rengi sapsarı olmuş ve korku yüreğini kaplamış. Bununla birlikte, tedirginliğini yenerek "Bu sözler açık değil. Açıklamalar yapınca, gerçeği bildiğini mi, yoksa yalan söylemekte mi olduğunu anlayacağım" demiş. Elmas, Sultan Mühre'nin kanıt istediğini, ima yoluyla söylenenle yetinmediğini anlayınca, ona "Sultanım, saklanması gerekenin önündeki perdenin kaldırılarak sana işin uzun uzadıya anlatılmasını istiyorsan, ilkin, bir bakire kızın bilmemesi gereken bu şeyleri sana kimin öğrettiğini bana anlat! Çünkü senin, benden önce gelen tüm şehzadeler için gelişi bela olmuş bulunan birini tanımamış bulunman imkânsızdır!" demiş. Böyle konuşarak Elmas, şaha dönüp ona "Ey zamanın şahı, artık senin saygın kızını saran sırrı bilmemen doğru olmaz; senden, şimdi ona sorduğum soruya cevap vermesini sağlamanı rica ediyorum!" demiş. Şah da güzel Mühre'ye dönmüş ve bakışıyla ona "Konuş!" anlamına gelen bir işaret yapmış. Ama Mühre suskunluğu sürdürmüş. Ve babasının tekrarladığı işaretlere karşın dilini bağlayan düğümü çözmemiş.

O zaman Elmas, Kâmus Şah'ı elinden tutmuş ve tek bir söz söylemeksizin onu Mühre'nin odasına götürmüş. Ve ansızın eğilerek birdenbire sultanın fildişi yatağını yerinden kaldırmış. İşte o zaman Mühre'nin sır şişesi taşın üzerinde kırılmış. Ve onun akıl hocası zenci, kıvırcık başıyla herkesin gözü önünde belirmiş.

Bunu gören Şah Kâmus ve tüm orada bulunanlar, şaşıp kalmışlar; sonra utançla başlarını eğmişler ve bedenlerini ter kaplamış. Yaşlı şah da, saray halkının önünde alabildiğine onursuzluğa düşmemek için daha fazla soru sormamış. Ve artık açıklama falan

beklemeksizin, istediği gibi davranması için kızını Elmas'a teslim etmiş. Ve de "Senden, oğlum, sadece bu işten artık söz edilmemesi ve gözüm onu görüp daha fazla acı duymamam için, bu utanmaz kızı da birlikte alıp buradan gitmeni istiyorum" demiş. Zenci de kazığa oturtulmuş.

Elmas, yaşlı şaha itaat etmekte noksanlık göstermemiş ve şaşkın genç sultanı, elleri ayakları bağlı, kendi çadırlarına götürmüş. Ve Uçan Es-Simurg'dan, bütün karılarını babası Şems Şah'ın kentinin girişine götürmesini rica etmiş. Bu dileği hemen yerine getirilmiş. Ve harika Es-Simurg, o zaman, teşekkürlerini kabul etmek istemeksizin, Elmas'tan izin istemiş ve şişinerek kendi yoluna gitmiş. Ve işte onun durumu böyleymiş.

Elmas'ın babası Şems Şah'a gelince, sevgili oğlunun geri dönüş haberi kulaklarına erişince, keder akşamı onun için neşe sabahına dönüşmüş. Oysa oğlunun yokluğu iki gözünü ırmağa çevirmiş imiş. İyi haber tüm kente yayılırken ve her evde bunun neşesi yaşanırken, oğlunu karşılamaya gitmiş. Ve heyecanından titreyerek ona yaklaşmış ve şehzadeyi bağrına basmış; ağzını, gözlerini öpmüş ve ağlayıp memnunluk haykırışları koparmış. Elmas da, elleri birbirine bitişik, onun gözyaşlarını ve iç çekişlerini dindirmeye gayret etmiş. Ve ilk heyecanlar biraz yatışınca ve yaşlı şah konuşabilecek hale gelince, oğlu Elmas'a "Ey gözümün nuru ve babasının evinin ışığı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:*

"Ey gözümün nuru ve babasının evinin ışığı, bana yolculuğunun öyküsünü ayrıntılarıyla anlat ki, yokluğunun acı günlerinin düşüncesini kafamdan sileyim!" demiş. Elmas da, yaşlı Şems Şah'a, başına gelen her şeyi, başlangıcından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok. Sonra, birbiri ardından, dört karısını ona tanıtmış ve en sonra da elleri ayakları bağlı Mühre Sultan'ı da önüne getirmiş. Ve kendisine "Şimdi, babacığım, onun hakkında sen istediğin gibi karar ver" demiş.

Kendisini Yüceler Yücesi Tanrı'nın bilgelik ve zekâyla donat-

tığı yaşlı şah da, oğlunun, ruhunun derinliğinde, bunca şehzadenin ölümüne neden olmuş olan ve uğrunda bunca ıstırap ve zahmetlere katlandığı bu uğursuz genç kıza karşı bir sevda duyduğunu; ve kendi kendine, şiddetli bir hüküm verirse hiç kuşkusuz bunun, onu üzeceğini düşünmüş. Ve bir süre daha düşündükten sonra, ona "Oğlum, birçok zahmet ve sıkıntıdan sonra, eline paha biçilmez bir inci geçiren kimse, onu özenle saklamalıdır! Kuşkusuz bu garip ruhlu sultan kızı körlüğü ve kınanası eylemleriyle suçludur. Ama bunun böyle olmasını Tanrı'nın istediği düşünülmelidir. Ve onun yüzünden pek çok genç yaşamlarından yoksun kılınmışsa, bunun nedeni, bahtı yazanların onlar için Baht Kitabı'na böyle yazmış olmalarındandır. Öte yandan, unutma ki oğlum, bu genç kız, bahçesinde seni ona ermiş biri olarak tanıttıkları zaman, sana karşı büyük saygı göstermiştir. Yine biliyorsun ki, dünyada hiç kimse, hatta akıl hocası zenci bile, varlığının genç ağaççığının meyvasına ulaşamamış ve hiç kimse çenesinin elmasını ve dudaklarının fıstığını tadamamıştır" demiş.

Elmas da bu tatlı konuşmadan duygulanarak, sultanın tatlı davranışlarının uyandırdığı mutluluk kadar babasının sözlerini destekleyen dört karısının görüşlerine de kendini kaptırmış. Bundan dolayı, uygun bir gün ve saat seçerek, genç adam, güneşsi bedenini, define yakınındaki bir yılana benzeyen bu hain ayınkiyle birleştirmiş. Ve ondan, diğer dört karısından sahip olduğu gibi, adımları mutluluk getiren ve köleler için tıpkı babaları Işık Saçan Elmas ve büyük babaları Muhteşem Şems Şah gibi, servet ve saadet kaynağı olan harika çocuklara sahip olmuş. Ve işte başına gelen harika olaylarla Şehzade Elmas'ın öyküsü böyledir. Eskilerin öykülerini, çağdaşları yararlansın ve yetenekli kişiler bilgeliği öğrensin diye saklayanlara şükürler olsun!

*Ve bu öyküyü çok büyük bir dikkatle dinleyen Şah Şehriyar "Ey bal ağızlı, sana övgüler olsun! Sen bana acı kaygılarımı unutturdun!" diyerek Şehrazad'a ilk kez teşekkür etmiş. Şehrazad da, bunu duyup çabucak "Evet, ey zamanın şahı! Ama sana anlatacağım* Özdeyişler ve Nükteler Ustası *öyküsüyle kıyaslanınca bu öykü nedir ki?" Şah Şehriyar da "Kimdir, ey Şehrazad, benim tanımadığım bu* Özdeyişler ve Nükteler Ustası?" *demiş. Şehrazad da demiş ki:*

# *Özdeyişler ve Nükteler Ustasından Bazı Latifeler ve Nükteler*

Ey zamanın şahı, eski bilgelerin yıllıklarında ve bilginlerin kitaplarında ve bize gelenek yoluyla ulaşan öykülerde anlatırlar ki, bir zamanlar Kahire'de, bu şakraklık ve nükte kentinde, görünüşüyle budala, ama bu kaçık soytarı görünümünün altında eşsiz bir incelik, bilgelik ve zekâ taşıyan birisi yaşarmış. Bu niteliklerinin dışında, kesinlikle, çağının en eğlendirici, en eğitici ve en nükteli kişisiymiş. Adı Cûha[1] imiş ve kesinlikle hiçbir mesleği de yokmuş. Ama camilerde vaizlik yapar görünür imiş.

Günün birinde, dostları ona "Ey Cûha, yaşamını avarelik içinde geçirmekten ve elinin on parmağını sadece ağzına yiyecek doldurmak için kullanmaktan utanmıyor musun? Ve de artık bu serseri hayatı bırakıp herkesin yaşamına uygun şekilde yaşamanın zamanı geldiğini düşünmüyor musun?" demişler. Onların bu sorularına Cûha hiç yanıt vermemiş. Ama günün birinde, kendisini göklerde yücelere uçurmaya yatkın şahane kanatlarla donanmış ve kuşlara dehşet veren harika bir gagası ve iki zambak sakına benzer ayakları olan büyücek ve güzel bir leylek yakalamış. Onu yakalayınca da, kendisine sitemde bulunanlarla birlikte eline bir bıçak alarak taraçasına çıkmış ve leyleğin muhteşem kanatlarını, harika gagasını ve incecik olan

1 *Cûha* (Mısır, Suudi Arabistan ve Yemen'de *Gûha*) ya da *Cûhi:* Nuh Duceyn bin Sabit (Haris) ya da Abdullah olarak da bilinir. İslam dünyasının Nasrettin Hoca'sı. Eski İslam kaynaklarında yüz yıl yaşadığı, Kûfe'de öldüğü belirtilir. Adına ilk kez Câhizî'nin IX. yy'ın başlarında yazdığı *Risale fi'l-Hakemeyn* adlı yapıtında rastlanır. Fıkraları Nasrettin Hoca'nınkilerle sık sık karıştırılır. (*Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*) (Â.Ş.O.)

güzelim bacaklarını kesmiş ve onu havaya fırlatarak "Uç, uç bakalım!" diye haykırmış. Dostları, buna çok kızarak kendisine "Allah belanı versin, ey Cûha! Neden bu çılgınlığı yaptın?" diye haykırmışlar. O da "Bu leylek, öteki kuşlara benzemediği için canımı sıkıyor ve bakışımı incitiyordu. Ama ben onu şimdi herkese benzer yaptım" diye yanıt vermiş.

Bir başka gün, yöresindekilere "Ey Müslümanlar ve burada hazır bulunan kişiler, övülesi ve şükrolunası Yüceler Yücesi Cömert Tanrı, deveye ve file niçin kanat vermemiştir, biliyor musunuz?" diye sormuş. Onlar da gülmeye başlayıp "Yo, vallahi! Bilmiyoruz bunu, ey Cûha! Ama, bilimden ve esrardan yana kendisinden hiçbir şey gizli olmayan sen, öğrenelim diye onu bize çabucak söyle bakalım!" diye yanıt vermişler. Cûha "Bunu açıklayacağım. Şundan ki, eğer deve ve filin kanatları olsaydı, tüm ağırlıklarıyla bahçelerinizdeki çiçekler üstüne çıkar ve onları ezerdi. İşte bunun için!" demiş.

Bir başka gün de, Cûha'nın bir dostu gelip kapısını çalmış ve ona "Ey Cûha, dostluk hatırına bana eşeğini ödünç ver, acele bir iş için ihtiyacım var da!" demiş. Cûha da, bu dostuna pek fazla güven beslemediği için "Eşeği sana gerçekten ödünç vermek isterdim, ama artık burada değil, sattım onu!" diye yanıt vermiş. Tam o sırada eşek ahırda anırmaya başlamış. Adam da eşeğin uzun uzadıya anırdığını duyunca, Cûha'ya "İşte orada ya, senin eşeğin!" demiş. Cûha da çok incinmiş bir tavırla "He vallahi! Şimdi sen benim sözüme değil de, eşeğin sözüne mi inanıyorsun? Defol git, artık yüzünü görmek istemiyorum!" diye yanıt vermiş.

Bir başka sefer de, Cûha'nın komşusu onu yemeğe çağırmak üzere evine gelmiş ve ona "Gel, ey Cûha, benim evde yemek yiyelim!" demiş. Cûha da daveti kabul etmiş. Ve ikisi birlikte sofraya oturmuşlar. Önlerine bir tavuk getirilmiş. Cûha da birçok çiğneme denemesinden sonra, çok kart ve eti sert olan bu tavuğa dokunmaktan vazgeçmiş; ve tabakta bulunan et suyundan biraz içmekle yetinmiş. Bunu izleyerek ayağa kalkmış ve tavuğu eline alarak onu başı Mekke doğrultusunda bir yere koymuş ve üzerinde ibadet etmeye hazırlanmış. Ev sahibi, öfkeli bir sesle "Sen ne yapıyorsun, ey kâfir? Ne zamandan beri Müslümanlar, ibadetlerini tavukların üzerinde yerine getiriyorlar?" demiş. Cûha da "Ey

amca, sen düş görüyorsun! Üzerinde namaz kıldığım bu kanatlı yaratık, aslında tavuk falan değil! Sadece tavuk görünümünde bulunuyor; çünkü, gerçekte, tavuğa dönüşmüş kutsal bir yaşlı kadın ya da yaşlı bir ermiştir bu! Bundan dolayı ateşe konulmuş olsa da ateş ona saygılı davranmıştır!" diye yanıt vermiştir.

Bir başka sefer, Cûha, bir kervanla birlikte yola çıkmış; azıkları çok az olduğundan kervana katılanların açlığı hatırı sayılır kertede imiş. Cûha'ya gelince, midesinin açlığı onu o hale getirmiş ki, bir devenin payını yutabilirmiş. Herkes ilk durak yerinde yemek yemek üzere sofraya oturunca Cûha, öylesine bir ihtiyat ve ölçülülükle davranmış ki, arkadaşları şaşıp kalmış. Yanından kendisine uzatılan ekmeği ve katı yumurtayı alması için zorlanınca "Yo, vallahi! Sizler yiyin yiyeceğinizi ve mutlulanın! Ama doğrusu benim bütün bir ekmeği ve katı yumurtayı tek başıma yemem mümkün değil! Her biriniz kendi payına düşen ekmeği ve yumurtayı alsın, sonra isterseniz, her ekmeğin ve yumurtanın yarısını bana verin! Çünkü nazik olan midem ancak bu kadarını alır" diye yanıt vermiş.

Bir başka münasebetle, bir gün, bir kasaba gitmiş ve ona "Bugün evde şenlik var! Bundan dolayı bana yağlı koyun etinin en iyi parçasını ver" demiş. Kasap da bu koyunun böğrünün en iyi bölümünden epeyce ağır çeken bir parçayı kesip ona vermiş. Cûha, bu böğür parçasını karısına vererek ona "Bu harika böğür etiyle bize soğanlı şişler yap ve onları benim zevkime göre çeşnile!" demiş. Sonra çarşıda dolaşmak üzere evden çıkmış.

Karısı Cûha'nın yokluğundan yararlanarak koyunun böğür etini pişirmiş ve kardeşi ile oturup, geriye hiçbir şey bırakmaksızın, bir güzel yemiş. Cûha, eve dönünce, ateşte kızarmış etin nefis kokusunu duymuş, burun delikleri açılmış ve midesinin duyarlığı artmış. Ama sofraya oturunca, karısı ona, akşam yemeği olarak sadece bir parça Rum peyniri ve bir parça küflü ekmek getirmiş. Kebaba gelince, zerresi yokmuş. "Onu ne zaman getireceksin?" diye sormuş. Kadın "Tanrı'nın acıması senin ve kebabın üzerine olsun! Apteshanede bulunduğum sırada evin kedisi yiyip bitirmiş onu" diye yanıt vermiş.

Cûha da, tek bir söz söylemeksizin, kediyi tutup mutfaktaki terazide tartmış. Ve getirdiği koyun etinin yarısı kadar bile çekme-

diğini görmüş. O zaman karısına dönüp ona "Ey köpoğlunun kızı, ey utanmaz! Eğer elimde tuttuğum kedi eti yediyse, bu kedinin kendi ağırlığı nerede? Eğer tarttığım kediyse, et nerede?" demiş.

Bir başka gün, karısı, mutfakta uğraşırken, üç yaşında olan süt çocuğu oğlunu göstererek "Ey Abdullah'ın babası, şu çocuğu al da beşiğe yatır; ben de mutfaktaki ocakla uğraşayım. Sonra gelir, çocuğu senden alırım" demiş. Cûha da bu tür işlerden hoşlanmadığı halde çocukla uğraşmak zorunda kalmış. O anda da çocuk çiş yapma ihtiyacı duyarak babasının yeni kaftanına işemiş. Cûha da kızgınlığın sınırında, çocuğu yere oturtmuş ve o kızgınlıkla o da kendince yavrunun üzerine işemeye koyulmuş. Karısı onun bu davranışını görerek üstüne yürüyüp "Ey katran suratlı, çocuğun üzerine ne yapıyorsun?" diye haykırmış. O da "Kör müsün? İşediğimi görmüyor musun ve de bir yabancının çocuğu olsa, bunu yapar mıydım sanıyorsun? Çünkü aslında, üzerime işeyen kendi oğlumuz değil de, bir yabancının çocuğu olsaydı, içimde ne var ne yoksa suratına boşaltırdım" diye yanıt vermiş.

Bir akşam, bir araya gelen dostları ona "Ya Si Cûha, sen bilimlerde bahir ve yıldızbilimde çok derinleşmiş biri olarak bize, sonuncu hilal durumunu izleyerek ayın ne olduğunu söyleyebilir misin?" demişler. Cûha da, onlara "Siz okulda hocadan ne öğrendiniz bakalım, ey dostlar? Vallahi! Ay ikinci kez hilal haline geldikten sonra onu kırpıp kırpıp yıldız yaparlar!" diye yanıt vermiş.

Bir başka gün, Cûha, komşularından birini görmeye gitmiş ve ona "Komşunun komşuya ihtiyacı vardır. Bana tencereni ödünç ver de, bizim evde, içine koyun kellesi koyup pişirelim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:*

"Bana tencereni ver de, bizim evde, içine koyun kellesi koyup pişirelim!" demiş. Komşusu da Cûha'ya söz konusu tencereyi ödünç vermiş. Ve içinde ne pişirilecekse pişirilmiş. Ertesi gün, Cûha, tencereyi sahibine iade etmiş. Ama içine daha küçük boyda bir tencere koymaya da özen göstermiş. Komşu, geriye aldığı tencerenin böyle bir üretimde bulunmasına şaşmış kalmış. Ve

Cûha'ya "Ya Si Cûha, tencerenin içinde bulduğum bu ikinci tencere de ne demek oluyor?" diye sormuş. Cûha da "Bilmiyorum, ama galiba tenceren bu gece doğurmuş olacak!" demiş. Öbürü de "Allahu ekber! Ey yüzü hayırlı kişi; bu, senin aracılığınla ortaya çıkan bir kazançtır!" demiş. Ve doğan kızıyla birlikte tencereyi rafa kaldırmış.

Bir süre geçtikten sonra, Cûha, komşusunun kapısına gelip ona "Seni sıkıntıya sokmayacaksam komşum, bugünün ihtiyacını karşılamak üzere tencerenle kızını senden rica edeceğim!" demiş. Öteki de "Tüm dost yüreğimle, komşum!" diye yanıt vermiş ve tencereyi içine küçüğünü de koyarak ona teslim etmiş. Cûha onları alıp gitmiş. Aradan günler geçtiği halde Cûha, ödünç aldığı eşyayı geri getirmemiş. Komşusu da gelip onu görerek "Ya Si Cûha, sana güven duymadığımı sanma, ama evde bugün kap kacağa ihtiyacım var da!" demiş. Cûha da "Hangi kap kacak, ey komşum?" diye sormuş. O da "Doğurmuş olan ve sana ödünç vermiş bulunduğum tencere" demiş. Cûha "Tanrı rahmet eylesin, öldü o!" diye yanıt vermiş. Komşusu "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Nasıl oluyor da, ey Cûha, bir tencere ölebiliyor?" demiş.

Cûha da "Doğan her varlık bir gün ölür! Allah'tan geldik, yine ona döneceğiz!" demiş.

Ve bir başka sefer, Fellahın biri, Cûha'ya besili bir tavuk armağan etmiş. Cûha tavuğu pişirmiş ve Fellahı da yemeğe çağırmış. Tavuğu yiyip mutlu olmuşlar. Bir süre geçtikten sonra, bir başka Fellah gelip Cûha'nın kapısını çalmış ve konuk edilmesini istemiş. Cûha ona kapısını açıp "Hoş geldin, ama sen kimsin?" diye sormuş. Fellah da "Ben sana tavuk armağan eden Fellahın komşusuyum" diye yanıt vermiş. Cûha da "Başım üstüne geldin, gözüm üstüne geldin!" yanıtını vermiş. Ve onu tüm yüreğiyle konuk edip yiyecek vermiş ve hiçbir şeyini eksik etmemiş. Birkaç gün sonra, üçüncü bir Fellah gelip kapı çalmış. Cûha da "Kim o?" demiş. Adam "Ben sana tavuk armağan edenin komşusunun komşusuyum" demiş. Cûha ona "Bunda bir uygunsuzluk yok" demiş. Ve onu eve sokup sofraya oturtmuş. Ama tüm yemek ve içecek olarak, önüne, üzerinde birkaç yağ damlacığı bulunan sıcak suyla dolu bir tencere getirmiş. Fellah başka hiçbir şeyin getirilmemiş bulunduğunu görünce "Ey ev sahibi, nedir bu böy-

le?" diye sormuş. Cûha da "Bu mu? Bu pişirilen tavuğun suyunun hemşiresinin hemşiresidir!" diye yanıt vermiş.

Ve bir gün, Cûha'nın dostları, onunla alay etmek için aralarında karar almışlar ve kendisini hamama götürmüşler. Cûha'da kuşku uyandırmadan yanlarında yumurta getirmişler. Ve hamama ulaştıklarında hepsi soyunup Cûha ile birlikte göbek taşında terlemeye yönelmiş ve "Tam sırasıdır! Her birimiz birer yumurta yumurtlayalım!" demişler. Ve "İçimizden hangimiz yumurtlamazsa, ötekilerin hepsinin hamam parasını ödesin!" diye eklemişler. Ve her biri elinden geldiğince tavuk gibi gıdaklayarak birer yumurta yumurtlamak üzere çömelmiş. Ve sonra yine her biri biraz sonra altlarından birer yumurta çıkarmış. Cûha da bunu görerek ansızın babasının yavrusunu ortaya çıkarmış ve horoz feryatları koparark dostlarının üzerine atılmış ve onlara saldırır gibi yapmış. Hepsi çabucak ayağa kalkmış ve "Sen ne yapıyorsun, ey kopuk!" diye haykırmışlar. Cûha da "Görmüyor musunuz yahu? Önümde bir sürü tavuk var. Tek horoz ben olduğuma göre, onların üzerine binmek de bana düşüyor" yanıtını vermiş.

Aynı şekilde bize kadar ulaştı ki, Cûha'nın her sabah evinin kapısına çıkıp "Ey Cömert Tanrı, senden yüz dinar dilemekteyim, ne bir fazla, ne bir eksik! Çünkü buna ihtiyacım var. Ama cömertliğinin etkisiyle, yüz sayısı bir dinar fazlasıyla da olsa ya da benim yetenek noksanlığım yüzünden, senden dilediğim yüz dinardan bir adedi noksan olsa, bu veriyi kabul etmem!" diyerek dua etme âdetindeymiş.

Cûha'nın komşuları arasında, her türden dalaverelerle zenginleşmiş bir Yahudi de varmış. Bu Yahudi, Cûha'nın her gün kapısının önünde yüksek sesle söylediği bu duayı işitirmiş. Bir gün, kendi kendine "İbrahim ve Yakub'un anıları üzerine yemin ederim ki, Cûha'nın bu dileğini altınla karşılayarak deneyleyeceğim. Bakalım bu deneyden nasıl sıyrılacak?" demiş. Ve içinde doksan dokuz altın dinar bulunan bir kese alarak penceresinden, evinin eşiğinde ayak üzeri durmuş her zamanki duasını yapmakta olan Cûha'nın ayaklarına fırlatmış; kendisi de ne olup bittiğini görmek için gözetlemeye koyulup Cûha'nın keseyi yerden aldığını, kesenin bağını çözdüğünü ve içindekileri kucağına boşaltıp dinarları birer birer saydığını görmüş. Sonra

da, Cûha'nın paranın dilediği yüz altından bir eksik olduğunu görerek ellerini Yaradan'ına doğru kaldırıp "Ey cömert varlık, yaptığın hayırlardan dolayı sana övgüler olsun! Ama atıfetin tam değil ve dileğim gereğince, onu bu haliyle kabul edemem" diye haykırmış. "Ve de, bundan dolayı bu parayı, aile sahibi, namusluluk abidesi olan fakir komşum Yahudiye bağışlıyorum" diye eklemiş. Ve bunu söyleyerek, keseyi alıp Yahudinin evinin içine fırlatmış. Sonra kendi yoluna gitmiş.

Yahudi bütün bunları görüp işitince, şaşırmanın sınırına ulaşmış ve kendi kendine "Musa'nın ışık saçan boynuzları üzerine yemin ederim ki, komşumuz Cûha, saflık ve temiz yüreklilikle donanmış bir kişi! Ama konuşmasının ikinci bölümünü denetlemeden onun hakkında tam bir fikir sahibi olamam!" demiş. Ve ertesi gün keseye yüz bir dinar koyarak kapısında her zamanki duasını yaparken Cûha'nın ayakları dibine atmış. Kesenin nereden atılıp düştüğünü pekâlâ bilen, ama onun Tanrı'dan geldiğine inanmış gibi görünen Cûha, eğilip veriyi yerden kaldırmış. Ve görünür biçimde altınları sayarak bu kez adetlerinin yüz bir olduğunu anlamış. O zaman, ellerini göğe kaldırarak "Ya Allah, senin cömertliğin sınırsızdır! İşte güvenerek senden dilediğimi bana bağışladın, hatta dilediğimden fazlasını verdin! Ben de senin iyiliğini geri çevirmemek için, bu veriyi, kesenin içinde bir dinar fazla olduğu halde, seni kırmamak için olduğu gibi kabul ediyorum" demiş. Ve böylece konuşarak keseyi kemerine sıkıştırmış ve bacaklarını birbiri ardından atarak yürüyüp gitmiş.

Sokağa bakmakta olan Yahudi, Cûha'nın keseyi böylece kemerine sıkıştırdığını ve sükûnetle çekip gittiğini görünce, yüzü sapsarı olmuş ve öfkeden ruhunun burnundan fışkıracak gibi olduğunu duyumsamış. Çabucak evinden fırlayarak ve ona "Bekle, ey Cûha, bekle!" diye haykırarak ardından koşmuş. Cûha da yürümeyi kesmiş ve Yahudiye doğru dönerek ona "Neyin var, senin?" diye sormuş. Yahudi "Kese! Bana keseyi geri ver!" diye yanıt vermiş. Cûha da "Tanrı'nın bana bağışladığı yüz bir altını içeren keseyi sana mı vereyim? Ey Yahudi köpeği, senin beynin bu sabah kafanda kaynıyor mu, ne? Yoksa, dün yaptığım gibi, onu tümüyle sana vereceğimi mi düşünüyorsun? Eğer böyle

düşünüyorsan, yanılıyorsun! Çünkü ben bu keseyi, benim gibi değmez bir kişiye gösterdiği cömertlikten dolayı Yüceler Yücesi'ni gücendirmemek için kabullendim. Biliyorum ki, bu kesede fazladan bir dinar var; ama bunun ötekilere pek zararı yok. Sana gelince bas bakalım!" demiş.[1] Ve eline budaklı iri bir sopa alarak tüm ağırlığıyla bunu Yahudinin kafasına indirecek gibi yapmış. Yakub'un sulbünden gelme zavallı da, eli boş ve burnu ayaklarına kadar uzamış olarak geri dönmek zorunda kalmış.

Bir başka gün de, Si Cûha, camide, vaaz veren vaizi dinliyormuş. Vaizin, dinleyicilerine şeriatın bir hükmünü açıklarken "Ey cemaat-i Müslimin, bilin ki, bir âdem, gece olunca, karısına karşı iyi bir kocanın yerine getirmesi gerekli görevini yaparsa, Nasip Dağıtan nezdinde bir koyun kurban etmişçesine sevaba girer. Ama meşru birleşme gündüzün yer alırsa, bir köle azat etmişçesine kabul görür. Eğer bu iş gece yarısı görülürse, bir deve kurban edilmişçesine sevap kazanılır" dediğini duymuş.

O akşam eve dönünce, Cûha, bu sözleri karısına aktarmış. Sonra uyumak üzere onun yanına uzanmış. Ama kadın, şiddetli arzulara kapılarak, Cûha'ya "Kalk herif, bir koyun kurban etme sevabını kazanalım!" demiş. Cûha da "Olur!" demiş. Ve işi görmüş ve yeniden yatmış. Gece yarısına doğru, köpek soylu kadın, içinde yeniden çiftleşme arzusu duymuş ve ona "Gel herif, birlikte, bir deve kurban etme sevabını kazanalım!" diyerek Cûha'yı uyandırmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Ona "Gel herif, birlikte, bir deve kurban etme sevabını kazanalım!" diyerek Cûha'yı uyandırmış. Cûha da sızlanarak uyanmış, gözleri yarı kapalı, söz konusu işi görmüş. Ama sabahın erinde, yeniden arzulara kapılan kadın, ona "Çabuk herif, gün

1 Mathers'in çevirisinde: " 'Bu sabah senin payın sadece bir dinardır, ey Yahudi köpeği!' demiş ve kâfire yeni madeni paralardan birini vererek ona 'Şimdi Tanrı'nın sayısız kutsamalarından söz edilince ne demek istendiğini biliyorum' diyerek çekip gitmiş" şeklindedir (Â.Ş.O.)

doğmadan önce kalk da, Tanrı'nın bize bağışlayacağı bir köle azat etme sevabını kazanalım!" diyerek Cûha'yı yeniden uykusundan uyandırmış. Ama bu kez, hiçbir şey işitmemek isteyen Cûha "Ey kadın, kendi çocuğunu feda ederek bir adamın kazanacağı köle azat etme sevabı, ne mene bir sevaptır? Babasının yavrusunu kendi haline bırak! Ve sen, ilkin, senin kölen olan beni azat et!" diye yanıt vermiş.

Bir başka gün de, bir başka camide, Si Cûha "Ey cemaat-i Müslimin, oğlanların art yuvarları peşinde koşarak karılarınızı ihmal etmekten sakının! Ve bilin ki, bir inanç sahibi karısıyla evlilik eylemini her yerine getirdiğinde, Tanrı onun için cennete bir köşk inşa eder" diyen imamı dinsel bir duyguyla dinliyormuş. Cûha da, evine döndüğünde duyduklarını konuşmaları sırasında, pek fazla önem vermeksizin, karısına aktarmış. Ama karısı, kulağının birinden girenin ikincisinden çıkmasına izin vermeksizin, çocukların uyuduklarını anlar anlamaz, Cûha'ya "Haydi gel de, çocuklarımızın hatırına, Cennette bir köşk inşa edelim!" demiş. Cûha da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt vermiş. Ve yapı gerecini harç kutusuna daldırmış. Sonra da yatmış.

Ama aradan bir saat geçince, açgözlü karısı onu uyandırmış ve "Evlenip kendi başına yaşayacak bir kızımız olduğunu unuttum. Onun uğruna da bir köşk inşa edelim!" diyerek Cûha'yı uyandırmış. Cûha da "He, vallahi! Kız için yavruyu feda eyledim!" demiş. Ve sözü edilen yavruyu onu çağıran beşiğe sokmuş. Sonra soluk soluğa yatağa uzanmış ve yeniden uyumuş. Gecenin ortasında, karısı, anası için de bir köşk talep ederek onu ayağından çekip uyandırmış. Ama Cûha "Tanrı'nın laneti, sinsi dilenciler üzerine olsun! Açgözlü kadın, biz onu kendi maksadımız için bunca köşk yapmaya zorlarsak, Tanrı'nın cömertliğinin üzerimizden çekileceğini bilmiyor musun?" diye haykırmış. Sonra sırtını dönüp horlamaya başlamış.

Günlerden bir gün, Cûha'nın komşularından sofu bir kadın, ibadet etmekte iken, kaza eseri bir yellenme koparmış. Ve sonra, böyle bir şey yapmaya alışkın olmadığından söz konusu yellenmenin gerçekten kendinden mi çıktığını, yoksa ayağının döşemeye çarpmasından mı kopup geldiğini ya da dua ederken ağzından çıkan bir iniltiden mi oluştuğunu tam anlamıyla kav-

rayamamış. Tasalanıp kendisinin fetva biliminde ileri derecede bilgili olduğunu bildiği Cûha'ya danışmaya gitmiş. Ona durumu anlatarak görüşünü almak istemiş. Cûha da, okkalı bir yellenme koparark karşılık vermiş ve sofu kadına "Gürültü böyle miydi, hala?" diye sormuş. Sofu kadın da "Biraz daha güçlüydü!" diye yanıt vermiş. Cûha da, ilkinden de güçlü ikinci bir yellenme koparark, sofu kadına "Böyle miydi?" diye sormuş. O da "Sanırım daha da güçlüydü!" diye yanıt vermiş. O zaman Cûha "Yo, vallahi! Bu bir rüzgâr değildi, bir fırtınaydı! Ey rüzgârlar anası, haydi sen yoluna git, yoksa fazla zorlanayım derken ortalığı berbat edeceğim!" diye haykırmış.

Günün birinde, topal olduğundan dolayı bir ayağı demirden yapılma korkunç fatih Tatar Timurlenk, Si Cûha'nın oturmakta olduğu kentin yakınından geçmiş. Orada oturanlar biraraya gelip Tatar hakanın kenti yağmalamaması için, aralarında binlerce söz üreterek konuşuyorlarmış. Sonunda, Si Cûha'ya gidip bu musibetten kendilerini kurtarmasını rica etmeyi kararlaştırmışlar. Ve hemen Si Cûha, çarşıda bulunabilen bütün müslin kumaşları getirtmiş ve bunlardan bir araba tekeri kadar büyük bir sarık yapmış. Sonra eşeğine binerek kentten çıkıp Timur'u karşılamaya gitmiş. Huzura ulaşınca Tatar, bu olağandışı sarığı görmüş ve Cûha'ya "Bu sarık da ne böyle?" diye sormuş. Cûha da "Ey evrenin hükümdarı, bu benim gecelik takkemdir, ama biraz sonra ardımdan sırf bu maksat için kiralanmış bir arabaya yüklenmiş olarak gelecek gündüzlük takkemi başıma takacağım" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Timur, içinde oturanların müthiş sarıklarından çekinerek bu kente girmekten vazgeçmiş. Ve Cûha'ya yakınlık duyarak onu yanına oturtmuş ve kendisine "Sen kimsin?" diye sormuş. Cûha da "Ben, gördüğün halimle yeryüzü ilahıyım!" diye yanıt vermiş. Tatar ırkından olan Timur da, o sırada yöresinde ulusunun en yakışıklı delikanlılarından oluşan, ırklarına özgü küçük ve çekik gözlü birçok genç oğlanla çevrili bulunuyormuş. Bu çocukları göstererek Cûha'ya "Pekâlâ, ey yeryüzü ilahı, burada gördüğün güzel çocukları beğendin mi? Ve bunlarınkine eş güzellik var mı?" demiş. Cûha da "Seni üzmek için söylemiyorum ama, ey evrenin hükümdarı, bu çocukların gözlerini çok küçük, yüzlerini de zarafetten yoksun

buluyorum" demiş. Timur da ona "Bunun önemi yok! Mademki sen yeryüzü ilahısın, benden onların gözlerini büyütmek lütfunu esirgeme!" demiş. Cûha "Efendim, yüzdeki gözler söz konusu olunca, onları ancak Allah büyültebilir! Çünkü ben yeryüzü ilahı olarak ancak kemer altında bulunan gözleri büyültebilirim" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Timur nasıl bir nüktedanla konuştuğunu anlayıp verdiği yanıttan da memnun kalmış. Ve onu sürekli dalkavuğu olarak artık yanından ayırmaz olmuş.

Bir ayağı demirden yapılma topal, bir gözü de kör ve son kertede çirkin birisi olan Timur, bir gün Cûha ile şuradan buradan konuşuyormuş. Tam o sırada, Timur'un berberi içeri girmiş ve onun başını kazıdıktan sonra, baksın diye bir ayna uzatmış. Timur da ağlamaya başlamış. Onun durumuna bakarak Cûha da gözyaşları dökmüş ve iniltiler, iç çekişler koyvermiş; ve böylece, bir, iki, hatta üç saat geçirmiş. Timur ağlayıp sızlanmayı bitirdiği halde, o hâlâ hıçkırıp inlemeyi sürdürüyormuş. Buna şaşan Timur, ona "Senin neyin var? Ben, ağlıyorsam, bu Allah'ın belası berberin uzattığı aynada kendimi gördüğümden ve gerçekten çok çirkin bulunduğumdandır. Ama sen, hangi nedenle bu kadar çok gözyaşı döküyorsun ve de ağlayıp inlemeyi sürdürüyorsun?" demiş. Cûha da "Haşa huzurdan devletlim, sen bir aynaya birazcık bakarak iki saat ağlıyorsan, senin bütün gün yüzüne bakan kölenin daha uzun süre ağlamasında şaşılacak ne var?" diye yanıt vermiş. Ve Timur, bu sözlere kızacak yerde, öylesine gülmeye başlamış ki sırtüstü yuvarlanmış.

Bir başka gün, Timur, sofrada bulunurken, Cûha'nın yüzüne doğru geğirmiş. Cûha da "Sultanım, geğirmek utanç verici bir davranıştır!" diye haykırmış. Buna şaşan Timur "Bizim ülkemizde geğirmek utanç verici değildir" demiş. Cûha, hiçbir yanıt vermemiş; ama yemeğin sonlarına doğru, gürültülü bir yellenme koparmış. Timur, dehşete düşerek "Ey köpoğlu köpek, ne yaptın bakayım, sen? Utanmıyor musun?" diye haykırmış. Cûha da "Efendim, bizim ülkemizde bunu utanç verici saymazlar. Ben de senin, ülkemizin âdetlerini bildiğini sandığımdan yellenirken sıkılmadım!" diye yanıt vermiş.

Bir başka gün, başka koşullar altında, Cûha, yakın bir köydeki caminin vaizinin yerini almış; vaaz vermeyi bitirince,

dinleyicilerine, başını sallayarak "Ey Müslümanlar, köyünüzün iklimi benim köyümün ikliminin aynısı!" demiş. Onlar da "Bu nasıl oluyor?" deyince "Zebbimi yokluyorum ve onu köyümdeki gibi gevşek ve yumurtalarıma asılı buluyorum. Selam üzerinize olsun, ben gidiyorum!" diye yanıt vermiş.

Bir başka gün, Cûha, camide vaaz verirken, sözünü bitirmek üzere ellerini göğe kaldırmış ve "Sana iyiliklerinden ötürü şükürler ve övgüler olsun, ey özü sözü bir, tüm güçlere sahip Tanrım, iyi ki, gerimiz ellerimizde yaratmadın bizi!" demiş. Dinleyenler, bu tür bir ululamadan şaşkına dönmüş olarak ona "Bu garip duayla sen ne demek istedin, ey vaiz?" diye sormuşlar. Cûha da "Tabii değil mi? Bağışlayıcı Tanrı bizi, gerimiz ellerimizde yaratsaydı, burnumuz günde yüz kereden fazla kirlenirdi!" demiş.

Bir başka gün de, henüz kürsüye çıkmışken "Ey cemaati müslimin, önümüzde yarattığı şeyi arkamızda yaratmadığı için Tanrı'ya şükürler olsun!" diyerek söze başlamış. Ona "Bu da ne demek?" diye sorduklarında...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:*

"Ey cemaat-i Müslimin, önümüzde yarattığı şeyi ardımızda yaratmadığı için Tanrı'ya şükürler olsun!" diyerek sözüne başlamış. Ona "Bu da ne demek?" diye sorduklarında "Çünkü, baston ardımızda olsaydı, istemesek bile, ancak Lut'un kendinin sakınabildiği, ama yoldaşlarının sakınamadığı belalar bizim de başımıza gelirdi!" demiş.

Ve bir gün, Cûha'nın karısı, evde tek başına ve çırılçıplak bulunuyormuş; ve "Ey sevgili define, neden benim, senin gibi iki, üç ya da dört definem yok? Sen benim zevklerimin kaynağısın ve bana değerli faydalar sağlarsın" diyerek fercini büyük bir sevgiyle yoklamaya koyulmuş. Talih de, Cûha'nın o sırada eve gelmesini istemiş. Bu sözleri işitince, karısının bunları hangi maksatla söylediğini anlamış ve maslahatını çıkarmış ve ağlayarak ona seslenip "Ey köpoğlu, ey pezevenk, sen benim başıma ne felaketler getirdin! Bir türlü babanın çocuğu olamadın gitti!" demiş.

Ve bir başka gün, Cûha komşusunun bağına girmiş ve salkımları olduğu gibi ağzına sokarak ve ağzından tanelerinden yoksun saplar olarak çıkararak, bir tilki gibi üzüm yemeye koyulmuş. O sırada komşusu belirerek elindeki sopayla tehdit edip ona "Ey alçak, orada ne yapıyorsun?" diye haykırmış. Cûha da "İshal olmuşum, buraya aptes bozmak üzere girdim" diye yanıt vermiş. Öteki de "Doğru söylüyorsan mesele yok! Öyleyse yaptıkların nerede?" diye sormuş. Cûha da bir an şaşırmış, ama sonra, kendini haklı çıkaracak bir şey bulmak üzere iki yanına bakınarak bağcıya bir eşek pisliği göstermiş ve "İşte kanıtı!" demiş. Adam da "Sus, yalancı! Ne zamandan beri eşek oldun sen?" demiş. Cûha da hemen, muazzam zebbini çıkararak "Nasip Dağıtıcı bana şu gördüğün belalı gereci vereliden beri!" demiş.

Günün birinde, Cûha, ırmak kenarında dolaşıyormuş; orada çamaşır yıkayan bir kadın topluluğu görmüş. Çamaşır yıkayanlar, onu görünce, yanına yaklaşmış ve bir arı sürüsü gibi yöresini sarmışlar. İçlerinden biri, giysisini kaldırarak kutusunu göstermiş. Cûha, bunu görüp "Ey utançtan Koruyucu, sana sığınırım!" diyerek başını çevirmiş. Ama bundan incinen çamaşır yıkayıcılar, ona "Senin neyin var, ey dümbelek! Sen bu mutlu varlığın adını bilmiyor musun?" demişler. O da "Çok iyi bilirim, Dertlerimin Kaynağı'dır, o!" demiş. Ama onlar "Hiç de değil! Fakirlerin Cenneti'dir, bu!" diye haykırmışlar. O zaman Cûha, biraz uzaklaşmak için izin istemiş ve yavruyu sarığının kuşamına kefene sarar gibi sarmış ve çamaşır yıkayıcıların yanına geri dönmüş, onlar da "Bu nedir, ey Cûha?" diye sormuşlar. O da "Bu ölmüş olan bir fakirdir ve söz konusu cennete girmeyi dilemektedir" demiş. Kadınların hepsi birden sırtüstü düşünceye kadar gülmeye koyulmuş. Aynı zamanda, kefenin dışında asılı olan Cûha'nın müthiş yumurta torbasını görmüşler. Ona "Öyle olsun ama, ölünün başında sanki iki devekuşu yumurtası gibi asılı duran şunlar da nedir?" demişler. O da "Bunlar, fakirin mezarını ziyarete gelmiş bulunan iki oğuldur" demiş.

Bir keresinde de, Cûha, karısının kız kardeşini ziyarete gitmiş. Kadın ona "Ya Cûha, ben hamama gitmek zorundayım. Senden yokluğum sırasında emzikli çocuğuna bakmanı rica ediyorum" demiş. Ve çekip gitmiş. Tam o sırada küçük çocuk,

zırlamaya ve yaygara koparmaya başlamış. Cûha da çok rahatsız olarak onu yatıştırmaya koyulmuş. Ve çaresiz lokumunu çıkarıp emsin diye çocuğun ağzına tıkmış; çocuk bunu emerken uyuyakalmış. Annesi geri döndüğünde, çocuğu uyur görünce, Cûha'ya teşekkür etmiş; o da kendisine "Bir şey değil, ey amca kızı! Sana da aynı şeyi uygulasaydım ve benim uyuşturucu ilacımdan tatsaydın, başın ayakların arasında, sen bile uyur kalırdın!" demiş.

Bir başka sefer, Cûha, tenha bir caminin kapısında eşeğini becermekte imiş. O sırada, rastlantısal olarak, bu camide ibadette bulunmak üzere, bir adam çıkagelmiş. Cûha'nın söz konusu işleme iyice kendini kaptırmış olduğunu görmüş. Nefret duyarak kızgınlıkla yere tükürmüş. Cûha, ona yandan bakarak kendisine "Tanrı'ya şükürler et! Burada acele görülecek bir işim olmasaydı, sana yere tükürmenin neye mal olacağını öğretirdim!" demiş.

Bir başka gün de, güneş tepesinde kaynarken, Cûha, sıcak bir yaz gününde, ortaya çıkardığı çapkın bastonunu elinde tutuyormuş. Yoldan geçen biri ona "Utan ey Cûha! Orada ne yapıyorsun?" demiş. Cûha da ona "Sus be adam ve rüzgârımdan çekil bakalım! Serinlesin diye çocuğuma hava aldırdığımı görmüyor musun?" diye yanıt vermiş.

Bir başka gün, hukuksal bir sorun için danışmak üzere Cûha'ya gelip "Şayet camide imam bir yellenme koparırsa, cemaat ne yapar?" diye sormuşlar. Cûha da, tereddüt etmeden "Ne yapacakları besbelli, yanıt verirler!" demiş.

Bir gün, Cûha ve karısı suların kabardığı sırada ırmak kıyısını izliyorlarmış. Ansızın, yanlış bir adım atınca, kadının ayağı kaymış ve suya düşmüş. Akıntı güçlü olduğundan su onu alıp götürmüş. Cûha da karısını kurtarmak için suya atılmakta tereddüt etmemiş. Ama akıntıyı izleyecek yerde, kaynağa doğru yüzmeye koyulmuş. Toplanan kalabalık onun bu davranışını görüp "Sen ne aramaktasın, ya Si Cûha?" demişler. O da "He, vallahi! Suya düşen amcamın kızını arıyorum!" diye yanıt vermiş. Onlar da "Ama ey Cûha, akıntı onu aşağıya doğru sürüklemiş olmalı. Sense kaynağa doğru yüzmeye çalışıyorsun!" demişler. O da "Hiç de öyle değil! Ben karımı sizin hepinizden iyi tanırım! Onun öyle ters bir kişiliği vardır ki, peşinen onun yukarıya doğru gitmiş olduğundan eminim!" demiş.

Bir başka gün, o sırada kadılık görevini üstlenmiş olan Cûha'nın önüne bir adam getirmişler. Ve ona "Şurada gördüğün adam, sokak ortasında bir kediyi kirletirken yakalandı. İşi gören tanıklar olduğundan, herif kabul olunabilir bir mazeret bulup inkâra kalkışmadı" demişler. Cûha da ona "Haydi bakalım anlat! Bana doğruyu anlatırsan, Tanrı'nın hoşgörüsüyle kurtulursun!" demiş. Adam da "Vallahi, kadı efendimiz! Bildiğin şeyi lütuf kapısına getirdim, hayvanın ayaklarını ellerime, başını dizlerimin arasına alarak bu kapıyı zorladım! İlk seferinde işler yolunda gidince, ikinci kez tekrarlama hatasını işledim! Hatamı kabul ediyorum, ey kadı efendi!" diye yanıt vermiş. Ama Cûha "Sen yalan söylüyorsun, ey pezevengin oğlu! Çünkü ben, senin tanımladığın şekle uygun olarak otuz kez denedim, ama başarı sağlayamadım!" diye haykırmış. Ve onu sepetlemiş.

Bir başka gün, Cûha, kentin kadısını ziyaret etmekte iken, oraya iki davacı gelmiş ve "Ey kadı efendi, evlerimiz birbirine o denli yakındır ki, birbirine dokunurlar. Bu gece, bir köpek gelip iki kapının ortasında, kapılara aynı mesafede bulunan bir yere pisledi. Şimdi sana bu pisliği kimin kaldırması gerektiği konusunda danışmaya geldik" demişler. Kadı da, Cûha'ya dönmüş ve alaylı bir sesle ona "Bu davanın soruşturmasını yapmayı ve hükme bağlamayı sana bırakıyorum!" demiş. Cûha da, iki davacıya dönüp onlardan birine "Söyle bakalım ey âdem, göze batar şekilde senin kapına yakın bir yerde mi oldu bu iş?" demiş. O da "Sana gerçeği söylemek gerekirse, o şey sokakta tam iki kapının ortasında bulunuyor!" diye yanıt vermiş. Cûha da ikinci davacıya "Söylediği doğru mu, yoksa o şey senin tarafına daha yakında bir yerde mi bulunuyor?" diye sormuş. O da "Yalan yasaya aykırıdır. O şey, sokakta, tam da iki kapının ortasında durmakta!" diye yanıt vermiş. O zaman Cûha, karar makamında "Mesele anlaşıldı. Bunun kaldırılması ne şu ne bu tarafa, sokakların düzeninden sorumlu olan efendimiz kadıya düşüyor!" demiş.

Ve günün birinde, o sırada dört yaşında olan Cûha'nın oğlu, babasıyla birlikte bir düğün evine gitmiş. Çocuğa bir güzel patlıcan sunmuşlar ve "Nedir bu?" diye sormuşlar. Çocuk da "Gözü açılmadık dana!" diye yanıt vermiş. Cûha "Vallahi ben öğretmedim!" diye haykırırken herkes gülmekten katılıyormuş.

Ve nihayet bir gün, Cûha, çiftleşme arzuları duyarak babasının yavrusunu ortaya çıkarmış. O sırada rastlantısal olarak bir bal arısı gelip aletinin başına konmuş. Cûha da "Vallahi! Sen neyin iyi olduğunu bilmektesin, ey arı! Çünkü bal yapmak için tüm çiçekler arasında seçilmeye değer bir çiçektir bu!" diye haykırarak şişinmiş.

*"İşte, ey bahtıgüzel şah," diye sözünü sürdürmüş Şehrazad ve "özdeyiş ve nükte ustalarından alıntı, söz, saçmalık ve fıkralarından ve de Tanrı kendisinden merhametini esirgemeyesi nefis ve unutulmaz Cûha'nın öykülerinden birkaçı bunlar! İnşallah onun anısı, Hesap Günü gelinceye kadar canlı olarak kalmayı sürdürür" demiş.*

*Şah Şehriyar da "Cûha'nın bu fıkraları, benim en ağır kaygılarımı ortadan kaldırdı, Şehrazad!" demiş. Küçük Dünyazad da "Kardeşim, sözlerin ne kadar tatlı, lezzetli ve taze!" diye haykırmış. Şehrazad da "Ama,* Kuşların Başkanı Genç Kızın Öyküsü*'yle karşılaştırıldığında bunun değeri nedir ki?" demiş. Şah Şehriyar da "Vallahi! Ey Şehrazad, şimdiye kadar pek çok genç kız tanıdım; pek çoklarını da gördüm; ama bu ismi hiç duymadım!" diye haykırmış. Şehrazad da demiş ki:*

# *Kuşların Başkanı Genç Kızın Öyküsü*

*Şehrazad da demiş ki:*

Ey bahtıgüzel şah, bana kadar ulaştı ki, barış kenti ve tüm neşelerin konutu ve zevklerin yurtluğu ve ruhların bahçesi olan Bağdat'ta, Üç Âlemin Efendisi'nin yeryüzündeki vekili Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in içki arkadaşı ve seçkin dostu olarak yakınları ve sakileri arasında, elleri utların sevgilisi, sesi bülbüller için yol gösterici, musikişinas, musikişinasların şahı ve zamanında musikinin harikası sayılan şarkıcı Musullu İshak en-Nedim varmış. Ona büyük bir sevgiyle bağlı bulunan Halife, kendisine otursun diye saraylarının en güzellerinden ve en seçkinlerinden birini vermiş bulunuyormuş. İshak da, görev olarak esirler çarşısından ve dünya pazarlarından halifenin haremi için satın alınan cariyeler arasından en yetenekli olanlara şarkı ve saz öğretmeyi üstlenmiş bulunuyormuş. Ve bunlardan biri arkadaşları arasında seçkinleşince ve şarkı söylemekte, ut çalmakta ustalaşınca; İshak onu halifenin huzuruna çıkarıyor ve onun önünde şarkı söyletip saz çaldırıyormuş. Kız halifenin hoşuna giderse, hemen hareme alınırmış. Ama yeterince hoşa gitmemişse, İshak'ın sarayındaki öğrencilerin arasında yer almak üzere geri dönermiş.

Günlerden bir gün, Emirü'l-Müminin, göğsünün daraldığını duyumsayarak büyük veziri Cafer el-Bermeki'yi, kadeh arkadaşı İshak'ı ve öfkesinin celladı Mesrur'u çağırtmış. Çağırttıkları huzuruna gelince, bunlara, kendisi gibi kılık değiştirmelerini buyurmuş. Böylece kılık değiştirince, çağrılılar sade birer vatandaşa dönüşmüşler. Ve Cafer'in kardeşi El-Fazl ile yazıcı Yunus

da kılık değiştirerek bunlara katılmış. Hepsi birden fark edilmeden saraydan çıkıp Dicle'nin yolunu tutmuş; orada bir kayıkçıyı çağırarak Bağdat'ın bir mahallesi olan Et-Taf'a kadar uzanmışlar. Ve orada, karaya çıkıp beklenmedik rastlantılarla karşılaşmak ve kendiliğinden ortaya çıkacak serüvenler yaşamak üzere yürümeye başlamışlar.

Böylece aralarında konuşarak ve gülüşerek ilerlemekte iken, beyaz sakallı, saygın görünümlü yaşlı bir kişinin yanlarına yaklaşmakta olduğunu görmüşler. Bu kişi, İshak'ın önünde eğilip elini öpmüş. İshak, onun, halifenin sarayına genç kız ve genç oğlanları sağlayan esir tacirlerinden biri olduğunu görmüş. İshak, musiki okulu için yeni öğrencilere sahip olma arzusunu ne zaman duysa bu şeyhe başvururmuş.

Ve şeyh, onun Emirü'l-Müminin'e, Veziri Cafer'e ve dostlarına eşlik ettiğini aklına getirmeksizin, kendisini gezintisinden alıkoyduğundan ve tedirgin ettiğinden ötürü pek çok özürler dilemiş ve "Efendim, çoktandır seni görmeyi kararlaştırmıştım. Ama madem ki Tanrı bugün beni senin bağışlayıcı yoluna çıkardı, hemen sana ruhumu tedirgin eden bir şeyden söz edeyim" diye eklemiş. İshak da "Hayrola ne vardı, muhterem? Sana ne gibi bir hizmette bulunabilirim?" diye sormuş. Esir taciri "Söyleyeyim. Şu anda, esirleri barındırdığım konakta, daha şimdiden ut çalmada çok becerikli bir kız var; çok yetenekli olduğundan okuluna onur vermekte gecikmeyecektir sanırım; çünkü senin hayranlık verici öğretinden herhangi bir kimseden daha iyi yararlanmayı bilecektir. Bundan başka, ruhsal verilerinin uzantısı olarak zarif de olduğundan ona bir göz atmaktan ve sesini denemek için değerli kulağınla onu dinlemekten kaçınmayacağını düşünüyorum. Ondan hoşlanırsan, her şey iyi ve yolunda olur. Hoşlanmazsan, onu herhangi bir tacire satarım; ve sana ve dostların olan bu saygın kişilere verdiğim tedirginlikten dolayı yeniden özür dilerim" demiş. Yaşlı esir tacirinin bu sözlerini işiten İshak, ivedi bir bakışla halifeye danıştıktan sonra "Amca, sen bizi esirler konağına götürmek üzere önümüze düş; söz konusu genç kıza haber ver de, herkesin görüp işiteceği şekilde hazırlansın! Çünkü dostlarım da bana eşlik edecekler" diye yanıt vermiş. Şeyh de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve Halife ile yoldaşları,

yolu bilen İshak'ı izleyip esirlerin barındığı konağa doğru ağır ağır yol alırlarken, çabucak gözden kaybolmuş.

Bu serüven sıradan olmaktan öte bir şey getirmemekle birlikte, bunu, bir balıkçının deniz kıyısında, Tanrı'nın, ağını ilk atışında takdir ettiği kaderi, ne kadar az da olsa, nasıl kabullenirse öylece, ferah bir yürekle kabullenmişler. Ve esirlerin barındığı konağa yaklaşırlarken, onun yüksek duvarlı ve çöldeki tüm kabileleri rahatça barındırabilecek kadar geniş bir bina olduğunu görmüşler. Kapısını aşıp alışveriş yapılan, yöresi müşterilerin oturacağı sıralarla çevrili büyük bir salona girmişler. Onlardan önce eve gelmiş olan yaşlı adam, genç kızı bulmaya gittiği sırada, kendiliklerinden bu sıraya oturmuşlar. Bu kız için, salonun tam ortasında İyonya işi işlemeli kumaş kaplı değerli keresteden yapılma, ayak ucuna telleri gümüş ve altından bir Şam udu konulmuş olan bir taht hazırlanmış bulunuyormuş.

Ve birdenbire beklenen genç kız, bir dalın sallandığı zamanki zarafetiyle içeri girmiş. Orada bulunanları selamladıktan sonra, kendisi için hazırlanmış tahta oturmuş. Öğle sonrasında göğün yücesinde ışıldayan güneş gibiymiş. Ve her ne kadar elleri biraz titriyorsa da, udu almış ve bir kız kardeşin küçük oğlan kardeşini bağrına basması gibi göğsüne dayamış; ve tellerine mızrap vurarak ruhları saran bir peşrev tutturmuş. Bunu hemen izleyerek ve boyun eğen teller üzerinde başka bir makam deneyerek şairin şu sözlerini şarkıya dökmüş:

> İç çek, ey sabah, ta ki bu iç çekmelerden biri dalgalanarak sevgilinin toprağına yol alsın. Ve kokulu selamını tüm değerli ve parlak varlıklara taşısın!
> Ve sevgilime, yüreğimi aşkına rehine bıraktığımı söyle!
> Sen ona, kıyıcı bir vuruşla yüreğime ve gözlerime vurduğunu söyle!
> Ama bu, tutkumu büyütmekten ve coşturmaktan başka işe yaramadı.
> Her gece aşkla kanayan ruhum da, göz kapaklarıma uykuya baş eğme alışkanlığını unutturdu.

Genç kız bu dizeleri okuyup bitirince, Halife "Sesine ve sanatına maşallah, ey kutsanmış kız! Gerçekten harikaydın!" diye haykırmış. Ama birdenbire kılık değiştirdiğini anımsamış; tanınmaktan çekinerek daha fazla bir şey söylememiş. İshak da, genç kıza iltifatta bulunmak üzere kendince söz sarfetmek istemiş. Ama, tam ağzını açıp konuşacakken, genç kız birdenbire oturduğu yerden ayağa fırlamış ve yanına gelip saygıyla elini öperek "Efendim, senin huzurunda kollar hareketsiz kalır ve diller seni görünce konuşmaz olur; ve seninle karşılaşınca sözgenliğin dili tutulur. Benimle ilgili olarak, sadece sen, ihtiyaçların örtüsünü kaldırabilirsin!" diyerek elini öpmüş. Bunu gören İshak, çok şaşırıp heyecanlanarak ona...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:*

Bunu gören İshak, çok şaşırıp heyecanlanarak ona "Ey değerli genç kız, neden ruhun kederli ve gözlerinden yaş akıyor? Ve sen kimsin, ey tanımadığım varlık?" diye sormuş. Genç kız yanıt vermeden başını önüne eğmiş; İshak da onun herkesin önünde konuşmak istemediğini anlamış; ve halifenin bakışından fikir edindikten sonra, esireyi açık arttırmayla satıldığı yerden ayırabilecek bir perde çektirmiş ve ona yavaşça "Sanırım ki şimdi söyleyeceğini rahatça ve özgürce açıklamak isteyeceksin!" demiş.

Genç kız da, kendini İshak ile yalnız kalmış bulunca, yüzündeki örtüyü incelikli bir tavırla kaldırmış ve aslında neyse, öylece, tüm güzelliği, yeni doğan ay gibi beyazlığı, her bir şakağındaki simsiyah zülüfleri, düzgün ve saydam sedef gibi burnu, olgun narların eteninden biçilmiş ağzı ve bir gülüşle çukurlaşmış çenesiyle görünmüş. Peçeden kurtulmuş bu güzel yüzün üzerinde iki iri siyah göz, iki kara kaşın altında, şakaklarında kadar âdeta, onları aşmakla tehdit edercesine uzanıyormuş.

İshak, ona konuşmaksızın bir süre baktıktan sonra, daha da yavaş bir sesle "Şimdi tam bir güven içinde konuş bakalım, ey genç kız!" demiş. Bunun üzerine kız, kaynaklardaki suyun sesine benzer bir sesle "Ruhumdaki bekleyiş ve azabın uzaması beni tanınmaz hale soktu efendim; ve döktüğüm gözyaşları yanakla-

rımdan tazeliği yıkayıp götürdü. Ve eski zamanların güllerinden biri bile artık açmıyor" demiş. İshak da gülerek onun sözünü kesip "Ne zamandan beri, ey genç kız, ayın yüzünde güller açıyor? Ve kendi sözlerinle, sana özgü güzelliği küçümsemeye çalışıyorsun?" demiş. Kız "Şu ana kadar sırf kendisi için yaşayan bir güzellik neye yarar? Ah efendim, her gün açık artırmada satılmamak için birer yeni bahane bulmaya çalışarak bu esirler konağında aylardan beri günler geçip gidiyor; çünkü boyna senin gelişini ve ünü ülkemin çöllerine kadar yayılmış olan senin musiki okuluna girmeyi bekliyordum" diye yanıt vermiş.

O tam böyle konuşurken, sahibi olan tacir içeri girmiş; İshak ona "Bu genç kız için ne istiyorsun? Ve de adı nedir bunun?" diye sormuş. Şeyh de "Adını sorarsan, efendim, biz ona Tuhfetü'l-Kulûb, yani Yüreklerin Başyapıtı[1] deriz. Çünkü gerçekte, ona başka bir ad bunca yaraşmazdı. Bedeline gelince, bunun, benimle, gözlerinin baştan çıkardığı art arda beliren zengin meraklılar arasında birçok kez tartışılmış olduğunu söylemeliyim. Onun değeri en azından on bin altın dinardır. Ve bilesin diye şunu da eklemeliyim ki, bugüne kadar müşterileri daha fazla pey sürmekten alıkoyan da kendisidir. Çünkü isteği üzerine, onu satın almaya gelenlerin yüzlerini gördüğü zaman, onun rızası olmadıkça kendisini satmayacağımı bildiğinden 'Şu veya şu nedenle bu adam benim hoşuma gitmedi, şu berikiyle de şu ve şu nedenlerle anlaşamam!" diyerek yanıt veriyor. Bu davranışıyla da her zamanki müşterileri kendinden uzaklaştırdığı gibi, yabancıların da cesaretini kırıyor. Çünkü hepsi de önceden, onun kendilerinde herhangi bir kusur ve noksanlık bulacağını biliyorlar; ve hiç kimse onun kırıcı eleştirilerini göze almak istemiyor. Bu yüzden, dürüstlüğüm, senden bu genç esire için on bin dinardan fazla istemeyi engelliyor; bu da benim harcamalarımı ancak karşılıyor" diye yanıt vermiş. İshak da, gülerek "Ey şeyh, dilediğin miktara iki kez on bin dinar daha ekle, ancak o zaman ona uygun olan bedele ulaşmış olursun" demiş.

Şaşıp kalmış olan tacirin önünde böyle konuşarak "Sen hemen bugün, aramızda kararlaştırılan bedelin ödenmesi için genç kızı benim konutuma getir" diye eklemiş. Heyecana kapıl-

1 Aslında, "Gönüllere Armağan" (Â.Ş.O.)

mış olan kıza gülümsedikten sonra, esircinin yanından ayrılmış; ve Halife ile öteki yoldaşlarını bulmaya gitmiş. Onları heyecanın sınırında beklerken bulmuş ve onlara, hiçbir ayrıntıyı atlamadan olup biten her şeyi anlatmış. Hepsi birden, karşılıklı bahtlarının hevesine göre gezilerini sürdürmek üzere esirler konağından dışarı çıkmışlar. Gönüllere Armağan adlı genç kıza gelince, efendisi olan yaşlı şeyh, onu çabucak, o saat ve o anda, İshak'ın sarayına götürüp satış bedeli olarak üzerinde anlaşmış bulundukları otuz bin dinarı almış. Ve kendi yoluna gitmiş. O zaman saraydaki küçük esireler, kızın yöresini çevirmişler ve onu hamama götürüp bir güzel yıkanmasını sağlamış, giydirip saçlarını taramış ve onu gerdanlıklar, kol ve ayakları için bilezikler, altın işlemeli örtüler ve gümüş broşlar gibi her türden süs ve takıyla donatmışlar. Yüzünün solgun güzelliği parıldamış ve bir şahın bahçesi üzerindeki Ramazan ayı gibi yalazlanmış.

Üstat İshak, Gönüllere Armağan denen genç kızı bu yeni parıltı içinde, evlendiği gün yeni gelinin duyumsadığından da fazla bir heyecan ve duyarlık içinde görünce, onu satın aldığından dolayı kendi kendini tebrik etmiş; ve içinden "Vallahi! Bu genç kız benim okulumda birkaç ay kalarak ut çalma ve şarkı söyleme sanatında daha da ilerler ve bu öğrenim tamamlanınca, yüreğinin mutluluğu sayesinde ve doğal güzelliğine yeniden sahip olarak halifenin haremine göze çarpar bir güzellik sağlar; çünkü tüm gerçekliği içinde, bu genç kız bir Havva kızı değil, âdeta seçkin bir huri!" demiş. Ve musiki çalışmaları için gerekli her şeyin kendisine sağlanması için emir vermiş; ve musiki sarayında kaldığı süre içinde her şeyin ona hoş gelmesi için hiçbir ihmalde bulunulmamasını söylemiş. Ve de öyle yapılmış ve böylece, sanat ve güzellik yolunda ilerlemesi için genç kıza her şey rahatlıkla sağlanmış.

Günlerden bir gün, ut ve tambur çalan genç kız arkadaşlarının kendilerine ayrılan bahçede her yana dağıldıkları ve musiki sarayının genç ay yüzlülerden tümüyle boşaldığı bir sırada genç Gönüllere Armağan, dinlenmekte olduğu divandan kalkmış. Tek başına öğrenim odasına girmiş; sandalyesine oturmuş, başını kanadının altına sokan bir kuğu davranışıyla udunu bağrına yaslamış; bir zamanlar solgun ve uyuşuk olan güzelliği tüm

olarak yerine gelmiş. Böylece, kışın getirdiği ölümle solmuş yanaklı nergisin yerini alan, ikinci baharda tarh içinde açmış lale gibiymiş. Ve yine böylece, gözler için bir ayartı, yürekler için bir büyü ve onu överek yaratmış olan için bir neşe şarkısı olmuş. Kendi başına udunu çalmış ve onun bağrından bir dizi makamdan nağmeler çıkartmış. Sonra, şarkıcı kuşların titrek ve zincirleme ötüşlerini aşan bir sanatla ilk makama dönmüş. Gerçekte, parmaklarının her birinde bir mucize saklıymış.

Ve kuşkusuz, İshak'ın sarayında hiç kimse, üstadın kendisi bile, değil ona üstün gelmek, onun dengi bile olamazmış. Çünkü esirler konağında heyecan, harika kızın ellerini ve sesini titrettiğinden ve de arkadaşları gibi sadece İshak'ın öğretilerini dinleyerek, yalnız tek başına değil, tüm öğrencilerle birlikte toplu halde de şarkı söylemekle yetinmişken; şimdi herkesin ortasında çalgı çalıp şarkı söylemek zorunda kalmış bulunmuyormuş. Böylece udun ahenkli tahtalarından, imal edildiği ağacın dallarında vaktiyle öten tüm kuşların sesini çıkartıyorken, başını kaldırıp şarkı söyleyerek dudaklarından şairin şu dizelerinin dökülmesine yol açıyormuş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Böylece, udun ahenkli tahtalarından, imal edildiği ağacın dallarında vaktiyle öten tüm kuşların sesini çıkartırken, başını kaldırıp dudaklarından şairin şu dizelerinin dökülmesine yol açıyormuş:

> Ruh, olası tek dostunu arzulayınca, onu hiç kimse alıkoyamaz, baht bile!
> Ey çektirdiği acılar ruhumda sonsuz bir uçurum açan sevgili, tümüyle yaşamımı al ve onu kendine malet; çünkü tek başımayken, yokluğunun yarattığı bitkinlik beni yıkabilir ve öldürebilir.
> Gülerek, bana "Hiçbir hekimin kurtaramayacağı, çektiğin o dertlerden seni sadece ben kurtarabilirim; bir tek bakışım kederli halinden seni kurtarmak için yeter!" dedi.

> Daha nice zaman, ey zalim, yaramı alaya alacaksın? Yüce Tanrı, şu koskoca yeryüzünde, senin alaylarının mızrağına hedef olarak benden başkasını yaratmış mıdır acaba?

O böylece şarkı söyleyip dururken, sabahtan beri halifenin yanında bulunmakta olan İshak, gelişinden hizmetçileri haberli kılmaksızın geriye dönmüş. Ve konağın kapısından girdiği andan başlayarak tıpkı sabahın erken saatinde hurma ağaçlarını selamlayan yel gibi şarkı söyleyen mucizevi, tatlı ve dinleyenin ruhu için dövüşçülerin bedenine sürülen bademyağından daha güçlü olan sesi işitmiş.

Ve İshak, udun nağmelerine katılarak eşlik sağlayan ve kuşkusuz yeryüzündeki sesler arasından biri olamayacak, ama cennetsi uyumların getirdiği bir uçul[1] sayılabilecek bu sesin vurgulamalarından büyük bir heyecan duymuş; ve aynı zamanda hem tutkulu hem de hayranlık ifade eden bir feryat koparmaktan kendini alamamış. Ve genç şarkıcı Tuhfe, bu haykırışı işitmiş; ve hâlâ udu kollarında tuttuğu halde koşmuş. Ve giriş mahallinin duvarına yaslanmış, bir elini yüreğine bastırmış, efendisi İshak'ı solgun ve heyecanlı görünce, udu elinden atmış ve korku içinde "Yüce Tanrı'nın lütufları üzerine olsun, efendim ve seni her dertten kurtarsın! İnşallah hiçbir elemin ve kederin yoktur!" diye haykırmış. İshak da, kendini toparlayarak yavaşça, "Boş salonda ut çalıp şarkı söyleyen sen miydin Tuhfe?" diye sormuş. Genç kız sıkılıp kızarmış; ve neden sorulduğunu bilmediği bir soruya nasıl bir yanıt vereceğini bilememiş. Ama İshak ısrar ettiğinden, daha fazla susarak aykırı duygular uyandırmaktan korkmuş; ve "Ne yazık ki, efendim, hizmetçin Tuhfe'ydi o!" diye yanıt vermiş. İshak, bunu işitince, başını eğmiş ve "İşte karmaşıklık günü geldi! Ey kendinin, çağının sesten ve uyumdan yana birincil olduğuna inanan mağrur ruh, sen artık, bu semavi genç kızın yanında tüm yetenekleri tükenmiş bir köleden başka bir şey değilsin!" demiş.

Ve heyecanın sınırında, genç kızın elini tutup onu, saygıyla, ilkin dudaklarına, sonra alnına götürmüş. Tuhfe kendini bayılır gibi hissetmiş; yine de "Tanrı'nın adı üstüne olsun, efendim! Ne zamandan beri ustaları öğrencilerinin elini öper oldu!" diye

1 *Uçul:* Füze (Â.Ş.O.)

haykırarak elini şiddetle geri çekmek gücünü kendinde bulmuş. Ama İshak, tüm alçakgönüllülüğüyle "Sus, ey Gönüllere Armağan, ey yaratıkların yücesi, sus sen! İshak üstadını buldu, o İshak ki, bugüne kadar eşi menendi olmadığını sanıyordu. Çünkü dua ve barış üzerine olası Peygamber'in adına yemin ederim ki, bugüne kadar eşi bulunmadığına inandığım sanatım, bugün, seninkinin yanında, ancak bir dinar karşısında bir dirhem kadar değer taşıyor. Ey Tuhfe, sen yetkinliğin ta kendisisin! Ve ben, şu saat ve şu anda, seni Emirü'l-Müminin'in yanına götüreceğim. Ve onun bakışı senin üzerinde kıvılcımlar saçınca, şimdi Tanrı'nın yaratıklarının sultanı olduğun gibi, kadınlar arasında da bir sultan olacaksın! Böylece sanatın da, güzelliğin de kutsanmış olacak. Bundan dolayı, ey benim yüce ruhlu Gönüllere Armağan'ım! Harika bahtın seni Emirü'l-Müminin'in sarayındaki seçkin yere oturtunca, inşallah anılarından, kölen, derde boğulmuş İshak'ı hiç uzaklaştırmazsın!" diye yanıt vermiş. Tuhfe de, gözleri yaşlarla dolu "Efendim, sen tüm servetlerin kaynağı, hatta tüm yüreğimin gücü olduğun halde, seni nasıl unuturum?" diye yanıt vermiş. İshak da ona, elini tutup kitaba el bastırarak yemin verdirmiş. Sonra da "Evet, kuşkusuz! Senin bahtın harika bir baht ve alnında Emirü'l-Müminin'in arzusunun damgalanmış olduğunu görüyorum. Ve de bana izin ver de burada demin tek başına söylediğin şarkıyı, halifenin huzurunda da söylemeni senden rica edeyim; ben de bir kapının ardından, kendimi Tanrı'nın mutlu kullarından biri sayarak seni dinleyeyim!" diye eklemiş ve genç kızdan vaat alarak ona şunu da sormuş "Ey Gönüllere Armağan, sen şimdi bana, önüne mağaralardaki gizli tüm defineler, ayrıca Tanrı'nın ögelerin bağrına gömdüğü toprak ve deniz altındaki tüm zenginlikler yığılsa bile bir sultan kurtarmalığına paha biçmek olası değilken, nasıl oluyor da bir ece, alınıp satılan esireler topluluğunun arasına karışmış bulunabiliyor, söyler misin?" demiş.

Tuhfe, bu sözleri duyunca gülmüş ve "Efendim, hizmetçin Tuhfe'nin öyküsü garip bir öyküdür; ve başından geçen olay çok şaşırtıcıdır; çünkü iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, uyanık bir okuyucu için ibret oluştururdu. Tanrı isterse yakın bir günde, benimle ve benim Bağdat'a gelmemle ilgili olan bu öyküyü sana

anlatırım. Ama bugün için benim Magripliler tarafından yakalanıp Magripliler arasında yaşadığımı bilmen yeter" demiş. Sonra da "Emirü'l-Müminin'in sarayına gitmek için seni izlemek üzere buyruğunu beklemekteyim" diye eklemiş.

Sakınımlı ve ince duygulu yaratılışta olan İshak da, bu konuda daha fazla bilgi edinmek için ısrar etmekten sakınmış ve ayağa kalkarak ellerini çırpmış ve bu işarete koşup gelen esirelere sokağa çıkmak üzere olan hanımları Tuhfe'nin giysilerini hazırlamalarını buyurmuş. Hemen büyük giysi dolapları açılmış ve buralardan esansları uçucu kokular sürülmüş, dokunuşlara ve bakışlara yeğni gelen bir yığın harika çizgili ipekten Nişabur giysileri çıkarmışlar. Aynı şekilde mücevher kutularından görünümü hoş birtakım mücevher çıkarmışlar. Ve hanımları olan genç kıza, çeşitli renklerden yedi kat urbayı üst üste giydirmişler ve onu güzel bir Çin putuna benzetmişler.

Bütün bu özen bitince, eteklerinin püsküllü uçlarını kollarında taşımakla görevli başka genç kızlar ona eşlik ederken, aynı esireler iki yanında yer alıp sağından solundan yürüyerek onu desteklemişler; ve onunla birlikte, harika udu taşıyan bir zenci ile birlikte İshak, yol açmak üzere önlerinde olduğu halde musiki okulundan çıkmışlar. Ve bu mevkip halifenin sarayına ulaşmış ve bekleme salonuna girmişler. İshak, ilkin, tek başına halifenin huzuruna çıkmak üzere çabukluk göstermiş; ve karşılıklı selam ve hatır sormalardan sonra, ona "İşte ey Emirü'l-Müminin, bugün senin huzuruna en güzeller içinde yekta, seçkin bir veri, Yaradan'ın bir mucizesi, Cennetten dışarı uğramış bir melek, benim öğrencim değil, üstadım olan harika şarkıcı Gönüllere Armağan Tuhfe'yi getirdim!" demiş. Harun Reşid gülümsemiş ve "Neredeydi bu övdüğün kişi, ey İshak? Yoksa bir ara esirler konağında yüzü müşterilerin gözünden peçeyle gizlenmiş olarak gördüğüm genç kız mı, bu?" demiş. İshak da "Ta kendisi, efendim! Ve de vallahi! İnsanın gözüne taze sabahlardan taze görünümlü ve sesi kulağa çakılların üzerinde akıp giden suyun sesinden daha hoş gelen bir varlıktır!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid de "Öyleyse, ey İshak, sabahtan daha taze olan bu sabahı içeri sokmakta daha fazla gecikme! Çünkü, gerçekte, sabah asla gizlenmemeli ve su şarkı söylemeyi hiç kesmemelidir...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"... Sabahtan daha taze olan bu sabahı içeri sokmakta daha fazla gecikme; ve suların musikisinden daha uyumlu olan bu suyun musikisini duyurmayı daha fazla erteleme! Çünkü, gerçekte, sabah asla gizlenmemeli ve su şarkı söylemeyi hiç kesmemelidir" diye yanıt vermiş.

İshak, Tuhfe'yi aramak üzere huzurdan çıkmış; o sırada halife, bir şarkıcının ilk kez bunca şiddetle övüldüğünü duyarak ruhunda şaşkınlık duymakta imiş. Ve de Cafer'e dönerek "Ey vezir, İshak'ın kendinden başkası hakkında bunca hayranlıkla konuşması hayret verici değil mi? İşte beni şaşırmanın sınırında şaşkınlığa uğratan da bu!" demiş. Sonra da "Ama, hele işin ne olduğunu bir görelim!" diye eklemiş.

Birkaç dakika geçince, elinden incelikle tutan İshak'ın yol gösterdiği genç kız içeri girmiş. Ve Emirü'l-Müminin'in gözü onun üzerine kıvılcımlar saçmış ve ruhu zarafetiyle heyecanlanmış; uçuşan ipek atkılara benzer büyüleyici yürüyüşünden gözleri şenlenmiş ve onu seyrederken kız da huzuruna ulaşmış, önünde eğilmiş ve yüzünden peçesini kaldırmış; ve tıpkı ayın on dördüncü gecesi gibi saf, göz kamaştırıcı, beyaz ve sakin görünmüş. Her ne kadar Emirü'l-Müminin'in huzurunda olduğundan dolayı tedirgin bulunmakta ise de güzel tavırlı, nazik ve görgülü davranmanın ihtiyaçlarını hiç unutmamış; ve eşi bulunmaz sesiyle "Selam üzerine olsun, ey âdemoğulları arasında en soylu olanların evladı, ey barış ve dua üzerine olası Peygamber'in kutsanmış ardılı, doğru yolda yürüyenlerin yuvası ve sığınağı! Esirelerinin en uysalından ve en hayranlık duyanından selamlar olsun, üzerine!" diyerek halifeyi selamlamış.

Harun Reşid de, bunca tatlılıkla söylenen bu sözleri duyunca, içi ferahlamış ve mumnunlukla "Maşallah! Ey mükemmellik kalıbına dökülmüş olan!" diye haykırmış. Ve ona daha da dikkatle bakmış; neredeyse sevinçten uçacakmış. Cafer ile Mesrur da aynı şekilde sevinçten uçar gibi olmuşlar. Bunu izleyerek Harun Reşid tahtından kalkmış ve genç kıza doğru inerek yak-

laşmış ve yavaşça yüzündeki örtüyü kaldırmış; bunun anlamı artık onu hareme aldığını ve inananların seçkinlerine özgü sır içinde bulunacağını göstermek imiş.

Bunu izleyerek onu yanına oturmaya çağırmış ve ona "Ey Tuhfetü'l-Kulûb, sen gerçekten seçkin bir armağansın! Ama, konutu aydınlatan gelişinle birlikte saraya uyumlu sesler de getirmez misin? İşte bakışlarımız gibi kulaklarımız da sana bağlı şimdi!" demiş. Tuhfe, küçük zenci kölenin elinden udu almış ve halifenin tahtının ayakucuna oturmuş ve hemen en güç etkilenen kulağa bile hoş gelecek tarzda bir peşreve girişmiş. Parmaklarının yarattığı mucize kuşların gırtlaklarından kopandan daha heyecan verici bir gerçeği oluşturuyormuş. Sonra, herkesin soluklarını tuttuğu bir sırada, dudaklarından şarkı halinde şairin şu dizeleri dökülmüş:

> Ufkun sınırlarında, genç ay yatağından çıkınca ve yatmakta olan eflatunun şahına ansızın rastlayınca;
> Yüzünde örtü bulunmaksızın yakalanmış olmanın tüm utancıyla solgunluğunu yeğni bir bulut altında gizler.
> Ve akşamın sakin göğünde gezintisini sürdürmek için parıldayan emirin gözden yok olmasını bekler.
> Şayet hanım sultan, şahın yaklaşması karşısında, bir genç kız gibi, oracıkta ölmeksizin korkusunu yenemeseydi, bakışını hiç kaçırmadan hükümdarının gözünün içine bakabilir miydi?

Harun Reşid, genç kıza sevgiyle, memnunlukla ve tatlılıkla bakmış; ve onun doğal yeteneklerinden, güzelliğinden, sesinden ve çalıp söylediği şarkıdan o denli etkilenmiş ki, tahtından aşağı inmiş ve gelip halının üzerinde onun yanına oturmuş ve ona "Ey Tuhfe, vallahi, sen gerçekten gönüllere bir armağansın!" demiş. Sonra da İshak'a dönerek, ona da "Gerçekten, ey İshak, bize tüm söylediklerine karşın, bu harika varlığın değerlendirilmesi konusunda yeterince adaletli davranmamışsın. Çünkü, hiç tartışmasız, onun seni geçtiğini söylemekten çekinmiyorum. Kuşkusuz ona Halife adalet göstermezse, hiç kimsenin göstermeyeceği bahtında yazılı olsa gerek!" demiş. Cafer de "Başım üzre yemin

ederim ki, efendim, doğru söylediniz! Bu genç kız gönüllerin hırsızıdır!" diye haykırmış. İshak da "Gerçekten, ey Emirü'l-Müminin, onu ilk kez işitir işitmez, bunu anlamakta güçlük çekmemiş; ve hemen, tüm sanatımın ve Tanrı'nın bana yetenek olarak verdiği her şeyin artık benim gözümde pek bir şey ifade etmediğini çok açık olarak kavramıştım. Ve kendi kendime 'Ey İshak, bugün, senin için utanma günüdür! dedim" demiş. Bunu duyan Halife de "Pekâlâ, öyleyse!" demiş.

Sonra da Tuhfe'den aynı şarkıyı yeniden söylemesini rica etmiş; ve onu tekrar duyarak zevkten haykırmış ve titremiş. İshak'a da "Atalarımın onuru üzerine yemin ederim ki, sen bana evrenin saltanatına değer bir armağan getirdin!" demiş. Sonra artık heyecanına egemen olamayarak ve yoldaşlarının önünde duygularını fazlaca açıklayan biri olarak görünmek istemeyerek, Halife, ayağa kalkmış ve kölesi Mesrur'a "Ey Mesrur, ayağa kalk ve hanımın Tuhfe'yi haremdeki onur dairesine götür. Ve hiçbir şeyinin noksan olmamasına dikkat et!" demiş. Ve hadım cellat, Tuhfe'yi alıp götürerek dışarı çıkmış. Halife de, ıslak gözlerle, onun ceylan yürüyüşüyle süsleri ve çizgili urbası içinde uzaklaşmasına bakakalmış. İshak'a da "Kız zevkli giyinmiş. Sarayımda eşlerini görmediğim bu giysileri nereden sağlamış?" demiş. İshak "Cömertlikle bunları kendisine bağışladığın kölen sağladı efendim! Bunlar benim aracılığımla senin kendisine bağışladığın armağanlardır. Zaten, başın üzerine yemin ederim ki, onun güzelliğiyle kıyaslanınca, dünyanın tüm armağanları yok olmuş sayılır" demiş. El açıklığında hiçbir kusuru görülmemiş olan Halife de, Cafer'e dönmüş ve ona "Ey Cafer, hemen sadık yoldaşımız İshak'a hazineden yüz bin dinar öde! Ve seçkin kumaşlardan on adet hil'at sağla!" demiş.

Sonra Harun Reşid, yüzü ferahlamış ve tüm kaygılardan kurtulmuş olarak Mesrur tarafından Tuhfe'nin götürülmüş bulunduğu daireye doğru yollanmış. Ve "Güvenlik üstüne olsun, ey Tuhfetü'l-Kulûb!" diyerek genç kızın yanına girmiş ve ona yaklaşarak ve kızı kollarına alarak onda dokunulmadık lekesiz bir bekâret bulmuş; ondan çok hoşnut kalmış; ve o günden başlayarak Tuhfe, onun yüreğinde çok yüce bir yer tutmuş; öyle ki, bir an bile yokluğuna dayanamaz olmuş, hatta saltanatının tüm

işlerine ait anahtarları da onun eline teslim etmiş. Çünkü onu, aklı başında bir kadın buluyormuş. Ona, yaşamını alışık olduğu şekilde sürdürmesi için ayda iki yüz bin dinar ve gece gündüz kendisine hizmet etmeleri için elli köle genç kız, ayrıca tüm Irak'ı ve Nil kıyısındaki toprakları satın almaya yetecek değerde armağanlar ve değerli eşya bağışlamış.

Bu genç kızın sevdası halifenin yüreğine o denli işlemiş ki, onun korunması için kimselere güvenememiş. Ve onun yanından ayrıldığı vakit kıza özgü dairenin anahtarını kendi üzerinde saklamış. Hatta, bir gün, kız önünde şarkı söylerken, öylesine coşkulu bir heyecana kapılmış ki, onun elini öpmek ister gibi bir davranışta bulunmuş. Ama kız bir sıçrayışta toparlanmış ve bu şiddetli devinim sırasında udunu kırmış ve ağlamış. Harun Reşid de, son kertede duygulanarak ona niçin ağladığını sormuş ve "Tanrı'dan gözlerinin herhangi birinden asla tek bir damla yaş bile akıtmamasını dilerim, ey Tuhfe!" diye haykırmış. Tuhfe de "Ben kim oluyorum da efendim, benim elimi öpmek isteyesin? Yoksa Tanrı'nın ve dua ve barış üzerine olası Peygamber'inin bundan dolayı beni cezalandırmalarını ve mutluluğumu yok etmelerini mi istiyorsun? Çünkü dünyada hiç kimse böyle bir onura erişemez" demiş. Harun Reşid onun bu yanıtından memnun olmuş ve kendisine "Şimdi, ey Tuhfe, benim ruhumda hangi mertebede yer tuttuğunu bildiğine göre, seni heyecanlandıran bu davranışı bir daha tekrarlamayacağım. Artık gözlerini sil ve bil ki senden başka hiç kimseyi sevmiyorum; ve seni severek öleceğim" demiş. Tuhfe de onun ayaklarına kapanarak dizlerini kollarıyla sarmış. Halife onu ayağa kaldırıp kucaklamış ve ona "Benim için tek sultan sensin. Hatta amcamın kızı Sitti Zübeyde'den de üstünsün!" demiş.

Günün birinde Harun Reşid ava çıkmış. Tuhfe de kendi dairesinde kokulandırılmış mumlarıyla ışık saçan altın bir şamdanın altında tek başına oturmuş, bir kitap okuyormuş. Ansızın, dizlerinin üstüne kokulu bir elma düşmüş. Başını kaldırınca dışardan elmayı atan kişiyi görmüş. Bu, Sitti Zübeyde imiş. Tuhfe, çabucak ayağa kalkmış ve saygılı selamlar sunduktan sonra, ona "Sultanım, kusurlarımı bağışlasın! Vallahi, davranışlarımda özgür olsaydım, her gün gelip kölelik görevlerimi yerine getir-

meme izin vermeni dilerdim! Tanrı asla bizi senin varlığından yoksun bırakmasın!" demiş. Zübeyde de gözdenin odasına girmiş.[1] Ve yanı başına oturmuş. Yüzü hüzünlü ve kaygılı imiş. Ona "Ey Tuhfe, senin yürek yüceliğini bilirim; sözlerin de beni şaşırtmadı. Çünkü bizim nezdimizde gönül güzelliği doğal bir veridir. Benim, Emirü'l-Müminin'in başı üzerinde yemin ederim ki kendi dairelerimden çıkıp yeğenim ve kocam olan halifenin öteki eşlerini ve gözdelerini ziyaret etme âdetim yoktur. Ama bugün, senin saraya gelişinden beri, başıma gelen onur kırıcı durumu sana açıklamaya geldim. Gerçekten bil ki, tam anlamıyla yüzüstü bırakıldım ve kupkuru bir cariye mertebesine indirgendim. Çünkü Emirü'l-Müminin artık beni görmeye gelmiyor ve artık benden haber almak bile istemiyor" demiş. Ve ağlamaya başlamış. Tuhfe de onunla birlikte ağlamış ve neredeyse bayılacak gibi olmuş. Zübeyde de ona "Bundan dolayı senden şunu istemeye geldim. Öyle yapmalısın ki, tüm olarak köle derekesinde kalmamam için, Harun Reşid, hiç değilse ayda bir gecesini bana bıraksın!" demiş. Tuhfe, sultanın elini öpmüş ve ona "Ey başımın tacı, ey hanımımız, bütün ruhumla halifenin bir gececik değil, tüm bir ayı senin yanında geçirmesini dilerdim; böylece yüreğin ferahlar, ben de bağışlanırdım; ben ki gelişimle senin kederlenmene neden oldum. Kim bilir belki bir gün gelir de ben, sultanım ve hanımım olan senin yanında bir köleden başka şey olmam!" demiş.

Tam o sırada, Harun Reşid avdan dönmüş ve doğruca gözdesinin dairesine yönelmiş. Sitti Zübeyde de onu uzaktan görerek Tuhfe'den dilediğini yerine getirme vaadi aldıktan sonra çabucak oradan ayrılmış. Harun Reşid gülerek içeri girmiş ve Tuhfe'yi dizlerine oturtmuş. Sonra birlikte yiyip içmişler; sonra da soyunmuşlar. İşte ancak o zaman Tuhfe, Sitti Zübeyde'den söz açmış ve halifeden onun gönlünü yapmasını ve hemen o gece onun yanına gitmesini rica etmiş. Halife de gülerek ona "Madem ki Sitti Zübeyde'ye yapacağım ziyaret bunca aceleymiş, bunu bana, biz soyunmadan önce bildirmeliydin, ey Tuhfe!" demiş.

1 Öyküde, her ne kadar kokulu elmanın dışarıdan atıldığı açıklanıyorsa da, sonradan Sitti Zübeyde'nin nasıl olup da kapalı kapıdan içeri girmiş bulunduğu açıklanmıyor (Â.Ş.O.)

Ama kız da ona "Şöyle söyleyen şaire hak vermek için bunu böyle yaptım" demiş:

> "Hiçbir yakarıcı, kendini örtülü olarak ortaya koymamalıdır; çünkü yardım için araya giren, bunu, tüm çıplaklığıyla yapsa daha iyi olur."

Harun Reşid de bunu işitince memnun olmuş ve Tuhfe'yi bağrına basmış. Bunu izleyerek Tuhfe'nin Sitti Zübeyde konusunda kendisinden yapmasını istediği şeyi yerine getirmek üzere onu terk etmiş ve giderken kapıyı üzerinden kilitleyip oradan ayrılmış. İşte onun durumu böyleymiş. Tuhfe'ye gelince, o andan başlayarak onun başına gelenler öyle inanılmaz ve şaşılası şeyler imiş ki, yavaş yavaş anlatılmalıymış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:*

... Tuhfe'ye gelince, o andan başlayarak onun başına gelenler öyle inanılmaz ve şaşılası şeyler imiş ki, yavaş yavaş anlatılması gerekirmiş.

Tuhfe kendi dairesinde tek başına bulunurken, yeniden kitabını eline alıp okumasını sürdürmüş. Sonra, biraz yorulduğundan, udunu eline almış ve onu sırf kendisi için çalmaya başlamış. Ve bunu o kadar güzel yapmış ki, tüm cansız eşya, onun nağmeleriyle zevkle raksetmiş. Birdenbire içgüdüsel olarak, o sırada mum ışığıyla aydınlanmış odasında alışılmadık bir şeyin varlığını sezinlemiş. Geri dönünce odanın ortasında sessizce raksetmekte bulunan yaşlı bir adam görmüş. Başı yere eğik, görünümü saygın ve tavrı ululuk saçan biriymiş bu. Hiçbir âdemoğlunun yapamayacağı şekilde, esrimeye değgin raks etmekte imiş. Tuhfe korkusundan buz kesildiğini duyumsamış. Çünkü kapılar ve pencereler kapalı imiş ve giriş yerleri haremağaları tarafından kıskançlıkla gözetiliyormuş ve sarayda bu garip ihtiyarın yüzünü gördüğünü hiç hatırlamıyormuş. İçinden çabucak cin ve şeytanları bedenden uğratmaya yarayan kalıp cümleyi okumuş

"Taşlanan şeytanın şerrinden Yüceler Yücesi Tanrı'ya sığınırım!" diyerek. Ve kendi kendine "Kuşkusuz, bu garip varlığın yanımda bulunduğunu fark ettiğimi anlamasını istemiyorum. İyisi mi ben, çalgı çalmayı sürdüreyim. Tanrı da ne isterse onu yapsın!" demiş. Ve ara vermeksizin çalmaya başladığı havayı sürdürme gücü bulmuş; ama parmakları da saz üzerinde titremiş.

Ve bir saat kadar bir süre rakseden şeyh, raksı bırakmış; Tuhfe'ye yaklaşmış ve ona "Sen eşsiz bir varlıksın, ey doğu'nun ve Batı'nın harikası! Dünya seni görmekten ve kusursuzluğuna tanıklık etmekten hiç yoksun kalmasın! Ey Tuhfe, ey Gönüllere Armağan olan, beni tanımadın mı?" diyerek önünde yeri öpmüş; kız da "Yo, vallahi! Seni tanımıyorum! Ama senin Ecinnistan ülkesinin bir ecinnisi olduğunu düşünüyorum. Kötülük bizden ırak olsun!" diye haykırmış. Yaşlı adam, gülerek "Doğru söyledin, ey Tuhfe, ben tüm Ecinnistan kabilelerinin reisiyim; ben İblis'im!" diye yanıt vermiş. Tuhfe de "Tanrı'nın adı benim üstüme ve yörem üstüne olsun! Bundan Tanrı'ya sığınırım!" diye haykırmış. Ama İblis onun elini tutmuş, öpüp dudaklarına ve alnına götürmüş; ve "Hiçbir şeyden korkma, ey Tuhfe, çünkü çoktandır sen benim korumam altındasın ve nasıl Havva kızları içinde güzelliğinle herkesi aşıyorsan, ecinniye kızları arasında güzelliğiyle aynı durumda bulunan genç ecinniye sultanı Kameriye'nin sevgilisisin! Gerçekten bil ki, epeyce bir zamandan beri, seni kuşkulandırmadan, her gece, onunla birlikte seni görmeye geliyor, yine sana fark ettirmeden senin güzelliğine hayran oluyoruz. Çünkü bizim sevimli sultanımız Kameriye, sana çılgınca âşık ve sadece senin adın ve gözlerin üzerine yemin ediyor. Buraya gelip de uyurken seni görünce, arzuyla eriyor ve güzelliğinle ölüyor. Gelip seni gördüğü ve sen onu görmeksizin görünümünden zevk aldığı geceler dışında, onun için zaman bitkinlik içinde geçiyor. Ben de buraya, senin yanına, onun dertlerini sana anlatmak ve senden uzakta, içinde bulunduğu sıkıntıyı belirtmek ve onun adına, eğer istersen, seni ecinni şahları içinde en yüce mertebeye yükseltileceğin Ecinnistan'a götürmek üzere elçi olarak geldim. Orada, tıpkı buradaki âdemoğullarının yüreklerini yönettiğin gibi bizim yüreklerimizi de yöneteceksin. Bugün koşullar bu geziyi yapman için harika uygunlukta. Çünkü biz bugün kızımın

evlenmesini ve oğlumun sünnetini kutlayacağız. Bunu fırsat bilerek yapacağımız şenliği varlığın ışıklandıracaktır; ecinniler senin gelişinle duygulanacaklar ve seni sultanları olarak kabul edeceklerdir. Ve sen bizim aramızda istediğin kadar eyleşebilirsin. Ecinnistan hoşuna gitmezse ve sürekli şenlik halinde geçen bizim yaşamımız sana uymazsa, hiçbir üsteleme ve güçlük göstermeksizin, seni aldığım yere geri getireceğime yemin ederim" demiş.

Kahrolası İblis'in bu konuşmasını işitince çok korkmuş olan Tuhfe, şeytansı karmaşıklıklardan çekinerek öneriyi geri çevirmeyi göze alamamış; ve bir baş işaretiyle "Olur" diye yanıt vermiş. İblis de hemen bir eline Tuhfe'nin kendisine verdiği udu alarak, öbür eliyle de kızın elini tutarak "Bismillah!" demiş ve onu öylece yanına alarak anahtar yardımı olmaksızın kapıları açmış ve onunla birlikte helanın kapısına gelinceye kadar yol almış. Helalar, bazen de kuyu ve mahzenler yeraltı ecinnilerinin ve ifritlerinin yeryüzüne çıkmalarına yarayan belli başlı yerlerdir. İşte bundan dolayı hiç kimse helaya, şeytan ve perileri dışarı çıkarmak üzere, belirli kalıp sözleri telaffuz etmeksizin ve içinden Tanrı'ya sığınmaksızın girmez. Ve yeryüzüne çıkmalarına yarayan aynı helaları yuvalarına dönmek için de kullanırlar. Bu kuralın tuhaflığını inkâr etmenin imkânı yoktur.

Çok korkmuş olan Tuhfe, yaşlı İblis ile birlikte helanın önüne gelince, aklı başından uçup gitmiş. Ama İblis onu şaşırmak için gevezelik etmeye başlamış ve helanın açık bulunan ağzından onunla birlikte toprağın bağrına inmiş ve bu aşılması güç geçidi kazasız belasız geçip kubbe şeklinde oyulmuş başka bir geçide ulaşmışlar. Bu geçit de aşılınca, birdenbire kendilerini dışarıda, gök kubbenin altında bulmuşlar. Yeraltından çıktıkları yerde, sahibi veya sürücüsü bulunmayan eyerlenmiş bir at onları bekliyormuş. Yaşlı İblis, Tuhfe'ye "Bismillah, ey hanımım!" demiş Üzengileri tutarak eyerlerinde büyücek bir arkalık bulunan ata bindirmiş. Kız, elinden geldiğince eyere yerleşmiş ve at hemen, üzerine bindiği bir dalga gibi kıpırdamış ve ansızın gecenin koynunda geniş kanatlarını yayarak uçmuş. Şeyh İblis de kendi yetenekleriyle yanında uçarken, kızla birlikte göklere yükselmiş. Tuhfe bütün bunlardan öylesine korkmuş ki, eyerin üzerine devrilerek bayılmış.

Ama havanın yüzüne çarpması, onu baygınlıktan kurtarmış. Ve kendini geniş bir çayırdan geçerken görmüş. Bu çayır çiçekler ve körpe fidanlarla öylesine doluymuş ki, güzel renklerle boyanmış yeğni bir urba görür gibi olmuş. Bu çayırın ortasında yüksek kuleleri göklere uzanmış, yanları yüz seksen kızıl bakır kapıyla berkitilmiş bir saray yükseliyormuş. Cümle kapısının eşiğinde, güzel urbalara bürünmüş ecinni kabilelerinin reisleri bulunuyormuş. Bu reisler Şeyh İblis'i görünce, hep bir ağızdan "İşte Sitti Tuhfe geliyor!" diye haykırmışlar. At kapının önünde durur durmaz, hepsi onun yöresini çevirmiş, attan yere inerken ona yardım etmiş, ellerini öperek onu saraya götürmüşler. Tuhfe, birbirini izleyen ve duvarları altından, sütunları gümüşten iç içe dört salondan oluşmuş büyük bir salon görmüş; öyle bir salon ki tanımlamaya kalkışanın dilinde tüy bitermiş. Ve ta dipte, üzerine deniz incileri kakılmış kızıl altından bir taht görülüyormuş. Tuhfe'yi büyük bir merasimle bu tahta oturtmuşlar. Ecinni reisleri tahtın merdivenleri üzerinde, onun yanında ve ayak ucunda sıralanmışlar. Görünüşleri bakımından bunlar âdemoğullarına benziyorlarmış; sadece içlerinden ikisinin korkunç yüzleri varmış. Çünkü bu iki kişiden her birinin başlarının ortasında, uzun bir yarık halinde, sadece tek gözleri ve yaban domuzları gibi öne fırlamış çengel halinde dişleri varmış.

Her biri mevkiine göre yer alıp herkes rahatlayınca; parlaklığı yöresindeki salonu aydınlatırcasına aydınlık yüzlü, zarif ve güzel genç bir sultanın ilerlediği görülmüş. Kalçalarını alabildiğine kıvıran üç pericelik genç kız da onun ardından geliyormuş. Bunlar Tuhfe'nin oturduğu tahtın önüne gelince, onu zarif birer baş hareketiyle selamlamışlar. Bundan sonra, başlarında yürüyen genç sultan, tahtın merdivenlerini çıkmış; Tuhfe de aşağı doğru inerken, karşı karşıya gelince, sultan onu yanaklarından ve ağzından uzun uzadıya öpmüş.

Bu sultan, kesinlikle, Tuhfe'ye âşık olan ecinnilerin ecesi Kameriye Sultan'mış. Öteki üç dişi de, birinin adı Gamra, ikincisinin adı Şerare, üçüncüsünün adı Vahime, onun kız kardeşleri imiş. Kameriye altın bir tahta oturmuş Tuhfe'yi görmekten o denli sevinç duymuş ki, altın tahtından ayağa kalkıp onu bir

kez daha öpmüş ve yanaklarını okşayarak bağrına basmış. Bunu gören Şeyh İblis gülmeye başlamış ve "Ne güzel kucaklama! Kibarlık gösterip beni de yanınıza alın!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz otuz birinci gece olunca, demiş ki:*

Bunu gören Şeyh İblis gülmeye başlamış ve "Ne güzel kucaklaşma! Kibarlık gösterip beni de aranıza alın!" diye haykırmış. Ve gürültülü gülüşler ecinni topluluğunu sarsmış. Tuhfe de aynı şekilde gülmüş. Güzel Kameriye ona "Ey kız kardeşim, seni seviyorum ve yürekler öyle derindir ki, tanık olarak ruhlarından başka şeye sahip olamazlar. Benim ruhum da, seni, daha görmeden önce bile sevdiğime şahitlik eder" demiş. Tuhfe, kötü yetiştirilmiş görünmemek için "Vallahi, sen de benim için değerlisin, ya Sitti Kameriye! Ve seni gördüğüm andan bu yana senin kölen oldum" diye yanıt vermiş. Kameriye de teşekkür edip onu yeniden öpmüş ve kendisine üç kız kardeşini "Bunlar bizim reislerle evlidirler" diyerek tanıtmış. Tuhfe, üç kız kardeşin her birine birer selam vermiş. Onlar da, sırası gelince gelip onun önünde eğilmişler.

Bunu izleyerek ecinni köleler büyük yemek tepsileriyle içeri girip sofrayı kurmuşlar. Sultan Kameriye de, Tuhfe'yi kendisi ve kardeşleriyle birlikte sofraya oturmaya çağırmış; sofra tepsisinin üzerine şu dizeler işlenmiş imiş:

Ben her türden yemekler taşımak için yapılmışım
İçerdiğim şey cömertliktir.
Bundan dolayı, hiçbir şey arttırmaksızın, üzerimde ne varsa yiyin!
En güçlülerin elleri bana işaret verir,
Her biriniz bana belirtirsiniz,
Göze çarpan tercihlerinizi.
Sıraladığım yemekler yüzünden,
Layık olduğum büyüklükte onur kazanırım.

Bu dizeleri okuduktan sonra yemeklere el uzatmışlar. Ama Tuhfe, hiç de iştahla yemiyormuş. Çünkü nefret verici iki kabile reisinin o berbat yüzleri zihnini kurcalıyormuş. Ve Kameriye'ye "Başın üzerine yemin ederim ki, kardeşim, gözlerim artık şurada oturanla onun yanında bulunan şu berikinin görünüşüne katlanamıyor! Bunlar neden böyle dehşet saçıcı ve de kim bunlar?" demekten kendini alamamış. Kameriye de gülmeye başlamış ve "Ey sultanım, şurada gördüğün Eş-Şizban Reis'tir; diğeri de cellat Yüce Maymun Reis. Sen onları pek çirkin buluyorsan, bilesin ki bunun nedeni, bizler ve bütün ecinniler gibi yapıp ilk şekillerini terk ederek insan varlıklarına dönüşmeyi gururlarına yedirememiş olmalarıdır. Çünkü burada gördüğün bütün reisler, her zamanki halleriyle şekil ve görünüm bakımından bu ikisine benzerdirler. Ama bugün korkmaman ve böylece onlarla yakınlık kurman ve kendini rahat hissetmen için birer âdemoğlu kılığına büründüler" diye yanıt vermiş. Tuhfe de "Sultanım, gerçekte, onlara bakamıyorum bir türlü. Özellikle şu korkunç Maymun'a. Ondan sahiden korkuyorum! Evet, bu ikisi beni çok ürkütüyor!" diye yanıt vermiş. Kameriye bu sözleri duyunca kahkahalarla gülmekten kendini alıkoyamamış. Korkunç yüzlü iki reisten biri olan Eş-Şizban onu gülerken görüp kendisine "Bu gülüş de ne böyle, ey Kameriye?" demiş. Kameriye ona hiçbir insan kulağının kavrayamayacağı bir dille seslenerek Tuhfe'nin kendisi ve Maymun hakkında söylediklerini anlatmış. Kötü görünüşlü Eş-Şizban, buna kızacak yerde, öyle şaşırtıcı bir gülüşle gülmüş ki, ilkin, salonda müthiş bir fırtına esiyor sanılmış.

Yemek böylece ecinni reislerinin hep birden gülüşleri içinde sona ermiş. Ve herkes ellerini yıkayınca, şarap sürahileri getirilmiş. Şeyh İblis de Tuhfe'ye yaklaşıp ona "Sultanım, sen bu salonu neşelendirdin ve varlığınla onu ışığa boğdun ve güzelleştirdin! Ama sen bize udunla sesinin eşliğinde bir şeyler çalıp söylemedikçe biz sultanlar ve şahlar, tam anlamıyla neşelenmiş sayılmayız. Çünkü daha şimdiden gece, ayrılmak için kanat açmış bulunuyor; daha fazla da kanatlarını böyle tutamaz. Gece bırakıp gitmeden, ey Gönüllere Armağan, bizden lütfunu esirgeme!" demiş. Tuhfe de "İşitmek, itaat etmektir!" diye yanıt vermiş. Ve udu eline alıp onunla harikalar döktürmüş; öylesine

ki, onu dinleyenlere, saray, demir atmış bir gemiymişçesine kendileriyle birlikte raks ediyor gibi gelmiş; yani musikinin etkisiyle böyle sanılmış. Tuhfe de şu dizeleri şarkıya dökmüş:

> Barış, yeminle sadık dostlarım olan, hepiniz üzerine olsun!
> Ey benimle karşılaşanlar, sizinle karşılaşacağım söylenmemiş miydi size?
> Ben sabah yelinden daha tatlı, saydamlaşmış saf sudan daha taze bir sesle size sitemler edeceğim.
> Çünkü gözyaşlarıma sadık gözkapaklarım yara bere içindedir. Ama ruhumun köklü içtenliği, onu tanıyanlar için, bir tedavidir, ey dostlarım!

Ecinni reisleri, bu dizeleri ve bunların süslediği musikiyi duyunca, zevkten dört köşe olmuş; ve çirkin Maymun, şu kötü varlık, öylesine heyecanlanmış ki, parmağı kıçına dalmış olarak raksetmeye koyulmuş. Şeyh İblis de, Tuhfe'ye "Lütfen, makam değiştir; çünkü zevk yüreğime dolarak kanımı ve soluğumu kesiyor!" demiş. Sultan Kameriye de ayağa kalkmış ve "Ey ruhları serinleten! Ey yüreğimin yüreği!" diyerek gelip onu iki gözünün arasından öpmüş. Ve biraz daha çalmasını rica etmiş. Tuhfe de "İşitmek, itaat etmektir!" diyerek yanıt vermiş. Sazına eşlik ederek şu şarkıyı söylemiş:

> Çoğu zaman, iç çöküntüm büyürken, ruhumu ümitle avutuyorum.
> Güçlükler, eğer ruhun sırları öğrenirse, balmumu gibi erir; ve uzakta olan her şey yakınlaşır, derde katlanmayı bilirsen eğer!

Bu şarkı öylesine güzel bir sesle söylenmiş ki, ecinni reisleri, hepsi birden, raksetmeye başlamış. İblis de Tuhfe'nin yanına gelip elini öperek ona "Ey harika yaratık, senden bir şarkı daha söylemeni rica etsem, gönül yüceliğini harcamış mı olurdum, acaba?" demiş. Tuhfe "Bunu benden neden Sitti Kameriye istemiyor?" diye yanıt vermiş. Genç sultan çabucak koşup Tuhfe'nin iki elini öperek ona "Sana bağışlanan yaşamın hakkı için, bir

şarkı daha söyle!" demiş. Tuhfe de "Vallahi! Sesim şarkı söylemekten kısıldı; ama bunu çok istiyorsan, şarkıya dökmeksizin, ama kendi uyumuna yatkın olarak meltemin, çiçeklerin, kuşların şarkılarını sözsel olarak okuyayım! Başlangıç olarak, ilkin meltemin şarkısını size söyleyeyim!" demiş. Ve udunu bir yana bırakarak, ecinnilerin suskunluğu ortasında ve genç ecinni sultanlarının baştan çıkarıcı gülümsemeleri karşısında "İşte *Meltemin Şarkısı*" demiş:

> Ben âşıkların habercisiyim, aşk yüzünden sızlananların iç çekişlerini taşırım ben.
> Sadakatle âşıkların sırlarını aktarırım; ve onlardan işittiğim sözleri olduğu gibi tekrarlarım.
> Sevda yolcularına karşı sevecenimdir. Onlar için soluğum daha da tatlılaşır; şakalar, yaltaklanmalarla gevşer.
> Âşıkların tavrına göre tutum değiştiririm. İyi kişiler ise, kokulu bir solukla onları okşarım; ama kötü iseler, tedirgin edici bir esintiyle onları hırpalarım.
> Titreyişim yaprakları sarsınca, seven kişi iç çekişlerini tutamaz; ve fısıltılarım onları okşar okşamaz, sevgilisinin kulağına acılarını söyler.
> Tatlılık ve sevecenlik benim ruhumu oluşturur ve ben, akkor halindeki hava içinde bir ut gibiyim.
> Hareket halindeysem, bu, boşuna bir heves yüzünden değildir; kız kardeşlerim olan mevsimleri, çeşitlemeleri ve akıp gidişleri içinde izlemek içindir.
> Ben sadece sevimli iken, bana yararlı derler. Bahar zamanı, kuzeyden eserim; böylece ağaçları verimli ve geceyi gündüze benzer kılarım.
> Sıcak mevsimde, meyvaları kayırmak için ve ağaçlar tüm güzelliklerine bürünsünler diye doğudan eserim.
> Sonbaharda güneyden eserim; meyvaları ki sevgililerimdir, yetkin hale gelsinler ve iyice olgunlaşsınlar diye!
> Nihayet kışın, batıdan yol alarak gelirim. Böylece dostum ağaçları meyvalarının yorucu ağırlıklarından kurtarmak için yardıma koşarım. Güzelim dallar yaşamlarını korusunlar diye, yaprakları kuruturum.

Tutuşturduğu yüreğin sırlarını sevgiliye açıklayan hurmayı dölleyen benim! Ve avare âşığa sevgilisinin çadırına yaklaşmakta olduğunu haber veren benim kokulu soluğumdur.

Şimdi de size, dilerseniz, efendilerim, hanımlarım, *Gülün Şarkısı*'nı söyleyeyim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:*

Şimdi de size, dilerseniz, efendilerim, hanımlarım, *Gülün Şarkısı*'nı söyleyeyim!

Kışla yaz arasında ziyaret için gelen benim. Ama ziyaretim gece hayaletinin görünümü kadar kısadır.

Çiçek açışımın kısa süresinden yararlanmak için acele edin ve hatırlayın ki, zaman keskin bir kılıçtır.

Ben, aynı zamanda, sevgilinin rengi ve âşığın giyisisiyim! Soluğumu koklayanı kokuya boğarım. Ve beni, sevgilisinin elinden alan genç kıza, tanımadığı bir heyecan sağlarım.

Ben asla uygunsuz davranmayan bir konuğum; uzun süre bana sahip olmayı uman yanılmadadır. Ben, bülbülün âşık olduğu gülüm!

Ama, tüm övüncüme karşın, tüm hemşirelerim içinde, ne yazık ki, en fazla dertlisi benim! Daha pek genç yaştayken, her yanımı dikenler sararak beni sıkıştırır.

Bunlar keskin oklar atarak dökülen kanımı giysilerime yayar ve onları kızıl bir renge boyar. Sonsuza dek yaralıyım ben.

Bununla birlikte, katlandığım tüm acılara karşın, geçici şeylerin en zarifi olarak kendi güzelliğimle süslenirim.

Ama işte insanların korkunç eli! İmbiğe hapsetmek üzere yapraklar içindeki saltanatımdan ayırır beni, kopararak!

O zaman bedenim sıvılaşır, yüreğim yanar; derim yırtılır ve gücüm yiter; gözyaşlarım akar, kimse acımaz bana.

Bedenim ateşin sıcaklığına, gözyaşlarım boğuntuya ve yüreğim kaynamaya terk edilir. Yaydığım ter, acılarımın reddedilemez belirtisidir.

Yakan bir ateşle kendilerini tüketenler uçan ruhumdan teselli bulurlar; arzunun kıvrandırdıkları da eski giysilerimin miskini zevkle koklarlar.
Dış güzelliklerim insanları terk ettiği zaman da, iç niteliklerim ruhumla birlikte onların çevresinde kalır.
Benim geçici güzelliklerimden bir eğretileme çıkarmayı bilen, kendi iç dünyasına dalanlar da, çiçeğimin bahçeleri süslediği zaman yerinmezler; ama âşıklar bu sürenin sonsuza dek sürmesini isterler.

Ve şimdi de, efendilerim ve hanımlarım, eğer dilerseniz, size, *Yaseminin Şarkısı*'nı söyleyeceğim. İşte şöyle:

Ey yanıma yaklaşanlar, kahırlanmayı bırakın, ben yaseminim!
Yıldızlarım, madendeki gümüşten de ak, mavi gökte ışıldar.
Ben doğrudan doğruya tanrısallığın bağrından doğdum; ve de kadınların göğsünde dinlenirim. Baş üzerinde taşınmak için harika bir süsüm.
Benim eşliğimde şarap kullanın, zamanını iç çöküntüsüyle geçirenle alay edin.
Rengim kâfura şahitlik eder, efendilerim; ve kokum, kokuların anasıdır. Onunla, kendim uzaklarda olsam da, varlığımı sürdürüyorum.
Yasemin olan adım, ruhsal yaşamlarında müritlere kendilerine özgü anlamıyla zevk veren bir gizemdir sadece.
İki ayrı sözcükten oluşurum: Umutsuzluk ve hata. Dolayısıyla sessiz dilimle, umutsuzluğun hata olduğu anlamını taşırım.
Bundan dolayı, kendimle birlikte, mutluluğu getiririm ve mutluluk ve neşeyi hatırlatırım.
Ben yaseminim. Ve rengimle kâfura şahitlik ederim, ey efendilerim!

Şimdi de efendilerim ve hanımlarım, eğer dilerseniz, size *Nergisin Şarkısı*'nı söyleyeyim. İşte şöyle:

Güzelliğim hiç başımı döndürmez; çünkü, gözlerim baygındır, uyumlu salınırım ve kökenim soyludur.
Her zaman çiçekler nezdindeyim; onları göğsümde tutmaktan hoşlanırım; ay ışığında onlarla konuşurum; sürekli olarak onların arkadaşıyım.
Güzelliğim arkadaşlarım arasında bana birinci sırayı sağlar; bununla birlikte onların hizmetindeyim. Ve de kim dilerse, bu hizmetin gereklerinin neler olduğunu ona öğretirim.
İtaat etmenin kemerini böbreklerim üstüne kenetlerim ve iyi bir hizmetkâr gibi ayak üzeri dikilirim.
Öteki çiçeklerle bir arada oturmam ve sofra arkadaşıma başımı kaldırıp bakmam!
Solumak isteyenler için koku saçmaktan yana cimri değilimdir; ve beni koparan ele asla karşı çıkmam.
Benim için bir saflık giysisi olan çeneğimde her an susuzluğumu gideririm. Zümrüt bir sak, bana temel oluşturur, altın ve gümüş urbama şekil verir.
Kusurlarımı düşündüğümde, gözlerimin mahçuplukla yere eğilmesini engelleyemem ve bir gün ne olacağımı düşündüğümde, yüzüm renk değiştirir.
Dolayısıyla bakışlarımın ıslaklığıyla hatalarımı itiraf etmek ve göz kıpmalarımı bağışlatmak isterim.
Eğer sık sık başımı eğiyorsam, suya eğilip kendime hayranlıkla bakmak için değildir bu; ama kıyıcı sonumun geleceği anı düşünmektendir!

Şimdi de, eğer dilerseniz, efendilerim, hanımlarım; size *Menekşenin Şarkısı*'nı söyleyeyim. İşte şöyle:

Yeşil bir yaprağın mantosuna ve mavi ötesi bir hil'ate bürünmüşüm.
Ben hoş görünüşlü, küçücük bir şeyim.
Bırakın gül, Sabahın Gururu olarak adlandırılsın! Ben, bunun sırrını taşırım.
Ama, mutluların yaşamını süren ve güzelliğinin kurbanı olarak ölen hemşirem gül, kıskançlık uyandırmaya daha layıktır!

Ben, çocukluğumdan beri kederle tükenmiş, solgun yaşarım; ve de mateme bürünmüş olarak doğarım.
Hoşça zaman geçirdiğim anlar ne kadar kısadır! Yazık, ne yazık ki!
Kurak büyüdüğüm ve yaprak giysilerimden soyunuk kaldığım anlar ne kadar uzundur!
Bakın! Taçyapraklarım açılır açılmaz, büyüme yaşına ulaşmam için zaman bırakmaksızın, koparıp, beni kökümden yoksun ederler;
O zaman, benim zayıflığımdan yararlanarak iznim olmadan alçakgönüllülükle onlara ulaşmadan, bana şiddetle davranan kimseler eksik değildir.
Benim yanımda olanlara zevk saçarım, beni fark edenlerin hoşuna giderim. Bununla birlikte, bir gün, hatta günün bir kısmı ancak geçmişken benim değerim bilinmez artık.
Beni, hakkımda en büyük değeri sağladıktan sonra, en düşük fiyatla satarlar; beni övgülerle sardıktan sonra hatalarım bulunur sonunda.
Akşam vakti, düşman bahtın etkisiyle taçyapraklarım büzülür ve solar; sabahleyin solmuş ve kurumuş olurum.
İşte o zaman, benim erdemlerimi bilen, gayretli insanlar beni toplar.
Benim yardımımla, kötülükleri uzaklaştırırlar, acıları yatıştırırlar ve sert mizaçlar tatlılaştırılır.
Tazeyken, kokumun hoşluğundan, çiçeğimin güzelliğinden insanları yararlandırırım. Kuruyunca onlara sağlıklarını kazandırırım.
Ama âdemoğulları içinde benim iç niteliklerimi bilmezlikten gelen ve bilgece görüşmelerimi incelemeyi ihmal eden ne çok kişi var!
Yine de düşünmeyi bilenlere, beni inceleyerek bilgi edinmek isteyenlere, üzerinde düşünecekleri konular oluştururum! Çünkü, aklın sesini işitmek isteyenlere karşı ayırt edici tavır takınırım.
Küçük sapları üzerinde çiçeklerimi, seçkin piyadeleri zümrüt miğferlerini takınmış, mızraklarını gök yakutla donatmış, kargılarıyla düşmanlarının başlarını marifetle uçuran bir orduya benzer görerek çoğu zaman yanlış tanınmış olmamın tesellisini bulurum.

Ve şimdi de, dilerseniz, efendilerim hanımlarım; size *Nilüferin Şarkısı*'nı okuyayım. İşte şöyle:

> Doğam öylesine çekingen ve utangaçtır ki, havada çıplak yaşamaya karar veremediğimden, gözlerden kaçar, suda yaşarım. Ve lekesiz taçyapraklarımla, görmektense keşfetmeye eğilimliyimdir.
> Âşıklar benim derslerimi doymazlıkla dinlesinler, ölçülü davranmayı öğrensinler ve ihtiyatlı olsunlar!
> Sulak yerler benim dinlendiğim yataktır. Çünkü saydam ve akarsuyu severim ve ondan ne sabah, ne akşam, ne kış, ne yaz ayrılamam!
> Ve nasıl olağandışı şeydir ki, bu su için, aşkla üzgün, ardından iç çekip duruyorum; ve arzunun yakan susuzluğunun pençesinde, her yerde ona eşlik ediyorum.
> Böylesi hiç görülmemiştir: Su içinde olmak ve de kendini en ateşli susuzluk tarafından yutulmuş gibi duymak!
> Gündüzün, gün ışığı altında, altın yaldızlı çeneğimi açarım; ama gece yeryüzünü sarınca ve sular üzerine uzanınca; dalga beni kendine çeker.
> Ve çeneğim eğilir, kendimi besleyici bağrına gömerek, yeşillik ve sudan oluşan yuvamın dibine çekilir ve tekil düşüncelerime dönerim.
> Çünkü çeneğim, o zaman, gece sularına gömülmüş, uyanık bir göz gibi, mutluluğunu oluşturan şeyleri gözetir.
> Ve düşüncesiz insanlar artık benim nerede olduğumu bilmezler ve gizli mutluluğumun farkına varmazlar. Ve hiçbir yasakçı, taze sevgilimden uzaklaştırmak için artık beni tedirgin etmez.
> Zaten, arzularımın beni sürüklediği bir yerde; sevgilim benim yanımda kalıyor. Beni saran ateşi yatıştırmak için ona ricada bulunursam, tatlı sıvısıyla beni suluyor; ondan sığınak istersem, dostça, gizlemek için bana bağrını açıyor.
> Varlığım onunkine bağlı ve yaşamımın süresi onun benim yanımda kaldığı süreye dayanıyor.
> Ben ancak onunla yetkinliğin son kertesini elde edebiliyorum ve erdemlerimi onun kendine özgü niteliklerine borçluyum ben.

Doğam öylesine çekingen ve utangaçtır ki, havada çıplak yaşamaya karar veremediğimden, gözlerden kaçar ve suda yaşarım. Ve lekesiz taçyapraklarımla görmektense, keşfetmeyi yeğlerim.

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım; size *Karanfilin Şarkısı*'nı söyleyeyim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, *Karanfil'in Şarkısı*'nı söyleyeyim! İşte şöyle:

Zamanın değişimi, benim de ilk rengimi değiştirdi ve böylece bendeki çeşitlemeleri yaratan üç ayrı renk ortaya çıktı. İlki aşk derdinin sarı giysisi altında ortaya çıkar; ikincisi yokluğun acılarıyla ortaya çıkan tedirginliğin beyaz urbasına bürünmüş olarak bakışlara çarpar; üçüncüsü de, aşk üzüntüsünün mavi örtüsü altında görülür.

Beyaz olduğumda, ne parıltım, ne kokum vardır: Bu yüzden, kimse ne koklamaya gelir beni, ne de çekici yanlarımı kapatan örtüyü kaldırmaya.

Ama böylece yüzüstü bırakılmaktan keyif duymadayım. Çünkü bunu ben istedim. Özenle sırrımı saklıyor, kendi kokumu kendi içimde tutuyorum. Ben definemi öylesine bir özenle gizlice ortadan kaldırırım ki, ne arzular, ne gözler ondan yararlanamaz.

Sarı olduğum zaman, aksine, baştan çıkarıcılığı vaat ederim; bu maksatla, şehvet havasına bürünürüm; sabah, akşam, mis gibi kokumu yayarım; sabahın şafağından akşamın kızıllığına kadar kokulu nefesimle solurum.

Kınamayın beni kardeşlerim, arzuyla bunca alevlenen tutkumu meltemin soluğuna terk ediyorum diye. Sırrına ihanet eden sevgili suçlu değildir; aşkının şiddetiyle yenik düşmüştür.

Ama mai olduğum zaman, gündüzün, kızgınlığımı bastırırım, derdime sabırla katlanırım ve yüreğimin kokusunu asla salıvermem.
Beni sevenlere bile, ışık benim sevdiğim gizemi ortadan kaldırdığında, yanıt vermem; ve ruhumun gizini onlara açmam; ve koku saçarak varlığıma da ihanet etmem.
Ama gece beni karanlıklarıyla örter örtmez hazinemi dostlarıma açarım; ve benimle aynı derdi çekenlere dertlerimi dökerim.
Ve dostlarımın oturduğu bahçede şarap bardakları dolaşırken, ben de sıram gelince, kendi yüreğimin bardağından içerim.
O zaman, o an bana uygun geldiğinden, gece yayılımlarımı dışa vurur; ve çok sevilen bir dostun birlikteliği kadar hoş bir koku yayarım.
Ve yine, benim varlığım aranır ve tatlılıkla okşanırsam; ben de, katı yüreklerin bana çektirdiklerinden şikâyet etmeksizin çabucak çağrıya uyarım.
Ah! Sevgilinin uzanan kollarda solup sarardığı, âşıkların baş başa kalmak için seçtikleri karanlıkları ne kadar severim, ben! Kokulu şikâyetlerimi rüzgâra yaydığım, çıplaklığımı gözleyen örtüleri kaldırdığım ve kokusuz kardeşlerime kokulu tütsümü sunmak istediğim zaman bana imkân sağlayan karanlıkları severim.

Ve şimdi de, efendilerim ve de hanımlarım; eğer gerçekten diliyorsanız, *Fesleğenin Şarkısı*'nı size söyleyeyim:

Kız kardeşlerim, işte barındığım bahçeyi elinizden geldiğince süsleyeceğiniz an geldi. Bana buyruk verin ve lütfen beni sofra arkadaşı olarak kabul edin!
Taze ve narin yapraklarım benim az rastlanan niteliğimden söz eder size; ben ırmakların dostuyum; ay ışığında eğlenenlerin sırrını paylaşırım ve ben onların en sadık emanetçisi olurum.
Beni sofra arkadaşı olarak kabul edin, kardeşlerim! Nasıl raks çalgıların sesi yokken pek hoş olmazsa, benim varlı-

ğım olmaksızın da zevk sahibi kişilerin ruhu neşe bulmaz. Göğsümde, yüreklerin derinlerine kadar işleyen değerli bir koku saklıdır. Cennete seçileceklerden olduğum bana vaat edildi. Size söyledim, kardeşlerim, ben asla sır saklamayı bilmeyen biri olmadım.

Bununla birlikte, ailemin üyeleri arasında bir hafiye bulunduğundan söz edildiğini işitmiş olacaksınız! Nane!

Ama sizden rica ederim, ona sakın sitem etmeyin; o sadece kendi kokusunu ve ancak kendisini ilgilendiren bir sırrı yayar.

Kendiliğinden sır saklamasını bilmeyen, kendisine sır açıklayanlarla benzeşemez; ve asla aşağılayıcı hafiye adına layık olmaz.

Ne olursa olsun, ben naneye asla yakın akrabalık ilişkileriyle bağlı değilim. Üzerinde düşünün kardeşlerim, ben ırmakların dostuyum; ay ışığındaki âşıkların sırrını bilirim. Ben sadık bir emanetçiyim.

İşte barındığım bahçeyi elinizden geldiğince süsleyeceğiniz an geldi.

Bana buyruk verin ve lütfen beni sofra arkadaşı olarak kabul edin!

Ve şimdi, efendilerim, hanımlarım; eğer istiyorsanız, size, *Papatyanın Şarkısı*'nı söyleyeceğim. İşte şöyle:

Eğer simgelerden anlar durumdaysan, ayağa kalk, sana sunulanlardan yararlan. Yoksa, uyu; madem ki Doğa'yı yorumlamayı bilmiyorsun.

Ama, cahilliğinin suç olduğunu itiraf etmelisin!

Çiçeğimin açtığı günler nasıl olur da çok hoş günler olmaz! İşte güzelliğimin en tatlı, en hoş olduğu kırları süslediğim dönem!

Beyaz yapraklarım beni uzaktan fark ettirir ve sarı göbeğim, taçyapraklarına tatlı bir baygınlık yayar.

Benim iki tür rengimin farklılığı, Kur'an'ın bazılarının anlamı açık, bazılarının kapalı olan ayetlerindeki farklılığa benzer.

Her yıl yer alan aşikâr ölümümden, gizli olan anlamı ve bahtın bana çektirdiği dertleri çıkarmayı bil.
Açılan çiçeklerimin kırları büyülediği sırada çoğu zaman gelip beni hayranlıkla seyrettin; daha sonra yeniden geldin; ama artık beni bulamadın; ve bunu anlayamadın!
Ve dahi, dertli şikâyetlerim güvercin hemşirelerime doğru yükselince, bu iniltileri zevk şarkısı yerine koyar; ve çiçeklerimin süslediği çimenlik üzerinde, neşe dolu, eğlenirsin! Ne yazık ki, gerçeği anlayamadın!
Beyaz yapraklarım beni uzaktan fark ettirir; ama senin, benim neşemle hüznümü birbirinden ayıramaman can sıkıcı!

Ve şimdi, efendilerim ve de hanımlarım, eğer dilerseniz, size *Lavanta Çiçeğinin Şarkısı*'nı söyleyeyim! İşte şöyle:

Oh! Çiçek tarhlarını süsleyen çiçeklerin arasında bulunmayışımdan dolayı ne kadar mutluyum! Kötü ellere düşmek tehlikesinden uzağım; ve çılgınca konuşmaların dışındayım.
Benim hemşirelerim olan bitkilerin âdetlerine aykırı olarak Doğa beni derelerden uzakta bitirir; bakımlı yerleri ve uygarlaştırılmış toprakları hiç sevmem.
Yabaniyim ben! Toplumdan uzak, eyleştiğim yerler çöller ve ıssızlıklardır. Çünkü kalabalığa karışmayı sevmem.
Hiç kimse beni ekip yetiştirmediğinden ve de bana gösterdiği özenden dolayı sitemde bulunmaz. Özgür, özgürüm ben!
Ve kölelerle kötü adamların elleri asla bana dokunmamıştır.
Ama Arabistan'ın Necid'ine gelirseniz, beni orada bulursunuz; orada, solgun adamların konutlarının uzağında geniş ovalar mutluluğumu oluşturur ve ceylanların, arıların topluluğu benim tek zevkimdir.
Orada, acı pelin benim yalnızlık kardeşimdir. Keşişlerin ve kendi içlerine gömülmüş dervişlerin sevgilisiyim ben. Hacer'i teselli eder, İsmail'i iyileştiririm.
Özgür, özgürüm ben ve kentlerin pazarlarında asla satışa sunulmayan soylu kandan esireler gibiyim.
Hovardalar beni hiç aramaz; ama bana tek değer veren, şakağında bir tutam filizimle silinmez bir resim çizercesine,

bacağını kaldırıp bindiği yürük atı üzerinde yol alandır.
Sabah rüzgârı, yanıbaşımda, avare dolaşırken, doğduğum yer olan Necid Çölü'nde olmanı isterdim.
Taze ve ıtırlı kokum, yalnız yaşayan Bedeviyi sarar; ve temiz soluğum, benim yanımda dinlenmekte olana katılır.
Ve de katı yürekli kervancı, güç bulunur niteliklerimi kervan halkına tanımlarken, benden sevecenlikle söz etmekten kendini alamaz.

Şimdi de, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım; bitirmek için size *Lalenin Şarkısı*'nı söyleyeyim. İşte şöyle:

Eğer benim içim dışıma uyar olsaydı, sızlanmak ve kız kardeşlerimin bahtına imrenmek zorunda kalmazdım. Durmadan benim giysilerimin zengin ayırtlarını överler. En büyük övgü de bakirelerin yanaklarında benim pembeliğime benzerlik bulmalarıdır.
Bununla birlikte beni görüp de küçümseyenler de vardır; şölen salonlarını süsleyen vazolara koymazlar beni; hoşluğumu kimseler övmez. Kız kardeşlerime gösterilen saygıda benim hiç payım yoktur; tarhların ancak en geri tarafında yer alırım; hatta beni oradan tüm olarak çıkardıkları da olur; görünüşümden de, kokumdan da tiksinirler sanırım.
Yazık bana! Bu açık ilgisizliğin sebebi ne acaba? Yazık! Yazık! Sanırım ki, yüreğimin kara olmasındandır.
Ama bahtın yazgılarına karşı ben ne yapabilirim ki? Eğer iç yanımda kusurlar varsa ve yüreğim kara ise, dış yanım hiç mi güzel değil?
Savaşmaya sırt çeviririm. Yazık bana! Eğer iç yanım, dış yanıma benzer olsaydı, sızlanmak ve kız kardeşlerimin bahtına imrenmek zorunda kalmazdım. Tüm felaketim, sanırım ki, yüreğimden geliyor.

Şimdi de, meltemin ve çiçeklerin şarkılarını bitirdiğime göre, eğer dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, bazı kuşların şarkılarını söyleyeyim. İşte ilkin *Kırlangıcın Şarkısı*...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Şimdi de meltemin ve çiçeklerin şarkılarını bitirdiğime göre, eğer dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, bazı kuşların şarkılarını söyleyeyim. İşte ilkin *Kırlangıcın Şarkısı:*

> Eğer barınacak yer olarak damları ve evleri seçiyorsam, ağaçların kovuğunda ve dallarda yaşayan benzerim kuşlardan böylece ayrılmak içindir.
> Yabancı koşullarda kalmak kadar gözümde üstün tuttuğum başka hiçbir şey yoktur. Bundan dolayı insanlar arasına karışırım; benim türümden olmadıklarından ve kesinlikle onların arasında yabancı olmak için.
> Her zaman gezgin yaşarım; böylece bilgili kişilerin yoldaşlığından yararlanırım.
> Vatanımdan uzakta kalınca, her zaman iyilikle ve nazik bir tarzda karşılanırım.
> Bir eve yerleştiğimde, içinde oturanlara en küçük bir zarar bile vermem. Dere kenarlarında bulduğum çer çöple yuvamı kurarım.
> Evdeki yaşayanları çoğaltırım; ama onların azığını paylaşmayı hiç istemem çünkü gider tenha yerlerde besinimi ararım.
> Böylece, evsahiplerimin malik olduğu şeylerden elimi çekmem, beni onlarla bağdaştırır; onların besinlerine ortak olsam, beni asla konutlarında barındırmazlar.
> Bir araya geldiklerinde yanlarındayımdır, ama yemek yerlerken onlardan uzaklaşırım. Çünkü onların iyi niteliklerine katılmayı arzularım; şölenlerine değil. Onlar da değerdir benim aradığım, has buğdayları değil; onların dostluğunu isterim, tahıllarını değil.
> Ve dahi, insanların ellerinde bulunduklarından titizlikle çekindiğimden dolayı onların sevgisini kazanıyorum; onlar beni gözbebekleri gibi sever ve bağırlarına basarlar!

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim, hanımlarım; size *Baykuşun Şarkısı*'nı söyleyeyim! İşte şöyle:

> Bana bilgeliğin sahibi derler. Ne yazık, bilgelik edinilir mi? Bilgelik, barış ve mutluluk ancak uzlette bulunur. Hiç değilse bunları orada bulma talihi vardır.
> Doğduğumdan beri dünyadan el etek çektim. Çünkü, bir damla su bile, bir şelalenin özünü oluştursa, toplum da felaketlerin kaynağıdır. Bu yüzden mutluluğumu asla orada aramam.
> Çok eski bir yıkıntıdaki bir kovuk benim tek başıma yaşadığım konuttur. Orada, yoldaşlardan, dostlardan ve yakınlardan uzakta, acılardan arınmış yaşamım ve kıskançlardan çekinecek hiçbir şeyim yoktur.
> Görkemli sarayları, orayı konut yapan bahtsızlara bırakırım ve lezzetli yemekleri, bunlarla beslenen zavallı zenginlere!
> Çetin yalnızlığımda, düşünmeyi ve murakabeye varmayı öğrendim! Özellikle nefis[1] dikkatimi çekti. Onun yaptırabileceği iyiliği ve suçlu kılabileceği kötülüğü düşündüm. Dikkatimi gerçek ve içsel niteliklere çevirdim.
> Böylece anladım ki, ne sevinçler ne de zevkler kalıcı; ve dünya bir boşluk üzerine kurulmuş büyük bir boşluktur. Kapalı konuşuyorum, ama anlaşılıyorum. Bunlar açıklanması uğursuz olan şeylerdir.
> Benzerlerimin benden beklemek hakkı olan şeyleri unuttum; ve de onlardan beklemek hakkım olan şeyleri! Ailemi, malımı, mülkümü ve ülkemi terk ettim. Kasırların üzerinden ilgisizce uçup geçtim.
> Duvarların eski kovuklarını seçtim. Böylece ben de seçkinleştim.
> İşte bundan dolayı bana bilgeliğin üstadı derler. Ne yazık! Bilgelik edinilebilir mi?

1 *Nefis* ya da *nefs:* Can, ruh; nefs-i emmare: İnsanı kötülüğe iten ruh (çok zorlayan nefis) (Ferit Develliğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*) (Â.Ş.O.)

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım; size *Şahinin Şarkısı*'nı söyleyeyim! İşte şöyle:

> Gerçektir, ben suskunum. Hatta bazen iyice karamsarım, kuşkusuz!
> Asla kendini beğenmiş, durmadan ötüşü kuşları bezdiren ve dilinin ölçüsüzlüğü başına her türlü felaketleri getiren bülbül değilim.
> Sessizliğin yasalarına uyarım. Dilimi tutuşum, benim tek erdemimdir, belki de; ve de görevlerimi gözetişim kusursuz yanımdır.
> İnsanlar beni yakalayıp tutsak edince de ihtiyatlı kalırım; asla düşüncemin ardında olanı açığa vurmam. Hiç kimse asla geçmişin ayak izleri üstünde ağlar görmeyecektir. Bilgi edinme: gezilerimde işte budur benim aradığım.
> Ve de sahibim sonunda beni sever; ve soğukluğum ve itiyadım yüzünden kin duyulmasından korkarak, Kur'an'ın "Gözün örtülmesi iyidir" hükmüne uyarak gözlerimi bir başlıkla örter.
> Sahibim dilimi bir bağla gagama bağlar; Kur'an'ın "Konuşmamak bilgeliktir" hükmüne uyarak.
> Ve yine Kur'an'ın "Yeryüzünde taşkınlık göstererek gezme!" hükmüne uyarak ayağıma köstek vurur.
> Böylece bağlanmış olmaktan acı duyarım, ama her zaman dilimi tutarım, katlandığım acılardan söz etmem.
> Başıma takılan başlığın karanlığında düşüncelerim boyuna olgunlaşır, öğrenimim tamamlanır. İşte o zaman şahlar hizmetkârım olur; şahane elleri uçuşumun hareket noktası olur ve bilekleri benim gururlu ayaklarımın altında kalır.

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve de hanımlarım, *Kuğunun Şarkısı*'nı size söyleyeyim! Kısadır, ama şöyledir:

> Arzularımın sahibi olarak havaya, karaya ve suya hükmederim.
> Bedenim kardandır, boynum bir zambak, gagam yaldızlı amberden küçük bir mahfaza.

Benim saltanatım beyazlık, yalnızlık ve vakardan oluşmuştur. Suların gizemini, derinlerin definelerini ve denizin harikalarını bilirim.
Ben, kendi kanatlarımla gezer, tozarken; kıyıda yaşayan duyarsız, asla denizin incilerini toplamaz ve sadece acı köpüğü talep eder.

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, *Arının Şarkısı*'nı söyleyeyim. İşte şöyle:

Evimi tepeler üzerine kurarın. Ağaçlara zarar vermeksizin elde edilenle ve tereddüt etmeden yenilenle beslenirim.
Çiçekler, meyvalar üzerine konarım, asla bir meyvayı zedelemeden ve bir çiçeği bozmadan; onlardan sadece şebneme benzer yeğni bir öz alırın.
Narin yağmamdan mutlu, konutuma döner; işime, düşüme koyulur; ve nasibim olan lütfa şükrederim.
Yuvam, katı bir mimarlığın isterlerine göre kurulmuştur; ve Euklides'in kendisi, benim peteğimin hendesesine hayran olarak bilgilenmiştir
Mumum ve balım bilgimle çalışmanın birleşmesinden üremiştir. Bal mumu, zahmetlerimin sonucudur, bal da bilgimin ürünüdür.
Lütuflarımı ancak iğnemin acısını tattırdıktan sonra dileyenlere sunarım.
Eğer eğretileme arıyorsan onların öğretici olanlarından birçoğunu sağlarım. Düşün ki, benim lütuflarımdan, ancak, küçümsemelerimin ve açtığım yaraların acısına katlanarak yararlanabilirsin.
Aşk, ağır olanı yeğniler. Anladıysan beri gel, anlamadıysan olduğun yerde kal.

Ve şimdi, efendilerim ve hanımlarım; size, dilerseniz eğer, *Pervanenin Şarkısı*'nı okuyayım! İşte şöyle:

Ben sevgilim alevin aşkıyla sonsuza dek tutuşan bir âşığım. Kendimi arzuyla ve ateşle yakmak! İşte benim kısa yaşamımı yöneten yasa budur.

Sevgilimin kötü davranışı, aşkımı azaltacağına, onu arttırmaktan başka bir şey yapmıyor ve yok edici birleşmemizi görmek arzusuyla sürüklenerek ona doğru atılıyorum.
Ama o beni kıyıcılıkla iterek kanatlarımın ince tülünü yırtıyor.
Hayır, asla bir âşık, benim çektiklerime katlanmamıştır.
Mum da bana "Gerçek âşık, beni mâhkum etmek için acele etmez, çünkü ben de senin çektiğin acıları çekiyorum" diye yanıt verir.
"Bir âşık yanıp tükenirse, bunda şaşılacak bir şey yok; ama bir sevgili[1] aynı bahtı paylaşırsa, işte şaşılacak şey budur.
"Ateş beni sever, seni sevdiğim gibi; al alevli iç çekişleri beni yakar ve eritir.
"Yanıma yaklaşmak ister ve beni yutar; aşkla birleşmek ister benimle: ama arzusuna ancak beni tüketmekle kavuşur.
"Ateşle konutumdan koparılırım, ben ve kardeşim bal. Sonra onu benden ayırırlar ve aramıza geniş bir aralık sokarlar.
"Işığımı yaymak, yanmak, gözyaşları dökmek, işte benim bahtım bu! Başkalarını aydınlatmak için tükenirim ben."
İşte böyle konuştu benimle mum. Ama ateş ikimize doğru dönerek, bize dedi ki:
"Benim saki olduğum yerde içenler mutludur. Benim ölümsüz alevimde tükenerek aşkın yasalarına boyun eğip, kendi başlarına ölenlerin yaşamı mutludur!"

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım; size, *Karganın Şarkısı*'nı söyleyeyim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*
*Ama dokuz yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:*

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, size, *Karganın Şarkısı*'nı söyleyeyim! İşte şöyle:

1 *Sevgili:* Burada "iye, sahibe, âşığının yüreğine sahip olan kişi" anlamında alınmalıdır (Â.Ş.O.)

Evet, biliyorum, geceyi giyinmiş, tedirgin edici haykırışımla, temiz olan ne varsa berbat etmeye, en tatlısından ne varsa acılaştırmaya geliyorum.
İster şafağın uyanışı sırasında olsun, ister gecenin yaklaşması sırasında, baharda kurulan konaklama yerlerine yönelip oradakileri yerlerinden ayrılmaya zorlarım.
Tam bir mutluluk görünce, yakında sonunun geleceğini ilan ederim; görkemli bir saray görürsem, pek yakında yıkılacağını bildiririm.
Evet, bütün bunlar yüzünden bana kusur bulurlar ve Haşir'den daha uğursuz Cadir'den daha kutsuz olduğum söylenir.
Ama, ey benim davranışımı ayıplayan, gerçek mutluluğunu, benim kendiminkini tanıdığım gibi, tanısaydın; benim gibi kara bir giysiye bürünmek için tereddüt etmez; ve bana, boyna, iç çekmelerle yanıt verirdin.
Ama boş zevkler zamanını işgal ediyor ve gururun seni bilgelik yollarından uzakta tutuyor.
Unutuyorsun ki, senin sadık dostun, sana açıkyüreklilikle seslenendir. Yoksa kusurlarını saklayan değil; seni azarlayandır, bağışlayan değil, sana gerçeği öğretendir, hareketlerine karşı öç alan değil.
Çünkü her kim sana uyarılarda bulunursa, sende uyuyan erdemi uyandırır ve sağlık kaygıları esinleyerek tedbirli davranmanı sağlar.
Bana gelince, mateme bürünmüş, bizi terk eden kaçak yaşam üzerine ağlıyorum. Ve yöneticisinin ilerlemesini çabuklaştırdığı bir kervan gördüğüm her defa, inlemekten kendimi alamıyorum.
Böylece camindeki vaize benzemekteyim ve vaizlerin siyah giyinmeleri yeni bir şey değildir. Ama, ne yazık ki, benim peygamberane sesime yanıt verenler dilsiz ve cansız nesnelerdir.
Ey kulağı ağır işiten, uyan artık, sabah bulutlarının gösterdiği şeyi anla; dünyada, göze görünmez âlemden şöylece bir şeyler görmek için çaba harcamayacak hiç kimse yoktur!
Ama sen beni duymazsın, duymazsın beni sen! Sonunda bir ölüye seslendiğimi anlarım.

Ve şimdi, dilerseniz, efendilerim ve hanımlarım, *Hüthüt Kuşunun*[1] *Şarkısı*'nı size söyleyeyim! İşte şöyle:

Aşkın habercisi olarak Saba'dan gelince, mavimtırak çekik gözlü Melike'nin altın yaldızlı mektubunu Hükümdar'a verdim.
Süleyman da bana "Ey Hüthüt Kuşu, sen bana Saba'dan yüreğimi hoplatan bir haber getirdin" dedi.
Beni lütuflara boğdu ve o zamandan beri sakladığım bu hoş tacı başıma koydu.
Bana bilgeliği öğretti. İşte bundan ötürü çoğu zaman düşüncelerimin yalnızlığına geri dönüyor; bana söylediği şekliyle öğretisini hatırlıyorum.
Bana dedi ki "Bil ki, ey hüthüt kuşu; yürek, öğrenmek için uyanık bulunuyorsa; zekâ, eşyanın gizli anlamına nüfuz eder.
"Ruh iyi durumdaysa, gerçeğin alametlerini kavrar; vicdanın idraki olsaydı, zahmetsizce iyi haberleri alırdı;
"Şayet ruh, gizemli etkilemelere açık olsaydı, doğaüstü ışınları alırdı.
"Eğer içimiz temiz olsa, eşyanın gizemi açıkça belirir; ve Kutsal Dost gözümüze görünürdü.
"İnsan gurur giysisinden soyunursa, artık yaşamda hiçbir engel kalmaz ve ruh artık düşünceler salgılamaz.
"Böylece mizacın, ruhsal sağlığı oluşturan dengeyi bulurdu; ve sen kendi tabibin olurdun;
"Umut yelpazesiyle kendini serinletmeyi bilir ve kendi kendine sığınmanın halile ağacını, ıslahın erik ağacını, ilginin çiğdesini ve yönetimin demir hindisini dikerdin!
"Sabır harcında kanılmayı bilir; alçakgönüllülük eleğinden elenir; gecenin sonunda ağaran sabahın tenhalığında Kutsal Dost ile baş başa kaldıktan sonra ruhsal çareler üretirdin.
"Çünkü kapının sinir bozan gıcırtısından, sineğin vızıltısından ve böceklerin toz içinde debelenmelerinden kinayi bir anlam çıkarmasını bilmeyen,
"Çıplağın yürüyüşünün neyi belirlediğini, serabın ölgün ışığını, sisin rengini anlamayan, bilge kişilerden sayılmaz."

1 Çavuşkuşu (Â.Ş.O.)

Genç Tuhfe, çiçeklerin ve kuşların bu şarkılarını söyledikten sonra susmuş. O zaman sarayın tüm köşelerinden coşkuya kapılmış ecinni taifesinin haykırışları yükselmiş. Şeyh İblis gelip onun ayaklarını ve soylu ecinni hatunlar coşkunun sınırında ağlayarak yanaklarını öpmüşler. Ve hep birlikte, elleri ve gözleriyle, açıkça "Dilimiz hayranlıklıkla bağlıdır; sözler ağzımızdan çıkamıyor" anlamında hareketler ve işaretler yapmışlar. Sonra, oturdukları yerlerden düzenli aralıklarla sıçramışlar ve kendi ecinni dillerinde, açıkça "Ne kadar güzel! Ne harika! Hayran olduk! Teşekkür ediyoruz!" anlamında, bacaklarını havaya kaldırmışlar. İfrit Maymun ve çirkin arkadaşı da ayağa kalkıp parmakları kıçlarında oynamaya başlamışlar; ve bu da, onların dilinde, kesinlikle "Hayranlıktan çılgına döndüm" anlamına geliyormuş.

Tuhfe, bu şarkı ve şiirlerin ecinniler üzerinde bıraktığı etkiden heyecanlanmış olarak onlara "Vallahi, ey efendilerim ve hanımlarım, yorgun olmasaydım, size, geri kalan kokulu çiçekler, otlar ve kuşlar hakkında başka şarkılar ve şiirler de söylerdim. Özellikle de bülbülün, bıldırcının, sığırcık kuşunun, tahtalı güvercinin, saka kuşunun, tavusun, sülünün, kartalın, devekuşunun şarkılarını; köpek, deve, at, yabaneşeği, eşek, zürafa, ceylan, karınca, koyun, tilki, keçi, kurt, arslan gibi hayvanların ve daha başka pek çok hayvanın da şarkılarını söylerdim. Ama inşallah, bir başka münasebetle toplandığımızda bunu yaparım. Şimdi, Şeyh İblis'ten, beni, hakkımda büyük bir tedirginlik duyabilecek olan efendim Emirü'l-Mümin'inin sarayına götürmesini rica ediyorum. Çocuğun sünnetinde ve genç ifritenin düğününde bulunamazsam beni bağışlayın. Gerçekten, bulunmam mümkün değil!" demiş.

O zaman Şeyh İfrit ona "Gerçekten, ey Gönüllere Armağan, bizi bunca erken terk etmek istemen yüreğimizi yaralıyor. Bizimle biraz da dudaklarımızdan çekip aldın! Tanrı, üzerinde olsun, ey Tuhfe! Bize birkaç dakika daha lütfet!" demiş. Emirü'l-Müminin'in yanına geri dönmem gerek; çünkü, ey Şeyh İblis, toprağın çocuklarının gerçek mutluluğu ancak toprak üzerinde yaşayarak tadacaklarını görmezlikten gelemezsin. Ve ruhum, benzerlerinden bunca uzak olduğu için kederlidir" diye yanıt vermiş.

O zaman İblis, ona "Başım üzerine, gözüm üzerine, ama ilkin, ey Tuhfe, eski musiki hocan, hayranlık uyandıran Musullu

İshak bin İbrahim'i tanıdığımı sana söylemek istiyorum" demiş. Sonra da gülüp "O da aynı şekilde beni tanıyor, çünkü, bir gün sırası gelince, bir kış akşamı aramızda geçmiş olan bazı şeyleri sana anlatmakta kusur etmeyeceğim. Çünkü onunla ilişkilerim uzun bir öykü oluşturur; ve herhalde ona ut üzerinde öğrettiğim bazı makamları ve ona bir akşam sağladığım hayal kızı hâlâ unutmamıştır. Ama sen Emirü'l-Müminin'in yanına dönmek için bu denli acele ettiğine göre, şimdi bütün bunları sana anlatmamın zamanı değil. Bununla birlikte, İshak, ellerinde hiçbir şey olmaksızın ayrılmış olduğunu söyleyemeyecektir. Bundan dolayı, sana, ut üzerinde, bu yoldan tüm evreni hayran bırakacağın bir özelliği öğreteceğim, böylece efendin halifenin de daha çok sevgisini kazanırsın" demiş. Kız da "Sana ne uygun geliyorsa yap!" diye yanıt vermiş.

Sonra İblis, genç kızın udunu eline almış ve yeni bir makamdan bir musiki parçası ve buna harika bir yanıt verir gibi diğer bir musiki parçası çalmış; bunları işitilmedik ve tınısı harika tekrarlar izlemiş. Bu musikiyi işiten Tuhfe'ye, o ana kadar öğrenmiş olduğu her şey hataymış gibi gelmiş ve Allah belasını veresice Şeyh İblis'ten öğrendiği şey, sanki ona tam uyumluluğun kaynağı ve temeli gibi görünmüş. Ve bu yeni musikiyi efendisi Emirü'l-Müminin'e ve İshak en-Nedim'e dinletebileceğini düşünerek neşelenmiş. Ve aldanmamış bulunduğundan emin olmak için işittiği havayı onu öğretmiş olanın huzurunda tekrarlamak istemiş. Dolayısıyla İblis'in elinden udunu almış; ve kendisine verilmiş olan ses perdesi üzerinden yol alarak aynı musiki parçasını noksansız olarak tekrarlamış. Tüm ecinniler "Harika!" diye haykırmışlar. İblis de, ona "Ey Tuhfe, işte şimdi sanatın en üst düzeyine ulaştın. Ben de sana tüm ecinni reislerinin ortaklaşa imzaladığı bir şahadetname vereceğim; bununla tanınacak ve yeryüzünün en iyi ut çalıcısı olarak ilan edileceksin. Ve aynı şahadetnameyle seni 'Kuşların Başkanı' olarak adlandıracağım. Çünkü lütfedip bize okuduğun şiirler ve şarkılar seni eşsiz kılıyor; ötücü kuşların başkanı olmak senden başkasının hakkı değil" demiş.

Şeyh İblis, başkâtibi çağırtmış; o da bir horoz derisi alıp oracıkta söz konusu şahadetnameyi hazırlamış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:*

Şeyh İblis, başkâtibi çağırtmış; o da bir horoz derisi alıp oracıkta söz konusu şahadetnameyi hazırlamış. Sonra onun üzerine, Şeyh İblis'in yazdırdığı şekilde küfi harflerle ve güzel yazıyla mükemmel satırlar çiziktirmiş. Ve bu şahadetnameyle genç Tuhfe'nin bundan böyle Kuşların Başkanı olduğu kesinleşmiş ve özel bir kararnameyle ut çalanların ve şarkıcıların sultanı olarak atandığı belirtilmiş ve şahadetname Şeyh İblis'in mührüyle damgalanmış ve yanıbaşına öteki ecinni reislerinin ve sultanlarının mührü basılmış. Bu iş bitince, belgeleri küçük bir altın çekmeceye kilitlemişler; çekmeceyi de merasimle Tuhfe'ye vermişler. O da bunu alıp teşekkür makamında öperek alnına götürmüş.

O zaman İblis kendisini çevreleyenlere bir işaret yapmış ve hemen her biri bir sandık yüklenmiş ecinni hamallar içeri girmişler. Hepsi birbirine benzer on iki adet olan bu sandıkları Tuhfe'nin önüne koymuşlar. İblis de, onları birer birer açıp içlerindekini Tuhfe'ye göstererek "Bunlar senin malın!" demiş. Birinci sandık baştan aşağı değerli taşlarla doluymuş; ikincisi altın dinarlarla, üçüncüsü külçe halinde altınla; dördüncüsü kuyum işi mücevheratla; beşincisi altın şamdanlarla; altıncısı kuru şekerleme ve halile ağacı[1] meyvaları; yedincisi ipek giyim eşyası; sekizincisi düzgün ve kokular; dokuzuncusu musiki araçları; onuncusu altın sofra takımları; on birincisi işlemeli giysiler ve on ikincisi her renkten ipek giysilerle doluymuş.

Tuhfe, bu on iki sandığın içindekileri gördükten sonra, İblis, hamallara yeni bir işaret yapmış; onlar da sandıkları yeniden yüklenmiş ve Tuhfe'nin ardında düzenli biçimde yer almışlar. O zaman ecinni eceleri, ağlayarak gelip Kuşların Başkanı'na vedada bulunmuşlar; ve Kameriye Sultan, ona "Kardeşim, ne yazık ki, bizi terk ediyorsun! Ama hiç değilse bize arada bir oturduğun köşkte gelip seni görmemize ve akılları baştan alan güzelliğinle gözlerimizi şenlendirmemize izin ver. Ama, istersen,

1 *Halile ağacı* (*Myrobolan*): Meyvaları sepicilik ve boya işlerinde kullanılan değerli bir bitki ürünü (Â.Ş.O.)

bundan böyle, görünmez olacak yerde, yeryüzü kızlarının kılığına gireyim ve soluğumla seni uyarayım!" demiş. Tuhfe de "Tüm dost yüreğimle, ey Kameriye kardeşim. Evet, kuşkusuz! Senin soluğunla uyanmaktan ve seni yanıbaşımda yatırmaktan zevk duyacağım" demiş. Ve oracıkta yeniden öpüşmüşler ve bin kez sevgi yemini etmişler.

O zaman İblis gelip Tuhfe'ye sırtını çevirip önünde eğilmiş; ve onu ata biner gibi oturtmuş. Vedalaşmalar ve yerinme hıçkırıkları arasında, kız sırtında olduğu halde, hemen, artlarından sandıkları sırtlarında bulunan hamallar kendilerini izlerken uçmuş. Ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir zaman içinde hepsi birden kazasız belasız Bağdat'ta, Emirü'l-Müminin'in sarayına ulaşmışlar, İblis, Tuhfe'yi yavaşça yatağının üzerine bırakmış; hamallar da on iki sandığı düzgün bir şekilde duvarın önüne dizmişler. Ve Kuşların Başkanı'nın önünde yeri öperek, İblis başta olmak üzere en küçük bir gürültü yapmaksızın geldikleri gibi çekip gitmişler.

Tuhfe odasında ve yatağında kendini yalnız başına bulunca; sanki oradan hiç çıkmamış gibi olmuş; başına gelen her şeyin bir rüyadan başka bir şey olmadığını sanmış. Ve de, duygularının gerçek olup olmadığından emin olmak için, udunu eline almış, düzen tutturup İblis'in öğretmiş olduğu yeni makam üzre, dönüşüyle ilgili doğaçlama dizeler söyleyerek çalmış. Köşkü koruyan haremağası odadan gelen ut sesini ve şarkıyı duymuş ve "Vallahi! Bu benim hanımım Tuhfe'nin çalışı!" diye haykırmış. Ve dışarı fırlayıp bir Bedevi güruhu tarafından izlenen bir âdem gibi koşarak ve çok heyecanlandığı için düşüp kalkarak, âdeti gereğince Emirü'l-Müminin'in kapısında görevde bulunan başharemağası Cellat Mesrur'un yanına ulaşmış. Ve "Ya Seydi! Ya Seydi!" diyerek onun ayaklarına kapanmış, Mesrur da kendisine "Sana ne oldu? Ve böyle bir saatte buraya ne yapmaya geldin?" demiş. Haremağası "Çabucak, ya Seydi, Emirü'l-Müminin'i uyandır. Hayırlı haberler getirdim!" demiş. Mesrur, ona "Sen deli misin ki ey Savvab, beni bu saatte Halife efendimizi uyandırmaya muktedir sanıyorsun?" diyerek homurdanmaya başlamış. Ama öteki öylesine ısrar etmiş ve öylesine bağırmaya başlamış ki, sonunda Halife gürültüyü işitmiş ve uyanmış. Ve

içeriden "Ya Mesrur, dışarıdaki bu gürültü de ne böyle?" diye sormuş. Mesrur da, titreyerek "Köşkün kuruyucusu Savvap buraya gelip beni buldu ve 'Emirü'l-Müminin'i uyandır!' deyip duruyor!" diye yanıt vermiş. Halife "Bana ne söyleyeceksin, ey Savvab?" diye sormuş. Haremağası da "Ya Seydi, ya Seydi!" diye kekelemekten başka bir şey söyleyememiş. O zaman halife, uyurken içeride başucunda bekleyen cariye genç kızlardan birine "Git de işin ne olduğunu öğren!" demiş.

Bunun üzerine genç kız odadan çıkıp haremağasının yanına gelmiş; ve köşkü koruyanı içeri almış. Haremağası öyle bir haldeymiş ki, Emirü'l-Müminin'i gördüğünde önünde yere kapanıp saygı duruşunda bulunmayı unutmuş ve sanki bir benzeriyle haremağalarının diliyle konuşurcasına "Yallah, kalk çabucak yatağından! Hanımım Tuhfe, odasında ut çalıp şarkı söylüyor. Çabucak gel de onu işit, ey herif!" diye haykırmış. Şaşırıp kalmış olan Halife, bir tek sözcük söyleyemeden haremağasına bakıp kalmış. Öteki de halifeye "Söylediklerimi anlıyor musun? Vallahi ben deli falan değilim. Sana hanımım Tuhfe yatak odasında bulunuyor ve de ut çalıp şarkı söylemekte diyorum. Çabuk gel! Acele et!" demiş. Harun Reşid de kalkmış, çabucak eline geçen ilk urbayı sırtına geçirmiş; aslında haremağasının sözlerinden bir tekini bile anlamaksızın ona "Allah belanı versin! Ne diyorsun sen? Bana nasıl oluyor da hanımın Sitti Tuhfe'den söz ediyorsun? Onun, kapılar pencereler kapalı iken odasından kaybolduğunu ve de her şeyi bilen vezirim Cafer'in, onun yok oluşunun doğal olmadığını, ecinnilerin ve benzerlerinin marifeti olduğunu söylediğini bilmiyor musun? Ve de ecinniler tarafından kaldırılıp götürülen kişilerin bir daha geri dönmediklerinden haberin yok mu? Kara beyninde yer almış bulunan kaba bir rüyadan ötürü gelip efendini uyandırma küstahlığını gösterdiğinden dolayı Allah belanı versin, ey köle!" demiş. Haremağası da "Ben ne rüya gördüm, ne hayal kuruyorum! Bakla falan da yemedim! Kalk bakalım! Bunca acılar çektikten sonra, gel de Havva kızlarının en harikasını gör!" demiş. Halife de, her şeye karşın, haremağası Savvap'ın deliliğini ortaya koyan bu sözleri işitince, gülmekten kendini alamamış ve ona "Eğer söylediklerin doğruysa, talihin yaver gitti demektir; çünkü sana özgürlüğünü

bağışlayacak ve bin altın dinar vereceğim; ama her şey yalansa ve sana hemencecik söyleyeyim ki, bir zencinin kara rüyası sonucu mutlaka yalandır; seni çarmıha gerdireceğim!" demiş. Haremağası da ellerini göğe kaldırarak "Ya Allah, Ya Koruyucu, ey Koruyucuların Efendisi, kara beynimde ne bir rüyanın ne de bir hayalin barınmasına izin ver!" diye haykırmış. Halifeye yol göstererek ve "Kulak işitmek içindir, gözler görmek için. Gel öyleyse gözünle ve kulağınla görüp işit!" diyerek önden yürümüş.

Harun Reşid köşkün kapısına ulaşınca ut çalınışını ve şarkı söyleyen Tuhfe'nin sesini işitmiş. Ve gerçekten o anda Şeyh İblis'in kendisine öğrettiği makam üzre çalıp söyleyen kesinlikle oymuş. Harun Reşid de, altüst olmuş; ve zaten uçup gitmiş olan aklını büyük zorluklarla başına toplayarak anahtarı kilide sokmuş, eli öylesine titriyormuş ki, kapıyı açmayı beceememiş. Sonunda, bir an gelmiş yüreklenmiş; bel veren kapıya dayanarak "Bismillah! Tanrı şeytanı kahretsin! Kötülüklere karşı Tanrı'ya sığınırım!" diyerek içeri girmiş.

Tuhfe Emirü'l-Müminin'in heyecana kapılarak altüst olmuş halde içeri girdiğini görünce, çabucak ayağa kalkmış ve onu karşılamaya koşmuş. Onu kollarıyla sararak bağrına basmış. Harun Reşid de, ruhunu yitirmişçesine bir feryat koparmış ve bayılarak sırtüstü düşmüş. Tuhfe onun yüzüne miskli gül suları dökmüş ve baygınlıktan kurtulasıya kadar alnını, şakaklarını ıslatıp durmuş. Bir an sarhoş gibi bakınmış Harun Reşid; yanakları boyunca yaşlar akmış ve sakallarını ıslatmış. Ve tam olarak duyarlığını kazanınca, onunla birlikte ağlayan sevgilisinin okşayışları ve birbirlerine söyledikleri sözler tüm anlatıların ötesinde kalmış. Harun Reşid ona "Ey Tuhfe, senin kayboluşun kuşkusuz olağandışı bir şeydir; ama dönüşün daha da olağandışı ve kavrayışı aşıyor" demiş. O da "Başım üzerine yemin ederim ki, efendim, gerçek de budur. Sana her şeyi anlatıp olan biteni belirtince, ne diyeceksin acaba?" diye yanıt vermiş. Ve ona daha fazla bekletmeksizin, yaşlı şeyhin köşke sessizce girişini, İblis'in sarhoş olarak yaptığı raksı, heladan yeraltına inişlerini, kanatlı atı, ecinnilerin sarayını, ecinni ecelerini ve özellikle Kameriye'nin güzelliğini, yemekleri, onurlandırmaları, çiçeklerin ve kuşların şarkılarını, İblis'in musiki dersini ve sonunda kendisine verilen

Kuşların Başkanı sıfatını taşıyan şahadetnameyi ona anlatmış. Ve horoz derisi üzerine yazılı söz konusu şahadetnameyi önünde açmış. Sonra halifeyi elinden tutarak ona, bin dilin tanımlayamayacağı, bin kâtibin yazıya dökemeyeceği on iki sandığı, birbiri ardına açarak göstermiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve ona bin dilin tanımlayamayacağı, bin kâtibin yazıya dökemeyeceği on iki sandığı birbiri ardına açarak göstermiş. Bunlar, sonradan Beni Bermekilerin ve Beni Abbasların zenginliklerinin kaynağı olmuş.

Harun Reşid'e gelince, sevgilisi Gönüllere Armağan'ı yeniden bulma sevinciyle Bağdat'ı bir kıyısından öbürüne süsletip ışıklandırmış; hiçbir fakirin çağırılmasının unutulmadığı harika şölenler vermiş. Bu şenlikler sırasında her zamankinden fazla onur ve yüceliğe kavuşmuş olan İshak en-Nedim, duyduğu minnetle, Tuhfe'nin sonsuza dek kahrolası İblis'ten öğrendiği de dahil, kendisine öğretmekte noksanlık göstermediği birçok şarkıyı halk önünde söylemiş! Harun Reşid ve Gönüllere Armağan da, aşkın mutluluğu içinde, Mezar Sağlayıcı'nın gelmesine kadar, zevkli bir hayat yaşamaktan geri kalmamışlar.

*"Ve işte, ey bahtıgüzel şah," diye sözünü sürdürmüş Şehrazad, "Gönüllere Armağan, kuşların başkanı genç Tuhfe'nin öyküsü böyledir."*

*Şah Şehriyar, Şehrazad'ın bu öyküsüne, özellikle çiçeklerin ve başta hüthüt kuşu'nun ve karganınkiler olmak üzere kuşların şarkılarına hayranlığın sınırında hayran olmuş. İçinden "Vallahi! Vezirimin bu kızı benim için büyük bir lütuf oldu. Onun erdemlerini ve niteliklerini taşıyan birisi ölmeye layık değildir. Onun hakkında kesin bir karara varmadan önce, bir süre daha düşünmem gerek. Ve sonra! Belki de onun hâlâ bana anlatacağı kim bilir daha ne harika öyküleri vardır!" diye düşünmüş. Ve ruhunda o güne kadar duymadığı bir coşkunluk duymuş; öyle ki, ansızın Şehrazad'ı yüreğine bastırmaktan kendini alamamış ve ona "Sana benzeyen kızlar kutsansın, ey Şehrazad. Bu öykü, içerdiği*

*çiçeklerin ve kuşların şarkılarıyla ve ruhumu zenginleştiren bu şiirlerin sağladığı büyük öğretiyle beni son kertede heyecanlandırdı. Dolayısıyla, ey vezirimin erdemli, rahat ve güzel konuşan kızı, eğer hâlâ bana anlatacak bunun gibi bir, iki, üç ya da dört öykün varsa, anlatmaya başlamakta tereddüt etme. Çünkü bu akşam ruhumun senin sözlerinle yatıştığını ve tazelendiğini ve yüreğimin, sözgenliğinle sana bağlandığını hissediyorum!" demiş. Şehrazad da "Ben, efendim şahın bir kölesinden başka bir şey değilim; onun övgüleri benim erdemlerimin üstündedir. Ama, madem ki bunu arzu etmektesin, sana kadınlar, kolluk amirleri ve benzerleri hakkında bazı olayları anlatmak isterim. Ancak bu öyküler biraz özgürce ve gözüpek olduklarından sözlerimin senin ruhunu tedirgin edeceğinden ve güzel yaradılışının sevecenliğini inciteceğinden korkuyorum. Çünkü, ey zamanın şahı, halk genellikle sakınımlı bir dili ve onun bazen yerindelik sınırını aşan anlatımlarını bilmez. Eğer sen bunun aşılmasını istiyorsan, ben de aşarım, ama susmamı yeğliyorsan, susarım!" diye yanıt vermiş. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz, Şehrazad, konuşabilirsin! Çünkü kadınlardan yana anlatılabilecek hiçbir şeye şaşırmam ben; çünkü onlar çarpık kaburga kemiğine benzerler; pek iyi bilinir ki, çarpık bir kaburga kemiği düzeltilmek istenirken, daha da fazla bükülür; ama gereğinden fazla dayatılırsa kırılır. Bundan dolayı çekinmeden konuş; çünkü bildiğin o alçak karımın ihanetini gördüğüm günden bu yana bilgelik artık bizden uzakta değildir!" demiş. Ve bu son sözleri söyledikten sonra Şah Şehriyar'ın yüzü ansızın kararmış kaşları çatılmış, rengi solmuş ve durumu kötülemiş. Ve bütün bunlar sadece o eski kötü serüveni anımsamış olmasından ötürü olmuş. Hiç de güven verici olmayan bu değişiklikleri görünce küçük Dünyazad da "Ablacığım, lütfen bize bildirdiğin kolluk amirleri ve kadınlar hakkındaki öyküyü hemen anlat! Ve bu yüce ruhlu şahtan yana hiçbir şeyden korkma! Çünkü o, kadınların değerli taşlar gibi olduğunu bilir; bunların kimilerinde lekeler, kusurlar ve hatalar vardır; kimileri ise saf, saydam ve her türlü sınamaya yatkındır. O senden çok daha iyi ve benden çok daha güzel bu ayrımı yapmayı bilir; ve değerli taşlarla çakılları birbirine karıştırmaz!" diyerek haykırmaya özen göstermiş. Şehrazad da "Doğru söyledin, yavrum! Ben de tüm yüreğimle efendimize* El-Malikü'z-Zahir Rükneddin Baybars el-Bundukdari ve Kolluk Amirlerinin Öyküsü'*nü anlatacağım. Bunların başlarına gelenler şöyle olmuş!" demiş. Ve Şehrazad anlatmaya başlamış:*

# *Baybars'ın ve On İki Kolluk Amirinin Öyküsü*

Anlatırlar ki, ama Gözlere Görünmez Olan Tanrı en iyisini bilir, bir zamanlar, Mısır'ın Kahire kentinde, sultanlar içinde, Bahriye Türkmenlerinin ırkından gelme yiğit ve güçlü bir sultan varmış. Adı da Sultan el-Malikü'z-Zahir Rükneddin Baybars el-Bundukdari imiş. Onun saltanatı zamanında, İslam, daha önceleri görülmedik bir parlaklıkla aydınlanmış ve İmparatorluk, Doğu'nun en uç ülkelerinden Batı'nın en ücra sınırlarına kadar uzanmış. Ve Tanrı'nın toprakları üzerinde ve mavi gök altında, Frenklerin ve Nasranilerin tahkim edilmiş hiçbir yeri ellerinde kalmamış, hepsi sultanın ayaklarına birer halı olmuş. Ve yeşil ovalarda ve çöllerde ve sular üzerinde İman sahiplerinin seslerinden başka hiçbir ses yükselmez ve doğruluk yolunda yürüyenlerin adımlarından başka adımların izleri görülmez olmuş. Bize doğru yolu gösteren Abdullah el-Kureyşi'nin oğlu mutlar saçan efendimiz ve metbumuz, Tanrı'nın duası ve barışı ve en seçkin kutsamaları üzerine olası Peygamberimiz Ahmed Muhammed'e sonsuza dek şükürler olsun, âmin!

Sultan Baybars, halkını çok sever ve onun tarafından çok sevilirmiş. Uzaktan, yakından, halkı ilgilendiren âdetler ve adap, gelenek ve görenekler dahil, her şey onu son kertede meşgul edermiş. Bu yüzden, her şeyi kendi gözleriyle görmek ve kendi kulaklarıyla işitmek istemekle kalmaz; öykülere bayılır ve öykü anlatanları dinlemekten hoşlanırmış; ve geçmiş yılların öykülerini en iyi anlatanları ve yaşanan zamanın olaylarını en iyi şekilde bildiren subay, muhafız ve yakınlarını en yüksek mertebelere yükseltirmiş.

Böylece, her zamandan çok öyküler dinleme ve aydınlanma durumunda bulunduğu bir gün, Kahire'nin kolluk amirlerini

toplamış ve onlara "Bu akşam, anlatılmaya değer ne biliyorsanız, bana anlatmanızı istiyorum" demiş. Onlar da "Başımız üzerine, gözümüz üzerine! Ancak, efendimiz bizden kişisel olarak başımıza gelenleri mi, yoksa başkaları hakkında bildiklerimizi mi anlatmamızı istiyor?" diyerek yanıt vermişler. Baybars da "Bu, ince bir soru. Bundan dolayı içinizden her biri dilediğini anlatmakta özgür olsun! Ama hepsi şaşırtıcı olmak kaydıyla!" demiş. Onlar da "He, vallahi, efendimiz! Dilimiz ve sadakatimiz gibi canımız da sana ait!" diye yanıt vermişler.

Baybars'ın huzuruna söze başlamak üzere ilk gelen de, karaciğeri kadınların aşkıyla yaralanmış, yüreği onların peşinde koşarken durmaksızın tuzağa düşmüş, adı Muineddin olan kolluk amiri olmuş. Ve sultana uzun ömürler diledikten sonra "Ben, ey zamanın şahı, size, mesleğimin başlangıç yıllarında başıma gelmiş olan olağandışı bir olayı anlatacağım" demiş. Ve şunları anlatmış:

## *Birinci Kolluk Amirinin Öyküsü*

Bil ki sultanım ve başımın tacı, Kahire'de, komutanımız Alaüddin Sancar'ın buyruğu altında kolluk hizmetleri görmeye başladığım zaman, büyük bir ünüm vardı ve tüm pezevenk ve köpoğlular ve ipten kazıktan kurtulmuşlar ve de orospular, bir beladan sakınırcasına benden çekiniyor, vebadan kaçar gibi kaçıyorlardı. At üzerinde kent boyunca dolaşırken, sokaktaki halk parmaklarıyla beni gösteriyor ve kimileri ben geçerken yerlere kadar eğilip selam verirken, kimileri de gözleriyle birbirine anlamlı işaretler yapıyorlardı. Ben de onların bu durumlarından zebbimi sıyırıp geçen bir sineğinki kadar bile etkilenmiyor ve gururdan şişinerek yolumu sürdürüyordum.

Günün birinde, valiliğin avlusunda, sırtımı duvara dayamış büyüklüğümü ve önemimi düşünerek oturuyorken, gökten kucağıma sanki sorgu sual günün hükmü gibi ağır bir şey düştü. Bu, içi dolu ve ağzı mühürlü bir keseydi. Onu ellerime aldım ve açıp içindekileri eteğimin kıvrımına döktüm. Ve sayarak içinde ne bir fazla, ne bir eksik, yüz gümüş dirhem bulunduğunu anladım. Başamın üstüne ve yöremde her yana bakındığım

halde, bunu benim kucağıma atmış olan kimseyi göremedim; ve "Görünen görünmeyen âlemlerin padişahı Tanrı'ya övgüler olsun!" dedim. Ve babasının bağrındaki kızı[1] gözden yok ettim. Ve işte onun öyküsü böyle!

Ertesi gün, hizmetim gereği bir gün önceki yere çağrıldım; bir süreden beri orada oturmaktayken, başıma ağır bir şey daha düştü; ve epeyce kafamı bozdu; kızgın bir edayla ona göz attım; ve bunun her noktadan bağrımda sığınma hakkı tanımış olduğu babasının sevgilisine tıpatıp benzeyen dolu bir kese olduğunu gördüm. Onu da ısınsın diye aynı yere, ablasına eşlik etmesi ve edepsizce arzulara karşı saflığını koruması için yolladım. Ve bir gün öncesi gibi başımı kaldırıp indirdim, boynumu evirip çevirdim ve sağıma soluma bakındım; ama bu sevgili konuğu yollayanın hiçbir izini bulamadım. Ve kendi kendime "Uyuyor musun, uyanık mısın?" diye sordum. Ve de "Uyumuyorum. Yo, vallahi! Uyku falan yok üzerimde!" diye yanıt verdim. Ve sanki hiçbir şey olmamış gibi, urbamın eteklerini sıkıştırdım ve ilgisiz bir tavırla, her attığım adımda yere tükürerek saraydan çıktım.

Ama üçüncü kez için tüm önlemleri aldım ve gerçekten, her zaman keyfimce uzandığım söz konusu duvar dibine ulaşınca, uyur gibi yaptım ve ayaklanmış bir deve topluluğunun koparabileceği bir gürültüyle horlamaya başladım. Ve ansızın, ey sultanım efendim, göbeğimin üzerinde neyi aradığını bilmediğim bir elin varlığını hissettim. Ve ben bu araştırmayla bir şey kaybetmiş olmayacağımdan söz konusu eli, malı yukarıdan aşağı karıştırması için özgür bıraktım ve onu, boğaz yöresinde, doğru yola yöneldiği sırada "Nereye hemşire?" diyerek şiddetle yakaladım. Ve doğrularak kıç üstü oturdum ve gözlerimi açarak bu yitirici yolda yolunu şaşırmış olan elmas yüzüklerle donanmış nazik elin sahibinin, ey sultanım efendim, bana bakıp gülümseyen pericelik bir genç kız olduğunu gördüm. Tıpkı bir yasemin gibiydi. Kendisine "Rahatlık ve dostluk üzerine olsun, hanımım! Tacir ve malı senindir. Ama bana sadece sen hangi tarhın gülüsün, onu söyle! Ve hangi bağın sümbülüsün, hangi bahçenin bülbülüsün, ey genç kızların en arzu duyulanı?" dedim. Ve böylece konuşurken elimi gevşetmemeye gayret ediyordum.

1 Yani, keseyi (Â.Ş.O.)

O zaman genç kız, davranışında ve sesinde hiçbir utanma belirmeksizin, ayağa kalkmamı işaret edip bana "Ya Si Muin, benim kim olduğumu bilmek istiyorsan ayağa kalk ve beni izle!" dedi. Ben de bir an tereddüt etmeksizin, sanki onu uzun zamandır tanıyormuşum ya da sanki süt kardeşiymişim gibi ayağa kalktım ve urbamı ve sarığımı düzelttikten sonra, üzerimize dikkat çekmemek için, ama bir an bile gözlerimi üzerinden ayırmaksızın, onun on adım gerisinden yürümeye başladım. Böyle yürüyerek çıkmaz bir sokağın dibine ulaşınca, korkmaksızın yanına yaklaşabileceğime dair bir işaret yaptı. Ona gülerek yaklaştım ve gecikmeksizin, onun önünde, babasının yavrusunu soluklansın diye dışarı çıkarmak istedim. Ve bir budala ya da bir salak gibi görünmemek için, kendisine "Hazırdır bu, hanımım!" dedim. Ama o bana küçümseyen bir gözle baktı ve "Onu yerine sok ey Muin Reis, çünkü soğuk alabilir!" dedi.

Ben de işitip itaat ettiğim yanıtını verdim. Ve "Bunda bir uygunsuzluk yok, hanım sensin ve ben senin lütuflarınla donanmışım. Ama ey dürüst kız, seni ayartan bu iri reçelli sinir ya da takımıyla birlikte bu zebb değilse, bana neden içi dolu iki kese bağışladın ve göbeğimi gıdıkladın; sonra da buraya, hoplayıp zıplamalara uygun bir çıkmaza getirdin?" diye ekledim. Bana "Ey Muin komutan, sen benim bu kentte en güvendiğim adamsın, işte bundan dolayı tüm ötekilere yeğ tutarak sana başvurmuş bulunuyorum. Ama, senin sandığından çok başka bir nedenle!" diye yanıt verdi. Ben de "Hanımım, nedenin ne olursa olsun, kabul edilmiştir. Söyle bakalım, yüz gümüş dirhem dolusu iki kese karşılığında satın aldığın kölenden ne gibi bir hizmet bekliyorsun?" dedim. O da gülerek, bana "Hay çok yaşayasın! Anlatayım! Bil ki ey Muin komutan, ben genç bir kıza çılgıncasına âşık olan bir kadınım. Ve onun aşkı içimde parıldayan bir ateş gibi. Ve de öylesine içime işledi ki, bin dilim ve bin yüreğim olsa, bu tutku daha canlı olamazdı. Bu tapılası kişi de, kentin kadısının kızından başkası değil. Ve onunla benim aramda olanlar oldu. Bu bir aşk sırrı ve de aramızda vaatlerle ve yeminlerle bir anlaşmaya vardık. Çünkü o da beni eşit bir ateşle yanarak seviyor. Bu nedenle asla evlenmeyecek ve asla bir erkek de bana dokunmayacak. Bu ilişkimiz belli bir zamandan beri sürüyor; ve

artık birlikte yiyerek, aynı testiden içerek ve aynı yatakta uyuyarak birbirimizden ayrılmaz olmuşken, günün birinde babası, şu melun sakallı kadı, birlikteliğimizin farkına vardı ve kızını tümüyle benden soyutlayarak ilişkimize son verdi; bana da, bir kez daha evine girersem ellerimi, ayaklarımı kıracağını söyledi. O zamandan beri, ayrıldığımızdan bu yana deliye döndüğünü dolaylı yollardan öğrendiğim tapılası kızı göremedim."

"İşte sırf yüreğimi yatıştırmak ve ona biraz neşe sağlamak için, ey eşsiz komutan, sadece senin, bu yatıştırma ve neşeyi sağlayacağını bilerek seni bulmaya karar verdim!"

Ben, sultanım efendim, gözlerimin önünde bulunan bu eşsiz genç kızın sözlerini duyunca, şaşırmanın sınırında şaşırdım; ve kendi kendime "Ey Tüm Güçlerin Sahibi Tanrım! Ne zamandan beri genç kızlar delikanlılara ve keçiler tekelere dönüşmekte! Ne tür bir tutkudur bu ve ne tür bir aşktır ki, bir kadının bir başka kadına duyduğu tutkuya ve aşka dönüşebiliyor? Ve nasıl oluyor da hıyar, bir günden ötekine, tam takım olarak, toprağın onun yetişmesine uygun olmadığı bir yerine sokulabiliyor?" dedim. Şaşkınlıkla ellerimi birbirine vurdum ve genç kadına "Hanımım, vallahi, lütfedip anlattığın işten ben hiçbir şey anlamadım! Bana şunu başından alarak yeniden açıklar mısın? Çünkü, vallahi, doğallıkla bugüne kadar maralların marallar için, tavukların tavuklar için sevdalandığını hiç duymamıştım!" dedim. O da bana "Sussana sen komutan, çünkü bu bir aşk sırrıdır ve çok az kimse bunu anlayacak yaradılıştadır...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Sussana sen, komutan, çünkü bu bir aşk sırrıdır ve çok az kişi bunu anlayabilecek yaradılıştadır. Şu kadarını bilmen yeter ki, kadı'nın evine girebilmem için senin yardımına güvenmekteyim; bunu yapmakla seni artık hiç unutmayacak olan bir kadının minnettarlığını kazanacaksın" dedi. Ben de, bunu işitince, son kertede şaşırdım ve "He vallahi, ey Muin efendi, şimdi görüyorsun işte: bir kadına başka kadın için arabulucu-

luk yapmak üzere seçilmiş bulunuyorsun! Bu öyle bir serüven ki, arabuluculuk tarihinde eşi menendi yoktur! Bunda hiçbir uygunsuzluk yok, olup biteceği vicdanına sığdırabilirsin!" diye düşündüm. Kadına da "Güvercinim, senin meselen oldukça ince bir mesele; ve ben işi enine boyuna pek anlamadımsa da, sana bağlandığım gibi itaat de boynumun borcudur; ama başın üzerine yemin ederim ki, bütün bu meselede sana nasıl yardım edebileceğimi bilmiyorum" dedim. Kız da "Kadı'nın kızı olan tapındığım kişinin evine girmem için yardım ederek!" dedi. Ben de "He, he! Kumrum, ben neredeyim, kadı'nın şu mutlu kızı nerede? Güzelliğinin gerçekliği üzerine yemin ederim ki, bizi ayıran mesafe epeyce geniş!" diye yanıt verdim. O da bana sinirli bir sesle "Ey zavallı, herhalde benim, seni genç kadının yanına sokacak kadar akıldan noksan olduğumu sanmıyorsun! Yo, vallahi! Ben senin sadece hile ve düzenbazlık yolunda bana destek olmanı dilemekteyim. Ve anladım ki, sadece sen, ey komutan, dilediğim şeyi yapabilirsin!" dedi.

Ben de "İşitiyor ve itaat ediyorum kuzucağım, ben senin elinde kör ve sağır bir desteğim!" dedim. O zaman bana "Öyleyse dinle ve itaat et. Bu gece, en güzel giysilerimle bir tavus gibi donanacak ve senden başka hiçbir kimsenin beni mahallede tanıyamayacağı şekilde örtünecek, sonra da sevdiğim kızın babası olan kadı'nın evinin yöresinde oturmaya gideceğim. O zaman, sen buyruğun altında bulunan bütün muhafızlarla birlikte benim saçtığım keskin kokunun çekişiyle benden yana yönelirsin ve saygıyla bana doğru ilerler ve bana 'Bu gecikmiş saatte burada, bu sokakta, ne yapıyorsun, ey soylu hanım?' diye sorarsın. Ben de 'Vallahi, ey yiğit komutan, ben Kale Mahallesi'nden genç bir kızım, babam da sultanın emirlerinden biridir. Bugün babamın evinden ve mahalleden çıktım; biraz alışveriş yapmak üzere kente indim. Bir kez istediğim şeyleri satın aldıktan ve ısmarlayacaklarımı ısmarladıktan sonra, geciktiğimi ve bizim Kale Mahallesi'ne ulaştığımda da kapıların kapanmış bulunduğunu gördüm. O zaman, yanlarında geceyi geçirmek üzere tanıdık birini bulmak umuduyla yeniden kente döndüm; ama kötü bahtım yüzünden kimseye rastlamadım. Kendimi hatırlı bir ailenin kızı olarak, bu halde, sığınaksız ve gecenin koynunda yalnız buldu-

ğumdan dolayı üzgün; gelip sahibinin kadı olduğu söylenen ve gölgesine sığınabileceğim şu evin eşiğine oturdum. Sabah olunca, şimdi beni ölmüş ya da en azından kaybolmuş sanmakta olan ailemin yanına döneceğim' diye yanıt vereceğim. O zaman sen, ey Muin komutan, zeki bir kişi olduğundan, benim gerçekten zengin giysilere bürünmüş olduğuma bakarak 'Bir Müslümana, bu denli genç ve güzel, her yanı inciler ve mücevherlerle kaplı ve kötü kişiler tarafından soyulup tecavüz görebilecek olan bir kadını sokakta bırakmak yakışmaz. Zaten mahallede böyle şeyler olursa, ben kendim, Muin komutan olarak, sultan efendimizin gözünde sorumlu olurum. Bu nedenle *şu* veya *bu* şekilde, bu güzel kadını korumam altına almam gerek! İyisi mi ben, baha kadar onu korusun diye yanına silahlı adamlarımdan birini katayım ya da muhafızlarıma yeter derecede güven duymadığımdan, daha fazla gecikmeksizin, onu tüm onuruyla sabaha kadar barındıracak saygın kişilerden birinin konutunu seçmeyi yeğleyeyim! Ve bu durumda, doğrusu her bakımdan en uygun olabilecek ev, onu bahtın getirip önüne bıraktığı kadı efendimizin konutundan başkası olamaz! Öyleyse kendisini oraya koyalım! Ve minnettarlığının, bakışları şimdiden içimi tutuşturan bu genç kızın yüreğini bağlayacağını hesaba katmaksızın, kuşkusuz bundan her türden yarar sağlayacağım' diye düşüneceksin. Ve işte böyle düşünerek, kadı'nın kapısının halkasını çalacak ve beni onun haremine sokacaksın. Böylece ben de sevgilimle birleşmiş olacağım. Arzum da doyuma kavuşacaktır. İşte benim planım böyledir, komutan. Açıklamam da böyle, vesselam!" dedi.

O zaman ben, efendim, genç kadına "Tanrı lütuflarını başından eksik etmesin hanımım! Bu, uygulamaya konması kolay, şaşırtıcı bir plandır. Zekâ, Nasip Dağıtıcı'nın bir verisidir" dedim. Ve onunla oracıkta buluşma saatini kararlaştırarak elini öptüm; ve her birimiz kendi yolumuza gittik.

Böylece akşam oldu, sonra yemek saati geldi, sonra da ibadet zamanı. Ve birkaç dakika sonra, yalın kılıçlı adamlarımla gece devriyesi görevini yapmak üzere dışarı çıktım. Mahalleden mahalleye dolaşarak gece yarısına doğru garip aşklara tutulmuş genç kadının bulunması gereken sokağa ulaştık. Daha sokağa girer girmez hissettiğim koku, bana onun varlığından haber ver-

di, hemen ardından ellerindeki ve ayaklarındaki bileziklerin şıngırtılarını işittim. Adamlarıma "Çocuklar, sanıyorum ki, şurada bir gölge var! Ama ne zengin bir koku bu, böyle!" dedim. Onlar da bunun kaynağını bulmak için her yana bakındılar. İpeklilere ve ağır işlemeli kumaşlara bürünmüş olarak eğilmiş ve yöresine kulak kesilmiş bulunan söz konusu güzel kadını gördük. Bilmezlikten gelerek onun yanına yaklaştım; ve "Güzel ve süslü ve de böylesi bir saatte yapayalnız, geceden ve gelip geçenlerden de korkmadan, burada ne yapıyorsun, ey hatun?" diye sordum. Bunu duyunca, bana, bir gün önce kararlaştırdığımız yanıtı verdi; ben de, fikirlerini öğrenmek ister gibi adamlarıma döndüm. Bana "Reis, eğer istersen bu kadını, her yerden daha iyi olacağı, senin evine götürelim! Bundan memnun olacağından kuşku duymuyoruz; çünkü kadın gerçekten zengin, güzel ve değerli şeylerle donanmış. Sen de ona istediğini yaparsın; sabahleyin de onu kendisini seven anasına teslim edersin!" dediler. Onlara "Susun bakayım! Söylediklerinize karşı Tanrı'ya sığınırım! Benim evim böylesi bir emir kızını kabul etmeye layık mıdır? Ve sonra, ben buradan epeyce uzakta oturuyorum! En doğrusu mahallenin kadısından onun için konukseverlik istemek olacaktır; evi de tam burası!" diye haykırdım. Adamlarım işitip itaat ettikleri yanıtını verdiler; ve kadı'nın kapısını çalmaya başladılar; kapı hemen açıldı; ve bizzat kadı, iki zenci kölenin omuzlarına dayanmış olarak kapı ardında belirdi. Ve iki yandan selamlar alınıp verildikten sonra, kendisine işi anlattım ve genç kadını özenle örtülerine bürünmüş, uzakta dururken, önerimi açıkladım. Kadı bana "Evime hoş gelmiştir. Kızım onunla ilgilenecek ve memnun olması için her şeyi yapacaktır!" diye yanıt verdi. Ve hemen oracıkta, bu tehlikeli emaneti ellerine bıraktım; bu canlı felaketi kendisine teslim ettim. Onu hareme götürdü. Ben de kendi yoluma koyuldum.

Ertesi gün, kendisine bıraktığım emaneti geri almak üzere kadı'nın evine döndüm; kendi kendime "He, vallahi! Gece bu iki genç kız için bembeyaz olmuştur herhalde! Ama, kuşkusuz beynim çatlasa da, bu iki âşık ceylan arasında geçmiş olabilecekleri asla bilemeyeceğim. Böylesi bir serüvenden konuşulduğu hiç işitilmiş midir?" diyordum. Tam o sırada kadı'nın evine ulaş-

tım; içeri girdiğim andan başlayarak olağandışı bir gürültünün, korkuya kapılmış hizmetçilerin ve şaşakalmış kadınların ortasına düştüm. Ve birdenbire bizzat kadı, şu beyaz sakallı şeyh, üzerime yürüdü ve bana "Onursuz adamlar kendinden utansın! Sen benim evime tüm servetimi çalan bir kadın getirdin! Onu bulup bana geri getirmen gerek! Yoksa seni sultana şikâyet eder, sana kızıl ölümü tattırırım!" diye haykırdı. Kendisinden daha derin ayrıntılar isteyince, bana, genç kıza karşı şiddetli ünlemlerle, gürültüler, hakaretler ve tehditler koparark, benim isteğim üzerine evinde sığınak sağladığı bu yadigârın, sabaha karşı hareminden çıkıp izin almaksızın ortadan kaybolduğunu; ve onunla birlikte içinde tüm varlığı olan altı bin dinar içeren kendi kemerinin de yok olduğunu açıkladı. Ve de "Sen bu kadını tanıyorsun; dolayısıyla paramı ben, senden isterim!" diye ekledi.

Oysa ben, sultanım, bu haberden öylesine şaşkına dönmüştüm ki, ağzımdan tek bir söz çıkmadı; ve kendi kendime "Ulan pezevenk, işte şimdi katranın ve ziftin içine battın. Sen nerdesin, o nerde?" diyerek el ayamı ısırdım. Bir an düşündükten sonra, konuşma gücü bularak kadıya "Ey kadı efendimiz, eğer her şey böyle olup bitmişse, böyle olacağındandır; çünkü olacak olandan kaçınılmaz. Sen bana, bu şaşılası kişi hakkında bir şeyler öğrenip öğrenemeyeceğimi anlamak için üç günlük bir süre tanı! Başarı sağlayamazsam, başımın vurulması hakkındaki tehdidini eyleme sokabilirsin!" diye yanıt verdim. Kadı da yüzüme dikkatle baktıktan sonra, bana "Dilediğin üç günü sana bağışlıyorum!" dedi. Ben de, düşüncelere dalarak ve kendi kendime "Bu kez hapı yuttun! Hiç kuşkusuz bir budalasın sen! Beceriksiz ve budala! Koskoca bir Kahire kentinin içinde peçelere bürünmüş bir kadını nasıl tanıyabileceksin? Sen gidip bu süreyi evinde uyumakla geçirsen ve üçüncü günün sabahında, sorumluluğunun hesabını vermek üzere kadı'nın huzuruna çıksan daha iyi edersin" diyerek oradan ayrıldım. Kafamdan bunları geçirerek evime döndüm. Hasırımın üzerine uzandım; ve orada evden çıkmayı reddederek, ama bu kötü işle zihnim alabildiğine meşgul olduğundan gözümü de kırpmadan sözü edilen üç günü geçirdim. Bu sürenin bitiminde, ayağa kalkıp kadı'nın yanına ulaşmak üzere evden dışarı çıktım. Başım önüme eğik, kendi mahkûmiyetimi üstlenmek üzere yol

almaktaydım ki, kadı'nın konağına pek uzak olmayan bir sokağı geçerken, bir pencerenin yarı açık kafesi ardında, ansızın, sıkıntılarımın nedeni genç kadını gördüm. Bana gülerek baktı ve kaşlarıyla "Çabucak yukarı çık!" anlamında bir işaret yaptı. Ben de çabucak yaşamımın bağlı bulunduğu bu çağrıdan yararlandım; ve göz açıp kapanasıya kadar geçen bir sürede yanına ulaştım ve selam vermeyi unutarak ona "Ey hemşire, ben seni kentin her köşesinde döne dolaşa aramaktaydım! Ah, sen beni nasıl bir kötü işe sürükledin! Vallahi! Beni kızıl ölüme ulaştıran merdivenlerden indirdin!" dedim. O da yanıma geldi ve "Sen komutan Muin olarak nasıl oluyor da bunca korkabiliyorsun? Sakın başına gelenleri bana anlatmaya kalkışma; çünkü her şeyi biliyorum. Ama seni sıkıntıdan kurtarmak benim için çok kolay olduğundan, bunu sağlamak üzere son anı bekledim. Ve pekâlâ kolayca kurtuluşu olmayan mahkûmiyetine doğru yol almana izin verecek yerde, kesinlikle kurtarmak için sana seslendim" diyerek beni öpüp bağrına bastı. Ben de ona teşekkürler ettim ve de çok güzel olduğundan, o günkü felaketin nedeni olduğu halde, elini öpmekten kendimi alıkoyamadım. O da bana "Sakin ol ve tedirginliğini üzerinden at, çünkü başına hiçbir kötülük gelmeyecek. Ve de ayağa kalk ve yörene bak!" dedi. Ve beni elimden tutup içinde mücevherler, yakutlar ve diğer değerli taşlar, nadir ve gösterişli eşyalar bulunan iki çekmecenin bulunduğu bir odaya soktu. Sonra içi altın dolu bir çekmece daha açtı ve bunu önüme yerleştirerek bana "Pekâlâ, arzu ediyorsan, bu çekmeceden tapındığım kızın babası kara vicdanlı kadı'nın kemerinden kaybolan altı bin dinarı alabilirsin. Ama, ey komutan, iyi bil ki, felaket saçan sakallı herife parayı iade etmektense, onunla görülecek daha iyi işler vardır. Zaten bu parayı ondan sadece cimri ve can sıkıcı olduğu kadar çıkarcı olduğunu bildiğimden, kapıldığı öfkeden gebersin diye aldım. Yani asla açgözlülüğümden almış değilim; çünkü benim kadar servet sahibi olununca, çalmış olmak için çalınmaz. Zaten kızı, bu darbeyi, onun bahtını çabuklaştırsın diye yaptığımı biliyor. Ne olursa olsun, benim bu yaşlı kötürüm tekeye aklını kaçırtmak için şöyle bir planım var. Sözlerine iyi kulak ver; ve onları aklında tut" dedi. Ve bir an sustuktan sonra da "İşte şöyle: Şimdi sen doğru, seni ateş üze-

rinde beklemekte olan kadı'nın yanına gideceksin ve ona 'kadı efendi, ben sadece vicdanımı töhmetten kurtarmak için benim ricam üzerine evinde barındırdığın ve altı bin altın dinarını çalmakla suçladığın bu genç kadını kentin her yanında aratarak üç gün geçirdim. Oysa ben, komutan Muin, buraya girdiğimden beri, onun bu evden çıkmadığını kesinlikle biliyorum. Çünkü adamlarımın ve öteki mahallelerin tüm kolluk görevlilerinin her yanı iyice araştırmalarına karşın, onun ne izine ne de gölgesine rastladılar; ve bütün haremlere yolladığımız muhbir kadınlardan hiçbiri de ondan haber alamadı. Oysa sen, Seydi el-Kadı, bize, bu genç kadının seni soyduğunu söyleyip onu suçluyorsun. Bu iddianın kanıtlanması gerek. Çünkü Tanrı adına biliyorum ki, eğer bu olağandışı olayda, bu genç kadın, herhangi bir suikasta kurban edilmemişse, hiç değilse kara bir düzenin oyuncağı olmuştur. Bizim araştırmalarımızla, az çok, onun kentte bulunmadığı anlaşıldığına göre, ey kadı efendi, bu kayıp kişinin bir izini bulmamız için senin evinde araştırma yapmamız yararlı olacak; böylece benim tahminlerimin doğru olup olmadığı anlaşılacaktır. Ve Tanrı en bilgili olandır!' dersin."

"Ve böylece, ey komutan Muin" diye sözünü sürdürdü bu harika kız: "Sen itham edilmekte iken itham eden olursun! Kadı da dünyanın gözünün önünde kararlığını görerek büyük bir hiddete kapılacak, yüzü biber gibi kızaracak ve sana 'Muin efendi, sen nasıl böyle tahminlerde bulunmaya cesaret ediyorsun? Ama bunun önemi yok! Hemen aramalarına başlayabilirsin. Ama sonunda, aldandığın kanıtlanırsa, sultanın sana vereceği ceza layık görüldüğünden de büyük olacaktır' diye haykıracak. O zaman sen, adamların şahit olarak sana eşlik ederken, evde bir arama yaparsın. Ve herhalde, beni bulamayacaksın. Böylece ilkin taraçayı, sonra odaları, sandıkları, dolapları sonuç almaksızın ararsın; ve sonunda kıyıcı bir can sıkıntısıyla başını eğersin ve bağışlanmak için sızlanmaya başlarsın. Ve o sırada, evin mutfağında bulunursun. Sanki rastlantıymış gibi kapağını kaldıracağın büyük bir zeytinyağ küpünün dibine bakarsın. Ve 'Hey, bir dakika! Dikkat! Şurada bir şey görüyorum!' diye haykırırsın. Kolunu küpe sokar, orada giysi paketine benzer bir şey hissedersin. Onu çeker ve yanındaki tüm yardımcılarınla içine

bakarak benim örtümü, gömleğimi, iç donumu ve giysilerimin geri kalanlarını bulursun. Bunların hepsi pıhtılaşmış kana bulanmış olacaktır. Bunu görünce, sen yengi kazanırsın, kadı da perişan olur; benzi sapsarı, eklemleri titrer; çöker, belki de ölür. Ansızın ölmezse, bu garip serüvene adının karışmaması ve meseleyi örtbas etmek için elinden geleni yapacaktır. Ve birçok altın bağışlayarak suskunluğunu satın alacaktır. İşte senin hakkında dilemekte olduklarım bunlar, ey komutan Muin!" dedi.

Bu konuşmayı duyunca, kadıdan öç almak için ne harika bir plan hazırlamış olduğunu anladım. Onun buluş yeteneğine, kurnazlığına ve zekâsına hayran oldum. Ve kendimi artık ceza görmenin dışında buldum; buna şaşırdım ve âdeta aptallaştım. Ama genç kızdan da kararlaştırılan yolu tutmak için izin aldım. Ve elini öperken, bana "Bunlar senin bugünkü harcamaların için efendim. Ama inşallah, sana minnettar olanın cömertliğini yakında daha iyi tanıyacaksın!" diyerek parmaklarımın arasına yüz dinarlık bir kese kaydırdı. Ben ona coşkuyla teşekkür ettim ve onun fazlaca etkisinde kaldığım için, kendisine "Yaşamın üzerine söyle, hanımım, bu iş senin arzuna uygun olarak bitince, benimle evlenir misin?" demekten kendimi alamadım. Genç kız gülmeye başladı ve bana "Ama unutuyorsun, ya Seydi Muin, ben zaten evli ve yüreğime sahip olan o genç kıza inancımla ve yeminimle bağlıyım. Ama yine de geleceği sadece Tanrı bilir! Ve olacak olandan başka hiçbir şey olamaz! Vesselam...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"... Ben zaten evli ve yüreğime sahip olan o genç kıza inancımla ve yeminimle bağlıyım, ama yine de geleceği sadece Tanrı bilir. Ve olacak olandan başka hiçbir şey olamaz. Vesselam!" dedi.

Ben de onun yanından ayrıldım; ve gecikmeksizin adamlarımla birlikte kadı'nın nezdinde gittik; kadı beni görür görmez "Bismillah! İşte benim borçlum! Ama malım nerede?" diye haykırdı. Ben de "Kadı efendi, benim başımın kadı'nın başı yanında değeri yoktur. Beni yüce bir yerde bulunup tutacak hiçbir tanıdı-

ğım yok. Ama hak benden yanaysa, açıkça ortaya çıkacaktır" diye yanıt verdim. Öfkelenen kadı "Hak diyerek neyi kastediyorsun? Yoksa kadını ve benim dinarlarımı bulamazsan, seni bekleyen cezadan kurtulabileceğini mi sanıyorsun? He, vallahi! Hukukla senin arandaki mesafe oldukça geniş" diye haykırdı. O zaman ben büyük bir güvenle gözlerine baktım; ve beni itham edilen durumdan itham edici duruma sokmak için bana öğretilen o şaşırtıcı öyküyü ona anlattım. Bunun etkisi, tıpkı genç kadının örgördüğü gibi oldu. Çünkü kadı, öfkelenerek dünyanın gözü önünde karardığını gördü ve bağrını büyük bir öfke kapladı; ve yüzü biber gibi kızardı; ve "Sen ne söylüyorsun. Ey askerlerin en utanmazı! Benim hakkımda, benim önümde ve benim evimde böyle tahminlerde bulunmaya korkmuyor musun? Ama zararı yok, madem ki kuşkuların var, derhal aramalarını yapabilirsin. Keyfi hareket ettiğin anlaşılınca, sultanın sana vereceği ceza daha da ağır olacaktır" diye haykırdı. Böyle konuşarak üzerine soğuk su dökülen kırmızı bir tencereye dönüştü.

O zaman evini işgal ettik ve her yanı, bütün köşe bucağı, baştan aşağı, hiçbir dolap ve deliği, hiçbir sandığı bağışlamayarak aradık. Ve bu araştırmaların ortasında, benzerinin kendisine âşık olduğu güzel ceylanın, yabancı gözlerinden sakınmak için, bir odadan öbürüne gizlice kaçtığını fark etmekte kusur etmedim. Kendi kendime "Maşallah ve maşallah! Tanrı'nın adı onun ve yöresinin üzerine olsun! Onu taşıyan karın kutsansın! Onu mükemmellik kalıbına döken Tanrı'ya övgüler olsun!" dedim. Böylesi bir genç kızın kendisine benzer bir başkasına neden boyun eğdiğini birazcık anlayabilirdim; çünkü içimden "Gül goncası bazen başka bir goncaya doğru eğilir, nergis de nergise doğru!" dedim.

Bu duygudan ötürü öylesine tepeden tırnağa mutlandım ki, bana deneme fırsatı vermesi ve beni ince düşüncelerden ve ayırt etme yeteneğinden tam olarak soyutlanmış bir adam olarak görmemesi için bu genç kıza gecikmeksizin boyun eğdirmeyi düşledim.

Böylece, kuşkulanacak bir şey bulmaksızın ve herhangi bir kadının izine veya gölgesine rastlamadığımızdan her zamankinden daha öfkeli, kadı, bize eşlik ederken mutfağa ulaştık. O

zaman ben, bilge hanımımın yönergesine uyarak keyfi araştırmalarımdan ötürü çok utanmış gibi görünerek; sıkıntımı sezerek keyiflenmiş olan kadı'nın önünde kendimi bağışlatmak istedim. Ve onun önünde alçaldım. Ama bütün bunlar hazırlanmış olan darbeyi ortaya çıkarmak içindi. Ve kadı, zaferini oluşturduğunu sandığı bu fırsattan yararlanarak, bana "Pekâlâ, küstah ve yalancı oğlu yalancı ve sülalesi yalancı; ne oldu şimdi o ithamlar ve hakaret dolu suçlamalar? Ama korkma, çok yakında kentin kadısına saygıda kusur etmenin neye mal olacağını göreceksin!" dedi. Ben de başımı eğerek pişmanlık havasına büründüm. Ama birdenbire başımı kaldırıp "Vallahi! Bilmiyorum ya, şu küpün içinde bir kan kokusu duydum" dedim. Küpün içine baktım ve "Allahu ekber! Bismillah" diyerek kolumu içine daldırıp çıkardım. Ve böylece, ortadan kaybolmadan önce hanımım genç kız tarafından bu küpe atılmış olan kana bulanmış giysi bohçasını dışarı çıkardım. Bunun içinde onun peçesi, baş örtüsü, göğüs örtüsü, iç donu, gömleği, pabuçları ve şimdi hatırlayamadığım öteki çamaşırları vardı ve hepsi kana bulanmıştı.

Bunu gören kadı, genç kızın öngörmüş olduğu gibi, şaşırmış ve bozulmuş göründü; ve yüzü sapsarı oldu; eklemleri titredi, başı ayaklarının önüne gelip bayıldı. Ve ben, o yeniden ayılır ayılmaz, olayların dönüşümünden yararlanmakta kusur etmedim ve ona "Pekâlâ, ya Seydi el-Kadı, aramızda hangimiz doğrucu imiş, bakalım? Tanrı'ya şükürler olsun ki, artık genç kadının hırsızlığı ve onun suçortağı olduğum iddiaları doğrulanmadı. Ama acaba şimdi seni, tüm bilgeliğin ve içtihatların kurtarabilecek mi bakalım? Ve nasıl oluyor da senin gibi zengin ve yasayla haşır neşir olmuş biri genç bir kıza sığınma imkânı tanıdıktan sonra böyle ihanet eder ve muhtemelen en berbat şekilde ırzına geçtikten sonra soyup öldürmeyi vicdanına sığdırır? Vallahi ben, gecikmeksizin, efendimiz sultana bildirmem gereken bir durum görüyorum burada! Çünkü, olayı ona bildirmezsem, görevimi yapmamış olurum; ve hiçbir şey saklı kalamayacağından, zaten o da herhangi bir yerden öğrenmekte gecikmeyecektir; bu durumda da hemen işimi ve başımı yitiririm!" dedim.

Zavallı kadı, şaşırmanın sınırında, orada, benim önümde, gözleri alabildiğine açılmış, bütün bunlardan hiçbir şey işitmez,

hiçbir şey anlamaz bir görünümde ve tedirginlik ve iç sıkıntısıyla ölü bir ağaç gibi kımıltısız kalakalmıştı. Çünkü ruhunu gece bürüdüğünden ne sağ kolunu sol kolundan ne de doğruyu yanlıştan ayırır olmuştu. Şaşkınlığından bir parça kurtulunca, bana "Ey komutan Muin, bu öyle karmaşık bir iş ki, ancak Tanrı işin içinden çıkabilir. Ama, bunu kulaktan kulağa yaymazsan, pişman olmazsın!" Ve bunu söyleyerek beni gönül okşayan ve saygı dolu sözlerle kuşattı. Elime de, içinde sanırım yitirdiğine yakın miktarda altınla dolu bir kese sıkıştırdı. Böylece benim suskunluğumu satın aldı ve hasarlarından korktuğu bir ateşi söndürmüş oldu.

O zaman tükenmiş halde bıraktığım kadıdan izin aldım ve genç kızın ne halde olduğunu görmeye gittim; beni gülerek kabul etti ve "Eminim ki artık fazla yaşamaz" dedi. Ve gerçekten, ey sultanım efendim, henüz üç gün geçmemişti ki, kadı'nın safra kesesi patlamasından öldüğü haberini aldım. Ve olup biteni ona anlatmak için genç hanıma ziyarette bulunmakta kusur etmediysem de, hizmetçiler bana, hanımlarının kadı'nın kızıyla birlikte Nil üzerinde Tanta yakınlarında sahip olduğu bir malikaneye gitmek üzre yola çıkmış olduğunu söylediler. Ben de, bütün bunlardan şaşakalarak bu iki zurnası olmayan genç ceylanın birlikte ne iş tutabileceklerini anlamak üzere onların izlerini bulmak için elimden geleni yaptım. Ama bunu sağlayamadım. Ve o zamandan beri, bir günden ötekine onların bana durumlarını bildirmelerini ve anlamamın çok zor olduğu bir iş hakkında zihnimi aydınlatmalarını bekliyorum. Ve işte sultanım efendim, benim öyküm böyle ve de güven duyarak bana yüklediğiniz görevleri yerine getirmeye başladığımdan beri başıma gelen en garip serüven de bu!

Komutan Muineddin bu öyküyü anlatıp bitirince, ikinci komutan Sultan Baybars'ın huzuruna gelmiş ve iyi dilek ve temennilerde bulunduktan sonra "Ey sultanımız efendim, ben de aynı şekilde kendi başımdan geçen bir serüveni size anlatacağım; ve bununla Tanrı dilerse, göğsünü ferahlatacağım" demiş. Ve sonra demiş ki:

## *İkinci Kolluk Amirinin Öyküsü*

Bil ki, ey sultanım efendim, amcamın kızı, Tanrı onu merhametiyle kuşatsın, benimle evlenmeyi kabul etmeden önce, bana "Ey amcamın oğlu, eğer Tanrı dilerse evleneceğiz; ama ben, ne bir eksik, ne bir fazla, üç koşulumu önceden kabul etmedikçe seninle evlenemem!" dedi. Ben de ona "Bunda bir uygunsuzluk yok. Ama nedir bu koşullar?" diye yanıt verdim. Bana "Asla haşhaş yutmayacaksın, asla karpuz yemeyeceksin, asla iskemleye oturmayacaksın!" dedi. Ben de "Yaşamım üzerine yemin ederim ki, ey amcamın kızı, bu koşullar epeyce zorlu. Ama, nedenlerini bilmesem de onları, yüreğimin tüm içtenliğiyle, oldukları gibi kabul ediyorum" diye yanıt verdim. Bana "İşte böyle, ya razı olur, ya vazgeçersin!" dedi. Ben de "Tüm dost yüreğimle kabul ediyorum" dedim.

Böylece evliliğimiz kutlandı ve her şey olup bitti; ve her şey geçmesi gerektiği gibi geçti. Beraberce tam bir gönül birliği ve sakinlik içinde birçok yıl yaşadık. Ama, bir gün haşhaş, karpuz ve iskemle konusundaki üç ünlü koşulun nedenini araştırmak fikri inatla kafamı sardı. Ve kendi kendime "Kullanılması kendisine hiçbir zarar vermeyen bu üç şeyi yasaklamakla amcamın kızı ne yarar sağlayabilir? Kuşkusuz, bunun altında aydınlatılmasını çok istediğim bir giz var" dedim. Ve ruhumun isterlerine ve arzularımın yoğunluğuna daha fazla dayanamayarak dostlarımdan birinin dükkânına girdim ve oturacak yeri samanla örülmüş bir iskemleye oturmakla işe başladım. Sonra, daha önce suda soğutulmuş harika bir karpuz getirttim ve eteni içine haşhaş tanesi yerleştirerek zevkle yedim. Düşlere ve dingin zevklere kapıldım. Kendimi tam anlamıyla mutlu hissettim; midem de yediğim karpuz dolayısıyla rahattı. Samanla örülü iskemle sayesinde çoktandır iskemleye oturma zevkinden yoksun art yuvarlarım da mutlandı.

Ama, ey sultanım efendim, evime döndüğümde, fifre ile zurna karşılıklı çalıp durdular. Çünkü ben, yanına ulaştığım anda, karım, şiddetle ayağa kalktı; sanki kocası değil de, onun için bir yabancıymışım gibi yüzüne peçesini örttü ve bana öfke ve aşağılamayla bakarak "Ey köpoğlu köpek, sen sözünü böyle mi tutarsın? Hadi bakalım, izle beni, gidip kadıyı görecek ve boşa-

nacağız!" diye haykırdı. Ben de, beynim hâlâ haşhaşla esrik, karnım hâlâ karpuzla ağırlaşmış ve bedenim, epeyce uzun zaman geçtikten sonra, art yuvarlarım altında samanla örülü bir iskemle bulmakla rahatlamış, üç kusurumu inkâr ederek gözüpeklik göstermeye çalışıyordum. Ama ben hâlâ yadsıma işaretleri yapıp dururken "Kapa çeneni ulan pezevenk! Kanıtları inkâra mı kalkışıyorsun? Haşhaş yutmuşsun işte, burnum kokusunu alıyor. Tıka basa karpuz yemişsin, lekelerini giysilerin üzerinde görüyorum. Ve katrana bulanmış gibi pis kıçınla bir iskemleye oturmuşsun, giysinin üzerinde oturduğun iskemlenin samanının göze batan çizgi izlerini görüyorum. Dolayısıyla, artık ben senin için hiçbir şey değilim. Sen de benim için hiçbir şey değilsin...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz kırkıncı gece olunca, demiş ki:*

"Ve de katrana bulanmış gibi pis kıçınla bir iskemleye oturmuşsun, giysinin üzerinde oturduğun iskemlenin samanının göze batan çizgi izlerini görüyorum. Dolayısıyla, artık ben senin için hiçbir şey değilim, sen de benim için hiçbir şey değilsin!" diye haykırdı.

Böyle konuştuktan sonra çarşafına büründü ve direnmeme karşın, beni kadı'nın huzuruna sürükledi. Huzura çıkınca, ona "Ey kadı efendim, hizmetçin, şu önünde duran herifle nikâh yoluyla hayatını birleştirmişti. Evlenmeden önce de, kendisine üç temel şart koşmuştum, o da bunları kabul etmiş ve belirli bir süre için saygıyla uygulamıştı; ama bugün bunları çiğnemiş bulunuyor. Böyle olunca da, kendi hukukuma uygun olarak şu andan başlayarak onun eşi olma durumundan çıkmış bulunuyorum. Senden boşanma ve benim mehrimi ödemesine hükmetmeni talep etmeye geldim" dedi. Kadı ona şartları sorunca, kendisine ayrıntılarıyla bunları açıkladı ve "Bu ipten kazıktan kurtulmuşun oğlu, bir iskemleye oturmuş, bir karpuz yemiş ve de haşhaş yutmuş" diye ekledi. Ve bana karşı ileri sürdüklerinin kanıtlarını belirtti; ben de hiçbirini inkâr etmeyi göze alamadım, sadece utanarak başımı önüme eğmekle yetindim.

O zaman kadı, iyiniyetle ve halime acıyarak, hüküm vermeden önce, karıma "Ey iyi kimselerin kızı, kuşkusuz haklısın sen, ama sana merhametli olmak da yakışır" dedi. Ve karım kendini kapıp koyvererek fırtına halinde eser gibi konuşarak, hiçbir şey işitip duymak istemediğini belirtince, kadı ile katipleri beni sadece bir kez bağışlaması için ısrarla ona rica etmeye başladılar. Ama onun boyna acımasız tavrını sürdürdüğünü görünce; kendisine hep bir ağızdan yapılan ricalarla, şimdilik davasını geri bırakıp sırf işin üzerinde düşünecek zaman kazanarak gerekirse başka bir vakitte yenileme yoluna gitmesinin daha mantıksal olabileceği söylendi. O zaman eşim, mücadeleden bıkkın "Pekâlâ, onunla barışmaya razı oluyorum; ancak bunu, kadı efendimizin kendisine soracağım bir soruya yanıt vermesi koşuluna bağlayarak yapacağım" diye kesip attı. Kadı da ona "Pekâlâ! Sor sorunu bakalım, ey hatun!" dedi. Karım "İlkin ben bir kemiktim; sonra sinir oldum; sonra da et. Kimim ben, şimdi?" dedi. Kadı, düşünmek üzere başını önüne eğdi. Sakalını okşayarak ona "Vallahi, gördüğüm davalardan ötürü uzayan mahkeme, beni bugün yordu. Bu yüzden bu meselenin çözümünü yapamayacağım. Ama senden yarın sabah gelmeni rica ediyorum; içtihat kitaplarına danışarak sana yanıt verecek zaman bulurum!" dedi.

Bunun üzerine kadı, oturumu terk edip evine çekildi. Orada söz konusu olan meseleye öylesine kafasını yormuş ki, on dört buçuk yaşında olan kızının önüne getirdiği yemeğe dokunmayı düşünmemiş. Ve takınağa öylesine tutkuyla bağlanmış ki, fısıltıyla kendi kendine "Ben ilkin kemiktim, sonra sinir oldum, sonra da et. Kimim ben, şimdi? He, vallahi, kimim ben? Evet, kimdir o? Bunun anlamı ne acaba?" deyip duruyormuş; ve bütün içtihat kitaplarını, tıp eserlerini ve sarf ve nahivleri ve bilimsel yapıtları kurcalamışsa da, hiçbir yerde, bu meseleye bir çözüm bulamadığı gibi, uzaktan yakından onu çözebilecek ya da açıklama yoluna sokabilecek bir şey bulamamış ve sonunda "Vallahi, vazgeçiyorum araştırmaktan! Bu konuda hiçbir eser beni aydınlatamaz!" diye haykırmış.

Onu izleyen ve zihnini yorduğunun farkına varan kızı da, babasının bu son sözlerini işitince, kendisine "Babacığım, bana

kaygılı ve tedirgin görünüyorsun; neyin var, Allah aşkına? Ve de kaygılarının ve sıkıntılarının sebebi nedir?" demiş. O da "Kızım, açıklanamaz bir nedendir bu; herhangi bir sonuç verecek gibi de değil" diye yanıt vermiş. kızı "Bana anlatsana! Yüce Tanrı'nın hikmetinden hiçbir şey saklanamaz" demiş. Bunun üzerine kadı, kızına her şeyi anlatmaya karar vermiş.

Ve eşim olan genç kadının kendisine sorduğu meseleyi ona açıklamış. Kız da gülmeye başlamış ve "Maşallah! Çözülemez dediğin mesele bu mu? Ama, babacığım, bu, akarsuyun akışı kadar kolay bir şey. Gerçekten bunun çözümü açık ve şöyledir: Şiddet, katılık ve dayanıklıktan yana erkeğin zebbi on beş yaşından otuz beş yaşına kadar kemiğe benzer şekilde serttir; otuz beşinden altmışına kadar bir sinir gibidir; altmışından sonra da sarkan erdemsiz bir ettir" demiş.

Kızının bu sözlerini işiten kadı ferahlamış ve memnun olarak "Zekânın dağıtıcısı Tanrı'ya şükürler olsun! Ey kutsanmış kız, sen benim onurumu kurtardın ve güzel bir evliliğin çözülmesini engelledin!" demiş. Ertesi gün olur olmaz, ayağa kalkıp, sabırsızlığın sınırında, mahkemeye koşmuş ve orada adalet dağıtmaya başlamış. Epeyce bir süre sonra, beklemekte olduğu kadının, yani karımın ve karşında gördüğün kölenin, yani benim içeri girdiğimizi gördü. İki taraftan verilip alınan selamlardan sonra, karım kadıya "Ya Seydi, sorumu hatırlıyor musun ve de çözümünü buldun mu?" dedi. O da "Elhamdülillah! Beni aydınlatan Tanrı'ya övgü olsun! Ey iyi kimselerin kızı, sen bana biraz daha güç bir mesele sorabilirdin! Çünkü, bunu, güçlük çekmeden çözdüm. Herkes bilir ki, erkeğin zebbi on beş yaştan otuz beş yaşa kadar kemik gibi serttir; otuz beşinden altmışına kadar sinire benzer bir hale dönüşür; altmışından sonra da sonuç vermeyen bir et parçasından başka bir şey değildir" diye yanıt verdi.

Karım, onun kızını tanıdığı ve zekâsını çok iyi bildiğinden, ne olup bittiğini keşfetti; ve alaycı bir tavırla kadıya "Senin kızın daha ancak on dört buçuk yaşında; ama aklı iki katı, hatta daha fazla yaşta olanlarınki gibi. Tebrikler! Tebrikler! Bu gidişle iyi yol alır! Vallahi, meslekten birçok kadın, bundan daha iyisini yapamazdı! Bilgiden yana elvirişliliği harika! Geleceği de güven altındadır" dedi. Ve oracıkta, bana, mahkemeden ayrılmamız

için işaret verdikten sonra, celsenin görülmekte olduğu salonu terk etti. Kadıyı da, orada bulunanların karşısında, ömrünün sonuna kadar duyacağı bir can sıkıntısı, şaşkınlık ve karmaşıklık içinde bıraktı.

Ve böylece konuşarak, ikinci kolluk amiri de kendi yerine geri dönmüş. Sultan Baybars da ona "Tanrı'nın sırlarına akıl ermez. Bu öykü, şaşılası bir öykü!" demiş. O zaman adı İzzeddin olan üçüncü kolluk amiri ilerlemiş; ve Baybars'ın önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra "Ey zamanın şahı, benim başıma, yaşamım boyunca yüce sultanımın kulaklarına layık olabilecek hiçbir önemli olay gelmedi. Ama, bana izin verirsen, kişiye özel olmasa bile, daha az çekici ve şaşılası olmayan bir öykü anlatacağım" demiş. İşte şöyle:

## *Üçüncü Kolluk Amirinin Öyküsü*

Bil ki, ey sultanımız efendim, kölenizin anası, eski çağlara ait birçok öykü bilirdi. Bu öyküler arasında bana şu öyküyü de anlatmıştı:

Bir zamanlar, tuzlu deniz yakınındaki bir ülkede, güzel bir kadınla evli bir balıkçı varmış. Bu güzel kadın onu mutlu etmiş; o da, aynı şekilde, kadını mutlu etmiş bulunuyormuş. Bu balıkçı, her gün denize balık tutmaya gidermiş; ve tuttuğu balıkları satarak ancak ikisini doyuracak kadar para kazanırmış. Günün birinde hasta düşmüş ve o gün yiyecek şey bulamamışlar. Ertesi gün karısı ona "Nasıl, bugün de balığa çıkamıyor musun? Öyleyse, ne yiyip, ne içeriz? Bana bak, sen sadece şöyle ayağa kalk; yorgun olduğundan, senin yerine ben ağı ve seleyi taşırım. Bu durumda belki de iki balık tutarız; birini satar, birini de yeriz" demiş. Balıkçı da ona "Çok iyi!" demiş ve ayağa kalkmış; karısı ağı ve seleyi taşıyarak ardından gelirken yol almışlar. Ve deniz kıyısına, sultanın sarayının dibinde, balığın bol olduğu bir yere ulaşmışlar.

O sırada, sultan, tam da pencere önünde oturmuş, denize bakmaktaymış; ve balıkçının o güzelim karısının farkına varmış; gözlerini dikerek o anda âşık olmuş. Ve hemen büyük vezirini

çağırtarak, ona "Vezirim, kıyıda, şu balıkçının karısını gördüm biraz önce; çok güzel olduğundan ve uzaktan yakından sarayımda eşi bulunmadığından, ona çılgınca tutuldum" demiş. Vezir de ona "Bu iş nazik, ey zamanın şahı! Ne yapabiliriz ki?" demiş. Sultan da "Kararsızlık göstermeye mahal yok. Senin, balıkçıyı sarayın muhafızlarına yakalatman ve onu öldürtmen gerek! O zaman ben, karısıyla evlenirim" diyerek onu yanıtlamış. Vezir de adaletsever bir kişi olduğundan, ona "Kusuru olmaksızın onu öldürtmen yasal olmaz; yoksa herkes senin hakkında kötü konuşur. Örneğin 'Sultan, bir kadın uğruna şu zavallı balıkçıyı öldürdü' derler" demiş. Şah da vezire "Doğru, vallahi! Öyleyse, bu eşsiz güzele duyduğum arzuya doyum sağlamam için ne yapmam gerek!" diye sormuş. Vezir de "Bu maksada yasal yollardan ulaşabilirsin. Gerçekte, saraydaki, divan salonu, bir dönüm oluşturacak en ve boydadır. Balıkçıyı salona getirtir ve ben ona 'Sultan efendimiz bu salona bir halı sermek istiyor. Ve bu halı tek parça halinde olmalıdır. Bunu sağlayamazsan, seni öldürürüz' derim. Böylece, ölümünün bir nedeni olur. Kimse de bunun bir kadın uğruna olduğunu söyleyemez" demiş. Sultan da "Pekâlâ!" yanıtını vermiş.

O zaman vezir, ayağa kalkıp balıkçıyı çağırtmış ve saraya gelince, onu, divana şahın huzuruna çıkarmış; ve de kendisine "Ey balıkçı, şah efendimiz, bu salona tek parça halinde bir dönümlük bir halı getirmeni istiyor. Bu maksatla, sana üç gün süre tanıyor; halıyı getirmezsen, seni ateşte yakacak! Dolayısıyla bu konuda yazılı bir taahhütte bulun ve altına mührünü bas!" demiş.

Vezirin bu sözlerini duyan balıkçı "Pekâlâ, iyi ama ben bir halıcı mıyım ki? Ben bir balıkçıyım. Bana her renkten, her türden balık ısmarla; ben de onları sana getireyim! Halılara gelince, vallahi, onlar beni anlamaz, ben de onları anlamam! Ve de onların ne kokusunu ne de rengini bilirim. Balıklar söz konusu ise, taahhüde girişir, altını da mühürlerim!" diye yanıt vermiş. Ama vezir, onu "Sıkıcı sözler üretip durman boşuna! Şah böyle hükmetti" diye yanıtlamış. Balıkçı da "Vallahi! Tek bir mühür değil, yüz mühür alabilir ve halı taciri olarak benim yerime kâğıda basabilirsin!" demiş. Ve ellerini birbirine vurarak saraydan çıkıp öfkeli bir halde karısının yanına ulaşmış.

Karısı onu bu halde görünce, kendisine "Neden öfkelendin?" diye sormuş. O da "Sus ve daha fazla konuşmadan ayağa kalk ve elimizde bulunan pılı pırtıyı toplayalım ve bu ülkeden çıkıp gidelim!" diye yanıt vermiş. Kadın da "Neden?" diye sorunca "Çünkü şah beni üç gün içinde öldürmek istiyor" diye yanıt vermiş. Kadın "Neden ama?" diye sorunca da "Bir dönümlük bir halı istedi benden, sarayındaki salonu için!" diye yanıt vermiş. Kadın "Sadece bunu mu?" diye sormuş. O da "Evet" yanıtını vermiş. Kadın "Pekâlâ. Sen rahatça uyu; ben, yarın sabah söz konusu halıyı sana getiririm" demiş. O zaman balıkçı "Sadece buna ihtiyacım vardı. Şimdi tamam oldu! Yahu sen de vezir gibi çıldırdın mı, hey kadın; yani biz halı taciri miyiz?" demiş. Ama kadın "Sen bu halıyı istiyor musun, onu söyle? Ben onu sana hemen sağlar ve buraya getiririm!" diye yanıt vermiş. O da "Evet. Emin olmak için yarın yerine, ona şimdi sahip olmayı yeğlerim. Böylece, rahat uyuyabilirim" demiş. Kadın ona "Madem ki öyle, ey âdem, yallah, kalk bakalım ve bahçeler yanındaki *falan* yere git. Orada çarpık bir ağaç göreceksin, onun ayak ucunda bir kuyu vardır. Sen, bu kuyuya eğilir ve içine bakarak 'Hey *falan* hatun, senin sevgili dostun *filan,* benimle selamlarını yolladı; ve kendisine teslim etmek üzere, dün, gece bastırmadan eve dönmek üzere acele ettiği sırada senin yanında unuttuğu iği vermeni istiyor; çünkü onunla halı yapıp bir odayı döşemek istiyoruz' diye haykırırsın!" demiş. Balıkçı da karısına "Pekâlâ!" demiş.

Ve kalkıp gecikmeden çarpık ağacın altındaki sözü edilen kuyuya gitmiş; dibine bakıp "Hey *falan* hatun, senin sevgili dostun *filan* kişi, benimle selamlarını yolladı ve sana 'Sende unuttuğu iğle dokuyacağımız halıyı bir odaya sereceğiz' dememi istedi" diye haykırmış. O zaman kuyuda bulunan, sadece Tanrı'nın kim olduğunu bildiği hatun, ona "Ben hiç sevgili dostumun istediği şeyi reddedebilir miyim? Al işte iğ! Al onu ve dokuyacağınız halıyı istediğin şekilde odaya ser! Sonra, onu bana geri getirirsin!" demiş. Balıkçı da "Peki" diyerek kuyudan çıktığını gördüğü iği alıp cebine koymuş ve "Bu kadın beni de kendisi gibi deli etti" diyerek evinin doğrultusunda yolunu sürdürerek karısının yanına ulaşmış ve ona "Ey amcamın kızı, işte sana iği getirdim!" demiş. Kadın da ona "Âlâ. Şimdi senin

ölümünü isteyen vezirin yanına git ve ona 'Bana iri bir çivi ver' de! O da sana bir çivi verecek; bunu büyük salonun bir ucuna çak; ve bu iğin ipinin ucunu buna tak ve bekleyerek istediğin en ve boyda halının dokunduğunu gör!" demiş. Balıkçı da "Ey kadın, gelmekte olan ölümümden önce, herkesin benim durumuma gülmesini ve benimle alay edip deli yerine koymasını mı istiyorsun? Bu iğin içinden bir dönümlük bir halı çakacak, öyle mi?" diye haykırmış. Ama karısı öfkelenerek ona "Sen çabucak kalkıp gidiyor musun, gitmiyor musun? Sus bakalım, ey âdem ve sana söylediğim gibi sadece yola koyul!" demiş. Balıkçı da, iğle birlikte "Her şeyi bilen Tanrı'dan başka başvurulacak güç yoktur; işte ey zavallı, yaşamının son günü geldi" diyerek saraya gitmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:*

"... İşte, ey zavallı, yaşamının son günü geldi" diyerek saraya gitmiş. Ve şahla veziri bulmuş. Vezir ona bakarak "Halı nerede, ey balıkçı" diye sormuş. O da "Şurada!" demiş. Onlar da "Hani nerede?" diye sorunca "Şurada, cebimde!" diye yanıt vermiş. Onlar da "İşte ölümünden önce şaka yapmak isteyen biri!" diye ona gülmeye başlamışlar. Vezir, alay ederek "Bir dönümlük bir halı cebe konulacak bir çocuk topu mudur?" diye sormuş. O da "Bu, sizin kafanızı neden yoruyor? Siz benden bir halı istediniz, ben de onu getirdim; benden başka bir şey istemediniz ki! Bana gülecek yerde, ey vezir, ayağa kalk da bana iri bir çivi ver. Halı, bu salonda, önünüze serilecek!" diye yanıt vermiş.

O zaman vezir, balıkçının deliliğine gülerek ayağa kalkmış ve celladın kulağına "Ey cellat, sen şurada, salonun kapısının yanında dur. Ve balıkçı benim vereceğim çiviyi alıp istediğim gibi salonu halıyla donatmakta beceri göstermeyince, işaretim üzerine kılıcı çeker, benden başkaca bir buyruk almaksızın, bir vuruşta kafasını uçurursun" demiş. Cellat da "Pekâlâ!" diye yanıt vermiş. Vezir "Şimdi halıyı bize göster bakalım!" diye çiviyi balıkçıya vermiş.

O zaman balıkçı çiviyi salonun bir ucuna çakmış ve ona iğin ipinin ucunu takmış; ve "Ölümüne dön, ey lanetli!" diyerek iği çevirmiş. Ve birdenbire, sarayda eşi bulunmaz harika bir halı, salon boyunca gelişip her yana doğru uzanmaya başlamış. Şah ve vezir, o sırada hiçbir şey söylemeksizin, balıkçı da sükûnetle beklerken, bir saat kadar bir süreyle birbirlerine bakıp durmuşlar. Sonra vezir, şaha, anlamlı bir tavırla göz kırpmış ve balıkçıya dönerek, ona "Şah memnun oldu; ve sana 'Pekâlâ!' diyor. Ama senden bir şey daha istiyor" demiş. Balıkçı "Nedir istediği şey?" demiş. O da "Şah senden kendisine küçük bir bebek getirmeni istiyor. Bu bebek ancak sekiz günlük olmalı. Ve de şahımız efendimize bir öykü anlatmalıdır. Bu öykü bir yalanla başlayıp bir yalanla bitmeli!" diye yanıt vermiş.

Balıkçı da, bunu işiterek vezire "Sadece bu mu? Vallahi, pek fazla bir şey istemedin! Yalnız bu güne kadar sekiz günlük çocukların, hatta bu çocuklar ifrit yavruları da olsa, konuştuklarını, hele başı da, sonu da yalan olan öyküler söylediklerini hiç bilmiyordum" demiş. Vezir de ona "Sus bakalım! Şahın sözü ve arzusu yerine getirilmelidir. Bundan dolayı sana, sekiz günlük bir süre tanıyoruz; bu sürenin sonunda, söz konusu olan küçük çocuğu getiremezsen, kızıl ölümü tadacaksın! Dolayısıyla bu konuda bir taahhütname yaz ve mührünü üzerine bas" diye yanıt vermiş. Balıkçı da "Pek güzel, işte mührüm, ey vezir! Benim yerime sen mühür bas; çünkü nasıl yapılacağını bilmiyorum. Ben sadece ağımı onarmasını bilirim. Yüzük senin elinde, ne istersen yap! Bir yerine yüz kez mühür basabilirsin! Küçük çocuğa gelince, kerim Tanrı, onu sağlayacaktır!" demiş. Vezir, balıkçının mührünü eline alıp söz konusu taahhüt belgesine mühür basmış. Balıkçı da onu geri alıp öfkeyle oradan ayrılmış.

Ve karısının yanına ulaşarak ona "Ayağa kalk da bu ülkeden kaçalım! Bunu daha önce de söylemiştim de beni dinlemek istememiştin. Ayağa kalk, ben gidiyorum" demiş. kadın ona "Neden? Hangi sebeple? Yoksa iğden halı çıkmadı mı?" demiş. Balıkçı da "Çıktı; ama vezir denen kıçımın pezevengi, şu köpoğlu, şimdi de benden bir öykü anlatacak; ve bu öykünün yalan üstüne yalan ve onun üstüne yine yalandan kurulu olmasını sağlayacak sekiz günlük bir çocuk istiyor. Ve bunun yerine getiril-

mesi için de bana sekiz günlük bir süre tanıdılar" diyerek yanıt vermiş. Karısı da ona "Pekâlâ. Ama öfkelenme sakın, ey âdem! Sekiz gün henüz geçip gitmedi; o gün gelinceye kadar çaresini düşünecek ve kurtuluş kapısını bulacak zaman var!" demiş.

Böylece, sekizinci günün sabahında, balıkçı, karısına "Sağlamak zorunda olduğum çocuğu unuttun mu? Bugün verilen sürenin son günü!" demiş. Kadın da ona "Pekâlâ. Bildiğin çarpık ağacın altındaki kuyunun başına git. Kuyuda yaşayan kimseye iği geri vermekle ve ona nazikçe teşekkür etmekle işe başlarsın. Sonra da ona 'Ey *falan* kimse, senin sevgili dostun *filan* kişi, selamlarını yolluyor ve dün doğmuş olan çocuğu kendisine ödünç vermeni söylüyor; çünkü bir iş için ona ihtiyacımız var!' dersin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, balıkçı karısına "Vallahi, ben o katran suratlı vezir dışında, senin kadar budala ve çılgın birini tanımadım. Nasıl oluyor da, hey kadın, bu vezir benden sekiz günlük bir çocuk istediği halde, sen sözgenlikle konuşmasını bilen ve öyküler anlatan bir günlük bir çocuğu teslim etmeyi önererek bunu daha da güçleştiriyorsun?" demiş. Karısı "Sen lafı neden karıştırıyorsun? Ben sana ne söyledimse onu yapmaya gitsene!" diye yanıt vermiş. Balıkçı da "Çok iyi! Yeryüzündeki yaşamımın son günü geldi demektir!" diye haykırmış.

Ve evden çıkarak kuyuya ulaşıncaya kadar yürümüş; oraya "İşte iğ" diyerek iği atmış. Ve de "Ey *falan* kişi, senin sevgili dostun selamlarını yolluyor ve bir günlük nevzadı, bir iş için kendisine ihtiyaç duyduğumuzdan ona vermeni diliyor. Yalnız çabuk olun, yoksa başım omuzlarımdan uçurulacak!" diye eklemiş. O zaman kuyuda yaşayan, sadece Tanrı'nın tanıdığı kişi "İşte, al onu!" diye yanıt vermiş. Balıkçı da kendisine uzatılan bir günlük çocuğu almış. Kuyuda yaşayan kişi de ona "Onun üzerine kem göze karşı okunan kelimeyi söyle!" demiş. O da "Bismillahirrahranirrahim!" diyerek kollarına yerleştirdiği çocukla oradan uzaklaşmış.

Yolda yürürken, kendi kendine "Bunun gibi bir günlük değil, otuz günlük olsalar ve akıl almaz ifrit çocuğu olsalar bile, konuşmasını beceren ve öyküler anlatan çocuklar var mıdır?" diyormuş. Sonra, bu konuda yüreğini ferah tutmak için kundağa sarılı olarak kollarında bulunan bebeğe seslenerek, ona "Haydi bakayım, çocuğum, konuş biraz: böylece bugünün benim günüm olup

olmadığını anlayalım!" demiş. Ama çocuk, balıkçının bağırarak söylediklerini duyunca korkmuş, yüzü ve bedeni kasılmış ve bütün küçük bebekler gibi yapmış; yani korkunç çığlıklar koparak ağlamış ve yapabildiğince çişini yapmış. Balıkçı da baştan aşağı ıslanmış; karısına içerleyerek ona "Al işte, çocuğu getirdim. Tanrı beni korusun! Köpoğlunun bütün bildiği zırlayıp çiş yapmaktan ibaret! Bak beni ne hale koydu!" demiş. Ama kadın ona "Senin ne işine gerek! Peygambere duat et, ey âdem ve sana ne diyorsam, onu yap! Bu çocuğu gecikmeksizin şahın huzuruna götür. Konuşup konuşmadığını görürsün. Yalnız, onun için üç yastık getirmelerini iste ve onu divanın üzerine oturttuğun zaman, bu yastıklarla sağına soluna birer, sırtına da tek bir yastık koyarak onu destekle! Ve peygambere dua et!" demiş. O da "Dua ve barış onun üzerine olsun!" diye yanıt vermiş. Sonra bebeği kollarında taşıyarak, şahla veziri bulmaya gitmiş.

Vezir, balıkçının kundaklanmış bebekle geldiğini görünce, gülmeye başlamış ve ona "Çocuk bu mu?" demiş. O da "Evet" yanıtını vermiş. Vezir çocuğa doğru dönmüş ve ona bebeklerle konuşmak için kullanılan bir sesle "Çocuğum!" diye seslenmiş. Ama çocuk, konuşacak yerde, ağzını burnunu büzerek "Ua! Ua!" demeye başlamış. Vezir de çok sevinerek şahın huzuruna çıkmış ve ona "Çocuğa seslendim, ama yanıt vermedi; ağlayıp sadece "Ua! Ua!" demekle yetindi. Bu da balıkçının ölümü demektir. Ama olay vezirler, emirler ve ileri gelenler topluluğunun önünde kanıtlanmalıdır; çünkü balıkçıyla yaptığımız sözleşmenin koşulları onlara okunacak ve bunu izleyerek onu öldüreceğiz. O zaman hiç kimse aleyhinde konuşmaksızın, o güzel kadınla keyif sürebilirsin!" demiş. Şah da "Öyle olsun, ey vezir!" demiş. Ve ikisi birlikte salona girmişler. Emirler ve görevliler toplanmış. Balıkçı getirtilmiş; vezir onun önünde ve tüm orada bulunanlar önünde mühürlenmiş sözleşmeyi okumuş ve "Şimdi, ey balıkçı, bize, konuşacak olan çocuğu getir!" demiş. Balıkçı da "İlkin bana üç yastık verilsin, çocuk sonra konuşacak!" demiş. Ona üç yastık getirilmiş; balıkçı çocuğu divanın ortasına oturtmuş ve onu bu üç yastıkla desteklemiş. Şah da balıkçıya "Bize, yalan üstüne yalan, onun da üstüne yeniden yalana dayanan bir öykü söyleyecek olan çocuk bu mu?" diye sormuş.

Balıkçı buna yanıt vermeden önce, bir günlük bebek "Her şeyden önce, selam üzerine olsun, ey şah!" diye yanıt vermiş. Vezirlerle emirler ve ötekilerin hepsi, çocuğa suskun bir şaşkınlıkla bakmışlar. Şahın kendisi de, orada bulunanlar kadar şaşırarak çocuğa selamını iade etmiş ve ona "Uyanık, bir yalanlar reçeli olan öyküyü, bize anlat bakalım!" demiş. Çocuk da anlatmaya başlamış: "İşte! Bir gün, sıcak bir havada, gençliğin gözüpekliğiyle, kent dışında kırlarda yürümekte iken, bir karpuz satıcısına rastladım; çok hararetim olduğundan ve iyice susamış bulunduğumdan bir altın dinar karşılığında bir karpuz satın aldım. Karpuzu kesip bir dilim çıkardım ve yutarak serinledim. Sonra, karpuzun içine bakınca, orada, kulesiyle birlikte bir kent gördüm. O zaman, kararsızlık geçirmeden, ayaklarımı birbiri ardından kaldırıp karpuzun içine girdim; karpuzun içinde bulunan yöremdeki dükkânlara, evlere ve bu kentte oturanlara bakarak üzerinde her biri bir arşın uzunluğunda pek çok hurma bulunan bir hurma ağacı gördüm. Bu hurmaları arzulayan ruhum da, şiddetle beni onlara doğru itiyordu. Onların çekiciliğine dayanamayarak bir, iki, üç ya da dört hurma koparmak ve yemek üzere ağaca tırmandım. Ama hurma ağacının üzerinde, kimileri buğday döver ve başakları ayırırken, kimileri de tohum ekmekte, hasat yapmakta olan Fellahlar gördüm; ben de hurma ağacı üzerinde bir zaman daha yürüdükten sonra, harman yerinde yumurta döven birilerine rastladım; daha dikkatle bakarak harman yerindeki dövülmüş tüm yumurtalardan küçük civcivlerin çıktığını gördüm. Horoz civcivler bir yana, tavuk civcivler öte yana koşuşuyorlardı. Ben de orada onlara bakakaldım ve onların göz göre göre büyüdüklerine tanıklık ettim. O zaman bu küçük horozlarla piliçleri evlendirdim; sonra hepsini birarada mutlu olarak bıraktım."

"Sonra da hurma ağacının bir başka dalına giderek orada susamlı kurabiyeler taşıyan bir eşek gördüm; ve canım susamlı kurabiyeyi çok istediğinden bir, iki kurabiye aldım ve iki, üç ağız dolusu bunlardan yedim. Böylece kurabiyeleri yiyip bitirince, başımı kaldırdım ve kendimi karpuzun dışında buldum. Karpuz yeniden kapandı ve daha önce olduğu gibi yeniden bütünlendi. İşte benim size anlatacağım öykü buydu!"

Şah bebeğin bu sözlerini işitince, ona "He, he, ey yalancıların şeyhi ve başlarının tacı; he, he, ey uyanık! İşte bir dizi düzmece örgüsü! Bu şeytansı öykünün gerçekten bir tek sözcüğüne bile inandığımızı sanmıyorsun ya! Allah, Allah! Ne zamandan beri, örneğin karpuzlar, içinde kentler barındırıyor? Ve ne zamandan beri yumurtalar bir kez harman yerinde dövüldükten sonra piliç üretiyorlar? Bütün bunların yalan üstüne yalan olduklarını itiraf et, uyanık!" demiş. Çocuk da "Hiçbir şeyi reddetmiyorum! Ama sen de, ey şah, bu zavallı balıkçı konusunda gerçek duygularını ne yadsımalı ne de saklamalısın! Ve sırf kıyıda gördüğün güzel karısını onun elinden almak üzere kendisini öldürtmek istediğini açıklamalısın! Pekâlâ! Bizi gören Tanrı'nın önünde, bir şah ve sultan olarak, sana ait olmayan şeyi arzu etmekten ve bu zavallı balıkçı gibi daha az zengin ve daha az güçlü olan benzerinin malını çalmaktan utanmıyor musun? Tanrı ve dua ve barış üzerine olası Peygamber'in erdemleri hakkı için, yemin ederim ki, şu saat ve şu anda bu balıkçıyı rahat bırakmazsan ve karısı hakkındaki kötü niyetlerinden vazgeçmezsen, senin ve vezirinin izlerini yeryüzünden sileceğim; öyle ki artık sinekler bile sizi bulamayacak!" diye yanıt vermiş.

Ve kundağa sarılmış çocuk korkunç bir sesle bunları söyledikten, herkesi şaşkınlığa bürüdükten sonra, balıkçıya "Şimdi, amca, beni al ve buradan çıkararak evine götür" demiş. Balıkçı da bir günlük bebek Uyanık'ı alıp kimseyi tedirgin etmeksizin saraydan çıkmış ve karısının yanına gitmiş. O da, öğreneceğini görendikten sonra, kocasına "Sana şimdi, yapılacak iş olarak gecikmeksizin, çocuğu aldığın yere götürmek kaldı. Benim selamımı ve teşekkürlerimi de sevgili dostuma aktarmakta kusur etme! Ve ona sağlığından haber sor!" demiş. Balıkçı da "Pekâlâ" demiş. Ve kendisinden ne isteniyorsa yapmış. Sonra evine geri dönmüş ve abdest alıp namaz kılma borcunu yerine getirmiş ve güzel karısıyla her zaman yaptığı şeyi yapmış. Ve o zamandan beri, birlikte mutlu ve rahat yaşamışlar.

İşte onların durumu böyleymiş!

Ve böylece bu öyküyü anlattıktan sonra, üçüncü kolluk amiri yeniden kendi yerini almış; Sultan Baybars da "Ne harika bir öykü bu! Ey İzzeddin komutan, ama şahla balıkçı arasında

geçen günlerin neler getirdiğini anlatmayışın ne yazık!" demiş. O zaman adı Muhiddin olan dördüncü kolluk amiri ilerlemiş ve "Ey şah, bana izin verirsen eğer, sonu başlangıcından da şaşırtıcı olan bu öykünün devamını sana anlatırım!" demiş. Sultan Baybars da "Kuşkusuz ve tüm yüreğim ve ruhumla!" demiş. O zaman komutan Muhiddin demiş ki:

## *Dördüncü Kolluk Amirinin Öyküsü*

Bil ki, ey zamanın şahı, Tanrı'nın kutsamasıyla, bu balıkçının ve güzel karısının bir oğlan çocukları olmuş. Ve bu oğlan çocuğa, ana babası, o kundak içindeki çocuğun günün birinde kendilerini sıkıntılardan kurtarmış olmasının anısına değer vererek Uyanık Muhammed adını vermişler. Ve bu çocuk anası kadar güzelmiş.

Sultan'ın da aynı şekilde balıkçının oğlunun yaşında bir oğlu olmuş; ama bu çocuk çok çirkinmiş ve rengi Fellah çocuklarınki gibi imiş. Bu iki çocuk okuma yazma öğrenmek üzere aynı okula gitmişler. Ve alabildiğine tembel olan şahın oğlu, üstün nitelikli bir öğrenci olan balıkçının oğlunu görünce ona "Hey, sabahın hayırlı olsun, balıkçının oğlu" demiş. Böyle çağırması, onu hor gördüğündenmiş. Uyanık Muhammed de, ona "Senin de sabahın hayırlı olsun, ey sultanın oğlu ve de eski bir nalının kayışları gibi kara olan yüzün ağarsın!" diye yanıt vermiş. Ve böylece iki çocuk okulda hep bu şekilde selamlaşarak bir yıl birlikte okumuşlar. Sonunda öfkelenen sultanın oğlu, babasına gidip durumu "Balıkçının oğlu olan köpek, her sabah selamımı iade ederken bana 'Yüzü eski nalın kayışları gibi olan' deyimini kullanıyor" diyerek şikâyet etmiş. Bunu duyan şah öfkeye kapılmış; ama geçmiş olaylar nedeniyle balıkçının oğlunu cezalandırmayı göze alamadığından okulun hocası şeyhi çağırtmış ve ona "Ey şeyh, eğer balıkçının oğlu Muhammed'i öldürmek istersen, sana güzel bir ödül ve cariye kızlar ve de güzel beyaz köleler veririm" demiş. Okul hocası da buna sevinmiş ve "Emrin olur, ey zamanın şahı. Ben her gün çocuğu falakaya yatırırım; bu durumda günün birinde ölür gider" diye yanıt vermiş.

Böylece ertesi sabah Uyanık Muhammed okula Kur'an okumaya gidince, okul hocası, öğrencilere "Falakayı getirin ve şu balıkçının oğlunu yere yatırın!" demiş. Öğrenciler âdet gereğince Muhammed'i yakalayıp yere yatırmışlar ve ayaklarını falakanın kayışına yerleştirmişler. Okul hocası da değneği eline almış ve çocuğun ayak tabanlarına kan çıkıncaya ve ayak ve bacakları kıpkızıl oluncaya kadar vurmaya başlamış. Ve de ona "İnşallah, yarın yeniden dersini veririm, ey kalın kafalı!" demiş. Oğlan da işkence aygıtından kurtulur kurtulmaz bacaklarını rüzgâra teslim ederek okuldan kaçmış. Anasıyla babasının yanına gidip onlara "Bakın! Okul Şeyhi, sultanın oğlu yüzünden beni öldüresiye kadar dövdü! Ben artık okula gitmeyeceğim, babam gibi balıkçı olmak istiyorum" demiş. Babası da ona "Peki, oğlum" demiş. Ve ayağa kalkıp çocuğa bir ağ ve bir sepet vermiş ve ona "Al bakalım, işte balık tutmak için araç ve gereçler! Yarın balık tutmaya git, ama yaşamını sağlayacak kadarından fazlasını tutmamalısın!" demiş.

Böylece, ertesi gün, şafak vakti, oğlan gidip ağını denize fırlatmış. Ama ağına küçük kırmızı bir tekirden başka balık takılmamış. Muhammed de ağı çekerek kendi kendine "Bu tekiri kendi pullarıyla kızartayım ve kahvaltıda yiyeyim!" demiş. Gidip bir parça kuru ot ve odun parçaları toplamış ve tutuşturmuş ve tekiri ateşte kızartmak üzere eline almış. O zaman tekir ağzını açmış ve ona "Beni yakma, ya Muhammed! Ben deniz eceleri arasında bir eceyim. Beni daha önce olduğum suya bırak; ben de bir sıkıntılı anında sana yararlı olur, ihtiyaç duyduğun günlerde sana yardıma gelirim!" demiş. O da "Pekâlâ!" demiş. Ve sözü edilen tekiri yeniden denize atmış. İşte onun durumu böyleymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ve sözü edilen tekiri yeniden denize atmış. İşte onun durumu böyleymiş! Şaha gelince, iki gün geçince okul hocasını çağırtmış ve ona "Sen, balıkçının oğlu Muhammed'i öldürdün mü?" diye sormuş. Okul hocası da "Onu ilk günden başlayarak bayıltıncaya

kadar falakaya çektim. Bunu görünce kaçtı ve bir daha da geri dönmedi. Şimdi babası gibi balıkçılık yapıyor" diye yanıt vermiş; şah da onu kovmuş ve ona "Defol! Köpoğlu! Allah babanın belasını versin, kızın da bir domuzla evlensin!" demiş.

Bunu izleyerek vezirini çağırtmış ve ona "Çocuk ölmemiş. Ne yapsak dersin!" demiş. Vezir de şaha "Ben onun ölümü için bir yol bulurum!" diye yanıt vermiş. Şah "Onun ölümünü nasıl düzenleyeceksin?" diye sormuş. O da "Ben Yeşil Ülke sultanının kızı olan çok güzel bir genç kız tanıyorum. Sözünü ettiğim ülke, buradan yedi yıllık bir yolculukla ulaşılacak mesafede. Balıkçının oğlunu buraya çağırtalım; ona 'Efendimiz sultan seni çok takdir ediyor ve senin yiğitliğine güveniyor. Dolayısıyla Yeşil Ülke'ye gideceksin; ve oradan bu ülkenin sultanının kızını alıp getireceksin; çünkü sultan efendimiz bu kızla evlenmek istiyor; ve sen hariç bu kızı hiç kimse alıp getiremiyor' diyeceğim" demiş. Şah da vezire "Pekâlâ, getirt bakalım çocuğu!" yanıtını vermiş.

O zaman vezir, diretmesine karşın, genç çocuk Muhammed'i çağırtmış ve ona "Efendimiz sultan, Yeşil Ülke sultanının kızını kendisine getirmen için seni oraya göndermek arzusundadır" demiş. O da "ne zamandan beri bu ülkenin yolunu biliyorum ben acaba?" diye yanıt vermiş. Vezir "Öyle gerekiyor!" demiş. Bunu duyan çocuk öfkeyle oradan çıkmış; gidip annesine olup biteni anlatmış. Annesi de ona "Git derdinle nehir boyunda dolaş, nehrin tam denize döküldüğü yerde derdin kendiliğinden dağılacak!" demiş. Muhammed çocuk derdiyle başbaşa deniz kıyısına, nehrin denize döküldüğü yere dolaşmaya gitmiş.

Ve enine boyuna, canı sıkkın, dolaşırken, daha önce ağına düşen tekir, denizden çıkmış ve kıyıya gelerek onu selamlamış. Ve çocuğa "Neden sıkıntılısın, ey Uyanık Muhammed?" demiş. O da "Bana soru sorma! Çünkü derdim çaresiz!" diye yanıt vermiş. Balık da ona "Çare Tanrı'nın ellerindedir. Konuş!" demiş. Çocuk "Düşünsene, ey tekir, katran suratlı vezir, bana 'Senin gidip bize Yeşil Ülke sultanının kızını bulman gerek!' dedi" demiş. Tekir de ona "Çok âlâ. Şahın yanına git ve ona 'Gidip Yeşil Ülke sultanının kızını arayacağım. Ama bunun için bana altından bir dahabiye[1] yapman gerek. Ve bu altının da vezirin

1 *Dahabiye:* Nehir kayığı (Â.Ş.O.)

servetinden alınması zorunlu!' dersin" demiş. Çocuk Muhammed de, tekirin kendisine söylediklerini bildirmek üzere şahın yanına gitmiş. Şah da ona, vezirin somurtmasına karşın, onun servetine dayanarak çocuk için altın dahabiyeyi inşa ettirmekten başka bir şey yapamamış. Vezir tutulduğu öfkeden neredeyse ölecekmiş. Muhammed de altın dahabiyeye binmiş ve onu nehre sevkederek yola çıkmış.

Dostu tekir de, onun önünden giderek kendisine yolu göstermiş ve ona nehrin kolları ve iç ırmakları boyunca rehberlik etmiş. Sonunda Yeşil Ülke'ye ulaşmışlar. Uyanık Muhammed bir tellal tutarak kentte "Kadın olsun, erkek olsun, çocuk olsun, yaşlı olsun, nehrin kenarına, balıkçının oğlu Uyanık Muhammed'in altın dahabiyesini görmeye gelsin!" diye bağırtmış.

O zaman tüm kentte oturanlar, büyük küçük, kadın erkek, nehre inip altından dahabiyeye bakmaya gelmişler. Bütün gün ona bakıp durmuşlar. O zaman şahın kızı da merakını yenememiş ve "Ben de ötekiler gibi gidip dahabiyeye bakacağım!" diyerek babasından izin istemiş. Şah da ona izin vermiş; ama daha önce, kentte, ne erkek ne kadın, hiç kimsenin, sultan kızı dahabiyeye bakmaya gideceği için, evinden çıkmamasını sağlamak amacıyla tellal bağırtmış.

Böylece, şahın kızı, güzel altın dahabiyeye bakmak üzere kıyıya inmiş. Ve işaretlerle Uyanık'a, kendisinin kayığa binip içini de görüp göremeyeceğini sormuş; Muhammed de ona, başı ve gözleriyle "Evet" anlamında işaret vermiş. O da dahabiyeye binmiş; o zaman Uyanık Muhammed, onu meşgul görüp, gürültü çıkarmadan dahabiyenin ipini çözerek takozunu kaldırmış; ve dahabiyeyi yola çıkarıp oradan ayrılmış.

Yeşil Ülke sultanının kızı ziyaretini bitirince, kayıktan çıkmak istemiş; başını kaldırmış ve dahabiyenin yola çıkmış ve babasının ülkesinden epeyce ayrılmış bulunduğunu görmüş. O zaman, tekirin dostuna "Uyanık, beni nereye götürüyorsun?" diye sormuş. O da "Seni, onunla evlenesin diye, bir şahın yanına götürüyorum!" demiş. Kız ona "Bu şah, acaba, senden daha güzel mi?" diye sormuş. O da "Bilmiyorum. Biraz sonra sen kendi gözlerinle görürsün" diye yanıt vermiş. O zaman kız parmağından yüzüğünü çıkarmış; ve onu nehre atmış. Ama tekir

orada imiş, yüzüğü ağzına almış ve onlara yol göstermeyi sürdürmüş. Sonra da kız, Uyanık'a "Ben senden başkasıyla evlenmem ve burada özgürce kendimi sana vermek istiyorum" demiş. Muhammed Çocuk da ona "Çok âlâ" demiş. Ve kızın bekâretini almış ve su üzerinde onunla zevkini sürmüş.

Ulaşacakları yere geldikleri zaman, balıkçının oğlu Muhammed, şahın yanına varmış ve ona "İşte geldim ve Yeşil Ülke sultanının kızını sana getirdim. Ama, kız, sana, üzerinde yürüyerek saraya gelmek üzere yeşil ipekten halılar toprağa serilmedikçe dahabiyeden çıkmayacağını bildirmemi istedi. O zaman onun ne denli zarafetle yürüdüğünü göreceksin!" demiş. Şah da ona "Çok âlâ" demiş. O da, vezirin servetine dayanarak ve de onun canının sıkılması pahasına, halıcılar çarşısındaki bütün yeşil ipek halıları satın aldırmış ve sarayın önünden dahabiyeye kadar yere serdirmiş.

O zaman Yeşil Ülke sultanının kızı, yeşillere bürünmüş olarak ipek halılar üzerinde yürümüş ve ruhları hayran bırakan bir salınışla ilerlemiş. Şah onu görmüş, ona hayran ve güzelliğinden ötürü âşık olmuş. Kız saraya girince, şah ona "Hemen bu gece seninle evlilik sözleşmesini yazdıracağım" demiş.

O zaman genç kız da ona "Peki. Ama sen benimle evlenmek istiyorsan, nehirde parmağımdan düşürdüğüm yüzüğü bana getirmelisin! Ondan sonra sözleşme yaparız; sen de benimle evlenirsin" demiş. Oysa, bu yüzüğü tekir, dostu balıkçının oğlu Uyanık Muhammed'e vermiş bulunuyormuş.

Bunun üzerine şah vezirini çağırtmış ve ona "Dinle, hanım sultanın yüzüğü parmağından nehre düşmüş. Şimdi ne yapmalı dersin? Ve onu bize kim getirebilir?" demiş. Vezir de "Balıkçının oğlu şu alçak, şu ifrit Muhammed'den başka kim getirebilir ki, onu?" diyerek yanıt vermiş. Oysa, bunu, sadece oğlanı, kurtuluşu olmayan bir tuzağa düşürmenin yolunu bulmak üzre söylüyormuş. Şah da hemen onu aratmış. Huzura geldiğini görünce de ona "Hatunun elinden suya bir yüzük düşmüş! Bunu senden başkası bulup getiremez!" demişler. O da kendilerine "Pekâlâ. Alın işte yüzük!" diye yanıt vermiş.

Şah da yüzüğü almış ve Yeşil Ülkeli genç kıza götürmüş; ve ona "Al, işte yüzüğün ve de bu akşam evlilik sözleşmesini yapa-

lım!" demiş. Kız da ona "Pekâlâ. Ama benim ülkemde, bir genç kız evleneceği zaman, bir âdet vardır" demiş. Şah da ona "Peki, söyle nedir" demiş. Kız da "Evlenecek oğlanın evinden denize kadar bir çukur kazarlar; içini çalı çırpıyla doldururlar ve ateşe verirler. Ve nişanlı erkek, kendini ateşe atar ve orada denize kadar yürür; denizde de suya girip yıkanarak doğruca nişanlı kızın evine gider ve böylece ateşle ve suyla arınır...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:*

"... Ve böylece ateşle ve suyla arınır. İşte benim ülkemde evlilik sözleşmesinin merasimi böyledir" demiş.

O zaman kıza tutulmuş olan şah, sözü edilen çukurun kazılmasını buyurmuş; onu çalı çırpıyla doldurtmuş ve vezirini çağırtmış ve ona "Yarın, kendini benimle birlikte ateş üzerinde yürümeye hazırla" demiş. Ve ertesi gün bu odun dolu kanalı ateşe verme zamanı gelince, vezir şaha "Balıkçının oğlu Muhammed'in, işin ne olduğunun anlaşılması için, ilkin bunun içine girmesi iyi olur. Bu ateşten sağ selamet çıkarsa, biz de kendimizi ateşe atarız!" demiş. Şah da "Olur!" demiş.

O sırada, dahabiyede dostu oğlanın yanına çıkmış bulunan tekir, ona demiş ki "Uyanık, şah seni çağırtır da 'Kendini ateşe at!' derse, sakın korkma; ama kulaklarını tıka ve 'Bağışlaması sınırsız, acıması bol Tanrı adına' koruyucu deyimini söyle! Sonra da kendini kararlılıkla ateş kanalına at!" demiş.

Ve böylece, şah çalı çarpıyı ateşe verdirmiş. Muhammed'i çağırtmışlar ve ona "Kendini ateşe at ve üzerinde denize kadar yürü; sen Uyanık olduğuna göre bunu yapabilirsin" demişler. Çocuk onlara "Başım, gözüm üstüne! Emriniz olur!" demiş. Kulaklarını elleriyle tıkamış ve içinden koruyucu deyimi okuyarak kararlılıkla ateşe girmiş. Ve deniz kıyısında ateşten eskisinden daha güzel olarak çıkmış. Onu gören herkesin, güzelliğinden gözleri kamaşmış.

O zaman vezir şaha "Biz de gidip ateşe girelim. Şu alçak balıkçının oğlu gibi güzelleşmiş olarak oradan çıkalım! Bizim-

le birlikte ateşe atılıp bizim gibi güzelleşsin diye oğlunu da çağır!" demiş. Şah da, çirkin yüzü eski nalınların kayışı gibi olan oğlunu çağırtmış. Ve üçü el ele tutuşmuş ve öylece ateşe atılmışlar. Ve bir kül yığınına dönmüşler. O zaman balıkçının oğlu Uyanık Muhammed, Yeşil Ülke hükümdarının kızı olan genç kızın yanına gitmiş; ve evlilik sözleşmesi yaptırarak onunla evlenmiş; ve saltanat tahtına oturmuş ve sultan olmuş. Yanına babası ve anasını da çağırmış. Ve hepsi birlikte sarayda, tam bir mutluluk ve uyum içinde mutlu ve refah içinde yaşamışlar. Refahın, mutluluğun, bolluğun ve uyumun sahibi olan Tanrı'ya övgüler olsun!

Komutan Muhiddin böylece bu öyküyü anlatmış; Sultan Baybars da ona teşekkür edip kendisine memnunluğunu belirttikten sonra yerine dönmüş. O zaman adı Nureddin olan beşinci kolluk amiri ilerlemiş ve Sultan Baybars'ın önünde yeri öptükten sonra "Ben, sultanımız ve başımızın tacı, öyküler arasında eşi olmayan bir öykü anlatacağım" demiş. Ve sözünü sürdürmüş:

## *Beşinci Kolluk Amirinin Öyküsü*

Bir zamanlar bir sultan varmış. Ve bu sultan, günlerden bir gün vezirini çağırtmış; ona "Vezir!" diye seslenmiş. O da "Buyur! Ne var, ey şah?" diye yanıt vermiş. Sultan ona "Bana bir mühür kazıtmanı istiyorum. Bu mührün öyle bir gücü olsun ki, neşeli olduğum zaman sıkılmayayım ve sıkıntılı olduğum zaman da keyiflenmeyeyim. Bu mührü kazıyan da, söz konusu gücü sağladığından yana güvence versin. Bunu yapman için sana üç günlük süre tanıyorum!" demiş.

Bunun üzerine vezir, her zaman mühür ve muska yaptığı bilinen kişilere başvurmuş ve onlara "Şah için bana bir mühür kazıyın" demiş. Ve de şahın kendisine söylediklerini ve istediklerini de anlatmış. Ama içlerinden hiçbiri, üzerine, benzeri bir mühür yapma sorumluluğunu almamış. O zaman vezir ayağa kalkmış ve öfkelenerek çekip gitmiş ve kendi kendine "Ben, bu kentte benim için gerekli olanı yapacak kimseyi bulamayacağım. Bir başka ülkeye gideyim!" demiş.

Ve kentten çıkıp kırlarda dolaşıp dururken tarlasında buğdayını döven bir Arap şeyhine rastlamış. "Barış üzerine olsun, ey Arapların şeyhi!" diyerek onu selamlamış. Arapların şeyhi de selamını iade etmiş; ona "Ya Seydi, bu sıcak havada nereye gitmektesin?" demiş. O da "Şahla ilgili bir iş için geziye çıktım" diye yanıt vermiş. Şeyh ona "Neymiş bu iş?" diye sormuş. O da "Şah benden, neşeli olunca sıkılmamasını, sıkılınca da keyiflenmemesini sağlayacak nitelikte bir mühür yaptırmamı istedi" diye yanıt vermiş. Arapların şeyhi de ona "Hepsi bu kadar mı?" diye sormuş. Vezir "Evet!" diye yanıt vermiş. O da kendisine "Pekâlâ. Otur bakalım! Sana yiyecek bir şeyler getireyim!" demiş.

Arapların şeyhi, veziri bir an yalnız bırakmış ve adı Yasemin olan kızının yanına gitmiş. Ona "Kızım Yasemin, bir konuk için öğle yemeği hazırla!" demiş. Kız da "Nereden geliyor bu konuk?" demiş. O da "Sultan tarafından" diye yanıt vermiş. Kız "Peki, ne istiyor?" diye sormuş. Babası da ona meseleyi anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiç yararı yok.

O zaman Yasemin adlı bu soylu Arap kızı, hemen otuz yumurta ve tuzsuz terayağdan bir tabak yemek pişirip bunu sekiz ekmek dilimi ile birlikte ve de "Bunu yolcuya ver ve ona 'Yasemin adlı bir Arap soylusu olan kızım sana selamını yolluyor; mührü kendisinin hazırlayacağını bildiriyor. Fazladan sana 'Ay ancak otuz gündür ve bugün deniz kabarmıştır. Sekiz gün de bir hafta eder!' diyor, dersin!" açıklamasında bulunarak babasına vermiş. Babası da "Pekâlâ!" demiş. Öğle yemeğini alarak onun yanından ayrılmış; ama yürürken tabağın yağı eline bulaşmış. O zaman tabağı yere koymuş, ekmek dilimlerinden birini alarak onunla elinin yağını silmiş ve onunla birlikte kendisinde iştah uyandıran yemeğin ucundan bir yumurtayı da yemiş. Bunu izleyerek ayağa kalkmış ve yemeği vezire götürerek ona "Bir Arap soylusu olan kızım Yasemin sana selam yolluyor ve mührü kendisinin hazırlayacağını bildiriyor. Ve de sana 'Ayın ancak otuz gün olduğunu, bugün denizin taşacağını, sekiz günün de bir hafta ettiğini' bildiriyor" demiş. Vezir de "İlkin yemek yiyelim, sonra işe bakarız" demiş. Yemeği yiyip bitirince de, Yasemin'in babasına "Söyle de, kızın bana mührü kazısın, ama ay bir gün eksiktir; deniz kurumuştur ve hafta ancak yedi gündür" demiş.

O zaman Arapların şeyhi, kızının yanına dönmüş ve ona "Vezir senden mührü kazımanı istiyor; ama ayın bir gün eksik, denizin kurumuş ve haftada da ancak yedi gün bulunduğunu söylüyor" demiş. O zaman genç kız ona "Sen yaptığın işten utanmıyor musun, baba? Yemek tepsisini yola bırakmışsın; bir dilim ekmekle bir yumurta yemişsin ve konuğa yağsız yumurta götürmüşsün!" demiş. O da kızına "He, vallahi, doğru! Ama, kızım, tabak doluydu, yağı elime bulaştı; bunun üzerine oturdum, ekmek dilimiyle elimi silip dilimi yedim; o zaman canım yumurta çekti; ben de birini yutuverdim" diye yanıt vermiş. Kız "Zararı yok. Mührü hazırlayalım!" demiş.

O zaman mührü hazırlamış ve üzerine şu sözleri kazımış: "İster acı, ister sevinç olsun, tüm duygular bize Tanrı'dan gelir!" ve mührü vezire göndermiş; o da teşekkürler ettikten sonra mührü almış ve şaha götürmek üzere yola çıkmış. Şah da mührü aldıktan sonra üzerine kazınmış olanı okumuş ve vezire "Bu mührü kim kazıdı?" diye sormuş. O da "Arap soylusu Yasemin adında genç bir kız" diye yanıt vermiş. Şah, iki ayağı üzerine dinelmiş ve vezire "Haydi gel, kızıyla evlenmem için beni babasının yanına götür" demiş.

O zaman vezir şahın elini tutmuş ve onunla birlikte yola çıkmış. Gidip Arapların şeyhini bulmuşlar ve ona "Ey Arapların şeyhi, biz seninle akraba olmak için geldik" demişler. O da, kendilerine "Hayırlı olsun! Ama, kiminle ilişki kurarak?" demiş. Vezir "Arapların soylu hatunu kızın Yasemin ile gözlerinin önünde, karşında bulunan şahımız efendimiz evlenmek istiyor" diye yanıt vermiş. O da "Pekâlâ. Bizler sizin hizmetkârlarınızız. Ama kızım, öbür gözünde altın bulunan bir terazinin gözünde tartılacak değerdedir. Ağırlığa karşı ağırlık. Çünkü Yasemin, babasının yüreği için değerlidir" demiş. Vezir de "Bunda uygunsuz bir şey yok" diye yanıt vermiş. Onlar da gidip altın bulmuşlar ve onu, Arapların şeyhinin kızını öbür gözüne yerleştirdikleri bir terazinin gözüne koymuşlar. Genç kızla altın dengelenince, hemen oracıkta, evlilik sözleşmesi yazılmış. Şah da Arapların köyünde bir düğün yapmış. Ve aynı gece, babasının evinde genç kızla gerdeğe girmiş; onun bekâretini gidermiş, onunla evliliğin sefasını sürmüş. Sabahleyin de, kızla birlikte yola çıkıp onu sarayına götürmüş.

Bu sarayda bir süre kalınca güzel Arap kızı Yasemin zayıflamaya ve bitkinlikten erimeye başlamış. Bunu gören şah hekimi çağırmış ve ona "Çabucak gel de, Sittü'l-Arab Yasemin'i muayene et. Neden böyle zayıflayıp eridiğini bilmiyorum" demiş. Hekim yukarı çıkıp Yasemin'i muayene etmiş. Sonra aşağı inip şaha "Kentlerde yaşamaya alışık değil bu kız, çünkü o kırsal yörelerin çocuğudur; ve göğsü hava eksikliğinden sıkışıyor" demiş. Şah da "Peki, ne yapmak gerek?" diye sormuş. Hekim de "Ona deniz kenarında bir saray yaptır. Orada temiz hava solusun; böylece evvelkinden çok daha sağlıklı olur" diye yanıt vermiş. Şah da, hemen, yapıcılara, deniz kıyısında bir saray inşa etmelerini buyurmuş. Saray tamamlanınca da Arapların soylu kızı bitkin Yasemin'i oraya taşımışlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:*

... Arapların soylu kızı bitkin Yasemin'i oraya taşımışlar.

O da, sarayda bir süre kalınca şişmanlamış ve eriyip zayıflaması kesilmiş. Ve bir gün dirseklerini pencereye dayamış bakınırken, bir balıkçı gelip sarayın önünde ağını denize fırlatmış. Onu geri çektiği vakit, içinde tuğla ve deniz kabuğundan başka bir şey bulunmadığını görmüş. Buna çok kızmış. O zaman Yasemin ona seslenerek, kendisine "Ey balıkçı! Eğer bu kez ağını denize benim uğruma fırlatırsan, zahmetine karşılık sana bir altın dinar veririm" demiş. Balıkçı da "Pekâlâ, ey hatun!" diye yanıt vermiş. Ve ağını Arap soylusu Yasemin uğruna denize fırlatmış ve çekip toparlayınca, içinde kızıl bakırdan bir şişe bulmuş; o da bir yatak çarşafını örtü olarak kullanıp balıkçının yanına inmiş ve ona "Al bakalım, işte dinarın ve şişeyi bana ver" demiş. Ama balıkçı "Yo, vallahi! Bu şişiye karşılık o dinarı almayacağım, ama yanağından bir öpücük alacağım" diye yanıt vermiş.

Onlar, tam da birlikte böyle konuşurlarken şah çıkagelmiş. Balıkçıyı yakalayıp bir kılıç darbesiyle öldürmüş; cesedini de nehre atmış. Sonra Arapların soylu kızı Yasemin'e dönmüş;

ve ona "Artık bundan böyle seni görmek istemiyorum. Nereye istersen, oraya defol, git!" demiş.

Kız da bırakıp gitmiş. İki gün, iki gece aç susuz yol almış. O sırada bir kente ulaşmış. Sabahtan akşam namazı saatine kadar bir tacir dükkânının kapısı önünde oturmuş. O zaman tacir ona "Ey hatun, sen şurada sabahtan beri oturmaktasın. Neden bunu yapıyorsun?" demiş. Kız da "Ben bir yabancıyım. Bu kentte hiç kimseyi tanımıyorum. İki günden beri de hiçbir şey yiyip içmedim" diye yanıt vermiş. O zaman tacir zenci kölesini çağırmış ve ona "Şuradaki hatunu al, eve götür. Ve evdekilere, ona yiyecek içecek vermelerini söyle!" demiş. Zenci de onu alıp eve götürmüş. Ve tacirin eşi olan hanımına "Efendim bu hatunu, iyice yedirip içirerek doyurmanı söyledi" demiş. Tacirin karısı Yasemin'e bakmış ve kıskançlık duymuş. Çünkü kız çok güzelmiş. Zenciye dönüp "Pekâlâ. Sen bu kadını taraçadaki kümese çıkar!" demiş. Zenci Yasemin'in elinden tutmuş ve taraçadaki sözü edilen kümese çıkarmış.

Yasemin de orada, tacirin karısı onunla yedirip içirmek bakımından hiçbir şekilde meşgul olmaksızın akşama kadar kalmış. O zaman Arapların soylu kızı Yasemin, kolunun altında bulunan kızıl bakır şişeyi düşünmüş. Kendi kendine "Hele bir bakalım, belki bunun içinde içecek birazcık su vardır" demiş. Böyle düşünerek şişeyi eline alıp ağzındaki kapağı çevirmiş. İçinden hemen ibriğiyle birlikte bir leğen çıkmış. Yasemin bunlarla elini yıkamış. Sonra başını kaldırmış ve şişeden yiyecek ve içeceklerle dolu bir tepsi çıktığını görmüş; yiyip içip memnun olmuş. Sonra kapağını yeniden çevirmiş. Oradan ellerinde zillerle on beyaz esire çıkmış ve kümeste raksetmeye başlamışlar. Rakslarını bitirince, bunların her biri Yasemin'in dizleri üzerine on altın kesesi atmış. Sonra hepsi şişenin içine geri dönmüşler.

Arapların soylu kızı Yasemin, böylece, kümeste yiyip içerek ve şişenin genç kızlarıyla eğlenerek tam üç gün kalmış. Ve onları her dışarı çıkardığında, kızlar, raks bittikten sonra, ona, altın dolu keseler fırlatmışlar; ve bunlar gittikçe birikerek kümes tavanına kadar altınla dolmuş.

Bu sürenin sonunda, tacirin zenci kölesi bir ihtiyacını gidermek için taraçaya çıkmış. Orada soylu Yasemin'i görmüş ve

şaşırmış. Çünkü tacirin eşinin söylediğine inanarak onu çekip gitti sanıyormuş. Yasemin de, ona "Efendin beni buraya besleyesiniz diye mi, yoksa açlıktan ve susuzluktan eskisinden de beter hale getiresiniz diye mi yolladı?" demiş. Köle de "Ya Sitti, efendim sana ekmek verildi ve de aynı gün buradan ayrıldın sanıyor" diye yanıt vermiş. Sonra koşup çabucak dükkânında efendisini bulmuş ve ona "Ya seydi, benimle birlikte eve yolladığın zavallı kadın, üç gün boyunca, hiçbir şey yiyip içmeksizin, tüm zamanını taraçadaki kümeste geçirmiş" demiş. İyi yürekli birisi olan tacir de, çok kızmış; ve hemen dükkânını terk ederek gidip karısına "Nasıl oldu da, ey lanet karı, bu zavallı kadına yiyecek bir şey vermedin?" demiş. Ve onu tutup kolu yoruluncaya kadar dövmeye başlamış. Sonra ekmek ve başka şeyler alarak taraçaya çıkmış ve Yasemin'e "Ya Sitti, al şunu ye. Seni unuttuğumuz için de bizi bağışla" demiş. Kız "Tanrı malını arttırsın. Ben, tüm lütufların yerini bulmuşçasına senden memnunum. Şimdi iyiliklerini tamamlamak istiyorsan, senden bir şey dileyeceğim" diyerek ona yanıt vermiş. O da "Konuş, ey hatun!" demiş. Kadın "Kentin dışında bana şahın sarayınınkinden iki kat daha güzel bir saray inşa ettirmeni dilerdim" demiş. O da "Bunda bir uygunsuzluk yok, kuşkusuz!" demiş. Kız da "İşte altın! Bunlardan istediğin kadar al. Eğer çalışan yapıcılar genellikle gündelik bir dirhem alıyorlarsa, inşaatı çabucak bitirsinler diye sen onlara dört dirhem ver" demiş. Tacir de ona "Pekâlâ" demiş.

Ve parayı almış; yapıcıları ve mimarları biraraya getirerek onun için, kısa bir sürede şahınkinden iki kat daha güzel olan bir saray inşa ettirmiş. Sonra, kümese, Arapların soylu kızı Yasemin'in yanına gelmiş; ve ona "Ya Sitti, saray bitti" demiş. Kadın da ona "İşte para. Al bunu ve git saray için saten mobilyalar satın al ve hepsi yabancı olan ve Arapça bilmeyen zenci hizmetkârlar sağla!" demiş. Tacir de saten mobilyalar satın almaya gitmiş; ve Arapça bilmeyen ve anlamayan söz konusu zenci hizmetkârları sağlamış. Ve kümese dönerek Arapların soylu kızı Yasemin'e "Hanımım, şimdi her şey tamam. Lütfen gel de sarayı teslim al!" demiş. Arapların soylu kızı Yasemin de ayağa kalkmış ve kümesten çıkmadan önce, tacire "İçinde barındığım kümes tavanına kadar altınla doludur. Sen bunları, bana karşı göstermiş oldu-

ğun dostluktan ötürü, benden bir armağan olarak al!" demiş. Ve tacirden izin almış. İşte tacirin durumu böyleymiş.

Yasemin'e gelince, saraya gitmiş ve şahane bir hükümdar giysisi alarak bunu giyinmiş ve tahtın üzerine oturmuş. Ve tam bir şaha benzemiş. Onun da durumu işte böyleymiş.

Balıkçıyı öldüren ve kendisini kovmuş olan kocasına gelince, belirli bir zaman geçtikten sonra yatışmış ve geceleyin onu hatırlamış. Ve sabahleyin vezirini çağırtarak ona "Vezir!" demiş. Vezir de "Buyur sultanım!" demiş. Şah "Haydi kılık değiştirelim ve eşim, Arapların soylu kızı Yasemin'i aramaya gidelim" demiş. Vezir de "İşittim ve itaat ediyorum" demiş. Ve kılık değiştirerek saraydan çıkmışlar ve sorup soruşturarak ve iki gün yol yürüyerek Arapların soylu kızı Yasemin'i aramışlar. Böylece onun bulunduğu kente gelmişler; sarayını görmüşler. Şah, vezirine "Bu saray yeni yapılmış burada! Çünkü daha önceki yolculuklarda onu hiç görmemiştim. Kimin acaba?" demiş. Vezir de "Bilmiyorum. Belki de bizim bilgimiz dışında, herhangi bir şah gelip kenti işgal etmiştir" diye yanıt vermiş. Şah "Vallahi! Bu doğru olabilir. Yine de, emin olmamız için, kentte bir tellal dolaştırarak bu gece hiç kimsenin evinde ışık yakmamasını duyuralım. Böylece, bu sarayda oturanların buyruğa boyun eğen uyruklarımızdan mı, yoksa kenti fetheden hükümdarlar mı olduğunu anlarız!" demiş.

Böylece tellal sözü edilen buyruğu duyurmak üzere kenti dolaşmış. Gece olunca, şah, vezirleriyle birlikte mahalleleri dolaşmaya koyulmuş. Ve daha önce görmedikleri saraydan başka hiçbir yerde ışık bulunmadığını görmüşler. Buradan yayılan şarkılar ve ut ve tambur sesleri işitmişler. Bunun üzerine vezir şaha "Görüyorsun işte şahım! Artık bu kentin bize ait olmadığını ve bu sarayda burayı fetheden hükümdarların oturduğunu size söylemiştim!" demiş. Şah da "Kim bilir? Gel, sarayın kapıcısından bilgi alalım!" demiş. Ve gidip kapıcıya danışmışlar. Ama bu kapıcı bir Berberi olduğundan Arapça tek bir söz anlamıyor ve konuşmuyor ve onların her sorusuna "Şunu!" diye yanıt veriyormuş. Bunun Berberi dilindeki anlamı "Bilmiyorum" demekmiş. Şahla veziri de oradan ayrılmış ve korkularından o gece uyuyamamışlar.

Ve ertesi sabah, şah vezire "Tellala kenti dolaşarak bir kez daha bu gece hiç kimsenin ışık yakmamasını duyurmasını söy-

le! Böylece kesin olarak durumu anlarız" demiş. Tellal da bir kez daha kenti dolaşmış ve gece olmuş; şah da veziriyle dışarı çıkmış. Ama, bir gün öncekinin iki katıyla ışıklandırılmış ve aydınlığa boğulmuş olan saraydan başka, tüm evlerde karanlığın hüküm sürmekte olduğunu görmüşler. Vezir de şaha "Şimdi artık benim sana söylemiş olduğum gibi bu ülkenin yabancı şahlar tarafından zaptedilmiş olduğu hakkında kesin bir fikir edinmiş oldun!" demiş. Şah da "Doğru! Peki, şimdi ne yapacağız?" demiş. Vezir "Gidip yatacağız. bakalım yarın neler olur, göreceğiz!" demiş.

Ertesi gün vezir, şaha "Gel, herkes gibi gidip saray yöresinde dolaşalım! Şahın hangi ülkeden olduğunu gözlerimle görüp kulaklarımla işitmek için, seni aşağıda bırakır ve ben kurnazlıkla yukarı çıkarım" demiş. Böylece saray kapıcısının yanına gelince, vezir muhafızların dikkatlerini yanıltmış; ve taht salonuna çıkmayı başarmış. Ve Arapların soylu kızı Yasemin'i görünce, genç bir hükümdarı selamladığını sanarak onu selamlamış. Kadın, onun selamını iade etmiş; ve ona "Otur!" demiş. Vezir oturunca, onu tanımış olan ve kocası şahın da kentte olduğundan haberli bulunan Arapların soylu kızı Yasemin, şişenin kapağını çevirmiş; serinletici içkiler getirilmiş; ve şişeden çıkan on esire zillerle rasketmeye başlamışlar. Rakstan sonra, bunların her biri Yasemin'in dizleri üzerine on altın kesesi atmış. O da bunları toplamış ve "Bunları armağan olarak al, çünkü fakir olduğunu görüyorum" diyerek hepsini vezire vermiş; vezir de onun elini öpmüş ve kendisine "Tanrı düşmanların üzerine seni muzaffer kılsın, ey zamanın şahı! Ve bizler için ömrünü uzatsın!" demiş. Sonra izin almış ve kapının yanında oturmakta olan şahın yanına inmiş.

Şah ona "Yukarıda ne yaptın, ey vezir?" demiş. O da "He, vallahi! Bu kentin ele geçirilmiş olduğunu söylemekte haklı imişim! Hükümdar bana armağan olarak yüz kese altın verdi ve bana 'Al bunları, çünkü fakirsin, sen!' dedi. İşte bu şah bunları söyledi bana. Bütün bunlardan sonra, onun bu kenti ve bu ülkeyi almış olmasından kuşku duyabilir misin?" diye yanıt vermiş. Şah da "Yok canım, gerçekten böyle mi düşünüyorsun? Bu durumda, ben de, Berberi muhafızların dikkatlerini yanıltarak şu hükümdarı görmek üzere yukarı çıkacağım!" demiş. Ve söylediğini yapmış.

Arapların soylu kızı Yasemin onu görmüş ve tanımış; ama bunu hiç belli etmemiş. Onun onuruna tahtından ayağa kalkmış ve ona "Lütfen otur!" demiş. Şah da yabancı bir şah sandığı kişinin onurunu sayarak ayağa kalktığını görünce, yüreği rahatlamış ve kendi kendine "Bu bir şah değil, hiç kuşkusuz benim uyruklarımdan biri; yoksa tanımadığı biri için ayağa kalkmazdı!" demiş. Ve koltuğa oturmuş, serinleticiler gelmiş; içip mutlulanmışlar. O zaman şah, birdenbire yüreklenmiş ve Arapların soylu kızı Yasemin'e "Sizler, bu sarayda oturanlar, hangi nitelikte insanlarsınız?" diye sormuş. Yasemin gülümsemiş ve "Bizler zengin kimseleriz" diye yanıt vermiş. Ve böylece konuşarak şişenin kapağını çevirmiş; o anda, on harika beyaz esire ortaya çıkmış ve zillerle raksetmişler. Ortadan yok olmadan önce de, bunların her biri Yasemin'in dizlerine altın dolu on kese atmış. Şah bu şişeye, hayranlığın sınırında hayran kalmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek ansızın susmuş.*

*Ama dokuz yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:*

Şah, bu şişeye hayranlığın sınırında hayran olmuş ve Arapların soylu kızı Yasemin'e "Kardeşim, bana bu harika şişeyi nereden satın aldığını söyler misin?" diye sormuş. Yasemin de "Ben bu şişeyi birisinde gördüm; ve bu kişiye 'Bu şişeyi bana ver, karşılığında ne istersen veririm!' dedim. O da bana 'Bu şişe alınıp satılmaz. Ama onu sana vermemi istiyorsan, gel benimle bir kez horozla tavuğun yaptığını yap. Sonra sana bu şişeyi veririm!' diye yanıt verdi. Ben de onun benden istediğini yaptım. Şişeyi bana verdi" demiş.

Aslında Yasemin, sırf kafasındaki bir fikir dolayısıyla böyle konuşuyormuş. Şah onun bu sözlerini işitince, kendisine "Anlaşıldı, bu çok kolay. Ve de bu şişeyi bana verecek olursan, aynı şeyi bana yapmana bir değil, iki kez razı olurum!" demiş. Arapların soylu kızı da "Yo, iki kez yeterli değil! Tanrı kazanç kapısını açsın!" demiş. Şah da "Öyleyse gel, bu şişe için o işi dört kez görelim!" demiş. Yasemin de ona "Pekâlâ. Kalk ve işi görmek üzere şu odaya gir" demiş. Ve birbiri ardından odaya girmişler.

O zaman Arapların soylu kızı Yasemin, bu satışı sağlamak üzere şahın gerekli bedensel duruşu belirlediğini görünce, öylesine gülmeye başlamış ki, sırtüstü düşmüş. Sonra da ona "Maşallah, ey zamanın şahı! Sen bir şah ve sultan olarak bir şişeye sahip olmak için kendini bana vermek istiyorsun, öyle mi? Böyle bir zihniyete sahipken, nasıl oluyor da, bana 'Bir öpücük ver de şişeyi al!' diyen balıkçıyı öldürme günahını üzerine alıyorsun?" demiş.

Bu sözleri işiten şah şaşırmış, aptallaşmış. Sonra Arapların soylu kızı Yasemin'i tanımış; gülmeye başlamış ve ona "Sen misin, o? Bütün bunları sen mi yaptın?" demiş. Onu öpüp onunla arasını düzeltmiş. O zamandan başlayarak birlikte tam bir uyum içinde mutlu ve rahat bir ömür sürmüşler. Uyumu sağlayan, mutluluk ve refahın Dağıtıcısı Tanrı'ya övgüler olsun!

Ve kolluk amiri Nureddin, Arapların soylu kızı Yasemin'in öyküsünü böylece anlattıktan sonra susmuş. Sultan Baybars, bu öyküyü işitmekten çok zevk almış ve içi ferahlamış; ve ona "Vallahi, bu öykü harikaymış!" demiş. Bunun üzerine Cemaleddin adındaki altıncı kolluk amiri ilerlemiş ve Baybars'ın önünde saygı duruşunda bulunmuş ve ona "Ey zamanın şahı, eğer izin verirsen, ben, hoşuna gidecek başka bir öykü anlatacağım!" demiş. Baybars da ona "Kuşkusuz izin verilmiştir" demiş. Kolluk amiri Cemaleddin de demiş ki:

## *Altıncı Kolluk Amirinin Öyküsü*

Bir zamanlar, ey zamanın şahı, bir kızı olan bir sultan varmış. Bu kız güzel, hem de çok güzelmiş; ve çok sevilir, çok üstüne titrenir ve çok okşanırmış. Ve dahası, çok cilveli imiş. Onun için kendisine Dalal[1] derlermiş.

Bu kız bir gün oturmuş, başını kaşıyormuş. O sırada başında küçük bir bit bulmuş. Ve bir süre ona bakıp durmuş. Sonra ayağa kalkmış, onu parmakları arasında tutup büyük yağ, tereyağı ve bal küplerinin sıralandığı kilere gitmiş. Ve büyük bir yağ küpünün kapağını açmış ve biti yağın yüzüne bırakıp bitin üze-

1 *Dalal:* Doğru yoldan sapmış (Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*) *(Ä.Ş.O.)*

rine kapağı kapayarak oradan uzaklaşmış. Aylar, yıllar geçmiş; Sultan Dalal, biti ve onu yağ küpüne atmış bulunduğunu çoktan unutarak on beş yaşına ulaşmış.

Ama günün birinde bit irileştiğinden küpü kırarak boyu boynuzları ve görünümü bakımından Nil'deki bir mandaya benzer şekilde dışarı çıkmış. Ve kileri gözetlemekle görevli bekçi, onu görünce, korkuya kapılıp kaçarak büyük haykırışlarla hizmetkârları çağırmış. Bitin yöresini çevirmişler, onu boynuzlarından tutup şahın önüne getirmişler.

Şah "Bu da ne böyle?" diye sormuş. Orada ayak üzeri durmakta olan Sultan Dalal "Hayret! Ama bu benim bitim!" diye haykırmış. Şah da şaşırarak, ona "Ne dedin sen, kızım?" diye sormuş. Kız da "Ben küçük bir kızken, bir gün başımı kaşıyordum. Başımda bu biti buldum. Onu hemen elime alıp yağ küpüne atmaya gittim. Şimdi büyümüş, koskoca bir şey olmuş; ve de küpü kırmış" diye yanıt vermiş.

Bunu işiten şah, kızına "Kızım, senin şimdi evlenmen gerek. Çünkü bitin küpü kırdığı gibi, yarın sen de duvarın öte yanına atlamak tehlikesini göze alır, erkeklere koşarsın! Bundan ötürü seni şimdi evlendirsem, iyi olur. Tanrı bizi kırılmalardan korusun!" demiş. Sonra vezirine dönmüş ve ona "Boğazla şu biti ve derisini yüz. Deriyi de sarayın kapısına as! Sonra yanına celladımı ve sarayın evlilik sözleşmelerini yazmakla görevli kâtipler şeyhini al. Kapıda asılan derinin, bit derisi olduğunu anlayanla kızıl Dalal evlenecektir. Ama deriyi tanımayanların başları kesilecek ve derileri bitin derisinin yanında kapıya asılacaktır" demiş. Vezir de hemen oracıkta biti boğazlatmış. Ve derisini sarayın kapısına asmış. Sonra da bir tellal yollayıp kentin her yanına "Sarayın kapısında asılı olan derinin ne derisi olduğunu bilen, şahın kızı Sitti Dalal ile evlenecek. Ama bilemeyenin başı kesilecek" diye seslenerek bağırtmış.

Kentte oturanların birçoğu bit derisinin önünde sıralanmış. Kimileri "Bu bir manda derisidir" demişler. Ve başları kesilmiş. Kimileri de "Yaban keçisi derisi" demişler. Onların da başları kesilmiş. Böylece kırk kişinin başı kesilmiş ve kırk âdemoğlu derisi bit derisinin yanına asılmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:*

... Ve kırk âdemoğlunun derisi bit derisinin yanına asılmış.

O sırada deniz üstünde parladığı zaman Süheyl yıldızının görünümünde bir delikanlı oradan geçiyormuş. Halka "Sarayın önündeki bu kalabalık da nedir?" diye sormuş. Onlar da "Şu derinin ne derisi olduğunu bilen şahın kızıyla evlenecek!" diye yanıt vermişler Delikanlı da derinin asılı bulunduğu yerin altında oturmakta bulunan vezirin, celladın ve katipler şeyhinin yanına gitmiş ve onlara "Ben size derinin adını söyleyeyim!" demiş. Onlar da "Pekâlâ" diye yanıt vermişler. Genç onlara "Bu, yağ içinde irileşmiş bir bittir" demiş.

Onlar da "Doğru söyledin! İçeri gir, ey yiğit kişi ve şahın huzurunda evlilik sözleşmesi yap" demişler. O da şahın huzuruna çıkmış; ona "Bu, yağ içinde irileşmiş bir bittir" demiş. Şah da ona "Doğru söyledin! Bu yiğit gencin kızım Dalal ile evlenme sözleşmesi yazılsın!" demiş.

Ve o saat ve o anda sözleşme yazılmış. Şenlikler yapılmış. Ve Süheyl yıldızı parlaklığındaki genç de zifaf odasına girmiş ve bakire Dalal'ın zevkine varmış. Ve Dalal da, deniz üstünde parladığı zamandaki Süheyl yıldızının güzelliğinde olan delikanlının kollarında bulunmaktan memnun olmuş. Ve sarayda, birlikte, kırk gün kalmışlar; bu sürenin sonunda delikanlı şahın huzuruna çıkmış ve ona "Ben bir şah ve sultan oğluyum; eşimi alıp babamın ülkesine götürmek ve sarayımızda kalmak istiyorum" demiş. Şah da bir süre daha eyleşmelerinde ısrar ettikten sonra, sonunda "Pekâlâ" demiş. Ve de "Yarın, oğlum, senin birlikte götüreceğin armağanları, köleleri ve haremağalarını hazırlarız" diye eklemiş. O da "Buna ne gerek var? Bunlardan bizde çok var; eşim Dalal'dan başka bir şey istemiyorum" diye yanıt vermiş. Şah da ona "Peki, öyleyse onu al ve buradan ayrıl. Ama senden giderken, kızının nerede oturacağını görüp zaman zaman onu ziyaret edebilmesi için anasını da birlikte götürmeni rica ediyorum" demiş. Delikanlı da "Niye boş yere yaşlı bir kadın olan annesini yoralım! İyisi mi ben eşimi görmeniz için her ay buraya getireyim!" diye

yanıt vermiş. Şah "Güzel!" demiş. Delikanlı da eşi Dalal'ı alıp onunla birlikte ülkesine gitmek üzere oradan ayrılmış.

Oysa bu denli güzel olan bu delikanlı gulyabaniler içinde tehlikeli türden bir gulyabani imiş. Dalal'ı tenha bir yerde, bir dağ tepesinde bulunan evine yerleştirmiş. Sonra gidip kırlarda başıboş dolaşmak, yolları kesmek, hamile kadınlara çocuk düşürtmek, yaşlı kadınları korkutmak, çocukları dehşete düşürmek, rüzgârda uğuldayarak kapılarda inildemek, eski yıkıklıkları tekinsiz kılmak, binlerce saldırıda bulunmak ve binlerce felaket saçmak için oradan ayrılmış. Bunu izleyerek, yeniden delikanlı kılığına girmiş ve eşi Dalal için elinde bir âdemoğlu kellesi getirerek ona " Dalal, al şu kelleyi, fırında pişir; sonra da parçala ki, birlikte yiyelim!" diyerek eşi Dalal'ın eline vermiş. Kız da "Bu bir insan başı! Ben, koyun etinden başka et yemem!" diye yanıt vermiş. O da "Pekâlâ" demiş. Ve ona koyun eti aramak üzere oradan ayrılmış. Kız da, onun getirdiği koyun etini pişirmiş ve yemiş. Böylece birlikte, bu ıssız yerde, tek başlarına yaşamayı sürdürmüşler. Dalal, bu genç canavara direnmeksizin teslim olarak, gulyabani de kötülüklerini sürdürerek, sonra da onun yanına cinayetlerinin, saldırılarının, kan dökmelerinin izleriyle geri dönerek.

Bu tarzda sekiz gün geçirdikten sonra, gulyabani delikanlı bir gün evden çıkıp karısının annesi kılığına bürünerek geri gelip kapısını çalmış. Dalal, pencereden bakıp "Kapıda kim var?" diye sormuş. Gulyabani de, annesinin sesiyle "Benim! Aç kapıyı!" diye yanıt vermiş. O da çabucak aşağı inmiş ve kapıyı açmış. Kız, sekiz gün içinde zayıflamış, sararmış ve bitkin hale gelmiş bulunuyormuş. Gulyabani de annesinin görünümü altında, onu öptükten sonra "Sevgili kızım, yasaklandığım halde, sana geldim. Çünkü senin kocanın sana insan eti yediren bir gulyabani olduğunu öğrendik. Ah! Nasılsın kızım? Şimdi sıran gelir, seni de yer diye korkuyorum. Gel, benimle birlikte kaç!" demiş. Ama, kocasının aleyhinde konuşmak istemeyen Dalal "Sus anne! Burada ne gulyabani var ne de gulyabaninin kokusu! Böyle sözler söyleme Allah aşkına! Benim kocam bir şehzadedir ve de deniz üzerinde parıldayan Süheyl yıldızı gibidir. Ve her gün bana yemek için koyun eti getiriyor" diye yanıt vermiş.

Bunu duyduktan sonra genç gulyabani, sırrını açıklamadığı için yüreği karısının sağladığı sevinçle dolu, onu terk etmiş. Yeniden ilk şeklini alarak ve ona bir koyun getirerek geri dönmüş. Ve ona "Al bunu pişir, Dalal!" demiş. Kız, ona "Annem buraya geldi, bugün. Bunun kusuru bana ait değil. Ve sana selam bıraktı" demiş. O da "Amcamın fedakâr eşine rastlamak için biraz daha acele davranamadığıma çok üzüldüm!" diye yanıt vermiş. Sonra da ona "Annenin kız kardeşi olan teyzeni de görmek ister miydin?" demiş. Kız da "Ah! Tabii!" diye yanıt vermiş. Kocası da "Pekâlâ. Yarın onu sana yollarım" demiş.

Ertesi gün, gün doğarken, gulyabani evinden çıkmış, Dalal'ın teyzesi kılığına girmiş ve gelip kapıyı çalmış. Dalal pencereden "Kim o?" diye sormuş. O da "Aç kapıyı, benim, teyzen! Seni düşünüp duruyordum; kalktım seni görmeye geldim" demiş. Kız da aşağı inip ona kapıyı açmış. Gulyabani de, teyzesi kılığında içeri girip Dalal'ı yanaklarından öpmüş; uzun uzadıya ağlamış, bol bol gözyaşı dökmüş ve "Ah, kız kardeşimin kuzusu! Ah, ey kederler ve felaketler!" demiş. Dalal "Neyin var, teyze, yoksa hasta mısın?" demiş. Kadın "Hayır, kız kardeşimin yavrusu, senin için üzülmekteyim. Senin evlendiğin kişinin bir gulyabani olduğunu öğrendik!" demiş. Ama Dalal "Sus Allah aşkına, böyle sözler söyleme teyzeciğim! Benim kocam babamın hazinelerinden de değerlidir. Ve güzellikten yana, deniz üzerinde parıldayan Süheyl yıldızına benzer...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Ve güzellikten yana deniz üzerinde parıldayan Süheyl yıldızına benzer" diye yanıt vermiş. Sonra da, kocasının evinde âdemoğlunun eti değil, koyun etinin yenildiğini göstermiş olmak için, ona, öğle yemeği için bir koyun kellesi yedirmiş. Gulyabani de yemekten sonra, oradan, memnun ve hayran ayrılmış. Sonra da delikanlı kılığında, Dalal için bir koyun, kendisi için de yeni kesilmiş bir âdemoğlu başıyla geri dönmekte kusur etmemiş. Dalal da ona "Teyzem beni ziyarete geldi ve sana selam bıraktı"

demiş. O da "Pekâlâ. Tanrı'ya övgüler olsun! Senin yakınların beni unutmayacak kadar sevecen kişiler. Babanın kardeşi olan halanı da görmek ister misin?" demiş. Kız da "Oh, evet" demiş. Kocası "Pekâlâ. Yarın onu sana göndereceğim. Ama ondan sonra yakınlarından hiç kimseyi görmeyeceksin. Çünkü onların konuşmalarından çekiniyorum" demiş.

Ertesi gün, Dalal'ın önünde babasının kardeşi olan halası kılığında belirmiş. İki yandan selamlama ve öpüşmelerden sonra, halası bol bol gözyaşı döküp hıçkırmış; ve ona "Bizim ve senin başındaki bu dert ne büyük felaket ve yıkımdır, ey kardeşimin kızı! Evlendiğin erkeğin bir gulyabani olduğunu öğrendik.Bana, barış ve dua üzerine olası Muhammed efendimizin erdemleri üzerine gerçeği söyle kızım!" demiş. O zaman Dalal, artık, çoktandır kendisini boğan sırrı daha fazla saklayamaz olmuş; ve hafif bir sesle, titreyerek "Sus hala, sus. Yoksa gelir, enimizi boyumuza katar! Düşün bir kere, bana âdemoğlunun kellelerini getiriyor; ben de reddettiğim için, bunları kendi başına yiyor. Ah! Yakında beni de yer diye çok korkuyorum!" demiş.

Dalal bu sözleri söyler söylemez, halası, gerçek şeklini almış; korkunç görünüşlü bir gulyabani olmuş ve dişlerini gıcırdatmaya başlamış. Dalal da, onu görünce, korkudan sapsarı kesilmiş ve titremeye başlamış. O da kızmaksızın kendisine "Demek, böyle çabucak benim sırrımı ortaya koyuveriyorsun ha, Dalal?" demiş. Kız, onun ayaklarına atılmış ve kendisine "Kendimi senin korumana terk ediyorum, beni bu kez bağışla!" demiş. O da "Peki, sen beni halanın yanında esirgedin mi? Bana hatır gönül bıraktın mı? Yok! Ben de seni koruyamam. Seni yemek için nereden işe başlayayım, söyle!" demiş. Kız da "Madem ki kesinlikle beni yemek istiyorsun, bu benim bahtımda yazılı demektir. Ama ben bugün kirliyim; etimin lezzeti de ağzına hoş gelmez. Bundan dolayı senin uğruna yıkanmak için ilkin beni hamama götür. Banyodan çıkınca, beyaz ve tatlı olurum. Etimin tadı ağzına zevk verir. O zaman beni istediğin yerden işe başlayarak yiyebilirsin" diye yanıt vermiş. Gulyabani de "Doğru söylüyorsun, ey Dalal!" diyerek onu yanıtlamış.

O saat ve o anda, ona büyük bir banyo leğeni ve hamam çamaşırları getirmiş, sonra gidip bulduğu dostlarından birini

beyaz bir eşeğe çevirerek, kendisini de bir eşek sürücüsüne döndürerek geri gelmiş. Dalal'ı eşeğe bindirmiş ve onunla birlikte leğeni başında taşıyarak ilk köyün hamamına doğru yol almış.

Hamama ulaşınca, bakıcı kadına "İşte sana bir şahın kızı olan bu hanımı iyice yıkaman için bahşiş olarak üç altın dinar! Sonra da, sana teslim ettiğim gibi, onu bana geri getirirsin!" demiş. Ve Dalal'ı kapıcıya teslim etmiş, sonra da dışarı çıkıp hamamın kapısı önüne oturmuş.

Dalal, hamamın bekleme yeri olan ilk salona girmiş. Bütün genç kızlar hamama girerek yıkanıp ovuşturulduktan sonra aralarında şakalaşarak hamamdan çıkacakları sırada; o, tek başına ve üzgün, altın leğenin ve değerli çamaşır dolu bohçasının yanı başına oturmuş, ötekiler gibi memnun olmaktan uzak, çekildiği köşede sessizce ağlıyormuş. Sonunda, genç kızlar onun yanına yaklaşmışlar ve her biri ona "Neyin var, hemşire ve neden ağlıyorsun? İyisi mi, sen, kalk ve soyunup bizimle birlikte yıkan!" demişler. Ama o, kendilerine teşekkür ettikten sonra, onlara "Yıkanınca kaygılardan da arınılır mı? Yıkanmak çaresiz dertleri de iyi eder mi?" diye yanıt vermiş. Ve de "Yıkanmak için bol bol vakit var" diye eklemiş.

Tam o sırada, kızarmış yerfıstığı ve pişmiş bakla satıcısı yaşlı bir kadın, mallarını içeren çanağını başında taşıyarak hamama girmiş. Genç kızlar ondan, kimi bir kuruş, kimi yarım kuruş, kimileri de iki kuruş karşılığında eğlencelik satın almışlar. En sonra da bakla ve fıstık yiyerek oyalanmak için kederli Dalal da yaşlı satıcıyı çağırmış ve ona "Gel, hala, bana sadece bir kuruşluk bakla ver!" demiş. Satıcı da yaklaşıp onun yanına oturmuş ve bir kuruş karşılığında bir boynuz dolusu baklayı kendisine vermiş. Dalal da ona bir kuruş verecek yerde "Halam, bunu çocukların için al!" diyerek eline bir inci gerdanlık sıkıştırmış. Ve satıcı şaşırarak teşekkür edip el öpmeye davranınca, Dalal ona "Bana bakla çanağını ve üzerinde taşıdığın yırtık giysileri şu altın leğen, şu mücevherler, giysilerim ve şu değerli çamaşırlar karşılığında verir misin?" demiş. Bunca cömertliğe bir türlü inanamayan yaşlı satıcı da "Neden kızım, benim gibi bir fakirle böyle alay ediyorsun!" diye yanıt vermiş. Dalal da ona "Sana söylediklerim içtenlikle söylenmiştir, yaşlı

anam!" demiş. Bunun üzerine yaşlı kadın giysilerini çıkarmış ve bunları ona vermiş. Dalal da bunları çabucak giyinmiş, bakla çanağını başına koymuş, paramparça mavi örtüye bürünmüş, yüzünü hamamın döşemesindeki çamurla sıvazlamış; ve kocası gulyabaninin oturmakta olduğu kapıdan çıkıp gitmiş. Ve baştan aşağı tutulduğu müthiş bir korkuyla, meslekten satıcılar gibi "Eğlencelik kızarmış bakla var, oyalayıcı yer fıstığı var!" diye haykırarak onun önünden geçmiş.

Böylece oradan uzaklaşırken, onu tanıyamamış olan gulyabani kocası, gulyabanilere has koku alma duyarlığıyla karısının kokusunu duymuş ve kendi kendine "nasıl oluyor da Dalal'ın kokusu bu yaşlı bakla satıcısının üzerine sinmiş bulunuyor? Vallahi, bu işin ne olduğunu bir görmeliyim!" demiş. Ve "Hey, bakla satıcısı! Hey, fıstıkçı!" diye seslenmiş. Ama satıcı başını çevirmediğinden, kendi kendine "Hamama girip bir baksam daha doğru olacak!" demiş. Ve hamamın kapıcısına "Sana bıraktığım kadın dışarı çıkmakta niye bu denli gecikti?" diye sormuş. Kadın da "Ağda tutan, parmaklarına kına yakan ve koku sürünüp saçlarını örerek akşama kadar oyalanan kadınlarla birlikte neredeyse çıkar!" diye yanıt vermiş.

Gulyabani de rahatlamış ve gidip yeniden kapının önüne oturmuş. Ve bütün kadınlar hamamdan çıkıncaya kadar orada beklemiş. En sonra da hamamın kapıcısı dışarı çıkmış ve hamamı kapatmış. Gulyabani ona "Hey! Sen ne yapıyorsun? Sana bıraktığım kadın ne oldu? Yoksa hamamı üzerine mi kilitliyorsun?" demiş. Kadın "Hamamda, barınacak yeri olmadığı için her gece hamamda uyumasına izin verdiğimiz bakla satıcısından başka kimse kalmadı" demiş. Gulyabani, hamam kapıcısının boynunu yakalamış ve öyle sıkmış ki, kadın neredeyse boğuluyormuş. Ve ona "Muhabbet tellalı karı, o kadından sen sorumlu idin! Onu ben senden isterim!" diye haykırmış. Kadın da "Ben, giysilerin ve pabuçların bakıcısıyım, kadınların bakıcısı değil" diye yanıt vermiş; ve gulyabani, boynunu biraz fazla sıktığından dolayı "Ey Müslümanlar, imdadıma gelin!" diye haykırmaya başlamış. Canavar onu dövmeye girişirken, mahallenin her yanından adamlar koşuşup gelmişler. Gulyabani "Yedinci gezegene kaçmış olsa, senin onu bulup bana getirmen gerek, ey yaşlı

orospuların malı!" diye haykırıyormuş. İşte hamamın yaşlı bakıcısının ve yaşlı bakla satıcısının durumları böyleymiş.

Ama, Dalal'ın durumuna gelince, şöyle! Bir kez hamamdan çıkınca ve gulyabaninin gözetiminden kurnazlıkla kurtulunca, ülkesine dönmek için yol almayı sürdürmüş. Ve kentten oldukça uzak bir yere ulaşınca, elini, yüzünü ve ayaklarını yıkayacak bir dere bulmuş ve oraya yakın bir yerde bulunan bir şahın sarayına doğru yönelmiş.

Ve saray duvarının yakınında bir yere oturmuş. Köle zenci kadınlardan biri, bir iş görmek üzere aşağı inince, onu görmüş ve yeniden yukarı çıkarak hanımına "Sultanım, senden korkup çekinmeseydim, yalan söylemiş olmak korkusu olmaksızın sana, aşağıda senden de güzel bir kadının bulunduğunu söylerdim" demiş. Kadın da "Pekâlâ. Git de ona yukarı gelmesini söyle!" diye yanıt vermiş. Zenci kadın da aşağı inip Dalal'a "Gel, seni görmek isteyen hanımımla tanış!" demiş. Ama Dalal "Acaba, rastlantısal olarak benim annem zenci köle ya da babam bir kara derili mi idi ki, esirlerle birlikte yola çıkayım!" diye yanıt vermiş. Zenci kadın da Dalal'ın kendisine söylediklerini hanımına aktarmak için yukarı çıkmış. O zaman sultan hanım kendisine "Sen, git de, aşağıda olan şu kadını çağır!" diyerek beyaz bir esire göndermiş. Beyaz esire de, aşağı inip Dalal'a "Gel, ey hatun, hanımım seni görmek istiyor" demiş. Dalal da "Ben beyaz bir esire ile huzura çıkacak esir bir kız da değilim" demiş. O da hanımına, Dalal'ın kendisine söylediklerini anlatmak üzere oradan ayrılmış. O zaman sultan, kendi oğlunu çağırtmış ve ona "Öyleyse, sen aşağı in ve aşağıda bulunan hatunu buraya çağır" demiş.

O zaman güzelliğiyle deniz üzerinde parlayan yıldıza benzeyen genç şehzade, genç kadının yanına inmiş ve ona "Ey hatun, haremde annemin yanına lütfedip gelir misin?" demiş. Dalal da, bu kez "Ben nasıl bir şah ve sultan kızıysam, sen de bir şah ve sultan oğlu olduğun için, seninle birlikte yukarı çıkarım" diye yanıt vermiş. Ve onun önünde merdivenleri çıkmış.

Genç şehzade, Dalal'ın tüm güzelliğiyle merdivenleri çıktığını görür görmez, ona karşı yüreğine bir sevgi düşmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Genç şehzade, Dalal'ın tüm güzelliğiyle merdivenleri çıktığını görür görmez, ona karşı yüreğine bir sevgi düşmüş. Kendi bakımından Dalal da, genç şehzadenin güzelliği karşısında, ruhunda duyarlık bulmuş. Kendince, Dalal'ı gördüğü zaman, şahın eşi ana sultan da, içinden "Esirelerin sözleri doğruymuş. Gerçekten bu kız, benden güzel" demiş.

Selam ve iltifatlardan sonra, şahın oğlu annesine "Bu kızla evlenmek isterdim, çünkü onun şahların kanından gelme bir sultan olduğu besbelli" demiş. Annesi de ona "Bu senin işin oğlum. Sen ne yapacağını kendin biliyor olmalısın!" demiş. Genç şehzade kadıyı çağırtmış ve o saat ve o anda evlilik sözleşmesini yazdırmış ve Dalal ile düğünlerini kutlamış ve gerdek odasına girmiş. Ama, acaba bütün bu zaman içinde gulyabaniye ne olmuş? İşte şu olmuş:

Tam evliliklerinin kutlandığı gün, ak bir koçu yeden bir adam gelip şehzadenin babası şaha "Sultanım, ben senin çiftçilerinden biriyim. Düğün dolayısıyla sana armağan olarak kendimizin beslediği bu iri ak koçu getirdim. Ama bu koçu haremin kapısına bağlamak gerek; çünkü bu hayvan, yöresinde kadınların bulunduğu bir yerde doğmuş ve büyümüştür; eğer onu aşağıda tutarsan, bütün gece meler ve hiç kimseyi uyutmaz" demiş. Şah da "Pekâlâ, kabul olunmuştur" demiş. Ve çiftçiye bir onur giysisi vermiş; o da kendi yoluna gitmiş; şah da ak koçu "Bunu haremin kapısına bağla, çünkü ancak yöresinde kadınlar bulununca mutlu olurmuş" diyerek harem ağasına teslim etmiş.

Geceleyin, gerdeğe girme zamanı gelince, şahın oğlu gerdek odasına sokulmuş ve göreceği işi gördükten sonra, Dalal'ın yanında uykuya dalınca, ak koç bağını koparmış ve odaya girmiş. Dalal'ı kaldırmış ve onunla birlikte avluya çıkmış. Ve öfkelenmeksizin ona "Söyle bana Dalal, bende halâ onur bıraktın mı?" demiş. Kız da, ona "Sana sığınıyorum. Beni yeme!" demiş. O da "Bu kez kurtuluş yok" demiş. Bunu duyan kız, ona "Beni yemeden önce, hacetimi görmek üzere avludaki ayak yoluna

girmeme izin ver" demiş. Gulyabani de ona "Pekâlâ" demiş; ve onu ayak yoluna götürmüş ve işini bitirmesini bekleyerek kapıyı gözetmek üzere orada kalmış.

Oysa, Dalal, ayak yolunun içine girer girmez, iki elini havaya kaldırmış ve "Ey kutsal peygamberimizin kızı Zeyneb Hatun, sen ki felaketlerden kurtarıcısın, imdadıma yetiş!" demiş. Ve azize hatun, onun yanına hemen ecinni kızları arasından bir hizmetçisini göndermiş; ecinniye duvarı yarıp Dalal'a "Ne dilemektesin Dalal?" diye sormuş. Kız da "Gulyabani dışarıda bekliyor. Buradan çıkar çıkmaz beni yiyecek" diye yanıt vermiş. Ecinniye "Seni ondan kurtarırsam, yanağından bir kez öpmeme izin verir misin?" demiş. Kız da "Evet" demiş. O zaman Sitti Zeyneb'in ecinniyesi evin yanındaki duvarı yarmış ve şiddetle gulyabaninin üzerine çökmüş ve taşaklarına bir tekme indirmiş. O da geberip kaskatı olmuş.

O zaman ecinniye ayak yoluna girmiş. Dalal'ı elinden tutup ona yaşamını yitirmiş, yerde yatmakta olan ak koşu göstermiş. Sonra koçu avlu dışına sürükleyip bir çukura atmışlar. Ecinniye de Dalal'ı yanağından bir kez öpmüş. Ve ona "Şimdi, ey Dalal, senden bir hizmet isteyeceğim" demiş. Kız da "Emrindeyim, sevgilim" diye yanıt vermiş. Ecinniye "Senin, benimle birlikte sadece bir saat için Zümrüt Denizi'ne gelmeni dilemekteyim!" demiş. Kız "Pekâlâ" diye yanıt vermiş. "Ama ne yapmak için!" diye sormuş. Ecinniye de "Oğlum hasta ve tabibimiz, onun ancak Zümrüt Denizi'nden bir tas su içince iyileşeceğini söyledi. Oysa, bir Havva kızı dışında, Zümrüt Denizi'nden hiç kimse bir tas su dolduramaz. Ben de, bu hizmeti senden istemek için senin yanına gelmiş olmamdan yararlanmayı düşündüm" diye yanıt vermiş. Dalal da, bunu "Başın ve gözüm üstüne! Yeter ki, kocam uyanmadan önce buraya dönebileyim!" diyerek yanıtlamış. Ecinniye de "Hiç kuşkun olmasın!" demiş ve kızı omzuna bindirerek Zümrüt Denizi'nin kıyısına götürmüş ve ona bir altın tas vermiş. Ve Dalal bu tası o harika suyla doldurmuş. Ama onu sudan çıkarırken, bir dalga elini ıslatmış ve bu el hemen bir yonca yaprağı gibi yemyeşil olmuş. Bunu izleyerek ecinniye Dalal'ı yeniden omzuna almış ve gerdek odasına, delikanlının yanına geri getirmiş. Ve işte dua ve barış üzerine olası Sitti Zeyneb'in hizmetçisinin durumu böyleymiş.

Oysa, bu Zümrüt Denizi'nin her sabah, herhangi bir kimsenin gelip su çalıp çalmadığını anlamak üzere tartmaya gelen bir tartıcısı varmış. Ve bu işten sorumlu imiş. O sabah da gelip denizi tartıp ölçmüş ve tam da bir taslık bir azalma bulmuş. Kendi kendine "Bu hırsızlığı kim yaptı acaba? Onu aramaya koşmalı ve buluncaya kadar gezip tozmalıyım. Kimin elinde Zümrüt Denizi'nin yeşil işareti varsa, onu sultanımıza götürmem gerek; kendisinin ona ne yapacağını kim bilir artık?" diye sormuş.

Bunun üzerine, camdan bilezikler ve yüzükler almış. Ve onları bir tepsiye yerleştirererek başında taşımış. Ve dünyanın her yanında, şahların pencereleri altında "Camdan bilezikler var, ey sultanlar! Zümrüt yüzüklerim var, ey genç kızlar!" diye bağırarak dolaşmaya başlamış.

Ve yeşil elin sahibini bulamadan on yıl boyunca dolaşmış. Sonunda, günlerden bir gün Dalal'ın bulunduğu sarayın pencerelerinin altına ulaşmış. Ve "Camdan bileziklerim var, ey sultanlar! Zümrüt yüzüklerim var, ey genç kızlar!" diye haykırmaya başlamış. Pencerede bulunan Dalal da, tepside hoşuna giden bilezikler ve yüzükler görmüş. Satıcıya "Ey satıcı, eğlen biraz da aşağı gelip elime uygun geleni deneyeyim!" demiş. Ve Zümrüt Denizi'nin tartıcısı olan tacirin yanına inmiş; ve "En iyisinden yüzük ve bileziklerini üzerinde dene" diyerek sol elini uzatmış. Ama satıcı "Sol elini bana uzatman biraz ayıp olmuyor mu, ey hatun? Ben sol eller üzerinde deneme yapmam!" diye haykırmış. Dalal da, yonca gibi yeşil olan sağ elini ona göstermekten sakınarak kendisine "Sağ elim ağrıyor" demiş. Satıcı da "Zarar yok. Ben, sadece gözlerimle görmek istiyorum; ölçüyü çıkarırım" demiş. Dalal da ona elini göstermiş.

Zümrüt Denizi'nin tartıcısı Dalal'ın yeşil işaretin bulunduğu elini görür görmez, tasla su alanın o olduğunu anlamış. Ve onu birdenbire kollarına alarak Zümrüt Denizi sultanının nezdine götürmüş. Ve "Senin suyundan bir tas çalmıştır bu kız, denizin hükümdarı. Ona ne yapacağını sen bilirsin" diyerek kızı şaha teslim etmiş.

Zümrüt Denizi'nin sultanı da öfkeyle Dalal'a bakmış. Ama bakışları daha onun üzerine düşer düşmez güzelliğiyle sarsılmış ve ona "Ey genç kız, ben seninle evlilik sözleşmesi yaptırmak

isterdim" demiş. Dalal da ona "Ne yazık! Ama ben şimdiki durumda güzellikten yana deniz üzerinde parladığı andaki Süheyl yıldızına benzer bir gençle yasal sözleşme yaparak evli bulunuyorum" demiş. Bunun üzerine şah ona "Peki, sana benzer bir kardeşin veya bir kızın ya da bir erkek kardeşin yok mu?" demiş. Kız da "Benim evlilik çağına henüz ulaşmış, güzellikten yana tıpkı babasına benzeyen on yaşında bir kızım var" demiş. Şah da "Pekâlâ" demiş. Ve Zümrüt Denizi'nin tartıcısını çağırarak ona "Hanımını aldığın yere götür" demiş. Tartıcı onu omuzlarına almış; Zümrüt Denizi'nin sultanı da Dalal'ın elinden tutarak onlarla birlikte yurdundan ayrılmış.

Ve şahın sarayına girmişler, sultan da Dalal'ı kocasının yanına ulaşıncaya kadar izlemiş ve tanışmalarından sonra "Senden kızınla birleşme izni istiyorum" demiş. O da "Pekâlâ. Onun için bana vereceğin başlığı sapta" demiş. Zümrüt Denizi'nin sultanı "Onun için sana vereceğim başlık, kırk deve yükü zümrüt ve yemen taşıdır" demiş. Anlaşma sağlanmış ve Zümrüt Denizi sultanıyla Dalal'ın ve Süheyli şehzadenin kızlarının düğünleri kutlanmış. Ve hepsi birlikte tam bir uyum içinde yaşamışlar. Her koşul içinde Tanrı'ya şükürler olsun!

Kolluk amiri bu öyküyü anlatınca, Sultan Baybars, ona yerine geçmesi için zaman bırakmaksızın, kendisini "Vallahi, ya Cemaleddin, bugüne kadar hiç işitmediğim güzellikte bir öykü, bu!" demiş. O da "Efendimizin beğenmesiyle şimdi öyle olmuştur" demiş. Ve yerine çekilmiş. O zaman adı Fahreddin olan başka bir kolluk amiri ilerlemiş ve Sultan Baybars'ın önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra "Ben, ey emirimiz ve sultanımız, sana, kendi başıma gelmiş olan ve kısa olmaktan başka erdemi bulunmayan bir serüven anlatacağım. İşte şöyle!" demiş.

## *Yedinci Kolluk Amirinin Öyküsü*

Günlerden bir gün, bulunduğum mahalde, Araplar içinden bir hırsız, bir çuval buğday çalmak üzere bir çiftçinin evine girmişti. Ama çiftliktekiler gürültüyü duyarak ve "Hırsız var!" diye bağırtılar koparark beni çağırdılar. Ama adamı-

mız öylesine iyi saklanmıştı ki, tüm araştırmalara karşın onu bulamadık. Ve tam da oradan ayrılmak üzere kapıya doğru yollanırken, bahçede bulunan büyük bir buğday yığınının yanından geçmekteydim. Bu buğday yığınının tepesinde de, ölçü almaya yarayan bakır bir leğen vardı. Birdenbire buğday yığınından çıkan tüyler ürpertici bir yellenme duydum. Ve aynı anda, bakır leğenin de beş ayak boyu yukarı fırladığını gördüm. O zaman, şaşırmama karşın, buğday yığınını hızla karıştırmaya başladım ve kıçı havaya dönük olarak içine saklanmış olan Arabı buldum. Onu yakalayıp kelepçe vurduktan sonra, varlığını bana belli eden o garip yellenme hakkında soruşturma yaptım. Bana "İsteyerek bunu yaptım, efendim!" diye yanıt verdi. Ben de ona "Allah belanı versin! Ve tüm kötülükler bizden ırak olsun! Yararına aykırı olan böylesi bir yellenme koparılır mı?" diye yanıt verdim. O da bana "Doğru söylüyorsun, ya Seydi, yararıma aykırı davrandım; bu besbelli. Ama bunu sırf senin yararın için yaptım" diye yanıt verdi. Ben de ona "Bu nasıl oluyor, ey köpoğlu ve ne zamandan beri bu türden bir yellenme, yeryüzünde herhangi bir kişinin yararına olabiliyor?" diye sordum. Bana "Bana küfretme, ey komutan! Sırf seni uzun boylu aramak ve peşimde kent ve kırlarda boşu boşuna dolaşmak zahmetinden kurtarmak için yellendim. Çünkü sen hayırlı bir ailenin çocuğusun!" diye yanıt verdi. O zaman ben, sultanım efendimiz, böylesi bir savunmaya karşı bir şey diyemedim. Ve gönül yüceliği göstererek onu bıraktım. Benim öyküm de budur.

Komutan Fahreddin'in bu öyküsünü işiten Sultan Baybars ona "He, vallahi! Hoşgörün tam anlamıyla yerini bulmuş!" demiş. Sonra, Fahreddin tam yerini almışken, adı Nizameddin olan sekizinci kolluk görevlisi ileri çıkmış. Ve "Benim anlatacağım öykünün, şimdi işittiğin öyküyle uzaktan yakından hiçbir ilgisi yoktur, ey sultanımız efendim!" demiş. Baybars da ona "Bu gözlerinle gördüğün bir olay mı yoksa işittiğin bir öykü mü?" diye sormuş. O da "Yo, vallahi, efendim; sadece işitmiş olduğum bir şeydir. İşte şöyle!" demiş ve anlatmış:

## *Sekizinci Kolluk Amirinin Öyküsü*

Bir zamanlar gezgin bir zurnacı varmış. Ve de bu kimse bir kadınla evlenmiş. Kadın, onun gayretleriyle hamile kalmış ve Tanrı'nın yardımıyla bir oğlan çocuğu doğurmuş. Ama zurnacının evinde ne ebe kadına ödenecek ne de yeni doğum yapmış karısına bir şeyler alacak para varmış. Zurnacı da ne yapacağını bilemeyerek ve sıkıntısından kurtulmanın bir yolunu bulamayarak karısına "Tanrı'nın yolu üzerine çıkıp merhametli kişilerden iki parça bakır para dilenecek ve birini borcuma karşılık ebe kadına, ötekini de tavuk tacirine vererek şu lohusalık günlerinde beslenmen için sana yedirmek üzere bir piliç almak uğrunda harcayacağım" diyerek evden çıkmış.

Kırlık bir yerden geçerken, bir tümsekte tüneyen bir tavuk bulmuş. Yavaşça tavuğa yaklaşmış ve kaçacak zaman bırakmadan onu yakalamış. Altında yeni yumurtlanmış bir yumurta bulmuş. "Tanrı'nın kutsaması üzerime iniyor bugün. Bu, tam da benim istediğim şey. Artık dilenmeme hacet kalmadı. Bu tavuğu, onun isterlerine göre pişirerek doğum yaptığı şu gün amcamın kızına yediririm; bir bakır paracık karşılığı olarak da bu yumurtayı satar, ebe kadının bedelini öderim" diyerek onu cebine koymuş. Bu maksatla yumurtacılar çarşısına gitmiş.

Çarşı boyunca yol alırken, tanıdığı bir Yahudi ona "Ne taşıyorsun, sen?" diye sormuş. O da "Yumurtalarıyla birlikte bir tavuk bu!" diye yanıt vermiş. Yahudi "Göster bakayım!" demiş. Zurnacı da Yahudiye tavuğu ve yumurtayı göstermiş. Yahudi "Bu yumurtayı satmak ister misin?" diye sormuş. O da "Evet!" diye yanıt vermiş. "Kaça?" diye sorunca da "İlkin sen bir fiyat ver bakalım!" yanıtını vermiş. Yahudi de "Onu senden on altın dinara alırım! Daha fazla etmez!" demiş. Zavallı zurnacı da, yahudinin kendisiyle alay ettiğini sanarak "Fakirim diye benimle alay ediyorsun, değil mi? Onun gerçek fiyatının bu olmadığını pekâlâ biliyorsun?" demiş. Yahudi, bu sözlerle, onun daha fazla para istediğine inanarak ona "Son fiyat olarak sana on beş dinar veririm!" demiş. Zurnacı "Allah kısmet saçar" diye yanıt vermiş O zaman yahudi "İşte yepyeni yirmi dinar! Ya satarsın ya vazgeçersin!" demiş. O zaman zurnacı, bu önerinin ciddi olduğunu

anlayarak yumurtayı, yirmi dinar karşılığında Yahudiye bırakmış; ve çabucak ona sırtını çevirmiş. Ama Yahudi hemen onun ardından koşup kendisine "Bu yumurtalardan senin evde daha fazla var mı?" diye sormuş. O da "Sana, tavuk yarın yumurtlayınca bir tane daha getiririm; bu da aynı fiyata olacak! Ama, senden başkası olsaydı, onu otuz altın dinardan aşağıya satmazdım!" diye yanıt vermiş. Yahudi de ona "Bana evini göster; her gün gelir, seni yormadan, yumurta alırım; ve sana yirmişer dinar öderim" demiş. Zurnacı da ona evini göstermiş ve gidip elindeki yumurtlayanın dışında bir tavuk daha satın almış; ve karısı için bunu pişirtmiş. Zahmetleri için ebe kadına eliaçıklıkla ödeme yapmış. Ertesi gün, karısına "Ey amcamın kızı, mutfakta barınan kara tavuğu boğazlamaktan sakın. O evin kutsal varlığıdır. Bize, cari fiyatıyla her biri yirmi altın dinar değerinde olan yumurtalar yumurtlayacak...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

"Bize, cari fiyatıyla her biri yirmi altın dinar değerinde olan yumurtalar yumurtlayacak. Falan Yahudi de onları bizden bu fiyata satın alacak!" demiş.

Ve gerçekten, Yahudi her gün gelip yeni yumurtlanmış bir yumurta alarak bunlar için, karşılıklarında yirmişer dinar ödemiş. Zurnacı da büyük bir zenginliğe ulaşmakta ve çarşıda ticaret yapacağı büyük bir dükkân açmakta gecikmemiş.

Tavuğun eve girdiği gün doğan oğluna gelince, okula gidebilecek kadar büyümüş; eski zurnacı harcamaları kendisi üstlenerek güzel bir okul yaptırmış. Ve fakir çocuklarını biraraya getirerek, burada, oğluyla okuyup yazma öğrenmelerini sağlamış. Ve onlar için Kur'an'ı ezbere bilen ve kendilerine, son sözcükten başlayarak ilkine gelecek şekilde tersine okuyabilecek harika bir okul hocası seçmiş. Bunu izleyerek hac eda etmek üzere Hicaz'a gitmeye karar vermiş. Ve karısına "Dikkat et de Yahudi seni aldatmasın ve tavuğu elinden almasın!" demiş. Sonra kervanla birlikte Mekke'nin yolunu tutmuş.

Eski zurnacının ayrılışından bir süre sonra, Yahudi, bir gün kadına "Sana altın dolu bir sandık vereceğim. Karşılığında bana tavuğu vereceksin!" demiş. Kadın da "Bunu nasıl yapabilirim, ey âdem? Kocam, yola çıkmadan önce, sana yumurtadan başka şey satmamam için tembihte bulundu" diye yanıt vermiş. O da "Kızacak olursa, sen bunun dışında kalırsın; sorumluluğu ben üzerime alırım. Gelip çarşının ortasında bulunan dükkânımda beni bulabilir" demiş. Ve sandığı açıp ona içindekileri göstermiş. Kadın da bir defada bu kadar çok altını birarada görmekten sevinç duymuş ve tavuğu Yahudiye vermiş. O da tavuğu almış, oracıkta boğazlamış; ve kadına "Onu hemen temizle ve pişirt; sonra gelir, onu alırım. Ama bir parçası eksik olursa, onu yiyenin karnını yarar, o parçayı içinden çıkarırım" demiş ve çekip gitmiş.

Tam öğle saatinde zurnacının oğlu okuldan gelmiş. Anasının tavuğu tencereden çıkardığını ve çini bir tabağa koyup üstünü de muslin bir örtüyle örttüğünü görmüş; canı bu tavuktan bir parça yemek istemiş. Ve anasına "Ondan bana bir parça ver anne!" demiş. Anası, ona "Sussana sen! Bizim değil o!" demiş.

Sonra bir ihtiyacını görmek üzere oradan ayrıldığı sırada, çocuk, muslin örtüyü açmış ve dişlerinin bir darbesiyle, tavuğun gerisini sımsıcakken yutmuş. Esirelerden biri bunu görmüş ve ona "Küçük beyim, bu ne felaket ve de ne çaresiz bir beladır! Evden hemen kaç, çünkü tavuğunu almaya gelecek olan Yahudi, senin yuttuğun geriyi çıkarmak için karnını yaracak!" demiş. Çocuk da "Doğru, bu güzelim geriyi yitirmektense kaçayım, daha iyi!" demiş ve katırına binerek oradan ayrılmış.

Yahudi tavuğunu almak için dönmekte gecikmemiş. Ve anaya "Bunun gerisi nerede?" diye sormuş. O da "Bir ihtiyacım için dışarı çıktığımda, haberim olmadan, oğlum geriyi koparıp yutmuş" diye yanıt vermiş. Yahudi de ona "Allah belanı versin! Bu geri için ben tüm paramı harcadım. Söyle nerede senin o haylaz oğlun, karnını yarayım da yediği parayı çıkarayım!" diye haykırmış. Kadın da "Korkusundan kaçtı gitti" yanıtını vermiş.

Yahudi çabucak oradan çıkıp aradığı çocuğun tanımlamasını yaparak kentler ve köyler boyunca yolculuğa koyulmuş. Ve sonunda, onu, kırsal bir yerde uyurken bulmuş; çocuğu öldürmek için yavaşça yanına yaklaşmışken, bir gözü açık olarak uyu-

makta olan çocuk sıçrayarak uyanmış. Yahudi ona "Gel buraya zurnacının oğlu. Sana geriyi yemeni kim söyledi? Ben onun için bir sandık dolusu altın ödedim ve anana da şart koştum. Şimdi o şart senin ölümünle yerine getirilmeli!" diye haykırmış. Oğlan da "Defol ulan Yahudi! Bir tavuğun gerisi için bunca yolculuğu göze almaya utanmıyor musun? Hele bu geriyi çıkarmak için karnımı yarmaya kalkman daha da büyük bir utanmazlık değil midir?" diye yanıt vermiş. Ama Yahudi "Ben ne yapacağımı bilirim" demiş. Ve çocuğun karnını yarmak üzere kemerinden bıçağını çıkarmış. Ama oğlan, Yahudiyi tek eliyle kavramış, onu havaya kaldırıp yere çarpmış; Yahudinin kemiklerini ezmiş ve enini boyuna katmış. Ve Allah belasını veresi Yahudi, o saat ölmüş.

Öte yandan, genç çocuk, kişiliğinde, çabucak yuttuğu bu tavuk gerisinin etkilerini görmeye başlamış. Gerçekten anasını bulmak üzere geri dönmüş. Ama yolda kaybolmuş ve kapısında otuz dokuz kellenin asılı bulunduğu bir hükümdar sarayını gördüğü bir kente ulaşmış. Halka "Bu kelleler buraya neden asılı?" diye sormuş. Onlar da, kendisine "Şahın er meydanında dövüşmede çok güçlü bir kızı var. Kim kendisiyle dövüşür de yenerse onunla evlenecek, ama yenemeyenler olursa kafası kesiliyor" diye yanıt vermişler.

O zaman genç oğlan, tereddütsüz, şahın huzuruna çıkmış ve ona "Kızınla, kendi gücümü onunkiyle ölçmek üzere, er meydanında dövüşmek istiyorum" demiş. Şah ona "Oğlum, bana inan da çek git! Senden çok daha güçlü âdemler gelip kızıma yenildiler. Senin ölmen yazıktır!" diye yanıt vermiş. Bunu duyunca oğlan "Kızının beni yenmesini ve başımın kesilmesini ve saray kapısına asılmasını istiyorum" diye yanıt vermiş. Şah da "Pekâlâ. Bunu bir kâğıda yaz, kâğıdın altını da mühürle!" demiş. Oğlan da istenen kâğıdı yazmış ve mühürlemiş.

Bunun üzerine iç avluya bir halı sermişler ve genç kızla oğlan er meydanına çıkmışlar; ve birbirlerini bellerinden kavrayarak dövüşe başlamışlar; ve koltuk altları birbirine kenetlenmiş. Ve harika bir güreş çıkarmışlar. Bazen oğlan, kızı kündeye getirip yere yıkıyor; bazen de, kız, bir yılan gibi ayağa kalkıp oğlanı yere yıkıyormuş. Birbiri ardından gelen bu yıkılışlar bir saat kadar sürmüş; ama hiçbiri ötekinin sırtını yere getirememiş.

Kızının, bu kez, üstünlük sağlayarak seçkinleşemediğini gören şahın canı sıkılmış. Ve "Bugünlük bu kadar yeter. Ama yarın, dövüşmek üzere ikinci bir kez daha er meydanına çıkacaksınız" demiş. Sonra şah, onları ayırmış ve kendi dairesine çekilmiş; ve sarayın hekimlerini çağırarak onlara "Bu gece uyuduğu sırada kızımla güreşmiş olan gence uyuşturucu beng koklatacaksınız. Uyuşturucu etkisini gösterdiği vakit, bedenini araştırıp üzerinde onu dirençli kılan bir muska olup olmadığına bakın! Çünkü aslında, dünyanın tüm gözü pek yiğitleri içinden en güçlülerini bile kızım yenmiş ve aralarından biri eksik, kırkına da toprağı öptürmüştür. O halde nasıl oluyor da, böyle bir yeniyetmeyi yere seremiyor? Bu durumda, gizli bir neden olsa gerek; işte sizden bu nedeni bulmanızı istiyorum. Yoksa sizin biliminiz noksan olacak ve bana erdemsiz görünecektir ve sizi sarayımdan ve ülkemden kovacağım!" demiş.

Gece olunca ve oğlan uyuyunca, hekimler gidip uyuşturucu beng koklatarak onu derin bir uykuya gömmüşler. Sonra da bedeninin her zerresini araştırmışlar ve bir küpü yoklar gibi gövdesine pıt pıt vurmuşlar; ve sonunda karnının içindeki bağırsaklarına sokulmuş tavuğun gerisini keşfetmişler. Ve ameliyat yapmak üzere makaslarını ve öteki gereçlerini getirtmişler. Çocuğun karnını yarıp bedeninden tavuğun gerisini çekip çıkarmışlar. Sonra bu karnı yeniden dikmişler ve dikilen yerin üzerine keskin sirkeler dökmüşler. Ve gövdeyi eski haline koymuşlar. Ertesi sabah oğlan uyuşturucunun sağladığı uykudan uyanınca, göğsünde bir ağırlık duymuş ve de kendisinde eski güç yokmuş. Çünkü yiyeni yenilmez kılan erdemle donanmış tavuğun gerisi yok olunca onun gücü de yitip gitmiş bulunuyormuş. Kendisini bu düşkün durumda görünce, artık tehlikeli bir deneye atılmayı istememiş. Ve genç dövüşçü kızın kendisini yenip öldüreceği korkusuyla oradan kaçmış.

Ve bacaklarını rüzgâra vererek sarayın ve kentin dışına çıkıncaya kadar kaçmayı kesememiş. Tam o sırada birbiriyle boğuşan üç adam görmüş. Onlara "Neden boğuşuyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Bir şey uğruna!" diye yanıt vermişler. Oğlan "Nedir o şey? Hani nerede?" diye sormuş. Onlar da "Sahibi olduğumuz şu halıyı görüyorsun. Bunun üzerine biri binerse

ve şu değnekle vurup ona, Kaf Dağı'nın tepesi bile olsa, gideceği yeri söylerse, halı göz açıp kapanasıya kadar geçen bir zamanda kendisini dilediği yere götürür. İşte onun kimde kalacağı bakımından boğuşup duruyoruz" diye yanıt vermişler. Oğlan da onlara "Bu uçan halıyı ele geçirmek için karşılıklı boğuşup duracak yerde, beni yargıç yapın, ben hakkınızda hakça bir karar vereyim!" demiş. Onlar da "Bu işte bizim yargıcımız ol!" diye yanıt vermişler. Oğlan onlara "Şu halıyı yere serin de enini boyunu göreyim!" demiş. Ve halının ortasına yerleşip onlara "Tüm gücümle bir taş fırlatacağım, üçünüz birden bu taşın ardından koşacaksınız. İçinizden hanginiz taşı ilk kez eline alırsa, uçan halı onun olacaktır" demiş. Onlar da "Pekâlâ" demişler. O zaman, oğlan yerden bir taş almış ve fırlatmış; üçü birden onun ardından seğirtmişler. Onlar böylece koşarlarken, oğlan "Beni doğrudan doğruya falan sultanın sarayına götür!" diyerek halıya değnekle vurmuş; halı da bu emri o saat ve o anda yerine getirmiş. Ve zurnacının oğlunu sözü edilen sarayın avlusuna, daha önce sultanın kızıyla dövüştüğü yere bırakmış.

Oğlan da "İşte dövüşçü karşında! Kim gelip dövüşecek onunla?" diye haykırmış. Genç kız da, herkesin önünde gelip avlunun ortasında halının üzerinde oğlanın karşısında yer almış. O da hemen "Bizimle birlikte Kaf Dağı'nın tepesine uç!" diyerek halıya değneğiyle vurmuş. Halı da herkesin şaşkınlığı içinde, göklere doğru yükselmiş, göz açıp kapayasıya kadar bir zaman bile geçmeden, onları Kaf Dağı'nın tepesine kondurmuş.

O zaman oğlan kıza "Kimmiş bakalım galip şimdi? Karnımdan tavuğun gerisini alan mı, yoksa şahın kızını sarayın ortalık yerinden kaçıran mı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz ellinci gece olunca, demiş ki:*

"Kimmiş bakalım galip şimdi? Karnımdan tavuğun gerisini alan mı, yoksa şahın kızını sarayın ortalık yerinden alıp kaçıran mı?" demiş. Kız "Beni koru! Ve beni bağışla! beni babamın sarayına geri götürürsen 'Beni yenen budur!' diyerek seninle evleni-

rim. Ve hekimlere tavuğun gerisini yeniden karnına koymaları için buyruk veririm" demiş. Oğlan da "Pekâlâ. Ama atasözü 'Demiri yumuşayıncaya kadar dövmelidir' demiştir. Ben de seni geri götürmeden önce, seninle o bildiğin şeyi yapmak isterim!" demiş. Kız da "Pekâlâ" demiş. O zaman oğlan, kızı alıp üzerine binmiş ve tam yerine yerleşerek kızın yumuşaması için gerekli yeri dövmeye hazırlanmış. Ama kız, ansızın, ona bir tekme vurarak oğlanı halının dışına yuvarlamış. Ve kendisi "Uç ey halı ve beni babamın sarayına götür!" diyerek halıya değnekle vurmuş. Halı da, o anda, onunla birlikte uçup kızı saraya götürmüş.

Yuvarlanan zurnacının oğlu da, dağın tepesinde, karıncaların bile izini bulamayacağı bir yerde tek başına aç susuz, ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalmış. Ve avcunu hırsla ısırarak, dağdan aşağı inmeye başlamış. Böylece durmaksızın bir gün bir gece yol almış; sabaha doğru dağın ortasına ulaşmış. Ve bahtında yazılı olacak ki, orada olgun meyvalarının ağır basmasıyla dalları eğilmiş iki hurma ağacı bulmuş.

Bu ağaçlardan biri kırmızı hurmalar, ötekiyse sarı hurmalar taşıyormuş. Oğlan çabucak her türden meyva içeren iki dal koparmış. Ve sarıları yeğ tuttuğundan, bu sarı hurmalardan birini koparak lezzetle yutmaya başlamış. Ama birdenbire başında, derisinin kaşınmasına neden olan bir şey hissetmiş. Elini başının kaşınan yerine götürmüş. Ve orada başından çıkıp çabucak büyümekte olan bir boynuz bulmuş. Bu boynuz kendiliğinden hurma ağaçlarından birini sarıp sarmalamaya başlamış ve oğlan kendini her ne kadar kurtarmaya çalışmışsa da, kendi boynuzuyla hurma ağacına saplanıp kalmış. O zaman kendi kendine "Öleceksek ölürüz, ama ilkin açlığımı gidermeyi, ondan sonra ölmeyi yeğlerim" demiş. Ve bu kez kırmızı hurmalara saldırmış. Ve işte! Daha bunlardan birini yer yemez, boynuzunun ağaçtan çözüldüğünü ve başının kurtulduğunu hissetmiş. Ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir zamanda, boynuz sanki hiç çıkmamış hale gelmiş. Hatta başında izi bile kalmamış.

O zaman oğlan kendi kendine "Çok âlâ" demiş. Ve açlığını gideresiye kadar kırmızı hurmaları yemeye koyulmuş. Sonra cebine kızıl ve sarı hurmalardan doldurmuş ve yolculuğu, gece gündüz, tam bir ay sürdürmüş. Sonunda rakibi olan şahın kızı-

nın bulunduğu kente gelmiş. Ve sarayın penceresi altına gelerek "Turfanda hurmalarım var, sultan kızlarının parmakları gibi hurmalar bunlar! Atlıların yoldaşı nefis hurmalar!" diye bağırmaya başlamış.

Şahın kızı da satıcının bağırmalarını duymuş; hizmetçilerine "Aşağı inin de şu hurmacıdan bana hurma satın alın; ama en güzellerini seçin kızlar!" demiş. Onlar da hurma almak üzere aşağı inmişler ve ender görüldükleri bir mevsimde bulunduğu için her birini bir dinar ödemeden sağlayamadıkları bu hurmalardan on altı adet satın almış ve yukarı çıkıp bunları hanımlarına vermişler.

Şahın kızı da bunların, tam da sevdiği türden sarı hurmalar olduğunu görmüş. Ve daha ağzına götürürken geçen zaman içinde birbiri ardından on altısını da yemiş. Ve kendi kendine "Aman yarabbi, ne kadar güzel idiler!" demiş. Ama daha bu sözler ağzından çıkmış çıkmamışken başının on altı yerinde birden müthiş bir kaşınma hissetmiş. Çabucak elini başına götürünce, on altı birbirine bakışımlı yerinden, saçlarının arasından derisini delip on altı boynuzun fırladığını anlamış. Ve haykırmaya vakit kalmadan bu on altı boynuz gelişmiş ve dörder dörder odanın duvarlarına doğru uzanarak sıkıca yapışmış.

Bunu gören ve onun keskin haykırışlarına kendi haykırışlarını da katan hizmetçilerin sesini duyan babası soluk soluğa koşup gelmiş ve "Ne var?" diye sormuş. Hizmetçiler de ona "Efendimiz, başımızı kaldırıp hanımımızın başında ansızın on altı boynuz çıktığını ve bunların duvarlara kadar uzanarak onu bağladığını gördük. İşte bak, sen de gör!" diye yanıt vermişler. Bunun üzerine kızın babası, oğlanın karnından tavuğun gerisini çıkarmış olan en uzman hekimleri bir araya getirtmiş. Onlar da ellerine testerelerini alıp boynuzları kızın başından testereyle kesmek istemişler; ama boynuzlara testere işlememiş. Başka gereçler de kullanmışlar, ama hiçbir sonuç alamamışlar. O zaman babası, en son çareye başvurmuş ve kentte bir tellal dolaştırarak "Sultanın kızının derdine kim çare bulur da kendisini on altı boynuzdan kurtarırsa, onunla evlenecek ve tahtın varisi olacaktır" diye bağırtmış.

O zaman ne olmuş dersiniz? Bu anı beklemekte olan zurnacının oğlu "Ben onun boynuzlarını yok ederim" diyerek saraya

girip kızın yanına çıkmış. Ve onun yanına ulaşır ulaşmaz, kırmızı bir hurma alıp onu yarmış ve sultanın kızının ağzına sokmuş. Ve o anda, duvardan bir boynuz kopmuş ve gözlerinin önünde küçülerek sonunda genç kızın başından tümüyle yok olmuş.

Başta şah olmak üzere, bunu gören oradaki herkes, sevinç haykırışları koparmışlar ve "Ey büyük hekim!" diye haykırmışlar. O da "Yarın ikinci bir boynuzu daha yok ederim!" demiş. O zaman onu sarayda alıkoymuşlar; orada on altı gün kalarak kız tüm boynuzlardan kurtuluncaya kadar her gün bir boynuzu yok etmiş. Şah da, hayranlığın ve minnet duygularının sınırında, oğlanla genç sultanın evlilik sözleşmelerini yazdırmış ve bu evlilik şenlikler, sevinçler ve ışık donanımları içinde kutlanmış. Sonra zifaf gecesine sıra gelmiş.

Oğlan karısının yanına zifaf odasına girer girmez, ona "Ya şimdi? İkimizden hangisi galiptir acaba? Benim karnımdan tavuğun gerisini aldıran ve uçan halıyı çalan mı? Yoksa, başında on altı boynuz bitirip, sonra da onu kısa bir sürede yok eden mi?" demiş. Kız da "Tabii sen, ey ifrit!" demiş. Oğlan, ona "Evet ben, zurnacının oğlu!" diye yanıt vermiş. Kız da "Vallahi! Sen beni yendin!" demiş. İkisi birden yatmışlar; eşit güç ve eşit kuvvet harcamışlar. Ve şah ve sultan olmuşlar. Birlikte tam bir ferahlık ve mükemmel bir mutluluk içinde yaşamışlar. İşte benim öyküm de budur!

Sultan Baybars, komutan Nizameddin'in bu öyküsünü işitince "Vallahi! bugüne kadar işittiğim öykülerin en güzeli budur herhalde!" diye haykırmış. Bunun üzerine, adı Celaleddin olan dokuzuncu komutan ilerlemiş; ve Sultan Baybars'ın önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra "İnşallah, ey zamanın şahı, sana anlatacağım öykü çok hoşuna gider!" demiş. Ve öyküsünü şöyle anlatmış:

## *Dokuzuncu Kolluk Amirinin Öyküsü*

Bir zamanlar, tüm saldırılara karşın bir türlü hamile kalamayan bir kadın varmış. Bu durumdayken, bir gün ellerini kaldırarak Ödüllendirici Tanrı'dan "Keten kokusundan ölebile-

cek de olsa, bana bir kız çocuğu ver!" diyerek yakarmış. Keten kokusundan söz etmekle, keten kokusu kadar zararsız bir kokunun bile onu rahatsız edecek noktaya getirip öldürecek, narin ve duyarlı yaratılışta bir kız çocuğuna sahip olmak istediğini belirtiyormuş. Bunun üzerine hamile kalıp hiçbir engele uğramadan, Tanrı'nın ona bağışladığı bir kız çocuğuna sahip olmuş. Bu çocuk yeni doğan ay kadar güzel, ay ışığı kadar solgun ve ay kadar narinmiş. Adını da Sıdıka koymuşlar.

Çocuk büyüyüp on yaşına geldiği zaman, yoldan geçen şahın oğlu, onu pencerede otururken görmüş. Ve kıza duyduğu sevda yüreğine çöreklenmiş; ve hastalanarak eve dönmüş. Hekimler birbiri ardından yanına gelmişler, ama ona gereken tedaviyi sağlayamamışlar. O zaman ona bakmak için, kapıcının yolladığı yaşlı bir kadın yukarıya çıkmış ve yüzüne baktıktan sonra, ona "Sen ya âşıksın, ya da seni seven bir erkek dostun var!" demiş. O da "Âşığım ben!" diye yanıt vermiş. Kadın ona "Onun kim olduğunu söyle de, seninle onun arasında bir bağ olayım!" demiş. O da "Güzel Sıdıka'dır, adı!" demiş. Kadın "Gözlerini sil ve ruhunu şenlendir, onu sana getireceğim" diye yanıt vermiş.

Yaşlı kadın gidip kapı eşiğinde hava almakta olan genç kızı bulmuş. Selam ve hatır sormalardan sonra, kadın ona "Tanrı güzelliğini korusun kızım! Sana benzeyenler ve senin kadar güzel parmakları olanlar, keten bükmeyi öğrenmelidirler. Çünkü hiçbir şey, iğ gibi, ince parmaklar arasında görülen iğ kadar hoş değildir" demiş. Ve çekip gitmiş.

Genç kız da anasının yanına gidip ona "Anneciğim, beni ustanın yanına götür!" demiş. Kadın da ona "Hangi usta?" diye sormuş. Kız "Keten ustasının!" diye yanıt vermiş. Anası "Sus bakayım! Keten senin için tehlikelidir. Kokusu senin ciğerlerin için çok zararlıdır. Ona dokunursan, ölürsün" diye haykırmış. Kız "Yo, ölmem ben" demiş. Öylesine ısrar etmiş ve o kadar çok ağlamış ki, sonunda anası onu keten ustası kadının yanına göndermiş.

Genç kız orada keten eğirmeyi öğrenmek üzere bütün gün kalmış. Bütün arkadaşları onun güzelliğine ve parmaklarının narinliğine hayran olmuşlar. Ve tam o sırada küçük bir parça keten parmağına, tırnağıyla etinin arasına girmiş. Kız da duyarsız, yere devrilmiş. Onu öldü sanmışlar ve anasıyla babasının

yanına gidip onlara "Gelin, kızınızı kaldırın; o öldü; Allah sizin ömrünüzü arttırsın!" demişler.

O zaman, kızları kendilerinin tek neşesi olan babası ve anası, giysilerini yırtmış ve felaket rüzgârı ile sarsılarak tabut sağlayıp kızın cenazesini kaldırmak üzere oraya gelmişler. Ama o sırada oradan geçen yaşlı kadın onlara "Sizler zengin insanlarsınız; bu genç kızı toprağa gömmeniz bir utanç olur" demiş. Onlar da "Peki, ne yapmamız gerek, öyleyse?" diye sormuşlar. Kadın "Ona, nehrin ortasında bir köşk kurun. Ve onu bir yatağa yatırarak bu köşke koyun. Her arzu duyduğunuzda gider, onu görürsünüz" demiş.

Onlar da kıza, nehrin ortasında, sütunlar üzerinde, mermerden bir köşk yaptırmışlar. Ve yöresini çimenlikli bir bahçeyle çevirmişler. Ve genç kızı da köşkte fildişi bir yatağın üzerine yatırmış ve ağlayarak çekip gitmişler. Bundan sonra ne olmuş dersiniz?

Yaşlı kadın hemen gidip aşktan hasta düşen şehzadeyi bulmuş, ve ona "Gel de, genç kızı gör. Nehrin ortasındaki bir köşkte seni bekliyor" demiş.

O zaman şehzade ayağa kalkmış ve babasının vezirine "Benimle birlikte bir gezinti yapmaya gel!" demiş. İkisi birlikte, önlerinde şehzadeye yol gösteren yaşlı kadın olduğu halde dışarı çıkmışlar; ve mermer köşke ulaşmışlar. Şehzade de vezire "Beni kapıda bekle, pek gecikmem!" demiş. Sonra köşke girmiş ve genç kızı ölü olarak bulmuş. Onun güzelliği üzerine mersiyeler düzerek ağlamaya başlamış. Ve öpmek için elini eline almış; güzel ve narin parmaklarını görmüş. Onlara hayranlıkla bakarken, parmaklarından birinde, etle tırnak arasında bir parça keten bulmuş. Buna şaşıp yavaşça çekip çıkarmış. Genç kız baygınlığından hemen ayılmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:*

Genç kız baygınlığından hemen ayılmış ve kıçüstü oturmuş; genç şehzadeye gülerek, ona "Ben neredeyim?" demiş. Şehzade de onu bağrına basmış ve "Benimlesin!" demiş.

Onu öpmüş ve onunla yatmış. Kırk gün, mutluluğun sınırında birlikte yaşamışlar.

Sonra şehzade kendisine "Kapıda babamın veziri bekliyor. Onu saraya götürüp geri geleceğim!" diyerek ondan izin almış. Ve inip veziri bulmuş. Onunla birlikte dışarı çıkıp bahçeyi geçmiş. Beyaz güller ve yaseminler onları karşılamış. Bu rastlaşmadan şehzade duygulanmış ve vezire "Dikkat et! Güller ve yaseminler Sıdıka'nın yanakları gibi bembeyaz! Ey vezir, üç gün daha kal da Sıdıka'nın yanaklarını ikinci bir kez göreyim!" demiş.

Ve yukarı çıkmış; orada üç gün daha güller ve yaseminler kadar beyaz yanaklarını hayranlıkla seyretmek üzere Sıdıka ile kalmış. Sonra aşağı inip vezire kavuşmuş, köşkten ayrılıp çıkış yerine doğru bahçede yol alırlarken, uzun siyah meyvalarıyla keçi boynuzu ağacı onları karşılamış. Şehzade bu rastlaşmadan duygulanmış ve vezire "Dikkat et! keçi boynuzları Sıdıka'nın kaşları gibi uzun ve siyah! Ey vezir, üç gün daha bekle de Sıdıka'nın kaşlarını bir kez daha göreyim!" demiş.

Yeniden yukarı çıkıp üç gün daha birlikte kaldığı kızın, ağaçta ikişer ikişer duran keçiboynuzu meyvaları gibi olan o güzelim uzun ve siyah kaşlarını seyretmiş. Sonra aşağı inip veziri bulmuş. Onunla birlikte dışarı çıkıp bahçeyi geçerek çıkış yerine ulaşmak üzere bahçede yürüyüşlerini sürdürmüş. Bahçede fışkıran suyu güzel, kendi başına bir havuz, onu karşılamış. Bu karşılanıştan şehzade duygulanmış ve vezire "Dikkat et! Havuzun fışkırışı, Sıdıka'nın boyuna benziyor! Ey vezir, üç gün daha bekle de, gidip ikinci kez Sıdıka'nın boyunu görmeye gideyim!" demiş.

Ve yukarı çıkıp onunla üç gün daha kalarak Sıdıka'nın havuzun fışkırışına benzeyen boyunu seyretmiş. Sonra aşağı inip kendisiyle birlikte çıkış yerine ulaşmak üzere bahçeyi geçmek için vezire kavuşmuş. Ama, âşığının üçüncü kez böylece henüz köşkten ayrılmak üzere geri döndüğünü gören genç kız, kendi kendine "Gidip bakayım da, bu kez, böyle yola çıkıp da sonra neden geriye dönüyorlar, anlayayım!" demiş. Ve köşkten aşağı inip onları izlemek üzere bahçeye açılan kapının ardında durmuş. Şehzade de dönüp onun kapıdan başını uzatmış olduğunu görmüş. Ona doğru geri gelip solgun ve mahzun, kendisine " Sıdıka! Seni bir daha hiç göremeyeceğim, ah, bir daha hiç!"

demiş. Ve vezirle birlikte çıkıp bir daha dönmemek üzere oradan ayrılmış.

O zaman Sıdıka, bahçede, kendi kaderine ağlayarak ve gerçekten ölmediğine pişmanlık getirerek dolaşmaya başlamış. Ve böylece dolaşırken, suyun yanında parıldayan bir şey görmüş. Eğilip alınca, bunun, Süleymani bir yüzük olduğunu anlamış. Üzerine oturtulmuş kırmızı akik, elini sürünce, yüzük ona, hemen "Buyruğun nedir karşılayım. Söyle ne istersin?" demiş. O da "Ey Süleyman'ın yüzüğü, senden beni seven şehzadenin sarayının yanında bir saray ve güzelliğimden de daha büyük bir güzellik vermeni isterim!" demiş. Yüzük de ona "Gözünü kapa ve yeniden aç!" demiş. Kız gözünü kapamış, yeniden açtığında kendini şehzadenin sarayının yanında yapılmış şahane bir sarayda bulmuş. Ve aynaya bakınca, kendi güzelliğinden gözleri kamaşmış.

Gidip tam şehzadenin atıyla oradan geçerken pencereye oturmuş. O da, kendisini tanımaksızın, kızı görmüş ve ona tutulmuş. Ve annesinin yanına gelip, ona "Anneciğim, çok güzel bir şeyin varsa, gidip yeni yapılmış saraya yerleşmiş olan hatuna vererek ona 'Oğlumla evlenir misin?' diye sorabilir misin?" demiş. Annesi hanım sultan da ona "Bende altın işlemeli bir çift şahane diba var. Bunları ona götüreyim ve dileğini ona duyurayım!" demiş. O da "İyi olur, haydi götür onları, kendisine!" demiş.

Şehzadenin annesi, genç kızın nezdine gitmiş ve ona "Kızım, şu armağanları kabul eder misin? Oğlum seninle evlenmek istiyor!" demiş. Kız da "Armağanın kabul olunmuştur, ey hatun!" diye yanıt vermiş. Ve hizmetçisini çağırıp, ona "Şu iki parça işlemeli dibayı al, taşları yıkamak için bez olarak kullan!" demiş. Sultan hanım da öfkelenerek, kalkıp oğlunu bulmaya gitmiş. Oğlan ona "Sana ne yanıt verdi, anneciğim?" diye sorunca, kadın "İki altın işlemeli dibayı, onlarla evi temizlemesi için hizmetçisine verdi" yanıtını vermiş. Oğlan "Başka değerli eşyan varsa, onu kendisine götürmeni senden rica edeceğim, anne! Çünkü onun gözleri uğruna aşk hastası oldum, ben" demiş. Kadın da "Bende kusursuz, lekesiz zümrütlerden oluşmuş bir gerdanlık var" demiş. Oğlan da "Çok iyi, onu kendisine götür" demiş.

Şehzadenin anası, genç kızın yanına gitmiş ve ona "Bu hediyeyi kabul et, kızım. Oğlum seninle evlenmek diler" demiş. Kız

da "Hediyen kabul olunmuştur" yanıtını vermiş. ve hizmetçisini çağırıp ona "Güvercinlere yem verildi mi, verilmedi mi?" demiş. Hizmetçi "Henüz verilmedi, ya Sitti!" diye yanıt vermiş. Kız da, ona "Öyleyse, şu zümrüt tanelerini alıp güvercinlere ver de yiyip ferahlasınlar!" demiş.

Bu sözleri işiten şehzadenin anası, genç kıza "Sen bizi küçük düşürdün, kızım! Senden sadece oğlumla evlenmek isteyip istemediğini söylemeni rica ediyorum" demiş. Kız da "Sen benim oğlunla evlenmemi istiyorsan, ona ölmüş gibi davranmasını söyle ve onu yedi kat kefene sarıp kentte dolaştır ve adamlarına da onu sarayımın bahçesine gömmelerini bildir" diye yanıt vermiş. Şehzadenin anası da "Pekâlâ. Koşullarını oğluma bildirmeye gidiyorum" demiş.

Ve gidip oğluna "Bilmiyorsun, sen! Onunla evlenmek istiyorsan, senden ölü gibi davranmanı, sonra da yedi kat kefene sarılmanı, cenazenin kentte dolaştırdıktan sonra, adamlarına, seni onun sarayının bahçesine gömmelerini söylemeni istiyor. Ancak o zaman seninle evlenecekmiş" demiş. Şehzade de "Sadece bu kadar mı anne? Öyleyse, yırt giysilerini, yırt ve 'Oğlum öldü!' diye haykır" demiş. Şehzadenin anası giysilerini yırtmış ve acıklı olduğu kadar da keskin bir feryat koparmış "Ah ne felaket! Oğlum öldü!" diyerek.

O zaman tüm saray halkı, bu haykırışı işiterek koşup gelmişler ve şehzadenin yerde uzanmış ölü gibi yatmakta olduğunu, anasının da perişan bir halde baş ucunda oturmakta olduğunu görmüşler. Ölünün bedenini almışlar, yıkamışlar ve yedi kat kefene bürümüşler. Sonra Kuran okuyucular ve şeyhler biraraya gelmişler; ve değerli şallara bürünmüş cenazenin önünde mevkip halinde yürümüşler. Ölüyü kentin her yanında dolaştırdıktan sonra, onun arzularına uyarak genç kızın sarayının bahçesine gömmek için getirmişler. Ve orada bırakmış ve yollarına gitmişler.

Ve artık bahçede kimse kalmadığı bir sırada, daha önce bir keten parçası yüzünden ölmüş olan ve yanakları beyaz güllere ve yaseminlere, kaşları dalları üzerindeki keçi boynuzlarına, boyu havuzun fıskiyesine benzeyen genç kız, yedi kat kefene bürünmüş şehzadenin yanına inmiş; ve üzerinden birer birer kefenleri soymuş. Yedinci kefeni de kaldırınca, ona "Nasıl! Bu sensin

demek! Bak işte kadınlara duyduğun tutku, seni yedi kat kefene büründürmüş!" demiş. Şehzade de şaşkınlık içinde, parmağını ısırmış ve utançtan onu neredeyse koparacakmış. Kız da, ona "Bu kez, zararı yok!" demiş. Ve birbirlerini severek ve birbirlerinden zevk alarak birlikte uzun yıllar yaşamışlar.

Sultan Baybars, bu öyküyü işitince, komutan Celaleddin'e "Vallahi ve tallahi, sanırım ki işittiğim en hayranlık verici öykü budur!" demiş. Bunun üzerine adı Hilaleddin olan onuncu kolluk görevlisi, ilerleyip Sultan Baybars'ın önünde yeri öpmüş ve ona "Benim de bunların hemşiresi sayılabilecek bir öyküm var!" demiş. Ve anlatmış:

## *Onuncu Kolluk Amirinin Öyküsü*

Bir zamanlar Muhammed adlı bir oğlu bulunan bir şah varmış. Bir gün bu oğul babasına "Ben evlenmek istiyorum" demiş. Babası da "Pekâlâ. Yalnız bekle ki, annen gidip haremdekileri evlilik çağındaki kızları görsün ve senin için istekte bulunsun!" demiş. Ama şahın oğlu, ona "Hayır baba, ben kendi gözlerimle gördükten sonra nişanlanmak istiyorum" demiş. Şah da ona "Pekâlâ" diye yanıt vermiş.

O zaman genç şehzade, pericelik bir hayvana benzeyen atının üzerine binmiş ve geziye çıkmak üzere oradan ayrılmış. İki günlük bir yolculuk sonunda, bir tarlada oturmuş; genç kızı, onları bağlarken, pırasa biçmekle uğraşan bir adam görmüş. Şehzade, selamlaşmaları izleyerek onun yanına oturmuş ve genç kıza "Bir parça suyun var mı?" diye sormuş. Kız "Var" diye yanıt vermiş. O da "Biraz ver de, içeyim!" demiş. Kız ayağa kalkıp ona bir testi getirmiş. O da bundan içmiş.

Bu genç kız onun hoşuna gitmiş ve babasına "Ey şeyh, şurada gördüğüm kızını evlenmek üzere bana verir misin?" demiş. O da "Biz senin hizmetkârınız" diye yanıt vermiş Şehzade de ona "Pekâlâ, ey şeyh! Ben düğün için gerekli hazırlıkları yapıp dönünceye kadar sen burada kızınla birlikte kal!" demiş.

Şehzade Muhammed, babasının yanına dönmüş ve ona "Ben pırasa sultanının kızıyla nişanlandım!" demiş. Babası ona "Şim-

di pırasaların bir sultanı mı var?" demiş. O da "Evet, ben de kızıyla evlenmek istiyorum!" diye yanıt vermiş. Şah "Pırasalara hükümdar sağlayan Tanrı'ya övgüler olsun, oğlum!" diye haykırmış. Sonra da "Madem ki kız senin hoşuna gitti, hiç değilse, anneni, baba pırasa ile ana pırasayı ve pırasa genç kızı görmek üzere pırasalar ülkesine göndermemizi bekle!" demiş. Şehzade Muhammed de "Pekâlâ" demiş.

Annesi, genç kızın ülkesine gitmiş ve oğlunun kendilerine pırasalar sultanının kızı olduğunu söylediği bu kızın, her bakımdan hoş bir kız ve gerçekten bir şahın oğlunun eşi olmak için yaratılmış biri olduğunu görmüş. Ve ondan son kertede hoşlanmış, onu öperek kendisine "Sevgili kızım, ben seni görmüş olan şehzadenin annesiyim ve seni onunla evermek üzere geldim!" demiş. Genç kız da "Nasıl? Senin oğlun bir şehzade mi?" demiş. Kadın "Evet, oğlum bir şah oğludur; ben de onun annesiyim!" diye yanıt vermiş. Genç kız da "Öyleyse, onunla evlenemem" demiş. Kadın "Ama neden!" diye sormuş. Kız da ona "Ben, ancak mesleği olan biriyle evlenirim!" demiş.

O zaman sultan hanım canı sıkılarak oradan ayrılmış ve kocasına "Pırasalar ülkesinin genç kızı oğlumuzla evlenmek istemiyor!" demiş. Şah "Neden?" diye sormuş. Kadın da "Çünkü kız, ancak mesleği olan biriyle evlenmek istiyor" demiş. Şah "Hakkı var" demiş. Ama şehzade bunu öğrenince, hasta olup yatağa düşmüş.

O zaman şah tüm lonca şeyhlerini çağırtmış ve hepsi yanına gelince, değirmencilerin şeyhi olan ilkine "Ne kadar bir zamanda mesleğini oğluma öğretirsin?" diye sormuş. O da "En az iki yılda. Ama daha az zamanda olmaz" diye yanıt vermiş. Şah "Çok âlâ. Sen şöyle kenara çekil" demiş. Sonra demirciler şeyhi olan ikincisine dönmüş ve ona "Sen ne kadar bir zamanda mesleğini oğluma öğretirsin?" demiş. O da "Günü gününe bir yıl gerek bana!" diye yanıt vermiş. Şah ona da "Pekâlâ, Sen de şöyle kenara çekil" demiş. Böylece tüm lonca şeyhlerini sorguya çekmiş; kimileri bir yıl, kimileri iki yıl, kimileri de üç, hatta dört yıl süre istemişler. Şah da işi nasıl çözeceğini bilemez bir durumdayken, herkesin ardında bir yerde bulunan ve olduğu yerde sıçrayıp duran ve gözleriyle ve havaya kaldırdığı parmağıyla işaretler

yapmakta olan birini görmüş. ve onu yanına çağırarak kendisine "Niye sıçrayıp duruyorsun?" diye sormuş. O da "Kendimin efendimiz sultan tarafından fark edilmesi için. Çünkü ben fakirim ve lonca şeyhleri buraya gelişlerini bana bildirmediler. Ben dokumacıyım ve mesleğimi oğluna bir saat içinde öğretirim" diye yanıt vermiş.

O zaman şah tüm öteki şeyhleri yanından uzaklaştırmış, dokumacıyı alıkoymuş ve onun önüne çeşitli renklerden iplikler ve bir tezgâh getirtmiş. Ve ona "Sanatını oğluma öğret" demiş. Dokumacı da ayağa kalkan şehzadeye doğru dönmüş ve ona "Bana bak! Ben sana 'Şöyle yap, böyle yap!' demeyeceğim! Hayır! Ama 'Gözünü aç ve gör! Bak ellerim nasıl gelip gidiyor?' diyeceğim" demiş. Ve kısa bir sürede, şehzade dikkatle onu izlemekte iken dokumacı bir mendil dokumuş. Sonra da öğrencisine "Şimdi yaklaş bakalım ve bunun gibi bir mendil doku!" demiş. Şehzade de tezgâh başına oturmuş, üzerinde babasının sarayını ve sarayın bahçesini gösterir şekilde şahane bir mendil dokumuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:*

Şehzade de tezgâh başına oturmuş ve babasının sarayını ve sarayın bahçesini gösterir şekilde şahane bir mendil dokumuş.

Adam da iki mendili eline alarak bunları şaha göstermiş ve ona "Bu iki mendilden hangisi benim eserimdir, hangisi senin oğlunun?" demiş. Şah da, tereddüt etmeden, üzerinde sarayın ve bahçenin güzel desenleri bulunan oğlunun dokumasını parmağıyla göstermiş ve "Bu da, öteki de senin eserin!" demiş. Ama dokumacı "Senin şanlı atalarının onuru üzerine yemin ederim ki, ey şah, bu güzel mendil oğlunun eseridir, şu çirkin olanı da benim eserim" diye haykırmış.

O zaman şaşırıp kalmış olan şah, dokumacı şeyhi, tüm lonca şeyhlerinin başına getirmiş ve onu memnun ederek oradan uzaklaştırmış. Bunu izleyerek, karısına "Oğlumuzun eseri olan bu mendili al ve pırasa sultanının kızına göstermeye git ve ona 'Oğlum, meslek bakımından ipek dokumacısıdır!' de!" demiş.

Şehzadenin annesi de mendili alıp genç kızın yanına gitmiş ve mendili ona göstermiş ve şahın sözlerini tekrarlamış. Kız mendile hayran olmuş ve "Şimdi senin oğlunla evlenirim" demiş.

Şahın vezirleri de kadıyı bulmuş ve ona evlilik sözleşmesini hazırlatmışlar. Düğün yapılmış. Ve şehzade pırasalar ülkesinin genç kızının içine işlemiş ve ondan hepsinin art yuvarlarında birer pırasa işareti bulunan birçok çocuk sahibi olmuş. Bunların her biri ayrı bir meslek öğrenmişler. Ve hepsi mutlu ve rahat bir ömür sürmüşler. Ama en iyi bilen Tanrı'dır!

Öykü bitince Sultan Baybars "Pırasa sultanının kızının bu öyküsü, güzel öğretisinden dolayı hoşuma gitti. Ama acaba içinizde bana başka şey anlatacak biri daha var mı?" demiş. O zaman adı Selahaddin ve on birinci kolluk amiri olan başka bir komutan, Sultan Baybars'ın önünde yeri öptükten sonra "Ben varım! Ve de öyküm şudur!" demiş:

## *On Birinci Kolluk Amirinin Öyküsü*

Bir zamanlar öyle olmuş ki, bir sultanın oğlunun doğduğu gün, sarayın ahırındaki soylu bir kısraktan da bir tay doğmuş. Sultan da "Doğan tay, yeni doğan oğlumun bahtı üzre yazılı doğmuştur. Ve mal olarak kendisinindir" demiş. Böylece çocuk büyüyüp belli bir yaşa erince, annesi ölmüş; aynı gün tayın anası olan kısrak da ölmüş.

Günler geçmiş ve sultan saraydaki esireler arasından seçtiği bir başka kadınla evlenmiş; çocuğu, onun üzerinde daha fazla özen göstermeksizin, sevgiden yoksun bırakarak okula vermişler. Ve annesinin öksüzü okuldan her dönüşünde ahıra girip atını okşar, yiyecek içecek verir ve dertlerini ve yüzüstü bırakılmasını ona anlatırmış.

Öte yandan sultanın evlendiği esirenin lanet olası Yahudi hekim bir âşığı varmış. Ve bunlar, sarayda, bu anasının öksüzünün kesin varlığından ötürü buluşma yeri bakımından çok zorluk çekiyorlarmış ve birbirlerine "Nasıl yapmalı?" diye sorup duruyorlarmış; ve bu konu üzerinde düşünüp genç şehzadeyi ağulamayı kararlaştırmışlar.

Çocuğa gelince, bir gün, okul dönüşü, her zamanki gibi atını görmeye gitmiş; ve onu ağlarken görmüş. Atı okşayarak ona "Seni kim ağlattı, atım?" demiş. At da, ona "Senin yaşamını yitireceğine ağlıyorum" diye yanıt vermiş. Oğlan "Kim benim yaşamımı yitirmemi ister?" diye sormuş. At da, kendisine "Babanın karısı ile şu alçak Yahudi hekim" diye yanıt vermiş. oğlan "Nasıl yapacaklar bunu?" diye sorunca da "Bir zencinin derisinden çıkarılan bir ağu hazırladılar sana. Bunu yemeğine koyacaklar. Sen dikkat et de onu yeme!" demiş.

Bunu öğrenen genç şehzade babasının karısının yanına çıkınca, kadın, yesin diye önüne yemek koymuş. Çocuk bunu yer gibi yapmış, ama sonra punduna getirip oralarda miyavlayıp duran şahın karısının kedisine yutturmuş. Ve sahibi onu engelleyemeden önce kedi, hemencecik ölmüş. Şehzade de, hiçbir şey olmamış gibi, ayağa kalkıp dışarı çıkmış.

Şahın karısı ve Yahudi birbirlerine "Bunu ona kim söyleyebilir?" diye sormuşlar. Ve "Atı dışında kimse söylememiştir!" yanıtını bulmuşlar. O zaman kadın "Pekâlâ" demiş; ve hasta olmuş gibi davranmış. Şah da, sultan hanımı muayene etmesi için kendi hekimleri olan Allah'ın belası Yahudi hekimi çağırtmış. O da, kadını muayene etmiş ve "İyileşmesi şu ve şu türde soylu bir kısrağın tayının yüreğine bağlıdır" demiş. Şah da "Sarayımda bu koşulları taşıyan bir tek tay vardır. O da annesinin öksüzü oğlumun tayıdır" demiş. Çocuk okuldan gelince babası ona "Teyzen hanım sultan hastadır; ve iyileşmesi için soylu kısrağın oğlu olan senin tayın yüreğini yemesinden başka çare yoktur" demiş. Çocuk da "Bunda bir uygunsuzluk yok. Ama, babacığım, ben daha tayımın üzerine bir kez bile binmedim. İlkin ona binmek isterim; ondan sonra onu boğazlayıp yüreğini alabilirler!" diye yanıt vermiş. Şah da ona "Pekâlâ" demiş. Genç şehzade, tüm sarayın önünde atına binmiş ve meydanda dörtnal koşturmuş. Ve böylece dört nal at sürerken, oradakilerin gözünden kaybolmuş. Atlılar ardından koşmuşlar; ama onu bulamamışlar.

Şehzade böylece babasınınkinden başka bir ülkeye ulaşmış. At da ona yelesinden bir tutam kıl, bir de çakmaktaşı vermiş ve "Bana ihtiyacın olursa, bu kıllardan birini yakarsın, hemen yanına gelirim. Şimdi yiyeceğimi sağlamanın yolunu bulmak ve

bahtını ararken sıkıntıya sokmamak için seni bırakıp gitmem daha doğru olacak" demiş. Öpüşmüşler ve ayrılmışlar.

Genç şehzade de, o ülkenin sarayının baş bahçıvanını görmeye gitmiş ve ona "Ben bir yabancıyım, burada. Beni hizmetine almaz mısın?" demiş. O da "Pekâlâ. Zaten bahçeleri sulamak için sudolabını çeviren öküzü yönetmek üzere birine ihtiyacım vardı" demiş. Genç şehzade de sudolabının yanına gitmiş ve bahçıvanın öküzünü yönetmeye başlamış.

Oysa, o gün, şahın kızları bahçede dolaşıyorlarmış ve içlerinden en genci, su dolabının öküzünü yöneten şehzadenin farkına varmış. Ve yüreğine sevdanın ateşi düşmüş. Ama ortada hiçbir şey yokmuş gibi davranarak kız kardeşlerine "Kardeşlerim, biz ne zamana kadar kocasız kalacağız? Babamız bizim turşumuzu mu kuracak? Kanımız kuruyacak bizim" demiş. Kız kardeşleri de ona "Doğru söylüyorsun! Ekşime yolundayız ve de kanımız kuruyor!" demişler. Ve bir araya gelip yedisi birden, annelerini bulmuş ve ona "Babamız bizimle sarayında turşu mu kuracak? Kanımız kuruyor, bizim. Artık koca bulup bizi bu can sıkıcı durumdan kurtaramaz mı?" demişler.

Bunun üzerine anneleri şahı bulmaya gitmiş ve onunla bu doğrultuda konuşmuş. Şah da tellal bağırtarak kızlarının evlenmelerini sağlamak için ülkenin tüm gençlerinin sarayın pencerelerinin altından geçmeleri gerektiğini ilan ettirmiş. Tüm delikanlılar sarayın pencerelerinin altından geçmişler. Ve bunlardan birinin sultan kızlarından biri tarafından beğenildiği her seferinde, o kız mendilini delikanlının üzerine fırlatmış ve böylece, içlerinden altısı beğendikleri birer koca seçmiş ve memnunluklarını belirtmişler.

Ama küçük kız hiç kimse üzerine mendil fırlatmamış. Şah bunu öğrenince "Kentte başka kimse kalmadı mı?" diye sormuş. Kendisine "Sadece bahçedeki sudolabını çevirten fakir çocuk var" yanıtı verilmiş. Şah da "Kızım henüz kimseyi seçmediğine göre onun da geçmesi gerek!" demiş. Gidip onu bulmuşlar ve sarayın pencerelerinin altından geçirmişler. Ve işte o zaman genç kızın mendili doğruca onun üzerine düşmüş; ve kızı onunla evermişler. Ama genç kızın babası olan şah, bu yüzden kederlenip hasta olmuş.

Doktorlar toplanmışlar ve ona çare olarak sıkı besi ve bakire bir dişi ayının derisinden yapılma tulum içinde yine dişi bir ayının sütünü içmesini salık vermişler. Şah da "Kolay bir şey bu. Benim, su dolabı bakıcısı olan o alçak yedincisine benzemeyen, hepsi de yiğit altı damadım var. Gidin onlara söyleyin de, bana bu sütü getirsinler!" demiş.

O zaman şahın altı damadı güzel atlarına binmişler ve söz konusu olan dişi ayı sütünü aramak üzere yola koyulmuşlar. Küçük kızın kocası olan çocuk da topal bir katıra binmiş, herkes onunla alay ederken o da aynı şekilde yola çıkmış. Tenha bir yere ulaşınca çakmak taşını çakmış ve bir kıl yakmış. Atı hemen ortaya çıkmış ve öpüşmüşler. Çocuk da ona kendinden isteneni bildirmiş.

Böylece, belli bir zaman geçtikten sonra, altı damat, ellerinde bir dişi ayının derisinden yapılma tulum içinde dişi ayı sütü getirerek seferden dönmüşler. Ve kendisine "Bunu amcamız şaha götür!" diyerek sultan hanıma sütü teslim etmişler. Sultan hanım da el çırpmış, haremağalarını çağırmış ve onlara "Bu sütü, incelesinler diye hekimlere götürün!" demiş. Hekimler de sütü inceleyip "Bu yaşlı bir dişi ayının sütü ve de bir dişi ayının tulumu içinde. Ve şahın sağlığına zarar vermekten başka işe yaramaz" demişler.

İşte tam o sırada haremağaları yeniden sultan hanımın yanına çıkarak, ona "Bu süt tulumunu bize aşağıda Harut Melek'ten daha güzel bir atlı verdi!" diyerek, kendisine ikinci bir tulum teslim etmişler. Hanım sultan da onlara "Bunu hekimlere götürün de incelesinler!" demiş. Hekimler de tulumu ve içindekini inceleyerek "İşte aradığımız şey bu. Bakire bir ayının tulumuna konmuş taze bir dişi ayının sütü bu!" demişler. Ve içmesi için şaha vermişler; o da bunu içip o saat ve o anda iyileşmiş ve "Bu ilacı kim getirdi?" diye sormuş. Ona "Harut Melek'ten de güzel, tatlı bir delikanlı" diye yanıt vermişler. O da "Benim tarafımdan gidip saltanat yüzüğünü ona götürün ve onu tahtıma oturtun! Sonra yerimden kalkar ve küçük kızımı su dolabı bakıcısı oğlandan ayırtır ve onu, beni ölüm ülkesinden geri çeviren bu delikanlı ile evlendiririm" demiş. Buyruklarını yerine getirmişler.

Sonra şah yataktan kalkmış ve giyinerek taht salonuna inmiş. Tahtta oturmakta olan güzel delikanlının ayaklarına kapanmış, onları öpmüş. Ve onun yanında küçük kızının oturmakta ve gülmekte olduğunu görmüş. Ve ona "Pekâlâ kızım! Görüyorum ki, sudolabı bakıcısı oğlandan ayrılmış ve özgürlükle Harut Melek'ten daha güzel olan bu delikanlıyı seçmişsin!" demiş. Kız da ona "Babacağım, su dolabının bakıcısı oğlan, sana dişi ayının sütünü getiren delikanlı ve şimdi saltanat tahtında oturmakta olan kişi bir tektir ve aynı şahıstan başkası değildir" demiş.

Şah da bu sözleri duyunca şaşakalmış ve şahane delikanlıya dönerek, ona "Kızımın söylediği doğru mu?" diye sormuş. O da "Evet, doğrudur! Ve eğer beni damat olarak görmek istemiyorsan, bunun çözümü güç değildir; çünkü kızın hâlâ bakiredir!" diye yanıt vermiş. Şah da onu öpüp bağrına basmış. Sonra genç kızla olan evliliğinin şenliklerini yapmış. Ve o gece gerdeğe girdiği sırada, delikanlı, genç karısının asla ekşiyip kanının kurumasına imkân vermeyecek şekilde davranmış.

Bunu izleyerek genç hükümdar karısı ve kalabalık bir orduyla birlikte babasının ülkesine dönmüş. Ve babasını ölmüş, dul karısını da, Allah kahredesi Yahudi hekimle birlikte devlet işlerini idare eder halde bulmuş. Bunun üzerine ikisini de yakalatmış ve tutuşturulmuş bir odun yığınının üzerinde kazığa oturtarak yaktırmış. İşte onların sonu böyle olmuş! Hiçbir zaman tükenmeden sonsuza dek yaşayacak Tanrı'ya övgüler olsun!

Sultan Baybars, Komutan Selahaddin'in bu öyküsünü işitince "Böylesi bir başka öyküyü bana anlatacak kimse kalmamış olması ne yazık!" demiş. O zaman, adı Nasreddin olan on ikinci kolluk amiri ilerlemiş ve sultana saygılar sunduktan sonra "Ben henüz konuşmadım, ey zamanın şahı. Ve zaten benden sonra başka kimse konuşmayacak; konuşacak başka kimse de kalmadı" demiş. Baybars da memnun olmuş ve "Öyleyse ne anlatacaksan, anlat bize!" demiş. O zaman, o da demiş ki:

## *On İkinci Kolluk Amirinin Öyküsü*

Anlatırlar ki, ama Tanrı'nın biliminden öte bilim var mıdır, bir zamanlar, Tanrı'nın izniyle yeryüzünde hüküm süren bir şah varmış. Ve bu şah kısır bir sultanla evliymiş. Günün birinde, bir Magripli, onun huzuruna çıkarak kendisine "Sana bir ilaç verir de, karının hamile kalıp istediği gibi bir doğam yapmasını sağlarsam, ilk doğan çocuğunu bana verir misin?" demiş. Şah da, ona "Pekâlâ, onu sana veririm" diye yanıtlamış. O zaman Magripli şaha biri yeşil öteki kırmızı iki şekerleme vermiş ve ona "Sen yeşilini yiyeceksin, karın kırmızısını. Gerisi Allah'a kalmıştır" demiş. Sonra da çekip gitmiş.

Şah yeşil şekerlemeyi yemiş, kırmızısını da karısına vermiş; o da bunu yemiş. Ve hamile kalıp kutsallık bu ad üzerine olası, Muhammed adını verdikleri bir oğlan doğurmuş. Bilimleri kolayca öğrenecek kadar zeki ve de güzel bir sesle donanmış olan çocuk büyüyüp gelişmeye başlamış. Sonra hanım sultan bir çocuk daha doğurmuş; adını Ali koydukları bu çocuk, sakar ve her konuda beceriksiz olarak büyümeye başlamış. Bunu izleyerek yeniden hamile kalmış ve Mahmud adını verdikleri üçüncü bir oğlan doğurmuş; o da salak ve budala olarak büyümeye başlamış.

Böylece, on yıl sonra Magripli şahın huzuruna çıkmış ve ona "Oğlumu bana ver" demiş. Şah da "Pekâlâ" demiş. Ve karısının yanına gidip ona "Magripli büyük oğlumuzu almak üzere geldi" demiş. Kadın "Asla! Ona beceriksiz Ali'yi verelim!" demiş. Şah da "Pekâlâ" demiş. Beceriksiz Ali'yi çağırmışlar, elinden tutup onu Magripliye vermişler; o da çocuğu alıp çekip gitmiş.

Ve onunla birlikte sıcak bir havada, öğle zamanına ulaşıncaya kadar yol almaya başlamış. Sonra ona "Sen acıkıp susamadın mı?" diye sormuş. Çocuk da "Bu da sorulur mu, Allah aşkına? Yarım gün aç susuz yol alınır da, nasıl acıkılmaz?" diye yanıt vermiş. O zaman Magripli ona "Hımm?" demiş ve çocuğu elinden tutarak geri götürmüş ve "Bu çocuk benimki değil!" diyerek babasına teslim etmiş. Şah da ona "Senin oğlun hangisi, peki?" diye sormuş. Magripli de elini uzatmış ve kesinlikle, zeki olan ve güzel bir sesle donanmış bulunan Muhammed'i alıp götürmüş.

Ve onunla yarım gün yol aldıktan sonra, kendisine "Aç mısın?" diye sormuş. Uyanık oğlan da ona "Eğer sen aç ya da susuzsan, ben de aç ve susuzum!" diyerek yanıt vermiş. Magripli onu öpmüş ve uzak köşelerinden birinde bulunan ülkesine götürmüş ve bir bahçeye sokarak orada yiyecek ve içecek şeyler vermiş. Bunu izleyerek ona bir büyü kitabı vererek "Bu kitabı oku!" demiş. Çocuk da kitabı alıp açmış; ama bir tek sözcüğünü bile çözememiş. Canı sıkılan Magripli de ona "Nasıl? Sen benim oğlum olasın da, bu kitabı çözemeyeceksin ha? Yecüc Mecüc adına ve de dönüp duran yıldızların ateşi uğruna, eğer otuz günlük bir süre içinde bu kitabı baştan aşağı ezberleyemezsen, senin sağ kolunu keserim" demiş. Sonra onu bırakıp bahçeden çıkıp gitmiş.

Çocuk da büyü kitabını almış ve onu okumaya çalışmakla yirmi dokuz gün geçirmiş. Ama, bu sürenin sonunda, kitabı okumak bir yana nasıl tutulması gerektiği konusunda bile bir fikir edinememiş. O zaman kendi kendine "Mahvolmam için bana sadece bir gün kaldığına göre, ben bu büyü kitabına bakarak gözlerimi oyup duracak yerde, iyisi mi, gidip bahçede dolaşayım!" demiş.

Ve bahçenin derinliklerindeki sık ağaçlıklı bir yöreye gelmiş ve orada, ağaçlardan birine saçlarından asılmış bir genç kızın karşısına çıktığını görmüş. Çabucak kızı kurtarmış. Kız da onu öpüp kendisine "Ben bu Magriplinin eline düşmüş bir sultan kızıyım. Büyü kitabını ezbere öğrendiğim için beni saçlarımdan astı" demiş. O zaman oğlan da ona "Ben de bir şehzadeyim. Magripli bana da otuz günde öğreneyim diye büyü kitabını verdi; ve ölmem için sadece bir günüm kaldı" demiş. Genç kız da ona "Sana büyü kitabını öğretirim; ama Magripli gelince, ona öğrenemediğini söyle!" demiş.

Bunun üzerine, onu yanına oturtmuş, birçok kez öptükten sonra, büyü kitabının içindekilerini öğretmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Bunun üzerine onu yanına oturtarak birçok kez öptükten sonra, büyü kitabının içindekilerini öğretmiş. Sonra da ona "Şimdi senin beni, önceki gibi asman gerek!" demiş. O da kıza itaat etmiş.

Magripli otuzuncu gün bitince gelip oğlana "Büyü kitabını oku!" demiş. O da "Bir tek sözcüğünü bile sökemediğime göre, onu nasıl okurum?" diye yanıt vermiş. Magripli de hemen onun sağ kolunu kesmiş ve ona "Otuz günün daha var. Bu sürenin sonunda, büyü kitabını hâlâ öğrenmemişsen, başını uçuracağım" demiş. Sonra da çekip gitmiş.

Çocuk ağaçların altına, sol koluyla kesilmiş kolunu taşıyarak genç kızı bulmaya gitmiş. Ve onu asıldığı yerden yeniden kurtarmış. Kız da ona "İşte Magriplinin kırk yıldır büyü konusundaki bilgisini tamamlamak üzere aradığı halde benim bulduğum bir bitkinin üç yaprağı! Kolunun kesilen iki yerini biraraya getir ve bu yaprakları üzerine sür, iyileşeceksin!" demiş. Çocuk da onun dediğini yapmış. Kolu da eski haline dönmüş. Bu iş bitince genç kız büyü kitabından bir fasıl okuyarak bir başka yaprağı ovuşturmuş. Ve o anda topraktan iki hecin devesi çıkmış, develer sırtlarına binsinler diye ikisinin önünde diz çökmüşler. Kız da oğlana "Her birimiz ailelerimizin yanına dönelim! Sonra falan ülkede, falan yerdeki babamın sarayına gelerek benimle evlenmek istediğini bildirirsin!" demiş. Ve oğlanı kibarca öpmüş. Ve karşılıklı vaatler vererek her biri kendi yoluna gitmiş.

Muhammed çocuk, devesinin inanılmaz bir hızla yol alması sonucu ailesinin yanına ulaşmış. Ama onlara başından geçenler hakkında hiçbir ey söylememiş. Sadece deveyi baş haremağasına teslim edip, ona "Götür bunu, hayvan pazarında sat; ama burnuna takılı olan ipi sakla!" demiş. Haremağası da ipten tutarak deveyi hayvan pazarına götürmüş. O zaman bir haşhaş satıcısı, deveyi satın almak üzere ortaya çıkmış. Birçok tartışmalardan ve pazarlıklardan sonra, genellikle haremağaları alışveriş işlerinden hiç anlamadıkları için, oldukça düşük bir fiyatla ondan deveyi satın almış. O da işi bitirmek üzere, onu ipiyle birlikte satmış.

Haşhaş satıcısı da deveyi dükkânına götürmüş ve onu her zamanki müşterileri haşhaş yutuculara göstermiş. Ve deveyi sulamak üzere bir çanak su bulmaya gitmiş; ve haşhaş yutucu-

lar kahkahadan kırılarak deveyi seyrederken suyu onun önüne koymuş. Deve de iki ayağını çanağın içine uzatmış. O zaman, haşhaş satıcısı "Dur ulan pezevenk!" diyerek onu dövmüş. Bunu duyan deve, öbür iki ayağı üzerinde dinelmiş, başı ilerde olmak üzere, çanaktaki suya dalmış ve ortadan yok olmuş. Bunu gören haşhaş satıcısı, ellerini birbirine vurmuş ve "Ey Müslümanlar, imdadıma gelin! Deve çanaktaki suda boğuldu!" diye haykırmaya başlamış. Ve böyle bağırarak ellerinde kalan ipi göstermiş.

Çarşının her yanından kopup gelen insanlar ona "Sus be adam! Sen deli misin? Deve çanağın içinde nasıl kaybolur?" demişler. Haşhaş satıcı onlara "Defolup gidin! Sizin burada ne işiniz var? Size, başıyla daldığı çanakta kayboldu diyorum. Ve işte elimde kalan ipi de şurada! İsterseniz, doğru söyleyip söylemediğimi dükkânımda oturan saygın kişilere sorun!" diye yanıt vermiş. Ama çarşının aklı başında tacirleri ona "Sen ve şu dükkânında oturan kişiler, sözü geçmeyen haşhaş yutucularından başka bir şey değilsiniz!" demişler.

Onlar böyle tartışıp dururlarken, şehzade ile şah kızının kaybolduğunu gören Magripli, parmağını koparırcasına ısırarak ve "Yecüc Mecüc aşkına ve dönüp dolaşan yıldızların ateşi uğruna yemin ederim ki, onların ikisini de, yedi kat yerin altına kaçmış olsalar bile, yakalayacağım!" diyerek ilkin Uyanık'ın yaşadığı kente uğramış ve tam da haşhaş satıcısı ile çarşı halkının aralarında tartıştıkları sırada oraya gelmiş. Ve devenin ipinden ve boğulma yeri ve mezar olarak çanaktan söz edildiğini duymuş; ve haşhaş satıcısının yanına yaklaşarak, ona "Ey zavallı, eğer deveni kaybettinse, sana onun değerini ödemeye hazırım, Allah için! Elinde ondan ne kaldıysa, yani şu ipi bana ver, sana ödediğin bedeli ve fazladan kârın olsun diye yüz dinar vereceğim" demiş. Pazarlık böylece o saat ve o anda kararlaştırılmış. Magripli de devenin ipini tutmuş ve sevincinden uçarak çekip gitmiş.

Aslında, bu ipte yakalama gücü varmış. Magripli daha uzaktan bu ipi gösterir göstermez, genç şehzade hemencecik gelip başını ipin ilmiğine sokmuş. Ve hemen hecin devesine dönüşmüş ve Magriplinin önünde ılmış; o da üzerine binmiş.

Magripli de onu sultanın kızının oturduğu kent doğrultusunda ileri sürmüş. Ve hemencecik kızın babasının sarayını çevreleyen bahçenin duvarları altına ulaşmışlar. Ama, mağribinin deveyi ıhlatarak üzerinden inmek için ipi oynattığı sırada, Uyanık, ipi dişleriyle yakalamış ve ısırarak tam ortasından koparmış. Bu kesilmeyle ipteki yakalama gücü kaybolmuş; ve Uyanık, Magripliden kaçmak için büyük bir nara dönüşmüş ve bu şekliyle çiçek açmakta olan bir nar ağacına asılmış.

O sırada Magripli, kızın babası olan sultanın huzuruna çıkmış. Selamlaşmalardan ve övgü sunmalardan sonra, ona "Ey zamanın şahı, senden bir nar talep etmeye geldim. Çünkü amcamın kızı hamiledir ve canı şiddetle nar istemektedir. Ve sen, hamile bir kadının arzusu yerine getirilmeyince nasıl bir günah işlenmiş olacağını bilirsin!" demiş. Şah bu talebi duymakla şaşırmış. ve "Ey âdem, mevsim nar mevsimi değil, ve bahçemdeki nar ağaçları sadece dünden beri çiçek açmış bulunuyor" diye yanıt vermiş. O da "Ey zamanın şahı, eğer senin bahçende nar yoksa, kafamı kes benim!" demiş.

O zaman şah, baş bahçıvanını çağırtmış. Ve ona "Benim bahçemde nar olduğu doğru mu, ey bahçıvan?" diye sormuş. Bahçıvan da "Sultanım, şimdiki mevsim, nar mevsimi midir ki?" diye yanıt vermiş. Şah da Magripliye dönmüş ve ona "Buyur bakalım, kafan uçtu gitti...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:*

Şah da Magripliye dönmüş ve ona "Buyur bakalım, kafan uçtu gitti" demiş. Ama Magripli "Ey şah, kafamı uçurtmadan önce, bahçıvana emir ver de gidip nar ağaçlarına baksın" diye yanıt vermiş. Şah da "Pekâlâ!" demiş. Ve bahçıvana işaret ederek gidip ağaçlar üzerinde, mevsimi olmadığı halde, nar bulunup bulunmadığına bakmasını istemiş.

Bahçıvan da bahçeye inmiş ve nar ağacının birinde, geçmiş yıllarda bitenlerin hiçbirine benzemeyen irilikte bir nar bulmuş ve onu alıp şaha götürmüş.

Şah da narı almış ve onu görmekle çok şaşırmış. Ve onu kendisi için mi saklamanın, yoksa hamilelik dolayısıyla aşeren karısı için bu adama mı vermesi gerektiğini bilememiş. Ve vezirine "Ey vezirim, şu gördüğün iri narı ben yemek isterdim. Sen ne dersin?" demiş. Vezir de "Ey şah, eğer nar bulunamasaydı, sen bu Magriplinin kafasını kestirmeyecek miydin?" diye sormuş. O da "Evet, kesinlikle!" demiş. Vezir de "O halde nar onun hakkıdır!" demiş.

O zaman şah, kendi eliyle narı Magripliye vermiş. Ama, Magripli daha ona dokunur dokunmaz, nar çatlamış ve tüm taneleri yere saçılmış ve her yana dağılmış. Magripli de onları, sadece şahın tahtının altındaki bir deliğe kaçmış olan tek bir tane hariç, birer birer toplamaya koyulmuş. Oysa, işte bu tek nar tanesinde Uyanık Muhammed'in yaşamı saklanmış bulunuyormuş. Magripli de boynunu bu deliğe doğru sarkıtmış ve onu alıp ezmek üzere elini uzatmış. Ama birdenbire nar tanesinin içinden bir hançer çıkmış ve boylu boyunca Magriplinin yüreğine saplanmış. O da, yüreği, uğursuz kanı içinde boğularak anında ölmüş.

O zaman genç Şehzade Muhammed tüm güzelliğiyle görünmüş ve şahın önünde toprağı öpmüş. Genç kız da, tam o anda, içeri girmiş ve babasına "İşte beni saçlarımdan asılı olduğum ağaçtan kurtaran bu gençtir" demiş. Şah da ona "Madem ki seni kurtaran genç budur, onunla evlenmekten başka bir şey yapamazsın!" demiş. Genç kız da "Pekâlâ!" demiş. Ve düğünleri gerektiği gibi kutlanmış. Ve geceler, tüm geceler içinde kutsanmış bir gece olmuş. Ve o zamandan başlayarak, memnun ve rahat, birlikte yaşayıp, kız ve oğlan çocuklarına sahip olmuşlar. Serüven de böyle bitmiş.

Şan ve övgüler Tek, Eşsiz ve Ne Başı Ne Sonu Olanındır.

Sultan Baybars, öyküyü dinlerken heyecanlanmış durmuş; ve bitince memnunluğun son sınırlarına ulaşmış.

Ve kolluk amirlerine duyduğu memnunluğu göstermek için, aylık bin dinar maaş tahsis ederek hepsini saray mabeyincisi yapmış. Ve onları kadeh arkadaşı olarak kabullenmiş; ve ne barış ne de savaş zamanı yanından ayırmış. Yüceler Yücesi'nin rahmeti cümlesinin üzerine olsun!

*Sonra Şehrazad, gülmüş ve susmuş. Şah Şehriyar da ona "Ey Şehrazad, şimdi geceler, senin ağzından çıkan öyküleri daha uzun süreyle dinlememe olanak vermeyecek kadar kısa!" demiş. Şehrazad da ona "Evet, ey şah! Ama yine de şayet bana izin verirsen, sanırım ki, bugüne kadar işittiklerini epeyce geride bırakacak bir öykü daha anlatabilirim!" demiş. Şah Şehriyar da "Kuşkusuz, Şehrazad, hiç kararsızlık göstermeden harika olacağını sandığım bu öyküyü anlatmaya başlayabilirsin!" demiş. O zaman Şehrazad da demiş ki:*

# ON ALTINCI KİTAP

*(Charpentier et Fasquelle, 1904)*

*Félix Fénon'a sunulur.*

J.C.M.

# *Deniz Gülü ile Çinli Genç Kızın Öyküsü*

Anlatırlar ki, ey zamanın şahı, Şarkistan ülkeleri arasındaki bir ülkede, Yüce Tanrı en iyisini bilir ya, adı Zeynü'l-Mülûk olan, arslanların kardeşi, ufuklar boyunca ünlü, yiğitliği ve gönül yüceliğiyle tanınmış bir şah varmış. Bu şahın henüz genç yaşta ve Tanrı'nın kutsamasının etkisiyle üstün niteliklerle donanmış iki oğlu olduğu halde, on dördüncü gecesindeki bir ay gibi karanlıkları dağıtan güzelliğiyle göze çarpıcı bir çocuk olarak üçüncü bir oğlu daha doğmuş. Gençlik yılları birbirine bağlandıkça, birer esriklik kadehi olan gözleri, bakışlarının tatlı ateşiyle en bilge kişilerin bile aklını başından alıyor, kirpiklerinin her biri ucu kıvrık bir hançeri andırıyor, misk kokan siyah saçlarının kıvrımları yürekleri bir Hint sümbülü gibi karmakarışık ediyor; yanakları, düzgün sürmeksizin tazeymiş; taze ve bakirelerin yanaklarını her bakımdan utandırıyormuş; çekici gülüşleri mızrak gibi delici, tavrı aynı zamanda hem soylu, hem de hoşmuş, dudaklarının sol kenarı sanatla yuvarlanmış bir çille bezenmiş; ve beyaz ve yalız bağrı, billur gibiymiş ve ateşli ve yiğit bir yüreğin korunağı imiş.

Şah Zeynü'l-Mülûk da, mutluluğun sınırında, bu çocuğun yıldızlara bağlı bahtını ortaya koymaları için yıldızbilimcileri ve kahinleri çağırtmış. Bunlar kumları karıştırmış, yıldızbilimle ilgili şekiller çiziktirmiş ve kahinliğin yüce formüllerini telaffuz etmişler. Bunu izleyerek şaha "Bu çocuğun bahtı görkemlidir ve yıldızı ona sonsuz bir mutluluk sağlamaktadır. Ama yine de bahtında, eğer babası olarak senin, delikanlılığı zamanında, onun yüzüne bakacak olursan, göz nurunu yitireceğin yazılıdır" demişler.

Kâhinlerin ve yıldızbilimcilerin bu konuşmasını duyunca, şahın gözünün önünde dünya kararmış. Hemen çocuğu huzurundan uzaklaştırmış. Vezirine, onu ve anasını kendisinin hiç göremeyeceği uzaklıktaki bir yerde inşa edilecek bir saraya yerleştirmesini buyurmuş. Vezir de duyup itaat ettiğini bildirmiş ve efendisinin buyruğunu harfi harfine yerine getirmiş. Ve yıllar yılları izleyerek zaman geçmiş. Sultanlık bahçesinin güzel sürgün dalı, anasından tam bir özen görerek, sağlıktan, erdemden ve güzellikten yana yeşerip gelişmiş.

Ama, bahtın yazgısı silinemeyeceğinden, genç Şehzade Nurcihan, günün birinde, atına binmiş, ormanda av izliyormuş. Şah Zeynü'l-Mülûk da, aynı gün, geyik avlamak üzere sarayından çıkmış bulunuyormuş. Baht, olanca genişliğine karşın, onların bu ormanda karşılaşmalarını istediğinden, şah oğlunun yanından geçmiş. Ve onu tanımaksızın, bakışları oğlunun üzerine düşmüş. O anda gözlerinden görme yetisi yitip gitmiş. Gecenin karanlık ülkesinin mahkûmu olmuş.

Körlüğünün nedeninin genç atlıya rastlaması olduğunu ve de bu genç atlının oğlundan başkası olamayacağını anlayınca, ağlayarak "Aslında, yavrusuna bakan babanın gözleri daha ışıklı olur. Ama benimkiler, bahtın takdiriyle, ebediyen kör oldu" demiş. Bunu izleyerek çağının en büyük hekimlerini sarayına çağırmış; bu hekimler bilgiden yana İbni Sina'yı aşıyorlarmış: körlüğünün tedavisi için onlara danışmış. Hepsi de kendi aralarında danışıp konuştuktan sonra şaha, körlüğünün olağan araçlarla iyileşir nitelikte bulunmadığını bildirmeyi kararlaştırmışlar. Ve de "Görüş gücünü yeniden kazanmanın tek çaresi o denli zor ki, onu düşünmemek daha doğru olur. Çünkü bu çare Çinli genç kızın yetiştirdiği deniz gülüdür" diye eklemişler.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:*

"Çünkü bu çare, Çinli genç kızın yetiştirdiği deniz gülüdür" diye eklemişler.

Ve şaha, Çin'in içinde uzak bir yerdeki ülkede, Firuz Şah adlı bir hükümdarın kızı olan sultanın bahçesinde, gözleri iyi eden, hatta doğuştan kör olanlara bile görme duygusu sağlama erdemini taşıyan Deniz Gülü denen bu çiçeğin fidanının bulunduğunu açıklamışlar.

Şah Zeynü'l-Mülûk da, hekimlerin bu sözlerini işitince, tüm ülkesinde tellallar aracılığıyla Çinli genç kızın deniz gülünü kendisine kim getirirse, karşılığında, ülkesinin yarısını kendisine bağışlayacağını ilan ettirmiş. Sonra Yakup gibi gözyaşları döküp Eyüp gibi içi içini yiyerek ve yüreğinin iki bölümü kan ağlayarak olacakları beklemiş.

Çin'e gidip deniz gülünü aramak üzere yola çıkanlar arasında, Zeynü'l-Mülûk'un iki oğlu da varmış. Genç Şehzade Nurcihan da aynı şekilde yola koyulmuş bulunuyormuş. Çünkü o da kendi kendine "Bahtımın altınını tehlikenin mihenk taşına vurarak değerlendirmek istiyorum. Madem ki istemeyerek de olsa, babamın kör olmasına neden oldum, onu iyileştirmek için yaşamımı tehlikeye atmam gerekir" diyormuş.

Böylece Şehzade Nurcihan, bu dört göğün güneşi, rüzgâr gibi kıvrak olan atına atlamış ve ay, gecenin siyah atına atlayıp gezmeye çıkarken o da dizginleri kavrayıp doğuya doğru yönelmiş.

Ovalar çöller geçerek ve Tanrı'nın varlığından başka kimselerin bulunmadığı ve yabani otların bittiği tenhalıklarda yol almış. Sonunda ucu bucağı bulunmayan, cahilin zihninden de karanlık, gecenin gündüzden, siyahın beyazdan ayırt edilmesine olanak vermeyecek kadar ışık sızmaz bir ormana ulaşmış. Ve Nurcihan, sadece parlayan yüzü karanlıkları aydınlatarak, bazı ağaçları yer yer meyva yerine sırıtıp gülen ve yere düşen canlı insan başlarıyla, bazı ağaçları da çatlayıp içlerinden altın gözlü kuşların çıkmasına neden olan toprak tencerelere benzer meyvalarla donanmış bu ormanda çelikten bir yürekle ilerliyormuş.

Birdenbire, büyük bir keçi boynuzu ağacının gövdesi üstünde oturan dağ gibi iri ve yaşlı bir ecinni ile karşı karşıya gelmiş. Selam vererek onun yanına yanaşmış ve ağzının yakut kutusundan ecinninin ruhuna şekerli süt gibi akan tatlı sözler döktürmüş. Soyluluk bahçesinin bu genç fidanının güzelliğinden etkilenen yaşlı ecinni, onu yanında dinlenmeye çağırmış.

Nurcihan da atından inip heybesinden eriyik tereyağ ve undan yapılma kurabiyeler çıkarmış. Dostluk gösterisi olarak ecinniye sunmuş; o da bunu alıp ağzına götürerek ısırmış. Yediği şeyden öylesine memnun olmuş ki, sevinçten sıçramış; ve "Âdemoğlunun bu gıdası beni, efendimiz Süleyman'ın yüzüğüne taş oluşturan kızıl kükürtü armağan almış kadar hoşnut etti. Ve Allah için, öylesine hayran oldum ki, gövdemdeki kılların her biri yüz bir dile dönüşse ve bu dillerin her biri seni överek ululasa, duyduğum minneti anlatamazdı. Buna karşılık, benden ne diliyorsan dile; gecikmeksizin yerine getiririm. Yoksa yüreğim raftan düşerek param parça olan bir tabağa dönüşür" demiş.

Nurcihan da, bu gönül alıcı sözlerinden dolayı ecinniye teşekkür etmiş ve ona "Ey ecinnilerin başı ve başlarının tacı, ey bu ormanların uyanık koruyucusu, madem ki benden bir dilek dilememi istedin, işte söylüyorum: Beni gecikmeksizin, Çinli genç kızın deniz gülünü koparmayı düşlediğim Firuz Şah'ın ülkesine ulaştırmanı diliyorum" demiş.

Bu sözleri duyan ormanın koruyucusu ecinni, soğuk bir soluk salıverip iki eliyle başını dövmüş; ve kendinden geçmiş. Nurcihan da onu, büyük bir özen göstererek ayıltmaya çalışmış; ama bunun sonuçsuz kaldığını görerek ağzına tereyağı ve undan yapılmış kurabiyelerden birini daha sokmuş. Birdenbire ecinninin duyarlılığı yerine gelmiş ve baygınlıktan ayılmış ve kurabiyenin tadıyla genç şehzadenin isteği arasında şaşkın, ona "Efendim, senin sözünü ettiğin ve sahibi bir Çin sultanı olan deniz gülü, gece gündüz, onun üzerinde bir kumun bile uçmasına, yağmur damlalarının taçyapraklarına zarar vermesine ve güneşin, ateşiyle onu incitmesine izin vermeyen hava ecinnilerinin koruması altındadır. Dolayısıyla, onun bittiği bahçeye bir kez seni ulaştırsam bile, ona âşık olan bu hava ecinnilerinin gözetimini nasıl yanıltabileceğimizi bilemem! Gerçekte, bu konudaki şaşkınlığım büyük bir şaşkınlıktır. Ama sen bana çok yararı dokunan şu harika kurabiyeden bir parça daha ver, hele! Belki de onun erdemi, zihnime aradığım açıklığı sağlamaya yarar. Çünkü sana yaptığım vaadi, seni arzuladığın güle kavuşturarak yerine getirmem gerek!" demiş.

Şehzade Nurcihan da, söz konusu kurabiyeyi ormanın bakıcısına vermekte tereddüt etmemiş; o da kurabiyeyi gırtlağının uçurumunda yitirdikten sonra, başını düşüncenin kukuletasına gömmüş. Birdenbire başını kaldırarak ona "Kurabiye etkisini gösterdi. Gel, kollarıma sığın da birlikte Çin'e uçalım! Çünkü şimdi gülü koruyan hava ecinnilerinin gözetimini nasıl atlatacağımızı buldum. Bu da, bu eriyik tereyağ ve undan yapılmış harika şekerli kurabiyelerden bir tanesini onlara fırlatmaktır" demiş.

Orman ecinnisinin bayılmasına epeyce kaygılanmaya başlamış olan Şehzade Nurcihan da artık sakinleşmiş ve içi ferahlamış; bahçeler gibi yeşermiş, gül goncaları gibi çiçek açmış.

Ve "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt vermiş.

O zaman ormanın ecinnisi, şehzadeyi sol kolu üzerine yerleştirmiş, sağ koluyla da âdemoğlunun başına vurmaması için güneş ışıklarını engelleyerek Çin ülkesine doğru yol almaya başlamış. Ve uçuşuyla mesafeleri yok ederek, böylece Tanrı'nın sağladığı güven sayesinde, kazasız belasız Çin ülkelerinin başkentinin üzerine ulaşmış. Şehzadeyi harika bir bahçenin giriş yerine yavaşça indirmiş. Bu bahçe, deniz gülünün yaşamını sürdürmekte olduğu bahçeymiş. Ona "İçeriye rahat bir yürekle gir, bana vereceğin kurabiyeyle ben koruyucuları oyalayacağım. İşini bitirdikten sonra gelir, seni istediğin yere götürmek üzere hazır beklemekte olan beni burada yeniden bulursun!" demiş.

Ve yakışıklı Nurcihan, dostu ecinniyi orada bırakarak bahçeye girmiş. Yöresine bakınınca bu bahçe, yüce cennetten bir parça imişçesine, gözlerine lal renkli bir şafak gibi görünmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:*

... Bu bahçe yüce cennetten kopmuş bir parça imişçesine, gözlerine lal renkli bir şafak gibi görünmüş. Bahçenin ortasında, kenarına kadar gülsuyuyla dolu geniş bir havuz varmış. Bu değerli havuzun ortasında da, tek bir sakın üzerinde uzanan, ateş kırmızısı rengiyle bir gül çiçek açmış bulunuyormuş. İşte

bu, deniz gülüymüş. Ama bilseniz ne harika bir çiçekmiş! Ancak bülbül ona uygun tanımlamayı yapabilirmiş.

Şehzade çiçeğin güzelliğine hayran kalarak ve kokusundan esriklenerek, zahmet çekmeksizin, böylesine bir gülün en inanılmaz erdemlerle donanmış bulunabileceğini kavramış. Tereddüt etmeden giysilerini çıkarmış; kokulu suyun içine girip tek bir çiçek taşıyan gül fidanını koparmaya yönelmiş. Sonra delikanlı, bu narin yükle zenginleşmiş olarak havuzun kenarına geri dönmüş; kurulanıp dalların altında giyinmiş ve kamışlar arasında gizlenmiş bulunan kuşlar, harika gülün ve fidanının kaçırılışını derelere, kendi dillerince anlatırken, bitkiyi hırkasının altında saklamış.

Ama, bu güzelim bahçeyi, su kıyısında yükselen ve baştan aşağı Yemen'in kırmızı akiğiyle inşa edilmiş bulunan harika köşkü ziyaret etmeden terk etmeyi asla düşünmemiş. Köşke doğru yaklaşmış ve korkmadan içine girmiş. Orada mimarlığın en uyumlu hatlarıyla gerçekleştirilmiş, yetkin bir sanatla donanmış, oranları harika bir salona ulaşmış. Bu salonun ortasında değerli taşlarla zenginleştirilmiş fildişi bir yatak varmış; bu yatağın yöresi de ağır perdelerle çevrili bulunuyormuş. Nurcihan, tereddüt etmeden, bu yatağa yönelmiş ve işlemeli perdelerini yarıya kadar açmış; ve kendi güzelliğinden başka hiçbir giysi ya da süsle donanmaksızın, şiltelere uzanıp yatmakta olan narin bir genç kız görerek hayranlıkla donup kalmış. Kız, yaşamında ilk kez, gizem örtüsüne bürünmemiş halde kendisini seyretmekte olan bir insan gözünden kuşku duymaksızın derin uykulara dalmış bulunuyormuş. Saçları da darmadağınıkmış; ve beş çukurla donanmış küçük eli de, kaygısızca alnının üzerinde duruyormuş.

Süreyya Yıldızı'nın yedi kandili, dişlerinin ışıklı dizisini görerek bulutların örtüsü altında saklanırken, gecenin karanlığı misk rengindeki saçlarına sığınıyormuş.

Zambak Yüzlü adındaki bu Çinli genç kızın güzelliğinin temaşısı Şehzade Nurcihan üzerinde öylesine bir etki yapmış ki, duygudan yoksun bir hale düşmüş. Ama yeniden ayırt etme yetisini toparlamakta gecikmemiş ve onu büyüleyen genç kızın yanına yaklaşıp iç çekerek şu dizeleri okumaktan kendini alamamış:

> Lal rengi örtüler üzerinde uyurken, aydın yüzün şafak benzeridir; ve gözlerin deniz üzerindeki gökler gibidir.
> Nergislerle güllerle donanmış bedenin, Arabistan'da yetişen hurma ağaçlarının boy ölçüşemeyeceği tarzda gerinir ve gevşer.
> İçinde değerli taşların ışıldadığı ince telli saçların, yoğunluğuyla dökülünce ya da yeğnilikle çözülünce, onların doğal kumaşıyla hiçbir ipek eşdeğerde olamaz.

Bunu izleyerek, bu yere girişinden uyuyan güzelde bir iz kalmasını istemiş ve taşıdığı bir yüzüğü onun parmağına takmış; ve kızın taşıdığı bir yüzüğü de parmağından çıkararak kendi parmağına geçirmiş. Ondan sonra da kızı uyandırmadan ve şu dizeleri okuyarak köşkten çıkmış:

> Bu bahçeden, kan ağlayan laleler gibi, aşkın yarasını yüreğimde taşıyarak ayrılıyorum.
> Bahtsız o kişidir ki, dünya bahçesinden, urbasının eteğinde hiçbir çiçek taşımaksızın çıkar gider.

Ve gidip kendisini bahçenin kapısında bekleyen ormanın bakıcısı ecinniyi bulmuş ve ona, kendisini gecikmeksizin Şarkistan'a, Şah Zeynü'l-Mülûk'un ülkesine götürmesini rica etmiş. Ecinni de "İşitmek itaat etmektir! Ama bana bir kurabiye daha vermeden olmaz!" diye yanıt vermiş. Nurcihan da ona elindeki son kurabiyeyi vermiş. Ecinni hemen onu sol koluna almış ve hava yolunu tutarak onunla birlikte, Şarkistan'a yönelmiş.

Kazasız belasız, âmâ Şah Zeynü'l-Mülûk'un ülkesine gelmişler. Karaya indikleri zaman, ecinni yakışıklı Nurcihan'a "Ey benim ömrümün ve neşemin sermayesi, senden, sana duyduğum ilginin bir nişanesini bırakmaksızın ayrılmak istemiyorum. Seni düşünerek sakalımdan kopardığım şu bir tutam kılı al. Bana her ihtiyaç duyduğunda, bu tüylerden birini yakman yeter! Derhal yanında olurum" demiş. Ve böylece konuştuktan sonra, ecinni kendisini beslemiş olan eli öpmüş ve kendi yoluna çekip gitmiş.

Nurcihan'a gelince, konuşma arzusu belirttikten ve şifa sağlayacak nesneyi getirdiğini bildirdikten sonra çabucak babasının

huzuruna çıkmış. Âmâ şahın nezdine ulaşınca, hırkasının altından mucizevi bitkiyi çıkarıp kendisine sunmuş. Şah kokusu ve güzelliği seyredenlerin ruhunu saran deniz gülünü gözlerine yaklaştırır yaklaştırmaz gözleri yıldızlar gibi ışıldamış.

O zaman sevinç ve minnettarlığın sınırında, oğlu Nurcihan'ın alnını öpmüş ve en sıcak sevgi gösterilerinde bulunarak onu bağrına basmış. Ülkesinin her yanında, bundan böyle saltanatını küçük oğlu Nurcihan ile kendisi arasında bölüştürdüğünü ilan ettirmiş. Tüm bir yıl, zengin fakir bütün uyruklarına neşe ve zevk kapılarının açık, keder ve hüzün kapılarının ise kapalı bulunduğunu ilan edip şahane şenlikler yapılması için gerekli buyrukları vermiş.

Bunu izleyerek, artık göz nurunu yitirmek tehlikesinden kurtulmuş olan babasının sevgilisi olmuş bulunan Nurcihan, solup tükenmemesi için deniz gülünü yeniden dikmeyi düşünmüş. Bu maksatla, sakallarından birini yakarak çağırdığı ormanın ecinnisine başvurmuş. Ecinni de ona, bir gecelik bir sürede, harcı sırf altınla karılmış ve tabanına değerli taşlar döşenmiş iki mızrak boyu derinlikte bir havuz kazmış. Nurcihan da, çabucak deniz gülünü bu havuzun ortasına dikmiş. Ve bu gül, gözler için bir büyülenme ve koku alma duygusu için bir belsem olmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:*

Ve bu gül, gözler için bir büyülenme, koku alma duygusu için bir belsem olmuş.

Bununla birlikte, şahın şifa bulmuş olmasına karşın, burunları uzamış olarak geri dönmüş bulunan iki büyük oğlu, bu deniz gülünün mucizevi bir erdem taşımadığını ve babalarının gözlerinin açılışının taşlanası şeytanın bu konudaki girişimi ve büyüsü sayesinde mümkün olduğunu iddia etmişler.

Ama babaları şah, onların bu imalarına içerleyerek, ayırt etme yeteneklerinin eksikliğinden hoşnut olmamış ve kendilerini kardeşleri Nurcihan ile huzurunda biraraya getirmiş ve onlara "Bu gülün benim göz nuru kazanmamdaki etkisini neden inkâr

ediyor ve bir kadından bir erkek ve bir erkekten bir kadın yaratabilen Yüceler Yücesi Tanrı'nın bir gülün yüreğine şifa imkânlarını koymuş olmasına inanmıyorsunuz? Öyleyse, anlatayım da dinleyin, bu konuda bir Hint hükümdarının kızının başına neler gelmiş" demiş. Ve şu öyküyü anlatmış:

Çok eski zamanlarda Hint ülkelerinde, harem inde, şahların saraylarında benzerleri olmayan binlerce genç kız arasından seçilmiş genç ve güzel yüz kadın bulunan bir hükümdar varmış. Ama bunlardan hiçbiri ne ondan hamile kalmış ne de bir çocuk doğurmuş. Bundan dolayı artık yaşlanmış ve zamanla beli bükülmüş olan Hint Şahı mahzun ve kederliymiş. Ama sonunda, Güçlüler Güçlüsü Tanrı'nın yardımıyla şahın eşlerinin en genci hamile kalmış ve dokuz ay sonra çok güzel ve görünümü gerçekten periye benzer bir kız çocuğu doğurmuş. Anası da, çocuğun erkek olmadığını görerek ve şahın kederleneceğinden çekinerek, yeni doğan çocuğun bir erkek olduğu söylentisini çıkarmış. Ve şahı, bu çocuğu on yıl geçmeden görmemesi gerektiğine inandırmaları için yıldızbilimcilerle anlaşmış.

Güzelleşerek büyüyen küçük kız, babası şahın sonunda onu görebileceği yaşa ulaşınca, anası ona gerekli uyarılarda bulunarak kendisine, bir oğlan çocuğu yerine konulmasının nedenlerini açıklamış. Tanrı'nın incelik ve zekâyla donattığı kızcağız da, anasının öğütlerini gereğince kavramış ve her koşulda bunlara uymuş ve sanki gerçekten bir erkek çocuğu gibi giyinmiş ve o yolda hareket ederek sarayın içinde dolaşmaya başlamış.

Babası şah, bir erkek çocuk sandığı evladının güzelliğinden her geçen gün daha fazla zevk duyuyormuş. Oğlan sanılan bu çocuk on dört yaşına ulaşınca, şah onu, komşu ülkenin şahının kızıyla evlendirmeye karar vermiş. Düğün günü kararlaştırılmış. Saptanan gün gelince, şah oğlunu şahane bir giysiyle donatmış; bir filin sırtına yerleştirilmiş altın bir tahtırevanda kendi yanına oğlunu da oturtmuş ve büyük bir mevkip halinde onu evleneceği kızın ülkesine götürmüş. Bu denli cansıkıcı koşullar altında, aslında bir sultan kızı olan genç şehzade, bir ağlayıp bir gülüyormuş.

Mevkibin sık bir ormanda konakladığı bir gece, genç sultan, tahtırevandan çıkmış ve ağaçlar altında, sultan kızlarının bile kölesi olduğu bir ihtiyacını görmek üzere uzak bir yere

gitmiş. Orada birdenbire, bir ağacın altına oturmuş bulunan ve bu ormanın bakıcısı olan çok yakışıklı bir ecinni ile karşılaşmış. Ecinni de genç kızın güzelliğinden gözleri kamaşarak onu incelikle selamlamış ve kendisine kim olduğunu ve nereye gitmekte bulunduğunu sormuş. Kız da, onun çekici edasına güvenerek en küçük ayrıntısına kadar tüm öyküsünü kendisine anlatmış; ve bu durumda düğün gecesinde kendisine eş olarak seçilmiş bulunan kızın yatağına gireceği sırada ne denli sıkılacağını açıklamış.

Bunun üzerine ecinni onun sıkıntısından duygulanarak bir an düşünmüş; sonra, gönül yüceliğiyle ona, dönüşünde emaneti sadakatle iade etmek kaydıyla onunkini alarak, kendi cinselliğini bütünüyle ona ödünç vermeyi önermiş. Genç kız da, yüreği minnetle dolu, öneriyi kabul etmiş ve Güçlüler Güçlüsü'nün iradesiyle değişim, hiçbir güçlük ve karmaşıklık olmaksızın hemen gerçekleşmiş. Hayranlığın sınırında hayran kalan genç sultan, bu yeni veriyle ve değerli malla ağırlaşmış olarak babasının yanına dönmüş ve tahtırevana çıkmış. Henüz yeni eklemelerine alışık olmadığından beceriksizce üzerlerine oturmuş ve duyduğu acıdan bir feryat koparmış. Ama durumu belli etmemek için çabucak kendisini toparlamış; ve sadece aynı acıyı yeniden duymamak için değil, ama kendisine emanet edilen bir mala zarar vermemek ve de sahibine iyi durumda iade etmek için, aynı hareketi bir daha yapmamak üzere dikkat ve özen göstermiş.

Birkaç gün sonra mevkip nişanlı kızın kentine ulaşmış ve evlilik şatafatlı bir düğünle kutlanmış. Genç koca, ecinninin incelik göstererek kendisine ödünç verdiği gereci harika bir tarzda kullanmış ve onu öylesine yetkinlikle devreye sokmuş ki, karısı hiç gecikmeksizin hamile kalmış. Ve herkes hoşnut olmuş.

Böylece, dokuz ay sonra, evlenen sultan, güzel bir oğlan çocuk doğurmuş. Ve loğusa yatağından kalkınca, kocası ona "Gidip annemi ve yakınlarımı görmek üzere artık ülkemize dönmenin zamanıdır" demiş. Bunu böyle söylemiş ama, gerçekte, daha fazla ertelemeksizin, ormanın ecinnisine bu dokuz aylık hoş geçirilen sürede, verimli olan ve daha da güzelleşmiş ve gelişmiş olan emaneti kusursuz ve iyi durumda iade etmek istiyormuş.

Genç karısı da ona, işitip itaat ettiği yanıtını vermiş ve yola koyulmuşlar. Ve de emanet malın sahibi olan ecinninin otur-

duğu ormana ulaşmakta pek gecikmemişler. Onu orada, aynı yerde, görülür biçimde yorgun ve karnı irileşmiş bir kadın görünümünde bulmuş. Selamlaşmalardan sonra, sultan ona "Ey ecinnilerin başı ve başlarının tacı, ben, bana verdiğin emanetle yapmış bulunduğum işte başarı sağladım ve arzuladığım şeyi elde ettim. Şimdi de sana vaat ettiğim gibi, irileşmiş ve güzelleşmiş olarak onu sadakatle iade etmeye ve kendiminkini almaya geldim" demiş. Bunu söyleyerek, taşımakta olduğu emaneti onun eline teslim etmeye kalkışmış.

Ama ecinni ona "Kuşkusuz senin imanın büyük bir iman ve de dürüstlüğün takdire değer! Ama, ne yazık ki, şimdi artık sana ödünç verdiğim şeyi geri alma arzusunu duymadığımı ve üzerimde taşımakta olduğum emaneti de sana iade etmeyi düşünmediğimi bildirmek zorundayım. Bu ince bir iştir ve baht da bunu böylece düzenlemiştir. Çünkü, birbirimizden ayrıldığımızdan bu yana aramızdaki tüm değiş tokuşu önleyen bir durum ortaya çıktı" diye yanıt vermiş. Eski genç kız da ona "Ey yüce ecinni, karşılıklı olarak cinselliğimizi değiş tokuş etmeyi engelleyen bu yeni durum nedir?" diye sormuş. O da "Bil ki, ey eski genç kız, benimkiyle değiştirerek bana verdiğin emaneti, dikkatle gözeterek burada beklemekte ve saflığını ve bakireliğini saklamak için elimden geleni esirgememekte iken, günün birinde, bu yerlerin yönetim görevlisi ecinni ormandan geçerken beni görmeye geldi. Saçtığım yeni kokudan, bende daha önce tanımadığı bir cinsiyet bulunduğunu anladı. Bana karşı şiddetli bir aşk duydu ve karşılıklı olarak bende de aynı duyguları harekete geçirdi. Sonra bilindiği şekliyle benimle birleşti ve emanetin bakirelik mührünü kopardı. Ben de aynı durumda olan bir kadının uğradığı benzer koşulları yaşadım; ve de anladım ki, kadınların duyduğu zevk, erkeklerinkine bakınca, daha sürekli ve daha incelikli türdendir. Şimdiki durumda, yönetici kocamdan hamile kaldığım için cinselliğimi senden geri alamam. Yeniden erkek olma felaketine katlanırsam ve erkek halimle karnımdaki çocuğu doğurmaya kalkışırsam, hiç kuşkusuz, ıstıraptan ölürüm ve de karnım yırtılır. İşte, bir yaşam zorunluluğu olarak bana verdiğin emaneti sana geri çevirmemi engelleyen yeni durum budur. Bu durumda sen de benim sana verdiğim emaneti saklayabilirsin. Ve her şeyi zarar görmeden,

kazasız belasız yürüten ve aramızda kimseye zarar vermeksizin bu değişime izin yüreten Tanrı'ya şükredelim" diye yanıt vermiş.

Şah da, iki oğluna, kardeşleri Nurcihan'ın önünde bu öyküyü anlatarak ve "Güçlüler Güçlüsü Yaradan'ın gücü sayesinde imkânsız hiçbir şey yoktur. Bir genç kızı bir delikanlıya ve bir ecinniyi hamile bir kadına çevirebilen Varlık, benim gözümün bir gül aracılığıyla nura kavuşmasını da aynı şekilde sağlamıştır" diyerek sözünü sürdürmüş. Böyle konuştuktan sonra, iki büyük oğlunu yanından uzaklaştırmış ve gönül okşayan sözler söyleyerek ve sevecenlik belirtileri göstererek genç Nurcihan'ı yanında alıkoymuş. İşte onların durumu böyleymiş.

Deniz gülünün sahibi Çinli genç kız Zambak Yüzlü'ye gelince, onunki de şöyle: Göğün Koku Saçıcısı, şafağın kâfuruyla yüklü güneşin altın tepsisini Doğu'nun penceresine yerleştirince, Sultan Zambak Yüzlü, o büyüleyici gözlerini açıp yatağından kalkmış. Saçını tarayıp toparlamış ve yavaşça, zarafetle salınarak deniz gülünün bulunduğu havuza doğru yönelmiş. Çünkü, her sabah, ilk düşüncesi deniz gülüymüş ve ilk ziyaret ettiği yer bu göletmiş. Bir kokucu dükkânının havasını taşıyan ve dallarındaki meyvaları rüzgârda sallanan şerbet şişelerine benzeyen bahçeyi geçmiş. Kimya bakımından gök cam ve firuze rengindeymiş. Gül bedenli genç kızın her adımında sanki çiçekler açıyor, urbasının sürüklenişinin yerden kaldırdığı toz bülbülün gözü için ilaç oluşturuyormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve urbasının sürüklenişinin kaldırdığı toz, bülbülün gözü için ilaç oluşturuyormuş.

Böylece havuzun kıyısına ulaşmış ve bakışlarını sevgili gülünün bulunduğu yere çevirmiş. Ama onun ne izini görmüş ne de kokusunu duymuş. O zaman, kederden kahrolarak hemen pota içindeki altın gibi erimeye ve kederin sam yeline kapılan gonca gibi solmaya yüz tutmuş. Aynı anda, parmağında taşıdığı yüzüğün yabancı bir yüzük olduğunu ve yıllardan beri sahibi olduğu

kendi yüzüğünün ortadan kaybolduğunu fark ettiğinden felaketi doruğuna ulaşmış.

Ve de uyurken çıplak olduğunu ve bir yabancının gözlerinin kişiliğinin büyüleyici gizemini ceza görmeksizin ortadan kaldırmış olmasını da hatırlayarak bir karmaşıklık okyanusuna dalmış. Yakuttan yapılma odasına çekilerek bütün gün tek başına ağlayıp durmuş. Bunu izleyerek, düşüne düşüne akla yatkın fikirler edinmiş; ve kendi kendine "Kuşkusuz 'İz bırakmayan şeyin kendisini bulmak mümkün değildir' deyimi yanlıştır. Şayet bir iz bulunmuşsa, o iz bırakılmış demektir. Ve başkaca 'Yitirilmiş bir şey aranacaksa, onu bulmak için kendini yitirmek gerekir' deyimi de asla doğru değildir. Zira ben, vallahi, kendi başıma gepegenç ve çok zayıf genç bir kız olmakla birlikte, şu andan başlayarak, gülümü çalanı aramaya ve hırsızlığının nedenini anlamaya koyulacağım. Arzusunun gözlerini uyuyan bakire bir sultanın üzerine çevirmiş olma küstahlığından dolayı onu cezalandıracağım" demiş.

Bunu söylemiş ve aynı saatte, savaşçı giysileriyle donanmış köle kızlar kendisini izlerken, sabırsızlığın kanatlarını takınarak yola koyulmuş. Gezisi boyunca, her yerde soruşturup bilgi edinmesinin sağladığı olanakla sonunda kazasız belasız Şarkistan'a, Nurcihan'ın babası Şah Zeynü'l-Mülûk'un ülkesine ulaşmış. Ülkenin başkentine girince her yanda tam bir yıldır süren şenliklerin donanımlarıyla karşılaşmış; ve hemen her kapıda musiki aygıtlarının çalındığını duyup sevinç gösterilerinde bulunulduğunu görmüş. Bu sevincin nedenini öğrenmeye merak sararak ve her zamanki gibi erkek kıyafetlerine bürünmüş olarak kentte oturanlar arasında hüküm sürmekte olan genel sevincin nedenini araştırmış. Ona "Şahımız âmâydı; ama oğlu, o harika yakışıklı Nurcihan, sonsuz zorluklara katlanarak sonunda Çinli genç kızın yetiştirdiği deniz gülünü bulup getirdi. Bu mucizevi gülün gözlerine dokunmasıyla şah yeniden görmeye başladı ve gözleri yıldızlar gibi ışıldadı. İşte bu münasebetle şah, tam bir yıl süreyle, harcamaları hazineden ödenmek üzere, zevk ve eğlencelerin sürdürülmesini ve sabahtan akşama kadar durmaksızın her kapının önünde musiki aygıtlarının çalınmasını buyurdu" demişler.

Zambak Yüzlü de, sonunda gülü hakkında kesin bilgiler

almanın verdiği sevincin son sınırında, yolculuğun yorgunluğunu çıkarmak üzere gidip nehirde yıkanmakla işe girişmiş. Sonra da, yeniden erkek giysilerine bürünerek, çarşılar boyunca zarafetle yürüyerek şahın sarayına doğru yönelmiş. Bu delikanlıya bakanlar kum üzerinde ayak izlerinin silindiği gibi hayranlıkla tükenmişler. Ve saçlarının kıvrımları seyredenlerin yüreklerini sarmış.

Böylece bahçeye ulaşmış ve orada, sırf altından yapılma ve değerli gülsuyuyla doldurulmuş havuzun ortasında kendi deniz gülünün, önceleri olduğu gibi, açılmış bulunduğunu ve gözler için büyü, burunlar için koku saçtığını görmüş. Bu karşılaşmadan dolayı sonsuz bir sevinç duyduktan sonra, kendi kendine "Şimdi gidip bahçemdeki gülü ve parmağımdaki yüzüğü aşıran küstahı görmek üzere ağaçların altına saklanayım!" demiş.

Çok geçmeden, gözleri birer esriklik kadehi olan, bakışlarının tatlı ateşiyle en bilge kişilerin bile aklını başından alan ve her bir kirpiği bir hançerin kıvrık ağzı gibi parıldayan, siyah miskten yapılmış saçlarının kıvrımları Hint sümbülü gibi yürekleri karıştıran, güzel ve taze yanakları her bakımdan bakirelerin kadife yanaklarını aşan bir güzellikte, etkileyici gülüşü mızraklar gibi delici, tavrı soylu olduğu kadar hoş, dudağının sol yanındaki beni sanatsal bir yuvarlaklıkta, billur bir levhaya benzeyen kaygan ve beyaz göğsü sıcak ve yiğit bir yüreği barındıran delikanlı, gülün bulunduğu havuzun yakınına gelmiş. Ve onu gören Zambak Yüzlü, bir çeşit şaşkınlığa düşmüş ve neredeyse aklını yitirir gibi olmuş. Çünkü bu delikanlı tam da şairin şöylece tanımladığı gibiymiş:

> Bir toplulukta, kaşlarının yayı, kirpiklerinin oklarını fırlatırsa, bunların ucu ancak aşka layık olan yüreklere ulaşır.

Zambak Yüzlü, yeniden kendine gelince, gözlerini ovuşturmuş, her yanına bakınmış ve artık delikanlıyı görememiş. Kendi kendine "İşte gülümü çalan kişi, şimdi de aynı şekilde ruhumu ve gönlümü çaldı. O sadece onurumun değerli şişesini ayartı taşına vurarak kırmakla yetinmedi, gizlice yüreğimi de aşk okuyla yaraladı. Ne yazık! Şimdi ben, ülkemden ve anamdan uzakta

nerelere gideyim ve bütün bu zarar ziyanı tazmin ettirmek için adalet dilemek üzere kime şikâyette bulunayım?" demiş.

Ve yüreği tutkuyla yanarak savaşçı genç kızlarını bulmaya gitmiş. Onlar yöresinde iken, oturarak eline bir kalem ile bir kâğıt almış; ve Nurcihan'a bir mektup yazarak yüzükle birlikte yakın maiyetinden güvendiği bir kıza verip onu, bu iki şeyi götürüp delikanlı şehzadenin kendi ellerine teslim etmekle görevlendirmiş. Genç kız da göz açıp geçinceye kadar bir sürede Nurcihan'ın yanına ulaşmış ve onu oturmuş hanımı Zambak Yüzlü'yü düşler gibi bir halde bulmuş. Saygı dolu selamlaşmalardan sonra, kız, sultanın kendisini vermekle yükümlü kıldığı mektubu ve yüzüğü ona sunmuş. Nurcihan da, heyecanın sınırına ulaşarak yüzüğü tanımış. Ve mektubu açarak şu satırları okumuş:

> Bakirelere güzellik ve zarafeti ve delikanlılara baştan çıkarıcılığın gözünü vererek, her birinin yüreğinde aşkın şavkını tutuşturarak, bilgeliğin pervaneler gibi yanıp tutuştuğu lambalar yakan 'nasıl' ve 'niçin'in özgür yanıtlayıcısına övgüler sunarım.
> İşte ben de, senin baygın gözlerin için aşktan ölmekteyim; tutkunun ateşi içten de dıştan da beni yiyip bitiriyor. Ah! "Yürekler anlaşır"[1] diyen atasözü ne kadar yanlıştır. Çünkü ben yanıp tutuşuyorum; seninse hiçbir şeyden haberin yok. Harika görünümünle beni neden öldürmekte olduğunu sana sorsam, acaba yanıtın ne olurdu?
> Ama, ey kalem, artık daha fazla yazma! Yeterince aşk acılarına kapılmışım zaten!

Bu mektubu okuyunca, Nurcihan'ın yüreğinin külleri içinde aşk ateşi kıvılcımlanmış; ve civa gibi sabırsız, eline kalemi kâğıdı alıp şu satırları karalamış:

> Gümüşsü bedeninde tüm güzellikleri taşıyan ve kaşları esrik bir savaşçının ellerinde kılıç olan kişiye!
> Alnı Zühre gezegenine benzeyen, Çin'in güzellerinde kıskançlıklar uyandıran, ey büyüleyici kız! Mektubunun içeriği, dolunayın çehresinde benler bulundukça çarpacak olan kimsesiz kalbimin yaralarını depreştirdi.

1 Mathers'de "Yürek yüreğin sesini duyar" şeklindedir (Â.Ş.O.)

> Yüreğinin bir kıvılcımı yaralarımın üzerine düştü ve arzumun şimşeği hasadının üzerinde parıldadı. Sadece sevenler bitip tükenmiş olmanın sihrini tanır. Ve işte ben yarı boğazlanmış, gece gündüz yerde debelenen ve eğer kurtarılamazsa can vermesi gecikmeyecek bir piliç gibiyim. Ey Zambak Yüzlü, peçe yüzünü gizlemiyor; sen kendin, kendin için bir peçe olmuşsun! Bu peçeden sıyrıl ve ilerle! Çünkü yürek harika bir şeydir ve küçücük olmasına karşın Yaradan oraya tahtını kurmuştur.
>
> Ama, ey büyüleyici varlık, daha açık konuşmamalı ve de kalemime daha fazla yüklenmemeliyim. Çünkü kalem âşıkların gizlerinin haremine sokulmamalıdır.

Bunu izleyerek Şehzade Nurcihan aşk mektubunu katlamış ve gözünün mührüyle[1] onu damgalamış; hanımı Zambak Yüzlü'ye yazarak anlatamadığı ince şeyleri kendi sesiyle söylemesini tembih ederek mektubu genç haberciye vermiş. Gözde de gecikmeksizin ondan ayrılıp hanımının yanına ulaşmış.

Ve onun baygın nergis gözleriyle oturup beklemekte olduğunu ve kirpiklerinin her birinin birer çeşmeye dönüşmüş bulunduğunu görmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve onun baygın nergis gözleriyle beklemekte olduğunu ve kirpiklerinin her birinin birer çeşmeye dönüşmüş bulunduğunu görmüş. Ona gülerek yaklaşıp kendisine "Ey neşe fidanının gülü, yüzünün taçyapraklarını ıslatan değerli gözyaşların benim üzerime düşsün de, sen her zaman memnun ve tebessüm saçıcı ol! Bak işte sana hayırlı haberler getirdim!" demiş. Ve Nurcihan'ın mektubunu, güzel delikanlının hanımı hakkında kendisinden söylemesini istediklerini de açıklayarak vermiş.

Zambak Yüzlü de mektubun içeriğini anlayınca ve gözdesinin ağzından yakışıklı kapıp kaçırıcı Nurcihan'ın yazılı olarak

1 Mathers'de "gözde mührüyle" şeklindedir (Â.Ş.O.)

açıklayamadığı güzel sözleri işitince, teselli bulmuş ve ayağa kalkmış ve buyruğu altındaki genç kızlara kendisini toparlayarak hazırlayıp giydirmelerine izin vermiş.

O zaman bu sevimli kızlar hanımlarını güzelleştirmek için ellerinden geleni yapmışlar. Saçlarını taramış, saçlarının arasına taraklar sokarak seçkin kokularla bedenini kokulandırmışlar; öyle ki, Tataristan'ın miskleri onun saçtığı kokular yanında kıskançlıktan buhar olup uçarmış; şenlik günlerindeki hurma dalları gibi örülmüş, beline kadar düşen harika saç örgülerini görerek yürekler göğüslerde raksedermiş. Bunu izleyerek her bir teli, yürekleri avlayan birer ip olan kırmızı muslinden bir kemeri beline dolamışlar. Sonra da onu, bedeninin rengini açığa vuran pembe bir tüle sarmışlar ve daha koyu renkte, dünya âlemi esir etmeyi sağlayan şahane genişlikte bir şalvar giydirmişler. Saçlarını ayıran çizgiyi, saman yolundaki yıldızları şaşkınlığa uğratarak utançtan örtünmelerine neden olacak parlaklıktaki incilerle süslemişler. Alnına da onu yeni bir ay doğmuşçasına parlak gösteren, göz kamaştıran bir taç koymuşlar. Ve onu öylesine güzel ve harika bir hale sokmuşlar ki, her biri, sonunda, karşısına geçip süslenmiş bir duvarı seyredercesine sakin bir hayranlıkla onu seyretmiş. Ama o, bütün bu süslerden çok, kendi güzelliğiyle donanmış bulunuyormuş.

Kız böylece süslendikten sonra, yüreği çarparak, gölgelerin yoğunlaştığı bir sırada bahçenin ağaçları altına gelmiş. Nurcihan da onu görerek yaşadığı duyguların şiddetiyle ilkin bayılmış. Ama, Zambak Yüzlü'nün saçtığı tatlı soluğun kokusuyla Nurcihan hemen gözlerini açmış ve sevgilisini seyrederek mutluluğunun doruğunda ayağa kalkmış. Kendi bakımından, Zambak Yüzlü de, delikanlıyı, bir tüy inceliği ya da bir nokta kadar bile fark görülmeksizin, yüreğinin yapracığına kazılan hayaline tam bir uygunluk halinde bulmuş. Ve ağırbaşlılık peçesini yüzünden kaldırarak o anda sahibi bulunduğu her şeyi sevgilisinin gözleri önüne sermiş: dişlerinin incilerini, gül taçyapraklarından üstün dudaklarının yakutunu, gümüş kollarını, gülüşünün ayışığını, yanaklarının altınını, Tataristan'ın miskinden üstün soluğunun mis kokusunu, gözlerinin bademlerini, saç buklelerinin siyah amberini, çenesinin elmasını, bakışlarının elmaslarını ve bakire

bedeninin otuz altı yumuşak çalımını[1] sergilemiş. Ve aşk, iki güzel göğüs ve iki genç alın üzerinde bağlarını sıkıştırmış. O gece, gölgelerin koyuluğunda bu iki güzel genç varlık arasında ne olup bittiğini kimse bilmemiş.

Ama aşk ve misk kokusu bilmezlikten gelinemeyeceğine göre, iki âşığın arasında olup bitenlerden haber almakta gecikmemişler ve onları çabucak evlilik yoluyla birleştirmişler. Aşkı ve deniz gülünü aralarında paylaştıkları yaşamları mutluluk içinde akıp gitmiş.

Güllere çiçek açtıran ve âşıkların yüreklerini birleştiren, Güçlüler Güçlüsü, Yüceler Yücesi Tanrı'ya övgüler olsun! Ve kutsama ve dualar efendimiz ve bağlısı olduğumuz Elçiler Sultanı Muhammed'in ve yöresindekilerin üzerine olsun! Âmin!

*Şehrazad bu öyküyü anlatıp bitirince susmuş. Kız kardeşi genç Dünyazad "Ablacığım, sözlerin tazeliği içinde ne kadar tatlı, güzel ve hoş! Ve bu* Deniz Gülü ve Çinli Genç Kız Öyküsü *ne kadar hayranlık verici! Oh, lütfen, henüz vakit varken bize buna benzer başka bir öykü daha anlat!" diye haykırmış. Şehrazad da ona gülümsemiş ve "Evet ve de şimdi anlatmak istediğim öykü daha da hayranlık uyandırıcıdır, küçüğüm! Ama kuşkusuz, efendimiz şah izin vermedikçe onu anlatamam!" demiş. Şehriyar da "Yoksa benim zevkimden kuşku mu duymaktasın, ey Şehrazad! Ben acaba senin sözlerin kulaklarıma akmadan ve gözlerim seni görmeden herhangi bir geceyi geçirebilir miyim?" demiş. Şehrazad da gülümseyerek teşekkür etmiş ve "Öyleyse* Ballı Künefe ve Eskicinin Uğursuz Karısının Öyküsü*'nü anlatayım!" demiş ve sözünü şöyle sürdürmüş:*

1 Aslında "biçimsel tavrını" anlamında Mardrus'te "*poses plastiques*", Mathers'de ise "*carven poses*" deyimleri kullanılmış (Â.Ş.O.)

# *Ballı Künefe Öyküsü*[1]

Anlatılanlar arasında anlatırlar ki, ey bahtıgüzel şah, vaktiyle Kahire denen korunaklı kentte huyu güzel ve canayakın ilgilere layık bir eskici yaşarmış. Bu eskici, yaşamını eski pabuçları onararak kazanırmış. Adı Maruf olan bu eskicinin her durumda ululanası Nasip Dağıtıcı'nın başına sardırdığı, adı Fatıma olan, zift ve katranda kaynayası uğursuz bir karısı varmış. Ama komşuları onu "Sıcak Tezek" diye anarlarmış; çünkü gerçekte, kocası eskicinin yüreği üzerinde dayanılmaz bir yakı imiş ve ona yaklaşanların gözleri için kara bir bela kesilirmiş. Bu uğursuz karı, erkeğinin iyiliğini ve sabrını kötüye kullanır, ona günde bin kez küfreder, hakaretler yağdırırmış; ve geceleri de asla rahat yüzü göstermezmiş. Bahtsız adam da onun kötülüklerinden çekinir ve yaptığı fenalıklardan tir tir titrermiş; çünkü sakin, akıllı, duyarlı, fakir ve sade koşullarda yaşayan biri olsa da, onurunu korumakta titiz bir adammış. Gürültü ve haykırışlardan sakınmak için de, tüm kazancını karısının, bu kuru, kötü ve geçimsiz kadının ihtiyacını gidermek için sarf edermiş. Şayet bir talihsizlik olur da, o gün yeterince para kazanamamış olursa, karısı, bütün gece, rahat ve huzur vermeden başının üzerinde korkunç fırtınalar koparark kulaklarını haykırışlarla doldururmuş. Böylece gecelerini bahtının kitabında yazılı olandan da daha karanlık hale getirirmiş. Bu durum, şairin şu dediklerine de uyarlanabilirmiş:

> Karımın, şu uyuz paçalının yanıbaşında ne çok mutsuz gece geçiriyorum!

1 Başka kaynaklarda "Eskici Maruf ve Karısı Fatıma'nın Öyküsü" olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

> Ah! düğünümün karanlık gecesinde, neden acaba, ruhunu hapşırarak terk etmesi için bir bardak soğuk zehir sunmadım ona?

Uğradığı bunca derin üzüntülere katlanan bu Eyüp sabırlı kişinin bakın başına neler gelmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:*

Uğradığı bunca derin üzüntülere katlanan bu Eyüp sabırlı kişinin başına bakın neler gelmiş.

Gerçekten, bir gün, Allah bizi böylesi günlerden ırak eylesin, eşi yanına sokulmuş ve ona "Ey Maruf, bu akşam, eve dönerken, balla yapılmış künefe tatlısı getirmeni istiyorum" demiş. Zavallı Maruf da ona "Ey amcamın kızı, Kerim Tanrı, bu ballı künefeyi almak için gerekli parayı kazanmama yardım ederse, kuşkusuz onu almak başım üzerine, gözüm üzerine olacaktır. Çünkü bugün, dua ve barış üzerine olası Muhammed'in adını anarak söyleyeyim ki, üzerimde hiç para yok. Ama Tanrı'nın acıması boldur ve güç olan şeyleri bizim için kolaylaştırır" diyerek yanıt vermiş. Ama cadaloz kadın "Sen şimdi yardımcı olsun diye işe Allah'ı mı karıştırıyorsun! Sanıyor musun ki, canımın çektiği bu tatlıyı Tanrı'nın kutsaması üzerine olsun ya da olmasın diye bekleyip duracağım! Günlük nafakanı kazan ya da kazanma, ben yüz dirhem[1] ballı künefeyi isterim. Ve de hiçbir zaman arzumun yerine getirilmemesine dayanamam! Bahtın sana gülmez de, bu akşam eve elinde künefe olmaksızın gelirsen, başının üzerinde geceyi, seni benim elime teslim eden bahtından da fazla karartırım" diye haykırmış. Bahtsız Maruf "Allah rahimdir, kerimdir; sadece O'na başvurmaktayım!" diyerek iç geçirmiş. Ve zavallı, alnında keder ve sıkıntı terleri belirirken evinden dışarı çıkmış.

Gidip pabuççular çarşısındaki dükkânını açmış ve ellerini göğe kaldırarak "Sana yalvarırım Tanrım, bana bugün yüz

1 Aslında Mardus'te bir ons (30,56 gram) olarak geçiyor. Biz kadının doymazlığını düşünerek böyle bir ölçü koyduk (Â.Ş.O.)

dirhemlik bir künefe parası kazandır ve beni bu gece bu kötü karının hışmından koru!" diye dua etmiş. Ama sefil dükkânında epeyce beklediği halde, hiç kimse ona herhangi bir iş getirmemiş; öyle ki günün sonunda eve akşam yemeği için ekmek alacak kadar bile para kazanamamış. O zaman, yüreği sıkıntılı ve karısına karşı duyduğu korkuyla dolu dükkânını kapatmış ve kederli bir halde evinin yolunu tutmuş.

Çarşıda yol aldığı sırada, tam da, daha önce pabucunu onardığı için sahibini tanıdığı künefe ve diğer tatlıları satan bir tatlıcı dükkânının önünden geçiyormuş. Tatlıcı da Maruf'u, umutsuzluğa gömülmüş ve sırtı ağır bir kederin yükü altındaymışçasına bükülmüş bir halde geçerken görmüş. Ve ona "Maruf Usta, neden gözyaşı döküyorsun? Derdinin sebebi nedir? Gel, içeri gir de biraz dinlen ve başına ne gibi bir dert geldiğini anlat!" demiş. Maruf da tatlıcının güzelim camekânına yaklaşmış ve selamlaşmalardan sonra "Acıması bol Tanrı'dan başka başvurulacak varlık yoktur! Kötü baht peşimi bırakmıyor, benden akşam yenecek ekmeği bile esirgiyor!" demiş. Tatlıcı bilgi almakta ısrar edince, Maruf ona karısının isteğini ve o gün para kazanamadığından dolayı yalnız künefe değil, bir somun ekmek bile almasının imkânsız olduğunu bildirmiş.

Tatlıcı Maruf'un bu sözlerini işitince, babacan bir tavırla gülmüş ve ona "Ey Maruf Usta, sen bana hiç değilse kendisine götürmek üzere, amcanın kızının kaç dirhem künefe istediğini söyleyebilir misin?" demiş. O da "Yüz dirhem ona yeter herhalde!" diye yanıt vermiş. Tatlıcı da "Bunda bir uygunsuzluk yok. Ben sana yüz dirhem künefeyi borç olarak veririm, sen de Nasip Dağıtıcı'nın cömertliği senden yana olduğunda parasını bana ödersin" diye yeniden söz almış. Ve içinde bal ve tereyağından yapılmış künefenin yüzmekte olduğu büyük tepsiden pekâlâ yüz dirhemden daha fazla çekebilecek büyücek bir parça kesmiş ve bunu, kendisine "Bu iyice tatlılandırılmış künefe, şahların sofralarında yenilmeye layık bir tatlıdır. Şunu da söyleyeyim ki, ben onu arı balı yerine, şekerkamışından çıkarılmış şekerle tatlandırdım; çünkü böyle yapılınca çok daha lezzetli oluyor" diyerek Maruf'a teslim etmiş. Ve arı balıyla şekerkamışının şekeri arasındaki ayrımı bilmeyen zavallı Maruf da "Senin cömert

ellerinden kabul olunmuştur" diyerek yanıt vermiş. Tatlıcının ellerini öpmek istemiş; o da kesinlikle bunu önleyerek fazladan "Sen bu künefeyi amcanın kızı için aldın, ama akşama sen kendin ne yiyeceksin? Sen de Tanrı'nın kısmeti olan şu peynirle ekmeği al ve bana da teşekkür etme, çünkü ben sadece aracıyım" demiş. Ve Maruf'a, mübarek tatlıcı, aynı zamanda, taze, pişkin ve mis gibi kokan bir somunla incir yaprağına sarılmış büyücek bir parça peynir vermiş. Bütün yaşamı boyunca, bu kadar çok hayırla karşılaşmamış bulunan Maruf bu hayırsever tatlıcıya nasıl teşekkür edeceğini bilememiş; gözlerini göğe kaldırarak kendisine iyilik yapan bu kişiye olan minnet duygularına şahitlik etmesini Tanrı'dan dileyerek oradan ayrılmış.

Elleri künefe, güzel ekmek somunu ve beyaz peynir parçasıyla yüklü olarak evine ulaşmış. İçeri girer girmez, karısı, sert ve tehdit eden bir sesle "Künefeyi getirdin mi?" diye haykırmış. O da "Tanrı cömerttir, işte burada!" diye yanıt vermiş. Sonra tatlıcının kendisine ödünç verdiği tabakta tatlı içinde yüzen gevrek künefeyi tüm ince güzelliğiyle karısına sunmuş.

Ama uğursuz kadın, daha gözlerini tabağa diker dikmez, keskin bir iğrenme feryadı koparark elleriyle yüzünü örtmüş ve "Tanrı taşlanası şeytanın belasını versin! Ben sana ballı künefe getirmeni söylememiş miydim? Sen kulak asmamış, bana kamış şekerinden yapılma bir şey getirmişsin! Beni kandıracağını ve de bana bunu yutturacağını mı sandın sen? Ah sefil, sen beni arzuma kavuşturamayıp öldürmek mi istiyorsun?" demiş. Zavallı Maruf da, bu kez öngörmekten uzak bulunduğu bütün bu öfkeden yıkılmış, titreyen bir sesle mazeretler kekeleyerek "Ey iyi kimselerin kızı, bu künefeyi ben satın almadım; ama Tanrı'nın hayır yapmayı seven bir yürek bağışladığı *falan* tatlıcı durumuma acıyarak bana ödünç olarak sağladı; ödemek için de herhangi bir süre tanımadı" demiş. Ama o korkunç cadaloz "Bütün bu söylediklerin laftan ibaret, bunların hiçbirine değer vermiyorum! Al da bu şekerli künefeyi başına çal! Ben, yemem bunu!" diye haykırmış. Bunları söyleyerek künefe tabağını içindekilerle birlikte başına fırlatmış. "Kalk bakalım şimdi pezevenk, git bana ballı künefe ara bul!" diye eklemiş. Bu sözleri söylerken kocasının çenesine öylesine bir yumruk savurmuş ki,

adamın ön dişlerinden biri kırılmış, dökülen kan sakallarından süzülüp göğsüne akmış.

Karısının bu sonuncu saldırısı üzerine, zavallı Maruf, şaşırıp sonunda sabrı da tükendiğinden cadalozun kafasına hafifçe vuracak olmuş. Ama karısı onun can havliyle yaptığı bu tehlikesiz hareket yüzünden iyice kudurarak adamın üzerine atılmış ve elleriyle sakallarının tellerini birer birer yolmuş; bir yandan da, alabildiğine bağırarak "İmdat, ey Müslümanlar, bu herif beni öldürüyor!" diye haykırıyormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:*

Ama karısı, onun can havliyle yaptığı bu tehlikesiz hareket yüzünden iyice kudurarak adamın üzerine atılmış ve elleriyle sakallarının tellerini birer birer yolmuş; bir yandan da, alabildiğine bağırarak "İmdat, ey Müslümanlar, bu herif beni öldürüyor!" diye haykırıyormuş.

Bu haykırışları duyunca komşuları koşuşup ikisinin arasına girmiş ve talihsiz Maruf'un sakalını uğursuz karısının kasılmış parmaklarından güçlükle kurtarmışlar. Bu öfkeli kadının koparmış olduğu sakal tellerini hesaba katmaksızın, kan içinde kalmış yüzünü, kirlenmiş sakallarını, kırılmış dişini görmüşler. Karısının davranışının kötülüğünü uzun zamandır bildikleri için, bu kez de onun bu uğursuz kadının kurbanı olmuş bulunduğunun kesin kanıtlarını görerek kadına öğütler vermiş ve ondan başka herkesi utandırıp doğru yola sokacak mantıksal konuşmalar yapmışlar. Ve onu böylece ayıplayarak "Biz hepimiz her zaman balda tatlılaştırılmış künefe kadar şekerli künefe de yeriz; ve onu balda hazırlanmış olandan çok daha iyi buluruz! Öyleyse, şu zavallı kocanın, senin reva gördüğün bunca kötü davranışı ve de dişini kırışını, sakalını yoluşunu hak etmiş olmak için işlediği suç nerede kalıyor?" diye eklemişler. Ve hep bir ağızdan onu lanetleyerek kendi yollarına gitmişler.

Onlar gider gitmez felaket cadaloz, bütün bu olaylar olurken bir köşede sessiz sedasız beklemekte olan Maruf'un yanına yak-

laşmış ve ona, öfkeli olduğu kadar kısık bir sesle "Ah! Demek ki komşuları bana karşı böyle kışkırtıyorsun, öyle mi? Pekâlâ, ama bekle bakalım başına neler gelecek!" demiş. Oradan pek uzakta olmayan bir yere gidip oturmuş ve kaplansı gözlerle bakarak ona karşı müthiş planlar kurmaya başlamış.

Maruf da, dayanamayarak ve yaptığı o yeğni davranıştan pişman olarak onu nasıl yatıştıracağını bilemiyormuş. Sonunda kırılan tabağın parçaları arasında yerlere saçılmış bulunan künefeleri toplamaya ve onları uygun şekilde düzene koyarak ve utanarak "Allah aşkına amcamın kızı, yine de şu künefeden bir parça ye; yarın Allah isterse, sana bir başkasını getiririm" diyerek karısına sunmuş. Ama kadın, bunu, ayağının bir vuruşuyla ve "Tatlını al da defol, ey tamirci köpeği! Senin tatlıcıların pezevenkliğini yaparak getireceğin şeye dokunur muyum sanıyorsun? İnşallah, yarın, senin enini boyuna nasıl katacağımı görürsün!" diyerek reddetmiş.

O zaman talihsiz adam, sonuncu uzlaşma girişiminin de böylece reddedildiğini görünce, bütün gün hiçbir şey yememiş olmasından dolayı, sabahtan beri içini ezen açlığını gidermeyi düşünmüş. Kendi kendine "Madem ki bu harika künefeyi yemek istemiyor, ben kendim pekâlâ yerim onu!" demiş. Tabağın önüne oturmuş, boğazını tatlı tatlı okşayan bu lezzetli tatlıyı yemeye koyulmuş. Sonra da pişkin somuna ve peynir parçasına saldırmış. Tepsinin üstünde hiçbir şey bırakmamış. Hepsi bu kadar! Karısı da ona, ateş saçan gözlerle bakıyor ve her lokmayı yuttukça, durmadan "İnşallah boğazında kalsın da, boğul!" veya "İnşallah yediklerin zehir zıkkım olsun!" ya da bunlara benzer boş sözler söyleyip duruyormuş. Acıkmış Maruf, hiçbir şey söylemeksizin, ciddi ciddi yemeyi sürdürüyormuş; bu da, sonunda, eşini öfkenin doruğuna çıkarmış ve ansızın ayağa fırlayıp peri tutkunu gibi, hönkürdeyerek elinin altına ne geçerse adamın başına atmaya başlamış, sonra da yatağa gidip sabaha kadar uyumuş; uykusunda bile küfürler savurmuş.

Maruf da, bu kötü geceden sonra, erken saatte kalkmış; ve çabucak giyinerek bahtın o gün kendisine gülmesi umuduyla dükkânına gitmiş. Aradan birkaç saat geçince, iki güvenlik görevlisi gelerek kadı'nın buyruğuyla onu tutuklamış; ve kolları

ardına bağlı çarşılar boyunca onu sürükleyerek mahkemeye getirmişler. Maruf, büyük bir şaşkınlıkla karısını, kolları sargıyla sarılı, başına kanlı bir örtü bağlamış ve parmakları arasında kırık bir diş bulunduğu halde, mahkemede beklerken görmüş. Kadı da dehşete düşmüş tamirciyi görünce, ona "Şuraya doğru ilerle bakayım! Sen, amcanın kızı, karın olan bu zavallı genç kadına Yüceler Yücesi Tanrı'dan korkmadan böyle kötü davranmaya ve acımadan kolunu dişini kırmaya utanmadın mı?" diye haykırmış. Maruf da, duyduğu dehşetten ötürü, yer yarılıp içine girmeyi düşünüp şaşkınlıkla başını önüne eğmiş ve sesini çıkarmamış. Çünkü barışa olan sevgisi ve karısının onurunu ve haysiyetini saklamak arzusu içinde, gerektiğinde komşularını şahit olarak çağırarak lanetli kadını suçlamak istemiyor, onu itham ederek kötülüklerini ortaya saçmaktan kaçınıyormuş. Kadı da, bu susmanın onun suçluluğunun kanıtı olduğuna inanarak cezayı yerine getirenleri çağırmış ve onu yere yıkıp tabanlarına yüzer sopa vurmalarını buyurmuş. Bu hüküm hemen oracıkta, zevkten titreyen alçak karısının önünde yerine getirilmiş.

Maruf da, mahkemeden çıkınca, âdeta sürüklenerek zorla yürümüş. Evine dönmekten ve karısının uğursuz yüzünü görmektense, bundan böyle kızıl ölümle ölmeyi yeğlediğinden Nil'in kenarında bulunan harabe halindeki bir evi mesken tutmuş ve orada, yokluk ve yoksunluk içinde, ayaklarını ve bacaklarını şişiren darbelerin etkisinden kurtulmayı beklemiş; en sonunda ayağa kalkabilmiş; ve Nil'den aşağı seyretmekte olan bir dahabiyeye yolcu olarak binmiş. Dimyat'a ulaşarak orada bir filikanın yelken onarıcısı olarak görev almış ve bahtını Bahtların Sahibi'nin ellerine teslim etmiş.

Böylece denizcilikte birkaç hafta geçirdikten sonra, çalıştığı filika korkunç bir fırtınaya kapılmış ve içinde bulunan her şey ve herkesle denizin dibini boylamış. Herkes denize batıp ölmüş. Maruf da aynı şekilde denize batmış, ama ölmemiş. Çünkü Yüceler Yücesi Tanrı onu korumuş ve eline büyük bir direkten kopmuş bir tahta parçası tutuşturarak boğulmaktan kurtarmış. Buna sımsıkı sarılarak ve tehlike kendisini güçlü kıldığından harcadığı olağanüstü çabalar sayesinde, ata biner gibi üstüne çıkmış. O zaman ayaklarıyla suyu kürek gibi döverek yol alırken, dalgalar

onunla oynuyor ve bazen sağa, bazen sola savuruyormuş. Böylece bir gün bir gece denizin dibini boylamadan mücadelesini sürdürmüş. Bunu izleyerek, rüzgârlar ve akıntılarla, içinde güzel evlerin yükseldiği bir ülkenin kıyısına sürüklenmiş.

İlkin kıyıda uzanıp kıpırtısız ve baygın olarak kalmış. Ve de derin bir uykuya dalmakta gecikmemiş. Uyandığında, şahane biçimde giyinmiş ve ardında kollarını kavuşturmuş iki kölesi dinelmekte olan bir adamın üzerine eğilmiş olduğunu görmüş. Bu zengin kişi, Maruf'a garip bir dikkatle bakmakta imiş. Sonunda onun uyandığını görünce "Tanrı'ya övgüler olsun, ey yabancı, kentimize hoş gelmişsin!" diye haykırmış. Ve de "Tanrı seni esirgesin, söyle bakalım sen hangi ülkenin, hangi kentinden buraya geldin? Çünkü kılığına bakarak senin Mısırlı olduğunu tahmin ediyorum" diye eklemiş. Maruf da "Doğrudur söylediğin efendim, ben Mısır halkından biriyim ve Kahire benim doğduğum ve oturduğum kenttir" diye yanıt vermiş. Zengin adam da heyecanlı bir sesle "Acaba sana Kahire'nin hangi mahallesinde oturduğunu sorsam, fazla meraklı sayılır mıyım?" diye sormuş. O da "Kızıl Sokak'ta, efendim!" diye yanıt vermiş. O zaman adam "Peki, bu sokakta oturmakta olan kimleri tanıyorsun? Ve senin mesleğin nedir, kardeşim?" diye sorunca da "Benim mesleğim ve işim pabuç tamirciliğidir, efendim; eski pabuçları tamir ederim. Tanıdığım kişilere gelince, bunlar, kendi türünden sıradan insanlardır: ama onurlu ve saygın kişilerdir. Adlarını soruyorsan, birkaçını söyleyeyim!" diye yanıt vermiş. Ve Kızıl Sokak'ta oturan tanıdığı çeşitli kimselerin adlarını sıralamış. Aralarında bu konuşma geçerken yüzü sevinçten aydınlanan zengin adam "Kardeşim, sen, koku satıcısı Şeyh Ahmed'i tanıyor musun?" diye sormuş. O da "Tanrı ömrünü uzun etsin! O benim duvarlarımız yan yana olan komşumdur" diye yanıt vermiş. Öteki "Şimdi kaç çocuğu var?" diye sorunca da "Adları Mustafa, Muhammed ve Ali olan üç çocuğu var. Tanrı onları kendisine bağışlasın!" diye yanıt vermiş. "Bu çocuklar ne iş görüyorlar?" deyince "Büyüğü olan Mustafa bir medresede hocadır ve herkesin tanıdığı Kutsal Kitabı ezbere bilen ve onu yedi değişik tarzda okuyabilen bir bilgindir. İkinci olan Muhammed, babası gibi koku satan bir ecza taciridir. Babası doğan oğlan çocuğunun onuruna ona, kendi dükkânının

yanında ayrı bir dükkân açtı. Küçükleri olan Ali'ye gelince, Tanrı onu en seçkin verileriyle donatsın! O, benim çocukluk arkadaşımdır; günlerimizi birlikte oynayarak, gelip geçene binlerce muziplik yaparak geçirmiştik. Ama günün birinde Nasranilerden bir Kıpti oğlanla bir halt karıştırdı; o da gidip ailesine şikâyet etti. Dostum Ali de, bu Nasranilerin öç almasından çekinerek kaçıp gözden kayboldu. Aradan yirmi yılı aşkın zaman geçtiği halde, onu bir daha gören olmadı. Tanrı onu korusun ve belalardan ve uğursuzluklardan ırak eylesin!" demiş.

Bu sözleri duyan zengin adam, birdenbire kollarını Maruf'un kollarına dolamış ve ağlayarak onu bağrına basmış ve de ona "Dostları buluşturan Tanrı'ya övgüler olsun! Ben, Kızıl Sokak'ta eczacı Şeyh Ahmed'in oğlu, senin çocukluk arkadaşın Ali'yim, ey Maruf!" demiş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:*

"Dostları buluşturan Tanrı'ya övgüler olsun! Ben, Kızıl Sokak'ta eczacı Şeyh Ahmed'in oğlu, senin çocukluk arkadaşın Ali'yim, ey Maruf!" demiş.

Ve birbirlerine coşkulu sevinç belirtileri gösterdikten sonra, zengin adam, ona nasıl olup da bu kıyıda bulunduğunu sormuş. Maruf'un bir gün bir gece hiçbir şey yememiş olduğunu öğrenince, onu katırının terkisine almış ve şahane bir konak olan evine taşımış. Ona eliaçıklıkla davranmış. Onunla konuşmak için duyduğu tüm arzuya karşın, ancak ertesi gün, onun yanına gelmiş ve kendisiyle uzun uzadıya konuşmuş. Böylece zavallı Maruf'un uğursuz karısıyla evlendiği günden beri başına gelen bütün sıkıntıları ve cadalozun kötülüklerine uzun boylu katlanmaktansa dükkânını ve ülkesini terk etmeyi neden yeğ tuttuğunu; ve yine, nasıl sopaya çekildiğini, sonra deniz kazasına uğrayıp boğulmaktan nasıl kurtulduğunu öğrenmiş.

Maruf'a gelince, o da, dostu Ali'den şimdi içinde bulundukları kentin, Suhatan ülkesinin başkenti Kaytan[1] adlı kent oldu-

1 Mathers'te, *İktiyanü'l-Kâtan* (Â.Ş.O.)

ğunu, aynı zamanda, alışveriş işinde Ali'nin Tanrı'nın lütfuna uğramış bulunduğunu ve onun, tüm Kaytan kentinin en zengin, en ünlü, en saygın taciri olmuş bulunduğunu öğrenmiş.

Birbirlerine dertlerini özgürce anlattıktan sonra, zengin tacir Ali, dostuna "Ey kardeşim Maruf, bil ki, Nasip Dağıtıcı'nın bana bağışladığı servet, Tanrı'nın bana bıraktığı bir emanetten başka bir şey değildir. Bu emaneti, bir kısmını sana vererek onu verimli kılmanı sağlamaktan daha iyi nasıl kullanabilirim?" demiş. Ve ona bin altın dinar içeren bir kese vermekle işe başlamış ve onu görkemli bir şekilde giydirerek "Yarın sabah benim en güzel katırıma binerek çarşıya gelecek ve orada beni en büyük tacirlerin ortasında konuşurken bulacaksın. Ben de, sen gelince, karşılamak üzere ayağa kalkıp sana doğru ilerleyeceğim; hemen yanına ulaşıp katırının dizginini tutacağım ve sana elimden geldiğince saygı ve onur gösterilerinde bulunacağım. Benim böyle davranışım, o anda sana karşı büyük bir ilgi uyandıracak. Ve sana geniş bir dükkân sağlatacak ve bunun malla doldurulması için her türlü özeni göstereceğim. Bunu izleyerek, kentin ünlülerini ve en büyük tacirlerini seninle tanıştıracağım. Ve işlerin, Tanrı'nın yardımıyla ilerleyecek ve sen, uğursuz amca kızından uzak, refah ve mutluluğun sınırlarına ulaşacaksın" diyerek sözünü sürdürmüş. Maruf da dostuna tüm minnettarlığını ifade edecek yeterince söz bulamadığından eğilip urbasının eteğini öpmek istemiş; ama gönlü yüce Ali, onu şiddetle engelleyerek Maruf'u iki gözünün arasından öpmüş. Ve onunla, uyku saati gelinceye kadar, geçmiş çocuklukları üstüne, şu veya bu hususlarda konuşmasını sürdürmüş.

Ertesi gün Maruf, görkemli giysisi içinde, yabancı varlıklı bir tacir görünümünde, zengin donanımlı sığırcık renkli harika katırına binmiş ve saptanan saatte çarşıya gitmiş. Kendisi ile dostu Ali arasında, daha önce tasarladıkları sahne tıpkısı tıpkısına geçmiş. Ve tüm tacirler, özellikle büyük tacir Ali'nin onun elini öpüp katırdan inmesine yardım ettiğini ve de onun için sağladığı yeni dükkânın camekânı önünde ağırbaşlılık ve ciddiyetle oturduğunu kendi gözleriyle görünce, yeni gelen kişi hakkında derin bir saygı ve hayranlık duymuşlar. Ve hepsi gelip alçak sesle konuşarak "Herhalde, dostun büyük bir tacirdir!" diyerek soruşturmuşlar. Ali de onlara merhamet dolu gözlerle bakmış ve "Ya

Allah, büyük bir tacir mi dediniz? Ama o evrenin en büyük tacirlerinden biridir ve dünyanın her yerinde ateşin yakıp yıkamayacağı dükkânları ve ambarları vardır. Ben onun yanında ünsüz bir ayakkabı satıcısından başka bir şey sayılmam. Mısır'dan Yemen'e, Hint'den Çin'in uzak uçlarına kadar yeryüzünün tüm kentlerinde onun ortakları, simsarları ve muhasebecileri bulunmaktadır. Onun nasıl bir adam olduğunu, onu daha yakından tanıma fırsatını bulduğunuz zaman anlayacaksınız" diye yanıt vermiş.

Ve en kesin bir gerçeklik tonuyla en içe işleyen bir söyleyişle bu güvenceyi aldıktan sonra, tacirler, Maruf hakkında en yüce fikri edinmişler. Bunu izleyerek, onun yanına yaklaşıp selam verip hoş gelişler dilemiş ve tebriklerde bulunmuşlar. Birbirleri ardından onu yemeğe çağırarak onur kazanmak istemişler; o da hoşnut bir tavırla gülerek, o sırada dostu Ali'nin konuğu bulunduğu için bu davetleri kabul edemeyeceğini söylemiş; ve bağışlanmasını dilemiş. İlk gelenin kendisini ziyaret etmesi gerekirken, âdetlere aykırı olduğu halde, tacirler loncasının başkanı da onu ziyarete gelmiş; ve ona malların fiyatları ve ülkenin çeşitli ürünleri hakkında bilgi vermiş. Sonra da, uzak ülkelerden getirdiği mallarını pazara sürmek üzere yardıma hazır bulunduğunu söyleyerek ona "Efendim, senin herhalde balyalanmış sarı kumaşın vardır; burada sarı kumaşa karşı özel bir ilgi gösterirler" demiş. Maruf da tereddüt etmeden "Sarı kumaş mı dedin? Kıyamet gibi" demiş. Lonca başkanı yeniden "Ya ceylan kanı kırmızı kumaş, ondan da bol bol var mı?" diye sorunca Maruf kendine güvenerek "Ceylan kanı ihtiyaç duyacak herkesi doyuracak kadar! Çünkü balyalarım bunların en seçkin türleriyle de doludur" diye yanıt vermiş. Buna benzer bütün sorulara, Maruf daima "Bol bol!" diye yanıt veriyormuş. O zaman lonca başkanı ona "Efendim, acaba bize bazı örnekler gösterebilir misin?" diye sormuş. Maruf da güçlüğe uğrayıp takılmaksızın, alçakgönüllülükle "Kuşku mu var, tabii! Kervanım gelir gelmez, hemen!" diye yanıt vermiş. Ve lonca başkanı ile toplanan tacirlere, birkaç gün içinde her renkten ve her türden mallarla dolu balyalar yüklü bin develik büyük bir kervanın gelmesini beklediğini söylemiş. Yöresindekiler, bu olağanüstü kervanın yakında geleceği haberine çok şaşırıp hayran kalmışlar.

Ama bunu izleyen olayların şahidi oldukları zaman hayranlıkları sınır tanımamış ve tüm tanımlamaların dışında kalmış. Gerçekten böylece konuşurlarken ve hayranlık dolu gözlerini kervanın gelişi haberiyle açmış bulunurlarken, oturdukları yerin sağ yanından bir dilenci çıkagelmiş ve sırayla herkese avuç açmış. Kimileri ona bir mangır, kimisi yarım mangır vermiş; büyük bir çoğunluk da hiçbir şey vermeyerek sadece "Allah versin!" demekle yetinmiş. Maruf da, dilenci yanına yaklaşınca, kesesinden bir avuç altın dinar çıkararak bunları sanki sadece bir mangır veriyormuş gibi sade bir davranışla onun eline tutuşturmuş. Tacirler bunu görünce, aralarında etkili bir sessizlik doğmuş ve kafaları karışmış ve algılamaları bulanmış. Ve "Ya Allah, bunca cömertlik göstermiş olduğuna göre, bu adam herhalde çok zengin olmalı!" tarzında düşünmüşler. Bu davranışıyla Maruf, bir andan ötekine onların nezdinde harika bir zenginlik ve cömertlik ünü ve itibarı kazanmış.

Onun eliaçıklığının ve hayranlık uyandıran davranışlarının ünü, ülkenin şahının kulaklarına da erişmiş; ve hemen vezirini çağırtarak ona "Ey vezir, büyük zenginliklerle donanmış bir kervanın gelmesi söz konusu; bu kervan harika bir yabancı tacirin mallarını getiriyormuş. Oysa, ben, şimdiki halde bile oldukça zengin olan çarşı tacirleri denen düzenbazların bu kervandan kâr sağlamalarını istemiyorum. Bundan, doğrudan doğruya, sultanın olan eşimle ve sultan kızımla birlikte benim kâr sağlamam daha doğru olacaktır" demiş. Öngörülü ve anlayışlı bir âdem olan vezir de, şaha "Bunda bir uygunsuzluk yok. Ama, ey zamanın şahı, gerekli önlemleri almak için, kervanın gelişini beklemenin daha uygun olacağını düşünmez misin?" diye yanıt vermiş. Şah da kızarak ona "Sen deli misin? Ne zamandan beridir köpekler yalayıp yuttuktan sonra kasaptan et alınır olmuştur? Sen koş da şu zengin yabancı taciri bir an önce benim yanıma getir! Ben de oturup onunla bu konuda anlaşayım!" demiş. Vezir de, burnunun iyi koku almasına karşın şahın buyruğunu yerine getirmek zorunda kalmış.

Maruf şahın huzuruna gelince, iyice belini kırarak yere eğilmiş ve saygı duruşunda bulunmuş ve şahı incelikle övmüş. Şah onun seçkin konuşmasına ve imrenilesi tavırlarına şaşıp kalmış

ve onun işleri ve serveti hakkında çeşitli sorular sormuş. Maruf da, gülerek "Şahımız efendimiz, kervan geldiği zaman görüp doyum sağlayacaktır" demekle yetinmiş. Şah da bütün tacirler gibi onun etkisi altında kalmış; ve Maruf'un iş hacminin genişliği hakkında fikir sahibi olmak üzere, belli büyüklükte ve parlaklıkta en az bin dinar değerinde bir inciyi ona göstermiş ve ona "Kervanın yükü içinde bu türden inciler var mı?" diye sormuş. Maruf, inciyi eline almış, pek önemsemeyen bir tavırla onu inceledikten sonra, değersiz bir eşyaymış gibi onu yere fırlatmış ve tüm gücüyle topuk vurarak sakin bir tavırla kırmış. Şaşıp kalan şah "Sen ne yaptın be âdem? Bin dinarlık bir inciyi ezip kırdın!" diye haykırmış. Maruf da gülerek "Evet, mutlaka bin dinar ederdi o inci! Ama benim kervanımdaki yükler arasında bu inciden çok daha iri ve güzel, torbalar dolusu inci var" diye yanıt vermiş.

Ve şahın şaşkınlığı ve açgözlülüğü, bu konuşmadan sonra daha da artmış; ve "Kuşkusuz, bu harika adamı kızıma koca olarak seçmeliyim!" diye düşünmüş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:*

"Kuşkusuz, bu harika adamı kızıma koca olarak seçmeliyim!" diye düşünmüş.

Ve Maruf'a doğru dönerek ona "Ey saygın ve seçkin emir, ülkemize gelmiş olman münasebetiyle benden armağan olarak senin hizmetkârın biricik kızımı kabul etmek ister misin? Seni onunla evlilik bağı kurarak evlendiririm; ölünce de benim yerime saltanat sürersin!" demiş. Alçakgönüllü ve ihtiyatlı bir tavır takınan Maruf da, ağırbaşlı bir edayla "Şahın önerisi, huzurunda bulunan kölesini onurlandırmıştır. Ama hükümdarım, evliliğin kutlanması için, benim büyük kervanımın gelmesini beklemenin daha doğru olacağını düşünmüyor musun? Çünkü senin kızın gibi bir sultan kızının başlığı, şu anda yerine getirmem imkânı bulunmayan büyük harcamaları gerektirir. Gerçekte, benim, sultan kızının başlığı olarak sana, hiç değilse, her biri bin altın dinar içeren iki yüz bin kese ödemem gerekecektir. Daha-

sı, fakirlere ve dilencilere de bin dinarlık bin kese altın, düğün gecesi hediye taşıyıcılara da ayrıca bin başka kese ve şenlikler hazırlanması için de bir diğer bin kese altın dağıtmam gerekecek. Bunlardan başka, haremdeki kadınların her birine, yüz iri inciden oluşmuş gerdanlıklar hediye etmem ve sana ve yengem sultana da değer biçilmez miktarda mücevherat ve görkemli eşya armağan etmem gerekir! Oysa, ey zamanın şahı, bütün bunların ancak kervanın gelişinden sonra yerine getirilmesi uygun düşecektir!" diye yanıt vermiş.

Şah da, bu harika sıralamadan iyice gözleri kamaşmış ve ruhunun ta içinden, Maruf'un hakseverlik, duygu inceliği ve ağırbaşlılığını kavramış ve "Yo, vallahi! Düğünün tüm harcamalarını sadece ben kendi üzerime alacağım. Kızımın başlığına gelince, sen onu, bana, kervan gelince ödersin. Ama, ben senin kızımla bir an önce evlenmende kesinlikle ısrar ediyorum. Düğün için gerekli parayı da saltanat hazinesinden alıp kullanabilirsin. Bu konuda herhangi bir kaygın olmasın, çünkü bana ait olan her şey sana ait demektir" diye haykırmış.

O saat ve o anda veziri çağırıp ona "Git, ey vezir, şeyhüislama söyle de gelip benimle konuşsun! Çünkü hemen bugün, Emir Maruf ile kızımın evlilik sözleşmesini hazırlamasını istiyorum" demiş. Şahın bu sözlerini duyan vezir, büyük bir sıkıntıyla başını önüne eğmiş. Şah sabırsızlandığından, yanına yaklaşmış ve sesini alçatarak "Ey zamanın şahı, bu adam benim hoşuma gitmedi; tavrı hiç de iyi şeyler anlatmıyor. Kızını ona vermeden önce, başın için, hiç değilse, bekle de kervanın gerçekliği hakkında kesin bir kanaat edinelim. Çünkü bugüne kadar, ondan sadece söz üstüne söz işittik! Ama senin kızın gibi bir sultan, ey şah, değer bakımından, terazide, bu bilinmeyen adamın uydurduklarından çok daha ağır çeker" demiş.

Şah, bu sözleri işitince, dünyanın gözünde kararlığını görmüş ve vezire "Ey efendisinden nefret eden iğrenç hain, sen, kendin kızımla evlenmeyi arzuladığından böyle konuşuyorsun! Ama o senin harcın değil! Onun için benim kafamı bulandırıp içimde bu ince ruhlu, seçkin tavırlı harika zengin adam hakkında kuşku uyandırmaktan vazgeç! Yoksa, senin bu haince konuşmalarından duyduğum nefretle enini boyuna katarım"

diye haykırmış. Ve de çok hiddetlenerek "Yoksa, sen, kızımın kucağımda, yaşlanmış ve artık talipler tarafından mükemmel, cömert ve sevimli ve hiç kuşkusuz kızımı sevecek, ona harika armağanlar verecek ve en büyüğümüzden en küçüğümüze kadar hepimizi zenginleştirecek bir adamı bir daha nerede bulurum? Haydi, bas bakalım ve git de bana şeyhülislamı bul!" diye eklemiş. Vezir de, burnu ayaklarına kadar uzamış olarak oradan ayrılmış şeyhülislamı çağırmış; o da hemen saraya gelip şahın huzuruna çıkmış. Hemen orada evlilik sözleşmesini düzenlemiş.

Ve tüm kent, şahın buyruğu üzerine, süslenip ışıklandırılmış ve her yanda şenlikler ve eğlencelerden başka şey görülmez olmuş. Kara ölümü, kızıl ölümü görmüş ve her türden felaketi tatmış olan tamirci Maruf denen zavallı da, sarayın avlusunda bir tahta oturmuş; bir yığın meydan soytarısı, dövüşçü, çalgıcı, davulcu, cambaz, maskara ve neşeli şarlatan da onu, şahı ve sarayın ileri gelenlerini eğlendirmek için ortaya çıkmış ve tüm beceri ve sanatını göstermiş. Maruf da bizzat vezir eliyle getirttiği altın dolu keselerden dinarları çıkararak bütün bu davulcu, oyuncu ve gürültü patırtı koparıcılara avuç dolusu saçmış. Vezir de, sıkıntıyla içi içini yiyerek, ona durmaksızın yeni altın torbaları yetiştirme görevi düştüğünden, bir an bile rahat yüzü görmemiş.

Bütün bu eğlenceler, şenlikler ve coşkunluklar üç gün, üç gece sürmüş; dördüncü günün gecesi, düğün ve gerdek gecesi olmuş. Yeni gelinin mevkibi, işitilmedik bir görkemle gerçekleştirilmiş. Çünkü böyle olmasını şah istemiş imiş. Her soylu kadın, önünden geçerken geline armağanlar saçıyor ve nedimeleri de bunları saçıldıkça topluyorlarmış. Böylece gelin gerdek odasına getirilince, bir köşeye çekilmiş olan Maruf, kendi kendine "Bela üstüne bela, onun üstüne yine bela! Ne olacaksa olsun! Bana vız geliyor! Talih böyle takdir ettiyse, kaçınılmazın önünden kaçmanın yeri yok! Herkes talihini kendi boynuna asılı olarak taşır! Bunların hepsi, böylece, senin bahtının kitabında yazılıdır, ey eski pabuçların tamircisi, ey karısı tarafından itilip kakılmış, ey Maruf, ey maymun!" diyormuş.

Ve böylece, herkes çekilip gidince ve Maruf ipek cibinliğin altında kaygısızca yatan eşi, genç sultanının karşısına geçince yere oturmuş ve ellerini birbirine vurarak korkunç bir umutsuz-

luğun pençesine düşmüş gibi olmuş. Onun bu durumda kalmayı sürdürüp yerinden kıpırdamadığını gören genç kız, başını cibinlikten çıkarmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:*

... Genç kız başını cibinlikten çıkarmış ve Maruf'a "Ey yüce yürekli efendim, neden böyle kendini hüzne kaptırmış, benden uzakta duruyorsun?" demiş. Maruf, içini çekerek güçlükle "Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka sığınılacak varlık yoktur!" demiş. O da, duygulanarak "Neden böylesi bir ünlemde bulundun, efendim? Beni çirkin ya da biçimsiz mi buluyorsun; yoksa kederlenmenin başka bir nedeni mi var? Tanrı'nın kutsaması adın üzre ve yören üzre olsun! Konuş ve benden hiçbir şey saklama, ya Seydi!" demiş. Maruf da, yeniden içini çekerek "Bütün bunlar, bil ki, babanın hatasıdır!" diyerek yanıt vermiş. O da "Neler, yani? Ve babam ne gibi bir hata işledi?" diye sormuş. O da "Nasıl? Sana karşı ve saraydaki soylu hanımlara karşı berbat bir elisıkılıkla davrandığımı görmedin mi? Ah! Baban, evlenmemiz için bir türlü büyük kervanımın gelmesini beklemeye izin vermemekle büyük suç işledi! Bekleseydi, sana güvercin yumurtası iriliğinde beş ya da altı diziden oluşmuş inci bir gerdanlık ve şah kızlarında pek görülmeyen güzellikte giysiler ve şanına uygun düşecek mücevherler armağan edecektim. Ve de yakınlarına ve çağrılılarına daha az kuru bir el uzatacaktım. Ama görüyorsun işte! Baban, her şeyin çabucak bitirilmesi fikriyle beni çok sıkıştırdı; ve böylece, kanımca, otu henüz yaşken ateşleyenin yaptığına benzer bir iş yaptı" demiş. Ama genç kız ona "Allah aşkına, böyle kederlenip durma bu önemsiz şeyler için; ve artık dert etmeyi bırak! İyisi mi ayağa kalk, giysilerini çıkar ve yanıma gel de sevişelim! Bu gece yapacağımız işle ilgisi olmayan bütün bu armağanlarla ilgili fikirleri ve benzeri şeyleri bir yana bırak! Kervana ve zenginliklere gelince, bunlarla ilgilenmem ben! Senden istediğim, ey yiğit kişi, bundan çok daha basit ve ilginçtir! Haydi yüreklen ve savaşım için belini güçlendir!" demiş. Maruf da "Peki öyleyse, geliyor, geliyorum!" diye yanıtlamış.

Bunları söyleyerek çabucak soyunmuş ve mızrağı ilerde, cibinliğin altında yatan sultana doğru ilerlemiş. "Evet, bu benim, Maruf, Kahire'deki Kızıl Sokağın eski pabuç tamircisi Maruf'un ta kendisi! Ben neredeyim şimdi, neredeyim?" diye düşünerek bu narin sultanın yanına uzanmış. Ve orada, bacaklar, kollar, kalçalar ve eller birbirine karışarak dövüş ateşlenmiş. Maruf elini kızın dizlerine koymuş; o da hemen kalkmış ve onun kucağına oturmuş. Dudak, kendi dilinde, öbür dudakla konuşmuş ve çocuğa anasını babasını unuttturan saat gelmiş. Kızı kendine doğru, tüm balını akıtırcasına ve lokmaları doğruca yutturarak, bütün gücüyle çekmiş. Ve elini sol koltuk altına kaydırmış ve hemen yaşamsal kasları gerilmiş ve yaşamsal varlığını ona doğru yaklaştırmış. Ve sol eliyle sağ kasığının kıvrılan yerini kavramış ve hemen ikisinin de yaylarının tüm kirişleri inildemiş. O zaman iki memesinin arasını hedeflemiş; ama nasıl olduysa olmuş, hedef iki kalçasının arasına yansımış. O zaman sultanın iki ayağını beline kemer gibi dolamış ve "Haydi, ey öpücükler babası!" diye haykırarak yol ayrımı doğrultusunda dürtmüş. Ve vakit geçirmeksizin, yemleyeceğini yemlemiş; fitili ateşlemiş, iğnenin yurdundan ipliği geçirmiş, yılan balığını çıtırdayan ateşte pişirmiş; gözleri "Parla!" derken; dili "Çene çal!"; dişleri "Isır!" diyormuş. Sağ eli "Kıpırdamış", sol eli "Soymuş"! alt yanındaki dudakları "Kaydır!" ve burgacı "İncini oynat ey istiridye!" ve "Zevkten esriklen ve sıçra ey ailenin sevgilisi!" demiş.[1] Bunu söylerken, kale, dört duvarıyla sarsılmış ve bu yiğitçe serüven, büyük yırtılmalar olsa da, büyük acılar olmaksızın; yarıklar olmasa da, kırıklarla; buruşturmaların izi olmasa da ısırmaların izi kalarak, kısrağa binerken çatırdayan eklemler ve şahane bir kalça yastığında aşırı özgürlükle şahane yol almalarla tamamlanmış. Tüm bu davranışlara karşı bir genç kızı bunca dayanıklı yaratan ve erkeğe gelecek nesilleri sağlama bakımından güçlü bir doğa veren Tanrı'ya şükürler olsun!

1 Cinsel ilişkiyle ilgili bütün bu konuşmalar ve bunları izleyenler, gerek Mardrus'te, gerekse Mathers'in çevirisinde secili sözcüklere ağırlık verilerek sıralanmıştır. Türkçe çeviride anlamı büsbütün yitirmemek için secili çeviri yoluna gidilmemiştir (Â.Ş.O.)

Böylece, kucaklaşmaların, emişmelerin ve emzirmelerin zevkleri içinde geçen bir geceden sonra Maruf, genç kızın memnun iniltileri ve sitemleri kendisine eşlik ederken, hamama gitmek üzere yataktan kalkmış. Yıkanıp harika bir giyisiyle donanmış ve divana gidip emirlerin ve ileri gelenlerin iltifatlarını kabul etmek üzere amcası olan karısının babası şahın yanına oturmuş. Kendi iradesiyle, düşmanı olan vezirin aranıp bulunmasına hükmetmiş ve ona, huzurda bulunan herkese hil'at dağıtmasını ve emirlerine ve emir eşlerine, sarayın ileri gelenlerine ve eşlerine, muhafızlara ve eşlerine; büyük, küçük, yaşlı ve genç haremağalarına sayısız bollukta bağışlarda bulunmasını söylemiş. Dahası altın dinarla dolu torbalar getirterek, avuçla kotardığı paraları onu umanlara dağıtmaya başlamış. Böylece, herkes onu kutlayıp sevmiş ve refahı ve uzun ömrü için dua etmiş.

Maruf'un gündüzleri büyük bağışlar dağıtarak ve geceleri, ona delicesine tutulan karısı sultanla keyfince sevişerek geçirdiği yirmi gün böylece akıp geçmiş. Kervandan hiçbir haber alınmaksızın geçen bu yirmi gün sonunda Maruf'un ileri derecedeki israfı ve çılgınlıkları yüzünden, bir sabah hazinenin bomboş olduğu görülmüş; ve dolapları açan vezir, bunların tümüyle boşalmış olduğunu ve artık harcayacak hiçbir şey kalmamış bulunduğunu tespit etmiş. O zaman, şaşkınlığın sınırında, ama ruhundaki öfkeyi dizginleyerek şahın huzuruna çıkmış ve ona "Tanrı kötü haberleri bizden ırak eylesin; ama, şahım, suskunluğumla, sonunda senin haklı sitemlerine maruz kalmamak için devlet hazinesinin tam anlamıyla kuruduğunu ve damadın Emir Maruf'un o harika kervanının da boşalan torbaları doldurmak üzere henüz vasıl olmadığını söylemeliyim" demiş. Şah da, bu konuşmadan biraz kuşku duymuş ve "Evet, vallahi! Doğru söylüyorsun, bu kervan biraz gecikti. Ama inşallah gelecektir!" demiş. Vezir de gülerek "Tanrı seni lütuflarıyla donatsın efendim ve de ömrünü uzatsın! Ama ülkemize Emir Maruf geleli beri olmadık felaketlere uğradık! Şimdiki durumda, bizim için bir çıkış yolu da göremiyorum. Çünkü bir yandan, hazine bomboş, öte yandan, kızın bu yabancının, bu bilinmeyen kişinin karısı olmuş durumda. Tanrı bizi, Kötü'den, Sapık'tan, Lanetli'den ve Taşlanmış'tan korusun! Bizim durumumuz oldukça kötü bir

durum!" demiş. Tedirgin olmaya ve sabrı tükenmeye başlamış olan şah da "Senin konuşmaların beni yoruyor ve anlama yeteneğim üzerinde baskı yapıyor. Böyle nutuk çekecek yerde, bana bu durumdan kurtulmanın yollarını göster! Ve de damadım Emir Maruf'un bir sahteci ve yalancı olduğunu kanıtla!" diye yanıt vermiş. Vezir de "Doğru söylüyorsun, şahım! İşte bu harika bir fikir! Mahkûm etmeden önce kanıt göstermek gerek! Böylece gerçeğe ulaşmada, bize hiç kimse sultan kızından daha fazla değerli yardımda bulunamaz. Çünkü kocasının sırrına ondan daha fazla hiç kimse aşina olamamıştır. Bu durumda, onu çağırtın da bizi ayıracak perdenin ardından kendisini sorguya çekeyim! Böylece bizi ilgilendiren konuda bilgi alayım!" diye yanıt vermiş. Şah da, onu "Bunda bir uygunsuzluk yok. Ve başım hakkı için söylüyorum. Eğer damadımın bizi aldattığı ortaya çıkarsa, onu en kötü ölümle öldürteceğim ve en kara ölümü tattıracağım" diye yanıtlamış. Hemen sultan kızından toplantı salonunda bulunmasını rica etmiş. Ve onunla veziri arasına bir perde çekmiş; kız da bunun ardında yer almış. Her şey Maruf'un yokluğu sırasında düzenlenip söylenmiş ve uygulanmış.

Vezir, sorularını tasarlayarak ve düzenini kurarak, şaha hazır olduğunu bildirmiş. Kendinden yana da, sultan kız, perdenin ardından babasına "İşte karşındayım, babacığım! Benden ne dilemektesin?" demiş. Şah da "Vezirle konuşmanı!" diye yanıt vermiş. Kız da vezire "Pekâlâ vezir, ne istemektesin?" diye sormuş. O da "Sultanım, bilesin ki Devlet'in hazinesi kocan Emir Maruf'un harcamaları ve israfları sayesinde tümüyle boşalmıştır. Öte yandan, bize sık sık geleceğinden söz ettiği o akıl almaz kervandan da hiçbir haber alınamadı. Böylece, şah baban, bu durumdan tedirgin olarak, ancak senin kocan hakkında ne düşündüğünü ve onun durumunun sende ne gibi bir etki yarattığını ve onunla ilgili olarak seninle geçirdiği şu yirmi günde, hakkında ne gibi kuşkular duyduğunu açıklayarak bu konuda bizi aydınlatabileceğine hükmetti" demiş.

Vezirin bu söylediklerine, sultan, perdenin ardından "Tanrı amcamın oğlu Emir Maruf'un üzerinden lütuflarını eksik etmesin! Onun hakkında ne düşünüyorum, öyle mi? Ama başım üzerine yemin ederim ki, yeryüzünde hiçbir reçel çubuğu

yoktur ki tatlılıktan, verdiği zevkten ve tattan yana onunkiyle kıyaslanabilsin! Ben onun eşi olalı beri şişmanladım; güzelleştim; ve herkes çehremin güzelliğine hayran oldu; ben geçerken 'Tanrı seni kötü gözden korusun, kıskanç ve hırslılardan sakınsın!' diyorlar. Ah! Amcamın oğlu Maruf, bir zevk macunudur, o benim neşemdir, ben de onun sevinciyim. Allah bizi birbirimize bağışlasın!" demiş.

Şah da, bütün bunları duyarak burnu uzayıp giden vezire dönmüş ve ona "Görüyorsun işte, ben sana damadım Maruf harika bir adamdır dememiş miydim? Şimdi seni, yersiz kuşkularından ötürü kazığa kaksam yeridir!" demiş. Ama vezir, perdeden yana dönerek sultanın kızına "Ya kervan, sultanım, gelmeyen kervan hakkında ne dersin?" diye sormuş; kız da "Bunun benimle ne ilgisi var? Kervan ister gelsin, ister gelmesin, bununla mutluluğum çoğalır ya da azalır mı?" diye yanıt vermiş. Vezir de "Peki, hazinenin dolapları boşaldığına göre, seni kim besleyecek şimdi? Ve Emir Maruf'un harcamalarını kim karşılayacak" demiş. Kız da "Allah kerimdir, kullarını terk etmez" diye yanıt vermiş. Şah da vezire "Kızımın hakkı var. Sus artık" demiş. Sonra sultan kızına "Yine de sen, ey babasının sevgilisi, amcanın oğlu Emir Maruf'tan, hangi olası tarihte kervanının gelebileceğini öğrenmeye çalış. Sadece harcamalarımı düzenlemek ve hazinenin dolaplarını doldurmak üzere yeni vergiler çıkarmam gerekip gerekmediğini anlamak için bunu bilmek istiyorum" demiş. Sultan da "İşittim ve itaat ediyorum! Çocuklar ana babasına itaat etmeli ve onlara saygı göstermelidir. Bugünden tezi yok, Emir Maruf'a bunu soracak ve öğreneceklerimi gelip sana bildireceğim" diye yanıt vermiş.

Böylece, gece olunca, sultan her zamanki gibi, Maruf'un yanında çılgınca eğlenip Maruf da onun yanında keyfini sürdükten sonra, öğrenmek istedikleri bir şey olduğu zaman bütün kadınların yaptığı gibi, baldan tatlı, nazlı ve okşayıcı bir sesle amcasının oğlunun koltuğu altına elini uzatarak...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:*

Ve böylece, gece olunca, sultan, her zamanki gibi, Maruf'un yanında çılgınca eğlenip Maruf'da onun yanında keyfini sürdükten sonra, öğrenmek istedikleri bir şey olduğu zaman bütün kadınların yaptığı gibi, baldan tatlı, nazlı ve okşayıcı bir sesle amcasının oğlunun koltuğu altına elini uzatarak ona "Ey gözümün nuru, ey ciğer köşem, ey gönlümün çekirdeği ve ruhumun hayatı ve zevki, aşkının ateşi tümüyle bağrımı sardı. Ve yaşamımı sana feda etmeye ve de ne olursa olsun, bahtımı seninle paylaşmaya hazırım. Ama, Allah aşkına amcanın kızından hiçbir şeyi gizleme! Ve lütfen bana söyle de kalbimde sır olarak saklayayım: hangi nedenle babamla vezirin konuşup durduğu şu büyük kervan hâlâ çıkıp gelmedi? Yoksa bu konuda senin bir sıkıntın ya da kuşkuların mı var? Bana olanca içtenliğinle anlat, ben de senin tüm sıkıntılarını uzaklaştırmanın çaresini bulayım!" demiş. Böylece konuştuktan sonra, onu öpüp bağrına basmış ve onun kollarında erimiş. Maruf da ansızın kahkahalarla gülmeye başlamış ve "Sevgilim, bana böylesine basit bir soruyu sormak için neden bu kadar çırpınıp duruyorsun? Çünkü ben, hiçbir zorluk çıkarmaksızın, sana gerçeği söylemeye ve senden hiçbir şey saklamamaya hazırım" diye yanıt vermiş.

Ve tükürüğünü yutmak için bir an sustuktan sonra, yeniden söze başlayıp "Bil ki gerçekte sevgilim, ben ne tacirim, ne kervan sahibi ne de herhangi bir serveti ya da benzer bir belayı elimde bulunduruyorum. Ve de kendi ülkemde, Sıcak Tezek diye anılan ve yüreğimde bir yakı, gözlerim üzerinde kara bir döveç olan Fatıma adlı Allah'ın belası bir kadınla evli bir pabuç tamircisi idim. Onunla başımdan şöyle ve de şöyle bir serüven geçti" demiş. Ve sultan kıza, Kahire'deki karısıyla aralarında geçen tüm öyküyü ve künefe olayından sonra başına gelenleri anlatmış. Hiçbir şeyi saklamadığı gibi, o andan başlayarak deniz kazası geçirip çocukluk arkadaşı cömert Ali'ye rastlamasına kadar geçen olayları bir bir anlatmış; hiçbir ayrıntıyı da atlamamış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok.

Sultanın kızı, Maruf'un anlattığı bu öyküyü işitince, öylesine gülmeye başlamış ki, sırtüstü devrilmiş. Maruf da aynı şekilde gülerek "Bahtın saptayıcısı Tanrı'dır. Sen de benim bahtıma yazılı imişsin, hanımım" demiş. O da Maruf'a "Kuşkusuz, Maruf!

Sen hile yapmakta usta birisin; zekâdan, kavrayıştan, incelikten ve mutlu etmeden yana seninle hiç kimse kıyaslanamaz. Ama, öykünün ve icat ettiğin kervan öyküsünün gerçek yüzünü öğrenirlerse, şah babam ve düşmanın olan vezir ne der acaba? Kuşkusuz seni öldürtürler; ben de, kederden, senin yanı başında ölür kalırım. Böyle olunca en iyisi, şimdilik, sen sarayı terk edersin ve uzak bir ülkeye giderek, benim her şeyi yoluna koyup açıklanamazı açıklamanın çaresini bulmamı beklersin" demiş. Ve de "Sen şimdi elimde bulunan şu elli bin dinarı al, ata bin ve gizli bir yerde yaşamını sürdürmeye bak. Yalnız çekildiğin yeri bileyim ki, her gün sana bir haberci yollayıp senden haber alayım. Ve sanırım sevgilim, bugünkü koşullar altında yapacağımız en uygun şey budur" diye eklemiş. Maruf da "Kendimi sana emanet ediyorum hanımım ve senin korumana sığınıyorum" diye yanıt vermiş. Karısı da onu öpmüş ve gecenin yarısına kadar her zaman onunla yaptıkları şeyi yapmış.

Daha sonra kocasına ayağa kalkıp bir Memluk giysisiyle donanmasını söylemiş; ve ona babasının ahırındaki en iyi atı vermiş. Maruf da şahın bir Memluku gibi kentten çıkmış ve yola koyulmuş. Ama, sultanın kızına, şaha, vezire ve ortaya çıkmayan kervana gelince şöyle olmuş:

Ertesi gün, er saatte, şah yanında veziri olduğu halde, toplantı salonuna oturmaya gelmiş. Ve kendisinden, öğrenmesi istenilen şey hakkında bilgi almak üzere kızını çağırtmış. Ve bir gün önceki gibi, kızı kendisini erkeklerden ayıran perdenin ardında yer alınca "Ne var, babacığım?" diye sormuş. Babası da "Pekâlâ kızım, ne öğrendin, bize ne diyeceksin bakalım?" demiş. Kız da "Ne mi söyleyeceğim babacığım? Ah! Allah taşlanası kötü şeytanı kahretsin! Ve aynı şekilde iftiracıların belasını versin ve benim ve kocam Emir Maruf'un yüzünü karartmak istemiş olan katran yüzlü vezirin de yüzünü karartsın!" diyerek yanıt vermiş. Şah da "Bu nasıl oluyor? Ve sebebi nedir?" diye sormuş; kızı da "Nasıl oluyor da, Tanrı aşkına, kafana amcamın oğlu hakkında onur kırıcı şeyler yerleştirmek isteyen bu kötü yürekli adama güveniyorsun?" demiş. Ve bir an sustuktan sonra, sanki nefretten boğuluyormuş gibi "Bil ki, gerçekte babacığım, yeryüzünde Emir Maruf kadar namuslu, dürüst ve doğrucu kimse yoktur. Tanrı

onu lütuflarıyla donatsın! İşte senin yanından ayrıldığım andan başlayarak şunlar olup bitti: Gece olunca, sevgili kocam daireme girdiğinde, hizmetimde bulunan haremağası, gecikmesi imkânsız bir haberi olduğunu söyleyerek bizimle konuşmak istedi. Kendisini içeri aldık; elinde bir mektup vardı. Bize, bu mektubu ona, zengin giyimli on yabancı Memlukun verdiğini, ayrıca bu kimselerin efendileri Maruf'u görmeyi dilediklerini söyledi. Kocam mektubu açıp okudu; sonra bana uzattı; ben de aynı şekilde okudum. Mektup, çoktandır sabırsızlıkla beklediğiniz büyük kervanın başında bulunan kişiden geliyordu. Bu kervanbaşının buyruğu altında sefere eşlik etmek üzere, kapıda beklemekte olanlara benzer beş yüz genç Memluk bulunuyormuş; seferde bulundukları sırada, kötü bir rastlantı sonucu yol kesen yağmacı bir Bedevi güruhuna çatmışlar. Kervanın gelişinin gecikmesinin birinci nedeni buymuş. Bunlar üzerinde galibiyet sağladıktan birkaç gün sonra da, geceleyin, çok daha kalabalık ve iyice silahlanmış bir başka Bedevi güruhunun saldırısına uğramışlar. Bu çatışma sonunda kervandaki Memluklardan ellisi öldürülmüş; iki yüz deve ile dört yüz değerli eşya yükü ortadan yok olmuş.

Kocam bu müthiş haberi alınca, heyecan göstermekten uzak, gülerek ve kapıda beklemekte olan kölelerden başkaca açıklama beklemeksizin mektubu yırttı. Ve bana "Yitip gitmiş olan bu dört yüz balya ile iki yüz devenin ne önemi var? Olsa olsa kayıp dokuz yüz bin altın dinardır. Gerçekte, bunun sözünü etmek bana yakışmaz. Ve özellikle sen bununla kafanı yorma, sevgilim! Bu konuda bizim için ortaya çıkan tek can sıkıcı şey, kervanın geri kalan bölümünün gelişini çabuklaştırmak için benim birkaç gün ortadan yok olmak zorunda kalacağımdır' dedi. Ve gülerek ayağa kalktı, beni bağrına bastı ve ayrılık gözyaşları dökmekte iken, benden izin aldı. Yeniden gözyaşlarımı kurutup yüreğimi dinginleştirmemi tavsiye ederken, aşağı indi. Ben de yüreğimin çekirdeğinin gözden kayboluşunu avluya açılan pencereden eğilerek izledim ve ona mektubu getiren ay kadar güzel on genç Memlukla görüştükten sonra sevgilimin bir ata binerek onların başında, kervana ulaşmak üzere, saraydan çıktığını gördüm" diye eklemiş.

Böyle konuştuktan sonra, çok ağlamış olan birisi gibi, şiddetle sümkürmüş; ve ansızın öfke dolu bir sesle "Pekâlâ, baba; söyle

bakayım bana, bu durumda sizin, bu katran yüzlü vezirin teşvikiyle bana önerdiğiniz şekilde kocamla görüşmem uygun düşer miydi? Evet, o zaman ne olurdu? Kocam bundan böyle beni ciddiye almaz, bana karşı güvenini yitirir ve de beni sevmezdi; hatta haklı olarak benden nefret ederdi! Bütün bunlar senin vezirinin, şu sakallı felaketin hakaret dolu tahminleri ve haksız şüpheleri yüzünden olacaktı!" diye eklemiş. Böylece konuştuktan sonra, sultan kız, perdenin ardında ayağa kalkmış, birçok gürültü koparark ve kızgınlık belirtileri göstererek çekip gitmiş. Şah da vezire doğru dönmüş ve ona "Ah, köpoğlu! Gördün mü senin hatan yüzünden başımıza ne geldi? Vallahi! Bilmiyorum, senin enini boyuna katmak için daha ne bekliyorum! Ama hadi neyse, sen bir kez daha damadım Maruf hakkında kuşku göster! Seni ne beklediğini görürsün!" diye haykırmış. Ona yandan yana kötü bir bakış fırlatmış ve Divan'ı terk etmiş. İşte onların durumu böyleymiş.

Maruf'a gelince, onunki de şöyle! Sultan kızın babası olan şahın başkenti olan Kaytan kentini terk ettikten sonra, boş vadilerde saatlerce at sürmüş; cins atları sürmeye alışkın olmadığından ve pabuç tamirciliği ona, böyle şimdiki gibi şahane bir atlı olacağı hakkında hiçbir şey vaat etmediğinden, eli ayağı kırılarak büyük bir yorgunluk duymaya başlamış. Dahası, bu işin sonunun ne olacağını düşünmekten kendini alamaması ve sultanın kızına gerçeği söylediğinden dolayı duyduğu pişmanlık yüzünden de üzülüyormuş. Kendi kendine "İşte şimdi, okşayışları, Kahire'deki o belalı Sıcak Tezek karıyı unutturacak olan tereyağ yumuşaklığındaki karının kollarında sefa sürecek yerde, yollarda serseri gibi dolaşmak durumuna indirgendin!...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:*

"İşte şimdi, Kahire'deki o belalı Sıcak Tezek karıyı unutturacak olan tereyağ yumuşaklığındaki karının kollarında sefa sürecek yerde, yollarda serseri gibi dolaşmak durumuna indirgendin!" diyormuş. Ve yürekleri ayrılıkla yanmış olan bütün geçmiş

âşıkları düşleyerek, kendi durumuna yanmış ve hasret üzerine umutsuz şiirler okuyarak sıcak gözyaşları dökmüş. Böylece inleyerek aşk acılarını kendi durumuna benzer hallerde söylenen tumturaklı sözlerle ifade etmiş. Ve gün doğarken küçük bir köye ulaşmış. Bir tarlada iki öküzünü koştuğu sabanıyla çalışmakta olan bir Fellah görmüş. Saraydan ve kentten acele kaçışı sırasında yolculuk için yanına azık almayı unuttuğundan, açlıktan ve susuzluktan içi kazınıyormuş. "Selam üzerine olsun, ey şeyh!" diyerek Fellaha yaklaşmış. Fellah da "Selam, Tanrı'nın rahmeti ve kutsamaları senin de üzerine olsun!" diyerek selamını iade etmiş. Ve "Kuşkusuz, efendim, sen, sultanın Memlukları arasından bir Memluksun, değil mi?" diye sormuş. Maruf da "Evet" diye yanıt vermiş. Fellah "Hoş geldin, ey süt yüzlü; ve lütfen atından in de benim konukseverliğimi kabul et!" demiş. Onun cömert bir kişi olduğunu hemen anlayan Maruf, yakında bulunan fakirhaneye bir göz atmış ve açlığını ve susuzluğunu giderecek bir şeyin orada bulunamayacağını kavramış.

Ve Fellaha "Kardeşim, ben, senin evinde benim gibi acıkmış bir konuğa sunabileceğin bir şey görmüyorum. Bu durumda senin çağrını nasıl kabul edebilirim?" demiş. Fellah da "Tanrı'nın nimeti eksik olmaz; her zaman hazırdır. Sen sadece atından in efendim ve Tanrı adına, seni ağırlayıp konuk etmeme izin ver. Köy çok yakındır, bacaklarımın tüm gücüyle oraya çabucak koşar, açlığını gidermen ve memnun olman için ne gerekiyorsa alır getiririm! Atının beslenmesi için gerekli saman ve arpayı da sağlamakta kusur etmem!" diye yanıt vermiş Maruf, sıkılmış ve bu zavallı adamı rahatsız edip işinden ayırmak istemediğinden, ona "Ama mademki köy çok yakındır, kardeşim; ben atımı sürerek oraya çabucak ulaşır ve çarşıdan kendim ve atım için ne gerekli ise satın alabilirim" diye yanıt vermiş. Ama, Tanrı yolundaki garibin, kendisine konukseverlik göstermeden gitmesine Fellahın doğal cömertliği el vermediğinden, yeniden söz alarak "Sen hangi çarşıdan söz ediyorsun, efendim? Bizimki gibi evleri inek tezeğinden yapılmış sefil bir köyde çarşı mı ya da uzaktan yakından çarşıya benzer şey mi olurmuş? Bizim burada alışverişle ilişkimiz yoktur; ve herkes, elinde bulunanla geçinir gider. Bundan dolayı beni minnettar etmen ve ruhuma ve yüreğime ferahlık

vermen için senden Tanrı ve kutsadığı Muhammed aşkına evime inmeni rica ediyorum. Ben çabucak köye gider, gelirim!" demiş. O zaman Maruf, ona acı ve sıkıntı vermeden bu zavallı Fellahın önerisini reddedemeyeceğini anlayarak atından inmiş ve gidip kulübenin girişindeki kuru tezekler arasında oturmuş. O sırada Fellah, köy doğrultusunda seğirtip bacaklarını rüzgâra vererek uzaklarda gözden kaybolmakta gecikmemiş.

Onun sağladığı yiyeceklerle geri dönmesini beklerken, Maruf düşünmeye başlamış ve kendi kendine "Şu fakir kişi için bir sıkıntı ve tedirginlik nedeni oldum. Ben de sefil bir pabuç tamircisi iken, tıpkı onun gibiydim. Ama vallahi! Ona işini terk ettirerek neden olduğum zararı gücümün yettiği kadar gidermek isterim. Ve ilkin, şuracıkta, onun yerine çalışarak işi sürdüreyim ve böylece benim için yitirdiği zamanı ona kazandırayım!" demiş.

Ve o saat ve o anda ayağa kalkarak şahane Memluk giysilerine bürünmüş olarak, sabanı eline almış ve iki öküzü daha önce belirlenmiş olan iz doğrultusunda ileri sevketmiş. Ama henüz öküzler birkaç adım atmışken, sabanın demiri garip bir gürültüyle ansızın dayatan bir şeye takılarak durmuş. Öküzler de ilerlemeye gayret edelim derken, ön ayaklarının üzerine düşüvermişler. Maruf, seslenerek hayvanları yeniden ayağa kaldırmış ve dayanılan şeyi aşmak üzere onları kamçılamış. Ama öküzler, boyunduruklarıyla müthiş bir çekiş gücü harcadıkları halde, saban bir karış bile ilerlememiş; kıyamet gününü bekler gibi toprağa saplanmış olarak kalmışlar. O zaman Maruf, işin ne olduğunu incelemeye karar vermiş. Ve toprağı kaldırdıktan sonra, sabanın demirinin ucunun, işlenen toprağın düzeyinde bulunan mermer bir levhanın üzerine iyice saptanmış kızıl bakırdan bir halkaya takıldığını görmüş.

Maruf merak ederek, bu mermer levhayı kıpırdatıp kaldırmak istemiş ve onu kıpırdatmayı ve yerinden kaldırmayı başarmış. O zaman içeriye doğru bir mağaraya inen mermer basamaklar bulunduğunu görmüş. Bu yeraltı mağarası eşkenar dikdörtgen şeklindeki bir hamam genişliğinde imiş. Maruf da "Bismillah!" diyerek bu mağaraya inmiş ve bunun ardarda gelen dört salondan oluştuğunu görmüş. Bu salonlardan ilki yerden tavana kadar yükselen altın paralarla doluymuş; ikincisi

de yine yerden tavana kadar inciler, zümrütler ve mercanlarla doluymuş; üçüncüsü Yemen taşı, yakutlar, firuzeler, elmaslar ve her renkten değerli taşla doluymuş; ama daha geniş ve daha iyi koşullar içinde bulunan dördüncüsünde, üzerinde bir limondan daha büyük olmayan billur bir çekmece bulunan abanoz bir kaideden başka bir şey yokmuş.

Maruf bu küçük hazineyi buluşundan ötürü son kertede şaşıp kalmış ve keyiflenmiş. Ama onu en çok şaşırtan, yeraltındaki büyük salonda gözüne çarpan küçük billur çekmeceymiş. Böylece, ruhunun isterlerine daha fazla dayanamayarak hazinede bulunan tüm öteki harikalardan daha çok ilgisini çekip aslında önemsiz gibi duran bu çekmeceye uzanmış ve onu eline alarak kapağını açmış. Orada, kaşına kırmızı akik takılmış bir altın yüzük olduğunu ve akik üzerine de ince ve karınca ayaklarına benzer biçimde tılsımlı yazılar yazılı bulunduğunu görmüş. Maruf, kendiliğinden bir hareketle, bu yüzüğü parmağına geçirmiş ve çevirerek yerli yerine oturtmuş.

Ve birdenbire yüzüğün kaşından "Buyruğun başım üstüne! Buyruğun nedir? Lütfen beni daha fazla ovuşturma! Emir buyur, itaat göreceksin! Ne diliyorsan söyle! Söyle yıkayım mı, yapayım mı? Hangi şah ve sultanı öldüreyim; yoksa huzuruna mı getireyim onları; tüm bir şehri inşa mı edeyim, yoksa bütün bir ülkeyi ortadan mı kaldırayım? Bir diyarı çiçeklerle mi örteyim, yoksa yakıp yıkayım mı; bir dağı yerle bir mi edeyim, bir denizi mi kurutayım? Konuş dile! Arzunu bildir! Ama lütfen beni böyle sert ovuşturma, efendim! Ben, ecinnilerin efendisi; ama geceyle gündüzün yaradanının buyruğuyla, senin kölenim!" diyen güçlü bir ses duyulmuş. İlkin bu sesin nereden geldiğini pek kavrayamayan Maruf sonunda parmağına taktığı yüzüğün kaşından geldiğini anlamış ve kızıl akiğin içinde bulunan kişiye seslenerek "Ey Efendimizin yaratığı, sen kimsin?" demiş. Akikteki ses de "Ben bu yüzüğün kölesi, ecinni Mutluluklar Babası'yım. Bu yüzüğe sahip olanın buyruklarını körü körüne yerine getiririm. Benim için imkânsızlık yoktur. Çünkü ben, yetmiş iki ifrit, şeytan ve meret kabilesinin en yüce başkanıyım. Ve bu kabilelerin her biri, fillerden daha güçlü ve cıvadan daha kıvrak, gücüne dayanılmaz on iki bin yiğitten oluşmuştur. Ama, sana söyledi-

ğim gibi, ben de, kendimce, bu yüzüğün kölesiyim; ve gücüm ne kadar büyük olsa da, onu taşıyana, anasına itaat eden bir çocuk gibi, itaat ederim. Bununla birlikte, yüzüğün kaşını bir kez değil de iki kez ovuşturmak bahtsızlığına uğrarsan, yüzük üzerinde yazılı korkunç adların ateşi içinde yanar kül olurum. Ve beni dönüşü olmaz şekilde yitirirsin" diye yanıt vermiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:*

"Bununla birlikte, yüzüğün kaşını bir kez değil de, iki kez ovuşturmak bahtsızlığına uğrarsan, yüzük üzerinde yazılı korkunç adların ateşi içinde yanar kül olurum. Ve beni dönüşü olmaz şekilde yitirirsin" diye yanıt vermiş.

Maruf da, bunu işitince, akiğin ifritine "Ey yüce ve güçlü Mutluluklar Babası, bil ki söylediklerini belleğimin en güvenilir yerine yerleştirdim. Ama, başlangıç için, bana, seni bu akiğin içine kimin hapsettiğini ve seni yüzüğün sahibinin gücüne boyun eğdirdiğini söyleyebilir misin?" demiş. Ecinni de kaşın içinden "Bil ki, ya seydi, içinde bulunduğumuz bu yer, şimdi harabe halinde olan ünlü Sütunlu İrem kentinin kurucusu Ad'ın oğlu Şaddat'ın kadim hazinesidir. Ve şimdi senin elinde bulunan, senin bulduğun billurun içinde saklı olup senin bulup çıkardığın yüzük, kesinlikle onun yüzüğüdür" diye yanıt vermiş.

Kahire'deki Kızıl Sokak'ın eski pabuç tamircisi, şimdi bu yüzüğe sahip olmakla Nemrut kartalının ömrüne denk ömür yaşamış yiğit ve mağrur Şaddat'ın ardıllarının en doğal mirasçısı sayılan Maruf, gecikmeksizin, yüzüğün kaşındaki harika erdemleri denemek istemiş. Ve akiğin içinde bulunan ifrite "Ey yüzüğün kölesi, burada gizlenmiş bulunan defineyi yeraltından çıkarıp yeryüzüne, gün ışığına ulaştırabilir misin?" demiş. Mutluluklar Babası'nın sesi "Hiç kuşkun olsanı, bu benim için en kolay şeydir!" diye yanıtlamış. Maruf da ona "Madem ki öyledir, benden sonra gelecek olana izini bile göstermeyecek şekilde, hiçbir şey bırakmayarak, burada zenginlik ve servetten yana ne varsa dışarı çıkarmanı emrediyorum" demiş. Ses de "İşittim

ve itaat ediyorum" diye yanıtlamış. sonra "Hey küçük oğlanlar" diye haykırmış.

Ve Maruf hemen önünde, başlarında sepetler taşıyan on iki genç çocuğun belirdiğini görmüş. Bunlar, kendilerine hayran kalmış olan Maruf'un önünde yeri öptükten sonra, ayağa kalkıp göz açıp kapayasıya kadar geçen bir zamanda, birçok sefer yaparak yer altındaki üç salonda bulunan bütün serveti dışarı taşımışlar. Bu işi bitirince, yeniden gittikçe daha fazla hayranlığı artan Maruf'a saygılarını sunmaya gelmişler, sonra geldikleri gibi kaybolmuşlar.

O zaman Maruf, memnunluğun sınırında, akiğin içindeki ecinniye dönmüş ve ona "Çok güzel. Şimdi bu hazineleri Suhatan Ülkesinin Kaytan kentine taşımak üzere katırlar, katırcılar ve sandıklar ve devecileriyle birlikte develer istiyorum" demiş. Yüzüğün kaşında kapalı bulunan köle "Buyruğun olur! Bunun yapılması kadar kolay şey yoktur" diye yanıt vermiş. Ve büyük bir haykırış koparmış, o anda katırlar ve katırcılar, develer ve deveciler, sandıklar, sepetler ve görkemli biçimde giyinmiş altı yüz adet[1] aylar gibi güzel Memluk belirmiş. Ve göz açıp geçinceye kadar süren bir zamanda bunlar, hayvanlara, daha önce sandık ve sepetlere doldurdukları altın ve cevahiri yüklemişler; ve hepsini düzgün bir biçimde dizmişler. Genç Memluklar da güzel atlarına binmiş ve aralıklı olarak kervanı çevrelemişler.

Eski pabuç tamircisi, o zaman, yüzüğün kölesine "Ey Mutluluklar Babası, şimdi senden Suriye'nin, Mısır'ın, Yunanistan'ın, İyonya'nın, Hint'in ve Çin'in ipekleri ve değerli kumaşlarıyla yüklü bir hayvan sağlamanı istiyorum" demiş. Ecinni de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş. Hemen, sözü edilen şeyler yüklenmiş bin at ve deve Maruf'un önünde belirmiş ve kendiliklerinden düzgün bir dizi oluşturarak ötekiler gibi görkemli giyinmiş ve ata binmiş olan Memluklar tarafından kervana katılmış. Maruf memnun olmuş ve yüzüğün içinde saklı ecinniye "Şimdi, yola koyulmadan önce, yemek yemek isterdim. Benim için şuraya bir ipek çadır kur ve seçkin yemeklerle dolu tepsiler ve serin içecekler getir" demiş. Bu istekleri hemen oracıkta yerine getirilmiş.

1 Mardrus'te bu sayı "her türden altı yüz adet" olarak gösterilmiş. Biz Mathers'in verdiği sayıya itibar ettik (Â.Ş.O.)

Maruf, çadıra girmiş ve tam da iyi yürekli Fellahın köyden döndüğü sırada tepsilerin önüne oturmuş. Zavallı, başında zeytinyağlı mercimek dolu çanak, sol kolunun altında esmer ekmek ve soğanlar, sağ kolunun altında içi at yesin diye bir ölçek yulafla dolu bir torba olduğu halde çıkagelmiş. Ve evinin önündeki akla durgunluk veren kervanı; kimileri kollarını kavuşturmuş, arkada beklemekte iken, kimileri de hizmet etmek için çırpınan hizmetkârların yöresini sarmış olduğu ve içinde Maruf'un oturmakta bulunduğu ipek çadırı görmüş. Son kertede heyecanlanarak kendi kendine "Kuşku yok ki, ben burada yokken, ilkin gördüğüm Memlukun sultanı buraya ulaşmış olacak! İki tavuğumu boğazlayıp ineğin yağıyla acele bir yemek hazırlamayı düşünmeyişim çok hatalı olmuş!" diye düşünmüş. Ve geç kalmış olmasına karşın bunu yapmaya karar vermiş; ve tutup boğazlamak ve yağda kızartıp sultana sunmak üzere iki tavuğa doğru yönelmiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Ve tutup boğazlamak ve yağda kızartıp sultana sunmak üzere iki tavuğa doğru yönelmiş.

Ama Maruf onu görüp seslenmiş. Ve aynı zamanda kendisine hizmet edenlere "Onu bana getirin!" demiş. Onlar da koşuşup mercimek çanağı, soğanları ve esmer ekmeğiyle ve de yulaf dolu torbasıyla Fellahı çadıra sokmuşlar. Maruf onun onuruna ayağa kalkmış ve Fellahı kucaklayarak ona "Ey benim sefalet arkadaşım, ne getirdin bakalım?" demiş. Zavallı Fellah bunca önemi olan bir kişi tarafından böyle sevecenlikle karşılanmasından ve "sefalet arkadaşı" diye anılmasından dolayı acayip şekilde şaşırmış. Kendi kendine "Bu karşımda gördüğüm bir fakirse, ben neyim öyleyse?" demiş. Ve ona "Sana konukseverlik yemeği getirdim efendim, atına da biraz yem! Ama benim bilmezliğimi bağışla! Senin sultan olduğunu bilseydim, senin onuruna elimdeki iki tavuğu boğazlayıp onları sana inek yağıyla kızartarak sunardım. Ama sefalet insanı kör ediyor ve tüm kavrayışını ortadan kaldırıyor" diye yanıt vermiş. Ve utancın ve şaşkınlığın

sınırında başını önüne eğmiş. Maruf da, bu sözleri duyunca, bu Fellahınkine benzer, hatta bundan da beter olan eski sefil durumunu hatırlayıp ağlamaya başlamış. Bol bol dökülen gözyaşları sakallarının telleri arasından süzülüp tabakların üzerine düşmüş. Ve de Fellaha "Kardeşim, yüreğini ferah tut, ben sultan değilim, sadece onun damadıyım. Sultanla aramızda doğan bazı güçlüklerden dolayı sarayı terk etmiştim. Ama ardımdan bütün bu hizmetkârları ve armağanları göndererek, amcam, benimle uzlaşmak istediğini kanıtlamak istemiş. Bundan dolayı, daha fazla oyalanmadan geldiğim yere dönmek zorundayım. Beni tanımaksızın o denli iyilik yapmak isteyen sana gelince, kardeşim; bil ki, kurak bir toprağa tohum savurmuş değilsin!" demiş.

Ve Fellahı sağ yanında oturmaya zorlamış ve ona "Bu tepsilerde gördüğün tüm bu yiyeceklere karşın, sana Tanrı adına yemin ederim ki, ben senin mercimek yemeğini yiyecek ve bu esmer ekmekle soğandan başka şeye dokunmayacağım" demiş. Hizmetkârlarına da Fellah için görkemli yemekler hazırlamalarını emretmiş; ve kendisi, çanaktaki mercimekten, esmer ekmekten ve soğanlardan başka bir şey yememiş. Ve kokusu beynini saran bunca nefis yemeği ve bakışlarını büyüleyen bunca renkliliği gören zavallı Fellahın şaşkınlığını izleyerek içi ferahlamış ve sevinmiş.

Yemek yenilip bitince, hayırlarından dolayı Nasip Dağıtıcı'ya şükürler edilmiş; Maruf da ayağa kalkıp Fellahın elinden tutarak, onu çadırdan çıkarıp kervanın yanına götürmüş. Ve onu her yükten ayrı ayrı mallar seçmeye zorladığı gibi, bir çift deve ve bir çift katır vermiş. Sonra da "Bunlar senin malın olacak kardeşim. Bundan başka, sana içindeki her şeyle birlikte bu çadırı bırakıyorum" demiş. Ve karşı çıkmalarına ve minnettarlığını ifade etmesine izin vermeyerek ondan izin almış; ve onu bir kez daha öptükten sonra atına binip kervanın başına geçmiş; ve şimşekten daha hızlı bir haberciyi, gelişini şaha bildirmek üzere, kente öncü olarak gönderdikten sonra yola koyulmuş.

Maruf'un habercisi tam da vezir sultana "Artık kendini kandırma, efendim ve sultan kızının, kocasının gidişi hakkındaki sözlerine inanma! Çünkü başım üzerine yemin ederim ki, Emir Maruf, mevcut olmayan bir kervanın gelişini çabuklaştırmak

için değil, senin haklı öfkenden çekinerek buradan kaçıp gitti. Yaşamının kutsal günleri adına yemin ederim ki, bu adam bir yalancıdan, bir hilebazdan ve bir sahtekârdan başka bir şey değildir" dediği sırada saraya gelmiş. Ve şah, neredeyse bu sözlerini duyarak ona yarı yarıya inanmış, gerekli yanıtı vermek üzere iken, haberci içeri girmiş ve yerlere kapanarak şahı selamladıktan sonra, ona "Ey zamanın şahı, huzuruna haberci olarak geldim. Benim hemen ardımdan efendim, güçlü ve cömert yiğit damadın Maruf'un gelmekte olduğuna dair hayırlı haberler getirdim. Kendisi bir kervanın başında bulunduğundan yüklü bulunan görkemli ağırlık dolayısıyla benim kadar hızlı gelemedi" demiş. Ve böyle konuştuktan sonra, genç Memluk, şahın önünde yeniden yeri öpmüş ve geldiği gibi oradan ayrılmış.

O zaman şah, mutluluğun sınırında, ama vezirine karşı öfke dolu, ondan yana dönmüş ve kendisine "Allah yüzünü karartsın ve onu ruhun kadar karanlık yapsın! Ve de damadımın yüceliğine ve güçlülüğüne kesin olarak inanasıya kadar gösterdiğin yalancılık ve ikiyüzlülükten utandırmak için sakalının belasını versin ey hain!" demiş. Vezir de, şaşkına dönerek ve artık her türlü düşünce ileri sürmeyi terk ederek, tek bir söz söyleyecek gücü bulmaksızın, efendisinin ayaklarına kapanmış. Şah onu o durumda bırakmış ve çıkıp kentin süslenmesi ve bayraklarla donatılması ve de herkesin gidip mevkip halinde damadını karşılamak üzere hazırlanması için emir vermiş.

Bunu izleyerek kızının dairesine gitmiş ve ona hayırlı haberi vermiş. Sultan kızı da, kendi kafasından uydurduğunu sandığı bir kervanın başında kocasının gelişinden söz eden babasını duyunca şaşkınlığın ve sarsılmanın sınırına ulaşmış. Ne diyeceğini ya da ne yanıt vereceğini bilememiş ve kocasının sultanla bir kez daha dalga mı geçtiğini; ya da geceleyin ona bir fakirlik öyküsü anlatarak gerçek duygularını denemek üzere kendisiyle alay mı ettiğini kendi kendine sormuş. Ama, ne olursa olsun, kuşkularını ve şaşkınlığını sadece kendine saklayarak işin ne olabileceğini görmeyi yeğ tutmuş. Ve babasına karşı memnunluk saçan bir yüzle görünmekle yetinmiş. Şah da onun yanından ayrılarak Maruf'u karşılamaya gidecek mevkibin başında yer almaya koyulmuş.

Ama, bu arada, en fazla şaşkınlığa düşen ve allak bullak olan, kuşkusuz, Maruf'un servetinin neye dayandığını hiç kimsenin bilemeyeceği kadar bilen eski arkadaşı, o harika tacir Ali olmuş. Ve de kentin bayraklarla donatıldığını ve şenlik hazırlıklarına başlandığını ve kentin dışına çıkmakta olan şahane mevkibi görünce, gelip geçenlere, bütün bunların nedenini sormuş. Kendisine "Nasıl, şahın damadı Emir Maruf'un görkemli bir kervanın başında geri dönmekte olduğunu sen bilmiyor musun?" yanıtını vermişler. Maruf'un dostu ellerini birbirine çarpmış ve kendi kendine "Eskicinin bu hilebazlık haberi de ne demek oluyor? Ne zamandan beri pabuç tamiriyle dostum Maruf bir kervanın sahibi ve sürücüsü olmuş bulunuyor, Allah aşkına? Ama Tanrı Güçlüler Güçlüsü'dür...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Maruf'un dostu, ellerini birbirine çarpmış ve kendi kendine "Eskicinin bu hilebazlık haberi de ne demek oluyor? Ne zamandan beri pabuç tamiriyle dostum Maruf bir kervanın sahibi ve sürücüsü olmuş bulunuyor, Allah aşkına? Ama Tanrı Güçlüler Güçlüsü'dür! Onurunu koruması ve herkesin içinde utanca düşmemesi için onu sakınmış olmasın?" demiş. Ve oracıkta başkaları gibi dikilerek kervanın gelmesini beklemiş.

Çok geçmeden mevkip kente girmiş. Maruf, şahtan bile bin kez göz kamaştırıcı, şahane ve muzaffer, domuzların safra kesesini kıskançlıktan patlatacak bir edayla baş tarafta at sürerek ilerliyormuş. Onu da, çevresini harika giysilerle donanmış yakışıklı Memlukların kuşattığı bitip tükenmez kervan izliyormuş. Ve bütün bunlar o denli güzel ve akıllara durgunluk verici imiş ki, hiç kimse böylesine bir şeyi ne duymuş ne de işitmiş bulunduğunu hatırlıyormuş. Tacir Ali de, aynı şekilde, onu, bu olağandışı durumda görünce, kendi kendine "Pekâlâ anlaşılıyor işte! Karısı olan sultanın kızıyla birlikte, şahla alay etmek için bir şeyler düzenlemişler" demiş. Ve Maruf'un yanına doğru yaklaşarak, kendisini çevreleyen tüm şatafatlı korunmaya karşın,

ona ulaşmayı başarmış. Ve ona, sadece kendisinin duyabileceği tarzda "Hoş geldin, ey mutlu düzenbazların şeyhi ve hilebazların en beceriklisi! Bütün bunlar ne demek oluyor? Ama Allah için, bu lütuflara ve bu debdebeye layıksın sen, dostum! Memnunluk ve ferahlık duyarak yoluna devam et! Allah yaşamını uzatsın ve hilebazlıklarını daim kılsın!" demiş. Maruf da dostunun sözlerini duyarak gülmeye başlamış ve ertesi gün için onunla buluşmayı kararlaştırmış.

Bunun üzerine, Maruf, şahın yanıbaşında saraya ulaşmış ve tüm utkusuyla büyük toplantı salonunda hazırlanmış bir tahta oturmuş. Ve başlangıç olarak, ilkin altın, mücevherat, inciler ve değerli taşlarla dolu kasaların getirilmesini ve şahın hazinelerinde boşalmış bulunan dolapların ve torbaların bunlarla doldurulmasını; sonra da geri kalan ve değerli kumaşlar ve ipekliler içeren yüklerin kendisine getirilmesini buyurmuş. Buyrukları noktası noktasına yerine getirilmiş. O da kendi huzurunda birbiri ardından sandıkları ve yükleri açtırmış ve eliaçıklıkla, sarayın ileri gelenlerine ve eşlerine harika kumaşları, incileri ve değerli taşları dağıtmaya ve Divan üyelerine, tanıdığı tacirlere ve de fakir ve düşkünlere büyük bağışlarda bulunmaya başlamış. Bunların bir kalburdan süzülen su gibi yitip gittiklerini gören şahın yalvarıp yakarmalarına karşın, kervanın taşıdığı her şeyi dağıtmadıkça ayağa kalkmamış. Savurduğu en küçük miktar, bir veya iki avuç dolusu altın, zümrüt, inci ya da yakutmuş. O bunları dolu ellerle fırlatırken şah, müthiş azap duyuyor ve acıdan yüzünü buruşturuyor ve her savuruşunu "Yeter oğlum, yeter! Bize bir şey kalmayacak!" feryadıyla karşılıyormuş. Ama Maruf, gülerek, her seferinde "Canın sağ olsun! Korkun olmasın! Çünkü elimde bitip tükenmez bir varlık var!" yanıtını veriyormuş.

İşte böyle sürüp giderken, vezir gelip şaha hazine dolaplarının tavana kadar doldurulmuş olduğunu artık orada boş bir yer kamadığını bildirmiş. Şah da ona "Pekâlâ. Başka bir salon daha bul, onu da bir önceki gibi doldur!" demiş. Maruf, ona bakmaksızın "Yapabilirsin!" demiş. Ve "Üçüncü ve bir dördüncü salonu bile doldurabilirsin! Hatta şah karşı koymazsa, sarayın tüm salonlarını benim için hiçbir değeri olmayan bütün bu şeylerle doldurabilirim!"" demiş. Şah da bütün bunların bir rüyada mı

geçmekte olduğunu yoksa uyanık mı bulunduğunu bilememiş. Şaşkınlığın o denli sınırındaymış. Vezir de Maruf'un getirdiği hazinelerle daha bir iki salon doldurmak üzere oradan ayrılmış.

Maruf'a gelince, daha önce bildirmiş olduğu her şeyi kanıtlayan bu ön girişimler tamamlandıktan, hatta fazlasını yaptıktan sonra, dağıtım toplantısını terk ederek genç karısının yanına gitmiş. Sultanın kızı da onu görünce, yanına yaklaşmış, gözleri sevinç dolu, elini öpmüş ve ona "Kuşkusuz, ey amcamın oğlu, eski fakirliğinin ve uğursuz karın Sıcak Tezek Fatıma'nın öyküsünü anlatarak benim katkımla neşelenmek ve benimle alay etmek ya da sevgimi denetlemek istedin. Ama Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükürler olsun ki, senin hakkında herhangi bir aykırı davranıştan beni alıkoydu, efendim; yoksa ne yapardım bilmem!" demiş. Maruf da onu öpmüş ve ona gerekli yanıtı vermiş ve kendisine göz kamaştıran bir giysi ve her biri güvercin yumurtası iriliğinde kırk yetim inciden[1] oluşmuş on dizilik bir gerdanlık ve sihirbazların işlediği bilezik ve halhallar vermiş. Sultanın kızı bütün bu güzel şeyleri görünce büyük bir zevk duymuş ve "Kuşkusuz, bu güzel giysiyi ve bu süs takılarını sadece şenlik günleri için saklayacağım!" diye haykırmış. Maruf da gülerek ona "Sevgilim, bununla kafanı yorma! Sana her gün yeni urbalar ve yeni takılar vereceğim; yeter ki dolaplarında alacak yer bulunsun ve çekmecelerin ağzına kadar dolmuş olmasın!" demiş. Bunun üzerine, sabaha kadar, her zaman yaptıkları şeyi yapmışlar.

Sabahleyin henüz cibinlikten çıkmamışlarken, içeri girme izni isteyen şahın sesini duymuşlar. Maruf çabucak yataktan kalkıp ona kapı açmaya koşmuş ve onu alt üst olmuş, yüzü sapsarı ve görünümü korkunç halde görmüş. İhtiyatla onu içeri almış, divana oturtmuş; kızı da bu beklenmedik ziyaretten ve babasının halinden heyecanlanarak yataktan kalkmış ve çabucak onu yatıştırmak için gülsuları serpmiş ve konuşacak hale getirmiş. Sonunda konuşabilen şah, Maruf'a "Oğlum, ne yazık ki, sana kötü bir haber getirdim! Başına gelen felaketten haberin olsun diye onu sana açıklamam gerek! Ama açıklasam mı, açıklamasam mı?" demiş. Maruf da "Açıklamalısın, tabii!" diye yanıt vermiş.

1 *Yetim inci* (*perle orphéline*): İstiridye oluşurken dış etkilerle bozulmamış, saf ve kusursuz inci (Â.Ş.O.)

Şah "Pekâlâ, bil ki ey oğlum, hizmetkârlarım ve muhafızlarım, şaşkınlığın sınırında, gelip bana, senin iki bin Memlukunun, kervancılarının, develerinin ve katırlarının bu gece bir anda ortadan yok olduğunu ve kimsenin onları giderken görmediğini ve hiçbir ayak izinin de bulunmadığını söylediler. Bir daldan uçan kuş bile bütün bu kervanın yollarımızda bıraktığından daha fazla iz bırakır. Bu yokoluş senin için çaresiz bir kayıp olduğundan, öylesine çarpıldım ki, hâlâ etkisi altındayım" demiş.

Maruf onun bu sözlerini işitince, ansızın gülmeye başlamış ve "Ey amca, ruhunu yatıştır. Çünkü kervancılarımın ve hayvanlarımın yitişi, benim için denizdeki bir damla su kadar bile önem taşımıyor. Çünkü, bugün, yarın, yarından sonra ve daha sonraki günlerde olacağı gibi, tek bir dilekle, tüm Kaytan kentinin içine sığabilecek kadar büyüklükte kervancı ve hayvandan oluşmuş kervanlara sahip olabilirim. Sen ruhunu yatıştırabilir ve şimdi ikimizin de sabah hamamına girmek üzere kalkmasına izin verebilir misin!" demiş.

Akşam olunca, şah, damadı Maruf ve veziriyle içki sinisinin başında buluşmuş. Bardaklar elden ele dolaşmış. Ve Maruf'un gırtlağı dipsiz bir testiye dönüşmüş. Durumu da acınır hale gelmiş. Ve dili değirmen kanadı gibi dönmeye başlamış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:*

Ve Maruf'un gırtlağı dipsiz bir testiye dönmüş. Durumu da acınır bir hale gelmiş. Ve dili değirmen kanadı gibi dönmeye başlamış. Sağ elini sol elinden ayırt edemez hale gelince, karısının babası olan şah, ona "Gerçekte, ey damadım, sen bana yaşamının kuşkusuz çok harika ve olağandışı olan serüvenini hiç anlatmadın. Bu akşam onun şaşkınlık verici değişimlerini memnunlukla dinlemek isterdim" demiş. Maruf da, duyguları karman çorman ve önü arkası belirsiz halde olduğundan, sarhoşluğu içinde, tüm başı esriyenlerde olduğu gibi, övünme duygularına kapılarak şaha ve vezire, fakir bir pabuç tamircisi olarak Kahire'de uğursuz bir kadınla evlenişinden başlayarak, zavallı

bir Fellahın tarlasında bir define ve sihirli bir yüzük bulduğu güne kadar başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok.

Şahla vezir de, bu denli şaşırtıcı olacağını hiç ummadıkları bu öyküyü işitince, avuç içlerini ısırarak birbirlerinin yüzüne bakmışlar. Vezir, Maruf'a "Efendim, bunca harika erdemlere sahip olan şu yüzüğü biraz gösterir misin?" demiş. Maruf da akıl yoksunu bir deli gibi parmağından yüzüğü çıkarmış ve "İşte, akiğinde dostum ifrit Mutluluklar Babası'nın bulunduğu yüzük!" diyerek onu vezire vermiş. Vezir de, gözleri alev alev yanarak yüzüğü eline almış ve Maruf'un kendisine tanımladığı gibi başını sürtmüş.

Hemencecik akikten yükselen bir ses "İşte karşındayım! Karşındayım işte! Emir buyur, itaat edeyim! Bir kenti harap etmemi mi bir başkent inşa etmemi mi ya da bir şahı öldürmemi mi istiyorsun?" demiş. Vezir de "Ey yüzüğün hizmetkârı, bu pezevenk şahı ve onun damadı Maruf'u, yoksulluktan ve yoksunluktan ölsünler diye susuz bir çöle at" demiş. O anda, şah ve Maruf, bir saman çöpü gibi havaya kaldırılmış ve baştan aşağı korkunç çorak bir çöle götürülmüş; burası kızıl ölümün ve kıraçlığın yerleşmiş olduğu susuzluk ve açlık çölüymüş. İşte onların durumu böyleymiş.

Vezire gelince, çabucak Divan'ı toplamış ve ileri gelenlere, emirlere ve soylulara uyrukların mutluluğu ve Devlet'in selameti için şahla en kötü türden bir sahtekâr olan damadı Maruf'un uzaklara sürgün edilmelerinin gerektiğini ve kendisini ülkenin hakimi kıldığını açıklamış. Ve de "Dahası, durumun bu yönde oluştuğunu ve beni yasal hükümdar olduğumu kabul etmekte kararsızlık gösterenler olursa, edindiğim yeni güçle, o anda bunları kızıl ölümün ve susuzluğun en uzak çölündeki eski efendilerinin ve pezevenk damadının yanlarına göndereceğim" diye eklemiş.

Böylece orada hazır bulunanların hepsine, kendilerine karşın, sadakat yemini ettirmiş ve işten almak istediklerini işten almış ve yeniden atamalar yapmış. Sonra da sultanın kızına "Beni kabule hazırlan, çünkü sana karşı büyük bir arzu duyuyorum" diye haber yollamış. Tıpkı öbürleri gibi, olup biteni öğren-

miş bulunan sultanın kızı da, haremağasıyla, kendisine "Kuşkusuz! Seni memnunlukla kabul ederim; ama şu anda, kadınlar ve genç kızlar için doğal bir şey olan ay halini görmekteyim. Ama tüm kirliliklerden arınınca seni kabul edeceğim" yanıtını göndermiş. Ama vezir, ona "Ben hiçbir gecikme istemiyorum, ne ay hali bilirim ne de yıl hali. Ve de hemen seni görmek istiyorum" haberini ulaştırmış. O zaman kız da "Peki öyleyse, gel, hemen beni bul!" yanıtını yollamış.

Olabildiğince şahane bir şekilde giyinmiş, süslenip kokular sürünmüş. Ve bir saatlik bir zaman geçtikten sonra, vezir dairesine girince, onu memnun ve sevinçli bir çehreyle karşılayarak kendisine "Benim için ne büyük bir onurdur! Bu gece ne büyük bir mutluluk gecesi olacak!" demiş. Ve ona, bu hainin yüreğini çalmayı amaçlayan gözlerle bakmış. Vezir onun çabucak soyunmasını istediğinden, o da bunu, bakışları, cilveleri ve benzeri gecikmelere uğratarak yerine getirmeye başlamış. Birdenbire bir korku feryadı koparıp yüzünü örterek kendini geriye doğru atmış. Şaşırıp kalmış olan vezir ona "Neyin var, sultanım? Neden böyle korkarak haykırdın ve ansızın yüzünü örttün?" diye sormuş. Kız da gittikçe daha fazla örtülerine bürünerek ona "Nasıl? Görmüyor musun, sen?" diye yanıt vermiş. Vezir de, onu "Yo, vallahi! Ne var ki? Ben bir şey görmüyorum!" diye yanıtlamış. Kız "Utanç üzerime olsun! Bu ne onursuzluk! Beni seninle birlikte gelen bu adamın gözleri önünde niçin soymak istiyorsun?" demiş. Vezir de sağına soluna bakınarak "Kimmiş benimle birlikte gelen kişi? Hani nerede?" diyerek ona yanıt vermiş. Sultan "Parmağında taşıdığın yüzüğün kaşındaki adam!" demiş. Vezir de "Vallahi, doğru söylüyorsun. Ben bunu düşünmedim. Ama, ya Sitti, bu bir âdemoğlu, bir insan varlığı değil ki! Yüzüğün hizmetkârı olan bir ifrit bu!" diye yanıt vermiş. Ama korku dolu olan sultanın kızı, başını yastıkların altına saklayarak "Bu ifrit mi, aman yarabbi! Ben ifritlerden çok korkarım! Ah, lütfen onu buradan uzaklaştır! Korkuyor ve utanıyorum ben ondan!" diye haykırmış. Vezir de onu yatıştırmak ve ondan beklediklerine bir an önce kavuşmak için, yüzüğü parmağından çıkarıp yatağın yastığı altına saklamış. Sonra kendinden geçmenin sınırında kıza yaklaşmış.

Sultan kız da, onun yaklaşmasına izin vermiş ve ansızın karnının altına öyle şiddetli bir tekme savurmuş ki, vezir tepetaklak yere yuvarlanmış. Kız da çabucak yüzüğü eline geçirip kaşını ovuşturmuş ve akiğin ifritine "Hemen şu domuzu yakala, onu sarayın altındaki zindana at! Sonra, gecikmeksizin, babamla kocamı, götürdüğün çölde bul ve onları sağ salim, incitmeden ve iyi durumda buraya getir!" demiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:*

"Sonra gecikmeksizin babamla kocamı götürdüğün çölde bul ve onları sağ salim, incitmeden ve iyi durumda buraya getir!" demiş.

Vezir hemen bir çaput toparlanır gibi toparlanıp sarayın zindanına atılmış. Çok kısa bir zaman içinde şahla Maruf, şah korkular içinde, Maruf esrikliğinden yeni ayılmış bir halde, sultan kızının odasına getirilmişler. Kız onları tanımlanamaz bir sevinçle karşılamış; bu acele gidiş gelişlerin ikisini de iyice acıktırmış ve susatmış olduğunu görerek ilkin onlara yiyip içecek bir şeyler vermekle işe girişmiş. Bu sırada, onlara, başından geçenleri ve haini nasıl hapsettiğini anlatmış. Şah da "Onu vakit geçirmeden kazığa oturtup yakalım!" diye haykırmış. Maruf da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" demiş. Sonra da karısına doğru dönüp ona "Ama sevgilim, ilkin bana yüzüğümü ver!" demiş. Sultan kızı "Ah! bunu benden isteme! Mademki onu elinde tutmayı bilemedin, bundan böyle onu ben saklayacağım, çünkü yeniden yitireceğinden korkarım" diye yanıt vermiş. O da "Pekâlâ! Böylesi doğrudur" demiş.

O zaman sarayın kapısının karşısındaki meydanda kazık hazırlanmış ve birikmiş olan halkın önünde vezir kazığa oturtulmuş. Gereç vezirin içine işlerken, darağacının altında büyük bir ateş hazırlanmış. Böylece, hain kazığa oturtulup yakılarak öldürülmüş. İşte onun sonu böyleymiş. Şah da sultanlık gücünü Maruf ile bölüşmüş ve onu tahtının tek mirasçısı tayin etmiş. Yüzük o günden sonra, kocasından daha tedbirli ve uyanık olan

sultan kızının parmağında kalmış ve kız onu dikkatle korumuş. Maruf da onun eşliğinde, refahın ve mutluluğun sınırında yaşamış.

Bir gece, sultan kızla her zamanki işi gördükten sonra ve uyumak üzere kendi dairesine çekildiği sırada, ansızın yatağının içinden bir kocakarı fırlamış; elini tehdit savurur bir edayla kaldırarak onun üzerine atılmış. Maruf ona bakınca ve korkunç çenesini, uzun dişlerini ve kapkara çirkinliğini görünce, onun kişiliğinde uğursuz karısı tezek Fatıma'yı tanımış. Daha bu korkunç gözlemi tamamlayamadan, darbe üstüne darbe alarak, çınlayan iki tokatla iki dişi yeniden kırılmış. Kadın ona "Sen nerelerdeydin, ey Allah'ın belası? Ve bana haber vermeden ve benden izin almadan Kahire'deki evimizi terk etmeye nasıl cesaret ettin? Ah! Köpoğlu, şimdi seni yakaladım!" diye haykırmış. Maruf da, korkunun sınırına ulaşarak ansızın, tacı başında, ardında şahane giysilerini sürükleyerek sultan kızının dairesine doğru koşmaya başlamış; bir yandan da "İmdat! Akiğin ifriti bana yardım et!" diye haykırıyormuş. Ve bir deli gibi sultan kızın dairesine dalıp ayaklarının ucuna heyecandan baygın düşmüş.

Sultan'ın kızı, Maruf'a, yüzüne gülsuları dökerek özen gösterip dururken, korkunç cadaloz, Mısır ülkesinden birlikte getirdiği bir sopayı tutarak baskın halinde içeri girmiş. Ve "Nerede o haylaz, o zina çocuğu?" diye haykırmış. Sultan kız da, katran suratı görünce, akiği ovalayacak zamanı ancak bulmuş ve ifrit Mutluluklar Babası'na ivedi bir buyruk vermiş. Ve o anda, korkunç Fatıma, sanki kırk elle tutulmuşçasına, yerinden kıpırdayamaz olmuş, içeri girerken takındığı tehdit edici durumda donmuş kalmış.

Maruf da duyarlığını yeniden kazanarak eski karısını bu kımıltısız durumda görmüş; bir korku feryadı koparak yeniden baygın düşmüş. Tanrı'nın bilgelikle donattığı sultan kız da, önünde güçsüz bir tehdit halinde donup kalmış bulunan kişinin, Maruf'un pabuç tamircisi olduğu yıllarda, Kahire'de ilk eşi olmuş bulunan Fatıma cadalozu olduğunu anlamış. Ve Maruf'u bu uğursuzun olası kötülüklerinden korumak için, yüzüğü ovuşturup akiğin ifritine yeni bir buyruk vermiş. Birdenbire

cadaloz kaldırılmış ve bahçeye götürülmüş. Ve orada büyük bir demir zincirle, tıpkı evcilleştirilemeyen bir ayı bağlanır gibi, büyük bir keçi boynuzu ağacına bağlanmış. Doğasını değiştirinceye ya da ölünceye kadar orada kalmış. İşte onun durumu böyleymiş. Maruf'a ve karısı sultan kızına gelince, o zamandan sonra yetkin zevkler içinde, ruhların ayırıcısı, mutlulukların kahredicisi, mezarların inşacısı kaçınılmaz ölüm onlara ulaşıncaya kadar yıllar boyunca yaşamışlar.

Varlığı sonsuzluk ülkesinde, ölümün de, yaşamın da üzerinde sürüp giden Tek Ölümsüz'e övgüler olsun!

*Bunu izleyerek Şehrazad, aynı gece, kendisini henüz yorgunluğun kuşatmadığını ve şahın da dinlemeye hazır bulunduğunu anlayarak* "Bilgiye ve Tarihe Açılan Pencereler"*den bakan genç zenginin aşağıdaki öyküsünü anlatmaya başlamış. Demiş ki:*

# *Bilgiye ve Tarihe Açılan Pencereler*

Anlatırlar ki, El-İskenderiye kentinde, bir zamanlar, babalarının ölümünden sonra, sonsuz servetlere ve sulanabilir topraklar kadar bine olarak inşa edilmiş emlaktan oluşan taşınmaz mallara sahip bir delikanlı varmış. Bu genç, Tanrı'nın kutsamış olduğu bir saatte doğduğu için, doğru yola dönük bir ruhla donanmış bulunuyormuş. Kutsal Kitap'ın sadaka ve cömertlikle ilgili buyruklarını hiç bilmediğinden, iyilik etmenin en iyi araçlarını da bilmiyormuş. Bu şaşkınlığı içinde, bu konuda gidip babasının dostu saygın bir şeyhe danışmada bulunmaya karar vermiş. Ve gidip ona kaygılarını ve tereddütlerini bildirmiş ve ondan görüş bildirmesini istemiş. Şeyh de bir saatlik bir süre düşündükten sonra, başını kaldırarak ona "Ey Tanrı'nın rahmetinden lütuflarını esirgemeyesi Abdurrahman'ın oğlu, ihtiyacı olanlara eliaçıklıkla altın ve gümüş dağıtmak, hiç kuşkusuz, Yüceler Yücesi'nin gözünde en övgüye değer bir davranıştır. Ama böylesi bir davranış, evladım, her zenginin yapabileceği bir şeydir. Ve elde bulunanın fazlasını vermek için çok büyük bir erdeme sahip olmak gerekli değildir. Ama mahlukatın efendisine kokusu hoş gelen başka bir cömertlik daha vardır; bu da, yavrum, gönül cömertliğidir. Çünkü ruhunun servetini bilgiden yoksun olanlara dağıtmak, en övgüye değer davranıştır. Bu türden bir serveti dağıtmak için yüce bilgilerle ruhu donatmak gereklidir. Bu yolda vurgulanmış bir ruha sahip olmak için elimizde tek bir yol vardır: çok bilgili kişilerin yazılarını okumak ve bu yazılar üzerinde düşünce üretmek! Dolayısıyla, ey dostum Abdurrahman'ın oğlu, ruhunu eğit ve ruh yolunda cömert ol. Benim görüşüm budur, vesselam!" demiş.

Zengin genç de, şeyhten tamamlayıcı bilgiler vermesini istemiş. Ama şeyhin ona söyleyecek başka şeyi yokmuş. O da, sıkı sıkıya uygulamaya koymak üzere bu nasihatı alarak oradan ayrılmış ve kendini esinlemesine terk ederek sahaflar çarşısına yollanmış, Hıristiyan Rumların El-İskenderiye'de Amr İbn el-As'a girişleri sırasında yaktıkları kitap sarrafından arta kalan kitaplara sahip bulunanlar da dahil bütün kitap tacirlerini toplamış. Ve onlara, ellerinde bulunan değerli tüm kitapları evine getirmeleri için talimat vermiş. Hiçbir pazarlık yapmadan ve karamsarlık göstermeden kendilerine dileklerinden fazla ödemede bulunmuş. Ama bu satın almalardan tam anlamıyla doyum sağlamamış. Kahire'ye, Şam'a ve Bağdat'a; İran'a, Magrip'e, Hindistan'a, hatta Rum diyarlarına da, bu ülkelerin en ünlü kitaplarını, asla cimrilik göstermeksizin, satın almak üzere özel görevliler göndermiş. Bu görevliler göndermiş. Bu görevliler, belli bir sürenin sonunda, bir biri ardından geri dönmüş ve beraberlerinde değerli elyazmalarıyla dolu denkler getirmişler. Delikanlı bütün bu kitapları bu maksatla yaptırdığı şahane bir kitaplıkta sıraya koymuş ve ana kapısının giriş bölümüne sade sözcükler olarak, mavi ve tezhipli iri harflerle "Kitap Konağı" ibaresini yazdırmış. Bu iş bitince, delikanlı çalışmaya koyulmuş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:*

Bu iş bitince, delikanlı, çalışmaya ve belli bir usul dairesinde ağır ağır ve üzerinde düşüne düşüne harika kitaplığındaki kitapları okumaya başlamış. Ve Tanrı'nın kutsadığı bir günde doğmuş olduğundan ve adımları başarı ve mutlulukla vurgulandığından, tüm okuyup not tuttuğu şeyleri mutlu belleğinde saklamış. Dahası, kısa bir sürede, bilgi ve öğrenimin son sınırına ulaşmış. Kafası, miras yoluyla kendisine düşen tüm mallardan çok daha bollukla bu kitapların verileriyle donanmış. O zaman, bilgelikle, yöresini çeviren herkesi edindiği bilgilerin verilerinden yararlandırmayı düşünmüş. Bu maksatla, Kitap Konağı'nın kubbesi altına tüm dostlarını, tanıdıklarını, uzak yakın akrabalarını, kölelerini, hatta

atbakıcılarını, hatta kapısına gelmeyi âdet edinmiş fukaraları ve dilencileri çağırmış. Bunların hepsi yiyip içip Nasip Dağıtıcı'ya şükürler ettikten sonra, zengin delikanlı çağrılılarının özenle oluşturduğu çemberin ortasında ayağa kalkmış ve onlara "Konuklarım! Bu gece hanendeler ve musikişinaslar yerine zekâ, topluluğumuza başkanlık edecek! Çünkü bilgiler 'Konuş ve ruhunda ne varsa boşalt ki, dinleyenin kulağı bunlarla beslensin! Kim bilgiyi elde etmişse, büyük bir servet edinmiştir. Ve Nasip Dağıtıcı, isteyene bilgi verir ve zekâ da onun buyruğuyla var olur; ama insanoğulları arasında ancak küçük bir miktarı ruhsal verilere sahip olur' demiştir. Yüceler Yücesi Tanrı da, barış ve dua üzerine olası Peygamber'inin ağızdan 'Ey iman sahipleri! Edindiğiniz en iyi şeylerin zekâtını verin, çünkü ancak en çok sevdiğiniz şeyin zekâtını verdiğiniz zaman yetkinliğe kavuşursunuz; yoksa üzerinde pek az toprak bulunan kayalıklarla kaplı tepelere benzer kalırsınız; bu tepelere bir sağanak gelirse, artık ortada çıplak bir kayadan başka bir şey kalmaz. Benzeri şekilde insanlar da eserlerinden hiçbir yarar sağlayamaz. Ama ruhlarının pekiştirilmesi yolunda cömertlik gösterenler, göğün gümrah yağmurlarıyla sulanan bir tepecikte yetişmiş ve meyvaları iki misli üreyen bir bahçeye benzer. Oraya yağmur düşmezse, çiy düşer. Ve bunlar cennet bahçesine girerler' demiştir. Bundan dolayı, ey konuklarım, sizi bu akşam buraya topladım. Çünkü cimriler gibi davranarak bilimin meyvalarını kendime saklamak istemediğimden, zekâ yolunda hep birlikte yürümemiz için, bunlardan benim gibi tatmanızı arzu ediyorum" demiş ve sonra da "Bakışlarımızı bilgiye ve tarihe açılan pencereden dışarı çevirerek yöremizi gözlemleyelim! Ve oradan eski yüzlerin harika geçişini izleyelim; böylece, bu geçiş dolayısıyla ruhumuz aydınlansın ve ışık içinde yetkinliğe doğru yol alsın! Amin!" diyerek eklemiş. Zengin gencin tüm çağrılıları, elleriyle yüzlerini sıvazlayarak "Amin!" diyerek yanıt vermişler.

O zaman genç adam sessiz çemberin orta yerine oturmuş ve "Dostlarım, bu harika şeylerin dağıtımına başlamak için, putperestlik döneminde yaşayan bizim Arap cetlerimizin, o gerçek çöl Araplarının yaşamlarından alınmış; büyük şairleri okuyup yazma bilmeyen, ama ilhamları müthiş bir veriden kaynaklanan; mürekkep ve kalem kullanmadan ve de engel tanımadan tüm

dillerden üstün olan ve Tanrı'nın kendi sözlerini Barış ve duası en seçkin kutsamaları üzerine olası Peygamberine duyurmak üzere aracı kıldığı bizim şu Arap dilimizi kullanarak anlatacağım bazı öyküler den sağduyunuzu yararlandırmaktan daha iyi bir yol bilmiyorum. Amin!" demiş. Ve çağrılılar yeniden "Amin!" diyerek yanıt vermişler. O da "İşte bu soyluluk dönemlerinden kalma binbir öyküden biri size!" demiş:

## *Şair Durait*

Anlatırlar ki, bir gün, putperestlik döneminde yaşayan Beni Yuşam kabilesinin şeyhi Simma'nın oğlu, tanınmış bir şair olduğu kadar yiğit bir savaşçı da olan ve birçok çadırın ve güzelim çayırların efendisi, Şair Durait, baskında bulunmak üzere, reisleri çölün en gözüpek savaşçısı Rabia olan rakip Beni Firas kabilesine doğru yola çıkmış.

Durait, kabilenin en iyilerinden seçilmiş bir atlılar topluluğunun başında bulunuyormuş. Ve Beni Firas'a ait düşman bir bölgedeki bir vadiden ayrılırken, uzaktan, vadinin karşıki ucunda, üzerinde bir kadın olan deveyi yürüyerek güden bir adam görmüş. Ve Durait, bu ikiliyi bir an izledikten sonra, atlılardan birine dönmüş ve ona "Atını sür ve şu adamın üzerine çök!" demiş.

Atlı da yola çıkmış ve ses işitilecek bir mesafeye ulaşınca, adama "O kadını bırak ve kaçıp yaşamını kurtar!" diye haykırmış. Ve bu uyarısını üç kez tekrarlamış. Ama, adam onun yaklaşmasını beklemiş ve sonra, rahat ve sakin ve de adımlarını çabuklaştırmadan, devenin yularını deve üzerindeki kadına atarak dingin bir sesle şu şarkıyı okumuş:

> Ey hatun, yüreği asla korkuyla çarpmayan, belirgin kalçaları güvenle yuvarlaklaşmış bir kadının mutlu adımlarıyla ilerle. Ve bu savaşçının, hiçbir zaman düşmana sırtını çevirmek utancını tanımamış olan şu Firasinin yapacağı karşılamanın tanığı ol!
> Çünkü işte, şimdi, gözlerinle, vuruşumun dehşetinin bir örneğini göreceksin!

Bunu okuduktan sonra, Durait'in atlısına bir kargı savurmuş ve onu vurup öldürerek toprağa bulamış. Sonra sahipsiz kalan atı almış ve hatununa saygılı bir selam verdikten sonra, bir sıçrayışta eyerin üzerine binmiş; ve önceki gibi, telaş ve heyecan duymaksızın yola koyulmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:*

... Telaş ve heyecan duymaksızın yola koyulmuş.

Durait'e gelince, habercisinin yeniden ortaya çıkmadığını görünce, olup biteni anlamak üzere ikinci bir atlı yollamış. Bu da, arkadaşının yolda cansız yatmakta olduğunu görünce, yolcu Araba, ilk saldırganın seslendiği şekilde uzaktan ihtarda bulunmuş. Ama adam sanki hiçbir şey işitmemiş gibi davranmış. Durait'in atlısı mızrağını kaldırarak onun üzerine saldırmış. Ama adam, kıpırdamaksızın, yeniden devenin yularını kadına atmış ve ansızın, şu dizeleri okuyarak atlının üzerine saldırmış:

> İşte seni, özgür ve saldırılmaz bir kadının yoluna çıkaran demir dişli uğursuz talih karşısında! Ey şerefsizin dölü! Onunla senin aranda, düşman için yasası kargısının demiri olan ve kargısı dileğine boyun eğen ustan Rabia var.

Ve atlı, karaciğeri kargıyla delinmiş, yere düşerek tırnaklarıyla toprağı kazımış; ölümü bir anda içmiş. Yengin kişi de hiç telaş etmeden yolunu sürdürmüş. Sabırsızlıktan çatlayan Durait, iki atlısının sonundan endişe duyarak, aynı talimatla üçüncü bir atlı yollamış. Ne olup bittiğini anlamaya giden atlı, iki arkadaşının cansız olarak yerde yattıklarını görmüş. Ve uzaktan, bir eliyle hatunun devesinin yularını çekerken, ardında kaygısızca kargısını sürükleyen yabancıyı yol alırken görmüş. Ve ona doğru "Ey kabilelerin köpeği, elindekini bırak!" diye haykırmış. Ama adam, saldırganına dönüp bakmaya bile tenezzül etmeden, hatununa "Buradan en yakındaki çadırlarımıza doğru deveyi sür, sevgilim!" demiş. Sonra, ansızın, rakibinin karşısına dikilmiş ve ona şu dizelerle haykırmış:

> Pıhtılaşmış kanları içinde debelenen kardeşlerini görmedin mi, ey gözleri olmayan kafa? Ve Akbabaların Anası'nın soluğunun yüzünü yaladığını hissetmedin mi?
> Sen asık suratlı savaşçıdan eğer böbreklerini karga siyahı kan dolu bir çanağa dönüştüren şahane bir kargı vuruşunu armağan olarak almayı beklemiyorsan, ne olacağını sanıyorsun?

Ve bunları söyleyerek kargısını Durait'in atlısına doğru savurmuş ve tek vuruşla bağrını bir yandan öbür yana delerek onu yere devirmiş. Ama aynı anda kargı da vuruşun şiddetinden kırılmış. Ve Rabia, çünkü savaşçı vadilerin ve dar boğazların savaşçısının ta kendisiymiş, artık kabilesinin çok yakınında olduğunu bildiğinden, düşmanın kargısını bile almak zahmetine katlanmamış. Tüm silah olarak kargısının kırık sapını elinde tutarak yolunu sürdürmüş.

Bu sırada Durait, atlılarının hiçbirinin geri dönmemesinden ötürü şaşıp kalmış ve işi anlamak için kendisi yola çıkmış. Ve birdenbire arkadaşlarının kum üzerine serili cansız bedenlerini fark etmiş. Ve ansızın bir kum tepeciğinin üzerinde, düşmanı Rabia'nın ta kendisinin, elinde kırılmış bir kargının sapı bulunduğu halde, belirdiğini görmüş. Kendince Rabia da Durait'i tanımış ve son saldırganının kargısını kendisine mal etmemek tedbirsizliğine hayıflanmış. Yine de Durait'i eyerinin üzerinde ve avcunda kargısının kırık sapını sıkarak beklemiş.

Durait, bir bakışta, Rabia'nın düşkün durumunu kavramış ve yüce ruhuyla Firasi yiğidine şu sözlerle seslenmiş: "Ey Beni Firas kabilesinin savaşçılarının babası! Kuşkusuz senin gibi bir adam öldürülemez. Bununla birlikte, ülkeleri için çarpışan adamlarım, senden kardeşlerinin öcünü almak isteyecekler; sen ise, böyle silahsız, tek başına ve gepegençsin! Al benim kargımı. Bana gelince, dönüp yoldaşlarımı seni izleme hırsından alıkoyacağım" demiş. Ve Durait atını tırısa kaldırmış ve adamlarına "Savaşçı, karısını savunmak zorundaydı. Bundan dolayı üç adamımızı öldürdü; dahası, benim kargımı da kaptı. Aslında sert bir dövüşçüymüş bu. Ona saldırmayı düşünmemeliyiz!" demiş. Ve atının dizginini geri çevirmiş; hepsi de, hiçbir talanda bulunmaksızın kabilelerine dönmüş.

Aradan yıllar geçmiş. Ve Rabia, tüm yiğit kişiler gibi, Durait'in kabilesinin yiğitleriyle kanlı bir çarpışma yaptığı sırada ölmüş. Bunun öcünü almak üzere, Firasilerden bir müfreze, Beni Yuşam'a karşı yeni bir talana girişmiş. Beklenmedik şekilde geceleyin çadırlarının bulunduğu yere saldırıp birçok esir almış, kadın ve mal sağlayarak epeyce yağma yapmışlar. Esirlerin arasında Yuşamilerin şeyhi Durait'in kendisi de varmış.

Galiplerin kabilesine ulaştıklarında, adını ve sıfatını saklamak için özen gösteren Durait, bütün öbür esirlerle birlikte sıkı bir gözetim altına alınmış. Ama Firasi kadınları, onun güzel yüzüne vurularak, önünden, muzaffer ve cilveli tavırlarla tekrar tekrar geçiyorlarmış. Ve birden bire içlerinden biri "Kara ölüm adına! Senin burada ne işin var? Ey Firas delikanlıları, çok iyi bir vurgun vurmuşsunuz! Şu yiğit kimin nesidir, biliyor musunuz?" diye haykırmış. Savaşçıların hepsi koşup gelmiş ve ona bakıp "Bu kişi bizim takımlarımızı seyreltenlerden biridir"[1] demişler. Kadın da "Kuşkusuz! Yiğit bir kişidir bu! Vadi önünde Rabia'ya kargısını armağan eden odur" demiş. Ve ona koruyuculuk ettiği anlamında başındaki örtüsünü esirin üzerine atmış. Ve "Firasoğulları, bu esiri ben korumam altına alıyorum" diye eklemiş. O zaman onu biraz daha sıkıştırıp esire adını sormuş. O da "Ben Simma'nın oğlu Durait'im. Ama sen ey hatun, sen kimsin?" diye sormuş. Kadın da "Ben Gizl et-Tian'ın kızı Raite'yim. Rabia'nın deveyle çekip götürmekte olduğu kişi. Rabia benim kocamdı" demiş.

Sonra kabilenin bütün çadırlarının önünde dolaşarak savaşçılara şöyle hitap etmiş: "Firasoğulları, Simma'nın oğlunun, Rabia'ya uzun ve güzel saplı kargısını verdiği zaman gösterdiği gönül yüceliğini hatırlayın. İyiliğe karşı iyilik yapılmalı ve de herkes kendi ektiğini biçer. Hele Durait bakımından davranışınızı anlatırken, ağzınız aşağılama sözleriyle dolmasın! Bağlarını kesin ve bedelini ödeyerek onu esir eden ellerden kurtarın. Yoksa, sizi ölümünüze kadar izleyerek bir vicdan azabı duyar, sonu gelmez pişmanlık ve kadir bilmezliklere binek taşı olursunuz" demiş. Firasiler de onu duyunca, Durait'i esir alan Muharik'e ödenmek üzere aralarında para toplamışlar. Raite de özgür bırakılan Durait'e rahmetli kocasının silahlarını vermiş.

1 "Canımıza okuyanlardan biridir" anlamında (Â.Ş.O.)

Durait de kabilesine dönmüş ve bir daha Beni Firas kabilesine karşı savaş açmamış.

Yıllar daha da geçip gitmiş. Durait de yaşlanmış, ama daima güzel şair ruhuyla donanmış, bir gün Beni Suleymi kabilesinin yerleştiği yurdun yakınından geçiyormuş. O sırada, bu yerleşme yerinde, harika şiir yeteneğiyle herkesi büyüleyen ve tüm Arabistan'da El-Hansa lakabıyla tanınmış olan Amr'ın kızı Suleym Tumadir orada yaşamaktaymış.

Güzel Suleymili, Durait kabilesinin yöresinden geçtiği sırada babasının dişi develerinden birini katranla ovuşturuyormuş. Bu yer soyutlanmış bir mevkide bulunduğundan, sıcak pek çokmuş ve oradan hiç kimse geçmemekteymiş. Tumadir de giysilerini çıkarmış, neredeyse tam anlamıyla soyunuk olarak çalışmaktaymış. Durait de, gizlenip onun kuşkusunu uyandırmadan kızı seyrediyormuş. Güzelliğine hayran kalarak doğaçlamadan şu dizeleri söylemiş:

> Gidin, dostlarım, güzel Suleymi Tumadir'i selamlayın; selamlayın yine soylu güzel ceylanımı benim! Asla görülmemiştir benim kabilemde, önünden de ardından da, dişi develeri tarazlayan kadar baş döndürücü olan!
>
> Örtü olmayan yerde hile de olmaz. Saf ırktan anlı şanlı esmer kızdır bu.
>
> Hayranlık verici parlaklıktaki ışıldayan yüzü, biçim altın heykelciklerimizin yüzü gibi güzeldir: o yüz ki, en soylu küheylanların parlak kuyruklarına benzer zengin bir saçla süslenmiştir.
>
> Gümrah, zengin saçlar! Kaygısızca kendi başlarına bırakılmış, parlayan uzun zincirler halinde dalgalanır: taranıp düzenlenince, bir çisenin parlattığı üzüm salkımlarına dönüşür.
>
> Birbirinden ayrı, tatlı kıvrımlı iki kaş, bir bilginin kalemiyle çizilmiş kusursuz iki çizgi, iki iri ahu gözün üstünde görkemli taçlardır.
>
> Hafif bir pembeliğin tutuşturduğu yanakları, narin bir inci beyazlığındaki tarla üzerinde yükselen şafaktır.
>
> Madendeki gümüş kadar beyaz bir boyun, bizim fildişi

heykelciklerimize benzer şahane göğüsler üzerinde yükselip dalgalanır.
Tıkız bir etle oluşmuş sağlıklı ve hoş kol, hiç kemik hissedilmeyen damarların sezilmediği ön kollar; dallardaki hurmaları kıskançlıktan kızartan parmaklar.
İnce kademelerle kıvrılmış bir şenlik kâğıdı gibi, kokular gizleyen göbek deliğinin yöresinde sıralanmış birbirine yaklaşık ve narin kıvrımlı hoş karnı.
Sırtı! Narin ve yepelek belinde son bulan sırtının o zarif çizgisi, oh evet, öyle kırılgandır ki, tüm kutsal güçler o haşmetli art yuvarlarının üzerinde tutunması için yetmez!
Ve işte! O harika kız ayağa kalkar, ama ağır kalçaları onu oturmaya zorlar; oturur, bu kez iri kalçaları yayılır, onu ayağa kalkmaya zorlar. Oh! O iki güzel kum tepeciği!
Ve bütün bunlar, iki harika küçük ayaktan yükselen iki güzel demir mızrak gibi inci uzun, hafiften tüylerle, esmer ayva tüyleriyle donanmış, papirüs sakı gibi dimdik, düzgün, inciden utku sütunu üzerine oturmuştur.
Ey kutsallığın zaferi! Nasıl oluyor da bu denli narin iki alt yapı, üstündeki bunca ağırlığı kaldırabiliyor?
Gidin, dostlarım! Güzel Suleymi Tumadir'i selamlayın, selamlayın yine soylu güzel ceylanımı benim!

Ve ertesi günden başlayarak soylu Durait, kabilenin ileri gelenleriyle birlikte, büyük bir şatafatla, Tumadir'in babasını görmeye gelmiş ve ondan kızını evlenmek üzere istemiş. Yaşlı Amr, yanıtını geciktirmeksizin, savaşçı şaire "Sevgili Durait, senin gibi gönlü yüce bir kişinin önerisi reddedilemez; senin gibi onurlu bir kabile başkanının arzuları geri çevrilemez; senin gibi bir küheylanın başı yemlikten uzaklaştırılamaz. Ama sana şunu söylemeliyim ki, kızım Tumadir'in kafasında kendine özgü fikirler, kendine özgü görüşler vardır...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"... Senin gibi bir küheylanın başı yemlikten uzaklaştırılamaz. Ama sana şunu söylemeliyim ki, kızım Tumadir'in kafasında kendine özgü fikirler, kendine özgü görüşler vardır. Bu fikirler ve görüşler başka kadınlarda görülenlere pek benzemez. Ben de onu her zaman istediği gibi davranmakta özgür bıraktım; çünkü benim Hansa'm öbür kadınlar gibi değildir. Bu durumda gidip ona senden söz edeceğim, bunu elimden geldiği kadar seni kollayarak yapacağım, bunu sana vaat ederim; ama onun kendine özgü rızası bakımından sana söz veremem" demiş. Durait de, yapmak istediği şeyler için ona teşekkür etmiş; Amr da kızının yanına gitmiş ve ona "Hansa, yiğit bir savaşçı, soylu bir kişi, Beni Yuşamların başkanı, ileri yaşı ve gönül yüceliğiyle saygın bir adam, adını savaş türküleri ve güzel dizeleriyle de duyurmuş olan Simma'nın oğlu Durait, seninle evlenmek isteğiyle çadırıma geldi. Bu, bize onur verecek bir birleşme olur kızım. Ama, yine de senin kararını etkilemek istemem" demiş. Tumadir de "Babacığım, bana birkaç gün süre tanı, yanıtlamadan önce kendimce düşüneyim!" diye cevap vermiş.

Tumadir'in babası da, Durait'in yanına gelmiş ve ona "Kızım Hansa, kesin bir yanıt vermeden önce bir parça düşünmek istiyor. Birleşme arzusunun yerini bulacağını umarım. Birkaç gün sonra yine gel!" demiş. Durait de "Anlaşıldı, ey yiğitler babası!" diye yanıt vermiş ve kendisi için hazırlanmış çadıra çekilmiş.

Oysa güzel Suleymi, Durait uzaklaşır uzaklaşmaz, hiçmetçi kızlardan birini "Git Durait'i gözetle ve ihtiyaçlarını görmek üzere çadırdan uzaklaştığı anı kolla. İdrarının fışkırışına iyi dikkat et ve gücünü ve kumda bıraktığı izi gör. Böylece onun hâlâ erkeklik gücüne sahip olup olmadığını anlarız" demiş.

Hizmetçisi itaat etmiş. Öylesine gayretli imiş ki, birkaç dakika sonra hanımının yanına dönmüş ve ona basit sözlerle "Bitmiş bu adam!" demiş.

Tumadir'in istediği süre dolunca, Durait, yanıt olmak üzere Amr'ın çadırına geri dönmüş. Amr da onu çadırın erkeklere özgü bölümünde bekleterek kızının yanına gitmiş ve "Konuğumuz cevabını bekliyor Hansa'm, ne karar verdin bakalım?" demiş. Kız da "Düşündüm ve kabilemden ayrılmamaya karar verdim. Çünkü, Durait gibi, bedeni yıpranmış, bugün yarın bay-

kuş ruhunun son soluğunu verecek biriyle evlenmek uğruna, güzel ve uzun mızraklara benzeyen genç adamlar olan yeğenlerimden yüz çeviremem! Savaşçılarımızın onuru üzerine yemin ederim ki, bir titrek bacaklının karısı olacağıma bakire olarak yaşlanmayı yeğ tutarım!" demiş.

Çadırın erkekler bölümünde olan Durait de bu aşağılayıcı yanıtı işitmiş ve bundan şiddetle etkilenmiş. Ve gururlu bir kişi olduğundan, duygularının anlaşılmasını istememiş ve güzel Suleymi'nin babasından izin alarak kendi kabilesine dönmüş. Ama bu acımasız kızdan şu dizeleri düzenleyerek öç almış:

> Durait yaşlıdır, çok yaşlıdır demişsin, ey sevgili! O sana dün doğduğunu söylemedi ki!
> Evlenmek üzere, ey Hansa, geceleyin sürülerin gübrelerine dalan yaba ayaklı iri kıyım birini koca olarak özlemektesin; kuşkusuz hakkın var!
> Evet, kutsal varlıklar seni benim gibi bir kocadan sakınsın! Çünkü ben, ben başka yapıda, başka biriyim!
> Gerçekten, benim kim olduğum ve eğer ellerim güçlüyse, bunun, başka türden ciddi işler görmek için olduğu bilinir.
> Yine her yanda bilinir ki, büyük bunalım dönemlerinde, ne ağırlık beni zincirler ne de çabukluk alıp götürür; çünkü ben, bütünüyle, öngörü ve bilgeliğe sahibim.
> Her yanda bilinir ki, benim kabilemde, bana duyulan saygıdan ötürü, barındırdığım konuğu hiç kimse sorgulamaz ve koruman altında bulunanlar geceleyin tedirginlik duymazlar.
> Yine de bilinir ki kuraklık yıllarının açlıkla geçen aylarında, süt analar süt çocuklarını beslemeyi unuttukları bir sırada, benim çadırlarım besinlerle ağızlarına kadar dolup taşar, benim ocağım kaynar.
> Sen iyisi mi benim gibi kocaya varmaktan ve benim gibi çocuklar üretmekten sakın! Sen ey Hansa, kocan olsun diye, kuşkusuz haklısın da, geceleyin, sürülerin gübrelerine dalan yaba ayaklı, iri kıyım birini özlemektesin!
> Çünkü sevgilim, Durait yaşlı, çok yaşlıdır demişsin! Ama o sana, dün doğduğunu söylemedi ki!

Bu dizeler kabileler arasında yayıldığı zaman, Tumadir'e, eliaçık, coşkusu eşsiz Durait ile evlenmeyi kabul etmesini öğütleyenler olmuş. Ama kız verdiği karardan dönmemiş.

Olaylar böyle olup giderken, Tumadir'in kardeşi yiğit savaşçı Muaviye, düşman Beni Mürre kabilesiyle dövüşürlerken, Beni Mürre'lerin başkanı ve bu aynı Muaviye tarafından hakarete uğramış olan güzelim Esma'nın babası Haşim'in eliyle can vermiş. İşte kardeşinin bu ölümü üzerine Tumadir, ağır ezgili bir makamda ve yüzük parmağı teline dayanan bir vurgulamayla şu mersiyeyi düzenlemiş:

> Ağlayın gözlerim, bitip tükenmez yaşlar dökün! Yazık ki, bu gözyaşlarını döken yitirdiği kardeşine ağlayandır.
> Bundan böyle, onunla kardeşi arasında, artık kalkmayacak bir örtü vardır: mezarının yeni toprağı!
> Ey kardeşim, sen, bir gün acılığını herkesin tadacağı o su birikimine kavuşmak için gittin! "Ölsem yeridir! Yaşam bir mızrağın ucunda vızıldayan bir eşek arısından başka bir şey değildir!" diyerek tertemiz gittin.
> Yüreğim hatırlıyor, ey anamın babamın oğlu ve yazın sararan ot gibi soluyor; kendimi büyük bir üzüntü içine gömüyorum.
> Öldü o! O ki, kabilemizin kalkanı, evimizin temeli idi; bir felaket içre gitti.
> Öldü o! Arslan yüreklilerin örneği idi, feneriydi o! Onlar için dağ tepelerinde tutuşturulmuş ateşler gibiydi.
> Öldü o! Giysileri içinde ışık saçarak değerli atlara binen o yiğit!
> Kılıç kayışı uzun, kabilemizin tüyü henüz bitmemiş; yiğitlik, güzellik timsali genç bir adamdı!
> İki eliyle cömertlik saçan, cömertliğin elinin ta kendisi kardeşim!
> Yok artık o! Kayalar ve taşlarla örtülü mezarının altında soğuk, yatıyor.
> Hayranlık veren göğüs kayışlı kısrağı Alva'ya "Ağla, inle, başıboş koşmalarda! Artık sahibin seni bir daha hiç sürmeyecek!" deyin.

Ey Amr'ın oğlu, savaşın kızıştığı sırada, uzun giysin[1] baldırlarına kadar yükselirken, utku senin yanında dört nal koşardı.

Savaşın alevi, erkekleri beden bedene gelmeye zorlar ve sen kardeşlerinle birlikte, atları atlarla çatıştırırken; düşmanı, şeytanların vampir ve akbabaları dirgeniyle vurması gibi vurur geçerdin!

Kuşkusuz! Çarpışma günlerinde yaşamı aşağılardın, yaşamı aşağılamanın, anıların en büyüğü ve en değerlisi olduğu bilinir.

Kaç kez dikenli demirden miğferlerle ve örgülü çift zırhla donanmış çevrintilere atıldın, kasırganın zift renkli dehşet dolu karanlıklarına aldırmadan!

Bir Rukain gönderine benzercesine güçlü ve tığ gibi, bir altın bileziğin parlaklığıyla boylu boyunca tüm gençliğinle parıldardın!

Yörende savaşın karmaşıklığı ortasında, ölüm, kan içinde yüzen harmanisini sürüklerken;

Savaşın kızıl çarkı iki ordugâhın en yiğitleri üzerinde dehşetle dönerken ve sen düşman süvari birlikleri üzerine saldırırken, kaç at çatlattın, ey kardeşim!

O zamanlar kıvılcımlar saçan örgülü zırh giysinin eteklerini, ciğerleri böğründe hoplayıp guruldayan atının üzerine kaldırırdın!

Kargıları canlandırır, ucu savaşçıların karnına saplanır ve böbreklerinin dibine kadar işlerken, parıltılarını söndürürdün.

Sen, fırtınanın ortasında, avının üzerine çift silahları olan dişleri ve pençeleriyle atılan güçlü kaplandın.

Mahzun ya da mutlu ne çok esireyi sürü halinde, yağmurun ilk damlalarının harekete geçirdiği güzel karaca sürüleri gibi, önünde sürer giderdin!

Sabahleyin, örtüleri karman çorman, korku ve dehşetten çıldırmış başıboş dolaşırken, ne çok beyaz kadını kurtardın!

Bizi, korkunç görünümü ya da sadece anlatılması hamile

1 Mardrus'te "cette d'armes" diye anılan bu giysi, *Petit Larousse*'ta "Eskiden zırhlar üzerine giyilen bir tür urba ya da eteklik" olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

kadınlara çocuk düşürten ne çok felaketten korudun! Kim bilir ne çok ana, eğer senin kılıcın yetişmeseydi, çocuksuz kalacaktı!
Sonra, ey kardeşim, kargaşalık içinde, kargının demiri gibi delici ve sonsuza kadar aramızda anılıp duracak olan ne çok savaş türkülerini rahatça söylerdin!
Ah! Amr'ın yüce gönüllü oğlunun ölümünden sonra, yıldızlar sönsün, güneşin ışınları görünmez olsun! O bizim güneşimizdi, bizim yıldızımızdı.
Sen artık yok olduğuna göre, kardeşim, şimdi akşamın alaca karanlığında, Kuzeyin hazin rüzgârı yankılarla uğuldarken garipleri kim devşirecek?
Ne yazık ki! Sizi sürüleriyle besleyen, sizi silahıyla koruyan kişiyi, ey yolcular, çukurunu kazıp toprağa bıraktınız. Çit oluşturan kazıkların ortasındaki korkunç konutuna koydunuz siz onu. Ve üzerine selamete ulaşsın diye kederli dallar attınız.
Üzerlerinden çoktan yıllar ve günler geçmiş olan cetlerimizin mezarları arasında yatsın diye!
Ey kardeşim, Suleymilerin en güzel çocuğu, senin yitişin benim için dokunaklı bir acıdır! Ve bende karar ve cesaret bırakmamıştır.
Yeni doğmuş torunundan yoksun bırakılan deve, onun sevecenliğini yanıltmak isteyenlerin gösterdikleri suretlerin yöresinde şikâyet ve umutsuzluk haykırışları koparırak döner;
Gider, tedirgin, her yerde onu arar ve anısı tazelenince artık otlaklarda otlamaz olur. Böylece o bile iniltiler koparır ve şaşkın sıçrar durur.
Ama, beni kahreden kederin hafif bir belirtisini bile göstermiş olmaz, kardeşim!
Oh! senin için döktüğüm gözyaşları hiç kurumayacak! Asla dinmeyecek hıçkırıklarım! Ağlayın, gözlerim; bitip tükenmez gözyaşları dökün!

Ve tam da bu mersiyenin okunması dolayısıyla büyük Ukkaz Panayırı'nda toplanmış olan şair Nabigâ ed-Dubyani ve öteki

şairler, Arabistan'ın tüm kabilelerinin önünde her yılki gibi şiirlerini okurlarken, Tumadir el-Hansa'nın erdemi hakkında kendilerine soru sorulunca, ağız birliğiyle "Şairlikten yana âdemoğullarını da, ecinnileri de geçmiştir!" diye yanıt vermişler.

Ve Tumadir, Arabistan'da kutsanmış İslam'ın zuhurundan sonraki yıllara kadar yaşamıştır. Ve barış ve dua üzerine olası Muhammed'in hicretinin sekizinci yılında, o zamanlar Suleymilerin yüce başkanı olan oğlu Abbas ile birlikte Peygambere biat ettiğini söylemeye gelmiş ve İslam'la onurlanmıştır. Peygamber de onu onurlandırarak karşılamış ve şairlere pek değer vermediği halde, onun şiirlerinin okunmasından haz duymuştur. Ve onu, şiirsel soluğundan ve tanınmış olmasından ötürü övmüştür. Dahası, Tumadir'in şiirlerinden birini kendisi de tekrarlayarak aruz veznine karşı pek duyarlı olmadığını göstermiştir. Çünkü, bir dizenin son iki kelimesinin yerlerini değiştirerek bu şiirin niteliğini bozmuştur. Ve saygın Ebubekir, vezni bozan bu hatalı okuyuşu işitince, yeri değişen iki sözcüğün durumunu düzeltmek istemiş, ama dua ve barış üzerine olası Peygamber, ona "Ne önemi var? Aynı şey değil mi?" demiştir. Ebubekir de "Kuşkusuz, ey Tanrı'nın elçisi, Tanrı'nın Kutsal Kur'an'ında açıkladığı 'Biz Peygamberimize dize kurma tekniğini öğretmedik; onun buna ihtiyacı yoktur. Kur'an bir öğretidir. Okunması sade ve anlamı açıktır' şeklindeki sözleri tüm olarak haklı çıkarıyorsun!" diye yanıt vermiştir. Ama en iyisini Tanrı bilir!

Sonra genç adam dinleyicilerine "İşte size putperestlik dönemlerindeki Arap cetlerimizin yaşamı üzerine hayranlık uyandıran bir öykü daha" demiş. Ve de sözünü şöyle sürdürmüş:

## *Şair Fint*

Bize kadar gelen bir öyküde, o zamanlar Rabiaların ilk kökenlerinden Büyük Bekriler kabilesinin dallarından biri olan Beni Zimman kolunun yüz yaşındaki başkanı Şair Fint'in iki genç kızı varmış. Büyüğünün adı Ufeyre Güneşler, küçüğünün Huzeyle Aylar imiş. O sıralarda, tüm Bekri kabilesi, kalabalık ve güçlü Talabilerle savaş halinde imiş. Ve Fint, ilerlemiş yaşına karşın,

kabilesinin en tanınmış yiğidi sayıldığından, Bekrilerin savaşmakta olan esas birliklerine katılmak üzere yola çıkan yetmiş kişilik bir atlı birliğin başında bulunmaya layık görülmüş. İki genç kızı da bu yetmiş kişilik birliğin içindeymiş. Ve Bekrilerin genel karargâhına, Beni Zimmanların sağladığı katkının ulaşmakta olduğunu bildirmek üzere gönderilen ulak, nezdine gönderdiği kişilere "Bizim kabilemiz, size bin savaşçı ve yetmiş atlıdan oluşan bir katkı sağlıyor" demiş. Bununla Fint'in, kendi başına, bin kişilik bir orduya bedel olduğunu anlatmak istiyormuş.

Sonra, Bekrilerin bünyesindeki tüm kabilelerin katkıları biraraya gelince, savaş bir kasırga gibi bütün dehşetiyle patlamış. Ancak o zaman, yengin Bekrilerin, onları özgür bırakıp geri çevirmeden önce tutsaklarının tepelerindeki perçemlerini kestiklerinden ötürü, Perçem Kesme Günü[1] diye adlandırılarak tüm belleklerde yer alan bir muharebeye girişilmiş. İşte tam da bu unutulmaz savaşta Fint'in kabına sığmaz iki savaşçı olan kızları, günün kahramanları olarak ebedi bir ün kazanmışlar...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:*

İşte tam da bu unutulmaz savaşta Fint'in kabına sığmaz iki savaşçı olan kızları, günün kahramanı olarak ebedi bir ün kazanmışlar.

Çünkü savaşın en kızgın bir anında ve başarının sallantıda olduğu bir sırada, iki genç kız birdenbire bineklerinden yere atlayıp göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede soyunmuş, üzerlerinden giysilerini ve örgü zırhlarını atarak çırılçıplak, kolları ileride, biri Bekri ordusunun sağ kanadının ortasına, öteki sol kanadına, titreyerek ve soyunuk, üzerlerinde sadece yeşil renkli bezekleri olduğu halde[2] saldırmışlar. Ve o kargaşalıkta, her biri seslerinin olanca gücüyle birer doğmaca savaş türküsü söylemiş; o zamandan beri bu türküler, ağırlıklı remel dizemi ve

1 Mathers'de *Yevmü'l-Tahalük* (Â.Ş.O.)

2 Mathers "Yeşil renkli halhalları ve bilezikleri olduğu halde" şeklinde çevirmiş (Â.Ş.O.)

üçüncü telin belirginlik kazandığı bir ton üzerinden ve tef ağır vurgulamalarla eşlik ederken çalınıp söylenmiştir.[1]

İşte ilkin Ufeyre Güneşler'in söylediği türkü:

Düşmana! Düşmana! Düşmana!
Kızıştırın savaşı, Bekri'nin ve Zimman'ın evlatları, kavgayı sıkışık düzende yapın!
Tepeler atların nalları altında ezilsin.
İlerleyin düşmana doğru, ilerleyin!
Onur! Onur o kimseye ki, bu şafak vakti, kızıl harmaniyeye bürünür!
Haydi yiğitlerim! Çökün üzerlerine, biz de sizi dolu kucaklarla saralım!
Geniş yaralar, kudurganlık halindeki bir deli kadının giysisinin açık yerlerine benzer şekilde ortaya çıksın!
Biz de size yumuşacık bir yatak hazırlarız!
Ama irkilirseniz, biz de sizden, aşka layık olmayan bir adamdan kaçar gibi kaçarız!
Öyleyse, ilerleyin, ilerleyin düşmana doğru! İleri, Bekri ve Zimman'ın evlatlarına onur kazandırın!
Kızıştırın savaşı, kavgayı sıkışık düzende yapın!
Öldürün ve yaşayın ırkımın evlatları! İleri!

Ve işte, bir adım bile gerilememek üzere güven sağlamak için devesinin bacaklarını kesen babası Fint'in yanıbaşında Beni Zimman sancağını çevreleyenlerin ateşini körüklemek için Huzeyle Aylar'ın öfkeyle haykırdığı savaş türküsü de şöyle:

Cesaret Zimman evlatları, cesaret soylu Bekriler,
Vurun, vurun keskin kılıçlarınızla!
Düşmanın başına kızıl ölümün binlerce yıldırımını yağdırın!
Hepsini, hepsini boğazlayalım!

1 Mardrus, "üçüncü tel" yerine *"tetracord"* terimini; "ton" yerine *"tonique"* terimini kullanmış; bu musiki terimlerinden *tetracord* "Dört notadan ibaret yarım oktavlık akord" (*Redhouse*), *tonique* ise "Bir parçanın bestelendiği tonun gamındaki ilk nota" (*Petit Larousse*) anlamına gelmektedir (Â.Ş.O.)

Cesaret, analarınızın, karılarınızın savunucuları!
Bir sabah yıldızının güzel kızlarıyız;
Misk saçlarımızı kokulandırır, inciler boynumuzu süsler.
Boğazlayın, boğazlayın hepsini! Biz de sizi kollarımızla saralım!
Cesaret, cesaret Rabia'nın yiğit savaşçıları!
İçinizde en yiğit olana bekâretimin çiçeğini feda edeceğim.
Çökün düşmanın üstüne! En yiğit olana Huzeyle Aylar feda olsun!
Boğazlayın, boğazlayın hepsini!
Ama geri çekilen korkakları lanetleriz biz!
Aşağısamaya eşlik eden dudakların ve yüreğin lanetiyle!
Öyleyse vurun keskin kılıçlarınızla! Kanları ayaklarımız için halı oluştursun!
Boğazlayın hepsini, keskin kılıçlarınızla vurun! Boğazlayın hepsini!

Ve bu iki ölüm türküsü duyulunca, yeni bir heyecan Bekrilerin kanını kaynatmış; hırslı saldırı iki kat hız kazanmış ve utku onlar için keskin ve mutlak olmuş.

Eski putperestlik çağındaki atalarımız işte böyle dövüşüyorlardı. Ve işte kızları böyle davranıyorlardı! Cehennemin ateşi onlar için çok kıyıcı olmasın!

Sonra coşan dinleyicilerine genç adam "Şimdi her ikisi de putperestlik çağında yaşamış olan Sultan Fatıma ile Şair Murakiş'in Serüveni'ni dinleyin!" demiş ve şöyle konuşmuş:

## *Şair Murakiş*

Anlatırlar ki, Irak'ta Hire Şahı Neman'ın adı Fatıma olan bir kızı varmış. Bu kız ateşli olduğu denli güzelmiş. Genç sultanın pek güvenilmeyen mizacını bilen Şah Neman da, ırkına bir onursuzluk ya da uğursuzluk gelmesin diye onu uzaklarda bir saraya kapatmış. Ve aynı şekilde yine kızının onuru ve de ihtiyatlı olmak için bu sarayın yöresini gece gündüz silahlı muhafızlarla korumaya gayret gösteriyormuş. Sultan kızının hizmetinde

bulunan bir nedimeden başka hiç kimse Fatıma'nın erdeminin koruyucusu olan bu sığınağın içine giremezmiş. Ayrıca, bilgelik ve güvenmezlik gereği olarak, bu koruyucular, her akşam sultanın kızına hizmet eden genç kızın küçük ayaklarının izlerini silmek ve böylece ertesi gün, serüven arayan serseriler olursa, bunların bırakacağı ayak izlerini görmek üzere, sarayın yöresinde kumlu toprakları yatıştırıp düz hale getirmek için yerde sürünen büyük yün harmanilerle dolaşırlarmış.

Böylece, güzel tutsak, her gün, birçok kez, zoraki manastırının taraçasına çıkar ve orada iç çekerek gelip geçene bakarmış. Günün birinde, adı İbnat-İclan olan genç hizmetçisinin görünümü güzel bir gençle görüştüğünü görmüş. Ve sonradan genç kızdan, kızın âşık olduğu gencin ünlü Şair Murakiş olduğunu ve kendisinden birçok kez aşkın zevklerini tattığını öğrenmiş. Gerçekten güzel ve şen şakrak nedimesi, hanımına şairin güzelliğini ve hayran olunacak saçlarını öylesine hoş sözlerle övmüş ki, ateşli Fatıma, kendi bakımından onu tutkuyla görmek ve ondan zevk almak istemiş. Ama ilkin, bir sultan kızı olmanın ince nezaketiyle soylu bir ailesi bulunup bulunmadığından güven duymak istemiş. Bu da, o günlerde Arap görgü kurallarına onun gibi yüce soy sopa sahip olanların ne denli dikkat ettiğinin bir kanıtıymış. Böylece kendinden daha düşük soylu, dolayısıyla daha az kusur bulucu ve daha az güç beğenisi olan nedimesinden ayırt ediliyormuş.

Dolayısıyla, bu maksadın sağlanması için, sürgün sultanın kesin bir kanıta ihtiyacı varmış. Ve genç kızla şairin kasra sokulması ihtimali hakkında görüşürken "Dinle! Yarın genç adam seninle birlikte olunca, ona kokulu ağaçtan yapılma bir misvak[1] ve yine içine biraz koku serpeceğin bir buhurdan ver. Bunları verdikten sonra, koku kendisine bulaşsın diye buhurdanı giysisinin altında tutarak ayakta durmasını söyle. Misvakın ucunu ağzıyla koparır ya da koparmaksızın emmeye başlarsa ya da misvağı almayı reddederse bu, inceliği olmayan sıradan bir adamdır. Ya da buhurdanı giysisinin altına sokar ya da onu almayı reddederse, yine boş bir adam olduğu anlaşılır. Ve o zaman, ne

1 *Misvak:* Kuzey Afrika'da yetişen dikensiz bir ağacın ucu dövülüp fırça durumuna getirilen ve diş temizliğinde kullanılması Müslümanlıkta sünnet olan çubuğu (Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*) (Â.Ş.O.)

kadar büyük bir şair olursa olsun, inceliği bilmeyen bir erkek, sultan kızlarına layık değildir" diyerek sözünü tamamlamış.

Böylece, ertesi sabah, genç kız, âşığını bulmaya gidince bu deneyi yapmaktan geri kalmamış. Odanın ortasına yanmış bir buhurdan bırakmış ve içine koku attıktan sonra, genç adama "Gel de kendini kokulandır!" demiş. Ama şair yerinden kıpırdamamış ve "Onu, sen benim yakınıma getir!" diyerek yanıt vermiş. Genç kız da öyle yapmış; ama şair buhurdanı asla giysilerinin altına sokmamış ve sadece saçlarıyla sakalını kokulandırmakla yetinmiş. Bunu izleyerek sevgilisinin kendisine uzattığı misvağın ucundan bir parça kesip attıktan sonra, ucunu eğilir bükülür bir fırça haline getirmiş ve bununla dişlerini ovmuş ve diş etlerini kokulandırmış. Bunu yaptıktan sonra, genç kızla aralarında olacaklar olmuş. Kız, muhafaza altında bulunan saraya dönünce, küçük kız, kabına sığmaz hanımına deneyinin sonucunu anlatmış. Fatıma da hemen "bu soylu Arabı bana getir! Ve de çabuk ol!" demiş.

Ama muhafızlar silahlı sert adamlarmış ve de kulakları kirişteymiş. Her sabah, sultanın babası olan Şah Neman'ın kâhinleri, oraya gelip kum üzerinde iz bulunup bulunmadığını araştırırlarmış. Ve de dönüp şaha "Ey zamanın şahı, bu sabah, genç İbnat-İclan'ın ayak izlerinden başka iz bulamadık!" derlermiş.

Bu durumda sultan kızın kurnaz hizmetçisi, geçerken iz bırakmaksızın şairi hanımının yanına nasıl sokmuş biliyor musunuz? Şöyle: Hanımının saptadığı gece, genç adamla buluşmuş ve kararsızlık göstermeksizin onu sırtına almış ve onu olduğu yerde tutmak için uçlarını önünde düğümlediği bir örtüyle sarmış. Böylece kadın avcısını tehlikeye sokmaksızın ve kendini ele vermeksizin sultanın yanına getirmiş. Ve şair şah kızının yanında beyaz, tatlı ve sıcacık, kutlanası bir gece geçirmiş. Şafak vakti, içeri girdiği tarzda, yani genç kızın sırtında dışarı çıkmış.

Peki, sabahleyin ne olmuş? Şahın kâhinleri, her sabah olduğu gibi, kum üzerindeki izleri incelemek üzere gelmişler. Sonra da sultan kızın babası olan şahın yanına gidip ona "Efendimiz, bu sabah İbnat-İclan'ın küçük ayaklarının izlerinden başka bir şey görmedik. Ama bu genç kız, sarayda hatırı sayılır derecede şişmanlamış; çünkü kumdaki ayak izleri daha derinleşmiş görünüyor" demişler.

Her şey bir süre böyle sürüp gitmiş. İki genç âşık, nedimenin şairi sırtında taşıyarak saraya sokmasıyla, birbirleriyle sevişerek, ertesi gün de kâhinler genç kızın şişmanlığından söz ederek. Bizzat şair, mutluluğunu kendi elleriyle yok etmeseymiş, işlerin böylece sürüp gitmesini enlgelleyecek hiçbir şey yokmuş.

Yakışıklı Murakiş'in çok sevdiği ve kendisinden asla hiçbir şey esirgemediği bir dostu varmış. Ona bu garip serüvenini anlatınca, bu genç dostu, boyu ve davranışlarıyla Murakiş'e benzerliği sayesinde, gecenin karanlığında, Murakiş'in kendisiymiş gibi yutturularak, aynı tarzda Sultan Fatıma'nın nezdine sokulması dileğinde bulunmuş. Murakiş de gencin ısrarına dayanamayarak, yeminle vaat edip bu arzuya boyun eğdiğini bildirmiş. Ve geceleyin genç dostu genç kızın sırtında onun yerini almış ve sultan kızın yanına sokulmuş.

Karanlıkta, başlaması gereken işe girişilmiş. Ama, birdenbire, karanlıklara karşın, Fatıma, ustaca, sertliğin yerine yumuşaklık, yakıcı bir ateş yerine ılıklık ve cömertlik gösterilecek yerde cimrilik olduğunu hissederek değişikliğin farkına varmış. Ve o saat ve o anda, öfke dolu bir tekmeyle davetsiz misafiri geri iterek yataktan fırlamış ve nedimesini çağırarak bilinen tarzda onu dışarı götürmesini istemiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:*

... Nedimesini çağırarak bilinen tarzda onu dışarı götürmesini istemiş.

ve bu olayı izleyerek, şahın kızı şairi reddetmiş ve ihanetini asla bağışlamamış. O da acısını ve pişmanlığını anlatabilmek için şu kasideyi düzenlemiş:

> Elveda güzel Bekri kızı! Ben ayrılsam da mutluluk seninle olsun, yanıbaşında!
> Ne yazık ki, Fatıma'n, nabka[1] dalları gibi zarif bedeniyle,

1 *Nabka:* Yakındoğu'da yetişen bir hünnap türü (*Zizyphus spina-Christi*) (*Meydan Larousse*) (Â.Ş.O.)

bir devekuşu gibi uyumlu yürüyüşüyle senin olmayacak artık bir daha, ey mutsuz Murakiş!
Bedeniyle, yürüyüşüyle ve de küçük bir gölün suları kadar duru güzelliğiyle!
Güzelliğiyle ve taze bir tükürüğün ıslattığı güzel parlak dişleriyle!
O ki, saf bir şebneme benzerdi! Bir gümüş paranın yüzüne benzer düz ve parlak yanakları, güzel elleri ve bilezikleriyle; ve saçlarının siyah dalgalarıyla!
O ki, senin gecelerini büyüler ve yüreğini hançerlerdi. Artık elveda! Her şey yitip gitti.
Bir dost hevesi uğruna, ey gönlü yüce Murakiş, her şeyi yitirdin.
Umutsuzlukla kendini de ye, bitir; dişlerinle on parmağını ısırarak kopar; güzel bir dostun hevesi yüzünden!
Ne yazık! Her şey yitip gitti, senin gördüğün her şey bir düşten başka bir şey değildi; düşler de uykunun güzel yanılsamalarıdır ve sana ömrün boyunca yasak!

Şair Murakiş aşk yüzünden ölenlerden biri olmuş.

Sonra genç adam dinleyicilerine "İslam'ın bize henüz ulaşmadığı zamanlarda geçen Kindilerin şahı ile karısı Hind'in şu öyküsünü de dinleyin!" demiş.

## *Şah Hucr'un İntikamı*

Eski cetlerimizin anlatılarına dair bize kadar gelen öykülerden birinde, Kindi kabilelerinin başı ve yiğitlemeler düzenlemekte usta şair İmre'ül-Kays'ın babası olan Şah Hucr'un, yırtıcılığı ve gözüpekliğiyle Araplar arasında çok korkulan bir kişi olduğu bilinir. Hatta bu kişi, kendi aile üyelerine karşı bile o denli acımasız imiş ki, oğlu Sultan İmre'ül-Kays, şairane dehasına özgür bir açılım sağlamak için, babasının çadırlarından uzaklara kaçarmış. Çünkü Şah Hucr, halkın arasında şair sıfatıyla görünmenin, onun soyluluğuna ve unvanının yüceliğine aykırı olduğunu düşünürmüş.

Böylece, Şah Hucr'un başkaldıran Beni Essat kabilesine karşı savaşmak üzere sefere çıkıp topraklarından uzaklaştığı bir sırada, eski düşmanları Hudailer, Zeyyad'ın komutası altında, ansızın ülkesini işgal etmiş; ve çapul olarak, pek çok kuru hurma birikimini; at, deve ve sürü hayvanı ve de Kindi kadın ve genç kızlarını alıp götürmüşler. Zeyyad'ın esirleri arasında Şah Hucr'un çok sevdiği bir kadın olan kabilenin incisi Hind de varmış.

Bu olayın haberi ulaşır ulaşmaz, Hucr tüm savaşçıları ile birlikte geriye dönmüş ve Hind'i kaçıran düşmanı Zeyyad'a rastlayabileceğini düşündüğü mahale gelmiş. Ve gerçekten Hudailerin konaklama yerinin oldukça yakınında bir yere ulaşmış. Ve oradan Salih ve Sadi adlı tecrübeli iki casus göndererek onlardan yöreyi tanımalarını ve Zeyyad'ın birlikleri hakkında istihbarat edinmelerini istemiş.

Bu iki casus tanınmaksızın konaklama yerine gizlice girmeyi başarmışlar. Ve düşmanın sayısı ve konaklama yerinin durumu üzerine değerli gözlemlerde bulunmuşlar. Her şeyi incelemek üzere birkaç saat geçirdikten sonra, casus Salih, arkadaşı Sadi'ye "Zeyyad'ın maksadı ve konaklama yerinin durumu hakkında edindiğimiz bunca bilgi yeter sanırım. Tanığı olduğumuz konularda Şah Hucr'a bilgi vermek üzere ben ayrılıyorum" demiş. Ama Sadi "Ben, daha önemli ve daha ayrıntılı bilgiler edinmeksizin ayrılmak istemem!" diye yanıt vermiş. Ve Hudailerin konaklama yerinde tek başına kalmış.

Gece olunca, Zeyyad'ın adamları, reislerinin çadırının yanına nöbet tutmaya gelmişler ve şu veya bu mevkide yer almışlar. Hucr'un casusu olan Sadi de varlığının sezilmesinden korka korka, ötekiler gibi bulunduğu yerde bağdaş kurmuş olan muhafızlardan birinin yanına yaklaşarak omzuna dokunma cesaretini göstermiş ve buyruk verir gibi bir edayla, ona "Sen kim oluyorsun?" diye haykırmış. Muhafız "Ben *falan* oğlu *filanım*!" diye yanıt vermiş. Sadi de açık ve kesin bir sesle "Pekâlâ!" demiş. Sonra da gidip kimse ondan gocunmaksızın reisleri Zeyyad'ın çadırının karşısına oturmuş.

Ve böylece çadırın içinde konuşulmakta olanları duymuş. Konuşan Zeyyad'ın kendisiymiş. Yanında da kucaklayıp oynaştığı güzel esire Hind varmış. Birçok şeyin yanı sıra, aralarında

şu konuşmanın geçtiğine tanık olmuş: Zeyyad'ın sesi "Sence ey Hind, kocan şu anda seninle böyle başbaşa tatlı saatler geçirdiğimi bilse, ne yapardı, söyle bakayım!" diyormuş. Hind de "Ölümüne, bulunduğun yere koşup bir kurt gibi dalar, kızıl çadırlarının önüne gelip acı otlar yiyip kudurmuş bir deve gibi ağzından köpükler saçarak öç almadan durup dinlenmek bilmezdi" diye yanıt vermiş. Zeyyad da Hind'in bu sözlerini duyunca, kıskançlığa kapılmış ve esirine "Ah, seni anlıyorum; Hucr denen yabani hayvan, senin hoşuna gidiyor, onu seviyorsun ve beni aşağılamak istiyorsun!" diyerek bir tokat aşketmiş. Ama Hind olanca sesiyle haykırarak "Sana tanrılarımız Lat ve Uzza üzerine yemin ederim ki, hiçbir erkekten kocam Hucr kadar nefret etmedim. Ama madem ki soruyorsun, neden senden fikrimi gizleyeyim? Gerçekte, ister uyusun, ister uyanık olsun, Hucr kadar uyanık ve ihtiyatlı adam görmedim hayatımda!" demiş. Zeyyad da ona "Bu nasıl oluyor? Açıklasana bana!" diye sormuş. O zaman Hind "Dinle bak! Hucr, uykunun etkisi altındayken, bir gözünü kapalı tutarken, öbürünü açık tutar. Bu öylesine doğrudur ki, gecelerden bir gece, benim yanımda uyumakta iken, örtünün altından birdenbire bir kara yılan çıktı ve doğrudan doğruya onun suratına doğru ilerledi. Hucr da, tam anlamıyla uyurken, içgüdüyle başını çevirdi. Yılan da eline, açık olan avuç içine doğru kaydı. Hucr da hemen avcunu kapadı. O zaman, tedirgin olan yılan uzanan ayaklarına doğru yöneldi. Ama Hucr, hep uyur halde, bacağını büktü ve ayağını oynattı. Yılan da sarsılarak, ne yana yöneleceğini bilemedi ve Hucr'un yatağının başucunda dolu olarak bulunmasını benden istediği çanaktaki süte doğru kaymaya karar verdi. Ve bir kez çanağın üzerine eğilince, sütü oburca içti, sonra da kâseye kustu. Ben de, bunu görünce, içimden sevinerek kendi kendime 'Ne umulmaz talih! Hucr uyanınca, şimdi zehirlenmiş olan bu sütü içecek ve hemen geberecek. Ah! O zaman bu kurttan kurtulmuş olacağım' dedim. Hucr bir süre sonra uyandı. Susamış olduğundan süt istedi. Ve kâseyi ellerimden aldı; ama ilkin içindekini koklamaya özen gösterdi; ellerinin titrediğini gördüm; kâse düştü ve devrildi. Kurtulmuştu. Hangi koşullarda olursa olsun, o hep böyledir. Her şeyi düşünür, her şeyi önceden sezinler ve hazırlıksız yakalanmaz" demiş.

Casus Sadi, bu sözleri işittikten sonra Zeyyad ile Hind arasında, buse ve inilti seslerinden başka bir konuşma duymamış. O zaman yavaşça yerinden kalkıp gizlice uzaklaşmış. Ve bir kez konaklama yerinin dışına çıkınca, büyük adımlar atarak yürümüş ve şafaktan önce efendisi Hucr'un yanına ulaşıp ona tüm görüp işittiklerini anlatmış. Anlattıklarını da "Onları terk ettiğimde, Zeyyad başını Hind'in dizlerine koymuştu; ve zevkine yanıt veren kölesiyle oynaşıyordu" diyerek bitirmiş. Hucr, bu sözleri duyunca, içinden hırıldayan bir soluğun koptuğunu duyarak ayağa kalkmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:*

... Ve Hucr, bu sözleri duyunca, içinden hırıldayan bir soluğun koptuğunu duyarak ayağa kalkmış ve yola çıkıp Hudailerin konaklama yerine saldırılmasını buyurmuş.

Ve Kindilerin tüm atlı birlikleri yola koyulmuş. Ve Zeyyad'ın konaklama yerine ansızın saldırmışlar; ve kudurmuşçasına atılıma girişmişler. Ve Zeyyad'ın Hudaileri çok geçmeden bozguna uğrayıp kaçmaya başlamış. Ve konaklama yerleri yağmaya uğrayıp yakılmış. Öldürülen öldürülmüş, geri kalan da öfke rüzgârında uçup gitmiş.

Zeyyad'a gelince, kalabalık arasında, Hucr'un intikamından kaçanları toparlayıp yeniden cenge sürüklemek isterken fark edilmiş. Ve Hucr, homurdanıp böğürerek bir alıcı kuş gibi onun üzerine atılmış ve onun atının üzerinden belini kavrayarak yakalamış ve havaya kaldırarak bilek gücüyle bir an öyle tutmuş; sonra yere çarpıp kemiklerini ezmiş. Ve başını keserek atının kuyruğuna asmış.

Böylece Zeyyad'dan yana intikamını alınca bu kez Hind'e yönelip onu ele geçirmiş. Kolları ve bacaklarından iki ayrı ata bağlayarak atları kamçılamış ve her birini ayrı doğrultulara sevketmiş. Böylece kadın, gövdesi kopup parçalanırken, ona "Geber, ey dili alabildiğine tatlıyken gizli düşünceleri o denli acı olan kadın!" diye haykırmış.

Bu yabancı intikam öyküsünü anlattıktan sonra, genç adam, dinleyicilerine "Madem ki, Kutsal İslam'dan önceki dönemden söz ediyoruz, bize, dua ve barış üzerine olası Peygamberimizin sevgili eşi Ayşe Anamızın o zamanın kadınlarının görenekleri üzerine anlattığı şu öyküyü de dinleyin!" demiş. Ve Ayşe'nin şu öyküsünü anlatmış:

## *Eşleri Tarafından Değerlendirilen Kocalar*

Günlerden bir gün, Yemenli birkaç soylu kadın, evimde toplanmış bulunuyorlardı. Kendi aralarında yemin ederek, tüm gerçekliğiyle ve hiçbir şey gizlemeden, iyi ve kötü yanlarıyla kocalarının ne gibi kimseler olduğunu açıklamayı kararlaştırdılar.

İlki söz alarak "Benim kocamı mı soruyorsunuz? Çirkin, ulaşılması güç bir dağ tepesinde bulunan kokuşmuş bir deve etine benzercesine yanına yaklaşılmaz biridir. Böyle olduğu halde o denli zayıf ve kurudur ki, kemiklerinde iliğin zerresi bulunmaz. Sanki yıpranmış bir hasırdır!" dedi.

İkinci Yemenli kadın "Benimki! Aslında onun hakkında tek bir söz bile etmemem gerek! Çünkü ondan sadece söz etmek bile bana tiksinti verir. Yola getirilemez bir hayvandır; çünkü ağzımdan ona yanıt veren bir söz çıksa, beni boşamaya kalkar; eğer susarsam; beni, sanki demir bir mızrağın çıplak ucu önünde oynatırcasına itip kakıştırır" dedi.

Üçüncüsü "Benim için, benim şirin kocam işte şöyledir: Yemeğini yiyip bitirince tabağı dibine kadar yalar; içince suyu son damlasını bitirinceye kadar höpürdetir; çömelip bir paket gibi kendi üzerine kapanır ve kendi içine sokulur; ve eğer sizi beslemek üzere bir hayvan vururşa, en cılızını, en etten yoksun olanını öldürür. Gerisine gelince, hemen hiçbir şey göremezsiniz. Elini bana nasıl olduğumu anlamak için bile sürmez" dedi.

Dördüncüsü de "Amcamın oğlu, benden ırak olsun! Gece gündüz gözlerim ve yüreğim için ağır bir yüktür! Kusurların, çılgınca ve budalaca davranışların bir hazinesidir. Hiç yoktan size kafa vurur ya da karnınızı deler ve yırtar; ya size saldırır ya da aynı zamanda vurur, yaralar; Allah belasını veresice tehlikeli bir kurttur o!" dedi.

Beşincisi ise "Oh, benim kocam! Tihame'nin[1] güzel gecelerinden biri gibi güzel ve yakışıklıdır; koca bir bulutun yağmuru gibi cömert, onurludur ve tam savaşçılarımızın kendisinden çekindiği bir yiğittir. Ortaya çıktığında görkemli ve amansızdır. Yücedir ve cömertliği, herkese açık olan ocağının külünü her zaman bol kılar. Adı sanı alt alta yazılsa yüce ve onurlu bir sütun oluşturur. Açlığını şölen gecesinde bile tutacak kadar yetingendir; tehlikeli gecesinde uyumayacak kadar uyanıktır; konutunu, yolcuları ağırlamak için ortalık yere yaptırmış olacak kadar konukseverdir. Oh, bilseniz ne kadar yüce ve yakışıklıdır o! Ve ne kadar sevimlidir! Cildi yumuşak ve hoştur; sizi tatlı tatlı gıdıklayan ipek tüylü bir tavşan yumuşaklığında! Soluğunun tatlı kokusu zambağın güzel kokusu gibidir. Ve tüm gücü ve kudretinden yararlanarak istediğimce onunla keyfimi çatarım" dedi.

Ve sonunda altıncı Yemenli kadın hoş bir edayla güldü ve sırası gelince "Oh! Bana gelince, benim kocam Malik Ebu Zar'dır, tüm kabilemizde tanınmış olan o harika Ebu Zar! O beni, sıkıntı ve darlık içinde olan fakir bir ailenin çocuğu olarak buldu ve güzel renklerle donanmış çadırına götürdü, kulaklarımı zengin küpelerle, gerdanımı güzel ziynetlerle, ellerimi ve topuklarımı da güzel bileziklerle süsledi; ve cılız kollarımı tombullaştırdı. Eşi olarak beni, içinde durmaksızın utla söylenen şarkılar duyulan, sapları üzerine dikilmiş güzel sahra kargılarının kıvılcımlar saçtığı, her zaman at kişnemelerinin işitildiği, geniş ağaçlıklarında toplanan dişi develerin homurtuları, buğday çiğneyip döven kimselerin gürültüleri ve birbirine karışan yirmi sürünün bağırtıları işitilen konutuna götürdü. Onun nezdinde, keyfimce konuşurum, beni ne azarlar ne de ayıplar. Yatarsam eğer bana kaba davranmaz, uyursam sabah keyfi yapmama izin verir. Rahmimi dölledi ve bana bir oğlan evladı sağladı, hem de ne oğlan! Öylesine narin ki, beşiği, ancak hasırın örgüsünden alınmış bir hasırtopu sapı kadar geniş; o kadar terbiyelidir ki, yeni doğmuş bir oğlak gibi az bir yiyecekle karnı doyar; ve öylesine güzeldir ki, yün örgüden giysisi içinde yürüyüp salınırken ona bakanların akıllarını başlarından alır! Bana Ebu Zar'ın verdiği kıza gelince, ne tatlı şeydir o! Evet, Ebu Zar'ın kızı çok zariftir! Bir

1 *Tihame:* Eskiden Mekke'ye verilen ad (*Meydan Larousse*) (Â.Ş.O.)

saç örgüsü gibi sıkı sıkıya bedenini saran üstlüğüyle, giysisini zorlayan hayranlık verici tombulluğuyla, biçimli ve çıkıntısız karnıyla, giysisinin altındaki narin ve dalgalı beliyle, zengin ve kabarık art yuvarlarıyla, tombul kollarıyla, iri ve canlı gözleriyle, koyu siyah gözbebekleriyle, ince ve kibar yay biçimli kaşlarıyla, zengin bir kılıcın ucuna benzer, hafifçe kemerli burnuyla, güzel ve özdenlikli ağzıyla, nermin ve cömert elleriyle, içtenlikli ve şakrak neşesiyle, gölge gibi ferahlık veren konuşmasıyla, ruhu alıp götüren misk gibi kokulu ve ipek kadar yumuşak nefesinin soluğuyla kabilenin incisidir o! Ah! Gökler Ebu Zar'ımı korusun benim! Ve de Ebu Zar'ımın oğlunu ve de kızını Ebu Zar'ın! Onları benim sevecenliğime ve sevincime bağışlasın!" dedi.

Yemenli altıncı kadın da böyle konuşunca, bana onları dinlemek zevki bağışlamış bulunduklarından dolayı kendilerine teşekkür ettim; ve ben de, sıram gelmiş olmakla, onlara "Kardeşlerim, Yüceler Yücesi Tanrı, kutsanmış Peygamberi bize bağışlasın! O bana, anamın babamın kanından da değerlidir...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:*

"Kardeşlerim, Yüceler Yücesi Tanrı, kutsanmış Peygamberi bize bağışlasın! O anamın, babamın kanından da değerlidir. Ama kuşkusuz, onu gereğince övmek için ağzım yeterince temiz değildir. Bundan dolayı, bir zamanlar, kadınlar konusunda, sadece onun bana söylediğini tekrarlamakla yetineceğim. Biz kadınlar, cehennemde, ateşin yuttuğu pek çok yakacak maddelerinden biriyiz. Günün birinde, ahret yolunda bana ışık tutacak bazı öğüt ve görüşler bildirmesini kendisinden rica etmiştim. Bana 'Ey Ayşe, benim sevgili Ayşem, Müslüman kadınları kendilerini iyi gözleyip gözetsinler, acılarına katlansınlar, ellerinde bulunana şükretsinler, kocalarına bol bol çocuk doğursunlar; ve onları hoş tutup kendilerine özen göstersinler; ve girişimleri dolayısıyla Tanrı'nın sağladığı hayırları asla bilmezlikten gelmesinler. Çünkü, ey benim sevgili Ayşem, Nasip Dağıtıcı, iyilikleri görmezlikten gelen kadınları bağışlamasından uzak tutar. Ve kocasına saygısızca bakanlar,

yüzlerine karşı ya da artlarından, onlara "Yüzün ne kadar çirkin! Sen ne iğrenç ve kötü bir kişisin!" diyenler olursa, Tanrı gözünün birini burup şaşı eder ve bedenini uzatıp biçimsizleştirir; onu hantal, iğrenç, nefret verici bir pörsük et yığınına dönüştürür; buruşuk, çökük, sarkık art yuvarlarının üstünde pislik içinde oturur hale sokar. Ve kadın, eğer evlilik yatağında ya da başka yerde kocasına düşmanca davranırsa ya da tatsız sözlerle onu kızdırırsa ya da keyfini kaçırırsa, Nasip Dağıtıcı, Kıyamet Günü'nde bunların dilini etten yapılma kirli bir kayışa döndürecek ve yetmiş karış uzatarak ve bu müthiş ve soluk renkli dili suçlunun boynuna saracak. Ama, ey Ayşe, kocasının sakin yaşamını asla tedirgin etmeyen kadın, kocasından izin almaksızın geceyi asla konutunun dışında geçirmeyen, pahalı elbiseler ve değerli örtüler almak gülünçlüğüne kapılmayan, ellerine ve ayaklarına değerli bilezikler geçirmeyen, inananların bakışlarını çekmeyi asla düşünmeyen ve Tanrı'nın kendisine sağladığı güzellikten hoşnut olan, sözleri tatlı, hayır işlemede zengin, kocasına karşı gönül okşayıcı ve saygılı, çocuklarına karşı sevecen ve ilgili, komşuları hakkında iyi düşünen ve Tanrı'nın tüm yaratıkları hakkında iyilik dileyen kadın, oh! Bu kimse, sevgili Ayşe, peygamberlerle ve Tanrı'nın diğer seçkin kullarıyla birlikte cennete girecektir!" dedi.

Ben de, heyecanlar içinde "Ey Tanrı'nın Elçisi, sen benim için anamın, babamın kanından daha değerlisin!" diye haykırdım.

"Ve şimdi, İslam'ın kutsanmış zamanlarına ulaşmış bulunduğumuza göre" diye sözünü sürdürmüş genç adam "Bu temiz ve katı zamanların Emirü'l-Müminleri içinde en temiz ve en katı kişi olan Halife Ömer ibnü'l-Hattab'ın yaşamından bazı alıntılar dinleyin benden!" demiş ve şu öyküyü anlatmış:

## *Doğruyu Eğriden Ayırt Edici Ömer*

Anlatırlar ki, İslam'ın en dürüst ve en çıkar gütmeyen halifesi Emirü'l-Müminin Ömer ibnü'l-Hattab, dua ve barış üzerine olası Peygamber'in kendi hakkında verdiği bir hükme itaat etmeyi reddedeni kılıcının bir vuruşuyla ikiye böldüğü için El-Faruk ya da Doğruyu Eğriden Ayırt Edici diye adlandırılmıştı.

Onun sadeliği ve çıkar gütmezliği o haldeymiş ki, günün birinde Yemen padişahlarının hazinelerinin sahibi olduğu sırada, tüm ganimetleri Müslümanlar arasında fark gözetmeksizin dağıtmış. Ve herkes kendi payı olarak, öteki şeyler arasında Yemen'in çizgili bezlerini de eşit biçimde edinmiş. Ömer de, herhangi sıradan bir savaşçı gibi, kendi payını almış; ve kendi payına düşen bu Yemen bezinden yeni bir mintan yaptırmış; ve bunu giyerek Medine'de kürsüye çıkmış ve Müslümanları kâfirlere karşı yeni bir sefere hazırlamak üzere bir söylev vermeye başlamış. Ama orada bulunanlardan biri ayağa kalkarak ona "Biz sana itaat etmiyoruz!" diye sözünü kesmiş. Ömer de "Bunun nedeni nedir?" diye sorunca adam "Çünkü Yemen'in çizgili bezlerini dağıtırken ve her bir Müslüman bundan bir parça edinirken, sen de aynı şekilde pay aldın. Oysa, bu parça, senin, bugün üzerinde gördüğümüz gibi bir elbise yaptırman için yeterli olamazdı. Eğer sen, bizim haberimiz olmadan, bize verdiğinden daha büyük bir parça almamışsan, böylesine iri kıyım olduğuna göre, sana yaraşacak elbiseyi yaptıramazdın" diye yanıt vermiş. O zaman Ömer, oğlu Abdullah'a dönerek ona "Ey Abdullah, bu adama sen yanıt ver. Çünkü açıklaması doğru görünüyor" demiş. Abdullah da ayağa kalkarak "Ey Müslümanlar, bilin ki, Emirü'l-Müminin Ömer, kendine düşen paydan bir mintan yaptırmayı düşününce, kumaşı eksik geldi. Sonuç olarak, bugüne uygun düşecek bir eşyası da bulunmadığından, elbisesini tamamlasın diye ben kendi payıma düşen kumaşın bir parçasını kendisine verdim" demiş. Sonra da yerine oturmuş. O zaman Ömer'i sorguya çeken adam "Tanrı'ya övgüler olsun! Şimdi, artık sana itaat ederiz, ya Ömer!" demiş.

Ve Ömer, bir başka zaman, Suriye'yi, Mezopotamya'yı, Mısır'ı, İran'ı, tüm Diyar-ı Rum'u[1] zaptedip Irak'ta Basra ve Kûfe'yi kurduktan sonra, Medine'ye döndüğünde, on iki parçaya bölünmüş olan çok eski bir urbayı sırtında taşıyarak camiye ulaştıran merdivenler üzerinde bütün gün oturur, uyruklarının en düşkününün bile şikâyetlerini dinler, bir emirden bir deveciye kadar herkese aynı adaleti gösterirmiş.

Aynı dönemde, Rumların elinde bulunan Kostantiniyye'de hükmetmekte bulunan Kayzer Heraklius, Arapların emirinin

1 *Diyar-ı Rum:* Anadolu (Â.Ş.O.)

ne gibi yollar, güç kullanmalar ve hareketlerle hükmetmekte olduğunu kendi gözleriyle görmesi için bir elçi göndermiş. Elçi Medine'ye ulaştığında, orada yaşayanlara "Sizin Şahınız nerede?" diye sormuş. Onlar da "Bizim şahımız yoktur, sadece bir emirimiz vardır. Bu da, Tanrı'nın halifesi Emirü'l-Müminin Ömer ibnü'l-Hattab'dır" diye yanıt vermişler. O da "Kendisi nerededir? Beni onun yanına götürün!" deyince "Ya adalet dağıtmakta ya da istirahat etmektedir" diye yanıt vermişler. Ve ona caminin yolunu göstermişler.

Kayzer'in elçisi camiye ulaşmış ve Ömer'i, başı doğrudan doğruya mermere dayalı, caminin kızgın basamaklarında, öğle sonrası güneşinin altında uyurken görmüş. Alnından akmakta olan terler, başının yöresinde geniş bir su birikintisi oluşturmuş bulunuyormuş. Bunu görünce, Kayzer'in elçisinin yüreğini bir korku bürümüş ve "İşte bu dilenci konumundaki kişinin önünde tüm yeryüzünün kralları boyun eğiyor ve bu kişi, zamanın ve geniş imparatorluğunun sahibi bulunuyor" demekten kendini alamamış. Ve korku içinde öylece ayakta kalmış ve kendi kendine "Bir halk böylesi bir kimse tarafından yönetilirse, öteki halklar matem giysisine bürünmelidir" demiş.

Ve İran'ın zaptı sırasında, İstahar kentindeki Yezdicerd'in sarayından aldığı harika eşya arasında eni boyu altmış arşlık altın bir sak üzerinde yükselen, desen olarak değerli taşlardan çiçeklerle donanmış bir çiçek tarhının temsil edildiği bir halı da varmış. Ve Müslüman ordusunun komutanı Sa'd bin ebu Vakkas, değerli eşyanın tecimsel değerini biçecek kadar bilgi sahibi olmamasına karşın, böylesi bir harikanın ne değerli olabileceğini aşağı yukarı kestirmiş; ve bunu, Ömer'e bir armağan olarak sunmak üzere, Keyhüsrev'in sarayının yağmasından kurtarmış. Ama Tanrı onu lütuflarıyla donatası dürüst halife, Yemen'in fethi sırasında, zaptolunan ülkedeki ganimetler dağıtılırken, kendine bir urba yapımını sağlayacak kadar bile pay almak istemediği gibi, şimdi de böylesine bir armağanı kabul edip etkilerinin halk üzerinde kuşkular uyandıracağı bir şatafatı kabullenmeyi göze alamamış. Ve oracıkta, değerli halıyı Medine'de o zaman maiyetinde bulunan Müslüman reislerinin adedi kadar parçalara ayırtmış. Ve bunlardan hiçbirini kendi üzerine

almamış. Oysa, parçalanmış bile olsa böylesi değerli bir halının da fiyatı, Tanrı'nın o seçkin lütufları üzerine olası Ali, kendisine düşen parçayı sonradan Suriyeli tacirlere yirmi bin gümüş dirhem karşılığı satmış olduğuna göre, epeyce yüksekmiş.

Yine İran'ın işgali sırasında, Müslüman savaşçılara karşı büyük bir cesaretle karşı koymuş olan satrap Harmuzan, kendi bahtı üzerine bizzat halifenin karar vereceğine inandıktan sonra teslim olmaya razı olmuş. Oysa, Ömer Medine'de bulunuyormuş; Harmuzan da inananlar arasında en yiğitlerinden iki emirin komuta ettiği bir muhafız takımı eşliğinde bu kente götürülmüş. Medine'ye ulaşılınca, bu iki emir İranlı esirlerinin önemi ve rütbesini Ömer'in gözlerinde canlandırmak için, Keyhüsrev'in sarayında satrapların giyindiği altın işlemeli ve ışık saçan tacını giymesini sağlamışlar. Ve böylece soyluluğuna yaraşır alametlerle donanmış olarak İranlı komutan, halifenin eski bir hasır üzerinde, bir kemerin gölgesinde oturmakta olduğu caminin merdivenleri önüne getirilmiş. Ömer de, yanına bir kişinin getirilmekte olduğunu koparılan gürültüden anlayarak gözlerini kaldırmış ve satrabı önünde, baştan aşağı İran şahlarının sarayında giyilen cafcaflı urbalara bürünmüş olarak görmüş. Kendi bakımından da Harmuzan, Ömer'i görmüş, ama yamalı giysilere bürünmüş ve bir caminin avlusunda tek başına eski bir hasırda oturmakta olan bu Arapta, yeni imparatorluğun efendisi olan halifeyi tanımak istememiş. Ama Ömer hemen bu esirin kişiliğinde, kaşlarını çatarak bakmasından Arabistan'ın en mağrur kabilelerini uzun zamandan beri titreten kibirli satraplardan birinin bulunduğunu anlamış ve "Kutsanmış İslam'ı, seni ve senin gibileri mahçup etmek için yücelten Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış. Ve İranlıyı süslü giysilerinden soyundurmuş ve sırtına kaba bir çöl giysisi verdirmiş; sonra da ona "Şimdi layık olduğun şekilde giyinmiş olduğuna göre, tüm görkemliliğin kendisine ait bulunduğu Tanrı'nın elini tanıyacak mısın?" diye sormuş. Harmuzan da "Kuşkusuz, zahmetsizce onu tanıyacağım. Çünkü, eğer Tanrı tarafsız davransaydı, geçmişteki tüm utkularımızı ve bütün onurlu yaşamımızı gözönünde tutarak, diyorum ki, bizim sizi yenmemiz gerekirdi. Bu durumda senin sözünü ettiğin Tanrı, bu kez bizi yendiğinize göre, sizin yanınızda bulunmuş olmalı!" diye

yanıt vermiş. Ömer de, onun boyun eğişini alayla karışık olarak belirttiği bu sözleri işiterek kaşlarını öylesine bir şiddetle çatmış ki, İranlı konuşmalarının bir ölüm hükmüyle noktalanmasından korkmuş. Ve de şiddetli bir susuzluk hissetmiş gibi davranarak su istemiş; ve kendisine sunulan toprak çanağı alarak bakışlarını halifeye dikmiş; ve onu dudaklarına götürmekte kararlı davranır gibi bir tavır takınmış. Ömer de ona "Neden çekiniyorsun!" diye sormuş. İranlı komutan "Korkarım ki...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

İranlı komutan "Korkarım ki, ölüme şu suyu içecek kadar zaman bulamadan kavuşacağım!" diye yanıt vermiş. Ama Ömer ona "Tanrı bizi böyle kuşkulara layık olmaktan sakınsın! Sen bu su dudaklarına ulaşıncaya ve susuzluğunu gideresiye kadar güvenlik içindesin!" demiş. Halifenin bu sözlerini duyan kurnaz İranlı, çanağı yere fırlatmış ve kırmış. Ömer de, kendi sözüyle bağlandığı için, onu gönlü yücelikle tedirginlikten kurtarmış. Harmuzan da, bu ruh yüceliğinden etkilenerek İslam ile onurlanmış. Ve Ömer ona iki bin dirhemlik bir aylık bağlamış.

Meryem'in oğlu ve Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası efendimiz Muhammed gelmeden önce en büyük peygamber olan İsa'nın kutsal kenti ve ilk inanç sahiplerinin ibadet için kıble olarak mabedine doğru yöneldikleri Kudüs'ün alınışı sırasında, halkın başında bulunan Patrik Sofronyos, kutsal kenti gelip bizzat halifenin teslim alması koşuluyla teslim olmayı kabul etmişti. Anlaşmadan ve koşullardan haberli olan Ömer, yola koyulmuş. Ve yeryüzünde Allah'ın halifesi olan ve İslam'ın sancağı önünde kudretli hükümdarlara boyun eğdiren zat, ardında hiçbir koruyucusu ve hiçbir maiyeti olmaksızın; birinde hayvan için arpa, ötekinde hurma bulunan iki torba ve ardında su dolu bir güğüm taşıyan bir deveye binerek Medine'yi terk etmiş.

Ve sadece ibadet etmek ya da geçerken rastladığı bir kabilede adalet dağıtmak üzere durarak gece gündüz yol almış; ve böylece Kudüs'e ulaşmış. Ve anlaşmayı imzalamış. Kentin kapıları

da açılmış, Ömer, Hıristiyanların kilisesi önüne gelince, namaz saatinin yakın olduğunun farkına varmış; ve Patrik Sophronius'a inananların bu görevini nerede yerine getirebileceğini sormuş. Hıristiyan da ona kiliseyi önermiş. Ama Ömer "Bu kiliseye asla ibaret için girmem. Bu, siz Hıristiyanların kârınadır. Çünkü halife bir yerde ibadet ederse, Müslümanlar hemen orayı ele geçirmek isterler. Bundan da siz zarar görürsünüz" diyerek haykırmış. Ve kutsal Kâbe'ye dönerek ibadetini yerine getirdikten sonra, piskoposa "Şimdi bana bir yer göster ki, orada bir cami yaptırayım ve bundan böyle Müslümanlar, sizinkilerin tapınması için yapılmış yerleri taciz etmeden ibadet için orada bir araya gelsinler" demiş. Sofronyos da onu Süleyman bin Davud'un madebinin bulunduğu açıklığa getirmiş. Burası İbrahim'in oğlu Yakub'un da bir zamanlar uyumuş bulunduğu bir mahalmiş. Ve burada işaret olsun diye konulan taşın yöresi şimdi kentin çöplüğü olarak kullanılıyormuş. Yakub'un taşı bu çöplerle kaplı bulunduğundan, Ömer işçilere örnek oluşturmak üzere, urbasının eteğini süprüntüyle doldurmuş ve onu oradan uzaklara fırlatmak üzere taşımış. Böylece hâlâ adını taşıyan ve yeryüzünün en güzel camisi olan mabedin dikileceği yeri hale yola koymuş.

Tanrı'nın en seçkin verileriyle donanası Ömer elinde bir bastonla ve birçok yeri delik ya da yamanmış bir urbayla donanarak Mekke ve Medine'nin çarşı ve sokaklarında dolaşarak alıcıları aldatan ya da mallarını yüksek fiyatla satan tacirleri azarlamak ya da bastonuyla cezalandırmak âdetindeymiş.

Bir gün, taze süt ve yoğurt satılan çarşıdan geçerken, satmak üzere önünde birçok süt çanağı bulunan yaşlı bir kadın görmüş. Epeyce bir zaman onu inceledikten sonra yanına yaklaşmış ve ona "Ey hatun, bundan böyle benim gözlemlediğim gibi Müslümanları aldatmaktan kendini sakın ve de sütüne su katmamaya bak!" demiş. Yaşlı kadın da "İşittim ve itaat ediyorum, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. Ömer de yürüyüp gitmiş. Ama ertesi sabah yeniden sütçüler çarşısına uğramış ve yaşlı sütçüye yaklaşarak, ona "Ey kahrolası hatun, ben sana sütüne su katmamanı söyleyip seni ikaz etmemiş miydim?" demiş. Yaşlı kadın da "Ey Emirü'l-Müminin, seni temin ederim ki, artık o işi yapmıyorum" diye cevap vermiş. Ama, daha bu sözler ağzından

çıkmadan, bir genç kızın nefret dolu sesle "Nasıl, anacığım! Hileye bir yalanı, yalana da halifeye saygısızlığı katarak Emirü'l-Müminin'in karşısında yalan söylemeye nasıl cesaret ediyorsun? Tanrı seni affeylesin!" diyen sesi duyulmuş.

Ömer bu sesi duyarak heyecanla irkilmiş. Ve yaşlı kadına hiçbir sitemde bulunmamış. Ama kendisine eşlik eden Abdullah ve Hacim adlı oğullarına doğru dönerek onlara "İçinizden hanginiz bu erdemli genç kızla evlenmek istiyor? Öyle umulur ki, Tanrı, bu çocuktan kendisi gibi erdemli ardıllar sağlanması için lütuflarının kokulu soluğunu esirgemeyecektir" demiş. O zaman Ömer'in büyük oğlu Hacim "Babacığım, ben evlenirim" diye yanıt vermiş. Ve sütçü kadının kızıyla Emirü'l-Müminin'in oğlu evlenmişler. Ve bu kutsanmış bir evlilik olmuş. Çünkü bu evlenmeden doğan bir kız, sonradan Abdülaziz bin Mervan ile evlenmiş. Ve işte bu sonuncu evlenmeden Emevilerin tahtı üzerine çıkan ve saltanat sırası bakımından sekizinci halife olan Ömer bin Abdülaziz doğmuştur. Hoşuna gideni yücelten Tanrı'ya övgüler olsun!

Ömer her zaman "Bir Müslümanın öldürülmesini hiçbir vakit cezasız bırakmam!" demeyi âdet edinmiş imiş. Günün birinde, caminin merdivenlerinde adalet dağıtırken, önüne henüz buluğa ermemiş, güzel ve bir genç kızınki gibi parlak yanaklı bir gencin cesedini getirmişler. Bu gencin bilinmeyen birinin eliyle öldürüldüğünü, cesedini de yol üstüne atılmış olarak bulduklarını söylemişler.

Ömer bilgi edinmiş ve cinayetin ayrıntılarını toparlamak için gayret göstermiş; ama sonuca ulaşamamış ve caninin izini bulamamış. Ve araştırmalarının sonuçsuz kalmasından çarpan yüreği üzülmüş. O zaman Yüce Tanrı'ya dönerek "Ya Allah! Ey efendim, bana imkân ver de caniyi bulayım!" diye dua etmiş. Ve bu duayı tekrarlayarak söylediği çok kez duyulmuş.

Ertesi yılın başında, ona, öldürülen gencin bulunduğu yerde rastlanmış, henüz yaşamakta olan yeni doğmuş bir bebek getirmişler. Ömer hemen "Tanrı'ya övgüler olsun! Şimdi kurbanın kanına sahip çıkabilirim. Ve Tanrı dilerse cinayet çözülecektir!" diye haykırmış. Ve ayağa kalkıp çocuğu emanet edebileceği bir kadın bularak, ona "Bu küçük yetimle sen ilgilen; onun ihtiyaçları için kaygılanma da! Ama yörene kulak vererek bu çocuk

hakkında söyleneceklere dikkat et ve onu alıp götürmemeleri için çocuğu gözünün önünden ayırmamaya gayret et! Eğer onu öpüp bağrına basan bir kadına rastlarsan, belli etmeden oturduğu yeri öğren ve bana hemen haber ver!" diyerek bebeği ona teslim etmiş. Sütana da, Emirü'l-Müminin'in sözlerini belleğine kazımış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:*

Sütana da, Emirü'l-Müminin'in sözlerini belleğine kazımış.

O tarihten sonra çocuk gelişerek büyümüş. İki yaşını doldurduğu zaman, genç bir esire gelerek sütanaya yaklaşmış ve ona "Hanımım benden, sendeki bebeği evine götürmemi rica etti. Çünkü hamiledir ve Tanrı'nın sakınıp kem gözlerden koruyası bu çocuğun çok güzel olması dolayısıyla, karnında yatan çocuğun ona benzemesi için, birkaç dakika ona bakmak istiyor" demiş. Sütana da "Pekâlâ. Çocuğu al, götür; ama ben de birlikte geleceğim" diye yanıt vermiş.

Ve öyle de olmuş. Genç esire de çocukla birlikte hanımının yanına girmiş. Kadın çocuğu görür görmez, ağlayarak üzerine atılmış ve onu kollarına alarak öpücüklere boğmuş; ve heyecanın sınırında bağrına basmış. Sütanaya gelince hemen halifenin yanına çıkarak olup biteni anlatmış. Sonra da "Ve bu kadın, dua ve barış üzerine olası Peygamberimizi görüp izleyen Ensarilerden Salih'in kızı ak yürekli Saliha'dan başkası değil!" diye eklemiş.

Ömer düşünmüş, sonra ayağa kalkıp kılıcını giysisinin altında saklayarak belirtilen eve gitmiş. Orada Ensariyi evinin kapısında otururken bulmuş. Ve selam verdikten sonra, ona "Ey saygın şeyh, kızın Saliha ne yapıyor?" demiş. Şeyh de "Ey Emirü'l-Müminin, kızım Saliha mı dedin? Tanrı onu ettiği hayırlardan ötürü ödüllendirsin! Kızım olanca sofuluğu ve örnek davranışıyla Tanrı'ya ve babasına karşı görevlerini gayretle yapması ve dinimizin emrettiği her türlü görevi ve zorunlu kıldığı ibadeti yerine getirmede çaba göstermesi ve imanının temizliğiyle herkesçe tanınır" demiş. Ömer de "Çok âlâ. Ama ben onunla hayır işlemedeki aşkını çoğaltmak ve övülesi çabalarını uygulamada

gayret vermek için bir görüşme yapmayı çok isterdim" demiş. Şeyh "Tanrı, kızım hakkında yapmak istediklerin için seni lütuflarıyla donatsın, ey Emirü'l-Müminin! Şurada biraz eğlen! Senin niyetini kızıma bildireceğim" demiş. Ve kızı Saliha'nın yanına gidip halifeyi kabul etmesini istemiş. Ve Ömer içeri sokulmuş.

Genç kadının yanına girince, Ömer, orada bulunanların çekilmesini istemiş. Onlar da hemen çıkıp halifeyi Saliha ile yalnız, yapayalnız bırakmışlar. O zaman Ömer, kılıcını gizlediği yerden çekip çıkararak genç kadına "Senden bir zamanlar yolda bulunan genç adamın öldürülmesi hakkında kesin bilgiler istiyorum. Bu bilgiler sende var. Benden gerçeği saklamaya çalışırsan, seninle gerçek arasında bu kılıç yer alacak, ey Saliha!" demiş. Kadın da, hiç sıkıntı çekmeden "Ey Emirü'l-Müminin, sen tam da soruşturduğun olayın ortasına düştün! Ve ben, Yüceler Yücesi Tanrı'nın büyüklüğü ve dua ve barış üzerine olası Peygamber üzerine yemin ederim ki, tümüyle sana gerçeği anlatacağım!" diye yanıt vermiş ve sesini alçaltarak demiş ki:

"Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, her zaman benim yanımda bulunan tanıdığım yaşlı bir kadın vardı; ve sokağa çıktığım her vakit bana eşlik ederdi. Ve ben onu bir kızın anasını sevdiği gibi severdim. O da, kendince, bana değgin olan ve beni ilgilendiren her şeye büyük bir ilgi ve özen gösterirdi. Uzun zaman da böyle oldu. Ben de onu saygı ve sevgiyle dinleyip üstüne titredim. Günün birinde, yanıma gelip bana 'Kızım, gidip yakınlarıma bir ziyarette bulunmak istiyorum. Ama, bir kızım var. Ve onun bulunduğu yerde çaresiz bir felakete uğramasından korkuyorum. Bundan dolayı bana, onu sana getirmeme ve dönüşüme kadar senin yanında kalmasına izin vermeni diliyorum' dedi. Kendisine hemen olumlu yanıt verdim. Çıkıp gitti. Ertesi gün de kızı eve geldi. Bu, hoş görünüşlü, tavrı güzel, uzun boylu ve alımlı bir genç kızdı. Ona büyük bir sevgi duydum. Ve onu kendi yattığım odada yatırdım. Bir öğle sonrası, ben uyurken birdenbire uykumda, üzerime bütün ağırlığıyla abanan ve beni iki koluyla sararak kımıltısız bırakan bir erkek tarafından saldırıya uğradığımı ve berbat edildiğimi anladım. Ve onursuzluğa uğrayarak kirletildikten sonra onun baskısından kurtuldum. Alt üst olarak, bir bıçak buldum ve şerefsiz saldırganımın karnına sapladım.

Onun aslında bana eşlik eden genç kızdan başkası olmadığını gördüm. Ben, sakalı bıyığı olmayan bir gencin kolaylıkla kendisini bir genç kız olarak yutturmasına kanmıştım. Ve onu öldürünce, cesedini kaldırtıp bulunduğu yere atılması için evden çıkarttım. Tanrı, bu genç adamla yasadışı ilişkim sonunda benim ana olmamı istemiş. Çocuğu vakti gelip de doğurunca babası olan delikanlının bulunduğu yolun üzerine koydurdum. Ve işte, ey Emirü'l-Müminin, bu iki varlık hakkındaki gerçek öykü budur. Ben de onu olanca doğruluğuyla anlattım. Tanrı tanığımdır!"

Ömer "Kuşkusuz, sen bana gerçeği söyledin. Tanrı lütuflarını üzerine yaysın!" demiş. Ve kızın erdemliliğine ve cesaretine hayran olmuş; ve hayır işlemede daim olmasını önermiş ve onun için Tanrı'dan iyilik dilemiş. Sonra da çıkıp gitmiş. Ayrılırken, kızın babasına "Tanrı kutsamalarını evinin üzerinden eksik etmesin! Kızın erdemli bir kişi! Tanrı onu kutsasın! Onu yüreklendirdim ve kendisine öğütlerde bulundum" demiş. Saygın Ensari şeyh de "Allah senden razı olsun, ey Emirü'l-Müminin! Gönlünün dilediği arzuları yerine getirsin ve seni lütuflara boğsun!" diye yanıt vermiş.

Bunu izleyerek zengin genç adam, biraz dinlendikten sonra "Şimdi size konuyu değiştirmek için, Şarkıcı Mavili Sallame'nin öyküsünü anlatacağım!" diyerek sözünü sürdürmüş ve demiş ki:

## *Şarkıcı Mavili Sallame*

Usta şair, musikişinas ve şarkıcı Muhammed el-Kûfevi anlatmıştır: Ben, asla, musiki ve şarkı söyleme dersi verdiğim genç kızlar ve esireler arasında, Mavili Sallame'den daha güzel, daha canlı, daha baştan çıkarıcı, daha nükteli ve daha tatlısını görmedim. Ona, bu esmer kıza, Mavili adını takmamızın nedeni, dudağının üzerinde sanki marifetli bir kâtibin ya da bir tezhipçinin kuş teleğinden kalemini dolaştırarak zarafetle küçük bir misk izi bırakırmışçasına çiziktirmesinden oluşmuş, maviye kaçar tatlı bir bıyık izi bulunmasındandı. Ben ona ders verirken, henüz çok gençti, belirmeye başlayan kabarmış ve yeğni giysisini itmeye çabalayan ve bağrından uzaklaştıran göğüsleriyle yeni çiçek

açmış genç kızdı. Ona bir kez bakmak insanı kendinden geçiriyor; ruhu karmakarışık ediyor, gözleri kamaştırıyor ve akla ziyan veriyordu. Ve bir topluluk içinde bulunduğu zaman, bu topluluk Kûfe'nin en namlı güzellerinden oluşmuş olsa da, bakışlar hep Sallame'nin üzerinde oluyordu; ve sadece görünüvermesi bile "Ah, işte Mavili!" diye haykırılması için yeterdi. Ve onu tanıyan herkes ve de benim tarafımdan, hiçbir sonuç alınmaksızın çılgınca seviliyordu. Benim öğrencim olmasına karşın, ben, onun için basit bir nesne, itaatkâr bir hizmetkâr, emirlerine bağlı bir köleydim ve eğer o bir parça insan beyni ve iliği bulmamı isteseydi, onun için gider, tüm asılmışların beyninden ve evrenin yosun tutmuş kemiklerinden bile bunları çıkarır ona getirirdim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:*

... Onun için gider tüm asılmışların beyninden ve evrenin yosun tutmuş kemiklerinden bile bunları çıkarır ona getirirdim.

Ve ben kesin olarak onun anısına, efendisi İbni Ganem onu da öteki esireleriyle birlikte hacca götürdüğü zaman, musikisi ve sözleri bana ait olan şu şarkıyı besteledim:

> Ey İbni Ganem! Hâlâ yaşasa da, ölmüş gibi ardında bıraktığın bir bahtsız âşığın durumu ne acıdır!
> Sen ona içsin diye korkunç acılıkta iki ilaç bıraktın: Acı hıyar suyu ve acı pelin!
> Ey kervanı sevkeden Yemenli deveci, kırıp döktün beni, uğursuz herif!
> Hiç görülmedik biçimde yürekleri ayırdın, vahşi manda görünümünle onları korkulara gömdün!

Ama benim aşk kederim ne olursa olsun, bahtım yine de Mavili'nin başka bir âşığınınki, sarraf Yezid bin Avf'ınki kadar kararmış değildi.

Gerçekten bir gün, Sallame'nin efendisi onu çağırıp "Ey Mavili, seni tüm umutsuzca sevenlerin içinde, senden gizlice

başbaşa kalmak ya da bir buse almak imkânı sağlamış olan var mıdır? Gerçeği gizlemeden bana söyle!" deyivermiş. Bu beklenmedik soruya, Sallame, efendisinin son günlerde kendisinin münasebetsiz tanıkların yanında hoşgörülü bir kaçamağa izin verdiğine dair bir haber almış olmasından korkarak "Hayır, sarraf Yezid bin Avf dışında, kesinlikle hiç kimse benden böylesi bir şeyi asla elde edememiştir. O da ancak beni şöyle bir kez öptü. Kaldı ki, o buseyi de ona, karşılığında sonradan seksen bin dirheme sattığım bir çift şahane inciyi ağzımın içine sokmasaydı vermezdim" diye yanıt vermiş.

Bunu işiten Sallame'nin efendisi, sadece "Çok âlâ" demiş. Ve başka hiçbir sözcük eklemeden, ruhunda tutuşan kıskançlık öfkesiyle Yezid bin Avf'un peşine düşmüş ve uygun bir fırsat bulup eline geçirince, onu kamçılatarak öldürtmüş.

Mavili'nin Yezid'e bu tek ve uğursuz buseyi vermiş olması sırasındaki koşullara gelince, şöyleydi: Bir gün âdet edindiğim üzere, Sallame'ye musiki dersi vermek için İbni Ganem'in evine gidiyordum. Yolda, Yezid bin Avf'a rastladım. Selamlaşmalardan sonra, ona "Böyle harika giyinmiş nereye gidiyorsun, ya Yezid?" diye sordum. Bana "Senin gittiği yere!"diye yanıt verdi. Ona "Çok güzel! Buyur öyleyse!" dedim.

İbni Ganem'in evine varınca, toplantı salonunda oturduk. Biraz sonra, Sallame, turuncu bir üstlük ve gül kırmızısı harika bir kaftan giyinmiş olarak göründü.

Göz kamaştıran şarkıcının başı ve ayaklarından yakıp tutuşturan bir güneşin doğduğunu sandık. Ardından da ut taşıyan küçük bir köle kız geliyordu.

Mavili, benim yönetimim altında, kendisine öğrettiğim yeni bir makamda şarkı söyledi. Sesi, zengin, ağır, derin ve duygulu idi. Efendisi, belli bir anda, bizden izin isteyerek salondan ayrıldı ve bizi yalnız bırakarak yemek hazırlanması için buyruk vermeye gitti. Yezid de, şarkıcı için ruhunda duyduğu aşkla ona yalvaran gözlerle yaklaştı. Kız etkilenmiş gibi göründü ve şarkısını kesmeksizin ona beklediği yanıt dolu gözlerle baktı. Yezid de, bu bakıştan esrikleşmiş, elini koynuna soktu ve cebinden eşi görülmedik bir çift şahane inci çıkardı ve bir an şarkısını kesen Sallame'ye "Bak, ey Sallame! Bu iki inciyi altmış bin dirheme bugün

satın aldım. Eğer istersen, senin olacaklar!" dedi. O da "Peki karşılığında seni memnun edecek ne yapmamı istemektesin?" diye sordu. Yezid "Benim için şarkı söylemeni!" yanıtını verdi.

O zaman Sallame, rızasını bildirmek anlamında, elini alnına götürdükten sonra, uduna düzen verdi, ağır aksak usulde ve yüzük parmağı telindeki ses perdesinden, söz ve musikisi kendisine ait olan şu şarkıyı okudu:

> Mavili Sallame yüreğimi, ömrüm boyunca işleyecek bir yarayla yaraladı.
> Dünyanın en usta hekimleri bu yarayı kapatamaz. Çünkü yüreğin içindeki aşk yarası onulmaz.
> Mavili Sallame yüreğimi yaraladı. Ey Müslümanlar, imdadıma koşun!

Ve Yezid'e bakarak bu hayran olunası tatlılıktaki şarkıyı okuduktan sonra "Pekâlâ, şimdi de bana vereceğin şeyi ver bakalım!" diye ekledi. O da "Kuşkusuz, senin istediğini ben de istiyorum. Ama dinle bak, ey Mavili! Ben vicdanımı zorlayan bir yemin ederek –bilirsin, her yemin kutsaldır– bu incileri kendi dudaklarımdan senin dudaklarına bırakmaya ant içtim" dedi. Yezid'in bu sözlerini duyan Sallame'nin esiresi, öfkelenerek hırsla ayağa kalktı ve âşığa vurmak üzere elini kaldırdı. Ama ben onun kollarını tuttum. Bu işe karışmaktan onu engellemek üzere "Sakin ol küçük şey! Bırak onları kendi hallerine! Gördüğün gibi onlar pazarlık etmedeler; ve her biri mümkün olduğu kadar az zararla kâr sağlamak istiyor. Sen karışma!" dedim.

Sallame'ye gelince, Yezid'in ileri sürdüğü dileği işiterek güldü. Ve ansızın karar vererek ona "Peki, öyle olsun! Ver şu incileri bana kendi uygun gördüğün tarzda!" dedi. Yezid de, bir köpek gibi dizleri ve elleri üzerinde sürünerek, o harika inciler dudaklarında, ona doğru yürümeye başladı. Sallame küçük korku çığlıkları atarak, eteklerini toplayarak kendince irkiliyor ve Yezid'in dokunuşundan korunmaya çalışıyordu. Ve başını sağa sola çevirerek, koşup uzaklaşıp yeniden soluk soluğa geriye dönerek ve böylece Yezid'in çeşitli girişimlerine karşı o da pek çok cilveler yaparak bu işi epeyce uzattı. Ama

yine de incileri kabul edilen koşullarda elde etmesi gerektiğinden, esiresi bir işaret yaptı, o da hemen Yezid'in üzerine atıldı ve onu iki omzundan yakaladı ve olduğu yere yıkıp kıpırtısız bıraktı. Sallame de, böylece asla yenilgiye uğramamış ve yengi sağlamış bir tavrı vurguladıktan sonra, biraz kafası karışık ve alnında terlerle, kendiliğinden geldi ve Yezid'in dudaklarında hapsolunmuş bulunan harika incileri, dudaklarıyla değiş tokuş ederek oradan aldı. Ve onları kendisine mal eder etmez, Sallame, hemen kendini toparlayıp gülerek Yezid'e "Vallahi, kılıç bağrına saplanmış, her bakımdan yenik durumdasın!" dedi. Yezid de çelebi ruhuyla "Vallahi, ey Mavili, sana yenik düşmekten hiç kaygılanmam. Dudaklarından toparladığım nefis koku yaşadığım sürece ebedi bir ıtır gibi yüreğimde kalacaktır" diye yanıt verdi. Tanrı Yezid bin Avf'tan merhametini esirgemesin! Aşk kurbanı olarak öldü!

Sonra zengin genç adam "Şimdi de bir Tufeyli öyküsü dinleyin! Bilirsiniz ki bizim Arap cetlerimiz, kökenini Obur Tufeyli'den alan bu sözcüğü, kendilerini kendiliklerinden bir şölene davet ederek, kimseden istemeksizin, yemek ve içkileri yutan kişiler için kullanmaktaydılar. Bunu bilerek dinleyin şimdi!" demiş ve anlatmış:

## *Tufeyli*

Anlatırlar ki, Emevilerden Emirü'l-Müminin Yezid'in oğlu Velid, güzel yemekler ve hoş kokulu şeylere bayılan, adı da Şenlikçi Tufeyl olan ünlü bir oburun birlikteliğinden son derece hoşlanırmış. Bu zatın adı da, o zamandan bu yana, kendilerini kendi başlarına düğün ve şölenlere davet eden tüm asalakları nitelemiştir. Kaldı ki, bu Tufeyl, ağzının tadını çok iyi bilen birisi olduğu kadar nükte yapan, bilgili, kurnaz, alaycı; ve yerli yerinde söz eden, hazırcevap biriymiş. Bundan başka, anasının da zina yaptığına inanılır. O da kesinlikle, asalakların yaşam kurallarına, kısa olduğu kadar uygulanabilir de olan birkaç temel kurala dayandırırmış. Bunlar şu verilerle özetlenebilirmiş:

Kendini güzel bir düğün yemeğine davet eden kişi, kararsız bir tavırla şuraya buraya takılıp kalmamalıdır.
Bu kişi, sağlam bir adımla içeri girip kimseye gözünü dikmeden en iyi yeri seçmelidir; böylece çağrılılar ve davete katılanlar onun birincil önemde birisi olduğunu düşünürler.
Eğer evin kapıcısı sert ve zor biriyse, hiçbir gözlemde bulunmasına izin vermeksizin, onu azarlayıp haddini bildirmelidir.
Bir kez sofraya oturunca, yemeye ve içmeye başlanmalıdır; ve şişin kendisine değil, kebaba yapışılmalıdır.
Çelikten de keskin parmaklarla, içi doldurulmuş piliç ve ete saldırılmalıdır.

Ve işte, Kûfe kentinden Tufeyl tarafından konulmuş yetkin bir yalayıp yutma ustasının yasası buymuş. Gerçekte, Tufeyl, yalayıp yutucuların babası ve asalakların başlarının tacı olmuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ve işte, Kûfe kentinden Tufeyl tarafından konulmuş yetkin bir yalayıp yutma ustasının yasası buymuş. Ve gerçekte, Tufeyl, yalayıp yutucuların babası ve asalakların başlarının tacı olmuş. Onun yaklaşım tarzı hakkında örnek oluşturacak binlerce olaydan işte birisi:

Kentin ileri gelen ünlülerinden biri, birkaç dostunu davet ederek onlara harika tarzda hazırlanmış bir balık ziyafeti veriyormuş. O sırada kapıda Tufeyl'in, kapıcı köleyle bilinen sesiyle konuştuğu duyulmuş. Çağrılılardan biri "Tanrı bizi bu pisboğazdan korusun! Siz hepiniz Tufeyl'in inanılmaz yeteneğini bilirsiniz. Onun dişlerinden bu güzel balıkları korumakta acele edelim ve bunları odanın bir köşesinde güvenceye alalım ve sofrada sadece şu ufak balıkları bırakalım. Küçükleri yiyip yutunca, artık yutacak şey kalmayacağından çekip gider; biz de iri balıklarla kendimize şölen veririz" demiş. Ve çabucak, iri balıklar bir köşeye kaldırılmış.

O sırada Tufeyl gülerek ve keyifle dolu olarak içeri girmiş. Herkese selam savurmuş. Ve "Bismillah" dedikten sonra, elini tabağa uzatmış. Ama tabakta kötü görünümlü küçük ve değersiz balıklardan başka şey olmadığını görmüş. Çağrılılar kıvırdıkları oyundan keyifli, ona "Hey, Tufeyl Usta, bu balıklar hakkında ne düşünüyorsun? Galiba yemeği pek zevkine uygun bulmadın!" demişler. O da "Benim, epey zaman var ki, balık ailesiyle başım pek hoş değil; ve onlardan çok çekiniyorum. Çünkü zavallı babam, denizde boğularak öldü ve onu balıklar yedi" diye yanıt vermiş. Çağrılar da ona "Çok âlâ, işte şimdi, senin de bu küçük balıkları yiyerek onlardan babanın intikamını almak için eline güzel bir fırsat geçti" demişler. Tufeyl de "Hakkınız var. Ama bekleyin!" diye yanıt vermiş ve asalak gözleri köşeye taşınmış olan iri balıkları içeren tabağı görmüş. Ve sanki kızartılmış küçük balıklarla ilgili söylenenleri dinliyormuş gibi yaparak ansızın "Hey ahbaplar! Biliyor musunuz bu küçük balıklar bana ne söylüyor?" diye haykırmış. Çağrılılar da "Yo, vallahi! Nasıl bilebiliriz?" diye yanıt vermişler. Tufeyl de "Pekâlâ! Öyleyse dinleyin bakın: 'Biz, Tanrı rahmet eyleyesi babanın ölümü sırasında orada değildik. Zaten o zaman yaşamış olacak kadar da yaşlı değiliz!' diyorlar. Sonra da kulağıma şu sözleri de söylüyorlar: 'Sen git de köşeye gizlenen şu iri balıkları ye ve intikamını al! Çünkü o zaman rahmetli babanın üzerine atılıp onu yiyenler bunlardır" demiş.

Onun bu konuşmasını duyarak çağrılılar ve ev sahibi, Tufeyl'in burnunun hilelerinin kokusunu aldığını anlamışlar. Bundan dolayı, gülmekten sırtüstü devrilerek çabucak güzel balıkları Tufeyl'e sunarak "Ye öyleyse onları! İnşallah boğazında kalır!" demişler.

Sonra genç adam dinleyicilerine "Şimdi de Esire Kader'in Öyküsünü dinleyin!" demiş ve şu öyküyü anlatmış:

## *Esire Kader'in Öyküsü*

Vakanüvisler ve salname düzenleyiciler anlatırlar ki, üçüncü Abbasi halifesi Emirü'l-Müminin El-Mehdi ölürken tahtını sevmediği, hatta büyük bir nefret duyduğu büyük oğlu El-Hadi'ye bırakmış. Bununla birlikte, Hadi'nin ölümü halinde ondan

hemen sonra gelen ardılın, Hadi'nin oğlu değil, üstün tuttuğu küçük oğlu Harun Reşid olması gerektiğini özellikle belirtmiş.

Ama El-Hadi, Emirü'l-Müminin ilan edilince, kardeşi Harun Reşid'i gittikçe artan bir kıskançlık ve kuşkuyla gözetlemiş; ve onu tahta geçme hakkından yoksun kılmak için elinden geleni yapmış. Ama Harun'un annesi öngörülü ve özverili Hayzaran, oğluna karşı düzenlenen tüm entrikaları bozmaktan geri durmamış. Böylece El-Hadi ona da kardeşi kadar nefret duymaya başlamış; ve ikisini de aynı şekilde reddetmiş; ve onları yok etmek için bir fırsat beklemeye koyulmuş.

İşler böylece sürüp giderken, El-Hadi, bir gün bahçelerinde, sekiz sütunlu ve dört kapısından her biri göğün belli başlı bir noktasına bakan zengin bir köşkte bulunuyor ve ayaklarının dibinde ancak kırk günden beri sahip olmuş bulunduğu gözde esiresi güzel Kader oturuyormuş. Ve orada musikişinas Musullu İshak bin İbrahim de varmış. Gözde, o anda, bizzat İshak'ın çaldığı uta eşlik ederek şarkı söylüyormuş. Halife zevkten coşmuş, sürüklendiği heyecanın sınırında, ayakları titriyormuş. Dışarıda da ortalık kararıyor ve ay, ağaçların arasından yükseliyormuş. Birbirini kesen gölgeler arasında su, rüzgâr ona tatlı tatlı yanıt verirken fısıldayarak akıyormuş.

Birdenbire, yüzü değişerek kararmış olan halife, kaşlarını çatmış. Ve tüm neşesi yok olmuş; ruhundaki duygular, bir mürekkep hokkasının dibindeki kıtık gibi kararmış. Uzun bir sessizlikten sonra, duyulur duyulmaz bir sesle "Herkesin nasibi saptanmıştır. Sadece ebedi olarak yaşayan sağ kalır" demiş. Sonra yeniden uğursuz bir sessizliğe gömülmüş ve birdenbire, bu sessizliği "Acele bana Cellat Mesrur'u çağırın!" diye haykırarak bozmuş. Halifelerin öfke ve öçlerinin icracısı olan bu Mesrur, tam da Harun Reşid'e çocukken lalalık eden ve onu kollarında ve omuzlarında taşıyan kişiymiş. Hemen El-Hadi'nin huzuruna ulaşmış; o da, kendisine "Şimdi hemen kardeşim Harun Reşid'in yanına git ve bana onun kellesini getir" demiş.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:*

Hemen El-Hadi'nin huzuruna ulaşmış; o da, kendisine "Şimdi hemen kardeşim Harun Reşid'in yanına git ve bana onun kellesini getir!" demiş.

Yetiştirdiği kişinin ölüm hükmü anlamına gelen bu sözleri işiten Mesrur şaşıp kalmış; sanki yıldırımla vurulmuşa dönmüş. Kendi kendine "Tanrı'ya bağlıyız bizler ve ona döneriz" diye mırıldanmış. Ve sanki esrik biriymiş gibi dışarı çıkmış. Ve heyecanın sınırında, El-Hadi ile Harun Reşid'in anneleri Sultan Hayzaran'ı bulmaya gitmiş. Sultan onu çılgına dönmüş ve perişan görünce "Ne var, ey Mesrur? Ne oldu da gecenin böyle geç bir saatinde buraya geldin? Söyle neyin var?" diye sormuş. Mesrur da "Sultanım, Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka başvuru yeri ve güçlü varlık yoktur! Efendimiz halife El-Hadi oğlun, bana 'Hemen kardeşim Harun Reşid'in yanına git ve bana kellesini getir!' diye emir verdi" diye yanıtlamış.

Hayzaran celladın bu sözünü duyunca dehşete kapılmış; ve ruhuna korku sinmiş; heyecan kalbini sıkıştırmış ve kırmış. Başını eğip bir an derin düşüncelere dalmış; Mesrur'a "Git, hemen oğlum Harun Reşid'i bul ve buraya getir!" demiş. Mesrur da işitip itaat ettiği yanıtını verip ve oradan ayrılmış.

Ve Harun'un dairesine girmiş. Harun o anda soyunuk halde yatakta, bacakları da örtü altındaymış. Mesrur, ona, heyecanla "Tanrı adına ayağa kalk, efendim; hemen benimle birlikte seni çağıran annen sultanımın yanına gel!" demiş. Harun Reşid de ayağa kalkmış ve çabucak giyinerek Mesrur ile birlikte Sitti Hayzaran'ın dairesine geçmiş. Ana Sultan, yeğlediği oğlunu görünce, ayağa kalkıp ona doğru koşmuş, kendisine hiçbir şey söylemeksizin onu kucaklamış ve gizli küçük bir odaya itmiş ve kapısını üzerine kapatmış; o da karşı çıkmayı ve herhangi bir soru sormayı düşünmemiş.

Bunu yapınca Sitti Hayzaran, evlerinde uyumakta olan emirleri ve halife sarayının başlıca kişilerini çağırtmış. Ve hepsini kendi nezdinde toplamış. Haremin ipek perdesi ardından onlara şu sade sözlerle hitap ederek "Güçlüler Güçlüsü, Yüceler Yücesi Tanrı adına ve de onun kutsanmış peygamberi adına, sizler, oğlum Harun Reşid'in halifeliğin düşmanlarıyla, herhangi bir gizli ya da sapkın mezhepli Zındık ile anlaşma yaptığını, ilişki ya da

bağlantı kurduğunu ya da oğlum ve efendiniz olan El-Hadi'ye karşı herhangi bir itaatsizlik ve isyanda bulunduğunu hiç işittiniz mi?" diye sormuş. Hepsi ağız birliğiyle "Hayır, asla!" diyerek yanıt vermişler. Hayzaran da, hemen yeniden söz almış ve "Öyleyse, bilin ki, şu saatte, oğlum El-Hadi kardeşi Harun Reşid'in kellesini istemiş bulunuyor. Acaba bana nedenini açıklayabilir misiniz?" demiş. Orada bulunanlar öylesine yıldırımla vurulmuşa dönmüşler ve ürkmüşler ki, içlerinden hiçbiri tek bir söz söyleyememiş. Ama Vezir Rabia, ayağa kalkıp cellat Mesrur'a "Hemen şu saat ve şu anda halifenin huzuruna çık. Seni gördüğü zaman 'İşi bitirdin mi?' diye sorarsa; sen ona 'Annen, rahmetli babanın eşi Hayzaran, Harun Reşid'in üzerine yürüdüğümü görünce beni tutup itti. Ben de, buyruğunu yerine getirmeksizin huzuruna geldim' diye yanıt verirsin" demiş. Mesrur da oradan çıkıp halifenin yanına gitmiş.

El-Hadi onu görür görmez, kendisine "Pekâlâ! Senden istediğim kelle nerede?" demiş. Mesrur da "Efendim, Sultan Hayzaran efendimiz, kardeşin Harun Reşid'in üzerine atılırken beni gördü ve durdurdu; beni itip görevimi yapmamı engelledi" diye yanıt vermiş. Halife de, öfkenin sınırında, ayağa kalkmış ve İshak ile şarkıcı Kader'e "Ben dönünceye kadar bulunduğunuz yerde kalın" demiş.

Annesi Hayzaran'ın yanına gitmiş ve bütün emirlerin ve ulu kişilerin toplanmış bulunduğunu görmüş. Ana sultan da, onu görerek ayağa kalkmış; onun nezdinde bulunan kişiler de ayağa kalkmışlar. Halife, annesine doğru dönerek öfkenin boğduğu bir sesle "Ben bir şeyi isteyip buyurduğumda, sen neden irademe karşı durmaktasın?" demiş. Hayzaran da "Tanrı beni senin iradelerinin herhangi birine karşı durmaktan korusun! Ama ben sadece senin ne gibi bir nedenle oğlum Harun Reşid'in ölümünü istediğini bana bildirmeni istemekteyim! O senin kardeşin ve kendi kanından olan biridir. O da senin gibi babanın sulbünden ruh ve yaşam sağlamıştır" diye haykırmış. El-Hadi de "Madem ki bilmek istiyorsun, söyleyeyim. Dün gece gördüğüm ve beni korkuya salan bir rüya yüzünden Harun Reşid'den kurtulmak istiyorum. Bu rüyada, gerçekten, Harun Reşid'in benim yerime tahta oturduğunu gördüm. Ve gözde esirem Kader, onun yanındaydı; o da kızla içip eğleniyordu. Ben, kardeşim bile olsa artık

onun yanımda, bir uğursuzluk, tehlikeli bir rakip gibi yaşayıp durmasını görmek istemiyorum" diye yanıt vermiş. Hayzaran da ona "Ey Emirü'l-Müminin, bunlar rüyanın getirdiği hayaller ve saçmalıklardır; peklik yapıcı yemeklerin neden olduğu kötü düşlerdir. Bir rüya pek nadir olarak gerçekle ilgilidir" diye yanıt vermiş. Ve orada bulunanların doğruladığı bir tarzda bu konuşmayı sürdürmüş ve böylece El-Hadi'yi yatıştırmayı ve korkularını dağıtmayı başarmış. O zaman Harun Reşid'i ortaya çıkarmış ve ona ayaklanmak için hiçbir tasarısı olmadığına ve hiçbir hırsı bulunmadığına dair yemin ettirmiş.

Bu açıklamalardan sonra El-Hadi'nin öfkesi yatışmış. Gözdesini İshak ile birlikte bıraktığı köşke dönmüş. Musikişinasa yol vermiş ve neşelenmek, keyif sürmek ve gecenin ve aşkın tatlı karışımına dalmak üzere güzel Kader ile yalnız kalmış. O sırada birdenbire ayak tabanlarında keskin bir acı duymuş. Ve elini kaşımak üzere sızlayan yere götürüp kaşımış ve birkaç saniyede orada küçük bir şişlik belirmiş ve fındık kadar büyümüş; ve dayanılmaz kaşıntılarla birlikte tahriş olmuş. Yeniden ovuşturmuş; şişlik bu kez ceviz kadar büyümüş; ve sonunda patlamış. Ve El-Hadi birdenbire sırtüstü düşerek ölmüş.

Bunun nedeni, halifenin anlaşmadan sonra kendi yanında kaldığı kısa sürede Hayzaran'ın ona içmek için verdiği ve içinde bahtın hükmü bulunan demirhindi şerbeti imiş. Halifenin ölümünü ilk olarak işiten kesinlikle Cellat Mesrur olmuş. Ve hemen Ana Sultan Hayzaran'ın yanına koşmuş ve ona "Ey halifenin annesi, Tanrı ömrünü uzatsın! Efendim El-Hadi öldü" demiş. Hayzaran da, ona "Pekâlâ. Ama ey Mesrur, bu haberi gizli tut; olay ansızın yayılmasın! Şimdi hemen oğlum Harun Reşid'in yanına git ve onu buraya getir!" demiş. Mesrur, Harun Reşid'in yanına gitmiş ve onu yatarken bulmuş; onu uyandırarak kendisine "Efendim, hanımım hemen seni çağırıyor" demiş. Harun da, çok şaşırarak "Vallahi! Kardeşim El-Hadi ona yine benden söz etmiş ve de aklımın köşesinden geçmediği halde benim düzenlediğim bir tuzaktan dem vurmuş olacak!" diye haykırmış. Ama Mesrur onun sözünü keserek kendisine "Ey Harun, ayağa kalk ve beni izle! Yüreğini ferah tut, çünkü her şey iyiye gitmektedir ve sen başarı ve sevinçten başka bir şey görmeyeceksin!" demiş.

Bunun üzerine Harun ayağa kalkıp giyinmiş. Mesrur da hemen onun önünde secdeye varmış ve elleri arasında yeri öperek "Barış üzerine olsun, ey Emirü'l-Müminin, iman hizmetlilerinin imamı, yeryüzünde Allah'ın elçisi peygamberin halifesi, Şeriat'ın ve onun zorunlu kıldıklarının savunucusu!" diye haykırmış. Harun şaşkınlık ve kararsızlık içinde "Bu sözler ne anlama geliyor, ey Mesrur? Daha biraz önce bana adımla seslendin. Şimdi de Emirü'l-Müminin unvanıyla hitap ediyorsun. Bu birbirine zıt sözleri ve ansızın dil değiştirmeni neye yormalıyım?" diye sormuş. Mesrur da "Efendim, her ömrün ulaşacağı bir yer ve her varlığın son bulacağı bir zaman vardır! Tanrı ömrünü uzatsın, kardeşin öldü...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş*

*Ama dokuz yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:*

"Efendim, her ömrün ulaşacağı bir yer ve her varlığın son bulacağı bir zaman vardır! Tanrı ömrünü uzatsın, kardeşin öldü" demiş. Harun Reşid, artık hiçbir korku ve kaygısı kalmadığı için annesinin yanına gitmek için acele etmiş ve onun yanına ulaşıp da kadın onu görünce "Neşe ve mutluluk! Emirü'l-Müminin'e neşe ve mutluluk dilerim!" diye haykırmış. Ayağa kalkarak ona halifelik hil'atini giydirmiş; ve eline saltanat asasını, yüce mührü ve egemenlik alametlerini teslim etmiş. Ve aynı anda, harem haremağalarının başı içeri girmiş ve Harun Reşid'e "Efendimiz, bir mutlu haberim var. Esiren Marahil sana bir oğlan doğurdu" demiş. Harun çifte mutluluğun sevincini ortaya koymuş ve oğluna El-Memun lakabıyla birlikte Abdullah adını vermiş.

El-Hadi'nin ölümünü ve Harun Reşid'in tahtına çıkışını Bağdat halkı gün doğmadan önce öğrenmiş. Harun da egemenlik hazırlıkları sırasında, emirlerin, ünlü kişilerin ve halk topluluğunun sadakat yeminlerini kabul etmiş. Aynı gün, ikisi de Yahya Bermeki'nin oğulları olan El-Fazl ile Cafer'i vezirliğe atamış. Ve imparatorluğun tüm eyalet ve ülkeleri ve Arap olsun olmasın, tüm İslam topluluklar, Türkler ve Deylemiler yeni halifenin egemenliğini tanıyıp sadakat yemini etmişler. O da, saltanatına

refah ve görkem içinde başlamış ve yeni şaşaası ve kudretinin parlaklığı içinde tahtına oturmuş.

El-Hadi'nin kolları arasında can verdiği gözde Kader'e gelince, onun durumu da şöyleymiş: Tahta çıktığı günün gecesinden başlayarak kadının güzelliğini bilen Harun Reşid onu görmek istemiş ve ilk bakışlarını onun üzerine çevirmiş. Ve ona "Ey Kader, seninle birlikte Tanrı rahmet eyleyesi kardeşim Hadi'nin oturduğu, eğlendiği ve dinlendiği köşkü ve bahçeyi ziyaret etmek istiyorum" demiş. Henüz matem giysileri sırtında olan Kader de başını eğmiş ve "Ben, Emirü'l-Müminin'in itaatkâr kölesiyim" diye yanıt vermiş. Ve sırtından matem giysilerini çıkarmak üzere bir an için oradan ayrılmış; ve bunları çıkarıp duruma uygun giysiler ve süslerle donanmış. Sonra köşke girmiş; orada Harun kendisini yanıbaşında oturtmuş. Ve gözleri bu çok güzel kadın üzerinde, kendisini onun zarafetine hayran olmaktan alıkoymayarak orada kalmış; ve duyduğu sevinçten, göğsü alabildiğine ferahlamış ve yüreği genişlemiş. Sonra, Harun'un sevdiği şaraplar getirilmiş; ama Kader halifenin kendisine uzattığı bardaktan içmeyi reddetmiş. O da şaşırarak kendisine "Neden reddediyorsun?" diye sormuş. Kadın "Musiki olmadan şarap erdeminin yarısını yitirir. Bundan dolayı, yanımızda İbrahim'in oğlu hayranlık veren İshak bulunsa ve bize uyumlu bir birliktelik sağlasa pek hoşnut olurdum" diye yanıt vermiş. Harun Reşid de "Bunda bir uygunsuzluk yok" diye yanıt vermiş. Hemen Mesrur'u gönderip musikişinası çağırtmış; o da gelmekte gecikmemiş. Ve halifenin önünde yeri öperek saygılarını sunmuş. Ve Harun Reşid'in bir işareti üzerine gözdenin karşısına oturmuş.

O andan başlayarak bardak elden ele dolaşmış; ağzına kadar dolu birçok bardak devirmişler. Ve şarap beyinlerde coşku yaratınca, İshak, birdenbire "Keyfince olayları dönüşüme uğratan ve değişkenlik ve süreklilik sağlayan Ebedi Varlık'a övgüler olsun!" diye haykırmış. Harun Reşid de ona "Sen böyle söylemekle neyi düşünmektesin, ey İbrahim'in oğlu?" diye sormuş. İshak da "Ne yazık ki, ey efendim, dün, aynı saatte, kardeşin bu köşkün penceresinden eğilmiş, gelin gibi bir ayın saçtığı ışık altında, şarkıcıların tatlı ve hafif seslerini duyup akıp giden suya bakıyordu. Ve apaçık bir mutluluğu vurgulayan bir görünüm karşısında bahtın-

dan ürkmeye başlamış ve sana alçalmanın acı şerbetini içirmek istemişti" diye yanıt vermiş. Harun Reşid de "Ey İbrahim'in oğlu, yaratılanların ömrü Talih Kitabı'nda kayıtlıdır. Süresi gelip bitmese bu yaşam hoşa mı giderdi?" demiş. Sonra da güzel Kader'e dönmüş ve ona "Ey genç hanım, sen ne dersin?" demiş. Kader de udunu eline almış; doğaçlamadan bir taksim geçmiş; sonra da derinden derine duygulu bir sesle, şu dizeleri okumuş:

> İnsanın yaşamında iki yan vardır: biri saydam, biri bulanık.
> Zamanın iki tür günü vardır: güvenli günler ve tehlikeli günler.
> Ne zamana gücen ne de yaşama; çünkü en saydam günleri karanlık ve bulanık günler izler.

Bu dizeleri söyleyip tamamlayınca, El-Hadi'nin gözdesi ansızın gücünü tüketmiş ve bilinçsiz ve hareketsiz, baş aşağı yere düşmüş.

Yardımına koşmuşlar ve silkelemişler onu. Ama, Yüceler Yücesi'nin bağrına gömülerek çoktan can vermiş bulunuyormuş. İshak da "Efendim, bu kız rahmetliyi severdi. Ve mezar kazılana kadar süren bir sevda, sevdadan sayılmaz. Tanrı merhametini El-Hadi'den, gözdesinden ve tüm Müslümanlardan esirgemesin!" demiş.

Harun Reşid'in gözlerinden bir damla yaş akmış. Ve ölünün bedenini yıkamalarını ve El-Hadi ile aynı mezara koymalarını buyurmuş. Ve de "Evet! Tanrı merhametini El-Hadi'nin, gözdesinin ve tüm Müslümanların üzerine yaysın!" demiş.

Ve bahtsız genç kadının öyküsünü böylece anlattıktan sonra, genç zengin adam, duygulanan dinleyicilerine "Şimdi de, talihin acımasız oyunlarının bir başka belirtisi olan Uğursuz Gerdanlık öyküsünü dinleyin!" demiş.

## *Uğursuz Gerdanlık*

Günün birinde halife Harun Reşid, musikişinas şarkıcı Haşim bin Süleyman'ın yeteneğinin övüldüğünü duymuş ve onu çağırt-

mış. Şarkıcı huzura sokulunca, Harun onu karşısına oturtmuş ve ondan bestelerinden bazılarını kendisine dinletmesini rica etmiş. Haşim de, üç kıtalık ağır ve dokunaklı bir ezgiyi öylesine sanatla ve güzel bir sesle okumuş ki, hayranlık ve coşkunun sınırına ulaşan Halife "Harikaydın, ey Süleyman'ın oğlu! Tanrı babanın ruhunu kutsasın!" diye haykırmış. Ve minnet dolu, boynundan, misk armudu iriliğinde zümrüt salkımlarıyla donanmış şahane bir gerdanlık çıkartmış ve şarkıcının boynuna geçirmiş.

Bu mücevheri görünce, memnunluk ve sevinç gösterecek yerde, Haşim'in gözleri yaşlarla dolmuş; ve hüzün yüreğine inerek yüzünü sarartmış.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:*

Bu mücevheri görünce, memnunluk ve sevinç gösterecek yerde, Haşim'in gözleri yaşlarla dolmuş; ve hüzün yüreğine inerek yüzünü sarartmış. Böylesine bir görünümü beklemeyen Harun çok şaşırmış ve mücevherin musikişinasın hoşuna gitmediğine inanmış; ve ona "Bu gözyaşları ve bu hüzün nedendir, ey Haşim? Ve eğer bu gerdanlık hoşuna gitmediyse, bana ve kendine karşı can sıkıcı bir sessizliği neden sürdürüyorsun?" diye sormuş. Musikişinas da "Tanrı hükümdarların en cömertinin başı üzerinden lütuflarını eksik etmesin! Ama, gözyaşlarımı akıtan ve yüreğimi kedere boğan şey senin düşündüğün değil, efendim! Ve eğer bana izin verirsen, ben sana bu gerdanlığın öyküsünü ve ortaya çıkışının neden beni gördüğün hale soktuğunu anlatırım!" diye yanıt vermiş. Harun da "Kuşkusuz, bu izni sana veriyorum. Çünkü atalarımdan bana kalan bir gerdanlığın öyküsü son kertede şaşırtıcı olmalıdır; ve bu konuda benim bilmeyip senin bildiğin şeyi öğrenmek için can atıyorum" diye yanıt vermiş. O zaman şarkıcı musikişinas, anılarını toparlayarak şöyle anlatmış:

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, bu gerdanlıkla ilgili olay, benim ilk gençlik zamanlarıma rastlar. O tarihlerde ben, kökenimin vatanı ve de doğduğum yer olan Şam kentinde yaşıyordum.

Bir akşam, gurup zamanı, bir gölün kenarında dolaşıyordum; ve Şam çöllerinin Araplarının, yüzü göz hizasına kadar örten giysilerine bürünmüştüm. İşte tam o sırada, her zaman görülmedik şekilde, taşıdıkları musiki gereçlerine bakılınca, kuşku duyulmaksızın şarkıcı oldukları anlaşılan nadir zarafette, üstün nitelikli iki genç kızın eşlik ettiği genç bir adama rastladım. Birdenbire bu gezgin kişide, bizim yörelerde, şu Taberiye gölü kıyısında ceylan avlamaya gelmiş bulunan, bu isimdeki ikinci kişi olan Halife El-Velid'i tanıdım.

Kendi bakımından, halife beni görünce, yoldaşlarına döndü ve onlara, sadece onların duyduğunu sandığı bir sesle "İşte çölden gelmiş, tüm kabalığı ve yabaniliği içinde bir Arap! Vallahi! Onu çağırıp bize katılmasını isteyeceğim; onun sırtından bir parça eğleniriz!" dedi. Ve eliyle bana işaret etti. Yanlarına yaklaşınca, beni çimende, iki şarkıcı kızın karşısında, yanına oturttu. İşte o zaman, beni tanımaktan uzak olan ve daha önce hiç görmemiş bulunan halifenin arzusu üzerine, kızlardan biri uduna düzen verdi ve dokunaklı bir sesle benim bestelediğim tek düze bir ezgi okudu. Ama, tüm yeteneğine karşın, okurken birkaç küçük hata yaptı ve ezginin birçok kısmını atladı. Ben de halifenin patlamaya hazır alaylarını üzerime çekmemek için kendimi kesinlikle sakınmakla birlikte, şarkıcıya seslenerek "Hata yapıyorsun, hanımım, hata yapıyorsun!" diye haykırmaktan kendimi alamadım. Genç kız da, benim seslenişimi duyunca, alaylı bir gülüşle güldü; halifeye dönerek "Şu deve sürücüsü Bedevi Arabın söylediğini işittin mi, ey Emirü'l-Müminin? Bizi hata işlemiş olmakla itham etmekten çekinmiyor, utanmaz!" dedi. El-Velid de bana, aynı zamanda hem alaycı hem de söylediğimi onaylamamış gibi bakarak "Senin kabilende, ey Bedevi, şarkı söylemeyi ve musiki gereçlerinin çalınışını incelikle öğretirler mi?" dedi. Ben de önünde saygıyla eğilerek ona "Başım üzerine yemin ederim ki hayır, ey Emirü'l-Müminin. Ama eğer izin verirsen, bu harika şarkıcıya, tüm sanatına karşın, icrada bir iki hata yaptığını kanıtlarım" diye yanıt verdim. El-Velid, sonucu görmek üzere bana izin verince, genç kıza "İkinci telde bir çeyrek koma daha aşağı bas; dördüncü tele de gevşek bas! Sonra da havanın ağır bölümüne geç! Göreceksin ki, şarkının vurgulanması daha

çok anlam kazanacak ve senin hafifçe atladığın bazı kısımlar kendiliğinden yerine oturacak" dedim.

Genç kız da, bir Bedevi'nin bu tarzda konuştuğunu görmekten şaşırarak uduna kendisine gösterdiğim şekilde düzen verdi; ve şarkısını yeniden söyledi. Bu kez öylesine güzel ve mükemmel okudu ki, kendisi de heyecanlandığı kadar şaşırdı da. Ve ansızın ayağa kalkarak "Kâbe'nin Sahibi üzerine yemin ederim ki, sen Haşim bin Süleyman'sın!" diye haykırarak ayaklarıma atıldı. Ben de genç kızdan daha az heyecanlanmış değildim ve bu yüzden yanıt veremedim. Halife "Sen gerçekten onun sözünü ettiği kişi misin?" diye sordu. Ben de, yüzümü açarak "Evet, ey Emirü'l-Müminin, ben senin kölen Haşim Taberi'yim!" diye yanıt verdim. Halife beni tanıdığından ötürü çok memnun oldu; ve bana "Ey Süleyman'ın oğlu, seni yoluma çıkaran Tanrı'ya övgüler olsun! Bu genç kız, sana, zamanımızın tüm musikişinaslarından fazla hayrandır; ve bana senin şarkıların ve bestelerinden başka şey çalıp söylemez!" dedi. Ve de "İsterim ki bundan böyle benim dostum ve arkadaşım olasın!" diye ekledi. Ben de ona teşekkür edip elini öptüm.

Sonra, şarkıyı söyleyen genç kız, halifeye doğru dönüp ona "Ey Emirü'l-Müminin, bu mutlu an dolayısıyla sana bir şey sormak istiyorum!" dedi. Halife de "Sorabilirsin!" dedi. Kız "Senden, üstadıma, saygımı göstermek üzere, minnettarlığımın bir kanıtını sunmama izin vermeni rica ediyorum" dedi. O da "Kuşkusuz, gerekir doğrusu!" diye yanıt verdi. O zaman sevimli şarkıcı, boynunda taşıdığı ve kendisine halifenin armağan etmiş bulunduğu görkemli gerdanlığı çıkardı ve "Bunu minnettarlığımın bir verisi olarak kabul et ve beni bu denli az şey verdiğim için bağışla!" diyerek boynuma taktı. O gerdanlık, kesinlikle bugün yeniden gönül yüceliğinle edindiğim bu gerdanlıktı, ey Emirü'l-Müminin. Ve de bugün yeniden elime geçmek üzere, o zaman, bu gerdanlık elimden şu yolda çıkmıştı...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:*

Ve de bugün yeniden elime geçmek üzere, şimdi görünce benim neden ağladığımı da belirleyecek olan bu gerdanlık, o zaman elimden şu yolda çıkmıştı.

Gerçekten, göl üzerinde, meltem, serinlik vererek eserken, şarkı söyleyerek belirli bir süre geçirdikten sonra, El-Velid ayağa kalkıp bize "Su üzerinde bir gezinti yapmak üzere kayığa binelim!" dedi. Hemen uzakta bulunan hizmetkârlar koşuşup bir kayık getirdiler. Kayığa ilkin halife bindi, sonra da ben. Sıra bana gerdanlığı armağan eden genç kıza gelince, kayığa binmek üzere ayağını uzattı. Ama kürekçilerden yüzünü sakınmak üzere örtüsüne bürünürken şaşkınlık gösterdi; ve ayağı kaydı, göle düştü; ve kendisine yardım ulaşmadan önce, suyun dibini boyladı. Ve yaptığımız tüm araştırmalara karşın, onu yeniden bulmayı başaramadık. Tanrı ondan merhametini esirgemesin!

El-Velid'in acısı ve üzüntüsü çok derin oldu, gözyaşları yüzünü ıslattı. Ben de bu bahtsız genç kız uğruna acı gözyaşları döktüm. Bu olaydan sonra epeyce bir zaman sesini çıkarmayan halife, bana "Ey Haşim, acı duymama hafif bir teselli olmak üzere, kısa yaşamında benim için yaptıklarının bir anısını oluşturmak üzere onun gerdanlığının elimde bulunmasını isterdim. Ama Tanrı, sana armağan ettiğimiz şeyi geri almaktan bizi korusun. Dolayısıyla senden bu gerdanlığı bana satmaya razı olmanı rica ediyorum" dedi. Ben de, hemen gerdanlığı halifeye verdim, o da kente döndüğümüzde bana otuz bin gümüş dirhem ödedi ve beni değerli armağanlara boğdu.

Ve işte, ey Emirü'l-Müminin, beni bugün ağlatan neden budur. Ve hükümranlık gücünü Emevi halifelerinden alarak senin de muzaffer ardılı olduğun Abbasilere geçiren Yüceler Yücesi Tanrı, bu gerdanlığı, dolaylı yoldan, soylu atalarından, miras yoluyla sana aktardı.

Ve Harun Reşid, Haşim bin Süleyman'ın bu öyküsünden çok duygulanmış ve "Tanrı, layık olanlardan rahmetini esirgemesin!" demiş. Ve bu genelleştirilmiş cümleye yenik düşmüş rakip bir sülalenin üyelerinin adını anmaktan kaçınmış.

Sonra genç adam "Madem ki, musikişinasların ve şarkıcıların kapısını aşındırıyoruz, şimdi de size, binlercesi arasından tüm zamanların musikişinasları arasında en ünlüsü olan Musullu

İshak bin İbrahim'in öyküsünü anlatmak istiyorum" demiş ve şu öyküyü anlatmış:

## *Musullu İshak ve Yitirilmiş Şarkı*[1]

Musikişinas ve şarkıcı Musullu İshak bin İbrahim aracılığıyla bize kadar ulaşan çeşitli anılardan birinde İshak şunu anlatır:

Bir gün, âdetim gereği Emirü'l-Müminin'in yanında bulunuyordum. Onu, veziri El-Fazl ve yüzünden nur saçan ve dış görünümünden soyluluk ve ağırbaşlılık akan Hicazlı bir şeyhle otururken buldum. Ve iki tarafın selamlaşmasından sonra sezdirmeden Vezir El-Fazl'a doğru eğilip ona hoşlandığım ve daha önce hiç görmediğim bu Hicazlı şeyhin adını sordum. Bana "Bu şeyh, ününü duymuş olduğun Hicazlı şarkıcı, yaşlı şair ve musikişinas Maâbad'ın torunudur" diye yanıt verdi. Gençliğimde çok hayran olduğum bu yaşlı Maâbad'ın torununu tanımakla memnun olduğundan El-Fazl, kulağıma "Ey İshak, gördüğün Hicazlı şeyh, senden hoşlanırsa, sana büyükbabasının tüm bestelerini tanıtır, hatta şarkıları da söyler. Güleç yüzlüdür ve güzel bir sesi vardır" dedi.

O zaman ben, adamın tarzını öğrenmek ve gençlik yıllarımda beni büyülemiş olan şarkıları belleğime nakşetmek için Hicazlıya elimden geldiğince hoş görünmeye çalıştım; ve çeşitli şeylerden söz ettikten sonra, ona "Ey pek soylu şeyh, senden rica etsem, büyükbaban Hicaz'ın onuru, ünlü Maâbad'ın kaç adet şarkı bestelediğini bana söyleyebilir misin?" dedim. Bana "Altmış tane. Ne bir eksik, ne bir fazla!" diye yanıt verdi. Ben de kendisine "Bu altmış şarkıdan, gerek ölçüsü, gerek öğeleri bakımından senin en çok sevdiğinin hangisi olduğunu söylemeni rica edersem, sabrını çok mu zorlamış olurum?" diye sordum. Bana "Her bakımdan 'Muleyha'nın boynunun eşsiz güzelliği! Güzel göğüslü Muleyha'nın!' dizesiyle başlayan kırk üçüncü şarkı, kuşkusuz!" diye yanıt verdi.

Ve sanki, bu dizenin sadece okunuşu bile ona esin vermişçesine, elimden ansızın udu kaptı ve çabucak ufak bir düzen

1 Mardrus, öykünün başlığını "Musullu İshak ve Yeni Hava" olarak çevirmiş. Biz Mathers'in kullandığı başlığı yeğ tuttuk (Â.Ş.O.)

sağladıktan sonra, harika bir sesle sözü edilen ağır ve dokunaklı ezgiyi okudu. Ve çok eski olduğu halde yine de yepyeni olan bu şarkıya bambaşka bir sanat, bir büyü, bir zarafet ve anlatılamaz bir duyarlık kattı. Onu işitmekle zevkten ürperdim; heyecanın sınırında, kendimden geçmiş gözüm kamaşmıştı. Yeni duyduğum parçaları, ne kadar karmaşık olurlarsa olsun, aklımda tutmak gibi bir yeteneğim olduğu halde, Hicazlı şeyhin önünde, bana söylediği ve benim için yepyeni olan o hoş şarkıyı hemen tekrarlamak istemedim; ona teşekkür etmekle yetindim. Ben saraydan bu musikiyle esrikleşmiş olarak çıkarken şeyh de ülkesi Medine'ye dönmek üzere oradan ayrıldı.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:*

Ben saraydan bu musikiyle esrikleşmiş olarak dışarı çıkarken, şeyh de ülkesi Medine'ye dönmek üzere oradan ayrıldı.

Evime dönünce, duvarda asılı olan udumu aldım, anahtarları bularak tellerinde düzen tutturdum; ve inceden inceye son düzenlemeleri yaptım. Ama, hayret değil mi, beni o denli etkileyen Hicazlının musikisini tekrarlamak isteyince ne tek bir notasını ne de hangi makamdan söylendiğini hatırlayabildim. Ben ki, olağan koşullarda pek önemsemeyen bir kulakla dinlemiş olsam da, yüz kıtalık bir şarkıyı aklımda tutardım. Ama bu kez belleğimle bu şarkının arasına içinden geçilemez bir pamuk tabakası girmiş gibiydi; ve tüm hatırlama çabalarıma karşın, yüreğimde o denli yer etmiş bulunan şarkıyı tekrarlayamadım.

O andan başlayarak, gece gündüz, bu musikiyi hatırlamak için çırpındım, durdum; ama hiçbir sonuç alamadım. Umutsuzluk içinde udumu ve derslerimi terk ettim; ve Bağdat'ı, sonra Musul'u ve Basra'yı; sonra da tüm Irak'ı, bu musikiyi ve bu şarkıyı kadın erkek bütün eski şarkıcılara sorarak baştan aşağı dolaştım, ama hiç kimse ne o havayı bildi ne de bana onu yeniden nasıl bulacağımın yolunu gösterecek herhangi bir bilgi verebildi.

O zaman, bütün araştırmalarımın boş olduğunu anlayarak kendimi bu tutkudan kurtarmaya karar verdim; ve çölü aşarak

Hicaz'a yolculuk yapıp Medine'ye giderek Hicazlı şeyhi bulmaya ve bana bir kez daha büyükbabasının bu şarkısını söylemesini rica etmeye karar verdim. Bu kararı aldığım sırada Basra'da bulunuyor ve nehir kenarında dolaşıyordum. Tam o sırada kapalı ve zengin giysilere bürünmüş ve yüksek ailelerden gelme oldukları izlenimini veren iki genç hanım yanıma yaklaştı ve dizginini tutup eşeğimi durdurarak beni selamladı.

Ben de, çok canım sıkılarak ve Hicaz şarkısını düşünmekten başka bir şey yapmaksızın kesin bir tavırla "Bırakın! Bırakın!" dedim. Ve eşeğimin dizginini yeniden ele geçirmek istedim. Ama o sırada, içlerinden biri yüzündeki peçeyi kaldırmaksızın, ardından bana gülümsedi ve "Pekâlâ, ey İshak, ama senin Hicazlı Maâbad'ın 'Muleyha'nın boynunun eşsiz güzelliği' dizesiyle başlayan güzel şarkısına olan tutkun nerede kaldı, şimdi? Yoksa onu aramak için dünyayı dolaşmaktan vaz mı geçtin?" dedi. Ve şaşkınlığımı yenmeme fırsat vermeden "Ey İshak, haremin pencere parmaklıklarının gerisinden halifenin ve El-Fazl'ın huzurunda Hicazlı şeyh şarkı söylerken ve o eski musikinin seni sıçrattığı ve yörendeki cansız eşyayı raksettirdiği sırada seni gördüm. Bir hayranlık içinde idin, ey İshak! Ellerinde düzen tutuyor, başını oynatıyor ve tatlı tatlı sallanıyordun. Sarhoş gibiydin, deli gibiydin" diye ekledi.

Ben de, bu sözleri işitince "Ah! Babam İbrahim'in anısına ant içerim ki, bu zengin ve güzel şarkı yüzünden şimdi daha da deli gibiyim. Ya Allah! Onu yeniden, hatalı da olsa, eksik de olsa yeniden duymak için neler vermezdim! Bu şarkının bir notası için ömrümün on yılını verirdim! İşte şimdi sen ondan söz ederek, ey tatlı varlık, pişmanlıklarımın ateşini canlandırdın ve umutsuzluğumun küllenmiş korunu körükledin!" diye haykırdım. Ve de "Bırakın, bırakın beni de gideyim! Çabucak hazırlanmam, Hicaz'a gitmek üzere acele yola koyulmam gerek!" diye ekledim.

Genç kız bu sözleri duyunca, eşeğimin dizginini bırakmaksızın kahkahalarla güldü ve bana "Ya ben sana 'Muleyha'nın boynunun eşsiz güzelliği' dizeleriyle başlayan Hicaz şarkısını söylesem, yine de Hicaz'a gitmekte ısrar eder miydin?" dedi. Ben de "Babanın ve ananın başı için, ey iyi aile kızı, zaten çılgına dönmüş birine daha fazla işkence etme!" diye yanıt verdim.

Bunun üzerine genç hanım, eşeğimin dizginini boyuna elinde tutarak harika bir sesle ve daha önce Hicazlının ağzından işitmiş olduğumdan bin kez daha güzel bir usulle ansızın şarkıyı okumaya başladı. Bununla birlikte şarkıyı kısık bir sesle okuyordu! Ve ben, coşku ve mutluluğun sınırında, büyük bir tatlılığın işkence çekmekte olan ruhumu yatıştırdığını hissettim. Ve hemen eşeğimden atlayarak genç kadının ayaklarına kapanıp ellerini ve giysisinin eteğini öptüm. Ve ona "Hanımım, ben senin yüce gönüllülükle satın alınmış kölenim. Benim konukseverliğimi kabul etmek ister misin? Sen bana Muleyha'nın şarkısını söylersin, ben de sana bütün gün ve bütün gece şarkı okurum. Evet, bütün gün ve bütün gece!" dedim. Ama kadın bana "Ey İshak, senin ne denli huysuz olduğunu ve bestelerin hakkında nasıl cimri davrandığını biliriz. Evet, biliriz ki, öğrencilerinin hiçbiri senden kabul görüp asla tek bir şarkını bile öğrenememişlerdir. Onların bestelerden öğrendikleri de, senin Aleviye, Vecd el-Kara ve Muharek gibi yabancılar aracılığıyla onlara intikal ettirdiğin şeylerdir. Ama doğrudan doğruya senden, ey çok kıskanç İshak, hiç kimse bir şeyler öğrenememiştir. Madem ki Muleyha'nın bestesini öğrenmek istemektesin, öyleyse bunca uzatmaya ne hacet var? Sen iyice belleyesiye kadar onu sana söylerim" diye ekledi. O zaman "Karşılığında, ben de, ey göklerden inmiş kız, senin için kanımı akıtırım. Ama kimsin sen ve de adın nedir?" diye haykırdım...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:*

O zaman "Karşılığında, ben de, ey göklerden inmiş kız, senin için kanımı akıtırım. Ama kimsin sen ve de adın nedir?" diye haykırdım. Bana "Yaprağın kuşa, meltemin yapraklara söylediklerini anlayan şarkıcılar arasında sıradan bir şarkıcı. Adım Vehibe'dir. Şairin o ünlü şarkısı da benim adımı taşır" dedi ve şu şarkıyı okudu:

> Ey Vehibe! Zevkler ve neşeler yalnız senin yanında duyulur.
> Ey Vehibe! Benden başka hiç kimsenin tatmadığı tükürüğün nasıl da kokulu idi!

Çöllerde kaynaklar nadir olduğu kadar nadir, sen bana sadece dudaklarının bardağını sunmaya geldin.
Ey Vehibe, yaşamında bir kez bile yumurtlamamış horoza öykünme.
Gel konutu kokuya boğ!
Bana şekerden de tatlı bir zevk, ışık gibi saydam ve karkafa ve kandaristen yeğni olan ölümsüzlük iksirini sun!

Sözleri Ferruh'a ait olan bu sevimli şarkıyı, narin bir havaya uydurarak Vehibe kendisi bestelemişti. Ve bu şarkıyla benim aklımı başımdan uçurdu. Ona o kadar yalvardım ki, sonunda, kız kardeşiyle birlikte benim konutuma gelmeye razı oldu. Bütün bir günü ve geceyi şarkı ve musikiyle geçirdik. Ve ben onda, hiç kuşkusuz, yaşamımda benzerini asla işitmediğim, en hayranlık duyulacak şarkıcıyı buldum. Aşkı ruhumun derinliğine kadar işledi. Sonunda, bana, sesinin güzelliğini sunduğu gibi etinin lezzetini de tattırdı. Ve Nasip Dağıtıcı'nın bana bağışladığı mutlu yıllar boyunca yaşamımı süsledi.

Sonra zengin genç adam "Şimdi de halifenin rakkaseleri üstüne nükteli bir fıkra!" demiş ve şu öyküyü anlatmış:

## *İki Rakkase*

Bir zamanlar, Halife Abdülmelik bin Mervan'ın saltanatı zamanında, mesleğinin kendisine sağladığı tüm serveti ve Şam'daki emirlerin ve zengin kişilerin cömertliğinden elde ettiklerini çılgın bir israfla harcayan İbn ebu Atik adlı bir şair ve musikişinas yaşarmış.

Ve yine, kazandığı hatırı sayılır paraya karşın bitip tükenmez bir yoksulluk içindeymiş; ve kalabalık ailesinin yaşamını sağlamak için büyük zahmet çekermiş. Çünkü şairin elinde altın ve âşığın yüreğinde sabır kalbur içindeki su gibidir.

Oysa şair, halifenin yakınlarından biri olan mabeyinci Abdullah'ın ruh gibi dostuymuş. Daha önce birçok kez, kentin ileri gelenlerin lütuflarını onun üzerine çekmiş bulunan Abdullah bizzat halifeliğin lütuflarını da sağlamaya karar vermiş. Ve Emi-

rü'l-Müminin'in uygun durumda bulunduğu bir sırada Abdullah meseleyi ona açıp Şam'da ve ülkenin her yerinde çağın en hayran olunacak bir musikişinası olarak sayılan kişinin yoksulluğundan ve yoksunluğundan dem vurmuş. Abdülmelik de "Onu bana yollayabilirsin!" demiş.

Abdullah iyi haberi dostuna iletmekte acele etmiş ve ona halifeyle olan konuşmasını tekrarlamış; şair de dostuna teşekkür edip saraya gitmiş. Ve kendisine takdim edildiğinde halifeyi, ayakta duran rakkaseler narin bedenleriyle beng dalları gibi salınır ve ellerindeki hurma yapraklarından yelpazeleri tatlı zarafetle oynatarak efendilerini serinletmekte iken oracıkta oturur bulmuş. Rakkaselerden birinin elindeki yelpazenin üzerinde altın ve lacivert taşından harflerle şunlar yazılıymış:

> Benim getirdiğim rüzgâr taze ve yeğnidir ve okşadıklarımın pembe utancıyla oynarım.
> Âşık ağızların busesini gizlemek için içtenlikli bir örtüyüm ben.
> Ağzını açıp şarkı söyleyen muganniye ve dizeler okuyan şair için değerli bir yardımcıyım.

İkinci rakkasenin yelpazesi üzerinde, yine altın ve lacivert taşından harflerle şu dizeler yazılıymış:

> Güzellerin elinde gerçekten hoş bir şeyim; bu yüzden seçeneğim halife saraylarıdır.
> Çünkü zarafet ve incelikle uyum sağlayamayanlar bana dost olarak sahip bulunmaktan el çekmişlerdir.
> Ama, bükülgen bedenli ve güzel bir esire gibi rahat olan delikanlıya da okşayışlarımı zevkle sunarım.

Şair bu iki harika kıza iyice bakınca gözleri kamaşmış ve derinden derine titremiş. Ve ansızın, sefaletini, kederlerini, ailesel yoksunluklarını ve acı gerçeği unutmuş. İki seçkin rakkase arasında, cennet zevklerinin ortasına sürüklendiğini zannetmiş. Onların güzelliği, ona anısı kendisine kalmış tüm gelip geçmiş kadınları, çirkin ve salak karılar gibi göstermiş.

Halifeye gelince, saygı sunuşlar ve selamlaşmalardan sonra, şaire "Ey İbn ebu Atik, Abdullah'ın, güvensiz durumun ve yakınlarının içine dalmış olduğu sefalet hakkında bana yaptığı tanımlamadan etkilendim. Bu durumda benden ne isteyeceksen isteyebilirsin; istediğin şey sana o saat ve o anda sağlanacaktır" demiş. Şair de iki rakkaseyi görmekten duyduğu şaşkınlık içinde halifenin sözlerinin kapsamını anlayamamış. Zaten anlasa da, para mı yoksa servet mi istesin, bilemeyecekmiş. Çünkü, o anda kafasını sadece bir fikir işgal ediyormuş: iki rakkasenin güzelliği ve onlara tek başına sahip olmak ve gözleri ve etkileriyle esrikleşmek.

Böylece, halifenin yüce gönüllülükle yaptığı teklife "Tanrı Emirü'l-Müminin'in ömrünü uzatsın! Ama kölen Nasip Dağıtıcı'nın hayırlarıyla donanmıştır. Zengindir ve bir emir gibi hiçbir şeyi noksan değildir. Gözü toktur, ruhu doygundur, yüreği hoşnuttur. Ve zaten, şimdi, güneşin huzurunda ve iki ay arasında bulunduğum durumda, en kara sefaletler, en katı yoksunluklar içinde de olsam, kendimi ülkenin en zengin insanı sayardım" demiş.

Halife Abdülmelik, bu yanıttan son derecede hoşnut kalmış ve şairin gözlerinin, dilinin diyemediğini şiddetle ifade etmekte olduğunu görerek ona "Ey İbn ebu Atik! Şurada gördüğün ve benim henüz bugün Rum Kralı'nın bir armağanı olarak kabul ettiğim iki genç kız, artık senin yasal malın ve mülkündür. Ve kendi mülküne keyfince girebilirsin!" demiş.

Şair de rakkaseleri alıp evine götürmüş.

Ama Abdullah saraya dönünce, halife ona "Ey Abdullah, dostun olan bu şair ve musikişinasın yoksunluğu ve sefaleti hakkında bana duyarlılıkla yaptığın tanımlama gerçekten de abartılıymış. Çünkü bana tam olarak mutlu bulunduğunu ve kesinlikle hiçbir şeye ihtiyacı olmadığını söyledi" demiş. Abdullah yüzünün şaşkınlıkla kaplandığını hissetmiş ve bu sözleri duymakla ne düşüneceğini bilememiş. Ama halife yeniden söz alarak "Ve de, yemin ederim ki Abdullah, Tanrı'nın hiçbir yaratığında görmediğim kadar mutlu durumdaydı" demiş. Şair musikişinasın yaptığı abartılı konuşmayı ona tekrarlamış. Abdullah da, yarı gücenik, yarı şakacı "Başın üzerine yemin ederim ki, ey Emirü'l-Müminin, sana yalan söylemiş. Hem de utanmadan yalan söylemiş. Onun keyfi yerindeymiş ha? Memnunmuş, öyle mi? Ama,

bu adam çok sefildir ve çocuklarını görmek kirpiklerinde yaşları titretir. İnan ki, bana, ey Emirü'l-Müminin, tüm ülkede hiç kimse, senin lütuflarının küçük bir kırıntısına bile onun kadar muhtaç değildir" diye yanıt vermiş. Halife, bu sözleri duyunca, şair ve musikişinas hakkında ne düşüneceğini bilememiş.

Abdullah da, halifenin yanından ayrıldığı andan başlayarak İbn Ebu Atik'in yanına ulaşmak için acele etmiş. Ve onu iki güzel rakkasenin beraberliğinde, birini sağ dizine, öbürünü sol dizine almış, içki dolu bir tepsinin önünde büyük bir keyifle otururken görmüş...

*Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve onu iki güzel rakkasenin beraberliğinde, birini sağ dizine, diğerini sol dizine almış, içki dolu tepsinin önünde büyük bir keyifle otururken görmüş. Ve kızgın bir sesle "Halifenin önünde, hakkında söylediklerimi yalanlayarak ne yapmayı düşünüyordun, ey çılgın? Benim yüzümü, en karasından bir renge ulaşasıya kadar kara çıkardın!" diyerek onu sorguya çekmiş. Şair de keyfin son sınırına ulaşmış olarak "Ah dostum! Birdenbire içine sürüklendiğim durumda acaba kim yoksulluğunu haykırabilir ve sefaletten dem vururdu? Öyle yapsaydım, benim yararımı bir yana bırak, en azından bu iki huriye karşı ayıp olurdu!" diye yanıt vermiş.

Bunu söyleyerek dostuna, içinde miskle ve kâfurla kokulandırılmış bir sıvı bulunan koca bir bardak uzatmış ve ona "İç dostum, şu siyah gözlerin bakışları altında! Siyah gözler benim çılgınlığımdır!" demiş. Ve iki harika rakkaseyi göstererek "Bu iki mutlu varlık, benim malım ve servetimdir. Nasip Dağıtıcı'nın cömertliğini incitme pahasına daha fazla ne isteyebilirdim ki?" diye eklemiş.

Abdullah, bunca iç temizliği karşısında gülmeye zorlanırken, bardağı dudaklarına yaklaştırmış; şair musikişinas da udu eline almış ve parlak bir girizgâhla onu canlandırarak şu şarkıyı söylemiş:

> Şen şakrak, ipince ve zarif genç kızlar! Hayranlık verici ceylanlar, böğrü narin kısraklar!

> Bağırlarında güzel yuvarlak göğüsleri yükselir, ışıklı bir gökteki iki yeşim kupa gibi.
> Nasıl olur da şarkı söylemem? Çıplak dağlara bile bu ceylanların bana içirdikleri içirilseydi, onlar da şarkı söylerlerdi!

Geçmişte olduğu gibi, şair ve musikişinas, bahtına ve Yaratılanların Efendisi'ne güvenerek kaygısızca yaşamayı sürdürmüş ve bu iki rakkase onun kötü günlerinin tesellisi ve tüm yaşamı boyunca mutluluğu olmuş.

Bunu izleyerek genç adam "Bu akşam, size, Fıstık Yağlı Kaymak öyküsünü de anlatacağım" demiş.

## *Fıstık Yağlı Kaymak*

Harun Reşid'in saltanatı döneminde Bağdat'ın yüce kadısı, zamanının en bilgin, en derin ve ince fikirli büyük hukukçusu Yakub ebu Yusuf imiş. Kendisi İmam Ebu Hanife'nin öğrencisi ve de en sevdiği yoldaşı olmuş; ilk olarak aydın bir kafayla, üstadı İmam tarafından ortaya konan hayranlık verici öğretiyi yöntemli ve açıklamalı bir bütünlük içinde toparlayıp düzenlemiş ve yazmış olan da yine oymuş. Ve böylece kaleme alınmış bulunan bu öğreti, o tarihten sonra gelenekçi Hanefi törelerine rehber ve temel oluşturmuş. Bu kadı, gençliğinin ve mesleğine alçakgönülle başlayışının öyküsünü; özellikle Fıstık Yağlı Kaymak öyküsüyle çözülmesi güç bir hukuksal soruna ilişkin öyküyü kendisi bize şöyle anlatmış ve demiştir ki:

Babam öldüğünde, Tanrı onu Rahmetiyle kuşatsın ve ona cennetinde seçkin bir yer sağlasın, ben henüz annemin kucağında küçük bir çocuktum. Bizler fakir kimseler olduğumuzdan ve ben evimizin tek desteği olduğumdan, annem biraz büyüyünce, beni çabucak mahalledeki bir kuru temizleyicinin yanına çırak verdi. Ve böylece çocuk yaşta annemle kendimin geçimini sağlayabildim.

Ama Yüceler Yücesi Tanrı, bahtıma kuru temizleyiciliği yazmamış bulunduğundan, bütün günlerimi boya kazanının başında geçirmeye karar veremiyordum. Çoğu zaman dükkândan kaçıp

Tanrı'nın en seçkin verileriyle donatası İmam Ebu Hanife'nin dinsel öğretisini izleyen uyanık öğrencileri arasına katılmaya gidiyordum. Ama benim davranışlarımı denetleyip beni sık sık izleyen annem, bu kaçışlarımdan dolayı beni şiddetle azarlıyor ve beni saygın üstadı dinleyen topluluğun ortasından çekip çıkarıyordu. Ve beni elimden tutup homurdanarak ve döverek sürüklüyor ve zorla kuru temizleyicinin dükkânında yeniden işe sokuyordu.

Ben de, bu titiz denetlemelere ve anamın hırpalamalarına karşın, bilgi edinmek için gayretimi, sabırsızlığımı ve coşkumu görüp beni teşvik eden saygın üstadın derslerini düzenli şekilde izlemenin bir çaresini buluyordum. Öylesine ki, bir gün, annem kuru temizleyicinin dükkânından kaçışlarımdan öfkeli; ezilip sıkılan ve utanan öğrencilerinin önünde Ebu Hanife'ye "Ey şeyh, bu çocuğun yitip gitmesinin ve hiçbir geçim kaynağı olmayan bu yetimin serseriliğine kapılmasının nedeni sensin. Çünkü benim iğimin sağladığı yetersiz gelirimden başka bir şeyim yok. Bu yetim kendi bakımından bir kazanç sağlamazsa yakında açlıktan ölürüz. Ve ölümümüzün sorumluluğu kıyamet gününde senden sorulur" diye haykırarak Ebu Hanife'ye şiddetle kafa tuttu. Saygın üstadım bu şiddetli çıkışma karşısında sükûnetini yitirmeden anama uzlaştırıcı bir sesle "Ey zavallı, Tanrı seni lütuflarıyla donatsın! Ama sen git, kaygılanma! Bu yetim bir gün, burada, fıstık yağıyla hazırlanmış kaymağın hasıyla beslenmeyi öğrenecek" dedi. Anam da, bu yanıtını işiterek saygın imamın fikren bunamış olduğunu düşünerek ve "Allah seni kahretsin! Sen saçma sapan konuşan bir bunaksın, aklın da gelip gidiyor!" diye son bir hakaret daha savurarak çekip gitti. Ama ben, İmam'ın bu sözlerini aklımda tuttum.

Ve Tanrı yüreğime okuma tutkusu koymuş bulunduğundan, bu tutku her şeye karşı koydu ve sonunda engelleri aşmama fırsat sağladı. Ve ben, Ebu Hanife'ye sıkı sıkı bağlandım. Ve Nasip Dağıtıcı benden bilgiyi ve onun sağladığı yararları esirgemedi. Öylesine ki yavaş yavaş rütbem yükseldi ve beni sık sık yemeğini bölüşmeye çağıran Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in yakın dostu oldum.

Böylece günün birinde halife ile oturup yemek yemekte iken yemeğin sonunda, köleler, üstüne dövülmüş fıstık serpilmiş, kokusu bile bir zevk oluşturan harika bir beyaz kaymağın için-

de titreşip durduğu büyük bir çini tabak getirdiler. Halife benden yana dönüp bana "Ey Yakub, şundan bir tat. Bu tatlıyı her zaman bu kıvamda yapamazlar. Bugün harika olmuş" dedi. Ben de ona "Bu tatlının adı ne, ey Emirü'l-Müminin; ve görünümü bu kadar hoş ve kokusu bu denli nefis olarak nasıl hazırlanıyor?" diye sordum. Bana "Bu kaymakla, balla, nişastayla ve fıstık yağıyla hazırlanmış bir paluzedir" diye yanıt verdi...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:*

"Bu, kaymakla, balla, nişastayla ve fıstık yağıyla hazırlanmış bir paluzedir" diye yanıt verdi.

Ben de, bunu işitince, karşıma çıkan bu tatlı hakkında kehanette bulunmuş olan saygın üstadımın sözlerini hatırladım. Bunu hatırlayınca da gülümsemekten kendimi alıkoyamadım. Halife bana "Seni gülümsemeye zorlayan şey nedir, ey Yakub?" dedi. Kendisine "İyilikten başka bir şey değil, ey Emirü'l-Müminin. Aklımdan çocukluğumun basit bir anısı geçti; buna gülüyorum" diye yanıt verdim. O zaman bana "Öyleyse onu bana hemen anlat! Eminim ki ondan bir yarar çıkarırım!" dedi.

Ve ben, halifenin arzusunu doyurmak için bilim öğrenimindeki başlangıç yıllarımı, Ebu Hanife'nin öğretisini izlemek için gösterdiğim titizliği, kuru temizleyici dükkânından kaçtığımı gören anamın umutsuzluğunu ve kaymaklı ve fıstık yağlı paluze hakkında imamın kehanetini ona anlattım.

Harun anlattığım öyküye hayran oldu ve "Evet kuşkusuz! Çalışmak ve bilim edinmek her zaman meyva verir ve beşeri alanda olsun dini alanda olsun sağladıkları yararlar pek çoktur. Gerçekte, saygın Ebu Hanife doğru kehanette bulunmuş ve başka insanların başlarındaki gözlerle göremediklerini ruhunun gözleriyle görmüş. Tanrı onu merhametiyle ve lütuflarının en kokulularıyla kuşatsın!" diye fikrini açıkladı. İşte, kaymaklı ve fıstık yağlı paluze hakkındaki öykü bu kadar.

Çözümlenmiş hukuksal güçlüğe gelince, o da şöyle: Bir akşam, kendimi yorgun hissedip erkenden yatağa girdim. Derin

bir uykuya gömülmüştüm ki, kapımın ağır darbelerle vurulduğunu duydum. Bu gürültüyle çabucak yataktan kalktım; belime yünlü bir peştemal kuşandım; bizzat kendim kapıyı açmaya gittim. Kapıda Emirü'l-Müminin'in sırdaş haremağası Harzeme'yi görüp onu selamladım. Ama o, beni büyük bir endişeye düşürecek ve hakkımda karanlık olayların ortaya çıkaracağı önsezisini uyandıracak şekilde bana selamımı iade etmek için zaman ayırmaksızın, kesin bir edayla "Çabucak halife efendimizin yanına gideceğiz" dedi. Ve ben, tedirginliğime egemen olmaya gayret ederek ve işin içinde tatsız bir şey varsa anlamak için "Ey dostum Harzeme, benim gibi hasta bir ihtiyara senin daha fazla saygı göstermeni beklerdim. Gece şimdiden epeyce ilerledi. Bu saatte halifenin sarayında bulunmamı gerektirecek kadar önemli bir mesele bulunduğunu sanmıyorum. Bundan dolayı senden sabaha kadar beklememi rica ediyorum. O zamana kadar belki de Emirü'l-Müminin meseleyi unutur ya da fikir değiştirir" diye yanıt verdim. Ama o bana "Yo vallahi! Bana verilmiş olan emri yarına kadar erteleyemem!" diye yanıt verdi. Ben de "Bana hiç değilse, ey Harzeme, halifenin beni niçin çağırdığını söyleyebilir misin?" diye sordum. Bana "Hizmetkârı Mesrur koşup soluk soluğa bana geldi ve hiçbir açıklamada bulunmaksızın, benden, seni çabucak alıp halifenin huzuruna götürmemi istedi" diye yanıt verdi.

O zaman ben, şaşırmanın sınırında, haremağasına "Ey Harzeme, hiç değilse çabucak yıkanmama ve biraz koku sürünmeme izin verir misin? Çünkü böylece, eğer önemli bir sorun söz konusu ise, uygun şekilde hazırlanmış olurum; ve eğer Yüce Tanrı bana, ümit ettiğim gibi benim için uygunsuz bir durum oluşturmayacak kadar lütufkâr davranırsa, bu temizlik sağlayan bakımın bana bir zararı dokunmaz, aksine yararı olur" dedim.

Haremağası arzuma boyun eğince, yıkanmak, uygun urbalar giyinmek ve elimden geldiğince koku sürünmek için yukarı çıktım. Sonra haremağasına kavuşmak üzere yeniden aşağı indim; birlikte hızlı hızlı yürüyerek yola koyulduk ve saraya ulaşınca, kapıda bizi bekleyen Mesrur'u gördüm. Harzeme de ona, beni işaret ederek "İşte kadı!" dedi. Mesrur bana "Gel!" dedi. Ben de onu izledim. Ve izleyip dururken de ona "Ey Mesrur, sen ki benim efendim halifeye nasıl hizmet ettiğimi ve benim yaşımda-

ki ve mesleğimdeki birine karşı gösterilecek saygıyı ve senin için her zaman duyduğum dostluğu bilirsin; bundan dolayı, halifenin gecenin bu ilerlemiş saatinde beni neden çağırttığını söyler misin?" dedim. Mesrur, bana "Ben kendim de bunu bilmiyorum" diye yanıt verdi. Ben de, her zamankinden daha fazla tedirgin, ona "Hiç değilse bana, yanında kim olduğunu söyleyebilir misin?" diye sordum. Bana "Yanında mabeyinci İsa'dan, bitişik odada da mabeyincinin esiresinden başka kimse yok!" diye yanıt verdi.

O zaman ben, artık ne olduğunu anlamaya çalışmaktan vazgeçerek "Tanrı'ya sığınırım! Güçlüler Güçlüsü olan, her şeyi Bilen Allah'tan başka sığınılacak varlık yoktur" dedim. Ve her zaman halifenin yer aldığı odanın önündeki bekleme odasına ulaşınca, yürüyüşümün hareketlerini ve adımlarımın sesini duyurdum. Halife, içeriden seslenerek "Kapıda kim var?" diye haykırdı. Ben de hemen "Hizmetkârın Yakub, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt verdim. Halifenin sesi "İçeri gir!" dedi.

Girdim. Harun'u gördüm, sağ yanında da mabeyincisi İsa duruyordu. Yerlere kadar eğilerek ilerledim; ve selam vererek yanına yaklaştım. Selamımı iade ettiğini görmem beni rahatlattı. Sonra gülerek bana "Seni tedirgin ettik, sıkıntıya soktuk; belki de korkuttuk!" dedi. Ben de "Sadece korktum, ey Emirü'l-Müminin, ben ve evde bıraktıklarım! Başın üzerine yemin ederim ki, hepimiz alt üst olduk!" diye yanıt verdim. Halife de, bana iyiyüreklilikle "Otur bakalım, yasaların babası!" dedi. Ben de, endişe ve korkularımdan arınarak usulca oturdum.

Biraz zaman geçtikten sonra, halife, bana "Ey Yakub, seni gecenin bu saatinde neden buraya çağırdığımızı biliyor musun?" dedi. Ben de "Bilmiyorum, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt verdim. Bana "Dinle öyleyse!" dedi. Ve mabeyincisi İsa'yı göstererek bana "Seni, ey Ebu Yusuf, yapacağım yemine tanık olman için çağırttım. Gerçekten, bil ki, şurada gördüğün İsa'nın bir esiresi var. Ben İsa'dan onu bana bırakmasını istedim; ama benden bağışlanmasını diledi. O zaman kendisinden onu bana satmasını istedim; ama bunu reddetti! Pekâlâ! Senin önünde, ey Yakub, sen ki yüce kadısın, Yüceler Yücesi Ulu Tanrı adına yemin ediyorum ki, İsa, *şu* ya da *şu* şekilde esiresini bana terk etmezse, onu, o anda dönüşü olmaksızın, öldürteceğim" dedi.

O zaman ben, kendi adıma tam olarak güven sağlayıp İsa'ya doğru dönerek ona "Tanrı, senin kölen olan bu kıza, hangi nitelik ve erdemleri vermiş bulunuyor ki, sen, onu Emirü'l-Müminin'e terk etmek istemiyorsun? Böyle reddetmekle kendini aşağılanmış bir duruma soktuğunu, aşağılandığını ve gözden düştüğünü görmüyor musun?" dedim. İsa da benim uyarılarımdan heyecanlanmış görünmeksizin bana "Kadı efendimiz, hükmetmede acele davranmak tiksinti vericidir. Benim hakkımda gözlemlerde bulunmadan önce davranışıma yol açan nedeni araştırmalıydın" dedi. Ben de ona "Öyle olsun! Ama böylesine bir reddi geçerli kılacak dünyada bir neden var mıdır, acaba?" dedim. Bana "Evet, kuşkusuz! Bir yemin, hiçbir durumda, eğer tam bir rızayla ve tam bir ruh saydamlığıyla açığa vurulmuşsa, boş çıkarılamaz. Bana engel olan neden de, ciddi bir yeminin etkisi altında bulunmamdır. Çünkü, sözü edilen genç kıza onu satmayacağıma ve hiç kimseye bağışlamayacağıma talâk-ı selâseyle ve elimde bulunan erkek dişi tüm kölelerimi azat edeceğim ve de tüm mallarımı ve servetini fakirlere ve camilere dağıtacağım vaadiyle yemin ettim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:*

"... Sözü edilen genç kıza onu satmayacağıma ve hiç kimseye bağışlamayacağıma dair yemin ettim" diye yanıt vermiş.

Halife de, bu sözleri duyunca, bana dönüp "Ey Yakub, bu güçlüğü çözümlemenin bir çaresi var mı?" dedi. Ben de, tereddüt etmeden "Kesinlikle, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt verdim. O da bana "Bu nasıl olur?" diye sordu. Kendisine "Mesele basit. Yeminini boşa çıkarmamak için, İsa genç kızın, şu arzuladığın esirenin, yarısını sana verir, öbür yarısını da sana satar. Ve böylece vicdanıyla barış kurar ve de sana kızı gerçekte ne bağışlamış ne de satmış olur" dedim.

İsa, bu sözleri duyunca, çok kararsız bir tavırla bana doğru döndü ve "Bu böyle yapılınca, ey yasanın babası, meşru olur mu? Yasaca kabul görür mü?" dedi. Ben de "Hiç kuşku yok!"

diye yanıt verdim. O zaman, elini hemen kaldırıp bana "Pekâlâ, seni tanık tutuyorum, ey kadı Yakub. Böylece vicdanımı tedirginlikten kurtararak Emirü'l-Müminin'e esirenin yarısını veriyorum ve yine ona öteki yarısı için bütün olarak bana mal olduğu yüz bin gümüş dirheme kızı satıyorum" dedi. Harun da derhal "Armağanı kabul ediyor, ama ikinci yarıyı da yüz bin altın dinara satın alıyorum" diye haykırdı. Ve de "Genç kızı buraya getirsinler!" diye ekledi.

İsa da hemen bekleme odasında esiresini bulmaya gitti. Aynı sırada yüz bin altın dinarı içeren keseler getirildi. Biraz sonra genç kız "Al onu, ey Emirü'l-Müminin. Ve Tanrı, onun yanındayken seni kutsamalarıyla örtsün. O senin malın ve mülkündür" diyen efendisi tarafından içeri sokuldu. Ve mabeyinci yüz bin altın dinarı alarak gitti.

O zaman halife benden yana döndü ve kaygılı bir tavırla bana "Ey Yakub, hâlâ da çözüm bekleyen başka bir mesele var. Ve bu mesele, bana çetin görünüyor" dedi. "Ne gibi bir zorluk görüyorsun, ey Emirü'l-Müminin?" diye sordum. "Bu genç kız, bir başkasının esiresi olduğuna göre, bana bağlanmadan önce, belli bir iddet süresi geçirmelidir. Çünkü ilk efendisinin etkisiyle çocuğa kalmış olabilir. Oysa ben, hemen bu geceden başlayarak onunla birlikte olamazsam, sabırsızlıktan karaciğerim patlar, bundan eminim; ve kuşkusuz ölürüm" dedi.

O zaman ben, bir an düşündükten sonra "Güçlüğün çözülmesi çok basit, ey Emirü'l-Müminin. Bu yasa esir kadınlar için çıkarılmıştır, ama özgür kadınlar için bekleme günleri öngörülmemiştir. Sen hemen bu esireyi azat et ve özgür bir kadın olarak onunla evlen!" diye yanıt verdim. Harun Reşid, yüzü sevinçten aydınlanmış "Kölemi azat ettim!" diye haykırdı. Sonra ansızın yeniden tedirginliğe kapılarak "Ama bu gecikmiş saatte bizi kim evlendirecek?" diye sordu. Kendisine, "Ben, kendim, ey Emirü'l-Müminin, şu saatte sizi yasal olarak evlendiririm!" diye yanıt verdim.

Ve şahit olarak halifenin iki hizmetkârı olan Mesrur ile Hüseyin'i çağırdım. Onların da hazır bulunmasıyla, Tanrı'nın inayetini sağlayan dua ve ibareleri ve merasim dualarını okudum. Ve Yüce Tanrı'ya şükürler ve övgüler sunduktan sonra birleşme sözcüklerini söyledim. Ve âdete göre halifenin söz-

lüsüne, yirmi bin altın dinar olarak biçtiğim mehrini ödemesi koşulunu da belirttim.

Sonra, bu miktarda para getirilip evlenen eşe teslim edilince çekilmek üzere hazırlandım. Ama halife başını hizmetkârı Mesrur'a doğru kaldırdı; o da hemen "Emrinize amadeyim, ey Emirü'l-Müminin!" dedi. Harun da ona "Kadı Yakub'un evine, kendisine verdiğimiz zahmete karşılık olarak iki yüz bin dirhem ve yirmi hil'at götür" dedi. Ben de teşekkürler edip Harun'u sevincin doruğunda bırakarak dışarı çıktım. Benimle birlikte eve para ve urbaları da getirdiler.

Eve ulaşır ulaşmaz içeri yaşlı bir kadının girip bana "Ey Ebu Yusuf, özgürlüğüne kavuşturduğun ve halifeyle evlendirerek ona Emirü'l-Müminin'in eşi unvanını ve mertebesini kazandırdığın mutlu kişi, beni sana selam ve de mutluluk dileklerini göndermekle görevlendirdi ve halifenin kendisine teslim ettiği evlilik mehrinin yarısını kabul etmeni senden rica ediyor. Ve şu an için kendisine yaptığın iyiliği daha iyi karşılayamadığı için özür diliyor. Ama, bir gün sana olan minnettarlığını daha iyi karşılayacağını umuyor" dedi. Ve bunu söyledikten sonra, önüme genç kıza ödenen mehrin yarısı olan on bin altın dinarı bıraktı; elimi öptü ve yoluna koyuldu.

Ben de, hayırlarından ve ruhumun tedirginliğini sevinç ve memnunluğa dönüştürdüğünden dolayı Nasip Dağıtıcı'ya şükürler ettim. Ve yüreğimde, öğretisi şer'i ve medeni hukukun tüm inceliklerini kavramama yarayan üstadım Ebu Hanife'nin saygın anısını kutsadım. Tanrı onu veriler ve lütuflarıyla kuşatsın!

Bunu izleyerek zengin genç adam "Şimdi, dostlarım, Çeşme Başındaki Genç Arap Kızı'nın öyküsünü dinleyin!" demiş ve şu öyküyü anlatmış:

## *Çeşme Başındaki Genç Arap Kızı*

Halifelik gücünün Harun Reşid'in oğlu El-Memun'un eline geçmesi, bu imparatorluk için bir kutsama oldu. Çünkü, hiçbiriyle kıyaslanamayacak şekilde tüm Abbasiler arasında en parlak, en aydın halife olan Memun barış ve adalet yoluyla

İslam ülkelerini verimli kılmış, bilginleri ve sanatçıları başarıyla koruyup onurlandırmış ve Arap cetlerimize bilim alanında at oynatmıştır. Bitip tükenmez uğraşıları ve çalışma ve incelemelerle dolu günlerine karşın eğlenmek, neşelenmek ve şenlik kurmak için zaman ayırmayı biliyor, musikişinas ve şarkıcılar, onu memnun edenlerin ve ödüllerini alanların önemli bir bölümünü oluşturuyor, eşi ve çocuklarının annesi yapmak üzere zamanın en zeki, en aydın ve en güzel kadınlarını seçmeyi biliyormuş. İşte diğer yirmi kadar örnek içinden birisi ki, El-Memun'un bir kadına göz koyup onu nasıl eşi olarak seçtiğini göstermektedir:

Gerçekten, günün birinde, El-Memun, ardında atlı maiyeti olduğu halde bir avdan dönerken bir çeşmeye ulaşmış. Orada omzunda çeşmeye getirdiği tulumunu doldurmakla uğraşan bir Arap kızı bulunuyormuş. Bu genç Arap kızının Tanrı'nın lütfuyla edindiği beş arşlık hoş bir boyu ve mükemmellik kalıbında şekillenmiş bir göğsü varmış; geri kalanıyla da aydınlık bir gecenin dolunayı gibiymiş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:*

Ve bu genç Arap kızının Tanrı'nın lütfuyla edindiği beş arşlık bir boyu, mükemmellik kalıbında şekillenmiş bir göğsü varmış; geri kalanıyla da aydınlık bir gecenin dolunayı gibiymiş.

Genç kız, bu parlak atlı topluluğunun yaklaştığını görünce, tulumu çabucak omzuna yüklemiş ve oradan çekilmeye başlamış. Ama acele edeyim derken, tulumunun ağzını iyice sıkıştırmaya vakit bulamadığından bağ gevşemiş ve daha birkaç adım atar atmaz tulumdan sular gürültüler koparark dökülüvermiş. Genç kız da evinin bulunduğu yere doğru dönerek "Baba, baba, gel de tulumun ağzını bağla! Ağız bana oyun oynadı! Ağıza güç yetiştiremiyorum!" diye haykırmaya başlamış.

Ve babasına seslenen bu haykırışları genç Arap kızı öylesine zarif sözler ve öylesine tatlı bir ses vurgulamasıyla koparmış ki, halife, hayran olup atını durdurmuş. Genç kız babasının geldiğini göremediğinden, ıslanmamak için tulumunu omzundan atarken,

halife, onun yanına yaklaşmış ve ona "Ey genç çocuk, sen hangi kabiledensin?" diye sormuş; kız da o güzelim sesiyle "Ben, Beni Kilab[1] kabilesindenim!" diye yanıt vermiş. Bu Beni Kilab kabilesinin Araplar arasında en soylulardan biri olduğunu bilen El-Memun da, genç kızın kişiliğini denetlemek için sözcükler üzerinde oynamak istemiş ve ona "Ey güzel çocuk 'Köpeklerin Oğulları' kabilesinden biri olmak sende ne gibi fikir uyandırıyor?" diye sormuş. Genç kız da halifeye alaylı bir tavırla bakarak "Aslında, sen sözcüklerin gerçek anlamını bilmiyorsun, galiba? Öğren öyleyse, ey yabancı! Benim, çocuklarından biri olduğum Beni Kilab kabilesi, cömertliğiyle tanınanların, kusursuz olanların, yabancılara karşı harika davrananların ve ihtiyaç halinde kılıcı en yetkin şekilde kullananların kabilesidir" demiş. Sonra da "Ama sen, ey atlı, buralı olmadığına göre, senin sülalen ve soykütüğün nedir, söylesene!" diye eklemiş. Arap kızının dilinin kıvraklığına gittikçe daha fazla hayran olan halife, gülerek ona "Acaba, tesadüfen de olsa, sevimli yanlarının ötesinde, ey güzel çocuk, soykütüğünden de anlar mısın?" demiş. Kız da "Soruma yanıt ver, görürsün!" demiş. El-Memun da, oyunun havasına kapılarak kendi kendine "Gerçekten, şimdi, bu Arap kızının benim kökenlerimi bilip bilemeyeceğini öğreneceğim!" demiş. Ve "Pekâlâ, ben, Kızıl Mudariler sülalesinden gelmekteyim" demiş. Mudarilerin böyle tanımlanmalarının nedeninin, tüm Mudari kabilelerinin atası Mudar'ın yaşadığı eski zamanlarda, barındıkları çadırların kızıl renkli deriden yapılmış olmasından geldiğini çok iyi bilen genç Arap kızı, halifenin sözlerini duyunca hiç şaşırmamış; ve ona "Âlâ, ama sen bana Mudariler sülalesinin hangi kabilesinden geldiğini söyler misin?" Halife de "En ünlü, ana babalarından yana en yüce, onurlu atalarından yana en büyük, Kızıl Mudariler arasında en çok saygı duyulan kabilesinden!" diye yanıt vermiş. Kız da "Öyleyse sen, Kinani kabilesindensin!" demiş. El-Memun da, şaşıp kalarak "Doğru! Ben büyük Beni Kinani kabilesindenim!" diye yanıt vermiş. Kız da gülerek "Ama Kinanilerin hangi kolundansın?" diye sormuş. Halife de "Oğulları kan bakımından en soylu, kökeni bakımından en saf, eliaçıkların efendileri olan ve kardeşleri arasında en çok çekinilen ve sayılan kolundan!" diye yanıt vermiş. Kız

1 *Beni Kilab:* Kelplerin (köpeklerin) oğulları (Â.Ş.O.)

da "Anlattıklarına göre, bana öyle geliyor ki, sen Kureyşilerdensin!" diye yanıt vermiş. Bu kez kız, yeniden söze başlayarak "Ama Kureyşiler pek büyük bir kabiledir. Sen hangi kesimdensin?" demiş. O da "Üzerlerine kutsama gelenlerden!" diye yanıt verince, kız "Vallahi, sen dua ve barış üzerine olası Peygamber'in dedesinin babası Haşim el-Kureyşi'nin ardıllarındansın!" diye haykırmış. Memun da "Gerçek budur, ben Haşimiyim" diye yanıt vermiş. Kız "Ama Haşimilerin hangi ailesinden?" diye sormuş. Halife de "En yüce mevkide yer alan, Haşimilerin onur ve utkusunu oluşturan ve yeryüzünde tüm inanç sahiplerinin saydığı aileden!" diye yanıt vermiş. Genç Arap kızı da, bu yanıtı işitince, birdenbire yere kapanmış ve "Evrenin Efendisi'nin yeryüzündeki naibi, El-Memun şanlı El-Memun el-Abbasi'ye saygı ve övgüler olsun!" diye haykırarak El-Memun önünde elleri arasından toprağı öpmüş.

Halife de şaşıp kalmış ve tanımlanamaz bir sevinçle dolarak "Kâbe'nin sahiplerinin ve en şanlı cetlerimizin erdemleri üzerine yemin ederim ki, bu harika çocuğun eşim olmasını istiyorum! Benim bahtıma yazılı olan malların içinde en değerlisidir o" diye haykırmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:*

"Kâbe'nin sahiplerinin ve en şanlı cetlerimizin erdemleri üzerine yemin ederim ki, bu harika çocuğun eşim olmasını istiyorum. Benim bahtıma yazılı malların içinde en değerlisidir o!" diye haykırmış.

Ve hemen genç kızın kabilesinin şeyhinin ta kendisi olan babası çağırılmış. Ve halife ondan bu harika çocuğu evlenmek üzere istemiş; ve onun olurunu alarak kızının başlığı olarak yüz bin altın dinar ödemiş ve beş yıl için Hicaz'ın tüm vergilerinin gelirini onun üzerine yazdırmış.

El-Memun'un soylu genç kızla evliliği Harun Reşid zamanında bile görülmedik bir görkemde kutlanmış. Düğün gecesi El-Memun, annesi aracılığıyla güzel çocuğun başından aşağı bir altın kâseye yerleştirilmiş bin inci tanesi boşaltmış. Ve gerdek

odasında kırk mina çeken ve İran'ın bir yıllık gelirinin hasılası karşılığında satın alınmış muazzam bir akamber meşalesi tutuşturulmuş. Ve El-Memun Arap eşine tüm yüreği ve tüm coşkusuyla bağlanmış. Kız da ona Abbas adını koydukları bir oğlan doğurmuş. Ve halifenin bu eşi, İslam'ın en şaşılası, en bilgili ve en övülesi kadınları arasında sayılmış.

Ve bu öyküyü anlattıktan sonra, zengin genç adam, kitaplığın kubbesi altına toplanmış olan dinleyenlerine "Size El-Memun'un yaşamından, ama başka bir konudaki bir öykü daha anlatacağım!" demiş. Ve de anlatmış:

## *Israrın Sakıncası*

Harun Reşid ile Zübeyde'nin oğlu Halife Muhammed el-Emin, bozguna uğrayıp sonra El-Memun ordusunun komutanının buyruğuyla öldürüldüğü vakit; o güne kadar hâlâ El-Emin'i tutmakta olan eyaletler, çabucak kardeşi Harun Reşid ile Marahil adlı bir esirenin oğlu olan El-Memun'a biat ettiler. El-Memun da, eski düşmanlarına karşı geniş ölçüde gönül yüceliği göstererek saltanatını yürürlüğe soktu. Ve her zaman "Eğer düşmanlar benim yüreğimin olanca iyiliğini bilse idiler; hepsi gelip suçlarını itiraf ederek bana biat ederlerdi" deyip dururmuş.

Oysa, babası Harun Reşid'in ve kardeşi El-Emin'in sağlığında El-Memun'a acı çektiren, tüm sıkıntıların yönetici başı ve eli, Harun Reşid'in karısı olan Sitti Zübeyde'den başkası değilmiş. Ve dahi Zübeyde oğlunun acı veren sonunu öğrenince, El-Memun'un intikamından kaçmak için, ilkin Kutsal Mekke topraklarına sığınmayı düşünmüş. Ve uzun süre ne yapacağı konusunda kararsızlık gösterdikten sonra, ansızın bahtını onu saltanattan yoksun bırakmış olan ve uzun süre kendisine mürrüsafinin acılığını tattırmış olduğu kişinin eline bırakmaya karar vermiş. Ve ona, aşağıdaki mektubu yazmış:

> Tüm suçlar, ey Emirü'l-Müminin, ne denli büyük de olsalar, senin gönül yüceliğin karşısında iyice ufalır; ve tüm kusurlar senin büyüklüğün karşısında basit hatalara dönü-

> şür. Sana bu lütuf dilekçesini gönderen, değerli bir anıyı hatırlamanı ve onu bugünün ricacısı hakkında sevecenlik göstermiş bulunan kişiyi düşünerek bağışlamanı rica eder. Eğer benim zayıflığımı ve yoksunluğumu merhametle karşılar, aslında bağışlanmaya asla layık olmayana karşı bağışlayıcı olursan, hâlâ yaşamış olsaydı, senin yanında benim için şefaatçi olabilecek kişinin mizacına göre davranmış olursun! Ey babasının oğlu, babanı hatırla; ve yüreğini terk edilmiş bir dula kapalı tutma!

Halife El-Memun, Zübeyde'nin bu mektubunu okuyunca, yüreği büyük bir merhametle dolmuş ve derinden derine sarsılmış; ve kardeşi El-Emin'in iç karartıcı bahtına ve de El-Emin'in annesinin acı durumuna ağlamış. Sonra ayağa kalkıp Zübeyde'ye şöyle bir yanıt vermiş:

> Yaratılanlar bahtın hükümlerine karşı bir şey yapamazlar. Gerçekte, senin el konan yurtluklarını, mallarını ve ters bir bahtın senin elinden aldığı her şeyi sana iade etmeleri için emir verdim, anne! Ve şayet bizim aramıza katılmak istersen, ilk durumuna ve uyruklarının saygı ve sevgisine yeniden kavuşacaksın.
> Ve bil ki, anne, Tanrı'nın bağışlamasına kavuşmuş olanın sadece suretini yitirdin! Çünkü benim kişiliğimde, hiç ummadığın kadar özen gösteren bir oğula sahipsin!
> Ve dahi barış ve güvenlik seninle olsun!

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:*

> Ve dahi barış ve güvenlik seninle olsun!

Zübeyde de, gözleri yaş dolu ve tükenmiş, huzuruna gelip onun ayaklarına atıldığı zaman, analığının onuruna ayağa kalkmış ve elini öperek göğsünde ağlamış. Sonra Harun Reşid'in eşi ve Abbasiler soyundan sultan olan kadının bütün haklarını

geri vermiş ve ona ömrünün sonuna kadar sanki onun rahminden çıkmış bir oğul gibi davranmış. Ama Zübeyde, tüm bu güç kazanma yanılsamalarına karşın, vaktiyle sahip bulunduğu durumu ve El-Emin'in ölümüyle yüreğinin duyduğu azabı unutmamış. Ve ölümüne kadar, bağrının derinliğinde, ne denli özenle saklasa da, El-Memun'un kavrayışından asla kaçmayan bir tür hınç saklamış.

Halife, birçok kez, için için yanan bu düşmanlık karşısında ıstırap çekmiş. Ve hiçbir şeyin avutamadığı birinin sürekli hıncını tüm yorumlardan çok daha iyi kanıtlayan bir öykü: Günün birinde El-Memun, Zübeyde'nin dairesine girdiğinde, ansızın onun, dudaklarını kıpırdatarak kendi kendisine bir şeyler mırıldandığını görmüş. Ve onun böyle dudakları arasından ne mırıldandığını kestiremediğinden, kendisine "Anne, sanıyorum ki sen sapkın mezhepli İranlılar tarafından oğlunun öldürülüşünü ve onun işgal ettiği tahta geçişimi düşünerek beni lanetleme çabasındasın! Bununla birlikte sadece Tanrı bahtımızı yönetir!" demiş. Ama Zübeyde "Babanın kutsal anısı üzerine yemin ederim ki, hayır, ey Emirü'l-Müminin! Böylesi eğilimler benden ırak olsun!" diye yeniden haykırmış. El-Memun da ona "Öyleyse, bana bakarak dudakların arasından ne mırıldandığını bana söyler misin?" diye sormuş. Ama analığı, konuştuğu kimseye saygı duyduğundan konuşmak istemeyen biri gibi, başını eğmiş ve "Emirü'l-Müminin kendisine öğrenmek istediği nedeni açıklamaktan beni bağışlasın!" diye yanıt vermiş. Ama El-Memun, öylesine büyük bir meraka kapılmış ki, çok ısrar edip Zübeyde'yi sorularla sıkıştırmaya başlamış; ve öylesine sıkıştırmış ki, sultan dayanamayıp sonunda "Pekâlâ, işte duy öyleyse! Kendi kendime 'Allah ısrarın kötülüğünü anlamayan cansıkıcı kişileri utandırsın' diyerek ısrar etmeyi lanetliyordum" demiş. El-Memun da ona "Ama hangi öneriyi veya hangi anıyı kınamak için bunu söyledin?" diye sormuş. Zübeyde de "Madem ki kesinlikle bilmek istiyorsun, söyleyeyim!" diye yanıt vermiş. Ve demiş ki:

"Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, bir gün baban Emirü'l-Müminin Harun Reşid ile satranç oynarken, oyunu yitirdim. Baban da ceza olarak beni, sarayın ve bahçemin yöresinde geceleyin çırılçıplak dolaşmaya zorladı. Ve rica ve yalvarmalarıma kar-

şın, başka bir ceza kabul etmek istemeyerek söylediğini yerine getirmem için garip bir inatla ısrar etti. Ben de soyunmak ve beni mahkûm ettiği şeyi yapmak zorunda kaldım. Dolaşmayı tamamladığımda öfkeden deli, üstelik yorgunluk ve soğuktan yarı ölü gibiydim.

"Ama ertesi gün, satrançta kazanma sırası bana geldi. Bu kez ona, kendi koşullarımı zorlama hakkı bendeydi. Bir an kafamı zorlayıp onun için en nahoş olabilecek şeyi düşünerek onu, geceyi mutfaktaki esirelerin en çirkini ve kirlisinin kollarında geçirmeye mahkûm ettim. Bu koşulları karşılayan kız, Marahil adlı bir esire olduğundan, yenilginin cezasını çekmesi için hedef olarak onu gösterdim. Ve işin onun tarafından hileye kaçmadan yürümesi için ellerimle onu esire Marahil'in pis kokulu odasına soktum ve onun yanına uzanmaya; ve onunla, bütün gece, çoğu zaman ona armağan olarak sunduğum güzel cariyelerle yaptığı şeyi yapmaya zorladım. Ertesi gün acınacak haldeydi ve korkunç bir koku saçıyordu.

"Şimdi sana, ey Emirü'l-Müminin, kesinlikle söylemeliyim ki, sen, mutfağın yanındaki odada, babanla bu berbat esirenin al takke ver külah birlikteliğinden doğdun! Böylece ben bilmeksizin senin dünyaya gelmenle oğlum el-Emin'in yitişinin ve şu son yıllarda ırkımızı kahreden bütün felaketlerin nedeni oldum. Oysa, eğer babanı, bu esire ile yatmaya zorlamakta o denli ısrar etmeseydim ve o da, kendi bakımından sana anlattığımı yapmam için öylesine ısrarda bulunmasaydı, bütün bunlar olmayacaktı. Ve işte, ey Emirü'l-Müminin, beni ısrara ve haddini bilmemeye karşı lanetler kusturan neden budur"

El-Memun da, bunu işiterek kafasında uyanan karışıklığı gizlemek için Zübeyde'den izin istemekte acele etmiş. Ve kendi kendine "Vallahi, sultanın bana verdiği dersi hak ettim. Israr etmeseydim, bu nahoş olayın anılmasına yol açmayacaktım!" diyerek çekilmiş.

Ve kubbeli kitaplığın sahibi genç adam, bütün bunları dinleyicilerine ve çağrılılarına anlattıktan sonra, onlara "Dostlarım, Tanrı, sizin kulaklarınızla gerçeklerin öğretisi arasında benim aracı olmamı istemiş olmalı! Ve işte, bir kısım zenginlikler ki, hiçbir külfet ve tehlike olmaksızın kitaplarla düşüp kalkmak-

la ve incelemenin sağladığı hırsla elde edilmiştir. Bugün için, size bundan uzun boylu söz etmeyeceğim. Ama bir başka sefer, inşallah, atalarımızın bize en değerli miras olarak intikal ettirdiği harikaların bir başka yanını size açıklarım" demiş.

Ve böylece konuşarak, orada bulunanların her birine, dikkatlerini ve bilgi edinmek için gösterdikleri gayreti ödüllendirmek üzere yüz parça altın ve değerli birer kumaş parçası vermiş. Çünkü kendi kendine "İyi işleri yüreklendirmek ve iyiniyetli kişilerin önünde yolu açmak gerek!" diyormuş. Sonra onlara hoş olan hiçbir şeyin unutulmadığı harika bir ziyafet çekip kendilerini selametle uğurlamış. Ama Tanrı en iyi bilendir!

*Ve Şehrazad, bu hayranlık verici uzun öykü dizisini bitirerek susmuş. Şah Şehriyar da ona "Ey Şehrazad, beni ne kadar bilgi sahibi ettin! Ama kuşkusuz, Vezir Cafer'den söz etmeyi unuttun. Ben, epey zamandır bana onun hakkında bildiğin her şeyi anlatmanı beklemekteydim. Çünkü, gerçekte, bu vezir nitelikleri bakımından şaşırtıcı biçimde, benim büyük vezirim olan babana benzemektedir. İşte bundan dolayı, onun hayranlık uyandırıcı olduğunu sandığım öyküsünün gerçekliğini tüm ayrıntılarıyla senden öğrenmek isterdim!" demiş. Ama Şehrazad başını eğerek, ona "Tanrı bizden felaket ve uğursuzlukları ırak eylesin, ey zamanın şahı. Ve Cafer el-Bermeki ile tüm ailesinden merhametini esirgemesin! Lütfen, beni, sana onun öyküsünü anlatmaktan bağışla! Çünkü o öykü, gözyaşlarıyla doludur. Cafer'in babası Yahya'nın, kardeşi El-Fazl'ın ve tüm Bermekilerin sonuna ağlamayanlara yuf olsun! Kuşkusuz, onların sonu, acıklıdır; mermer bile onu duysa, erir!" diye yanıt vermiş. Şah Şehriyar da "Ey Şehrazad, sen yine de onu bana anlat! Tanrı da bizden kötülüğü ve felaketi ırak eylesin!" demiş.*

*O zaman Şehrazad da demiş ki:*

## *Cafer'in ve Bermekilerin Sonu*

İşit öyleyse, ey bahtıgüzel şah, Halife Harun Reşid'in saltanatına dört ırmağın yıkayamayacağı kanlı bir leke düşüren gözyaşı dolu öyküyü:

Zaten, efendim, Vezir Cafer'in Yahya bin Halid bin Bermek'in dört oğlundan biri; onun büyük kardeşinin de Harun Reşid'in süt kardeşi El-Fazl olduğunu biliyorsun. Çünkü Yahya'nın ailesini Abbasilere bağlayan büyük dostluk ve sınırsız sadakat dolayısıyla Harun Reşid'in annesi Hayzaran Sultan ile El-Fazl'ın annesi soylu İtabe arasında büyük ve canlı bir sevgi ve çok derin bir sevecenlik olduğundan, hemen hemen aynı yaşta olan süt bebeklerini, her biri dostunun çocuğuna Tanrı'nın kendi çocuğu için bağışladığı sütten emzirerek değiş tokuş etmişlerdi. Ve bundan dolayı Harun Reşid, Yahya'ya her zaman "baba", El-Fazl'a da "kardeşim" demiştir...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş*

*Ama dokuz yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:*

Ve bundan dolayı Harun Reşid, Yahya'ya her zaman, "baba" El-Fazl'a da "kardeşim" demiştir.

Bermekilerin kökenine gelince, en ünlü ve en güven uyandıran vakanüvisler bunu, o sıralarda bile orada seçkin bir aile konumunda bulundukları, Horasan'ın Belh kentine bağlarlar. Aşağı yukarı dua ve barış üzerine olası Peygamberimizin hicretinden yüz yıl sonra, bu ünlü aile, Emevi halifeleri döneminde Şam'a yerleşmeye gelmişler. Ve işte o zaman, Mecusi dininin bir

müridi olan bu ailenin başı gerçek imana dönmüş ve İslam ile içi arınmış ve onurlanmış. Ve de bu olay tam da Emevilerden Hişam'ın saltanatı zamanında olmuş.

Ama, ancak Abbas Oğullarının halifelik tahtına geçmelerinden sonra, Bermeki ailesi vezirler heyetine katılmış ve yeryüzünü ışıltılarıyla aydınlatmış. Çünkü bu ailenin bağrından kopmuş ilk vezir, Abbasilerin ilki olan Ebu Abbas es-Saffa tarafından seçilen Halid bin Bermek olmuş. Ve üçüncü Abbasi olan El-Mehdi'nin saltanatı sırasında Yahya bin Halid, halifenin seçkin oğlu Harun Reşid'in eğitimiyle uğraşmış; aynı Harun, Yahya'nın oğlu El-Fazl'ın doğumundan sadece yedi gün sonra doğmuş bulunuyormuş.

Ve de, ağabeyi El-Hadi'nin beklenmedik ölümünden sonra, Harun Reşid tüm güçlerin sahibi olan halifeliğin alametleriyle donanınca; Yahya'yı ve iki oğlunu kendisiyle hükümdarlık gücünü paylaşmak üzere davet etmek için genç Bermekilerin yanında geçen çocukluğunun anılarına dönmeye gerek duymamış; gençlik yıllarında Yahya'nın kendisine gösterdiği özeni ve onun sağladığı eğitimi ve bu hizmetkârın, tahttaki veraset hakkını güvenceye alması için, Yahya ile oğullarının, başının kesilmesini istediği gece ölmüş olan o müthiş El-Hadi'nin tehditlerine karşı koymak için kendisini yüreklendirmekle tüm sadakatlerini nasıl kanıtlamış olduğunu hatırlaması yetmiş.

Yahya, gecenin ortasında, Mesrur'un eşliğinde gelerek ve Harun Reşid'i uyandırarak kendisine, imparatorluğun sahibi ve yeryüzünde Tanrı'nın naibi olduğunu bildirdiği zaman, ona hemen büyük vezir unvanını vermiş; çocukları El-Fazl ve Cafer'i de vezir atamış. Ve böylece en mutlu koşullar altında saltanat dönemi başlamış.

O zamandan başlayarak Bermeki ailesi o çağın alnında bir süs ve başına bir taç olmuş. Talih de, lütuflarının en baştan çıkarıcı olanlarını onların üzerine yığmış ve onları en seçkin verileriyle donatmış. Yahya ve oğulları da parlak yıldızlar, geniş cömertlik okyanusları, lütufların coşkun şelalesi, hayır getiren yağmurları olmuşlar. Dünya onların soluğuyla canlanmış ve imparatorluk, görkemliliğin en yüce doruğuna ulaşmış. Ve dertlerin sığınağı ve bahtsızların tutunacak dalı olmuşlar. Ve şair Ebu Nuvas, yazdığı binlerce dizeden birinde onlar hakkında şöyle söylemiş:

> Dünya sizi yitireli beri, ey Bermekoğulları, yollar sabahın şafağında ve akşamın gurup vaktinde yolcularla kaplı değildir artık!

Gerçekten, onlar, bilge vezirler, hayran olunacak yöneticiler, kamu hazinesini dolduran, sözgen, bilgili, metin, danışmanları tutarlı, Hatem Tay kadar cömert kişiler olmuşlar. Onlar, mutluluk kaynağı, verimli bulutları sürükleyen hayırlı rüzgârlar imişler. Ve özellikle onların itibarı sayesinde Harun Reşid'in adı sanı Orta Asya ovalarından kuzey ormanlarının dibine, Magrip ve Endülüs'ten Çin ve Tataristan'ın uç sınırlarına kadar çınlayıp durmuş.

Ve işte o sırada, birdenbire, Bermekoğulları, âdemoğlunun ulaşacağı en yüce bahttan korkunç bir felaketin uçurumuna atılmışlar ve Felaketler Dağıtıcı'nın bardağından içmişler. Zamanın ters dönüşüne ne demeli! Barmak'ın soylu oğulları sadece halifeliğin geniş imparatorluğunu yöneten vezirler değil, aynı zamanda hükümdarlarının sofra arkadaşları ve ayrılmaz yoldaşları imişler; özellikle Cafer, varlığı Harun Reşid'e gözlerinin nurundan daha gerekli olan sevgili bir can yoldaşıymış. Harun Reşid'in yüreği ve düşüncesinde öylesine bir yer tutmuş ki, Harun Reşid, günün birinde, içine dostu Cafer'le iki kişi değil de bir kişiymiş gibi sığınacakları iki kişilik bir cübbe yaptırmış. Ve Cafer'e karşı, bu hava içinde, sonuncu feci olaya kadar böyle davranmış.

Oysa, ey ruhumun acısı! İslam göklerini karartan ve göklerden inen kahredici bir yıldırım gibi tüm yürekleri yakıp yıkan bu ölümü belirleyen olay şöyle olmuş:

Günün birinde, böylesi günler bizden ırak olsun, Harun Reşid Mekke'de hac farizesini yerine getirip döndükten sonra, su yoluyla Hire'den Anbar kentine gelmiş. Orada, Fırat kıyılarında, El-Umr adlı bir kâşanede mola vermiş. Gece, öteki geceler gibi, onu, şenlikler ve zevkler içinde bulmuş. Ama, bu kez can yoldaşı Cafer yanında değilmiş. Çünkü Cafer birkaç günden beri nehrin yakınlarındaki düzlükte avlanmaktaymış. Bununla birlikte Harun Reşid'in verileri ve armağanları onu her yerde izliyormuş. Günün her saatinde, halifenin habercilerinden herhangi birinin çadırına girdiğini ve halifenin sevecenliğinin bir

nişanesi olarak her birinin, bir öncekinden daha güzel ve değerli hediyeler getirdiklerini görüyormuş.

Böylece, o gece de, Tanrı bize böyle geceleri unuttursun, Cafer, çadırın içinde, Harun Reşid'in özel tabibi olan ve Harun Reşid'in sevgili Cafer'ine eşlik etmesi düşüncesiyle kendisini yoksun bıraktığı Cebrail Bahtiâsû ile birlikte oturmaktaymış. Aynı şekilde, çadırda, Harun Reşid'in gözde şairi ve sevgili Cafer'i avdan dönüşünde doğaçlamalarıyla eğlendirsin diye kendini beraberliğinden yoksun bıraktığı âmâ Ebu-Zakkar da varmış. Ve de yemek saati imiş. Âmâ Ebu-Zakkar, udu kendisine eşlik ederken, bahtın kararsızlığı üzerine felsefi dizeler okuyormuş...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:*

Ve de yemek saati imiş. Âmâ Ebu-Zakkar, udu kendisine eşlik ederken bahtın kararsızlığı üzerine felsefi dizeler okuyormuş. Tam o sırada ansızın çadırın giriş yerinde halifenin celladı ve öfkesinin icracısı Mesrur belirmiş. Cafer de, onun öylece, nezaket kurallarını hiçe sayarak, huzura kabulünü dilemeden, hatta gelişini bildirmeden içeri daldığını görünce, yüzü sapsarı olmuş ve haremağasına "Hoş geldin, ey Mesrur! Çünkü senin gelişin her zaman yeni bir zevktir. Ama, kardeşim, ilk kez ziyaretini haber vermek üzere herhangi bir hizmetkâr yollamadan yanımıza geldiğini görmekle şaşırdım" demiş. Mesrur da, Cafer'e selam bile vermeksizin "Beni buraya yönelten neden, bu yararsız usul ihtiyaçlarına kapılamayacağım kadar ağırdır. Ayağa kalk ey Cafer ve son kez kelime-i şahadet getir! Çünkü Emirü'l-Müminin senin başını istiyor" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, Cafer ayağa kalkmış ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur, Muhammed Tanrı'nın elçisidir! Tanrı'nın ellerinden çıkıyoruz ve er geç onun ellerine döneceğiz!" demiş. Sonra eski arkadaşı ve dostu, yıllarca her an birlikte bulunduğu başharemağasına dönmüş ve ona "Ey Mesrur, böylesi bir emir mümkün değil. Efendimiz Emirü'l-Müminin bu emri sana sarhoşluk

anında vermiş olacak. Her zamanki dostum, senden, birlikte yaptığımız gezintiler ve gece gündüz yaşadığımız ortaklaşa yaşamın anısı uğruna, halifenin yanına geri dönüp aldanıp aldanmadığını anlamanı rica ediyorum. Göreceksin ki verilen emri unutmuştur bile!" demiş. Ama Mesrur "Ya senin başın ya da benimki! Başını elimle götürmedikçe halifenin yanına dönemem! Dolayısıyla son dileklerini yazıya geçir! Eski dostluğun hatırı için sana gösterebileceğim tek olası lütuf budur" demiş. O zaman Cafer "Hepimiz Tanrı'ya emanetiz! Benim yazacak son dileğim yok. Tanrı benden aldığı ömrü, Emirü'l-Müminin'in ömrüne eklesin!" demiş.

Sonra çadırından çıkmış ve cellat Mesrur'un yere serdiği, üzerinde kafa kesilen deriye diz çökmüş. Ve gözlerini kendi elleriyle bağlamış; ve başı kesilmiş. Tanrı ona rahmet eylesin! Bunu izleyerek Mesrur, halifenin konakladığı yere dönmüş ve elinde bir kalkan üzerinde bulunan Cafer'in kellesiyle huzura girmiş. Harun Reşid de eski dostunun kellesine bakmış ve ansızın üzerine tükürmüş.

Ama öfkesi ve öcü bununla dinmemiş; Cafer'in başı kesilen gövdesinin Bağdat Köprüsü'nün bir ucuna, kellesinin de öteki ucuna asılmasını emretmiş; bu ceza, en kötü suçlulara verilen cezalardan daha alçaltıcı ve yüzkızartıcı bir cezaymış. Aynı şekilde Cafer'den geri kalanların altı ay süreyle orada kaldıktan sonra tezekler üstünde yakılıp kenefe atılmasını buyurmuş. Bütün bu emirler yerine getirilmiş.

Ve de, ey acınası sefalet! Kâtip Âmiran, hazinenin hesap defterine, bir vakitler "Emirü'l-Müminin'in armağan olarak Yahya el-Bermeki'nin oğlu Vezir Cafer'e verdiği görkemli bir urba için dört yüz bin altın dinar" yazmışken; bir süre sonra, aynı sayfaya başka hiçbir ekleme yapmaksızın "Cafer bin Yahya'nın cesedinin yakılmasında kullanılan neft, kamış ve gübre için on gümüş dirhem" yazmış.

İşte, Cafer'in sonu böyle olmuş. Harun Reşid'in süt babası Yahya'ya ve oğlu, Harun Reşid'in süt kardeşi El-Fazl'a gelince, herhangi bir kamu görevi ve hizmetinde bulunan bin kadar Bermeki ile birlikte ertesi gün onlar da tutuklanmış. Ve kimisi sınırsız servetleri zor alımına tabi tutulur ve karıları ve çocukları sığınacak yerlerinden yoksun ve hiç kimse onlara bakmayı göze

almaksızın başıboş dolaşırlarken; işkencede öldürülen Yahya, oğlu El-Fazl ve Yahya'nın kardeşi Muhammed hariç, kimisi açlıktan ölmüş, kimisi boğularak. Hepsi darmadığın bir halde kokuşmuş zindanlara atılmış. Allah hepsine rahmet eyleye! Gözden düşmeleri gerçekten dehşet verici olmuş.

Ve şimdi, ey zamanın şahı, eğer Bermekilerin gözden düşmelerinin ve bu yürek parçalayıcı sonlarının nedenini öğrenmeyi diliyorsan, anlatayım!

Günün birinde Harun Reşid'in genç kız kardeşi Aliye, Bermeki sülalesinin kökü kuruduktan birkaç yıl sonra, kendisine iltifat etmekte olan halifeye "Efendim, Cafer'in ölümünden ve ailesinin yok olmasından sonra, artık senin sakin ve gerçek anlamda huzur içinde geçen bir gününü bile görmüyorum. Acaba hangi nedenle bunlar senin gözünden düşmüştü?" diyerek söze girişmiş. Birdenbire içi kararan Harun Reşid genç sultan kardeşini geri itmiş ve ona "Çocuğum, hayatım, bana kalan tek mutluluk! Bu nedeni anlamanın sana ne yararı olacak? Eğer bunu gömleğimin bile öğrendiğini bilsem, onu parça parça ederim!" demiş. Bundan dolayı, tarihçiler ve salname ustaları bu felaketin nedeni üzerinde uyuşmaktan uzaktırlar. İşte bize onlardan kalan bazı yorumlar!

Kimilerine göre Cafer'in ve Bermekilerin cömertlikleri, bunlardan yararlananların bile dinlerken kulaklarını inciten eliaçıklığı, kendilerine karşı dost ve minnettar olanlardan daha çok hırslı kişi ve düşman kazandırmış; sonunda Harun Reşid'de de kuşku uyandırmıştır. Gerçekten ortada duyulan sadece onların ailesinin utkun oluşu idi; ailerinin üyeleri Bağdat Sarayı'nı, ordusunu, yargı yerlerini, eyaletleri ve en yüce mevkileri doldurmuşlardı; ve kentin yöresindeki en güzel yurtluklar onlara aitti. Saraylarının yöresi dalkavuklar ve hacet sahipleri tarafından, halifenin konutunu çevreleyenlerden de fazla sarılmıştı. Ve bir de Cafer'in çadırında, o uğursuz gece birlikte olduğu Harun Reşid'in tabibi Cebrail Bahtîâsû olayı şöyle anlatmakta; demektedir ki: "Bir gün, o zamanlar Bağdat'ta Kasrü'l-Huld denen sarayda oturan Harun Reşid'in dairesine girmiştim. Bermekiler Dicle'nin öbür yanında oturuyorlardı ve halifenin sarayı ile onlarınki arasında nehrin genişliği kadar mesafe vardı. O gün Harun Reşid gözdelerinin konuklarının önünde birikmiş olan at

topluluğunu ve kapılarında kaynaşan kalabalığı görünce, benim önümde, sanki kendi kendisiyle konuşur gibi 'Tanrı Yahya ile oğulları El-Fazl ve Cafer'i ödüllendirsin! İşlerin tüm sıkıntısını kendi üzerlerine almışlar ve bana yöremi seyredecek ve keyfimce yaşayacak zaman bırakmışlar' diyordu. O gün sadece bunları söyledi. Ama bir başka zaman, yanına çağırıldığımda onun artık gözdelerini karşısında görmeyi istememeye başladığının farkına vardım. Gerçekten, sarayının penceresinden bakarak ve ilk kez olduğu gibi aynı insan ve at topluluğunun kaynaştığını görünce 'Yahya ve oğulları bütün işleri ele geçirmişler; bana hiçbir şey kalmamış. Aslında halifelik gücünü eyleme sokan onlar! Bana ancak güçlükle sezilen görüntüsü kalmış' dedi. Bunu kulaklarımla duydum. Ve o zamandan başlayarak onların gözden düştüklerini anladım; sonunda da olanlar oldu" demiştir.

Başka salnameciler de Harun Reşid'in gizli hoşnutsuzluğunun, isimsiz düşmanların haince kaleme aldıkları düzyazı ve şiirlerle körüklendiğini; Cafer'in yaptığı büyük bir tedbirsizliğin ise bu hoşnutsuzluğu arttırdığını yazıyorlar. Bir gün, Harun Reşid, Ali ile Peygamber'in kızı Fatıma'dan olma Es-Seyyid Yahya bin Abdullah el-Hüseyni adlı bir ardılın gizlice öldürülmesi için Cafer'i görevlendirmiş. Ama Cafer, acıma ve hoşgörüyle, davranışları Er-Reşid tarafından Abbasi Hanedanının geleceği bakımından tehlikeli sayılan bu Alivi'yi[1] kaçırtmış. Ancak Cafer'in bu gönlü yüce eylemi ortalıkta yayılmış ve sonuçlarını ağırlaştırmak için eklenen her türlü yorumla birlikte halifeye duyurulmakta gecikmemiş. Bu durum dolayısıyla Harun Reşid'in duyduğu hınç, öfke bardağını taşıran son damla olmuş. Cafer'e bu konuda soru yöneltmiş; o da büyük bir açık yüreklilikle, eylemini itiraf etmiş ve "Ben, efendim Emirü'l-Müminin'in onurunu ve yüce adını korumak için böyle davrandım!" diye eklemiş. Harun Reşid de yüzü iyice solarak "İyi yapmışsın!" demiş. Ama "Ben seni mahvetmezsem, Allah beni kahretsin!" diye mırıldandığı da işitilmiş.

Başka tarihçilere göre, Bermekilerin gözden düşmesinin nedeni, gelenekçi Müslümanlığın karşısında onların sapık görüşleri ileri sürmesinde aranmalıydı. Gerçekten unutulmamalıdır ki, aileleri, İslam'a dönmelerinden önce Belh'te Mecusi

1 *Alivi:* Ali yanlısı. Bu sözcük dilimizde Alevi'ye dönüşmüştür (Â.Ş.O.)

dininin gereklerini icra ediyorlardı. Denilir ki, gözdelerinin doğum yeri olan Horasan'a sefer yaptıklarında Harun Reşid, Yahya ve oğullarının Mecusi mabetleri ve abidelerinin yakılmaması için ellerinden geleni yaptıklarını fark etmişti. Ve o zamandan beri, onlar hakkında, Bermekilerin her fırsatta, her türden sapıklara karşı, özellikle de kişisel düşmanları Cebirilere[1] ve öteki ayırımcı ve reddedilmiş din ve mezheplere bağlı olanlara gösterdikleri hoşgörüyle artan kuşkular duymuştu. Bu fikirleri kabul ettirmek isteyenler, bunları daha önce anlatılanlara da katıyor ve Harun Reşid'in ölümünden hemen sonra Bağdat'ta o güne kadar görülmedik ağırlıkta dinsel kargaşalıkların çıktığını ve bunların nerdeyse geleneksel Müslümanlığa öldürücü bir darbe vuracak gibi olduğunu ileri sürüyorlar. Ama, bütün bu nedenlerin dışında, Bermekilerin sonlarının en olası nedeni, bize vakanüvis İbn Hillikan'ın ve İbnü'l-Atir'in bildirdikleri olmalıdır. Onlar diyorlar ki:

Yahya el-Bermeki'nin oğlu Cafer'in Emirü'l-Müminin'in yüreğine çok yakın olduğu zamanlarda, Halife, Cafer ile sanki iki kişi değiller de, tek kişiymişler gibi yanyana sarındıkları bir cübbe yaptırmıştı. Bu içtenlik o denli büyüktü ki, Halife gözdesinden hiç ayrılamıyordu. Ve onu her zaman yanında tutmak istiyordu.

Oysa Harun Reşid aynı şekilde olağandışı ve derin bir sevecenlikle kendi kız kardeşi, tüm verilerle donanmış, döneminin en göze çarpan kadını genç sultan Abbase'yi de seviyormuş. Ve bu sultan, ailesinin ve hareminin tüm kadınları içinde Harun Reşid'in yüreğinde en değerli yeri tutuyormuş. Ve tıpkı Cafer'in kadına dönüşmüş bir şekli gibi, onun yanında yaşamaktan başka bir şey yapmıyormuş. Ve bu iki dostluk onun mutluluğunu oluşturuyormuş. Ama, aynı zamanda, ikisinin birden zevklerini paylaşmak için, onları bir araya getirmek zorunluluğunu da duyuyormuş. Çünkü birinin bulunmayışı, öbürünün sağlayacağı büyüyü yok ediyormuş. Ve Cafer ya da Abbase'nin yanında olmayışı dolayısıyla eksik bir neşe duyuyor ve canı sıkılıyormuş. İşte bunun için bu iki dostunu bir araya getirmek istiyormuş. Ama kutsal yasalar çok yakın bir akrabası olmadıkça, kocası olmayan erkeklerin kadını görmesini ve kadının yüzünü yabancı

1 *Cebiriler:* Zerdüşt dinine bağlı olanlar (*Nouveau Petit Larousse Illustré*) (Â.Ş.O.)

bir erkeğe göstermesini yasaklıyormuş. Bu hükümleri görmezliğe gelmek büyük bir onursuzluk, bir utanç ve kadının namusuna karşı bir hareket sayılıyormuş. Harun Reşid de, korumakla görevli olduğu yasanın sıkı bir takipçisi olduğundan, onları yorucu bir zorlamaya ve yakışıksız bir duruma sokmadan, kendi yanında bir araya getiremiyormuş.

Bundan dolayı kendisini sıkan hoşlanmadığı bu durumu değiştirmek isteyerek Cafer'e "Ey Cafer, dostum, benim ancak senin ve sevgili kız kardeşim Abbase'nin yanında olmaktan gayrı gerçek, içten ve tam bir sevincim yok. Ama sizin durumunuz beni ve sizi sıktığından, seni Abbase ile evlendirmek istiyorum. Böylece, uygunsuzluğa düşmeden, rezalet ve günah batağına saplanmadan, ikiniz birden yanımda buluşabilirsiniz. Ama sizden, bir an bile olsa, benim bulunmadığım yerde birleşmemenizi ısrarla istiyorum. Çünkü aranızda sadece usulen ve görünüşte yasal bir evlenme olmasını düşünüyorum. Ama evliliğin ihtiyaçlarını, soylu Abbasoğullarının halifelik mirasını zarara sokabilecek şekilde yerine getirmenizi istemiyorum" demiş. Cafer de efendisinin bu arzusuna boyun eğmiş; ve işitip itaat ettiği yanıtını vermiş. Böylece bu garip koşulu kabul etmesi gerekmiş. Ve evlenme yasal olarak ilan edilmiş.

Kabul ettirilen koşullara uygun olarak evli olan çift ancak halifenin huzurunda buluşmuşlar ve başkaca bir şey olmamış. Hatta orada bile bakışları ancak ara sıra çatışmış. Harun Reşid'e gelince, bu ikiliye karşı şiddetle duyduğu çifte dostluktan öylesine bir zevk sağlamış ki, onların bu durumdan dolayı azap çekebileceklerini aklına bile getirmemiş. Ama, acaba ne zamandan beri aşk, denetleyicilerin isteklerine boyun eğmek zorunda kalmış ki?

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:*

Ama, acaba ne zamandan beri aşk, denetleyicilerin isteklerine boyun eğmek zorunda kalmış ki? Ve böylesi bir baskı uygulanınca, nasıl olur da iki genç ve güzel insan arasında aşk heyecanları ve arzuları uyanıp kıpırdamaz?

Ve işte gerçekten, birbirini sevmek ve kendilerini karşılıklı aşklarının coşkularına kaptırmak hakkına sahip olan bu evli çift, her geçen gün daha fazla yüreklerindeki ateşi yoğunlaştıran bu sarhoşluktan başları dönerek yakınan insanlar konumuna girmişler. Ve işte Abbase, bu yasaklanmış evli kadın durumunda, kocasının delisi olmuş; ve sonunda Cafer'e aşktan yana duyduklarını anlatmış. Ve onu dairesine çağırarak, gizlice, her türlü sevgi sunuşunda bulunmak istemiş. Ama Cafer, sadık ve tedbirli bir kişi olduğundan, onun her türlü isteğine karşı koymuş ve Abbase'nin yanında kalmak istememiş. Çünkü Harun Reşid'e ettiği yeminin onu alıkoyduğunu düşünüyormuş. Kaldı ki, başkalarından çok daha iyi olarak, halifenin çabucak öcünü alacağını biliyormuş.

Abbase Sultan, dilek ve ricalarının yerini bulmadığını görünce, başka yollara başvurmuş. Genellikle kadınlar böyle yaparlar, ey zamanın şahı! Gerçekten bir oyun düzenleyerek Cafer'in annesi İtabe'ye "Annemiz, gecikmeksizin beni, her gün ona sağladığın şu esirelerden biri gibi, yasal kocam olan oğlun Cafer'in yanına sokman gerek!" diye haber yollamış. Zira, her cuma günü, soylu İtabe, sevgili oğlu Cafer'e binlercesi arasından seçilmiş dokunulmadık ve alabildiğine güzel bir bakire esire yollamak âdetindeymiş. Cafer de, genç kıza, kendine şölen çekip iyice şarap içtikten sonra yaklaşırmış.

Ama soylu İtabe, bu iletiyi alınca, Abbase'nin talep ettiği böylesi bir ihanete kendini kaptırmayı reddetmiş; ve Abbase Sultan'a, böylesi bir davranışın herkese verebileceği zararları sezinletmiş. Ama âşık genç zevce, tehdide kadar giden bir sıkıştırmayla ısrar etmiş ve "Bunu reddetmenin sonuçlarını bir düşün, annemiz! Ben kararımı almış bulunuyorum. Ve sana karşın, bana neye mal olursa olsun, onu uygulayacağım. Cafer'den ve onun üzerindeki haklarımdan vazgeçmektense hayatımı yitirmeyi yeğlerim!" diye eklemiş.

Gözü yaşlı İtabe, bu denli ileri gitme karşısında, meselenin kendi aracılığıyla çözümlenmesinin daha doğru olacağını düşünerek boyun eğmiş. Ve gecikmeksizin, oğlu Cafer'e kendisine yakında zarafet ve çekicilik ve güzellikte eşi bulunmaz bir esire yollayacağını bildirmiş. Ve onun tanımlamasını öylesine

bir heyecanla yapmış ki, Cafer kendisine vaat edilen veriyi merakla beklemeye başlamış. İtabe de oyunu öylesine oynamış ki, Cafer, zevkten çıldırarak daha önce duymadığı bir sabırsızlıkla geceyi beklemeye koyulmuş. Annesi, onun istenilen noktaya ulaştığını görerek Abbase'ye "Kendini bu akşama hazırla!" diye haber iletmiş.

Abbase de hazırlanmış ve esirelerin yaptığı gibi ziynetler ve mücevherler takınmış ve gece olunca, onu oğlunun dairesine sokacak olan Cafer'in annesinin yanına gelmiş.

Şarabın başına vurmasından biraz sersemlemiş olan Cafer, kolları arasında bulunan genç esirenin, karısı Abbase olduğunu anlayamamış. Çünkü o zamana kadar, halifenin yanında, birlikte bulundukları sırada, Harun Reşid'in hoşuna gitmeyeceği korkusuyla, asla karısı Abbase'ye dikkatlice bakmamış bulunuyormuş. O da, kendince, Cafer'in her kaçak bakışında, utanç duyarak başını her zaman ondan çeviriyormuş. Evlilik gerçekten yerine getirilince ve bölüşülmüş bir aşkın coşkuları içinde bir gece geçirildikten sonra, Abbase oradan ayrılmak üzere ayağa kalkmış ve çekilmeden önce, Cafer'e "Hükümdarların kızını nasıl buldun, efendim? Davranışlarıyla, alınıp satılan esirelerden farklılar mı, acaba?" demiş. Cafer de, şaşırarak "Sen bu sözlerinle hangi hükümdar kızlarını kastediyorsun? Sen onlardan biri misin? Yoksa utkulu savaşlarımızda elde edilen bir esire mi?" diye sormuş. Kız "Ey Cafer, ben senin esiren, hizmetçinim; ben, Muhammed'in kutsanmış amcası Abbas'ın soyundan Harun Reşid'in kız kardeşi, Mehdi'nin kızı Abbase'yim!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, Cafer, şaşırmanın sanırına ulaşmış ve ansızın esriklikten ayılmış ve "Mahvoldun sen, bizi de mahvettin, ey efendilerimin kızı!" diye haykırmış. Ve çabucak annesi İtabe'nin yanına gitmiş ve ona "Anne, anne, beni ucuza sattın!" diye haykırmış. Yahya'nın gözü yaşlı karısı, evlerinin üzerine büyük bir felaketi çekmemek için bu hileye katılmaya nasıl zorlandığını ona anlatmış. İşte onların durumu böyleymiş.

Abbase'ye gelince, hamile kalmış ve bir oğlan doğurmuş; çocuğu Riyaş adlı sadık bir hizmetkârın gözetimine ve Berra adlı bir kadının yetiştirmesine terk etmiş. Sonra, gösterilen tüm özene karşın, kuşku duymaksızın, meselenin yayılarak Harun

Reşid'in de bilgi edineceğinden korkarak Cafer'in oğlunu iki hizmetkârın eşliğinde Mekke'ye göndermiş.

Cafer'in babası Yahya'nın ayrıcalıkları içinde, Harun Reşid'in saray ve hareminin gözetimi ve yönetimi de varmış. Kendisinin gecenin belli bir saatinden sonra, sarayın giriş kapılarını kilitlemek ve anahtarları alıp götürmek âdeti varmış. Oysa, onun bu titizliği, özellikle halifenin haremi Sitti Zübeyde için bir sıkıntı olmuş. O da yeğen ve kocası Harun Reşid'e gidip saygın Yahya'yı ve yersiz titizliğini lanetleyerek ona bu durumdan acı acı şikâyet etmiş. Harun Reşid de Yahya yanına geldiğinde, kendisine "Baba, Zübeyde'nin senin hakkındaki bu şikâyeti nedir?" diye sormuş. Yahya da "Benden haremdeki görevimin noksanlığı bakımından mı şikâyetçi acaba, ey Emirü'l-Müminin?" diye sormuş. Harun Reşid gülerek "O değil, baba!" demiş. Yahya da "Bu durumda benim hakkımda sana söylenene kulak asma, ey Emirü'l-Müminin!" demiş. O günden başlayarak titizliğini bir kat daha arttırmış; öyle ki, Sitti Zübeyde, acı ve sitemkâr bir edayla Harun Reşid'e yeniden şikâyette bulunmuş; o da kendisine "Ey amcamın kızı, gerçekten süt babam Yahya'yı haremle ilgili herhangi bir husus için itham etmeye mahal yok. Çünkü Yahya, benim buyruklarımı yerine getirmekten başka bir şey yapmıyor ve görevini yerine getiriyor" demiş. Zübeyde de hiddet göstererek "Yo, vallahi! Görevini yerine getirmekten daha fazlasını yapıyor ve oğlu Cafer'in edepsizliklerini gizliyor" diye yanıt vermiş. Harun Reşid de "Ne gibi edepsizlik! Hayrola, ne var?" diye sormuş. O zaman Zübeyde, pek önem vermiyormuş gibi görünerek Abbase konusunu anlatmış. Harun Reşid kaygılanarak "Bunun kanıtı var mı?" diye sormuş. Zübeyde "Çocuğun Cafer'den olmasından daha iyi bir kanıt bulunabilir mi?" diye yanıt vermiş. Halife "Peki, bu çocuk nerede?" diye sorunca, Zübeyde de "Cetlerimizin beşiği Kutsal Kent'te!" diye yanıt vermiş. Halife "Senden başkası da bunu biliyor mu?" diye sormuş. Sultan "Hareminde ve sarayında en basit bir esire de olsa, bunu bilmeyen tek bir kadın yoktur!" diye yanıt vermiş.

Harun Reşid bu konuşmaya tek bir sözcük daha eklememiş. Ama, bir süre sonra, Mekke'ye hac farizası için gitmek arzusunu belirtmiş; ve Cafer'i de yanına alarak yola çıkmış. Oysa,

kendince, Abbase de, Riyaş ile sütanaya derhal bir mektup yollayarak onlara, Mekke'yi hemen terk etmelerini ve çocukla birlikte Yemen'e gitmelerini emretmiş; onlar da ivedilikle oradan uzaklaşmışlar.

Halife, Mekke'ye gelmiş. Hemen yakınlarından güvenli birilerini çocuğu soruşturup aramakla görevlendirmiş. Bu soruşturma sonunda olayın gerçekliğini, bir çocuk bulunduğunu ve de sağlıklı olduğunu öğrenmiş. Birkaç gün içinde çocuk Yemen'de bulunmuş ve gizlice Bağdat'a yollanmış. Ve işte, bu hac dönüşünde Halife, Fırat üzerinde Anbar yakınlarında iken, sözü edilen Cafer ve Bermekilerle ilgili korkunç emri vermiş. Ve olacak olan olmuş.

Bahtsız Abbase ile oğluna gelince, onun oturduğu dairenin hemen altına kazılan bir çukura diri diri gömülmüşler.

Nihayet, ey bahtıgüzel şah, sana söyleyecek bir şey daha kaldı: İnanılmaya değer başka vakanüvisler de Cafer'in ve Bermekilerin böylece gözden düşmelerine neden olacak hiçbir şey yapmadıklarını ve bu acıklı sonuca uğramalarının nedeninin, bunun, bahtlarında yazılı olmuş bulunmasında aranması gerektiğini ve onların güç sahibi oldukları zamanın geçip gittiğini anlatırlar. Ama en iyisini Tanrı bilir!

Ve sözü bitirmek için Şamlı ünlü şair Muhammed'den bize kadar gelen bir öykü. Şair şöyle anlatmış: "Bir gün yıkanmak için bir hamama girmiştim. Hamamın sahibi bana hizmet etsin diye güçlü kuvvetli genç bir delikanlıyı görevlendirmişti. Ben de, delikanlı bana özen gösterirken, hangi hevesle bilemiyorum, kendi kendime, yavaş sesle, benim hayırlı efendim El-Fazl bin Yahya el-Bermeki'nin bir oğlunun doğumunu kutlamak için yazdığım bir şarkının dizelerini okuyordum. Birdenbire bana hizmet etmekte olan delikanlı bayılarak yere yıkıldı. Birkaç dakika sonra, ayılıp ayağa kalktı ve beni suyun içinde tek başıma bırakarak, yüzü gözyaşlarıyla ıslanmış, hemen kaçıp gitti.

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:*

Ayağa kalktı, beni suyun içinde tek başıma bırakarak, yüzü gözyaşlarıyla ıslanmış, hemen kaçıp gitti.

Ben de, şaşkın bir halde sudan çıktım ve hamam sahibine, yıkanmam için hizmet görsün diye bir saraylıyı görevlendirdiğinden dolayı fena halde çıkıştım. Ama hamamcı, bu genç hizmetkârda bu güne kadar böylesi bir illetin görülmediğine dair yemin etti. Ve söylediğini bana kanıtlamak için delikanlıyı benim yanıma getirip ona 'Ne oldu da bu efendi senin hizmetinden bu denli şikâyetçi oldu?' diye sordu. Bana, içinde bulunduğu karmaşadan kurtulmuş gibi görünen delikanlı da başını eğdi; sonra da benden yana dönerek 'Efendim, yıkanırken söylediğin o dizelerin yazarını tanıyor musun?' diye sordu. Kendisine 'Vallahi, ben yazdım onları!' diye yanıt verdim. Bana 'Öyleyse sen, şair Muhammed ed-Damışki'sin.[1] Ve de bu dizeleri El-Fazl el-Bermeki'nin çocuğunun doğuşunu kutlamak için besteledin, değil mi?' dedi. Ve ben, öylece şaşıp kalmışken 'Seni dinlerken, yüreğim ansızın sıkıştığı ve heyecandan vurulmuş gibi yere düştüğüm için bağışla beni, efendim! Ben, işte, senin o denli görkemle doğuşuna şarkılar düzdüğün El-Fazl'ın oğluyum' diye ekledi. Ve yeniden ayaklarımızın ucuna düşerek bayıldı.

O zaman ben, böyle bir bahtsızlık karşısında içim acımayla dolu ve malik olduğum her şeyi, hatta şair ünümü bile borçlu bulunduğum cömert bir hayırseverin oğlunun felakete düşmüş olmasından üzüntü duyarak çocuğu yeniden ayağa kaldırdım ve onu bağrıma basarak kendisine 'Ey Tanrı kullarının en yüce gönüllüsünün oğlu, ben yaşlıyım; mirasçım da yok. Benimle gel de, kadı'nın önüne çıkalım çocuğum; çünkü bir sözleşme yaparak seni evlat edinmek istiyorum. Böylece öldükten sonra bütün varlığım senin olur' dedim. Ama Bermeki delikanlı, ağlayarak bana 'Ey iyi kişilerin evladı, Tanrı kutsamalarını senin üstüne yaysın! Ama ben şu ya da bu yoldan babam El-Fazl'ın sana vermiş olduğu tek bir meteliği kabullensem Allah'ın hoşuna gitmez!' diyerek yanıt verdi. Ve bundan sonra, benim bütün ısrar ve ricalarım boşuna oldu. Kendisine, babasına karşı duyduğum minnettarlığın küçük bir nişanesini bile kabul ettirmem mümkün olma-

1 *Muhammed ed-Damışki:* Şamlı Muhammed (Â.Ş.O.)

dı. Gerçekten tertemiz bir kana sahipti, bu soylu Bermekilerin çocuğu! Tanrı, çok yüce olan değerlerini ödüllendirsin!"

Halife Harun Reşid'e gelince, Tanrı'dan başka sadece kendisinin bildiği bir hatayı cezalandırıp öcünü aldıktan sonra, herhalde epeyce doyum sağlamış olarak Bağdat'a dönmüş; ama içine girmeden kentin yanıbaşından geçip gitmiş. Gerçekten, yıllarca güzelleştirmek için emek verdiği bu kentte artık yaşayamaz olmuş ve Rakka'ya yerleşerek bir daha Barış Kenti'ne geri dönmemiş. Ve Bermekilerin bahtsızlıklarını izleyerek Bağdat'ı böylece ansızın terk edişi, halifenin maiyetinden olan şair Abbas bin el-Atnaf'ın aşağıdaki dizelerle sızlanmasına kesinlikle yol açmıştır:

> Daha develerimizi yeni çökertmiştik ki, dostlarımız gelişimizi gidişimizden ayırt etmeden, yeniden yola koyulmamız gerekti.
> Ey Bağdat! Dostlarımız bizden haber almaya ve hoş gelişler dilemeye geldiler, dönüşümüzde! Ama biz onlara veda ederek yanıt vermek zorunda kaldık.
> Ey Barış Kenti! Doğu'dan Batı'ya senden mutlu, senden zengin ve senin kadar güzel kent olmadığı çok doğrudur!

Kaldı ki, dostlarının yok oluşundan sonra, artık Harun Reşid uykunun tadını da alamaz olmuş; pişmanlık yüreğini kavurmuş; ve Cafer'i yeniden hayata getirmek için bütün saltanatını feda edebilir hale gelmiş; ve eğer, tesadüfen, saraylılardan birileri birazcık bile Bermekileri kötüleyecek olsa, Harun Reşid onlara nefret ve öfkeyle "Allah babalarınızın belasını versin! Kötülediğinizi kötülemekten vazgeçin! Ya da gelin onların bıraktığı boşluğu doldurmayı deneyin!" diye haykırırmış.

Ölünceye kadar kudretini korumuş olmakla birlikte Harun Reşid, artık yöresini pek fazla güvenilmeyen kişilerin sardığını duyumsuyormuş. Ve her an, hoşnut olmadığı oğullarının kendisini zehirleyeceğinden korkuyormuş. Kargaşaların başladığı ve oraya gittikten sonra bir daha dönmediği Horasan'a bir sefer açmanın eşiğindeyken, düşüncelerini bir sırdaş olarak bildirmek üzere seçtiği saraylılardan vakanüvis Et-Taberi'ye, acı

duyarak, kuşkularını ve kederlerini açıklamış. Et-Taberi, üzerine ölümün gelmekte olduğu konusundaki kehanetini yatıştırmaya çalışırken, onu bir kenara çekmiş; ve adamlarından ve maiyetinden yeterince uzaklaşıp onların yersiz bakışlarından kurtulmak için bir ağacın koyu gölgesine sığındıklarında urbasını açıp Et-Taberi'ye karnını saran ipek bir kuşak göstermiş ve "Şuramda çaresi olmayan derin bir derdim var. Bu derdi kimsenin bilmediği doğrudur; ama bak, yöremde oğullarım El-Emin ve El-Memun'un yaşamımın ne zaman tükeneceğini gözetleyen casusları var. Çünkü artık babalarının pek ömrü kalmadığını anladılar! Ve bu casusları, oğullarım, en güvenilir ve bağlılıklarından kuşku duyamayacağım kimselerden seçtiler. İlk bakışta başta Mesrur! Mesrur, benim üstün tuttuğum oğlum Memun'un casusudur. İşte hekimim Cebrail Bahtıâsû! O da, oğlum El-Emin'in! Ve geri kalanlar da böyle sürüp gidiyor" demiş. Ve de "Şimdi, oğullarımın saltanat hırslarının nereye kadar ulaştığını bilmek ister misin? Bana binilecek bir at göndermeleri emrini vereceğim. Sağlıklı ve kıvrak bir at gönderecekleri yerde yürüyüşü sarsak ve sanki benim derdimi arttırmak için hazırlanmış gibi olan takatsız bir at getirecekler!" diye eklemiş. Ve gerçekten, Harun Reşid, kendisine bir at getirilmesi buyruğunu verince, tıpkı sırdaşına söylediği gibi bir at getirilmiş önüne. O da, Et-Taberi'ye mahzun bir bakış fırlatmış ve kendisine yollanan atı boyun eğerek kabullenmiş.

Bu olaydan birkaç hafta sonra, Harun, rüyalarında başının üzerine bir elin uzandığını görmüş; ve bu el bir avuç kızıl toprak tutuyormuş; ve bir ses ona "İşte Harun'un kabrinde kullanılması gereken bu topraktır!" diye haykırıyormuş. Bir başka ses de ona "Peki, kabrinin yeri neresi?" diye sorunca; ilk ses "Tus kenti" diye yanıt veriyormuş.

Nitekim birkaç gün geçince, hastalığının ilerlemesi Harun Reşid'i Tus kentinde kalmaya zorlamış. Büyük bir tedirginlik duyarak Mesrur'u kentin yöresinden bir avuç toprak bulup getirmeye yollamış. Başharemağası, bir saatlik bir zaman geçince, elinde bir avuç kızıl toprakla geri dönmüş. Harun Reşid "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur. Muhammed de onun elçisidir! İşte rüyam çıktı. Ölüm artık benden uzak değil!" diye haykırmış.

Gerçekten, artık bir daha Irak'ı görememiş. Çünkü, ertesi gün, kendisinde bitkinlik duyarak yöresindekilere "İşte korkulan saat yaklaşıyor. Ben tüm insanlık için imrenilen bir varlıktım. Şimdi kendisine acınan biri oldum" demiş. Ve orada, Tus'ta ölmüş. O sırada Hicret'in 193'üncü yılının ikinci ayı olan Cemaziyelevvel ayının[1] üçüncü günüymüş. Harun o sırada kırk yedi yaşındaymış; bu yaşı da beş ay beş gün aşmış bulunuyormuş. Bize bunu, Ebulfeda böylece bildiriyor. Tanrı kusurlarını bağışlasın ve rahmet eylesin! Çünkü dinsel inançlarına bağlı bir halife idi.

*Şehrazad, Şah Şehriyar'ın bu öyküden hüzünlendiğini görünce, ona çabucak* Şehzade Yasemin ile Badem Sultan'ın Tatlı Öyküsü*'nü anlatmış. Ve demiş ki:*

1 Hicri ayların ikincisi Safer olduğu halde Mardrus, Cemaziyelevvel anlamında "Djomadi" ayını ikinci ay olarak göstermiş (Â.Ş.O.)

## *Şehzade Yasemin ile Badem Sultan'ın Öyküsü*

Anlatırlar ki, ancak övülesi Tanrı en iyisini bilir, Müslüman ülkelerden birinde yüreği okyanus kadar geniş, zekâsı Eflatun'unkine eşit, doğası bilgelerinki gibi ve sanı Feridun'u geçen, yıldızı İskender'in yıldızı gibi olan ve Keyhusrev Anuşirvan'ın mutluluğuna sahip yaşlı bir şah varmış. Şahın da, Süreyya Burcu'nun yedi yıldızını andıran parlaklıkta yedi oğlu bulunuyormuş. Ama, bu şehzadelerin en küçüğü en parlak ve en yakışıklı olanıymış. Yüzü pembe beyazmış; ve adı da Şehzade Yasemin imiş.

Ve gerçekten, zambak ve gül onun yanında yok olup giderlermiş. Çünkü selvi gibi bir endamı, yeni açmış lale gibi bir çehresi, menekşeden saçları, bin karanlık gecenin numunesi misk kokulu saç bukleleri, sarı amber bir benzi, gergin bir kargıya benzer kaşları ve bir nergis gibi çekik gözleri varmış; ve güzelim dudakları iki fıstık gibiymiş. Alnına gelince, dolunayın yüzünü utançtan morartacak kadar parlakmış; inci dişlerle ve gül pembesi bir dille donanmış ağzından şekerkamışının tadını unutturacak tatlı sözler dökülüyormuş; bu yapısıyla ve canlı ve yiğit haliyle, âşıkların gözleri için baştan çıkarıcı bir put gibiymiş.

Yedi kardeşin içinde işte bu Şehzade Yasemin, babası Nücum Şah'ın sayısız kocabaş hayvanlarının gözetimiyle görevli olanıymış; ve eyleştiği yer geniş ıssızlıklar ve çimenliklermiş. Bir gün oturmuş, kavalını çalarak bu hayvanları gözetirken, saygın bir dervişin kendisine doğru yaklaştığını görmüş; selamlaşmalardan sonra, derviş ondan birazcık süt sağıp kendisine vermesini rica etmiş; Şehzade Yasemin de "Ey saygın derviş, dileğini yerine getirmenin imkânsızlığı bana büyük bir acı veriyor. Çünkü ineklerimi bu sabah sağdım. Ve şu anda memelerinde senin

susuzluğunu giderecek hiçbir şey kalmadı" diye yanıt vermiş. Derviş de ona "Zamanlamaya aldırma! Yine de Allah'ın adını anarak yeniden ineklerini sağ! Tanrı'nın kutsaması üzerinde olacaktır" demiş. Çekik gözleri nergise benzeyen şehzade de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş ve besmele çekerek en güzel hayvanın memelerine yapışmış. Ve üzerine kutsama inmiş; kap mavimtrak ve köpüklü bir sütle dolmuş.

Derviş o zaman gülerek genç şehzadeye doğru dönmüş ve ona "Ey ince ruhlu çocuk, verimsiz bir toprağa boşuna ekin ekmedin, sana bu olup bitenden daha çok yarar sağlayacak şey yoktur. Gerçekten, bil ki, ben sana, şairin sözlerine uygun şekilde verilerin ilki ve sonuncusu olan aşkın habercisi olarak geliyorum:

> Orada hiçbir şey yokken, aşk vardı; ve hiçbir şey bulunmadığı zaman, aşk kalacaktır. O, ilk ve son var olan şeydir.
> O gerçeğin köprüsüdür; ve söylenebilecek her şeyin üstündedir: mezarın köşesinde yoldaştır bize!
> O ağaca sarılan ve yüreğine nüfuz ederek yeşil yaşamını kemiren sarmaşıktır!

Bunu izleyerek yaşlı derviş "Evet oğlum, ben senin yüreğin doğrultusunda bir aşk habercisi olarak geliyorum. Ama beni, kendimden başkası buraya yollamadı. Ovalar, çöller geçtim; böylece, bir gün bir bahçeden geçerken, şöylece görebildiğim pericelik bir genç kıza yaklaşmaya layık olacak yeterince mükemmel birini arıyordum" diye eklemiş. Derviş bir an sustuktan sonra, yeniden söze başlayarak "Bil ki, ey meltemden de yeğni olan, baban Nücum Şah'ın ülkesinin sınırdaşı olan bir ülkede rüyalarının delikanlısını, yani seni, ey Yasemin, beklemekte olan, soylu bir kandan, yüzü peri gibi, ayı utandıracak kadar güzel, yetkinlik mahfazasındaki yekta bir inci tazeliğinde bir varlık, bir güzellik yuvası olan bir huri yaşamakta! Gümüş renkli narin bedeni bir şimşir gibi düzgün ve saç teli inceliğinde bir beli olan; bir güneş görünümünde, keklik sekişli biri! Saçları sümbül; büyüleyici gözleri Isfahan kılıçlarına benzer; yanakları Kur'an'daki Güzellik ayeti gibi; kaşlarının yayı kalem suresine benzer; bir yakuttan yontulmuşa benzeyen ağzı şaşırtıcı; çene-

sinde küçücük bir elma boyutunda bir çukuru olan; ve yanağını onu kem gözden korurcasına bir ben süsleyen bir kız! Küçücük kulakları kulak değil, kibarlığın maden filizleri ve kulaklarında küpe yerine âşıkların yüreklerini taşıyan; minik bir ceviz gibi burnuna takılı hızma, dolunayı kendi eliyle kölelik halkasını boyuna geçirmeye zorlayacak gibi. İki küçük ayağının tabanına gelince, tam anlamıyla harika. Yüreği ağzı mühürlü bir koku şişesidir ve kafası yüce bir zekânın verisiyle donanmıştır. Yürüyünce, kıyamet günündeki gürültü kopar! Ekber Şah'ın kızıdır, bu kız; ve Bademi Sultan diye anılır; böylesi yaratıkları tanımlayan isimler ne kadar kutludurlar!" demiş. Ve böylece konuştuktan sonra, yaşlı derviş uzun uzun içini çekmiş; sonra da...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama dokuz yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:*

Ve böylece konuştuktan sonra, yaşlı derviş uzun uzun içini çekmiş; sonra da "Ama şunu da söyleyeyim ki, ey sevginin pınarı, aşktan yoksun, ciğeri kederle yanık bu genç kız, yüreğinde bir dert yükü taşımakta. Bunun nedeni de, bir gece, uyurken gördüğü bir rüya imiş. Ben de onu bir sümbül gibi üzgün ve dertli bıraktım" diye eklemiş. Sonra da "Ve şimdi benim sözlerim yüreğin için bir tohum oluştursun. Tanrı seni korusun ve bahtında olan o kıza doğru yöneltsin, vesselam!" demiş. Böylece konuştuktan sonra, derviş, ayağa kalkmış ve yoluna gitmiş.

Şehzade Yasemin'in yüreği de sırf bu konuşmayı duyarak kana bulanmış; ve aşkın oku bu yüreğe işlemiş. Ve Leyla'ya tutkun Mecnun gibi, giysilerini boynundan göbeğine kadar yırtmış; ve yüreği güzel Bademi Sultan'ın saçlarının kıvrımlarına takılmış; hıçkırıklar koparak haykırmış; ve sürüsünü terk ederek içmeden sarhoş, duygulu, sessiz aşkın fırtınasında yok olmuş; bir serseri gibi dolaşmaya başlamış. Çünkü, bilgeliğin kalkanı her tür yaraya karşı koysa da, aşk okuna karşı erdemi yoktur. Nasihat ve görüş bildirerek oluşturulan ilaç, saf bir duyguyla dertlenenin ruhu üzerinde artık etkili olmaz. İşte Şehzade Yasemin'in durumu böyleymiş.

Badem Sultan'a gelince, onunki de şöyleymiş: Bir gece, babasının sarayının taraçasında uyurken, aşk ecinnilerinin yöndendirmiş bulunduğu bir rüyada, kendisine Züleyha'nın âşığından da güzel olan ve Şehzade Yasemin'in büyüleyici görünümüne elifi elifine benzeyen bir genç gösterilmiş. Bu güzellik görünümü bakire ruhunun gözleri önünde belirince, o güne kadar kaygısız olan genç kız yüreği elinden kayıyor ve delikanlının dolambaçlı saç kıvrımlarının ağının esiri olmuş. Rüyanın gülü yüreğine dokunarak uyanmış ve geceleyin bülbül gibi feryatlar koparak haykırmış; ve gözyaşlarıyla yüzünü ıslatmaya başlamış. Hizmetçileri büyük bir heyecan içinde koşuşturmuşlar ve onu görerek "Ya Allah! Hanımımız Badem Sultan'a gözyaşları döktüren bu felaket de nedir? Uyurken, yüreğinden ne geçti, acaba? Ne yazık ki, zekâsının kuşu uçmuş gibi görünüyor!" diye haykırmışlar.

Ve ağlayıp inlemeler sabaha kadar sürmüş. Şafak vakti, babası şahla anası sultan, olup bitenlerden haber almışlar. Yürekleri yanarak gelip bakınca, o denli güzel olan kızlarının olağandışı bir görünümde ve garip bir durumda olduğunu görmüşler. Kız, saçı başı dağınık, giysileri düzensiz, yüzü altüst olmuş; bedeninden habersiz ve yüreği için dikkat sarf etmez bir haldeymiş. Ve ona sordukları bütün sorulara, başını utançla sallayarak ve böylece babasının ve annesinin ruhlarına kaygı ve keder yayarak hiç yanıt vermiyormuş.

Bunun üzerine, onu bu durumdan kurtarmak üzere marifetlerini göstersin diye hekimleri ve gövdeden şeytan uğratanları çağırmışlar; ama hiçbir sonuç alamamışlar, hatta, bunun tam tersi olmuş. Bu yüzden kan aldırmaya başvurmak zorunda kalmışlar. Ve kolunu sararak neşter vurmuşlar. Ama o güzelim damardan bir damla kan bile çıkmamış. O zaman tedavisinden el çekmiş ve onu iyileştirme ümidini terk etmişler. Ve umutları boşa çıkmış ve hekimler, kafaları karmakarışık, ayrılıp gitmişler.

Bu üzücü durumda, hiç kimse bu değişmenin nedenini anlayıp açıklayamadan birkaç gün geçmiş. Yüreği kireç bağlamış güzel Badem Sultan, her zamankinden daha karamsar bir durumdayken, hizmetçileri onu oyalasın diye bahçeye çıkarmışlar. Ama, orada gözlerini her yerde dolaştırdığı halde, sevgilisinin yüzünden başka şey görememiş; güller ona teninin rengini,

yaseminler giysilerinin kokusunu; salınan servi esnek bedenini; nergisler gözlerini sunuyorlarmış.

Ama birdenbire bu bahçenin güzel yeşilliği, solgun yüreğini canlandırmış; ve ona içirdikleri fıskiyenin suyu, beyninin kuruluğunu azaltmış ve kendisiyle yaşıt olan maiyetindeki genç kızlar, hanımlarının yöresinde daire şeklinde oturmuş ve ona, yumuşak bir edayla ve kaygısız bir vurgulamayla tatlı bir gazel okumaya başlamışlar.

Bunu izleyerek, onu her zamandan çok söylenecekleri kabul etmeye yatkın gören en çok sevdiği nedimesi yanına yaklaşıp, ona "Ey Badem Sultan hanımımız, birkaç gündür ülkemize, uyumlu sesi, insanın aklını başından alan, akan suyu, uçan kırlangıcı durduracak kadar güzel kaval çalan, soylu Hazaranların ülkesinden bir delikanlı gelmiş bulunuyor. Bu sultansı gencin, pembe beyaz bir teni olup adı da Yasemin'miş. Gerçekte zambak ve gül, onun yanında solup tükeniyorlarmış. Çünkü boyu bir servi salınışında, yüzü yeni açmış bir lale kıvamında, saçları menekşe, yüzü misk gibi kokan, saç kıvrımları bir karanlık gecenin numunesi imiş; cildi sarı amberden, kaşları eğik kargılardan, çekik gözleri iki nergisten, güzelim dudakları iki fıstıktan oluşmuş bulunuyormuş. Alnına gelince, parlaklığıyla dolunayı utandırıp yüzünü morartıyormuş. İnci dişli, pembe dilli güzel ağızdan şeker sözler sızıyormuş. Ve böylece, neşeli ve yiğit görünümüyle, âşıkların gözleri için baştan çıkarıcı bir put gibiymiş" demiş.

Sonra da, Badem Sultan'ı neşeden şaşırmış bir halde görünce "Ve bu şahane biçimde kaval çalan genç, sabah meltemi gibi hafif ve hızlı, dağları, ovaları aşıp kıyısı olmayan ve kuğunun bile güvenli olmadığı, sırf görünümü bile onları binlerce su kuşunu ve ördeği korkutup başını döndüren nehirlerin sularını geçerek ülkesinden bizim ülkemize gelmiş. Buraya ulaşıncaya kadar bu denli güçlüklerin üstesinden geldiğine göre, bu sonuca ulaşmasının gizli bir nedeni varmış. Genç bir şehzadeyi böylesine bir deneyime girişmeye aşktan başka bir neden zorlayamazmış" diye eklemiş.

Ve böylece konuştuktan sonra, söylediklerinin hanımı üzerindeki etkisini görmek üzere sultanın genç gözdesi susmuş. Ve birdenbire Şah Ekber'in yakınan kızı, mutlanıp oynayarak iki ayağı üzerinde doğrulmuş. Ve yüzü içinin ateşiyle aydınlanmış

ve tüm esrik ruhu, âdeta gözlerinden fışkırmış. Hiçbir hekimin anlayamadığı olanca gizemli derdinden ufacık bir iz bile kalmamış; aşktan söz eden genç bir kızın basit sözleri, onu duman gibi dağıtmış.

Ve ardında gözdesi olduğu halde, bir ceylan kadar kıvrak, kendi dairelerine girmiş. Neşenin kalemini ve birleşmenin kâğıdını eline almış ve aklını alan Şehzade Yasemin'e, ruhunun gözleriyle rüyada gördüğü mutlu varlığa şu mektubu yazmış:

> Kalem kullanmadan, güzellik bahçesindeki yaratılanların varlığını çizmiş olana şükürler olsun!
> Aşka düşen bülbüle figan ettiren güle selam olsun! Senin güzelliğinin anıldığını duyunca yüreğim ellerimden kayıp gitti.
> Bana rüyada pericelik yüzünü gösterdiğinden beri yüreğimde öyle bir etki yaptı ki bu yüz; anamı, babamı unuttum, kardeşlerime de yabancı oldum. İnsan kendine bile yabancı olunca, ailesiyle ne ilişkisi olabilir?
> Senin önünde, güzeller bir şelaleyle sürüklenircesine sökülür gider; kirpiklerinin okları bir yandan öbür yana yüreğimi delip geçti.
> Oh! Gel bana rüyadaki hoş varlığını göster! Onu artık kafamdaki gözlerle göreyim! Sen ki, aşk işaretlerini çok iyi anlarsın ve kalpten kalbe giden gerçek yolu bilirsin!
> Ve de bil ki, sen varlığımın suyu ve kilisin! Yatağımın gülleri dikenlere dönüştü; ve sessizliğin mührü dudaklarımdadır ve artık kaygısızca dolaşmaktan vazgeçtim...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.*

*Ama bininci gece olunca, demiş ki:*

> ... Sessizliğin mührü dudaklarımdadır ve artık kaygısızca dolaşmaktan vazgeçtim.

Ve mektubu ikiye katlamış ve arasına saf bir misk tanesi koyup onu gözdesine vermiş. Genç kız da mektubu alıp dudak-

larına ve alnına değdirmiş ve yüreğinin üzerine yerleştirmiş; ve bir güvercin gibi, Şehzade Yasemin'in kaval çaldığı yere uçarcasına gitmiş. Onu orada bir servinin altına oturmuş, kavalı yanı başında, şu kısa gazeli okurken bulmuş:

> Yüreğimi görünce ne diyeceğim? Buluttur, şimşektir, cıvadır ve kanlı bir deryadır, bu yürek!
> Yokluğun gecesi bitince, tıpkı ırmakla kuğunun birleştiği gibi birleşeceğiz!

Ve genç kız Şehzade Yasemin'in elini öptükten sonra, hanımı Badem Sultan'ın mektubunu ona vermiş. O da mektubu okumuş ve neredeyse sevinçten uçacak olmuş. Artık uyuyor mu, uyanık mı bilemez hale gelmiş. Ruhunda gümbürtüler kopmuş ve yüreği bir fırına dönmüş. Ve biraz yatıştığı sırada, genç kız ona, hanımına ulaşmanın yollarını göstermiş ve son talimatları da verdikten sonra geriye dönmüş.

Bildirilen saatte ve uygun anda Şehzade Yasemin, birlik sağlayan meleğin yol göstermesiyle Badem Sultan'ın bahçesine giden yolu tutmuş ve cennetten kopmuş bir parça olan o mevkiye girmeyi başarmış. O anda, güneş batı ufkunda gözden yok oluyor, ay da doğunun örtüleri arasından yüzünü gösteriyormuş. Genç erkek de, bir karaca yürüyüşüyle genç kızın kendisine belirtmiş olduğu ağaca doğru yürümüş ve yaprakları arasında saklanmak üzere bu ağaca çıkmış.

Badem Sultan da, geceleyin, keklik yürüyüşüyle mavilere bürünmüş olarak ve elinde bir gül tutarak bahçeye gelmiş. Ve o güzelim başını söğüt yaprakları gibi titreyerek ağaca doğru kaldırmış. Heyecan içinde, bu ceylan, dallar arasında beliren yüzün, dolunayın kendisi mi, yoksa Şehzade Yasemin'in parıldayan yüzü mü olduğunu bilmemiş. Ama işte! Sanki arzuyla olgunlaşmış ve çiçek gibi ya da değerli ağırlığıyla daldan kopan bir meyva gibi menekşe saçlı delikanlı dallar arasından kayıp solup sararan Badem Sultan'ın ayakları önüne düşmüş. Kız onun umutla beklediği kişi olduğunu anlamış ve onu rüyasında gördüğünden çok daha yakışıklı bulmuş. Şehzade Yasemin de, kendi bakımından, dervişin kendisini aldatmamış olduğunu

anlamış ve bu ayın, tüm ayların baş tacı olduğunu görmüş. Ve ikisi de yüreklerinin ince dostluk ve gerçek sevecenlik bağlarıyla birleştiğini duyumsamışlar. Ve mutlulukları Mecnun ve Leyla'nınki kadar derin ve iki eski dostunki kadar katıksız olmuş.

Çok tatlı öpüşlerden ve güzelim ruhlarının ferahlamasından sonra, yetkin aşkın Efendisi'nden, acımasız göğün sevdaları üzerine bela taşları yağdırmamasını ve birleşmelerinin dikişini yırtmamasını dilemişler. Bunu izleyerek, ayrılık zehrinden korunmak için, iki âşık başbaşa düşünmüş ve gecikmeksizin, kızı Badem Sultan'ı çok seven ve ondan hiçbir şey esirgemeyen Şah Ekber'in bizzat kendisine başvurmaları gerektiğine karar vermişler.

Böyle olunca, sevdiceğini ağaçlar altında bırakarak, yakarıcı Badem Sultan şah babasını bulmaya gitmiş; ellerini önünde birleştirerek ona "Ey iki dünyanın en yüce noktası, kölen senden bir dilek dilemeye geldi" demiş. Babası da son kertede sevinçli ve şaşkınlık içinde iki kolunu kaldırmış ve sarılarak onu bağrına basmış; ve de ona "Kuşkusuz, ey yüreğimin Badem'i, dileğin herhalde çok ivedi bir hacet olmalı! Baksana, gecenin ortasında, yatağından ayrılmakta tereddüt etmemiş ve onu yerine getirmem için bana gelmişsin! Bu dilek ne olursa olsun, ey gözümün nuru, babana güvenerek çekinmeden bana açıkla!" demiş. İnce ruhlu Badem Sultan da, birkaç saniye tereddüt ettikten sonra, başını kaldırmış ve "Babacığım, gecenin bu vaktinde gelip gözlerinden uykunu kaçırdığı için kızını bağışla! Ama işte şimdi, nedimelerimle çayırda bir gece gezintisi yaptıktan sonra, sağlığıma kavuştum. Ve gelip sana öküzlere ve koyunlara iyi bakılmadığını, ihmal edildiklerini söylemeyi; ve de güvenilmeye değer bir hizmetkâra rastlarsam, onu sana takdim etmeyi ve senin de ona sürülerini gözetmesi için görevlendirebileceğini düşündüm. Mutlu bir rastlantıyla o anda bu çalışkan ve gayretli kişiye rastladım. İyiniyetli, her şeye yatkın ve ne zahmetten ne de yorulmaktan yılar bir genç bu! Çünkü tembellik ve vurdumduymazlık ondan fersah fersah uzak! Böyle olunca bizim öküzlerimize, koyunlarımıza bakması için onu görevlendir, babacığım!" diyerek seslenmiş.

Şah Ekber, kızının bu konuşmasını duyunca şaşırmanın sınırında şaşırmış. Bir an gözleri faltaşı gibi açılmış. Sonra da "Başım

üzerine yemin ederim ki, bugüne kadar gece yarısı sürüler için bakıcı tutulduğunu hiç duymamıştım. İlk kez başımıza böylesi bir şey geliyor. Ama, kızım, ansızın şifa bularak yüreğime verdiğin zevk dolayısıyla isteğine boyun eğmek ve sözü edilen genci sürülerimizin bakıcısı olarak kabul etmekten kolay bir şey yok. Bununla birlikte, ona bu görevi vermeden önce kendisini kendi gözlerimle görmek istiyorum" diye yanıt vermiş.

Babasının bu sözlerini duyar duymaz, Badem Sultan, mutlu Yasemin'e doğru sevincin kanatlarını kuşanarak koşmuş. Onu elinden tutarak saraya götürmüş. Ve şaha "İşte babacığım, sopası güçlü ve yüreği sınanmış olan o harika çoban!" demiş. Tanrı'nın öngörüsüyle donattığı Şah Ekber de, kızı Badem'in kendisine takdim ettiği gencin, hiç de hayvanları gözetecek türden biri olmadığını anlamış. Ve ruhunun ta içinden şaşırmış kalmış. Bununla birlikte, kızı Badem'e acı vermek istemediğinden bu ayrıntıların önemini ne içinde yoğunlaştırmış ne de ısrarla açıklamış. Sevimli Badem de, onun içinden geçeni anlayarak hemen heyecana kapılabilecek bir sesle ve iki eli birbirine bitişik olarak "dış görünüm babacığım, her zaman iç görünümü yansıtmaz! Seni temin ederim ki, bu genç adam, arslanlara çobanlık edecek kadar güçlüdür" demiş. Ve ister istemez, Badem Sultan'ın babası, gözünün bebeği olan sevgili kızını mutlu kılmak için, elini kendi gözüne kapatarak, gece yarısında, Şehzade Yasemin'i sürülerinin çobanı yapmış...

*Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve âdeti gereğince yavaşça susmuş.*

*Her bakımdan arzulanır genç bir kız olmuş bulunan ve günden güne, geceden geceye daha sevimli, güzel, gelişmiş ve daha anlayışlı, daha da sessiz ve dikkatli olmuş bulunan genç Dünyazad da, üzerinde tünediği halıdan yarı yarıya ayağa kalkarak ona "Ey Şehrazad, kardeşim, sözlerin ne kadar tatlı ve zevkli, ne kadar eğlendirici ve de lezzetli!" demiş. Şehrazad da ona gülmüş, onu kucaklayarak kendisine "Ey sevgilim, ama eğer efendimiz, bu yüce ve zarif davranışlarla donanmış şah, beni dinlemekten yorulmayacaksa, gelecek gece size anlatacağım devamıyla karşılaşıldığında, öykünün bu bölümü nedir ki?" demiş. Sultan Şehriyar da "Ey Şehrazad, sen*

*ne diyorsun? Ben mi seni dinlemekten yorulurum? Oysa sen benim ruhumu eğittin ve yüreğimi yatıştırdın! Ve ben seninle birlikte olduğumdan beri ülkem kutsandı. Bu bakımdan olanca gerçekliğiyle bu hoş öykünün sonunu bize anlatabilirsin; ve de sen kendin yorgun değilsen, bu gece bile sözünü sürdürebilirsin! Çünkü, gerçekte, Şehzade Yasemin ile Badem Sultan'ın başına gelenleri öğrenmeyi çok arzu ediyorum!" demiş. Şehrazad da, kibarlığı nedeniyle izni kötüye kullanmak istememiş. O gece daha fazla bir şey söylemeksizin gülüp teşekkür etmiş.*

*Şah Şehriyar onu yüreğinin üzerine basmış ve ertesi sabaha kadar yanıbaşında uyumuş. O zaman kalkmış ve adaletine dayanan işleri görmeye gitmiş. Ve o sırada, Şehrazad'ın babası olan vezirin, âdeti gereğince, şahın kadınlarla ilgili yemini nedeniyle, her sabah kızının ölüme mahkûm edildiğini görmeyi bekleyerek kızı için hazırladığı kefen koltuğunun altında olduğu halde geldiğini görmüş. Şehriyar, bu konuda ona hiçbir şey söylemeksizin Adalet Divanı'na başkanlık etmiş. Memurlar, ileri gelenler ve davacılar içeri girmiş; kararlar vermiş; kimi memurları atamış, kimilerini görevden almış. Askıda bulunan işleri bitirmiş ve buyruklar vermiş ve bu böyle gün batıncaya kadar sürmüş. Şehrazad ile Dünyazad'ın babaları vezir gittikçe daha fazla şaşırmanın ve zihin karışıklığının sınırına ulaşmış.*

*Şah Şehriyar'a gelince oturum bitip Divan dağılınca dairelerine, Şehrazad'ın yanına dönmek için acele etmiş.*

*Ve o gece bin birinci geceymiş. Ve Şehriyar, Şehrazad ile her zaman yaptığı şeyi bitirince, genç Dünyazad, kız kardeşine "Tanrı'nın lütfu üzerine olsun, kardeşim; eğer uykun yoksa, bize hemen Sultan Yasemin ile Badem Sultan'ın tatlı öykülerini anlat!" demiş. Şehrazad da "Tüm dost yüreğimle ve efendimiz olan yüce şaha bir sunu olarak anlatayım!" demiş ve öyküyü şu sözlerle anlatmış:*

... Ve Şehzade Yasemin'i sürülerinin çobanı yapmış.

Ve o zamandan başlayarak Yasemin, dış görünüşte onun sürülerinin çobanı olmuş; ama aslında aşkla uğraşıp durmuş. Gündüzün hayvanları, üç veya dört fersah uzaktaki bir çayıra götürür, akşam olunca da, kavalının sesi aracılığıyla onları toparlar ve şahın ağıllarına sokarmış. Geceleri ise sevgilisi, o

şahane gülün, Badem'in eşliğinde bahçede otururmuş. Onun her zamanki uğraşı böyleymiş.

Ama, en gizli mutluluğun bile, her zaman yasakçıların kıskanç gözlerinden saklı kalabileceğini kim iddia edebilir? Gerçekten dikkatli Badem, dostuna, ormanda, gerekli yiyecek ve içeceği başkalarıyla ulaştırmak âdetindeymiş. Ama bir gün, aşkın tedbirsiz kıldığı genç sultan, gizlice, onun tatlı dudaklarına denk lezzette, gümüş yapraklar üzerine zarafetle dizilmiş şeker, meyva, ceviz ve fındık gibi eğlencelikle dolu bir tepsiyi kendi eliyle ona getirmiş. Ve bu şeyleri ona sunarken, kendisine "Ey şekerden başka şey yemeyen tatlı dilli papağan, narin ağzına uygun düşen bu besleyiciler sana lezzet versin ve hazmı kolay olsun!" demiş. Ve bunu söyledikten sonra, kâfur gibi gözden yok olmuş.

Ve bu çekirdeksiz badem böylece, kâfur gibi gözden yok olunca, çoban Yasemin, şahın kızının parmaklarıyla hazırlanmış bu eğlencelikleri tatmak için acele etmiş. Tam o sırada kendisine doğru düşman görünüşlü ve kötü niyetli bir ihtiyar olan ve bütün günlerini herkese nefret kusmakla geçiren ve musikişinasları saz çalmaktan ve şarkıcıları şarkı söylemekten men eden sevgilisinin amcasının yaklaşmakta olduğunu görmüş. Adam, delikanlının yanına ulaşınca, güvensizlikle ve tedhit saçan gözlerle ona bakmış, önünde duran şahın tepsisinin ne münasebetle orada bulunduğunu sormuş. Yasemin de, güvensizlik duymaktan uzak, yaşlı adamın yemek arzusu duymuş olduğunu sanmış ve bir sonbahar gülü gibi cömert yüreğini açmış; ve üzeri eğlencelikle dolu olan tüm tepsiyi ona vermiş.

Uğursuz ihtiyar, hemen bu tepsiyi alıp bu eğlencelikleri, Badem'in babası ve kendi öz kardeşi olan Ekber'e göstermeye gitmiş. Ve böylece ona Badem ile Yasemin'in ilişkilerini kanıtlamış.

Şah Ekber de bunu öğrenince, öfkenin sınırına ulaşmış ve kızı Badem'i çağırtarak ona "Ey anasının babasının yüz karası, sen bizim ırkımıza utanç getirdin! Bugüne kadar bizim konutumuz kötü otlardan ve utanç dikenlerinden arınıktı. Ama sen; sen benim üzerime hilebazlığın çabuk çözülen düğümünü atıp beni bağladın. Ve bana karşı takındığın munis tavırlarla zekâmın lambasını örttün. Acaba hangi erkek kendini kadınların hilelerinden kurtarabilir? Dua ve barış üzerine olası kutsanmış

Peygamber, onlardan söz ederek 'Ey iman sahipleri, karılarınızda, kızlarınızda düşmanlarınız var! Onlar akıldan yana, dinsel inançtan yana da kusurludurlar. Onlar çarpık taraftan yaratılmışlardır. Onları azarlayın; ve size itaat etmeyenler olursa, onları dövün!' demiştir. Peki ben şimdi, sürülerimin bakıcısı olan, birlikteliği şah kızlarına uygun düşmeyen bir yabancıyla uygunsuz bir oyuna girişen sana nasıl davranayım; ikinizin bedenini ölüm ateşinde mi yakayım?" demiş. Ve kızının ağladığını görerek "En iyisi, önümden çekil git! Haremin perdesinin ardına gömül! Ve benim iznim olmadan oradan çıkma!" diye eklemiş.

Böylece kızı Badem'i cezalandırarak hayvanlarının bakıcısını da yok etmek için buyruk vermiş. Kentin yakınında, korkunç hayvanların barınağı olan bir orman varmış. En gözüpek kişiler bile, sırf bu ormanın adının anılmasıyla korkuya düşer ve donup, saçları diken diken kalırlarmış. Ve orada, sabah gece gibi görünür, gece de kıyamet gününün uğursuz belirtisi gibi olurmuş. Ve de orada, başka korkunç şeyler arasında, dört ayaklıları ve kuşları dehşete düşüren domuz ile geyik karışımı iki yaratık varmış; bunlar bazen kırıp geçirmek üzere kente de gelirlermiş.

Badem Sultan'ın erkek kardeşleri de, şahın buyruğu üzerine, bahtsız Yasemin'i orada can verip gitmesi için bu felaket mahalline yollamışlar. Delikanlı da, kendisini bekleyen şeyden kuşkulanmayarak öküzleri ve koyunlarını oraya götürmüş. Bu ormanın içine iki boynuzlu yıldız[1] ufukta görüldüğü ve gecenin Habeşisi yüzünü kaçışa yönlendirdiği zaman girmiş. Ve hayvanlarını keyiflerince otlamaya terk ederek yere serdiği beyaz bir pöstekinin üzerine oturmuş ve esriklik kaynağı kavalını eline almış.

İşte tam o sırada iki geyikdomuzu kokuyu izleyerek ve şimşek yüklü bulutları taklit edercesine gürleyerek Yasemin'in bulunduğu açıklığa gelmişler; ve tatlı bakışlı şehzade onları kavalının sesiyle karşılamış. Ve çalışının sihriyle kıpırtısız hale sokmuş. Sonra, yavaşça, ayağa kalkıp biri sağında, öbürü solunda iki hayvanın eşliğinde sürüsü de peşlerinden gelirken ormanı terk etmiş. Ve böylece Şah Ekber'in pencerelerinin altına gelmiş. Herkes onu görünce şaşkınlığa düşmüş.

1 *İki boynuzlu yıldız:* Koç burcunun yıldızları (Â.Ş.O.)

Şehzade Yasemin de, iki geyikdomuzunu bir demir kafese sokturmuş ve onları Badem'in babasına gerekli saygıyla sunmuş. Şah da, bu başarıdan dolayı şaşırmanın sınırında şaşırmış; ve bu yiğitler yiğidini mahkûm etmekten elini çekmiş.

Ama, sevgili Badem'in erkek kardeşleri bir türlü hınçlarını alamayarak kız kardeşlerinin genç adamla birleşmesini önlemek için, onu, arzusuna karşın, uğursuz amcalarının oğlu olan yeğenleriyle evlendirmeyi düşlemişler. Çünkü kendi kendine "Bu çılgın kızın ayağını evlilik bağıyla bağlamak gerek. O zaman anlamsız sevdasını unutur" diyorlarmış. Ve vakit geçirmeksizin düğün alayını düzenlemişler; ve çalgıcıları, şarkıcıları, davulcuları ve zurnacıları getirtmişler. Kıyıcı kardeşleri bu evliliğin merasimini gözetirlerken, üzüntü içindeki Badem de, isteğine karşın, yeni bir gelini belirleyen göz kamaştıran giysilerle ve altın ve inci takılarla donanmış olarak altın işlemeli kumaşlarla örtülü bir merasim şiltesinde, bir ağaççık üzerindeki çiçek gibi, ama hüzün ve bitkinlik yöresini sarmış, dudaklarında suskunluğun mührü, zambak gibi sessiz, bir put gibi kımıltısız oturuyormuş. Görünümüyle yaşayanlar arasında genç bir ölü gibiymiş; yüreği boğazlanan bir horoz gibi çırpınıyor ve ruhu şafağın giysisine bürünmüş, bağrı kaderin tırnağıyla yırtılmış, köpüren varlığı simsiyah gözlerle yakında yatak yoldaşı olacak olan içi kof kargayı düşlüyormuş. Sanki dertlerin Kaf Dağı'nın zirvesinde gibiymiş.

Ama tam o sırada, öteki hizmetkârlarla birlikte hanımının düğününde görevlendirilmiş bulunan Şehzade Yasemin, gözlerinin basit bir karşılaşmasıyla, ona, ıstırap dağlarından kurtarıcı bir ümit sunmuş. Sevgililerin yörede bulunanların en ufak bir fikri olmaksızın, sadece bakışlarıyla yirmi şey birden söyleyebileceğini kim bilebilir ki?

Böylece, gece olup da Badem Sultan, yeni evli gelin olarak gerdek odasına sokulunca, sadece baht âşıklara mutlu yüzünü göstermiş; ve yüreklerini sekiz kokuyla canlandırmış. Ve güzel Badem, yeğeninin biraz sonra gireceği bu odada yalnız bırakıldığı bir andan yararlanarak yavaşça altın işlemeli giysilerinin içinde dışarı çıkıp mutlu Yasemin'e doğru koşmuş ve bu iki kutsanmış sevgili el ele tutuşmuş ve gül kokulu meltemden daha yeğni, gözden kaybolup kâfur gibi yok olmuşlar.

O zamandan beri hiç kimse onların izlerini bulamamış ve hiç kimse onların nereye gittiklerini bilememiş. Çünkü yeryüzünde, âdemoğulları içinde sadece pek az kişi mutluluğa layıktır ve mutluluğa giden yolu izler. Ve de mutluluğun gizlendiği eve yaklaşır. Nasip Dağıtıcı olan sevincin, zekânın ve mutluluğun Sahibi'ne övgüler olsun!

# *Sonuç*

*Ve Şehrazad, bu öyküyü böylece anlattıktan sonra "Ve ey zamanın şahı, Şehzade Yasemin ile Badem Sultan'ın tatlı öyküsü işte böyledir ve onu duyduğum şekliyle anlattım!" demiş; sonra da susmuş.*

*O zaman Şah Şehriyar "Ey Şehrazad, bu öykü ne harika! Oh! Ne kadar hayranlık verici! Ey bilge ve güzel konuşan Şehrazad! Beni eğittin ve benden başkalarının başına gelen olayları gözümde canlandırdın; geçmiş zamanlardaki şahların ve halkların söylediklerini ve başlarından geçen olağandışı ya da harika veya sadece düşünmeye değer şeyleri dikkatle izlettin. Ve gerçekte, şu bin bir gecede seni dinleyerek derinden derine değişmiş ve sevinç ve de yaşam mutluluğuyla dolu bir ruh kazandım. Ve ey vezirimin mutlanmış kızı, seni bunca seçkin verilerle donatmış ve ağzını kokulandırmış ve diline sözgenlik bağışlamış olan Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış.*

*Küçük Dünyazad da, büzülmüş olduğu halının üzerinden büsbütün kalkmış ve koşup kız kardeşinin kollarına atılarak "Ey Şehrazad, kardeşim, sözlerin ne kadar tatlı ve büyüleyici ve lezzetli! Ve eğitici ve de heyecan verici ve tazelikleri içinde hoş!" diye haykırmış. Şehrazad da, kız kardeşine doğru eğilmiş ve onu kucaklayarak kulağına sadece onun anlayabileceği birkaç söz fısıldamış. Genç kız da hemen kâfur gibi ortadan yok olmuş.*

*Şehrazad birkaç dakika, Şah Şehriyar ile birlikte yalnız kalmış. Ve şah, memnunluğun sınırında, harika eşini kollarına almaya hazırlanırken, perdeler açılmış ve Dünyazad, bir sütananın göğsüne asılmış ikiz çocuklarla birlikte, en arkadan üçüncü bir çocuk kendisini izlerken içeri girmiş. Şehrazad da gülümseyerek onları bağrına bastıktan sonra Şah Şehriyar'a dönmüş ve üç küçük çocuğu önüne dizmiş ve gözleri yaşlarla ıslak, ona "Ey zamanın şahı, işte, geçen*

*üç yılda, Nasip Dağıtıcı'nın benim aracılığımla sana bağışladığı üç çocuk!" demiş.*

*Ve Şah Şehriyar tanımlanamaz bir sevince kapılmış ve ruhunun derinliklerine kadar heyecandan sarsılarak çocuklarını öptüğü sırada, Şehrazad "Büyük oğlun şimdi iki yaşını doldurmuş bulunuyor ve şu ikizler de yakında ele gelecekler. Allah üçünü de kem gözden esirgesin!" diyerek sözünü sürdürmüş. Ve de "Gerçekten hatırlayacaksın ki, ey zamanın şahı, altı yüz yetmiş dokuzuncu gece ile yedi yüzüncü gece arasında yirmi gün kadar rahatsızlanmıştım. İşte tam o sırada dünyaya gelişleri beni bir yıl önce doğurduğum büyüğünkinden çok yoran bu ikizleri doğurdum. İlk lohusalığım sırasında pek rahatsız olmadığım için, o sırada anlatmakta olduğum Bilge Canayakın öyküsünü ara vermeden sürdürmüştüm" diye eklemiş ve böylece konuştuktan sonra susmuş.*

*Heyecanın son sınırına ulaşmış bulunan Şah Şehriyar da, bakışlarını annesi ile çocukları arasında dolaştırmış ve tek bir söz bile söyleyememiş.*

*O zaman genç Dünyazad yirmi kez çocukları öptükten sonra Şah Şehriyar'a dönmüş ve ona "Ve şimdi, ey zamanın şahı, çocukların annesi kız kardeşim Şehrazad'ın başını kestirecek ve böylece başka hiçbir kadının sevemeyeceği ve bir anne yüreğiyle yetiştiremeyeceği üç şehzadeyi annesiz mi bırakacaksın?" demiş.*

*Şah Şehriyar da, iki hıçkırık arasında Dünyazad'a "Sen sus bakayım, küçük hanım ve de rahat dur!" demiş. Sonra heyecanını biraz yatıştırmanın üstesinden gelerek Şehrazad'a dönmüş ve ona "Ey Şehrazad, esirgeyen, bağışlayan Tanrı adına yemin ederim ki, çocuklarımızın dünyaya gelmelerinden önce de seni seviyordum. Çünkü sen Tanrı'nın seni donattığı niteliklerle beni kazanmayı bildin; ve sende kötülükten uzak, sofu, narin, sözgen, ağırbaşlı, güleç yüzlü ve bilge bir kadın bulduğum için seni olanca ruhumla sevdim. Ah! Tanrı seni kutsasın; babanı, anneni ve kökenini de kutsasın!" demiş. Ve de "Ey Şehrazad, seni ilk gördüğüm andan bu yana bin birinci gece olan bu gece, bizim için gündüzden de aydınlık bir gecedir" diye eklemiş. Ve bunu söyleyerek ayağa kalkıp onu alnından öpmüş.*

*Şehrazad da, kocası şahın elini tutup onu dudaklarına, yüreğine ve alnına götürmüş. Ve "Ey zamanın şahı, senden, benim için artık kaygılanmasın diye yaşlı veziri çağırtmanı rica ediyorum" demiş.*

*Şah Şehriyar da, hemen veziri çağırtmış; o da o gecenin kızı için uğursuz bir gece olduğu inancıyla Şehrazad'ı düşünerek koltuğunun altında kefenle gelmiş. Şah Şehriyar, onun onuruna ayağa kalkmış ve iki gözünün arasından öperek ona "Ey Şehrazad'ın babası, ey ardılları kutsanmış olan vezir, Tanrı senin kızını halkımın selameti için yaratmış; ve onun araya girmesiyle yüreğime pişmanlık doldu" demiş. Şehrazad'ın babası da, bunları görüp işiterek sevinçten öylesine altüst olmuş ki, baygın yere düşmüş. Hemen yöresine doluşmuşlar ve gülsuyu döküp onu yeniden kendine getirmişler.*

*Şah Şehriyar hemen kardeşi Semerkandü'l-Acem hükümdarı Şahzaman'ı getirtmek için ayağına çabuk haberciler yollanmış Şahzaman da işitip itaat ettiğini bildirmiş; ve ağabeyinin yanına ulaşmak için çabucak yola çıkmış; o da, kendisini karşılamak için, şahane bir mevkibin başında, çarşı ve sokaklarda buhurdanlıklarda inceltilmiş kâfur, sarısabır, Hint miski, Hint sümbülü ve akamber yakılırken; davullar, zurnalar, klarnet ve fifreler, ziller ve çalpareler havayı büyük şenliklerdeki gibi çınlatırken, süslenip bayraklarla donatılmış kentin ortasına gelmiş; ve karşılaşmasının coşkusu geçince, masrafların tamamı devlet hazinesinden ödenen şenlik ve eğlenceler sürmekte iken, Şah Şehriyar kardeşi Şahzaman'ı, özellikle halvete alıp vezirin kızı Şehrazad ile geçen üç yıl içinde neler olup bittiğini ona anlatmış; ve Şehrazad'ın güzelliğini, sözgenliğini, kavrayışını, zekâsını, saflığını, dindarlığını, namusunu, iç temizliğini, ağır başlılığını ve Yaradan'ın onu donattığı tüm beden ve ruh güzelliklerini anlatmış. Sonra da "Şimdi o benim yasal eşim ve çocuklarımın annesidir" diye eklemiş.*

*Hepsi bu kadar! Şahzaman da son derece şaşırmış ve hayranlığın sınırında hayran olmuş. Sonra Şah Şehriyar'a, "Kardeşim, madem ki öyledir, ben de evlenmek isterim. Şehrazad'ın kardeşi, adını bilmediğim şu küçük kızı eş edineyim! Böylece aynı ana babadan iki kardeş, aynı ana babadan olan iki kız kardeşle evlenmiş oluruz!" demiş. Sonra da "Bundan böyle iki güvenilir ve namuslu eşe sahip olarak eski felaketlerimizi unuturuz. Çünkü söz konusu bu eski felaketler ilkin benim başıma gelmekle başladı; sonra da benim yüzümden seni de vurdu. Benimki ortaya çıkmasaydı, sen de kendininkini bilmeyecektin. Ne yazık ki, kardeşim, bu son üç yıl içinde benim durumum pek fena bir durum oldu. Çünkü, senin verdiğin örneğe uyarak, ben de, ikimizin de uğramış olduğumuz felaket dolayısıyla kadınlardan*

*öç almak üzere, her gece bakire bir kızla evleniyor, ertesi sabah onu öldürtüyordum. Ama şimdi, bana gösterdiğin örneği izlemek ve vezirinin ikinci kızıyla evlenmek istiyorum" diye eklemiş.*

*Şah Şehriyar kardeşinin bu sözlerini işitince, zevkten yerinde duramaz olmuş. Hemen o saat ve o anda ayağa kalkmış; ve eşi Şehrazad'ı bulmaya gitmiş; ve kardeşiyle aralarında geçen görüşmeyi ona anlatmış. Ve de böylece Şahzaman'ın, kız kardeşi Dünyazad ile nişanlanmak istediğini bildirmiş.*

*Şehrazad da "Ey zamanın şahı, biz olurumuzu veririz; ama kardeşin Şahzaman'ın bundan böyle bizimle kalacağını açıkça bildirmesi koşuluyla. Çünkü ben küçük kız kardeşimden bir saat bile olsa, asla ayrılamam. Onu ben yetiştirdim. Ben onu terk edemeyeceğim gibi, o da beni terk edemez. Kardeşin bu koşulu kabul ediyorsa, kız kardeşim, şu andan başlayarak senin kölendir; yoksa, yanımızdan ayıramayız" diye yanıt vermiş.*

*Bunu duyan Şah Şehriyar, Şehrazad'ın yanıtını bildirmek üzere kardeşini bulmaya gitmiş. Semerkandül-Acem hükümdarı da "Vallahi, kardeşim, benim de niyetim kesin olarak buydu. Çünkü ben de, artık senden bir saatçik bile olsa ayrılamam! Semerkand tahtına gelince, Tanrı dilediğini seçip oraya oturtabilir. Çünkü artık ben orada saltanat sürmek istemiyorum. Ve buradan başka bir yere gitmeyeceğim!" diye haykırmış.*

*Bu sözleri işitince Şah Şehriyar sevincin sınırlarını artık tanıyamaz olmuş; ve "Benim de istediğim buydu. Uzun ayrılıklardan sonra bizi birleştiren Tanrı'ya övgüler olsun!" diye yanıt vermiş.*

*Ve hemen oracıkta, kadı ile şahitler çağırılmış; ve Şahzaman ile Şehrazad'ın kız kardeşi Dünyazad'ın evlenme sözleşmeleri kaleme alınmış. Böylece iki erkek kardeş, iki kız kardeşle evlenmiş. Ve işte o zaman eğlence ve ışıklandırmalar doruğuna ulaşmış ve kırk gün, kırk gece tüm kent halkı hazine hesabına yiyip içmiş ve eğlenmiş. İki erkek kardeş ile iki kız kardeşe gelince, hamama gitmişler ve gül ve çiçek sularıyla ve misk kokulu sularla yıkanmışlar. Ve ayakuçlarında kartal ve sarısabır çubukları yakılmış. Şehrazad da genç kız kardeşinin saçlarını yıkayıp taramış ve incilerle donatmış. Sonra da sırtına Keyhüsrev zamanından kalma, kızıl altınla işlenmiş ve kenarları kendi doğal renkleriyle esrik hayvanların ve solgun kuşların suretleriyle bezenmiş değerli bir urba giydirmiş; boynuna da*

*pericelik bir gerdanlık geçirmiş. Ve böylece Dünyazad, kız kardeşinin parmakları altında, İki Boynuzlu İskender'in eşinin bile olmadığı kadar güzel olmuş.*

*Ve de, iki erkek kardeş hamamdan çıkınca, yan yana konmuş tahtlarına kurulmuşlar; emirlerin, yüce kişilerin eşlerinden oluşmuş evlilik mevkibi de biri iki tahtın solunda, diğeri sağında iki hareketsiz sıra halinde yer almış. İki kız kardeş de birbirlerine yaslanarak, aydınlık bir gecede iki dolunaya benzer güzellikte içeri girmişler.*

*O zaman hazır bulunan kadınların en soyluları onlara doğru ilerlemiş. Ve Dünyazad'ı elinden tutmuşlar ve taşıdığı giysileri üzerinden alıp onu koyu mavi renkli, insanın aklını başından alan saten bir urba giydirmişler. Ve Dünyazad, onun hakkında şairin şu dizelerle yaptığı tanımlamayı hak etmiş:*

> *Koyu mavi bir urbaya bürünmüş yürürken, göğün maviliğinden kopmuş bir parçayla donanmış sanılır.*
> *Gözleri ünlü kılıçlardır; göz kapaklarından taşan bakışları büyüyle doludur.*
> *Dudakları arı kovanlarıdır, yanakları gül tarhlarıdır ve bedeni yaşamın taçyapraklarından örülmüştür.*
> *Belinin inceliğini ve güvenlikte yuvarlanmış kalçalarını görenler, onu, oynak kum tepeciğine daldırılmış şekerkamışı sakıyla karıştırırlar.*

*Kocası Şahzaman ayağa kalkarak onu ilk gören olmak üzere aşağı inmiş. Böylece giyinik gördüğü eşini hayranlıkla seyrettikten sonra yeniden tahtına çıkmış. Bu da giysilerinin değiştirilmesinin işareti olmuş. Ve Şehrazad mevkipteki kadınların yardımıyla, kız kardeşine kayısı rengi bir urba giydirmiş. Sonra onu öpmüş ve kocasının tahtı önünden geçirmiş. Böylece, ilk giysisini büründüğü halinden de büyüleyici, her bakımdan şairin şu dizelerdeki tanımlamasına tam anlamıyla uymuş:*

> *Bir kış gecesinde, yaz gecesinin mehtabı bile senin gelişin kadar güzel değildir, ey genç kız!*
> *Saçlarının topuklarını döven siyah örgüleri ve alnını saran koyu renkli alınlık bana şunu söyletir:*

*"Sen şafağı gecenin kanadıyla karartırsın!" Ama yine de bana "Hiç de değil! Sadece sıradan bir bulut ayı kapatıyor" diye yanıt verirsin.*

*Şahzaman da, yine eşi Dünyazad'ı görmek üzere tahtından aşağı inmiş ve her bakımdan hayran olmuş. Ve onun güzelliğini görerek zevk alan ilk kişi olarak yeniden kardeşi Şehriyar'ın tahtının yanındaki yerine oturmuş. Şehrazad da, genç kız kardeşini öptükten sonra, kayısı rengi urbasını çıkarıp onu, nar rengi kadifeden bir giysiye bürümüş ve böylece onu şairin şu iki kıtada anlattığı güzele benzetmiş:*

*Salınırsın, ey zarafet dolu varlık, nar rengi giysin içinde, ey ceylan kadar yeğni; göz kapakların, her kıpırdanışında, kirpiklerinden ölümcül oklar fırlatır.*
*Güzellik yıldızı, senin görünümün göklere, yerlere şan verir. Ve senin gözden yok oluşun evrenin yüzüne karanlıkları yayar.*

*Ve Şehrazad ve nedimeleri yeni gelini tekrar ağır ağır salonda dolaştırmışlar. Ve Şahzaman onu görüp hayranlığa düşerken, büyük kız kardeşi onu boylu boyunca çizgilerle süslenmiş limon sarısı bir urbaya bürümüş. Ve öpüp bağrına basmış. Dünyazad da, tam anlamıyla şairin dediği gibi olmuş:*

*Gecenin sakinliğindeki dolunay gibi belirir; büyüleyen bakışları yolumuzu aydınlatır.*
*Ama onun gözlerinin ateşinde ısınmak için yaklaşsam iki nöbetçi gibi dikilen taş kadar katı memeleri beni iter.*

*Şehrazad, iki şahın ve tüm çağrılıların önünde onu ağır adımlarla dolaştırmış. Yeni evli koca, gelip onu iyice yakından seyretmiş; sonra da büyülenmiş olarak tahtına çıkmış. Şehrazad da onu uzun uzadıya kucaklayıp öpmüş; giysilerini değiştirerek üzerine inciler serpilmiş altın işlemeli, yeşil satenden bir urba geçirmiş. Giysisinin kıvrımlarını karşılıklı olarak düzeltmiş ve alnını da hafif bir elmas taçla çevrelemiş. Bir beng dalı, bir kâfuri varlık olan Dünyazad da, sevgili kız kardeşinin desteğiyle salonu dolaşmış. Ve ortalığı büyülemiş. Şairin biri onun hakkında şu dizeleri yazarken, hiç de yalan söylememiş:*

*Yeşil yapraklar, ey genç kız, kızıl nar çiçeğini yeşil giysinin seni sardığı kadar büyüleyici biçimde örtmez.*
*Ve ben ona "Bu giysinin, ey genç kız, adı nedir?" dedim. Bana "Onun adı falan yok, benim gömleğimdir sadece" dedi.*
*Ben de "Ey ciğerimizi delen harika gömlek! Bundan böyle ben seni Yürek Yarası Gömlek diye adlandıracağım!" dedim.*

*Sonra Şehrazad, kız kardeşinin belini sarmış ve onunla birlikte, iki sıra halindeki çağrılıların arasından ve şahların önünden geçip iç dairelere doğru yürümüşler. Şehrazad da onu soyup hazırlamış ve yatağa yatırmış. Ve öğütleyebileceği şeyleri öğütlemiş. Sonra onu ağlayarak öpmüş; çünkü ilk kez ondan bir gececik ayrılıyormuş. Dünyazad da kız kardeşini aynı şekilde kucaklayarak ağlamış. Ama, ertesi sabah nasıl olsa yeniden bulaşacaklarından, acılarına sabırla katlanmışlar ve ikisi de kendi dairelerine çekilmiş.*

*İki erkek kardeş ve iki kız kardeş için neşe, mutluluk ve beyazlık içinde geçen o gece, bin birinci gecenin devamı olmuş. Ve Şah Şehriyar'ın uyrukları için yeni bir dönem başlamış. Bu kutsanmış gecenin sabahında iki erkek kardeş hamamdan çıktıktan sonra, iki mutlu kız kardeşle yeniden buluşup dördü biraraya geldikleri sırada, Şehrazad'ın babası vezir, içeri girmek için ruhsat istemiş; ve hemen içeri alınmış. Ve iki şah birden, onun onuruna ayağa kalkmışlar; iki kızı da babalarının elini öpmüş. O da iki damadına uzun ömürler dilemiş. Ve o gün için buyruklarının ne olduğunu sormuş.*

*Ama onlar kendisine "Babamız, bundan sonra, asla, buyruk alan değil, buyruk veren olacaksın! Bundan dolayı ortaklaşa bir kararla seni Semerkandü'l-Acem Şahı atadık" demişler. Şahzaman da "Evet, çünkü ben tahttan feragat ediyorum" demiş. Şehriyar da, kardeşine "Ama, şu şartla ki kardeşim, benimle ülkenin yönetimini paylaşacak ve devlet idaresinde bana yardımcı olacaksın! Öyle ki ülkeyi bir gün ben, bir gün sen sırayla yöneteceğiz" demiş. Şahzaman da "İşittim ve itaat ettim" diyerek ağabeyine öneriyi uygun bulduğu yanıtını vermiş.*

*O zaman iki kız kardeş babaları vezirin boynuna atılmışlar; o da kızlarını ve Şehrazad'ın üç çocuğunu öpmüş. Ve hepsine birden sevecenlikle vedada bulunmuş. Sonra kendi ülkesine gitmek üzere, şahane bir mevkibin başında yola çıkmış. Tanrı da ona esenlik sağladığından kazasız belasız Semerkandü'l-Acem'e ulaşmış. Ve Semerkand halkı*

*onun gelişiyle memnunluk duymuş. O da halk üzre adaletle hükmetmiş ve şahlar arasında büyük bir şah olmuş. İşte onun durumu böyle imiş.*

*Şah Şehriyar'a gelince, çabucak Müslüman ülkelerinin en becerikli kâtiplerini ve en ünlü vakanüvislerini çağırtmış; ve eşi Şehrazad ile yaşadığı serüveni hiçbir ayrıntıyı atlamadan baştan aşağı yazmalarını buyurmuş. Onlar da işe koyulup tezhipli harflerle, ne bir eksik, ne bir fazla tam otuz cilt defter doldurmuşlar. Ve bu hayranlık veren harika takıma,* Binbir Gece Masalları *adını vermişler.*

*Sonra Şah Şehriyar'ın buyruğu üzerine bundan çok miktarda suretler çıkarmışlar ve kuşaklara öğreti oluştursun diye imparatorluğun dört bucağına bunları yaymışlar. Özgün elyazmasına gelince, onu, hazinede altın bir mahfazanın içine koymuş ve hazine vezirini onu korumakla görevlendirmişler.*

*Şah Şehriyar ile karısı Şehrazad Sultan, bu mutlu varlık; ve Şahzaman ve eşi Dünyazad, o hoş varlık; ve Şehrazad'ın çocukları üç küçük şehzade, yıllar ve yıllar boyunca, bir önceki günden daha mutlu günleri ve günün çehresinden daha beyaz geceleri mutluluk, zevk ve neşe içinde, dostları Ayıran, soyların Yıkıcısı ve mezarların Yapıcısı, Acımasız ve Sakınılmazın gelişine kadar yaşamışlar.*

*Ve işte adı* Binbir Gece Masalları *olan, içi eğitici, akla durgunluk verici, inanılmaz, şaşırtan şeylerle ve güzelliklerle dolup taşan harika öyküler bunlardır.*

*Ama Tanrı en büyük varlıktır. Ve bütün bu öykülerin hangisinin gerçek, hangisinin hayal ürünü olduğunu ancak O bilir. Çünkü O, her şeyi bilendir!*

*Ebediliğinde dokunulmaz olarak kalan, olayları istediği yöne doğrultan ve İradesi üzerinde hiçbir değişmeyi kabul etmeyen, görünen ve görünmeyenin sahibi Tek Canlı Varlık'a şükürler olsun ve övgüler olsun! Ve dua ve barış ve de en seçkin kutsamalar, iki âlemin Yüce Hükümdarı, Elçilerin Sultanı, Evrenin Mücevheri, Efendimiz, Muhammed üzerine olsun! Mutlu ve kutlu bir* SON *olsun diye ona yöneliriz.*